

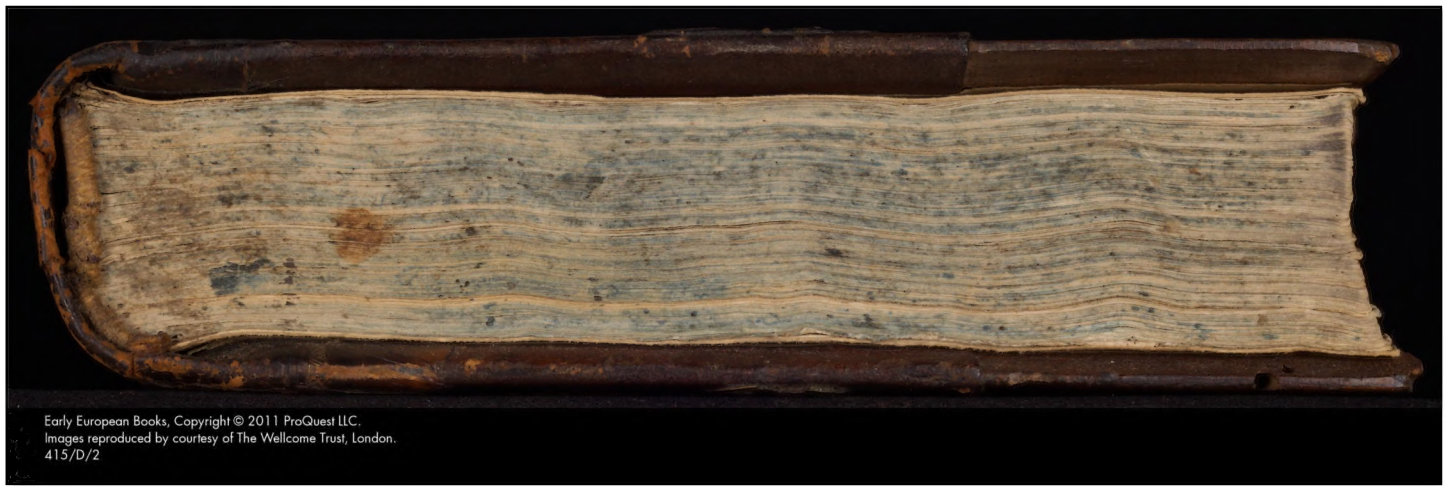

Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
415/D/2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
415/D/2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
415/D/2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
415/0/2

415

N. ix

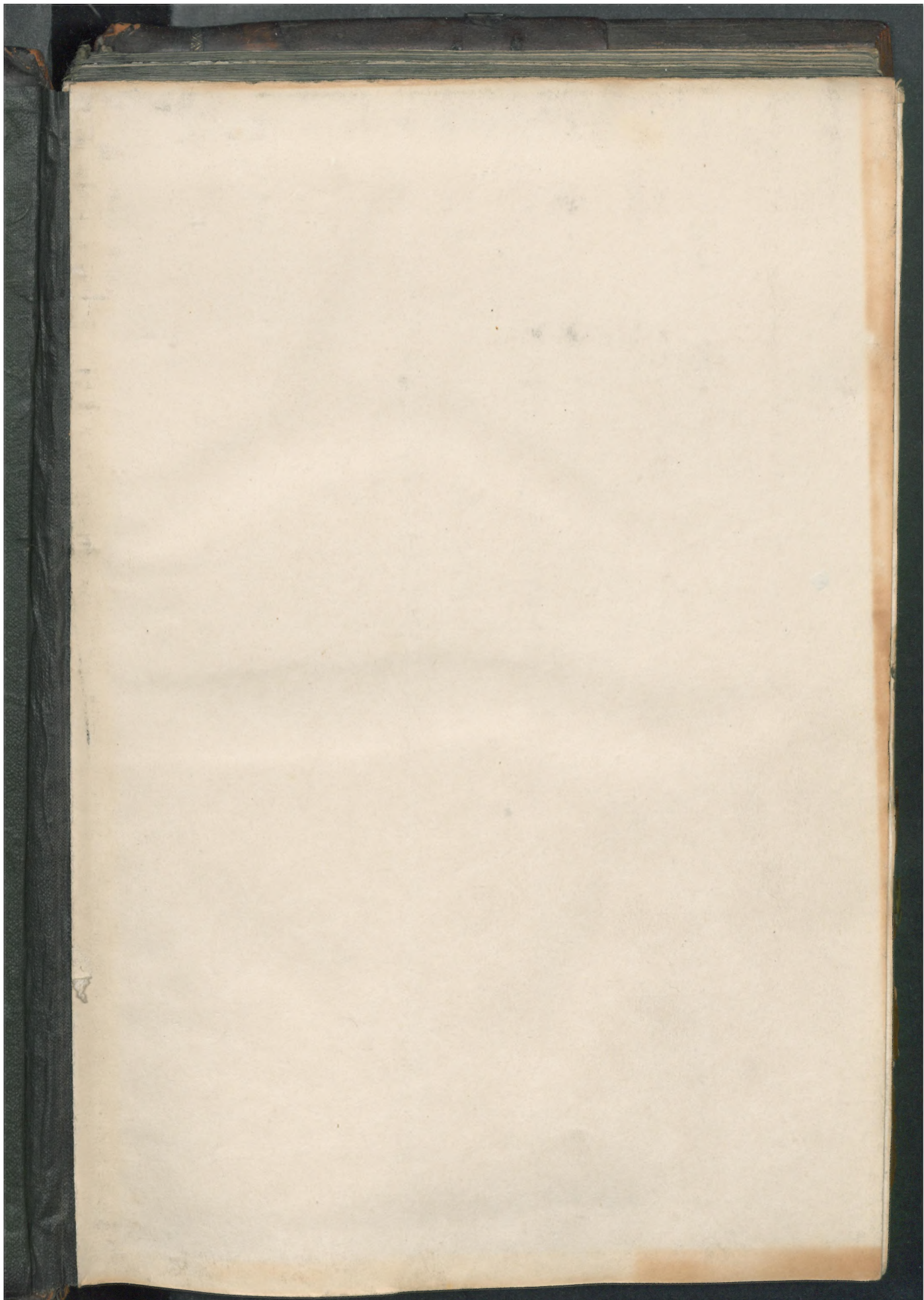
52a

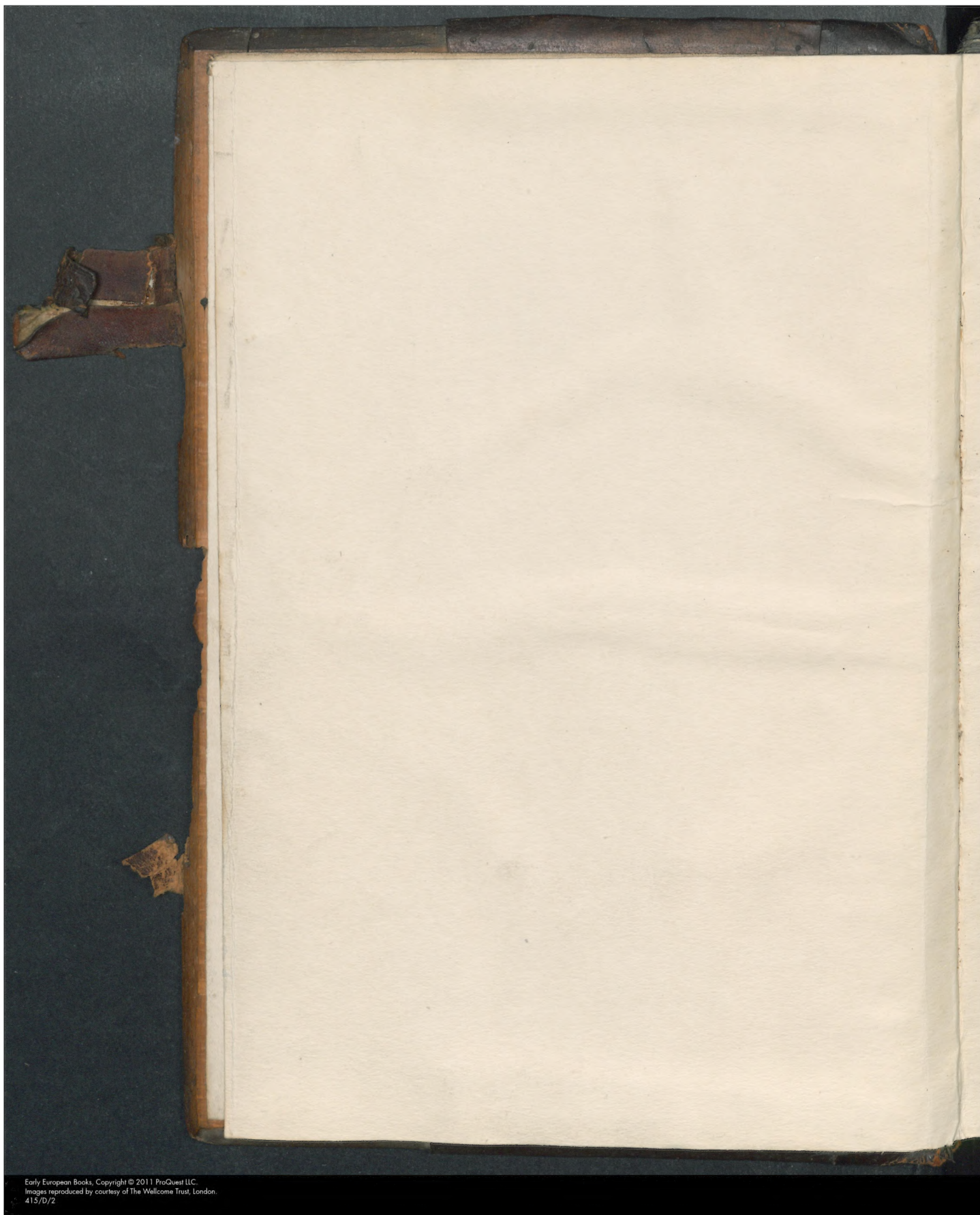
ARISTOTELES

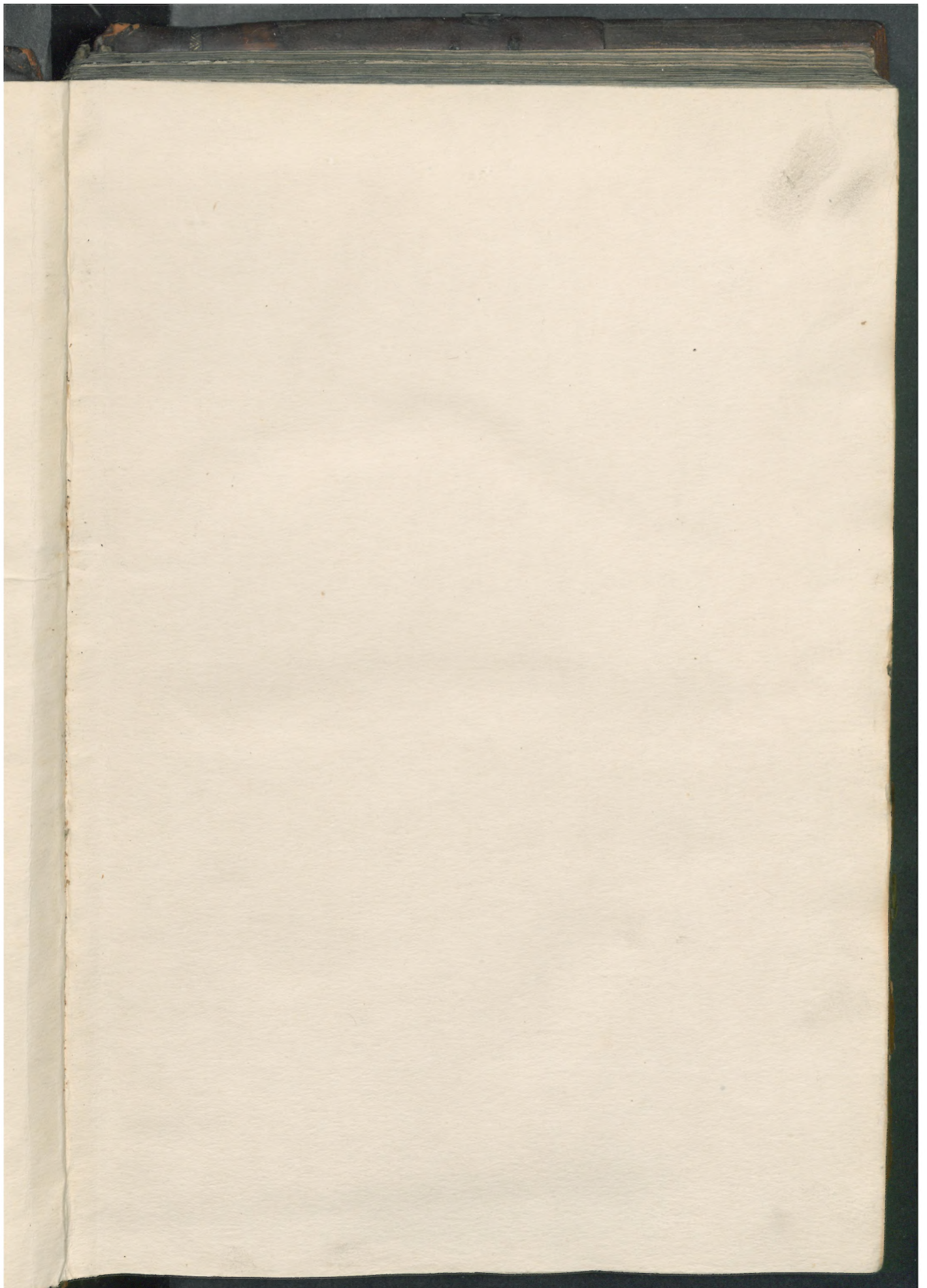
Vol. 2

De caelo et mundi...

Venice. 1516.

✓
41534

to

Corpus
hii ita
lia con
pletij
occo. s
ide cel

* cilia
Doctr
fatiua
noib
rmo.
by. co.
l. p. d. l.
leni l
ione p
p. 4. 4

IV

Corpus nāle
hū iter oia
ita corpa est
plenū. v. d. p.
de co. o. r. r.
de celo.

In p̄rio tractatu istius libri p̄tinent decet
sūme magne. p̄ est de suba ist' artis. 2.
de diffōne corpis nālis: eo q̄ ips' solū iter
oia alia corpa est cōplemētū. 3. in om̄sa
tione q̄ mūdus est p̄fect'. 4. in dem̄sa
tione c' q̄ est corpus cē simplex: totū dū diffilis nāe
cuiuslibet corpoz simpliciū motoz motu recto. 5.
in dem̄satione q̄ hoc cor' nō ē graue neqz leue. 6.
in dem̄satione q̄ nō accipit gnōnē neqz corruptionē
neqz aliquā sp̄z motū nisi localez tū: q̄ nū erus
simpliciū est qnqz. 7. q̄ totū est finit' q̄ntatis. 8.
q̄ mūdus est vnus nū tris. 9. q̄ nō est c' mūdum
neqz vacuū neqz plenū. 10. in dem̄satione q̄ mun
dus neqz gnābilis est neqz corruptibilis: neqz b3 po
tentia corruptionis: q̄ ipole est aliq̄ gnābile esse
icorruptibile: neqz aliq̄ nō gnābile ēē corruptibile.

Arīstotelis Stragyrite peripatheticorū
p̄ncipis de Celo 7. Aduādo liber primus:
euz Auerroys Cordubensis eppositione.

Tractatus primus.

Caplin. I.

Liētia d nā fe
re plūma videt
circa corpa 7
magnitudines
7 hoz epistens
passiōes 7 mo
tus. Adhuc at
7 circa p̄ncipia
quecunqz talia
substātie sunt.
Natura enī cō

stantiū: hec quidē sunt corpa 7 magnitū
dines: hec autē habent corpus 7 magnitudi
nem: hec autē p̄ncipia habentium sunt.

Arīma cognitio nāe: 7 scia d mō
strāsp̄as est in corpi: 7 i alijs
magnitudinibus: 7 in passiōib': 7
in motib' eoz: 7 in p̄ncipijs cu
iuslibet q̄ affilāt isti nāe. Entiū. n. nāliū q̄
dam sunt corpus 7 magnitudo: 7 quedam
habēt corpus 7 magnitudinē: 7 q̄dam sunt
p̄ncipia habentiū corpa 7 magnitudines.

Elia iste ē liber p̄m' in q̄ loq̄ de reb'
sensibilib' nālib'. In singlis p̄
bus ist' mūdū: q̄z q̄libz p̄ncip' i vno lib'
de suis libris i hac scia. icipit p̄ narrare v'
dicere subm ist' artis. Et dixit. De ma
xima cognitio nāe 7 scia demōstrās ip̄as. 7. vult di
cere q̄ scia nālis maxie ē in corpi: 7 magnitudinib':
7 in p̄ncipijs istoz: 7 in motib' eoz: 7 cā oīum illorū.
Et dixit: maxima cognitio: q̄n artifex in hac facul
tate p̄siderat ēt p̄reb' ēt istas: sic de vacuo 7 de finit'
to: 7 d loco 7 sibi sibi lib': ex eis q̄ dā sūt in lib' p̄dicto.
Et itēdebat dicit p̄ cognitionē: cognitionē certā.
Et p̄ nāe: nālia: 7 itēdebat p̄ sciaz dem̄santē ip̄as
sciaz certificatā q̄ acq̄rit p̄ dem̄sationē. Et videt
nob' q̄ nomē cognitionis 7 scie nō dicebant synony
ma. cū doctrina dem̄satiua nō v̄tat talib' noib'.

7 cālia.
Doctrina
istatua nō
7 noib' 7
p̄mo. 3d
ibz. co. p.
p. p̄. i. o.
sem limi
tōne hui'
p̄. 4. 45.

Intēdebat igit p̄ cognitionē itelligere imaginatōes
7 p̄ sciaz fidē. Et itēdebat p̄ cognitionē p̄ cogni
tione: 7 p̄ sciaz: cognitionē. pueniēte a p̄ cognitōe. f.
acq̄lita p̄ rōne. Quapp ingt. Scia dem̄santē ip̄am: 7
nō dixit scia ēt. Et itēdebat dicit cū dixit erit in
corpi: 7 cor' diuisibile i tres dimēsiōes. Et qz ma
gnitudo vidit in cor' sup̄ficie 7 lineā: dixit: 7 alijs
magnitudinib'. f. q̄ ista ars p̄siderat i corpe q̄ ē vn'
modoz magnitudinē: 7 alijs magnitudinib'. Un
potes scire ex alijs libris q̄o nālis p̄siderat i magni
tudib': 7 q̄o mathematic'. Mathematic'. n. p̄side
rat in eis f3 q̄ sūt abstracta a mā. Nālis at f3 q̄ sūt
vltia māe: 7 vt dētermiatū ē in alijs locis. Et cū
narravit q̄ maria p̄sideratio ist' artis ē in trib' ma
gnitudinib' igit. Et in passiōib' 7 motib' eoz. Et
itēdebat p̄ passiōes q̄litates cēntiales eis q̄ sunt nā
liar: itēdebat p̄ motus eoz vias ducētes ad gnōnes
istoz. Dia. n. entia aut sūt subeant accētiā: aut sūt
vie ad eē istoz: sūt vlt' trāsmutatio. Themist'
aut dicit q̄ itēdebat p̄ mor: mor' locales q̄bus
nō mutat suba rei motē: itēdebat p̄ passiōes muta
tiōes q̄b' mutat suba reu: cōplemētū ista: 7 trāsmu
tationū sūt q̄litates sensibiles: 7 quocūqz stitisti ser
mōes p̄p̄ing sūt. D. o. Et in p̄ncipijs cuiuslibz q̄
affilāt isti nāe. 7 nāles p̄siderat ēt in sua p̄sideratio
ne in corpi: 7 nālib' 7 in accētib' eoz: 7 in cāis oīus
istoz. f. in cāis corpoz 7 accētiū. Scia. n. modoz cor
poz nāliū 7 p̄ntiū eoz nō cōplef nisi p̄ sciaz cāruz.
Et cū dixit p̄ncipis cuiuslibz q̄ affilāt isti nāe:
itēdebat q̄ p̄siderat nālis in causis istoz p̄dicto: 7
in cāis oīus gnātoz ab eis: quapp dicit. Al. Nāliuz
enī q̄dā sūt cor' 7 magnitudo. Et q̄dā hnt corpus 7
magnitudinē. 7 itēdebat cū dixit. q̄dā sūt cor' 7 ma
gnitudo: corpa simpliciā: cū dixit: q̄dā hnt cor'
7 magnitudines: corpa mixta: 7 p̄cipue hnt a aīas.
D. o. Et q̄dā sūt p̄n' hntū corpa 7 magnitudinē:
itēdēdo q̄ cāz q̄dā sūt cāe simpliciū: vt mō 7 for: q̄
dā cāe p̄positoz: vt elna ex q̄b' p̄ponunt res p̄stiliū
partiū. Et itēdebat dem̄sare p̄ b q̄ nālis cōside
rat in duob' modis corpoz nāliū. i. simpliciū 7 cōpo
stroz: 7 dat causas eoz: 7 causas accētiū eozum.

MS q̄o dī
uerimod' cā
siderat nālis
7 mathema
tico de ma
gnitudinib'.
Et dē idē 2.
p̄p̄. i. c. 18. 7
3. p̄p̄. 60. 7
4. p̄p̄. 72. 7
p̄mo cē 32. 7
3. cē. cōm. 6.
a 2. p̄p̄. i. c.
18.
b expō auct.
c Dia entia
aut sūt sube
ant accētiā:
aut via ad eē
istozum.
d Expositio
Themistij.
Scia modo
rū corpoz
nāliū 7 p̄ntiū
eoz nō cōplef
nūi q̄ sciam
cāruz. 3dē p̄
p̄. i. c. p̄m.

Cōtinuū qdē igit ē qdē ē diuisibile in semp
diuisibilia: corpus autē qdē oīqua qz est diui
sibile. Ad magnitudinis autē qdē ad vñs li
nea: qdē autē ad duo planū: qdē autē ad tria cor
pus. Et p̄ter has nō est alia magnitudo p̄
tria ēē oia: 7 ter oīqua qz: quēadmodū enī
autē pythagorici totū 7 oia trib' dētermīnata
sūt. Cōstūmatio. n. 7 mediū: 7 p̄ncipiū nūe
rū hnt eū q̄ oīa. Dicit autē eū q̄ trinitatis. Pro
pter qdē a nā accipietes tāqz lege illius: 7 ad
scificatiōes deoz v̄timur n̄hero f. Assigna
mus autē 7 appellatōes f3 modā hūc. Que
enī duo abo dicim': 7 duos abos. Dēs at
nō dicim': f3 de trib' hāc p̄dicationē dicim'
primū. Hoc autē ita dicim' est: qz naturaz
ipsam v̄t dīrimus: sic p̄ficiscemē seqmur.
Et cōtinuū qdē ē qdē ē diuisibile i recipiē
tia diuisione succēssine. Corpus at est diui
sibile f3 oēs mensuras. Ad magnitudinis ho
Loim. sup. Le. 7 mū.

Quid
Continuum
Corpus
Linea
Superficies

Esti tres sunt
mensurae.

De celo 7 mundo

qđ est vni⁹ mēsure est linea: qđ quāz sup-
 ficia. triū aut corp⁹. Et post istā nlla mēsu-
 ra est. *Et* i. n. sunt tria i diuina in tres mēsu-
 ras. Et sicut in pythagorici qđ cōe t res
 terminat trib⁹ mēsuris. *Et* me: medio t pa-
 cipio. Et hoc est nūerus culu sibi: t est de-
 monstrat trinitatē rez. Et nō inuenim⁹ nū-
 merū nisi qđ nā: t sicut inuenim⁹ ipsi qđ legē no-
 bis. Et in istū nūcz tenemur magnificare
 deū creatorē memoriā modis creaturarū.
Et et appellam⁹ istū nūcz f3 hūc modū. *Bi-*
 co: qđ nūcrum vnos nūeros duo: t duos vi-
 ros: duos viros: t nō bicinos oēs. Fini hoc
 oē nō dī nisi de tribus. Et p ipū noianē tria
 pzo. Et f3 hūc triuz qđ nā nāta ita fecit: t
 nos conuincit suū qđ: f3 nō nārram⁹

z ¶ Lū inēdebat describere magnitudinē q̄ est corpꝰ cū
 Corpꝰ ē sim
 yle istꝰ artie: qm̄ opꝰ quilibz artifice pus
 Idē. 2. met.
 c. 5. Idē h
 tīra coīl 5°.

[illegible]

gitudo. ¶ D.d. Lib. e. ubi q. mēsurāz e. nūpnes. i. b. s.
lōgitudinē 7 latitudinē. D.d. Triū āz mēsurāz e. cor
pus. i. q. corp⁹ diuīdīz ī tres mēsurās. magnitudinē. n.
aut lōgitudinē tñ err. Aut lōgitudo 7 latitudo: aut
lōgitudo 7 latitudo 7 spissitudo. ¶ Et q. manifest⁹
ē nō ērr. h. nō pōt ērr. nlla mēsurāz.

Uel meſura. iſtas nlla q̄ritas ē. ¶ D. reddidit cāz illi⁹ dōo. Dia
enī ſūt tria: ⁊ diuiſibilia in tres q̄ritates: ⁊ ē itelligē
ſic meſe vt nō ſit magnitudo q̄ritas: qm̄ oēs diuēſiōes
ſūt tres: qm̄ diuidunt in tria. ſi nō ſit q̄ritas: q̄ritas

[illegible]

eoy eētē tresantī sacrificiāz dīxēt: nō iuenit legisla-
 toz boib' i' istū nūc'z m'z v' sedēt nām v' ista lex fī-
 zī q' sequeb' nā. ¶ D. d. Et fī istū tenemur m'z
 gnificare creatoz remotū a modis creaturaz: oīz m'z
 z sacrificijs. nā oīa istāz fūr m'z ad magnifī-
 cādū creatoz. ¶ D. d. Et ē narrām' nūc'z fī hūc
 modū dīc' q' duos numeros narrām' duoz duos
 viros: duos viros ē nō dīcū' oīs nomē nō oīs nō dī-
 mīz ē trīb' ē p' p'p' noīant p'p' trīas: ista rō ē cō famo-
 sa grāmāticē. Uīdem' nō dīcām' ponē singulū vīz
 nomē fī. Sor. vī p' p'lonz duob' nomē p'p'uz p'lib'
 nomē p'p'uz: paucio: nūz ē q' poterim' nūc'are
 nūz p'lib' ē tres. Hī g' d' dīc' p'noīant' q' nūc' vīz:
 cōt' itellēz q' dū res nō dīz nūc' ēz nūc' duoz:
 vīz: duoz vīz nō nūc' fīmp'. ¶ D. d. Et fī fuit ita:
 q' nā nāta ita fec'z nō sequim' sūi op' f'z q' reb'
 volūtarijs iuenit trīntas: q' nā ita fec'z reb' nālib'
 quapp' volūtaz fēz īplaz ī lege z grāmā. q' nō fē-
 gimur op' c' f' eīz q' dōmīn' p' lege z ītīlūcōnē. L' ex
 ē ītīlūcō p'fīte fūz volūtaz ēz res volūtaz cō
 ē p'omī f' assūmīnt nālib'z: ē p'leqūz op'us eīus.

T3ra qm̃ ē: z totū: z perfectū s̃m spēm
nō differit a bñice: s̃ h̃q̃dē vtr̃q̃z in mā: z i
his de q̃b̃ dīr. L. Corp̃ vtr̃q̃z erit magnitudo
nū p̃ccat̃. Solū. n. d̃terminatū ē trīb̃ b̃is.
Iloc ēr̃t oē: atq̃z cū sit trīb̃ ēr̃ p̃ñb̃ d̃ñsī
b̃lō: oīq̃q̃z ēr̃t d̃ñsīb̃l̃e. Alīoz aūr̃ b̃is
ad d̃no: b̃oc q̃dē vtr̃q̃z. Et. n. īñer̃z ad̃p̃ta
funt: s̃c̃i d̃ñsīō: z cōrīnūatīō. Iloc q̃dēz
ad vīū p̃m̃nū: b̃ ar̃ ad d̃no: b̃at̃ oīq̃q̃z tale.

C. Bicini? Et q. totū z oēs: z cōplemētūz; nō
 differat fm formā: s; fm mās. Et cū ita est
 manifestū est igit q. solū cō. est pfectū: z
 pfectū oib; magnitudinib;. Cōp. n. rerū
 nāq. ptes mēsuras: quāp. didit in oēs mē-
 suras. Alia it. sūt qdā duaz q. titatū: z qdā
 vni? q. titatis. Et sic de eis d. q. titas: ita d.
 cōtinuatio de eis: aur. discretio; hīs. n. vniāz
 mēsurā d. cōtinuū. Dñtia agit duaz: dicit
 discretū: z cōp. recipit duo nomina.

¶ Unlt dice qd pñt gnãtia nã pñctioni plurius q
sunt totu: oer pñcti pñctioni idẽ nã diuerlat q
formas qz mãs. Sub nã illi rei si fuerit qñtas d
secreti d: oer: si qñtas pñcti d: totu: hĩ si for: q
litari d: pñcti. ¶ **A**ñ. ¶ **M**ani. ¶ **E**g solũ corp est
pñcti tẽ: itelligi qd cũ declarẽ qd nĩer pñcti
erimar: mani. ¶ **E**g solũ corp. ¶ **E** pñcti. ¶ **C**op. nã solũ
diuidit i tres mĩsuras: allẽ qd magnitudinẽ nã sũt p
fecte cũ nõ diuidit in trias qd diuidit in duas
mĩsuras. l. suplicies: qdã in yna mĩsurã vĩ linea.
¶ **E** r. o. Et qz qd de eis d: mĩsurã. sic d: eis pñctina
tionat d: creto. ¶ **P**õr bĩ itelligi qd illud qd eis
hĩ yna mĩsurã d: eẽ pñcti qz yna pñt: discreti qz
altĩer linea. linea. nã. pñctina. ¶ **E** qz lĩgĩtudinẽ: discre
ta qz diuisibĩ: qdã hĩ yna mĩsurã d: eẽ pñcti
qz duas pñes: discreti qz duas vĩ suplicies qd eẽ o
rĩna i bĩ lĩgĩtĩ: latitudinẽ: diuisibĩ eĩsĩqz describĩ
in hĩs uobĩ descripiõibĩ. ¶ **C**op. qd discreti eẽ i tribĩ
pñtĩ: qz pñcti i tribĩ. ¶ **E** t pñt itelligi qd discre
tũ discretio yni corp i diuerlas mĩsuras: qz bĩ erĩ li
nea pñctina

são vidtã
 postui. 4.
 2.3.7. si
 me. cõ. p.
 daia cõ. e
 3de sentu
 sentit hic.
 et. j. i b p.
 85.

Lex et in
sto posit
voluntar
res volunt
rie que v
ponunt al
milant u
bus. p h
Zuer. in
plogo sus
pio pby

3 Quō toti
oē r pfect
differunt.

Topic

Uel disc
nibus.
Scda.

nea p[ri]ma t[em]p[or]is n[on] discreta: c[um] n[on] diuidat[ur] in alia magnitudine erit et sup[er]ficies discreta s[ecundu]m duo. s[ic] l[og]u[m] et latu[m]: corp[us] at[er]it discretu[m] i[n] tres magnitudines. ¶ Et h[ec] est ap[er]tius. Dic[itur] n[on] post hoc. h[ic] vna m[en]sur[us] d[icitu]r p[ri]mu[m]: et q[uod] h[ab]et duas d[icitu]r discretu[m]: corp[us] at[er]it recipit duo nomina. s[ic] q[uod] linea inquatu[m] n[on] diuidit[ur] in alia magnitudine: d[icitu]r t[em]p[or]is p[ri]ma: et sup[er]ficies inquatu[m] diuidit[ur] in alia dimensio[n]e d[icitu]r t[em]p[or]is discreta: c[um] h[ec] diuisio sit opposita p[er]tinationi linee inquatu[m] n[on] diuidit[ur] in alia dimensio[n]e. Corp[us] at[er]it recipit duo nomina. i. q[uod] corp[us] diuidit[ur] i[n] sup[er]ficie et i[n] sp[iritu]alitate. sp[iritu]alitate at[er]it e[st] linea: p[er]tigit q[uod] totu[m] corpus p[er]ducit ex sup[er]ficie et linea. Inquatu[m] igit[ur] p[ri]ma n[on] i[n] se linea d[icitu]r p[ri]ma n[on] discretu[m]: s[ecundu]m q[uod] i[n] linea d[icitu]r p[ri]mu[m] et i[n]quatu[m] p[ri]ma i[n] se sup[er]ficie d[icitu]r discretu[m] n[on] p[ri]mu[m] s[ecundu]m q[uod] de ipsa sup[er]ficie dicitur discretu[m].

Consequenter igit[ur] diuisibilia magnitudinu[m] et p[ri]ma bec. Si at[er]it p[ri]ma o[mn]ia diuisibilia n[on] d[icitu]r manifestu[m] ex his q[ue] n[on]c. Si illud q[uod] palat[ur] q[ui] n[on] e[st] i[n] alio gen[er]e t[ra]nsitio: qu[od] admodu[m] ex l[og]itudine i[n] sup[er]ficie. i[n] corpus aut[em] ex sup[er]ficie. N[on] aut[em] ad huc talis p[er]fecta erit magnitudo. H[ec]e. n. ferri ex t[em]p[or]e p[ri]ma d[icitu]r sectione. N[on] e[st] aut[em] pole p[er]fectu[m] deficere. Q[uod] i[n] q[uod] n. est. Partialis q[uod] igit[ur] corp[us] p[er] r[ati]o[n]e vnu[m] q[uod]q[ue] tale e[st] o[mn]es eni h[ab]et dimensio[n]es: s[ic] terminat[ur] ad p[ri]mu[m] tactu[m]. Prop[ter] q[uod] m[od]o quoda[m] m[od]a corp[or]u[m] vnu[m] q[uod]q[ue] d[icitu]r. Totu[m] aut[em] cu[m] h[ab]et p[er]fectu[m] n[on] e[st] e[ss]e. Et qu[od] admodu[m] nom[en] signat o[mn]ia q[uod]q[ue]: et non hac q[uod]q[ue]: hac aut[em] non. Cap. II.

Et totius quidem igit[ur] natura si quidem infinitu[m] sit s[ecundu]m magnitudinem: siue finit[us] s[ecundu]m totam mole[m] posterius intendendum.

Et dicimus et q[uod] o[mn]is magnitudo discreta n[on] e[st] e[ss]e p[ri]ma. At[er]it aut[em] p[ri]mu[m] sit discretu[m]: aut n[on] ad huc n[on] e[st] manifestu[m]. N[on] p[ro]p[ter] e[ss]e notu[m] et manifestu[m] e[st] h[ic] s[ic] ip[s]e e[st] ferri i[n] aliis gen[er]e: s[ic] linea ferri i[n] planicie: d[icitu]r de pla[n]icies i[n] corp[us]. Si at[er]it pole e[st] ferri i[n] aliis gen[er]e: t[unc] n[on] erit corp[us] magnitudo p[er]fecta: s[ic] i[n] p[er]fecta. Talis igit[ur] latio n[on] existit nisi i[n] i[n] p[er]fecto: p[er]fectu[m] igit[ur] ip[s]e e[st] e[ss]e i[n] p[er]fectu[m]: discretu[m] n[on] e[st] i[n] o[mn]ib[us] m[en]suris s[ic] o[mn]es q[ui]tates. Unu[m] q[uod]q[ue] aut[em] alioz corp[or]u[m] q[ui] sunt s[ic] p[re]s i[n] suis formis p[er]fectu[m] e[st]: s[ic] dicitur de d[icitu]r p[er]fectu[m]. Q[uod] lib[er] n. illoz h[ab]et tres m[en]suras: t[em]p[or]is h[ab]et terminu[m] quo tagit illud q[uod] e[st] post ip[s]u[m] ex corp[or]ibus. Quapp[er] vnu[m] q[uod]q[ue] corp[or]u[m] e[st] plura. Totu[m] aut[em] cuius corp[or]a bec sunt p[re]s necessario e[st] p[er]fectu[m]. N[on] e[st] sicut nom[en] eius significat totu[m] significatio[n]e perpetua: et n[on] e[st] q[ui]b[us]d[am] rebus totu[m]: et q[ui]b[us]d[am] rebus n[on] totu[m]. Et nos dicimus post nam totius: et v[er]u[m] habeat finem: aut non i[n] magnitudine.

Dicam[us] et: et cu[m] dicit q[uod] manifestu[m] e[st] p[er] se q[uod] o[mn]is ma,

gnitudo recipiens d[icitu]r e[ss]e p[ri]ma: s[ic] si o[mn]is p[ri]mu[m] recipiat d[icitu]r e[ss]e n[on] e[st] ad huc manifestu[m]. i. p[er] se. Quapp[er] n[on] v[er]o diffinit corpus hac d[icitu]r e[ss]e. s[ic] sit diuisibile s[ic] o[mn]es dimensio[n]es: donec declare[re] q[uod] nullum corp[us] sit diuisibile: quapp[er] v[er]u[m] e[st] q[uod] q[ui]s geometra ponat hac d[icitu]r e[ss]e n[on] e[st] p[er] se. p[er] se: q[ui] aut[em] nulla p[er] se e[st] diuisibile: declaratu[m] e[st] i[n] 6° de auditu n[on] h[ab]et p[ri]mu[m] diffinit[ur] sup[er]ius q[uod] e[st] p[ri]mu[m] illud q[uod] e[st] diuisibile i[n] recipi[en]tia d[icitu]r e[ss]e. D[icitu]r diffinit[ur] corpus et alias m[en]suras. ¶ Et cu[m] narrat q[uod] sit manifestu[m] de n[on] cotinui et q[uod] n[on] icipit d[icitu]r q[uod] voluit i[n]te[n]de de d[icitu]r e[ss]e corpus: et q[uod] e[st] p[er]fectu[m]: cu[m] sit manifestu[m] q[uod] ip[s]e e[st] ferri i[n] alia n[on]c: s[ic] ferri sup[er]ficies i[n] corpus: et linea i[n] sup[er]ficie. ¶ Et dicit: q[uod] aut[em] e[st] notu[m] e[st] h[ic] et s[ic] ip[s]e e[st] vt corp[us] ferat i[n] q[ui]ta magnitudine addita q[ui]ta m[en]suras: cu[m] nulla q[ui]ta m[en]suras sit p[er] qua[m] corpus ferat: sicut linea ferit i[n] sup[er]ficie p[er] m[en]suras addita: et sup[er]ficies i[n] corpus p[er] alia m[en]suras addita. Et voluit d[icitu]r e[ss]e p[er] hoc q[uod] solu[m] corpus e[st] p[er]fectu[m]: p[er]fectu[m] n[on] e[st] q[uod] n[on] recipit additione: nec ferit i[n] aliud e[ss]e. ¶ D[icitu]r. Si aut[em] pole e[st] ferri i[n] aliis gen[er]e: s[ic] pole e[st] s[ic] vt corpus ferat i[n] alia magnitudine: s[ic] e[st] pole i[n] linea et sup[er]ficie: t[unc] n[on] erit corp[us] p[er]fectu[m]: s[ic] diminutu[m]. ¶ D[icitu]r. Talis at[er]it latio n[on] existit nisi i[n] i[n] p[er]fecto n[on]c. i. q[uod] n[on] e[st] vt corpus sit diminutu[m]: si pole e[st] ip[s]e ferri. D[icitu]r. n. latibile e[st] diminutu[m]: q[ui] polis e[st] i[n] eo additio. ¶ D[icitu]r. D[icitu]r. Impole e[st] igit[ur] vt p[er]fectu[m] sit diminutu[m]: discretu[m] e[st] eni s[ecundu]m o[mn]es q[ui]tates: et bec e[st] q[ui]s corroboratio cause p[ro]pter qua[m] p[er]fectu[m] n[on] e[st] diminutu[m]. ¶ D[icitu]r. Unu[m] q[uod]q[ue] aut[em] alioz corp[or]u[m] q[ui] sunt s[ic] pars i[n] suis formis p[er]fectu[m] e[st] s[ic] dicitur i[n] d[icitu]r e[ss]e p[er]fectu[m]: cu[m] d[icitu]r e[ss]e d[icitu]r e[ss]e ne corpus q[uod] e[st] p[er]fectu[m]: et q[uod] corp[us] n[on] p[ri]ncipit i[n] aliis: et e[st] corp[us] totu[m] m[od]u[m]: et q[uod] p[ri]ncipit et s[ic] tota q[uod] s[ic] p[re]s corp[us] totu[m] m[od]u[m] s[ic] e[st] i[n] suis formis p[re]s eius: manifestu[m] e[st] q[uod] i[n] corp[us] q[uod] s[ic] p[re]s m[od]u[m] e[st] p[er]fectio q[uod] videt[ur] e[ss]e i[n] corp[us] i[n]quatu[m] e[st] corpus: et e[st] q[uod] ip[s]e e[st] i[n] aliud ip[s]u[m] ferri. v[er]o dicit. Q[uod] lib[er] n. eo r[ati]o h[ab]et tres m[en]suras. ¶ D[icitu]r. Talis h[ab]et terminu[m] p[er]tinet illud q[uod] e[st] post. i. s[ic] t[em]p[or]is p[re]s q[uod] sunt p[re]s totu[m] h[ic] v[er]itas sup[er]ficies tagetes sup[er]ficies corp[or]u[m] cotinuu[m]: et e[st] intellige: q[ui] s[ecundu]m h[ic] modu[m] s[ic] sunt diminuta: et p[er]tinet recipe additiones. ¶ D[icitu]r. Quapp[er] vnu[m] q[uod]q[ue] corp[us] p[er] se multu[m] e[st] i. p[er] q[uod] corp[us] q[uod] sunt p[re]s totu[m] n[on] sunt multa nisi q[uod] p[re]s sunt p[ri]ncipit: et q[uod] i[n]uenit ex eis p[re]s q[ui] vnu[m] e[st] diminutu[m]: q[uod] si e[st] p[er]fectu[m] suffice[re]t e[ss]e vnu[m]: s[ic] e[st] i[n] m[od]o. Et bec e[st] ca[usa] e[ss]e multoz i[n] diu[er]sioz vnu[m] sp[eci]e. i. q[uod] p[er] diminutione n[on] fuit na cotinua e[ss]e vnu[m]. ¶ D[icitu]r. Totu[m] aut[em] cuius corp[us] h[ab]et sunt p[re]s e[st] p[er]fectu[m] n[on] e[st] diminutu[m]. i. q[uod] totus m[od]us e[st] p[er]fectus o[mn]ib[us] modis p[er]fectio[n]is: e[st] eni p[er]fectu[m] s[ecundu]m q[uod] p[re]s ei[us] s[ic] p[er]fecte. ¶ Et e[st] p[er]fectus q[ui] n[on] e[st] cotinuu[m] i[n] ip[s]o: et n[on] e[st] p[re]s vno i[n] diu[er]sioz siue illud totu[m] ponat finit[us] siue i[n] finit[us] n[on]c p[er]tinet vt nihil cotinuu[m] neq[ue] ip[s]u[m]. Si eni ponat i[n] finit[us] manifestu[m] e[st] q[uod] nihil cotinuu[m] i[n] ip[s]o: et si ponat q[uod] aliq[uod] p[ri]ncipit i[n] ip[s]o: t[unc] erit p[er] se n[on] totu[m]: sed postea e[st] totu[m]. s[ic] q[uod] hoc nom[en] totus q[uod] d[icitu]r de toto m[od]o significat hac it[er]atione v[er]o: cu[m] nu[m]q[uam] p[ri]ncipit ei diminutio q[uod] p[ri]ncipit totu[m] i[n] p[re]s i[n]quatu[m] cotinuu[m] i[n] aliq[uod] et cotinuu[m] p[er]tinet. Un[de] dicit. significatio[n]e p[er]petua. s[ic] q[uod] n[on] aliq[uod] totu[m] et aliq[uod] n[on] totu[m]. s[ic] e[st] totu[m] i[n] reb[us] g[ra]uabilib[us] et corruptibilib[us]. ¶ Et q[uod] n[on] manifestu[m] e[st] ad huc de toto q[uod] e[st] m[od]us: v[er]u[m] sit finit[us] aut i[n] finit[us] p[er]m[ittit] d[icitu]r e[ss]e finit[us] e[st] et dicit: et nos dicem[us] post n[on]c totu[m]: et v[er]u[m] h[ab]et finem aut n[on] i[n] magnitudine. q[uod] ip[s]e p[er]tinet v[er]u[m] m[od]us sit finit[us] aut i[n] finit[us].

Com. sup. 2. et m[u]l.

M[od]o exp[er]it p[er]bare o[mn]e p[ri]mu[m] e[st] diuisibile: s[ic] geomet[er] sup[er]nat. hoc id e[st] 3° p[er]p[er] co. 31. et que ibi.

P[er]fectu[m] e[st] q[uod] n[on] recipit additione: nec ferit aliud e[ss]e. 3° d[icitu]r. 9. p[er]p[er] co. 35. et 7. p[er]p[er] co. 36. et 2° et 3° et 4° et 5° et 6° et 7° et 8° et 9° et 10° et 11° et 12° et 13° et 14° et 15° et 16° et 17° et 18° et 19° et 20° et 21° et 22° et 23° et 24° et 25° et 26° et 27° et 28° et 29° et 30° et 31° et 32° et 33° et 34° et 35° et 36° et 37° et 38° et 39° et 40° et 41° et 42° et 43° et 44° et 45° et 46° et 47° et 48° et 49° et 50° et 51° et 52° et 53° et 54° et 55° et 56° et 57° et 58° et 59° et 60° et 61° et 62° et 63° et 64° et 65° et 66° et 67° et 68° et 69° et 70° et 71° et 72° et 73° et 74° et 75° et 76° et 77° et 78° et 79° et 80° et 81° et 82° et 83° et 84° et 85° et 86° et 87° et 88° et 89° et 90° et 91° et 92° et 93° et 94° et 95° et 96° et 97° et 98° et 99° et 100°.

Malit[er] i[n] diu[er]sioz i[n] ead[em] sp[eci]e d[icitu]r e[ss]e d[icitu]r e[ss]e ar[bitr]it. vide 2° de ania. 34. 3° d[icitu]r hic i[n]tra com. 9.

Totu[m] mun[us] duo e[st] p[er]fectu[m] d[icitu]r modis p[er]fectionis.

De celo 7 mundo

¶ Bebis autē q̄m spēs ip̄s? quib? nūc dicamus: p̄cipiū faciētes h̄. oīa. n. p̄h̄yica corpora: t magnitudines s̄m seipsa mobilia ēē dī cīm? s̄3 locū: n̄3. n. p̄cipiū mor̄ ēē dīctm? i ip̄is. oīs at̄ mor̄? s̄3 locū quē vocam? latōne: aut̄ rect? aut̄ circūl? aut̄ q̄ his mixtus: simpliciū. n. bi duo solū. ¶ Cū āt q̄ t magnitudines iste simplices solē: t q̄ ē rect? t q̄ ē circūl? ¶ Circūlū qdē igr̄ ē q̄ cīra mediū? ¶ Rect? at̄ q̄ sursus t deorsus. Bico at̄ sursus qdē ē q̄ a medio: deorsus at̄ ē q̄ ad mediū. ¶ Bico at̄ volo dicē p̄es tot? diuersas for̄mas: ticipiā sic. oīa corpora nālia: t magnitudines mouēti p̄ se motu locali. Nā. n. est p̄cipiū mor̄? i ip̄is. Et oīs qdē mor̄ local? aut̄ cūlis at̄ circūl? aut̄ p̄posit? ēē istis. Et isti duo mor̄? s̄nt n̄ simplices. Et cā lī? q̄ corpora simpliciā ista: logū t rotūdū. Ador? at̄ circūl? ē cīra mediū. Ador? at̄ cūl? aut̄ ē sup? aut̄ infer? ¶ Et ē dīcē ad sup? motū a medio: t ad infer? motū ad mediū. ¶ Cū dīcē diffiniri corp? ē vlt? subor? ē: dēlatū ē ēē p̄fectū: q̄ mīdus q̄ ē ēē p̄fectū duob? modis. s̄3 q̄ t s̄3 q̄ n̄bīl p̄ter ip̄s: igr̄e loq̄ de suis simpliciā: t p̄ de nobiliōtē eoz: t cōp? q̄ mor̄ circūl? igr̄e p̄ponē ē ēē q̄b? appet̄ nā ist? corp̄is. Et ēē n̄? ē sensū? ē. ¶ Et dīcē oīa corp̄a nālia tē. q̄ mām? ē seip̄ oīa corp̄a nālia motū simplici p̄ mō? exiis ē ēē q̄ dīcē corp̄a nālia p̄tē. B̄ s̄idat̄ ē sup̄ h̄. q̄ n̄3 ēē reb? nābīl? ē manifestū p̄ se. ¶ S̄3 h̄ ē q̄ n̄ pua. n̄3 ē ēē in sua diffōne ē mō? alīq̄ p̄ mor̄? t q̄ dīcē ip̄a ē ēē. t vī q̄ b̄ p̄ dīcāt s̄ for̄: t z? d̄ mā. S̄3 q̄ nāz ēē oīb? nābīl? notū ē ē p̄ se q̄ mouēs i ip̄is corp̄ib? alid ē. a moto vt exīat? q̄ b̄ dēlatū ē t s̄3 n̄ nāli audīti cū dēlat̄ q̄ mō? p̄ se b̄s mouēs in se. Tūc corp? celestē cū mouēt p̄ seip̄ puenit ad motū p̄ se necē ē vt fīr ē mō? q̄ mouēt p̄ se: t p̄ līd fīr alid ē mō? t. S̄3 cū b̄ p̄mī? p̄tīgīt q̄ corp? celestē fīr mō? ēē mā t for̄? at̄ p̄tīgīt vt fīr gnābīlēs corrup? ¶ Et p̄ solutem? b̄c for̄? ē n̄ q̄ p̄tīcē p̄ mām? līd? q̄ dēlat̄ i fine. s̄. p̄h̄y. n̄ ēē p̄ māz. Quō igr̄ p̄tīgīt ē diuersitate mor̄? vt diuersit̄ nā motū. Nā. n. motū diuersit̄ nīst p̄ diuersitate lūe for̄? ēē n̄ inuenī nīst in for̄? exīre p̄ māz. q̄ ignis nō ē tē a terra in motū nīst p̄ diuersitate suaz for̄? ēē. t q̄ terra erit grauius celestē lūis. Nā ē ē itellm? h̄ q̄ b̄ q̄ nā t corpore celestē at̄ cā mor̄? ēē format? p̄r. mabstracta nō sīgnat̄ n̄3 cōmplexiōē in corpore celestē i for̄ nāliū q̄ fīr cā mor̄? ip̄i? q̄ āp̄. dīcē ē ē grauius ēē leuē. q̄rēt igr̄ aliq̄s q̄ i lūa ēēt necīo corrupēt corp? celestē: at̄ ē ē p̄o? corrupit? nōs p̄? dēlatūm? B̄ ēē ipole. ¶ Et cū ita fīr? for̄? itellm? n̄ ē h̄ loco d̄ n̄ ē cā mor̄? n̄bīl sūp? for̄? abstractē corp̄is celestē: B̄ ip̄s corp? i ip̄is p̄? q̄ corp̄ales: iste locus ēē for̄? tot locoz facīetū errare opīnates q̄ corp? celestē cōpōmī ēx mā t for̄? q̄ d̄ ē ē grauius leuē: ēē for̄? ignis i ignis leuē: terra ē sua for̄? quīs: s̄3 h̄ igr̄ pōssūm? itellēgē h̄ nomē nābīl? d̄ corpore celestē: ēē aliq̄ corp̄is? s̄mplī? quīs? t leuib? ē ē erit B̄ eguō

[illegible]

mñ dñ d celo
 z alijs corpi
 bus equoce.
 vide 2° pby.
 cōmen, 3.

Cā diuersi
 tas motuū f;
 gen⁹: aut spi
 cie est diuer
 sitas natura
 rum agētū
 3°. 5. 2. 61.
 2° cc. cō. 13.
 33. 7. 38. 3°
 3° cc. cō. 23.
 4. cc. cō. 4

Not
at
mis

1

Abundance

4.2.

de h
sequ

mpo
its

o ali
ni cč
e vic

one;
me
io

Collig

and

1. **Rectus**.
 2. **Circularis**.
 3. **Obliquus**.

Esse corpus
celestis est
se sensible.

māz eēi re
 buo nālib⁹
 māife^m p se
 Jde 2° phy
 cō.3. 7 tex.c
 6. 7. 8. phyfi
 cō.23. 7 scdo
 celi cō. 83.

a. Eitru celi
sit corp⁹ năl

مجلس

27.25

Solution

ca eoz eade ē: ē q triari nuer pfect ē: nō qz mēsu
re sūt tres iqtū mēsure sūt mor tres: sic itellm ē.
¶ Qm at corpoz h qdē sūt simplicitas: h at cō
posita ex his. dico at simplicitas qdēqz motus
picipiū hnt s3 nāz: puta ignē: z terrā: z ho
ru3 spēs: z cognata his. Necē ē z mor ēē:
bos qdē simplices: bos aut mīxtos aliqtr.
Simpliciū qdē simplices: z mīxtos at ppo
sitor: moueri aut fm pāns in eis simpli.
¶ Et cū corpoz h qdē simpli ē: h qdē cōpo
siti ex simplici. Et est dicē corpoz simplex oē
corpoz i quo ē picipiū mor nālis. v. g. ignis
z trā: z silia formis corz z gñl. Et ē necio
motuū: bīc qdē ē simpli. h aut cōpositi. Et
mor corpoz simpliciū simplices: z motus
corpoz cōpositoz erūt diuersi: s3 tñ mouet
fm totū corpoz simplici in eis dñantis.

¶ Cū posuit mor nāles simplices sensui manifestos
ēē tres: voluit demare q cā ēē motuū simpliciū est
simplicitas corpoz mouetiū. ¶ Et d. Cū corpoz zē.
z cū qdā corpoz sūt simplicitas: qdā ppo necē ē vt
qdā mor sūt simplices z qdā ppo. z d. ē simpli oē
corpoz zē. i. oē hīs pñ aliqd in se pñ nāl mouetiū
fm locū: z nē ē qd qz descriptio corpis ppo ē itellecta
ex h ē qz ē in se h3 pñ pla vno. ¶ Et cū mani ē q
corpa sūt aliq i qb nō ē nisi pñ vñ tñ pñ moue
tiū vt z ignis: z terrā: z sibi silia. qz ē sic dixim fm
formas corpoz māse ē q aliq corpa sunt simplici: z cū
sūt corpa simplicitas sūt mor simplices. Ador. n. sim
plices sūt simplici corpoz: z ppositi cōpositoz. ¶ Et
cū qdā pposita n mouet nāl nisi a simplici dñante.
z si ipo sūt diuersa: qūs exstiet p sentis i plib eo
rū ēē qdē motū z vñ: pōt aliqz dicē fingendo q
ita ē i motib eltoz. Dixit. Et mor corpoz ppositoz
erūt diuersi: s3 tñ mouent fm motū corpis simplici
dñantis. i. q mor eoz erūt s3 nām corpis simplici
dñant. ¶ Impole ē. n. i corpi3 ppositi aliq cōponi
ēqtr: nos post dēlabim. ¶ Et si ēē aliq cōpositū
ēqtr ptinget q aliq corz nō mouet oīs: s3 staret
in qdā loco ponet: s3 staret aut sup aut iferi aut i
mo duoz orioz: z mouet in ceteri qd nō iuenit: z
dixit totū hne aliqz fingit q ista eltra 4 nō sunt
simplicitas. ¶ Et cū mor eoz sūt fm pte dñantes erit
rect fm dñū abūdātis: aut erit icuruat: aut ad ife
ri: vt turbines descēdētēs ex aere ad terrā: aut ad su
peri vt turbines ascēdētēs: aut circa me vt mor vē
toz: z ē sūt septētrionales z dētri z sinistri: z ad an
ad retro. oēs. n. z isti pter ad sup: z ad iferi sūt ppo.

¶ Si qdē igit est simpli mor z q ē circuitu
corpis mor simpli erit: atqz corpi3 simplid
simpli mor z simpli motus simplid cor
poris. Etenī si cōpositi fuerit s3 simplex p
dominās: erit neciū ēē aliq corz simplex:
qd nāl ē ferri circulari motu s3 sūipst nāz.
¶ Et cū motus rectus sit simpli: z motus
circularis sit simpli. Corpi3 simplicitas ē mo
tus simpli: z motu simpli h3 corz simpli.
Si g corz cōpositū hāerit motū simplices

erit ille mor corpi3 simplici dñand in illo.
Abāse ē igit: ex his q dixim q necio ē cor
p simpli: qd p nāz ei mouet motu circulari.

¶ Et qz eade nā ē pñ mor vñ: necē est vt eade nā
hēat eūde motū z cō. qz corz simpli ē hīs ean
dē nāz o3 vt corz simpli hēat eūde motū. ¶ Et qz
nāe ples vna necē ē vt hēant plus vno motu: corpa i
qb sūt ples vna nā o3 vt hēant ples vno motu: z for
te si habuerit vñ motū erit s3 corz dñans simpli
nō s3 qz ē ppo. Qm si ēē ita ptinget vt ppo sit sim
plex. Ador. n. vñ nō pūet nisi ab vna nā: z habēs
vñ nām necio est simpli. ¶ Et cū h positiū est sic:
z ē q mor sūt simplices: o3 vt corpa simplicitas sūt
s3 nūez modoz motuū simpliciū. ¶ Et cū positiū
est q mor circularis circa mediū ē simpli: necē est q
corz qd mouet illo motu sit simpli necio. ¶ Aris.
igit cū posuit q nā ē pñ motuū corpoz. i. motuū lo
caliū: z posuit q corpa simplicitas hnt pñ vñ mor:
pposita at hnt plus vna nā: ex qb dēlatū fuit q cor
pora simplicitas nō hnt nisi mor simplices: posuit etiā
q cā motuū simpliciū ē ēē corpoz simpliciū. Et cū
h dictū sit z descriptū sūt mōi motus simpli: posuit
et qd segt ex his: ē q si iuet ē mor simplex: o3 vt
hēat corz simpli. i. manife ē ex his q dixim: cum
mor simplices sūt z vñ eoz ē mor circularis: oē
corz simpli h3 motū simplici: z oīs mor simplex
h3 corz simpli: necē ē vt mor circularis hēat cōp
simpli. ¶ S3 tñ tacuit pñ ista pñōis: qm segt a
pñā pte ē segt ab h q posuit pcedēs z posuit pñs
h3 q corz simpli hēat motū simplici: z mor simpli
h3 corz simpli. ¶ Et h qd segt ab h q posuit pce
dēs: pōt accipi p pcedētis: s3 nos fecimus: qm qñ
acceptū fuit cū pcedēt. q pcedēs cluderet pñē qñ
tā. ¶ Et qz ppo dicēs q mor simplex ē corpi3 sim
plicitas q ē p pcedētis: pōt dāci ab aliq dicēte q mo
tus simpli ē corpi3 ppositi. o. rīdēdo. Si g in cōpe
pposito iueniat mor simplex ille motus erit corpi3
simplici dñantis i eo. i. qdāqz mō sit necē ē q oīs
mor simplex hēat corz simpli: aut singulare per se:
aut p ppositi. Et voluit dicē q cū iueniat p cōpo
siti necē ē q iueniat p se: z cū ita ē necē ē vt nūerus
corpoz simpliciū sit s3 nūez motuū simplici. ¶ Et
qz s3 sic dixim collocat in syllo po p pñā: narrauit
illd qd segt ex h. q. d. ipaz actu. z si nō dixit odo. ma
nifestū ē igit ex his q dixim q necio ē corz simpli
qd p nām ei mouet circulari motu. Et iā appuit ex
fm dē nfo quō h segt necio ex p pñib ppositi. ¶ Et
laborauit Jo. grāma. s3 q narrauit Alpha. i. dēcedo
p pñi dicēti q oīs mor simplex idē s3 spēs ē corpi3
simplici eiusdē s3 spēs: ex h q cū i corpi3 diuersi
s3 spēs iuenit vñ mor spēs. U. g. qz i aere z igne iueit
vñ mor spēs. s3 i terzā z aq. Quapp n segt
vt oīs vñ mor spēs hēat vñ cōp i spēs p pñi. ¶ Et
h qdē qd dixit nō ē ita. Ador. n. ignis ēē idē cū mo
tu aeris si mouet ad eūde locū spēs: qz iā dēst est q
mor vñ spēs ē q ad locū vñ spēs ē. Locus aut ignis
necio dñt a loco aeris: iō si aer ponet i loco ignis
descēderet ad inferius. Sily de motu terre z aque. s.
q spēs differūt in se pp diuersitatem suozum locozū.

¶ Etolēria qdē. n. ptingit eo qd motu mone
ri q alteri: s3 nāz at ipole. Si qdē vñ vñ
uscūsqz motus q fm nām simpliciū.
¶ Et ē qm pole ē vt aliq corpus moneat.
Com. sup. Lc. z mū. 1 3

Et h te. c. 6.
sumi solet q
idē mor ur
guit eandem
nāz: diuersi
tate mōis di
ueritates na
turarum.

Et a pñā. manifest ad pñā
pñā

qz s3 sic dixim

Improbatio

Aqua ascega
dñt in terra z
aer descēdit
in igne.

5 celo
o: pñ
noco
pñy
3.

ierit
mā pñ
ut sp
diuer
mā
gñtū
z. s3.
d. 13.
s. 3 d
d. 23.
cō. 4

Et d. mīx
n est ab elno
mētū dñante.

or d
p ipā
fudi
rectū
s3 m
ctū ē
pñy
i pñ
h3 ē
mētū
lōem

o pñ
mī. 3

Impole ē i
corpi3 ppo
sitiū aliq cō
positū qñr. p
pñ vide. 2. d
gnōne p. 4. s.
t. 4. mētū.
oñi. 10. z 10.
mētū. c. 25. z
1. collig. cap.
mū.

1. 2.

De celo 7 mundo

9
Ziel: Seibach

Unus vni c
maxime.

¶ Cui posuit q. mor. circulus sensibili in corpore celesti
circa medium & simpliciter nālis. Unū legere q. eēt corpus
simplici: voluit affirmare hāc dīmatōne: qū alibi
per dīcē foris ē iste mor? I b. co. accētralit ē vni
ēltōz. iij. ¶ Quare dīcē mēdo. mām ē q. si alig
motus inueniāt in aliquo corp. accētralit: necesse ēst q.
i aliquo corp. sit nālis: ita q. illo corp. nō hēat ali
motū nālēz. cō. iij. co. p. bēnt motū nālē p. r
cularē: necesse ēst vt sit nālis ali corpi. ¶ Et b. dīdīt
q. sūū fīmonē dicēte: ē p. pole ē vt aliqd. corp. tē. i.
iste mor. circulus si expiēt ēē i b. co. accētralit. ita
q. sit ignis: aut aer. mām ē q. neciūs ē vt lucēf. nāl
in alio corp. carētē alio motū nālē: sit ipole i fīm
plici: co. duos motus ēē nāles. Et q. vniūq. dīcē
rū ēltōz. b. s. motū nālē: mām ē q. vlt. motus circuli
sit aliq. itōz. accētralit q. neciūs ē vt nāl sit s. co.
p. ¶ Et iste modus dīmatōis ē post affirmatib. s.
q. existit. Et. q. voluit pbare sic ē iste motus: aut
erit i b. co. nāl: aut accētralit. posito vni ēē ēltōz.
igit. cū fīrat nāl: aut accētralit: fī nāl necesse ēst vt
corpus simplici sit duo mor. nāles: g. accētralit. ¶ It
cidentalit ē vt i alio corp. sit nāl: ita q. i illo cor
pore sit aliqd. mor. nāl: q. p. necesse ē vt sit q. d. co.

C Et et mor⁹ nālle hūius ē motui accētrātr.
Et regula est maria vt vniū nō beat hūium
nisi vniū. Et q^o motus circuli est simplex.
Sⁱ gⁱ iste mor⁹ nō nālle ē corp⁹ moro: necē
est ip⁹ eē accētrāle. **C** hoc qdē cor⁹ q^o mo
net hūium circuli: aut est ignis: aut est aliud
corpus alioz cor⁹ pos⁹ filiz igni. motus nā
lle hūius ē motui circuli. Et tā vtrūq⁹ sup⁹ius
q^o vniū ē hūiū vniū. mor⁹ g^o ad sup⁹ius ē hūius
motui ad inferius: nō hūius motui circulari.

3.

Solo.

Lōtra pto
meum.

5 Elcl major.

In canon
maiori est
vni vni fr
est. Unde. i
meta. x. c.
i. 4. r. 17. v
de limitatu
ne ab Huc
s. phy. 2. 6

ipole. d. Corpus qd mouet isto motu: aut erit ignis: aut aliqd corporis silius ignis: vult p silia q mouent motu recto. Et d. Erat g mor' nalis dñi motui circuli. qñ aliqd corporis motu recto ex neccitate: dñe hñe motu rectu nali: cū ita sit opz vt beat motu nali dñi circuli. Et ppea q mor' accñtalis rectus in ipole ē dñi nalis: qz vñt pñt pla dñia: qd ipole: et hñ signauit fñde suo dñe q vñt vñt ē dñi. Et d. Erat g mor' fursu dñi motui dñi. mor' at circuli: nñ bebit dñi. i. pñt ipole qd segit: cū mor' circuli nñ beat dñi nñ ē pole i istis corpib' q moueant motu circuli accñtali: qd mouebit eo ē motu nali: et est corpus fñ. Et hñ ē ali' syls que adiungit syllo ad ipole: vt syls hypotheticus: est anis dñictoriū sal fñ: pñs aut est q motus fursus est dñus motui deoz: hñ. si ponimus q istud corpus sit ignis: aut ecouertit q sit terra. Diacuit suā intentione qd est psequens anis qd manifestauit dicens: q circuli nñ est ignis: neqz aliu motu recto: neqz nalis: neqz dñi nñ.

Si at alter est corp' aliqd latu circulari pñt nām erit aliqz ipsius alius motus fñ nñ: bñ ipole. Si qd ē. n. q fursus ignis erit aut aer: si aut q deorsum aqua aut terra.

Si g aliud corpus pñt ista corpa pñcta mouet circuli fñ accñs: neccio bz aliū motu nali: qd est ipole. Erat. n. aut motus ad superius: et tñcerit aut ignis aut aeris. Aut motus ad inferius: et tñc aut aq aut terre.

Cū decauit q ipole ē vt iste mor' circuli sit aliq' corporis simpliciu recti mor': neqz nñ nñ accñt: pñt aliqz dñe q ē accñtalis aliū cōpi pñt ista corpa motu recto: et oio nñ erit nāl corpi moto fñ circuli. Bñ. pole ē ponit loco. pñtis miol dñet i pñt dñia rñe q iste mor'. i. circuli ē nalis cōpi nali. Qñ pñt aliqz dñe q ē accñtali fñe sit vñt eltoz fñe aliū. Aut nalis ita q sit vñt eltoz. 4. Et cū pñt posuit demfationē icipit destruerē istos tres mōs pñmādo suā demfationē: et dedit tres demfationes dñictes istis mōis: et qdā eoz sic dixim' auferūt dubitatōes pñtē i miol pñtōe: et qdā i maiori pñt demfatiois pñt pñtūit fñ cor' ē. 2. Bñ itel' ē hñ loc' nñ q qñbz istaz demfationū sit sufficiens pñt. Bñ. n. demfatio dat q iste mor' circuli dñe cōpi nalis nñ: et oia q dixim' pñt pñt trib' fñmōib' fñt pñmācia pñt fñmōe.

Cū g dñi fñ cor' aliū pñt ista rñ. vñt dñe si aliqz dixit q iste mor' pñt ē accñtali aliū corpi pñt ista que recte mouet neccio pñt vt hñ cor' beat motu nali pñt motu istoz. 4. cor' pñt hñ ē ipole. Nñ. n. ē motus rect' nalis: si nñ pñtē a nob' q motus circuli sit nāl nñt aut ad supi' aut ad inferi'. Si ad inferi': neccio erit aut aq: aut terra. Si ad supius erit motus neccio aut ignis aut aeris. Si g iste mor' erit accñtalis aliū corpi ipole est vt sit aliud ab vno istoz eltoz.

Si adhuc pñmā neccio ē talē lationē. pñt fñ. n. pñt nñ ipfecto. Circuli at pñt fñ. Recta at lica nñ vna. Bñ. n. q fñ fñt: bñt. n. vñt fñt fñt fñt. Neqz fñt vna: oñt eni erit aliqz ē: augerit. n. pñt fñt. Ita qz si qdē pñt mor' pñt nñ corpi: q at i circuitu pñt recto. Qui at i recta simpliciu cor' ē. Et. n. ignis ad rectu fursu ferit. Et terra cor' pñt deorsu ad mediu: ne-

cesse circularē motu alicuius simpliciu esse corporis. Aditōz. n. lationē dicebamus fñ predominans in mixtura simpliciu.

Et ēt mor' circuli est pñm' mor' motu neccio. Pñt fñ. n. et pñt ē an dñmūtū: et ē pñt eo pñt nñt nñ. Et q circuli ē pñtior figuraz. fñ lica: qñt nñt ē pñt fñt fñt fñt. Si at fñt erit dñmūtū nñ pñt: nñ. bz pñt nñt nñt. Pñt fñt. n. bz pñt nñt fñt. Si fñt erit dñmūtū cū beat pñt. Quapp pole ē cū augeri i oñt pñt: et crescit. Et ēt reuertamur et dicam' q si pñm' mor' ē nāl pñt corpi. Et mor' circuli ē pñm' mor' qñt simplicibus cōpi: vt ē ignis vadēs ad supi' qñt: et tra dñcēdēs ad inferi'. f. ad mediu. Et neccio erit mor' circuli quozidā cor' simpliciu. Et iā dixim' supi' q corpa cōposita sunt fñ corpus simplex existēs et dominans in eis.

Dec est alia demfatio a pñt: et vult dñt q motus circuli ē nalis cōpi moto hñ motu: icipit dñt: et etiā motus circuli ē. i. q motus circuli ē pñt fñt nñt oñt motu nñt. Et d. dñt p quā deca rabat hñ pñt dñt. pñt. n. et cōpletū rñ. i. q motus circuli est pñt oñt motu nñt ē pñt et alit' motus dñmūtū: et qd est pñt est pñt dñmūtū: g motus circuli est pñt recto. Et cum hñ pñt dñt q motus circuli ē pñt: et rect' dñmūtū nñ ē manifestā pñt: icipit dñt eā. 2. d. q circularis ē pñtior figuraz. i. q mor' circuli ē pñtior motu. pñt. n. est corpi circuli: et qd ē circuli ē pñtior figuraz: ex gbus pñt q mor' circuli ē i eo qd ē pñtior fñt gure: et qd ē pñtior ē pñt. g mor' circuli est pñtior motu rñ. Et cū sit pñt dñt q circuli est pñtior fñt figuraz: recte icipit dñt eā dñt. Lineaz at qñt nñt ē pñt rñ. i. q cor' circuli differt a recto qd ē fñt: et ipolis ē i eo additio: cor' pus at rectaz dñmūtū ē dñmūtū fñt fñt fñt. Et d. icipit dñt hñ dñt. qñt si fñt ē dñmūtū nñ pñt rñ. et pñt ist' fñt ē i scā fñt. ita. De cor' fñt nñ bz pñt nñt fñt. Et oē cor' pñt bz cōpletū et fñt. g. Cor' fñt nñ ē pñt. Et d. Si fñt ē dñt dñmūtū rñ. i. si posuerim' cor' pus rectaz dñmūtū fñt nñ erit fñt nisi pñt cor' pus pñt ipz exterus. g. polis ē additio i eo iquātū cor' pñt: et oē i q polis ē additio ē dñmūtū: et qd ē dñmūtū nñ ē pñt. Cor' icipit rectū ē ipñt. Et oē hñ qd affirmam' i corpe recto: itel' ē pñt negonē i circuli. i. cor' n. circuli vt nullo pñt recipere additioē et maxie ex sua pñt: qñt ē pñt. Et difficile ē imaginari cor' circuli fñt nisi ex pñt fñt ex pñt: et ipñt post dñt bñ cor' circuli ipole est vt sit fñt ex pñt fñt ex pñt: et vt qd hñ pñt pñt est q cor' rectū est dñmūtū ex bis oñt modis et q rotū ē pñt ex pñt pñt. et dubiū in gibbo sitare. Et cū dñt q motus circuli ē pñt motu in nñ: icipit dñt ex hñ illd qd itēdebat dñt: et est q motus circuli existit fñt nñ i corpe qd mouet eo. Et d. ēt reuertamur et dicam'. Bñt fñt ē qñt syls hypothet' hñ pñt i ei pñt maiorē pñt nñ: q pñt ē i syllo cathe: et ab eo pñt qd alit' et

Circulus est pñtior figuraz.

iz

Pñt fñt pñt dñmūtū fñt. s. pñt. te. c. 75. et 2. et. c. 69. 25.

Cor' fñt nñ bz pñt nñt fñt. vñt dñt pñt. te. c. 64.

De fñt q pñt fñt est additio est dñmūtū. fñt. s. c. 4. et 4. ibi. a. Cor' circuli nñ vt pñt recipere additioē: et maxie ex sua pñt. et dubiū in gibbo sitare. Bñt fñt. et. c. 64. et. c. 64.

Loit. sup. te. c. mñ. 2. 4.

De fñt pñt pñt natura est ipfecto.

De celo 7 mundo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
415/D/2

Allicque sunt
pponeo qd n
ducit ad pri
me certitudi
nis ordinem:
in eis nullus
sensus contra
dictus neqz rō

7. 16.

Corpa cele
stia ita sūt di
spōsa i mō
bilitate sic di
spōsa i situ.

Mā lune ē si
milis nāe terre
3 dē. 2. ca. 5
suba orbis. 7.
scdo celi. 32.
42. 7. 49.

per sensus. ¶ Et d. 2. vltus testat. rē. i. celū nō vī cor
ruptibile n3 psumptibile q sensus. Dec aut ē de ppō
nib3 d qd. d. Albumaser q nō iducit ad p3 certitu
dis ordinem: s3 tū nlls sensus dicit eis n3 rō. ¶ D. d. 2.
7. et si illud qd mouet motu circuli rē. i. ex p appz q
ipole ē vt hoc corp3 qd mouet circuli sit ignis: qm si
eēt ignis eēt mot3 circuli ei accitral. ¶ D. d. n. ignis
nālis est ascēdere supius: 7 in eodē corp3 nō sūt duo
motus nāles cū nō deant nisi vnā eandem naturas.

¶ Propt qd ex oib3 vltqz bis aliqz syllans
credet: qd ē aliq3 p3 corpa q h: 7 circa nos:
alterū segregatū. tātō honorabilior ē habēs
nām: qdē plus elōgatū est ab his q h.
¶ Et hīs rōnē pter oib3 pdictis rōcinari: q
ali3 corp3 ē pter illa corpa immutāta 7 cōi
nētia nos separat3 ab eis: cuius nā nobilior ē
naturis eoz p m suā remotionē ab eis: 7 elō
gationem eius super ipsam.

16 ¶ Idē bñ pnt illi qd inatū ē itelligē: rōnes pgrega
re i oib3 vltis vnā rōnē ex q pigit nēcio: qd ē ali3 cor
pus pter cōpa 4. cui nā ē nobilior rē. i. qd ē pus eis
nālī pterminās ea p m lōgitudinē. i. qz nā ē glō
sior eis p3 remōtiōes i loco: q remōtiō duaz nāru
abūicē in suba ē sic remōtiō eaz i loco. qpp videm3
q vlt3 eoz ē terra: nobil3 ē ignis. Et n tū elia suc
cedit sibi i h3 ē in corpib3 celestib3. vñ 32. in li3 d
aialib3. d. q nā lune sūt est nāe terre. Cap. III.

¶ Tōtiā h qdez supponit: h autē p
dic3 oñsa s3: māifestū q n3 leuita
tē n3 gūitatē h3 cōp3 totū. ¶ P3 at
supponē qd dicit3 gūe 7 qd dicit3
mus leue. ¶ Hic at sufficiēt vt ad pntē nēcita
tē. diligēt3 at itex cū p fiderabim3 d suba ip
soz. ¶ Graue qdē igit sit qd ferri nātū ē ad me
diū. ¶ Leue at qd a medio. Grauiſſimū at qd
oib3 substat dōrū laī. Leuiſſimū at qd oib3
supferi suplaī. ¶ Hec at qd qd ferf deoz
sum: aut surū: aut leuitatē h3: aut granita
tē: aut abo. ¶ Ad idē at. Adūicē. n. si gra
uia 7 leuia: puta aer ad aquā: 7 ad terrā aq.

Quid graue
quid leue,

¶ Adūicē s3 ē qd pponib3 pdicta: 7 ex his
dīmātiōib3. q pntū cor3 volubile: vñ nobi
le. qd circuli mouet: n3 h3 gravitatē: n3 leui
tatē: qpp vī rectū dēlare graue 7 leue q sūt.
¶ Et dīſſerē i eis p m nēcitatē in h loco ab eis.
¶ Demāntia aut sufficiēs 7 pſcrutatio abū
dās erit in futuro cū notē fuerint subeozū.
¶ Pōat qd q graue sit dēcēdēs ad mediū: 7 le
ue ascēdēs a medio. ¶ Et pōam3 grauiſſimū 7
dēcēdēs sub oib3 dēcēdētib3 ad iferius.
7 leuiſſimū qd sup oia ascēdētia elenat. Cū
igit ita est: oē corp3 pcedēs ad superius: aut
inferius nēcio h3 gravitatē seu leuitatē: aut
ambo ifimul: nō eodē mō: s3 in respectu sic
in respectu aeris ad aquā: 7 aque ad terrā.

17 ¶ Cū dēclatū q nā corpi qd circuli mouet dicit a nā

corpoz q recte mouent: vult mō dēclare q nā ē ei3.
dēclando eā eē nāz n3 gūe n3 leue: 7 q cōpa nō diu
dūt tū i illa duo oppo3 vt existat: s3 i tres alias nās
gūe: leue: 7 n3 gūe n3 leue. ¶ Et ē i subys q n sūt inate
dici eē i altero 3 rōz. v. g. lapis n3 dī eē loqns: n3 mu
tus: 7 puer n3 dī sapiēs: n3 iſipēs: 7 cū h nō bñ appz
qūqz dēclatū sit qd sit gūe 7 qd sit leue. ¶ Incepit pū
dēscribē ea postqz dīmāuit q ex p m oib3 pdcis appet
h. i. ex eis q dēclata sūt q ipole ē: q i3 qd circuli mo
uet moueat fctē: 7 ex illo qd p3 dicit: q leuia 7 gūia
mouet recte. ¶ Et d. māi3 ē g rē. i. māi3 ē cor3 circula
re n3 ē gūe n3 leue: qm qm adiūctū fuerit ei qd dēcla
tū ē: q n mouet n3 ad sup3: n3 ad ifer3: 7 q i3 qd h3
gravitatē aut leui3 mouet his duob3 mōis: pcludit
i 2 fig3: q cor3 circuli n3 ē gūe n3 leue. ¶ Et i d. d. p3.
vñ ē nob eē rectū: graue 7 leue dēclat q sit a. q h nō
dēclabit a n3 notū sit qd sit graue 7 leue: 7 dicem3 i eis
p3 nēcio3. rē. i. q i h loco n logmur d dīſſo3 eoz nisi
qd mō sufficē. ¶ Pſcrutari at d eis 7 dicē opiones aū
qz d suis subys erit i 4 tra3 iſt3 lib3. ¶ D. d. pōam3
mō q graue ē dēcēdēs ad me3 7 leue ascēdēs a me3: 7
h dīſcriptio vltis vī graui 7 leui ſimp3. i. igni 7 terre: 7
grauī 7 leui i re3. aeri 7 aq. ¶ Hic n. gūis ē i re3 aeri
7 leui i re3 terre: 7 iō si eēt i cēro mudī. i. i loco ter
nālī mouet ad pūitatē aeri. Sīl3 aer ē graui i re3
ignis leui i re3 aq. Hic q collocat sub dīſcript3 graui
vno. 7 sub dīſcriptiōe leui alio3 qūis magi abūdat
i ea grauitas. Est. n. graui i duob3 locis. i. ignis 7 aeri
7 leui i loco terre. Sīl3 aer collocat sub dīſcriptiōe
grauis 7 leui: s3 dīſcriptio leui dñat i eo. ē. n. leui i
duob3 locis terre 7 aq: 7 graui i loco ignis. ¶ Et itel
ligēdū ē ex dīſcriptiōe graui 7 leui nāz q inata ē ad
mōdū ad me3. vñ a me3. hīrū 7 for3: ex q pcedit
h opo3: 7 si h nom graui 7 leuitas n dīcāt vulgariter
nisi d accitē. ¶ D. dīſcript3 graue 7 leue alia dīſcript3.
7. d. 2. pōam3 gūe rē. i. dīſcribim3 ēr gūe qd ē i3 qd gūi
tate pcedit oia gūia 7 reſidet sub oib3 dēcēdētib3 ad
ifer3. i. gēſcit sub eis. Hec qdē dīſcriptio ē accepta ex
gete i loco ppo. p3 at ex motu: 7 cū d. fīder sub oib3
ē dīſcript3 graui ſimp3. i. terre. Hic n. si reſidet ſb oib3.
Sīl3 cū d. 3. qd pcedit oia graui3 ē dīſcriptio gra
ui ſimp3: 7 ēr vī q h dīſcriptio pter i se ēr duas dīſcri
ptiōes. qz altera ē i3 q pcedit 7 altera reſidet. ¶ D.
ēr dedit duas dīſcriptiōes leui ſimp3. 7. d. i3 qd pcedit
leuitate. i. oia leuia. D. d. q eleuat sup oia ascēdētia
supi3: 7 forte itēdebat pponē vñ pponē vnā ex duab3
vt eēt māifestior ex vtraqz ppetas pūcta graui 7 le
ui: ita q facēt vnā dīſcriptiōes. ¶ D. d. si igit ita ē: oē
corp3 vadēs ad supi3 rē. i. h qd d. māi3 ē qm h dīſcri
ptio pūertit sup se sic inatū ē dīſcriptiōib3: qm si gra
ue ē i3 qd ad ifer3 dēcēdit: nēcio oē dēcēdēs ad ifer3
est graue: 7 si leue ē i3 qd ascēdit ad supi3: nēcio oē
ascēdēs ad supi3 ē leue: 7 si ſimp3: ſimp3 7 si i r3: i. r3.
de grāi. qpp. d. n eodē mō: s3 i re3. rē. i. cū dixerim3
q oē dēcēdēs est graue nō ē itelligēdū eodē mō. s3
graue ſimp3: s3 itelligēdū ex eo illd qd itelligēdū est
de dēcēſu. Si igit dēſcenſus ſimplr graue ſimplr: 7
dēſcenſus i re3: 7 ēr graue in re3: 7 de ascēſu 7 leui. ſilr.

¶ Qd at circūferit corp3 ipole h3ē gravitatē
aut leuitatē ē. ¶ Neqz. n. p m nāz n3 pter nām
pigit ipi moueri ad mediū vñ a medio. Se
cū dñ nām qdē. n. n ē ipi q i rectū latio. vñ
eni erat vñ ſuſcuiusqz ſimplici3: qre erit idē
alicui sic latozū. Qd si pter nām ferat. Si

Aqua si effert
in cūro mō
di mouet ad
circūſtēn
tiam aeris.

Gravitas ma
gis abundat
in aqua q le
ui: ita: cōtra
in aere.
Documētus

De celo et mundo

Latentius q
aliquid est p
ter nāz alteri
est fm nām.

quidē que deorsum pter nām: q sursum erit
fm nām. Si autē que sursum pter nām: que
deorsum fm nām. Posuimus enī prius
cui altera pter nām: altera esse fm naturā.
¶ Abāfēstū q mō ē: q corpus rotundū n hz
grauitatē neqz leuitatē. Imposse ē. n. moue
ri ad mediū nā a medio motu nālī: n3 motu
accīralī. Abor. n. eq̄lis n ē ei nālīs: qm nō ē
ppz nīsi corpibus simplicibz. Si q moue
ret eo motu erit cū illo corpe idē. Et si cor
pus rotundū moueret motu accīralī. Aut
esset motus eius ad inferius mor? accīralis:
et motus eius ad supius motus nālīs. Aut
moueret ad supius motu accīralī: et ad infe
rius motu nālī. Et iā dīxim? cū alter motu
prios fuerit nālīs: et alter erit accīral? neōio.
Et corpus rotundū nō hz aliqz ptiū oīno.

is ¶ Cū declāuit q oē leue aut graue mouet: aut a me
aut ad me? nā declāuit erat q corp? rotundū nō mo
uet n3 ex me? n3 ad me? n3 nālīs accīralī: clādū
tur ex h? q corp? rotundū n3 ē graue n3 leue. ¶ Et d.
Manifestū ē mō rē. d. ppatant mīorē ppōnē cū ma
ior esset iā declāta. ¶ D. scēptē determinare eā. r. v.
Mor. n. eq̄lis rē. i. cū n h est q mot? rect? nō est ei
nālīs: qm ille mor? nō ē nālīs nīsi alicui corpi simpli
ciū. i. celoz. i. qm ille mor? nō ē nīsi nāe corpoz elra
riū nec nāe corpi rotundū. ¶ D. d. rōnē dicēdo. si q
moueret h motu eēt idē cū illo corpe. i. q si h corp?
rotundū moueret motu recto nā: eēt corp? rotundū
idē cū illo corpe qd nālī mouet illo motu: eēt q cor
pus rotundū vni eltoz 4. qd ē ipole. Un. n. motus
in spē nō est nīsi vni? corpi in spē. ¶ Et cū declāuit
q ipole est corp? egle rotundū moueri motu nālī et re
cto. Incepit destruiere 2. pte 2 ē qd ē ipole ē moue
ri motu recto et nām. i. violēter. ¶ Et d. si q corpus
rotundū mouet motu accīralī rē. i. si h corp? rotundū
mouet recte et nāz: et simpli et nāz: aut erit ille mo
tus ad infer? et nām: qpp neōio ptinget vt et mor? eius
nālīs eēt ad sup? et tūc esset neōio aut ignis: aut aer:
qd ē ipole. ¶ D. d. aut mouet ad supius rē. i. si mo
tus ei? ad sup? eēt accīralī: neōio eēt mor? ei? ad infe
rius nālīs: qpp tūc erit aq? et terra. ¶ Et cū posuit q
cū pōeret qd hiet vni? motu illoz motu accīralī
ptinget vt opposit? mor? eēt nālī: fēc rememoratōez
illi? ex q appz h. r. d. iā p dīxim? q alter motu rē. i.
et iā p dīxim? et appz ex po? nīsi fm dīo: qm posueri
mus altez duoz motu prios simpli? in aliq corpe
nālī ptingit q alter sit accīralī eoz: si nō ptinget duoz
mor? eē in eodē corpe nālī: iā posuit in fmōe p dīo
q ipole ē duos mor? eē nālīs in cōpe simplicī. ¶ Et
itērio ei? ex ista ppōnē n ē nīsi ei? puerfa dicēs: q cū
i aliq corpe posuerim? altez duoz prios eē accīralī
lē nece est vt alter sit ei nālī: et puerfo magi? occul
ta qd p. p. d. n. aliq dicē nō ē remotū vt i corpe ro
tundo sint duo mor? recti iā accīralī. i. mor? ad sup?
et mor? ad infer?: et nālīs sit ei circūlaris. ¶ Et cū sub
tellexit h. d. r. d. r. corp? rotundū nullū ptiū hz oīno. i.
si aliqz duoz motu rectoz eēt in eo accīralī opoz
teret vt corpus in quo est nālīter esset dīum: et nos
declārabimus q corpus rotundū nō hz contrariuz.

¶ Qm āt i idē ferunt totū et pō fm nāz: pura

rota ēra et pu? bolus. Accidit āt ptiū qd ē
n3 leuitatē hie ipz n3 grauitatē: n3 vñā. Aut
vtiqz ad mediū aut a medio posset ferri fm
sui ipz? nāz. Bēide qz ipole moueri eo q hz
locū motu: aut sursum: aut deorsum de tra
ctū. ¶ Neqz. n. hz nāz ptingit ipi moueri motu
alio: neqz pter nāz: neqz ipi: neqz particu
larū nulli. Eadē enī rō de toto et ptiibus.

¶ Et ēr loc? ēre totū idē ē cū loco mot? ptiū
eius. A. g. tota ēra et vna gleba mouent ad
eūdē locū. Et cū sint hz quā dīxim? nō ē vñ
biū: q corp? rotundū n3 hz leuitatē n3 graui
tatē oīno. Nā si hiet grauitatē aut leuitatē
pole eēt ipz moueri a medio vñ ad mediū.
Abāfēstū ē eē q corp? rotundū ptiū ipole
est moueri motu locali: neqz ad sup? neqz
ad infer?. ¶ Neqz alio motu accīralī: neqz fm
totum: neqz fm partes. Sermo enī de toto

et parte idē est: sicut iam dīximus supius.

¶ Qz fundamētū dīfīnīōis q corp? rotundū n hz gra
uitatē n3 leuitatē ē sup duas ppōnes. Quaz altera ē
q corp? rotundū nī mouet n3 a me? n3 ad me?. Altera
aut est q illud qd ita mouet est aut graue aut leue.
Et iste sunt iā declāte rōnes: vult declāte mīorē sen
su et rōner fundamētū ē sup duas ppōnes. ¶ Qua
rū altera ē itelligibilis. i. q locus totū corpi grauis
ac leuis idē ē et ptiū: ad qd n. mouet graue cū fuerit
et cētrū. illuc moueret terra tota si eēt ex iūi locuz.
Nā āt ptiū corpoz illuz eadē ē cū nā totū dīfīnīet
cū sit eadē dīfīnīō eadē ē for? et cū eadē for? eadē
acnōe pueniēt ab illa for?. Si igit actiōes pueni
tes a graui et leui sūt isti duo mor? nece ē vt sic pue
niant a pte sic a toto. ¶ Et aut. ppō ē accepta a sensu
et q nec appz i ptiū corpi rotundū mor? n3 a me? n3
ad me? q n3 leuitas n3 grauitas ē nī i ptiū q n3 i to
to et cū sint hz qd dīxim? nī ē dubiū rē. i. et cū sit corp?
celeste fm h. i. q ptes ei? n vñr moueri a me? n3 ad
me? n3: māi ē q n3 ē graue n3 ē leue. ¶ D. d. Nā si hz
grauitatē aut leuitatē pole eēt rē. i. pole eēt in isto lō
go tpe vt ptes ei? viderēt moueri vñ a me? vñ ad me
diū: qpp n hz grauitatē n3 leuitatē. Et stelle cadētes
nō sūt celi vt existimāt qdā. Stelle. n. celi note sunt
nī trāsmutabiles: et stelle cadēt a celo dīmīuerēt i
isto lōgo tpe: et p dīcet de cā calefactiōis sol: qz nī se
vt oē calefactiōes sit ignis. ¶ Et Alex. f. qz Themi.
narrat d eo dīc q Ari. dīc hz hūc fmōnē opponēdo et
dīcedo dicētibz celi velatū sup totū: et q si hī eēt:
caderet. Rīdēdo q si eēt ita opozteret q i isto lōgo
tpe caderēt ei? ptes. Qm igit corpa celestia sūt vñā 4.
eloz bñ māi ē ex isto fmōe. Qz āt nī sūt pposita ex
eis vt ptes antiqz putabāt māi ē ex hz. qm si eēt:
eēt mor? eoz aut ad sup? i. ignis: aut ad infer? i. fer
re. Dē. n. ppo? tēdit ad locū ptiū dīant. Et ēr si eēt i
loco neōio hiet ptiū ipz extrīfēcū: cū h sit nā loci.

¶ Sīlīr āt rōnabile existare de ipo: et q ige
nīfī: et icorruptibile: et iangnītabile: et ialte
rabile. Propē fieri qdēz oē gnābile ex prio
et subo quodā: et cōrūpīfīlī supposito quo
dā et a prio i ptiū: quādmodū i ptiū dī
ctū ē fmōnibz. ptiū āt et latēdes ptiū. Si āt
buic nībil

qad ē loquo
totū et partū
qd āt iūit
gēda sit vide
cō. 52. tērij
pby. pto hoc
vidēdē ifra
p. cō. 73. 4
cō. 80. 4. 58.
Et 2. cō. 35.
4. 92. 100. 4
101. 105. Et
4. cō. 1. 6. 22.

ig

Ab eadē for
ma eadē act
oīno ptiū
mūn.

Stelle eadē
tēo nou san
ctū.

De cōpositū
rēctū ad locū
pitiū dīant
3 dem supia
7. 8. 1. 12.

Contrariū
latēdo sūt
contrariū.

buic nihil hris ptinget eē: eo q̄ circulatiōi ali-
cui nō est hris motus. Recte videt nā fir-
tūū īgenitū z icorruptibile exēmissē a ptra-
rīs. Inter hris enim gnatio z corruptio.

Inter hris
gnatio z cor-
ruptio.

Et oīz nos dicē q̄ corp⁹ gliōsū n̄ ē scī: n̄
gnatū ab aliquo: n̄ cadit sub corruptiōe: n̄
recipit augmētū: n̄ diminitū: n̄ alteratio-
nē: n̄ aliq̄z trāsmutatiōe. Dē. n. gnabile: n̄
gnatū nisi ab aliquo ēte ei hris: n̄z corruptiōi i
suo hris. Et iā dixim⁹ q̄ mor⁹ hris corp⁹
rū sūt hris. Et cū ita sit nullū hris hz corpus
pīnū. Nullū. n. hris motū hz mor⁹ circula-
ris. Cōsūta īgī bñ fuit nā cū fecē h corp⁹ glo-
riōsū n̄ gnabile: z remouit ip̄s a hris. Ge-
neratio. n. z corruptio nēcio sūt iū hris.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Inductio q̄
oīz gnatio sit
inter hris: z
eō ad idē.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Generatio.
Simpliciter.
Compositum.

nāe. Cōsūta īgī bñ fuit nā cū fecē h corp⁹ glo-
riōsū n̄ gnabile: z remouit ip̄s a hris. Ge-
neratio. n. z corruptio nēcio sūt iū hris.

Et oīz nos dicē q̄ corp⁹ gliōsū n̄ ē scī: n̄
gnatū ab aliquo: n̄ cadit sub corruptiōe: n̄
recipit augmētū: n̄ diminitū: n̄ alteratio-
nē: n̄ aliq̄z trāsmutatiōe. Dē. n. gnabile: n̄
gnatū nisi ab aliquo ēte ei hris: n̄z corruptiōi i
suo hris. Et iā dixim⁹ q̄ mor⁹ hris corp⁹
rū sūt hris. Et cū ita sit nullū hris hz corpus
pīnū. Nullū. n. hris motū hz mor⁹ circula-
ris. Cōsūta īgī bñ fuit nā cū fecē h corp⁹ glo-
riōsū n̄ gnabile: z remouit ip̄s a hris. Ge-
neratio. n. z corruptio nēcio sūt iū hris.

Et oīz nos dicē q̄ corp⁹ gliōsū n̄ ē scī: n̄
gnatū ab aliquo: n̄ cadit sub corruptiōe: n̄
recipit augmētū: n̄ diminitū: n̄ alteratio-
nē: n̄ aliq̄z trāsmutatiōe. Dē. n. gnabile: n̄
gnatū nisi ab aliquo ēte ei hris: n̄z corruptiōi i
suo hris. Et iā dixim⁹ q̄ mor⁹ hris corp⁹
rū sūt hris. Et cū ita sit nullū hris hz corpus
pīnū. Nullū. n. hris motū hz mor⁹ circula-
ris. Cōsūta īgī bñ fuit nā cū fecē h corp⁹ glo-
riōsū n̄ gnabile: z remouit ip̄s a hris. Ge-
neratio. n. z corruptio nēcio sūt iū hris.

Et oīz nos dicē q̄ corp⁹ gliōsū n̄ ē scī: n̄
gnatū ab aliquo: n̄ cadit sub corruptiōe: n̄
recipit augmētū: n̄ diminitū: n̄ alteratio-
nē: n̄ aliq̄z trāsmutatiōe. Dē. n. gnabile: n̄
gnatū nisi ab aliquo ēte ei hris: n̄z corruptiōi i
suo hris. Et iā dixim⁹ q̄ mor⁹ hris corp⁹
rū sūt hris. Et cū ita sit nullū hris hz corpus
pīnū. Nullū. n. hris motū hz mor⁹ circula-
ris. Cōsūta īgī bñ fuit nā cū fecē h corp⁹ glo-
riōsū n̄ gnabile: z remouit ip̄s a hris. Ge-
neratio. n. z corruptio nēcio sūt iū hris.

Et oīz nos dicē q̄ corp⁹ gliōsū n̄ ē scī: n̄
gnatū ab aliquo: n̄ cadit sub corruptiōe: n̄
recipit augmētū: n̄ diminitū: n̄ alteratio-
nē: n̄ aliq̄z trāsmutatiōe. Dē. n. gnabile: n̄
gnatū nisi ab aliquo ēte ei hris: n̄z corruptiōi i
suo hris. Et iā dixim⁹ q̄ mor⁹ hris corp⁹
rū sūt hris. Et cū ita sit nullū hris hz corpus
pīnū. Nullū. n. hris motū hz mor⁹ circula-
ris. Cōsūta īgī bñ fuit nā cū fecē h corp⁹ glo-
riōsū n̄ gnabile: z remouit ip̄s a hris. Ge-
neratio. n. z corruptio nēcio sūt iū hris.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

Et oīz nos
dicē q̄ corp⁹
gliōsū n̄ ē
scī: n̄ gnatū
ab aliquo: n̄
cadit sub cor-
ruptiōe: n̄
recipit augmētū:
n̄ diminitū: n̄
alteratiōe.

De celo 7 mundo

nē neqꝫ latidēs ⁊ itellr ꝑ trāsmutacionē alteratiōē
 q̄litarū ep̄itū i eo. q̄pp. d. n. z latidē ⁊ nqꝫ n̄ recipit
 augmētatiōē nō recipit trāsmutatiōē: sꝫ pp̄ cō
 quā n̄ recipit aqꝫ n̄ recipit trāsmutatiōē sꝫ q̄litarē
 q. d. pp̄ itā cā sꝫ n̄ recipit trāsmutatiōē. d. iceptit oī
 dēre modū ē q̄ mōꝫ q̄ n̄ recipit trāsmutatiōē. ⁊
 trāsmutatio ē aqꝫ q̄litarē ⁊ cā n̄ recipit trāsmutatio
 nēqꝫ trāsmutatio ē mōꝫ ip̄dū q̄litaris. gnā ⁊ q̄
 litarū sūt sine alteratiōē vt gen⁹ q̄ ē aīatiō i eo q̄
 ē aīati⁹ gen⁹ q̄ dī ꝑ nāz: gen⁹ q̄ ē ⁊ q̄litarū inq̄lū
 i q̄litarū n̄ trāsmutāt sꝫ alteratiōē. Alteratiō. n̄ ē nisi
 i hīc subz. Cōp̄t̄ ē celestē n̄ trāsmutāt oīo i q̄litarū
 q̄ sūt p̄ alteratiōē. ⁊ ⁊lluminiari ē ⁊ fīlta fīdē i q̄litarū
 q̄ sūt p̄ alteratiōē n̄ ē ipole. ⁊ iō. i. q̄litarū n̄ sūt fī
 nē alteratiōē. s. q̄rūdā. s. q̄litarū genēz nō rōꝫ q̄pp nō ēst
 itellmꝫ ꝑ trāsmutatiōē. B̄ loco trāsmutatiōē q̄litarū
 sūt sine tꝫ q̄litarā cā ⁊ relatōis vt illumiatiōis. (f. d. d.
 ⁊ vltū ē q̄ oē cōꝫ cōꝫ nāliū ē. itellmꝫ q̄ alteratiō
 ē ē p̄ditiōē aug⁹ ⁊ dimutiōē q̄ nōs vidēm⁹ q̄
 q̄ oī augēt ē corꝫp̄ aīaliū ⁊ p̄tīb⁹ corꝫ ⁊ corꝫp̄
 platāz ⁊ p̄tīb⁹ eaz n̄ augētis dimutiū n̄ sūt p̄ altera
 tiōē: B̄ n̄ ē tūi ⁊ tꝫ¹⁰⁰: sꝫ ē simpliciter q̄ appꝫ ē
 eiqꝫ n̄ trāsmutāt adīnīc n̄ sūt p̄ alteratiōē. Sclū dī
 ḡ ē ēst iūis q̄ oē gnātū ē oē augmētatiōē alterat̄ al
 teratiōē passūa. Itā q̄litarū actūis q̄ sūt caloz ⁊ frig⁹:
 būdū ⁊ fīcitiō: sūt vltū q̄¹⁰⁰ genēz q̄litarū: B̄ ipole ē
 ē ē cōlecestr̄ sīl q̄ fē B̄ vt antas: sīrmitas: iū
 uē: ⁊ tenez: oīa actūa aīaliū p̄nīcītiā ab illis
 q̄litarib⁹. ⁊ ē ipole ē i eo ē mutatiōē q̄litarū q̄ fīr
 p̄ alteratiōē: tꝫ ipole vt ē cō p̄ sūt fīr q̄litarē
 aut q̄z alteratiōē nō ēst dīcītiō n̄ fīr sūi ē nō ēst
 impossibīlē vt sūt in eo p̄ mutatiōē ⁊ fīr ēst.

Tracq̃ sigde circulare corp⁹ n3 augmētū bñe
pigit n3 decremētū rōnabile ⁊ alterabile eē.
Qd qd̃ gdr̃ sempiternū n3 augmētū bñis n3
decremētū ⁊ īuenescibile ⁊ alterabile ⁊ ip̃al
sibile ē primū n3 corp⁹ sigs suppositū credē
et dicā māsēstū. **T**racq̃ a rō appetib⁹
testificat: ⁊ appetia rōn. **D**ea. n. hoies be
dijo bñt existitiōne. **E**t oēs eū q̃ sursū deo
locū attribuit⁹ barbari ⁊ greci q̃cūq̃ putat
beos. **P**alā vñ ī mortale īmortalī coaptatū
sit. **S**ymple. n. alr. **S**igde ēst aliquid diuīnū
quēadmodū ē: ⁊ nūc deā d̃ p̃ia suba corpo
rū deā ēst bñ. **A**ccidit aī h̃z p̃iēnsū sufficēte
vr ad bñan3 dicē fide. **I**n oī n. p̃erito tapē
⁊z traditū iūcē mēoria: nībil vr trāsmutatū
neq3 s3 totū extremū celū: n3 fin p̃r ip̃s⁹ p̃
p̃ia nullā. **T**racq̃ aī rō nōmē dātū eē ad ātigs
⁊ nos dicim⁹. **A**l. n. seml n3 bio: s3 īfinites
o3 putare cā dē optiōne aduenisse ad nos.
Propt̃ qd̃ qd̃ alq̃ alq̃ quodā exsistē p̃zio cor
pore p̃ier terrā: ⁊ ignē: ⁊ aerē: ⁊ aq̃. **E**the
ra appellauerūt sup̃mū locū a currē sp̃ sēp̃i
tō vr p̃e ponētēs denotātes ip̃sī. **A**īnagros.
ā vr p̃e bñōie n3 bñ. **P**oiat. n. etbera p̃igne.
Tracq̃ ēst s3 corp⁹ rotūdū n3 recipit additōes n3

diminutioꝝ dignū ē vt n̄ recipiat nec trāsmu-
tationē n̄z alterationēꝝ. Et igr̃ corp⁹ gl̃osū ē
pmanēz sp̃ pp̃ b̄ ē n̄ recipit additioꝝ n̄z bi-
minutioꝝ n̄z iꝝ irat̃ senec⁹ n̄ recipit pas-
sioꝝ. ¶ Et b̄ bñ māifestū ē ex eis q̃ dixim⁹:
eis q̃ voluerim credē t̃ suscipe t̃ p̃fiderare
pp̃onb⁹ t̃ syllis p̃dictis. ¶ Et sup̃ earō te-
stat̃ ṽsūt t̃ ṽsūt rōnī. Sed n̄. boies p̃uen-
rūt i b̃ q̃ b̃ cor⁹ gl̃osū p̃m̃iū ē loc⁹ i n̄p̃m̃i. f̃.
greci: t̃ alij p̃riaz g̃t̃iū q̃ cognēnt̃ deū t̃ de
unū ē. Et d̃p̃t̃ b̄ q̃m̃ illū sup̃ q̃ n̄ cādīf̃
cōruptioꝝ n̄z latio d̃z ē i loco: q̃ n̄ cōrūp̃t̃:
n̄z biiminū: n̄z trāsmutat̃: n̄z alafat̃. Et oꝝ
ēd̃ sic ē i loco q̃ n̄ biiminū: n̄z cōrūp̃t̃: neq̃
trāsmutat̃: neq̃ alafat̃: n̄z fer̃: creare addi-
tionē: diminutionē: alterationēꝝ: corruptioꝝ: t̃
trāsmutatioꝝ: t̃ latioꝝ: t̃ creare q̃ vnq̃z re-
cipit: t̃ pat̃ additōꝝ t̃ corruptōꝝ: t̃ trāsmu-
tatioꝝ: latioꝝ: t̃ alterationēꝝ. ¶ Et ipole
ē: vt s̃i s̃iū ē i q̃ d̃ dixim⁹: t̃ recte d̃p̃t̃ i b̄
q̃m̃ b̃ cor⁹ gl̃osū n̄ p̃p̃m̃ū ē. It̃ q̃ declau-
m̃ū t̃ dem̃faut̃ p̃ficiēti⁹ p̃ficiēti⁹ p̃fecta i p̃ia
sub̃a cor⁹pōꝝ. Et iudēm⁹ testioniū d̃ ṽsūt:
t̃ sufficiēm⁹ boiō⁹ p̃ ip̃m̃ p̃fecta p̃fecta.
It̃b̄. n̄. cessant̃ b̃ cor⁹. f̃. celest̃ p̃ secl̃a p̃e-
rita s̃m̃ q̃ bered̃itab̃it boies vn⁹ p̃ alt̃z p̃-
manēdo i suo cō: n̄z trāsmutat̃: n̄z alafat̃: n̄z
f̃z totū: n̄z f̃z p̃t̃ oīo. Ant̃q̃z b̄ videbāt̃ i
b̄ t̃z d̃icēbāt̃ p̃z op̃onē n̄t̃z t̃z d̃p̃t̃ i eo q̃ d̃
nos dixim⁹: n̄ femel: n̄z bis: f̃z pluries t̃ p̃ue-
niscit ad nos. Et d̃icēbāt̃ igr̃ i d̃icēbāt̃ q̃ p̃m̃-
m̃i cor⁹ ēd̃ alt̃o a ēra t̃ ab̃ignē t̃ ab̃eare t̃
abaq̃. Et appellabāt̃ istū locū octauū et̃he-
reū noīe deriuatū i sua actōe. Est. n̄. i m̃om̃
eterno velocissimū p̃manēz sine diminutio-
ne: f̃z n̄z trāsmutatioꝝ n̄z alafatioꝝ i n̄
n̄z corruptioꝝ n̄z latioꝝ accēte ei i se. Anaxi-
mādroz n̄ i ṽtēbāt̃ b̄ noīe f̃z suā p̃lat̃e: q̃
vocat̃ ignē et̃bereū t̃ peccatū i p̃m̃oe suo.
¶ C̃ult̃ onēd̃ i b̄ ca⁹ p̃uētiā et̃i s̃m̃ t̃ rōnē de isto
cor⁹e t̃ p̃uētiā testioniū ānq̃z t̃ ṽba cor⁹ ob̃icu-
rā i ānq̃ p̃t̃ oīi. ¶ Et recipit d̃z: ē f̃z f̃z cor⁹ rom̃i:
it̃ d̃z: loc⁹ q̃ n̄ recipit aug⁹: neq̃ diminutioꝝ: nec ē
vt n̄ recipiat trāsmutatioꝝ n̄z alterationēꝝ. Sed n̄. aug⁹
mētāle ē alterābile t̃ n̄ p̃uerit̃: ē t̃ intelligē q̃ n̄
recipit additōꝝ t̃ diminutioꝝ p̃ cās q̃ dixim⁹: f̃z
q̃ caret sub̃onēte t̃ vt p̃llā cās i recipiat trāsmu-
tationē n̄z alterationēꝝ. ¶ It̃m̃ large intelligē additio
t̃ diminutio. S̃additio i q̃m̃ t̃ diminutio i ea q̃ d̃ ē r̃i-
bus modis. S̃ f̃z aug⁹ ṽez t̃ diminutio ṽez: b̄
t̃m̃ ē i plāt̃: aialib⁹. S̃ut̃ f̃z alterationēꝝ vt accidit
t̃ aeri q̃ n̄z i sp̃sant̃ s̃iūt m̃iōr̃ q̃m̃ t̃ m̃ltū iue-
nit i corp̃b⁹ p̃ssēnēz vt accidit i multo. Terrā aut̃
est additio f̃z accumularō t̃ b̄ iueit̃ i corp̃b⁹: s̃iūt
p̃m̃ū p̃p̃m̃ū vt i m̃iōr̃: i iueit̃ ē i eln̄r̃: ē vt i sup̃ rez
addit̃

ZZ
De augmen-
tabile & alte-
rabile & non
conuerſitur.

Augmētatio
tripliciter su
mi pōt. Vide
4° phy. c. 63.
et p^o d^o gnōne.
t. c. 35. et ide.
et scdo de ani
ma cōm. 3.

Alō semē nec
bīo: s; infīn-
tīes opz puta
re casdē opio
nes aduenīf.
sc ad nos.

a Ligamētū
iter celū ⁊ i-
feriora de q̄
p̄methauro
rū ad p̄nci-
piū.
b Elideides
8. ph. 15. 47.
⁊. 5. ph. 15.

¶ Manifestū autē ex dictis nō numerz ēē pla
lez dictozz corpoz simpliciu. Simplicia enī
corpis necē simplicē motū esse. Solos autē
hos esse simplices dicimus qui circū z eum
qui in rectū: z huius duas partes: hūc qdē
a medio: alterum autem ad medium.

¶ Manifestū ē igit ex hōd dicimus qd h cor
pora simplicia ē ipse vteēt pla. Et ita dici
mus qd motus corpoz simplicium est sim
plex necio. Dicimus etiā qd motus simpli

Simplicis cor
poris: nec ē
simplicē esse
motū. 3d. 3.
tex. cō. 57. 2
supra. 7. 1. 8.

cesunt duo. s. motus circularis ⁊ mot⁹ re-
ctus. Et q̄ motus equalis istoz duoz mo-
tuum; aut est ad medium; aut a medio.

23 ¶ Idest declarū est it epibus istis finōib' p'dicti q' corpa simplicita sint gñq: 4to mobilita motu rector: vñi inoblie circiteret: q' d. 3to nē o. p'p'nes radica les q' b' q' occludeat: ¶ Et d. 1to ita dicitur q' mor' eoz simplitatē tēl: it b' q' d'ixim' declarū est q' p'p' nib' p'p'ofita: i. q' mor' corpa p'p' simplitatē ops q' sit simplex 2° i. q' mor' simplices ops q' sint corpositi simplicitatē: polūm: q' b' q' mor' d'uidit p' duo: 1° i. circularē 2° rector: q' rector d'uidit i. duo: aut a medio aut ad mediū: vterq' istoz aut simplr aut i. reple tēl: Quapp' mor' simplices debet eē gñq: 4° i. recte 2° vñi circularis: Corpa q' simplicita sint gñq: aut nū mēus eoz sit fm nūmērū notūm simplicitatē.

Constendit qd motu circulari nihil est con-
trarium. Cap. III.
Quod aut nō est circulari cō-
traria alia latio: qd multis vtiq;
qs accipit fidē. Primū fides:
qd circulari rectum opponi po-
tissimum maritime.

¶ Et motus circularis non habet rationem ordinis: et per
considerandum in hoc sufficere ex multis. Quorum una
est: quoniam si posuerimus motum circularē habere mo-
tum rationis: erit motus rectus dignior sit rationi.

24 **Luz** possit hinc demonstrare qd' e rotundi nō hō
 37 triuq' qd' declarat qd' nō hō subz qd' nō gñā
 bilem coru'p'z q' nullū aut' ē s'm' vult mō illud
 declarē qd' possit. Et p' hoc p'siderat sufficere e
 m'isr: itelligit q' sufficiētia hāc p'sectō nō abidit
 tāta exultatiōis. Et hō demōstrat accepta a loco
 a maior'. Si mō circularis hō triu' erit dignus v'
 motus rec' sit triu' ē q' circularis: cū mō rec' re
 nō est ei triu'. Erat q' loco a maior'ne circulari erit
 ei triu'. Et hō fuit necesse qm' mō rec' est a motu
 circulari f'm spēs: circularis aut' a circulari nō d'z f'm
 spēs: triu' d'z a triu' q' illud qd' d'z f'm spēs dign' est
 v' sit triu'. Nullū aut' qd' p' sit p'z. Et hō manifest' ē

Ad or^o rect^o
dicitur a circulari
fina spem: et il
lud quod dicitur
spem dignum est
ut sit prius quod
illud quod non
dicitur fina spem.
Unde cas. 10.
meta. 1. co. 13

Corpa cele-
stia pseruant
elta ⁊ p̄tinēt
ipsa: ⁊ vltiter
sunt i eis q̄si
forma. Et ide
p̄simile scdo
celi cō. 22.

mis: & suis cōpōnibus. Si g̃ motus 3^{rius}
inueniāt motui equali p̃ter ista: necessario
habebit motus circularis contrarium.

¶ Cū posuist qd si mot⁹ circulari bñt triū digni⁹ 25
 y sit mot⁹ rect⁹ vult declarare modū fās qdē digni⁹?
 z est qd circularis dicit⁹ a recto duob⁹ modis oppositis. s.
 gibbositate z concavitate arc⁹. circulari autē a circulari
 nō dicit⁹ aliq⁹ modū opposit⁹. ¶ Cū dicit⁹ autē pca
 una zcōtelligit p tria oppo⁹ s. relatiōes. b. n. dñp⁹
 est gibbosi qd pcauo. ¶ Et cū dicit⁹ qd istū modū sūt
 oppo⁹. incipit declarare qd dñt a motu ecclī in diffōne
 z foz⁹. ¶ Et bñt intelligit qd pñt. In formis sūt z cōpō
 nib⁹. qd cū arcū nō ē dñus recto qdūis autē ab eo
 bñt gibb⁹ oppo⁹ nō digni⁹. est vñ nō dicit⁹ triū circu
 lare. ¶ Cū dicit⁹ igitur inuenio aliq⁹ mot⁹ triū motū zcōt.
 z cū mot⁹ rect⁹ sit dignior vñ sit triū circulari qd aliq⁹
 maff⁹. ¶ Et qd si inuenio aliq⁹ mot⁹ triū motū circulari
 pter rectū qd valē circulari digni⁹ vñ rect⁹ sit est triū.
 ¶ Et bñt vult dicē qd dñt nō ē ē ē motū circulari
 triū. incēto ē mot⁹ rect⁹ triū circulari. ¶ Cū dicit⁹
 declarare qd mot⁹ rect⁹ nō ē circulari ad cōcludēdū oppo⁹
 pcedēdū. s. qd motus circularis nō bñt triū. qño.

Quæ aut in recto adinuicem opponuntur
propter loca. Quod enim sursum et quod deorsum
et loci est differentia et contrarietas.

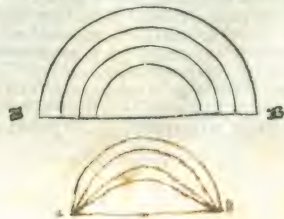
CEt ista diximus multoties q̄ motus equalis lēd̄ s̄rius sibi adinuicē pp̄ loca. Sup̄ius autē ⁊ inferius sunt nomina cadentia sup̄ diuersitatem locorū ⁊ cōtrarietatem eorū.

(C) Idem t signario q morēqñis nō ē dñi motui circa
 lari eqñi dixim mltiores q morē recti fñt dñi sibi
 adiucē: qñi loca eoz t supē q fēfē fñt dñia Et cum
 motus recti fñt dñi sibi adiucē: ipote ē vt fñt dñi
 circulari: qñi tūc essent dñi vna ¶ Et hē qd dī
 ritelē maiestē fñtū: qñi sic coipa celestia et dñia
 eltiē: corū pēf mūdus statiz pp augmētū coipo: q
 lectū: et in magnitudē ad elūatū: sic dī Arīp: p
 mēbeo: q celi eqē itāz destrueret oīa in tē breuē.

Si corpa ce
lestia cent
ria eius cor
ruperet stat
tot⁹ mundus.
Idē, 6, 24.

T Beinde si q^{ue} existimar eadē esse rōnē quā
in recto ⁊ in circulari. Eam enī q̄ ab a. ad
b. latōnē p̄riā ei que a. b. ad a. eaz que in re-
cto dicit. De enīz finite sunt. Circulares autē
infinite vtq^{ue} erunt circa eadem signa.

¶ Qui q̃ dicit q̃ pmo de motu celi ⁊ motu
circulari est idē peccant. Adhuc enī ab
ad b. s̃ms est motui a. b. ad a. Et voluit di
cere p̃ f̃mone fuit b. nisi pp̃ iunctionē que
est linee recte ⁊ circularis sup̃ eadē p̃dicta ⁊
nō dixit nisi p̃ f̃mone fuit q̃ mot⁹ celi bz ṽ
timū. Circularis at nō bz finē sup̃ dicta ⁊ nō
irēdebat eos p̃ f̃mone enī ⁊ sit b. figura b. a.

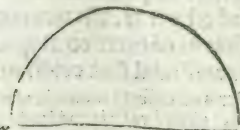

27 **H**ec est alia demonstratio iterata post predicta ad demonstrandum existimationes dicentis: qd mor⁹ circularis in B est eqlis recto. si qm sic mor⁹ rectus e⁹ d⁹ motui recto: et qd icepit a loco ad que ali⁹ itedit. si qd sic sit i circulari. si qd mor⁹ ad aliquam pre e⁹ d⁹ motui ab illa pre. **E**t dixit qd dixit qd fmo. i. qd idē p⁹rigit eis. si qd d⁹rietas inuenit i eis sic peccauit. **E**t cu narrauit qd dices b peccat: icepit declare modū ex qd apper qd mor⁹ rectus differt a circulari in b dicēdo. **M**or⁹. n. ab a. ad b. **U**. g. si aliq⁹ ponat qd mor⁹ ex a. vsq⁹ ad b. sup arcū a. b. e⁹ d⁹ motui ex b. ad a. sic aliq⁹ pōt existimare. **E**t d. d. r. voluit dicē rē. i. dices b nō existimauit b qd mor⁹ qd ex a. ad b. sup arcū a. b. d⁹ motus ex b. ad a. sup illū arcū rē. nisi qd mor⁹ qd est ex a. ad b. sup chordā arcus v⁹ d⁹ motus motui qd est sup illā eadē chordā ex b. ad a. **E**t pp b existimauit qd sic inuenit b in linea ita inuenit b in arcu pp diuisionē lineę recte cū circulari. **E**t d. d. rōnē ex qd apparet qd mor⁹ ex a. ad b. sup lineā rectā: et ex b. ad a. sūt d⁹ mot⁹ tñ: qd mor⁹ qd sunt iter ista sup lineas circularē nō sūt d⁹ mot⁹. **E**t fundauit ipsas sup duas radices: qz vna ē qd d⁹ mot⁹ nō hz nisi vnu d⁹ mot⁹. **E**t scdā ē qd vna d⁹rietas nō inuenit nisi sup lineas rectā. **E**t cā illū ē qd iter duo pūcta nō pōt cadē nisi vna linea recta. **C**ōtrarietas g⁹ nō inuenit nisi i lōgitudine recta: lōgitudō at recta ē mor⁹ recti. d⁹rietas g⁹ nō inuenit nisi in motu recto. **L**ōgitudines autē nō recte iter duo pūcta sūt infinite: quapp in motu sup illas nō inuenit d⁹rietas: qm si ita eēt hiet vnu istū d⁹ mot⁹. **E**t oē b itēdebat cū dixit: qd mor⁹ eqlis hz finē. i. qd op⁹posita eaz sūt sup vna lōgitudine tñ. **C**irculari at sūt infinite sup pūcta. i. circuli cadētes iter duo pūcta pōt esse infinite. **P**ossibile est enī vt ab altero puncto ad alterū exeat lineę circulares infinite: et vna tñ recta.

Inter duo puncta nō potest cadē nisi vna linea recta: si infinite lineę circularē resoluatur

Silr autē r q in semicirculo vno puta a. g. ad d. r. a. d. ad g. eadē. n. est qd i diametro est semp vnūq⁹ distare fm rectum ponim⁹. **S**ilr et erit in medio circuli in motu qd est ex c. ad d. et ex b. ad c. i iste mor⁹ existit i diametro sup pūcta diuisa: r hē fora v⁹ figura.

28

Et qz possit aliq⁹ dicē qd non est posse vt iter duo pūcta cadant i circulares lineę infinite nisi qm lica circularis nō sit semicircularis: cū autē erit semicircularis nō pōt cadē iter ea nisi vnus arcus tñ: qd est arcus semicirculi. **R**ūdendo di. silr autē erit in medio circuli rē. i. r sic ptingit in duobus motibus oppositis: qd sunt ex duob⁹ pūctis oppositis qd sunt sup semicirculū: nō sunt d⁹ mot⁹: qz nō cadat iter illa duo puncta nisi illa medietas tñ. **E**t d. d. r. iste mor⁹ existit i diametro sup pūcta diuersa: r non existimauit di. qd isti duo mor⁹ qd sūt sup eadē arcus qd est semicirculus sūt d⁹ mot⁹: nisi qd sūt sup diamet⁹. i. qd sūt iter extrema lineę recte. sūt g⁹ oppositi iquātū sūt extrema lineę recte: nō iquātū sūt duo pūcta in circūferētia circuli: qm nō opponūt iquātū sūt i circūferētia circuli: si iquātū sūt extrēa diamet⁹: r b qd dixit inuenit i oib⁹ pūctis: qd sūt in circūferētia circuli. **Q**uā cū d⁹ mot⁹ sūt ea iter qd est maxia remotio in loco. **E**t maxia remotio nō ē mēsurata nisi fm lineā re

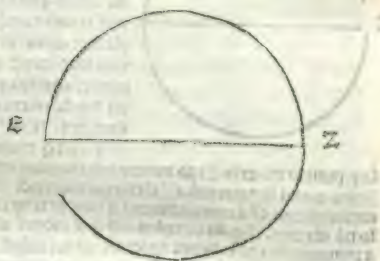
a. Maxima remotio nō ē mēsurata nisi fm lineā rectā. vñ d⁹ in descriptiōe lineę recte qd breuissima i. iter duo recte ma. 3. des. 5. pp. 23. Elide s. pp. 73.

ctā. vñ d⁹ in descriptiōe lineę recte qd ē lineā breuiss⁹ sima iter duo extrēa copulata. **C**ū g⁹ remotio in fine nō inuenit nisi i recto iquātū rectū. **E**t d⁹ mot⁹ sūt ea qd sūt i fine remotiōis: g⁹ d⁹rietas nō inuenit nisi in lineā recta. **E**t cū adhuc fuerit aggr⁹gatū qd ea qd mouent sup extrema diametri sunt d⁹ mot⁹: ptinget neciō qd d⁹rietas eoz sit ppter diamet⁹ nō pp circūferētia.

Uide. lo. me. tapy. i. c. 7.

Silr atē r vtiq⁹ si aliq⁹ circulū faciēs eā qd in alterutro semicirculo latēdē d⁹ mot⁹ ponit ei qd ē in altero: puta i toto circulo. **E**az qd ab e. ad 3. ei⁹ q. i. semicirculi: ei qd a. 3. ad e. in t. semicirculo. **S**iautē r iste d⁹ mot⁹. **S**z nūq⁹: r qd in toto circulo latēdē inuicē pp bec p⁹trarie. **E**t silr qd descriptit circulū r posuit motū semicirculi d⁹ motui medietatis residuet: r bec est. **P**onamus g⁹ circulū iteg⁹ r sit semicirculus. i. r moueat ex e. ad 3. cōtrario motu motui semicirculi r. qd mouet ex e. ad 3. **S**i g⁹ isti motus fuerint d⁹ mot⁹. **N**ō erūt oēs motus totius circuli d⁹ mot⁹ per illos motus.

3

2

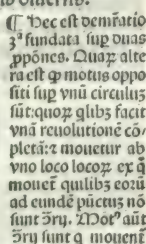
Cū illū qd mouet vlt. alr nāl⁹ sup lineā circularē neciō ē vt sit circularē: opz itelligē ex suo fmo qd illud qd mouet circulariter nō est d⁹ mot⁹ illi qd mouet circulariter. **Q**z corpus. i. rotū daz dimēsiōnū nō est corp⁹ rectaz. **S**z qz ipe posuit qd duo mota opposita a duob⁹ pūctis sup arcū nō sūt d⁹ mot⁹ fm existimatio: nē: nisi iquātū mota sup lineā rectā sunt d⁹ mot⁹: apper ex fmo suo qd illa duo mota sūt rectaz dimēsiōnū nō rotū daz. **R**otū das. n. g⁹ dimēsiōes ipole ē moueri sup lineā rectā: quapp mō posuit motū p⁹tr rotū di. qm possz ei aliq⁹ dicē: qm nō ē existimādū i duobus mobilib⁹ ex duob⁹ pūctis diuersis eē d⁹rietas i. iquātū mor⁹ eoz sup chordā arc⁹ est d⁹ mot⁹ nisi qm duo mota fuerit rectaz dimēsiōnū. **S**i autē fuerit arcua/ lia nō erit d⁹rietas in eis pp d⁹rietas mor⁹ sup lineas rectā cū sit ipole i motu arcua/ dimēsiōis moueri p rectā. **Q**uapp dixit: r silr qd descriptit circulū rē. i. si silr ptingit ei qd descriptit circulū r posuit sup ips mo ueri ad pres oppositas duos semicirculos: aut duos arc⁹ circuli. q. b. d. p qd mota i duas oppo⁹ pres sup arcū circuli: ipole est vt sint d⁹ mot⁹. **A**ut. n. erūt dimēsiō nis recte: aut arcuales. **S**i recte nō erūt d⁹ mot⁹: nisi pp motū sup diamet⁹: aut chordā. **S**i arcuales. **U**. g. se micirculus ita qd vtrūq⁹ motoz moueat r reliquū dōec cōpleat circuls: nō ptinget ex p⁹cessiōe d⁹rietas i motu semicircloz vt circuli sint d⁹ mot⁹. **S**emicirculi. n. r

29

122

T Et ē mor⁹ tot⁹ circuli q⁹ est ex a. ad b. non
est 3⁹ius morui gest ex a. ad. c. Qm mor⁹ q⁹
est in circulo est sup vna p⁹fecta: qd non mu-
tat illi locū. Et hec est figura circuli. Et iaz
diuisus superius: q⁹ motus 3⁹rar⁹ sunt su-
per puncta diuersa: in locis diuersis.

7

TEtia si motus circularis eest tri motui circulari: eest alter eorum ociosus. Et est corpus quod circulariter mouet equaliter mouet in oib locis diuersis trius a quocumque loco incipit. Et

[illegible]

Cet si mori circuli diuersitas eſt equa-
liter: oīno nō mouet circulus. Et ſi qdā
mori eſt fortior: quodā oīno nō eſt mori
victus. Et ſi ita eſt: eēt aliq̃ p̃ circuli ocio-
ſus: vel motuſ eī nō eſt per ſe. Et dicimus
q̃ ſolus eſt ocioſus cū nō fuerit eo aliquis
calciatus. Natura autē nihil facit ocioſum.

¶ Quia motus circularis nō differt a motu circulari
 fm spem̃: necesse est h̃ b̃s r̃dicat̃ ṽt fit in cōde indu-
 dūto. q̃ necesse est q̃ in cōde coipe rotat̃ dō sint dū p̃-
 tes 3̃r̃e. ¶ Et dicit̃: et si c̃t̃ fuerit quierfas motū c̃t̃
 q̃ cū fit p̃tingit ex istis locis ṽt in cōde circulari sint
 due p̃tes 3̃r̃e: p̃tingit ex h̃ 3̃r̃e alt̃ez duaz. Aut q̃ pot̃en-
 tia virius p̃tū circuli 3̃r̃iovi fit eglis: t̃m p̃hibe
 b̃r̃ altera altera: quapp nō moueb̃r̃ circulari cū op̃
 possit moueri c̃t̃ p̃tes. ¶ Et h̃ 3̃r̃e it̃endeb̃r̃ cū dicit̃:
 q̃ si quierfas motū circulari c̃t̃ egl̃i oīo nōz moue-
 r̃et̃ circulari. Aut altera duaz p̃tū c̃t̃ debiliōz: alte-
 ra duaz p̃tū eīe fortior̃ altera: t̃m p̃hibeb̃r̃ pars
 debiliōz a motu semp̃. Nā q̃q̃ fecit̃ alit̃ ociosus
 cū fecit̃ ene sine actiōe oīo. ¶ Et h̃ it̃endeb̃r̃ cū vi-
 xit̃: q̃ si c̃t̃ egl̃i motū fortior̃ quodā oīo nō c̃t̃ mo-
 tus victis. ¶ Altera duaz p̃tū 3̃r̃iaz q̃q̃ sūt in cir-
 culo c̃t̃ fortior̃ altera nō poss̃ moueri p̃ victa oīo. ¶
 ¶ D̃. d̃. i. it̃a c̃t̃ r̃e c̃t̃ alit̃ q̃ p̃ circuli ociosa. vi-
 cta. motus enī eius semp̃ est violētis nō nālis: hoc
 int̃edeb̃r̃

Celi nō mu-
tat locū suū
micro: q̄m
mutat cū fm
formā. Idē
4. phy. 43. &
45. & u. phy.
95. Et. 8. pp.
76.

Frustra est
calcaneus
cui⁹ nō ē cal-
clatio.

Deus et natus
 ramhil agut
 frustra. Ad
 2° ec. 50. 59.
 Et 3° de aia
 ter. cō. 43. 4
 3° meta. cō.
 p. 73°. de pi
 bus aialtuz.
 caplo primo

32

intēdebat cū dixit: q̄ mor̄ eius nō est per se. i. nō est
nālis: r̄ eēt corp⁹ rotūdū octolūz cū nō h̄et actionē
sūt solūlar cū nō calciat. Et f̄z h̄ac explanatiōe itē
debat occulte in hac demōstratiōe p̄pōnē dicēte: q̄ si i
corp⁹ rotūdū eēt d̄ietas oporteret vt in eodē idiū
duo eēt due p̄tes d̄ie. Q̄ia. n. rotūda sūt p̄ueniētia
f̄z spēs. Et p̄t ēt ap̄d me itelligi q̄ fundamētus
demōstratiōis est: f̄z aliā intētiōe p̄pingorē ista: r̄ ē: q̄
si corp⁹ rotūdū eēt d̄ietas corp⁹ rotūdū. Et illud
q̄d mouet ab oriēte ad occidētē ē d̄iū illi q̄d moue
tur ab occidētē in oriēte: necē ē vt eēt sup̄ duos po
los: r̄ vñū cēp̄. Et si ita eēt d̄ietas sibi iūicē i motu:
r̄ p̄hiberēt se adiūicē: aut vñū illos eēt sp̄ victū: r̄ tē
eēt ociosū. Et q̄ius h̄ itēio app̄et mōstratū ipam
d̄io: r̄ cū ēt corp⁹ q̄d mouet circulariter eēl̄r mouet i
locis d̄ietas a q̄cūq̄ loco l̄cepit. i. q̄ corpa celestia mo
uent i locis d̄ietas eodē motu: r̄ si eēt i eis d̄ietas eēt
in p̄tib⁹ diuersis: tūc p̄hiberēt se adiūicē: f̄z nos vi
dem⁹ ea moueri i locis d̄ietas morib⁹ nō d̄ietas: quapp
necē est vt nō sint d̄ietas adiūicē: q̄m si eēt d̄ietas opo
reret vt p̄tes diuerse i q̄b⁹ mouet mouerent sup̄ eol
dē polos: r̄ idē cēp̄: r̄ eēt se p̄hibētēs adiūicē si eēt
fortitudo i illis eēl̄is: aut si eēt vīcēs i altera: ps vi
cta nūq̄ suo motu moueret. Et si ita eēt tūc nā fe
cisset aliq̄d ociosū: f̄z q̄d mibi v̄r de explanatiōe
ist⁹ loci: r̄ v̄r ē p̄ se: r̄ valde mani⁹. Et t̄m istius
aut explanauit hūc locū r̄ nō addidit sup̄ intētiōes
q̄s dixit Ari. aliq̄d meq̄ ondebāt modū ex q̄ v̄fica
bat demōstratiō Ari. t̄m q̄q̄ Alex. explanauit ip̄s aliā
explanatiōe: f̄z nō dixit illa: r̄ p̄cessit q̄ ē loc⁹ valde
difficilis. Et fundamētū ei⁹ demōstratiōis ē sup̄ duos
p̄pōnes. Quap̄ altera ē q̄ si mor⁹ circularēs eēt d̄i
ry p̄tigeret q̄ eēt sup̄ idē cēp̄: r̄ eodē polos. Et
h̄ p̄pō ē manifestus. Q̄ia. n. q̄ mouet sup̄ diuersis cen
trū ab eo sup̄ q̄d mouet alia spa nō ē d̄ietas illi. Sicut
q̄ mouet sup̄ idē cētrū: r̄ sup̄ polos diuersos: q̄m ta
les nō p̄hibēt se: r̄ d̄ietas sūt q̄ se p̄hibēt: r̄ ex h̄ decla
tur q̄ illū q̄d Ari. intēdebat p̄ h̄ac demōstratiōe ē val
de mani⁹. Et ego aut lōgo t̄pe feci morā in q̄ nō in
tellexi explanatiōe illi⁹ loci vltimā: f̄z de id̄iūcē me
ad vitatē. Et f̄z h̄ac explanatiōe erit itēio f̄monis
Ari. q̄ mor⁹ circularis nō h̄z d̄iū: nō in eo q̄ ē mor⁹
abstract⁹ a corp⁹: nālib⁹: f̄z in q̄tū ēst in corp⁹
moto f̄z nāz. Q̄m si eēt accept⁹ mor⁹ in imaginātib⁹
abstract⁹ a moto nō p̄tigat ip̄ole ponēdo eos d̄ietas r̄
eodē f̄z spēs. Et q̄. cū imaginauerim⁹ duos mor⁹
sup̄ eūdē polū r̄ idē cētrū ad duas p̄tes diuersas: cō
tingit neciō vt p̄hibeat se r̄ d̄ietas se. Et f̄m hūc mo
dū pole est exultimare q̄ in motu circulari sit d̄ietas.
Et cū isti duo mor⁹ fuerit positi i corpib⁹ nālib⁹
reuerteret pole ad impole. Et d̄ietatē in cadē sp̄e: q̄
tūc p̄tigeret vt vna res destrueret se: r̄ sic nā faceret
ociosū. Et q̄. f̄z p̄sideratiōe geometre in sup
ficie r̄ spa p̄t se p̄tingere sup̄ p̄ctū: r̄ cū fuerint in
corp⁹ nāli nō p̄t se tāgere nisi sup̄ p̄tē diuisibile.

Tractatus secundus. Cap. I.

Ed q̄m manifestum de his: de
relis intēdeduz. Et p̄tio vtrū
est corp⁹ aliq̄d infinitum quēad
modū antiquorū phoz plurimi
putauerūt: aut h̄est vñū aliq̄d
ipossibilū. Sic. n. aut illo mō
h̄ic nō aliq̄d modicū: f̄z totūz differre facit:

et oē ad eā q̄ de vitate speculationē. Ferre
eni hoc oīz p̄cipiūz d̄ictionūz enūciati
bus aliq̄d de tota nā: r̄ fuit r̄ erit vtiq̄. Si
qdē q̄ modicūz trāsgressus fuerit a vitate:
discedēs sit lōge plus decies millies. Puta
si q̄s minimā eē dicat aliq̄ magnitudinē: sic
eni minimūz itroducēs: maximā vtiq̄z amo
uebit mathematicorū. Hui⁹ autē cā: q̄ p̄ci
piū vitute malus q̄ magnitudine. Quapp
q̄d in p̄cipio modicū in fine sit multūz ma
gnūz. Infinitūz autē p̄cipiūz h̄z vitute r̄ q̄ti
maximā. Itaq̄z nībil icōueniēs neq̄z irōna
bile mirabilē eē d̄ietas ex eo q̄d sumit q̄d est
aliq̄d corp⁹ infinitūz. Propter q̄d de ipso di
cendūz a p̄cipio resumētib⁹.

Et cūz declarata sunt ista: r̄ bñ determinata:
volum⁹ p̄scrutari de h̄ q̄d remāet. P̄tio
igif̄ icipiam⁹ v̄r aliq̄d corp⁹ possit eē sine fi
ne: vt p̄les antiq̄ dñt. Deide p̄scrutabimur
de mundo v̄r sit vñ⁹ aut p̄les. Q̄m si h̄ fue
rit: aut d̄ietas: nō est p̄na d̄ietas imo valde ma
gna. D̄ietas. n. cadēs in p̄cipiis mundi: r̄ in
toto mundo: facit cadere diuersitatē in cō
prehēdēdo veritatē. Hoc est q̄ p̄cipiūz oīs
diuersitatis. i. pp̄ q̄s diuersificati sunt in oī
narratiōe toti⁹ nāe in p̄terito. Et illi q̄ diuer
sificabunt in futuro: r̄ nō h̄nt tantā diuersi
tatē: nisi q̄z qui p̄az p̄rāsit de veritate mille
millies p̄salarbit veritatē post. Si illē q̄ di
xit corp⁹ minimum eē: q̄m q̄m in suo f̄mone
posuit minimum: mouebit r̄ excitabit maxi
mā disputatiōe iter boies. Et cā illi⁹ est q̄
p̄cipiū est magnū: aut i potētia: aut i actu:
aut magnitudine. Manifestus est igif̄ q̄ mi
nimus error in p̄cipiis rei multiplicat in fi
ne. Infinitūz. n. valde magnū est: r̄ habēs
magnā potētiā: r̄ magnā quātitatē: maxiaz
in magnitudine. Est enim p̄cipiūz rerūz.
H̄ est ergo mirū neq̄z extrarōnez si diuer
sitas in hoc sit valde mirabilis.

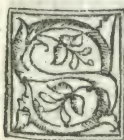
Luz declarauit q̄ corp⁹ rotūdū ē nā q̄nta: r̄ q̄ ē ne
q̄s q̄ue neq̄ leuenēq̄ gnābile: neq̄ corrupti
bile: vult mō p̄scrutari de accitib⁹ q̄stis i eo: v̄r sit
finitū: aut inf̄: aut vñus: aut pl̄s. Et ē p̄scrutatio v̄lis
de eē infinitū in actu firmior ē h̄ q̄ in 3o physicoz: in
h̄ loco enī sic vertebat p̄scrutatiōe suā i corpib⁹ tñ
r̄ nō diuisit ip̄s in po⁹ in actu: sicut fecit ibi: l̄z posuit
p̄scrutatiōe tñ in corpib⁹ q̄dēq̄ corp⁹ sit. Et di
xit: r̄ p̄cipiūz p̄scrutari tē. Et p̄scrutatio de h̄ ē p̄
pingor: q̄m q̄n declarabit q̄t sunt corpa simplicia: fiet
p̄scrutatio de h̄ in singul⁹ eoz. Et d̄. p̄scrutabit post
h̄ de p̄posito: q̄m post declarationē quot sūt spēs cor
poz simpliciu erit demōstratiō p̄fectior r̄ p̄prior r̄ fir
mior: Lū aut nūerus sp̄ez corpoz simpliciu ē igno
rōmē. sup̄ ce. r̄ mui.

Paruit et
rot in pu in
fuitit maxi
mus.

Principius
virtute mai⁹
q̄ magnitudi
dine.

33
his p̄hoc. f.
p̄p̄r. cō. 49.
4. 4.

Et p̄prior.

De celo et mundo

etiam p[er]u[er]atio est diuinitas: quapp[er] reuertebat[ur] p[er]
seruati b[ea]t[us] de eo. ¶ D[icitu]r p[er]u[er]atib[us] h[ab]eant[ur] d[emon]strando
v[er]u[m] sit vnu[m] aut plura: i. cu[m] p[er]u[er]ati fuerim[us] de m[un]do
do v[er]u[m] fuerit finit[us] aut infinit[us] in magnitudine p[er]u[er]
taminur de eo v[er]u[m] sit vnu[m] aut plures. ¶ D[icitu]r q[uo]d si
sit aut e[ss]e v[er]u[m] r[ati]o q[uo]d diu[er]sitas cadet in istis q[ue]stio[n]ib[us]
p[er]uenit ad magn[am] diu[er]sitate[m]. Et n[on] aut in p[ri]ncipis
m[un]di: aut in ei[us] toto: r[ati]o diu[er]sitas in p[ri]ncipis m[un]di: i.
in elem[en]tis: aut v[er]u[m] in totalitate ei[us]. ¶ V[er]u[m] sit vnu[m] aut
plures: aut finit[us] aut infinit[us]: est cu[m] diu[er]sitas h[ab]e[atur] bo
minu[m] in p[ro]p[ri]etate v[er]itatis q[uo]d est p[ri]ncipiu[m] r[ati]o in p[ro]p[ri]etate
v[er]itatis in oib[us] rebus: r[ati]o q[uo]d dicit[ur] est manifestu[m] p[er] se.
Quia q[uo]d dicit[ur] m[un]du[m] e[ss]e infinitu[m] in q[ui]tate n[on] videt[ur] ip[s]e
h[ab]ere neg[ati]o[n]e[m] p[ri]ncipis eternu[m]: neg[ati]o[n]e[m] n[on] eternu[m]. Et q[uo]d dicit[ur]
q[uo]d m[un]di sunt plures p[ro]pter q[uo]d ei credere multa p[ri]ncipia.
¶ D[icitu]r et n[on] est p[ri]ncipiu[m] v[er]u[m] ita credentes ip[s]e e[ss]e nouu[m]
et antiquu[m]. Dicit[ur] et n[on] ip[s]e e[ss]e nouu[m] n[on] p[ro]t[er] ponere g[ra]tia
nisi corp[us]. Genera aut[em] est altera: altera aut[em] e[ss]e cor
pus: r[ati]o sic p[ro]t[er] q[ui]t[ur] q[ui]t[ur] de ip[s]o corp[or]e: v[er]u[m] sit g[ra]tia
aut eternu[m]. Si g[ra]tia: q[uo]d a corp[or]e g[ra]tia: r[ati]o sic in infinitu[m]
tu[m]. Si eternu[m] est q[uo]d q[ui]t[ur] g[ra]tia ip[s]e in hac hora r[ati]o n[on]
in alia. Quapp[er] co[n]t[ra] dicit[ur] ip[s]e motu[m] esse p[ro]t[er] m[un]do
tu[m] d[icitu]r eternu[m]: q[uo]d est ip[s]e in corp[or]e q[uo]d circulari
ter mouet[ur]: ita q[uo]d cu[m] fuerit p[ro]p[ri]u[m] istu[m] m[un]do erit
causa g[ra]tia. Et cu[m] sit remotu[m] in alia hora erit e[ss]e
corruptio[n]is. Co[n]tingit[ur] ex h[oc] q[uo]d m[un]du[m] sit p[er] m[un]di
ex[em]pla ex[em]p[er]at[ur]: p[ri]ncipis ip[s]e eternu[m]: r[ati]o e[ss]e ip[s]e.
¶ D[icitu]r h[oc] igit[ur] p[ri]ncipiu[m] est o[mn]iu[m] diu[er]sitate[m]. i. q[uo]d diu[er]sitas
cadet iter ho[m]i[n]es n[ost]r[os] in p[ri]ncipis m[un]di r[ati]o in nar
rati[o]ne sue n[on] e[ss]e cu[m] diu[er]sitate[m] in v[er]itate in p[re]terito
t[em]p[or]e r[ati]o in futuro. ¶ Et b[ea]t[us] p[ro]t[er] sciri b[ea]t[us] n[on] t[em]p[or]e de p[ro]p[ri]a:
s[ed] ex legib[us]. Leges n[on] ponunt nisi s[ed] ex[em]p[er]atio
ne ponetis legem in p[ri]ncipis m[un]di. Aut s[ed] illud q[uo]d vi
det[ur] m[un]du[m] e[ss]e ho[m]i[n]es in fide: s[ed] t[em]p[or]e p[ro]t[er] p[ro]p[ri]a
vulgo in p[ri]ncipis s[ed] fidei ei[us]: si videt[ur] q[uo]d illud q[uo]d p[ro]
paladu[m] est ho[m]i[n]es e[ss]e aliud a v[er]o. Si aut[em] videt[ur] q[uo]d n[on] e[ss]e
p[ro]paladu[m] vulgo: nisi v[er]itate[m] illud q[uo]d ponit[ur] in lege e[ss]e
fidei ei[us]. Et p[ro]t[er] b[ea]t[us] dicit[ur] q[uo]d ille q[uo]d p[ro]p[ri]a v[er]itate[m] p[ro]p[ri]a
in p[ri]ncipis: r[ati]o e[ss]e remotio m[un]di: i. q[uo]d p[ro]p[ri]a v[er]itate[m] p[ro]p[ri]a
v[er]itate[m] p[ro]p[ri]a in p[ri]ncipis post remouebit[ur] a v[er]itate ma
gna remotio: sic dicit[ur] post q[uo]d minimu[m] error cadet in
p[ri]ncipis v[er]itatis idu[m] errant[ur] post in erro[r]e maior[em]:
s[ed] minimu[m] error cadet in p[ri]ncipis e[ss]e cu[m] maior[em] erro[r]
ris in eis q[uo]d s[ed] post p[ri]ncipiu[m]. ¶ D[icitu]r h[oc] d[icitu]r: sic dicit[ur]
tes corp[us] e[ss]e minimu[m] r[ati]o sic dicit[ur] q[uo]d corp[us] p[ro]p[ri]a
tur ex p[ro]p[ri]a idu[m] i[n]finitu[m]: q[uo]d ponet[ur] p[ro]t[er] minimu[m] e[ss]e
mouet magn[am] d[is]p[ar]tatione[m] r[ati]o ex[em]p[er]at[ur] maxim[am] diu[er]
sitate[m] in reddendo cas[us] o[mn]iu[m] entiu[m] r[ati]o p[ro]t[er] itelligi sic:
q[uo]d h[oc] mouet magn[am] d[is]p[ar]tatione[m] dicit[ur] n[on] p[ro]t[er] idu[m] i[n]finitu[m]
le valde est sufficiens: r[ati]o difficile destruit[ur]. S[ed] n[on] p[ro]p[ri]a
r[ati]o[n]es ex q[uo]b[us] ex[em]p[er]at[ur] e[ss]e alie ex q[uo]b[us] n[on] e[ss]e. Dec
igit[ur] q[uo]d q[ui]t[ur] sit in radice in q[uo]d diu[er]sitas e[ss]e cu[m] diu[er]sitas
tatis i[n]finitu[m] r[ati]o: est in se t[em]p[or]e d[is]p[ar]tatione[m] n[ost]r[os]. Quapp[er]
duob[us] modis est cu[m] diu[er]sitas: i. p[ro]p[ri]a sua n[ost]r[os] q[uo]d est
p[ri]ncipiu[m]: r[ati]o p[ro]t[er] h[oc] idu[m] ex[em]p[er]at[ur] cor[por]e cu[m] p[ro]p[ri]a faciat[ur] tas
magn[am] diu[er]sitate[m]: q[uo]d e[ss]e i[n] eis de diu[er]sitate e[ss]e ma
gnitudine i[n]finitu[m]. ¶ D[icitu]r manifestu[m] est q[uo]d q[uo]d minimu[m]
error in p[ri]ncipis v[er]u[m] in p[ri]ncipis e[ss]e magnu[m] in v[er]it[ate] r[ati]o non
idu[m] i[n]finitu[m] b[ea]t[us] n[on] v[er]u[m] o[mn]i[u]m e[ss]e p[ro]p[ri]a d[icitu]r o[mn]i[u]m p[ri]ncipis
r[ati]o h[oc] magn[am] sollicitudine[m] circa ea: r[ati]o i[n]finitu[m] de p[ri]ncipis
p[ri]ncipis e[ss]e p[ri]ncipis de oib[us]. i. in p[ro]p[ri]a. ¶ D[icitu]r h[oc] i[n]finitu[m] n[on] magnu[m]
est valde r[ati]o q[uo]d ille q[uo]d p[ro]t[er] cor[por]e e[ss]e minimu[m] m[od]o solu[m]
ponit diu[er]sitas ab eo q[uo]d ponit i[n]finitu[m]: imo opposit[us].
Potentia n[on] i[n]finita[m] maxima est potentia o[mn]iu[m] corp[or]u[m]:
cu[m] sit maioris q[ui]t[ur]tatis oib[us] corp[or]u[m]. Potentia n[on] cor

por[um] sequunt[ur] magnitudines cor[por]u[m]. ¶ D[icitu]r h[oc] e[ss]e n[on] p[ri]ncipiu[m] r[ati]o
r[ati]o r[ati]o i[n]finitu[m] e[ss]e n[on] e[ss]e v[er]u[m] sit p[ri]ncipiu[m] v[er]u[m] r[ati]o ita sit n[on] est
ip[s]e: meq[ue] e[ss]e r[ati]o[n]e v[er]u[m] in ip[s]e cadat diu[er]sitas: q[uo]d p[ro]
seruati dignior est v[er]u[m] sit in reb[us] h[oc] r[ati]o v[er]u[m] diu[er]sitas
ho[m]i[n]u[m] in eo n[on] sit mirabilis sed n[ost]r[os].

¶ Potentia cor
por[um] sequunt[ur]
magnitudines
cor[por]u[m]. ¶ Consi
dera i. c. 44
r. c. 44.

¶ Necesse itaq[ue] o[mn]e cor[por]e: aut simplici[us] e[ss]e: aut
opposit[us]. Quare r[ati]o i[n]finitu[m] aut simplex
erit: aut opposit[us]. S[ed] adhuc r[ati]o q[uo]d finitis sim
plici[us] necesse finit[us] esse p[ro]p[ri]a pal[am]. Et finit[us]
tis n[on] r[ati]o multitudine r[ati]o magnitudine p[ro]p[ri]a
finitu[m] e[ss]e multitudine r[ati]o magnitudine. T[em]p[or]e
enit[ur] est ex q[ui]t[ur]tatis est e[ss]e p[ro]p[ri]a.

¶ Et cu[m] q[uo]d antiquo[r]u[m] dixer[un]t cor[por]e i[n]finitu[m]
e[ss]e pole: volum[us] m[od]o p[er]u[er]at[ur] de f[er]m[en]to suo
r[ati]o dicere in eo p[er]fecte. Sed p[ro]t[er] reuertamur
ad illud de quo loq[ui]bamur q[uo]d o[mn]i[u]m sit p[ro]p[ri]a
tu[m] ante q[uo]d i[n]finitu[m] dicit[ur] eis. Deinde i[n]finitu[m]
m[od]o s[er]mone illo[r]u[m] r[ati]o p[ro]p[ri]a i[n]finitu[m]. Si
camus q[uo]d o[mn]e cor[por]e aut est simplex: aut e[ss]e
opposit[us]. Cor[por]e aut i[n]finitu[m] aut est simplex
aut opposit[us]. Et e[ss]e i[n]finitu[m] cor[por]e simplici[us] sunt
finita. r[ati]o r[ati]o p[ro]p[ri]a ex eis: r[ati]o hoc manifestu[m]
est. Cor[por]e ergo opposit[us] ex p[ro]p[ri]a i[n]finitu[m] mul
titudine r[ati]o magnitudine: est e[ss]e i[n]finitu[m] multitu
dine r[ati]o magnitudine. Quia d[icitu]r e[ss]e in multitudine
r[ati]o magnitudine r[ati]o multitudine cor[por]u[m] ex q[ui]
bus p[ro]p[ri]a: r[ati]o magnitudine cor[por]u[m].

¶ Et cu[m] dicit[ur] eis form[am] p[er]u[er]at[ur] de i[n]finito: r[ati]o
cu[m] q[uo]d antiquo[r]u[m] credeb[un]t ip[s]e e[ss]e imo magnificab[un]t ip[s]e
r[ati]o facieb[un]t ip[s]e p[ri]ncipiu[m] h[oc] narrat[ur] d[icitu]r eis i[n] p[ro]p[ri]a. ¶ D[icitu]r
et: cu[m] q[uo]d antiquo[r]u[m] r[ati]o r[ati]o de causis co[n]t[ra] i[n]finitu[m] nos ad
p[er]u[er]at[ur] de i[n]finito e[ss]e q[uo]d q[uo]d d[icitu]r d[icitu]r ip[s]e e[ss]e p[ro]p[ri]a
o[mn]i[u]m nos p[er]u[er]at[ur] de f[er]m[en]to suo. De m[od]o s[ed] q[uo]d d[icitu]r i[n]finitu[m]
n[on] e[ss]e. Ant[ea] n[on] dicit[ur] ip[s]e e[ss]e d[icitu]r iter i[n]finitu[m] q[uo]d
subas p[ro]p[ri]a d[icitu]r d[icitu]r ip[s]e e[ss]e aut cor[por]e. Et q[uo]d p[er]u[er]at[ur]
tio de f[er]m[en]to antiquo[r]u[m] in eo est alia a p[er]u[er]at[ur] de
i[n]finito in se: est v[er]u[m] cor[por]e i[n]finitu[m] est ip[s]e: aut non.
¶ D[icitu]r h[oc] p[ro]t[er] reuertamur r[ati]o i[n]finitu[m] p[er]u[er]at[ur] d[icitu]r
f[er]m[en]to i[n]finitu[m] r[ati]o i[n]finitu[m] cor[por]e in b[ea]t[us] reuertamur ad n[ost]r[os]
q[uo]d est q[ui]t[ur] v[er]u[m] cor[por]e i[n]finitu[m] sit pole aut n[on]. D[icitu]r
seruati b[ea]t[us] de h[oc] q[uo]d d[icitu]r d[icitu]r in b[ea]t[us] rectu[m] est s[ed] s[er]
mone antiquo[r]u[m] post terminari. Co[n]tradictio n[on] i[n]finitu[m]
in b[ea]t[us] erit p[ro]p[ri]a i[n]finitu[m] i[n]finitu[m] n[on] e[ss]e. Quapp[er] p[ro]t[er]
tendu[m] est n[on] e[ss]e: q[uo]d in b[ea]t[us] libro n[on] videm[us] ip[s]e p[ro]p[ri]a
seruati de f[er]m[en]to i[n]finitu[m] in b[ea]t[us] in 3° p[ro]p[ri]a r[ati]o
p[ro]p[ri]a meta: r[ati]o in illo colo p[ro]p[ri]a e[ss]e p[ro]p[ri]a p[ri]ncipiu[m] r[ati]o maxie
ponet[ur] ip[s]e e[ss]e subas p[ro]p[ri]a. ¶ D[icitu]r h[oc] dicam[us] m[od]o q[uo]d o[mn]e
cor[por]e r[ati]o dicam[us] m[od]o in ista q[ui]t[ur]tate s[er]mone p[ro]p[ri]a i[n]finitu[m]:
n[on] curem[us] m[od]o de d[is]tinctione p[ro]p[ri]a antiquos: r[ati]o p[ro]p[ri]a
a qua i[n]cepit in p[ro]p[ri]a d[is]tinctione est manifesta p[ro]p[ri]a. Ubi
est eni q[uo]d o[mn]ia cor[por]a que sunt iter nos aut sunt p[ro]p[ri]a
fita ab vno cor[por]e: aut a pluribus cor[por]ib[us]: aut sunt
vnu[m]. i. n[on] p[ro]p[ri]a ex cor[por]e. Quia q[uo]d b[ea]t[us] duo modi ex
stut in hoc m[un]do: manifesta est p[ro]p[ri]a: aut hec diu[er]sitas
manifesta est p[ro]p[ri]a: r[ati]o n[on] p[ro]t[er] alia dicere q[uo]d nul
lu[m] cor[por]e est simplex: plura cor[por]a dissoluunt[ur] in alia
sed n[on] p[ro]p[ri]a hec dissolutio in i[n]finitu[m]: quapp[er] necesse
v[er]u[m] sint cor[por]a simplici[us]: e[ss]e iam declarauit p[ro]p[ri]a cor
pora simplici[us] e[ss]e p[ro]p[ri]a m[od]o simplices r[ati]o q[uo]d sunt g[ra]tia
hec aut

¶ P[ro]t[er] ponit
te[m]p[or]e m[un]du[m] ge
nerat[ur] de no
uo de q[ui]t[ur]tate
s[ed] p[ro]p[ri]a co[n]s
s[ed] s[ed].

¶ Co[n]tra ponit
te[m]p[or]e leges.

¶ D[icitu]r d[icitu]r h[oc]
q[uo]d e[ss]e q[uo]d.

¶ Sermo d[icitu]r p[ro]
p[ri]a e[ss]e f[er]m[en]to
de oib[us] i[n]finitu[m]
potentia.

¶ d[icitu]r
cui

¶ s[ed]
s[ed]
s[ed]

¶ Alia i[n]finitu[m]
intellectu[m]

notetie cor
: sequunt
gnitudie
: Consi
1. r. c. 4
0. 4. 8.

Quot mo
dia aliqd
cipi in unu.

Supp pma.
Supp scda
Supp tta.

Ita ita
vellemus

hec aut ppositio aut est nota p se aut iam declarata est. ¶ D. d. corp^o e^o est finitū aut est simplex aut ppositū: et si est manifestū p se: qm si o^e corp^o aut e^o simplex aut ppositū: et posuit aliq^s corp^o e^o est finitū: necio erit aut simplex aut ppositum. ¶ D. d. si corpora simplicia rē. i. manifestū est p se rē. si oia corpora simplicia sunt finita. q^d declarat nobis q^d oia corpora simplicia sunt finita in magnitudine: et nūero: q^d necius est q^d si r^o pposita ex eis sit et finita in magnitudine: et nūe: r^o: q^d declarat nobis oia simplicia sunt finita. ¶ D. d. inducit nos ad modū ex q^d vificat h^o ppo. d. q^d ppositū a finitū e^o finitū: r. d. corp^o. n. ppositū ex corpib^o finitū rē. et si est manifestū p se: ppositū. n. nō itell^r esse finitū: nisi q^d aut vnu simpliciu ex q^d cōponit: aut pla vno e^o finitū: aut q^d est ppositū ex simplicib^o finitū nūero: q^d nō sunt finita magnitudine. ¶ Et hoc intēdebat cū dixit: qm erit in multitudine et magnitudine rē. i. q^d nō fuit necius vt ppositū sit finitū nisi p simplicia ex q^d ppositū cū fuerit infinita: aut magnitudine: aut nūero: aut vtroq^s nisi q^d multitudine et magnitudine ppositū psequunt multitudine et magnitudine corporū simpliciu. Et hec ppo manifesta est in pposito ex elementis i actu: vt ppo dictiois ex lris: et si vt esse in cōposito fm mixtionē. Magnitudo enī admixti nō est nisi p magnitudines re: mixta: p. Si g mixti fuerit infinitū. g aut vnu ex q^d cōponit est finitū magnitudine: aut plura vno: aut oia finita in magnitudine: sed infinita numero.

¶ Restat igit viderē vtz ptingit aliqd simpli cū infinitū eē magnitudie: aut si ipole. Pre argumētates aut de prio corporū sic itēda et de reliq^s. Q^o q^d igit necio q^d circūferetur corp^o finitū eē oē ex his palā. ¶ Si enī infinitū q^d circūferet corp^o. Infinitū erit q^d a medio egredientes. ¶ Infinitū aut distātia infinita. ¶ Infinita aut distātia lineaz dico: cuius nulla est ex sumere suā magnitudinē tā gentē lineas. Hāc igit necio e^o infinita eē. Finita: n. semper erit finita. Adhuc aut sp est data maiorē accipe. Itaq^s quēadmodū nūez dicim^o infinitū: q^d maxim^o est eadē rō et de distātia. Si igit infinitū nō est p rāfire: infinito aut entre necesse distātia infinita esse nō vtq^s cōtinget circūmoueri: celū aut videmus circūsolui: et rōne determinauimus: q^d est alius circularis motus.

¶ Q^o p^o nos g q^d rere vtz sit pole q^d aliqd corpus simplex sit finitū magnitudie: aut sit ipole. Sz o^o ponere pscrutatioē n^oaz prio de prio corporū simpliciu: deide v alijs. Et dicam^o q^d necius e^o vt totū rotūdū corp^o sit finitū p hāc demōstrationē. Qm si corp^o rotūdū sit finitū. g linee exeutes a medio erunt infinite ēt. Ergo et diuersitas lineaz infinita ē. Et est itelligere p diuersitate distātia lineaz abinice. ergo nō inueniet magnitudo extrinseca iter lineas infinitas. Hec ergo di

uersitas nō bz finē necio: corp^o. n. hñs fines est finitū. Et et si distātia lineaz sit distantia q^d maior alia non possit regiri: vt d^r q^d nūer^o infinit^o est ille q^d caret terminis in multitudine. Si r^o ergo infinit distātia est carēs terminis in distātia: et et si ipole est vt corp^o finitū abscindat p trāsitu et corp^o infinitū fuerit ens. ¶ Necessario erit diuersitas et distātia infinita. Et cū ita sit manifestū est q^d ipole est q^d sit mor^o circularis: visus aut testat^o vnu. Vide mus enī celū moueri motu circulari: et iaz declarauim^o hoc rōne: cū dixim^o q^d mor^o circularis est quorūda corporū simpliciu.

¶ Cū declarauit q^d si corp^o finitū est: aut igit ppositū aut simplex. Incepit p^o pscrutari h^o in simplicib^o: et pmo de nobiliori corp^o q^d e^o corp^o gntū. ¶ Et dixit: q^d corp^o rotūdū est finitū necio rē. i. q^d corp^o q^d circulariter mouet^o cū eē est determinatū: necio est vt sit finitū magnitudie. ¶ D. d. p hāc demōstrationē rē. et hoc manifestū est: qm si ponit rotūdū infinitū ptinget vt linee exeutes a cetro sunt infinite cū infinitū careat cū cūferētia: et linee exeutes a cetro nō terminant^o nisi p circūferētia. ¶ D. d. diuersitas aut lineaz rē. i. q^d si linee exeutes a cetro sunt infinite: necio est vt distātie q^d sunt iter illa sint infinite. ¶ Et si necius est: qm qm a cetro exierunt due linee necio est vt q^do magis exierūt due linee tāto magis magnificet distātia inter eoz extrēa: si aut ille linee due sint infinite exeun do necio e^o vt distātia iter ea sit infinita. Cum igit distātia terminat aut ponit distātia finita iter extrēa istarū lineaz duarū: necio est vt due linee terminentur.

¶ Deide explanauit diuersitate et dixit: et itelligere p diuersitatez rē. et cū dixit q^d distātia q^d est iter lineas infinitas necio est vt sit infinita. ¶ Dixit. Nō inuenit ergo magnitudo ex extrinseco iter lineas infinitas rē. i. q^d si distātia iter lineas infinitas est finita ptingeret vt nō inueniat magnitudo finita ex extrinseco corpis rotūdi iter lineas infinitas sz q^d sunt infinite: quoniam si iter eas eēt magnitudo finita oporteret vt q^d est iter eas sit finitū: et si q^d est iter eas finitū eēt: eēt linee finite. ¶ D. reuerfus fuit ad declarādū q^d ista distātia q^d est iter lineas infinitas est infinita: et dixit. Erat ergo hec distātia rē. i. q^d necium est q^d hec distātia sit infinita: quapp et magnitudo q^d est illic sit infinita. magnitudo enī hñs finē est finita. i. terminata. Et inuit per hoc q^d d^r de diffōne eē finitū. i. q^d est maxima oūz gntatū. q^d igit. d. q^d nō est necio q^d ista distātia sit infinita nisi q^d ista distātia e^o maior oī distātia posita: et q^d ita e^o necio e^o finitū. ¶ Quapp dixit post: et si distātia lineaz est distātia rē. i. manifestū est q^d si distātia istaz lineaz infinitaz est talis: q^d nulla alia distātia inueniat maior: q^d est infinita: et si est infinita: q^d null

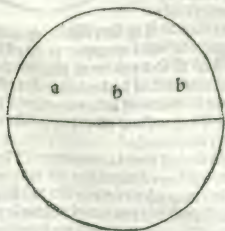
¶ Hñs infinit^o eē maxima oūz gntatū 3 dē. 3. ppy. ter. cō. 43.

Lōmē. sup. Le. r. mun.

2 2

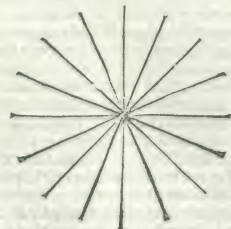
De celo et mundo

la alia distantia inueniatur maior: q: est infinita: si est infinita: q: nulla alia distantia inueniatur maior: sicut numerus infinitus est in quo nullus finis inuenitur in multitudine: et eodemo: et non voluit ostendere conuersum nisi ut ostenderet nobis diffinitionem conuersti cum difinito. i. qm sicut numerus est infinitus q: caret fine: et eodemo: ita et distantia est infinita illa que caret fine: et eodemo. ¶ Et non inducit hoc exemplum nisi ad demonstrandum conuersionem esse in diffinitione distantie infinitae: sicut numero infinito: et ita format sui syllogismum. scilicet distantia que est inter lineas infinitas est tanta q: nulla alia inueniatur maior. Et qd est hoc est infinitum. q: distantia q: est inter lineas infinitas est infinita. ¶ Et cum declarauit q: necessarium est q: vltima distantia que est inter lineas est infinita: q: ppter hoc contingit ut magnitudines que sunt inter eas sunt infinitae: coniungit ad has aliam ppositionem ex quibus contingit ipse dicendo: et si ipse est q: corpus infinitum abscondat transitu et. i. si manifestum est q: ipse est q: corpus infinitum abscondatur. i. pertranscat ppter q: qm posuimus corpus rotundum infinitum esse: ex cuius pone contingit ut diuersitas inter lineas exeat a centro sit infinita. Manifestum est ut sit ipse q: sit motus circularis. Continget enim qm corp: rotundus moueret ab aliquo puncto quousq: reuenteret ad idem q: linee pertranscat distantias infinitas: qm vnaqueq: earum reuenteret ad suum locum: et et ptingeret ut pmutarent. i. ut vnaqueq: earum moueat quousq: veniat ad locum sui coparis. Et q: distantia inter eas est infinita: ptinget necio ut ptranscat magnitudinem infinitam in tpe finito: cuius oppositum demonstrat in 6° phy. Luz q: corp: rotundum infinitum fuerit positum ipse est ut moueat motu circulari completo. ¶ D. d. sed visus testat: et videmus in q: celus mouet motu circulari. i. ppter q: q: celus est nalliter motus non est nisi p rone: et fuit declaratum p rone et hoc motu. ¶ D. et iam declarauimus p rone superius diximus et. i. iam declarauimus q: corp: esse qd nalliter mouet motu circulari. ¶ Inducamus q: hoc rone fm doctrinam aspectibus mathematicis et sit corpus rotundum infinitum: cuius centrum est b. et cuius circuli a. b. et extrahemus lineam b. b. in infinitum et b. a. distantia ergo maxima est infinita inter eas. Cum igitur linea b. a. mouebit donec supponatur sup lineam b. b. necesse est ut ptranscat spatium infinitum in tpe finito: quanto magis cum mouebit donec reuertatur ad suum locum. i. q: spatia infinita debet pertransire in tpe finito. Pertransit enim spatia infinita in numero: et quilibet illorum est infinitum in magnitudine et in numero: qm linee exeat a centro sunt infinitae.

¶ Sic ergo inter quaslibet duas lineas aliqua distantia: si ergo linee sint infinitae in numero contingit ut hec spatia sint infinita in numero: et omnes due li-

nec istarum linearum sunt infinite contingit ut ois distantia que est inter ea sit infinita quantitate: qd est valde impossibile et inopinabile.

¶ Adhuc autem a finito tempore si auferas finitum tempus necesse est reliquum esse finitum et habere principium. ¶ Si autem tempus incessis habet principium: est et principium motus: quare et magnitudinis que mora est: similiter autem hoc et in alijs. ¶ Sit itaq: linea infinita in q: c. b. ad alteram partem que b. e. que autem t. b. ad utraq: partes infinita: si itaq: scribat circulum que a. c. b. e. centro incidens: qm q: feret circuli per eas que t. b. a. c. b. in tempore finito. Omne enim tempus in quatuor circulo latum est celsi finitum est: et ablatum. igitur quo incidens ferebat. Erat igitur aliquod principium quo primum que a. c. b. eam que t. b. incidit. sed in ipse. Hoc contingit igitur circuli non finitum. Quare neq: in idem: si erat infinitum.

¶ Et si ex tempore finito accipitur tempus finitum remanet tempus finitum et habet principium. ergo et motus habet et principium. Et propter hoc magnitudo habet et principium: et etiam in quo est res: et fm hoc erit in alijs oibus et. sit igitur linea infinita a. c. b. s: extremus b. solum sit finitum: et sit alia linea t. b. infinita in duobus extremis et sint due li nee in circulo quasi chordae sicut in ista figura. Bicamus ergo q: a. c. b. abscondentes circulum ex c. abscondet lineas b. c. donec moueatur motu circulari. Tempus autem absconditionis a. c. b. iam fuit finitum. Abotus enim celi et oium que sunt in eo est motus circularis finitum. Quapropter et tempus acceptum ex eo in quo est motus circularis abscondens circulum et lineam infinitam in utrisq: extremis est finitum. Et cum ita est: est ergo principium absconditionis linee a. c. b. per lineas t. b. qd est impossibile. Manifestum est igitur q: corpus infinitum impossibile est ut moueatur motu circulari. Et cum ita est manifestum est q: impossibile

Scito ppter
tex. co. 22.

Supponit

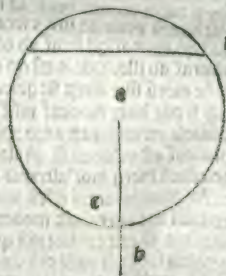
Supponit

Calus.

36 **Impossibile est ut mundus sit infinitus.**

Hec est alia demonstratio preter predictam: et ipse pponit huic demonstrationi ppones: quare una est qd si accipiat ex tempore finito tempus finitus remanet tempus finitum et habet principium. i. qd hoc tempus remanens habet principium et finem. Hec enim est dispositio cuiuslibet finiti. Et hoc intendebat cum dixit. Et si ex tempore finito accipiatur etc. **D.** posuit aliam pponem et dixit. Et si tempus rei habet principium etc. manifestum est ex phy/sicis qd si tempus in quo est motus sit finitum habet principium et finem: et motus qui est in eo erit finitus: et habet principium et finem. Sicut etiam res mota debet esse finita: ut declaratum est in physicis: et hoc intendebat cum dixit: et magnitudo propter hoc habet principium: et est locus et spatium. **E.** Et hoc intendebat cum dixit: et etiam hoc in quo est res. i. sicut contingit ut spatium in quo est motus finitus et habet principium et finem: propter hoc explanamus magnitudines. i. rem motam. **D.** et finem hoc est in oibus alijs. i. qd iste ppones sunt in oibus mobilibus. i. qd si moueant in tempore finito sunt finita in magnitudine finita: et in motu. **E.** Et cum posuit maiores ppones istius syllogismi: dedit ppones quibus conueniens concludatur impossibile: et reprobatur in h exemplo. i. argumeto exemplari loco sermonis vniuersalis ut diceret breuius: quasi igit diceret. Et cum he ppones sint manifeste: cum posuimus corpus rotundum esse infinitum posse est ut in circulo cadere in eius concavo ponamus chordas et extrahamus extrema eius in infinitum: et imaginemur hanc chordam esse extra centrum: diuidet ergo circulum in duo equalia. Tum ergo imaginari fuerimus lineam excurrente a centro in infinitum in parte circuli in qua non est linea infinita mota ad partem chordae. i. per motum circuli. Illa autem linea sit geseens aut mota ad contrarium. illius partem: necessarium pertransibit lineam infinitam in utroque extremis finitum in tempore finito. Tempus enim omnis reuolutionis finitum est: et tempus in quo pertransibit linea infinita in altera duarum extremitatum suarum partem circuli: cui partem non occurrat linea infinita in duobus extremis est finitus: necessarium ergo illud quod remanet est finitus: necessarium: et est tempus in quo pertransit linea finita in altera duarum extremitatum lineam infinitam in duobus extremis: ergo linea pertransita in isto tempore est finita. De autem finitum habet principium et finem. Linea ergo posita infinita est finita. Sed posita erat infinita. Deductum est ergo ad impossibile: et hoc impossibile accidit ex predicto falso posito. Ergo falsum est ponere corpus rotundum esse infinitum. **S.** Aristoteles induxit demonstrationes in exemplo et dixit: sit ergo linea a. c. b. etc. i. U. g. si corpus rotundum sit infinitum posse est ponere in suo concavo circulum in quo sit linea infinita sic exiens a centro: sit ergo centrum huius circuli a. et sit linea exiens a. c. b. et sit infinita in tempore b. **D.** et sit alia linea t. b. infinita in duobus extremis extra centrum et in pre opposita parti in qua est linea infinita exiens a centro: sit g linea c. b. **D.** dicamus qd qd linea a. c. b. dicamus qd linea exiens a centro in infinitum: scilicet a. c. b. cuius mouebit quousque compleat reuolutionem: necessarium est ut pertransit lineam infinitam in duobus extremis: scilicet t. b. cum extremum ei fuerit geseens. i. centrum: et fuerim imaginati ipsam motam super circumferentiam circuli et illa linea fuerim imaginati geseentes. i. infinita in duobus extremis. **D.** et ia fuit tempus lineae a. c. b. finitum. i. et tempus in quo mouet linea a. c. b. quousque perficiat suam reuolutionem necesse est finitum. **D.** dedit cum iesse hoc tempus finitum dicendo: tempus enim motus

celi. i. hoc tempus. i. tempus in quo reuoluitur linea a. c. b. super linea t. b. que est infinita altera duarum extremitatum non contingit ut sit finitum nisi quod posuimus ipsam motam circumferenter: linea. i. p. motu celus: quod celus et omne rotundum corpus contingit ut tempus sue reuolutionis perfecte sit finitus: sicut contingit in oibus mobilibus in ipso ut ista linea quam posuimus mobilem in eo. **D.** Quare tempus acceptum ex eo etc. et quod tempus reuolutionis est finitum: et tempus in quo linea infinita in altera duarum extremitatum pertransit linea infinita in duobus extremis est pars eius: necesse est ut hoc tempus sit finitum. Pars enim finiti est finita necessario. Et hec pponit finem qd apparet est alia a pponne quam primo posuit. Illa enim pponit fuit: qd cum a tempore finito absconditur tempus finitum remanet finitus. hec autem est qd pars finiti est finita: et est propinqua illi: et ambe sunt vere et habent eandem potentiam. **D.** et cum ita sit pponit igit pertransit lineae a. c. b. p. lineas t. b. etc. i. et si hoc tempus in quo pertransit lineae a. c. b. p. lineas t. b. sit finitum. g. utraque linea est finita: et hoc intendebat cum dixit: inuenitur igit principium pertransitus lineae a. c. b. per lineam t. b. quoniam cum tempus fuerit finitum necesse est ut pertransiens et pertransitus sint finita. ergo necessarium est ut inueniat principium pertransitus vnius earum ab altera: infinitum enim non habet principium. i. quoniam si posuimus ipsas esse infinitas non inuenitur punctus g est principium occurrit vnius earum alteri: si autem ponimus ipsas finitas: necesse est ut iste punctus inueniatur: et est punctus g est in extremo lineae. Linee enim que sunt habet non occurrunt sibi primo. nisi super puncta extremorum: et visum est ex quo impossibile est inuenire hunc punctum in duabus lineis infinitis: qd impossibile est pertransire vnam illarum per alteram: neque in tempore finito: neque in tempore infinito: et hoc est alia demonstratio a predicta: et Aristoteles videtur ea post.

Adhuc autem ex his manifestum quod infinitum impossibile moueri. Si enim que a. lata iuxta eam que b. finita iuxta finitam. Necesse igit simul: et eam que a. ab ea que b. absoluit: et eam que b. ab ea que a. Quamuis enim altera acceperit alterius: et altera illius tantum. Si quidem igitur ambe moueantur in contrarium velocius utriusque dissonant. Si autem iuxta manentem feratur tardius eadem celeritate mota ea que iuxta fertur.

Et etiam corpus infinitum impossibile est moueri: et hoc manifestum est ex hoc quod dicimus. sint ergo due lineae quod altera sit a. et altera b.

Comē. sup. ce. et mun. 2 3

Dispositio cuiuslibet finiti est habere principium et finem.

15 pmi

15 scd

15

De celo et mundo

et sunt finite: et eat linea a. finita ad lineā b. fi-
nita: sic vides i figura. Quā qñ fuerit b. erit
sepatio vtriusq; eaz a suo ppari in sil. Quā
sicut alter duoz motus occurrit alteri sic al-
ter ponit. Si ergo due linee mouent i simul
vna ptra alterā sepabit vna eaz ab altera in
illa pte sepatone veloci. Et si altera eaz mo-
uetur et altera nō: et mobilis eat ad gescēte:
erit sepatio earum tarda qñ linea mobilis
iens sit vnius dispōis in velocitate.

finita

a

b

finita

37 Apparet ex hoc s̄mone q est vniuersalior illud: qd
intēdebat declarare: est q corpus rotūdu ipole est
vt sit infinitū qm motus ei⁹ esset infini⁹ in tpe finito.
Et idco vñ nobis q ipse itēdebat iducere demō-
stratiōē gñāles: qd of infinitū nō pōt moueri oino:
sint q due linee rē: sint q due linee more p diuis di-
mēsiōes eque distātes in quibus partib⁹ diuersis.
¶ D. d. et eat linea a. finita ad lineā b. finita sicut vi-
des: i. et moueat linea a. finita ad pte b. finita quousq;
qz eque distet ei. Sili imaginemur ēē lineā b. finita
ad ptes oppositas ad quā mouet linea a. ¶ D. d. qñ
cū fuerint b. rē: q vtrazq; illaz exibat ad eā distā-
tiaz sue cōparis in eadē in tāti. ¶ D. d. cām in hoc
d. qñ si occurrit alteri rē: et sepatio eoz nō sit in fini-
si: qz sicut altera carus sepatat ab altera sic ista a p. b.
¶ Et cū dicit: q sepatio vtriusq; illaz ab altera fu-
it in sil: dicit qñ sicut alter motus occurrit rē: i. b.
fuit: qz sicut atq; duoz motoz venit ad suū cōpa-
rē et secat illū: sic alterū venit ad istū et secat euz: et cā
illius est q illud qd secat aliqd secat ab eoz qd mē-
surat aliqd mēsurat ab illo. Hoc n. est qd ex conuer-
sione siue atq; sit motū siue atq; sit gescēte: quapp
dictū fuit hoc q si due linee mouent in sil vna ptra
aliā rē: i. q sepatio vtriusq; eaz a suo ppari qñ in
simul ambe mouent est velocior qñ qñ altera ē mo-
ta: altera vō gescēte: cū fuerit mor⁹ alterius more illa-
rum euz quiescēte equalis motui ei⁹ cū altera mota.
¶ Quapp dicit. Si aut altera eaz moueret: altera
aut nō: i. q ptransire nō erit tardior nisi qñ mota va-
dens ad pte gescētis fuerit in eadē dispōne velocita-
tis quā hēbat cū mouebat ad partes motē: et iō ppo-
nit hāc pponē et dicit manifestum est.

¶ Sed illud qd ē manifestū: qz ipole infinita
ptransire in tpe finito. Infinito igit. ¶ Sten-
sum enī est hoc prius in his que de motu.
Differt autē nihil aut finitas ferri iuxta infini-
tā: aut infinita iuxta illā. Cū enī hec pmutet
intra illā et illa sil: mota aut nō mota. Re-
spondetamen si iuxta moueant ambe veloci⁹ ab-
soluēt. Quāuis aliqñ nihil phibet moras
iuxta gescētem velocius ptransire qz cōtra
motā: si qz fecerit cōtra moras qd ēz ambaz
latas lēte. Et autē que iuxta qetā multo il-
lis velocius lata. Nullus igit ad rōnem im-
pedimētum: qz iuxta qetā. Quā qd ēz morā

ptransire ēā que a. iuxta motā ēā que b. tardī⁹
ptransire. Si igit infinitū est tps quo finita ab-
soluit morā: et in quo finita p infinita moue-
bat nece infinitū ēē. Impole ē igit infinitū p i-
finita moueri totū. si enī et p minimū mo-
ueat nece infinitū fieri tps. S; tñ celsū circuit
et xpi totū in circuitu in tpe finito. Quare
pmet totā que itus: puta ēā que a. b. finita.
Impole igit infinitū esse qd in circuitu.

¶ Manifestus est igit q impole est vt mo-
tus finitus eat et ptransire motū infinitum in
tpe finito: et cū impole est. Ergo ptransi-
bit enī in tpe finito. Et iam declarauimus
hoc in libro que fecimus de motib⁹: et de-
terminauimus ipsoz bñ. ¶ Adodo autem
dicam⁹ q siue motus finit⁹ iuerit ad motus
infinitū: siue infinitus ad finitū nō est ibi dñā.
Quā qñ alter duoz motus sepatat ab al-
tero: et tñc alter ab isto: siue sit gescēns siue
nō: sed tamē sepatio eius est velocior si am-
be moueant. Et s̄m hoc forte nō est impos-
sibile vt sepatio moti sup gescētem sit ve-
locior sepatioe moti sup motū motū oppo-
sito diuerso. Et hoc est qñ duo mota mo-
tu opposito erunt tarda: et motus moti sup
quiescēte fuerit velocior. ¶ Reuertamur
mō et dicamus q pmo noster nō erit impos-
sibile cū dicimus ēē q motū sepatat a gescē-
te ad motus: qñ pole est vt linea a. moueat
ad lineā b. et ipsa moueat etiaz motū tardo
tardiori qz motū eius ad lineā quiescētes: re-
uertamur ergo et dicam⁹ si illd tps qd est i-
finitū in quo ptransit motus finitus in motū
infinitū et sepatat ab eo et quo init motus inf-
initus et ptransit motū finitū: tñc pte eius
sunt

sunt infinite neccio. Abanifestu est igit qd cor-
pus infinitu ipole est vt moueat totum aut
ps eius; qm si moueat aut ps ei? et erit hoc
neccius in tpe infinito: qd est ipole: qm totu
celu reuolutu est et iuit in tpe finito et iuit p
transitus eius in oi qd est ita ips. s. linea fi-
nita sup qua est a. et certe manifestu est nul-
lo mo vt corpus rotadu sit infinitum.

38 ¶ Cu posuit qd cu linea secauerit linea sz eque dista-
tia p motu vni? et gete alteri? aut mot? ei? ad opposi-
tu. Ad alteri? linee et fuerit vtraz finita neccio se-
cant? adiuice in tpe finito: et sepatio illaz obiuice ad
eque distatia aut pactu e in tpe finito. ¶ Dixit igit
manifestu est qd ipole est et. i. cu ista ppo sit manife-
sta: manifestu est qd cu posuim? duas magnitudines
sz figura pducta qz altera sit finita: altera aut ifini-
ta: ipole est vt ptraseat magnitudo finita p suuz mo-
tu magnitudinē ifinita in tpe finito: et h est manife-
stu ex puerfioe pponis qua posuit: qm puerfū ei? est
q magnitudo que ptrafit aliā magnitudinē p motū
ei? in tpe finito est finita: et ponim? hac magnitudi-
nē ifinita et. s. altera duaz magnitudinū: qz tigit i
pole et. ¶ Et cu declarauit qd due magnitudines bz
sz qz altera est ifinita et altera finita nō pnt ptrafi-
re se in tpe finito. Et si h igit est ipole et. i. illud qd
ptrafit motu aliqz magnitudines aut mouet sup ali-
qua magnitudinē nece est vt ptraseat ips aut in tpe
finito: aut in infinito: sz iā declaratu est qd ipole est et
motū finitū sup spatiū ifinitū: aut in directo linee ifi-
nite: aut motū ifinitū sup spatiū finitū: aut i directo
linee finite in tpe finito: remanēt igit vt ptraseat ips
in tpe infinito. ¶ D. d. et iā declarauim? h et. i. iā decla-
ratu est in 6° pby. qd mot? ifinit? nō ē nisi in tpe ifini-
to. ¶ Et hic liber vocat de motu: aut qz finis ei? est
pcurari de motu: aut qz pla qz puenit in eo sunt de
motu: aut qz finis ei? sit ista duo. ¶ D. d. volum? de-
clarare qd ipole est in talib? duob? istis motib? qz po-
suim? ptrafire se adiuice in tpe ifinito nedū in tpe fi-
nito: et cu dixit: qd siue mot? finit? est iens et. i. manife-
stu est p se qd nulla dña ē in hac pōne. s. qd altez duo
rū motoz sit finitū: altez aut ifi. ¶ Et altez duoz
motuū ad altez et altez est gescēs: aut qd sit motū fi-
nitū illd qd mouet ad magnitudinē ifinitam: aut qd
sit magni? ifinita illd qd mouet ad finitū: et pnuicia-
uit motū loco rei mote: qm segt rē motā i puatione
finitū in eo qd dixit: siue sit mot? finit? i. si mot? g ē
in re mota finita: s. i. itellexit cu dixit: siue sit mot? i.
finit? i. g ē in re mota ifi. ¶ Et cu narrauit qd nlla
dña ē iter has duas ppones dedit cāz et dixit: qm qn
alter duoz motuū sepabit ab altero et. i. cum nulla
dña sit iter has duas ppones i eo qd itēdim? declare
qd cu altera illaz duaz magnitudinū sepat a suo cō-
pari ptinget neccio vt altez sepef ab illa: siue sit fini-
tū illd qd mouet siue ifinitū. ¶ D. d. siue moueatur
siue nō i. nulla dña ē in hac pponē: vlt si ponat alte-
ra istaz gescēs et altera mota: aut abe mo te. ¶ D. d. cu
narrauit qd si les sit in eo qd itellexit declare: icepit
dicē dñaz iter istas: vt appeat ex h qd in h nō sit ali-
q vis. ¶ Et dixit: sz in sepatio eoz ē velocior qm am-
be mouent. i. qd ista dña q est: qd si vnu duoz fuerit
motū et altez gescēs: aut ambo mota nulla facit viz
in eo qd itēdim? declarare: et qd ē si altera istaz ma-
gnitudinū sepabit a suo ppari suū cōpar sepat ab

ea. ¶ D. d. et fm h forte nō est ipole et. i. qd cu ambe
magnitudines moueant vna ad oppositū sui pparis
et hoc erit cu mot? rei mote duaz magnitudinū fuit
velocior motib? eaz adiuctis in fil. s. qm vtraz illaz
mouet ad oppo? sui pparis. ¶ Et h intēdebat cu di-
xit: et hoc erit qm due res mote motu opposito erunt
tarde et. s. qm due res mote sz oppositū mouent tar-
de: et res mota q mouet sup gescētem mouet veloci-
ter. s. veloci? qz mot? iunct? duaz rez motaz sz op-
positū. ¶ Et cu dixit h icepit vlt vlt h exēplo dicē:
cendo: reuertamur mō et dicam? qd fmo nō ipolis nō
est et. i. dicam? qd iste fmo nō est ipolis i duab? istis
magnitudinib? qz ponim? vna finitā et alteraz ifini-
tā: qm pessi fuerim? qd altera illaz ptraseat alterā. s.
qd accadat illi qd mouent ex eis vt separef a gescen-
te sup qd mouet veloci? qz separef illud qd mouet
ex eis ab altero moto. s. qd mouet in oppōne sui ppa-
ris. ¶ Et cu dixit: qd h nō est et ipole. dixit. pole est
eniz vt moueat linea a. ad lineā b. et. i. et h nō est im-
pole: qm nō ipole est imaginari rē motā. s. a. que mo-
uet ad aliā rē motā. s. b. et illa res mota mouetur ad
oppo? pme et secar vtraz illaz suū cōparē in longio-
ri tpe qz in quo secar res mota rē gescētē. Et cu hoc
nō est ipole in duob? motis finitis: pole est et qm al-
tez fuerit finitū et altez ifinitū. cu pcesserim? qd al-
tera illaz ptrafit alterā. ¶ Et cu declarauit h reuer-
tebat ad illud in quo stabat. i. qd si res mota finita se-
cauerit in ptrafitu gescētē ifinitā: aut res mota ifini-
ta gescētē finitā oio secat ipaz in tpe ifinito. ¶ Et
dixit: Reuertamur et dicamus qd si h tps sit ifini-
tū et. i. et cu posuim? qd tps in qd secat res mota finita
magnitudinē nō finitā sit ifi. aut tps in qd secat res
mota ifi? magni? finitā: aut spatiū finitū: tigit vlt
vt res mota ifinita secer magnitudinē finitaz in tpe
finito: secat eni partē aut totū: et s. i. tigit in re mo-
ta finita que ponit secans. s. qd secat rē motā ifinitā
iō qd pars ei? neccio secat motā rē finitā in tpe ifini-
to: et cu pars secat in tpe ifinito: qd secat in tpe ifi-
nito est ifinitū: nece est vt pres mot? p quas secat
suū totū sint ifinitē. ¶ Et h intēdebat cum dixit: qd
pres ei? neccio erit ifinitē. s. pres mot? vlt: qd pōt itel-
ligi cu posuim? pte vel corp? ifinitū secantē vel cōse-
cantē rotādū neccio erit finitū ex pcauo et ifinitū ex
puexo: et cu ita sit ptingit vt pres illi? corpis sint ifi-
nite. Lū. n. portio rotādū sit ifinita ex puexo et finita
ex pcauo: neccius est vt ois ps ei? sit in finita ex cōue-
xo. Si g ponim? aliquā magnitudinē ex illa secantē
magnitudinē ifinitā: ptinget vt secer totus ei? in tpe
ifinito: et s. i. ps hui? pte illi? magnitudinis: et cum ita
sit erit totus mūdus ifinitus: et s. i. qd libz ps ei?. Et qd
ista explanatio sit puenietior ei qd post dicit: et pma
puenietior vbi suis. ¶ Ad aut dicit post h: manife-
stu igit est qd corp? ifinitus ipole est vt moueat: neqz
totū neqz ps eius: qm si totū moueret: aut ps ei? erit
neccio in tpe ifinito. i. qd corp? rotundū si ponat ifini-
tus ex pte puexi cōtingit vt totū et pres sint ifinitē:
vt declaratu est in pma demtatione: cu inagiate sue
rint pres distincte exētes a cetro in ifinitum. ¶ Et
pōt itelligi ex h sermōe sz pma explanatiōe: qd cu
posuimus qd corp? rectus siue rotūdum secer corpus
ifinitū in tpe ifinito: aut secer corpus ifinitū cor-
pus finitū: cōtinget vt secer partē ei? in tpe ifinito.
Proportio. n. ifiniti ad totā magnitudinē quā secat
et ad minimā partē ei? est eadē. pporior: cu ita sit: i.
pole est vt ifinitū secer aliqd in tpe finito: neqz prez

Lōmē. sup. Le. et mun.

2 4

Quare h lib
pbycor di-
ctus ē de mo-
tu.

De celo et mundo

neq; totum. Quia si ponat q; fecit ea erit in tpe ifini-
to. s. totu et ptes; celu fecat oia sup q; reuoluit in tpe
finito: s. filr fecat pte ei' sup qua reuoluit. q; nō est i-
finitu. ¶ Et p; hac explanatione est intēto fmonis
ei' q; est. Manifestu est igit q; corp' ifinitu ipole est
vt moueat totu aut ps ei'. i. q; corp' ifinitu ipole est
vt moueat sup aliqua magnitudinē neq; sup tota;
neq; sup pte: s. p; h' erit intēto fmonis ei': qm celus
totu reuoluit et iuit circulariter et i. cū celū sit ifini-
tū ptinget vt fecit magnitudinē posita sup terram.
¶ U. g. a. in tpe ifinito: filr ptingit vt fecit totā terrā: cu-
ius magnitudo est ps. i. tpe ifinito: s. h' ē. Si u' sensui.
Videm' n. totū celū secare lineā posita sup faciem
terre: s. filr totā terrā. ¶ Et fm explanationē postre-
mā erit intēto q; nos inuenim' pte celi secare pte ter-
re in tpe finito: s. totū terrā. Et si eēt celū ifini-
tū ptingeret vt ps ei' fecaret pte terre in tpe ifinito:
ps enī ei' est ifinita ex pte pte filr ptingeret vt se-
carer totū ei' totā terrā in tpe ifinito: s. totū h' est. Si
tūz sensui. ¶ Et q; hic sermo ptingit in se duos mo-
dos demōstrationis. v. vniuersalē et pculare. s. q; decla-
rat ex eo q; ipole est corp' ifinitu simplr moueri ne-
q; ifinitu rotūdū: cū ipole est vt p motū ei' fecer ali-
qd: qm cū res mota nō possit moueri nisi fecer partē
aut totū ifinitū: aut neq; secat totū neq; ptes: mani-
festū est igit q; est immobile. i. et cum ita sit dicit: certū
et manifestū est q; corp' ifinitu est nullo mō. i. q; hoc
intēto est manifesta ex hoc sermone valde bene.
finita a infinita b

¶ Adhuc quēadmodū lineā cui' finis est im-
pole eē ifinita: s. si qdē ad lōgitudinē. Et su-
perficie filr cui' finis nō ptingit. Et aū pte de-
terminat nūq; p. Puta tetragonū ifinitū:
aut circulū: aut sperā: quēadmodū neq; pe-
dale ifinitū. Si igit neq; spera: neq; tetrago-
nū neq; circulus est ifinit'. Nō existēte autē
circulo neq; vtiq; q; circūm erit latio. Si filr
autē neq; ifinito existēte: nō vtiq; erit ifini-
ta si neq; circulus ifinit' est: nō vtiq; moue-
bitur circulariter ifinitū corp'.

¶ Etā lineā finitā nō pōt eē ifinita: si aut sit
pole. s. i altera duarū extremitatū. s. extreni-
tate pcedere p; lōgitudinē ifinita: et filr sup-
ficies ēt ipole est vt sit ifinita in oib' pib' ni-
si in dimēsiōe ifinita: superficies autē est prior
figura. Tūc. n. est ipole vt sit qdratū ifinitū
in aliq' dimēsiōe: neq; circulus: neq; orbis
neq; circulus sit ifinitus: sicut est impole
vt sit figura pedis ifinita. Si ergo neq; or-
bis neq; circulus sit ifinitus: neq; mor' cir-
cularis oīno erit ifinitus.

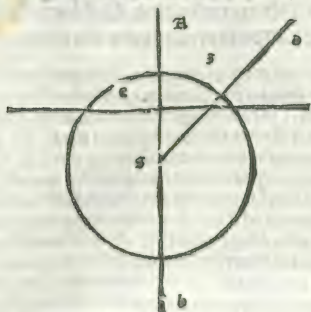
39 ¶ Et hoc est demōstratio qra pter tres pdictas: et vult
dicere q; lineā nō pōt imaginari ifinita pp suas duas
ptes ex qb' pstruit. s. q; est lōgitudō sine latitudine:
s; nō imaginat eē ifinita nisi pp vnā m. s. lōgitudi-
nē que est in ea qm mā et gen'. Illud autē qd est in ea
qm dicitur. alia pp descriptiōis facit ipsam eē finitā. s.

esse lōgitudinē sine latitudine. Et filr superficies non
est ifinita nisi ex parte mae que est lōgitudō et lati-
tudo: ex parte igitur forme que est sine pfunditate
est finitā. Et filr corpus nō pōt imaginari esse ifini-
tum nisi ppter magnitudinē que est in eo quasi ge-
nus: ppter aut illud qd est in eo quasi forma et e nu-
merus dimēsiōnū. s. q; descriptiō corporis eibq; ma-
gnitudo est diuisibilis in tres dimēsiōes: nō p; ima-
ginari h'c quartā diuēsiōnē: neq; habere dimēsiō-
nes ifinitas. Et nō est pole vt imaginemur in eo ifi-
nitū nisi ex pte generis: qd est magnitudo. Et cū
tū hoc sit sicut narrauim': et genus figure est superfi-
cies: manifestū est q; nō pōt imaginari ifinitū nisi
ppter genus qd est superficies: nō ppter ofiam que ē
ab vna lineā vel plurib'. Et filr figura corporea nō
pōt imaginari esse ifinita nisi ex parte generis ac-
cepti in sua descriptiōe. i. corp' simplex ex parte autē
differētie per quā est figura impole est imaginari eē
ifinitū nisi eēt possibile imaginari finitū esse ifini-
tum fm q; est finitū. s. fm q; dicitū est in diffōne ei'
qd est corpus cōtētus superficie aut superficib'. et
cū corpus rotūdū ifinitū nō sit impossibile est
vt corpus celeste sit ifinitū. ¶ Et ideo dicit Arist.
Dicimus etiā q; lineā finitā impossibile est vt sit infi-
nita. i. q; lineā impossibile est vt sit ifinita simplici-
ter: quoniam aliquo modo est finitā: et cum dicit:
q; impossibile est inuenire lineā ifinitā oibus modis: dicit
modū ex quo possibile est imaginari ipsam eē ifini-
tam. ¶ Et dicit: si igitur pole sit erit in altera duarū
extremitatū etā. q; lineā inquātū pūatur a latitu-
dine impole est vt imaginē in ifinitū: et est modus
qd est in ea qm dicitur: inquātū aut lōgitudō pole est
vt imaginē ifinita: et pars que est in ea quasi ge-
nus: et cū dicit: q; lineā nō imaginari ifinita nisi vno
modo: dicit: q; superficies ēt ipole est vt sit ifinita in
oibus dimēsiōib' nisi in dimēsiōe ifinita. i. q; sup-
ficies etiā nō pōt imaginari ifinita in oibus dimen-
siōibus: et nō est pole hoc in ea. s. fm existētiādes
nisi in duab' dimēsiōibus tū. s. lōgitudō et latitu-
dō que sunt in ea quasi genus: ex pfunditate autem
nō imaginat cū careat ea: et hoc pūano est in ea q;
si differētia. ¶ Deinde dicit: Superficies est prior fi-
gura: s. i. fm q; differētia est prior eo cuius est diffe-
rentia fm q; est differētia corporis. Corpus. n. figura
tū est qd cōtētur ab vna superficie aut a pluri-
bus: superficies igitur sunt in diffōne corporis quasi
differētie. ¶ D. d. Tūc. n. ipole est vt quadratū sit
ifinitū etā. i. cū figuratus corp' habuerit superficies
terminatas ipole est corpus figuratū ifinitū eē. Im-
possibile est. n. quadratū esse ifinitū in aliqua parte
neq; alias figurā: qm si hoc esset nō remaneret qua-
dratū. ¶ D. d. Qm neq; circulus neq; orbis etā. im-
pole est vt imaginaret corpus rotūdū ifinitū: sicut
est impole vt imaginē pes ifinitus. nō enī ē pes
nisi per eius figurā: et si imaginē eē ifinitus in aliq'
parte tūc nō erit figuratus. ¶ D. d. Si ergo orbis
nō est neq; circulus ifinitus: et etiā neq; mor' cir-
cularis ifinitus. i. et si aliquis posuit ipsum in re mo-
ta ifinita in tēpore ifinito. Potest enī aliquis dice-
re q; ponat q; celū ipole est vt sit ifinitū: q; mo-
tus eius est in tēpore finito: tū nō erit remotum vt
extra ipsum sit corpus rotūdū cōtētus ipsam: cū mo-
tus est ifinit' et in tēpore ifinito: quāq; dicit re spō-
dendo: q; cū omne rotūdū sit finitū: necesse est vt
motus eius sit finitus et in tēpore finito.

¶ Adhuc

¶ No linea
superficies et
corp' pnt esse
infinita

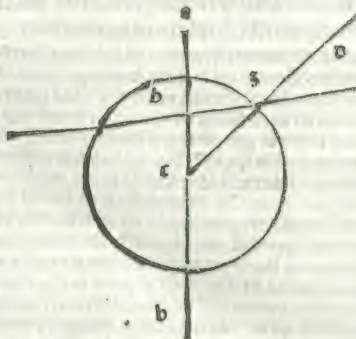
Adduc autē si g. cētrum sit. Que autē a. b. infinita. Et que e. ad rectū infinita. 7 q. g. d. mora viq. ipsa g. d. absoluet ab e. s. temp se hēbit quēadmodū d. 3. incidit enī in quo 3. Non igitur circuit circularz que infinita.

Et dicamus ēt aliud q. corpus qd mouetur circulariter ipossibile est ēē infinitū. Sit igit cētruz c. 7 sit linea a. b. infinita: 7 linea b. 3. infinita ēt: 7 moueat ēt linea c. d. Quā cum mouebit ipossibile est separari lineā b. oio. S3 erit simile linea d. 3. 7 secat lineam b. in puncto 3. Et euz ita sit ipose est vt motus i finitus sit in corpore rotundo oio.

40 **D**ec est demonstratio qnta: q. corpus infinitum im-
possibile est moueri circulariter: sit ergo c. cētrum. i.
manifestū est cū posuimus q. corpus rotū dū moue-
tur circulariter necesse est vt habeat cētrū: siue sit i.
finitū: siue finitū: ponat ergo infinitū 7 cētrum eius
sit c. **D**. d. 2. sit linea a. b. infinita 7 c. i. cū ita sit: possi-
bile est vt ponat linea infinita trāssiri per eius cētrū
7 infinita in duob' extremitatibus: sit ergo illa linea
a. b. **D**. d. 2. sit linea equalis 7 c. i. extrahamus sup
hanc lineam nō super cētrum perpendicularē: 7 sit ēt
infinita in duob' extremitatibus: sit igitur linea huius b. 3.
D. d. 2. 7 moueat linea c. d. idest 7 extrahamus a cē-
tro c. lineā infinitam in extremo vno. sit ergo c. d. se-
cans lineā b. 3. Et imaginemur hāc lineā c. d. moueri
per motū corporis: quod circulariter mouet: 7 duas
lineas secātes se gescētes. **D**. Deinde. d. qm cū mo-
uebit ipossibile est separari a linea b. oio. i. 7 euz
imaginari fuerimus lineam exēntem a centro que
est infinita in vno extremo scz c. d. que secat lineam
infinitā in duobus extremis scz b. 3. motā 7 secātes
eādē lineā b. 3. manifestus est q. nunq. separabit
ab illa linea. Si enim separabit ab ea nō separabit
nisi in vltimo pūcto eius. Sed fm q. est infinita non
habet vltimū punctum. s. in parte. **D**. d. d. sed erit
simile lineē d. 3. idest: s3 opz secare arcū similē arcui
d. 3. d. d. 7 secat lineā b. in pūcto 3. idest: q. linea c. d.
secat lineā b. in pūcto 3. 7 secat totū circū: ergo ne-
cesse est vt tota linea finita secet lineā b. 3. infinitā:
qd est ipossibile. **D**. d. 2. cū ita sit ipossibile ē 7 c. i.
q. motus infinitus corporis infiniti nō pficitur: 7 motus
corporis rotū dū pficit: q. ergo motus corporis infiniti est
infinitus: 7 motus corporis rotū dū finitus est: ergo
corpus rotū dū ipossibile est ēē infinitum.

Adduc siquidem infinituz celsi: mouetur
autē circum in tēpore finito: infinitū erit per-
transitum. Erit enim boc quidē manens ce-
lum infinitum: boc autē in hoc motū equa-
le. Itaq. si quidem circuit infinitum ens.
Infinituz equale ipsi pertransiuit in tempo-
re finito. Sed hoc erat impossibile.

Et ēt si celū esset infinitū: 7 motus eius cir-
cularis. Neō secat in tpe finito corpus in-
finitum. Sit igit celum fixum: 7 aliud itra
ipsuz simile in magnitudine motū. Dico q.
si corpus qd est itra celū est infinitū: 7 totuz
celū moueat circulariter. Tūc corpus infi-
nitum prāssibit suū simile in tpe finito.

41 **D**ec est demonstratio sexta. i. q. si celum sit infinitū
7 motus ei' sit circularis: necesse est corpus infinitū
pertrāssibit spārium infinitum in tēpore finito. **E**t
hoc intendebat cū dixit. Necesse est secat in tpe fini-
to corpus infinitū: 7 intendebat per corpus vacuum
in quo imaginatur esse celum. **D**. Iceptit declarare
hanc psequētiā: 7 dixit. Et sit celum igit fixū 7 c. i.
imaginemur celū fixum in vacuo equali ei: 7 hoc in-
tendebat cū dixit: 7 si aliud itra ipsuz sibi simile in
magnitudine. **D**. d. dico q. corpus itra celū 7 c. i. q.
si celū sit infinitū vacuum ēt 7 dimēso in quo est ce-
lū erit infinitum. Cum ergo celū moueat in hoc va-
cuo infinito quousq. cōpleat reuolutionē. Tūc peran-
sibit corpus infinitū vacuū infinitū. **E**t hoc itende-
bat cū dixit: tūc prāssibit corpus infinitū simile ei in
tpe finito. i. tūc peransibit corpus infinitum aliud
corpus infinitum in tēpore finito: vt dicitur est in physi-
cis. **E**t qdam dicunt q. hoc demonstratio nō est ve-
ra nisi s3 sermone: q. locus est dimēso 7 inane: 7 euz
nulla dimēso 7 inane sit i qua sit celū: ergo hoc ima-
ginari est falsum. Impossibile ergo nō segtur nisi ab
hac positōe falsa nō ab alio qd vult dstruere. **D**. Di-
camus ergo q. cū ponetur corpus infinitū: 7 ponet q.
omne corpus habet locū: cōtinget neō vt locus sit
inane: cū inane diminuat fm diminutionē corporis et
creseat equalit: incōtinētī aut nō segtur vt corpa sint
equalia s3 equalitatē eius. quasi ergo nō sequit hoc
ab ista positōe: nisi q. pcessa est 7 pcludit impole: et
non posuit ipsam qm est possibilis in se: sed q. sequi-
tur a sermone eorum. s. ponentium infinitum.

Obiectio.

Solo.

De celo et mundo

Est autem et convertibiliter dicere quod si finitum
tempus in quo revoluitur est: et magnitudine que
pertransit est necesse est esse finitum. Equale autem
ipsi pertransit. finitum igitur et ipsum.

Et possumus convertere sermonem nostrum. Si
tempus in quo pertransit illud corpus celum fue-
rit finitum: erit necessario magnitudo celum
in qua pertransit finitum: pertransit necesse-
sario corpus sibi simile in magnitudine.

Hoc non est puerius sermonis predicti: imo convertitur
sue potestate. Sermo enim quod si tempus in quo pertransit illud
corpus inane fuerit infinitum necesse erit illud inane: et
corpus quod est in eo finitum est convertitur finitum: quod si
corpus et inane in quo est fuerit infinitum necesse erit tem-
pus in quo pertransit ipsum finitum. Hoc quidem non fuit positum
in demonstratione predicta: cum idcirco ipsam in modo ducendi ad
ipsum: non modo recto. Quia ista demonstratio cum inducat hoc
modo erit in syllo hypothetico. Et cum destruxerim: con-
sequens sequi oppositum antea. quod cum destruxerim: ipsum
pertransire in tempore finitum: ut visum est: pingeret necesse ut
corpus inane non sit infinitum. Et id ponit quod tempus finitum
sit: pingeret ei oppositum quod ite debet destruere: quapp
congruit ipse quod est dictio: illud quod sequi ex hypo-
thetica dicente: quod si corpus infinitum pertransit spatium
infinitum: necesse erit in tempore infinito. Imposse ergo
prius quo videbat Aristoteles in hac demonstratione est dictio:
rui prius hypothetici quod est in potentia illius sermo-
nis de quo dixit quod possumus convertere ipsum.

Quod quidem igitur circulo motum non est intermi-
natum neque infinitum: sed hoc finem manifestum.

Manifestum est quod motus celum est finitum et quod
corpus rotundum impossibile est ut sit sine vlti-
mo: et sine fine. Adhuc ergo volumus di-
cere de alijs corporibus simplicibus.

Manifestum est ex sermone nostro quod celum est finitum: et
non tamen celum: sed declaratum est quod omne corpus rotundum im-
possibile est ut sit infinitum quocumque corpus sit. Opus
nos igitur declarare hoc in alijs corporibus simplici-
bus que recte moventur. Tunc enim erit verificatum
quod omne corpus simplex est finitum. Cap. II.

Ed adhuc neque quod ad medium:
neque quod a medio ferit infinitum
erit. Contrarie enim rationes que
sursum: et que deorsum. Con-
trarie autem ad tria loca. Con-
trarioque autem si alterum determina-
tum est: et alterum determinatum erit. Ad medium
autem determinatum est. Si enim videretur ferat
deorsum quod substat non ptingit pertransire lon-
gius medio loco. Determinato igitur medio
loco. Et cum qui sursum locum necesse de-
terminatum esse. Si autem loca determina-
ta sunt et finita: et corpora erunt finita.

Volumus modo dicere de alijs corporibus i-
pole est ut sint infinita: neque corpus vadens ad
medium neque a medio. Adhuc enim videtur
superius et inferius: et motus diversus sunt in locis

diversis. Vicemque quod si alterum triorum fuerit
terminatum alterum erit terminatum. Ad medium
autem terminatum est. Quod enim vadit ad inferius ab
omni parte ipse est ut pertransit medium neque pro-
pter a medio. Si igitur medium erit terminatum: et
superius erit terminatum necesse. Et si loca sunt ter-
minata: corpora erunt finita omnia.

Aulic declarare quod corpora simplicia recti motus sunt 44

finita: et per declarare quod corpora inferius. terra est
terminatum: et sit corpus superius. signis autem aliud. Decla-
rat quod ea que sunt inter ista duo terminata sunt. Cum igitur
dicimus neque corpus motum ad medium: ite dicitur terra. Cum
diximus neque corpus vadens a medio: ite dicitur ignis. Cum
diximus: Adhuc autem diversus finis triarum est superius et i-
ferius. quod loca ad que erit hoc corpora mota diverfantur
per triarum et est superius et inferius. Cum dicitur: Mutationes ob-
verte sunt in diversis locis. quod si fuerit motus triarum
sunt ad loca tria. Et cum posuit quod motus corporum
simplicium triarum sunt ad loca tria: videtur quod si alterum
triarum fuerit terminatum: alterum erit terminatum. Cum ra-
dix predicta est posita. quod loca istorum corporum sunt tria:
ponamus scilicet radice dicente quod si alterum duorum triarum
fuerit terminatum necesse erit scilicet terminatum. Et hoc
manifestum est ex descriptione triarum que sunt in fine re-
motis. Et cum veritas corporum magis distet necesse est ut sit
equiliter in triarum. ut neutrum sit fortius reliquum. Sed cum po-
sumus alterum corporum finitum: et alterum infinitum: tunc non tria
bunt sibi equalia: quoniam forma triarum que est in altero cor-
porum non est equalis forme triarum alteri: finem quod sunt tria.
Et manifestum est per se quod sunt in eodem gradu triarum: si
non: non in fine distabunt. Pole enim addere superius mi-
norem ut est magis triarum: tunc idem dicitur plura triarum: illud
quod erat possum in maxima distantia non est ita: quod est triarum
positio. Et erit non eorum opposita finem quod sunt extre-
ma. quod proportio alteri corporum in triarum ad alterum non
est sit proportio alterius ad finem. Sed notum est per se quod
proportio ignis ad aquam in triarum est sicut aqua ad ignem.
Et cum posuit ista radice posuit triarum radice dicens
te medium est. terminatum. dicitur demonstratione eius.
Et videtur. et medium autem est terminatum: et ite dicitur
per medium locum inferioriorumque est enim medium: manifestum
est quod est terminatum. quod et signatio est quod locum vocat in
ferius est terminatum: quod est medium: cuius omnes lapides non
pertransit ipsum. cum quod locus inferius est medium: medium autem
terminatum. quod locus inferius est terminatum. Et signatio
quod corpora gravia non pertransit medium est: quod corpora gra-
via descendunt ex quod per celi descensum pilingit: quapp ut quod
eundem locum ite dicitur ut sit pertransit medium mouerent
a medio non ad medium. Et hoc per apparet ex casu
lapidis per angulos rectos ad superficies rotundas que sunt
super terram ex omnibus partibus: ceterum quo videtur quod omnia inten-
dant punctum unum. Et antiqui dixerunt in spera: hoc enim
non accidit nisi in spera. Sed tamen hoc perpositio non
videtur esse manifesta nisi concedatur celum esse spera-
cum. Qui autem dicunt celum non esse spericum non con-
cederent quod in celo medium sit locus inferioriorum: cum sit ita
pingeret ut descensus lapidis non sit super lineas eque
distantes omnino: quapp non concurrunt omnino: cum
non concurrunt pertransibit medium: ergo locus inferiorior
non erit terminatus: ergo necessarium est ponere per
celi esse diversam spericam: tunc verificabit nobis hoc
perpositio: sed tamen hoc videtur esse manifestum per sensum.
Celum enim videtur: aut spera perfecta: aut pars spe-
re.

Quod si vult
notare et ter-
minatum et reli-
quum.

Signum posui
finem quod terra
sit sperica. quod
quo videtur
2. celi c. 33. et
100. c. 101. Et
4. celi c. 33.

Contrarioque
autem determi-
natum d. ter-
minatum erit.

re. s. medietas sphericæ: cū notū sit p se manifestū est: qm partes illi sunt diuerse sphericæ: cū videm⁹ q oēs lapides deſce dūt fm eū dē ſitū ex pibus diuerſis celi ſciamus q deſcēdūt ſup lineas cōcurrētes in puncto vno: ille g eſt locus iſerior. ¶ D. d. Si g mediu eſt terminatū. i. ergo ſupius eſt terminatū: cū neciū eſt q locus iſerior ſit terminatus: neciū eſt vt locus ſupior ſit terminatus: inſtrum eſt p rariis. Jam enī diximus q cū aliter p rariis ſit terminatum aliter erit terminatus. ¶ Et pōt aliq dicere q locus iſerior nō videt terminatus donec pcedat q celum ſit p sere: ſed hoc poſitus eſt eſſe oēm locū terminatū. Jam ergo accepta eſt res in declaratione ſua. ¶ Dicamus ergo q locus ſupior quē vult declarare eſſe finitū nō eſt qd eſt iter terram ⁊ celū. ¶ Maniſeſtū eſt enim q hoc eſt finitū: ſed vult declarare q iſte locus cum loco celi nō eſt infinitus. Celū enim ſi ſit in loco ē in ſupiori. S; ſi iſte locus eſt finitus conſingit vt locus inferior ſit infinitus: ſed locus inferior eſt finitus: ergo locus ſuperior.

¶ Adhuc ſi ſurſus ⁊ deorſum determinata ſunt: ⁊ iter mediū necē determinatū eē. Si enim nō eſt determinatū infinitus erit vtiq; motus. ¶ Hoc aſit q ipſe ſit dñſum eſt p. ¶ Determinatus eſt igit mediū. Quare ⁊ q in h corpus: aut exiſt: aut fieri poſe. S; ad huc q ſurſum ⁊ deorſum ſerf corpus pōt in hoc factum eſſe. ¶ Maſt eſt enī hoc qdē a medio moueri. hoc autē ad medium.

¶ Et ſi ſupius ⁊ iſerius ſunt terminata ergo mediū terminatū. Si g nō ſit terminatū inueniet motus iſinitus. ¶ Sed ita diximus q ipſe eſt motū eſſe iſinitū: ⁊ cū ita ſit mediū g eſt terminatū. Ergo qd eſt itra ipm ⁊ qd pōt eſſe in eo eſt terminatū. ſ. q corpus tendens ad ſuperius ⁊ ad iſerius impoſſibile eſt q ſit in eo: alterum enim eorum mouet a medio: ⁊ alterum ad medium.

45 ¶ Cum declarauit q terra ⁊ ignis ſint finiti: qz loca eorum ſunt finita: vult declarare q aqua ⁊ aer ſunt finiti: dicēdo. ¶ Et etiā ſi ſuperius ⁊ cū declaratum eſt q locus ſuperior ⁊ inferior ſunt terminati. i. finiti: necēſe eſt vt locus q eſt iter ea ſit terminat⁹: ⁊ hoc intendebat cum. d. cum enī duo extrema ſint terminata: necēſe eſt vt mediū ſit terminatus: quoniā ſi illud qd eſt intra locū terre ⁊ locū ignis eēt iſinitum: ⁊ ignis moueret a terra vſq; ad ſuū locum: cōtingeret q nūq; veniret ad ſuū locum: eſſet ergo in perpetuo motu: ſic motus rectus eſſet iſinitus: qd declaratū eſt eſſe impoſe in libro predicto. ¶ Deinde dixit: Et cū ita ſit mediū ergo eſt terminatū. i. cū impoſſibile eſt vt inter locus ignis ⁊ terre ſit motus iſinitus: necēſariū eſt vt iſte locus ſit finitus. ſ. mediu: i. qd eſt inter duo extrema. ¶ Medium enī in h ſermone dicit⁹ fm tres intentiones: fm locū inferiori: fm mediū ſpere: ⁊ fm mediū qd eſt inter duo extrema cōtraria: ⁊ hoc intendebat cū dixit: ⁊ mediū terminatum. ¶ Deinde. d. ergo qd eſt intra ipſum ⁊ qd poſeſt eſſe eſt terminatū: necēſariū eſt q exiſtit modo in eo: ⁊ que erunt in futuro ſeculo ſint termini

nata. ſ. finita. ¶ Deinde mō ſtrauit que ſunt iſta corpora: ⁊ diſes q corpus tendens ad ſuperius ⁊ cū impoſſibile eſt vt in hoc loco ſit motus neq; corporis qd a medio mouetur. ſ. ignis: neq; corporis qd ad medium mouetur. ſ. terre: qz ergo eſt finitus ⁊ mot⁹ exiſtit in eo: maniſeſtus eſt q eſt finitus: ergo corpora que ſunt in eo ſunt finita.

¶ Et his itaq; maniſeſtū q nō cōtingit corpus eſſe iſinitū: ⁊ adhuc ſi grauitas nō eſt iſinita neq; vtiq; horū corporū. ¶ Nullū erit iſinitū. ¶ Necēſe enim iſiniti corporis iſinita eſſe grauitatem. Eadem autē ratio erit ⁊ in leui. Si enim eſt iſinita grauitas eſt ⁊ leuitas: ſi iſinitum ſit quod ſuperfetur.

¶ Maniſeſtū eſt igit ex his que diximus: q impoſe eſt vt aliq; ponderoſum ſit iſinitū. Et oīno ipſe eſt aliq; iſtorū corporū grauitas ſit iſinitū. Corpus enī iſinitū iſinita hz grauitatē: ⁊ ſit de leui. Si igit grauitas iſinita ſit. ergo ⁊ leuitas iſinita: ⁊ hoc erit ſi corpus inueniatur aſcēdens in iſinitum.

¶ Hoc eſt demonſtratio fundata ſuper tres p pōnes. Quarum vna eſt: q omne corpus motū motu recto habet grauitatē aut leuitatē. ¶ Secūda eſt: q omne corpus iſinitū graue aut leue habet grauitatem aut leuitatē iſinita. ¶ Tertia eſt: q ipſoſibile eſt grauitatem aut leuitatē eſſe iſinita. ¶ Et. d. Maniſeſtū eſt igit ex his que diximus: ⁊ poſeſt itelligi qd iā declaratū eſt q motus rectus impoſſibile eſt vt ſit iſinitus: ergo ipſoſibile eſt vt grauitas ſit iſinita: qm ipſe poſt addit in declaratione iſtud. ¶ D. d. ⁊ oīno eſt ipſoſibile ⁊ cū declaratū eſt q ipſoſibile ē grauitatem eſſe iſinita: maniſeſtū eſt corpus graue impoſſibile eē iſinitū. ¶ Deinde. d. corpus enī iſinitū iſinitam habet grauitatē: i. q necēſariū eſt cum grauitas iſinita non ſit vt corpus graue iſinitū nō ſit. corpus. n. iſinitus habet grauitatē iſinita. ¶ Deinde dixit: ſit de leuitate. i. ⁊ ſit diximus de leuitate ⁊ corpore leui: ſicut de grauitate ⁊ corpore graui. ſi enim grauitas eſt iſinita ⁊ leuitas: ſi ipſoſibile in vno ⁊ in altero. ¶ Deinde dixit: ⁊ hoc erit ſi inueniat corpus aſcēdens in iſinitū. i. q non inuenitur leuitas iſinita: niſi inueniatur corpus aſcēdens ſup oīa corpora in iſinitum. Si nō inueniet corpus leue in iſinitum: niſi inueniatur leuitas iſinita.

¶ Palam aſit ex his ſit enī finita: ⁊ ſumma iſinitum qdē corpus in quo a. b. Grauitas aut ipſus in quo g. auferat igit ab iſinito finita magnitudo in qua b. d. Et grauitas ei⁹ ſit in quo eſt e. Grauitas e. eo q g. minus erit. minoris enī grauitas minor. ¶ Abſeſuret aut minus mai⁹ aliquoties: ⁊ vt grauitas minor ad maiorē: ita b. d. ad b. z. fiat. Corrigit. n. auferat ab iſinito qz qz. ¶ Si igit p pōtionatur magnitudines grauitatib⁹: minor aſit grauitas minoris eſt magnitudinis: ⁊ maior vtiq; erit maioris: equalis erit igitur finiti ⁊ iſiniti grauitas. Adhuc aures ſi maioris cor

Inſinit cor
poris iſinita
grauitas: aut
leuitas.

46

Abſeſio cor
poris minor
grauitas. p q
hoc vide cō.
49. infra.

Intercept⁹
quit. Si igit
corrigeret
ui que 20.
exponit cō.
48. qui ingt.
Rēctamur.

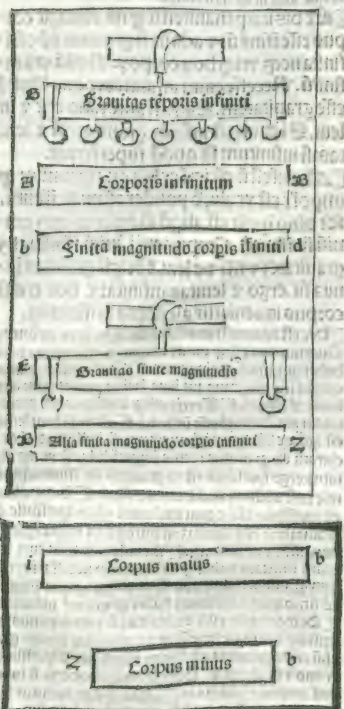
mit
terminu
et cū

i post
terra
ica. q
leui
30. ⁊
on. Et
c. 35.

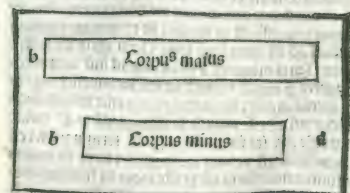
De celo 7 mundo

porio maior grauitas: eius quod est i. b. ma
ior grauitas erit q̄ 3. b. Quare finiti graui
tas erit maior q̄ infiniti: 7 inequalium ma
gnitudinum eadem grauitas erit: ineq̄uale
enim finito infinitum.

cliq; voluerit extrahere extrahere. Erit er
go pporio b. ad c. sicut pporio b. d. ad b.
3. 7 hoc volebamus declarare.

Et verificatio eius est h̄ q̄ narrabo. fit er
go grauitas corporis finita. Deinde perferu
remur verū sit possibile aut non. ponamus
ergo modo corpus infinitum linea a. b. Et
fit sua grauitas c. 7 extrahamus a corpore
infinito magnitudinem finitam: 7 sit b. d.
Et grauitas ei⁹ sit b. Erit ergo grauitas b.
minor grauitate c. grauitas ergo minoris cor
poris minor est grauitate maioris corporis.
Et numeremus grauitatem maiorem per
minorem quousq; sit similis ei in grauitate.
Et similiter numeremus corpus maius p
minus. i. per corpus b. d. corpus b. 3. Pos
sibile est eni extrahere a corpore infinito qd̄

47
Uult declarare q̄ omne corpus graue aut leue iff
nitū necessario h̄ infinitas grauitates aut leuitatē.
Et potētia huius demonstratiōis est in syllo hypo
thetico sic formato. Si corp⁹ infinitū habēs motum
rectum sic necessario habēs grauitatē aut leuitatē
infinitam.

in finitū. Sed neq; grauitas neq; leuitas est infinita. ergo. Neq; corpus habēs motū rectum est infinitū. Sed q; constructio et similis destructio nō sunt manifeste per se icipit declarare cōtinuationē per viā ducentē ad impole. Deinde declarauit destructionem. Et dixit: si ergo grauitas corporis finita. i. ponam⁹ contradictorium eius qd est q; corpus infinitum habet potentia infinitam. Deinde queremus: vtrū sit ipole aut non: ponamus ergo corpus graue infinitum et sit a. b. et sit grauitas finita existēs in hoc corpore linea exiens ab ea. i. c. et accepit loco grauitatis lineaz: quoniam linea est diuisibilis. Deinde. d. et extrahamus a corpore infinito magnitudines finitā: et sit b. d. id est: et secemus ex corpore infinito corpus finitū: et hoc pole est. U. g. secemus ex linea a. b. que est infinita lineam b. d. finitam. Et hoc qd dixit possibile ē in aliquo infinito: siue sit finitū in vna parte: siue infinitū ex oibus partibus. Deinde. d. et sit grauitas ei⁹ linea b. id est ponam⁹ grauitatē istius corporis finiti lineā b. Deinde dicit: erit tunc h. minor et c. i. q; ex hoc sequitur necessario q; grauitas corporis finiti qd ē b. d. scz b. est minor grauitate corporis infiniti: qd est a. b. scz c. D. reddit causam in hoc et dixit: grauitas. n. corporis minoris est minor grauitate maioris corporis. i. q; cū manifestū est q; grauitas partis est minor grauitate totius. Finitus aut est pars infiniti. Manifestū est q; grauitas finiti est minor grauitate infiniti. Deinde. d. et sili numeremus grauitatē maiores p minorē et c. mēsuramus grauitatē maiorē per minorē multoties. i. duplicemus minorē grauitatē multoties quousq; sit eqlis grauitati maioris: et maior minoris. Deinde. d. et similiter numerem⁹ corpus mai⁹ per min⁹ et c. i. et cū imaginari fuerimus mēsuratiōe maioris p minorē grauitatē quousq; sumatur: manifestū est q; mēsuramus ē per corp⁹ minus in quo est grauitas minor. i. corpus b. d. magnitudinē ex corpore finito maior finiti: que gdes est b. 3. Possibile est enī secare ex corpore infinito finitū mēsurā minoris infinities necio: ergo cum puenimus ad grauitatem equalē grauitati corporis infiniti puenimus ad corpus finitū: et hoc intēdebat cum dixit: possibile est ē extrahere a corpore infinito quodcumq; voluerit extrahens extrahere in eo. i. possibile est enī diuidere ex eo equali minori corpore non cessare h quousq; pueniamus per puentū ad grauitatē c. que est infinita: et ad corpus infinitū qd sit pars corporis infiniti. Cū enī additio pcedat supra corpus minus in infinitū et potentia augmētā per augmētationes eius: necessario puenimus ad corp⁹ finitū. i. cū puenimus ad potentia eqlē potētie c. quā posuimus infiniti. D. d. Erit ergo proportio b. ad c. id est et ponamus corp⁹ ad qd peruenimus per duplicationes corporis b. d. minoris corpus b. 3. Grauitas ergo istius corporis necessario est grauitas c. que est infinita. Erit enim pportio grauitatis c. que est grauitas corporis infiniti eadem cum pportione corporis minoris qd est b. d. ad corp⁹ finitū maius qd est b. 3. Et fin permutationem pportionis erit pportio grauitatis b. ad corpus b. d. sit. cur pportio grauitatis c. ad corpus b. 3. sit grauitas b. est totius corporis b. d. minoris. ergo grauitas c. ē totius corporis b. 3. maioris: sed tā posuimus istaz grauitatem ēē corporis infiniti: erit ergo grauitas eadez corporis infiniti et finiti in simul: quod est impole. Et hoc intēdebamus declarare: sed inducit hoc impossibile post hoc. Et ipse quasi ponit q; cum duplicata

est minor grauitas quousq; perueniat ad equalē grauitati maioris: necius est vt pueniat apud duplicatiōnē ad corpus finitū. Deinde declarauit fin viā pportionis q; necium est q; grauitas maior sit oīz prius istius corporis finiti. i. grauitas c. sit corpus b. 3. Hibil aut differt grauitates cōmēsuratas esse: aut in cōmēsuratas esse. Et enī nō cōmēsuratis existentibus eadez erit rō: puta si b. grauitas ter mēsurans excedit c. grauitatem. Ad magnitudinibus enī b. d. tribus totis supris maior erit grauitas q; que in quo c. quare idem erit impossibile. Reuertamur et et dicamus q; si magnitudo corporum sit fin grauitatē eorū. Et grauitas minoris corporis sit minor: et grauitas maioris corporis sit maior: erit grauitas infiniti et corporis finiti equali: qd est impossibile. Et etia si grauitas maioris corporis est maior grauitate corporis minoris. erit grauitas b. 3. b. maior grauitate b. 3. Erit ergo grauitas corporis finiti maior grauitate corporis infiniti. Et erit grauitas ēē corporis in equali in magnitudie eadez: qd est ipole. Vult demonstrare quot impossibilia existentia in hac pclusionē sunt: et numerare etiā impossibilia cōtingentia huic positioni: et qbus pncipis contradicit hoc impossibile. Et dixit. Reuertamur mō et dicamus. i. et cū declaratus est q; sequitur ab hac positione inueniri grauitates infinitas in corpore finito et infinito. reuertamur ergo et dicamus impossibilia consequentia ab ista cōclusionē. Cum enim notum est per se q; magnitudo corporum est fin eorū grauitatem: scz q; corpora superant se in grauitate fin superationē eorū in magnitudine: maxime eiusdē speciei. Et quia grauitas minor est minoris corporis et maior maioris: et eōuerso etia: scz q; corpus minus habet minores grauitatē: et maius maiorē. Manifestū est q; sequitur ab ista predicta positione pcontradictorius horum pncipiorum. i. q; potētia maioris corporis et minoris sit eadem. i. equalis: imo impossibilis q; potētia finiti et infiniti sit equalis: que est maior duplicatiōnibus infinitis. Deinde icipit dicere aliud impossibile consequens ab hac positione inopinabile. Et dixit. et etia si grauitas maioris corporis sit maior grauitate minoris corporis et c. i. manifestum est per se sicut dixim⁹: q; corporis maioris maior ē grauitas grauitate minoris corporis: manifestum est q; possibile est duplicare corpus minus quousq; aggregetur corpus maius corpore finito: cuius grauitates inuenimus equalē grauitati corporis infiniti. Et cum ita sit manifestum est q; corpus hū grauitas est maior grauitate corporis: cuius grauitas est equalis grauitati infiniti. Sit ergo hoc corpus b. 3. b. et b. 3. qd est minus b. b. est illud in quo secutum est in sermone pdicto: vt grauitas eius sit equalis grauitati corporis infiniti. Et cum grauitas magnitudinis b. 3. b. sit maior grauitate magnitudinis b. 3. Grauitas autē magnitudinis b. 3. est equalis grauitati corporis infiniti: ergo grauitas b. b. 3. finita est maior grauitate infiniti: non tamen equalis: quod est impossibile. Et

Idic textus et duo sequētes distincti sūt.

48

Idic vt velle ad q; aliqd corp⁹ possit ēē infinitū ex vna parte tā tā. S. vide oppo⁹ 3. ph. cō. 43.

De celo 7 mundo

hoc reducitur in hoc. s. q. gravitas corporum diversorum sit eadem: qd est impossibile: quia propter dixit post: et ena erit gravitas corporum inaequalium eadem.

B **Z** **D**
Adhuc autem et contingit comensuratas sumere. Nihil enim differt incipere a gravitate aut a magnitudine. Puta si sumat comensurata gravitas ei qd est b. c. que in quo e. Et ab infinito auferat habens gravitatem in quo b. puta d. b. **B**. ut gravitas ad gravitatem b. d. ad alia fiat magnitudines puta ad b. z. contingit enim infinita esse quantacumque ablatum ee. **B**is enim sumptis comensurate erunt magnitudines 7 gravitates inuicem.

C Et et quibus corpus sit no comensuratum paritum: tamen nulla differentia est in eo qd diximus. Sermo enim de ipso sitis est finoni de corpore partium. Et possumus recipere de corpore infinito multas pres equales in gravitate sicut fecimus i. b. d. Si ergo volumus addemus: 7 si volumus minuemus: et acceptimus ex isto corpore: sic vides i ista figura.

49
Li no sequat q. gravitas maioris corporis sit maior nisi i eodem corpore: silius partium corporibus aut diversis no segit. **A**. g. q. corp. pluri e. gravi: maiore se terreo 7 maxio ligneo: quapp alio p. dicit forte corp. infinitum: cuius po. e. finita erit no silius partium: quapp non segit ut p. portio gravitatis ad gravitatem sit sic partis ad pre. **A**. g. q. si ide corp. partium cui altera pars sit terrea: alia lignea: 7 alia cuprea. **C**. **A**ri. aut dicit nide q. nulla est dia in sequedo ipole: vel si ponat **B**. corp. ee silius partium vel no. **N**otum est. n. q. corp. videt 7 gravitate. Et q. pole est nobis dividit ipsius in partes eales gravitatis: quia no sint equalis magnitudinis: 7 q. si duplicemus tales pres pueniremus ad corpus: cuius poteria sit equalis cuiusq. portione finite posite. Et cu ita sit deductu est ad ipole pdictum. **C**. Et cu dixit: quibus corpus no sit silius partium nulla dia est in eo qd diximus: pot itelligi q. si pres isti corporis infiniti: cuius gravitates posuimus finitas sint dissimiles ad invicem. in o. eiusdes spet: qm cu fuerint dissimiles no augmetabitur in eo. f. corpore gravitas fm p. portione augmetationis corporis. Sed in pmo sermoe acceptus est ipm augmetari fm eandem p. portione: tamen possumus puenire in eo duplicando ad corpus cuius poterat eales cuiusq. portione posite p se abiq. vtu illi. p. portiois pdicte. **L**i. n. corp. fuerit dissilius partium no ptingit q. p. portio illi minoris pris ad maiore sit sicut gravitatis ad gravitatem: 7 id dixit. Possumus enim accipere ex corpore infinito multas pres eales in gravitate: diminuendo 7 augedo in partibus diversis quousq. aggreget ex **B** his gravitatem eale gravitati alteri. **C**. Et **B** intendebat cu dixit. si q. voluerim addere: 7 si voluerimus diminuemus. q. igit. d. q. bi possumus accipere ex corpore: cui pres sut in eales pres eales gravitatis: qm i nobis e. diminuire 7 addere in eo qd accepimus. **C**. Et **B** demfatio sum data e in eo qd declaratus e in porib. analecticoz. s.

q. falsus ipole non segit ex falso possibili: qm eni ponit **B** sine diminutione 7 additione e falsus pole.

C Nec vtiq. magnitudines omnino esse aut anonomer a nihil differt ad demonstratione: semp enim erit sumere equali gravita corpora ei qd est b. d. ab infinito: quafactiq. aut auferentes aut apponentes. Quapropter manifestum ex dictis: quoniam no est infiniti corporis infinita gravitas: infinita igitur. Si igitur hoc impossibile 7 infinitu ali quod esse corpus impossibile.

C Manifestu est igitur ex hoc qd diximus q. ipole est q. gravitas infiniti sit finita: si ergo ipole est ut finita nece e. ut sit infinita. si ergo ipole est ut sit 7 hoc est. f. gravitate esse infinitam ipole est corpus esse infinitum.

Li declaratu est q. ipole est corpus ee ifi. **B**is gravitate infinita: neceus est ut o. e. grave sit aut finitum aut infinitu: nece est si corp. sit infinitu: ut sua gravitas sit infinita. Et si post **B** declaratu fuerit q. ipole est ee gravitate infinita: erit manifestu corp. ee finitum.

C S. adhuc qm infinita esse gravitate ipole est ex bis manifestu. si eni tanta gravitas. tantu in hoc tpe. moner: maior tui 7 adhuc in minori. Et analogia qua gravitates hnt tpe ecverso habebit. Puta si media gravitas in hoc: dupla in medietate eius.

C Et etiam dicemus q. ipole est esse gravitatem infinitam: 7 demonstratio eius est ex hoc qd dicemus. Et est q. si quantitas huius gravitatis mouet per hoc spatium in hoc tpe. **A**donebif alia quantitas gravitatis in minori tpe. 7 et in minimo tpe. **D**icamus mo q. p. portio tpe. ad invicem est fm p. portione gravitatis ad invicem: sed coniunctio tpe. differt a coniunctione gravitatis. si enim medietas gravitatis mouet p. aliqd spatium in aliquo tpe. **A**donebif duplum illius gravitatis finire per illud spatium per medietatem illius tpe.

C In **B** fm de narravit vna. p. portio huius demonstrationis. Si ponit. n. q. cu aliq. gravitas mouet p. aliqd spatium in aliq. tpe: 7 posuerim alia gravitate maiore p. portio q. mouebif p. isto spatium in minori tpe: q. p. portio gravitatis maioris ad maiore est sic p. portio minoris tpe ad mai. 7 **B** ite debet cu dixit: p. portio tui tpe. 7 tui p. portio gravitatis: 7 dixit: mouebif alia quantitas maior: puta p. illud spatium huius in minori tpe. **D**. d. 7 et in minimo tpe. i. cu accepim. tertia gravitatem maiore 7 iueniam. ea moueri p. illud id spatium i tpe minori 7: 7 sili de q. tui: sic in ifi. **C**. Et cu posuit q. bis accidit. f. gravitati 7 leuitati fm paritatem: 7 magnitudine in corporibus diversis: qm mouebif in eodem medio: cepit dicere q. apparet hoc ex sensu q. nece est in his gravitatibus q. p. portio gravitatis ad gravitates sit sicut tpe. ad tpe. **C**. Et dixit q. coniunctio

Id dicitur co-
 rridet rectu
 que **L**om
 er p. portio. e. q.
 vtiq. ibique
 pp. 7 ille co-
 rripdet. 50

In
 fin
 pp
 6. p
 3. d
 1. c.

functio tps est fm tē. i. cū diuixerimus tpa ad iuice
iueniem⁹ pportione iter ea: sic pportio grauitatis ad
iucē: s; in pportio grauitatis ad minore nō est sic p
portio maioris tps ad min⁹: s; eōuerso vt dixim⁹.

C Adhuc finita grauitas oēm finitā mouet
in quodā tpe finito. Nece igit ex his si qua
finita grauitas moueri qdē fm tantū qtu⁹
finita: z adhuc nō moueri qdē. Eo q ppor
tionabil⁹ oz fm excellētiā moueri. Cōtra
rie aut maior i miori. Pportio aut nulla
est ifinitad finiti. mioris aut tps ad mai⁹
finitū: s; sp in miori. Abinimū aut nō est.

C Et ē grauitas finita mouet p oē spatiū fi
nitū in tpe finito. Et cū ita sit si grauitas ifi
nita iueniat: nece est: vt z moueat. z nō. si
igit mouet p aliq⁹ spatiū mouet fm motū
grauitatis grauitatis finiti: s; tñ mouebit per
illū spatiū in minori tpe. Grauitas enī mo
uet in velocitate z tarditate fm magnitudi
nē corpis. Cū enī corpus fuerit magnū the
grauitas mouebit in minori tpe: tpe motus
grauitatis minoris corpis. Tps aut minus
attribuit grauitati maiori: z ita diximus su
perius q grauitas ifinita oīno nō mouet.
Nulla enī cōparatio est iter grauitatē finitā
z ifinitam. Nam grauitas finita mouetur
per spatiū finitum in tempore finito.

Sz **C** Dicamus q pncipioz pposito ad declarandū hoc
est: q oīs grauitas finita ptransit spatiū finitū in tē
pore finito. **C** D. o. Et cū ita sit si iueniat tē. z cū he
ppōnes fuerint cōcesser: diuigat eis grauitates: eē
ifinita: nece est vt moueat: z vt nō moueat. Mo
ueat per pma ppōnes. Et nō moueat ppter impole
qd segtur ad ponēdus illam mobile. **C** Deinde ice
pit declarare quō ptingit vt nō moueat: z dixit: si q
moueat per aliq⁹ spatiū. i. q si grauitas ifinita cō
tingit vt moueat per spatiū equale ipatio p qd mo
uetur grauitas finita: ptingit vt moueat p ipsum in
aliquo tēpore: quīs sit valde minimū: omne. n. mo
tum mouet in tpe. **C** Deinde icēpit notificare quō
segtur ab hac pōne vt moueat z nō in tpe finito oī
no: z qd positū est mobile. z segtur vt moueat z nō
in tpe: positū est mobile z immobile. Et dixit: grauitas
enī mouet in velocitate z tarditate tē. i. nece ē vt
grauitas ifinita moueat z nō moueat ex b. velox. n.
est: q in tēpore minori mouet in quo mouet tardū:
z corpus grauius velocius est minori: pportio gra
uis ad graue est sicut pportio velocitatis ad veloci
tate: z sicut pportio tēporis ad tēpus. s. q tēporis mi
noris est maior grauitas: z fm magnitudinē eius
est paruitas tps. **C** D. o. z iam diximus supius tē. i.
cū positū est q pportio grauitatis ad grauitatē in
grauius mobilib⁹ est sicut pportio tps ad tēpus si
posita fuerit grauitas ifinita māifestū erit ex eo qd
diximus. s. q si potētia fuerit ifinita z grauitas oīno
nō mouebit: omne enī qd mouet mouet in tpe. Et
oē tps habz pportione ad aliud tps maius que est si
cur pportio grauitatis ad grauitatē: sed cū iter gra
uitatē finitā z ifinitam nulla sit pportio: cōtinget vt

nulla pportio sit iter duo tēpora: quapropter in nul
lo tpe mouebit ifinitū. **C** Et b itendebat cū dixit:
nulla. n. ē pportio tē. **C** D. o. nā grauitas finita mo
uebit p spatiū tē. i. grauitas finita mouet per oē spa
tius finitū in tēpore finito. Ifinita aut grauitas in
nullo tēpore mouet per spatiū: qd est impole. declar
atum est enim in 6° phyli. q omne qd mouet in tē
pore mouetur: z omne tempus est diuisibile.

C Neqz si eēt: q vtiqz eēt vtilitas. Alia. n. cō
tra finita sumeret i eadē pportioē in q ifini
ta ad alterā maiore. Itaqz in eqlitpe eqlem
vtiqz moueret ifinita finiti: sed ipole ē: sed
adhuc nece est si qdē in qualicūqz tēpore fi
nito mouet ifinita: z aliā in hoc ipso finitā
grauitatem mouere quandam finitam.

C Grauitas aut ifinita nō mouet oīno p illū
spatiū neqz in minori tpe. Et si moueret ni
hil pficeret i ponēdo q grauitas ifinita mo
uetur. Qm si ita eēt: eēt alia grauitas finita
q moueret p illū quo mota ē grauitas fini
ta: z ifinita moueant p idē spatiū in eo
dem tpe: qd est ipossibile: si enī grauitas i
finita moueret per aliq⁹ spatiū in aliquo tē
pore finito: grauitas pambularer idēz spa
tiū in illo tempore: quod est ipossibile.

C Cum declaratū est q si sit grauitas ifinita nece
est q moueat in instati: qd est impole. Vult declara
re ē q segtur impole quīs cōcesserimus q mouet
per spatiū in tēpore. **C** Et hoc itendebat cum dixit:
z si moueret nihil pficeret. i. si cōcesserimus q gra
uitas ifinita ptransit spatiū finitū in tēpore: nihil pfi
ciat eis q volūt ponere possibile. s. q grauitas ifini
ta possibile est vt moueat: z q nō segtur ipossibi
le ponēdo ipsas esse mobile. **C** D. o. Impossibile qd
segtur ex ppositione eius qd est grauitatē eē ifinitam
z mobile: pcedendo q motus eius est in tēpore: z di
xit: q si ita eēt: eēt alia grauitas magna tē. i. qm si po
fuerimus grauitatē ifinitā moueri per spatiū fini
tum in tēpore finito: erit possibile iueniri grauitates
finitā que moueret per idē spatiū in eodem tēpore:
quapropter cōtingit iueniri grauitatē finitā z ifini
tas que moueret per idē spatiū in eodē tpe: qd est i
pole. **C** Deinde icēpit dicere quō iuenit hoc impole:
z dixit: Si enī grauitas ifinita tē. i. z hoc cōtingit: q
si posuerimus q grauitas ifinita ptransit spatiū
finitum in tēpore finito possibile erit iueniri aliquā
grauitātē finitam ptranscūte per idē spatiū in il
lo eodem tēpore. **C** Et hoc qd dicit apparet fm viā
pportionis: qm cū posuerimus grauitatē paruum si
nitam necessario ptransibit illud spatiū in tēpore ma
iori tēpore in quo ptransibit ipsum grauitas ifinita.
Cum ergo accepimus ex grauitatibus aliquā: cuius
pportio ad istam grauitatē finitam sit: sicut pportio
minoris tēporis ad maius. s. tēporis in quo ptransi
uit spatiū grauitas ifinita: ad tēpus in quo ptransi
uit mior grauitas illud spatiū: nece est vt ista gra
uitas maior finita. s. cuius pportio ad minorem gra
uitatē est sicut pportio minoris tēporis ad maius se
cet illud spatiū ptranscūdo in tēpore in quo ptrans
iuit ipsum grauitas ifinita: qd est ipossibile.

text⁹ col
1. rectus
2. comē
3. ut. c. 4.
4. biqua
5. ille cor
6. det. 50

Infinitū ad
finitū nulla ē
pportio. 30
8. pp. 1. co. 15.
9. dē hic infra
10. co. 64.

De celo et mundo.

Impossibile quidē igitur infinitam eē grauitatē: sicut autē et leuitatē et corpora infinita grauitatē hñtia et leuitatē ipole. Qd qdēz igit non est infinita corpus palā: et si hoc mō: speculatio de ipso fiat p ratiōes pñculares. Et si vlr cōsideretur: nō solum fm rōnes eas q in dictis a nobis circa pñcipia. Determinatum est enim vbi vlr prius de infinito: qho est: et qho non est: sed et nūc alio modo.

Nūc igit ē et declaratiū q ipole est eē grauitatē infinita: sicut et leuitatē infinita. Et dñm ita sit manifestū ē q neq corpora leuia aut graua pñt eē infinita. Et ē declaratiū ē ex his fmōnib⁹ pñcularib⁹ corpus nullo mō posse eē infinitū. Et ē declaratiū est vlr ex his in libro quē fecim⁹ de pñcipijs mñdi. Illuc. n. bi xim⁹ qho corp⁹ finitū est: et qho infinitū. hic autē diximus fm aliū modū et fm spēm.

Recapitulabat ea q dixerat. q nulla ē grauitas infinita: et q eādē demōstrationē hz grauitas et leuitas: et cū sit declaratiū ē q si corp⁹ sit graue et leue. iueniatur nece ē ut grauitas aut leuitas ei⁹ sit infinita: mñp feliū ē ex his duob⁹ fundamentis: q corp⁹ graue aut leue infinitū ipole est eē. Et hoc itēdebat cū dixit manifestū est q ipole est ut sint corpora graua aut leuia infinita. q cū hoc pñcipiū q grauitas aut leuitas ipole est ut sit infinita pñcipiū pñcipiū hypothetice q prius declarata est. q si corpus graue aut leue sit infinitū: nece est ut grauitas ei⁹ aut leuitas sit infinita: manifestū est q corpora graua aut leuia ipole ē eē infinita. Et q ex hoc appet q oīa corpora sunt infinita: corpora enī simplicia sūt tria: et i vnoquoq corp⁹ dñm natiū est qd finitū est. Omne igit corpus est finitū: et q mñdus pñt ex his simplicib⁹ finitū qñtate et numero. q mñdus nēcio finitus est. Et q B declaratiū est in phisicis alio mō dñm fuit hocne aligis existimaret eē repetitionē eūdem: et dixit. Et ē declaratiū est ex his fmōnib⁹ pñcularib⁹ et ē dicamus ē q oīa iter hñc dñm fōne quā dixim⁹ in libro in q dixim⁹ pñcipiū vltis. q qd hic est particularis et illic vltis. B dedit modū per quē dñm fatio fuerit illic vltis: et hic pñcularis. Et dixit. illic. n. dixim⁹ qho corpus est infinitū et q in phisicis cōsiderauim⁹ de infinito: et declarauim⁹ qho potuit eē: et qho nō. In potētia qdē. In actu autē nō. Dic autē declarauimus q iste mñdus est finitus in actu: q et pñcipiū p quas fuit hoc declaratiū illic sunt vltiores istis. Et ē subm est vltius illic subm hic. Illic enī declaratiū ē q ipolabile est iueniri corpus nāle simplr finitū eūdem: q fuerit nāle. Dic autē declaratiū est q iste mñdus finitus est ens in actu: et h fuit declaratus p ea que sunt pñcipia vniuersi: q corpus: et illic p vltia. Et h itēdebat cū. d. h autē dixim⁹ fm spēs et alius modū. hic autē diximus hñc qdē ipolr et magis pñcipiū q in priori loco: et fm aliū modū demōstrationis.

Post h autē itēdebat vtrū si nō infinitū qdēz corpus qd oē: s; tñ adhuc tñ vtrū possint celi eē plures. Forte enīz vtrū quis hoc dubi

rat: qm quē admodūz qui circa nos mñdus constitutus est: nihil pñhibet et alios eē plures quidem vno: non tamen infinitos.

Solumus ē pñcipiari alio mō de mñdo vtrū sit vnus aut plures dicēdo q ipole est ut corpus vlr sit infinitū: ipole est cōplures eē celos. Forte igit aligis pñcipiari de hoc et queret ipsum finitū dicēdo sicut mñdus continens nos est ens permanens: nō est prohibitum quin etiam sint alij mñdi plures vno: non infiniti in multitudine.

Cū declaratiū sit q partes istius mñdi sunt terminate numero et ē finitū: declaratiū est nēcio q iste mñdus est finit⁹: et q aīa non desiderat magis post hoc q scire vtrū sit finitū aut infinitū. scire vtrū sit vn⁹ aut plures. Dixit q vult pñcipiari de hac qdē: et vult studere in ea p nobilitatē illius. Et q est fm magnū in potētia pñcipiū mñdi: mñdi enī si eēt plures pñt essent plura. Dixit et si ipole est ut corpus vlr sit infinitū possibile est ut celi sint plures: pot aligis qñre et dicere q qñs sit declaratus q corpus qd est totū istius mñdi ipole est ut sit infinitū: q pñcipiari vtrū sint plures mñdi. Cū celi tri⁹ modis dñt. Dixit. n. de toto mñdo: et de corp⁹ totūdo celestis: et de superiori orbē: hoc in lingua grecorū ē q. Dixit. dicit post. C. d. nō infiniti in multitudine: declaratiū est enī vlr q hoc ipole est. corpus finitū esse in actu. C. d. n. sicut mñdus cōtinet et ēc est rōci nāio accepta extrinsecus: nō p se: et mouet hominē nāl ad pñcipiandū de h: dar supiciat h qñ esse ipole. C. d. mñdus n. q de idūmāis pluribus iueniatur plus q vnū: q pñcipiari aligis existimaret hoc d mñdum: mñdus sit vnū indūmā: et vulgus opīatur esse possibile: plures autē quoz exstimaue ruit hoc esse necessarium.

Si mñdi
fuerint plures
essent plures

Celi dñt
duo modis.
Idē ē. 7. d.
96

Cap. II.

Item autēz vniuersaliter dicamus de finito. Necesse itaqz corpus omne aut infinitum eē aut finitum: et si infinitum: aut anomiomēru totū: aut omniomēru: et vtrūq si anomiomēru: aut ex finitis spēbus: aut ex infinitis.

Sz tñ opz nos icipe: prius et pñcipiari qd est corp⁹ finitū. Et dicam⁹ q oē corp⁹ aut ē finitū aut infinitū: aut totū erit finitū: aut dissimiliū partium: si nō pñcipiū: aut erit ex forma finita: aut ex forma infinita.

Cum declaratiū est q mñdus est finitus: deinde et iam declarabat in libro pñcipio de infinito simpliciter: illud qd declaratiū fuit illic de eē infinitū in potētia: fuit pñcipiū et hñc dñm. Est autē corp⁹ nāle in actu et i finitū ipole eē declaratiū est et illic vltis: q illic nō declaratiū fuit ab eo quor sunt corpora simplicia: neq qñt sunt loca nālia: neq q qdlibz illoz est finitū pñcipiū: sicut est declaratiū hic. Et fundamētum demōstrationis in ea est sup hoc q si iueniat corpus infinitū: aut erit cōpositū: aut simplex. Dic autē declaratiū est ab eo quor sunt spēs simpliciter: corpus: et etiaz declaratus

De
leby
colla
3. cel
1. 19.
26. 81

Corpora sim
plicia et tria:
et vnoquoq
eorū finitū ē.
Dixit. a. cō.
20. vbi. d. q
sunt quoz.

declaratū est in vnoquoq; eoz ipm eē finitū. ¶ Sed qz ita est vidit: q si iterauerit illas demonstrationem quā induxit in p'dicto libro erunt ppōnes eius magis pfirmate: erit demonstratio eius perfectior et p' p'ior in hac qōne. ¶ Ideo q dicit: s tñ oz prius per scrutari qd est corpus infinitū. i. et cū peruenimus ad hoc d cognitiōe specierū corpōz mūdi: et q vnu quodq; eoz est infinitū: oz nos anteq; perscrutemur vtrū sit vnus. loq; nos iterare perscrutatiōe vlem: s. vtrū corpus infinitū sit simplex: aut compositum. Declaratio enī istius intentionis est firmior declaratiōe predicta. ¶ Deinde incepit diuidere syllogismū hypotheticū diuidentū: et est idem cū eo qd est in p'p'is: sed firmior: et dicit: omne aut corpus aut finitum aut infinitū. si infinitū: aut simplex: aut compositū: si compositū: aut ex simplicibus finitis in specie et forma: aut infinitis in specie: et hoc intēdebat cū dicit: aut erit forma finita: aut infinita.

¶ Quidē igit nō possibile est ex infinitis manifestū si quis nobis sinat manere prias hypotheses. Finitis enī primis motib; enitibus necesse et species simplicium corporum eē finitas. simplex qdēz. n. qui simplicis corporis motus. Simples autē finiti motus sunt. necesse autē semp motus habere oē corpus physicū: s tñ si qdē ex finitis erit infinitum: necesse et partū vnāquāq; eē infinitā. Bico at pura aqua. aut ignē: s ipole. Q nūcū est. n. qui neq; grauitas: n; leuitas ē infinita.

¶ Bicamus ergo q impossibile est vt sit ex formis infinitis: et manifestū est ei qui conuenerit et cōceperit. ppositiōes p'dictas positas et syllogismos puenientes fundamentis. Bicamus igit si primū motus finiti sunt erūt corpōz simplicū forme et infinite necessario. Nam motus corpōz simplicū simplices sunt. Abotus autē simplices sunt finiti. Et oē corpus nāle hz motū necessario. Bicamus q si corpus finitus sit ex formis finitis: erit quelibet partū eius infinita necessario: vt aqua et ignis: quod est impossibile omnino. Jam enim declarauimus q neq; grauitas neq; leuitas sunt infinite.

¶ Cū dicit modos oēs destruēdi sui syllogismi: incepit destruere quēz eoz vt pcluderet h qd intēdit: tñ tacuit h qd manifestū ē eē destructū: et sūr tacuit hoc qd est ita iteratū. ¶ Et h nō ē vnū syllo: s ples hypothetici. q. g. d. q oē corp⁹ aut ē finitū aut infinitū. manifestū ē q si ipole fuerit eē infinitū nēcio erit finitū. ¶ C. d. sed si fuerit infinitū aut erit simplex aut compositū: s simplex ipole est eē. o. n. simplex: aut est graue: aut leue: aut neutrum. declaratū est aut q qd is eoz est finitū. Si nō est simplex: necesse ē eē compositū: si compositū et infinitū: aut ex simplicib; et infinitis i spē: et oia ea erunt finita in magnitudine: aut ex finitis in spē et qdāz eoz aut oia b. s. infinita in magnitudine: s ipole est vt sit ex simplicib; infinitis i spē. Jam. n. declaratū est q modi simplicium corporū tres sunt. sūr ipole

est et vt vnu eoz aut plura vno sint infinita: qz declaratū est q oia simplicia sunt finita. Corp⁹ igit infinitū ipole est simplex eē aut compositū: et oē corp⁹ aut ē simplex aut compositū: nēcio tale corp⁹ nō erit. ¶ C. d. ex formis infinitis. i. ex corpōz simplicib; infinitis. ¶ C. d. d. et hoc manifestū ē illi q pceherit tē. et eē corpōz simplicium finitū in spē et forma manifestus ē: et cū nā est cōprehēsiua pmas ppōnes quas diximus: et cognouerit modos sylloz quos posuim⁹ concludentes recte: et hoc intēdebat cū dicit: et syllogismos cōueniētes in situ fundamentis. i. positos in figura cōueniēti positiōe p'mis ppōnib; ut vitare. ¶ C. d. d. p'pōnes ex quib; apparet corpora simplicia eē finita et dicit: dixim⁹ enī si p'mi motus tē. i. et vn⁹ terminū quos p'p' posuim⁹ ad declarādū b ē q si motus simplices sunt finiti: necesse est vt forme corpōz simplicium sint finite. ¶ Deinde dat cām p'p'it. d. motus enī simplicium corpōz sunt simplices. i. qm necesse est vt glz corpōz simplicium hēat motū simplices: cū oē corp⁹ nāle hz motū: et in corpore simplici nō inueniat motus cōposit⁹. ¶ Et cū dedit cām illi cōtinuatiōis posuit anī et cōcludit prius et dicit: mot⁹. n. simplices sunt finiti. i. iam declaratū ē superi⁹ q mot⁹ simplices sūt finiti imo tres tñ. Et cū ita sit necesse est vt corpora simplicia sint finita. ¶ Et h qd dicit q oē corpus nāle hz motū nēcio: dicit hoc ne aliq; diceret q nō seqt vt nūerus corpōz simplicium sit hz nūerū motū: qz est ipole corp⁹ nāle simplex eē imobile. s. semp quiescēs. Ipse vō dicit qm ridento q b est impossibile fm fundamenta posita in hac arte. Et si fuerit hoc possibile i toto illi corpōz simplicis nō erit possibile in partib; sicut ē terra q fm totū ē gelescēt: fm ptes ē mobilis. ¶ C. d. d. si corpus infinitū ē ex formis finitis tē. i. et cū declaratū ē q mot⁹ simplicium sunt finiti in nūero: si aliq; corpus inueniat cōpositū ex eis infinitū: necesse est vt hec simplicia ex qb; cōponit sint infinita in magnitudine: cū sint finita in spē. i. q vnu eozum aut plura vno sint infinita in magnitudine: cum sint finita in specie: quoniam si simplicia essent finita in spē et in magnitudine: necessario cōpositū esset finitū. ¶ C. d. fecit rememorationē de hoc qd iam declarauit q corp⁹ simplex infinitū in magnitudine: ipole est eē: et dicit: qd est ipole iam enī declarauim⁹ tē. i. qm si corp⁹ cōpositū fuerit finitū aut erit nēcio cōpositū ex graui et leui: aut hz mixtionē: aut fm vicinitatē partū paruā. Corpus enī celeste nullū est elemētū sicut ex nullo est elnto. ¶ Et videt q nō dicit: qd sequit in vnoquoq; eoz ex qbus cōponit corpus infinitū eē in magnitudine: nisi qz elemēta sunt tria: et cū vnu eoz sit infinitū: cōtinget vt altp sit infinitū: nisi infinitū corūperet finitū. ¶ Si igit aliquis dicit q impossibile est inueniri corp⁹ cōpositū infinitū ex elemētis finitis in forma et magnitudine: sed infinitis in nūero. i. indiuidua inueniri eiusdē spēi infinita. U. g. terre infinite. ¶ C. d. dicemus respōdendo q destructio istius sermonis apparet ex po' illi sermonis. Si. n. terre infinite inuenirent: ipole eēt inueniri ex eis vna terra cōtacta ex aditiōe adiuncte. Et cū ita sit ipole erit inueniri grauitates infinite: et ipse propalabit hoc post: et declarabit ipsum perfecte: cum determinauerit q locus elemētōz est vnus numero: et post hoc declarabit q vnus mundus est.

¶ Adhuc autē necessariū infinita magnitudinē eē a loco ipsarū. Quare et mot⁹ infinitos Comen. sup cel. et mun.

nūdi
sicut
plura

i b' tñ
modū
s. 7

Qd corp⁹ nā
le hz motū ne
cessario. 36
3. cel. c. c. 18.
et 19. Idē h.
c. 60.

Documētus

Terra fm se
totā ē gelescēt
et fm ptes est
mobilis.

Corp⁹ cele
ste nullū ē elem
tū sicut ex nullo
est elnto.
Idem infra
c. 60.

Obiectio.

Solutio

T. c. 59.

De celo et mundo

est oium. Hoc autem impossibile si ponam? Has
est primas hypotbeses: et neq; qd deorsum
fertur in infinitu pingeret ferri: neq; qd sur-
sus pmeandē rōnē. Impossibile. n. fieri qd
nō cōtingit factū eē. Sicut in tali: et tanto: et
vbi. Bico aut si impossibile est factus eē albi:
aut cubitale: aut i egypto: et fieri horū aliqd
impossibile. Impossibile igit et ferri illuc: quo
nullū qd ferē possibile peruenire.

Et etiā si forme sint infinite: et loca earum
erūt infinita in magnitudine nēcio. Et cum
ita sit: et motus eorum erunt infiniti: qd est
impossibile: si pesserimus ppōnes primas
.i. qd corpus vadens ad inferi? impossibile est
vri infinitu vadat: et corpus vadens ad supe-
rius impossibile est vri infinitu vadat. Quia im-
possibile est vtrū sit qd impossibile est eē. Idcirco
tem sermo susceptus equaliter in quāitate et
qualitate et situ. Et sic dico si corpus non sit
albi: aut vni? cubiti: aut currēs: ipole ē tras-
mutari in aliqd ex his qd dicimus. Et ipole
est ire ad locū: ad quē impole est puenire.

Uult declarare in hoc cap? qd ipole est qd aliqd cor-
pus simplex sit infinitu in magnitudine palā dmo-
stratione: qm sit vltor pācia. Et dicitur: et si for-
me sint infinite. i. et si forme corporū simpliciū sint in-
finite in magnitudine: necesse est ut loca eorū sint in-
finita: et si hoc est: motus eorū infiniti nēcio erūt: aut
in seipis: aut in suis partib? Necesse est. n. qd partes
corporū simpliciū mobiliū moueant in infinitum: nō
.n. mouerent nisi ad locū totū. cū igit locus totū sit
infinitus: ptinget qd partes mouebunt in infinitu. motus
aut illi? qd in infinitu mouet nēcio est infinitus: ps. n.
mouet ad totū nō fm qd est totū: fm qd est i suo eē
nāli: et locus totius corporis et pīs ē idē. Et cū posue-
rit qd nēcius est si elata sint infinita in magnitudine
qd motus partū eorū sint infiniti: dicit qd ipole est rē.
.i. et ponere motū infinitus ipole est fm qd appet apb
illū qd cōcesserit p? ppōnes: qd nāli habent in hoc.
Uidet. n. qd nāli est nobis notū qd oē motū fm recti-
tudine nō mouet nisi ad aliqd: ad qd cū puenit ge-
scat nisi motus eius eēt oclous. Et cū ita sit mani? ē
qd cū videm? lapidē motū ad inferi? et ignē ad supi?:
sciem? qd nō mouent nisi ad loca eē qd sunt: et cū pue-
nerit ad loca illa gescit. Uidet igit qd hoc intēdebat
cū dicit: si nos cōcesserim? p? ceperim? ppōnes p? et
fm bāc explanationē erit sermo eius. i. qd corpus va-
dens ad inferi? et ad supius ipole est vtrū vadat in infi-
nitū: et ex his ppōnib?. Et pōt intelligi qd qd cēse-
rit ppōnes p? in hoc genere: crederet qd corpus vadēs
ad inferi? aut ad supius impossibile est vtrū vadat in in-
finitū. Et hoc explanatio est pueniētio: māifesto ser-
moni ipsius. Post. n. dat mediū terminū quo decla-
rat hoc ipole: et dicit. Impole. n. est. i. qd ponere motū
infinitū est ponere mobile ad finē: ad quē nō pōt p-
uenire. Impossibile est igit ponere motū bā. Impos-
sibile est. n. incipere esse qd impossibile est vtrū sit: et hoc ea-
dem demonstratiōe vtebat in fine. 6. phisic. Et cū
dedit ppōnē dicēte qd impossibile est vtrū sit qd impossi-

le est incipere: incipit verificare hāc ppōnē inducē-
do oia pācia: et dicit. hic aut fm o sulcepit est
equaliter in qualitate et qūitate et loco et in situ. i. qd
ppositio vera est in oibus pāciatēis: vera est igit
in vbi: et mouet sicut in qualitate et in alijs pāciatē-
tis. Et d. dedit exēplū: et dicit. si impossibile est vtrū cor-
pus sit albi: neq; vni? cubiti: neq; currēs terminet:
impossibile est trasmutari in aliqd ex his qd dicim?. U.
g. de qūitate si impossibile est qd aliqd corpus sit albus
impossibile est trasmutari in albi: et si si impossibile est
qd aliqd corp? sit aliquoz cubitoz: impossibile est tras-
mutari in alia aliq? hora inesse illoz cubitoz: et si si
ipole ē qd aliqd pueniat currēdo et ambulādo ad cū-
gd: nō iuenit incipies currere ad illū locum.

Adhuc si et discreta sunt: nihil minus con-
tinget vtiq; ex oibus ignē infinitum.

Et etiā si forma corporis ignis iueniat se-
parata et distincta adiūce: vtrū qdā antiquo-
rum inquebat: erit ignis cōposit? ex oibus
diuersis formis infinitis.

Cū declarauit qd impossibile est iuenire corpus sim-
plex infinitu in magnitudine: et qd impossibile est iue-
niri corpus cōpositū ex eis vniū. Et aliq; pōt dice-
re: forte est impossibile iueniri vniū corp? pāciatēis in fini-
tus. Discretū aut parū est possibile: vtrū antiqui dice-
bant de corpib? indiuisibilib? erūt qd indiuidua ignis
infinita: et vniū qd eorū finiti. Et cū ita sit: recte
vidēdo: qd ptingit impossibile pācia. Nā possibile est
ponere itas partes cōgregatas: qd ptingit magni-
tudine vniū infinita eē: sic ptingit infinita grauita-
tem eē. et ita declarauim? hoc impossibile eē. Et hoc
intēdebat cū dicit: erit ignis cōposit? ex oibus diuersis
formis infinitis. i. qd si partes infinite separe ab-
iūce iueniant: possibile est pāciatēis adiūce: et sic
pueniet ex eis magnitudi infinita: qd est impossibile.
Impossibile aut nō sequit ex possibili. Illud ergo qd
ponebat possibile est impossibile. et cū ptingit qd pos-
sibile sit impossibile: contingit qd positio ppter quā
possibile sit impossibile sit impossibile.

Sed corpus erat vndiq; distensiones ha-
bens. Itaq; quō possibile est plura qdē dis-
similia eē. Vndiq; qd aut itoz infinitū eē.
Vndiq; n. vniū qd eorū infinitū esse.

Et iam dicimus superius qd corpus vadit
p oēs mēsuras. si igit ita sit: quō erit possibi-
le qd plura corpora dissimilia sint infinita: ita
qd vniū quodq; eorū.

Intēdit p oēs quāitates tres distensiones que sunt
ad mediū: et a medio: et circa mediū. i. qd cū dclatūz
est qd motus sunt tres: et cū illi? est qd dimēsiōes tres
sunt: et necesse est qd corpora simpliciā sint fm nume-
rum motū simpliciū: et qd dimēsiōes et sint finitē:
vtrū declaratu fuit prius: quō ergo existimant corpo-
ra dissimilia eē. i. simpliciā diuersarū formarū et in fi-
nita. Et qd in demonstratiōe pācia nō compleuit
declaratōne in vnoquoq; modoz corporū simpliciū
cūz: qd impossibile est. i. vtrū sit infinitū. sed tū fecit hoc
in simplicib? mobilib? recte. Quia cū pericritatus fu-
it de corpore infinito: et diuisit ipsū in simplex et cō-
positū: nō incipit prius complere diuisionē simpliciū
vniū modoz: et deitruere vniū quodq; eē infinitū. De-
post

Impole ē
fi ad nō pūgu
factū eē.

Idcirco si mo-
uet ad totū
fm qd totū ē
fm qd est i eē
natural.

Alia expō.

Sexto ph. n.
cō. 6. 2.

Impole ē
quē ex pō-
3. d. 2. 2. 2.

Ad
ma
ē fi
ca
bie
59
67
71
73

post hoc destruere corpus compositū eē infinitū vt
qz in recto ordine: s; dimisit loqui de modis corporū
simpliciu: et intēdebat destruere hoc in corpore com-
posito: qm in eo est destructio ē in hoc corporis sim-
plicitis. Et hoc est cū dicitur qd compositū infinitū aut
est infinitū: qz vñ qd qz simpliciu ipsius est infinitū
in magnitudine: aut qz sunt finita magnitudine et in-
finita specie. videt igitur qd bonū est et rectū facere
hoc. Sed qz corpus celeste est corporū simpliciu: et
nullū est compositū ex eo: nō irrat istā destructionē. s;
inueniri corpus infinitū corporū simpliciu qd sunt eln-
ta corporū compositū: qpp reuertit hic ad complēdū
modos corporū simpliciu: et ad declarādū ex pdictis
qz ipole est qd aliqd illorū sit infinitū in magnitudi-
ne: huc sit elementū compositū: siue non.

C Sed adhuc neqz totū omniomē cōtingit
eē infinitū. Primo qd qz nō est alius pter
istos motus: habebit igit vñ bōrū. si autēz
hoc accidet: aut gravitatē infinitā: aut leui-
tatem infinitā eē: s; adhuc non possibile cor-
pus qd circūferat. Impossibile enī infinitū
circūferri. Nihil enim differt hoc dicere
qz celum dicere infinitum esse. Hoc autem
ostensum est qd nō est possibile.

C Et etiā si forma corporis sit cōsimilis: im-
possibile est enim vt sit infinita. Primo qm
si motus alius a motib; pdictis nō sit: neces-
sario hoc corpus habebit aliquē motū boz
motū. Et si ita sit: neqz est gravitas infini-
ta et leuitas infinita. Et iam diximus qd esse
hoc est impossibile. Et etiā nō assimilāt cor-
porū eunti circulariter in infinitū: impossibile
est enī corpus infinitū ire circulariter. Qui
ergo dicit motionē circularē eē perpetuā: si-
milis est dicenti celū eē infinitū. Et iam de-
clarauim; in p; hoc eē impossibile. et etiā qd
corpus infinitū ipole est moueri omnino.

C Jam diximus cām pp quā iterauit sermonē de de-
structione corporū simpliciu infinitū in magnitudine.
C Et d. et si forma corporis ē i. cū forma corporis fue-
rit p similitudine. i. simplex nō cōposita impossibile est vt
forma sit infinita. Et hoc dicit. qz cum cā finitatis
magnitudinis est forma nece est si magnitudo sit infini-
ta: qz forma sit infinita. **C** Deinde dicit: qm si ali; mo-
tus a motib; ē. i. et cū declarātū est qd nullus motus
est simplex pter tres mor; quos numerauimus: et oē
corpus simplex hz motū simplicē: nece est vt hoc cor-
pus positū infinitū hēat aliquē motū boz motū.
C D. et si ita sit necessario erit gravitas infinita. i. et
si necessariū fuerit vt hoc corpus infinitū habeat mo-
tus simplicē: aut erit circularis: aut rectus. si rectus:
aut ad mediū: et tūc erit graue: aut a medio et tūc erit
leue. Si aut corpus in finitū fuerit graue: nece est
vt sua gravitas sit infinita fm qd prediximus: et simi-
liter de leui. Et iam declarauimus superius qd impos-
sibile est inueniri gravitatē infinitā: aut leuitatē infini-
tam. **C** D. et etiā non assimilāt corpori eunti circu-
lariter. et impossibile est etiā vt motus istius corpo-
ris simplicis sit circularis vt sit simile corpori rotun-

do. i. sue speciei. i. corpori cui; mot; est circū mediū.
Impole est enī corp; infinitū moueri motu circulari
i. qz mot; circularis est finite reuolutiōis. mot; autē
corporis infiniti est infinitus. **C** D. d. qui ergo dicit
motionē circularē eē perpetuā ē. i. qd sermo dicētis
motū circularē eē infinitū ē similis in potestate ser-
moni dicētis corp; mobile circulariter. vt celum eē
infinitū. **C** D. d. et iā declarauimus supius hoc eē i-
possibile. i. qd corp; rotundū ipole est eē infinitū: cū de-
clarauim; qd corp; infinitū ipole est moueri: neqz mo-
tu recto: neqz motu circulari. aut itēdit et iā declara-
uim; et vniuersalius hoc. i. qd corpus infinitū ipole
est moueri oīno aliquo modo motuum.

C Sed adhuc nō cōtingit infinitum moueri:
aut enī fm naturāz mouebit aut violentia.
Et si quidem violentia est ipsi: et qui fm na-
turam. Quare est locus alius equalis i quē
feratur. Hoc autem impossibile:

C Et etiā si possibile est corpus infinitū mo-
ueri: mouebit naturalr aut violēte. Si vio-
lente oīno habet alterum motū nālē. habe-
bit ergo alterū locū quo erat naturalr: sicut
in quo it violente: qd est impossibile.

C Nec est demonstratio alia a pdictis: et est ppria cor-
porib; motis rectis. et qz laborat in ea ad pñciendum
ex diuisione motus illud qd nō fuit positū in demō-
strationib; pdictis. demonstrationes enī pñcte fundare
sūt sup h; qd corpus infinitū mobile in rectis ipole est
moueri motu nālē. Si n. moueat motu nālē. nō mo-
uebit nisi per declinationē: que est in eo. s. gravitates
et leuitatē: declarat ergo illic qd si moueat p gravita-
tem aut leuitatē: neciū est inueniri illie gravitatē aut
leuitatē infinitā. **C** Deinde ostendit hoc eē ipole pp h;
qd declarātū fuit infinitū impossibile eē moueri nāliter.
quasi igit aliq; posset dicere forte mouet violente.

C Propter qd dixit nō dēdo qd si mouet violente ne-
cessario hz motū nālē. violentia n. nō inest nisi in re-
spectu nature: et si res nō habuisset motū nālē nō in-
telligeret habere motū violentum. **C** D. d. habebit
igit alterū locū ē. i. fm qd videt: et nō est qd locus in
quo mouet idē corpus mobile violentū alius ē a lo-
co in quo mouet nāliter. Et nō inuenit ita in corpo-
ribus simplicib;: sed videm; qd locus in quo mouet
terra violente est idē cū loco in quo mouet nāliter.
Sed motus nālīs nō differt a violento nisi fm mo-
dum tñ. Motus n. in aere si fuerit ad superius erit
violētus: si ad inferius nālīs. Sed tñ vñ est qd nō
intendebat per locū motus locus in quo mouet: sed
locum quo mouetur: quasi igitur diceret: erit igitur
alter locus: quo mouetur naturaliter.

C Qz qst oīno impossibile est infinitum a finito
parialiquid: aut facere finitum ex his mani-
festum. Sit enī infinitū in quo A. Finitum
aut in quo B. Temp; aut in quo finitū mo-
uet ac infinitum est motum C. Si itaqz a. b. a
calefactus est: aut latus est: aut aliud aliquid
passum est: aut et quodcūqz motū est in re-
pore in quo C. sit. d. eo qd est B. min;. Et mi-
nus in equali rēpore minus moueat. Sit aut
qd in quo E. ab eo qd d. alteratus. Qd itaqz

Lōmen sup cel. et mun.

z z

ipole
ex p
d. 2. 4. 7.

Est finitatio
magnitudinis
ē forma. Id ē
cap. d. s. 1. 2. 3. 4. 5.
59. 60. 65.
67. 68. 72.
Id. 4. 4. 4.
s. c. 38. 4. 4.
Id. 3. 66. 72.

62

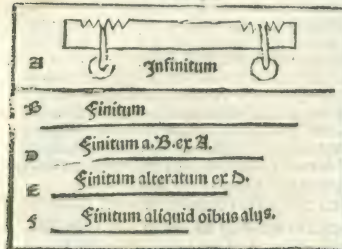
Violētia nō
est nisi in re-
spectu nāe. vt
d. sup. c. 1. 4.

Locus in q
mouet terra
violēte ē idē
cū loco in q
mouet nālī
s; mor; nālī
nō dīr a vio-
lento nisi fm
modū nālī. vt
d. s. c. 70.

De celo et mundo

est d. ad b. Et erit ad finitum aliquid puta f.

L. Tempus.

¶ Et dicamus qd corpus finitū ipse est age re i corpus finitū et recipere: et ea recte actio nem adiuuere oino: et demonstratio huius est sic. Sit igitur corp⁹ finitū a. et finitū b. et sit tps in quo mouet: aut mouet c. Expellat cor pus. a. et recipiat aliquā formā. b. in tpe. c. et sit d. min⁹ q. b. Et hoc min⁹ moueat p alterā magnitudinē min⁹ in tpe eqli pto: et sit e. qd mouet ex d. Dicam⁹ qd pportio d. ad b. e. sicut pportio. e. ad alt⁹ min⁹. a. puta. f.

¶ Hoc est demonstratio vltis oibus corporib⁹ rectis et rotundis et simplicib⁹ et compositis. oē. n. corpus: aut est agēs: aut patiens: aut utroq. participans. et cū ita sit potuit declarare corpus finitū nō eē. Nā cū po finitū qd oē corpus aut est actiuū: aut passiū: aut actiuū et passiū simul: et cū posuit qd corpus finitū impossibile est agere: aut pati: pcludit. n. in 2^a figura qd nullū corporū est finitū. ¶ Sed qd ppositio di cens qd oē corpus aut est actiuū: aut passiū: manife sta ē p se. corpora. n. celestia vident agere in ea q sunt sub eis. ista agē vident agere et pati adiuuere: et altera ppositio nō ē manifesta. dices qd finitū ipso bile est agere aut pati. hec aut ppositio dissoluit in duas. Quariū vna est qd finitū impossibile est pati. Alia est qd finitū ipsoibile est agere in rem finitā.

¶ vñ incepit declarare ppositionē dicentē qd corp⁹ in finitū ipsoibile est pati a finito: et accepit eadē exem pla veriusq. qd nō. ¶ Deinde diuisit demonstratiōē: et dixit sic ergo corpus finitū. a. et cū si aliquis fin xerit corpus finitū reperit patiens: aut agēs: corpus finitū sit. a. et ponam⁹ aliud corp⁹ finitū et sit. b. et po namus tps in quo egit. a. in. b. aut patit. a. a. b. et sit tps c. ¶ Dicitur demonstratiōē alterā istoz duoz: et est vt. a. finitū patiat. a. b. finitū in tpe. c. si tps totū: di citur expellat. a. et recipiat aliquā formā. b. ipsoibi le est vt corpus finitū patiat a finito. qd si ipsoibi le sit ponat qd a. finitū patiat f. m. totū. a. b. finitū in tpe. c. posito. Et cū posuisset ppositionē quā inten dit destruere cōiungit illi ppositionem possibilem. et dicitur sit d. minus. b. i. et cōiungamus huic ppositiōi possibilem: hoc. i. vt aliud corpus sit finitū: et minus cor pore finito qd est. b. hoc aut corpus sit. d. i. qd ista posi tio sit possibilis: et nō cōtingit ex ea p se aliqd impo sibile. ¶ D. d. et moueat hoc minus p aliquā magni tudinē minorem in tpe equali pmo tē. i. et ponamus qd corpus agens qd ponimus minus corpore agente

qd est. b. i. d. patiat ab eo aliud corpus f. m. totū in tpe in quo ex. b. finitū patiat. a. finitū. in tpe. c. et sit. e. hoc corpus qd patit a min⁹ agente. f. d. et oē hoc est possibile. ¶ Et cū posuit hoc possibile posuit qd seq. tur ex cor. dixit: qd pportio. d. ad. b. est. pportio. e. ad minus. f. i. dico qd necessariū est qd pportio minoris agentis. f. d. ad maius agens. f. b. sit sicut pportio pa tientis ex. d. minoris. f. c. ad corpus alterū patiens mi nus corpore. a. finitū. et cū posuit qd hec pportio est necessario ita: incepit declarare hoc: et dixit.

¶ Sit itaq. equale quidē in equali tempore alterans. Minus autē in equali minus. Ad ius autē maius. Tanti autē q. rum analogū erit qd cūq. maius ad minus. Non igit in fi nitū ab vllō finito mouebitur in aliquo tpe. Minus enī aliud in equali a min⁹ moue bitur: ad qd qd analogū finitū est. Infiniti tum enim ad finitū in nulla pportio ē est.

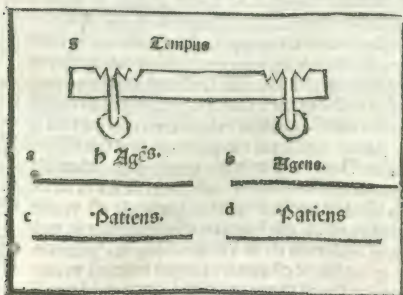
¶ Et dicamus qd corpora equalia in magni tudinem mouent: et transmutant equali in tempore vno. Et ppter hoc corpus minus mouet in min⁹ motu in illo tēpore. et cor pus maius mouet motu maiori in illo tem pore. Mouet. n. f. m. suā magnitudinē ma gis qd motu minoris temporis. Jam ergo ostensū est nūc qd corpus qd est finitū: nō ē possibile vt moueat corpus aliqd ex corpo ribus finitis oino: neq. i aliquo tempore. ¶ Nūc erit aliud corpus parui⁹ qd mouebit aliud corpus minus se f. m. modū sue parui tatis in illo tpe. ergo erit hoc iterū corpus finitū. Nā nō est iter corp⁹ finitū et finitū pportio: neq. pportio: neq. cōparatio.

¶ Idem. qd videmus qd agētia equalia in patiēti bus equalib⁹ agūt in eis in oibus partib⁹ in tpe equali: et videmus maius agens agere in patiētia equalia in eodē tpe magis qd agēs minus: et agēs minus: min⁹. et sicut patiens maius patit ab agētib⁹ equalib⁹ mi nus: et minus magis. Et tunc cōtingit ex hoc qd cū ab agentib⁹ diuersis patiuntur diuersa patiētia: quoz pportio agētiū ad agētia sit sicut pportio patiē tiū ad patiētia agere actiones equalēs et i tempo re equali. quō etiā ex his fundamētis positis decla ratur qd in eodē tpe: apparet ex hoc qd agētia equalia: quoz pportio adiuuicem est sicut pportio patiētiū adiuuicem agunt actiones equalēs in tpi bus equalib⁹. agētia. n. eq. lia et patiētia equalia sunt h. i. qd pportio agētiū adiuuicem est sicut pportio patiētiū adiuuicem. sed nū ista sunt in equali ppor tiōne: alia aut in alijs pportionib⁹. Et cū hoc appa ret in vno modo modoz pportionalium: apparebit in alijs pportionib⁹. Et cū hec ppositio est verifica ta. i. d. qd actiones oīum agētiū quoz pportio adiu uicem est sicut pportio patiētiū in inuicem in pa tiētia rēpondētia eis. i. actio pcedētis agētiū in pcedētis patiētiā: et consequētiā agētiū in conse quens patiētiā: sunt actiōes pportionalēs in tempo ribus

Corpus cele stia agūt et nō patiūt infir miora dr agūt et patiūt ad iuicē. vñ cōs p d gōdūc. i. cō. 43.

64

ribus equalib⁹. Et cū inquā ita sit: manifestus est q⁹
querēda est eius cōuersa: et est q⁹ agentia et patientia
in temporib⁹ equalib⁹ sunt pportionalia. ¶ Dicam⁹
ergo quoniam ita est. Uer. gra. ponamus duo agen-

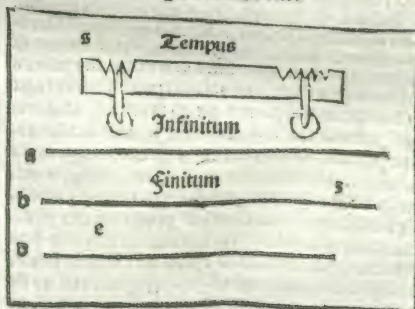
Agentia et pa-
tientia in corpo-
rib⁹ quibus
sunt pportio-
nalia.

tia quorū alterū sit. a. alterū āt. b. et duo patientia quo-
rum alterū sit. c. et alterū. d. et ponamus q⁹ totū. c. pa-
tientē ab. a. et d. a. b. in eodē tpe: et sit tps. g. dico ergo q⁹
pportio agētis ad agēs est sicut pportio patiētis ad
patiēs. i. q⁹ pportio. a. ad. b. est sicut pportio. c. ad. d. et
cōuerso. ¶ Et demonstratio eius est sic: si pportio
a. ad. b. nō fuerit sicut pportio. c. ad. d. Sit g. maior:
aut minor. Si igit⁹ pportio. a. ad. b. sit maior pportio
ne. c. ad. d. secūm ex. a. aliqd aut⁹ pportio ad. b. sit sic
pportio. c. ad. d. Sit g. pportio. a. ad. b. sit pportio. c.
ad. d. erit g. passio. c. ad. a. b. et d. ad. b. in eodē tpe. Sit
g. illud tps. g. iam posuimus q⁹ in eodē tpe patiē. c.
ab. a. pmi totū. a. aut⁹. b. erit ps. g. in eodē tpe patiē idē
patiēs eadē passione a duob⁹ agentib⁹: quoz vnū est
maius: alterū aut⁹ min⁹: qd est ipole. Et pp hoc di-
xit pus Aristot. q⁹ mal⁹ agit actionē maiore in eodem
tpe q⁹ min⁹. s. in idē patiēs. ¶ Et Aristot. qd fuit pte-
tus in hac demonstratōe pōne pportū ex gbus seq⁹ hoc.
De g hoc vī qd ommissum ab eo: qd seq⁹ ex eis q⁹ po-
tuit: nō ommissit hoc i. f. mōe: imo ommissit pmuta-
tionē pportiois: et ipole ptingēs. Cū. n. pmutauerim⁹
pportionē ptingit q⁹ pportio pmi agētis ad patiēs
pmi sit sic pportio agētis scdī ad patiēs z. s. q⁹ pro-
portio. c. ad. a. b. qd est ps ifinitū sit sic pportio. b. qd ē
agēs scdm ad. d. qd est patiēs secūdu. Et cū ita sit cō-
tinget vt in eodē tpe et ab eadē re et eadē passione pa-
tientē duo corpora. quoz alter⁹ est finitū. s. a. b. et alte-
rū ifinitū. s. totū. a. qd ē ipole. ¶ Et tūc apper ex his
ppōnib⁹ q⁹ corpus ifinitū nō agit in corp⁹ finitū. Di-
xit. manifestū est igit⁹ q⁹ corp⁹ ifinitū ipole est moue-
re aliud corp⁹ finitū oīno: neq⁹ i alio tpe. i. et ma-
nifesta est ex his q⁹ diximus de pportioe. qd secūda
quā itēdimus: et est q⁹ ipole est corp⁹ ifinitū agere in
corpus finitū in aliquo tpe. Qm qn duo agēta diuer-
sa agūt in idē patiēs eadē actioe ptinget vt sit in tē-
porib⁹ diuersis: et sit pportio agētis ad agēs sic p-
portio tps ad tps. Si g posuimus alterū agētū finitū:
et alterū ifinitū: ptinget vt ifinitū agit in nul-
lo tpe. quapp nullā pportionē habebūt in actioe: cū
nullā habeāt in qtitate. Et cū posuimus ipm moue-
ri in tpe. i. ifinitū mouere finitū: possibile est reperiri
aliud corpus finitū: qd in illo eodē tpe ager actiones
ifinitū fm modū pdictus: et sic igit⁹ inueniemus duo
agēta: quoz alter⁹ est finitū et alter⁹ ifinitū que agēt
in eadē actioe: et in eodē tpe. ¶ Et hoc intēdebat cū
dixit. erit. n. alterū corpus parū qd mouet alter⁹ mi-

nus in tpe illo: et erit hoc et finitū. i. qm cū posuimus
corpus ifinitū mouere aliqd corp⁹ finitū in aliq tpe:
possibile ē inuenire alter⁹ corp⁹ finitū. i. min⁹ q⁹ ifini-
tū mouere corp⁹ min⁹ q⁹ qd mouet ifinitū in illo eo-
dē tpe. Cū ergo duplicam⁹ agēs. i. mouēs finitū pole
est puenire ad corp⁹ finitū qd mouebit in illo eodē
tpe: corp⁹. i. motū ab ifinito pp illā pportionē: quā di-
ximus de agētib⁹ et patiētib⁹. igit⁹ in eodē tpe agent
eadē actioe et in idē corp⁹ duo agēta eiusdē spēi qm
alterū est finitū: alter⁹ ifinitū. ¶ C. d. d. nullā hz corp⁹
finitū et ifinitū pportionē aut vicinuatē neq⁹ cōpa-
rationē. i. et hoc ipole nō cōtingit nisi cōfessi fuerimus
pportionē habedā. cū enī cōcesserim⁹ corpus ifini-
tū agere in tpe concedemus habere pportionem
ad finitū: sed in rei veritate nullas habent pportio-
nem: sicut dixit: quappter continget necessario vt
actio eius sit in nullo tempore.

¶ Sed adhuc neq⁹ ifinito vllō in tpe mo-
uebit finitū. Sit enī in quo. a. ifinitum. b.
vero finitū. Tempus in quo. g. igit⁹ d. in. g.
minus eo qd est. b. mouebit. sit. 3. Qd itaq⁹
b. et 3. totū ad. 3. sit habēs eā pportionē quā
bz e. ad. d. parz. Adhuc igit⁹. c. b. 3. in. g.
Ifinitū igit⁹ et finitū i equali tpe alterabūt.
Sed ipossibile. In minori enī q⁹ maius sup-
ponebat: sed semp sumptū tempus idēz fa-
cit. Quare nō erit tempus neq⁹ vnū: in quo
mouebit. Sed adhuc in ifinito tēpore non
est mouisse neq⁹ motum esse: finē enī nō bz.
Factio autem et passio habent.

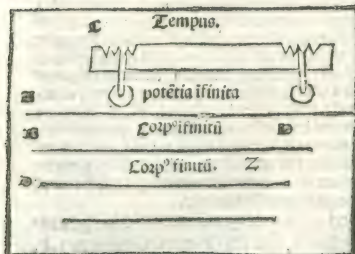
Factio a
passio fluens
habent.

¶ Et etiam corpus ifinitū nō mouet cor-
pus finitū in aliquo tēpore. Sit ergo po-
tentia ifinita in linea. a. et corpus finitū in
linea. b. 3. et sit tempus in quo sit motus in
linea. c. d. igit⁹ mouebit in. c. minus qm mo-
tus. b. 3. erit ergo pportio totius. b. 3. ad. 3.
sicut pportio motus. d. ad. a. b. Et cum ita
sit cōtinget q⁹ corp⁹ finitū et ifinitū moueant
idem: et in eodē tēpore: qd est impossibile.
Iam enī diximus q⁹ corpus maius mouet
aliqd in minori tēpore qm min⁹. Et hoc erit
in omni tēpore in quo erit actio quā agit per
corpus finitū corpus ifinitū et corp⁹ finitū.
Cōmen. sup. cel. et mun.

De celo et mundo

Et ipse est ut moueat aliqd in tpe infinito.
 Qm nō hz fines. Aborus autē est actio que
 non recipit formas.

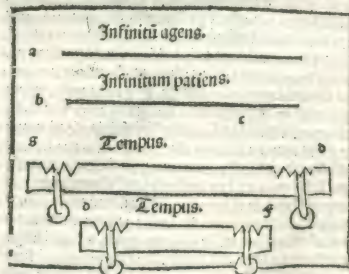

¶ Cū retulit qd ex pponibus positis pōt declarari qd
 qd. qd ipso est ut corpus infinitum trāsmutat cor-
 pus finitū: iceptū declare hoc p lineas dicēdo. ¶ Sit
 ergo potētia infinita in linea a. sit corpus infinitum
 in potētia et magnitudine: cū illud qd est infinitū in
 magnitudine est infinitū in potētia. i. corpus agēs in
 linea a. ¶ D. d. sit corpus finitū linea b. s. r. i. et sit
 corpus finitū patiens ab infinito linea c. vna ps est
 b. reliq ps est s. sit tps in quo patit totū b. s. finitū
 ab a. infinito linea c. ¶ D. d. d. igit mouebit in c. mi-
 nus motu b. s. i. ponam aliud corpus. s. d. qd agit
 in corp⁹ b. s. finitū in quo agit a. infinitū in eodē tpe
 s. c. Neōio igit erit actio d. in minori actioe a. Cū d.
 sit finitū a. aut infinitū. s. d. qd agit in alterā partē b.
 s. nō in vtrūq. U. g. aut in partē b. aut in partē s. et b
 intēdebat cū dixit. ¶ D. igit mouebit in c. minus qd
 motus b. s. i. q. d. agēs finitū agit in tpe. c. in patiens
 b. s. actione in partē minore olus partū. b. s. i. q. agit
 in hoc tpe in aliq partē b. s. et nō in toto. ¶ D. d. erit
 igit pportio tot⁹ b. s. ad s. sicut pportio d. ad b. a. i.
 erit pportio maioris patiens qd est b. s. aggregata
 ad minus patiens qd est b. sicut pportio minoris agē-
 tis qd est d. ad partes agentē corp⁹s infiniti et sit a. b.
 Et intēdit qd cū pmutauerim⁹ pportione erit ppor-
 tio agētis qd est d. ad patiens minus qd est b. s. qd est ps
 b. s. sicut pportio maioris agētis qd est ps infiniti. i.
 a. b. ad maius patiens qd est b. s. aggregata. et cū ita sit
 ptinget neōio. ut b. s. patiat ex a. b. finitū in tpe c. in
 quo patiebat ex toto a. infinito. Patiens igit totū b. s.
 patit in tpe c. a. duob⁹ agentib⁹: quoniam vnu est finitū
 s. a. b. et alterū infinitū. i. a. cui⁹ a. b. est ps qd ē ipso-
 bile. ¶ Et hoc intēdebat cū dixit: et si ita sit cōtinget
 qd corp⁹ infinitū et finitū moueat idē in eodē tpe: qd
 est impossibile eodē motu et in eodē tpe: et pportio qd ce-
 cidit in litteris a quo trāstulimus illud est cōuerſa.
 Posuit n. pportione maioris patiens ad min⁹: sicut
 pportio minoris agētis ad maius: hoc nō pōt ēē:
 imo os ponere pportione minoris patiens ad maius
 patiens: sicut pportione minoris agētis ad mai⁹ agēs:
 neq. ¶ D. d. iam n. diximus qd corpus maius mouet
 idē in tpe minoi qd minus. i. hoc fuit impossibile: qd iā
 diximus qd manifestū est p se qd corpus maius facit
 actionē quā facit corp⁹ minus in tpe minoi qd faciat
 corpus minus: cū faciant eandē actionē in eodē tpe.

¶ Et maius.

tps agēs finitū et agēs infinitus. ¶ D. d. et hoc est in
 omni tpe in quo erit actio cū agit p corpus finitū.
 Et corp⁹ infinitū et corpus finitū. i. et cōtingit fm hoc
 ut hoc iueniat in oi tpe in quo agit p corpus finitū
 corp⁹ infinitū et finitū. i. ut tps sit equalē. ¶ D. d. et
 ē impossibile est mouere aliquas rem in tpe infinito:
 qm nō hz fines. i. et si quis posuerit qd infinitū mouet
 in tpe infinito: hoc etiā erit impossibile. qd n. mouet in
 tpe infinito mouet ad nullū finē: et qd mouet ad nul-
 lum finē ociose mouet. Hoc n. nō cōtingit nisi in his
 q sunt fm motū sitalem: et localibus etiā nō motis
 rectē. Jam n. declarari est qd p⁹ mouens tpe infinitū
 mouet. Nam utilitas huius motus est pmaatio
 et perpetuitas essendi: quapropter necesse est ut sit in-
 finitū. Sed nī declarari est qd impossibile est ut tale
 mouēs sit corpus: qm si corpus esset: moueret in nul-
 lo tpe. ut declarari est in vltimo. s. p. h. s. c. Intende-
 bar n. qd impossibile est ponere corpus infinitū ut mo-
 ueret aliqd finitū in tpe infinito. i. agere in idēz nū-
 tpe infinito. Qm si generandū est nō complebit sua
 generatio: et si afficiendū est nō complebit sua quali-
 tas: et si sit mouendū nō peruenit ad finem quē intē-
 debat: et hoc sequit in corpore celesti sicut et in alijs
 s. qd ē ipse ut corpus celeste moueat aliqd ēē ex his
 q sunt sub eo tpe infinito. U. g. aliqd decē p dīcamē
 totū. ¶ D. d. mor⁹ at ē actio q nō recipit affectioē.

¶ Neq infinitū vtrūq ab infinito cōtingit ali-
 quid pati. Sit enīz a. infinitū et b. Tempus
 aut in quo passus est b. a. b. in quo g. d. ¶ D. s.
 aut in quo c. infinitū patit: qd totū b. passum
 est nō in equali tempore hoc ipsū mouet.
 Supponebat enim in minoi tempore mo-
 ueri minus. Sit enim c. motū ab a. in tēpo-
 re d. f. ¶ D. s. itaq est d. f. ad g. d. id est ip⁹ c.
 ad aliqd finitū ipsius b. l. doc igit necesse
 ab a. motū ēē in g. d. tpe. Ab eodē n. suppo-
 nitur in pluri et minoi tpe mai⁹ et min⁹ pa-
 ti: quēcūq pportionalit tpe diuisa sunt.

¶ Dicamus igit q corpus infinitū ipso-
 bile est mouere aliqd corp⁹ infinitū: neq agē-
 re in ip⁹z aliqd. Sit ergo corpus infinitū
 agēs linea a. Et corpus patiens infinitū li-
 nea b. Et si tps in quo agit corp⁹ agēs c. d.
 Et moueat ab a. corp⁹ finitū et sit b. A. igit
 agit

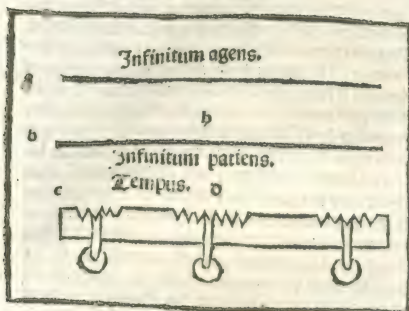
¶ D. s. mouet
 tpe infinito ad
 nullū finem
 mouet.

¶ D. s. qd sit vili-
 tas motus
 pnt motus
 vno pnt. i. s. s.
 quod. i. c. s. s.
 2. u. met. 12.
 33. 7. s. p. h.
 107. co. 59.

¶ p. h. s. 1. 65.
 78. 4. 79.

¶ D. s. c.
 et p.
 pati
 et it.

agit in totū. b. z. b. h. hoc impossibile est in eo-
dem tempore. Agit enim in minori tempo-
re minus corpus. A. igitur mouet. b. in. d. tñ.
Dicamus igitur q. sicut est pportio. d. ad. c.
ita est pportio. b. ad aliquā partē. b. q. est fi-
nita. Tunc igitur mouet. a. istāz litterā. s. quā-
dam partē. b. in tpe. c. d. Et si agit. a. in cor-
pus maius z minus: nō q. actio eius est in
parte maiori aut minori.

66 Cū declarauit q. corp⁹ finitū ipole est vt agat i in-
finitū: neq. eōuerio: vult declarare q. neq. infinitū
in infinitū z ponit corp⁹ agēs infinitū. a. z patiens infi-
nitū. b. z tps in quo complet actio. c. d. qd diuisus est
in duas partes. s. c. z. d. z hoc manifestū est ex sermōe
eius. C. Et cū hoc posuit sicut dixim⁹: z sicut est ma-
nifestū ex suis verbis: dixit: moueat ex. a. corp⁹ fini-
tus qd est. b. i. z ponam⁹ corpus finitū qd ē patiens ab
agere posito infinito. s. a. z sit hoc corp⁹. b. C. d. d. erit
igit corp⁹. a. agēs in totū. b. z. i. neciū est q. ab hac po-
sitione vt a corp⁹ agere infinito. s. a. patiens fm totū
duo patietia: quoz vnū est infinitū. s. b. z z⁹ finitū. s. b.
z posuit hoc corp⁹ pte infiniti. s. posuit corp⁹. b. pte
b. C. g. pte. b. z ipole est vt bec duo corpa patiant
ab eo in eodē tpe fm totū. Primū. n. est q. ab eodez
agere patit min⁹ patiens in minori tpe: nedū si alterū
patientū fuerit finitū z alterū infinitū. a. igit moue-
bit. b. in. d. tñ. i. sequit⁹ q. vt corp⁹ agēs infinitū. s. a. mo-
ueat corp⁹. b. finitū qd est ps. b. patiens infiniti i tpe
qd est ps tps. c. d. in quo mouet infinitū totū. pona-
mus q. istā pte. d. C. Et cū posuit istā pte: dixit: z ppor-
tio. d. ad. c. est sic pportio. b. ad quādā pte. b. q. est fini-
ta. i. seqt⁹ fm b. q. pportio tps qd est ps tps totū. c.
s. d. ad totū tps. s. c. d. sit sic pportio patiens finiti. s. b.
qd posuim⁹ pte. b. infiniti ad illā pte. b. finiti: cui⁹ cor-
p⁹. b. ē ps. i. q. pportio. b. ad ipaz ē sic pportio tps. d.
ad tps totū. d. c. C. Et ista pportio apper: eo q. pcessu
m⁹ q. ab eode agere patiat patietia eqūa i tpe eqūi z
min⁹ in minori. Et cū ita fuerit pportio agētis ad pa-
tiēs sicut pportio tps ad tps. Qm si ista fuerit ppor-
tio abilia eq. pportio ptinget necio vt sit eadē in alijs
pportioib⁹: z iā dixim⁹ de hac pportioe. C. d. d. tunc
igit. a. mouebit hac lram. s. quādā pte. b. in tpe. c. d. i.
neciū ē igit: vt agēs infinitū. s. a. moueat pte. b. finiti
cui⁹ pportio ad pte minoz. b. s. b. est sic pportio totū
tps. c. d. C. d. d. si agit i corp⁹ mai⁹ z min⁹ z. i. z
cōtingit ex b. vt ab eode agere patiant mai⁹ corp⁹ z mi-
nus i eodē tpe nō in tps dūz: qd est ipole.

Idem est q.
ab eode agere
patet min⁹
patientis mio-
ri tempore.

In nullo igit tpe finito possibile infinitum
ab infinito motū ē: in infinito igit. S. z. i. fini-
tū tps nō hz finē. Qd agit motū est hz.

Manifestū est igit q. ipossibile est vt cor-
pus infinitū moueat corpus infinitū in tēpore
finito. Et si hoc est impossibile: possibile est
igit vt sit in tēpore infinito. Et iam diximus
q. tempus infinitum non habet fines. Cor-
pus autem immobile habet finem.

67 Jam manifestū ē q. corp⁹ infinitū ipole est agere in
corp⁹ infinitū in tpe finito: sed q. aliq. pōt dicere q.
si ageret erit in infinito tpe. C. Dixit. z si b. est ipole:
possibile ē igit vt sit in tpe infinito. i. z si aliq. dixerit
q. si hoc ē ipole in tpe finito: forte ē pole in tpe i. fini-
to. C. Et b. q. dixit hz sufficiētia: qm cū posuerit pa-
tiēs infinitū cōtingat necio vt eius passio sit finita.
Et si posuerit patiens infinitū z passionē finitā ē q. si po-
stio dices sibi. z dicēdū ē ab aliquo q. ponēs b. pe-
tit pñ⁹. Existimādus enī ē q. nulla oria: ē siue ponat
patiens finitū: qd ē dices q. ito: siue ponat passio ei⁹
finita. C. Et cū ita sit dicit rōdēdo: z tam dixi m⁹ q.
cū tps infinitū z. i. z iāz dixim⁹ in phisicis q. tps qd ē
infinitū nō hz finē: z cū posuim⁹ b. infinitū pati in tpe
infinito: tūc eius actio nō hēret finē: ad quē pueniret
erit ergo aliq. qd semp generabit⁹: z nūq. cōplebit⁹:
z declaratū est cōtrariū in. 6. phisicis.

67

Si igit omne corp⁹ sensibile habet virtu-
tem actiū aut passiū aut ambo. Impossi-
bile corpus infinitum sensibile est.

Et etiā omne corp⁹ sensibile hz potētiam
actiū z passiū infinitū. Et cū ita sit ipole
est corpus sensibile esse infinitum.

T. c. 92.
De corp⁹ sen-
sibile hz vir-
tū actiū vel
passiū aut
ambo.

Cū declarauit q. ipossibile est vt in corporib⁹ infi-
nitis sit neq. agere neq. pati: ponit scdm pponē vt
pcludat q. nullū corp⁹ ē infinitū: z h. qd ppo ē q. oē
corp⁹ nāle aut ē actiū aut passiū: aut ambo: hoc at
vt sensui. Corp⁹. n. celeste vt agere in ea q. sunt apud
nos: alia aut q. sunt sub eo vident agere z pati i. simul.
C. Et cōpōit sic in scda figura. De corp⁹ aut ē actiū
aut passiū. Et nullū corp⁹ i. i. ē actiū aut passiū. g.
Nullū corp⁹ ē i. i. C. Et itendit q. sensibile sensibile
tactū: z tactū corp⁹ celeste: qm oēs antiq. credebant
ipm ee nō patiens. Immo oēs dixerūt ips. ee aut ignē
aut cōpō in q. dñat ignis: z maxime de stellis.

68

Idē sup. 63.

Sed tñ z quecūq. quidē corpora in loco
oia sensibilia. Nō est igit corpus infinitū ex-
tra celū: neq. vnū: neq. simplr: neq. fm qd
aliqd. Igit oīno corp⁹ extra celū nullū. Si
quidē enī intellectuāle erit in loco. Extra enīz
z intra locūz significant. Itaq. erit z sensi-
bile. Sensibile aut nullū ē nō ens in loco.

Et ē oē corpus qd est in loco est sensibi-
le. Et cū ita sit nullū corpus infinitū ē extra
celū: qm illic neq. est locus: neq. corpus
finitū. Manifestū est igit q. nullū corp⁹ ex-
tra celū est oīno. Si enim aliquis dixerit
possibile est q. extra celū sit aliud corpus ipi

Ut necq. cō-
pora sūt i lo-
co sūt sensibi-
lia.

Comen. sup. cel. z mun.

z 4

De celo et mundo

virtuale: necesse est ei dicere quod illud corpus est in loco. Extra enim et intra notant locum. Quapropter erit sensibile etiam. Et nullum corpus sensibile est nisi in loco.

69 ¶ Cum posuit quod corpus aut est actiuum aut passiuum: et hoc propositio est accepta a sensu: potest aliquis dicere quod corpus infinitum potest esse et extra mundum: et quod sit neque agens neque patientia: pro hoc vero mihi quod inducit hunc sermonem post illam demonstrationem: fundauit ipsius super duas propositiones. Quarum altera est quod corpus quod est in loco est sensibile. Secunda est quod corpus quod est extra mundum est in loco: quod corpus quod est extra mundum est sensibile. ¶ Deinde posuit quod corpus sensibile est non infinitum: quod est actiuum aut passiuum: quod non est extra mundum corpus infinitum: et per hoc explicauit hunc locum Themistii. Ipse autem Aristoteles. per per hanc conclusionem non perperasse nisi duas propositiones. Quarum altera est quod corpus quod est in loco est sensibile: et maior: propositio in syllogismo quem dixit Themistius: et non manifestauit 2^{am} dicentem quod corpus quod est extra mundum in loco est neque propositio dicentem quod corpus sensibile est finitum. Sed videmus ipsum postquam dixit propositio dicentem quod corpus quod est in loco est sensibile. dixit. et cum ita sit nullum igitur corpus infinitum est extra mundum: et est conclusio ista. ¶ Sed alia propositio quam posuit cum istius propositio: dixit: quoniam nullus locus est illic. Et illa propositio non habet contrarium aliquid cum per: quod dixit quod corpus quod est in loco est sensibile: nisi intelligat uerba eius. quod corpus sensibile est in loco: quoniam quid adiebat huius. Quod est extra mundum non est locus: concludit quod non est extra mundum corpus sensibile. Et cum huius coniungit quod si extra mundum est corpus sensibile: et si extra mundum est corpus est in loco: concludit quod si extra mundum est corpus est in loco. D. Constructur quod illic non est alius locus: concludit quod nullum corpus est illic: et hoc apparet esse quod intendebat. ¶ Et erat signum quod intendebat questionem istam: propositio dicentem: quod corpus quod est in loco est sensibile: et post hoc dixit: forte si aliquis dixit potest esse quod extra mundum sit corpus alio spuale. id est si igitur accessus fuerit hoc nobis. id est quod extra mundum non sit corpus sensibile: quod sensibile est in loco. Et dicit aliquis forte illic est corpus spuale non sensibile pro quod non coniungit ut sit in loco. Respondemus ei quod necesse est dicere quod illud corpus est in loco: quoniam est et intra notat locum: ut declaratum est in physicis: cuius est in loco est sensibile: et ideo posuit per hanc propositionem. ¶ Sed. et non est corpus sensibile nisi in loco: et ipse declarauit post propositionem dicentem: quod extra mundum non est locus.

Themistius.

¶ Et intra notant locum.

Corpus circuli mouetur circa medium.

¶ Rationabilis autem est conari et sic. Neque enim in circuitu possibile est moueri infinitum omnimodum ens. Medius quidem enim infinitum non est. Quod autem in circuitu circa medium mouetur. Sed et neque in rectis possibile est ferri infinitum. Opponebit enim alterum tamen esse locum infinitum: in quem fertur secundum naturam: et alium tamen in quem preter naturam.

¶ Et etiam volumus persequari ad verificationem hoc quod diximus et dicemus in sermone rationabile. Quod corpus infinitum impossibile est moueri circulariter. quoniam non habet omnino medium. Et etiam quod corpus rotundum mouetur circa medium. Et etiam impossibile est mo-

ueri hoc corpus infinitum motu equali. Quod si moueretur motu equali indigeret aliquo loco infinito et sine fine. Et indigeret loco ad suum motum accidentalem secundum substantiam sui loci motus naturalis.

¶ Hoc est alia demonstratio a predictis et est logica. quod est ex veris propositionibus: sed non propriis imo generalibus. Et compendius sermonis sui est: quod si hoc corpus est infinitum: aut est circulariter aut rectum: et quaecumque sit impossibile est moueri. Si enim fuerit rotundum infinitum non habet medium circa quod mouetur. Aut quod omne habens medium habet extrema: aut quod circa medium reuoluitur corpus rotundum: et quod reuoluitur circa finitum est finitum: et hoc est causa magis propria quam prima. Et si fuerit rectum et infinitum: necesse est ut locus in quo mouetur sit maior eorum: ergo infinitum maius infinito. ¶ Et hoc intendebat cum dixit: indiget loco infinito et sine fine: etiam non tamen indigeret uno loco: sed etiam duobus infinitis. loco in quo mouetur naturaliter: et loco in quo mouetur violento: utroque infinito. ¶ Et hoc intendebat cum dixit: secundum substantiam loci sui motus naturalis. Idem enim modi infinitatis: erit ergo duo loca infinita: quod est impossibile. ¶ Et non intendebat quod locus motus naturalis corporis est alius a loco sui motus accidentalis. Quoniam locus in quo lapis mouetur naturaliter: vel aqua: vel aer est idem cum eo in quo mouetur violento: imo intendit quod locus ad quem lapis mouetur naturaliter: est alius ab eo in quem mouetur violento. Hoc est manifestum de motibus simpliciter corporibus: sicut est manifestum quod locus in quo corpus quod recte mouetur quiescit naturaliter: est alius a loco in quo mouetur: et iam declarauimus hoc ante.

¶ Adhuc siue nam habet motum eius quod in rectis: siue violentia mouetur: utroque modo opponitur infinitum et mouetur potentia. Que enim infinita infiniti: et finiti infinita virtus. Quare erit motus infiniti. Ratio autem in his quod de motu: quod nullum habet infinitam virtutem finitorum neque infinitorum finitum. Si igitur secundum naturam et preter naturam contingit moueri: erit duo infinita. Quod quidem mouetur sic: et quod mouetur.

¶ Et etiam si motus corporis infiniti fuerit equalis: aut erit naturalis: aut accidentalis: et erit potentia mouens ipsius istis duobus motibus: infinita. n. potentia corporis infiniti est infinita: et corpus potentie infinite est infinitum. Et omnino mouens infinitum. Et iam diximus in libro de motibus quod impossibile est quod in aliquo corpore infinito sit potentia finita: neque infinito infinita. Si ergo corpus infinitum potest moueri naturaliter et accidentaliter: erit res infinite secundum duas potentias.

¶ Compendium huius sermonis est quod si corpus re- 71 ctarum dimensionum est infinitum habebit duos motus: scilicet naturalem et accidentalem. Et contingit ut due potentie mouentes secundum istos duos motus sint infinite. Mouens enim corpus infinitum oportet esse potentiam infinitam. Declaratum est enim quod potentie corporum infinitorum sunt etiam infinite: et etiam conuerso quod potentie corporales infinite sunt.

70
Quid sit
logica. non
philos. 4. p.
67. 1. s. p.
70.

4
m
h
d
i
u
n
s
r
p
e
h
4

Potentia
mouens
sit illa

sunt corporum infinitorum. Et cum ita sit continget qd corpora infinita sunt duo. scilicet corpus habens potentias infinitam mouentem naturaliter: et corpus habens potentiam infinitam mouentem accidentiter. Et hoc intendebat cum dixit erunt tres infinite scilicet duas potentias. scilicet per duas naturas: naturam que mouet naturaliter: et nam mouentem aliam extrinsecus violentem. Necesse est qd mouens violente sit aliud a mouente naturali: et qd deferens alteram potentiam sit aliud a deferente alia. Et manifestum est qd hec demonstratio est alia a demonstrationibus predictis: quoniam vtriusque in ea vna propositione declaratur in physicis. scilicet qd corpus infinitum impossibile est habere potentiam finitam. Et interdictum per librum de motu libri de physicis: et iam declaratum in hoc tractatu. scilicet qd impossibile est reperire potentiam finitam in corpore finito.

Adhuc mouens qd infinitum aliquid est. Significandum. ipsum seipsum aiatum erit. Hoc autem quod potest infinitum esse aiatum. Si autem aliud aliquid mouens duo erunt infinita et mouens et quod mouetur differentia secundum formam et virtutem.

Et quod mouet corpus infinitum aut est animatum aut non. Et si est aiatum quod erit animal infinitum. Et si mouens est aliud non animatum: erant duo infinita: mouens. scilicet et motum: et differunt in forma propter potentiam.

Id est: qd corpus qd mouet corpus infinitum aut est animatum aut non: et qd necesse est ut sit infinitum: cum eius potentia sit infinita: oportet si fuerit aiatum ut sit aiatum finitum: qd est impossibile. Et si fuerit aiatum: erunt duo corpora vtriusque infinitum mouens et motum: et differunt secundum nam. Et hoc intendebat cum dixit: sed differunt in forma. Et innuebat per hoc aliud impossibile: et est qd si natura alicuius forme fuerit inata esse in corpore finito: necesse est ergo ut natura istius forme sit eadem. Forme enim diuersarum naturarum innate sunt habere materias diuersas quantitates: cum diuersitas formarum sit causa diuersitatis quantitatis et magnitudinum recipientium formas. Et est manifestum qd si fuerit mobile per se: igitur fuerit rectum contingeret ut sit aut animatum aut inanimatum: et si erit animatum erit animal infinitum: et si fuerit inanimatum et fuerit rectum: ostingerent ei dispositiones predictas: et ideo tacuit complere istas diuisiones.

Si autem non continuum totum: sed quemadmodum Democritus dicit et Leucippus determinatum vacuo. Antequam necessarium esse omnium motum. Determinata quidem enim sunt figuris. Nam aut ipsorum esse dicunt vnam quemadmodum si aurum vniuersum sit segregatum: bonum autem quemadmodum dicimus necessarium esse eiusdem motum. Quo enim vnus bolus: eo tota terra ferret. Et totus quidem ignis et scintilla in eundem locum. Quare neque leue simpliciter vllum erit corporum: si omnia habent gravitatem. Si autem leuitatem: grane nullum erit.

Et si corpus totum non fuerit continuum: et fuerit discretum separatum partium: ut Democritus et Leucippus dicebant: necessario erunt

motus omnium partium totius similes. Separatio. nam et discretio earum fuit per figuras earum. Natura autem est eadem: sicut autem est separatum in partibus diuersarum figurarum: et omnes partes sunt auree. Si ergo natura omnium partium est eadem: erunt motus et omnes eorum ydem necesse: sicut dicimus superius: quod quo mouetur gleba et tota terra: et quo mouetur scintilla et totus ignis. Et in illo loco declaratum est etiam quod si hec corpora omnia fuerint discreta grauia: nihil erit in eis leue. Et si omnia fuerint leuia: nihil erit in eis graue.

Cum declarauit qd corpus infinitum impossibile est esse: quoniam si fuerit aut simplex aut compositum: et declarauit qd si compositum fuerit: necesse erit in eo simplex infinitum in magnitudine aut vnum aut plura: si fuerit compositum ex singularibus finitis in specie: si autem finita fuerint in magnitudine: erunt necessario infinita in specie: si non nullus modus esset propter quem compositum esset infinitum. Et quod aliquis posset dicere qd possibile est compositum esse infinitum ex corporibus finitis in magnitudine et finitis in specie: qd sunt infinita in indiuiduo: ut partes indiuiduales quas fecit Democritus: ille non potuit eas esse eiusdem nature: et infinitas fieri indiuidua: imo et ponit eas discretas non contingentes se: ideo nunc incipit addicere huic sermone: ut compleatur sermo de destructione infiniti. Et dicit: et etiam si corpus totius rectum si aliquid dixerit qd corpus totius est infinitum: non quod est primum: sed quod partes eius sunt infinite secundum indiuidua separate in loco: ut ponit Democritus et Leucippus: necessario erunt motus istarum omnium partium conformes: id est ad superius aut ad inferius. Et cum hoc non sequitur nisi ad sermonem eorum notificauit hoc dicendo: discretio. nam et separatio earum est per figuras: nam aut earum est eadem: id est contingit ut motus earum sit idem in specie: quoniam facientes hoc corpora ponit ea eiusdem nature in specie: et non differunt indiuidua eorum nisi secundum figuram: ut frustra autem diuersas figurarum: omnia enim sunt eiusdem nature. auree. Et dicit. si ergo non omnium partium sit eadem rectum. ut declarauit in per huius tractatus: quod ab eadem natura non prouenit nisi vnus motus. Id est: quod quo mouetur vna gleba et tota terra si esset imago nata extra suum locum. Et cum declarauit qd necessarium est qd motus corporum istorum sit idem in specie dicit: manifestum est igitur rectum. manifestum est qd si motus istorum corporum fuerint ydem: necessario erunt alterius diuersarum naturarum. scilicet aut omnia erunt grauia aut leuia. Si grauia: impossibile est leue corpus esse. Si leuia: impossibile est corpus graue. Et hoc quod dixit non sequi positionem qd sunt elementa totius: propter quod existimatur qd non proprie sequitur: et hoc sequitur ex positione eorum qd sunt infinita: quod cum fuerint infinita: nihil repitur ex ea: et propter hoc dixit Themistius in hoc loco: qd non sequitur ex hoc sermone conclusio quam intendebat concludere: sed sequitur qd natura partium indiuisibilium non est vna.

Adhuc si gravitates habent aut leuitatem: erit autem in extremis aliquid totius: aut medijs. Hoc autem impossibile in finito ente. Totaliterque vbi non est medium: neque extremum: neque hoc quod dicitur sursum: hoc quod dicitur deorsum. Nullusque locus corpori

Id est motus
totus et quod

73

Ab eadem nam
si prouenit nisi
vnus motus.
Id est. scilicet, eo
7. 4. 9.

uidetur
ita. videtur
scilicet. 4. 8. 11.

Philosophus
de motu.
vide. 8. 36.

Sic dicitur
quod inate
habet inate
se quod inate
cui diuersitas
magis sit cui
ueritatis quod
tatum et ma
gitudinum
recipientium
formas. Id est
per cap. de sba
orbis. 2. 3. ce.
li. 6. 7. 72. et
4. 117. 36.

videtur
in illis

De celo et mundo

bus lationis. Hoc autem non existere motus non erit. Necesse enim moueri aut finem habere aut preter naturam. Hec autem determinata sunt locis propriis et alienis.

*De corpore
et medio
et ordine*

C Et si corpus infinitum aut est grave aut leue: est autem in ordine totius: aut in eius medio. quod est impossibile: quoniam est corpus infinitum. Et si corpus careat medio: caret ordine: non neque quidam eius erit superius et quidam inferius: et cum ita sit nullus locus erit motus corporis. Et cum non habet locum: non habet motum omnino. Corpora enim mouentur aut naturaliter: aut accidentaliter: necio: et sunt in suis locis terminata: et in alijs locis est.

74 **C** Manifestatio istius finis est quod vult declarare quod si corpus infinitum fuerit tangibile: aut est grave aut leue: si graue est in medio: illud quod est in medio est aliud corpus et quod est est aliud corpus terminatum: et si terminatum est finitum. Si autem erit leue: erit in ordine totius: quod est in ordine totius: terminatum ab ordine: primere ipsum quod est habet finitum: cum ita sit nullum infinitum corpus est tangibile. quod est corpus grave aut leue est prout ab extrinseco: corpus autem infinitum non est prout ab extrinseco. **C** Sed et corpus carens medio caret ordine omnino: manifestatio habet est: alia declaratio est: quod non sequitur a pone corpus tangibile est infinitum: ut sit infinitum per locum: imo et per ponere est quod est corpus est infinitum negat esse locum omnino. Locus autem est aut medium aut ordinis. Et cum posuimus corpus est infinitum finem tres dimensiones: necio est infinitum per omnes dimensiones: cum fuerit infinitum finem tres dimensiones non habet medium. Et cum non habuerit medium: non habet ordinem: non habet ordinem: et cum non habuerit medium: neque ordinem non erit locus: et cum non fuerit locus non erit motus neque naturalis neque accidentaliter. Cum ergo posuimus corpus infinitum: non erit motus omnino.

C Adhuc si ubi preternaturaliter aliquid maneat: aut quo ferretur: necesse est cuiusdam esse alterius hunc locum finem habere: hoc autem incredibile est inductione. Necesse igitur neque omnia granitate habere aut leuitate. Sed hoc quidem sic: hoc autem non. Quod quidem igitur non est corpus omnino infinitum ex his manifestum.

C Et dicamus quod si aliquid istorum corporum separatorum fuerit finitum: aut vadens ad aliquem locum accidentaliter: habet accessum erit naturale alteri corpori. Et verificatio illius est: quoniam iste sermo prout sit. Dicamus igitur quod omnia corpora non sunt leuia tantum: et graua. Sed quedam graua: et quedam leuia. Manifestum est igitur ex propositionibus et syllogismis quos diximus: quod corpus totius habet finem: et quod impossibile est esse infinitum.

75 **C** Ut si sermo iste est ad affirmandum quoddam proportionem quas diximus accepit. nam aut quod omnis motus aut est a medio: aut ad medium: et aliquis potest procedere habet in motibus naturalibus: negare in accidentalibus: procedere habet in superius: et inferius sunt loca motus naturalis: non accidentaliter: quoniam negando superius et inferius negat motus naturalis et accidentaliter. **C** Propter quod diximus: quod si aliquid corporis est finitum: et verificatio quod loca motus accidentalium sunt eadem cum locis motus naturalium est: quod cum posuimus aliquid

quod corpus gessit in loco accidentaliter: et motum accidentaliter: necio iste motus aut quod est accidentaliter sunt alij corpori in loco illo naturalis. Loca ergo motus accidentalium sunt loca motus naturalium: et e contrario. **C** Si posuimus corpus aliquid gessit: aut motum in aliquo loco naturaliter: necesse est ut quod est aut motus in illo loco sit alij corpori in illo loco. Et cum verificatum fuerit nobis ista conuersionis: verificabitur quod loca motus naturalium eadem sunt cum locis motus naturalium. Cum enim verificatum fuerit nobis quod ubi sit motus: sit inueniens motus accidentaliter inueniens naturalis: et e contrario: verificabitur quod loca motus naturalium et accidentalium sunt eadem. ideoque vult mihi eo quod dixit. **C** Et verificatio illius est quod iste sermo conuertitur: dicamus igitur quod omnia corpora sunt finitum: hoc est finitum quod sequitur a pone eius quod est corpus esse infinitum: et est ut cum omnia corpora sunt finitum: species autem sunt diuerse species: aut non sunt loca diueria: quasi si voluit per hoc dicere: quod ponens hoc non potest ponere corpus simplex esse infinitum: negat enim multitudinem locorum: et multitudinem corporum. **C** Et cum declarauit hanc questionem prout et generaliter dixit sua prima intentione: propter quod declarauit hoc quod corpus istius mundi est aggregatum ex sensibilibus corporibus: ipse est ut sit finitum in magnitudine: et diximus manifestum est igitur: ex propositionibus et syllogismis factis ex illis propositionibus quod mundus est finitum in magnitudine: et impossibile est esse infinitum in magnitudine.

Tractatus tertius.

Cap. I.

C Haec autem neque plures potest esse celos esse dicimus. Hoc enim dicebam? habet interendum si quis non putat vltimum esse de corporibus quod ipse est esse ea extra mundum. sed de quocumque ipsorum. Sed solus infinitus

nite positus dicta esse rationes. Omnia enim manent et mouentur finem habere: et violentia. Atque quo in loco non vi manent: ad eum finem habere feruntur. Et ad quem non vi feruntur in eo manent. In quo autem violentia manent et feruntur violentia: et in quem violentia feruntur violentia et manent. Adhuc si habet latitudo vi sit: tria competunt finem habere.

C Adhuc igitur volumus perscrutari verum celi sunt plures et ut promissimus. Omnia enim corpora: aut mouentur: aut stat. Si mouentur: aut naturaliter: aut violente. Si stat: similiter: aut naturaliter: aut violente. Et et ad locum in quo corpus stat non violente mouetur non violente: et in loco in quo mouetur non violente stat non violente. Et etiam si iste motus fuerit violentus: contrarium eius erit naturale.

C Cum declarauit mundus esse finitum in magnitudine: igitur perscrutari verum sit vnus aut plures.

C Et hoc intendebat per celos: celum enim de grece tribus modis: videlicet de toto mundo: et de parte eius quod circulariter mouetur: et de parte orbis stellarum fixarum: et manifestum est quod recto ordine sunt hec perscrutatio post alteram: quoniam non desiderat alia scire hoc nisi post sciam ipsius: quo est ipse esse finitum in magnitudine: quoniam sit quod nobis maior prima: difficultas: ipse prout propositiones per hoc

*Celus grece
de toto mundo
de parte eius
de parte orbis
55. a. 2. 26.*

p^{sup} hoc. Quarū vna ē q^a corpa nālit aut sūt mota aut
 2^a gescētia: z bec p^o manifesta est p^o se. **C** z aut est q^a
 oē q^d mouet ex eis: aut mouet violēter aut nālit: z h^o
 ē manifesta est p^o se. **S**ilr de gescētib^o. s. q^a aut nālit
 3^a gescit: aut violēter: z h^o ē manifesta ē p^o se. **C** d. addi-
 dit aliā p^o pōnē: z dixit: z ad locū in q^a corpa stāt zē. i.
 z māfē^o ē q^a q^d ad locū i q^a corpus gescit nālit non
 violēte mouet illud corpa q^u ē ipm fuerit nālit: z
 nō violēter: z ē manifesta p^o se. **Q**uā cū stāt terre nā-
 lit est in medio: necē ē: vt mor^o ei^o sit nālit ad me-
 diū. **E**t silr de igne. **E**t puerio isti^o p^o pōnis māfēsta
 est p^o se ē: z ē q^a oē q^d mouet ad aliq^u locū nālit:
 4^a gescit in eo nālit. **C** d. adduxit alterā p^o pōnē: z vi-
 dit: z ē si iste mor^o fuerit violētus īrū ei^o erit nālit. i.
 z ē manifest^o est p^o se: q^a cū aliq^u fuerit mor^o violēt^o ali-
 cuius corpa simpliciter erit motus īrū illi motui
 nālit illi corpa. **U**. g. q^a cū mor^o ad supius est nō na-
 turalis terre: erit motus ad inferius ei nālit.

C Ad mediū itaq^z q^a hic si vi infer^o terra idē:
 hinc feretur illuc p^o naturā. **E**t si manet hic
 non violentia: z feretur p^o nām buc. **U**na
 enim que p^o naturam est latio.

C Et si terra que est extra istum mundum
 mouet ad mediū istius mūdi violēte moue-
 bis a medio istius mūdi ad illud mediū nāli-
 ter. **E**t si motus ei^o a medio istius mūdi ad
 mediū illi^o mūdi fuerit violētus: erit motus
 ei^o a medio illius mūdi ad mediū isti^o nālis.

77 **C**ū posuit q^a oē corpus nāle aut ē motū: aut gescē:
 z q^a oē motū aut nālit mouet: aut violēter: z cū po-
 suit q^a oē corpus q^d violēte mouet: mouet nālit p^o se
 īrū ist^o motus: vult declarare ipole p^o pōnē duo-
 rū mūdoz: aut pluriū. **E**t est q^a si posuerimus du-
 os mūdos eē z posuerimus q^a terra īcōi mūdi moue-
 ri possit ad mediū istius mūdi: scit mouetur in illo
 mūdo ad suū mediū: necē ē vt motus ei^o a medio il-
 lius ad mediū istius sit aut nālis aut violētus: cū po-
 fuerimus iā q^a nullus mor^o fugit istos duos modos.
 Si g^o mor^o eius a medio illius mūdi ad mediū istius
 fuerit violētus: q^a igit ipole est moueri a medio illi^o
 ad mediū ist^o anq^z moueat ad circūferētiā mūdi in
 q^a est: z notū est q^a motus ei^o ad circūferētiā ē violen-
 tus: necē est vt mor^o eius in hoc mūdo ad mediū est
 violētus. **I**dē ē. n. cū motū a medio illi^o mūdi: motus
 eius ad circūferētiā ei^o. **E**t iā dixim^o q^a iste mor^o est
 violēt^o: necō erit mor^o eius ad mediū violētus: z cū
 ita sit p^otingit vt alia terra mouebit ad mediū violē-
 te: q^a ē ipole. **Q**d est p^ocesserimus q^a mor^o ei^o ab isto
 medio ad aliud me^o est violētus: erit mor^o ei^o ab illo
 medio ad istud me^o nālis: mor^o. n. a medio īrū ē illi
 g^o ē ad me^o: z iā dixim^o q^a si aliq^u mor^o fuerit violēt^o
 alicui corpa: necē est vt īrū illius motus sit nāle illi
 corpa. cō t^otingit g^o aliq^u terra moueat a medio nāli-
 ter. **E**t silr si posuerimus q^a motus eius a medio isti^o
 mūdi ad me^o illius sit violētus: erit motus eius a me-
 dio illius mūdi ad me^o isti^o nālis: g^o hoc ipole cōtigit
 si posuerimus mūdos eē p^oles. **E**t q^a hoc nō cōtigit ni-
 si post vificationē q^a nā elintoz exātū in alio mūdo
 est eadē nāle istoz estoz p^o spēm: z q^a loca mūdoz
 ē sunt eadē p^o spēm inceptū vificare hoc.

C Adhuc necē est oēs mūdos ex eisq^z eē cor-
 porib^o silr q^a dē exires p^o nām. **S**ed adhuc

z corpa vniq^z dēq^z necariū eandē hēre vir-
 tutē: vt puta dico ignē z terrā z intermedia
 boz. **S**i. n. equiuoca bec z non p^o eandem
 ideaz dñr que ibi bis que apud nos: z totus
 equoce vtiq^z dicit mūdus: palaz igit q^a hoc
 q^ddem a medio ferri nātū est: hoc aut ad me-
 diū ipsoz. **S**i q^a dē ois eiusdē spēi ignis igni:
 z alioz vniq^z dēq^z: que admodum z que in
 hoc partes ignis. **Q**uā autē necē sit hēre ex bis
 que circa motus supponibus manifestum.
Motus enim finiti z vniq^z dēq^z elementoz
 dicitur p^o vnum: quedam motum.

C Et si celi z mundi fuerint plures sunt ex
 partibus p^ostibus in nā necō: z potētia cu-
 iuslibet corpa: corpa assimilaf adinuicem. s.
 ignis terre z eoq^z q^a sunt inter ea. **P**otētia. n.
 illius ignis assimilaf p^ode istius: z potētia ter-
 re illius assimilaf potētie istius. **S**i ergo par-
 tes mūdoz pluriū nō fuerit bñōt: erit par-
 tes corpa illoz mūdoz similes partibus
 istius mūdi totius noietm: nō forma. **S**i igit
 tur sit ita: erit g^o totū silr. s. mūdus illi similis
 noie: nō in forma. **E**t si corpa mūdoz
 sunt similia adinuicē: sicut diximus supius:
 q^a ille ignis assimilaf istū: z similiter de alijs
 corpaibus: manifestū ē q^a quedā eoq^z mo-
 uetur ad mediū: z quedam a medio. **E**t itaz
 demonstrauimus hoc euz posuimus motus
 corpa: z determinauim^o ipsoz: z diximus
 q^a necō motus oium corpa sunt finiti.

78 **C**ū posuit q^a si posuerit duos mūdos p^otinget vt cor-
 poza nāla moueant nālit duob^o motibus īrū ist^o
 mul: q^a si terra inquātū terra mouet ab illo mūdo
 ad mediū istius mūdi: p^otinget vt moueat a medio: z
 ad idē me^o: a me^o q^a dē illius mūdi: q^a mouet ab illo
 mūdo ad me^o istius: ad mediū at q^a dē in illo mū-
 do: q^a mouet a me^o q^a dē hic ad illud me^o. **E**t q^a hoc
 nō segrur nisi cū posuimus q^a nā elintoz mūdi possi-
 ti eadē ē euz nā elintoz ist^o mūdi: cepit demfere b.
Et in tēdebat p^o celos corpa rōndā: z p^o mūdos cor-
 poza residua: z cū dixit: sunt ex p^oibus silib^o i nā itē:
 dicit ex p^oib^o p^oueniētib^o i spē. **E**t h^o p^o pō nō fuit ma-
 nifesta p^o se: s. acgrit demfāre: cū. n. fuerit dñr q^a
 q^a ipole est inuenire corpa nāle simplex: nisi moueat
 ad mediū: vel a medio: vel circa mediū: manifestum
 est q^a mediū nō est nisi p^o corpa spicū: z corpa spēri-
 ca nō sunt nisi p^o corpa exātia in medio. **E**t cū ita sit
 manifest^o ē q^a si ponat ali^o mūdus eē ex corpaibus simi-
 plicibus: necō ē ex motibus a me^o: z ad me^o: z circa
 me^o. **E**t q^a iopinabile ē existimare q^a sit ali^o mun-
 dus nō cōueniēs istius tū in noie: sic ē inopinabile
 existimare q^a sit aliū hō non p^oueniēs istū hō nisi in
 noie tū. **Q**uā g^o tale ponit nō ponit aliq^u terminatum
 nō diffinitū: quapp se q^a si aliq^u posuerit aliū mun-
 dū vt ponat ipm vniuoce cū b: z q^a b ē manifest^o ē q^a
 babili^o accepit b. **A**p. i hoc loco: q^a illud q^a dixim^o
 collocatū est in p^o in p^odictis: ipse inuict ipam p^ost.

Mediū nō
 est nisi p^o cor-
 poza spicū z
 corpa spērica
 sūt nisi p^o cor-
 poza exātia i
 medio.

De celo 7 mundo

Et dixit: si q corpora mudoz pluriū rē. i. si indi-
dua mudoz pluriū nō fuerit p m idiuū illi mudi
erit ptes idiuūduoz illoz mudoz puenētes cū idiu-
uiduo istius mudi in noie tñ. ¶ **D.** si igit ita sit erit
et totū rē. i. cū ptes mudoz q sūt eē mudi istū nō
puenit cū pñb' istū mudi nī in noie tñ: ptinget q
idiuūdu illoz mudoz nō cōicāt cū idiuūdu istius
mudi nī in noie tñ: in formis autē differūt: qd ē ino-
pinabile: qñ ipole. ¶ **E**t cū posuit q si ali' mudi
fitece est vt sit vniūoc' cū istoz dixit: si mudi sint
fites adiūcē rē. i. cū posuerimus q ptes mudoz
nece est vt sint eiūde spē: manifest' ē q pñm mudi
positi eē mudi istū qdā mouet a medio: qdā autē ad
mediū: qdā circa mediū: erit g illuc corpus celeste z
elicta qtuoz. ¶ **D.** z iā declarauimus h cū posui-
mus rē. i. z h apper ex eis q declarauimus pñs d nūo
pñū istius mudi z nūo motū: cū declarauim' q isti
motus recti sunt finit: z ad loca terminat: ex locis
terminatis. Et cū ita sit: est neciū si alius mundus
sit vt sit pueniēs istū mudi: nec ē vt ptes eius z ptes
istius sint eedē in spē. **E**t manifest' est q eē istius mun-
di ex istis pñbus ē neciū: ipole est aliter. ¶ **E**t dicit
mū: scire q q fuerit aliter vbi loquentiū difficile:
aut oīno nō poterit cōcedere istā pñōnē: sibi fites:
Isti. n. opinant' q oīa sunt possibilē: neciū nīl ē:
Et pñus pñs dē destruerē vba oīus sophytaz: quoz
sapia est negare pñā pñ: z destruerē sapiētā.

*Adm' pñs
dē destruerē
vba oīus so-
phytaz: qz
sapia ē nega-
re pñā pñā:
pñā z destruc-
re sapiētā: pñ
mūc pñpñā.
s. z. z. celi. c.
4.*

Quare si quidē z motus iūdem z elemen-
ta necesse ē vbiqz eadē. **N**ate sunt igit ferri
ad hoc qdē medius: que in alio mudo ter-
re partes: z ad hoc quidē extremū qui ibi
ignis: h impossibile. **S**i. n. hoc acciderit necesse
est ferri sursum qdē terrā in pñio mundo:
ignē autē ad mediū. **S**ilr autē z ea q bic terrā
a medio ferri fñ nām latam ad id qd ibi me-
diū pñ mudoz sic positos adiūcē.

Si igit vñū elemētoz dicat bēre aliquem
motū: dicamus q si motus corpōz omniū
mundoz fuerint iūde: erunt elemēta omniū
mudoz eadē necessārio. **E**t si ita sit: erit ter-
ra illi' mudi mobilis ad mediū istius mudi:
z ignis illius mundi ad supius istius mudi
mobilis: z hoc est impossibile. **Q**uā si motus
ignis z terre q sunt in illo mudo sunt sic nar-
rauimus: tūc mouebit' terra ad supius neces-
sario. z qz mouebitur desiderās ad suū mū-
dum. **E**t ignis mouebitur ad mediū. **E**t silr
erit motus istius terre ab isto medio ad illud
mediū motu naturali. **A**bedia enim z extre-
ma mundoz similia sunt adinācem.

79 **E**t cū declarauit q necē ē vt ptes mudi positi sint fites
pñbus h mudi: reuertit' z declarat hoc esse neciū ex
pñctioz: est modus declaratiōis quē supius inuimus.
¶ **E**t dixit: si igit vñūqzqz elioz rē. i. z si neciū ē q
qdlibz elictis sic positi in illo mudo dē bēre vñū mo-
tū istius mudi. **I**a medio: aut ad mediū: aut circa me-
diū. dicamus q si motus corpōz oīus mudoz rē.
¶ **E**t hoc qd dixit manifestū est q si mor' pluriū cor-
pōz pluriū mudoz fuerit iūde in spē. i. q in quolibet

mudo sunt tres mor' a medio: aut ad mediū: aut cir-
ca mediū: neciū est q ptes oīus mudoz sint eedē in
spē. ¶ **D.** reuertebat dicere ipole qd segf ex hoc: iā
yrebāt ipso pñs anqz posuissēt pñōnes ex qd' segf: z
dixit: si ita fuerit terra illi' mudi rē. i. hoc qd dixit
neciū est. i. vt si nā terre illi' mudi posite eadē fuerit
cū nā istius terre: neciū est vt moueat ad mediū q mo-
uet ista terrā: silr de igne. i. q si fuerit cū isto idē in
spē: neciū est vt moueat ad oīzōta ist' mudi. ¶ **E**t
nō pōt aliqz dicere q nā ignis q ē in illo mundo sit
mouere ad supius illius mudi: z q est in isto mundo
mouere ad oīzōta istius mudi: silr d' terra q ē illic:
z terra q est hic. **C**ōtinget. n. ex hoc q nā ignis q ē in
medio istius mudi in illis mudiis eē nā terre istius
mudi: qñ qd mouet ad oīzōta illius mudi: qd mo-
uet ad mediū ist' mudi: neciū mouet a medio ist'
mudi: cōtingit g q mor' istoz elioz sit accitā: aut
qz eadē nā moueat motibus d'ys. ¶ **E**t cū decla-
rauit q neciū est q elictū graue illius mudi mouea-
tur ad mediū ist' mudi: silr q ignis illi' mudi mo-
uet ad oīzōta ist' mudi. ¶ **E**t dixit: hoc est impos-
sibile rē. i. z si neciū est q terra illius mudi mouet ad
mediū ist' mudi: qz eadē ē nā b' illi' terre: cōtingit:
vt terra moueat in illo mudo ad supius neciū: nō. n.
pōt venire ab illo mudo ad istū anqz moueat in illo
mudo ad suū oīzōta. ¶ **D.** qz mouet desiderās
ad suū mundū. i. cū fuerit nāe istius terre: terra q ē
h mouet desiderio ad mediū ist' mudi: ptingit silr
vt illa terra moueat ad mediū ist' mudi: z dixit ad
suū mudi. qz pōt aliqz dicere q sius mudi nō est
nīl mudiū q est: qz cū posuerim' ipsū de nā ist'
terre: erit su' mudiū iste mudiū neciū. mudiū ter-
re q ē h: rē est iste mudiū neciū. ¶ **E**t ex hoc apparet
q ē impole vt elicta bēant nīl vñū mudiū: qñ si plu-
res mudi eēnt: nō eēt supius nāe neg' i'feri: s; i sola
cōparatione. **E**t si ita esset tūc nō diuerfaret nā ele-
mentoz pñ diuerfaret motus: imo esset de motibus
nālibz sicut de motibus aīaliū. i. qz aīal mouet ad
loca opposita. ¶ **D.** **E**t silr erit mor' ist' terre rē. i.
cōtinget q terra istius mudi mouebit' a suo medio
ad mediū istius mudi. **M**edioz. n. mudi nature ne-
cessario dicant' eedē i mouēdo terrā ad ea cū fuerit
eē enū igit fuerit extra ea mediū: quodcūqz illud
mediū fuerit: terra in medio istius erit extra mediū
illius mudi: cū fuerit extra mediū: quodcūqz me-
diū fuerit cōtinget vt moueatur ad ipsū: rē simi-
liter cōtinget q terra que est in medio illius mundi
ne sit eē istud mediū: vt ad ipsū moueat.

Aut. n. nō ponendū eandē esse nām sim-
plicium corpōz in pluribus celis: aut dicen-
tes sic mediū vñū necesse est facere z extre-
mū. **H**oc autē existente incōueniente impos-
sibile est esse mundos plures vno.

Si igit mudi nō fuerint bñōi: nō erunt na-
ture corpōz simplicis que sunt i celis z plu-
ribus mudiis eedē. **S**i ergo fuerit bñōi erit
natura corpōis eadē. **E**t concedunt dicē-
tes mundos esse plures hoc necessārio si po-
fuerint medium z oīzōta esse vñū. i. q
medium omniū mundoz z oīzōta
omniū mundoz sint eadē: z cū ita
sit

*Si elemē-
ta mudi
eēt mudi
plures
fñōi
s; in corpō-
bus nō
nōcēt.*

fit: impoſe eſt q̄ mūdi ſint plures vno.

80 ¶ Quia in illo caplo p̄uigere p̄pōnes demōſtratiōis cū p̄ne v̄t ſint p̄ntes corā p̄ſiderāte. ſ. v̄t ſint apud itelle/ cū ſicut ſenſus. ¶ Et ideo p̄dicere: ſi igit mūdi non fuerint h̄j rē. i. n̄a iſteſtū ē ſi oēs mūdi poſſint nō fue/ rint ſm modū quē narrāuim⁹ q̄ illis oib⁹ ſūt mo/ bilia a medio: r̄ ad mediū: r̄ circa me⁹: p̄tinget q̄ nā p̄tū mūdoz nō ſit eadē. ¶ D. o. ſi igit fuerit h̄j rē. ſi neq̄ ſit fuerit i eis v̄t ſint mobilia iſtis motib⁹: ē ne/ ceſſariū q̄ nā corpoz ex gbus plures mūdi p̄tes p̄li/ tuunt ſit eadē nā. ¶ D. o. p̄cedūt dicētes plures mū/ dos eē neōiō ſ. i. r̄ cōtinget dicētes plures mundos eſſe p̄cedere ſ neōiō. ſ. q̄ corpoz ex gbus p̄tes mun/ di cōponant ſunt ei⁹ dē nāe. ¶ D. o. ſi poſuerit me/ diū r̄ oriōta eē v̄nū. i. r̄ p̄tinget eis cū poſuerit corpa ſimplicia ex g⁹ mūdi p̄ſtūunt eē eadē p̄cedere q̄ oriō ſit v̄nū r̄ mediū v̄nū. ſ. ſ. q̄ mibi v̄r: q̄ totūz motū mouet r̄ geſcit illic mouenē p̄tes r̄ geſcit. r̄ ſi ſequitur: q̄ p̄tingit eis cū nō poſuerint v̄nū oriōta r̄ v̄nū mediū r̄ poſuerint nām elin⁹ in plurib⁹ mūdis eſſe v̄nā v̄t elin⁹ moueant ſ ſua nām. ¶ Et dixit: r̄ p̄tingit p̄ceſſiōi ei⁹ qd eſt mūdi eē ei⁹ dē nāe. ſ. aliaz p̄ceſſiōne. ſ. q̄ oriō ſit v̄nū r̄ mediū v̄nū. ¶ P̄o/ p̄ter qd dixit ſi poſuerint mediū r̄ oriōta eē v̄nū. ſi p̄ceſſerit q̄ ſegit a pōne p̄tū mūdoz eē ei⁹ dē nāe: v̄t oriō r̄ mediū ſint v̄nū: dixit hoc: q̄ p̄ceſſerit has duas p̄pōnes nece p̄cedūt mūdi v̄nū eē. ¶ Et p̄ hoc dixit poſt: r̄ cū ita ſit impoſe eſt v̄t mūdi ſint plures. i. cū mediū ſit v̄nū: oriō ſit v̄nū impoſe eſt v̄t mūdi ſint plures. Dic āt iducit tres p̄pōnes qd nul/ lus pōt ſi dicere. Quāz p̄ma eſt q̄ p̄tes mūdoz ne/ ceſſariū ſunt ei⁹ dē nāe. Et 2⁹ eſt q̄ oriō r̄ mediū p̄tū q̄ ſunt ei⁹ dē nāe eſt v̄nū nū. Et 3⁹ eſt q̄ cū me/ diū fuerit v̄nū nū r̄ ſit oriō: mūdis erit v̄nū nu/ mero: r̄ oēs ille demōſtrare ſunt hic.

¶ Significare aſt aliaz eſſe nām ſimplicium corpoz: ſi diſtē: minus vel plus a p̄p̄is lo/ cis irrationabile. Quid. n. diſtē tanta quidez dicere diſtare longitudine aut tanta. Biſſe/ rent enim tanto rōne magis quanto plus di/ ſtant. Species aut erit eadem.

¶ Et ſi aligs dixerit q̄ nā corpoz ſimpliciu⁹ que ſunt in pluribus mūdis eſt diuerſa ſm eoz remotionē a locis eorū ſm magis r̄ mi/ nus: dicemus q̄ hic ſermo eſt extra normā. Corpus enim cū remoueat a ſuo toto parū vel multū nō diuerſatur in ſua forma oīno: ſed ſolūmodo in q̄ſitate remotionis: in for/ ma āt nō: ſiue appropinquet ſuo loco ſiue re/ moueatur. S; ſi appropinquauerit aut re/ moueat oīno remouebitur: r̄ motus eoz ſunt manifeſti: r̄ ſi nō idiget diſputatiōe.

81 ¶ Cū poſuit q̄ cū diuerſitatis motū corpoz mobi/ liū. ſ. mor eoz a locis oppoſitis eſt diuerſitas nām r̄ poſuit q̄ ſi inueniret in eis ex locis oppoſitis plus q̄ v̄nū p̄tingeret q̄ eadē nā moueret duob⁹ motibus oppoſitis: q̄ p̄pter p̄tingeret q̄ nā ſimplex nō diuer/ ſa eēt diuerſa: nō diuerſa p̄ pōne: diuerſa p̄ hoc q̄ mouet ad 3⁹ia. ſa medio r̄ ad mediū ſ; q̄ dē ſi ſiut

q̄ p̄tinget ſi media fuerint plura vno. ¶ Et cū hoc ſci/ cit induxit q̄onē ſi dicēte huic p̄pōni dicēti q̄ ab his nāis ſimplicib⁹ nō puenit niſi vnus motus tñ. et di/ xit: ſi q̄ aligs dixerit rē. ſi aligs dixerit q̄ nō p̄tingit q̄ terra illius mūdi moueat ad mediū iſtū neq̄ e; q̄uis heat eadē nāz in duob⁹ mūdis: ſi de alijs ſim/ plicib⁹. Corp⁹. n. ad ex eis nō eſt eſt p̄pinquū i duo/ bus locis p̄ſitibus q̄ ſunt in duob⁹ mūdis: r̄ q̄uis igit ſit v̄nū: tñ ſemp mouet ad p̄pinquē duoz locoz cō/ ſimiliū. v. g. terra iſtus mūdi p̄p̄ſq̄z ē ſuo medio q̄ medio alteri: quāp̄pter mouet ad iſtud mediūz nō ad illud: r̄ ſi eſſet in illo mūdo moueretur ad ſuū mediū: moueret igit duobus motibus 3⁹is: q̄uis ſit ei⁹ dē nāe p̄pter p̄pinquē r̄ remotionē ab altero duoz locoz cōſimiliū in ſpē oppoſitoz ſ; vbi. v. g. q̄ motus a medio iſtus ad mediū illius: q̄uis ſit op/ poſitus motui a medio illius ad mediū iſtū: r̄ corp⁹ ſimplex ſm q̄ eſt ſimplex i poſſibile eſt moueri duo/ bus oppoſitis motibus: tñ eſt poſſibile hoc ſm appo/ pinquationē r̄ remotionē. appropinquatio. n. r̄ remo/ tio aliqd addūt ſupra ſimplicia. ¶ Continget q̄ ſimpli/ ci v̄t ſit cōpoſitū ex ſua nā r̄ ex eo qd ei cōſtitit ex ap/ propinquōe r̄ remotiōe: r̄ v̄t cōpoſitū heat duos mo/ tus oppoſitos i duab⁹ horis. ¶ Et Ap. dicit r̄ dēdo q̄ iſte ſmo eē ex normā. i. q̄ diuerſitas motū corpo/ rū nō eſt niſi p̄ diuerſitate formarū ſubaliū nō p̄ diuerſitate in relatiōe: aut q̄ſitate neq̄ in alio p̄dica/ mēto. Diuerſitas aut ſ; appropinquationē r̄ remotto/ nē nō ē in ſubā. ¶ Et debes ſcire q̄ appropinquatio r̄ remotto nō opant niſi in motib⁹ rerū q̄ru⁹ mouēs eſt extrinſecū ſm appropinquationē r̄ remotionem a mouēte. Quāz ē verificare ſm in loco q̄ mor elin⁹ r̄ nō ē ab extrinſeco q̄uis māſe ſit p̄ ſe. ¶ Tñ ipe iducit ſm oēs ſi dicētes ſm oib⁹ antiquoz de motu r̄ gete elin⁹ r̄ magis de terra. Antig. n. ponit in gete terre: i. motu ei⁹ attractionē q̄ ē apud vniuerſas ter/ ras: r̄ locū vniuerſe terre. ¶ Et māſe ē q̄ nō moue/ tur terra ad vniuerſas terrā vbiq̄z fuerit: q̄ ſi p̄ ei⁹ moueret ad vniuerſas terrā: p̄tingeret v̄t eēt ſicut motus ferri ad magnetē r̄ ſi ita eēt: eēt pole v̄t terra moueret nā ad ſup̄us. ¶ Et v̄r v̄t ſi mor terre nō fuerit ſm attractionē aut p̄ nāz loci: aut p̄ nāz cor/ poris qd ē i loco neq̄ ſm expulſionē p̄ motus cele/ ſtē: manifeſt⁹ q̄ hoc qd dixit. ¶ Alit. i. hac demōſtrationē ē verū. ¶ Et ſcire ſ. q̄ terra r̄ elin⁹ nō mouent ne qz attractionē neqz expulſiōe ē p̄pinquū p̄ncipis nālī/ bus: r̄ erit q̄ ſcuerim⁹ cās attractionis in alijs cor/ porib⁹ attractiuis. Et vidim⁹ i p̄s ſigere res in qd exi/ ſtimant q̄ aliqd trahat elin⁹. ¶ Et ſit māſe eſt ē q̄ neqz ſm ipulſionē: ipole eſt. n. inuenire corpus nā/ le cui⁹ motus nō ſit nālī: r̄ v̄r māſe eſt q̄ mor eoz r̄ ē p̄ ſe. ¶ Et id dixit. S; ſi appropinquauerint locis eoz aut remoueant oīno mouebunt r̄ mor eoz ſūt manifeſti: r̄ nō indiget diſputatiōe. i. q̄ nō idigemus diſputatiōe ad ſ; q̄ motus eoz ſit p̄ ſe nālī.

¶ Sed adhuc neceſſe eſt eſſe aliq̄ motum ipſoz: q̄ quidem enim mouenē manifeſtū. ¶ Atq̄z igitur v̄t omnibus dicemus moueri etiam contrarijs. Sed quod non natum eſt omnino moueri i poſſibile hoc moueri v̄t/ lentia: ſi igitur eſt aliquis motus ipſorum: neceſſe eſt eorum que ſimilis ſpeciei: r̄ ſim/ gulorum ad v̄nū numero locum exiſtere

a Diuerſitas motū corpo/ rā ē p̄ diuerſi/ tate formarū ſubaliū. ¶ Et idē. ſ. c. 5.

b Appropin/ quio r̄ remo/ tio nō opant niſi i motib⁹ q̄ru⁹ mouēs ē extrinſecū: qd ſi verū. vide. j. 2. 69.

c Mor⁹ ſre nō ē ſm attr/ actionē ſm expulſionē.

d Mor⁹ ele/ mētoz nō ē ab extrinſeco. ¶ Id. 2. p̄p̄. 2. p̄. 2. 3. 4. p̄p̄. 7. 1. 8. p̄p̄. 32. 4. ce. 22. 4. 15. 2. 5. p̄p̄. 18. ¶ Id. 5. j. 2. 2. 3. celli. 18.

e Impole ē inuenire corp⁹ nālī: cui⁹ mo/ tus nō ſit nālī. ¶ Id. 5. 1. 1. 2. 3. celli. 18.

¶ No totum mouet r̄ ge/ ſcit illic mo/ uenē p̄tes r̄ geſcit. ¶ Id. 5. 1. 1. 2. 3. p̄p̄. 7. 1. 8. p̄p̄. 32. 4. ce. 22. 4. 15. 2. 5. p̄p̄. 18. ¶ Id. 5. j. 2. 2. 3. celli. 18.

¶ Cū poſuit q̄ cū diuerſitatis motū corpoz mobi/ liū. ſ. mor eoz a locis oppoſitis eſt diuerſitas nām r̄ poſuit q̄ ſi inueniret in eis ex locis oppoſitis plus q̄ v̄nū p̄tingeret q̄ eadē nā moueret duob⁹ motibus oppoſitis: q̄ p̄pter p̄tingeret q̄ nā ſimplex nō diuer/ ſa eēt diuerſa: nō diuerſa p̄ pōne: diuerſa p̄ hoc q̄ mouet ad 3⁹ia. ſa medio r̄ ad mediū ſ; q̄ dē ſi ſiut

De celo et mundo

motum. Puta ad hoc aliquid medium: et ad hoc aliquid extremum.

Columus inō pſcrutari vtrūq; motus cor-
porum nō ſit violētus: aut motus eorū ſint
violenticiam. Dicamus igit q; corpus qd
impoſſibile eſt moueri oīno: ipſe eſt moue-
ri violēte: ſi igit motus corpoꝝ i mundo: u-
ſit nālis: erit motus partiū ſimiliū forma-
rum neceſſario ad eundem locum. ſ. aut ad
aliquod medium: aut ad aliquid extremū.

82 **C**Q; fundamētū huius demōſtrationis eſt ſup b q
elita hnt motus nāles: incepti pſcrutari vtrū motus
oīum corpoꝝ eſt violētus: aut oē corpus hz motū nā-
lem. **C**D. o. Dicamus q; corpus rē. i. corpus quod
impoſe eſt moueri oīno nāliter: impoſſibile ē moue-
ri violēte. Et dixit hoc q; quod violente mouet: mo-
uet ſua nām: qd caret motu nāli caret violen-
to. **C**D. o. ſi q; motus corpoꝝ mūdoy rē. i. a cum po-
ſſimus q; motus corpoꝝ ſimpliciū ſit nālis eis: con-
tingit q; corpoꝝ ſimpliciū cōnēntia in ſpē q; ſunt
i pluribus mūdīs moueant ad eadē loca. ſ. q; graua
eoy moueantur ad media: leuia autē ad fines: et hoc
irēdit: et cū ita ſit: cōtingit ipſe pſcrutari. ſ. q; idē corp⁹
moueāt duob⁹ morib⁹. Ergo a medio. ſ. et ad mediū.

Quod caret
motu nāli ca-
ret violento.
Idē. ſ. celi.
cō. 18. et 19. et
60. 15.

Cſi autē aliqd ſpecie eadē: plura autē nume-
ro motus ipſoy ſit. **81** Et ſingularia plura
quidem ſpecie: aut vnūquodq; indifferens.
Non huius quidem tale: huius autē non tale erit
partiū: ſed ſit oībus: ſimiliter enim omnia
ſm ſpeciem indifferētia abinuicem: numero
autem alterum quodcūq; a quocūq;.

Cſi ergo aliqd diſerit q; corpoꝝa que ſunt
in mūdīs. ſ. terra et alia elemēta ſunt eadē
in forma: in nō autē plā: qm nō aſſimilātur
adinuicē: neq; vniuerſus vniuerſo: ſ. aſſimi-
lant adinuicē. ſ. q; partes iſtius mūdī ſunt ſi-
miles partibus illi⁹: et ſimiliter partes ceteroy
mūdoy. Quapropter nō diuerſant in for-
ma ſed in numero tñ. Ignis enī iſtius mū-
di eſt alius ab igne illius mūdī i numero. Et
cū corpoꝝa mūdoy diſſerunt in numero:
diſſerūt etiā in locis: qm partes corpoꝝis iſti-
us ſunt ſiles partibus corpoꝝis illius mūdī
et eedez in forma. **82** g. qm partes iſtius ter-
re aſſimilātur terre alterius mūdī.

83 **D**ec eſt qd ſecunda q; mundi ſunt plures: pōt enī
aliquis dicere q; ſicut videmus in hoīe q; eſt vnum
in ſpecie plura indiuidua: ita eſt de mūdo et ſuis par-
tibus: ſed cū poſuerimus ſicut dicitis q; partes mū-
doy ſint ſimiles adinuicē: neceſſe eſt q; mūdī et par-
tes eoy ſint idē in ſpecie: et ſimiliter de locis: et cum
ita ſit nece eſt vt mūdī ſint plures indiuidui: et cū
poſuit hanc qōnem incepti diſſoluere eam.

Cſi autē hoc: qm partes que hic adiūce-
z que in altero mūdo ſit: ſe bnt. Sumptuz
igit hinc nihil diſſert per comparationē ad

aliquid earū que in aliquo alio mūdo par-
tiam: et reſpectu earū que in hoc ipſo: ſ. ſit
diſſerūt. n. ſpecie nihil abinuicem.

Cſi igit diuerſitas corpoꝝ in numero eſſet
cauſa diuerſitatis locoy: oporteret vt par-
tes iſtius terre diuerſe in numero et graui-
tate: q; quodlibet corpus corpoꝝ eius hēret
medium quo vadit: qd eſt impoſſibile.

84 **C**Et reſpōdet huius qōni ſi cauſa multiplicationis lo-
coꝝ. ſ. eſſe plura media in numero et plures origōes
eſſent plura elita i numero. Verbi g. eſſent. n. plures
ignes in numero. ſ. q; ignis iſtius mundi ſit alius ab
igne ceteroy mūdoy in numero: ſit in alijs ele-
mentis: cōtingeret vt mediū in numero diuerſaret
in eodem mūdo propter diuerſitatē partiū elemē-
toy in numero. **C**Verbi gratia: ſi cauſa in eēdo
duo media in numero in duobus mūdīs eēq; terra
iſtius mundi eſt alia a terra alterius mūdī i nume-
ro: oporteret vt quelibet pars terre in eodē mūdo ha-
beret propriū mediū: eēnt g. media ſm numerū indi-
uiduoy partiū terre: qd eſt ipſe vtrūq; locus cui ſi-
ber partiū boꝝ elitoꝝ ſit idē numero: inno idē eſt
numero locus totius et partiū. Imple ē g; eē plura ele-
mēta numero: ſit cū in eēdo plura loca numero. ſ.
puta loca: que ſunt medium: et origō.

CItaq; neceſſariū autē mouere has ſuppo-
ſitiones: aut mediū vñ eſſe et extremū. **85** Hoc
autē exiſtente neceſſe eſt: et celū vñ ſolū eſſe
et non plures eiſdem eis argumentis: et eiſ-
dem neceſſitatibus.

Cſi ergo cōtradictōes nō poterit contradice-
re iſtis ſermonibus et rōnibus: neceſſario ē
medium vñ: et vnus origō. Si ergo me-
dium fuerit vñ et origō vnus: et celum et
erit vñ etiā pſtōs ſermones et neceſſitates.

85 **C**Ute affirmare in hoc ſmone et qeſcere in hoc: qm
dignū ē q; cū nullus poterit dīcere ſmōnibus affir-
māib⁹ mediū eſſe vñ numero: ſit origō: cedit
celū eſſe vñ: et ille locus ē pſtabilis. ſ. verficare res
cū nō inueniat ei dīcens ſm ſuam conſuetudinē q
ſemp inducit ſmōnes. pſtabiles autē demōſtratuos.
Ariſt. enī vñ eis duobus modis: aliqñ pſinducens
eos ante demōſtrationē et ad exercitiūm et dubitā-
dum: et aliquando poſt vt faciat conuenire.

CQ; autē eſt aliquid quo nata eſt terra ferri
et aqua palā et ex alijs: omnino. n. qd moue-
tur ex quodā in qdā trāſmutatur: et hoc
ex quo et in qd ſpecie diſſerūt. **86** Minus. n. ſi
nita trāſmutatio: para qd ſana ex iſſimilitate
in ſanitate: et qd augmētā ex paruitate in
magnitudine. Et qd ferf eadē legē ſubit.
igitur etenim hoc ex loco in locū eundo ſit.
Oportet igitur ſpecie diſſerre ex quo et in
quod natum eſt ferri. Quemadmodū q
dem quod ſanatur non vbi ptingit neq; vbi
vult mouens: et ignis igitur et terra non ad
infinītū feruntur: ſed in oppoſita: oppoſi-
tur autē

Idē. ſ. celi.
cō. 18. et 19. et
60. 15.

Idē. ſ. celi.
cō. 18. et 19. et
60. 15.

Idē. ſ. celi.
cō. 18. et 19. et
60. 15.

De celo et mundo

Contrarietas
non inuenitur in
circulatione
b' aut ppter
diam. trun.
A. contrarietas
non inuenitur
in duobus
extremis li
nec recte. 3d
5. p'p' 13. et
hic. 60. 39.

Terra quāto
magis appo
pinquet me
dio cū' mo
uetur.

Si graue
staret a me
p' distātia illi
niam infini
ta velocitate
mouetur.

Abicelo.

Sol.

diometri v'qz ad extremum oppositum: et hoc trietas
non inuenit in circularibus nisi p' diametrum: dya
metrum enim est linea recta: et contrarietas non inuenit
nisi in duobus extremis longitudinis recte: vt in 5.
p'p' 13. declaratu est: et in principio huius libri.

Argumentu autem est eius qd non infinitu fer
ri: et terra qdes quāto v'qz p'p' quior: sit me
dio velocius ferri: igne autem quāto v'qz ei
qz est sursum. Si autem infinitu esset infini
ta v'qz et velocitas. Si autem velocitas: et
grauitas et lenitas. Et n. amplius descēde
te velocitate alterum grauitate v'qz erat ve
lor: sic si infinita erat b'mōi additio: et veloci
tatis additio infinita v'qz esset.

Et signum q' mouēs nō mouet in infinitu
est terra. Terra. n. quātūcūqz appropinqua
uerit medio citius mouet: sicut ignis quāto
magis ad sup'ius: tāto citius mouetur. Si er
go motus esset in infinitu velocitas esset in
finitu. Si igitur velocitas eēt p' hoc: grauitas
et lenitas p'm hoc essent. s. in infinitu. Et si
cut eoz que ad inferius mouētur quēdā mo
uentur citius p'm diuersitate in grauitate: ita
esset si additio grauitatis esset in infinitu: es
set additio velocitatis in infinitu.

88 Hoc est signu aliud a p'dictis q' motus eoz sunt
finitu: quāto v'qz in hoc q' b' d' p'p' 13. p'dictis: po
nit q' p' manifestu ē p' le q' mor' terre et ignis et alio
rū elinto: v'qz cū appropinquerit locis p'p'is citius
moueri: et cū ita sit necesse est vt mediū sit finitū sicut su
perius. Quid autem sequitur hoc ex p'dictis p' et notum
est p' se: q' si motus eoz eēt in infinitu: p'ingeret vt ve
locitas eoz esset in infinitu: q' si sup'ius et inferius po
nunt infinita: si velocitas ē et infinita: grauitas et leni
tas eēt infinita: qd est ipse p'm q' declarauimus: eūz
igit dicit: si igit motus eoz eēt in infinitu: velocitas
esset infinita: et dicit: cum posuimus q' quāto magis
intrauerit illa parte ad quā mouet: tanto magis mo
uet citius: et cū posuimus q' ista p' in quā mouet: est
infinita: cōtinget q' velocitas trāseat in infinitu: et si
inueniat velocitas infinita inueniet grauitas aut leni
tas infinita: et hoc intēdebat cū dixit: si q' velocitas est
p'm hoc: graue et leue erūt p'm hoc. s. in infinitu. **85**
p' talis dicere q' hoc sequit a positioe q' graue et le
ue mouet in infinitu: s. grauitate esse infinita: quāto
nō ponat q' q' magis appropinquauerit loco tāto
citius mouebit: qd p'p' 13. p'p' 13. p'p' 13. p'p' 13.

86 Dicamus q' ipse voluit notificare q' cū declara
tum est q' si motus eoz ponat infinitu: p'ingeret vt
virtus mouet sit infinita: necesse est et dignius eis po
nat motus trāsies in velocitate in infinitu et sit a po
tētia infinita: et id dicit: si igit velocitas p' hoc et gra
uitas et lenitas eēt p'm hoc in infinitu. **87** D. o. et sicut
eoz q' mouent ad inferius et c. et mōstrauit p'm hūc
p'mōe cām p'p' quā si velocitas fuerit infinita q' gra
uitas et lenitas sint infinita: et est q' si cause rep' diuer
sitas in velocitate est diuersitas eoz in declinatio
ne. i. i. grauitate et lenitate: sequitur q' quāto magis fue
rit graue aut leue tāto magis erit velocius: manifestu
est q' hoc cōuertitur: s. q' quāto magis fuerit velocius:

tāto magis graue et leue: et cū ita sit et fuerit velocitas
infinita: necesse erit grauitas et lenitas infinita.

89 Sed ad hoc negz ab alio fert ipso: s. qd em
sursum: hoc autem deorsum. Negz vi quēdā
modū quidā aiunt extrusione. Tardius. n.
v'qz moueret maior ignis sursum: et maior
terra deorsum. Hunc autem p'rium semp ma
ior ignis velocius fert: et maior terra in eūz
qui ipso: locū. Negz velocius v'qz i fi
ne ferretur si vi et extrusione. Omnia enīz a
v'm inferere longius facta tardius feruntur:
Et vnde vi illuc feruntur non vi.

90 Et et corpus vadens ad sup'ius et corpus
vadens ad inferius nō vadit ex alio mouēte
violēte: sicut inquit quidāz boies: q' elnta
mouētur p' cōstrictionē: et si ita esset motus
ignis magni esset tardus ad superius: et mo
tus terre magne ad inferius: s. videmus p'
rius: ignis. n. magnus citius mouet ad sup'ius
locū: et si motus elntoz esset cū cōstrictio
ne: nō esset motus terre: et ignis cum appo
pinquauerit suis locis velocior. Omne enīz
qd a suo expellēte mouet tarde mouet. Et
dicimus q' ad locū ex quo elemēta mouen
tur violēte mouentur naturaliter.

91 Q' vna p'p'ositionū ex gbus cōponit demonstrato
est q' corpora simplicia mouent p' se nāliter. s. a pun
cipis intrinsecis in eis nō ab extrinsecis: p' talis dicit
re q' non mouet ad sup'ius et ad inferius nisi ex cau
sa intrinsecis violentis. vt plures antiquoz credebat
de terra q' violēte itat in medio et violēte mouetur
ad mediū p' motū circularē: incepto dicitur hūc vi
dens: q' nūqz dignū est vt sit qd de motu p' se: cū ma
nifestu est q' ista mouētur p' se. s. corpora simplicia: et
posuit p'mas p'p'ositionē super hoc. s. q' si terra mouetur
ad inferius violēte et a mouēte extrinseco oportet
q' terra maior moueret tardius: et nos videm q' quā
to magis terra magnificat: tāto citius mouet ad infe
rius. **92** Et hoc sequitur q' mouens violēte ponit idēz
scz cum idē mouens q' mouerit duo corpora: quoz
alterū est maius: alterū aut minus: qd maius ē mo
uet motu tardiori: et dicētes hanc finiam cōcedunt q'
constringēs elemēta est idē: q' si ponat q' sit mot'
torius erit idē: et si ponat q' qd am cōstringunt qdāz
tū cū eoz est motus totius. **93** D. dicit scdām rōnez
et dixit: etias si motus elemētoz et c. iste sermo cō
ponitur in p'ma figura et scdāam p'ma qdē sic. Mo
tum violēte quāto magis appropinquauerit suo fini
tāto minus est velocius: quāto est minus velocius: tanto
magis tardatur in suo motu: et tanto tardius mouet
quāto propinquat suo fini. **94** Accipit hoc cōclusio
et cōponit in scdāa figura sic. Q' elemēta q' mo
gis appropinquauerint suo fini: tāto magis velociter
mouebunt: et mobilia violēter nō velocificant: cum
appropinquauerint suo fini: elemēta nō mouent vio
lente. Ipse autem inducit ipius in modū hypotheticū: s.
continuatio declarat ex hoc qd diximus: et ipse dedit
cām: p'p'pter quā motus violentis quāto magis ap
propinquauerit suo fini tanto tardius mouetur que
est remotio

Abicelo
et q' p'p' 13. p'p' 13. p'p' 13. p'p' 13.

Abicelo
et q' p'p' 13. p'p' 13. p'p' 13. p'p' 13.

Abicelo
et q' p'p' 13. p'p' 13. p'p' 13. p'p' 13.

Abicelo
et q' p'p' 13. p'p' 13. p'p' 13. p'p' 13.

Remotio a mouere extrinseco. Dico. dicemus qd ad locū ex quo elicit mouet violēte mouet nālī. i. qd talib' reb' nō idigemus: qd talia nō indigeant de clarari rōne: qm manifestū est p se. Et qd ad oēm lo cū ad quē elicit mouet violēte mouet eius dūm nālīter. U. g. qd terra mouetur ad superius violēte: ignis mouetur ad superius nālīter.

Itaqz ex his speculantib' est accipere fidē de dictis sufficiēter. Adhuc autē et per eas q ex prima pbia rōnes ostendere vtiqz: et ex eo qui in circuitu motu. Quēz necessarium sempiternū similiter et hic eē et in alijs mun dis. Nam autē sic fiet intendētibz: qm necesse vnum esse celum.

Opz igit aspiciēte in istis rebz et querē tem eas concedere hoc qd diximus ex istis opinionib' et pponib' pcessione nō dubia. Et qd sit sufficiēs et pētēs sermonib' pby sicis prius qd scripsimus. Qm iam scripsi mus hoc et dixim' qd motus circularis vn' est sine pncipio: siue sit in hoc mūdo: siue in alijs mūdis: et deinde inuenimus ex isto motu qd celum est vnus et mundus est vn' et nō plures vt alij inquirunt.

100 Cū declarauit qd mūdos est vn' ex pponib' nālīb': et b' ēt appet ex pponib' diuinis: icipit declarare quō appet hoc ex duab' sciētis: et qd opz hoc credere b' quēstū. Et dixit opz ergo aspiciēte et i. et dixit b: qd plures hoies nō pnt credere pncipia pma pp ere metus eoz in opionib' falsis ex b' infingunt in eis pponēs pbabiles dūe pms pponib' manifestis p se. Sicut opināt p se in lege nostra qd de' possit crea re mūdos infinitos nisi eēt diuinit'. Qd ergo. d. opz ergo aspiciēte in istis pponib' positis credere eas et scire q sunt necie in hac scia: et non dubitet in eis pp pponēs pbabiles dūas eis: aut pp existimationē q pncipia ist' artis debēt esse in fide sicut pncipia geo metrie. Ista. n. duo faciūt dubitationē in pponibz nālīb'. Et cum dixit: qd hoc apparet ex reb' dictis in scia diuinā: icipit dicere hoc et dixit qm scripsim' iam illic et dixim': qm mor' circularis et i. ias decla rauimus in sermonib' positis. q. fundamenta in scia diuina qd mor' circularis d' eē vn' sine pncipio et si ne fine: et alij mor' reducunt ad istū motū. i. ad mo tū circularē siue ponam istos mor' accidentales in isto mūdo siue in altero mūdo. i. qd necessariū est vt reducant in vnoquoqz mūdoz ad talē motū. Et hoc qd dicit declaratū est in s' pby. qm hoc nō de clarat in scia diuina sed ponit: et fm hoc debem' in telligere hoc qd dixim'. i. iam scripsim' in scia diuina et declarauim' in scia nālī. i. qd mor' nālīs d' esse in b' mūdo sine pncipio: et sine fine: et s' sit in quocūqz mūdo. Et cū dixit hoc dixit: deinde inuenim' ex isto motu qd celū est vn' et mūdos vn' necio. i. et cū verificatū est nobis hoc fundamētū positum in scia diuinā. et declarauit qd mor' localis circularis d' eē vn' et eter nus: et qd mouēs et facies motū nō d' eē in mā: et cū d' claratū est illic qd oē qd nō est in mā ipossibile est vt iueniat ex eo plus qd vnū ens nūero. i. qd ipossibi le est vt iueniant ex eo duo. Et declaratū est illic qd

ab vno mouēte nō iueniat nisi vnū motū: et cum ita sit necesse vt celū sit vnū nūero. ergo necesse est vt mū dus sit vn' nūero: et hoc itēdebat cū dixit: deinde veni mus ex hoc motu qd est mouēs vnū: et qd vnum mo uēs nō facit nisi vnū motum. Et pōt alijs dicere cū d' claratū est qd mouēs nō mouet celū nisi deside rio exite in celo pp intellectū ei' qd phibebit ergo qd sint plures celi: et vnūqz eoz desiderat hoc p' mo uēs eiusdē modi intellect' sicut in nobis vn' intellect' mouet plura imaginata. U. g. cibū esse vtile mouet oē famelicū ad cibū: et forte sic erit de celis. Dica mus qd declaratū est iā qd imaginatū est illic idē imaginatū ex oib' modis: et cū ita sit imaginatio est eadē sicut imaginatū est idē: et cū imaginatio sit eadē nō iueniet nisi in eodē imaginato. In hoib' autē ima ginatio nō est imaginatio eadē ex oib' modis: quapp possibile imaginari idē imaginatus pluribus imagi nationib': et a plurib' imaginatib': fm hoc igit debe mus intelligere imaginatiōes eoz celestiu: et iam declarauim' in eo qd scripsimus in ea scia.

Triu. n. entib' corp'alib' elitis: tria erunt et loca elitor. An'. n. qd subsistētis q circa mediū. Alius autē q circularis: qui qdē est extrem'. Tert' autē qui medi' boz qui me dij corporis: necesse enim in hoc esse qd su perferet: si enī nō in hoc: extra erit. S' ipos sibile extra hoc qdē enī sine gravitate. Hoc aut gravitatē habēs. Adhuc deorsum autē qd gravitatem habētis corporis locus nō: si quidē qui apud mediū grauis: sed et neqz pter nāz. Alij. n. erit b' nām: alij autē nō erit: necesse igit in itermedio esse. Hui' autē ipsi que sunt differētie posterio' dicem'. De cor poris qdē igit elemētis: que qdem sunt: et quot: et quis vniuscuiusqz loc'. Adhuc au rez vlt' quo et quot fm multitudinē loca pa lam nobis ex dictis.

Cap. II. Quod autem non solum vnus est sed impossibile est fieri plu res. Adhuc autē qd sempiter nus incorruptibilis existens et ingentis: dicamus primū du bitantes de ipso.

Abodo autē dicam' qd elita picularia sūt tria. ergo et loca eoz sunt tria. Quoz vnus est locus corporis descēdētis ad iferi' qd ē in medio. Scōs autē corporis rotundi et est vltimū. Tert' est mediū iter ista due loca et est corp' leue exis in isto loco necessario. Qm si nō fuerit in isto loco erit in alio loco extra p'dicta qd est ipossibile. Si ergo loc' mediū est accītalis corpori leui erit nālīs alij corpori: sed nullū corpus est preter ista tria corpora. Et cū ita sit erit locus ist' cor poris mediū locoz necio. Sed nos dice mus post diuersitatē istius corporis. Jam

Lōmē sup ce. et mun.

Est ples mo t' pmi pnt eē ab vno moto re pmo.

Solutio.

In intelligen tija abstrach imaginatū ē. idē oib' mo dis: secus in hoib'. Idēz t2. mē. 36. 51. et p ca. de sba oibz. 36. 51. de aia. c. 27

Idē. s. c. 22. Cōtra leges

Principia nālīs nō dūt eē i fide sicut p' mathēa tica. Idēz. 2. mē. c. 16.

Idē. mē. c. 29. verius finē.

Idē qd nō est in mā ipole ē vt ex eo inue niatur plusqz vnū. Idē. 12. mē. c. 49.

De celo 7 mundo

ergo declarauimus qualitate elemētorū par
ticulariū: ⁊ et quantitate locorū ⁊ numerū ⁊
pfecte ⁊ sufficienter. Solūm⁹ dicere mō q̃
mūdus est vn⁹: ⁊ nō ē pole q̃ sint mlti mū-
di: ⁊ ostēdā itē q̃ sempitern⁹ ē: ⁊ nō est fa-
ctus et aliq̃ re: ⁊ nō cadit sub corruptiōe.

[illegible]

de cognitione q̄litate clitorpe in inferis eoz et loco-
rūa declarati est a nobis p̄u? in nōis rememora-
ri per hoc oia que declarati de p̄ib? mūdū: p̄lq? q̄
tūc locū: tūc debem? intelligere et f̄mone et in q̄uā-
titate eoz: et cō finita in magnitudine: pp hoc dicit:
volum? et nō rememoraui: et diceret: q̄ dixim? hoc
oia volum? nō p̄lere sermones q̄ mūdus sit vnus
per declarationē dūctes maiorē dubitationē. Dein
de solucum eoz: deinde declarabimus mūdum esse
vnū et eternum q̄i semper fuit et semper erit. ¶ Et
hoc intendit q̄ dicit: declarabimus ipsius esse
vnum perpetuū et nō generatū: neq; cadem? sub co-
rūp̄tione: ipse p̄sentatib? de hocq̄i quidā antiquo-
rum opinat? q̄ aliquid p̄t generari: deinde p̄t re-
manere perpetuū: aut aliquid esse eternū q̄d sem-
p̄ fuit: p̄t corrip̄i tūc et p̄st.

¶ Videbitur. ut videtur sic intenditur impossibile
vnu et solū esse ipm. ¶ In oibus enī et his
que natura et his que ab arte stantur et ge-
neratur: alteri est ipsa fm ipsam formam: et
que est mixta cū materia: puta spere forma
aliud est et aurea et crea spha. Et iternū
cū aliā forma et crea et lignus circulus.
¶ Quid enī erat esse dicētes spere aut cir-
culi: nō dicimus in rōne aureum aut enē:
tāq: nō existētibus his de substantiā: si crea
aut aurea dicamus: et si nō possumus intel-
ligere neq: sumere aliud aliqd fieri singula-
re. Quādoq: enī nībil pbiet hoc accidere:
puta si solū assumatur circulus. Nībil enī
minus erit aliud circulo esset et huic quides
circulo. Et hec gdem spēs: hec aut species
in materia et singularis. Quā igitur est celu
sensibile: singularis vtiq: erit: sensible enī
omne in materia existit. Si aut singularitū
alterum vtiq: erit: huic quidem celo esse: et
celo simpliciter. Alterū igit hoc celum: et
celū simpliciter. Et hoc qdē vt spēs et for-
ma: hoc aut vt materia mixta. ¶ Quorum
aut erit forma quedā et spēs aut fune: aut cō-
tingit plura facta ēē singularia: fine autē sunt
spēs: quēadmodū dicunt qdā: necesse hoc
accidere: siue etiā separatim nullū taliz nī-
bil minus. ¶ In oibus enī sic videtur⁹ quo
rūcūq: substantia in materia est plura et in-
finita entia que eundē species. Itaq: aut sunt
plures celi: aut conlingit esse plures: et his
igit suspiciat vtiq: aliquis et esse: et qd con-
tinget plures celos esse.

¶ Sed volumus autē qđ declarem⁹ hoc qđ re-
re ⁊ perferuari de hoc. Pōt enī aliquis q-
rere ⁊ dicere qđ possibile est mūdū eē vniū:
qm̄ in qđlibz qđ sit ex natura aut arte dispo-
sitio forme solius est alia a sua dispōne cuꝝ
materia. Et g. orbis. Forma enīz orbis fin-
suam

a Ignis fm
 Allera. equo
 ce dī d supio
 ri z inferiori.
 pñ vide i. 2.
 d gnōne z cō
 ruptiōe. c. 24.
 z in. 4. ce. p.
 32. z in pñ pre
 cantice. c. 15.

Forma
est alia
in mē,

Alterat
celū & cō
simplr.

Sofa re
ma et m
plicabil
finitas.

1990

In die
illa est in
pla idu
ciaudem
sunt.

suam disponem est alia cū fuerit euz cupro
z auro. Et forma circulationis est alia a cu
prea vl aurea. Cū. n. dixim⁹ rotunditatē non
collocat in ea cuprū aut aurū: qm̄ nō ē sube
auri neqz cupri. Si ḡ dixim⁹ rotunditatē au
reā aut cupreā: tūc iducem⁹ formā cū mā
issimul. Si aut dixim⁹ nū rotunditatē nō ma
nifestabitur oīno mā: orbeitatē enīz possibi
le est esse in diuersis materijs. Cū igit dixi
mus orbeitatē aut rotunditatem nō itellige
mus nisi formā tū. Et euz diximus rotū
dūz itelligemus formā euz mā: z sic debet
esse in quolibet. Et cū ita sit: z celum sit sen
sibile. ergo est pars partium mundi: z oē sen
sibile est sensibile per mām. si ergo celus est
vnū particularitū: cū ergo diximus celū sim
pliciter est aliud q̄ cū diximus hoc celum.
Celum ergo simpliciter est forma sola. hoc aut
celus est forma cū mā. Et omne habēs for
mā z figurā aut est plura: aut possibile esse
plura. Et iste sermo sequit⁹ sermonē de ex
plari mūdū: sicut dicitur quidā q̄ mūdus ha
bet exemplar eternū apud creatorē. Et iste
sermo itelligitur euz mūdus nō habuit ex
plar. Videmus enīz q̄ omne qd̄ est forma
in mā habz plures partes p̄similes infinitas:
manifestū est igit ex hoc sermōe q̄ celi: aut
sunt plures: aut possibile est esse plures: ex
his igitur opinionibus z p̄pōnibus pōt ali
quis existimare z dicere: q̄ celi sunt multi:
aut possibile est vt sint multi.

92 ¶ Hoc est fortissima q̄ntum opinātis mūdus plures
esse z p̄p̄ difficultates q̄ntis hui⁹ dubitant⁹ Salen⁹.
¶ Et fundamētū hui⁹ p̄pōnis est sup̄ p̄pōnes. Qua
rū vna est q̄ oē corp⁹ nāle p̄ponit⁹ ex mā z forma: z
celū nāle est. ergo est ex mā z forma: z hūc p̄iungat⁹
q̄ de eis que sunt ex mā z forma: aut plura vno indi
uiduo inuenim⁹: aut est hoc possibile: forma. n. inata
est p̄dicari de pluribus z inueniri in plurib⁹ materijs:
aut nūero: aut sp̄e. Et cū ita sit p̄tigit in q̄tū mūdus
p̄ponit⁹ ex mā z forma vt inueniant⁹ plura vno indi
uiduo: aut hoc sit p̄pōnis enīz itellec⁹ cuiuslibz forme
z idco dī in diffōne vltis q̄ sit natū dici de plurib⁹ for
ma. n. est subz vltatis. ¶ Et dixit: oīa. n. q̄ sūt ex nā
z arte. i. oīa q̄ sūt aut ex nā aut ex arte hnt formaz z
māz. ¶ D. o. z dispō forme zē. i. z dixim⁹ q̄ oē nāle
aut artificiale p̄ponit⁹ ex mā z forma: euz ita sit vt
dem⁹ q̄ in oī subo est aliqd̄ cui⁹ dispō abstracta ap̄
itellec⁹ est alia a sua dispōe extra itellec⁹. s. in eē.
U. g. rotundū. Cū. n. nos accepim⁹ ipm̄ itellec⁹ ab
stractū a mā dī rotunditas cum mā aut. U. g. in auro
aut cupro dī rotundū. ¶ Et B itēdebat cū dixit. U. g.
orbis zē. i. forma. s. rotunditas itellec⁹ est p̄ se. i. p̄z
forma est alteri⁹ dispōnis q̄ cū sit in cupro aut in au
ro. ¶ D. z forma rotunditatis est alia a rotundō z a cu
pro. i. cū declaratū est q̄ forma rotunditatis ē alia a
rotundō z a cupro: manifestū est q̄ B indiuiduū p̄pō

nif ex duob⁹ mā. s. z for⁹. ¶ D. o. cū. n. dixim⁹ rotun
ditatē aureā aut cupreā tūc zē. i. z signū est: q̄ euz
nos diffiniam⁹ rotunditatē nō recipiem⁹ aliquā mām
oīno. nā. n. rotunditatis nō est sube auree neqz alicui⁹
māe: s. manifestū est q̄ suba forme alia ē ab cēntia
māe. ¶ D. o. si igit dixim⁹ rotunditatē aureā zē. i. ex q̄
declaratū est q̄ cū nos dixim⁹ rotunditatem aureā: no
tabim⁹ p̄ hūc f̄monē formā z māz: z si rotunditatem
nō demōstram⁹ nisi formā: forma. n. orbeitatis pōt ē
inueniri in diuersis materijs: z sic est de oib⁹. i. q̄ cōpo
nunt⁹ ex mā z forma. ¶ D. o. z si ita sit z celū est sen
sibile: q̄ est pars partium mundi z non est sensibile nisi p̄
māz: z cū manifestū est q̄ oē sensibile p̄pōit⁹ ex mā
z for⁹. ipole. n. est sensibile eē p̄ formā: q̄ est intelli
gibile p̄z formā: z sensibile p̄z māz: z sūt est de oib⁹ par
tib⁹ mūdū: q̄ celū est sensibile z vna partium mundi ne
cessario p̄ponit⁹ ex mā z for⁹. ¶ D. o. cepit dicere mo
dū ex q̄ appet in plurib⁹ mūdū z celo ne aligs dicat q̄
in hac iductiōe nō fuerit inducta oīa p̄ticularia: z. o.
si igit celū sit vnū p̄ticulariū zē. i. si igit vnū indiui
duū seu sensibiliū neēus est vt p̄ponatur ex mā z
forma: celitas. n. est aliud q̄ dicere hoc celus. celitas
enī dī de plurib⁹ indiuiduis: sicut hoc inuenit⁹ in plu
rib⁹ plurib⁹ hui⁹ celi: ita nō est lōge qn̄ inueniant⁹ plura
vno indiuiduo z totū celi. i. cū dixit: celū. n. absolute ē
sola forma: intēdit illud qd̄ dixit itelligit⁹ de celo in
quātū celū est sola forma: per sensus aut p̄p̄bēdatur
for⁹ cū mā. ¶ Et cū affirmauit q̄ celum p̄ponit⁹ ex
mā z for⁹ dixit: oē. n. hūc formā z figurā zē. i. z oīum
hūcū formā: aut in actu for⁹ dī de plurib⁹ nūero: aut
B erit pōt: q̄uis illa pluralitas nō fuerit i actu: z. i.
dictio est q̄ forte B est pōt p̄z formā: ipole p̄z nām:
cū pōt sit q̄ tota mā sit inclusa i hac for⁹ s. m. hūc. vt
dicit post in dissolutiōe hui⁹ q̄ntis. Si ḡ demōstrat⁹ ē
q̄ ipole est mūdus eē p̄les: neēus est opinari q̄ mā
ei⁹ inclusa ē in for⁹. ¶ D. o. z iste f̄mo segē f̄monē zē.
idest z testat⁹ hūc f̄mō. i. mūdus eē p̄les z pōt in
creatorē mūdū exēplar s. m. q̄ fecit mūdum: dices. n.
exēplar eē p̄tigit ei nēcio dicere vt mūdus beat p̄a
indiuiduū: q̄ qd̄ p̄tigit ab aliq̄ est sequēs ip̄s: dixit: z
iste f̄mo segē f̄monē zē. i. inuit⁹ Platonē cū. n. o. exē
plar eternū eē p̄z q̄ creator fecit mūdū: z q̄ mūdus
est nou⁹: p̄tigit ei nēcio pōt eē creare p̄les mūdus.
¶ D. o. z ē testificat⁹ iste f̄mo cū mūdus nō habuit
exēplar. i. iste f̄mo segē B qd̄ dixim⁹ de p̄pōne mūdū
ex mā z for⁹. s. vt aut sint p̄les aut B q̄ sit saltē pōt:
q̄uis nō dicam⁹ exēplaria Platonis: z dixit B ne ali
qs dicat ei q̄re iducis rōnē ex eo qd̄ nō opinari: cū
multoties detraxeris exēplaria esse. ¶ D. o. U. g. q̄
nos videm⁹ q̄ oē qd̄ est for⁹ in mā zē. i. hūc pōt q̄libz
p̄cedere inductione q̄ in oī hūc formā in mā: q̄ in
eēntia inueniunt⁹ plura indiuidua aut infinita. ¶ D. o.
manifestū est igit per hūc f̄monē q̄ celi sunt plures
p̄ncipalr. i. q̄ iste sermo nō p̄stao oīo eē plures: s. nī
dat alter⁹ duoz: aut plures eē actus: aut potētia: z sus
ficit in B f̄mō: q̄ est iductio in qua nō iducunt⁹ oēs
sp̄es actu hūc istud iudiciū: ex istis ḡ optionib⁹ z p̄
pōnib⁹ pōt aligs existimari. i. intēdit s. m. q̄ mibi vt
per optiones optiones Platonis de exēplarib⁹. z p. p.
pōnes hūc iductionē quā affirmant⁹: z rōnē p̄ quam
iduxit cāz eē p̄dicati in subto. Cū. n. declaratū fuerit
B p̄dicatū in eē subto iductiōe: z sustentatū fuerit B
per cāz eē p̄dicati in subto erit magis sufficiens. Dec
aut cā est que dī q̄ cā eēndi plura indiuidua ex his
p̄positis est: q̄ res que p̄ponit⁹ ex mā z forma nō est
Lōmē. sup̄ Le. z mun. aa z

Ad istū ē
q̄ suba forme
alia est suba
māe. Idē. a.
met. c. 1. z 2.
p̄p̄. 12.

Celi ē sensi
bile p̄ mām z
itelligibile p̄
formā.

Idē vt dicit⁹
q̄ nō alis idu
ctio assumat
oīa singularia
s. opp⁹ dixit
sup̄ in B met
cōmēto.

Forma in
ta est p̄dī ari
de plurib⁹ z
inueniri i plu
rib⁹ materijs

Forma ē s. z
vltatio.

De celo et mundo

inata hñe hñc mās solāis iste sermo est valde suffi-
ciens. ¶ Et vñs imaginatiua valde iuuat in hoc qz
possim⁹ imaginari extra mūdū vacuitatē pñtētem
ipsz qz in illa vacuitate possibile est aliū mūdū esse
sicut est dispō in oib⁹ iduiduis qz sunt bicquā qdū
bet eoz existit in vacuo: extra ipsz inuenit aliud idi-
uiduū. Altr nō pñdēt vñs: hñ inducit plures di-
cere esse vacuū. ¶ Et cū imaginatio assimilat intel-
lectui. Existimabat aut loquētes nostre legis vacuū
esse intellectu pñmū: et est neciūm hñ dicēti qz mūdus
fuit postqz nō fuit. i. vacuū. i. dicere esse.

Et cū gñm
tēo mūdū.

Et cū fofa pñ-
net totā mām
nō pñgit plu-
ra esse.

¶ Considerandū aut itez qd hñ dñ bñ et qd
nō bene. Alterā qdē igr eē rōnez eā que sine
mā et eā que in mā forme. Bene qdem dñ.
Et sit hoc verū. Sed nihilomin⁹ neqz vna
necessitas pp hoc: plures esse mūdōs: neqz
pñgit plures factos esse. Si qdē iste ex to-
ta est mā quēadmodū est.

¶ Necessē est ergo nobis cū fuerit sollicitu-
do nra circa hñc intēctōne qñere de his opio-
nib⁹: donec sciam⁹: qd eoz est rectus: et qd
nō. Dicamus ergo qz bene dixit dicē qz ali-
qd pñ formā suā nñ: est aliud qñ fm suā for-
mā et mās: et iste est fmo rect⁹ sine pñdictio-
ne: sed tñ celi nō sunt plures ppter hoc neqz
ppter hunc sermonē pñcipalr. Et celus
enim factū est ex tota materia.

¶ Vult declarare qd est in hñ fmo pñdicto de vñtate
et qd de falsitate: incept dicere qz ille cui⁹ sollicitu-
do ē pñcurari de hñ pñcurari de hac qñe et dubi-
tatio. ¶ Et dixit: igr nos cū sollicitudo nra ē rē.
itēdit pñtēctōne hñ qd declarat qz mūdus ē vñs: et itē
dir pñtēctōne pñtēctōne pñtēctōne. Quāz altera
est qz oē sensibile pñtēctōne ex mā et for⁹: cū tñ for⁹ aliud
est ab hñe for⁹. i. qz pñtēctōne ex mā et for⁹. Altera autē
est qz i eo qd pñtēctōne ex mā et for⁹ inuenit⁹ pla vno idē
iduiduo aut hñ pole. Incept dicere qz pñtēctōne sit vñ.
¶ Et dixit: dicam⁹ mō rē. i. dicam⁹ mō qz faciēs qd
nē bñ dixit i hñ qd dixit: for⁹ cuiusl⁹ ē aliud a pñtēctōne
ex mā et for⁹. Vñ declarū fuit ipsz esse pñtēctōne ex mā et
for⁹: et qñis ista pñtēctōne sit vñtēctōne: quā pñtēctōne fñ-
ciēs nō ē vñtēctōne: altera pñtēctōne ē falsā: et dixit: si tñ celi nō
sūt pñtēctōne rē. i. qñis hñc pñtēctōne sit vñtēctōne nō segt. 2^a. n.
est falsā: et qz ex oī facto ex mā et for⁹ inueniunt⁹ plu-
ra iduidua aut est possibile. Docet nō est verus nisi
in eo qd factū est ex quadā parte mae et pñtēctōne.
Ad aut sit ex tota mā impossibile est reperire duo idē
iduidua in actu: hoc qd dixit intellectū est per se.

Fofa ē aliud
ad pñtēctōne
mā. 3^a. dē. 7.
mā. 31. 16.
27. 60.

¶ Sic aut fore magis qd dñ erit manifestū.
si. n. est similitudo caruitas in naso aut i carne
et est mā similitudo caro: si ex oibus carnib⁹
fiat vna caro: et existat in hac similitudo nihil vñ-
qz erit aliud neqz similitudo neqz cōtinget factus
esse. Sñr autē et si homini sunt mā carnea
et ossa: si ex omni carne et omnibus ossibus
homo fiat: ipossibile ē existētibus dissoluta
esse nō vñqz cōtinget esse aliū hoiez. ¶ Inno

enim quozūcūqz est substantia in subiecta q-
dam materia: horū nihil contingit facili esse
nō existente quadam materia.

¶ Et nos inducem⁹ exēplū vt sermo noster
sit magis declinās et pñquior manifesta-
tioni. Dicam⁹ ergo qz similitudo est pñfunditas
in naso. ergo similitudo est mā in carne. Si igr
ex tota carne formet⁹ vna caro in qz sit simi-
tudo nullū aliud mēbzū erit mēbzū corpo-
ris simi nisi illa caro tñ: et ipole ē eē in aliq-
loco oio: et sñr si mā hois fuerit caro et ossa
tūc bñ dñ esse totalr ex carne et ossibus. Si
igr fuerit ipossibile vt caro et ossa nō dissol-
uant⁹ neqz diminuant⁹: ipole est et alius ho-
minē esse oio. Et sñr de oibus alijs: et vñr
ois substantia cōposita ex mā ipossibile est
inueniri ex ea sibi simile nisi fuerit alia mā si-
milis materie ex qua cōposita sunt.

¶ Cū narravit qz ipole ē inueniri ex eo qd fecit ē ex to-
ta sua mā aliud iduiduū ex hoc cū eo in actu: vult de-
clarare p ex⁹ vt cōcessio sit manifestior. ¶ Et dixit:
nos inducem⁹ ex⁹ rē. i. vt fmo nñ sit magis declinās
ad declarationē. ¶ D. d. si similitudo ē pñfunditas in naso
aut in carne: g similitudo ē for⁹ in carne. i. vñ. qz vñs
similitudo est pñfunditas in nasomā aut est carnis
g mā similitudo est caro. ¶ D. d. si g formetur ex tota
carne rē. i. si igr posuim⁹ qz tā formet⁹ ex tota carne
nāsi simi vñ nāsi simi: ipole est aliū hoiem eē cui⁹
nāsi sit simi. Similitudo n. non existit nisi in carne
pñtēctōne: totā illā aliā carnē posuim⁹ in illū nāsi si-
mus. ¶ Et cū dixit: nullus mēbzū corpois erit si-
mus: itēdit vt mibi vñ qz nullus nāsi corpois hoiez
erit simi alius qz iste nāsi in quo pñtēctōne est illa ca-
ro recipiēs similitudo. ¶ Et cū dixit: ipole ē eē in aliq-
loco oio: pñtēctōne itelligi qz similitudo ipole est eē in aliqua
mā nisi in pñtēctōne: et pñtēctōne itelligi qz similitudo nō erit in
alio mēbzū nisi in vno naso. Cū igr similitudo nō pñtēctōne
nisi in naso: et cū posuim⁹ qz tota caro simi sit pñtēctōne
in vno naso: nō inuenitur nāsi simi nisi vñs tñ.
¶ Et cū dedit ex⁹ de naso simi: dedit ē de hoie et
demonstrat ē pñtēctōne hñ: fmo nñ: et est: ex il-
lo ex qz nō inuenit⁹ nisi vñū iduiduū tñ ē id in qz mā
est pñtēctōne nō: sicut est neciūm ex illo in qz mā
pñtēctōne nō inuenit⁹ nisi vñū iduiduū. ¶ Et dixit: sñr
si mā hois fuerit caro et ossa: et sñr si mā hois fue-
rit caro et ossa: posuim⁹ qz nullū ens ē nisi vñū tñ:
nece est vt ille bñ sit ex tota carne et ossib⁹. Si necē
est si alijs hñ fuerit creat⁹ ex oib⁹ ossib⁹ et carne qz sit
vñtēctōne. ¶ D. d. si g ipole fuerit vt caro et ossa dissoluan-
tur rē. i. et posuim⁹ qz iste hñ quē posuim⁹ ē creatū
ex tota mā hois ipole ē corrupti et dissoluti in ea ex qz
bñ pñtēctōne ipole est fieri aliū hoiem oio: totus hñ
manifestū est. ¶ D. d. sñr pñtēctōne in gñōne aliarū
repti. qz cū posuim⁹ aliquā mām pñtēctōne in aliquo
ente ipole erit ex eo esse plus qz vñū iduiduū: et cū
fuerit nō pñtēctōne in eo pole est inuenire plus qz vñū:
fm qz possibile ē in illa mā partitio. ¶ Et id cū fue-
rit neciūm iduidua ēē ifinita gñābilia et corruptibilia:
Ad hñ aut ipole est vt sint ifinite in actu: necesse
est vt sit hoc fm successione. i. qz in vna materia suc-
cedunt

Quozūcūqz
sta ē in sub-
mā hñc pñtēctōne
pñtēctōne factū
erit nō ex
mā.

94

Et cū
vñtēctōne
fñtēctōne
si mā
fñtēctōne
Et cū
mā.
c. 20. 2.

Dign
grū.
intellectū
pñtēctōne
hoc ē
dñt

cedunt plurā idiuīdua imo infinita. ¶ Et iō qz māe diuisibiles sūt in actu in ptes infinitas z ē pole vt suc cedāt in qlibz mā idiuīdua infinita: neciūm est vt sit dūpō idiuīduoz generatoz z corruptoz i qz spē. s. iueniri ex quolibet generato plurā idiuīdua finita in actu: infinita fm successione eoz. ¶ Et qz illud nō pplebif in istis idiuīduis nisi iueniant esse ptes alte rius idiuīdui qd est totus mūdus: ptingit in hoc idiuīduo vt sit vnū nūero: qm si fuerit plus vno erit ps alteri mūdū: i. iste alter mūdus si ēē plus vno esset pars alteri: z sic pcederet in infinitū: aut iueniretur vnic mūdus nūero i generabilis z icorruptibilis: qz ppter cōtingit vt mūdus sit i generabilis z icorruptibilis: z qz ei mā sit pclusa in eo. ¶ Et pp hoc dī cit post: z vlt z ex oī substantia pposita ex mā ipole ē vt sic alia sensibilibis: nisi fuerit alia mā similis illi ex qua pponēbat. i. z vlt dīxim qz oī idiuīduū ppositū ex mā z forma cū nō fuerit extra ipm mā: sicut mā ex qua pponēbat illud idiuīduū: iposibile est vt cū eo iueniatur aliō idiuīduū sibi simile: z ipse fuerit i generabilis z icorruptibilis ipole est iueniri ex eo aliud idiuīduū simplex. i. neqz in alia hora.

¶ Celū autē est quidē singulariū: z eoz que ex materia. Sed si nō ex parte ipsius cōstat sed ex omni: esse quidē ipsi celo z hūc celo alterū est: nō tamē neqz vtiqz erit aliud neqz vtiqz continget factos esse plures: ppter oīm materiāz cōpnebēsam esse. Hoc igitur ipsum restat ostendere qz ex omni naturali z sensibili constat corpore.

¶ Reuertamur igit z dicam qz celū est vnū cōpositū ex sua mā sicut alia corpora cōposita. Si igit nō fuerit cōpositū ex medietate māe sue: sed ex tota: erit tūc vnū nō plures. Et cū dī celū absolute est aliud qz eūz dī: h celū. Impossibile est igit fm hunc sermonē vt sint plures cell neqz sint plures oīo. Hoc enī celū cōtinet totā materiā ex qua fit. i. Re manet g declarare nobis de celo qz sua eēntia sit pposita ex toto corpore nālī sensibili.

¶ Cū declarauit qz ipole est iueniri duo idiuīdua istī ex oī pposito ex tota sua mā ppta. vult declarare qz mūdus est ppositū ex tota sua mā: z ipse vult antepo nere qz mūdus est ppositū sicut alia corpora pposita. ¶ Et dixit: reuertamur g z dicam qz celū est ppositū ex sua mā sicut z alia corpora. ¶ Et intelligit p celū totū mūdū. i. manifestū est qz totū mūdus est ppositus ex forma z mā sicut alia corpora pposita: z vt si in tellerit p celū in h mōne totū mūdū qz sit illud qd est in eo qz forma: corp⁹ neutru: z qz est in eo qz mā corpora grauiā z leuiā. Corp⁹ n. neutru nō hz māam ex qua pponit: qm si hberet haberet dīuīu: z ēē gene rabile z corruptibile: z in pñ istī tractat⁹ pbauit qz corp⁹ neutru caret subiecto z dīetate. ¶ Sed hz qd neqz vtiqz res intellecta ex hoc corp⁹ est h sensatus aut aliud: si erit hoc sensatū tūc erit res intellecta eadem cū sensatū: si aliud ptinget vt sit pposita ex mā z for ma: ergo hz potētiā vt corūpat. ¶ Dicam ergo qz ista nā neutra est z nō existens per se in actu: sed est mā forma corporis celestis que est in actu. ¶ Si igit

tur ista mā nō fuerit pposita nō habebit formāz ita vt sit intellecta: sed est vna numero idiuīduaria p se: z est intellecta in respectu ad aliud: sic est de cōi mā. i. qz nō operat⁹ per corpus celeste nisi in qntū est subm forme operat⁹ intellectus: sicut intelligit mā in qntū est subiecta forme tū pma mā est in potētiā: z ista ē in actu: z iō in hac nulla potētiā est qz denudari pos sit a sua forma: z nō hz nisi potētiāz ad vbi. Debem⁹ ergo intelligere de corp⁹ celesti ipsūz esse neutru. hāc nām que est subm intellectus nō qz est aliqd hīs for mā z māz: qm si ita ēēē graue aut leue ēēē. ¶ D. d. z si nō fuerit pposita ex medietate sue māe zē. i. si igit mūdus nō fuerit pposit⁹ ex qdaz pte sue māe ipole est iuenire aliū mūdū. z dixit medius ppter: qz si po nat ipm generat⁹ ex plusqz medio ipole est iueniri aliū mūdū: qm māe plurimoz idiuīduoz termina te sunt qntitatis. i. qz necesse est vt sit qntitas māe for tis equalis nālīter qntitati māe. Platonis: z si fue rit excessus inter eas erit terminat⁹: qm sicut nō ex qualibet qntitate māe fit qdlibet ens sic est de qnti tate. ¶ D. d. z fm h cū celū dī absolute est aliū zē. i. est aliud qz cū dicat h celus: modo reuertit⁹ ad hoc ex quo declarauit qz celū cōponit⁹ ex aliquo qz mā z ex aliquo qz forma: z cū dixit Arist. si mūdus fue rit pposit⁹ ex tota mā nece est vt sit vnic⁹: voluit de clarare h ēē in mūdū vt declarē ex h ipm ēē vnū z remanet nobis vltio declarare de celo zē. i. cū decla ratū est qz celū. i. mūdus pposit⁹ est ex mā z forma: z declaratū est ēē qz illud qd ppositum est ex tota sua mā est vnicū: remanet nobis declarare qz mūdus ē cōposit⁹ ex tota mā. ¶ Et differt hec demōstratio a de mōstratiōe pdicta in h. i. qz ista demōstratio est pp qd: pma aut qz: aut demōstratio ducēs ad incōueniēs. Demōstratiōes aut ducēs ad impossibile sunt gene ris signoz: sed declaratio eius qd est cām ēē acceptā p medio termino in hac demōstratiōe accipit⁹ ex de mōstratiōe pdicta. Demōstratio igit pdicta aut pdi cte pbāt mūdū ēē vnicū: z cū h cām pp quā mūdus est vnic⁹: z scire cām dat nobis sciam huius rei cum sua causa qd est perfectissimū modoz fidei: quapro pter dissoluitur questio accidens in hoc.

¶ Bīcam aut primū qd dicimus esse celus quoz modis: vt magis nobis manifestū fiat qd querit⁹. Ano quidē igit mō dicim⁹ celus substātiā extreme toti⁹ circūferētiā: aut cor pus nālē qd est in extrema circūferētiā toti⁹. Cōsueuimus. n. extremū: z qd sursum maxime locare celū in quo z diuīnus oē lo cat⁹ esse dicim⁹. ¶ Alio aut rursus mō cōt nuū corpus extreme circūferētiē toti⁹ in lu na z sol z quedā astroz: etenī hec in celo ēē dicimus. ¶ Adhuc aliter dicim⁹ celū cōten tum corpus ab extrema circūferētiā. Totū enī z omne cōsueuimus dicere celum.

¶ Sed anteqz hoc faciam⁹ volumus hic pscrutari prius quid intēdimus cū dicim⁹ ce lus: z quoz modis dī celum: vt sit illud qd qrimus de hoc magis manifestū. ¶ Bīcam⁹ ergo qz celū dī fm vnūz modum vlti muz motuū toti⁹: z corpus nālē qd est in

Lōmē. sup. ce. z mun.

Abā pma ē in po: celus aut est mā in actu: z nullaz hz potētiā nī si ad vbi. 35 2. ca. de suba orb. 2. g. me. 2. 12. z p pp. 63.

Abāe pluri mox induit duoz sunt ter minate qnta qto z excessus ier eas ēē ter minat⁹. 3. dē 2. de aia. 1. p. 41. z bīc. 1. 1. c. 116. z 6. pp. 52. z qūb.

Demōstratiōe ducēs ad i. pole sit gūis signoz.

Celū triplē.

Celū respectū vniuersi ē qm forā z etia qm mā. Idem sup. pñ. 2. 4. Celus nō hz māz. 3. dē. 6. c. 20. qz ibi. Diagressio qz qrit vtiqz res intellecta i cor pore celesti sit hoc sensatū. Solutio.

De celo et mundo

ultimo motus totius. Consequenter sumus igitur appellare orizonta mundi et suum superius celum: et dicimus quod illic habitant spiritualia. **C** Bricamus etiam secundum aliam modum celum corpus continens cum orizonte motus totius mundi ubi sunt sol et luna et quedam stelle. Consequenter nem igitur habemus dicere quod sol et luna sunt fixi in celo. **E**t etiam dicimus alio modo illud corpus continens ex ultimo motus totius. Et assueti etiam sumus appellare perfectum et totum celum.

¶ Cum voluit declarare quod nihil est extra celum: et quod materia celi est conclusa in eo: vult ante narrare secundum quod quorundam modorum de celis apud eos: ut primo eius sit magis manifestus. **¶** Dicit ergo: celum de uno modo est: et intendit per corpus totum neutrum quod mouetur secundum motum diurnum: hoc enim corpus est finis motus corporum naturalium motorum et mobilium recte. **¶** Et hoc intenderat cum dixit: ultimum motus totius et corpus naturale quod est in ultimo motus totius: id est ipsius est corpus naturale in quo finitur motus corporum motorum mobilium ad superius: aut intendit: et ipsum esse corpus naturale cuius motus est ultimus motus totius. Motus enim celi totius est ultimus omnium illorum mobilium que sunt apud nos: non vere est primum motum. **¶** Dicit autem sumus igitur dicere orizonta mundi et suum superius: celum: dicit quod hoc nomen celus dicebatur apud eos de eo quod est supremum in toto mundo: forte hoc erit magis famosus: ideoque dedit eam et dixit: dicimus quod illic habitant omnia spiritualia: id est signus quod celum de grece de corpore ultimo quod circula riter mouetur: et per hoc dicit: primum cuius orizonte totius mundi ubi sol et luna et cetera: quod est primum cum fine motus eorum que sunt sub eo ex corporibus celestibus in quibus sunt sol et planete. **¶** Dicit autem habemus assueti dicere quod sol et luna et cetera: hoc est significatio quod hoc nomen celus dicitur de orbe ultimo continens totum: quoniam stelle sunt in eo fixe vere: et hoc nomen celum non dicebatur apud eos nisi de corpore in quo stelle sunt fixe. **¶** Dicit et cetera: de alio modo est: id est de celum de toto mundo: et ideo descripsit ipsum quod est corpus contentum ex motu totius: id est quod continetur sub ultimo motu: et hoc dicit apud nos mundus non celum: hoc intendebat in hoc declarare esse unicum: quod extra ipsum nihil est ex sua materia: et de hac dicit simpliciter et absolute totum et completum: ut in primo dictum est: et nomen celi dicitur apud eos simpliciter et completum dedit rationem quod hoc nomen celum dicitur de toto mundo.

¶ Tripliciter autem dicto celo: totum ab extrema circumferentia continens ex eo necesse est stare naturale et sensibili corpore: propter neque esse velle extra celum corpus: neque contingere factum esse. Si enim est extra extremam periferiam corpus physici: necesse ipsum: aut simplicius esse corporum: aut compositum: aut per se nam preter nam se habere. Simplicius quidem igitur nullum vtiq; erit. Quod enim circumscribitur ostensum est: quoniam non contingit permutare simplicius locum. Sed et neque quod a medio possibile: neque quod in medio subsistat.

Secundum nam quidem enim non vtiq; existit: alia enim ipsorum propria loca. Preter namque aut si quis dicitur: alij cuiusdam erit secundum nam qui extra locum. Eum enim qui hunc preter nam necessarium alij esse secundum naturam. Sed non erat aliud corpus preter hoc. Non igitur est possibile vllum simplicius extra celum corpus esse. Si autem neque simplicius neque mixtorum. Necesse enim esse simplicia mixto existere.

¶ Cum igitur celum tribus modis dicatur. Bricamus quod totum continens ex ultimo motus totius est compositum ex toto corpore naturali sensibili necessario. Quoniam extra celum nullus corpus est: neque est possibile ut sit omnino. Solummodo perferuntur de hoc et vtiq; extra celus est corpus: aut est pole: ut illic sit corpus. **¶** Bricamus igitur quod si extra celum sit corpus: aut est ex corporibus simplicibus: aut ex compositis: aut erit illic naturaliter: aut accidentaliter. Si extra celum nullus corporum simplicium est omnino: itaque enim declarauimus et diximus superius quod impossibile est corpus totum mutare locum suum. Et est impossibile est ut illud corpus sit corpus quod mouetur a medio: neque ad medium: quoniam si esset aliquid quod istorum corporum: tunc ille locus non esset naturalis ei. Loca igitur istorum corporum simplicium sunt alia ab illo loco et sunt cognita et manifesta. Si ergo ille locus quiescit extra celum fuerit accidentaliter illi corpori: erit naturaliter alteri corpori necessario. Bricamus enim multoties quod cum aliquis locus fuerit accidentaliter alicui corpori necessario erit naturalis alij. Sed non videmus aliud corpus ab istis corporibus simplicibus. scilicet a corpore rotundo et a corpore quod vadit ad medium et a medio. Et cum ita sit impossibile est ut aliquod corpus corporum simplicium sit extra celum. Et cum hoc est impossibile: ipole est etiam quod illic sit aliquod corpus compositum: quoniam cum aliquod corpus compositum fuerit: necessario erunt illic corpora simplicia.

¶ Cum dicitur quod idem idem cuius materia in eo est conclusa est vni cum nudo: vult declarare quod hoc est vniuersum mundi. **¶** Et dixit dicamus quod totum continens et cetera: dicamus quod totum mundus quod est totum continens omnia corpora naturalia quod est vltimum: et motum quod est continens omnia que sunt in eo est vniuersum ex omnibus corporibus naturalibus sensibilibus que sunt materia eius. **¶** Dicit et cetera: dicit: et enim celum corpus nullum est neque est pole: id est non est necesse: nos delabimur quod nullum corpus est extra celum neque est in futuro. **¶** Dicitur declarare modo quod nullum corpus extra celum sit. Si enim est celum est aliquod corpus: aut est vniuersum: aut simplex: si simplex: aut in loco ei naturaliter: aut accidentaliter. **¶** Dicit et cetera: dicamus quod ipole est inueniri corpus simplex est mundum: corpus enim aut circulariter mouetur aut recte: si circulariter mouetur ipole est ut sit in alio loco accidentaliter. Delatui enim corpus quod circulariter mouetur ipole est transire in a suo

Idē. s. i. cō.
22. r. v. p. 7.
cō. 94.

De
te c
lelu
pōi
s. p.

De
pōi
s. 4.
Idē.

De celo 7 mundo

git fieri corp⁹. Manifestū igit qm neqz loc⁹ neqz vacuū neqz tps ē exteri⁹. Propter qd qdē neqz apra nata sunt: qd ibi sunt esse in lo co: neqz tps ipsa facit senescere. Neqz vlli⁹ eoz est vlla mutatio q sup eā: q matie extra ordinatā rationē. S; alterabilia 7 ipassibi lia optimā habētia vitā 7 p se sufficiētissimā pficiūt toto eterno: eteniz hoc nomē diuine enūciatū est ab antiquis. Finis. n. ptnēs id qd vniūsculūqz vite tps cui⁹ nihil est extra finem: eternū vniūsculūqz vocatū est. Scdm eādē asr rōnē 7 totū celi finis: 7 oē tps 7 ifinitatē ptnēs. Sempiternitas est a semp eē sumēs denotatiōe imortalis sane atqz diuina. Tñ 7 alijs cōicari est: bis qdes clari⁹: bis qdē obscuri⁹ ēē 7 viuere. Eteniz quēadmodū in enchyridijs pbilosopbisma tib⁹. i. eternis sentētijs circa diuinā multo tiēs declaratū est rōnib⁹: q diuinū itāsmu tabile necium est eē oē. Primū 7 summū: qd sic se bz bis testificat dictis: Neqz enim aliud meli⁹ est qd mouebit. Illud. n. vtqz erit diuini⁹: neqz bz pū aliqd: neqz idtgēs est bonoz eoz q cuiūqz sunt. Et icessabili itaqz motu mouet rōnabilr. Dia. n. gescūt que mouent qñ venerint in locū ppiū. Et autē qd circum corp⁹ pōitōides locus vnde i cepit 7 in quē consumat.

C Et iā declarauim⁹ sup⁹ q extra celū nō est loc⁹ neqz vacuū neqz tpus. **C** Quapp qd ē illic nō ē in loco: neqz tps p corūpēre ipz. **C** Et nullū extrinsecū ab vltio mor⁹ p altera ri 7 trāsmutari oio. **C** S; semp ē pmanēs nō trāsmutabile neqz passibile. Alia ē illic semp pmanēs ppetua fm ppetuitatē seculi scloz: qd nō finit: neqz destruit⁹: 7 ē vitā nobilissima. **C** Et bñ dixerūt antiq in explana tiōe h⁹ nois seculū. Dixerūt. n. q finis 7 ori zon ptnēs tps vite cuiusqz rei vite: post qd: 7 retro qd nō ē tps aliū nālē: est seculū illi⁹ rei. Scdm igit hūc modū dicim⁹ q finis ori zontis totū celi: 7 finis ptnēs totū tps ppe tuū ē scz celi: 7 h nomē deriuat a suo actu: qm semp ē ppetuū. Et i qbusdā reb⁹ semp est manifestū: 7 in qbusdā paz. **C** Et iā di xim⁹ in libris d pbia etnea quā posuim⁹ vul go: q o3 spūale vr nō trāsmutet n3 corūpaf. **C** Mē cā ois eē: 7 post ipz nō ē alia cā. Et est sz hūc modū neqz trāsmutabile n3 alte rabile pfcitū 7 ppletū 7 etnū pfcia. Supra ipz. n. ē alia cā nota vt moueat ipz. Si igit ineniat alia cā: tunc erit ēē pfcā etnā etnā: 7

post ipz nō erit alia nobilior. Et ēē dicim⁹ q nō recipit aliqz occasiōez illud spūale: 7 mor⁹ ei⁹ ē ppetū fine abscondē. Et dignū est hūc bñc morū: qm oēs res gescūt p mor⁹ cū puenit ad suū locū. Hoc at corp⁹ mobile n gescit oio p suū motū. **C** M loc⁹ ist⁹ corpis rōndi est vn⁹. i. q loc⁹ principij mor⁹ est lo cus finis mor⁹ eius. Quapropter est perpe tui motus: 7 nō quiescit oio.

C Et si declarū ē q ex mūdū nō ē loc⁹ neqz tps necē 100 est vt entia q sūt illic nō sūt in loco n3 i tpe. Quapp tps nō p corūpi. i. qz nō accidit trāsmutā 7 corūp accis tpalib⁹. **C** Et cū dixit q sūt illic possum⁹ itelli gere p⁹ cāz: p⁹ orbe ptnēs totū. n. ē sz rōnē Az. rōnabilr: iā dixit Themiſt⁹ q Alex. dixit manife ste istas duas explanatōes itelligi ex fmōe. **C** Et cū itelligat ex eo p⁹ cām attribuit alr illic ipm ptnēti Az. qm morio ei⁹ apperit illic p⁹: iō dixit fine oca ui pby. mouēs igit ē illic. In pūcto spere: 7 h mani⁹ est q illd qd nō ē in mānō ē in loco: neqz trāsmuta tur: cū nō sit in tpe. **C** Si aut itelligerim⁹ ipz orbe: mani⁹ est ēē q fm Az. nō ē in loco: oē. n. qd ē in loco ptnet sub corp⁹: sz ēē orbe nō ē corp⁹. q nō ē in loco 7 ē neqz in tpe: orbe. n. ē cā tps 7 nō terminat tpe: qm illd qd ē sp duras sup qd nō fugat successio nō est in eo: qm cū dixim⁹ h ē in pūcte ē vt ptnet ab ipō: oē qd ē in tpe o3 q tps ptnet ipz 7 succedat duo b⁹ extrinsecū. Si qz orbe nō ptnet a tpe. q nō ē in tpe: sz h qd itelligim⁹ de orbe nō ē aliū q illd qd itelligi mus de p⁹ cā. i. oīcē ea eē nō in tpe. **C** Et Alex. dixit sz q narrat Themiſt⁹. q ex h fmōe apperit mūdū eē eternū. Cū. n. oē gnābile 7 corūpti⁹ terminet a tpe. qd nō terminat a tpe ē ignābile 7 icorūptibile.

C D. o. r. nullū extrinsecū ab vltio mor⁹ alterat aut trāsmutat oio: itēdit p vlti⁹ mor⁹ supficie supicis orbe ptnēti totū. i. nullū qd ē in h loco si or bu lo cus alterat aut trāsmutat: 7 h magis apperit i p⁹ cā qz i orbe: p itelligi d orbe: 7 itelligit p vlti⁹ morū si nē motū cōpoz rectoz. **C** D. o. s. pmanēs ēē. 7 pos sum⁹ itelligē vitā q est i orbe: vitā q ē ēē orbe si dē q ē in illo ptnēte h ipz ēē. **C** D. o. r. bñ dixerūt an tiq. i. ex h qd dixim⁹ apperit q āng dixerūt bñ i noia tiōe ei⁹ qd itēdit p h nomen scdm: dicūt. n. q finis 7 oriō. i. q ipi appellabāt tps rei ptnēs eē ei⁹: 7 pdu rās cū eoz cū vitā ei⁹ aut eē rei pdu rās cū h tpe: ex q nō succedit tps in q sit illa res: neqz an: n3 post se culū illi⁹ rei 7 eternitatē ei⁹. **C** D. o. s. igit hūc mo⁹ dixim⁹ q finis ēē. i. sz igit hūc modū recte noiam⁹ ēē celi ptnēs tps scdm celi: per finē aut 7 oriōtā itē dit vltimitatē rei piz qz tps rei pdu rās cū suo eē aut suū eē pdu rās cū sua vitā: sz bz vitā est qñ terminās suū eē dī oriō 7 finis: ille oriō 7 finis dī scz illi⁹ rei. **C** Seculū igit celi ē vñ terminās eē oīs q pti net celū: sic scz rei ē suū eē terminās oēs ptes sui eē 7 si celū nō sit in tpe: sz pmi pncipij est suū eē ter minās eē oīs etnū quis n sit i tpe. **C** Et pp h⁹ pla to noīabat illd qd fuit anqz tps finis scdm: qz tps no uū ē apō ipz: itēdit p scdm eē terminās oia entia q fiūt an tps. **C** D. o. r. h nomē deriuat a sua opōe: qm ē sp ppetua. i. n oī eternū 7 ppetuū nisi ex sua opō ne ppetua. **C** D. o. r. i qbusdā reb⁹ mani⁹ ē ēē. i. vt mō bi v3 q noīatio rez ex suis opōnib⁹ ē manifesta in q busdā 7 i qbusdā noīatur q opōes rez sūt manifeste in qbusdā

Alia cōicari
ta ē eē 7 vitā
bis qdes cla
ri⁹ bis qdes
obscurū.

Alia cōicari

8. pp. 6. 34

Expō scdm

Orbis est ei
tuo 7 nō ter
minat ipz
id qd ē ipz
rās sup qd
supat lucet
ho nō ē in eo
Jdes. 4. p. 11
i. o. r. 11. 7
i. o. r. 3. pp. 3
Jdes. 3. celū
cō. pmo.

Do

Quid locū

in gbusdā: et in gbusdā nō. ¶ D. d. 2. iā diximus in li-
bris 2. et restat hūc pponi quā dixim⁹ in lib⁹ nro de
pbia vulgarī: et qd spūali nō pigit trāsmutatio ne-
q corruptio. Trāsmutatio enī nō accidit nisi pp cor-
ruptatē. ¶ D. d. 2. m. cā oīes ēē et post ipas nō est alia
cā: ite fmo ē qd rō p se: et qd cā oīus cārū oī qd nō
sit gnābilis neq corruptibilis: nisi hēat aliā cā: et pōt
irelligi qd necesse ē spūale nō trāsmutari neq alterari:
qd ē cā cāp: et ex h fmo de possum⁹ irelligere p mā cā:
et possum⁹ irelligē orbe. ¶ D. d. 2. ē f3 hūc modū 2. i.
cū sit h3 nēcū ē neq trāsmutari: neq alterari: et qd
sit pfectū: alterabile. n. nō ē pfectū. ¶ D. d. 2. q supra
ips nō ē alia cā nota vt moueat ip3: i. et nēcū ē qd cā
cāp sit h3: qz nescim⁹ aliā cā ēē supra ipam vt trāsmu-
tetur et alteretur ipas: cū nihil possit trāsmutari abs-
q cā trāsmutāte: et oēs pponēs cū eo qd sunt famose
sūt vere: et videt mibi qd iste sunt pponēs qd dixit in
pbia 2. tēna. ¶ D. d. 2. i. tē iūeniat aliā cā: videt qd i
ducit h3 qd fmo ei⁹ ē de orbe: qd cū dixit qd nēcū ē vt
orbe nō sit trāsmutabilis fm alterationē aut dimi-
tionē: qd ipē ē cā oīus repz alterabilis: et nescim⁹ aliā
cā h3 dixit aut p m p m sup cui⁹ ēē surgit dīfinitio. Si
igit iūeniat hēcā fm aliā viā: et cā ēē dignior vt
sit pmanēs nō trāsmutabilis: et qd sit cā cāp simplr:
et qd nō sit alia cā nobilior ea. h3 igit possum⁹ irelligē
gere de h fmo. ¶ Et ēē possum⁹ irelligere ipm
esse respōsus dicēti forte hēc ē cā corruptibilis pīor
orbe: et cā trāsmutabilis orbe in alia hora: et ipē di-
xit qd si ita sit opz vt sit hēcā corruptibilis qd sit cā
nō trāsmutabilis a cā trāsmutabilis nō exercitū i h
orbe: et in oib⁹ entib⁹ quocūq; g mō ponat nēcū est
ponē iūenire corpus nō alterabile neq corruptibile:
h3 est nēcū: qz alteras opz ēē corp⁹ mobile nēcū.
¶ D. d. 2. dixim⁹ ēē qd nō recipit aliā occasiōes 2. i. et
hoc est manifestus in orbe qd in pmo p m inquantus
narravit ip3 ēē mobile: et fm h3 intēdit p spūale cor-
pus spūale. ¶ D. d. 2. dignū ē 2. i. dignū ē h3 corp⁹ hie
eternū motū: qz corpa gēfētā nō mouent nisi cum
fuerint ex suū locū nālē: et gēfēt cū pueniūt ad ip3:
hoc aut corp⁹ qd nō h3 nisi vñū locū 2. ē mediū cir-
ca qd reuoluūt necesse ē moueri i eternū: qm ad locum
ex qd incipit: si incipit gēfēt in h3 situ et nō in alio: aut in h3
sit ist⁹ ipole est gēfēt in h3 situ et nō in alio: aut in h3
loco: et nō in alio si noientur illi situs loca. Necesse ē
igit vt sit motū in oib⁹: et h3 intēdebat cū dicit qd lo-
cus pncipij mor⁹ eius ē idē cū loco finis mor⁹ eius. i.
ēē corpi⁹ qd nālē gēfēt. ¶ Et debes scire qd hoc qd
dixit de cā eternitatis mor⁹ ei⁹ nō est cā cōplera: qm
si ita ēē i corpe finito iūeniret vīt ist⁹. S3 ē cā f3
nēcū ēē mae ist⁹ corpi⁹. qz nēcū ē vt h3 corp⁹ mo-
ueat sp nēcū ē vt nā ei⁹ sit h3. i. vt suū loc⁹ sit vñic⁹.
Quā si nō ēē ita opoteret vt moueret violētē: et si
moueret violētē mor⁹ ēē nō ppetu⁹. Et sic mouēs
ip3 nō ēē i mae: et opoteret vt gēfēret violētē. i. et vt
pigeret ei nēcū labor. Nā g mae ei⁹ ē inata nō mo-
ueri violētē et nō quiescere nālē: et nā mouētis est
innata non quiescere violentē: cum nō gēfēt vio-
lente aut nālē: et necessario erunt ppetu⁹ motus.

Tractatus quartus. Cap. I.
As aut determinatis dicamus
post h verū ingenitus aut geni-
tu: et vtrū corruptibilis aut in-
corruptibilis ptrafētes prius

aliorum suppositiones. Contrariorum enī
demonstrationes: dubitationes de pparijs
sunt. Simul autem et magis vltqz erūt cre-
dibilia dicenda: paudiētibus dubitatorū
sermonū iustificatiōes. Gratis enī condēna-
re videri minus vltqz nobis inest. Et enim
oportet disquisitores: sed non inimicos esse
iudicatos verum sufficienter.

¶ Et cū declarauimus diximus hēc: volu-
mus perferuari de celo: vtrū sit gnātus ab
aliquo aut nō: et vtrū sit corruptibile aut nō.
Sed an dicamus sermōes antiquorū de h3
vt rōnes p dīcentiū sint qōnes p dīcentes eis
ex aduersarijs eorū. Et nos cū h3 fecerimus:
tunc sermo noster erit dignior cū recipiatur
apud eos qd sunt bone discretiōis vel p fide-
ratiōis in discretiōe ipsoz vel intellectu. Et
magis cū audierint rōnes p dīcentiū primo.
Et iā scimus qd cū nos dixerimus i aliquo:
necesse est vt sic sit: aut sic visum est nobis.
Et cū hac opione et nēcū nō dixerimus
rōnes p dīcentiū in eis: tūc minus erit recti-
piede apud audientes ex distinguētib⁹ ppo-
sitiōes signorū et cōtēplatiōes intellectuū.
Et opz qui voluerit indicare vere vt nō sit
cōtradicens et odiens eis qd p dīcit: h3 opz ēē
diligentem ipsum et pacificum ei. Et ex pa-
cificatiōe est vt concedat ei sicut cōcederet
sibi de sermonibus recte: et de sciētia apud
terminos demonstrationum.

¶ Oportet ponere qd nō p se: vtrū mundus sit gnātus iōi
aut nō: qm determinatū sit ex p dīctis: sed nō volu-
mus vt sermo sit pfectior: de hoc ponere qōnes p se.
¶ Et qd cōplēmētū fmonis est destruere rōnes cō-
tradictiōis: vult mō icipere pferuari de h3: ponere
rōnes eorū qōnes per se: vt destructiō eorū sit manife-
stior. ¶ Et h3 intēdebat cū dixit: vt rōnes p dīcentiū
sint qōnes p dīcentib⁹ eisdem ex aduersarijs eorū. i. vt
sermo in destructiōe eorū nō sit f3 dīfensiōne alicui⁹
opionis: h3 ad qdendū veritatē in se. Plures g fmo-
nes aduersariorū in destructiōe suarū rōnū non sunt
nisi ad vincēdū nō ad sciēdū veritatē in se. Dag⁹ qd
vult pferuari de rōnib⁹ eorū nō fm qd sunt ei⁹ aduer-
sarij: h3 fm qd sunt qōnes querēde. ¶ D. d. 2. cū hoc
fecerimus 2. i. cū an nos destruximus rōnes aduer-
sariorū demonstratiō nra erit magis recipiēda: et cū
hoc sit vtilius ante auditū demonstratiōis. qd post
auditū. ¶ D. d. 2. magis cū audierint rōnes p dīcentiū
primo: et cū eius est: qd rōnes p dīcentiū sunt drie ra-
tiōnib⁹ nostris: et iō dīrium manifestius erit cū adiun-
ctus fuerit alij dīrio suo: et magis cū fuerit auditū vi-
lius dīrium an qd nobilius. ¶ Et cū dixit hoc. Dedit
rōnes super hoc: et nos scimus 2. i. qz manifestū ē p
se qd cū aliquis dixerit de aliquo qd ita est: aut nō est
et dederit demonstratiōē: et cū hoc non dixerit rōnes
p dīcentiū: neq destructiōes eorū: demonstratiō ei⁹ tūc
erit dībilior apd audientes pp paucitatē exercitiū i

Extra sopbi-
r. 10.

Contrarium
m. iustitias
cū aduon
cū fuerit: h3
pīario. 3. de
2. c. 1. c. 40.

De celo et mundo

distione demonstrationis et pponit dicitur fidei. Et sic de-
bat cum dicitur: ppones signum. Et d. dat alia proprietate
fui qua dicitur habere cum suo adversario si voluerit sci-
re veritatem: est ut non habeat odio suum adversarium:
sic sit pacificus in suis finibus: maxime in ea diversita-
tis est amicitia et odium. Deinde demonstravit quod sit
pacificus: est ut recipiat ex sermonibus adversarii sui
sicut ex suis. Et recipiat ex suo adversario demon-
strationes que sunt finis contradictiones finis quas ipse
recepit ipsas sibi: hoc intendebat cum dicitur: scien-
tia apud terminos demonstrationum.

Diffinitio de
et remota ab
odio et amor.

¶ **Genitum** quid est igitur oēs esse dicitur: et genitum
bi quid est sempiternum: bi aut corruptibilem
quod admodum quod scilicet aliter constituto. Et aut
vicissim quod quidem sic quod quidem aliter sese
hic corruptibilem: et sic sempiternum sic: quod
admodum Empedocles agrigētus et de
rachitis ephebus. Factum esse quod igitur semp-
piternum tamen esse dicere impossibile. Sola enim
hec ponendum rationabiliter quod in multis aut
oibus existit. De hoc aut accidit. **Primum**. Quia
enim que generantur et corrupti videntur.

Sola illa ra-
nabit ponē-
da sunt quod
in multis aut
oibus sunt ex-
istentia.
Quia que ge-
nerantur et cor-
rumpuntur.

¶ **Incipiamus** modo et dicamus quod oēs antiqui
puerunt quod celus est genitus. Sed quod cor-
ruptum quod non habuit principium neque finem in tempore.
Quidam aut dicunt ipsi hic finem in tempore et cade-
re sub corruptione: ut alia corpora genita. Qui
dā vero dicitur ipsum aliqui corrupti aliqui geniti:
et quia est sempiternum sine fine et sine absolutione: ut
Empedocles agrigētus et de rachitis ephe-
bus. Dicamus ergo quod sermo dicentis celum
esse maximum in finibus: et quod ipsum genitum res: et
quod perpetuum est sine fine et principio est im-
possibile. **Primum**. Non concedimus nec credimus
aliquam dispositionem: nisi viderimus ipsam in
oibus rebus: aut in pluribus. Hec aut dispo-
sitionis. scilicet celi dicere quod est genitum et quod non cor-
ruptum: neque cadit sub corruptione: nos videmus
Primum in rebus. Quia oia genita corrumpuntur.

¶ **Quia** narravit quod vult perferatari de sermonibus ad-
versarioz de mundo: incipit numerare opiniones eo-
rum. Et primo de cōtōēs enim pueniunt in hoc quod
celus est genitum: et nullus ante ipsum. Quod celus non est ge-
neratum. Et incipit narrare opiniones proprias. **Primum**. scilicet
quidā dicit ipsum non habere principium aut finem in tempore. sed
quidā dicit quod nullus corruptus neque habebit finem:
ita quod ipse succedat ei in futuro: et cum dicitur non hic principium
aut finem in tempore: intendit quod nullus ipse veniet in quo dis-
soluetur in suum principium ex quo genitus est: neque esse
eius habere finem in tempore futuro: hoc est opinio plato-
nis de mundo: videt enim quod genitus est postquam non fuit:
tamen est incorruptibilis. Et d. opiniones scōdam: et
d. quod quidā dicit ipsi habere finem in tempore. i. quod fuit iue-
tus mundus in tempore terminato et quod corruptus: et hoc
opinio est Anaxagorae: sicut narravit de eo in principi-
pio physicorum. Anaxagoras enim videt mundum esse gene-
ratum postquam non fuit et corruptibilem: ita quod nullus ens
erit ex eo oīno. Et d. sic alia corpora genabilia. i. quod

Contradictio
de opinione
Anaxagorae
hic et p. phy-
co. et act. 52.

est magis et cursum nāe. quod cum ponit genitum: opz ut
ponat corruptibilem: cum ples ples eius sunt hōpter ce-
lum. Et d. tertia opinione famofas in eius tpe: et di-
cit: quādo dicunt ipsum aliqui corrupti et aliqui geniti. i.
quidā dicit quod aliqui corrupti: aliqui geniti: et semp-
per est hoc: et sustinetes hanc opinionem dicitur et genitum et
finites: et sic dicit Empedocles. Et opinioes autē
de mundo sunt quatuor: aut credere ipsum non genitum: et
non corruptibilem: hoc est opinio Anaxagorae. et ipse fuit pri-
mus dicens hoc philosophus grecorum: et tenebat lex caldeo-
rum antiquarum: hoc intelligit ex vobis occultis caldeo-
rum. Et aut credere ipsum esse generabilem et corruptibilem: et
hoc est opinio Anaxagorae in physicis: hanc sustinent
tres leges quod sunt modo. scilicet mauroz et xpianoz et in-
deoz. Et opinio quarta est: plato: et est quod sit ge-
nerabile et non corruptibile. Et quarta vero est credere
non genitum et corruptibilem: et sic nullus dicebat in quibus
scimus nisi loquentes in se legis agnus sit finem vni esse
nam. Et cum dicitur opiniones de mundo: incipit dicere
quid ptingit autibus opiniois de impossibili. dicit: dica-
mus modo quod primo dicetis celum et sic sermo dicentis quod ce-
lus quod est mundus maximus et genitum postquam non fuit: et quod
ipsi genitum res cum genitum ipse creator: et quod perpetuum
sine fine in tempore futuro: et quod non inuenit in eo vltimum
neque principium in quod dissoluit: est sermo valde impossibilis: quod
dicitur sensui. Et d. eam de hoc dicitur: non enim conce-
dimus et credimus et sic. et quod iste sermo non creditur: quod
inductio qua inducunt oia pericula: dicitur huic opi-
nioni: sentimus enim quod esse genitum et corruptibilem. Et
ergo indicium. scilicet aliquid de genitum et infinitum non esse cor-
ruptibile non sentit neque in oibus: neque in pluribus: sed
et oē quod est genitum est corruptibile. Et sic quod dicitur
sufficiens. scilicet quod non debemus credere aliquid hic aliquis
disponem: donec inueniat in maiori parte illi reiaut
in oibus. Iudicium autem huius affirmat per inductionem et per
demonstrationem: et ita affirmat est: quibus non sentiat
in quibusdam neque in oibus: sed in videri quod intendebat dicere
quod impossibile credenda est: ita impossibile est ut est. Primum
sit in quibusdam illius reiaut in oibus nobis creditur. quod
d. cum fides dispositionum quarunda reiaut est sentiendo il-
la dispositionem existet in oibus illius rei aut in pluri-
bus: impossibile est igitur habere fidem de re: cuius
cōterarium sentiat in omnibus illius rei.

Aristoteles
opio quas
ipsum tenet
lex caldeo-
rum: quod
genitum et
corruptum
est. Anaxago-
ras opinio
quod quod
genitum et
corruptum
est. Opinio
quod quod
genitum et
corruptum
est. Opinio
quod quod
genitum et
corruptum
est.

Ita debet
credere aliquid
habere aliquid
disponem
nec inueniat
ipsas in maiori
parte illi reiaut
in oibus.

¶ **Et** etiam dicimus quod res in qua non est po-
tentia quā alteratur ex sua dispositione ne-
cessario

cessario sue alterationis est causa ut alteret. Dicamus ergo qd si mundus fuit cōpositus ex reb⁹: quaruz dispositiones fuerūt primo alter a dispōne mūdi: et fuit ipole illas dispōnes mutari: imple est ut mūdus fiat ex eis oino. Si qd possibiles sunt alterari et trāsmutari necessario: et nō sint fm vnā dispōne ppetuā: si ita fuerint cū alterabūt ille res possibiles erūt dissolui et diminui ēt. Si qd dissoluant et cōponunt ēt. Erūt ergo p hunc modū dissolui et cōponi in infinitū. Si ergo hoc ita sit fm hūc modū mūdus cadet sub corruptione: non sicut dixerunt ipsuz ex extra corruptionem et consumptionem.

103 ¶ Id est qd res carentes potētia trāsmutationis et alterationis: ipole est ut trāsmutent in aliq⁹ hora: qm si ita ēt tūc alteratio ēt cā sui ipsius. i. esset alteratio sine possibilitate: itendit per alterationē trāsmutationē simplicē. ¶ Et cū posuit hāc pōne dicentem qd illud qd ipole est alterari oino non alterabit: nisi idē ēt cā sui ipsi. i. ēt cā et cātū idē. et inueniet aliqd sine cā. ¶ Deinde si mūdus fuit cōpositus et i. manifestū est p se qd ea ex qb⁹ fuit cōpositus mūdus p qd fingit: hēbant trāsmutationem illi quā post habebat: et qd iste dispōnes mutabāt als. i. qd dices qd mūdus carebat cōpositione: et post hēbant cōpositionem. Si igit⁹ aliq⁹ ex eis cōponebat mūdus fuit ipole possibile componi ex eis: nō fuit possibile cōponi ex eis nisi ēt pole: ut idē esset cā sui ipsius. ¶ Et cū posuit qd mūdus nō generat nisi a reb⁹ possibilib⁹ recipere formā mūdi aliq⁹ recipere ipsas dixit. Si igit⁹ res possibiles sint alterari et i. si igit⁹ ille res ex qbus fit mundus possibiles sunt trāsmutari in formā mūdi: et nō remanere p eadē dispōnem fm quā alterabatur. ptinget cū alterabunt in formā mūdi ex forma habita qd sunt possibiles alterari ex forma mūdi in formā p mā quā hēbāt. ¶ Et si intēdebat cū dixit: si igit⁹ ita sit et i. si igit⁹ ille res sunt possibiles alterari in formā mūdi: ptinget qd cū alterabāt in formas mundi fm qd elementa alterant ex pūatione cōpositionis in pōnes qd sunt possibiles dissolui ad primā compositionē. ¶ D. d. et si dissoluant cōponunt. i. et si possibiles sunt dissolui dissoluent: et cū dissoluant si fuerint possibiles cōponi cōponent: nō igit⁹ cessabit mūdus esse in gnatione et corruptione ppetua. D. d. si igit⁹ dixerūt ipsi et extra corruptionē. i. ptingit eis ex dno sermone eoz sicut dixerūt ipm esse gnātū: et cū hoc imūne a corruptione et declarabit post qd imū possibile est ut pole nō creat ad esse in tpe finito. ¶ Anphiluz aut⁹ qd qdā conat ferre sibi ipsi dicentū incorruptibile qd ē: factuz aut⁹ nō ē ver⁹. Sili⁹ n. dicit⁹ his qd descriptiones scribūt: et seipsos dixisse de gnatiōe nō tāq⁹ generatus sit aliq⁹: s3 doctrine grā tāq⁹ magis istructes velut dscriptiōe genitū aspiciētes. ¶ Rō aut⁹ quā dixerūt cū laborāt in affirmādo mūdū esse gnātū et nō corruptibilez nō est vera: et destruit per verā demōstrationē. Dixerunt enī sicut geometre faciūt in figu-

ris cōpositis ex p lib⁹ lineis: ita faciūt nos in mūdo. Geometre enīz cū voluerit dicē quō figur⁹ sint: dicit⁹ qd ista figura cōponit⁹ ex ista linea: deinde ex ista: ad dimīdandū b⁹ discipul⁹. Et ita fecim⁹ nos cū lib⁹ qd dixit qd mūd⁹ sit: nō qd tps fuit et mūdus nō fuit. S3 ut doctrina sit manifestior discipulis: qd ex b⁹ gnābat prius: deinde ex b⁹ sicut fecimus in figuris.

¶ Cum dixerit dicenti mūdū ēē gnātū et non corruptibile: cepit dādicere exēplo eoz. i. quō imaginat⁹ gnābile nō in tpe: tps. n. apud Platonē dicēte hunc sermonē: sequitur motū celi: ut apud Arist⁹. et cū ita sit cōtinget ei aliqd ipole. i. ut aliqd genereē nō in tpe. ¶ Quapp⁹ Plato dat rōnē in b⁹ de gnatiōe figura: rus: de superficie et lineis. dicēdo: nō diximus qd mūdus sit ex reb⁹ simplicib⁹: ex qbus cōponit⁹: ita qd simplicia sint priora cōpositis tpe: videmus. n. qd tēpus sequitur motū celis: volumus dicere quō sint priora mundo. i. hac forma cōposita: qm sicut geometre docere volūt quō linea et superficies sint pōes figure: et qd figura cōponit⁹ ex eis: et qd nullus intelligit p hanc prioritatē: prioritatē tpale: ita nō est intelligendū ex sermone nro: qd res ex qbus mūdus fit sint pōa mūdo fm tēpus: sed priora tūc: cum attribuitur tem/pori inueniunt in eo in simul: sicut est dispositio de lineis cū figuris: quasi igit⁹ voluit declarare ex hoc qd omne in quo dī esse prius aliq⁹ non dicit⁹ tūc fm tēpus omnino. ¶ Et verum est hoc: sed ptingit ei si b⁹ non prius fuit tūc tēpus: ut sit prius inesse tūc: sed et res priores inesse sunt in simul in tpe: et sunt eterne: sicut dispositio de superficiebus et lineis cū figuris ē cum non sit tertius modus pōtatis. Plato aut⁹ pōnit illas res ex quibus mundus fit priora mūdo fm seculū: et nos loquimur de hoc cū Arist⁹. dādicet hūc.

¶ Hoc aut⁹ est quēadmodū dicimus nō idē. In factiōe qd ēnī dscriptiōn⁹ pōitis oib⁹ esse sili⁹ idēz accidit. In demōstrationib⁹ aut⁹ hor⁹ nō idē: s3 impossibile. Que enī accipiunt prius et posterius subcontraria sunt. ¶ Et nos dādicemus eis dicēdo: qd b⁹ exēplū nō cōuenit eis: ex qb⁹ sit mūdus. In factura enī figuraz et ex cōpositiōe eaz figura nō fit perfecta et cōpleta: nisi p oēs lineas ex qbus cōponit⁹: et figura nō fit figura nisi p alterationē lineaz: ex qbus cōponit⁹: neq⁹ etiam sit figura nisi oēs linee sint in simul. Si enīz voluerint dicit⁹ eaz assimilari et verificare ipsum nō manifestabuntur oēs linee simul: sed declarabunt lineam post lineam: donec perficiant omnes lineas totius figure.

¶ Dicit qd hoc exemplum de generatione mundi ex simplicibus ex quibus componitur non cōuenit cōpositioni figuraz ex superficiebus et lineis: ita qd altera duarum cōpositionū non assimilatur alteri tribus modis. Quoz vnus est qd figura non inuenit in aliq⁹ hora diminuta aliq⁹ linea lineaz: ex qb⁹ componit⁹ cēdo figura in actu. ¶ Et si intēdebat cū dixit: figura nō erit pfecta nisi p oēs lineas. i. qd figura nō sit in aliq⁹ hora actu si fuerit diminuta in aliq⁹ linea.

104

¶ Duo apud Platonē sequit⁹ motū celi: sicut apud Arist⁹.

¶ Res priores inesse sunt in simul in tpe: et sunt eterne. Idēz cōsequenti 4. 2. capi. de suba. oib⁹. Idēz p. 3. co. 106.

105

De celo 7 mundo

106 ¶ Et narravit quō figure cōponuntur ex lineis ⁊ res
 appropriatas buic cōpositioni inceptit notificare qd
 contingit eis. f. qd fingit eis qd cōpositio mundi ē tria
 buic cōpositio. ¶ Et dicitur cōpositio aut mundi ⁊ cō
 positio quā fingit buic mundi qd sit gnatiō nō ē sō
 dus cōpositiois figurat. ¶ Dicitur narrare oīam
 inter duas pōnes ⁊ dicitur p. a. n. ⁊ c. v. mibi v. qd
 nā rex ex qd mūdus cōponit f. qd fingit dīffer ⁊
 nā lineas ex qd cōponuntur figure. p. n. nobis ex

Essentia pri-
uationis non
transmutat in
esse. Idem. 6.
pb. 7. 2. 6. 10
p^o pb. 51. 1. 6.
phy. 4. 2. 62.

time

titus autē p̄sistentia mundus ⁊ celus. Non
vtriqz mundus generabitur ⁊ corrumpet:
sed dispositiones ipsius.

C Dicētes autē mūdū gnāri aliqñ ⁊ corrupi:
volūt ponere mūdū semp eē sine p̄suptioe:
s3 forma ei⁹ alterat ⁊ transmutat successine
de forma in formā. **U** g. ex pueritia in viz:
ex viro i pueritiā. Aliqñ i gē corrupi puer
⁊ fit vir: s3 aliqñ corrupi vir ⁊ fit puer. **D**i
camus igit qd iste fmo est falsus: cum. n. ele
menta veniunt adiucē nō sunt ex eis dispo
sitiones diuerse: s3 vna ordiatio: ⁊ vna dispo
sicio. **E**t ipsi pcedunt b: qz ponunt gnātionē
⁊ corruptiōis cās: s3 tñ cās corruptiōis p̄tra
riā eē gnātiōis. **D**icamus g qd si corp⁹ mūdū
p̄tinuū totū: ⁊ aliqñ fuerit s3 hāc dispo
sitionem: ⁊ aliqñ fm aliā: ⁊ semp reuoluitur
fm hunc modū: ⁊ fuerit ppositio mundi
⁊ celli fm quācūqz dispōnem sic. **T**ūc mun
dus nō erit gnātus: neqz trāsmutabilis: ne
qz corruptibilis: sed dispositiones eius sunt
que consumuntur ⁊ corumpuntur.

107 **C**um cōpleuit dictionē opiniōis dicētis mundus
eē gnātū s3 nō corruptibilē ⁊ dictionē exēploꝝ ve
re: incipit dīcere opiniōi dicētis ip̄s eē gnābilē ⁊ cor
ruptibilē in reuolutiōe. **U** g. semp trāssert ex gnōne
i corruptiōes ⁊ eē. **E**t dicit: dicētes autē mūdū ⁊ c.
id est p̄git eis qd dixerūt. **U** g. mūdus sit p̄petu⁹ s3
suā formā subalē sine p̄sumptiōe ⁊ gnōne i suba: qm
trāsmutatio nō ē de for⁹ in formā: s3 de accitē in ac
cidēs. i. de dispōne in dispōne. **E**t dicit: h itēdebat cūz
dixit: ex forma in formā: signū ei⁹ est qd dixit pus.
U g. ex pueritia. i. b qd dixit de mūdō est. quēadmo
dū diximus in aliq idimūdo ip̄m eē eternū: s3 aliqñ
trāsmutat ex pueritia in iuuetutē: ⁊ aliqñ ex iuuetu
te in pueritiā. **D**einde incipit narrare modū ex q
p̄tingit eis b ⁊ dixit: dicamus nos qd iste sermo ⁊ c. i.
qm dicētes hoc fingūt qd elemēta ex qb⁹ sit iste mū
dus: p̄gregant aliqñ ⁊ aliquādo separant: ex qb⁹ sit
gnātiō ⁊ corruptiō. **E**t cūz ita sit subē nō erit gnātiō
⁊ corruptiō: cū diffō elinto ⁊ ordiatio sit eadē apō
cōgregationē ⁊ separatiōes. **U**idēt igit qd itēdebat di
cere cum dixit: nō erāt ex eis dispōnes diuerse. i. for
me diuerse: signūz huius est qd dixit qd ex eis erat
vna ordiatio. **E**t pōt itelligi qd dispōnes ex qb⁹
trāsmutant elemēta nō erūt infinite in spēs: s3 ex eis
erūt dispōnes eedez in spē ⁊ diffōne: que semp itērā
tur in elintis fm reciprocationem. **E**t itēdebat p b qd
si dispōnes essent infinite in spē cōtigeret: vt omnis
dispō eaz esset corruptibilis simplr cū nunqz reuer
tatur: qñ igit vult dem̄rare qd p̄tingit sustentibus
hāc op̄ione: qd idimūdo mūdus sit etern⁹ i suba: ⁊
in accitib⁹ eternus in spē. **E**t dixit hoc: qz si accitria
eius nō eēt eterna in spē pole eēt dicere ip̄s aliquo
mō corruptibilē: ⁊ necesse fuit vt accitria sint eterna in
spēs: cū illa accitria sunt opposita ⁊ itērāda sup mun
dus: vt p̄gregatio ⁊ separatio quā dixit dñs istius fmo
nis: ⁊ ip̄s inuebat cū dixit: vt ip̄s concedat b qz po
nūt ⁊ c. qz **E**mpedocles pcedit istas dispōnes p̄tra

rias: ⁊ ponit dispōne quā dixit gnōne cās aliam a cā
quā ponit dispōne quā dixit corruptiōes. **U** g. ponit
cām gnōnis amicitia: ⁊ cām corruptiōis licem. **E**t
cū narrat qd contingit eis qd elinta sunt eterna idi
uidua in suba eterna ip̄e in dispōnib⁹: incipit dmon
strare qd tale nō debz dici absolute neqz eē gnōnem
mūdi neqz corruptiōne. **E**t dixit: dicamus ēt qd si
corpus ⁊ c. i. pōt itelligi ex isto fmo: qd si corpora ex
qb⁹ mūdus cōponit fuerint neqz gnābilia neqz cor
ruptibilia: ⁊ b itēdebat cū dixit: p̄tinuū totū: ⁊ h⁹
corpa aliqñ inueniunt fm aliqñ dispōne: ⁊ aliqñ s3
aliā: ⁊ semp reciprocatur: necesse est vt mūdus sit eter
nus. **U**isum est igit qd itēdebat cū dixit: ⁊ erit cōpo
sicio mūdū ⁊ celli fm quācūqz dispōnem sic. i. ex his
duab⁹ dispōnib⁹ reciprocabit⁹. **E**t itelligat p dispo
sitiōes cōpositio qd est in ip̄o mūdō. **E**t possum⁹
intelligere huc per dispōne aliquā aliā itētiōes. i. cō
positiōne corporū: ex qb⁹ cōstat mūdus nō cōpositio
nē mūdū ex eis. i. dū nō dissoluit cōpositio illoꝝ cor
porū simpliciū ex qb⁹ sit mūdus fm quēcūqz modū
sit cōpositio corporū. **U** g. aut ex mā ⁊ forma: aut ex p̄tibus
idimūbilib⁹. **H**ec autē corpa nō trāsmutāt in dispō
sitiōib⁹: nisi pp p̄tinuationē aliqñ ⁊ separatiōes aliqñ.
Cōtingit. n. ex b qd mūdus sit etern⁹: neqz gnābilis:
neqz corruptibilis in suba. **E**t d. d. s3 tñ dispōnes ei⁹
sunt qd corumpuntur: ⁊ pōt itelligi cōpositio corporum
simpliciū: sic diximus adiucē apud p̄gregatiōes ⁊
separatiōes qd dixit **E**mpedocles. **E**t possumus in
telligere p dispōnes p̄gregationē ⁊ segregatiōne cor
porū simpliciū in se nō tñ adiucē. **H** n. cōpositio con
tingit eis vt sit eterna: cū nō sint corpora simpliciā
in que fiat dissolutio illoꝝ corporū simpliciū ex qb⁹
mūdus cōponit. **N**ecessē est vt cōpositio corporum
simpliciū ex qb⁹ mūdus cōponit sit ppositio necēia:
cōpositio autē mūdū ex illis corporib⁹ nō ē necē apud
eos vt sit necēia: s3 dissolutio hui⁹ p̄pōnis nō ē gnātiō
neqz corruptiō: cū gnātiō ⁊ corruptiō apō eos oēs nō
est nisi in cōpositiōe corporū ex qb⁹ mūdus p̄ponit:
⁊ pp b p̄git eis s3 hāc op̄ione: vt mūdus nō sit ge
nerabilis ⁊ corruptibilis in suba sed in accitibus.

Totaliter autē scm corrupi: ⁊ non reflecti
exire qdē vno ipole ē. **P**ropt̄ qz. n. fieret sp
eristebat qd an ip̄s p̄sistētia: qñ facta nō pole
eē dicim⁹ trāsmutari. **I**nfinitis autē entibus
mūdus p̄tingit magis: s3 tñ ⁊ b vtz pole aut
impole erit manifestū ex posterioribus.

Dicētes vo qd mūdus sit corruptibilis ⁊
nō reueret oīno ad gnātiōē. **R**ndebimus
eis qd si mūdus sit vnus ipole ē vt fmo eoz
sit verus oīo. **A**ñqz mūdus fuerit: fuit illd
ex quo cōponebat: ⁊ nisi illd eēt an gnātiō
nem: nō dicemus qd illd alteret in ipsuz. **S**i
tqz habuit potētā vt alteret pole ē vt mun
dus ex eo reuertat. **S**i autē mundus non sit
vn⁹ s3 p̄tes: tūc forte vtz dicunt de mūdō.

S3 nos dicim⁹ post: vtrū ē pole an non.
Modo vult dīcere opiniōi dicētū mūdum esse
gnābilē ⁊ corruptibilē corruptiōe eterna sine gene
ratiōe. **E**t dixit: dicētes vo qd mūdus ⁊ c. i. dicētes
aut qd mūdus corrupi post gnātiōne: ⁊ qd nūqz re
ueret ad gnātiōne mētunt: ⁊ sic destruem⁹ sermo

Et dicit opp^m
6. p̄p̄. c. 1. ⁊
p̄ p̄p̄. 32.

Prima ex
positio.

Expō scs2

Expō pma

Expō scs2

Expō pma

Expō scs2

De celo 7 mundo

[illegible]

Tunc autem quibus pringere videret: et ingerere aliquid ens corrupti: et genitrix incomprensibile perdurare: sicut in Timotheo. Ibi enim ait celum factum quod esse non solum: sed et fore de cetero semper in tempore. ad quos nalliter quidem de celo solus est dictus. Univerfali autem de omnibus spectantibus hoc manifestum.

E Sū autē alij qui dicūt pole est vt aliquid
nō generet tamē corripit: z possibile est vt
aliqd generet z nō corripat: vt dēū est in
Timo: q celli generatū est: z est perpe-
tuum in ceteris tēpibz sine corruptione: z
consumptiōe. Nos xpo dicam⁹ q fiti nō
celli disponū: nisi tārum fermōe naturalis:
z nos perscrutabimur de h̄ verificatione
perscrutatioe cōtinēte oia. Si enī hoc fece-
rim⁹: manifestabit tūc nobis: vtrū ce-
lum sit generatū sine corruptione.

109 ¶ **C**us dñs frauit mundus nō ē gnābile aut cor-
ruptibile: qm̄ pseruari vtz zōs f̄r in eo pō^a ad cor-
ruptionē: qm̄ g cecidit qd in eterno erit pō^a ad cor-
ptionē: pō^a ē ap̄d am̄ vralig generē: ⁊ remaneat
post eternus vl ppetui: vrp̄lato in Timeo: tunc
habebit pō^a ad corruptionē: abiqz corruptionē: qm̄
autē gnābile erat corruptibile in actu. Lūz īgnō-
rāti corruptibile est in pō^a: s̄lly pō^a est f̄m bā op̄a-
tionē qd aliqd aḡt in p̄terito s̄l fuit in futuro t̄i
corruptat: pō^a n. corruptionis in eo tpe īfinito fuit. s̄ p̄ter-
ito: deide exibit in actus post tpe īf. ¶ **A**l Et dicit
sermōe dicentū qd celus est gnātus ⁊ nō corruptibi-
lego nō dūponēbat celus dūpōne nāliqñ māifestū

est per inductionē vles qd oē gnātū est corruptibile.
¶ Et dicitur aut perfluitabimur b hac perficitur
pncipio oīdare q voluerit de b pferam in celo ⁊ d
miserit pferam de b in eo qd ē vilius. sin oīb' entib'
busz ē ille q pferam de trib' angul' q debet esse
eqūis quob' rectis in triāgulo eglaceromō de trian-
gulo simpli inqūtri triāgulo. Declaratū est. n. q. t
tes. ppositiōes nō sunt pncipie neqz essentiales. Itē
dicitur. igitur hoc fecerim. n. aut perferabimur
de hoc per ppositiōes essentiales. Cap. II.

Item autem diuidendū quō ige-
nerabilia ⁊ gnābila dicimus ⁊
corruptibilia ⁊ incorruptibilia.
Multipliciter enim dicitur: ⁊
nulla dīa ad pfusū necesse in-
tellectū adsumit hō. Si quis di-
uisio multiplex rāq̃ diuisio vras. Immanife-
stū. n. fīz quā nāz ipsi acciderit qd̃ om̃i est.
Sed anteq̃ bō faciam⁹ diuidamus post
intentiones gnātionis ⁊ corruptionis: ⁊ de
clarem⁹ qd̃ est dicere gnābile aut nō gene-
rabile: aut nō corruptibile: aut corruptibi-
le. Qm̃ cum idem fuerit recipiens diuersas
intentiones qd̃ nō distinguunt: ⁊ aliquis cō-
siderauerit illud sine distinctione: ⁊ sine di-
uisione: stupefiet in intellectu: ⁊ dicit de eo
sermone m̃ sine diuisione: ⁊ sine distinctiōe
necessario. Fecit enim de cuiusmodi na-
tura dicitur illud ⁊ cuius intentione.

¶ Quia vult p[er]c[us]tari: et vult aliq[ui]d fieri eternu[m]: et dei
de post consumptu[m]: aut aliq[ui]d fieri g[ra]t[is]: deinde post
remaneat eternu[m]. Eniã aut[em] et corruptibile et n[on]
determinat[ur] et n[on] corruptibile dñr multis modis: vult
p[er] b[e]n[e]ficium fm quod modus dñr b[e]n[e]ficii: deinde ostē
dere illud q[uo]d intēdit: qñ si b[e]n[e]f[icium] n[on] fuerit p[er]ueniret
er[re]t sic dicit. ¶ Et dicitur: cum n[on] idē fuerit recipies
plures intencio[n]es: et p[ro] intelligi p[er] idē dictionē: q[uo]d
qñ cum aliqua dictionē significat plures intencio[n]es: et
p[ro] intelligi p[er] idē sub[st]it[ut]us qñtis: qñs autē sub[st]it[ut]us
fectus fuerit diuersis intencio[n]ib[us]: n[on] distiguat[ur] il
le intencio[n]es: v[e]l acceptant[ur] qñ eadē n[on] app[er]it illis
sub[st]it[ut]us habere d[i]st[i]nct[i]o[n]es diuersas: qñ tūc erūt p[ro]p[os]i
tiones n[on] eadē v[e]l v[er]dictu[m] est: qñ tūc erūt p[er]p[et]uas
et b[e]n[e]ficio[n]is est qñ ap[er]tior. ¶ D[icitu]r. n[on] scietur. t[er]ci[us]
q[uo]d nescit de autismo nā dñi vnaqueque eaz[um] intencio[n]i
cum ille intencio[n]es dicant de naturis diuersis.

Constat autem infectio dicant de naturis quibus.
Constat autem ingenuitas vno modo: modo si sit
 aliquid: nunc prius non ens sine gnatione et
 transmutatione: quædam modum gdam tægi et
 moueri dicunt. **T**unc posse enim gnari dicitur ra-
 ctum neg morum. **E**tiam aut siquid prius
 gses fieri aut quod esse non est: fieri enim et hoc
 ingentum quod contingit non fieri. **E**tiam
 aut si quod oino impote fieri: vt et qñq; gdem
 sci: qñq; aut non. **C**onpote aut dicitur dupli-
 ter: aut enim simpliciter non verum erit dicere quod fiet
 vtiq; et **C**onstat non facile: neq; citio: aut bene.

Edicamus

De diffinitione
ne equivo-
cationis.

27
neu
mo
5-p

Ingenitäre
Bluter.

Impossibile
tripliciter.

Circumamus mō qd aliqd dī nō gnābile multis modis. **Q**uorū vnus est cū priō fuerit in nō esse: deinde in esse sine gnātiōe z sine alteratiōe: vt qdaz dicitur de tactu z motiōe. Dicitur enī qd tactus z motio nō sunt gnābiles. **D**icitur etiā alio mō cū aqz fuerit est possibile vt fiat: sed nō fit nisi per gnātiōē. **E**t dī etiā nō gnābile alio mō cum fuerit impossibile generari: z sine potētia in eo ad generationē: z nō sit aliqz z aliquādo sit.

iii **I**ntendit per esse formā: z per nō esse priuationes forme: qsi igit dicitur (dicitur nō generabile cū aliqd fuerit prius priuātū: deinde post fuit ens: euz exiit eius a priuatione ad esse fuerit sine transmutatiōe: z sine alteratiōe). qz gnātiō eius sit sine tpe: z b iten debat cū dicitur sine gnātiōe z sine alteratiōe: sicut dicunt qdā de tactu z motu: illos non esse gnābiles: qz caret eo qd necesse est in gnātiōe. qz exiit eoz sit a non esse ad esse: z per transmutatiōē z in tpe: z illud qd plus inuenit hō est in rebus relatiōis. **E**t manifestū est qd hoc nō dī nō gnābile nisi per filitū dinem: qz oē qd post nō ēē est: necio est gnātū. **E**t apparet ex b: qz nō dī ipsū non gnātū pprē nī apud suū nō esse. **T**hemistius aut dicit: qd in amobus. s. apud esse z non esse. **D**. d. dī ēt alio modo vel nō gnātū: z dī non gnātū de aliquo nō ente: sed qd pole est ēē per transmutatiōē z in tpe: z dicitur hoc: qd illud qd nō est ens apud suū nō esse pōt dici non gnābile: sed tñ pditionat in eo vt sit pole ēē ad dīam eius ad impole. **I**mpole. n. dī semper non generabile: b aut nō dī non gnābile nisi in aliquo tpe. **S**z tñ hoc non gnābile qd oē est hic nō oppo: nī gnābile: quapp vīsum est qd affirmatiue numerant hanc intentionē de qua dī non generabile apd suū nō esse: euz fuerit pole: sed suū esse est sine causis generationis: qm cū fuerit ens nō dicit tñ gnābile: s. etiā dicit nō generabile. q. igit vult hic nūerare de modis gnābilis illud qd in sua cōpositiōe dī generari cū illd de quo vult hoc pscrutari sit hō generis. **T**hemistius autē dicit: qd nō dicit pole in eo nī ad distinguēdus iter ipsū z impole: z itendit per pole possibilitatē. **D**. d. z ēt dī nō gnābile alio mō cū aliqd fuerit impole gnāri. i. dī ēt de aliquo ente ēē nō gnābile cū fuerit ipole gnāri: qz caret potētia ad generationē: z hoc nō: qz aliqz inuenit ens aliqz non ens: z b itēdebat cum dicitur sine potētia qd sit in eo ad gnātiōē: z nō sit aliqz z aliqz sit: z addit hāc cōditionē: qd aliqd ens nō est impole gnāri: nisi cū in eo nō fuerit potētia ad gnātiōē: z b est de quo vere dī nō gnābile. s. qd nūqz fuit nō ens: necqz bz potētiā ad non esse. **E**t fm b nō intelligit ex nō gnābili ipole sicut itellexit **T**hemistius: sed dignius ens vt videmus qd illud qd **T**hemistius intellexit ex hac tertia intentione impole. **D**. d. **E**c enim itētiō tertia diuidit in duo. Quorū alter est qd in eo nō sit potētia aliqua oino: z b est impole. **A**lter est aut vt in eo nō sit potētia nisi difficilis: sed ipse **T**hemistius dicit qd hāc intentiones scdm eaz duaz diuisionū ops itelligere ex secūda intentione prime: in qua. dicitur dī etiā nō gnābile alio modo: z fingit qd **A**lex. explanabat hūc sermonez fm intentionē qd nos explanauimus. i.

res gnābiles aqz genere. **E**t cū explanatio fuerit fm **T**hemistiu: tūc nō gnābile dī tribus modis. **D**icit. n. de eo qd sit absqz causis gnātiōis: z de diffi: cili gnātiōis tñ possibilis: z de impossibili gnātiōis: z fm hoc dimittit ex eis de qbus dī nō gnābile illud qd est magis famosum dicit: z ēt illud quod itēdit. s. eternū qd nunqz fuit generatū. **E**t ēt diminuit ex b illd qd nō est gnātū: tñ pole est facile gnāri. **I**llud enī de quo dī nō gnābile: aut vere aut nō vere dicitur: si nō vere dicit de gnāto absqz causis gnātiōis: z de eo qd est difficilis gnātiōis. **D**icit. n. nō vere: qz collocatur sub diffinitōe generati qd est ens postqz ens nō fuit. De his igit duobus dī nō generabile nō vere. **C**l. **V**ere autē sit dī de alyz duobus. s. de nō generato in actu. i. in aliquo tpe z nō gnāto simplr: sed nec in aliqua hora: z b quidē dī de eo qd semp est: de eo qd semp nō est. **T**riangulus enī nō est gnātū simplr: z habere plus qz tres angulos: est nō gnātū etiā simplr in rei vītare: ergo sūt qnqz modi. **V**idēz ergo qd forte **A**risto. cōgregauit ens simplr z nō ens simplr sub tertio mō: z gregauit non ens in aliquo tempore quod est difficilis generationis z facilis generationis sub secundo modo: z fm hoc erunt intentiones quas dicit tres: tamen vere sunt quinqz: z hoc fecit propter breuioliquum.

Eodem aut mō z genituz. **A**no quidē si nō ens prius est posterius: siue genitū: siue gnāri: qnqz qdē nō ens: iterū aut ens. **A**no aut si pole siue per verū determinato possibili siue p facile. **A**no aut si sit gnātiō ipsius ex nō ente in ens: siue iā exire: per fieri autē exire: z siue ēt nōdī exire: s. pūgēte. **C**l. **S**it dī gnābile multis modis: quaz vnus est cū aliqd fuerit impossibile gnāri: deinde fuerit in postremo nō ens: aut per gnātiōem: aut sine gnātiōe: z est aliquādo ens z aliquādo nō ens. **E**t dī etiā generabile alio mō cū aliqd qd nō fuerit est possibile generari. **E**t ēt dī generabile alio modo cū aliqd nō fuit: z deinde fuit per generationem.

Cum finit deā de numeratione intentionū de qbus dī nō generabile vult dicere de qb dī gnābile. **E**t qz vna itentionū de qb dī nō gnābile est illud qd est possibilis gnōis: qd adhuc nō b aut ē duo: bus modis: aut ad sciēdū p cās gnōis: aut sine cās ei: z qz b est: ops vt b nomē gnābile dicat ēt de op: positibaz duaz itentionū. s. de eo qd est in actu post nō ēē absqz cās gnātiōis: z de eo qd ē in actu cū cās gnātiōis: z iō icipit z collocauit has duas intentiones in vno fmōe. **E**t dicit: z sit dī gnābile multis modis. qm vnus ē cū aliqd fuerit ipole gnāri. **D**icitur fuerit i postremo nō ens: aut p gnātiōē: aut sine generationē. i. qz gnābile dī de eo qd fuit in actu postqz nō fuit. **D**einde post nō est: z b ē duobus modis: quorū vnus ē vt fiat sine cās gnōis: ali cū causis. **E**t dicit: euz aliqd fuerit ipole gnāri. i. z nō dicit i istis ēē nō gnābile: nisi s. status in quo nō est gnāndū. s. cū fuerit in actu: qm cū aliqd fuerit cōpletū in generationē: impossibile est generari. **E**t iste due intentiones in quas prius diuifus fuit nō gnābile sunt cōtente hic in prima diuisione: z veraqz istarū diuif.

Themistij opinio

Auerrope opinio

Quinqz modis dicitur generabile.

Prima fig.

De celo et mundo

florum dictarum est opposita duabus intentionibus: de quibus dicitur non generabile. scilicet prime sue explanationis et secunde. ¶ Et possibile est generabile et non generabile ex eis dicitur de una intentione sed diversis modis. Generatum enim absque causa generationis possibile est dici apud suum esse generabile et non generabile in simul. Non generabile vero est quod sine causa generabilis. Generabile autem quod est postquam non fuit. ¶ Sed tunc melius est ut non dicatur non generabile nisi apud non esse: et generabile apud esse: quod dicitur cum aliquid fuerit in possibile generari. ¶ Et cum dicitur hanc intentionem huius nominis generabile quod opponit duabus primis intentionibus huius nominis non generabile: dicitur etiam secunda intentione generabilis: et dicitur etiam de generabile alio modo. scilicet de generabile de eo quod generatum est potentia non generatum actu. ¶ Themistius intellexit ex hac intentione illud quod est difficultas generationis. dicitur quod huius intentio est quod dicitur ex hoc nomine generabile eadem est cum opposita sede intentionis quia dicitur ex eis de quibus non generabile. scilicet quod est difficultas generationis secundum suam finem non secundum finem alterationis. ¶ Sed de tertia intentione dicitur: et de generabile alio modo. scilicet de generabile de eo quod est generabile in actu vero: et est illud quod prius fuit non ens. Dicitur ens via generationis. ¶ Et existimat hoc esse collocau sub primo diuidere: et quod dicitur in eo cernit: aut per generationem aut sine generatione: videtur quod non vocauit ipsi huius generabile nisi in quantum ens est post non ens secundum via generationis: non in quantum est ens post non ens quod intendebat in primo modo. ¶ Themistius dicit quod intendebat per hoc illud quod necessario generatur: sed tamen vi sum est quod illud quod necessario generatur non fit secundum viam generationis: scilicet per alterationem.

¶ Et corruptibile autem et incorruptibile sunt. Siue enim prius aliquid ens: posterius autem non est: aut non esse pringit corruptibile esse dicimus: siue corruptum aliquid et transmutatum: siue non. Est autem quod quod per corrupti contingens non esse corruptibile esse dicimus. Et adhuc aliter quod facile corripitur: quod videtur curare: id est facile corruptibile dicitur aliquis.

¶ Et sunt corruptibile dicitur multis modis: quorum unus est cum aliquid fuerit primo ens: et postremo non ens: siue per alterationem siue non. Et forte dicitur corruptibile alio modo cum aliquid fuerit post non sit ens per corruptionem. Et de corruptibile alio modo etiam cum aliquid fuerit velocis corruptionis: ut illud quod est facilis corruptionis.

¶ Id est quorum est unus cum aliquid fuerit primo ens. Deinde fuerit non ens post non ens cum eo apud non esse suus: sequens esse quod est corruptibile: et quod iam corruptum est: siue suum non esse fuerit per alterationem. scilicet corruptione vera: aut sine alteratione: et hoc est corruptum in actu.

¶ Inducit eandem intentionem: et dicitur: et forte vocauit aliquid corruptibile alio modo. scilicet et forte dicemus corruptibile cum aliquid fuerit potest non esse per aliquam causam causam corruptionis ad demonstrandum quod cum hoc nomine corruptibile de eo quod est in potentia huius. scilicet quod inter ipsum non esse sine causis corruptionis. dignius est dici de eo quod est in potentia non ens cum fuerit non ens per causas corruptionis: et Themistius secundum quod reputo

intelligit ex pronuntiatione huius corruptionis cum corripitur sine alteratione et sine corruptione: sicut corruptio fluminis magni cum transmutatur de loco ad locum. ¶ Sed de tertia intentione est illud quod non est corruptum in actu: sed est facilis corruptionis: de hoc enim dicitur corruptibile: et dicitur de etiam corruptibile alio modo. et intendit dicere quod illud quod est in potentia de duobus modis de difficultate: hoc raro et in similitudine remota: et de facili corruptibilis: hoc est magis in visu. ¶ Et abbreviatio huius est quod corruptibile dicitur de corrupto in actu et in potentia in actu dicitur de eo quod corripitur per alterationem substantie sue et transmutationem: et de eo quod corripitur per alterationem alterius et eius transmutationem in potentia dicitur de eo quod est difficultas corruptionis: et de eo quod est facilis corruptionis.

¶ Et de incorruptibili eadem ratio: aut enim quod sine corruptione quod quod ens: quod autem non ens: puta tactus: quod sine corruptione prius existens postremo non sunt. Aut ens quidem possibile autem non fore: aut non futurum aliqui: nunc autem ens. Tu enim es et tactus nunc: sed tunc corruptibilis: quod est aliqui: quod non est verus te dicere: quod es neque hoc tangit. ¶ Sed tunc autem proprie ens quidem est impossibile autem corrupti fieri: ut et nunc ens postremo non sit: aut prius non esse: et si non dicitur corruptum: contingens autem postremo non esse. Dicitur autem incorruptibile: et quod non facile corripitur.

¶ Et sunt dicitur quod non cadit sub corruptione multis modis. Quorum unus est cum aliquid fuerit aliqui ens: aliqui non ens: ut tactus aliquando enim est ens: et aliqui non ens absque esse et sub corruptione. Et de etiam non corruptibile illud alio modo. Illud quod est ens et habet potentiam ad non esse: vel illud quod in futuro erit non ens: sed hoc cadens sub corruptione: nunc autem est ens: et secundum hoc cadens sub corruptione: in futuro enim erit non ens. ¶ Sed tunc autem verus. scilicet quod non cadit sub corruptione est illud quod modo est ens: et non habet potentiam ad corruptionem: ita quod sit modo ens et non ens. ¶ Et dicitur etiam alio modo cum res non corripatur adhuc et possibile est postremo ut sit non ens. Et etiam dicitur non corruptibile: alio modo cum aliquid non cadit velociter sub corruptione: sicut illud quod non est facilis corruptionis.

¶ Id est non corruptibile dicitur illud cuius corruptio est sine causis corruptionis: sicut dicitur non generabile illud: cuius generatio est sine causis generationis. Iste autem modus potest dici corruptibile et non corruptibile duobus modis diversis: corruptibile eo in quantum non est post eum corruptibile autem suum non esse non est per causas corruptionis. Ista autem sunt: sicut dixit quod aliqui sunt: aliqui non sunt: quod non est per causas generationis: quorum non esse non est per causas corruptionis. ¶ Et g. sensus

Secunda significatio.

Tertia significatio.

Prima significatio.

Secunda significatio.

Tertia significatio.

Prima significatio.

¶ Idest pcurator est an ierouit in eis que intredm?
qd est dicere hoc hz potetia aut nō hz illud enī de q
vere dīm: nō corruptibile ē aliq nō hz hz potetia ad corru
ptionē: neq ē est pole vt aliq fit ens z aliq nō ens.
¶ D. d. illō aut qd aliq nō gnatur rē. i. illō aut qd
vere nō gnatur et qd nō est in po^a in aliq tpe: cum
ita fit. est igit illud in q nō est po^a vt fit ens: q nī
est po^a vt generet q gnabi ē hebit ita potetia ad ge
nerationē. ¶ Illud ē qd nō gnatur nō hz hz potetia ad ge
nerationē. ¶ Et hoc itēdebat cū dixit: nō hz potetia
vt sit equalē nāliter. i. qd semper fuit equalis p nām.
¶ Et itēdebat p equalē nāliter illō qd est in sua pe
ctone: z inuit ex hoc fm q reputo opōnē Platonis
dicētis q mūdus aī hoc nō fuit equalis p nām. i. lēq
liter in potetia. Deinde post hoc fuit equalis p nām:
z bec est ordinatio quā itēdebat cū dixit q mūdus
p hoc fuit iordinat⁹. Deinde post venit ad ordines z vo
luit hic notificare q mundus nō semper fuit ordinat⁹.

Cū narravit q opz perſcrutatores de potētia ſcire ante qd eſt dicē hoc hz potētia ſup hoc aut non hz: x
ytrū cū de aliquo dixerim: ipz hz potētia ad eē eſt
in toto tpe ſui: eē aut eſt in vltio iſtū tpe: x ſit cū eſt
xerimus qd aliqd nō hz po: ad eē vt ſit in toto tpe
ſui nō eē aut in ſui termino vel ſuo pū: ¶ Et dixit di:
cam: nō ē t q cū po: aliquid fuerit in moueri per cē
tū leucas xē: i. cū manifeſtū ē ſe q ſi aliqd poteſt
aliquid actū q pōt illud qd eſt ſub eo: manifeſtū ē q
potētia eī nō ē diſſimēda niſi p vltimū iſtū actiōis:
x cū ita ſit manifeſtū ē q potētie rez nō terminat:
niſi p ſuos fines: x eos diſtinguit quēlibz potētiar:
rez bñtū potētiās diuerſas: ¶ U. q. cū voluerimus
diſſimire po: iſtū qd pōt moueri p centū leucas: nō
dicem: q hz potētia moueri p min: qd ē cetū: x cum
ita ſit: potētia igi nō diſſimī niſi p finē ſui act: nō
p illud qd ē añ finē. ¶ Et cū demaſt qd eſt dicē h
babs potētia: x ipſe itēdeat p hoc finē potētie nō
quēcūq: incipit dicere modus ex q diſſimī debilitas
potētie x ſui defectū. ¶ Et dicit: Debile autē termi
naſ p min: qd pōt defect: pōt terminat p mīmū in
poſſe: cū nō poterit min: neciū ē vt non poſſit ma
gis: cū dūo determinatiō i actiōis po: ſi quo poten
tia diſſimī ex fine ſui actus: defect: aut eius diſſimī
per min: ¶ Cū nō poterit ferre qnq: libras: dicen:
q eſt ipōtes ferre qnq: libras x plus: qm ſi qnq: non
pōt: plus neciō nō pōt: x cū ita ſit manifeſtū ē qd dicit

Denominatio fit a fine &
a digniori.

Com. sup. Le. z m. ū.

bb

De celo et mundo

minus h' bz potētia itēdū? terminū po. i. finē. et filr
cū dicitur hoc nō bz potētia nō itēdū nīl terminū.
Nihil autē nos turbet: determinēt enīz fm
excellētie terminū dictū q' pprie possibile.
Forſitan. n. instabit quis vtiqz quāsi nō sit
necesse: qd dicitur est. Videns enīz studiūz nō
vriqz que intus videbit magnitudines: s'z cō
trariū magis: potens videre punctū: aut au
dire parū sonū et maiorem hēbit sensum.
S'z nīl differt ad rōnem. Determinēt autē
in virtute: aut in re excellētia: qd enīz dicit
manifestū. Alius qdem enīz qui minoris
excedit: velocitas autem que maioris.

Si igitur terminū potētie est finis sue poten
tie eius est vltimū eius potētie fm magis.
Nō igitur existimētis si aliquis dixerit nobis:
quū forte aliquis cōtradicer sermōi q' diffi
nitio p quā diffinitū potētia nō est neces
saria neqz recta. Quā. n. videt aliqd p distan
tiaz vniū leuce pōt videre minus ex distan
tia minori vna leuca. Sed cōtradicit huic
sermōi: q' qui pōt videre punctū vel audire
minimā vocē: pōt videre plus q' punctū:
et audire magnā vocē. Dicam' q' hoc nō
destruit nīm sermōnē: d' diffōne potētie: qz
diffinit: aut i fine rei: aut i vltio sue potētie.

Id est sit ergo terminū iste potētie fm magis qd ē
finis sue actōis: qz in hoc qd dicitur de potētia est qd
incepti mūre hoies ab illa qōne ad demfandū ei?
S'dictoria. Et dicit: nō igitur existimētis ipm. et fal
sum pp sermōnē alicui? S'dictoria: q' qui diffinit potē
tia p magi nō recte facit. g. n. videt aliqd qm termi
natū ex spatio terminato pōt videre min' ex minori
spatio: nō pōt videre illū min' ex spatio ex quo vi
det mai'. nō g ois po' q' magis cōprehēdit pōt mino
re cōprehēdere: nec ē ois potētia bz finē terminatū
in sua actōe. Nā q aliqd ex vna leuca cōprehēdit:
cōprehēdit maius ex illa leuca: maius: sic
in infinitū: hoc intēdebat cū dicit. g. n. videt aliqd
ex leuca pōt videre minus ex minori leuca. i. nō pōt
videre illud min' ex leuca: et videt maius ex illa leu
ca. s'z huic est S'dictio fmōi tē. i. s'z hoc qd apper de
visu dicto est S'm. iam enī dictū est q' illud cui data
est aliq potētia nō pōt agere plus illa potētia: hic
appet de potētia visu ecōtrario: quū si min' cōphē
det mai' cōprehēdet. filr de vocē: si aut q aliqū vo
cē ex aliq spatio audierit: audiet maiore ex illo eodē
spatio. Deinde incepti dissoluerē bāc qōnē dicen
do. dicam' igit q' hoc nō destruit nostrū sermōnem
id est et h' exēplū nō destruit vniuersitatē fmōis p'di
cti. Dis-n. potētia aut est actiua aut passiua: si actiua
terminat per vltimū finē ei' qd agit: si passiua p mi
nimū ei' a quo patit. nā cūz a minori patit: patiet a
maiori: potētia q' est fortior! passiois patit a mino
ri: h'ec qdē est dispositio potētie visu: cū n. patiet a
grano milij ab aliq spatio patiet a maiori ex illo eo
dē spatio: sensus igit fortior sunt q' cōprehēdūt mini
mū eoz q' sunt polia vt cōprehēdant de spatio ex
quib' separat visu: et ita sit potētia nō terminat

nisi ex suo fine siue fuerit actiua siue passiua.
Determinat aut bis dicēdū qdē deiceps.
Si itaqz sunt qdā possibilia et ē nō esse:
necesse est tempore aliquo determinatū ēē
plurimū et eius qd est ēē: et eius qd nō ē. Bi
co autē nō possibile rem esse: et ens pole nō
ēē fm quācūqz p'dicationē: puta boiem: aut
albū: aut tricubitū: aut aliud qd cūqz talium:
si enīz nō erit qm aliqd: s'z temp plus p'posi
to: et nō est cuius minus in infinito erit tem
pore: idem possibile est esse: et non esse alio
infinito: sed hoc impossibile.

Voluntas modo possit hoc distingui?
scz potētia et debilitatez determinare res:
dua per ea que sūt similia. Dicamus igitur
q' si aliquis habuerit potētiā ad esse et nō
esse oīno est tempus distinguens inter suūz
esse et suam destructionē. i. tempus in quo
illud habet potētiā ad esse et nō esse. Et hic
quidēz sermo est in oibus p'dicamētis. vt
homo et albū et tricubitū et alijs p'dicamē
tis. Si igitur hec potētiā nō fuerit in aliqua
hora tempore: et tempus eius fuerit conti
nuū: et nō inueniat ei tempus: neqz modi
cū neqz multū: illud itic habebit potētiā ad
esse et non ēē in tpe infinito: qd est imposse.

Cū declarauit potētiā ex vltimo sue actōis: et dese
ctū potētie ex p'ia re q' nō pōt facere aliqd: et hoc in
rebus actiuis et passiuis: vult ostēdere q' filr p'igit in
rebus gnābilib' et corruptibilib'. Enia enī p potētiā
que est in eis ad gnōnē gnānt: et potētiā q' est in eis
ad esse sunt et corruptū et defectū istū po'. Et B
intēdebat cū dicit: determinare residua p ipz qd est
fite. i. p mutationē iudicij in hoc ad gnābile et corrupti
bile. Et d. et iste sermo est in oibus p'dicamētis
id est et hec intētio potētie defectiua est eadē in oibus
p'dicamētis in suba. s. vt hō in boie: etenim dicitur ipz
hic potētiā ad esse centū annoz: et nō habere potē
tiā esse plus q' centū annoz: et similr de qualitate et
quāritate et alijs p'dicamētis cū attribui'm' eis potē
tiā. s. q' terminamus oēs has potētiās ex vltimis
suarū actionū in tpe. s. ex vltimo tpe in quo possibi
le est vt istud remaneat ens: corruptionē autē termi
namus ex pmo tpe in quo possibile est corrupti. Et si
militer terminam' potētiā gnāndi ex pmo tpe i quo
pole est gnāri: cū hoc sit hoc corrupti. Et cūz de
mōstrat hoc de potētia: dicit: si igitur hec potētiā nō
fuit in aliqua hora tpe tē. i. cū apertū est de poten
tijs q' tempora earū sunt terminata: et si igitur aliq
fingerit potētiā ēē nō terminatā in aliquo tpe. scilz
nō hīc p'm' neqz finē erit vtiqz potētiā q' est ad ali
quid et ad suū oppositū infinita: qd est impossibile.

Principij aut sit hinc impossibile et falsum
nō idē significant. Est aut impossibile: et pos
sibile: et falsū: et verū: hoc qdē ex suppositi
one. Dico aut vt puta trigonūz ipossibile
duos rectos habere si hoc: et diameter com
mensurabilis

ii 7
del demon
strando.

Pro actiua
terminatur p
maximum:
passiua dō p
minimum.

Sensus for
tes sunt q' cō
prehēdūt mi
nimū eozū q'

sunt possi
cōprehēdit
tur d' p'prie
ex q' d' p'prie
rat vniū. s.
ita forū
uc vide s'
gnōnē aliq
caplo scō.
qd est p
et nō est p
terminatū
et plurimū
et cūz qd
ēē et cūz qd
nō.

In
falsū
com

mensurabilis si hoc. Sicut autem simpliciter et possibile et impossibile: et falsa et vera. Non autem idem est falsum aliquid esse simpliciter: et impossibile simpliciter. Et enim non staret dicere stare falsum quidem non impossibile autem. Sicut autem citbaria: item: non cantantem autem cantare dicere falsum est. non autem impossibile. Simul autem stare et sedere et diametri commensurabile esse non solum falsum: sed impossibile. Itaque idem est suppositum falsum et impossibile. Accidit autem impossibile et impossibile. Hoc quidem igitur sedere et stare simul habet virtutem: quod quique habet illam et alteram: sed non ut simul sedeat et stet: sed in alio tempore.

Incipiamus modo et declarare quod est impossibile: et dicamus quod falsum et impossibile non sunt idem: sunt enim quatuor impossibile et possibile: et verum et falsum. Possibile est ut triangulum esse isoscelem. impossibile vero ut diametri esse equaliter coste. Falsum enim et impossibile non sunt idem: sicut diximus superius. Qui ergo dicit aliquem surgere cum non surgit falsum dicit: sed non impossibile: et qui de cantore dicit ipsum cantare dum non cantat falsum dicit: sed non impossibile. Dicere autem idem surgere esse: et sedere simul non tamen falsum: sed impossibile. Impossibile enim est hominem habere potentiam qua sit surgens et sedens simul in eodem tempore: quod in eodem tempore habet duo tamen non in actu: sed resurrectio in uno tempore: et sessio in alio.

Luz declavit quod contingit dicenti quod in aliquo quod est ens per tempus infinitum esse potentia ad non esse: ut due potentie in simul sint infinitum: quod tempus actionis unius potentie non sit aliud a tempore scilicet potentie: et narravit quod ab hac oppone sequitur ipse. Incipit dicere quod sequitur: et posuit hanc propositionem. si quod falsus est duobus modis ipse: non ipse: et quod falsus quod non est non ipse est illud quod est ipse: ut sit quod ponit ens in actu antequam sit. U. g. quod si posuerimus sortem quod est surgens esse sedere est falsum ipse et non ipse et utrumque admodum dixit sunt quatuor intentiones falsum: ipse: ipse: verum. D. d. dedit exemplum de possibili ut triangulum esse isoscelem quod est ipse esse: et ideo laborat geometre declarare quod possit inueniri. Impossibile autem est ut diametri quadrati esse eodem coste: et hoc iridebat cum dixit eadem. D. d. falsus autem et verus non sunt idem: ita fuit in libro p. s. d. s. d. e. falsum et ipse non sunt idem sicut diximus superius: ipse enim est falsum: sed non puerit sicut quod dixit surgens et non est surgens: quod falsus dicit: non tamen ipse: cum possit quidem surgere. Qui autem dixerit idem surgere et sedere simul falsum dicit et impossibile. Falsum est enim duobus modis: falsum possibile: et falsus impossibile. D. d. d. quod in tempore in quo t. e. i. in tempore in quo habet unum oppositorum non habet in illo tempore nisi potentiam ad secundum oppositum: non potentiam ad oppositum in actu: quod habet in actu non habet potentiam ad ipsum. cum ergo caruerit illo opposito et habuerit secundum oppositum: consequenter hoc: sic ergo non inueniunt in eo due potentie in simul sicut nec inueniunt in eo due actiones in simul in eodem tempore: et voluit ostendere per hoc quod sic est

de potentia ad oppositum sicut de ipsis oppositis. scilicet quia sicut duo opposita non congregantur in simul: sic et earum potentie non simul congregantur in eadem materia.

Si itaque aliquid infinito tempore plimū habet virtutem: non est in alio tempore: sed hoc sit. Quapp si quidem infinito tempore ens corruptibile est. Virtutem habet utique eius quod est non esse. Si itaque infinito in tempore est sic etiam quod potest non esse: similiter erit et non erit finitum. Falsum quidem igitur accidet utique: quod falsus positus est. Sed si non impossibile erat non utique et impossibile esset quod accidit. Omne igitur semper ens simpliciter incorruptibile.

Si igitur aliquis dixerit aliquid habere potentiam ad plura in tempore infinito: significavit quod illud non facit illas actiones in tempore: sicut oēs in eodem tempore in simul: sed si ita est: sicut dicitur erit aliquid eorum cadentium sub corruptione semper in tempore infinito habens potentiam ut non sit sub corruptione semper ad infinitum: quoniam illud quod habet potentiam ut non sit est etiam. Et si ita sit erit illud generatum et non generatum in actu: et hoc est falsum non possibile. Est quidem falsus: quod et positio fuit falsa: et nisi esset falsa et ipse in simul: conclusio non esset ipse. Manifestum est igitur quod oēs eterni esse non cadit sub corruptione neque sub generatione. Quoniam si caderet sub generatione et esset generatum haberet potentiam ut non esset de tempore.

Cum declaravit quod potentie quod inueniunt in eadem ad idem esse et non esse sunt finitum tempore et diuerse: et dixit: quod si inueniuntur in aliquid potentie ad oppositas res non terminantur tempore: sed tempus cuiuslibet potentie est infinitum: utinam sit ut ille potest agere suas actiones in eodem tempore in simul: non quod unus eorum agat in aliquid tempore alio a tempore quod agat. Et hoc iridebat cum dixit. si aliquis dixerit aliquid habere etiam si aliquis fingerit aliquid eternum habere potentiam ad corruptionem. finger quod aliquid debet potentias ad res oppositas in tempore infinito. potentia non ad esse et non esse inueniunt in eo per tempus infinitum: et si fingerit quod in eodem inueniuntur potentie ad res oppositas in tempore infinito ponet quod illud non facit illas actiones oppositas in tempore diuersis: sed in eodem tempore in simul quod est ipse. actiones trias in actu existere. Et quod dices aliquid eternum habere potentiam ad corruptionem: ponit non ipsum corruptum in actu: incipit narrare quod sequitur impossibile hanc positionem: et est quod sequitur dicentem hoc ut positio duarum actionum in simul sit falsa impossibile non falsa possibilis. Dixit: et si sit sicut dixit erit aliquid quod cadentium sub corruptione semper in infinito: quoniam illud quod habet potentiam ut non sit est. i. et cum determinate sunt propositiones huius ita fuerit sicut fingit dicere. falsum quod esse in quo est potest ad corruptionem: et illud esse semper in infinito: nec est ut habeat potentiam ut non sit in tempore in quo existit in actu. Positio est eius quod sit non eternus in actu est falsa possibilis: sed si ita fuerit contingit ut sit ens et non ens: quod est falsum impossibile: sed falsum impossibile non sequitur ad falsum possibile: ut dictum est in analitico. Illud igitur quod positum fuerat possibile. eternum corruptum

Si duo op
posita non co
gregant in
sic et earu po
tentie non sit co
gregat i ead
ma. consil. 3.
p. 124. S. 3. vi
de opp. 4.
met. 1. c. 20. 4.
2. met. 10. 17.
2. 19.

Falsus ipse
non sequit ad
falsum ipse.

Com. sup. L. 1. m. 1.

bb z

De celo 7 mundo

impossibile est: et hoc intendebat cum diceret si tu scirebatur
dicitur ergo gratia non gratia in actu: quod est falsum ipso
a. q. si in eterno erit ad hoc corruptione est ipsa actio
non potest esse ipsa est esse. Quare necesse est quod pro
tunc non est ipsa in re tui est et tui falsum: sed
est falsum impossibile: falsum impossibile non sequitur
falsum: eternum igitur non possibile est ut corrumpatur. ¶ D.
2. nisi enim positio esset falsar: impossibilis in simul po
no est impossibile: si nisi posito dices quod eternum est
corrumpibile esset falsar: impossibilis non sequeretur in
possibile. ¶ S.yllis autem tu compositum. D. dices et eter
num est corruptibilis. ergo aliquid eternum est corruptibi
le quod est impossibile. Ergo illud est quod sequitur est impos
sibile. inmundi est corruptibile. Impossibile non sequitur
falsum possibile. ¶ D. d. manifesta est igitur quod eternum

Digressio.

mū tēti. manifesti est ergo qd eternū caret potētia
 ad corruptionē et hoc firmitur. ¶ Cūq̄ autē est im-
 possibile vtr aliqd fit eternus potēti. quādiā apparet et
 qd qd addit hocq̄si fūerit nō ens in actu in aliquo
 tpe erit nō ens in po^a cūm fuerit ens in actu. Tēcio
 igitur erit in potētia sic dicit vtr nō fit et in futuro
 qd iuenit eternū habebit potētia vno fit p rps infi-
 nitū: et vtr fit infinitū: scilicet impossibile pāctū. ¶ Et
 nō dō alius dicitur: forte qd fuerit ens in actu nō ha-
 bebūt potētia ad nō eq̄m oīes qd caret potētia ad
 aliqd potētia est oī vtr fit in et in q̄si caret aliqd
 potētia ad nō est: impossibile est vtr aliqd tpe fit nō ens.
 Is ita pōt est possibile vtr in aliq tpe fit nō ens. Qd
 ē ipole est nō est pole est nō eq̄q est ipole. ¶ Et
 dicitur qd cū fit in actu nō ens in potētia vtr tps
 sui est in actu et nō esse in potētia fit idē tps. si igit̄
 dicātur pōt est idē erit nō ipole vtr ponat nō ens et
 infinitū: hoc est falsū ipole nō potē: si tps nō est fue-
 rit aliqd et tpe actiōis potētia ad etēric erit tps dur-
 ri potētia necio terminatū. ¶ Et dicitur scire qd po-
 tentia ad aliqd est nō est infinita in pterito tpe cū
 fit accepta in loco ppono qnōi. i. finita et duobus
 extremis. Si autē potētia ad aliqd fuerit accepta in
 p^a m^a tēti eterna fuerit in pterito: ita nō ita po^a qd
 fuit in p^a m^a est idēduū ens p actiō vtr accidental:
 et qd qdī hoc accēptat bā potētia: qd est p actiō
 qdī boīalis renūciat est pole vtr aliqd nō sit p rps i
 finitū in pterito. D. pōt erit quātt est po^a ad suū
 infinitū: et qd putauerit qd potētia ad est pole est vtr
 fit infinita ex pmauerit: et qd pole est qd potētia ad
 ad corruptionē in aliq tpe fit infinita in futuro. Tēcio igit̄
 hoc est qd accepit et etēric qd est accidental: D. affi-
 mū: uerit et etēric potētia ad corruptionē: accidental:
 potētia ad gēndē. Tēcio. nō est in aliq iueniri potē-
 tiam ad corruptionē in finitū: neq̄ accidental: neq̄
 etērialiter: potētia autē ad generatiōē possibile est
 infinita: regiri accidental: nō etērialiter: p m igit̄ hūc mō
 dū fuit erit: idōz hominū in hoc loco.

Impolē est
inueniri potē
tia infinitas
ad corruptio
nē: neq; cēn
tialiter neq;
accūtē: po
tētia autē ad
gnōnēz poli
est infinita re
periri accūta
liter nō cēn
tialiter zc.

T Si autē et ingeneratū. si. n. generatū erit possi-
bile tpe quodā nō eē. Corruptibile qdē. n. ē
prius qdē enascatū autē nō enascatū priusgen-
s qñq postē? nō eē. Generatū autē ens qdē con-
tingit prius nō eē: s; nō est in quo tpe possi-
bile qdē semper ens vt nō fit: neq; finito: neq;
infinito. Et nō finito tpe pōt eē figdē et infi-
nito. Non igit contingit idē et vniū sempoz;
posse eē et non eē: s; et negē negationē. puta

dico non semp esse. Impossibile igit & semp
qd aliqd ee: corruptibile aut esse. Si tr aut
neq; geniti. **B**uob⁷ n. terminis si ipole po
steri⁷ sine primo existere: & si illud ipole exi
stere: & qd poster⁷. **I**traq; si semp ene non
trinaut aq; qd ee: in ipole & geniti est.

Ciccamus ergo q illd qd cadit sub coe
ptione est illud qd pzo fuit ens: deinde mo
do nō ens: aut possibile vr sit nō ens in futu
ro. Generatū autē est illud qd pmo fuit nō
ens: deinde post est ens. Et qd est eterne qd
fatis nō hz potentiam vr sit nō ens in p
finito: neqz in tpe finito. Impossibile igitur
vr idēz habeat potentia qua semp sit ens: t
semp nō ens. Et impossibile est aleone vr
sit verū vr dicimus q impossibile est idē ēē
ens semp: t nō ens semp. Et cū ita sit ipossi
bile est vr aliquid sit semp ens: t cū hoc ca
dat sub corruptioe. Sunt igit dō termini
quorū vnus añ alteruz: t possibile est vr al
ter terminus sit absqz essentia pmi. Quā si
pminus nō fuerit nō erit alter oīno. Et cū ita
sit: t res eterna perpetua que ipossibile est:
vr in aliquo tempore etiā fuerit nō ens. Im
possibile est vr sit generata oīno.

¶ Utile declare qd ex diffione gnabilis ⁊ corruptibili
appet qd ipse est vt aliqd gnabile fit no corrupti-
bile neqz corruptibile no gnabile. ¶ Et dixit. Dica-
mus igit qd si dicamus mo qd corruptibile dū duob⁹
modis in actu ē. ⁊ in potētia. In actu est illud qd fuit
in tpe pterito ens: mō no ens. In potētia aut ē illud
qd mō ē ens ⁊ in futuro possibill no ens. ¶ Et
ex diffinitu corruptibile diffinitu gnabile: ⁊ dicit
qd gnabile ē illud qd aut ē in tpe pterito est
no ens. mō aut ē ens. ¶ D. d. res eterne gadtatis
no h̄ potētia ēē. ⁊ cū declarati ē qd gnabile ⁊ cor-
ruptibile pueniūt in hoc qd in aliq tpe no sunt: ⁊ qd
est h̄ b̄ potētia finitū vt corrupat. si in tpe finito:
eternū aut no h̄ potētia vt corrupat. neqz in tpe fi-
nitoneqz in tpe infinito. ¶ Et inrēdebat qd h̄ b̄ si in
ueniat po⁹ in tpe infinito: p̄inger pāctū possibill.
Vider igit qd p̄mo h̄mo posuit qd si in eterno in-
ueniat potētia ad corrupciōē cōtinget vt sit infinitū
ta. In hoc aut posuit qd si in eterno inueniat potētia
ad corrupciōē: aut est finitū: aut finitū. si finitū cō-
tinget vt eternū sit no eternū. si infinitū: sequet
possibill impossibile. ¶ D. d. impossibile est vt ale-
com sit verū ⁊ ē. impossibile est vt p̄traria inueniat
tur infinitū: dicitur qd impossibile ē vt aliqd sit mō
ens semper. ens semp. ¶ Et videt qd iudicat hoc ad
demonstrandū: qd siue est impossibile qd p̄traria in-
ueniat infinitū in actu: ita est impossibile vt due po-
tētie inueniant infinitū ad duo tria. i. immediata
potētie succedunt in subito tpe cōtraria: ⁊ qd dixit
hic videt ppter hāc inrētiōē: ppter illud qd p̄ci-
pit. qd in eterno no est potētia infinita: neqz finitū
ad corrupciōē. q. d. ⁊ signū qd in eterno no est po-
tētia ad corrupciōē: neqz in tpe finitoneqz infini-
to: qd est

Dr. C. C. ...
... ..

to: qd est impossibile vt cōgregent ſria in ſimul. ¶ D. d. cū ita fit ipſibile eſt qd i. ſi ipſibile eſt vt cōtraria pgregent ipſibile eſt vt aliqd fit ſemp ens: ſi fit corruptibile in aliq hora: aut anqz generet vt di cunt facietes eternū gnāri: aut poſt vt q ponit eter nū eē in futuro corruptibili infinito. ¶ D. d. ſunt igitur qd i. intēdit terminos duos gnābile r corrupti bile. Res. n. p eſt gnāta: poſtea corrupta. r qui poſuit eternū eſſe corruptū in poſterio ponet q poſterior terminū iuenit abiqz p qd eſt ipſibile. ¶ D. d. cū ita fit r res eterna qd i. r cū pigit q corruptū nō ſu it an gnāti: gnāti eſt illud qd in aliq hora nō fuit gnāti: eternū aut eſt illud qd eſt ipole vt aliq tpe ſit nō ens: manifeſtū eſt q eternū nūqz fuit gnāti: r cū nō gnāti nō corruptibile eſt.

¶ Qm aut negatio eſt qd eſt ſemp poſ ſibile eē: eſt nō ſemp poſſibile eē: ſemp aſit poſſibile nō eē ſriū: cuius negatio nō ſemp poſſibile nō eē. Neceſſe negatiōes ambarū eidem exiſtere: r eſſe mediū ſemp entis: r ſemp nō entis: qd poſſibile eē r nō eē. ¶ Tri uſqz. n. negatio qnqz exiſtet ſi non ſemp ſit. Quare ſi r nō ſemp nō ens erit qnqz r nō erit: r non ſemp poſſibile eē ſi: ſi qnqz ens: quare r nō eē. Idē igit erit poſſibile eē r nō r hoc eſt ambarū mediū.

¶ Et etiā dicamus q aleconē eius qd habet potentia vt ſemp ſit ens: r eſt illud qd non habet potentia vt ſemper ſit ens. ¶ Contrariū aſit eius eſt illud qd habet potentia vt ſemper ſit nō ens. Aleconem etiā iſtius eſt illud qd nō hz potentiam vt ſemper ſit nō ens. Bica mus igitur q poſſibile eſt vt inter iſta aleco nem ſit aliquod mediū qd poſſibile eſt vt ſit ens: r non ens: in tempore: r tēpore. ¶ Qm aleconē vtriuſqz eoz eſt. ¶ Non ens in tēpo re. Et in tempore ens. Et hoc erit illud qd nō habet potentia vt ſemper ſit ens vel non ens: ſi in alio tpe nō ens: r in alio tēpore nō ens. Erat igit in aliquo potentia vt ſemp ſit nō ens: r q ſit in aliquo tpe ens: r in aliquo nō ens: r hoc eſt ipſibile. Erat igit in eo dez potentia vt nō ſit ens r vt ſit ens in tem pore r tempore. Et eſt mediū aleconem ſicut diximus ſuperius.

122 ¶ Hec eſt demōſtratio tertia: ſed. pſequar ipſam per pma demōſtrationē. Omnes. n. demōſtratiōes quas inducit in hac qōne pſequit per demōſtrationē du centē ad ipſibile dicentē q potētia eterni qd ſit nō ens eſt falſa r nō poſſibilis. ¶ Et dixit: dicamus etiā q aleconē eius qd hz potētiā vt ſemp ſit ens rē. i. r dicamus q cōtradictoriū ſmonis dicētis q ali quid hz potentia vt ſit ſemper ens: eſt q nō hz potē tiā vt ſemper ſit ens. Iſtoz. n. duoz ſi alterū fuerit falſū atqz erit verū. ¶ D. d. Cōtrariū aut iſtis eſt illud qd hz potētiā vt ſemper ſit nō ens. i. cōtrariū aut ſermonis qui eſt q hoc hz potentiam vt ſemper

ſit ens eſt hoc qd hz potētiā vt ſemper ſit nō ens: r intēdebat per hoc q cōtraria hēnt mediū: contra dictoria aut nō. ¶ D. d. aleconē iſtū eſt rē. a. ſicut cō tradictoriū eius qd hz potētiā vt ſemp ſit ens eſt qd nō hz potētiā vt ſemp ſit ens: ſimilr cōtradictoriū eius qd hz potētiā vt ſemp ſit nō ens eſt qd non hēnt potētiā vt ſemp ſit nō ens. ¶ Et cū declarauit con tradictoriū duaz harū vtriuſqz ppoſitionū contra riarū. ſ. hoc qd hz potētiā vt ſemp ſit ens: r hz potē tiā vt ſemp ſit nō ens. ex quo declarauit eas eē cō trarias nō ſdictōrias dixit: dicamus igit q poſſibile eſt vt ex eis aleconē ſit aliqd mediū. i. r cum declara tum eſt q dicere hoc hz potētiā vt ſemp ſit: r hoc hz potētiā vt ſemp nō ſit ens: ex quo declarauit eas eē contrarias: nō ſit ſemp dicere hoc. ſ. contraria ſunt: r quia in pluribus contrariis exiſtit mediū poſſibile eſt vt in iſtis inueniatur mediū: r eſt ens: r nō ens. ſ. habens potentiam vt ſit: r non ſit: non in eodē tem pore: r hoc intēdebat cum dixit: poſſibile eſt vt ſit ens in tempore r vt nō ſit ens in tempore. ¶ D. redi dit cauſam huius poſſibilitatis: r dixit: q aleconem vtriuſqz eorum erit non ens. ſ. qz cōtradictoriū ſer monis q hoc eſt ens in aliquo tempore: eſt q nō eſt ens in illo tempore. Et voluit per hoc demōſtrare q nō eſt ipſibile dicere de eodē eſſe in aliquo tem pore: r nō eē in alio tēpore. ¶ Et cum demonſtrauit hoc nō eſſe ipſibile: dixit: q eſt talis nature: r di xit: hoc erit illud qd nō hz potētiā vt ſemp ſit ens vel ſemp nō ens: ſed in aliquo tēpore ens r in aliquo tēpore nō ens. i. r hoc mediū eſt illud qd nō hz po tentiam vt ſemper ſit: ſed in quibuſdā horis ſit r in quibuſdā non ſit. ¶ D. d. habebit igit idem potēti am vt ſit ſemper nō ens: r vt ſit in aliquo tempore ens r in aliquo tēpore nō ens. ſ. ſm q reputo q ſi ali quis poſuerit iudicium mediū inueniri in vno duoz ex tremez contrariis. Verbi. g. in eo qd nō eſt ſem per continger vt idem habeat potentiam vt ſemper ſit non ens: r potentiam vt in aliquo tempore ſit nō ens: quod eſt ipſibile. ¶ D. d. habebit igitur idē potētiā vt non ſit ens r vt ſit ens in tēpore r tem pore. i. r eſt mediū aleconem ſicut diximus. i. cum ipſibile eſt vt habēs potētiā vt ſit in aliquo tem pore ſit ens: r in aliquo non ens. ſicut illud quod ha bet potentiam vt ſemper ſit ens: aut illud quod ha bet potētiā vt ſemper ſit non ens: oportet q ſit me diū inter hec duo extrema contraria: ſicut ſuperius diximus. ¶ Et intēdebat per hoc q potētiā que dat alicui eſſe in aliquo tempore nō reperitur in eo q ſemper eſt non ens.

¶ Ratio aut vniuerſalis hec. Sit enim a. r b. nulli eidem poſſibilia exiſtere: omnia autēz a. aut g. r b. aut d. Neceſſe itaqz cui neqz a. exiſtet neqz b. omni exiſtere g. d. Sit itaqz e. intermedium eorum que a. b. Contrariorū enim quod neutrum mediū. ¶ Huic itaqz neceſſe ambo exiſtere. r. g. r d. ¶ Qm enis g. aut a. Quare rei qd eſt e. Qm igit a. im poſſibile g. exiſtet. Eadē aut ratio r in d. ¶ Sit ergo a. r b. contraria nō cadentia in eodem inſimul. Et ſit c. cōtrariū ad a. r d. cōtrariū ad b. Et dicamus q illud qd non eſt in a. neqz in b. erit in toto c. r d. Sit ergo

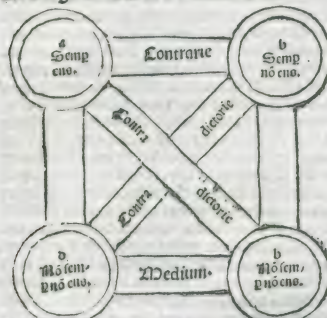
Com. ſup. Le. r mū.

bb 3

Contraria
hnt mediū.
ſdictoria ſt
nō. ¶ d. d. ſ. lo.
mā. i. c. 2. 2.

De celo 7 mundo

b. qd est in ter a. 7 b. Illud eni qd nō est alie
rum duoz contrarioz medius est inter illa.
Erit ergo b. sicut c. 7 d. necessario.

123 **C**ū declarauit rōne qd illud qd nō hēt potētiā vt sit
in alia hora: vt nō sit i alia hora: nō est illud qd hz
potētiā vt semp sit: neqz illud qd hz potētiā vt semp
nō sit: sicut mediu: vult declarare hoc lris. Et dixit:
sint g. a. 7 b. 7 c. i. sit illud qd hz potētiā vt semp sit a.
7 c. 7 d. qd semp nō sit b. 7 c. sunt qd ipole est vt con
grent in eodē infimul. **C**ū d. 7 sit c. 7 d. ad a. 7
b. 7 c. ad b. 7 c. ponam 7 dicitur que est in hoc fmo
ne. **C**ū illud qd est ens in aliq hora: nō est in alia
hora c. 7 d. 7 sit c. 7 d. ad a. qd posuim 7 semp ens: ex
c. 7 d. illud est illud qd nō ē in aliq tpe: 7 erit eni d.
qd ē ens in aliq tpe d. 7 ad b. qd est sp nō ens: erit
7 tpe: semp ens. 7 a. 7 semp nō ens: b. 7 c. 7 nō est.
c. 7 d. 7 cū posuit 7 quesitū qd nō ē d. 7 c. nō ē:
ad demonstrādū qd cū nō dicat de extremis necesse est
vt dicat de nā media iter duo extrema. **C**ū dicitur:
dicam 7 qd nō ē in a. neqz in b. ē i toto c. 7 d. 7 cū
ita sit si posuerim 7 aliq ens de q nō dicat a. qd sp ē:
neqz b. qd sp nō ē necesse ē vt dicat de eo d. 7 c. 7 ens in
aliq tpe: nō ens in aliq. Quā inquit nō est ens sp
qz vt sit ens in alia hora: hoc intēdebat cū dixit: sit
igit hoc c. 7 d. cōtingit in ista nā q est b. vt sit media
iter a. 7 b. **C**ū d. erit igit b. sit c. 7 d. necio. i. inueniēt
in a. bec duo. l. entia i aliq tpe: nō entia i aliq tpe.

Cū itaqz semp existens genitū est: neqz
corruptibile: neqz semp nō ens. Palaz aut
q: 7 si genitū: aut corruptibile nō semp ter
nū. Simul. n. erit pole semp ē 7 pole non
semp ē. hoc aut qd ipole onisus est prius.

Cū reuertamur modo ad nostrū sermonē
7 dicamus qd illud qd est semp ens: neqz ē
gnābile: neqz corruptibile. Et cū ita sit ma
nifestum est qd illud qd est gnābile 7 corru
ptibile est nō ens perpetuū eternū. Si enim
esset perpetuū hēret potētiā vt semp esset
ens 7 semp nō ens: qd est impossibile oīno si
cur supius diximus in eis q declarauimus.

124 **C**ū declarauit qd illud qd nō ens in aliq tpe opz
dicere ens in alio tpe: qn illud qd nō ens in aliq

tpe ipole est vt semp dicat nō ens: aut semp ens: dē
g in aliq tpe ens 7 in aliq nō ens. **C**ū qz pot aliq
dicere qd nō est nisi ex fmo d. i. infimulibus: qn
pole est vt aliq sit gnātū. Dmūqz corrupat: 7 b. qd
manifestabit ex b. fmo est qd illud qd ens semp in
perito 7 futuro: ipole ē vt nō sit in aliq tpe. Et sit i
lud qd sp ē nō ens i pto 7 i futuro ipole ē vt sit i aliq
tpe: qd aut sit nō ens sp in pto nō ē ipole vt sit in fu
turo: quēadmodū nō ē ipole qd illud qd ē ens semp i
pto nō sit in futuro: pp hac qd nō ptingētes sue de
mōstratōi. 7 firmatū demōstratōne illā pp pma de
mōstratōne: cū illa demōstratio sit firmior: 7 illa ē
sustentatū hui 7 quesitū: dixit d. cū qd illud qd
semp est ens c. 7 d. dicamus igit qd si aliq posuit fue
rit semp ens ptingit vt semp sit in toto tpe: 7 illud
qd c. 7 nā ē receptio eternitatis nō recipit eternitatē
in perito abiq futuro: neqz in futuro abiq perito.
Deinde fecit memoratōne p dicit demōstratōis.
Et dixit: Si igit eternū hēret potētiā c. 7 d. qm si ita
ēet si poneret corruptibile ēet falsus possibile: 7 ēet
falsum impossibile: ergo illud qd posuit fuit possibi
le est impossibile. **C**ū d. debet scire qd ipole est imagia
ri ens hēret potētiā ad c. 7 nō ē infimul in tpe perito
7 abiq futuro: neqz in futuro abiq perito nisi infi
nitū adderet sup infimul: qd est ipole. **C**ū d. Quobz
ptingit si aliq iuciat hīs potētiā infimul vt actio
ill 7 potētiā sit in toto tpe: si igit potētiā ad nō ē sit
infimul ptingit vt sit nō ens in oī tpe. 7 si potētiā ad
esse fuerit infimul: ptingit vt sit ens in toto tpe: 7 si ali
q posuerit aliq dē ens in toto tpe: 7 in eo est potē
tia ad corruptionē abiq co 7 corrupat: ptingit vt
due potētiā inueniant infimul infimul. 7 potētiā ad esse
7 potētiā ad nō ēē: igit altera earū ociosā: nū
la actio pūciat ex ea. **C**ū d. Et in hoc nō errat nū q exi
stimat hoc nō ēē ipole pp b. q res nō exeat ex potē
tia in actu nisi pp agēs: qd igit agēs nō agat nō est
remotū vt remaneat 7 nō exeat in actu. **C**ū d. Et bec q
dem imaginatio inducit Platōne in hūc sermonē.
7 tūc nō est remotū dicere in infimul huius fmo d. i.
fmo d. Arif. qd sita ēet oportet qd aliq pole si po
neret in actu ens ēet falsus impossibile nō possibile
falsum: 7 possibile n. bec nō legi nām polem: 7 ē
quē defectū actōis agētis: qm corruptio mūdū (vt
dicat) polis ē ex pte māt: ipolis quo ad agēs: aut qz
agēs aliq nō est inatū corrūpe ipm: aut qz agēs sa
piens nō est inatū corrūpe suū factū: aut qz corū
pēs est d. 7 gnatū: aut qz nō corūpēt oīno. **C**ū d. Et cū
intuebimur istas oēs qdōnes apparebit destructio eo
rū ex demitāse Arif. hic p quā icipit declarare hoc
qstū. Pole. n. aut est pole ex se aut ex reb 7 extrinse
cis vt notū ē de pole: simplr aut qd aliq diceret ali
qd ēē pole in se: 7 impossibile ex extrinseco fmo opōne
dicētis mūdū ēē polis corruptōis in se: 7 ipolis quo
ad extrinsecum. **C**ū d. manifestus est igit fmo Arif. qd
po 7 alicui 7 polis ex se 7 ipolis ex extrinseco est pote
tia 7 dicitur diffōni possibili. dicit eni. n. qd pole po
neret ēē ens nō sequit ipole: 7 qd est falsus pole nō
ipole falsus: 7 cū cessum fuerit qd distinctio cuiusli
bet polis est b. si aliq posuerit aliq pole esse. 7 ex
se 7 ipole ab extrinseco: ptingit qd eius potētiā in actu
sit falsa ipolis nō falsa polis. 7 intēdit Arif. ad decla
rādū hac intētiōne pp pole hoc qz notū est p se: qd il
lud qd ē pole ab extrinseco est pole ex se: 7 puerio la
ter. 7 qd illud qd est pole ex se est pole ab extrinseco.
7 existimāt eni. n. qd nō ē ipole qd aliq sit pole in se
impossible

impole ab extrinseco. Et dispō in hoc de possibi-
li ē qđ si tria ei qđ est de ipoli: qđ cessus est qđ oē ipole
in se ē ipole: fm extrinsecū: nō est cessus: qđ ē ipole
ex extrinseco ipole est ex se: ideoq; intēdit Arist. ultas
declationē quā diximus. Et ē pole nō est pole ni
si in respectu agētis et patiētis: et ipole est imaginari
aliquid ēē pole in respectu patiētis: et ipole in respectu
agētis: qm ptingeret vt sit patiēs ipole. i. pole ipole.

Et pole est vt in hac demfatione accepta ex loco
a trietate: et est: ipole ex se est triū poli ex se: et im-
possibile ex se ē ipole quo ad ex. g. pole in se est possi-
bile quo ad ex. i. quo ad oēs cās extrabētes ipm: sed
demonstratio Arist. est firmior: qđ est sumpta a diffi-
nitōe: hec aut a trius quibz iste locus intret sciētias
aliq mō. i. qm pđicatu fuerit triū pđicato ppo: et sub-
iectū habuit aliq contrariū: et tūc necesse est vt con-
trarium pđicari inueniat in cōtrario subiecti.

Itē si si ingenitū est: ens at hoc necesse est
sempiternū ēē: sīlī autē si si incorruptibile:
ens aut. Bico aut ingenitū et incorrupti-
bile q ppe dicunt. Incorruptibile aut qđ
nūc ens posterius nō vep erit dicere nō ēē.
Aut si qđ ē hec adiūcē sequunt: et qđ ē
ingenitū incorruptibile: et qđ incorruptibile
ingenitū. Necesse et sempiternum vtriq;
consequi: et sine aliquā ingenitū semp-
iternum: siue incorruptibile sempiternum.

Bicamus etiā q illud qđ nō cadit sub ge-
neratione. i. illud qđ nō est gñabile est eter-
nū sine principio et sine fine necessario. Et
sīlī illud qđ nō cadit sub corruptiōe est eter-
nū. Et dico nō gñabile et nō cadens sub cor-
ruptione vera intētionē mei fmonis q illud
qđ est ens vere est nō gñabile: et illud qđ est
vere nō ens est cadens sub corruptiōe. Abso-
do igit volumus diffinire ea: et dicamus q
illud qđ est nō gñabile est modo ens: et non
dicif q fuit pīmo nō ens: neq; dicif q po-
stremo erit nō ens. Et cū ita sit erit alterum
horūz duorū pīs alteri. Illud. n. qđ nō est
gñabile nō cadit sub corruptione: et oē illud
qđ nō cadit sub corruptione est nō gñabile.
Et etiā vtriq; eorūz necessario est eternum:
si aliqđ fuerit nō gñabile erit semp eternū: et
si aliqđ non cadit sub corruptione erit semp
eternum: et hoc manifestum est et existens:
et sunt ea que superius diximus.

Cū declauit q impole ē aliqđ eternū corrupi ma-
nifestabif ei q illud qđ nō est gñabile erit eternū: et
cū declarauit q ipole est vt aliqđ sit gñabile nō cor-
ruptibile: manifestabif ei q nō corruptibile est eter-
nū: cū declarū fuit ei q nō corruptibile est eternū:
et q nō gñabile est eternū: declarauit p hoc q nō cor-
ruptibile est nō gñabile: et cōuerso: et hec est sua in-
tētio in hoc caplo. Et dixit: dicam q illud et i.
et hoc est qđ an declauit: et est vna duarū ppositionū
qđ posuit ad declandū puerfionē. Et d. d. 2^m pposi-

tionē: et dixit: et sīlī illud qđ nō cadit et i. et sīlī decla-
ratū est ex nō fmoē q illud qđ est nō corruptibile
est eternū: cū demfatus est q ipole est aliqđ ēē gñā-
bile et nō corruptibile. Et cū posuit has duas ppo-
sitiōes. i. q nō gñabile est eternū: et q nō corruptibi-
le est ēē eternū: q multis modis dicunt. Et d. q non
intēdit in hoc loco nisi verā intētionē iter alias intē-
tiōes: et dixit: dico q nō gñabile et i. et intelligēdū ē
ex nō fmoē nō gñabile et nō corruptibile vera intē-
tiōe. Et d. explanauit illā intētionē: et dixit: qđ ē ve-
re ens est nō gñabile. i. et est illud qđ an diximus q
illud qđ vere ē ens ē nō gñabile: et est illud qđ an dixi-
mus q illud est vere ens. i. ex nō pōt nō ēē: dī nō
gñabile vere: et pmunit nos et in b q nō gñabile ēē
dī de nō gñabili: qđ est sine causis gñōis: aut diffi-
lis gñōis: et sīlī nō dī gñabile illud cuius gñatio est
infinita in hora qua finiebat. Intēdit igit p nō gñā-
bile illud cui⁹ ēē nō pcedit nō ēē: nō illud qđ ē ipossi-
bile: de quo et dī nō gñabile. Et d. explanauit inten-
tionē nō corruptibilis: et dixit: et illud qđ ēē nō ens
est cadēs sub corruptiōe. i. et dī intelligere hic p nō cor-
ruptibile illud qđ est oppo⁹ ei qđ vere est corruptibi-
le: et illud ē qđ deficit post ēē. q. ergo. d. opz intelligere
per nō gñabile illud qđ opponit vere gñabili. i. enti
post nō ēē: et per nō corruptibile illud qđ opponitur
vere corruptibili. i. nō enti post ēē. Et cum posuit
has duas ppones: dixit: modo igit volumus diffini-
re et i. manifestū est ex nō fmoē q diffinitio nō ge-
nerabilis ē illud qđ mō est ens: et an nō fuit nō ens:
neq; in futuro nō erit nō ens. Hec. n. dīfō ē nō gñā-
bilis qđ puerfif. Et d. d. cū ita sit et i. q nō gñābi-
le et nō corruptibile puerfif adiūcē. Et d. icēpit decla-
re q hec puerfio appet ex duab⁹ pponib⁹ qđ pđixit
i. q nō gñabile ē eternū: et q nō corruptibile ē etiā
eternū: et dixit: et vtrūq; eorūz necio eternū. i. et signum
puerfiois eorū ē q eternū pđicat de vtroq; illoz p-
dicatiōe puerfionis: et cū idē pđicat de duob⁹ pđica-
tiōe puerfiois necio illa duo puerfunt adiūcēm.
Et h intēdebat cū dixit: qm si aliqđ non gñabile
fuerit est eternū et i. et cū de nō gñabili pđicat eter-
nū pđicatiōe puerfiois sīlī et de nō incorruptibili:
manifestū ē q oē nō gñabile est nō corruptibile: et q
oē nō corruptibile ē nō gñabile. Et qz h declarū
est ex analētis dixit: q manifestū ē q declaratio qđ ē
sic existit. oē nō gñabile ē eternū: et oē eternū est nō
corruptibile. q oē nō gñabile ē nō corruptibile. d. vi-
xim⁹ oē nō corruptibile ē eternū: et oē eternū est nō
gñabile. q oē nō corruptibile ē nō gñabile: q ē puerfio
pme: et h declarū ē in analētis. i. q cū tres termini
puerfunt adiūcē necesse est vt pōlo puerfif.

Palā aut et ex determinatiōe ipsorūz est:
et enī necesse si corruptibile genitū: aut enīz
genitū aut ingenitū. Si enī ingenitū: et incor-
ruptibile supponit. et si genitū aut corrupti-
bile necesse. Aut enī corruptibile aut incorru-
ptibile: sed si incorruptibile ingenitū suppo-
nit. Si aut nō sequunt adiūcē incorrupti-
bile et ingenitū: non necesse neq; ingenitūz
neq; incorruptibile sempiternum esse.

Bicamus igit q si aliqđ corruptibile fue-
rit necessario erit generabile. Et si fuerit nō
generabile non erit corruptibile. Et si aliqđ

Lōmē. sup. ce. et mun. bb 4

Et idē pđi-
cat de duob⁹
pđicatiōe cō-
uersionis ne-
cesse est illa
duo adiūcē
conuerfif.

Secōdo pōrā
cap. 24.

Impole est
imaginari i.
possibile re-
spectu agen-
tis et pole re-
spectu patiē-
tis.

Loca triū
nō ē demon-
stratio.

Extri-
nsecū: aut ē
a ppe

igētia

infinitū
aut ingē-
nitū

Intēdū est
ingenitū est
incorruptibi-
le et cōtra.

und
dūa ppe
nō ēē
ille cōtra

Poste-
rie et cōtra

Impo-
stibile
et cōtra

Poste-
rie et cōtra

De celo et mundo

fuerit generabile necessario erit corruptibile. Et si non fuerit corruptibile erit ergo non generabile: sicut diximus superius.

126 ¶ Vult declarare in hoc caplo qd gnabile et corruptibile puerunt cu declaratus est qd non corruptibile et non gnabile puerunt. ¶ Et d. dicamus igit qd si aliqd d. i. declaratu est qd non gnabile et non corruptibile puerunt: mani⁹ est qd oē gnabile et corruptibile: demonstratio est: qd si non fuerit corruptibile et non corruptibile. Qd n. aut et corruptibile aut incorruptibile. si igit non corruptibile. g. non gnabile: s. iā ponim⁹ ipm eē gnabile: s. h. est ipole: et cū oē corruptibile et gnabile: demonstratio est: qd si non fuit gnabilis est ignabilis. Qd n. aut et gnabile: aut ignabile: et si fuerit non gnabile. g. non corruptibile: iā fuit postius corruptibile. ¶ D. o. et si aliqd fuerit gnabile nēcio est corruptibile: i. et diximus qd oē gnabile est corruptibile: ecōuerso p⁹. ¶ D. idurit demonstratio: et dixit igitur non fuerit corruptibile est non gnabile: i. et demonstratio est: qd si non fuerit corruptibile: et si fuerit non corruptibile est non gnabile: qd est icōueniē. ¶ Et hoc iā declaratu est in analitica eē locū gnabile. i. qd cū fuerit duo termini oppositi diuidētes verū et falsū: et fuerit alterū vnus dictionis pueribile cū vno alterius dictionis: et reliquū reliquo.

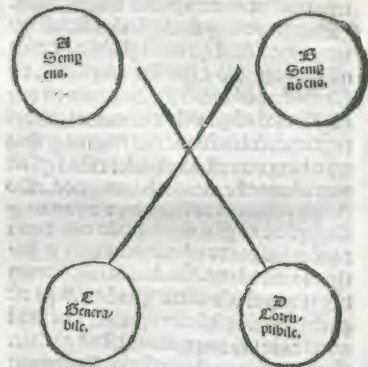
Sedō pōrū.
cap. 22.

¶ Qd aut necesse cōsequi ex his manifestus. Genitū enī et corruptibile psequunt adinuicem. Nam aut hoc ex prioribus. semper enim entis et semp non entis est intermedium cui neutriū cōsequit. Hoc aut est genitū et corruptibile: possibile enī et esse et non esse de terminata tempore vtrūq. Dico aut vtrūq. qd et esse qdō quodam tempore et non esse. ¶ Si igit non gnabile et non corruptibile non sequunt adinuicē: ergo non sunt eterna. Et verificatio hui⁹ est qd alterū illorū cōsequit alterū: quēadmodū ego suz dicēs qd gnabile est corruptibile: et oē corruptibile est necessario gnabile. Et verificatio huius est illud qd diximus superius: qd ex illo qd est semper ens: et ex illo qd non ē semp est ens fit aliqd mediu diuersū ab vtroq. illorū: et est illud qd est gnabile et qd est corruptibile. ¶ H. n. potētia vt fit ens: et vt fit nō ens: s. tñ in tpe et tēpore. i. vt in tpe ens et in alio nō ens.

127 ¶ Tus declarauit qd non corruptibile et non gnabile non puerunt nisi ex eo qd declaratus est qd verūq. eorū est eternū: fecit de hoc rememorationē. ¶ Et dixit: si igit non gnabile et non corruptibile: et qd hoc pueritur: i. qd oē non gnabile et non corruptibile: et qd hoc pueritur: i. hoc est pueritio p⁹ demonstratiois: voluit puertere z^m. i. vt p⁹ declaratu est qd gnabile est corruptibile: et ecōuerso. ¶ D. ex hoc declarabit qd oē non gnabile est et non corruptibile: et qd. o. et verificatio hui⁹ est qd aliter illoz seqt aliter: quēadmodū ego suz dicēs. i. et iā declaratu est qd non corruptibile est non gnabile: et qd hoc puerit ex eo qd gnabile et corruptibile. cōuertunt: hoc est pueritio p⁹ demonstratiois et nō est petitiō

pncipiū: qm pōnes qd vtrūq. vna nō vtrūq. altera. ¶ Et qd in hac declaratiōe vult ponere pueritionē gnabilis et corruptibilis eē fundamētū ad pueritionē nō gnabilis et nō corruptibilis: icipit declarare qd gnabile et corruptibile cōuertunt. ¶ Et d. qd verificatio hui⁹ est qd sup⁹ diximus: ex eo et i. et verificat qd gnabile et corruptibile puerunt ex eo qd dixim⁹ superius. i. qd ipole est vt gnabile sit nō corruptibile: aut vt corruptibile sit nō gnabile: bec. n. duo sunt media iter illud qd semp est ens et iter illud qd semp est nō ens: et nō est alterū eorū: s. h. potētia vt fit ens cū dicitur: bec duo sunt media iter illud qd semp est nō ens: et inter illud qd semp est. i. ens in alia hora et nō ens in aliqua: incipit declarare bec litteras.

¶ Si igit est qd genitū: aut corruptibile necesse hoc intermedium eē. Sit enī a. semper ens. b. aut semp nō ens. g. aut genitū. d. aut corruptibile. Necesse itaq. g. intermedium eē a. et b. ¶ H. qd enī nō est tpe ad neutru terminū in quo a. non erat: aut b. erat. Genitū aut necesse: aut actu: aut potētia eē. ¶ H. qd aut q. a. b. neutro mō. Quāto igit quodā et determinato tpe et erit et iterū nō erit g. Sit aut et in d. Genitū et corruptibile vtrūq. Cōsequit et adinuicē genitū et corruptibile.

¶ Dicamus qd oē corruptibile nēcio est mediu inter dno sicut dixim⁹ superi⁹. Sit igit a. illud qd semp ē ens: et b. illud qd semper est nō ens: et c. gnabile et d. corruptibile: manifestū est igit qd c. est inter a. et b. a. enī et b. nō hnt finez neqz vltimū in tpe. Gnabile at bz finē et vltimitatē in tpe: aut in actu: aut in potētia. a. nō et b. nō hnt finē in tpe: neqz in actu: neqz in potētia. Qm nō sunt in aliquo tpe ens et in aliquo nō ens. S. alterū eorū est ens in tpe infinito: et reliquū nō ens in tpe infinito. Et sit d. bz finē et vltimū vt c. aut in actu

CAdhuc autē et hoc sibi in oī signo existet.
Quare infinito tpe eius qđ nō esse et eē ha-
bebit virtutē. Sed ostensum est: qz impole-
est hoc. Adhuc at si prius scitus existit actu:
omni

Infiniti alii
quasi est de
terminatum.

6.126, 6.127

omni existet tpe: z ens ignabile: aut etiaz nō ens infinito tēpore: fieri aut pole. Simul aut nō eē: z eius qd est eē xtrū debet. Et hoc quoqz eē: z posterius infinito tempore.

C Bices at nō eē ipole vt aliqd gnātū sit nō corruptibile: z aliqd ātū quā corruptū: qdā destruit ppōnes quas posuimus: z syllos quos fecim⁹. Facit. n. nō corruptibile gnātū: z antiquū nō gnābile facit corruptū.

i33 **C** Tradit p hūc fmonē dicētib⁹ gnābile eē eter- nū: aut corruptibile eē eternū. **C** Et dixit q q b fin- git neciūz est ei destrūē ppōnes z syllos quos decla- nit. dicens. n. dīctoriū duāz illaz ppōnū: qm ppō- nes z syllogismi quos iduximus dant vt eternū ipol- sibile est esse ingenerabile aut incorruptibile.

C Manifestū aut z aliter q ipole corrupti- bile ens nō corruptūz eē qnqz. Sempenim erit corruptibile simul z incorruptibile en- delectia. Quare simul erit pole: z semp eē z nō semp. Corruptū igit qnqz corruptibi- le. Et si gnābile est factū est. Possibile enīz factum esse z non semper quidem esse.

C Perferatū est igit de b dīcēdo q q libz habz potētā aut patiēdi aut agēdi: aut vt sit ens aut vt sit nō ens: z hoc aut in tpe infinito: aut i tpe finito hūte picipiū z finē. **T**ps at infinitū est tē terminatū cū post tps nō sit tps: neqz iueniē tps maius illo. Infinitūz xdo in aliquo tēpore nō est eternū infinitū: neqz ēt est terminatū hūa pīncipiū z finem.

i33 **C** Ut etā pfcere rōnes ist⁹ capli. q ipole est vt aliqd sit genitū z post eternū: vt aliqd sit eternū z post corruptū. **C** Et b itēdebat cū dixit: pscritūz est. i. pfcitūz sūt rōnes: z dīxīglibet bz potētā aut patiēdi. **r. i. po** z actus attribuit rei qtuor modis: po⁹ vo dno⁹ modis: aut po⁹ q agit. i. actus: aut q pa- tiē. i. passiu. **C** D. d. aut est nō ens aut est ens. i. act⁹ vo: aut datus ē ad eē aut ad nō eē. i. aut est nō ens in actu aut ens i actu. q. d. qres aut erit i actu aut po⁹ z q est in actu aut est ens aut nō ens: z q in po⁹ aut pa- tiēdi aut agēdi. **C** D. d. z b aut i tpe infinito. **r. i. z b** diuisio nota ē p se. q iter finitū z infinitū nō ē me⁹. Et qz dicētes gnātū remanē eternū z nō corrupti in postremo: z eternū in futuro: z corrupti in pterito: fa- ciūt tps infinitū trib⁹ modis: i. cepit destrūē hūc opio- nē de infinito. Et dixit: tps infinitū ē terminatū. **r. i. z ipole vt sit tps mai⁹ tpe infinito: qm si eē: eē infinitū: mai⁹ ipole: z b segē dicētes eē ipole: z b in tpe pterito: z finitū i futuro: aut eē. **C** Et nō dīz aliqd dicē q b itērio nō est delata in tpe: qm si iuenim⁹ b tps pns iuenim⁹ q tps qd ē an tps ē ipole: z qd est post tps est infinitū bz finis dicētes mūdū eē eternū. **C** Qm nō iueniē b i tpe nisi accētrā cū nūb ex tpe existit in actu. Qd aut ē ipole vt ipole sit in actu mai⁹ ipole: z b aut po⁹ aut iēse: qm po⁹ q remanēt in ipole i tpe pterito: abiqz futuro: aut in futuro abiqz pterito: est po⁹ q pōt facē aliqd infinitū. Impole est igit vt ponat in p- terito abiqz futuro: aut in futuro abiqz pterito: nisi po⁹ ipole adderet supra se: qd est ipole. **C** Et tō dixit:**

q tps infinitū est terminatū: z ipole est vt aliqd ad- dat supra tps. i. tps cuiusdē po⁹ ipole. **C** Et cū ita sit: ois g po⁹ aut agit in tpe finito aut infinito: q agit in tpe infinito est eadē po⁹ mī: z māifestū est q b demāstratio differt a pōictis demāstrationib⁹. **D. d.** Infinitū aut in aliq tpe nō est eternū infinitū: neqz ēt est terminatūz hūa pīn⁹ z finē. i. illud qd bz potētā infinitā in tpe ter- minato: aut in pterito tū: aut in futuro tū: nō ē i tpe eterno nec in tēpore qd nō habz terminū terminato z inter eternū z terminatū non est medium.

C Est aut z sic videre q ipole: aut qd factū qnqz icorruptibile aliqd pfcit⁹: aut igenitūz ens z semp pī⁹ ens corrupti. **H**eqz. n. a casu icorruptibile aliqd aut ignabile pole esse.

C Et ēt q in prio est eternū ens: deinde fuit corruptibile in tpe ei⁹ qd est infinitū. i. in tpe eius qd nō fuerit pīmo nō ens: deinde in po- stremo fuit nō ens: z in alio tpe. Si igit tē- pora nō diuersant⁹: qz sunt infinita: manifestū est ex quo diximus q aliqd gnātū fuit i tpe infinito: z q aliqd fuit corruptibile z est eter- nū infinitū in tēpore: qd est impole. Gnābi- le enī ipole est vt sit eternū sū: z corrupti- bile ipossibile est vt sit eternū: sed tamē pnt esse ens z non ens. Qm corruptibile bz po- tentiā vt non sit ens in postremo: z gnābile habet potētā vt sit non ens in pīmo.

i34 **C** Id est q illud qd ē eternū in pterito: deinde i postre- mo est corruptū bz potētā ad corruptionē in tpe infi- nito: z ē tps in q fuit eternū. **C** Et b itēdebat cū di- xit. i. in tpe ei⁹ qd nō fuit p nō ens. **D. i.** postremo fuit nō ens: z. d. qz illud qd p fuit nō ens. Deinde post fuit ens est gnātū. **C** D. d. Si igit tpa nō diuersant⁹. **r. i.** z si aliqd iueniāt gnātū postqz fuit nō ens in tpe infi- nito: tūc iueniē in gnato po⁹ gnōis cū tpe infinito z in corruptibili po⁹ corruptionis in tpe infinito. Sed tps ipole nō diuersat ita q possumus dicē q tps po⁹ ad aliqd in eo est aliud a tpe actionis: qz propter necē- riū est vt illud qd est nō ens semp: non sit gnābile: z qd est ens semp: sit nō corruptibile. Distingūēdū est enī tps eē a tpe ei⁹ qd est nō esse. z cū posuerim⁹ tps eē aut nō eē infinitū: nō iueniē tps qd dignius sit ad esse qz ad nō eē: aut ecōuerso. Necē est igit vt illd qd est nō ens in tpe infinito sit nō ens semp. i. i toto tpe: z sū illud qd est ens i tpe infinito sit ens semp. **C** D. d. gnātū ipole est vt sit semp. **r. i.** pōt itelligi p hoc gnātū ipole ē vt sit semp nō ens: qm tūc eē nō gnā- tū. **C** Et ēt eternū ipole est vt sit corruptū: qm tūc eē nō eternū. **C** Et pōt itelligi q gnātū ipole est vt sit semp ens: qz tūc eē nō gnātū: qz tps nō esse in eo nō distingūit a tpe eē: cū tps esse est infinitū. **r. i.** z cū dixit q gnātūz impole est vt semp sit ens: qz illud qd semp est ens ipole est vt sit corruptū: dīstrāit q gnābili ptingit dīstrāit est vt aliq sit ens: z aliq nō ens: z sū corruptibili: z. d. sū pnt esse ens z nō ens i. aliq ens aliq nō ens. **C** D. dat dīam iter gnābi- le z corrupti in b. i. q i gnābili pcedit tps eē q tps ei⁹ qd est nō eē z eē in corruptibili: dixit: qm corrupti- bile bz potētāz. **r. i.** bz corruptibile differt a gnābili in hoc q corruptibile habet potētā vt in postremo sit nō ens: gnātū aut bz potētāz vt in p sit nō ens.

Potētā in- finita ē: est vnatactū.

Iste textus z duo sequētes videntur cor- respōdē tē- tui cō. 139.

Iste text⁹ vt dicitur cor- respōdē tē- tui cō. 137.

gnābile corruptibile ē qd

Alid cōmē. s. i. v. p. 9.

Dīgressio in q dicitur qd infinitū pīme nūc ē maxie in tempore.

Impossibile est q potētā infinita addat sup se. Idem sup. 124.

De celo et mundo

Themistij
expositio.

¶ Et in hoc qd explanauimus erit demeritiois pñ-
cipu: qd cu gnabile ponat ens in tpe infinito: contingit
vt nō sit gnabile: et cu ens in tpe infinito ponat corru-
ptibile pñgit qd nō sit corruptibile. Corruptibile enī
aut gnabile ē cu pñ sit ēē est distinctū a tpe sui non
esse. ¶ Secundum autē predictē demeritiois est: qd
nulla pñ ē media iter finitū et infinitū: cu pñ infini-
ta est vna tñ pñ. demeritio g in h casu h est alia a
demeritioe pñdicta i pñcedēti cap: ¶ Themistij autē ex-
planauit pñdictū ca^o alio mō. dicit. n. qd pñ declarauit in
eo qd. qd ois pñ ē finita siue fuerit in tpe finitū: si
ue fuerit in tpe infinito: sñ qd est in tpe infinito: est ēē
finita. d. posuit qd in gnabili eterno: et i corruptibili
eterno pñgit vt pñ sit finita. Et cu ei^o pñ ē finita.
g posito illi^o pñ ē impossibilis: et cu nō sit pñ nō gñō
neq; corruptio. pñ. n. est gnabilis et corruptibilis. d.
declarauit in 2° ca^o qd pñ ē i gnabili et eterno cor-
ruptibilis: necesse est vt sit in infinito: et vna pñnū acce-
ptatū in demeritioe pñi modū: nō igit erit due de-
mōstrationes. ¶ Et in hac explanatiōe nō itēde-
bat cu dixit in p^o ca^o tps infinitū ē terminatū: dēclare
qd ipole est qd pñ infinita sit maior: pñ infinita vt nos
explanauim⁹: sñ itēdebat dēclare qd pñ ē est in tpe infini-
to i duob⁹ extremis: est aliq mō finita. q. igit. o. qd ois
pñ ē finita: qm aut erit in tpe finito aut in tpe infini-
to: et qm mō sit erit terminata. Tps. n. infinitus est
terminatū aliq mō: et fm h est itētio sui fmōis etiā:
infinitū autē in aliq tpe ēē. illud autē qd est eternū in
aliq tpe pñ ēē nō est infinita sñ pñ eternū in oibus
tpib⁹: neq; pñ ēē sit pñ ēē qd est in tpe infinito.
d. igit post h in eo qd est eternū in aliq tpe: d. et
etiā illd qd in p est eternū ens ēē. i. et dicam⁹ etias qd
pñ ēē qd semp fuit in pterito: et in postremo est cor-
ruptū ad corruptionē est infinita pñ: et sñ pñ ēē qd
gnat postq nō fuit in tpe infinito ad gnōnē est infinita
et cludit ex h qd in h mō entia nō est pñ ad gnōnē
neq; ad corruptionē: et h explanatio ē pñcipū nre ex-
planatiōis: sñ dicit ca^o nos vō ponim⁹ ipz cap^o
declaratū p se. Themistij autē posuit ipm depēdere
cū scō: et bñ tolerabiles sunt ambe explanatiōes.

¶ Qd qd ē. n. casuale est aut a fortia: ē pñ-
id qd semp: et vt frequenter: aut est: aut sit.
Qd autē infinito tpe aut simplr aut a qdā pre-
est: aut semp: aut vt frequenter existit ens.

¶ Dicamus aut qd tria nō pñuunt i simul in
aliq hora tēporis infiniti: qm si in aliq hora
pñuierēt tñc idē haberet potentia vt esset et
non esset in tempore infinito: qd est imposs-
bile: sicut declarauimus superius.

¶ Cū iduat hāc declarationē affirmant ipsam p hanc
declarationē sup quā sustētat in hoc: et est qd ponit h
pñgit vt pole sit ipole. ¶ Et d. qd tria nō pñuunt ēē.
i. qd cū posuit fuerit tps ēē vñ^o dictoz duoz trioz
xpo^o ad ēē alteri^o triz tps infinitū: pñgit vt duo tps
eoz sint idē. si igit ponat pñ illoz in aliq tpe ēē ens
pñgit et triū ei^o in aliq tpe sit ens: qd sūū ēē est et infini-
tū in tpe: et cū ita sit positio ei^o erit ad ēē ens i actu
falsa impolit: illud cuius in actu exiit⁹ fuit impolit
nullā potētiā hēbit. ¶ d. d. qm si pñuunt in aliquo
tpe tñc illud idē hēbit pñ⁹ vt sit et vt in eodē tpe nō
sit in tpe eodē. i. et pñgit ex hac pñe duo tria i actu
ēē: et cū posuerim⁹ aliq ens hē pñ⁹ ad esse i tpe i
finito: et nō ēē erit tps exiit⁹ duaz potētiāz i actu idē

tps: est igit idē hōis pñ⁹ vt sit et vt nō sit in eodē tpe.
U. g. qd si i forte est pñ⁹ ad surgēdū et ad sedēdū in eo
dē tpe: necio inuenit in eodē tpe sedēs et surgēs isit
et iposuerim⁹ h in eo cadēs i tpe alio a tpe sui casus
erit falsus potētiā falsum ipole: qd est incoueniēs.

¶ Necesse est igit nā talia qñqz quidē ēē. qñqz
autē nō. Talia autē eadē potētiā est pñdictiois.
Et mā cā ei^o qd est ēē et nō esse. Itaqz necesse
est etiam simul existere actu opposita.

¶ Et ē dicamus qd potētiā est añ actus. i. qd
res bz potētiā vt sit aliq añqz faciat ipsuz.
Et si ita sit erūt res fm qd dicūt semp sine
fine. i. illud qd semp fuit ens: et illud qd in
postremo fuit ens: vt sp sint sine fine. Sem-
per erunt res habētes potētiā vt sint: et non
habēt potētiā vt sint ens in tēpore: et vt sint
non ens in tempore infinito i simul.

¶ Videt⁹ qd cū declauit qd ipole ē vt aliq qd semp
fuerit et semp erit hēat potētiā ad corruptionē: aut qd
aliq qd semp fuit nō ens et semp erit nō ens hēat po-
tētiā ad ēē. pñgit enī ex h qd pole reuertat ad ipole:
vult mutare hāc declaratiōē ad illd qd posuit ēē semp
ēē i pterito: et i postremo corrupti: et ad illud qd ponit
tur gnātū qd semp ē ens in futuro. ¶ Et pñcipū hūic
pñpñi pñcellaz et g necesse ē vt pñ⁹ qd gnāt aut cor-
rupti sit pñcedēs sñ tps gnātū aut corruptū. ¶ Et h
itēdebat cū dixit: et dicam⁹ et qd potētiā ēē. d. d. et cū
ita sit ēē. i. et cū pñ gnōis aut corruptiois pñcedit tpe
gnōnē aut corruptionē pñgit vt res qd semp fuerit et
in postremo corruptū hēat potētiā ad corruptionē
in tpe infinito: et sñ necesse est vt res qd gnāt postq nō
erāt i tpe infinito hēat potētiā ad gnōnē in tpe infini-
to. ¶ Et qd h nō pñgit eis nisi pp h qd ponunt gnātū
cū semp remanēt in futuro: et corruptū qd semp fuit i
pterito dixit: fm qd dicūt semp sine fine. ¶ Et qd di-
citur: res demeritū i qd reb⁹ pñgit h: et dixit. i.
illud qd sp fuit ens ēē. et itelligo p res in qd pñgit
vt sit pñ⁹ aut res qd semp fuerit: et i postremo nō sit:
et res qd semp nō fuerit et i postremo fuit. i. qd p po-
tētiā eoz in bis duob⁹ vt sint semp sine fine: et pñgit
vt sit in eis pñ⁹ infinitū vno vō eoz post gnōnē in al-
tero aut añ corruptionē. ¶ Et hoc itēdebat cū dixit:
vt sint semp sine fine: et hoc qd. d. semp hñt potētiāz
vt sint: est pñdictū illi^o qd. d. erūt res sñ qd dicūt. q. g.
d. et cū ita sit erūt res fm qd dicūt sp sine fine siue ha-
bētes semp potētiā vt sint: et itelligo p res illd quod
semp fuit ens et in postremo corrupti: et illud quod
semp fuit nō ens et in postremo gnāt. ¶ Et itelligo
p hoc qd. d. sñ qd dicūt sp sine fine: vt sint bz semp i
finito: vñū aut eoz est nō ens in pterito in infinitis et
ens i futuro in infinitū: vñū ens in infini^o in pterito et
nō ens in futuro in infinitū: et vult declarare p h qd
pñgit hūic pñi vt tps pñ⁹ actus sint idē et nō idē.
Nō idē vō qd tps pñ⁹ est aliud a tēpore actus. Idem
vō qd tps actus est infinitū et sñ tps pñ⁹. ¶ Et forte
itēdebat p hoc qd dicit cōplere declarationē pñdictā
scz qd positio polis sit ipolis. scz positio eius esse non
ens in tpe potētiā: sñ hoc videt⁹ qd nō itēdebat nisi
ad distinguēdū tps potētiā a tpe actus: vt sit verifica-
tū qd positio eius esse ens est possibilis: qm qui ponit
potētiāz cū actu nō ponit possibilitatē ad actum esse
ante eius ēē: quapp completur actu demonstratio.

¶ Sed ad huc

C Sed adhuc neq; vez est dicere nūc: quia est annus prior: neq; annus prior qz nūc est. Impossibile ergo nō ens aliquando posterius sempiternū esse. Habet enim posterius et eius quod est non esse virtutem.

C Et dicemus etiā aliū sermonē p quē declarabimus errorem dicētis qz pole est aliquid esse nō gnābile: qd pole est vt sit nō gnābile et cū hoc sit corruptibile. Et qz corruptibile pole est vt sit gnātū. Erīt g corruptibile fm qz dicunt nō corruptū in alio tpe: qm si non corruptū erit corruptibile et nō corruptibile in actu. Sic igit possibile est vt idē semp sit ens et nō sit semp ens. Et si hoc impossibile est: g corruptibile corruptū in alio tempore. Et sit igit generabile fuit in tēpore et nō fuit oīno. Possibile est g vt aliqd sit generabile et non fuit semper ens.

137 **C** Nec est qm vera demōstratio qz ipole est vt aliqd qd semp fuit hēat potētiā ad corruptiōes absq; h qz corruptū. hoc n. ptingit dicēti aliqd esse gnātū sz post eternū: et sit dicēti aliqd eē eternū sz post corruptū: imo māifestū ē h. **C** Et d. dicam⁹ ē aliū smōne rē. D. d. est g fm qz dicū: illū qd est corruptibile nō corruptū in alio tpe. i. z ptingit eis pp h qd dicū qz in alio quo eterno ē po⁹ ad corruptiōē absq; eo qz corruptū: vt illud in q est po⁹ ad corruptiōē nō corruptū in aliq hora. **C** D. d. qm si nō corruptū ē. i. z ipole ē ponere aliqd hīs po⁹ ad corruptiōes absq; h qz corruptū: qm ptingit ei si nō corruptū in aliq tpe vt non sit in eo po⁹ ad corruptiōē: hec enī est dīfō ei⁹ in q nō est po⁹ ad aliqd. vt nūc exeat ad actū. **C** D. d. Tūc igit est pole vt idē rē. i. z ptingit huic pōni si cōcesserim⁹ in eo eē potētiā ad corruptiōē vt sit in ea: dē po⁹ vt semp sit ens: vt nō sit semp ens et h est cū posuerim⁹ in eo potētiā ad corruptiōē eē in eo po⁹ ad semp eē: qm ex po⁹ corruptiōis nō sp est: ex po⁹ ad eē est spigit est ei in eo in po⁹ ad eē semp et ad nō eē semp: qd ē ipole. **C** D. d. Et si h est ipole rē. i. z cū posuimus aliqd hīs potētiā ad corruptiōē absq; h qz corruptū sequunt⁹ hec impossibilia. i. vt in eo sit po⁹ et nō sit po⁹: aut in eo sit po⁹ ad duo opposita i. i. i. s. vt sit semp et vt nō sit: necesse est igit vt hīs potētiā ad corruptiōē corruptū in postremo. **C** D. d. Et sit igit gnābile fuit rē. i. z cū vez est qz oē hīs potētiā ad corruptiōē oīo corruptū: nō est verus smō dicētis eē gnātū sz nō corruptibile: qm gnātū in alia hora fuit nō ens in alia hora in actu. s. anq; gnābat: et cū ita sit gnātū est ens: et in eo ē po⁹ vt nō sit semp ens. **C** Et h itēdebat cū. d. pole est igit vt aliqd sit gnābile et nō fuit semp. i. pole est vt gnābile nō sit semp ens et cū eo sit potētiā vt nō sit: iō demōstrat⁹ est qz illud in quo est potētiā vt nō sit oīno exibit in actu. g omne gnābile et corruptibile est necessario.

C Ac rursū nō ei⁹ est qd tūc nō ē. Existit enī actu ens sed in anno prior et in pterito tpe. Sit itaqz cuius bz xntē exis actu: erit igit vez dicere nūc: qz nō est annus prior sz im- possibile. Neq; vna enī virtus eius qd fa-

ctū esse est: sed eius qd ē aut futurum esse. **C** Volumus aut pferuari de sermone illoz quo: et dicamus qz ipole est vt non gnābile cadat in aliquo tpe sub corruptiōe et ipole. est. n. vt aliqd nō gnābile et corruptibile fiat sine factore casu. Facta. n. sine factore raro sūt: et cū fuerit cito distrabunt et psumunt. Permanēs aut i eternū et pmanēs in tpe isti nito nō sit sine factore oīno. Et cū ita sit nā est faciēs oīa eterna neōio: et ipa facit vt idē sit ens: et vt sit nō ens in tpe: et tpe. Et vt qz dā sint semp entia et qdā nō entia semp i tpe i finitō: et cā illius fortitudo illi⁹ ē nāe. Non est g pole vt aliqd semp sit nō gnābile et sp corruptibile: qd si fuerit pole tunc pria erit in actu neōario: qd est impossibile. Dicēs enī qz mō est annus pterit⁹: et qz annus pteritus est mō mētis in suo smōne: et appet sua sal- sitas in suo sermone qz aliqd sit eternū et corruptū in alio tēpore: qz habet potētiā vt sit ens in alio tpe: sz nō est in tempore predicto non ens: neq; in tpe in quo est ens in actu.

138 **C** Abbreuiatio hui⁹ smōis est qz si aliqd est nō gnābile siue po⁹ corruptibile siue nō: et aliqd fuerit nō corruptibile siue gnātū siue nō: māifestū est qz ipole est qz sit casu. Nam sicut qd sit casu raro fit: ita ē ext- sit parū sicut dicat qz cito psumit. Et cū ita sit illud qd semp est nō est semp nisi ex nā inata ad h et nā ei⁹ p quā est qd ē nāe. n. rez dat eis aut vt sint sp: aut vt nō sint semp: aut vt aliq sint: aut aliq non sint. Si g aliqd iueniret gnābile nō corruptū aut eternū corruptū eē pole vt nā possibilis trāsmutaret in necessariā et necia i poles i agere et recipere: qd ē ipole. **C** Et d. ipole enī vt aliqd sit nō gnābile rē. i. ipole ē vt aliqd sit nō gnābile aut nō corruptibile casu: sed neōiū ē vt h sit ex nā faciēte: qm oīa ex nā casu nō pmanēt: nisi parū sit nō fuit nisi raro. D. d. pmanēs aut in eternū rē. nō sit nisi qz suba et eēntia ei⁹ dat ei pmanētiā. **C** D. d. et si ita sit nā est rē. i. z cū cā esse aut nō esse rez nāliū sit ex nā: nālia aut sunt tribus modis: aut qz nā dat eis vt semp sint: aut vt semper nō sint: aut vt sint i duab⁹ dispōnib⁹. i. et nulla nā dat vt sit sp et nō sit: nisi neōiū trāsmutet i pole. **C** D. d. et cā isti⁹ est po⁹ isti⁹ nāe et elm ei⁹. i. et cā diuersitatis entū in istis dispōnib⁹ est cā diuersitatē nāe in suba sua. D. d. nō est g pole vt cadē nā det eidē eē semp et nō esse semp. h aut ptingit dicēti h aliqd eē gnātū et post ppetuū: aut aliqd nō gnābile et post corruptū. scz qz necesse est ei ponē aliqd: cū nā dat ei vt semper sit et semp nō sit. **C** D. d. pfirmat h p demōstrationē per quā sustētat⁹ ē i his demōstratiōib⁹: et d. si g fuerit pole tūc erūt pria i actu neōio: qd ē ipole: et si aliq posue- rit qz ipole est vt in aliq eterno sit po⁹ ad corruptiōes absq; eo qz corruptū: ptingit ei qz in illo sint due po⁹ prie exis. i. ad eē et po⁹ ad nō eē in actu. Si g actio vni⁹ po⁹ fuerit i actu: neōio ē altera i po⁹: cū ipole ē vt actiōes duaz potētiāz sint i siml. i. nō eē in actu: et eē in actu: nisi idē sit et non sit in actu: qd est ipole. Et si vna illarū fuerit in po⁹ p erit pō sue actiōis qz sit in

138

Quod sit casu raro fit: cito collumit. 3 dē. 1. phy. 4. 77.

Stetit eternū corruptibile nā necessarii trāsmutaretur i pole.

Nulla sunt tres modis.

Diffinitio i. possibilia est qz nā exis in actu.

De celo 7 mundo

‘*Ad ē pō*’ ad
preteritum,

Ex g^o b^o c^o
 stat nā m^o
 ab eis dē u^o
 corruptus

Del
côp:
mā.
cc.2

i40
 113c pp
 sunt in co
 oē qd gū
 suo nū gū
 r oē qd gū
 pitur i suo
 rio corrūp
 Et de p p
 7° meto
 2. i. meto
 cō. 24

Deus Filius
ipote e vi
mascat p
infirmum

Ad
extr
celes
intg
inte
vide
fi. u
Ad
com
pior
eler
de i
Eld
met

¶ Sinit liber primus de celo ⁊ mundo.

Liber

Secundus

226

Aristotelis de celo liber Secundus incipit.
Tractatus primus. Caplin. 1.

Quod quidam igitur negat factum esse oem celum neque prout corpus quem admodum quidam dicunt ipsi: sed est unus et sempiternum principium et summationem non habens totius eterni. Huius autem et principium in seipso infinitum ipsi: ex dictis licet accipere fidei: et per opinionem eam quod ab aliter dicentibus et gnantibus ipsum. Si. n. sic quidam habet prout ingit: finem quem autem modum illi factum esse dicunt non prout ingit: magnam utique habebit et hoc inclinationem ad finem de immortalitate ipsius et sempiternitate.

Nam declarauimus sermonibus sufficientibus et fortibus demonstrationibus quod celum non sit ex elato: et quod ipse est ut cadat sub corruptione: sed semper sit eternum: et sit sine principio: et sine fine per omnia secula: et est causa ipsius finiti: et est principium ipsum. Desideras autem bene poterit scire quod celum est sic diximus: ex his de centum celis esse sub gnatione. Si enim possibile est ut celum sit sicut diximus: et impossibile est si quod alij dicunt: hoc etiam confirmat sermonem nostrum: quod celum sit eternum non corruptibile.

Idem. Hic quod dixit cum non sit ex elato duobus modis intelligitur: aut quod non componitur ex materia et forma sicut alia corpora simplicia: aut quod non componitur ex elementis in actu. Et compositio autem prima non est in eo per id quod dicitur esse in primo libro. Item corpus celeste non habet principium et ex fine eiusdem. Item in corpore celesti non est pars simplicis: quoniam si esset posset fieri transmutatio in materiam: quod est contra gnabile et corruptibile. Et compositio vero secunda non est in eo: quoniam est simplex. Et est quod est non gnabile neque corruptibile. Compositum vero ex simplicibus est compositum ex trius: et compositum ex trius est gnabile et corruptibile: et si est ex trius non mouetur naturaliter circulariter: nam omnia ista determinata sunt prius. Et intentio istius tractatus per ista est persequi de accensibus huius corporis et aliorum quatuor. Unde declarare quod habet principium et finem: et huiusmodi et deorsum: et autem retro: et quod spica sit eius finis: et alia quod dunt de eo. Et dicitur: sine principio et sine fine. Item ipsum esse non habet principium in tempore neque finem cum ipsi sit causa ipsius et principium ipsum. Et id dicitur: principium ipsum: quod tempus non addit super ipsum nec tempus est supra ipsum: sed quod est causa ipsius est terminus ipsius: quod id quod est ex corpore celesti non est in tempore ut deus et intelligitur. Deinde desideras autem et intendit declarare hoc sermone quod celum non est gnabile neque corruptibile: quoniam cum alijs iteuerit sermone Aristotelis et aduersariis eius in hac quod nec: et inuenit sermone aliorum sequi plura ipsorum et inuenit sermone Aristotelis sequi aliquid ipse accipere fidei maiorem quam habuerit prius ex ratione. Et id dicitur Alexander nos autem non sumus sustentati super istas huiusmodi hominum inter omnes alios: nisi quia videmus ipsas minoris ambiguitatis et remotiores a contradictione.

Propter quod bene habet persuasibile seipsum exhibere antiquis et maxime patribus nostrorum veros credere esse sermones: ut sit immortale aliquid et

diuinitatem habens quod est motum: habens autem tale ut nullus sit finis ipsius: sed magis ipse aliorum finis. Et enim finis presentium est ipsa circularis perfectio: et ens prout ipse perfectus et habens terminum. et quod est. Ipsa quod est nullum neque principium habens neque finem: sed incessabilis ens infinito tempore. Aliorum autem horum quod est causa principij: horum autem suscipiens quod est. celum autem et cum quod sursum locum antiquum quod dem deus attribuit velut eternis totum solum immortale. Et dicamus quod opus nos credere finem anti quorum verissimos et maxime: quod sunt parentes nostri. Dixerunt enim quod aliquid est velocissimum mobile eternum non corruptibile: et eius motus non habet finem: sed ipse finis est cuiuslibet finis: et ultimum cuiuslibet ultimum: et principium omne principium. Et ille motus est perfectus principium omne diuinitatem non perfectum: et omne finitum et gnatum. Ipse autem non habet principium neque finem sed eternum in tempore infinito. Aliorum autem motum quod sunt quorum primum principium et iste motus eternus: et quidam sunt quorum recipiens quod est eius est iste motus eternus. Et dicimus quod omnes antiqui posuerunt celum esse locum creatoris propter suam incorruptibilitatem et eternitatem.

Testatur supra suum sermonem per sermones caldeorum antiquorum: quoniam hoc quod dicunt quod aliquid est mobile velocissime eternum non corruptibile idem est cum opinione Aristotelis de corpore celesti: et quod demonstratus est firmiter in philosophia physica. Declaratum est enim illic quod iste motus est eternus non corruptibilis: neque generabilis. Quoniam autem est velocissimus motum declaratum est ex predictis et etiam ex mathematicis. Et etiam declaratum est in primo tractatu: quod est principium omne continens: quoniam extra ipsum non est locus neque tempus: quod est perfectum. Et hoc quod dicitur: aliorum autem motum quidam sunt et intendit quod motum eternorum quidam sunt facientes motus generationis eterni: et quidam sunt obseruantes eius esse: cuius generatio perficitur: et habet intendebat per quietem. motus enim generationis generat cum ens perficitur. Item motum eternorum quidam sunt generantes etiam: et quidam conseruantes. Et hoc intendebat cum dicitur: recipiens quod mouens cum receperit motum rem quiescit a motione: et tunc conseruabit ipsam. Deinde quod omnes antiqui faciunt et idem et testatur hoc quod omnes leges conueniunt in hoc. scilicet deum esse in celo et deum esse eternum: locus autem eterni est eternus.

Nunc autem testificatur ratio quod incorruptibile et generabile. Adhuc autem impossibile omnis mortalitas difficultatis est. Adhuc autem sine labore: per neque una indiget violenta necessitate: quod deinceps prohibet ferri aptum natum ipsum aliter. Deinde tale magis laboriosius quod quod est utique sempiternus sit et disponis optime ex parte. Et ratio autem qua complectimur dicere testatur quod celum non est corruptibile: neque generabile: neque recipiens passiones: remotum ab

Dei caldeo
rui eade est
opione Ari.
de celo. Idem
de celo. Idem

Dei caldeo
rui eade est
opione Ari.
de celo. Idem

Dei caldeo
rui eade est
opione Ari.
de celo. Idem

Dei caldeo
rui eade est
opione Ari.
de celo. Idem

Dei caldeo
rui eade est
opione Ari.
de celo. Idem

Dei caldeo
rui eade est
opione Ari.
de celo. Idem

Dei caldeo
rui eade est
opione Ari.
de celo. Idem

De celo et mundo

omni occasione et sumptuose. Et cum hoc quod
dicimus non est corruptibile: neque fatigabile.
Hoc enim habet alium motum nisi suum naturalem quapropter
non indiget future nature prohibente ipsum ab
illo motu. scilicet motu naturali. Et hoc quod est hu-
iusmodi fatigatur: et quanto magis fatigatur tan-
to magis caret bona dispositione.

3 ¶ Uult demonstrare quod si quod dicitur puenit pluribus rationibus
quod in eo apparet. ¶ Et dicitur autem re. ite dicitur per rationem syllabam
ex quod scimus quod motus est eternus: et syllabam ex quod scimus
ipsa esse simplex et non habere tria: ex istis quod scimus quod non
gnatur neque corrumpitur neque fenescit. ¶ Et dicitur et si quod di-
ximus non fatigatur et apparet ex hoc quod declaratum est ex sua
natura quod in hoc motu non cessant non accidunt ei labor neque
fatigatio: et cum illi est: quod fatigatio in aialibus non est in
eo. Et aialibus fatigatio in aialibus est: quod in eis est finis mor-
tali motui aialibus. per grauius est eis. Si autem mouet nos
multum ad tria pre illi quod intendimus moueri ex aia nra.

De ea fatiga-
tionis aialibus
bus. Et dicitur
et si quod dicitur
oib. et si quod dicitur

¶ Homo celi
n. puenit aia
opponitur. p
celi. c. 5. et 2.
p. 17. c. p. 2. 5.

Intelluctia
coheret celo
mediatibus
d. 1. et 2. et 3.
p. 17. c. p. 2. 5.

Corpora ce-
lestia sunt itel-
ligentia et aia
ta sunt vniu-
sum. Id est. 9.
met. c. 12. et
13. met. c. 36
Bonum sim-
pliciter est cui
non accidit fa-
tigatio.

¶ Propter quod quod dicitur neque finem antiquam fabulam
suspiciamus habere: quod dicitur. Et blate quodam ipsi
opus esse ad salutem. Et dicitur. n. et hunc consti-
tutes sermonem eandem habere suspicionem his quod
posterius: ut enim granitatem habetibus et ter-
renis oibus his que sunt corporibus sub-
stituerunt ipsi fabulose necessitates anima-
ta. Neque utique hoc modo suspicandum.

¶ Et per hoc non dicimus in hoc corpore nobili: neque
opinamur in eo illud quod quodam antiquorum
opinabantur: et dicunt quod celum indiget aliquo
deferente ipsum appellato arblas: ut fuerit ipsum
et non dimittat ipsum cadere. Isti etiam quod dicunt
assimilant istis quod sunt in terra: et quod putant
oia corpora superiora grauiora: et per hoc dicunt quod

indiget necesse anima mouere ea. Et sermo il-
le eorum non fuit vera ratione sed casualiter.

¶ Dicitur et signum quod opinio nostra de substantia celi est vera quod non sumus
coacti in dando causas eorum quod apparet in celo dicere impossibili-
lia quod dicunt multi antiquorum per coactionem. ¶ U. g. quod dicunt
res celi esse graue oportebat dicere esse aliquid deferens
ipsum ne caderet: quod dicitur arblas. ¶ Et dicitur sermo istor-
um est falsus finis dicitur quod celi habet aia quod mouet ipsum mo-
tum. ¶ Et ite dicitur dicere quod quis finis istorum est verus
scilicet quod celi est aia: tunc non eorum non est vera. Isti autem non
dicunt celi habere aiam: nisi quod est graue: et dicunt non vera
ratione: propter eorum sunt falsae: quoniam melius est dicere ce-
lum esse leue quod graue: et ita declaratum est quod celi neque est gra-
ue neque leue: et nra est 3. ¶ Et ite dicitur quod opinatur ce-
lum esse 3: nra non indiget ut ponat ferens aut aiam: aut
aliquid extrinsecum quod ponat habere aiam: nisi bene sen-
tietur sic graue habere aiam: quod aia sustentet ipsum et
deferat: tunc indiget alio extrinseco deferente ipsum.

¶ Dicitur
de celo
et si quod dicitur

¶ Neque per circūgyrationem celeritatis exprimitur
rationis per se inclinatio: ad hunc salutaritatem
tunc: quod ad modum Empedocles inquit.

¶ Neque est stabilitas celi et eius permanentia est
sic dicitur Empedocles. Dicitur. n. quod celi est fi-
nus et stabile per eius motus velocitatem: quoniam
motus velocitas retinet retortas et non dimittit
rem motum recedere a loco proprio et sic non ca-
dit. Nos autem dicimus quod si ita esset non permaneret
tunc in finitum. sed dico per velocitatem suam motus
quoniam iste motus est violentus non naturalis. Adso-
tus autem violentus non est infinitus neque
perfectus sicut sepe declarauimus.

¶ Dicitur et signum veritatis nostre opinionis est etiam: quoniam non
sumus coacti dicere causas stabilitatis celi quod Empedocles
dicitur. Ille enim dicit quod quia celus non cadit
est velocitas sui motus: apparet enim quod res velocas mo-
tus. scilicet circulari permanet in suis locis. ¶ Et dicitur nos autem
dicimus etiam quod si causa stabilitatis celi in eodem loco euen-
do graue esset velocitas motus non duraret in infinitum
stado in vno loco: neque motus est eternus in finitum. ¶ Et dicitur
clarauit hoc: dicitur quoniam iste est motus etiam. ¶ Et dicitur
tunc non est causa sustentationis celi: quod est motus violentus:
motus autem violentus ipse est ut sit eternus aut perfectus:
et id declarauimus quod motus iste est perfectus et eternus.
¶ Et syllaba quod sic componit in secunda figura: motus cele-
stis est eternus et perfectus: motus quod est causa stabilitatis moti
non est eternus neque perfectus. ¶ Et motus quod est causa rei motus stabili-
tatis non est motus celestis. ¶ Et dicitur declaratur propter dicitur
quod motus quod est causa permanentie rei motus in eodem loco non
est eternus. in primo figura sic. ¶ Et dicitur quod est causa permanentie rei
motus in eodem loco est violentus. Et motus violentus non est
eternus. Ergo motus quod est causa permanentie rei motus in eodem
loco non est eternus. ¶ Et dicitur declaratur propter maioris sic.
Ad violentum mouet tria est suo motori. Et ois motor
habet tria non per mouet. Ergo ois motoris motoris vio-
lente non est eternus: et cum hunc punctum fuerit: quod ois mo-
tus non erit eternus: illud quod ab eo mouetur non erit eternus:
concludetur quod illud quod mouetur a motore violento non est eternus.

¶ Dicitur
et si quod dicitur
et si quod dicitur

¶ Dicitur
et si quod dicitur
et si quod dicitur

¶ Sed adhuc neque ab aia rationabile cogente
manere sempiternum. Neque enim aie possibile
esse tale vitium sine tristitia et beatitudine. Nece enim
et motu

et motu cum violentia existere: siquidem mouet
ferri apto nato primo corpore aliter: et mo-
uere continue sine vocatioe eē: et oī carēs ro-
boze prudēti. Sigdē neqz vt aie mortaliūz
aialiu est reges circa somnū facta corporis
remissio: sed neciū sustētātis cuiusdā pte re-
tinere ipsaz sempiternā et incorruptibilē. Si
itaqz quēadmodū dixim⁹ ptingit dicto bñe
mō de prima latitōe: nō solū ipsius de sempit-
ernitate sic existimare melius: sed et diuina-
tioni ei que est dijs solū utiqz habem⁹ sic cō-
fessa enūciare cōcordes sermones: sed talis
quidē sermonūz satis sit nunc.

Et dico qd celū nō bz esse eternū pmanēs
pp aiaz quā bz. Quidā. n. dicunt qd celū est
eternū pmanētis essentia: qm bz aiaz: et q
aia cogit ipm vt sit eternū pmanēs: et iste
fmo est impossibilis. Quidā ita ipole est vt
sit sine fatigatioe: et sine labore. Et ipole est
vt sit laudabilis bona: qz mouet corpus fm
alīū modū a suo motu pprio. Et sic erit ne-
cessariū in negocio et carēs oīo nō veratioe
exite ex hñti intellectū. Et ch ita fuerit oīo nō
hēbit nō verationē. Itēqz assilāt nō veratio
ni aiaz aialū in sōno. Et tūc assilāt fabu-
le antiquoz de eoz qd est eternūz et semp
mouet violēte sine fine et sine qte. Et dico
qd fmo eoz in isto motu ē sine rōne: sic fmo
eoz de multitudie deoz. Et nō oz nos iudi-
care res p fmonē dicētes: sz p vey fmonē:
et firma rōe. Volum⁹ igit fugē istos fmonēs
et fabulas et reuerti ad narrādū bz qd rema-
net de dispōne bz nobilis corpis. f. celi.

Et alig dicūt qd pmanētia celi et pmanētia sui mo-
tus est pp aiaz: vult dīcere eis cū isti fmoni pūgat
ipole: qz morio corpis ab aia qd est bz ē mot⁹ violen-
tis: et sūr suū eē viūū. et sūr qd mouit dicēte bz ad cre-
dendū hoc est: qz apper qd pmanētie istoz q sunt
apud nos i vita quodā tpe nō est nisi pūctio aie cū
corper: vtr gnāle hoc est in oib⁹ entib⁹ que sunt apd
nos. f. q forme eoz sūt cāe sue pmanētie in aliq tpe
Isti igit cū credebāt hoc et videbāt q entia sūt dura-
biliora alijs. f. q quāto magis forma fuerit pfectior:
rāto magis remanebit ens: dixerūt q aia celi est no-
bilissima aiaz corpōz et ē corp⁹ nobilissimū oīuz cor-
pōz: dixerunt q aia est cā pmanētie ē eterne: et ipse
vult dīcere eis qz dīctio itat eos q ponūt bz cor-
pus bz dīctū motū motui aie dicit. Et iste fmo i-
polis ē. et sz modū aliū a suo motu nālir nō debe-
mus intelligere ex bz motū tñ: sz ē durabilitatē eēn-
tie illi⁹ entis aiaz. f. q durabilitas eēntie in eo sz mo-
dū q est recipiēs aiaz est pp aiaz. Et d. d. Si g est sic
erit semp in negocio et. i. et si mot⁹ celi ē pp aiaz et bz
in se mobilitatē dīctū motui aie: tūc celus qz mor⁹ ei⁹
est etern⁹: carer oīo nō veratioe exite in oī qd moue-
tur ab intellectu et erit sp in negocio et labore: qz nō i-

uenit in eo ges q iuenit i aialib⁹. f. sōn⁹ et ges. Som-
nus. n. et ges in aialib⁹ nēcio sūt i eis pp labore. labor
aut nō est nisi qz in eis existit pñ⁹ dīctū motui anie.
Et Jōqz dicit: et cū ita fuerit nō hēbit nō verationē
oīo et. i. et nēcio est vt nō hēat gete: qz nō bz dispōne
fites illi q est i aialib⁹ apd somnū: et ē fmo eoz i celo
fites fmo antīqz et dīctū aliqd eē motū motuio
lēto sine pñ⁹ et sine fine: qd vocabit sic. segsor. Et d.
d. et dico qd fmo illoz de illo motu eterno ē sine rōe
i. qz bz qd dixerūt de bz ēte ipz eē bz ē fmo dīct⁹ sine
rōne sic dicebāt qd sūt ples sine rōne: et oīa ista
sūt apologi qd ponūt ponētes leges ad rectificatōes
ciuiū: a vitate aut sunt remota et ab intellectu būano
d. volumus igit fugere et.

Quidā aut qdā sunt q dicūt eē
aliqd dextrū et sinistrum celi:
quēadmodū vocat pithago-
rici: illoz. n. iste fmo est: pñde
rādū vtz hoc se bz: vt illi dicūt
aut magis alir. Sigdē opz ada-
ptare toti corpōz bec pñcipia. Et fests enī
si dextrū existit et sinistrū ad huc pñ⁹ pñora
existimādū pñcipia existere in ipso. Deter-
minatū est qdē igit de his in bis q circa aia-
lis mor⁹: pp pñra nāe illoz inesse. Adanife-
ste enī in aialibus existētia vident. His qdē
oēs tales partes: dico aut puta et dextrūz et
sinistrū. His autē quēdā. Plantis autē sur-
sum et deorsum solūz.

Et dicam⁹ igit qd aliq antiquoz dixerūt celi
hic dextrū et sinistrū. f. secta pithagoricoz:
qdā. n. eoz bz dicūt. Et volum⁹ pscrutari de
hoc et dicam⁹ qd. qd si opz attribuere corpōz
toti ista pñcipia dextrū. f. et sinistrū: et q at-
tribuent⁹ corpī pñcipia pñora istis nēcio. f.
supi⁹ et inferi⁹: et ate et retro. Et bec qdē pñ-
cipia dīstructa sūt i libro quē fecim⁹ de moti-
bus aialū. Ille autē dispōnes sūt puentētes
naturis aialū: et i eis sūt māifeste. Sz aia-
lia qdā hñt h oīa. f. dextrū et sinistrū: sursum et
deorsum: an et post: et qdā hñt ante et retro.

Vegetabile aut nō bz nisi supi⁹ et inferi⁹ tñ.
Qdē qd pñcipit ē qñ plog⁹ illi⁹ tractat⁹: et mō icipit
dicē vtz celū hēat dextrū et sinistrū. Et dicit: qd si
oz attribue et. i. q si neciū est vt ista duo pñ⁹ sint in
celo necē est vt hēant alia pñ⁹ q sunt pñora istis nālir.
Videri. n. qd oē hñs dextrū et sinistrū ē hēat an et re-
tro et sursum et deorsum: et nō pñcipit: oē hñs an et retro
vt hñe dextrū et sinistrū: forte pp aialia imobilia q
nō hñt dextrū et sinistrū: hñt ante et retro: sursum et
deorsum. Et qd ē manifestū ē qd h existit in eis q hñt
sursum. Et qd h pñ⁹ lex sūt valde māifesta in aiali-
bus: et loc⁹ pscrutadi de his est cū fuerit pscrutatio d
motib⁹ aialū: ideoqz dicit: h qdē pñcipia iā dīsticta
sunt in libro isto: et est qd pñcipio de eis nō est nisi
apud consideratiōē de animalibus.

Si aut oz celo adaptare aliqd talis et pñ-
cipiū. sup. Le. et mun.

Is i aialib⁹
est labor: qz i
eis existit pñ
cipiūz dīctū
motui anie.
Jdes. f. cā. f.
et. j. 74.

Corā ponē
tes leges.

Lap.

II.

Cap.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

II.

De celo et mundo

mus: quoadmodum diximus in aialibus et hinc
rōnabile existere in ipso. Tribus. n. entibus
vniūq; velut picipiū qdā est. Dico at
tria sursum et deorsum: et anteri⁹ et oppositū
et dextrū et sinistrū. Hās. n. distēctōes rōnabi
le existere corpib⁹ pfectis oēs. Est aut sursum
qdē lōgitudinis picipiū: dextrū aut latitudinis:
anterior aut pfunditatis. Adhuc aut alr fm
mor⁹. Picipia aut dico hec vñ iicipiū pri
mū mor⁹ hñtib⁹. Est aut a sursum qdē aug
mētatio. A dextris aut q fm locus motus.
Ab anterioribus vero qui fm sensus: ante
rius enim dico in quo sensus.

¶ Reuertamur ergo et dicam⁹ q si i celo po
suim⁹ dextrū et sinistrū: necio ponem⁹ ante
ista alia picipia sicut dixim⁹ in libro de mo
tib⁹ aialū: et dicam⁹ et q si iste dispōnes sint
tres necessarie est vt qlibet eaz beat picipiū
Et itelligo p dispōne sursum et deorsum: dex
trū et sinistrū: aut et retro. Et deberēt eē oēs
iste mēsure in pfectis corpib⁹. Dicam⁹ ergo
supi⁹ qd est picipiū lōgitudinis: et dextrū est
picipiū latitudinis: aut est picipiū pfundita
tis. Et voco picipiū illud ex quo iicipit mor⁹
in corpe moto. Picipiū. n. mor⁹ cremēti ē
superi⁹. Et picipiū mor⁹ localis est dextrū.
Et picipiū motus sensibilis corporalis est
ante: et est dicere ante vbi sunt sensus.

¶ Dicit manifestū ē q si posuim⁹ i celo dextrū et si
nistrū: necesse est ponere alia: et qd dicit vñcat idu
ctōes: vñcat ex diffōnib⁹ hāz pñū. ¶ D. d. et dicit
mus et q si iste dispōnes sūt tres et i. mani⁹ est q si
iste tres dispōnes existāt: qz eaz distīguat a suo cō
pari in h q sint pñ motuū diuersoz: et itēdit p tres
dispōnes nobiliores eaz. i. dextrū et an et sursum: et pp
h posuit eas tres: et in explanatiōe iducit sex. ¶ D.
narrat q iste pñ nō iueniāt nālī nisi in pfectis
corpib⁹. i. aialib⁹: dicit et necesse ē vt oēs iste mēsure sint
in corpib⁹ pfectis: et itēdit per mēsuras sex superficies
exītes in corpib⁹: cū fuerit hñcia vñtes distīctas in
nā sicut in aialib⁹. ¶ D. d. cepit describere eas ex mo
tib⁹ pñū: dicit q supi⁹ est pñ lōgitudinis. i. pñ mo
tus q est in lōgitudine et mor⁹ rei. i. cremēti. dextrū
aut est pñ latitudinis. i. pñ mor⁹ q est ex vno duoz ex
tremoz latitudinis. i. pñ mor⁹ aialū i loco ex dextro:
deinde ex sinistro: qñ p mouet aial dextrū pedē: de in
de sinistrū vt sup h sustēct: pes aut mor⁹ essentialr
est dextr: sinistr aut nō est mor⁹ nisi motu accūali
et nō est dubiū q pñ duoz motuū pedū est ex duob⁹
bus extremis latitudinis corpis. Ante autē est pars
in qua sunt sensus: ad quā est motus: retro est op
positū huic. Et h itēdebat eaz dicit: et voco pñ illud
ex quo est pñ mor⁹ in corpe moto: pñ lōgitudinis et
latitudinis: et pñ ante. ¶ D. d. cepit narrare qz mor⁹
cui pmo pñ appropiat. et d. qñ pñ motuū cremēti
est superi⁹. i. q supi⁹ est pñ mor⁹: qz superi⁹ ē pñ mo
tus cremēti in aialib⁹: et cremēti in plāis et aialibus.
¶ D. d. et pñ motus localis ad dextrū. i. diximus q

dextrū est picipiū mor⁹ latitudinis: qz picipiū mor⁹
localis est extremū latitudinis qd est dextrū. ¶ D.
d. et pñ motuū sensibilū est autē. i. dicitur q an est
pñ mor⁹: qz est pñ motus sensibilū: aut qz est illud
in quo sunt sensus: vñ est pars opposita parti in q
est motus localis: qz est locus sensus.

¶ Propter qd et nō i corpe sursum et deor
sum et dextrū et sinistrū: et anteri⁹ et posterio
rēdi: s; qñ qz hñt mor⁹ picipiū in ipis aia
ta entia. Inaiatoz. n. in nullo videm⁹ vñ pī
cipiū mor⁹. Hec qdē. n. oīo nō mouēt. Hec
aut mouēt qdē: s; ab oī pte sūt: puta ignis
sursum solū: et terra ad mediū.

¶ Propter hñt et exīle nō qñm⁹ in oī cor
pore sursum et deorsum: et dextrū et sinistrū: et
an et retro. S; qñm⁹ istos mor⁹ in oī corpe
aiato hñt in se picipiū mor⁹. Qñ nō vide
mus i corpib⁹ carētib⁹ aia vñ iicipiat motus
eoz. Et dicam⁹ et q qdāz corpa mouent ex
oib⁹ pñib⁹: qñ: vt ignis q mouet tāti ad su
peri⁹: et terra que ad mediū mouet trū.

¶ Propter hñt qd decauit q in pñib⁹ istis sunt pñ
pñoz motuū. ¶ D. pp hñt qz. i. hñt qd dicit mani⁹
est: qñ cū nō appat in corpib⁹ inaiatis pñ mor⁹ in
lōgitudine: neqz in latitudine: neqz pars pñia qua sic
mor⁹: mani⁹ est q hec pñ nō sunt in eis qñda: et nō
est dubiū in aliq eoz vñ in eo sit aliq pñ: itoz:
aut nō. In iaiatis aut forte est dubiū: aut in oib⁹ pñ
bus: aut in gñda. i. qz in iēdebat dicere q corpe
leste ē aiato opz dubitare in eo et qñere hñc qñem.

¶ Et h itēdebat eaz dicit et qñ nō videm⁹ in cor
pib⁹: et i. et dixim⁹ q corpa iaiata nō hñt pñqz
iuenim⁹ in aliq pte eoz pñ mor⁹: pñū illi pñ. ¶ Et
signū q corpa inaiata q nālī mouent nō hñt pñem
est: qz iuenim⁹ ea moueri motu suo nālī ex oib⁹ pñib⁹
equalr. i. ex quacūq; sit pte. Ignis. n. s; quēcūq; sūt
fuerit positi⁹: hic mouebit ad superi⁹: pñcipiū gñstis
motus nō est ex parte pñia: et sūt de terra.

¶ S; in his qdē dixim⁹ sursum et deorsum: et
dextrū et sinistrū ad nos referēt. Aut enī
s; nras dextrās: quoadmodū diuinatores.
Aut s; siliendinē nñt: quoadmodū q statue
aut q hñia hñtia pōne. Dextrū qdē. n. qd ad
nostrā sinistrā: sinistrū aut hñia: et posterio
qd ad nostrū anteri⁹. In ipis aut bis nullā
videm⁹ dñam: si enī ecōtario veriant: hñia
dicemus dextrū et sinistrū: et sursum et deor
sum: et posterius et anterioris.

¶ Et dicamus et q corpa iaiata hñt supius
et inferius: et dextrū et sinistrū quo ad nos: vt
faciūt augures vocātes auē q est in nro dex
tro dextrū et in nro sinistro sinistrū. Et sicut
res posite ecōuerso sicut nro vt imago. Si
nistrū. n. imaginis ē oppositū dextro aspiciē
tis: dextrū sinistro. Et vñ dico q sit imagi
nis q est hñis sicut nro et dextrū et sinistrū
imaginis

Sursum et pñ
cipiū lōgitudi
nis.
Dextrum la
titudinis.
Anterior pñ
funditatis.

Ad in dñ
pñem et hñt
et deorsum

Sur
sum et
sinistrū
mag
et de
sinistrū

¶ In istis
autē dñis
cū pñia
loci dñis
qd. i. pñ

Signū
pñū
nō hñt
et sinistrū

Pro dextrō
cremēti mo
tus.

Sursum et pñ
cipiū motus
augiū i aia
lib⁹ et plāis.

Sursum
et dextrū
sinistrū
pñem

imaginis: et an et retro: et nulla harum dispositionum est in eentia imaginis. Cū. n. pueret fatus sit? tūc vocabimur ipm eēoūerfo: finiftruz. n. fiet dextrū: et dextrū finiftrū: et sic de alijs.

io ¶ Quia istaz ptiū qdā iueniunt eēntialr: et vē: qdā in respectu et nō vere: et dicitur dicam? et rē. q. corpa inaiata hnt superi? et inferi? et dextrū et finiftrū quo ad nos. Uocam? n. q. sūt ex finiftro nro finiftrū: et ex dextro dextrū vt faciūt augures. ¶ D. d. et sicut res possit rē. i. et dicant hnt ptes sz similitudinē nostrā vt ē in imaginibus: qm sic finiftrū foris cū fuerit opp? nō bis est opp? nro dextro: et nrm dextz opponit suo finiftro: sic dicim? de nostris imaginib? et nō accidit de imaginib? nisi qz assilant formis hoim: et siltz iste modus est nō ex respectu sz ex similitudine: et magis qd dī sup? et inferi? in corpib? nō aiatis dī in respectu ad sup? et inferi? q sunt nālri in mundo. s. ad locum ignis et terre. ¶ Et qz iste ptes nō vē sunt in imagine demāuit h? et dixit. Dico vlt rē. i. et nō imaginamur istas ptes eē in imagine nisi qz assilant hoim: et qz non est nisi tū in figura: et nō est illic ps nisi i figura tū. ¶ D. dedit sup? h? rōnē et d. imago. n. nō puerit rē. et iste ptes qd dicit nō sunt ptes in respectu in imagine sz sunt sz similitudinē ptiū hoim. Ille. n. nō diuerfant sz diuerfant sitas imaginis quēadmodū ptes hoim nō diuerfant pp diuerfant sitas corp adinuicē. i. et qsi voluit innere per h? q hntia veras ptes nō attri buunt partib? que sunt in respectu. si igit imago cui? partes assilant veris partib? haberent partes vās nō attri buerent partib? in respectu.

¶ Propter qd et pithagoricos vtiqz qd ad mirabilē qz duo hec sola picipia dicebā dextrū et finiftrū. Quatuor aut dereliquunt nihil min? picipia entia. Nihil. n. minorem dīam hnt que sursum ad que deorsum: et q arerius ad que posterius: qz dextrū et finiftrū in oibus aialibus. Hec qdē enīz virtute differunt solum. Hec aut et figura.

¶ Adirādū est dī pithagorici qz dicūt q picipia motuū sūt tū duo. s. dextrū et finiftrū. Et dimittūt quoz residua q nō sūt min? q ista duo. Bīa. n. iter an et retro nō ē minor ea q est iter dextrū et finiftrū q sūt in oibus aialibus. Nā dextrū et finiftrū tū in potētia differūt: residua aut entia fm figuram.

ii ¶ Hoc qd iuenit in pythagoricis manifestū ē: ponit enī in dīis q opinant eē p? oīus dextrū et finiftrū: et dimittūt alia q non min? hnt dīetate q ea. Si q dīetate q est iter dextrū et finiftrū pstat eis eē p? nēce est eis vt dīetate int an et retro sit cū coruz q ff p? n. ¶ D. d. qm finiftrū et dextrū tū potētia dīnt rē. i. et declarat q dīetate iter an et retro est manifestior ea q est iter finiftrū et dextrū: qm dextrū differt a finiftro in hoc q vtus dextrū differt a vte finiftri non in figura: eadē. n. hnt figurā: ante aut et retro dīnt et in potētia et in figura. qz figura an differt a figura retro in ptiū ante et retro: et dīnt virtute.

¶ Et sursum et deorsum: oib? aīatis silt et aīalib? et plātis. Dextrū aut et finiftrū nō existit i

plātis. Adhuc aut vt lōgītudo latitudinē ptiū: si sursum lōgītudis picipiū: dextrū at latitudinis: prioris at picipiū ptiū: ptiū vtiqz erit sursum dextro sz gīonē: qm multiplī dī ptiū. ¶ Adhuc aut si sursum qdē ē: vti mor? dextrū aut a quo: arerius aut ad qd. Saltē sic vtiqz hēbit quādā virtutē picipiū q sursum ad alias spēs. Idē qz dereliquunt picipia: iustū est ipos icrepare: et qz hoc in oibus silt putabāt existere. Nobis autē qm determinatū est prius q in hntibus picipiū motus tales virtutes existunt.

¶ Et et sursum et deorsum in oib? aīatis et est ex aīalib? et plātis: dextrū aut et finiftrū nō sūt i plātis. Et et dicam? q lōgītudo ē an latitudinē et picipiū ei? et q supius ē picipiū lōgītudis: et dextrū picipiū latitudinis. ¶ Reuertamur g et dicam? q si lōgītudo est an latitudinē nēcio supius erit ante dextrū in sua gīone. Et dico in sua gīone qz picipiū dī multis modis. Et dico et q supius est vbi ē picipiū mor? et dextrū est loc? ext? mor? et an est finis mor? et cū ita sit nēcio supius hz potētia ptiū picipiū inter alios motus. ¶ Igr nos iuebi pithagoricos cū dimisse rūt ptiū picipia et dixerūt tū dextrū et finiftrū: et cum opinabant q hec duo sunt in oibus reb? hntibus motus picipiū eqlr. Nos aut dissoluim? has virtutes nup et dīctimus: q sunt in reb? qb? est picipiū motus.

¶ Pithagorici peccāt in hac qdē in duob? qz alter est: qz ponūt in oib? dextrū et finiftrū. ¶ Et tū ē qz nō ponūt in eis sursum et deorsū. ¶ In p aut simplr peccāt: qz mani? ē ex dīfōne dextri et finiftri. In z autē errāt qd mō vult declare. ¶ Et d. dicam? et q sursum et deorsum rē. i. dicam? q sursum et deorsum nēcio ē vt sint in oī hnti dextrū et finiftrū: videmus. n. q oē hnt dextrū et finiftrū hz sursum et deorsum: et nō puerit: sola aut aīalia hnt dextrū et finiftrū: qb? iuenit sursum et deorsum. Plātā aut hz sursum et deorsum sz nō dextrū et finiftrū. ¶ Et vult declare h? q sursum et deorsum sunt ptiū nā dextro et finiftro: cū posterius iuenit nēcio: est et vt arerius iueniat. ¶ D. d. cepit declare hāc rōnē dādo cās q sup? et inferi? sūt ptiū nā dextro et finiftro et dicit: reuertamur et dicam? i. et appet q sursum est an dextrū. qz si lōgītudo ē ptiū latitudinē nēce ē vt motus in lōgītudine sit ptiū motu in latitudinē: et cū alter duoz motuū fuerit ptiū nēce est vt ptiū mor? ptiū sit ptiū mor? posterioris: sz ptiū mor? ptiū ē superi? et ptiū posterioris ē dextrū. q sup? est ptiū dextro. ¶ D. d. et dico q in gīatiōe rē. i. nō debem? itelligere ex h? ptiū nisi ptiū in nā. ¶ Et cū dedit hāc cām dedit et aliā rōnē et dixit: q superi? est vbi ē ptiū motus. i. et dico q mani? est ex ptiū q sup? ē ptiū motus: et q dextrū ē loc? ext? mor? a corpe nō ptiū. Et voluit p h? qd declarū est in h? motuū aīalū. i. q ptiū mor? aīalū est a corpe. D. d. et q an ē loc? finis mor?

Lōmē. sup. ce. et mun.

cc z

Lōgītudo ē ptiū latitudinē

Idē. s. 2. 7.

a picipiū mor? aīalū ē a corpe. Idē. s. de aīa. c. 55 et lib. 5. mor? aīalū. et 7. ph. c. 6.

De celo 7 mundo

Diffibilia mo
nēt media q̄
usq; mor^o cor
rū veniat ad
vutē corpar
lē. Idem. 7.
ph. 12. 7. 2. De
nā. cō. 115.

[illegible]

Relū ē aīatū
z hys mor⁹ pñ
cipiūz.

¶ Et si autem cella figurata et huiusmodi principia manifestantur his figuris et decessit et figuris et figuris. Quia ovis. n. dubitare per speciem et figuram rationis erit huiusmodi: hoc autem decessit. hoc autem manifestum est huiusmodi principia ovis et motus ovis. Si itelligere oportet hic vias fige in quibus huiusmodi decessit aut manifestum est in figuris: deinde circumponeat speciem debet quod n. virtute differeat: videbimus autem non per similitudinem figure. Eodem autem modo de de principio eius quod est motus. Et si si nequaquam incipiat: non habet necessarium principium unde incipit si incipit habet motum et movetur: et vias si steterit movetur vias iterum.

¶ Et dicamus et qd sicclū h3 aiām ⁊ princī
piū3 motus: neclō h3 sursu3 ⁊ deorsu3: de
trū ⁊ sinistru3: ⁊ nō h3 aliq̃ fugere hec per

rotunditate figure totius: et quō quiddā erit
eius dextrā et quiddā sinistrus: et oēs partes
eius sunt similes et mote in eterno. Sed v
imaginet hō habēs dextrā et sinistrā diuer-
sa in figura: quā superincundatur ab oze:
quapropter ille ois habebit virtutē et di-
uersā neciō dextrā. i. et sinistrus: qz hz loca
principij et finis eī operatione sui agentis.
Et filr est intelligendum in initio motus o-
bis: qm si morus eius nō est in tpe: sed fin
morus ei⁹ hz principij necessarij: qm si i
picio monet: neciō mot⁹ hz locū eī quo i-
pir. Adnoto itaqz ois hz principium.

¶ Quia he ptes nō distinguunt nisi ppter difficulta-
tes motuum: diuersitas aut motuum in reb⁹ aiatis ostē-
dit nobis diuersitates illorū pncipiorū: diuersitas il-
lorū pncipiorū ostēdit nobis diuersitatem illarū partiu:
et cū ita sit necessario est cū illi habeat pncipium mo-
tuum diuersorū in prius diuersis vt habeat illas pars
totū maxie qd posuerim⁹ celū esse aiatis. ¶ Et hoc
intēdebatur cū dixit. Dicamus et qd celū tē. i. qd celū
hō aiām a paret in eo pncipium motus et parte p-
prie: necesse est vt habeat dectū a finitū. g. sursum
et deorsus vt declarauit est superius: et est ante et retro.
¶ Et hoc qd dixit qd mouet et pte ppria manifestū
est per se. Et hoc qd posuit mouet et aiatis manifestū
bit in alio loco: forte cū ipse et pte ppria ne-
cesse est vt hēat dectū a finitū: qd sit aiatis. Sed
tū Arist. vult in isto loco accipere pte pnti aiām pp-
quā hō dectū a finitū. scē. aiatis. Et cū hō dectū
a finitū necesse est vt hēat aiatis pte: pars et qua
celū mouet pprie est pars oriētis. ¶ D. d. qd nē sup
hoc t. d. et nō dō aligs tē. i. nō dō aligs fugere b. qd
dixim⁹ qd celū hō dectū a finitū: dicēdo qd figura
celi est sphericā: quō possem⁹ dicere qd qda pte ipse
rice sunt dectū a qda finitū qd oēs sint files. ¶ Et
ista pncipia nō distinguunt nisi in eo qd post quēre
mouet: in eo autē qd semp mouet quō distinguūt ps
ppria. ¶ Deinde dat solutionē t. d. vt imaginē hō
mo tē. i. a imaginatiō nostra qd orbis hō partes illas
est sicut imaginat⁹ qd aliquis hō cū circū daret orbe
in se et inciperet mouere orbe et oriētē in occidentē:
et cū hoc aut ipse rotabūt cū eo orbe: aut erit iste hō
fixus et moueripsum per suū dectū a finitū. ¶ Itē
ergo homo necessario habebit caput suū apud polos
meridionale: pedes apud polos septentrionale: et cū
facies ad superiorē terre habitabiles: dectus est
in oriētē: finitū in occidentē: quā si hō ipse ponatur
in alio situ impossibile est vt moueat orbe et oriētē
in occidentē: ita qd motus eius sit versus superiorē ter-
re quoniam pōnēdo in boie istas duas cōditiones opz
si moueat orbes et oriēte ad occidentē qd motus ei⁹
primo fit ad superiorē terrā: et fit pte prius natura mo-
tu sub terrā. Et cū itē due dispōsē ponunt in or-
be. sc. qd motus eius et oriētē est abiqs eo qd fit ad oc-
cidentē: qd motus eius sub terrā est ppter motum
supra terrā cū esse supra terrā: fit nobil⁹ necesse est
vt in orbe sint oēs ite ser virtutes: sicut hō aut res
noluit effēdo fixus in eodē loco incipit motus ei⁹
et dectro ad partē pnti ita est in orbe: hō motū
fēstū est sicut vides. ¶ D. d. ita debem⁹ imaginari ē
in initio motus orbis: id est qd in orbe aparet pnti
pū motus

piū motus ex parte p̄p̄ia ⁊ ad partē p̄p̄iaz: ⁊ si nos reuoluēmus orbē super hoīem ⁊ mouerēt ab hoīe cōtingeret vt mouerēt ip̄m a parte p̄p̄ia ⁊ ad p̄ez p̄p̄ia: qm̄ iste mouēs h̄z dextrū ⁊ sinistrū: ⁊ ante ⁊ retro: ita debem⁹ credere in orbē. s. q. h̄z virtutes diuerſas in partib⁹ diuerſis: q̄uis iste virtutes nō ſint in partib⁹ diuerſe figure aut copulate cum partibus nō diuerſe figure. ⁊ diximus aut copulate: quia iste virtutes nō ſunt māles vt forte viſus eſt fm̄ q. perſcrutabimur. ¶ D. d. ⁊ ſi mor⁹ eius nō eſt in tempoꝛe ⁊ i. q̄uis motus orbis nō h̄z principiū tēpoꝛale: nō ſeq̄tur ex hoc vt nō habeat p̄cipiū in magnitudinē. p̄cipiū enī fm̄ magnitudinē eſt aliud a p̄cipio ſz t̄ps: ⁊ dixit hocne aliquis putaret q. vbi nō eſſet p̄cipiū tēpoꝛale nō eſt p̄cipiū in magnitudinē: ⁊ hoc intendebat cuſ dixit: q. motus eius habet locū ex quo inceperit. i. q. hoc. ſ. qd nō habet p̄cipiū tēpoꝛale nō p̄hibet quin habeat p̄cipiū in parte p̄p̄ia: ⁊ in loco p̄p̄io: ⁊ p̄ſcrutabimur poſt que eſt diſſerētia inter partē ⁊ locū: ⁊ vt ſint ſy. nonyma: an nō. ¶ D. d. Motus ergo eius habet p̄cipiū in magnitudinē ⁊ p̄cipia in loco. ſ. q. habz locū naturalem ⁊ partē naturalem.

¶ Bico autē longitudinez quidē ipſius que fm̄ polos diſtantiā: ⁊ polozū hunc quideſ ſurſum: hūc aſit deorſum. Diſſerētia enī in his ſolum videmus hemiſperioꝝum per nō moueri polos. Siſt aſit ⁊ cōſueuimus dicere latera in miſdo: nō qd ſurſuz ⁊ deorſum: ſed qd iuxta polos: itaq̄ hoc lōgitudi ne exiſtente. Qd enī ad latera eſt qd iuxta ſurſuz ⁊ deorſum. Poloz aſit qui ſup nos apparet que deorſuz pars eſt. Qui autem nobis imaniſteſtus que ſurſum.

¶ Et dicamus etiaſ q. lōgitudō orbis eſt di menſio in qua ſunt orbēs: ⁊ q. orbūz quidam ſunt ſuperius ⁊ quidam inferius. Et iſte locus ſcilz remotio orbūz: ex omnibus medietatibus orbūz eius eſt t̄m diuerſus. Orbēs autē qui ſunt in medietate iſtus orbis nō mouent omnino. Et aſſueti ſumus vocare latera mundi ad ſuperius mundi ⁊ eius inferius: quoniam iſta loca ſunt tantū lōgitudō. Et dicamus etiaſ q. illud quod ex orbibus videtur ſuper nos eſt pars inferior: primi orbis. Et quod nō videtur eſt p̄s ſuperior: primi orbis.

¶ Et cū declarauit q. orbis h̄z dextrū ⁊ ſiniſtrū: quā pp̄ h̄z ſurſum ⁊ deorſum: ante ⁊ retro: ⁊ pp̄ hoc h̄z lō gitudinē ⁊ latitudinē ⁊ p̄funditates: inceperit demon ſtrare que ſit lōgitudō orbis: qd extremū eſt ſuperius lōgitudinis: ⁊ qd inferius. ¶ Et d. dicam⁹ etiaſ q. lōgitudō orbis. i. dicamus etiaſ q. lōgitudō orbis eſt di menſio que eſt ex vno duoz poloz ad alterum: qm̄ cū p̄cipiū motus eſt ex extremo p̄p̄io neceſſe eſt vt locus p̄cipiū motus ſit extremū latitudinis: ⁊ cū ita ſit neceſſe eſt vt lōgitudō ſit ex meridie ad

ſeptētrionē: ⁊ q. neceſſariū eſt cū habeat dextrū ⁊ ſiniſtrū: vt nō t̄m habeat lōgitudinem: ſed ſurſum ⁊ deorſum que ſunt p̄cipia lōgitudinis. ¶ D. d. orbū enī quedā ſunt ⁊ c. ⁊ ipſe fundauit ſua oemōſtratio nē ſuper hoc q. h̄z dextrū ⁊ ſiniſtrū: ⁊ intēdit per di menſionē in qua ſunt orbēs axem orbū. fm̄ queſ re uoluunt. ¶ D. d. ⁊ iſte locus eſt. ſ. remotio orbis ⁊ c. i. eſt iſte locus orbis cuius remotio a medietate orbis eſt equalis ⁊ diuerſus in ſua potētia. ⁊ intēdit p iſtum locū polos. Polozū enī remotio a medietate orbis eſt eadē: ⁊ eſt dicere medietatē orbis circulus ſecantē axem per duo media ſuper angulos rectos: ⁊ intēdebat q. locus vnus poli eſt ſuper orbē: ⁊ loc⁹ alterius infra orbē. ¶ D. d. qm̄ orbēs qui ſunt in medietate orbis nō mouentur. i. qm̄ pars orbis que h̄z tales diſpoſitionē ex medietate orbis. ſ. q. remotio ei⁹ ab ea ex omnibus partibus eſt equalis ⁊ nō mouet omnino: ſed eſt quieſcēs: ⁊ intēdit per hoc polum. Polus enī dī quieſcēs geometricē ⁊ nō vere: nulla enim ſubſtātia eſt in orbē in actu que nō mouet: ſed punctus qui eſt indiſſiſibilis ⁊ nō exiſtēs in moto qd mutat locū per mām nō dicit⁹ motus neq̄ eē tialiter neq̄ accidētaliter: punctus enī dī eſſe motus accidētaliter quādo fuerit in re mora: ⁊ ſiſt dicit⁹ quieſcēs: q. eſt in re quieſcente: ⁊ q. deſcriptio moti eſt ſanoſa. ſ. illud qd mutat ſuū locum: ⁊ q. ps orbis in qua eſt iſte punctus nō mutat ſuū locum per materā niſi in mutatione non ſenſibili: ⁊ q. mutatio eius eſt per formā dicereſ eſſe quieſcēs: quoniam partes orbis p̄ter partē in qua eſt polus mutat locum in forma ⁊ mā vt videt⁹. pars autē in qua eſt polus: q. magis apparet q. mutat locū in forma non in mā. Qd autē mutat locum in forma ſicut eſt orbis (ſz q. declarauit eſt in p̄bicio) dī eſſe quieſcēs fm̄ totū: p̄pter hoc dī in parte orbis que nō ſentit⁹ mutare locum in mā. ſ. q. mouetur ſup axem eſſe quieſcēs: iſta autē eſt pars in qua eſt polus: ⁊ manifeſta eſt q. iſta pars eſt diſſiſibilis: q̄uis in ſenſu nō diſſiſibilis. ſz ſz igit⁹ debem⁹ intelligere quietē poloz: non q. illic ſit pars quieſcēs in rei veritate neq̄ eē tialiter neq̄ accidētaliter: qm̄ quieſcēs accidētaliter nō eſt niſi pp̄ quieſcēs nāliter ſine eē tialiter. ¶ D. d. ⁊ aſſueti ſumus appellare loca orbis que mouentur. i. que mutant loca in mā ⁊ forma partes quatuor mundi: dextrū. ſ. ⁊ ſiniſtrum: ⁊ ante ⁊ retro: ⁊ nō ſurſuz ⁊ deorſum: iſta enim ſunt t̄m loca in lōgitudinē. ¶ D. d. dicam⁹ et q. illud qd ex orbibus videt⁹ ⁊ c. ⁊ intēdit per illud quod nō videtur poli meridionale: ⁊ per primūz orbēs orbē ſtellarū qui mouet⁹ in motu diurno: ⁊ intēdit per illud qd videt⁹ polum ſeptētrionale: ⁊ poſuit ſeptētrionalem inferius ⁊ meridionale ſuperius: q. cuſ imaginati fuerimus hominē cuius dextra ſit in oriente: ⁊ ſiniſtra in occidēte ⁊ facies ad partē celi que eſt ſuper terraz neceſſe eſt vt caput eius hoīs ſit in polo meridionali: pedes autem in ſeptētrionali. Et quia imaginatio eſt neceſſario in orbē: quia mor⁹ eius eſt ab oriente ad occidentē non econuerſo: ⁊ q. motus eius primo eſt ad ſupra terrā ⁊ ſecūdo ad ſub terram: neceſſe eſt vt virtus que eſt in polo meridionali ſit ſimilis virtuti que eſt in ſuperiori hominis: ⁊ que eſt in ſeptētrionali ſimilis virtuti que eſt in inferiori hominis. ⁊ quia nos non habitamus niſi in medietate orbis in qua eſt polus ſeptētrionalis: neceſſe eſt vt habitatio noſtra ſit in parte inferiori orbis: et hoc intēdebat declarare in hoc caplo.

Lōmē ſup Le. ⁊ mun. cc 13

Inſu. c. 15.

Principiū in magnitudie eſt aliud a p̄cipio ſz i. p̄s.

Diuerſi moti in magnitudie ſunt diuerſi.

Partes in magnitudie eſt p̄cipiū.

Polus dī geiceno geometricē ⁊ nō vere. nulla n. eſt iſta in orbē in actu qd nō mouet. vide p. 15. 4. p̄p̄. 2. uſ. 1. dicit⁹ q. eſt diſſiſibilis ⁊ nō exiſtēs in moto qd mutat locū p̄ mām non dicit⁹ motus neq̄ eē tialiter neq̄ accidētaliter.

Qui eſcēs accidētaliter nō eſt niſi pp̄ quieſcēs nāliter ſine eē tialiter. vide p̄p̄. 2. uſ. 1. dicit⁹ q. eſt diſſiſibilis ⁊ nō exiſtēs in moto qd mutat locū p̄ mām non dicit⁹ motus neq̄ eē tialiter neq̄ accidētaliter.

De celo 7 mundo

Antarctica.

✓ Ziemer

Qcidens.

Articulus.

Dextrum est
unde incipit
motus.

C Beatrix enim vñq; dicimus vñde prin-
cipii eius q; fin loch morus. **L**eti aut; prin-
cipium circularionis vñ ortus astroz. **Q**ua-
re h; vñq; erit beatrix; vbi aut; occasus fini-
stru. **S**i igit; incipit a beatrix; et ad beatrix; cir-
ciferet; necesse eum q; sursum esse imant-
festum morus. **S**i igit; erit manifestus ad fi-
nistrā erit polus; q; nō videmus.

Thecizamus et quod vocamus deperit in omni
hinc deperit nisi vbi est principii sui locus
morus. Et cum ita sit: in initio est morus celi
et parte a quo ascendit stelle necessario iste
locus erit deperit celi: et vbi cadent erit fini
strum celi. Si igit celi incipit moueretur depro
ter reuoluit ad deperit tunc oibis supio: necio
latebit nos et non videbimur ipm. Et si hoc ita
perioz sit cadens lub visu: necio erit morus ce
li ad finitru: ad non dicimus esse oino.

¶ **U**ult declarare q ps est dextra in orbe t q sinistrā:
 7. d. dicam⁹ ē tē. i. manifestū ē p se q vocam⁹ dextrā
 in hūc dextrā pte ex qua incipit moueri in loco: t
 manifestū est in aialib⁹. ¶ **D**. d. t cū ita sit tē. i. t cū
 dextrū est ps ex q incipit moueri in loco: ps aut ex q
 tē. i. t cū ita sit tē. i. t cū dextrū est ps aut ex q

Digressio q̄
q̄rū vtrūq; sex
dñe loci po-
nēdefint ī ce-
lo ex nārci.

Solution.

celu iccepit mouen est per q̄ alcauū itene nēcū q̄
la poelē dēcti: celi appōta: anī fūmīlī celī. ¶ Sz
h̄s quāda q̄nēq̄m q̄ ītelligit quē dē p̄bū celū q̄ ē
p̄pōtū celī aliquid locū obis in quo est p̄tē potē
istū? mo? p̄ q̄m mo? est ēr onē in occidētē fūmī
fūmī est pars obis in q̄ est potē appōta illi potē
tē nēcū illū p̄ mutabī: aliq̄ igr̄ erit occidētē z
aligū in oīdētē: aliq̄ igr̄ terrā: aliq̄ fūmī terrā.
Nō igr̄ fū q̄ oīes est celū dēcti celī: occidēs ē
cū fūmī celī. Et vīnū ē īmbi dicere ī b̄ p̄ dē
ter celī attribū: oīetiq̄ z locū in quo anī fuerit dē
ter celī. flo? in q̄ est p̄ p̄ncipū mo? erit p̄s celī: in
q̄ est p̄ anī igr̄ terrā: vō dēcti celī fuerit in
occidētē: p̄s q̄ est fūmī terrā est potē: celī ē fū

ymū de his q̄ possum⁹ intelligere q̄ oīes ē decepti celis
 ⁊ inuēit h̄ p̄ orienē p̄mū cū q̄ alēdū sup̄ p̄mū
 origēta sūt⁹ ab̄abilis celis ē oīes ⁊ p̄ occidēdū sup̄
 occidēs ē occidēdū ab̄abilis ⁊ toti h̄ erit cū p̄
 fuerim⁹ q̄ loc⁹ ab̄abilis terre est habitatio nālū ⁊
 q̄ ipole ē trāsmūari ad aliū locū ⁊ forte h̄ putant
 Alūmālar. ¶ Sed cōtingit buic ē in oīētr finē
 i finire yūte ⁊ mālā ⁊ mālā ē corruptibiles ⁊
 si nō corrūpūz fōsibile reddidit impole. ¶ Et i
 oīētr est q̄ eremū nō h̄s potētiā ad corrūptiōem
 quapp̄ credēdū est q̄ iste potētiā nō sūt mālēs ⁊ nō
 dicunt decepti ⁊ finitū nīst q̄ sūt iudicēs ⁊ modis
 affumiliōis celis ē apper in oīētr h̄ terminat⁹
 erit ergo loc⁹ oīētr solis p̄mū inab̄abilis locus in q̄
 p̄mo apper ymū moris iūct⁹ si imāgiueris in isto
 loco locū erit finitū quūo illic nēg ē erit finē
 q̄s iūctū. ¶ Et h̄ file est illi q̄ dicit ⁊ p̄ in yūo
 s̄ p̄h̄ q̄ mouēs oīētr est in magis circulo q̄ in oīē
 q̄ est velocitū circuloz q̄ fāt in oīētr iūctū
 q̄ mouēs oīētr est in oīētr ⁊ fāt nō mutabit decepti
 quīs p̄es oīētr mutabūt iūctū modū i mouētr
 ēst erit finētr ⁊ est iūctū dubio in medio oīētr. In
 p̄p̄ficiā s̄ determinatū circūlū in quo est mouēs.
 circūlū in quo apper pot⁹ ē h̄ vōs determinatū locū
 eritū in quo apper pot⁹ mouētr iūctū respectū illi
 ci dī loc⁹ opposit⁹ a finitūtr loc⁹ circa q̄ est iūctū
 vōs iūctū dī cū celis ⁊ opposit⁹ dī retror⁹ sūt oīē
 alter duoz poloz sup̄ celis alter iūctū ⁊ p̄ hanc
 explanatiōē remouēt oīs obiectiōēs ⁊ ⁊ p̄. ¶ Dī
 dī iūctū celū iūctū ⁊ iūctū h̄ p̄p̄aluit q̄ inuēbāt
 p̄ decepti oīētr oīētr p̄mū nō p̄p̄at p̄p̄at
 oīētr iūctū. ¶ Inq̄uit in dextro ⁊ reuertit in decepti
 incipit a loco ē q̄ apper pot⁹ mouētr appropiazim⁹
 mouēs p̄ p̄p̄ie donec reuertit ad ipm⁹ ⁊ hoc ipole
 est imāgiari sicut dixim⁹ nīst potētiā q̄ est in loco sit
 figabā a corpore oīētr ⁊ declarā p̄ h̄ loc⁹ opposit⁹
 nō ē i finitūtr ⁊ plus latēs est sup̄ ⁊ appārēs iūctū
 rius ⁊ est oīētr in loco sup̄ q̄ inferit nobis iūctū
 bilis. ¶ Et nō fēg ē hac pōne q̄ i oīētr sit p̄ nobis
 alia vā p̄ sit copolē ē yūctū diuersis iūctū
 sunt p̄res nobiliores celis iūctū manifestū nō p̄poni
 tur ē p̄p̄ar⁹ nō fēg ē remissio sit temp̄ ē mixtiō
 cōmū ficut dicit Alex in multis locis.

Manifestū igit qz īmanifestus polus est
 is qui fursus. Et bi qdem habitātes in eo q
 fursus fuz hemispherio apud deū: nos autē
 in eo q deorsus z apud sinistrum: sūio q
 vi pibagorici dicūt. Illi. n. q fursus qdē
 facit z in dextra pte: bos autē qz ibi deorsus
 z in sinistro: accidit aīr sūi. S; scde qdē
 circulatoris pura est q planetaz: nos qdē in
 bis q fursus z in dextis fum; illi autē in bis
 q deorsus z in sinistris. Ecōtrario. n. in bis
 principiū motus est pp zīas est latitones: ve
 accidit nos quidē est apud principiū: illos
 autē apud finem. De bis quidem igitur que
 fm bīstentionem partibus z fm locuz de
 terminatio: tanta dicta sunt.

C Manifestū igit̃ q̃ orbis latēs est orbis su-
perior: 7 q̃ habitātes illi sūt illi q̃ sūt in me-
dictate

dietate orbis supioris in dextro. Nos autem habitam in medietate inferioris orbis in sinistro: et ei quod dicitur pithagorici: quod ponunt nos in medietate superioris orbis in dextro: et ponunt illos qui habitant illic in medietate inferioris orbis in sinistro. Manifestum est ergo ex hoc quod declarauimus prius et quod dicunt. Sed tamen in motu et resolutione secunda. In motu stellarum erraticarum nos habitamus in medietate superioris orbis: et in dextro. Illi autem qui in medietate inferioris orbis in sinistro. Ad hoc. n. isto rursus orbis prius est motui primi orbis. Accidit ergo ex hoc quod diximus ut nos sumus in parte principij motus: ceteri illi autem in parte ortus motus celi. Itaque determinauimus ex hoc quod declarauimus dimensiones prius celi et loca earum terminata.

Ad hoc dicit manifestum est ex predictis: et quod medietas orbis in qua est polus meridionalis est supra orbem vel superioris orbis: et quod habitates illic sunt in medietate superioris orbis. Et ex hoc apparet quod ipse opinatur illic esse habitationem sicut declarauimus: et intendit per partem orientalem partem dextram. Dico. nos autem habitamus in medietate inferioris orbis in sinistro. Et hoc dicit considerandum est locum. n. habitabilis terre diuinitas in duo equales: quorum unus est orientalis: alter occidentalis. n. habitat in orientali est in parte dextram: quodammodo superius: quodammodo inferiorius. Si igitur sit in quarta septentrionali est in inferiori: si in meridionali est in superiori. Qui vero habitat in occidentali est in sinistro: quodammodo superius: quodammodo inferiorius. Habitatio autem in parte meridionali est quodammodo polus meridionalis est est. si quodammodo habitat in dextro et in superius: quodammodo in sinistro et inferiorius: et cum ita sit quodammodo dicitur absolute quod habitates in septentrionali sunt in inferiori et in sinistro celi: et quod habitates in meridionali sunt in superiori. Et forte igitur debet dicere nos autem habitamus in medietate inferioris orbis in sinistro. i. greci et habitates istam medietatem terre: si tamen illi qui sunt in ista medietate peris qui est sub polo meridionali sunt et in sinistro celi quousque sunt superiorius. Illi autem qui opponunt istis sunt illi qui sunt in opposito loco in medietate orientali et habitabili illic. si quod sit in polo septentrionali sunt in dextro celi quousque sunt inferiorius. Et idem in hoc finis est abiguitas nisi sit hoc quod diximus Themisti: dixit. n. quod hoc dixit fuit per consuetudinem pithagorici: vocat. n. pithagorici superius partem dextram et inferius sinistram. Et forte medietas orbis qui est superior est dignior ut sit dextera: et medietas orbis qui est inferior ut sit sinistra et si non in rei veritate est hoc quod diximus. Et ex hoc pithagorici dicunt hoc in istis partibus prius et quod ostendit fuit hic. Pithagorici. n. dicunt quod habitates sub polo septentrionali. si non sunt supra celum et in dextro: narravit quod finis eorum non est verum. Et forte pithagorici non credunt quod iste locus est superius nisi quod credunt ipsi habitabilem narrant per illud quod apparet in hac medietate ex multitudine stellarum fixarum. Aristoteles. n. declarauit in alio loco quod stelle sunt nobiliores prius totius orbis: et cum ita sit pars qui in qua sunt plures stelle est nobilior: nisi aliquis dicat quod pars meridionalis facit illud quod facit per septentrionalis: et per pauciores stellas per magnitudinem sue potius: idem non potest obiectio super Aristoteles. ex hoc. Et ex hoc moralius stellarum erraticarum prius motui stellarum fixarum in parte narravit quod necesse est ut simus finis motus

erraticarum in sursum et dextrum. Et quod habitates in polo meridionali in respectu istorum orbium sunt in dextro: et sinistram: ita quod non congregant in aliquo preter habitates eas sunt in dextro et sinistram per omnes orbis. Et hoc est locum habet magne considerationis quod per sit nobilior: quam illi qui sunt sub polo meridionali sunt per orbis erraticos in dextro et sinistram: et per fixum in sursum et dextrum: nos autem est. Si igitur motus stellarum fixarum sit nobilior orbis istis motibus. et locus earum est nobilior: et forte sunt nobiliores per magnitudinem earum et velocitatem motus earum: per intellectus humanus non potest comprehendere verificationem istius comparationis. Dico. Jam ergo declarauimus et intendit per dimensiones partes celi. dimensiones quod diuersificant per diuersitatem partium quod in eis apparent: dextro. i. et sinistram et alia. Et intendit per loca ea que copulant cum istis partibus orientalem. i. loca terre que recipiunt istas dimensiones celi: et videtur mihi quod non vocantur illas dimensiones nisi quod sunt in una forma transmutate per partes: quemadmodum diximus de dextro et sinistro. si quod virtus per quam ista loca celi noiantur hac notatione sunt virtutes separabiles. Cap. III.

Ad hoc autem non est prius motus qui circuli qui circuli considerandum per quod plures latitudes sunt. Et quodammodo longe tetratibus facere quodammodo: longe autem non sic tetratibus: multo autem magis eo quod accitit ipsi. de oino pancia habeamus sensum. Atque dicamus: ea autem de ipsis hic sumenda: unus quodammodo. n. est quodammodo opus gratia operis. Dei autem operatio immortalitas. Hec autem est vita sempiterna. Itaque necesse deo motus sempiternus existere. Quia autem celum tale: corpus. n. quodammodo diuinus: per hoc habet circulare corpus quod non circuli moueat semper: per quod igitur non erat totius celi corpus tale: quod necesse est manere aliquid corporis circuli quod in medio: huius autem nulla possibile manere partem: neque quodammodo nec in medio.

Ad hoc igitur volumus perscrutari de ceteris que perscrutanda sunt. Itaque. n. diximus in inferioribus quod motus circularis non est prius motui circulari. Perscrutemur igitur de motibus que sunt et in quo sunt motus circulares plures: et ita primis que re superius de istis motibus. Dicamus igitur quod ea multitudinis motui circulari est quod omne huius actione est propter suam actionem: et quod actio rei diuine est eternitas quod est vita eterna: et si ita sit necio res diuina habet motum eternum: celum autem est hoc: quod est corpus spirituale rotundum motui motui circulari naturali eterno. Et dicamus et in eo quod totum corpus celi non mouetur uno motu: quod corpus quod circulariter mouetur mouetur necio super medium fixum: et nulla pars partium corporis rotundi est fixa oino. Et nihil ex eo mouetur ad medium quam si aliquid ex eo mouetur ad medium esset motus eius naturalis ad medium: sed diximus ipsi

Comme. sup. ce. et mun.

cc 4

Alia cella sit nobilis in polo arctico quod in polo arctico

Intellectus humanus non potest comprehendere veritatem huiusmodi paratissimum: vide opus de anima. p. 4. et 36. ubi habet intellectus oia cognoscere.

Ad hoc circuli non sunt motui circulari.

Unus quodammodo est opus gratia operis. Dei autem operatio immortalitas. Hec autem est vita sempiterna. Itaque necesse deo motus sempiternus existere.

Aristoteles opinatur quod in polo meridionali sit habitatio. 3. de anima. p. 5. in solutione 2. quodammodo ex quo per dantur autem potest contra astrologos. 4. de uicino.

Solutio.

Stelle bilocales: motus secundum se sequuntur motui mundi.

Them. exp.

Alia exp.

De celo et mundo

moueri motu circulari naturaliter: et quod si esset
ecce contrario motus eius esset non eternus. Quia o
quod est extra naturam non est eternus: et accitiale
est post naturale: et remotio naturalis ad
accidens: quod est extra naturam.

17 **U**ult pscutari hic de ea finali quod cellu hz ples mo
tus et vult dare cas ex eis quod hic apparent: ap
paret. n. q. pportio corp quod sunt ad corpa celestia et sic
pportio facti ad facies: et quod factu est de opoib facie
tis sicut finis. Icepti dare cam multitudinis corp ex fa
ctis hic: et quod na factor: non legi nisi ex necitate a cor
pore celestia: corp celestie ex necitate a mouere ips:
icepit declare quo sequuntur se adinuicem. **(Et d.)**
Ad igit volum pscutari re i. et dare cas ois acci
dentiu quod in eis apparet: et cam finale in multitudine
motuu ex eis quod hic apparet: et ibi ex ipsa re: in diuina
aut scia pscutabit de his ibi declaraf: quod hec non
sunt pp ea quod sunt hic nisi scda intentione non p: et quod
fuit duo fines: vna. i. p pma intentione: altera p: scda:
p: quod hoc non declarabit in hac scia: icepit dare illud
quod est equalis in hac scia: est illud quod apper hic ex
solitudine circa res gnabiles et corruptibiles quod est
fines scda intentione: quibus hoc non apper hic: sed ips e
fines fin. **(Et icepit dicere tam dixim)** multoties quod
motu circularis re iaz declarf est sup: quod nulla tri
tas est iter motu circularis: quod impossibile est vt ca eius
sit diuersa suaz substantia: quod ca est ca finalis non
efficiens nec mals. Perferuntur igit que sunt sic ita
quod illud quod querit sit hoc gen: ca: non aliud. **(Et**
cu dixit: quare sunt in edict cam finale. **(Et** cu dixit
vix in quo sunt intendit res subiectas huic finit: quod in
illis reb: fit hoc: ppter illas res fit: modus ex quo
fit in eis est aliud a modo ex quo fit: quibus duo modi
sunt vnu subto: quod o quod facit aliqua actione ppter
aliquid facit illa actione ppter alia re: hoc est cas si
nisi fuerit passio et non actio: fines. n. aliquid sunt actio
nes tui: aliquando actioes in passibus: quod fines isto
ru: motuu sunt actioes in passibus. Quare sunt et in
quo sunt. **(D.)** dixit: quod ca multitudinis motuu. i. quod
quod hz multas cas diuersas fin prius et posterius: et a
quacuq: extremitate icepit sequuntur alie eae adinuicem
scda: et quod si icepit ex extremitate pncipij sequetur
scda: et ex scda tertia quousq: pueniat ad cas. p piqua.
et sicut si icepit ex vltia extremitate pueniet ad pri
ma cam: et ppter hoc icepit dicitur de pma ca. **(D.)** de
dit ad cas quescit et possibile esset facere e. **(U.)** q.
re motu celestis sunt plures. i. ppter gionem et gno. p.
pter quod est ppter diuersitate elno: et elna diu: quare
quod sunt ppter motu celi: et motu celi: quare est ppter
actione diuina eternam: hic quiescit desideriu huma
nu: et si icepit in ex pma extremitate facimus sicut
fecit dicitur: et dicitur quod motu celi est ex necitate pp actio
nes rei eterne diuine: cu ois ens heat actione et elna
sunt ppter motu celi: sic donec pueniat ad vltima
cam que est gno: sicut fecit dicitur. **(Et** hoc quod dicit
quod ois actione est ppter sua actione: est ppd. va:
sed si actio rei in alio fuerit p intentione erit. ppter
alio: et si actio ei fuerit p intentione erit in se pp se et
erit actio ei in alio: et scda intentione. **(D.)** n. hns actione
in se hns actione in alio: et quod hns actione in se est spua
le non corporeu: quod hec diuissio non est manifesta hic
locutus fuit vlt. **(Et** postq: posuit quod ois ens est pp
sua actione. **(D.)** et actio rei diuine eternitas. i. legi
ex istis ppobib: quod res diuina non inuenit nisi pp eter

nitate: et necio est vt actio rei diuine sit eternitas: actio
eni rei diuine est ipsa et sui et cu non sit pp aliud: et quod ap
propriat ab alijs entib: distinguit in eis: ptingit quod
actio ei quod est sui et non est nisi pp eternitate. **(Et** eter
nitate sui et actio at alioz entiu quod non sunt eterna non
est p nisi pp et alioz entiu tui quibus illoz esse sit pp
aliud. **(U.)** g. quod actio hois pma intentione non est pp sui et
et ipe et non est nisi pp coplementu diuissiois h: et p: h
erit actio h: p: intentione pp aliud: scda pp se. **(In** reb: aut
diuinitas est e. i. quod actio corp p: intentione est pp sui et et
et p: aliud: h: et quod ponendu est et declarandu in scia di
uina. **(D.)** et si ita sit necio res diuina hz motu eter
nu. i. cu res diuina non est nisi pp eternitate sue actiois:
et possumus quod necesse est vt ex et rei diuine cui actio ipsa
fuerit et res diuina. **(Et** eterna cui actio est aliud ab ipsa
necesse est vt res heat motu eternu et quod non inueniat nisi
pp motu eternu. **(D.)** celi aut est h: i. quod os vt actio
ei sit eterna vt pp eternitate sit p intentione non ppter
aliud. **(Et** cu posuit has ppobes. **(D.)** dicam: et i eo
quod corp celi non mouet vno motu. i. cu ita sit h: possumus
mus dare cas multitudinis motuu celi. **(Et** cum po
sunt quod celi non inuenit nisi pp actione scda eterna: i.
icepit quere illud quod ex necitate legi a celo. **(D.)** quod
pus quod circulariter mouet re i. necesse est vt motu celi
sint diuersi ex h: quod dicitur: et quod celi mouet circulari
ter necesse est corp h: et in medio circa quod mouet. **(De**
claratu e. n. i. h: de motu aialiu: quod o quod mouet mo
uet supra gescens: quod po: gescens addit sup: pmo: mo
uetis nisi gescens moueat a mouente. **(D.)** et nulla
ps ptu corpus rotundi re: h: corp quod os et motu im
pole est vt sit celestie corp: n. celestie ipole est gescere
vt declaratu est superius. **(D.)** et nihil ex eo mouet ad
mediu: ppter itelligi quod h: corp gescens quod appuit rone:
necesse est si ponat extra mediu vt moueat ad ips: quon
si geuerit ex mediu nali ipole est moueri ad mediu
aut gescere in cor: corp celestie ipole est moueri ad
mediu. g. corp gescens in medio non est celestie. **(Et**
ppter itelligi quod ppd dices quod corp quod est in medio mo
uet ad ips: nali sit accepta a sensu: quon non apparet in
medio corp gescens pueniens ei quod apparuit rone nisi
terra. **(Et** cu posuit quod corp quod est in medio mouet
ad me: et corp celestie non mouet ad me: ad pcludu
du quod illud quod est in me: non est celestie: icepit declare p
pone dicitur quod corp celestie non mouet ad me. **(Et**
d.) quon si aliquid ex eo moueret ad me: et i. necesse est vt
motu corp celestis non sit ad me: quon si ita eet opoz
teret vt motu ei: et nali ad me: et i. declaratu est quod
circulariter igit ipole est moueri ad me: i. cu ipole est
vt aliquid heat duos motu nales. **(D.)** incipit declare
quod motu circularis nalis e. et quon si eet edio non eet
motu eternu: idem quod ipole est vt violat sit eternu. **(D.)**
dedit cas in h: et quon illud quod est ex nali non est eter
nu et i. illud quod est ex nali est accitiale. accitiale aut
est post nali: et recessio rei nalis ad re accitiale ex nali
idest sigd inueniret in aliquo accitiale: et eterne eet
pole vt aliquid extra nali inueniret in aliquo abisq
eo quod inueniret naturale: quod est impossibile.

Et etenim si hz nam motus erat ipsi ad me:
diu: nam aut circūmouet: non vtiq: erit sempi
ternu: motu. **(Nihil.** n. pter nali sempiternu:
posteri: autem quod pter nam eo quod hz natura.
Et excessus quidē est in generatione quod pter
naturā eius quod fin naturas. **(Necesse** igitur
terra

Quod est de
oponibz fa
etiam dicitur si
mo.

Intelligit
duplex inten
tione agunt.
3 de 12. met.
36. Ides hic
infra. p. 26.

Quod aliquid
sunt actiones
nisi: aliquid sunt
actiones in pas
sibus.

Duplici via
inuestigat pos
sum: p alia
tem motuum
celestium.

Quod hns ac
tione in se est
spuale et non
corporeu: co
nito. 1. p. 17.
co. 88.
Actio rei di
uine est ipsa et
sui esse. vide
2. me. c. 39.

Quod gescens
tur mouet
circū aliquid
gescens. p.
n. p. c. 88.
p. c. 87. p.
de 12. p.

In
hanc
49.

Quod
in
est in
liqu

Alia
et fo
bu:
pua
et po
ma
Idi
nera
et 4.
Idē
hoc.
mo.

Quod pter
nali sempit
ternu.

Sialter con
trarius fue
rit in nā r
liquum.
Eadē est mā
prios.

terra ēē: h. n. q̄scit in medio. Nunc q̄dē igit
supponat h: posterio autē dīrabit dī ipso.
S3 adhuc sit terra nece r igne ēē: p̄rios. n.
si alter nā nece ē r alter eē nā. Si nō sit p̄
rius r eē q̄dā ip̄i nāz: eadē. n. mā p̄rios.
Et p̄riatioe p̄rius affirmatio: dico autem
puta calidum frigidum. Quies autē r gravi
tas dicunt per p̄riationē lenitatis r mori.
C1 Reuertamur q̄ r dicamus q̄ si nece ē q̄
motus circularis sit circa aliq̄d q̄scēs fixus
nece ē vt sit terra: qm̄ ē q̄scēs i medio. Sit
ergo h3 q̄d diximus r post loquimur de ip̄a
r de alijs elintis cōpendiose. Adō autē dica
mus: qm̄ cu3 alter p̄rios fuerit nāle r reli
quū erit nāle nece: qm̄ mā p̄rios eadē est.
Et q̄ habitus est an p̄riationē: vt calidus
r frigidus: quies nō r gravitas non dicunt
nisi p̄riationem lenitatis r motus.

is C1 Cum declarauit r posuit q̄ si nece est vt sit i celum
motū nece est vt sit fixū corpus circa q̄d est mori in
medio. C1 Et d. q̄ nece ē ex ista p̄riatioe q̄ h3 corpus
sit terra: nullū enī corpus est h3 nisi terra. s. corpus
quiescens in medio. C1 Et h3 intēdebat cū. d. hic igit
quiescēs est terra: r q̄ indiget in hac declaratione de
clarare q̄ nece est vt terra hēat p̄rios q̄ indiget ser
mone p̄ se r sit h3 q̄d dixit q̄ celū indiget i suo motu
terra. d. sit hic igit p̄m q̄ dixim⁹ rē. i. sit mō postum
nobis q̄ terra hēat p̄rios: r q̄ elnta sunt plura vno q̄
tisq̄ determinemus quot sunt elnta r quā naturam
h3 vniū q̄d. C1 Et inuit per hoc q̄ dixit q̄ celū indi
get aliquo fixo q̄d est terra: qm̄ fmo in hoc magis in
diget diuisione r distione: r q̄ ponit in fmo q̄ terra
h3 p̄rios q̄d nō declarabit p̄fecte nisi p̄siderando de
elntis. C1 D. post loquimur de terra r de alijs elntis. i.
r q̄ sufficit in hoc loco ponere q̄ h3 p̄rios. d. d. nō
do autē dicamus q̄ si alter p̄rios fuerit nāle rē. i. r
postq̄ p̄fectus est q̄ terra h3 p̄rios. dicamus q̄ si for
ma que h3 p̄rium fuerit nālis forma: nece est vt for
ma p̄ria illi sit nālis sup̄ formato. U. g. q̄ si gravitas
erit forma terre r fuerit nālis terre: nece est vt corp⁹
sit leue in quo lenitas sit nālis. C1 Et hoc q̄ dixit q̄
mā p̄rios sit eadē: est cū eē vtrūq̄ formam nāle: qm̄
cū recipiēs duo p̄ria fuerit: idē hēbit ad ip̄m eandē
p̄riationē: q̄ si alter fuerit nāle subiecto r reliquū.
C1 D. d. r q̄ habitus est an p̄riationē: vt calidū frigi
dum. i. r nece est si alter p̄rios fuerit vt sit alterius:
qm̄ alterū p̄rios est habit⁹ r forma: aliō autē p̄riatio
istius forme: sed forma est an p̄riationē vt calidum r
frigidū: frigidū. n. est p̄riatio calidi: si ēst graue p̄ri
atio lenitatis: r q̄ p̄riatio motus. C1 Et itēdebat q̄
si p̄rios q̄d est p̄riatio fuerit dignus est vt sit p̄rium
q̄d est p̄rius: r hoc q̄d est dispositio terre cū igne: ter
ra enī grauius est: ignis vō lenius: si igit graue est: di
gnus est: vt sit leue quādmodū si ges est: dign⁹ est
vt sit mori: r si frigidus est: dignus est vt sit calidus.

C1 Sed adhuc si quides est ignis r terra nece
r intermedia ip̄os esse corpora. Contrarie
tatem enī h3 vniū quodq̄ ad vniū q̄d q̄ ele
mentorū. Supponat autē r hoc nūc: poste

rius autē tentandū ostendere. His autē exhi
bus manifestū: qm̄ nece generationē esse
eo q̄ nullus ip̄osus possibile est esse sempi
ternum. Patiuntur enim r agunt p̄ria ad
inuicem: r corruptiua in inuicem sunt.

C1 Reuertamur mō q̄ si necessario sunt ter
ra r ignis: ergo r alia corpora que sunt in
ter ea. Si ergo sicut diximus r post p̄seru
tabimur in hoc sufficēter: mō autē dicamus
q̄ si e contrario sunt duo: manifestum est q̄
tunc generatio est ex eis necessario: impossi
bile enī est vt aliquod elemētōrū sit semper
permanens. Qm̄ p̄ria agunt r patiunt.

C1 Cum declarauit q̄ si nece est corp⁹ q̄d circulariter
mouet eē: q̄ nece erit corp⁹ graue semp̄ q̄scēs eē. i.
terra: r si terra r igne: r q̄ hec duo sunt in fine p̄rie
tatis: p̄igit vt sint in fine remota in loco: p̄igit q̄ in
ter ea sint alia elnta. C1 Et p̄ p̄. d. reuertamur mo
do rē. i. r cū ita sit nece est vt inter ea sint alia corpora
aut plura aut vnus: r op̄s vt hec oīa corpora sint p̄ria:
qm̄ q̄dlibz elntorū nece est vt sit p̄riū alterius: q̄ hoc
nō ē manifestū in h3 loco: sit q̄ p̄m q̄ dixim⁹ rē. C1 D.
d. mō autē dicamus rē. i. r nō dixit hoc: nisi q̄ in hoc
loco nō appet q̄ p̄ria sunt plura vno p̄fecte. q̄. d. r
si nō p̄cedat nobis q̄ p̄ria sunt nisi duo tñ: manife
stus est q̄ nece ē vt sit gnatio: corpora. n. p̄ria ip̄osē
est vt nō agāt r patiāt adinuicē: quapp gnantur ad
inuicem ex his entia media necessario.

C1 Adhuc autem non rationabile esse aliq̄d
mobile sempiternum: cuius non p̄tingit esse
p̄m naturam motus sempiternum. Moris
autē est motus. Quod q̄dem igitur nece
esse generationem ex his manifestus. Si au
tem generationem necessarium r aliam eē
lationem vnam aut plures: secundam enim
eam que totius similiter necessarius habere
r elementa corporum adinuicem: dicef au
tem r de hoc in sequentibus planius.

C1 Et dicamus ē q̄ ip̄osibile est vt sit mo
tus eternus cum non habuerit motus eter
num naturale: necessario erit non perma
nens. Ad manifestum est igitur q̄ necessario
est generatio: r si generatio est: necessario
erit sicut motus circularis vnus aut plures
nece: h3. n. dispōne totius erit dispō elntorū
adiuicē. Et post dclarabim⁹ h3 manifest⁹.

C1 Hoc q̄ dixit est q̄ rememoratio de p̄ria quā nar
rauit. q̄. d. r manifestū ē h3 q̄ diximus: q̄ si motus
eternus ē nece ē vt sit motū eternū: nisi motus eter
nus inueniat nō eternus: et cū motū eternus est igit
quiescēs eternū: r cū hec duo p̄ria sunt: gnatio q̄ erit
r corruptio: quapp dic. manifestū ē igit q̄ gnatio ē ne
cessaria. C1 D. d. r si gnatio nece ē rē. i. r si gnatio se
quit a motu circulari nece ē vt sit eterna sicut
motus circularis. Si q̄ mor⁹ eternus circularis fue
rit vnus: tūc gnatio erit vnus sp̄it: si p̄les plium.
C1 Et iō. d. p̄. n. dispōne tot⁹ erit dispō elntorū adu

231 liber ele
mentorū ē p̄riū
alterius: q̄d q̄
sit intelligē
dum. vide. s.
p̄p. cōdō.

20

De celo 7 mundo

In. 2. de gñā
tionc, t. c. 55.

uicē. i. q. diuersitas celi motuū fac diuersitatē modo
rū gitationis et corruptionis: et q. hoc declarat in scōo
perigeneseos. d. et post declarabimus h. māifestius.

C Hunc autē tm̄ māifestuē ē ppter quā cāz
plūra sunt circularia corpa: qz necē gnōnez
eē. Gnōtiōez autē siqdē t ignē: hunc autē z
alia siqdē z terra. Itēc autē qz necē manere
aliqdē semper siqdē moueri aliqdē semper.

TADIS autē volumus dicere qđ corpōz ro-
tunda sunt plura. Dicamus igit qđ sunt plu-
ra ppter gñatōez; qđ gñatō nēcia est: t gñā-
tō impossibīle est vt sit nisi per ignem aut alia
elemēta. Et qđ terra nō est nisi qđ est necessa-
rium si aliquid motum est eternuz vt sit ali-
quid fixum semper quiescens.

zi ¶ Cum om̃s ista declarauit potuit dare cā. pp̃ quas
motus celi fuerit p̃terit vñ in hac p̃uēfioē p̃cedit
p̃terit iceptit ex multitudine motuū copoz. celestiu
ꝑperuit ad p̃mū p̃cipiū. Et o. Mōdo vo. volu-
mus dicere zc. i. cū declarauit q̃ b̃s possum. dicere
quia de c̃ motus celestis sunt p̃terit zc. q̃ necū ē
fit g̃natioz. p̃tingit oūm̃is vt iueniat f̃s ordinē.
q̃ nō p̃ficiū n̄sī ex multitudine motuū celi q̃ p̃fante
ordine z p̃rimationē g̃natioz. necē ē igit p̃r b̃ar-
foliticudinē vt corpa celestia sint pluraz. q̃ manifest-
fuit ut q̃ g̃natio cūm̃iliter ip̃sī n̄sī mūdi nō p̃ficiū
n̄sī p̃ aggregationē motuū copozū. celestiu. q̃ n̄sī
cent p̃les mot̃ eoꝝ essent oculoz. q̃d ē ipole. ¶ Et de-
bes scire q̃ ē p̃ica motuū. p̃ ordinationē in g̃nōne
nō ē p̃ta iactō. ē s̃ scda. Corp̃a. n̄. celestia nobilior-
ra sunt b̃s. pp̃ q̃d aliquid iuenit ē nō nobilior eo p̃
inertē. eo declarauit ut in scia oūm̃alī q̃ ista nō
iueniunt n̄sī p̃pter f̃ p̃ma iactōē. S̃ illud q̃d iueni-
t̃ ē p̃ma iactōē. necesse ē vt iueniat. pp̃ aliud z
iactōē n̄sī illis nō ē n̄t ināta ad largiēdū. ¶ C. D.
o. Siatio. n̄. ipole ē vt fit n̄sī p̃r ignē z alia elin-
ta. z. si aligs q̃r̃at q̃r̃t ē p̃ta iactōē. dicimus q̃m̃ ex
necessitate. q̃ ignis z alia elinta sunt ita et intelligi-
dū nō fm̃ q̃ appet ex vñs ṽbis. q̃ g̃natio ipole ē vt fit
n̄sī p̃r ignē q̃m̃ f̃ m̃festa ē fallus. sed ip̃s nō in-
tēdēbat inducere illud q̃d seguit ad g̃natioē. sed
illud ex quo segit g̃natioē. sed accipit illud q̃d segit ad ge-
nerationē in loco em̃i a quo seguit g̃natio. q̃ d. o. ne-
cesse ē vt g̃natio sita q̃ ignis ē z alia elinta. q̃m̃a
cōuertit. f. q̃ g̃natio ē. ignis ē. z alia elinta. cōuer-
tēto. ¶ Et intēdēbat p̃r hoc fm̃ q̃ reputo demon-
strare q̃ a p̃rioz in istis seguit posterius. z a p̃ste-
rior seguit prius. dicitur h̄ q̃ q̃d posterius in reb̃ ge-
nerabilib̃. iueniat. iuenit prius. z si prius iueniant
nō ē necesse vt iueniat posterius. ¶ C. U. g. f. dom̃.
ergo lapides. si lapides non ēl necē vt domus fit.
Quare aligs p̃ter dicere q̃ b̃s q̃d dixit b̃c est con-
uēto de g̃nabili. p̃. c. n̄. g̃natio ēl erit cūta. z non
seguit q̃ fit elinta fm̃ q̃ fit g̃natio. aut posuist ē.
scz q̃ fit elinta fm̃ g̃natio generatio ē. q̃d hoc ēl addēdū
voluit declarare q̃ p̃uēfio in istis ē ex duobus ex-
tremis. z ip̃s nō posuit p̃fias n̄sī ex vñs extremi-
tāt in quo apparet p̃fias ēl impoles. f. p̃fias postero-
rius ex p̃rioz induerant. n̄. posset inuēbi dicendo
q̃ illud q̃d ēl nō ēl q̃d a p̃rioz ex posteriori nō po-
sterioris a p̃rioz. aut posuist q̃ posterius in gene-
ratione seguit a p̃rioz nō p̃ma a posteriori. p̃pter

hoc ruidit q̄ p̄na hic intuen̄ in buab̄ p̄tib̄ C. d. d.
 rerra nō ē cēt. motus celestis funt p̄les p̄ gnat̄
 nes: gnat̄io. n. est q̄ necitate p̄r igne ignis aut̄ nect̄
 segur a terra: terra yō a corpore circulariter motoz
 tacur p̄na residua q̄ est nora p̄r f̄st est q̄ corpus
 q̄ circulariter mouet̄ est p̄r illd̄ q̄ mouet̄ ip̄z: cū
 fir ip̄le in co. q̄ fulba est p̄r semper mouet̄ nō
 mouet̄ nisi suum cēt: octofum: quoniam in fulba
 ignis est p̄r cōburat̄ nect̄: ytalad recipit cōb̄
 stionem: nisi illa potētia cēt oclōfa. Cap. mli.

Impoſſibi
co cui? ſi
ut ſemp
ueat & nō
ueat.

Figura autē sphericæ necesse est hinc
celus. Nec. n. p̄p̄ssima ⁊ sub
stantia ⁊ nā prima. Dicamus
autē vtr̄ de figuris quæ ē pri⁹
⁊ in plantis ⁊ i solidis. Visita
q̄ figura plana aut rectilinea ē
aut circularis: ⁊ rectilinea qdē a plurib⁹ cō
tinetur lineis: circularis autē ab vna. Qm̄
autē prius nā in vnoquoq̄ genē vniū multā
⁊ simplex composita: prima vtiq̄ erit pla
narum figurarum circulus.

CEt dicamus est q figura celi rotunda ē ne
cellario: qm̄ illa figura est quēdam sube t na
ture celi. Et volumus mōdē qre de figuris
et que sunt p̄line in superficie? et corpōib?
Dicamus ē q oē superficialia aut linea eq̄
lis: aut circularis. figura autē circularis illa
quā p̄ncip vna linea. Figura autē eq̄lis quā
continet plures linee. Et cu3 ita sit et vnum
in oī genere est aff plura: et p̄mū3 cor̄ nā
liter: et simpliciter aff cōpōsitis: ē circularis
est aff et p̄mū3 figuris superficialibus.

Quāvis declarati est et predictus q̄ figura celi
est rotunda: moꝝ circularis non exi
stet nā tunc nisi in figura rotunda: in b loco vult po
nere b̄ quēvis p̄ figurā celi eius superiꝝ: nō fuit
p̄ma thesēdis p̄dicta: et illo ad itēdēdū declarā
re: ppter b̄ reuerſus ad ad p̄dictatū itēz de hac
retrō: ¶ Et dō. Dicam̄ ēꝝ q̄ figura celi ēꝝ r̄: vult
volumus mō declarā q̄ figura celi ēꝝ rotunda: hac figura
est pueniēs nā ē subie eius: p̄pōtio n. i. itē: figure ad
illas figuras ē p̄pōtio subie celi aut corpōis celi ad
eius corpōis. ¶ Et cū b̄ itēdēdū dicit: volumus mō
p̄feruari de figuris t̄. i. b̄ Declarabit et duabus
p̄pōitiōibz. Quāz altera est q̄ corpus p̄ b̄ p̄imam
figurā. Et cō ē q̄ figura rotunda ē p̄ figurā. Et
q̄ p̄ma p̄pōtio est manifestā dimittit ēꝝ et incēpit
declarare fecim̄. ¶ Et dō. volumus itē p̄feruari t̄.
et dicit b̄ q̄ sunt similes: q̄. p̄pōtio circularis ad
figuras sup̄ficiales est sic figure p̄p̄ice ad figuras cor
poreas: q̄ b̄ magis appet in sup̄ficialibz: et ēꝝ p̄
hoc: q̄ ē b̄ interiōis in circulo ē cū iui ē in figura
sp̄rica: quā sup̄ficies est p̄ior: corpore: linea p̄ior
p̄ficiē: p̄ b̄ p̄uit declaratiōe i sup̄ficialibz: et dō ē
sup̄ficialē aut est linea t̄. i. o. sup̄ficies cōtinet
aut linea recta aut circulari. ¶ Et dō. figura aut circu
laris p̄inet ab yna lineā: sup̄ficies q̄ p̄tinetur a li
nea recta p̄inet a pluribus volumus. ¶ Et dō. et cū
sit t̄. i. cū volumus q̄ figura que cōtinetur ab
yna

Propositi
figure circ
laris ad al
as figuras
ppositas
celi ad alia
corpora.

24

Illud p qd nu
merat aliqd
ē minimū in
illo gñe. Idē
io. met. t. c. 5.
t. 4. Et. 4.
phy. 133. t. 6.
phy. 64.

De celo et mundo

est principium motuum: et omne principium est minus in illo genere siue indivisibile in eo necesse est: ut iste motus sit minimus motuum: et cum ita sit necesse est ut sit velocissimus motus. Et hoc intendebat cum dicitur: et cum ita sit et addidit istam persequutionem in consequente cum hoc quod dicitur: si motus fuerit minimus est velocissimus ad demonstrandum quod illud quod ex sensu apparet est conveniens rationi.

Sed ad hoc quod a seipso ad seipsum minima est quod circuli linea: per minima autem velocissimus motus quod si celi circumferentia: et velocissime movetur: spericū ipsum necesse est esse.

Et dicamus et quod minima figurarum incipit: tū ex eodem loco et pervenit ad ipsum in linea circulari. Si igitur linea circularis est minima omnium linearum figurarum necessario est motus circuli velocissimus omnium motuum. Et cum ita sit motus celi et rotundus circularis: et velocissimus omnium motuum: necessario igitur erit celum spericum et rotundum.

Et cum declaravit quod motus celi est velocissimus motuum: vult declarare quod necessarium est: ut in corpore velocius sit figura minor: cum velocius sit illud cuius revolutio sit completa in tempore minori: revolutio autem figure minoris completur in tempore minori quam sit tempus in quo completur revolutio eius est inaequalis: cum circulus eius fuerit maior. Et manifestum est per se quod cum duo motus circulares requiruntur in velocitate fuerint et circulus alterius corporis fuerit maior: necesse est ut maiorem habens circumferentiam pertranseat ipsum in tempore maiori: quia propter est tardius habet minorem circumferentiam: et cum ita sit necesse est ut corpus de quo intendebat esse velocissimus motus: moveretur super spatium brevissimum spatiorum corporum equalium ei in magnitudine. Et quoniam rotundum continet a superficie minoris superficiebus non continetur corpus non rotundum quod est equalis ei in magnitudine. Manifestum est enim ex geometria quod corpus spericum est minus corpore equali ei in circumferentia corporis rectarum dimensionum: ergo circumferentia corporis rectarum dimensionum quod est equalis ei in magnitudine est maior: circumferentia corporis rotundi: ergo completur revolutio eius in tempore maiori: necessario. Et dicitur: Et dicamus quod minima figurarum et dicitur: dico quod minima circumferentiarum superficiei equalis in se in magnitudine est circulus: et dicitur: figurarum que incipiunt et dicitur: cum magnitudo earum fuerit equalis est in superficiebus linea circuli minor: cum fuerit manifestum in circulo et manifestum erit in sperico. Et dicitur: Si igitur linea circuli est minor: et erit motus circuli velocius quam superficies que est equalis circulo in suo spatio: cum ista superficies movetur circulariter: et quoniam motus eius ponatur equalis motui circulariter: quod circumferentia eius est minor: circumferentia circulari que est equalis ei in mensura: contingit necessario ut revolutio eius compleatur in tempore maiori longitudinis. Et cum declaravit in circulo mutavit declarationem ad corpus spericum. Et dicitur: et cum ita sit et dicitur: et cum manifestum est quod ita est de corporibus sicut de superficiebus: et motus celi est circularis et velocissimus motus: sit necesse ut circumferentia velocissimi motus circulariter sit minima circumferentia: prout necesse est ut celi habeat figuram spericam.

et aliter. Cōpletur enim sūi dicēdo oēs positiones ex quibus sequitur hoc pōlo. et aliter. ponit eas quasi pcedētes: et conclusionē quali pōis. Et debet scire quod fundamētū istius est sup hoc quod mūdus ipōsibile est ut sit minor aut maior: quoniam si pole eēt ut eēt minor eēt pole ut cōtineret a superficiebus non rotundis: et ut ille eēt equalis superficiebus rotundis: scilicet pinenti suum totum.

Sumer autem utriusque quis et ex his que circa medietatem collocatis corporibus hac fides. Si enim aqua quidē est circa terrā: aer autē circa aquā: ignis autē circa aerē: et superiora corpora per eandem rationē. Continua quidem enim non sunt tangunt autem hoc. Superficies autem quod sperica est. Quod autem sperico cōtingit: aut motus est circa spericū: ipsum tale necessarium est esse. Quare et per hoc manifestum: quoniam spericum est celus.

Et post hoc aliquis credere quod celus est rotundus circularis ex corporibus in medio existētibz. Aqua enim existit super terrā: et etiam aer super aquā: et ignis super aerē: et super hoc corpora celestia. Et illa corpora superiora non continua sunt cum istis inferioribus: sed pignētia eam. Superficies vero aque est rotunda: quoniam quod tangit aliquid rotundus est rotundus etiam. Manifestum igitur est: quod celus rotundus et spericum propter hoc quod diximus.

Hec declaratio est talis quod terra est rotunda et tangēs et tangēs rotundus est rotundus: et aqua rotunda: et sic de aere et de igne: et cum posuimus quod corpus celeste tangit ignem: et rotundus ex parte pueri. Sed aliquid potest quod illud quod tangit rotundus est rotundus ex parte pueri: et non per hoc est rotundus ex parte pueri. Et dicamus quod aqua est rotunda in pueri: quod declarabitur illa declaratione per quam declaratum fuit quod terra est rotunda et cōtinetur: sicut potest apparere ex potentia declarationis de terrā: quod aer et ignis debet esse rotunda in pueri. Man ficut dicitur oīus pūi corporum gravium ad medietatem totū cogit nos dicere ea esse rotunda: ut post dicemus: ita minor corporum leniū a cetro ad circumferentia egit cogit nos dicere quod circumferentia est rotunda. Cum igitur necesse fuerit: ut cavetis corpus celestis sit rotunda per rotunditatem puerioris ignis: necesse est ut pueritas sit rotunda: quoniam figura est in eo nātū: non sicut in ethis: quapp necesse est ut cōcavitās eius sit naturalis: ergo et pueritas: verba eius sunt manifesta ex hoc quod diximus.

Sed et quod aque superficies talis manifestum suppositio sumētibz: quod nata est semper fluere aqua in magis pcanus: pcanus autem quod cetro ppingus. Ducant igitur ex centro a. h. a. b. et que a. g. radiungatur in qua b. g. ducta igitur ad basem a. d. minor est cap quod cetro: profundior igitur locus. Quare circumfluat aqua donec utriusque equetur. Equalis autem his que ex centro que a. e. Itaque necesse apud eas quod ex centro esse aquam tunc enim quiescit: tangens autem eas que ex centro circularis. Sperica ergo aque superficies in qua b. e. g.

Et opz

Linea circularis est minima omnium linearum.

Documentum
Impole
mūdi
res celi
noīum.

Et aliter
co pūgū
aut vōtū
circū
ipūz
necūm

30

Obiecta

Solo cap

celi

44

Sicut de

lūis oīus

graviū

motū

cogit nos

dicere

quod

rotunda

est

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

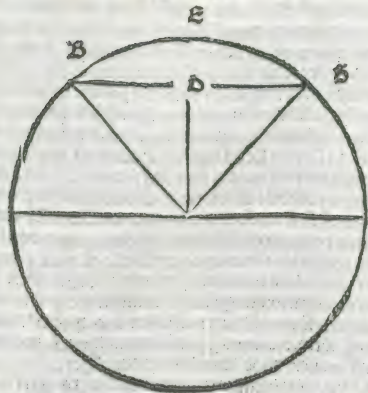
et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

et cetera

Et opz nos declarare vtz sperica sit sup-
ficies aq. Dicamus igit q manifestu est cum
posuimus q aq currit ad inferius locoz: et
q iferi? locoz e ppingoz locus cetro. Bu-
camus igit ad cetro duas lineas: quaz vna
est ex a. ad b. z altera ad g. z copulem? eas
per lineam b. z g. q est basis. Bico q linea
a. b. e minor duab? lineis exetibus a cetro:
z bec e figura. Et cu ita sit: erit igit loc? ille
iferior z magis pfundus: z q aqua curret
ad ipsuz necio: donec illa linea. f. basis cum
duab? lineis exetibus a cetro eqbit. Tnc igit
erit illa linea a. b. e. eqlis duabus lineis exetibus
a cetro ad duo latera necessario: z cu
aq puenit ad illu locu qefer: z no curret: z
erit linea tagens duas lineas exetibus a centro
circularis. Si igit ita sit: tnc superficies aque
erit necessario rotunda. f. linea b. e. g.

31 Cum posuit q si terra aut aqua fuerit sperica nece
est vt oia pinentia ea sunt sperica: vult declarare q
aqua nece e vt sit sperica nalter: z demosttranit h in
aqua no in terra qz est ppinguis: vt. n. qz magis re-
cipiat figurā rotundā pp suum descensum ad cetro
de facili qz terra: qz e corp? ligdu: z post in fine istu
tractat? declarabit figurā terre: postqz ponet q mun-
dus est spericus. Dic aut vult dicere q mundus e spe-
ricus: qz aqua e sperica. (Et d. 203 nos 22. 103 nos
declarat z bn posuimus q aqua est sperice puerio-
nis cu posuimus q aq e sup terrā: z q pmet ipsas: z
circūdat z cooperit ea circūquaz: z idifferēter in B
sermōe: siue ponat q figura terre sit spica siue nō.
D. d. Dicamus igit q hoc manifestu est cu posui-
mus 22. 1. z B manifestu est cu pcesserimus q aq cur-
rit ad inferius suoz locoz: qz it ē p suum cursuz et
descensuz ppinguissimū locoz cetro qd est medius
totius que bz nalter: z qz dicit ad inferius locozuz:
intendit inferius locoz que bz nalter: aq eni nō na-
turaliter mouet ad cetro tonus: nisi inueniret ter-
ra eē suū locū: z semp eē locus nālis aq idē cu loco
terre nālit: pp B nō debem? intelligere ex B qd dicit
ad inferius locoz: q B sit sic in oi corpe grauid in

aqua tñ: qm inferius locoz terre est cetro nō ppin-
quissimū locoz cetro: z sit etiā est intelligēdu q cu
ista lōgitudō nō fuerit terminata non inueni? ppin-
quissimū locoz cetro. (D. d. Ducam? igit 22. 1. ima-
ginemur mō q aqua est sup terrā: z sit a. cetro terre:
z exeat due lineae ab a. z pueniat ad superficies aq que
vicinat aeri: z sint extrema linea g. b. z ducamus li-
neā in ipsa superficie ab vno pūcto ad alterz: sit b. g.
(D. d. ergo basis 22. 1. si ergo posuerimus q illa li-
nea que est in superficie aq est recta nō arcualis: tunc
sit triāgulus: cuius basis est g. b. extrahemus g a cen-
tro ppendiculare sup lineā b. g. z sit a. d. linea. g. a. d.
minor ē q linea a. g. Angulus eni a. d. g. rectus ē ma-
ior angulo a. g. b. acuto: z sit declarat ē q linea a. d.
est minor a. b. (D. d. z cu ita sit 22. 1. z cu a. d. ē mior
duab? lineis a. g. z a. b. erit linea a. d. ppinguissima cen-
tro. Pūctus igit d. est inferior: in loco qz duo puncta
g. b. z magis pfundus: quapp cōtingit vt aq non qe-
ferat in duobus pūctis b. g. sed decurres ad pūctū d.
qd est magis infimū: z sic eqbit lōgitudō omnium
pūctoz a cetro: quapp puenit vt aq quiescat z q li-
nea b. e. g. sit circūferentia circularis: cuius cetro est cē-
trum terre. (Et B intendebat cu d. Lūz perueniret
aqua ad locū illū 22. 1. intendebat per lineā tagentē
lineā g. b. z vocauit ipsam lineā tangentes: qz est sup
superficie. (D. d. z cu ita sit erit superficies aq rotunda
necio. f. erit linea q est in ea circularis. f. linea b. e. g.)

Oz quidē igit spericus est mūdus palā ex-
bis: z q fm diligētia ornar? sic vt nihil neqz
ex bis q manu pficiunt beāt filr: neqz aliud
qcqz nobis i oculis apparētū. Ex qb? n. cō-
stitutionē accepit nihil sic polē regularitate
accipere: z diligentia vt circularis corpi nā.
Abanifestu eni q pportionē bz quē admo-
dū aq ad terrā: z plus sp distātia elntoz.

Abanifestu ē igit ex B qd diximus: q tot?
mūdus ē rotundus z ē spericus z q sapiēter
est factus. Et ipole ē vt aliqd factū manib?
sit file ei i sua rotunditate: neqz aliqd visibile
oīno: neqz ē polē vt aliqd sit ita lene z eqle
sicut equalitas bñius corpi z leuitas: neqz
spissitudo istius corpi assimilatur alicui
spissitudini oīno. Et hoc manifestu ē qm si
cut inter spissitudinem aque z spissitudines
terre: z sicut remotio spissitudinis corpi ce-
li ab alijs corporibus elntoz que multū re-
mouent inter se: ita est remotio spissitudis
corpi celli ab alijs corporibus.

Cū dclant q si alijs posuerit q terra z aq sunt ro-
tūda necio ptinget ex B q mūdus tot? sit rotundus: d-
clarauit q aq ē rotūda: deide fecit de B rememora-
tionē. (Et d. 203 manifestu est igit 22. 1. z dicit q leui-
tas pueritatis mūdi nō assimilat leuitati alicui? rei
nālis aut artificialis: qm vera rotūditas nō existit i
mā gnābili z corruptibili cu si possit recipe ipaz nisi
fm similitudinē ad corpa supcelestia: qpp qstomagis
appropinquerit nā elnti ad corpus celeste: tantoma-
gis recipit puerionē z leuitatē. Ut. n. q nā terre ē re-
motior a corpi? celestib? qz alia. (Et B n̄ inuēit tñ
in elntis sz i corpi? celestib? z iō. d. 22. 1. ti. d. aialib?.

Inferius lo-
coz terre est
cetro non p-
pinguissimū lo-
coz cetro.

Impole ē re-
perire veram
rotunditatē in
corpo.

32

a Quāto ali-
qd ē fmo? a
pma nāio ma-
gis dclinat a
spericitate: z
quāto magis
appropinqr:
tanto magis
recipit cōue-
xionem z le-
uitatem.

De celo et mundo

Ades. 2. c. de
suba orbi et
p. cell. 16.

q. nā lune cōtēdo ē cū nā terrea pp. dēfētū lumis in
se. Et cū ita sit qd illud qd luminosū tū ē p se hz nāz cōi
cāte nāe ignis: et illud qd ē ex pūb? et ē dyaphanum
nō luminosū p se neq. recipiēs lumē hz nāz cōicāte
nāe aeris et aq. Et h. itēdebat cū dixit qm aut in
ter spissitudine aq. tē. i. qm sit iter spissitudinē aque
terre et leuitatē et rotunditatē est magna vīa et multa
remotio: et vlt. sic iter spissitudinē elntoz remotio
ad lūcē marie. U. g. iter ignis et terrā ē magna vīa:
ita est de corpib? celestib? cū alijs elntis: imo remo
tio h. o. ē maior: cū nā corpoz celestū marie disse
rat in nobilitate a nā hoz corpoz simplicū. Et filr
est itelligēdū de spissitudinib? corpoz celestū ad in
uicē: et marie corpi supioris: h. n. corpi marie dē esse
pfectū in rotunditate et leuitate cum nihil sit ex ipz:
qm si rotunditas et leuitas nō pfecta mēte eēt vt. et ipz
eēt aut plenū aut vacuū. Et ex h. appz q. h. qd dī
cūt mathematica de ecētriciā ē ipole: ptingit. n. vt in
corpi? celestib? essent corpa nō vt rotunditatis neq.
hātia actionē: s. qm replētia: vt iuenit in cōpositiōe
atāliū: et h. ē valde remotū ab illis corpi? et nihil est
in libris mathematicoz nisi h. qd appetit luna d. ecli
psibus: et forte ipole ē iuenire astronomiā pueniētes
huic qd appetit de luna sine orbe ecētrico. Cap. V.

Securite nō
sunt pōndē.

Casus nō re
perit in scēti
ptuā.

Noniā at ē duplir i circulo mo
ueri: vt pura ab a. hūc qdem ad
b. hūc aut ad q. Qd qdē igr nō
sunt drij isti pū? dcm ē. Sed si
nihil vt ptingit neq. a casu ene
nit in sempiternis eē: celū autēz
sempiternū: et circulatio: pp. quā qdēz cām
ad alterā fert: s. non ad alterā. Necē. n. et h.
aut pncipiū eē: aut esse ipsius principium.
Columus ē pteritari d. motu pūmi cor
poris mobilis: et dicere q. pōle ē vt corpus
rotundū moueat duob? motib?: quoz vnus
est ex a. ad b. et alter ex b. ad a. Itz igr dīxi
mus supins q. isti mot? n. sūt drij. Dicam?
igr q. si ipole ē vt aliqd sit ociose: ipole est
vt res eterne sint absolute sine cā: et celū est
eternū: q. d. cā q. mot? celi fuit ex qbusdā pri
bus et non ex alijs. Et iste mot? aut est cau
sa alius: aut habet causam.

33 Luz cō
ple
uit sermo
nē de figu
ra celi: vult
pseruari d
alio quesi
to dīfidera
tor: ē qua
re celū mo
uet ad pte
ppriā. U.
g. qre mo
uet ab ori
ente ad oc
cidētem: et
alij orbes ecōtrario: et q. difficultas istius qōnis non

alij orbes ecōtrario: et q. difficultas istius qōnis non

appareret nisi cū posuimus possibile q. oē corpus spe
ricū pōt moueri duob? motib? diuersis eqliter: et q.
vnus motus nō est i eo possibilis magis q. alius: qm
nō sunt drij sicut motus elntoz. motus n. elntoz dī
uerioz: q. sūt drij nō est possibile ponere q. duo mo
tus sūt possibile eē in eodē corpe eqlr: s. vni corpe
nālis: et alteri ē ecētralis. Impole. n. ē vt ignis mo
ueat ad inferius sic ad supi? neq. terra ad supi? sicut
ignis: qm cū isti motus sunt drij forme corz sunt cō
trarie: et possibile est dicere q. cā dicitatis istoz mo
tus est dicitas formaz corpoz motorū. Q. vero
motus corpoz celestū non sunt drij: quapp equalr
sunt possibile vnicaq. corpoz: d. fficiale est dare cām p
pter quā qdam mouent ex oriente in occidentē: et q.
daz ecōtrario: quapp igr dē dōstrare q. duo mo
tus diuersi equalr sunt possibile in corpi? sperti
cis. Et d. dicamus q. q. oē corpus spertiū possibi
le est moueri duob? motibus ex duab? partib? diuer
sis. U. g. imaginemur circulum ex cōuexo cētri ipe
re circa quod reuoluit: et imaginemur sup illuz duo
puncta. i. a. b. possibile ē vt ista spha moueat ex a.
ad b. et ex b. ad a. sup illū cundē arcū. Et d. dedit de
monstrationē sup hoc qd dixit: igr dīximus supe
rius q. isti motus nō sunt drij. i. dicamus q. necē est
vt in eodē corpe corpoz spertiūz sunt duo motus
diuersi possibile equalr: q. iā dēterminat est q. isti
motus non sunt cōtrary: quapp diuersificarent nāe
motoz: quēadmodū accidit in corpi? simplicib?
que recte mouent. Et cū dedit rōnem q. duo mo
tus diuersi sunt possibile in oī corpe celestē: dedit
rōnem q. nō dīta esse. Et d. dicamus igitur q. si
impole est tē. i. sed iā declarauit est q. isti mot? sunt
eterni et necessary: necio q. isti motus sunt cōfiteo in
eodē moto semp. in necessario enī nulla est possibili
tas: q. alter corz necessary est et: oē qd est neciū
habere cām. Si q. mot? diurnus ex oriente in occidentē
est neciū impole est vt sit sine causā. Et filr si mot?
aliar stellaz drijus ei est necessary ipole est vt sit
sine cā. Et si hoc est pp. aliquā cām cā aut nō ē diuer
sitas nāz motaz: cū isti motus nō sunt drij: difficile
enī est igr dare cāz in h. Et d. d. isti motus aut sūt
causa alius: aut hnt cām. i. necesse est vt cum dixi
mus q. celū mouet ad partē ppiā q. hoc fit in celo
pp. cām: aut vt celū sit cā eius que sunt sub ea exēti
bus: i. ipole est vt eēt cā ista nisi pp. illū motū. q. d.
motus celi ad partē ppiā: aut erit causa alius: ex
istis que sunt hic: aut habet causam in se.

Ad motū
sunt drij
pūb? et
corpe equalr

Ad motū
sunt drij
pūb? et
corpe equalr

In celo
cellarū
lūcē pōt
q. d. c. 16.
nāz cōi
cāte nāe
aeris et aq.
Et h. itēdebat
cū dixit qm
aut in ter
spissitudinē
aq. tē. i. qm
sit iter spissit
udinē aque
terre et leuitatē
et rotunditatē
est magna vīa
et multa remo
tio: et vlt. sic
iter spissitudinē
elntoz remotio
ad lūcē marie.
U. g. iter ignis
et terrā ē magna
vīa: ita est de
corpib? celestib?
cū alijs elntis:
imo remotio h.
o. ē maior: cū
nā corpoz celestū
marie disse rat
in nobilitate a
nā hoz corpoz
simplicū. Et filr
est itelligēdū
de spissitudinib?
corpoz celestū
ad inuicē: et
marie corpi
supioris: h. n.
corpi marie dē
esse pfectū in
rotunditate et
leuitate cum
nihil sit ex ipz:
qm si rotunditas
et leuitas nō
pfecta mēte eēt
vt. et ipz eēt
aut plenū aut
vacuū. Et ex h.
appz q. h. qd
dīcūt mathematica
de ecētriciā ē
ipole: ptingit.
n. vt in corpi?
celestib? essent
corpa nō vt
rotunditatis neq.
hātia actionē:
s. qm replētia:
vt iuenit in
cōpositiōe atāliū:
et h. ē valde
remotū ab illis
corpi? et nihil
est in libris
mathematicoz
nisi h. qd appetit
luna d. ecli
psibus: et forte
ipole ē iuenire
astronomiā
pueniētes huic
qd appetit de
luna sine orbe
ecētrico. Cap. V.

Fortē qdē igr de qbusdā enūciare aliqd
tentare: et de oib? ptermittere nihil. For
sitan vtiq. videbit eē signū: aut multē stul
titiē: aut multē pōpitudine. Non tū
stūm qdēz oēs filr increpare: s. videre opz
cāz dīcēdi q. est. Adhuc aut q. lūter sit se hūis
in credendo vtrū humano mō aut firmius.
Certiores quidē igr necitates q. q. attige
rit tunc grām hīe opz inuenientibus. Nunc
aut qd videt dōm. Si. n. natura semper fa
cit ptingentiā q. optimā. Et si aut quēmad
modū eaz q. in rectū lationū q. ad superioz
locuz honorabilior: diuiniōz enī locus qui
surlum eo q. deorsum. Et qd mō q. ad inter
ius cā

Ad motū
sunt drij
pūb? et
corpe equalr

Ad motū
sunt drij
pūb? et
corpe equalr

Ad motū
sunt drij
pūb? et
corpe equalr

ritus ea que ad posterius se habet: siquid ad dextrum et ad sinistrum quemadmodum dicitur est prius: et testificatur et dicta dubitatio: quoniam habet prius et posterius. Hec enim causa soluit dubitatio nem: si enim habet ut patet optime: hec utique erit causa dicti. Primum enim moueri simpliciter motum et incessabile et hunc ad honorabilius.

Et dicamus quod labor in querendo causas aliquarum rerum difficilius: et perscrutatio de causa cuiuslibet rei: et non dimittere aliquid sine perscrutatioe: existimatur esse: aut ex inuercutia: aut ex paucitate sui intellectus: aut ex malitia considerandi: aut propter malitiam considerandi: ex abundantia considerandi ex facultate: aut multo desiderio ad sciendum causas rerum secundum naturam. Et non debemus cauere cognitionem omnium causarum equaliter: sed oportet nos considerare primo quomodo aliquid dicitur de causa rei: et quomodo sufficit audire: aut sufficiency huiusmodi debet: aut sufficiency fortis sine additione. Cum quoniam inuenitur aliquid necesse propter sufficiency: sic debet laudare inuencorem. Nos autem volumus reuerenti et dicere causas manifestas visibiles. scilicet causam per quam celum mouetur ex aliquo parte et non ex alia. Dicamus igitur quod natura inata est facere melius et nobilius in eo quod est potius fieri. Et cum ita sit in rebus que equaliter mouentur locus superior est nobilior loco inferiori: et ante magis quam retro: et dextrum quam sinistrum. Et testatur super hoc. scilicet quod prius melius habet et vltimus sit nobilior: et melius est quod quod diximus superius. Cuiusmodi istius quod his dissoluit et explanat ipsa: quoniam si non fecit in celo idem quod est nobilior et melius est causa quoniam nobis et eius solus. Abeliis enim et nobilior est ut celus moueatur semper sine cessatione: et quod mori ei sit ex nobilissimo loco quod est ad dextrum. Manifestum est igitur quare celum mouetur ex oriente ad occidentem: et non e converso.

34. Quia hec quod est valde difficultis: et visum est quod querere de rebus difficultibus est error: incipit demerare modos per quos accidit querere de his: et quod illorum modorum est laudabilis et quod non: quoniam qui querit de talibus aut facit hoc per inuercutiam: quoniam sciat quod ipse est ut consideret de rebus: et hoc est inuercutia: aut facit hoc per errorem cunctia ex paucitate intellectus: aut facit hoc per errorem accitem ei: putando quod omnia comprehensibilia sunt et nota certe: et hoc intendebat cum dicitur aut per malitiam considerandi: aut facit hoc: quod ignorat difficultates existimando in eo quod difficile est quod sit facile: et hoc intendebat cum dicitur aut per malitiam considerandi ex abundantia considerandi ex facultate. Quoniam modus est quod sit desiderium ad sciendum causas rerum: iste modus est laudabilis. Cum dicitur incipit de monstrare que cause sunt cauende in talibus: et que non: et dicitur et non debemus cauere et dicitur et non debemus dimittere perscrutationem propter difficultatem istarum rerum: per debilitates causarum quas dicitur quod habet: sed oportet nos cum aliis di-

perit aliquam causam in aliqua re: et sufficeret nobis aliqua modo sufficiency considerare illam causam: utrum sit sufficiency secundum quod appetit: et est causa que est non necesse neque subaliquid causa secundum estimationem est causa necesse subaliquid non dicta aliquo modo: et intendebat per sufficiency humanam. In rebus ricis: quoniam fides est non est nisi per aliquas non per res in se. Cum dicitur quoniam cum aliis inuenitur et dicitur cum rectum est ut non dimitamus querere de talibus: et ut non recipiamus in his nisi demonstrationes veras: oportet nos cum inuenimus aliquid que datur in talibus rebus difficultibus demonstrationem veram primam et sufficiency laudare ipsum per ipsum. Cum dicitur nos aut volumus reuerenti et dicitur et cum declauerimus oportet nos querere in istis rebus causas manifestas que sunt cause accepte ex visu ut quoniam de causa per quam videmus celum moueri ex una parte non ex alia. Cum dicitur incipit declarare causam istam rei: et dicitur dicamus igitur quod natura est inata et dicitur quod manifestum est per se quod natura facit non est necesse: sed est illud quod est melius. Et hoc quod dicit manifestum est de aialibus quod natura per diuinam sollicitudinem posuit in eis aliquas res: non ex necitate: sed ut esse illi aialibus sit melius et perfectius. Ut quod pole est ut aial sit sine visu: et cum esse diminuto: tunc natura largitur ei visum non ex necitate. Et cum ita sit de rebus generalibus et corruptibilibus quanto magis in rebus eternis. Cum dicitur et tunc dicit in hoc quod melius in aialibus est potius: tunc est melius duorum possibilium in eternis necius. Pole enim in rebus eternis est necius cum nullum pole est in eis vere. Et causa huius est quod nulla potentia est in eterno ad recipiendum ei? Et tunc quod habet totum hoc est determinatum in fine primi libri. Et cum posuit hanc propositionem dicitur et cum ita sit et dicitur et cum declaratur quod natura per laborat ut entia sint secundum dispositionem meliorem et perfectiorem: nobilior autem est in rebus que mouentur ut moueantur in loco meliori: et ex parte meliore: et locus superior est nobilior inferiori: et ante nobilior est dextrum quam sinistrum: et cum ita sit necesse est ut oculus in quo inueniuntur meliores et nobiliores partes ut eis sit melius moueri in loco meliori: et ex parte meliori. Et cum posuit hanc propositionem dicentem: quod oculus in quo inueniuntur meliores et nobiliores sunt esse melius est ut sit secundum dispositionem meliorem: posuit et dicitur et quod in celo inueniuntur meliores et minores boni: ut includat quod mori celi non inueniatur ex parte meliori: nisi ut sit secundum esse suum melius. Et hoc intendebat cum dicitur testatur super hoc et dicitur et intendit quod non illud quod determinauit prius: quod celus habet dextrum et sinistrum et alias partes: et quod ratio in istis fundata est super illa quod non dicitur quod illa quod dissoluit ista et explanat: et debes intelligere per dextrum et sinistrum illud quod prediximus: et residuum sui sermonis in hoc capitulo est intellectum. Cap. VI.

Et motu autem ipsius: quod regularis est et non irregularis deinceps utique dictis erit prorsus. Dico autem hoc de primo celo et de prima latitudine. In his enim que de subius partibus iam latitudes inueniuntur in vno. Si enim irregulariter mouebitur: manifestum quod intentio erit ut motus et remissio latitudinis. Si enim irregularis latitudo et intentione habet et remissionem et contrarium. Virtus autem est aut vni ferri: aut quo: aut circa medium: puta forte his quod quod secundum naturam quo feruntur: his autem quod propter naturam vni feruntur: plectis autem circa medium. Circulationis autem non est neque vni neque

Com. sup. ca. x. m.

Fiducio ex ro-
nib; rethori-
cis e pp aiaz
n pp res i se.

Ma no in fa-
cit qd necius
est: et illud
qd e melius.
Id e. s. pp.
ix. co. 56.

Pole i aia/
lib e meli: i
eternis vero
neciu. na pos-
sibile in eter-
nis e necius.
cum in lib sit
pole i eis de.
Id e. s. p. p.
cedit. Et 13
pp. 52.

a Dico motus
irregularis i
tensionem bz
remissionem
virtutem.
Dico na-
lia intenditur
in fine.
Solus e ma-
xim in pu.
Dico na pie-
tione in me-
dio intendit.

De celo et mundo

quo neq; mediū neq; enī principiu neq;
finis neq; mediū ipſius ē ſimplr. Tēpore
enī ſempiterna: et lōgitudine ducta ſit et in
frāgibilis. Quare ſi nō prius ipſi latitōis ne-
q; irregularitas erit. Irregularitas enim ſit
ppter intenſionē et remiſſionem.

Et volum' et pſcrutari in futuro de mo-
tu celi et q' eſt eqliſ ſine diuerſitate: et herit
in prio celo: et in prio motu. Adotus aut or-
bium q' ſunt ſub prio ſunt ples cōgregati in
eodē. Dicam' igit q' ſi primū celū mouet
motu diſū nō eqli: necario mor' ei' hēbit
fortitudinē et flexibilitatem. Fortitudo aſt
motus et flexibilitas eius: aut erit in prin-
cipio motus aut fine: aut medio: ut aialia q'
allata mouent. Nō igit inuenimus in motu
circulari fortitudinē: neq; in pncipio: neq;
in medio: neq; in fine. Non enī bz pncipiū
neq; finē neq; mediū: qm' eſt etem' in tpe
cōgregate lōgitudinis. Reuertamur g' et di-
camus q' ſi celū non bz fortitudinē nō erit
diuerſi motus necario. Diuerſitas enī mo-
tus puenit ex fortitudine et flexibilitate.

Cum declarauit cām finales ppter quā celū mo-
uet ad pte ppuā: vult determinare q' mo-
tus ei' eſt eqliſ: nō eſt veloci' in vno loco et rardi'
in alio. Et dicit q' herit in p celo et in prio motu. i. et
apparet ſenſu in orbe ſtellato: et in motu diurno. Et
q' in orbib' q' ſunt ſub isto aliq' eſt velocitas et ali'
qm' tarditas: dedit cām de h: ne q's obiceret ei' et d.
Adot' aut orbū. i. et mor' orbū q' ſunt ſub eo appa-
ret diuerſitatem qd' appet ex h nō eſt vn' motus ſed
ples q' cōgregant ad mouēdū ſtellat' oēs hnt vnam
intentionē: et h' intēdebat cū dicit q' cōgregant in eodē.
Et debet ſcire q' ex h' finē ei' appet q' ipſe nō
opinat q' cā ei' qd' appet ex diuerſitate in motibus
planetar' ſit in orbe ecētrico aut epiciclo: qm' q' po-
nit cām diuerſitatis has duas cās nō dicit q' cā di-
uerſitatis ſit ples mor' ex q' fit vnus mor' diuer-
ſus ſtelle in velocitate: et tarditate: et pgreſſione: et re-
trogradatione. Et ex h' qd' declarū ē in hac ſcā
appet eē ipole epicycli cū. Impole n. eſt q' corp' qd'
circular' mouet moueat niſi in circuitu centri. Et
ſiſt ipole ē de ecētrico niſi eēt poſt q' iter corpa ce-
leſtia eēt aut vacuū aut corpa repleta nō rotūda
nāl' neq; mota: qm' h' q' mediū d' eē vnu corpi qd'
circular' mouet: qm' ſit loc' tot' et prius idē eū corpi
bus grauib' et leuib' ita d' eē in corpi' celeſtib' .i.
q' loc' cor' q' ē medi' ſit idē. Immo magis d' eē
h' in corpi' celeſtib' q' in elnīs: iō pfecti' uenit
h' in corpi' celeſtib' q' in elnīs: q' ſunt ex eadē nā et
nō hnt d'ietatē: elnā at hnt d'ietatē: quapp nō ha-
bēt eūdē locū. Et ſi loc' elnōz eēt idē p'hiberet
ſe adiūce in loco: nō p'git in corpi' celeſtib' .i.
imo oia reuolunt circa eūdē locū nuō. Et nō d'z
aligs dicere: qm' ſicut elnā hnt loca diuerſa forſitā
corpa celeſtia hnt cētra diuerſa. loca n. corpoz nō di-
uerſant niſi in q' ſunt in diuēſionib' rectis et cor-
poribus rectay diuēſionū. Loca n. corpoz celeſtiū

impole eſt vt diuerſent in q' ſunt in diuēſionib'
rectis. In mathematis vō nō apparet ex quo ē
exiſtimādū epicyclos eē aut ecētricos. Iſti n. orbes
quos ponūt aſtologi ſunt reſpores ex q' ſequunt
poſteriores: q' vñ p ſenſum: et nō demit illi' q' ab
illis poſteriorib' ſequunt nēcio illa pora. Et iam
declatū eſt in logicis q' demitantes ſunt in q' ſunt
ex notiori ad latē. Si igit not' fuerit poſteri' ſue-
rit ſui eē: et ſua cā notior erit demitatio abſo' q' dat
cā et eē. Et ſi latēti' fuerit cā rei q' ſui eſſe erit de-
moſtratio pp qd' tñ. Et q' pus in iſtis eſt latēti'
nullus modus ē modo: demitatio: cū. i. ex porib'
nō ſequant nēcio poſteriora illa: ſz ponunt ab aſtro-
logis: et ſi ſunt ignota. Et cū tu pſideraueris poſterio-
ra ex q' aſtologi ponūt hos orbes niſi iuenies ex
quo cētralr nēcio legē vt ſit ita. Et q' cū poſi-
tū fuerit illud qd' ē pus ignotū legē ab eo poſteriorē:
exiſtimat q' h' puenit. Et nō eſt ita niſi ſit h' qd'
appet in luna. Singū n. q' demit eis lunā bz ecē-
trica h' qd' iueniūt ipas in eodē loco qd' iaci eccliſta
ta: aliq' magis aliq' min' quapp dicit q' vñ ē q'
cā in h' eſt: q' trāſit p pyramidē vmbre p loca diuer-
ſa ſm elenationē et deſpionē. Et poſt accidere ei'
et h' pp diuerſitatē ſui ſitus ex loco: cū imagiat' ſue-
rimus q' poli ſui orbis mouent ſup polos alteri' or-
bis: et ſi de' pſiderauerit nobis vñ nos pſcrutabimur
d' aſtologia q' erat i tpe Ant. Vider' n. q' illa ſi dicit
phyſice: et ſunt mor' q' vñ ſanab' ab Ant. iſte mor'
ēz q' reputat eſt q' poli vñ poli orbis moueat ſup
polos alteri' orbis: accidit in ſuo ipſo motu vt mo-
ueant ſup lineā leuilebic' ē mor' ſolis cū motu di-
urno: et forte p iſtū motū poſt ē dare h' qd' accidet
in planetis ex diuerſitate mor'. Reuertamur g' ad
finem nūm: q' d' hac qōnē: icēpit demitāre cā et d.
Dicam' g' q' ſi p' celū mouet diuerſimode nō eqli'
et nēcio mor' ei' hēbit fortitudinē et flexibilitatē: ali'
qm' et tarditatē et velocitatē aliq' h' m'feſtū ē p ſe.
D. icēpit declarare q' h' eſt ipole in celo ponendo
ppōnē pcellam: eſt modus q' aliq' vigorat et aliq'
debilitat. cā ei' eſt diuerſitas diſponis moti: et in co-
q' eſt motus: et apud quē eſt motus: et iō videmus q'
qdā mota velocitāt in p' mor': et tarditāt cū re-
mouent ab eo: et qdā vigorant cū appropinquāt fini
pp maximū deſideriū ad finē: qdāz pp caleſtationē
nē vl' expāſionē mor': et h' intēdebat cū dicit fortitudo
mor' et debilitas: aut erit in p' mor' et ea ē quoz motus
vigorant in p' ſunt ea q' eliciunt et repellunt: q' autē
in fine ſunt corpa q' nāl' mouent. i. graua et leuia: q'
aut in medio ſunt a volūtate mota. D. icēpit dice-
re q' mor' circularis: q' nō bz p' neq; finē neq; me-
diū nō bz vigorē neq; debilitatē: et d. nos autē nō in-
uenim' in motu circulari et h' eē rō cōpoſita ē in
ſcā figura ſic. Adotus circularis nō bz p' neq; finē
nē neq; mediū. Et h' bz velocitatē et tarditatē bz p'
cipiū et finē. g' motus circularis nō bz velocitatē ne-
q; tarditatē. p' p'pō aut dicit: q' d' h' bz velocita-
tes et tarditates bz p' finē ē illa in q' icēpit. p'pō
aut q' dicit q' mor' celi nō bz p' neq; finē: eſt deſcā-
ta ab eo p' h' qd' dicit: eſt etem' in tpe cōgregate lō-
gitudinis: et intēdit p' cōgregatā lōgitudinē: q' ſpatiu
ſup qd' mouet nō bz p' nō bz finē: et circularis. q' ſi g' d.
q' cēmitates lōgitudinē i co nō diuerſant nō ſepant. i. ſi
hnt cēma diſticta: h' n. ē diſpō lōgitudinē circularis. i.
q' cēma ei' ſunt adiūta: imo i reſpitate n' h' cēmi.
Adabuc

Digreſſio in
qōndem na-
ri ecētrico:
ns epiciclo

Prima rō.

Secūda rō.
Loc' corpi
bus celeſtib'
eſt idem.

Tercia p' c. ſa.
et quib'.

a 30
dine
extre
adu
i rei
bz
Ude
co. 7
de m

CAdhuc qm̄ omne qd̄ mouetur ab aliquo mouet̄ necesse irreglaritate fieri mot⁹: aut pp̄ mouēs: aut pp̄ motū: aut ppter ambo. Siue enī mouens nō eadē p̄tute moueat: siue motū alteret: ⁊ nō permaneat idē: siue ambo trāsmutent̄: nihil p̄bibeat irreglariter moueri qd̄ mouet̄. Nihil aut̄ hor⁹ pole circa ce lū fieri. Qd̄ qd̄ mouet̄ om̄iuz est: q̄ primū ⁊ simplex ⁊ ingenitū: ⁊ icorruptibile: ⁊ totaliter trāsmutabile. Nō ouēs aut̄ m̄lto magis rōnabile eē tale. Primū. n. primū: ⁊ simplex simplicis: ⁊ icorruptibile ⁊ ingenitū incorruptibilis ⁊ ingenitū motiū. Qm̄ igitur qd̄ mouet̄ nō trāsmutat̄ corpus ex̄is neqz vtiqz mouēs trāsmutabitur icorrupte ex̄is.

Et dicam⁹ q̄ si oē motū mouet̄ a motore necario: diuersitas mot⁹ aut̄ erit pp̄ rē motā aut pp̄ motorez: aut ppter vtrūqz. Erit aut̄ h̄: q̄ motor nō mouet vna p̄tute: aut qz res mota trāsmutatur ⁊ nō remanet in eadē dis pōne: aut ppter dispōnez moti ⁊ motoris. Et cū ita sit nō ē ipole vt motū moueat mo tu diuerso nō equali. Et nō erit in celo aliq̄ hor⁹ dispōnū quas diximus. Jā declarauim⁹ sup̄ius q̄ primū motū nō est sc̄m̄: neqz gn̄atū: neqz corruptibile: neqz trāsmutabile: neqz alterabile oīo. Et cū ita sit dignius ē vt motor primus sit hm̄i. Cā. n. p̄ia mo uet primū cāuz: ⁊ simplex mouet simplex: ⁊ nō gn̄abile neqz corruptibile mouet non trāsmutabile neqz corruptibile. Et cū ita sit corp⁹ primū motū nō ē gn̄abile neqz altera bile necario erit motor: isti⁹ corp⁹ n̄ altera bilis: ⁊ maxie cū sit sp̄ialis nō corporeus.

¶ Hec est demotio scōa alia a p̄dicta: ɾ est firmissi-
ma demotio n̄ qbus v̄it̄ in hac qōne. Sūdas. n̄
sup̄ duas p̄pōes valde firmas: quarū v̄ia est q̄
oīs diuersitas accidit in motibus n̄aliter accidit
p̄ diuersitatē p̄pōitōis potētie motoris ad potētiā
mōti: q̄ in oī moto est aliquo mō potētia moti di-
uersa a potētia motoris. Velocitas. n̄. ɾ tarditas nō
sunt nisi f̄m p̄pōitiōē potētie motoris ad potētiā
mōti: q̄to igr fuerit maior p̄pōitio tāto magis erit
mōt⁹ veloci⁹: ɾ q̄to p̄pōitio minor tāto mōt⁹
tardior. Si ȝpōsum⁹ idē esse motū ab eodē motore:
realit̄ veloci⁹ ɾ aliqui tard⁹: necio accidit p̄ di-
uersitatē illi⁹ p̄pōitōis q̄ est iter ɾ mot⁹ ɾ motore:
q̄n aliqui maior apud velociatē: ɾ aliqui minor ap̄
tarditatē. Diuersitas aut̄ p̄pōitōis accidit p̄ trāsmu-
tationē ɾ t̄ngitē motū: siue debilitatē siue vi-
gore: aut̄ ppter trāsmutatiōē ɾ t̄ngitē motore: aut̄
ppter vtrūq̄. S̄z q̄ declaratū est i phisicis q̄ mo-
to oīo ȝpō motū. sc̄ilicet nō accidit ei trāsmutatio
oīo q̄ abstrahat a m̄a: ɾ declaratū est illic ē q̄
motū sup̄ ab illi motore: necē est v̄ sit nō trāsmu-
tabile oīo. Manifestū est q̄ isti motui nō accidit

transmutatio p additionē aut diminutionē: cū addi-
tio ⁊ diminutio in eis sequant additionē ⁊ dimi-
nutionē: aut in motore: aut in moto: aut in vtroq; . Dec-
ent est sua declaratio quā intēdebat in hoc p̄mone:
⁊ p̄mo ei⁹ in hoc intellus est p se. ¶ Et cū d. ⁊ hoc
erit aut q; motor nō mouet semp vna vntē: inten-
dit q; nō semp mouet vna vntē: s; aliqui augmēta-
tur ei⁹ potētia: ⁊ aliqui diminuit. Cū n. po⁹ augmēta-
tur aut diminuit: nō ē eadē: indifferēt siue additio
siue diminutio fuerit ex extrinseco siue ex essentia
motoris: vt vltus ē in reb⁹ motis p se: qm̄ aliqui sūt
velociores p suā velocitatē: ⁊ aliqui tardiores: absq;
eo q; accidit transmutatio in motore: aut in moto: ⁊
nō est ita. Qm̄ alia qm̄ mouet motu aliq; ⁊ in nā ei⁹
est moueri veloci⁹: tūc nō mouet suū corpus nisi p
quādā pte instrumētū: ⁊ p qd inatū est mouere suū
corpus. i. calorē nālē. Et cū mouet suū corpus in fi-
ne velocitatis i quā vltio poterit: tūc mouebit suū
corp⁹ p totū illud instrū: ⁊ cū idē motor: aliqui mo-
uet p qdās parte instrū: ⁊ aliqui per totū instrū: tūc
mouebit per duas potētiās: qd est impole in corpi-
bus celestib⁹: qm̄ hec transmutatio in motore ē alte-
ratio que est possibilis in motib⁹ corp⁹ celestiu.
¶ Et est declarū est q; motor: corpus celestis nō mo-
uet per instrū. ¶ Et cū dixit: aut res mota transmu-
tat: intēdit q; sua receptio transmutat in magis aut
min⁹: ⁊ B accidit necio pp transmutationēz moti i se
p alterationēz: qm̄ q̄to magis recipiēt tāto magi erit
veloci⁹: ⁊ q̄to min⁹ receptiō: tāto erit tardior. ¶ Et
cū declarauit hoc dixit: ⁊ cū ita sit est ipole ⁊ ē i.
⁊ cū motor ⁊ res mota possint recipere transmutatiōēz
⁊ alterationē nō est ipole vt mor⁹. pueniēs ex eis sit
diuersus nō equalis. Cū aut nō recipiunt transmuta-
tionē: i. motor ⁊ res mota: tūc motus q; ex eis. pūit
ipole est vt sit diuersus. Cū d. o. Impole est vt sit
in celo aliqua istaz disponiū: aut aliqua istaz transmu-
tationū q; faciūt velocitatē ⁊ tardiorē: aut in moto-
re: aut in moto: aut in vtroq; d. o. Jā enī declarauit
mus ⁊ ē i. ⁊ intēdit p p̄mū motū p̄mū celū. Declarū
est. n. in p̄p̄is q; ip̄m ē p̄ma res mota a p̄mo mo-
tore: ⁊ intēdit p se. i. nō cōpositū ex m̄ ⁊ ⁊ for⁹:
aut ē alia corpa simplicia aut cōposita: ⁊ totū B de-
claratū est in p̄m̄ simp̄ib⁹. ¶ Et intēdit p transmu-
tationē p̄m q; reputo ⁊ augmētationēz ⁊ diminutio-
nē: ⁊ p alterationē transmutationē in q̄libetib⁹. ¶ Et
d. q; declarū est q; p̄ma res mota nō transmutat: trā-
mutationē alterabilē: i. cepit dicere q; B minus d; ēē
in p̄mo motore ē ēē dixit: cū ita sit ⁊ ē i. q; declarū
est de p̄mo moto q; nō est transmutabilē: neq; altera-
bile. dign⁹. ¶ Et vt motor p̄mū nullo mō possit ēē trā-
mutabilis. ¶ Deinde. d. cām ⁊ d. cā igit p̄ma ⁊ ē i.
necē est: vt motor p̄mū mor⁹ sit nō transmutabilis: q;
motor: p̄mū moti est p̄mus motor: ⁊ ens simplex est:
qd mouet motū simplex: ⁊ motor nō gnābilis: neq;
corruptibilis est illud qd mouet res motā neq; gnā-
bilē: neq; corruptibilē: i. cū p̄mū motor: simplex ne-
cessario ē vt nō sit mobilis aut corruptibilis vt trā-
mutabilis: totū B declaratū p̄p̄e in 8° p̄p̄. ¶ Cū d. o.
⁊ cū ita sit ⁊ ē i. ⁊ cū ita ē vt motor simplicis sit sim-
plex: ⁊ motor eius qd est non generabile neq; corru-
ptibile est igenarabile ⁊ icorruptibile: ⁊ corpus cele-
ste ē simplex nō generabile aut nō corruptibile: ne-
cessario ē vt motor celi sit simplex neq; gnābilis nec
corruptibilis: ⁊ maxime cō posuerimus ip̄m esse spi-
ritualē nō corporeū: vt declarauit in 8° p̄p̄ficcoz.

Expositio.

Primo cel
lex.cō.20.24,
22.2.23.

78,3,78,

De celo et mundo

Quare et latitudo impole irregularē esse. Et nō si fiat irregulari: aut tota trāsmutat: et quāq; qdē sit velocior: quāq; at tardior iterū. Aut presipit: preā qdē ipsius q nō sūt irregulares manifestū. Itē enī vtiq; scā fuisset distātia astroz in infinito tpe: h qdē veloci? moto: h aut tardius. Nō videt ar aliq; alit se hūs elongationib? S; et neq; totū accidit trāsmutari. Remissio. n. vniuersaliūq; sit ppter ipotētias. Impotētia aut pter nām: et enī in aialib? ipotētie oēs pter nām sunt: puta senect? et decrementū. Tota enī pstitētia aialū forte ex talib? pstat q dnt ppijs locis. Nulla enī partū ipsius bz eaz q ipsius regionē. Si igit in pmlis nō est qd pter naturam: simplicita enī et iūcta: et in ppiare glione et nilipis contrariū neq; vtiq; ipotentia erit. Quare vtiq; neq; remissio neq; itensio. si enī in iūctio et remissio.

Impole est igit vt motus celi sit diuersus nō eq̄lis. Si igit motus celi fuerit nō eq̄lis: aut vt trāsmutat: quapp mor? ei? erit aliqū velocior: et aliqū tardior. Aut pres ei? eēt hmoi: h motus ptiū celi nō sunt diuersi: et h manifestū est. Quā si eēt diuersi neq; iō gitudie seculi remouerent stelle ab iūctē. q dā enī eēt in parte celi q mouētur motu veloci: et qdā i motu tardo. Quapp stelle elongant ab iūctē: qd est ipole i pterito seculi. Neq; celū trāsmutat: et: qm flexibilitas cuiuslibet rei ē ppter suā debilitatē: debilitas aut est extra nām: est. n. accūs qd accidit ei: qm debilitas ex nō i oib? aialib? est accūs ei nām vt senectus etiā ptiis. Et h accidit per gnōnē aialūz q sunt ex reb? ppijs diuersoz locoz: et nulla pars aialis est in suo loco: q ppiā cito senescit. Reuertamur g et dica mus q si actus q sit ei nāz nō sequuntur cor pora ppiā q sūt simplicita nō admixta: et sūt in suis locis nālib? et nō hnt ptiū oio neq; non accidit eis debilitas. Et si debilitas non accidit eis: g mor? eoz nō hēbant rigiditatē neq; flexibilitatē. s. vel nō velocitatē vel tarditatē. Quā si motus hoz babuerint rigiditātē hērent flexibilitatem necessario.

Pec est demōstratio tertia: in q vult declarare q motus celi nō ptingit velocitas q sit ex iūctēte aialū: neq; tarditas que sit ex senectute aialū. Et o. si g et. si g mor? celi nō eq̄lis fuerit in velocitate: aut totū celū erit diuersus in motu aut pti pres: et itēdit p motū totale motū diuini: et p motū partū motus stellaz fixaz qm aliq; pōt dicere q forte iste stelle fixe sūt in oib? ppijs: et hnt in se mor? diuersos: s

nō appet h in lōgo tpe: ipe ar dicit hnt pōni ex eo qd appet i plicatoib? plicis. s. q lōgitudines istarū stellaz sunt eadē in antiq tpe et in nō. Et hoc itēdebat cū. o. qm si eēt diuersi et. i. qm cū veniret ex hac pōne vt remouerent ab iūctē in aliq in antiq tpe: et sic eēt lōgitudines plicare ab antiq diuer se a lōgitudinib? qd hodie videm? et nō est ita. videmus. n. vulturē volatē et vulturē cadētes: et alias stellas hntes figuras terminatas in eodē sū et i eisdē lōgitudinib? in qb? antiq posuerūt ipsas. Et cū dicitur sensu fingētib? q iste stelle hnt motus plicares diuersos pter motū vlem pp quē dnt fixe: cepit declarare q ipole est vt mor? ineq̄lis iūctē in toto celo. Et o. neq; celū trāsmutat et. i. neq; mor? totū celi pōt tardari et flexi in tpe futuro. Flexibilitas. n. motus erit in aialib? pp debilitatē. debilitas aut est extra nām: q ptingit q h est accūs in aialib? ex pma gnōnē: et q cū q trāsmutatio et corruptio accidit anī malib? est: qm gnt ex elitis dīys: et cū h sit in eis: nō sunt in suis locis ppijs: h itēdebat p hoc q corruptio et trāsmutatio ptingit pp ista duo: qm pp pteritātē trāsmutant ad iūctē: et nō sunt in suis locis ap petūt separationē et reuertit ad sua loca nālia. Et itēdebat p h q si celū nō ē cōpositū ex dīys: neq; ex reb? q sunt in eo nō in suis locis. nece est vt nō accidat ei debilitas nec corruptio in aliqua hora: hēc ptiā ē manifesta p se. Et cū declinat q ipole ē vt in celo accidat debilitas declinat q ipole ē vt accidat ei rigiditas aut flexibilitas. et. o. si igit debilitas non accidit ei et. Et h qd dicit manifestū est ex eo qd posuit q fortitudo et debilitas est cū rigiditatis motus et flexibilitatis: et h est cū sit cū velocitatis et tarditatis q accidit ex nāz aut sit ex voluntate in aialibus bz ppeculatores. s. q nece est vt aial qd festinat et tardat voluntarie sit ex aialib? in qb? ptingit debilitas cū apphensionē ex h appet q cū in aialib? est q re aliqū festinat voluntarie et tardat aliqū: q mouet ex extrinsecis. g illud et qd nō est q moueat ipi: ipole est vt aliqū festinet aliqū tardet ex se. Et si aliq; dixerit forte magis pueniēs est in istis reb? generabilib? et corruptibilib? q corpa celestia mouent aliqū tarde aliqū velocius: et h est pp suā imaginationē in actu p itellm: eis sit determinatū q cogitēt p itellm: q hēant sollicitudinē erga nos. Et sicut videm? q artifex aliqū festinat aliqū tardat: forte ista est in corpibus celestib? eis eis q sunt sub eis. Dicamus igit q hoc nō est pōtē nisi ēt possibile q haberēt imaginationes aliqū in potētia et aliqū in actu. Et q declaratus est q imaginationes semp sunt in actu: nō ptingit vt motus ex eis sit mutar? in h erra uir. Auicē. cū putauerit q corpa celestia hnt pban talia: hērent enī instrū sensuaz si hērent instrumētum sensus esset eis ppter salutem: si ppter salutem possent eis accidere occasiones.

Adbuc aut et irrōnabile infinito tpe potēs eē mouēs: et rursus alio infinito ipotēs. Nisi. n. videt ex nō infinito tpe pter nām. Impotētia aut est pter nām. Neq; eq̄lis tpe pter naturā: et pti nām: neq; totalr potens et ipotens. Nece aut si remittit motus infinito tpe remitti. S; ad huc neq; intendi semper aut iterū remitti pōt. Infinitus enī vtiq; erit et indeterminatus motus. Quine aut dicitur mus ex

Remissio vniuersaliūq; sit ppter ipotentiam.

¶ Hec est demonstratio 4^a q^{uod} celū nō h̄z tarditates que
sūt ex debilitate ⁊ senectute: neq; velocitate q̄ sit ex
iūuētute. ¶ Et o. dicamus ē q^{uod} ipole est t̄cā. cū p
sumus q^{uod} celū semp mouet: ⁊ posuim^{us} q^{uod} accidit ei
tarditas ex debilitate: ptingit vt motus debile sit
in tpe infinito: ⁊ sit ptinget si motus eius intēdā vt r̄
giditas motoris pcedat in infinito. Et cū ita sit nec
est vt potētia motoris augeat fangmētū infinito: ⁊ o
minuit diminutiōe infinita. ¶ Et cū posuit q^{uod} h̄ con
tingit si posuimus q^{uod} celū flectit in suo motu semp:
īcepit narrare impossibilitatē q^{uod} ptingit hūc: t̄cā. nō
enī videmus t̄cā. ipole est vt potētia semp dimina
tur ⁊ semp debile sit in infinito. Diminutiō enī est de
bilitas: ⁊ debilitas est ex nām: ⁊ h̄ est accūs ei: ⁊ fm
q^{uod} est extra nām: ipole est vt semp inueniat. ¶ D. o.
quapp ipole est vt res mota sit debilis in tpe infini
to. i. quapp ipole est vt debilitas motoris augeatē
in tpe infinito. ¶ D. o. aliud ipole q^{uod} seḡ hāc pōnē:
t̄cā. q^{uod} ipole est vt motus sit fm suā dispōnē nāles: ⁊
extra suā dispōnē nālem in tpe eq̄li. ⁊ intelligit q^{uod}
tpe equale tps infinito. Tēpus enī infinito dī alio
mō ēē eq̄le infinito: cū infinitū nō sit mai^{us} infinito: ē
ptingit vt sit rigidū ⁊ debile īsimul in tpe infinito:
qm̄ cū infinitū nō addit sup̄ infinitū: ptingit vt tps de
biliter sit idē cū tpe rigiditatis: vt ptingit ēē in ba
bēti potētiās dīas in tpe infinito: vt dēū est in p̄ra
ctatur: h̄ intēdebat cū. d. i. q^{uod} erit rigidū ⁊ debile īsi
mul in tpe infinito. ¶ Et nō ē explanatio ei^{us} q^{uod} p̄di
xit s̄ aliud ipole: s̄ vlr hūc fmonī ptingit impossibi
lia. Quoz vnu est vt tps dispōnis q^{uod} est ex nām sit
eq̄le tpe dispōnis nālis: q^{uod} est dīū sensui. Alterū dī
est vt idē sit rigidū ⁊ debile īsimul in tpe infinito. Vi
det̄ q^{uod} sit īcipiēs p̄mū impole. d. explanās ipsuz p
ipole q^{uod} seḡur ab eo. Deide reuertit ad declarādus
p̄mū ipole. ¶ Et o. qm̄ mor^{us} cū debilitat t̄cā. ⁊ cum
posuit h̄ duo impossibilia idupit ⁊ impole q^{uod} seḡ ex
hac pōnē: t̄cā. ipole ē vt motor vigore scat in suo mo
tu t̄cā. ⁊ cū ipole ē ponere q^{uod} motor p̄t augere suuz
motū ⁊ festinare ips̄ in infinito: ita q^{uod} si mō mouet
aliq^{uod} motu: post mouebit veloci^{us}: t̄pōt veloci^{us}: ⁊ sic
in infinito. Qm̄ si ita esset nō ēēt h̄ motus terminat^{us}:
nālter in velocitate ⁊ tarditate. ¶ D. o. ⁊ iam dixi

C Adhuc aut si qd accipiat esse aliqd tps mi-
nima cuius nō ptingit in minori moveri ce-
lum. Sicut enī neqz cytharizare neqz ire in
quocūqz tpe pole: s; est vniuscuiusqz actus
determinatū minimū tps ad nō excedere:
sic nec mouerelū in quocūqz tpe pole.
Si igit hoc veruz nō vtiqz erit semp intēso
latiōis. Si aut nō intēso neqz remissio: filr
enim ambo ⁊ alteruz: siqdem eadē intēdit
velocitate aut maiori ⁊ infinito tpe.

Et dicamus ē q motus celi hz tps deter-
minatū minimū: in cuius minori nō potest
moueri. Sicut nec pōt ambulās ambulare
Lom. sup. c. 7. nū. da 3

Ca in termi
natōe ppoz
tionū q sunt
iter potētias
motor z rep
morarum ab
eis ē diuersi
tas formarū.
Eide. 7. pp.
cō. 35.

De celo et mundo

Dis opatio
bz ipa mima
terminatu qd
noprati.

neq; musicum tãgere chordã in minoritpe
eo in quo sit ambulatorio et tactus. Qm̃ ois
operatio bz tps minimũ terminatũ qd non
pertrãsit. Ita motus celi et bz tps modicus
in quo mouet suo motu circulari vltra qd
nõ pcedit. Et cũ hoc sit in hoc mudo ipossi
bile est vt motus beat ppetuas flexibilitatẽ.
Qm̃ cũ ipole fuerit alterz hozz: ipole est al
terz. Qm̃ cũ pole fuerit vt motus celi sp ad
dar. s. in vigore: pole est vt semp addat in fle
xione. Et cũ pole est vt motus ei⁹ sp addat
in flexione: pole erit vt semp addat i vigore:
qd est ipole: vt declarauimus supius.

39

¶ De demonstratio nõ est alia a pãtica: s. est syllus
p quẽ verificatio destructionẽ quã posuit in isto syllo
hypothetico. syllus. n. sic cõponit. Si motus celi bz
velocitatẽ et tarditatẽ: vigorabit in infinitum: aut
debilitabit: aut tardabit aliquẽ: et aliquẽ festinabit. D.
destruat et nõ vigorat in infinitu duab⁹ demeritio
bus. Quaz vna est: vt si ita eẽt hic motor: nõ eẽt mo
tor hui⁹ motus terminat⁹. S. iã declaratu est qd ois
motor est terminatus. S. cõta est quã vult demerare i
hoc cap. 4. Et d. et dicam⁹: et qd motus celi et i. mani
festu est hoc inductioe qd motus celi bz tps termina
tu: ipole est vt celi moueat in tpe minori illo: et b
manifestu est ex inductioe. Qm̃ sicut ambulas bz tps
minimũ in cui⁹ minori nõ pot ambulare spatiũ ter
minatu: et musicus bz tps in cui⁹ minori ipole est tan
gere aliud: et silr in oi motuz in oi opatiõ. Et mani
festu est qd celi d. ita eẽt cum sit vnu rez motaruz.

Obiectio

Solutio

Infinitas i
finitas vigo
ris ipole et
finitas vt for
me sunt.

¶ Et nõ d. aliq; d. dicere huic inductioi in dicẽdo qd
b nõ est nisi in potẽtia finitẽ malib⁹. vos aut̃ dicitis
qz potẽtia motoris celi est infinita. ¶ Qm̃ nos
nõ intẽdimus p infinitũ ut i infinitatẽ motus. s. q
motus eoz nõ cessat. Infinitas aut̃ intẽdõs vt illic
nõ sit pportio inter potẽtiã motoris et motu: ipole est
in formis inqũt sunt forme. ¶ Et cũ declarauit qd
impole est vt mot⁹ vigorez sp. declarauit qd sequit ex
hoc: vt sit ipole vt mot⁹ remittat sp: et qdlibet istoz
positoz sequit ex suo cõpari. s. q si semp vigorari est
pole: pole est vt sp remittat: et cõuertio. Et si ipole e
ipole: et cõuertio. et d. et si b sit in b mudo ipole et.
idest: et si ipole est qd motu istius mudi augmẽtet in
infinitu ipole est vt reflectat in infinitu. ¶ Et cũ ist⁹
est qd potẽtia motoris est terminata: et qd non mouet
qd cũq; sit: nec in quacũq; velocitatẽ. Sed si poten
tia motoris remittit necesse est puenire ad terminũ
in quo ipole est mouere. Et si intẽdat necesse est pue
nire ad terminũ in quo ipole est mouere maiori mo
tu: et residu sui finitẽ manifestu est p se.

Contrariet
aduersus suo
prium mite
stus est.

¶ Relinquat itaq; dicere vicissim eẽ motuz
ad veloci⁹ et tardi⁹. Hoc aut̃ penitus irrõna
bile: et sile fictioni. Adhuc aut̃ et nõ latere in
his rõnabilib⁹: sensibilib⁹. n. iuxta iulcẽ posi
ta. Qd qdẽ igit̃: et vnu: et solũ est celum: et
istud igenit⁹: et sempiternũ: adhuc aut̃ mo
tũ regulariter in tẽpũ nobis dictum sit.
¶ Remanet igit̃ dicere qd motus celi aliqñ vi
gorat: et aliqñ debilitat: et qd ist⁹ motus sit

successiu⁹. s. qd celi aliqñ est velocius: aliqñ
tardius: b aut̃ ipole est et sile fabule: et sile
eẽt nõ lateret nos casus eius sub visu. Qm̃
cũ tria posita fuerint vnu in opposito alte
rius cit⁹ cognoscunt et facill⁹ sentiant. De
claratũ est et p ea qd dixim⁹: et p pponib⁹ et
syllogismis: qd celi est vnu tẽpũ: et qd nõ est
scim⁹: neq; gnaruz: et qd est eternũ: et qd mot⁹
ei⁹ est cõlis sine aliqñ diuersitate oĩno.

¶ Cũ posuit qd mot⁹ celi cum fuerit diuersus et eter
nus necesse eẽt aut vigorez in infinitu: aut debilitet in i
finitu: aut aliqñ intẽdat in seclor: aliqñ remittat et
destruat duas pãctas diuisiones. ¶ D. qd b ipole e
sile fabule. i. qd b nõ eẽt nisi in reb⁹ quaz desiderũ et
imagiario diuersant: qd est ipole in celor: c. n. diuer
sitas desiderũ et imagiario nõ est nisi diuersitas
pĩnetis ex extrinsecor: diuersitas passiois: corp⁹
eoz ab eis. Si igit̃ celi nõ pĩnet ab aliquo extrin
secor: neq; passiois necesse eẽt vt desiderũ et imagiario
nõ diueriet. qd neq; su⁹ mot⁹. ¶ D. d. testimonũ ex
sensu: qm̃ nullus dixit qd mot⁹ diurn⁹ fuit in aliq tpe
velocior aut tardior: qd si eẽt apperet sensu: qm̃ ye
locitas et tarditas sũt tria: et cũ triũ aliqñ pũgat
suo triũ est manifestu sensu: et ille modus declaratiois
est in maiori ordine fidei: et illud sup qd iustitiat est
pãtica declaratio. ¶ D. d. declaratu est igit̃ et i. n. oĩno
ut b quoz qdões: et est. pĩa qd celi est vnu. S. cõta
qd nõ scim⁹ neq; gnaruz. Tertia qd mot⁹ celi eẽt etern⁹.
Quarta qd est cõlis. Et cũ fecit rememorationẽ de
istis qdõib⁹: qm̃ oēs sunt viles pĩtes in cognitione
sube celi: et sube sui motoris: et b est dispõ accitum
essentialiũ. i. qd cognitio eoz sequit cognitiões sube
i. qd cũ sube rez fuerit cognitio: cognoscunt accitua
essentialia pĩngẽtia eis: b est qd motor celi est sepa
tus a mã: et qd celi nõ cõponit ex mã et forma.

¶ Tractatus scõs. Cap. I.

¶ Vocatis aut̃ astris pñs vtiq;
erit dicere ex qbus cõstãt: et in
qbus figuris: et q motus eoz.
Rõnabilissim⁹ aut̃ et d. cõs pñs
nobis vnuq; qd astroz facere
ex eodẽ corpe in quo existit la
tionẽ bñs. Qm̃ dicebam⁹ aliqd esse qd cir
cũferri natũ eẽ. Sicut. n. ignea dicẽtes eẽ pp
b dicũt: qd qd sursum corpus igne eẽ dicunt.
Et rõnabile eẽt pñs vnuq; qd: pñs ex bis in
qbus vnuq; qd est: silr et nos dicimus.

¶ Volũt mō pscrutari postqz cõpleuim⁹
pmonẽ de primo corpore: de stellis et eius
corpib⁹: et de eaz figuris: et suis motibus.
Dicamus igit̃ qd opz nos pĩer ea qd diximus
supius ponere qdlibet stellaz ex illo corpe in
quo mouet. Diximus. n. supius qd hoc est
corpus aliud ab istis quoz corpibus qd cir
culariter mouent. Et dicam⁹ qd quẽadmo
dũ dicẽtes qd stelle sũt ignee n. dicebãt b: nisi
qd corp⁹ altissimũ pdebãt igneũ. Et dicebãt
qd necesse

40

Ex his
no eẽt
bile sic
cõpũ
bz m̃
co. s. i.

Abet
accit
natura
guia
quaz
tacta
depo
aia. z
4. p. p.

q̄ necesse ē vt q̄dlibet corp⁹ sit ex nā corp⁹ i quo
est posit⁹ i fīst. Ita dicem⁹ nos q̄ stelle sūt
ex nā q̄nti corp⁹: q̄ ponunt in eo fixe.

41 Cum demōstrauit subam celi q̄ sit vlt: ⁊ demōstrauit
accētia p̄ntia suā subam: vult s̄lt facere d̄
stellis. s̄ demōstrare subas suas q̄ sunt: deide suas figu-
ras: deide suū motū. ¶ Et d. volum⁹ p̄scrutari mo-
do ⁊ ⁊. postq̄ cōp̄cutim⁹ f̄monē in totalitate corp⁹
celi: volum⁹ mō p̄scrutari de stellis in trib⁹: de suba:
de figuris: de motib⁹. ⁊ p̄us de suba. ¶ Et d. dicam⁹ q̄
q̄ op⁹ nos ⁊. i. necesse ē credere q̄ nā cuiuslibet stel-
le est ex nā cuiuslibet corp⁹ in q̄ mouet. ¶ Et d. fecit
rememorationē de f̄mōe p̄dicto q̄ cogit ip̄m ad cre-
dendū B: ⁊ d. iā n. dixim⁹ sup⁹ q̄ necesse est op̄inari q̄
suba stellaz ē neq; grauis neq; leuis: q̄ determinatū
est q̄ necesse est q̄ corp⁹ oē sit h̄scui⁹ stelle sunt p̄tes:
h̄ enī corp⁹ est sensibile: s̄ rōne cōprehēdit ex cōpre-
hēsiōe stellaz: stelle. n. q̄ sentiūt mōueri circūl: q̄
nō pōt eē p̄ se ⁊ singl: necesse fuit vt iste mot⁹ eēt in
corp⁹ circulari. Et q̄ corp⁹ rotū dū ingtū mot⁹ ei⁹ ē
circularis nāliter necesse ē vt sit neq; graue neq; le-
ue: ⁊ cū stelle sint p̄tes ist⁹ corp⁹ necesse est vt sint
nāe ei⁹: q̄uis stelle sint ex nobiliorib⁹ p̄tū ei⁹: ⁊ cū il-
lud q̄d est nobil⁹ in aliqua nā dignius est in illa nā.
¶ Et q̄ iste f̄mō cōtinet in se duas pp̄ones. Quaz
vna est q̄ oē q̄d est p̄ corp⁹ nāliter est ex nā istius
corp⁹. Secda est q̄ stelle sint p̄tes celi nāliter: ⁊ con-
cludet ex B q̄ stelle sunt nāe celi: ⁊ iste pp̄ones sunt
intelligibiles ⁊ famose. vult q̄ demōstrare q̄ iste pp̄ones
cū B q̄ sunt intelligibiles cōcesse sunt ab oib⁹ antiquis.
¶ Et d. ⁊ dicam⁹ ⁊. i. q̄ ista pp̄. d. q̄ stelle dñr eē
nāe sube celi: p̄cessa ē a dicētib⁹ subas celi eē ignea:
h̄. n. dicūt stellas eē ignea: q̄ op̄inant celi eē ignea: q̄
videbāt q̄ cā in B est q̄ celi est ignis. melius est. n.
dicere q̄ op̄inant celi esse igne: q̄ videbant stellas
eē ignea: ⁊ q̄ videbāt calefactionē ear⁹: ⁊ hec est cō-
cessio p̄uersis istius pp̄onis. i. q̄ totū debet eē nāe
p̄tes: ⁊ B p̄cedit: cōcedit ēt conuersam.

¶ Calor autē ab ip̄is ⁊ lumē gñatur attrito
aere ab illoꝝ latione. ¶ Manus est enī motus
ignire ⁊ ligna ⁊ lapides ⁊ ferrū. ¶ Rōnabili⁹
igit p̄pinus igni: p̄pinus aut aer: velut ⁊
in latis sagittis: be ip̄e. n. igniuntur sic vt li-
quefiant plūbee. Et q̄m igniunt iste necesse
est q̄ in circuitu ip̄arū aerē hoc ip̄m pati.
¶ De q̄dē ip̄e incalefct̄ p̄pter in aere ferri: q̄
pp̄ plagaz motu sit ignis. Eoz aut que sur-
sum vntq̄ d̄ in spha ferē vt ip̄a q̄dē non
igniātur. Hec aut sub circulari corp⁹ spe-
ra exire: necesse ē lata illa incalefcere. Et banc
maxime cui sol extrat ifixus: pp̄ q̄d appropi-
mante ip̄so: ⁊ oriēte: ⁊ sup nos exire gñat
calor. Q̄d q̄dē igit neq; ignea sunt neq; in
igne ferunt in nobis dñm s̄r de ip̄is.

¶ Calor aut veniēs ex stellis sit ex p̄fricatōe
aeris q̄ sit ex motu ear⁹. ¶ Bort⁹. n. inatus est
calefacere lignū ⁊ ferrū ⁊ lapidē: ⁊ cū ita sit
illud q̄d ē p̄pinus igni est digni⁹ calefieri
Balla: ⁊ p̄p̄q̄mū rex igni ē aer. ¶ Bortus

ergo necio calefacit aerē. Et verificatio bu-
ius est: q̄ mor⁹ calefacit plūbz sagitte: q̄m
cū sagitta exiuerit a sagittario plūbz lique-
fica sagitta. ¶ Reuertamur ⁊ ⁊ dicam⁹: q̄ cū
stelle calefct̄ ex motu calefct̄ aer q̄ est in cir-
cuitu ear⁹ necario. Ille aut stelle nō calefct̄
nisi q̄ mouent i aere: ⁊ cū aer fundit ex mo-
tu stellarū sit ignis: ⁊ sic stelle calefct̄ ex
eo. Stelle aut q̄ sunt in superiori orbe p̄cedit
in suo orbe. Et pp̄ h̄ nō calefct̄: ⁊ stelle non
calefct̄ nisi q̄ aer est sub superiori orbe rotū-
do. Cū igit ille orbe mouebit calefct̄ aer:
⁊ maxie aer q̄ est p̄pe ligamētū solis. Quaz
pp̄ calor solis est f̄m sua p̄p̄ngatē ⁊ remo-
tionē a nostris capitibus. Declarat⁹ est igit
tur q̄ stelle nō sunt ignee: ⁊ q̄ lux ear⁹ non
est ignea: ⁊ p̄ hoc nō cadit sub visu.

¶ Cū narrat⁹ q̄ stelle dicunt⁹ eē nature celis. d. q̄
iam demonstrat⁹ est q̄ celi est neutriū. quapp ⁊ stel-
le: ⁊ hoc app̄et ex calefactōe stellaz ⁊ ex lumie ear⁹
inducit in hoc nō modica dubitationē. ¶ Altimatus
est enim q̄ sicut ois ignis est calefaciēs: ⁊ est verū: ⁊
ita est verū cōuersum: ⁊ s̄lt de lumie q̄ ois ignis est
luminosus: ⁊ oē luminosus est ignis: questio enī cō-
ponit sic. Stelle sunt calefacientes. Et omne calefa-
ciens est ignis. ergo sunt ignis aut ignee. Et q̄ nā to-
rius d̄ eē nature p̄tes: cōtingit q̄ celi aut erit ignis
aut igneus: ⁊ id vult declarare pp̄ B q̄ p̄positio hec
nō couertit: calefactio. n. inuenit ex igne ⁊ corp⁹ nō
igneo cū mouerit: aut mouebit: ⁊ igit dissoluere q̄-
stionē. ¶ Et d. calor aut veniēs ex stellis ⁊. i. causa
aut calefactōis que fit in aere ⁊ ex stellis ⁊ p̄cipue a
sole nō est: q̄ sol ⁊ stelle sunt ignee cū declarat⁹ est
q̄ ignis est leuis: ⁊ q̄ corp⁹ neq; leue ē neq; gra-
ue: sed cā calefactionis aeris a sole ⁊ stellis est cōfri-
catio partū aeris adiūctē pp̄ motū solis ⁊ stellarū.

¶ In hoc aut q̄d dicit⁹ est q̄ nō modica: sol enī ⁊
stelle nō tangunt aerem neq; igne: q̄ est in p̄cauo or-
bis lune. ¶ Themist⁹ aut fingit q̄ huic q̄d nō ridet
Alex. q̄m nō est ipole vt aer calefiat mediāte corpo-
re celesti: q̄uis corpus celeste nō calefiat: sicut piscis
mortificans man⁹ piscatoris: cū ceciderit in rete me-
diante reti: ⁊ si rete nō mortificat: ita nō est ipole vt
stelle ⁊ sol calefiat aerē: q̄uis corpus celeste q̄d est
iter eos nō calefiat. ¶ Et Themistius dicit q̄ hoc
exēplū nō ē rectū. recte. n. patit a pisce: q̄uis nō pas-
sione simili passioni manus: quapp ⁊ p̄tingit dicere q̄
corpus celeste patit a stellis aliqua passione: ⁊ nō
sit filis passioni aeris: q̄ est igitur hec passio. ¶ Dico
ego q̄ difficultas huius q̄d nō addit⁹ ex B ē: q̄m im-
pole est vt aliquid moueat ab aliquo in loco: mediāte
aliquo nō moto a p̄mo mouente. si igit pars aeris q̄
opponit soli mouet a sole: mediāte parte celi q̄ est i-
ter aerē ⁊ solē motu locali: necio ē vt illa ps celi mo-
ueat a sole motu locali: q̄d est ipole: hec ē igit q̄d ca-
dēs in B f̄mone. ¶ Dicamus igit nos q̄ p̄tes orbis
vicinates aeri necesse est vt diuersent in suis op̄ationi-
bus in motione aeris ⁊ eius calefactōe f̄m diuersi-
tate earū in raritate ⁊ dēnsitate. ¶ In corp⁹. n. celesti
inueniunt⁹ he q̄itates: q̄uis equoce dicant⁹ in eis ⁊
in elementis: q̄m ita sit ⁊ pars que vicinat aeri non

Com. sup. ce. ⁊ mū.

dd 4

a Digressio
i q̄ dicitur quo
sol ⁊ stelle ca-
lefaciunt aerē
rem eis non
tangant.

Alex. rñso.

Cōtra Ale.

Muē. iprob⁹

Auer. solb.

b Raritas ⁊
dēnsitas re-
cepti cōp̄-
tibus: s̄
equoce. q̄d
2. cap. de spha
orbis.

De celo et mundo

agit in aerē nisi per suam totam potētiā existentē in tota pfunditate illius corpis. Et ideo cū duo cor-
pora tangēt aliud: fuerit unus eorū pfundius alte-
romneceffe est vt actio pfundioris et spūtoris in cor-
pus qd tūgit sit maior: quāvis eius supficies qua tan-
git ipsum sit equalis supficiēti qua tangit ipfius illud
qd est minoris pfunditatis: nam potētia diuidit fm
diuifione corpis. Et fīlī cū duo corpora fuerint eqū-
lia et alter eorū fuerit dēfius alio: neceffe est vt den-
fius fuerit fortioris actionis. Et cū ita fit pars orbis
in qua est stella maioris actionis est in aerē vicinan-
tem illi qd pars in qua nō est stella. Pars eūqūis par-
ti in qua nō est stella: quāvis stella nō tūgit corpū pas-
fuum p se. Corpus enī agit in corpus per totas fūas
potētiāque diuidit per fūā diuifionē. et ideo quia
fol est maximū stellaz et dēfior et magis luminofus:
cōtingit vt actio partis orbis in quo ē fol fit fortior.
fol. n. in motu diuino et alie stelle fūit p totū. f. p. or-
bis: cuius cōuerfum est cōuerfum mundi: et p cūcū cō-
cauū mūdī. Qm̄ iste totus orbis est vnus orbis i ve-
ritate: cū motus vnū in numero eūqūis fit ille motus.
Totus enī orbis est quafi vnus aīal: et ille motus est
quafi mor⁹ localis in aīalibus: et alij motus q exiftūt
in orbib⁹ sunt ficut motus pīcularēs q sunt in mem-
bris aīalium. Et cū ita fit determinatū est q motio
que est in aere a pte orbis in qua est stella est maio-
ris actōis cū calore in aerē qd p orbis in qua nō est
stella. Et q fol est maximū stellaz in h. f. in dēfitate
et lumine: cōtingit vt pars orbis in qua est fol fit ma-
xima pīū in agēdo calorē in aere cū mouerit ipm.
¶ Declaratū est ergo ex hoc quō dī q stella mo-
uet aerē motiōe qua agit ex calore plus qd agāt par-
tes in qbus nō sunt stelle: et q iste fmo fm nām est:
et nō cōtingit in eo qd Alexan. dicit: neq indiget mō
quē fingit: qm̄ per ipsum nō diffoluit illa qd. Actio
enī et motio quā Ari. attribuit stelle nō attribuit ei
ita q faciat p se et fingulariter: qm̄ h nō est pōtē nīfī
stella tāget aerē: sed attribuit h stelle: qd p orbis
in qua est stella facit hāc operationē p stellā que est
in ea: que stella est pars eius: et potētia totius orbis ē
cōgregata ex potētijs partū. Qm̄ quēadmodū vīu-
tum corporaliū fūccēffio et additio vni⁹ pōt alteraz
est fū fūccēffionē corpōz in magnitudine et paruita-
te: fic erit fūccēffio et additio vīutū celestīū corpōz
equalium eiūfdē fpeciei fm fūā fūccēffionē in denfī-
tate et raritate. ¶ Et cū d. q calefactio stellarū est
ppter motū earum: dedit tēftimonīū fūper hoc et di-
xit: motus enī innatus est. i. diximus q ptes orbis
in qbus sunt stelle calefaciunt aerē p motus: qd ipe
motus calefacit ferrū et lapidē: et cū motus calefa-
cit ferrū et lapidē: quāvis fūnt multū remota a natū-
ra ignis: dignior est calefacere aerē q est ppingfī-
mus nature ignis: d. d. exemplū de plumbo fagitte:
et hoc nō est exemplū fūmile stelle in oībus modis:
pars enī in qua est stella nēccēffario calefacit aerē
per fūā motiōē: f. ipfa nō calefit ficut calefit fagite-
ta: sed tū hoc nō impedit in hac declaratione. Sagit-
ta enī nō calefacit aerē fm fūūz motus: in eo q
ipfa calefit ex aere: qm̄ fm q calefit est paffiua: et f. q
calefacit est actiua: et cū ipfa nō calefacit p motū
nīfī fm q est agēs: et stella est agēs in aerē: ergo nō
calefacit ipsum nīfī fm q est agēs: et ille modus tū
exiftit in eorūm corpū celefte tū est actiū. ¶ D.
d. R. queritūtur ergo: et cū ille fmo pōt itelligi duo-
bus modis. Quorū vn⁹ est vt loquamur de stellis: q

vere sunt stelle: que neq fūnt graues neq leues: et d.
q stella nō calefacit cū fuerit fm quācūq remotiō-
nez: sed calefacit nīfī ponēremus aliud corpus cale-
fieri ppter fūūm motū in aere ex aere: qm̄ cū pōfue-
rimus q stella ēēt ppinga aeri talī ppingate. f. q si
ēfset aliud corpus cū natura ēfset diuerfa a natura
stelle: tūc stella caleficeret ex motu aeris: tūc neceffe
est vt stella calefaciat aerē per fūūm motū. ¶ D. d.
caufas et d. ille stelle nō calefiūt et neceffe est dice-
re i istis stellis. f. ppingas aeris: q fēnt alteri⁹ corpō-
ris nēccēffario caleficeret: qm̄ cū mouerēt in aere
mediāte corpore in quo fūnt aer mutabīl in ignē
ex fūis motibus: quāppter neceffe est vt caleficerēt
fī recipērēt calefactiones: et fic explanauimus q cor-
pus est neutrū. ¶ D. d. stelle autē que fūnt in orbe fū-
periori et d. i. stelle autē remore ab aere que fūnt in or-
be fūperiori tū fūnt remore ab aere: qm̄ fī ēēt alia
corpōra nō caleficerēt ab aere ppter remotiōē: et cū
ita fit nō cōtingit eis calefacere aerē per fūūm mo-
tus ficut illa ppinga. ¶ D. d. stelle autē nō calefiūt:
ideft stelle autē ppinga aeri fī ēēt alia corpōra ca-
leficeret: q aer ēēt ppinga? et fūb p cūcū orbis pīnē-
tis aerē: cū igit mouebit ille orbis et tangit aerē
calefiet aer ex motu illius orbis ex ppingate stella-
rum eius tangēte aerē: p cūcū aerem quē tangit
pars orbis in oppofita parte folis. Illam. pars orbis
cū eo qd habet de magnitudine folis et fua ppinga-
te fūp fūcīe fūe inflāmat aerē violenta inflāmatiōe.
¶ Et h. intēdebat cū dīxerit cū ille orbis mouebi-
tur et c. intēdit per aerē aerē et tūgit partē orbis op-
pofitā foli: cūcū enī est que appropinquat parti in
qua est fol fixas: et h. intēdebat per ligamētū: nō qd
fol est fixus cū ligamētō: qm̄ fī ita ēfset grauis ēēt:
qd est ipole. ¶ Et aut pōfuerimus fērmōē eius in
stellis que dicunt aīalibus: manifestū est qd d. et tūc in-
ducit ipfius tēftimonīū q aer calefit ex motu cor-
poris celestis. Qm̄ genera illaz stellarum fignificāt
q aer calefit ex motu: ppter h. fignificāt abidā-
tiam fūccitatis: et fm hanc explanatiōē intēdebat p
stellas que fūnt in fūperiori orbe veras stellas: et per fū-
periorē orbem totus celus: cū narrat qd fol habet
ppteratē calefaciēte plus qd alie stelle: icept narra-
re q ppingas et remotiō fūnt caufē intēde calefaciē-
di et remiffē: et dicit et ideo calor folis et c. ppter pping-
uitatē et remotiōē quas habet stelle cū aere: cōtū-
git in aere vt fit caufa calefaciēdi: est enī calefactio
folis fm ppingates et remotiōē eius a genit nōftri
capitis: et quāvis fit remotiō ab aere q est in cōcauo
orbis eadē remotiōē: et hoc qd dīcit: manifestū est:
qm̄ qm̄ magis appropinquauerit fol pīctō qd est ge-
nit: tanto magis linee erunt breuiores fm q dēter-
minatū est in geometria. ¶ Et exiftimātū erias est
aliā cām eīe in calefactiōe p ppingatē: et est q an-
guli radiōz fūnt recti aut fere. videt enī q qm̄ ma-
gis anguli radiōz appropinquāt vt fūnt recti tāto ma-
gis calefaciēt: et cū magis reflectūt fūp fūcū erit fī-
nis calefactiōis: et qm̄ magis reflectio radiōz multi-
plicata fuerit tanto magis erit calefactio: et h. erit in
fpeculo cōbūretū manifestū. Radij. n. istius fpeculī
oēs reflectunt ad vñū punctū. ¶ Et putat ex hoc q
celum est calefactiō p se motū et luminē: magis ap-
paret h. qd videm⁹ loca vmbre et frigida: cū igit po-
fuerimus corpus fērtius a quo radij reflectunt ad lo-
cū in quo radij erāt ante videm⁹ illū locū calefieri:
et erat ant frigidus: et fī illud corp⁹ tērtius auferamus
auferet

Sol ē maxi-
m⁹ stellarū et
dēfior et ma-
gis lumino-
fus.

Et orbis est
vn⁹ orbis in vi-
tate: et quafi
vnus aīal. Et
de cōfīc. 12.
met. 4. 4. et h.
f. cō. 7. Et i-
lib. dīftrictio
et dīftrictiō
dīftrictiōes
in folone. 19.
dubij.

Ex pō fmo.

De his qm. anferetur reflexio: et refrigerabitur locus. ¶ Igitur ex hoc apperetur qd radii calefaciunt p se et no esse corpus eos declaratu est: mediu vt sint corpus calidu: et oē calefacies p se eēntialr est corpus calidu: et ista dubitatio eadē ptigit in motu. Cū pposuerimus qd calidus nō giat essentialr nisi corpus calidu sile ei. ¶ Quō igit dicemus qd motus est calefacies: et corpus motu calefacit illō in quo mouet: et ita dictu est qd omne giatu nō giatu nisi a suo simili spē aut genere: calor igit nō giatu a motu nisi accitralr. ¶ Et respō sio est qd nō sequit: nisi in substantijs: in accitib⁹ aut nō. Nō enī sequit vt oē accidēs fiat ex suo simili ex spē vel genere. ¶ U. g. nigredo a calore aliquando: et aliquā a frigiditate: et cū ita sit et calor generat a calore alij: et alij a motu: qd igit motus iste est. ¶ U. demus enī qd Aristot. d. qd motus ex quo giatu calor est quasi vita oīs que sunt fm nāz: et p vi manifestu in igne: qm cū nō mouet exinguit: et fm hoc motus ē pfectio corporis calidi. ¶ Cū igit corp⁹ calidu fuerit motu erit in vltima sua pfectio: et cum fuerit in vltima sua perfectione: tūc calor erit in eo in sua vltia pfectio: sicut in re exstāt oia accitia pfectia forma ei. ¶ Si igit lumē fuerit pfectio corporis ignei tūc est de eo sic de motu. qd corp⁹ calidu ignei cū fuerit luminosus erit in sua vltima pfectione: et cum fuerit in sua vltia pfectio erit in calore in sua vltia pfectio. ¶ Et sic vltra apperetur qd aut ē cā accitralr sic de motu. Aut erit cā pfectis per se qd puenit nobis ex motu stellarū: qm nō ē remotu vt ista forma copuletur cū lumine: et reflectat cū sua reflexio: et abscondat cū sua absconditio: qm opinādū est qd qm corp⁹ celestia sint neutra: tūc quātū sūt cōpa hnt cōcātionē cū elintis i diaphanitate et illuminatiōe et obscuritate: et iō dicit Aristot. in lib. de alib⁹: qd nā lumē ē siliis nāe terre pp obscuritatē qd est in ea. qd p lumiofa orbū siliis nāe ignis. ¶ Et iō pferatēs opationē stellarū in antiq tpe attribuit gbusdā eaz calozē: sic cūcāt vt soli: gbusdā frigiditatē et hūiditatē: vt lune. gbusdā frigiditatē et siccitatē: vt saturnoz: gbusdā masculinitatē: et gbusdā femineitatē. ¶ Cum in rei veritate nō agūt frigiditates: sed calozes similes vnicuiq elintoz. Sed h manifestus est in luna que operat in aquis māsifeste: et nō existimo qd Auicēna dicit qd faciunt frigiditatē et hūiditatē: et hoc est re motu et extra fundamētus. Sed si fuerit erit fm cōparationē. ¶ Deinde. d. māsifestū est igit qd stelle. i. māsifestū est ex hoc qd stelle nō sūt ignis neq ignee. et qd lumē eaz nō est: qd sunt ignis: cū non sequat qd oē luminosus sit ignis: neq qd oīs ignis sit luminosus. Existimatu ē. n. qd ignis ē in ethere et nō ē luminosus. et cū. d. et nō cadit pp h sub visu. intelligit qd lumē eaz nō cōprehendit a visu qd sunt ignis. Cap. II.

Aonias autē videntur et astra translata et totus celum. neciuz autē gescētib⁹ vtriusq fieri trāslationez: aut motis: aut hoc quidem quiescēte: hoc aut motu. Atqz quidē igit gescere ipole quiescēte et terra. Neqz enī fierēt que videntur. Terra autem supponatur quiescere. ¶ Et dicamus ē qd stelle cū vident trāsserri et totum celū. Necessario erit hoc autem

ambobus gescētib⁹: aut ambob⁹ motis: aut hoc gescēte hoc moto. ipole est vt sint ambo quiescētia: cum terra sit quiescēns. Qd si ita esset nō videremus hoc qd videremus de stellis. sit ergo mō terra gescēns do nec de ea in futuro perferetur.

Cum declarauit pnam qōnez triū: quas pmissit determinare icēpit scōam. s. de cognitione modi motus eaz: et h quis appareat ex predictis: tūc in h loco vult pcurari de eo pncipalr: qm quādo puerit declarare ex pncipijs pprys est meli⁹. ¶ U. aut apparet hoc qd māsifestū est ex pdictis: qm declaratu est qd stelle sūt pres rotūdi: et est ipole vt stelle moueant localr p se: qm si ita eēt mouerēt recte: et hoc manifestū est ex pdictis: sed voluit ponere pscrutationē de hoc quasi in initio. ¶ Et. d. et dicam⁹ ē qd stelle cū mouent et. i. cū posuerim⁹ qd stelle sūt mote fm sensus vltius: et sunt ps celi: et celū mouet: vt existimat: ptingit vt aut stella et orbis ambo moueant in sil p se: et terra ē imota: aut stella erit mota: et erit gescēs diuidēdo orbē: aut stella gescēs et orb motus. ¶ Et debes itelligere p h qd dicit: videntur in stellis p sensus: et in celo p existimationē: et forte dicit h in celo pp h qd apparet in astrologia. Appet. n. sensui qd stelle erraticē hnt duos motus. s. ex oriente in occidentem: et ex occidēte in orientem: et hoc ipole est nisi i altero duoz motu sit ps moti mora. ¶ D. d. dicam⁹ igitur qd ipole est vt ambo et. i. ipole est vt stelle et celi appareat trāsserri: et rei vrate sint gescētes: s. cū hui⁹ apparētē est motus terre: qm notū est p se qd terra est gescēs: et stelle mouent. Et qd so phiste dubitationē faciunt in hoc: ex hoc qd videt qd ambulātes in fluuiū apparet eis qd mouent p motus fluuioz. ¶ Et dicit: et si ita esset nō videremus hoc quod videmus de stellis. i. qd si ita eēt sicut illi dicūt de qualitate vlt gese stellarū nō appareret hoc quod apparet de motibus eaz ex occidēte: et retrogradatōne et pgressionē eaz: et qd vult pcurari de hoc posuit hoc in hoc loco pro cōstāt: et dicit. sit ergo terra modo quiescēns. i. ponamus modo qd terra sit quiescēns: qm aduersarij forte contradicēt.

CRelinguitur aut vtraz moueri: aut hoc qd dem moueri: hoc aut gescere. Si qdēz igit ambo mouebunt irrōnabile easdē velocitates astroz esse et circuloz. Aniqdēz enim eque veloz erit circulo fm quē ferēt. Videt enim simul redire circulis: cū iterū in idem. Accidit igit simul et astrū ptrāsisse circulū: et circulū allatum esse ea que ipsius latōne ptrāsēunte eaz que ipsius periferiā. Nō est aut rōnabile eadē rōnem hnt velocitates astroz: et magnitudinea circuloz. Circulos aut nihil incōueniens: sed necessariū analogice habere velocitates magnitudinibus. Astroz autē vniūquodqz qd in his nō valde rōnabile. Si enī ex necitate maiori circulo latum velocius erit. ¶ Salam qd et si trāspōnantur astra in eos qui inuicē circulos: hoc quidēz erit velocius: hoc autē tardius. Sic

43

Si stelle mouent localr p se mouerēt motu recto.

De celo et mundo

aut non utique habebunt proprium motum: sed ferrentur utque a circulis: siue a casu contingit.

¶ Remanet nobis dicere: aut ambo sunt mota. scilicet stella et celum: aut huius motus et huius. Si igitur ambo sunt mota: scilicet habebunt velocitatem: quod est extraratione: ut motus sit idem motui celesti: tunc enim esset velocitas motus cuiuslibet stellarum similis motui orbis in quo mouetur: et pueri ret cum suo orbe ad eundem locum eadem hora. Et tunc accideret ut locus stellarum reuolueretur circulo: et reuolueretur moueretur reuolutio: et reuolueretur cum stella in eodem tempore. Et non oportet ut velocitas motus stelle sit per magnitudinem stellarum. Velocitas autem motus circulo non est ignota ut sit secundum magnitudinem suam. Sed hoc est necessarium non oportet quod sit in stellis quod sunt in circulis. scilicet ut velocitas motus stelle sit secundum magnitudinem suam. Quia si stella praeseriret maiorem orbem cito per suam magnitudinem: necio si stelle transferrentur ex suis orbibus in alios esset motus quarundam tardior: et quarundam velocior. Et sic stelle non haberent motum proprium: sed circuli deferrent eas et mouerent eas.

44 ¶ Quoniam autem iste sermo est de motu diurno: manifestum est verum vero sit de stellis erraticis tantus: aut de eis: fixis est dubius. ¶ Tunc manifestum est in erraticis. ¶ Et ex hoc quod dicitur quod velocitas motus orbis est secundum suam magnitudinem: apparet quod loquitur de motu diurno: quoniam cum mouerentur orbis quarundam stellarum iter quoddam vna reuolutio: et super eundem arcum. oportet ut maior sit velocitas motus: et minor tardior. scilicet ut stelle mouerentur reuolutio diuersam de velocitas earum est per suam magnitudinem nisi in hoc quod dicitur astronomi et est nihil. Quia ut iste sermo est manifestior in erraticis quam in fixis: manifestum est quod ponit cuiuslibet stelle orbem proprium. Et famosius est quod stelle fixae sunt in eodem orbe: si fuerit posite in pleribus orbibus demeratio erit et de eis. ¶ Et abbreviatio sui sermonis est quod si quolibet eorum fuerit motus per se. scilicet stella et orbis non poterit hoc esse imaginari: nisi si motus stelle fuerit eque motui orbis: ita quod stella compleat vna reuolutionem: orbis tunc vna reuolutionem. ¶ Et sic necesse est: aut quod sit casus. scilicet quod velocitas motus nalis stelle fuerit casus eque motui nali orbis: quoniam ois orbis habet motum nalem: aut erit hoc accitale stelle. scilicet secundum orbem in quo est. si igitur fuerit casus pergitur ut in celo sit casus quod est ipole. ¶ Amplius autem quod casus sit raro sit: si peringeret peringeret in vno orbe: et vlt in paucis et non in pleribus. Et nos videmus quod hoc est in orbibus. Immo pole autem est casus sit in vniuerso alicuius specie in cuius genere non cadit casus: nec in ipse in quo est ipole cadit casus. Casus enim non iuenit nisi in positis: nec in eo: ut declaratum est in philosophia. Et si posuerim quod velocitas motus stelle sit secundum orbem in quo mouetur pergitur ipole scilicet ut stella non habeat motum nalem proprium: ita quod si imaginari fuerim: hac stella quod est in hoc orbe est in orbe maiori: contingeret quod motus eius esset velocior et in minori tardior. Et ipole est ut corpus sit simplex non habens motum nalem: et dicitur igitur velocitas cuiuslibet stelle est. quod motus cuiuslibet stelle equalis est motui orbis in quo est.

et hoc erit in motu diurno. ¶ Dicitur et non est necessarium ut velocitas motus stelle sit etiam et tunc per circulos circulos orbis quod mouetur in motu diurno: pergitur se ad iuncere. dicitur quod necesse est in circulis ut velocitas cuiuslibet circuli eorum. scilicet cuiuslibet orbis sit eque suo circulo: quoniam cum imaginari fuerim: orbis pergitur se ad iuncere: et ois compleret vna reuolutionem ad iuncere: pergitur nec cessario ut maior sit velocitas minor: cum duo mota pergitur in eodem tempore duo corpora diuersa: necesse est ut illud quod magis praeserit sit velocius: et residuum super eorum et intellectus: si tunc est non pergitur in eo destructione diuisionis in qua posuit quod stella mouetur nali motu eque motui sui orbis: ipse destruet eas in caplo sequenti.

¶ Neque sic rationabile ut in oibus sit: circulus quod sit maior: et latius velocior est quod in iron astris. Tunc quod enim aut duo habent motus habent nihil incommuniens: oia autem sunt ficti: oia assumuntur. Similiter autem non est in bis quod ut contingit: neque vbi quod et oibis est quod fortuna.

¶ Dicam et quod si stelle et orbis eorum non cau-
santur: sine casu et agere non esset oino necesse ut orbis esset magnus in oibis stellis: et motus stelle esset ideo velocius secundum magnitudinem orbis. Si igitur vna stella aut due essent habens non esset inopinabile: cum autem ois stelle sunt habens iste sermo est fabulosus. Et non est aliquid in rebus nalis: et habens aliquam dispositionem casuales. Casus etiam impossibile est ut sit in omnibus rebus. scilicet ut res non habeant causam.

¶ Tunc posuit quod si posuerim duo mota: stella et orbem: ex sua potestate sequitur quod aut ut stella non habeat motum proprium: sed quod mouetur potestate oportet secundum orbem in quo est: aut quod stella habet motum nalem et cecidit casus quod motus stelle fuit eque motui sui orbis: et cum Aristoteles destruxit primam diuisionem incepit destruerem secundam. ¶ Et dicitur: camus est etiam et si stella habeat motum nalem: et hoc fuit sine casu et sine agere: potest esse ut hoc esset in oibus stellis casus. scilicet ut accideret casus in ois stellis: ut sua velocitas esset secundum magnitudinem sui orbis: hoc intendebat cum dicitur non esset oino necessarium etiam non esset necessarium dicere de oibus stellis quod casus accideret ut quilibet casus habeat velocitatem secundum magnitudinem sui orbis: quoniam si hoc iueniret in vna stella aut in duabus non esset inopinabile: casus enim non accideret nisi in paucioribus: ipse in qua iueniret casus. ¶ Quod habet quatuor sex digitos: et dixit hoc cedere: quod casus iuenit in corporibus celestibus: et verum est quod illic non est casus cum non sit illic materia: quod declaratum est superius. ¶ Dicitur et quod nihil est in rebus nalis: etiam et ipole est in rebus nalis: ut ois aut plerumque habeat aliquam dispositionem casus. ¶ Dicitur et casus est ipole est ut sit in oibus rebus. scilicet ut res non habeat causam: hoc est conuersus sermonis predicti: quod manifestum est quod potest esse in oibus rebus: et forte est syllogismus ad probandum hoc: quoniam pergitur sermonis predicti est manifesta per se. dicitur quod dispones nales in entibus nalis non sunt casus: quoniam dispones nales iueniunt in oibus rebus: casus autem non. ¶ Dicitur et ut res non habeant causam: cum dicimus hoc fit casus. itendimus hoc fit sine casu agere: forte vult probare hac ratione: oia nalia habent agens: que autem habet agens non sunt casus: ergo nulla naturalia sunt casus.

¶ Sed

Abbreviatio

Casus non iuenit nisi in positis 342 2^a p^{er} 40

In celo non est casus: non sit materia: de casu: 45. 2. 4. 5. nono motu: 102. 60. 40.

Cum adhuc iterum si quid circuli maneat. astra autem mouentur eadem: et si sit erit irrónabilia. Accidit enim velocius moueri quod est: et velocitates esse secundum magnitudines circuloz. Quoniam quidam igitur neque utraqz moueri rónabile: neque astrum solis: relinquit circulos quod moueri: astra autem gescere et fixa circulis ferri. Solu enim utiqz sic nullum irrónabile accidit. Celerior enim esse maioris circuli velocitate rónabile eorum quod circulari idem centri collocatoz. Sicut enim in alijs maioris corporis velocius ferri: propterea latius: sic et in circularibus. Maior enim ablatarum ab bis que ex centro maioris circuli deciso.

Conueriamur igitur et dicamus quod sunt circuli gescere et stelle mouere. erit et inopinabile et ex rónem propter eam quam diximus. Accidit enim ut motus stellarum sit secundum magnitudinem circuloz. Dicamus igitur quod declaratum est et manifestum quod non est posse ut circuli et stelle moueantur simul neque ut stelle moueantur: remanet igitur dicere ut circuli moueantur: et stelle sunt gescere fixe in circulis et circuli deferunt eas. Quoniam cum fuerint hi non accidit ut iste primo sit ex rónem. Quoniam necius est ut velocitas motus orbis maioris orbis positus in eodem loco sit secundum motum magnitudinis sue. Sicut igitur in alijs corporibus non circularibus corpus maius mouetur citius: sic et de corporibus circularibus. dico quod corpus maius earum mouetur citius secundum suam magnitudinem.

46 **C**um posuit quod dispones stellarum cum suis orbibus sunt tres: aut ambo sunt moti: aut orbis quiescens et stella mota: aut tertium quod intendit probare. scilicet quod stella sit fixa et orbis motus. Et cum destruxit primam diuisionem incepit destruere secundam. **E**t d. Reuertamur igitur et d. quod idem ipse legitur hanc ponere in ponere predicta. scilicet quod stella non habet motum. propter: scilicet motus eius erit secundum magnitudinem circuli in quo mouetur: ita quod si stella quod est in maiori circulo est in minori reuertetur tardius: et e conuerso. **C**um forte potest aliquis dicere quod non legitur nisi posuerimus ipsos motus simul: quoniam cum posuerimus motum utriusque ipsorum naturam ei et terminatus contingeret ut equalitas, motus in ambobus accideret casu: et cum ipse ipse: pertigit ut motus stelle sit secundum motum orbis propter. In hac vero diuisione: quod orbis non habet motum: non est remotus imaginari quod ois stella mouetur super circulos: propter motum naturalem in quo est posse velocitatem aut tarditatem: quoniam in prima diuisione non fuit ipse ipse: nisi quod complemuntur sue reuolutionis cum reuolutione orbis in qua est pertigit ut sit casu. In hac autem ponere non legitur: cum orbis in quo est stella ponatur esse gescere. **E**t rñso est quod Ari. non considerauit tantum casus quod sit iter orbis et stelle: in quo est secundum casum quod sit iter quilibet stellarum et alias. Videmus. n. quod stelle complerent suas reuolutiones in eodem tempore: quousque orbis earum maxime differat in magnitudine et puritate. scilicet in reuolutione diurna. Si igitur motus cuiuslibet earum est naturalis cum deus faciat unam reuolutionem in eodem tempore necio erit casu

suus: quod est ipse. et cum ipse ipse necius est ut motus cuiuslibet earum sequatur magnitudinem et puritatem suorum circuloz: quod legitur et aliud ipse: et est ut stelle non habeant motum: propter: igitur intendebat cum dixit. propter hanc causam quam diximus. id est propter causam istam illam quam diximus. **E**t cum destruxit utraqz diuisionem pcludit tertiam. scilicet quod stelle sunt gescere et orbis moti. et idem dixit. opus nos igitur dicere quod circuli mouentur. et nos debemus intelligere per fixiorum ut intelligat ex fixiorum fixio reprobamur: cum illa corpora sunt fixa in locis non propter: igitur aut corpus non est nisi in suo loco: nec potest recipere motum rectum neque violentum neque naturaliter: quoniam si recipet eum violente recipet naturaliter: idem apparet quod non recipiat diuisionem: quoniam si recipere ea accipit et corruptionem. **E**t d. necius est enim ut velocitas recta. et hanc quod diximus est necius: quod necium est ut velocitas maioris orbis sit secundum suam proportionem ad orbis: ex quibus pertinet cum fuerint moti in eodem loco super eundem poli: idem centrum: et non pertigit in stellis necio cum orbibus: nec in eis adiucet nisi casu. Quod apparet est ut stelle sunt gescere in isto motu diurno et orbis moti. **E**t cum dixit quod orbis quod pertinet orbis cum mouentur simul necesse est ut motus eorum sint in eodem loco. id est super eundem poli: et hanc est casu quod proportio velocitatis motus eius ad motum eorum est sicut proportio sue puritatis ad puritatem eorum: accipit dicere quod si sit sequitur in corporibus rotundis sicut in rectis: quoniam cum fuerint duo mota corpora pertranscunt duo spatia in tempore equali: necesse est ut proportio velocitatis ad velocitatem sit sicut spatium ad spatium: et hoc sit in circulari sicut in recto: et quod spatium in circulari est magnitudo ipsius corporis necesse est ut proportio velocitatis unius ad alterum sit sicut spatium magnitudinis unius ad alterum. **E**t hoc intendebat cum dixit: sicut in alijs corporibus. et d. scilicet si corpus minus. id est spatium maius cum posuerimus pertranscurre ab aliquo moto in aliquo tempore in quo aliud motum pertranscurret minus spatium: pertingeret ut pertranscens corpus maius sit velocius: ita autem est de corporibus sphericis. scilicet quod cum corpus maius mouebitur cum minori in eodem tempore: necesse est ut motus eius sit velocior minori: et proportionem sue magnitudinis ad ipsam magnitudinem enim in istis. circularibus sunt sicut spatia in rectis.

Itaque rónabiliter in equali tempore maior circumferretur circulus: et non diuelli celus propter hanc accideret: et quia ostensum est continui esse totum. **E**t dicamus et quod cum circuli tantum mouebuntur non stelle non diuidit celus: neque findetur. **E**t iam declarauimus superius quod totus celus est continuum non separatum omnino.

Hec est alia demonstratio accepta a propositionibus predictis: declaratum est enim quod corpus celeste non recipit diuisionem: quoniam si reciperet diuisionem reciperet corruptionem: et si reciperet diuisionem reciperet motum rectum. **E**t necesse est ex hoc ut stelle non sint motae et orbis gescere: et necesse est celus esse continuum unum: quod necessarium est motum esse unum continuum: et unus motus contingens deus esse in uno moto continuo quod est celus: et hoc bene apparet ut non recipiat diuisionem in partibus sicut dixit: et super hoc est sustentatus.

Adhuc autem quoniam spherica astra quodammodo et alij dicunt: et nobis confessum dicere ex illo corpore generantibus. Spherici autem duo motus sunt per se volutatio et circumscriptionis.

Celū nō recitū motus rectū neqz violentū neqz naturaliter: nā recipere eum violētū rectū peret etiā naturaliter. Et de hoc cōst. 14. pmi celu.

47

Unus motus contingens deus esse in uno moto continuo. qd est pby. cōst. 40.

De celo et mundo

Sigadē enī mouent astra per seipsa altero
vitiq mouebunt hor; sed neutro videntur.
Circūscripta qdē enī vitiq manerēt in eodē
et nō transferent loco: qd et videt et oēs di
cūt. Adhuc at oia qdē rōnabile eodē motu
moueri. Solus aut videt astroz sol h opar
ri ozies et occidēs et iste nō ppē ipz: s; ppter
elōgationē nri visus. Alius enī distās lōge
nūtat ppē ifirmitatē que cā forte. Et ei qd
est scintillare videri stellas fixas. planetas at
nō scintillare: planete qdē enī ppe sūt. Qua
re prope existēs ad ipsoz ptingit visus. Ad
manentes aut tremit ppter lōgitudinē por
rectus valde longe. Tremor aut ipsoz a stri
facit videri esse motum. Nihil enim differt
moueri visum aut quod videtur.

Et dicamus et q stelle sunt sperice rotun
de: antiq nō hoc dicebat. Nos at p firemur
hoc cū posuerimus eas et corpe gnto sper
co. Et dicamus etiā q corpus rotundū hz
duos motus: quoz vn⁹ est reuerfus: et alē
fm reuolutionē. Si igit stelle mouerentur:
necio erit motus eaz vno istozū modoz.
Sugit motus eaz esset circuli oino cēt si
pe in suis locis: et nō videmus eas mutari a
suis locis: et oēs hoies concedūt hoc. Et si
motus eaz esset h: opozieret vt mor⁹ oīz
stellaz esset talis. Adus nō solis tū vide
tur moueri isto motu apud suā ascēsiōē et
occasiōē. Et ista aut ē talis dispōsiō nō
ex se: sed q valde remotū est a visu. Alius
enī cū multū fuerit remotus et extensus re
uoluet ppē suā debilitatē: et iō motus tot⁹
solis existimā esse fm reuolutionē. Et pro
pter hāc eaz et et stelle fixę vident scintillare.
Stelle aut erraticę vident nō lumine: q
appropinquāt nobis: et pp suā ppingratē
cōprehēdunt a visu: et puenit ad eas fortē.
Qd nō pōt in stellis fixis si nō remerent p
pter suā remotiōē. Et euz visus reuoluet
videbit q stella est que mouet isto motu: q
est fm reuolutionē et puerfione: et nō ē opi
nabile vt visus vel vidēs moueat visum.

48 **D**ec est demonstratio tertia fundata sup duas ppō
nes quas post declarabit: est q stelle sunt rotunde:
ex qua declarat q stelle sunt quiescentes sic. Si stel
le mouent: aut circuli necessario: aut titubando. D.
debat q nullo istoz modo mouent. q stelle sunt
fixe. Qm aut stelle nō circuli mouent videt sensu:
et si ponerent circuli moueri tū fixę eēt in suis lo
cis: cū nō mutāt locū totāl: sed partial. Et h in
tendebat cū d. si q motus eaz esset circularis essent
fixe in suis locis: q si mouerent motu circulari nō
viderent trāsseri. Et d. de si mor⁹ eaz eēt hz cū.

q omnes stelle eiusdē nāe sūt specie in corporibus
celestibus. q d; apparere iste motus in oibus siue in
remotis siue in ppingis. Et h pōt tū q motus
qui apper in gbulā nō est verus: cū iste motus ap
paret i remotis nō in ppingis. et ideo verificat q cā
eius qd visum est de motu solis et stellarū fixarū est
remotio eoz: qm si nāliter mouerent circuli. Et
si h qd videt eēt ver⁹ necē eēt vt h eēt cōe alijs stel
lis: et si ita eēt ppingores essent digniores hie istum
motū: sed nō est ita. q illd qd apparet in remotis est
visio tū. Tremor et motus q apper i eis. Et quod
significat h firmiter est qd apparet in sole. sol enim
mouet apud ascēsiōē et occasu: et nō cū fuerit i me
dio celi. Qd aut remotū videt moueri cā est: q
locus forme rei nō figit apud diuersitatē mor⁹ oculi:
et iō hō cū aspiciat aliqd ptingēdo oculi subitus vi
debit illud in illo loco alio in quo pū videbat illū:
et si h aspiciat vñ vno oculo fm pmutationē et fre
quēter fecerit h videbit ipsum qm motū: cū ppter
diuersificationē oculi videt quasi motū: si h eēt cū
ipsa cōprehēsiō diuersificat ppter remotiōē spatu:
qm ppter remotiōē abscondit: et nō est cōsimilis: et
sic stella videt qm motū: cū stella fuerit ppingua
est cōphēsiō vnius dispōsiō: et sic nō apparet diuersi
ficatio in re vñ. h igit itēdebat ppter debilitatem
visus: et suā remotiōē: qm cū visus fuerit ppingus
rei: vñ: tū mouebit visum fm eandē dispōsiō: et nō
accidet ei diuersitas aspectus ppter motū medij qd
est inter visus et rez visus: nec diuersitas dispōsiō. Et
cū fuerit remotū: tūc remouet eē: erit debilis: tūc
accidet ei vt careat cōsimilitudinē ppter diuersitatē
re dispōsiō medij: et q sit illic quoquo nō victoria
et actio iter mouentē et recipientē: sic motio nō erit
equalis: et ideo cū fuerit debilis non erit motio eius
eqlis. Et h qd dicit de cā diuersificationis q appa
ret in sole hz gōnē: qm sol est ppingor gbulā stellis
et maior: tamē in his stellis non apper diuersificatio.

Remotio igit nō est cā diuersificationis in sole:
h cā eē debilitas visus: aut ppter fortitudinē lu
minis solis: si h apparuit apud mediatiōē: aut ipissi
tudine medij: si h apparuit apud ascēsiōē et occasu.

Sed adhuc q neq voluāt astra manife
stū. Qd enī voluit nri necē est. Lune autē
semp patēs est qd vocat facies. Itaqz qm
mota qdē p seipsa ppingis moueri motibus
rōnabile. His autem non vident mota: pa
lam q neq vtiqz mouebuntur per seipsa.

Dicamus et q stelle nō mouent motu ti
tubatiōis: et hoc manifestū est: q illud qd
titubatur necio reuertet. Facies autē lune sp
est ad nos et respiciēs nos. Reuertamur g
et dicamus q stelle si mouerent per se necē
eēt vt mouerent per motum eoz eternum.
et sunt isti duo motus quos diximus super
ius: sed non vident moueri istis motibus:
ergo motus eoz nō est per se omnino.

Cū declarauit q stelle iquātus sunt rotunde necē ē si
moueant vt moueant circuli: aut titubando: non vt
moueant fm vñu fixi vt aialia: et declarauit q nō
mouent circuli: si mouet circuli mobil. pdeset in hoc
qd apper ex motu eaz ab oīere et occidēre: et h cum
fecit

fecit icipit in B cap destrueret scdaz diuisione. f. q. nō mouerent f3 titubationē. ¶ Qm̄ si ita eēt necē esset vt iueniret in oib⁹ cū sint ei⁹dē nāe spē: r si ita esset iueniret in luna: f3 mani⁹ ē q. luna nō mutat: neq; re uoluit sup se ex ei⁹: f3 q. apper in ea q. dī ei⁹ facies: h eni foz⁹ ē in tpe ei⁹: r sp apper ei⁹dē dispōis oib⁹ scz aspiciētib⁹. ¶ Et dicitur in hui⁹ casu q̄ples ser mones: r rectior ē q. si aliq̄ ps i supficie lune: ita q. il la ps ei⁹ n recipit lumē a sole f3 modū recipiēdi alia rū ptiū: r h nō ē phibitū a corpib⁹ celestib⁹: qm̄ sic i eis iuenit lumioius aliq̄ mō ita obscurū vt luna: vñ dicē Ari. i lib. de aialib⁹: q. nā lune silis ē nā terre. Et itendit q. nā ei⁹ nō est luminosa nisi ab alio: sic terra ab igne: qd nō ē sic apper i alijs stellis: cū diuersifi cent ptes corpis celestis fin diaphanitatē r non dia phanitatē: r illuminationē r nō illuminationē: nō ē re motū vt ptes lūe diuersent i receptōe lumis a sole. Determinatū ē. n. de luna q. ei⁹ lux acq̄sita a sole nō est f3 reflexionē: h. n. determinatū ē. n. de marba i tra ctatu singulari: h illuminationē ei⁹ ē f3 q. lumioius illu minat p se: cū ita sit p fit lumioius a sole. D. pūit ab eo f3 q. lumē puenit ab alijs stellis. f. vt ab oi pū cto ei⁹ pcedit radij infini. ¶ Et si illuminationē ei⁹ eēt f3 reflexionē nō illuminationē ex terra nisi loca termia ta f3 suū strū. nā reflexio nō fit nisi f3 anglos termi natos: r ptingit ex h in gubidā sitib⁹: vt lumē ei⁹ nō pueniret ad terrā: totū h est mani⁹ ex aspectibus. ¶ Dicētib⁹ aut q. cā illi⁹ eāe est aliq̄d corp⁹ medius iter ipm̄: ptingit vt ista foz⁹ hēat diuersitatē aspectus. Declatū ē eni q. luna nō hēat diuersitates aspectus. ¶ Et filr ptingit si ista nigredo q. apper in ea eēt ido lū forme corp⁹: q. sūt bīcific qdā fūgūt q. illd ē ido lū forme motū aut mariū: qm̄ si ita esset accidēt eis diuersitas aspect⁹: qm̄ cā ei⁹ nō eēt nisi reflexio: r re flexio nō est nisi ad loca termiata. ¶ Et cū declauit q. stelle nō mouēt titubādo: r iā declauit an q. neq; circuli. D. reuertamur g r dicam⁹. r. f. ylls sic cōpo nif. Si stelle mouerent per se mouerent aut titubādo aut circulariter. Sz nō mouerent circulariter vel titu bādo. q. nō mouerent p se. Lōsecutio aut māifesta est ex h qd posuit q. stelle sūt rotūde. Destructio vō mā nifesta ē ex h qd posuit. f. q. si stelle mouēt vno isto rū duoz motū: necē eēt vt iueniret i oib⁹: r si iueni ret in oib⁹ iueniret in luna. Sz nō iuenit in luna. g nec in alijs stellis. ¶ Et h nō est ei⁹ f3 demfatio sū data sup h q. stelle sūt eedē in spē nō in gñe solū: sic putat Auicēna. Et h mani⁹ est ex fundamētis datis in suba celestis corpis: qm̄ iste opinat in celestib⁹ cor porib⁹ ea eēdē gñe r diuersa spē pp diuersitatē ptiū suoz motū: r diuersitatē suoz cētroz. ¶ Et si eēt eadē gñe pla spē eēt cōposita ex mā r foz⁹ diuersa: r si ita eēt gñabilita r corruptibilita: eēt g ab aliq̄: r eēt illic corp⁹ poza eis: r oē h ē ipole. ¶ Diuersitas aut ptiū motū nō facit diuersitatē formaz specifi cap: qm̄ diuersitas motū ē ex mō diuersitatē aialū in pte dextra r sinistra. Et māi⁹ ē q. iste diuersitates iueniunt in eadē spē ei⁹. i. in boie. ¶ Doc aut qd. d. ex diuersitate cētroz: vey ē q. si cētra eoz eēt sicut d. opoztēt q. essent diuersa i spē: sic diuersitas ignis r aeris: qm̄s loca eoz sūt eadē gñe: r filr d terra r aq. Et si ponāt cētra diuersa accidēt ipole qd dixim⁹: r h qd faciūt mathematici q. ponūt ecētricos nunq̄. D. h An. Sz cā diuersitatē apd ips sūt mor⁹ leuabab. ¶ Sz tū debem⁹ itelligere cū diximus ea eē puenien tia in spē pueniētiā fin pus r posteri⁹ nō f3 ynuoca

tionē: r iō nā cuiuslibet iduidui corp⁹ est alia a nā al terius aliq̄ mō: r nāe q. mouent ea sunt cōuenientes huiusmodi cōuenientia: r diuersa hui⁹ diuersitate. ¶ Adhuc aut irrōnabile nullū organūz ipfis dedisse nām ad motū. Nihil eni vt cōtingit fac nā: n3 de aialib⁹ curasse: sic ar pciosa de sperisse. Sz vī tanq̄ studio se scm̄ auferre ab eis oia p q. ptingebat ipsa pcedē p seipsa: r q̄p l3 distat ab hñtib⁹ organa ad motum. ¶ Et dicam⁹ et q. ex rōnē ē vt nā ponat stel las moras: r nō dedit eis instrm̄ motus: nā autē nihil ponit ociose sine cā. Et ipole est vt nā eēt ingeniosa in aialib⁹: r dimississet h corpora hñtia vtiles dispōncas: r abstulisset eis ea per q. possent moueri per se: r remo nit eas a rebus hñtib⁹ instrm̄ motus. ¶ Dec ē alia demfatio: r q. si fundat sup h qd aduer sari nō pcedit q. stelle sūt rotūde: neq; cōceder eas eē simplices: r sūt trāslate in loco r aiatē: g aut h ponit ptingit ei dicē q. nā dedit aialib⁹ ista qb⁹ pnt trāsseri cēntialr i loco: r nō dedit stellis q. sūt nobi liores: r si nā itēdisset vt eēt mobiles sine instrō intē tio ei⁹ eēt octofa: sic si itēdisset i aialib⁹ vt eēt mobi lia sine instrō. ¶ Et h itēdebat cū dixit. nā aut nihil ponit ociosus. i. nā nō ponit in aliq̄ hñti aiaz vtutem mouentē nisi cū instrō qb⁹ pnt moueri: aut qb⁹ meli⁹ mouent: aut facili⁹. Et ipole ē sic dicit vt nā hēat so licitudinē circa aialia in dādo ista mor⁹: r dimittat ea q. sūt nobiliora sine instrō. Et. d. totū h: q. mani⁹ p se est: q. si aduersari nō pcesserit q. ex nēcitate in motu locali cuiuslibet aiatē sūt ista qb⁹ mouet: pti get ei pcedē q. mor⁹ eius p instrā ē melior r facili⁹. ¶ Et cū. d. ponat stellas moras: r nō dedit eis instrā mor⁹. si itelleperim⁹ ex eo q. dedit eis instrā pp meli⁹ debem⁹ itelligere ex h qd. d. moras. i. moras in actu: r si itelleperim⁹ pp nēcitate itelligem⁹ motus in po tētia. i. posuit i eis potēcias pmas mouētes: r totūz h māifestū est exercitatis in hac scia: r signat h qd. d. r abstulisset eis ea. i. instramēta gbus possunt moueri ex se nō ex extrinseco sicut mouent non animata. ¶ Propt qd r rōnabilr videbit vtiq; totūz celū spiciū eē r vñq; qz astroz. Ad eū qdē eni q. in ipso motū spera figuraz marie vñf. Sic eni vtiq; r velocissime mouebit: r ma rime retinebit suū pti⁹ locū. Ad eūz alit q. in anterius ineptissima: nequaq; eni filis mo tis p seipsa. Nihil eni depisus h3 neq; emi nēs sicut recilinei: h plurimū distat a figu ra pcessiuoz corp⁹. An igit oz celū mo neri eo q. in ipso motu: alia aut astra nō pce dere per seipsa: rōnabiliter vtiq; vtrūq; erit spericum. Sic enim vtiq; marime: hoc qui dem mouebitur: hoc autem quiescet. ¶ Et dicamus etiā q. opz fm̄ hunc modum oēs pscrutantes de istis rebus eē cōtētos. Et dicitur q. totum celum est spericū: r q. ois stella ē sperica: r q. figura sperica est cō

Nihil vt pnt
gūt facit nā,

Nā nihil po
nit ociosum.
Idē ista. Sz
Et pma ce
li. Sz. Et 5.
ania. 45.

Idē vide. f.
co. 61. Et 2.
r p. 45.

Figura spi
ca ē vñtio ad
motū circu
larē: r i septa
ad pcessiuū

Dotus
rōa mō
fād hñ
est ver
remot
rāf q. m
mōm
m in illi
ē vñtio
ignū pū
in pūti

Mā lune est
Alia nā terre.
Idē. Sz. Sz.
42. Et p. celi
16. Et 2. ca.
de liba obis.

Secda opio.
Tertia opio.

bicōis

slatū

Putant q. d.
necē q. stel
le essent eadē
in gñe: r non
in specie.

Quoniam
sunt eadē ge
nere: r plura
spē sunt com
posita ex mā
r foz⁹. Et dē
cām. f. mō.
tex. cō. 12.

Nā oēs oz
des sūt eūf
de pti. Et
etis ista cō.
59.

De celo et mundo

uenientior oibus figuris motu celi. Quia cum fuerit sphericus mouebit motu veloci remanendo in suo loco: non recedendo ab eo oino. Et si figura circularis est non est pueniens motui qui est ad finem. s. locali. s. puenit linea equalis: s. est remotior a figura corporum mororum motu locali: dico ad medium et a medio. Si igitur ita sit: et nescio est ut celum moueat motu circulari: et stelle non sunt motu per se: et recte est ut quilibet stellarum et celi earum sit circularis spherica: et tunc alterum eorum erit motum et alterum quiescens.

si

Subscrip-
tio.

Expositio.

Corpus sphericum
et non sphericum
in loco. vid. 45
in 4. p. 11.

a. Sphaerice
nam tale est in
moueat per se
talis per se.
S. 3. v. 10. p. 11.
4. p. 11. 45.
et per se.
Expositio.
Propositio.

Manifestum autem ex his: quoniam et dicere fieri latius harmonias tanquam personarum factis sonis: leuius quidem dictum est: superflue a dicentibus: non enim sic se habet sonitas: videtur autem quibusdam necesse est et ratio latius corporo

ribus fieri sonus. Quia et his motis qui apud nos neque moles habentibus equalis: neque tali velocitate latius equalis est solis et lune sonus effectus. Adhuc autem cum tot multitudie: tanquam magnitudine stelle: tanta celeritate morum ferantur: ipse est sonus non fieri gradus. Supponentes et hoc: et velocitates ex elongationibus habet personarum: tamen rationes: harmonicam dicunt fieri vocem latius in circuitu astrorum. Quia autem irrationabile videtur non coadunare nos vocem habere: cam habet dicunt esse genitum perfectius existere sonum: quoniam per manifestum festum et esse ad primum silentium. Adinuenit. n. vocis et silentii esse dilucidationem. Itaque quemadmodum estis malleatoribus per personarum in nihil videtur differre: et hominibus idem accidit. Hoc autem quemadmodum dictum est prius alliciter quod dicitur et musice: impossibile autem hunc habere modum.

Et dicam quod manifestum est et ex eis qui diximus et in fine dicentibus quod accidit ex motu orbium et stellarum vocem musicalis personarum colliis morum orbium et stellarum. Et dicentes hoc dicere inerecedum et fatue: et sonitas est in opposito. Quia n. existunt qui ex motu horum corporum maximorum accidit collisio nece. Et de musici quod corpora qui non sunt in magnitudine sonis et lune: neque in sua velocitate: et cum mouebantur accidit ex motu eorum magnus sonus nescio. Et dixerunt et quod ipse est quod motus istarum stellarum multarum et magnarum sit ita velox sine sonito et voce. Et cum ipse est: et velocitas earum est per suam reuolutiones adinuenit: nescio erit sonus qui accidit ex motu eorum habens formam musicalem et nece. Sed illi qui sciunt quod sonus primo est ex ratione: sed per ita habent magnus sonus: et nos non possumus audire: et inquit quod eadem est quod cum nati sumus cadit in auditum nostrum sonus orbium et stellarum et replet ipsum: et propter hoc non possumus distinguere istum sonum a silentio. Cognitio enim soni non est nisi propter sensum contrarium: et dico quod silentium significat cognitionem soni: et testantur hoc malleatores. Isti enim nesciunt nec scire possunt distinguere inter sonum et silentium: et quod auditur eorum sunt pleni sono malleorum. Et hoc enim accidit hominibus qui non possunt distinguere rem in qua sunt assueti a suo contrario: sicut distinguunt non assueti.

Cum declinat quod ipse est ut moueat stelle per se pertingeret si mouerent per se: per magnitudinem earum et velocitatem: per diuisionem corporis in quo mouentur ut habent magnitudinem: narravit quod ex hoc declinat quod ipse est ut moueat per se: declinat error fingentium quod stelle et orbis habent sonos. Et dixerunt manifestum est ex eis qui diximus. Error dicentium quod ex motibus

motibus stellarum ⁊ celi fiant soni consonantes: ⁊ di-
ces b̄ est valde stultus. Est enī dicere q̄ hñt sonos:
f̄s sonos consonantes est valde tolerabile. ¶ Ad iducit
r̄sones p̄loz: ⁊ d. qdā enī exīstīmāt ⁊ c. i. dicētes hñt
dicūt rōinādō. Dicūt enī q̄ nos videnus corp̄a q̄
sunt minora ī magnitudine ⁊ velocitate facē cū mo-
uent sonos magnos. q̄ locū a minori p̄tigit q̄ ex
motib⁹ corp⁹ corp⁹ fiat soni ē: ⁊ cū necē est vt ex
motib⁹ corp⁹ fiat soni q̄ debēt ēē f̄s magnitudines
corp⁹ aduicē: ⁊ f̄s velocitatē corp⁹ aduicē: iste q̄ti-
tates inueniūt eis f̄s p̄pōrtiones pueniētes: necē est
vt illi soni sint consonantes. ¶ D. d. s. illi bñ scūt ⁊ c.
⁊ dicētes b̄ hñt scūt q̄ magna qdō accidit. ⁊ vt talia
q̄dā habeat sonū ⁊ nō audiat. ¶ D. d. d. rōne corp⁹
⁊ d. ⁊ inquit q̄ cā ⁊ c. i. rectū est vt nō audiam⁹ / so-
nū: q̄ a pñ⁹ natūritū cadūt ī n̄s auditū illi soni ⁊
replet ipsi: app̄ n̄ possum⁹ distinguē ipsi a suo. Tricoz
est ei⁹ p̄uato: ⁊ n̄ bil cognoscit nisi p̄ suū Trū: ⁊ qz
nō cōpēdīm⁹: alia hora silētiū qdō est p̄uato istoz
sonoz: necē ē vt nō cōpēdām⁹ hūc sonū: dāt rōne
in b̄ qdō accidit malleitū: qz nō pñt distinguē inter
mallei sonos ⁊ eius silētiū ppter cōsuetudinē.

Excellentes
soni destruunt
inaiatoꝝ coꝝ
poꝝ molea.

T Et dixerūt hoc stulte sicut dixim⁹ supius
 ⁊ fmo eoz est impossibills. s. q̄ motus corpo
 rū altissimoz faciat sonū ⁊ nō audiat. Et cū
 quā dixerūt in hest valde debills: q̄uis non
 audiam⁹ sonū motu⁹ orbiū ⁊ stellaz po
 pter eām quā dixerūt: nō deberēt operari in
 nobis aliqd: q̄nis nō sentiremus ipos. So
 ni eni magni operant in spissitudine corpo
 rum. A. g. sonus tonitruī scindit lapides ⁊
 corpora fortia. Si igit sonus tonitruī face
 ret h̄ dignior est facere hūc sonū q̄ fit ex mo
 tu corporū multozū ⁊ magnoz: ⁊ q̄ perue
 niat ad nos necessario: ⁊ nos nō possum⁹
 stinere: ⁊ q̄ fugiamus ab eius victoria.

Idem 2º do
dia. t. cõ, 78.

poz facierū tonitruū meq; i magnitudine meq; i vio
leria mor meq; i velocitate. ¶ Et qđ Themistius
dicit in b loco. i. qđ pp remotionē nō operā nibilēst
oīno mulla eni est pportio iter magnitudinē illorū
corpoz: remotionē eoz ples q magnitudo illor: est
multiplex ad remotionē. Nos at viderē q soni p
ueniūt ex spatys multo maioribz qz sunt corpa faciē
tia illor: b erit cū posuerim q bntia sonū sūt ista
corpa celestia. ¶ Si aut dixerūt q stelle sūt: tūgit
eis filr vt ex violētia suoz motūū. videm eni q vio
leria motus est cā fortitudinē soni: sic est magnitudo
mori. Si igit mori stellaz est velocissimus motuūz
ē maxie in motu diurno. necē est vt si diuiderēt cor
pus in isto motu maxie velocior vt bērent maxinūz
sonū: qñ qto magis orbis fuerit maior: tāto magis
stella erit velocior: tūc magnitudo ē multitudo stel
larū q sūt in orbe fixo sic mathematici dicūt fuerit
p siderate: fuerit et cōsideratū b q dicūt nāles: q
iste mot⁹ ē velocissim⁹ motuū: cū illō spatiū sit ma
ximū spatioz: tē tps est minimū tēpoz in qb orbes
cōplet fons circlos. necē est si bñent fons vt pueni
rēt ad nos. ¶ Et vlr destructio istius fermōis appet
multis modis. Impletio n. est vt pueniat ad nos calor
q fit ex motu eoz: n pūciat son⁹ q fit ex isto motu.

Contra The-
mistum,

Signum po
tissimū predi
ctorum.

T Sed ronabilr: neq; audimus neq; patien
tia vident corpora violentiam vllā passionem
ppter nō sonare. Simul aut erit z cā horū
manifesta: z testimoniū dictōrū nobis ser
moniū q; sunt veri. Būbitatū enim z faciēs
pibagoricos dicere symphoniam latoz no
bis erit argumentum. Quēcūq; qdem sim
seipsa ferunt faciūt sonū z plagā. Quēcūq;
autem in lato infusa sunt aut erit fusa: q; ead
modū in navi pres non possibile est sonare:
neq; rursus navis si feratur in fluuiō.

TEt dicamus et q nos nō audimus ex mo-
tu orbū ⁊ stellarū sonū: ⁊ q corpora nūq
morosum recipiūt ex motu orbū: neqz ali-
quā passionē: qm nō habēt sonū neqz rugi-
tū. Et causa eius est manifesta ex p̄dictis: ⁊
verificat noster s̄mo: ⁊ credere ex sermōe
dicentis q oēs stelle sunt fixe. P̄thagori-
cos autē inducit error ad dicendū q motus
superior h̄z sonū musicalē: ex hoc qd videt
apud nos q oē figuratū facit sonū ⁊ rugi-
tū: ⁊ q oē qd illic est: est firmū ⁊ ligatū in
motu: vt p̄tes nauis nō faciūt sonū neqz ru-
gitū: neqz ex motu nauis accidit et son⁹: cu⁹
mota fuerit in fluuiū currēte velocis mor⁹.

¶ Cū decauit q̄ stelle t̄ vlr̄ corpa altissima nō hñt
sonū: q̄ si haberet sonū audiret: i. iste fmo ē fmo
q̄ vult deari in b̄ fmo q̄ fit pp qd. ¶ Et b̄ dīca
mus ē q̄ dī t̄ cā. dicam? Et nos q̄ sonū stellaz nō audi
tur: meq̄ operat̄ p̄ suos motus in nos opōne q̄ corū
pnt p̄ cām qū dīcīm? lūpius. ¶ Et b̄ intēdebat
cuz. d. t̄ cā eius est manifesta ex p̄dictis. i. t̄ cā ppter
quā appet q̄ stelle nō hñt sonū: meq̄ opant opōne
extra nām: b̄ est qd̄ est iam declarū. sic̄ stelle nō

De celo et mundo

mouentur. ¶ Deinde dedit testimoniū ex sermone antiquorum quod pueniūt ei in hoc sermone et dicitur vificat noster sermo ex sermone antiquorum quod stelle sunt fixae et hoc pueniūt mathematici oēs. ¶ Sed alia rōne et dicitur pithagoricos aut etiam pithagoricos intrat error et hoc manifestū est ex hoc modo et est quod oēs corpus habens figurā per se cū mouebit ex se in corpore geſcente facit sonū et quod oēs corpus ligatū cū aliquo cū mouebit per motū illius alterius nō habet sonū vt ptes nautis in nauē quod corpus ēē motū per se cū mouebit in motu equali suo motui aut velociori nō facit sonū sic est de nauē cū currit in flumio velocis mori.

¶ Quāuis eisdē rōnibus vtiqz hēbit dicere quod iconueniēs si nō q fert malus et puppis facit sonū multū tāte nautis aut itez ipsa nautis mora. Ad autē non in lato fertur facit sonum. In lato autē ptingit et non facient plagam impossibile sonare.

¶ Si igit alius dixerit quod ipole est vt non aliqd accidat ex motu pectoris nautis pedis ei magnus rugitus et vt non accidat etiam sonus ex motu nautis. Dicemus quod si delatū est quod est distinctū a latore accidit ab eo sonus. Si igitur delatū fuerit continuus cū latore nō accidit sonus neqz rugitus.

¶ Cum posuit quod a corpore ligato cū alio corpore nō accideret sonus si alius posset obiect de pede nautis et pectoris qm vtrūqz ligatū est cū nauē et facit sonus de alio responsum. Et dicitur si delatū fuerit quod est distinctū et cū si illud quod est ligatū quod mouet per motum rei cū qua ligatū fuerit extrinsecū a latore intras in aqua aut in aere. Et hoc intēdebat cū dicitur distinctū a latore hēbit voce et si nō fuerit extrinsecū nō hēbit vocē qm alie partes nautis q nō sunt extrinsecū ab ea neqz in aere neqz in aqua nō hnt vocē. Nautis autē est delata flumio et copulata cū pre aqua q defert et nō distincta ab ea qm cū caligata quapropter nō dat sonū. Sonus autē erit cū currit aqua collidit cū nauē scz cū nauis intrat aquam diuidens eam.

¶ Quare hoc dicēdum quod qdem ferebant corpora horū siue in aeris multitudine expansa protūs siue ignis quēadmodū oēs necessarium facere sup nāles magnitudine sonū. Hoc autē factū et huc ptingere et pinnere. Itaqz qm nō videt h accūs neqz vtiqz alia neqz violēta fereſ latōne vllū ipsoz velut futurū puidente nā. Quā nō h mō se habente motū nūllū vtiqz erit circa hunc locū sūb hīs. Ad qdēz igit spherica sunt astra et quod nō mouent per se ipsa dictū est.

¶ Si igit ita sit dicamus et quod si motus corporū superioz ēēt in aere multo reuoluto in ymbra aut igne sicut dicūt fingētes h accideret necarto ex motu eoz sonus et rugitus et pueniret ad nos iste sonus operabitur in nos et diuidet corpora mobilia. Quā cum non facimus cōparationem de hoc quod dicitur

mus in istis corporibus que dicimus et est apud nos ex motu illorū corporū superioz manifestū est quod stelle nō habēt motū oino neqz aiatuz neqz violentū necessario. Tūc autē natura stetit cū fecit stellas non moras quasi sciret hoc quod accideret ex motu earū. Quapropter fuit igeniata hoc igenio et fecit ipsas fixas remanentes fixas scz firmas. Quā si mouerent nūllū figerēt ex eis q sunt apud nos in sua dispōne et oia corrūperent ex fortitudine sui soni et rugitus. Manifestū est igit quod figura stellarū est spherica rotunda et quod stelle sunt fixae et firmate nō mote oino.

¶ Cū declarauit quod motū quod debet hēre sonū est motū quod habet figurā terminatā cū mouet per se in aliquo diuidet ipm et scindit ipm cū fuerit motus per motū alterius si fuerit ligatū cū illo altero non facit sonū. cū fuerit pars nō pueniēs a moto per se et quod motū per se si mouebit in moto nō facit sonū vt nautis in flumio que est velocioris motus q nautis. Apparuit enī ex hoc quod si positus fuerit motus stellarū facere sonū necesse fuit vt sint mote per se in aere copulata nobis aut in igne copulato cum isto aere hoc intēdit cū dicitur si igit ita sit dicam et cū declarauit quod nullus sonus accidat ab aliquo moto moto nūllū nisi ex hīribus figuris cū fuerit motus per se in corpore cōtinēte ea recipientē motum. Uigine aut aere et illud corpus fuerit geſcēs et quod est ligatū cū talibus istoz corporū nō facit sonū neqz quod mouet ex eis in remoto velociori suo motu manifestū est quod si stelle hnt sonus quod necesse est vt moueant per se in aere aut in igne et quod nō sit ligatū cū altero et cū ita sit necesse est vt diuidat istū aere et ignē per magnū sonū et magnū rugitū per magnitudinē suoz corporū et velocitatē motus. Et cū ita sit necesse est vt nō cōcedat motus eoz et cū nō sit ita necesse est vt stelle nō habeat motū per se oino neqz nāle neqz aialem. ¶ Sed dedit eam finālē pp quā necesse est quod iste stelle nō moueant oino per se et quā hoc ipole est quod in eis ex nā eoz illud quod ē ex necessitate cōuenit ei quod ē ex fine et dicitur stetit nā cum fecit stellas nō moras et cū creator posuit eas ptes nō moras pcessit via qua cōseruarent oia q sunt hīqz si ēēnt mote per se necio corrūperēt ea q sunt hī et lūus fmo in h est intellectus per se. ¶ Et non est intelligendū ex hoc quod fuit pole vt facit eas moras per se qm nō est in naturis eoz moueri motu rector et si ēēnt mote per se mouerent motu recto. Sed creator optime fecit cū posuit subam eaz pueniētes salutē eoz q sunt hīqz sciret quod accideret ex h. q suba eaz ēēratia suba. ¶ Et debes scire quod h quod ponit h est sic ut pūeribile. qm si ēēnt non ligatē facerēt sonū et si nō facerent sonū ēēnt ligatē et est cōuersio contradictionis pūe. ¶ Themistius aut dicit quod h neqz est pūis neqz pūeribile. Possibile est enī apud ipsum vt illud quod nō est ligatū nō faciat sonū cū nūm cū nō omne quod est nō ligatū faciat sonū. Sicut pole est vt illud quod nō facit sonū nō sit ligatū cū soni et pūationis ei nō est pūatio ligamētū aut ligamētus vt declarauit est in libro de ania. ¶ Sed iste sermo nō pūerit neqz est verificatus nisi cū acceptus fuerit in stellis per velocitatē et magnitudinē et multitudinē earum. ¶ Sed declarauit est et cū vtiqz

verūq; illorū determinatū est ex 2^a intentione: nō qz declaratio in hoc est circularis. l. ex eadem parte: sed ex duabus partibus diuersis. Cap. III.

Et ordine aut ipsoz: quo qdez mō singula ponunt: et bec qdē esse priora: bec aut posteriora et quo se hnt adiuicē elōgatiōibz: ex his q circa astrologiaz p̄sideret: dicit. n. sufficienter.

Et dicamus etiā de ordine stellarū et expulsiōe earū et de situ cuiuslibet earū q sit prima et que posterior: et de remotione earum ab inuicem: et iam diximus omnia ista in nostro libro qui vocatur astrologia.

Intendit p ordine stellarū hoc. s. supioritate et inferioritate: et intendit p expulsiōes q̄litate motū earz et numerū: et intendit p suū sitū cuiuslibet orbis in respectu orbis stelle q est supra ips. Si quis. n. in spera iuenit in duobz modis. s. p̄m q p̄tinet ab alia spera si fuerit h̄z: p̄m spera quā ipse p̄tinet: et hoc necio est in oī spera mota. s. q cōtineat corpus spericū vt p̄dictū est in libro p̄dicto: et cognitio h̄ est p̄is ex cognitioe ordis. Cognitio at remotionū earz est cognitio q̄litate sp̄itudinis q est inter vtrāq; stellā. Et hac scia p̄cedunt oīa ista fere ab astrologo. Deinde laborat in dicēdo cās istoz et nā istoz corporū et nām suoz moueriū. Nālis vō et astrologus cōciant in p̄sideratione istaz qōnū: et tū astrologus in maiori parte dat: qz nālis vō dat pp qd: et qd dat astrologus in maiori parte nō est nisi ex eis q sensui apparet. s. de ordie et q̄litate motū et de nūo et situ earz adiuicē. U. g. qz astrologus scit ordinē earū ex eclipsa tione earū adiuicē: nālis aut laborat in dādo cās pp quā hoc est supra ipas: et qz nālis nō p̄siderat de istis rebz nisi in causis earz q̄rū eē determinatū ē in astrologia. Et dixit. et iam diximus omnia ista et. i. Et nō est remotū in pluribz istoz q astrologus dat aliā cām a cā nālis: s. tū declaratū est q modus carū de qb cōsiderat nālis: alius est a mō carū de quib cōsiderat astrologus. Astrologus at p̄siderat de causis abstractis p̄m rōnē a mā. s. causis doctrinalibz: nālis vō de cās q sunt cū mā. U. g. in vtrāq; scia querit: qre celū est spericum. naturalis. d. q est corpus: neq; graue: neq; leue: astrologus. d. q linee exeuntes a cetro ad circūferentiam sunt equales.

Accidit at p̄m rōnē fieri vniuersū qz motus elongationibus: pp hos qdē eē velociores: hos aut tardiores. Qm. n. supponit ex tremā celi circulationē simplicē eē et velocissimā. alioz aut tardiores et plures: vniū qd qz. n. p̄fert celo p̄m sui p̄s circūlū. Rōnābile iā p̄pinq̄ssimo qdē simplici: et prime circulariōi in plurimo tpe p̄trāsire sui p̄s circūlū: maxie at distāt in mimos: alioz aut p̄pinq̄us semp in pluri: distantiū aut in minoi. p̄pinq̄ssimo. n. maxime p̄ualet: distantiū aut maxime oīum minime p̄pdistantiā: iter media aut p̄m rōnē iam distantiē: sicut etiam ostendunt mathematici.

Cabō dicam q recte accidit cuiuslibet stellarū vt motus ei sit sū remotionē: et dico q earz qdā hnt vniū motū lenē velocē: et qdā hnt ples motus tardos: et qlibz stellarū mouet in suo orbe cōrio motui primi celi: et h fuit recte. Dico q stella q ē posita ppe primū motū simplici facit suā reuolutionē in maiori tpe: et stella posita a remotis a pmo simplici facit reuolutionē i tpe minoi. Ceterē autē stelle q appropinquāt pmo motui simplici faciūt in maiori tpe: et q non appropinquāt illi motui faciūt in tpe minoi. Et h recte fuit: qm in eis q appropinquāt primo motui simplici p̄tingit plus: et q remouētur cōtingit debilitas ppter remotionē. Et que sunt inter se: sequitur a primo motu et simplici p̄m p̄pinq̄tate et remotionē sicut de clarauerūt mathematici. s. in almagesti.

Cult dare in h cap cām ei p quā vniū orbis ē velocior alio. Et. d. q h accidit cuiuslibz stelle vt motus ei sit sū remotionē: i. recte accidit q diuersitas motū stellarū in velocitate et tarditate sit sū distantia ab orbe et reuoluit i motu diurno. Et itē dicit sū q apper velocitātē et tarditātē motū p̄p̄m qui ē ab occidēte in oriētē. Videm. n. q orbis saturni q ē superior ē tardior: et orbis lune q ē posterior ē velocior: et medij medij. Et sū h nō currit sū ordinē nisi sū opinionē dicētis q sol est sub mercurio: et venere nō supra: et hic i h diuersi sūt oēs astrologi: et adhuc nō verificat quō ē. Et p̄t intelligi sic q motus cūstū stellarū ē sū remotionē. s. duos motus qz hz qz stella. s. oriētālē et occidētālē: qm q magis p̄pinq̄ fuerit p̄ orbi ei motus occidētālīs erit velocior: et iō q̄ro magis ē remota tāto magis ē tardior. s. q̄ro magis ē p̄pinq̄ tāto corp ei ē mai: et q̄ro magis remota tāto corp ei ē min: et in h nō accidit dubitatio: et vltō eaz i isto motu ē tria in dispōne motus accūsalis. s. q quātō magis fuerit p̄pinq̄ p̄ orbi tāto magis est tardior: et q̄ro magis remota tāto magis velocior. Et. d. d. dico q eaz qdā hnt vniū motū et. i. et dico vlt q vltū est de his stellis q se hnt q vna ē sub altera et diuersant in velocitate motus et multitudine et in paucitate motus. Que. n. appropinquāt magis est tardior et paucior motus: et q magis remouet ē velocior et pluriū motus. Et. d. d. cās i h. s. cās p̄mā remota. et. d. qm qz stellarū mouet in suo orbe et cōrio motui celi. et p̄cā in h. s. qre illud qd ē p̄pinq̄s p̄ tardius: et qd ē remotus ē veloci: est: qz oēs mouent cōrio motui p̄m. Et qz remanet ei dare cās p̄pinq̄ in h̄ cepit pōnē illi: et dicit: et h sit recte. et ista cā verificat ex h qd dico. et ex h qd vlt o motibz eaz qm ponent eē: qd ē illōa q se quē in h mō demōstratū necessitas attributōis cāe ad ips. s. ad qz qm nō sufficit i dādo veras cās vt sint res. s. cū ponant eē erūt cāe eaz entes. Sū cūz fuerit posite ille res entes: contingeret vt cāe earū posite sint cāe entes: et pp h pponit in dādo cās istaz rez h qd apper ex p̄sequētibz iter consideratas res: et h qd ipse dat ex causis. Et itē cepit iā p̄monē suā: et. d. dico q stella posita et. i. et h qd dico dādo hāc cām verū ē. s. cām de qua dicitur q mouet ecōtrario pmo motus.

Lōmē. sup ce. et mun.

De celo 7 mundo

Sol est mer-
curio 7 Ari-
stotelen.

qz māt^m est in astrologia qz mot^m istaz stellaz sic est
i. qz saturn^m est tardior: medij medij: luna veloci-
or: 7 h signat qd ipse opinabatur soles esse sub mercurio
eozio: ptolemeo. ¶ D. d. hoc fuit recte: 7 i. ex hac
ca: qm be stelle mouent eozio p motu necesse ē vt ille
q sunt ppique sequunt^r p^m motu forti cōsecutio ē ab
oziete in occidēte pp fortitudinē pmi mot^m: qpp illa
psecutio pbiis illas a suo motu ab occidēte in orien-
tem. Quē at sunt valde remote cōsequunt^r p^m motu
debili pp suā remotiōne ab eoz: media iueniunt^r in
dispoē media. ¶ Et h signat qd astrologi dixerūt i
suo tpe qz sol erat supra lunā: 7 ven^m 7 mercuri^m supra
solē. ¶ Et verificat apud me in dādo cām qz sol est
supra mercuriū 7 venerē: qm nō sequit^r ex h fūmone
nisi qz illō qd est remotū sit veloci^r qd est ppinquū
sit tardū. Et nō sequit^r vt hoc sit fū ordinē ita vt qz
tomagis fuerit inferi^r tātomagis sit veloci^r: sic nō se-
quit^r vt velocitates eoz sint pportioales. U. g. vt p
portio mot^m saturni ad motu martia sit sic pportio
distātie saturni ad distātia martia: qm h nō psequit^r
ret nisi potētie illaz stellaz: distātie illaz cent. p
portioales. Nō est igit^r remotū vt sit in medio aliq
stella cui^m mot^m sit veloci^r motu ei^m qd est sub ea pp
abūdiātia sue potētie supra potētia alteri^m. Et fūm h
nō est icōueniēti^m qz mot^m solis sit veloci^r motu mer-
curi^m 7 veneris: qm sit supra: 7 h erit pp abūdiātia
sue potētie sup potētia eaz. ¶ Et nō debem^r intelli-
gere ex hoc qz mot^m diurn^m pbiat alios mot^m: pbi-
tione. sit veloci^r: nō est illic mot^m veloci^r oino. S. 3
illi mot^m sunt ex desiderio rōnali. Qd igit^r magis p
pinquū est pbiat habebit rōnali^m desiderū: qm ppi-
gias i loco illic ē filis ppiatū cēntaz aduicē: qz p
pignas i sciaz i itellu rōnali. Quāto. n. magi stello p
moti ē fortior tāto magis desiderū erit pfecti^m: 7 qz
magis desiderū ē fortior tāto mot^m ei^m erit veloci^r.

Propt qd
sol is astrolo-
gicis si sit in
medio veloci-
tatiou.

Quo motu
diurn^m retrar-
dat alio mo-
tu.

De cā veloci-
tatiou.

De cele-
stia sit ex dā-
ctio rōnali.
Adē. 12. m.
cō. 36.

Ad nūb^m ir-
ratiōnabilem
neqz frustra
faci.

Figura aut^m vniuersulz astroz sphericā
maxie vtiqz quis rōnabil^r existimabit. Quā
n. oñsuz est: qz nō nata sūt moueri p seipsa.
Itā aut^m nūb^m irrōnabil^r: neqz frustra faci^m pa-
laz: qz 7 figura rāle dedit in mobilib^m: qz mi-
nime est motiua. Adinime aut^m motiua spa-
pp nullū hre organū ad motū: palā qz vtiqz
astra spherica erūt mole. Adbucaut^m filr qdē
oia 7 vni. Luna aut^m ostēdit^r p ea q circa vi-
suz qm spica. Itā p accrescēs 7 decrescēs:
plurics qdē altera ex pre curua: altera cōca-
ua fieret. Aut vtiqz ex pre curua: semel at
duas in ptes cōles bipartita diuideret. Et
iterū pastrologica. Quā nō vtiqz essent solis
eclipses lunares. Itaqz si qdē vni rāle: pa-
lam qz 7 alia vtiqz erunt spherica.

¶ Solūm^m mō dicere d figuris stellaz qz
piderātē in hō dicere qz figura cululz earū
sit spherica. Et iā declarāim^m qz stelle nō mo-
uent oino p se. 7 qz nā nūb^m faciōciolum: 7
sine fine. Recte ē fecit ea q nō mouent^r figu-
ra immobili oino: stella at^m nō mouet^r: qz nūb^m
h ex instrumētis motus. Adāfestuz ē igit^r
qz spissitudo corpoz stellaz rotūdaz est spi-

ca eqir: 7 indifferenter. Et significatio bulus
qd dixim^m est luna. Luna. n. alijs stellis ma-
gis appet spica p suā facie. Si. n. nō est spi-
ca nō esset illuminatio arcualis 7 mō media 7
mō qdrata. Et iā declarāim^m hoc in astrolo-
gia. Quā si sol nō est spic^m eclipsis ei^m nō esset
arcuat^m. Et si vna stellarū est spica: manifestū
est qz oēs deberent esse sphericæ.

¶ Cū dicit^r: demōstratiōne qz figure stellaz sunt sphericæ
7 demōstratiōne qz stelle nō mouent^r inqū sequat^r
a pmissis qz fuit qmū p se. vult g mō pcurari d
hoc inqū est qmū p se: 7 pcurare doctrinales demō-
strationes hui^m intētiōis: demōstratiōne nālē. Et p in cepit
dicere demōstratiōne pcurā psequētes a gere stellarū.
D. dedit demōstratiōes doctrinales. D. demōstratiōne cō-
positā ex vtiqz scietia. ¶ Et demōstratiō pcurā stel-
larū fundat sup duas ppōnes. Quaz vna est qz stel-
le nō mouent^r recte. Et 2^a qd nō mouet^r recte nō ē
recte figure: hre ppō est manifestā: qz puerio 3^ane
ppōis dicētis qz oēs qd ē recte figure mouet^r recte: 7
d. 7 iā dixim^m qz stelle nō mouent^r oio p se. i. motu lo-
cali. 7 d. qz nā nūb^m faciōciolum: si mouerent^r motu lo-
cali eēdo aiaterē nā faceret oclōscū: i. dedit^r eis
instrā: quādamodū ē in alab^m. ¶ Et cū posuit qz
stelle nō mouent^r recte: d. recte igit^r figurant^r ea 7 i.
igit^r cū nā fecit^r stellaz nō motus motu locali recte si-
guranit figura nō mobili recte: mobile. n. motu cir-
culari nāl^r oēs hre figurā circularē. Et filr qd nō mo-
uet^r motu circuli neqz locali. S. oēs qd nō mouet^r mo-
tu localiaut^m gescit^m circuli mouet^r: 7 vtiqz oēs hre
figurā rotūdā. ¶ Et cū dicit^r hāc demōstratiōne id dicit^r
dēmōstratiōes doctrinales in hoc qmū nō sūt inate ponit^r
in hac scia. 7 d. 7 verificatiō hui^m qd dixim^m 7 d. 7 ap-
paret valde in luna ex h qz apper^r ex figuris illūina-
tiōis ei^m q est in p arcuat^m: quā pinct^r duo circuli: qm
vni^m ē ex pyramide visus: alter ex pyramide solis:
qz in p apper^r hec figura arcuat^m. D. magnificat donec
sit circuli: scim^m qz illa superficies cōuexa est superficies
semicirculi: deinde circuli pfecti. i. hūg^m qz ē puerū spe-
nō puerū figure ouer^r ē lēte nec figuraz aliaz:
pp hoc dicit^r: aliqū fūm medietatē. ¶ D. dedit alias
demōstratiōes doctrinales: 7 d. iā declarāim^m 7 d. iā de-
clarāim^m in nō lib^m de astrologia qz h qd apper^r in
eclipsi solis est qz arcualis figr qz sol 7 luna sunt spi-
ci. Cū. n. oēs spe secam^m sectio cōis est arcuat^m: cū ita
sit oēs fieri ex sectiōe duaz spariū figura arcuat^m ptea
duob^m circuli: qm vni^m est sectio cōis duab^m spis: 7 2^a
circulus q est in puerū spe. ¶ D. d. demōstratiōne nālē: 7
dicit^r si igit^r inueniāt^r vna stellaz spica necesse est vt oēs
sint spicæ. 7 h nō ē ex ppiis: 7 demōstratiō fūda sup h
qz oia corpora celestia sunt eiūsdē nāe spē: 7 corpora
celestia sunt plura indiuidua in specie. Et cum ita sit
necesse est qz illō qd existit in aliq indiuiduo spē ei^m
reb^m cēntalib^m existit in oibus indiuiduis eiūsdē spē.
Et iā declarū est qz figura est ex reb^m cēntalib^m 7 cor-
pozib^m celestib^m: qz sūt aiata: fūm igit^r has ppōnes ve-
rificat^r iste fūm: nō est sic dixim^m p exēplū.

¶ Quab^m ē dubitatiōib^m cēntibus de qmā
merito vtiqz gliber dubitabit^r: remandū dicit^r
re qz videtur dignū esse reputātes: p ppiū
dine magis

Alne magis iputari verecundie q̄ audacie: si quis pp̄ philosophia stare z paruas sufficiēcias diligit: de qbus maximas habemus dubitationes. Adhuc at̄ multis ex tribus talib⁹ nō mīne mirabile: pp̄ quā qdē cām nō sem p plus distātia a pria latōe mouent plurib⁹ motib⁹: s̄ intermedia plimis. Rōabile vtiqz videbit̄ eē prio corpe vna latio latōe pp̄ in q̄simū mīnis moueri motibus: puta duobus. habitu at̄ tribus: aut aliquo alio tali ordine. Nūc at̄ accidit p̄riū. paucioribus at̄ sol z luna mouent motibus q̄ erraticorū astro rū qdā: q̄uis lōg⁹ a medio z p̄pinqs prio corpi sine ip̄sis. Palā at̄ h̄ de qbusdā ēt visu factū ē. Luna. n. videmus dicotomiaz qdē ēp̄tē: subintrāte at̄ astroz martē: z occiditū qdē fm̄ nigrū ip̄sius: exēunt at̄ fm̄ clarū z lucidū. Sitr at̄ z de alijs astris dñt q̄ dudū obseruauerūt ex plibus ānis egyptij: z babylonij a quibus multas credulitates habemus de vnoquoqz astrozū.

Et volumus mō p̄scrutari de duabus q̄onibus q̄ qbus oꝝ p̄scrutatorē p̄scrutari. Et dicemus: eis p̄z n̄az p̄ciaz z n̄az opionē: z nō d̄z aliq̄s videre h̄ in nobis q̄ si ex iure cōdia n̄a z audacia: s̄ oꝝ mirari ex n̄a inq̄stioe in p̄bia: z ex n̄a dilectioe ad eā. Et cū nos q̄siuerimus q̄ones dubitabiles z potne rimus dissoluere eas parua dissolutioe: t̄fic audientē oꝝ eē bilare: z ifrigidari in pectore. P̄ria igit q̄o est: q̄ mirabilia n̄a sūt plura: z h̄ est vñū corz z nō minus ceteris. dico volumus scire qua d̄cā ois orbis remotus a primo orbe nō mouet pluribus motibus eternis. Qm̄ necesse est vt existimā si primū corpus mouet vno motu vt orbis p̄pinqs ei moueatur paucis motibus: aut duobus: aut tribus. Ad d̄ at̄ ei⁹ p̄rius accidit eis: qm̄ sol z luna mouent paucioribus motibus q̄ sunt motus stellaz erraticarū: z lo ea eaz cū hec sunt remota a medio z p̄pinq prio corpi. z h̄ manifestus est z sensibile in qbusdā stellis erraticis: iā. n. vidimus lunā fm̄ medietatē intrasse sub marte z eclipsari marte ex pte nigredinis lune: deinde apparuit z exiit ex pte albedinis lune z luminis eius. Et sitr dicit̄ de alijs stellis babylonici z egyptij q̄ p̄siderauerūt h̄ in multis z ad d̄scimus nos ab eis. z credimus eis: z scimus sciam valde nobilē in q̄libet stellarū.

Qz p̄pōnes q̄ sunt in n̄is m̄tib⁹ talib⁹ q̄onib⁹ n̄t paucē z fere dñt equoce: q̄ excepte sunt ab aīatis q̄

sunt h̄. z de istis z de illis dñt aīatū fere equoce: s̄z tñ qz nos nō possum⁹ h̄re in h̄ nisi h̄ p̄pōnes: z pp̄ ho minē dicere in q̄is p̄z q̄ ē in n̄a hois dicere in illa re nō p̄z ip̄az rē: cū in plib⁹ nō possum⁹ dicere nisi p̄z potētia n̄az n̄alē. z pp̄ h̄ incept̄ ap̄. excusare se dōo q̄ aliq̄s nō oꝝ tenere h̄ i nobis i verecūdia: qm̄ q̄ igno rat h̄ duo. i. q̄ p̄fectio hois z vñus ei⁹ inq̄stus ē h̄o: nō ē nisi dicere in istis reb⁹ fm̄ q̄ ē in sua n̄a: z q̄ ip̄ole ē dicere de istis p̄z suas n̄as: multoties attribuit loq̄m ei in istis reb⁹ stulticiā z iuerēcūdiā: q̄ aut ista scit mīra ex sua diligētia. Et ex sua p̄bia: z est ex eēneitate fm̄onū q̄s addicūt in istis reb⁹ z difficultati eozū: q̄uis nō sunt demitātes p̄fecte fidei. Tū qz subz eozū ē valde nobile sunt nobiliores illis. z Modici. n. nobile nobili⁹ ē multo ignobili⁹: z vocauit eas q̄ones disputabiles pp̄ sua difficultate z diuersitate fm̄onū zioz dictoz in eis. Et d̄. incept̄ de p̄ q̄one. z. d. p̄. vō q̄o ē rē. i. z audies istā q̄onē z h̄ q̄o dñt ē i ea oꝝ eē h̄is sollicitudines circa n̄alā q̄usq̄ appareat ei q̄ mirabilia n̄a sūt p̄la z diuersa. z q̄ h̄ q̄o sit vna eaz z tūc nō deopinabit̄ h̄ q̄o dicem⁹ de cāis h̄az q̄onū. D. dedit p̄mā q̄onē z dubitationē p̄rigēte illi: z p̄mo ei⁹ est intellect⁹ p̄ se. Et abbreviatio ei⁹ est q̄ aliq̄s pōt q̄rere q̄rere orbes remoti a p̄orbe mouent paucis motibus vt sol z luna. p̄pinq aut̄ illi mouent multis motib⁹ z existimādū ē h̄ cōrio: qm̄ p̄m⁹ orbis q̄z mouet vno motu: existimādū ē q̄ illud q̄o ē p̄pinqus ei⁹ oꝝ moueri pauciorib⁹ motibus q̄ q̄o remotus: z h̄ q̄o dixit fundatū ē sup̄ h̄ q̄o at̄qui opinabatur ante p̄tholomeū q̄ luna h̄z tñ tres mot⁹: z q̄ sol segē lunā in ordie. p̄tholome⁹ vō dedit lune vel alios duos mot⁹: q̄rū vñ⁹ dñt distātia duplicata: z alter motus secundus: p̄z h̄ nō p̄pleet istā q̄o: s̄z tñ in h̄ q̄o. d. p̄tho. nō est famosus apud nos: forte accidit eis ex istro. Et qz h̄ q̄o fundata ē sup̄ h̄ q̄o ordo stellaz est iste ordo quē dixit: z q̄ motus eaz est h̄z: z q̄ plurima h̄z sunt famosa: z incept̄ dicere q̄o ip̄e sentit ex hoc q̄ cū sit cecidit ei in h̄ certitudo. D. d. testimonium sup̄ h̄ q̄o posuit ex ordine orbū z diuersitate eoz in motibus ex egyptijs z babylonici: cū isti habuerunt magnas sollicitudines circa sciēcias: z dixit: iam. n. videmus lunā intrare fm̄ medietatem martis: q̄propter debet esse sub eo: z ideo oēs cōueniūt in hoc astrologi q̄ luna est inferior oibus planetis.

Et h̄ itaqz merito dubitabit aliq̄s pp̄ quaz qdē cām in prima qdē latōe multa ē astroz multitudo: vt arithmeticorū eē videat ois ordo. In alijs aut̄ vñū solū singulare. Duo aut̄ aut̄ plura nō vident in eadē ifixa latōe. De his qdē igit q̄rere bñ se h̄z: z ad ea non ad plus itelligētia: z qdē modicas h̄ntes cās z tāta elōgatione distātes ab his q̄ circa ipsa accētib⁹: tñ ex his cōtēplātib⁹ nihil irrōnabile vtiqz videbit̄ esse q̄o nunc dubitatur. Sed nos vt de corporebus ip̄sis solis z solaris: ordinē qdē h̄ntibus in aīatis aut̄ oio p̄quirimus. Opz aut̄ tanq̄s participantibus existimare actione z vita. Sic. n. nihil videt̄ preter rōnem esse accidens.

Scōa aut̄ q̄o est z volumus scire qua de cā i primo orbe sunt plures stelle innumera- Lōmē. sup̄ ce. z mun. ee z

Alia dñt fere equoce de istis z d̄ illis. p̄ d̄. j. 2. 71.

Alia dñt fere equoce de istis z d̄ illis. p̄ d̄. j. 2. 71.

Egyptij habuerunt magnā sollicitudinem circa sciēcias.

De celo 7 mundo

[illegible][illegible]

¶ Aude aut optime qdē hñti existerē qz bñ
sine actōe: ppingssimo aut p paucā z vnā:
his aut q lōgi per pica: quēadmodū in coz
pore. Hoc qdē neqz exercitātū bñ hñe. Hoc
aut modicū deābulās. Hoc at z cursū idē

get ⁊ lucta ⁊ pugna. Itē at alteri neq; q̄
tuncunq; laborati: hoc utiq; adhuc existet
bonum: sed alteruz aliquid.

¶ Incipiamus nō z dicam⁹ q illud qd est no
bile perfecte ppletur ē: z qd est nobile sine
actiōe z sine opatiōe q acquirunt nobilitatez.
Et illud qd ē ppinquū nobili ē illud qd acq
rit ip̄z vna actiōe parua: z qd ē valde remo
tūz a nobili ē qd acgrit ip̄z plurib⁹ actiōib⁹:
vt in corporib⁹ boium. Quidā n. san⁹ est fi
ne actiōe z sine aliq formaz. Et qdā nō acq
runt sanitatē nisi per curiuz z laborē z mul
taz exercitiuz: z be sunt q nō fufcipiunt fan
tatez qzuis labore z exercitiē multuz: z
fi incipiunt cupiditate multa.

[illegible]

tales enses mille iacere difficile: sed vñ: aut duo facile: et iterum qñ hoc qdē idignerit hu-
ius gra opari: hoc aut alteri: et hoc alteri: in vno qdē aut duobus facilis adipisci. Quā-
to aut vñqz p plura difficili? Propter qd
oz putare et astroz actionē eē talē: qñs qdē
aialiu et plāta. Et eni hic hois plime opa-
tiones. Multa. n. bona psequi pōt: qñre mul-
ta agit: et alioz nimirū gratia.

Et dicam: et q pficere vñū est facile: qz p-
ficere plura. Et pficere aliqd semel aut bis:
est facile: qz pficere multoties. Et cū aliqd
acgrit vna actio: aut duab: facile: et eo qd
acgrit plurib: et qd acgrit plurib: ē diffici-
lius. Scdm hīgit intelligēde sunt opatiōes
stellaz: dico qñtate opatiōis aialiu et plan-
ta. Opatiōes. n. hois plures sunt et eius
actiōes infinite: qñ pōt pficere plura: quapp
actiōes ei multiplicant: et opatiōes ei non
sunt pp se: s: pp aliū. Quid illud qd est pfecte
nobilitatis: nō idiget opatiōe q sit nobile: nā
ipz est illd pp qd sit ois opatio: et ois actio
et pfectio opatiōis erit p illd qd facit opatio
nē pp aliqd: et p illud qd est actio faciētis.

Qd hoc est qñ cā ei qd dicit q illud qd acgrit no-
bilitate opatiōis ē est nobile: et cōuerso: q.
d. et cā ei qd pficere et i. q. facere vñū bñfactū ē
leui: qz plura. D. d. et cū aliqd acgritur vna actio:
ne et i. et cū vna actio sit facilior plurib: actionibus:
igit qd acgrit nobilitates que est in alio genere vna
actione facilius et meli acgrit ipsam qz q acgrit plu-
ribus: qñ ergo dicat q illud qd acgrit nobilitates
vna actio ē est nobile: et querit qñre facilius acquirat
nobilitate: qz vna actio est facilius qz plures. D. d.
fm hoc intelligēde sunt opatiōes stellarū. i. q. illud
qd acquirat nobilitate vna opatiōe facilius acquirat
et nobile: est. Sed hoc bz qñe: qñ q facilitas aut
q difficultas est in opatiōib: corpōz celestiu cū nō
sit illic motū dñum motoris: vt in aialib: q sunt hic.

Et si esset nihil opare: cū declarat q potēte mo-
uentiū illic sunt infinite. Dicam: igit q dñetas q
est inter nām motoris et moti. i. inter nās eius qd est
in actu: eius qd est in potentia est inter motorem et
motū in istis corpōz: fm: cū ita sit visum est q p-
portio est terminata in corpōz celestib: et ideo nō
quicūqz eoz motor sit mouet qd cūqz corpōz sit: neqz
in quacūqz velocitate: sed vñū qd eoz mouet mo-
tus ppriū in velocitate ppria: ergo p rarietas que ē
inter motoz et rem motaz que mouet ab eo plurib:
motib: est maior ea q est inter motoz et rem motaz
que mouet pauciorib: motib: et quāto magis est cō-
trarietas: aut oppositio: aut quō volueris vocare hoc
fuit minor: tāto magis moti ē est facilius: et fm hoc
debes intelligere facilitatē nō sicut facilitas que dicit
tur in corpōz: q sunt hic. Et hoc qd diximus in
hoc est manifestū ex rebus quas scripsimus ex pmo
motoris. Jaz enī declarauimus illic q additio potē-
tie motoris super potētiā moti nō est infinita nisi in
tpe et in eternitate motis: neqz i velocitate: neqz in

multitudine motū: neqz in magnitudine corpōz:
qm si eēt in magnitudine corpōz et motū multitu-
dine et velocitate motū eēt pōt iuenire motū non
in tpe et corpōz motū infinitum: qd est impole: et qd est
possibile ex istis nō est nisi motiōe eē infinita fm
qz dñ potētie istoz motorz sunt infinite. D. indu-
xit post hīmonē et forte est ad cōplēdū p mā dclara-
tione: qz qd acgrit nobilitatē pauca actiōe est nobi-
lius: et forte est declaratio per se: et d. dico quātitatē ope-
rationū et i. et dico et hī qd dixim q illud qd est plu-
riū actionū est pfecti: et si fuerit in eo ipole acgrere
nobilitatē illius generis plurib: actionib: nō iueniū:
tur in eo nisi pauca actiōes vt in actionib: aialium et
plāta. Actiōes aut hois iter alia sunt plures actio-
nib: aialiu: et fuit ita q pōt fuit vt faceret et pficeret
plura et nō fuit pōt in alijs aialib: et plātis. i. q. ē no-
bilior eoz. D. d. et actiōes ei nō sunt pp se et i. nō
sūt pfecte nobilitatis: cū actio ei sit aliū ab eo. D. d.
illud qd est pfecte nobilitatis et i. illd qd est pfecte
nobilitatis est cuiuslibet actio: hec aut nō idiget
actiōe q sint nobilia: qñ pp talia entia fit ois opatio.
D. d. et pfectio opatiōis et i. et ea quoz nobilitas ē in
actiōe sunt dimiuta respectu eoz quoz nobilitas ē
in ipz: qz eoz actio nō existit nisi in reb: qz nobili-
tas ē in actiōe vt heat agēs: et illd agēs erit pp aliqd
i. pp actionē: et ista actio erit pp aliud. Et intēde-
bat declarare p hī qz ea quoz nobilitas est in actiōe
sunt dimiuta: qñ nō acgrit nobilitatē p se: s: opz vt
aliqd heat exēplū qd dedit eis illud pp qd ē actio:
et ē qz sunt pp illud qd facit ipz: et illud pp qd fuit il-
lud qd est factū. Clidē igit sicut dixim qd in pmo
fmōe declarauit q nobile qd est infinite nobilitatis ex
reb: quaz nobilitas est in actiōe: q. i. sunt in p ordie
acgrit nobilitatē paucis opōnib: et qd seqt ipz in or-
dine est illud qd acgrit nobilitatē plurib: actionib:
in hī aut fmōe declarat q sub scdo ordine nobilius
est illud. i. in quo acgrit nobilitas plurib: actionib:
est scdo ordo. ea aut que hnt paucas opōnes cū ipōz
sibile sit in eis acgrere nobilitates plurib: opōnibus
sunt min nobilia. Hoc intēdebat Them. i. q. iste
fmō est ps pmi fmōis: et dicebat q si esset sermo p
se: vt dñ Alex. in sua expōne Jeēt dñctoriū pmi ser-
monis. In p. n. sermōe posuit q illud qd est paucar
actionū ē meli. in isto aut ponit q illd qd ē maiorū
actionū est nobili: eo qd est mior actionū. Nos
aut dixim qz q dñit Alex. qñs nō puenit ad nos
suus fmō: qñ pmi fmō apd me est in corpib: celesti-
bus. i. q. illd qd ē paucior actionū ē meli: qz illd qd
est pluriū actionū: et ille fmō est in eis que sunt sub
corpōzibus celestibus. i. q. illud qd est pluriū actio-
nū est nobilius qz illud qd est paucior: et ideo nobi-
lissimus est homo: et viliissimū elemētaz manifestus
ex hoc sermōe qd puenit rebus existētib: et si non
diuidant: ita et sermōes hī fuerint accepti qñ vnū m
erit pōt existimare q in corpōzibus celestib: aliqd est
corpōz qd est paucior actionū: et vili: et in eis que sūt
sub corpōzibus celestib: est aliqd qd est paucior actio-
nū et nobilius q pluriū: ergo duo sermōes nō sunt
idē: sed duo: et de duab: naturis diuersis.

Qz aut est vt optie bñs nihil idiget actiōe:
et enī ipz ē cuius gra cetera agūt. Actio aut sp
est in duob: cū et cuius gra fit: et qz huius gra.
Alioz aut aialiu pauciores: plāta aut pua
qdā: et vna forte. Aut. n. vñū aliqd est quo

Lōmē. sup. ce. et mun.

ee 3

De nullus sit
mouens infinitu-
te pō: et per
pō. si dñmo
uero ē infinitu-
te potētie fm
Auer.

Ea qz nobili-
tas ē in actio-
ne sunt dimi-
uta respectu
eoz qz nobili-
tas ē in ipz.

Themistius.

Auer.

In corpibus
celestibus bz
locus q illud
est nobili qd
paucior ac-
tione attingit
pfectionē suā
hī in hīs que
sub corpibus
celestib: et to-
tus opposita.

Digressio q
gru vñ dñi
ctio sit i mo-
tione corpōz
celestiu.
Solutio.

In corpibus
celestib: ē p-
portio finia-
ta: vid. p hoc
cō. 35. 7. p.

De celo et mundo

fortiter utique: quæ admodum et bonum et multa alia prenia sunt ad optimam. Hoc quidem igitur bonum et participat optimo. Hoc autem attingit per paucos motus: hoc autem per multos: hoc autem neque participat: sed sufficiens ad per extrema venire. Idcirco si sanitas finis: si quidem semper sanum est: hoc quidem extenuatum: hoc autem currens et extenuatum. hoc autem currens et extenuatum: hoc autem et aliud aliqd opere currendi gratia. Quare plures motus.

C Dicamus igitur quod quidam accipiunt nobile una actione: et quidam pluribus: quoniam et plures actiones ducuntur ipsi: et faciunt ipsi ascendere et venire ad illam nobilitatem. Mobile enim perfectum est unum: sicut diximus superius: non indiget operatione quod sit nobile: et quidam quod sunt propinqua ei pauca actione: et quidam multa operatione: et quidam quod sunt impossibile ut sint propinqua ei omnino: et sunt contra cuncta quod sunt propinqua alijs rebus: et propinquatur nobili: sicut diximus quod sanitas est finis ut complemētum: et quidam corpora sunt propinqua sanitati perfecte pauca operatione et sunt sana et quidam sunt sana per diminutionem corporis: et quidam sunt sana per multum exercitium: et quidam non accipiunt sanitatem per exercitium: sed per aliam operationem. Notandum igitur quibus corpora fuerint propinqua sanitati perfecte sunt plures et non plures et pauci et minimi.

64 **I**n his finibus contingit proportionem per demeritum et per dat et per de sanitatem: quoniam in se oēs divisiones veri utique finis: et laborat faciendo venire illas divisiones istis entibus et illis. **E**t dicitur quod quidam accipiunt nobile et illud et intelligendum quod illud quod accipit nobilitatem pauca operatione existit in corporibus celestibus: illud quod accipit nobilitatem multis operationibus inuenit in corporibus celestibus: in nobilissimo eorum quod sunt hic. **E**t dicitur quod casus super hoc quod quidam accipiunt nobilitatem pluribus operationibus: et dicitur quod quidam accipiunt nobilitatem idcirco et ex pluribus actionibus quod ymaginatio est diminuta respectu actionis qua ens perfectus accipit nobilitatem: et aggregabit aliqd egile: aut fere in nobilitate illius actionis: quoniam plures actiones debiles faciunt per quantitatem illud quod facit una actio fortis per quantitatem: et quod oia entia non irredunt per suas operationes nisi ut assilant perfecte nobili quod est de per in nam eorum est accipere de assilatione: et dicitur postquam plures operationes faciunt ipsam ascendere in sua nobilitate. Mobile enim perfectum est unum: idcirco plures operationes valde lente et ut assilant perfecte nobili: quod valet actio valde nobilis entis quod assilant perfecte una actione. Illud autem quod est nobile et perfectum est sic dicitur quod non indiget actione in accipiendis nobilitatis. **E**t dicitur quod quidam sunt propinqua ei pauca actione: et quidam multa: quidam accipiunt propinquitatem primi quod est de pauca operatione: et hoc est orbis totum: et quidam pluribus actionibus: et sunt ceteri orbis. **E**t dicitur quod quidam in parte est et in ipse est ut sint cetera appropinquari ei quod est propinquum: aut ei quod est propinquum propinquum: quoniam distantia entium in his sunt valde diuersa. **E**t dicitur quod ex

sanitate et posuit ipsas sanitatem silem et quod est in fine nobilitatis: et dicitur diximus quod sanitas est finis et perfectio: et accipitur in loco nobilitatis simplicis que est finis oib: et complemētum sit aut fecimus sanitatem: et cum ponimus quod sanitas simplex est in loco perfecte nobilitatis quod accipit sua actio: dicitur quod sit corporis sanorum quidam sunt propinqua simplici sanitati quod non est in maiori operatione: et motu: et quidam sunt propinqua maiori operatione: et motu: et diminutione: et ita est et de entibus nobilibus: respiciamus primi nobilis: quidam sunt propinqua sanitati multa operatione et hic est tertius ordo: quidam non accipiunt sanitatem tamen per exercitium: quoniam sit multum: sed per medicinas et alia: quoniam possunt ordinari quod illud: et quod accipit sanitatem pauca motu: et illud quod accipit sanitatem per extenuationem: et per exercitium forte: et per medicinas et euacuationes. **E**t inter dicitur per hoc diuersitate corporum celestium in multitudine motuum et in quantitate: quoniam quidam accipiunt nobilitatem uno motu simplici: et quidam uno motu opposito: et utriusque aut pauca: aut pluribus: et idcirco ut repeto erunt igitur motus quibus corpora appropinquant perfecte sanitati: et ut igitur sit dicitur per plures et non plures motus diuersos in quantitate conuenientes in quantitate: et ita dicitur per paucos et minimos motus simplices et oppositos: simplices enim sunt minimi: et tunc forte intendit per istos ordines tamen in quantitate.

Alterum autem non potest ad sanari peruenire: sed ad currere solus: aut extenuari et horum alterum finis ipsius.

Et dico et quod corpora quidam non possunt esse sana: sed possunt currere tamen: et quidam non possunt currere: sed possunt esse prenta quidam extenuatione: et oia corpora eorum corporum habent finem alium a fine sui corporis.

Cum dicitur exemplum ordinis eorum quod accipiunt nobilitatem propinqua perfecte nobilitati perfectis diuersis actionibus: aut pauca: aut pluribus: vult dicere et exemplum ordinis eorum quod ipse est ut accipit propinqua nobilitatem perfecte nobilitatis: neque actionibus pauca: neque pluribus: quoniam ista etiam quoniam non habent nam accipiunt perfecte nobilitatem: hinc nam accipiunt nobilitatem propinqua perfecte nobilitati: ita et accipit ea diuersis operationibus: sed vult pauca: quoniam nobilitas qua accipit est pauca. **E**t dicitur et dico et et et si est corpus oia illi quidam non possunt accipere perfecte sanitatem: neque pluribus operationibus: neque pauca: neque extenuationem: neque in medicina hinc nam accipiunt aliquam sanitatem diminutam per exercitium et motum modicum: quidam possunt accipere istam sanitatem diminutam per aliquam extenuationem modicam. **E**t hoc intendit cum dicitur quod quidam non possunt accipere et et et quidam non possunt accipere sanitatem diminutam per motum: sed sit et tenentur: iste ordo est magis diminutus quam primi. **E**t dicitur quod quidam illorum corporum finem habent per intelligi quod intendit per utriusque motum: idcirco habent nam accipiunt perfecte sanitatem: et qui habent nam diminutas sanitatem accipiunt. **E**t forte intendit quod omne corpus operatione diuersa ex istis corporibus animatis in quantitate et qualitate diuersa sunt fines quos accipit per diuersitatem illarum actionum: et in rei veritate diuersitas finium est causa diuersitatis actionum: et quasi fines quos possunt hic sunt tres: aut nobilitas simplex que non accipit per operationem: aut nobilitas propinqua simplici: ista accipit diuersis operationibus: sunt ordines: aut nobilitas diminuta: ista accipit pauca operationibus: et forte quidam illarum actionum sunt perfectiores quibusdam: ille et hinc latitudinem: in hoc igitur intelligendus est sermo Aristotelis.

Oia entia non irredunt per suas operationes nisi ut assilant perfecte nobili quod est de per in nam eorum est accipere de assilatione. Idcirco dicitur quod casus super hoc quod quidam accipiunt nobilitatem pluribus operationibus: et dicitur quod quidam accipiunt nobilitatem idcirco et ex pluribus actionibus quod ymaginatio est diminuta respectu actionis qua ens perfectus accipit nobilitatem: et aggregabit aliqd egile: aut fere in nobilitate illius actionis: quoniam plures actiones debiles faciunt per quantitatem illud quod facit una actio fortis per quantitatem: et quod oia entia non irredunt per suas operationes nisi ut assilant perfecte nobili quod est de per in nam eorum est accipere de assilatione: et dicitur postquam plures operationes faciunt ipsam ascendere in sua nobilitate. Mobile enim perfectum est unum: idcirco plures operationes valde lente et ut assilant perfecte nobili: quod valet actio valde nobilis entis quod assilant perfecte una actione. Illud autem quod est nobile et perfectum est sic dicitur quod non indiget actione in accipiendis nobilitatis. Et dicitur quod quidam sunt propinqua ei pauca actione: et quidam multa: quidam accipiunt propinquitatem primi quod est de pauca operatione: et hoc est orbis totum: et quidam pluribus actionibus: et sunt ceteri orbis. Et dicitur quod quidam in parte est et in ipse est ut sint cetera appropinquari ei quod est propinquum: aut ei quod est propinquum propinquum: quoniam distantia entium in his sunt valde diuersa. Et dicitur quod ex

Distans entium sunt valde diuersa.

Illud est me
li' qd e optio
ppinqui?

Aritme qd e n'z illo sortiri fine
optimuz oib'. Si aut nō: semp
meli' erit: qto vtiqz ppinqui?
sit optio. Et pp h' terra gdez to
taliter nō mouet: ppinqua aut
paucis motib' mouent. **H**o. n.

attingūt ad extremā: s'z vsqz quo pnt sortiri
diuinitimo principio: primū aut celi conse
stū sortit per vnu motū. Que autē in me
dio primi z extremū attingunt qdē. Per
plures aut attingunt motus.

Bico ē vlr q pfectio cuiuslibet rei est acq
sio plemēti z finis. Et si h' nō poterit: nō
bilit' est z meli' vt sit ppinq: qto magis erit
ppinqua tāto magis erit nobilior. Quapp
terra nō mouet oino: z corpa ppinqua eis
mouent paucis motib': qz nō pueniūt ad fi
nē: s'z acqrūt illud qd pnt acqrere ex cā pīa
diuina s'z sūū posse z potētiā. Primū autē
celū acquirūt hoc vno motu veloci. Corpo
ra vero media inter primū corpus z vlti
mūz acquirunt hoc pluribus.

Dicit z dico vlr hoc q si oēs res h'ent nāz acgrē
di plemēti z finē daret ei. S'z qz qdā nō
pnt puenire ad finē fuit meli' facere ea acqrere ali
qd ppinquū plemēto. Et hoc intēdit aūm. d. z si
nō poterit zē. i. meli' est q nō eē ppinquū oio. d. d.
z quāto magis h'nt nāz appropinquādi plemēto: tā
to magis erit nobilit' z ecōtrario: z q terra valde di
stat in hoc qd. d. quapropter terra nō mouetur: id est
z quia terra est valde remota in receptiōe motus a
re nobili nō fuit mota omnino cū nō possit acqrere
motū q est nobilior gete: neqz aliqd nobile qd com
prehēdat motus: illud qd recipit apprehēdit ipm
gete ppter suā vilitatē: z alia elnta ecōtrario: z ma
xime ea q h'nt motū circularē dico ignē z aerē in plu
rib' p'ib': aqua aut h'z motū in plurib' p'ib': terra vō
in pauciorib'. Et hoc intēdebat cū. d. z corpa ei
ppinq mouent paucis motib'. i. cū nō possint acgre
re illud qd appropinquat nobili pluribus motibus.
Et fm hoc qd. d. ordines vīrū qtuor: z gliber ordo
h'z latitudinē pter vltimū ordinē. Quid igit p'm
est ordo entū q pprehēdūt nobilitatē pfectam sine
opōne: z diuersant s'z magis z min'. hec aut sunt en
tia abstracta. Scōs aut est eoz q appropinquāt p
fecte nobilitati p opationē: z hec sunt duob' modis:
aut p modicā opationē: z h' nō inueniūt nisi in corpib'
celestib': aut p multā opōnē: z h' inueniūt in corpib' ce
lestib' z in hoie. Tercū est eoz q nō pnt pphēde
re ppinquā nobilitatē nobilitati pfecte: neqz multa
opōne: neqz modicā: s'z tū apprehēdūt nobilitatem
minore: ppinquā pfecte nobilitati: z h' p modicā ope
rationē: z h' nō inueniūt in corpib' celestib': z gliber
istoz triū h'z latitudinē. Quartū vō est terra q nō
pnt pphēdere nobilitatē p opationē: s'z sine. i. p gete
tū: iste ordo valde distat a p'quis verūqz sit sine
opōne: z i p fuit pp nobilitatē sui z sui finis: h' aut
pp suā vilitatē z sui finis. Qm sic finis nobilis quā
to magis erit nobilior tāto pphēdit mior opōne: z

ita est vllis finis qto magis fuerit vllior tāto magis
pphēdit miori opōne: ita q illud qd est valde vile
pphēdit sine opōne oio. C. d. d. s'z illud acqrunt qd
pnt acqrere zē. i. elnta abiqz terra acqrūt ex pīa cā
modicū cū nō h'ent nāz pphēdendi multū. d. d. ce
lū aut p'm zē. i. pphēdit ex illo nobili qd est ei ppin
quius. C. d. d. corpa aut media zē. pnt itelligere per
corp' p'm celū: z p vltimū elnta. s. corp' qd recte
mouet. Imposse est. n. vt intēdat p vltimū corp' ter
rā: qm elnta mouent paucis motib': z nō h'nt nāz acq
rēdi ex isto nobili aliqd. Et p't itelligi p vlt' corp'
orbis lune s'z suā opōnē. s. q luna h'z paucos mot'.

De dubitatiōe aut quare fm primā qdem
vna existētē lationē magna constat multi
tudo astroz. Alioz aut sigillatim vniqz
q accepit p'rios motus.

Solumus modo dissoluere scōz qōnez
quare in octauo orbe ppinquo orbi p'rio ha
bente motū vnu sunt plures stelle nō nume
rate: z in alioz orbib' vnoquoqz habētū
plures motus est vna stella.

Hoc qd dicit q octau' orbis ē ppinquus p' orbīta
iuenum' scriptū: z opio antiquoz est q orbis octau'
stellar' ē p'm orbis. z p'tolome' posuit nouū: q dice
bat q ipse inuenit in stellis fixis motū tardū s'z ordi
nē signoz: z moderni arabes dicūt: q iste mot' ē mo
tus antecessus z retrocessus: z q nō ē pfect' z ponūt
q iste mot' est dict' a babylonis antiquis. Si igit istū
qd inueniūt in isto lib' sit verū forte dicit ipm inuēdo
opōnē babylonicoz: z ei' qd est intellecta p se.

Propter vnu quidē vtiqz quis primū ra
tionabiliter existimabit hoc existere. Inrelli
gere enī oz vite z p'cipij vniūscuiusqz mul
tā esse excellētiam prime ad alias.

Bicam' igit q recte hoc fuit. Sciēdus igit
est q p'm orbis p'ncipiū est potētie: z cā
in vita cuiusqz vniū plus qz alij orbis. Qua
propter p'm orbis mouet plura corpa: z
vniūqzqz ceteroz mouet vna stellaz.

Dicit q cā in h' est q p'm orbis est p'm z cā in dan
do cuiuslibet vno suā vitā fort' z plus qz p'm ceteroz
corpoz diuinoz. Et qz in h' min' illo nobilitant' mi
nus nobilitant' s'z i h' s'z in mouēdo ples stellaz. Isti
enī ozbes non sunt cā vite eoz q sunt hic nisi p stel
las cū sit vltus q nobilitiora que sunt illic sunt stelle
q. ergo. d. q esse in h' est p'm vite qd est in orbe h': qd
est cā cuiusqz vite est fort' alus p'ncipijs vite existēt
bus in alijs orbib': p'ncipia. n. q sunt in istis orbibus
sunt vna z sunt p'ncipia vite q est hic. Et id antiq
dicebāt ea eē deos: z babylonici dicebāt ex h' qd p'si
derauerūt q quelibz stellaz illaz h'z opōnē p'piaz
in generib' p'piaz entūz: z operationes cōmunes in
generibus cōmunib': z nō tantū in corpib': sed in
aiab'. U. g. dant Saturno plantas z mineras z oēs
substantia frigidam z siccas: z dant cōsideratiōē ei
z bonitatem in finibus reruz: z alia que scripta sunt
in suis libris quis non sit dubium q maior pars sit
destructa. Aristot. autem fecit librum de hoc qui dicit
tur de regiminibus celestibus.

Erit aut hoc vtiqz accis fm rōnez. **P**ria
Cōmē. sup. Le. z mun. eē 4

Principia q
sunt i istis or
bibus sunt vi
tae sunt p'm
cipia vite q ē
hic. vide p'ste
o. ph. i. cō. p.

De celo et mundo

quidem. n. una ens multa mouet corpora diuina
noy. Adhuc autem entes unum solū vnaqueque
errantia. n. unūquodque pluribus fertur rationibus.
Sic quidem igitur adequatur nā et facit ordinem: vni
quidem rationi multa tribuens corpora: vni
autem corpori multas rationes.

C Et dico et quod recte primum orbis est vnus et
mouet plura corpora ipsalia: et isti orbis quod
sunt plures vnusquisque mouet vnū corpus
tū. Quia ois orbis orbis erraticorum mouet
pluribus motibus: et primum orbis vno. Et huius
hoc fecit in se natura cum posuit in eis ordi-
nem: dico quod dedit vni motui plura corpora:
et vni corpori plures motus.

69 Dicitur quod nā in se posuit cum dedit ei quod est impossibile
moueri nisi motu vno plures stellas quas mouet illo
vno motu: quod p. illi vni motui faciat plures opatio-
nes: dedit ei quod impossibile est mouere nisi vna stella
plures motus: ita quod quodammodo p. facit p. vni motui
plures opationes: ita illud et facit p. vna res motum
plures opationes. Et d. dicam: et quod recte et i. quod re-
cte fuit hoc quod diximus: quia si ois orbis orbis erratico-
rum est possibile vt moueat pluribus motibus: et impossi-
bile est vt moueat plures stellas: orbis autem stellarum impos-
sibile est vt moueat pluribus motibus: et possibile est vt
moueat plures stellas vno motu. Et cum d. diximus huius
d. et p. in huius fecit nā et i. et quod: quia possibilitas est in
eis: huius. n. duobus modis diuersis fuisse fecit nā cum de-
dit nā cuiuslibet eorum in actu quod possibile fuit in eorum:
dedit vnicuique eorum terminum in esse aliud a suo cor-
pori. d. explanauit hoc et d. dedit vni motui pla-
corpora et vni corpori plures motus: et debes intelligere quod
re fecit hoc cum fuit vt alter non faceret.

C Adhuc propter hoc quod vnus habet corpus alie
rationes: quia multa corpora mouet: et quod sunt as-
tutina: et quod vna possident stellam. In multis
enim speris vltra spera fixa feruntur. Vnaqueque
autem spera corpus existit ens. Illius quidem
igitur cōse erit opus: hec quidem enim singu-
laris propria per nām latio.

C Dicamus etiam quod in quolibet orbis habet
tū plures motus diuersos fuit vna stella:
quod quilibet eorum mouet plura corpora. f. orbis
contiens orbis stellarum erraticarum quod sunt in
eo. Quia vltimus. f. contiens stellas erraticas
eas mouet et firmat in orbis: et ois orbis
eorum mouet et firmat in pluribus orbibus: et
ois orbis eorum est corpus. Et opatio orbis
qui reuoluit stellas erraticas sit vniuersa-
lis opatio: et vt quilibet eorum habeat motus
et operationem propriam.

70 Hec est alia causa quod dicitur: et quod ois orbis quod mouet stel-
las vna erraticas huius orbis a quo continentur: ille orbis
mouet ois alios: et eorum rationis motibus. f. ex oriente
in motu diurno: cum ita sit ptinget vt ois orbis qui
mouet stellam erraticam sint quod phibiti a suis motibus
propter illam orbem mouentem eos eorum rationis motibus:

et quod isti orbis sunt quod phibiti a suis motibus non ois
possunt mouere nisi vna stella: orbis autem stellarum se
huius eorum rationis cum nō sit phibiti a suo motu: quod nō huius
alii motoria quo phibet a suo motu. Et d. quod in
quolibet orbis et i. quilibet orbis contiens orbis er-
raticorum huius in se plures orbis eorum rationis suo motui: et
hoc intēdebat cum d. quod quilibet eorum mouet plura corpo-
ra et i. quod mouet ois orbis illius stelle eorum rationis suo
motui. p. p. ex oriente in occidentem. Et d. d. cas in huius
quod mouet per suum motum plures orbis: d. quod vltimus
orbis. f. contiens stellas erraticas. et i. necesse est vt ois
orbis stelle moueant p. motus orbis contiens eos: quod
ille orbis est qui ligatus in orbis orbibus qui mouet
tur pntes ipsum. Et nō debes intelligere nisi liga-
tione p. motu et pntes tū. d. d. ois orbis eorum est cor-
pus vt opatio et i. et posuit in orbis orbis orbis er-
raticorum vni corpus contiens eos: et mouet eos eorum
ratio suo motui: vt ois orbis mouentes stellas habent
duas opationes. scilicet motus: quod vni est vltis
orbis illis stellis: et est in quo sequitur motus diurni: et
alter est proprius: est motus appropriatus stelle.

C Hec autem velut apponit. Quis autem finitū cor-
poris ad finitū virtus est. Sed de circulari
quidā motu latio astris dicitur est: qualia sunt
sunt substantia: et sunt figuram: et de latione
et ordine ipsorum.

C Et si in aliquo orbis orbis erraticorum essent
plures stelle eorum vltimus orbis in labore cum
mouet orbis qui sunt post ipsum motu di-
uerso: et reuoluit ipsos: et in quolibet eorum
sunt multe stelle. Et ita dicitur multitudine
quod omne corpus finitū huius potētiam etiam fi-
nitā: propter hanc causam igitur fuit in quolibet orbis
orbis erraticorum vna stellam. Et ita dicitur
cōplenimus sermonem de stellis: et quod mo-
uent: et quā subam babeant et figurā: et de
locis: et ordine eorum sermonem sufficere.

C Quia orbis primum est qui in motu diurno reuoluit
ois orbis stellarum ex oriente in occidentem cum stellis qui
sunt in eis. d. quod si in quolibet orbis orbis erraticorum
essent plures stelle nō esset possibile vt primum orbis mo-
ueret eas ista velocitate: aut nō esset possibile moue-
re eas ois: cum sit declaratum quod potentia cuiuslibet cor-
poris est finita: et semper eius est intellectus p. se. Et d. d.
huius multas dubitationes: quare vna est quod d. quod eorum
bis in labore: et iam declaratum est quod illis corporibus
nō cōtingit labor. Et scda est huius d. quod primum or-
bis mouet alios orbis: quod corpus nō mouet corpus
nisi tactu: et ita declaratum est quod illa corpora nō mouet
se huius tactu: neque expulsiōe: neque attractiōe: huius desit.
deriū. Et si p. f. fuerimus quod primum orbis mo-
ueret alios quodammodo corpora mouet se adinuicem: quod
ergo dicemus quod istis corporibus erit potētia finita: et iam
determinatū est quod mouet. Et si alius rident quod
ita determinatū est in p. ista libi quod corpus
agētis: aut patētis est finita: hec nō agētis opone-
eternamū ex potētia finita quod mouet ea vt Alex. et Alii.
rident: ptingit ex huius vt aliqd sit pole corūpi quod nūqd
corūperet. Et Joānes autem dedit hanc questionem per
ripetitis tali modo quod non possunt euadere ex ca-
sunt quod concedunt quod in isto corpore celesti est potētia
finita

finita: qm̄ si illis sunt due potencie: finita. s. r. infinita: contingit vt fm̄ finitas sit corruptibile: r. fm̄ infinita incorruptibile. ¶ Dicamus gn̄os q̄ hoc qd̄ d. q̄ orbis vltimus eēt in labore: itēdebat q̄ potētia moti ex eo addet supra potētiā suā nālem: qm̄ causa laboris in aialibus est vt addat potētia moti sup potētiā motoris: qm̄ potētia moti necessario est opposita potētiē motoris: s. igit̄ itēdit per laborē. ¶ Et ē si potētia moti in eo adderet sup potētiā motoris: tūc mor̄ ei⁹ eēt violentus: r. qd̄ violente mouet ipolē est vt recipiat eternitatē motus a po⁹ infinita. s. mouere que nō est in m̄a: r. cū necesse est in eo vt non recipiat eternitatē necesse est vt laborē. ¶ De alia autē dubitatioē in qua dicit̄ est: q̄ vltimus orbi nō mouet alios per suū corpus: ita q̄ dicat̄ in eo q̄ si essent plures aut maiores ptingeret ei labor cū nō mouetur alij orbes nisi p̄ desideriu ad motorē p̄mi orbi.

¶ Dicamus q̄ hoc d̄ intelligi q̄ p̄mi orbi est motiens eos: q̄ totus orbi est q̄ si vnus aial: sed non est vnū aial q̄ si ligatū multis ligamētis: sicut aial distimiliū partū: sed est ligatū p̄ma potētia spūali diuisa in suo toto. ¶ Hoc igit̄ vnū corpus per vnā potētiā spūalē que est in eo d̄ h̄e magnitudinē terminatā necio vt post dicit̄: r. cū h̄e magnitudinē terminatā necessario est vt si haberet plures stellas vt mor̄ ei⁹ esset violentus: r. si si contineret plures motus aut maiores orbes: r. similr̄ intelligēdū est q̄ vltimus orbi mouet alios orbes. s. sicut d̄ q̄ nobili⁹ mouet totū: qm̄ ista p̄ma po⁹ spūalis nō diuidit̄ in alijs orbi: bus: nisi q̄ diuidit̄ in p̄mo orbe: quēadmodū potētia moues aial nō diuidit̄ in alijs mēbris: nisi q̄ p̄mo diuidit̄ in corde: r. mix cū hec potētia diuidit̄ in mēbris distimiliū partū quō nō diuidit̄ in partib⁹ vel mēbris p̄lium partū materic. Diuisio. n. ei⁹ in istis est igeniosa. s. per ligamētū: illic autē sine igenio sed nāliter: r. iō nō indiget illic ligamēto donec fiat ex eis vna res mota sicut hic indiget. ¶ Quapropter aial ligatū r. aial diuinū nō ligatū nō dicū eē vnus nisi eguocet: sicut nō dicunt eē vnū motū nisi eguocet. Determinatū est enī q̄ vnus motus simplex r. vnus est vnus motus diuinus: r. q̄ vnus motus est in vno moto. q̄ illud qd̄ h̄z in rei veritate vnū motū est vna res mota in rei veritate. ¶ De tertia autē qōne r. est qd̄ de corporib⁹ celestib⁹ que sunt eterna dicuntur habere potētiās finitas. Dicamus ḡ ē q̄ corpora celestia habent finitas potētiās in qualitate: infinitas in tēpore. s. q̄ omne corp⁹ celeste h̄z motū terminatū in velocitate: r. nō pōt moueri: neq̄ tardi⁹: neq̄ velocius: r. diuersant̄ in motu s̄z diuersitatē suāz nārum: r. cōueniunt in hoc q̄ sunt infiniti in tēpore.

¶ Qm̄ omne motū h̄z velocitatē terminatā necio: siue habuerit formā nāle siue nō: r. si r. oē motus h̄z operationē finitā in qualitate: cū omne motū habeat magnitudinē finitā: siue habuerit formā mālēm: siue nō: sed appropriatē h̄bitibus formā mālē: q̄ motus eoz est finitus r. abscissus r. vlr actio r. passio eoz. ¶ Carētib⁹ autē forma mālī appropriatē q̄ motus eoz: r. vlr actio r. passio sunt eterni: r. q̄ corpus celeste est motū necesse est vt habeat velocitatē terminatā r. vlr actionē r. passionē terminatā fm̄ q̄litate. Et q̄ nō h̄z mālē formas necesse est vt actio r. passio eius sint eternę. ḡ nō est in eo potētia finita vt moueatur vel vt moueat: ex quo ptingit p̄dicta qd̄ r. est quō inueniatur eternū in quo sit potētia ad corruptionē: r. qd̄ terminatū est in p̄mo tractatu istius libri. s. q̄ ha-

bet potētiā finitam p̄p̄ suā actionē r. passionē: nō intēdit nisi quo ad suā qualitatē. s. q̄ actio ei⁹ r. passio sint finite in vigore. ¶ Et causa eius est: q̄ est finis in magnitudine: r. propter hoc determinauit q̄ actio eius est finita: qd̄ ideo est: q̄ est finitum in magnitudine: r. cū istū nō possunt distinguere finitus in qualitate a finito in quātitate r. in tēpore accidit eis ista perplexio. ¶ Et p̄pter hoc opinandū est q̄ corpus celeste est simplex nō cōpositū ex materia r. forma: r. q̄ forma que mouet nō est materialis oīo. Et cū ita sit determinatū est quō Aristot. de orbe. d. q̄ si in eo essent plures stelle essent in labore si omne corpus h̄z potētiā finitā. ¶ D. o. iam ḡ cōpleuimus sermonē de stellis r. quō mouent̄. i. q̄ sunt fixe in orbi: bus: r. orbes mouent̄: r. quā subam habēt: q̄ sunt nature quinte: r. de figuris: q̄ sunt sperice: r. de locis. i. q̄ causa diuersitatis motū eoz est fm̄ diuersitates ordinis situs. s. earūz adinuicē. Et pōt intelligi qd̄ iā declarauit situs earum cum dixit q̄ considerauit lūnam r. inuenit ipsam eclipsare mercurium.

¶ Tractatus tertius.

Cap. I.

Eligū autē de terra est dicere vbi extat posita: r. vtrū geseentium est aut motor: r. de figurā ipsius. De positioē qd̄ igit̄ nō eādē h̄nt oēs opinionem: s̄z plurib⁹ in medio poni dicentib⁹ quicūq̄z totūz celū finitū esse aiunt. Cōtraria qui circa Italiā vocati pithagorici dicunt. In medio quidē. n. ignē esse inquit: terrā aut vnā astroz exītem circularit̄r latam circa mediū noctem r. dies facere. Adhuc autem oppositam aliam huic astruunt terram quam antichrona. i. terras aduersas nomine vocant. Non ad apparentiā rōnes r. causas querentes: sed ad quasdam rationes r. opiniones ipsorum apparentia attrahētes r. tentantes adornare.

¶ Volumus modo dicere de dispōne terre r. perscrutari de ea r. de loco eius: r. vtrum sit quiescēs: aut mota. Dicamus ḡ q̄ antiqui diuersi sunt in loco eius: r. oēs dicētes q̄ celum est finitus: dicunt terram esse positam in medio. Pithagorici autē habitantes Italiā cōtradicūt illis q̄ ignis est positus in medio: r. q̄ terra est stellarum vna: r. reuoluitur circularit̄r: r. ex motu eius circulari finitox r. dies: r. faciunt aliam terram quā vocant antengamonani. Et dicunt hoc r. opinantur: quoniam non querunt cognitionem causarum rerum r. sermonum in eis ex visu. ¶ Sed mutant visū fm̄ suam voluntatem: deinde laborant in confirmando illam voluntatem.

¶ Dicit volumus dicere de dispōne. i. de figura terre r. perscrutari d̄ ea. i. d̄ suā nā: r. vtrū sit ge-

¶ Cōp̄ celeste ē simplex nō cōpositū ex m̄a r. forma. ¶ Des. s. c. 3. r. p̄mo c. 20. r. quēibi.

Solo prime qōis.

¶ Laboris i aialib⁹ est vt addat potētiā moti sup potētiā motoris: de h̄ vid̄ s. p̄p̄. 78. r. 79. s. c. 2. ca. de s̄ba orbi.

Solo secū de qōis.

¶ Temo orbi est q̄ vnū aial. ¶ Des. s. c. 4. r. 12. mēta. 4. 4.

¶ Aial ligatū r. nō ligatū nō d̄r vnū nisi eguocet. ¶ Des. s. c. 60.

Solo tertie qōis.

¶ Corpora celestia h̄nt potētiās finitas i quātitate infinitas i tēpore. ¶ Des. s. c. 65. r. 66. mēta. 4. r. 6. p̄p̄. 79. r. 80. s. c. 8. s̄ba orbi.

¶ Des. s. p̄p̄. 78. r. 79. s. c. 2. ca. de s̄ba orbi.

¶ Des. s. p̄p̄. 78. r. 79. s. c. 2. ca. de s̄ba orbi.

¶ Des. s. p̄p̄. 78. r. 79. s. c. 2. ca. de s̄ba orbi.

¶ Des. s. p̄p̄. 78. r. 79. s. c. 2. ca. de s̄ba orbi.

De celo 7 mundo

fce aut mota. s. totu. ¶ Deinde incipit dicere opio-
 nes antiquoꝝ de loco et q. opio remouissima i ter-
 ra est dicentes q. non est in medio z remouit circa me-
 diu cipeit dicere fimonẽ q. z opit q. ois q. dicit de
 eis est finiti. i. celi. et spica dicit terra est in mo. ¶ Ad
 d. pithagoria aut et q. pithagoria dicitur opio
 antigor z dicit q. ignis est opit in medio. v. q. ipi
 opinant q. hoc q. celi sit spericu. v. et hoc q. dicit
 q. terra est aliq. hellaz. q. q. mouet circa mediũ
 q. non opinabit terra est mo. circa sei. fm. ptes re-
 manentes fm. le tunc v. dicunt aliq. antia: vñlus est q.
 opinabit q. helle mouet cu. eo q. terra mouetur
 pter motu diurnu. que attribuit terra: z diuerunt
 q. et motu q. fit noz. vñ. ¶ Et intẽdit f. q. credo
 q. q. mouet f. totu i circulo: appert et q. facit
 altera terra opposita: ipsi opinant q. in circulo
 sup. que mouet terra: altera terra opposita situr q.
 mouet motu equi. ¶ Et forte opinant b. p. m. cli-
 pesq. aliq. p. q. imaginari hoc p. ecliptes solis z
 lune. Et vñ p. solum imaginari ocsiones antia: z
 nec perficere cas cu. no sint famole apud. noscitur
 apud q. ¶ Ad d. cam p. quã accidit illis boi. pa-
 rtes fimonẽ q. sunt q. opio. q. dicit hoc q. opia
 z opia: hãc opione: nõ qñr et q. et q. sit considera-
 uerit de cas re: nõ qñr vñ illud q. dicit fit vñ
 uenit illi q. non sentit apud. s. q. voluit pban. feli-
 bia p. sua opione: q. videtur cu. zia sua opio-
 bus attribuit b. erroz. fenzus: videt q. sermones
 vñ sit verozes q. fenzibiles: vñ eo. inreio nõ
 q. querere ipis veritate: s. verificare sua volutate.

Opiones an
tiquoz imagi
nar possum?
et non pñcere
eas: qz n̄ sūt
famosæ apud
nos sic apud
Æz. 3. dē p^o
de aia. cō. 26.

Donorabilis
simo debetur
nobiliō loc⁹.
Idē, c. 24.

Consultis aut vtriusq; alijs videbit nō oportere terrę medijs regionē assignare sumētib; nō ēre appenētib; fidē: s; ex rōnib;. Hōnorabilissimō n. p. utq; puenire honorabilissimam existere regionē. Est autē ignē terra qdē hōnorabiliorē terminus autē iter medijs: extremi autē r. medijs terminos. Quare ex his re cogitaret nō putat i medio tere poni ipas s; magis ignis. Adhuc pithagorici qdēz pp maxime puenire feruari pīcipalissimū totius. Adēditi autē est tale. Jouis carcerē nō mīnant hanc habentem regionem igni.

Ceterij ples antiquoz dicunt hoc ē qd isti
dicūt: t nō ponit terram in medio: qz cōfir-
māt finone iuz q vltimoz ē: rōne: s; q
burdā fmōib; antiquoz: q opinabant q oē
nobile zcē in loco nobili: t q ignis est nō-
bilioz terra: t q finis loci ē nobilioz medio:
z q vltimz mediū mūdi ē finis. Et ex istis
modis quoz dicitur rōcinant: t nō conce-
dunt q terra fit iuz in medio orbis: s; ignis
est positus in medio orbis. S; ē pitbagorē
ei dicunt pp hāc cāz quam nos dicimus: qz
ignis est in medio: qm res nobilis pfnāda ē
qua nīl est nobilioz. I. ignis: z q medium
est cōseruans res: quapp antiqui vocabant
ipsum genus equale. s. locum quietis.

73 ¶ Cū. d. q. h. opio attributa ē pitba^{ci}. d. et q. ples an

ti quoque uenerunt in eis in B: et quid accidit eis quod accidit pueris? s. q. nō affirmat opines: neq. et sensu neq. et rōne? p. pponit filii sup. et tē. (C. d. r. n. n. e. c. p. o. p. i. a. n. t. B. q. o. i. s. r. e. n. o. b. i. l. i. t. e. q. d. i. c. i. t. q. r. e. s. n. o. b. i. l. i. t. e. d. s. c. i. l. o. c. o. n. o. b. i. l. i. t. o. r. i. s. i. g. n. i. s. e. n. o. b. i. l. i. t. e. t. e. r. r. a. q. i. g. n. i. s. d. s. c. i. l. o. c. o. n. o. b. i. l. i. t. e. s. q. d. i. c. i. t. q. r. e. s. n. o. b. i. l. i. t. e. m. u. d. i. q. d. i. c. i. t. q. f. i. n. i. s. s. p. e. c. i. t. i. g. n. i. s. e. p. o. s. s. i. t. i. n. e. B. q. d. o. q. f. i. n. i. s. l. o. c. i. e. n. o. b. i. l. i. t. e. m. u. d. i. i. u. e. n. i. t. i. n. s. c. r. i. p. t. u. r. a. e. i. t. i. s. v. a. r. i. e. d. i. c. i. t. e. n. o. b. i. l. i. s. s. i. m. i. m. u. d. i. c. i. t. m. u. d. i. q. d. o. i. u. s. q. f. i. n. i. t. i. o. b. e. e. t. f. i. n. i. s. i. c. e. t. e. r. r. a. i. n. e. l. i. t. i. m. u. n. d. i. i. n. a. i. g. n. a. f. i. n. i. t. e. e. t. e. r. r. a. (C. Et q. r. o. p. t. u. r. b. i. a. g. i. c. i. t. e. p. p. i. n. q. u. i. i. r. o. n. t. d. r. p. u. r. b. i. a. e. t. d. i. c. i. t. q. p. p. h. a. c. c. a. s. e. t. i. r. p. t. u. r. b. a. g. i. c. i. t. e. r. e. c. i. n. a. n. t. r. o. n. p. p. i. n. q. u. i. r. o. n. t. a. n. n. q. u. o. q. u. e. r. d. i. c. i. t. q. e. t. i. g. n. i. s. e. n. o. b. i. l. i. s. s. i. m. i. l. i. e. n. t. u. s. q. d. p. u. a. r. i. t. q. d. e. i. n. l. o. c. o. p. u. a. r. i. o. r. i. t. e. r. o. p. u. a. r. i. o. r. i. t. e. m. u. d. i. t. o. r. i. s. q. d. i. g. n. i. s. e. i. n. m. e. t. o. r. n. (C. Et i. s. t. a. r. o. e. a. l. i. a. p. a. a. n. n. q. u. e. e. n. i. p. o. n. e. b. a. t. i. g. n. i. m. e. p. p. s. u. a. n. o. b. i. l. i. t. a. t. e. q. n. o. b. i. l. i. t. o. r. e. d. s. c. i. t. n. o. b. i. l. i. t. o. r. i. t. e. i. t. a. p. o. n. e. b. a. t. p. p. s. u. a. p. u. a. n. o. r. i. t. e.

¶ **T**āq̃ medius simplr: sic om̃i: & q̃ magni
tudis medius: & reieris medius: & nāc. **Q**uā
vis queadmodū i aialib: nō idē aialis: & cor
porū medius: sic ep̃istimādū magis ē circa
totū celūz. Propter qd̃ hāc agit eam nihil
esse opz timere circa totūz: nōz adducere
carcerē ad cētrum. **S**z illz q̃rere medius q̃le
qd̃: & vbi aptus natus est eē. **I**llz qd̃. n. p̃i
cipiū qd̃ medius: & honorabilē. **L**oci autēz
mediū assimilat vltimo magis q̃ p̃icipio.
Qd̃ qd̃. n. medius determinatū est: qd̃ au
tēz determināz finis. **H**onorabilis autē p̃i
ncipz & finis q̃ finitaz. **H**ec quidē enī matē
ria: hec autē substantia confidente est.

Et dixerunt si quod ignorabatur: quod est medium.
Abiediu. n. simpli b. duobus modis: b. c. n. s.
de medio corporis et magnitudinis: et de mo-
dione. Isti autem dicuntur media quia in mo-
do. Hos autem dicimus quod media aialie et me-
dia corporis non est idem: et sic opz non intelligit
de toto celo et. Et pp hac c33 qua diximus
et non debet dubitare in dispo ne totius: neqz po-
nere certum custodiam allaz reru. Sz opz non
piscitur de q. lrate medij: et q. media neta
rio est primu et nobilius. Abiediu. x. loci
v. esse vltimu non primu. Abiediu. n. est
terminatur: orizon aures est terminans.

¶ Et dēclatū fīnōne q̄ idupit eos ad credēdū q̄ ter-
ra nō ē in mēcepit oēstruere illi. ¶ Quāto .n. eoꝝ est
fundatū sup̄ gēnē. p̄pōnes. ¶ Quāto altera ē cōis
duobꝫ op̄ionibꝫ. i. d. q̄ nō ē nobilit̄ terra. ¶ Et
est q̄a vrbēban̄ antecessores p̄tagibozicos loco
illꝫ. i. foices q̄ nobilit̄ ē est in loco nobilit̄. ¶ Et
tia q̄a vrbēban̄ p̄tagibozici q̄ nobilit̄ ē esse in me-
dio. Et be trēs p̄pōnes ꝛedūbā ab Ari. ¶ Quarta
r̄ s̄ sūt q̄ mediū mūdi ē nobilit̄. r̄ q̄ mediū mūdi ē
p̄seruatiū. r̄ ex his duabꝫ p̄pōnibꝫ. d. h̄. q̄ cecidit
corruptio in bunc fermonē. mediū dicat equū.
cecaligū. n. d. de medio mundi. aliq̄d de medio q̄
eligat a nā. nobilit̄. ¶ Et iō. d. q̄ ignorabāt d̄ me-
diū cūc

Womans
or e p
finis &
runt.

Termin
notulor
minut
postio
nante
minut
for'adr
Ydē.2
natio
So.7.4.
Cō.23.7.

74
a. Illme
põnes
tur ab
v3. q
nobili
raz q
us dze
bilion
q nob
eē i me
vid. 2
ne. t. c
scda vi
li. text
96. t. c
tertia
p scda
in. 3. d
aialui

De loco qđē terre hāc qđā hñt opinione. Sitr autē ⁊ de māsiōe ⁊ motu. ¶ Non. n. eo dē mō oēs suspiciant: sed qđq; neq; in medio poniaunt ipaz moueri in circuitu circa mediuz putāt: nō solū aūt hāc s; ⁊ anticebo na. i. aduersam terrā: quē admodū diximus prius. qđuidā vī ⁊ plura corpora talia ptin gere ferri circa mediuz nobis inuestigata pp obiccionē terre: pp qđ ⁊ lune eclipses plu res q̃ solis fieri iquirit. Latōz. n. vnūq; qđ occultare ipsam: s; nō solū terrā. ¶ Mī. n. nō est terra cētruz: sed distat per hemispherium ipi⁹ totū: nībil. p̃hibere putāt apparētia ac cidentē sitr nō habitātib; nobis in cētro: quē admodum ⁊ si in medio eēt terra: nībil neq; nunc facere māifestuz p medicatē distans ab bis que diametri. ¶ Quidā aūt ⁊ postā in cētro dicunt ipsaz renouū ⁊ moueri circa eum qui per vniuersum extēsus est poluz:

¶ **C**adē cōplem^{us} itā dicere opōnē antiquoz de lo- 75
co terra: opōnē i. dicētis q̄ ē i medio r dicētis terrā
eē eē me^{um}: r mō volum^{us} dicē d opōnib^{us} eoz d mōta
r q̄re. ¶ **G**. d. g. d. n. dicūt q̄ terra ē tē. i. dicētis au
tē q̄ terra nō ē i mē: dicūt q̄ mouet circa me^{um} ficut
stella. **D**. dicūt **B**. tē i dicētū q̄ terra mouet circa
me^{um} cū altera terra q̄ et oppōit. **G**. d. n. dicūt q̄ po-
te est q̄ ples terre sint files buic terre morte circa me^{um}
sic istas latē nos q̄ ista terra distigunt nos ab illis
ita q̄ ista nō ē illa q̄ fac mōta circa me^{um} tñz q̄ oēs il-
le terre: **B** irēdebat cū. d. r nō fā **B** ista terra tñ tē.
i. q̄ tota terra mouet circa me^{um}: r q̄ buic pōti p̄m
get vt de circulo signoz videat eē maior ps oculata
mediate r nō appat ex stellis nisi q̄ sunt in mōz
femicirculo. dicūt exculando q̄ q̄stis terra nō sit
in cētro: tñ nō p̄bit ex stelle videant. i. sex signa q̄
sunt in medietate orbis dclūsiois vl dclūi cū sint re-
mota a femirculo: sic eē sup terrā. i. in cētro r nos
magis viciniātes alteri duoz poloz q̄ reliq̄. ¶ **E** t i
ēdebat q̄ dicēs terrā eē i medio q̄ i oib^{us} bitatōib^{us}
appet femirculus signoz q̄stis bitatōis sine vici-
mōz vni poloz q̄ reliq̄: cū nos nō habitem^{us} in ipo-
cētro. **E** t cā illi^{us} ē q̄ ista q̄stis quaz facit diuersitas
poloz i p̄pitate r i lōgitudine nō ē sensibilis re^{us} ma-
gnitudis orbis apud nos: ita q̄stas f3 quā circulus
terre egrediat^{ur} a cētro fmi nos nō facit vt videat^{ur}
de signoz circulo min^{us} q̄ medietas r re^{us} orbis. ¶ **E** t **B**
irēdebat cū. d. r dicūt q̄ si terra nō ē cētrū tē. i. r cūz
narrant opōnē dicētū terrā eē motā circa cētrum
narrant fmi dēs dicētū et cā eē motā i cētro: dicētis
enī terrā eē motā f3 to^{rum} nō dicūt nisi istos duos mōs.

C Similiter autē ⁊ de figura dubitabif. his quidē enī videt esse ſperica; his autē lata ⁊ figura tympanilis. Faciūt autē argumētum: qz occidens ⁊ oriens ſol rectā ⁊ nō circularē occultationē videt faciē a terra tōq̃ opoſiteret: ſiquidē ſperica eſſet circularē fieri a terra abſciſſioneꝝ. Nō attendentes elon-

alia lre
astro

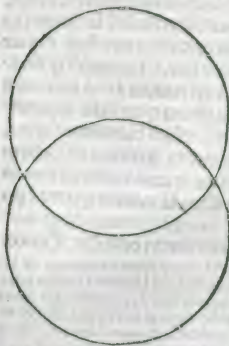
Donat
: c
nis
m,

Terminão e
nobilior ter-
minato: qz p
posito termi-
natio ad ter-
minati eñfic
for ad mām
Idē. 2. d. ge-
neratioe. t. c.
50. t. 4. ce. 1.
cō. 23. 2. 35.

4
Intra
neo
r ab
q. i
bilie
q. n
os
ion
nob
i me
3. 2
t. co
da
ter
6. 4
tia
feda
3. de
illu.

De celo 7 mundo

gationem solis ad terrā ⁊ rotunditatis magnitudinē: q̄s in apparentibus paruis circulis recta videt̃ a iōge. Propter hāc quidem ἔστι phantasia nōb̄ ipsos discedere op̄s nō rotundā esse molē terre. Sed adhuc opponit̃ ⁊ dicitur propter quicquid necessariū ipsam habere figuram. Et enī de motu ⁊ mansione dicti modī multi existunt.

Et dica
m^{er} q^d atq^{ue}
diuersi s^{un}t vt
dixim^{us} i figu
ra tre. Qui
dā. n. dicunt
q^d tra ē rotū
da spica: ⁊ q^d
dā q^d est lata
vt fig^{ura} t^{ri}an
g^{uli} cū fuerit
i pte pueri:
⁊ dicū q^d si
gnū h^{ab}et ē: q^{ui}
cum sol occi
dit ⁊ oriz la
tet a tra s^{un}t iō

gloridne nō s3 circularitate. Et sic et rotunda
dberet latere a fra33 circulari. Et dicitur b3 q
dimittit cogitat i rotunditate solis i magnitu
dine sue resolutiois: qz v3 et remoro loq3
vt accidit b3 p3 circulari q videt a remoris
plani z oportere eos vt opinaret q figura
terre et rotunda: et b3 dicitur de errore sen
sui3: z sic ponit eā cē rotundā: i3 dimittit
credere b3 et volunt confirmare suū sermo
ne dicēdo q figura terre et figura tympa
ni: pp quas figuram quiescit necessario.

[illegible]

supficie terre secat superficie folijs pp magnitudines
spere terre apud yllum: putaret folijs: cu circuli
lus magni fecat circuli parui appebit ille arcus ci
culi magni rectus et remotior: maxime et maxima
remotior: B non accidit in eclipsi folijs z lineaz: co
pora qz sit pinq in qitate. ¶ D. o. quedam modu
bi accidit circuli pui. i. cus fuerit abscisa a circuli
lis magnis: intedebat q bi hoc accidit sensui non dbe
re dicere q terra bi et folijs: dicere deberent q
bi et viuo folijs et hoc qz dimittit est a mathema
tica qm si ambulauerimus in sepestrone aut meri
die appebit felle q pui non apparebat. Et qz ortus
stellaz in ortibz dimittat pui pui posterio: et si ter
ra et eor plana tunc ortus folijs pui dimittit: ut id
cu eo et sup vltimū occidit. ¶ Et hoc intedebat
pui. o. qz eo vt non opinaret qz. z dbebat recipere
rōnes astrologoz in B z nō fidere i B: hñcū: nō
ipossibile sit vt iterō i sensu. ¶ D. o. si illi dimittit
tunc credere qz. dimittit dematōes doctrinales: qz
volunt firmare qz figura terre sit spica et ius gae:
figure n. qz terra nō faret i medio nisi qz figura ci
et talis: ppter nō potest dimittere aerem z sic de
fere ipius: vt si vey esset qz hoc esset cu i quiete ter
renō et cō necessarii vt figura eius eēt figura illa: qz
eius posterius seguit a ptozi. i. gae a figuraz: a poste
riori nō seguit pui. i. qz possit fuerit gelsen in
medio nō seguit nēcio vt figura eius sit latraz: hoc
si cōcesserimus qz i figura eius fuerit tympanica qz
o gelsen: ppter obestitū butius sermonis dimittit
qz contradiere cuiusqz possit contradicere ei.

¶ Desitare qđ igitur oibus necessarii suppe
nire: for: strā. n. irrōnabillo:is mentis est non
mirari qđo qđqz qđez pua particula terre sī
e lenata dimittat fēfz z manere non vult et
plus semp velocius. Totū qđz terrā quis
dimittat cū eleuauerit nō vtiqz fēfz nūc: aut
qđesere totū grauitatē. Sed adube vtiqz sī
quis laris particulas ipsi: aut cadere amō
near terrā: ferent deos: suz nullo resistēte.

¶ Bicamus nos vlr ꝑ opinionibz quas dī
perunt antiqui dicuntur in motu ꝛ gete ter
re ꝛ valde multiplicant. Illud autē in quo
oēs antiqui diuersificati sunt ꝛ dubitantes
opz nos dicere. Bicamus igit ꝑ dī hō mī
rari nisi bēat cognitiones diuinalē: qñ cō ad
cepimus pē parūqꝫ terre ꝛ elenauerit
eā: ꝛ dimiserimus eā: qñ nō stat i suo loco
neqꝫ figit loco aeris i quo dimiserimꝫ eā: sꝫ
bīcedit ad iferiꝫ. Et qñ magis illa pōter
erit maior: tāto magis erit velocius descen
sus. Et si aligz accepit totā terrā ꝛ dimise
rit eā stabit ꝛ nō recedet a loco suo: ꝛ nō ibit
ad iferiꝫ: ꝛ qñ figit dupler totꝫ grauiss mī
rū ē. Et bicamus ē ꝛ si hō accepit pē totꝫ
terre ꝛ elenauerit ipāz sup terrā: deide dī
miserit eā ꝛ fecerit eā recedere a suo loco:
anqꝫ ille partes cadant sup terrā: nō remā
nebit in suo loco aeris in qua dimittebatur:

neq; qesceat in loco sup quez cadet post q; partes recesserint: sed vadit ad inferius: cu; nihil prohibeat ipsam a descensu sempiter: no: dum aliquid non impediatur eam.

77 **C**u dixit opiones antiquoz in loco terre et getez et motu ei: figurat: icipit dicere q illud qd est magis desideratu et nāle magis est pscrutari qre terra fm totū gescit in medio: et ptes mouet dum nō impe diatur. Et d. Dicamus nos vtrū tē. i. qz sunt opiones corrupte dicētiū. s. qz terra nō est in medio: qz terra mouet fm totū. D. illū aut in q anag tē. i. qd ma gis difficilis et magis desiderata nālī est h quā dico: desideratu est. n. ab hoīe et ei mīz nālīter: et videt q opz nos pscrutari si nō habuerit cognitionem bruti: qm hō cognitio non desiderat aliqua cognitionem. **C**u d. demāuit qd eēt illud dīderatu: et d. Videm? enī q cū accepimus pte puz terre tē. i. et loca aeris in b cūlia sunt. s. qz lapis nō facit b in hoc loco tū: s. in oībus locis. Et videmus totā terrā in aliquo lo co aeris stare. Quis sit maior oī pte suaz prius: et ita est vt descensus maioris sit velocior in aere. Si igit nece est vt idē hēant iudiciū totū et ps terre: et sū lo ca aeris idē hēant tē. tūc nece ē vt aut terra nō stet in aere: aut ptes vbiq; stent: et hoc est vna qd d terra. **C**u d. scdāz qōne et d. dicamus etiā q si aligz acce perit ptes terre tē. i. et etiā est qd in hoc: qm nō vī q cū ptes pueniūt ad terrā q gescit in loco aeris cu; quo terra gescit: nisi si dixerimus q iste locus aeris hō aliq; ppuū: pp qd terra stat in eo: s. cū terra q est sub pte cadente recesserit: mouebit cū ista pars ca des ad inferius quousq; terra aliqua impediatur eā. Et si ista terra nō impediatur: mouebit et ad inferius illa ps ita q existimādū est q ptes terre hēant nāz et sem per moueri ad inferius dū nō impediunt. **C** Et hoc intēdit cū. d. et vadit ad inferi: i. s. existimat q semp vadit ad inferius: nō q hoc sit neūz in ptiibus.

Cuare stupere qd oībus merito scm est ob pbiām. Solones autē de hoc nō magis incōueniētes eē videri dubitationē mirabīl vtiq; aliq; hī qdē. n. pp hoc ifinitū qd dōz suz terre eē aiunt in ifinitū ipsaz radicātā eē dicētes quēadmodū renophōtes colopho nius: vt nō negotient qreter cās. Propter qd et Empe. sic obstupuit dicēs siqdē infi nite terre profunditates: et immēsus ether. Que p multoz ligūā dicta vane effusa sūt modicū totū intelligētis. Ibi aut in aq pont. hūc aut antiq;ssimū suscepimus smonez: q vlt dicere Thales mīlētū tāq; pp naratio nem eē manentē: quēadmodū lignū vel ali quid tale alēz. Et enim boz in aere qdem nihil natum est manere: sed in aqua.

Cu dicamus igit q b qd antiq; qrit de cā co gnitiōis istī rei: et est xā pbia. Dissolutio nes aut qd antiq; dicūt sunt inopinabiles: et dō oīs hō mirari plus qd de qōne. Quidam enī dicūt q pfundū terre et ei? iferi? est ifini tū: qz suū fundamētū est ad ifinitū vt ples

hoies dicūt. s. malaconēses. Empe. aut resi stit eis: et d. q iā exiuerūt et diuiserūt in mū do recte oclofioza mēdacīa cū dicunt terraz carētē pfundo: qz pāz cognoscūt de eēntia ipsī. Quidā aut dicūt terrā fundatā eē sup aquas et acceperūt istū smonē ex viro anti quo et est Helus de ciuitate hēmoz. et q ter ra natat sup aquā vt lignum: et est sile sibi. li gnū. n. non figit sup aerē sed super aquā.

Cu dicit q oēs cāc quas antiq; dicūt in gete terre sūt ipoles. qdā. n. dicūt q cā in gete terre est: qz est ifini ta: quapp nō hōz locū ad quē mouet: et q ipsa sustētat se. et Empe. resistit dīcentibus hunc sermonem.

Cu d. qd nō eadē rōne exīte de terra et aq su stinēte terrā. Heq; n. aqua nata est manere eleuata: s. in aliquo est. Adhuc aut quēad modū aer aqua leuior et terra aqua. Quare quō pōte est leui? magis deorsum pōni gra uioz fm nām. Adhuc aut siqdē tota est na ta manere i aq: palā qz et ptenlaz vnaque qz ipsius. Hūc aut nō videt b scm: s. qlibz particula fertur in fundū et velocius maior.

Cu opz vt dicat dicētī hūc smonē vtrū dī cat de terra et de aqua deferēte q sit idē: aq nō figit in aerē s. stat sup aliq; deferēs ipz. Et dicamus et q aer est leuior aq: et aqua terra: et si ita sit quō leue ē sub graui. Et dī camus et q si tota terra pōt stare sup aquā: nece est vt quēlibet ptiū eius ster sup aquā: s. nō videt hoc: s. qd qz ps est terre si pō si ta fuerit sup aquā descēdit quousq; pueniat ad pfundū aq et qto magis terra fuerit ma ior tāto velocius descēdit ad pfundum.

79 **C**u d. opinione dicētis q cā in gete terre est: qz est ifinita: et opinione dicētis q cā in hoc est q natat super aquā. s. sermo dicētis q causa in hoc est: qz est ifinita est pmo nō nālī: qm si fuerit cā erit cā acci dētalis. Et etiā declaratur est q est ipossibile vt cor pus ifinitū sit neq; elemētū neq; aliud: et pp hoc nō voluit dīcere hūc opioni et dīxit secūde. Et d. opz igit vt dicat tē. i. in pmo debemus dicere eis q hoc qd tu dicis de terra et de aqua debes dicere: aq enim est ita grauis sicut terra: ita descēdit in aere sicut ter ra: qre igit magis aq q terra defert et figit in aere: et nō descēdit: et h est dīctio vera: qm qm trāsmutat in aquā. **C**u d. scdāz dīctionē et d. dicamus tē. i. et hoc qd d. nece est eis cū cōcessus fuerit q aer leuior est aqua: et aqua terra: et forte posuit hic positionē do nec declararet dispositionē de graui et de leui: et vide tur q hoc sit magis apparēs in aere et aqua q in aq et terra. Videt. n. q aq mouet in loco aeris gescēte aere in loco suo: et mouet aer in aq ad ei? supficiē vbi fuit aq: aer igit est leuius in aq et aq grauius in ae re: q aer est leuior aqua: terra autē mouet i aq sicut aqua in aere: si igit hoc qd sentimus esset in suo loco nālī et nō eēt in eo violētū: tūc neūz est vt dispō aq cū terra eēt sicut dispō aq cu; aere. Et sū si fēnter

De celo 7 mundo

Fvas cupreum supra
tate cupri ve-
ro descendit
in aqua.

80 ¶ **U**lti demare in B cap cās qñ quā accidit nō
errore: qñ illi hoies fecerūt 3 vitatē: querūt fm
fine vtiutis in disputatiōe: vt 3 fine fm posse i
disputatiōe nō 3 fine pō demariōe: finis aut pō
hoies in disputatiōe et vt cū de aliq̄ querite fm nō iueni
et dīctōne: tūc statim ip̄s: hoc aut fm ip̄as pō
tētiā disputatiōis q̄ firmi: aut 3 ip̄s disputatiōes
q̄ debili: ¶ Et hoc q̄runt 2 cō: nō inredēt qñ
querit de talibz p fine fm possē nāliū nō fm fine
rem in se cōgnitiō pfecta in pluribz rebz nō et nisi fm
in se cū in possē hoies vt veniat ad ip̄as p demariōe.
fm rem fin itē: hoc q̄ dō q̄runt fm fine fm posse
inredēt in pō disputatiōis qñ fm potētiā demariū.
2 cō: nō ad fine qñ inredēt nō ad virtutis finis
demariū: qñ finis illi virtutis demariū et finis
qñ finis: finis aut virtutis disputatiōe et finis qñ finis
3 disputatiōe: nō fm qñ nō: qñ finis potētiā disputati
ueant et inter duos: aut inter hoies 2 se: cū fuerit
inter duos: firmat cū aduerfariū nō poterit dīc
re: cū fuerit inter hoies 2 se: firmat cū nō iueni
t dīctōne. ¶ Et b̄ inredat cū dō fm loquen
re: cū in tñ pferant fm q̄ aduerfariū nō pōt cō
radicare: Dico igit et fm potētiā disputatiōis: nō
fm qñ nō: s̄ si f aliquo fuerit pferatutis in se dō
nō nō iueni t dīctōne cū firmare rem fm suā
potētiā disputatiōis fm rem in se. ¶ Et hoc intē

Cognitio p
fecta in pluri
bus reb⁹ n̄ ē
nisi s̄z q̄ est i
posse hois: vt
veniat ad illā
rē per dema
strationē n̄ s̄z rez
in se. Idē. s̄.
tex. c. 60. 2c.

Er cop
drius
spens
cudens
spens
fuit cal
accus
Idem
co. 77.

Coluimus igitur reuerti z dicere q piba
goriciz z Democri. dicit q latitudo figure
terre est ea sue getis: qm no abscondit aerz
quiescit sup eo: s natar sup euz z facit alia
compozata que figurē z statit z nō mouē
tur a ventis z sic facit terra sup aerē nō est
sub ea. Her. n. nō hys a quo creat z sic qesit
terra sup ipm z statit per accidit aque cuz
sue rit in vale qd b fuscām z est ferens aquaz.
Et pfirmat sūsi sermōnes p multa signa z q
aer pōt deferre perodosys cū fuerit retētus
z qesit z stat. Si igit terra nō eēt lata z eēt
retēta sup aerē nō statet sup ipsum.

E hoc est opio tertia. **S**iti enim dicitur qd cause in gete terre sunt due. Quaz una est qd lata est terra: quapp nō pōt diuidere aerē & sic natat sup ips. Sēda est qd aer nō hz locū ad quē transiret sicut accidit aque in illo vase: & firmat hoc ppter hoc qd apparet de po tertia aeris p hoc qd defectu poderolum qui fuerit cō strictus: & nō habuerit locū ad quem transiretur.

Quālis manifestio non latet quod ea q̄ his
que dicunt: s; magnitudo magis. Propriet
coarctationis enī nō hīs transitū aer manet
pp magnitudinē. Adfuit autē aer et eo
q; a magnitudine cōprehendit multa terre.
¶ Uare hoc quidē existit z si sperica quidē
sit terra: tanta autē fm magnitudinem. Ada
net enī fm illoz rationem.

¶ Dicamus

Totaliter aſſe ad ſe dicētes de motu non
de parte ē dubitatio ſz de toto quodā r oī
A principio. n. determinādus vtrū eſt aliq
corporibus nā motus aut nullus. An nā q
dē nō eſt: violentia aſſe eſt: qm̄ aſſe de his de
terminatus ē prius: q̄cūqz ſim ea que aderat
virtute habuimus: his vtrūqz vt exiſtētib⁹.
Si. n. nullus nālis mor eſt ipſoz: neqz vio
lētus erit. Si autē non eſt nā neqz vi: totali
ter nihil monebit. De his enī qz neceſſariū
accidere determinatum eſt prius.

¶ Cū declinut q' oē corp' nāle recta'z vim effomū sēp
o' h' h' motū nāle' vult declare et q' o' h' h' geret'z. d.
¶ sicut nālia ponit q' necē est q' corpa nālia hūi mo-
tū sic ponit q' necē est vt corpa nālia habeat gerē
nāle in eis que nata sunt moueri z gēscere. Dicitur ē
eniz in diffōne nāe q' est principū mortis z quiescē
z signū ei' est q' finis mor' in illis q' nata sunt recte
moueri ei' gēsz q' mor' est duobus modis nālis z
violētis. ergo z quies etiam erit nālis z violētis. qm

a Impotē ē
v qđā corpā
nātia hōibz
motū ppeius
t qđā nō cor
porū. n. nātia
ē nālī cor
mō. Sed vīd
opp^u. 2. pby
c. 3. t. p. c. c.
s vbi qđ q nā
nō cōdes mō
dē de oīs cor
porūb^u cōdes
mō. t idē vīd
2. c. 3. t. 7
vbi pby q ali
gati t n līga
tū nō dñr vñā
nīfī equocēfī
cut n dñr cū
motus nīfī eq
uocē.

8. nāles po
nūt nāz ē c
nātia qđ sit
notus per se.
3d. 2. pby. c.
5. t. r. c. 6. t.
pby. c. 5. t. 9.
pby. 15.

9. Bōtō vīo
lēp^u nō īclīfī
nīfī n respcū
nālī lēp^u p by
p celī. 14. t q
lōtē t pmo de
aīa. 40.

84. d Sic nālī
pōit q corpā
nātia hōit mō
tū nālī ē p
nū q hōit cō
dē nālī n hōī
q apta sē mō
uerī cō gesecc
pōit p pby.
t. c. 28.

De celo et mundo

In oi corpe
simplici qd
recte mouet
e motu nullo
et violento et
quiete nullo
violento. Id est
pno de nia
to. 40.

est hoc in oi corpore simplici qd recte mouet. ¶ **D.** d. si iueniat motu nullo et si aliquid moueret motu nullo ipse est ut ille motus eo sit violentus et erit ges exis qua hz in loco in q mouet nullo et si fuerit nullo violenta et ges in loco in quo mouet violenta erit nullo nullo. ¶ Et voluit deinfare qd si dixerim terra moueri ex circuleria ad mediu nullo mece est vt ges eius extra mediu sit violenta et si a medio mouetur violente vt apparet necesse est vt ges ei sit in eo nullo sit si non non habebit quietem naturalem oino.

¶ **Quare** si violentia nullo terra manet et venit ad mediu lata pp circulyrationes. ¶ **Qes. n.** cam hac dicunt ex bis q in ligdis et circa aerem accitib. In bis eni semp ferunt malora et grauioza ad mediu gyrationis. Propter qd gyrationes et terra oes quotquot celu generat ad mediu venire dicunt. Quia aut manet qrun cam: et dicunt bi qd hoc mo qm magnitudo et latitudo ipse est. Id est que ad modum Empe. celi latitudo circulyposita et veloci latitudo terre latitudo phibere: que ad modum aqua in cyatis. Et enim bec in circuly cyato lato multoties ad inferi facta: nisi non ferf deoz sum nata ferri deozsum: pp eadem cam.

¶ **Et** si ita sit terra est pmanes et stas violenta: aut vadit ad mediu et stat illic pppter rotunditatem. Quia oes pueniunt qd ca getis terre e rotunditas: et dixerit qd viderunt hq d accitit in humo: hz et aere. Corpa. n. graua et magna exstia in aere aut in aq mouetur ad suuz mediu pp reuolutione aque et rotunditatem aeris. Et id qd dices qd celu e gnatus dicit qd terra est posita in medio: et qd terra expellit ad ipm pp velocitatem motus celi. Et si qrebant cam getis ei in medio. Et qdaz eo d dicebant hoc mo. f. qd ca quietis terre et stat est ei magnitudo et latitudo: et qda dicunt qd ca getis terre et sue pmanetie est motus celi: vt Empedocel. Is eni dixit qd celus mouet circa terraz motu veloci valde: quapp no mouet vt accidit de aq exstie in vase. Aqua. n. reuoluit iter vas et cupru exstia in aq no descedit inferius pp cam hac. f. reuolutione aque qd cupru sit nati descedere.

¶ **L.** d. o. opiones antiquoz in gete terre et ppones ex qd scit error ois eo: i h cap vult dices in q conue mte et in q dicit. ¶ **Et** d. e. si ita sit et. v. p. e. qd eo cor pus simplr qd recte mouet hz motu nullo et gete nullo. ¶ **D.** d. et terra stat violente et. i. a terra si gescit i meo violente et mouet ad ipm violente: si alige h dixerit aut mouebit ad meo violente: et gescit in iplo violente: pp reuolutione orbis. Reuolutio. n. orbis nata est fa cere vtrius. ¶ **D.** d. o. es. n. pueniunt et. i. dicit et qd re puto pter dicere qd ca getis ei in medio e sua latitudo. ¶ **D.** d. et h dixerit: qd videbat et. i. a dicit hac cam ex h q videt qd corpa graua cu eycum in buido et

fuerit aliqd reuolues qd reuoluit ea ab extrinseco: vt aq et aer expellet ad mediu illi buido: statim illic pp motu circulari. ¶ **D.** d. et pp h. d. o. is dices qd celu e gnatus et. i. a. d. qd terra mouet ad meo pp reuolutione: et. d. o. is. d. qd celu e gnatus: qd ipole e h dicere nisi facies celu ee gnatus: ipole e imaginari tale ex pulsione et statu dicere celu no ee gnatus. ¶ **D.** d. n. violente ipole est vt sit eterne. ¶ **D.** d. o. is qd ca getis et. ex h fmo e apper qd oes videbat qd ca expulso ista ter re est reuolutio. ¶ **D.** d. ueritab in ca getis. Quidam eni ponebat cas in h ipaz reuolutione: qd vtriusq. f. et reuolutione et latitudine et magnitudine: et fm h no dicit sibi h qd. o. es. n. conueniunt et. et hoc qd. o. post: s. cam querit getis et. i. a. d. dices hac finonem ponit statim cu reuolutioe ista cas scdm. ¶ **Et** forte p hoc qd. o. es. n. pueniunt et. i. dicit. n. pter dicere qd ca in gete ei est latitudo et sicut pter dixerit: et h aparet ex fmo e corpa: qd oes conueniunt in h qd ca motu terre ad mediu est reuolutio. Ca aut sue getis qdaz ponit latitudine in: aut cu reuolutioe: qdaz vo po nunt eade cas. f. reuolutione in motu ad mediu et in gete in medio. f. Empe. et dices opione suaz. d. d. dicit qd ca pmanetie terre est motu celi: vt Empe. ¶ **D.** d. o. is Empe. et. d. dicit. n. qd celu mouet circa terraz circulyquaz et. i. a. qd ca in gete terre in medio e velocitas motus celi: et aere velocitas qd circulariter mouet p motu ei: qm pp vigore motu in reuolutioe ipedit terra vt diuidat ips p sui pducit: vt descen dat et recedat a medio vt accidit in vase pleno aq: cu in eo fuerit corpa pderosuz: fuerit motu in reuolutioe fortiter: qm illud corpa stabit in medio: manifestu est qd ca expulsois illi corpa ad mediu et sui stas no est in comisi fortitudo illi aq in reuolutione. Et isti qd fingit qd sit accidit terre cum aere: et si ita esset tuc motu terre ad mediu esset violentus: aut quies eius in medio esset violenta.

¶ **Qua**uis neqz gyratione phibente neqz latitudine s. supueniente aere alicubi feret. Ad mediu qd. n. si violentia ferf et manet violente: fm niaz aut necit ee aliqua ipse latitudo. Hoc igit vix sursum: aut deorsum: aut alibi est. Et sic. n. quada necium. Si aut nihil magis deorsuz qd sursum: aer aut qd sursum no p bibeat ea que sursum latitudo: neqz vtrius qui sub terra phibebit ea q deorsuz. Et ad eni eozude necium esse eas eisdem.

¶ **Si** camus mo qd velocitas motu orbis: ante latitudo terre no ipeditur motus terre: deide ex aere sup ipaz: qm tunc mouebit ad que da locop. Quia si motu eius ad mediu fuerit violentus et ges ei fuerit violenta: necio ba bebit locu nullo et motu nullo. dicat igit vtrius sit fm sursum: vel deorsum: qm necit est vt babeat locu. Si igit deorsum no fuerit dignius vt sit locu eius qd sursum: et aer superior no phibuerit ipsuz qm moueat ad superius neqz aer q est sub ea qn moueatur ad inferius. Cause eni cofimiles et eadem causarum cofimilium.

¶ **Lum**

C Dicit qđ pñgit Empe. cū opinat̃ qđ reuolutio ē cā
mor̃ corpis grauis ad mediū terre: qđ nō pōt dicere
qđ de cā p̃ leuiss mouet a medio: qm̃ nō p̃t dare cāz
ex reuolutiōe ex quo vñt: ē qđ mor̃ nālīs ē qm̃ cāz
ei? nō fīt reuolutio. ¶ D. d. si igit̃ terra inata est rē.
pōt̃ itelligi qđ debem̃ et nos dicere cū dicim̃ qđ rota
ē dñe. sup. c. r. mun.

CAbduc aut ad Empe. illd vtiq; qd dicer:
qn. n. eling distabat seorsuz a lite q ca terre

De celo et mundo

Scda expō.

terra in totū inata est moueri nāliter ad locū: dicē
enī q̄ alie pres terre mouent nāliter ad illum locū.
Quo igit̄ erit idē loc⁹ pres et ton⁹? et intēdit̄ ē p̄ h̄ de
mōstrare difficultatē illi⁹ q̄onīs. Et pōt̄ itelligi q̄
cū manifestū est q̄ cū qdā pres terre mouet̄ ad me
diū nātr̄ in aere gēscēte. Manifestū est q̄ alie pres
terre inate sunt moueri oēs ad mediū si eēt̄ ex ips̄
et hec est expōitio q̄ si pueniētiōz hui⁹ loco.

¶ Sed adhuc neqz gyratione graue et leue
determinatū est. Sed prius existerib⁹ graui-
bus et leuib⁹: hec quidē ad mediū veniūt:
hec aut̄ sursum conant̄ ppter motū. Erat igit̄
et an̄ fieri gyrationē graue et leue q̄ qdō de-
terminata erāt: et qdō aut̄ quozus apta nata
erant ferri perferuari opz. Infinito. n. ente
ipossibile est esse sursum aut̄ deorsum. Deter-
minata aut̄ sub his graue et leue.

¶ Et dicamus et nēcio q̄ reuolutio et mor⁹
eq̄lis nō faciūt graue et leue: sed p̄ia corpo-
ra fuerūt graua et leua: et qdāz veniunt ad
mediū: et qdā natāt nō p̄ motū. Hecū igit̄
est vt qdāz corpora fuerūt graua et qdāz le-
ua ante q̄ eis accideret reuolutio. Et cū ita
sit opz nō p̄curari qdō corpora fuerūt di-
stincta ante reuolūtionez: et quomodo mo-
uebant̄: ipole. n. erat moueri ad supius aut̄
ad inferius: quoniam res cum nō habuerit fi-
nez ipole est vt illic sit: aut̄ ad supius aut̄ ad
inferius. Loca. n. nō inueniuntur nisi in gra-
ui aut̄ leui: sicut diximus multoties.

¶ Dicitur vicin⁹ et q̄ mor⁹ circularis nō facit graue
et motū ad inferi⁹: neqz leue ad supius: q̄ mor⁹ cir-
cularis sit cū grauitas aut̄ leuitas in corpib⁹ graui-
bus et leuib⁹. Sed grauitas et leuitas q̄ sunt cāe istoz
duoz motū in corpib⁹ simplicib⁹ existerunt anteq̄
mor⁹ circularis inueniret̄. ¶ Dicitur aut̄ q̄ legē ex h̄
dimisit p̄pōnes ex q̄b⁹ seq̄bat̄: et dicitur qdā veniunt ad
mediū et c. et p̄pōnes ex q̄b⁹ appet̄ sunt sic. Adiffe-
rētū est q̄ graue describit̄ q̄ illud ex quo fit mor⁹ ad
mediū: et leue illud ex quo fit mor⁹ ad supi⁹. Et mor⁹
circularis nō describit̄ altera istaz duaz. Descriptio
nū. q̄ mor⁹ circularis nō est p̄ graue neqz leue. Sed cā
pis mor⁹ ad supi⁹ et ad inferi⁹ est grauitas et leuitas. q̄
mor⁹ circularis nō ē cā mori ad inferi⁹: neqz ad supi⁹.
et q̄z be. p̄pōnes sūt manifeste dimisit ipsas. ¶ Dicitur
necesse. n. vt qdā corpa graua fuerūt et c. et cum hui⁹
plungat̄ q̄ grauitas et leuitas sunt nēcio existeret in
corpib⁹ simplicib⁹ vt appet̄: corpa simplicia apud
Empē sunt p̄ia motū s̄z ipa nēcio. q̄ qdā corpa fue-
runt graua: et qdā leua anteq̄ mor⁹ inciperet. ¶ Dicitur
cū ita sit et c. et cū p̄tingit̄ eis q̄ corpa graua et leua
erant an̄ motū celi: opz eoa dicē qdō fuit pole vt hec
corpora eēt̄ an̄ motū celi cū bis differentis et vtuti-
bus: et qdō ē pole eos hīc mor⁹ p̄sequētes istas virtu-
tes: qm̄ si fuerit an̄ corpa celestia: nō erit supi⁹ ne-
qz inferi⁹: qm̄ illic nō est finis in loco. Et cū supi⁹ nō ē
neqz inferi⁹ nō erit motus neqz grauis neqz leuis: leue
enī et graue describunt̄ sicut. d. p̄ superius et inferi⁹: et
cū nō fuerit mor⁹ nō erit graue et leue: cum nō erit

graue et leue nō erit corpus simplex p̄i⁹ corpore cele-
sti. hec igit̄ fuit sua intētio in hoc caplo.

¶ Plurimi qdē igit̄ circa eas has p̄santur.
Sunt aut̄ qdā q̄ p̄ similitudinē dicunt ipsam
manere: sicut antiquoz Anaximādroz. Anaxi-
gis qdē. n. nihil sursum aut̄ deorsum: aut̄
p̄sua latera ferri contingit̄: qd in medio col-
locatus est: et sit ad extrema se bz. Simul
aut̄ impossibile ad cōtrariuz facere motum
quare ex necessitate manere.

¶ Dicamus et q̄ fere oēs antiqui errauerūt
in cognitiōe istaz cāz p̄ totā vitā suā: et qdā
dicebat̄ q̄ terra est gēscēs p̄ suā equalitatē
vt Anaximādroz antiquus: et dixit opz rez
existē in medio remota ēē ab orizōnib⁹ equa-
liter: vt non moueat̄ ad supi⁹: neqz ad inferi⁹
neqz ad latera: qm̄ qd fuit h̄ ipole est vt
moueat̄ ad loca p̄ia. Et si hoc est ipossibi-
le stabit et quiescit necessario.

¶ Itē est p̄mo tert⁹ in gere terre i medio: et magis
sufficiēs: et istū p̄monē v̄ficat̄. Pla. et d. Ari. q̄ qdam
dicūt q̄ terra gēscit p̄ suā equalitatē. p̄ equalitatē
suaz distātiāz ab orbe p̄intēte ex oib⁹ p̄tib⁹: et rō ei⁹
sicut. d. est q̄ os q̄ res mota ab orizōne p̄intēte ipsas
q̄ inata est moueri ad ips̄ equaliter vt figat̄ illic in me-
dio: vt si imaginari fuerim⁹ corpa p̄p̄ia ferri posset̄
in cētro spere cōcaue adamāte: qm̄ tūc nēcio est vt
illud corpa p̄ter in cētro p̄ equalitatē attractiōis: cū sit
ipole moueri morib⁹. Sicut: ipole est vt fundat̄ et di-
uidant̄ sue p̄tes. ¶ Et ista opio differt ab opione di-
cētis q̄ cā et stat⁹ p̄ in medio est expulsiō ei⁹ a motu
orizōis: qm̄ in h̄z p̄ dicēs hāc opione ponit terram
hīc mori nāle et ponit suā gerē violētā. Dicēs aut̄
scdaz opione ponit p̄p̄ia violētā. s. mori ad mediū
et gerē in eoz: id hecopio ē magis sufficiēs cū nō cō-
tingat̄ ei ipossibilitas p̄tingēs p̄mo sermōni. s. q̄ mo-
tus circularis sit causa motus grauis et leuis.

¶ Hoc aut̄ decidit̄ p̄uasiōib⁹ qdē non vere
aut̄ p̄m. n. hāc rōne nēcio oē qdēqz ponat̄
in medio manere. Quare et ignis quiescit.
Qd. n. dictus est nō p̄p̄ia in terra.

¶ Et dicamus q̄ iste p̄mo nō est ver⁹: qm̄ si
ita eēt̄ necesse eēt̄ vt oē qd poneret̄ i medio
gēsceret in eo. Ergo si ignis poneret̄ in me-
dio nō moueret̄ oio: s̄z gēsceret. Sermo. n.
Anaximādrī nō est p̄p̄ius terre.

¶ Quia dicentes hanc cām opinant̄ q̄ cā geris terre
in medio est stitudo s̄ctiōis continētis circaquaqz
aut̄ equalitas declinatiōis ei⁹ in oib⁹ partib⁹. s. qz nō
declinat̄ ad partē p̄p̄ia: et h̄ est manifest⁹ ex p̄mone
eoz: et declinatio ignis est ad orizōne: et sit aeris. Lo-
tinget igit̄ q̄ ges terre in medio sit est p̄ equalitatem
declinatiōis nō est p̄p̄ia terre: s̄z igni et alijs elemē-
tis. Elemēta. n. sunt duobus modis: aut̄ graua aut̄ le-
ua. si ergo graue stat in medio p̄ equalitatem declina-
tiōis: q̄ ips̄ et leue pueniūt in motiōe sua ad circūfe-
rentiā. Et cū ita sit mirū ē vt qdēqz corpa ponat̄ in
medio ex corpib⁹ simplicib⁹ sit in eo necessario.
¶ Hoc

¶ Decigitur est interior ei⁹ qd. d. q. necesse est huic positioni ut o⁹ positum in medio gescat in eo: et si non istud qd non est inatu moueri ad circuleretia neqz a circuleretia non est necesse ut stet in medio pp hac cas: ut graue fz nostra opione: qz inatu est moueri ad me^m non a medio. Et dicentib⁹ et qz terra gescit: qz expellit ad mediu a circuleretia eqlr: bec dicitio ptingit: et ut stet in medio o⁹ positum in eo. ¶ The. aut. d. q. h⁹ dicitio non est ylis. f. dicitio dices qz o⁹ positu d⁹ sta re in eo nisi qz mediu finis. Plato. in timeo in hac itentioe est. q. yle in d⁹do cas hac. Dicit. n. e in timeo qz res p⁹stis cu fuerit posita in medio nauis non declinabit ad alre p⁹ lare: et huic positioni vli dicit Arist. ex h⁹ qz ignis mouet a medio: et ita sit opz dicetes b⁹ dare cas p⁹ria getis terre in medio: et hoc dicitio erit fz finone dicetis non fin re in se. ¶ Sed com aut nostra explanatioe est dicitio firma fz re in se. ¶ Them. aut. d. q. non e difficile dissoluere hac dicitioe. pla. aut non acceptit huic finonem vlr. f. non posuit qz o⁹ p⁹stis qd cuqz sit cu fuerit in medio positus gescit et non declinabit ad aliqz ptem: sed posuit qz o⁹ p⁹stis qd inatu est gescere si ponat in medio rei cos⁹ milis gescit neqz: et pp h⁹ finit qz h⁹ dicitio non ptingit ei. Ignis. n. ipole est vt separat a motu: ista dicitio de igne ita est sicut si aliqz dixerit in dicitioe ist⁹ finis qz h⁹ cu posit⁹ fuerit in medio p⁹stis gescit. b⁹ n. h⁹ n⁹z moueri inq⁹tu est aial: fz non est necesse ut gescat inq⁹tu tale cu fuerit positu in medio p⁹stis: et intedit qz nulla e d⁹ia iter dicitioe de igne aut de aiali in appareria casus ist⁹ dicitiois. ¶ Et h⁹ qd. d. The. nihil e. qm si intedit de hac ppone dicet te qz p⁹stis cu fuerit positu in medio p⁹stis gescit: b⁹ non est vep nisi i eo qd natu e recipe gete. querimus ab eo vtrum intendat per hoc recipere quietem violata: aut nate. si violata. qz ignis conatus est recipere gete violata: si nate dicem⁹ ei si intedebat illud qd e inatu recipe gete nate cu fuerit in medio nece e vt ista na qua corp⁹ positum est in medio p⁹stis recipit gete in medio sit ca getis ei⁹ in medio: non qz est i re: motioe eqla corpe p⁹ntete: qm h⁹ ges est neqz violata: na est ca exis in re gescere non in extrinseco. ¶ Et si intedit istud qd inatu e recipe gete nate non in medio ignis inatus est recipe gete nate in loco ei nate. f. circuleretia: et p illa gete p⁹seg⁹ ignis motu ce lest circularer: vlr sicut dixim⁹ cu ca getis terre in medio est eqlitas declinatiois ad oes pres in illo loco in quo natu est moueri a medio: b⁹ neqz existit i igne. f. qz inatu e moueri a medio ad circuleretia: dicitio igr va e sine dubio. ¶ Si igr aliqz dixerit qz ignis non accidit ei⁹ p⁹stibus vt moueant a medio nisi qz pres ei⁹ non sint in medio ad circuleretia ve. Et si ponerent in medio ve gesceret. ¶ Dicit ei⁹ r⁹ndedo qz simile huic ptingit tibi in partib⁹ terre. f. opz eas moueri a medio: cu non sint in vo medio: et silt ptingit in lapide expulso ad supius vt moueat ad circuleretia cu dimiserit ipm motus expellens: no ad cernus si fuerit magis p⁹pinqus circuleretia vsus quas expellitur qz circuleretie opposite.

¶ Sed et non neqz: no. n. solus videt manes: fz et lata ad medium. Abl. n. q⁹cunqz fertur particula ipsius nece est ferri et totam: vbi aut ferit fm n⁹z: et manet ibi fm n⁹z. ¶ No igr pp silt se b⁹ ad extrema. ¶ Hoc qd d⁹z. n. oib⁹

coe: ferri aut ad medium proprium terre. ¶ Dicamus et qz fmo eius non e necessarius: qz nos videmus qz non in terra gescit in medio: fz et mouet ad ipsuz: et i quocunqz loco fuerit mor⁹ alicuius partis illic etiaz erit motus totius terre neqz: et vbi mouetur naturaliter: ibi quiescit naturalr: manifestu igr e qz terra quiescit: no qz equalr distat ab oib⁹ tibus: quia bec causa comunis est omnibus co:poribus non tantu terre. ¶ Motus aut ad medium est proprius terre.

¶ Dicit: et si ca in gere terre in medio e⁹ mediu: qz ipole est vt moueat ad pres d⁹ias: tu c terra si fuisset extra mediu non moueret ad medium: cuqz ca motus eius ad mediu sit d⁹ia cae quietis eius in medio: qm fz hanc opinionem ca motus exis est a medio in eo qd est mediu: et causa quietis est mediu. Exis aut a medio d⁹ius est medio: sed neqz moueret ad non mediu: qm neqz e⁹ vt moueret ad circuleretia. p⁹ pinquior e. Et nos videm⁹ qz cu fuerit extra mediu mouebit ad mediu. ergo ca quietis ei⁹ in medio non est eqlitas tractiois: sicut d⁹em e in Timeo. ¶ Et no d⁹ aliqz dicere qz pars terre cu fuerit extra mediu mouet ad circuleretia qz est ex pte cetri. Uisus e. n. qz corpa h⁹ita declinationes vigozant in motu q⁹to magis fuerint p⁹pinq loco ad que mouent. h⁹ igr est vnu co: pz que possum⁹ itelligere huic locuz: et est dicitio va. ¶ Alex. aut fz qz narratit The. explanat huic locu fz suu modu: et no addit hac itentioe qua nos addim⁹. D⁹ n. qz cu nece est qz ca quietis terre qz est mediu non est ca motus ei⁹ ad mediu. g non est ca in gere ei⁹ in medio. Et hoc ptingit dicentib⁹ qz est gescens: qz est in medio: qz cu ca getis ei⁹ fuerit: qz in medio: et ca mor⁹ eius erit: qz est extra mediu: et e⁹ est est d⁹iu ad ee in medio. ergo ca mor⁹ ei⁹ non est ca getis ei⁹. g cu fuerit extra mediu non est nece vt moueat ad mediu: qm opones cas d⁹iaz sunt d⁹ie. Sed nos videm⁹ ip⁹as cu fuerit extra mediu moueri ad mediu. g ca motus eius ad mediu eade est cu ca getis ei⁹ in medio. f. na granitatis i terra. ¶ Et The. d⁹ dicit huic explanatioe: d. q. no e neqz cu mediu non fuerit ca mor⁹ ei⁹ ad ips⁹ fz aliud. f. exis ei⁹ in medio vt no sit ca getis ei⁹ in medio. Singit. n. qz cu aliqd fuerit negatu vt ipm sit ca alteri⁹ rei: no seg⁹ vt non sit ca alteri⁹ rei. U. g. qz si v⁹us visibilis non est ca ambulatiois: no segit vt no sit ca visiois. Et multipli cauit sermone in hoc: et d. q. illa sunt eade quoz cae sunt eade: et ea qz sunt plura et diuersa h⁹it cas plures. ergo no mor⁹ terre ad mediu est aliud qz ges in medio: nece est vt ca mor⁹ ad mediu sit ca alia a ca quietis. Et io si aliqz dixerit qz granitas est ca vt moueat ad mediu cu fuerit extra ips⁹ nece est cu sit inata gescere n⁹lr no violere sequitur alre p⁹ isto p⁹ duoz: aut granitas no existat i ea cu fuerit in medio: aut si sic vt no sit ca mor⁹ ad mediu: fz impole est vt granitas no existat in terra qm e in medio. g no e ca e⁹ntialis mor⁹ ei⁹ ad mediu: fz ca mor⁹ ei⁹ ad mediu est ei⁹ exis. Et cuqz ca mor⁹ eius est suus exis a medio. g ca gens ei⁹ in medio e suus ee in medio. ¶ Et totu h⁹ e falsus. Quies. n. est finis mor⁹ et est neqz vt ca ei⁹ qd est an finem finis sit eade: qm si n⁹lr mouet ad mediu: et ab aliquo p⁹nt⁹ cōtingit vt ex illo pncipio qz mor⁹

Lōmē. sup. Le. et mun.

ff 2

Corpa h⁹ita declinationes vigozant in motu q⁹to magis fuerit p⁹pinqua loco. 3 d. s. t. c. 55. 2. s. pp. 76. Expō Alex.

The. 3 Alex.

Alex. 3 Alex.

Themist⁹ re p⁹ntio coira et. 2. p⁹la. Defensio.

Alex. defensio. d⁹ Alex. 3 Alex.

Defensio pla. a The⁹ntio 3 Alex.

Defensio Alex. 3 Alex.

Alie ca exis h⁹o iure gescens i extrinseco. 3 d. 2. pp. 1. c. 3.

Dubium.

Solutio.

De celo et mundo

Impostet qd
fuit attribuit
ur ad agē-
ti eodē mō.
Idē. 2. p. p.
tex. c. 30. 7. 5.
med. c. 2.

netur cū fuerit extra mediū gescat cū fuit i medio.
sed h opatio inuenit in hac eadē cā duob' modis di-
uerfis: cū mor' sit d'us gēti d'ia aut ipole est vt at-
tribuitur eidē agēti eodē mō. Si autē agēti cū fuerit
extra me' ē cā mor' ad mediū: cū fuerit in medio
erit cā gēti in medio. Qui g' attribuit has duas opa-
tiones d'ponib' d'us agēti nō ipi agēti peccat: vt dī-
cēs q' cā mor' ad mediū cū fuerit extra mediū
est ex'it' cā mediū: cā gēti cā in medio est suū cē
in medio. Isti n. ponūt d'ponē agēti loco agentis:
et q'ant aliqd et stant circa ipz: q' d'po agēti qua-
agit ē p'pinq' ipi agēti: istē fmo fuit valde sufficiens:
ita q' d'be. errauit in illo: fecit ipz errare fmo qd et
simplr: qm cū nō inuenit grauitatē cām simplr mor'
et quietis remāsit vt sit cā p' aliquā d'ponē: et posuit
q' d'ponēs qbus est agēs sunt cāe in hoc: cum iste
d'ponēs fuerint singulares erunt cā p' accēs: id ē
iste due d'ponēs eēt cā eēntialiter p'ingeret vt in-
uenirent in oi posito extra mediū aut in eo. Aristot.
aut nō fuit locut' de cā agēti motū et quietē nisi cū
d'ponib' suis d'ys: id ē. q' si equalitas remotiōis
a circūferētiā qd est mediū nō fuit cā motiōis terre
ad mediū: necesse est vt nō sit cā in sua gēte in medio.
Et q' in hac d'ictiōe posuit q' si terra imāgiata eēt
extra mediū neciō moueret ad ipz mediū. Et q' q'
ita est icēpt' notificare hoc. 2. d. nō tñ videm' terrā
gescētē in medio: s' ēt mouet ad ipm. i. et d'icit hūc
fmo: q' nō nō tñ videm' terrā fmo totū quiete
re in medio: s' ēt fmo totū moueri ad mediū: cū fue-
rit imāgiata extra: signis eius est: q' videm' p'ces
eius cū fuerit extra mediū moueri ad mediū: idēz
est mor' totū terre et vni' glebe. Et cū posuit q'
cā motus eius ad mediū nō est mediū: posuit q' ne-
cessariū est q' illud qd est cā mor' ad mediū sit idē
cū cā gēti cā in medio. Et si appuerit q' cā mor' cā
ad mediū est sua potētia nālis: manifestū est q' illa
potētia cā gēti in medio: 2. d. qd mouetur nālī illic
stat nālī: i. cā manifestū est q' cū nō mouet ad me-
diū violētē. ab aliquo extrinsecos nālī: ex p'nci-
pio in conecē ē vt in loco ad quē mouetur nālī ge-
scat nālī: cū istud qd mouet nālī recte non mouet
nālī vt gescat nālī: ista d'ictiō est d'ictiō p'fecta:
qm d'struit fallūz et p'firmat vep. Et pp. h. d. post.
declaratū est: igr ex fmo n. i. declaratū est igr ex p.
fmo de corruptio fmo d'icētiā: q' me' ē cā gēti cā
et ex'it' ab eo est cā mor' eius: qm ista cā ē cōis terre et
alys: cā gēti cā in medio ē grauitas: et hoc intēde-
bat cū. d. motus autē ad mediū ē p'p'ius terre.

Expō. 100.

Idē ē mot'
tōtus terre et
vniū glebe.
Idē p' cet. c.
10. 73. c. 50. 2.
eo. Idē hic
supra. 55. c. 3.
p'p. 52.

Inconueniens autē hoc quidē q're pp qd
manet terra in medio: ignis autē nō q're pp
qd in extremo. Si quidē. n. et illi nā loc' ex-
tremus: palā q' neciūz est eē quēdā et terra
nā locūz. Si autē non hūc iste loc' nā: s' pp
necessitatē manet eā q' similitudinis: quēad-
modū q' de egricos fmo. Fortiter qdē.
Sist' autē vndiqz tēse: qm nō discrepetur: et
esuriēte et sitiēte valde qdē: sist' autē ab esibi-
libus et potabilib' equalit' distante. Et tenim
hunc gescē neciū. Quēdūz ipis de ignis
mansioe in extremis: mirabile autē et de mā-
sione quidē q're: de latōne autē ipsoz nō

querere pp quā cām hoc quidē fursus ferē:
hoc autē ad mediū: nullo impedietē.

Dicamus ēt q' feduz est vt q'res p'scrutet
q're terra posita ē in medio: et nō p'scrutetur
q're ignis est positi' cūz oriōtē: qm si oriōn
est loc' nālis ignis: manifestū ē q' neciū ē vt
mediū sit loc' nālis terre: qm si iste loc' non
fuerit nālis terre et fuerit fixa et permanens
p'pter necessitatē equalitatis ab oriōtib'.
Et istē fmo sitis fmoni extēso circūqz
extēsiōe forti nō abscissa. Et sitis hūc qd
dī de hūte sitz et famē valde: et cib' et vniū
sunt valde remota ab eo eq'lr. i. q' neciū ē
vt gescat et nō moueat oīo. Et opz nos p'
scrutari ēt de gēte ignis in oriōntē. Et miz
est de q're cāz gēti corpōz et nō q're cāz
mor' eoz. Dico q' de cā qdaz mouent ad su-
perius: et qdā ad inferius nisi aliqd ipeclat.

Dicitur ist' nō possunt dare cāz pp quā ignis gescit
in circūferētiā: pp hoc valde est malū et fedum: vt
aligo arat quare gescat terra: dat cām in hoc: et nō
q're ignis gescit in oriōntē: qd dare cām.
Qm cāe rep' d'ictiōz dicunt ēt diuerse: et pp h
aligo p'cesserit q' cā gēti ignis in circūferētiā est le-
uitas: necesse est igr vt p'cedat q' cā gēti terre in me-
dio est grauitas. Qui vō hoc nō p'cedit nō pōt dare
cām pp quā ignis gescit in circūferētiā. D'reuersus
est ad dicēdū rōnes quibus cōfirmat erroz suū.
Et d. qm si iste loc' nō fuerit nālis terre et i. qm
si isti nō dixerūt in cā gēti terre in medio q' sit nā
terre et sua forma. i. grauitas: et d'ixerūt q' ēt est eq'
litas remonōis ab oriōntē: et q' accidit ei ex attra-
ctiōe ex oib' partib' eq'liter vt gescat in medio: nō
diuidat: simile ē ei qd accidit cēsa attracta equalit'
ex oib' partib' qm sic nō abscindit. Et sit ē ei qd
accidit habenti famē et sitim equalit' et fuerit panis et
aqua in partib' cōtrariis: qm p'inger ei vt sitet et non
moueat: et dicunt hoc et dant ista exempla opponēdo
hūc qd p'ingit eis. i. q' res attracta ex oi parte diui-
ditur. Et q' aliqz pōt dicere eis q' si ita eēt sicut vos
fingitis necesse est vt terra diuideret: et moueret p'ces
ei' ad circūferētiā ex oib' partib'. d'icūt opponēdo
hoc exēplū de cēsa: qd attrahit ex oi parte: et nō
diuidit: et h' qd dicunt ē fallūm: imo necesse est vt si po-
tētia attrahētis fuerit fortior potētia qua retinetur
partes attracti ab oib' p'ribus vt diuidat: et vt cū
potētia retētiōis fuerit fortior: potētia q' est attracti-
nis eq'lis ex oib' p'ribus necesse ē vt res attracta sit in
medio attrahētis cōsistis. Et h' ē qd. d. 2. d. q' nō
accidit cēsa vt diuidat nisi cum attractiō nō fuerit
cōsimilis nihil eq'li ex attractiōe cōsimili nō con-
tingit nisi diuisio cōsistens vt nō sit diuisio oīo cūz
potētia attrahētis fuerit fortior retētiōe potētiē rei
attracte. Et anteq' incipiat declarare q' necesse ē si
cā gēti terre eēt h' qd fingit: necesse ēt vt diuideret:
reuerfus est et ad dicēdū quoddā impossibile qd eis
accidit. Isti n. q'ant cām gēti: et nō inquirunt cām
motuum d'ioz in istis corpib' simplicib'. q' igr. d. q'
miz ē de istis q're nō q'rūt de causis gēti cōtōz in
suis locis nālibus nisi in terra tñ: neq' q'rūt de cau-
sis ēt

Expō. 101.
Idē p' cet. c.
10. 73. c. 50. 2.
eo. Idē hic
supra. 55. c. 3.
p'p. 52.

Idē p' cet. c.
10. 73. c. 50. 2.
eo. Idē hic
supra. 55. c. 3.
p'p. 52.

is etiam motuum eorum sicut de quiete.

C S3 ad huc neq3 vep qd dī fm accides tñ hoc vep q neium manere in medio oē cui nihil magis huc q illuc moueri cōtigit. S3 ppter hāc rationē nō manet s3 mouebitur: nō tamē totum sed diuisum.

C Et dicamus ēt q iste fmo non est verus vt accidat sermōni dicentis: quoniam oē qd nō op3 moueri huc neq3 illuc figitur 7 stat in medio necessario. Dicamus igitur q pp hunc sermōnē nō debet stare in medio: sed diuidi 7 moueri ad omnes partes.

C Vult dīcere fmoni dicēti q oē qd natum est moueri ad oēs partes equalr neio d3 stare. **C** Et d. q ista ppositio nō est va: qm qm totum corpus hēat sicut cōsimilē respectu circūferētiā: ptes nō hnt sicut cōsimilē: s3 qlibz pars eaz ē p pinq3ior alicui parti q parti illi cōtrahēz quapp necesse est vt si vir tus moti aut potētia attractionis fuerit fortior potētia retractionis partiū 7 diuidant 7 moueant in simul ad oēs partes. **C** Et iduxit fmonē in forma vli sine hac cōditione: q potētia declinationis q est in terra videtur fortior q retractionis partiū terre: ideo cūz terra cecidit collectio magna diuidetur 7 descendēt partes. s. cūz ista collectio fuerit superius violēta: 7 ēt videmus plures partes terre diuinctas a suo toto: 7 si ēt sicut dicunt oportet vt partes mouerētur ad p pinq3iorē oriētē. **C** Et Themi. rīdet sup hoc q dicēs terram stare in medio ppter equalitatē remotiois a circūferētiā nō dicunt q terra innata ē moueri a medio: s3 quiescere in medio. **C** Et si ēt sicut d. Themi. pro eis ēt verū vli ppe vep: qm cā p pinq3ior in quiete eius in medio ēq3 est grauior: cā grauitatis eius ēq3 est valde remota a motu circulari. Remotio. n. a motu dat grauitatē 7 quietē 7 frigiditātē: sicut vicinitas dat leuitatē 7 caliditatē 7 motū. S3 omne hoc nō apparet ex fmonē eoz nisi fm expōitionē remotā: 7 ppter hoc si intēdebant hāc intētionē errabāt in doctrina suā: si intēdebāt qd vī ex manifesto sermōnis eoz simplr peccant.

C Adē enīz rō congruit 7 in igne. Necesse enīz posito in medio manere sīlīr quēadmodū terra: sīlīr enīz se habebit ad signoz extremoz qdēq3. S3 tñ fertur a medio quēadmodūz 7 vī latus: si nō aliquid pbebeat ad extremū: verū tamē nō tot ad vñū signū. Hoc enīz necessariū solū accidere ex ratioe ea que de silitudine: s3 pportione particula ad pportione extremū. Dico aut puta quarta pars ad quartā cōtinetis partē. Neq3 enīz punctū corp⁹ est. Quēadmodū aut 7 si ex magno conueniat densatū in minoz locūz: sic vtiq3 ex paruo in maiore rariū factūz. Quare vtiq3 7 terra hoc modo mouetur a medio. ppter similitudinē rationē: si nō natura terre iste locus ēt.

C Et dicamus q iste fmo manifest⁹ est sīlīr

in igne. Ignis enim cū positus fuerit in medio stabit necessario sicut terra stat: qm tūc equalr distat ab oriētib⁹: s3 mouetur a medio ad superius: sicut videmus q facit: sed nō mouet fm totū ad idē punctū: qm sic necessario cōtingit tñ hoc fmoni dicētis equalitatē: s3 qlibet partium ignis mouet ad sūū simile partium oriētis: dicēdo q quarta pars ignis mouet ad quartā partē oriētis: 7 nō est augmētatio corporū ad punctū nō tñ. Ignis. n. cū strigitur ex magnitudine paruitatē: 7 cū dēatur pueniet ad locūz minoz. Et cū expāditur a puitate ad magnitudinē: 7 rarificat⁹ veniet ad maiore locūz. Et si ita sit 7 mediū nō est loc⁹ naturalis terre. Terra enim mouebitur tali motu propter equalitatē remotiois ab oriētibus.

C Vult declarare q neio accidit partib⁹ corp⁹ qd est in medio vt diuidant. partes. n. nō equalr distat a circūferētiā nisi ēt vñū punctū idiuisibile: igit necesse ēt vt staret illa pars in medio: 7 dat rōnē ex s3 qd appet in igne. Ignis. n. cū posit⁹ fuit in medio: partes ei⁹ mouebunt ad circūferētiā. **C** Et d. 7 dicam⁹ q fmo rē. i. 7 dicam⁹ q hoc qd cōtingit eis. s. q ptes terre mouetur ad circūferētiā ex oib⁹ ptiib⁹: 7 q ges q sequitur a positioe eaz est totū terre non ptiū manifestū est in igne. Ignis. n. cū positus fuit in medio stat s3 totū: 7 mouet s3 ptes: 7 ptingit eis dicere q q es terre 7 ei⁹ mor⁹ sic ges ignis 7 mor⁹ ei⁹: qz ptingit eis cū terra steterit in medio s3 totū pp equalitatē remotiois dicere q ges ei⁹ in medio est violēta: motus ei⁹ ad circūferētiā est nālis. **C** D. d. qm tunc erit remor⁹ eqlr ab oriētib⁹ s3 mouetur a medio ad sūperius: sicut videm⁹ ipm facere. i. necesse ē vt ignis gescat s3 totū in medio sicut sentim⁹ q ē remor⁹ ab oriētibus eqlr 7 ē inat⁹ moueri ad ipsos. **C** D. d. s3 nō mouet s3 totū ad idē pūctū. i. 7 ignis mouet a medio videt nō motū s3 totū ad idē pūctū: qd ptingit fmo: ni eoz q illud qd inatū est moueri ad circūferētiā eqlr ē s3 totū nō s3 ptes. s. q a fmo eoz nō sequitur nisi q illud qd ē positū in medio gescat s3 totū non s3 ptes: 7 sic inueniunt⁹ accidere in igne. **C** Et itēdebat p hoc qd accidit igni vīficare qdā qd ptingit fmo i eoz: 7 qdā nō. Isti. n. ponūt q terra stat s3 totū 7 ptes in medio pp equalitatē declinationis: 7 ipse. d. fm aut totū vī plegi ex hac pōne: s3 vō ptes nō est vep 7 testat⁹ huic qd vī in igne q stat s3 totū in medio 7 mouet s3 ptes ad oriētā eqlr: 7 hoc itēdebat cū. d. qm hoc cōtingit fmoni dicētis q remotiois terre eqlitas ab oriētib⁹ est cā ges ei⁹ vt gescat s3 totū nō s3 ptes. **C** D. d. s3 qlibz ptiū ignis mouet rē. i. s3 cū ignis fuerit posit⁹ in medio nō fm totū mouebit ad eū dē locū circūferētiā: s3 gescat fm totū 7 fm ptes mouebit ad locū oriētis p siles q distinguūt a duab⁹ lineis exētib⁹ ad orbēz a cētro spe ignis: q si ex igne distinxerūt qrtā pte distinguēt ex orbē qrtā cū fuerim⁹ imaginari q cētrū ipere ignis sit positū in medio 7 cētrū terre sit idē apud sensum: 7 vlr portioes p siliūz ptiū sunt ille q idē cētrū 7 eosdē āgulos hnt. Comē. sup ce. 7 mun. ff 3

Smith, Jr.

Auer. defen-
ſio p Aris. in
Ebenſtiū.

¶ Quæcūq; igitur existunt de figura ipsius
suspiciata ⁊ de locis ⁊ mansione ⁊ motu se-
re hec sunt. Capitū. II.

Nō autē dicamus prinū verū
mōtū hanc manet. Quēdā
modū. n. dictūm hī quidē
īpām vīū altroz eē faciū: hī
autē īn dictū pōnētē reuolūt
t mōueri dicūt cīrca polū me
diū. Qd autē īfōssibile palā fūmētū
pīncipiū. q ī qdē fertur sūe extra mediū
enē sūe īn mediū: necēfariū īpāz vī mōue
rīb mōtū. Itē. n. īpīrē ē mōtū: etēvī
qz pīcularitē vīa qz hīc bīet latōne. Itē
autē īn rectū oīa ferūt ad mediū. Itē op
qō nō ēt pōtē sempīrīnē ēē vīolētē ēfīrēm t
pīer nāz. Qd autē oīo pōtē sempīrīnē.

Ciste igitur opiones et diuersitates sunt iter
pcurantes et p siderates de causis reru in fi
guratae et loco et quiete et motu ei. Ad
luminis igitur dicere nos et persequari de istis
reb^{us} igitur volum^{us} quere vnde terra moue
ret aut quiescat. Quidam enim dicunt quod ponit
terra vna stellaz; sicut dixim^{us} sup^{er}ius et quodas
dixerunt quod est in medio et quod resoluit et mo
uet^{ur} sup^{er} orbem mediu^m et h^{ec} b^elo posit^{us} et signus
ei^{us} est quod si nos iceperim^{us} dicere quod terra mo
uet^{ur} isto motu sic narrat^{ur} extra mediu^m et
ita necio mouebit^{ur} isto motu violente. Quid
iste motus non est eentialis; quoniam si eet eentia
lis quilibet pars ei^{us} moueret^{ur} isto motu. Nos
autem videm^{us} oes partes terre moueri recte.
Et cuius ita sit impole^{is} est vnde motus terre
sit etern^{us} et sit violente^{us} non illis; et ista quibus
di^{ct} est etern^{us} sine absolutione.

[illegible]

be: qm̄ mor⁹ est idē nō diuersus. Et si terra
eēt mota cum fuisset posita in medio nēcio
moueret duob⁹ moribus. Et si ita eēt nēcio
trāsmutaretur stelle z diuersaretur stelle si
re in profundo celi. Et non videmus q̄ ita
sit: quoniam ex loco ex quo semel orit semp
oritur: z similiter in occasu.

97 ¶ Dicit q̄ signū q̄ mor⁹ apparēt in stellis erraticis
nō apparēt in eis: qz terra mouet z stelle gescūt fm̄
q̄ singūt dicētes qz terra mouet sup se: est q̄ qz stel
la eoz saltē mouet duob⁹ morib⁹ i lōgitudine. i. z lati
tudine nisi orbis stellar⁹ q̄ tñ bz vñ motū. ¶ D. d.
si igit terra eēt mota zc. i. si igit terra moueret p̄rige
ret vt moueret duob⁹ morib⁹ nēcio. i. in lōgitudine z
latitudine. z. d. b. qz illi ponebāt in illo tpe stellar⁹ in
lōgitudine z latitudine duos mor⁹. p̄ro. autēz ponit
vñ orbē declinē. ¶ D. d. si ita eēt trāsmutaret⁹ zc.
idest z si terra moueret motu latitudinis. i. ex pte al
terius duoz poloz. ad scōz ptingeret vt trāsmutaret⁹
tur sit stellar⁹ respectu terre i ascēsiōe z occasu. i. qz
loca terre z respiciētia ea diuersarent apud ortum z
occasus: ita qz accideret illi q̄ reuoluūt in magno cir
culo vt reuolueret in puo: z q̄ sel lateret: z iterū ap
pareret: qm̄ qz mor⁹ latitudis i stellis facit diuersita
tē circuloz sup q̄s mouent⁹ z facit diuersitatē loco
z respiciūt ad ortū z occasus: z si ille mor⁹ eēt p̄p ter
rā nēcio eēt vt loca terre sup q̄ ascēdūt stelle fixe di
uersarent⁹: z ita qz aliqui ascēderēt sup terram cenit⁹
aliqui sup terrā cui⁹ nō vñ ita: z b̄ intēdit cum dixit:
qm̄ loca ex q̄b⁹ semel oriunt⁹ zc. z vocauit mor⁹ stella
rū erraticaz diuinos: qm̄ nō sunt e q̄les: z intēdit
per diuersitatē diuersitatē eaz in velocitate z tardit
ate: z motus diurnus est vnus z pfectus.

¶ Adhuc latio p̄tū z totū ip̄s⁹ bz nāz ad me
diū totū⁹: ob b. n. z i ip̄o cētro nūc posita ē.

¶ Et dicamus q̄ motus partū terre z mo
tus totius eius natural⁹ est idē ad mediū to
tius: qm̄ locus eozum est centrum.

98 ¶ Dicit cū necesse ē q̄ mor⁹ totū terre z suaz p̄tū sit
eiusdē sp̄i z ad eūdē locū: mani⁹ ē q̄ mor⁹ p̄tū est
rect⁹ z finit⁹ vt determinatū ē de motu recto: necesse est
vt motus totū terre sit finitus: z vbi finit⁹ mor⁹ eius
q̄ ibi quiescat natural⁹ qd̄ est mediū: z testat⁹ huc
q̄ oēs partes terre mouent⁹ ad partē centri.

¶ Subitabit vtiqz aliqz: qm̄ idē vtrūqz ē
mediū: ad vtrū ferunt⁹ gravitatē hñcia z par
tes terre bz nāz vtrūqz totū est mediū aut qd̄
terre. Necesse itaqz ad id qd̄ totius. Et nēz
lenia z ignis in contrariis lata grauib⁹ ad ex
tremū cōtinētis medium ferūt.

¶ Et bz aliqz q̄rere cū mediū totū sit idē cū
medio terre: ad qd̄ duoz mediorū mouent⁹
grauia z pres terre nāl⁹: aut ad mediū totū⁹
aut ad mediū terre. i. cū vadūt ad mediū va
dunt qz est mediū totius: aut qz ē mediū ter
re. Dicam⁹ qz qz corpa graua nēcio vadunt
ad mediū: qz ē mediū totū⁹: z signū ei⁹ est qz
corpora lenia z ignis que mouentur ex illo

corporū grauiū quousqz veniunt ad locū
vltimū medij orizontis cōtinētis.

¶ Dicit bz hō q̄rere cū cētz terre est idē cētro mūdi
z polūm⁹ ip̄sā moueri ad illud cētz: vtrum moueat⁹
ad ipsaz nāl⁹ bz qz ē cētz terre: aut bz qz ē cētz mū
di. ¶ D. narravit q̄ nō mouet nāl⁹ ad istū pūctum
qd̄ ē cētz nisi qz ē me⁹ totū⁹: si qz ē mediū terre: z b̄
intēdit euz. d. dicam⁹ igit qz corpa graua mouent⁹ ad
mediū nēcio qd̄ ē mediū totū⁹. i. dicam⁹ igit qz corpa
nō mouent⁹ ad illud mediū nēcio nisi qz ē mediū to
tius: nō qz ē mediū terre. ¶ D. d. z signū ei⁹ est zc. i. z
signū qz terra nō mouet ad istū pūctū nisi inq̄tū ē
cētrū totū⁹: nō inq̄tū ē cētz terre: qz ignis cū sit bz
terre z mouet ad circūferētiā totū⁹ ab isto pūcto scū
mus qz mor⁹ terre ad istū pūctū ē inq̄tū est cētz cir
cūferētiā ad quā ignis mouet⁹: z si terra moueret ad
illū pūctū inq̄tū est cētz terre: necesse eēt vt ignis mo
ueret ex eo ad circūferētiā terre tñ: qm̄ locus a quo
ignis mouet⁹ est ille ad quē terra mouet⁹: z si circūfe
rētiā ad quā ignis mouet⁹ nō eēt circūferētiā illius
centri ad qd̄ terra mouet⁹ nēcio eēt loc⁹ ad quē terra
mouet⁹ nō idē locus a quo ignis mouet⁹ nisi positiōe
tñ: z ptingeret ex b̄ vt ignis nō eēt bz terre.

¶ Accidit aut idē mediū eē terre z totū⁹: ferē
enī ad id qd̄ terre mediū bz fm̄ accēsiō: fm̄ qz
mediū bz i totū⁹ medio: qm̄ aut ferē z ad ter
re mediū signū est: qz lata graua ad hāc nō
intra inuicē ferunt⁹: bz ad filēs angulos: q̄re
ad vñ mediū vñuersi terre qz ferunt⁹.

¶ Et dicam⁹ qz accidit vt mediū terre sit idē
cū medio totū⁹. Qm̄ corpa q̄ mouent⁹ ad ife
rius mouent⁹ quousqz pueniūt ad medium
terre: bz hoc erit accēsiō: euz mediū terre ē
positū i medio totū⁹. Et signū ei⁹ ē vt oē qd̄
mouet⁹ ad iferi⁹ mouet⁹ ad mediū corporū
grauū: z euz mouet⁹ ad mediū terre nō est
figura motus eoz equalis. i. nō est eque di
stans bz obliqua: z ita qz descēsus eoz erit
ad eundē angulum.

¶ Cū posuit qz cētz totū⁹ ē idē cū cētro terre: z q̄ finit⁹
vtrūqz terra moueret ad illud cētz bz qz ē cētrū totū⁹:
aut cētrū terre: z adhuc nō fuit determinatū qz cētrū
terre ē idē cū cētro mūdi: cepit declarare b̄. ¶ Et. d.
dicam⁹ qz accidit zc. i. z dicam⁹ qz cētrū totū⁹ accidit
qz sit cū cētro terre idē pūctū: z cā ei⁹ ē qz ptes terre
z gnāl⁹ oia corpa q̄ sūt graua simplr mouent⁹ quousqz
pueniūt ad cētz terre nisi aliqd̄ ipediat: z accidit cē
tro terre qz fuit in cētro totū⁹: z necesse est vt ptes terre
moueant⁹ ad cētz totū⁹: qm̄ loc⁹ p̄tis filis ē loco totū⁹
z sic tota terra q̄rit mediū sic facit p̄s: z idē si ps in fe
rior auferat⁹ descēdet supior. ¶ D. d. signū sup b̄ qd̄
d. qz cētro accidit qz fuit in cētro totū⁹: z. d. z signū ei⁹
est zc. i. z signū ei⁹ ē qz oē qd̄ trāfferet ad iferi⁹ nāl⁹ ex
p̄tib⁹ terre trāfferet ad mediū terre: z b̄ ē manifestū
sensui. ¶ D. d. z cū mouent⁹ ad mediū zc. i. z nos sen
tim⁹ trāslatiōē ad mediū terre nō sup lineas eque
distātes bz sup lineas nō egdistātes: z cū b̄ p̄pēdicu
lares sup superficies tāgētes terrā: quapp necesse ē vt cō
gregēt⁹ in eodē pūcto. Et mani⁹ ē qz mota sūt q̄ mo
uet⁹ sup lineas p̄pēdiculares sup superficie tāgētē ter
re. Lōmē. sup Lc. z mun.

99

100

Loc⁹ partis
filis ē loco to
tū. Idē. b. 35
z. 92. z b̄. ce.
19. z que ibi.
Idē huc lra
i. c. 102.

Lōmē. sup Lc. z mun.

ff 4

De celo et mundo

Signu potiss
simu q terra
sit spica vide
et p. cc. 44.
et pic. p. 30.

ra necio debet puenire ad ceteru terre: b declaru e
a geometricis. Et b indebat cum. d. s. erit obliq:
qui ppediculares cadetes sup spera no sunt eq dista
tes: qm lapides cadetes sup terra ex pib' diuersis ca
dunt sup angulos rectos: b significat q oes itedut
ide puctu terre. s. cent: q terra e spheric: q illud
cetrū est mediu totū: q ignis mouet ab eo ad orbis
sup lineas ppediculares ad supficie orbis cū vadut
a terra p angulos rectos: id necesse est vt grauia mo
ueant ad circū ferentū orbis sup lineas ppedicula
res super supficie orbis: qm aut ignis et terra mouen
tur sup tales lineas manifestus est.

C Ad manifestu igit q necesse in medio eē terras
et immobiles ppter dictas cas: et qz vi. plecta
sursum grauia sm regulam iterū feruntur in
eundē locuz: et si in infinitū virtus proiciat.
Qd quidē igit neqz mouet neqz extra me
dium ponitur manifestu ex his.

Et cū ita sit manifestu q corpa grauia mo
uent ad mediu terre: et manifestu ē et q ter
ra est posita in medio: et q e gescens pp cas
quas dixim. Et pp hac cam ē est: q cū cor
pora grauia fuerint plecta ad sup: et qli pie
ctioe frequē stabūt in eodē loco: et si plectio
fuerit semp no mutabit sua loca. Admanife
stū igit ex b qd dixim q terra ē gescens non
mora: neqz in medio: neqz extra mediu.

Quā autē mor' terre ad me' mani' est apper ex o:
scēu lapidis sup angulos rectos: s. filr mani' ē q ter
ra ē posita in medio: q lineae sup qd mouet lapides
ad cetrū terre s. ppediculares sup supficie circū ferē
tie nobis: s. filr ē mani' q e gescens in medio nālre: qz
ex oib' pib' mor' ē ad me': quapp necesse est vt gescat
in eo nālre: qm si moueret ex eo no moueret ad ipm
ex oib' pib': et necesse ē vt in loco ad quē corp' nāle
mouet nālre gescat nālre: b intendit cū. d. pp cas qd
dixim. **C** D. aliud signū. et. d. pp hac cas ē est: q
cū corpa rē. i. a signū q terra gescit i medio et si mo
uet in circuitu sic oem ē in Timeo: q cū nos piece
rim aliqd a supiori ad inferi' frequēter ex eodē loco
cader sup eundē locū terre: b significat q terra no
mouet: qm si moueret accideret ei b qd accidit py
ciēti lapides ex eodē loco nauis mote g cadit in aq
in locis diuersis: ita q multotiens accidit ei vt lapis
cadat sup se aut ppe se cū mor' nauis fuerit velox.

Adbuc aut palā ex dictis cā māfionis. Si
n. nā nara ē ferri ex oi pre ad mediu qe ad
modū vt: et ignis a medio itez ad extremū:
ipole larā ē quāctiqz pteculaz iph' a medio
no vtz passam. Ana. n. latio vni' et simplex
simplicis: s. non hie. Que aut a medio ei q
ad mediu hia. Si igit quāctiqz parte ipole
larā ē a medio manifestū: qz et totā adhuc
ipossibile. Ad qd. n. p. nara est ferri et totū
illuc nātū est. Itaqz si qdē ipossibile est ipaz
moueri nisi a fortiori potētia necessariū vti
qz erit ipsam manere in medio.

Et dicim' et q cā genis terre est māfesta

ex b qd diximus. Qm si inata est moueri ex
oib' pib' ad mediu motu nālre: vt videm': et
mor' ignis ē est a medio ad oizōta: ipole ē
vt ps terre moueat a medio ad oizōta: nisi
violēte. **E** n. corp' bz vni' motū tū: et oē
corp' simplex bz motū simplicē. Ador' a sit
a medio huius est motu ad mediu. Et si im
pole est vt aliq pars terre moueat a medio:
manifestū est q magis ipole est vt tota ter
ra: qm ad locū ad quē mor' pte terre puenit
et mor' totū terre. Et si ita sit: et ipole est vt
terra moueat nisi a potētia fortiori et nobi
liori: necesse est vt gescat in medio.

Ideit et signū ex signo qd nos dicim' manifestū ē
cā genis terre in medio: qm cū declaratu fuerit p si
gnū q terra nālre gescat in medio: determinatū erit
q cā genis ei' in medio est sua nā. s. sua for' no aliud
extrinsecū: et inceptū declarare hoc in partib' terre. s.
inceptū determinare per signa q necesse est vt ptes terre
gescat naturalr in medio. **D**. trāstulit iudiciū ad to
tas terrā et est loc' a simili tū demōstratiū. **E** t. d.
qm si inata est moueri et. i. iudicē istum sermone in
forma syllogismi hypothetici: et est in rei vitate syllo
giz. **E** n. oib' pib' q ipse abbezeuauit finem et po
nit in ante duo aitia. Qm posito q ptes terre nālre
mouent ex oib' pib' ad mediu ptecam necio vt
gescat nālre in medio: q no moueat ab eo nisi violē
te. Qm si moueret ab eo nālre no moueret ad ips ex
oib' pib'us. et filr ponit et q ptes ignis mouent nālre
a medio ptecam vt terra moueat a medio violēte:
mor'. n. s. sunt a locis d. i. s. q necesse est vt in lo
co in quo illud motū inceptū gescat d. i. s. et ad illuz
in q b gescit moueat d. i. s. Qm cū ista ppo fuerit
vta: ponat q ignis sit huius terre: et inceptū moue
ri a medio medio cōgatur vt terra gescat in medio:
et q moueat ad ipm: cū terra nālre gescat illuc:
no mouebit inde nisi violēte. **S** e. d. aut expōnes
hui' loci a **T**he. n. d. agnē nūll per exēptū: ita q fino
sit talis: qm si inata est moueri ex oib' pib' ad me
diū motū nālre: quēadmodū videm' q motus ignis
est etiā a medio ad oizōta: forte additio illa que
cecidit in scriptura. s. b. qd. d. q motus etiaz ignis est
a medio: qd est vta: fuit ab errore translatio: et for
te est interio eius q si ita est erit explanatio eius fin
q diximus. hoc aut qd iudicē in pte d. i. s. et oē cor
pus simplex habeat vni' motū simplicē tū: et ecōuer
so. s. vt omnis motus simplex sit in corpore simplici:
inducit ipm ad declarandū q ipossibile est vt terra
moueat circulariter in medio: et vt apparet ex eo etiā
q hec corpa sint simplicia cū motus eoz sint simpli
ces: q motus eoz sint simplices: et q motus eoz
sint cōtrarij: cū cōtrariū no habeat nisi vni' motus
parariū. **E** t. hoc ita dictū est in pmo libro: fecit de
ipo rememoratiōe in b loco. Et cū declaratu est q
ptes terre nālre gescit in medio et violēter trāsfe
runt ab extrāstulic declarationē ad totā terrā cū loc
totū pte itē nūero. s. mediu et no diuersant nisi
in maiori et minori. et. d. si igit ipole ē vt aliq ps mouea
tur a medio et. i. necesse est cum ptes sit in medio et
no mouent nālre: vt totū itē illic etiā et no moueat.
Et enī p qd pars mouet ad mediu nālre ex
sit in toto: et magis est ipole vt moueat tota terra
q pars

q̄ pars: qm̄ si moueat nō mouebit nisi violēte a potētia dominante sup̄ ipsam: potētia autē totius nālis maior ē q̄ potētia p̄tis: 7 iō necesse est vt illd qd facit violētia sit maioris potētie 7 mor̄ ei⁹ erit difficilior. Et iō. d. 7 si ita sit 7 terra ipole ē vt moueat: 7 euz intēdit p̄ hāc potētia: potētia aīe q̄ mouet corp⁹ aīa: lis ecōtrario suo motui: iō. d. de ea q̄ est nobilior 7 fortior: 7 nō intēdit q̄ hec sit potētia nobilior q̄ mouet totā terrā. Declaratū est autē in lib⁹ d. motib⁹ aīa: lium. q̄ oē motum indiget aliquo gescēte circa qd mouet: 7 q̄ potētia eius sit fortior potētia moti: ne expellat 7 moueat ab eo: 7 hec ē dispō terre euz oz: be: 7 hec ē cā getis ei⁹ 7 finē: qd dat hic ē 73 foras.

Qd motū in
diget aliquo
gescēte. 7 dē
9. ph. co. 84.

Et q̄ terra
ē grauior sim-
pliciter ē: q̄
loc⁹ ei⁹ est re-
motissim⁹ a
corp⁹ qd cir-
culariter mo-
uet quemad-
modū euz q̄
ignis ē leuior
simpliciter ē: q̄
ppingissim⁹
circulārī mo-
tu: nō p̄ 73.
co. 49. Et p̄
celi 77.

Si mediū ē
cā grauior
meli⁹ ē: dicit
q̄ sit cā cōter
uā q̄ agēs.
7 terra enī nō
ē grauior 73 co-
m. p̄m. 4. cel.

Utrū vō sit ipole dare 73 q̄ agēs 73 p̄sideratiōes: scz 73 motū circulariter: qm̄ cā q̄ terra ē grauior simp-
pliciter ē: q̄ loc⁹ ei⁹ ē remotissim⁹ a corp⁹ qd cir-
culariter mouet: quemadmodū cā q̄ ignis ē leuior sim-
pliciter ē: q̄ ē p̄pingissim⁹ circulariter moto. Et hec ē
cā quā volebat dicere dicētes q̄ cā getis terre i me-
dio ē mediū: 73 tñ somnauerūt: vitatē autē nō terge-
rūt: qm̄ mediū nō ē cā getis terre nisi p̄ accēs. Nō de-
diū enī nō ē cā in cē corp⁹ aut in ei⁹ p̄uatiōe. Hanc
autē ē cā q̄re terra stat i medio: 7 mediū nō ē cā in cē
corpus graue fm̄ q̄ ē mediū: 73 fm̄ q̄ est mediū cor-
poris qd circulariter mouet: illi autē acceperunt acci-
dentale loco ecōtralis vel subalis: pp̄ hoc. d. 2. thes. 7.
fm̄ 73. q̄ terra gescit in medio: q̄ 73 nālī est
fermo verus: 73 nō dedit in 73 cām. Dicētes autē q̄ cā
quēris ei⁹ i medio est mediū: dederūt eās. Et nō
est sic. d. mediū enī nō est cā getis ei⁹ nisi accētral: 7
si cōcesserim⁹ q̄ ē cā cēt cā remota. 73 p̄cesserim⁹
q̄ mediū ē cā grauitatis: 7 meli⁹ est dicē q̄ ē cā p̄ser-
uās getē q̄ agēs. Terra enī nō ē giata 73 totū: 7 vlr
si posuerim⁹ ipsam cē cām nō erit cā fm̄ q̄ est me-
diū: sed fm̄ q̄ est mediū motus circularis.

Testificānt autē bīa 7 mathematicis di-
cta circa astrologiā. Apparētia. n. accidunt
trāslatis figuris: q̄b⁹ dēterminat⁹ ē astroz
ordo tāq̄ in medio posita terra. De loco q̄
dē igitur 7 mansione 7 motu quemadmodū
haberrant dicta sunt de ipsa.

Et testant nobis sup̄ 73 qd dixim⁹ q̄ terra
posita ē in medio mathematici: 7 q̄ dictū
est in astrologia. Qm̄ ascēssiones stellaz: 7
occassus: 7 figure: 7 ordines earū sunt pp̄
terrā q̄ ē posita in medio non mota. Iā igit
declaram⁹ locū terre: 7 utrū sit quiescēs:
aut mota dēterminatione sufficiētī vera.

Mathematici vō declarauerūt q̄ ortus stellarum
significat q̄ terra nō est ex axē in eqli distātia a duo-
bus polis: q̄ i eadē q̄ritate vident i ascēsu 7 occasu
7 medio celi: q̄ si vicinior cēt occidētī apparerēt ma-
iores apd occasū: 7 si ouēti apd ortū. Ita. n. q̄tuor q̄
p̄ significat q̄ terra nō mouet in medio: 7 q̄ ē i me-
dio ē. Ascēssiones autē stellaz significant q̄ terra nō
mouet: q̄ ascēdunt 7 cadūt sup̄ eadē loca terre: sicut
dixim⁹ sup̄. Figure autē significant q̄ stelle sūt
morte nō terrā: qm̄ si terra cēt mora 7 stelle gescētes
nō transmutarēt figure stellaz apud ortū 7 occa-
sum. Situs enī stellaz erraticaz ad inuicē appet in
reposit⁹ diuersis in figuris diuersis: aliq̄ enī ascen-
dunt fm̄ oppositionē: 7 aliq̄uādo fm̄ quadraturam:

7 aliquando fm̄ triplicitatem. Et si hoc qd appet de
motu stellaz esset p̄pter motū terre non diuersarē-
tur figure earū per ordinē: vt intēdit situm earū adi-
utem non in longitudine 7 latitudine: sicut intendit
per figuras: sed in sup̄iori 7 in inferiori. Ascēssiones autē
demonstrant q̄ terra est in medio: qm̄ si terra cēt sup̄
axem vicinior alteri duoz poloz diuersarent ascen-
siones: 7 non esset inter ascēssionē equinoctij: 7 ascen-
sionem tropicorū equalitas: sed hoc manifestū est p̄
astrologiam: 7 etiā si esset sup̄ lineam orientis 7 occi-
dentis vicinior alteri duarū partium necessario ap-
pareret apud ortū 7 occasū diuersē q̄ritatis. Qm̄ si
esset magis declinans apud occidētē: appareret apud
ortum parua 7 occasum magna: 7 ecōuerso. Et si cēt
super lineam medij celi 7 terre magis tendēs ad al-
terum istorum duoz poloz necessario appareret cū
esset in medio celi maior q̄ apud occasum 7 ortum.
Et si esset extra istos tres diametros contingerēt ei
omnia hec accidētia aut fere. Et cū isti sit⁹ quos dixi-
mus sunt impossibiles sicut appet de astrologia: ne-
cesse est vt terra sit in loco sectiōis istaz triū diame-
trorum. I. in medio. Et sicut ordo demonstrat ē q̄ ter-
ra est in medio: qm̄ si terra non cēt in medio: accide-
ret lune eclipsis in omni p̄icto orbis in quo luna op-
ponitur soliq̄ terra nō cooperiret eam in opposi-
tione a sole: 7 si terra esset extra mediū non verifi-
caret aliquod instrumentum: neq̄ esset cōueniēs q̄
cōprehendit fm̄ cōputationē ex motibus earū ei qd
cōprehendit sensu p̄ infra. Et cū 73 manifestus ē de
terra: manifestus ē qd quā antiq̄ q̄rebāt de terra. 73 di-
cētes q̄ vī fm̄ totū gescēs: tñ pres sunt late sup̄ eam
violēte: qm̄ cū aliq̄ ps ei⁹ distiguit a toto i actu q̄ret
illū locū quē q̄rit totū. 7 vt distātia ei⁹ a circūferētia
sit eqli: 73 ps maior vincit miōrē i hūdo istū locū: 7
sic tota terra vicē partes eius in hoc. Cap. III.

Figura autē hīe spīca necariū est
ipsaz. Quaqueq̄. n. p̄lū graui-
tatē 73 ad mediū 7 miōr a ma-
iori pulla nō pōt intumescē: sed
cōp̄imi magis 7 p̄sentī alterā
alteri quousq̄ veniant ad mediū. Qps autē
intelligere quod vī: quemadmodum vtiq̄ si
facta fm̄ modum quē 7 p̄physiologoz di-
cunt aliqui factam ēē. Verū illi violētiam
cām ponāt: eius q̄ deorsus latiōis. Abeliū
autē ponere verum 7 dicere: 73 iō accidere q̄
nā 73 id qd grauitatē 73 ad ipsum mediū
ferri. In potētia igit exīte graui disgregata
ferebant similī ex omni p̄te ad mediū. Si-
ue igitur similī ab extremis diuise pres p̄ue-
niāt ad mediū: siue alī habētia faciet idē.

Volūmus mō dicere de figura terre: 7 q̄
figura ei⁹ ē rotūda spīca necio: qm̄ q̄libz ps
ei⁹ 73 grauitatē quousq̄ veniat ad mediū:
7 q̄ ps maior eius p̄striget miōrem: 7 non
potest expandi 7 recedere: sed constringi 7
congregari. Et quanto magis fuerit propi-
qua medio: tāto magis constringetur: 7 ista
pars expellit istam donec perueniat ad me-

De celo et mundo

Adm. et intelligēda ē h qd dīclm⁹ et posuim⁹:
sicut dīspōsīōnīs in qbusdā antīqas: q dicebā
tur nāles. S; m illi ponebāt motū terre ad
mediū violētū: nos aut dīcīm⁹ melius et re
ctius. Et h ē qm corp⁹ graue bz nāz vt mo
ueat ad mediū: et dicim⁹ narrādo fīmōnē
eoz. Et corp⁹ graue fuit i potētia. Deinde
dīxerūt corpa graua ab alienis pīnētib⁹ ea
mota fuerūt ad mediū motu eqū. Dīcam⁹
etiā q si corpa graua mouebant ab orizōti
bus ad mediū motu eqū: aut e pīo necario
mouebunt ad mediū et nō recedēt ab eo.

104

In hoc cap⁹ vult declarare tertiā intētiōē quā
promittit de terra. scilicet de figura ei⁹. Et
d⁹ q ex natura sui motus sequit⁹ q habeat nāz solu
dam sphericā. Et hoc itēdebat cū dīcam⁹ q figur
a eius est rotunda spherica necessario. Et dīcam⁹ in
hoc: et dīcīm⁹ qlibet pars eius rē. i. q libet p⁹ cū fue
rit extra mediū mouebit⁹ per grauitatē que est in ea
qūq⁹ pueniat ad mediū: tūc abscedit⁹ grauitas. i.
motus qui est ex sua forma: iō cūz de grauitate in
telligit⁹ h pole est: vt terra dicat⁹ grauis in actu cū
fuerit ex mediū: et in potētia cū fuerit i medio. Et
hoc itēdit cū dīcīm⁹ q libet p⁹ ex hīs grauitatē quonq⁹
perueniat ad mediū. i. cū pueniat ad mediū non ha
bebit⁹ grauitatē: cū aut⁹ dīcīm⁹ grauitatē dicatur for⁹ q sit
motus ad mediū: et p⁹ in cōnectiōe terra erit grauis
in actu ex mediū et in medio. Et cū posuim⁹ q i qū
bet p⁹ terre ē potētia q mouet⁹ ad mediū totū: sic
est motus de p⁹ terre: posuit⁹ et aliō notū: ē q nō
stat in medio exp⁹ neq⁹ raref⁹ pstringunt⁹ ad me
diū: et expellunt⁹ a p⁹ supiorib⁹. Et dīcīm⁹ h q ex
hoc leg⁹ vt cōgregent⁹ in circuitu cētrū: maxie cūz
fuerint imāgiare mote ad cētrū ex oib⁹ p⁹ hīs qū
tate et nūc ex qūle et remotiōe a cētro eqūle: et q ma
ior eaz pstringit⁹ miorē ne expadat⁹. Et h itēdit
cū dīcīm⁹ q maior pstringit⁹ miorē: et q p⁹ maiō
res ex oib⁹ p⁹ pstringunt⁹ miorē: et non dimitrūt
eas exp⁹ ineq⁹ exire a mediū: cū eqūle expellant⁹ ab
oib⁹ p⁹. Et dīcīm⁹ q hō magis rē. i. dīcīm⁹ hoc vt ima
ginet⁹ q p⁹ terre sunt qū gūate ex oib⁹ p⁹ eqūle: i.
q in p⁹ motus circularis gūbat⁹ ex quolibet pūcto
orbis aliq⁹ p⁹ terre. Dī mouent⁹ oēs ad cētrū p⁹ qū
tates eqūles et multitudine eqūle: remotiōes eqūles a
cētro: qm ex h leg⁹ vt cōgregent⁹ i cētro in figura spe
rica solida. Et dīcīm⁹ q p⁹ p⁹ intelligēdū ē et i op⁹
imāginari h qd dīcīm⁹ ponēdo q terra sit gūata: sic
facit⁹ qdā anagūm sic erit manifestus. i. cū imāgi
nari fuerim⁹ q facta fuit cū motus circularis fac⁹
fuit. Et dīcīm⁹ q illi ponebāt rē. i. h nō dīcīm⁹ imāginari q
fiat p⁹ in modū que ponebāt antīq. i. q motus ei⁹ ad
mediū fuit violētus: s; p⁹ modū mēliorē et rectiorē:
et est q cū gūata fuit ex oib⁹ p⁹ mouebat⁹ ad me
diū nāl⁹: cū dīcīm⁹ cū mēstus ē imāginari ponēdo
mūdū ēē gūatū: dicere de eqūlate gūatiōis terre:
qd antīq dīcūt⁹ p⁹ suare de hoc qd ponūt⁹ saltus sine
vtilitate: qm cū pole sit imāginari h dīobus modis:
mō errorē mō veronē: et dīgnū ē imāginari cū
mō vero sit dīcīm⁹. Et cū h fecit⁹ incepit dicere p⁹ mōz
eoz de qūlate gūatiōis terre a motu: qm magis ap
paret ex h q figura spherica existat in terra q apud
ponēte terrā et mūdū ēē eternos. Et dīcīm⁹ dicam⁹

etiā narrādo sermonē eoz et i q istī dicebant et cē
debāt q oia elūta pū fuerūt in hyle cōi in potētia:
et cū corp⁹ celeste incepit moueri distincta fuerūt cor
pora graua a leuib⁹ in actu: fuit qūq⁹ qūlibz eoz
sūū locū nāl⁹: mota fuerūt corpa graua ad mediū
eqū motu a locis eqūlib⁹: sicut leuia mouebantur ad
ouēda. Et dīcīm⁹ incepit narrare q ex hac imāginatiōe
et postriōe leg⁹ q figura terre ē in medio et spherica:
cū in hac imāginatiōe incepit p⁹ melius q p⁹ ter
re mouebant⁹ ex oib⁹ p⁹ a locis eqūlib⁹ et montibus
eqūlib⁹ fīm qūitate eqūle: nō tū pingeret⁹ vt figura
rēt in cētro spherice motu eqū cū moueret⁹ et tpe eq
lib⁹ et cū mouent⁹ a locis diuersis: fīm motus et qū
tates diuersas. i. vt corpa q sūt a qūlibz p⁹ sunt
maiores aut ples. Et dīcīm⁹ et q corpa gra
ua rē. i. dīcam⁹ et q nō tū pingeret⁹ terre spīce vt fi
guraret⁹ apud cētrū cū imāginati fuerim⁹ p⁹ et mō
tas ab oib⁹ dīcīm⁹ hīs nūc et qūitate eqūle: et cūz
imāginati fuerim⁹ q in ista pte sunt ples q i ista: qm
cū ita fuerit pingeret⁹ p⁹ ples p⁹ pstringit⁹ pauciores:
ita q mediū totus fiet mediū mūdū: et dīcīm⁹ q pars
maior viciat⁹ miorē i hūdo cētrū. Et dīcīm⁹ aut⁹ re
prehēdit⁹ h in hac doctrina: q accepti in ea pole. i.
q terra et mūdus sūt gūati. i. qū leg⁹ nēcūz a possi
tūde ipoli. Et dīcam⁹ nos igit⁹ q h nēcūz nō leg⁹
ex ipoli eo qd ē ipole: s; i eo qd ē pole: qm gūatiō in
tota terra in eo qd ē corpus polis: et i eo qd qūlibz p⁹
et gūabilis ē: et ipole vt tota terra inqūi ē vniū ele
mētū elūtoz mūdū. Declaratū ē nā qd eo elūti est
inqūabile et icorruptibile fīm totū: fīm p⁹ et gūa
bile et corruptibile. h igit⁹ nō posuit⁹ ipole i doctrina
inqūi ipole: s; inqūi pole et hō doctrina multonens
vtūit⁹ h et p⁹ Platonē. Multonēns nā dīcūt⁹ q mō⁹ cir
cularis ē p⁹ nā oib⁹ motib⁹ q i imāginatus fuerit
nō ē abscidēt⁹ gūbet⁹ mō⁹ et sūt dīcūt⁹ q cū motus
abscidēt⁹ abscidēt⁹ et tpe. Et cū ita sit q p⁹ exisist
nāl⁹ in reb⁹ gūabilib⁹ et in reb⁹ eternis eodē mō pter
qd in reb⁹ gūabilib⁹ cū qd ē p⁹ nāl⁹ ē p⁹ i tpe:
in reb⁹ aut⁹ gūabilib⁹ ē mēstus apud nos: et cūz volu
mus intelligere ipm in reb⁹ eternis imāginabimur
ips abscidū in illis reb⁹ eternis inqūi dīpōnes sūt
cōes eis: et in gūabilib⁹ et corruptibilib⁹ qm ex h mō
abscidū p⁹ abscidū ē in eis. Et cū lucimur q iste res ab
scidū p⁹ abscidū ē in eis. Et dīcīm⁹ qd ē p⁹ eis
nāl⁹: sūt lucim⁹ q eodē mō nēcūz p⁹ qūantur
cāta suas cās in gūabilib⁹ et corruptibilib⁹ et in eter
nis. S; in eternis ista nēcūz semp fuit et temp erit:
in gūabilib⁹ aut⁹ et corruptibilib⁹ ē ligata cū tpe cēn
tic cāe tū: vt. i. cū cā fuerit erit cā. Et h ligamētū
qd ē iter cās et cāta ē mēstus apud nos in gūabilib⁹
et corruptibilib⁹ qm in eternis: iō forte vtrūq⁹ eternis
ad iducēdū certitudine nēcūz q ē iter cās et cāta. i.
ponēdo eas gūatū: s; hoc nēcūz q ē iter cās et cāta
sit mēstus apud nos i gūabilib⁹: et h idēz fec⁹ h et
qm cū voluit⁹ dare cās p⁹ quā terra fuit spīce: pōit
apud illā cās et cāta ēē gūabilia et corruptibilia: ap
paret q h ē ex ligamētū qd ē iter cās: qm cū appūit⁹
q si terra ēē gūata pingeret⁹ vt ēē spīce: p⁹ et
quereret⁹ cētrū: nēcūz ē cūz sit nō gūata vt sit spīce p⁹
eandē illā intētiōē expūit⁹ in ea si ēē gūata. S; nāl⁹
enī et nō gūatū nō differūt in nēcūz q ē iter cās
et cāta. Et dīcīm⁹ q si cētrū domus eterna nēcūz cāe ei⁹: lapi
des. i. et lateres eēnt eterni: hoc ē valde manifestū:
et iō dīcīm⁹ q h hūc modū erit terra qūis p⁹ et
non veniat⁹ ex oib⁹ p⁹ et qūerit⁹ ad mediū.

Quod

Quod qdēz igitur filr vniqz qz ab extre-
mis latū ad mediū neciuz vndiqz fieri filēz
molē manifestū: equali. n. vndiqz appposito
equalr necē distare a medio extremū: h aut
figura sperica ē. Hābilasit refert ad rōnē z si
non ex omni parte filr puenirēt ad mediū
partes ipsius. Plus. n. semp qd aū se ē ipō
min⁹ ppellere necariuz vsqz ad mediū in
clinationē hñibus ambobus z graniori p-
pellente vsqz ad hoc minus grane.

Dicamus ē qz ptes terre mouētur ex
oib⁹ pñib⁹ z orizontib⁹ ad mediū motu eqli
pñib⁹: necario erit mor⁹ tot⁹ terre pñib⁹: z h
manifestum ē: qm cū venerit ex oib⁹ pñibus
equalr necario erit remotio omnīus partiū
a medio equalis. Figura autem existēs sin
hunc modum necessario erit sperica. Et h
hunc modum erit terra qz partes ei⁹ nō
veniant ex oib⁹ pñib⁹ ei⁹ ad mediū equalr.
Plus. n. maior expellit minorē necario: z su-
perior inferiorē quousqz veniat ad mediū.
Innate sunt. n. peruenire ad mediū.

Cū narravit de antiqz q dixerūt qz ptes terre cus
gnate fuerint ad mediū mouebant: z addidit ipē qz
necē ē vt moueant ad mediū: qñis nō morib⁹ eqli-
bus: vult dñfere qz h necē ē ē tōta terra cū posita
fuerit gñata: cū aliqz possit dicere qz h qd antiq dixe-
rūt de morib⁹ pñū ad mediū nō est neciū nisi i vna-
quaqz pñū z nō i toto. Et d. z dicam⁹ ē tē. i. z vñ
cat istā imagationē in tota terra: qñi cus scēserim⁹
qz ptes terre mouent ab oib⁹ pñib⁹ ad mediū motu
pñib⁹: mor⁹ tot⁹ pñū ē idē: necē ē cū imagiari fue-
rim⁹ qz tota est gñata vt accidat toti qd accidit pñi. i.
vt moueat hz angulos eqles ex oib⁹ pñib⁹. i. qz cadat
sup superficies tāgetes terrā sup angulos rectos: z fac
sup cētrum angulos eqles cus arc⁹ circūferente eos
respicientes fuerint eqles: z h itēdit p motus pñlem.
D. in cepit narrare qz ex motu oīus pñū ad cētrū
pñgit vt figura ei⁹ sit spica: z d. z h manifestū ē: qm
si venerit ex oib⁹ pñibus tē. i. z appet ex h qz cū ptes
terre veniūt ex oib⁹ pñib⁹ eqli nō ex vna pte magis
qz ex alia qz necē ē cū pgregabūt apd cētrū: vt remo-
tio supficeiei ei⁹ a cētro sit equalis remotio. Et d. z
h fig⁹ neciō ē spica. i. z cū remotio supficeiei pñen-
tis terrā a cētro sit eqlis remotio: neciō ē spica. Dis-
ent h fig⁹ spica: cū hec diffō sit spe. Et cū posu-
it i hac dñfatione qz terra ē gñata: z opio ei⁹ ē qz ter-
ra nō ē gñata: z ex duab⁹ pñōnib⁹ z opionib⁹ idē seg-
tur: cepit narrare h. z d. z h hūc modū erit tē. i. z istā
figurā d. z hīc terra pp nās dñlationis quā hñt par-
tes: z nō sit gñata vt antiq dicit. i. vt oēs ptes ei⁹ fue-
rint gñate ex oib⁹ pñib⁹ eqli. D. mouebāt ad mediū.
D. d. cāz in h. z d. ps. n. magna expellit puā. i. z ea-
dē ē cā qz terra sit spica: siue posuerim⁹ qz terra sit ge-
nerata ex oib⁹ pñib⁹: aut posuerim⁹ ipas sic ē mō eter-
na: qñi ptes terre i co qz terra oēs qñt cētrū: z ps
maxia expellit puā: z supior inferiorē: ita qz oēs ptes
vicinātes aque habent distāntias equales a cētro.
Et enīz vtiqz qd dubitabit eadē hz his so-

lutionē. Si. n. exñte in medio z spica terra
multo maior grauitas apponatur ad alterū
hemispheriū: nō idē erit mediū tot⁹ z terre.
Quare aut nō manet i medio: aut figdē qe
scet ēt i mediū hñis: aut nara ē moueri nūc.
Et pōt aliqz dissoluē p hoc rñsuz oēm hz
qñē. Et dico qz pōt aliqz qñere si terra po-
sita fuerit in medio: z figura ei⁹ fuerit spica:
z posita fuerit duplex grauitatis ei⁹ altera
suaz pñū ex pte medietat⁹ orbis: tñc mediū
terre z mediū medietatis totius nō erit idē.
Et tñc pñget vt aut terra nō gescat z stet in
medio: aut si steterit z generit z nō fuerit in
medio: possibile erit vt moueat necessario.

Cū dicit cāz pp quā necē ē vt figura terre sit spica:
z ē qz qñib⁹ ps terre cū dē locū qñt i nudicepit dice-
qz ex ista cā pōt hō dissoluere oēs qñē pñgete hūc
fermōi. Et h itēdebat cus. d. z pōt aliqz dissolue-
re tē. i. z oīs qz h scierit pōt rñdere in dissolone cuius
libet hūi qñis quā dicit. z d. qñ dubitatio ē qñi liga-
mētū: z rñsio. q. dissolutio: z rñsuz qd innuit ē cā quā
d. in figura ei⁹. D. dicēpit dicet illā qñē: z d. dico
qz aliqz pōt qñere tē. i. qd aut ē sic: si terra ē i me⁹ sic
dñt est: z posita fuerit qz figura ei⁹ sit spica: qz gñā-
ta sunt ab oib⁹ pñib⁹ equalr pole est imagiari vt illō
qd gñatuz fuit ex ea ex pte aliqz ē maius qz alia: vt si
imagiaret qz sup terrā totū dē figure sit additio qñi
medietas ei⁹ ex aliqz pte pñū orbis. q. d. ex altera me-
diate ei⁹ ita qz ex medio ad circūferentiā terre ex
ista pte sit duplex ei⁹ qd ē a medio ad circūferentiā
terre ex pte opposita ista: sic medium terre non cē-
mediū totius: z h itēdit cū. d. z posita fuerit duplex
grauitatis ei⁹ tē. i. D. d. tñc igit cōtigit: aut vt terra
nō gescat z stet i medio tē. i. z cū segnat ex h: aut qz
terra stet nālī nō i medio: aut vt sit pole vt moueat
a loco i q mō ē gescēs si ges ei⁹ si fuerit nālīs. q. igit
d. z pñgit vt terra nō gescat i medio nālī: hz gescat
naturalr ex ipz: aut vt gescat in eo nālī: tē. i. ipz non
nālīter: z sic erit pole vt moueat a loco in quo mo-
do est quiescens: z totum hoc est impossibile.

Cū qdē igit dubitat h est. Videre aut non
difficile modicuz intēdētes z diuidētes qñr
dignificamus qñcūqz magnitudinē ferri ad
mediū grauitatē hñt. Plus. n. qz nō vsqz
quo tāgat cētrū extremū: hz opz pualere qd
plus: donec vtiqz sumat snūpñi medio me-
diū: vsqz ad h. n. hz inclinationē. Hābil igit
differt h dicē in bolo z pte cōtigitē: aut i to-
ta terra. Hō enī pp pñtatē: aut magnitudi-
nē id quod accidit dictum ē: hz de omni icli-
nationē habēte ad mediū: itaqz siue tota
terra ab aliqua pte ferebat: siue hz pte neciū
vsqz ad hoc ferri: donec vtiqz vñcunqz filr
sumat mediū: adequatīs minoribus a ma-
ioribus propulsione inclinationis.

Hec est igit qd pñgēs. Dicam⁹ igit qz so-
lutio ista qñis ē polis cū nos pñsiderauerit

106

Dubitatio ē
qñi ligamētū
z rñsio quā
dissolutio.

De celo et mundo

mus pars et distinguitur: et declarauerimus
quo diximus quod venit ad medium. Sed pars
maior et stringit minorem: et vincit eam venie
do ad medium per figuram et est medius. Innata
est. n. descendere quousque pueniat ad istum lo
cum. f. medius: et iste primo puenies est vni gle
be et parti terre et in totalitate terre. Et si quod
dixerit per quod accidit: dicemus quod non per
paritatem corporis: neque per magnitudinem:
sed accidit in eo corpore quod est innatum descendere
ad medium. Et si ita sit si tota terra moueat
ab aliquo loco: aut aliquid pars eius necesse moue
bit quousque pueniat ad medium ex oibus parti
bus equaliter. Sed motus primi et descensus earum
diuisant: quoniam partes magne expellunt partes
paruas: quousque pueniat ad medium: et sic
descensus earum erit tardior et velocior.

107 ¶ Dicitur ista quod dissoluitur ex hoc quod dicitur est si aliquid
considerauerit: quod dicitur quod partes terre mouentur ad
medium. ¶ D. d. Sed pars maior stringit minorem et a. quolibet
motus dicitur quod si imaginari fuerim quod pars minor mo
uebat donec iterum in medio. o. post ipsam mouebat
maior: necesse est ut maior expellat minorem: quod medius
aggregationis duarum partium pueniat ad medium. munditer
descendat superius illarum duarum partium ad partem inferiorem
donec illud quod aggregabitur ex eis figurabitur figura spe
rica necesse. ¶ Et d. hoc quod dicitur puenit in se duo:
scilicet quod medius terre non sit in medio: quod figura aggre
gata ex eis non sit spica: quoniam cum imaginari fuerim quod
additum fuit super partem terre. q. et medietas: tunc figura
terre non erit spica: neque medius erit medius mundi.
Cum igitur posita fuerit quod maior pars stringit mediam et mi
nor quousque aggregatio duarum partium pueniat ad me
dium totum: et descendat superius per magnitudinis aggregationem
ad locum inferiorem: necesse est ut illud quod aggregat ex dua
bus partibus sit in figura spica: et quod medius eius veniat ad
medium totum. ponatur igitur quod supra terram sit additum qua
si eius medietas ex aliquid partium orbis: necesse est. n. tunc ut
illud quod congregat ex medietate et medietate addita
vincat reliqua medietate et expellat eam a centro: et ve
niat medius magnitudinis aggregationem ex tribus medietati
bus ad medium mundi: si necesse est et ut descendat partes
superiores illius magnitudinis ad locum inferiorem ex duobus
lateribus: donec totum figuraretur figura spica. ¶ D. d. et
ille sermo est puenies et a. hoc quod imaginari sumus in
duabus partibus terre possumus imaginari necesse in tota
terra: inuit hoc quod si necesse est cum imaginari fueri
mus duas partes terre diuerse generationis: necesse est quod ma
ior eam expellat minorem a medio: ita quod medius aggre
gati sit in medio totum: et partes superiores descendat ad lo
cum inferiorem donec terra fiat spica: si necesse est in tota
terra si fuerim imaginari quod in aliquid parte sit additum. q.
medietas. D. d. si aliquid dixerit per quid accidit et a. si
aliquid dixerit forte tota terra differt a partibus in hoc per
magnitudinem et puritatem: dicemus quod hoc quod accidit partibus
non accidit eis per magnitudinem aut per puritatem: sed quod
querent centrum: scilicet quod hunc nam ut descendat quousque pue
niat ad centrum: id non differt tota terra a partibus in hoc.
¶ D. d. Et si ita sit et a. cum idifferenter est siue imagina
ri fuerim quod tota terra est me: aut imaginari fueri

mus quod aliquid pars eius est huiusmodi est ut quoad modum parum
mouet quousque pueniat ad medium nisi aliquid prohibeat:
sic accidit toti terre si imaginari fuerim quod oes partes
eius sunt ex medius. f. quod accidat oibus eis ut veniant ad
medium: ita quod medius magnitudinis aggregationem ab eis
sit idem cum medio mundi: quod beat figuram spica. ¶ D. d.
et hoc motus primi et descensus eam et a. et partes non differunt
ad invicem in huiusmodi quod partes magne expellunt paruas do
nec medius totius magnitudinis pueniat ad medium
mundi. ¶ D. d. et sic descensus eam erit tardior et velo
cior: et per puritatem et magnitudinem non diuerfantur:
nisi quod magna sunt velociora paruas in ingreditur centrum.
¶ Siue igitur facta est huiusmodi facta est motus: quare
manifestum quod spica generatio ipsius: siue generata
semper siue maneat eodem modo huiusmodi quo et generata
vires primi facta est: per hanc itaque rationem ne
cessarium est figuram spica ipsius. Et quod oia se
runtur granula ad similes angulos: sed non iuxta
inuit. hoc autem apertum est ad nam spicam: aut
igitur spica: aut nam spica. Sed per autem vni quod
quod dicitur tale quod natura vult esse et existere:
sed non quod vi et preter naturam.

¶ Si igitur terra fuerit generata et posita in me
dio per hunc modum quod dicitur: necesse fuit
per modum quem narrauimus. Et si ita sit ma
nifestum est quod locus terre est spica: et si semper fu
it in hac dispositione per quam prius fuit generata
necesse figura eius erit spica propter simonem
quem diximus. Et quod corpora granula mouentur et
descendunt ad angulos similes. Et hoc signum quod
non descendat huiusmodi: nisi quod sunt spica. Nam
Si igitur corpus terre est spica: nam eius erit spica.
Et dicamus quod oportet ut oes partes sint per suam
dispositionem naturalem: non per dispositionem violentam.

¶ Idem est et si terra fuerit generata et veniat ad medium per
modum quem dicebatur antequam dicitur cum generatio eius fu
it completa per modum quem narrauimus. f. quod cum generatio
eius complebat fuit spica. ¶ Et potest intelligi necesse venit
ad centrum et mouebat per modum quem diximus. ¶ D. d. et
si ita sit manifestum est et a. si figura eius est spica manifestum
est quod locus eius est et est superficies corporis continetis ea est
superficies. f. concavum aquae. ¶ Et potest intelligi quod si venit ad
centrum per hunc modum quem diximus: manifestum est quod
superficies ipsius loci coniungens ea est spica: figura eius
necesse est spica. locus. n. eius non fuit huiusmodi quod figura
eius est spica. ¶ D. d. si igitur per fuit in hac dispositione et a.
si igitur terra non fuit generata: sed per fuit in ista dispositione
qua huiusmodi cum completa esset sit esse generata: manifestum est quod fi
gura eius est spica per eas quod diximus: cum nulla sit oia: si
ue fuerit generata: siue fuerit eterna. ¶ D. d. per causas
quod diximus: et quod corpora sunt et a. per eas quod diximus. f.
quod oes partes terre descendunt per se ad medium. i. quod apud ce
trum faciunt angulos equales cum descendunt a locis in su
periori circumferentia inter que sunt arcus equales.
¶ Et hoc intedit cum. d. ut mihi vi per angulos similes:
id est angulos respicientes arcus similes: quoniam
centrum est centrum mundi. ¶ Et potest intelligi per hoc quod
propter sermonem quem diximus. i. quod oibus partibus mo
uentur ad medium: per hoc quod d. et quod corpora tendunt ad mo
uentur

Serpō scda.

uentur ad mediū p̄fili: sic dat i b̄ duas cās fm̄ mo-
dus sui fm̄ ois. ¶ Et p̄t esse vt intelligas p̄ b̄ qd̄. d.
p̄ sermonē quē diximus alias p̄ditiōes q̄s dedit in
descensu eaz̄ ad mediū: abiq̄ descēsu ē eoz̄ fm̄ an-
gulos eq̄les: dedit in b̄ loco hāc cām p̄p̄e: q̄ est cā
firmissima cāz̄ in b̄ accidenti. ¶ D. d. r̄ b̄ est signū:
r̄ cū intēdit fm̄ q̄ apper in ista demonstrare: q̄ bec cā
quā dedit hic in figura terre ē p̄p̄a. f. q̄ cū positiū fue-
rit q̄ figura ei? sit spica nāl̄: nēcio p̄es eius veniēt
ad mediū fm̄ angulos eq̄les: sicut si positiū fuerit q̄
veniūt ad mediū: tali mō nēcio est vt figura eius sit
ista figura. ¶ Et intendit demonstrare p̄ b̄ q̄ bec cā
data ē est p̄fectissima cāz̄: r̄ qd̄. d. q̄ b̄ ē signū: inuit
hic q̄ est spica. q̄. igit. d. q̄ b̄ qd̄ est spica significat
q̄ descēdat hoc descēdū sit rectū dicere q̄ dīcēdit
hoc descensu. f. ad mediū r̄ fm̄ angulos eq̄les q̄ ē ro-
tūda nāl̄: r̄ q̄ bec cōuersio nō fit nisi cū fuerit veyz
q̄ ista figura ē ei nāl̄. d. r̄ si corpus terre est spicuz:
eius nā est spica. i. r̄ dixim⁹ q̄ ista figura ē nāl̄ ei:
q̄ iā dēclaratū est q̄ nā eius q̄rit ista figurā: q̄ nāl̄ ē
spica: sed nō op̄ accipe hāc figurā vt sit īsepabilis
ab ei? suba r̄ nēcia in eē: q̄m si ita eē nō separet ab
ea ista figurā: s̄z corūperet p̄ suā corruptionē. ¶ Et
ex hoc dēcl̄ fuit in alio loco: q̄ elita nō h̄nt figuram
nāl̄ez cū recipiāt oēm figurā: r̄ cū ita sit equoco dici-
mus q̄ terra h̄z figurā spicā: nāl̄ez q̄ aīal h̄z figu-
ram nāl̄ fm̄ modū quē dicim⁹ q̄ corpus celeste h̄z
figurā nāl̄: fm̄ hoc igit̄ intelligendus est iste locus:
accētiū. n. nāl̄iū qd̄a sūt sepabilia r̄ qd̄a nō. ¶ D. d.
r̄ dicam⁹ q̄ op̄z vt ois res sit p̄ suā dispōnē nāl̄ r̄.
bec est rōcinatio q̄ ista figura est ei nāl̄is cōrio opti-
nanti q̄ cā expulsiōis eius ad mediū est motus cir-
cularis. q̄. igit. d. q̄ nēce est dicere q̄ ista figura est ei
nāl̄is: ois. n. res: aut semp̄ aut pluries nēce est inue-
niri in sua dispōnē nāl̄i nō violēta: r̄ forte ita ē in fi-
gura terre: sicut de generatione r̄ corruptione eius. f.
q̄ non est sepabilia a toto: r̄ separabilis a parte.

¶ Adhuc autē r̄ p̄apparētiam fm̄ sensum.
¶ Nec. n. vtiq̄ lune eclipses tales h̄ent dēci-
siones. ¶ Plūc. n. in bis q̄ fm̄ mēsez figuratio-
nibus oēs accipit dīas: etenī recta sit: r̄ am-
phitricos: r̄ p̄caua. Circa eclipses autē semp̄
gibbosaz̄ h̄z dēterminantē lineaz̄. Itaq̄z qm̄
eclipsatur p̄p̄ terre interpositionē: terre vti-
q̄z erit rotunditas figure spice cā existēs.

¶ Et dicam⁹ ē q̄ signum q̄ figura terre ē ro-
tunda: est b̄ qd̄ cadit sub visu. Qm̄ nisi eēt
spice figure ipole eēt vt sic seceet eclipsis lu-
ne sicut visus ē. Ad videmus q̄ in oī mēse
figuratur in oibus suis figuris: est. n. arcua-
lis: r̄ eq̄lis: r̄ profunda: apud autē eclipsim
linea cōtinēs semp̄ ē arcualis. Et si ita sit: r̄
cā eclipsis eius ē q̄ terra coopit ipsaz̄: nēcio
non eclipsatur: nisi propter rotunditatē ter-
re: r̄ causa eclipsis eius ē rotunditas terre.

¶ Cum cōpleuit significaciones nāl̄es: vult dicē ma-
thematicas ad p̄firmandū: nō q̄ innate sunt dici in
hac scia. ¶ Et. d. r̄ dicam⁹ ē q̄ signū rotunditatis
figure terre sunt res cadentes sub visu de eclipsibus
r̄ alys reb⁹. ¶ D. d. qm̄ nisi eēt r̄. r̄ signū eius q̄ est

spica est sectio q̄ fit ab ea. f. ymbra sua in eclipsi lūe
inter p̄e luminosaz̄ r̄ obscurā: aut in eclipsibus p̄ti-
cularib⁹: aut vltibus aīq̄ p̄ficere eclipsis. Ista enīz
sectio apper circulariter. ¶ Et q̄ aliquis p̄t dicere
q̄ circulario q̄ apper in ista figura est visio sine veri-
tate. d. mō aut videmus r̄. i. r̄ non v̄z alius dicere q̄
hoc qd̄ apper sicut apper est visio tū: qm̄ si eēt visio
apperet sicut apper ex sectione pyramidis visus ad
corpus lune in augmentatione r̄ diminutione in mēse.
Videmus enī lineā q̄ fit in sectione eoz̄: aliq̄ apper
recta: r̄ aliq̄ p̄uexa: r̄ aliq̄ p̄funda. f. valde p̄funda.
linea aut q̄ fit ex sectione ymbre ad corp⁹ lune semp̄
v̄z p̄uexa: r̄ hoc significat q̄ hoc est verus non visio.
¶ Et cū posuit q̄ apparentia istius linee tali mō si-
gnificat q̄ terra est spica: incept̄ dicere modū signi-
ficatiōis: r̄. d. q̄ si ita sit r̄ cā r̄. i. r̄ cū sic sit apparet
d̄ ista linea. f. q̄ semp̄ apper arcualis: r̄ q̄ b̄ qd̄ appa-
ret veyz est nō visio. r̄ ponimus q̄ cā eclipsis lune est
caus lune in ymbra terre: nēcio v̄z eclipsari tali fi-
gura p̄p̄ rotunditatē terre: r̄ hoc fuit nēce: q̄ cū ista
figura est circularis: nēce est vt superficies ymbre sit
circularis: aut colūnata: aut pyramidalis: r̄ quocūq̄
modo sit: nēce est vt terra sit spica.

¶ Adhuc autē p̄ astroz̄ apparētia nō solus
manifestū: q̄ rotunda: s̄z r̄ q̄ mole magna
nō existit. Ad dīca. n. facta trāslatiōe nobis
ad meridiē r̄ arcticū: manifeste alter sit ori-
zon circularis: ita vt q̄ super caput astra ma-
gnā h̄eant trāsmutationē: r̄ nō eadē videā-
tur ad arcticū r̄ meridiē trāsmutatibus.
¶ Quedā. n. stelle in Egypto qd̄ vidēt r̄ cir-
ca Lyp̄ā. In bis aut q̄ ad arcticūz̄ regiōib⁹
nō vidētur. Et q̄ semp̄ in bis q̄ ad arcticū
apparēt astroz̄ in illis locis occultā. Qua-
re nō solū ex bis palā rotūdam eē figurā ter-
re: s̄z r̄ spe non imagine. ¶ Non. n. vtiq̄ sic ve-
lociter palā faceret trāslatis ita modicūz̄.

¶ Dicamus ē q̄ signū rotunditatis terre r̄
q̄ ē spica r̄ nō ē valde magna: est quod vi-
detur de stellis. Qm̄ cū parū transferimur
ad partē mediū celis: aut ad partē farcadam:
tūc videbimus alius modū stellaz̄ q̄ sunt in
verticē n̄oz̄ capitiū diuersarūz̄ eis q̄ sunt in
circuitu ex stellis. Qm̄ cūz̄ transferimur ad
mediūz̄: aut ad farcadam: videbimus stellas
latētes nos in Egypto r̄ Persia: r̄ nō vide-
bimus illas in parte farcada r̄ stellas q̄s vi-
demus in Egypto. Stelle aut q̄ vidētur in
farcadam: semp̄ latent in illis partibus. f. in
Egypto r̄ Persia. Ad manifestū ē igit̄ ex bis
q̄ terra ē spica: r̄ q̄ terra non est magna val-
de: quonīa si eēt magna: non appareret no-
bis cum parū transferimur a nostris locis:
aliis modoz̄ stellarū r̄ terminoz̄ orbis.

¶ Dicit r̄ demonstrat q̄ terra est rotūda r̄ est p̄a hoc
quod videm⁹ de stellis nouis nobis cū trāssimur
ab illis bitanōib⁹ ad p̄e egnotū. f. ad p̄e meridiē.

dicunt sunt
ad cōfirmā-
dum. 3 dē. 5.
c. 59. Et que
ibi.

Ad nō sit
spica.

Elonēta nō
h̄nt figuram
nāl̄ez recti
p̄t dēcl̄ figu-
rā. 3 dē. 5.
c. 67.

109
demonstra-
tiones mathe-
maticas nō sūt
innate: dicit in
hac scia.

De celo 7 mundo

[illegible]

Propter qđ existimantes coaptare eū q

circa beruleas colūnas locū q̄ circa indi-
cū ⁊ b̄ mō ē mare vñ nō valde suspicari i-
credibilia videt̄. Sicūt aut̄ argumētātes ex
elephantibus: qm̄ circa vitas loca non iſſi-
ma exiſtētia genū ē ipſor̄ velut nouiſſimis
propter conuenire adinuicē hoc paſſis.

T Et significat puitare terre: qꝫ loꝝ bꝫ ido-
lum Berculie: pꝫner pꝫmꝫ tꝫ terminoꝝ:
Indie: tꝫ bꝫcꝫ qꝫ mare eꝫ eꝫ: tꝫ bꝫqꝫ bꝫcꝫtꝫ
nꝫ eꝫ valde inopinabile. Et dicamꝫ qꝫ pꝫfica-
tio nostri finonia sunt elephꝫtes: qꝫmꝫ nꝫ eꝫtꝫ
stunt nisi in illis locis: qꝫtꝫ in oꝫsonꝫ pꝫlloꝝ
duoꝝ locoꝝ: qꝫtꝫtꝫ in illis locis: quia
loꝝ congregantꝫ illic: tꝫ sic inueniuntur.

Tertius parititer terre **B**o dico oisq lociterre
in quo sunt illa Dercallu. i. finis occidentis ihus
paris habitabilis est. ppinquus oiscenti pami loci
habitabilis habitabilu loco orientalisqz interior
et duos oiscent mare pntiss. ista illa attributa
Dercali erat postea supra ripas maris pntiss occi
dentis ex vltimo loco habitabilu in pspetione sup **B**
mare quousq ad vltimu locu habitabilu in meri
die sup hoc mare vni illoz idoloz erat i vltimo
occidentis Dspiane qz dicebat illa eade vñ Andie
et ego vidi ipm eleuantu. fuit corruptu in plio quo
erant inter barbaros et homines ihus ihu in anno
cccc. x. xxx. a pccatione Dabumeti a gubaz erige
tibz se sup quasda regies maris i gloz. **T**ertius
dedit testimoniu de **B** finone famulo. q. idola sunt
primus terminus terminuqz vltimu occidentis et
per mare interiacet bsz a vltimu terminu terminuqz
oiscentis. Dicit qz isti duo termini fin pping. con
ueniunt in giando elepbates. Animalia eni que
non inueniunt in rota habitatore terre nisi in aliq loco
propria sunt illis locis. et si hoc est conuenia illu
roz locoq in completio conuenit illis animalibus
hoc dat vñ si sunt remota. Naturu. r. remo
toz locoq fin vñ vñ. In remota vñ qz latitudo
manifesta est valde. fin aut longitudo sz latet
inuenit. **T**ertius verificatio nisi sermonis est de ele
phantibz. **D**ico. i. sufficiat **B** qz elepbates giunt in his
duob locis. fin vltimo oiscent et occidentis. **B** q. o
ita vñ. fin locis meridionalibz. hoc duo extremuqz
ses in meridionalibz. no pspetionalibz. **B** qz elephi
bz no inueniunt in Dspiane neqz in terra barbaro
rum qz sunt in meride bsz regionis. **B** qz reputo
in terra Ethiopiarum aut in vicinis est. **S**ilf. de ceruise
in domo regis de **M**arroccheoqz erant Alccu. x. xiiij.
Dico. et erant in illis locisqz loca aggrega. x. xiiij.
Dico. et inueniuntur. i. elepbates existunt in illis locis
per paruitatem vel paucitatem corpz inueniunt il
lic elepbates. conueniunt in completionem pueni
ent generationi elepbatur propter vicinitatem.

Tertius mathematicoz qz qz magnitudinē
ratiocinari atterant rotunditatis ad qdragin
ta dicunt est miriades stadios. **E**x qbus ar
gumētantibus non solum ipi magnas molē
cessarium ceteris. sz et non magnas ad alio
rum astroz magnitudinem.

¶ Et testantur

Terra respice
et tu celi estis rā-
ōs punctū in
lpera.

Sup
n cir
q p
et qd
circa
neio
circu

Mixture of
monophenyl
Gung...

Ex her
tes fore
in q^ual
1098.

Et testant nob et q figura terre e rotunda geometre et mathematice laborat ad sciendum qritate reuolutiois terre. Et dicunt q qritas reuolutiois e. xliij. milia miliarium terre: et sciunt q terra bz figura spicam: et q est pui corpis necio in respectu magnitudinis ceteraz stellaz. Itaqz coplemimus determinationem et declarationem de figura terre: et q est quiesces non mota.

ii Abstrahunt mensura maximi circuli terre per vias qua narrauimus: et ex mensura maximi circuli inueniunt mensura spere fm Archimede: et abstrahunt qritate terre in respectu solis et lune p eclipses lunares: et abstrahunt qritate ceteraz stellaru per instm qd dicitur hinc duas regulas. Istud eniz instm terminat angulu q respicit diametrum cuiuslibet stelle: cum diameter alicuius eoz est nota diametri ceterarum stellaru erunt note: et cuz diametri fuerint note: erit mensura suoz corporu nota. Lu ergo sciuerint mensuram terre et mensura lune in respectu terre et pportiones ceteraz stellaz ad lunam p istud instm sciuerunt proportionem terre ad alias stellas: et ex hoc viderunt q corpus est valde paruu: et eniz manifestat puritate corporis eius figura eius rotunda. Supficies. n. no circularis q continet eqle et qd pinct circularis: est necessario maior circulari: et hoc interdit cu dicitur: et hoc sciuerunt q terra est sphericaz: qz declarate sunt tres qones quas promissit: dicitur: iam ergo coplemimus. et.

¶ Sinit secundus liber de Celo et Mundo.

¶ Aristot. de Celo. Liber Tertius incipit.

¶ Tractatus primus. Cap. I.

E primo qde igit celo et pibus adhuc astit de i ipso latit astris: ex qb? pstat: et qia qde na sut: adhuc astit qm igenita et icorru pibilis pstatuim? pma. Am aut eoz q na dnr. hec qde sunt

substantie. hec aut opatiões et passiões boz. Bico aut subas qde simplicia corpora: puta igne et terrā et coelemēta: et qdūq ex his. puta et totū celum: et ptes eius: et itez ania: lia et plantas et partes boz. Passiões aut et opa motus boz vniuersiūsqz: et aliorum quozūcūqz sunt causa ista elnta fm virtutē ipsoz. Adhuc aut alteratiões et inuicē trāsmutatiões. Manifestū qz de nā sciam plarimaz accidit de corpibus eē. Dēs. n. nāles substantie: aut corpa sunt: aut cū corpib? generant et magnitudinib?. Hoc aut palaz et ex diffōne q emerfer q sunt nā: et ex singulorum et cōtēplatione. Be prio qde igit celo elntoz dictū ē: et qle qd fm nāz: et qm icorruptibile et ingenitū. Reliquū aut de duob? dicere. Simul aut accidet de his dicētibz de gnātiōne et corruptione inquirere.

¶ Jam ergo diximus supius in nro libro de

primo celo et dterminatione sufficiēt: et de stellis existētib? in eo cuiusmōi corpis sunt et cuiusmōi nāe: et q nō sunt ex aliquo elemētoz qtuor: et q nō cadūt sub corruptiōe.

¶ Ad autē dicam? q nāliū qdā sūt sube: et qdā ex opatiōe substantiarū et passiōe eaz. Et intelligo p substantias qtuor corpa simplicia: vt terrā et ignē: et duo corpa alia simplicia: et qd sūt ex eis: vt animalia et plātas.

Et intelligo p opatiōes motus oīz corporu: et motus alioz: quoz hec corpa sunt cāe: et alterationes eoz: et transmutationes eoz adinuicē. ¶ Manifestū ē igitur q tota pscrutatio d nā ē de corporib?. Am sube nāles: aut sunt corpora: aut cū corporibz: et hoc manifestū ē ex hoc quod diximus superius: d primo elntoz: et dclarauim? nāz eius dclaratione pfecta: et q non cadit sub corruptione: aut gnātiōe. Et mō volumus dicere de duobus corpibus residuis. s. terra et aqua. Et dicamus et de corruptione et gnātiōne: qz hoc accidit eis ppter transmutationē istoz: et duozū corporū: et qz dicim? inelle gnātiōis: et in qbus reb? existit.

Quia intentio eius in h libro est loqui de pibus mudi simplicibus. s. in demonstratiōe suoz accidētū in dādo causas suoz eēntialū: et iā locut? fuit in primo et scdo istius libri de corpib? celestibus et accitibus eoz. Vult mō dicere de alijs qtuor simplicibus que recte mouēt. ¶ Et incipit in hoc dīcēdo de eo in quo locutus fuit in duobus pdictis tractatibus. s. in nā quinta: et d. nos autē diximus et. et in tendit per primū celū omnes motus celī: et ptes ei? et vocauit ipm primū ppter equocationē. d. d. et eniz de stellis et. et d. demonstrauimus et cuiusmōi nāe sūt stellas: et q sūt de nā gnti corpis: et nō d nā alioz qtuor: neq de aliq facto ex eis. Et pōt itelligi p h qd. d. nō de aliquo alioz qtuor: nō de nā alicui? alterius cōposito ex qtuor. Aut pōt itelligi de suba alic? pris elntoz. Et pōt itelligi vtrūqz. d. d. q d. mōstrauit et cū h illō qd fuit magis neciū vt sciret ex accitib?. s. q ē neq gūabile neq corruptibile. ¶ Et qz scire h nō fundat nisi sup h qz pssideratio de oib? pib? simplicib? mudi ē scie nālis sic demonstrauit in pñ libz demonstrauit h: et d. Dicam? igit q nāliū qdā sūt et. et dicam? qz fere oia q nālis pssiderat sūt sube et accidēta: et qz subaz qdā sūt mobilia et qdā imobilia: explanauit h et d. et itelligo p subas i qb? nālis pssiderat corpa simplicia mobilia q sūt qtuor elnta et composita ex eis: vt aialia et plante. Et itelligēdū est et q ex substantijs de qb? nālis pssiderat: sūt cāe istoz corporu mobiliū. Et n. sube ē subaz. d. fere: qz cōsiderat de corpe celesti cū non est ex qtuor neq ex cōposito ex eis: et d. hne alijs existim? qz cōsideratio ex qtuor elntis et corpe celesti nō sit eiusdē scie: cuz h sit eternū: et h nō. ¶ Et cū explanauit qd itēdebat per subas: explanauit qd itēdebat p opatiōes et passiōes: et d. Et intelligo p opatiōes et. et itēdebat p passiōes accitū eēntialia: h. n. nomē dī cōiter et ppter. cōiter

Et sic ē h.

¶ Ad hō cōit et ppter.

Confide
drebⁿ
coib⁹ e i
fico aud
yde i p
pini p⁹.
2.4. ciu

De fia de cōn-
deratiōe ele-
mētor: hic et
in hīgigēte-
scos. Idem
infra, c. vlti^o.

¶ Cum uoluit perfructuari: uerū sit gñatio aut nō ad de-
clarationē maiorē qñ sit et sit manifestū: dicere bo-
cē qd est magis famulus et magis manifestū qd ge-
neratio. Iñ gñatio et corruptio est necio ē in istis co-
poribus qñtor et in cōpositiōe eis: Et qd B nō cōce-
ditur illi qd cōcedit gñationē et corruptionē: ipse
locut' ē cū eis qd pōnēbat gñōne esse et corruptionē:
(Et d. sed pmo est perfructuā et gñendū et qñ ista
perfructuario est pmo: nā perfructuatio uerū gñatio
et corruptio cōstat i ipsīs elictis: et alij pp ea.) D.
Inducit opōnes antiquoz in hz. d. dicamus igit qd
qñq pini qd philosophi pūi sunt qñ qñ inqñr defen-
siones legal' dicit qd illi qui perfructuati sunt de entib'
inqñr sunt entia: dicunt illi qd nobis in hac gñatio
isti sunt duplices. Quidā cū istis uocat gñationem
et corruptionē esse opōne: qdā affirmat in oib' entib'
C. Et qd utraq opōio uera est et pte et falsa B ro-
tum. D. dicentes qd nibil est corruptibile: qd isti li-
bene dicāt in gñuā reb' iñ reb' qd nō sunt in mā:
neg: bñe mortuī peccāt in nā. Et in B qd pōnit qd
nālia nō hñt gñationē et corruptionē: locutus fuit
cōtra istos: non s alios: qñ utraq fmo sit uerū
fmo pteq: pā uera in fmoque istos nobilior est: pau-
cissimi autem intellexerūt: Bipars autem uera in fmo
dicendū: qd ois res gñat aut corrūp: manifesta est
sensu: qd hēc perfructuatio continet in se qñtor coz nā
nālia simplicita et cōposita et cōtinet et pncipia rez nā
turaliū quoz declarauit est pncipabilita et corrupti-
bilita: ita declarauit de istis in gñerabil' C. D. et opō
nos perfructuari boc et: in eadē qd boc pmi mouet:
alio d

Consideratio
de reb' nālib'
coib' e' d' pbi
fico auditi,
q' d' i p'logo
p'mi p'p. t. u
7. 4. ciuidē

q' declaratus est in fine octavi physicoz: t' p' p' n' in
p' tractatu ei': t' istud q' circulariter mouet. Declaratū
est n. illic q' in mūdo est mor' circularis nō trāsmu-
tabilis in q'itate oino: neq' fm motuz alterationis:
neq' gnōis t' corruptiois: t' h' est pueniēs illi libz:
q' p' n' sunt ex coib' reb' nālib'. ¶ Cōsideratio aut
de reb' nālib' coib' est de physico auditu: t' q' cause
yles p'inet h' nomē nā: dixit: in q' p'scrutet de nā rē.
d. opionē dicētis q' nihil g'iat aut corrupit. dixit. rō
nē que mouit eos ad hoc. ¶ Et d. t' dicūt hoc: q' nō
pcedūt rē. i. q' nō pcedūt q' aliqd sit nisi hec indiui-
dua sensibilia: ppter hoc q' h'c opinabātur q' scita
sunt indiuidua sensibilia: t' dicebāt q' nihil est gnācio
t' corruptio: q' opinabāt q' scia nō est nisi de rebz
sensibilib' indiuiduis: t' q' scia est pmanēs: t' fixa non
trāsmutabilis. quapp scitū d' e' pmanēs n' trāsmu-
tabile. s. indiuidua: t' dixerūt: q' apparet ex h' nō ē ni-
si p'batia nō vera: sicut p'batice visiones. ¶ C. d.
d. t' cū h' opinabāt t' dixerunt de istis nāis q' nō re-
cipiūt rē. i. cū hoc credebāt t' opinabāt. s. q' scia est
intrāsmutabilis: t' q' scia pendet ex his indiuiduis: q'
p' indiuidua sunt trāsmutabilia: t' iō dixerūt q' hec
indiuidua nō recipiūt gnōnē neq' corruptiois: t' d. d.
perunt de istis nāis. i. de indiuiduis: q' in hoc nō acci-
dit eis q' d' dixerūt hoc vt possent dicere q' scia est
fixa: t' isti sicut d. Arist. sunt illi q' dicunt q' opiones
yles vincunt sensum: t' hic est mos disputantiū.

¶ Alteri autē qd' velut studiosē factā contra-
riā his habebāt opionē. Sūt. n. qdaz q' alit
nullā ingēritā esse rerū: s. oia g'ari. Genita
autē hec qd' icorruptibilia pmanere: hec autē
itez corrupti: martime qd' q' circa h' d' d' d' d'.
¶ Deinde t' alioz p'imi philosophantes. Hi
qd' autem oia generari t' fluere: esse autē sta-
bile nihil. Anū autē quoddā solū subsistere:
ex quo hec oia transformari nata sunt. Q' d'
quidez vident dicere alij multi t' Heraclit'
Ephestia. Sūt autē quidā qui t' omne cor-
pus generabile faciūt componētes t' resol-
uentes ad sup'ficies: t' ex sup'ficiebus.

¶ Et quidā cōtradiciunt sermoni istoz oino
quasi si hoc tū intēdūt t' dixerūt q' oia sunt
generata: t' nihil est nō generatū. Sed que-
dam gnānt t' nō corrupunt: sed semper re-
manēt. Et quedā corrupunt: vt dicūt pi-
thagorici t' alij naturales qui p'hanē de na-
turalibus p'imo. Et quidaz dicūt q' omnia
sunt generata t' declinabilia: t' nihil est fixū
permanēs in sua dispōne oino: nisi vna res
tū que est fixa permanēs super quā oēs ce-
tere res figurantur t' gnāntur: t' est defen-
dens eas quemadmoduz dicit Heraclitus
Ephest' t' alij plures nāles. Et quidaz eoz
ponunt corpus gnātū: s. compositū ex lami-
nis. s. sup'ficiebus: t' dissoluit ē in lami-
as.

¶ Cū dicit p'monē opinantiū q' nihil g'iat aut cor-
rupit: dicit p'monē d'riū istis. s. dicētū q' ois res ge-
nerat. ¶ Et isti sunt bipartiti. qdā. n. dicūt q' gnābi-

lius qdā sunt gnābilia nō corruptibilia: t' qdā gnābi-
lia t' corruptibilia: vt Plato in mūdo. ¶ Et qdaz q'
oia sunt gnābilia t' oē gnābile ē corruptibile. ¶ Et
isti ēr sunt bipartiti. Quidaz. n. opinant q' illud cui'
est gnō cōplere est pmanēs t' fixū quouiz corrupa-
tur. ¶ Et qdā opinant q' istud nō ē pmanēs t' fixū:
t' q' oia semp sūt in motu: t' q' nō est h' nisi subz sup-
q' ē ista trāsmutatio eterna. cū ois trāsmutatio d'z
ē sup' aliqd pmanēs. ¶ Isti autē nō diuerfant in h':
s. in eo q' d' ē pmanēs. Quidā. n. dicūt q' h' pmanēs ē
ignis: vt opio dicētis q' elntū est ignis. Quidā autē
aerē. Quidā vō aquā. ¶ D. d. t' qdā ponūt corp' cō-
positū rē. inuit' Platōnē opinatē q' corpa cōponun-
tur ex sup'ficiebus: t' dissolunt in eas. Cap. II.

¶ Alijs quidē igitur alter sit ser-
mo. Dicentib' autē h' mō: t' oia
corpora p'stinentib' ex sup'ficie-
bus q'cūq' qd' alia accidit dice-
re p'rraria disciplinis p'mptum
videre. Et qd' iustuz aut non
mouere aut credibilioribus ipsa rōnib' mo-
nere q' suppositione sunt.

¶ Dicamus mō igit q' in futuro p'scrutabi-
mur de alijs p'monib'. Ad h' vō volum' p-
scrutari de p'mōe dicētū q' corpora sunt ex
laminis. Dicam' q' cōtingit dicēti hūc p'mō
nē dicere cōtrarium ei q' d' accidit in geome-
tria. Et hoc manifestum est. Et opz dicere
hoc: aut q' nō dicant hunc p'monē oino: aut
confirmēt suum p'monē rationibus firmio-
ribz t' verioribus.

¶ Quoddā autē ex ipsis opionib' est nāle: p'scru-
tandū est de eo in hac scia: vt ē opio
dicētis q' aliqd ē gnātū t' nō corruptibile: sicut ipse
fecit in fine p'mi tractat'. ¶ Qui vō negat gnōnē t'
corruptionē nō d'z ei r'ndere in hac scia nisi s. d' d' d'
tationē: cū h' ponat nālis p' p'nti in sua scia: s. d' d' d'
nus q' verificat subta facultatū p'claratū: t' s'it d' d' d'
nus d'z log d' dicētē q' nihil est pmanēs t' fixus. Ille
autē negat sciaz eē sciaz aut eē est subz logices: t' d' d' d'
nus q' defendet subta disciplinaz p'iculariū d'z log
cū eo: t' d' q' p'scrutabimur de alijs p'mōibus: t' inuit'
h' q' d' d' d' p' d' ipole ē vt ois res sit gnābil' t' cor-
ruptibilis. ¶ Et q' remāet ei dicere ex opionib'. p-
p'us hūc scie opionē dicētis q' corpa sunt cōposita
ex sup'ficiebus. d. mō vō volum' p'scrutari rē. ¶ D. d.
Dicam' igit q' p'tingit dicēti hunc p'monē rē. i. dica-
mus igit q' p'ringit dicēti hūc p'monē d'riū dicere ei
qd' accidit in geometria. i. tria ē' q' sunt p'n' in geo-
metria: vt h' q' d' ponūt: q' ois linea diuidit i duo me-
dia: t' s'it q' ois sup'ficies: t' q' qdā linee nō h'nt pro-
portionē adinice: s'it nūeri ad nūez. Et manifestū est
q' ps linee ē linea: t' q' ipse dicit post: quō sequunt'
ipossibilia hec dicētes hūc p'monē. ¶ Et q' iste p'mo
in nullo ē sufficiēs neq' pueniēs nāe. d. t' o'z hūc p'mo-
nē: aut vt nō dicat ipm oio rē. t' v' q' rō magis dicē-
tū h' ē q' opinant q' linea est cōposita ex punctis. s.
sup'ficies ex lineis: t' corp' ex sup'ficiebus. s. n. d' d' d' d'
linee in p'cto faciat lineā cōpositā ex punctis necē
est vt diuisio sup'ficiē in lineas faciat ipaz cōpositā

Com. sup. ce. t. mū.

gg

Mā p'ponit p'
p'nti gnōnē
t' corruptiois
esse.

Sciaz eē est
his logices.
D' d' d' d' d'
dit ista sciaz
p'icularius.
Jde p' p'p. 7.
8. t' s. p'p. 22.
t' p'celi. 78.
Jdes. 4. me-
taphisic. 2. p.

De celo 7 mundo

ex lineis: et filr corp^o ex superficie: et pole est pfirmare huc fmonē. s. q. linea cōponit ex punctis ex rōnibus qbus vtunt dicētes partē eē indiuisibile.

¶ Deinde palā q̄ etudē rōnis est. solida q̄
dem et sup̄ficiebus componit: sup̄ficies autē
et līnīcīe: bas autē et punctīcīe. Sic autē habent
tībūs nō necesse līnec partē līnec eē. De his
autē q̄ considerādū est prīm̄ in his q̄ de motu p̄mo
nīb⁹: q̄ nō sunt īdīnīfīcībīlēs lōgītūdīnēs.

¶ Et dicam⁹ et q^o error dicēis hunc p^omonē
est m^oifest⁹: qm̄ si corpa existūt ex sup^oficie
bus: sic sup^oficies ex lineis: linee ex p^oinctis.
Et si ita sit: impossibile est vt pars linee sit
linea. Be istis aut^o p^osecutur sumus in finē
quē fecim⁹ de motu: t^o dicim⁹ q^o nulla linea
est q^o nō recipiat diuisionē t^o partitionē.

¶ Quid vult perituri de hac opione quā sequuntur ipso-
sibilia q sequuntur dicētes q primum ex copositiu ex
iduisibilibz: et plura idicla doctrinalia: et alia ipso-
sibilia nātia. Inquritur dicere q illa ipso-sibilia q cōtin-
gunt dicēti primum ex copositiu ex iduisibilibz: primum
qz dicēti hūc finem: hoc dēi i. 6. pph. ¶ Et qz
dicētes q corpa coponuntur ex supleclibz: nō dicūt vi-
sibilia vidēt qz dicunt coponantur ex pūctis: neqz q sup-
leclibz ex lineis: demoustrat q necesse est dicere eis hoc.

[illegible]

¶ Quecūq; aſit de nālibus corporibus im-
poſſibilia accidit dicere: facientibus idiuiſi-
biles lineas ad modicū cōſiderem⁹ ⁊ nunc.

Impossibilia. n. in illis accidētia: ⁊ nālibus
cōsequent. Que aut in his in illis nō oīa pp
hoc qdē q ex ablatione dicunt mathemati-
ca: physica aut ex appositione.

¶ Adodo vo volumus pscrutari modicus
de impossibili cōtingēti corporib⁹ nālib⁹: z
q̄ est ipossibile ex sermone dicentis partē

eſſe idimnabile: qm̃ i poſſibile qđ accidit geo
metricis: accidit etiā dominis corporū nā
tū: nō accidit geometricis. etiā eē i poſſi
bile qđ accidit dominis corporū nātū. Et
pora. n. geometrica ſūt ex diminutione ex
porib⁹ nātū. Et pora aſit nātū ſūt ex ad
ditione in ſuſciple⁹ geometricis.

[illegible][illegible]

Consideratio
Septimo viē
mā appropi
turali. 3d
2. ph. c. 18. 19
2. 20. 3d c. 3.
ph. 60. 2. 4.
ph. 72. 2p d
cia. 16. 2. 17.
3d. 3. ph. 71

Impollia 6
sequuntur ex
mathēaticis
sequuntur ex
nālīb⁹: s; nō
puertit.

Thica se
h3 p appone
ad mathēa
t.cam,

ceteroꝝ p̄dicamentoz. ¶ Et hec est cā ylis in q̄busli
bet duab⁹ sciētis puenientib⁹ in eodē subo: s; in alte
ra eaz⁹ p̄siderat absolute et simplr: et in altera p̄lucte:
vt geometria cū aspectu: et arithmetica cū musica:
et scia nālis cū geometria in q̄busdā partib⁹: qm̄ val
de remote sunt. S; quocūq; mō sit iter sciam alto
re quā vocat Arist. diminita: et inferiorē quā vocat
addita: aliq̄ est copulatio: et iō. s. pp̄ hāc copulatio: de
q̄ est p̄portio cēntialis scia altoꝝ dat cāz in accētib⁹
scie inferioris. Et cū ita sit: fmo igit dicentis q̄ tales
p̄pōnes q̄b⁹ vnt Arist. in hoc loco nō sunt cēntiales
est sermo nō verus: et ex ista parte vep̄ est dicere q̄
oē q̄d accidit in supiori scia diminita accidet in scia
inferiori: et nō puenit. s. fm̄ modū quo id q̄d p̄tinet
sub supiori scia est cā ei⁹ q̄d p̄tinet sub scia inferiori.
Si autē in scia supiori accidit siue sunt res q̄ nō sūt
cāe eoz⁹ que p̄tinent sub inferiori: tūc nō legē vt oē
q̄d accidet in supiori accidet in inferiori: et maxie cū
fuerint remotaz nālis: hec est dispō geometrie cū
scia nāli. s. q̄ geometria p̄tinet in se res que nō sunt
cāe eoz⁹ q̄ appēt in scia nāli: fm̄ h̄ igit itellnda ē cōi
catio iter scias diminitas et additas q̄ sunt sub eis.

¶ Multa autē sunt q̄ ex indiuisibilib⁹ nō pos
sibile competere: nālib⁹ autē necessariū: pu
ta si q̄d est indiuisibile. In indiuisibili. n. di
uisibile impossibile existere. Passiones autē
diuisibiles oēs dupl̄: aut eni fm̄ spēm: aut
fm̄ accidens: fm̄ spēm q̄dē pura coloris: al
bus: aut nigrū: fm̄ accidēs autē si cui existat
sit diuisibile. Quare quecūq; simplicia pas
sionū oia sunt diuisibilia: hoc modo: pp̄ q̄d
impossibile in talibus p̄siderandū.

¶ Et accidit diuisioni eoz⁹ nāliū necesse
sario simile partitioni. Impossibile est enī
vt aliqd partiat in aliquo nō receptibili par
titionis. Passiones autē diuidunt⁹ duobus
modis: aut per formam: aut per accidens.
Forma autē vt color diuiditur in albus et ni
grum. Accidens autē est illud q̄d recipit di
uisionē: nō ppter se: sed deferentem ipsuz.
Et cū ita sit: manifestū est q̄ quelibet pas
sionū que recipit diuisionē nō recipit ipsaz:
nisi fm̄ hūc modū que diximus.

¶ In hoc caplo vult dare cāz ppter quā possibile est
vt nālis consideret de accidentib⁹ p̄mis siue p̄p̄is
scie eius in hac qōne de magnitudinib⁹. s. in diuio
ne magnitudinū in aliquā magnitudinē: Quis iste
modus diuisionis est p̄p̄ius magnitudinē in eo q̄d
est magnitudo. ¶ Et d. et accidit diuisioni et. i. et pos
sibile est vt nālis consideret de hac qōne. accidit. n.
corporibus nālib⁹ diuio similis diuisioni existen
ti in corpore mathematico: et causa illius diuisionis
accidentibus in corporib⁹ nālib⁹ est diuio accide
tis in abstracto. U. g. q̄ leuitati et grauitati non acci
dit diuio nisi q̄ existit in cōtinuo: cū diuio fm̄
terminos est p̄p̄ia: ideo dicitur impossibile est. n. vt
aliqd diuidat⁹ et sit in aliq̄ nō recipiēs diuisionē. i. et
causa istius diuisionis q̄ existit in diuisionib⁹ que
sunt in corpore nāli est: q̄ est in aliq̄ diuisibili p̄mo

et cēntial: qm̄ ipole est vt q̄d recipit diuisionē sit in
aliquo indiuisibili. ¶ Et cū demonstrauit q̄ accētia
exītia in corpore diuidunt⁹: q̄ corp⁹ diuidit⁹ et accētia
diuidunt⁹ duob⁹ modis. d. passioēs diuidunt⁹ et. et in
tēdebat p̄ formā diuisionē gnīs p̄oias in spēs. d. iē
n. sunt forme. Et itēdit p̄ diuisionē fm̄ accētis: q̄ idi
uisibilia sunt cēntial: diuisibilia vō q̄ sūt in reb⁹ di
uisibilib⁹ cēntial. Quāritas. n. est diuisibilis cēntia:
liter. Qualitas autē per accētis: q̄ est in re diuisibili. s.
quāto. ¶ D. d. ex. m. d. fm̄ aut formā et. et h̄ sicut di
ximus ē diuio gnīs in spēs. ¶ D. d. s. vō accētis et.
et est illud q̄d diuidit⁹ nō p̄ suā nāz: s; q̄ existit in re
diuisibili nāli. ¶ D. d. et si ita sit manifestū ē et. i. ma
nifestū est hoc ex h̄ fm̄ oē q̄ q̄litates accētales reci
piūt diuisionē et que modū diuisionis. ¶ Et istud ca
pitulū q̄d p̄tinet in se tria. Quoz⁹ vnus ē q̄ passioēs
recipiūt diuisionē. et est dare cām in h̄. 3. et quez
modū diuisionē recipiūt. Et cū istis trib⁹ p̄tingit et
4. et est q̄ pole est vt nālis p̄sideret de accētib⁹ q̄
sunt fm̄ q̄litate in hac qōne. ¶ Et h̄ qōne qm̄ ali
q̄d p̄t dicitur: s; diuio q̄litate est p̄ accētis. Quō nā
lis p̄siderat de eis in aliq̄ qōne. ¶ D. n. artifex nō
p̄siderat nisi in qōnib⁹ cēntialib⁹ sui subit⁹ per p̄p̄
nes cēntiales. ¶ Dicam⁹ rēdendo q̄ accētia de q̄b⁹
artifex p̄siderat q̄dā sunt q̄ existit in suo subo et cēn
tial p̄. vt par et ipar in nūero. Et q̄d existit sub illi
tudine ad accētia exītia in subo alteri scie nāli: vt
arithmeticus p̄siderat de nūeris sup̄ficialib⁹ et soli
dis: et p̄siderat geometer de sup̄ficie⁹ et lineis: et cor
poribus cōicātib⁹: et plus de h̄ est p̄sideratio tñ i se
rioris scie in accētib⁹ p̄tētib⁹ suo subo pp̄ subm al
terioris scie: vt p̄dictū est. Et cū tu ispereris cōsidera
tionē nālis in diuioē p̄tini iuenies ipsas eē in p̄si
deratioē demonstrata his duob⁹ modis quos dixim⁹
s. mō p̄passimilationē: et mō per cām: cū diuio q̄lita
tis sit similis diuioi q̄ntitatis et cā diuisionis earuz
sit diuio quātitatis in eo q̄d est quāritas.

¶ Si itaq; impossibile est vtroq; nullā ha
bente grauitatē: ambo habere grauitatem.
Sensibilia autē corpora oia: aut quedā gra
uitatē habent: puta terra et aqua vt et vtiq;
ipsi dicent. Siquidē punctū nullā h̄z graui
tatē palam: q̄ neq; lineē. Si autē nō h̄z: neq;
superficies. q̄ neq; eoz⁹ vllū.

¶ Volumus mō p̄seruari de parte idiu
sibili: et q̄ impossibile contingit ex eo. Dica
mus igit q̄ impossibile est vt duo sint: quo
rum neutrū h̄z grauitatē: et cūz cōgregant⁹.
vtrūq; habent grauitatē. ¶ Via autē sensibi
lia habent grauitatē: vt terra et aqua. Et cū
ita sit et p̄ctus nō h̄z grauitatē oīno: m̄se
stū est q̄ neq; lineā. q̄ neq; sup̄ficies. Et cū
ita sit. q̄ nullū corp⁹ h̄bit oīno grauitatē.

¶ Modo icepit p̄seruari de pte idiuisibili. ¶ Et
d. Volumus mō et. i. dicam⁹ q̄ vna positionū quā
ponimus in hac intētiōe est: q̄ impossibile est: vt duo
quoz⁹ neutrū h̄z grauitatē habeant grauitatē cū cō
gregant⁹. ¶ Alex. autē laudauit Arist. sup̄ hoc q̄ ad
didit in hoc fm̄one cū cōgregant⁹ h̄bit vtrūq; hoz⁹
grauitatē: et nō dixerit q̄ cū cōgregant⁹ habebit gra
uitatē ex eis cōgregatū: sed vtrūq; eoz⁹ h̄bit graui
tatem. Com. sup. et. et mū. ss. z

Quantitas
ē diuisibilis
cēntial: et q̄
litas accētia
liter. Idē. s.
meta. et. p. is.
et. p. p. s. s.

Sūma.

Artifex
considerat de
his q̄ sūt per
accidens.

Solutio.

Accētia i fto
exīto duplex
vs. p̄ et essen
tial et p̄tini
tudinē.

Alex. expō.

Et accidit
in scia supio
ri: accidit in
inferioris nō
contra.

Et h̄ sumi
bit q̄d re
cipit istū di
uisibile illū ē
diuisibile.

Et h̄ sumi
bit q̄d re
cipit istū di
uisibile illū ē
diuisibile.

Et h̄ sumi
bit q̄d re
cipit istū di
uisibile illū ē
diuisibile.

De celo et mundo

Contra Al-
xandrum.

De qd n de
de de singlo
de de ioio.

Qua qd par
tui n e totu
e pgrego est
totu. Id est
pb. 17. r. 4.
pb. 60. 43.

tate. et d. q. ista additio e valde subtiliter. d. q. addi-
dit ea pp forma et mas quarā neutra bz gravitate: et
corpus qd pgregat ex eis bz gravitate. Et hoc qd
Alex. dicit e rectu: tñ ista additio n fuit solus pp for-
mā et mas: s pp aliud vlt for et mā. Qd n. qd n ve-
re d. de singulis n vere d. de toto: qz ynaqueq par-
tiu n est totu: pgregatio est totu: vniūsqz trius
hoiūz n mouet nauē: pgregatio hoīz n mouet na-
uē. Et si ista additio n eēt qd diceret q im-
pole est h q vniūsqz triū hoīz n moueat nauē:
tñ tres mouēt: hoc mani est q falsū est: cū āt in
hoc pmo additio ista addat erit verū. Sñt. n. pmo
i. q. impole est vt vniūsqz triū hoīz n hēat potē-
tiā q moueat nauē p se: et vniūsqz eoz in pgregatio-
ne hēat potētiā q moueat nauē p se: ita q vniūsqz
eoz p se n bz potētiā vt moueat nauē in actu: cū
est in pgregatiōe bz potētiā vt moueat ipas in actu:
est pmo valde impossibilis: ista igit additio non pone-
bat ab Ari. pp mān et formā: qñ h n eēt vdm: nisi
ista additio eēt tñ nēcia pp mān et formā: tūc eēt
ei illi additio difficilis valde ad itellndū: et tunc
laudāus eēt Alex. qz scitit ipas: et eēt mirū de Ari.
qz oblit esset tale aliqd. Id est aut cū ista additio est
nēcia nō d. eēt mirū de hac additiōe: et quō scitit ea
Alex. qñ cū ista additio n fuerit erit sermo sophy-
sticus: et ista additio n esset nisi pp formā et mā:
tūc sermo sine ea esset pmo disputabilis in fine carē-
tie dictionis: tūc ista ppo diceret dicētibz corpus
eē ex mā et formā: eēt rō dicētiū partē indiuisibile
eē. possunt enī dicere quō est possibile vt duo quo-
rūz neutri bz qñtate eūz pgregant pgregati ex eis
bz qñtate. Nos aut dicimus q hoc est verū. impos-
sibile aut est vt cum pgregant habeat vtrūqz eoz
qñtate: quā ai pgregatiōe n hērent. Et cum
posuit hac pponē manifestū per se: pñxit ei 2^{am}.
et oia vō corpa sensibilia habēt gravitatē vt terra
et aqua. oia corpa bz gravitates aut leuitatē: et h
ppo pcessa est a dicētibz corpa dissoluti in suplicies.
D. d. et cū ita sit et puctus nō bz gravitatem et i. et
cū de due pponēs pcessa fuerint manifestū est q ex
hac seq q linea q est cōposita ex puctis nō bz gra-
uitatē: et q suplicies cōponit ex lineis nō bz gravita-
tē: et qz corpa cōponit ex supliciebz nō bz gravitatē.
S. i. a posuit oia corpa hēre gravitates: et hūc est
ipole. Et syls ita cōponit: ponat q corpa compo-
nant ex puctis q est ppo dubitabilis: pñgamus ei
hac 2^{am}. i. q. pucta nō sunt grauita neq leuita. q corpa
cōponunt: neq ex grauibz: neq ex leuibz: et oē cōpo-
siti neq ex grauibz: neq ex leuibz: neq bz gravita-
tē: neq leuitatē: q corpa nō bz gravitatē neq leui-
tatē: qd est dñus pñi. Et q aliq istaz ppositiōis est
dubitabilis: inceptū verificare eas: et.

Constructio
syllogismi.

C Sed et q pñctū non possibile est gravita-
tem habere manifestū. S. i. a. n. oē et gra-
uius et leue leuius tringit aliquo eē. Graui-
us aut aut leui? forte non necesse graue: aut
leue eē. Quē ad modū. n. magnus mal? ma-
ius at nō semp magnū. A. Poltra. n. sunt que
parua enīa simplr: tñ maiora alijs sunt. Si
itaqz qdōcūqz graue enī graui? sit: necē gra-
uitate maius eē: et graue oē diuisibile vtiqz
erit. pñctū aut indiuisibile supponit.

Reuertamur mō et dicamus q pñctū nō
bz gravitatē. et hoc manifestū est. Si igit
bz gravitatē possibile est vt sit grauior alio
et leuior alio. Grauius aut et leuius non est
graue neq leue nēcio: vt magnus et maior.
D. e. n. magnū est malus: s nō oē maius est
magnū. Sñt. n. aliqua parua maiora alijs.
Dicamus igit q si aliqd est graue et est ma-
ius alio nēcio est maioris gravitatis eo: Et
si ita sit: oē graue recipit diuisiones: pñctus
aut nō recipit diuisiones: et cū non recipit di-
uisiones apud eos nō est grauis oīno.

Uult declarare pponē quā idixit in pbatōe pñ-
ctū. et d. Dicam igit q pñctū et i. qñ pñctus si hēet
gravitatē aut leuitatē simplr et p se nō in cōparatiōe
alteri? necē eēt vt sit grauior alio et leuior alio: qñ
oē graue et leue simplr nō in cōparatiōe alteri? necē
est vt sit graui? alio et leui? alio q ois pñctū si est gra-
uis aut leuis: necē est vt sit grauior alio et leuior alio.
Et qz bec ppo nō pñctū demōstrat hoc ne aliqz
erret: et reputet q sic nō est verū dicere q oē graui?
aut leui? alio est de nā grauis aut leuis simplr: ita nō
est vtz dicere q illud qd est ex nā grauis: aut leuis
est graui? aut leui? alio: siue q si sit aliqd graui? vel
leui? alio q id sit graue: aut leue p se. Et dixit gra-
uius aut et leui? et i. graui? aut et leui? q dicunt in cō-
paratiōe. i. q. sunt fm relationē nō fm qñtate nō se-
quē vt sint fm qñtate: vt sint de nā grauis aut le-
uis q dñr p se. et qd. d. Manifestū est qñ oē de q d
aliqd fm cōparatiōe nō est nēciū vt hēat istud p se
nisi in balz dicere in respectu alteri? Si igit de ali-
quo aliqd dñi fuerit p cōparatiōe: et istud existit
in eo p nēcio istud dñi nō est in eo fm qz e cōpa-
ratiōis fm q cōparatiō accidit ei. Cōparatiō. n. acci-
dēs est separabile a rebus aut nō semp separat a se fm
n. qz est respectuū bz dñs pñctus et i. finitas: et p
qz est eētia nō bz nī vniū: et qñ sua eētia: et ser-
uociani in h est supflui: qz h magis apper in ma-
iori et magno. d. magnū et mal? et. D. d. cām in h
et d. Sñt. n. parua maiora alijs et forte magis mani
est graue et simplr qz mani magnū eē simplr. Nō
n. est magnitudo de q d magnū simplr: nisi magis
i. mūdi. Sic et pmo nō q id qd est magnū est mal?
alio magis est malif? fm d. i. q. illud qd est graue
est grauius alio: cā in h est q mal? magis apper fm
cōparatiōe qz simplr. grauius aut et leuius qdāmo est
simplr: et quodāmo cōparatiue. Et qz mal? magis ap-
parer fm cōparatiōe: dedit rōnez ex eo q bec ppo
nō pñctū. i. q. nō est nēciū dicere q oē qd est mal?
in aliq dñs pñctū q simplr hēat illa dñs pñctus. D. d.
Reuertamur igit et dicam? et i. a. qñ posuim? q oē
graue simplr est graui? alio: oē graui? est mal? eo qd
est graui? necē est vt oē graue simplr sit mal? eo qd
est mal?. Et nō d. aliqd dñcere hūc: dñcedo nos
videm? vñ partē terre grauiorē pte terre maioris.
Quō igit verificabit bec ppo. Et nō dñm? eis q bec
ppo nō pñctū ab Ali. simplr: s sup h q graue simplr
est eiūsdē nāe. Id est. n. terra nō sit eiūsdē nāe: terra
n. est grauis simplr: qz āt gñs grauioris fm cōpara-
tiōe. Et et e mani? q simplicia cū cōpositis et cōpo-
sita aduēce nō sunt eiūsdē nāe. Nec et aliqz pñctū
dicere

dicere qd nō est neciū vt oē graue simplr dē eē mai⁹ aliq graui simplr: qm̄ minūa quātitas terre est ter minata: cū sit ipole q̄ q̄libet pars hēat partē minore ipsa: z sit de alijs corpib⁹. Pars igit̄ minūa terre q̄ cū diuideret corūperet z nō poterit remanere ter ra. Est igit̄ graue simplr: z nō ē maior alio graui sim pliciter. Cū Arist. nō dicit qd oē graue simplr est grauius alio fm̄ qd est terra: aut ignis: aut aq̄: sed fm̄ qd est graue tū. Lū. n. positū fuerit qd pūctus sit gra uis sequeret̄ ex hoc vt diuisio sit in eo polis inq̄tus est q̄tū: nō inq̄tū est grauis: s; diuisio est in eo im possibilis: q; nō recipit diuisionē. pcludit̄ ḡ ex hoc in scda figura qd pūctus nō est grauis neq; leuis: z vlt cū positū fuerit pūctū esse graue sequetur vt graue in eo qd est graue nō recipiat diuisionem.

Adhuc si graue qdēz spissum: leue aut̄ ra rū. Est aut̄ spissū a raro dñs eo qd equali in mole pla ipsi sint. Si igit̄ est pūctū graue z leue est: z si densū z rarū. Sed qd qdē spissū: z diuisibile: pūctū aut̄ idiuisibile.

Bicamus etia; qd graue est densum: z le ue est rarū: z dñsum differt a raro. Abagni tūdo enī densi pōt esse sicut rari equali: ta men est plurū puncto; eo. Et si ita sit: z et punctus fuerit leuis aut̄ grauis: necessario erit densus aut̄ rarus. Rarū aut̄ z densum recipiunt diuisionē: vt fingunt. Pūctus nō non recipit diuisionem: ergo punctus neq; est graue neq; leue.

Hec est z declaratio z fundat sup. ppōnes. quaz vna est qd oē graue est densum: z oē leue rarū: z h nō est verum. lapis. n. diaphanus est grauis tñ rarū: nu bes aut̄ sunt densi leues. Sed h ppō legē ex sua ppōne: iō qd ponit qd corpora cōponunt̄ ex punctis ptingit ei hoc a sua ppōne: necē. n. est ei dicere qd den sum est ex plurib⁹ punctis: z rap ex pauciorib⁹. i. cūz densum fuerit equalis magnitudinis cū raro. Cū igit̄ eis dicere qd nihil est graue simpliciter: z leue simpliciter: sed leuius z grauius sunt dicenda a susti nente hanc opionē: qd componit corp⁹ ex supficiebus plurib⁹. Dicit. n. qd istud qd sit ex plurib⁹ supficieb⁹ est graui⁹: z cū leue fm̄ opionē istoz est rarū z graue dñsum: z rarū sit ex paucis pūctis: z densum ex pluri bus: necē ē vt pūct⁹ nō sit grauis neq; leuis. Cū d. densū. n. pōt hēre magnitudinē equalē cū raro zē. i. fm̄ opionē eoz: aut fm̄ qd seq̄ ex opione eoz. Cū d. densū aut̄ z rap recipiunt diuisionem: vt fingūt. i. qz ponūt qd corp⁹ est cōpositū ex pūctis: z ex hoc est p pō scda. Cū fm̄ oē gregas pclonē est talis. Dē gra ue est densum. Et oē dñsum est diuisibile. g. Dē gra ue est diuisibile. S; pūctus nō est diuisibilis. g. pun ctus nō est grauis. Et sit cōcludit̄ qd pūctus non est leuis: z hec est cōtradictio ad aduersariū nō ad rez in se econtrario cōtradictioni predictē.

Si aut̄ omne graue molle aut̄ durū neces se est esse facile ex bis ipōssibile aliqd dedu cere. Abolle qdē enim qd in seipm̄ cedens. Durum aut̄ id qd non cedens. Quod aut̄ cedens z nō cedēs diuisibile.

Bicamus et qd oē graue: aut est durū: aut

est molle necario. At molle est qd cedit h; Empedocle. Durū nō est qd non cedit: z pclusio istius pmonis est manifesta. Et est qd illud qd cedit z qd nō cedit recipiunt diui sionē. Pūctus aut̄ non recipit diuisionē. Ergo punctus non est grauis.

Hec est tertia demfatio fm̄ rez in se. Cū d. qd oē graue z oē leue: aut est durū: aut molle: qm̄ oē graue aut leue est tāgibile: z oē tāgibile: aut est durum: aut molle. g. oē graue: aut leue ē durū: aut molle. Cū pō positio aut̄ scda est quā dicit qd durū est illud qd non cedit fm̄ Empe. z molle qd cedit: hoc est vtz cum sit accepta a diffōne: z cū pūgat̄ ppōni pmi syllogi sm̄ pcludit̄. Quia oē graue aut leue cedit aut nō ce dit. Sed oē cedēs: aut nō cedens est diuisibile. Ergo oē graue aut leue est diuisibile. ppositio aut̄ dicēs qd cedens z nō cedēs sunt diuisibilia: declaraf̄ ex ois funitione eoz. Cedens aut̄ est illud qd cedit in pfundū. z nō cedēs est illud qd nō cadit in pfundū: z oē qd h; pfundū est diuisibile. ergo oē cedēs aut nō ce dēs est diuisibile. Et cū determinatū est ex istis pzo pōnibus qd oē graue aut leue est diuisibile: z pūct⁹ nō ē diuisibilis. g. pūctus nō est grauis neq; leuis.

Sed adhuc neq; ex nō hñtib⁹ gravitatem erit grauitas. In quantis. n. accidet hoc z in q̄tis nō: aut quo nā mō diermiabūt: nō vo lētes fingere. Et si ois grauitas maior gra uitate grauitati maior accidet: z vnūq; qz imparibiliū grauitatē hēre. Si. n. quatuor pūctra grauitatē hñt. Qd aut̄ ex plurib⁹ fine rit eodēz grani ente grauius. Qd aut̄ graui grauius necesse graue esse: quēadmodū al bo albius albi. Quare maius vno puncto grauius est albo equali. Quare z vnū pun ctum grauitatem habebit.

Bicam⁹ ē qd aliqd graue nō sit ex nō gra uib⁹. Et errauerit ē hoc dicēs partes idt uisibiles in distinguēdo q̄ritatē ptiū ex qb⁹ sit grauitas: z quō sit: hñt distinxerit hoc sine rōne. Bicamus ḡ qd si oē graue maius alio graui nō est graui⁹: nisi pp aliquaz gra uitate: necariū est vt q̄libet partiu; indiuifi biliū hēat grauitatē. Et signū qd hoc sit est: qd si q̄tuor pūctra hēant grauitatē: z corpus cōpositū ex plurib⁹ punctis est grauius cor pore cōposito ex pauciorib⁹: necariū est vt illud corpus quo est graui⁹ sit graue: vt dici mus qd illud quo est corp⁹ albi⁹ est albi. Et si ita sit necē est vt corpus qd est maius alio vno pūcto sit graui⁹. Ergo neciū est vt vn⁹ pūct⁹ sit grauis: qd est impossibile.

Cū posuit in syllo pdicto qd pūct⁹ neq; est grauis iz neq; leuis: qd iā declarit̄: cepit determinare ēt illud qd posuit in illo syllo. i. qd ipole ē vt aliqd graue fiat ex nō grauib⁹. Cū d. dicam⁹ ē qd ipōssibile est vt aliqd graue fiat ex nō grauib⁹. z dicam⁹ qd ipole ē vt

Com. sup. ce. z mū.

De celo 7 mundo

hic habeo
que sunt ptes
fm qitates
vide etiā 4^a
pbr. cō. 20.

aliquod graue sit cōpositū fm qtitatē ex reb⁹ non gra-
uib⁹. ¶ Et dixit fm qtitatē ad eēbēdū corpora gra-
uia q cōponunt ex mō 7 forma: qm neutra est gra-
uis aut leuis: qm cōpositio corp⁹ est f3 qtitatē. ¶ D.
d. 7 errauerūt ēr dicētes 7ē. i. 7 qz b est ipole. i. vt ali-
qd graue sit cōpositū ex reb⁹ nō grauib⁹: errauerunt
dicētes corpa eē cōposita ex reb⁹ idiuisibilib⁹ in dan-
do cām grauitatē: neqz ēr dicere q illud qd agreat⁹ ex
eis nō h3 grauitatē: 7 pp hoc errauerunt 7 locuti fue-
rūt in b irrōnabil⁹: qm si dederūt grauitatē cōposi-
to ex duab⁹ pti⁹ tū: nēcio erit vt ex vtracqz partib⁹
hēat grauitatē: 7 sic nō diuisibile erit diuisibile: 7 nō
hoc dederūt plus duab⁹ pti⁹. ¶ U. g. trib⁹ partib⁹ nēce
erit vt tres nō sint graues nisi p partē p quā addidit
sup duas. ¶ Et cū dixit hoc: incipit destruere hanc
opionē: 7 d. dicam⁹ q si oē graue 7ē. i. q si oē graue
est graui⁹ alio: 7 nō est dicere graui⁹ nisi qz addit sup
illud qd est graue 7 p partē graue: nēce est vt qlibet
ptiū idiuisibiliū hēat grauitatē: 7 grauius nō addit
sup illud quo graui⁹ ē nisi p vnā partē: aut p plures
partes: 7 illud p qd addit: nēce est vt habeat grauitatē.
¶ D. d. 7 signū q b sit 7ē. i. 7 signus ē⁹ qd dixim⁹. i.
q est cū graui⁹ addit sup illud quo est graui⁹ p par-
tē graue: nēce sequit⁹ ex hoc si corp⁹ cōponit⁹ ex par-
tib⁹ idiuisibilib⁹: vt ille ptes sint graues: est q cū po-
suerim⁹ corp⁹ cōpositū ex qtuor pti⁹ hīs grauita-
tes: 7 illi ptes sunt q corp⁹ cōpositū ex plurib⁹ pti⁹.
¶ Et cū graui⁹ tū: nēce est vt illud qd addit sit graue.
¶ U. g. q si qnqz sint graui⁹ qtuor: nēce est vt punctus
vn⁹ sit graui⁹. ¶ D. d. adiutorius de exēplo sup b. i.
q graui⁹ nō addit sup illud quo est graui⁹ nisi p par-
tem graue: 7 d. vt dicim⁹ q illud q corp⁹ est albi⁹ est
albi⁹ nēcio. i. 7 sic est māsseū q cū dixerim⁹ in aliq
qd est albi⁹ alio nō dicim⁹ nisi qz addit sup ipm p al-
bedinē: sic ēr cū dicim⁹ de aliq q est graui⁹ alio: nō
dicim⁹ nisi qz addit sup ipm p aliqd graue. ¶ D. d.
7 si ita sit 7ē. i. si ita sit nēce est vt corp⁹ qd est maius
vno pti⁹ sit graui⁹ p illud pti⁹: quāqz nēce est vt
ille pti⁹ sit graui⁹: 7 si nō pcesserint b 7 dixerūt q
nō ē graui⁹ nisi plus vno pti⁹: dicim⁹ q illi plures
nēcio hnt grauitatē: 7 diuidit⁹ in graui⁹ 7 leuius: quā-
propter pti⁹ eis vt vn⁹ pti⁹ hēat grauitatē.

¶ Adhuc siqde superficies solū vt linee cōpo-
ni possunt inconueniens. Quemadmodū
n. 7 linea ad lineā vtroqz modo componi-
tur: 7 fm lōgitudinē 7 fm latitudinē: opz
z superficiem superficiē eodem modo. Linea
asit pōr lineā componi fm lineā superposi-
tam nō solū appositā. Sed 7 siqdem 7 fm
latitudinē 7tingit cōponi: erit aliqd corp⁹:
qd neqz elementū: neqz ex elintis compo-
sitū ex sic cōpositis superficiebus.

¶ Dicamus etiā q impossibile est vt com-
ponant⁹ ex superficiebus cū fuerint applica-
te adinuicē: sicut applicatio lineē cū lineā ex
vna parte. Sed sicut lineā componit⁹ cū li-
nea fm lōgitudinē 7 latitudinē: 7 sit ex eis
superficies: sic ēr opz eos cōponere superficies
vt fiant ex eis corpora. Si igit impossibile sit

vt aliqd sit ex cōpositione superficierum:
7 applicatione earū adinuicē fm latitudinē
tū. Necessariū est vt inueniat⁹ ex cōpositio-
ne earū aliqd corp⁹ qd nō est elementū: nec
ex elementis: qd est impossibile.

¶ Dec est dicitio dicētib⁹ q corpa cōponunt⁹ ex sup-
ficiebus: 7 est ad aduersariū non ad rē. ¶ Et d. 7 dica-
mus ēr q ipole est: 7 itendit p b qd dixit sic applica-
tio lineē cū lineā ex vna pte. i. sicut suppo lineē ad li-
neā. i. ipole est vt corpa fiant a superficiebus fm suppo-
nē earū adinuicē: sicut est ipole vt superficies fiat p su-
ppōnē lineāz adinuicē. ¶ D. d. 7 sicut lineā cōponit⁹
cū lineā 7ē. i. q isti hoies si volunt dicē q corpa nā-
lia cōponūt⁹ ex superficiebus: 7 superficies ex lineis: nēce
est vt fmo eoz in hac cōpōne sit sit fmo geometre.
Geometre. n. dicit q cū lineā cōponit⁹ cū lineā vna in
lōgitudinē: altera in latitudine fiet superficies: sit sit
dicūt q corp⁹ sit ex cōpōne triū superficiebus. lōgitudi-
dine: 7 latitudine: 7 pfunditate: 7 d. q os eos cū dicit
q corpa sint cōposita ex superficiebus cōponere ea vt
componit geometre: 7 singit b: qm ptingeret eis vt
corpora nālia eēt plena vacui: tres. n. superficies nō
iplet locū in q est corp⁹. ¶ Et cū d. opz corp⁹ nō sit ex
superficiebus fm suppo nē earū adinuicē: incipit dicere qd
pigit eis in hac pōne fm q opinant⁹ in elintis: 7 d. si
igit ipole ē vraliqd 7ē. i. si ex superficiebus cōponat⁹ cor-
pus fm suppo nē earū: b intēdebat cū d. fm latitu-
dinē 7tingit eis vt inueniat⁹ qd nō est elintū: neqz
ex elintis: qm si fuerit cōstitut⁹ eis q corp⁹ giat⁹ ē
superficiebus fm hūc modū: ipole erit vt sit vnus qnqz
corp⁹ q vñr elintū esse corp⁹. i. figura ignea: viui-
basū. 7. vi. basū. 7. xij. basū. iocedū. Itnd q corp⁹
nō erit elintū cū fm hūc modū nullū corp⁹ ex elintis
ponat⁹: qd nō cōponit⁹ ex istis. v. nō ē ex elintis: 7 im-
pole ē vt inueniat⁹ corp⁹ qd nō ē elintū: neqz ex elintis.

¶ Adhuc siqde multitudinē superficiū gra-
uiora sunt corpora: quēadmodū in timeo
determinatū est palam q habebit 7 lineā 7
punctus grauitatē. Proportionalit⁹ n. adin-
uicē se hnt: quēadmodū 7 prius diximus.
Si aut nō hoc differūt mō: hē eo: qz terra
qde est graui⁹: ignis aut leue: erit 7 planorū
rum hoc quidē leue: hoc aut graue: 7 lineā
rum vtrqz 7 punctoz sit. Superficies enim
terre erit grauior qz que ignis. Tota it⁹ autē
accidit: aut nulla quidē esse magnitudinem
aut posse auferri: si quidē sit se habet pun-
ctum ad lineam: lineā aut ad planū: hoc autē
ad corpus. Dia. n. adinuicēz resoluta in pri-
ma resoluēt. Itaqz cōtinget vtrqz puncta
solum esse: corpus aut nullum.

¶ Dicamus etiā q si corpora sint grauiora
superficiebus: ppter multitudinē: 7 compo-
sitionē superficierū: 7 duplicationē earū in
eis: sicut dictum est in Timeo 7 determina-
tum: manifestus est q punctus 7 lineā hnt
grauitatē: cū sermo eoz de altero sit similis
sermō de altero: sicut diximus multoties.

Si igit

Si igitur diuersitas eorum non fuerit huiusmodi: si scilicet diuersitas terre et ignis: dico quod ignis est leuis et terra grauis: necario erit quodam superficie leues: et quodam graues: et similiter quodam linee et puncta graues et quedam leues. Superficies. n. terre est grauior superficie ignis. Et cum ita sit: tunc accidet ex hoc firmone ut nullum corpus fiat: et ut nullum corpus dissoluatur etiam: quoniam si punctus sit similis linee: et linea superficies: et superficies corpori: necesse est ut quodam eorum dissoluantur in quasdam quousque perueniant ad primam rem. Et si ita sit possibile est ut in aliquo tempore sit tunc punctus: et non sit corpus omnino: quod est impossibile.

¶ Cuius in hoc capitulo iducere aliud impossibile. Pius dicentibus corpora esse composita ex superficiebus: siue opinantur quod nihil est graue simpliciter aut leue simpliciter: aut opinantur corpora esse grauium simpliciter aut leuium: et prius inceptum distinguere quod pertinet his duabus opinionibus credere de puncto et de linea. ¶ Et dicitur dicitur quod si corpora et diuinitas est quod si quodam corpora sunt grauiora quibuscumque et nullum est graue simpliciter: et leue simpliciter: si in comparatione: et nullum addit super aliud in grauitate: nisi super illud addat in superficiebus: necesse est ut superficies habeant grauitatem: et si habent grauitatem: et linee. Et hoc quod dicitur quod corpora sunt grauiora superficiebus ita inueniuntur in scriptura: et si verum est erit intentio quod si corpora sunt grauiora alijs per superficies. ¶ Et dicitur dicitur quod per quem grauitas eorum est per superficies: et dicitur per multitudinem superficies: et compositum eorum. ¶ Quodam corpora sunt plurius superficies: et maioris compositio est grauius: et quod compositio cum sit in proportionem per superficies: pole erit ut proportio superficies grauioris ad superficies leuioris sit in proportionem duplicem aut in alia proportionem. Et oes antiqui magnificant hanc proportionem: et dicit ipsam esse eam plurius grauiorem: et hoc est quod dicitur per multitudinem eorum in eis. ¶ Et dicitur dicitur in alio eorum est et dicitur quod illud quod pertinet ex eis superficies grauium: propter pondus eorum quod corpus quod ex eis compositum sit graue: similiter pertinet in linea et puncto per similitudinem proportionum: sicut diximus superius. ¶ Et cum dicitur hoc quod contingit dicentibus corpora esse composita ex superficiebus: et quod grauitas et leuitas in corporibus non dicantur nisi secundum comparationem. ¶ Quod oes superficies et linee sunt graues: inceptum dicere quod pertinet dicentibus hanc opinionem cum opinantur corpus esse graue aut leue simpliciter cum non sit ipse quod hoc duo pregent in una opinionem. ¶ Et dicitur dicitur si diuersitas eorum non fuerit et dicitur si dicentes corpora esse composita ex superficiebus non opinantur quod grauitas sit composita eis: et quod non diuersitas eorum est sicut diuersitas ignis et terre apud nos. ¶ Quod quodam est leue simpliciter: et est ignis: et quodam est simpliciter graue: et est terra pertinet eis necio ut quedam superficies sunt graues et quedam leues simpliciter: forte pertinet eis et quod quodam eorum sunt graues et leues secundum comparationem. ¶ Dicitur inceptum dicere aliud ipse pertingens huiusmodi opinionem siue opinantur graue et leue secundum comparationem siue simpliciter: et dicitur si ita sit accidet et tunc et dicitur si corpora composita ex superficiebus: et superficies ex lineis: et linee ex punctis: necesse est ut in aliquo tempore non inueniatur corpus omnino per dissolutionem corporum eius in non corpora. ¶ In superficiebus et lineis et puncta.

Et in illo tempore omnia corpora erunt dissoluta in ea ex quibus composita sunt: neque inueniuntur aliquid corpus dissolutum in ea ex quibus composita sunt: quia omnia corpora sunt dissoluta: et hoc intendit cum dicitur et nullum corpus est dissolutum: et hoc impossibilitas contigit eis: quia faciunt generationem ex non corpore et corruptio: nec in non corpore. Qui autem ponit quod corpus generatur ex alio corpore: et compositum et corruptum in aliud corpus: non pertinet ei ut aliquid tempus veniat in quo nullum erit corpus: et hoc declarabit postquam declarabit quod ipse sit ut corpus generetur ex simpliciter aut corruptum simpliciter. ¶ Et dicitur quod si punctus est filius linee et dicitur intendit per assimilationem huiusmodi: et iterum elicitur et compositum ex eo: et si punctus est filius linee: et secundum quod elicitur assimilat elementato: et linea assimilat superficies: huiusmodi assimilationem: et superficies corpori: et quod glibet eorum est in potentia illud quod ex eo compositum: et id elicitur assimilat et quod ex eo est compositum. ¶ Et dicitur quod si perueniat ad primam rem: et quousque dissolutio corporis perueniat usque ad punctum. ¶ Et dicitur dicitur si ita sit pole est et dicitur hoc quod dicitur necesse est eis: quoniam non est dissolutio corporis in ipse in aliquo tempore cum corruptio: suorum indiuiduorum non est secundum hanc opinionem nisi modo accidentiali: et id pole est ut in aliquo tempore non inueniatur corpus: imo necessarium est si posuerimus quod peruenit entis per esse corporum est modo accidentiali. Cum autem posuimus quod generatio est a corpore: similiter corruptio in corpus: tunc continuatio corporis in specie est essentiali.

¶ Adhuc autem et si tempus similiter se habeat auferetur utique quousque: aut pertinet utique ablatum esse. ¶ Item enim nunc indiuisibile velut punctum linee est.

¶ Et dicamur et quod si primo in tempore sit similis secundum in punctis: necesse est ut inueniatur aliquid hora in qua non sit tempus omnino: aut in quo possibile est ut non sit tempus omnino. ¶ Instant enim simile est puncto: et indiuisibile omnino.

¶ Dicitur et dicitur si instantia in tempore sunt filia punctis in linea. Linee autem compositum ex punctis: et tempus ex instantibus: et cum ita sit: necesse est ut aliquid hora sit in qua tempus non sit: quod ipse est. ¶ Pones. n. huiusmodi firmone negat et affirmat tempus instanti. Contingit enim ei ut inueniatur tempus in quo sit tempus: et inueniatur tempus in quo non sit tempus: et hoc quod dicitur necesse est in tempore si ponatur compositum ex instantibus: sicut est necessarium in lineis: si ponatur compositum ex punctis. ¶ Ois enim compositio necesse est ut dissoluatur in ea ex quibus sit: aut saltem pole est: ut si non cessit dissolutionem eius in actu. ¶ Et idem. aut pole est ut non sit tempus absolute: nisi temporis ab ipse esse quod esse pole impossibile est. ¶ Possibile. n. necesse est ut exeat ad actu ut declaratum est superius. ¶ Dicitur demum modum similitudinis iterum ea: et dicitur instanti enim sile est puncto: et non diuisibile.

¶ Idem autem accidet et ex numeris constituentibus celum. Quidam enim naturam ex numeris constituunt quemadmodum pythagoricorum quidam.

¶ Et erit accidet hoc possibile facientibus modum compositum ex numero. Quidam autem compositum nam ex numero: ut quidam pythagorici.

¶ Intendit quod istud quod contingit ponentibus corpora ex superficiebus: et quod puncta habeant grauitatem. similiter pertinet compositum corpora nata ex numero. ¶ ut videtur habere grauitatem et leuitatem. et hoc quod impossibile contingit compositum corpora nata ex numero et non compositum.

¶ Compositum ex numero.

¶ 4

¶ Dicitur propter ne cessarium est ut dissoluatur in ea ex quibus sit: aut saltem pole est: ut si non cessit dissolutionem eius in actu. ¶ Et idem. aut pole est ut non sit tempus absolute: nisi temporis ab ipse esse quod esse pole impossibile est.

¶ Possibile. n. necesse est ut exeat ad actu ut declaratum est superius. ¶ Dicitur demum modum similitudinis iterum ea: et dicitur instanti enim sile est puncto: et non diuisibile.

¶ Idem autem accidet et ex numeris constituentibus celum.

¶ Quidam enim naturam ex numeris constituunt quemadmodum pythagoricorum quidam.

¶ Et erit accidet hoc possibile facientibus modum compositum ex numero.

¶ Quidam autem compositum nam ex numero: ut quidam pythagorici.

¶ Intendit quod istud quod contingit ponentibus corpora ex superficiebus: et quod puncta habeant grauitatem.

¶ similiter pertinet compositum corpora nata ex numero.

¶ ut videtur habere grauitatem et leuitatem.

¶ et hoc quod impossibile contingit compositum corpora nata ex numero et non compositum.

¶ Compositum ex numero.

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

¶ 4

De celo et mundo

formas ex numero et intelligētiā et aīam et nām. d. et qdā cōponit nām ex numero. i. plato et alij dicētes formas eē numerabiles et fecit de hoc rememoratōne nēquā dicētib⁹ hoc nō ptingit hoc impole.

Chysica qdē. n. corpora vñr gravitatem hñtia et levitatē. Anitares aut neqz corp⁹ facere est pole cōpositas neqz gravia hñe.

Reuertamur ergo et dicamus q corpora nō sunt sicut dicunt facientes corpora ex superficiebus et numeris. corpora. n. natura lia habent gravitatē et levitatē: puncta autē non habent gravitatem aut levitatem. Et si ita sit neqz punctis neqz vnitas habet cōsolidationem aut gravitatem omnino.

17 **I**n isto capto colligit recaplando oīa pterita: et facit rememoratōes de pponib⁹ qbus vnus est in hac declaratiōe et sunt duo. quoz vnū ē q corpora nālia habent gravitatē et levitatē. 2ª est q puncta nō hñt gravitatem neqz levitatem. **E**t q. d. reuertamur modo et recaplemus nīm fmonez et dicam⁹ q corpora nō sunt cōposita ex superficiebus neqz ex nū. **E**t iō dicat⁹ si ita sit inuit has duas ppones neqz pñctus neqz vnitas hñt soliditatē aut gravitatē oīno. i. qz ex punctis aut vnitatib⁹ nō fit corpus hñs gravitatem. **E**t vñr corp⁹ hñs actionē aliqz actionū nālius oī. nō qñ in libro a quo vba eī⁹ abstrahim⁹ est scriptū: neqz pñct⁹ neqz vnitas hñt soliditatē aut gravitatē. **E**t forte fuit error scriptoris q scripsit loco actionis gravitatē. **E**t forte intēdit p actionē illud qd est eōe actiōib⁹ et passioib⁹ puenit⁹ a formis corp⁹ nālius qñ q corpora cōponit ex superficiebus: aut ex partib⁹ indiuisibilib⁹ nō pōt dare cām pp quā differunt actiōes corp⁹ nālius et passioes corp⁹: et iō necesse est eis aut ponere q de actiōes et passioes existit in superficiebus: aut in partib⁹ indiuisibilib⁹: aut q corpora nō cōponunt ex eis aut negare has actiōes et passioes eē in corpib⁹. **E**t iō Democrit⁹ fere declinauit ad oīm sile hñc qñ eis posuit oīas rez tres tñ. s. sñū ordinē et figurā difficile fuit ei dare ex his diuis qd apper in reb⁹ qd apper ex colore et gustu. **U**n diuis qz sunt res appetēs sine veritate habita. Sacten res aut corpora ex superficiebus non pñt dare ex superficiebus neqz ē vnā solā oīas diuis qz corpora differūt. **U**n **A**z. reprehēdit dicētes superficies laudar dicētes ptes indiuisibiles. Dicētes aut superficies ponūt sñ diuimus pñ mathematicoz eē pñ nālius illi ar. ppin gones sunt ad oīdū ex suis fundamētis pñ nālia: qz vnus vterqz nihil dedit in vñtare. **T**hemist⁹ aut in hoc loco sui libri. d. defendēdo. **P**latonē et qñ dīcēdo **A**rist. qd de cā igit fuit iste fmo dīcēs fm exīnā **A**rist. dicentib⁹ corpora ex superficiebus fieri nō est facile ad intelligēdū nisi aliqz veller esse inuultus. i. q oēs iste dīcētiōes qd inducit **A**rist. nō pōt hō pcedere eas eē dīcētiōes nisi voluerim⁹ ipugnare sustinētes hñc opionē. **E**t d. o. q. deridēdo **A**rist. q. **P**lato hoc dicit circa hñc fmone qñ dicit in **T**imeo. s. **A**tharago ras dicit Socratist⁹ tua celo 3 me eēt fm intellectus mee itentiōis vere pcludere mibi. cū aut tu nō intelligis itentiōem mei fmone nō repto mibi celu di. d. **R**euertit⁹ **T**hemist⁹. x. d. et si nō. **U**n igit **P**lato dicit q linea cōponit ex punctis et superficies ex lineis: aut quō segt ex suo fmone q. pñctio corp⁹

est ex superficiebus: vt dicat⁹ q pñctio lineaz est ex pñctis. **Q**uā sicut dixim⁹ cū superficies hñt duas cōpō nes. qñ vnā ē fm lineā: alia fm latitudinē et suppo nē: sñt cōpositio lineaz cū lineis: et nō est itellndū q lineaz ex pñctis et superficies ex lineis cōponant nī si fm applicationē. **C**ōpositio autē corp⁹ ex superficiebus fm iūa opionē nō est fm applicationes: s. fm lineas. **Q**uō igit segt vt linea fiat ex pñctis: sñ modus cōpositiōis cuiuslibet itoz sit diuersus a mō cōpō sitionis alterius. **E**t vñr nō est inopinabile oīno: vt cū quēsierit aliqz de forma pñ que est in mā: et est ba bēs tres dimēsiōes in qua sequunt⁹ qñtates: reliq. i. caliditas frigiditas: et hūiditas et siccitas: alie qñtates: in q pñte inuenit⁹ figura pñ: nō est impossibile vt pñ sit superficies: et iste an rectāgulos: cū sine po res eis inqñs dant corpus qñtates reliquas. **D**. d. q. dubitādo in hñs inqñtū est figura nō est pñ: eis cū corp⁹ sit pñ eis. forte igit impudatū est **P**latonē q ipse posuit corpora ex superficiebus. q pñctio eī⁹ ex eis est fm applicationē: mō it cōponē sñ fuerit fm cō pōnē exīnē in superficiebus per lineas illud qd terminat⁹ inter superficies nō est inīnīti: neqz ē corp⁹ ex superficiebus. **D**ebēt igit pñcturari qd erat intētiō illi pñ. per hoc igit qd dicit⁹ quaz est vnā fm lineā in tēdit cōpositiōes superficies cū superficie que concur runt sup vnā lineā: nō fm rectitudinē: s. fm pñctia tione obliqz: et p hō dicit⁹ vñr nō est inopinabile: cū quēsierit de forma vñr pñ q est forma pura existēs in hyle inqñtū est trina dimēsiō: et est forma quā pñ quunt alie qñtates existētes in corp⁹: vt figura pñ deinde calor frigiditas: hūiditas et siccitas: alie qñtates vt ista forma sit superficies terminat⁹ tñ dimēsiōnū acceptaz in diuisione corp⁹ q sunt in mā cū apparet ex eis q sunt pñctio figuris: et iō sunt acce pte in diuisione corp⁹: cū dī q figura corp⁹ est illa que pñctet a superficie aut superficiebus. **E**t b apper etiā q superficies terminat⁹ corp⁹ sunt pñctio trib⁹ dimē siōnib⁹ q accipiunt in diuisione corp⁹. tres. n. dimē siō nes nō inueniunt⁹ in mā in actu nisi inqñtū est finita: et nō est finita nisi pp superficies. **C**ū igit superficies fue rint ablata dimēsiōes erūt ablata a mā: et cū existit in ea existit dimēsiōes superficies ergo sunt pñctio diuisionis tribus que sunt corpus: superficies q sunt pñ forme ex qbus corpora cōponunt⁹. **E**t d. o. et ille an te rectāgulos. i. et superficies sunt pñctio nāliter supfi ciebus rectāgulis q sunt pñctio oib⁹ modis superficiebus. et cū **T**hemist⁹ inducit rōnes in qbus existimādū est qd **P**lato intēdebat cū. d. q. corpora sunt cōposita ex superficiebus q est forma pñ corp⁹. d. rōnes ex quib⁹ existimāz **A**rist. et d. s. inqñtū est figura nō est pñ: cū cor pus sit pñ eis et. i. s. q superficies et figure sunt pñctio fieriores corp⁹: corpus eis. possit aliqz opīari q **P**lato nō intēdebat p cōpositiōne superficies: nisi cōpositiōne fm suppositiōne. **D**ēinde inducit dubitationē ptingere et dicentē q pñ forma corp⁹ sunt superficies: est q superficies sunt vñta corp⁹. et ipole est vt illud qd est iter ea sit solidū hoc mō cōponēs neqz ē q aliqd sit in finitū: et hoc intēdebat cum dī xit: qd terminat⁹ intra superficies nō est inīnīti: neqz etiā corp⁹ solidū per superficies. i. q cōtingit hñc pñctiōi vt illud quod terminat⁹ circū quaz a super ficiebus sit vacuum cum non possumus dicere q sit plenum superficiebus: neqz est inīnīti: quā ppter contingeret nobis dicere ipsius esse existens in actu. scilicet q eis nos posuerimus q illud qd terminat⁹ ex superficiebus

De hñc
mili p plo
ne et Arist.

Inter
finitū
et
infini

Inter
finitū
et
infini

Inter
finitū
et
infini

ex superficiebus est finitum contingit ut illud quod est inter eas sit existens in actu. Aut vacuum: aut superficies supposita sibi inuicem: ex hoc quod dixit in destructione istius explanatio: non est debilius eo quod dixit in affirmatio istius explanatio: de qua dixit quod non contingit ei dictio Aristoteli. et id quasi confessus est postremo quod interio Platonis non est scita adhuc. Unde deberet igitur perferri. i. et propter has rationes deberet Aristoteli perferri primo intentiones que sunt Platonis cum dicitur quod corpora sunt composita ex superficiebus. Dicamus igitur nos quod Platonis interdebat hoc cum dicitur quod corpora sunt composita ex superficiebus: manifestum est quod hoc quod explanauit Themistius non creditur quod corpora sunt composita tamen ex superficiebus: sed ex superficiebus et prima materia: ita quod superficies sunt quasi forma. Platonis autem nihil sciuit de prima materia: unde ut opinetur quod corpora sunt composita ex superficiebus et materia: ideo cum dicitur quod corpora sunt composita ex superficiebus tamen et non posuerit compositionem secundum superpositionem: contingit ei ut illud quod dicitur a superficiebus sit vacuum: et ideo non voluit Aristoteli explanare sermones suos ita: d. quod oportet eos cum voluit componere corpora ex superficiebus ut componant ea secundum modum geometricum. secundum compositionem qua terminatur corpus. scilicet ex qua fit figura: etiam si concesserimus Themistio quod Platonis interdebat quod corpora sunt composita ex prima materia et superficiebus: contingit ei etiam ex additionibus Aristoteli. plures. primum geret enim ei quod quedam superficies sunt cause leuitatis et quedam grauitatis: quoniam cum ignis fuerit ex prima materia et superficiebus: et similiter terra. quare igitur ignis est leuis et terra grauior: superficies inquantum sunt superficies sunt similes in hoc. scilicet cum una earum extiterit in prima materia: et dedit alteri istorum duorum. scilicet aut grauitatem aut leuitatem: necesse est ut quilibet earum sit hoc. Et et contingit huic positioni ut superficies sint substantie: quoniam prius est substantia et substantia. scilicet si forma corporis sit superficies et corpus est substantia: digniores sunt superficies ut sint substantie: superficies autem non videntur esse nisi forma corporis mathematici: et causa quod superficies existant in materia est: quod prima forma subtilis existit in ea. scilicet grauitas et leuitas: sed perferutio de hoc pertinet ad alium locum.

Tractatus secundus. Cap. II.

Quod autem necessarium existere motum simplicibus corporibus natura aliquem omnibus ex his manifestum. Quoniam enim mota videtur. moueri autem necessarium si non proprium habet motum. Violentia autem moueri et preter naturam idem. Sed et si preter naturam est aliquis motus: necesse est et secundum naturam esse preter quem ille est. Et si multi preter naturam eum qui secundum naturam. quidem enim simpliciter. preter naturam autem habet multos unumquodque.

Et signum quod corpora simplicia necessario habent motum naturalem est hoc quod dico. Quoniam si corpora simplicia mouentur necesse est ut violente moueantur si non moueantur essentialiter. Et motus autem violentus est extra naturam:

et si motus est extra naturam: necessario erit alius a motu naturalis. Si motus qui sunt extra naturam sunt plures: motus naturalis est unus motus tamen. Omnis enim res habet unum motum naturalem et plures motus accidentales.

Cum accepit in predicta demonstratione quod omne corpus quod recte mouetur est aut graue aut leue: cepit declarare hoc ad demonstrandum. Et quod indiget in hoc demonstratione hac quod omne corpus habet motum naturalem: incepit declarare hoc prius: et eius sermo est intellectus et continet tres propositiones. Quorum prima est quod omne naturale necio mouetur: et hoc est manifesta. Secunda est quod omne corpus naturale: aut violente mouetur aut naturaliter. Tertia est quod omne quod violente mouetur habet motum naturalem: et hoc etiam declaratum est cum sit impossibile intelligere motum violentum in corpore respectu alterius corporis: sed in respectu motus illius corporis cui attribuitur violentia. Intentio enim violentie est ut res moueatur e contrario sue nature: et hoc vniuersali propositioni est manifesta: et abnegatio Aliene in ea nulla. Et compositio demonstrationis est talis. Si omne corpus ens motum: aut violente: aut naturaliter mouetur. Et omne quod violente mouetur: necio naturaliter mouetur. Igitur necesse est ut omne corpus naturaliter moueatur. Et per positionem omnium antecedentium concluditur prius: et conclusio in hoc syllogismo iter antecedens et prius est manifesta: scilicet antecedentis positio: et hoc sicut diximus non est syllogismus nisi in respectu abnegationis: quod omne corpus habet motum naturalem: cum ista propositio sit manifesta per se. ex hoc quod sonat hoc nomen naturale. Diffinitio enim nature est ut sit principium motus et quietis. Cum igitur posuimus aliquid corpus esse naturale: est ut non sit sui motus causa et sue quietis: motus autem et quies quorum est causa necessaria: necessary sunt ex hoc. Et hoc quod dicitur. et si motus est extra naturam: et hoc ne aliquis existimet: quod quod motus qui est extra naturam intelligitur in respectu naturalis: necesse est ut motus naturales sint plures sicut motus accidentales. Trium enim existimantur secundum eundem numerum: ut de sanitate et egritudine. existimandum est enim quod tot sunt sanitates numero quot egritudines. motus autem qui sunt extra naturam sunt plures: quoniam modi qui sunt extra naturam sunt plures: et modi violentorum sunt etiam plures.

Adhuc autem et ex quiete. manifestum est etenim quiescere necessarium: aut vi aut secundum naturam: vi autem manet ubi et ferri vi: et secundum naturam ubi secundum naturam. Quoniam igitur videtur aliquid manens in medio. Siquidem secundum naturam. palas quod et latro que hic secundum naturam ipsorum. Si autem vi quod est ferri prohibens. Siquidem quiescere: eundem concludimus sermonem. Necesse enim aut secundum naturam esse primum quietes: aut in infinitum ire: quod quidem impossibile. Si autem quod mouetur est prohibens ferri: quemadmodum Empedocles inquit terram a gyratione quiescere alicubi utique ferretur: quod in infinitum impossibile. Nullum enim sit impossibile. Infinitum autem pertransire impossibile. Itaque necesse stare alicubi quod ferri: et ibi non vi manere sed secundum naturam. Si autem est quies secundum naturam: est et motus secundum naturam: qui in hunc locum latro.

Omnia res habet unum motum naturalem: et plures accidentales.

Idem primo cell. 14.

Existimandum est quod tot sunt sanitates: quot sunt egritudines numero. Idem. 5. p. 2. 57. et colligitur cum primo p. 10.

Interrogatio
secundo per
Aristoteli
Themistius.

Platonis
scitum: pri-
ma materia
et oppositus
per. 10. si.

Et quod super-
ficies existit in
materia: pri-
ma materia
et oppositus
per. 10. si.

Et quod super-
ficies existit in
materia: pri-
ma materia
et oppositus
per. 10. si.

Et quod super-
ficies existit in
materia: pri-
ma materia
et oppositus
per. 10. si.

Et quod super-
ficies existit in
materia: pri-
ma materia
et oppositus
per. 10. si.

Et quod super-
ficies existit in
materia: pri-
ma materia
et oppositus
per. 10. si.

Et quod super-
ficies existit in
materia: pri-
ma materia
et oppositus
per. 10. si.

Et quod super-
ficies existit in
materia: pri-
ma materia
et oppositus
per. 10. si.

Et quod super-
ficies existit in
materia: pri-
ma materia
et oppositus
per. 10. si.

De celo et mundo

C Et signū verificatiōis eius qđ diximus qđ corpora simplicia hñt motū nāle est quies. Res. n. gescit aut violentē aut nāliter: nēcio et locus in quo gescit nāliter illic mouet nāliter. Et si ita sit: et aliq̄ res videt gescere in medio: et ges ei? illic est nālis: manifestū est qđ motus eius illic est nālis. Si igit̄ illic ges eius erit violētā: qđ igit̄ ipedit ipsam a motu ad iferū? semp. Et si p̄hibēs fuerit quies iducemus finonē nostrū sup̄ ipsū: et dice mus: qđ res prima gescēs: aut nāliter quiescit: aut mouebit in infinitū: qđ est ipole. Si igit̄ primū p̄hibēs fuerit motus semp: sicut dicit Empedocles: qđ terra est gescens propter rationē. Si igit̄ mouet euz ipole est qđ moueat in infinitū: nīl est si ipole est ut sit. Et si ita sit: necesse est ut res gescat in aliquo loco: aut qđ motus et ges naturales sint ad locum in quo est quies naturalis.

Omnia loca in quo gescit corpus mouetur nāliter. qđ est ita corū. 25.

i9 **C** Dec est alia demōstratio qđ oē corp⁹ nāle hñt motū nālem et fundat sup̄ duas p̄pōnes. Quaz vna est qđ oē corp⁹ nāle hñt gescit nāle: et ois locus in quo quiescit corp⁹ nāliter ad ipm mouet nāliter. Et ex h̄ legē qđ oē corp⁹ nāle hñt motū nāle. **C** Et d. et signū verificatiōis tē. i. et signū qđ oē corp⁹ simplex qđ recte mouetur hñt motū nāle: est qđ oē corp⁹ qđ recte mouet recti p̄t getē. **C** D. d. res. n. gescit: aut violētē: aut nāliter: et dixim⁹ qđ ges est signū qđ corpora mouent nāliter: qđ oē gescens aut violētē gescit: aut nāliter. **C** D. d. et loquē in qđ res gescit tē. i. h̄ p̄pō ē manifestā est: ges enī est finis mot⁹. Si igit̄ ges fuerit nālis mot⁹ ad ipsam erit nālis: et si violētā violēt⁹. **C** D. d. et si ita sit: ois res tē. i. cū be p̄pōnes fuerint possit et coniungat eis alia p̄pō: est qđ oē corp⁹ hñt gescit nāle: ut res qđ videtur gescere in medio si ges corp⁹ fuerit nālis: mot⁹ eoz erit nālis. **C** Et locus fuit p̄pō de reb⁹ gescētib⁹ in medio licet ois gescētis qđ eis dubitabat vtz gescit illic nāliter aut violētē. Alia. n. elinta. arclari ter qđ mouent in suis locis et ad ea mouent qñ fuerit et ea nō existimant eē fiza nāliter et totū in suis locis. S. de terra tñ dubitāt: qđ cū pars iferior ei⁹ fuerit ablata pars deſcēdit sup̄ior: et hoc existimat qđ sicut hoc p̄git in p̄tib⁹: ita in toto: et euz ob h̄ putet dictū est qđ totū gescit illic violētē sicut iā dixim⁹ superius: id igit̄ tñ locus fuit de terra. **C** Et cū posuit qđ si nāle gescit in medio qđ mot⁹ ei⁹ ad ipm erit nālis: cepit declarare qđ nec ē ut ges ei⁹ sit illic nālis: et d. si igit̄ ges illic fuerit violētā tē. i. dicam⁹ igit̄ qđ ipole est ut terra gescat in medio violētē: qñ si illic gescit violētē: necesse est ut si nō aliqd impediāt ut moueat in infinitū motu recto: ut plus declarauit: h̄ est ipole p̄tingēs si ponat aliqd p̄hibens ipsas a motu. **C** Et d. si p̄hibēs fuerit gescēs tē. i. si possum fuerit qđ hñt p̄hibēs a motu necesse est ut illū p̄hibens sit aut gescēs: aut motū. Si at gescēs reuertet qđ super ipm in h̄ gescētē vtrū nāliter gescat aut violētē. Si nāliter: qñ hoc p̄hibēs cū fuerit possum gescēs nāliter in aliq̄ loco. Si possum fuerit et ipm necio mouebit ad ipm nāliter: Si igit̄ dixerit qđ est gescēs vio-

lētē p̄git ei illū qđ accidit in gete terre: est qđ idū get gescētē: hoc intēdit cū dicitur inducem⁹ finonē sup̄ ipm. i. aduerſariū. **C** D. d. et dicamus qđ res p̄ma gescēs: aut nāliter gescit: aut mouebit in infinitū: h̄ intelligit duobus modis. Quoz vn⁹ ē qđ si hō nō posuit qđ scdm gescēs qđ est p̄mū in vitate est gescēs nāliter: p̄tinget ei ut in eo sit po⁹ ad motū infinitū: qđ ipole est: et fm h̄ nō vocauit ipm p̄mū: nīl qđ est cū geris. S. qđ iste p̄mo ipole ē ut dicat in p̄ gescētē. si tota terra: ipole ē ut dicat in p̄hibētē motū sic p̄ post dicit digni⁹ est ut sit itēto p̄mō ei⁹. i. ut moueat in infinitū. i. ut ita pcedat in infinitū. i. ut gescēs h̄ p̄hibēs a motu gescēs p̄mū idiger 3. gescētē qđ p̄hibeat ē ipm a motu: et 4. et indiger 4. et 4. sic in infinitū: et legē ex h̄ ut iueniant corpora quiescētia ista. **C** Et cum dixit ipole qđ segtur a pōne p̄hibentia terrā quiescētis: incipit dicere etiā impole qđ sequitur si ponat p̄hibens motū: ad. i. igit̄ p̄mū p̄hibens semp mouet: sicut dicit Empedocles qđ terra est gescēs ppter diuisionē. i. si igit̄ p̄hibens terrā ne moueat fuerit res mot⁹: ut Empedocles. d. qđ fortitudo motus orbis et aeris circularis quaz appellauit turbine est cū itatus terre cōtingit si possum⁹ qđ motus circularis et turbo nō est ut terra nāliter mouetur in infinitū. Et cū finis motus recti finitū nō est: et motus recti non sunt nisi ppter fines eoz: necesse est ut motus qui nō hñt finem nō sit oino. i. qđ nunq̄ incipiat esse: qñ sicut dicit Aristot. in alio loco: qđ si impossibile erit ut inueniat homo in lōgitudine campi impossibile est ut incipiat generari: et hoc intēdebat cū dixit: si igit̄ mouet cū impossibile sit ut moueat in infinitū: igit̄ mouet cū impossibile sit ut moueat in infinitū: et si incipit in motu qui est infinitus: impossibile est ut moueat in infinitū: necesse est ut sit qđ impossibile est esse ut incipiat esse: et nīl qđ est impossibile ut sit incipit esse. **C** Et qđ Aristot. neglexit nominare consequēs ppter destructionē eius: dicit: nīl qđ impossibile est ut sit erit: et si nō inuenerit ipm p̄nolegeret ita. si possibile est ut aliquis incipiat fm hūc modū motus moueri cū impossibilē est ut moueat in infinitū: necesse est ut aliquid qđ impossibile est ut sit incipiet gñari: sed oē qđ ipole est ut sit nō erit: nō incipiet fieri: hoc est eadē demōstratio quā dixit in vltimo d. phisicor. **C** D. d. et si ita sit tē. i. et si be demōstrationes sint h̄ qđ narrauim⁹: necesse est ut oē corpus habeat locū in quo gescat: cū impossibile est ut moueat in infinitū: et motus nālis est ad illū locū et quies nālis in illo loco.

C Propter qđ et Leucippo et Democrito dicētib⁹ semp moueri prima corpora in vacuo et infinito dicētib⁹ quo motu: et qđ fm nām ipsoz motus. Si enī aliud ab alio mouetur violētā elitor: sed et fm nām necesse quendā esse motū vniuersū: qđ p̄ter quem violentus est. Et opz primū mouentēs nō vi mouere: s. fm nām. Infinitum enī est: si non aliquid est fm nām mouens primum: sed semper prius motum vi mouebit. **C** Volumus modo cōtradecere Leucippo et Democrito qui dicunt qđ prima corpora semper mouent in vacuo et in nīlo infinito. Dicamus ergo eis que causa mouet corpora et que

et quæ motu habent nāle. Qm si quodlibet
istoz corporoz non mouet nisi a motu alteri?
corporis: tūc motus eltoz: n̄ erit violentus.
Et sic necesse est vt qdlibet eoz corporū hā
beat motū naturalē pter motū violentū: et
pter motū corporis primi: qm corpus pri-
mū motū nullū corpus mouet violēte: sed
nāliter. Qm si corpus primū nō mouet cor-
pus motū nāle: tūc motus eēt in infinitū.
Quodlibet enī corporū mouebit violēte ab
alio corpore: et ipm mouebit aliud corp⁹ et
violēte: sic in infinitū: qd est impossibile.

20 ¶ Cū declarauit qd oē corpus nāle hz motū nāle: vo-
luit destruē fmone dicētū siue ponētū motū inā-
lez an nāle: et qd isti sunt fm duas sectas: quaz vna ē
Leucippi et Democriti qd dicit qd ptes indiuisibiles
mouēt in vacuo motū infinito eterno. Secūda est Plā-
tonis qui dicit qd qmōr elnta mouebant anqz mūdus
eēt motū irregularē: deide cū de fecit mūdus iduxit
ea in ordinē: cepit dīcē lecte priē. ¶ Et d. ¶ Volūm⁹
mō dīcē tē. et itēdit p corpa pma ptes indiuisibiles:
et vocauit eas pma: qd apud eos sunt elnta rerū et itē-
debat p nihil inane siue vacuū. vacuū enī est puatio
corpoz ifinita: et nulla dīa est iter hāc opionē et opio-
nē Plonis in B qd ponit motū ināle pōrē motū nā-
le: sed dūnt in hoc qd ponit Plato qd motus nō nālis
erat in pterito: nō mō nō ē. Leucippus autē et Demo-
critus ponūt qd isti motus in corporibus idiuisibili-
bus semp fuit in pterito: ita est mō. Et qd pma cor-
pora apud ipsos sunt elnta rez ptinget eis vt sint po-
ra reb⁹ qd nāliter mouent: et qd motus eoz est nō nā-
lis: ptinget eis vt motus violentus sit pus nāliter mo-
tu nāle: qd est impole. ¶ Et cū dīxerit opiones eoz de
motu corporoz idiuisibilū: cepit dīcē eis: et dīxit.
Dicamus igit eis que cā mouet tē. i. dicamus igitur
eis si hec corpa sint mota et mobilia: et oē motū habz
motorē: vt declarātū est in pphicis. qd ē est primus
motor istoz corporoz. Et tūc enī apud pōnē moto-
ris vt beat motū nāle: qd est iste mot⁹ nālis tē. cūz
dicit qd necesse est vt grāt ab eis iste due qdnes: ince-
pit dīcē qd eēt rīdēdū s; ipsos in motore. et d. qm si
qdlibet istoz corporoz nō mouet nisi tē. et si dīxerint
qd qdlibet istoz corporoz mouet a motu alteri⁹ corpo-
ris: necesse est vt motus illoz corporoz sit nō nālis cum
eo qd sint elnta. ¶ Et cū dīxerit qd necesse est eis ponē qd
corpa illa hēant motū nāle: et dedit cām in hoc: et d.
pp motū violētū et pp corp⁹ pmū motū. i. et necesse est
eis ponere motū nāle ppter duas cās: qz vna est qz
motus violentus nō inuenit in aliquo nisi post motū
nāle. Et scōa est qd cū qdā istoz corporū mouetur
ab alio necesse est vt pueniat ad pmū motorē qd per se
mouet: vt declarātū est in pphicis: nisi fieret pces-
sus in ifinitū. ¶ Et cū dīxerit qd necesse est eis ponē pri-
mū motorē qd se moueat: tē cū hoc posuerit necesse
est eis ponere hec corpa hīe motū nāle: dedit cām
in B: et d. corp⁹ enī pmū motū nullū corp⁹ mouet tē.
et cā cū hoc qd posuit fuerit qd ista corpa hīe ante se
pmā rē motā: et p⁹ motorē: et qd necesse est ponere motū
nālem eis est qd res mota pma nō moueat aliquod
corpus: et est mota violēte: sed mouet ipm et est mo-
ta motū nāle. i. cū p se mouet: et qd violente mouet:
mouet ex alio. ¶ Et appet qd nō intelligēdū ē ex suo

fmone: qd cū d. qd prius res mota nō mouet aliqd cor-
pus violēte. i. nō mouet corpus qd ex eo mouet mo-
tu violēte: s; nāle: qm pma res mota cū mouerit ali-
qd ex ipm nō mouebit ipm nisi violēte: et id sermo
et⁹ est sic intelligēdus: qm corpus pmo motū nō mo-
uet aliqd: et ipm est motū violēte: s; mouet ipm: et ipm
est motū motū nāle. ¶ Aut dicamus etiā qd in corpi-
bus que semp mouent a pmo moto nō dī qd mouet
motū violēte in rei veritate. Violētia enī in rei veri-
tate est vt aliqd corpus moueat alterū corpus ab ex-
trinseco: ita qd in nā illius corporis motoris nō sit vt
moueat illū qd ex eo mouet semp: sed in aliq hora.
¶ Motus autē corporoz que semp mouent a motū pmi
corpis vt est motus eltoz circulari a motū celi nō
possumus dicere qd sit motus violentus: qd semp est:
necesse possum⁹ dīcē qd est nālis: qz ignis nō mouet
alio motū a pncipio existēte in eo. ¶ Et fere illū idē
dicimus in motū mebroz aialis a pmo moto qd est
in eis: et est calor nālis: et videt qd pp h vocauit ipm
nāle. motus enī violentus nō est semp sicut dixim⁹.
¶ Et cū dīxerit qd cū posuerit pmā rē motā necesse est eis
ponē motū nāle: cepit etiā dīcē modus ex quo necesse
est eis ponere pmā rē motā: et pmū motorē: et d. qm
si corpus pmū nō mouerit tē. i. et hoc fundat sup
per ppōnes. Quaz vna ē qd oē motū habz motorē.
Secūda est qd ois motor in loco est corpus. Tertia
est qd corp⁹ nō mouet nisi moueat. Si igit motū hā-
buerit corp⁹ a qd mouet: et illud corp⁹ ē aliū corp⁹ a qd
mouet cū nō moueat nisi moueat ab alio: et sic in ifi-
nitū: necesse est vt iueniant corpa ifinita ptingēta se et
mo⁹ ifinit⁹: qm mo⁹ in magnitudie ifinita ē ifinit⁹
et idifferēter siue magnitudo fuerit ifinita fm conti-
nuitate aut fm ptractū. Et oia ista declarata sunt in 7°
pphicorū. ¶ Et p hoc qd dicit: si nō mouet corp⁹ mo-
tu nāle. intēdit fm qd apparet qd pmū corp⁹ extrinse-
cū cū fuerit motū p se mouebit corpa iferiora. Et itā
dixim⁹ motū ex quo pole est vocare istū motū nāle
motū: et id dīxit: qm qdlibet corporū tē. quasi igit vi-
det qd oē qd mouet aliud: et cū h ipm mouet violē-
te qd necesse est vt moueat illud aliud violēte: et oē qd
mouet aliud et ipm mouet nāliter qd mouet illū nā-
liter. ¶ Pōt itēdere p hoc et est magis apparet: qd
cūz motor mouerit et ipse mouet nāliter: necesse est vt
motio ei⁹ in alterū qd mouet p ipm sit nālis: non qz
illud mouet ab eo mouet nāliter: qm B qd dīxit mo-
uet ea motū nāle: pōt itelligi et referri ad actionē qd ē
iter motorē et ad motū: et p referri ad motū illi⁹ rei
mote. i. pmi motoris: et pōt referri ad motū ei⁹ qd mo-
uet ab eo. Et meli⁹ ē vt mibi vi vt referat ad motio-
nē qd est actio pmi motoris: qm cū nāliter mouet vt
mouet actio ei⁹ in alterū necesse erit nālis: et cū motor
eius in altero fuerit nālis: et ipm fuerit motū: motio
etiā ei⁹ erit nāle: et B māifestū ē ex suo fmō: qm qd
liber corporū mouet ab alio corpe violente et mouet
ipm aliud corp⁹ violēte: sic in ifinitus: qd violente
mouet violēte mouet. i. motio ei⁹: et aliter erit violēte

¶ Idem autē hoc accidere necessariū vtiqz si
quēadmodū in timoe scriptū est ante factūz
esse mundū mouebant elementa inordina-
te. Necesse enī aut violentū eē motū: aut
fm nām. Si autē fm nām mouebant neces-
se mundū esse: siqz attēdēs velit pñderare.
Tūc enī primū mouens necesse mouere se

Violentia in
rei veritate est
vt aliqd cor-
pus moueat
alterū corp⁹
ab extrinseco:
ita qd nō sit
nā motoris
illius corporis
vt moueat il-
lud quod ma-
uetur ab eo.

a Ignis nō
mouet: et cōla
motū violen-
te: neqz nāli-
tē: et d. 2° meta-
uoz. c. 1. 2°

pp. ter.
co. p. 1. 2. 3. ad
1. 2. 3. 4.

De celo et mundo

ipsius motus finem habet: et motus non violentia in propriis generationibus locis facere: quod quidem habet in ordine. Que quidem gravitates habentia ad medietatem: que autem leuitatem habentia a medio: hanc autem mundus habet dispositionem.

Et accidit hoc ipse etiam necessario dicenti quod elementa mouebantur antequam mundus fieret motu irregulari: ut dicitur in Timæo. Dicamus igitur per accidens quod motus elementorum: tunc autem fuit violentus aut naturalis. Si naturalis: necessario mundus fuit tunc: et hoc manifestum est ei qui voluit intrinseci in hoc. Quia primus motor mouet necessario: et mouet etiam motu naturali: et elementa que mouentur sine violentia sunt generationibus in suis locis: et ex eis sunt tunc iste ordo et elementa super quod sunt elementa. Sed dico quod elementa grauiter mouentur naturaliter ad medium: et hoc est difficile et ordo mundi modo.

¶ Cum dicitur dicentibus presens esse indissolubiles motus in vacuo motu infinito: inceptum modo dicitur Platonem in hoc quod dicit quod mundus generatus fuit: et quod corpora ex quibus est mouebantur ante sine ordine. Sed dicitur ea de ordine quod fecit mundum. Et dicitur dicamus igitur dicens quod motus elementorum: et igitur motus elementorum ex quibus mundus componitur: necesse est ut ante compositionem mundi elementa violentia aut naturalia cum nullis motibus presens sit. Si igitur elementa ante generationem mundi mouebantur violentia: necessario habuerunt tunc motum naturalem: et tunc habuerunt motum naturalem: et mundus fuit tunc: quod est inconueniens. Deinde dicitur: et hoc manifestum est ei qui fuerit inueniens: et hoc manifestum est: quoniam necesse est ut elementa mouebantur ante mundum: ut primus motor eorum sit motus naturalis: ut diximus ante superius. Et dicitur: et elementa que mouentur sine violentia: et igitur necesse est tunc cum primus motor elementorum inueniebatur naturaliter ut illud ex eis quod non mouetur ab illo motore sit generationibus naturaliter in suo loco naturalis: et delectans est quod quod mouetur a motore extrinseco mouetur violentia: et quod quod mouetur violentia est in illo loco quiescentes naturaliter. Manifestum est igitur quod cum primus motor elementorum fuerit mouens in loco: necesse est ut in illo loco quiescentes naturaliter mouerentur: et tunc fuerit primus motor naturaliter: et elementa que ab illo mouentur: et quiescent in illis locis naturaliter: necesse est ut cum primus motor dimiserit illa mouere que mouentur: et que sunt extrinseca ab illis locis: ut mouebantur naturaliter ad illa loca in quibus generationibus naturaliter: dummodo primus motor non mouerit ea: et cum in illa hora fuerit primus motor naturaliter: et elementa: quod quod presens mouentur ab eo violentia: quod quod generationibus naturaliter in suis locis: necesse est etiam cum dimiserit mouere ea que mouentur ex eis: et que sunt extrinseca a suis locis: ut reuertantur ad ipsa naturaliter: et generationibus in eis: sed ista est dispositio mundi modo: igitur mundus fuit in illo tempore: quod est inconueniens. Et cum dicitur quod frigeret eis ponere primum motum elementorum: que mouentur motu irregulari: necesse est eis ut in illo tempore sit primum motum naturaliter: ex istis: et corpus celeste: et ut quod presens elementorum mouebantur ab eo violentia: extrinseco si talis motus: vocet violentus: et quod generationibus naturaliter in suis locis: dicitur etiam hoc quod

pergitur de eis: sed hoc est quod quedam eorum moueantur naturaliter ad sua loca. Iste enim tres dispositiones sunt dispositiones partium elementorum in hoc mundo: scilicet ut quedam eorum moueantur primo motore: et quod generationibus in locis suis: et quod moueantur ad sua loca: et sunt illa quibus accidit quod generata fuerunt ex loca sua: et cum dicitur duas dispositiones dicitur tertia: et dicitur dico quod elementa grauiter: et igitur ut cum necesse fuerit ut primum motum sit: et corpus celeste: necesse est ut illic sit sursum: et deorsum: et corpus graue quod ad centrum: naturaliter mouetur: et leue quod ad circumferentiam: et est definitio alia: ut finitudo mundi modo et ordo eius. Et possibile est ut iste sermo sit demonstratio per se: et potest esse per demonstrationem dicente ut nos demonstrauimus: sed tamen abscondit ipsam per hanc coniunctionem: scilicet ad demonstrationem strandum quod iste sermo est contentus per se.

¶ Adhuc autem tunc queret utrum aliquis: utrum possibile aut non possibile erat ut mota inordinate talibus mixturis aliqua miscerentur ex quibus constaret finem naturam constituta corpora. Dico autem puta ossa et carnes: quod admodum Empedocles inquit fieri amicitia. Dicit enim quod multorum capita sine ceruice germinauerunt.

¶ Et potest aliquis querere et dicere quod si elementa tunc mouebantur motu irregulari: non esset pole ut ex moribus illis fuisset talis congregatio ex qua fuerint corpora naturalia. Dico ut inquitudo et corpus: neque quod dicit Empedocles quod amicitia congregat elementa adiuuante: et ex hoc fuerunt multa capita sine collo.

¶ Hoc est: et apparet alia additio a predicta: et est quod si agnoscere mundi mouebantur elementa irregulariter: necesse est ut iste motus eis esset secundum suum elementum. Et eis motus: subalio: et si ita esset non haberet naturam recipiendi a primo motore huius ordinis: cum illud quod habet naturam ordinis ipse est ut recipiat ordinem. Et hoc ite debet cum dicitur non esse pole ex moribus illis: et igitur si ex naturis eorum mouebantur per se motu irregulari non esset pole ut ex moribus eorum fuisset illa congregatio. Corpora enim scilicet ex congregatione elementorum non fuerunt: quia elementa mouentur essentialiter motu ordinato: et si habuissent naturam ordinis: et veniendi ad finem terminati: non esset pole eis in aliquo hora ad finem terminati: ut moueantur quod est quod similiter Empedocles accidit: quoniam si elementa non habuissent naturam ut congregentur non congregaretur: et ex eis fieret capita sine collis: et colla sine capitibus. Deinde et si quodlibet sit esse congregati a suo finem non esset pole ut amicitia faceret hoc. ¶ Themistius autem explanauit hunc locum sic quod Apollonius vult demonstrare quod eorum pergitur eis hoc quod pergitur per se: quod mundus fuit antequam fuisset alio modo a predicto: dicitur quod intravit Apollonius finem non dimisit nobis ut complerem: et cum debemus querere ab eis utrum sit pole in istis moribus sine ordine ut congregentur adiuuante finem inueniendi: et admisceant tali admixtione naturalis quod illi modo: scilicet mixtio cum fuerit perueniat aut placita. ut dicit Empedocles in amicitia quod in primo motore fuerit capita sine collis: et alia membra per se. Sed congregabantur et ex illa congregatione fuerunt animalia: et alia entia: aut ipse est ut admisceat tali admixtione: et cum Apollonius peruenit ad hunc locum tacuit ut nos complerem: quoniam si pole est ut admisceat tali admixtione: quod placita et alia animalia inueniebantur antequam mundus: ista sit presens mundi: modo mundus per ordinem: quoniam est per se ligatum cum totum

itendit: si ipole est vt admiscerent tali admixtione: tunc mor' eoz nō fuerūt nō terminati in infinitū s3 ordinati: q3 ipole est vt trāfferant ab eo fm q3 sūt: 2 si nō nūb pberet in b mō admixtōis vt mor' eoz eēt sine ordine: mor' enī nō terminat' nō h3 aliquas pte locale phibitā. ¶ Et abbreviatio istī fmois est q3 debem' dicē q3 motus irregulares ipole est vt recipiāt p se casus i aliq hora ordinē exire mō. i. q3 an mūdū in tpe qd fuit an mūdū infinitū. Et si hoc fuit pole. g mūdus fuit anq3 fuit: si igit dixerūt q3 b est ipole: eis dicemus necesse est vt sint ordinati 2 regulares. Intētio enī iordinatiōis est q3 sit impossibile recipere aliquā formā: i iste fmo est difficilis ad intelligendū ex verbis Aristo. fm trāslationem quā habemus 2 explanatio nostra est verisimilior.

¶ His aut qui in infinito infinita mora faciūt siquidē vnu mouēs necesse vna ferri latitōe: quare nō inordinate mouebunt. Si aut istīnīa mouentia 2 latitōes infinitas esse necesse est. Si enī finitē ordo aliq est: non enim ex non ferri in idē inordinatio accidit. Neq3 enim nunc in idem feruntur omnia: sed que eiusdem generationis solum.

¶ Volumus mō contradicere dicentibus q3 eltra sunt infinita: 2 q3 mouent in infinitum. Dicamus igit q3 si motor est vnus tm: motus etia3 erit vnus necessario: 2 elementa nō mouentur motu irregulari. Et si motores fuerint infiniti: motus etia3 essent infiniti. Et si motus fuerint finiti: eltra etia3 necio fuerit ordinata: qm oia mouent ad loca diuersa. Et si ordinatio 2 inordinatio sunt idem nō inueniemus modo omnia elementa moueri ad eundem locum nisi que conueniunt.

23 ¶ Vult declarare in b caplo q3 dicētib3 q3 an mūdus fuerit corpa infinita tpe infinito in vacuo motu in infinitū ptingit vt aliq ordinatio fuisset an ordinatōez mundi. ¶ Et o. volumus mō dādicere tē. i. volumus mō dādicere eis demfando qd ptingit fm hūc fmonē eoz q3 aliqua ordinatio fuit an ordinē mundi: nō q3 vult destruere fmonē eoz simplr. iā enī dātruxit sermonē eoz in alio loco. ¶ D. d. dicam' igit q3 si motor tē. i. q3 si motor istoz corpoz idiuifibilia fuerūt eiusdē nāe 2 forme in oib' motib' istaz ptiū erit idē in spē. g motus earū nō erūt diuersi: neq3 non pites subas eoz: s3 pites formas eoz: q3 vult demfāre q3 ordinatio erit in motib' eoz q3 uis motus eoz fuerit in infinitū cū sint idē spē. ¶ D. d. si motores fuerint infiniti tē. i. si mor' de quo dixerūt ip3 eē infinitū est finit' q3 foie mouētū sūt finitē: spēs motus tunc erit finitē: 2 pcessus eoz erit finit'. ¶ Et b explanat Themisti' sic. i. si fuerint h3 ēt erunt ordinati. ¶ Et narrat q3 Alexā. nō dixit hāc explanatio: nē s3 dixit q3 diminutus fuit fmo: 2 nō cōpleuit ip3: cū debeat dicē q3 ipole est q3 modi motū sint infiniti 2 q3 ipole est q3 mor' sint infiniti. ¶ Dixit Themisti' istis: i iste fmo est turpis. i. vt cū aliq posuerit fm pōnē q3 mor' est finit' ingredō qd ptingit ex b. dicit q3 sequit ex hoc vt mor' sit finit'. b enī est si se: ac si diceret q3 si b est aial. ptingit vt nō sit aial. ¶ Et

itendit vt q3 vult destruere aliquā pōnē d3 cōsiderare qd sequit ex illa pōnē: si illd nō fuerit: nō erit illd positū. U. g. q3 si b est aial. g Tragalaphus: s3 nō est Tragalaphus. g nō aial. ¶ Et ēt dixit q3 b qd dixit etia3 Alexā. nō fuit itētio Ari. in b fmo. i. q3 Ap. nō vult destruere motus eē infinitos infinitaz formaz 2 motus eē finiti pcessus: s3 itēdit qd ptingit eis dicere q3 aliq ordo fuit ante ordinē mūdū. ¶ Et itētio fmonis Themisti' est q3 b qd dicit q3 corpa infinita idiuifibilia mouebant an mūdū in vacuo motu infiniti: si itēdūt p hoc qd dicit motū infinitū: q3 illa q3 mouent illo motu sūt infinitoz idiuifibilia: 2 q3 motus cumfliber illoz idiuifibilia est finit' i pcessu. i. ad nullū finē. Si igit ista idiuifibilia fuerit eadē in for': ptingit vt mor' eoz hēant ordinē: cū sint idē in spē. Et si itēdebāt p suū fmonē q3 mor' eoz est finitus: q3 foie corpoz piculariū infinitoz fm idiuifibilia sūt finitē: ēt ptingit vt cū mor' sint finiti fm formas 2 pcessū infinitū. i. q3 mor' eoz hēant ordinē: 2 b est aliq ordinatio. Diuersitas enī spēz motū in b loco plegit diuersitatē spēz formaz. ¶ Et si itēdebāt cū ponebāt eē infinitos mor': q3 idiuifibilia ptiū cōpoz sunt finitā: 2 foie eoz sunt finitē: 2 motus eoz in se sūt finiti: b etia3 erit valde ordinatū. ista enī ē dīspō ptiū eltroz apud nos siue fuerit posita finitā: aut infinita. i. q3 forme eoz sūt finitē: q3 moueant ad loca finitā in spē. ¶ Quasi igit Ap. fm hāc explanatio: nē iduxit aliqd q3 an: 2 aliqd q3 pns: 2 tacuit pns: 2 iō resistit ei Alexā. i suo fmo: 2 putauit q3 debeat destruere mor' eē infinitaz formaz 2 terminoz. b enī ip3 fuit positio apd Themistiū: aut po' pōnis: 2 si ptiū g Alexādro. Sermo. n. Ap. fm Alexā. cōtinet in se an 2 pns: ita q3 sic d3 itelligit: si itēdebāt cū dixerūt motū infinitū: q3 foie mouētes sūt finitē i nūo: 2 finitē i motōe in altez: ptingit eis vt spēs motū 2 pcessus eoz fuerit in infinitū: 2 b est pole. g est ipole vt forme illoz corpoz sint finitē: eo q3 motio i altero eoz sit infinita. ¶ Themisti' aut q3 posuit potentia psequētis i fmo: quē ppalauit Ap. eadē cū po' pcedētis: fuit pns apud ipm ablatuz a fmonē suo: 2 cū dixit Alexā. q3 debeat destruere pns: dixit q3 cōtingit ei q3 posuit oppositū positōis. i. oppositū pns ad positū. ¶ Sermo enī Ap. i. q3 si motus fuerit finitus: 2 pcessus erit finit': pte itelligi duob' modis. Quoz vn' est: q3 motores eoz sunt infiniti s3 formaz: 2 qd3 eoz est finitē motōis in altez: ptingit vt spēs mouētū sint finitē: 2 pcessus eoz sit finit'. 2 in b pōt eē vt destruat pns: 2 cludat oppositū pcedēt: qm pns fm hāc explanatiōe ē aliq a pcedēt. ¶ Et pōt itelligi ēt 2 si itēdebāt p fmonē suū motū infinitū: q3 foie motū in b motu sunt finitē: nulla dīa erit iter ponētē hāc pōnē: aut ponētē q3 spēs motū psequat spēs mouētū: 2 est aliq ordinatio. ¶ Et cū Themisti' nō itelleperet dīaz iter pcedēs 2 pns in fmo Ap. dixit qd ptingit Alex. q3 si destruxisset pns destruxisset ipaz pōnē. nihil enī ē obiectio d Alexā. ¶ S3 nō q3 Alexā. resistit Ap. nihil est ēt: qm si fuerint s3 explanatiōe Alexā. tūc Ari. nō diminuebat a fmo nisi dīstruētōez ptiū tm: 2 mltotiēs fecit Ap. b cōsiderādo q3 audiēs itelligit sic diminuit multas pōnēs manifestas p se: q3 igit diminutio ptingit in b Ari. nisi Alexā. cōicet cū Themistiō: q3 itētio Ap. in hoc fmo fuit cū fecit eis ptingit istos tres modos. i. vt ordinatio aliq sit an ordinatiōe: qm fm hunc modū pcedit eis Ap. mor' esse infinitos in spē: 2 finit

Diuersitas
spēz motus
cōsequit di-
uersitatē spe-
cieri formaz
rū. i. d3 pce.
cō. s. 2 q3 ibi

Themisti'
exponit.
Alexādrū
exponit.

Themisti' p
Alexādrū.

ros in pcessu. Uideat igit q Alexand. refutit ipsi sup
hoc q cōcedit eis B cū posset nō pcedere. et id mēte
est intelligere suū pmonētia q nō pcedat eis secūda
diuisione triū diuisionū: et hoc nō destruit suā pmas
intentionē: est vt cogeret eos dicere q aliq ordina
tio est an ordinationē: sicut existimauit Themistius.
¶ Aristot. enī pōt dīcē eis B qd dicitis q pres infini
te hnt motū infinitū: aut dicitis hoc q ille pres sunt
infinitē et motores infiniti et motus infiniti: et mori
est infiniti.
¶ Aut intēdūt q pres sunt infiniti: et motores finiti:
aut vnus aut plēs. Pūme igit istaz diuisionū cōtin
git vt ordinatio sit an ordinationē. Huc aut diuīso
nes reliq sunt false. Et cū pma diuīso remanet: pū
get vt ordinatio sit an ordinationē: hāc pconē itē
debat: cū B destruxit motus infinitos eē in pcessu et
spē et p3 B nō intēdit destruerē motū esse infinitū: aut
pres eē infinitas: pcedit B eis aliquo mōr: fecit eis
pūge: vt ordinatio sit an ordinationes. ¶ Et appa
ret ex istis oibus q opinant illas pres infinitas eē in
eadē formā: itēdit hoc qd dicit q motus est eaz
infinitus vt vtendūt vt mibi vī: q sunt apud eos i
finito: et indiuiduo: et cū ita sint pūgit eis nēcio vt
mori eoz sint eundē spē: et ad eundē locū: ista est
dispo partū eundē elnti apd nos. scilicet in forma
sicut pres ignis et terrē: id vō mibi q Aristot. cū nar
rauit de eis in pma diuīso: et d. q mouet in infinitū
intēdit q motus eoz est infinitus: q infinita sūt in nu
mero: nō q qlibet eoz mouet motū infinitū. ¶ Et
id. o. post. dicam igit q si mori fuerit vnus tū rē.
i. si mori istaz partū: quaz motus est infinitus: q
sunt infiniti in numero: fuerit vnus in forma: pūget
vt motus eaz sit idē in spē et ad eundē locū: sic mo
tus eaz hēbit ordinationē quā mō hēz: nulla dīctā
erit iter hāc diuīso et diuīso tertiā. Sed in tertiā
posuit formā in qua iste pres mouent plures: fin
tas: in hac aut vnā: vī apper ex hoc pmonē q diuī
dit pmonē tres diuīsoes: destruxit ex eis mediā:
et fecit eis pūge in duab: vt ordinatio sit an ordina
tionē. ¶ Themistius aut opinat q fecit eis in trib:
pūgere: vt ordinatio sit an ordinationē: B est ma
nifestū sui sermonis apud mē. Tertiā aut diuīso est
quā dixit post secundas in qua est diuersitas: vtrum
intēdebat p istā destructionē aut facere cōtinge eis
in ea isto qd pūgit eis in duab: diuīsoibus reliq:
qd aut idē itēdebat in reliq: videt per hoc qd dicit.
Si igit motus fuerit infiniti nēcio elnta erit ordi
nata: q oia mouent ad loca diuersa. ¶ Diuīso nā
lis in hac pōne puenit ad quōr. Ite enī pres infinite
aut forme earū erūt finitē: et morio earū finitaz: hec
est dispo rep nālū fm rei veritatē: et hē 3^m pdiuī
dens diuīsoes Aristot. ¶ Scdm aut diuīdēs est q
forme earū mouētes sunt infinite: et morio finitaz: h
pdiuīdēs est oppo¹ pmo pfecto nālū ordinator: ideo
fuit dubitatū de eo vtrū pūngat eis in B pmonē: vt
ordinatio sit an ordinationē. Themistius aut itellu
git q Aristot. nō iduxit ipsi nisi vt pūngat eis B. ¶ Ale
xander aut itēdit q nō iduxit ipsi nisi vt destrueret
ipm. ¶ Vnū aut duoz pdiuīdētū que sūt iter duo
oppo¹ta est q forme istaz priū q sunt mouētes eas
sūt finitē et morio finitaz: B est pmiū pdiuīdēs p3 q
explanauimus pmonē Aristot. et est ppinquus nālū
is existimā q iduxit ipm vt pūngat eis q ordina
tio est pōr ordinationē. ¶ Quatū vō qd iduxit ē vt
forme istaz priū sūt finitē: et morio sit finitaz: exi

Themistius

stimat q Aristot. itauit B pdiuīdēs: aut q collocat
apud ipm in pdiuīdētē in quo itēdebat dicere q cō
tinget eis dicere: vt ordinatio sit an ordinationē: aut
q collocat sub pdiuīdētē in q itēdebat destruerē
fm illū q dicit q p quādā istaz diuīsoibus itēdebat
destruere si debeat itēdere p eas destructionē fm al
terā duaz explanationū Alexand. ¶ D. d. et si ordina
tio nō ordinatio sunt rē. i. et si ordinatio nō ordinatio
eēt idē: pole eēt vt oia mouerēt ad eundē locū: et nō
mouerēt ad ipm: et nos videm¹ q nō mouet ex eis
ad eundē locū nisi ea q hnt eadē formā: B itēdebat
cū dixit nisi q pueniūt. ¶ Et d. B q diuīso ei¹ fm
data est sup B q ordinatio est oppo¹ta nō ordinationi:
et q aliq pōt dīcere ei in B iduxit hunc sermonē. ¶
¶ Adhuc aut inordinatū nūbil est aliud q p
rer nām. Ordo enī p pta sensibilibū nā est.
Sed adhuc et hoc incoueniēs: et impossibile
infinitū inordinatū habere mori. Et est enim
nā illa rerum quā plures et pluri in tpe hnt.
Accidit enī ipso pūge. Inordinatōne qdē
esse fm nām: ordinē aut et mūdū pter nām:
qūis nūbil vt pūngit sit eoz que fm naturā.
¶ Et et pūradicimus eis et dicamus q istud
qd nō hz ordinē neqz diffinitōne: est illud
qd est et nām. Diffinitio autē essentialis in
sensibilibus est nā: et dicamus etiā q ipole
est vt infinitū babeat motū nō diffinitū: qm
nā rerū est illa que est in plibus illarū rerū:
et in plurimo tēpore. ¶ Ponat ergo cōtrariū
ei sup qd sunt res. Adodo dico vt illud qd
est nō ordinatū et nō diffinitū sit naturale:
et nāle et ordinatū sit nō nāle. Et nos nō vt
demus aliqd nāle qd fiat casu ita q sic sit.
¶ Vult in B pmonē et dīcē. Plā in B qd dixit q res
mouebāt an mūdū motū inordinatū tpe infiniti: et po
sunt duas pponēs pcedēdas: sunt q nō ordinatū et
nō diffinitū ē nō nāle: et ordinatū et diffinitū ē res nā
lis et sensibilibū. ¶ D. d. et dicam¹ et q ipole ē rē.
i. et cū posuit ē q nō ordinatū est et nām: dicam¹ q
māfestū ē q ipole ē vt aliqd idiffinitū et inordinatū
sit in tpe infiniti: posuit. Plā q cū res exprēs i ma
iori pte subit et i maiori pte pte sūt nāles tū: oīgnū
est vt res nāles exillat tpe infiniti. ¶ D. d. ponat igit
tūc rē. i. pūgit igit ex hac pōne vt res q sūt mō sine
in tria diuīsoe illi quā hnt. i. q cū posuit ē q illa q
nō hnt p¹ et tpe: sūt inordinatā sūt nālū: pūgit in
reb¹ q sūt mō vt sint cōtrario sue diuīso. ¶ D. d.
cepit declarare B. et d. dico q illud qd ē nō ordinatū et
nō diffinitū sit nāle rē. i. pūgit hūc pōnū: vt ea q
hnt ordinē neqz diffinitōne sūt nālū: q fuerūt in tpe i
finito: q hntia ordinē et oia sensibilia sūt nō nālū
q sūt in tpe finito. ¶ D. d. et nos nō videm¹ aliqd nā
le scilicet casu. i. et pūgit ex B vt res sensibilibū sit nō nā
lis: q nūbil videm¹ cui¹ duratio fm suā diuīsoe nā
le sit minor q p3 nō nāle. U. g. q: sanitas ē nālū: et i
firmas nō nālū: nec ē est vt tps sanitatis sit malus
tpe infirmas: cū ita sit nec ē vt oia entia sint in B
eē nō nālū: an B eē nō fuerit i diuīsoe nālū. ¶ Et
itēdebat p casus tps min¹: qm cū illud qd casu sit est
in minori tēpore accipit vnū verbū. p altero: quāsi
igitur

igitur dicantur nihil videmus in dispoñe nãli: cui ip̃s sit breuius: q̃ in dispoñe nã naturali: ita q̃ impossi-
bile est credere q̃ ita est in aliquo ente. s. q̃ tempus
sui esse in dispoñitione non naturali est longius.

¶ Ad id aut hoc ip̃m et Anaxagoras bñ su-
mere: ex imobilib⁹ eni inchoat mundū face-
re. Enitunt aut et alij pgregates aliquo-
liter mouere et segregare. Et distantib⁹ aut
et motis nō rōnabile facere gnationē: ppter
q̃d et Empedocles p̃mittit eā que i ami-
citia. Neq̃ eni vltg poterat p̃stinuere celus
ex segregatis q̃d p̃struēs: pgregationē aut
faciens ppter amicitias. Ex disgregatis eni
cōstitutus est mundus elementis. Itaq̃ ne-
cessarium fieri ex vno et congregato.

¶ Et fm hoc bene dixit Anaxagoras cu3 di-
xit q̃ mundus fuit gnatus ex reb⁹ nō mobili-
bus oīno. Et multi hoies alij studuerunt et
laborauerūt vt facerēt gnationē mūdi ex re-
bus que p̃mo fuerūt pgregare: deinde mo-
uebant: et segregabant: et dixerunt q̃ nō est
necessariū q̃ mundus fuit ex reb⁹ mobilib⁹
segregatis. Et cum Empedocles iunabaf:
hoc dixit esse et amicitia et litē: et fecit eē ge-
nerationē totius mūdi ex rebus segregatis:
deinde cōgregabatur ex amicitia: vt fugeret
componē p motū: et ideo dixerunt q̃ mun-
dus fuit generatus ex vna re congregata: si-
cut dixit supius: deinde segregabatur.

25 **¶** Cū declarauit q̃ neciū est vt oē corp⁹ nãle habeat
motū nãle: et ip̃ole est vt in aliq̃ tpe inueniat cor-
pus sine motu nãle: et dem̃strauit impossibilia ptingētia
dicētib⁹ q̃ an gnōnē mūdi erāt res sine ordine: et q̃
h impossibilia nō psequuntur ponētes mūdū esse gnātū
ex reb⁹ que an suā gnationē erant gescētes: laudauit
eos sup hoc. **¶** Et d. et fm hoc bñ. d. et i. et ppter hec
impossibilia p̃ntia dicētes q̃ mundus fuit gnatus ex re-
bus mobilib⁹: bñ fecit q̃ d. q̃ mundus gnatus fuit ex
rebus gescētib⁹ anq̃ fuit: vt Anax. dicēs: q̃ res que
fuerūt an mūdū gescētes fuerūt tpe ifinito in m̃p-
tione. **¶** D. d. distinguebant et diuidebant ab intelli-
gētia. D. d. et multi hoies studuerunt et i. et ppter hoc vi-
sum est q̃ hoies q̃ in antiquo tpe dicebāt q̃ mūdus
fuit ex reb⁹ pgregatis gescētib⁹. D. mouebant et se-
gregabant. bñ studuerūt in p̃scrutatioe de hac intē-
tione cū p̃ceperūt hoc impossibile q̃d ptingit dicēti q̃
gnatus fuit ex reb⁹ mobilib⁹. **¶** Et q̃ Empedocles
fugere voluit p̃cessionē ei⁹ q̃ res mouebant ex suis
naturis an mūdū posuit litē et amicitia esse cās mo-
tū fugiēdo ne pcedat q̃ p suas naturas mouerēt:
et iunabaf p hoc Empedocles p amicitia et litē. i. cu3
Empedocles pcepit h q̃d ptingit dicenti q̃ res ante
mundū hēbāt motū ex suis naturis. Et impossibile
fuit q̃ ex eis gnāret mūdus nisi moueretur: tunc po-
suit litē et amicitia eē cās motus eoz ante gnationē
mūdi et post. **¶** Deinde narrauit quō fecit h. et d. cu3
fecit gnōnē totū mundi et i. et dicimus q̃ Empedo-
clauabaf hac optioe in hoc q̃ posuit litē et amicitias:

q̃ dixit q̃ mūdus fuit ex reb⁹ que erant an suā gnā-
tionē segregare: et istū motū hēbant ex lite. D. moue-
bant ex amicitia adinuicē donec ex eis fuit pgrega-
tus iste mūdus: et fecit h ne ptingerent ei impossibilia
que ptingūt alij: et iō fugit p̃cessionē. s. q̃ motus exi-
stet in reb⁹ p se an mūdū: et attribuit motū liti et ami-
citie. **¶** D. d. et ideo dixerūt q̃ mundus fuit gnatus
ex vna re et i. et p impossibilia p̃ntia dicētes q̃ mun-
dus fuit gnatus ex reb⁹ mobilib⁹ dixerunt illi hoies
s. an Empedocle: q̃ mūdus fuit gnatus ex re q̃ ante
mundū fuit gescēs. D. segregabat illud vñū: et ex eo
fuit mūdus fact⁹. **¶** Et debes scire q̃ dicēti mūdū
eē gnātū ex reb⁹ que erāt an gescētes: ptingunt dī-
ctioes siles dīctioib⁹ ptingētib⁹ dicēti mundus sic
ri ex reb⁹ mobilib⁹. Querēdū ē. a. dicēte q̃ mūdus
fuit ex reb⁹ gescētib⁹: vtp ille res fuerit gescētes nā-
liter aut violēte: si violēte neciō hāt getē nãliter: et si
hāt getē nãliter. g. et motū nãliter: et cū h duo hñt necē est
vt mūdus sit an q̃ sit. Loca. n. in q̃b⁹ est ges nãlis et
mor⁹ nãlis sunt eadē nūd: mūdus g in q̃ existit hec
loca est idē nūero: et hoc declarauit est vbi declaraf
q̃ si loca nō eēnt eadē numero: ptingeret vt nō eēnt
motus nãliter ad supius: neq̃ ad iferi⁹: et tūc nō eēt
neq̃ iferius nisi fm cōparationē nō nãliter: et iō oīs
q̃ posuit mūdū esse gnātū ex reb⁹ entibus: ptinget ei
vt mūdus sit anq̃ sit. **¶** Et oēs antiq̃ pueniūt in h:
qm̃ impole vt ponaf fieri ex reb⁹ nō entib⁹: nisi eēt
pole vt nō eē ip̃m trāsmutaret in eē: q̃d est impossi-
bile: et est maxime d eos qui ponebāt leges. **¶** Dicit
Themist⁹. Dicētes aut q̃ mūdus fuit ex reb⁹ nō or-
dinatis non p̃it fugere ista impossibilia: p̃t hō dice-
re dīcēdo his fm̃onib⁹: q̃ nō iducti erāt fm̃ q̃ op̃s
q̃ nō intellexit fm̃onē Platonis q̃ mūdus et ordina-
tio fuerunt ex reb⁹ nō ordinatis fm̃ rectitudinē: qm̃
hoc nō intelligit ex vbi eius: hōc q̃d nos narraui-
mus mō: et est nō ex ordine: et mūdus p ordinē et mun-
dus: qm̃ neq̃ ē ex sanitate. **¶** S. q̃ inordinatū dī-
duobus modis vt informatū et iordinatū: qm̃ verū
q̃ dicif duob⁹ modis: quoz vnus demōstrat fedita-
tem et dispoñē diuerfariā: et alius demōstrat puatio-
nē perfectā et simpliciter nō ordinatū: vt cū dicif de
aliq̃ homie q̃ nō est ordinatus oīno. Quēadmodū
dicif nō formatū nō illud q̃d est formatū forma in-
decēti: et illud q̃d caret forma: sicut affuerit sum⁹ vo-
care mām nō formatū. Inordinatū igit de quo dici-
tur q̃ mundus fuit ex eo dī intelligi ita q̃ mundus
fuit ex mā carēte q̃litate: quāuis nō fuerit sine qua-
litate in aliq̃ tēpore: qm̃ nō quale est fm̃ aliter duoz
modoz nō ordinatum: cū ordinatio sit aliqua quali-
tas. ergo nō quale est nō ordinatū. ista enī est nostra
opio d eo ex quo mūdus et ordinatio fuerūt. **¶** Cū
aut Plato pcedit etiā q̃ ordinatio ē p̃or nō ordina-
tione: et nãle est p̃us nō naturalis: manifestū est etiā
et notū ex pluribus locis suoz libroz: et bene p̃t ho-
mo p̃p̃dere hoc ex his que diximus: qm̃ cū posuit
nō ordinationē in malo: et omne diuinū est antiquū
in sua natura. g. malū sicut dīp̃m⁹ nō existit in diui-
no: et in nā mortalium: in eis que sunt postiora: et
omne enī q̃d fuit viuū fm̃ hūc modum possibile est
p̃mo vt sit mortale: et vt moriat⁹. **¶** Et in alijs locis
ē q̃ de⁹ est etern⁹ sine fine: et sine ordine. Non g̃ de-
bemus ingere de istis fm̃onibus simpliciter: et q̃d
eēt dīcti nō vlt̃er. Sermo aut dicentis q̃ nō ordi-
natio est p̃ior ordinationē non est verus simpliciter:
neq̃ etiā sermo dicentis q̃ ordinatio est p̃ior non

Digressio q̃
ostendit q̃ cad
inconuenientia
sequunt dicē
ti mūdū esse
gnātū ex reb⁹
b⁹ gescētib⁹
sine mot⁹. vt
Iolo posuit.
I. d. s. cō. 19.

Deo siquid
puenit in h
q̃ ex nullo
mūdū sit. I. d.
p̃ phy. n. cō.
34. c. 35.
Deleto tpe
multij p̃ plo-
nei pductōe
mūdi et i.

Inordinatū
dī duob⁹ mo-
dis sicut ifor-
matum.

Malū non
existit i diui-
no: sed in nā
mortalium. Et
de a. mēta.
ter. 9. 19.

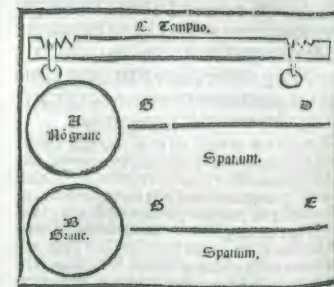
De celo 7 mundo

ordinatiōe: qm̃ in istis p̃ticularibz ordinatiōe aliq̃
ordinatio est pot̃: vñ est ordinatio est pot̃: ordinatio
est: Itē: est Fm̃ Zēbim̃ti q̃ defendit: Plones ē
ēdictit Aristo. Itē abbreviatio vñ est pot̃: q̃ ordinatio
tū de duobz modis: quoz vñ est nō ēst: alij dñp̃s
nō nālīs: q̃: Plaro nō frēdēbat cū dñ: q̃ mūdus ven
it et ordinatiōe ad ordinatiōe: q̃ glitare nō nālī
ad glitāre nālī: itē dēdēbat q̃ venit et puatiōe q̃
litatis ad glitāre: hoc est dñp̃s p̃mo māc apud Ar.
Est nō q̃m̃ q̃m̃ carēs for̃: cēnālīr: itē recipiēs for̃
māc. Deide dñt rōnē q̃: Plō opinat hoc est hoc q̃
inuenit in libris suis: q̃ videt opuari q̃ nālē
mō nālīs: q̃ ordinatio est pot̃: nō ordinatiōe: q̃
iditit vñ finōes et q̃ intelligit B. Deide q̃ refu
sit Aristo. Iug hoc q̃ dñt: q̃ ordinatio est pot̃: nō
ordinatio: ē: q̃: ille Fm̃ nō est intelligēde vñ cum
ordinatio in iudiciis est pot̃: ordinatio: ista igit̃
defendit Zēbim̃ti. Plone. C. Tlos aut dignus q̃
ē: ille Fm̃ q̃m̃ narratit Arto. Iux Fm̃ op̃. Ploms
ē: q̃ elata mōuebat in glitōe mūdō iudicatio
ē irregulari: ipole est vñ p̃ordinatio ē irregulari:
tātē intelligit mēto q̃ p̃ iudicio alteri: istoz quoz
modoz mōnitiōis vñ Zēbim̃ti. d. mō. n. l. q̃
est p̃uatio. Cū est de aliq̃ dñ q̃ mouet motu diuersi
ficatio: mōtō itē dñt q̃ mouet motu maloz: ordinatio
ē: neq̃ hīc termini ad q̃ terminet: nō ēst: pot̃
sibile vñ q̃ hoc dñt Zēbim̃ti: intelligēdē et q̃ nīl
si dñt et Fm̃a veniēt et ordinatiōe ad ordinē.
Itē nō dñt motu. Iñ aut tribuitur ordinatiōe ē
ordinatiōe motu. C. Tlome est puatiōe tria mō:
strat aut puatiōe itē dñt: q̃m̃ bēnā motu bēnā
vñ: vñ cū de deco q̃ est nō vidēat diminiōis
vñ: vñ dñt motu hoc motu debilis vñ aut ma
ma vñ vñ. vñ vñ dñt p̃uatiōe: itē ista tria in
intelligēdē ē: q̃ ordinatiōe. Cū aliq̃ igit̃ dñt
q̃ motu eltoz aut sūt ordinatiōe: nō possūm
intelligēdē et hoc puatiōe motu: q̃m̃ dñt motu
mōuebat: neq̃ nō possūm intelligēdē q̃ mōuebat
vñ motu debilis. Motus: debilis est et genere for̃
tū: q̃ sunt idē species: nō different nīl Fm̃ magi ē
minus: cū ita sit nō remāet vñ intelligit et motu in
ordinatiōe nīl motu nō nālīs: Et dñt si confēsi fueri
mōs et q̃ intelligēdē est nō ordinatiōe puatiōe
ordinatiōe. vñ dñt Zēbim̃ti: ipōsibile est vñ intelli
git et q̃ est nō ordinatiōe p̃ma mā: vñ itē dñt
Fm̃ op̃inōe: Platiō: neq̃ etiā Fm̃ nām op̃inōe.
Tlō est et pot̃: vñ hoc intelligēdē Fm̃ nō hñt
op̃inōe: nīl sermo est et quoz eltoz de oibus p̃
nīs p̃aribz mōtū. Corpus aut celeste nō hñt mā
nīs p̃aribz: Platiō aut intelligēdē p̃ hoc oia
eltoz et q̃m̃ totus mūdus fuerit glitans nō q̃dā:
ē: cū Platiō nālī percipit p̃ma mā. C. Tlomb est
etiā explanare vñ sermone: q̃ ip̃e nō itē dñt
p̃ bacipōtē nālī p̃oritate Fm̃ nām: ip̃e dñt mām
esse p̃o for̃māz Fm̃ rēpūs: Plaro est p̃olūt rem̃
p̃o et gñatī ē factū: ad ip̃m p̃leq̃it rēpūs et
vñ oibus: motus aut oibus est nouus. C. Doc aut q̃
repēdēdit Aristo: in hoc q̃ dñt simplr: q̃ ordinatiō
est pot̃: ordinatiōe: ē: nō fecit differētiā iter p̃m
Fm̃ nām: Fm̃ rēpūs. C. Q̃ ordinatiō q̃m̃ inueniē
etiā p̃: Fm̃ rēpūs ordinatiōe in iudiciis: hoc est
q̃ spēs glitans ē glitantiōe. Scōma est p̃aribz p̃o
est mā filij: rēpūs: ē: nō hñt autē declarāt Aristo.
caus de claruit q̃ actus est p̃aribz: p̃aribz Fm̃ rēpūs
in tribus speciebus: hoc in alio loco.

Cū qđ ē igit nālis qđaz motus vnus
cuiusq; corpoz que nō vi mouent; neq; pre
ter nām manifestum ex his. Cap. II.

uod aut quedaz hñe neciuz in
clinationes grauitatis ⁊ leuita
tiaz ex his palā. Aduerit qdem
enī vicinus neciūm ecē. Si aut
nō bebūt nā inclinationē qđ mo
uerit ipōle moueri: aut ad mediū: aut a me
dio. Si enī qđ quiderit in quo a. non graue:
quod aut in quo b. grauitatez habēs. ⁊ erat
aut in non graue per eaz que. g. d. quod aut b.
in equalitate per eā que. g. e. p. maius enī ferē
grauiatez bñs. Si itaqz diuidat corpus bñs
grauiatez. vt q̄. g. e. ad eā que. g. d. Possibile
enī sic se habere ad aliqd earum que in ipō
partiu vt. g. e. se bz ad. g. d. Si totuz ferē per
totam. g. e. partem necesse in codex tempore
per eaz que. g. d. ferri. Itaqz per equalē ipa
tūm repōze eodem ferent non graue ⁊ gra
uitatem habens: quod quidez impossibile.
Eadem autem ratio ⁊ in leuitate.

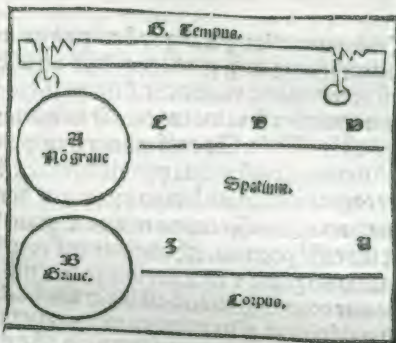

Manifestus est igitur quodlibet corpus naturale simpliciter mori nāle non violentē neque extra nūm. Bīcamus etiā q̄ elementorū neque quidē fūne grauitas becaat illū. Nam enīlū dīgitus superius q̄ necessario elemētū mouent. Si igitur res mora nō habuerit grauitatem naturalem impossibile est vt moueatur oīno: neq̄ a medio: neq̄ ad mediū. Si igitur corpus nō graue a. ⁊ corpus graue b. ⁊ moueatur corpus nō graue per lineā c. d. ⁊ moueat corpus graue in illo tēpore per lineam c. b. Aboue igitur graue corpus in eodē tēpore per spātiū maius q̄ corpus nō graue. Et secemus istū q̄ corpore graui: fm proportionē c. b. ad c. d. Possibile est enī facere

facere: et hec sit eius figura. Reuertamur igitur
et dicamus quod si tota graue mouetur per to-
tam lineam c.b. necessarium est ut pars grauis
moueat per totam lineam c.d. in illo tempore. s. in
quo moueat corpus non graue. Sequitur igitur ut
moueatur per unum spatium quod est impossibile:
et iste sermo conuenit parti leui.

26 **U**lt declarare in hoc capitulo quod corpus naturale habet
grauitatem aut leuitatem. Et incepit primo dicere
hoc quod iam declarauit ex fundamentis positis istius opi-
nionis. Et dixit manifestum est igitur et manifestum
est igitur ut corpus naturale quod est existens modo habeat
motum naturalem non violentum: quod impossibile est ut aliquid tem-
pus veniat in quo corpus non habeat motum naturalem: si-
cut impossibile est etiam ut aliquid tempus fuerit habens preteritum.
Et cum hoc posuit dixit. Dicamus igitur quod elementorum
et ceterorum declaratum est quod corpus habet motum naturalem.
Dicamus quod corpus non mouetur nisi si in eo exi-
sit grauitas et leuitas: quod impossibile est quod corpus non
grauis neque leue moueat motu recto naturali. scilicet a centro
aut ad centrum. Deinde incepit declarare hoc: et dicit.
Iam enim diximus superius et cetera. et apparet hoc ex hoc
quod declarauimus: quod quilibet elementorum mouetur motu naturali:
cum fuerit extra suum motum naturalem. Et dicit. si igitur cor-
pus motus non habuerit grauitatem naturalem et cetera. dicamus
igitur quod si corpus quod naturaliter mouetur ad inferius non
habuerit grauitatem qua moueat hoc motum: et ipse est
ut moueat oio. Et dicit. si igitur corpus non graue et cetera.
demonstratio eius est quod si sermo noster eius quod est
de quod inferius mouetur naturaliter non mouetur nisi graui-
tate non fuerit verus: sit verus eius dictorum quod est quod
aliquod corpus licet non habeat grauitatem moueatur ad
medium et sit a. Et ponamus aliquod corpus graue. scilicet b.
et ponamus quod corpus non graue pertransit spatium c.d. in
aliquo tempore: et ponamus quod graue corpus in illo tem-
pore moueat a puncto c. per illud idem spatium: et mani-
festum est quod necesse est ut moueat usque ad d. et ultra
usque b. i. necesse est ut moueat per spatium maius in illo
tempore quam corpus non graue. Et manifestum est per se: quod
cum duo motus. scilicet graue et non graue moueantur in eodem
tempore g. ad medium: necesse est ut graue moueat per maius
spatium quam non graue: cum habeat dispositionem quam habet
corpus graue cuius eo quod est minoris grauitatis: et hoc
intendebat cum d. mouetur igitur corpus graue et cetera.
Deinde dicit. et fecimus et cetera. id est et fecimus a graui
corpore partem cuius proportio sit ad ipsam. id est ad corpus
totum graue: sicut proportio spatii per quod mouetur cor-
pus non graue. scilicet c.d. ad spatium per quod mouetur gra-
ue corpus. scilicet c.b. possibile enim est inuenire hanc pro-
portionem: ut probatum est in geometria. Et dicit. reuer-
tamur igitur et dicamus et cetera. et cum totum corpus gra-
ue mouetur in illo tempore posito ab ipso c. ad b. et seca-
mus ab eo partem cuius proportio est ad ipsam: sicut pro-
portio c.b. ad c.d. per quod mouetur corpus non graue
in illo tempore necesse est ut illa pars corporis grauis
moueatur per illud idem spatium per quod mouebatur
corpus non graue. scilicet spatium c.d. in illo eodem tempore quod
est pars spatii c.b. Quoniam cum duo motus: quorum
proportio grauitatis unius ad alterum est sicut proportio
spatii ad spatium: necesse est ut pertransiant spatium
in eodem tempore. Ponatur ergo corpus graue linea b.
et fecimus ab ea partem b. i. ita ut proportio eius ad
totum corpus sit sicut proportio spatii c.d. ad spatium

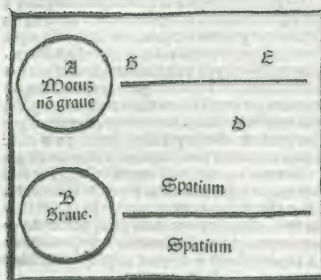
c.b. ita. scilicet q. proportio b. i. ad b. v. sit sicut proportio c.d.
ad c.b. et ponatur tempus in quo corpus non graue et
corpus graue mouentur per spatium c.d. et c.b. tempus
g. Igitur erit proportio b. i. grauis minoris ad b. v. gra-
ue maioris: sicut proportio c.d. minoris ad c.b. maioris.
Igitur necessarium est ut b. i. minus moueat per spa-
tium c.d. minus in tempore in quo mouebatur corpus
b. v. maius per spatium c.b. maius: et tempus est g. Sed
in isto eodem tempore. scilicet g. mouebatur corpus non gra-
ue per spatium c.d. ergo per idem spatium et in eodem
tempore mouentur duo motus: quorum alterum est gra-
ue et alterum non graue: quod est impossibile. Et hoc intē-
debat cum d. igitur mouentur per idem spatium et cetera.
Et dicit. et iste sermo conuenit corpori leui. et ista eadē
demonstratione vtendum est in probando: quod
omne corpus quod a medio mouetur habet leuitatem:
quod et impossibile est quod aliquod corpus quod naturaliter
mouetur a medio sit sine leuitate.

Et adhuc autem si erit aliquod corpus motum:
neque leuitatem: neque grauitatem habens: necesse
hoc vi moueri: quod autem vi mouetur infinitus
facit motum. Quoniam enim quedam vir-
tus est que mouet. Adhuc et leuis ab eadem
virtute plus movebitur. Adnotum sit quod
quidem in quo a. non graue. per eas que g. c.
Quod autem in quo b. grauitatem habens in
equali tempore: per eas que g. d. Diuiso au-
tem grauitatem habente corpore, ut que g. e.
ad eam que g. d. accidet allatum a grauitate
habente corpore per g. e. ferri in equali tempo-
re: quoniam totum ferebatur per eam que
g. d. Velocitas enim minoris ad velocitatem
maioris ita se habebit: ut maius corpus se
habet ad minus. Per equale igitur non gra-
ue ferretur corpus et grauitatem habens in
eodem tempore. Hoc autem impossibile. Ita-
que si omni quoniam proposuimus per maius spa-
tium id mouebitur: quod graue non est in in-
finitum usque movebitur. Ad manifestum igitur
quod necesse corpus omne definitum grauita-
tem habere aut leuitatem.

Comē. sup. ce. et mun.

bb

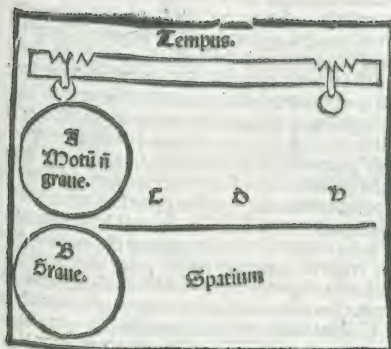
C Dicamus etiam quod si aliquod corpus innue-
niatur motu neque graue neque leue necesse
est ut moueatur violente: et si moueatur vio-
lente necesse est ut motus eius sit infinitus:
quod est impossibile. Quoniam omne corpus
non moueatur nisi aliqua potentia: necesse est
ut corpus minus aut leuius moueatur per
spatium maius quam corpus maius et grauius
ex illa eadem potentia. Adhuc igitur corpus
maius non graue et est a. per lineam c. b. et mo-
ueatur corpus graue quod est b. per lineam c. d.
in eodem tempore. Quia igitur corpus graue di-
uidatur in duo secundum proportionem c. b. ad c. d.
extinguitur ut sit corpus quod diuisum est
ex corpore graui moueatur per lineam c. b.
in illo tempore in quo corpus non graue per
idem mouebatur. Totum enim corpus gra-
ue mouebatur per lineam c. d. Erit igitur
proportio velocitatis motus corporis minoris
ad maius corpus: sicut proportio velocitatis
maioris corporis ad corpus minus. Et si ita
sit continget quod motus corporis non graue: et
motus corporis grauis sit idem et in eodem
tempore: deo quod mouetur per idem spatium: et in
eodem tempore: quod est impossibile. Adhuc
scitum est igitur quod omne corpus habet grauita-
tem aut leuitatem necessario.

27 **C** Aus declarauit quod omne corpus naturale quod recte moue-
tur habet grauitatem aut leuitatem in quantum mouetur recte in-
cepit demonstrare hoc. I. quod omne corpus quod est habet motum
aut violentum: quod motus eius est impossibilis secundum hunc mo-
dum. **C** Et dicamus de hoc. I. quod si posuerim corpus
quod recte mouetur sine grauitate et leuitate: continget ut
non habeat principium moueri. Grauitas enim et leuitas si-
gnificant hoc principium. **C** Et quod declaratum est in 7.
prophetia. quod omne motus habet principium moueri: quod impossi-
bile est ut sit aliquid moueri et motus eodem modo: necesse
est si posset fieri corpus sine moueri existens.

Et c. p. 2.

te in eo: ut moueri ipsum sit extrinsecus: quapropter
mouebitur violente. **C** D. d. si violente moueatur motus
erit infinitus: quod est impossibile. i. et continget si violente
moueatur ut motus eius ab agente violentia sit infinitus.
C D. p. posuit ad hoc declarandum: propter quod videretur
in hoc. d. d. quod cum omne corpus motum non mo-
ueatur nisi a motore: et hoc declarabitur ex hoc quod dico. Adhuc
scitum est. n. quod cum omne corpus non mouetur nisi a motore
et velocitas motus sit ex augmento potentie motoris super
potentiam motum manifestum est quod cum aliquis motor mo-
uerit aliquod corpus per aliquod spatium in aliquo tempore
quod mouebitur minus illo moto in illo eodem tempore per
maius spatium. Et consequitur hanc propositionem alteram: et
est quod proportio spatii ad spatium est sic potentie rei mo-
te ad potentiam rei mote. i. vi potentie impediens moto-
rem. **C** Et inceptum declarare hoc litteris: d. d. moueatur
igitur corpus maius et i. demonstratio eius quod si cor-
pus non graue non moueatur a motore motu infinito:
mouetur igitur motu finito: sit corpus non graue a. et
spatium finitum quod pertransit sit c. b. sit corpus graue
b. et moueatur ab illo eodem motore in illo eodem tempore
per aliquod spatium: et manifestum est quod b. mouetur per
minus illo spatium secundum proportionem predictam. sit igitur pars
linee c. b. i. c. d. **C** D. ergo cum corpus graue diuidatur
ut sit idem et videtur ex corpore graui parte ad quam
proportio corporis sit sicut proportio spatii per quod mo-
uetur corpus non graue ad spatium per quod mouetur cor-
pus graue. i. ut proportio a. ad illam partem sit sicut pro-
portio c. b. ad c. d. et cum ita sit accidit sicut diximus ut
illa pars per quam diuisum moueatur in illo tempore
posito per spatium per quod mouetur corpus non graue. i.
c. b. **C** D. dedit cum in hoc totum enim corpus graue
mouebatur et idem est causa huius conclusionis est: quia
quia corpus graue mouebatur per minus spatium quod
est c. d. et motus corporis diuisi ex eo debet esse velo-
cior: quod proportio sue velocitatis ad velocitatem sit si-
cut proportio totius ad partem: necesse est cum diuisum
hanc partem: ita quod proportio totius ad ipsam sit
sicut proportio spatii corporis non grauis: ad proportio-
nem spatii corporis grauis: perueniet proportio velo-
citas partis ad velocitatem totius: sicut proportio spa-
tij ad spatium. Sed iam fuit proportio spatij ad spatium
sicut proportio velocitatis corporis non grauis ad velo-
citem corporis grauis: continget ergo ex hoc ut ve-
locitas partis ad velocitatem totius sit sicut proportio
velocitatis corporis non grauis ad ipsam suam veloci-
tatem. Et cum duo motus sunt velocitatis quorum est
proportio ad velocitatem eiusdem motus est eadem propor-
tio: necesse est ut due velocitates sint equales. Uel
etiam enim corporis non grauis et corporis quod est pars ma-
ioris est eadem: quapropter necesse est ut pertransit in eodem
tempore idem spatium. **C** Et quod omnia ista manifesta sunt per
transitum earum hoc ostendebatur cum d. d. si ita sit: contin-
get ut motus corporis non grauis et a. est impossibile ut cor-
pus non graue habeat eandem velocitatem velocitatis gra-
uis: quod impossibile est ut velocitas minoris sit equalis
velocitati maioris grauitatis: cum ambo moueantur ab
eodem motore: et cum hoc est impossibile: dignum est ut sit impos-
sibile equalitatem velocitatis corporis non grauis et ad
velocitatem corporis grauis. Et possibile est et ut veloco-
quatur ex hoc ut graue sit velocius non graue: ex-
traxerimus partem: ita quod proportio eius ad totum sit mi-
nor: proportio spatij corporis non grauis ad spatium
corporis grauis. Continget enim tunc ut velocitas partis
sit maior velocitate non grauis: hoc est manifestum.

C Cum

¶ Cū autē nā quidē id sit principiu mori qd est in ipso: potētia autē id qd est in alio s3 q aliud. Abotus autē hic qdē s3 nām: hic autē violētus ois. Eum qdē q s3 naturam: puta lapidi eum q deorsuz velociore faciet q s3 virtutem. Cum autē q pter naturā totali ipa. Ad ambo autē tāq organo vititur aere. Virtus. n. est hic z gravis z levis esse. Eā qdēz igr que sursum faciet lationē s3 q levis: cū ferat z sumat principiu a virtute. Eā nō que deorsuz itez s3 q gravis. Virtus. n. quasi vim impressam tradit vtriqz. Propter qd z nō sequere eo qd mouit ferē vi motū. Si. n. nō tale aliq corp⁹ existeret nō vtriqz eēt qui vi motus. Et cū autē q s3 nām vniuersus qz motū pmovent eodē modo suo. s. ad mobiliterga concursu. Qd quidem igr omne aut leue aut graue: z quali pter naturam habet se motus ex his manifestuz.

¶ Et dicamus q nā est illud qd ē principiu mori. ¶ Potētia autē est cui⁹ principiu mori est: altero: aut per alterū. ¶ Et ois mori aut est nālis: aut accidētalis. ¶ Nālis vero est sicut mori lapidis ad inferius. Lapis eni cito mouet a potētia iuuante nā. Abot⁹ autē accidētalis est a potētia non adiuvante nā: vt motus lapidis ad superi⁹. ¶ Potētia qdēz vititur aere in his duob⁹ motib⁹ quasi instrumēto. ¶ Aer. n. est gravis z levis. ¶ Et lapis mouet ad superi⁹ sicut leue: cū lapis expellit. ¶ Et erit principiu istius sui mori a potētia. ¶ Et erit mori iste ei⁹ eēntialis. s. ex nā. ¶ Lapis autē istis duob⁹ motib⁹ mouet aere. ¶ Quia aer est iter grane z leue: dico q tagit duo extrema: z iō mouet in eo motu nāli z motu ināli. ¶ Et ideo nō cōse-

quāt motor rem motam motu accidentalī. ¶ Et si nō eēt corpus inter leue z graue habēs intētionem vtrāqz nō eēt in eo violētia oino. ¶ Et adiuvat ē oēs motū q existit in oi corpore s3 hāc intētionēz quā narrauim⁹. ¶ Manifestū est igr q oē corp⁹: aut leue ē aut graue: z declaratū est ē qz modus motus nālis: z modus motus accidentalium.

¶ Vult in h cap⁹ declarare quō sunt motus nālis z violētus: z pēpue violēti cū videt q mota res violēte mouet postqz separet a motore: z deberet gescere cū motore gescit. tū pñ dedit dūas inter motū nāle z violētū. ¶ Et d. z dicam⁹ q nā est zē. i. q ea q mouetur per nām sunt cui⁹ pñ motus est in se existēs. ¶ D. o. potētia autē zē. i. ea que mouet a potētijs nō ppter nām sunt ea q mouent a pncipijs extrinsecis. ¶ D. d. z ois mori: aut est nālis aut accidentalis: z cum declaratū est q ois mori: aut a potētia: aut a nā. g manifestuz est q ois mori: aut ē accidentalis: aut nālis. ¶ D. d. exēpluz de nāli z d. Lapis. n. cito mouet ad inferius zē. i. lapis. n. licet moueat ad inferi⁹ cito a potētia extrinseca: tū hoc fit per adiuvamētū nā: q iste motus est ppositus aut qsi cōpositus. ¶ D. d. Mor⁹ autē accidentalis zē. q motus violētus vt motus lapidis ad superi⁹ a pncipie nō pter nām: sicut mori ei⁹ a pncipie ad inferius: z intēdit q iste motus violētus est simplex: z nō iuenit in eo mori cōposit⁹: sicut in nāli in quo iuenit simplex z cōpositū. ¶ Et qz ptingeret q si mori violētus a motore extrinseco tū eēt simplex: vt lapis gesceret cū pyceret a manu pycētis. d. po⁹ qdē vit aer his duob⁹ motib⁹ quasi instrūto: z intēdit per duos mori: nāle z violētū. s. q aer iuuat motore cū mouerit aliqd motu nāli: z iuuat faciens violētia in motu violēto. ¶ Et qrendū est hic vtr aer adiuvat ipm motū nāle: aut est necessari⁹ in motu nāli. Existimatu est. n. vt corpus nāle moueat sine aere. ¶ Et istr de motu violēto: s. pñ h erit aer adiuvās nō qsi necius in his duob⁹ motib⁹. ¶ Qui eni vit instrūto in mouendo aliqd: aut vit eo pp melius. i. pp facilius: aut ex necitate cū possit mouere sine instrūto. ¶ Et iste est loc⁹ pscrutand⁹: qm mori im possibile est vt sit p vacuū: neqz in corpore qdā qd nō patit a moto. s. q nō diuidit ab eo. g. necē ē vt sit in corpore hāte dispōnē aq z aeris. S3 si motus aeris fuerit necius inqstū diuidit: tū nō ē adiuvās eū: qm diuisio ei⁹ erit dīctio in eē mori. Et est necē si diuisio enis nō eēt: nō eēt mori. Inqstū. n. mouet cūz moto nāliter z violēte videt adiuvās eē i duob⁹ motib⁹. s. qz mouet motū ēz existimāt eē pōtē vt eēt sine istrūto iuuamētō: sed tū istud iuuamētū est pp melius: z h est manifestū in eo qd violēte mouet: sicut est ēz manifestū q illud iuuamētū in eo qd violēte mouet ē necius inqstū est mori post getē motoris: dimittam⁹ ē pscrutand⁹ de h donec cōpleam⁹ expōnēz capli. ¶ Et cū narrauit q aer adiuvat in motu violēto z nāli dedit cāz in h. z d. aer. n. ē gravis z levis. i. z licet isti duo mori s3: tū iuuat eos: qm in aere existit grauitas z leuitas. Adiuvat. n. graue grauitate: z leue leuitate. i. q cū lapis mouet ab inferiori ad supi⁹ a pncipie mouebit aer deferēs lapidē ad supi⁹ ēz a pncipie lapidē p leuitatē q ē in eo: z remanebit retinēs in se illū motū postqz separabit a pncipie: z per h qd bz in se expñ leuitatis. Expellet. n. a lapide z expet

In motu violēto nō iuenit mot⁹ ppo sius.

Digressio q drit vtr aer sit nec⁹ i motu nāli vel nē adiuvans.

Solutio. Instrumētū vititur altero duoz modoz.

Aer cūz grauib⁹ grauitatē z cū leuib⁹ leuitatē.

Cōmē. sup. Le. z mun. bb z

De celo et mundo

sit ipm: et precipue cū in isto motu habuit lapis duos
 motores naturā. s. et mouēs extrinsecum: et hoc inten-
 debat cum d. et lapis mouet ad superius sicut leue. et
 idest: ideo cum aliquis proiecerit lapidem ad supe-
 rius expelleret quasi res leuis: idest quia expellit aer
 rem secus qd est leue. ¶ Deinde d. et iste motus erit
 eius essentialis: idest et motus lapidis ad superius ē
 quasi naturalis inquit aer est leuis: idest assimilā
 naturali in h. q. mouens extrinsecum quiescit et ipse
 mouet et in hoc q. motus eius est facilis: et intēdebat
 q. iste motus nō est violentus purus sed cōpositus ex
 naturali et violento. Inquātum igit est naturalis mo-
 uet lapidis: motor sit quiescēs: inquātum violentus
 accepit principiu a motore extrinsecō. ¶ Deinde d.
 aer enī est inter graue et leue: idest et dicimus q. aer
 est grauis et leuis: quia est medium inter graue et le-
 uer: quia medium inuenitur in pluribus generibus
 explanat hoc medium: d. dico q. tangit duo ex-
 tremā. intelligo per mediū mediū fm locū cū tan-
 git duo extrema corpus grauis et leuis. s. aque et ignis.
 D. et iō mouet in eo nāt et accitāl. i. et ideo inuit
 duos motus q. est grauis et leuis. ¶ D. et iō motor nō
 cōsequit rē motā motu accitāl. i. et iō nō necē ē vt
 motor sit cū moto quousq. finiat motus: sed lz motor
 quiescit tū res mota mouebit: ga aer tunc mouebit
 ipsa: qm aer q. principiu motus accepit a motore ex-
 trinsecō remanebit postq. fuerit separāt a re mota
 motus se p. nātale qd est in eo. s. grauitatē aut leui-
 tatē: et hoc nō esset caderet lapis cū motor separāt
 ab eo: q. lapis nō hz in se principiu leuitatis. ¶ D. d.
 et si nō esset corp⁹ inter graue et leue. et i. et nisi aer eēt
 mediū inter graue et leue simpliciter: q. nā eius est nā
 mediā inter hoc duo extrema: cū grauitas et leuitas
 exstāt in eo ambo aliquo mō: nō esset possibile vt
 esset in eo motus violentus. ¶ Et h. qd dixit iter graue
 et leue nō est intelligēdū q. nā eius est mediā: s. ē si-
 milis medio iter duo extrema: nō q. ē admixta duo-
 bus extremis. ¶ Et h. qd dixit nō est pole vt esset
 motus violentus: intēdit q. si aer nō eēt nō esset motus
 violentus oio. ¶ Et pōt itelligi q. si aer nō esset nō
 esset motus violentus ita facilis: ita q. existimātū est
 q. lapis piect⁹ ad superi⁹ est leuior: videret motū p.
 se ad superi⁹ oio: fm hoc pole eēt vt moueret: licet
 aer nō eēt nō fm hūc modū. i. si esset vacūū fm
 opōnē opinātis q. vacūū necius est ad motū locale
 Sed cū demonstratū fuerit q. loc⁹ necius est motū:
 et q. loc⁹ est vltimū corp⁹ cōtinētis: et q. termin⁹ pri-
 nēns. s. locus op⁹ q. sit quiescēs apud motū: necesse ē
 vt lapis moueat in corp⁹ p. nēte ipm. Sed illud ē
 corp⁹ qd est ipole: cū mot⁹ existat in eo vt nō patiat:
 necē ē vt aliq. p. e. s. circū scribēs moueat: et vt p.
 p. nēs hūc partē gescat: et cū hoc q. est leuis hz ē
 grauitatē et leuitatē: motus violent⁹ est in eo facilior.
 Aer. n. fm q. est corp⁹ passiuū et p. nēs est nec⁹ in eē
 istius mot⁹: et hz q. est graue et leue facit motū esse fa-
 ciliorē et p. fectiorē nō q. sit necius in suo esse. ¶ Aer
 aut est iūns motū nālē ē sicut Arist. d. et necius
 in suo ē hz modū quo est necius in eē mot⁹ violent⁹.
 ¶ Et videt ēr ips⁹ esse necius in esse mot⁹ nālīs mō
 p. prior: in hoc est difficultas. Declaratū est. n. de ele-
 mētis q. nō noiant inter ea que mouent per se: cū
 nō mouent ad locum nisi a generatē. s. vt ex eis fiat
 aliq. portio in actu a gēntē: tūc existat i illa pte oia
 q. b. p. stitunt ex loco p. prior: alyz accidētib⁹ p. p. yz
 nisi aliqd impediāt ipsam a motu ad locum p. p. yz.

Nō ē admix-
 ta grauitas
 et leuitas in
 eō: s. mediū.
 Idē. 4. cellu.
 66. 26.

Et aer i mo-
 tu nālī elio-
 rus pte h. q.
 est vacūū ne-
 cessario sit
 ex alio et ne-
 cessario.

Quēadmodū igit cetera accitā exstāt in re gnāta
 nō existūt i ea nisi a generatē: tūc mediāte forma ge-
 neratū que fit a gēntē: ita est de h. motu. U. g. q. cū
 elint sit ignis statū in pma pte eius in q. existit ignei-
 tas ab igne gēntē existūt oia accitā exstāt i igne
 fm q. est ignis: tūc corp⁹ accitū est motus ad supe-
 rius: qm fm q. in pte gnāta existit de pte leui fm h.
 existit in ea de loco corp⁹ leuis: et de alyz accitū
 p. p. yz. S. tū q. nō existūt a generatē nisi me-
 diāte gēntē: motus pmo et essentialiter distinguitur in esse a
 motore: et nullo alio mediāte: ppter hoc iste mot⁹
 est p. nēs: neq. essentialis a motore extrinsecō: sed
 a forma moti: et ideo habet p. p. yz iste motus mo-
 tus vt per eū moueatur res per se: q. aliquis nō im-
 pedierit ipsū a motu per violentiā. s. cū impediēs ge-
 uerit: et fm istū modū assimilatur ei qd mouetur p.
 se. ¶ Et q. motor essentialiter distinguitur in esse a
 motu sicut in aialib⁹: motor enī in eis est ali⁹ a mo-
 tore: cū motor sit aia et moti sit corpus. In corp⁹
 autē simplicib⁹ idē est motor fm ipm et motū: s. dif-
 ferunt hz modū. Lapis enī mouet se inquātum est
 grauis in actu: et mouet inq. inferius: inferius
 Et cū in hoc q. inuenitur vno modo i actu: et alio mo-
 do i potētia est: q. cōponitur ex mā et forma. S. oia
 igitur eius mouet inquantū est forma: et mouet fm
 q. est in mā. Nō. n. est in potētia et inferius: nisi h.
 q. est in mā. ¶ Et ideo lapis nō est per se mot⁹ eē-
 ntialiter: sed assimilā ei qd mouet per se: ideo indu-
 get in suo motu motore extrinsecō. neq. enī numeri-
 tur inter ea que mouentur ab extrinsecō: q. nō moue-
 tur hoc motu ab extrinsecō immediate: s. mediāte sua
 forma. ¶ Et hoc est qd est vni corp⁹ ex gbus: Plato
 existimauit q. necesse est vt p. nēs motor moueat se
 eēntialr. s. hz hoc qd v. i lapide q. motor i eo sit mo-
 tus: sed lz idē est motor in eo cū moto tū nō eodem
 modo: vt Plato existimauit: s. duferimode hz q. ap-
 paret ex p. demonstratōe in p. 7. p. yz. vt declar-
 ratū est q. de motū hz motore. Et q. lapis sicut dixi-
 mus nō diuidit in motore et res motā: ita q. vtrūq.
 eorū sit existēs in actu: lapis enī mouetur a principio
 qd est in eo accidētialiter: cū nō habeat eē motus nisi
 si per illud principiu. Nō. n. est motus lapis nisi fm
 q. est in potētia inferius: et motor hz q. est grauis.
 Si igit fuerit motus eēntialiter per se inquātū est
 grauis: et iā posuerim⁹ q. non mouet eēntialr nisi fm
 q. est grauis: ergo est motor et motū eēntialr eodem
 mō: qd est impossibile: et ideo nō est mar⁹ hic eēntialr:
 lapis neq. mouet se eēntialr. ¶ Et cum ita sit et
 qd mouet se accitāl: necesse ē vt moueat se q. eē-
 ntialiter mouet aliud motū a se. U. g. quia hō nō mo-
 uet se accitāl in naue nisi q. mouet naues eēntialr.
 Et cū ita sit: lapis igit nō mouet eēntialr nisi aerē in
 quo est: et mouet se q. hoc qd mouet se segit motū
 aeris sicut de hōie cū naue. Et cū ita sit: aer igit et q.
 sunt necessaria in motu lapidis: hoc est illud qd p.
 nūsimus declarare h. in expōne p. p. yz: sed iste lo-
 cus est p. nētor. ¶ D. d. Ad nūfestus est igit q. de
 corp⁹. i. qd recte mouet et. Et intēdit per modū mo-
 tus nālīs q. sitat e. s. p. modos motus accidētialr
 cām ppter quā mouet: licet motor sit quiescēs: q.
 litatē motus ei⁹ in vtrāq. dispōne. s. apud separato-
 nes motoris a motore: apud adiunctionē carū ē: et iō
 dixit (vt visus ē mibi) modos pluraliter nō. singu-
 lariter: sicut dixit de nālī: forte dixit hoc q. accidē-
 tales sunt plures et naturalis est vnus.

¶ Tractatus

Tractatus tertius. Caplm. I.

Quod autem neque ovis est generatio neque simpliciter nullius palas ex predictis. Impossibile enim ovis corporis esse generationem si non et vacuum esse aliquod possibile separatum. In quo enim erit loco quod generatur fuerit ortum utique in illo prius vacuum necessarium esse: nullo corpore ente. Aliud quidem enim ex alio corpore fieri possibile: puta ex aere igne. Totaliter autem ex nulla alia preexistente magnitudine impossibile. Ab aere enim utique ex potentia quodammodo ente corpore: actu fieri utique corpus. Sed si potentia eius corpus: nullus est alius corpus prius actu: vacuum erit et separatum.

Quoniam autem generatio non cadit super omnia: aut omnia non sunt extra generationem: manifestum est ex hoc quod modo dico. Impossibile est enim ut aliquod corpus fiat nisi vacuum sit: aut plenum: aut separatum ab illo corpore: quia locus in quo corpus est fuit vacuum: necio antequam corpus fuit: et quia nullum corpus oino fuit: et possibile: ut corpus fiat ex alio corpore: ut ignis ex aere. Et impossibile sit ut corpus sit sine magnitudine et sine soliditate: Et possibile est ut corpus sit in actu ab alio corpore in potentia. Sed corpus quod est in potentia: si non fuerit illic aliud corpus in actu: inveniatur illic locus vacuum separatus a corpore.

Cum narravit in principio istius tractatus quod opiniones antiquorum de generatione sunt duae. Quarum una est opinio dicentis quod omnia sunt generabilia. Secunda est opinio negantis generationem omnino: et attribuens hoc errorem sensus: sicut percurritur de hoc. Et dicitur quod autem res. i. quoniam autem generatio non existit in omnibus rebus: ita quod omnia fuerint generata: manifestum est ex hoc quod dico: quoniam vere omnia non sunt generata: manifestum est sensui. Et quasi intendit notificare quod illud de quo opinio querere de generatione est: utrum existat in omnibus: aut in quibusdam non. utrum existat in omnibus: aut in nullo: utrum fuit diversae opinionis antiquorum: illa diversio non est ponenda dubitabilis. si non est quaedam: utrum omnia sunt generabilia: aut non generabilia: aut quodammodo sit visum quod quaedam eorum sunt generabilia: sed opinio querere utrum omnia sunt generabilia: aut non omnia generabilia. Et cum dicitur quod manifestum est: quod omnia non sunt generabilia: incipit declarare hoc: et dicitur ipse est. n. res. i. impossibile est ut aliquod corpus generetur nisi in loco. Si igitur mundus totus fuit generatus: aut primum corpus necesse est ut haberet locum in quo generaretur priorem ipso tempore: aut nam. Locum autem est aut vacuum: aut terminus corporis principis cum sed si totus mundus fuit generatus non habuit principis cum ante ipsum non erat corpus: quod ante ipsum erat vacuum: et habebat cum dicitur quod in quo corpus fuit erat vacuum: necio. i. quoniam locum in quo primum fuit corpus fuit generatus: necesse est ut esset vacuum: cuius nullum corpus erat ante ipsum: et hoc intendebat cum dicitur quod nullum corpus oino fuit: ante corpus

positum esse primum. Et tacuit destruere prius: quia fuit manifestum. si vacuum non est: ergo ipse est ut corpus fiat ex non corpore: quod ipse est ut corpus sit generatum: et totus. si postquam non fuit oino. Et dicitur d. d. et pole ut corpus fiat ex alio corpore: et dicitur i. quod autem generatum fiat ex alio corpore est possibile: sed non generatur ex alio corpore in quantum habet magnitudinem et soliditatem in actu: sed in quantum habet accedat corpori ex quo generatur cum sit ipse iuveniri corpus in potentia abstractum a magnitudine et corporeitate. si generatum non generatur essentialiter a corpore quod est in potentia nisi in quantum est in potentia non in quantum est in actu: sed nec cessari in suo esse ut sit in actu nisi necius esset ut esset vacuum. Et habet intendebat cum dicitur et pole est ut corpus sit in actu ex alio corpore in potentia. i. quod corpus non generatur essentialiter nisi a corpore in potentia: non in actu. Sed necius est ut illud corpus sit in actu: si non esset vacuum: et habet intendebat cum dicitur si corpus quod est in potentia non fuerit illic res. i. et si primum corpus generetur a corpore in potentia: tunc necesse est ut illud corpus habeat magnitudinem in actu: et si non esset vacuum. Et habet intendebat quod si corpus fuerit generatum postquam nullum corpus fuit oino necium est: aut quod non fuit generatum ex aliquo corpore oino: neque in potentia: neque in actu: quod est pole: aut quod fuit generatum ex aliquo corpore in potentia: quodammodo necius fuit ex hoc quod fuit vacuum. si aliquid in potentia fuerit denudatum ab actu: illud. n. quod est in potentia si denudatum fuerit a forma et ab omnibus accidentibus: necio erant illic dimensiones abstractae in quibus existit corpus generatum: et hoc dicitur vacuum. Quoniam vacuum esse contingit dicentibus primum corpus generari ex non corpore simpliciter: aut non ex corpore in actu. Et idem videmus posteriores loquentium nostrae legis dicere: tunc mundum esse generatum: non ex corpore: neque in potentia: neque in actu: quod dicit vacuum fuisse primum mundo. Antiqui autem opinabantur mundum esse generatum ex corpore in potentia: cum impole fuit apud eos ut actio agentis pederet cum aliquo non ente: id dixerunt quod in non esse est aliqua essentia in qua operatur agens: et posuerunt ipsam abstractam a formis: quod est ipse: quodammodo continget ei dicere esse vacuum. Et habet quod dicitur: si corpus quod est in potentia si non fuerit illic res. potest intelligi quod illud corpus quod est in potentia si non habuerit formam corporalem in actu: contingit ut sit vacuum antequam in quo corpus generatum generatur: manifestum est ex hoc non contingit dicentibus corpus esse generatum ex corpore. Corpus. n. generatum stat in loco corporis ex quo generatur. Et potest intelligi quod cum positus fuerit quod generatio est ex corpore in potentia et non fuerit positum illic aliud corpus in actu nisi illud corpus quod est in potentia: contingit ut sit vacuum: et hoc est quasi manifestum. Non. n. posuit vacuum esse per positionem quam ponit corpus esse in potentia: nec hec potentia est causa in eo. si nisi coniungat cum actu. Necesse est. n. vacuum esse ponentibus corpus esse generatum antequam corpus non fuit aliud corpus propter indigentiam quam generatum indiget loco. Impossibile autem quod contingit ponenti corpus esse abstractum a decem predicamentis est ut aliquid sit in potentia et in actu simul. Hoc. n. subpositum non est in potentia nisi in quantum non est in actu: in quantum non est in actu est pars alicuius quod est in actu. Illud. n. quod est in actu: aut est pars in actu alicuius quod est in actu: aut est unum praedicamentorum: sed habet subesse carens eis. si non est in actu alicuius oino. Suum igitur esse in ente in actu non est nisi in quantum est pars eius in potentia. Si igitur invenit per se singulariter non habet quod est pars alicuius non esset ens in potentia sed in actu. Ens. n. in potentia non invenit nisi in ente in actu: et si separaretur esset ens. Divina inter non

Generatio
mundum
sed vacuum.

Expō pma.

Expō scda.

Quia pma
non habet esse nisi
in actu eius
forma.

Lōmē. sup. ce. et mun.

bb 3

De celo 7 mundo

¶ a prima
non est ens in
actu s; e ens
in ente i actu
non distinctio
ab eo.

esse & esse in potētia est: qz nō esse nō est in actu ens
neq; in aliquo in actu nō distinctū ab eo. ¶ Et hoc i-
tendim' cū dixim' in h' loco de pma mā: q nō ē ens
in actu: ens est in ente in actu nō distincto ab eo. Et
hec est intētio mei fmonis q est in eo in potētia: &
plurior sermo in hoc in pmo physicoz.

C Reliquuz autē dicere quoz est gnatio cor-
porū: ꝛ ppter qd est. Qm̄ igit in oib⁹ cog-
nitio fit p̄ prima. Prima autē existētiā sunt ele-
menta. Consideranduz prius que corporū
sunt elemēta: ꝛ ppter quid sunt. Deinde
post hec quoz ꝛ qualia quidem.

Tolimus inō cū laꝝ declarauimus hoc: querere de gnōne in quibꝫ cospozibꝫ existat: ⁊ quid sit. Vicamus igitur qꝫ si cognitio rerū nō sit nisi per picipia. ergo picipia sunt ea q̄ sunt in oibꝫ rebꝫ que sunt elita. Quera mus igit modo q̄ prima corpora sunt elita ⁊ quozis sunt: deinde post hoc de qualitati bus ⁊ quantitatibus eozum.

30 ¶ Dicitur et declaratur sic qđ gnatio nō existit in oibz
compositibz: et manifestū ē et in gbusda: qđ reds: qđ
qđ cōpa sit in qb' gnatio existit: qđ ē gñō. ¶ D. d.
dicam: igit qđ si cognitio rez zē: via ad cognitio-
nē cōpoz: gnabiliū ē scire pncipia gñōis qđ sunt rez
nō sunt pncipia vocata elita. Cognitio n. rez nō
fuit nisi p cognitionē suoz pncipioz: qđ igit dicit: qđ
oia bñia pncipia nō cognoscunt nisi p cognitionē
suoz pncipioz. pncipia aut rez gnabiliū sunt elita
mēta: qđ pino pscrūtata de cōpozibz vocata elita.

Cognitio re-
rum nō sit nū-
p cognitionē
principiorū.
Idē p^o phy.
T. cō. pmi.

¶ **Q**.d.o. p. quoz sunt elinta: deide post hoc pscrutemur
de qlitatib⁹ ⁊ quantitatib⁹ eoꝝ. i. que est suba: ⁊ si sunt
corpora ⁊ que corpora sunt ⁊ quoz sunt elinta. d. pscru
temur de qlitatib⁹ eoꝝ per quas sunt elinta ⁊ de nūe
robaz igit qdū qdam dicitur in hoc tractatur
qdā in libro de gñone ⁊ corruptione.

Cl hoc autē erit manifestū supponētibz qd
est elini nā. Sic itaqz elini corpuz ad qd
alia corpa diuidiūtur intus existens potētia:
aut actu. Hoc enīz vtro modo se bz ad huc
dubitabile. Ipsum autē idiuifibile est in al-
tera spē. Tale quid enim oēs ipsum elemē-
tum: z in omnibz dicere volunt.

C Et hoc declarabit nobis si nos scierimus
nam elint. Bicam? igit? q elintum: copozu
est illud in qd copozoz dissolunt: z sunt in
co: aut potetia: aut actu: z hoc est dubium.
Elemetuz aut nō dissoluit in alia diuersa in
forma. Et oēs cōueniunt q elintuz opz esse
bz: z vt sit in omnibus rebus.

¶ Et videtur cognitione quod corpora sunt elicta et hoc per
esse in diffinitione rei ad sui accens. Corp' autem esse elictu
est et accens cu' elictu dicat in apparatib' ei' cu' ele
mentu. ¶ Et diffinitione elementu. d. quod elictu corporu et
t. d. sunt in corpore potestatem actus et hoc dubiu
est. ideo dicitur hic hoc est dubiu quod manifestu est quod
corpora in postremo dissoluntur in eos. Et hoc dubiu.

vtz sunt in elemēto potētiā acti. Et hoc dī-
 nitio est vltia in obus opōitōibz de elemētis qd dī-
 nit pres copōitōibz qz qūatitāz ēz dīcētēs gñōiē
 per p̄gationē acti ēz qūatitāz ēz qūatitāz vtz ēm
 cētēs gñōiē ēz t̄mūatōiōē in subltāia in plū-
 bz vno coipe. Et hoc ēz fēire qd hoc elna ēz p̄-
 p̄clatūz lūnt elia abvltibz de gbus p̄clatūz sūt
 in pmo p̄fīcīz. Alīcūz declarāt elia vltia copo-
 ruz sīmplicīz ē copōitōz. s̄p̄māz ēz fōmā. Et
 autē declarāt īntēd elia copōitōz copōitōz nū-
 qz quocūqz cōtēd elna cōtēd illūqz cōtēd vlt
 uidit nō exīstīt in actu. Sōmā nō cōrūpīt ēz mā
 dīctū alia fōmā. Et īdeo elnū actū nōn dīfōlūt
 actū. Et elnū est alīqd in actū cōpōitōz dīfōlūt
 in ipm ēz ipm nō dīfōlūtūz in alia exīstētia in actū.
 Et dīcō ēz qūē pueniūt qz hoc dīfōlūt m̄fēstā
 p̄ dīcō ēz elemētū est pōtēz in qd ē dīfōlūtō
 cēntīalīz nō ēd dūbz sīc dīcīmīz vtz sūt in pō-
 tētiā acti in actū qd est qd lūnt elemētā.

¶ Si itaq; qđ dictū est: est elnū necesse esse
qdā talia corpozū. In carne qđē. n. τ ligno
τ vnoquoq; talis est potētia ignis τ terra.
¶ Et si hoc qđ diffinitius est elenctū: ne-
cessarium est vt in corpozib; sint aliqua cor-
pora habētia talē dispositionē. s. ignis τ ter-
ra. Sunt enim in carne τ ligno in potētia τ
in alijs similibus corpozibus.

¶ Et hic bec diffio est elemēti. f. illud in qđ res cētiā
liter dissoluunt: ē ipsō dissolutur in aliqd: ē et ita
elemētato: ē ista dispositio inuenitur in terra ⁊ aqua ⁊
igne ⁊ aere: vt caro aialius dissoluūt sensu in terraz ⁊
aqua ⁊ alia elemēta: sūt plante. manifestū est qđ ista
corpora sunt elemēta: terra enī ⁊ ignis nō dissoluūt
in aliqd: cum corūpūnt: sicut accidit qđ aialia
⁊ plante ⁊ minere corūpūntur.

Confiteſte. n. bec er illis ſegregantur. In
igne aut caro: aut ligni nō iſt: neqꝫ pꝛ por-
tiam: neqꝫ pꝛm acti: ſegregare enim viqꝫ.
Sint aut neqꝫ ſi vñſ aliqꝫ ſolū eēt talis in
illo eēt. Alſ. n. ſi erit caro aut os: aut aliorū
quodcūqꝫ nōdū dicēdum iſteſſ: pꝛccō^a
derandū qꝫ modū generationis.

CS primo pſcuremur q̄ elinta non ſunt
iſinita vt qdaz dicunt: ⁊ dīcimus faciētes
pres cōſiles cō elinta: vt ⁊ Anagra. Iſte. n. non
recte diſpoſuit elinta: neqz alī opīnas illud.
Videmus. n. plura corpa cōpoſita q̄ oīu
dunt in pres pſiles: vt carne ⁊ ligna ⁊ oſſa.
Cōpoſiti. n. diſſoluūt ⁊ qd cōfamiliā pſi.
Elemētūz aut eſt ill qd nō diſſoluūt in alia
diuerſa formā: ſicut pſimus ſupius.

¶ C. Ignoritis sit nūcūc eltozoz: fuit necesse ei qui
voluit pſciturat de nūcūc eoz declarare q̄ nō ſunt
iſinita. ¶ C. D. ſ; pſcituratūz tūcūc ſ; pſcituratūz ei q̄ nō
cū pſcituratū de nūcūc eoz: declaratū ei q̄ nō
cū ſit iſinita: vt dixit Anax^o. ¶ Et q̄ dicētes eltoz ei
iſinita ſunt bignū. ¶ C. Dicētes ſ; pſc ei iſidū^o: vt
Democri^o. ¶ C. Et dicētes pſc ei ſiltes vt Anax^o.
¶ Leucippus. ¶ Et ſdixit dicēb^o pſc ei iſidū^o.
bi les

Corpa pñtiū
pñtiū sūt duo,
bue modis.

33

34 ¶ Dicitur si p̄cesserim⁹ q̄ cōsiliū partū sunt elnta:
tū ociose ponūt ea ifinita: cū sufficiat in gnōne oīz
cōpositoꝝ ex eis ponē elnta cē finita sūt Empe. ⁊ alij
fecerūt. ¶ D. d. g. fecit elnta q̄tuor cōsiliū p̄tiū. i.
terra aquas ignē ⁊ aerē. i. posuit elnta oīum rez bec

35
 Тѣмъ сѣрѣ,

Expō Ebc,

Abbreuiatio
p̄nc expōnis

De celo et mundo

ex ista translatione quā nō habem⁹: et forte dimittit
 cecidit in hac translatione a trālatore. Nos nō ha-
 bemus nisi trālationē Alkindi. Trālationes autē ve-
 riores sunt Isaac. ¶ D. d. manifestum est igit qd re-
 ctius est et melius et a. manifestū est igit qd elina sūt
 digniora poni finita qd infinita cū nihil ad ponēdū co-
 geret ea infinita. i. qd possibile est ponēti ea finita com-
 plere oia qd accidunt cōposito in quātū est cōpositus
 et elitis: fm hoc et qd differētie rep. debēt eē finite.
 ¶ Et qd elina sunt simplicita eoz in quo corp⁹ dissol-
 nitur: et hoc itēdebat auz. d. et minima dico qd nō dis-
 solunt⁹ et. i. et dicē est minima qd elinū nō dissoluit
 in corp⁹ dimerfarū formaz. ¶ D. d. quēadmodū fa-
 ciūt geometre: hoc nō dēt fmōni quē. d. qd rect⁹ est
 vt picipia sunt finita. i. vt ponūt geometre: et iō itel-
 ligēdū est ex hoc qd dixit pñ⁹ finita. i. in forma nō
 quātitate: pōt itelligi vtrūq; f3 qd dixim⁹. Et h qd
 dicit qd geometre faciūt picipia finita: aut in forma
 aut i numero: dicit ip3 f3 qd reputo qd geometre pī-
 cipia sunt finita in forma. i. in spē: vt dissolutio oīum
 figuraz supficies in trāgaliū: et dissolutio oīum cor-
 porū i pyramidē: et pñ⁹ oia geometre nō sunt eadē nu-
 mero: picipia vō nūcū. i. ynitates sunt idē nūcū.
 ¶ Et vtrū dubitū est de picipijs nūcū: vtrū sūt idē
 nūcū aut spē. nō. n. postūm⁹ dicē de ynitatē vtrū sit
 spēs: qd nō est diuisibilis in talē ynitatē et talē: cū hā
 alietas in mathematicis nō accipit nisi accūtrā: mi-
 ni ynit eēt ynit in forma nō ynit in nūcū. Cū autē de
 nūcū cōsideratū fuerit inqūtiū inenit i nūcū: et tūc
 pñ⁹ ex vtrūq; videbitur p similia i forma: et cū nō est nēciū
 hic videbitur alibi. Cap. II.

Principia
 omnia geo-
 metrico sūt
 eadē nūcū
 merorū vō
 sit.

Principia
 merorū sunt
 idē spē aut
 numero.

¶ **I**trum autē finita an infinita: et
 si finita quāta f3 nūcū conse-
 quēs vtrūq; erit cōsiderare. ¶ Pri-
 mum quidē igitur qd non infini-
 ta quēadmodum putant qdaz
 contemplandum.

¶ Et dicimus qd si hoc corpus nō differt ab
 alijs corporib⁹ nisi p differētiā eēntiales: et
 vt differētie corporū finite sunt: manifestus
 est qd elina sunt finita necessario.

36 ¶ **C**um dicitur eis qd si dīe cōpositoz eēt infinite:
 nō pōt eis ex hoc vt dīe elinor eēt
 infinite: cepit declarare hoc qd si dīe cōpositoz eēt
 finite qd necē est vt dīe elinor sint finite. Et decla-
 rauit qd dīe cōpositoz sunt finite qd cōposita nō dis-
 ferūt ab iūctē nisi dīntys eēntialib⁹: dīe aut eēntia-
 les manifestū est qd sūt finite. ¶ Et pōt itelligi iste
 pmo qd est in pñib⁹ pñib⁹ de qd illi dīcūt eē elina: et
 qd si dīe corporū cōsimiliū partū fuerit finite que
 ipsi ponūt elina: necē est vt elina sint finita. ¶ The-
 mistius autē. d. qd Aristo. declarat qd dīe corporū cōsi-
 miliū partū sunt finite: qd distinguunt p dīas sensi-
 biles: et iam declaratus est in lib⁹ de aia qd sensibilia
 sunt finita: qd diuidūt in cōraria: et oīs dīetias eo-
 ruz diuidit in differētiā finitas: et dīcūt in alia expō-
 ne qd ipse trāstulit nos ad illud qd declarauit est in
 pñib⁹. i. qd impossibile est infinita in actu inueniri: et si
 dīe eēntiales infinite inuenirent: inuenirentur in eodē
 genere spēs infinite in actu: qd est impossibile: et pōt itel-
 ligi per eēntiales sensibiles: vt posuit Themistius.
 ¶ Et Aristo. et dīcūt huic opioni rōnib⁹ manifestis

Alia expō.

Thom. expō

in pñib⁹ pñib⁹. et manifestiorib⁹ eoz est qd corp⁹ fini-
 tus sit ex elemētis infinite: opinatur. n. qd in oī corpo-
 re sunt partes cōsimiles infinite occultate in eo. Sin-
 gunt. n. qd si eēt finite abscederet generatio: et cōm-
 get eis ex hoc qd magnitudo finita sit cōposita: ex in-
 finitis: quāz quibet h3 quātitate et magnitudinem.

¶ Et primum oia omīomera faciētes elina
 quēadmodū et Anaxagoras. Nullū enī sic
 dignificātiū recte sumit elinū. ¶ Et dīcūt. n.
 multā etiā mixtorū corporū in omīomera di-
 uita: dico autē puta et carne et os et lignū et
 lapidē. Itaqz qm cōpositū non est elinū:
 nō omne erit qd omīomera elinū. S3 idē
 uisibile ad altera spē quēadmodum dīcūt
 est prius. Adhuc autē sic sumētes elemētū
 non necesse facere infinita. ¶ Multa enī hec
 reddētur et finitis existētib⁹ si quis sumat.
 Idē enim facit et si duo: aut tria solū sint
 talia quēadmodū conat et Empedocles.
 Quoniam enī et hoc pacto ipis accidit nō
 oia facere ex omīomeris: faciem enī non ex
 facieb⁹ faciūt: neq; aliud quicq; fm natu-
 ram figurarū. ¶ Manifestus qd multo me-
 lius finita faciūt picipia: et hec qd minima si
 eadē oia demonstrari possunt: quēadmodū
 et dignificāt: et qd in disciplinis. Semper. n.
 finita sumūt picipia: aut spēs: aut quātitate.
 Adhuc si corpus a corpore alterū dī fm p-
 prias differētiā. Corporū autē dīe finite.
 Differūt enī sensibilib⁹. ¶ Hec aut finita sunt
 qd qdē demonstratur opz: manifestū qd et
 elemēta necesse finita eē. Sed adhuc neq;
 vt alteri quidaz dicunt: puta Leucippus et
 Democritus abderites rōnabilia accūtia.
 Inquunt enī eē primas magnitudines mul-
 titudine infinite magnitudine autē indiuisibi-
 les. Et neq; ex vno multa fieri: neq; ex mul-
 tis vni: f3 hoz cōplicitatē et circūpulsione
 oia generari. Adhuc aut quodam et isti oia
 entia faciūt nūcū: et ex nūcū. ¶ Et nī si nō
 plane ostēdūt: tñ volūt h dicere. Et adhuc
 qm differūt corpora figuris: infinite aut figu-
 ra infinita et simplicita corpora autē eē. Qua-
 lis aut et que figura elemētōrū nihil deter-
 minare: sed solūz igni spēra assignauerunt.
 Alere autē et aquam et alia magnitudine et
 paritate diuiserunt: quia natura ipsorū est
 vt semē omnium elemētōrū.

¶ Dicamus et qd nō est rectū qd elemēta sint
 sicut Leucippus et Democrit⁹ dīcūt. Acci-
 dit. n. sermōni suo oē impossibile. Dicunt. n.
 qd prima corpora sunt infinita in multitudine:
 et qd nō recipiūt diuisione in magnitudine: et
 qd ex

Ex vno nō sūt plura: neq; ex plurib; vni.
 Et oia sunt p coacervationē istarū ptiū
 indiuisibilia: et p diuersitatē coacervationis
 eorū. Dicamus igit qd isti ponit oia
 nūc: et generat ea ex eo sicut arithmetici:
 sed non explanauerunt hoc mō: s; dixerunt
 obscure. Et dixerūt qd si corpora differūt
 abinice figuris. figure autē sunt infinite: ergo
 corpora simplicia sunt infinita. Et non disti-
 ngerūt oīno que ē in figura cuiuslibet corpis
 illorū corporū. Neq; dixerūt que sunt figure
 elintorū: s; posuerunt figurā ignis sphericā
 tñ. Hec autē et terrā et alia corpora distin-
 xerunt dicētes: qdā corū composita fue-
 rūt ex partibus paruis: et qdā ex partibus ma-
 gnis. Et ex eis posuerūt nām illorū corporū
 paruorū reducēdo omnia ad elemēta.

37 Cum contradixit dicentib; elemēta esse cōsimiles
 partes infinitas: vult mō pradicere dicentib; elinta
 esse corpora infinita indiuisibilia. Et primo narrat
 eorū sermonē et opinionē in gñationē. Et corruptiōe. s.
 qñ gñatio et corruptio sit in eis: et in oib; qd apparet
 in cōpositis. Isti enī sicut dixit in libro de gñationē
 magis pnt dare cās qd alij eorū qd apparet i cōpositis
 ex hoc qd ponūt ex istis corpib; et oīno eorū ē ma-
 gis nālis. Et o. dicamus tñ. i. et sermo eorū inducit
 eos ad plura impossibilia imo ad negādū plura princi-
 pia geometrica. Ex pñcipijs n. geometricis ē qd oī cor-
 pus est indiuisibile: et qd oī corpū diuiditur in quocūq;
 pñcio. Apud istos autē non diuidit corpū cōpositū
 nisi super terminos qui imaginant iter illas ptes in
 diuisibiles: non sup aliquā illarū partū indiuisibiliū.
 Et iō dicit qd ex vno non sūt plura neq; ex plurib;
 vni: sicut narrat de eis: qñ apd eos ē vni i rei
 veritate ps indiuisibilis: impole est tūc vt ex eo fiat
 multitudo oīno: neq; ex multis pñb; fiat vni: et fm
 hoc negant nāz pñtū: cōtinuū. n. est vni et diuidit
 in plura: s; negat cōpositionē qd fit p admixtiōes:
 sicut vidit Aristot. qñ apd ipm ex plurib; fit vnum.
 Deinde. d. sed oia sūt per coacervationes et i. qd
 ipsi opinabant qd gñatio substantia est ex cōgrega-
 tiōe pñū: et diuersitas dñaz ē ex diuersitate figura-
 rū partū: et diuersitas aliquorū accitiū fit ex diuersi-
 tate situs et ordinis figure partū. Et cū narrat
 modū ex quo reddebāt cās gñationis et corruptiōis
 et aliquorū accidentiū ex istis elemētis: idūxit ipole
 qd pñgit dicēti hūc sermonē: et ē impole qd pñgit
 ponēti nūeros elemēta entū. Jā n. dixit hoc ipole
 in alijs locis. Et o. dicamus igit qd isti ponebant
 oia nūcū et. et qd illi dixerūt quo dñe entū cōse-
 quant dñas nūcorū: et isti non declarauerūt modū
 quo dñe cōpositorū differūt in se pp cōpositiōes eo-
 rū ex pñb; indiuisibilib; . s. qd nō dixerūt qd lapis sit
 de tali nūero istarū partū: aut de tali nūero sicut fe-
 cerūt arithmetici: neq; ppalauerūt qd nā illarū pñū
 sit nā vnitatū cū ponunt eis figuras et sit. Et di-
 xerūt nō explanauerūt s; et. i. s; nō dixerunt in istis re-
 b; sermonē determinatū: cū nō dederūt in istis re-
 bus aliquā demonstrationē: neq; enī dixerūt qd si
 gura facit aliquā dñā: neq; qd oīdo et situs facit qd ac-
 cidēs. Necessē est enī fm opinionē eorū: vt quelibet

dñā dñaz entū cōpositorū hēat figurā pñā dñaz
 illarū pñū: que figura facit illā differētiā. Et cum
 d. qd nō explanauerūt s; p qd oportebat. i. sine deter-
 minatiōe et demonstratiōe. d. s; obscure dixerūt: et di-
 xerūt qd cū corpora differāt a se figuris. figure autē sūt
 infinite: qd corpora simplicia sunt infinita. i. nō dixerunt
 in rōcinādo qd sunt infinite: sed hoc tñ qd dixerunt
 qd iste pres indiuisibiles qd differāt inter se figuris. fi-
 gure autē infinite: qd pñgit vt hec elinta. s. pres indiuisibi-
 les sūt infinite. Et o. qd remanet eis de hac intētiōe:
 ne si concessum fuerit eis: et. d. nō distinxerunt oī-
 no et. i. opz eos cū posuerūt diuersitatē eaz pñ figur-
 ras: et similiter diuersitatē cōpositorū differentiarū
 ex eis dicere qd figura cui pti appropriet illarū pñū:
 et que figura appropriet cui dñe differentiarū cōposi-
 tarum ex eis: quoz quedā vocamus nos simplicia. s.
 aquas: terrā: ignē: aerē: et quedā cōposita que vident
 cōponi ex eis quatuor: et hoc intendebat cum. d. neq;
 dixerūt et que sunt figure elemētōrū. i. nō dixerūt
 que sūt figure pñū: ex qd cōponunt corpora quatuor
 que vocantur elinta: sed tñ posuerūt figurā ignis spe-
 ricā. i. nisi de igne. dicit. n. qd pres ex qbus cōponitur
 hūc figurā sphericā: aut nisi de igne: quoniam posue-
 runt ei figurā sphericā: hoc autē apparet de hoc fm
 ne fm hāc trālationē. Et Themistius autē exposuit
 hūc locū alio mō: et. d. neq; isti hoies dederūt pñbus
 indiuisibilib; fm qd elemēta sunt figuras. pñias: s;
 cut fecerūt ponētes elemēta quatuor simplicia: igni
 enī dederūt figurā pyramidalē: terre autē figurā cu-
 bicā: quob; autē alijs alias figuras. Isti enī non de-
 derūt igni soli figurā pñiam: et est sphericā: nisi qd
 ignis cito penetrat: ceteris autē elintis non dederunt
 figuras proprias: sed dixerūt qd hec elemēta differūt
 propter differētiā partū indiuisibilib; fm magnitu-
 dinem et paruitatē. Et hoc intendebat cum dixit:
 aer autē et terra et cetera corpora et. et B sermone eorū
 quasi dixit sibi. s. dicere partes esse indiuisibiles.
 Deinde ponere eas diuersas fm paruitatē et magni-
 tudinem: sed non dixerunt hoc: nisi qd non reputant
 esse possibile: vt magnitudo composita ex eis nō bz
 naturam recipiendi diuisionem in eas: sicut dicimus
 de corpore celesti. Dicit enim qd causa diuisionis ē
 interiaccens vacuū: et qd magnitudines cōposite ex
 istis sunt solide sine vacuo: possibile est eis recipere
 diuisionem in istas partes: sed fm qd ponunt eas esse
 infinitas: qd magnitudo diuidit apud eos fm totū
 vt declaratū est in libro de generatione. necesse est
 eis dicere vt magnitudines compositae ex eis dissol-
 uantur in eas: quapropter magnitudo corrūpetur in
 non magnitudine: qd est impossibile. Deinde. d. et
 ex eis posuerunt naturam istorū corporū et. i. et
 ex partibus indiuisibilib; posuerunt nām istorū
 corporū quatuor: cū generat oia corpora que nos vocam;
 simplicia et cōposita ex his pñb; indiuisibilib;.

Prima igit hoc et ipos peccatū comitari
 vñ non finita sumere pñcipia: cum ipis li-
 ceret hec oia dicere. Adhuc si nō infinite ele-
 mētōrū dñe: palā: qd nō erunt elinta infinita.
 Adhuc alit necesse oppugnare mathematicas
 sciētiās indiuisibilia corpora dicētes: et mul-
 ta eorū que sub opione omnium cadūt et
 apparētium fm sensum iterimere: de qbus
 dñm est primum in his que de tpe et motu.

Themistius ex
 positio.

Ad o. autē
 ponēti pñs
 indiuisibiles
 differēt s;
 magnitudines
 et paruitates.

De celo et mundo

¶ Et dicantur nos igitur quod accidit sermone eorum error: quod admodum accidit dicentibus principia esse infinita. Demostremus eis igitur suum errorem: et dicamus quod si tale corpus non fuerit infinitum: manifestum est quod impossibile est ut elisa sint infinita. Et quod contradicunt ei quod rectum est in geometria: cum dicunt partes esse indivisibiles. Et contradicunt et pluribus opinionibus hominum maximorum in scientia. Et apparentibus secundum sensum: et iam completius sermonem de istis opinionibus intractantibus de tempore et motu.

¶ Dicitur quod dicentibus hoc primo contingit illud quod pertinet dicentibus principia esse infinita: quod iam dictum est: et etiam apparet destructio finis eorum ex hoc quod dicitur compositum: corpus sunt finitum: et cum dicitur compositum sunt finitum: ipse est ut dicitur et quod compositum sunt finitum. Quia autem compositum dicitur sunt finitum declaratum est in principio istius libri et in physicis: cum declaravit quod ipse est ut res infinita invenitur in actu. Deinde dedit in eis alio ipse: et dicitur ei quod rectum est et id est quod ex fundamentis geometrie est quod divisio magnitudinis procedit in infinitum: quod omnis linea dividitur in duo media. Et dicitur et dicitur pluribus opinionibus: et innumerat per hoc nunc. Isti enim ponunt compositionem esse: quod composita differunt differentibus substantialibus: propter diversitatem differentiarum elementorum: et quod generatio est altera ab alteratione: generatio et alteratio sunt in qualitate: et non generatio in substantia: hoc in accidentaliter: quod in generatio nulla elementum existit in actu: quod est aliud ab elementis substantia et forma: totum hoc est ipse dicitur cum partibus indivisibilibus. Et dicitur etiam completius sermones et etiam contradicimus iam dicentibus partes esse indivisibiles: secundum considerationem naturalem de non finiti. Hec autem opinio hic destruitur considerando in natura continuum quo communicat hoc scilicet cum mathematica: et ex hoc modo locutus fuit hic de hoc in physicis. Et destruit et hoc opinio per considerationem de generatione et corruptione: et de accidentibus pluribus sensibilibus. Et ex hoc modo locutus fuit de hoc in libro: et libro de generatione et corruptione.

¶ Simul autem et contraria dicitur ipsos sibi ipsis necesse. Impossibile enim indivisibilibus entibus elementis magnitudine et paritate differre aere: et terram: et aqua. Non enim possibile est ut inter se fieri. Remanebunt enim semper maxima corpora segregata: alunt enim sic fieri aere et aquam: et terram ex invicem.

¶ Et dico et quod necesse est eis dicitur contrariis suo sermone. Si enim elisa sunt partes indivisibiles: impossibile est ut aer et aqua differant propter puritatem et magnitudinem partium. Et impossibile est ut quedam hec corpora fiat ex quibusdam. Quoniam cum ex figuris distinctum fuerint parve et extracte remanebit residuum. Secundum igitur hunc modum: dicunt quod aer et aqua et terra fiunt ex invicem. scilicet secundum segregationem figurarum purarum a magnis.

¶ Dicitur etiam igitur eis ipse ex hoc quod dicitur de quantitate generationis eorum simpliciter ab invicem per partes indivisibiles. Dicitur enim quod terra non differt ab aqua nisi quod est composita ex partibus indivisibilibus maioribus quam aqua: sicut dicitur de aere cum aqua. Dicitur igitur quod cum terra fiat aqua ex tribus ab ea partes magne partes terre remanebunt partes aque: sicut terra fit aqua. Et sicut cum ex aqua extrahitur partes aque partes terre remanebunt partes terre: sicut aqua fit terra. Aristoteles autem dicitur eis dicens quod cum partes magne fuerint segregate a terra: necesse est ut maneat ex illis magnus residuum: quoniam aqua cum reuertitur in terram exibit ex ea partes terre manebunt partes terre partesque aqua quod terra compositum ex magnis et puris fuerint infinita sicut dicitur tunc magne in vnoquoque eorum erunt partes puris in numero: et sic in nullo differunt aqua et terra. Et si vixerint quod in terra dominatur magne: et in aqua partes contingit ut sunt finitae: et ut inter puras et magnas in quolibet eorum oppositio terminatur: sequitur ex hoc ut partes dividantur necesse est ut generatio esse: ut nunciat aqua que non reuertitur in terram: terra que non fiat aqua: partes que exierunt ab aqua: partes magne que exierunt a terra compositum. Quod si in terra fuerint ex magnis partes et partes quingens in aqua compositum: ex puris decem: et ex magnis quingens: necesse est cum terra reuertitur in aquam: ut exeat ex magnis que sunt in ea partes et dividantur: ita quod remaneat in ea partes partesque: et dividantur magne: tunc fiet aqua: cum ista aqua reuertatur in terram: remanebit in ea partes partesque et partesque ex magnis partesque et dividantur: quod necesse est eis: aut ut partes dividantur in infinitum: aut ut cesset generatio. Et dicitur quod cum ex figuris septem parve remanebit residuum. Necesse est ut cum aqua sit terra ut remaneat in terra partes partesque: et ex illis partibus segregetur magne: et illa terra fiat aqua: et sic contingit impossibile quod dicitur: hoc autem apparet ex ista translatione. Demostremus autem exposuit suum sermonem alio modo: dicit enim quod pertinet eis ex hoc quod dicunt quod in aqua denominatur partes et in terra magne: et quod aqua sit terra essentialiter: terra ex aqua: partes magne generentur ex puris: parve ex magnis: aut per alterationem eiusdem partes ex magnitudine in puritatem: et ex paritate in magnitudine: aut quod partes magnas dividantur et fiat parvas: aut quod partes aggregentur: fiat ex eis partes magnas: secundum hunc modum concludit eis. Contingit enim eis ut partes indivisibiles fiant divisibiles: aut alterationes ad invicem quod non dicunt esse. Et dicitur etiam dicitur quod non concludit eis nisi per equivocationes: quoniam si dicentes quod non intellexit ex sermone eorum quod partes fuerint ex invicem est aliud ab intentione eorum. Illi enim intenderunt dicere per hoc quod dicebant quod partes fuerint ab invicem: quod segregabant ab invicem: ut cum ex vino segregabunt partes subtiles: et remanebunt grossiores: tunc vinum fiet rubrum non per alterationem eorum ab invicem: aut per divisionem magnas in parvas: aut per collectionem parvas in magnas. Tu autem non potes videre quod ex verborum sermone idem pertinet eis: ut partes indivisibiles sint divisibiles: siue posuerint generationem earum ab invicem esse accidentalem: siue per segregationes: aut essentialiter: siue per transmutationem purarum in magnas: aut magnas in parvas. Quidem igitur dicitur perfectam contra eos sic esse. Hoc quod dicitis quod partes fuerint ab invicem: aut essentialiter: aut accidentaliter. Si essentialiter contingit ut partes transmutentur in invicem magne in puras: aut partes in magnas: aut secundum qualitatem: aut secundum quantitatem: verum est impossibile secundum opinionem eorum: secundum autem quantitates provenit

Sanctus et alterius sit in qualitate.

provenit diuisio: fm autem qualitatem puenit alteri: r vtrūq apud eos est impossibile. Si acciden-
taliter. s. per segregationem earum adinuenit proue-
nit diuisio partium: aut abscisio generationis.

Adbuc neq fm bonū suspitionez videbit
vtrūq ifinita fieri eltra. **Q**m corpa qdē dif-
ferūt figuris. Figure aut oēs pponūt ex py-
ramidibus: rectilinea qdē ex rectilineis: spā-
aht ex octo ptib⁹. Nece. n. eē aliq picipia fi-
guraz. Quare siue vnū siue duo siue plu-
ra: r simplicia corpa tāta erūt multitudie.

Dicamus etiam q si elementa fuerint si-
cut dicit: impossibile est vt sint ifinita: cū
corpora differunt figuris: r omnes figure
componuntur ex figuris que vocantur py-
ramides. Figura autem equalis linee con-
stat ex equalibus lineis: r figura sperica cō-
ponit ex ptibus pfectis spicis. Ergo nece ē
vt figure habeāt picipia ppria: siue fuerit
vna figura: aut duo: aut plures. Et si ita sit:
nece ē vt corpa simplicia sint f3 nūez eaz.

Dicit: dicamus et eis q si corpa indiuisibilia hnt
fm q dicit figuraz: ptinget vt sint finita. **E**rio posi-
tioi cor. **D**.o. cū corpa differūt figuris. i. cum po-
suerim q corpa differūt figuris: vt illi ponūt. d. b.
q figuraz qdā sūt cēntales corpib⁹: r qdā nō. **L**ū g
positū fuerit q figure sūt cēntales corpōz: cuiuscū-
q speciei sint: siue corpōz indiuisibilia: siue indiui-
sibilia: nece est vt differētie figurarū sint pp dif-
ferēcias illorū corpōz: r q nūerus illorū corpōz sit
fm nūmez differētiarū illaz figuraz: r qz dīe figu-
rarum sunt finite: ptinget vt corpa qorū dīe sunt
figure: vt pntes figure sint finite: qm ante figure sūt
finitaz: dīaz: ponēdum est ex hoc qd dicit geome-
tre. Declaratū ē enī q oēs figure gnc resolunt in
pyramides q cōtinentur a superficie rectis aut rotū-
dis. Spera qdē in octo. Cubus in sex: r sū de alijs q
dicuntur in libro Eulclidis. **E**t hoc intēdebat cū. d.
r oēs figure cōponunt ex pyramidib⁹. i. r oēs figure
corpōz. Et cū posuit q corpa hntia figuraz debēt
differre p diuersitate figure: r cū posuit q oēs figur
corpōz cōponunt ex pyramidib⁹: posuit et tertiāz
ppōnem. q. cāz in dissolōne figurarum corpōz in
hac figurā. **E**t. d. r figure cūlis linee ex lineis eqū-
bus. i. r cā in dissolōne corpōz in pyramides est: qz
figure plane dissolunt in figuraz planā primā: que
nō dissoluit in alia. s. triagūlū: r pyramis dissoluit in
eriagūlū: g nece ē vt sit p figuraz corpōz earū pma
figuraz superficialiū. **D**.o. r figura sperica cōponi-
tur ex ptib⁹ pfectis. i. pyramidib⁹: r dixit pfectis: qz
nō dissoluit in alias: neqz pole est vt sit eas addā
alie ad pma figurā suā. **E**t cū posuit oēs pposi-
tiones que sunt in hoc sermone quasi pcedens: indu-
xit psequēs: r dixit. nece est g vt figure hēant princi-
pia rē. i. r dixit hoc mō demonstratiōis. Demonstratū
est enim q oēs figure corpōz dissolūt in pyra-
mides: r sūt figure superficiales dissolūt in triagu-
lū: r qm ponit q cum eltra fuerint finita in specie
cōposita erūt finita in spē: r cōfirmatio ē bec. q. dice-
ret. Et quis nō pcedat nobis h qd geometre dicit
ex hac dissolūtōe: nō pcedēdū ē nob q oēs figur

vt gnc dissolūt in figuraz finitas: aut vnam: aut
duas: aut plures. **T**hemistius aut dicit in h loco
q manifestū est q figure regulares sunt finite. eno-
mes aut sunt ifinite: r id si illi duo vtrū dixerunt q
indiuisibilia sūt h sicut solēt dicere: tū nō ē rectus
opponere eis p hūc sermōne. **D**icamus igit q cū
illi dicit q dīe illoz corpōz indiuisibilia sunt pp
figuraz: nece ē vt figure sint h s. regulares: figure
aut irregulares r ifinite nō existūt in corpe nisi ac-
cidentaliter. **O**ppositio aut Aristō. est recta sup h q
ponūt figuraz cē dīas istorū corpōz indiuisibilia.

Adbuc autem si vnicuiqz eltra est ali-
quis proprius motus: r qui simplicis cor-
poris simplex. **N**ō sunt autē simplices mo-
tus ifiniti: ppter neqz simplices latōdes plu-
res eē duab⁹: neqz loca ifinita sunt. **N**eqz b
pacto sane ipsa elemēta ifinita erunt.

Dicamus et si omne elemētū h3 motum
essentialē. **E**t corpus simplex h3 motū sim-
plicem. **E**t motus simplices non sunt ifini-
ti: qm diuisio non ē nisi bimēbris: neqz loca
sūt ifinita. **A**bsistū ē q eltra nō sūt ifinita.

Lū destruxit sermōne dicens eltra esse ifinita in-
ducēdo ad impole: incepit dare demonstratiōez re-
ctam q eltra sunt ifinita. **E**t abbreviatio sui ser-
monis est q eltra f3 q apparet ex sua diffōne ē cor-
pus simplex: r qz oē corpus simplex h3 motū simpli-
cem: r ecōuerso: vt declaratum est in pntis libz:
nece est vt numerus corpōz simpliciorū sit fm nu-
merū motū simpliciorū: r q sunt ad loca terminata:
nece ē vt numerus locorū sit f3 numerū motūz.
Si igit loca fuerint finita motus corūz erunt finiti.
Et si mor fuerint finiti: corpa simplicia erūt finita.
Et iam declaratū ē q mor simplices sunt terminati:
r q sunt tres. s. circa mediū: r a mediū: r ad mediū: r
euz eltra sunt corpa simplicia: r corpa simplicia sūt
finita: g eltra sunt finita. **D**.o. diuisio. n. rē. i. mo-
tus a mediū r ad mediū. Et itēdit p loca sursum r de-
orsus: bec. n. duo loca diuidunt in eo qd ē simplr sur-
sum r deorsum: r in eo qd est respectue. Cap. III.

Quia aut nece finita eē eltra
ta: restat piderare vtrū pla aut
nō. **Q**uidā. n. vnū solū suppo-
nūt: r hoc bi qdē aqua: bi autē
aerē: bi aut ignē. **N**ā aut aq qdē
subtilius: aer aut spissius qd cōtinet aīune
oēs celos ifinitum ens. **Q**uicunqz qdē igit
vnum hoc facit aerē: aut aquaz: aut aqua
qdē subtilius: aer autē spissius. **S**i ex hui⁹
spissitudine: aut raritate alia generant: isti la-
tent ipi sibiipsis aliud aliqd prius elemēto
faciente. **E**st. n. que qdem ex elemētis gene-
ratio cōpositio: vt aīur: q autē ad eltra reso-
lucio. **I**taqz nece prius esse nā quod magis
subtiliū partium. **Q**m igitur aīur oīz cor-
pōz ignē subtilissimū eē. **P**rimū vtrūqz erit
nā ignis. **D**iffert autē nihil. **N**ecessē enī vnū
aliqd alioz r nō mediū ipm primū esse.

Themistius

Microzo

4i

Abbreviatio

Beatus est qd manifestus est qd elementa sunt finita necessario: volum' mo pferri autem elementis est vni aut plura. Quidam dicat elementis est vni: sibi bi aqua: sibi aer: bi aut terra: qd quida eoz ponunt elementis aliq' subtilius aq: r' spiritus aere. Alii aut dicant qd oia q' possit elementis vni: aut aqua: aut aer: aut aliq' subtilius aqua r' spiritus aere: r' q' alia cetera sunt ex eo sim biferitatem spiritum ignis: r' raritatem eius. Et oia qui dicat hoc Ignorant suu sermonem r' oblitus est q' ponit aliud prius elementum. Qm si spiritus sit ex compositione elementoz: r' raritas ex bifoliorie eoz: necesse est v' rar' si subtile sit rane elementum. Et si ita sit: r' ignis sit ex dicat subtilioz alijs co: posibilibus: ignis erit prior oib' rebus prioritate nati. Si igit ignis non fuerit subtilioz omnib' rebus: hoc no stradicat nostro sermone. Necesse est eni v' prius subtile sit aliq' co: poz q' nati: eni v' corpus medium.

[illegible]

aut defitrate aut raritate q̄ sūt ap̄d eos cōgregatio q̄ segregatio. ¶ Et cū narrat̄ q̄ dicit̄ sibi z nō p̄ci p̄nt̄ dicit̄ q̄n̄ i dicit̄ sibi q̄ est cōpositio ē elem̄t̄ z t̄c. i. z dicit̄o p̄tingit cōpositiōnē pōnūt defitrate cōgregatio ē defitrate multitudinis part̄iū raritate ex̄t̄ p̄nt̄ p̄nt̄ z amplitudine foam̄iūz necesse est̄ v̄ corpus r̄az q̄ sit ex̄ b̄ medio sit paucior p̄nt̄ elem̄t̄i cōz quō fieri q̄t̄ cū ē p̄us medio z dign̄ vocari cōtinuū. Et l̄quū cū ēis sūt ex̄ q̄ntitate cō esse paucior p̄nt̄ cōz q̄ inueniunt̄ in cōpositiois t̄c. i. ex̄ q̄ntitate cō ē simpl̄r. ¶ Et t̄c. i. Themiſtius d̄q̄ b̄ raritate cōpositiō ē pōnūt q̄ntitatio ē defitrate z caritate q̄ sūt ex̄ caplo q̄ntitatis ē pōnūt cōpositiōnē p̄nt̄ q̄ntitatis nō p̄tingeret eis hoc ip̄olē b̄ q̄ dicit̄ Themiſtius z ē pōnūt cōpositiōnē nō p̄tingeret eis ip̄olē est̄ q̄d dicit̄ Themiſtius in lib. de ḡn̄atio cū p̄nt̄ fuerint defitrate z raritate ē ex̄ caplo q̄ntitatis subtilitatis p̄tinget v̄ mediū inter duō elem̄ta nō b̄iet forma in actu v̄ cō p̄ma mānēt aut̄ ignis z aer in simulat̄ aut̄ aq̄ infl̄t. Et sit p̄oluerit ip̄m ex̄ caplo q̄ntitatis accidentalit̄ p̄tinget alterationes effe q̄t̄ ex̄ ip̄olē aut̄ cōp̄t̄. ¶ D̄. d̄. i. si ita sit̄ ignis fieri dicit̄ t̄c. i. si fillic fuerit corpus subtilis elem̄to necesse est̄ v̄ illud corpus sit cōtinuū. Si igit̄ ignis subtilis est̄ corpus ap̄d eos v̄ dicit̄ p̄tinget v̄ ignis sit̄ cōtinuū z alius nō fuerit subtilis alius cōpositiō z dicit̄ alius alius q̄ alioq̄ cōp̄t̄ ē sit̄ subtilis b̄ nō noceret nob̄ienē p̄d̄erit eis in hoc quod cōtingeret eis. Illud enī subtilius ē ēē elem̄tū nō illud nec dū q̄ pōnunt̄ esse elem̄tū. ¶ Et hoc t̄c. i. dicit̄ aut̄ cōp̄t̄ dicit̄ si igit̄ ignis nō fuerit subtilis alius cōpositiōnē t̄c. i. q̄n̄ si nō p̄oluerit alius q̄ cōp̄t̄ cōtinuū ē igit̄ ignis p̄pter hoc nō euadit̄ ap̄d eos cōp̄t̄ igit̄ eis necessariū ē q̄ corpus subtilius sit̄ elem̄tū nō illud mediū q̄ pōnunt̄ ip̄m elem̄tū. ¶ D̄. d̄. necessarium est̄ enī v̄ p̄mū subtile t̄c. i. elem̄tū est̄ enī v̄ sit̄ ē termōne cō alioq̄ cōp̄t̄ nāle subtilius oib̄ cōpositiōnē z nō sit̄ cōp̄t̄ mediū q̄ pōnunt̄ r̄nt̄ sit̄ erit̄ elem̄tū aliud ab eo quod pōnunt̄.

Caduc aut̄ sp̄ssitudine z raritate alia generare nihil differt q̄ subtilitate z grossitie. Subtile quidē enīz rarē grossius aut̄ volūt̄ ēē sp̄ssum. T̄nt̄z aut̄ subtilitate z grossitie idē q̄ z magnitudinē z paruitatē. Subtile quidē enīn quod paruaruz parit̄. Et osum aut̄ q̄d magnaz. B̄ d̄ enī c̄t̄ent̄um est̄ in multum subtile. Tale aut̄ ē ex̄ paruit̄ parit̄z p̄stat̄. Itaq̄ ip̄sis accidit̄ magnitudinē z paruitatē diuidere aliozū subtilit̄. Si aut̄ determinat̄ oia accidit̄ dicit̄ ad ali q̄d z nō erit̄ simpl̄r. B̄ q̄d̄ ignis b̄ aut̄ q̄t̄ aut̄ aer. S̄z idē ad hoc q̄d̄ ignis ad ali q̄d̄ ali aliud aer q̄d̄ quidē accidit̄ z plura q̄d̄ el̄ta dicit̄ b̄ magnitudine aut̄ ē z paruitate ea differre volēb̄. Q̄m̄. n. quanto b̄ terminat̄ ē v̄niū q̄d̄ erit̄ q̄d̄m̄ rō adut̄ ē magnitudinē. Quare b̄at̄um hanc rationē adinut̄ necesse hoc q̄d̄ aerē ēē hoc aut̄ ignē hoc aut̄ terram hoc aut̄ aquaz p̄p̄ inesse in maiorē numerū rationes.

Edicamus

C Dicamus etiā q̄ sermo dicētis q̄ oīa ele-
mēta gēnata sunt ex dēfinitate et raritate vnius
elemētū nō differt a sermone dicētis q̄ oīa
sunt gēnata ex paruis et magnis. Subtilitas
enī est puritas prius: et spissitudo est magni-
tudo partū. Subtile enī est expansus et di-
latatus: et nō est h̄ nisi cōponat ex p̄tib⁹ par-
uis. Et p̄tinget nēcio dicere q̄ oīa elēta sūt
cōparatiua: et q̄ nullū elētum est ignis ve-
rus: neq̄ aer verus: s̄ in respectu quorūdā
est ignis: et in respectu aliorū aer: et in respec-
tu aliorū est aqua: sicut p̄tingit dicentib⁹ q̄
elemēta sunt plura infinita: et non differunt
nisi s̄m paruitatē et magnitudinē partū: et
sunt dicentes p̄tes esse indiuisibiles. Dica-
mus ergo eis q̄ cū distinxerit quedā elēta
a quib⁹dam s̄m quantitātē: necessario erit idē
elemētū ignis et aer: aqua et terra. Partes
enī parue perueniunt in magnis nēcio: quā
eadē pars in respectu quarūdā partium est
parua: et in respectu quarūdā ē magna.

43 **C** Hec est alia pelusio p̄rigēs istis: q̄m plura ipollia
contingentia dicētib⁹ p̄tes indiuisibiles: contingunt enī
eis. s̄ q̄ sub corpore simplicium sunt eadem: q̄m di-
cens elemētū ē vñ corpus nō pōt cōponere ex co-
rpes diuersas: nisi p̄ diuisiones in p̄tes diuersas s̄ q̄
tate: aut s̄m positōes et s̄m: hoc ipollē p̄tingit dicen-
tibus p̄tes ēē indiuisibiles. **C** Et d. dicamus ēē q̄ ser-
mo dicētis ēē i. in dicit p̄ elemēta corpa quorū: q̄m
ita vocabant̄ tūc. et q̄ d. dicamus etiā q̄ s̄mo dicen-
tis hec corpa vocata elēta ēē cōposita ex vno ele-
mento siue ex medio qd̄ est inter duo ex tremis eorū:
siue ex medio iter duo eorū s̄m densitate et raritate
nō differt a s̄mone dicētis q̄ corpa hec simplicia cō-
ponant̄ ex p̄tib⁹ puris et magnis. nō differūt nisi p̄
paruitatē p̄tib⁹: aut magnitudinē eaz. **C** D. dicit cāz
in h̄: dicit subtilitas enī ēē i. subtilitas enī ē ex puri-
tate p̄tib⁹: spissitudo aut̄ et grossities ē ex magnitudine
partū: hoc idē nēce ē dicere nō ponēti subtilitatē et
spissitudinē ex caplo q̄tatis vel q̄tatis. **C** D. ice-
pit narrare quō p̄tingit q̄ subtile ē cōpositū ex p̄tib⁹
paruis. et d. subtile. n. ē expansum et dilatatum. et i. cā
in hoc q̄ subtilitas d̄z ēē ex p̄tib⁹ puris est: q̄z debent
cōgregari i co duo: raritas et puritas p̄tib⁹. Distātia. n.
partū adiūcē ē cū magnitudinē: et nō corrūpit subti-
litate et tenuitate. subtilitas enī et tenuitas q̄rūt puri-
tate prius in pfundo. Spissitudo aut̄ eaz est magni-
tudo i pfundo: et raritas ē q̄rūt multitudinē forami-
num ex q̄ puenit puritas p̄tib⁹. Spissitudo aut̄ ecō-
trario. Necessē ē igit̄ vt p̄tes ex q̄b⁹ subtile cōponit̄
sit minoris expāssōis in trib⁹ dimēnsōib⁹: quapp sunt
minores p̄tib⁹ ex q̄b⁹ spissus cōponit̄: et cōtingit ēē eis
aliū ipollē p̄ h̄ qd̄ posuerūt diuersitatē inter spissus
et rarē p̄ ampliatōes foraminū: nō p̄ puritatē et ma-
gnitudinē: vt i subtile sint pauciores: et i spisso plures:
euz fuerint duo corpa eq̄lia. Et ēē rarē sicut diximus
necessē ē vt sit pluriū foraminū: quapp p̄tes sūt mi-
nores: et ex h̄ mō nō p̄tingit vt sint pauciores eis q̄ sūt
i spisso: q̄m nō p̄tingit vt sint pauciores nisi cū fue-

rint p̄tes in eis in eadē magnitudine et puritate: quapp
nēce est vt rarē sit aut paucior p̄tib⁹ aut minor: et ipol-
libile est qd̄ legi ex h̄ vñus et idē est. **C** D. d. si ita
sit p̄tingit eis nēcio ēē i. et cū sub corpore simplicium
nō differūt nisi s̄m diuersitatē p̄tib⁹ in magnitudine et
puritate: p̄tingit eis dicē q̄ diē sub corpore sunt p̄
partes puras et magnas: ita q̄ sub ignis nō differt a
suba terrenis: q̄ ignis cōponit̄ ex p̄tib⁹ puris in vlti-
mo: terra aut̄ ex magnis in vltimo. **C** D. d. et euz po-
fuerint oīa s̄m hūc modū: p̄tingit eis dicē q̄ oīa ele-
menta sunt in cōparatiōe ēē i. et si elēta nō differunt
nisi puritate et magnitudine. Magnū aut̄ et purū sunt
relatiua: idē enī est magnū et purū in respectu diuerso-
rum: p̄tingit vt idē sit ignis i respectu maioris: et aer
in respectu minoris: et aq̄ in respectu alteri⁹. **C** Et q̄z
hoc ipollē accidit dicētib⁹ p̄tes indiuisibiles s̄m q̄
ponūt q̄ iste p̄tes differūt magnitudine et puritate: et
q̄ ista diuersitas ē cā diuersitatis corporū cōpositōz
ex eis: dixit. sicut accidit dicētib⁹ elēta esse plā ēē i. et
dixit. dicamus igit̄ eis q̄ cū distinxerint qdā elēta a
quib⁹dam ēē i. dicamus istis ex h̄ qd̄ ponūt q̄ corpa
quorū: simplicia differūt ab iūcē p̄ puritatē et ma-
gnitudinē. parū enī et magnū sunt relatiua: p̄tingit
nēcio vt idē corpus sit ignis et aer et aqua. Qm̄ cū po-
fuerimus q̄ aer nō est aer: nisi q̄ p̄tes ei⁹ sunt maio-
res p̄tib⁹ ignis: cōtingit vt in respectu aq̄ sit ignis: q̄z
p̄tes ei⁹ sunt minores p̄tib⁹ aque: et in respectu ignis
aer: et i respectu terre aq̄: et s̄m cōtingit in aq̄. **C** D. d.
qm̄ p̄tes que sunt in magnis nēcio. h̄ ē q̄si cā alia a
p̄dicta illis enī fecit cōparatiōē de corpb⁹ simplici-
bus adiūcē in q̄tū p̄stiuunt̄ ex p̄tib⁹ q̄ dicunt̄ esse
pue et magne. h̄c vō q̄si fac cōparatiōē iter p̄tes ex
tes i eodē elēto. Qm̄ vō h̄ p̄tingit dicētib⁹ p̄tes ēē i.
indiuisibiles: manifestū ē cū opinant̄ q̄ in eodē corpe sūt
parue partes: et magne iūcē q̄ exēit ab iūcē: p̄tin-
git igit̄ vt s̄m puras sit ignis: et s̄m magnas aqua. s̄m
vō opiones dicētis elēta ēē vñus: et q̄ gēnatio sit in ra-
ritate et densitate: p̄tingit nēcio vt vñus et idē elētum
sit cōpositus ex p̄tib⁹ plurib⁹. Rarū. n. h̄z p̄tes puras:
spissum aut̄ magnas: s̄ in q̄tū ponūt q̄ spissus transi-
mutat̄ in rarē: et rarū in spissus: p̄tingit eis vt p̄tes sint
parue cū magnis sicut p̄tingit illis. **C** Et non solūmō
contingit eis: vt idē corpus sit aq̄ et ignis nū: s̄ eadē
pars eaz ex q̄b⁹ cōponit̄ illud corpus: in respectu. n.
minoris est aq̄: in respectu aut̄ maioris est ignis: et iō
dixit: qm̄ eadē pars in respectu q̄rūda prius ē magnas:
in respectu quarūdas est puras: et sic potest̄ itelligi.

C Quicūq̄ autē ignē supponit elementum:
hoc quidē diffugit: alia autē ipsis necessa-
rium irrationabilia accidere. Hi qdem enīz
iporum figuram coaptant igni: quēadmo-
dū pyramidem faciētes: et horū h̄ qdē sim-
plicius dicentes: qm̄ figurarum acutissima
pyramis: corporum autem ignis.

C Dicētib⁹ autē ignem ēē elemētum non
contingit hec contradictio que cōtingit istis
contra quos loquebamur vsq̄ hūc: sed ac-
cidunt eis alia irrationabilia. Quidam igitur
eorum dicunt q̄ ignis habet figuram pyra-
midalē. Et qdā eorū verificāt hoc sermone
debili simplici: dicendo q̄ nulla figura est

velocioris penetrationis quam pyramidalis: et nullus corpus est velocioris penetrationis quam ignis: figura igitur ignis est pyramidalis.

44 Cum dixerit dicentibus elementum esse unum elatius medium quatuor corporum: aut medium inter duo illorum aliud ab utroque: incepit dicere dicentibus elementum esse ignem. Et quod dixerit non contingit hoc impossibile quatuor corporibus: id non contingit eis impossibile quod contingit dicentibus medium esse non contingebat eis nisi in quantum ponebat elementum medium. Et idem dicitur autem ignis esse elatius et dicitur sed accidit eis alia irrationabilia. dicitur quod dicitur igitur corpus dicitur quod ignis habet figuram pyramidalem: cum dicitur habet rationem corporis super habet dicitur quod dicitur corpus verificat habet et. Et syllabus corporis sic componit ut appareat. Ignis est velocissimus omnium in transitu. Et figura pyramidalis est velocior aliis figuris. Ergo ignis habet figuram pyramidalem. Et sic facit syllogismum ex duabus affirmatiuis in secunda figura: et si postremo maior fuerit non esse vera: quoniam non esse cuius praesens est velocior in corporibus habet figuram pyramidalem nisi in eis: quorum velocitas est in praesenti per figuram: hoc est in habentibus figuram: ignis autem adhuc non est notus: verum sit de habentibus figuram: non.

Ad autem persuasibilibus ratione adducetes: quoniam corpus componitur ex eo quod subtilissimam partem. Figure autem quod solide ex pyramidibus. Itaque quoniam corpus igitur ignis subtilissimum. Figuram autem pyramidis subtilissima et prima. Prima autem figura primi corporis pyramidis utique erit ignis.

Et quodam corpus verificat hoc alio modo. dicendo quod omnia corpora sunt composita ex subtilissimo corpore: et quod melior figurarum est composita ex figuris pyramidalibus. Et cum ita sit manifestum est quod ignis est subtilior ceteris corporibus. Et quod figura pyramidalis est minor et prior figuris. Necessarium est ut prima figura sit in primo corpore. Ignis igitur habet figuram pyramidalem necessario.

45 Dicitur quod dicitur verificat sui sermones alia ratione non vera: quoniam sit sufficientior prima: dicendo quod si omnia corpora debet esse composita ex subtilioribus corporibus: sunt composita ex igne: manifestum est quod ignis est subtilior corporibus ceteris: et quod prior eis non. Et est si huius figuram prior omnibus figuris. s. spherica est composita ex corporibus pyramidalibus: manifestum est quod ista figura est simplicior et prior figurarum in natura. Sed Apud induxit duo praecedentia in hoc deinde duo praeterea in istis: quod dicitur si omnia corpora sunt composita ex subtilioribus corporibus: corpus sunt composita ex igne: et corpus quod est primum corpus: s. spherica est composita ex corporibus pyramidalibus: manifestum est quod ignis est subtilior ceteris corporibus et prior eis. Et manifestum est quod figura pyramidalis est minimum corpus: cum sit elatius corpus: potest intelligi per meliorem figuram: figura spherica: et figure cylindricae superficiei et angulorum: quoniam dicitur in geometria quod sunt figure elatior. dicitur quod dicitur est ut prima figura et alia: et cum manifestum est quod ignis est primum corpus: et pyramis est prima figurarum: et figura prima dicitur esse in primo corpore: manifestum est quod ignis dicitur habere figuram pyramidalem. Et de

multis autem dicitur quod ratione istorum quae comprehendit Aristoteles eadem est cum ratione qua ipse fecit superius in isto libro: in principio quod motus circularis dicitur esse in corpore celi: posuit enim quod iste motus est primus motus. Et corpus celeste primum corpus: primum dicitur esse in primo. Et dico est quod non oportet ut existimet quod per istam eandem declarationem declaravit ipse figura celi. Posuit enim quod corpus est primum corpus: et quod figura spherica est prima figurarum: et figura corporis dicitur esse in corpore posuit figura celi esse spherica. Dicamus nos igitur quod Aristoteles non fundavit hanc demonstrationem nisi super hoc quod celi necesse est ut habeat figuram equatam moveri per se: equatum est alia. Et cum posita fuerit ista figura: necesse est secundum demonstrationem illam ut sit spherica. Nodum autem declaratum est de elinitate verum habeat figuram: etiam non videtur huius figuram ut declaravit: et etiam declarabit post Aristoteles.

Ad autem de figura nihil enunciat. Subtilissimum autem primum solum faciunt. Deinde ex hoc composito sunt facta et alia: quod admodum utique si ex inflata parva decisione. Aristoteles autem eadem accidit difficultas. Siquid enim indivisibile primum corpus facit: iterum venit per dicitur rationes ad hanc suppositionem.

Et quod aliorum non fecerunt rememoratio: neque de figura ignea omnino: sed dixerunt quod ignis est subtilior aliorum omnium corporum. Unde dixerunt quod ex compositio partium ignis ad invicem et densitate earum sunt alia corpora: quod naturaliter sunt tumores ignis: et cuius stratum igitur sunt ex eo alia corpora secundum restrictiones earum. Dicamus nos igitur quod his sermonibus contingit multa impossibilia difficultas. Quoniam si posuerint primum corpus partem indivisibilem: venient etiam praedicta inconuenientia in parte indivisibile.

Cum dixerit quod dicitur dicentibus ignis esse elatius dicitur et figuram pyramidalem: dicitur et quod dicitur non dicitur et figuram omnem quod uterque primum in habet quod ignis est subtilior ceteris corporibus: et quod ex diversitate compositionis primum ignis et diversitate sunt cetera corpora ex eo. Ignis enim apud creatum fuit tumorosus naturae. i. remor in partibus habundantem in vltimis: cum ille presens strigunt ad invicem et appropinquat: si pars fieri aeris: magis fieri aqua: et si plura fieri terra. Et hoc scidebat cum dicitur deinde dicitur quod ex compositione partium ignis et alia primo eius in habet intellectus per se potest intelligi iste sermo de his qui vult figuram ignis: potest intelligi sicut diximus de utroque: cum primum in habet quod generatio sit ex igne per declarationes. Et cum dicitur optiones corporum in hoc incepit dicere eis: et dicitur mus igitur quod accidit ex istis primis plurima ipsa et alia: quoniam si dixerit quod presens primum corpus quod est ignis apud creatum: quorum stricior est causa ipsiusmodi sunt presens indivisibiles praeter eis omnia impossibilia contingit dicentibus partes esse indivisibiles: quae iam narravimus.

Adhuc non contingit hoc dicere naturaliter volentibus considerare. Semp. n. omne corpus corpori comparabile secundum quantum. Ad magnitudines autem similitudinem subest: primum: et sicut partium inter se et elementorum: primum omnis

Mooculus
pyramidalis
velocior
corporibus
habet
figuram
pyramidalem.

omnis aque ad oem aerez: et elemēti ad elemētum: similis autē et in alijs. Hec autē maior est aqua: et subtilissimo grossissimo: manifestum quoniam et elemētum minus erit aque q̄ aeris. Si igitur minor magnitudo erit in maiori: diuisibile utiq; erit aeris elintū: sicut autē ignis et totaliter subtilissimorum.

Et dicam⁹ et simonē nālē q̄ ipole ē vt elemētū sit pars indiuisibilis: et hoc manifestū est si ipsi p̄scrutati fuerint de b̄nālī. Quā si hoc fuerit: necesse est vt oē corpus cōueniat alijs corpori in quantitate et magnitudine. Ad magnitudinem enī partium cōsimilitudinē indiuisibilis assimilatur adiucem. Dico q̄ magnitudo corporum totius aque assimilatur magnitudini corporum totius aeris: et sicut de ceteris elemētis. Et nos nō videmus h. s. qm̄ aer est maior in magnitudine q̄ aqua. Et sicut oē corp⁹ subtile est maioris magnitudinis corpore grosso. Et si ita sit: manifestū ē q̄ elemētū aque est minus elintū aeris. Reuertamur igitur et dicamus q̄ si magnitudo minoris elemēti est in magnitudine maioris elinti: necessarius est vt elemētum aeris cadat sub diuisione: et sicut elemētū ignis: et sicut omne corpus subtile. Declaratur igitur q̄ elemētum ignis est diuisibile necessario.

47 Cum dicitur q̄ dicētes ignē ē elemētū: et q̄ ḡnatio ex eo fit s̄m dēfinit: contingit ei vt sit cōposit⁹ ex plurib⁹ partibus in q̄ritate: et q̄ ille partes sunt elintū: quapropter sermo eorū est sicut s̄m dēfinit partes esse indiuisibiles. Et si dixerint q̄ ille partes sunt indiuisibiles: tūc nō p̄tingit eis oē ipole qd̄ oem est in b̄li b̄ro et in phisicis. Incepit ē h̄ dicere aliō impole qd̄ cōtingit eis et ē dēfinitio nālīs nō doctrinalis. Et dixit: dicamus mō s̄monē nālē q̄ impole est et ē. de mōstrem⁹ mō rōnē nālēs ex q̄ apper q̄ impole ē vt ignis sit cōposit⁹ ex plurib⁹ indiuisibilib⁹. (D. d. et hoc manifestū ē si p̄scrutati fuerint nālī de b̄. i. et mālī. s̄m est q̄ h̄ ē ipole ei q̄ nālī voluerit p̄scrutari d̄ b̄. i. cū p̄siderant in mō trāsmutationis elintorū adiucem. (D. d. inceptū dicere illum modū: et qm̄ si hoc fuerit: erit tūc qd̄libet corpus declinās et ē. i. dicamus igitur q̄ si corpa simplicia q̄ sunt aqua: ignis: aer: et terra fuerint cōposita ex plurib⁹ indiuisibilib⁹: necesse est vt qd̄libet pars aliorū eorū q̄ ḡnāt ab aliqua parte alterius sit eqlis ei in magnitudine et q̄ritate: neq; maior: neq; minor. U. g. q̄ cū pars aeris sit ex parte aqua: necesse est vt pars aeris sit eqlis parti aqua: et sicut de alijs. (D. d. cāz in hoc: et d. qm̄ magnitudo partium et ē. i. hoc necesse ē: qm̄ partes q̄ sunt in parte elinti a qua ḡnatio est: et in parte generata alterius elinti sūt eqlis in q̄ritate et in numero et in specie: h̄ intendebat cū d. assimilatur adiucem. cū in numero et in q̄ritate et forma: quāp̄ necesse est vt generatum: et illud a quo est generatum sit eqlis: cū verū sit cōpositū ex pluribus equalib⁹ in numero et magnitudine: et species nō illic sit vacuū. Et cū dixit q̄ necesse est vt magnitudo corporum simplicium

sit equalis: dixit et nos nō videmus hoc ita: qm̄ aer ē maior aqua: et h̄ qd̄ dixit de elintis est manifestū. Videmus enī q̄ cū pres elinti spissioris trāsmutetur in elintum subtilius fieri maioris corporis. (D. d. et si ita sit manifestū est et ē. i. q̄ magnitudo aqua est minor magnitudie aeris. Et cum elintū q̄ sunt in eis sunt eqlia numero et sicut in forma: et vacuū nō est inter pres ex quibus ponuntur hoc corpora: necesse ē vt pres q̄ sunt in corpore subtiliori sunt maiores eis q̄ sūt in spissiori. Et cū posuit h̄ dicitur: reuertamur igitur et dicam⁹ et ē. id est dicamus igitur q̄ p̄tingit h̄ ex hoc q̄ pres q̄ sūt in corpore subtiliori diuidantur in pres q̄ sūt in spissiori: cū q̄ritas partis minoris sit in parte maioris. q̄ minor partium illarū est pars maioris. Et vi mibi q̄ intendit q̄ cū elintum alteret in elintū: contingit vt ille pres alterentur ex magnitudine in paruitate: sicut subtile alteret in spissū: et ex paruitate in magnitudine: sicut eod̄ verso. (D. d. et sicut ois pars subtilis recipit diuisionem. i. et oē corpus subtile p̄stat ex plurib⁹ indiuisibilib⁹. (D. d. declaratur igitur q̄ elintus ignis recipit diuisionē necessario: et q̄ itēdit per hoc dicere q̄ p̄tingit eis dicere: vt ignis q̄ est elintum habeat elintum. s. partes ex quib⁹ cōponit⁹: et ille pres ē b̄ant elintū cum recipiāt diuisionē. et vlt̄ si dixerint q̄ ille pres sūt diuisibiles: p̄tingit eis vt elintū sint infinita. Diuisio enī in magnitudinibus est infinita. Et vlt̄ si dixerint q̄ elintus est vnum corpus nō possunt euadere a dicendo pres ē: qm̄ ipole est vt corpus fiat a corpore nālī s̄m alter ex istorū duorū modorū: aut cōpositio: aut cōplexione: s. ipole ē vt corpus fiat a corpore vno s. cōplexione: relinquitur q̄ s̄m cōpositionē. Et cū factū fuerit per cōpositionē: necesse ē vt corpus ex quo corpus cōpositū sit diuidat in pres q̄ b̄ant magnitudinem p̄ cōpositionē aliarū partium: et h̄ ē manifestū de h̄ qd̄ apper ex suo s̄monē. (D. d. et h̄m̄ s̄m aut expositū hūc locū sic. q̄ pres ex quib⁹ elintū componitur cum possit fuerint cōsiles in paruitate tūc. s. vt sint indiuisibiles: cōtingit ex hoc vt q̄ritates corporum simplicium sint eqlis: et cū vident in eqlis cōtingit vt subtile eorū sit ex pluribus maiorib⁹. s. vt nō sint eqlis vt s̄m siles in paruitate. Et ipse opponit hūc dicēdo q̄ nō p̄tingit vt quantitates eorū sint eqlis: nisi cū pres eorū non solumō fuerint eqlis in paruitate. s. in nūd. Et sicut h̄ de corpore simplicia fuerint posita diuersa in magnitudine nō p̄tingit: vt pres corporis subtilis sint maiores: nisi si nūc⁹ fuerit eqlis. Nos autē dicim⁹ q̄ ex ḡnōne vni⁹ istorū corporum ex altero p̄tingit vt ille pres sint in eis eodē nūero. Si igitur ḡnātū et illud ex q̄ ḡnāt nō fuerint eqlis in magnitudine p̄tingit necio: vt pres subtilis corporis sint maiores cū fuerint eqlis in nūd partib⁹ corporis spissioris. s. minoris q̄ritatis: et totū hoc nō p̄tingit eis nisi q̄ cōcedunt vacuum esse impossibile.

Si autē diuisibile figurantibus qd̄ ignē accidet nō ē ignis pars ignē: p̄p nō cōponi pyramidē ex pyramidalibus. Adhuc autē non omne corpus ē: aut elintum: aut ex elementis. Pars enī ignis neq; ignis est: neq; alterum elementum nullum.

Et dicamus eis q̄ figurant ignē: et dicunt q̄ ignis est elintus: q̄ est figuratus prima figura. Et dicamus q̄ si ignis est elementus: q̄ figuratus est in prima figura: scilicet pyra-

Expos. The-
misti.

Themisti
dicitur.

Thomae de
Santo p̄
et Thomae.

subtilius subtili posito elemento. Et scda est qd subti-
lius est elementum spissioris. Luz vero posuerimus
qd subtile bz subtilius ser: qd subtile est elintu spiso
pntingit vt elira procedant in ifinitu. p:positio au-
tem dicens qd subtile est elementu spiso: est posita
ob id: qd p:positio autz dicens: qd omne conu^o subti-

le bz subtilius lez non sit posita ab cisit: lequif ex
fermone cor: cu subtilie coponit ex pib: mioribus:
q ois pars parua diuidit fm eos in minozes: lequif
eni ex hoc: ut omne cor subtilie habeat subtilite.
C Adhuc aut z his accidet dicere q ides ad
hoc qd e: tanie e: ad aliis aut aer z terra.

C De quo dixit manifestum: qui cum posterint dñio
electoribus differt raritate & densitate fm mo-
gis & min⁹: igitur non differt ab acre nisi p mo-
nem terminat iter eos in raritate & densitate: manifestum
est et qd si posset fuerit talis corp⁹: pporio sub
tilitate ad ignem fit sic pporio subtilitate ignis ad
aerem: necesse est yd corp⁹ fit i respectu ignis: igitur
in respectu illius: aer & aqua in respectu illius: aer
et terra & aqua quod est impossibile: totū hoc accidit
a dñia illarū nouerit paulo antea: et sic relinquitur.

Comune aut oibus peccatū vnum elemē-
tum supponentib⁹ vnum solū facere mori
naturale: et oium cundē. Videmus enī qd
naturale corpi⁹ motus hīc picipiū. Si igit
oia corpora vni⁹ aliqd sint: oium vtriq⁹ erit
vnus motus. Et eodē necariū magis ob
moneri qd vtrq⁹ maius sit quēdamodū
et igit: quātō qd vtrq⁹ maior: ferri velo-
cius fursum eaq⁹ ipsius latīe. Accidit autē
multa deozum ferri veloci⁹. Itaq⁹ qm hoc
et ad hoc qm determinatū ē prius: qm p-
nāles mor⁹ palā: qd ipse vni⁹ ē elemēti.

¶ **C** Bismas ignis vlr oibz dicentes elementis
est vñs peccat manifeste; vñs. n. mortus p
nat tñ nālē; ⁊ n oibz corpibz. cui⁹ pñus vñ.
¶ **E**idemus. n. q. oē corp⁹ nālē bz pñcipiu
mortis nālīs. Si oia corpora sunt eadē oia
babebāt eūdē mort⁹. Et qñto magis corp⁹
fuerit maius: rāto iste mort⁹ erit fortior: Et
q. qñto magis ignis erit maior: tanto magis
erit veloci⁹ mort⁹ ad supius. Et nos vi
demus multa corpora moueri ad iferi⁹ velo
citer. Ipsopter bas ignē rōne⁹: pp ea qñ
terminatūnis superius: dicim⁹ q. mort⁹ nā
les sūt ples⁹: q. ipole ē vñs tñ ē elñtñ.
¶ **D**ec ēst dictio vñs oibz dicētes elñtñ ē vñs
corpus qñuo: Et ideo dicēdicam⁹ ignē vlr
dñ. vñs. n. mortē nē ē rā⁹: bz qñ dixit manifestū
est qñqñ nullū corpus inuenit nñ sit elñtñ
ē elñtñ: corpus qñ est cōpōsit⁹ ē elñtñ: pñpñ
est vñ beat⁹ mort⁹ nālē nñ mort⁹ elñtñ: pñpñ

Expositio no
bit ab elento
m gntare.
Wio op. 7.
met. t. c. vlt.
Et p de aia.
27. co. Et p
mca. co. it.

compositus non differt ab elemento nisi quantitate. Et cum dixit necesse est eis dicere quod omnia corpora simplicia et composita habent eundem motum: dixit. scilicet contrarium videtur. videmus enim. et c. i. videmus enim. plures vno motu in corporibus naturalibus: ex quo verificanda est pars quod in omni corpore naturali simpliciter est pars alicuius motus naturalis simpliciter: quod necesse est ut numerus corporum simpliciter sit finitum: numerus motuum simpliciter: quod numerus motuum consequenter numerus suorum principiorum. Et dicitur si igitur omnia fuerint eadem habebunt eundem motum. si elementum sit vnum erit elementum: et ea quod componuntur ex elemento eiusdem nature sic corpora non habebunt nisi eundem motum: sed habent plures. quod elementum non est vnum: et addit in suo finem: et quod corpus simpliciter fuerit maius et c. ne aliquis dicat quod motus naturalis est idem: et e quod existit in elementis: sed violenti sunt plures. et quod dicitur de motu naturalis sunt plures vno: et signum est quod nos videmus ignem et aerem moveri ad superius: et aquam et terram ad inferius: et quanto magis fuerit motus maioris corporis: tanto magis erit velocioris motus: et hoc demum quod isti motus non sunt violenti. Et dicitur per has igitur rationes et c. i. et finem est intellectus per se.

Contractus quartus. **Cap. I.** Quoniam autem nec infinita neque vna plura necesse est esse et finita. Considerandum autem est post: utrum sempiterna sunt aut generata et an corrumpantur. Hoc enim ostenso manifestum est quanta quidem et qualia sunt. Sempiterna quidem igitur esse impossibile. Videmus enim et ignem et aquam et vnumquodque simplicium corporum resolutum. Necesse autem aut infinitas esse: aut stare resolutione. Si quidem igitur infinita: erit et tempus resolutionis infinitum: et iterum tempus compositionis: vnaqueque enim in alio tempore resoluta et composita pariter. Quare accideret extra infinitum tempus aliud esse infinitum tempus. Cum illud quod compositis infinitum sit: et adhuc prius hoc quod dissolutionis. Quare extra infinitum fieri contingeret infinitum: quod quidem impossibile. Si autem stabile alicubi dissolutione: aut indissolubile erit corpus in quo statum: aut indissolubile quidem: non tamen diuidentur vnum: quod admodum videtur Empedocles velle dicere. Indissolubile quidem igitur non erit propter prius dictas rationes. Sed tamen neque diuidentur: quod elementum autem dissoluitur. Adhuc enim corpus maiori facilius corrumpibile. Si quidem et quod multum corrumpitur finem hanc corruptionem ut dissoluatur in minori. Adhuc enim magis hoc pati rationabile minus. Duobus autem modis videmus corruptum ignem. A contrario enim corrumpitur extrinsecus: et ipsum in seipso marcescens. Hoc autem patitur minus a pluri et eo velocius quanto vti quod sit minus. Itaque necesse generabilia et corruptibilia esse elementa corporum.

Cdicamus igitur quod cum elementa non sunt infinita neque vnum necessario sunt plura et finita. Volumus modo perscrutari primo utrum elementa sint eterna aut generabilia et corruptibilia: quoniam cum hoc fuerit declaratum declarabit nobis numerus eorum: et nam. Dicamus igitur quod impossibile est ut elementa sint eterna. Ad demus enim ignem et aquam et omne corpus simpliciter dissolui et transmutari. Sed dissolutio aut erit in infinitum: aut cessabit necessario. Si autem dissolutio erit in infinitum: tempus dissolutionis erit infinitum: et erit tempus compositionis erit infinitum. Omnis enim pars elementi dissoluitur in alio tempore. Contingit igitur ex hoc sermone ut aliud tempus sit extra tempus in infinitum: dico tempus compositionis infinitum. Et manifestum est igitur quoniam cum ita sit: ut aliud tempus infinitum sit extra tempus infinitum: quod est impossibile. Si vero dissolutio cessauerit et iterum. scilicet dissolutione elementum in aliquo loco eius: illud corpus aut erit indissolubile aut non. Si non corruptibile: ut dicit Empedocles. Impossibile autem est ut sit indissolubile propter rationes quas iam dicimus. Sed etiam est impossibile ut sit diuisibile nisi eius dissolutione et corruptione. Corpus enim minus est velocius dissolutionis et corruptionis quam maius. Et si maius corrumpitur hac corruptione. scilicet dissolutione in aliud corpus minus dignum est ut minus recipiat magis dissolutionem et corruptionem. Videmus quidem igitur corrumi duobus modis: aut a principio: aut extrinsecus per se. Adhuc enim dignum est corrumi a principio maiori: et quanto magis fuerit minus: tanto magis erit facilius corruptionis. Declaratum est igitur quod elementa corporum sunt generabilia et corruptibilia omnino.

Aut in hoc capitulo declarare quod nullum corpus simpliciter quod sunt elementa reperiuntur compositum est eternum ignabile et corruptibile: sed sunt generabilia et corruptibilia finem omnes partes: siue generatio elementorum adinuicem: et compositum ex eis fuerint finem diuisione aut transmutatione in suba. Et quoniam cum declaratum fuerit quod nulla pars relinquitur ex eis quod non recipiat generationem et corruptionem: contingit necesse ut generatio et corruptio eorum sit transmutatio in suba: non in quantitate. et id dicitur quod ex ista perscrutatione possumus scire naturam eorum. Et incepit et dicitur: dicamus et c. i. et cum hoc declaratum est: ingramus utrum sint eterna et c. d. quoniam cum hoc declaratum fuerit et c. i. quod ex ista perscrutatione poterit declarari numerus eorum: quoniam elementa sunt corpora simplicia: et in hoc omnes primum: corporum autem simplicium (ut dictum est) quod sunt eterna: et quedam generabilia et corruptibilia. Et cum declaratum fuerit quod elementa non sunt eterna: oportet querere numerum elementorum in corporibus simplicibus generabilibus et corruptibilibus. In hoc igitur est inuamem in hac perscrutatione in sciendo numerum: et deus scit.

Tempus infinitum
non est et ipso
infinitum.

52

a Deus scit
necesse est
ex alio acci
punt deus
rare inferiora

Com. sup. et. et m.

Digressio q̄
oñdiē vtrum
posse sit ineni
re t̄p̄a īfinitū
cū īfinitū.

Touru
 ignis pp
 sapioe3
 nī cī a 2
 sed mō
 dēpali.

pars recipiat corruptionem in mō fm quem recipit
torū imo dignius. et sic illud qd postū fuit icorrupti
bile sit corruptibile: et sic pcedit in infinitū: et ita decla
ratū est h esse impole. Et qd postū fuit in hac rō
ne qd min⁹ est facilius corruptiois qm maius: icipit
verificare h: et d. videmus qd igne corūpi duobus
modis: et i. ex sensu et iductioe. postū verificare p
pōne dicēte: qd min⁹ est velocius corruptiois qm ma
ius. U. g. qd ignis corūpitur duob⁹ modis: aut ex se:
aut suo drio: et in vtroq; videm⁹ qd ignis pūis est fa
cilius corruptiois qm magn⁹. videm⁹. n. qd ignis par
uus recipit citi⁹ corruptioem qd suū drio: qd ē magnū
a suo drio: qd est mai⁹ eis: et h itendebat cū dixit. mi
nus. n. digni⁹ ē corūpi a suo drio maiori: et dispositū
drio p mai⁹: qd ex mō corūpit. i. inq; est maius.
Et itendit p h qd dixit: ignis extinguit se vlt ex se
i. extinguit p defectū mōe in q retinet: et fm rei veri
tate corruptio ei⁹ p psumptionē mōe est et ex drio:
sz mō accidental: cū drio nō pōt corūpe ipm dum ha
buerit mām puenientē sibi: et dixit h: qd nihil corū
pit p se in rei vitate: sicut nihil gñat p se in rei veri
tate. Et cū cōpleuit declarationē quā itendebat se
cit rememorationē: et d. declaratū est igit⁹ et d. decla
ratū est igit⁹ qd ois pars corū recipit generationē et cor
ruptionē in oibus pibus: et h demonstrat eas eē cōm
positas ex mā et forma: et qd gnatio et corruptio in eis
est in forma: vt declaratum erit in alio loco.

Quoniam autem sunt gnabilia: aut ex non
corpore: aut ex corpore erit gnatio. Et si ex
corpore: aut ex alio: aut ex inuicem.

Dicamus igit qd cū elinta sunt gnabilia et
corruptibilia: necesse est vt sint: aut a nullo cor
pore: aut ex corpore. Et si ex corpore: aut ex
alio corpore ab eis: aut ab inuicem.

Quod si qd videt sensu de gnōne istoz elntoz abiu
cē nō est sufficiens: vt existimat in hūdo certitudine
in gnōne eoz abiuicē cēntialr: icipit pscrutari de h
qm quēadmodū qd videt sensu corruptioe eoz nō
est sufficiens in certificatione: qm illud qd corūpit:
corūpit fm oēs ptes: ita est h qd videt sensu d gnō
ne eoz adiuicē. qd nō ē sufficiens de certificatione in
h: et cū pscrutatus fuerit de pma intērie: et decla
uit qd illud qd corūpit ex eis corūpit fm oēs par
tes. Et sicut illud qd gñat. Incipit pscrutari de 2^a in
tērie: et ē vtrū gñent abiuicē cēntialr aut nō. Et
d. dicamus igit qd cū elinta et d. cū verificatū est qd
elinta sunt gnabilia et corruptibilia sz oēs ptes: necesse
est vt gnatio eoz sit aut ex nullo corpore: aut ex corpore:
et manifestū est qd ista qd nō ordinat nisi postq; co
gnitū est qd sunt gnabilia et corruptibilia fm oēs par
tes: qm si essent gnabilia et corruptibilia fm quas dā
ptes: tūc gnatio et corruptio eēnt cōpositio et dissolu
tio: et si ita eēt nō qreret vtrū eēt pole ea gnāri a nul
lo corpore aut ex corpore. Et cū d. qd sunt gnabilia et cor
ruptibilia fm oēs ptes: sic necesse est vt gnatio eoz
sit ex nullo corpore in actu: aut ex aliq corpore in actu: in
cepit diuidere atq; istoz duoz modoz: et d. et si fue
rint ex corpore: aut erunt ex alio corpore ab eis: aut ex
inuicē: manifestū est qd ista diuisio est bñ contradi
ctibilis: in ea contradictio manifesta.

Et non corpore qd igit gñans fmō facit
separatū vacuū. Omne. n. qd sit in aliquo:

aut sine corpore erit in quo sit gnatio: aut ha
bebit corpus: et si qdem habet corpus: duo
simul erūt corpa in eodē: qd qdē scū et qd
pēris. Si aut sine corpore necesse vacuū sepa
rātū eēt: hoc aut qd ipole oñsum est prius.

Dicam⁹ igit qd pmonē dicētis elemēta fie
ri ex non corpore ptinget dicere vacuum eē
necario. Omne enī gnātū aut ē in alio cor
porali: aut icorporali. Si igit icorporali erit
duo corpa in eodē loco. i. corpus gnātū: et
corpus qd fuit ante ipsū in quo gnābatur.
Et si locus in quo fuit generatum fuerit si
ne corpore erit vacuum necessario: et sic se
parabitur a corpore gñato: qd est impossi
bile: sicut declarauimus superius.

In hoc caplo vult destruere duas diuisiones syl
dicti ad pfirmandū 3^m. Et d. dicamus igit et d.
et itēdit p nō corpus: nō corpus in actu. i. nō per pua
tionē simplicē. Hñatio. n. est motus: motus aut indī
get subto nēcio: et ē cū res gnāta alia ē a re que fuit
apta vt eēt. Necesse est subm eē in gnōne sicut in alijs
trāsmutatioib⁹: sz tñ in suba est in potētia: et in alijs
trāsmutatioib⁹ in actu. Ipse g nō querit in hoc loco
vtrū elinta sunt gnāta ex nō esse: aut ex corpore: qm si
ita eēt ptingeret vt nō eēt illud qd gñat. i. illud in
quo est mot⁹ gnōnis: et id pps dicēs qd ens nō gñat
a drys et ex nō eēt: pcessa est ab antigs: sicut calor nō
gnātur a frigore: et vlt drio ex drio. Sz qrit h vtrū
elntus gñet ex potētia in corpore: aut ex corpore in
actu. Et cū d. qd ptingit hūc pōni vacuū eē: dedit
cām in hoc et dixit. omne enī gnātū et d. qm cū ne
cesse est vt ois gnatio sit in subo necesse est vt illud
subm aut nō participet corpēitate: neq; accūs neq;
qritate: neq; aliud. Et cū posuit hanc diuisionē ince
pit dicere ipole qd sequit pōnes: qd hoc subm est cor
pus in actu. et d. si igit in corpali erit duo et d. si sub
iectū gnāti fuerit corpus in actu: et generat⁹ fuerit
corp⁹ in actu: ptingit vt duo corpa penetrēt se adin
uicē: ita qd occupēt vtrū et eundē locum. U. g. si subm
gnōnis ignis ex aere fuerit aer: qd et subm existet in
re gnāta. ita enī est ps: ptingit vt ignis gnātus ab ae
re sit aer et ignis in simul: et vt loc⁹ quē occupet totus
aer: aut ps ei⁹ in hora in q aer occupat ipm sit idē cū
loco quē occupat ignis in illa hora. Et cū destrui
xit hūc modū icipit destruere scōm: et d. et si locus in
quo corpus gnābat et d. et si locus in quo gnābat cor
pus nō est corp⁹ in actu: sz est corpus po⁹: pole est vt
locus ist⁹ subm sit vacu⁹: anteq; corpus fuit gnātū in
eo: et si corp⁹ fuerit in eo erit accitale: et si hoc fuerit
pole iueniet vacuū nēcio. Et cū d. h dedit cām et
dixit: et sic sepabit a corpore gnāto. i. et si necesse est si gnā
tio fuerit ex corpore in potētia vt sit vacuū: qd acp se
parabit a po⁹ in gnato: et sic sepabit dimētio a mā: et
erit dimētio separata: et h sonat vacuū. Et d. et h est
ipole sicut declarauimus: et est in 4° physicoz. H igit
appet de explanatiōe h^o capli. Themistius aut et
Alex: intēdit ex suo fmonē: qd oē gnātū aut erit in
loco in quo nō est corp⁹: aut in loco in quo est corp⁹.
D. intelligit residuū fmōis ita: et si gnātū fuerit in lo
co in quo est corpus: ptinget vt duo corpa sint in eo
dē loco: et si gnātū fuerit in loco in quo nō est corpus

Loth. sup. ce. et mū.

ii 2

54

Et gnatio in
diger subto et
quo ei⁹ sub
dit ab altari
trāsmutatio
nū subiectus.

Themistius et
Alex. expō.

De celo et mundo

Impugnatio
solutio. 2
exponit 2 de
mulla 2 alle.

continget ut vacuum sit. et qd Arist. non inducit hunc
finem apud eos nisi ad declarandum quod contingit va-
cuum esse ex potentia generis: quod sit generis non ex corpore: sed ex
corpore in potentia. Et hoc non est verum: ut mihi videtur:
quoniam si ponitur generis esse generis a corpore in potentia: non po-
test ut non ponatur locus in quo existit generis: et vacuum:
sed ponitur quod in eo existit corpus: sed recedat oī mō ab il-
lo loco: sic non legitur ut duo corpora penetrarent se adinuicem.
Uidemus enim quod omnia corpora ligida sic intrant vasa. et
exiunt aere et strata ligida. Si autem itellim fuerit ex
finemone et ex hoc quod dicitur corpale et non corpale materia: tunc
interio et ex hoc dēfinitur quod possunt dicere quod corpus
generis a corpore: quod autem legitur ponere generis ab alio in
potentia vacuum esse manifestum est ex hoc quod dicitur de separatione
dimensionum a materia: quoniam cum illud quod est in potentia sepa-
ratum fuerit ab eo quod in actu: ita quod illud quod est in po-
tencia per se dignum est ut illud quod est in actu remaneat
in se. et dimensiones quod est vacuum. Et dēfinitur quod dicitur
quod ille locus est valde ambiguus ad itellendum. et in
finemone dicitur: est difficultas et quoniam triplis in vobis. Et
ego quod ab illis de hoc quod magis dicitur: quod generis: aut
fuit generis in alio quod corpale: aut in alio corpale: in
tēditur locum ita quod interio finemone talis: de generis
autem est generis in loco in quo est corpus: aut in loco in quo
non est corpus: et si est generis in loco in quo est corpus: prin-
cipaliter ut duo corpora sint in eodem loco: et si generis fuerit in
loco in quo non est corpus: pertinet vacuum esse. Et ego quod
ut procedant quod per pōnes pōt dicitur de oī generis: aut
nō. Si igitur dixerit procedendo has pōnes esse veras: et
propter vacuum non esse: pertinet ex hoc ut generis nō sit
oīno: et si posuerim generis esse generis ex alio in poten-
tia: aut ex aliquo in actu idē pōt dicitur: hoc expō dēfinitur
sicut et Alexander: et apta sit veritas hanc pōt dicitur cōsequeretur
pōt generis esse generis a corpore in potentia. Et hoc
quod dicitur quod signum quod nō interdebat per nō corpale ma-
teria est: quod per hoc pōt dicitur mās esse nō mās: pertinet
n. ex hac pōt dicitur quod mās nō sit per corpus: quod cum separata
fuerit a corpore nō erit per corpus: et hoc nō dicitur: quoniam
nō interdebat per suū finemone quod generis est in materia quod
mās nō est per corpus: sed per corpus: et nō fuerit abstracta
a corpore: nisi autem generis ab ea: et si interderet quod
est in materia ipsa autem hoc fuit nō abstracta a corpore:
tunc tunc est finemone verus: et nō sequeretur ipsum vacuum
esset: non pertinet vacuum esse a genere corporeitatis
in materia cum materia fuerit posita autem generis.

C Sed adhuc neque ex corpore aliquo pertingit
fieri elintra. Accidit enim aliqd corp⁹ plus esse
elintra. Hoc autem si quidem habet gravitatem: aut
levitatem elintra erit aliqd. Nullas enim habet
inclinationes immobile erit et mathematicum.
Tale autem enonon erit in loco. In quo enim
quiescit in hoc et moveri potest: et si quidem vi pter
nam: si autem nō vi finem nās. Si quidem igitur erit in
loco: et alicubi erit aliqd elintra. Si autem nō
in loco nō erit ipso erit. Quod enim sit: et ex quo
sit necesse sit esse. Quoniam autem neque ex nō corpore fieri
potest: neque ex alio corpore relinquitur ex iuncte fieri.
C Et dicam⁹ quod ipole est ut elintra sint ex alio
corpore. Accidit enim ex hoc ut aliud corp⁹ sit autem
elintra. Et si ita fuerit: aut erit graue: aut le-
ue: et tunc erit vnu elintra. Aut neque graue

Corpus ma-
thematicum
est in loco: sed
h⁹ op⁹ regre
4. p. 47.
76. Et per de
gnōne. 44.

neque poderofus oīno: et tunc erit vnu corp⁹
rux geometrico: sine motu. Et si ita fuerit
nō erit oīno in loco: quoniam in loco in quo existit
illic motus: aut violente: aut nō violente. Si
violente: tunc mor⁹ et⁹ erit accidentalis et cōnam.
Et si nō violente et⁹ mor⁹ erit cōntinentalis nālis.
Et si fuerit in loco erit vnu elintra. Et si nō
fuerit in loco nō erit ex eo oīno. Quoniam generis
et illud ex quo sit generis: erit in illo necario. Et
dicam⁹ quod declaratum est quod ipole est ut elintra
sint ex corpore: aut nō ex corpore. Relinquitur
ergo dicere quod generantur ex invicem.
C Quia generis elementorum ex corpore itellitur duob⁹ mo-
dis. Quorum vnus est cōntinentalis: quod sit corpus generis: et
corpus ex quo generis sit sit subim in actu corpus genera-
ti. Scōs est ut sit generis ex corpore in actu accide-
taliter. Item quod pole est in subo quod est in potentia ex quo
generis sit essentialiter ut denudet ab actu: et ita dicitur
ut modum finem quod generis sit cōntinentalis: et destruyit quod ge-
neratio sit ex corpore in potentia denudando ab actu. Relin-
quitur igitur sit sit ex corpore in actu: et ex corpore
in potentia essentialiter. Sed quod hoc dicitur in duob⁹
scōs ut illud corp⁹ sit aliud ab elementis: aut ut sit vnu
corp⁹: accipit destruyere quod illud corpus sit aliud ab ele-
mentis ad pfirmandum quod elementa generantur ex invicem.
C Et dicitur dicam⁹ quod ipole est ut elementa sint ex
alio corpore. Et itellendum est finem modis accidentaliter
nō cōntinentalis: sequitur enim ex eo ut duo corpora sint in eo-
dem loco: quoniam cum fuerit ipole ut sit essentialiter: fuerit
ipole ut sit a nullo corpore in actu: quoniam sequeretur ex hoc
vacuum esse: necesse est ut sit ex corpore accidentaliter: et
accidit subiecto ex quo est generis ut sit in actu: ne in-
ueniret vacuum esse: finem hoc generis ex corpore in poten-
tia essentialiter: et ex corpore in actu accidentaliter: totus
hoc declaratum est in pmo physico. Et cum dicitur
quod ipole est ut generis fiat ex alio corpore ab elementis:
accipit declarare hoc: et dicitur accidit enim ex hoc et c. quoniam acci-
dit ex hoc ut aliud corpus sit ppositis corporib⁹ vo-
catis elementis. Et cum inducit hoc psequitur: accipit
destruyere eundem: et dicitur aut erit graue aut leue. et illud cor-
pus inq̄ritur est elementum: necesse est ut sit sit graue aut
leue: et dicitur inq̄ritur est elintra ut exaperemus cor-
pus celeste quod nō est elementum. Et dicitur et tunc nō erit
vnu elintra: et vnu istoz quatuor: simpliciter: quod est
inconueniens. Et dicitur aut nō erit graue neque podero-
sum et c. aut illud corpus nō habebit gravitatem ne-
que levitatem: tunc erit corpus nō nāle cum careat motu.
C Et debes scire quod interdebat per hoc dicitur: nō graue
neque poderofus negatioes simpliciter eōtario illi quod
dicebat de celoz dicitur de eo: neque graue neque leue.
Illic autem interdebat quod celū h⁹ nām de qua nō dicitur
graue neque leue. Et dicitur declarare quod cum nō ha-
buerit motum nō erit in loco oīno: et dicitur in loco in quo
existit et c. hoc necesse est. Quoniam quod in loco est autem
quiescit: aut est motus: et verus aut violente: aut nālis.
C Et dicitur si violente: tunc motus eius erit accidentalis et ex
tra nālis: ex quo sequitur ut habeat motum nāle. Et dicitur
et si nō violente motus eius erit nālis: et sequitur cum
positum fuerit in loco ut moueat: et ex motu eius con-
tinget ut habeat motum nālem: ergo erit corpus nāle
nō mathematicum. Et dicitur si fuerit in loco erit vnu
elementum: et c. et aliud signum quod ipole est aliud
corpus

Et hoc de
fuerit
de generis
corpus
3. 2. c.
Et ipse
motus

36 Cum declarauit q̄ elemēta sunt gnābilia ex iui-
cem: incepit p̄scrutari fm̄ quē modū gene-
rant ex iuiē. ¶ D. d. volumus igit̄ p̄scrutari rē. i. t. c.
declaratū est q̄ elemēta sunt gnābilia fm̄ oēs pres-
t q̄ gnāt ex iuiē. volum⁹ p̄scrutari de mō fm̄ que
gnāt ex iuiē. ¶ D. d. utrū fm̄ Empe. rē. r. debe-
mus rē. i. Et cū ista q̄d impole est ut declarē f. s. s. l.
logismū hypotheticū cum opiniones q̄ sunt dicte in
mō gnātiōis elemētōz nō sunt f. dicitur: incepit p̄i-
mo narrare opiones famosas in B lio tpe: r. d. d. c.
est: r. hoc erit in B libro: deinde iducit modū gnōis
utrū in libro de gnātiōe r. corruptio. ¶ Et iō con-
tingit huic libro r. sit quasi p̄cedēs libz gnōis: r.
non tñ intendit cōtradicere Empedocli r. Democri-
to sed oibz dicētibz gnōem esse segregationē r.
agregationē. Qm̄ ois ponēs q̄ gnatio est ex subo in
actu: necari⁹ est eis dicere q̄ res gnābiles ex iui-

Nulla obli-
uio maior est
ista, s. cuius q̃
p̃scrutaf d̃cā
alicui⁹ rei, t̃
dat cām de-
struētē inten-
tionē noī illi
ling rei.

Exit⁹ ignis
a lapide ē in
caplo altera-
tionis ⁊ tran-
smutatiōis.

¶ Et dicamus et qd accidunt ex hoc smone
multa extra rōnem. Corpus enī cum fuerit
in aliqua p̄stirare: deinde inspissat ⁊ p̄strin
git: nihil addit in sua oparione. Et necesse
Cōm. sup. ce. ⁊ mū. ii 3

quædammodi aliter b dicentes: manifestu est in
posse. Si aut vacui et extitio: irrationabile
necesse est pñ aptiores loci occupare qñ sepa
Et dicam: qñ q corqz miscibili cñ sepa
tur vñ ab altero nō occupat bñ maiore lo
cū ab altero. Itēcio aut aer cū fūit extitit
occupat maiore locū suo loco priori. Et o
pus est subtili? est in maiori loco. Et b ma
nifestu est in alteratioe et translatioe. Et m
humiditas fuerit vapor: et in ista extēdit vas
pñm ipm: et frangit: cñ nō pot est sufficere
vas. Et cñ ita sit: et nūbil est vacuū in quo
expandant corpora: sicut ipse faciet latita
tione. Ab manifestu est q ipse est vt corpus
recipiat maiore locū suo primo loco.

¶ Hoc est in loca dāctio a pāctis fundata sup duas p
pōnes in loca figura. Quāru una est: corpꝝ clau
soꝝ in iūctꝝ cum egerit unū ab altero non occupabit
maiorē locū corpꝝ in quo erit clausum, ¶ Et
intelldū est ex hꝝ qꝝ dicitur: mīlībꝝ corpꝝ clau
rū in iūctꝝ nō vere mīlībꝝ. ¶ Et dicitur: ex qꝝ
ab aliqꝝ egerit ac occupat maiorē locū aque in
qua erit clausa. Concludit qꝝ hꝝ in loca figura
qꝝ aer fuerit gñatꝝ qꝝ gꝝ ex erit clausum ca. ¶
¶ B fidebꝛ et qꝝ aer aerū ca fuerit qꝝ rē. ¶ Et
¶ B nō appropiat gñōti aeris ex aqꝛed est qꝝ gñō
subiūtorū corpꝝ ex corpꝝ gñōstꝝ d. corpꝝ enī lub
tilius exīrit in maiorē locū d. rē accidit aer qꝝ
est corpꝝ subnūlꝝ aqꝝ: bec qꝝ est dīpꝝ cūflūibꝝ subnūl
gñatꝝ a corpꝝ gñōstꝝ f. vꝝ occupat maiorē locū.
¶ Et cū dicit bꝛ pꝛōnē ouitꝝ nos ad rē ex qꝝ
certitudinē vītatē illꝝ pꝛōmōtꝝ dicitꝝ: B manifestū
est et in alterancē et trāslatōe d. B manifestū
est apud alterancē et clūdē corpꝝ ex pꝛīfūtatē in lo
vītatē: et apud trāslatōe corpꝝ gñōstꝝ ad ali
corpꝝ subnūlꝝ. ¶ Et d. qꝝm būdūcs tūqꝝ clausꝝ
manifestū est sensū qꝝ res būdūcs ligat qꝝ vītatē
tur et appropinquat nō aeris: r. lūm cōsēratē in vo
le aliqꝝ claudū offīcīo scīndū illud vas: r. B manifestū
est in multo t. dōtꝝ: r. dōtꝝ nō pꝛ aliqꝝ dōtꝝ ex
aer fuerit in qꝛōtꝝ aftrictus in eā: qꝝ exierit ab eo
occupabit maiorē locū. ¶ Et n. nō hōspōtꝝ retēndū
aerē in gñatē aliā a gñatē fūc locū nālī: sīcutū
hꝝ potētꝝ impedīre ex a loco nālī. Uīdē: aer for
tūo dīum elītoꝝ. ¶ Et d. r. cūm tūc ē: nūbīlꝝ et
vācū pꝛō intelligī: sī gñō nō est mīlī exītus ab aere:
vīlꝝ corpꝝ subnūlꝝ a libititꝝ īpōle est vācū ēē qꝝ
corpꝝ exīdāntꝝ et trāsferrēt ex magnitudīe pꝛ
tātē: cū exīpātois ca apud facīetꝝ latītatē ē pꝛ
tātē: mīaīfētꝝ est qꝝ īpōle est vī idē corpꝝ cū trāsfēr
tꝝ occupat amplīorē locū qꝝ an. Et sī cōfessīoꝝ ē
vācū ēē: nō ē pōle ex dīcere ēē qꝝ cū corpꝝ latet
mīnꝝ: qꝝ apper ē mālꝝ: sī B rī pꝛīpācī bꝛ gñō dī
flōmꝝ r. vīfīcatꝝ aīrē ex pōnē qꝝ B vīdēꝝ. ¶ pꝛlatꝝ
in trāslatīoē Albeſarag. d. r. cū tūc ē: nūbīlꝝ et
vācū oīo in qꝝ vācū exīdāntꝝ mīaīfētꝝ est qꝝ īpōle
est vī occupat maiorē locū qꝝ exīrīetꝝ et apparetꝝ
rīntꝝ: sī fīuerit vācū cū quo adaptatꝝ exīpātois: fūe
vī occupat ab alio corpꝝ. qꝝ īpōle rīngit bꝛūc pōnē: fūe
pꝛīpācīo fūerit vācū: exīetꝝ ex qꝝ trāsmītatīoē
cōpꝛōvā

¶ Adhuc aut mltorum corporu no necesse sepa-
 ¶ tatez ip ampliore locu obtinere. Cu aut
 ex aq aer fit maior occupat locu. Qd enim
 subtilissimaz est pti maior occupat locu
 manifestat aut hoc z in pmutatione. Napo-
 rante. n. z immiscere bido rrsipunt ptenere
 ita moles vasa p coaratione. Quare si qd
 totat no est vacuu: neq extendunt corpora

Opio Arif.
fuit q. aer in
proprio loco
grauit.

corporis ex magnitudine in paritate: siue non. Vt
cum eni esse non putat cā possibilitatis expātionis
corporis: ita q̄ occuparet maiore locū q̄ pus nisi in
corpib⁹ alterabilib⁹ ex magnitudine in paritate. Cū
ā poluerim⁹ idē corp⁹ trāfferri ex paritate i magni-
tudine sine alteratiōe: s; ex ipsa trālatōe sola ex in-
teriori corp⁹ ad suū extrinsecū ipole est B: et si p̄cesse-
rimus vacuū eē: qd̄ est cā alteratiōis corp⁹ ex ma-
gnitudine in paritate. Et forte ista est trālatio ex
gregor: est fm q̄ intellexit Themisti⁹ ex isto loco. Et
Themisti⁹ cū exposuit hūc locū B nō dixit q̄ Alex⁹
exposuit ipm alio mō: et nō narrauit ip̄s: et ipse dixit:
et nō dixit B nisi q̄ cū fmōi dicētis q̄ corp⁹ nō trā-
smutat de magnitudine in paritate negādo vacuum
eē: accidit qd̄ quā dissoluit in physicis: voluit narra-
re q̄ hūc mō trālatōis ex paritate in magnitudine
nō p̄git qd̄ que p̄tingit p̄ negatiōē vacui in alte-
ratiōe corp⁹is et ex magnitudine in paritate. Et cā in
B est vt dixim⁹: q̄ ista trālatio est sine alteratiōe: et
p̄ B p̄git ei ipole. Trālatio vō q̄ est fm alteratiōe
nem existimat habere gōne si vacuū fuerit negatū.
C Nos aut̄ intelligim⁹ hūc fmōne alio mō manife-
stiori isto sine idigētia p̄stāt. et forte Alex⁹ ita expo-
suit: ē q̄ pole est dicētis vacuū eē dicere q̄ idē cor-
pus trāfferri ex paritate in magnitudine sine altera-
tiōe cū separatiōe p̄ui adiuicē: et amplificatione for-
minū p̄ introitū vacui: et fm B si nō fuerit vacuū p̄
qd̄ corpa expādan̄ a paritate i magnitudine sine al-
teratiōe: manifestū est q̄ ipole est vt idē corp⁹ cū la-
ter in alio corp⁹e minore: et cū apper vt magnificet:
et manifestū ē q̄ sine hac itentōe dicitio ē imperfecta.

C Necesse aut̄ et deficere eam q̄ ex iuicē gnōne
si qd̄ in magnitudine finita nō sunt infinita
finita. Cū. n. ex terra aqua fiat ablatū est ali-
qd̄ terre: si qd̄ segregatione sit gñatio et ite-
rū cū ex derelicto sūt. Si qd̄ igit̄ semp hoc
erit: accidet in corpore finito infinita inesse.
Qm̄ aut̄ impossibile hoc nō vtq; semp fiet
ex iuicē. Quod qd̄ igit̄ nō erit segregatio
ne que iuicē transmutatio dicit̄ est.

C Et dicam⁹ et q̄ dicētib⁹ latitationē eē: p̄tin-
git vt ex corp⁹e remaneat aliqd̄ ex quo nō sit
aliud corp⁹ oino: cū i corp⁹e finito nō sint cor-
pora finita i magnitudine infinita in latitudine.
Qm̄ cū ex terra fuerit aq̄: necesse ē q̄ accipiat
aliqd̄ ex fra: cū exitus sit gñio. et pole ē vt aq̄
exeat a fra pura. Et si hoc eē: semp cōtinge-
ret q̄ in corpore finito eēnt corpora clausa
infinita. Et si hoc est impossibile: impossibile
est vt elintra sint ex iuicē semp fm exitus ad
apparetiaz. Declaratū est igit̄ q̄ elintra non
sunt ex iuicē fm exitū et separationē.

C Dec est alia p̄dictio a p̄dictis fundata sup B q̄
si gnāno exitus ē corp⁹ ex iuicē: necesse est aut gnā-
tio sece: aut in corp⁹e finito sint corpa infinita in mul-
titudine: et verū q̄ ipole. Et d. et p̄git vt ex corp⁹e
remaneat et c. i. p̄tingit q̄ gnāno sece: qm̄ cū ex hac
terra signata exierit aqua multoties: aut pueniat vt
remaneat terra pura sine aq̄ oip̄. aut dicamus q̄ in

terra sunt corpa aquosa infinita. Et hoc intēdebat
euz. d. cū in corp⁹e finito nō sunt et c. d. finita in ma-
gnitudine q̄ corpa clausa sunt finita in magnitudi-
ne. i. q̄ ea exeunt a re: et ipole est dicere q̄ in terra ter-
minata sit aq̄ infinita in magnitudine: aut in multi-
tudine: ist⁹ fmōis forma est qm̄ in syllo hypothe-
tico cōtinuo: cui⁹ compō est talis. Si gnāno elemen-
toz ex iuicē est fm exitū: necesse est vt gnāno sece-
tur. Et q̄ p̄tinuatio ist⁹ syllogismi nō est manifesta:
icepit declare et dixit. Cū in corp⁹e finito nō sunt cor-
pora infinita. i. qm̄ si gnāno nō sece: p̄tingit vt in cor-
pore finito sint corpa infinita: qd̄ est ipole. Et d. d.
exēplū et d. qm̄ cū ex terra fuerit aq̄ et c. i. et necesse est si
gnāno fuerit exit⁹: vt gnāno sece: nisi in corp⁹e fini-
to essent corpa infinita: qm̄ euz ex terra fuerit aqua. i.
terminata exitū aqua: necesse est vt illa terra minuat:
et si hec diminutio fuerit assidua: cessabit gnāno: aut
in corp⁹e finito erūt corpa infinita: qd̄ est ipole. Et
q̄ oēs antig pueniunt in B q̄ gnāno est assidua. d. et
si B est ipole: ipole est et c. i. et si ipole est vt in corp⁹e fi-
nito sint corpa infinita: ipole est vt gnō elintra ad iu-
uicē sit fm exitū assidū. Et cū gnō eoz abiuicē est
assidua. g nō est fm exitū. Et cū cōpleuit demōstratiō
nē. d. p̄ne declarāda: et d. declaratū est igit̄ et c.

C Relinq̄ aut̄ adiuicē transmutantia fieri.
hoc aut̄ dupl̄: aut. n. trāfiguratiōe quēad-
modū ex eadē cera fiet vtq; spa et circulus:
aut resolutiōe que ad superficies: quēadmo-
dū qd̄ alit̄. Si qd̄ igit̄ trāfiguratiōe fuit
accidet ex necitate idiuisibilia dicē corpora.
Biuisibilibus. n. entibus nō erit ignis para
ignis neq; terre fra: p̄ nō eē pyramidis par-
tem semp pyramidē: neq; cubi cubum.

C Relinq̄ igit̄ dicē ea gnāri abiuicē fm al-
terationē: et hec erit alteratio duoz modo-
rū: aut fm mutationē figuraz: sicut ex eadē
cera fit rotundū: aut fm dissolutionē in supfi-
cies: vt qd̄ dicit̄. Si igit̄ fm mutationē fi-
guraz p̄tinget dicere partē idiuisibile: et po-
nere p̄ia corpora pres idiuisibiles. Qm̄ si
corpa sūt idiuisibilia: p̄ ignis nō erit ignis:
et p̄ terre nō erit terra: qm̄ nō ē p̄ figure q̄
dī pyramidis: et neq; p̄ frigoris ē frigus.

C Quia dicēs pres eē idiuisibiles nō possunt dice-
re gnōnem elemētoz nisi si dixerint diuersitatē par-
tium: aut fm figurā: aut fm magnitudinē et paritatē:
vt iā dicit̄ est: aut q̄ hec quatuor corpa differunt ab i-
uicē fm figurā. i. q̄ euz pres idiuisibiles p̄gregā-
tur et figurant figura pyramidalē erit ex eis ignis: et
si alia figura erit aer aut aqua. Et q̄ p̄mo mō cōtin-
gunt ipolia que p̄tingūt dicētibus latitationē: icepit
destruere p̄mo hāc opionē: deinde destruere fmōne
dicētis q̄ gnāno corp⁹ simpliciu abiuicem est fm
trāsmutationē in figurā: et q̄ suba eoz nō est nisi in
figura. Et q̄ antig nō opinabant in gnōne elintra
nisi hec tria. i. aut exitū: aut mutationē figurarū: aut
in dissolutionē superficies: vt videbat̄ Platonē. Et d.
Relinq̄ igit̄ dicere et c. i. et iā destruimus dicentes
latitationē: relinq̄ ergo destruere fmōne dicētis:
q̄ gnāno eoz est fm alterationem que est in figura
Cōm. sup. ce. et inū. ii 4

De celo et mundo

ut alteratio cere que est ex figura in figura. (C. D. o. aut fm dissolutione superficies: ut gda dicitur. ut est Plato. hac igitur opinionem opinantes vident dicere qd corpora no differunt nisi fm diuersitate superficies: figura eni ignea costat ex tribus superficiebus trian- gularibus: et figura cubica ex sex quadrangulis et octo cedros ex octo triangulis. (C. Deinde dicitur elemēta gnan ex inuice fm interione figurarū siue mutatio nes et c. qd ponetes substantias elementoz differre fm figuras contingit alterum duoz: aut dicere igne habentem istam figuram esse indiuisibiles: aut dice re esse diuisibile: et tunc pars ignis no erit ignis: pars enim pyramidis no est pyramis. Pyramis enis no quocumq modo diuidit in pyramides. et idco. d. qd di centes figuras: contingit eis dicere ptes ee indiuisibi les et c. i. nece ē eis dicere qd ignis si recipit diuisione: qd si fuerit diuisibilis non est necessarium ut diuidat semp in figurā pyramidale: sed in alias: et cū ita sit cōtingit ut pars ignis no pyramidalis no sit ignis: sū sit in terra bz figuram pyra: no est necessarium ut semper diuidat in illam figurā: et impole est eis dice re qd ignis semp diuidat in figuras cubicas: qd vide tur diuidi in alias figuras remanere igne. Figura n. pyramidalis ipole est ut diuidat in pyramides nu merantes ipsam. Declaratū. n. est qd pyramis diuidi tur p in pyramide et duo ferratilia: qd utiqz duoz ferratiliū diuidit in tres pyramides: et id appropriat ur igitur qd ipole est ut diuidat in pyramides: sed re lingit ex eo necario aliqd non pyramidalē: terra autē que est cubica: ipole est ut diuidat in cubica: et id exi minat qd pnt dicere bñ de terra: cū dicit qd cubica diuidit in cubica: qd no pnt dicere de pyramide.

C Stat supficerū resolutione. Prīmū qd dem inconnētiēs no oia gñare ex istucē qd necesse ipso dicere et dicunt. Neqz enis ra tionabile vñi solū ex pto factū ēē transmuta tionis: neqz videt fm sensus: sed similr oia transmutari adinuicē. Accidit autē de appa rentibus dicētibz no consentanea dicere ap parentibus. Huius autē causa no bñ sumere pri ma principia: s; oia velle ad quasda opinio nes determinatas reducere. Posteaures forte sensibilibz qdē sensibilia: sempiterno ru aut sempiterna: corruptibilia aut corru ptibilia esse principia: totaliter autē homogē nea supponētibz. Hi autē ppter hoz amozes idē facere videntur bñ qd positiones in fmo tibus fiant. Imne. n. sustinet accis tāqz vera bñtes principia: tāqz nullū indicare ex eueniētibz et maxime ex fine oportet. Si his autē factiue sciētie opus: nālis autē qd vi detur semp fm sensum principia.

C Si ho elemēta sunt adinuicē p dissolutio nem supficerū: impole est ut omnia elemē ta fiant ex inuicē: et hoc dicunt qdam eoz: et hoc est impossibile. Non enim est rectus ut vñz eni elinui careat translatione: et al teratione: et vñs etiaz non testatur bñ: s;

omnia elemēta sunt biuisibilia et alterant et transferunt in inuicē. Et contingit dicētibz hoc vel dicere vñ habere de visibilibz: qd no testat vñs. Et cū ei est: qd non accepe runt principia rez acceptione pulchra et ve ra: s; voluerūt transferre oia ad opiniones qd hereditauerūt ab antiqz: et fecerūt prin cipia omniū rerū eterna: et non est ita. Ne cesse est eni ut principia sensibilibz sint sen sibilia: et eternoz eterna: et corruptibilia cor ruptibilia. Et dico vñ qd possibile est ut prin cipia sint filia suis subiectis. Illi ho qd dill gūt suā sciētiā: fecerūt qd faciunt dicētes fmonem impossibile. In principio enis fmo nis vtunt principia cōtrariā: et cū po fuerūt ea cōgunt ad credēdū fmoni aduer sari contradicētis positioni eorum. Bñca mus igit qd necesse est indicare sup quāda res ex fine et complemēto earū non ex prin cipia. Omnis eni sciētia bz complemētus et finē: complemētus eni artis et complemētum nāe est res sensibilis et visibilis.

C Cum declarauit qd gñatio elemētoz: no sit fm op tum post latitationē: qd fm trāsmutationē figurarū icipit declarare et qd neg fm dissolutionē figurarū adiūces. i. ut dissoluat figura vñ? eū in superficie pñtētes illam figurā: et ille superficies dissoluunt in triāgulos in quos diuidunt ille superficies: deinde ex illis triāgulis cōponunt superficies aliter: et eis figu ra alteri corpis. Et h est opio Platonis: ponit eni fi gurā ignis pyramidalē bñtem tres bases: figuram acrio bñtem octo: et aquā. et terrā cubicā: et cū ince pit tradicere eas. d. ipole magis famosum de ipole bilibus cōtingētibz eis. (C. Et d. si eni elemēta sunt ex inuicē et c. i. si ho elemētoz gñatio ex inuicē sit fm dissolutionē corrupti in triāgulos suos: et compōnez gñati ex illis triāgulis ipole est ut oē elintz generet ex oī elnto. Et d. hoc qd impole est ut elntū qd est ex pluribus triāgulis generet ex elnto: qd est ex pau cionibus triāgulis. U. g. impole est ut elntū qd est ex p. basibz generet ex elnto triū basū: et sequit ex B vñ illud elntoz qd est paucior triāguloz no trā smutet in aliqdemq aliqd in ipsuz: qd reliquunt ex corrupto triāguli supflui. (C. Et qd h dicitur multi an tig. i. elntū vñi esse no trāsmutabile. d. et h dicitur qd daz eoz: et est ipole. i. qñs pñi antiq h dicit: in h est ipole. (C. Narratū quo h est ipole: et d. no enis est rectū ut elntū vñz careat et c. i. nullam. rō oar ut vñ elntū sit no trāsmutabile: elntū eni inqūatū ele mētū dzeē trāsmutabile: et si nō ēē elntū: et ra rō dēbere compōne et dissolutiones. (C. D. o. et vñs non testat buici: et iste fmo est impossibilis: qd sensus adicit illi: hoc intēdebat cū. d. oia elnta sunt di uisibilia et c. (C. D. o. et pñgit dicētibz et c. i. et pñgit et eis magnū impole. i. dicere de rebz sensibilibz qd pñgit sensū. (C. Deinde dedit cām pp quā ac cidit h pluribus pñderatibus: et oia elnta est qd non acceperūt principia rez pulchre et vere. i. et cā pp quas accidit eis ut rōnes eoz ducat eos ad. Adicēdū sen

Inter ad negandū sensibilia dīcedum ea esse ex erro-
re sensus est: qz non fundabant suas rōnes sup. ppo-
nes pueniētes huic scie. ¶ D. d. sed voluerūt trāsfere
re oia ad opiones quas hereditauerunt tē. i. tē. qre
dimiserūt ppa pncipia t acceperūt pncipia extra-
nea est: qz nutriebant in opionib⁹ quas hereditau-
runt a parētib⁹: ppter dilectionē opionū earū
indiguerūt defendere eas p pncipia extranea. ¶ Et
d. t. ponere pncipia oīum rez esse nō trāsmutabilia:
qz cum pncipia geometrie sunt non trāsmutabilia: t
isti fecerūt ea pncipia rez sensibilia: ptingit eis po-
nere pncipia oīum rez ee eterna t nō trāsmutabilia.

¶ Deinde narrat q nō fuit rectū h qd acceperūt
a pncipis t. d. necesse est enim vt pncipia sensibilia
sint sensibilia: t eternoz eterna: corruptibilia cor-
ruptibilia. ¶ Et intelligēdum est ppinqua nō remo-
ta: qz pncipia rez sensibilia remota non sunt sensibi-
lia: vt pma forma t pma māneq: ē pncipia rez cor-
ruptibilia remota sunt corruptibilia. Et itendebat p
h qz res geometrice cum sint eternaeq: gñabiles:
neq: corruptibiles: necesse est vt pncipia earum sint
hui⁹: t qz res sensibiles eūz sunt gñabiles t corrupti-
biles: necesse est vt pncipia earū ppinqua sint hui⁹. Et
itendebat cū dixit: q pncipia rez gñabilia t corru-
ptibilia sunt gñabilia t corruptibilia: qz sunt in gñabi-
li t corruptibili: t fm h dixim⁹ in forma rei t sua
mā ppinqua: qz corruptū ē corruptionē rei cū gñabi-
le t corruptibile nō sint nisi cōpositū ex pncipis:

t dixim⁹: h qz mā pma apud eū q est mā pma istis
quatuor corpib⁹ nō est apud eū gñabilia t corrupti-
bilia: s. s. sitis gñationi t corruptioni: t qz forme eoz
sunt gñabiles t corruptibiles: qz existūt in gñabili t
corruptibili. ¶ D. d. t dico vtr q pole est tē. i. q. ne-
cesse est vt pncipia sint filia rebus: qz sunt pncipia:
vt dictum est a Socrate t Platone. ¶ Deinde. d. al-
li vō qui diligūt suos magistros: t inuit Platonem t
suū magistrum Socrate: t ideo videt q Plato acce-
pit hāc opionē a Socrate. ¶ Et h qd dixit q Plato
diligētiā fecerit qd faciūt dicētes sermonē impossi-
bile: itendebat q illi peccauerūt ppter amorē: t fe-
cerūt sermonē ex genere sermonū sophibilicōz. Et i-
tendebat q Plato nō itendebat facere sermonē fal-
sum sicut faciūt sophibile. Sed accidit ita q fecit: sic
illi ppter amorē magistri t amorē geometrie: t qz
in suo tpe magnificabat geometriā: t credebant eas
esse pncipia rez sensibilia. ¶ Deinde. d. in pncipio
igit vtunt pncipis impossibilib⁹ tē. i. t. accidit. ¶ Pla-
toni in hoc sermone illud qd accidit vtentibus ppo-
sitionibus sophibilib⁹: accidit enī eis cōtradictoriū
illius qd ponūt: sicut accidit Platoni Biquā cum po-
suit q cause gñationis elemētoz adinuicē sunt sup-
ficies: contingeret ei vt oia non generēt ex oib⁹: qd
est cōtradictoriū positionis. ¶ D. d. necesse est iudi-
care super quāda res ex cōplēmēto t fine eaz: t in-
tendebat per cōplēmētū eoz generationē: t est illū
qd ex eis appet sensui. s. cōposita: t itēdit fines actio-
nes cōpositoz. Composita enī t actiones. eoz mani-
festiora sunt apd nos qz cause cōpositoz: sicut dixit
in physicis: qz de natura hui⁹ scientie est pcedere de
eo qd est notius apud nos. s. a cōpositis t actionibus
eorū ad notius in nā. s. cōpositoz causas: econtrario
in mathematicis. Illic enim pcedendū est ex simpli-
cibus pncipis ad cōposita: t ideo dixit. sup. quāda
rez. d. h qz isti fecerūt cōtrario t iudicauerūt cō-
posita a suis causis: t ois q h facit iudicat notius ex

magis latenti: t sic necesse est ei negare sensibilia.

¶ Accidit autē ipso maxime terrā esse elemē-
tum: t solā incorruptibile: sigdē indissolu-
bile t incorruptibile est elemētū: terra enī
solā indissolubilis in aliud corpus.

¶ Reuertamur t dicam⁹ q si dixerit q ter-
ra solā non trāsmutat neq: alterat in cetera
elemēta: ptingit eis ex hoc vt terra solā sit ele-
mentū. Illud enī qd nō dissoluit: neq: trāsf-
ferē: neq: recipit corruptōez: est vnū elemē-
tum. Terra igit solā est elemētū: quia non
dissoluitur in aliud corpus vt fingunt.

¶ Cū declarauit qd ptingit eis: q aliqd eltoz d. ee
nō trāsmutabile oīo in aliud: vult dmfare ipole qd
ptingit eis ex h: qm si dixerit q corp⁹ qd est h⁹ istoz
qzuoq: corp⁹ est terra: aut aliud: ptingit vt illū tñ
sit elntū in rei vitate. ¶ Et. d. est elntū vtz: qz possit
q elnta sūt trāsmutabilia: s. tñ ascendūt ad nō trāsf-
mutabile qd est pmi elntū: qd dign⁹ est hie nomē
elnti. ¶ Et itēdit q ptingit eis triū sue opionis: opi-
nat enī q h quoz sūt elnta alioz cōpositoz: t q nul-
lū eoz est dign⁹ hie nomē elnti t rōnē ei⁹ qz aliud.

¶ Sed adhuc neq: in his q dissolunt trian-
guloz pmissio rōnabilis. Accidit autē h
in ea q adinuicē trāsmutari dē ppter ex neqli-
bus multitudine constare triangulis.

¶ Et dicamus etiā qd cōtingit eis dicere q
in elemētis sunt triāguli qbus nō indiget: t
hoc non est rectum. Accidit enī vt in trans-
mutatione elemētoz adinuicē sunt triāguli
ociosi. Quoniā elemēta sunt facta ex trian-
gulis non equalibus in numero.

¶ Dicit: t ptingit aliud impole: est qz debet cōcede-
re q in qbulda elntis sunt triāguli non necessary in
gñatione elntoz ex inuicē sed supflui. U. g. qz hīs. xx.
cū corrupti in elemētū hīs tres remanebūt decē
t septē supflui: qui nō sunt elemētū: neq: ex elemē-
to: t si ex eo generet habēs octo remanebunt. xy. su-
perflui: t si cubitū remanebūt octo: t impossibile vt
habēs. xx. generetur ex aliquo eozum.

¶ Adhuc autē necesse hoc dicentibus corp⁹ ex
nō corpe facere gñationem. Cū enī ex sup-
ficiebus fiat nō ex corpore erit factum.

¶ Et dicamus etiā q necesse est dicētib⁹ hūc
smonē vt nō ponāt gñationē ex corpore. Qm
si gñatio non fit nisi ex superficiebus gñatio
non fit ex corpore omnino.

¶ Cū dixit q manifestū ē visu q corp⁹ nō gñat nisi
ex corpore in actu: quia accētral: qm essentialr est ex
corpore in potētiā: illud qd est accētral: hoc impossi-
bile est vt nō sit: imo est eternū t necessariū: t ptingit
eis h q dissolunt corpus corruptū: pmo in superfi-
cies: deinde cōponūt corpus gñatum ex illis superfi-
ciebus: t h hāc opionē nō gñat pmo t essentialr: nisi
ex superficiebus: t nō ex corpore qd dissoluit in superficies:
t fm hoc cōtingūt eis impossibilia que ptingunt di-
centibus gñationē esse ex nō corpore. U. g. qz ptingit
eis dicere yacūū ē: t q corpus gñat ex nō corpore: qd

¶ Pncipia p
pma rez sen-
sibilia sunt
corruptibilia
sunt corrupti-
bilia: scd nō
remota.

¶ Quomodo
pncipia gñabi-
lia: sunt qz
sensibilia.

¶ Pma
est nā pma
quoz elnta.

¶ Plato
magistrus
eiusmōz geo-
metria.

¶ Cōposita et
actiones eoz
manifestiora
sunt apud nos
qz cause
eoz sunt
pcedētes
notius in nā
t in mathe-
maticis. 3. d.
p. 17. c. 2.

De celo et mundo

neq; est corpus in actu neq; in potētia: nisi dicant q; superficies sūt corpa i potētia: q; ligant cū subto: et oī solūnt a subto: quāpp nece est eis subm eē pū sup: fciebus: et sup: fciebus sūt sube eltoz: s. q. forme.

¶ Ad huc aut nece nō oē corp⁹ dicere diuisibile: s; oppugnare certissimas scias. Et enī intellectuale qdē accipit diuisibile mathe: matice. Ma aut neq; sensibile oē diuisibile eē cōcedunt pp velle saluare suaz supponem. Nece enī quāq; figurā faciū vniūscuiusq; eltoz: et hāc determinat subaz ipsoz indiuisibilia facē ipsa. Pyramide enim aut spe: ra diuisa aliquat nō erit qd relinquit spera aut pyramis. Quare aut ignis pō non ignis sed erit aliquid prius eltoz: pp oē: aut esse eltoz: aut ex eltoz: aut nō oē corpus diuisibile.

¶ Et dicam⁹ q; nece est eis vt non ponant q; oē corp⁹ ē diuisibile: et sic dicitur vere scie. sez geometrie. Ponit enī primū sensibile diuisibile. Isti aut nō pcedat q; corp⁹ sensibi: le est diuisibile ne corumpant suā pōnez: et suā primū sermonē. Et dicamus etiā q; pō: nētes in oī eltoz aliquā figurā et distinguen: tes subas ab iūce fm figurā: nece ē eis po: nere ea et nō diuisibilia. Figura enim pyra: midalis et figura spherica cū diuidant aliqua diuisioe: nō remanebit sphericus: neq; pyra: midale. Et si ita sit: pō ignis nō erit ignis: s; est aliquid prius elemento. Nunc enī corpus aut est elementum: aut ex elemento.

¶ Dicit q; nece est eis nō ponere q; omne corp⁹ est diuisibile: hoc nece est eis vt p dicitur est pp duo fun: damēta: s. q; elementū est illud qd hz figurā pyram: et q; p eltoz hūis figurā nō hz hūis figurā: et se: quit ex h; q; eltoz diuidit in nō elementū: qd est i: pole. **¶** Et ideo dicit: et dicam⁹ q; ponentes in oī ele: mēto et i. dicam⁹ q; ponentes subas eltoz figurā: ne: cesse est eis ponere illas subas esse indiuisibiles: s. q; si diuidant: diuident in alias figurā: nō enī oīs figu: ra diuidit in ptes figuratas illa eadē figurā: et sic cō: tingit vt ante elementū sit corpus: qd non est elemē: tum: neq; ex elemento. **¶** Et debes scire q; corpa figu: rata sunt in ambobus modis: mō in quo pole est esse diuisione in figuram totius. sin corpa similia toti: quousq; toti cōsumat vt cubicum. Et in mō in quo est h; ipole: vt pyramis et spha: s; pmo diuidit in ha: bentes suā figurā et in hūes aliā. Elementū igit ha: bens istā figurā: vt ipole est vt diuidat: nisi eēt pole: fuerit corpus nō elementū neq; ex eltoz. **¶** D. d. d. figura enī pyramidalis nō diuidit in pyramides si: miles toti: donec cōsumat: q; cū diuidit diuidit in duas pyramides et duas serratiles: quīs serratile di: uidat scdo in pyramides: sed non similes toti: et pti: git ex hoc vt ignis nō diuidat: qm si diuidit cū nō di: uidat in pyramides: pti: git vt pars ignis nō sit ignis. Sed nos videmus ipsum diuidi: ergo pti: git neōio vt diuidat in ignē: et in nō ignē: qd nō est elementū: neq; ex elto supabile. Serratilen. nō est vniū eltoz:

neq; factū ex elemēto: illud enī serratile simplex est necessario. Et iam declaratū est q; omne corpus aut est elementū aut cōpositū ex elemēto. Corpus vō sphericū nunq; diuidit in corpa spherica: sed in pyrami: des. **¶** D. d. d. si ita sit: pars ignis non erit ignis: i. et si substantie elemētoz sint figure: et posuerimus q; figu: ra ignis: s. que est forma eius est pyramidalis: manū: festum est q; cum ignis diuidat: diuidet in pyrami: dem: et in nō pyramide: sicut dicitur. In pyramide aut nō possunt dicere esse ignē: in non pyramide vō neq; possunt dicere ignem esse ipsum: neq; vniū ele: mētoz neq; cōpositoz. **¶** D. d. d. s; pū elementoz: qd: hoc q; est pō cū: et partes sunt pōres toto: et segt ex hoc vt elementū habeat eltoz: et hoc est aliū ipole ab eo qd. d. q; h; corpus neq; est elementū: neq; cōpositū ex elemēto. Isti vō nō possunt fugere ab vno trūm iposibilitū: aut vt pcedant q; ignis nō est diuisibilis: et hoc est sūū sensū: aut si cōcedū: pti: git eis vno iposibilia: s. q; aliqd corpus sit nō elementū neq; cō: positū ex eltoz: qd est ipole. **¶** Et scdm est q; eltoz habeat elementū: et hoc est cōtrarium diffini: elemē: ti: s. q; elementum est illud in quo vltimo diuidunt: res essentialiter: et pmo componitur essentialiter.

¶ Totaliter autē retare simplicia corpa figu: rare irrationabile est. Pmū qdē q; accidit nō repleti toti. In planis qdē enī tres fi: gure vident iplere locū trigonū et tetrago: num et exagonū. In solidis autē due solūnt: pyramis et cubus. Necesse autē plura horū sumere propter plura elementa facere.

¶ Et dicam⁹ vlt q; studentiū in figurando corpa simplicia ptingit dicere multa iposibi: lia. Pmo enī ptingit eis dicere q; figura: rū sunt qdā que cū cōponunt adiuicē: non implebūt suū toti locū: s; relinqt aliqd vacu: um. Figure vō qd cū cōponunt adiuicē im: plet locū pance sūt. Figuraz vō superficia: liū sunt tres: triāgulus et exagon⁹: et qd ratū. Corpaliū vō due: brachalis et pyramis. Et si ita sit opz ponere figurā corpa: les plures istis: q; eltoz sunt plā cis: et hoc est ipole.

¶ D. d. et studētibus in defendendo hanc opinionē con: tingunt plura impossibilia pter p dicitā. s. q; corpa que dicunt habere illas figurā cum congregant nō perueniunt ad vniū corpus: quin inter eius partes sit vacuum: nisi tantus in duabus figuris: in pyramide sez et in cubico: quonā cū cubus diuidit in quātoz cubos possibile est vt ex eis cōgregetur cubus con: nū sine vacuo. Et causa in hoc est q; superficies istū corporis est quadrata: quadrata autē implem super: ficiem: vt declaratū erit post: et similē pyramides im: plet locū: cetera aut figure impossibiles est hoc eis vt in habēti octo bāses: vt viginti: quas opinabūnt esse formā aque et aeris: pti: git igit eis dicere q; aer nō impleat locū suū: neq; aqua. **¶** Deinde d. figure vō que cum componunt adiuicē: i. cōtingit eis vt figure partium elementoz ex gbus componunt ele: mēta sint ex figuris que cum applicant adiuicem implebunt suū locū: sine vacuo iteritacē: et hoc erit cum vna pars earū mensurauerit totū locū.

¶ h; huc nō
exponit Cō:
meatōz.

Et qz corpa hñta figuras q ponit elnta mñdi sunt
pyramis: z cubicu: z octocedron: z icocedron: z istari
nō iplēt locū cū applicānt adiūicē nisi pyramides z
cubi. D. Figure vō que cōponunt adiūicē z implent
suū locū pauce sunt: qz figure que iplēt sunt tres. z
ideo. d. paucas. z forte vocauit eas paucas i respectu
oium figuraz. ¶ Et qz cū in hoc q corpa iplēt suū
locū est: qz superficies earū sunt hñs. i. qz iplēt supfi
ciem: z iste ē sunt pauce in respectu aliarū. superficie/
rū equilaterū. D. figurarū aut superficialiū est tria/
gulus z exagonus z quadratū: z fecit rememoratio/
nē de superficiebus: qm paucitas superficieū impletiūz
superficies est causa paucitatis corporū cōplentium
locum. figuraz aut superficialium nō implet locū nisi
iste tres tñ: qm cū due linee recte secant se faciunt
quatuor angulos rectos. Figure vō que iplēt supfi
ciem debet hñe: aut quatuor angulos rectos: aut e q/
tes. Cum igit quatuor quadrata cōponēt: cōcurrēt
sicut quatuor anguli in vno puncto cōmuni eis: z im
plebunt superficiem nēciō: qz oium anguloz: angulus
quadrati est rectus: z similis si aliq pñctū cōmune
angulis sex triāguloz egilateroz: qz angulus cuiusli/
bet triāguli est due tertie vnius recti. Quapropter
illud qd cōgregat ex angulis sex: erit equale angulis
quatuor rectis. Et sicut exagoni iplēt superficiē cū ali/
qs punctis fuerit cōmunis tribus exagonis: qm gli/
bet angulus eoz erit rectus: z tertia recti. Pentago/
nus aut z exagonus z alie figure impole est vt imple
ant superficiē: cū illud qd pgregat ex suis angulis:
aut ē min⁹ quoz rectis aut mai⁹. U. g. qz si tres pēta/
goni pgregent in eodē puncto pueniūt illic tres an/
guli recti: tres gñte vñ recti: z si fuerint quatuor fiet
illic quatuor recti z quatuor gñte vnius recti. Figu/
rarū gñqz corporalū egilaterarū impole est vt iplē/
ant locū nisi due tñ: qm cum in vno puncto se secēt
tres linee in longitudine z latitudine z profundo su
per angulos rectos: sicut illic octo anguli corpales: z
gliber eoz est tres recti: z est angulus cubi. Ex qbus
vō pgregat cōponunt octo anguli cubi: aut equales
eis iplēt locū nēciō: z si maius aut minus pgregat
non implebunt locū: z sic nō inueniē ex gñqz figuris fa/
mosis q iplēt locū nisi due tñ: quas pñdixit: qm
cūm aliqs punctus fuerit positus cōmunis octo cu/
bis implebūt locū nēcessario: z sicut cū fuerit cōmunis
xy. pyramidibus. Anguli enī sex pyramidales sunt
equales angulis quoz cuboz: qm angulus pyrami/
dis solidus est ex duob⁹ rectis: z angulus cubi ex tri/
bus. Erunt igit tres anguli pyramidis eqles duobus
angulis cuboz: cū sint eqles sex angulis rectis. Pro/
portio enim anguli pyramidis ad quatuor cubos est sic
pportio anguli triāguli ad quatuor rectos cū angulus
triāguli sint due tertie recti. Et cū pñdiderim⁹ si/
guras residuas. scilicet octocedron z duodecedron z octoce/
dron: nō inueniē implere locū cū nō pgregat ex eis
equale octo angulis cubicis. U. g. qz angulus icocē/
dron est ex tribus rectis: z tertia vñ: ipole est vt p/
ducant. xy. recti g sunt quatuor anguli cubi: z sicut est
de octocedron: z duodecedron: z cū ita sit pñget figu/
rā tribus elemēta figuris eēntialibus: vt sint due figu/
re corpales iplēntes locum pter pyramidales z cu/
bicū que iplēt locū: qm elnta sunt quoz. z iaz de/
claratū est in libro Euclidis: q nulla figura ē corpo/
rea pter has gñqz: nedū vt sit figura alia iplēs locū:
z hoc itēdebat cū dixit. z si ita sit nēcessē est eis po/
nere figuras essēntiales plures his duabus.

¶ Deinde vident oia qdez simplicia corpo/
ra figurata cōtinentē loco: maxime asit aqua
z aer. Propterea qdem igit elemēti figurā
permanere impossibile. Non enī vtiqz asse/
queret vbiqz pñtēntis totū. Sed adhuc si
in aliāz vertet figurā nō amplius erit aqua:
si figura differebant. Itaqz manifestus: qm
nō sunt determinate figure ipsorū. Sed vt/
det nā ipsum hoc significare nobis: qd z sz
rationem est. Quēadmodū enim z in alijs
sine specie z informe oportet subiectū esse.
Alaxima enīz vnicuiqz sic poterit adaptari
id qd oia suscipit: quēadmodū in Timeo
scriptū est. Sic z elementa oportet putare
quēadmodū mām esse compositis. Pro/
pter qd z pñt trāsmutari adiūicēz: separis
his que sūm passiones differentijs.

¶ Et dicamus q nos videm⁹ oia corpa sim/
plicia figurari sūm figurā loci pñtēntis z ma/
xime aerē z aquā. Et si ita sit: nō remanebit
figura elemēti in sua dispōne: qm si ita non
eēt: non tangeret sūm totū locū cōtinentē cir/
cū quaqz. Si igit tangeret nō remaneret in
sua figura: z sic nō erit aqua oino: si non sit
aqua nisi ppter suā figuram. Declaratū est
igit q elementa nō hñt figuras terminatas:
imo nā eoz significat q nō hñt figuras eēn/
tiales. Et sic opz vt illd subm deferēs alias
res sit sine forma: z sine figura: sed pōt for/
mari: sicut isti etiā dicunt de materia recipiē/
te oia. Sic est intelligendū de elemētis etiā
sicut de materia corpoz sensibiliū. Et ideo
possibile est vt elemēta alterent adiūicem
cum separent ab eis sue qualitates diuerse.

¶ Nec est tertia rō ad destruendū elnta hñe figuras
eēntiales. si enī haberet ipole eē: vt figurarent figu/
rā pñtēntis cū differat a figura eoz nisi corrūperēt
sed visa sunt nō corrūpi. g nō hñt figuras eēntiales.

¶ Et locus fuit de aqua z aere: qz ista sunt que fa/
cile terminant ab alienis. Terra vō non ita figurat:
qz nō facile patit nisi sit puluerosa. scilicet cuius partes nō
retinēt abiūicē ignis aut semp videt pseruare figu/
ram pyramidalē: z sermo eius in B intellectus est per
se. ¶ D. d. z si ita sit nō remanebit zē. i. z si elemēta
figurarent figuris pñtēntiū: quoz figure sunt diuer/
se a figuris elntoz: nēcessē est vt figure elntoz corrū/
perēt tunc. ¶ D. d. qm si ita nō eēt zē. i. z signū hñ/
ius est q si nō figurarent figura loci nō tangerēt oēs
partes superficie elemēti partes superficie loci: z si nō
tāgerent pñgeret vacuū esse. ¶ Et cū posuit q ne/
cessē est vt tāgat locū totū oibus suis partibus. D. si
igit tangeret ipm zē. i. z cū nēcessē est vt tangeret oī/
bus partibus ptes sui loci: z figure eoz sunt eēntia/
les nō remanebūt elnta. U. g. qz si posuerimus aquā
hñe figurā pñtēntis: posuerimus ipsam tāgere sūm to/
tū ptes loci pñtēntis habentis figurā aliquā: nēcessē est

67

¶ Aer z aqua
facile termi/
nant ab alie/
nis. Idē. s.
phy. 2. Et
4. phy. 69.

De celo 7 mundo

ut sic tangat locus illum ut non remaneat aqua tunc
enim figurabit figura illius primis. Et forma bu
ius sermonis est syllogismus hypotheticus: cuius
Si corpa figurarent figura primis: tunc hinc figurar
substantiales: necesse est quod figurent ut non remaneat
in suis naturis: et posuit autem: manifestum est sensui
rōni. Et hinc interdebat cum dicitur si ita non esset tunc
verum finem totum locum pertinet: et tunc ipse quod legi
et hinc vacui esse: et hoc posuit sequi oppositum autem:
est ipse: destruxit ipsum: et cum destruxit ipsum verifi
cavit posuit: interdebat: et non indiguit uti signo in de
structione autem posuit: autem non est intellectui non sen
sui: quod posuit autem manifesta est sensui tunc coniu
git et intellectui: cui aduersari possunt abnegare pro
nes sensibiles: dicere hoc quod fingit: quod videt pole
implere locum non est verum: et non possunt dare ratione
de igne: et terrarum: et per abnegare hoc in aere cum aer
non comprehendit sensui: et tunc continet iste sermo has
intentiones quod compositum. Et dicitur: cum per quod elata
hec non hinc figurar: sed nec corpa signat: non hinc
figurar: et naturalis: et cum considerat aliquid de his elatis
in eo quod sunt elata: et magis corpa: videbit quod necesse est ut
lud subitum: et cum necesse est ut hoc elementa inquit
sunt recipientia omnia figurar non habeat figurar: per
Et dicitur: nos autem cum dicitur: et per formam: inquit si
haberetur figurar non haberet possibilitatem recipiendi for
mas: hoc intendebat cum dicitur: quod possit non for
mar in rei virtute nisi possit recipi: et si haberetur figurar
substantiales: tingeret alterum duorum: quod aut non recipere
figurar: oino: aut recipere ipsam cum corrumpere sua
figurar: tunc non remaneret elementa. Et cum quod apud
gionem alterius corruptum finem totum non est et elemen
ta: quod elementum est illud quod inuenit pars elementari.
Et cum hoc quod pertingit in elementis: sit pertingit in prima
magis: magis in prima magis demonstrat hoc. Ipsi enim
accidunt quod magis non haberet formam aut figurar: dicitur
etiam isti dicitur de magis recipiente oia: et pertingit eis vice
elata non hinc figurar: dicitur prima magis non hinc for
ma substantialem. Et dicitur: similitudinem in hac intentione
et dicitur: est intelligendum de elementis: et necesse est ut
haberetur eadem omnem dispositionem cum virtus est magis: et in
hinc differunt: quod hoc quod sunt magis corpa sensibilia.
Idem compositum: hoc autem est magis corpa simplicium
primis: sed vo corpa compositum mediis: istis elatis
tis. Et querendum est quare igitur non ponitur hoc elata
hic figurar: et ponitur ea hinc formas: et dicitur quod
prima magis non est receptibilis formas: nisi inquit ea
ret forma oino. Et dicitur: solutio est: quod non est necesse
in receptibili nisi ut non habeat formam quam recipi non
ut non habeat formam oio. Quia igitur prima magis est recepti
bilis oio formas: non dicitur hinc alia forma oino. Elata
vo quod sunt receptibilia oio formas: cum non recipiunt
sensu debet denudari a suis formis apud receptionem:
hinc necesse est ut denudentur a suis formis quas recipiunt.
Et dicitur: oia magis hinc formas receptibiles est quarunda
formas: tunc: propter hinc magis: propter non hinc formas
quas recipiunt: prima autem magis est vniuersalis cum nullas
formas habeat oino. Et querendum est quare de cau
sa non remanet forme corpa elementorum in actu deferre
tes alias formas quas recipiunt: et posuisti quod non sunt
magis: propter quod formas nisi per suas formas. Et dicitur
camus igitur quod si necesse est ut nullas ens generet ab
eis diuersus in forma substantialem tunc in accubus: et io ne

cessu est cum eis generet una forma ut corrumpantur
forme corpa medietate: quod si corrumpentur finem to
tum: tunc prima magis recipiet per et cetera: oes formas: et non
recipiet formas compositum mediis: istis corpa.
Et dicitur: aliquid dixerit quod legi ex hoc: forme corpa
substantiales recipiunt magis: et min: et hinc est dispositio accubus
non formas substantialem. Dicitur enim in multis locis quod for
me substantiales non recipiunt magis: et min. Et dicitur: quod
forme istorum elementorum substantiales sunt diminute a formis
substantialem: perfectius: et sunt esse est medium iter formas et
accubus: et io non sunt ipse ut forme corpa substantiales ad
miserentur: et pueniret ex collectione corpa alia for: hinc
cum albedo et nigredo admiscetur: sunt ex eis multi co
lores medij. Et cum hinc lanit autem: et accubus quod for: suba
les non diuidantur in magis et min: et dicitur: hoc elata non
miserentur nisi per quantitates corpa non finem substantialem. Et ex
hinc pertingit magis ipse: et ut elata sunt in composito in
actu: quod quod compositum non debet vnas formas substantialem.
Quid est quod dicitur: compositum esse vnas formas eas esse
formas: aut ut dicitur: et rebus: et quod et primis eas esse
vnas. Et ipse est dicitur compositum esse vnas formas: et primum
relingit ut sit vnas: aut finem formas substantialem: et aliquid
accubus. Et ipse est ut sit vnas: aut finem formas substantialem: et aliquid
igitur ut sit vnas formas substantialem. Et ex pertingit ex ut ali
bet corpa sit distincta ab alia. Et dicitur: igitur si for: elata
relinquitur in composito in suis perfectibus: vtrum sit
relingit in suis quantitatibus: propter suas formas aut non.
Et dicitur: calore et frigore. Et dicitur: remanet: pertingit ex
in composito sit ignis in actu. Ignis enim non est ignis in actu
nisi in calore et siccitate: quod sit in fumo. Et dicitur: amittit
quidam pre istis quantitatibus per mixture: forme tunc re
manet perfectus: ipse est ut for: corpa denudentur ab his
quantitatibus finem totum. Pars enim totum idem debet iudicari.
Idem iudicium est per totum: totum hinc ipse. Et dicitur: pau
citas ex exercitatio istis: vtrum in naturalibus: et bona
dicitur: et pro ingenio idem ipse ad istos errores. Et dicitur: si
tunc aliquid dixerit forte sit for: corpa recipiunt magis
minus: sic a figure. Dicitur: quod figure sunt ex quantitatibus
bus allocat: formas substantialem: perfectis in hinc non reci
piunt diuisione: et io caret motu alterationis: ut dicitur
est in 7° phisicorum. Et dicitur: ipse est ut elata alterentur
adiunctis: et quod for: elementorum non recipiunt seipsas cum sint
eiundem generis: pertingit quod non generant adiunctis: cum reci
piunt ex parte formam et recipiunt formas receptas: et io non sunt
elata adiunctis: hinc non pertingit in receptione formas: co
positum: et ut denudentur a suis formis apud receptionem
ne formas compositum. Et dicitur: compositum sunt alie a for
mis corpa: forte quod corpa sunt diuersi: et in eodem ordine
sunt in substantialem: et ipse est ut quod sint magis formas
rudat: oia ista manifesta sunt exercitatio in hac scia.
Et dicitur: autem qualiter contingit fieri carmen:
aut oes: aut quod est corpus corpa. Necque enim ex istis elementis pertingit propter non fieri
primis ex compositione. Necque ex perfectibus
compositis. Elementa enim generant compo
sitione: et non que ex elementis. Quare si ge
nerare loqui voluerit et non ex transumptione
rationes suscipere elementis: ipsos auferen
tes videbit generationem ex entibus.
Et dicitur: etiam quod posset est ut elementa
sint caro et os aut simile eis ex corpa: et io co
tinuis: cum suba elementorum non est ut dicuntur
nisi

Ad apud ge
neratione al
terius corpa
prie finem totum
non est et de
mentum: quod
elata sit pars
rei elementare

Distia iter ma
teria primas
et elementis.
Questio.

Solutio.
Necque necesse
in receptibili
ut nihil sit
solum forma
quas recipi.

Distia iter ma
teria primas
et elementis.
Questio.

Solutio.

nisi figure. Et impossibile est ut ex compositione figurarum sit corpus continuū: neque ex superficiebus. Elementa enim res sunt per compositionem. Accidia vero ex elementis. scilicet figure: nihil ex eis sit per compositionem. Si igitur aliquid fuerit perscrutatus de sermone eorum perfecte in elementis: sciet certe quod non dicit esse generationem: et quod quanto magis laborat in confirmando ipsas tanto magis negat ipsam.

Et vlt non intendunt generationem omnino.

¶ Et hoc est aliud ipole quartū quod pertinet eis cum figurarum elementis figuris subalibus: tunc enim non potest dicitur generationem et corruptionem esse in suba. ¶ Et d. d. dicamus et quod est ipole et d. d. dicamus etiam quod est ipole cum posuerunt figuras esse subas elementorum: ut fiat ex compositione earum corpus similitudinis prout quod est vni forma: ut os et caro. ¶ Et cum narravit quod est ipole: induxit nos et d. d. in ipole est ut ex compositione figurarum sit corpus continua tione quod est vni in forma: nam figure non admiscetur adiuncta: ita quod ex eis fiat vna forma. Si autem ab elementis non est vni in forma et continuationem in mixtione: si ite debet per compositionem. ¶ Et cum d. d. ipole est ut ex compositione figurarum ite debet applicationem figurarum adiuncta. Figure enim non admiscetur. ¶ D. d. accidia vero ex elementis et d. d. illa autem que ponit accidia elementorum propria: quatuor ponunt eas figuras: ipole est ut ex eis faciant aliud corpus in mixtione: sicut est ipole ponentibus accidia elementorum in calore et frigore: et humiditate et siccitate: scilicet. ¶ Propria eis quatuor sunt elementa. ¶ D. d. si igitur aliquid perscrutatus fuerit de sermone eorum in modo generationis res ex elementis siue de eis quod figurarum ea: siue de eis quod non sunt compositionem ex superficiebus: sciet quod non potest procedere generationem et corruptionem in suba. Dicendum enim elementa figurarum figuris elementibus: pertinet ut generatione eorum et corruptio sit in accidia: et sit ponentibus elementa esse superficies. Congregatio enim superficiebus et segregatio quod est generatione et corruptio apud illas non est generatione in suba: et sit dicendum per se esse idiuicibile. Generatione enim apud eos non est nisi congregatio illarum prout: corruptio vero segregatio: et isti sunt sequentes Democriti: et sit contingit sequens. Anaxagore dicentes: mixtionem corporum sitius prout que vocat elementa: et dicit quod generatione sit per exitus eorum adiuncta: et tunc latitatio sunt accidia. ¶ Et d. d. si quis oēs de opinionibus dicebant ab antiquis in modo generationis: et id voluit demerere quod nullus autem ipsum. d. modum quo generatione sit in suba: sicut nullus dixit ante ipsum plura: imo fere oia istius sciet et aliarum sciatur.

¶ Sed adhuc passionem et virtutes et motus incongrue figure corporibus: ad que maxie respicientes sic distribuerunt. Puta quoniam ignis facile mobilis est et calefactiuus et icessiuus: bi quod fecerunt ipsum speram: bi autem pyramidem. Hec enim maxie facile mobilia quidem propter minima tangere et nequaquam firmiter iacere. Maxie autem calefactiuus et icessiuus: quod hoc quod de totum est angulus: hoc autem acutissimi anguli. Incedit autem et calefactiuus angulus ut alius.

¶ Et dicam quod figure elementorum quod dixerunt non

sunt conuenientes quantitatibus eorum: neque virtutibus neque moribus: pro quod figurauerunt elementa figura quod figurauerunt: sic narro. Quoniam ignis est velocis motus calefactiuus comburens: posuerunt quodam ipsum spericum: et quodam pyramidalem. Hec figure enim due sunt velociores motus alijs figuris: non enim gescit: neque implet ex loco nisi parum. Et sunt et calefactiuus et comburens valde: vni enim eorum totus est angulus: alter quod est angulus acutus. Et dixerunt quod ignis non comburit et calefacit nisi per angulos.

¶ Quia cum destruxit actiones istorum hominum rationibus

predictis: cepit in hoc capitulo dicere rationes eorum: deinde destruxit eas. Et cepit per dicere rationem vltimam ad frangendum rationes eorum. ¶ Et d. d. dicam quod figure elementorum et d. d. dicam quod vlt signum est destructionis opinionis eorum: quod accidia et operationes motus eorum non sequuntur figuras quas ponunt in eis. ¶ Et d. d. si signa vlt sunt posteriora: et cum fuerint posita sequuntur precedentiia: et cum precedentiia fuerint posita sequuntur posteriora: si ite debet cum d. d. sunt conuenientes et d. d. quod cum ignis est velocioris motus calefactiuus et d. d. isti homines quod ponunt ignem figuram spericam: et quodam ponunt pyramidalem ex tribus posterioribus apparentibus in igne. scilicet velocitate motus: combustionem: calefactionem. ¶ D. d. he enim due figure sunt velociores motus et d. d. et dixerunt quod signum est quod ignis habet altera istarum duarum figurarum est: quod ignis est velocis motus: et corpus figuratum his duabus figuris est velocis motus: quod non figurat in eodem loco. Figura enim sperica non tangit superficiem nisi in eo quod est simile puncto: et sit pyramidis cum tangit ipsam in altero suorum angulorum. ¶ D. d. neque implet ex loco nisi parum. Et cum dixit motus propter quem dederunt igni has duas figuras propter velocitatem motus: cepit dicere modum propter quem dederunt ei figuram propter combustionem: et d. d. sit et calefactiuus et d. d. dicentes ignem habere figuram spericam propter combustionem suam: dixerunt quod figura sperica est conueniens combustioni propter velocitatem praesentis in re: eus sic quasi habet vnum angulum. Figura autem multorum angulorum difficile praesentis in re: et dantes illi figuram pyramidalem propter combustionem: dixerunt et quod ista figura est velocis praesentis in re propter acutem angulum: quod est paucior angulorum alijs figuris: et dixerunt quod ignis non comburit et calefacit nisi per angulos. et dixerunt quod ignis non calefacit nisi per istos angulos quod sunt in figura pyramidalis: qui sunt acuti et praesentis in oia concurrentia.

¶ Primum quidem igitur per motum vtriusque peccauerunt. Si enim et sunt maxie facile mobilia hec figurarum: sed non ignis motu bene mobilia. Ignis quidem enim sursum et per rectum: hec autem facile mobilia eo quod vocatur volutatio.

¶ Et dicam nos addicentes eis quod oēs peccant in motu. Hec enim due figure habent sunt velociores motus ceteris figuris: non est motus sic motus ignis. Motus enim ignis est ad superius: et non est circularis. Motus autem istarum duarum figurarum est circularis.

¶ Hec signa
ratiōne.

¶ Figura sperica
non tangit
superficiem
nisi in eo
quod est
simile puncto.

¶ Magna
est enim
diffinitio
superioris
propter.

De celo 7 mundo

70 ¶ **Q**uod dicentes has duas optiones in figura ignis peccant in his: vnus figurat ipsum figuram pyramidalis: et altera spissius ppter velocitates motus ignis. Velocitas est que inuenit in corporebus per has duas figuras est tria velociari que inuenit in igne qm velociat ista ignis est in motu recto: velocitas aut corpori ppter has duas figuras est in motu circulari. ¶ Et hoc ite debet cit. v. motus enim ignis est ad superius: et idest potest aliquid dubitare in hoc dicendo qd motus rectus inuenitur in his duabus figuris: in corpore aut iperi co fm tmbationem in pyramidalis vero qd velociat pertransit corpus in rectitudine. ¶ Et respondendi qd est iste modus velocitatis non inuenit in his duobus corporibus inquantu habent has duas figuras nisi per actus. Figura enim circularis non debet moueri naturalr nisi circulariter: similr videt vtr circularitas fit in pyramide super vnu angulorum vtr in troco. Est enim motus ppius est naturalis etiam motu recto communicat alijs figuris: ppcipe octogoni. R. d. aut istius dictionis sic componit. ¶ Motus ignis est velox in rectitudine. ¶ Motus aut corporis habentium has duas figuras non est velox in rectitudine. Concludit ergo in scda figura qd ignis non est velox ppter has duas figuras. Et citat syllogismum eo qd est duo bus affirmatiuis in scda figura. Quarū vna est eo qd habet alteri barū duarū figurarū est velox motus. Secūda est qd ignis est velox motus. Et his autem nibil cōcludit donec cōuertat. ppo dicens: omne habet altera istarū duarū figurarū est velox motus: hoc non videtū queri. Multa enī sunt velocitates motus tñ figurant altera duarum figurarum.

Tecinde si est terra cubus pp firmiter iace
re ⁊ manere: manet qst nō vbiq; sed in sui
ipsius loco. Ex alieno enī fert non pibitra:
⁊ ignis aut ⁊ alia filr. Palā qz ignis ⁊ vniū
qđq; elementū in alieno qđem loco spera
est: aut pyramis: in proprio autem cubus.

C Et dicamus etia q figura terre est figura
frigoris ppter statū z quietem eius: z terra
non stat z quiescit in omnibus locis: sed in
suo loco tm: z mouetur a loco extraneo nisi
aligo impediatur. Et similr ignis z alia elemē
ta sunt bmo: siue fuerint sperica: siue pyra
midalia cū fuerint in loco propinquo: z fue
rint in suis locis frigida necessario.

71 C. Intencio eius in hoc caplo est: qd elementa differunt
ab inter in figuris: differunt in calore & frigore pro
pter figuras: ppriis: necesse est ut terra inquam &
frigida habuerit figuram ppriam. Ubiq. cubica: & ignis
ignis est calidus pyramidalis: & frigus fit aqua
geris terra in medio: necesse est ut figura cubica fit
causa quieris eius in medio: qd necesse est qd fuerit est
medius: ut per hac figuram moueat ad ipm. Contingit
igitur ut figura cubica fit qd uox trios: simul: geris
is: & motus: qd est ipole. Contingit igitur hoc ut terra
semper gerat in omni loco. Causa enim geris: & figura i
separabile est ab ead: similis opus ignis moueri in o
loco. Nam qd motus nulli separat ab eo. figura py
ramidalis. Sequitur ergo qd hac pōne ut qd ignis ge
nerit i loco suo: ut figuret figuram terrae: ut terra mo
ueat i suu loco: ut figuret figuram: ignis: pmi b nulla

cor habebit figurā subaltesis. **¶** Et d. v. cū
 nus cū qd si figura terra sit aliter afiaz duaz figura
 rū qd velocitate mouet: velocitas mouet plect a
 lorencē ē v. aliter afiaz duaz fit p. calore ignis
 cū terra sit frigida: r frigū ē ē rium calidū necē
 ē et vebat figurā dānc hūi gēretē cū ē rīa mo
 nūi. **¶** D. d. terra nō fāc neq gēretē cū ē q. nō si bīer
 figurā largiē gēre gēletur in oīb locis: nō vidē
 mus ita ringerino vidē: ipām mouēt ad vīo
 locū: cū fuerit cū ipūz: hoc itēdeat cū d. mouē
 a loco extraneo. **¶** D. d. r filr ignis a alia elnta
 r similr vidē: igne a alia elnta. mouēt cū fuit lo
 cū: gēlere in ipō: v bīer figurā dānc mōi aut
 gēletē tēp v mouēt aut gēletēz nūqz vīrāq.
¶ D. d. siue figurā spīcū: fīr piramidālē: cū pōne
 rīm qd figurē elntoz pīr cūe mōi: q gēris: cōtingē
 vīrāp mōi bīr figurā pīrīas mōi. spīcū aut
 piramidālēz cū fuerit in fūis locis gēletē v bā
 beāt figurā dānc gēretē: cū figurā cōpīa frīdī. **¶**
 hoc itēdeat cū d. v fuerit i fūis locis frīdā nēcīo:
 r gīgī nēcīo cū fuerit gēletā i fūis locis v bēāt fī
 gurā frīdī. **¶** U. g. v. loco pīrīqz mōi cūfīr
 bē cōtēz: fīr in oīb locis cōfīmī: veloco: cū fī
 loco pīrīqz mōi: aut veloco: manifestō: cū fī
 fūit bē cū alia cōtradīcō a pīdīcīs.

C^olūduz autēz q^ui calefactz z ardet ignis pio
 pter angulos: oia erūt elemēta calefacta:
 magis autē forte alēz altero. Si enī habet
 angulos: pura z alēz obafuz: z q^ui. xij. ba
 fuz: z pyramis. Democrito autē z ipſa z
 anguluz q^uo cū ardet: quare differēt eo q^u
 magis z minus. Idc autē q^uo erit falſus ma
 nifeſtū. Simul autē accidet z mathematica
 corpa ardere z calefacta. Habēt enī z illa
 angulos: z infunt in ipſis iduiſibilita: z ipſe
 z pyramides. Prefertis ſi ſunt iduiſibi
 lia magnitudine vti dicunt. Si autē hec q^uo
 vniunt: hec autē nō differētia eſt dicēda: ſi nō
 ſimilitudo ſic dicendum vti dicunt.

T. Et dicamus est qd signis no calefacit ⁊ cō
 burit nisi pp angulos: necesse est vt oia elemē
 ta calefaciāt ⁊ comburāt: ⁊ quedā magis:
 ⁊ quedā minus. Qia eni habet angulos:
 octoedron ⁊ dodecaedron: ⁊ figura pyra
 midis: et vt dicit Democritus: qd est qdā an
 gulus. Et si sic se hnt elemēta: non differēt
 abulcēm: nisi fm magis ⁊ minus in calefa
 ctione ⁊ combustione: ⁊ hoc est falsus ma
 nifeste. Qm cum ita fuerit: contingit vt cor
 pora mathematica calefaciēt ⁊ comburēt:
 qd hnt angulos: ⁊ in eis sunt pres idēstibi
 leat: vt dicūt in corpibus pyramidis vel py
 ramidalib⁹. Si igit in corpibus mathemati
 cis sunt pres idēstibiles: vt dicunt. Quare
 igit corpora nāla calefaciūt ⁊ cōburūt: mathe
 mica non cōburūt neqz calefaciūt: necesse
 est eis dicere hāc cām: sed nō possunt oīa.

72 Cum contradiçit ei q dicit ignes habere istas figu-
ras ex velocitate motus: et exgeticepit cōtradice-
re eis ex combustione. Et d. d. dicamus q si ignis rē.
idest r ptingit eis cū posuerint q ignis nō calefacit
r cōburit nisi per angulos alterius duarū figurarū q
bus figurat ignē vt alia elementa sunt comburentia.
Deinde dedit causam in hoc: r. d. oia enī habēt an-
gulos r. i. nā isti ponūt q calefactio nō ē in igne ni-
si per angulos. Apud vō figurates ignē figura pyra-
midali ppter angulos pyramidis: qz acuti. Apud vō
figurates sperica: qz opinant q spera ē vnicus angu-
lus. Vnicus aut angulus magis pñat r abscindit.
Et hoc itendebat euz dixit: r figura sperica absci-
dit: dicit Democritus: qz est qdā angulus. i. vnicus
angulus. Et cū posuerint hanc pponēti r posuerint
q cetera elementa hnt figuras habētes angulos: con-
tingit eis sicut dixit vt oia elementa sint comburentia:
sed differunt fm magis r minus. Et d. d. Si igit ita
sunt elementa rē: r iduxit hoc cōseruādo se a cōtradi-
ctōe eoz: possunt enī dicē q ignis nō calefacit nisi
per acūmē angulorū aut paucitatem eoz: r similr co-
pus spericum ex quo est existimātū q nō ptingit cō-
tradictio quā iduxit cōtra eos: qz posuerūt q cā
calefactionis est: qz anguli habent aliquā quantitātē.
Et regula est qz a causis quāz nā est eadē: r nō diffe-
runt nisi fm magis r minus: non sequit nisi nā vna
diuersa fm magis r minus. Si igit anguli acuti ca-
lefaciant multū: ergo anguli minoris acuminis cale-
faciant minus. Sequit ergo ex hoc vt oia elementa
sint calefactiua: sed differūt fm magis r min⁹. Lāe
enī diuersē in quantitāte hnt causata diuersa in qua-
ritate: r vt r qz est eiusdē spēi. Et sermo aut eoz si
eēt verus ex diuersitate causarū fm magis r minus
i. causarū cōuenientū in forma r eēntia: r diuersarū
fm magis r minus psequeret diuersitas causarū
fm formas: qd est impossibile. Cōtingit enī ex h vt
ex eadē cā in for⁹ psequerēt cāta diuersa fm for-
mas. Et hoc fuit ita q cā nō est cā aliquis ppter
quantitātē suā nisi accidētāl: quantitas enī est nō ter-
minata: cause enī agētēs r patietēs sunt terminate. i.
q nō quelibet cā facit quodlibet causatū: cause enī
causata sunt terminata pp suas formas. Manifestū
est igit q cum posuerimus q acūmē angulorū facit
ignē r amplitudo facit aquā: necesse est vt ex eadē cā i
forma fiat corpa infinita diuersa in forma: qd ē ipso
sibile. Diuisio enī angulorū est in infinitū: cū igit apd
eos diuersitas est in suba r forma puenit ex di-
uersitate angulorū fm magis r min⁹: que est infinita:
necesse est vt ex eadē cā pueniāt cāta diuersarū forarū
infinita: r h manifestū est in logica: r in hac scientia.
Et qz figurates ignes figura pyramidalis: possunt
dicere q ista figura est cōburēs: qz ei⁹ anguli nō di-
uidunt oīno in minores se. i. qz anguli eius sūt acui-
tiores angulis oīus figurarū q ptenēt a superficiebus
eglateris: r egangulis. Accidit igit huic figure vt sit
cōbustiva: qz anguli sui nō diuidunt. Alie aut figure
fuerūt nō cōburēs: cū habeāt āgulos diuisibiles. Isti
enī anguli cōburētes dnt ab alijs fm formas: r fm
quantitātē: r sic nō ptingit vt oī hnt angulos cōburit:
dixit mōdo q ptingit eis vt pyramis sit cōburēs: r
nō pnt dare vlr cās pp quā figure mathematice non
cōburāt: nāles āt cōburāt. Et d. d. h manifestū est
qz cū ita fuerit ptingit q corpa mathematica cōbu-
rent r calefaciāt. i. ptingit ex h qd ponūt q calefactio
fit pp angulos vt oia cōta sunt cōburētia: imo corpa

mathematica hntia angulos. Et qz illā dictiones
pmā pnt dicē h fm q diximus: hāc dictiones
scdām nihil pnt dicē cū pcedāt q in mathematicis
sunt figure: qz anguli nō diuidunt oīno: ptingit eis
igit dicē necio cām pp quā figure mathematice nō
cōburāt. Et h itendebat cū. d. qz in eis sunt hntes
angulos r in eis sūt pres diuisibiles. i. r nō pnt dicē
q hntes angulos diuisibiles nō sunt cōburētes: po-
nūt enī i geometria etiā angulos diuisibiles: debēt
ergo dare cās pp quā isti anguli cōburāt: illi aut nō.
Et nō d. qz alijs defendē eos. dō q magna dīa ē
iter eos: qm cū anguli fuerit in mā: erūt cōburētes:
cū āt abstracti a mā nō erūt cōburētes. Et enī ea-
rū in mā est eis accidētāl. Si igit sūt cōburētes in
quātū sūt in mā. g sūt cāe cōbustionis per accidēs.
Et forte Ari. pcedit h. i. q acūmē angulorū est cā
cōbustiois p accēs in corpb⁹ cōburētib⁹: r totū h
est fm nostrā opionē: r est q corpa mathematica nō
hnt esse cā intellectū. Lū g posuerūt eas hē cā ex in-
tellectū: ptingit eis tunc necio vt figure mathemati-
ce sint comburentes. Et hoc vt reputo opunabantur
omnes antiqui: r eius antecessores.

Adhuc aut si qd ardet ignis. Ignis aut est
spera aut pyramis: necesse qd ardet fieri spe-
ram: aut pyramidē. Incidere quidē igit r
diuidere sit vt fm rōnem accēs figure. Ex
necessitate aut pyramidē facere pyramides
aut sperā speras penitus irrōnabile. Et sile
est quēadmodum siqs dignificet gladius in
gladios diuidi: aut serram in serras.

Et dicamus etiā q cum res cōburēs est
sicut ignis: r est spica: aut pyramidalis ne-
cessē est vt res cōburēs sit sperica aut pyra-
midalis. Et dicamus etiā q si posuerim⁹ r
dixerimus q diuisio est in figura: nō est ne-
cessariū vt ex spico fiat spericus: neqz ex py-
ramidali pyramidale. Hoc enī irrōnabile
est oīno: r est sile ei qui ex vno cultello vult
diuidere duos: r ex vna ferra duas serras.

73 Cū priō dīxit hnt eoz sine argumētis eoz. d. d. dī-
xit argumēt eoz q istas figuras ponebāt i istis cor-
porib⁹ pp velocitatē motus r cōbustionē: icepit priō
declare q ex motu veloci nō sequant hē figure. d.
q hē figure etiā nō sunt cāe velocitatis motus: r euz
iā cōpleuit istos duos modos dictionis d argumēta
ex sua velocitate motus: icepit dīcē argumēto eoz
qd sit a cōbustioe bis duob⁹ modis: r p icepit narra-
re argumenta eoz. Et dixit: r dicamus rē. i. r euz po-
suerint ignē cōburēte: r cōcluserūt ex h q ignis
habet alterā istarū duarū figurarū: cum ponunt q cō-
burēs habet alterā istarū duarū figurarū: ita q syllo-
gismus eoz sic cōponit. Ignis est cōburēs r combu-
rens habet talē figurā. Ergo ignis habet talē figu-
ram. Si enim non cōuerent nihil cōcludūqz tūc
esset ex duabus affirmatiuis in sectida figura. Et
qz hec ppositio est dicēs q cōburēs debet habere al-
terā istarū duarū figurarū pbabāt hoc per istas duas
ppōnes. Quāz vna est q cōburēs nō cōburit nisi p
diuisione que est i vltimo. Scdā est q ista actio in-
uenitur in his duabus figuris. Et nunc incepit de-

Acumen an-
guloz est cā
cōbustiois p
accēs in cor-
poribus cō-
burentibus.

Angulus ē q
a causis qz
nō est eadē: r
non dnt uti
fm magis et
minus nō se-
quit vna al-
tera fm ma-
gis r minus.

Manifestū ē
qz manifestū.

De celo 7 mundo

Ignis aggregat
hogenea
& disaggregat
ethereogenea

Quidam autē de virtute ipsius tentantes
dicere: contraria dicunt ipsi sibiipsis. Alii
enim esse frigidum magnarū partium pro-
pter p̄stringere: et nō pertrāsire per poros.
Abanifestum igitur quoniā et calidum vix
erit pertrāsire: tale quidē semp̄ subellum
partium

秋秋

¶ Aristotelis de celo liber Quartus incipit.
Tractatus primus. Caplin. I.

De graui autē et leui quid est vtrūq;
q3: et q natura ipsorum confide-
randuz: et pp quam causas ha-
bent virtutes has. Est enim q
de ipsis contemplatio his que de
motu finonibus propria.

¶ De graui autē et leui declarandum est quas
naturas habent: et qua de causa habent elinta
bas virtutes. Perscrutatio. n. de hoc conue-
nit motibus et finonibus de his.

Quia sicut diximus remansit ei in hoc libro dice-
re de formis quatuor corporū simplicium:
et fuit manifestum q forme eorum sunt grauitas et le-
uitas: sed later quas naturas habent: cepit dicere q
sua intentio in hoc tractatu est perscrutari de hoc qd
later de formis horū elinor: est cognoscere qd est
grauitas et leuitas: et ipsas esse formas horū corporū
est manifestū p se. ¶ Et dixit: de graui autē et leui
de clariduz ē. exponēdo hec sūt noia. D. d. r. q de cā. i.
de qua cā iste ppterates. i. grauitas et leuitas sunt pñ
motu. D. d. r. i. his corpib⁹ vocatis elinta: hec pscru-
tatio nō ē de cā agētes: sed de formali q facit leue mo-
ueri ad sup⁹: et graue ad inferi⁹. et ē de cā finali: pp
quā h est leue: h autē graue. ¶ Con. eterne nō habet
agēs nisi s3 sit indinēneq; hñt ex 4. causis nisi for-
male et finalē: et si habuerit aliqd qst agēs nō erit ni-
si inqñtū est forma illi et pñas ips. ¶ D. d. pscrutari
enī de h puenit rē. i. et necesse est plderare in eis nā
plderatio in eis sita est plderationi in reb⁹ mobili-
bus. Inālib⁹: et h fuit necē: q nā est pñ mot⁹ et quie-
tis: et graue et leue sunt pñcia horū elemētorū: quia
ppter necesse est nāli loqui de eis.

¶ Graue. n. et leue ex eo dicimus: q aliquo
modo nālī moueri pōt. Actibus autē ipsorū
nomina nō ponunt nisi siqs putet inclinationē
ē talē. Quia pō pphicorū negotium ē de
motu. Hec autē habet in seipsis quasi fomē
ta qdam motus: id oēs quidē vtuntur vtu-
tibus ipsorum. Verūtamē nō determinane-
runt pter pauca. Vidētes igitur primuz ab
alijs dicta et disqrētes qdūq; ad considera-
tionē hanc vidē neciū. Sic et qd videtur
nobis dicamus de ipsis.

¶ Et dicamus q nō vocamus graue et leue
nisi illud qd habz proprietatē qua mouetur
motu naturali. S3 nō iuenimus ad actiōes
eorū nomē instituz: nisi aliqs velit ea habē
actionē. Et oēs qdē antiq naturales dixerūt
has duas causas. Sermo. n. d eis conuenit
libro d motu nālī: et q sunt principium mo-
tus et fundamētū eius. S3 nō distiperunt
eas: neq; dixerūt de eis perfecte: nisi valde
pauci eorū. Hos autē volum⁹ adducere ser-
monē suū: deinde pscrutari et qre de eis

que querēda sunt: et sūt necessariā perfecte
et sufficiētē: et distinguere et determinare
ea. Postea dicemus nraz opionē de eis.

¶ Quia h nomē graue et leue dī in maiori pte in idio-
matib⁹ que sūt de actiōis nō de motu pueniēt ex
istis potētis et habitib⁹: qñ hec duo sunt habitus. i.
forma et actiō pueniēs ab illo habitu: q3 igr vt cent
duo noia habi⁹. i. actiōis pueniēs ab illo habitu:
et cū hoc nō ptingit in idiomate eorū: neq; in multis
idiomatib⁹ demonstrat q hec noia. i. graue et leue
nō demōstrāt bicniss habitū et formā: est illud qd
h3 potētiā. ¶ Et dixit: et dicam⁹ q nō vocam⁹ rē. i. q
nō vocam⁹ graue et leue: nisi habit⁹ et formā q moue-
tur hīs formā nālī motu: aut ad sup⁹: aut ad inferi⁹.
Et est illud qd h3 potētiā: itēdebat formā: nō illud
qd h3 formā: formā. n. et habit⁹ dicunt h3 potētiā: et
dicunt ē potētis: s3 actiōis nō passiue. Virutes enī
actiue et passiue differūt in h q actiue nō idigēt eis
exiuerit de potētia in actū motore extrinsecō: passiue
autē est neciū. U. g. q geometer h3 potētiā: geometri-
trigādī dū nō geometricat: sed cūz geometricat in
actū: fecerit actionē geometre nō idiget motore
extrinsecō: addis cēs vō geometriā h3 pōtētiā geometri-
gandi ē: s3 idiget motore extrinsecō. i. doctore. ¶ D.
d. s3 nō iuenim⁹ ad actiōes eorū rē. q3 vt appēt dīce-
re ipm⁹: et d. b. c. qñ nō iuenim⁹ ad habitū ex quo p-
uenit ista actiō nomē pñas: quapp necē fuit nobis
trāsferre nomē actiōis ad habitū et formā. H autē qd
dixit: nisi sit error trāslationis signat q hec nomina. i.
graue et leue dicebant apud eos de vtriusq; forma. i.
actiōis: et sic erit expō ei⁹ qd dixit: s3 nō iuenimus ad
actiōes eorū noia instituta. i. noia pñas: sed eguocū q
dicunt de ista forma et de actiōis: et hoc nō est in idio-
mate nroz: non itēdit q in suo idiomate h3 forma
nomē: s3 actiō nō h3 qñ sit hoc itēdebat: non iciperet
demonstrare q hoc nomē graue: aut leue demonstrat
potētia et habitū: et hoc fere non cadit in idiomati-
bus. ¶ Idiomati. n. sunt in hoc quoz modi. d. d. i. n.
hñt noia pñas ad habitū: et alia ad actionē pueni-
tē ab illo habitu: et hoc est melius. Quoddā vō h3 no-
mē eguocū qñq; demōstrāt habitū: qñq; actionē.
Quddā autē h3 nomē ad habitū: s3 non ad actionē: B
raro iuenit. Actiō. n. est manifestior habitu cū sentis
apprehēdit: et habit⁹ intellectu meditare actiō. Quar-
tū vō est vt actiō hēat nomē et habit⁹ ex quo puenit
illa actiō nō hēat nomē et habit⁹ ex quo puenit
illa actiō. ¶ D. d. nisi aliqs velit ea h3 actionē: nāli
aliqs velit demōstrare p hec duo noia actionē pñas
nō habitū. Et forte itelligit p hoc qd dixit: et non iue-
nimus ad actiōes. i. ad formas: et q. d. r. nō iuenimus
ad illud qd est in eis semp in actu: qd est forma no-
men. Et forte hoc nomē actiō fuit error scriptoris: et
hoc in arabica lingua qdē demōstrat formas. ¶ Et
deinde dixit: oēs qdē antiq rē. i. oēs nāles locuti sūt
de his duabus naturis. i. grauitate et leuitate. Sermo
enī de eis puenit finoni de nālīb⁹. ¶ D. d. cāz in h3
et dixit: q sunt pñ motus. i. et sermo de eis est nā-
lis quo ad hoc q sunt pñ motus nālī simpliciu ex
fundamētū eorū. i. qñ vñ eorū de g. d. s3 h nomē nā-
q diffinit q est pñ mot⁹ et actiō. S3 igr nālī necē est
loqui de modis nāz: ista sunt vñ h3 modorū: q
necesse est ei loqui de eis. ¶ D. d. sed non diffinit
sunt rē: et dixit hoc: quia Plato diffinit graue et le-
ue diffinitione dicēte: pñum tantum suozum duoz
modorū

in hoc passu voluit qd
q gramm. monum. nā
qz qdē qdē qdē
in qd fimerat

modoz. s. qui dicitur fm comparatione. nō illud qd dicitur simpliciter: vt post dicem. Et cū narrat qd isti non dixerūt in eis fmone pfectū: qm illud qd dixerunt: aut est error: aut diminutū. ¶ D. d. nos aut volum? dicere rē. r. hoc qd dicit: querere de eis q sunt quere da. r. cū itēdit: r. debem? querere sufficienter de h qd dixerūt de eis: vt sit possibile pficere p ea oia q sita que necia sunt sciri cōputare debemus oēs spēs illi? generis: r. dicit hoc: qd hoc est p pū bonarū diffinitionum in rebus diffinitis. s. qd per has diffōnes debent perfici oia que sita que necia sunt sciri in illa re apud pscrutacionē. D. narrat qd post oia ista dicit suam opionē: cum talis debeat eē ordinatio: r. d. dei: de dicemus post nostrā opionem de eis.

¶ Dicitur autem hoc quidē simpliciter graue r. leue: hoc autē ad alterum. ¶ Habētium enim granitatem dicimus hoc quidē esse leuius: hoc autē grauius: puta ligno es. De simpliciter quidē igitur dictis nihil dictū est ab his qui prius. De his autē que ad alterū nō qdē dicunt: qd est graue: r. qd leue. S. qd grauius r. leui? in hñtibus granitatē.

¶ Et dicamus qd debes scire qd hoc nomen graue dicitur simpliciter: r. hoc nomē leue dicitur absolute: r. dicuntur fm comparationē. Dicimus enim qd grauium quedam sunt grauiora: vt dicimus qd cupus graui? est ligno. Antiqui enī nihil dixerunt de graui r. leui simplicibus omnino: sed dixerunt tantum graue r. leue in comparatione. Et non dixerunt graue r. leue: neqz narrauerūt ea: sed grauius r. leuius.

¶ Cum dicit: qd ipse vult icipere: pmo de opionib? antiquoz in duab? reb? s. vt illud qd dixerūt. s. sit continēs r. terminās oēs spēs istī nāe: r. vtrum illud qd dixerūt sit dictū recte. Et icipit pmo dicere qd pmo eoz de nā grauius r. leuius est diminutū. Qm oēs sermōnes nō sunt tñ nisi in graui r. leui que dicunt? s. cōparacionē: nō in graui r. leui que dicunt? simpliciter: vt terra r. ignis. Graue autē r. leue s. cōparacionē est illud in quo nō est pura grauitas neqz pura leuitas: s. verū qd est. n. grauius alio r. leuius alio. U. g. qd cupus grauius est ligno r. leui? vno argēto: qm autē graue r. leue simplicia sunt iā declarātū est: ē declaratur erit post. leue vō r. graue eē s. cōparacionē manifestū est: r. pmo ei? in b caplo est manifestus p se.

¶ Magis autē erit manifestus qd dicim? sic. bec qdē. n. semp nata sunt a medio ferri: bec autē semp ad mediū. Hoz autē qd qdē a medio ferri sursus dico ferri. deorsus autē qd ad mediū. Inconueniēs autē non putare aliqd eē in celo: hoc qdē sursus: hoc autē deorsus: quē ad modū qdam dignificant. ¶ Nō enī oē hoc quidē sursus: hoc autē deorsus dicit. Siquidē ad oēs partē sile est r. vndiqz antipes erit ambulans vnusqz ipse sibi. Hos autē totius extremū sursus dicimus qd r. fm

positionem est sursus r. natura primus.

¶ Hos autē volum? declarare hunc fmone sic. ¶ Iterum. n. qdam mouetur semp ad mediū: r. qdam semp a medio. Qd hō mouetur a medio dicitur moueri ad supius: ad mediū autē ad inferius. Dicētes autē qd mādus non hz superi? neqz inferius: peccant vt quidam antiqui fingētes qd mādus nō hz superius neqz inferius: cū totus mādus sit cōsmillis in oibus partib?. Et cū ita sit: cōtinget vt sit possibile cuiuslibz homini vt in qdaz hora sit ambulās in oppositiōe loci in quo primo ambulabat: r. vt pedes ei? nō sint oppositi loco in quo primo erat. Hos autē vocam? orizonta mādū superi? r. dicim? qd est in suo loco superi? r. est primus in natura.

¶ Cū posuit qd graue dicitur duob? modis simpliciter r. s. cōparacionē r. sit leue: vult mō declarare vt demare modū ex quo potuerūt appere graue r. leue esse simpliciter: r. qd hoc appet ex motib? nālīb? eoz: pōz simpliciter: cū: qd iuenim? duo corpora: quoz alter mouetur semp ab eodē loco ex oib? partib? ad ptes oppositas: et alter mouet semp ad illū eūdē locū ex oib? partib? oppositis: necesse est vt sint duo loca hic nālī opposita: mediū. s. qd vocat iferi? r. circūferētia quā vocat superius: nō s. cōparacionē supius. ¶ Et s. itendebat cū diceret. n. qdam mouent? r. i. r. signū ei? qd iferi? est res perse nō in cōparatiōe tñ ad alterū: s. sit superi? est: qd iuenim? corpa q sunt in mūdo duob? modis: mō quo mouet ad mediū mūdi ex oib? partib?: r. illud vocam? graue r. mobile ad iferi?: ex quo necesse est vt mediū mūdi sit iferi? nālī: r. mō quo mor? est a medio mūdi in quocūqz loco fuerit positus in medio cū mediū fuerit diuisibile hñs. s. latitudine: r. qd iste mor? nō pcedit in ifinitū scim?: qd puenit ad corpus circūdās mediū: r. qd illud corp? est superi? nālī.

¶ D. d. qd autē mouet a medio r. i. ex oib? partib? s. ignis dicitur moueri ad supius. qd circūferētia corporis celestis est supius cū illud corp? ad ipm mouet. Qm cū manifestū est p se qd illud corp? dicitur moueri ad supius: r. qd illud corp? mouet ad circūferētia celi. qd circūferētia celi est supius: r. nō nocet huic sermōni si sit ex duab? affirmatiuis in scda figura: r. sit p puerfionē fmōnis: qd manifestū est apud nos qd corp? qd ex oibus partib? mouet ad mediū mūdi dicitur moueri ad inferius: ptinget vt iferi? sit mediū mūdi: r. qd mediū mūdi r. suus orizon sunt terminata nālī nō dicta s. cōparacionem: cōtinget vt iferi? r. superi? sint terminata nālī. Ergo necesse est graue r. leue simpliciter est nō fm cōparacionē tñ: r. nō eēt fm cōparacionē nisi graue moueret ad partē nostrorū pedum ex vna pte tñ: r. tūc suū eē sup terrā eēt ex vna parte tñ: r. tūc eēt celum quasi tectū sup capita nra ex pte vna ptiū terre tñ: sicut imaginat vulgus: qm si ita eēt: tūc nihil eēt graue r. leue simpliciter. ¶ D. d. vt qdam antiqui fingētes r. i. qd isti cū nō itellererūt de istis noibus superi? r. inferi? nisi ea q sunt s. cōparacionē r. mādus inqz est sperie? nō hz in se hāc cōparacionē. Iudicauerunt qd iferi? r. supius nō sunt simpliciter: supius. n. r. inferius fm cōparacionē nō imaginatur nisi in corpore plano nō sperico. ergo cōtingit istis cū apud eos nō

Cōmē sup Le. r. mun.

kk z

¶ Mediū mūdi ē diuisibile hñs. s. latitudine: r. qd iste mor? nō pcedit in ifinitū scim?: qd puenit ad corpus circūdās mediū: r. qd illud corp? est superi? nālī.

De celo et mundo

dicuntur superius et inferius nisi respectu: et mundus sit
superius negare superius et inferius est simpliciter. ¶ D. d. et
si ita sit et c. q. si superius et inferius sunt in mundo non
sunt nisi per comparationem: possibile est ut ibi ambulet
in aliqua hora per aliquod locum terre: deinde post hoc
ambulet in aliquo loco opposito illi per locum: pedes
sui in 2° loco non erunt oppositi suis pedibus in primo lo-
co: ut nos dicimus de ambulatibus super terram in
parte opposita loco super quem sumus: sed est possibili-
le ut caput ambulantis in parte opposita parti super
quam sumus: sit in parte nostrorum pedum. i. ut caput eius
sit ad partem terre: et pedes ad partem aeris qui est super
illas partes terre: quod est impossibile. Et cum posuit orizonta
esse et centrum: et quod orizonta ubique fuerimus in terra et
vires nostra capitae: centrum versus pedes in omni loco
terre. ¶ D. nos autem vocamus et c. q. semper situs est
in respectu nostrorum: est superius et contrarium superioris quod est
per comparationem: quoniam in alio loco redit suus situs: ut sit
inferius. Si igitur superius est illud quod est vires nostra capita:
et hoc est superius aliter cuius situs non mutatur in re-
spectu nostrum: manifestus est quod illud est superius nostrum
non per comparationem: sed situm de inferiori. ¶ Et ideo dicitur: et
dicimus quod est in suo loco et c. q. est in suo situ superius
nostrum non per comparationem: et quod est primum nostrum. i. quod est prima
partium nostrarum: non est in inferiori nostrum. Et potest intelligi
quod est prius eo quo est per comparationem.

¶ Quia autem est aliquid celi extremum et medium:
palatiumque erit et sursum et deorsum. Ad quod et
multi alium: veritatem non sufficere: bulus
autem: quod putat non simile esse videri celum: sed
vnum esse solum quod super nos hemispherium. Quia quod
de existimantes et in circuitu tale: et medium
simile se habere ad omnia. Hoc quidem sursum dicitur
esse: quod autem medium deorsum.

¶ Revertamur postea: et dicamus quod si mu-
ndus habet orizonta et medium: manifestum est
ipsum habere sursum et deorsum: ut plures
concedunt: quibus non confessione firma. Et
causa eius est: quod putant celum non esse continens ro-
tum circumscriptionem: sed concedunt medietatem ce-
li quod est super nos tantum. Cum nesciunt ipsum esse
rotundum: et dixerunt quod eius altius est super-
ius: et medium est inferius.

¶ Et declaratum est quod mundus habet orizonta: et pedes
nostri ubique sunt in terra sunt vires centrum: et capita
vires circumferentia: manifestum est quod mundus habet naturam
superius et inferius: hoc manifestum est apud scientes
quod celum continet totum sicut apud existimantes quod celum
continet nos ex vna parte tantum. Isti autem vulgares concedunt
celum esse superius: et terram esse inferius. ¶ D. dedit testi-
monium ex vulgari dicitur: ut concedunt plures. i. ista opi-
nio communis est omnibus: vulgus non videt et opinatur quod terra
est inferius: celum est superius. Sed non opinatur quod superius
est primum totum: quod inferius est medium totum: cum tamen non
sciuerunt quod celum continet totum: et si scirent diceretur si-
cut nos dicemus. ¶ Et hoc intendebat cum dicitur: cum est
est et c. i. et c. propter quod vulgus opinatur quod superius est ex
vna parte terre est: quod non sciuerunt quod celum continet terram
nisi ex vna parte tantum: si sciret quod celum continet terram sci-
rent quod superius continet terram quod est superius nostrum. Non
enim est per se quod celum est superius: dicitur hoc ut patet reprobetur.

deinde antiquos opinantes quod celum continet totum: et dice-
bant cum hoc non est superius neque inferius naturale.

¶ Simpliciter quidem igitur leve dicitur quod sursum fertur:
et ad extremum: graue autem quod simpliciter deorsum
et ad medium. Ad aliud autem leve: et leuius idem
esse dicimus quod duobus habitibus gravitatem et mole
qualem deorsum fertur aliquo non velocitas.
¶ Et si ita sit dicamus quod leve simpliciter est illud
quod movetur ad superius: et ad orizonta: et quod gra-
ue simpliciter est illud quod movetur ad inferius et
ad medium. Et leve autem et graue secundum compa-
rationem est: cum fuerint duo equalia in magni-
tudine et spissitudine: et vnum eorum movetur
ad inferius citius quam alterum.

¶ Cum declaratum superius est naturam circumferentiam: et inferius
naturam esse medium. d. q. ex hoc sequitur graue esse simpliciter
illud quod movetur ad inferius simpliciter quod est medium: leve
esse simpliciter illud quod movetur ad superius simpliciter. ¶ Et
d. et si ita sit. i. si superius sit simpliciter non per comparationem
et sit inferius: contingit ex hoc ut leve simpliciter sit quod move-
tur ad superius quod est circumferentia: graue simpliciter sit illud
quod movetur ad inferius quod est medium: hoc quod dicitur est
vna descriptionum grauius et leuius simpliciter. ¶ Et cum de-
claratum graue et leve esse simpliciter declaratum cum hoc quod
sunt dispositiones siue descriptiones quod in talibus rebus acci-
piuntur loco formae: quod actiones proprie istis rebus acci-
piuntur loco formae: et dicitur in dispositionibus reuerentius est
ad demonstrationem quod est graue et leve secundum comparationem. et c. q. ad grauius
leue autem et graue per comparationem et c. q. casus ad grauius
leuius fuerit comparatum. Illud autem quod est minoris gravita-
tis est ex genere grauius simpliciter: non differunt nisi secundum
magis et minus per illud quod miscetur cum eis ex altero con-
trario quod est leve: et hoc non invenitur in rebus quod sunt citius
de se ipsis. Grauius autem magnitudinem equalium quod sunt citius
de se ipsis rebus grauius equalis est: et iste magnitudines
non differunt in gravitate nisi per magnitudinem et par-
uitatem: magnitudines autem equalis quod sunt diuerse se ipsis inue-
niant diuerse in gravitate. i. quod quidam eas sunt veloco-
ris motus ad medium: ideo dicitur fuit de istis ut sunt equi-
les in magnitudine et spissitudine. Et intendit per ma-
gnitudinem quantitatem et spissitudinem grossitatem: et intender-
bat in hoc quod non dominatur in eis suba leuius. Et simile
hinc quod dicitur de graui per comparationem intelligendum est
de leui. i. quod leve dicitur per comparationem cum fuerit duo equi-
lia in magnitudine: quorum vnum citius movetur ad superius
is hoc raro inveniatur in compositione: grauius enim
magis dominatur in compositione.

¶ Eorum itaque quod prius venerunt ad eas quod de his
consideratione fere plurimi de se grauius et
leuius dixerunt solum quod alter per ambobus habitibus
bus gravitatem altero est leuius. Sic autem per
scientes putant determinatum esse et de simpliciter
gravi et leui. Ratio autem ipsa non congruit.

¶ Et dicamus fere omnes perscrutantes de his duo-
bus non fuerunt perscrutati: nisi de leui et gra-
ui secundum comparationem. Et dixerunt: quare igitur
sunt duo: quorum actio est equalis: et vnum eo-
rum movetur citius ad inferius quam alterum. Et
cum hoc determinaverunt: etiam putaverunt quod
determinaverunt

beterrimauerunt leue et graue simplr. Sed sermo eorum non conuenit istis.

¶ Et cum declarati est iam leue esse simplr: leue esse fm cōparationē et graue simplr. Reuertamur igitur et dicamus quod fere omnes antiqui percutientes de istis speciebus eorum: graui et leui non fuerunt locuti de istis speciebus eorum nisi de graui et leui secundum cōparationē. Et hoc est manifestum ex ratione eorum. Querunt enim quare sunt duo quorum motus est ad eandem partem: et unum eorum mouetur ad inferiorem partem suam cōparati: hoc intendebat cum dixit. Et ideo dixerunt: quare sunt duo quorum actio est equalis: et hoc sicut est signum super hoc quod illi non fuerunt locuti de graui et leui nisi tantum in eis quod sunt secundum cōparationē. Deinde quod mouetur ad eandem partem est eiusdem speciei: aut grauius: aut leuius: et de hoc quod querunt: quare illa que sunt huiusmodi: et ipsa per loquuntur de eadem specie. Aut de graui secundum cōparationē si illa pars fuerit inferiorem: aut de leui secundum cōparationē si illa pars fuerit superiorem. Et si percutati fuerit de graui et leui simplr deberet dicere: quare quidam corpora ad inferiorem mouentur: et quidam ad superiorem. Et cum hoc determinauerunt: et cum dederunt eam grauius et leuius secundum cōparationē: et determinauerunt ipsam putauerunt quod de hoc facto iam determinauerunt eam grauius et leuius. Deinde sed sermo eorum non conuenit istis. et apparet ex hoc quod determinauimus siue narrauimus de eis quod sermo de graui et leui. in causis dandis non puenit graui et leui quod sunt simplr que descripsi mus.

¶ Alam autem erit hoc pcedētibz magis. Dicunt enim grauius et leuius: hoc quod quodammodo in Timoe scriptum est. Grauius quod quod ex pluribus est: et leuius autem quod ex paucioribus: quodammodo plumbum plumbum maius grauius est: et es ere. Si autem et aliorum quod eiusdem speciei vniuersum. In superabundantia enim equalium primum grauius vniuersum est. Eodem autem modo et ligno plumbum autem. Ex quibusdam enim eisdem esse omnia corpora et vniuersum maius: non videri. Sic autem determinatis non est dictum de simplr graui et leui.

¶ Voluimus igitur declarare et exponere sermonem eorum. Quidam enim eorum determinauerunt graui et leuius dicendo: quod graue est quod componitur ex pluribus cōstititibus: leue autem ex paucis. Et quod frustum plumbi est grauius altero frusto plumbi: cum magis plumbum fuerit in eo quam in altero. Et si cuprum est grauius alio cupro: cum in eo fuerit magis cuprum: ut deinde in Timoe. Et hoc deinde est in alijs consimiliū for marum: quod in quo sunt plures partes quam in suo cōparati est grauius semper: et si dicunt in ligno et plumbum: singunt enim quod omnia corpora sunt cōposita ex partibus similibus et ex vno elemento: et hoc putauerunt: et visus non testatur eis. Adodo igitur iam determinauerunt grauius et leuius hac determinatione: et nihil dixerunt de graui et leui simpliciter.

Cum narravit quod antiqui non fuerunt locuti de istis nisi secundum cōparationē: vult modo declarare si narratio finem eorum. Et deinde quidam determinauerunt graui et leui: et hoc apparet quod cum isti voluerunt diffinire graue et leue non diffinierunt nisi graue et leue secundum cōparationē. Graui et leui. Ipsi enim dixerunt quod graue est illud quod componitur ex pluribus elementis: et hoc intendebat per pluribus similibus. Desiderant enim puenire in hoc quod elicta sunt similia et quod leue est illud quod componitur ex elementis paucis: et hoc hac diffinitione graue et leue sunt eiusdem nature: et non dicit nisi finem magis et minus: et hoc est dispositio grauium in respectu non simpliciter. Iste enim due nature sunt diuerse in diffinitione et in essentia. Et deinde ex hoc declaratum quod sermo eorum non est nisi in eadem diuersa natura magis et minus. Et deinde. Et hoc sermo eorum de natura grauius et leuius est similis finem dicentis quod plumbum est grauius: et plumbum: quod in eo sunt ex partibus plumbi magis quam in altero: et dixit hoc: quod diuisa est magna iter dicentes quod hoc plumbum est grauius: hoc quod in eo sunt ex elementis grauius plus quam in altero: aut quod in eo sunt ex partibus plumbi plus quam in altero. Et deinde hoc quod dicitur in alijs similibus formis: et hoc est causa quod reddunt in graui existit in rebus que sunt eiusdem speciei: in rebus que sunt diuerse speciei: hoc intendebat cum dixit: et si dicunt de ligno et cupro. Et deinde cum in hoc dixit: singunt enim quod omnia corpora: et hoc quod dant de causa graui tatis et leuitatis est idem in omnibus corporibus siue eiusdem speciei siue diuerse speciei. Opinabantur enim quod omnia corpora sunt cōposita ex elementis eiusdem speciei: quod dicebatur quod graue est illud in quo sunt plura elementa: et leue in quo pauca. Deinde et putauerunt hoc et sensus non testatur eis. Et hoc potest intelligi quod iste sermo in elementis non puenit omnibus eis que videntur in corporibus cōpositis: dicentes enim huius finem ipse est eis dicere quod corpora cōposita diuersantur speciebus: cum elementa ex quibus cōponuntur sunt eadem speciei. Quod diuersantur forme cōpositorum: et alia multa tria sensui quod cōtingunt huius positioni. Et potest intelligi quod si hoc essent elementa sicut dicunt: sentirent corpora dissolui in ea et cōponi ex eis sicut sentiunt in quatuor elementis. Et cum videtur ex finem eorum quod ipsi non fuerunt locuti nisi de grauiori et leuiori: fecit de hoc rememorationem: et deinde modo igitur iam determinauerunt: et cum autem isti non dederunt nisi eam grauioris et leuioris. Et nihil dixerunt de graui et leui que dicunt simpliciter: manifestum est ex hoc quod diximus.

¶ Nunc enim ignis quidem semper leuius et sursum ferretur: terra autem et terrea omnia deorsum et ad medium. Itaque non per paucitatem triangulorum ex quibus constare autem vniuersum quod ipsorum ignis sursum ferri natus est. Quod quidem vniuersum plus minus ferretur: et grauius vniuersum est ex pluribus elementis trigonis. Hic autem videtur Iulius. Quod autem vniuersum sit plus: leuius est: et sursum ferretur vel locius. Et a sursum autem deorsum paucis ferretur citius ignis: multus autem tardius.

¶ Nos autem videmus quod ignis est leuius eterne leuitatis: et quod mouetur ad superiorem: et terra et terrestria sunt grauius eterne gravitatis mobilia ad inferius et ad medium. Et cum ita sit: non igitur per triangulos ex quibus elementa componuntur mouetur ignis ad superius. Quod si ita esset sicut dixerunt: tunc magnus ignis esset tardioris locomotionis superius et minus.

De celo et mundo

motus ad superius: et grauior: cuius componere
ex pluribus triangulis ut dicitur. Sed nos vide-
mus contrarium. Ignis. n. quanto magis fuerit ma-
ior: tanto magis erit lentior: et velocius mo-
tus ad superius. Et quanto magis fuerit minor: tan-
to magis velocius motus a superiori ad inferius.

¶ Cum igitur eis sit sua causa ut eadem natura quiescat est leuius
cum fuerit composita ex paucis elementis: quoniam grauius
fuerit composita ex pluribus elementis. incipit demonstrare
quod in graui simpliciter et leui simpliciter appetit contradictoria. id est
quod leue simpliciter siue magni: siue parui. id est siue compositi
ex pluribus elementis: siue paucis semper videtur leue. id est
mobile ad superius: et si sit de graui simpliciter. ¶ Et dicitur. nos
autem videmus quod ignis est leuius et cetera. nos autem videmus ex
his fundamentis quod ignis omnis siue magnus: siue parui:
et in his bonis cum fuerit in loco inferiori: medio moue-
bitur ad superius: quod est circumscriptionem: sit omnis pars terre:
siue magna: siue parua semper mouetur ad medium. ¶ Et
cum posuit hanc propositionem: tunc manifestam sententiam. id est igitur
ita sit non per triangulos et cetera. si per fundamentum sit non
possumus ipse est per optionem dicentis quod quoniam hoc cor-
pora vocata elementa sunt composita ex triangulis: dicere quod
cum per quod sunt grauiora: quod dicitur leuia est: quod leue co-
ponitur ex paucioribus triangulis: graue ex pluribus. ¶ Et dicitur.
d. quoniam si ita esset sic dixerunt et cetera. quoniam si cum grauiatibus esset
multitudo triangulorum: et leuitatis paucitas: ita quod ter-
ra consistat ex multis triangulis: et ignis ex paucis: con-
tingeret ut magis ignis esset tardioris motus ad superius
quam paruus: magis. n. plures habet triangulos quam paruus: sed non
ita est: quod multitudo triangulorum non est causa grauitatis:
neque paucitas leuitatis. d. d. quoniam quanto magis fuerit
maior et cetera. ignis. ¶ Et dicitur. et quanto magis fuerit mi-
nor et cetera. id est quanto magis ignis fuerit minor: tanto mor-
tius violenter ad inferius erit facilius: et hoc contingit eis quod
ponunt hos triangulos eiusdem nature. Et si dixerunt
quod quidam eorum sunt graues: et quidam leues: et graue
componitur ex triangulis grauioribus: leue ex leuioribus: non
contingeret eis hoc contradictio: hoc dicitur est vltis
omnibus ponentibus quoniam elementa esse composita ex elementis com-
positis: siue simpliciter: siue per idiomatibus: et quod causa
grauitatis et leuitatis est multitudo et paucitas eorum.

¶ Adhuc autem quoniam pauciora quod habent homo-
genea leuius esse dicuntur: plura autem grauius. Aeres
autem et aqua et ignis ex eisdem esse triangulis: sed dif-
ferre paucitate et multitudine: per quod hoc quod
de ipsorum esse grauius: hoc autem leuius: erit aliqua
multitudo aeris quam grauior aqua erit. Acci-
dit autem totum contrarium. Semper. n. plus aer sur-
sum fertur magis: et totaliter quilibet pars ae-
ris sursum fertur ex aqua.

¶ Dicamus etiam aliter alio sermone quod si cor-
pus leuius fuerit leue: quod componitur ex homoge-
neis paucis: et corpus grauius fuerit graue: quod
componitur ex homogeneis multis. Ignis autem
et aer et aqua componuntur ex similibus triangu-
lis: sed distat in paucitate et magnitudine trian-
gulorum: ex quibus videtur grauiora: aut leuiora
se adiuicem. Necessarium est ut aliqui quanti-
tas aeris in multitudine sit grauior aqua: tunc

igitur aer moueri ad inferius quod est impossibile.
¶ Aliter. n. quod quanto magis aer fuerit maior:
tanto citius mouebitur ad superius.

¶ In prima demonstratione demonstratur eis accidere quod
per maiorem ignis: aut terre mouetur tardius quam minor. In
hac autem quod per maiorem leuius est mouetur ad preteritum: quod
minor per corpus grauius mouetur. et d. quod cum posuerimus
quod leue magis est leue: ponitur ex elementis: quoniam in
forma: sed paucitas: et graue simpliciter contrarium. id est compositum
ex illis eiusdem elementis: sed multis: contingit ut aliqui per aeris
aut ignis sit grauior: alii per terre: et illa per aeris
aut ignis de moueri ad inferius. ¶ Pote est. n. accipere pre-
ter aeris magna in qua sunt plura elementa quam in terra parua:
quapp contingit ut illa per magna aeris descendat ad in-
ferius. ¶ Et hoc intendebat cum dicitur. necessarium est ut vlti-
ma quantitas aeris in multitudine et cetera. possumus bene
accipere partem aeris magna in qua sunt plures trian-
guli quam in parte parua terre: quapp de moueri ad in-
ferius citius quam illa per terre: sed vult videtur esse quanto aer
fuerit maior: tanto citius mouebitur ad superius.

¶ Et quid igitur modo de graui et leui deter-
minauerit. In quibusdam vero non sufficiens vlti-
mo est sic distinguere: sed quod de se existantia autem grauiora:
res de se tamen quod nunc sunt dicta modo ma-
gis nouo intellexerunt. Aliter. n. quod dicitur cor-
pora: mole quod minor: et alia autem grauiora.
¶ Balam igitur quod non sufficiens dicere ex equa-
libus componi primis que eque graui: equa-
lia enim vtrique essent mole.

¶ Secundum igitur hunc modum distinxerunt isti gra-
ue et leue: et hac dispositione disposuerunt
ea. Alii vero displicuit ista distinctio et dispo-
sicio: quapropter distinxerunt hoc et alia scia
determinauerunt: et sunt isti priores alii in re-
pore. Et nos videmus quod quod corpora sunt
maioris spissitudinis quam alia: corpora. n. duriora:
similia est grauius. Declarari est igitur quod graue
et leue non sunt ex multitudine et paucitate
homogeneorum: quoniam si ita esset: tunc ipsa
sistudo in eis esset equalis.

¶ Per hoc quod dixit: sed igitur hanc modum inuit dicentes quod
cum grauius et leuius est multitudo vel paucitas triangu-
lorum. id est. Platonem et cetera sequaces: et per quod d. alii et cetera. inuit
Democritum et cetera. sequaces: dicentes preteritum esse idiomatibus.
sermo. n. istorum quod causa grauitatis et leuitatis est multi-
tudo: et paucitas elementorum. id est. corporum: indiuisibilium est
magis: quoniam nunc quod sermo. Platonem: et id dicitur
iste sermo est per in re per alia. id est. debet esse contrarium
sermo. n. posterioris debet esse acutior et rectior
et in hoc reprehendit Platonem. ¶ Et dicitur. nos videmus quod
quod corpora et cetera. in re dicitur hic per spissitudinem magnitudi-
dinem: est iste sermo dicitur dicentibus quod causa grauitatis et
leuitatis est multitudo et paucitas elementorum: cum. n. con-
tradictum huius opinionem in graui et leui simpliciter. Incipit
igitur dicitur ei et in graui et leui sermo comparationem: di-
cendo quod si cum per quod quod corpora sunt grauiora: aut
leuiora est multitudo: aut paucitas elementorum: con-
sistit: siue triangulorum: siue corporum: indiuisibilium: grauius
tingeret ut nullus corpus minus videretur grauius
alio modo per

alio corpe maiori: vt de plūbo & ferro. s. q. p. minor plūbi est grauior pte maiori ferri. Et mani^m est q. si plūbū & ferrū cōponitur ex partib⁹ idiuissibilib⁹: aut ex superficiebus: aut triagulis: q. maius est pluriū supfi cie: aut pluriū corpoz idiuissibilium: q. elnta sunt isti nita in nūdo: in cōpositis paruis & magnis: in h. oēs pueniūt nisi dicat forania eē & vacuū: q. dicūt eē q. dā dicēs eē corpa indiuissibilia: & iō putat dicere q. bec corpa eē est valde sufficiens. ¶ D. o. qm si ita eēt & i. qm si cā grauitatis & leuitatis eēt multitudo & paucitas ptiū: ptingeret vt oia eqlia in grauitate eēt eqlia in magnitudine: s. dūi videt esse.

¶ Prima autē & indiuissibilia superficies dicēt⁹ bus ex quibus constant grauitatē habentia corpoz icōueniēs dicere: maius eē graui⁹ ipsoz: his autē qui solida eē dicunt magis id dicere cōuenit. Compositoz autē quoniā non videt hunc vnūquodq. habere modū: sed multa grauiora videmus minora mole entia: quēadmodum lana es alteraz causas purant: & dicunt quidam.

¶ Dicēs vero q. corpa sunt composita ex partibus idiuissibilibus q. eoz cōponit corpa ex superficiebus: impossibile est eis dicere q. quāto magis superficies fuerit maior: tanto magis corpus cōpositū erit grauius: nam hoc est impossibile oīno. Qui autē cōponit corpa ex corpozibus idiuissibilibus habētibus tres dimēssiones possibile est eis dicere q. corpa maius est & grauius. Sed hoc non pōt dicere nisi in prius corpozib⁹ simplicib⁹: in cōpositis autē nō. Corpa. n. composita vidētur esse graua & leua s. m. hūc modū: videmus enī corpa parua gra uiora alijs magnis vt cuprum lana.

¶ Cui narrat q. cā data ab istis in grauitate & leui tate: nō est grauitatis & leuitatis q. sunt simplr s. p. sitionē dicēs eē elnta superficies: & s. p. opionē dicē eis ea eē corpa idiuissibilia: narrat quor ipossibi lia sequitur ex hoc: & eēt q. nō pnt reddere cām pfe/ ete grauis & leuis s. p. cōparationē. s. in ppositis. Ince/ pit demonstrare istas duas sectas in q. differūt in dan do cāz grauitatis & leuitatis s. m. cōparationē in iphis elntis. Dicēs. n. elnta eē corpa idiuissibilia possūt reddere cāz grauitatis & leuitatis ipsoz elntoz s. m. cōparationē: s. scire nō pnt in cōpositis. Dicēs autē superficies esse neq. in cōpositis neq. in simplicib⁹ pnt dare cāz: & iō opio de corpozib⁹ idiuissibilib⁹ magis est pueniēs nāe. Ponūt. n. ea eē diuersa in quantitate quapp pnt dicere q. quedam eoz corpoz. s. maiora sunt grauiora q. b. d. s. paruis: qm corpoz que sunt eiusdē nāe maiora sunt grauiora minorib⁹. S. cum q. sitū fuerit ab eis: q. q. dā cōposita parua sunt gra uiora q. b. d. magnis nihil potuerunt dicere: cōposita enī pua cōponunt apud eos ex pti⁹ minorib⁹ & sūt leuioza. Isti igr pnt dare cām grauitatis s. m. cōpara tionē in simplicib⁹: s. nō in cōpositis. Dicēs autē superficies eē neq. in simplicibus neq. in cōpositis: in simplicib⁹ aut q. non pnt dicere q. magna superficies

est grauior pua: sicut illi pnt dicere q. corpa magnis est graui⁹ pua. Intelligibile. n. est vt s. p. diuersitatem corpoz diueriet grauitas: s. m. aut diuersitate supfi cie: nō est intelligibile: cū grauitas nō dicat de sup/ ficie. Dec igr est sūma ist⁹ capli. ¶ Et. o. dicēs vo corpa eē cōposita ex pti⁹ idiuissibilib⁹. s. ex elntis idiuissibilib⁹. dicēs vo elnta eē triagulos dicūt par tes eē idiuissibiles in cōposito: q. triaguli non dissol uunt in aliqd: sed alie superficies dissoluntur in eos.

¶ D. o. q. cōponit corpa ex superficiebus. i. dicēs. n. q. elemēta sunt triaguli nō pnt specificare oīno has superficies: dicēdo q. quedā eoz sūt grauiora q. b. d. ita q. possent dicere q. corpa leuia cōponuntur ex superficiebus leuib⁹: & grauiora ex grauib⁹. ¶ D. o. q. vo cōponit corpa ex corpozib⁹ idiuissibilib⁹. & i. q. aut cōponit corpa ex magnitudinib⁹ hūib⁹ tres men suras idiuissibiles: pnt dicere q. q. dāz corpa idiuissibilia sunt grauiora q. b. d. qm sunt maiora eis: pp hoc pnt dicere q. corpa cōposita ex eis graua sim plr sunt ex partib⁹ magnis: & leua ex paruis. ¶ D. o. in corpozib⁹ aut cōpositis nihil pnt dicere. s. q. q. que dā corpa cōposita graua sunt grauiora q. b. d. s. si cut hoc nō pnt dicere dicentes superficies. ¶ D. o. dedit cām sup hoc: & o. videm⁹. n. q. corpa cōposita sunt graua & leua & i. i. ipole est eis s. p. hāc opionē dice/ res: qua de cā corpa cōposita graua sunt in grauita te maiori ad se inuicē: ptingeret. n. eis s. p. hāc positiones vt graui⁹ eēt maius: s. non videt ita. Corpus. n. cupri paruis graui⁹ est corpe magno lang: & hoc q. dixit necesse est eis: qm si cā excessus grauitatis corpoz in grauitate est multitudo parū faciētū grauitatē necesse est q. illud qd est pluriū partiū sit graui⁹ sed maius d. eē pluriū partiū. ergo maius est graui⁹: cu/ ius dūi videt. ¶ Et pōt aliq. dicere q. cū dicēs pres eē idiuissibiles: dicūt q. leue simplr sit ex idiuissibilib⁹ partib⁹ paruis: & graue simplr ex idiuissibilib⁹ partib⁹ magnis & apud eos sunt pres infinite in corpe magno & pua: sic non cōtingit eis qd dixit Ap. s. q. corpus magnū aeris erit grauius corpe pua terre.

¶ Partes. n. ex q. b. cōponit aer apud illos sunt pue: & ex q. b. cōponit terra sunt magne: & nūq. ex paruis cōgregat aliqd graue: neq. ex magnis aliqd leue: & si eēt in fine paucitatis. ¶ Et dissolutio est q. magne & parue nō differūt qualitate: ita q. nā p. lequēs illam partē sit alia a pte illā: s. tñ differūt quantitate & sic reuertetur s. m. eoz in hoc q. graue & leue non disse runt nisi p. mai⁹ & min⁹: & cōtingūt eis d. dictiones q. s. dedit eis Arist. & necessariū est dicere eis q. corpa cōposita nō sunt maiora se inuicē: nisi q. aut cōstant ex plurib⁹ partib⁹: aut ex maiorib⁹. Dec igr est con/ tradictio eius contra dicēs hanc opionē in graui & leui simpliciter & s. m. cōparationes.

¶ Vacuū. n. interceptū alienari corpa autē: & facere q. q. maiora leuioza. Cū plus ha/ beāt: vt inquisit vacui: pp hoc. n. & mole eē maiora cōposita multoties ex eqlib⁹ solidis aut ex miorib⁹. Totaliter autē & oīs cām eē leuioza: plus inesse vacuū aiunt: dicūt q. d. s. igitur hoc modo de iphis.

¶ Alij vero dicūt q. cā lenis & gravis nō est hoc qd isti dicūt: sed vacuū existēs in corpo rib⁹ qd eleuat ea ad superius: ita q. fortran/

Lōmē sup. Le. & mun. kk 4

Expō.

Obiectio.

Solutio.

De celo et mundo

corpa efficiuntur leuiora: qz in eis existit multu vacuu. Et id sunt maiora in spissitudine: qz sunt cōposita sic alia corpa eis similia eq̄litate in multitudine et paucitate. Et vlt dico q̄ isti dicūt q̄ cā propter quam hoc est leui⁹ hec ē: qz h̄z i se mai⁹ vacuu q̄z h̄z. Sed 3 igit hūc modū ostēdunt graui⁹ et leui⁹ esse.

13 Cū cōpleuit dīcere dicētib⁹ q̄ cā grauitatis et leuitatis est multitudine et paucitas elinor: cepit dīcere dicētib⁹ q̄ cā est in hoc multitudine et paucitas vacui existit in corpe. Et p̄narrat illoz opionē dicēdo. alij vō dicūt rē. et d. exis in corpib⁹: qz dicētes vacuu ē sunt bipartiti: qdā. n. dicūt q̄ vacuu est cōsistens per se abstractū a corpib⁹. Quidā autē dicūt ipsē ē p̄fundatū in corpib⁹: et dicūt ipsē ē cām leuitatis: et plenū ē cāz grauitatis. et d. q̄ eleuat ea ad sup̄i ad demonstratū q̄ p̄tigit eis q̄ vacuu d̄s mouerina si moueret nō moueret nisi cū moueat. Et d. d. ita q̄ fortitan corpa magna rē. hec ē rō cor: qz dicūt q̄ p̄bat h̄z: nos videm⁹ multa corpa sensibilia leuiora magna alijs p̄uis: h̄ nō pōt esse nisi vacuu exis in illis sit mai⁹ vacuo exis in corpib⁹ paruis. Et d. d. et id sunt maiora in spissitudine. i. q̄ cā magnitudinis in corpe leuiori nō est: qz in eo sunt p̄es p̄es q̄ in corpe grauiori minor: h̄ cā est q̄ in eo est vacuu mai⁹. Et d. d. quia sunt cōposita rē. i. q̄ vacuu in eis ē cā magnitudinis: qz h̄z bec corpa cōstet ex p̄nb⁹ eq̄lib⁹ pub⁹ ex q̄b⁹ p̄stā mīora grauiora: et hoc videt in plurib⁹ corpib⁹ eq̄lib⁹ in magnitudine et p̄uitate. i. q̄ partes ex q̄b⁹ cōponunt sunt eq̄les: et q̄mo illoz ē magis sufficiēs f̄mone illoz. Illi. n. nō p̄t dicere q̄re h̄ cor: p̄z videt mai⁹ est leui⁹. Isti autē p̄t dicere hoc ponēdo vacuu. Et cū. d. f̄mone cor: disticte collegit ipsē. et d. dico vlt rē. i. et dico vlt q̄ cā p̄p quā hoc cor: est leui⁹: et hoc graui⁹ est: qm̄ in corpe leuiori est plus vacuu q̄ in grauiori: siue in eo fuerit plures p̄tes q̄ in grauiori: aut eq̄les eis aut pauciores. i. quia isti nō cōparāt iter graui⁹ et leui⁹ nisi p̄pter solūmodo vacuu nō p̄pter vacuu et p̄es. Dispositio. n. in h̄ tribus modis pōt imaginari: aut q̄ leue est illud cuius p̄portio vacui qd est in eo ad plenū est maior q̄ p̄portio vacui qd est in graui ad plenū qd est in eo: et ipse bene percurabitur de his trib⁹ diuisionibus postea si ipsi nō dicant nisi vnam istarū.

Cū necesse autē apponere sic dicētib⁹ nō solū vacuu h̄c plus si sit leui⁹: s̄z et solidū min⁹. Si enī excedat talī analogia nō erit leui⁹. Propter hoc autē et ignē ē aut leuiore: qz plurimū h̄z vacuum. Accidet igit modico igne multū aurū plus h̄z vacuu ē leui⁹: si nō solidū et h̄bit mīto plus. Quare h̄ d. d. 3.

Cū autē dicam⁹ q̄ dicētes hūc sermone: et distigētes has duas p̄prietates hac demonstratōe: necesse ē eis vt nō p̄ponāt vacuu cām leuitatis t̄m: s̄z vt ponāt cāz ei⁹ q̄ in eo sit ex corpore min⁹. Qm̄ si nō fuerit ita: tūc leuenō erit leue oīo. Si. n. dīperint q̄ ignis est leui⁹: qz p̄stā ex maiori vacuo: cōtinget cor: p̄mone vt aut multū sit leui⁹ igne pau-

co: qm̄ vacuu est in eo mai⁹. Et ideo necesse erit eis dicere q̄ oportet vt in igne sit ex corpore multipliciter eius qd est in auro: ita q̄ sit leui⁹ auro fuluo.

Cū hec dispositio imaginē tribus modis: quā i4 vnus est q̄ leue est illud qd cōstā ex maiori vacuo: siue cōstet ex partib⁹ pauciorib⁹: aut plurib⁹. Sed aut est q̄ leue ē illud qd p̄stā ex maiori vacuo et minori pleno. Terti⁹ vō est q̄ leue ē illud in quo p̄portio vacui ad plenū est maior q̄ in graui: h̄ cū inceptū declarare q̄ dicēti hūc f̄mone p̄tingit cito dicere et. i. dicere q̄ leue est illud in quo est mai⁹ vacuu et p̄es pauciores: et graue ecōtrario: et d. hoc q̄ iste f̄mo est sufficiēs: qz p̄mone ipse destruat vtrūq̄. Et d. dicam⁹ autē et nos rē. i. q̄ diffiniētes leue. ita. i. p̄ illud qd est de vacuo multū in cor: graue p̄ illud qd in eo ē multū de pleno: et cū sit in diffinitione h̄z quārū p̄prietatū: necesse est eis addere in diffinitione leui⁹: qz in eo est p̄z de pleno: addere in diffinitione graui⁹: et multū de pleno. Et d. d. d. d. d. d. qm̄ si ita nō fuerit: leue nō erit oīo. i. p̄tingit. i. eis vt nō inueniat leue simp⁹: aut graue simp⁹: s̄z graue reuertitur leue: leue graue. Et d. d. qm̄ si dixerit q̄ ignis ē leui⁹: et qm̄ si diffiniērit leue p̄ illud qd in eo ē magis de vacuo q̄ in graui: fuerit cōtrē h̄c diffinitione: cōtinget eis vt multū aurum sit leui⁹ paruo igne: qm̄ si posuerint aliquā partē ignis in qua sit alia quā quātitas vacui maior vacuo existēt in alia parte terre: aut auri: possibile est multiplicare vacuum qd est in ea donec sit vacuu in terra multa mai⁹ vacuo quod est in paruo igne: et sic leui⁹ erit q̄ paruo ignis: et sic terra multa erit leui⁹ qd est inopinabile. Et d. d. quāpropter erit necesse eis dicere q̄ os. et. i. cōtinget igitur eis vt ignis nō sit leui⁹ in respectu fructi illius auri donec in eo sit de pleno magis q̄ in illo vacuo: tunc enim cōtingit cum in eo sit magis de vacuo: et hoc necesse est hūc positioni: quoniam cū p̄portio vacui ad plenū sit eadem. p̄portio in corporibus grauius et leuius: leue est illud in quo de vacuo est magis: necesse est vt eadem res sit graui⁹ et leui⁹ in simul. Leui⁹ autem in respectu eius quod est minoris vacui: hoc erit cum fuerit minoris plenū: graui⁹ autē in respectu eius qd est maioris vacui: et hoc est cum fuerit maioris plenū.

Quidā qdēz igit nō dicētib⁹ ē vacuu nihil determinauerūt de leui et graui: puta Anaxagoras et Empedocles: q̄ autē determinauerūt qdē nō dicētes autē ē vacuu nihil dīperūt p̄pter qd: bec qdē simp̄lī graui⁹: bec autē leui⁹ corpozum: et feruntur bec quides semper sursum: bec autē deorsum. Adhuc autem de eo q̄ quedam maiora mole cūcia leuiora minoribus sint corpozibus nihil recordati sunt. Necq̄ manifestum ex dictis quo nam pacto consentanea apparentibus accidet dicere ipsos.

Et dicam⁹ et q̄ aliquoz abnegatū vacuu esse: et dicētib⁹ q̄ nullū vacuu existit in mundo: qdā nihil dīperūt q̄ graui et leui: et nullā ostēdōne

Alid oem mo
do in pu co
meu icquuo.

distōne dederunt iter ea: vt Anaxagoras et Empedocles. Quidā aut locuti fuerūt de eis et distōne fecerūt inter ea. S3 non disti-
perūt qre hoc corp⁹ v⁹ graue simplr: b autē
leue simplr. Et qre illa. s. mouetur semp ad
superius: b aut ad inferi. Et qre corp⁹ qd daz
b sit maius in spissitudine ē leui⁹ alio mioris
spissitudis. Qm cūz isti locuti fuerint de b:
tamē nō apte: et ēdixerunt sensui: et b ma-
nifestum est sicut diximus superius.

C Anteq⁹ cōpleuit dīctōes dīcētes q vacuū ē cā
leuitatis oib⁹ modis polib⁹ dici ab eis. vult narrare
quō fecerūt secte antiquoz. et b ad demonstrandū q
īpe addidit. Erāt igit tres secte: qm qdā nō dicebāt
vacuū eē: et nō dicebāt de cā grauis et leuis. Qui-
daz vō nō dicebāt et vacuū eē: locuti fuerūt de cā
graui et leui: s3 nō dicebāt de cā pp quā b ē leue
simplr: b graue simplr: s3 de eis q sūt s3 cōpatōes
atq. Quidā aut dicebāt vacuū eē: et fmo ei⁹ i hoc ca-
pitulo intellect⁹ ē p se. et d. et dixerūt sensui: q cā qd
dederūt nō pueniūt huc qd appet sensui de leui sim-
pliciter: et q oīs ps ei⁹ mouet semp ad superius: et etiā
de graui simplr. q oīs ps ei⁹ mouet sp ad inferi: ne-
q pnt facere pueniētiā iter b qd dicit d paucitate et
multitudine priu: et b qd v⁹ qdā corpa sunt maiora
et cū b leuiora. Dicētes aut vacuū eē: b pnt dare
cās in b: qūis nō pnt dare cās graui et leui simplr.

C Necessariū aut et de ignis leuitate causan-
tibus multum vacuū hīe ferre in eisdē reti-
neri difficultatib⁹. Adin⁹ qdē hēbit solidū
alīq corpib⁹: et vacuū plus. S3 tū erit qdā
ignis multitudo in quo solidū et plenū ex-
cēat contra solidū in qdā modica multitu-
dine terre. Si aut dicit et vacuū: qdō deter-
minabit simplr graue: aut. n. p plus solidū
hīe: aut p minus vacuū. Si qdē igit b dicit:
erit qdā multitudo terre pauca: in qua so-
lidū erit min⁹ q i magna multitudie ignis.
Sitr aut et si p vacua determinauerint: erit
alīqd qd fert semp deorsum leui simplr le-
ui: et lato semp sursum. hoc aut ipole. Sim-
pliciter enī leue semp ē leuius habētib⁹ gra-
uitatē et deorsum lato. Qz aut leuius nō sp
leue pp dici et in habētib⁹ grauitatē alre p al-
tero leuius: puta terra aquā. S3 adhuc ne-
q vacuū analogū hīe ad plenū sufficiēs sol-
uere dictā nūc dubitatōes. Accidit. n. et hoc
mō dicētib⁹ sitr ipole. In pluri. n. igne et mi-
nori eādē habēbit rōnē solidū ad vacuum.
Fert aut velocius maior sursum ignis mi-
nor: et deorsūz aut iter sitr maius aurūz et
plūb. Sitr aut et alioz vniūq dēz habētium
grauitatē. Nō oportebat aut hoc accidere si
qdē sic determinata sunt graue et leue.
C Et dicam⁹ q dicētes et q cā leuitatē ignis

est multitudo vacui: neō ptingit eis et he
oppōnes: et non pnt euadē ab eis. In igne
enī min⁹ ē ex corporeitate q i alijs corpib⁹: et
plus de vacuo q i alijs. Et fm b bñ pōt eē
mag⁹ ignis i quo sit ex corporeitate magis
q existat in terra pauca: et tū ē leuior ea. Si
igit dixerit q res forte ē leuis pp vacuū exis
in ea: nō ppter corp⁹. Rīdebim⁹ eis dicēdo
quō diffiniū graue simplr. Dicēt. n. aut pp
multitudinē corporis qd ē i eo. Et tūc dice-
mus q bñ possum⁹ iuenire aliquaz qritatē
terre: i q sit d corpore min⁹ q i magno igne:
et tūc nō erit ipole vt ignis sit grauior terra.
Et si dixerit q res ē leuior pp vacuū qd est
in eo: dicem⁹ tūc: neō ptingit vt aliq qritas
rei q semp mouet ad inferi: sit leuior re leui
simplr q sp mouet ad superius: qd ē ipole.
Leue. n. simplr semp ē leuius reb⁹ grauib⁹
que ad inferius semp mouētur. Leuius vō
nō sp ē leue. Graua aut dñr leuiora se iuicē
vt dicim⁹ q aq ē leuior terra. Si igit dixerint
q vacuū exis i re oz vt sit egle pleno qd ē i
ea: ita q sit leuis et gūis. Dicem⁹ q et p b i ge-
nisi non poterit euadē a qstione nra. qm ex b
sermone nro ptingit nobis ipole. In igne. n.
multo et in igne pauco tū existit de corporei-
tate quātū de vacuo. Et fm b mouet ignis
multus ad sup⁹ citi⁹ q pauca. Et sitr aurūz
et plūb multū mouētur ad inferi⁹ citi⁹. s. q
pauca: et sitr alia graua. Et nō deberent eē
ita si graue et leue eēnt fm distōnem eoz.

C Cū. o. opinione dicētū vacuū eē d graui et leui: et d. i
dixit vni modoz polius dici vacuū eē cām leui. re-
uerfus ē ad dīcēdū eis q dicit q cā leuitatis ē va-
cuū: et ad pficiēdū fmone i b nūerādo modos s3 qd
pole est imaginari vacuū eē cās leuitatis: et postea de
struendo vniūq dēz eoz. Et abbreviatio sui fmone ē
q dicētes q vacuū est cā leuitatis nō pnt euadere a
trib⁹ modis. Aut vt dicāt q leue ē illd in quo ē pau-
cum de pleno: et graue ē illd in q est multū de pleno.
Aut dicāt q leue ē illd i q ē multū de vacuo: et graue
est illd i q ē pax de vacuo. Aut vt dicāt q leue ē illd
in q ē d vacuo plus q d pleno: et graue eōrio. Si igit
dixerint q leue ē illd in q ē paucū d pleno: ptinget eis
vt illd ex ptrib⁹ terre pūis in q ē de pleno minus q i
pre magna ignis sit leui⁹ igne qūis sit terra: qd ē im-
pole. Et si dixerint modū scdm eē: et est q leue ē in q
est multū de vacuo: ptinget eis vt ps magne terre sit
leuior pte pua ignis: nā ps magna terre pstat ex mul-
to vacuo. Et si dixerint tertiū modū eē. s. illud cui⁹ p-
porio vacui ad plenū ē maior q in graui: ptinget eē
eis ipole. s. vt velocitas parui ignis et magni sit eqli:
qd ē triūz vsui. Ignis. n. magn⁹ v⁹ velocior: et sitr de
terra. s. vt terra magna nō sit velocioris descensus q
parua. Et cā huius est q pporio vacui ad plenū eadē
dem est in terra magna et parua: sitr i igne. **C** Et d.
dicamus igit et. i. et dicam⁹ q dicētes cām leuitatis

i6

Abbreviatio

De celo 7 mundo

ignis ēē multitudinē vacuū: nēō ptingūt eis bec ī
possibilita que dicit. ¶ Et dān ignis est de corpore
terre. et ptingit eis dicit qd in leui simplr. ignis opo
esse de corpore minus de vacuo magis qd in alijs ele
metis. ¶ Et d. r. f. b. erit ignis multus et cū. hūc aut
diffinitio ignis ptingit diminutionē: vñ enī qd aliquis
sit leui aliquid: nō bō in respectu ipsius hāc duas dispo
sitiōes. U. g. qd magis ignis in quo exilit de corpore
retrahat de pleno magis qd in terra parat est leuior:
tamē nō inueni ē in eo bec duo pōicta. s. qd iste ignis
in respectu illi ptingit nec ēē maioris vacuitatis
r. minoris corporeitatis: s. maioris vacuitatis pñ co
tingit igni ē necio vñ sit illi modus leuis alius ab eo
cōtineri sub corpore dispositione: est qd nō est leui nī
inueni ē in eo magis de vacuo tñ: f. m. b. cōtingit
eis cū voluerint diffinire leue diffōne cū nō ptingit
bec obiectio: dicere qd est illud in quo est plus de va
cuo rñ: nō addere diffōni r minus de pleno. ¶ Et d.
q. d. pōit: si dixerint qd res forte est leuis et c. i. f. si
gerint qd res forte est leui: qd in ea ē plus de vacuo
qñus nō sit in ea minus de corpore: ptingit eis vñ diffō
leuis vñ sit illd in quo est plus de vacuo: rñ qd dicit
est ab eis qd diffinuit graue simplr s. hāc diffōni
mōtione. ¶ Et d. d. dicit enī pp multitudines corpis i.
necesse est eis diffinire graue simplr qd illud. s. ita qd
ē illud in quo est plus de corpore graue simplr est illd
qd est leui s. rñ simplr: cū nec ēē eis diffinire leue:
ita qd illud in quo est plus de vacuo: etiam nec ēē
eis diffinire graue simpliciter: qd est illd i quo est
plus de corpore. ¶ Et d. r. tñ dicemus et c. i. f. dixerit
qd diffō grauis sicut ptingit eis illd in quo ē plus de
corpore. Dicemus eis qd nos videmus aliquā pñ ter
re parat in qua est de corporeat minus qd in pre
maria ignis: f. m. b. ptingit vñ aliqis ignis sit grauior
terra: qd est ipole. Et cū d. diminutionē accidentē et
qui diffinuit leue simplr p multū de vacuo: parat
de pleno: et qd diffinuit ips p multū de vacuo: qd
cōtingit et diffinuit leui s. rñ qd est plus de multus de
pleno. ¶ Et cū d. impossibilita ptingētia buie: vult ēē
dicere impossibilita cōtingētia buie ēē diffōni leuior:
ista s. dicitio differt a pñma: qd in pñia ptingit diffōni leui
ignis pp contradictionē frequentes ad diffōne illi s. rñ qd
sequit ab orāne illa aut paradix diffōni. ¶ Et r. o. r. f.
dixerint qd leuior: est res pp vacuū dicem? et c. i. q.
qd poluerint qd res leuis simplr ē illd cū qd alibi par
tēmp mouet ad superius: est illud in quo est plus de
vacuopole est inuenire aliquā qd tēre magnā cuius
qd semp mouet ad inferus: est graue simplr: in qua
sit de vacuo plus qd in qd tēre leuis simplr: sit erit
aliqua qd tēre grauis simplr leuior aliq qd tēre
leui simplr qd est ipossibile. Quis leue simplr est semp
est leuius aliq? grauius qd ad inferus mouet. i. et ē im
possibile vñ aliq simplr graue sit leui? illd simplr
qd leue simplr est illud qd est leui? aliq? pñb? grauis
simplr qd ad inferus mouet: cū ipole est in graui r
leui simplr. s. vñ aliq? graue simplr sit leui? in aliquo
leui simplr: aliq? leui leue simplr sit simplr? aliq? gra
ui simplr: n. nō est pole nisi in graui r leui f. s. con
parationē. ¶ Et cū ita sit: dicit cām in hoc d. d. leui?
aut nō est leue temp. i. cā pp quo idē vñ graui? aliq?
r leuius aliq? qd graue r grauius f. m. b. cōparationem
ciuitatē gñis sunt ēē different f. m. magis r minus: vñ
qua r terra f. sunt ēē gñis grauis simplr: different
f. m. magis r minus: sit ignis r aer que sunt ēē gñis
leuis simplr: Leue aut simplr r graue simplr nō sūt

ciuidē gñiuz iō ipole ē vt pō alenū? eozz fit grauior
 in cōparāōe ad aliquā partē gñiū? U.g. qz impole
 est iuenire per terre leuiorē per ignis grauiorēz aliq
 per ignis? ipossibile ē muenire per ignis z mino
 leuitatē qz alter? pñio fit leuitatēz filr impole ē iue
 nire aliq qñtate terre grauiorē aliq per filr impole
 z leuiorē aliq per filr impole z filr dicim? ē i medij eozz
 grauius z leuior respectu extreimoz. U.g. qz dicidū
 est qz aliq leuior tēctis vrraqz fit grauius z grauior
 aerēz aer nō est de qñs grauius z filr dicidū ē qz aer
 est grauior ignē z leuior aquaz nō est qñs grauius.
 Hanc n. lene f5 pñioz dñr duobz modis: ut f5
 cōparatōis ciuidēz lēnti pñi diuerse qñtitate additē
 in grauitate z extremitate f5 cōparatōis medij ad
 sua extrema: vt p cōparatiōē aliqz ad terrāz ad aerēz
 aeris ad ignē z ad aquā. ¶ Et cū dñr pñioz f5
 finitēz leue qz ē illū i qz ē mltū d vacuo z pñz d ple
 no: diffinitū ipz ē qz ē illū et ē mltū d vacuo. F5
 remanē ad dñr dñr f5 modus ē magi sufficēz pñi
 tēctis. qz leue ē illū cū? pñioz vacui ad pleni ē
 pñioz terminata. Hanc et ē illū i qz ē pñioz f5 mltū.
 Et cū f5 fecit vlti loqz cū eis d mō. ¶ Et oī sū qñ
 i pñioz qz opz vt vacui extē i re cū plez cū extē
 i re z cū i dñr pñioz qz vacui i qñs pñz rez rez grauius
 aut leuiūz hūc ad pleni pñioz terminata ē qz pñioz
 vacui ad pleni i magna qñ? fit eadē cū pñioz vacui
 cū ad pleni i pñia. U.g. qz i aliq qñ? ignis finit
 de pleō deēz erit d pñioz vacui i flgñz erit deēz
 illa pñioz f5 iuerat in qñs pñz ignis hūc pñia
 magna: erit pñioz vacui ad pleni i terra cū? filr
 i qñs pñz ipñ? f5 qz pñia fit z? vacui: f5 hūc
 z pleni i medij itē ignē z terrā erit i pñioz cū
 illa pñioz qz hūc f5 media finit graui z leuiā illi f5
 cōparatiōes extremoz. ¶ Et hūc pñioz ē vñs qz pñ
 ad pñia i suo pñioz qñ. qz opz vt vacui ē i re cū plez
 erit i eozz qz res fit grauior z leuior: illi mediocri
 bñter extrema: f5 hūc pñioz vacui extrema. Cū
 enīz dñs mediorz fuerit talis: mō? ē qz extrema
 erit cōio hūc pñia i re qz leue erit illū i ē plus de
 vacuo qz de pleō: graue ē. hūc illū i ē plus de pleō
 qz de vacuo: f5 m qz hūc ē de res grauius qz de pleō.
 ¶ Et putam? p pñioz d qz res graui z leui ē fit
 ligi ficat qz vacui fit pñioz i pleō i aliq pñioz
 nati cū i oīb? pñb? magnis z pñis z grauiis z leuiis
 B. n. pñioz pole ē pñōe graui z leue finit. qz pñioz
 vacui ad pleni i oīb? pñb? leuiis fuerit pñia f5
 pñioz pleni ad vacui i graui qñ? dñs f5 hūc explana
 tiōē qz opz vt vacui fit i re f5 pñioz nō pleni in
 oīb? pñb? ita vt possit iueniri aliq graui simpliciter
 i re. Et hūc pñioz magis pñner bñt itēonī qz f5. ¶ Et
 qñ? ille pñioz ē sufficēz i re? alioz: z qz ē pñioz
 ad hūc nō potēstis euadē. D. ipossibile qz i legi bñ
 pñioz nō ē vt magnus ignis ē fit velocior: in mo
 tu ad sup? qz pñioz qz pñioz vacui ad pleni ē ca
 dē pñioz nō vident? rñtū: magnus nūqz mouet
 velocior ad sup? qz pñioz. ¶ Et oī qñ i mltō ignē z in
 pauco nūqz exīrit de corpore pñiozabilior fit de va
 cuo cūqz i. z cū bñ pñioz nūqz ē qñ? pñioz pñioz
 vacui ad pleni i pleni i multo z pauco ignē ē eadē
 pñioz. ¶ C. d. f5 B. ignis multus z leui f5 nō vt
 dem? sentit qz ignis multū cū? mouet ad sup? qz pau
 cus: fitz auz z plūbū multū citius mouēt ad infē
 rius qz paucū: nō debet et cū f5 in dñs eozz:
 fed motus magni z parui coeplis graui z leuiis debet
 et esse idem in velociatē qz ē rñtū sentit.

¶ Incōueniens

En la ísa in
parte qua,

Inconueniens autē si pp vacuum qdē sursum ferant: vacuum autē ipm nō sursum ferat. Sz si vacuum qdē sursum nati ē ferri: deo: iuz aut pleni: sz pp h alijs sc cā latōis vtriusq: Nihil de compositis oportebat itēdere: pp qd bec qdē leuia: bec aut grana corpoz: sz de his ipis dicere pp quid: hoc qdē leue: h aut gravitatē habet. Adhuc autē que cā est vt plenum sz vacuum non distent.

Et dicam⁹ ē q impossibile est vt aliqd moueat ad superius pp vacuum existēs in eo: sz ipz vacuum non mouet ad superius. Si igit dixerint q vacuum nāliter mouetur ad superius: sz pleni nā ad inferius: sz iō vacuum sz pleni sūt cāe motus reruz ad superius sz inferius. Biceamus si ita ē sicut dicitis: nō debetis pscrutari: quare qdam compositoz sunt graua sz qdam leuia. Sz ē debetis pscrutari: qre nō sepanē abinuicē: ita q vnuz eoz moueatur semp ad superius sz alterū ad inferius.

Hec est cōtradictio vltia dicentibus cāz motus ad superius esse vacuum qdēq: mō fuerit postū ē cāz. i. dicamus q impossibile est ponere cāz motus corpoz leuiū ad superius esse vacuum: nō ponere vacuum moueri ad superius dū mouet pleni. Et cōtingit eis h in vacuo: q ponit ipz esse cām motus ad superius: nō his autē nō ptingit tale in forma declinatiōis que ē apud nos cā motus vacuum. n. fm q hz tres dimēsiōnes: necesse est si moueri vt moueat. hoc autē non ē necesse in corpore in qtu habet tres dimēsiōnes. **E**t cū dicitis h inopabile: vt vacuum moueat ad superius sz pleni ad inferius: qd est impole: qz qd mouet sz habere motozes. dicit. Si igit dixerint q natura vacui est moueri ad superius. i. si igit dixerint q vacuum est prima cā motus reruz ad superius sz pleni ad inferius: sicut dicitis de formis mae pme drys: sz cōcesserimus h eis: tñ necesse est eis dare cām pp quas vacuum nō sepanē a pleno in eadē re: ita q vacuum moueat ad superius sz pleni ad inferius. Et hoc intendebat cū. d. nō debetis pscrutari rē. nō debetis tñ pscrutari de hoc: sed etiā de cā ppter quā in rebus compositis non sepanē vacuum a pleno: ita q vacuum solū moueat ad superius: sz pleni remaneat inferius.

Irrationabile autē sz regionē vacuo facere tāq non ipm regio qdam existat. Necessarium autē si qdē mouet vacuum ē ipz qdēq: locū ex quo trāsmutat sz in quē. Adhuc autē q motus cā. Non. n. vtiq vacuum. Nō enim ipsum mouetur solum: sz sz solidū.

Dicamus q irrōnabile est dare locū vacuum q si ipse non ē locus. Et si vacuum mouetur necio: mouetur a loco sz puenit ad locum. Et dicemus ē que est causa mot⁹ vacuum. Non. n. poterāt nisi dicere q vacuum nō solū mō mouet: sz sz pleni ē sz corpus.

Vltimo modo inducere impossibilia sequentia dicētes vacuum esse mobile. **E**t. d. q irrōnabile ē rē. i. q cū

posuerint vacuum ē mobile: ptingit eis vt beat locus in quo moueat: sz apd eos ipm vacuum est locus: ergo apud eos locus indiget loco: sz pcedit in infinitum. aut ponunt q vacuum h est gescens: hoc aut mobile: sz tunc deberent dare cām in h: sz totū hoc impossibile. **E**t. d. dicamus q si vacuum mouet: necium est vt moueat a loco: sz vt pueniat ad locū. i. vt mibi vi q ptingit huic positiōi vt vacuum beat nāz propriā. Locū enī a quo mouet sz esse ei non nālis. Locus autē ad quē nālis: sz si vacuum beat nām ppiā nō ē vacuum. **E**t. d. iduxit tertiā dictionē. i. d. dicam⁹ etiā eis q est cā mot⁹ vacuum rē. i. q est cā motus vacuum ad superius: sz pleni ad inferius. nō enī poterūt dicere q vacuum solū est mobile: sed sz pleni ē: cū plenus sit cā motus ad inferius: sz vacuum cā motus ad superius: itēdebat q nullam causam dederunt in hoc: cum remanet eis dicere. i. primas cām. i. ppter quā vacuum mouetur ad superius sz plenum ad inferius.

Similr autē accidit vtiq si aliquis alius determinat magnitudinē sz paruitatē faciēs grauiora sz leniora altera alteris: sz alio quo cūq: modo assignans. Solā aut eandē materiam omnibus reddat: aut plures quidez contrarias tamē. Una quidē enim existente non erit simpliciter graue sz leue: quēadmodum accidit ex trigonis constituentibus elementa. Sin autē pparie sint quēadmodum qui vacuum sz plenum dicunt. Assignari non pōt intermedia simpliciter leuiū sz grauiū: ppter quam cām grauiora sz leniora sunt inuicem sz simplicibus etiam ipsis.

Et dicamus q ista obiecta ptingunt eis q ponunt causas grauis sz leuis in paruitate sz magnitudinē corpoz. Sed ponunt materiā sz fundamētū istarū virtutū esse multam sz cōtrariā: ita q si fuerit mā eoz vna. Et cōponētes corpa ex triagulis dicūt. Tunc graue sz leue simplr non erunt oino. Et si mā istarū virtutū fuerit pparia: vt facientes vacuum sz pleni dicit: itē hntia gravitatē sz leuitatē: sz ea q sūt iter leue simplr sz gūe simplr: nō hēbūt cām pp quā qdā sunt grauiora sz leniora alijs rebus que sunt simplr.

Cum dixit impossibilia ptingentia opinōib⁹ antiq⁹ quoz in graui sz leui: qdam sunt vltia omnib⁹ sz qdaz nō vult h dēmonstrare q eoz sunt vltia sz que non: cū per h cōplez fmo de dictionē istarū opinionū. **E**t. d. dicam⁹ q iste obiectiōes rē. i. dicam⁹ q ista impossibilia ptingentia dicentib⁹ vacuum sz pleni ē cām grauitatis sz lenitatis: ptingit ita ē dicētib⁹ q cā grauis sz lenis est puitas sz magnitudo cūtoz: ex qb⁹ corpoz cōponunt. **E**t nō intēdit q oia impossibilia ptingūt eis cūlter: sed impossibilia ptingentia eis pp nām grauis sz lenis simplr: sz iō q posuit graue sz leue esse eiūsdē nāe sicut. d. non pōt dare cām grauis sz leuis simplr: qz due nāe sunt dīcē: qm in quēdā qdlibet cūtoz apud ipm componit ex his duob⁹: nō pōt dicere quare elementum leue est contrariū elemento graui: neq: quare inter extrema que sunt in fine cō-

De celo et mundo

Extraria de
flant in fumo
abiuic. Jo
to. metapby.
121. 12. 13.

trarietatis sunt media in hoc nifi in illud ingeniu
debile pñctum. f. vt leue fit illud cuius proportio va
cui ad plenu sit maxima: et graue triu. Putat eni q
buic positioi no legitur impole qd cōtingit p nām le
uis simplr et grauis simplr: sicut ptingit eis q non po
nūt hanc positionē: sed tñ in rei vitate ptingit eis: nō
eni pñt ē dare cām grauis et leuis simplr. Leue eni
simplr: est illud quo ipole est iuenire leuius fm q ē
leue: et sifr graue simplr cū sifr tria. Contraria aut di
stant in sumo abinuicē. Et cū posuimus q cā leuis et
grauis est vacuū et plenu: ptingit nēcio vt leue sit pu
rum vacuū: et graue puz plenu nō cōpositū ex graui
et leui. Qd eni cōpositū ex eis si fuerit leue pp abun
dantiā vacuū: pole erit iuenire leui? illud in quo ma
gis abundat vacuū: et similiter de graui: sic nō erit
hic neq graue simpliciter: neq leue simpliciter: cū
extrema non sunt ergo neq media. Decigit pñctio
est vltis oibus opionib⁹ in graui et leui: iō. d. q
iste opioes ptingit dicētib⁹ elna eē indiuisibilia: et
dicētib⁹ vacuū esse et plenu. ¶ D. incipit demon
strare qd ptingit eis: et q impole ptingit eis pp nās
grauis et leuis simplr et ligamētū iter ea fecit de hoc
rememoratiōe: et d. ita q mā eaz fuerit vna: vt cō
ponētes tē. ita q ipolia ptingētia eis ex hoc modo
contingūt ponētib⁹ mām eoz. eluādē nāe sicut pñ
gūt ponētib⁹ mām eoz tria. f. vacuū et plenu. ¶ Et
d. ita q sonat fidei: q ipossibilia magis appent pñ
gere ponētib⁹ nās eē vni qd ponētib⁹ illa esse tria: et
q. d. qd hoc ipossibilia nō tñ ptingūt eis: qd etiā cō
tingit ponētib⁹ nās elno: et ē tria: et hoc ipole pñ
git eis: qd ponit vtrūq eoz ex illis duab⁹ nās in sifr.
¶ Res. n. tria sūt ea q sūt ex elnis tria. f. q cum aliq
duo fuerit tria vtrūq eoz erit ex elno tria altero:
ex gbus altēz cōtrariū cōponit. cū aut duo fuerint
quoz vtrūq cōponit ex eisdē tria elnis: tunc non
erit tria: et hoc est dispositio cōponētis vtrūq leui
et grauis ex vacuo et pleno in sifr. ¶ Et cū. d. q b im
possibile ptingit pp nām grauis et leuis simplr ponē
tib⁹ cās eoz eē vacuū leuitatis et plenu grauitatis: si
aut cōtingit ponētib⁹ ea eluādē nāe. d. qualr b cōtin
git impole dicētib⁹ vacuū eē et plenu: et d. tūc igit ha
bentia grauitatē et leuitatē: et ea q sunt inter graue et
leue tē. i. ipole est dicētib⁹ hūc fmone dare cās pp quā
quedā corpa sunt graua simplr: et qdā leuia: et qdā
media iter duo extrema. q. igit. d. ipole est. n. ei in re
bus grauib⁹ simplr et leuib⁹ simplr: et in eis q sunt in
ter ea dicere q sunt leuioza et grauiora: et leuioza alijs
que sunt simplr: qre ea q sunt simplr sunt tria in
sumo. Nos autē iā pñctimus sermone qd hoc cō
tingit pñctet: vnde existimat esse nō ptingens.

¶ Magnitudine aut et puitate determinare
figmēto qdem assimilatur magis qd pñctioza.
Qd aut ptingit f3 vniūq qd facere differen
tias qtuor elno: certius se bz ad eas q ante
dubitationes. Unā aut nām facientib⁹ ma
gnitudine differentib⁹: necessariū hoc ipz ac
cidere qd vnam facientib⁹ materiam: et neq
simplr eē qd leue: neq latū sursum: f3 aut
deficiēs: aut extrusuz: et mltā parua paucis
magis grauiora eē. Si aut hoc erit: accider
multū aerē et multū ignē aq esse grauiorem
et terra pauca. Hoc aut est ipole. Qd qdēz

igit ab alijs dicta bec: et hoc bñctur modo.
¶ Ponētes aut magnitudinē et paruitatem
corpoz eē cām leuitatis et grauitatis: dñe
rūt hoc sine rōne: f3 tñ magis ppingunt sunt ad
verū dicēdū q illi pñctioza. Bñct eni q qua
tuor elna leuia aut graua sunt fm magni
tudinem et subtilitatē. Et cōtingit dicētib⁹
esse vniū elnum tñ: f3 differt fm subtilitatē
et spissitudinē: illud qd cōtingit facientibus
mām eoz esse vniū. Et vt dicant q nūb
est graue simplr: aut leue simplr: et q nūb
mouet ad superius aut ad inferi⁹ p se. Sed
aut fm expulsiōe ex supior: et sic descēdē
dñ est ad inferius: aut fm cōstrictionē ex
inferior: et sic ascēdēdñ ad superius. Et vt
plura subtilia sunt grauiora paucis grossis.
Contingit eni ex hoc sermone: vt aer et ignis
multi sunt grauiorez et terra paucis.

¶ Antig opinabant in elnis diuersimode. Quidam
eni dixerūt q qdlibet eoz est simplex nō cōpositū:
et q ea sunt elemēta cōpositoz: vt Empedo. et sui se
quaces. Quidā autē dicebāt q vniū tñ eoz est tale
alia vō cōponunt ex illo vnicor: tñ diuersant in hoc
vnicor: qdē dicūt ips eē vniū medior: bñ aut vniū ex
tremoz: alij vō dicūt ips esse corpus gntus medium
inter ea. Quidā vō dicebant q bec qtuor elna sunt
cōposita: et istoz qdā cōponunt ea ex supioribus vt
pñctioza: qdā ex corpōib⁹ indiuisibilib⁹: et qdā ponit
vacuū et qdā nō. Et cū ipse destruit causas graue
leuis f3 opionēz dicentis elemēta eē cōposita: tñ
dicat vacuū esse: siue non: vult etiā destruere causas
grauitatis et leuitatis fm opionem dicentis elemē
ta esse quatuor simplicia non cōposita. ¶ Et d. ponē
tes autē magnitudinē corpoz tē. et intendit per ma
gnitudines et paruitatē spissitudines et subtilitates:
inrēdit per corpora quatuor elemēta. Et pñt intelli
gi per corpus ps indiuisibilia: et pñmū est ē manifestū
stius ppter hoc qd dicaz pñctioza: q sunt ppingotes
adesse qd dicētes vacuū esse. i. qd fmō eoz est pping
quior: nāe et vō. Est. n. ppingor: vero: qd nō idiger va
cūo qd ipossibile est eē: et etiā est magis naturalis q
demonstrationes naturales debent eē ex causa nū
libus. Vacuū aut qūis eē: non esset cā nālis. Cause
enim nāles non sunt nisi quatuor famole. ¶ Et d. di
cūt eni q quatuor elemēta tē. i. et sermo eoz pping
or est veritatis: q causant grauitatē et leuitatē existē
tes in quatuor elemētis de reb⁹ inseparabilib⁹ ab eis
grossitie et subtilitate. Corpus eni graue videt gros
sus et spissus et densus. Leue autē videt rap: tenue sub
tile. Propter hāc igit pñctionē existimat q gros
sities et subtilitas sunt causa grauitatis et leuitatis: et
in hoc valde gescit alius. Terra eni que est grauior
ma elemētoz videtur grossior et densior. Ignis vō q
est leuissimus elemētoz videt magis rarus et subti
lior: et media media. Et ideo videtur bec opio eē
valde sufficiēs: et est opinio quarta in causa grauis et
leuis. ¶ Et cum. d. hoc. qd etiam contingit eis con
tradictio vniuersalis cōtingens opionibus pñcti
ctis: et d. et ptingit dicentibus vniū tñ esse elemē
tum tē. i. et sifr contingit cōtradictio ponētib⁹ vniū
quatuor

ant in forma: aut in loco. Eadem? q̄ glibet
istoz motuū trāfferē a Srio in Hium: ⁊ ad
ea q̄ sunt in hoc. Et nō trāfferēt motus ad
quēlibet motū. Et silt res mota nō mouet
quolibet motu: s; sic alteratū aliud ē ab eo
q̄ crescit: sic alterā aliud ē ab eo q̄ aug-
mentat. Scdm igitur hūc modū debemus
intelligere rē motā ⁊ motorē motu locali. s.
q̄ nō glibet motu: s; locum mouet q̄libet
motū. Et ch ita sit ⁊ supus ⁊ inferius sunt
entia: ⁊ motor: ad ista duo loca est illud q̄
aggrauat ⁊ eleuat: ⁊ res mota ē illud q̄ est
grauē in potētia: aut leue ī potētia. Hecum
ē vt motus cuiuslibet elhoz ad suū locū sit
mot⁹ ad suā formā. Scd; igit hūc modus
opz q̄rēt scire finem antiquoz dicētiū: q̄
glibet mouet ad suū finē: nō sicut puniētū
q̄ dē ⁊ terra mouet ad terrā. Hoc enī ipō
sibile est uēio: Qm ī aliqua trāfferet ter-
ram ⁊ poneret eam in loco lunetis: q̄libet
pāus nō moueret ad ip̄s: s; ad locū ī quo
mō exiit. Et silt accidit oib⁹ rebus p̄lib⁹
que eodē motu mouent: dico q̄ p̄s mouet
ad locum ad quem totum mouetur.

zz **A**nt in hoc loco pferatur de ca finali pp qua ho
ni corpore qda mouent ad dicendum qda
ad inferiend qdam interea. [C. Et o. v. superius qda
ad motu rē. r intelligitur ē hoc ca finalis r cōpārat;
fēcties autē sit vni modi finis gñationis: alteri
modi forme gñationis. itē intelligitur ē de b loco
ipsum ēē fine ppy motu sibi ingiti ē pfectio mori
nō ingiti ē actio cōpōnēti qd est forma. gñatio.
nō istius quibus modis. fōe forma r actioe fōmēis
actio ē finis fōmēis fōma ē finis gñōis q. g. d.
p. prima ca motu elintoz qre sua pfectionē vltima p
pūa qe ē locus. h. fuplicies corpis pūitēz qe loca
fuit dīcāne ē ē vt mori fuit dīcā. [C. d. o. gōltē.
corp mouit ad corpus sibi pueniēd. r fuit locus
ca motu itoz elintoz qe vltimū corpis qd ē locus
vniūcūqz corp est finis r fīle. cū qd mouet ad
ipsū q. fuplicies etheris ē fuplicies ignis: q. fū
perficies ignis est fīlis fuplicies aeris: fuplicies ae
ris fīlis cū aqz aq. ca terra. [C. d. o. verificatio h
ius rē. i. b. credēd ē qd q ille mor ē ēē fīat mor
tuis alteratiois r tñsmutatio qd ē gñatio. [C. d. o. clā
ratū vñ hoc credēd ē. d. qm mor fuit tress: qz
intēdē p motus qd ēē in magnitudē motus augmē
tationis r diminutionis: r per illū qd ēē in forma
motus alteratōis motus enim generationis qd ēē
in rei veritate in forma nō ēē motus: vt clāratū ē
ēē in gñō pbycosōmed fīn tñsmutatio. [C. d.
vidēdū ē quodlibet itozūm motūm est ex co
trario ad dīcū rē. i. qm cum mor fuit tress: vñ
motus q. gōltēz corp tñsferē ex rōio ad dīcū termina
tus: aut ad ea qd fūctur rāz fīl vñm. q. oē tñs
mutatōis nō tñsmutāt qūqz tñsmutatioes: fēd tñs
mutatōis b tñsmutatioes tñsmutatioes ppyū. C.
q. q. quēdāmodū alteratio differt ab augmēto: fīl

Perfectio
duplex alia ē
finis gnatio-
nis: alia ē fi-
nis rei gene-
rate. Idē. 2.
phy. cō. 70. et
24. et 8. me-
th. cō. 12.

Lex. cō. 7. 2
6. 3. 10.

[illegible]

Bundias
lipide e n
torfz q e
matan t
est mora v
in pma n

Si elntz
lentia vac
no possert
ueri. Idē.
pby. 71. 2.
pby. 82. 2.
edi. 29.

3n.7. ph
3n.7. nō itē
but nūi dec
rire q nūi
mouet se i
q motor
itē cū mot
385. j. c. 2
7.3. cell. 28.
7. pp. cō. 2.
2. pp. cō. 3.
71. 2. 4. pp.

1

10

motoris mouet: cū ipsa moueat nauē. ¶ Et cā in hoc est: qz motor z motus in lapide z igne z alijs sim plicibz nō distinguū in actu abieci: sicut distinguū in aialibz: hz motor z motū idē sunt in subto: z tamē dnt fm modū: grauitas. n. in lapide est motor f3 qz est forma tātū: ipsa est mota: quātū est in pma mā: z cā in hoc est: qz pma mā nō est ens i actu: lapis autē cōponit qz grauitate z pma mā: ecōuerso in aialibz qz cōponūt qz corpe z aia. Et qz motor z motu eēntialiter sunt relatiua necē est vt sint duo fm pōtione: qz motor z motū in lapide idē sunt f3 pōne: z duo fm modū: necē est vt nō sint relatiua nisi acci dēntialiter: qz motor eēntialit in eis fit gians z motū gians. ¶ Et iō si auferemus mediū i istis: ita qz vā cū eēt: nō eēt pole in eis vt mouerēt ecōtrario illi qd putat a gbus daz. f. qz citius mouerēt in vacuo: qz assimilauerūt ea eis qz p se mouēt eēntialit. f. aialibz. ¶ Et iō si declarauimus in expōe qtri phycoz. si ali qs dixerit qz itēto Az. in 7° phyf. cūz declarauit qz oē motū hz motor fuit de elntis qz mouēt p se ex quo necē ē vt lapis apud ipm sit ex rebz qz per se mouēt eēntialit. ¶ Dicemus rōdēdo qz Az. nō inten debat p illū fmonē qz scripsit i 7° phyf. nisi dēlarare qz nūbū mouet. f. ita qz motor sit idē cū moto z eodē mōz: iō posuit qz qdā gēcit p qetē alteri? necē est vt mor? eius nō sit nisi ab altero. i. necē ē vt motor in eo differat essentialit z diffinitioe a moto: hz nō offerat i subto. D. post B dēclarauit in 8° phyf. illud qz cōponit qz motore z moto diuersis i suba est illud de quo dī ipm ēē motū pē eēntialit: p oia ista nō itēdit nisi ad dēdicēdū. ¶ Platon in eo qd opī nabatur qz qdā entū mouēt scita qz motū in eis ē idē cū moto f3 subam. Lapis autē est vni corz qz exi stimat ēē talia: ista autē fermo magis est conueniēs phycis: f3 p cōicationē dicimus bic. ¶ Reuerat mur igit ē dicamus qz cū declarauit qz elhta mouēt ad sua loca f3 qz gniabile mouet ad formā qz pfititur: z pōt aliqs dicere qz isti motus nō itēndūt lo ca fm qz sunt loca: sed totū corz cūius motū est ps. ¶ U. qz motus lapidis nō est ad medium: sed ad ter ram. ¶ Et iō d. fm igit hūc modū ops querēt sciri tē. i. qz cū nos dicim? qz pars terra mouet ad infe rius f3 qz simile mouet ad suū simile: itelligēdū est ad locū nō ad totā terraz: z iō d. post. nō sicut putat qz terra mouet ad terrā. ¶ D. incipit dēclarare qz iste fermo est impossibilis: z d. qm si aliquis trāfferet ter ram zē. i. qz ptes elhtoz mouēt ad suz vniuer sum sicut fuit ad file: itē ptes mouerēt ad totūz vbiqz: eēt totū: adeo qz si terra eēt in duobz orbis lune: tūc lapides mouerēt ad ipm: sic nūbī eēt su perius aut inferius: aut medius: neqz corpoz mouerēt ad mediū nālit z a medio z circa medius: qz est impossibile: vt p dicitū est. ¶ D. d. si ad locū i quo nō existit. i. si terra est in loco lune: tūc partes ei? nō mouerētur ad ipm: sed ad locū i ferius. D. d. z si mi liter accidit zē. itēndū per ista quatuor corpoz.

¶ Quid autē locus est cōtinētis termin⁹. Et
nēt autē omnia q̄ mouētūr sursum ⁊ deor
sum extrēmūq; ⁊ mediū. Hoc autē mō q̄
dam fit spēs cōtēti in euz q̄ ipsius locū ferri
ad simile est ferri. Que. n. deinceps similia
sunt iūicē: pura aqua aeri: ⁊ aer igni. Econ
uerso autē dicere medijs est: extrēmis autē

nō: pnta aerē qdem aquē: aquam autē terre.
Semp. n. qđ supius ad id quod subipo: vt
spēs ad materiam sic se habet ad inicem.

Terciumus est locus cui sit orizon rei cōtinētis res que mouētū ad supius: ⁊ que ad inferius vltimū ⁊ mediū: necessariū ē vt sit in aliq̃ parte vltimū ⁊ mediū forma rei que cōseruat. Et si ita sit: neclo corp⁹ qđ mouet ad suū locū: nō mouet nisi ad suū simile. Corpora vō que sunt inter illa loca assimulant adinuicē: dico q̃ aqua aeris: ⁊ aer ignis: ⁊ similia superiora ad inferiora. Dico q̃ aer aque: ⁊ aqua terre. Duo autē extrema non assimulant adinuicē. s. ignis ⁊ terra: s; differunt sicut forma ⁊ materia. Et sicut omniū corporū semp̃ superior differt ab inferiori sicut materia ⁊ forma differunt.

¶ Cū dēclauit q̄ cā q̄re p̄be clinta mouēt ad sua loca: nō ē nisi q̄ ḡiātū mouēt ad sua for̄mā p̄p̄ia: q̄m̄ ea q̄ mouēt n̄l̄r ad sua loca sūt ea q̄ sūt i pō et q̄ ap̄ p̄p̄ia: illi locis: nō vult dēcl̄re b̄ idē alio mō. ¶ Et d. cū loc̄ sit oriēs rei quā p̄tiner: itēdit p̄ oriē s̄ finē: p̄ ea q̄ mouēt ad sup̄i: p̄ ea q̄ mouēt ad inf̄i: itēdit q̄ mouēt s̄mpl̄r. ¶ Et d. b̄ p̄uādo se d̄ locis medioz: itēdit p̄ vlt̄ finē oibz: p̄ me^m finē aq̄: r. q. q. q. loc̄ cū sit reb̄ q̄ ad sup̄i mouēt finis ḡ est vlt̄ ton^o: r. reb̄ q̄ ad inf̄i mouēt finis ḡ finis ḡ est me^m ton^o: r. finis ḡ p̄tinet extrinsec^o filis ē for̄: forma enī ē finis rei h̄nt for̄mā: r. i b̄ tñ d̄nt q̄ b̄ lep̄o^o. b̄ aut nō. Et cū ita stētenē ē vt finis vltimus mūdi sit q̄m̄ for̄: corp̄ q̄ mouēt ad sup̄i: r. finis q̄b̄ ē me^m sit q̄m̄ for̄: corp̄ q̄ mouēt ad inf̄i: ¶ Et b̄ intēdebat cū d. nēcio enī aliq̄ p̄tē rē: itēdit p̄ aliq̄ p̄tē sup̄i s̄mpl̄r: itēdit s̄mpl̄r: q̄m̄ vlt̄ mūdi r. suū me^m sūt q̄m̄ loca: r. filia for̄: ei q̄ mouēt ad sup̄i s̄mpl̄r: ad inf̄i r. s̄mpl̄r. ¶ Et itēdebat dēcl̄re p̄ h̄uc modū q̄ clinta mouēt ad sua loca quēdamo^o res mouētur ad suas for̄as: loc̄ sit ei filis for̄ q̄ acgrit cū for̄ acgrit: nisi aliqd̄ ipediāt: i p̄cedēti d̄m̄nāto dēclatū sūt: q̄ loc̄us his corp̄b̄ filis for̄ b̄ mō. s. q̄ illud q̄ mouēt ad illa loca ē illō q̄b̄ ē graue aut leue i pō n̄ illō q̄b̄ ē in actu graue aut leue nisi accētr̄. In hac āt d̄m̄nāto dēclatū illō ex b̄ loc̄ cōicāt for̄ i ḡnē: vtrūq̄ enī ē finis p̄tinetis illa ē finis nō difficta: loc̄ aut ē finis diffict^o. ¶ Et itēdebat dēcl̄re q̄ loc̄ est valde filis for̄ i his corp̄b̄: for̄ nē finis: illō q̄ figurat̄. vel finit p̄ eā ē ipō nō i actu: b̄ duo iueniūt i loco b̄ corp̄: r. iō necē ē vt mor̄ istoz corp̄z ad illa loca sit ex ḡnē motū rēz ad suas for̄as. ¶ Et q̄m̄ b̄ due dēclātōis p̄gregate reduce sūt ad vnā. s. q̄ s̄litudo cōpleta iter locū r. for̄as n̄ apper̄ nisi ex his duob̄: r. nō tñ m̄fēstāt ex diffōne loc̄ q̄ i istis rebus ē filis for̄ s̄m̄ q̄ ē p̄tinetis: s̄ ē q̄ illud q̄ p̄tinet vnūq̄b̄ q̄ istoz elnoz ē loc̄. Vlt̄^m i ḡnē p̄am̄ lūē ē loc̄us ignis: b̄ vocat vlt̄^m r. vlt̄^m p̄am̄ ignis ē loc̄ acris: aeris aq̄: r. aq̄ terrē: itū locū vocatū mediū. ¶ Et cū dēclauit q̄ b̄ corp̄a mouēt ad sua loca s̄z q̄ res mouēt ad sua for̄mā: dēmf̄auit q̄ ex b̄ seḡ q̄ file ad q̄ res mouēt ē vlt̄^m corp̄is p̄tinetis nō totū illū: rei q̄m̄ cū p̄dicto s̄m̄do notificauit q̄ nō ē itell̄ gēdū b̄ d̄ filī illō totū illū rei q̄ mouēt: s̄z file ad illū

Sēp qđ sup
perius ad id
qđ est sibi ipso
vt species ad
māz sic se hñt
adinuicem,

Forma est fi-
nis rei habem-
tis foras. Id
3. de aia. c. 5.
ex snia Ale-
xan.

Forma est fi
nis nō distine
ctus: loc⁹ vō
est finis disti-
ctus. 3d. 4.
p̄p̄r. t. cō. 17.

Ultimū cōca
ui lunc ē loc⁹
ignis ⁊ vlt^{is}
ignis loc⁹ ae
ris: ⁊ aeris aq^{ue}
⁊ aque terre.
Jd. 4. p. c.
46.

De celo 7 mundo

Cōtinens est
filē forme et
contentū ma-
terie. Idē. 2.
cell. 74. et 2.
de generatio-
ne. 50. Idē
h. j. ic. c. 35. et
37. 2c. 59. cō-
mentio.
Documentū

[illegible]

ut putet de nā faciēte duo tria aut recipiēte ppinq;
q; mā: nō est ita in eis q; sunt alteri⁹ gnis. r. d. ad al
bedinē r. nō ad egritudinē. ¶ D. d. nos autē dicamus
q; oia alterabilia r. i. r. nō sū cōis oib⁹ istis est dice
re q; oia mouent⁹ ad q̄rēdū illud qd̄ puenit eis. ¶ Et
cū narrat q; cā motus eoz est q̄rere sile: r. q; cā di
uersificatio motū ē diuersitas silis. dedit exēplū d̄ q;
tuor trāsmutatioib⁹. r. d. vt augmētabile nō alterat⁹
ad sanitatē r. r. tēdit h̄ p alteratōez trāsmutatioez.
¶ Alteratio. n. dicit⁹ cōiter r. ppe. i. vt augmētabile cui
ius trāsmutatio nō est ad sanitatē: cū sanitas nō sit
finis augmētabilis: finis. n. pueniēs augmētabili est
mēsurā terminata in latitudine: lōgitudinē: r. p̄fundi
tate. ¶ U. g. augmētū dōis nō ē nisi ad mēsurā nālē bu
manitatis. s̄r de alyz. ¶ D. d. r. alioz s̄r qd̄as alte
rant s̄m q̄litate. i. r. sicut dixim⁹ de augmētabili. s̄r
itellēdū ē de alyz trāsmutatioib⁹. ¶ D. d. eoz autē
q; alterant s̄m locū si fuerit leue r. i. eoz q; trāsmu
tant s̄z locū si fuerit leue trāssert⁹ ad sup⁹ qd̄ ē ei cō
ueniēs: r. si fuerit graue ad inf⁹ qd̄ est ēr pueniēs ei.
¶ Et cū. d. modū s̄m quē cōicāt iste tres trāsmuta
tioez: scipit dicere modū s̄z quē mor⁹. elūtoz i loco
differē a ceteris mētib⁹. ¶ Et d. s̄z eoz q; dixim⁹ r. d.
i. q; iste trāsmutatioez cōicāt in q̄tū trāsmutant⁹ ad
sile: r. dicit in eo q; qd̄ trāsmutatioez p̄m⁹ h̄it qd̄ mo
uet ea ex trāssēco: nō ab extrinseco: vt graue r. leue: r.
qd̄ h̄it p̄m⁹ trāsmutatioez ex extrinseco: nō ab intrin
seco: vt sanabile ē trāsmutabile ad sanitatē: r. augmētabi
le ad q̄litate. ¶ Et h̄ qd̄. d. h̄z qd̄nez. in. s. eni p̄p̄.
declinat q; motor in graui r. leui cōitiat⁹ ē ab extri
nseco: r. faciēs ipm⁹ r. q; nō mouet p̄ se nisi accitiat⁹:
r. ēr exīstiat⁹ q; in plurib⁹ sp̄ibus sanitatis p̄m⁹ mo
tiois ē ab extrinseco. i. in egritudib⁹ q; sanant⁹ p̄ se sine
cā extrinseca. r. d. in lib⁹ p̄gēneis eoz q; p̄m⁹ mor⁹ aug
mētati ē in augmētabili. ¶ Et dicam⁹ nos q; cū in
tēdit dicere dōis iter p̄m⁹ motiois in istis: nō dōm ē
ad distinguēdū iter ea: q; h̄ ē cōitiat⁹ aut nō cōitiat⁹
leu: h̄ s̄ p̄ inuenit in eis. ¶ Manifestū ē. n. p̄ se: q; faciēs
motū alteratōis i re alterabili ē ex alterabili: r. acci
dit vt putat q; alterabile alterat⁹ p̄ se: cū in eo fuerit
due p̄es. i. p̄ alteratiua r. alterabilis: vt accidit i fur
mo sanāti p̄ se. ¶ Lōz. n. in eo alterat mēbz egritās ad
sanitatē: mēbz autē i furmū ē alterabile: graue at r. le
ue totū trāsmutat⁹ a toto s̄z modū q; dicit⁹ ē in s⁹: r. q;
dicēdus erit h̄ post. ¶ Motor autē p̄p̄q; in augmēta
bili q; ē cib⁹ venit ab extrinseco. ¶ Motor autē remor⁹ ē
in ipo augmētabili. i. calor nālīs q; ē in mēbro augmē
tabili. ¶ Et cū. d. q; p̄m⁹ alterās in reb⁹ alteratib⁹ ē
extrinsecū. d. ēr q; q̄nq; inuenit s̄litudō i istis ad illa:
q̄nq; q̄nq; patiunt⁹ multū a puo p̄m⁹ extrinseco. r. d. r. s̄z
h̄ fortassis r. i. q; cū ita alterant plus q; p̄m⁹ alterās
ea ab extrinseco dat eis: ita q; illd̄ qd̄ sit fit supra illd̄
qd̄ ē ex motore extrinseco sic affimilant eis q; mouen
tur p̄ se. ¶ D. d. r. illud recipit sanitatē r. egritudinē
i. r. signū q; alteratio nō ē ex p̄m⁹ agēti exīte in alte
rabili sic ē in trāsmutabili s̄m locū ē: q; p̄t idē acci
pere tria: r. tria nō p̄t facere idē: r. idē nō p̄t facē
itōz mouere a puo p̄m⁹ extrinsecō: trāssere ad finē.
¶ U. g. q; si aliq; moueret⁹ ad sanitatē a puo p̄m⁹ ex
trinseco mouebit⁹ p̄ se ad sanitatē p̄fectā: s̄r si aliq;
qd̄ moueret⁹ s̄m viā i furmādi ab aliq; i furmitate mo
uebit⁹ p̄ se ad i furmitatē p̄fectā. ¶ D. d. in graui autē
r. leui magis māifestabil⁹. i. q; alie trāsmutatioez q;
uis cōicēt trāsmutatioi in loco exīte in elitis in eo:

q; in gbusdā maior p̄s trāsmutatiois puenit ex ipso
trāsmutabili nō p̄ nāz motoris: tñ h̄ magis manifest
stabit in graui r. leui. i. q; p̄m⁹ trāsmutatiois in loco ē
in eis p̄ se. ¶ Et cū. d. q; alia trāsmutabilia cōicent
trāsmutabilib⁹ i loco. i. graui r. leui. p̄ h̄ q; p̄m⁹ mor⁹
aut maior p̄s motū ē ex se nō ex extrinsecis. ¶ D. q̄n
q̄nq; ita sit tñ māifest⁹ ē h̄ in motu grauis r. leuis.
r. d. in graui at r. leui magis manifestabit⁹ r. d. d. d.
cām i h̄ r. d. q; māe eoz s̄r valde p̄p̄q; ius subit
i. q; mā mor⁹ i graui r. leui valde ē p̄p̄q; māe gra
uis r. leuis: r. sic appropinquat⁹ sube eoz econtrario
alyz accitib⁹ exītib⁹ in ea. ¶ Et iō cūz acgrit⁹ aliqua
p̄s forme grauis: aut leuis statiz cū illa parte acgrit⁹
mor⁹ ad suū vbinisī aliqd̄ ipediat⁹: r. nō s̄r ita accide
tia remota a suba eoz: r. iō nō idigēt motore extrise
co. ¶ U. g. vt albescant: aut nigrescant: aut alie q̄litate
q̄rū ēē si segt⁹ ēē for⁹ neccio. ¶ D. d. r. signū ē ēē mor⁹
i. mor⁹ eoz. i. r. signū q; mā ist⁹ mor⁹ ē p̄p̄q; subit
tys. i. formis istoz motor⁹ est modus mor⁹ loco q; in
uenit i alyz motis: q̄nq; mor⁹ eoz differt a motu gra
uis aut leuis. ¶ D. d. cās in h̄ r. d. q; mor⁹ in rebz
p̄silib⁹ vel p̄sistētib⁹ p̄ se r. i. q; mor⁹ in loco ē in gñā
bilib⁹ post p̄fectionē: r. in vltio trāsmutationū: in gra
ui aut r. leui ē p̄m⁹ trāsmutationū. ¶ D. d. r. si ita sit
neccio erit iste mor⁹ r. i. q; iste mor⁹ est p̄cedēs i eo:
q̄nq; sit posterior gñōne: r. aly mor⁹ s̄r posteriores
in vtroq; i. in suba r. in tpe: r. iō nō fuerūt p̄ntia for
mas entū: r. indigēt in suo ēē reb⁹ extrinsecis p̄ter for
mas in qb⁹ s̄r exītia. i. q; eoz eoz nō ē in reb⁹ trāsmu
tabilibus p̄is formas eoz. ¶ Ista autē mota in loco
dōnt a motis p̄ se. i. alylib⁹: q; motor i istis nō differt
a moto nisi in mō: r. sunt idē in subto: puta q; mo
tor r. motū in eis sunt idē: q; mouet se. In illis autē
motor differt a moto ēē r. diffōne: r. p̄p̄ h̄ h̄it elita
h̄ p̄p̄iū. i. q; mor⁹ eoz nō inueniunt⁹ posteriores eoz
a formis s̄m tps sicut de alyz motib⁹. ¶ Et iō erra
uit Joānes q; iūcti sunt mor⁹ in suba sine po⁹ accitū
s̄z tps exīte i suis subz: r. deū fuit ei q; po⁹ p̄cedēs
h̄ motū nō ē in moto nisi violētē: r. ē ea re ex q; fit
mota res. ¶ U. g. q; po⁹ ad motus ignis in loco nō ē in
igne: s̄z i illo ex q; ignis fit vt oleo aut igne aut ligno.

Cū qdē igit fiat ex aq̄ aer r. ex graui leue
venit in sursum. Simil autē ē leue r. nō am
pli⁹ fit: h̄ ibi est. ¶ Manifestū itaq; q; potētia
ens in actuz iens venit illuc: r. ad tārtū r. tale
vbi endelechia ē r. quātū r. q̄līs. Eadē at cā
r. ei⁹ qd̄ iā exītia r. entia terrā: r. ignē mone
ri in ea q; ipsoz loca nullo ipediente. Et eni
nutrimētū cū p̄hibēs r. sanabile cūz retinēs
nō sit ferē p̄fectiz. Abouet autē: r. qd̄ a p̄rici
pio fecit: r. ipedimētū remouēs aut vñ res
lūz: quēadmodū dcm̄ est i primis s̄monib⁹
in qb⁹ determinam⁹ q; nihil boz seipm̄ mo
uet. ¶ Propē quā igit cās ferē latoz vñq; d̄
q; r. ferri in sulpsit⁹ locū qd̄ est: dcm̄ ē.

Reuertamur mō r. dicam⁹ q; cūz aq̄ tran
smutat⁹ in aerē: ite trāsmutabit⁹ d̄ grauitate
ad leuitatē. Beidē mouet⁹ ad supius: r. tunc
dicef⁹ ipz ēē leue in illo loco: nō q; fiet leue:
sed q; est leue illic. Et si ita sit manifestū est

Com. sup. ce. r. mū.

Jdē. 3. 22. q;
q; ibi r. infra
co. loquēti

Motor r.
motū i elitis
dicit⁹ a motu
r. motorib⁹ i
aialib⁹. vide
supra. 22.

Error. Joā.
grammatici. p
q; vide. s. p̄p̄.
co. 4.

De celo et mundo

quod fuit leuiss in potetia: deinde transmutat
quousq; fiat in actu et superius: et mouebit illic
in aliquo mēsurā de q̄litate ad q̄litate. Dico
aut locū ad quē est posse ire et ad q̄stū de eo
et ad quale. Ista igit est cā mori aquē et ter
re ad sua loca cū nihil impedierit. Nutribile
n. et sanabile cū a nullo impediat statim ten-
dent ad sanitatē et nutrimentū. Et oē mobi-
le prius mouet a re agente: aut a re mouente
impediēs transferēt ipsū obstaculū ex corā ei?
quod impediat: sicut dixim⁹ in p̄dictis tractatib⁹.
quod oē corp⁹ mobile quod h̄z motū locale ab al-
tero mouet: nō ex se. Itā igit declarauim⁹ q̄
de cā mouet oē mobile: et qua de cā vni-
quodq; elinorū mouetur ad suū locū.

25 ¶ In h̄ caplo vult p̄ficere finem de mō mori elinorū
et cōsidere quō mouent: et determinare quō nō moue-
tur ex se in rei v̄itate: ex extrinseco. ¶ Et d. reuer-
mur igit rē ad loquēdū d̄ morib⁹ istoz corp⁹ gra-
uiss et leuiss: ad p̄ficiendū finem de eis demorando
quō mouet hoc corp⁹: q̄ ē mō illi⁹ mori: et q̄ ē illo
rū v̄itus motor: necio. ¶ D. o. dicam⁹ quod aq̄ rē
l. m̄aīse est p̄teq; cū aq̄ fit aer et statim transmutat d̄
grauitate in leuitatē et de inferiori ad superius: et p̄
h̄ q̄ d. deinde mouebit ad superius: nō itēdebat dicere
finē ipsi⁹ finē cūz et cūz. i. q̄ mori⁹ ad superius est cā
tus a sua leuitate. ¶ D. d. et tūc dicit ip̄s eē leue rē.
et h̄ nō ē nisi p̄z suū motū in actu ad illū locū nō p̄z
quod fit leue aut suā translationē ad illū locū: q̄ nō fit
leueniss cū trāfferet ad illū locū. ¶ Et itēdebat ostē-
dere p̄ h̄ d̄nāz iter illū motū i loco et alios mori: loca-
les q̄ sunt aialū. Aial. n. ē aial q̄bus nō dū moueat: et
h̄ dico cōtēntial. Ista aut nō sūt graui neq; leuia vo-
ne sūt i istis locis nisi accētral cū ab aliq̄ phibēt.
¶ Et cū narrat quod hoc corp⁹ cūz cōpleta habuerit
formā cōpleti hēbit motū in vbi. i. q̄ insit h̄ic for-
mā et vbi. et d. et si ita firmāse ē q̄ aq̄ sit in po⁹ rē. i.
et cū manifest⁹ est de istis corpib⁹ q̄ aq̄ acq̄lert aliq̄
p̄te forme statim acq̄rēt aliq̄ p̄te vbi ita quod cū for-
plebit: cōplebit vbi. m̄aīse ē q̄ po⁹ i istis ad formā
et vbi est in eodē subto. i. corpe a q̄ est gnatio. U. g. q̄
aqua fuit in po⁹ leuis et superius: et cū fit ignis fit leuis et
superius in actu insit: et po⁹ ad vtrūq; insit fuit in aq̄ nō
in igne moto ad superius nisi accētral: cōtēntial aial
bus. ¶ D. d. et mouebit illic finē aliq̄ mēsurā q̄lita-
tis et q̄litas. i. q̄ cū p̄ficet gnō p̄ficet mori⁹ ad su-
perius: finē q̄litate et q̄litate p̄p̄ia. ¶ D. d. exposuit h̄
et narrat de q̄litate et q̄litate. et d. Dico aut locū ad
quē est posse rē. i. et itelligo p̄ q̄litate finē loci ad quē
posse ire illud motus moueat et ad q̄stū mouebit illi⁹
locū: et itelligo p̄ q̄litate finē. i. suū locū p̄p̄iū corp⁹
continētis ip̄m quod est vbi illi. Omne n. motus h̄z ex
istis reb⁹ res terminatas. U. g. q̄ cū aq̄ fier aer moue-
bit ad locū q̄ ē sub loco ignis: et ad q̄litate terminatā
finē suā leuitatē: et recipiet de corpib⁹ p̄p̄iū corpa
terminata. Nō nō ē quod mouet mouet ad quēlibet lo-
cū neq; ad quēlibet p̄te vni⁹ loci i igne neq; recipit de
corpib⁹ p̄p̄iū q̄libet corp⁹. ¶ D. cū. d. h̄ igit cā
mori⁹ ad terre ad sua loca rē. i. q̄ motor: eoz ad sua
loca ē illud quod eis dat subas: et ē gnatio et agēs: et d. q̄
cū nō fuerit impediēs: q̄ cū aliq̄ impediret: nec ēēt illic

ali⁹ motor p̄ accēs: et remouēs illud impediēs: et mēla-
pis et alia elinā affimilant eis q̄ mouet p̄ se. ¶ D. d.
nutribile n. et sanabile rē. i. q̄ ita est in acq̄litate for-
me: et vbi in lapide et gnatio insit: sic in acq̄litate for-
me pueniēs a cibo et nutrimento i mēbro nutriliū et
sanitatis insit. Lib⁹. n. est mō illi⁹ for⁹ mēbri et mō ē
sue sanitatis. Sic igit v̄itus q̄ gnāt cibū dat v̄itū: et
insit. i. formā pueniētē in mēbro a nutrimento: et sanu-
tate: et de for⁹ corp⁹ grauis et leuis et de vbi⁹ mē-
mō v̄itū in h̄ q̄ pole ē in istis corpib⁹: et for⁹ acq̄rat
et phibeat in acq̄tē q̄ ē vbi: et h̄ nō ē pole in sanita-
te cū acq̄litate for⁹ pueniētis in mēbro a nutrimento:
nisi illa for⁹ sit necio diminuta. ¶ D. d. o. q̄n recipi-
bunt ad sanitatē et ad nutrimentū rē. i. q̄ d. cū nullū
piēs formā corp⁹ leuis et recipiēs eius vbi: cū nullū
fuerit phibēs statim mouebit vtrūq; recipiēs a gnā-
te p̄ formā corp⁹ leuis et vbi: et recipiēs fuit h̄ po-
stū. dico at p̄z p̄parationē: finē vbi subz sūt idē: vni-
eoz p̄cedit atq; in eō nō i tpe. i. q̄ p̄paratio q̄ est in
subto ad recipiēdū formā corp⁹ leuis aut grauis p̄-
cedit p̄parationē q̄ ē in illo subto ad acq̄rēdū vbi in
actu: sic ē de for⁹ pueniētē i mēbro: et a nutrimento in
mēbro et sanitatē. Recipiet at formā aialis et ei⁹ mo-
tū sunt duo: iō aial mouet cōtēntial ex se: et ē dicitur
nutrimento for⁹ pueniētē i mēbro a cibo. ¶ D. d. d. d.
igit cā mori⁹ terre rē. q̄ cū gnatio et agēs eas ē cā mo-
tus ad loca eoz: nisi aliq̄ impedit. q̄ si fuerit impedi-
cessus impediētis erit cā mori⁹ ei⁹ p̄ accēs: et tūc forme
istoz erūt mouētēs ēē p̄ accēs: et affimilabunt eis
q̄ mouent p̄ se. ¶ D. d. o. b. n. recipiēs sanitatē rē. i.
et cib⁹ et sanitas q̄ insit vādū ad nutrimentū et ad sani-
tatē et v̄itū nutrimenta. i. q̄ fit for⁹ mēbri sanū: et q̄ in
oī mobili p̄git p̄ v̄itū moueat a suo motore: et p̄p̄ia
et v̄itū moueat recessu impediētis. et h̄ cō ē oī⁹ motus
bus corp⁹ grauiū et leuiū et alioz mobilium nūllū
h̄ā declarū ē in p̄p̄is. facit de h̄ rememorand⁹
et d. q̄ omne mobile nō mouet rē. i. et d. declarū
pus q̄ oē mobile p̄ mouet a motore: et ab autēte
phibēs. ¶ Et in h̄ loco est itellindū p̄ motū oīs tra-
smutatio trāsmutationū q̄uorū impediēs i alioz mo-
tib⁹ non pōt phibere accēs q̄nō formā sine for⁹ mil-
tū i motib⁹ istoz corp⁹ simpliciu. Impediēs nā
enī pōt diuidere inter formā et accēs et p̄no cā. U. g.
eis pōt diuidere inter formā et accēs et p̄no cā. U. g.
q̄ lapis phibet a motu ad inferius: et p̄no cā. U. g.
ma. Illud at quod mouet ad nutrimentū et sanitatē: ipote-
est v̄itū phibeat a sanitatē abq̄ nutrimento: et p̄no cā. U. g.
q̄ phibeat: aut a neutro: sūt ē in suba: et p̄no cā. U. g.
dicos tractat⁹: tractat⁹ p̄p̄is. Tractat⁹. n. alii sūt
sūt p̄ legēdi i hac scia. ¶ D. d. et iā dixim⁹ q̄ oē corp⁹
mobile p̄ locū rē. itēdit q̄ iā declarū in istis tractatib⁹:
q̄ oē corp⁹ quod mouet in loco abq̄ altero moto-
tur aut ab extrinseco: aut a p̄no exire i eo alio a moto-
nihil n. ē q̄ cū idē sit motor et mouēs v̄itū loco vice-
bat: et h̄ iā declarū duob⁹ locis i 7° p̄p̄is. i. firmi⁹ in
8° In 7° fundauit declarationē p̄cedēdo p̄ motū q̄
māifestū ē p̄ se. D. posuit: q̄ cū aliq̄ p̄ motū gener-
necē est v̄itū torū gescat. D. d. clausit q̄ necē ē v̄itū moto-
sit a moto. In octauo autē declarauit q̄ in oī motoz
se ē motor p̄ se. D. declarū q̄ ipote est v̄itū aliq̄ moto-
neat p̄ se: ita q̄ motor sit idē cū moto. ¶ D. d. iā igit
declarauim⁹ q̄ de cā rē. itēdit p̄ cām: cāz finale. Et
enī finalis in motib⁹ istoz elinorū sunt loca pueniē-
tia: et sunt aliq̄ mō for⁹ cū sint q̄l p̄fectiua. ¶ D. d. et
q̄ de cā mouet q̄libet rē. i. cā agere motū cūlibet
istoz ad suū locū. i. cā formalis: et determinatū cāz p̄
quā

Documentus

Idē a phy-
co. 4. 5. 2.

...

super aquam descendit sub aere.

27 **C**ū dedit diffonē grauis et leuis simplr: vult modo dare diffonē grauis et leuis fm cōparationē. **C** Et d. e. ē graue et leue alio mō. i. nō simplr. Simplr. n. d. il lud qd dī fm cōparaciones ad oēs res et ad oia loca. **C** D. o. corp. n. d. graue et leue diuersis modis. i. cor pus. n. d. leue et graue modis duobus. Quoz vn' ē sim pliciter et b' aut ad ea q sunt sub co: vt aer: aut ad ea q sunt supra se: vt aq. Ali' dō f3 cōparōes vt ad illud qd ē supra ipm: vt aer i respectu ignis q est aliqd gra uer aq in respectu terre q est aliqd leue. **C** Et cū. d. et graue et leue inueniunt duobus modis simplr: f3 cōpa rione: inducit testimoniu a sensu sup cōparatiu: et d. videmus n. aliq corpa et. i. corpa aerea. Aer. n. et cor pora in qb' pualet aer inueniunt natāia sup aq et ter rā et delectētia sub loco ignis. Declarū est. n. rōne q ignis natat sup oia corpa: sic ē declarū q terra ge scit sub oib' corpb' qm aut media grana sunt et le uia manifest' ē sensu. **C** D. o. et f3 b' d. aer leuis sim pliciter et. i. et pōt bñ aliqd dicē de vterqz istoz me dior ēē graue simplr i respectu corpi supioris et leue simplr i respectu inferioris. Qm sic dixim' q ignis est leuis simplr. i. in respectu oius: sic possum' dicē in aliq mediore qd ē graue et leue in respectu supioris aut infe rioris. Qm isti duo modi i rei vitare dñr f3 cōpara tione: f3 vn' dī in respectu oius: et scō in re' grūda: et ille vocat cōparatiu: et al' absolūt: f3 b' notatio pōt mutari: cū vterqz sit fm cōparōes. **C** Et cū narra uit q graue et leue cōparatiua pnt dici simplr in re' corpi ad qd cōparē dedit eam in b'. **C** Et d. qm qli bet ps aeris natat sup aqua et. i. et rectū est dicere cō paratiue esse absolutā in re' corpi ad qd cōparē: qz dicere est graue aut leue simplr: cū qlibet ps illi' ge scit sub oib' aut natat sup oia: et cū qlibet ps grauis et leuis f3 cōparatiue delectētia aut natat sup illud cor pus ad qd cōparē: bñ possum' dicere ips ēē leue sim pliciter: aut graue simplr. U. g. quēadmodum possum' mus dicere ignē ēē leue simplr: qz qlibet ei' ps natat sup tria clinca. pōt ē ē dicē aerē esse simplr leue: cū qlibet ps ei' natat sup aq: et graue simplr i re' ignis: et oia ista. d. addim' f3 q vterqz mod' ē ex ca: et rōnis. **C** Qm aut' et alioz h' qd ē bñ gūitātē: b' at le uitatē: manifestū qz hōz qd ē ea oium ē dñia in simplicib' assignata. Scdm. n. q illa for tific' b' qd plus: b' aut min': erunt bec qd ē le uia: b' aut grauita corpoz. Quare de illis di cendus. Alia. n. sequunt' prima. Qd qd ē di cebamus oportere facere: et pp plenūz gra ue dicentes: et ppter vacuum leue. **C** Et dicam' q qd oia hñt grauitatē aut leui tatē necesse est vt prima corpa sint cāe grauita tis aut leuitatis corz. f3 dñt in b: qz bec sunt grauita: bec aut leuita fm multitudine: aut paucitate q ē in eis ex pñmis corporib'. Et si ita sit: et qdaz corpa cōposita sunt gra uia et qdā leuia pp prima corpora: opz nōs determinare prima corpora. Cōposita enīz psequunt' ea: sicut diximus super'. Et opz dicentes q causa leuitatis est vacuum: et cā grauitatis est plenūz: determinare prius qd

sit vacuum et quid sit plenū.

C Cū dedit cēntā grauis et leuis: remāsit ei dare cā: accētiū appētiū in cōpositis pp simplicia: et ista via volebāt pcedere antiq f3 nō potuerūt. dicēs enim vacuū ēē cām leuitatis: et plenū causā grauitatis la borāt in dādo cās accētiū appētiū in reb' grauib' et leuib'. Et hoc mō: et filr dicēs multitudinē et pau citatē partū ēē cās grauitatis et leuitatis. Et cū ipse f3 destruxit f3 mone istoz. d. qz ex f3 mone eius in na tura istoz pōt qz pficere cās corz q appent in rebz grauib' et leuib'. **C** Et d. et dicam' q cū oia cōposita sunt aut grauita aut leuia: et cā grauitatis et leuitatis corz est grauitas et leuitas simplicū ex qbus cōponunt: necesse est vt diuersitas cōpositoz in grauitate et leuitate pueat ex diuersitate simplicū in multitudine et paucitate. **C** Et hoc tendit cū. d. f3 in hoc dñt. f3 et intelligendū est hoc per diuersitates duos modos. f3 q cōpositoz bec sunt grauita: et bec sunt leuita in eodē loco aut i di uersis. Cā aut pp quā bec sunt grauita ista in eodē loco manifesta est. U. g. qz aurū nō est graui' argēto: nisi qz cōstat ex partib' plurib' terrestrib' qz ex qb' pñat argētu. Et qz iste modus est manifest'. Aut dī mltus ab Arist. **C** In scō aut ēē consideratio. f3 qz quedā corpora sunt grauita gūidā in locis diuer sis: et b' est cū causāz vult mō dare Arist. et iō intelli gēdū est per b' qd. d. in multitudine et paucitate qū tatē et numerū rez grauior et leuior. **C** D. o. et si ita sit et. i. et si cā grauitatis et leuitatis exitiū in cōposi tis corpiibus sit grauitas et leuitas egētes in simplici bus. opz ips q vult dare cās grauitatis et leuitatis in corpi' cōpositis dicē qd sit grauitas et leuitas in pri mis corpi'. Et qz antiq dederūt causāz grauitatis et leuitatis in corpi' cōpositis: et vacuū et plenūz dī miferūt dicere pus quid est vacuū et quid est plenū. reprehendit eos: et d. et opz dicentes et. **C** Accidit vltz non vbiqz bec grauita videri esse et leuia pp prioz dñaz. Dico at puta in aere qd ē graui' erit cētūz libraz lignū plūbo vni' libze: in aq aut leui'. Causa autē qz oia grauitatē hñt pter ignē: et leuitatē pter ter rā. Terrā igit: et qz terre plurimū hñt vbiqz grauitatē bēre necēz: aquā at vbiqz pter qz in terra: aerē aut filr pter qz in aq et terra. **C** Reuertamur igit et dicam' qz accidit oib' corporibus cōpositis: vt nō in oī loco sint grauita et leuia pp diuersitatem primoz cor poz. U. g. qz lignū pōderis cētūz libraz ē in aere graui' plūbo duaz libraz et in aq le uius. Et cā eius est qz oia cōposita corpora hñt grauitatē nisi ea q sunt ex igne: et oia ha bēt leuitatem nisi ea q sunt ex terra. Et si ita sit: necesse est vt terra sit grauis: et oē i quo plus est de partib' terre: erit grauius in oib' locis nisi ea sola que sūt ex terra: qm aq natat super ea. Et similr aer est grauis in igne: in aq aut et terra et super eas est leuis. **C** Cū pñsit log in causis corz que apparet reb' gra uibus

But, I think,

30 ¶ Et dicam ⁊ c. i. declarat etiā b qd poluimus qd oia
corpa hnt gratuitē in suis locis pter ignē: ⁊ qz b est
manifestū per se in terra ⁊ aq: cus visus sit qd ubet
pars terre ⁊ aque cu auferat cadet pars qd est sup ips:
fed hoc nō manifesta sensu in aere declare incepit b
in co. ¶ Sed: aer in suo loco est grauis: ⁊ signū ei⁹
est cū ei signū ei⁹ est qd pōdus vtr pleni aere qd pō-
dus vacui est grauis: ⁊ he. abnegauit hūc sensus:
Et cū declarauit qd aer hz gratuitē in suo loco:

11 3

De celo et mundo

*Et erroris
et humilitatis.*

*Et erroris
et humilitatis.*

Causa autem erroris est: quia cum accidentalis est manifestata per se essentialis autem quia deditur Aristoteli. est fundata super propositiones predictas ex quibus conclusit ista causa. Et cum hoc latuit. Themistius et vidit cum apparente accidentaliter erravit et accepit ipsas loco essentialis: et quod aer habet in se gravitatem et levitatem aliq(uod) est manifestum: et quod est medium inter extrema. Et ideo exemplum quod induxit Aristoteles de vire non fuit sustentatum super ipsum in probando quod aer habet gravitatem in suo loco: sed induxit ipsum ad confirmationem. Si igitur illud exemplum non fuerit concessum nihil noceret cum sit manifestum rationi: quod habet gravitatem inueniat in aere: et manifestum est ex his que mouetur inferius in aere: et potest dicere quod causa propter quam non apparet inter vere plenum et vacuum in aere: gravitas est: quod habet later sensum: cum sensus non possit distinguere differentiam inter istas: possit dici quod si inueniret aliq(uod) in quo proportio aeris ad aquam et terram est maior: proportio aeris que est in vire ad vire possibile erit in habere cum ponderat et fuit inclusus in eo aer vire sit grauior se cum aer non fuerit inclusus in eo. Unde quod ipsi vires eam mensure quanto magis fuerint subterioris corporis aut scioris tanto magis apparebit in eis hec proportio: et videtur mihi quod vire Aristoteles in quo hoc testimonium inuenit fuit subtilior et scior quam vire Themistius.

Cum autem est simpliciter leue et simpliciter graue: ex his est manifestum. Dico autem simpliciter leue: quod semper sursum graue autem quod semper deorsum natum est ferri non prohibetur. Aliqua enim sunt: et non queadmodum putat quidam omnia habere gravitatem.

Item igitur declarauimus corpus esse graue simpliciter: et corpus leue simpliciter: et dicere est leue simpliciter quod semper mouetur superius: et graue simpliciter est illud quod semper inferius mouetur: nisi aliquid impediat. Et nos inuenimus corpus esse binodum: et non sicut quidam existimabant quod oibus corporibus sit gravitas.

Item igitur declarauimus et deinde incepit declarare que leue alia describitur a predicta. scilicet quod leue absolutum dicitur a leui in comparatione: quod leue simpliciter mouetur in omni loco ad superius. Et hoc intendit cum dicitur mouetur semper ad superius. id est in nulla hora mouetur ad inferius. Leue autem comparatiuum non semper mouetur ad superius. id est in omni loco superius: et in alio inferius. Et sicut est de graui simpliciter cum graui in comparatione. Et ita dicimus quod iste descriptio descriptio sit accepta ex mouetur alie predicta a finibus motus quod magis demonstrat naturam corporis: sed descriptio descriptio accepta a motu magis demonstrat differentias inter absolutum et comparatiuum: et id induxit eas habet scilicet. Et quod plures antiquiores negabant corpus esse habere voluit pertere simonem super illos: et dicitur nos videmus corpus esse habere et cetera. et sensus testatur nobis quod multa corpora sunt quorum esse puenit differentia: graui et leui simpliciter non sicut quidam opinabantur quod omne corpus est graue. et dicitur hoc quia videmus ignem sensu leuem in omnibus locis: sicut videmus terram grauem in omnibus locis.

Item et alijs quibusdam graue esse videtur et semper ferri ad medium: est autem sicut et leue. Et idem enim queadmodum dicitur de primo: quoniam terrea oibus substat et feruntur ad medium: sed dixerunt

naturae est medium. Si igitur est aliq(uod) quod oibus substat: queadmodum videtur ignis et in ipso aere sursum latus: aer autem quiescat: palam quod habet ferri ad extremum. Quare gravitates nullam possibile est habere ipsas. Substat enim. vixit alijs. Si autem hoc erit vixit aliq(uod) aliud quod ferri ad extremum quod oibus latus superferri. Nam autem nullum videtur. Ignis igitur nullus habet gravitates: neque terra leuitate vlla. siquidem substat oibus: et quod substat ferri ad medium.

Reuertamur igitur et dicamus: quoniam autem graue simpliciter semper mouetur ad medium concessum est ab oibus. corpora enim terrestria semper videntur descendere: vixit dicimus superius sub oibus corporibus: et ire quousque pueniat ad medium. medium autem terminatum est. Si igitur aliq(uod) corpus inueniret naturas super omnia corpora: vixit videtur de igne qui mouetur ad superius aeris necesse est vixit ignis mouetur quousque ventat ad horizonta mundi. Et si ita sit: manifestum est quod nulla gravitates habet oino. Si enim habet gravitates descendere sub alio corpore: quod esse illud quod mouetur ad horizonta mundi: et naturas super omnia corpora habita motum et gerit. Sed nullum corpus videtur hoc facere nisi solus ignis. Nam ignis nullus habet gravitates neque terra leuitate. Cum descendat sub oibus corporibus inueniendo ire ad medium et medium sit terminatum ad quod mouentur grauia.

Quia autem concessum est graue esse simpliciter terram: quod habet manifestum est sensui: vixit demonstrare quod necesse est eis concedere corpus esse leue simpliciter. signem. Sicut enim in igne sita eis quod videntur in terra ex quibus conceditur terra esse graue simpliciter. Et dicitur reuertamur igitur et dicamus. mouemus igitur quod abnegantes leue esse simpliciter concedunt graue esse simpliciter: vixit ipsum moueri ad medium mundum concessum dedit quod medium est terminatum a vniuerso: vixit necesse est vixit nullum corpus sit graui terra. Deinceps demonstrare modum ex quo conceditur corpus esse graue simpliciter: quod viderint terram et omnia terrestria moueri ad medium ex oibus probis scilicet: quod terra descendit sub oibus corporibus: quod nullum corpus descendit sub ea. Unde iudicauerunt esse graue simpliciter. Et dicitur medium autem est terminatum distinguendo ipsum ab extremis: medium enim sit esse terminatum possibile esse in eo fieri additionem: et si ita esset: polle esset inuenire corpus descendens sub terra. Et si polle esset inuenire corpus descendens sub terra. Et si recte et esse interio grauius illud quod mouetur super lineas rectas: polle esset corpus grauius terra inueniri delecto sub ea: et si ita esset: tunc ostenderet vixit sub illo corpore esset aliud: sic in infinitum. Hoc igitur intendit cum dicitur medium est terminatum et cetera. quod non inuenirentur de ipso plus quam vixit sicut est de extremis. Deinde si igitur inueniret aliq(uod) corpus naturas et cetera. si igitur necesse est vixit terri sit graui simpliciter ex his quod videtur sensui moueri ad medium ex oibus partibus mundi necesse est si aliq(uod) corpus inueniret moueri ad superius ex oibus partibus mundi: vixit sit leue.

fit leue simplr. ¶ D. d. vt videtur de igne. i. corpus qd h^o videt^r est ignis. ¶ Uidem^r n. igne moueri in loco aeris ad origo^{ra} ex oib^{us} partib^{us} mundi: sicut terra ad mediū. Si igit^r tot^{us} locus terre sit mediū, necesse est vt tot^{us} locus ignis sit sup^{er}. ¶ Et manifestū ē q^{uod} nullus loc^{us} est supra locū ignis: qm̄ tūc inueniret^r aliqd cor^{pus} aliud ab igne moueri in aere ascēdēdo: aut esset vacuū: qd eēst impossibile. ¶ Et manifestū est q^{uod} ipole est dicere q^{uod} locus aeris p^{er}tinuer^t cū origōe tot^{us}: qm̄ ita eēst ignis nō hēret locū ad quē mouerē^t: s^{ed} sic nō hēret vniuersū ad qd p^{er}tes ei^{us} mouerē^t. ¶ Partes enī ignis r^{ati}oⁿis cap^{ut} ad sup^{er}ius demōstrant ignē esse r^{ati}oⁿis suū motum ad sup^{er}. ¶ Sic si vniuersū aq^{ua} s^{ed} mare nō sentiret^r tūc ex h^{oc} qd videm^r q^{uod} oēs flum^{ina} currunt ad mediū scirem^r q^{uod} iter aerē r^{ati}oⁿis terrā ē ei^{us} loc^{us}: r^{ati}oⁿis vniuersū aque ē in illo loco. ¶ Vniuersū igit^r r^{ati}oⁿis p^{er}tes cū iⁿliber triū el^{em}to^{rum} cōprehendunt^r sentit^r in suo loco nālī: p^{er}tes aut^{em} q^{uod} sūt ei^{us} suū locū nālē cōprehendunt^r moueri ad vniuersū de igne aut^{em} cōprehendit^r nihil nisi p^{er}tes. vñ notū fuit q^{uod} ille p^{er}tes mouent^r ad vniuersū ex p^{er}tes in suo loco nālī. ¶ Et hec est demōstratio q^{uod} ad pbādū aliq^{uod} spēs eēst r^{ati}oⁿis raro p^{er}tingit in hac scia. ¶ D. d. r^{ati}oⁿis si ita sit manifestū r^{ati}oⁿis q^{uod} si aliqd corp^{us} esset sub q^{uod} ignis descēderet tūc p^{er}tes eius vident^r moueri in loco aeris ad sup^{er}. ¶ Ignis n. nō differt ab aere nisi q^{uod} ignis mouet^r iⁿ loco ei^{us} r^{ati}oⁿis aer gescit iⁿ loco suo. r^{ati}oⁿis aer ē calidus r^{ati}oⁿis hūidus r^{ati}oⁿis corpa q^{uod} mouent^r in aere sūt calida r^{ati}oⁿis sicca: iudicam^r p^{er}tes q^{uod} iter origō^{ra} r^{ati}oⁿis aerē q^{uod} aer ē calidus r^{ati}oⁿis hūidus ex^{ist}it corpa calidū r^{ati}oⁿis sicca: qd d^{icitur} hic ignis nō ē illud corpa qd illic d^{icitur} ignis. ista n. ē calidus r^{ati}oⁿis sicca r^{ati}oⁿis lucens. vñ nō p^{er}tinget nobis cū dixē rim^{us} illū eēst ignē vt sit lucēs. Quare igit^r ista p^{er}tes ignis est lucēs vniuersū nō q^{uod}rit aliū locū. ¶ Et forte il^{lud} lūminatio sibi accidit ex suū locū: sicut congelatio aq^{uod} p^{er}tingit ex suū locū: r^{ati}oⁿis non est inopinabile vt accidat el^{em}tis cū fuerint ex suū locū ex^{ist}it a dispōne natura^{lis}. ¶ Un^{de} Alex^{ander} d. q^{uod} ignis q^{uod} est h^{oc} ē corūp^{ti}oⁿis corpa. q^{uod} aut^{em} illic est gnāns. r^{ati}oⁿis q^{uod} significatio sup^{er} hoc est: q^{uod} d^{icitur} ignis ist^{ud} r^{ati}oⁿis p^{er}gelatiōis vident^r opponi. Et q^{uod} cōgelatio corūp^{ti}oⁿis oia aialia r^{ati}oⁿis nihil in ea g^{er}it. ¶ Iⁿ igne q^{uod} h^{oc} ex^{ist}it nihil g^{er}it. ¶ Diffō. n. ignis ist^{ud} est ebulli^{ti}o corpa calidi r^{ati}oⁿis sicca: r^{ati}oⁿis diffō ill^{ud} ē p^{er}gelatio corpa frigidi r^{ati}oⁿis hūidi. Un^{de} p^{er}tingit q^{uod} ignis q^{uod} est hic est tri^o p^{er}gelatōis: p^{er}gelatio aut^{em} nō opponit^r igni absoluto. Dif^{fer} finitio enī ignis absolute opponit^r diffōnī aq^{uod} absolu^{te}. ¶ D. d. s^{ed} nos nullū corpa videm^r h^{oc} facere nisi so^{lus} ignis. i. r^{ati}oⁿis significatio q^{uod} ignis ē corpa qd natat sup^{er} oia corpa: est q^{uod} nullū corpa videt^r moueri in loco aeris p^{er}ter ignē. r^{ati}oⁿis si illic eēst aliud corpa natat sup^{er} ignē p^{er}ter ignē vt mouerē^t in loco aeris r^{ati}oⁿis ignis. D. d. vñ de ignis nullā grauitatē h^{oc} r^{ati}oⁿis sic terra nullā h^{oc} leuitatē. Si igit^r descēdēs ē sub oib^{us} corpib^{us} o^{mn}is moueri ad mediū: r^{ati}oⁿis mediū est terminatū: r^{ati}oⁿis syl^llus ita cōponit^r. Si terra mouet^r ad mediū. Et mediū est terminatū. Necesse est vt terra descendat sub oib^{us} corpib^{us}. D. in^{cep}it verificare mediū esse terminatū.

¶ Sed adhuc q^{uod} est mediū ad qd latio bñti^{us} bus grauitatē r^{ati}oⁿis a quo leuib^{us} manifestū ex^{ist} multis. Prīmū qd ex eo q^{uod} in iⁿfinītū nō cō^{tra}git ferri q^{uod} q^{uod} admodū. n. nullā ē ipos^{si}ibile sicneq^{ue} sit. Latio aut^{em} est quopiā in q^{uod} p^{er}gnatio ē. Deide ad siles videt^r angulos ignis qd sursus lat^{et}. terra aut^{em} decorsus r^{ati}oⁿis oēs

granitatez bñs. Quare necesse ferri ad mediū. Hoc aut^{em} vt r^{ati}oⁿis accidit ad terre mediū: aut ad totius: qm̄ idē est aliū sermo.

¶ Et signū eius q^{uod} mediū ē terminatū r^{ati}oⁿis ad ipm̄ mouent^r grauiā r^{ati}oⁿis ab eo mouent^r leuiā ē multiplex. Et prīmū ē q^{uod} impole ē vt aliqd corpus moueat^r in iⁿfinītū. Sicut. n. id qd est impole: impole ē vt sit. Ita r^{ati}oⁿis boc etiam impole ē vt sit itio. Triō aut^{em} est trāslatio de loco ad locum. Et dicam^r et q^{uod} nos videm^r ignē moueri ad sup^{er} r^{ati}oⁿis terraz ad inferius bñ angulos cōsimiles: r^{ati}oⁿis silt^{er} oē graue. Et si ita sit: necesse ē vt aliqd corpus sit qd moueat^r ad mediū mādī: aut ad mediū terre. Bifferunt enī sicut diximus superius.

¶ Quia vñ corpa ex qbus declat^r terrā eēst graue sim^{il} p^{er}ter eēst q^{uod} terra vadit ad locū terminatū finitū nō iⁿfinītū: icipit dare signū sup^{er} hoc. Et o. r^{ati}oⁿis signū eius est r^{ati}oⁿis i. r^{ati}oⁿis signū ei^{us} q^{uod} mediū ad qd oia grauiā mouē^t tur ē loc^{us} terminat^{us}: est multiplex. Et n. vñ corpa qd ipole est corpa iueniri qd moueat^r motu recto in iⁿfinītū. ¶ D. d. p^{er}batōne sup^{er} h^{oc} d^{icitur}: qm̄ illud ipole est r^{ati}oⁿis i. r^{ati}oⁿis p^{er}batō ei^{us} est q^{uod} sicut illud qd ē ipole: ipole est q^{uod} incipiat eēst ita est de motu iⁿfinītū: qm̄ cū ipole est vt mor^{is} iⁿfinītū p^{er}ficiat^r: ipole est vt incipiat r^{ati}oⁿis vlt^{us} fuit hac demōstratiōe in lib^{ro} 6° p^{er}physicor^{um}. ¶ Et in isto s^{er}monē nō nūerauit nisi p^{er}ponē maiore r^{ati}oⁿis tacuit minore r^{ati}oⁿis p^{er}clusionē. syl^llus aut^{em} sic cōponit^r. Mor^{is} re^{ct}us iⁿfinītū ipole est vt p^{er}ficiat^r in esse. Et oē cui^{us} esse ipole est vt p^{er}ficiat^r ipole est vt incipiat eēst mor^{is} rect^{us} iⁿfinītū ipole est vt incipiat eēst. Et cū ipole est vt incipiat esse: ipole est vt p^{er}ficiat^r. ¶ Iⁿ ipole est vt p^{er}ficiat^r. ¶ Propō aut^{em} dices q^{uod} illud qd ipole est vt p^{er}ficiat^r: ipole est vt incipiat eēst manifestū est p^{er} se. ¶ D. d. itio aut^{em} est trāslatio de loco ad locū. i. r^{ati}oⁿis et mor^{is} rect^{us} ē de triō ad triū: r^{ati}oⁿis q^{uod} tria sunt finita. ¶ Mor^{is} rect^{us} est finit^{us}. ¶ Et hec est declaratiō scda qua vlt^{us} fuit in 8° p^{er}phys^{ic}. sed hoc later in motu locali: q^{uod} tria in loco non manifestant^r p^{er} se. Sed iā declaratū est in p^{ri}mo hui^{us} libri q^{uod} cōtrarietas ex^{ist}it in cō p^{er}fecte: r^{ati}oⁿis etiā locutus fuit de h^{oc} aliquatū in 5° p^{er}phys^{ic}. ¶ D. d. r^{ati}oⁿis dicam^r et q^{uod} nos videm^r ignē r^{ati}oⁿis hec est tertia declaratiō q^{uod} loc^{us} ad quē graue mouet^r est finit^{us}: qm̄ videm^r terrā cadentē sup^{er} oēs sup^{er}ficiē planā posita in terra p^{er}pēndiculariter ex oib^{us} p^{er}tib^{us} mundi. ¶ U. g. q^{uod} si in h^{oc} origō^{ra} te posuerimus sup^{er}ficiē planā eque distatē sup^{er}ficiē secatē sperā in duo cōlia sup^{er} cōt^{ra} r^{ati}oⁿis polos iueniem^r lapides p^{er}pēdiculariter cadētes sup^{er} ipsas. Et silt^{er} iueⁿiem^r ignē ascēdētē p^{er}pēdiculariter ab ear^{um} cūz h^{oc} se cerim^r ab alio origōte: in quo stelle apparētes sunt alie ab apparētib^{us} in p^{ri}dicto origōte: silt^{er} iueniem^r ignē r^{ati}oⁿis terrā moueri sup^{er} lineas r^{ati}oⁿis angulos sup^{er} q^{uod} mouebant^r in p^{ri}dicto origōte. ¶ Et h^{oc} intēdit cū. d. s^{ed} angulos p^{er}siles. r^{ati}oⁿis q^{uod} terra sicut declaratū est: est spica r^{ati}oⁿis iste sup^{er}ficies sunt p^{er}tingētes sperā terre: r^{ati}oⁿis p^{er}pēdiculares sup^{er} diametros q^{uod} diametri cū eēst hūnt^r: erūt p^{er}pēdiculares ad has sup^{er}ficies: manifestū ē q^{uod} terra mouet^r ad iⁿferi^{us} sup^{er} diametros sperē terre: r^{ati}oⁿis ignis ad sup^{er}ius sup^{er} eōsdē. Et q^{uod} oēs diametri pueniūt ad pū^{nt}ū cētri māisest ē q^{uod} terra mouet^r ad illud pū^{nt}ū. vñ videt^r nēcio q^{uod} loc^{us} sup^{er} ē finit^{us}: r^{ati}oⁿis q^{uod} linee exēutes a

Com. sup^{er} ce. r^{ati}oⁿis mū.

11 4

¶ Ipole ē vt incipiat eēst. ¶ D. d. p^{er}batōne sup^{er} h^{oc} d^{icitur}: qm̄ illud ipole est r^{ati}oⁿis i. r^{ati}oⁿis p^{er}batō ei^{us} est q^{uod} sicut illud qd ē ipole: ipole est q^{uod} incipiat eēst ita est de motu iⁿfinītū: qm̄ cū ipole est vt mor^{is} iⁿfinītū p^{er}ficiat^r: ipole est vt incipiat eēst. Et cū ipole est vt incipiat esse: ipole est vt p^{er}ficiat^r. ¶ Iⁿ ipole est vt p^{er}ficiat^r. ¶ Propō aut^{em} dices q^{uod} illud qd ipole est vt p^{er}ficiat^r: ipole est vt incipiat eēst manifestū est p^{er} se. ¶ D. d. itio aut^{em} est trāslatio de loco ad locū. i. r^{ati}oⁿis et mor^{is} rect^{us} ē de triō ad triū: r^{ati}oⁿis q^{uod} tria sunt finita. ¶ Mor^{is} rect^{us} est finit^{us}. ¶ Et hec est declaratiō scda qua vlt^{us} fuit in 8° p^{er}phys^{ic}. sed hoc later in motu locali: q^{uod} tria in loco non manifestant^r p^{er} se. Sed iā declaratū est in p^{ri}mo hui^{us} libri q^{uod} cōtrarietas ex^{ist}it in cō p^{er}fecte: r^{ati}oⁿis etiā locutus fuit de h^{oc} aliquatū in 5° p^{er}phys^{ic}. ¶ D. d. r^{ati}oⁿis dicam^r et q^{uod} nos videm^r ignē r^{ati}oⁿis hec est tertia declaratiō q^{uod} loc^{us} ad quē graue mouet^r est finit^{us}: qm̄ videm^r terrā cadentē sup^{er} oēs sup^{er}ficiē planā posita in terra p^{er}pēndiculariter ex oib^{us} p^{er}tib^{us} mundi. ¶ U. g. q^{uod} si in h^{oc} origō^{ra} te posuerimus sup^{er}ficiē planā eque distatē sup^{er}ficiē secatē sperā in duo cōlia sup^{er} cōt^{ra} r^{ati}oⁿis polos iueniem^r lapides p^{er}pēdiculariter cadētes sup^{er} ipsas. Et silt^{er} iueⁿiem^r ignē ascēdētē p^{er}pēdiculariter ab ear^{um} cūz h^{oc} se cerim^r ab alio origōte: in quo stelle apparētes sunt alie ab apparētib^{us} in p^{ri}dicto origōte: silt^{er} iueniem^r ignē r^{ati}oⁿis terrā moueri sup^{er} lineas r^{ati}oⁿis angulos sup^{er} q^{uod} mouebant^r in p^{ri}dicto origōte. ¶ Et h^{oc} intēdit cū. d. s^{ed} angulos p^{er}siles. r^{ati}oⁿis q^{uod} terra sicut declaratū est: est spica r^{ati}oⁿis iste sup^{er}ficies sunt p^{er}tingētes sperā terre: r^{ati}oⁿis p^{er}pēdiculares sup^{er} diametros q^{uod} diametri cū eēst hūnt^r: erūt p^{er}pēdiculares ad has sup^{er}ficies: manifestū ē q^{uod} terra mouet^r ad iⁿferi^{us} sup^{er} diametros sperē terre: r^{ati}oⁿis ignis ad sup^{er}ius sup^{er} eōsdē. Et q^{uod} oēs diametri pueniūt ad pū^{nt}ū cētri māisest ē q^{uod} terra mouet^r ad illud pū^{nt}ū. vñ videt^r nēcio q^{uod} loc^{us} sup^{er} ē finit^{us}: r^{ati}oⁿis q^{uod} linee exēutes a

¶ Ipole ē vt incipiat eēst. ¶ D. d. p^{er}batōne sup^{er} h^{oc} d^{icitur}: qm̄ illud ipole est r^{ati}oⁿis i. r^{ati}oⁿis p^{er}batō ei^{us} est q^{uod} sicut illud qd ē ipole: ipole est q^{uod} incipiat eēst ita est de motu iⁿfinītū: qm̄ cū ipole est vt mor^{is} iⁿfinītū p^{er}ficiat^r: ipole est vt incipiat eēst. Et cū ipole est vt incipiat esse: ipole est vt p^{er}ficiat^r. ¶ Iⁿ ipole est vt p^{er}ficiat^r. ¶ Propō aut^{em} dices q^{uod} illud qd ipole est vt p^{er}ficiat^r: ipole est vt incipiat eēst manifestū est p^{er} se. ¶ D. d. itio aut^{em} est trāslatio de loco ad locū. i. r^{ati}oⁿis et mor^{is} rect^{us} ē de triō ad triū: r^{ati}oⁿis q^{uod} tria sunt finita. ¶ Mor^{is} rect^{us} est finit^{us}. ¶ Et hec est declaratiō scda qua vlt^{us} fuit in 8° p^{er}phys^{ic}. sed hoc later in motu locali: q^{uod} tria in loco non manifestant^r p^{er} se. Sed iā declaratū est in p^{ri}mo hui^{us} libri q^{uod} cōtrarietas ex^{ist}it in cō p^{er}fecte: r^{ati}oⁿis etiā locutus fuit de h^{oc} aliquatū in 5° p^{er}phys^{ic}. ¶ D. d. r^{ati}oⁿis dicam^r et q^{uod} nos videm^r ignē r^{ati}oⁿis hec est tertia declaratiō q^{uod} loc^{us} ad quē graue mouet^r est finit^{us}: qm̄ videm^r terrā cadentē sup^{er} oēs sup^{er}ficiē planā posita in terra p^{er}pēndiculariter ex oib^{us} p^{er}tib^{us} mundi. ¶ U. g. q^{uod} si in h^{oc} origō^{ra} te posuerimus sup^{er}ficiē planā eque distatē sup^{er}ficiē secatē sperā in duo cōlia sup^{er} cōt^{ra} r^{ati}oⁿis polos iueniem^r lapides p^{er}pēdiculariter cadētes sup^{er} ipsas. Et silt^{er} iueⁿiem^r ignē ascēdētē p^{er}pēdiculariter ab ear^{um} cūz h^{oc} se cerim^r ab alio origōte: in quo stelle apparētes sunt alie ab apparētib^{us} in p^{ri}dicto origōte: silt^{er} iueniem^r ignē r^{ati}oⁿis terrā moueri sup^{er} lineas r^{ati}oⁿis angulos sup^{er} q^{uod} mouebant^r in p^{ri}dicto origōte. ¶ Et h^{oc} intēdit cū. d. s^{ed} angulos p^{er}siles. r^{ati}oⁿis q^{uod} terra sicut declaratū est: est spica r^{ati}oⁿis iste sup^{er}ficies sunt p^{er}tingētes sperā terre: r^{ati}oⁿis p^{er}pēdiculares sup^{er} diametros q^{uod} diametri cū eēst hūnt^r: erūt p^{er}pēdiculares ad has sup^{er}ficies: manifestū ē q^{uod} terra mouet^r ad iⁿferi^{us} sup^{er} diametros sperē terre: r^{ati}oⁿis ignis ad sup^{er}ius sup^{er} eōsdē. Et q^{uod} oēs diametri pueniūt ad pū^{nt}ū cētri māisest ē q^{uod} terra mouet^r ad illud pū^{nt}ū. vñ videt^r nēcio q^{uod} loc^{us} sup^{er} ē finit^{us}: r^{ati}oⁿis q^{uod} linee exēutes a

De celo 7 mundo

[illegible]

Medium
mundi ⁊ me
diū terre sū
ī dē sūto ⁊ di
serūt diffin
tione. Ydem
cōsequēti.

Locus est ca-
 animalis
 in a et pili
 radialis cor-
 poris simpli-
 catus. Vide et
 pili. 4. p. 4
 f. 4. co. 43
 2. 69.

a Werkan
 in plub⁹ loc
 mās cē vni
 in 16a. t p
 mabulitar
 3 dē. 12. mē
 cō. 11. t p
 gā mōc. 22
 1c. cō. 19. t.
 p 77. 1c. c. 8

quasi mā. Similr loci hoc est quasi format
hoc aut quasi mā. Locus aut supior est qñ
forma: inferior aut quasi mā. Et inuenitur in
bac materia graue et leue. Materia enim si
fuerit in potentia supior erit mā grauis: si
fuerit in potentia inferior erit mā leuis et est
vna. Sed ista vnitas in superiori et inferiori
non est sicut corpus sanum et infirmum:
quoniam quous sit vnum: tamē sua intentio
ad sanitatem et egritudinem non est vna.

35 ¶ Cuius declarare qñ istoz corporoz cōtinēs nobilius est
cōtento. forma enī ad mā est sicut pñēs ad pñēs.
Locus enī supior est qñ forma loco inferiori: qñ cū
demonstrat qñ graue et leue sūt ōia: qñ mediū et oīd.
sunt ōia. vult mō declarare qñ nō simplr sunt pñaria
sed vno mō sunt ōia et alio mō relatiuacū qñdā eoz
pñiant alia. Si igit ūm hūc modū dicant: eē ōia
erit sicut ōietas iter nobilius et minus nobile: vt nō
bilior est forma mā. forma nō dī nisi in respectu
māe. Et vt iter dī declarare ea hīc duas dispōnes pp
locū ōiū: ōia. i. et pñēs. ōia qñ forme eoz sūt ōie.
pñēs: qñ qñdā eoz pñiūt qñdā. ¶ Et d. dicam qñ cō
tinēs ē. i. qñ pñēs est ex gñe forme: cōtenti ex ge
nere māe. ¶ D. icipit declarare hoc inducēte et exēplo:
et d. b. enī pñit oīb? ē. hēc enī dispō. cōpōstio rei
rū ex mā et forma: ita exīstī in pñcamēto vbi sūt in
alys pñcamētis. ¶ Et d. b. qñ mā mīfēstū est i alys
et later in vbi: vult docē: qñ b. qñ dictum est de loco
nō est ē. nēcū s. nāle. ¶ Et d. dico qñ qñdā b. est qñ
forma ē. i. videm? enī qñ sūt in suba et qñdā et qñ
tate iuenim? aligd qñ mā et aligd qñ forma: sic vñ
ē in eis qñ cōtinētr exīstī in loco sūt hēc pñā simpli
cia. Nō enī oē qñdā exīstī in loco vñ loc? de eo cōtinētr
iter: s. b. sic est de elat: et iō ūm qñ cōtinētr sūt in lo
co est vñ qñdā forma: reliquū qñ mā. Loc? enī est cā
cōtinētr ōietas et pñitūdis illoz corporoz simpli
cia. nō enī oē qñdā exīstī in loco vñ locus de eo cōtinētr
liter. ¶ D. d. loc? at supior est qñ forma ē. i. d. pñēs
est qñ forma loci pñētēs: qñ loc? pñēs ē qñ forma
loci pñētis: locus enī est cā cōtinētr ōietas et pñitūdis
istoz corporoz. ¶ D. d. iuenim? ē in mā graue et le
ue. i. qñ sic corporoz ē est graue et ē est leue: sic aut mā
f. qñ qñdā ē mā grauis et qñdā leuis rei. ¶ D. d. mā n.
si fuerit inferi? ē. i. b. nēcē est: qñ cū mā est in poten
tia illius cuius est mā nēcē est vt hēat nāz illi? in qñ
pōt. i. qñ si fuerit potēs in suba: erit suba: et sūt in accēs.
accēs. Et cū ita sūt: graue nō est graue i actu: nīl in
quātū est in loco inferiori in actu: s. s. līr leue nō est le
ue in actu: nīl i quātū est in loco supiori in actu: nēcē
est vt illud qñ est in potentia in loco inferiori sit mā
grauis: et illud qñ est in po? in loco supiori sit mā le
uis. et descriptīr māz hac descriptōe: et nō dicit qñ mā
est illud qñ est in potēria graue aut leue: qñ grauitas
et leuitas nō inueniunt in his corpib? nisi pp locū: et iō
acceptī in dīffōne māe rei grauis qñ est illud qñ pōt
in vbi inferi? nō in ipsūm graues: cū vbi inferius sit qñ
forma grauis: et s. līr fecit in dīffinitōe materie leuis.
¶ D. d. et ē vnica ne aligs exīstīmet qñ pp dīuīfōnes
māe in graui et leui dīuīdīt mā pñā numerālī. Jam
enī declarāt est in pñib? locis pñā māe ē vnica
in subiecto plura habilitate: cū narrat māe esse
vnica ēm subm et plura s. habilitate: et sua habilitas

ad recipiēdū duo ōia sit equalis: et d. sed nō est vñi
ca in supiori et inferiori sicut corp? sanū et infirmū. i. s.
nō recipit supius et inferi? sic corp? recipit sanitates et
infirmitatē. Idē enī corp? s. recipiat vtrūqñ tñ nō ēq?
liter. sanitatē. n. vt recipe cōtinētr. egritudinē aut ag
cidētr. mā vñ equalr recipit ōia. ¶ Et b. itēdit cū
d. quous sit vñū tñ sua itēno ē. i. qñ corp? aialis s. sit
vñū fm subz: et duo fm habilitatē ad recipiēdū sani
tatē et infirmitatē: tñ sua habilitas ē ad sanitates nō
est sicut ad infirmitatē: qñ nō pñgit māe pñme.

¶ Habens quidē igit tales māe leue et semp
per sursum: cōtrariā aut graue et semp de
orsum. Que aut diuersas quidē ab his ha
bēt. Habentes aut sic se adiunūc vt be sim
pliciter: et deorsum et sursum ferunt. Pro
pter qñ aer et aqua habent et grauitatem et
leuitatem vtrūqñ. Et aqua quidēz preterqñ
terre omnibus substat. Aer autem preterqñ
igni omnibus super fertur.

¶ Reuertamur igitur et dicamus qñ corpus
qñ est quasi forma ē leue et semp mouetur
ad supius: et corpus quasi materia est gra
ue et semp descēdēs ad inferius. Cōiunctio
autem alioz corporoz adiunūc est sicut con
iunctio corporis leuis simpliciter ad corp?
grauē simpliciter. Et ideo aqua et aer vtrūqñ
habent leuitatem et grauitatem. Aqua enim
descēdit sub omnibus corporibus preter so
lam terram. Aer autem ascendit super
omnia nisi super solum ignem.

36 ¶ Cuius declarant qñ bec corpa simplicia sunt adiunū
cem quasi mā et forma: vult declarare qñ leue simplr
est forma simplr graui simplr. et qñ duo corpa interia
cētia sunt mā et forma s. cōparatiōe. i. forma ei qñ
cōtinētr ex inferiori. et mā ei a quo pñēt: et qñ b. nēcē
est vt corpa grauia et leuia sint quatuor. ¶ Et d.
Reuertamur igitur et d. et dicamus qñ corpus qñ ē. i.
quasi forma simpliciter est corpus qñ mouet ad supe
rius in tribus locis terre et aque et aeris. et qñ est quasi
mā simpliciter: est corpus qñ mouet ad inferius i tri
bus locis aeris et ignis et aquae. ¶ D. d. cōiunctio at ē. i.
corpa aut qñ sunt iter ista necessario sunt duo: ita qñ p
porio vnus eoz ad alterū sit sūt pporio leuis sim
pliciter ad graue simplr. s. s. pporio forme ad māz.
Si enī mediū ēēt vñicū nō bīet tunc in se aligd qñ
formā et aligd qñ māz. ¶ D. d. et id aq et aer et d. qñ
hec duo corpa sūt duo s. qñ sūt duo nēcē ē vt vtrūqñ
hēat grauitatē et leuitatē. U. g. aq bz grauitatē i loco
aeris et leuitatē in loco terre: aer bz grauitatē in lo
co ignis: et leuitatē in loco aque et terre. ¶ D. d. aqua
enī descēdit et d. dixim? qñ vtrūqñ istoz duoz corpo
rū mediū bz graue et leue: qñ videm? aerē ascēdere
sup oīa corpa pñer ignē: vnde videtur habere graui
tates in loco ignis: et leuitatē in loco terre et aque: s. si
militer aqua: qñ descēdit sub omnibus corporibus
preter terram: dicemus qñ habet leuitatē in loco ter
re et grauitatem in tribus locis.

¶ Quoniam aut est vñū solū qñ oīb? super
tur: et vñū qñ oībus substat: necesse est duo

habilitas
māe ad duo
ōia ē cōlia,
qñ d. et pñy.
48. et 9. mē.
17.

36

37

funt. ¶ Nos autē dicam⁹ q̄ media q̄ sunt iter duo ey
trema 3̄ia in forma. In q̄itate aut subſtancia ſunt a
medijs q̄ ſunt iter extrema 3̄ia in loco. 2̄o ſcribitur
enī inuentur in forma 2̄ in loco cōgnocē. 3̄o duo loca
3̄ia debet eſſe 3̄ia in formis 2̄ locis cōtrariis aut q̄
ſunt in alijs p̄dicamentis ſunt duo in forma 2̄ nō duo
in ſubſiecto. Et cū ita iter 3̄ia q̄ ſunt in loco ſit duo
in forma 2̄ uno in ſubſiecto. Et cū ita iter q̄ ſunt duo
in forma 2̄ uno in ſubſiecto. Et cū ita iter q̄ ſunt duo
beſe iteſione duo extremos ſim viā diminutionis
nece eſt iter mediū in loco beatū duas iteſiones 3̄ias in
forma 2̄ in ſubſto. Tū necce eſt iter mediū iter duo loca
3̄ia beatū aliquā 3̄itate in ſoia 2̄ ſubſto. vii necce
eſt iter diuidiſ in loco loca q̄ nō numerant ſibi pp̄ nu
meratione ſubſti. Alia vō 3̄ia in alijs p̄dicamentis
ſunt vniū in ſubſto 2̄ 3̄ia 3̄s formas. mediū ſunt ſci
vniū in ſubſto. duo 3̄s forma. 2̄ ideo ſunt plures vō iter
duo 3̄ia ita inueniunt vniū mediū aut duo q̄ vniū

duo tria sunt inextremi vni mediu aut pmo
 Mediu aut qd e in loco est ipse vt vni i subto
 Qsi fit cec vni in subto no iueniet in eo 3 rietas q
 qd est in extremis quibz modu iueniet i medys q
 iut iut extrema tria. Contrarietas eni qd est in extrema
 q sit in loco est in subto z in foz. vni necesse est vt 3 rietas
 tas exis i medio fit in foz z in subto fz vni dimi
 niois. Et id necesse e vt locus mediu quidam i duo locis
 quoz vnus est quali forma z alius qd fit miz hoc ma
 nifestu est e q bene fiderauerit in eo fit aliqua
 difficultas propter quam latine 2 hemistium.

C In ea qdē igit q ipn? regiōe bñiti grāuita
tē t leuitatē. Anūq dōz bz grāuitatē leuita
tē at nō bz nifi in qd? supfer. Terra autē in
oib? gūtatē bz pp qd t sub distracta qdē
ferat ēa q deicepo dōz sūz. Et qdē in eā
q aq regiōne: aq at in eā q terre. Sūrlū at in
eam q ignia: diuīso igne nō feret ariat vī
quēdam modū t aq ipsa trābit: cū fieri sup
cies vna. Et veloci? trābat q sūrlūz latē
q ferat aq deozūz. Neqz autē in eā q arie nī
vī nunc dicitū ē. Terra qū bz nō patit: qm
nō vna supficies. Propter qd? aqna gdes in
vas ignitū distrābit: terra autē nō. Quēdā
modū autē neqz terra sūrlūz: sic neqz ignia
deozūm ferat oblato aere. Nullū autē bz grā
uitatē: neqz in eā q supfius regiōe. Quēdā
modū neqz terra leuitatē. Ferunt autē sub
distracta: duo deozūz. Qm bz qdē simplr
grāue est qd oib? substat. Hoc autē ad aliq
grāue enī in eam que ipsūz regiōne: aū q
hūa supfer ferunt qd supferiāt materē.

[illegible]

Si elemēta
haberent ma-
terias diūſas
nō recipēt
formas ſuas
recipere: qz
māc diuerſe
nō recipiunt
niſi foras di-
uerſas. philē
ſ. phy. c. 4. 6.
z. ſ. meta. te.
coſi. xl.
a Antiquē
gaurit eūm
formalē z cō-
cellatū mā-
lē. 3dē ſcōo
phy. c. 2. z 7
mēt. 7. z. ſ.
ſementia.

Opio Ther-
musti.

uaret nō icederet aer sursum nisi violēte. Sic
si aer auferretur: cum sua superficies eadez sit cū
superficie aq: tūc aq nō moueret ad locū aeris
nisi violēte: sicut mō dixim⁹. Terre autē non
pouent h: qz superficies ei⁹ nō est eadē cū su-
perficie aq. Et iō cū i vase cadēte fundat aqua
statim eleuabit⁹ et attrahet ad aerē. Cū autē
hoc fuerit factū d terra: neqz eleuabit⁹ neqz
attrahet. Et sic terra nō mouet ad superius
cū aq auferretur: sicut ignis nō mouet ad inferi⁹
cū aer auferretur. Nulla enī hz grauitatē neqz
in suo loco neqz extra. Declaratū est igit q
corpoz simplicū h est graue simplr descen-
dēs sub oē: h̄at graue i respectu. Est. n. gra-
ue aut in suo loco: aut in loco p̄mētis: pp si-
militudinē sue materie ad materiā illius:
et ideo mouetur ad suū locum.

39 ¶ Putat qz h caplm dīcat caplo p̄dicto. In p̄dicto
enī declarauit q oia p̄ter ignē h̄nt grauitatē: et oia p̄-
ter terrā h̄nt leuitatē. i. in suis locis. In h̄ vult decla-
rare q oia p̄ter ignē h̄nt grauitatē in suis locis: et cū
ita sit: nō icēdit in h̄ loco declare nisi qz grauitas me-
diōz in suis locis est magis qz leuitas eoz: nō q nō
h̄nt leuitatē oīoz: h̄ appert ex suis v̄bis et ex sua rōne
et ex suis libris. Et d. reuertamur igit et dicam⁹. i.
et dicam⁹ q in vnoqzqz istoz corpoz grauiū et leuiū i
uenit grauitas in suo loco p̄ter locū q est inferi⁹ eo:
et h̄ in h̄nt locū inferi⁹. Et icēdit p̄ grauitatē in
suo loco: sicut dixim⁹ supius facilitatē mo⁹ eluit in
eo. Et si h̄r icēdebat p̄ leuitatē i cap p̄dicto. Ubi. d. q
in oib⁹ iuenit grauitas et leuitas p̄ter ignē in q iuenit
enī leuitas: et i terra tū grauitas. In h̄ aut loco cū se-
cit cōparatiōē iter grauitatē et leuitatē qz h̄nt i suis
locis iuenit grauitatē vincēt: et iuenit leuitatē quaz
h̄nt in suis locis p̄pinquiorē ad motū violētū. i. quē
h̄nt in loco supiori. U. q. cum iuenit motū aque in
suo loco ad supius valde p̄pinquū suo motū ad lo-
cū aeris in eēdo violētē. d. qz aq hz grauitatē i suo
loco: et si h̄r opz h̄ in aere: et icēpit sic declare: et d. terra
aut hz grauitatē in oib⁹ corpoz. i. in oib⁹ locis. Et d.
d. et verificatio h̄t est et cū. et signū q aq hz grauita-
tē in suo loco ē: qz cū auferit ps terre sub ea descēdet
ad locū ei⁹: facili⁹ et cū auferit ps aeris nō ascēdet ad
locū ei⁹ nisi difficile: vñ vñ q maiore grauitatē hz in
suo loco qz leuitatē. Et nō ē negādū pp h̄ ipsas h̄nt
leuitatē aliquā: et h̄ man⁹ est de aq: qz vicina est cor-
pori graui simplr. Et d. dubiū est de loco aeris: sed
etiā cū ps aq auferit statiz aer descēdit ad locū illi⁹
p̄tis: et forte h̄ sit violētē ex necessitate vacui: et forte h̄
sit qz graue vincit in eo: sed Arist. vificat. i. reputat p̄-
p̄ qz mo⁹ eius ad locū aq facili⁹ est suo motū ad
locū ignis: et si mo⁹ eius ad locū ignis posset sentiri
ēet difficilior qz mo⁹ ei⁹ ad locū aq: sic videm⁹ i aq:
et tūc dicem⁹ p̄tē qz grauitas vincit in eo. Arist. re-
ponit h̄ p̄ manifestū sentit⁹ iō. d. qz si terra auferat⁹:
tūc aqua mouebit⁹ ad suū locū facili⁹: si aer auferat⁹
nō mouebit⁹ aq ad locū ei⁹ nisi violētē: quēadmodū
si aqua auferat⁹ nō mouebit⁹ terra ad locū ei⁹ nisi vio-
lētē: aer enī tūc icēdit ip̄as pp necessitatē vacui. si
igit aer nō mouet ad locū aq nisi violētē: tūc aq mo-

uaret ad locū terre et sequeret ea violente: sic ignis
p̄fegit locū aeris violētē. Itā enī d̄terminatū ē q ignis
nō mouet ad locū aeris nisi violētē: et tūc aq h̄nt ou-
as nās faciētes sibi violētias. i. aerē et terrā et duo sūt
formiora vno. Declaratū est aut q potēte istoz eltoz
sunt equales: et sic aq nō mouet ad locū terre nisi
violētē. hec igit declaratio est Arist. qz p̄bat q aer
est graui⁹ i suo loco. Et d. d. et si aer auferat⁹ nō mo-
uere⁹ ignis nisi violētē. i. qz ignis ē leue simplr: ma-
nifestū est q cū aer expelleret ad inferi⁹: necesse est vt
moueat violētē ad locū aeris. Sic igit cū aq expel-
leret ad inferi⁹: moueret aer violētē ad locū ei⁹: p̄m-
geret cū aq expelleret ad inferi⁹ vt aer moueat ad
locū aq violētē: et ignis ad locū aeris violētē: sic ex-
pulsio aq ad locū terre est violētē: qd est triū sensui:
et sup hac declarationē debem⁹ sustētari in demōstrando
q aer hz grauitatē i loco suo magi qz leuitatē. Et
cū d̄bem⁹ nō itellexit hac d̄mstrationē abnegant
q mo⁹ aeris ad locū aq ē facili⁹ qz mo⁹ aq ad lo-
cū aeris: sicut et nō itellexit p̄monē Arist. cū. d. qz hz
grauitatē in suis locis et leuitatē: et d. qz si h̄erent gra-
uitatē i suis locis qz cerēt in eis violētē et mouerent
ad ea violētē. Et tūc h̄nt declaratū ē tibi ex nō ser-
mōe qz hoc nomē grauitas diuersimode dicit⁹ de eis
cū fuerit in suis locis: et cū fuerit in locis supiorib⁹.
Et qz hec elemēta h̄nt grauitatē in suis locis: fuit
p̄tē vt admiscerent facili cū terra ex motib⁹ corpoz
rū celestium: vt p̄tes graues entū fierēt. Et ē qz ip̄i
ritus in aialib⁹ nō mouet ad supius ex h̄ qz pars gra-
uis magis est ignis qz leuis: et cū pars q est i eo fit le-
uis simp⁹ nō accidit ei grauitas nisi pp p̄tē aeris ad-
mixtā cū ea: et iō cū iste due p̄tes segregabūt: morit⁹
aial. Et ē signū qz grauitas in aere est magi qz le-
uitas est: qz si eēnt qzles tuncres cōpositae ex aere et
igne nūqz descēderet ad inferi⁹ vt afflūb: et fulmina et
aliquā si cū vna parte ignis p̄gregaret mille aeris:
tūc cōpositū ipole ē vt moueret ad inferi⁹ p̄m illos.
Et signū qz grauitas in eo est magi qz leuitas: est
qz cū leuitatis in eo est calor: et cū grauitatis in eo est
hūiditas. Et oēs p̄ueniūt qz hūiditas in eo est ma-
ior qz caliditas: cū vñ ē hūmidior elintis ex diffōne
hūiditatis: vt declaratū est in lib⁹ p̄igeneseos. et p̄ illaz
p̄tē hūidā d̄scēdūt fulmia ad inferi⁹ afflūb. Et cū
d. qz ex successiōe aeris i cāna vñ qz aq mouet in cā-
na violētē: et qz h̄ est signū: qz aq mouet ad locū ae-
ris violētē: et posset aliqz dicē ei qz si ita eēnt: p̄tgeret
qz cū aqua suggeret in cāna qz terra moueret supi⁹
violētē. D. respōdēdo terre aut nō p̄tingit h̄ et cū. qz
superficies terre est sicca: et superficies aq hūidā: nō p̄nt
adunari neqz etiā pole est vt terra attrahat cōsequē-
do attractionē aeris: et cū v̄tose appositae fuerint
sup corpus siccū terrestre: deinde suggerent forititer
finderent v̄tose. Aer enī ipole est vt moueat a suo
loco nisi cū corpus qd tāgit sequat ip̄sum: et cū corp⁹
siccū ipole est vt attrahat eū: eo attraheret corpus
v̄tose terrestre: et sic finderet. Et d. d. et iō cū in vase
ignito cadēte fundit aqua statiz: aqua eleuabit⁹ et cū
et h̄ qd. manifestū est. Et d. Sed expōsitores non p̄nt
dare cās pp quā eleuat⁹ aq in vase: et nō eleuat⁹ aer q
est in eo. Aque enī nō accidit h̄ in vase nisi cūz clau-
dit orificiū vasis statiz cū in eo ponit⁹ cadela: deinde
aliquis p̄ueneret ip̄m sup superficiē aq: ita qz aer subito
nō possit intrā ip̄m. Et d̄bem⁹. v. qz cū aer q ē in
vase ē i suo loco: qz igit attrahit aquā q ē ad supi⁹:
aut qz post qz oplo auferit sit i aer vt attractia noua.

Digressio

Fundamētū
d̄bem⁹.

Solutio

Opinio Lō
mentatoria.

Seda ratio.

Alitatio.

Dea pueni-
unt in hoc qz
humiditas i
aere ē maior
qz caliditas.
Et d̄bem⁹. v.
de ḡtatione.
tex. c. 25. et 4.
metaphor. p̄-
com. 10.
a et p̄ponit
aliā ḡtē tex.

Digressio.

quod semper inferius. Quia si vacui esset causa lenitatis nullum corpus moueret semper ad superius: et nullum moueret semper ad inferius. Et tunc aliquod corpus simpliciter moueret ad inferius? citius terra. Quia potest esse ut in hoc sint cum triangulis et corporibus solidis plus in corporibus grauius. Sed nullas partes aeris videmus moueri ad inferius. Et similiter etiam est dicendum de corpore leui.

40 ¶ Aut rememorari illud quod declaratum est de diuisa quod est iter sui finem et finem antiquorum. Sermo. n. ei. cōtingit graui et leui simpliciter et finem cōparationē. Antiquorum autem non puenire vnde nisi in eis quod sunt finem cōparatiōez. Vnde quod dicitur vacui et pleni et cōparatiōez. et grauius: et quod in leui vincit vacui: et in graui pleni. necesse est ut nihil sit leue simpliciter aut graue simpliciter. Cū enim posuerimus aliquod corpus leue in quo vacui vincit pleni et aliquod corpus: potest esse inueniri aliquod corpus in quo pportio vacui ad pleni erit maior illa: quod pportio dicitur ascendere super illud pleni. Et similiter etiam possumus inuenire tertium accedens super secundum et quartum: sic in infinitum: vnde nullum corpus videbitur ascendere super oīa: et sic de graui: vnde videbitur quod nullum corpus erit graue simpliciter: et sic nihil erit inferius simpliciter aut superius simpliciter: et sic loca erunt infinita: et motus eorum erunt infiniti: quod est triū et quod est positiū. Et sic ptingit Platonem et sequētes eius ponētes tribus causas lenitatis et grauitatis: et multitudinē et paucitatem triangulorum. Et dicitur si ita sit manifestum est: et cetera. et si loca sunt terminata ex quo inueniuntur graue et leue simpliciter: manifestum est quod ipse est inuenire corpus ascendens super leue simpliciter aut descendens sub graui simpliciter. Et id dicitur ut sunt duo tria et cetera. quod cū fuerit positiū leue et graue simpliciter: tunc leue non erit triū graui. Cōtraria enim sunt ea quod maxime distat. Cū autem supra oīe corpus leue inuenit corpus leui: et sub oīe graui inuenit grauius: nullum erit corpus leue quod maxime distat a graui: vnde non erit tria: quod non habet mediū: et id ptingit ponētes tribus leue et graue finem cōparationē et non absolute ponē media sine dyssiter quod sunt illa media. Et dicitur quod si maius grauius et leuius et cetera. et si cū grauius et leuius est vacuius et pleni ut Pythagoras. dicitur autem magnitudo et paruitas triangulorum: ut Plato. dicitur autem multitudo et paucitas partium: ut Democritus. dicitur tamen nihil est graue aut leue simpliciter. Et dicitur oīa corpora mouerentur ad superius et ad inferius: et cetera. media. hec enim est dispositio medij. ut in eo ptingit tam declarauimus in plogo huius capiti quod ptingit eis. Et dicitur oīa corpora mouerentur ad inferius: et cū cōtingit huic pōni quod oīa corpora mouerentur ad inferius: aut ad superius: quod grauius cōponit ex triangulis magnis aut ex ptribus multis: et leue ex triangulis paucis: aut ex ptribus paucis: et ptingit huic pōni quod oīa mouerentur ad inferius: quod cū posuimus aliquod corpus graue pportio multitudinis partium: potest esse inuenire aliquod corpus plurius corporum: quod quapropter mouebit ad inferius predicti corporis et si acceperimus aliquod plurius partium quod sit sedes mouebit etiam sub sedes: sic in infinitum. quod potest esse sub oīe corpore descendat aliud: et super oīe corpus ascendat aliud. hec igitur est iterio sui finem et oīa corpora mouentur ad inferius. Vnde quod si cū lenitatis ignis est: quod est paucior partium quod est motus: et potest esse imaginari corpus pauciorum partium ignis: erit corpus tunc ascendens super ignem et erit

ignis grauius loco illius corporis: cū descendet ex eo ad suū locū: et similiter ptingit ut corpus etiam sit graue in aliquo loco superiori. Et dicitur et si falsus est ponere et cetera. et falsus est ponere quod oīe corpus mouet ad inferius: quod est inferius. Et dicitur videmus. n. aliquod corpus et cetera. et signū eius quod non oīe corpus est potest moueri ad inferius: est quod videmus ignem se moueri ad superius et nunquam ad inferius: et terram semper ad inferius et nunquam ad superius. Et dicitur hoc: quod cū nullus locus inuenit super locū ignis: impossibile est ut imaginaretur illic locus in quo esset grauius. Causa igitur grauius et leuius ut sint simpliciter est terminatio in parte superiori et inferiori simpliciter: et cū quod superius et inferius sint simpliciter est finitas extremorum loci: et cū finis extremorum in loco est quod vnum extremum est circūferentia et aliud est ceterum: et si non tunc finitas non inueniret in longitudine recti: longitudine enim recti non est finita per se: sed per aliquod finitū per se. longitudine recti dicitur ex hoc apparet quod loca sunt tunc duo: et impossibile est plures esse multos vno. Causa igitur motus ad superius et ad inferius est forma corporis: et cū forme est locus: et cū loci est corpus sphericum: et cū apparet hoc quod non est de locis istorum sic est de locis aliorum corporum naturalium. Loca enim in vicinis elementis sunt cū locatoz: in alijs autem corporibus est eōuersio. quod locata sunt cū locatoz: et hoc inueniat in eis finem plus et posterius: et non equaliter. quod corpora istorum id quod est vicinis elementis locus eius est ei et magis necessarii: et idiger plus loco finem illud esse: et quanto remotius tūto minus: ita quod existimat quod essentia locati est necessitas esse loci. Et finem hoc non est impossibile ut dicitur subz sunt accidia. Et potest autem aliquis dicere quod locus sit accidia quod potest esse cū subz: hoc est impossibile ut videtur famose. Sed demonstratio innotuit tūto magis erit manifestum ut sit accepta diffinitione accidentiū in formatorum: quanto magis sunt diminuti esse tūto magis erit eōuersio. Et id videmus quod calidū et humidū et frigidū et siccū sunt cū in formis elementorum et sunt causare in formis animalium. Et sic est de tribus dimensionibus cū priā manifestum sunt pme formaz exstentū in ea in actu: et id putauerunt quod corpora: et tūto est suba. Aristoteles autem pcedit quod dicit quod quādam suba sunt de alijs predicamentis: ut differentie alicuius sube in loco accipiunt ut aliquod aliorum predicamentorum. Nec autem pseruatio non puenit huic sciētie: sed pme pbe cōsideranti de substantijs et accidentibus et prioritate vnius ad alterū in diffinitione et constitutione. Et dicitur si vacuius erit causa lenitatis nullum corpus erit quod semper et in oībus locis moueret ad superius aut ad inferius: sicut ignis et terra: et hoc interdictum cū dicitur semper. quod enim in aliquo loco mouet inferius et in alio superius: ut aer et aqua non semper mouet ad superius: aut ad inferius. cū aliquādo moueat ad superius et aliquādo ad inferius. Et dicitur tūc aliquod corpus simpliciter moueret citius et cetera. et contingeret ut esset potest corpus grauius terra esse imaginando quod trianguli aut corpora sunt pauciora quod terra et plus de vacuo. Et dicitur et nihil videmus in aere quod mouet inferius: et signū quod nullus corpus est grauius terra: quod nullus corpus videmus in aere quod in eo moueat citius quod terra. Et dicitur et similiter dicendum est etiam de leui. et per hoc idē declarabit quod nullum corpus est leuius igne. cū nullum corpus videat vel locior motus quod ignis. Et potest aliquis dicere quod hoc quod possumus fuisse hoc quod possibile est inuenire corpus in quo pleni sit plus quod pleni quod est in terra: et vacuum.

Longitudo
recta non est
finita per se
per aliud.
a. Causa: mo
tus ad super
et inferius
ma cōparatiō
simile primo
celi cōm. s.
Et que ibi.
b. Loca i v
timia elatis
sunt cū loca
topi alio d
corporibz est
econtra.
Id est ipse
ut cū subz
sunt accidia
et vide opp
s. pby. cō. io
et s. met. c. s.
Quanto for
ma fuerit ple
ciora et cū
to magis erit
manifestum ut
sit accepta in
diffinitione acci
dentū in for
matorum: et
magis fuerit
diminuti et c
tanto magis
erit eōuersio
so. p. m. c. s.
pby. cōm. io.

De celo et mundo

*¶ Intra non
inuenit tunc
duo: nisi pp
formas caru
no pp quita
teo. Ides s
phn. co. 5
Et que ibi,*

est in eo minus nō est polemeq; dicētes vacuū et ple
nū ēē cām grauitatē et leuitatē pcedūt B. Et cū ita sit
necio ptingit eis pōne pportione iter vacuū et plenū
q; ipole est inueniri maiore aut minore; qd est ipole.
Dis enī quātas pole est ea iuenire maiore et mino
rem: vlt finitas nō inuenit in reb; nisi pp formas ea
rūmō pp quāitates. Et cū isti dederūt cām leuitatē
et grauitatis ex q; itatib; nō potuerūt dicē qua de cā
fuit ipole corpus graui? terra iuenire aut leui? igne
etiā ptingit eis hoc magnū impole. Dēni pole exi
bit necio ad eē: si esset possibile vt corpus leui? igne
iueniret: eēt pole vt in aliqua hora iueniret corpus
qd in aere moueret citius q; ignis: cum hoc nunq;
fuit visum: scimus B esse impole: hoc aut non fuit
ipole nisi pp formā ignis nō pp q; itatē: similr in
telligēdū est de terra. Hec igit est oīa iter opinione
Aristo. et opinione istoz: et est differētia non parua.

¶ Si illd faciāt aliq; supabūda mā. Si at
duo iter media qūo erit faciētia que faciūt
aer et aq; puta si q; dicat eē vacuū et plenū.
Ignē igit vacuū pp qd sursum: terrā at plenū
pp qd dōrsum. Aer at plus ignis hīc: aqua
autē terre. Et n. qdaz aq; q plus hēbit ignis
paucos aer: et aer mult; pauca aq; terrā plurē.
Quare oportebit aeris quādā multitudinē
veloci? ferri dōrsum aq; pauca. Hoc at nūq;
vncq; fieri vī. Necē igit quēadmodū et ignē
sursum: q; tale bz: puta vacuū. Alia at nō. Et
terra deorsū: q; plenū bz. Sic et aerē in eē q
ip? locū ferri et sup aquā collocari: qm; ta
le aliqd bz: et aquā deorsū ferri ac sub ipso
aere collocari: q; tale aliqd bz. Si autē erat
vni ad ambo aut duo: ambo at duo existūt
vtrūq;. Et aliq; multitudo vtriq; que exce
deret: et aq; qdē aere paucos ad sursum: et aer aq;
ad deorsū: quēadmodū dictū est mltiorēs.

¶ Si igit aliq; dixerit q; mā grauis et leuis
nō est eadē: dicem? ei q; ptingit buic pmo vt
ignis differat a tra sic aer ab aq;. Ponemcs
enī vacuū et plenū ēē māz gūis et leuis: et q;
ignis mouet ad superi? pp multitudinē va
cui: et q; terra mouet ad inferi? pp multitudi
nē plenū necio ponūt in aere multū ignē: et
in aq; multā terrā. Et tūc in aliq; q; itate erit
in mltā aq; de igne magis q; in paucos aere:
et erit in mltos aere de terra magis q; in pau
ca aq;. Et si ita sit. tūc mor? aeris multū ad in
feri? erit velocior: q; mor? pauca aq; qd nūq;
videt. Et si ita sit: dicem? q; sic ignis mouet
ad superi? pp multitudinē vacui: et terra ad
inferi? pp multitudinē plenū. Sic aer mouet
ad suū locū ad superi? pp illd qd est in eo q;
dā alitū. Et similr aq; mouet ad inferi? pp
B qd in eo aliqd est. Si igit aliq; dixerit q;
vacuū et plenū sūt in aliquo corpore: necio

erit vt multa aq; moueat ad supius cūctus q;
paucos aer: et q; multos aer citius moueat
ad inferius q; pauca aqua: sicut dixim? su
perius: qd non inuenit omnino.

¶ Quia res diuerse fm formas aut erūt cōpōste ex
vna mā sicut corpa simpliciā: aut ex diuersis mate
riis sicut corpa cōpōsta ex elementis. et diuersitas
forme istoz est pp diuersitatē modoz. U. g. q; os nō
differat a carnem: q; bz plus d; terrestre itate q; de
aquitate: et caro ecōuerio. Danifeli est igit pp
necē cām diuersitatis grauis et leuis eē vacuū et ple
nū: ptingit dicere eis q; corpa nō diuersificant ad
grauitatē et leuitatē q; sunt forme eoz nisi fm q; bz
de vacuo et pleno fm magis et min? et sicut forme cō
similiū eoz cōpōstoz. nō diuersificant ad
cēniti pp multitudinē et putatē parū. Et cū ita sit
sicut in corpib; p mltib; nō inuenit diuersitas absolutā
in eis abinūcē nisi fm magis et min? ita ptingit po
nēb? graue et leue eē cōpōsta ex vacuo et pleno. vti
nō inueniat leue simplr et graue simplr. leue cū mlt; pp
ma sit tria graui simplr. i. q; nō differ ab eo mlt; pp
diuersitatē eoz ex q; cōponunt fm magis et mi
nus. Et hoc intēdebat cū dixit si aliq; dixerit q;
mā grauis et leuis ēē. i. et si aliq; dixerit q; cā diuersi
tatis gūis et leuis i suis formis ēē cā diuersitatē
elementoz dītoz: ex qbus cōponunt fm magis et mi
nus: sicut dicētes q; cā grauitatis et leuitatis est cō
pōstio eoz ex vacuo et pleno: ptingit ei vt oīa cor
pora nō diuersant in grauitate et leuitate nisi fm ma
gis et min?: et sic nihil erit leue simplr aut graue sim
pliciter: tunc ignis differat a terra: sicut aer ab aqua
q; sit media. Et B intēdebat cū dixit. dicem? ei q;
accidit buic pmo tē. et cū dēdōstrat qd ptingit
si posuerint q; vacuū et plenū sunt cāe grauitatē et le
uitatis vt nihil sit leue simplr et graue simplr q; ma
xie distāt abinūcē: pōt aliq; dicere de dēdō opo
nē istoz boiū q; pole est iuenire tria q; magis et
stant iter q; existūt māt: oīa cōponunt ex tria ele
mentis. U. g. q; albū et nigrū sunt tria iter q; existūt
plura media vt viride et charopos sūt cōpōsta ex
trijs elementis: et sic sic albedo nō est tria nigredini
nisi q; ignis magi dominat in eo q; in terrā: nigro
do est tria albedini: q; magis abundat in ea terra q;
ignis: ita ignis est trius terre q; vacuū magi abundat
in eo q; plenū et in terra eē. Et idō. nō dēdo q; enī
ponit vacuū et plenū tē. q; enī ponit vacuū et plenū
esse duas mās ex qbus cōponit ignis et terra: ponit
iplas eē trias in fine ex quo vacuū abundat sup ignē
et plenū sup terrā sicut albedo et nigredo sunt tria p
pter abū dānā pīs vicētis sup albedinē. Ignis ite
pēs obfcure sup nigredinē. et terre necio cōtingit et
q; sicut charopos et viridis nō diuersificat nisi qm;
charopo est magis de albedine q; de nigredine: et ter
ra viridi ecōuerio: sic vī eē in medio iter ignē et terrā
vt in aere sit de igne plus q; de aq; et aq; plus de ter
ra q; in aere. D. o. ipole qd ptingit ex B: d. o. et erit
tūc in aliqua q; itate tē. i. et ptingit eis vt tūc aer nō
differat ab aq; nisi q; in eo multū sit de igne et pauc
de terra et in aqua ecōuerio: cū ita sit possibile ē vt
in magna pte aq; inueniāt plus de igne q; in pte terra
aeris: et vt i magna pte aeris inueniāt plus de terra q;
in parua parte aque. D. o. ipole qd sequitur ex hoc
dixit: et ita sit necessario continget vt motus aeris
multi ad inferius tē: et si causa propter quam aer
est

est lenior aqua: qz in aere sūt multe ptes ignis et pau-
te terre: et in aqua ecōuerso: ex quo ptingit vt in ma-
gna pte aeris sit de terra plus qz i pua pte aq: ptingit
vt illa pars aeris in q est magis de terra sit grauior
parte aque in qua est minus de terra: sū cōtinget:
vt aliqua pars aq in q est plus de igne sit lenior pte
aeris in qua sit minus de igne: qd vt esse triū. ¶ Et
debes scire q ista dicitio nō ptingit eis nisi cū posue-
rint q multū vacuū est lenius pauco vacuo: et multū
pleni grauius pauco: ita q ignis nō mouet ad supe-
rius: nisi qz est in eo multū de vacuo et paucū de ple-
no. Ita q magnitudo illius vacui inata est ascendere
super illū locū: et qritas illius pleni inata est descen-
dere sub illo loco: et sū de vnoquoqz elemētoz. s. vt
pp paruitatē vacui qd est in terra nō pōt moueri su-
pra illū locū: et pp plenū descendit sub oibus corpib⁹:
ex quo ptingit q si plenū esset maius pleno terra de-
scenderet sub terrā: et si vacuū est mai⁹ vacuo: ignis
eleuaret sup ignē. Hoc enī posito ptinget impo-
de dē eis. Si enī posuerit q ps vna siue magna siue
parua moueat ad supius motū eqū: qz qñ totū mo-
uetur et ps mouebit et posuerint ita de pleno: et posue-
rint etiā q diuersitas istoz elemētoz ē pp diuersitatē
pporciōis vacui ad plenū: tunc non ptingit eis ex
impole. ¶ Sed tñ Aristō. dedit eis aliud ipole. s. vt
multa aq nō sit velocioris motus ad inferius qz pua:
et sū ignis multus cū pua. S. tñ vt q positiō eoz ē
predicta. s. q vacuū diuersificat in leuitate fm mul-
titudine et paucitate: et sū plenū diuersat fm suā di-
uersitate in multitudine et paucitate: ptinget eis si B
nō posuerint atqz duoz: aut vt vacuū segregetur a
pleno: et hoc mouebit superius: et hoc inferi⁹: aut vt cō-
glutinent⁹ ad inuicē: et sic stabūt elemēta in suis locis
violētē: vñ nō hēbunt locū nālē in quo stent. ¶ S.
ex pōtib⁹ ppōnib⁹ istius scie est q ista corpa sunt
nālīa et in locis nālīb⁹: cū motus violētus nō itel-
ligat nisi in respectu nālīa. Et si ita esset sicut dicunt
vt corrūperēt elemēta: et totus mūdus. Lanse enī
gratōz et corruptōz nō sunt: nisi qz elīta existūt ex
suis locū nālē. ¶ D. d. et ita sit dicem⁹. et. i. qz si cā
propter quā quedā corpa sunt leuiora qbusdā est di-
uersitas vacui et pleni: manifestus est q sic ignis fm
hanc positiōē mouet ad supius pp qritatē ipsi⁹ va-
cui nō pp nāz vacui: et terra mouet ad inferius pppter
qritatē pleni: ptinget vt aer nō mouebit in suo loco
nisi pppter qritatē vacui. s. qz vacuū qd est in eo ē mi-
noris qritatis vacuo qd est in igne: et sū cōtingit vt
aqua mouet ad inferius pp qritatē pleni. ¶ Et hoc
intēdebat cū. d. quidā alicuius: et itēdebat p B demō-
strare q ptingit eis vt ita sit de medijs: qm cū posuit
media eē hōer quo dedit eis pdictū ipole: et vt aer
multus moueat ad locū aq: et multa aqua ad locū
aeris: si posset aliqz defendere eos dicēdo forte non
posuerūt diuersitatē ignis et terre nisi pp qritatē va-
cui et pleni tñ que sunt extrema et nō ponunt media
esse hōis reuersus est ad demōstrandū q ita ptingit eis
in medijs sic in extremis. ¶ D. iterat ipole pdictus:
et. d. si aliqz igit dixerit q vacuū et plenū et. i. et cum
isti dixerit hoc accidit eis dicē q qritas vacui et ple-
ni existentiū in vnoquoqz qtuor elemētoz corpoz est
etiā diuersitas eoz in grauitate et leuitate: et cōtingit
etiā impole pdictum: et est vt aqua multa citius mo-
uetur ad superius qz paucus aer: et multus aer ad in-
ferius qz pauca aqua: quod non videtur esse.

¶ Figure autē non sunt cā elius qd est ferri

simpliciter aut deorsum aut sursum: s. elius
qd velocius aut tardius: pppter quas anteq
causas nō difficile videre. Subitat enī nbe
pppter quid lata ferrea et plūbz natāt in aq:
alia autē minora et minoris grauitatis si sint
rotunda aut longa: puta acus deorsum fe-
runtur. Et quare quedā pppter paruitatem
vt aranea auri et alia terrea et puluerea vtiqz
in aere natāt. De his autē oib⁹ putare qdem
cām esse quēadmodū Democritus: non re-
cte se habet. Ille enim inqz eleuata calida ex
aqua sursum pellere lata habentiū grauita-
tem. stricta autē decidere. pauca enim esse cō-
tra pulsantia ipsius.

¶ Et dicamus et q figure nō sunt cause mo-
tus quorūdam corpoz ad superius aut ad
inferius: sed causa velocitatis aut tarditatis
motus. Volumus igit perferuari de hoc
dicendo q qdam querit: quare ferruz latū
et plumbū latū natāt super aquā: rotūdum
aut et oblongū: vt acus nō natāt sed submer-
gunt. Et quare qdaz corpa parua natant su-
per aquam vt fursur: et alia terrestria natāt
super aerem: vt auripigmentuz. Dicamus
igitur q Democritus dedit causam in hoc
et errauit. Dixit enim q corpa grauiā lata
natant super aquam: qz vapores exenites
ascendendo eleuant ea: et sic non descendūt
ad inferius. Corpa autē rotunda descendūt
in aqua: quia illi vapores non occurrūt
eis fm omnes partes: sed vni parti illorū et
paucis: et ideo submerguntur.

¶ Et qz qdam antiquoz etiā opinabāt q cā leuita-
tis ignis est: qz bz figurā pyramidalē: et cā grauitatis
terre: qz bz figurā qdratā: et q media inueniunt me-
dia in grauitate et leuitate: qz hnt figuras medias in-
ter istas figuras: vt pdictū ē in tertio ist⁹ libri. ¶ Et
d. et dicam⁹ et. et. i. qz nō voluit hic destrūē hāc opio-
nes: qm in tertio ist⁹ libri destruxit q ethera haberēt
figurā: mediū vt hērent figurā q eēt cā leuitatis et gra-
uitatis: et qz hoc iā declaratū est. vult pscrutari de fi-
guris fm quādā qōnē nālē. ¶ Et. d. volum⁹ igit per-
scrutari et. i. qōnes at qz antiqz qrebāt in B sūt due.
qz vna est: qre grauiā magna cū fuerint late figure
natāt sup aquā: aut fuerit pcaua: et vasa scutea ferri et
plūbz: et grauiā pua cū huerint figurā rotūdā aut ob-
longam ad modū acus descendūt in aquā: qm sint
minoris grauitatis: qz sūt minora. ¶ D. d. et qre qdā
corpa et. i. scōa aut qd ē: qre qdā corpa descendūt in
aere et in aqua: et qdā stāt in superficie aq: et qdā stāt in
ipso aere. ¶ D. d. dicamus igit q Democritus et. i.
dicamus q Democritus dicebat q cā pp quā corpa
lata grauiora natāt sup aquā: et a q nō sunt lata nō
natāt: et q vapores ascendēt ex aq occurrūt cōpib⁹
latis fm vniuersum: et ipediūt ea descendere pp suā
fortitudinē. Corpib⁹ aut nō lat⁹ nō occurrūt nisi mo-
dicū vaporis quē pōt vincē grauitas illoz corpoz.

Et fortius
propter ista
loca est: q
dico qz
nā cū lo-
co nālīo
hērent
sunt nū
reperiunt
pua: et hoc
pua: et hoc
pua: et hoc
pua: et hoc

De celo et mundo

Conportebat autem in aere adhuc hoc magis facere quemadmodum istarum et ille ipse: et istans soluit debilitate. Et enim non in vni impetum facere seyn: appellas seyn motum eorum que sursum feruntur corporum.

Dicamus igitur per adiectos eis quod si ita esset: tunc corpora graviora lata magis starent in aere. In aere enim sunt vapores plures quam in aqua: et cum Democritus sciuit quod hoc pertingit eis: confirmavit suum sermonem sermone debili. Et dicit quod si pertingeret vapores existeret ab aere non exiret equaliter: ita quod possint occurrere omnibus partibus: sed expanduntur et sparguntur propter tenuitatem et subtilitatem aeris.

43 **E**rror Democriti manifestatur ex hoc quod aqua magis impedit corpora ad descendendum ad inferius quam vapores: ideo necesse fuit eis dare visum inter vapores qui sunt in aqua et in aere: et corruptio ista est manifestata primo modo de manifestata. Si enim ex aqua ascenderet vapores: necesse est ut vapores qui ascendunt in aere haberent maiorem potentiam quam ascendentes in aqua: si tunc non habuerunt maiorem potentiam in aere quam in aqua: sed maiorem continuationem: quare magis occurreret corporibus descendentibus in aere: resisteret eis quam in aqua.

Cum autem sunt hec quidem facile diuisiva continuo: hec autem minus. Et diuisibilia autem eodem modo: hec quidem magis hec autem minus. Haec est potentia duarum. Facile diuisibile quidem igitur quod bene terminabile: et magis quod magis.

Dicamus igitur quod corpora continuo: quod recte punitur absolutione et diuisione cito: et quedam tarde: et quedam diuiditur et absconditur cito: et quedam tarde. Et dicere est velocitatem absolutionis et diuisionis velocitatem expulsiōis. Et quoniam magis res est velocis diuisionis: ratio magis erit velocioris expulsiōis.

44 **I**n hoc capitulo ponitur per adiectos quoniam duas propositiones: quarum una est quod corpora continuo diuersificantur in recipiendo diuisionem secundum magis et minus. Altera enim magis est diuisibilis quam aqua: et aqua magis quam terra. Et secunda autem est quod corpora diuisibilia diuersificantur etiam in fortitudine et debilitate: per figuras et per gravitatem corporum. Figura enim acuta diuidit corpora continuo cito: sicut corpus valde graue: hec due cum fuerint congregate: tunc actio erit fortior: corpora autem lata et paucae gravitatis sunt e contrario. Et deinde quod magis res est: quod corpora expulso accidunt a corpore expulsiōe due dispositiones: videlicet diuiditur et expellitur: et quoniam magis fuerit facillioris diuisionis: ratio magis erit facillioris expulsiōis et e contrario.

Alter autem magis aquatilis: aqua autem terra et minus utique in vnoquoque genere magis de facili diuisibilis: et distrabitur facillius. Habentia quidem igitur latitudinem: quod multi comprehendunt: ideo superius manet: propterea quod non distrabit illud de facili. Ea vero que sunt motu sunt figuris: quod parum comprehendunt: ideo deorum

sum feruntur: propterea quod facile illud diuiditur. Et in aere multo magis quanto magis de facili diuisibilis aqua est. Quoniam autem gravitas quandoque habet motum secundum quam feruntur deorum: et continua ad non distrabi. Hec itaque adinuicem comparantur. Si enim excedat virtus gravitatis quam in continuo ad distractionem et diuisionem: tunc stabit deorum velocius: si autem debilius: tunc permorabitur. De gravi quidem igitur et leui: et circa ipsa accidentibus determinati sunt hoc modo.

Reuertamur igitur et dicamus quod aer est velocior expulsiōis quam aqua: et aqua quam terra. Et quanto magis corpus erit minus: ratio erit facillior ut expellatur. Et cum ita sit: dicamus quod corpora lata natant super aqua: quoniam multi comprehenduntur de aqua: quapropter non expellitur neque diuiditur cito. Corpora vero oblonga quod parum comprehenduntur de aqua cito diuiditur: et descendit ad inferius. Et bene in aere: quod velocior est expulsiōis et diuisionis quam aqua. Et dicamus et quod si graue beat aliqua potentia: tunc expulsiō et diuisio erit tardior. Ita autem adinuicem diligenda sunt. Dico quod si fortitudo corporis grauis expellentis fuerit maior fortitudine corporis continui expulsi: tunc expelletur et diuidetur et mouebitur ad inferius cito. Si autem potentia corporis grauis expellentis fuerit debilior potentia corporis continui expulsi: natat super ipsam: et non mouetur ad inferius omnino. Perferuntur summi igitur de graui et leui: et de accidentibus eis pertinentibus: sufficiunt et perfecte. Et in hoc complebitur liber noster.

Cum posuit quod corpora diuersantur adinuicem in velocitate receptionis et diuisionis et expulsiōis: dixit quod aer est corpus facillioris diuisionis et expulsiōis magis quam aqua: et hec duo magis sunt in aqua quam in terra. Et deinde cum per quod corpora continuo non diuiduntur a corporibus latis: neque expelluntur ab eis facillius: et quanto magis corpus erit minus: tunc magis erit velocior expulsiōis: et corpora non lata facillius diuiduntur: quod non est diuisionis: nisi ut per expulsiōem diuidantur ab expellentibus: quanto minores fuerint ille partes: ratio facillius expellentur: et cum figura non fuerit lata: occurrerit paucis corporibus: quapropter facillius diuidentur. Et deinde si ita sit: et si posuerim quod corpora lata expelluntur e contrario de expulso maiori quantitate: quapropter facillius expellentur: manifestum est quod corpora lata postea super aqua: facillius expelluntur aqua. Cum igitur virtus receptiōis aquae ab expulsiōe fuerit maior virtute gravitatis corporis latius: tunc non expellitur aqua ab eorum natantibus super ipsam: et cum sine hec due potentie: potentia corporis expellentis et potentia corporis continuationis expulsi: fuerit fortius: pertingit cum potentia corporis grauis expulsi: natant maior potentia continuationis corporis expulsi: tunc contingit cum potentia continuationis corporis expulsi: fuerit maior potentia gravitatis corporis expulsi. Et deinde illa autem pertingenda sunt: et si cum voluerim iudicare

Corpora diuisibilia diuersificantur in fortitudine et debilitate: et propter figuras et per gravitatem corporum.

lib. 1. cap. 44. de celis et mundo.

care que corpora descendunt in que: et que natant super que opz nos distinguere et comparare inter potetias gravitatis expellens et potetiam gravitatis expulsi. Si ergo potentia corporis gravis expellentis fuerit maior continuate corporis expulsi dividet ipsam et descendet in eo cito ad inferius: et si fuerit debilioz natabit super ipsius. Et hoc qd. o. ante q. si graue habeat aliqua potetiam erit tardioris expulsiōis et diuisionis: et o. ad demonstrandū q. motus diuisionis consequitur quantitate proportionis excessus potetie gravitatis super potetias continuationis corporis expulsi: ita q. cuius imaginati fuerimus duo corpora gravia diuidentia idem corpus: tunc proportio velocitatis diuisionis ab altero eoz ad velocitatem diuisionis a sebo erit sicut proportio gravitatis ad gravitatem. Et cū iam compluit intentione sua in persequendo de suba gravitatis et levis et de causis accidentium naturalium puenientium ab eis: o. persequenti sumus igitur et cū persequenti sumus igitur de substantia gravitatis et levis et de modis eorum: et dedimus causas accidentium apparentium in eis: similiter in simplicibus et in compositis et executi sumus in hoc perfecte. Et sic completa est in hoc intentio nostra in hoc tractatu.

Explicunt libri de Celo et Mundo.

Incipit liber primus de generatione et corruptione Aristotelis cum Com. Averro.

Generatio autem et corruptio: et de natura generationis et corruptionis: et de vltimo de omnibus et casibus diuisionis: et rationes eorum determinandus. Amplius de augmentatio et alteratione

quod vtriusque sit: et vtriusque suspensio existimanda sit eadem et natura alterationis et generationis: aut semora ut determinata sunt et nobis. Antiquorum quod igitur bi quod vocatur generationem simplicem alterationem esse inquit: bi pro alio generationem et alio alterationem. Quicunque igitur vni aliquid esse dicunt: et oia ex vno generant: bis quod necesse est vtriusque generationem alterationem esse dicere: et quod principaliter sit alterari. Quicunque autem plures causas vna ponunt: utpote Empedocles et Anaxagoras et Leucippus et Democritus bis aliud. Sed tamen Anaxagoras propria voce ignorauit: dicit enim q. fieri et destrui idem existit quod alterari. Multa autem dicit elementa quodammodo et alij. Empedocles quidem. n. corpora quatuor oia autem cum motibus sex alij numero. Anaxagoras autem infinita et Leucippus et Democritus. Hic quod omniomera elementa ponit: utpote os et carnem et medulla: et alia quorum vniuersiusque synonyma

ma pars est. Democritus autem et Leucippus ex corporibus indivisibilibus hec et alia componunt inquit. Hec autem infinita et multitudinem et morpheia esse. Illa autem ab illis differunt bis ex quibus sunt et positione et ordine horum. Contrarie autem videntur dicere qui circa Anaxagoram eis qui circa Empedoclem. Hi quidem enim inquit ignem et aquam et aere et terram quatuor elementa et simplicia magis esse quam carnem et os et talia similiter partium. Hi autem quidem hec simplicia et elementa esse: terram autem et aquam aerem et ignem composita. pansperma. n. hoc esse. Hi quidem igitur qui ex vno oia constituunt necesse est dicere generationem et corruptionem alterationem: semper enim manere subiectum vni et idem: tale autem alterari dicimus. Hi autem qui genera multa faciunt differre generationem ab alteratione: conuenientibus. n. et dissolutis generatio contingit et corruptio. Ideo dicit hoc modo Empedocles: quoniam nam nullius est sed solum mixtura et segregatio mixtorum. Quam igitur prius hic sermo eorum suppositioni ita loqui manifestus est: et qui dicit hoc modo. Necesse est autem et his alterationem esse aliud dicere prius generationem. Impossibile tamen finem que ab eis dicunt: hoc autem quod recte dicimus facile est videre. Quoniam enim videmus quiescente suba in ea transmutationem fieri finem magnitudinem que vocatur augmentatio et diminutio: sic et alterationem. Sed tamen ex quibus dicitur plura principia facientes vno impossibile alterari. Passiones enim finem quas hic dicimus contingere differentie elementorum sunt. Dico autem puta calidum et frigidum: humidum et siccum: album et nigrum: durum et molle: et aliorum vniuersumque ut inquit Empedocles. Solem. i. ignem album videri et calidum. Imbre. i. aquam in omnibus frigidam nigram et nebulosum. Si autem determinant de reliquis. Quia si non possibile ex igne fieri aquam: neque ex aqua terram: neque ex albo nigrum erit aliquid: neque durum ex molli. Eadem. n. ratio et de alijs: hec autem erat alteratio. Amplius autem et manifestum quoniam vna semper contrariis supponere oportet inam: siue transmutetur per locum: siue finem augmentationem et diminutionem: siue finem alterationem. Amplius autem si necesse est esse hoc et finem alterationem. Si enim alteratio est et subum vni elintus: et vna omnium mater habentium adiunctem transmutationem. Et si subiectum vni est et alteratio est.

Comē. sup. ge. et cor.

m m

Alteratio re-
gratid suba

De semper vna
dico suppo-
nere matia

De generatione et corruptione

Com. I.
Intentio h' li
hui e' determi
re c' d' d' o' ge
neratoz o'is
p' d' s' p' me
d' d' d' o' g' com
meto p'.

Intentio nostra in hoc libro est q' opz determinare cas vltis gnatioz o'is et corruptioz n'at' et determinare cas alterationis et augmentationis et determinationis q' sit vtraz illaz et vtraz sit op' adu alteratione et gnone ee eade aut diueria: sic h'it noia diueria. ¶ Antiquoz igit' qda opinant' q' gnio simplex et alteratio ide sunt: qda q' gnio sit altera ab alteratione. ¶ Dicentes n' oia ee vnu: q' oia ab vno gnantur: necesse est eos dicere q' gnio simplex et alteratio sunt ide. ¶ Et ca in h' est q' subz transmutatio: nus o'is apud illos est ens in actu no' transmutabile. ¶ Socrates aut' elintra ee plura vno: vt Empedocles et Anaxagoras et Leucippus et Democritus: necesse e eis dicere generatione ee alia ab alteratione. Generatio n' sit p' aggregatione elintra: corruptio p' segregatione coz: alteratio aut' negs e' aggregatione coz segregatio. ¶ Empedocles aut' dicebat: sex ee elintra: quoru duo sunt motus: scilicet amicitia et lites. 4. mobilitas terra et aer: aqua et ignis. Anaxagoras aut' et Leucippus et Democritus dicebat elintra ee infinita: s' Anaxagoras ponebat ea ee corpora p' siliu partiu: quoz totu et ps h'it ide nome: vt caro et medulla et lignu. Democritus aut' et Leucippus dicebat ea esse corpora infinita: s' figuraz q' corpora coposita ex eis diuersificatur s' diuersitate illaz partiu: aut pp figuraz aut pp situtu: aut pp ordinem. ¶ Anaxagoras aut' nectio et el' sed ces d'nt ab Empe. Empe n' dixit corpora collisus partiu ee coposita ex 4. elintra. Anaxagoras aut' dicebat ista 4. ee coposita ex p' siliu partiu: et oes qde isti sic dicere debet dicere fm hac opione q' gnatio simplex alia est ab alteratione: s' qda coz p' sequunt' suu fundametu: et qda no: vt Anaxagoras et Empe. Anaxagoras aut' no' p' sege suu fundametu q' gnone et corruptione vocat simplice alteratione. Empedocles aut' q' ponit q' gnatio et corruptio sunt p' aggregatione et segregatione elintra: et p' amicitia et lites: ponit ista elintra no' transmutata aduice: et q' d'nt coz q' sunt calidu et frigidu: huius et siccu. Et alie q'itates q' alteratione accidit p' m' n'etes sunt: cu hoc q' q' ponit mani' est q' s' suu opione nihil e' alteratio: id est alteratio no' est nisi in his differens. Et n' opinat' q' ipole e' q' ex aq' fiat ignis aut ex terra fiat aq' et vtr' q' ipole e' vt aliqd' istoz fiat ex altero s' gnone et corruptione simplice. Necesse est ee vt no' fiat ex albo nigrum: nec ex duro molle: q' est alteratio: et h' est necius q' cu elintra no' transmutat' aduice no' erit subz vnum q' recipiat duo s'ia: siue s'ietas illa sit in alteratione: aut in suba. Dis n' transmutatio h'z subz nectio: siue fuerit in suba: siue in q'itate: siue in q'itate. Vbi necesse est et p'posito subo ee transmutatio: et transmutatio e' p'posita ee subz. ¶ Et non os aligs dicere q' subiectu in alteratione: aliud est a subo in suba: q' q' p'ingeret ex subo in suba ablatu: vt subz in alteratione auferat' subz n' alterationis no' est et subz n' est in q'itate est subz in suba: is istu q' Arist. dedit in alteratione: dedit et in suba.

De opione
Empedocles
Anaxagoras
et Leucippus
regre etia p'
p'p' n. 6. 50.

Documentu
s'io d' aligs
dicere q' h'z
in alteratione
est a subo i suba
22. 3. q' d' n'el
ligat' n'it' vt
de diligenter
co. 2. 4. p'imo
p'mi.

renitio quibudā diuersorum et passionibus factu est: hoc quidem aq: hoc autem ignis. Quēadmodū dicit solem: hoc quidē albus et calidū et leue. Terrā autē et graue et durū. Ablati igitur his differentijs: sunt enīz auferibiles genitēq: manifestus est quidē necesse fieri et aquā ex terra: et terrā ex aqua. Similiter autē et aliorum vnuquodq: et nō tunc solum: sed nunc transmutari a passionibus. Sūt autē ex quibus dicit Empedocles possibiles aduenire et separari rursus: et aliter aduersantibus adinuicēz lites adbuē et amicitia. Ideoq: et tunc ex vno generata sunt. Non enim vtriq: ignis et terra et aqua entia vnum erant omne.

Ex hoc apparet q' Empedocles nō pōt dare diuam iter gnōne simplice et alteratione: et si sic dicit Arist' q' fmo isti vtr' dicit vtrū et sibi ipsi s'it. dicit vtr' sensu. Apud ips' nullū elintra gnantur ab alio: oia ex his gnantur: ista nō gnant ex iuce q' est s' sensu. Sibi autē dicit q' dicit q' n'ibi h'z s'it: et nō est nisi mixtio tū et segregatio tū: et gnatio partiu mudi sit ex illo vno mixto cu ab eo segregant' res s'z d'nt etia et passiones p'p'asita q' vnum coz est ignis: q' est calidū et siccū: aliud terra: q' frigidū et siccū: aliud sol s'ic ipse dicit q' est calidū et calidū: h' erit cu h'z vicerit amicitia. Corruptio aut' mudi p'igit p' aggregatione partiu ex 4. h' erit cu vicerit amicitia: mudi est q' p'igit ex h' et elintra gnant' aduice. Generatione n' corruptione nō ē nisi amissio vtraz habitū et acquisitio eoz q' nō habebant: et h' q' necius est. Cu gnant' p' segregatione ab illo vno: corrupti p' aggregatione in illud vnu. Et h' est illud q' dicit legere gatio nihil aliud est nisi acquisitio vtraz: aggregatio aut' amissio illaz: ideo hoc q' dicit q' illa elintra nō generant' ex iuce dicit buic q' dicit q' fuit vnu et q' habēdo illas differentias in actu.

Incertus autē et vtrū principia ei ponendū ea multa: aut vnu. Dico autē ignē et terrā: et s'ysicba horum. Scdm id enīz quod vt materia supponit ex quo transmutantia ppter motū sunt: ignis et terra et aqua: vnu ē elementū. Scdm id autē q' d' hoc ex copositione sit p'mentibus illis. Illa autē ex dissolutione magis elintra q' vtrū illa et prima natura.

Ex hoc apparet q' sermones istius viri d'icū sibi: hoc mōr: etiā later in suo p'one vtr' opinat' q' elementa sunt p' illius vnius: aut illud vnu est p' illorū elementoz: si enīz existit in illo vno p' copositionē p'p'atā q' ex eo generent' illud vnu est quasi mā et submā: dignus est vt illud vnu sit p' illorū q' illa illi: si in eo existit in actu: illud est vnu s' copositione: tunc digniora sunt vt sint principia eius: p'p'ia fm nām. ¶ Declarat igit' sunt ex isto p'p'ose opinionē antiquoz in gnōne et alteratione et q' illorū co'sequat' suu fundamētum: qui nō.

Amicus aut' itaq' de gnōne et corruptione simplici elintra dōm. Atroz est: aut nō est: q' d'io

et quod est. Et de alijs simplicibus motibus puta de augmentacione et alteratione.

4 **C** Dixit: et opz igitur nos loqui de generacione et corruptione in simplicibz. et pmo vtru sine aut no sint: et si sunt quo sunt: et similr pscrutadus est de his duobz: et alijs motibz simplicibus ut in augmentacione et in alteratione. Antiqui eniz aut diminute locuti sunt de hoc: aut no recte: siue vtroqz modo.

Plato enim igr solu de gnatione scrutatus est et corruptione quo existit in rebz: et de generacione no oi: sz de ea que elinoy. Quia aut carnes fiar: aut ossa: aut alioz qd aliud taliu nihil. Amplius: neqz de alteracione: neqz de augmentacione quo existit in rebz. Aniverfali aut extra ea que supficiet: de nullo alijs constituit pter Democritu. Idic aut videt de oibus curaz hie. Jam aut in qualiter: et quo differut. De augmentacione aut nullus deter minavit quide vt dicimus: nisi q et quis diceret: quontia aduenire simili augmentatur. Quia aut hoc fiat no ad huc: neqz de mixtio ne: neqz de alioz cosimilit: vt ita dicaz: vlllo vtrputa de facere: et pati: quo hoc quidez facit: hoc aut patit fm nales opationes. Democritus aut et Leucippus facientes figuraz: alteratione et gnationaz ex his faciunt. Segregatione quide et cōgregatione: gnatione et corruptione.ordine aut et positio ne alteratione. Quia aut existimabāt perfi in apparēdo: cōtraria aut sunt et ifinita que in sensu apparēt: figuraz ifinitas faciūt. Quia propter trāslatōe cōpositi idē hūm videt aliq: et aliq: et trāsmutat pmo aduenire: et vtr aliud apparet vno trāsmutato: ex eis dē enim tragedia et comedia fit litteris.

5 **P**lato eniz no pscrutatus est de qualitate cuiuslibet generacionis: sed tm de generacione elemētoz ex inuicēno de generacione cōpositoz: ex eis: vt generatio carnis et ossis: neqz etiā de alteracione et augmentacione in rebz existunt: et vbi: et vnde: et vtr nullus antiquoz hz in oibus istis sermonē. s. in generacione et corruptione: et alteratione: et de eis cōibz. s. in actioe et passione: et mixtione: et tactum: qd tm vulgus scit: aut qd possibile est de facili sciri: vt dicit q augmentati fit p copulationē filis ad simile pter Democrituz et Leucippū. Isti n. laborauerunt in dando istis rebz differētijs gbus distinguūt ad inuicē. Dicunt eniz q principia rerum sunt corpora idiuifibilia ifinita in numero et in figuris: istis segregatis: et etiam cōgregatis fit generatio et corruptio. Alteratio vero fit fm diuersitatē eoz in ordine et situ. Accidit enim q qualitates diuersant fm vtrūqz istoz: aut sz alcey. A. g. laudatio et vituperatio metrica que cōponunt ex eisdem litteris alteratione: et no diuersant nisi sz ordine eūdem: et dicūt: nec est cā ppter quā ois imaginatio est vera: et ppter quā accidit vt in eadē re sic videant dīpositiōes cōtrarie et ifinitae: oēs sunt vtr. Simus eniz et odo q ifinita sunt in eadē re ex suis

ipsis diuersitatibz et diuersitate aspicientū: possibile est aut apud illos dicētes vt aliqz videat eandē rem albam: et aliqz videat nigram: et iste motā et ille quiescentem: et omnes sunt vere: quia natura qualitatum no est nisi mutatio ordinis et situs. vtr apud eos neqz calor nālis: neqz etiā alia qualitas yllam hz nāz vel mān. nisi istam: et dixit.

Quā aut vtr oibus pence ē aliud gnationez et alteratione. Gnari qdē. n. et corrupti cōgregata et disgregata: alterari aut trāslatis passionibz de his sciētibz cōsiderandū. Quā nes autē hnt bec et multas et rōnabiles. Si qdē igr gnatio est cōgregatio multa ipossibilia ptingunt. Sunt aut rursus rōnes alie cōgētes et no habiles solui qd no ptingit alr se hie. Et si no est gnatio cōgregatio: aut vtr no est gnatio: aut si est: alteratio est: aut si b difficile dissoluere tentandū est.

Quia plures hoium opinant q gnatio alia ē ab alteratione: et q corpora gnant et corruptunt sz cōgregatione et segregatione: et alterant sz trāsmutatione in accidētibz cōsequētibz eis. pscrutadū est igr de dubitationibz et pmonibz ptingētibz in hoc. Si n. aliqz puerit q gnatio et corruptio sint sz cōgregatione et segregatione ptingit ptes esse idiuifibiles: ex quo plura ipossibilia sequunt: que sunt enumerata i 6° phy^o. et 2° et 3° celi et mundi. Et si dixerimus q generatio et corruptio no sunt cōgregatio et segregatio: difficilis erit nobis dare differentiam inter generatiōnem et alterationem et corruptionem.

Pincipiū aut hoz oium vtr sic gnant et augmentant et alterant entia: et hia bis partiuūt primis magnitudinibz ex istis principijs oīuz entia idiuifibilibz: aut nulla est idiuifibilis magnitudo: differt. n. hoc multuz et rursus si magnitudines sint: vtr vt Democritus et Leucipp^o: de corporec sūt: vtr vt in Timeo planities. Hoc qdē igr ipm vt in alijs dixim^o incōueniēs vsqz ad planitiē dissoluere. Ideo magis rōnabile cōpa idiuifibilia esse. Sz bec qdēz multa hnt irrōnabilitatez. Sz tm in his alteratione et gnationem contingit facere: vt dictū est: conuersiōe et contractu trāsmutante idolum: et figurarū differētijs: qd fecit Democrit^o: iō et colorē hoc no inquinunt esse: cōuersiōe aut colorari. Idic aut q in planities formas bluidit no ad huc. Nihil. n. fit pter solida ex cōpositis. Passiōez. n. no suscipiūt generari aliqz ex ipsis. Cā aut qre no potuerūt confessa vidē in experiētia fuit. Ideoqz quicunqz magis insudauerūt naturalibz magis possunt supponere talia principia: quibz multa possunt cōplicare. Quāntē ex multis sermonibus indocti existētium entis intrinētes: et ad paucos respiciētes: facile enunciant.

Lōmē. sup ge. et cor.

m m z

Slide. 4. me.
de ista opinio-
ne dicentium
oia consistere
in apparētia.
1. c. 26. et infra.

Ad pauca re-
spicientes de
facili enunciant

De generatione ⁊ corruptione

De opinione
plonis ponē-
tis suplicia
et eluta cor-
por. regre. 3.
cc. cō. 1. 1. 6.

magnitudo puncti: vel ⁊ tactus hoc patien-
tes incontinentes: ⁊ ex non magnitudinibus
magnitudinem esse. Cuiusmodi autem vbi
erunt immobiles: aut mutari possit: tactus:
semper est vnus duorum: quorūdam quasi ente
altero preter tactum: ⁊ diuisionem: ⁊ pun-
ctum. Si vtiq; quis predictor ponit q̄libet
ber: aut quāritare: aut corp⁹ oīno eē diuisibi-
le bec ptingit. Cuiusmodi si diuidēs lignū
compono: aut quid aliud equali ⁊ vnū.
Quapropter si sic h̄y: manifesti: quoniam ⁊
incido lignū fm quodcūq; signum oīno. Ist-
ter diuisibilis est potestare: quid ergo erit per
ter diuisionem. Si enī ⁊ est aliqua passio
sed q̄o in bec resoluit ⁊ generant ex bis
aut q̄o separabuntur bec. Quapropter est
impossibile ex tactibus: aut ex punctis magni-
tūdines esse: necesse est corpora indiuisibi-
lia esse magnitudines. Sed ⁊ hoc ponenti-
bus nō minus contingit impossibile. Scriu-
tatz et autem de his ⁊ in alijs.

¶ Et hoc mani⁹ est ex pmo⁹ vtriusq⁹. Plato. n. dice-
bat suplicies et diuisibiles: q⁹ suplicies diuidi
tur in trianguli. triangulus aut⁹ no⁹ diuidit^r in aliquos
suplicies: in alios triangulos: et mathematica sit ut
p⁹pones. Tlo⁹ n. est necius⁹ vt p⁹m⁹ supliciez sit p⁹m⁹ cor-
por⁹. ¶ R⁹ocinarios aut⁹ dictu⁹ p⁹nt et c⁹. idiu⁹si-
bles: p⁹nt idiu⁹si biles et p⁹m⁹ corpor⁹ h⁹ic dubitatione
et sunt accepte et p⁹ponib⁹ n⁹lib⁹. Dicit⁹ n. q⁹ o⁹ cor-
pus pole est vt diuidit^r f⁹s totu⁹ i. q⁹ o⁹ punctu⁹ q⁹ est
in eo puncto⁹ sinitoz⁹ pole est vt corpus diuidit^r f⁹s
ips⁹ equalit⁹ differet⁹ no⁹ sup⁹ aliq⁹ punctu⁹ plus alio.
¶ Et si poluerim⁹ q⁹ corp⁹ diuidit^r est infinitu⁹ in actu
sup⁹ oia puncta infinita nullus accedit ipole. Qm⁹ hoc
postio q⁹ntu⁹ sit falsu⁹: et falsa posio: et x⁹ pone falsa
p⁹nt i actu no⁹ accedit ipole: f⁹s accedit et falso ipole.
U. q⁹ si ponam⁹ granu⁹ synapsis q⁹ possit diuidi
in mille ptes: q⁹ est ipole facere in actu: n⁹ sit defect⁹
no⁹ destrueret nam⁹ ipole polariet⁹. Et si poluerim⁹ q⁹
corp⁹ diuidit^r f⁹s totu⁹ infinitu⁹ necesse est vt diuidat^r in
magnitudines idiu⁹si biles: aut in magnitudes diui-
sibiles: aut in puncta: aut in aliq⁹ accedat: aut in nihil.
¶ Et sic dicere q⁹ diuidat^r in magnitudines diuisibiles
dicit⁹ totu⁹ totu⁹ dictu⁹ q⁹ diuidit^r f⁹s totu⁹: sup⁹ o⁹ pun-
ctu⁹ q⁹ est i eo q⁹ remaneret in eo multa no⁹ nulla.
Ite magnitudines ita parue: quis ponam⁹ magni-
tudo⁹ ita paruas vt est punctus: ite Nige⁹ vt in
re finita iueniant magnitudines diuisibiles sinit⁹ in
actu: q⁹ est ipole. ¶ Et si ponam⁹ q⁹ diuidat^r in pun-
ctu⁹: et coponit⁹ ex eis non fiet et hoc magnitudo. pon-
cta eni⁹ supponunt adductiue: et x⁹ hoc fit vni pon-
ctu⁹: et t⁹ moltra⁹ q⁹ puncta nec auget nec minuit
magnitudin⁹: hoc q⁹ nos diuidim⁹ magnitudines
in duob⁹ p⁹ncipia⁹ triu⁹: deide coponim⁹: et n⁹ic ma-
gnitudo nec fiet maior: nec minor: cum nihil va-
ciant magnitudin⁹. ¶ Et necesse est vt puncta mouean-
tur aut⁹ et eis coponant magnitudo: ita q⁹ illa puncta
p⁹tingat⁹ f⁹s: et o⁹ sagibile et diuisibile: vt declarat⁹ est
et p⁹ph⁹. Et aut⁹ in nihil diuidit^r: t⁹ magnitudo co⁹
ponit⁹

ponit ex nō magnitudinibus. Et sicut si diuidant
in arboma actu oia epistētia i accidētia. U. g. vt diui
dat in distinctiōes q̄s faciūt pūcta: tūc ē magnitudo
erit cōposita ex nō magnitudinib⁹. Et cū isti mo
di sint destructi: necesse ē si magnitudo est diuisa s; to
tū istī vt diuidat in pres idiuisibiles. Et iste igitur
sunt rōnes ponētū p̄e vt magnitudinē idiuisibiles
et ipolia ptingētia ex h⁹ q magnitudines sunt idiuisi
biles iā pūcta sunt. Dōs ē igit in dissolone istī qōis.
Sed z bic tentandū est soluerē: ideo rur
sus a principio qōnē dōm. Qd ē qdē igit cor
pus sensibile diuisibile ē: s; qdē signū
z idiuisibile nō est incōueniēs: hoc. n. pote
stare: hoc autē endelechia existit. Et sic aut po
testate sit oīno diuisibile ipossibile videt ē
vtiq; Si. n. possibile z fieret utiq; Nō vt
sint simul actu ambo idiuisibile z diuisum:
sed diuisus s; qdē signū: nullū igit erit
reliquū z icorpozeū corp⁹ corruptū: z gene
rabitur utiq; qdē rursus: aut ex pūctis: aut
oīno ex nihilo: z hoc qūo possibile. S; qm
diuidit in semp diuisibilia: z semp in mino
res magnitudines: z in femota z disgrega
ta manifestū. Itēq; itaq; s; m parē diuiden
tis erit infinita fractura. Itēq; possibile est
simul diuisus ē s; m oē signū. Itēq; n. possi
bile oīo: s; vīq; ad qdē: necesse est igit indiu
sibiles existere magnitudines z idiuisibilia
corpora. Et at sic erit gñō z corruptio. Et
hec qdēz segregatiōe: bec autē cōgregatione.
Cogēs igit s; mo ē magnitudines idiuisibi
les hic est. Qm autem later paralogizās: z
qūo later dicam⁹. Qm enī nō est pūct⁹ pun
cto vndiq; cōtigu⁹ oīo ē diuisibile est qdē
quātr existit magnitudinib⁹: est autē q̄r nō.
Aidef aut qm s; ponit z vndiq; z vbiq; est
pūctus. Quapp necesse diuidi magnitudines
in pūcta: vbiq; n. est pūctū: quapp aut ex
tactib⁹: aut ex pūctis esse. Hoc autē est qdē ex
istit vbiq; qm vna vtiq; z oīs z vniq; s; q;
plures aut vna nō sunt: psequēter. n. nō sunt:
quapp nō vbiq; s; n. s; m mediū diuisibile:
z s; m pūctū pūctū erit diuisibile: nō autēz
pole. Nō. n. est pūctū signū signo: aut pū
ctū pūcto: bec enī est diuisio: aut cōpositio.
Quapp est cōgregatio aut disgregatio: sed
neq; in arboma z ex arbomis. Multa enī i
possibilia ptingit. Itēq; itaq; vt diuisio fiat
vbiq; Si autē esset cōtigu⁹ pūctus puncto
s; vtiq; esset: sed in parua z minima est con
gregatio: z segregatio ex minimis.
Dicam⁹ igit q nos nō reputam⁹ ipole vt corp⁹ diui
dat s; totū z i finitū ex oib⁹ modis: s; apd nos vno
mō est pole: a lio mō ipole. Modus autē s; m quē est

pole est diuisio in potētia. Imipole vō diuisio in actu
que sit s; oia pūcta q sunt in eo istī: qm si ita ēēt con
tingeret necio q corp⁹ dissolueret aut in puncta aut
in nihil: aut ptingeret ipsi q magnitudines idiuisibi
les sunt pūctar: nō cōtingeret cū fuerint indiuisibi
les s; totū in potētia sup oē punctus vt sit diuisibile
in actu: sicut existimabāt. Nō. n. ptingit cū oē pūctū
in corpore est receptibile diuisionis isimul vt corp⁹
diuidat super ea isimul q̄uis idifferēter sit idiuisibi
le super vniquodq; eoz: sicut nō cōtingit q cūz hō
est receptibilis oīs sciētiāz vt recipiat eas isimul.
Qd. n. dē de aliquo diuisim nō segtur vt semp dicat
pūctim. Et esset possibile vt diuideret magnitudo
sup oia pūcta isimul: s; puncta ptingerēt se adiuicēz
qd est ipossibile: sicut determinatū est in 6. Et id
videmus q cū diuisimus magnitudinē super aliq
pūctū: q ipossibile est q diuisio cadat sup illud pū
ctus cōsequēs illud punctus qd erat possibile anteq;
diuisio eadē caderet sup illud pūctū: sicut erat possi
bile in illo pūcto: sed cū diuisio cecidit sup pūctū pū
ctum statim fuit destructa potestas diuisionis in scōo.
Cū igit acceperim⁹ aliud pūctū possibile erit vt ma
gnitudo diuidat sup ipsius quocūq; loco voluerim⁹:
s; cū magnitudo fuerit diuisa sup pūctū z in aliquo
loco: tūc ipossibile erit vt diuidat sup 2^m punctus in
loco quo voluerim⁹ cū ipossibile est vt diuidat super
pūctū pūctū pūctū. Et iam declaratū est ex hoc ser
mone destructio sue demonstratiōis sup magnitudi
nes ē diuisibiles: z ē iam declarata est destructio
illius opionis per se. Manifestū est igit q si cōgre
gatio est necesse est vt segregatio nō sit in idiuisibi
li: neq; cōgregatio ex idiuisibilibus: z q imaginari
hoc ppter diuisionē corporis s; m totum nō esset ve
rus nisi punctus sequeretur punctum.
Sed nō simplex z perfecta generatio con
gregatione z segregatione determinata est
vt quidā inquisit. In cōtinuo vero transmu
tatio z alteratio: sed hoc est in quo fallitur
oēs. Est igit generatio simplex z corruptio
nō pgregatione z separatiōe: sed qm tras
mutatur hoc in hoc totū. Alij autē existimāt
alterationēz esse omne talem transmutatiō
nem: in hoc autēz differūt. In subiecto hoc
quidē est s; m rōnem: hoc autē s; m mām. Qm
quidēz igitur in his transmutatiō generatio
erit z corruptio: quādo aut in passiōib⁹ z
s; m accēs alteratio: segregata aut z cōgrega
ta leuiter mutabilia sunt: si enī in puissimas
aqua aqua diuidat citi⁹ aer generat⁹: si autē
cōgregetur tardius. Abagis autem hoc erit
manifestū in sequētib⁹. Nūc autē tūc deter
minatū sit qm ipossibile est gñōnem esse cō
gregationem quales quidā inquirunt.
Et nos nō putam⁹ esse ipossibile vt aliqua genera
tio z aliqua corruptio sint s; m cōgregationē z segre
gationē: simplices aut ipossibile est vt sint s; m pgre
gationē z segregationē: ipossibile est. n. vt in quātita
te cōtinua sit trasmutatio in suba aut in q̄litate: z in
hoc errauerūt pmo: sed gñatio simplr est trasmuta
tio rei s; totū ex hoc in hoc vt bec aqua in hūc aerē.
Lōmē. sup ge. z cor. imm 3

Qd dē de ali
quo diuisim
non segtur vt
semp dicatur
pūctum.

Cū cadit di
uisio sup pū
ctū statim
destructa pō
diuisionis in
scōo. vide cās
istī. s. ppyā.
cō. 67.

sup. h. ex in diuisibilib⁹

De generatione et corruptione

Sub altera
natura est
generatio
et corruptio
et in
3. d. 3. 1. 3. 4.
2. 4. 1. 3. 4.
2. 4. 1. 3. 4.
2. 4. 1. 3. 4.
2. 4. 1. 3. 4.
2. 4. 1. 3. 4.

a Segrega
tio facit ut
res sint velo
ciores corru
ptio aut tar
diores.

Ita n. existimabitur esse alteratione sed h. valde dif
fert ab alteratione subin. n. in alteratione est in actu in
gnoe autem n. ita transmutatio in suba est qd. et cor
ruptio in accitib. aut alteratio. Segregatio autem
pgregatio facit ut res sint velocior corruptionis aut
tardioris. L. n. d. u. d. i. f. i. p. u. a. s. p. r. e. s. e. r. i. t. f. a. c. i. l. c. o. r. r. u. p. t. i. o. n. i. s. c. u. i. f. u. e. r. i. t. p. g. r. e. g. a. t. i. o. n. i. s. n. d. i. u. i. l. a. d. i. f. f. i. c. i. l. e. c. o. r. r. u. p. t. i. o. n. i. s.

C Determinatio autem h. primo videndum est
vtrū generat aliquid simpliciter et corruptio. Aut
pprie quod nihil. Semper autem ex aliquo est ali
qd. Bico autem puta ex laborante sano; aut la
boris ex sano; aut puum ex magno; aut ma
gnū ex puo; et alia oia fieri h. mō: si n. simplr
erit gno: simplr qdē qd gnabit ex non ente:
qpp vtrū erit dicere qd existit quibidā nō ens.
Quedā n. gno ē ex nō ente aliquo: puta vt
ex nō albo albo; aut ex nō bono bonū. Sim
plr autem ex simplr non ente. Simplr autem non
ens: aut primū significat h. vtrū qd p dīca
mētoz entis: aut vlt ē: et oia cōprehēdēs.
Si qdē primū sube gno ē erit ex nō suba. L. n.
enī nō existit suba manifestū ē: qm neqz hoc
neqz alioz vllū p dīcamētoz: puta neqz qle:
neqz qstū: neqz vbi. Separe. n. cēnt p se pas
siones a substantijs: si aut nō ens vlr: negatio
vtrū erit oīz: qpp ex nullo necē gnārī gnātū.
**De his qdē et in alijs dēm est: et determinā
tū h. mō: amplr.** Breuiter autem et nūc dōz.
Quā mō qdē aliquo ex nō ente simplr gnātū:
mō aut alio ex ente simplr: pte ar ens: actu
aut nō ens: necē ē qd vī pēstīte vtrōqz mō.

Nihil simplr
erit corru
ptio.

p. p. h. c. 78
c. 79.

C Et cū determinatus est qd ipse est vt gno et corru
ptio simplices sint pgregatio et segregatio: p dīcamētoz
dū est vtrū aliquid generat et corruptio simplr: aut ni
hil generat: aut corruptio nisi h. alteratione. U. g. vt
sanus fiat infirmus: infirmus sanus. S. n. gnatio et cor
ruptio simplices sunt: necē est vt sint in diuina sube:
et necē est vt ex nō idiuina sube: quēadmodum gno
tio albi nō est nisi ab aliquo non albo: qm sicut gno
aliq nō est a nihilo simplr: sed ex non aliquo gno
simplr oīz ē a nihilo simplr. Nihil autem simplr debz
intelligi duobz modis: aut qd nō est suba: et ali
qd alioz p dīcamētoz: aut qd nō est suba neqz aliqd
vtrū alioz p dīcamētoz: et quocūqz mō intelligam: ni
hil simplr cōtinget vt sit puatio decē p dīcamētoz:
si aut fuerit in suba tri: manū ē qd cōtinget ex hoc
vt alia p dīcamēta nō sint in illi accidētia cēnt abstrac
ta a suba: et hoc nihil fuerit in oībus p dīcamētis:
tunc erimus iter duos: aut. i. ponem: qd nihil est aliqd
aut credim: qd aliqd sit ex nihilo simplr. Dissol
autem cū qdōnis determinata est in p. p. h. c. 78. ipse ponit
qd dēm ē illic hic dicēdo: qd gnāt simplr sit ex ente
in po: et nō ente actu: et cū posuit dissolūōē istī qdōnis
h. mō dicit qd relīq in h. alia dubitatio: ita qd iterat
p mā dubitationē in eē gnois simplicitatis.

C B. autem ex his determinatis h. mirabilem
qdōne rursus tēranduz: qdō est sube simplr
gnatio: siue ex potestate ente: siue qualr ali

ter. Queret. n. qd an est sube gnatio et hoc
quātū: et qualis: et vbi: et oīz vtrūqz mō et de
corruptioe qdē: si n. qd gnabit manifestū ē
qd erit suba aliq pte: actu ar nō ex qd gnatio
erit: et in quā necē est transmutari qd corru
ptio: vtrū qdē igit existit qd alioz actu: dico
autem puta: aut erit qstū: aut qle: aut vbi: aut
nō pte ens: et h. ens: simplr aut neqz ens
neqz h. ens. Si n. nihil: h. oia pte et sepa
tū: ptingit qd sit non ens. Et amplr: qd marie
timētes erant primi p dīcamētoz p dīcamētoz ex nullo
gnārī pēstīte. Si aut hoc qdē ē: hoc ali
qd et suba nō existit: alioz aut p dīcamētoz
rum quid erunt quēadmodum dīcamētoz sepa
rate passiones a substantijs.

C Dubitatio autem est ista: si n. gno est simplex et sit ex
aliq ente in po: nō in actu. Querēdū ē vtrū illd qd ē
ens in po: deat aliqd in actu. U. g. vtrū p dīcamētoz
accidētis: aut vt sit in actu qstū: aut qle: aut aliqd
alioz p dīcamētoz: aut nullū deat in actu decē p dī
camētoz: et in po: si qd fuerit in po: oia p dīcamētoz: et
nullū in actu ptinget qd erit vt sit pole vt sepe ab
eo illd qd est in po: et determinatū est h. esse ipote
et ptingit vt aliqd ens sit a nō ente i actu: qd erit vtrū
uerit aut nō: si aut fuerit i actu vtrū p dīcamētoz: ac
cidētis: ptinget vt accitū sit abstracta a suba.

C De his autem quantū cōtingit tractandū: et q
causa quare generatio semp sit: et que sim
plex: et que sim partem.

C Et opz nos pcuratū de hoc in magna sollicitudīe:
et prius debemus scire cām ppter quā necesse est vt
gnatio simplex: et nō simplex sint semper.

C Existēte autem cā: vna qdē vtrū p dīcamētoz mō
dicim: ē: vna aut mā: talē aut cām dōm ē.
De illa qdē. n. dictū est p. i. in de motu ser
mōib: qd asit: h. qdē immobile p oīz pte: h. aut
mōnef semp: dōz aut de immobili: principio
qdē dīuidere alteri: p hie est opus. De con
tinue aut mōneria mōnef post hoc dōz:
qd tale singulariū dīcto causa est.

C Et qd cāe gnois sunt due motoz: et mā: et dū ē de
ipso p p cāz mālē. L. n. mōue: aut est p. et vtrū: aut
nō p. neqz vtrū. P dīca vō et vtrū declarata est in p h. c.
cis ē. Declarant. n. illic duo modi ē mōneriū: quo
rū vtrū ē qd nūqz mōuef: h. semp mōuef. et aut ē qd
sp ab eo mōuef. et p. aut p h. c. oīz determinatū subas
uēter: qd gno est semp determinatū sunt postea.
C Hūc autem vt in māe spē posita cām dicam:
pp quā semp gnatio et corruptio nō deservit
nām: simul. n. forsitā fieri: et hoc manifestū:
et de nunc qstū qdō oportet dicere: et qdō
de simplici gnatione et corruptione.

C Et cū ita sit intētio nra hic nō est nisi dare cās mā
terialē: pp quā gnatio et corruptio semp quousqz
post loquat in causis p dīcamētoz: et hac cā data dissol
uit qd p dīca. i. qdō aliqd in po: differt ab aliq i actu.
D. D. D.

¶ Habet autē qōnē sufficere: z qā est qd co-
plicitat gnatio: si qd corrupti ad nō ens sece-
dit. ¶ Hō ens autē nūq: neq: n. illud qdē: ne
q: qle: neq: q: n. neq: ybi: qd nō ens. Si igit
tur ip qd ens secedit: qrenō pūptū est olim
z marie oē si finitū erat: ex quo sit gnatioz
vnuq: qz. ¶ Hō. n. vtiq: pp finitū ē: ex quo
generat nō deficit: hoc. n. ipole est: nō. n. est
actu infinitū: potestare autē est vt in diuisione.
Quapropter opz hāc eē solū cām nō deficit
tem: qm generatur quidē semp minus: nūc
autē videmus huiusmodi nō.

¶ Et os nos pū anq dem? cāz dicere qōnē ptingere
pp subz in ptingitōe gnōis: qd aut sic format. si il-
lud qd corrupti: corrupti in nihil: aut in aliō pōica
metoz decet. Et illd qd gnatioz: gāt ab ente finito: nō
nece est vt totū cōsumat: vt mūdus dissoluat. Nō
enī os aligz dicere qd gō os esse ppetuo: qm illud ex
quo sit gnatio: neq: pōicē: neq: pūmī: qd est infini-
tū in actu: qm aliqz infiniū ē actu ipole est: sic dōla-
ratū est. Infinitū autē ēz qd est pole est in potētia: vt
diuino magnitudinū temp in duo media.

¶ Quocirca pp hō corruptionez alteri? gnā-
tione est: z hō gnōnē alteri? eē corruptionez
ingerat eē nece est trāsmutationē. Be gnatio
ne quides z corruptione simplr semp circa
vnuq: qd qz cūmū banc existimandum eē
sufficientem causam in omnibus.

¶ Et ista qd pōica sic dissoluunt: qz corruptio vni?
z eiusdē rei est gnō alteri? qm cūz corruptio alicui?
fuerit gnatio alteri? tūc nece est vt gnatio nō absce-
dat: qm p successionē formaz sup subiectum qd est
mā nō denudat illd ex qd gnatio sit simplr qd est in
potētia ab aliquo ente in actu qd est forma.

¶ Propter qd autē nūc bec qdē simplr dictū
tur gnāri z corrupti: bec aut nō simplr. rur-
sus scrutādū: si idē est gnatio qdē hui? cor-
ruptio autē hui? z corruptio autē hui? gnatio
autē hui? qret autē aliqz rōnez: dicim? n. qm
corrupti nūc simplr: z nō solū h: bec autē est
gnatio simplr: bec autē ē corruptio. Hoc autē
gnāz qdē simplr: h autē gnatur qdē nō sim-
plr: dicim? n. discere sciēte fieri: gnāri autē
simplr nō: quēadmodū. n. determinauim?
multoties dicētes. Qm h qdēz significat h
aliq: h aut nō: pp h ptingit qd qrit. Differt
enī in qd trāsmutat trāsmutās: puta forte
q in ignē iā gnatio simplr: corruptio autē ali-
cui? ē: puta terre. Terre autē gnatio aliq: gnā-
tio: gnatio autē nō simplr: corruptio autē sim-
plr: puta ignis. Quēadmodūz Parmeni-
des dicit: duo ipz ens z nō ens esse in quibz
ignē z terrā. Hec qdē aut talia alia suppone-
re nūc differt. Adodū. n. qrit? h nō subz.
In nō ens igit simplr via est corruptio sim-

pliciter. In simplr autē ens ē gnatio simplr.
Quib? igit determinatū est siue igni siue ter-
re siue aliq: alijs erit h qdē ens: hoc autē nō
ens. Vno qdē igitur mō differt in hoc gnāri
simplr z corrupti a nō simplr. Alio autē mō
qualitēz mā qdam vtiqz. Cui? n. magis
dīe h aliq: significat magis suba. Cui? autē
pūuationē nō ens. Puta si calim pōicamen-
tū aliq: z spēs: frigiditas at pūuatio. Dif-
ferūt. n. ignis z terra his differentijs.

¶ Et accidit in h dubitatio de q os pōderare: cum. n. 18
gnatio alicui? sube fuerit corruptio alteri? sube: quō
accidit dicere in qbusdā reb? in qbus gnatio z corru-
ptio sunt in suba: q qdaz gnāt simplr z corrupti
nō simplr. ¶ Dicam? igit qdā modus est fm quēz
hoc dī. Vt. n. qd accidit eis hoc in gnōne subaz adin-
uicē: sic est ei qd accidit ex hoc in gnōne subaz in re-
spectu gnōis accidētū: quēadmodū dicim? q gene-
ratio sube est gnatio simplr: z similr corruptio eius:
z nō dicim? h in gnōne accidētū z in corruptiōe eoz:
sed dicim? qd est aliq: gnatio: aut aliq: corruptio: non
gnatio simplr: nō corruptio simplr: neq: ita vī acci-
dere substantijs adiūicē: cū sube que trāsmutant adi-
uicē diuerfant in h: qdā significat hoc pncipalr z
fm pū? .i. illud qd est pūa suba: qdā intēdit p se z
qdā nō significat tale hoc h significat posteri? in
substantialitate. U. g. qz Parmenides vocat ignē ens
z terrā nō ens: qz apud ipm ignis significat ens pnci-
paliter magis terra: fm hūc igit modū z ei sile pole
est dicere qd gnatio ignis ex terra est gnatio simplr:
z qd gnatio terre ex igne est aliq: gnatio non simplr.

¶ Iste igit est vn? modoz qd pole est dicere qdā
sube sunt gnāre simplr z qdā nō: hoc est fm qd opti-
natur vnuq: qz hōis. ¶ Et quis iste modus sit ve-
rus: errant tū ille q in h errant z creditur i eo cui?
eē est pfecti? q sit magis diminutū: z in eo cui? eē est
magis dimiutū eē pfecti? z nō itēdm? h verificare
fmōnē Parmenidis: neq: alteri? h verificare hūc mo-
dū. Dec igit est vna oīa hz formā z figurā z hz māz.

¶ Individua. n. subaz in qz cōpōne vinctur ex qz
tuoz elitis ea quoz oīe hīe ppingores sunt ad esse:
z magis significat aliq: eē sunt pfectiores in substā-
tialitate qz iduīdua sup quoz cōpōne vinctur ex ele-
mentis ea quoz oīe sunt ppingores ad nō esse: z mi-
nus significat aliq: ens. U. g. qd actio ignis que ē ca-
lor ppingor est ad esse qd actio aque que est frigus.

¶ Frigus. n. quodā mō defecit est caloriz. b iduīdua
enī supra quoz cōpōne vinctur ignis pfectiora sunt in
eē qz ea in quoz cōpōne vicit terra: z iō pole est di-
cere cū magis dimiutū gnātū fuerit ex pfectiori qz
pfecti? corrupti? simplr: z magis dimiutū generat
aliqua gnōne z eōdē rōne: cū pfectius gnābit ex ma-
gis dimiuto: imo impossibile est dicere, qd cū pfectius
corrupti? in magis dimiutū qd corrupti? in nō ens.
Et cū pfectius generabit ex magis dimiuto: q gene-
rabit ex nō ente: vt est pūuatio antiquoz.

¶ Adē autē magis multis sensato z nō sen-
sato differre. Quādo qdēz enī in sensibile
trāsmutatur z in materia generari inquit.
Quādo autē in nō materiāz corrupti. Ens
enī z nō ens in sentire z non sentire de-

¶ Sube est
simplr. acci-
tū dō hz qd.
Idē. 5. p. 17.
Idē. 7. 4. p. 17.
Idē. 7. 4. p. 17.
Idē. 7. 4. p. 17.
Idē. 7. 4. p. 17.
Idē. 7. 4. p. 17.
Idē. 7. 4. p. 17.

¶ Frigus qd
dāmo ē defe-
ctus caloriz.
p. 17. 2. p. 17.
Idē. 7. 4. p. 17.
Idē. 7. 4. p. 17.
Idē. 7. 4. p. 17.
Idē. 7. 4. p. 17.
Idē. 7. 4. p. 17.
Idē. 7. 4. p. 17.

De generatione et corruptione

terminant: quemadmodum quidem scibile ens: ignotum autem non ens: sensus enim scientie habet virtutem. Quemadmodum igitur illi in sentire: et posse sentire vinere et esse existimant: ita et res modo quodam persequentes veritatem. Ad autem dicentes non verum contingit utique. Nam si opiniones et si veritatem aliter et generari simpliciter et corrumpi. Spiritus quidem enim et aer: si quidem sensum minus sunt. Ideo et quicunque corrumpuntur simpliciter in huius transmutatione hec corrumpi dicitur. Generari autem quando est intangibile ut in terram mutatur: si veritatem autem magis hoc aliquid et species hec terra.

19 Et plures antiqui reputant quod perfectio et diminutio in indiuiduis subiacet ex quo accidit eis hoc accens non est nisi per diuersitatem eorum in sensu. Dicitur enim quod cum aliquid non sensibile transmutatur in sensibile quod generatur ex eo non enter: cum transmutatur in aliquid non sensibile dicitur quod corrumpitur in non ens. Et accidit eis hoc accens: quod existimatur quod nulla comprehensio est in cognitione reorum per sensum. Tunc est igitur ut sensibile sit ens: et non sensibile sit non ens: sicut cognitum apud nos est ens: ignotum est non ens. Quia non opinantur quod ens est comprehensum a nobis: quod nullum ens est non comprehensum: et opinantur quod comprehensio est ens. Et isti qui errant in his sicut dicit Aristoteles in hac opinione persequuntur via veritatis aliquid modo in quatuor dicitur quod ens est comprehensum: et non comprehensum: et non ens est non ens. Et si errauerunt in quatuor posuerunt sensum sicut sciamus: unde accidit ut aliquid in se videatur e contrario modo sensui. Ut terra et aer. Aer enim scilicet intellectu est perfectioris esse quam terra: terra perfectioris esse apud sensum: et ideo non vident ut illud quod est magis sensibile sit perfectius: perfectius enim in rei veritate est illud quod perfectius est apud intellectum.

Antiqui in hoc persequuntur via veritatis in qua est dicitur quod ens est comprehensum: et non comprehensum: et non ens est non ens. Vide per hoc, philosophus 47.

Perfectio in rei veritate est illud quod est perfectius apud intellectum.

Et sic quod dicitur hanc simplicem generationem aliquid in corruptione entis: corruptione autem simplicem generationem aliquid esse dicta est causa. Propter maiorem enim differre: aut eo quod subiecta est: aut non: aut quod hec magis: hec vero non: aut hec quidem magis sensibilis est materia: ex qua et in qua est: hec vero minus est. Dicitur autem: hec quidem simplicem generationem aliquid soli non ex ab initio generatione: sed si quod dicimus hunc modum. Hunc quidem. n. tunc determinatum est: quod omnis generatione ente corruptione alteri? et omnis corruptione ente generatione alteri? non simpliciter attribuitur generationem et corruptionem in ad invicem transmutabilibus. Quod autem postea dicitur non hoc querere: sed quare discas quod non dicitur simplicem generationem: sed quid generari scias disciplinarum: plana autem generationem: hec autem determinata sunt in predicamentis. Sed hoc quod dicitur hoc aliquid significat: hoc autem quale: hoc autem quod. Quicquid igitur non subiacet significat: non dicitur

tur simplicem generationem: sed quid fieri. Sed tamen in omnibus simplicem generationem quidem si in aliquo ordine dicitur: puta in subiecta quidem si ignis: sed non si terra: in qualitate autem sicut sciens et disciplinarum: sed non quod nesciens et indisciplinarum: de generationem quidem hoc simpliciter: hoc autem si quid: et ut dicitur est in substantiis ipsis: et quod generationem esse continue causa: videtur materia et subiectum: quod transmutatur in substantiam: et est alteri? semp generationem in substantiis alteri? corruptio: et alterius corruptio alterius generatio.

Determinata est igitur ex hoc sermone causa propter quam possibile est dicere in transmutatione quarundam substantiarum: in quodam quod est generatio simpliciter: est generatio ex non ente: quod est corruptio simpliciter in non ens. Causa autem propter quam dicitur quod transmutatio quarundam substantiarum est generatio simpliciter: transmutatio quarundam est aliquid qua generatio non est causa propter quam dicitur quod transmutatio in substantiis est generatio simpliciter: quod transmutatio ex ea est corruptio simpliciter: propter quam dicitur quod transmutatio in aliis predicamentis est aliqua transmutatio. Causa enim in hoc est illud quod dicitur est in libro predicamentorum scilicet quod res particulares sunt duobus modis. Quodam enim dicitur neque in subiecto neque de subiecto et sunt indiuidua substantiarum: quedam sunt in subiecto et sunt indiuidua accidentis. Transmutatio autem eorum in ea que non sunt in subiecto dicitur generatio simpliciter. Transmutatio vero ex his dicitur corruptio simpliciter. Transmutatio autem eorum que dicitur in subiecto: siue in eadem ex his dicitur aliquid generatio. Causa autem in istis duabus nominationibus: scilicet que sunt in substantiis et que sunt in accidentibus eadem causa est aliquo modo. Inueniuntur enim in eis duo modi perfectus et non perfectus. Dicitur igitur quod in transmutatione ad perfectum: et ex perfecto in duobus modis est generatio simpliciter et corruptio simpliciter et in transmutatione ad diminutum et ex diminuto aliqua generatio et aliqua corruptio. Ut quod est in transmutatione ex igne et ad ignem dicitur generatio simpliciter et corruptio simpliciter: et in transmutatione ex terra et in terram dicitur aliqua generatio et aliqua corruptio: cum ignis sit perfectioris esse quam terra: et transmutatio ex homine in hominem dicitur etiam aliqua generatio et aliquid corruptio. Declaratum est igitur ex hoc sermone modum si quod dicimus quod transmutatio in quarundam substantiis: ex eis est generatio simpliciter et corruptio simpliciter: et in quibusdam non: et modum si quem dicimus hoc in substantiis et in accidentibus: et aliquo modo sunt similes.

Sed nunc querere oportet quare generatur aliquid semper ex corruptis alijs. Quod admodum enim et corrumpi hoc simplicem inquit quod ad insensibile venit et si ens. Si generationem ex non ente inquit quod ex insensibili. Siue igitur aliquid quo ente subiecto: siue non: generatur ex non ente: quare et si generatur et corrumpitur in non ens. Adhuc igitur non deficit generatio.

Generatio

transmutatur ⁊ fit sanguis ꝑm totuz: aut aer transmutatur ꝑm totum: ⁊ fit aqua.

Certe autem si transmutabitur ex insensibili in sensibile: aut tactu: aut oib⁹ sensibus: puta qñ aq̃ gnatur ex aere: aut corrupitur in aerē. aer. n. valde insensibile. In his autē si aliq̃ passio maneat adē. trietur in gnato ⁊ corrupto: puta qñ ex aere aq̃ si abo dyapbana aut būida: nō opz b⁹ passionē: s; altera eē in qd̃ transmutat. Si autē nō erit alteratio. A. a.

musica; hō corrupt; ē: hō autē inmusica ge-
neratus ē: hō autē manet id iddē. Siquidē
igit bul? non passio ēēt sū se musica ⁊ in-
musica; bulus qdē gnātio ēēt: bulus autē cor-
ruptio. Itō hōis qdē becē passio: hōis atē mu-
sici ⁊ hōis inmusici gnatio qdā ⁊ corruptio.
Itāc autē passio bec manētis: itōq; alteratio
est s; talia. Qñ qdē igit s; qñ ē trāsmuta-
tio contrarietatis augmētum ⁊ dimīnucio.
Qñ autē sū loci latio. Qñ autē sū passioēs
⁊ qle alteratio ē. Qñ autē nihil manet cuius
altēz passio ⁊ accidēs. Itē hoc quidē gene-
ratio est: bulus autē corruptio. Est autē byle
marie subiectū quidē ppiū gnatiois ⁊ cor-
ruptionis susceptibile: mō autē aliquo ⁊ in
alijs trāsmutationib; qm oia susceptibi-
lia subiecta s; rietat; aliquaz. De gnātiōe
quidē igit siue est: siue nō est: ⁊ qmo est: ⁊
de alteratiōe dēterminat; sit hoc modo.

¶ Et magis est manifestum quod transmutatio fuerit ex nō
sensibili i sensibile. U.g. vt ex aere fiat aq̃ vt genere
transuerſa. fere est ſensibile viſui ⁊ ſenſui ⁊ dicitur
q̃ necesse est in illo fixo ad ql̃ratē gñatā: vt illa ql̃
tas ſit in eo cēſtriali: q̃ videm⁹ q̃ in reb⁹ gnābilib⁹
remanet ſenſibile. U.g. vt corporēitas remanet i aq̃
⁊ in aere cū gñat⁹ adiūcē: ⁊ dyaphanitas ⁊ humidit⁹
tas nō ſua accidētia ⁊ remanēt in gñabilib⁹ vidēti⁹
q̃ nō ſint ſuba illius q̃ ſuit in talib⁹ iſtis trāſmuta
tiōib⁹ ⁊ ſz modū quō illō q̃b⁹ ē in actu ē ſub i trāſmu
tatiōe que eſt in ql̃ratē. ¶ Et cū in β eſt q̃ illud q̃
remanet apud gñatiōē aq̃ ex aere eſt aliq̃d gñens
β: ſicq̃ nō eſt ip̃z ſubm β accēſtriali. ⁊ q̃ eſt in ſubto:
⁊ ſi ſi eē alteratiōis in ſubto lo cēt tale eē. ſ. accēſ
ſionis alteratiō eē gñatio. U.g. q̃ ſi hō eē ſubz muſi
ē ⁊ nō muſice ſz q̃ corporēitas ē ſubz for⁹ aq̃ ⁊ aeris:
ſz accēſtriali: q̃ trāſmutatiō hois de ignorātia muſi
ē ad ſciāz illi⁹: eē gñatio ⁊ corruptiō in ſuba: ſz hō ē
ſubm cēſtriali ad cognōſcēdū muſicaz: ⁊ ſuit alte
ratiō nō gñatio: ⁊ nō ē alteratiō gñatio inq̃ſtū ſubm
pmanet ei cēſtriali puenit cū alijs trāſmutatiōib⁹
gñatiōis: ⁊ differt ab eis in eo in q̃d eſt trāſmutatiō.
Cum enī trāſmutatiō erit in quantitatē erit augmen
tatiō ⁊ diminutiō ⁊ ad locum trāſmutatiō: ⁊ ad quali
tatem alteratiō. trāſmutatiō autē in ſuba differt ab
iſtis trāſmutatiōib⁹ in β: q̃ nihil remanet in ea
q̃ ſz ſubz cēſtriali: rei in id q̃d eſt trāſmutatiō: ⁊ prin
cipalr mā eſt ſubz illi⁹ trāſmutatiōis. Subiectum
ut aliqz trāſmutatiōnū nō dī mā nī ſi p̃m poſter⁹.

a **Pr**incipi
palr e sbs sba
lia trāsmuta
tiōis: s; alia
rū trāsmuta
tionū mā nō
est sbs nūi s; s;
postcrūa.

¶ Si hoc non ens simpliciter quærit aliquis vtrius
aliquid propriè: puta terra z graue nõ ens
ignis at z leue ens: aut si. Sz è z terra ens:
non ens aut mã terre z ignis similt. Et alia
vtriusq mã erat nõ vtrius gñantur ex inuicè
neg ex pñis. Idis. n. existit pñia. Igitur terre
aque z aer. Aut è qdè qñ cadè est aut è qñ
alia. Qdè. n. qñ entis ens sufficit id iddè.
è aut nõ iddè. De his qdè latè in mñ demè

C Et in h est dubitatio: vtru ens t non ens dicant d
rines: quoz vnus e nobilior altero. U.g. q graue f
terra e ma sru leue. signis est ensaut no ens dici
e ma sru vilioz. i. ma terre: ens dici e ma sru
nobilioz. i. ma ignis: b facit nos p'dicare vtrum
ista m'st sit eadē in oibus istis qtuor corpib' aut non.
It dicamus igit q vno mo est eade: r'o possibi
litas adiuice alterari: alio mo est vna multie: vbi possi
bilis sunt recipere formas d'rias: est n. vna fm sub'm:
multe fs potētia: r' habitates ad recipiendus for
mas p'tarias. hoc igitur dixit de generatione simpli
ci t non simplicia que sunt in substantia.

C De gñatōe autē z alteratione dicamus qđ
differit. Dicimus. n. has alteras eē trāsmu-
tatiōes adinmicē. Qm̄ igitur ē aliud subz z
aliud passio: qđ de subiecto innata ē dici. Et
est trāsmutatio vtriusqz boz. Alteratio qui
dē est quādo manēt subiecto sensibilibi ente
trāsmutat in ei⁹ passionib⁹ aut hrys entibus
aut medijs: puta corpus sanū ē: z rursus la-
borat manēs idē: z metallū qñqz rotundū:
qñqz angulare idē ens. Quoniaz aut totū
trāsmutat non manēt aliquo sensibili: vt
subiecto eodē: sz qđ ex semine toto sanguis:
aut ex aqua aer: aut ex aere omni aqua: gñā-
tio tam hoc tale: cuius autē corruptio

¶ Et nos debemus dicere duas inter generationē & altera-
tionē: vtrūq; enī istorū ē transmutatio: & h̄s subm̄
praria & accitria subto: & differū in subto: & i eo qd ē
in subto. Alteratio igit̄ ē cū subz fuerit aliqd in actu:
& fuerit transmutatū in aliqd p̄ q̄litate: cū ille q̄lita-
tes fuerint triē: aut inter trias. U. g. q. idem corp⁹
aliqd sanat & aliqd infirmat pmanēdo idē: idē ē
cupit q̄q; est rotundus: q̄q; est angularē pmanēdo
idē. Transmutatio autē i suba ē cū nihil i actu remā-
ferit ex illo ex q̄ est transmutatio qd sit subz illi: p̄ei q̄
in eo fit eēntialit̄ & no accidentalit̄. U. g. cū sperma

De generatione et corruptione

Determinatus est igitur quod generatio est ens et quod corruptio est mutatio: et in quo differt ab alteratione.

¶ De augmentatio reliqua est dicere quod differt a generatione et alteratione: et quod augmentatio est diminutio quod differt a diminutione. Scrutanda sunt utrumque primum utrum solū in circa quod eorum dicitur ad invicem. **¶** Et quod si quod ex hoc in huius transmutatio: ut ex potentia suba in actu subam generatio est. Que autem circa magnitudinem augmentatio et diminutio. Que autem circa passionem alteratio: ut utrumque autem ex potentia entis in actu transmutatio dictorum est. Aut etiam modus dicitur transmutatio. Et autem quod alteratio non ex necessitate transmutatio: sed locum: ut quod generatur. Quod autem augmentatio aut diminutio: alio autem modo ab eo quod fertur: quod est. **¶** Universum autem terat locum: quod augmentatio quod est: quod admodum quod deducit. **¶** Si in manente prout transmutatio: sed locum. **¶** Hoc quod admodum quod speret. **¶** Beatus. **¶** In huius loco transmutatur manente toto. Que autem est? quod augetur semper in ampliore loco: in minore autem que est quod diminuitur.

25 **¶** Dicitur etiam quod dicitur quod est inter augmentum et alias transmutationes: est dicitur quod huius illud in quod transmutatio: quod autem illud quod augmentatio mutat locum: generatio autem et alteratio non. **¶** Et amplius mutatio loci in cremeto differt a mutatione loci quod dicitur: localis motus autem localis duplex est: rectus et circularis: et circularis differt quod ab eo quod movetur semper rectitudinem: illud mutat locum semper totum: illud autem quod augetur mutat locum semper partes. **¶** Et differt etiam a motu circulari quod ambo moveantur semper in huius partes moti circulariter semper moveantur in eodem loco: partes autem augmentatio movetur in locum maiorem quod diminuitur in maiorem.

Partes moti circulariter semper moveantur in eodem loco: vide oppositum. 45. a. 6. p. 45. vbi huius quod mutat locum semper formas et subiectum.

¶ Quod autem transmutatio differt non solum in circa quod: sed etiam in quod generatur et alteratur augmentatio: manifestus est. Circa quod autem est transmutatio augmentatio: et diminutio: circa magnitudinem autem videtur esse augeri et diminui.

26 **¶** Quod igitur augmentum differt ab aliis transmutationibus in his duobus: in quo est transmutatio: est quod manifestum est in modo ipsius transmutationis est manifestus.

¶ Et quod suscipiendum: utrumque ex potentia quod magnitudinem et corpore: actu vero in corpore et sine magnitudinem generatio corporis et magnitudo: et hoc duplī prout dicitur: quod augmentatio fit utrumque ex separata ipsa semper se manifestum: aut ex parte in alio corpore: aut ipse utrumque. Separata. **¶** Non enim: aut nulla possidebit locum: ut prout alios: aut vacuum erit: et corpus non sensatum. **¶** Hoc autem huius quod contingit: hoc autem necesse in aliquo esse. Semper enim alicubi erit quod generatur ex eo. Quod autem illud autem semper: aut semper accidens.

27 **¶** Querendum est igitur: utrumque cremetum corporis sit ex aliquo corpore actu aut potentia. Et quod si hoc duplī: aut illud quod est corpus potest separari a sensibili corpore: aut erit in corpore sensibili: et hoc est duobus modis: aut per se erit separatum ab omni corpore sensibili: aut aliquid ex his in alio corpore sensibili: ut dicitur in philosophia. **¶** Deinde in eo quod est in actu. Si autem cremetum et diminutio sunt ex materia a sensibili corpore separata: necesse est aut ipsa non possideat locum: et tunc aut erit vacuum: vel erit corpus insensibile: quod igitur prout esse manifestum est quod ipse est. Si autem fuerit corpus insensibile opus in actu generatur ex eo magnitudo do ut sit in loco. Deinde ex quod aliquid generatur: necesse est ut sit in loco: aut semper: aut semper accens: sicut nos diximus de materia. Nulla enim huius dicitur illud ex quod generatur corpora simpliciter: illud ex quod crescit: tunc generatio sit in toto: cremetum autem in parte. Quod si huius generatio ambobus est eorum aliquid: aliquando licet propria cremetum: tunc corpus separabile a mutatione est in loco sensibili: ideo non est separabile a sensibili: reuertitur scilicet super primum modum.

¶ Sed si in aliquo existit si quod separatum: ita ut nullius semper: aut semper accens aliquid sit continetur multa et impossibilia. Dico autem. **¶** Et si generabitur aer ex aqua non aqua erit transmutata: sed propria quod ut in vase aqua inest materia est. Infinitas. **¶** Nihil prohibet materiam esse. Quod autem generatio actu. Amplius neque sic videtur generari aer ex aqua ut extensa a manente.

¶ Cui autem ipse est in generatio magnitudinis et cremetum est ex aliquid ente in potestatem separabilem: ut sit ex aliquid ente in actu: quod hoc dicitur aut semper accens: aut semper: ut aqua fiat aer: non quod aqua transmutatur in aerem: sed quod ex aqua aerem: non quod transmutatur: sed quod aer aut erat scilicet in corpore aut accens semper quod dicitur in potestatem materia est potestatem corporis magnitudinis et corporis in cremeto et generatio est inclusas in ipse utrumque opus ex hoc ut in corpore finito sunt in corpore actu: alia ipsa quod dicitur sunt in aliis locis.

¶ Ab aliis quod oibis separata facere materiam esse: ut ente eadem et in numero: ratione autem in materia: sed non prout ponenda: non licet corporis materiam per easdem causas. Illud autem cuius hoc ultima materia est: quod non in materia sine passione potest esse et neque sine forma.

¶ Melius est ergo ponere quod materia generatio et augmentatio est propria materia quod dicitur in materia eadem: non potest aut plurimum quod materia sit corpus ex his in corpore actu neque prout: neque linee: neque superficies: quod hoc sunt in loco: neque semper semper accens. Sed ex quod magnitudo generatio opus sit in loco sicut dicitur: aut semper: aut semper accens: materia eius cuius linee et superficies sunt ultima et terminantur: quod non inveniuntur oino separata ab accensibus: ut ultima non separantur ab illo cuius sunt ultima.

¶ Si autem quod igitur simpliciter alteratur ex altero: quod admodum et in aliis determinatum est: et ab aliquo aut actu ente aut homogeneo: aut homogeneo. **¶** Et si ignis ab igne: aut homo ab homine: aut ab actu: durus enim non a duro generatur.

¶ Transmutatio autem in generatione assimilatur transmutationi in cremeto in ea agere et materiam. In ea autem agere quod sicut illud quod generatur in actu generatur: aut eiusdem speciei aut eiusdem generis: prout autem remota semper: ut durus homo ab homine: ignis ab igne: semper remota: ut durus a frigido: ita et illud quod crescit de eis agere: ita de materia parva.

facies pte
magnitudi
ni magni
tudis vid op
pini 4. ph.
et 4. 7.
mcl. c. 32.

ma partium generandarum fm speciem: quonia fa
ciens partes magnitudinis est magnitudo.

Cum ar e ma z sube corpee z corpis talis
Corpus. n. cde nullo: eade passiois z magni
tudis e rde qde separe: loco ar n separe: nisi
z passioes sepabiles. **A**uifestu ar e ex qstis:
qm no e augmetatio trasmutatio ex potetia
magnitudie: actu aut nulla bntre magnitudi
ne. Sepatu. n. eet qd cde: b ar: qm ipole: di
ctu e in alijs pri. **A**mpli aut talis trasmuta
tio no augmetatiois ppria sz gnatiois. Aug
metatio. n. e ex ista magnitudis additamentu:
diminutio aut mioramentu. **I**os b hie aliqua
magnitudie qd auget. Quapp no est sine
magnitudie ma. **O**pz aut et z augmetatio
nem esse in actu magnitudinis. **S**uatio eni
vriqz erit magis corpis non augmetatio.

In ca aut mla: qm nulla est ma in potentia corpis
cois in qtu corpus est genus vt dcm est: qm no e ma
nisi istius corpis: z cremetu no: nisi gnatu priu istu
corporis: q opz vt augmetati z gnatu habeat ean
de mas: qm h qd vi de ma cremeti nobis no e ei p
priu. **E**t qd cremetu e gnatu i qritate: diminutio aut
est corruptio i qritate: opz vt magnitudo non sit au
cta nisi pp magnitudis additamentu qd e in ea actu:
qd si no eet oporteret vt corpus componeret ex pu
tis. **S**itr aut no diminuit nisi ex diminutioe magi
tudis in actu. Quapp cremetu dz ee ex corpe aliq in
actu: in gnatione aut no segt b: qz est in qritate.

Concupiscendi vtiqz magis qm rages qd
ne a pncipio: qm alicui? entis augmetari z
diminui cas qrimus. **A**t vtiqz ei? qd auget
qcuqz ps aucta ee. **S**itr ar i diminutioe mior
ee generata. **A**mpli aut adueniente aliquo
augmetari: z recedere diminui. nece autem
augmetari: aut icorporeo: aut corporeo. **S**i q
dem igit icorporeo erit separe qd cde. **I**m
possibile aut miaz a magnitudie ee sepabile:
que admodu dcm e prius. **S**i ar corporeo:
duo in eode loco corpora erit: z qd auget:
z qd auget. **E**st aut z hoc impossibile.

Sed in b ptingit magna qd. i. vt corpus intret cor
pus fm totum: si no: quo crescit in oibus partibus:
z si ita erunt duo corpora in eodem loco.

Sed nec sic corrigi fieri ac gnari dicet aug
mentatione z diminutione: vt qn et aq aer.
tunc. n. maior: tumoz gnatus est. **N**o ar aug
mentatio hec: sz gnatio qde ei? i qd trasmuta
tatur erit: corruptio aut pri: augmetatio ar
neutri? sz aut nullu? aut si aliqd cde amboz
existit: ei? qd gnat: z ei? qd corrupit. **A**. g.
si corp. **A**q ar n aucta e: neqz aer. **I**doc qde
deperit: b aut gnatu e. **C**orp? aut e si qde id
adauctu e: sz z b ipole. **O**pz ar saluare rone
z existeti ei? qd auget z diminuit. **H**ec ar

tria sunt. Quoz vnu e quaciqz pte maiore
esse eius qd auget magnitudis. **A**. g. si caro
carnis. **E**t adueniente aliquo. **E**t tertiu vt sal
uerur qd auget z maneat. **C**um gnat qdes
eni aliqd simplr z corrupit no manet idde.
Qd ar auget: aut alterat: aut minuit manet
idde. **S**ed tn qde passio aut magnitudo no
manet eadem. **S**i itaqz erit predicta augme
tatio coringet nullo adueniente neqz manere
augeri: z nullo recedente diminui z no ma
nere qd augetur: sed opz hoc saluare. subie
cta enim est augmentatio talis.

Et no pot qd dicere qd gnat cremetu sit in qritate: 33
no est neuius vt sit in actu corpe adueniente. **A**er eni
qm ex aqua gnatu acgrit maiore qritate sine corpe
extrinseco adueniente: qm no est b cremetu: imo pma
ma nalter recipit augmentu z diminutione in ma
gnitudine. **E**t b erit manifestu saluatis reb? essentia
libus in eo qd crescit. Quoz vnu est qd o puctum z
ois ps sensibilib z vlr sit in oibus pub? crescit: z sit
in diminutioe. **S**edm est qd no crescit nisi aliq ex
seco adueniente. **T**ertiu est qd illud qd dicit crescit z
diminui sit pmanes. Quapp manifestu est qd qritas
aeris gnatu ex aq no est cremetu aq nec aeris. **H**ec an
trasmutatio de diminutioe in augmentu no bz idde:
subiectu. **S**z ia dcm est qd cremetu bz vnu subm: z
si qs dixerit qd corp? cde aq z aeris e subz istu cremetu
fraget fmo iste p scdam radice. i. qd i cremeto neuius
est aliqd extrinseco. **H**ec aut sunt qones in cremeto.

Queret ar aliq z qd e qd auget: vtru cui
apponit aliqd: aut qd appoit. **A**. g. si crus
qd auget b sit mai? qd ar auget cib? **Q**ua
re igit no abo aucta sunt. **A**u? n. qd appo
nitur z cui. **Q**ue admodu z qm miscs vnu
aq. **S**itr. n. plus vtruqz. **A**ut qm qde b suba
manet. b aut no. **A**. g. cibi. **Q**m z b oñans
bz i mixtioe: vt qm vnu. **f**acit. n. vnu opus:
sz n aq vniuersa mixtura. **S**itr z i alteratio
ne: qm si manet caro ene: z qd aliqd e. **P**as
sio aut aliq existit cor? q bz se accituz: q pri?
passio no existebat: alteratu e b: qho aut alte
ratu est: b qnqz qde nihil passum: neqz alte
rata e suba: qnqz aut z illd. **S**z alteras e pri
cipiu motus i eo qd augmetat z alteratur:
in bis. n. moues: qm z igrediens gnatu vti
qz magis z accipies illd cor? **A**. g. si igre
diens fiat vtiqz species: opz corruptum esse
hoc pariens: z mouens non in hoc.

Est z alia qd cuqz pfecti fuerim? qd illd qd crescit sit
aliqd in actu: vtru illud qd crescit sit venies: aut illd
cui venit. **A**. g. vtru cib? crescat: aut crus: aut vtruqz. 34
Et hoc cito dissoluit: qm suba alterius pmanet. i.
crus. alterius aut alterat. i. cibi. cremetu. n. no istius
est alterati sed pmanens. **A**. g. vnu admixtu cum
aqua dñmodo non est trasmutata operatio vini di
cimus qd crescit: z similiter dum facit proprium vini
quod non dicimus in aqua: qm alterat. **E**t similiter

Tris eentia
lia augmenta
tionu.

Quarta ne
re generati
ex aqua no e
cremetu eis
vide p' co. c.
22.

34

De generatione et corruptione

Aliquid ab aliquo alteratum est et assumptum substantiam non dicimus quod alteratio est illius rei quod destruitur: sed illius permanentis. U. g. quod cibus calidus veniens ad corpus: corpus alteratur ab eo in calidum: suba autem cibi destruitur: et tunc recte id dicitur alteratio et cremetum in se permanere in actu: principium autem mouendi non est nisi alterantis fieri et illius quod crescit.

Quoniam autem dicitur quod si sufficiens opus quoniam tunc solent iucunire. Saluantes manent id quod augetur: et adueniunt aliquo augeri: rece- dere autem diminui. Adhuc autem quod dicitur signum sententiae: aut maius: aut minus: quod dicitur: et non va- cuit esse corpus: neque due magnitudines in eodem loco: neque in corpore augeri. suscipiendum igitur casus determinantes prius unumquodque: quoniam an- omiomeria augentur cum omiomeria augentur. co- ponitur. n. ex his unumquodque. Deinde quod caro et os et vnaqueque rationalium prout est duplex. Quae admodum et aliorum in maius semper habetur. Et enim maius dicitur et spiritus caro aut os: quicquid igitur preter augmentari et adueniente aliquo per quoddem spiritus est contingens semper autem maius non est.

Et cum dicitur est sufficiens de quibus dicimus de so- lutione saluando tria praedicantur: etiam canendo impossibilitatem: ut vacuum esse aut duo corpora esse in eodem loco: primum quidem hoc quod scienda sunt de augmento est: quod primum primo inuenitur in corpore: prout prius non inuenitur in instrumentis: nisi mediis: prout filibus: hoc quod de ma- nifestum est. Non enim dicimus manum esse augmenta- tam: nisi cum caro et os et alia ex quibus componitur augmen- tatur. Quia ergo unumquodque membrorum compositum com- ponitur ut alia corpora nalia ex maius et formae: illud quod augmentatur os esse fixum ut diximus: maius est in co- tinuo fluxu: forma autem est permanens: recte est dicitur: quod aliquid augmentatur quod augmetur: in eo est for- ma non materia: materia enim non est permanens: illud quod augmentatur necessario permanet.

Quod autem intelligere quod admodum si aliquis mensurabitur eadem mensura aquarum. Semp. n. aliud et aliud quod generatur sic utique augmetur: maius carnis: sed non prout cuiusque aliquid generatur. Sed quod quidem destruitur: hoc autem aduenit. For- me autem et cuiusque speciei particula.

Et hoc est quod mensuras ad illud quod mensurat per me- suras: quoniam mensuras debet esse diuersum ab eo quod mensurat per ipsas: ut tritici et ordeus sunt diuersa: et si imaginaretur vnus mensuras quod aliquid crescit per illud quod intrat in ipsas: et aliquando diminuitur per illud quod gurgit: tunc imaginaberis dispositionem forme in suo cremeto in respectu maius. **E**t hoc recte imaginaberis: quando imaginaberis vnus corpus: quod quando intrat ip- sam aqua pauca diminuitur: quando autem multa crescit. Et in veris peruenit figuram suam: semper hoc non segit ut ad- ditio sit in omnibus partibus materie cum quod partes exeat et quod intraret: quod cogere nos ad dicendum quod cor- pus intraret corpus: aut esset vacuum: quod si ipsa maius cre- sceret aut corpus intraret corpus: aut vacuum esset.

In anomiomeris autem maius magis manifestum. **E**t. g. in manu: quoniam proportionabiliter auctus est.

materia. n. alia ens a specie manifesta magis hic quod in carne et omiomeris. Ideo et mortui magis videntur esse caro et os: quod brachium et manus. Quapp est quod sic quicquid carnis auctus: est autem ut non. Sed si spiritum quod enim quod dicitur aduenit: per maius autem generatur est non.

Dic autem dicitur scire quod illud quod augetur non augetur nisi per presens for. Manifestum est in istis libris: cum forma in eis sit manifestior. U. g. quoniam quod manus crescit in oib' pri- bus: prout sua figura quod dicitur man: et significatio quod for- ma manifestior est in officialibus: quod in filibus: quod quod mo- tius dicitur hie os et carne magis quod dicitur manus: aut pedes. Ops quod ut quicquid pars carnis sit aliquo modo crescit et alio modo non. Semper autem forma crescit semper autem maius non.

Alius autem totius generatur est adueniente aliquo quod vocatur cibus: et contrariis transmuta- tante in eandem speciem. **E**t. g. si sicco adue- niat humidum. Cum autem aduenierit transmuta- tur humidum et generatur siccus. **E**t quod dem enim sicut simile a simili augmentatur: est autem ut a dissimili.

Et quod illud quod augmetur non crescit nisi adueniente cibo ex intrinsecis: cibus autem non est actu id quod ad- uenit. **E**t. g. neque actu est os neque carnis: potius quoniam quod cibus aliquo modo est siccus: hoc autem est dissoluto quoniam nisi cremeto. **S**ed Alex. dicit quod hoc dicitur est in hoc dicitur esse ratione praedicta: sed quod autem generatur in bu: maius enim non dissoluit semper totum: sed semper remanet in ea aliquid res- fixa: si non esset pole esset forma separata: cum in maius est per se necesse illa per augmetur: quapp ops ut maius augmetur sit humiditas dispersa: cum quod ad- mixtus est cibus adueniens: quod mutabitur in naturam illius humiditatis augmetur figura membrum per augmen- tus humiditatis in oib' partibus: et diminuitur per diminutionem: et non est quod peruenit figuram illi? membrum in hora augmentationis et diminutionis. **E**t hoc si sit verus quod fuit possibile quod ille magis primus ita sentit sine probatione: cum nunc credidit aliquid dixisse sine for- matione: et tunc ingramus in hoc. **M**anifestum est quod si aliquis dicat augmentum esse per formam: quod non vult dicere formam augmentari semper quod est forma: augmentum. n. est per magnitudinem: forma autem est quantitas: sed illud quod augetur in oib' partibus non augetur in eo quod est generatur: sed in eo quod est quantum his formam augmentum in oib' partibus non est nisi in generatur presens hinc formam: manifestum est quod non segit ex suo cremeto in omnibus partibus semper sua. modus corpus penetrare corpus totum: augmentum. n. est in re augmentata semper formam: sed illud posset contingere si aug- mentatum esset in partibus semper maius. **I**tem sunt par- tes: si esset ita pringeret aliter duos: aut augmentatum non esset: aut augmentatum esse per accumulationem: aut pe- netrarent presens aduenientes et presens recipietes adueni- entes: sed miscibilium presens non cadit eorum partibus: subtran- sibus: neque adueniunt cum illis nisi in generatur hinc generatur determinata: hinc iditas est non in generatur sit quod tunc quod si esset ita pole esset oia admisceri. **A**dditio est oium mi- scibilium non est nisi semper formam: quoniam autem augmentum non est nisi generatur in generatur hinc formam: manifestum est ex hoc quod illud quod augetur os esse permanens: sed non permanet nisi in generatur hinc qualitate non in eo quod sunt presens: cum in quibus sunt presens in se sunt esse in primo fluxu: sed igitur

Anomiome-
ra augentur
omniomera au-
gentur.

Caro dicitur
hinc pariter.

Id est est co-
tinuo fluxu:
forma autem
permanens.

igitur intelligendus est primo magister in hys qd Alex.
intellexit. Quia magister non dicit qd augmentum est in materia
sive forma vel e converso: sed in oibz partibus augmenta
ri in forma non in materia: sed hys quia sunt partes. Cor
pus enim non habet partes nisi inquantum materia: partes autem sunt
in fluxu inquantum sunt partes: et in permanentia inquantum habent
formam: et quia augmentum non est augmentum nisi inquantum
permanentia: contingit ut non sit augmentum in partibus nisi
inquantum habent formam. Et visus est mihi qd dicitur ma
gister est inter hoc et sermones Alex.¹ et vi mihi qd qui
quodque dissolvit eo modo quo dissolvit Alex.¹ qd non dis
solvit: sed permutat quoniam: quoniam adhuc residuum erit di
cere qualiter augere magnitudinem illa humiditate in oibz
partibus: cum magnitudo non admisceatur eis ea: et sicut de
oibus membris coelatis: sicut ossibus et spinis. Nihil
bile enim est liquidum: quapp melius est dicere sufficere
quod dedit magister in ratione: aut quere aliquid quod compleat
sermonem suum: quoniam vi qd augmentum idem admixtio
est ut ipse dicitur per hoc: si non esset ita: esset generatio prius
carnis et ossis per se: quoniam cibum transmutat in ossa et car
nem. Hoc autem mixtio necio non est nisi huiusmodi et non per
augmentum esse in oibus partibus sine penetratio: quoniam si
hoc fuerit posterius: pergere ut augmenta non sint nisi illa
que sunt in miscibilia: qualiter dicimus in augmento fi
gure: ut in membris officialibus: aut dicemus qd in membris
est naturaliter et extensio in oes dimensiones: quapp ac
cidit ei qd raritas et illa humiditas cibalis dividit se
in oibus partibus et. In minimis foraminibus: quoniam illa
foramina extenduntur: et quoniam fuerit impleta illa humiditate:
transmutat illa humiditas in partes carneas minimas et
applicabit se illis. Et iterum pergeret in illis partibus car
nosius notis foramina minima: et cum membris ite ex
tendit rarefieri oia illa foramina: et implebuntur per humidita
tes cibales per virtutem attractivam: et calor coagula
verit illa reuertet in carne et os: deinde tertio rarefi
et: et sic erit cremens membris augmentati. Et Augmen
tum non est augmentum nisi in ista virtute per quam huius
foramina: et ista virtute intendebat Aristoteles. cum dixit augmen
tum augmentum augmentum in forma et non in materia.
Et non est ista virtus ipse est augmentum in oibus
partibus sensibilibus: nisi esset posse corpus penetrare.
Causa ergo data ab Aristotele in hoc est visus rebus misci
bilibus et non in miscibilibus. Et autem Alex.¹ est per se misci
bilibus: reuertatur ad illud a quo recessimus.

Queretur autem aliq. quale opus esse ex quo au
getur. Et manifestum est utique quoniam potentia est illud.
A. g. si caro potentia carnis: actu autem illud.
Corruptio utique hoc: caro generatur est. Non igitur
tunc bipin in se. Generatio autem esset non augmen
tatio: sed quod augere hoc. Quod igitur et hoc est pa
tens auctus est: aut mixtus: quoadmodum
si quod vino supfundat aqua: hoc autem potest vi
nus facere quod mixtus est: quoadmodum ignis
facit ut utique taget vendat. Ita in eo quod auge
tur: et est actu caro quod inest augmentati: et
advenire potentia carne facit actu carnes:
Igitur sit ente. si enim seorsus generatio est. Est enim
ita igne facere ad existens adiungere ligna:
sed sic quod est augmentatio. Quando autem ista
ligna per se incenduntur generatio est.
Dicitur et quod est: quod cremens est ex illo quod est in poten

tia illud quod augere: sed in actu est aliud. U. g. qd cibum
est potentia caro actu autem panis: opus ut non sit in actu
pars illius quod augere donec corripatur forma eius quod
augere. Si ergo ista per facta est diversa ab eo quod augmen
tatur quoniam sit erit generatio in subiecto: cum augmentum non est ge
neratio: qualiter est augmentum. Et ipse videtur qd aug
mentum non est nisi per mixtionem adveniens in transmuta
tione eius in nam rei cui adiungitur: et hoc est diversa inter
hanc mixtionem et mixtionem elementalem: per quam sit ge
neratio compositorum ex elementis quia dicemus postea. U. g.
quoniam vinum admisceatur aqua cum vinum vincat aqua et dissolvit
ita quod totum fiat vinum erit augmentum. Sicut cum cibum adve
nit humiditatem et transmutatur in eam nam: et augere ma
gnitudo erit augmentum. Libus igitur non erit caro actu
post potentiam: nisi post mixtionem: et hoc est diversa inter ipsas
et generationem ignis cum incenditur per se est gene
ratio: et si apponas ligna illi erit augmentatio.

Quatuor autem quod visus quodque non generatur: quoad
modum nec aial nec quodque hoc nec aliquid singu
larium: sed ut hic visus: illic autem generatur. Caro autem
autem dicitur autem manet: et hoc omniomera advenire
te quod aliquo quatuor: sed non carne quatuor.

Et debes scire qd generatio simpliciter non est nisi corporis
simplicis: quod si non: peringeret qd generatio esset ex non ente.
U. g. qd non sit impossibile ut fiat aial quod neque hoc sit
neque aliud aial sicut est generatio que fit in illo quod auge
tur non est simplex: quapp opus ut caro et os non fiat nisi
cibum veniens sit alicuius quantitatis in actu non inquantum
carneum neque osseum in actu: sed in potentia.

Secundum id igitur qd potentia virtutis. A. g. quia
caro sic augere quod etiam generatur opus generari et
carne: secundum id enim quod solus suba caro nutritur
etiam sic differat cibum et augmentati: ratione.

Non nutritur quod quousque saluat et diminuitur:
augmentatur autem non semper. Et nutritum aug
mentati id idem est quodque: esse autem aliud. Secundum
idem quod est id quod advenit potentia quia caro
augmentati carnis est: secundum id autem quod solus
potentia caro nutritum. Hec autem species sine
materia: ut immaterialis potentia aliquid in materia est. Sicut autem
et aliud quodque organum. Si autem advenit ali
qua materia ens potentia immaterialis huius et generati poten
tia: hec erunt immateriales maiores.

Differetia autem inter augmentum et nutritum est: quoniam
quod illud quod sit in sensu: non est nisi tunc caro: tunc os
nutritur. et quod illud quod sit fuerit caro huius generati sen
sibilem: tunc os augmentatio. cibum igitur augmentum in
subiecto idem sunt in modo autem differunt: quoniam quod cibum
veniens fuerit potest caro non sensibile generati. U.
g. forma spoliata a generati: et si generati esset non sensibi
lis: et hoc modo erit nutritum: quoniam igitur cibum veniens non
est nisi potest tunc forma sine generati non actu: sed poten
tia non erit forma rei augmentate maior: et quoniam fuerit in
potentia: forma cum quantitate erit augmentum. hec ergo
est differentia in augmento et nutrimento.

Si autem amplius facere non potest: sed ut aqua
vino semper amplius mixta in fine aquaticus
facit et aqua: tunc diminutionem faciet quatuor
ti. Species autem manet.

40
Si generatio esset
vltio: generatio esset
ex non ente.
Ide. 7. met.
l. co. 27.

Id quod augere.
et id quod nut
ritur sunt idem
res: differunt
ratione. Ide. 7.
de aia. tex. co.
47.

41

42

De generatione ⁊ cōruptione

42 ¶ Diminutio autē ptingit qñ forma augmētī nō pōt
transmutare oēs partes cibi in suā substantiā: s; bu-
miditate nālem que est in mēbris alterā cibi in suā
substā: conuerio in augmētō: hec debilitas acci-
dit naturalī paulatin; & paulatim p; debilitatē vitę.
Et sic diminutio erit in qñcūq; forma eadem re-
manēte sita in augmētō. U.g. qñ aqua admiscetur
cō vino paulatin; & paulatim donec vinum fiat aquo-
sum: tūc diminuitur multa psillius humiditas: qñ
trāsmutatū erit in nām cibor; & ex ita corpificat vi-
num in nām aquę. Ostenditū est ergo quāq; est aug-
mentū: & in quo fit: ppter quid: & determinatē sunt
qñes: & qualis diminutio est: dīta inter augmētū
& nutrimentū. Jā autē determinatū est de cōmētō.

In q^b facē
est ⁊ pati ne-
cessē ē vnā
hōr subiectā
esse nām,

43 ¶ Dixit. ¶ Quia intentio huius libri est perfructuari de
corpibus animalibus. verus finis elata an nō: si finis elatus
vult finis generalis abiniticētia q̄ nō hēant p̄cipiū
vitiū. ¶ Sicut autem finis generalis erit iniucē: si finis verus in
eis sit p̄cipiū q̄ nō gñatur ab aliq̄: aut adhibet il-
los gñat a suo copari. Et q̄ de hoc erit eius inuētiō
rōne. ¶ Et p̄mittere huius p̄seruatiōi ea q̄ dicunt sine
erōre et reb̄ necesse. ¶ Aut oēs dēctēs et gñatōes
ses tacti: actiones: passionēs: mīxtiōes. ¶ Nū enim
huius p̄seruatiōis cogit antiquos ad loquēdū de
his reb̄. ¶ Antiqui autē erant paritū aut dicentes

plura elinta vno aut dicetes vnu elnti. Scietes aut elnta plura vel sunt dicetes q ex his quoru corpiu generatur elnta vel Empedocleu aut q bec quoru gene rant ab elementis vel Anaxa. 2emo. Quid facit bec quatuor composita: ex phibitus necio dicunt q fe gregatione 3 fegregatione. Congregatio autem 2 fe gregatio mixto est aliquo mo. quia illud q dicunt de hoc no fit determinati. Dicetes aut mixtionem ne cesse e dicere eis actione 2 passionem 2 tactu. Scietis bus vnu vnu elnti. quia aut no pstat dicere mixtio nem nisi ptingit actione 2 passionem. Et ideo hi dicet Diogenes q dixit q si no est tñ vnu ab aliis; impossibile esset ut aliqd transfuerat in aliqd. No enit in na frigidu transfuerat in calidu: vel ignis ne cesse est ut subiectum fit recipies vtrique: igit ois facietes vnu elntis ponit aliqd 3 dicat illi q illa vno: necesse est eis vt actio fit ex illa 3 dicat: 2 passio ex illa vno: ca actio elntactis equippone est log de iltis bre' anteq loquimr de giarione. necesse est tactu deinde de passioe 2 actioe: deinde de mixtioe. Quod enit patet ratur: qz mltice patitur 2 tangitur.

[illegible][illegible]

⁊ bec eit dūpōitō oīuz tūgībīlī⁹ e⁹ corpib⁹
 nāīlīb⁹: nō ēlī ita: qm corp⁹ celestē tūgīt eā qd sūnt
 apud nōs agēdō tñ nōn patī. Corp⁹ igit celestē dī
 tūgēns pīmo mō. s. cū alterū duoz corp⁹ egerit:
 ⁊ alterū duoz passūm fuerit. Sed qd oīa pīsimīa ī
 gēnē. s. qūoz subīectū ēlī vñū omīi mō nōn agūt
 nīlī patiēdō: exīstīmat etīaz qd ita sīpē qīb⁹ rebus,

Dicitur istigiti sunt sermones antiquoz in hac opi-
nionē a argumēta eoz: et cā dictionis eoz est: qđ nō
considerauerit et ex vtrazq; pte: isti pñderauerit
itam ptem et illi aliā. Et tō sermo vtriusq; est ve-
rus fm parte: falsus fm aliā: qm cā pñderat fuen-
te de hoc inuenit qđ res agite in aliam re in quātū est
ōrariar: parit in qđū est similis. Impole eni est ve-
liciter agere in aliud fm qđ est fite: qm sicut antiqui
dicebant: nullū eoz est dignus agere in alterum qđ
lserim: si simile ageret in simile: tunc res aceret

Si sile a fili
ateret: tunc
lem a seipo
ati possit.

De generatione et corruptione

in seipaz. Et si ita eēt nīl eēt incorruptibile et imobīle: nō moueret se et corrūperet se. Et cū res non agit sū qd est sūmōe est vt agit sū qd diuersa.

¶ Et omnīfariū alterū: et nullatenus idē sū.
Necq; enī pariet albedo a linea: aut linea ab albedine: pter qd sū accidens: pura si accidat albā sūe nīgrā lineā eē. Non exteri enī ipsa seipsa a nā faciunt quecūq; necq; contraria necq; ex contrariis sunt.

49
Dissimilitudinē
paterent ab
necesse qd
bet pateret a
quolibet.

¶ Et similiter videt qd non patitur res sū qd est dissimilis. Dissimilitudinē n. si paterent adinuicē qdlibet pateretur a quolibet. **¶ Et manifestū est qd glūber non patitur a quolibet.** albedo. n. non pōt pati a linea: necq; linea ab albedine: nisi accidētālī si linea fuerit nīgra. Et cū ita est nīl patitur nisi ab eo qd est sūe. De terminatum est igitur ex hoc qd actiūm et passiūm vno modo sunt similia: et alio modo dissimilia.

Necesse ē
pateret a facie
idem ē gñe
spē hōmīnū.

¶ Sed quoniam nō quodq; inatū est pati et facere: sed quecūq; aut sūa sunt: aut sūeritate habent. Necesse est patiens et faciens genere qdē sūe esse et idē: sūe autē dissimile et sūū. Innatus est enī corp⁹ a corpore: sapor a sapore: color autē a colore pati. Inuēsa: līter autē homogeneos ab homogeneo.

¶ Et cū cōsiderauerim actiua et passiua apper nobis qd sunt sūa. Nīl n. extrahit aliquid a sua nā nīl sit sūū: ideo nō patit qdlibet: qdlibet: cū actiua et passiua sunt sūa: sūa sunt sūa in genere: et dissimilia in pēnece ē igitur vt actiua et passiua sunt sūa i gñe et dissimilia i spē. **¶ Qd autē actiua et passiua sū sūa: mā nīfētū ē rōne et iudiciōe.** Longa n. nō cōpatit nīl a sūo corpore: vt ignis gñat ab aere: sapor a sapore sūo: color a colore sūo. Lā autē receptionis ē genus eōe eior: cā actiōis ē sūeritas. Et nō tū ipsa. pōt dūcens qd actiua et passiua sunt sūa est veritas: et sua quēria videt eē vera. Lū n. pōtuerim qd sūa sū similia in gñe et dissimilia in spē: et pōtuerim in gñe et dissimilia in spē sunt actiua et passiua: pōtuerim ex h qd sūa et ea qd sunt iter ea sunt actiua et passiua. **¶ Et h declaratio qūis nō det fidē p se simplr cū sit circularis: nō oar nobis sicut dixit Alexā: aliqua fidē.**

Causa actio
nis ē sūeritas
et cā receptio
nis ē gen⁹ cō
mune.

¶ Quid autē cā qm sūa in eodem gñe oia. faciunt autē et patiunt sūa ab inuicē. Quapp necesse est qdlibet qd eē eadē facies et patiens: quālī autē altera et dissimilia ab inuicē. **¶ M autē faciens et patiens gñe qd eē eadē et similia sunt: spē autē dissimilia.** Tāta autē sūa. **¶ Manifestū qm actiua et passiua sibi inuicē sunt et sūa et media.** Et enī vt gñatio et corruptio in his et ex his. Et iō rōnabile iam ignē calefacere: et frigidū ifrigidare. Contraria enī hec sunt: iō et actiua et passiua: et vtr faciens assimilare sibi ipsi patiens. faciens enī et patiens sūa sunt: et gñatio in pterio. Quapp: opter necesse est in facies patiens trāsmutari. Sic. n. generatio in pterium crit.

¶ Quoniam autē pteritas actiua sunt et passiua manifestū est ex hocq; pteritas res est cā gñationis et corru-

ptionis earum: et ideo ignis calefacit: et frigus ifrigidat: et vtrq; actiūm et passiūm vno mō sūus est: alio mō sūe: contingit vt hoc agat et hoc patiat: et si non: non esset corruptio necq; generatio.

¶ Scom rōnem autē eadē eadē sunt dicentes: ambos tū est tāgere nām. **¶ Bicim⁹ enī pati qūq; subiectū qdē.** T. g. sanari boīes: et calefieri: et ifrigidari: et alia eodē mō. **¶ Mq; autē calefieri frigidū: sanari autē laboras.** Ambo autē sunt vera. **¶ Eodem mō et de faciente: qūq; aut calefacere boīes inqum⁹: qūq; at calidū.** Et qdē. n. vt mā qd patit: est aut vt sūum. **¶ Ad id qdē igit respiciētes idem oportere habere ex ista inuēnt facere et pati.** Ad alteram autē sūum.

¶ Et qd antiqui nō sciuerūt hoc sū rōnis errauerūt: et cā erroris eoz in h sūit qd boīes attribuit actiones subiecto pterio et non pterio. Et qd sūm est simile putauerūt qd agens est simile sūr attribuit pterio nem contrariū: dicunt qd frigidum calefacit: et h putauerūt istū qd calor passio est contrariū.

¶ Eodem mō suscipiendum est de facere et pati quo et de moueri et de monere. Duplī enī dī et mouēs. In quo. n. est principium motus vt hoc monere. picipiū. n. pter cū. **¶ Et rursus vltimū ad id qd mouet ad gñationem.** Sūr autē et de faciente. Et enī medi cum sanare dicim⁹ et vīnū. **¶ Vltimū igitur mouens nīl pōt in motu qdē imobīle eē: in quibusdā autē est et neciūm.** vltimū autē semp mouere motus. In actiōe autē primus quidem impassibilis: vltimū autē ipsum patiens. **¶ Quēcūq; autē non habet eadē mōs faciūt impassibilia entia.** T. g. medicatiua. Ipsa enī faciens sanitatem nīl patit a sanato: cibus autē faciens ipse patitur et. Aut enī ifrigidat: aut calefit: aut a lūd qd patit simul faciens. est autē medicatiua qdē vt picipiū: vltimū autē cibus est et tangens.

¶ Dixit: et sciēdū qd agens bipartitū est: sicut mouēs bipartitū est: qm in vtroq; eoz est pterium et vltimū: sicut primus mouens possibile ē vt sit imobīle: hoc enī declaratū ē in reb⁹ nālibus: postremū mouēs necesse est vt sit motū: sicut primum agens necesse est vt sit non patiens: sicut in artificio: sicut in nā. **¶ T. g. qd corpa patiunt ab arte medicine cum alterant ex egritudine in sanitatem: ars medicine nō patit.** hoc passionē: cū medicina sit pterium: cibus autē et medicatiua: mens gbus ars medicine agit sanitates in corpore: et patit. Et cā in hoc eoz qd cūq; agēs cuius mā non fuerit eadē cū mā patiens: necesse est vt non patiat cā illo eodē mō sū qd agit. Et qd cūq; agēs habuerit cā dē mām cūz patiens: necesse est vt patiat ab agente. Et est dicere eandē mām eā que recipit duo sūa in differētē. materia que recipit calidum sicut frigidum. Materia igitur artis qd alia est a mā sanitatis nō patitur ab egritudine. Materia enī egritudine sunt qm: humores: et mā medicine artis anima.

¶ Quēcūq;

¶ Necesse quidē igit nō in mā hnt formas
hec quidē ipassibilia sunt actiuoz. **¶** Necun
qz aut in mā passiva. **¶** Adm quidē enīz dici
mus oēs similiter eandē: vt ita dicaz esse op
positozum cuilibet z vt genus ens: potens
autē calidum esse: presente calefaciēte: z ap
proximante necesse est calefieri. **¶** Ideo quē
admodum dictum est hec quidē ipassibili
lia actiuozum: hec autē passibilia: z quēad
moduz in motiōe: eodē modo hz z in actio
ne. **¶** Illic n. primitus mouens imobile: z in
factiōis primitus faciēs ipassibile.

¶ Et cū necesse ē vt pmi agēs nō patiā: necesse est vt
sit in nō mā patiēis: sic est de pmo agēte. s. corpore
celestiqz ē in subo diuerso a subo in quo sunt res pa
tiētes: z si iueniāz hoc agēs qd nō sit aliq mā oīno ne
cesse ē vt nō patiāz aliquo mō: neqz eēntialr: neqz ac
cidentalr cū apparēt qd mā est cā passiōis. **¶** Causa autē
passiōis cōsimilis est eadē: mā: passiōis autē diffi
milis est dissimilitudo: mā: agens est filis cāe mo
uenti aliquo mō: z differt ab ea alio modo.

¶ Est enim factio causa vt vnde principiu
motus. **¶** Cuius aut gratia nō actiuū. **¶** Nā sa
nitās nō factiuūz est nisi fm metaphoram.
¶ Etenim hoc quidē faciente quando existit
generat aliquid patiēis. **¶** Habiētibz aut pten
tibz non adhuc generat aliquid: s. est itaz.
¶ Spēs autē z finis habitus quidā. **¶** Adā autē
fm qd mā passiuū: ignis quidē igit in mā
habet calidum. **¶** Si autē aliquid separati ca
lidum erit: hoc nihil patere: hoc quidē igit
fortitan impossibile separatum eē. **¶** Si autē
sunt quedam talia in illis vtiqz erit verum
qd dicitur. **¶** Quid quidē igitur facere z pa
ti: z in quibus existit: z quare z quō deter
minatū sit hoc modo. **¶** Quō autē contingat
hoc accidere rursus dicamus.

¶ Cā aut agēs in eo qd est agēs alia est a cā pp quam
agit agēs. s. forma: ideo equoqz dī de eis hoc nomē
causa. cā enīz agēs differt a formali in hoc qd agens
cū fuerit erit forma z erit in patiēte: sed forma cum
fuerit nihil fiet in patiēte. **¶** Cā autē mālīs differt ab
istis in hoc qd recipit formā: vt p mā recipit formas
ignis. **¶** Si igit aliq forma fuerit abstracta. **¶** U. g. calor
abstractus: quīs ipassibile est a calore in eo qd est ca
lor: necesse est vt sit agens nō patiēs aliquo mō: z qd nō
habeat causam agētem nisi equiuoce.

¶ His quidē videt pati vniqz qd p quosdā
poros ingrediēte faciēte vltimo z principia
li. **¶** Et hoc modo videre z audire nos inquit
unt: z fm alios sensus sentire oēs. **¶** Ampli
videri per aerē z aquā z per trāspareta: qz
poros hnt indiuisibiles nisi pp paruitatem:
spissos autē z hz ordinē: z magis hnt trāspa
reta magis. **¶** Idē igit in quibz dā determinauē
rū ita: quēadmodū z Empe. nō solū in fa

ciētibus z patiētibz: s. z misceri inquit ea
quoz pori adinuicē sunt cōmesturabiles.

¶ Quidā autē antig dicebāt qd actio z passio nō sunt
in rebz nisi hz qd in eis sunt foramina per que agēs trā
sit. dicit et qd hz mō passio sit sensuū. **¶** Nō. n. videm?
nisi qz vīsus grāsi in aere: z aqz in corpibz diapha
nis per foramina exītia in eis: sed hec foramina nō
vident pp paruitatē eoz z sunt bene ordinata z pū
cta: z sunt multa in corpibz diaphanis. **¶** Et qdā eoz
volūt dare cām in hoc eoz qd apparēt in rebz nālīb
ex hz foramina. n. apud eos sunt cā passiōis z mixtio
nis z augmētī: z vñ eoz est Empe. **¶** S. vñ nō pcesse
rant p vñ vñ in dādo oia qd apparēt in rebz nālīb
ex trāsmutationibz: vt gnōnē z corruptionē z altera
tionē. **¶** Foramina. n. ipossibile est vt sint cā istaz trās
mutationū. s. generatiōis z alterationis.

¶ Cōpēdiōse autē maxie z de oibz vno fmo
ne determinauerūt Leuci. z Demo. princi
piū faciētes hz nāz qd est. qdā. n. antiquozū
opinari sunt ex necessitate eē vniūz oē z imobi
le. **¶** Tacuū quidē. n. nō ens: moueri aut non
posse non ente vacuo separato: neqz rursus
multa esse nō ente segregante.

¶ Illi autē qui p vñ vñ pcedebāt z volebāt dare h
eodē mō sicut Leucippz z Demo. g dicebāt pres eē
indiuisibiles. **¶** Iñi. n. dare volebāt cās oīz apparētīz
in rebz sensibilibz ex optiōe eoz in elitis qd sunt cor
pora indiuisibilia: hoc psequēbāt eos in oibz rebz si ve
rū esset illud qd existimabāt de elitis. **¶** Sed aliq autē
sicut Parmenides z Dellius negauerūt oia sensi
bilia: z dixerūt qd oia sunt vñū z imobile.

¶ Hoc. n. nihil differt: vt si qd existit non
prinuū eē oē: s. z agere diuisūz z fore multa
z nō vñū eē z vacuū. **¶** Si. n. vbiqz diuisibi
lenibil eē vñū: quapp neqz multa hz vacuū
oē. **¶** Si autē tū diuisibile qdē: tū autē nō: ficti
tūz aliqz hz vtiqz videbit. **¶** Aliqz qz n. z
pp qd hz qdē hz ita esse totale: z plenu est: h
aut diuisūz. **¶** Ampli autē z sic fore neciūz nō
eē motiōne. **¶** Ex his igit vtiqz fm oibz trāscē
dētes sensūz z despiciētes eū enūciant: ac si
pueniēs rōnē seq vñū z imobile oē eē dicūt
Et ifinitū qdā: finē. n. finire vtiqz ad vacuū
vñū. **¶** Idē pō pp cās has enūciāt ita dī xitate.

¶ Ratio autem que eos mouit ad hoc credēdum est
ista. **¶** Dixerunt enim si entia sunt plura z mobilia: ne
cesse est eē vacuū. **¶** Impossibile. n. est vt aliquod mo
uent nisi sit vacuū. **¶** Et si multitudine ipossibile est
vt sit nisi vacuū sit dicūt z idifferēter siue multa di
uisa fuerint abiūcē aut ptagētia se: aut fuerit multa
hz receptionē diuēsiōis: in quolibz. n. istoz modoz
pigit vacuū eē. **¶** Disticta. n. nō distinguūt nisi p va
cuū: qd est iter ea: z si ptagētia nō fuerūt oio ptagē
tia nisi pp vacuū qd est iter ea vt dicūt. **¶** Cōtinuūz
enī ipole est vt diuidat in multa nisi totū sit vacuū.
¶ Cōtinuū. n. si fuerit diuisibile erit diuisibile hz totū.
¶ Nihil. n. est dicere qd est diuisibile fm partē vñūz: z
nō diuisibile hz alia: qz nullus pōt dicere qd pars est
diuisibilis z qd nō: neqz ē pōt dicere qd hoc est diuisi
lōmē. sup. ge. z cor. **¶** n n

De generatione et corruptione

bileq; est vacuū: et hoc est idiuuibile: q; est plenum.
Et si fuerit diuifibile f; totū nūcū remanet idiuuibi-
le. Necesse est igit tūc ut totū sit vacuū: q; multi-
tudo nūcū sit vacuū: s; vacuū nō est ergo multitudo
et mor' nō sunt. Igitur isti dimiserunt sensum ppter
tales rōnes. opinabant enim q; magis deberem' co-
sequi rationem q; sensum.

C Ampli' aut in p'mone videt' hoc quidē cō-
tingere: in reb' aut dementie est file opinari
ita. Nulla. n. demētium egreditur inmanuz
vt igne et glacie vni esse existimet: sed soluz
bona et apparetia: pp assuetudinē bec qbus
dā nūcū vident' differre pp demētiam.

Et tales sermones sunt similes alienato. Alienat'
eniz nūcū dicit q; ignis et glacies sunt vni: s; magis
qđ ei cōtingit est: q; ea que sunt opinabilia fm p'ue-
tudinē vt sint mala credere q; sint bona nō repu-
tare hoc ex ipis sensibilibus.

Leucippus aut existimat' est hic f'mones
qui ad sensuz cōfessa dicētes: nō. n. destruc-
bat gnōnē neq; corruptionē: neq; motū: ne-
q; multitudinē entium. Cōfitebatur aut ea
que apparetibus. Cōstuentib' aut vniuz vt
non entē motionē si nō vacuum facere. Ea
cūq; nō ens: et entis nūcū nō ens inquit cē.
Principali. n. ens pleniū est ens. S; oē qđ
talens vni sed infinita multitudine: et idiuuifi-
bilia pp paritatez tumoris. Bec aut in va-
cuo ferri: vacuū. n. cē. Et cōstātia qđā gnō-
nē facere. Dissoluta aut corruptionē: facē
aut et pati f; q; existunt tāgēria. Scđz. n. id
nō vni cē et cōposita et cōplicata gnāre.

Leucippus aut puenit cū eis in p'nuaride pcedē-
tis et p'ntis. f; si mor' multitudo sūt: vacuū eis f;
dicit eis in p'nuaride nōia cē vnum destruit' p'ns et
p'cludit oppositū aīstis. Leucippus vō p'firmat p'ce-
dēs: qđ est manifestū sensui: p'cludit vacuū cē: et iō
existimauit q; habuit f'mones in dādo causas istarū
rep' cū qbus nō destruxit gnōnē et corruptionē neq;
motū neq; multitudinē neq; aliud sensibiliū. Et cū
Leucipp' puenit cū eis aliq; tūlū i reb' ex qbus p'cluse
rūt vacuū nō cē: dixit q; vni p' n' ē illud in quo nō
est vacuū: s; totū est pleniū: et sunt corpa idiuuifibilia.

Et fm aut veritate ex vno nō cōtingit gene-
rari multitudinē: neq; ex vere multis vni:
sed cē hoc impossibile. S; vt Empe. et alij
alioz inquit pati per poros: ita omne al-
terationē et oē pati. Hoc modo gnāri pp va-
cuū facta dissolutio et corruptio. Sūt aut
et augmētationē subintrantibus alijs.

C Dicit' iō pole est vt ex vno in rei vitate sit multi-
tudo: aut ex multitudine vni: et iō entia apud ips nō
sunt vni in rei vitate: sed in eo sunt pres ifinitē am-
bulātes in vacuū: latētes pp puitatē suā: ex h' mō
puenit' Leucipp' cū dicētib' ens cē vni: in alio autē
dicit eis. Eāz aut gnōnis et corruptionis et actionis et
passionis et augmētis et alterationis dat' Leucippus ex

corporib' idiuuifibilib' ambulantib' in vacuo. Dicit. n.
q; cū iste pres fuerit p'gregate et p'glutinate erit gnō-
et cū diuidunt' erit corruptio: cum p'ragente erit gnō-
ratio: et passio: et cū mutauerint ordinē et situū erit alte-
ratio: et cū penetrāt se erit augmētū: et in oibus istis
necesse est esse vacuū: et ideo iste nō reputat vacuū
esse principale corpus idiuuifibile.

Fere aut et Empe. necesse dicere vt Leucippus inq; erent cē qđāz solida idiuuifibilia
aut. si nō vbiq; porū et cōtūni sunt: hoc aut
impossibile. Nihil. n. aliud solidum extra po-
ros: sed oē vacuū: necesse igit tāgēria qđē
cē idiuuifibilia media aut eoz vacua qđāz
le dicit poros: ita aut et Leucippus dicit de
facere et pati. Ad dī igit fm quos bec qđēz
faciunt: bec aut patiunt' fere hi dicunt: et de
his qđēz et quō dicunt manifestus est: et ad
eoz positiones qbus vtūtur fere cōfesse vt
cōtingens. alijs aut min'. T. g. Empe. qđō
erat gñō et corruptio et alteratio nō est ma-
nifestuz. H'is. n. erant corpa idiuuifibilia p'ia
corpoz formis dīa solū: ex qbus p'ia cō-
ponunt' et in quo vltio dissolunt'. Empe.
aut alia qđē manifestum: qm vltq; ad elna
hnt gnōnē et corruptionē. P'por' nō elno-
rū qđō gñā et corruptio cōacernata quanti-
tas: neq; manifestū neq; p'grit dicere et nō
dicēti et ignis elnuz esse. Sūt aut alioz
oium: vt in Timeo scripsit Plato.

Et vt sicut illi dicit' cas actionis et passionis et aug-
menti ex foraminib' ita iste ex p'ib' idiuuifibilib' et
vacuo. Dicētib' aut foramina fere p'grit dicere cor-
pora cē idiuuifibilia. Cū eis foramina nō fuerint in
toto corpe: qm totū tūc cē vacuū: necesse est vt cor-
pora q; sunt iter foramina p'ragēria sint idiuuifibilia.
Nulla. n. dīa est iter vtrāq; opinionē: nisi q; apud
Leucippū iter bec corpora est vacuum: et apud istos
foramina sunt plena subtilib' corporib': et fere opio
istoz duoz in actione et passione vicina est. C' Sed
m' Leucippus magis pōt dare cas oium transmuta-
tionum ex suis fundamētis. Alij aut p'per istos min'
pōt dare. Nō. n. pōt Empe. dicere fm suū fundamē-
tuz modū quo accidit corruptio et alteratio in oibus
entib' nālib'. Illi. n. ponūt generationē qūoz elemē-
toz ex corporib' idiuuifibilib': et ponūt cām diuersita-
tis istoz corporoz diuersitate corporoz idiuuifibilib' fm
figurā. Empe. aut pōt dare gnationē et corruptiones
in alijs corporib' a quatuordecēdo q; dissolunt' in
bec corpora. De gnationē aut istoz corporoz nūcū pē-
dare: ideo negauit ea generari. et Empe. dicit elnū
esse p'ius eis nō ex igne neq; ex alio: sicut hoc pōt
cere ponēs elnū p'ius eis: vt Leucippus et Plato.

Incantū differt. n. vt nō eodē mō Leucippus
pōt dicat. Qm hic qđē solida: bīc autē planti-
les dicit idiuuifibilia. Et hic quidē ifinitia
terminant figuris idiuuifibilib' solidorum
vniq; qđz. Bīc aut terminatio: qm idiuuifibi-
lia vltq; dicit terminata figuris. Et bīc ita
q; gnōnē

agnōnes et segregatiōes et corruptiōes. Leucippo quidē. n. duo modi erāt utiq; p vacuū et per tactū: hic. n. idiuissibile vniūq; B. Platonē autē fm tactū solum: vacuū. n. nō ēē in qd. De idiuissibilib⁹ autē plantitieb⁹ dixim⁹ in priorib⁹ pmonib⁹. De idiuissibilib⁹ autē solidis amplius est dicere. Ideo B accidens relinquatur nunc.

63 **C** Diferētia. n. iter Platonē et Leucippū in trib⁹ inuenit. quoz p⁹ est q idiuissibilia apud Platonē sunt perfectiores: et apud Leucippū corpora. **C** Scdm est q figure apud Platonē sunt finitae: et apud Leucippū infinite. **C** Tertiū ē q Platonē nō ponit vacuū. Leucippus autē ponit: et uterq; dicit tactū: s; vacuū nō ēē de necessitate cōtact⁹ apud Platonē dixit. Qm autē superficies idiuissibiles nō sunt elina corp⁹ nātū diētū est in alio loco. In 3° celi et mūdi. Qm vō nō sūt corpora idiuissibilia: dimittem⁹ e⁹ cōsiderationē: s; tū pax de eo loquamur: et fm idigētiā. fm modū fm quē dicitur eē cām actionis et passionis.

C At autē partū disgregatiōes dicamus: necessarii et ipassibile vniūquodq; dicere idiuissibilia. Nō. n. possibile pati nisi per vacuū et nullius actiōis passionis: neq; enī calidū nec frigidū opz eē idiuissibile.

64 **C** Dicam⁹ igit q cōtingit eis necio dicere q in quolibet corp⁹ idiuissibilia qd nō recipit passiōē oīno neq; actionē: et pax disgregatiōes. Dicam⁹ igit cū necesse sit eis dicere in his corp⁹ idiuissibilib⁹ q nō recipiūt actionē et passiōē oīo. Lā. n. actiōis et passiōis apud eos est vacuū per minima diuisus in corp⁹ ribus cōpositis ex istis. Et qz bec foramina sunt plena nō vacua necesse est vt nō agant neq; pariant: et sic ipassibile est vt ex eis fiat aliqd frigidū aut calidū: aut alia qualitas. Sed si ita fuerit: et bec per se et singulariter nō recipiūt neq; actionē neq; passiōē: neq; ēē in vacuo est passiō: quō ergo erit cā passiōis.

C Quāvis hoc iconueniēs sit solū dare circūlari figure calidū. Nece est. n. et huius frigidū alicui alij adaptare figurā. Inconueniēs autē si bec quidē existunt: dico autē caliditas et frigiditas. Granitas autē et leuitas durities et mollities nō existunt.

65 **C** Hoc igit est vniū ipassibilitū q sequunt⁹ eos q possuerūt ea nō receptibilia passiōū: et ētingit eis aliud ipassibile. s; vt sint receptibilia passiōū. Ponit enī ea q sunt sperica esse calida: quāp necesse est eis dicere si calor appropriat sperico vt frigus appropriet alij corp⁹. Qm cū aliqd cōtrariū fuerit in aliquo genere: necesse est inuenire in eo alēp cōtrariū. Et si calor et frigus sunt in eis: igit et granitas et leuitas et durities et mollities: cū iste qualitates appareant esse priores in esse corp⁹ q illi.

C Sed tū granitas fm excedentiam inqt esse Democrit⁹ vniūquodq; idiuissibiliū: quāpropter et calidius: talia autē entia nō pati ad inuicem ipassibile. A. g. a multum excedente calido leuiter calidum.

66 **C** Et granitas si fuerit erit grauius vt existimatur q

Demo. dicantur sequet suum sermones. et si grauius ergo et calidius: et si calidius ergo actio passio erit. Illud enim qd maioris caliditatis necessario agit in illud qd est minoris caliditatis.

C Si tū si durus et molle. Adolle autē in patiēdo aliqd dī: subactiū enī et molle.

67 **C** Et etiā si durus et molle ergo molle cedit. et dicitur molle cū cedit fm Empe. et fm hoc recipit passiōes ab alio: et hoc est huius ei qd opinat⁹: quocūq; igitur modo posuerūt ea et igit eis ipassibile. Qm si possuerint ea nō receptibilia passiōū et igit vt nō sit cā passiōis: et si receptibilia et igit vt nō receptibilia sint et receptibilia: et ex ipsa sua positione cōtingit vt sint receptibilia et nō receptibilia sicut diximus.

C Si tū iconueniēs si nihil existit nisi solū si gura: et sic existit vniū aut solū. A. g. hoc qdē frigidū: hoc autē calidū: neq; enī vna aliqua eēt nā eoz: similis autē ipassibile si multa vni. Indiuissibile enī ens i eodē hēbit passiōes. Quāpropter et si patitur si qdem ifrigidatur: hoc aliqd et aliud facietur aut patietur: eodē autē modo et de passiōibus alijs.

68 **C** Inquātū. n. ponit ea hīe figuras et calorē necesse ē vt sint receptibilia passiōū: et inqtū ponit ea eē idiuissibilia cōtingit vt nō recipiant vna passiōē neq; plures: qm si receperint vniūq; eoz recipiet passiōē ppiam. A. g. hoc durities: et hoc calorē: aut vniū eoz recipiet passiōes plures. Si igit vniūq; eoz recipiet passiōē ppiā cōtingit vt nā eoz nō sit eadē: cū differūt in naturis in aliquo differūt. ergo sunt diuisibilia: ergo si recipiūt plures passiōes cōtingit vt sint diuisibilia. Passiōes enim nō differunt apud eos nisi fm sitū et ordine partium.

C Nec enī et solida et plantitem dicētib⁹ idiuissibilia cōtingit eodē modo. Neq; ratio: enī neq; dēfiora ē possibile generari vacuo nō ente in idiuissibilibus.

69 **C** Et hoc sequit dicētes superficies eē idiuissibiles et corpora eē idiuissibilia: vt nō recipiant raritatem: neq; densitatem: neq; alias qualitates nisi in eis existat vacuū: et ambo dicētes nō ponūt in eis vacuū. dicētes autē corpora eē idiuissibilia: et superficies eē idiuissibiles: negant ipm vacuū oīno. Facientes vero partes pbi bent vacuum a partibus. Utrq; igitur positionem sequitur suum contradictoriū. s; q si posuerint ea nō receptibilia et posuerint ea receptibilia passiōū: contingit ex sermone eorum vt sint receptibilia: et si posuerint ea esse receptibilia contingit vt sint nō receptibilia: et cū impossibile est vt sint receptibilia: impossibile est vt sint.

C Amplius autē iconueniēs et parua qdem idiuissibilia eē: magna autē non. Hunc qdē magis rōnabiliter maiora confringuntur q parua: bec qdem enī dissoluntur facilius parua. A. g. magna qdē procedunt ex multis: idiuissibilia autē vniuersalī: quare magis q magnis existit parua.

C Et etiā superflūū est eis dicere eas esse paruas cū 70 de natura earū sint idiuissibiles. Nos autē q opinat⁹: mir corpus esse diuisibile contingit vt paruitas sit eodē. sup. ge. et cor. n n z

De generatione et corruptione

apud nos causa difficultatis diuisionis s; accidēti-
ter: et magnitudo est cā facilitatis cū tāgar de agente
plus q; tangat parū: et vlt nō possunt dicere quare
parue sunt digniores ne diuidant q; magne.

C Amplius aut vtrū oīum vna nā illoz soli
dors: aut differt ab alteris: quē admo-
dum si bec essent ignea: bec aut terrea s; in tu-
morem. Si qdem. n. vna natura est oīum
qd diuidens: aut quare non sunt tangētia
vnum: quē admodū aqua quādo aqua tan-
git: nihil enī differt posterior aqua a priorē:
si autē alia qualia bec et manifestum est q;
has ponendum picipia et causas contingē-
tium magis q; figurā.

71 **E**t etiā ptingit eis qd vtrū natura illorū corporū
solidorū oīum sit eadē: aut differant differētijs sensu-
bilibus. U. g. qm bec terrestria sunt: bec ignea. Si
vero oīa habet eandē nām: quare igit cū sibi occur-
rant nō sunt idēz vt cōtingit de oīib; corporib;
confusū partū: vt aqua cū occurrit aque et ignis
igni: et si differant differētijs: quot sunt ille differēti-
e que. he enim differētijs sunt digniores esse picipia
et cause eorū que sunt q; figure.

C Amplius aut differētia in nā vtrūq; facient
et patietur appropinquantia ad invicem.

72 **E**t si differat istis dīctis necesse ē vt agat ad invicē.
C Amplius qdem qd est quod mouet: si qui-
dem enī aliud passiuus est: si aut ipsius seips;
vniūquodq; aut diuisibile erit: s; aliud q;
dem mouens: s; aliud autē motum. Aut
s; idē contraria existēt.

*Ad ēz seipsum
moue nō pot*

73 **A**mpli si trāsmutet in loco vt dicit quocūq; mō-
do sit modorū trāsmutatio: nō necessario habet trāsmu-
tationē igit vniūq; eorū trāsmutat se: aut est diuisi-
bile: et q; trāsmutat in eo sit aliud a trāsmutato: aut
indivisibile et sic trāsmutato idē erit cū trāsmuta-
to: quapp duo contraria cōgregabunt in eodē.

Et nō solū mā erit vna nūmero s; et potētia.

*Et q; pū
sit mē dūer-
se q; s; eorū
est duo in po-
tētia.*

C Et si suscipiēs ea sit idēz in numero et in potētia.
Causa enī q; pūtraria sunt nature diuerse est q; subz
eorū est duo in potētia inq̄tū est cōpositus. Et si eē
simplex eēt vnum in numero et in potētia: eēt subz
eorū vnum in potētia: sic contraria eēt in eadē na-
tura: quapp necesse ē vt pgregarent. Nec igit est sū-
ma cōtradictionis eius in hoc loco quibus dicit di-
centibus corpora eē indivisibilia.

C Quicūq; quidē igit per pororū motionēz
inquirunt passiones contingere: sed qdem et
plenis poris superfluum porū. Si enī patiet
aliquid ita eē: et si nō poros hīs sed ipm cō-
tinuum ens patietur eodē modo.

75 **D**icētib; aut foramina eē contradicere sic. Corpus
enī si patiet ex foraminibus: q; corpus agens iterat
foramina: aut erit hoc pleniū foraminib;: aut vacuis.
Si igitur patiet plenis foraminib; ab aliquo corpore
tunc foramina eēt ociosa: quoniam si hō corpus esset
sine foraminibus ita reciperet passionē sicut cūz for-
aminibus: eadē enī dispositio est de corpore qd in
foraminibus est inquantū erit recipiēs passionē. Si

igitur illud qd in foraminibus patitur. ergo et illud
in quo nō sunt foramina patietur.

C Amplius aut qd contingit de inspicere et
videre vt dicunt. Neg enī s; tactum con-
tingit transire per transparentia: neq; per po-
ros si plen; vniūcūq; s; qd. Quid enī differt
a nō poros habere: oē. n. sic erit plenus: sed
et si vacua qdem bec: necesse ē autē corpora in
eis habere idē cōtingit rursus. Si autē ita
s; magnitudinē suā vt nō suscipiant corp;
aliq;: ridiculū paruū qdem existimare va-
cuū: magnū autē nō esse vacuū. Quale-
cūq; autē vacuum aliq; existimare dicere
nisi regionē corpis: quapp manifestus: qm
oī corpori. s; tumore sile erit vacuū. Alit
autē poros facere supfluum. Si qdē. n. nihil
facit s; tactus neq; per poros transiens fa-
ciat. Si aut in tangēdo et poris nō entibus:
bec qdem patiet: bec aut faciet ad se intēz
hoc mō innatoz. Qm et ita dicere poros vt
qdā existimāt: aut mēdaciū: aut inane ē ma-
nifestū ex his. Diuisibilib; aut oīo corpori-
bus entib; poros facē ridiculū est: s; id enī
q; diuisibilia sunt possunt separari.

C Ampli s; hoc impossibile est vt ptransitus vltus in
corporibus diaphanis sit s; foramina cum sint ple-
na: et q; foramina qdō si nō eēt. Si autē illa forami-
na fuerint vacua necesse est vt in eis sint corp;. Na-
cūm enī si fuerit nihil erit nisi subiectus corporis
et quia oē subiectum hō corpus equale. ergo vacuum
hō corpus equale. ergo illa foramina habēt corpora
equalia. **E**t si dixerunt q; nō sint parua q; nō pnt
recipere corpus erit sermo ridiculosus. s; vt qui non
ponit eē possibile vacuū eē abstractum magnū po-
ner vacuū paruū eē possibile. **E**t dicere autē eē for-
amina nihil est qm si nō recipiēt passionē ergo for-
amina erunt ociosa. Et si nō recipiunt diuisionē for-
amina etiā ociosa sunt: si recipiēt foramina sunt ocio-
sa: aut erit mēdaciū: aut erit causa passionis eētia:
liter. Quoniam autē actio et passio inter eas est s; di-
uisionē. si q; totū recipiūt diuisionē foramina sunt
ociosa: si nō recipiūt diuisionē foramina sūt ociosa:

Quo autē mō existit gnare in entib; et face-
re et pati dicam: accipietes picipium dēti
multoties. Si enī est hō potētate: hoc autē
actu tale inatū est. Nō tñ qdē pati: tñ autem
nō pati: s; oīo s; q; est tale: magis autē et
min; s; q; tale magis et minus. Et has res
vtrūq; aliq; dicit magis icēse vt in metallicis
extēdunt enī se passiuē vne continue.

Dicitur: cum declaratū est hoc qd antiqui dicit de
actione et passione nihil est: volumus narrare modū
eius ponēdo ei picipiū qd sepe posuimus. q; corpo-
ra cōposita sunt ex mā et forma: quedam est in potē-
tia: factum: et qdam in actu. s; agēs. Et cū ita sit cau-
sa passionis nō est nisi quia patiens est receptibile rei
agētis: impossibile est vt patiens in eo q; est patiens
in potētia

in potētia sit receptibile per aliquam partē et nō per
aliam: sed hoc quidē est possibile ut p quasdam par-
tes recipiat magis: et per quasdam minus: et ex hoc mō
pōt aliquis dare foramina aliqua in mineris ubi in-
veniuntur vene extēse recipientes formas naturalē
plus q̄ alie partes eiusdem terre.

Continuu igit̄ vniūquodq; et vniū ens ipaf
sibile: si sit aīe et nō appropinquantia nec sibi
ipfa: neq; alijs: que facere inata sunt et pa-
ti. Bico autē. A. g. nō solum tangētes calefa-
cit ignis: s; et si longe sit: aerē qdēz ignis: aer
autē corp⁹ calefacit inatus facere et pati.

Actio igit̄ et passio sunt cū agēs et patiens fuerint
non adunata sed duo tangentes se. Si vero non fue-
rint se contingētia nō patiuntur nisi mediante ali-
quo corpore recipientē passionem. A. g. quia ignis ca-
lefacit corpus mediante aere.

Cum qdē epistimare pati: tū autē nō deter-
minantes q in pncipio: hoc dicēdū. Si qdē
enī non vtiq; diuisibilis magnitudo: s; est
corpus idiuisibile: aut latitudo: nō vtiq; erit
vbiq; passibile: sed neq; continuū vllum: si
autē hoc mēdaciū: et oē corpus diuisibile.
Nihil differt dicere diuisūz eē qdem tange-
re: aut vtiq; diuisibile esse: si. n. segregari p̄
fm tactus: ut alunt qdam: et si nōdus est di-
uisum: possibile. n. diuisūz eē: sit. n. nullum
ipossibile. Alr autem generari hoc modo
scissis corporibus est iconueniēs. Destruit
enim hic sermo alterationem.

Quonia autē ipossibile est ut corpus patiat̄ p quā-
dam partē: et p quādā nō manifestū est ex hoc fmo-
ne. si. n. corpus nō fm totū est diuisibile s; diuiditur
in idiuisibilia vel in corpora v̄l superficies: necesse est
ut nō patiat̄ p oēs partes eius: s; iueniri corpora i-
diuisibilia ipossibile est ut determinatū est. ergo ea-
dē natura est totius corporis. igitur necesse est ipfuz re-
cipere passionē similit̄ et indifferēter in oibus partib⁹
siue passio fuerit fm diuisione: siue fm quātitatē ut
Democritus et Leucippus dicū: aut fm qualitatē: s;
ipossibile est igitur ut sint fm quātitatē: quonias
iste sermo destruit alterationem.

Aidem. n. iddē corpus p̄tinuū ens qñq;
qdē humidū: qñq; autē coagulātū: nō autē di-
uisione: et cōpositione hoc patiens: neq; cō-
uersione et ordine sicut ait Demo. neq; enī
transductūz: neq; transpositū fm nāz: neq;
transmissūz coagulātū ex hūido gnātū est:
neq; autē nunc i sunt dura et coagulata idiu-
sibilia tumorib⁹: sed sīr omne nunc bñdū:
quādoq; autē durum et coagulātū est.

Aidemus enī iddē corpus reuerti modo hūidūz
modo scissū: tñ eadē natura remanēt sine diuisione
cōtingēte ei et sine cōpositione et sine diuersitate in
sua partib⁹ et in ordine: ut. o. Democrit⁹. nō. n. mutat
suam naturā cum cōgelatur p cōpositionē: neq; cūz
liquefit per diuisionem: sed ipsum iddē aliquādo est

liquefactum: et aliquando congelatum.

Amplius autē neq; augmētationē possibi-
le esse et dimiutionē. A. n. qdēq; erit fa-
ctū maius sigdes sed erit appositio et nō eē
trāsmutās: aut mixto aliquo: aut fm se trā-
mutate. Quid igitur est generare: et facere
et generari: et pari adiices: et qūo cōtingit:
et qūo iquunt qdam nō cōtingit: aut deter-
minatū sit hoc modo. Reliquū autē vidēdū
de mixtiōe fm eundē modūz methodi. Hoc
enī erat tertium ppositioz a pncipio.

Et enī quēadmodū ipossibile est ut fm hanc
opinionem sit alteratio: ita ipossibile ut sit augmēta-
tio: cum augmētatio sit additio que accidit in parti-
bus illius qd augetur vniūformiter: si ergo nō ponat̄
q augmētatio fiat per trāsmutationē oīum partiū
totius: aut qz aliqd admiscetur cūz eis et trāsmutat
eas: aut qz res trāsmutat per se ex eo q admiscetur:
nō poterit aliquis dicere de cā augmētatiōis. Deter-
minatū est igit̄ ex hoc fmo: que sunt actiua et que
sunt passiua: et qūo sit actio et passio: et qūo nō sit.

Scrutandū autē est qd mixtio: et qd misci-
bile: et qb⁹ existit entia: et qūo. Ampli⁹ autē
vix ne est mixtio: an hoc mēdaciū. Impos-
sibile est. n. alterūz altero misceri: quēdmo-
dum dicunt qdā entib⁹ qdē adhuc mixtis et
nō alteratis: nō magis nūc mixta esse q̄ p̄
iquunt: sed confit̄ se habere: altero autem
corrupto nō mixta eē: sed hoc quidē eē: si
autem nō eē: mixtiōe autē sīr habētium eē.
Eodez modo et si ambobus cōueniētibus
corruptum est alterutrum mixtoz. A. n. enīz
esse mixta nullatenus entia.

Et pscrutandū est de mixtiōe que est tertia intērio
de qb⁹ intēdīm dicēdo qd sit mixtio et q miscibilia.
Antiq dixerūt q res mixte erūt aliqd p̄tinuum: aut
erūt fixe p se q nō trāsmutant̄ et corrūpūt: aut cor-
rūpēt vtrūq; mixtoz: aut corrūpūt vniū altero rema-
nēte. Si aut vtrūq; est exis: non cōtingit eis dicere
qre in vna hora debēt dici mixta et in alia nō: et si cor-
rūpūt vniū et alēz remāstent d; b; mixtio eē: mix-
tio. n. qrit vniūformē euētū i vtroq; et si vtrūq; cor-
rūpūt nō possunt vniūq; non sunt: qz corrupta sunt
neq; ēt admisceri: et cū ita est nihil est mixtio.

Hic qdem videtur sermo q̄rere qd differt
actu mixtio a gnōne et corrūptiōe: et qd mi-
scibile a gnābili et corrūptibili. A. manifestū
enī q opz differre si est mixtio. Quapp bis
entibus manifestis quesita soluent vtiq;: at
nō neq; māz igni misceri dicim⁹: neq; mi-
sceri cūz exardet. Neq; ipsam ipfis particu-
lis: neq; igni: s; ignē qdē gnāri: hāc autē cor-
rūpi. Scōz autē modū eundē neq; corpori ci-
bū: neq; figurā cere mixtam: neq; figure tu-
morē: neq; corp⁹ et albiūz. Neq; totat̄ pas-
siones et habitus posse eē mixta reb⁹. Sal-

Lōmē. sup. ge. et cor. n. n. 3

De generatione et corruptione

nata eius videtur: sed in neq alba et discipline
nam cōtingit misceri: neq aliud non separa
bilium aliqd. Sed de hoc dicunt qdam nō
bene: qui oia qnqz simul esse dicunt et mixta
esse. Nōcū omne oī miscibile: s; opz existe
re separabile vtrūqz mixtorū. Passionū
autem nulla separabilis.

83
Nō oē oī mi
scibile.

83 Et ista qd exigit pognitionē vīe iter gnōnē et cor
ruptionē et mixtionē. Dīa aut iter gnōnē et corru
ptionē et cōmixtionē manifesta est p se. Dicimus
de ligno cū ex eo gnatur ignisqz gnatur ignis nō tū
miscet: sed dicim⁹ q lignū corrūpit et ignis gnatur.
Et sīlīr ēr manifesta est dīa iter mixtiones et cre
mentū: qm nō recte dī q cib⁹ miscet cū corpore: neqz
corp⁹ corrūpit: s; cib⁹ corrūpit et corpus remanet.
Et sīlīr ēr dīa est iter mixtionē et alterationē: nas
dicim⁹ q corp⁹ dealbat: neqz tū dicim⁹ q corpus ad
miscet cum albedine. Et vtrū ipole est vt forme et
qūitates admiscant cū corporibus desiderētibz eas
neqz qualitates admiscant. U. g. albedo cum scia. Cū
igitur duo admixta non corrumpantur neqz vnum
illorum sunt fixa oportet vt primo sū vnum modū
sint: et sū alium modum non sint.

84 Et mīst sunt bec qdē potētia: bec aut acti
entū: cōtingit mixta esse aliquāl et nō esse.
Actū qdē ēre aliquo gnato ex ipso: potē
tia aut ad huc vtroqz que erāt ante q misc
rent et nō partita. Hic aut sermo q̄sunt pū.
Eident. n. que miscēt pū ex separat pue
nētia et possibilia separari rursus: neqz ma
nent igr actū vt corp⁹ et albi: neqz corrūpti
tū: neqz alterū: neqz ambo. saluaf. n. xpus
corū. Ideo bec qdem derelinquantur.

84
Illud qd se
nerat ex mix
tio apud mix
tionē ē aliqd a
mixtio i actu
34 dē. 7. met.
20. 4. p. dīa
77. 2. p. me.
12.

Et qz dicimus q addz in potētia sunt qdā in actu:
visum est q illud qd gnatur ex mixto apud mixtio
nē sit aliud a mixto in actu. In potētia. n. vtrūqz il
loz est sicut fuit anteqz dīcam⁹ q nō corrūpebant
pfecte neqz remāserūt sicut fuerūt ante istū: istū
modū ignorauerūt illi in diuisione pācta: et segrega
tio sup b est q nos videm⁹ q postqz miscēt pū se
parari nō q possum⁹ dicere q in mixtione sunt fixa
sicut qm mixtio nō erat: neqz ēr corrupta in fine:
neqz est ēr tū illorū cū possunt separari.

Continuā aut bis qdē dicēdū vīz ne mix
tio ad sensum est vt qm ita in pua diuident q
miscēt et ponunt ad iūicē b mō vt nō mani
festū sit sensui vtrūqz: tūc mixta sunt: aut
nō sunt: s; est vt qdūqz sec⁹ qdūqz sit pū
lā mixtorū: dī. n. sic illo mō. U. g. ordēū mix
tūz frumētō: qm qdūqz sec⁹ qdūqz po
netur. Si aut ē oē corp⁹ diuibile: si est cor
pus corpori miscibile omniomeros: qdūqz
vtrūqz opoztebit partem fieri scēns qdūqz.

85 Et dicim⁹ igr q mixtio aut pūgit ex qm et for: aut
ex qm: et ex qm: aut erit mixtio diuīso cuius
mixtorū i ptes pūas pūas dīas cōn. Deide ita
būt ptes se ad iūicē quocūqz mō ita q difficile pos
sit sensus distinguere eas: sū b mixtio nō erit nisi s;

sensus: qm nature sunt saluate. U. g. multa grana trī
tici cū multis granis ordet misceri: aut mixto erit
dissolutio vtrūqz mixtorū et transmutatio vtrūqz
eorū s; nāz p diuisionē in ptes vtrūqz eorū in ptes
diuīdibiles s; nāmata q illud qd sit ex eis erit eis
actu aliud ab vtroqz: s; b erit mixtio: nō tū sū sen
sus: sed sū qūitate. Ista aut mixtio differt a pua
qm nā vtrūqz illoz est corruptio: in p aut nō. Dif
fert et qm bec ē mixtio s; totū: cū nō possit diuīdi
miores ptes. Illic at ē mixtio s; ptes: nō s; totū: cū
possit adhuc diuīdi: tū dicim⁹ q mixtio dī pūgit ex
qūitate si fuerit erit s; aliqūe dnoz dictoz modoz.
Cū aut nō ē i mīma diuīso. Neqz cōposi
tio idēdē et mixtio s; alid: manifestū q neqz s;
pua saluata oī que miscēt dicere mixta ē.
Cōpō. n. erit et nō pūas neqz mixtio. Neqz
habebit eadē rōnē cū toto ps. Dicim⁹ aut
opz si mixtū est aliqd: mixtū omniomeros ē.
Et quēadmodūz aq ps aq: ita et repāt. Si
aut s; pua cōpō esset mixtio et nō bīl pūgit
boz: s; solū qdē mixta ad sensus: et idēdē
hūc qdē mixtū si non videret qz acutē: sicut
aut nō mixtū videret. Neqz diuīso ē vt qdū
qz sec⁹ qdūqz pars. Impole. n. ita diuīdi.
Aut igr nō erit mixtio: aut dicēdum est hoc
quomodo cōtingit fieri rursus.

86 Dicim⁹ q si mixtio nō ē cōpō: neqz diuīso q possit
venire ad ptes diuīdibiles: nec ē vt nō sit mixtio
oīo: qm si fuerit sū p modū mixtio oīo erit cōpō: et
qm manifestū est q differt a cōpōne: qm dīso pū
et dīso totū in mixtis dī ē eadē qd nō est in cōpō
tis: et cū ita ē nō ē vā mixtio nisi s; sensus solū: que
sūt admixta forē nō sūt admixta pūone et sic nō bīl erit
mixtum simpli. Si aut fuerit sū p modū erit diuī
so corporis finitū: manifestū est q nō: necesse est
ergo q mixtio nō sicut si fuerit sū qūitate: sed
est: s; qūitate: opz q dicere que sunt ea que recipiūt
ipsas: s; cuiusmodi qualitates fiat et qualiter.

87 Sūte vtrūqz vt dicim⁹ entū: b qdē actiua:
b aut passiva ab his: b qdem igr cōuertunt
quoz eadē mō ē: et actiua ad iūicē et passiva
ab iūicē: bec at faciūt ipassibilia entia quoz
nō est eadē mō. Bōz qdē igr nō est mixtio:
iōqz neqz medicatiua facit sanitatem: neqz
sanitas est mixta corporibus.

88 Dicim⁹ q res qb mixtio pūgit sunt: ea q sūt acti
ua et passiva ad iūicē qz eadē ē mō: ea aut qz mō nō
erit eadē nō admiscēt: qm nō recipiūt passionē ad i
uicē. U. g. ars medicē operat i oib⁹ corpib⁹: et corpa
nō in arē: qz ea qz mō ē vā sunt dīa dī ē qūitas
admixta s; qd admixtio medialis iter extrema.

Actiua qz et passiva qz qūitas sunt facile
diuīdibilia. Multa qdem pācis et magna
pūis cōposita nō faciunt mixtionē: sed aug
mētationē dīantis. Transmutat. n. alterus
in dīans. 36 gutta vini in mille milis am
phozis aque nō miscetur. Soluitur. n. spēs
et trāsmutatur in omnē aquam. Et ēr

88 **C**eterum primum est miscibilis de facili posse diuidi et aliter ut quod cum alter illo diuiditur in magnas partes et aliter in quas non erit mixtio quod magne vincuntur quas et ista facit prigit ex huiusmodi et quod quas per seccum et per se quod sunt magis miscibilia sunt huiusmodi sunt viscosa. **C**um autem potestis ad eundem quod est tractatus tunc tunc utrumque in huiusmodi in suis partibus non generatur. n. aliter et medius cōc. **A** manifestum igitur quod sunt miscibilia quod quod tractatus sunt facit. **H**ec sunt. n. ab initio passiva. **E**t quia autem passiva posita secundum miscentur magis facilius enim initio et citius tractantur. **A**bulum autem et a multo tardius operatur. **I**tem et huiusmodi determinabilia diuisibilia et passiva miscibilia. **I**tem diuisibile enim hoc in quia facit hoc. n. est huiusmodi determinabile esse. **E**g. huiusmodi miscibilia maxime corporum huiusmodi determinabile. n. maxime huiusmodi diuisibilia si non viscosus sit. **H**ec enim utrumque amplior et maior solus tunc facit quod autem alterum solus passiuus erit aut vehementer. **H**ec autem valde parum aut nihil amplius mixtum ex ambobus aut parum quod prigit circa stannum et es.

89 **C**onmixtio autem prigit quod est patiuntur et agunt ita quod veniat post aliquam quantitas media inter duas quantitates. **E**t erit sub illa quantitas quantitas duorum mixtorum et sunt equalia aut prope erit sub utrumque quantitas si autem non erit quantitas admixti maior quantitate mixtorum et prope forte non accipit alter mixtorum ab altero nisi tamen quantitas prope difficultate recipiatur aut si accipuerit erit quantitas passiva sic prigit et in admixtione pluri et capite caput non recipit a pluri nisi colore tunc forte non erit nisi quod alter caput est. q. recipies et alter quod si forma.

Concedatur. n. balbutiuntur ad initium et epafote rizar. **A**ident. n. quod et mixta remisse. **E**t enim alter quod est susceptible alter autem spiritus quod in his prigit stannum. n. ut passio aliquid sine materia eris pene euanescent mixtum oculo colorans solus. **I**tem ad autem hoc prigit in alijs manifestum igitur ex his quod dicta sunt quod est mixtio et quod est mixtio et quod est et quod sunt miscibilia entium quod sunt quod sunt passiva ab initio et huiusmodi determinabilia et huiusmodi diuisibilia. **H**ec. n. neque corrupta esse nec in quod mixta neque adhuc simpliciter eadem esse quod prigit. **H**ec quod copone esse mixtionem eorum neque ad sensum et est miscibile quod quod bene determinabile ens passiuus fuerit et actiuus et talis miscibile est ad omniorem. n. miscibile.

Ad idem autem est miscibilis alteratorum vno. **D**icitur Aristoteles. sunt alia huiusmodi mixtionem diuersa sunt multitudinem et paucitatem quod prope huiusmodi accidit huiusmodi lingue balbutientis ex mixtione eorum ad initium et forte vno eorum erit. q. recipies et alio. q. forma. **E**t Aristoteles. in primo suo super caput in primo modo Aristoteles. voluit dicere quod modus Aristoteles. est quod miscibilia sunt in potestatem in mixto et illa esse in suis elementis quod debet separata et dicitur elementis esse potentia quod potest multari et ista esse in rebus calidis

tatis et frigiditatis et magis esse huiusmodi huiusmodi et siccitatis et alterius modi potestatem quod est parat quod quod habile sit ad recipiendum aliquid per motum. **E**t ista elementa saluatur in mixtione et franguntur sua accidentia. **I**n aqua. n. frigiditas non est elementum sed effectus elementis vel frigiditatis aqua non est elementum sed effectus elementis et potestatis et cetera accidentia sunt huiusmodi huiusmodi nomine illi elementis vocatur illa ponderositas summes nomine ab effectu et semper vocatur frigiditas et illa elementa sunt frigiditas dimittit saluata est aqua in elementa in mixtione. **D**icitur. q. rerum elementis faciunt elementa esse actum et illa franguntur et saluatur sunt elementis quod elementa poterunt redire ad eandem effectum nisi fuerit superueniens impedimentum. recte dicitur Aristoteles. miscibilia non esse in mixto actu et saluari in potentia.

Liber secundus de generatione et corruptione incipit.

E mixtione quod est igitur et tactu et facere et pati dictum est quod existant transmutationibus secundum naturam. **A**mplius autem de generatione et corruptione aliquid et simpliciter et quod est et prope quod eam. **S**ilicet autem

et de alteratione dictum est quod est alterari et quod habet diuersam eorum. **R**eliquum autem considera re circa vocata elementa corporum. **S**ecundum quod de corruptione omnium huiusmodi substantiarum substantiarum est non sine sensibilibus corporibus.

Quia iam diximus illud quod dicitur de mixtione et tactu et actione et passione. **A**mplius de generatione et corruptione simpliciter et simpliciter et compositum. **I**tem erit ex vno in vno et in quod existat et quod ex quod et diximus cum de alteratione quod et quod existat in quo differt a generatione. **C**onsiderandum est. n. in corporibus vocatis elementa corporum quod si oia composita fuerint sensibilia necesse est ut elementa eorum prope sunt sensibilia.

Eorum autem subiecta materiam huiusmodi quod esse inquit vna ut puta aerem ponentes aut ignem aut aliquid quod medium. **H**orum aliquid et corpus ens separabile huiusmodi plura prope vno. **H**uiusmodi quod ignem et terram. **H**uiusmodi autem et hoc et aerem tertium. **H**uiusmodi autem et huiusmodi aqua quartum ut Empedocles ex quod quod congratis et segregatis et alteratis aut coniungere generationem et corruptionem rebus.

Dicamus igitur quod quod dixerunt quod ista quatuor corpora quod vocantur elementa huiusmodi subiecta materiam existentem in actu. **Q**uidam igitur ponunt ipsum esse vnum eorum aut aerem aut ignem et quod aliquid aliud medium inter hoc corpora sunt tamen ex his in actu. **Q**uidam vero dicunt quod non huiusmodi subiecta materiam per se et differtur in huiusmodi sicut in numero suo. **Q**uidam. n. dicunt quod elementa tamen sunt duo ut dicentes ignem et terram tamen. **E**t quod tria. scilicet terram ignem et aerem. **Q**uidam vero quatuor ut Empedocles enim quod elementa sunt quatuor et quod ex coniugatione et segregatione et alteratione eorum accidit rebus generatio et corruptio.

Cum quidem igitur prima principia et elementa huiusmodi dicere quod sit confessum ex quibus transmutationis aut secundum coniugationem aut segregationem vel secundum aliam transmutationem coniungit generationem esse et corruptionem. **S**ed facientes quod

Comē. sup. ge. et cor.

nn 4

Non t. coru
pno oib. nā
substantibus
substantijs nō
ē sine sensibilib.
lib. corporib.

Com. I.

Est autem ma
ga miscibi
lia sunt huiusmodi
autem visco
sa. q. d. ter.
Aqua.

Quidam s. m.
talia max
ne corporu.
Ite. 2. huiusmodi
246.

88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

87

Quidam qd

90

88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

De generatione 7 corruptione

Impoſſe e eſſe ſenſibile cor-
pus ſine p̄ſe-
ntia.

dem vñā mānē extra p̄dicta: hanc autē sepa-
rabiles ⁊ corporeā peccant. Ampole. n. sine
trietate esse corpus hoc sensibile. Aut. n. le-
ue: aut graue: aut calidū: aut frigidū necesse
esse ifinitū hoc qđ qđā dicitū esse p̄cipiūz.

3 ¶ Dixitque pater pater pater ergo contigit ubi venis? gnatio corruptio in oib' gentib' quociensq' mo fit ire ergo segregatio: nec ergo segregatione illa alibi debet id est sine fine sine pater in coexistit et ab oibus. Quot v' sint hoc pater: quot ordinat' q' pater? postea? ubi est manifestum. Qui v' ponit his quot: corripit mas et potes eis corporalē et in eis accit' pater. Qm' corpus enim in actu no pot' fugere. Diciturque q' corpus quicquid no his nisi aliqua dicitur exire in eis quot quot necesse est et fit aliq' aliqd' quarer' et idifferēter: sic hoc corpus ponit finitū: lūe infinitū tū: v' q' dicitur necesse ē: v' hoc corp' quicquid sit aut graue aut leuicū frigidū aut calidū.

¶ Et autē in Timco scriptū est nullas h̄s de-
terminatiōē. H̄o. n. dixit manifeste paude-
gis si separat ab elictis. Neq; viū n̄a nihil
dicens esse subin alio vocatis elictis pa-
rē: vt aurūz operib; aureis certe z hoc nō bene
h̄z hoc modo dictū. Sed quod ḡdam est
alteratio ita. Quorū autē est generatio z
corruptio impossibille illud enūciari et quo
generatūz est. Sed tamē ingt locūz verius
est esse aurūz dicere vniūquodq; esse.

4 ¶ Claparo vero in Zimone posuit hec quor: z māz pōr
 ēre clesid nō manifeste in dicit: vzp lita mā fit. exis
 actū aū nō negs dicit in hoc s̄mone manifeste nifi
 hoc qd dicitur: et recipies nōnegs vebatur ipsa in
 alyns em̄t. Neqz dedit aliqd ex quo fit inditū aū
 parez: dicit qd subin et pius compoz: vocatis ele
 metis: aliqz et p̄ aureis: c. q. illud qd ex eis fit
 p̄paz nōle et ex p̄ fit vā notatio: sic fit aliqz notare
 fit aniluz aut arnilla aut recte dicit. Et Et p̄ qd
 dicit nō et verū in reb̄ ḡnais fēd in reb̄ alteratis.

Sed elementis entibus solidis usque ad planitiam facit dissolutionem: impossibile autem materiam et materiam primam planam esse.

5 Et etiam elementa dissoluntur in superficies: et propter hoc contradicit sibi: impossibile est. n. ut prima materia quam vocat subiectum sit superficies.

¶ Nos autē dicimus esse aliquā mām vnam
corporis sensibilem; sed hanc non separabilem
esse semper cum contrarietate et quā gene-
rantur vocata clemētia. Determinatur est au-
tem de his certius et in alijs. Sed ratiōe quo-
niam et hoc quo modo sunt et materia pia
corpora determinandum et de his. Princi-
pium quēdam et primus existimātes esse ma-
teriam inseparabilem quidē. Subiectam au-
tem contrarijs. Itē enim calidū materia
est frigidior; nec hoc calido; sed subiectum
amborum. Et ideo propter quēdam primus po-
tentia corporis sensibilis principium. Secūdo

autē p̄mē cōrarietates. dico autē. T. g.
caliditas ⁊ frigiditas. Tercio autē ignis
aqua ⁊ talia: bec quides transfūmantur ad
inīcem: ⁊ non vt Empe. ⁊ alij dicunt: fem-
per enim esset alterato: cōrarietates autē
non transfūmantur. Sed nō minus erit cor-
poris qualia ⁊ quanta dicendum p̄cipia.
Alij qđem enim supponētes veniunt ⁊ nō
dicunt quare aut bec aut tanta.

¶ Dicitur nos autē declaramus q̄ oīa ista corpora sunt in sensibilibus: r̄ habēt materiā existerētem in potentia r̄ non denudatam ab aliquo istōrum contrariōrum: q̄ hoc corpus quozq̄a quatuor: cōponitur ex ea q̄ cōmūtiatur existerē in ea: sc̄l̄c̄. Pondus: est igitur hoc q̄ declaratur est hic dicēdo q̄ p̄mū principii aliq̄d reris est materia inseparabilis subiecta contrarietati b̄tibz. Calor enim impossibilis est vt sit subiectū fr̄gois: ita q̄ natura caloris transmutetur in naturā fr̄gois: sed sic calor transmutatur in fr̄go: oppositō vt sit subiectum ferens vt̄yris aliquid hoc q̄ aliquid de hoc hoc autē contingit in substantia sicut in pallio n̄buz. Quapropter p̄ncipiū p̄mū est quod est in potentia corpus sensibile. p̄ncipiū autē sc̄dū sit p̄mū cōtrarietatis a quibus non denudatur p̄mū subiectum. Tertium est aqua r̄ ignis r̄ sibi similia cōmpositōr quozq̄ est p̄mū cōtrarietatis: r̄ p̄ma n̄b̄ terilla autē sunt in ordine tertio: quia transmutantur adinuicē: quapropter habēt elemētā p̄uocā cōmūtiā r̄ formā. Elemētum autē qd̄ d̄ prius debet esse omnino intransmutabilis: ita autē elemētā vocatā non sunt sicut dictū Empedo: non transmutabilia adinuicē: si est sicut fingit non esset in eis alteratio: r̄ diffērentia eozq̄: q̄ sunt calidum frigidus: humidus r̄ siccus: r̄ autē alteratio est subiectum: r̄ subiectum est generatio r̄ corruptio: subiectū gādē necesse est esse: quia cōtrarietates non transmutantur adinuicē. Est igitur narratū de elemētis quozq̄a corpōrū: sicut sensibilibus p̄mū q̄ sunt corpōrā cōposita: q̄e sunt: quorū sunt p̄mū n̄ in B̄rie r̄ demonstrātes q̄e cōsuetudo n̄r est: n̄m̄ si q̄r aliquid dicta s̄ hypothē: s̄m̄ sine aliqua demonstrāte: q̄e dicit eoz sunt tales q̄e n̄c̄rūs cōs̄c̄r: cōmuniō cōs̄c̄r sit r̄alis.

¶ Quoniam igitur querimus corporis sensibi-
lis proprietates: hoc autē est tangibile. Tangibi-
le autē quicquid est sensus tactus manifestum
quoniam non omnes contrarietates corporis spē-
cies et principia faciunt: sed solius quę sūt ta-
ctus et sūt enim contrarietates differunt et
sūt tangibile contrarietates: ideo neq; albe-
do et nigredo: neq; dulcedo et amaritudo:
similiter autē neq; aliozū contrarietates al-
qua faciunt elementum. Quāvis prior vultu-
ritas quapropter et insubiciens prius. Sed nō
est corpus tangibilis passio sūt q; tangibi-
le: sed sēs aliud et si cōtinuat natura prius.

¶ Dicam igitur quod nos prius elintra corpus tangibilis in
eo q; sit tangibilis. nō modus sensibilibus cōis oib;
corpib;. Nos autē qrim prius et elta mibicibilis cōis oib;
corpib; nālib; et sensibib; possit: appē dīe corpus: et
quę sunt

que sunt elenta oius corporis rāgibiliū sū in B gñe. f. in gñe rāgibiliū tñ nō in alio gñe sēstibiliū: qre dñe elncop nō sunt: neq; albedo: neq; nigredo: neq; dulcedo: neq; amaritudo: cū bec dñetas nō pueniat oibus corporib⁹. ¶ Et nō pōt aliq; dicere q dñetas que est in visu est prior dñetate tactus: non. n. queri mus in B loco prioritatē fm finē r formam: sed fm subiectū r materiā: que est prioritas fm naturas.

¶ Ipsum autē tangibilis dñidendū que pime differētie r pñarietates. Sunt autē contrarietates fm tactum: becalidū r frigidū: r humidum r siccum: graue leue: durum molle: lubricum aridum: asperū lenē: grossum r subtile. Hōz autē graue quidez r leue: neq; actiua: neq; passiua: nō. n. in faciēdo aliqd aliud: neq; in patiēdo ab alio dicuntur. ¶ Poter autē actiua iūez r passiua esse elementa: miscentur enī r transmutantur adinuicem. Calidum enī r frigidū r humidū r siccū: bec qdem qz actiua sunt: bec autem qz passiua dicuntur. Calidū. n. est qz cōgregat homogenea. Segregare autē est que eiusdem tribus: contingit enī extollere alienigena. Frigidum autem quod coniungit r congregat similiter r singenea r non eiusdem tribus.

¶ Et cū dñm est q dñetates ex gbus cōponunt pñia elementa sunt tñ in rāgibiliū: odīm est modo dñetas oius qñitū pñiaz fm tactū. ¶ Sūt autē bec: calidum frigidū: siccū r humidū: graue r leue: durities r mollietates: lubricitas r ariditas: asperitas r lenitas: grossities r subtilitas. ¶ Bāuitas autē r lenitas non sunt actiue neq; passiue: grauitas. n. nō iducit grauitatem: neq; leuitatem sicut neq; nomina eoz signifi cant ipsas nisi fm motum solū sine actione r passiōe: sed necesse est vt prima pñarietas elncorum sit actiua r passiua adinuicem: r si non: nihil accidet ab eis. Quapp ista pñarietas nō numerat inter dñas elementoz fm q sunt elementa r calor r frigus: r siccū r humidū: moia ea significātia nō sunt nisi fm actiōnem r passiōem: r hoc in greca lingua: r hoc māifestū est ex descriptiōib⁹. ¶ Calor. n. eoz ē pgregas homogenea: quonias ignis licet videt separare qd a quo r distinguere non facit hoc nisi qz congregat homogenea: r hoc quidem. f. separare nō est fm primam itē: rionem: congregatiōem enī homogeneoz accidit segregatiōe: r eterogeneoz: frigus autem. est congregans r determinans homogenea r eterogenea.

¶ Humidum enī ideterminatūz proprio termino bene terminabile ens alieno: siccū autem bene terminabile proprio termino diffinitur autem terminabile alterius.

¶ Humiditas autē non habet in se quo terminet: sed facile terminat alieno: siccitas autē in se habet terminum quo terminat r difficile alieno. Iste autē descriptiōes quon non inueniant per noia apud nos: neq; sunt descriptiōes: sed qñ sermones explicātes nomē velut interpretatiōes interpretātes sicut credo apud

eos: tñ māifestū est q iste res sint in istis dispositiō nib⁹: s; in illa lingua greca pñgit q noia erāt famo sa r intellecta: apud nos autē intellecta nō famosa.

¶ Subtile autē r grossum: lubricū r aridū r durū r molle r alie differētie ex his sunt. Quā enim repletum est humidum: qz nō est terminatum qdem: bene autē terminabile ens: r qz segrat tangētē. Subtile autē repletū: subtiliū autē partiū r paruaz partium repletum: totum enim totum rāgit: subtile autē magis tale. Māifestum autē qm subtile qdem erit humidū. grossū autē siccū: r rursus lubricum qdem humidū.

¶ Et ē videmus q oēs dñetates que sunt sub sensu tactus sunt pñarietates. f. actiue: vt subtilitas r grossitudo: lubricitas r ariditas: durities r mollietates: r sibi similia generant ab his r reuertunt in eas: qz autē propriū est in rebus subtilib⁹ r tenuib⁹ implere vacuitates rez r figurari s; figurā pñetās: māifestus est q facile terminātur ab alienis: r bec quidē est descriptiō hūiditatis pñiete. Omne ergo subtile est humidū: sed nō oē humidū est subtile. subtilitas ē ex humiditate: cū humiditas est prior ea nā: r cū de claratū est q subtilitas r tenuitas sunt ex hūiditate māifestū est q oppositū eius est ex siccitate.

¶ Lubricum autem aliquid humidūz passiuum est velut oleum.

¶ Lubricū autē ex humiditate. r hoc etiā māifestus est: lubricitas. n. est humiditas admixta cum aliquo quod inducit ei difficile diuisione r passiōem: omne igitur lubricū est humidū: sed nō oē humidū est lubricū: r cū lubricitas sit ex humiditate: g r ariditas erit ex siccitate: r hoc etiā māifestum est.

¶ Aridū qdēz siccū. Aridū. n. qd pfecte siccū: quapropter r coagulata sunt. ppter de sectionem proprie humiditatis.

¶ Aridū enim est qd puenit ad vltimitatē siccitatis quousq; coagulabit ppter defectionē humiditatis.

¶ Amplius molle quidem humidum: molle enī quod subiectū in seipsum r nō trāsmutans quidem quod facit humidūz. Ideo. n. non est humidum molle sed molle humidū: durum autem siccū. Durum enim est qd coagulatum est: coagulatum enī siccum.

¶ Similiter etiā molle est ex humiditate: molle enī est qd cedit s; supiciēs: nō ferē sicut fertur hūidū. Omne igit molle est humidū: r nō omne humidum molle: quapp molle est ex hūiditate: r durities ē ex siccitate: cū durū est coagulātū r coagulātū est siccū.

¶ Dicuntur autem siccū r humidūz multitudine. ¶ Opponitur autem siccū r humidū r vduū: r rursus humidū r siccū r coagulatum. Omnia autēz bec sunt siccū r humidū primoz dictozum. Quoniam enim humidū opponitur siccū. Et humidum quidem est quod habet alienigenam humiditatem superficietenus. Infusus autē qui

¶ Subtile ē humidum r nō cōtra.

iz

iz

iz

iz

iz

iz

iz

iz

De generatione et corruptione

dem quod in profundo: siccus autem quod priuatur hac: manifestum est quoniam humidum quod erit humidum oppositum: et sic cum primi siccus.

14. **C** Dicitur et humidum et siccum dici multitudine s3 omnia collocantur sub prius vocata humiditate et siccitate: quoniam fecimus descripciones. **C** Et hoc quidem potest sciri quoniam utrumque illorum opponitur plusquam uni. Siccum autem opponitur humido et irrorato: humidum autem siccis et etiam coagulato: quoniam igitur omnia ista collocantur sub primis differentibus oppositionis manifestum est ex hoc quod irroratum alicui siccis opponitur: et similiter humefactum: et irroratum est illud in cuius manifesto est humiditas accidentalis: humefactum autem est in cuius profundo profundatur humiditas. Manifestum est autem quod irroratum et humefactum sunt ex predicta humiditate: ergo et siccis opponitur ex predicta siccitate.

C Rursum autem humidum et coagulatum similiter. Et humidum quidem est quod habet propriam humiditatem in profundo. Infusum autem quod habet alienam humiditatem in profundo. Coagulatum autem quod priuatur hac: quapp et hoc erit s3 quod siccis: s3 et humidum. **A**lexand. dicitur igitur quoniam omnia alie dicitur reducere ad primas quatuor: be autem non amplius in mixta. **A**lex. n. calidus quod siccum aut quod humidum. **A**lex. humidum quod calidum aut quod frigidum: neque frigidus quod siccus: neque sub iuce: neque sub calido et humidum sunt: quapp necesse quatuor esse has.

15. **C** Et similiter etiam humidum dicitur esse in eo in cuius profundo est humiditas naturalis: et dicitur esse in eo in cuius profundo dicitur esse humiditas accidentalis: et est humefactum. Coagulatum autem est quod caret istis duobus modis. s3 humiditate naturali et accidentali in profundo humiditatis. Necesse est igitur quod coagulatum est ex predicta siccitate: et humefactum sit humidum ex predicta humiditate. Quoniam igitur omnia de quibus dicitur siccum et humidum redacta sunt ad predictum humidum et siccum et equalia et in equalia tria sensus tactus actio et passio redacta sunt ad illa quatuor tria est manifestum.

Digressio q qua utrum raritas et densitas collocat sub graui et leui aut sub duro et molli.

Raritas et densitas sunt qualitates non actus: nec frigoris et caloris.

Alex. autem dicit quod **A**lex. tacuit de siccitate et raritate: aut quod collocantur sub graui et leui aut sub duro et molli: et tacuit de asperitate et lenitate: quod asperitas est siccitatis: et lenitas ex humiditate. **C** Et hoc quidem non est manifestum: vitru. n. rapz est et durz: vitru. lenz est s3 non humidum: similiter etiam vitru. rarum est et graue. Plures autem dense et leues. **C** Et vitru. est quoniam non tacuit raritatem et densitatem nisi per hoc quod sunt qualitates non actus: patet calorem et frigus. **C** Et tacuit de asperitate: quod asperitas vniuersaliter signat siccitatem multam in superficie rei asperae. Lenitas autem humiditatem in eius superficie: quapp lapides qui sunt in aqua duri sunt siccis: et molles: et forte hoc voluit dicere **A**lex. **C** Quia autem videmus perarietates istius generis: aut actiuas: aut passiuas: aut neutras. Neutras autem impossibile est esse differentias: s3 in calore: frigore: humidum et siccum: manifestum est de istis quatuor quoniam non reddunt ad iucem manifestum est quod ista quatuor qualitates sunt differentie priorum corporum: cum iste quatuor non inueniantur nisi

coniuncte: manifestum est quod numerus corporum quorum iste sunt forme est secundum numerum compositionum plurium ex istis qualitatibus primis.

C Qui autem quatuor elementa eorum aut quatuor sex coniugationes sunt: peraria autem non inata sunt coniungi. Calidum. n. et frigidum esse idem: et rursus humidum et siccum impossibile. Adhuc istum autem quoniam quatuor erunt elementorum coniugationes calidum et siccum: calidum et humidum: et rursus frigidum et humidum: et frigidum et siccum. Et assecutum est hoc secundum rationes simplicibus apparentibus corporibus: igni et aeri et terre et aque. Ignis enim calidus et siccus. Aer autem calidus et humidus: velut enaporatio enim aeris. Aqua autem frigida et humida. Terra autem frigida et siccis. Et rationabiliter distribuantur differentie primis corporibus et multitudinem eorum sit secundum rationem.

C Coniugationes autem sunt compositiones que fiunt ab istis sunt sex. due ipsoles: calidum et frigidum: humidum et siccum: et quatuor possibiles siccus et calidum. **C** Quapropter manifestum est quod numerus elementorum est quatuor: ad hoc inducit nos sermo: pueniens ei quod videtur in istis corporibus. s3 in aqua et igne: aere et terra: ignis est calidus et siccus: aer calidus et humidus: quoniam est quatuor: aqua frigida et humida: terra frigida et siccis: quapropter necesse est ut ista quatuor sint elementa non quedam eorum sicut faciunt multi antiquorum.

C Tres. n. quidem simplicia corpora elementa faciunt: bi quod vitru. bi autem duo: bi autem tria: bi autem quatuor faciunt. Quicquid quod igitur vitru. dicunt solis: deinde densitate et raritate alia generantur: bis corriguntur duo facere principia: et rapz et densitas: aut calidum et frigidum. **A**lex. n. actiuas: vitru. autem supponitur quedammodi materia.

C Na facientes ista corpora prima esse elementa diuersa sunt in numero: bi quidem eorum faciunt vitru. elementa autem quatuor: aut tria: bi autem quatuor. Tamen omnes dicunt quod non sunt plura. Facientes vitru. elementa inde generantur omnia secundum densitatem et raritatem: eo quod igitur ergo eis necesse est dicere duo elementa: quoniam quando facit densitatem et raritatem necessario faciunt caliditatem et frigiditatem: et cum due contrarie sunt actiuas oportet quod subiectum sit passiuum: et quod sit in potentia.

C Qui autem mor duo faciunt: ut parmenides ignem et terram: media mixturam faciunt horum: puta aerem et aquam.

C Facientes autem duo ut parmenides ignem et terram ponunt medium inter duo peraria et admixta ex duobus extremis. Aerem et aquam. Similiter etiam faciunt ponentes tria. Medium. n. ponunt mixturam et ex duobus extremis: mixturam. Isti. n. sunt qui cum igne et terra ponunt aerem et assimilantur. Platoni ponenti tria principia: paruum: et magnum: et vnum.

C Similiter autem et quatuor dicunt quedammodum Plato in diuina: medium. n. mixturam facit et fere eadem dicitur et quod duo et quod tria dicuntur: per

terq; qd bi qdem icidunt in duo media: bi autem vnum solū facit. Quidā autē et mox qtuor dicunt: vt Empedocles: pgregat autē et in duo: igni enī oīa alia contraponit.

19 ¶ Ponētes autem vnu et ponentes tria pueniūt in b magnum ponit duo extrema et mediū: sed ponentes duo faciūt duo media: ponētes autē tria faciūt vnum mediū: et oēs isti ponūt vna prietatē et subiectum illi. ¶ Faciētes autē qtuor: vt Empedocles: reducit ipsa in vna prietatē. In duo pteraria: nā ipse ponit ignem vnu pteraria: alia autē residua scōz: et pterarium. Oēs g isti nō pcedūt vltra nūmēz qtuor: et ponit differētiā eoz: tūgibiles pterarias: quapp hec corpā nō sunt pma elēta: qm̄ non sunt simplicia sed composita.

¶ Non est autē ignis et aer et vnuquodq; p dictoz simplex sed mixtum. Simplicia autē talia qdēz sunt: nō tñ eadē. A. g. qdē igit igni simile igneuz non ignis: et quod aeri aerum: similiter autem et in alijs.

20 ¶ Elēta autē simplicia sunt ea ex qbus cōponūtur istarū sunt sūta bis in q̄litate nō tñ eadē. U. g. qm̄ illud qd est simplex in igne si affimilā igni erit b. Et qd est igneū nō ignis: qd est simplex i aere si affimilā aeri erit fm̄ qd est aereū non aer: et sic de alijs.

¶ Ignis autē est supabūdantia caliditatis quē admodū et glacies frigiditatis. Coagulatio qdem et arsis supabūdantie qdaz sunt: hec qdēz frigiditatis: hec autē caliditatis. Si igitur est glacies est coagulatio frigiditatis et humiditatis: ignis erit arsis calidi et siccitatis: ideo nihil ex glacie generatur: neq; ex igne.

21 ¶ Et qz ignis est finis in calore: glacies autē finis i frigiditate: cū ebullitio est ignis: coagulatio autē est glacies. Ebullitio autē et coagulatio sūt fines in remotione: necesse est vt glacies sit pteraria igni: et cū glacies sit coagulatio frigiditatis et humiditatis: et ignis sit ebullitio calidi et siccitatis. Et qz ista sunt in fine nihil generāt oīno. f. glacies et ignis. Et Alexan. dicit. qd b nō inueniuntur nisi in igne qd ē hic. Ignis autē qui est hic i vltimo pinentis non est in fine caliditatis et ebullitionis: qd ppter plura elēta sunt causē generatiōis: et ideo in hoc est questio de qua nos scrutabimur.

¶ Entibus autē qtuor simplicibz corporibz duoz vtiq; pūmōz ēē vnuquodq; Ignis qdēz et aereus qd terminuz fertur: aqua autem et terra eius qd ad medium. Et extrema qdem sincera ignis et terra: media autē mixta magis aqua et aer: et vtiq; vtiq; cōtraria. Igni qdē. n. est pūmō aq. Aeri autē terra. hec enī ex pūmōz passibz stituta sunt.

22 ¶ Et qz corpora simplicia sunt qtuor sunt duo eorum nāe leuis. aer et ignis: et duo nāe gravis. terra et aqua: leue autē in fine est ignis: et grāue in fine est terra. Aq autē et aer mediocriter: et vnuquodq; duoz leuium est cōtrariuz alteri duoz grāuium. Ignis autē opponitur aqua: aer terre: nā vnuq; istozum duozum contrariatur sibi per suas qualitates quibus existit.

¶ S; tamē simplr quatuor entia vni? vnu?

quodq; est. Terra qdem. n. siccī magis q frigidit. Aqua autē frigidit magis q humidit. Aer autem humidit magis q calidit. Ignis autem calidit magis q siccit.

23 ¶ Sed vnaqueq; istaz quatuor qualitatum simplicium est in vno illoz in fine. Terra autē siccā magis q frigidā. Aqua frigidā magis q hūidā. Aer vō humidus magis q calidus. Ignis vō calidus magis q siccus: quapp pma corpora sunt quatuor.

¶ Qm̄ autē determinatuz est pūmō qd ē simplr eibus corporibz? ex iūicē generatio. Simul autē fm̄ sensum videtur generata. Non enīz ēē alteratio. Scdm̄ tactus enim passionēs alteratio est. Biccūm qz modus adiūicē trāsmutatiōis. Atrum omne ex omni gñari possibile: aut hoc qdē pole: hoc autē iposibile. Qm̄ qdē igitur omnia inata sunt adiūicē trāsmutari manifestum ē. generatio qdem enī in pteraria ex pterarijs. Elēta autē oīa habēt pterariatē adiūicē qz dñe contrarie sunt: sed bis qdem enīz ambe contrarie. A. g. igni et aque. hoc enī calidum et siccū: hec autem frigida et hūida. bis autē altera solum. A. g. aeri et aque: hic enī calidus et hūidus. hec autē frigida et hūida. Quapropter vniuersaliter quidem manifestum quoniam omne ex omni generari inatū est. Jam autē fm̄ vnuquodq; non est difficile videre quomodo oīa ex omnibus erunt.

24 ¶ Caplm̄ tertium continet in se quatuor differētiās. In pma ostēdit modus gnationis et corruptionis qtuor elītoz adiūicem. In sēda qd nō hnt subz i actu neq; ex eis: neq; extrīscū prius illis: hec est opinio quā prius narravit de antiquis. In tertia qd iposibile est qd ex eis sit vnu aut plura. q. pūmōz in generatiōis. vt ab eis generent alia et ipsa nō ab eis: imo generatio reciprocat in eis. In quarta ptradicit dicētibz nō solū trāsmutāria fieri adiūicēz. d. qz declaratū est in terno celi et mundi. qz ista corpora simplicia gñantur adiūicē: et si nō: nō ēēnt gñatio neq; corruptio. Amplius qd cū generatio et corruptio eaz manifestā est sensū. generatio. n. et corruptio eoz sunt in differētijs cōprehēssis a tactu. Dicēdus ē igit modus generatiōis eoz adiūicē. Et pūmō verū qdēq; generet a quocūq; aut qd hoc pole: aut qd nō. Manifestū autē est qd oē ex omni pōt generari: qm̄ necesse est in pterarijs adiūicē ēē gñationē et trāsmutationē: vt declaratū est ex rebus actiuis et passiuis. Et qd vnu qdēz illoz bz aliqū pterariatē cū vnoquoq;. Quēdam autē pterariant bz duas dñas qbz pstituantur vt ignis aque. Nāz ista pterariant caliditate et frigiditate et hūiditate et siccitate. Similiter aer terre que cōtrariant fm̄ hūiditate et siccitate et frigiditate et caliditate. Et qdā pteriant alteri altera duaz dñarum: vt ignis aeribz. n. pteriant siccitate et hūiditate tñ. Et aer et aqua pteriant caliditate et frigiditate tñ. Sitr aqua terre hūiditate et siccitate. et cū qdlibet est cōtrariuz cūstibz necesse est vt oē generet ex omni: et cū ita ē de facili scitur modus generatiōis eoz adiūicēz.

Et si q̄litate in fumo vnu qdēz elītozū sibi determinat.

Elēta oīa ad iūicem pterariatē hnt.

Spaga ē in vno qm̄ nō est in fine cōmposito. Jā i cōis. hū pūmō pte chet calico nā. q. c. a. p. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

a. Ignis et terra sunt finitima et aer et aqua sunt mixta. et c. p. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

In habentib⁹
symbolū faci
lior ē trāsire.

25 ¶ Dicamus ergo qd hoc ethiozum qm̃o: qdam cōi-
cant in aliq dñā 2 trīantur in alia: ista ſunt pñcia.
Queda aut trīant in duabz: ſunt duo pñcia: vñ ignis
cum aqua: qer cū terra: neceſſe eſt ergo vñ genera-
tū 2 corruptio ſint duobz modis: gñatio qdē eoz q
p̃triarantur fm̃ vñā dñas erit per corruptionē vñi
p̃triaratio. Aliq: ignis ſic ac corrupta ſiccatas nū-
2 remanēte caliditate: beceſt faciliō generatio.

26 **C**orruptio autē que cōtrahitur in duob⁹ erit per corrup-
tionem hāz duāz differentiarū. U. g. q. ignis nō
fit aqua nisi per corruptionē caliditatis ⁊ siccitatis: ⁊
hec est difficultas generatio. Et quia etiam vniūq⁹
istōrum constituitur ex duabus differentiis. scilicet
vna est qualitas actiua: altera autem passiua.

Ex hoc sume
tur qd ex duo
bus cōitis sū
me p̄rijs ter
tius generari
potest,

Et forte pinger qd altera illaz fit in vno cñto: et
altera in altero polo: et esse vñt terra modus gñomus
et esse valga illoz generet ex duobz qd ex vtroqz illo
rū corruptur qualitas tria illi cñto: remanet tri-
sictas ppia. U. qñc illi igne corrūptur fectas:
et ex aqua frigiditas tunc generat aer. Et igne nō
remanet caliditas: ex aqua humiditas: que sunt die
aeris: hoc nō pinger omnibus. Nō nō pinger vñ
generat ex duabz illis cum illa duo triū sibi in
duabus differentis: ex igne ergo et aqua generatur
terra: et aer: et aer et terra generant ignis et aqua.

Generatio quidem ignis ex eis videtur per sensus:
flamma enī non est nisi fumus accensus in terra fa-
ctus: fumus autem est aer et terra.

[illegible]

Declaratus est ergo ex hoc fm quot modis pōt oē
generari ab omni: & qz quot non potest. Impossibile
enim est vnum a tribus: & vnum a duobus gnāri p se
quenter sed a tribus & duobus qz qdā inter se.

Si tamē adhuc: & sic aspiciemus de eis.
Si. n. est nālium corporū mā vt vī q̄nitas
aqua & aer & q̄ talia. Necesse autē vni esse
aut duo

aut duo bec: aut plura. Unus utiq; oia nō ē
possibile. A. g. aerē oia: aut aqua: aut ignē:
aut terrā. Si trāsmutatio est in p̄traria: et b
trāsmutat in p̄trā. Si enī erit aer sigdem p̄
manet alteratio erit et nō generatio. Si autē
neq; ita videtur vt et aqua simul sit et aer: et
aut aliō quodcūq;. Erat aliq; p̄tritas et dōia
cuius habebit aliqd altera p̄tricia ignis. A.
g. caliditatē. S; tamē neq; ignis erit aer ca-
lidus: alteratio enī tale et nō vī. Si autē
rursus si erit aer ex igne calido in cōtrariū
trāsmutatio erit. Existet igit aer hoc et erit
aer frigidus aliqd. quapp ipole ignem aere
calidum ēē. Simul enī iddē calidum et fri-
gidū erit aliud. Aliqd igit p̄ter ambo iddē
erunt: et aliqua alia m̄ cōis. Eadē aut rō de
oib; qm̄ nō est vnū hor ex quo oia.

31 Et nō erimus p̄ter in ista p̄sideratiōe tū: sed in spi-
ciemus in hoc alio mō. dicam; q; si aliqd nāliū cor-
por est subm vel m̄ in istis: necesse est aut vt vnus
por q̄uor: aut nullū istoz. si vnum illoz q̄uor: sicut
qdā dicit aerē et sibi similia: necesse est vt sit vnum
eoz: aut plura: et si vnū. A. g. ignis aut aer: aut terra:
aut remāet illū vnū quādo ips trāsmutat: aut nō re-
māet. si nō remāet nō est vnū elintū. Elnūz vō inq;
tū elintū natū ē manere cū sit p̄ rei elintate. si remā-
et cōtingit vt sit in actu illa res subiecta. si igit aer:
oia erūt aer: si aqua oia erunt aq; et cū oia trāsmuta-
tur: et trāsmutatio est in p̄triam: et subm illoz p̄triorū
p̄manēs est: et ens in actu: necesse ē vt trāsmutatio eo-
rū sit alteratio non generatio: et b est ipole. Et ē
si ignis erit ignis et aer simul qm̄ posuerim aerē esse
subm oib; contingit vt duo p̄trā existant in eodē
subiecto. qm̄ vtrūq; eoz trāsmutat in illud vnū qd
est aer: et ex illo vno. Et ois trāsmutatio erit p̄z duas
p̄trietates: quaz altera ē in eo ex quo ē trāsmutatio.
scda in qd est trāsmutatio. ponat ergo q; illud vnū
subm sit aer: ponat q; sit p̄trietas iter aerē et ignē.
Quaz altera est in igne: et altera in aere: et est in igne
calor: in aere aut frigus: aut siccitas in igne: et hūidi-
tas in aere: qd est vep. Cum ergo ignis trāsmutet in
aerē non erit b m̄ p̄ trāsmutationē siccitatis in hū-
miditatē: cū aer est hūmidus et ignis sit siccus: et cum
ita est impossibile est quin aer trāsmutet in ignē. Et si
ignis sit et aer simul: p̄tingit enī vt illud sit hūidus
et siccū in simul: qd est ipole. Et cū ita sit neciūz est vt
subiectū eozum sit aliqd in actu: est m̄ cōis: et hoc
idem contingit si subiectum sit plura vno.

32 Tamē neq; aliō aliqd p̄ter b velut mediū
aliqd aeris et aque: et aeris et ignis. Illorūz
autē grossius: hor aut subtili. Erat. n. illud
aer et ignis cū p̄trietate. S; p̄triatio p̄trario
rū alterz. quapp nō p̄tigit illud solū ēē vnq;
vt quidam iniquunt infinitum comprehen-
dēs. si r igit qd cūq; hor: aut qdem nihil.

Et si ipole est vt aliud corp ab eis sit ex quo sit
generatio illoz. A. g. corpus mediū iter aerē et aquā
aut iter aerē et ignē grossi aerē et subtili aq; aut sub-
tilius aerē et grossius ignē. Istud enīz corp erit aer et

ignis simul: aut aer et aq simul et existūt i eo duo cō-
traria in simul: sicut determinatum est cū subiectūz
fuerit vnum eoz: et p̄tingit vt sit ens et non ens in sil.
Frigiditas. n. est p̄tratio caloris et siccitas p̄tratio hū-
miditatis: et etiā impossibile est illud corpus mediū ēē
aliquo tempore existēs per se sicut dicit aliq q; ē p̄
se et infinitū et comprehēdēs per se: g. necesse ē ponere
vnū illoz esse elementū oib; et tunc p̄tingit nobis
confiteri omnia impossibilia p̄dicta: aut ponere q;
nullum eozum possit esse huiusmodi.

33 Si igitur vtrūq; nullūz sensibile prius his.
hec vtrūq; erunt oia. Necesse igit aut semp
manentia et inmutabilia inuicem: aut trāsmu-
tabilia: et aut oia: aut bec qdem: bec autem
non: vt in Timeo Plato scripsit.

Et cū determinatū est q; nullū corp sensibile ē prius
istis: necesse est vt oia ista sint p̄tricia corporūz sensi-
bilū: et vlt necesse est dicere de oib; elementis: aut
in istis elintis nō est trāsmutatio oīno in vnū: aut in
eis est trāsmutatio. et si est: aut erit adinuicē: sicut vi-
dit Plato: q; terra nō trāsmutat in terrā neq; terra
in ea propter triangulos residuos p̄m q; dictum ē in
libro celi et mundi: aut erit ex quolibet in qdlibet.

34 Quā qdem igitur trāsmutari inuicē necesse
est: dcm̄ est prius. Et qm̄ non similit cito
aliud ex alio dcm̄ est prius. Quā habetia q;
dem symbolum citius generantur ex adiuv-
cem: nō habetia aut tardius. Sigdez igit cō-
trarietas vna est p̄z quā trāsmutant: necesse
duo ēē. Materia enī mediūz i sensibilib; ens
et i separabilis. Quā aut plura vidēt entia:
due vtrūq; erit que minime. Duab; igit entia-
bus nō pole est ēē tria sed q̄uor: que admo-
dū vī. Tot. n. erunt p̄iugatiōes: ser. n. existē-
tibus duas ipole est ḡnari que p̄rie sunt ad
inuicem. De his qdez igit dictum est prius.

34 Sed declaratū est supius q; necesse est trāsmuta-
ri quodlibet in qdlibet. et ampli; p̄m quot modos po-
test trāsmutari: et q; nō sit trāsmutat p̄z facile et diffi-
cile. Remanet autē ad declarādū q; nō trāsmu-
tabi quodlibet in qdlibet ita q; in eis sit aliqd elin-
rū residuoz: et trāsmutatio residuoz ab eo qd sit cō-
positio et in ipsum sit dissolutio p̄m q; est primū oīz
mixtorum in comparatione ad elementa.

Quoniam autē que trāsmutantur adiuv-
cem ipole est p̄triciūm aliquid esse: hor
aut in extremo: aut medio ex his m̄ifestū.
In extremis qdem igit nō erit: qm̄ ignis nō
erunt aut terra oia: et eadē rō si dicamus
ex igne: aut terra esse oia. Quoniam aut neq;
mediū vt vidēt qbusdā: aer qdē et in ignem
trāsmutat et in aquā. Aqua aut et in aerē et
in terrā: vltima aut nō ampli; inuicē. Qpor-
ter qdem stare: nō in infinitūz ire hoc in recti-
tudine ad vtrāq;. Infinite enī p̄trietates in
vno erunt. Terra sit. g. aq. y. aer. a. ignis. p.
Si vtrūq; a. trāsmutat in. p. et y. cōtrarietas

Frigiditas ē
p̄tratio calo-
ris: et siccitas
humiditatis.
Idē p̄ p̄tr
cō. is. et q; ibi

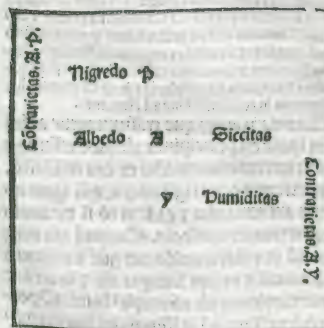
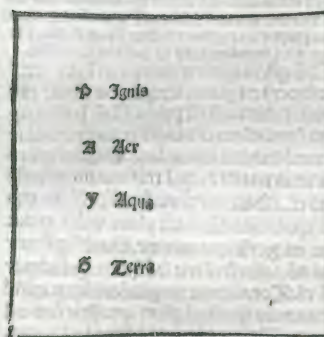
Quā sym-
boli cū ge-
nerantur.

De generatione 7 corruptione

erit eorum que a. p. Sit autē hec albedo z nigredo. Ikurusa qz in y. a. crit alba: non enim iddes. p. z. y. Sit qdē fecitas z humiditas. a. quide fecitas. y. aut būditas. Quapp h qdem maner album epistat aqua bumida z alba. sin autem nigra erit aqua. In Hria emi trāsmutatio. Hecesse igit aur albam aut nigrā esse aquā: sit trās autem priuuz. Silit igit epistit z. p. y. fecitas: erit igit z. p. ignis trāsmutatio in aquā: Hria emi epistit. Jgnis enim priuuz erit: erit deie autem succum. Aqua autem bumida: deide aut alba. Palam qdem vtrqz qm omnibus adiucies erit trāsmutatio z in bio. Et qm in g. terra epistat reliqua duo symbola nigrū z būduz: hec enim non coniunguntur vtrqz.

est elementum alijs reſiduſque hoc plures antiquorum inquirunt. Hi quidem enim dicunt qd elementum totum eſt aliquod elementis extremis. Aut ignis aut terra. Hi aut alijs duobz medijs. Aerē & aquam. ¶ Et dicere elementis eſt ignem aut terras: ita qd ignis aut terra ſit ſubiectus eoz qd in actu ſalis eſt ſicut determinatus eſt prius. ¶ Quomodo in vtroq; ſermonē cōtingit qd aqua ſint ignis aut terra: ſed in illo ſermonē cōtingit qd aqua erunt ignis in actu: terra in actibus aut erit aqua erunt trāmutatur: terra trāmutatur. ¶ Et ſimiliter cōtingit aqua trāmutari dicentibus elementum eſt aliqd medijs: aut medium quod poſſet trāmutari in duo extremas: extrema non poſſunt trāmutari adiniunctim: ſicut aliqui fingūt qd aer trāmutatur in aquam & ignem: ignis non trāmutatur in aquam: videt enim qd impoſſibile eſt modus iſte. Aer nō trāmutetur in ignem neceſſario bz p̄rarietatem: ſit igitur Sricas ignis ſiccitas aeris autē humiditas. ſit autē aer cū trāmutatur in aquā bz ymā Sricates: ſit illa Sricas neceſſarium eſt vt ſit aqua & Sricate quā bz cum igne eſſet enim aer aqua & ignis idē ſit igitur p̄rarietas aeris caliditas & aque frigiditas: erit ergo aer calidus & humidus: ſed qd Sricatur ignis ſiccitate: neceſſe eſt vt pueniat cū ſim qd Sricatur aque. Erat ergo ignis calidus & ſiccus neceſſario. Similiter p̄git vt cū humiditate ſim quā Sricatur ignis cōueniat qd cū trāmutatur in eam erit ergo pmanēs in trāmutatōne & cōis cū in aquā conſiſtit ut dicitur Sricates humiditas: & frigiditas: ita exiſtiat igne calitas & ſiccitas: quāq; neceſſe eſt vt ignis trāmutetur in aquam: p̄rarietas enim neceſſe eſt vt trāmutetur adiuncte. Et qd enim dicitur qd aqua trāmutatur in ignem: neceſſe eſt vt in igne elementis eſt poſſibile alioz neceſſe eſt vt in terra trāmutetur: ergo bz cū terra caliditas Sricatem. ¶ Et qd aer calidus & humidus & Sricatur aque in calore: ignis autē in humiditate neceſſe eſt. Vbi terra bz Sricates ſim duas ſitantes ſoliditate chy miditate. ¶ Terra ergo erit frigida & ſicca: quia ſi b̄iet cum aere Sricate ſim altera duarū qualitatū p̄ſerget vt terra cū aut ignis aut aqua. Si qd corpora ſunt plura quātoz neceſſe eſt vt Sricates ſint plures in numero maiores. Quobz neceſſe eſt enī vt vna Sricates ſit ſim duplicem ſubſtantiam: vna qd quātoz quāto plura ſunt corpora tāto augmētabitur numerus Sricatum. ¶ Ponatur vt dicat ergo qd corpus gntū opponit terre albedine & nigredine: qd albedo & nigredo ſint in illo corporis quāppter hoc corpus puenit cū in frigiditate & ſiccitate: qd albus & frigidus & ſiccus. Sicut aut nigra frigida & ſicca. Et qd terra puenit in modis trius cū qd opponit corpori gntoneceſſe eſt vt in oibz ſit nigredo. Ignis ergo eſt Sricus illi corpori gntū nigredine & albedine: qd hoc exiſtiſſimū eſt qd in extrema ſim finita & terminata impoſſe eſt vt extrema nō trāſmutentur adiniunctim: vte principis ſit alterum medijs vte altep extremoz: quāppter neceſſe eſt vt generentur reciproce adiniunctim.

Tunc autem non in infinitum possibile est ire
qd futuri cramus ostendere ad hoc prius
nimis manifestu est bis. Si enim rursus igno-
p. in aliud transmutat et non reuertit. Et g. in
f. Contrarietas igitur inter p. et r. f. a. existit
preter predictas. Nulli enim iddeus supponit. g.
y. a. p. q. d. f. Si ita igitur p. et r. f. f. a. r. aut omni-
bus viciis

35 ¶ Declaratum est en im quoniam non transmutatur
adiuicē ita q. vnū eorum sit subiectū in actu alye:
quod autē remanet ad declarādū est q. nullū eorum

bus utiqz existet. g. y. a. p. trāsmutantur eni
in vicē. Sed qd hoc qdem sit nondū demon
stratū est. S; illō māifestū qm si rursus. x.
in aliud alia erit contrarietas. Et. x. existet. z
igni. p. z non qd nō existet. y. z. p. S; autē
semper cū adiecto cōtrarietas aliqua existet
eius que ante. Quapropter si infinita: z con
trarietates infinite vni existūt: si autē hoc nō
erit diffinire neqz generare. Oportebit eni
si erit aliud ex alio tot trāfrire q̄litates: z am
plius plures. Quapropter in qdā qdē nūqz
trāsmutatio erit. A. g. si infinita media nece
ssaria elementa. amplius autē neqz ex aere
in ignē trāsmutatio si infinite p̄trarietates ge
nerate. sicut autē z oia vniū: necesse eni existe
re oēs in inferioribz qdē. p. q. supioribz. bis au
tē que inferiorum: quapropter oia vniū erūt.

36 Et si aliquis dixerit qd pole est qd trāsmutatio sit i eis
s; rectitudine. U. g. qd terra trāsmutat in aerē: z aer
in aquā: z aqua in ignē: ignis in aliqz corp⁹: in corpus
quintū: z quantum in sextum: z sic in infinitū. sine reci
procatōe. necesse est eni dicere qd illud corp⁹ quintū
aut sextū reuertet p̄ trāspōitionē eius qd est an ipz:
sed tñ ponat qd hoc nō sit declaratū adhuc: z ponat
qd non recipiet: quāvis sit declaratū h; p̄bemus
qd est ipole qd trāsmutatio p̄cedat: qm qm fuerit mā
nifestū h; ē ipole necessario recipiabit. Trāsmu
tatio. n. p̄tinua si nō sit recta erit fm reciprocationē.
Dico ergo qd si ignis trāsmutat in gntū: z gntum
in sextus corpus sine reciprocationē necesse ē vt ignis
habeat cū illo corpore tertiā d̄rietatē cū altera dua
rū d̄iarū qd est in igne. Erunt igit in igne tres d̄iffe
rentie: s; in vnoquoqz illoz qd sunt ante ignē. Et po
natur qd oia scda qd est in gnto corpore nō existat in
aliquo corp⁹ qd est ante ignē. Et cū fuerim⁹ cōfessū
qd corpus postremū nō trāsmutet in aliqz eozū que
sunt ante ipm. Si qd postremū corp⁹ sextū p̄tingit vt
cū gnto heat quartā d̄rietatē cū altera d̄iarū est in
quinto z in oibz qd sunt ante ipm. Erūt ergo in vno
quoqz gnto q̄tuor d̄ie. S; q̄tūto plura erunt cor
pora tanto plures erunt p̄me d̄ie. Si qd corpora sunt
infinita p̄tingit vt in quolibet illoz sint d̄ie infinite.
Et cū ita sit ipole est vt aliqz eoz corruptatur:
aut ḡnet. S; nō. n. non cōplebit nisi p̄ acquisitionē
infinitoz quod est ipole. Quapp necesse est vt careāt
trāsmutatioe oīno. ex illa parte: ex alia. Qm cū sint
infinita in duobz extremis necesse est vt aliqz il
loz nō trāsmutet nisi post trāsmutationē infinitoz:
z hoc nunqz cōplebit. Et cū d̄rietates infinite que
sunt ante illud elementū vni nō sunt d̄ie infinite qd
sunt post: necessariū est vt sint p̄ueniētes. Erūt ergo
d̄ie corp⁹ qd sunt ante ipsum eadē d̄ifferētis qd sunt
post. erūt ḡ illa corpa eadē fm spēs. Et hoc p̄tingit
qd cū duo extrema d̄riat medio s; i se nō d̄riat: opz
qd d̄rient ei eadē d̄rietate: z oia d̄uo d̄ria qd d̄riant
alici eadē d̄rietate sūt eiusdē speciei. Et cū dicte
sint op̄inōes dicentes z iprobate qd qdā elutoz non
trāsmutant in qdā: tūc incipit magis d̄dicere dicēti
bus qd nullū eoz trāsmutat in alioz p̄prie: z p̄p Em
pedocle: qd ipe fuit magis famosus in ista op̄ione.

Admirabit̄ at aliqz aliquos dicētes plura
vno corp⁹ elinta vt nō trāsmutēt in vicē: si
cut Empedocles inqz q̄s cōtingit eis dice
re cōparabilia elinta. Sed tñ dic sic. hec eni
eq̄lia esse oia. Si ergo fm q̄tuz nece iddem
aliqd esse existēs i oibz cōparabilibz quo mē
surant. A. g. si ex aque pugillo erūt pugilli
aeris. x. iddē aliqd erāt igt ambo si mēsuratē
eodem. Si autē nō sint fm quātūz cōparabi
lia: vt q̄tuz ex q̄to: sed fm quātū pōt. A. g.
si pugillus aque equali pōt infrigidare z. x.
aeris z sic nō fm id qd quātūz cōparabilia:
sed fm id qd possunt aliqd. Erīt ergo z non
quātū mēsurā cōparare: z fm potētias z s;
proporcionē. A. g. vt hoc calidū: hoc autē
albi: h; aut vt h; significat: in q̄li qdēz similes
in quāto autem equale. In cōueniētia ergo vt
debitur si corpora inmutabilia entia nō p̄por
tioe cōparabilia: sed mensura potētiaz: z qd
ēē equale calidū aut simile: ignis tantūz z ac
ris multiplex. Idem enim est plus: qd bo
mogeneos talem habebit rationem.

37 Dixit. z mirādū ex dicētibz qd elinta sunt plura z
cū h; dicētibz ea trāsmutabilia: qd sunt equalia in
potētia. qm res eq̄les aut sunt eq̄les i eadē q̄titate:
aut q̄litate: aut in d̄rys q̄litate: fm p̄porcionem.
U. g. qd hoc tātus calefacit q̄tū hoc ifrigidat: s; tñ ista
eq̄litas qd est fm p̄porcionē nō est vere eq̄litas s; p̄
militudo. quapp visus est qd Empedocles nō voluit
dicere hūc modū equalitatis: qd ipse d̄ix. redarguit
ipsum: qd nō ytebat hoc mō eq̄litas. Sed s; n. hunc
modū eq̄litas pōt aliqz dicere ea trāsmutabilia p̄
manere: s; autē duos primos modos nō maz eq̄litas
qd est inter ea fm quātitate aut fm q̄litate nō est nisi
in q̄tū sunt eiusdē generis z cōmunicāt eandē mare
riā. Et cū trāsmutatio eoz sit fm qd sunt diuersa.
nō s; qd sunt p̄ueniētia: nō sufficit illa eq̄litas qd ē
fm p̄ueniētiā. qm si d̄ixerim⁹ qd vnus pugillus aque
eq̄lis est in q̄titate. x. pugillis aeris: h; nō erit nisi ha
beant subiectum cōe ambobus. U. g. qm extendet z
rarefiet fiet aer: qm cōdensat z cōstringit fiet aqua.
Talis autē eq̄litas nō est nisi fm cōueniētiā: z non
fm diuersitatē. Et si d̄ixerim⁹ qd sunt eq̄les: dicemus
qd sūt eq̄les in cōi q̄titate: vt Empe. dicit. U. g. qd ca
lor qd est in aliqz parte ignis sit eq̄lis calori qd est in. x.
p̄ribz aeris: māifestū est qd iste modus eq̄litas nō
est nisi in quātū cōicant eandē mām eiusdē gene
ris: magis. n. z minus z eq̄le eiusdē generis sūt. Quā
propter iste modus eq̄litas nō adiunat in p̄muta
tioe eoz. Trāsmutatio. n. ignis in aerē nō est nisi qd
hoc sicut est: hoc autē humidū: ergo ex hoc mō debe
rent dare eq̄litate inter ea ponētes ea esse in trāsmu
tabilia: z hec qdem equalitas nō est in eis fm torū
sed s; p̄es. quapropter nos dicimus qd sunt in trāsmu
tabilia fm totum: z trāsmutabilia fm partes.

S; neqz augmētatio vtiqz erit fm Empe
docle: s; fm adiectionē. igne at auget ignis.
auget. n. plus p̄p̄iū genus: ether autē ethera.

Eq̄litas qd est
fm p̄porcionē
nō ē vera eq̄li
tas s; p̄simili
tudo.

Magis z mi
nus ē equale
eiusdē gene
ris sunt.

De generatione et corruptione

Dee autem adiunguntur. Videtur autem non sic augeri que augentur.

38 **C** Dixit et ptingit opioni Empedoclis impossibilia plura in hoc et in alijs. pmo qm augmentu fm Empedoclem nō est nisi additio sup augmentatū: et accumulatio: dicit enī q ignis nō auget nisi in igne et terra p terra: et ether p ether: et hoc nō est augmentu sed additio. augmentu enim non est nisi fm alterationes.

Et q generantia nā aut sp aut vt multū aut q pter se q multū ab euentu. 3 de 2. ppy. 1. cō. 48.

C Multū autē difficultē tradere fm nām de gnatione. Que autē gnantur fm nām: aut semp: aut vt multus. Ea autē que pter: semp: et multum: ab euentu: et fortuna. Que igitur cā ab boie boiem aut semp: aut vt multum: et ex frumēto frumētū: s; nō oliuaz.

39 **E**t difficultē est ei dīcē qre oia generabilia nāliter aut semp generantur: aut in maiori parte. Nā oē qd sit casu quā ponit cām eē ppinquā generationis rez raro contingit. Quid ergo erit causa vt semp ex bo mine sit homo: et ex frumēto frumentum.

C Aut si ita cōponat os. Nō. n. vt ptingit cōueniētibus nihil gnatur: quēadmodum ille inquit: sed ratione aliqua. Que igitur horū causa: non. n. ignis aut terra.

40 **E**t qd erit causa in effendo magnitudines terminas in magnitudine generata ab elementis in vnaquaq; specie: fm vnuquodq; genus. ipole est. n. eis dare cām istā ppteratis in vnoquoq; ente eē elita.

C Si nī neq; amicitia neq; lis. Congregatio. n. solū bec: bec at segregatio. n. cā. Bec autē est suba vniuersitatis: s; non solū. et mixtio et sepatio mixtor: quēadmodum ille inquit. Fortuna. n. ad eēle nominat s; non ratio. Est. n. misceri vt ptingit: nā igitur entium causa est ita bē: et vniuersitatis nā bec de q nihil dicit. Nihil igitur de nā dicit: s; tamē et bonus est hoc et optimus. Bē autē mixtionē solū laudat: et enī et elita segregat non lis s; amicitia. Quenā deo priora: dei autē et bec.

41 **N**eq; amicitia et lre amicitia. n. cā ē solū modo cōgregatio: et lis est cā dīgregatio: et elementa cōgregantur et segregantur. Nihil. n. dicit in causa pculariū mixtionē: et cōgregationē. cā. istoz inq; sunt ppter: aut in maiori pte est cā cuiuslibet et substantia eius: et nihil dicit in nā rez: et aut istoz nō est nisi ppter meliorē et nobilitiorē s; mixtionē et casuz: et ipole est et q amicitia et lis sint priora vyz. dy. n. apd ips sunt spira celestis cum cōponitur ex cōgregatione elementoz per amicitia: quapp debonestat Empedocles litem cū corūpar deos et segregat eos.

C Amplius autē de motu dicit simplr. nō. n. sufficit dicere qm amicitia et lis mouēt. S; nō b fuit amicitie eē q motu tali: liti autē q tali. Dpotebat igitur aut determinare: aut supponere: aut demonstrare: aut certe: aut molliter: aut aliter qualiter.

42 **S**imiliter et nō dicit de motu neq; de ei? nā. Nō enī sufficit i cognitōe sue nāc tū dicere q lis et amī

cia sint mouētia: s; dīcere qd sit motus quo mouetur lis. et qd sit mor? quo mouetur amicitia. Dpotebat enī cum dicere fmōne certus aut sufficientem.

C Ampli? autē qm videtur et vi et pter nām moueri corpora: et s; nām. A. g. ignis qdē supius nō vt infer? aut vi. Aī autē ei qd fm nām pū. Est autē qd vi ē igit et fm naturā moueri. Bēc igit amicitia mouet: aut non. Cōtrariū. n. terra supius: et segregatiōi affimilaz: et magis lis est cā ei? q fm nām mor? q amicitia. Quapp et vt pter naturā amicitia erit magis. Simplr autē nisi amicitia et lis moueat: eozum copozum nullus motus est neq; mora. S; inconueniēcia.

C Et qz videmus in vnoquoq; elitoz motū violētū 43 necessario dīcē in vnoquoq; eoz motus nālis. Nā natura. n. prior est. qz ignis et terra nō cōgregantur nisi qd terra mouet ad supius: et ignis ad inferius. Debet g separari qm ignis ascendit et terra descendit. Alcentus autē terra et descendit ignis est violētus. Si g lis est cā segregatiōis rerū vt iste dicit: amicitia cā cōgregationis: ergo amicitia quā laudat et priora est cā motus violēti posteriorior: lis cā mor? poris nālis. Lis g dignior ē eē cā q amicitia fm ipole ē apd ipm.

C Ampli? autē vt vidēt mora. segregat. n. qd lis. ductus ē aut supius ether nō aliter: s; qnq; inq; vt a fortuna. Sic. n. pster currens tūc. multoties aut aliter. Nāq; qdē inq; nati cē igne sup? agi. Ether autē igitur dicat terre pfundas radices. Nā autē et mōdus sic bēc inq; in lre nūc et pri? amicitia. qd igit ē qd mouet prius et cā mor?. nō. n. amicitia: et lis: s; cuiusdā b cā: si vtiq; ē illd picipiū.

44 **S**i igit neq; amicitia neq; lis sunt cā istoz vnoq; motus neq; motū dīcē oīno. Et cū cā mor? nō ē neq; mor? oīno: et dīcē q cū declaratiū est q mōdus mouet in hoc tpe apud esse motus lre: et in aut quo apud eē amicitie eodē motu et similiter. Impossibile est ergo vt lis et amicitia sint cā istius motus. Isti. n. duo motus quoz cause sunt lis et amicitia vniuersi sunt in eodem tempore: et in eodē subiecto nō congregantur in simul: sed aliquando hoc: et aliquando hoc. Faciēs ergo vnuz motū tēpore moriōis amicitie et in tpe moriōis lre neq; est lis. neq; amicitia.

C Incōueniēs autē et si aīa ex elitis: aut vnuz aliquod eoz. alteratione. n. aīe quō erunt. A. g. musich eē et rursus si nō musich: aut memoria: aut et obliuio. Palam autē quoniam si qdē ignis aīa: passioēs erit ei qd qz ignis fm q ignis. Si autē miscibile corpora: lis. Ibarum autem nulla copozalis. S; de his alterius opus est contemplationis.

C Et ipole est hoc qd dicit q aīa sit ex elementis. Impossibile. n. est reddere cām actionū anime et passioū eius ex elementis. A. g. sapientie et īspiciē: et rememoratōis: et obliuiois: et aliaz actionū anime. Et etiā si anima: vt qdā dīcūt ignis: aut mixta ex igne et elementis

elementis alijs: necessariū est vt in ea videantur: aut actio ignis et eius consequentia: aut saltes consequentia corporis: sed non videtur aliqua actio attribui actionibus corporum: sed consideratio de istis rebus non est istius libri. ¶ Reuertamur ad finem de elementis et consideremus quomodo ab eis generantur omnia alia.

¶ Elementis autem ex quibus corpora constituta sunt in quibus quidem videtur esse aliquid commune: aut transmutari inuicem: necesse enim si alterum horum et alterum contingere. Quicquid enim non faciunt ex inuicem generatione: neque ex vnaquaqueque: nisi sicut ex pariete lateres inueniuntur. Quomodo enim ex illis erunt carnes et ossa et aliorum quodcumque. Habet autem quod dicitur quoniam et ex alterutris generantibus. Quomodo generatur ex eis aliud aliquid preter hoc. Dico autem. Verbi gratia. ex igne et aqua: et ex hac generari ignem. Est enim aliquod commune subiectum: si utique et caro ex eis generatur et medulla: hec utique generantur quomodo. Illis quidem enim qui dicunt vt Empedocles: quis erit modus. Necesse enim est compositionem esse: sicut ex lapidibus et lateribus paries. Admixtura utique hec ex salutaris utique erit elementis: sed parvis autem adinueniuntur compositis. Itaque utique caro et aliorum vnum quodcumque.

46 ¶ Estimantes autem quod elicta ex quibus est omnium compositio huiusmodi eadem materiam: et quod transmutantur adinueniuntur esse eis cum confecti fuerint eadem eam materiam vt concedant transmutationem eorum esse adinueniunt. Et cum perfecti fuerint transmutatione eorum: est necesse eis materiam esse concedere. Qui autem non concedunt generationem eorum adinueniunt: et ponunt generationem aliorum compositorum ex eis impossibile est eis dare verum modum in generationis qualitate: et quicquid composita generant ex his simplicibus: vt generatio carnis et ossis: et qualiter simplicia generant ex compositis: cum impossibile sit eis dicere in hoc nisi tamen vnum modum. scilicet modum compositionis parietis ex lapidibus et lateribus: et modus lationis eorum a pariete. Hoc autem modo continetur eis multa impossibilia. Quorum vnum est predictum: et est primum inconueniens quod mixtio sit compositum partium minimarum: si tamen sensibilibus: sic quod est mixtio apud aliquem: non est mixtio apud alium acutius in visu.

¶ Contingit itaque non ex quacunque parte carnis generari ignem et aquam. Sed que ad modum ex cera generatur utique ex hac quidem parte spera: pyramida autem ex aliqua alia: sed contingebat ex alterutro alterutrum generari. Idcirco quidem igitur hoc generatur modo ex carne: ex quolibet ambo. Eis autem qui in illo modo dicunt non contingit: sed vt ex pariete lapis et lateres: alterutrum ex alio loco et parte.

47 ¶ Scimus autem quod pergit eis et quod non ex quolibet parte carnis generatur aqua et ignis: et alia: sicut est sensibile in eis. Non enim ex quolibet parte parietis exeunt lateres aut lapides: sed lateres ex hoc loco exeunt: lapides ex illo. Si

ea que generantur generentur secundum compositionem: pergit quod autem non ex quolibet parte prius carnis generantur terra et aqua: aut generantur: tunc pergit quod corpus penetrat corpus: et si dissolutio compositionis in elicta esset secundum hunc modum: non esset ex necessitate generationis alteratio: neque esset vltimum de caplo qualitatis. ¶ Sed sicut dicit magister ex qualibet parte carnis potest aqua generari: sicut possunt generari ignis et alia: sicut possibile est in parte terre recipi figuram pyramidalem: et rotundam: et rectorum laterum: quibus hoc secundum receptionem sit: et illud secundum dissolutionem.

¶ Similiter autem et facientibus vnam eorum materiam habet aliquam quoniam quomodo erit aliquid ex ambobus. Verbi gratia. ex calido et frigido: aut ex igne et aqua. Si enim est caro ex ambobus: et neutrum eorum. Neque rursus compositio saluatorum: quod relinquitur nisi materiam esse quod ex illis. Alterius enim corruptio: aut alterius facit: aut materiam. Quapropter et quoniam est et magis et minus calidum et frigidum: quod quidem est simpliciter alterum actu: potest etiam alterum erit. Quando autem non omnino. Sed vt quidem ens calidum et frigidum: vt autem frigidum calidum. Quia que miscetur corrumpunt intentiones adinueniunt. Tunc neque materia erit neque illorum contrariorum alterutrum actu simpliciter sed medium.

¶ Secundum id vero quod est potentia magis calidum: aut frigidum: vel contrarie alterutrum secundum hanc rationem: et ratione dupliciter calidum potentia quod frigidum: vel tripliciter: vel secundum aliam talem modum. Erunt utique mixta alia ex contrariis: aut ex elictis. et alia elicta ex illis potentia qualiter entibus. Non ita vero vt materia: secundum predictum modum. Et erit ita quidem mixtio. Illi vero modo materiam secundum quod generatur. Quia autem partium contraria secundum in primis determinatio ne. Est. n. actu calidum: potentia frigidum: et actu frigidum potentia calidum. Quapropter si non coquantur transmutantur inuicem. Similiter autem et in alijs trijs: et primo ita elicta transmutantur. Ex his autem carnes et ossa et quicquid talia. Calido quidem generato frigido: frigido autem calido: quando ad medium veniunt: hoc. n. neutrum: medium. n. multa et non indiuisibile. Similiter autem et siccum: et humidum: et alia talia: secundum medietatem faciunt carnem et os et alia.

¶ Dicentes autem quod elicta transmutantur adinueniunt habent maiorem questionem: vt videtur primo: quoniam non potest aliquo modo dicere quomodo generatur composita ex eis. Illi autem qui ponunt generationem istorum elementorum adinueniunt esse propter materiam eadem habitam: difficile est eis dicere qualiter generantur caro et os. Quoniam hec caro est eis omnibus in simul: aut pluribus vnum

Com. sup. gene. et cor.

oo

Quem miscetur corrumpunt intentiones adinueniunt.

48.

De generatiōe et corruptione

Verbi.g. aqua et igne: aut aqua et ignis erūt in carne in actu: tūc erit compositio sicut dicebat lecta pme sentētie. ¶ Aut fit per corruptiōes vtriusq; illorū in altero: tūc erit caro: aut aqua: aut ignis: aut fit per corruptionē vtriusq; illorū: tūc erit illud qd puenit ex eis nō nisi res cōis ambob⁹. s. mā pma: que est in potentia: qd est impole. ¶ Et hec qd non puenit dicentibus corpa cōposita ex elitis fieri sūm trāsmutatio: nēnisi si due pme due elitoz: vt calor et frigus non recipiāt magis et min⁹. Quia si ita eēt oporteret nō puenire ab alia trāsmutatioe eoz nisi aut vnu eoz: aut mā si eēt impole eas abstrahi. Luz aut vicinus qd calid⁹ et frigid⁹ sunt simplr: sunt sūm magis et minus: dicemus qd illud qd fit nō est frigid⁹ simplr: cetero: neq; calid⁹ simplr: neq; calid⁹ aliqd vel frigid⁹ in potētia: sed dicimus ipsius esse calid⁹ et frigid⁹ in simul: sūm qd dicimus hoc de medys: s. calid⁹ respectu calidi simplr quidem et in fine: et frigid⁹ respectu frigid⁹ in fine. ¶ Quō aut hoc fit: hoc est sūm modū mixtionis. Mixtio enī nō est generatio simpliciter: neq; alteratio: sūm hoc neq; est trāsmutatio alter⁹. ¶ Sicut in altere: neq; trāsmutatio eoz in mā: s. cōposita sunt ab elitis sūm mixtionē: et elita a cōpositis sūm dissolutionē: et in potentia sunt illa. ¶ Sed nō est itelligere p potētiā in hoc loco pma māz: cū cōposita que et sunt potētia aqua ignis terra et aer: vt caro et os sunt in actu. Neq; etiā sunt in potētia in elitis: sicut partes in pino: que sunt in potentia pres: quousq; diuidant et sūt pres in actu. Differunt enī: qd iste sunt pres in gērate: et ille sunt pres in gēitate. ¶ Adodus aut sūm quē est mixtio dicimus est iugiter: que sunt miscibilia: et mixtio cōtrariis sunt qd altere non diantur sup altere: neq; hnt eoz potētiā. Si enī potētia alter⁹ fuerit simplr do minar⁹: corruptio erit diant et gēitatio diantis: et si eoz fuerint potētiā: nō fiet altera forma: sicut declaratus est in 4° metho. ¶ Et cū potētia alter⁹ non fuerit dians simplr: s. dians diant: gēitabit ex eis ali quod medius: s. tū declinat ad prē diantus: et id hoc mediu cum eo qd est declinās ad altere duoz extreme: hz aliq; latitudinē recipietem magis et minus. ¶ Et ex hoc apparebit et ipole esse aliq; complexio nē repera: cūquā possit sal. s. temperantia: que est sūm extrema: que sunt in fine: nō repera: que est sūm extrema cōplonis spēi in q; pssiderat medicia. ¶ Omnia enī mixta corpa quecuq; circa locū mediū sunt ex oibus cōposita sunt simplicib⁹. Terra qdē incit omnibus: qd vnu qdē est maxime et multū in proprio loco. Aqua aut qd oportet terminari qdēq; cōpositū: sola aut est simplicia bene terminabile aqua. Ampli⁹ aut et terra sine humido non pōt cōmorari: sed hoc est qd continet: si enī auferatur oino ex ipsa humidū: decidit vtiq; Terra qdē igit et aqua ppter has insunt causas. Aer aut et ignis qm contraria sunt terre et aque. Terra qdē aeris: ignis et aqua contraria est: vt contingit substantias substantie contrarias esse. Quā igit generationes ex ppariis sunt. Insunt aut altera extrema pnoz: necesse et altera inesse. Quapro-

pter in omni cōposito oia simplicia erūt.

¶ Dicitur: et cū omnia corpa generata ab elementis sunt in loco medio qui est locus terre: vt terra fit p illarum. Que enī naturaliter sunt in aliquo loco necessario: aut sunt illud corpus exites in illo loco: aut aliquid super quod dominatur ipm: quapropter ex stentia in medio: aut sunt terra: aut terrena: qd aut terra propter suam siccitatem non potest recipere si guram nisi terminetur ab alio: et in aqua est hoc possibile: quapropter necesse est etiā vt aqua sit pars generatoz. ¶ Et rursum: qd gēitatio est per mixtionē: mixtio aut fit p humiditatem: est vt qd sit ps generatoz sūm mixtionem. ¶ Et cum in omnibus cōpositis existant illa duo elementa: opz vt duo alia existant etiam cōtraria his. Ignis et aer: nisi illa sint in cōpositis sūm dispositionē dimmutas. ¶ Q. qd si in cōposito nō esset calid⁹ non eēt in eo frigid⁹ nisi in fine: quapp necesse est vt aqua et ignis sint in cōpositis nō sūm primas qualitates: quatuor ergo elementa existunt necessario in omni cōposito.

¶ Testificari aut videt et nutrimentū vniu cuiusq; qdē enī nutriunt eident ex qbus sunt. Omnia enī multis nutriuntur. Etenī quecuq; vident vno solo nutriri: vt aqua plante multis nutriunt. Adhuc est. n. aque terrarū: deo rustici tenent miscenere irrigare. Quā autem est nutrimentū quidem materie. Quod nutrit aut coniunctum est materie forma et species: rationale aut ex lum simpliciu corpoz nutriri igne oium ex inuicē generatoz. Quēadmodū et priores dicūt. Solus. n. et maxime est species ignis: qd innatus est ferri ad terminus. Quāq; aut innatus est ferri in sulphis regiones. For ma enī et species in terminis omniū. Quā qdē igit omnia corpa ex oibus constituta sunt simplicibus dictum est.

¶ Et qd significat hoc est cibus ex quo nutriunt plante. vilius est enim qd plante nutriuntur aqua et terra: quapropter cultores admiscet ea apud seminationē: et cū eis sunt aqua et terra: ergo et duo alia elementa: et cum alia nutriuntur plantis. s. in eis et existūt elementa. Et manifestū est qd illud nutrimentū nō nutrit nisi si p calore agentē exites in mā adueniēte. Calor enī est ex cibo veniēte qd est forma et materia. ¶ Et hoc inuenitur in igne inter oia elementa: quia qdlibet illorum alteret in aliud contrariū. s. qd proportio eius ad elementa est sicut proportio formarū ad materia: cum ignis continet omnia elementa: vt dicitur est in libro celi et mundi. Est enim continēs hoc qd mouet ad locum cōtinētem. s. cōcaus orbis lune. Cōcaus n. est. q. forma: qd est illud ad qd puenit mor⁹: et hec est dispositio forme. ¶ Determinatus est ex hoc qd oia corpa sunt composita ab omnib⁹ istis quatuor corporibus vocatis elementa quatuor.

¶ Quia sō sunt quedam generabilia et corruptibilia: et generatio cōtingit eis que sunt circa medium locum: dicendum de omni generatione simpliciter quot: et que eorū principia

Quomodo
mixtio.

Impole est
aliqua cōpl
nē cē repāt
quā possit
Sal. s. tēper
antia: que est
sūm extrema
que sunt in
fine: nō repera
que est sūm
extrema cōplonis
spēi in q;
pssiderat
medicia.

Terra aeris
ignis et aqua
pria est

Aristo. dñt a
Platone in
mō cēndi for
map r in mō
actionis cap
ñññ i cē cap
simplr: neq3
in actiōe cap
simplr. Et de
diligēt. r. p. b
7° me. cō. 3i.
r p me. cō. p.

Ne ē pati
t moueri: al
teri⁹ vō potē
tie facē t mo
uere.

De generatiōe et corruptione

sed ars. Quod circa et hi dicunt non recte per hoc: et qui reliquunt principales causas. Auferunt enim quod est esse et formam.

53 ¶ Quia autem contenti sunt in materia: quibus contem-
platio eorum sit conuenientior: tamen peccant multum.
Faciunt enim hanc receptionem et passionem eandem
cum principio actionis et motionis. Et manifestum est
quod ipse contradicitur duobus principibus per ea que sunt in
arte et natura. Et etiam cum destruit causas agentem destruit
causas formales. Forma enim si fieret ab aliquo modo
passionis accitit mōe esset raro facta et accitit.

¶ 53 accidit
ex mōe accide-
tale est.

¶ Amplius autem et potentias attribuunt cor-
pori propter quas generat valde organice:
auferentes eam que secundum speciem causam.

¶ In enim inatum est ut inquirunt calidum
quidem segregare: frigidum autem congre-
gare: et aliorum unumquodque: hoc quidem fa-
cere: hoc autem pati. Et hi dicunt et per
hec omnia alia generari et corrumpi. Videtur
autem et ignis ipse motus pati.

54 ¶ Et vniuersalius autem faciunt principibus agens non fa-
ciunt nisi agens in genere instrumenti: non agens ve-
rum cum destruit primum agens ab entibus. Dicunt
enim quod calidum naturaliter separat et distinguit: fri-
gidum autem congregat et admiscet: et similiter omnia
alia sensibilia naturaliter agunt et patiuntur: et sufficit in
generatione rerum et in corruptione earum actio et pas-
sio carum adinueniem. Sed quod videmus in quibusdam
quod magis sunt agentia quam alia elementa: digniora sunt
ut corrumpant quam generent. Quapropter necesse est si
generent res: ut habeant agens quod faciat ea per pe-
peram et alterationem apta ut aliquid fiat.

¶ Amplius pro simile aliquid faciunt: ut si
quis ferre et vnicuique instrumentorum attri-
buit causam eorum que generantur. Necesse
enim ferrante diuidit: et incidere coequa-
rit: et in alijs similiter. Quod circa si quidem
maxime facit et mouet ignis: sed quomodo
mouet non vident: quoniam deterius quam
organum. Nobis autem et vniuersaliter pri-
us dictum est de causis: et nunc determina-
tum est de materia et forma. Amplius pro
quoniam secundum allationem motus demonstra-
tum est: et quoniam perpetua necesse est his
entibus et generationem esse continue. Allat-
io enim facit generationem actualiter: quia
adducit et abducit generans. Similiter autem
manifestum quoniam et si priora bene dicta
sunt: transmutationem primam allationem: et
non generationem dicendum. Multum enim ratio-
nabilius ens non entis generationis causam esse
quam non ens entis. Quod fertur quidem igitur
est quod generatur: aut non est. Propter
quod et allatio prior est generatione.

¶ Illud facit
quod actus
litera quadam
duci et abdu-
ci generans.

¶ 54 inabili-
ens non entis
quod non entis
entis est.

55 ¶ Quia ergo attribuitur generans igni: aut alicui alij ele-
mentorum: est sicut attribueret generationem volo

brationis securi: imo non percipiebatur istud quod motus
ignis est vilior motione instrumenti. Instrumentus
enim non mouet sine artifice: et cum mouebit cum arti-
fice mouebit ad generationem ignis: aut cum moue-
bitur per primum mouens mouebit ad corruptionem.
¶ Declaratur autem est in naturalibus quod motus loca-
lis est priusquam eternus: quapropter et generatio est
continua et eterna: quoniam motus generat faciendo
appropinquari generantem generando: et hoc rectum est
inquantum iste motus est prius omnibus transmu-
tabilibus: ut ostensum est. Et etiam apparet quod illud
quod mouetur isto motu est ens: et illud quod gene-
ratur per ipsum est non ens. Et quod est ens maxime
est causa non entis: quod est ens semper dignum est ut
sit causa non entis semper: quapropter vilius est ut
iste motus est prius motibus naturalibus alijs.

¶ Quoniam autem suppositum et demonstra-
tum est quod est continua ens res generatio et
corruptio. Dicimus autem causam esse allatio-
nem generationis. Ad manifestum quidem quod vna
ente allatione non contingit fieri ambo: quia
contraria sunt. Idem enim et similiter se habet
semper idem inatum est facere. Quod circa
generatio semper erit aut corruptio. Quod
autem multos esse motus: et contrarios mo-
tus: aut allationem: aut inequalitatem: contra-
riorum enim contraria causa. Ideo non prima
allatio causa generationis est et corruptionis:
sed que circa obliquum circulum: in hac enim
et contrarius inest et mouet secundum duos motus.
¶ Necesse enim si erit semper et continua gene-
ratio et corruptio semper aliquid moueri ve-
re non deficiat transmutationes hec. Hec autem
ut non alteris contingat solum contrarietatis
quidem igitur totius allatio causa. Deficien-
tie pro et absentie causa inclinatio. Contin-
git enim quandoque longe fieri: quandoque prope.
Inequalis enim distantia ente inequalis erit mo-
tus. Quod circa si in accedendo et in propere
generat: et in recedendo et longe fieri idipsum
corrumpit. Et si in multoties adueniendo ge-
nerat: et in multoties recedendo corrumpit.
¶ Contrariorum enim contraria est causa.

¶ Sed quia ostensum est quod entia semper sunt in gene-
ratione et corruptione: et quod generatio corporis illius
est corruptio alterius: manifestum est quod ponendo vnum
motum impole est istas duas operationes: scilicet genera-
tionem et corruptionem esse idem. Idem enim non
facit contraria: quapropter aut semper erit generatio:
aut semper corruptio: aut si sit vnum motus erit finis
dispositiones omnes contrarias: ita quod appropinquan-
do operatur aliquid: aut finis eius remotio: opera-
tur contrarium. ¶ Sed quia est impossibile motus
esse contrarius motui: ita quod aliquid motus per se ge-
neretur: ut dictum est in libro de celo et mundo:
aliquis autem corrumpitur: ut fingunt astronomi:
manifestum est si generatio et corruptio sint contrarie:
ut sint motus secundum dispositiones contrarias in respectu
generatorum

generatorum et corruptorum. Iste ergo motus non est primus sed motus solum in orbe declinui. Iste enim orbi sicut dicit Aristoteles habet continue motus duos. scilicet propinquum et remotum ne procedat ex eo una operatio. Causa ergo continuitatis prime generationis et corruptionis est quod mouent stelle et planetes in orbe isto cum habeant dispositiones diuersas entibus: quoniam aliquando appropinquat aliquando remouent: quare est eorum diuersa operatio: oportet ergo quod si per elongationem corrumpit: quod per appropinquationem generationem faciat: quod contrariis contrarie cause.

Et in quali tempore generatio et corruptio que sunt in animam. Ideoque et tempus et vita vniuersi cuiusque habet numerum et hec determinantur. Nulli enim est ordo. Et omne tempus et vita mensuratur periodo. Sed tamen non eadem omnes: sed bi quidem minori: bi autem maiori. His quidem enim annus: his autem maior: alijs autem minor plodius est mensura.

Quapropter oportet ut numerus reuolutionum in quibus est preparatio ad corruptionem sit equalis numero reuolutionum in quibus est crementum. Et cum tempus iuuentutis sit equalis tempori senectutis: ista duo tempora determinantur per reuolutiones orbium declinui: oportet sicut dicit Aristoteles quod liber ens habeat vitam terminatam: ex eo quod mouet circulariter: horum quidem hoc habet in vita paucas reuolutiones: hoc autem multas: hoc autem vnam: hoc autem finem magis et minus: hoc quod Aristoteles dicit de orbe solis debet intelligi de alijs planetis.

Apparent autem et finem sensum pfecta bis quod a nobis dicta sunt. Videmus enim quod adueniente quidem sole generatio est: recedente autem diminutio: et in equali tempore alterutrum. Equale enim tempus generationis et corruptionis: que sunt materiam. Sed contingit multotiens in minori corruptioni propter adinuicem confusionem. Inequali enim ente in anima: et non ubique eadem: necesse et generationes inequales esse has quidem citiores. has autem tardiores. Quocirca accidit propter horum generationem alijs generari corruptionem. Semper vero ut dictum est continua erit generatio et corruptio: et nunquam deficiet propter quam diximus causam.

Sensus quidem conueniens videtur demonstrationi. Sol enim quando appropinquat nobis in suo orbe generat: cum elongauerit corrumpit: hoc quod diximus quod tempus generationis est equalis tempori corruptionis non est nisi naturaliter: quoniam multotiens accidit accidentaliter: quod sit minus tempus corruptionis tempore crementum: vel senectutis: aut propter nam completionum: quoniam complexiones finem magis et minus sunt in eadem specie: quare diuersant tempore generationis et corruptionis in eis. Individuis eiusdem specie: aut propter diuersitatem dispositionum cause agentis propinquat: aut propter diuersitates cause agentis in ultimo: ut diuersitas operationis solis propter congregationes

et segregationem planetarum cum co: aut propter utrumque: et diuersitas nature partis a natura solis in hora generationis actionis. Et debes scire quod quando posuerimus hoc quod dixit Aristoteles quod tempus crementum est equalis tempori senectutis. proponemus hoc quod medici dicunt: quod tempus iuuentutis sit in homine usque ad xxxv annos: et propter hoc vita naturalis in lxx annis fit: et propter hoc dixit magister quod vita est media in lxx et lxx annis.

Hoc autem rationabiliter contingit. Quoniam enim in omnibus iniquum. Quod melius desiderare nam semper. Melius autem est esse quam non esse. Est autem quod modis dicimus in alia dictum est. Hoc autem in omnibus impossibile existere propter longe a principio distare: reliquo modo compleuit esse deus facies continuam generationem. Ita enim maxime continuabitur esse: quia proxime est substantie fieri semper per generationem. Huius autem causa ut dictum est multotiens in circuitu allatio: sola enim continua. Ideo et alia quecumque transmutantur adiuices finem passionem et potentias. Quia simplicia corpora imitantur in circuitu allationes. Quando enim ex aqua aer generatur: et ex aere ignis: et rursus ex igne aqua in circuitu: dicimus circuire generationem: quia rursus reuertitur. Quocirca et recta allatio assequens eam que in circuitu continua est.

Et hoc quod diximus quod generatio et corruptio sunt continue non tamen sequitur ex causa materiali et agente: sed etiam ex causa finali: quia iam visus est nobis quod natura semper mouet ad nobilius finem quod potest in vno: quocirca finem quod potest recipere vniuersum quod: et quod ens est melius quam non ens: et ens verum quam non verum finem individuum quam finem speciem. Quoniam impossibile est aliquid ens in istis rebus esse simpliciter nobile propter remotionem a prima causa habens essentiam et nobilitatem qui deus compleuit diminutionem in istis contingentes hoc modo finem quod generatio facta est continua: quare esse potest perpetuus in istis rebus. Et causa istius continuationis est motus circularis: quapropter et continuatio istorum est circularis. Verbi gratia: aer generatur ab aqua: aqua ab aere: et amplius motus finem rectitudinem non habet continuationem nisi per assimilationem ad motum circulem. Quia ascensus aeris et descensus aque aliquando debet esse.

Simul autem manifestum ex his: quod quidam querunt quare vnoquoque corporum in propria allato regionem in infinito tempore non distant corpora. Causa enim huius est que adinuicem transitio. Si enim vnumquodque maneret in sua ipsius regione: et non transmutaretur ab eo quod preterit utique destitissent. Transmutantur quidem igitur propter allationem duplicem entem. Quia transmutant autem: non contingit manere vllum

Alia semper de siderat quod melius est.

Ens verum finem individuum nobilius est quam finem speciem. Ideo in met. c. 27. Et per philosophum c. 5. a. Impossibile est aliquid ens in istis esse simpliciter nobile propter remotionem a prima causa. De compleuit diminutionem in istis contingentes finem quod generatio facta est continua. Idem 2° de anima. 3. 4. Et per philosophum c. 28.

De generatione et corruptione

eorum in aliqua regione ordinati. Quod quidem igitur est generatio et corruptio: et propter quod causam: et quid generabile et corruptibile: manifestum est ex his que dicta sunt.

60 **C** Dicitur ex his quidem dissoluitur questio quorundam: quare non segregant ista corpora simplicia ab invicem in isto longissimo tempore: ita quod nulla habeant mixturem aut confusionem: et que erunt ista propria loca. Causa enim mixture eorum ad invicem et mixture locorum ad invicem est motus circularis: si non esset ab eo segregarentur: sed mutantur ad invicem propter motum duplicem orbis declinans: et motum non solum. **C** Dicitur autem determinamus super eam ylem males: et etiam formalem: et non determinamus eam tertiam generationis et corruptionis: et est agens.

C Dicitur autem necesse est esse aliquid mouens si motus erit ut dictum est prius in alijs. Et si semper quod oportet aliquid esse semper. Et si continue unum: et idem: et immobile: et inalterabile: et ingenerabile. Et si multi qui in circuitu motus multi quidem: oia autem equaliter esse hoc necesse est sub uno principio. Continuum autem ente tempore necesse est motum esse continuu: si impossibile tempus sine motu esse. Continuum igitur alicuius tempus numerus. Eius quidem qui in circuitu: ergo que admodum in his que a principio determinatus est.

61 **C** Dicamus ergo et quod dictum est in alijs: quoniam si motus est necesse est mouens eorum: si motus continuus est et perpetuus ut sit mouens perpetuu: ergo si motus est continuus ergo mouens: et etiam necesse est si motus continuus est ut mouens sit immobile: ut transmutabile. **C** Dicitur enim continuus equalis est et non intersectus: quapropter mouens et motus sunt transmutabilia oia. Et si motus circularis sunt plures uno: necesse est ut mouens sit plus uno: si huius motus sunt plures uno: ergo et mouens. **C** Et quia visum est quod oia ista mota aliquo modo mouent eodem motu: ex motu diurnali necesse est ut oia ista mouentia contineantur sub eodem mouente. Et cum manifestum est de non temporis quod est perpetuum et primum: manifestum est quod est numerus motus continuus: necesse est ut sit unus motus continuus: tempus igitur est numerus motus continuus: sed continuus est circularis: igitur tempus est numerus motus circularis: et totus quidem hoc visum est in alijs: si dicimus est in hoc loco ad rememorationem.

C Continuum autem motus utrumque quod quod mouet continuus est: aut in quo mouet velut locum: dico autem passiones. Ad manifestum utrumque quia in eo quod id quod mouet. Quod enim passio continua est: nisi quod res cui accidit continua est. Si autem et hoc eo quod in quo solo loco existit. Ad magnitudinem enim aliquam habet. Huius autem et circulo soli continuus. Quod circa idem sibi ipsi semper continuus. Hoc igitur est quod facit continuu motum quod in circuitu corpus fertur. Ad motum autem tempus.

62 **C** Dicitur et considerandum est de continuatione motus

utrum sit: quod ipsum motum est continuu: aut perpetuu: aut quod illud per quod mouet: aut in quo mouet continuatio accidit: forma et locus: manifestum est quod continuatio non inuenitur primo nisi in magnitudine: et quia motum habet magnitudinem: necesse est ut continuatio sit ex motu. Dispositio enim illius forme non est continuationis: quod est in continuo: sed non est. Prohibet dicere primum in loco: locus enim est magnitudo: et magnitudo continua prima in qua est impossibile esse magis et minus est prima sphaera: quapropter necesse est ut sit illud quod facit unum motum continuum corpus quod circulariter fertur: quod iste motus facit tempus.

C Dicitur autem in primum motum finem generationes aut alterationes: aut vniuersaliter transmutationem huiusmodi videmus quod ens et generationem hoc post hoc ut non deficiat. Ad idem est verum est aliquid quod erit ex necessitate: aut nihil: sed omnia contingit non fieri.

C Dicitur et quod transmutatio res transmutatur: est per generationem et corruptionem: ut aliquo modo transmutandis est successiva et nunquam deficit: sed semper contingit hoc post hoc: pertransitus est modo qualiter potest esse perpetuas in rebus generatis: etenim principium considerationis in hoc est: utrum sit aliquid generatum: aut nihil generatur: necesse est: sed de est contingit.

C Dicitur enim quidem quedam manifestum est quod moritur et futurum aliud propter hoc. Quod quidem enim verum est dicere quod erit oportet hoc esse quandoque verum: quod est. Quod autem nunc verum dicere quod futurum est: nihil prohibet non fieri. Futurus enim incidere quod non incidet.

C Dicamus ergo quod manifestum est per se quod quodas possibilia generant et non generant. Cuius sermo in aliquo quod est possibile generari non est alius a fine eius quod non est: nisi quod quod est possibile est differre a necesse esse. Quod illud quod in futuro necesse est esse: verum erit de eodem dicere quod necum est esse in aliquo tempore equalitas noctis et diei iter duos tropicos. Illud autem quod non est verum dicere in eo esse nisi in tempore presenti non est possibile ut non sit. Quod quod si ambulatorio possibilibus est in forte: possibile est ut non ambulet.

C Vniuersaliter autem quoniam contingit quodam entis esse: et non esse: manifestum quoniam et que generant ita habebunt: et non ex necessitate habebunt. utrum igitur omnia talia: aut non: sed que quodam necesse simpliciter fieri.

C Et manifestum est quod quedam entium non necessario generantur: querendum est utrum oia sunt sic aut ex eis sunt que necessario generantur.

C Et est que admodum contingit in esse. Hoc quidem impossibile non esse. Hoc autem possibile: ita et circa generationes. Verbi gratia: conuersiones igitur necesse fieri: et non possibile est non contingere.

C Dicamus ergo quod sicut in entibus quodam impossibilia sunt parui ab esse: ut necesse est quod entia possibilia sunt parui ab esse: ita est in rebus generatis quod quodas sunt possibilia: ut non generentur: et quedam necessario generabuntur: ut tropici in tropicis: quoniam hoc necum est

Tempus est numerus motus continuus. Et sic pro 5. 4. pb. 60. 99. 1. 101.

est contingere: et impossibile est ut non contingat.

C Sic igitur quod prius necesse est fieri: si quod posterius erit. Verbi gratia, si domus et fundamentum, si vero hoc luti prius, ergo si fundamentum scilicet est: necesse est domum fieri: aut non adhuc: si non. Et illud necesse generari: aut non necesse est esse: adhuc. Sicut enim et id necesse generari simpliciter. Si autem hoc et fundamentum generari: necesse generari domum. Sic enim fuit quod prius habens se ad posterius. Quare si illud erit necesse illud prius generari. Si igitur necesse generari quod postea: et quod prius necesse. Et si quod prius et quod posterius igitur est necesse. Sed hoc non est, propter istud: sed quoniam subiectum est ex necessitate futurum. In quibus igitur quod postea necesse est esse in his conuertitur: et semper priori generato necesse generari quod postea.

Et cum hoc dictum est: querendum est in hoc secundum quem motus manifestum potest esse necessaria successio in materia possibili: quoniam autem hoc erit in rebus que sunt tamen finite: habentes principia et ultima: aut quod sunt infinite: infinite autem sunt duobus modis: aut infinite secundum circuitum: aut infinite recte. In rebus autem finitis manifestum est quod generatio prioris est necessario quando fuerit posterius. Verbi gratia, quod fundamentum est necessarium si domus est: et esse lapide si fundamentum est. Si ergo in istis contingeret quod quando esset prius quod accideret posterius. Si fundamentum est domus est: tunc oporteret ut successio esset necessaria et continua in generatione ista: sed manifestum est quod non est necessarius quod fundamentum sit nisi domus sit. Si ergo posuerimus quod domus sit necessarius: oportet necessarium quod si domus sit quod fundamentum sit: quoniam positum est quod si domus est: fundamentum est. Si ergo posterius est necessarius: primum est necessarius: sed manifestum est quod primum esse non est necessarium: quoniam contingit esse: et si est necio non erit nisi secundum hypotheseis. Si ergo domus quod est posterius esset necessarius: contingeret ut esset semper: sed possibile est ut non sit: quoniam dispositio in esse eadem est cum dispoitione in generatione.

Si quidem enim in infinitum tendit et ad inferius: non erit necesse eorum que postea: hec generari simpliciter: sed neque ex suppositione: semper enim alterum antea necesse est esse: ideo et necesse illud generari: quocirca si non est principium infiniti: neque primum erit nihil propter quod nil necesse erit generari. Et hoc neque in fine habentibus hoc est dicere vere: quoniam necesse simpliciter generari. Verbi gratia, domum quando fundamentum generatur. Quando enim generatur si necesse generari semper: hoc accidet semper esse contingens semper non esse. Sed oportet semper generationem esse: si ex necessitate est eius generatio: ex necessitate enim et semper simul. Quod enim est necesse: non possibile non esse: quocirca si est ex necessitate:

te sempiternum est: et si sempiternus ex necessitate. Et si generatio igitur ex necessitate perpetua est generatio huius: et si sempiterna ex necessitate. Si igitur alicuius ex necessitate: generatio simpliciter: necesse circuire et reuerti. Necesse igitur aut finem huius generationem: aut non: et si non: aut in rectum: aut in circuitu. Horum autem si erit sempiterna non in rectum possibile est: quod nequaquam est principium neque si inferius: ut ad futura inspiciamus: neque si superius ut ad generata necesse aut principium: neque finito ente et sempiternum esse. Ideo necesse in circuitu esse. Conuertitur igitur necesse erit. A. g. si hoc ex necessitate est: et quod prius ergo: sed si hoc et quod posterius necesse generari: et hoc sempiternum continue. Nihil enim hoc differt dicere per duo aut multa. In circuitu igitur motu et generatione est quod ex necessitate simpliciter. Et si in circuitu necesse generari et generata esse. Et si necesse: horum generatio in circuitu.

Et cum impossibile est esse continuitatem in habentibus prima postrema: manifestum est etiam quod hoc impossibile est in rebus precedentibus secundum rectitudinem in infinitum secundum duo extrema: quoniam hec non habet primum ex quo sit necessarium ut habeat ultimum: neque habent ultimum ex quo sit necessarium ut habeat primum. Quapropter necessitas generationis successiue non est nisi per circulationem. Et hoc necessarium est: quoniam generatio perpetua est necessaria. Necesse autem est eternum: et eternum mouet circulariter: illa generatio eterna necesse est ut habeat principium: cum habeat principium necessarium: aut hoc erit in quantum habet principium secundum rectitudinem: aut secundum circulationem. sed si fuerit secundum rectitudinem necium est aut non esse eternum: aut non habere principia. Quoniam rectum quando habet principium et ultimum necessarium est finitum et non eternum. Et si posuerimus ipsius esse infinitum in duobus extremis non habebit principium: quoniam infinita non habet principium: neque ultimum: quapropter necium est si posuerimus ipsum esse eternum et habere principium ut sit circularis: et ut generatio reperiatur sit circularis: et si primum est: ultimum est: et si ultimum est primum est. Necesse ergo et perpetuum non est nisi in motu circulari: et in generatione circulari: quoniam omnia que sunt in circuitu sunt necessaria: et e contrario. et ea que necessaria sunt mouent in circuitu. Et debes scire quod hic sermo compler illud quod ostensum est in 8° de naturalibus audiri. scilicet quod motus est successiuus et non deficiens in aliqua hora. Nam hoc quod dictum est hic cum eo quod dictum est in illo loco ostendit motum esse eternum.

Hoc utique quidem est rationabiliter quoniam perpetuum: et aliter apparuit in circuitu motus et quod celi: quoniam ex necessitate hec generantur et erunt quocumque huiusmodi motus et quocumque propter hunc. Si enim quidem quod in circuitu mouet semper aliquid mouet: necesse est bonum in circuitu esse motum. A. g. superiori allatione ente in circuitu et sol sic. Quoniam autem sit hoc:

Rectum quoniam habet principium et ultimum necesse est finitum.

De gñatione ⁊ corruptione

bore pp hoc in circuitu gñant ⁊ reſterant.
His aut generatis ita: iterũ ⁊ que ab his.

69 ¶ Et q: dictum est in alijs q: motus eternus ⁊ motus
circularis est motus celli manifestu est q: motus ve-
rum generaturum ⁊ contraxum est per illos motus ⁊
ex eisq: fit illud qd circulariter mouetur perpetue
mouetur: necesse est vt motus verus transmuta-
tum fit motus circularis. Verbi gra: quoniam primus
motus circularis: oportet etiam vt sol in die decur-
rit moueatur etq: circulariter. Et q: motus solis in
orbis est circularis: opz vt temporis anni currat cir-
culariter: quia illa currat circulariter in circulo: opz
vt in consequentia currant circulariter.

¶ Quare ergo hoc qđem ita videtur. T. g. aer t aqua in circuitu generant. t si quides nubes eripit oporet t plueret: t si pluer oporet t nubem esset. Boies ho t animalia nō reterant in seipso: vs rursus generat iddem. Non eniz necesse est si pater rursus gñatus est: t re generari. Sed si nullū. In rectus itaqz videt hoc generatio esse. Principiū autē intentionis rursus hoc. vtruz similiter omnia reterant: aut non. Sed hoc qđem numero: hoc autē specie solum. Quoz quidē igit incorruptibilibz substantiā mora. manifestat qm t numero eadem erunt. Abotus enim sequit qđ mouet. Quoz autē non: sed corruptibilibz necesse specie: numero autē nō reterari. In aqua ex aere: t aer ex aqua specie iddem non autem numero. Siant t hoc numero: sed non quoz substantiā generat: etia tale quale contingit non esse.

Quorū incorruptibilis est sibi mota eadē numero redire pnt quorū corruptibilis sibi in specie non numero.

Conced in hoc etiam conuenit questio: et est cum gene
ratio accidens et his est circulariter: quia igitur que
dam sunt ita. scilicet si vltimum est primum et est pri
mum est vltimum est. Verbi gratia: si nubes sunt plu
uia est et si pluuia est nubes inuenitur in aliquibus non.
U.g. cum homines a aialia non recipiant in se cir
culariter: ita q indiuia eoz reuertantur in idde.
Tunc itam necessarium est si primum est q vltimu
sit qm non est necessarii si pater fuerit q vter pater
fuerit futurus: sed si ille situs est necessarium est
vter pater sit: sed non pcedit qm in infinitum p
sentiam: sed per accidens: qm si ita eẽ non esset
filius nisi post esse indiuuozum in finitooz. Et cum ita
est: nec ergo primum est si vltimus est nisi per acci
dens. nec vltimum est si primum est omnino: hoc quides
contingit istis fm q videtur: aqua recte generantur.
Et principium considerationis in his est: vtrum sit
aliquid q circulariter reuertitur: similiter aut que
dam circulariter reuertuntur fm speciem. C. Dicu
mus ergo q omnis substantia indiuia manẽs in
corruptibilib: necessario reuertitur fm idẽm indiu
uiduuz. Corruptibilia aut impossibile est q reuert
tantur nisi fm speciem. Verbi gratia: aer generatib
a aqua: aqua ab aere: q indiuidui illius aq
corrupte reuertitur per se: quia materia eadẽ
z agens idẽdem quoniam si idẽm agens eẽ eadẽ
materia faceret lateris: z postea corrumperetur
per faceret alios postea: manifestum est q differẽt pri
mum a pcedentibus.

Aristotelis Stragyrite de Generatione et Corruptione opus cum Auerrois Cordubensis expositione explicit.

Dispositum de phymis vitoris
 la gress de hatus no gress vici
 la gress de hatus no gress vici

Sic illud: oxopria vir & sua condigne
 & ad alios nobis sicut et quod domus
 Cumque qua sit in una re: & quod
 domus qua domus quod domus
 qua domus in alios domus

Handwritten notes at the top of the page, including "De anima magis dicitur anima" and "Primum".

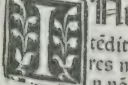
Libri
Aristotelis de Anima liber primus.
Prohemium.

Bonorum honorabilium notitia opinata. Altera autem certitudo: aut ex eo quod meliorum quidem et mirabiliorum est: propter viresque hanc animum hystoria

Demonstratio de rebus honorabilibus est scire: de rebus aliis quod differunt ab invicem: aut in subtilitate: aut quod sunt scire pres digniores et nobiliores: rectum est propter hoc duo ponere narrationem de anima positione precedenti.

Intendit per subtilitatem demonstrationis. Et incedit per hoc quod dicitur aut quod sunt cognite per res nobiliores nobilitate haberi. Et incedit per hoc quod dicitur aut quod sunt cognite per res nobiliores nobilitate haberi. Et incedit per hoc quod dicitur aut quod sunt cognite per res nobiliores nobilitate haberi.

et in hoc est quod cognoscere de animalibus est maxima cognitio partium naturalium: anima est principium animalium. Unde necarius est ut scire de anima sit necessarium in cognitione animalium: non enim utile. Et debes scire quod humanitas scire anima ad alias scias invenit tribus modis. Quorum unus est secundum quod est per illi sciamus nobilissima principium eius sit habere dispositionem cum scia naturali. Animalia sunt nobilissima corporum generabilium et corruptibilium: anima autem est nobilior omnibus quod sunt in animalibus. Et hoc est quod dicitur pluribus scientiis plura principia: ut scire morale, regendi civitates: et divine. Moralis in suscipit ab hac scia virtutum finem hominis in eo quod est habere scias sue subiecte que sunt. Divina autem suscipit ab ea subiecta subiecti sui. hic nunc declarabitur: quoniam forme abstracte sunt intelligentes: et alia multa de cognitione et dispositione ceteris: quoniam intelligentia in eo quod est intelligentia et intellectus. Tercio vero est quod humanitas: et est facere acquire re confirmationem in primis principis: quoniam ex ea accipit cognitio causarum primarum, principium, et cognitio alicuius per sua causas est magis firma quam sui esse tui.

Inquirimus autem considerare et cognoscere nam ipsius et subam: postea quicquid accidit circa ipsas: quorum alie proprie passiones videtur: alie autem ceteris et animalibus per illa scire. Et quoniam est scire nam et subam eius: postea autem omnia que accidunt ei: et existimatum est quod bonorum accipitur quedam sunt passiones proprie anime: et quedam accidunt corpori proprie anime.

Cum demonstravit utilitatem huius scie: incipit demonstrare intentiones suam dicendo. Et questum est etiam illud quod querendum est in hac scia et pertractandum est scire anime nam. subam eius. deinde scire omnia contingenda ex se: sicut est de aliis considerandis in scia naturali. Et cognitio in cuiuslibet generis et speciei non complebitur nisi per cognitionem subiecti illius speciei: per cognitionem eorum que contingunt ei: ut deum est posterioribus analitici. Et deinde ex existimatum est etiam accipitur autem contingendum anime: quedam sunt proprie passiones que appropriantur anime. quoniam anima non indiget corpore in habendo has passiones. Unde ut in imaginatione per intellectum. quedam autem reputantur indigere corpore: et non complebuntur nisi per virtutem anime. anima et corpore. Et hoc intendebat eius dixit: et quedam contingunt corpori: propter animam: et he sunt passiones attribuite virtuti concupiscibili anime que desiderat et fugit. Et ideo in hac divisione in accipit anime: quoniam illud quod est magis desideratum de passio anime est ut per se possit esse de eis abstractis aliis: aut non: quod impossibile est nisi sit aliis eorum proprium anime sine corpore. Et per hoc intendere per passiones proprias anime: eas que proprie existunt in anima: et in corpore vel sensus et imaginatione: intendit per alias eas que existunt in anima proprie corpore: ut sonus et vigilia: et sic apprehendit in hoc finem omnia que contingunt anime et attribuntur ei.

Ex omni autem parte et penitus difficillimorum est accipere aliquam fidem de ipsa: cum enim sit questio de multis aliis: dico autem eam que est circa subam et ea que quod est. Fortassis alicui videbitur una quidam methodus esse de omnibus de quibus volumus cognoscere subam: scilicet et eorum que sunt secundum accipere priorum demonstrationem: quod querendum utique erit methodum istum.

Et valde est difficile et grave invenire aliquid.

Handwritten notes on the right margin, including "Documentum" and "scire alicuius".

Handwritten notes on the right margin, including "Idem est met." and "scire alicuius".

Handwritten notes on the right margin, including "scire alicuius" and "scire alicuius".

Handwritten notes on the right margin, including "Cognitio cuiuslibet generis" and "scire alicuius".

Handwritten notes on the right margin, including "scire alicuius" and "scire alicuius".

Handwritten notes on the right margin, including "scire alicuius" and "scire alicuius".

Handwritten note: "Com. I."

Handwritten note: "scire alicuius"

Handwritten note: "scire alicuius"

Handwritten note: "scire alicuius"

Handwritten note: "scire alicuius"

Handwritten note: "scire alicuius"

Handwritten note: "scire alicuius"

Handwritten note: "scire alicuius"

Handwritten note: "scire alicuius"

Handwritten note: "scire alicuius"

quid firmum in eis et eius ex hac perferutatio: quoniam hec perferutatio: quod est cōs alijs multis modis. scilicet perferutatio de suba eius: et de ea quod sit: necesse est existimari quod via in oib⁹ rebus quarū subam volumus cognoscere sit eadē: quē admodū via demonstrationis in passionibus pringentib⁹ sube est eadē: quapropter necesse est hanc viā declarare.

4. Cū demonstrat quod quēda in hac scia sunt pñ duo rē genē: quoz vñ est scire subas aie: et aliud est scire ea q̄ pringūt sube: incept p̄ demāre ea ppter que est difficile scire subas ei⁹: et est difficultas cognitōis vie: et regule: ex qua pōt q̄s inuenire suam diffōnem. Et dicit: et valde est difficile scire. et valde est difficile in cognitōe diffōnis aie hēre regulā et viā ex q̄ possum⁹ scire diffōne verā. scilicet viā iudicē nos ad suā diffōne pfectē: quoniam si talē regulā habuerimus: tūc facile erit cognoscere diffōne aie. Deinde incept demōstrare modū ppter quē difficile est inuenire talē viā: dare dubitatioes q̄ pringūt p̄ hanc difficultatē et dicit: quoniam hec perferutatio: quod est cōs rē. et cū hui⁹ difficultatis est: quoniam hec perferutatio de aia q̄ est quere cognitōne sube ei⁹: q̄ est cōs ei⁹ et oib⁹ rebus quarū suba est quēda: pōt q̄s dicere quod via qua vlt peruenimus ad cognoscēda diffōnes re⁹: eadē est in quēda cognitōne sube ei⁹: et aliaz subarū ois rerū querendā. Et dat rōne sup hoc dicēdo: quoniam quēdam viā qua sit demonstratio sup passioes q̄ pringūt rerū est eadē via qua sit in aia et in alijs: ita est in viā cognitōis sube. vñ necesse est scire istā viā q̄ sit: quod est valde difficile. Et cū narrat difficultatē pringētes dicit quod ista via est eadē: quoniam querendū est ab eo scire illā viā que sit: incept demōstrare difficultatē cōtingentē dicenti quod ista viā nō est eadē.

5. Si autē nō est vna quedā et cōs methodus de eo quod quēdam amplū difficult⁹ est negociari. oportebit enī accipere circa vñ q̄d q̄s modus: cū manifestū fuerit vtrū demonstratio aliqua sit: aut diuisio: aut aliqua methodus: ad huc multas habet dubitatioes et errores: et quibus opz querere: alia. n. aliorum principia sicut numerorū et planorū.

6. Si autē ista viā nō fuerit eadē et cōs: tunc erit magis difficile illud quod querit⁹ est: necessarii. n. erit inuenire aliquā viā in vñ q̄s rerū: et scire illā viā q̄ sit. et si fuerit declaratum vtrū sit demonstratio: aut diuisio: aut alia viā: post remanebunt plures dubitatioes in eis: ex quibus debemus querere: principia. n. rerū diuersarū sunt diuersa. v.g. principia numerorū et superficialium.

7. Interdū si hec via qua inuis in inueniēdo diffōnes re⁹ et cognoscēdo subas earū nō fuit eadē: et cōs oib⁹ rebus: quaz diffōnes sunt quēda: s; plēs vñ tūc illud quod querit⁹ est de cognitōne sube aie magis erit difficile: necū est. n. scire p̄mitus in vñ q̄s rerū: quū diffō est cognoscēda p̄ aliquā viā p̄p̄ia illis rebus quū sube sunt cognoscēda. Et cū fuerit declaratum

ratū a nobis illā viā eē et eē vñ. tūc necū est nobis post scire illā viā q̄ sit: vtrū demonstratio vtrū dicat⁹: Hippocrates: aut diuisio: vtrū p̄lo dicit⁹: aut alia viā: vtrū via cōpōnis quā Arist. dedit in posteriorib⁹: et cū h fuerit declarū remanebūt post multas dubitatioes et loca erroris in rebus ex quibus opz quere cognitōne diffōtionū rerū. necesse est. n. cū cognitōne illa vñ scire pñ p̄p̄ia cuiuslibet gñi generū speculādoz. Et p̄p̄ia. n. rerū diuersarū genere sunt diuersa. vnde cognitō illa vñ nō sufficit in scire diffōnes re⁹: nisi scia fuerint pñ p̄p̄ia illis rebus p̄p̄is. nā diffōnes non cōponunt nisi ex p̄ncipijs p̄p̄ijs que sunt in re.

8. Prīmū autē necessariū est diuidere in quo generū et quid sit. Dico autē vtrū sit hoc aliquid et suba: aut qualitas: aut quantitas: aut etiā quoddā aliud diuisorij p̄dicamentorij: ad huc autē vtrū eoz q̄ sit in potētia: aut magis endelechia sit: vtrū. n. nō aliqd parū.

9. Et dignū est et rectū vtrū primo determinemus in quo genere existit: et quod est. scilicet vtrū sit hoc: et suba: aut quale: aut quātum: aut aliud p̄dicamentorij q̄ sunt determinata a nobis. et amplius: vtrū sit ens in potētia: aut est dignior: vtrū sit aliqua endelechia: quoniam hec duo non parum differunt.

10. Cū demonstrat difficultatē pringentē ei q̄ voluit diffinire aiaz: incept demāre ea que p̄mo p̄sentanda sunt ab eo q̄ voluerit scire diffōne suas p̄fectā vtrū. Et dicit: dignū est scire. scilicet vtrū sit hoc diffinitionē iudicare p̄ in quo genere deē genēz p̄met: vtrū in suba: aut in q̄titate: aut in q̄titate: aut in alijs. Deinde q̄s scierit gen⁹ in q̄ collocat necesse est ei scire vtrū sit in illo genere sūm pō: aut est in eo sūm q̄ est endelechia. sūm actu. Dico autē de vno et magna. opinari q̄ est in aliquo p̄dicamentorij si nō erit determinatū hac determinatiōe. pō. n. et act⁹ sunt dīcē q̄ pringūt oib⁹ p̄ncipia: sunt valde op̄osite.

11. Considerādū autē et si partibilis sit: aut impartibilis: et vtrū sit similis speciei ois aiaz: aut nō. si autē nō sit similis speciei: vtrū specie differat: aut genere. Hunc quēda. n. dicētes et quētes dō aia: de būana vtrū solū itēdere.

12. Amplū autē considerādū est vtrū est diuisibilis: aut nō: et vtrū oēs aie vñ uocent in specie: aut in genere. Hos autē inueniunt oēs loquētes et p̄sentantes de aia q̄ nō vidēt tur considerare virtutē de aia hoīs.

13. Cū incept nūerare qōnes p̄sentadas ab eo q̄ voluit considerare de aia: demonstrat p̄ quod suba ei⁹ est quēda: incept ē dicere quod est quēda post hoc. Et cū p̄ter considerādū est vtrū sit diuisibilis. sūm suba: aut nō diuisibilis p̄ diuisione ei⁹. Plato. n. dicebat quod vñ intelligibilis est in cerebrioz capisibilibus in cōder nālis. nutritius in epate. Arist. autē opinat⁹ ē cōder vñ subto: plures sūm virtutes. Et dō. et vtrū oēs aie rē. et considerādū est post vtrū aia est eadē in p̄p̄ia et in oib⁹ aiaz. Et aia hoīs et considerādū est si ap̄t

paruerit q̄ sint diuerse in specie: vtrū illa diuersitas sit in specie tñ: tñ pueniūt in genere: aut illa diuersitas sit in vtroq; dimittere. n. hanc p̄scuratiōē est cā pp̄ quā antiq; nō p̄siderauerūt nisi tñ d̄ aia hoīs: epistimādo q̄ p̄sideratio de hoc fuit cōsideratio de aia simplr. Et hoc eēt verū si aie eēt eēde in specie: mō aut q̄ sunt diuerse necesse ē p̄siderare si pueniant in genere: qm̄ tunc debemus sollicitari p̄ circa diffōē illi? gñis. D. post circa ea q̄ appropziant vni cuiq; aie: sicut fecit Arist. t̄ indifferēter: siue illud genus fuerit p̄dicatū vniūce: aut fm̄ pus t̄ poster: si aut est in diffinitioē quā post inducet de aia.

C Formidādū autem quatenus non lateat: vtrum vna ratio ipsius est sicut animal: aut fm̄ vnumquodq; altera: vt equi canis hominis deis. animal autem vniuersale: aut nihil est: aut posterius. similiter autem t̄ si aliquod comune aliud predicetur.

C Et debemus p̄seruare nos ne ignoremus vtrum diffinitio eius sit eadez: vt diffinitio vni: aut sit alia in quolibet. v.g. diffō eq̄ t̄ canis t̄ hoīs t̄ dei. vnum autē vniuersale: aut nihil est: aut est postremus: sic ē t̄ si est hic aliud de quo predicatur vlt.

C Cū narratū q̄ necesse est oīm huius artis ponere suā p̄sideratiōē in aia vlt: inceptit demonstrare q̄ cū quēsiuerit diffinitioē aie vltis opz nō ignorare: vtz illa diffinitio sit de modo diffinitioē genēz: aut de mō diffinitioē sp̄erz: sicut ignorauerūt antiqui.

C Et dixit: t̄ opz nos p̄seruare cū q̄siuerim? eandē diffinitioē vltē et ne ignorem? vtz vltas illi? diffinitioē in oibus aialibus sit sicut vltas aialis in oib? suis sp̄ib?: aut sicut vltas diffōis hoīs t̄ diffinitioē eq̄ in oib? suis indiuiduis: qm̄ cū hoc fuerit p̄sideratū nō p̄tinget nobis cū locutū fuerim? de aia hominis: vt existimemus nos loq; de oī aia: sicut contingit Platoni. Deinde. d. vniuersus aut vniūz t̄.

Demonstrat per hoc q̄ ipse non opinat q̄ diffōes genēz t̄ sp̄erz sint diffōes rez vltis existentiū eē aiam: sed sunt diffōes rez p̄culariū eē intellectū: sed intellectus est qui facit in eis vltates. Et. q. d. t̄ nō attribuit esse diffōi sp̄ib? t̄ genērib?: ita q̄ ille res vltas sunt exites eē intellectū. vltis. n. vlt aut nihil est oīno: aut eē ei? est posterius ab eē rez sensibilibus. si est aliquid vlt ens p̄ se. Et dixit hoc: q̄ apparet hic q̄ diffōes sunt de istis reb? sensibilib? exitiis extra intellectū: t̄ tūc aut nō sunt res vltas existētes per se: vt Plato dicebat: aut si sunt eē eaz nō est necessariū in intelligēdo subas rez sensibilibus: q. d. q̄ nō curat in hoc loco quociq; sit: cuz appet q̄ iste diffōes nō sunt nisi in reb? p̄cularib? existētibz extra aiam: sed quod apparet hic: est q̄ aut non sunt oīno: aut si sunt postremus sunt. i. sunt posteriores a reb? sensibilib?: qm̄ si p̄cederēt eas: ita q̄ essent causā: nō possemus intelligere subas rerum sensibi de alijs causis rez exitiis? in eis. i. forma t̄ mā.

C Ampli? aut si nō multe aie: s̄ parres. vtrū opz prius querere totā aiam aut partes: difficile aut t̄ barum determinare quales apte nare altere adiuvicem esse.

C Et si aie nō fuerit multe: s̄ fm̄ ptes: vtz est q̄rēdū priō de aia fm̄ totūz: aut de p̄tib? suis: t̄ qd̄ ē valde difficile ad distinguendū: est q̄ carū differit abinuicē fm̄ nām.

C Dicit: t̄ ē cū declarū fuerit q̄ aie nō sunt p̄tes fm̄ subim: sed fm̄ ptes: tñ eadē subro: opz p̄seruari vtrū debeamus ponere p̄ncipiū p̄sideratiōis. p̄mo de tota aia: deinde postea de suis p̄tib?. aut p̄mo debem? cōsiderare de p̄tib? aie anteq; de aia fm̄ totū in eo qd̄ ē aia. C. d. d. t̄ qd̄ est valde difficile t̄. i. t̄ cuz posuerimus eas eē plures fm̄ ptes difficile ē nobis distinguere has ptes: t̄ dare dīas qb? dīnt abinuicē. in ḡbudā n. sunt manifeste: t̄ in ḡbudā latētes. U. g. iter intellectū t̄ imaginatiōē: t̄ iter imaginatiōē t̄ sensus.

C Et vtz opz q̄rere pri? ptes aut opa iplaz: vt intelligere aut intellectū t̄ sentire an sensibilibus. s̄r aut t̄ i alijs. Si at opa pri? itez vtrū dubitabit aliq; si obra hoz pri? q̄rēdū: si erit sensibile sensitiō: t̄ itellibile itellectiō.

C Et vtz ē p̄seruatū priō de p̄tibz aut de suis actiōib?. U. g. vtz pri? de itelligere aut de itellectu: aut de sentire aut de sensu: t̄ sic de s̄lib?: t̄ si pri? debem? p̄seruari de actiōib? pōt hō dubitare vtz ē p̄seruatū de sensu an sensu: aut de itellecto an itellectu.

C Cū inceptit nūerare dubitatiōes q̄ p̄tingūt in ordīnatiōe p̄seruatiōis de aia: t̄ dixit pus. vtz sit cōsiderandū de aia vniuersali aut p̄culari. inceptit mō q̄rere cū p̄siderauimus de p̄tib?. vtz sit incipiendū de eis: vtz p̄seruatū est pus t̄. i. t̄ eius sermo est intelligibilis per se. C. d. d. t̄ si pus p̄seruatū est de actiōib? nō pōt hō dubitare t̄. i. t̄ si declarū fuerit q̄ opz nos pus q̄rere de actiōib?: dubitabit hō in hoc vtrū debeat incipere a sensu ante sensu: t̄ ab intellectu ante intellectu: aut ecōtrario. C. Et dubitat in talib? qz opz ire de eis q̄ sunt magis nota apud nos ad ea que sunt latētiōra apud nos: t̄ in hoc dīnt scieſſe: t̄ t̄az enī in quibūdā ea q̄ sunt magis nota apud nos sunt p̄cedētia: vt in mathematicis: t̄ in quibūdā econtrario: vt in quibūdā que cōtinent in scia nālī.

C Ad id aut non solū qd̄ est: cognoscere vtile esse ad speculandū eas accitū in subitāijs: sicut in mathematicis qd̄ rectum: t̄ qd̄ obliquū: t̄ qd̄ linea: t̄ qd̄ planū: ad cognoscēdū q̄ rectis trianguli anguli sunt eq̄les: sed ecōuerso accitū p̄sentit magnā partem ad cognoscēdū qd̄ qd̄ est. cuz. n. habemus tradere fm̄ phantasiā de accitibz: aut oibus aut plurib?: t̄ t̄z t̄ de suba babeamus dicere aliqd̄. **D**icēti demonstrationis p̄ncipiū est qd̄ qd̄ est. quare fm̄ quascūq; diffōes nō contingit accitū cognoscere: sed neq; de ipsis imaginari facile: manifestū est q̄ dialectice dicte sunt: t̄ vane oēs.

C Et videt q̄ hoc nō solūmō ē vtile. s̄. scire qd̄ sit aliqd̄ in sciēdo eas accitū subarum.

Com. sup. Am.

pp z

Diffinitio aie e manifestata t̄ iter quiddā la tens.

Albericus episcopus p̄pando

in 2 opz 2 p̄ntis

in 2 opz 2 p̄ntis

in 2 opz 2 p̄ntis

in 2 opz 2 p̄ntis

in 2 opz 2 p̄ntis

in 2 opz 2 p̄ntis

in 2 opz 2 p̄ntis

in 2 opz 2 p̄ntis

in 2 opz 2 p̄ntis

in 2 opz 2 p̄ntis

in 2 opz 2 p̄ntis

in 2 opz 2 p̄ntis

in 2 opz 2 p̄ntis

nō est facile. ⁊ nos videmus q̃ plures eam
impossibile ē vt sint neq; actio neq; passio
extra corpus. ¶ E. g. iracūdia ⁊ desideriu ⁊
audacia ⁊ vniuersaliter sentire: qd̃ aut̃ vide-
tur p̃p̃riū ē est itelligere. s̃ si hoc ē est ima-
ginatio: aut non pōt esse sine imaginatione:
impoē est vt sit neq; ē hoc ex̃ corpus.

Impole est vt in heqz et hoc est corpore.
¶ **C**ui nuerant ea q̄ querēda sunt in bac scōticipet et
dicere q̄da putaret q̄d aie est multū desideratū: ē
vtrqz oēs actiōes: passioēs aie nō iueniant nisi p̄ co
atiōē cōtēpti: sunt et hoc actiōes et passioēs in re
bus exstētibz nō corpore aut iuenit in eis aliqd habēs
cōatiōē cui corporeqz idiger in actiōe aut passio
ne ppria aliqd exstēte in corpore manifestat et nō p
ples q̄z hnt cōatiōē cui corpore: sicut est dubius sicut
dicit de intelligere. ¶ Et dicit vtrqz oēs sine corpore
vtrū oēs actiōes et passioēs et habēt cōatiōē
cui corpore: sicut et hoc actiōes aut passioēs in rebus
exstētibz in corpore. ¶ Et h̄ intēdebat et dicit: sunt
cuius hoc et in quo sunt. cōatiōēs cui corpore: exstētes
in eo q̄d est in corpore. ¶ Et pole est vt aliqd nō cōi
cans corpore sit exstētes in rebz exstētibz in corpore: pole
est vt alio actiōis nō cōatiōis corpi sit nō exstētes
in aliquo corpore q̄ sunt in corpore. ¶ Et ista perferatū ob
stia est valde puritas: et est necia in sciēdo q̄ntatē ob
stractiōis h̄i corpe debemus tenere in directo ocu
loz nostrorū. ¶ Et dicit dicit corpore nōcū est ad h̄i
dū. ¶ Hoc aut q̄d dicit: plures passioēs aie vide
tur bēre cōatiōē cui corpore: q̄ ille p̄es aie q̄ hnt
illas passioēs p̄stunt q̄ corpore: vt iudicia et delecti
tū manifestat est p̄ ferz maxime in passioibus attri
butis aie p̄cupitabili fm q̄ post dabimz rōnes p̄
scia passioibus sensus: quia magis lateat in eis. In p̄
nō in istro sensus nō appet passioē manifestā apud
sensū resicit apper in iudicia et verēdicia: et in alia p̄
fionibz intelligere aut valde latez: multū h̄ dubita
tiōē exstātiam et nō p̄ passio et ppria nullū h̄
cōatiōē cui corpore: sicut videtis intelligere fuerit
imaginari: aut habuerit cōatiōē cui imaginari: sic
impole est vt sit et corpore. ¶ vt sit et aliqd exstē in cor
pore. ¶ Et dicit hocqz de vnaquaqz istaz vtrū sit
sunt sicut diximus duō q̄nes: quaz vna est vtrū sit
pole vt actio exstē habeat cōatiōē cui corpore: aut
nō. postea si nō habeat cōatiōē et cui corpore: vtrum
actio exstē sit p̄ resz in rebz cōatiōibz corpore: aut
de eis aliqd nō cōatiōis nōcū. ¶ Et videt esse passio
des ppriū et est intelligere et cū. q̄d videt esse passio
aut actio aie sine indigētia intri corpore et intelli
gere: si hoc fuerit imaginari: aut cui imaginatione
ipole est vt ista actio sit sine illius cōatiōē cui
corpore: ista imaginatio nullū h̄at cōatiōē cui corpore.
¶ Et hoc est finia eius in intellectu mōli. ¶ q̄ est ab
strac̄: a corpore: et q̄ ipole est vt intelligat aliqd sine
imaginatione: et nō intendit q̄d hoc corpore apparet
et hoc fmone sup̄ficiēt. ¶ sicut intelligere nō fit nisi
et imaginatione: et nō in intellectu mōli et cū gñalibz
et corruptionibz: sicut intelligit Alexia. ab eo: et fmone
et intellectu p̄es debet obseruare h̄i corpore.

Hic innuit
dari regres-
sus. vide i fili
6° phy. 12. t
15. t 6° phyfi
cap. 55.

4° meth. 14.

Die diffō p
quā n̄ cogno
scit accūta
n̄ of diffō n̄
fi cguore. vi
de 4° p̄s. cō.
31. 2° 4° ce. cō.
2. 2° de 31a.
12. 2. 26. 2°
zel. 40.

his father's
his mother's
his father's

clara ista que por
meu amor se fez

T uberitatemque ad habent v passionem aie
 vix coes sunt oēs t hñitiam fir t aliqua a
 ppria ipsius hoc n accipere quid necesse
 rium est: nō affleuit videt aīr plurimorum
 quidē nōdī sine corpore pati nō facere: v
 trāscit cōfiderē decidere t oīno sentire: ma
 rine aīr assimilat pprio intelligere, f aīr t
 hoc pbñatā qdā: aut nō sine pbñatā nō
 cōrīgīt vīz: nōdē hoc sine corpore ē.

C Et est dubiū de passiōib⁹ aīe vtrū oēs sint
cōs: ⁊ sint cū hoc ei in quo sunt: aut qdā ē
appropriē aīe. hoc. n. necesse est scire: sed

Liber

Primum

tangere eneā speram fm punctus: nō tñ tan
git hoc separatum rectus. Inseparabile. n.
liquidem semp cū quodā corpore est.

Dicamus igit q si aliqua actionū aut pas
sionū aie sit ppria sibi: pole est vt sit abstra
cta: z si nihil est ei pprius impossibile est vt
sit abstracta: sed ita est de hoc sicut est de re
cto: qm fm q est rectum accidunt ei plura.
v. g. vt contingat spera cupit in vno pñcto:
sed m rectitudo impole est vt sit abstracta
per se: cū semp sit cū aliquo corpore.

Cum demōstrat q querēdū est pū vtrū aliqua
actionū aut passionū aie sit extra corpus z si fuerit:
vtrū est cum eo qd est ex corpore: ex oē exis in corpore:
incipit demonstrare hic q si fuerit aliqua passio aie
ppria. i. sine corpore: possibile est vt sit abstracta: ita q
illa passio aut actio nō sit in rebus existentib⁹ in cor
pore. z si nō habuerit aliquā actionē ppriā impossi
bile est vt sit abstracta qūis actio ei sit in rebus exi
stentib⁹ in corpore. **E**t dicitur dicamus igit q si
si aliqua actionū z passionū aie nō idigerit iustro cor
porali: pole est vtrū actio aut passio sit abstracta: qm
si nō est in rebus existentib⁹ in corpore: necesse est vt
sit abstracta. z si est in rebus existentib⁹ in corpore: necel
se est vt sit non abstracta. **V**er. g. q si intelligere fue
rit sine iustro corporalū nō fuerit existens in rebus
existentib⁹ in corpore. **U**. g. vt sit intelligere intēti
o: nec imaginabilis necesse est vt sit actio sempiterna
z abstracta. z si impole est vt sit sine imaginatiōe: tūc
actio ei erit nō abstracta a corpore: qūis intellectus
sit abstractus ab eo. **E**t est manifestus sicut dicit
Theophilus q ppassiōes hypobethice cōtinuatiue
in quib⁹ est cōsequēs pole esse cū antecedente: necesse
est semp vt destruat⁹ antecedēs: zcludamus opposi
tum psequētis ecōtrario dispoñi ppassiōnū: quarū
pñs sequit⁹ antecedēs neciō: ideo nullū impole cō
tingit Arist. inqñtū destruyt antecedēs. **U**. g. q si hoc
visibile est aial: pole est vt sit hōis: nō est aial: q ipso
sibile est vt sit hō. **D**. d. i. ita est de b sicut ē de re
cto. i. si aia nō habuerit actionē ppriā: tūc passiōes q
attribuunt⁹ ei erunt sicut plures res q attribuunt⁹ re
bus existentib⁹ in mā inqñtū ptingit ei qd fuit in mā nō
inqñtū sunt abstracte a mā. **U**. g. tractus verus quē
babet linea cū spā: hoc enī iuenit extra aiam inqñtū
linea est in corpore z figura spica in corpore. **U**. g. inqñtū
linea est in ligno: z spicus in cupro: impole est. n. vt
contingat linea sperā inqñtū vtrūq: eaz est abstracta
a mā: nisi contractus sit mathematicus nō nālis.

Aidetur aut z aie passiōes oēs cum cor
pore esse: ira: māfuetudo: timor: mia: pñdē
tia: ad huc gaudiū: z amare: z odire: sicut enī
bis patit aliqd corpus. **I**ndicat aut hoc ali
quādo a duris qdēz z manifestis passiōib⁹
concedentib⁹ nihil exacerbari: aut timere ali
quādo: aut z quis z debilib⁹ moueri cū ac
cendat corp⁹: z si sic se habere cum irasci.
Adbuc aut magis hoc manifestū. nullo enī
terribili iminere in passiōib⁹ sūt timētes.

Et videt⁹ q oēs passiōes aie sunt in cor

pore: vt irascidia: z gfa: z timor: z pietas:
z audacia: z gaudiū: z tristitia: z odiū: z
amor: corpus. n. patit cum istis: ita q forte
sunt passiōes fortes z apparetēs z nō acci
dit ex eis hōi: neq irascidia: neq timor: z
forte passiōes pue z debiles mouebūt ipm
qm corp⁹ fuerit paratū: z magis manifestū
est q videm⁹ q qdā hoies sunt valde timo
rosi: qūis nihil timoris accidat eis. vñ mā
festū est q passiōes sunt itētiōes in mā.

Cum narrat q plures passiōes z actiōes anime
vident⁹ habere cōicationes cum corpore: incipit hic
notificare genus in quo apparet hoc manifeste. **E**t
dicit. z videt⁹ q oēs rē. z intrēdit per passiōes anime
dispositiōes attributas virtuti concupiscibili. **D**. d.
corpus enī patit cum istis. i. apparet in eo alteratio z
transmutatio. omnis. n. passio facta cū alteratione z
transmutatiōe est in corpore necessario: aut virtutis
in corpore: z cū hec ppō fuit vera: enī q oia acci
dētia aie cōcupiscibilis sunt cū transmutatiōe con
cludet⁹ necessario q hec anima aut est corp⁹ aut vir
tus in corpore. **S**ed qz ppō maior est manifesta:
minor vō later aliquātilis: cum sit possibile vt acci
dat passiōes ex gbus corp⁹ nō patit apud sensum an
cepit declarare hoc alio mō. **E**t dicit. z signū est
est qm forte rē. i. z signū q ista vñ corpore. q instru
mēto z q corp⁹ patit ab eis: z si patit apud sensum:
qm actio eius differt fm diuersitate dispoñū corpo
ris: accidit. n. homini multa que inata sunt mouere
motu forti: z nō mouet ipm nisi debilitet. **U**. g. q ac
cidit hōi aliqd timorolus: aut aliqd puocās ira z nō
mouet ab eis nisi modicu aut ecōuerio. qm corp⁹ fue
rit paratū sicut dicit⁹: z fuerit ita paratū sicut est ira
tus. iratus enim mouebit⁹ facile valde ex re modica
puocāte iraz: z magis manifestū est sicut dicit⁹: quia
nos videmus multos hoies timere sine aliquo timo
roso: z omnia ista significāt q ista actio nō sit absq
corpore. **D**. d. manifestus est q passiōes rē. i. ma
nifestum est igit q forme puenientes in ista anima
apud passiōem z motum sunt forme in mā.

Si aut sic se bz manifestū: qm passiōnū rō
nes i mā sunt: qre ēmini tales: vt irasci mo
tus qdātalis corp⁹: aut ptis: aut potērie ab
hoc z gfa hui⁹: z ppter hec igit iam pbyfi
ci est considerare de aia aut oi aut tali.

Quapp diffōnes debēt esse ita: qm ira est
motus alicuius ptis istius corporis: aut ali
cui⁹ pxtus eius a tali: z pp tale: z iō pñde
rare de aia: aut de oi: aut de hac est nāle.

Dicit. z cū declaratū fuerit q iste passiōes sunt for
me māles: necesse ē vt in diffōnib⁹ eaz appear mā:
z motus quā sequunt⁹ iste forme: est mor⁹ mālis: ita
q corpus accipiendū est in diffinitioe istius motus.
U. g. qm ira est motus alicuius ptis corp⁹. **E**t cū
in diffinitioib⁹ istaz virtutū appet mā: manifestū
est q pñderatio de aia est nālis. **A**ut de omni aia
si omnis anima est talis: aut de animabus que decla
rantur esse materiales: z hoc intendebat euz dicit⁹:
ideo pñderatio de anima est naturalis.

Differenter aut diffinitur pbyscus z dia
Com. sup. Am. pp 3

Timor de difficulte
Timor de facile
Timor de difficile
Timor de facile

Timor de difficile
Timor de facile

Timor de difficile
Timor de facile

Timor de difficile
Timor de facile

Timor de difficile
Timor de facile

Timor de difficile
Timor de facile

Timor de difficile
Timor de facile

Timor de difficile
Timor de facile

Timor de difficile
Timor de facile

Timor de difficile
Timor de facile

N. 9.

Maio diff
nit p form
dialec⁹ &
per man.

that diffinit
p mās. vi^d
phy. i^o. i^o. t
92. t7^o met.
34. 35. 39. 55
37. t8^o phy.
51. 3d ib^p
51. 52. t. 53.

Quis accipit
mās i diffini
tione ⁊ dimit
tit formā ⁊ di
mittit acci
pit q̄ at acci
pit forā ⁊ di
mittit mās vi
det dimitte
aliquid n̄ necē
ritas ⁊ nō est
ita. Quid 7°
me. 34. vide
b. q̄ notauit
hoc cō.

frank 901
 4 5 3 3 11
 9 8 100
 i 100 99
 100 100 100
 100 100 100
 100 100 100

[illegible]

¶ Secunda pars istius libri. Cap. I.

Intendentes autem de alia
se est simul dubitantes de qui-
bus dubitare oportet: pertransien-
tes primoꝝ oppositiones com-
prehendere quicquid de ipsa ali-
qd enunciant quicquid: ut bene qui
dem dicta accipiamus: si uero aliquid non be-
ne uideamur. *Principiū autem questionis*
arsonis

appondere que marie videtur ipsi inesse fin
naz. Aniatu igitur ab inaiato in duobus marie
differre videtur: motu et sensu. accipimus autem
et a pgenitoribus fere hec duo de aia.

Et necesse est nobis in querendo de aia p'dice
re opiones antiquorum et inuabimur p' eas et
retinebimus illud quod dicitur est vere et fin quod
op' et vitabimus illud quod dicitur est fin quod non
op'. Et debemus p'dicere et ea que reputantur p'
p'ue esse nalia: et hoc ponemus p'icipiu: dicere
do quod huius aiaz videtur differre ab inaiato his
duobus p'prie. scilicet motu et sensu: et hec duo
accipimus ab antiquis de anima.

Cum declaratu est in posterioribus quod consideratio
ducens ad certitudinem pfectam in rebus questi
tis in vnoquoque generis non sit nisi consideratio in p'nci
piis p'prie illi generi: incepit demonstrare quod necesse
est p'dicare de aia hoc modo p'ncipio. Et dicitur. et
debemus p'dicare in querendo de aia p'pones et p'n quod
videtur esse p'prie aie fin quod est aia: illas p'pones po
namus p'n considerationis. Et notificauit quod ea
que habet de aia tale dispo'nem sunt duo: sensus. scilicet
motus. aiatu. non differre ab inaiato nisi sensu et mo
tu locali: et dicitur quod habemus aiaz et. Et intendit
hic p' videtur certitudinem: quoniam ipse videtur talibus ver
bis loco certitudinis in locis in quibus certitudo est
famosa: et residuus sermo est manifestus.

Bicit. n. qda et marie et p'rio esse aiam id
quod est mouere: existimantes autem quod non mouet
ipm non p'rigere mouere. alteri eorum que mo
uentur aiam sic arbitratu sunt esse. An De
mocritus quod igne quedam aut calidus esse di
cit ipsam. Infinitis igitur et finibus figuris et
arboribus que sunt sp'ei rotunde ignee et aiaz di
cit: ut in aere moro: que vocantur decisiones
que vnt p' portas i radijs: quaz o'e semel ele
menta dicit Democritus totius nate. Silr
autem Leucippus: horum autem sp'rica aiaz p' id
quod marie p'n penetrare p' o'e hmoi figure et
mouere reliqua cum moueant et ipsa: arbi
trantes aiam esse efficiens i aialibus motu.

Quid a. n. dicitur quod illud quod est p'prie et p'prie
us aie esse mouere: et quod existimat quod o'e non mo
tu non pot mouere aliud existimauerunt aiam
esse aliqd motu: vnt Democritus dicit ipsas
esse igne et calidus: dicit enim quod est ex corpib'
et figuris idiuissibilib' i finis: et ea que sunt spe
rica ex eis sunt ignis et aia. Et g. et filia huius
sunt corpa ex p'ria i aere que dicuntur arboribus: que
sunt i radijs solis i gredieb' p' foraminia: et di
cit quod p'gregat' o'es fundamentos in eis sunt
eltra oium naliu: et silr Leucippus et sp'rica
istoz sunt aia: quod tales figure sunt potes tra
sire i res fin totu: et mouet oia que mouet et:
quoniam existimat quod aia dat aialibus motu.

Cum notificauit quod antiqui non p'dicerent de aia nisi per
motu aut sensu: aut p' vtruque: accepit p' nuerare finas
hoium p'dicatu de aia p' motu. Et d. qda. n. co
ru et a. et cu qda opinabant quod illud quod appropaf aie
p' est: quod mouet aliud: et opinabant quod illud quod mouet
aliud o'z mouet existimauerunt quod aia est aliqd motu
semp. Et d. et id. o. Democritus ipsas esse igne: aut ca
lidu. i. igne aut igne. Et d. dicitur. n. ipsas esse ex cor
poribus et figuris et a. opinabat. n. quod mouet aliud et
mouet: ipsas esse ex corpib' idiuissibilib' huius figuris
ras infinitas: et quod ex istis est solim o' sp'icis: et quod sp'ica
sunt ignis aut igne credebat quod sp'ica eoz: aut sunt
ignis: aut anima. Et d. d. exempla horum corpore apud
Demo. et d. et filia his sunt corpa ex p'ria in aere. i. ista
corpa apud eu sunt filia arboribus que appet moueri in
radijs solis. et cu notificauit quod Demo. opinabat aiaz
esse ex corpib' idiuissibilib' que apud ipsos affiant arbo
ribus: notificauit quod presunt de quibus opinant Democri
tus aiaz fieri ex eis: et quo opinant ea esse eltra alioz
copositoz. Et d. et quod p' p'gregat' o'es fundamentos
in eis adaptat ut ex eis coponant diuersa entia que
nis sunt eiusdem nate: et intendit p' fundamenta diuersita
te eoz in figura: et in situ et in ordine. Diuersitas enim
p'rii in his tribus est cu diuersitate copositoz ex eis:
sicut scripture diuersant p' diuersitate l'aru in his
tribus. Et euz narrauit quod ipsi opinabant aiam esse
igne aut aliqd igne: quod opinabant animam esse sp'icam et
igne esse sp'icam. o. rone p' qua opinabant aiaz esse sp'icam
cas. Et d. et quod est sp'icu ex istis est aia et a. et Demo.
et Leucip. non opinabant quod sp'ica ex corpib' idiuissibilib'
sunt aiam: nisi quod opinabant quod talia corpa sunt
ea que polia sunt p'raire p' alia et mouere ipsa: quoniam
ipsa moueant semp: et hec est dispo qua existimabat
esse p'prie aie. quoniam mouet corpa et mouet semp.

An et vinedi terminu esse respiratoz. Et
strigere. n. eo quod corpa p'tinet: et extrudere ex
figuris p'bentes aialibus motu ex eo quod est
ipsas gescere aliquatenus: auxiliu fieri de fo
ris i gredieb' alijs hmoi i respirado. Que
quod egredi p'hibent ipsas que aialibus sunt: id
repellendo quod p'strigit et coprimat radium viue
re aialia quadiu possunt hoc facere.

Et id dixerunt quod anbelit est diffso vite. Aer
enim p'ines est congregat corpa: et costringit ex
istis figuris que dant aialibus motu: quod ista non
gescit in aliqua hora: sustineri ab extrinseco
iponendo p' anbelit alias figuras sibi fite
dicunt quod iste est p'hibet illud quod ia puenit in
tms i aialibus ab extrin: et expellat eu eis il
lud quod congregat et costringit eas: et quod vita
est dum aial pot facere hoc.

Quoniam ois dices in g'ditate aliquid laborat in fa
ciendo puenire illud oib' sensibilib' et in d'ado cam il
lius sensibilib' ex illo dato ab eo in suba illa. isti autem
quoniam opinabant aiaz esse pres sp'icas idiuissibiles: labo
rauerunt h' mo i d'ado cas anbelit: dicendo: et p' hac
cam. i. quod aia est pres sp'ice que semp sunt in motu fuit
anbelit: diffso vite: aut p'is vita. Aer. n. p'ines est co
gregabit corpa p'strigen multas figure sp'ice que sunt i
tra corpa que dat aialibus motu: quod ipse sunt in motu: et tuc
hec corpa mouebunt ad extrin: et illud erit ex p' anbelit: p' cel. 22.

Com. sup. Ani.

pp 4

De Anima

et tunc sustinētibz aīal ad imponēdū alia corpa spica
ab exerciticoz hoc est in ponēdo anhelitum. ¶ Hoc
aut fuit pp tria. Quoz vnu est in acgrēdo locū illi
qd exiuit. Scdm aut est ad pibēdū plura corpa
intrinseca ab exitu. Tertiū est vt adiunet eāetias in
expellēdo illud qd cōstringit: et qd congregat eaz: vi
cunt: et iō fuit vita dūm animal pōt facere hoc.

¶ Quorūdas
pithagorico
rus opinio.

¶ Videt aut et a pithagoricis dēni eandē
hic itelligētā. Dixerūt. n. qdā ipsoz aīaz eē
q sunt in acre decifōdes: alij aut bas mouēs.
De his aut dēni est pp id q pūne vidēt
moueri: et si sit tranquillitas nimia. In idē aut
ferunt et qd qz dicit aīam eē qd scipm mo
uēs: Aident. n. oēs bi existiat motū mari
me pūus eē aīe: et alia qdē oīa moueri pp
aīam: ipsa aut aīa scipm: pp nībil videre mo
uēs qd nō moueat et ipsum.

¶ Et forte ēr est talis fmo pithagoricoz. q
dā. n. illoz dicit q aīa ē arthom⁹ exis i acre.
Quidā aut illud qd mouet arthomos. Et vi
perūt hoc: qz semp vidēt moueri lz vētus
deficiat oīo. Et assilāt istis dicētes q aīa
est aliqd mouēs se. Dēs enī isti vidēt opti
uari motū puenire aīe: et q oīa nō mouent
nisi p aīam: aīa aut mouet p se. Nībil. n. vi
dēt moueri nisi ipsum et moueat.

¶ D. et forte ēr opinio pithagore in aīa est silis opinio
ni Democriti et Leucippi. qdā. n. pithagoricoz dice
bant aīaz eē arthomos aereos: et qdā illud qd mouet
arthomos: et opinabāt. h: qz credebāt q arthomsem
per mouebāt: et q aīa semp mouet. ¶ D. d. et simi
les istis sunt dicētes et: et inuit pla. Dēs igit istī con
ueniūt in hoc. qz mor⁹ est. pp aīe: et differūt in qd
est. Et qdā eoz existimabāt eā eē corpa idiuisibilia:
aut ignem: aut aliqd ignēū. quidā vō arthomos.

¶ Opin⁹ Ana.
et i quo diffi.
rat a Demo.

¶ Silr at et Anaxa. aīaz dic eē mouēt. et si
allqs ali⁹ dixit q oē mouet itellus: nō tñ pe
nitus sic Democri. Ille qdēz. n. dic simplr
idē eē aīaz et itellctū: hē. n. aīeab eē qd vi.
¶ An bñ dicē Demoz qz becto: iacet aliō sa
piens: nō itaqz vtrū itellctū tāqz potētia q
dā q circa vitarē: h idē dic aīam et itellctū.

¶ Et silr ēr dicebat Anaxa. q aīa ē mouēs:
et cū dicebat q itellus mouet oē: h tñ Anax.
aliud itēdit ab eo qd itēdit Demo. Demo.
enī absolute dixit. q idē ē aīa qd itellus. dic
n. q vītas ē res māifesta: et iō bñ dixit Demo.
mer⁹ et verū dixit: qz becto apoplezabāt
et carebat itellctū. Et nō vīebāt itellū qñ
aliq pūre: h dicebat q itellus et aīa idē sunt.

¶ Dicit et silr ēr opinat Anaxa. cū. d. aīaz eē mouēt:
et q itellus mouet oē: h Anaxa. itēdit in hoc illud
qd Democritus. Demo. n. ppalauit q aīa et itellus
idē sunt. d. qz veritas cōprehēta nō est nisi in eo qd
manifestū est sensui tñ. ¶ Et iō bñ dixit Demoz
verificator: cū narrauit de boīe q carebat sensu q ca

rebat itellctū. Democrit⁹ igit nō intēdit q itel
lectus sit aliqua virtus in aīalibus alia a virtute sen
sus: sed dicit q itellctus et anima idē sunt.

¶ Anaxago. at min⁹ certificat de ipso. mul
toricōz qdē. n. cām ep⁹ q bñ et recte dic eē in
tellectū. Alibi at itellctū hīc eē aīaz. In oi
bus. n. ipm inesse aīalib⁹ magnis et pūis: et
honorabilib⁹ et ibonorabilib⁹. Nō videt at
iste fm prudētā dicit itellus oib⁹ silr ani
malib⁹ inesse. h neqz omnib⁹ hoībus.

¶ Anaxa. aut latēti loqbat de istis cū multo
tūes dicebat q itellus est cā in inētiōe. Et vi
pit i alio loco: q itellus et aīa idē sūt. Intel
ctus. n. apud ipm existit in oib⁹ aīalib⁹: ma
gno et pūo: nobili et ignobili. Sed nō vide
mus hunc itellctū existere silr in omnib⁹
animalibus. Neqz etiā in homine.

¶ Dicit. Anaxa. aut cū ppalauit q itellus et aīa idē
sunt: latēti ppalauit qz Demo. cū multoties dicebat
q itellus ē cā rectitudis: et verificatiōis: et h appet
et ep⁹ sūa q itellus sit aliud a sensu. et in alijs locis
videt opari q itellus et aīa idē sunt. d. n. q itellus est
in oib⁹ aīalib⁹ magno et pūo: nobili et ignobili. Et nō
est sit existimant: q nō videm itellctū existere co
dē mō in oib⁹ hoīb⁹: nēdū existere in oībus aīalib⁹.

¶ Quicūqz igit in moueri aīam aspexerūt.
bi qdē marie motūū opinari sunt aīaz esse.
Quicūqz at in cognoscere et sentire ea que
sunt: isti dicit aīaz eē principia: alij qdē plu
ra faciētes principia: alij vō vnus hoc. Sic
Empedocles qdēz ex elnis oib⁹ eē: et vnū
qdēz eoz aīam dicēs sic. Terraz qdē terra
cognoscimus: aquaz vō aqua: et herbes anies
et heras: h ignem igne: concordia aīe conco
dia: et discordia tristi discordiam.

¶ Et ponentes principia aīe motū existima
bant q aīa sit dignior oib⁹ vt moueat. Po
nētes at regulā in hoc cognoscere et sentire
oīa entia dicebat aīa eē picipia. Quidā igit
eoz ponebat ista principia plura vno. qdāz
aut ponebat vnā: vt Empedocles. Ille. n.
ponebat eā ex oib⁹ elnis: h tñ pōebat vnū
qdēz elnoz eē aīaz: et dixit: qz nos nō con
prehēdim⁹ terrā nisi p terrā: et aquā p aquā:
et aerē p aerē: et ignē p suū sile. f. ignē: et lucē
per litem: amicitiam per amicitiam.

¶ Cū compleuit sermōē plderatū in aīa p motū.
Incepit etiā dicere opiones eoz qui plderāt de aīa
p cognitionē et distinctionē. dicēdo. et ponentes pū
aīe motū: et iponētes aut regulā aīe et cognitionē
sue nāe ppter motū: quapropter iudicauerūt q aīa
sue nāe ppter motū: quapropter iudicauerūt q aīa
est magis oībus digna motū fm qz vīctus. ¶ Po
nentes aut regulā in cōsideratione de aīato p cog
nitionē eius: et distinctionē in oībus entibus opinaban
tur q aīa est principia totius: aut ex pncipijs totius.
Qui igit ponebant hoc pū plura vno ponebat aīam
plura

plura vna: et qui opinabantur principia vna esse ponebant
aias vna. U. g. q. Empedocles ponebat aias fieri ex elementis
et ponebat ipsas sex in numero sed nunc elementorum apud
ipsum dixit enim quod nos non comprehendimus terram nisi per
terram. Et cum dicitur quod aia eorum ponebatur hec principia
plura vna: intendebat quidam eorum quod posuerunt hec prin-
cipia plura vna opinabantur animam esse plura vna: ut
Empedocles: sed sunt contentus dicere rem loco positam.
Et cum dicitur quidam eorum ponebant vnam aiam: intende-
bat quidam eorum qui ponebant vnum principium: ponebant
vnam aiam: sed fuit pretentus si persequere loco rei econ-
uerio ei quod fecit per residuum sermo est manifestus.

Et eodem autem modo et Plato in Timeo aias ex
elementis facit. Cognosci enim inquit sile simili.
Res autem ait ex principijs esse. Si autem in his
que de philosophia dicuntur per eandem determi-
nati sunt. Ipsius quidem aial ex ipsa vna: idea:
et ex prima longitudine et latitudine et altitu-
dine constare: alia autem simili modo.

Et sicut Plato in Timeo ponebat aias ali-
quod ex elementis. Quia apud ipsum nihil cogno-
scit nisi per sua sile. Et quod omnes res non fuerint
nisi ex suis principijs. Et similiter determi-
nauit prius in philosophia. In suis disputatiombus:
manifestum est quod liber Timaeus ex ab eis:
et quod anima simpliciter est ex forma vnius: et pri-
ma longitudine et prima latitudine: et primo
profundo: et quod alia currunt hoc modo.

26 Plato posuit in Timeo quod anima est aliquid in substantia
elementorum: opinabatur illud et quod opinabatur quod ponebat aias
ex principijs: et est quod omnes res non cognoscunt nisi per sua
silia: non cognoscunt nisi per cognitionem suorum principiorum:
et quod principia cognoscunt per sua silia: et igitur quod principia
cognoscant per principia. Et cum coniunguntur hunc quod aia
cognoscit res per principia eorum: igitur ex hoc quod aia sit prin-
cipia: hec enim sunt proprietates inuertibiles. Et dicitur sicut
determinauit etiam sicut determinauit in sua philosophia et in
scholis eius: quoniam in Timeo dixit hoc alio modo. Denique
illud quod aial simpliciter absolutum quod est genus aialium et prin-
cipium eorum est compositum ex vno: et ex prima longitudine quod
est compositum ex dualitate prima: et ex latitudine que est
composita ex prima trinitate: et ex profundo: quod compositum
ex prima quaternitate: sunt principia aliorum: numerorum
compositorum. Et opinabatur quod longitudo compositum ex
dualitate: quod linea sit ex duobus punctis: et latitudo ex
trinitate: quod sit cum longitudine ex tribus punctis: et spi-
ritudo ex quaternitate: quod sit cum longitudine et latitudine
ex quatuor punctis. Quoniam cum opinabatur quod numeri sunt prin-
cipia omnium: fuit necesse apud ipsum: ut principia numerorum
sint principia generum esse sensibilibus: et alij numeri quod compo-
nuntur ex principijs sunt principia et res: particularium: ita
quod principia aialis simpliciter est prima unitas: et prima dua-
litas: et trinitas: et quaternitas. Principia autem aliorum aia-
lium sunt alij numeri. Et idem dicitur quod alia currunt per modum
et principia aliorum aialium particularium sunt alij numeri: et
quod opinabatur hoc in principijs entium: et opinabatur quod aia
compositum ex principijs per cognitionem operari sunt quod aia
est iste numerus quod est principium numerorum. Et dicitur et ma-
nifestum est quod Timaeus ex ab eis: ut inibi videtur quod illud
quod dicitur est de principijs in Timeo est aliud ab eo quod
dicitur est in disputatiombus: et quod diuersitas horum in

aia non est nisi per diuersitatem eorum in principijs. Quod enim
puenit quod omnes ex principijs: et dicitur quod opio Plato in
Timeo de aia est quod aia est natura media: inter formas
abstractas idiosyncraticas: et inter formas sensibiles diui-
sibiles per modum. Et Themistius ait dicebat quod Plato in-
tendebat per istam manum intellectum inter omnes presens aie:
cum suum esse sit medius inter formales males et abstra-
ctas: et vltimè difficile possumus hodie intelligere opinio-
nes antiquorum: quoniam non sunt note apud nos.

Adhuc autem et aliter. Intellectus quidem esse vnum.
Scia autem duo. Singuli enim est ad vnum. Pla-
ni autem nunc opinione. sensus vero eum quod solidi.
Nunc enim ipse ipse et principia dicebat. Sicut
autem ex elementis. Iudicant enim res alie quod ille
et alie vero scia: alie autem opinione: alie vero sen-
su. Species autem numeri bi rerum.

Et eodem modo et alio modo: et quod intellectus est vnum
et scia duo: quoniam per se ad vnum. Et per existitatio
est numerus sufficiens: et quod sensus est numerus solidi.
Nunc enim dicebantur esse forme et principia in
rebus entibus: et numeri sunt vnum illorum elementorum.
Sed omnes res considerantur: quod per intellectum: et quod
per sciam: et quod per existimationem: et quod per sen-
sum. Ista autem sunt numeri qui sunt forme.

Et opinari sunt alio modo aias esse principia numerorum.
Dicunt enim quod intellectus est vnum numerale: et per intel-
lectum itendit prius propositiones: et dixerunt ipsum esse vnum: quod
scire. Propositiones est vnum scire: et itendit per sciam. Propositiones:
et dixerunt ea esse dualitatem: quod est processus ab vno. per
positionem: et ad vnum. Propositiones vni sit dualitas. Et
hic intendebat cum dicitur enim singuli ad vnum: et dixerunt
quod existimatio est numerus sufficiens. Trinitas est enim ab
vno. per propositionibus ad duum. Actus est in eo falsa et vera.
Vni sit illic aliquid dualitas. Et dixerunt et quod sensus
est quaternitas. Opinari sunt enim quod sensus comprehendit
corpus: et quod forma corporis est quaternitas. Et dicitur numeri. n.
dicebantur esse forme etiam. et dixerunt hoc quod opinabantur quod
principia numerorum sunt forme abstracte: et principia entium
sunt vnum elementorum eorum. Et quod res quod considerant. Ico-
gnoscunt intellectu et quod scia: quod existimatio: et quod
sensus: et nihil cognoscit nisi per suum sile: necesse est ut iste
virtutes aie comprehendit sunt per numerorum quod sunt forme
et elementa entium. Unitatis et dualitatis: et trinitatis: et quater-
nitatis: et necesse est ut intellectus ex istis sit unitas: et scia
dualitas: et existimatio trinitas: et sensus quaternitas.

Quoniam autem et motum videbat aia esse: et cogni-
scitum. Sic quod complexi sunt ex vtriusque: enim
ciates aias esse nunc mouentes seipsos. Differunt
autem et de principijs quod et quot sunt. Adhuc quod
corpa facientes principia ab his quod icorpea. Ab
his autem miscetes et ab vtriusque principia referen-
tes. differunt autem et circa multitudinem: bi
quidem vnum: illi vero plura dicunt.

Et quod existitatio est aia quod moues et cogno-
scet. Voluerunt aliquid aggregare hoc duo: et iudi-
cauerunt quod aia est numerus seipsum mouens. Et ma-
gnam diuersitas est in principijs quod sunt et quot.
Et maxime inter eos quod faciunt ea corporalia: et

Vide per meta-
38. 4. 39.

Difficile pos-
sumus hodie in-
telligere opi-
niones anti-
quorum: quoniam
sunt note apud
nos. Ideo 2.
celi. 6. 7. 2.

27

Empedocles
posuit plura
principia vna
ide primo pp.
41. 33.

Opinio pla-
tonis.

34

Timaeus
dicitur quod
maior est
compositum
de minoribus

Opio
Plato

Vide per isto-
ria 101. 33.

Vide primo
meta. 37.

35

Timaeus
dicitur quod
maior est
compositum
de minoribus

De Anima

inter eos q nō corpalia. Et isti ē differēt ab eis q admiscēt et ponūt principia ex vtroqz. Et diuersitas ē in nūero principior. Quidā enī dicit vñs pncipiū ēē. Quidā plura.

28 ¶ Et qz existimati ē i. certificant q mouet et cognoscere sunt principia aicantēdebāt aliq ad pgregādū vtrūqz i aia: dicēdo aiaz ēē nūmerū se mouētē: qz nō mouet ab alio. ¶ Et euz notificant fectas qz vñt in diffiniēdo aiaz: et sunt tres. Quaz pta diffinit ea per motū aut p pñtia motū. Scdā at p cognitionē. Tertia vō p vtrūqz oēs pueniūt q ē ex pncipijs: i. cepit notificare modos diuersitatis eoz vñs pueniāt in b qd ē ex pncipijs. ¶ Et d. r. magna diuersitas ēē. i. vñt in lūba aiaz: qz vñt in pncipijs. i. nā eoz et in nūero: et maxia diuersitas ē in nā pncipioz: antepoñētes pncipia corpalia: et ponētes ea nō corpalia euz iste due nāe maxie differēt: differēt ēē isti ab eis qui admiscēt et ponunt principia ex vtroqz. i. corpaliū et nō corpaliū. ¶ Et d. r. differēt ēē in nūero pncipioz. i. r. differēt ēē i aiaz: differēt in nūero pncipioz.

¶ Ezo fuerit
scēc diffinē
tum animā.

¶ In corpaliū
et incorporeū
maxime dif
ferunt. Et d
to. mea. ter.
coim. vñm.

¶ Cōsequētē alit hīs et aiaz assignāt. Adotiuū. n. nāz pncipioz existimantē ēē irrōnabilē. An qbusdā vñs ipaz ignē ēē: et enī b i pñibus subtilissimū ēē: et maxie eltoz icorporeū. Adhuc at mouet qz et mouet alia primo.

¶ Et isti pcedūt i diffiniēdo aiaz pcessu pñtia ista. B enī qd reputant: qm nā principioz est mouēs nō ēē pñtia: vñ qdā existimabant ipam ēē ignē. Ignis enī ē primoz pñtia inter elnta: et q magis vñ nō ēē corpus: et ipse mouet et mouet alia corpa pñtia itione.

29 ¶ Cū notificant finas antiquoz d aia: i. cepit laudare eas i eo qd dicit de vitate et de vificatiōe pñe. ¶ Et d. r. isti pcedūt rē. i. isti q opinant aiaz esse ex pncipijs: qz mouet pñtia: diffiniēt ea b mō pcessit in hoc via recta et pñtia pncipia. Opinari enī q nā pncipioz ē mouēs pñtia rectū est. ¶ Et d. r. iō existimantē qdā ēē. i. qz opinati sūt ea ēē ex pncipijs existimantē qdā ēē ignē: qz reputabāt ignē ēē elntus ceteroz elntoz et simplicioz pñtia: qz magis vñ non esse corpus: qz opinant principia ēē talia. i. simpliciora alijs et remotiora nā corpore: oia ista cū eo qz vñt ē ab eis moueri et mouere alia pñtia itione sicut aia.

¶ Opinari qz
nā pncipioz
est mouens p
ñtia rectū est.
¶ Idē pñtia.
¶ Idē. vide. 2.
de gē. 33.

¶ Democritus aut et floridius dixit enuncias pp qd vtrūqz boz aiaz qdē. n. et itellz idē: quē admodū dixim: et ex pñtia et idiuibilibz corpibz. Adotiuū at pp subtilitatem pñtia figurā. Figuraz at mobilissimā q ipi ea dicit: hoc autē intellectum esse et ignem.

¶ Democritus at dixit in b sermone magis latētes. Et iudicauit eāz i vtroqz: et dixit: q aia et intellectus sunt idēz: et q b est ex primis corpibus indiuibilibz: et attribuit ipm motui pp paritatem paritū eius: et pp figurā: et dixit q iter figuras magis obediēs motui ē spica: et q intellectus et ignis hñt talē figurā.

30 ¶ Quia interio ei in b caplo est demare q antiqui bñt dixit in b pueniūt i b q aia ē ex pncipijs pp

motū et facē cōparatiōē iter sermones eoz de b: et iā locutus fuit de scia ei q dicebat aiaz ēē ignē: iūce pñtia mō log de opinātibz ēē ēē ex pñtia idiuibilibz. ¶ Dicēdo. Democritus aut. d. d. nā aia ēē pñtia ser monē magis latētes sermone dicētis ipaz ēē ignē: est magis latēs qz iudicauit aiaz i vtroqz vñter. d. ipam eādēz: qz nā vñs ipaz ēē eādē. i. intellectus et aia mouētis ē sensibilibz. Deni q aia et intellectus sunt idē: et q nā illius est qz est pñtia idiuibilibz spicari. ¶ Et d. r. attribuit ipz motui rē. i. r. attribuit ipz motui pñtia aia. i. posuit ipm cām motus aie pp putare suaz pñtia cū sit idiuibilibz: pp suā figurā. Opina bat enī q illa figura est leuoris motus oīus figuraz: et iō opinabat q ista figura existit i aia et igne: i. ite fmo later pp duo. quoz vñt est b qd opinabat. i. qz aia et itellz sunt idē: et q est pars indiuibilibz: pñtia idiuibibile ēē est vñs. ignē aut esse est manifestus.

¶ Anaxagoras at vñ qdē alio dicē aiam aliū intellectū vñ dixim: prius. Quis aut vñs: sicut vñ nā. Teritiū ponit intellectū pñtia pñtia maxie oīus. solū igit dicit ipaz eoz q sunt simplicē ēē et imitū et pñtia assignat at vtrūqz eidem pncipioz: et cognoscere et mouere: Bices intellectum mouere vñter. ¶ Anaxagoras at vñ dicere aiam ēē aliud ab intellectu: sicut dixit supius. Sed rñ vñt eis etiā qñ sint eiūsdē nāe. Sed ponit itellm dñ gnorē oibz rebz vñ sit pncipia. B. c. n. qz solus intellectus iter oia entia ē simplex: mūdus et purus. Et attribuit ei vtrūqz. i. cognitionē et motū: dicēdo q intellectus mouet omne.

¶ Cū fecit cōparatiōē iter opionē dicētis ipaz esse ignē: et opionē dicētis ipaz ēē pñtia spicari pñtia indiuibilibz: i. cepit etiā facere cōparatiōē iter opionem Anaxago. et Demo. ¶ Et d. r. Anaxa. rē. i. Anaxa. aut videt pñtia q apparet dicere aiam esse aliud ab intellectu: sed qñs hoc apparet ex suo sermōe dñt ipz ponit eos esse eiūsdē nāe. i. eiūsdē generis: et cū hoc ponit intellectū magis dignū vñ sit pncipia oīum rerū: et pñtia ipm oīus. d. enim q solus intellectus est simplex: mūdus purus. i. abstractus a mā: non admixtus cū ea: et attribuit vtrūqz ei in oīus pñtia mūd. i. cognitionē et motū. Opinat enī q intellectus mouet oia et q nō mouet: qñ autē iter sermo est magis vicinus veritati et finē Ansto. i. q intellectus est ex pñtia pñtia: et q est causa cognitionis et motus est mūd. i. nifestum: et ideo laudabit ipm post multū: non tñt cabit id quod remanet et dicere de intellectu.

¶ Al at et Thales ex bñs q tradita memorie sunt motuū aliqd aiaz opari. Si qdēz dixit lapidē aiaz bñe: qñ ferrū mouet. Biogenes at sic et alij qdā aerē ipaz cēsuit ēē. Bñc opī nās oīus subtilissimū ēē et pncipium. et pp b cōgscē et mouēt aiaz. Scdōz q igit pñtia et ex b rēlq cōgscē. Scdōm vñ qz subtilissimū ē motuū esse: et Eraclet pncipia aiam ipaz ēē dicit: si qdē vapor ē ex quo alia Eracletus constituit: et enī icorpaliū autē et finem semp. Qd vñ mouet motū cōgscē: i. motu aut

¶ Opiniō
est mūdus
sed vide qz
pñtia. i. d.
li. 32.

¶ Opiniō
est mūdus
sed vide qz
pñtia. i. d.
li. 32.

¶ Opiniō
est mūdus
sed vide qz
pñtia. i. d.
li. 32.

aliter eē q̄ sūt: r̄ illē arbitratu ē r̄ mlti. Silt
 aūt bis r̄ Alcicon opinari vltus est de aia.
 Bicit. n. ipsaz imortalē eē pp hoc q̄ assimi-
 lat imortalibus. Hoc aūt iēse ip̄i r̄ q̄ mo-
 te semp. Adoueri enī r̄ dīna oia cōtinue sp
 lunā: solē: astra: r̄ celstrosi. Magis aūt ru-
 diū qdā aiaz aq̄ eē existimauit vt Hippo.
 Suaderi. n. nixi sunt ex genitura: qm̄ oium
 bumida est. Et enī redarguit dicētes sangui-
 nem eē aiam: qm̄ genitura non est sanguis.
 Hāc aūt esse primā aiam. Alij autē sangui-
 nem aiaz esse dixerūt quēadmodū Critias.
 Ipsuz sentire aie: maxie p̄p̄i opinantes. B
 aūt inēē p̄pter nām sanguis. Qia enī elnta
 p̄ter terram iudicē acceperūt. Hāc enī nul-
 li p̄mulerunt: nisi si aliquis dixerit ipsam
 esse ex omnibus elementis: aut omnia.
 C. Dilectus aūt vī vt narratur de co dicere
 aiam esse aliq̄ monē: euz dicebat q̄ laps
 bz aiam: qz mouet ferruz. Biogenes aūt r̄
 alij multi opinabant aiam eē aerē. Quia exi-
 stimabant qm̄ nil est subtilius aerē: r̄ pp h
 aia cognoscit r̄ mouet. Scdm enī q̄ p̄m
 cipij aiaz r̄ cognoscit. Scdm autē q̄ est
 subtilior oib⁹ reb⁹ mouet. r̄ Eracit⁹ ē dicit
 q̄ aia est principij: cū dicit ip̄z eē vapores:
 ex quo p̄stituit oēs res: r̄ ponit ip̄z valde re-
 motū a corpib⁹: r̄ semp ligadū. Et opinabā-
 tur cū multis alijs q̄ oia enīa sunt in motu.
 Et forte ē alijs vī opinari ē in aia talē opi-
 monē. Bicit enī ip̄az eē imortalē: qz assimi-
 lat imortalib⁹: r̄ q̄ best ei q̄ semp mouet.
 Et dicit. oēs enī dī: luna. s. sol r̄ stelle semp
 mouent motu cōtinuo. Et aliq̄ digniores
 sunt derideri iudicauerūt ipsaz esse aquā: vt
 Hippo. Et vī declinare ad hāc opionē p̄p̄
 sperma cū sit b⁹ rez. Qm̄ pp h dicit dicēti
 aiaz eē sanguinē: dicēdo q̄ sperma nō ē san-
 guis. Et sperma est p̄ia aia. Et alij dixerūt
 ip̄m esse sanguinē: vt Critias: cū existima-
 uerit q̄ nil cōsequit antmā sicut sentire: r̄
 q̄ sentire est ex nā sanguinis. Anūq̄bz enī
 elntoz p̄ter terram habet iudicē: terra aūt
 nullum: r̄ qd̄ dictū fuit de ea est q̄ est ex oī-
 bus elementis: aut omnia elementa.

32. C. Vult numerare oēs opiones antiquoz in aia: r̄ da-
 re cuilibet aliquā rōnē: r̄ sermo eius est manifestus.
 C. Dilectus aūt opinabā aiam esse principij mo-
 uens per se: qz dicebat q̄ magnus hēt aiaz: qz mouet
 ferrū. C. Diogenes aūt opinabā aiam esse aerē. aer
 enī est subtilius ceteri corpib⁹: r̄ principij eoz. Inquā
 tū igit est p̄m dabit ei cognitio: r̄ inquātū subtilius
 ceteri corpib⁹ dabit ei morē. Et hec duo appropriant
 aie. C. Eracitus vō opinabā aiaz esse principij: r̄

illud principij est vapor liquidus motus: qz opinabā
 q̄ ex vapore est p̄stitutio aiaz: r̄ q̄ est valde remo-
 tus a corpē: hec duo sūt in principio. C. D. d. r̄ opina-
 bā cū multis alijs r̄ a. r̄ opinabā cū multis alijs:
 q̄ oia mouent: r̄ credebāt p̄p̄nē cōz oib⁹. s. q̄ file
 cognoscit p̄ suū file. r̄ q̄ apud ip̄s oia sunt mota: fuit
 nece vt cognoscēs sit motu: q̄p̄ iudicauit aiaz eē va-
 porē: r̄ filr q̄ ponit ip̄az filez nāc stellaz r̄ solis r̄ lūe
 videt opinari ipsaz moueri p̄ se: sed dicēs ip̄am esse
 aquā d̄s derideri. Nullus enī dicit aquā eē elntū ce-
 teroz: sed tū dedit ei rōnem aliquā. s. qz sperma qd̄
 est principij gñationis: est valde būdū: r̄ existimātū
 est q̄ sperma est aia: cū ip̄z formet embriōnē. C. D.
 d. qm̄ per hoc dicit dicenti q̄ aia est sanguis. i. r̄ po-
 nit q̄ sperma est p̄ia aia: qz ponit q̄ sperma nō est
 sanguis: forte igit non iudicauit q̄ aia est aqua: nisi
 qz videbat ip̄m eē aiaz: r̄ aquā nō sanguinē. C. D.
 d. qm̄ vñūq̄bz elntoz p̄ter terraz r̄. i. r̄ vñūq̄bz
 elntoz iudicātū est ab antiquis esse aiam ex eo p̄ter
 terrā. Nullus enī opinat terrā eē elntū alioz: sed q̄
 tū est composita ex quibūsdā elementis: aut est oia
 elementa. i. ex omnibus elementis.

C. Biffinitū aūt oēs aiaz tribus vt est dicere:
 motu: sensu: r̄ icorpeo. Hoz aūt vñūq̄bz
 reductū ad principia. Unde r̄ i cognoscēdo
 diffiniētes ip̄az: aut elntū: aut ex elntū faciūt:
 dicentes silt inuicē p̄ter vñū. Bicit. n. r̄ file
 cognosci simili: qm̄ enī aia oia cognoscit:
 constituunt eam ex omnibus principijs.

C. Et ip̄i vlt diffiniūt aiam trib⁹: motu. s. r̄
 sensu: r̄ nō corporeo. Et vñūq̄bz istoz re-
 ductū ad principia: r̄ pp h posuerūt ipsaz ē
 elntū: aut ex elntis illi q̄ diffiniūt eā p̄ co-
 gnitionē: r̄ q̄ qdā dicit i hoc ē file ei qd̄ di-
 cit qdā p̄ter vñū. dicit enī q̄ file nō cogno-
 scitur nisi p̄ suuz file: r̄ qz aia cognoscit oia
 posuerūt eā p̄stitui ex oibus principijs.

C. Cum demituit q̄ p̄siderātes in aia p̄ motū debēt
 opinari ipsam eē ex principijs: cepit demonstrare vlt
 q̄ oia dicta i diffinitione aie reducta sūt ad principij.
 C. Et. d. r̄ ip̄i vlt diffiniūt r̄. i. r̄ antig vlt p̄cedūt in
 diffiniēdo aiaz r̄ cognoscēdo suā iūbz trib⁹ vñs: mo-
 tu. s. r̄ sensu. i. cognitionē: cū hec duo videant. p̄p̄a aie.
 Tertiū aūt qz est nō corpus. p̄les enī eoz opinabā
 hoc existē in aia nō min⁹ q̄ p̄dicta duo: r̄ vnaqueq̄
 istaz viaz iducit eos ad opinādū aiam eē ex p̄nci-
 pijs. Et hoc itēdebat cū. d. r̄ vñūq̄bz reductū ad p̄n-
 cipij. C. D. incept demitare viā p̄ quā p̄cessit q̄ iudi-
 cauit aiam eē ex p̄ncipijs p̄ cognitionē: r̄. d. r̄ pp h po-
 suerūt ipsaz esse elntū r̄. i. r̄ qz oēs opinabant eā eē
 ex principijs: dixerūt illi q̄ diffiniūt eā p̄ cognitio-
 nē q̄ est elntū: aut ex elementis: r̄ via qua p̄cesserunt
 isti in h est eadē r̄ silt p̄ter vñū illoz. s. Anaxagorā
 C. D. demonstrat hanc viā r̄ dixit. dicunt enim q̄
 simile nō cognoscit nisi per suū file. i. r̄ hoc fuit nece
 apud eos: qz opinabant tres p̄p̄nes. Quaz vna est
 q̄ ois res cognoscit p̄ suū simile. Scda ē q̄ oia non
 cognoscit nisi p̄ sua p̄n. Tertia est q̄ aia cognoscit oia
 ex q̄b⁹ segē q̄ aia est p̄n oia: aut ex p̄ncipijs oium.

C. Quicūqz quidē igit vñū aliquā dicit cām
 vt elntū vñū r̄ aiam: vñū ponit: vt ignes

Nullus opti-
 nat terrā eē
 elntū alioz.
 oppo" p̄io
 mct. t. co. 14.
 de periodo.

Mō in q̄bus
 p̄p̄nib⁹ hēt
 tota solutio
 antiquoz de
 anima.

De Anima

ant aerē. Plura vō dicentes principia. Et
aiāz plura dicit. Anaxagoras autē solū ipa-
sibile dicit intellectū et cōe nihil alicui alioz
bīe. Bmōi autē cū sit quō cognoscit: et ppter
quā cām: neqz ille dicit: neqz ex his que di-
cta sunt conspicuum est.

¶ Qui igit dicit qz principia et cōe vñū: pōit
aiāz et vñū: aut ignē: aut aerē. Et qz pōit pri-
cipia plā vno: et pōit aiām plā vno. Anaxa-
g. aut solus dicebat qz intellectus nō recipit passio-
nem: et qz nihil est in eo quo hēat cōicationē
cū aliare. S; nō dicit quō: et ppter p bāc dis-
pōnē cōfiscit: et hē qd apper ex suo p mone.

34 **¶** Cum notificauit qz opiones eoz in substantia aie se
quunt illud qd opinabant in substantia principioz: ince-
pit demare et qz opiones eoz in nūo aiāz: legē etiā
illud qd opinat in numero principioz. **¶** Et d; qz igit
dicit vñū principia esse: ponit aiām vñū rei: i. vñū
nāc ex illo principio: aut ignē: aut aerē: et qz dixerunt
principia esse plura vno: opinant aiām esse plurem
vna. **¶** D; incipit declarare opionē Anaxag. et qz alia
via pcessit: d; Anaxagoras aut solus dicit qz intel-
lectus nō recipit passionē: i. nō est mātis: et qz in nul-
lo hēat cōicationē cū alio: i. qz nulla res oīum qz intel-
ligit est in eo ita qz sit cōis eis in alia forma: i. qz nō
est hoc neqz in hoc: i. neqz est corpus: neqz vñū in cor-
pore: hoc nullus dicit nisi Anaxagoras: et sup h lau-
dabit Anaxagorā post. **¶** D; sed nō d; quō: i. s; nō
d; quō ptingit ei vt intelligat oīa: vñū fin qz est in
actu: aut fin qz est in potentia: neqz dicit et qua de cā
intelligit res que nō sunt intellectus in actu: et hoc est
quod post complebit cū locutus erit de intellectu.

¶ Quicūqz autē prierates faciūt in principijs:
et aiām ex hīs pstruūt. Qui autē alterū m
hīoz ponūt: vt calidū aut frigidū: aut aliū
b; aliud: et aiām sū vñū aliqd hoz ponunt.
Alii et nōia psequunt calidū quidē dicētes:
qz ppter hoc et hoc vinere nōiā est. Qui
autē frigidū pp respirationē et refrigerationē
vocari animam. Tradita quidē de anima:
et propter quas causas dicitur sic: hec sunt.

¶ Et illi qz in principijs ponebāt prieratē: cō-
stituit etiā aiāz ex hīs. Qui igit posuerūt
principia alterū hīoz: vt calidū et frigidū
et aliū sū: opinati sunt in aiā et illā esse vñā
hoc mō. Et videmus eos etiā cōsequi nōia.
Quidā igit eoz dicit aiām esse calidū: qm
hoc nomē vñū in lingua greca cecidit ex hac
itētiōe. Et quidā dicit qz est algidū: i. frigi-
dum ppter anbelitū: et ifrigidario qz puenit
ex anbelitū: d; i. greco ilagi. i. anbelitū. Hoc
igitur accepimus ab antiquis de anima: et
ista induxerunt eos ad dicendum hoc.

35 **¶** Narravit in hoc caplo psequētā eius qd opinant
in substantia aie ad illud qd opinant in principijs: adeo
qz qui opinat principia esse pterita dicit animā esse

ex cōnarijs. Dico igit qz principia sunt calidū: aut
frigidū: aut aliud pteritū: dicit qz aiā sū est vñū
illoz pteritū. Et in alia trāstione inuenitur addi-
tū: et qui opinabant qz principia sunt alterū par con-
trariū: dicit qz anima ē in illo par cōtrariū: et est
illud qd dicit: et qz posuerūt prieratē in principijs et.
¶ Deinde d; et videmus eos cōsequi nōia et. i. in-
ueniunt eos rationari super hoc: i. qz alterū con-
trariū est principia: qz aiā est ex eo ex derivatiōe
huius nōia vite et anime. Dicens igitur ipsam esse ca-
lidū: rōcinatur per hoc qz hoc nomen vita in lingua
grecoz derivatur a calido: et similis hoc nomē motū.
Et qz dicit ipsam esse frigidū rōcinatur per hoc nō
men anbelitū qd derivat a frigido. **¶** Deinde d; hoc
igitur accepimus et. i. in substantia anime: et iste sunt
rationes que induxerunt eos ad hoc dicēdū. Rōnes
accepte ex distinctiōe et motū: et qz aiā nō est corpus.

¶ Tertia pars istius primū. Cap. II.

¶ Considerandum autem primū
quidē de motu. Fortassis autē
nō solum falsum est substan-
tiam ipsius bmoī esse qualem
aiām dicentes animas esse qd
est seipsam mouens: aut posse mouere. S;
vñū qdā. Et impossibilis in se ipsa mo-
tum. Quod quidē igitur nō necesse sit mo-
uens et ipsum moueri dicimur est prius.

¶ Debeim igitur pteritari prius de motu.
Et n. qz nō h solū falsū. i. qz sūba ei? sit ca-
lis disponsio: sic narrat istī qz dicit aiām esse
aliqd mouēs: et aut aliqd motū sū. i. s; et
aiāz motū ē et ipolē. Et dico et qz nō ē necē
vt mouens sit motū: et hoc etiā pāctū est.

¶ Cum compleuit sermones antiquoz de anima et
rōnes eoz: qz collocat in eis de veritate
pit i hac pre dādicere falso dicto ab eis que est tertia
pars huius tractatus. Prima enī est in prologo. De
cūda in inueniendo opiniones eoz. Tertia in cōtra-
dicēdo eis. Et incipit in hac parte contradicere eis
qui diffiniūt eā per motū. **¶** Et d; Et debemus per-
feruari et. i. et periclitandū est de considerantibus
in substantia eius per motum. Vñū est enī qz nō
tū est falsus sermo eoz qui diffiniūt eā: qz est aliqd
mouēs aut motū sū: sed etiā qz sit aiā mota p tē.
vt constituitur per motū vt plura entia vt ventū
flumē: est falsus. **¶** Et hoc intēdebat cū d; sed eē aut
mam motū est impossibile: sed sermo dicentis qz
essentia anime constituitur per motum est impossi-
bilis. **¶** Deinde d; Et dico etiā qz nō est necesse et.
quoniā autem nō est necessariū vt aliquid moueat
se: declaratur est prius: scilicet in naturalibus: qz autē
est mota per se modo incipit declarare.

¶ Suplī autē qm moueat oē. aut n. s; aliter
aut fin seips. Sed qz aliter dicimur qm
mouent ex eē i eo qd mouet vt nante. nō n.
sū mouent naut. Idec qdēz n. fin seipsam
mouetur. Illi autē ex eē in eo quod mouet.
Manifestū autē in partibus est hoc ita esse.
Proprius qdē enī est mor? pēdā ambula-
tio est:

Solus Ana-
xagoras di-
xit intellectus
immutabilis
esse
34 d; qz
ppter. i. c. 37.
Iste et hoc
d; i. c. 37.

Doueri sz
alteruz: qm
ipsum.

37
Polio de ge
neração lex,
com. 4 e

10 or cen
 tial attribui
 tur boi p pe
 decies vide
 opp^m 6° ph.
 50. t. ph. 4.
 1160 q per
 col. vid pñse
 4. ph. t. c. 13.
 2. 5. ph cō p.
 2. 6. ph. 86. t
 8 ph. 127

202 0000
163 0000
100 0000

Sei e
 Armad
 sta. 30
 sequen
 p. e. 3
 con. 30

6° physics,
com. 52.

Dis motus
est in loco,

Digressio,
Obiectio.
Nuncq̃ oīe
motus sūt in
loco.

Prima solo,

ဒီနေ့ ၂၀၁၁

39

110. 8. pby.
 50, 2 q 101.

Submittal

De Anima

Solutio.
Hic primo
de generatio
ne. 37. 4. 6.
p. 17. 13.

hinc accipitur augmentati et cetera. mouet in loco.
Sed fin qd est motus in pibus nō in toto. Motus
igit attribuit toti accipitur. Motus igit attribuitur
alterabili et augmentabili mō accipitur: sed alterabili
ppter corpus deferens: augmentabili et diminuibili
ppter ptes corporales augmentabiles et diminuibiles.
Et fin has duas intēones intelligēdas est finis ser
mo in quo. d. qd aut mouet est corp⁹: in qd sunt hec
duo. i. est corpus in qd sunt hec duo. in qd itare vo est
corpus subz. in augmentato aut sunt partes corporis in
quibus inuenit iste motus: et sic possunt dissolui oēs
dubitationes contingentes huic sermōi.

Ampli⁹ aut si nā mouet: et violētia mo
uetur: et si violētia nā. Eodē aut mō se bz
et de gete: in qd enī mouet nā et in b gescit
nā. Sitr aut et qd mouet violētia: et gescit
in hoc violētia. Quales aut violēti mot⁹ aie
erunt et getes: neq; fingere volentib⁹ facile
est reddere. Amplius aut si qdē sursum mo
uebit ignis erit. Si hō deorsus terra. Hōz
enī cōpoz mot⁹ hīc adē at rō et de medijs.

Et si mouet nā: mouet et violētia: et si
violētia nā. Et sitr de gete. Ad qd enī mo
uetur nā: iter in eo gescit nā: iter. Et sitr in il
lo ad qd mouet violētia gescit violētia. Qui
igitur sunt motus et getes isti q violētia acci
dūt aie. Et si mouet ad supius est ignis:
si inferius est terra. Isti enim duo motus nō
sunt nisi hōz duoz corporoz. Et sermo de
corporibus medijs est iste idem sermo.

28 mouet
nā: mouet
violētia: et

40

In mouere
eto qd moue
tur nā: mo
uetur violētia.
Idem scō
celi. 8. 4.
a. Et dicit⁹ vio
lētia nō itel
ligitur: nisi i
respectu nā.
vid p cel. 1. 4.
Et que ibi. et
2. cel. 63.

5. p. 54.
2. 60.

Idē et si mouet nā: iter se i locomōe est vt mo
ueat violētia in loco: hō necesse est in eo qd mouet i lo
co motu recto. D. posuit puerus: et d. si mouetur
violētia: mouet etiā nā: et hoc ē necesse est. i. qd illd qd
mouet violētia oēs mouet nā: motus enī violētus
nō intelligit nisi respectu nā. D. d. sitr de gete
i. et fin hūc modū oēs ē in gete. i. qd oēs motū nā: hōz
getes nā: iter: et oēs hīs gete nā: iter: hōz getes violētia:
et oēs hīs quiete violētia: hōz quiete nā: iter. Si igit aia
mouet nā: iter: hōz gete nā: iter: et hōz getes nā: iter
habet quiete violētia. et cū narrauit qd illd qd mouet
nā: iter pōt hīc violētia gete: narrauit in quo loco
habet gete: violētia: et d. illd enī in quo mouet nā
lter in eo gescit violētia. i. in loco enī in quo mouet
nā: iter gescit violētia. U. g. ignis q mouet nā: iter in lo
co inferiori in eo gescit violētia: terra aut econuerso:
et hoc determinatū est in 5. p. 54. Et cū pbant q
si aia mouet nā: iter et p se q necesse est vt moueat vio
lētia: aut gescat violētia. Hīs ppōnib⁹ verificatis. d.
qui igit motus sunt. i. nullus enī pōt dicē in 5. aligd.
hoc enī nullo mō imaginatur in alamedū sit iesse: et
potētia istius sermōis est potētia duoz syllogismoz
hypotheticoz. Quoz primus est q si aia mouet
nā: iter mouet violētia: sed non mouet violētia: ergo
non mouet nā: iter. S. d. aut est q si aia mouet na
turaliter gescit nā: iter: et si gescit nā: iter gescit violētia:
sed nō gescit violētia: ergo nō quiete nā: iter: et si nō ge
scit naturaliter nō mouet nā: iter: et iste cōponit ex
duob⁹ syllogismis hypotheticis primariis in quoz
yroz gescit pns: et peludif oppositum pcedētis.

Deinde. d. aliū syllogismū qui sequit ex istis ppo
sitionibus per quā declarat q aia nō mouet nā: iter:
et d. si mouet supius nā: iter: ignis: et inferius ē terra. i.
et si mouet nā: iter in loco: mouet aut super⁹ aut infe
rius: cū ois motus in loco est alter istoz modoz: hō
verū ē in motu recto. Si igit mouet supius ē ignis:
si inferius est terra: si medio modo est alterū duoz
corpoz modoz: aut ag: aut aer: hō itendebat aus. d.
sermo de corpib⁹ et. i. qd diminit ipole pns: q ma
nifestū est: est q si est ignis: aut aliqd cūtop est in
corpe violētia: et si est aliqd cūtop non oēs moueri in
corpe nisi vno motu nā: iter: aut superius: aut infer⁹ nō
motib⁹ oppositis: sed nos videmus eā moueri moti
bus oppositis in loco: ergo nō est vnu cūtop qmōr.

Postea aut si videt mouere corpus rōna
bile est hīs mouere motibus quibus et ipsa
mouetur. Si aut hoc est et cōnecitib⁹ erit
dicere vez q fin genus et generis spēs quo
corpus mouetur: mouetur et ipsa. Corpus
autem mouetur fin loci mutatione: quare
et anima mutabitur fin corpus hoc et ipsa:
aut tota: aut fin ptes translatā. Si aut hoc
ptingit et exēte itez ingredi ptingeret vtiq;
ad hoc aut sequit refergere motus aialū.

Et si videmus eā mouere corpus: necesse
est vt moueat ipm illis motib⁹: qd illa mo
uetur. Et si ita sit: cū iste sermo puereretur
erit verus. i. qd motus quo corpus mouet:
mouet et ipsa motu locali. Tū necesse ē vt aia
trāsmutet fin trāsmutationē corp⁹: et trā
sferat in loco: aut fin totū: aut fin ptes. Et
si hō fuerit: pole est vt cū exierit ab aliquo
loco reuertat⁹ et existat in eo. Tū pole est vt
illud qd moriet ex aialib⁹ reuertat⁹ et viuat.

Dicitur etiā si videmus eā et. i. et est altera rōci.
natio: qm si ponim⁹ q ipsa mouet corpus fin q mo
uet: necesse est vt moueat ipm mō mor⁹: et hoc mouet
i. qd si trāsfert: necesse est vt trāsfertat ips⁹: et si alteret
necesse est vt alteret ipm. Et cū posuit h. d. et cō
etias. i. modus mor⁹ quo corpus mouet ab alanece
est vt moueat illo eodē motu. Hoc posito si posuerit
mus q corp⁹ mouet ab aia motu locali: necesse erit
vt aia moueat in corp⁹: aut hōz totū: aut hōz ptes. Erit
igit in corpe qd corpus in loco: et inata est mouere
corpus in locis diuersis: pole est etiā vt ipsa moueat
in locis diuersis: et cū ita sit pole est sicut dixit: et ex
erit a corpe vt reuertat⁹ et intret ipm. Tū pleg sicut
dixit vt aial motū reuertat⁹ et viuat. Sed ista
cōtradictio est fin mōne dicentis: fin res in se.
Nos enī nō ponimus q oēmouens mouet illo mō
mōne: neq; in motu locali: nisi mouet sit corpus: vt
declaratū est in p. 54. Et cū qdā existimauit
q hoc dicitio ē hōz i se dederit dubitātes super
Arist. in hac pbōne dicit: qd oēs corp⁹ nō mouet nisi
moueat. et dicit: nos videm⁹ hōz mla q mouet et si mo
uet illo mō mor⁹ vt lapis retit: qm cū calefit mouet
palea motu locali: nisi ipse nō mouet. Et si iste nō ē
loc⁹ ist⁹ qd nō: et dicit: et dicit et in 5. p. 54. vbi
indigebat ponē hāc ppōne. Si qd est ppa huic loco
dicitio est hōz i se qz mla videm⁹ alterare: tū nō
alterant

Augustinus
est in eodē
lib. 1. 1. 1.
de ciuitate
dei.

Qm fin
est in eo
lib. 1. 1. 1.

Augustinus
est in eodē
lib. 1. 1. 1.

Augustinus
est in eodē
lib. 1. 1. 1.

Dubium

Solutio
est in eodē
lib. 1. 1. 1.

alterant. Sumus igitur iter duo. Aut debetis ponere quod dictio est finem in se: tunc non erit verum: nisi in motu locali quod non sonant verba Aristotelis. Aut ponere quod dictio est finem in se: tunc non erit verum: nisi in motu locali quod non sonant verba Aristotelis. Aut ponere quod dictio est finem in se: tunc non erit verum: nisi in motu locali quod non sonant verba Aristotelis.

Contra autem finem accensum si ab altero moueat. depelletur enim utique violentia aial: non igitur cui a seipso moueri inest in suba: habet alio moueri nisi finem accensum. Sicut neque quidem igitur finem bonum: aut propter seipsum: hoc quidem per aliud esse: hoc autem alterius causa.

Contra autem accensum non mouet nisi per aliud: sed cum aial expellitur violente. Sed non est necesse ut illud in cuius suba est moueri per se: mouetur per aliud nisi accensum. Quodammodo non est rectum: ut illud quod est bonum per se sit bonum per aliud: neque illud quod est delectabile per se sit delectabile per aliud.

Cum destruxit quod aia mouet per se: inceptit declarare quod non est ipse ut moueat accensum: imo forte est necessarium. Et dicitur autem accensum: id est motum autem accensum per moueri: cum talis motus non est nisi per motum rei in qua est: et hoc accidit etiam corpori in quo est mouet violente ab aliquo extrinseco. Et cum dedit per possibilitatem istum modum motus: declarauit quod non igitur necesse est: ut illud quod mouet per suam suba moueat per aliud. Quodammodo enim illud quod est bonum per se non est bonum per aliud: sic illud quod est motum per se non est motum per aliud.

Contra autem marie dicitur aliquis utique a sensibilibus moueri: siquidem mouet. At hoc si mouet ipsa seipsum: ipsa mouebitur utique. Quare si ois motus est eius quod mouet per se quod mouet: et aia utique distabit a suba ipsi: nisi finem accensum se moueat. Sed est motus ipsi sube per se.

Contra autem sermo ois sermonum dictorum in hoc quod aia mouet est quod mouet sensibilia: sed si mouet se mouet et. Unde necesse est quod motus est processus moti in motum sui motus: ut aia etiam procedat a sua substantia: si non mouet se accidentaliter. Sed motus est sue sube per se.

Contra declarauit quod pergit dicentibus quod aia non mouet nisi finem quod mouet: ut moueat modis motuum quibus mouet. Aia autem videtur moueri pluribus modis: ut motu locali et motu sensibilibus: et ita dedit eis impossibilitatem si mouet motu locali quod est motus quo mouet: declarauit hic quod sermo magis sufficiens quod aia mouet illo modo quod mouet: est ut moueat motu quem facit sensibilibus. Et dicitur et melior sermo est: id est magis sufficiens sermo est dicere quod aia mouet in genere motus quem habet in sensibilibus: et ita debet hoc d. quod mouet sensibilia. Id quod mouet motum motus finem quem mouet sensibilia. Sedus enim est moueat a sensibilibus: tunc existimatur mouere et moueri ab eis in se. Et dicitur dicere aliud

impossibile pergitur dicitur: et est quod si actio subalis aie quod sitentat quod sit motus. Motus autem est transmutatio rei in sua suba. Necesse est ut aia transmutetur in sua suba: et non sit in sua suba perfectio: id est in actu. Esse enim motus est esse transmutabile: et est compositum ex eo quod est in potentia et ex eo quod est in actu. Et id existimatur plures antiquorum ipsi non esse. Et dicitur et si mouet se mouet et tunc id est aia mouet se ut ponatur antiqui: ipsa est mouet in se in sua suba. Et quod ois motus est transmutatio moti in motum sue sube finem quod est motus: necesse est ut aia etiam transmutetur a sua suba. Et dicitur et si non mouet se accensum: id est mibi videtur si motus non est aliquod posterius ab aia. Quod accensum illi. ut aia accipiat in diffinitione motus non motus in diffinitione aie: ut faciunt antiqui. Et ita debet per hoc exponere si non mouet se ita quod motus sit accensum et per subas eius: et forte intelligit intentionem predictam de accensum: id est quod opponit essentia.

Contra autem et mouere aiam dicitur corpus in quo est sicut ipsa mouet. ut Democritus sicut dicitur Philippo comediae didascalio. At. n. Bedalis fecisse mobile lignea venire in fundes argenti fusile. Sicut autem et Democritus dicit: motus. n. inquit idiuuibiles spars: propter id quod apte nate sunt nunc manent: contrahereque et mouere corpus ois. Nos autem iterrogabimur si quod gescere facit hoc idem. Quomodo autem faciat difficile aut impossibile dicere. Quomodo autem non sit videtur aia mouere aial: sed per voluntatem quandam et intellectum.

Contra quodam dixerunt quod aia mouet et corpus in quo est motus quo mouet: ut Bemo. Bixit enim sermonem silem finem Philippi. Iste. n. dicit quod Bedalus posuit imaginem hermaproditum motus: ponendo in ea argenti viuum. Et sicut dicit Bemo. dicitur quod spe idiuuibiles semper mouentur: quod inate sunt non gescere in aliquo bora: et sic attrahent seculi totum corpus et mouet ipsi. Et nos querimus ab eo utrum hoc idem faciat quod tem est. Sed difficile est imo impossibile dicere quomodo facit hoc. Et videtur nos videmus aiam mouere animal hoc modo: sed voluntarie.

Contra declarauit quod pergit dicentibus quod mouet aia ex se: ut translerat ex se: quodammodo corpus translerat: et dedit eis multa impossibilia: inceptit hanc etiam dicere quod plures boies sunt quod dicitur. Et dicitur aliquid quod aia mouet corpus tunc id est quod dicitur opinantur quod aia mouet corpus motu locali: illa est motus: ut Demo. Opinatur enim quod pres idiuuibiles semper mouet corpus motu suo: sicut dicit Philippus quod Bedalus fecit mouere imaginem hermaproditum ponendo in ea argenti viuum. Iste autem opinatur quod ita est de aia cum corpe in motu: sicut de argeto viuo cum imagine. Et d. nos igitur querimus ab eo tunc id est si ea apud ipsi per quam aia mouet corpus est ista: quod est ab eo quomodo aia fecit gerere si facit motum per se semper mouet. Et deinde declarauit quod non solum est difficile: imo impossibile dare casum quomodo facit gerere finem quod mouet: et dicitur et difficile est dicere tunc id est. Et d. videtur nos videmus aiam tunc id est quod si motus corporis ab aia est: sicut motus imaginis ab argeto viuo: tunc motus corporis non esset voluntarius: sed necessarius: et hoc manifestum est.

Motus est transmutatio rei in sua suba. opp. p. p. p. 63. 4. 5. p. p. 7

b. Esse motus est compositus ex eo in potentia et ex eo in actu. Et ideo existimatur plures antiquorum ipsi non esse. p. p. 14.

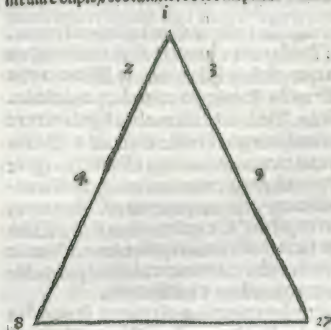
44

De Anima

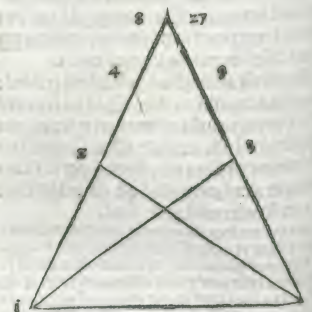
¶ Prima figura per quam ostendit quod in numeris ex quibus componitur anima est aspectus rectus et consonantia.

¶ Secunda figura per quam ostendit quod in numeris ex quibus componitur anima est duplex coordinatio: et ibi ideitas et desitas

¶ Tertia figura per quam ostendit quod in numeris sit quodammodo reflexio: et quodammodo circulatio.

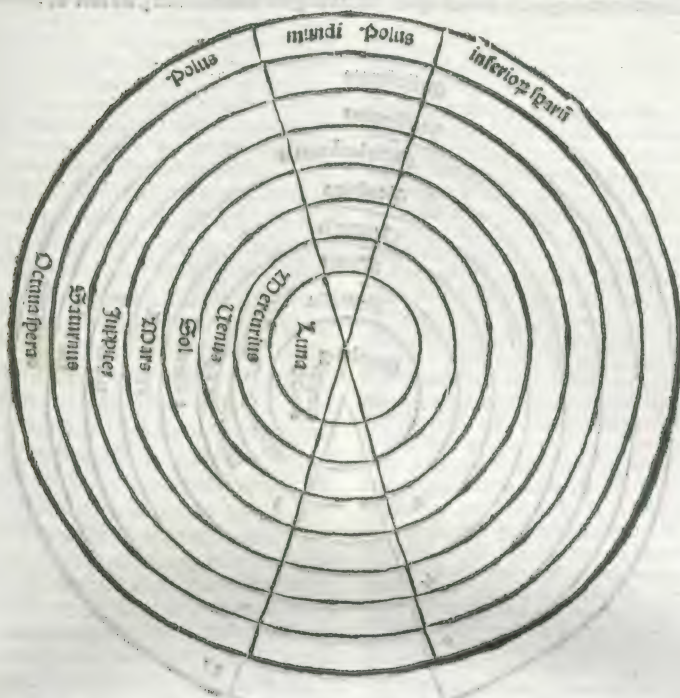
¶ Eodem aliter modo et Timaeus philosophizans animam mouere corpus. in eo enim quod est moueri ipsa: et corpus mouetur: per id quod composita est ad ipsum. Constituta enim dicitur ex elementis: et distributa secundum harmonicos numeros. Quare sensum et conaturalis armonia beat. Et ut ostendat personarum rationes: aspectum rectum in circulo reflexit. Et diuidens ex uno circulo in duos circulos duobus in punctis punctos: iterum unus diuisit in septem circulos tanquam essent ut celi rationes anime motus.

¶ Et sicut est de his quod dixit Timaeus in primo modo naturali. quod anima mouet corpus. Dicitur enim quod non mouet corpus nisi ipsa mota: quod admittit cum eo. Constitutio enim anime est ex elementis. Et est diuisibilis secundum diuisionem numerorum compositorum ut beat sensum perueniente armonie: et moueat totum motibus peruenientibus: dicitur: et ideo incuruauit rectitudinem et posuit eam circulum: et diuisit ex uno duos circulos separatos in duobus locis. Deinde diuisit unum circulum in septem circulos: ita quod posuit motus celi sic motus anime.

45 ¶ Cum declarauit quod Democritus opinabatur ipsas mouere corpus localiter ipsa translata: et dedit impole consequens eius opinionem: incipit etiam declarare quod illud quod

dictus est in Timaeo est sicut opinioni Democriti. ¶ Et dicitur sicut et ideo sicut dictum est in Timaeo. quod anima mouet corpus localiter. immo et anima transfertur quod admittitur cum eo: et cum ipsa transfertur: transfertur corpus. ¶ Et cum declarauit similitudinem iterum hac opinionem et opinionem Democriti: incipit etiam dicere illud quod est proprium huius opinionis: et dicitur ei per se. ¶ Et dicitur. Constitutio enim anime est ex elementis: et hoc dictum fuit in Timaeo quod anima est ex elementis istius mundi: sed est intelligens: quod componitur ex elementis multis composita: et sperica: et composita armonia: quod componitur composita armonia: et per ipsum talis est natura corporis celestium: corpora enim celestia sunt composita ad ipsum tali composita: et figura corporis talis est. ¶ Et cum dicitur compositio anime est ex elementis: intendit ex elementis quibus componitur mundus apud ipsum. et dicitur. et est diuisibilis. et est composita composita armonica: quod per tale proportionem compositis potest sentire armoniam. ¶ Et hoc intendit bar cum dicitur. et beat sensus. dicitur. et moueat totum motibus convenientibus. et quod habet numerum harmonicum. dicitur. et incuruauit rectitudinem. et intendit quod Timaeus qui opinabatur quod anima non agit nisi quantum est sperica: et comprehendit armoniam: mouet motibus armoniacis. et convenientibus quantum componitur ex elementis composita armonica: dicitur narrare de creatore quod composuit animam ex elementis: composuit ipsam per magnitudinem recta composita armonica. deinde incuruauit lineam: et fecit ipsas circulum ut intelligat: fecit illi circulum huius latitudinis: deinde diuisit illi circulum in duos: quorum unus diuisit in septem. et omnes stellarum erraticarum: et omnes stellarum ita quod posuit motus celi eodem cum motibus anime. ¶ Et dicitur

Hec est q̄ta figura p̄ qua ostēdit̄ q̄d in celo est duplex motus circularis: siue duplex circulatio
super duplici polo: et q̄d in illaz circulationum diuidit̄ in septē circulos.

Primum q̄dem igitur nō bene dī animaz
magnitudinē cē. Eaz. n. que vniverſi mani-
festuz q̄ talē eſſe vult qualis eſt aliq̄n voca-
tus intellect⁹. Nō. n. velut ſenſitiua eſt: neq̄
vt deſideratiua. Hāz. n. mor⁹ nō circulatio ē.

Bicam⁹ igit̄ prius q̄ nō eſt rectū dicere q̄
aia eſt magnitudo. Añ. n. eſt. n. q̄ i-
tēdebat q̄ aia toti⁹. A. g. id q̄d dī intelligētia
eſt ſic: nō itēdebat ſenſibile aiam: neq̄ deſi-
deratiua. Añ. mor⁹ iſtaz nō eſt circularis.

Dicit q̄ nō eſt rectum opinari q̄ aia ſit corpus: cū
intellectū fuerit per aiaz intellectus: vt declaratū eſt
q̄ hoc itēdebat in Timeo per hoc nomē aiaz: id
fecerunt corpus ſpericum. Actio. n. intellectus ſimilis
eſt circulationi: et nō intelligebatur illic per aiaz: aut
ſenſibilis: aut deſideratiua. Notus. n. iſtarū et actio
eaz nō aſſimilat circulationi: ſicut actio intellectus
apud eos aſſimilat circulo: q̄ reuerſit̄ ſupra ſe et in-
telligit ſe: et ideo aſſimilat ipluz Ariſt. ſpere.

Intellectus aſt vn⁹ et cōtinu⁹ eſt ſicut itel-
ligētia. Intelligentia aſt ſicut intellectus.
Hec aſt eo q̄ p̄ter vnū ſunt ſicut nūmer⁹:
ſed nō ſicut magnitudo. Propter q̄d q̄des

neq̄ intellectus ſic cōtinuus eſt: ſ; aut ipartī-
bilis: aut nō ſicut magnitudo aliq̄ cōtinuus
eſt. Quatr. n. ſi ſit magnitudo itelliget vtrū
vtrū aut in quālibet partiū ſuaz ſine ptes ille
ſint ſm magnitudinē ſue ſ; p̄ctū: ſi opz et
hoc dicē partē. Si q̄dē igit̄ ſm punctuz: bec
aſt iſinita: manifeſtum eſt: q̄m nūq̄ p̄ctā
ſibit. Si vero ſm magnitudinē multotiens
aut iſinites itelliget idem: videtur autē et ſe-
mel contingens. Si aſt ſufficiens quālibet
partium tangere: q̄d oportet moneri: aut et
omnino magnitudinēz habere.

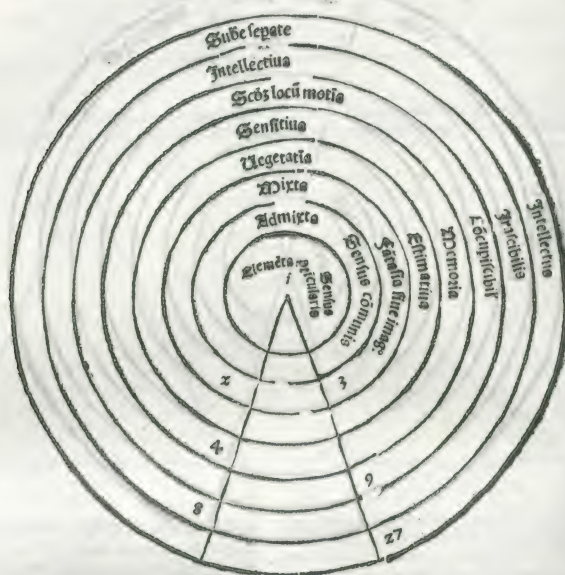
Intellectus aſt eſt vnus et cōtinuus: et ſi-
militer intellectum et itelligere eſt res intelle-
cte. Et iſte ſunt vne ſm cōſequētiā ſicut mē-
ſura ſine magnitudinē. Et ideo intellectus
etiā nō eſt cōtinuus hoc modo. Sz aut eſt
idiniſibilis: aut eſt aliquod cōtinuū nō ſicut
magnitudo. Nullo. n. mō poſſumus dicere
q̄d intellectus itelligit per aliquaz partē par-
tiū eius quecūq̄ pars ſit idē. Et itelligere p̄

Cōmē. ſup. Ani.

qq

De Anima

¶ Hec est quia figura p qua ostendit q in aia est duplex circulatio intellectua: & sensitiua. & vna hanc diuidit in septē circulos: qz vtutes sensitiue ordinant s3 septē gradus. Vel meli in aia ē duplex circulatio. i. opatio intellectua. vna p qua intelligit subas separtas: & alia p qua intelligit hec corpalia. & hec diuidit in septē circulos. put s3 gradus septē ista obta corpalia ordinat. Sūt g aie mor^o sic celli mor^o.

aliquā partē: aut erit p magnitudinē: aut p pūctū: & pūctus est infinitus. Manifestū est igit q nō ptransit ipm in aliqua hora. Et si intelligit per magnitudinē intelligit multotiens & infinites. Sed nos videmus intelligere semel possibile ēē. Si igit sufficit tangere per vnā partem quēcūqz pars sit in quo indiget moueri circulariter & vniuersaliter: quo erit eo fiat magnitudo.

47. **S**ed rō. cōtra platōē. ¶ Et intellect^o est vn^o & i. & illius dī ēē vn^o & pūctus illo mō quo dī in suo intellectu esse vnus & pūctus. ¶ D. d. & intelligere est res intellect^o rē. i. qz intelligere est ipse res intellect^o que nō dicunt esse vne nisi sicut dicunt res ptes ēē vne. i. numerus: hoc intēdebat cū. d. sicut mēsurā sine magnitudinē. i. sine cōtinuationē: & ideo impossibile est vt dicat q intellect^o sit vn^o & cōtinuus nisi eo modo fm quē dī hoc in reb^o cōse. quētib^o. i. in gēritate discretā. Intellect^o igit nō ē corp^o pūctus nō est cōtinuus in rei vitate. ¶ D. d. s3 aut est idiuisibilis aut cōtinuus nō sicut magnitudo. dicit: & cū dispositio in intellectu legatur disponē in intellectu: necesse est dicere q intellectum: aut est idiuisibile vt vnus pūctus: aut cōtinuus: sed nō sicut pūctus ma

gnitudinis: s3 cōtinuus cōpositus. i. quātitatis discrete. ¶ D. d. nullo. n. modo possum dicere rē. i. & cū vnus in eo q est magnitudo cōtinuus: nō intelligitur nisi fm tactū vt dictū est in Timōe nullo. n. modo possum dicere quō intelligit intellectus p aliquas partes eius quāqz pars sit idē res intellect^o. ¶ D. d. & intelligere per aliquā partē eius. i. & intelligere p tactū cū fuerit magnitudo: necesse est aut vt rāgar per partes eius ptes intellect^o aut p totū: totū aut vt rāgar. d. si intellexerit p cōtactus partū eius partibus reuincē est vt sicut p aliquā partē eius que sit magnitudo: aut p partē aliquas que sit punctus. ¶ Et cū declarauit hoc dedit impossibile pns vt rāgar. d. si punctus est infinitus rē. i. si intellexerit per punctū manifestus est q nō p intelligere totū corp^o semp pūctā. n. q sunt in corpora sunt infinita. Si igit necesse est in intelligendo corp^o vt tangat punctus qz eo oia puncta que sunt in corpore: qd est impossibile: qz puncta sunt infinita: manifestū est q impossibile est vt intelligat corp^o oio s3 hūc modū. ¶ Et cū declarauit impossibile cōsequē si intelligit fm q rāgar corp^o per pūctā: igit ē dicere impossibile pns si rāgar ips per partē aliquā que sit corpus nō pūct^o. & d. & si intelligit per magnitudinē rē. i. si intellectus intelligit rē tangendo per aliquam partē eius que sit corp^o oēs partes corp^o intellect^o circūg^o rando

T Et si necesse est intelligere per totum circuitum: quod igitur est tangere per punctum. Et est quoniam intelligit per indivisibile divisibile: aut per divisibile indivisibile: et necesse est ut intelligat? sit iste circuitus. Intelligere. n. est mor? intellect? : et circuitatio est mor? circuiti. Et si intelligere est circuitatio erit et ista circuitatio intellige. Quid igitur intelligit tempus. Hoc. n. necius est si circuitatio sit ipse eterna. Intelligere. n. mechanici est finitum: quoniam quilibet illi? est per aliter. Intelligere autem speculativum: et est diffinire per modos finit. Et ois finis est aut per diffinitionem: aut per demonstrationem. Demonstratio autem accipitur ex principio sicut ultimo: et est syllogismus et conclusio. Et quoniam non cadit in eo conclusio: finis non reuertitur ad sua principia: sed semper crescit in medio aut extremo: et procedit recte. Circuitatio autem reuertitur ad sua principia. Et est ois diffinitio finis finit. Et est si totus mor? idem est mul-

oclo .xv. et .x. pcludit aliquā pñe nō facier reuertere
illā .x. sicut fiat in syllo circulari: s; addit et alias
ppone: p quā ipole est vt demfario reuertat circulari
riter. s; vt pñ fiat finiar finis pñ: s; addit illuc ter
minu: pñ qd ali: et extrinū maius aliō: alia s; et erit
mo: intellect: ric s; rectitudinē: nō s; circularitē.
Circularitō aut quā opinat ē actiōne intellect: nō
intelligit ab b intellectu. s; pcedit fm rectitudinē:
reuerfit. ¶ Et cū circularitō b in demonstratiōe: ce
pit declarare b in diffōne. d. r. oēs diffōnes sunt fini
et. r. diffōnes rez cū pficiunt p itellm sunt finitē:
sicut rez qd exigit vt credant: r. intelligere nō reuerfit
in eis circulariter: sicut fides nō reuertitur i de
mōstratiōis: circulariter. ¶ D. d. r. et totus motus
est multoties. i. r. f. motus intellect: circularitō ei: fue
rit in eodē intellectu: tunc cōprehēderit omni infinitas.

Sexta rō cō
tra platonem
circa idem.

De Anima

Et in alia translatione est manifestum: sic enim motus intellectus fuerit circularis non ipsius tunc comprehensibilis comprehenderet idem multotiens: et ideo potest esse ut primo sit sic et si motus intellectus fuerit circularis tunc intelligitur oia multotiens. **E**t dicitur intelligere dignum est ut attribuatur motui: et ita dicitur ex hoc quod appetitum actio nostra per se apud gerere est magis perfecta quam apud motum: ideo melius est attribui actione intellectus motui quam motui: sic fecerunt isti.

Et hoc non est beatus quod non facile est violenter. Si autem est motus ipsius non sub extra naturam utique movebitur. Et abominosum autem est commixtam esse animam corpori: nec possibile absolute: et adhuc fugiendum. Sigdez melius est intellectui non esse corpore esse: quod admodum est consuetum est dici et multis videtur.

Et est quod non est facile non est delectabile sed quasi violenter. Si ergo motus non est sub anima: tunc non movetur nisi ab aliquo extrinseco a sua natura: et etiam est valde difficile ut intellectus sit admixtus cum corpore admixtione qua non possit recedere ab eo: si melius est intellectui ut non sit commixtus cum corpore: sicut est consuetudo dicendi: et per quod plures opinantur.

Et est manifestum est quod intelligere apud motum magis est difficile quam apud gerere: motus igitur est ab anima quasi violenter. Non est in natura eius nec anima sustinet per ipsam esse ex natura eius. Et cum notificavit hoc cepit dare ipse contingens eis in hoc quod dicitur intellectus esse corpus. Et dicitur est valde difficile etiam est valde est impossibile et difficile ad intellectu gendum. Et hoc habes plene ut dicere quod intellectus sit corpus: aut admixtus cum corpore tali admixtione quod non potest evadere ab eo oio: ideo aut plures opinantur quod melius est ut intellectus non sit coniunctus cum corpore: necdum sit corpus: nam intellectus ut est valde opposita nature corporis.

Et manifestum autem et circulariter ferri celi causa. Neque enim anima sub anima est circulariter ferri: sed per accidens sic movetur. Neque corpus causa: sed anima magis illi. Et hoc non est quod melius dicitur: at qui oportebat propter hoc deum facere circulariter ferri animam: quod dignius sit ipsam moveri quam manere: moveri autem sic quasi aliter.

Et ex eis quod latet: est causa per quam celus movetur circulariter: sub anima enim non est causa motus eius circulariter: sed movetur isto motu accidenter. Neque est corpus est causa in hoc: imo anima est dignior in hoc. Et est neque dicitur quare hoc fuit melius: sed apparet quod deus non posuit animam moveri circulariter: nisi quod moveri est ei melius quam quiescere: et quod movetur hoc modo est melius quam quod moveatur alio modo.

Et dicitur latet per hanc opinionem dare cum per quam celus movetur: per positionem eorum sub anima non datur istum motum: cum sub anima apud eos non sit nisi corpus. Et tunc istum motum circulariter est ei accidenter: quod creator incurrauit ipsa rectitudine in circulatione. Et dicitur neque corpus etiam est causa anima non est causa istius motus essentialis que est dignior ut sit causa corpus in eo quod est corpus remotus est

ut sit causa. Et dicitur et nullus dicitur et est plato non dicitur in hoc primo quod animam moveri circulariter est melius quam non moveri: aut quod non moveri circulariter magis potest dare. Nec enim ut deus non posuerit animam moveri nisi quod moveri melius est ei quam quiescere: et posuit eas moveri circulariter: talis motus est melior rector: intendit quod oia ista demonstrat hanc opinionem esse improbabiles.

Et autem hoc interio est alteris rationibus magis propria: hanc quod dicitur dimittamur. Illud autem ideo veniens accidit: et hunc rationem et plures quod anima sit. Copulatur enim et ponitur in corpore animam: nihil de minimis per quam causa: et quod se habent corpe.

Et si ista consideratio est magis propria alio primo dimittenda est statim a nobis: et dicamur quod est alia improbabilitas contingens huic primo: et pluribus primis de anima: et est quod ipsi plures animam corpori et ponunt eam in eo: et non dant cum hoc quod de causa sit coniuncta cum corpore: et que est dispositio illius corporis.

Et hoc percuratio est magis propria alii scilicet habere est melius celus moveri quam quiescere: et quod circulariter magis quam recte. Ita enim quod per se plures quod nos dicitur interire hoc et dicitur quod est improbabilitas per se huic primo: et ista ista improbabilitas quod contingit huic primo et pluribus primis de anima: est quod oia dicentes quod est sine corpore: siue non corpus coniungat ea corpori: et non dant eas per quam ligata est cum corpore: dicitur quod est corpus quod est adaptatum ut ligetur cum ea.

Et in videtur hoc utique necessarium esse: per non contrarietate hoc quod agit: hoc autem patitur: et hoc quod dem moveri: illud autem movetur. Hoc autem nihil inest invicem quibuscumque.

Et est hoc per reputo necessarium sit. Et per collectiones habet agit: et habet patitur: et habet moveri: et habet moveri: et nihil ex hoc sit in quibuscumque ad invicem. Dicere enim in eis est sile: ac si hoc diceretur quod ars carpentaria existat musica. Ars enim ista videtur instrumentis sicut anima corpore.

Et id est et hoc quod ignoraverunt de anima necesse est ut ea est sit data: quoniam in oibus rebus est contrarium iter agens et patiens: et movens et motus: et non patitur galibet a quolibet. Hoc igitur quod dicitur quod anima est in corpore sine alio contrarietate data: ut movetur iter oia corpora: sile est primo dicendum quod anima existit in quocumque corpore sic quod est sile primo dicendum quod ars carpentaria existit sub musica. Si igitur ars carpentaria habet propria subiecta: per propria instrumenta quod videtur movetur ita sit de anima cum corpore. Corpore enim est instrumentum anima: ideo corpus anima convenientia sunt animabus corporis.

Et autem solum conantur dicere quale quid sit anima. De susceptivo autem corpore nihil adhuc determinari: itaque contingens sit per peribagor: eas fabulas: quolibet animam quolibet corpus ingredi. Et dicitur enim vniuersum per peribagor: et formam simile utique dicunt sicut si aliquis dicat thetonica in fistulis ingredi. Et potest enim ante quod est organo: anima autem corpore.

Et ista

Et dicitur est at
neqz beatus
nisi qd mouet.
3 d. 7. pp. 20

Et si est sicut
neqz beatus
sed violentus.

Et dicitur est
duo alia non
miseri corpore.

4 d.
Septima ro
platonem.

Octava ro
platonem.

Ita intellectus
est valde op
posita nature co
poris.

5 d.
Ita ro co
tra platonem.

Et isti non quod loquuntur nisi quod est anima: et nihil determinat de corpore recipiente: sicut Apologus quo videtur Pitagoras. scilicet ut quilibet anima intraret quolibet corpus. Videmus. n. quod quilibet habet formam et creaturam propriam.

Ad ista quod locuti sunt de anima non sunt perscrutati: neque voluit perscrutari nisi quod sit in: et nihil dicit de natura corporis et propriis: quod si dimiserit ut esse possibile apud eos ut quilibet anima existat in quolibet corpore et transierat de corpore in corpus: sicut dicit Pitagoras in apologo quem posuit ad corrigendum animarum civium: ista opinio est falsa. videmus. n. quod quilibet habet formam propriam et corpus proprium id est animam propriam et corpus animarum proprium. Et hoc quod dicitur est manifestum in speciebus valde. membra enim leonis non differunt a membris cervi: nisi per diversitatem anime cervi ab anima leonis: et si esset possibile ut anima leonis existeret in corpore cervi: tunc non ociose ageret: et hoc est manifestum et individuis eiusdem speciei: ideo diversi sunt mores: et ex hoc destruximus opinionem pitagoricam.

Alia autem opinio quedam tradita est de anima: credibilis quidem multis: et nulla earum inferior que de ipsa dicte sunt: rationes autem tamque directas prebens et in cōsistentiis rationibus ipsam. Harmoniam. n. quandam dicunt: et enim harmoniam temperamentum et compositionem quadam priorum esse: et corpus componi ex contrariis.

Et est alia opinio de qua multi contenti sunt et non est minor opinionibus predictis: dicunt. n. quod aliquod harmonicum: armonia. n. est admixtio et compositio contrariorum: et corpus est compositum ex contrariis.

Ad hoc complentur additione eius quod dictum est in Timeo reuerfus est ad addendum finem dicentis animam esse formam ex aggregatione et armonia propria elementorum: et quia ista opinio est valde sufficiens: dixit: est hic alia opinio de anima. Ad hoc dicunt. n. per aliquam compositionem armoniam: et dicitur enim quod anima est aliquod harmonicum et aliquod compositum ex compositis elementorum in re composita admixta ex eis: et dixerunt hoc quod opinabantur quod armonia est compositio et admixtio duorum et quod corpus est compositum ex duobus. scilicet in corpore est armonia: ergo est anima.

Equidem armonia quedam ratio quedam mixtorum est: aut compositio: animam autem neutrum possibile est esse bonum: amplius autem mouere non est armonie: anime autem attribuunt omnes hec: maxime ut ita dicam.

Licet armonia sit proportio inter res admixtas aut compositas: anima autem non est alterum duorum: et et armonia non est inata mouere: et in hoc proprie conveniunt omnes animam habere.

Ad hoc dicitur hac opinione: incipit addicere et dicit quod armonia qua dicitur esse anima: aut est proportio inter res admixtas ex elementis: hoc erit si corpus corporis ex elementis est per modum compositionis: aut anima est ipsa compositio. si compositio ex elementis est vicinatio non admixtio. U. g. compositio domus ex lapidibus et lateribus. Ad hoc anima non est alter istorum duorum: et intendit ut diximus et dicemus postea. Ad hoc et armonia non est inata mouere et dicitur apud

paret cito quod armonia non est anima: quia omnes conveniunt in hoc quod anima mouet: et non possunt dare modum finem quod armonia moueat.

Congruit autem magis de sanitate dicere armoniam: et omnino de corporeis virtutibus quod de anima. Manifestum autem si aliquis tentaverit redde passiones et opera anime armonia quadam: difficile enim adaptare.

Et dignius est et melius dicere quod armonia currit cursu sanitatis: et vlt currit cursu aliorum. scilicet bonitatis moralium corporaliu: non cursu anime: et hoc manifestum est valde cum homo laboraverit in perficiendo passiones anime et actiones eius per aliquam armoniam: conveniunt enim in hoc est valde difficilis.

Et melius est existimare quod armonia est de corporibus currit cursu sanitatis: i. cursu formarum que sunt in aiatu in eo quod est aiatu: non cursu anime neque formarum que sunt in anima: siue armonia sit compositio: aut proportio agens mixtionem et complexionem. Ad hoc dicitur hoc valde manifestum est et dicitur iter formas corpales attributas elementis et formas attributas anime: manifesta est ex hoc quod possumus attribui in formis corporalibus diversitate pertingere in actionibus et passionibus corporum compositi facie in eis ex elementis: ita quod possumus dicere quod actio carnis in manu est alia ab actione ossis per molliorem et humiditatem carnis: et duritiem et siccitatem ossis: non possumus dicere per quam complexionem et per quam compositionem differunt actiones sensus ab actionibus intellectus: et actiones virtutis sensibilis ab actionibus virtutis motive. Et hoc quod dicitur est una dubitationum periculum dicens esse animam proportionem elementorum: aut aliquam partem proportionem.

Amplius autem dicimus armoniam in duo respicientes materiam quidem propriam magnitudinum in his moribus et positionem et compositionem ipsorum cum sic congruat ut nullum cognoscendum permittat. hic autem et eorum que miscentur rationes neutro quidem igitur moronabile est. compositio autem partium corporis multum inuestigabilis est: multe enim compositiones partium et multiplices sunt: cuius igitur aut quomodo congruit accipere intellectum compositionem esse: aut et sensum et appetitum.

Et et nos non comprehendimus armoniam nisi intendendo alterum duorum: scilicet autem vix apud magnitudines cum his moribus et situm: tunc igitur itera est compositio earum cuius fuerit supposita tali suppositione in qua non potest intrare inter eas aliquid sui generis: quod autem extrahit ex hoc est proportio que est rebus istarum: non est igitur rectius dicere neque de altera istarum duarum intentionum: compositio autem partium corporis facile potest determinari: compositiones enim partium corporis multe sunt. Intellectus igitur cuiuslibet partis de compositio existimari: et quomodo et sensus compositio cuiuslibet partis et desiderium compositio cuius partis.

Dicitur et nos non comprehendimus armoniam et sensum ipsarum nisi per duos: et est unum quod dicitur armonia in compositis. sup. Ani. 44 3

Secundo contra opinionem dicentium animam armoniam esse

Terzio contra opinionem

Ad hoc dicitur

Ad hoc dicitur

Ad hoc dicitur

Ad hoc dicitur

De Anima

rei veritate: quia fuerint magnitudines huiusmodi
et fieri et fuerit compositio ad invicem: et fuerint suppositae
ita quod iter illas nulla magnitudo sui generis possit in-
trare: quod autem assimilatur huiusmodi et trahitur ab eo est propor-
tio quod sit in rebus ad mixtum autem admittant. Et cum
notificavit quod armonia dicitur huiusmodi modis: incipit de-
clarare quod non est rationabile dicere quod anima est altera illa
et dicitur: intentioni: et dicitur non est igitur rectum dice-
re et cetera. non est rationabile dicere ut dicitur partium autem sunt
date ex altera istarum duarum intentionum. Ubi dicitur
intellectus est talis armonia et sensus talis et desiderium
taliter: sicut hoc. si quod hoc rationabile dicitur in partibus corporis:
sed non in partibus anime: et dicitur: compositio autem partium corporis
et cetera. et hoc fuit significatio per se forme cuiuslibet me-
broz corporis et dare rationem et per se compositio est facile:
quod cum manifestum est sensui quod compositio eorum dixerit
sunt et multas: scire autem que compositio appropriet intel-
lectui: et quod sensui: et quod desiderio: impossibile est ut des-
rione. Et hoc est quod anima dubitatio. prout dicitur
bus animas et armonias autem proportionem. prima. dubita-
tio est: quod illi non possunt percipere actiones et passionem anime
compositio est autem quod non possunt percipere diversitatem sube-
ctus per diversitatem compositio et indifferenter in hoc quod
contingit eis: sive forme eius compositio fuerint ex
una armonia autem ex armonia abstracta a vera.

¶ Si autem et inconueniens et rationem mixtionis esse
aiam. non enim eadem est ratio compositio et huiusmodi
per quam caro: et per quam os. Accidet igitur mul-
tas animas habere et per omne corpus: siquidem
omnia ex elementis composita sunt: compositio
autem ratio armonia et anima.

¶ Et est et alia dubitatio ut anima afflatur mix-
tione: mixtio enim est huiusmodi quod sit caro et os non est
eiusdem proportionis ex quo contingit ut in corpore
sint multe anime et in toto corpore: eorum omnia me-
bra fuerint ex mixtione elementorum: et proportio
mixtionis facit armonia et anima.

¶ Ista est tertia dubitatio contingens dicitur anima esse
armonia et mixtionem elementorum: contingit enim eis ponere
quod quilibet membrum huiusmodi animas particulare et universum cor-
pus animas universales: que igitur anima sit anima per se anima est
proportio mixtionis et compositio: aut illud quod sit ex propor-
tione mixtionis et compositio: forme membrorum sunt aut
armonia: aut proportio: aut aliud factum ex proportione:
manifestum est quod contingit ex hoc ut in quolibet membro
sit anima: in toto corpore sit anima. Aut dicitur que est anima
ex armonia et proportionem facit aiam: et quod facit me-
brum: cum omnia membra fiant ex mixtione: anima ex mix-
tione et ista dubitatio similis est prime in qua interrogav-
it que mixtio appropriet unicuique virtuti anime.

¶ Inuestigabit autem huiusmodi aliquis ab Empedocle.
vniuersum enim ipsorum in ratione quod dicitur esse: ut
igitur hoc ratio anima est: aut magis altera aliquod cum sit
in partibus. Amplius autem ut per cordia cuiuslibet
mixtionis causa aut eius quod per rationem: et hoc ut ratio
est: aut aliud per rationem alterum.

¶ Et hoc habet quod ab Empedocle. Empedocle
enim dicit quod quilibet membrum est in aliquo propor-

tionem: ut igitur proportio sit anima aut anima est alio:
sit in membris: et est ut amicitia et causa mixtionis
quibet: aut non est nisi causa mixtionis in aliquo propor-
tione: et amicitia ut sit ista proportio aut alio.

¶ Dicitur quod est ab Empedocle hac dubitatione:
dicitur enim quod forma cuiuslibet membri non est nisi per aliquam
proportionem factam apud compositum elementorum in corpore: cum opi-
nio est sit talis: quod est ab eo ut per proportionem que est
suba membri sit anima aut aliud: si sit in membris ab extri-
seco. Et intendit si igitur dixerit quod sit proportio me-
broz: contingit ei quod quilibet membrum huiusmodi animas: et si dixerit
aliud contingit ei dare animas. Dicitur quod est etiam
ut amicitia quod opinatur esse causas mixtionis sit cuiuslibet
quod mixtionis. et intendit si dixerit quod est causa cuiuslibet
mixtionis: contingit ut ex omni mixtione sit membrum et anima.
et si dixerit quod est causa mixtionis: oportet ipsi dare causas
cuius sit mixtionis: magis si mixtio facies membra
sit anima a mixtione facit anima. Dicitur quod amicitia
ut sit ista proportio aut aliud: intendit ut mibi vide-
at si dixerit quod sit proportio: mixtionem proportionem non existit ante
mixtionem: si agens dicitur esse ante patientem: et si dixerit aliud:
quod igitur erit. Et si ista intendit notificare quod ille pres du-
bitationes contingentes dicitur animas esse compositio autem
compositio prout Empedocle: contingit ei per ista dubita-
tiones: quod dicitur per hoc quod ponit amicitiam et litteram.

¶ Hoc quod igitur habet dubitationes. si non alie-
ri est a mixtione anima: quod igitur sit anima esse ite-
rimus et alius per animas. Adhuc autem siquidem
non vnaqueque partium huiusmodi animas: et si non est anima
ratio compositionis quod est propter quod cor-
rumpitur anima deficiente.

¶ Iste igitur sunt dubitationes: et si anima sit aliud
a mixtione quod de causa tollit: si tollit per mixtionem
quod iueniebatur in carne: et in aliis membris anima
liber: et est si quilibet membrum corporis non huiusmodi animas:
et anima non est proportio mixtionis: quod est igitur
quod corrumpitur quando separatur ab anima.

¶ Iste igitur sunt dubitationes contingentes dicitur anima
esse compositio et dicitur hoc possit in hoc dare aliquam
rationem: quod si anima est aliud a mixtione et a compositio
re corrumpunt cum corruptione compositio. si enim est ali-
ud a forma carnis et a forma membrorum: tamen iuenit in
membris que corrumpit cum corruptione membrorum. Et
est si anima non est compositio et mixtio: que corrumpunt me-
bra que separant ab anima: in membris sit aliud cor-
ruptibile: quod anima separatur: quod est ergo illud.

¶ Quod quod igitur non armoniam posse esse
aiam: neque circulariter moueri manifestum
est ex dictis: per autem accipimus moueri sicut dicitur
mus est et mouere seipsum: ut moueri quod
non est possibile moueri per locum ipsam.

¶ Quod autem anima ipse est ut sit armonia: aut
ut moueat circulariter: manifestum est ex dictis
etiam: quod si moueat accipitur sicut dicitur: et
mouet se: hoc non est nisi quod anima mouetur per
illud in quo est: et si moueat ab anima: per autem
aliud modum ipse est ut moueat in loco.

¶ Cum

61 **C**ū destruitur q̄ aia est aliqd̄ mouēs se eēntialr aut armonia: aut cōplexio: icipit facere rememoratōes 2 declarare q̄ nō cōtingit ei mouere se nisi acciden- toliter. **E**t dixit: qm̄ aia 2c. 2c. intēdit p̄ h̄ qd̄ di- xit: aut vt moueat: aut vt moueatur in circuitu. i. aut moueat se eēntialr: vt existimātū est de corporib⁹ cer- lestib⁹ que mouent circulariter. **E**t cū declarauit q̄ impossibile est vt moueat ex se eēntialr: inceptit de- clarare q̄ hoc possibile est accidētalr: 2c. qm̄ vō mo- uetur accidētalr 2c. i. qm̄ vero mouetur accidentaliter 2 mouet se accidētaliter: necessarium est q̄ aia videtur moueri per illud in quo existit. i. corp⁹ quan- do corpus illud mouetur ab eas: sed alio modo ipossi- bile est vt anima moueatur in loco.

Ronabilis autē dubitabit vtrq̄ aliqd̄ de ipsa tāq̄ que mouet in h̄ p̄sideras: dicim⁹ eni aiam tristari gaudere confidere timere. Amplius autēz irasci 2 sentire 2 intelligere: bec autē oia motus esse videntur: vnde opti- nabitur aliquis ipsam moueri.

Et magis dignū ē dubitare in motu aie p̄ siderationē in istis rebus: dicim⁹. n. q̄ aia cōtristat⁹ 2 gaudet 2 auidescit 2 timet 2 ira- scit 2 sentit 2 distinguit: 2 oia ista vident⁹ eē motus: vñ hō existimat q̄ aia mouetur.

62 **C**ū declarauit q̄ impossibile est vt aia moueatur ni- si accidētalr dedit dubitationem sup̄ h̄. Et dixit: sed est qd̄ cogēs ad dicēdū q̄ aia mouet eēntialr: 2 est q̄ nos dicim⁹ q̄ aia cōtristat⁹ 2 gaudet 2c. 2 oia ista reputant⁹ eē motus: p̄p̄ has duas p̄p̄ones existima- tur q̄ anima mouetur. U. g. aia cōtristatur: 2 cū tri- stitia est motus: ergo aia mouetur.

Hoc autē nō est necesse: si. n. 2 maxie gaudere aut dolere: aut intelligē mor⁹ sūt: 2 vñq̄ dōz moueri hōz: moueri autē est ab aia vt irasci: aut timere in eo q̄ cor sic mouetur. Intelli- gere autē aut tale forsitan aut est alterz aliqd̄. Hōz autē accidit: alia qd̄ fm̄ loci mutatio- nem: quorūdam motorz: alia autē fm̄ altera- tionem: qualia autē 2 quō altera rō est.

Et hoc nō est necēluz: qm̄ si cōtristari 2 ti- mere 2 distingui sūt mor⁹: 2 qd̄libet eoz moueat aliqd̄: tunc hoc mouere nō est nisi mouere ab aia. U. g. irasci. n. est motus ad cor. i. q̄ cor islat⁹: 2 distingui est mor⁹. i. q̄ tale mēbrū currit tali cursu: cum sit rectū vt aliqd̄ currat tali cursu: 2 qdam istoz ac- cidunt fm̄ translationē reruz: 2 qdam h̄z al- terationez: que autē sunt ista: 2 quomodo sunt prop̄rium est aliq̄ sermōni.

63 **D**icit⁹ 2s cōcedamus ista esse motus: tñ nō est ne- cessarius vt sint motus aie: qm̄ si timere 2 distingue- re sint motus: 2 glibet mor⁹ istozū appropriat⁹ alicui mēbro corp⁹: tñ isti motus non debēt attribui nisi in illis mēbris: illa motio non est in mēbro nisi ab aia. U. g. qm̄ irasci videt⁹ eē p̄p̄ius cordi. i. q̄ cor mo- uetur hoc motu. i. tumescit: 2 similr timere videt⁹ eē

p̄p̄ius cordi cū cōstringat⁹. **E**t cū manifestus est q̄ isti duo mor⁹ debēt attribui cordi: icipit q̄rere cui mēbro attribuat⁹ intelligere si sit mor⁹: 2 dixit: 2 disti- guere mouet. i. q̄ tale mēbrū currit tali cursu: ita ce- cidit in scriptura: 2 intēdit q̄ si distinguere sit mor⁹ opinādū est q̄ aliud mēbrum est ei p̄p̄ius sicut cor- ire: 2 dixit hoc: q̄ iam declaratū est q̄ oē motus est corpus. **D**. d. 2 rectū est vt aliqd̄ currat tali cursu: ita cecidit in scriptura: 2 intēdit q̄ rectū est q̄ aliqd̄ mēbrū currat tali cursu: aut in oibus passionib⁹ aie: si oēs sunt mor⁹: aut in q̄buldā si est in eis aliquid in quo nō est motus: 2 eoz in q̄bus sunt mor⁹ qdā mo- uent⁹ fm̄ locū: qdam fm̄ alterationē. **D**eide. o. que aut sunt 2 quō 2c. i. que aut mēbra sunt ea q̄ mo- uent⁹ vñquoq̄ istoz motū in vñquoq̄ partium aie: 2 quō mouent⁹ p̄p̄ius est aliq̄ loco. **E**t dixit 2s: q̄ in hoc loco tñ est necessarium q̄ isti motus sunt eēntialr in reb⁹ corporeis 2 diuisibilib⁹: vt declaratū est in sermonibus vniuersalibus.

Dicere autē irasci aiaz sile est: 2 si aliqd̄ di- cat eā texere vel edificare. Abeli⁹ autē est for- tassis nō dicere aiam misereri: aut adiscere: aut intelligere: sed hoīem aia: hoc autē nō tāq̄ motu in illa exite: s̄ aliqñ qd̄ vīq̄ ad illaz: aliqñ autē ab illa: vt sensus qd̄ ab eis: remini- scētia vero ab illa: motus qd̄em sunt in sen- sibilibus organis aut quierēs.

Dicere autē q̄ aia irascit⁹ est sile ei qd̄ textit aut edificat: melius. n. vñ nō dicere q̄ aia h̄z pietatē: aut docet: aut distinguit: s̄ dicere q̄ hō facit hoc p̄p̄iam: 2 hoc nō est: q̄ mor⁹ est in aia: s̄ qñq̄ puenit ad ipsam: 2 quan- doq̄ est ex ea. U. g. q̄ sentire ē ab istis reb⁹: rememoratō autē est ab anima.

64 **Q**uia facit hoīem errare hoc qd̄ est in cōsuetudinē dicēdi q̄ aia irascit⁹ 2 timet: vnde existimatur q̄ isti motus sint existētes in aia absq̄ corp⁹: 2 q̄ aia mo- uetur eēntialr istis: icipit declarare q̄ hoc nō dī nī si fm̄ similitudinē: 2 q̄ isti motus ita sunt sicut mor⁹ q̄ sunt in mēbris apparentib⁹ sicut edificare 2 texere: 2 q̄ in nullo differunt q̄ mēbra illa sunt interiora: 2 bec exteriora. **E**t dixit: dicē autē q̄ aia irascit⁹ 2c. i. queadmodū motus textoris 2 edificatoris nō attri- buitur anie nisi accidētalr: ita est mor⁹ ire 2 timoris. **D**eide. o. sed meli⁹ vñ nō dicere 2c. i. 2 iō meli⁹ est vt locutio sit in oibus istis actib⁹ q̄ hō facit hoc p̄ aiam: nō q̄ aia distinguit⁹: aut edificat⁹: aut addiscat aut habeat pietatē: s̄ hō addiscit p̄ aiaz: aut distinguit per eā. **D**eide. o. hoc nō est: q̄ mor⁹ est in aia 2c. id est 2 isti motus nō existunt in aia: s̄ principū mo- tionis in quibūdā eoz est extrinsecus: 2 finis eoz est in aia. **E**t cū declarauit q̄ principū quorūdam istoz motū est extrinsecus: 2 finis eoz in aia dedit exēpluz: s̄ in trāslatione a qua dicim⁹ diuisa est: 2 intēdit q̄ motus cuius p̄ncipiū est extrinsecus 2 finis in aia est motus: sensus 2 mor⁹ cuius p̄ncipiū est in aia 2 finis extra est mor⁹ rememorationis: 2 iste motus re- memoratōis forte puenit ad sensuz: 2 forte nō: vtus enī rememoratōia qm̄ mouent imaginatiuz: tunc forte imaginatiua mouebit sensibile: 2 forte nō. **E**t h̄ manifestū est in alia trāslatione sic: dicere q̄ aia

Lōmē sup̄ Ani.

q̄ 4

6° p̄p̄. 32.Abeli⁹ dī
hoīez aia mī
sereri 2 adī
scere 2 intellī
gere q̄ aiam
miseri 2c.

64

Abeli⁹ cū
p̄p̄ius ē extri
sec⁹ 2 finis in
aia est motus
sensus opp⁹
sup̄ cō. 3. hu-
tus p̄m.

De Anima

irascit est qñ dicitur qñ tunc aut edificat: sñ meli⁹ ē
nō dicere qñ aia gaudet aut adificat: sñ per aiam: r
nō qñ mor⁹ puenit ad ipsas: r fit in ea: sñ qñqz puenit
ad ipsas vt sensus q reddat illud qd reddat ad ipsam
a sensibilib⁹: r qñqz fit mor⁹ pñ ab ea: vt in rememo
ratione: tūc aut remanebit in ea: r nō pñabit ad
aliud: aut veniet ad sensus: r tñsmutabit eos. ¶ Et
intēdit p hoc qd dicitur qñ motus venit ad ipsas: r
fit in ea: iñ nō qñ aia est subm⁹ istius motus: vñ hie ip⁹.
¶ Et intēdit p hoc qd dicitur: tunc aut remanebit in
ea: r iñ qñ iste motus cuius pñ est ab aia: r rememo
ratio forte remanebit in corpore qd est istrumētum
istius virtutis: r forte pertransibit ad aliud quousqz
pueniat ad sensus: iñ istrumēta sensuum.

¶ Intellect⁹ autē vñ in fieri suba qdaz exis r
nō corūpt⁹: maxie autē corūptetur vñqz ab
ea que est in sensu debilitare: nunc autē quē
admodū in sensu accidit. Si n. accipiat
senior oculū talē videbit vñqz sicut r iuue
nis: qñ sensū nō ē in sustinēdo aliqd aiaz: sñ
in quo: sicut in ebrietatib⁹ r iñfirmatibus.

¶ Intellect⁹ autē vñ ē suba aliq que fit in re:
r nō corūpt⁹: si enī corūperetur magis
dignus ēet vt corūperet in fatigatioe que ē
apud senectutē: sñ videmus q illud qd acci
dit in sensibus ex hoc accidit in corpore. Se
nex n. si reciperet oculū iuuenis videret vt
iuuenis: r si senex nō est dispō in qua aia
patit aliqd: sñ dispositio in qua aia ē: sicut ē
apud ebriū r egritudinē.

¶ Cū cōcessit qñ aia mouet accitrali: i. pñ subm⁹ qd
pñitū: r pñ hoc est gnābilis r corūptibilis: incipit
declinare qñ itell⁹ māl⁹ iter pñe ante vñ ē nō mo
bilis: neqz accitrali ē: est nō gnābilis r non corū
ptibilis nisi sñ illud in quo agat ex corpore: aut sñ illd
a quo patit: qz hñ istrū corporeale qd corūpt⁹ p suaz
corūptionē: sicut est dispō in alijs vñtib⁹ aie. ¶ Et
dicit: itell⁹ autē vñ suba rē: r itēdit hie p itellēctū: itel
lectum māl⁹ q cōprehēdit inēctōnes oīum entium.

¶ D. d. qñ si corūperetur rē: i. qñ si corūperet ha
beret istrumētū corporeale: ēet n. vñs corporeis. Et si
haberet istrumētū corporeale accideret ei apud senec
tutē illud qd accidit senib⁹: r tunc debilitet itellige
ret itēctōnes rez itelligibilib⁹: nō est sic: tunc nece
est vt nō beat istrumētū corporeale: r cū ite itellēct⁹
nō corūpt⁹ in se: tunc illd qd corūpt⁹ in se est pat
sio aut actio eius q corūptionē eius a quo patit: cū
illud a quo patitur sit itra corp⁹ vt declarabit post.

¶ Deinde d. sñ videmus qd accidit in sensib⁹ ex fatigatioe
apud senectutē pñt attribui vñti sensitiue tali mō: sñ
nō qñ vñ tñsmutata est r iuenerata: sñ qñ illis p que
itelligit accidit fatigatio. ¶ U. g. artifex cui⁹ actio fati
gat pñ fatigatioe istrumētū nō pñ seip⁹: r cum ite
pñ sit sufficiens i sensib⁹ qñto magis in itellu. ¶ De
ide dicit: senex igit nō est dispō rē: i. Et sicut senex
r iueneratio pñges hōi sñ hñc rōnē nō est dispō in
qua aia patit ad vñ corūptiois: sñ dispō q accidit
ei apud senectutē est sñs dispōnē que vñ accidere ei
apud ebrietatē r egritudinē: ex ista māl⁹ n. qñ aia apd
hoc duo nō patitur ad corūptionē: r maxime apud

ebrietatem. ¶ Et iste sermo postremus est sufficiens
nō demōstratiuus: sñ pñuendo dñst: est iducere ser
mones sufficiens: aut post demōstratiuos: aut in lo
cis in qb⁹ nō pñt iducere pñmones demōstratiuos.

¶ Intellegere autē r considerare marcescunt
alio quodaz iterius corūptio: ipm autē ipos
sibile ē. Intellegere autē r amare aut odire
nō sunt illius passioes: sñ bñtis habēris illi
pñ q illū bz. quare r hoc corūptio neqz me
moratur: neqz amar: non n. illius erant: sed
cōis qd qdēz destructum ē. Intellectus autē
fortassis diuinus aliqd r ipassibile: qd quidē
dem igit non possibile moueri aiam manife
stū est ex bz: sñ agt penitus nō mouet mani
festum: quoniam neqz a seipsa.

¶ Et itelligere r pñdere diuersant quādo
aliqd aliud corūpt⁹ itus: ipm enī in se nū
bil patit: diffictio autē r amor r odium non
sunt esse illius sñ istius: sñ q habet: r ideo ē
quādo hoc corūpt⁹ nō rememorabimur:
neqz dñgemus alios: nō igit est illius sed ei⁹
qd est cōe qd amittebat: itell⁹ autē dign⁹ est
vt sit aliqd diuini r ipassibile: qñ at ipole
est vt aia moueat manifestū ē: r si oīo non
mouet manifestū ē qñ mouet: neqz ex se.

¶ Cum posuit qñ itellēctus q itelligit itelligēdam: neqz
est generabilis: neqz corūptibilis: sñ itelligere qd est
actio istius itellēctus vñ gnābilis r corūptibilis: ite
pit dare modus ex quo cōtingit hoc: est qñ illud qd
itelligit est itra corp⁹: est gnābilis r corūptibilis.
¶ Et dicit: itelligere r cōsiderare diuersant
r accidit qñ itelligere quādoqz sit i potētiā quādoqz
in actū: nō qñ itellēctus est gnābilis r corūptibilis: sñ
qñ itra corp⁹ corūpt⁹ aliqd aliud vel ei⁹ in quo ē in
itelligere. ¶ D. d. ipse autē in se nihil accidit ei⁹. Itel
lect⁹ imaginā: r post declarabit hoc ē res imaginis
imaginata: aut itelliges vñ itellēct⁹: r illd qd vocat
in 3° tractatu itellm passibile. ¶ Et cū dedit modū
dissolūis qñis in qua qñt quō itell⁹ itelligēdo
est gnābilis aut corūptibilis: r itelligere qd est sua
actio sit gnābilis r corūptibilis: incipit et declarare
de vñtib⁹: sñ sñs attributē itellēctui videntē gnāri r
corūpti qñ ille vñtes nō sunt itellēctus et cetera. ¶ Et
facit hñc accidat qd in hoc qd dicit in itellu māl⁹ ē
3° tractatu. sñ qñ itell⁹ sit ignābilis r corūptibilis:
r nos posuim⁹ q post mortē neqz dñgem⁹ odi
mus: neqz distiguim⁹. ¶ D. d. diffictio autē r amor r
odiu rē: i. diffictio autē q attribuit vñti cōgitationē:
amor r odiū q attribuit rōni. sñ q accipit actionē
rōnis: vñ n. in hac pñe qñ sit aliqd rōnabile qd est
obediēs itellēctui in hōib⁹ bonis. Ita igitur nō sunt
actioes itellēct⁹: sñ sunt actioes vñti bñti hñc
rōnē sñ qñ hñc illā actionē. ¶ Et addidit hñc additio
nē: sñ qñ hñc ipole est vt ite vñtes sint nisi cum
itelligere: sñ si attributē fuerit ei non erit attributio
pñ qñ sunt. ¶ D. d. ideo ē cū hoc corūpt⁹ nō est vñ
gimus: neqz memoramus. i. r qñ actioes sunt vñti
bus a vñtib⁹ gnābilib⁹ corūptibilibus alijs a vñte
que est itellēctus māl⁹: sñ qñ cōprehēdit inēctōnes
vñtiē: sñ nō pñt aliqd dubitare r dicere qñ si itel
lectus

Si senex ac
cipiat oculū
talem videbit
sicut iuuenis.

Intellectus māl⁹
suo pñhendit
itellēctus oīum
entium. ¶ De
aia. l. 2. c. 4.
S. 2. 3. 6.

3° de aia. l. 2.
20. r hñc in
sequi r textu

Quod si
intellectus
māl⁹
suo pñhendit
itellēctus oīum
entium. ¶ De
aia. l. 2. c. 4.
S. 2. 3. 6.

lectus sit ingnabilis et incorruptibilis: quare non reme-
moramur post mortem neque diligimus neque odimus.
beati actioes sunt virtutū aliarū ab illa virtute. ¶ D. d.
intellectus aut dignus est ut sit aliquid diuinū: et non
passibile. id est trāsmutabile per mixtionem cum mā-
¶ D. d. quā aut ipole ē rē. i. māifestū est igit ex hoc
¶ monē: quod ipole est ut aia moueat. in quibusdā autē
partib⁹. s. in intellectu: neque essentialiter neque accidentali-
ter in quibusdā vō accidentali nō ē essentialiter: et cum de-
claratum fuerit quod nō mouetur oīno ex se: quod necessa-
rium est in omni moto ex se: quod est proprium aia
libus ut moueat ex se essentialiter: et non conuertitur.

¶ Autuz aut bis que dicta sunt i rōnib⁹ di-
cere aias ēe nūmz mouēre seipm. i. sunt. n.
bis ipolia: pzo qd ē ipō moueri accēnta:
ppria aut ex eo qd dicūt ipsas ēe nūmz. Quō
enī opz intelligere vnitates motū: et a quo et
quō ipartibile et idifferēntē existētē. si nāq
est mota et mobilis differre oportet.

¶ Et magis remor⁹ a rōne ē fmo qd dic aiam
ēe nūmz mouēre se. pzigūt. n. b. dicēti multa i-
possibilia. et pzo ea qd pzigūt dicēti aiam mo-
ueri: et postea qd pzigūt ex dicē ea ēe nūmz. ne-
scimus. n. quō intelligimus vnitatē motā et a
quo mouet et quō mouet: o. n. vt diuerset.

¶ Lū ppletur dicitōes ad vtrūqz motū tñ i dīffōne
aie: igitur dicitur eis qd cū motu vtrūqz nūo. ¶ Et dixit
et magis remor⁹ rē. i. et iste fmo i aia ēe mōis sufficē
tie oīnz fmonū. i. fmo dicēti aias ēe nūmz se mouē-
re. pzigūt. n. et mīta ipolia. et p illa qd pzigūt dicēti aias
ēe aliqd mouēs se: et postea ea qd pzigūt qz ponūt ea ēe
ēe aliqd mouēs se. ¶ D. d. nescim⁹ rē. i. nescim⁹ enī
quō intelligit vnitates semp motas: o. n. motū bz sitū:
et vnitates nō bz sitū. ¶ Et sitr ipole ē ēt intelligit quō
mouet quousqz diuidit in aliqd motū: et in aliquod
mouens f⁹ qd diuidit illud qd mouet se. vnitates. n. in
se nō diuidit. ¶ Et sitr ēt impole est intelligere quō
mouet: quā illd qd nō diuidit non mouet: vt decla-
ratus est. ¶ D. d. igit opz vt diuerset. i. si est aliquis
modus fm quē mouet: et alius fm quē mouet opor-
ter vt isti modi diuersentur: sic erit diuisibilis fm
intēctiones. vnitates aut non diuiditur aliquo modo.

¶ Ampli⁹ aut quā dicūt lineā motā facē pla-
nā. pūctū aut lineā: et vnitatū mor⁹ lice erūt.
pūct⁹. n. ē vnitates positioē bñs. nūmz aut aie
iā alicui ē et positioē bz. Ampli⁹ aut a nūo
si auferat qd nūmz. aut vnitatē relinqt alius
numerus. plāre aut et aialium multa diuisa
vntunt et vident eandē aiam bz specie.

¶ Et et cum dicunt quod cum linea mouet fa-
ciat superficie et punctus lineā: punctus. n. ē
vntas bñs situm sicut numerat aiam i sitū:
et bz sitū: et ēt si de numero diminuitur nu-
merus: aut vntas remanebit alter numerus
et plante et plura aialia remanebunt vnta cū
abscinduntur: et tamen reputatur quod aia eoz
est illa eadem aia in specie.

¶ Cum dedit modos ex quibus accidit ut iste sermo

dicat sibi: dedit enā alia impossibilia. ¶ Et dixit. et ēt
cum dicunt rē. i. et cū cōsuetudo est mathematicorū
dicere quod cū linea mouet sit superficie: et cum pūct⁹ sit
linea. vntates aut si mouent: necius est vt deant si-
tum. et oīs vntas bñs situm est pūctus: necesse est vt
vntates quas ponūt ēe numerum aie sint pūcta. et si
sint puncta et mota necesse est vt faciant lineas non
actiones aie. ¶ D. dedit aliud ipole: et dixit: et si de
nūo diminiūt rē. i. et modi nūmz diuersat f⁹ ma-
gis et min⁹. si. n. ex qd remanet auferat vntas fiet ter-
nari⁹: et si addat fiet quari⁹. et nos videm⁹ oē aiatū ex
plāris et plura ex aialib⁹: s. diminiūt ab eis vna partē
remanet illd qd remanet egle in spē p. vñ actio aie vt
i caplo qūis nō qst. et si actio aie ēt in qstitate: pzi-
get vt aia q remanet in plāris ēt diuersa i spē a. pōi.

¶ Aldebit aut vtrūqz nihil differre dicet vni-
tates aut corpa parua. Et nāq ex Demo-
criti spīs si fiant pūcta: maneat aut solū qstū-
tas erit aliqd in ipso: hoc qdem mouēs: illd
aut qd mouetur: sicut in magnitudine: nō. n.
propter hoc qd est magnitudine differre: aut
puitate accidit qd dcm est: s. qz qstū: vñ ne-
cesse est aliqd ēe motū vntatū. Si aut in
aialī mouēs aia et i numero: quare nō mouēs
et quod mouet est aia: s. mouēs solum.

¶ Et pōt hō dicere quod nulla est dīa iter vnta-
tes et corpa parua: quā ex speris Demo-
criti quis fiant puncta: et remanet solū qstū-
qstū ēt i eo aliqd motū et aliqd mouēs. nō
enī qd diuersant f⁹ magnitudinē et puitatē:
pzi-ger h qd dicitur: s. qz qstū: et iō necesse ē
vt sit aliqd qd moueat vntates. si igit i aialī
bus ē aliqd mouēs ēt ē nūmz: vñ necesse ē
vt aia nō sit mouēs et motū: s. motū solū.

¶ Id est et pōt hō dicere quod nulla est dīa iter ponētes
vntates se mouētes: ponētes has vntates corpa
pua. ponēdo. n. eas mouētes se: ponit eas corpa: et si
nō: quomodo intelligit vntates se mouētes. ¶ D. d.
fiunt. n. ex speris Democriti puncta: et intēdit vt mī-
bi videat. et sitr q ponit q pole est vt pūctus moueat:
pcedit q pzi-ger ei q pūctus sit corp⁹: et ideo bñ pos-
sumus dicē q sperie Democriti q mouet ex se adeo
sunt parue q dicunt pūcta. pūctus. n. fm bāc positio-
nē nō est nisi corpus. ¶ Et cum narrauit hoc dedit
causas pp quā pole est in talibus punctis imaginari
q in eis sit aliqd quāsi mouēs: et aliqd quāsi motus:
et dixit: et remanet sola qstitas rē. i. vt mibi videat: quā
cum fuerint mote remanebit in eis sola qstitas: si au-
ferat ab eis alias qstitates: et cum natura qstitatis re-
manet in eis: possibile est intelligere in eis aliqd mo-
tus et aliqd mouēs: sicut in corpozib⁹. hoc. n. nō acci-
dit corpoz nīsi fm q est corp⁹: nō fm q ē magnus:
aut parū. i. q sit motū ex se: et q mouēs i eo sit aliqd
a moto. ¶ Et h itēdebat cū dixit: sit est i pūctus rē.
i. q res nō ēē mota ex se: et vt mouēs sit aliqd in ea a
moto qd ē corp⁹ magnū aut parū: s. qz est corp⁹ pti-
nūū tñ: et iō oīs ponēs vnitatē motā ex se aut pūctū
necesse est ei ponere corpa parua: sic i nullo differt
ponēs aiam ēē vntates aut pūcta se mouentia a De-
mocrito ponēte ea ēē speras pua. ¶ D. d. et iō necesse

Secundarō.

Tertio rō.

Actio aie vt
esse in qst nō
in quāto.

Quarta rō.

Cū nā qstita-
tis remanet in
aliq pole ē in
eo imaginari
mouēs et mo-
tum.Quid ē cūq
in vacuo fm
Cōmētatorē
2. 76. 4. ppz.

se est et cum unitates sint mouētes se: et mouētes in re est aliud a motu: necesse est ut illud quod mouet unitates sit aliud ab unitatibus: si igitur est mouēs in omni motu aia et si est mouēs in unitatibus: non unitates mouet sed unitates: vii. necesse est ut aia sit mouēs tñ: nō mouēs et motū ismū. d. d. si igitur aia ē mouēs et i. si igitur aia ē mouēs mūz: et mouēs nūcz: vii. necesse est ut aia sit mouēs et motū ex nūcz: s. mouēs solū.

Confrigit autem hanc unitatem quodammodo esse. oportet enim quandam inesse ipsi diuisionem ad alias. puncti autem solitarij que vtiqz diuisionem crinisi possint. Si quidem igitur sunt altere in corpore unitates et puncta: eodē erūt unitates: obrinebit enim locū puncti: et ita quod prohibet in eodē esse si duo sunt et infinitas: quorum enim locus indiuisibilis est et ipsa.

Et quāto est possibile ut sit unitas: necesse ē enim ut beat diuisionem quod differat ab unitatibus alijs. que igitur diuersitas potest cadere in puncto et unitate nisi sit in situ. si igitur puncta et unitates in eodē loco fuerint: quod occupant locum puncti: et nihil prohibet ut in eodē loco sint duo puncta: et puncta infinita. res autem quarum locus est indiuisibilis sunt etiam sic.

Et quāto est potest apud eos ut aia sit aliqđ cōpositus ex unitatibus. necesse est enim dare diuisionem unitates quod sunt in aia differunt ab unitatibus numerabilibus: et si nō: tunc nūcz ēē aia. **E**t cū narrat quod necesse est eis dare diuisionem inter duo genera unitatū: dicitur quod diuersitas potest cadere et i. et nihil est in quod differant he due unitates in quibus vtiqz est indiuisibilis: nisi aliquid dicat quod unitas quod est in aia beat sitū. numerus autem nō habeat sitū: sic unitates quod sunt in aia erūt puncta. dñ. est. n. quod punctus est unitas hñs sitū. **E**t cū declarat quod necesse ē eis dicere quod unitates quod sunt in aia sunt puncta: accipit declarare quod prigit eis dicere quod sunt eadē cū punctis existit in corpore. **E**t dicitur: si igitur unitates et puncta fuerint in eodē loco: necesse est ut unitates quod sunt in aia: et puncta quod sunt in corpore sint idē: sed diuisionem sequens: quod manifeste pteget a pcedenti. **E**t d. incipit declarare a pcedēs et dicitur: quod occupat locū puncti. i. necesse est ut sint in eodē loco: quod necesse est ut locus unitatū que sunt in anima sit locus unitatū punctorum que sunt in corpore: cū locus unitatū que sunt in aia est locus unitatū puncti partium corporum: necesse est ut sint in eodē loco. **E**t d. incipit declarare quod necesse est ut locus eorū sit locus unitatū: et dicitur: et nihil prohibet ut duo puncta imo infinita sint in eodē loco: imo hoc necesse est: omnia enim quorum locus est indiuisibilis: cū supponuntur adinuicem nullum sit diuisibile.

Si autem in corpore puncta sunt numerus aie: aut si qui ex his que in corpore punctis numerus aia: quare si non oia habent aiam corpora. puncta enim in oibus videntur esse et infinita. Amplius autem quomodo possibile est separari puncta et ab solui a corporibus si quidem non diuidantur linee in puncta. **E**t si numerus aie sit puncta quod sunt in corpore: aut aia est in numero quod est ex punctis que sunt in corpore: quare oia corpora non habent aiam. opinantur enim quod in oibus corporibus sunt puncta et infinita. et quomodo est possibile: ut puncta separentur a corporibus: cum linee nō diuidantur in puncta.

Dicitur: et cum necesse est ex pñone pñcto quod unitates quod sunt in aia sint puncta quod sunt in corpore: aut aia est aliqđ existēs in numero quod sit ex punctis quod sunt in corpore: cū necesse est in duobus punctis quod superponat quod fiat idē: quare omnia corpora nō sunt aia cū in o corpore sint puncta infinita: imo necesse est ut quilibet pars eius sit aia: quod est impote. **E**t d. eis aliud ipole: est quod aia nō sit abstracta a corpore: ipole ē ut aia moriat nisi corruptio: sui corporis. **E**t dicitur: et quāto est potest ut puncta separentur a corporibus: et i. et prigit eis pñm dñc opñone ut aia non separetur a corpore: nec ut moriat: quā si aia sit puncta: puncta in possibile est ut separentur a corporibus: cū declaratus ē quod linee nō cōponūt ex punctis: neque superficies ex lineis: neque corpus ex superficie: et puncta nō separentur a lineis: quod sunt eius ultimae: neque linea supfaciem: neque superficies a corpore: et aia ipole est separari a corpore: cū pole est in puncta abstractio. si linee essent cōpositae ex eis: quod est impote: ut declaratum est in pñcto.

Accidit autem sicut diximus si quidem idē dicere corpus quoddam subtilem partem ipsam ponentibus: sic autem sicut dñm. critus moueri dicit ab aia proprium incommuniens. Si quidem enim est anima in omni eo quod sentit corpore: necesse est in eodē duo esse corpora si corpus aliqđ anima. Numerum autem dicentibus in uno puncto: puncta multa: et omne corpus aia habere: nisi quāda nñens differens fiat: et alius quipiam ab his qui in corpore punctis.

Et corrigat sicut diximus aliquo modo ut sermo eorum sit filis sermone ponentis eas esse corpus subtilem partem: pñm autem alium modum: ut dicit dñm. critus in motu: propria eis est impossibilitas: quoniam si aia est in toto corpore sensibili: necesse est ut duo corpora sint in eodē loco: si autem est aliqđ corpus: necesse est dicentibus numerum: ut in eodē puncto sint multa puncta: ut omne corpus habeat animam: nisi contingat in re animalis que differt a punctis existētibz in corporibus.

Et corrigat aliquo modo dicentibus hñc pñmōe impossibilitas pñngēs dicentibus aiam ēē corpus subtilem partem: et aliquo modo est pñmā eis et impossibilitas dñm. crito accides. in pñm quod posuit quod cā morē quod spere quod sit aia mouet ex se. nō. i. est diuisionem ponentes: cā morē autem est corpus quod est unitates motu ex se: aut quod spere motu ex se. **E**t d. incipit notificare in quod ipole: quod isti cū dicentibus aiam ēē corpus subtilem: dñm. critus si aia ē in toto corpore subtilem: et i. ipole: quod corpus est quod necesse ē dicentibus aia ēē corpus: ut duo corpora sint.

Quod loci
indiuisibilis
et
ipsa etiam.

Supra 74
ter. 9.

Oia quorū
locus ē indiuisibilis
supponuntur
adinuicem
nullum
sit diuisibile.

De Anima

nisi per illa similitudine qua huius re cognita. Et cum declaravit quod facta ex principis non sunt eade p[ri]ncipia in formis et ceteris: cepit declarare impossibilia et genera huiusmodi quod dicitur: quod nihil cognoscit nisi per suam similitudinem.

Et quod quidem igitur est uniusquodque horum cognoscere autem sentit: ut quod est deus: aut homo: aut caro: aut os. Si autem quodlibet alius compositus. Non enim quodlibet modo se habet ad elementa: horum uniusquodque: sicut ratione quodammodo compositio: quodammodo dicitur et Empedocles: os et terra. Terra autem habet apta in his amplius receptaculis duas ex octo partibus sortita est fluida bari. Quatuor autem re vulcano: ossa autem alba facta sunt. Nihil igitur perfectum est elementa in anima esse: nisi et rationes incurrunt et compositio. Cognoscet enim uniusquodque similitudinem. Quod autem hoc nihil: nisi et hoc incurrunt. Hoc autem quod ipse sit nihil opus dicitur. Quis enim dubitabit si igitur anima lapidis aut homo: si autem bonum et non bonum: eodem autem modo et in alijs.

Non autem igitur anima cognoscit et sentit ea ex quibus sit quodlibet. Et tunc non cognoscit uniusquodque: neque sentit. Et quod est deus: et quod est homo: et quod est caro: et quod est os: et si alia composita. Et sic enim uniuscuiusque istorum non est ut elementa sint in quibus disponit: et alia compositio: et proportionis: sic narravit Empedocles in generatione ossis. Dicit enim quod terra magna quod est in vasis ossis: quod huiusmodi pallor octava parte: et igne quatuor partes: et sic facta sunt ossa alba. Nihil enim potest quod elementa sint in anima nisi in eis sit proportio et compositio. Tunc enim cognoscit quodlibet per similitudinem. Et si cognoscit os autem hoc: nisi hoc duo sint in ea. Et iste sermo non indiget definitione. Nullus enim existimat quod in anima sit lapsus: aut homo. Et si vium et non vium.

77 Dicitur ponat quod anima et in ponat per opinionem eorum quod anima cognoscit et sentit elementa ex quibus compositum quodlibet quod est ex elementis. Constat igitur eis ut non cognoscit uniusquodque: vel rei compositio: et quod non cognoscit elementum formam. Quod manifestum est supra elementa in compositis: et igitur ut non cognoscit deum: neque hoc: neque carnem: neque os. Et sententia non est elementum: neque ex elementis: et hoc necesse est in omnibus compositis. Et deus enim uniuscuiusque et in et essentia et forme rerum necesse est ut sint supra addit elementis: quod quodlibet ens compositum ex elementis compositum in alia proportionis terminata a compositio: propria per quam illud ens est quod est: hoc credit Empedocles. Varium enim in generatione ossis proportionis: et dicit quod ossa sunt alba quod existit in eis ex terra que appropriat nigredini et pallori octava parte: et de igne qui appropriat albedini quatuor partes. Et deo nihil potest quod elementa sint in anima et in nihil enim potest in hoc quod anima cognoscit formas et essentias rerum: ut sit ex elementis: nisi cum hoc quod est ex elementis sint in ea proportionis quod appropriant essentias rerum. Tunc enim possibile est ut cognoscit quodlibet. Et deus enim non cognoscit os neque hoc: nisi hoc duo fuerint in ea: necesse est cum non co-

gnoscit re nisi per similitudinem ut non cognoscit os neque hoc: nisi in ea sit compositio ossis et hois. Et deus enim non indiget et in iste sermo est valde impoliticus: multis enim dubitat utrum in anima sit lapis aut non: et ut nullus existimat quod in anima sit vium et non vium: ita quod cognoscit vium per vium preterquam est in eorum non vium per non vium.

Amplius autem cum multiplex dicat id quod est. Significat enim alio quod habet alia quod sentiat aut quod sentiat: aut et quod alia duntaxat predicamentorum. Et si ex omnibus erit anima aut non. Sed non videtur contra omnes elementa esse. An igitur quodlibet subiectum sunt ex his solis. Quod igitur cognoscit et aliorum uniusquodque: aut dicitur uniuscuiusque generis elementa esse et principia propria ex quibus animas sortantur. Et igitur quodlibet et sentias et subiecta. Si ipse est ex quibus elementis subiecta esse: et non quantitate. Dicitur ibi itaque ex omnibus hec et habet alia accidunt.

Et si ens habet pluribus modis. Demonstrat enim hoc quod sentiat: et quodlibet et alia predicamentorum utrumque anima sit ex omnibus elementis. Si non existat quod anima habet elementa et principia. et utrumque non sint nisi ex elementis subiectum. Si si fuerit ita quod cognoscit uniusquodque illo rum. Aut dicitur quod quodlibet generis habet elementa et principia propria ex quibus sortantur. anima igitur erit quodlibet: et quodlibet et subiecta. Si ipse est ut ex elementis sit subiecta et non quantum. Multum igitur dicitur quod ex omnibus contingunt eis hec et alia filia.

Cum declaravit ipse per genera eis per cognitionem formam re: cum formam non sine elementis: ex elementis necesse est declarare quod per genera eis alia impossibilia licet per dicitur quod cognoscit composita per sua principia: quod est ex principis eorum. Et deus enim et si ens et in et et quod per dicitur quod anima cognoscit res per sua principia. Ens enim quod demonstrat per quod alia non predicamentum: sic quod anima cognoscit quodlibet istorum generum: quod est ex principis omnium eorum si anima habet per aut ex principis quod anima si non habet per. Et deus sed non existimat. sed si posuerint ea esse ex principis quod anima quod anima sit ex principis subiectum: cum per predicamentum inter omnia existimet hoc in principis. Dicitur eis quod cognoscit anima uniusquodque illo predicamentorum. Et deus autem dicitur quod quodlibet generum et in autem cogent ad primam divisionem: et quod quodlibet deesse predicamentorum habet per principia: et quod anima non cognoscit ea nisi quod sunt ex suis principis. Et igitur eis ex hac positione aliud ipse: et quod anima quod anima sit subiecta: quod anima sit elementa: quod anima sit elementa: aliorum predicamentorum: principia non subiectum non subiectum. Et deus igitur dicitur quod ex omnibus et in dicitur igitur anima esse ex omnibus principis re: quod ipse per dicitur anima filia.

Inconveniens autem est dicitur quod ipse esse sit anima sentit: aut sit sit: et cognoscere sit sit. Sentire autem paria quod et facere et moveri ponunt: sit autem et cognoscere et intelligere. Multas autem difficultates et dubitationes habet ipse dicere sicut Empedocles quod cor poris elementis singula cognoscunt: et ad sit testatur quod nunc dicitur est. Quodlibet enim sunt in animalibus.

Et sentit et for
me ex sup
addit sit ele
mentis. id est
metaphysico
metaphysico
metaphysico
de generatione

Secundum

Alia nervi
nihil senti
videntur.

In animalia corporibus simpli terra: ut of-
sa nervi: pili nihil sentire videntur: quare neq;
similia: et tamen conveniunt.

Et iprobabile est et dicere qd simile non pa-
titur a suo fili: et qd simile sentit suu fili: et qd si-
mile cognoscit suu fili: opinatio qd sentire e
pati et moveri: et sibi distinguere et intelligere
et testat qd sermo quem dixit Empedocles
qd vnaqueq; rerum non cognoscit corpalia
elemēta sibi similitudinē est multaz dubitatio
num. et hoc qd dicimus in hoc loco et est qd
corpora aialia qd existit simpla terra: ut of-
sa: ut vbi mibi sentiunt: non sentiunt igit neq;
similia: licet hoc necessarium fuerit.

79
Quarta ro.
3d p de ge
neratōe. 50.

Cū dedit impossibilia ptingētia huic opinioni i cepit
dicere ppositiōi sup qua fundat hec opinio. s. pponi
dicēti qd simile non cognoscit nisi p suu fili. Et d. et
iprobabile est dicēti. et iprobabile est qd antiqui
opināt qd simile non patit a suo fili: et passiuū nō ē ni-
si sibi a suo dno. Et opinant cū qd cognoscet et sen-
tire sibi p simile cognoscere et distinguere sunt pati et
moveri. Et itē dicit p qd illud qd ptegitur hac opi-
nionē est sibi pme. Hoc. n. qd ponit qd sentire et intelli-
gere sibi p simile et qd sibi pati: cogit eos ad dicēdū qd
simile patit a suo fili: qd nō pcedit: qd iā posuerit si-
mile pati a suo fili: in se et ipole est. Et d. et testat
qd pmo quē. d. Empe. et. i. et testat qd pmo quē Empe-
docles. d. i. qd vnuquisq; nō cognoscit generalia cor-
poralia elemēta nisi sibi similitudinē. i. qd nos nō cognosci-
mus terrā nisi p illud qd ē in nobis de terra: et aquas
p aquas: et aerē p aerē: et ignē p ignē et salinū. Et hec mul-
tudo dubitationū ptingētiū illi in h loco. Illud enī
qd in corporibus animalia magis vicinat terre simple
nihil sentiunt. Et tū ossa nō sentiunt terrā: in eis do-
minef terra: sile ergo non sentit fili. Et itē dicit euz
d. nō sentiunt igit neq; similia. d. d. hoc fit necessariū:
idef qd simile debet sentire suum fili. tūc. n. neciūm
eēt vt ossa sentiret terrā: sed vident carere oi sensu.

Amplius aut vnuquodq; principiorū igno-
rantia magis qd intelligentia existet. Cogno-
scet qdē enī vnuq; dlibet: multa autē ignora-
bit oia autē alia. Accidit autē et Empedocli
ipsientissimum eē deū. Solus enī elinto: vū
vnu non cognoscet discordia. Abortalia au-
tem oia. ex oibus enī vnuquodq; est.

Et ē vnuq; principiorū magis ignorat
q; sciat. Vnuq; enī cor vnu tū agnoscit
et plura ignorat. Cōtingit Empedocli attri-
buere deū maxie ignorantie. Ipe. n. solus ne-
scit de elint b vnicū. s. lītē. Aial vno mortale
scitea oia: omne. n. aial fit ex oibus illis.

80
Quarta ro.
3d p de ge
neratōe. 50.

Et ē contingit eis impossibilia vti. s. vt qdlibet p-
cipiorū magis ignorat qd sciat. Vnuquodq; n. princi-
piorū cor nō scit apd eos nisi ea ex qd cōponit: et sūt
ea qd assimilāt. Et d. et ptingit Empedocli attri-
buere et. i. et ptingit Empedocli aliud impossibile pro-
piti. qd de apd ipsū sit in fine ignorantie: qd ani-
mal mortale est sciēt: ipso: ptingit. n. sibi sibi pmones:

vt nō sciat de elintis qd sunt apud ipm sex nisi quinq;
tū. s. qtuor elinta et amicitia: et qd nesciat lītē. Aial autē
mortale scit sex. qd apud ipm cōponit ex oib. Et opi-
nat qd deus cōponit ex quinq; tū. i. nō ex lītē. Cōtingit
igit ei vt nesciat lītē: quapp aial mortale erit sciēt
eo: et dy quos Empedocles opinat eē cōpositos ex
qtuor sunt oibes. Opināt enī oibes eē deos et cōposi-
tos ex qtuor elintis: et amicitia. Et iō reputabat deus
esse immortalē. Lis. n. est cā corruptiōis lz iā narraue-
rit qd ipse iā opinat mūdū qd iā corūpebat et iā gūa-
bat: s. forte nō opinabat s nisi in eis q sūt sub spera
qūis ipse videt s opinari in oib ptrib mūdū.

Vno aut pp quā cāz nō oia hnt aiam que
sunt. qm oē aut elintuz: aut ex elinto: aut vno
aut plurib: aut oib. Necesse ē enī vnu ali-
quod cognoscere: aut quedā: aut oia.

Et vtr quare non oia hnt aiam: cū oia aut
sint elintuz: aut ex elinto vno: aut ex plurib:
aut ex omnibus. Necesse est enim vt sciat
vnum: aut quedam: aut omnia.

Et vtr necesse est eis dare cāz qre nō oia hnt aiam
cōprehēdēt. Contigit. n. eis vt oia sint cōprehēdēta:
qm si pincipia et elinta sunt cognoscētia. et oē ens aut ē
ex elinto: aut elintū: necesse est vt oia sciant. Ops. n. vt
oē sciant: aut vnu cor si fuerit elintū: aut ex vno elinto.
Quā tūc si sciet nisi illd qd cōponit ex illo elinto: aut
vt sciat pla si pposit ex plurib: aut si pposit ex oib: oie
et itē debet cū. d. o. n. scit: aut vnu aut qdā: aut oia.

Dubitabit aut aliq; et qd est vnuz faciēs
ipsa. Abāe. n. cōparant elinta. Abārie. n. p-
piti ē illud cōtinēs qd chq; est. Aia autē ali-
qd melius eē et antiquus ipole ē. Impossibi-
lius autē adhuc intellectu. Rōnabilissimum
enī hūc eē nobilissimū et dūinū sibi nām.
Elemēta autem dicunt esse prima entū.

Et d; hō dubitare illud qd dedit istis eē.
Elinta. n. affilantur mae. Illud autē qd agit
est valde nobile. Imposse est igit vt aliquid
sit nobilius et picipalius qd aia. Et ē valde
ipole est vt aliqd pcedat intellectum. Nec-
esse est enim vt iste sit pcedēs naturaliter
ipsum quod p eum acqrit nobilitatē suam.
Elemēta autē sunt pincipia entū.

Et d; homo qre per qd sunt elinta. s. forma. elinta.
enī vident affilari mae: sed manifestū est qd aliud nō.
bilius eis ligat et congregat ea in cōposito: et est illud
qd est in eis qd forma et finis. Et dicitur declarare
qd nō necesse est eē aiam et maxie intellectū: et d. illud
enī qd agit d; valde nobile et. i. et illud qd vū eē no-
bilius elintis: necesse est vt sit aia. De. n. qd d; esse no-
bili: aliquo m in est dignū nobilitate qd aia. Aia igit
pcedit oia elemēta cāitate et nobilitate: elinta autē
tpe. Et d. et magis ē ipole vt aliqd pcedat intellectu
idef si aia eēt ex elintis: tūc pcederēt eā elinta nobili-
tate et cāitate: qd est impossibile: et magis impossibile est
opinari qd aliqd elintoz pcedat intellectu sibi nobili-
tate: et sibi cāitate. Et d. dedit rōnem sup hoc: et d.
necesse est. n. vt ipse sit et. i. necesse est. n. vt intellectus
pcedat in eē oia attributa sibi et qd ab eo acqrit nō

Si
Septiarō.

Alit. mū enī
elinta vident
esse.
Aia aliquid
melius eē et an-
tiquus ipole ē
impossibile: au-
tē adhuc intel-
lectu et.

Sz
Octauarō.

Illud qd agit
valde nobile.
Idē. s. d aia
et. p. 19.
Aia pcedit
elinta nobili-
tate et cāitate
elinta autē ipse.

De Anima

biliteratem vt elnta. d. d. elnta autē sunt principia en-
tium. i. v. valde differunt. aia. n. intellectus sunt p^{ri}nci-
pium fm finē z formā. elnta autē fm materiaz.

Consequenter autē z qui ex eo qd sentit z cognoscit
aia q sunt ex elementis dicitur ipsam: z q ma-
pime motuā. Nō de oī dicitur aia. Neqz enī
sensitiva oīa motiua. Tident. n. eē qdā aia
lū z mouētia fm locū. Et tñ vī hōlo mo-
tu mouere aia aial. Sitr autē z qdāqz itelle-
ctiua z sensitiua facit ex elntis. Tident. n.
plante viuere. nō p^{ri}ncipales loci mutationē
neqz sensu: z aialis multa itelligētā nō hē.

Consequenter oēs facitēs aiaz ex elementis p cogni-
tionē z sensu: z p motū non loquunt de oī
aia. Nō. n. videmus oīa sensibilia mora cū
qdā aialia pmanētia in eodē loco: lz videat
q illo solo motu moueat aia aialia. Et sit
et est dispositio ponētis intellectū z virtutes
sensus ex elementis. Plante enī vident vi-
uere. sed nullam hnt portionē de motu loca-
li: z plura aialia etiam non itelligunt.

Consequenter oēs ponētis substantia aie ex elntis: qz cogno-
scit qz mouet ex se nō loquunt de substantia aie nisi p^{ri}-
culariter nō vltimū dō facere ille q vult nāliter lo-
qui de ea. **C**onsequenter dicitur declarare hoc. d. non. n. vide-
mus oīa sensibilia moueri. i. z dīffo eoz q diffinitur
eā p motū ē dimīnūtā multa. n. sensibilia z aialia nō
mouent in loco vt ipōgia maris: qz ista mor^{is} ap^{er}
eos p^{ri}ncipalē est aie: si ita cēt oē aiatū moueret in lo-
co. Erro: igit accidit eis q existimāt q iste mor^{is} est
p^{ri}ncipalē aie sensibili. **C**onsequenter cū narrat dimīnutionē
p^{ri}ncipalē diffinitur aiaz p motū: inceptū declarare
dimīnutionē accidētē ponētibus eam ex elntis per
cognitionē. z. d. z sitr est dīffo ponētū intellectū z. i.
z sitr ē de ponētibus intellectū z substantia aie ex elementis:
qz cognoscit. plāte. n. vidēt hē vitā z nō sensus ne-
qz motū in loco. Et videm^{us} q multa aialia sensibilia
nō itelligūt: si ita eēt: necesse eēt: vt oē vīuū cēt sen-
sibile: z oē sensibile eēt itelligēs sicut opinabant plu-
res antiqui: nō est ita. Omnes. n. diffinitēres subz
anime per cognitionem aut motum: non icedūt via
ducenti ad cognitionem substantie anime.

Consequenter si aīa aligs z bec segregauerit posuerit
q intellectū p^{ri}ncipalē aie. Sitr autē z sensi-
tiuum: neqz vtriqz sic dicit vt de oī aia neqz
de tota neqz vna. Hec autē sustinuit z que ē
in dīffo p^{ri}ncipalē vocatū carminib^{us} rō. Dīc. n.
aiaz ex toto ingredi respirantib^{us}: qz fēta ven-
tis. Nō possibile itaqz plāte h accideret: neqz
aialū qbusdā figdē non oīa respirant.

Consequenter si homo pcesserit ista: z posuerit q in
intellectū ē aliq p^{ri}ncipalē: z sitr ē vīr^{is} sensus: nō
neqz cum hoc locuti sunt vīr de oī aia: neqz
de vna aia vīr. z sitr accidit in sermōe q dī
inueniunt in sōtib^{us} attributis archoim. Dicit
enī q aia intrat intrus a toto ap^{er} anbelituz:

qz venti defērūt eā. hoc igit non accidit plā-
tis neqz in qbusdā animalibus: cum non
omne animal sit habens anbelitum.

Consequenter si hō pcesserit eis q oē aial ē itelligēs: po-
suerit q virtus intellectū: z sensus sit eīdem cū hō
erit locuti de oī aia. Cū. n. est locutus de ea per co-
gnitionē nō loquit de aia nō cognoscēt: q aut p mo-
tū nō loquit de aia nō motat: cū hoc fmo amboz
nō est in eadē aia. Nā. n. aie mote alia est nā cogno-
scētis. Isti igit nō loquunt de aia vīr: etiā cū hō
dam eoz loquunt de vno mō aie: qdā de alio mo-
do. **C**onsequenter dicitur accidit z. i. z hō accidit fm q lo-
quit de aia p^{ri}ncipalē: existimāt loq de aia vīr finge-
ti q nā aie est illd q intrat corp^{is} a toto p^{ri}ncipalē ap^{er}
anbelitū. Ite. n. nō loquit de oī aiaz: plāte hnt aiaz
tñ nō hnt anbelitū: z sitr plura aialia. Anbelitū. n. est
aial ambulās sanguinē hnt: vt dicitur est in aialib^{us}.

Consequenter autē latit sic opinātes. Si qdē ex ele-
mentis animam facere opz. Nō vīqz opz ex
omnibus: insufficiens. n. ē altera ps p^{ri}ncipalē
seipsam diiudicare z oppositaz. Recto enī
z ipsam z obliquum cognoscimus. Iudez
enī vīroqz canon est recto. Obliquū au-
tem neqz sup^{er}ius: neqz rectū.

Consequenter ignorauerit existimātes hoc. i. ponē-
tes animaz ex elntis. i. q nō de necessitate de-
bēt ponere eā ex omnibus eis. sufficit enim
vnum p^{ri}ncipalē in iudicando sup ipsuz: z su-
per suū oppositū. Per rectū. n. scimus re-
ctum: curvum. i. Regula. n. iudicat vīroqz
per suam rectitudinē. Per curvum autē nō
scimus: neqz ipsuz in se: neqz rectum.

Consequenter cū ignorauerit qm nō indigebant ponere aiaz
ex oibus p^{ri}ncipalē: existimātes. i. elntis: sufficiebat eis
eis ponere eas ex altero duoz p^{ri}ncipalē. i. ex alio qd est
habitus qdā z forma. Tale. n. dīffo sufficit in iudica-
do super se z sup suū oppositū. Scimus. n. lineā rectā
per regulā rectā in eo q est recta: sitr curvā. Sed p
curvā nō scimus: neqz ipsam: neqz rectam. **C**onsequenter
sa in hoc est: qz nō debemus iudicare per p^{ri}ncipalē qd
est p^{ri}ncipalē: super contrarium quod est secundū.

Consequenter in toto autē qdam misceri ipsam dicit.
Nā fortassis z tales opinātes oīa eēple-
na dīffo: hoc autē bz quasdā dubitationes.
Propter quā. n. cām in aere: aut in igne ani-
ma cū sit: nō facit aial. In mixtis autē sic p^{ri}-
ncipalē cū in illis melior eē videat. Queret enī
vīroqz aligs z quā obcām q in aere antia: cū q
in animalibus melior z immortalior.

Consequenter dīffo qdam q aia est in toto: z forte
ex hoc loco existimant. Abellitus q oīa sit
plena deo. Sed in hoc loco est dubitatio.
Querēdū ē enī euz anima existat in aere z
igne qre nō facit aialia: z facit h in mixto. Li-
cet sit existimātū q anima q ē in istis sit nobi-
lior: z bz hō rīdēt: qre aia q ē in aere ē meli-
or aia

Or aia q̄ est in aialibus: et magis immortalis.

86 ¶ Intendit ut mihi videat q̄ qdā dixerit q̄ aia existit in toto. i. in elntis et in cōpositis: et ex b̄ existimavit. ¶ Et dicit q̄ oia sunt plena deo. ¶ D. d. q̄rēdū est enis. et i. et p̄ma dubitationū p̄tingitū huic opinio i est q̄re aia inq̄tus est in aere et i igne nō facit aialia in eis. i. q̄re hec corpora simplicia nō sunt sensibilia: et cōprehensibilia: qm̄ cū aia eādē p̄porionē hēat ad elntū et ad cōpositū: necesse est ut si alter ex eorum fuerit aiatū ut alter ex eis aiatū. ¶ D. d. q̄uis sit existimati q̄ aia q̄ est. et i. licet existimati sit q̄ aia q̄ est in elntis magis digna ē ut faciat elnta eē aia. Et existimati igit eē nobilior aia q̄ est in mixto ex elementis. ¶ D. dedit questionē scdm̄: et p̄p̄r hō respōdere q̄re aia q̄ est in aere et i. et p̄tingit hōi opinati hāc optionē ridere q̄renti qua de cā aia q̄ est in elntis ē nobilior aia q̄ est in aialib⁹. aia. n. q̄ est in elntis ē non mortalī apud eos: et q̄ est in aialibus est mortalī.

¶ Accidit autē utroq; modo inconvētiē et irrationabile. et nāq; aial dicere igne: aut aerem irrationabili est: et nō dicere animalia cum anima insit inconvētiē est.

¶ Et cōtingit virigis p̄moni iprobabile et irrationabile. Dicere. n. q̄ ignis et aer sūt aialia est sile p̄moni stulto: et ē nō dicere ea eē aialia: et dicere ea habere aias est iprobabile.

87 ¶ Cū declaravit q̄ p̄tingit dicēdū q̄ in elntis est aia ut elnta sint aia. ¶ Et d. et p̄tingit virigis p̄mōi. et i. hoc qd̄ ponit q̄ elnta sunt aia: aut b̄ qd̄ ponunt q̄ elnta hnt aias et nō sunt aia. Dicere. n. q̄ ignis et aer sunt aia simile est p̄moni stulto: et dicere ē q̄ hnt aiam et nō sunt aia ē valde iprobabile: qz nulla dīa erit inter aiam eē in aia: aut non esse.

¶ Op̄inari autē videt aias eē et in his qm̄ totū p̄b⁹ silis sp̄ci. Quare necēz ip̄sis dicet et aiam silis sp̄ci partib⁹ eē. Si i itercepe aliqd de p̄tinēre in aialib⁹ aia aialia sūt. Si aut aer qd̄ dīscerp⁹ silis sp̄ci. aia aut dissimilis p̄rio: aliqd qd̄ ip̄s⁹ existit. v. alib⁹ aut nō existit. Necesse est igit ip̄s⁹ aut silis partib⁹ eē: aut non vnum esse in q̄libet parte ois. Manifestū igit ex dictis q̄ neq; cognoscere inest aie p̄pter id qd̄ est ex elntis: neq; moveri ipsam bene neq; vere dicitur.

¶ Et qdā vident existimare q̄ aia existat in istis. Quia forma vniueris cor̄p̄e sicut forma partib⁹. ¶ P̄z igit eos dicere q̄ forma aie etiā ē sicut forma partib⁹ eius. Cū aial nō sit hns aiam: nisi cū in eo cōcludit aliqd de aerē p̄tinēti. Si igit aer cum separat ē silis forme: et aia cum separat nō ē silium partib⁹: manifestū ē q̄ aliquid eius erit ens et aliqd nō ens. Necesse ē igit aut ut sit silium partium: aut nō existit in q̄libet pte tot⁹. Qm̄ aut neq; cognoscere existit i aia: qz ē ex elntis: neq; moveri dī recte. Manifestum est.

¶ Cū numeravit impossibilia p̄tigētia huic opioni de. ¶ dicit cāz ex q̄ existimaverūt: et elta eē aia: et dīstruxit eas. ¶ Et d. et vident existimare et i. et videt opinari q̄ aia est in elntis: qz vni iudiciū hz totus et ps in recipiēdo aias. ¶ D. d. op̄z. n. eos dicē et i. sed cū p̄fuerint q̄ idē iudiciū hz totū et ps elntoz in recipiēdo aias. op̄z eos ponere: q̄ nā aie vltis: et forma ei⁹ est sicut for⁹ partib⁹. i. q̄ iudiciū vltis in sua nā et p̄ticularis idē est. ¶ Et declaravit b̄ cū dedit cām p̄p̄ quas opinati sunt q̄ ps elntoz est aia: et q̄ p̄p̄ hoc dī eē totū aiatū: et d. cū aial nō sit hns aiam et i. et opinati sunt q̄ ps elntoz est aia: qz viderūt q̄ aial nō sit aiatū nisi qm̄ in cor̄p̄e trauerit apud anbelitū aliqd aeris p̄tinētis: ideo opinant q̄ ista ps aeris que est in cor̄p̄e aialū est aia. Et qz nā p̄rtis est talis: necesse est ut nā totus sit talis. ¶ Et ordo vboz dī eē talis: et vident existimare q̄ aia existat in istis. i. in elntis. i. q̄ forma totius et partis est idē: sed pars est aia. Opinanti. n. q̄ aial nō sit aiatū nisi per aere q̄ p̄cludit in eo. Ideo op̄z eos dicere q̄ forma aie vltis est sicut forma p̄tis. i. q̄ nā aie vltis que est in elntis et p̄ticularis q̄ est in aialibus est eadē. ¶ Et cū narrauit b̄ cepit declarare modū fm̄ quē p̄tingit eis: et d. si igit aer cū separat et i. si igit aer cū diuidit ē p̄similis forme. i. q̄ nā p̄tis et tot⁹ est eadē: et aia q̄ est in elementis cū diuidit p̄ diuisione elntoz nō est p̄similius p̄titi: qm̄ illud qd̄ existit ex eo in tpe. i. in aialib⁹ est mortale: et qd̄ existit ex ea in toto est non mortale manifestū est q̄ ps que existit ex ea in toto: aia est ab ea q̄ existit in pte. q̄ necesse est: aut ut in aia q̄ est i toto sit similis aie q̄ est in pte. si posuerim⁹ q̄ totū et ps hnt idē iudiciū in recipiēdo aiam: aut ut ponam⁹ q̄ iudiciū tot⁹ et p̄tis in recipiēdo aias nō est idē: illū qd̄ sequitur ponere eoz. i. q̄ aia q̄ est in toto ē nobilior ea q̄ est in parte. Et b̄ posito destruit argumētū eoz p̄ hoc q̄ aia existit in toto: qz existit in pte: qm̄ cū nā anime fuerit diuersa: diuersabit etiā nā recipientis. Vbi necesse est sicut. d. ut non q̄libet ps eius recipiat aias mortale sed p̄tes p̄p̄ie. Iudiciū igit tot⁹ et partib⁹ nō est idē. ¶ Debes scire q̄ b̄ p̄tingit necessario dicēdū elnta esse nō aia: et qd̄ est ex eis in aialibus est animatū. i. p̄tingit eis dare cām p̄p̄ quā fuit ita: si aut p̄tingit hoc dicēdū elnta aia: sed p̄ aias nobiliores aia existēt in aialib⁹. Sed cā data a dicētib⁹ elnta esse nō aia: nō pōt eē data a dicētib⁹ ea esse aia. i. mixtio et cōplexio: et iō vltis ē nobis q̄ ponētib⁹ p̄mas p̄fectiōes aie eē factas a mixtiōe et cōplexiōe nō a cā extrinseca p̄tigit q̄ elnta sint aia p̄ aiam equalē aie existēt in aialib⁹: et Alex. videtur b̄ opinari in p̄mis p̄fectiōib⁹ aie: et ē Arist. et ē ipsam veritatē: et in nullo differūt in b̄ p̄mis p̄fectiōes et vltime. Et ideo videm⁹ q̄ ista opio silis est opioni dicētib⁹. Tasum eē: et negatiū cām agētē. ¶ D. d. fm̄ rememorationem summā eoz q̄ p̄dixit: et d. qm̄ aut neq; cognoscere et i. manifestū ē igit ex b̄ qd̄ dicit: q̄ nō ē necesse ut sit ex elntis p̄p̄ hoc qd̄ cognoscit et sentit: neq; etiā hoc qd̄ dicit: q̄ mouet se: est vez.

¶ Quoniam autē cognoscere ē aie et sentire et opinari adhuc concipiscere et deliberare et omnino appetitus sic aut et fm̄ locus motus ab anima in aialib⁹. Adhuc autem augmētum et stat⁹ et diminutio.

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

De Anima

utrum tota aie vna quodqz hox in se et oī et
itelligimus et sentimus et alioz vnumqzqz
facimus et patimur aut pūb⁹ alteris altera.
Et vinceret vtrū i aliquo hox fit vno: aut
in pluribus: aut in oibus: aut aliqua alia cā.
¶ Et qz aia bz cognoscere: et sentire: et existi-
mare: et trappere: et velle: et vīr modos de-
siderij. et ēt aia bz p aiam motū in loco: et ēt
augmētū: et cōplēmētū: et diminutionem.
¶ Vtrū vna quodqz istoz est totū aie: et p ipsaz
totā intelligit et sentit et mouet: et facit alios
motus: et actiōes et passiōes. Aut nō agit et
patitur: nisi per membra diuersa: et actiōes:
et passiōes diuersas. et veruz vita est in vna
istarum: aut in pluribus vno: aut in omni-
bus: aut habeat aliam causam.

89 ¶ Cūz dicitur fmonib⁹ antiquoz de aia icēpit hic de-
clarare qz pmo pōderādū ē de aia et de nūero actio-
nū eius diuersaz in gñe. ¶ Cū d. vtrū oēs pueniant
ab vna vīte. s. ab aia: aut agit vna quāqz actiōes et
diuersaz in gñe per vītes diuersas: aut fm diffini-
tiones et subiectum: aut fm diffōnem tñ. ¶ Et d. qz
aia ēt. et qz aia bz gñqz actiōes aut passiōes diuer-
sas in gñe. Quaz vna est scire et existimare. Secūda
sentire. Tertia desiderare et velle. Quarta moueri in
loco. Quinta augeri et minui et nutrirī. Utrūqz libet
istaz actionū diuersaz in gñe fit totus aie: ita qz p
eādē nām itelligit et sentit et mouet in loco: et deside-
rat et nutrit: et vīr agit et patitur: vnoquoqz illoz mo-
tū: aut nō agit: aut patit^r vnoquoqz cor⁹ nisi p virtū-
tes diuersas et mēbra diuersa: et mēbra cōia eis hūe-
nētia. ¶ Hoc igit ē opio d. nō. n. opinat^r qz facit di-
uersas actiōes p vītes diuersas et vnicā mēbra tñ.
¶ Neqz p vītes vītes et mēbra diuersa tñ. Nec ēt p
virtutes diuersas et mēbra diuersa tñ. S. opinat^r
qz facit p vītes diuersas et mēbra vnicā. s. principa-
lia: et mēbra diuersa. et h icēdebat cū d. p virtutes di-
uersas et mēbra diuersa. i. cū h qd agit cū mēbris cō.
ueniētib⁹ qm si sic nō itelligeret: erit idē cū fmonē
Platonis. Cū d. vtrū ita ē i vna istaz et i. et pseru-
tādū ē cū hoc vtrū illud qd dīz vita ē i vna aliqz ista-
rū virtutū gñqz aut in plurib⁹ vna: aut in oibus.

Opio d. n. d.
placitate aia-
rū: s. hūe et i
frat. c. 92.

Et d. s. c. 7. d.
opione Plato-
nē: et cō.
hūe immediate
sequenti.

¶ Dicunt itaqz qdā pūibile ipsaz et alio qdēz
itelligere: alio aut pūpiscere. Quid igit pū-
net aiam si pūibilis est apta nata: nō. n. vīqz
corpus. ¶ Quidē. n. s. vīqz magis aia cor⁹ co-
tinere. Egre dīte. n. spirat et marcescit.
¶ Et qdā dicit^r qz aia ē diuisibillis: et qz ipa i-
telligit per hoc: et desiderat per aliū. Quid
igitur pūnat aiam si nāliter est diuisibillis.
¶ Hoc enī nō est corpus. Qm existimādū est
ēē s. rīo. s. qz aia pūnet cor⁹. Et hoc demō-
stratur qz cum exierit ab eo putrefiet.

90 ¶ Innuit Platonē qui opinat^r qz aia cēntialr diuidit^r
in corpe s. diuisiōes mēbroz qbus agit suas actio-
nes diuersas: et qz nō cōicant in aliquo mēbro ita qz
p itelligēs est in cerebro tñ: et desiderās i corde tñ:
et nutritēs in epate. ¶ Et dicit^r qdā dicit^r et. et qdā

dicunt qz aia diuidit^r cēntialr p diuisiōne mēbroz
corpis ita qz itelligit p mēbz et vīte alia a mēbro et
a vīte qbus desiderat. ¶ Cū d. qd igit pūnat ani-
mā et. s. si pōuerint^r qz aia diuidit^r cēntialr p diui-
siōne mēbroz i qb⁹ existit^r māfestū ē p se qz aia qd
est i singulis idmūis nobis ē vnicā: qd igit copulat
pres aicita qz pū dicit^r ē vna. Nō. n. pōt aliqz dīcē qz
h sit cor⁹ qd copulet pres aicem⁹ magis rectū ē dī-
cere qz cor⁹ ē vnu: qz aia ē vna nō ecōuerloz. s. h
debat cū dicit^r existimādū ē. n. ēē s. rīū et. opio enī
quā habem^r nālī in hoc s. rīa est hūc opioni. s. qz
magis digna est vt sit cā copulatiōis corpis et hūc vī-
tatis in numero qz vt sit cor⁹ cā copulatiōis aie. De
enī qd est vnu et pūnat nō est p suā mās s. p suā for-
mā. ¶ Sed qz ista argumentatio est qstī lates in hoc
loco dedit significatiōne māfestā et dicit^r et hūc demō-
strat^r qz cū exierit a corpore putrefiet. i. diuidetur.

¶ Cū igit aliter aliqd vna ipsaz facit illū nā-
tūre erit aia. ¶ Poterit aut itēri illū qz
vtrū vnum aut multaz pūi sit. Si qdē. n. ē
vnu pū qd nō mox et aiaz vni ēē: si nō dīni-
sibile: itēri ratio queret quid est cōtinētiā il-
lud: et sic vīqz pōcedit in infinitum.

¶ Cū igit est aliud qd qd facit eā ēē vnu illū
pūldubio est aia. Sed qz dīcendū est de illoz
vīz sit vnu aut plurīz pūi. s. igit fuerit vnu:
et diuisibile. Tūc querēdū est qd ē illud qd
copulat ipsū: et erit pūcipia eius i finitū.

¶ Si igit cor⁹ nō facit eā ēē vna et pūna et dīcētiā
aligs qz est aliud qd facit eā esse vna: dīcētiā qz
est aia et reuerter^r pūcuratio. s. vtrū illud in se est
vnu: aut plurā: s. vnum hoc est qd volumus pū-
reuerter^r questio qd copulat illud per qd copulat
aia: sic in infinitū et non erit illū pūcipiū pūne pū-
nuandū. ¶ Et hoc icēdebat cū dicit^r et pūcipia illū
erūt infinita. i. pūcipia pūnuatiōis et vīnatis erūt
in hōle erūt i finitū: quāptōer nulla vītas erit.

¶ Subitabit aut aliqz et de pūb⁹ ipū⁹ quā-
potentiā bz vnaqueqz in corpore. Si. n. rō-
ta aia omne corpus pūnet: pūnet et partiā
vnaquāqz pūnere aliqd corporis. Hoc autē
assimilat ipole. Quale. n. pūe: aut qūto intel-
lectus cōtinēbit^r graue est fingere.

¶ Et bz homo dubitare de eius partiābz: et
qzere qz virtus dat cūlibet parti cor⁹ esse.
¶ Qm si tota aia copulat totū cor⁹: oportet
vt vnaqueqz partiā copulet vnaquāqz par-
tem corporis. et iste sermo est sūis impossī-
bili. Difficile est. n. et etiā in fingendō dīcē
quā partē copulat intellectus: et qstīo.

¶ Cū declarauit qz pūgit dīcētiā aiam ēē diuisibi-
le oīb⁹ modis vt sit vna fm qz est aia: diuisibillis s. qz
habet actiōes diuersas: dedit dubitatiōes sup h.
¶ Et d. et bz hō dubitare de pūb⁹ eius: cū fuerit opū
natus eā hūc pres fm hūc modū. s. vt sit diuisibillis
vno mō: et vnicā alio mō. Et qzere qz virtus dat cūli-
bet istaz pūi cor⁹ pūnuatiōes. Necesse ē. n. si
ta aia copulat totū cor⁹ s. qz ē in eo s. rōi vt vna-
queqz pūi eius sit in vnaquāqz pūe cor⁹ cor-
pūis

pule ipm fm q est in eo. C d o. rste fmo est filis
ipoli rē. i. r ponere q qlibet ps ei copulet vnāquā
q pte corpis: r existit in ea fere videt ipole. Intelle
ctum. videt imple attribui alicui mēbro corpis.
C Et debes scire q ista dubitatio nō sequit hoc nisi
q nō determinat vtrū sit vnica fm subm: r plura hz
vires: ita q diuisio aie in suas partes sit sicut pomi
in odore colore r sapore. Aut est vna pp nām cōem:
r plura: qz ista nā hz diuersas virtutes: ita q diuisio
aie in suas ptes sit sicut diuisio gnis in spēs. Qm fm
hic modū ptingit dubitatio p dīca: cūz posuerimus
ea vnica fm subm tū: nō ptingit B. Subm enī par
tū ei erit vnu mē: qdā eaz erūt subm quarūdā.

C Aident aut r plate decise viuere: r aialia
qdā incifoz tanqz eadez hñtia aiam spē: r si
nō nūero. Atraqz qdē enī ptiuz sensum hz
r mouet fm locū in quoddaz tēpus.

C Et videmus plantas viuere etiā cum dñi
duntur: r filr quedā anialia anulosa qñ ani
mā in eis sit vna fm formaz: r si nō est vna
fm numerum: videmus q vtrazqz pars sen
tit r mouetur in loco aliquādū.

C Cūz dedit ipole ptingēs fmōni q tota aia est in to
to corpē: ptes in pñb: r iā dederat ipole ptingēs ēt
fmōni q ania diuidit p diuisione mēbroz abiqz eo
q sit in ea vñs yñs copulās corpus: incipit h dīce:
re his duabz opionibz. C Et d o. r nos videmus plan
tas rē. i. r signū sup B q ptes aie nō existūt in pñb:
corporis est qz nos videm plantas r plura aialia: vt
anulosa cū diuidit agit motū vtrazqz ps: r sensus in
aialibus: r augmētuz r nutrimētuz in plāris sicut to
ti: r si ps sensus ēēt in alia pte corporis ab ea in qua
existit motū: tūc cū aial anulosa diuideret nō mo
ueret r sentiret: h ps ei qz mouet ēēt alia ab ea q
sentit. C Et filr si ps nutritiua ēēt in plāris in parte
alia ab augmētatiua: tūc ipole ēēt vt cū plures plan
te diuidunt viuere: r cūz plantarentur vt vuerent.

C D o. qñ aia sit in eis vna fm formā nō hz nume
rūz: qñ si ēēt vna fm numerū: ptingeret vt corūpe
ret apud diuisiones corpis: sicut accidit hoc in pluri
bus aialibz: r in gñidaz plāris: r si ptes aie essent in
pñb: corpis ptingeret vt cū corp diuideret in illas
ptes: vt qlibet eaz ageret suū pñuū: ita q ps moti
ua esset alia a sensibili r nutritiua ab augmentabili.

C Et cū ita sit sicut d. necesse est vt aia sit in toto aial
vna in subor: plures fm vñtes: ita q quedā priū sit
subm quarūdā. f. q nutritiua sit subm sensibilis tan
gibilis: r rāgibilis sit subm alioz sensuū. Et filr qdā
quorūdā: vt post declarabit. Et cūz aia sit talis in oī
aialia: aut est vna in numero. f. in aialibus organicis:
quoz ps nō viuit post diuisione: aut vt sit in eis qñ
vna in spē. f. in eis: quoz pars viuit post diuisiones: r
sunt illa quoz membra sunt consimilia.

C Si aut nō pmanēt nullū icōueniēs est: in
strumēta enim nō hñt gñus saluēt nām: sed
nihilominus in vtrazqz partiu oēs existunt
aie ptes. Et filis spēs sunt adinuicē: r toti.
Adinuicē qdē m sicut que nō separabiles
sunt. Toti aut aietanqz diuisibiles erit.

C Et nō est iopinabile vt remaneat. Hō enī
bz in ista gñus cōseruat suaz nām. Sed in

hoc nō bat vt in vnaquaqz partiu sunt oēs
res aie. Et sunt pñmiles in specie adinuicē.
Totius aut aie est qz est diuisibilis.

C Et nō est ipole vt ptes istoz aialiu r plāraz rema
neāt in agēdo actiones toti. Cā enī in hoc est qz iste
modus aialis nō hz diuersa infra que appropriant
actionibz diuersis aie cūz mēbro cōt officiali in quo
existūt in potētia oēs actiones: sicut est cor: cum alyz
aie mēbus: vt declaratū est in libro de aialibus. sed
qdlibet mēbrū mēbroz istius aialis adaptat oibus
actionibus aie. Et filr qlibet ps partū vnus mēbrū.

C Et cū in B sic dīz itelligi: qñ dīffo ptes mēbrū offi
cialis nō est dīffo totius: necesse est cūz aia ipole est vt
existat in aliquo aiali ppo illi aie nisi hēat pñcipiū:
vt ps ei adaptet ad hoc qd hz totū ad recipiendūz
aiam. U. g. q si cor hz nām recipiēdi aiaz: qz hz talē
figurā: manifestū est q ps eius nō recipit illā aiam:
qz nō hz illā figurā. Tūc necesse est vt dñm iudiciū
hēant aialia: quoz mēbra sunt pñtia. f. vt illud quod
recipit totū recipiat ps: cū hēat eadē dīffonē. C d o.
d. s. tñ hoc nō bat rē. i. f. qz iste modus aialis nō hēat
corp officialē: neqz hz mēbra officialia: nō est remo
tū vt aia que est in qlibet pte ei sit pñtis adinuicē in
spē: r filis ēēt aie que est in toto: imo qz mēbra ei non
sunt officialia: necesse est vt sit sic. C d o. totū aut ani
me est qz est diuisibilis. i. ēēt aut aiam que est in rebz

pñtis in spē est: qz est diuisa in actu: r vnaqueqz eaz
agit actiōez alteri. Cōsilitudo aut inter aiaz que est
in pñb: r aiam que est in toto in spē. f. tota aia p po
tētiā r diuisibilitatē nō fm actu: qñ cū diuidet: tūc
nō remāebit totū: f. ipse diuidit hz: qz pñt aut alte
ram duaz diuisionū. Qm hēc pñtula: aut demit di
uisione: r q. d. cōsilitudo aut que est in spē iter ptes:
qz est diuisa in actu: totus vō qz est diuisibilis.

C Aident aut r id pñcipiū qd ē in plāris aia
quedā ēēt. Hāc enim solū cōicant r aialia r
plante: r ipsa qdēz separat a sensibili pñci
pio. Sensus aut nihil sine hac habet.

C Et videt ēt q pñcipiū exñs in plantis sit
aliq aia. In hoc enim solo cōicant plante r
aialia. Et hoc differt a pñcipio sensibili. Et
nihil habet sensum sine isto.

C Cū dedit rōnē in fmōne pñcto sup B q aia nō di
uidit cōnialr p diuisione subitex B qd appet in plā
tis: r iste fmo nō est acceptus a rōne nisi ei q pcedit
q plate hñt aiam: incipit declare B quo. C Et d o. r vi
det ēt q pñm rē. i. r videt ēt q pñm quo plate nutru
tur r augmēt sit aia. In B. n. pñm existimant hēre cōi
cationē cū aialibus fm vitā: r id nō dīz mortuūz nisi
aial qd caret pñm. i. vitā: nō pñm sensus mor. C Et cū
narrat q aialia cōicant in B pñm cū plāris hz vitā:
incipit narrare q plate nō cōicant eis in hoc: r q cōi
catio sensus r mor cū nutrimēto ē necia. C Et d o. r
B dīz a pñm sensibili rē. i. r pñm qd ē nutrimēti r aug
mēti r gñonis sepat a pñm sensibili in plantis: f. pñm
sensibile nō sepat ab illo: cū oē aial nutrit r augmēt.

C S debes scire q necessitas eēndi nutritibile: aut
augmētabile nō est sicut necessitas eēndi calidū: aut
frigidū: aut humidū: aut siccū: aut graue: aut leue: r
q suū ēē augmētabile r nutritibile ē ei hz q est viuū.
r ēē graue: aut leue est ei fm q est corp nāle. Qm si
nō fuerit sic determinatū nō est necesse pp cōicationē

Com. sup Ani.

rr

Ania anulosa
fou r planta
rū vñi actu
plur. oī po.
Idē. r d aia
19. 20. Et 7.
meta. 56.

Non dīz mor
tuūz nisi aial
qd caret vitā
nō pñm sensus
r mor. 3 dī
r h. cō. 16. r
cō. 3. r 57.

Documētus
ē ēē nutritibi
le r augmēta
bile ē fm q ē
vñus. cō. 16.
que antieue
rit qz q ē cor
pus nāle.

1. 1. 1.

z mā est illa que est in potētia zc. i. z mā est subā que

z mā est illa quē est in potētia rē. z mā est suba quē
est in potētia. fo² autē est suba per quā perficitur he-
suba quē est in potētia forma. ¶ Et ista forma iue-
nit duobus modis. Quoz vnus est f³ q³ est in acti-
tū nō puenit ab ea actio quē inata est p³ ab ea
sicut a sciēte z nō vrit sua scia. Scia est p³ q³ pue-
nit ab ea illa actio: sicut est de sciēte q³ f³ est. Et p³ma
forma dī p³ma pfectio. Scda autē dicit^r postrema.

CSube aut maxime vident ee corpa ⁊ ho
ruz pbyfica. Nec eni alioz principia. Pby
ficor aut alia qd hnt vita. Alia aut no hnt.
Alia aut bere dicim⁹ id qd p seipfuz aliue
rum ⁊ augmētum ⁊ decremētum. Quare
omne corpus pbyfici participas vita suba
erit. Substantia aut sic seipfuz composita.

Corpoꝝ sunt ea que pprie dicunt sube-
re matꝛie corpꝛa nātia. Ista enim sunt pꝛi-
cipia alioꝝ corpꝛoꝝ. Et corpꝛu nātū: qđda
hñt vitā: ⁊ quedā nō. Et dicere ē vitā nūtri-
ri ⁊ augeri ⁊ dimitti: Et dicere ē vitā vñ
omne corpꝛu nātū hñs communicationem in
vitā sit suba fm qđ est compositum.

¶ Cum debeat monstrari nobis numeri substitutionem
cepit declinare nobis que earum firi magis digna vi bu
deat h. nomen. ¶ Et dixit. corpora que ppe vnt
et corpora cōposita hnt h. nomen subia magis pñm
est magis famulosi maxie corpora nātia. qñ an
pncipia corporū artificialia. ¶ Et d. vnde necessesse
vi omne corpus hnt cōtationem in vita. corpore nē
necessse est vi si sit subia magis dignū est hēre hē
nomen subia. ¶ Et dixit h. nomen vitā vnt pñm
cere est vitā nutriti scē. et intelligi per vitā pñm
est est esse omni aiato. nutriti et augere vñm est
nātū et illud qd appropiat plātisqñ hoc nomen
vita dicitur in lingua grece de o et qd nutriti. fertur.
get: alia vñm dicit de omni eo qd nutriti. fertur.
¶ Et d. nō

In arabico aut videtur significare idē: si tñ no ē
tūm nisi aial qd censat pncipio nutrimenti / tēntu
imūm: nō pncipio fatus / t moris tñ. ¶ Et d. e. ellu
titaliter: qz inuenit extra viuu; aliqd qd assimilatur
augmēto / t diminiutio: v' lapid; nō ē viuū. ¶ Et
qd declarauit qz necesse est vt corpus hñs viciū
sit suba: declarauit cui; suba est. d. d. est suba fñ
est compositū: t necesse est vt corpus viuū sit sub
stantia composita: est hoc in diuiduū.

¶ Quid autem est corpus? et bimodum videtur: nesci
 utique corpus? anima. Nihil est enim corpus quod in
 intellectu corporis: magis autem sicut subiectum in
 intellectu. Necesse est ergo animam subam esse: sicut
 spiritum corporis physici potentia vitam habere.
 ¶ Ergo corpus? videtur est corpus? et tale: ipse
 est ut anima sit corpus. Corpus? enim quod est corpus
 que sunt in suborino est sicut subam in materia.
 Necesse est ut anima sit subam finem quod forma corporis.
 ¶ Quid est corpus? et bimodum videtur.

Cum declarauit qd corpus uiuum est substantia fm
qd est compositu ex substantia que est fm mat: & ex
substantia que est fm formam: incepit querere de aia
utru sit substantia cōposita. corpus: aut fm formā

... mit

de il suo corpo

1890

me, (y du o'nd) No ni y.

415/P/2;

¶ Dicere enim aiam esse mām impositū est: et hoc manifestū est per se. ¶ Et dicitur qd corpus vivū ē. i. aia non est subā fm compositionē. Compositū enim corpus hūis vitā non est corpus vivū fm qd est corpus simplr: sed fm qd est tale corpus: est igitur vivū per aliqd exis in subiecto: nō p aliqd exis nō in subto. Corpus autē est subā fm qd est subm. ¶ Et cū dedit ppōnes ex qbus ptegitur vt aia nō sit subā fz qd est corpus: fz fm qd est forma. d. vñ necesse est vt aia sit subā fm qd est forma corporis nālis hūis vitā in potentia. ¶ Cū autē non est subā fm corpus: declarabit in secūda figura per illas duas ppōnes predictas. qd aia est in subiecto: et corpus est non in subto. ¶ Cū vō est subā fm forma: manifestus est ex hoc qd est subā in subiecto: hoc pprimū est forme. i. vt sit substantia in subto. Et differt ab accitē: qm accidens nō est pars substantie compositae. forma autē est pars huius substantie compositae. ¶ Et etiā equoqz dicitur forma esse in subiecto: et accidens esse in subiecto. ¶ Subm enim accidētis est corpus compositus ex mā et forma: et aliqd exis in actu: et non indiget in suo esse accidenti. Subm autē forme nō bz esse in actu fm qd est subiectū nisi p formā: et indiget forma vt sit in actu: et maxime primum subiectūqz non denudat a forma omnino. Et ppter similitudinē inter ista errant plures loquētiū: et dixerūt formas esse accitē. Et ex hoc declarabit perfecte qd aia nō est substantia fm mām. Mā enim est subā fm qd est subm. Anima autē fm qd est in subto. ¶ Et d. hūis vitā in potentia: necesse est vt aia sit subā fz qd est forma corporis nālis hūis vitā fm qd dicitur hēre illā formā in potentia vt agat actiones vite per illam formam.

¶ Subā autē actus est et pfectio: bmo igitur corporis actus atqz pfectio ē. Sic autē cū dicitur duplr: alius autē sicut scientia: alius qdē sicut pphidare. Manifestū est igitur qd aia est actus sicut scientia. In eo enim qd anima existit et somnus et vigilia est. Proportionalē autē vigilantia qdem ipsi considerare: somnus autē ipsi habere et non operari.

¶ Et ista subā est pfectio: est igitur pfectio talis corporis: et qd pfectio dicitur duobus modis: quoz vnus est sicut scire: et alius sicut aspiciere. Manifestus est qd ista pfectio est sicut scire. Qm apud ipsum est eē aie. Et vigilia est sicut studio. Somnus autē est sicut dispōni rei: cum pōt agere et non agit.

¶ Cū declaravit qd aia est substantia fm formā: et forme sunt perfectiones hūis formas: et sunt duobus modis: cepit demonstrare qd perfectio est in diffōne aie qm genus. ¶ Et d. ista subā est pfectio. i. qd subā que est fm formas est pfectio corporis hūis formas: et istas declaratum est qd aia est forma: necesse est vt aia sit pfectio talis corporis. i. pfectio corporis nālis hūis vitā in potentia fm qd perficitur per ipsam. ¶ Et cū declaravit qd aia est pfectio: declaravit fm quot modos dicitur perfectio: d. perfectio est duobus modis. i. qd perfectio est duobus modis: quoz vnus est sicut scientia existēs in sciente: quādo non vñ sua scientia: et alius est sicut scientia exis in sciente quādo vñ aie. ¶ Dicitur demonstrare fm quē modū istoz

duoz dicit qd anima est perfectio: d. manifestū est qd ista perfectio est sicut scientia. i. et qd istas declarant est qd anima est pfectio corporis nālis: et perfectio dicitur duobus modis: manifestus est qd pfectio qua est animatū: et differt a corpore non aiato est exis in eo sicut scientia in sciente. ¶ D. dedit rōnes super hoc: et dixit: qm apud ipsum est esse aie. i. qm apud esse istius pfectionis in aiato inuenitur aia non apud esse alterius pfectionis. ¶ Et cū demonstravit qd pfectio accepta in diffōne aie que est substantia aie est illa que est quasi scientia exis in sciente quādo nō vñtū ea: dedit exemplū sup hoc. ¶ Et d. et vigilia est sicut scientia. i. et cū aial fuerit dormiens: tūc aia erit in eo fm pmas pfectionis: nec hoc est sicut esse scientie in sciente in tēpore in quo nō studet: et nō est sicut eē ignorāte in nō sciente. Manifestum est enī qd aial apud somnū hūis aiam sensibile sed nō vñtū sensu: sicut scientis hūis scientiam: sed non vñtū ea. Dispositio autē aie apud vigiliā in aialibz est similis scientie in sciente qm vñtū ea. Et hoc est in anima sensibili. Anima autē nutritiva nūqz inuenit in aialibus nisi fm postremā perfectiones. Nisi aliquis ponat qd sit qdā modus aialū qd nō nutritur in aliquo tpe. i. in tpe in quo manet i lapidibz: vt rane magnae: que nihil thesaurigāt: et manēt tota hyeme in lapidibus: et sicut plures serpētes. Et fm erit hoc cōe anime sensibili nutritive eadem intentione. ¶ Et si non: tūc pfectio accepta in eis erit fm equocationem. Et quocūqz mō sit: qm intellecta fuerit diuersitas inter vtrūqz: tūc nō nocebit hoc accipere indiffinitē in hac diffōne cū sit ipole alr. ¶ Et d. et somnū sicut dispōni rei. i. positio aie apud somnū in aialibz est sicut dispōni rei in tpe in quo pōt agere: fz nō agit: hec est descriptio pme pfectionis: et ex ea itelligit descriptio postreme pfectionis: et est dispositio rei per quā ens agit aut patit in tpe in quo agit aut patitur.

¶ Prior autē generatione in eadem scientia est. An aia est primus actus corporis phisici potentia vitā hūis. Tale atqz qdē sit organicū: organa autē et plantarū presunt: sed penitus simplices: vt folia fructiferi cooperumētū: fructiferū autē fructus. Radices nō ori siles sunt: vtrāqz enī trahunt alimentum.

¶ Et scientia in eodem antecedit in esse: et ista aia est prima perfectio corporis nālis habentis vitam in potentia: et est fm qd est organicū: et partes plantarū sunt et organica: sed valde simplicia. U. g. qd folia sūt cooperatoria et vestes fructibus. Radices autē siles sunt ori: qm isti duo modi trahunt cibum.

¶ Cū declaravit qd genus aie est pfectio que est quasi scientia exis in sciente: qm nō vñtū ipa. Incepit narrare qd ista pfectio pcedit in eē secundā pfectionē: et qd ppter hoc qd adiūgi in diffōne qd aia est pma pfectio corporis nālis hūis vitā in potentia. ¶ Et d. et scientia in eodē rē. i. et pfectio que est qm scientia pcedit in eē in iduūdo scōas pfectionē que est quasi studiū. ¶ Et cū narravit hoc incepit narrare qd ppter hoc debem hāc intentionē dicere in diffōne: vt p pma distinguat a pfectione postrema. ¶ Et d. et ista aia est pfectio prima rē. i. ideo dicēdus est in diffōne aie rē. ¶ D. d. et est fz qd est organicū: ita cecidit in scriptura locus

Com. sup. Ant.

rr z

Documētus
Aia nutritiva
nūqz inuenit
nisi i aialibz
nisi fz postre
mā pfectionē.
Idē. y. pby.
20 r. h. j. 1. 4.
Et d. de aia. quod d. nō d. diffō
44. 59. nō d. diffō. r. m. h. j.
hūis + aia + r. aia + p.
p. i. n. m. h. j.

Hic p. h. j.
cō. 30. Et cō.
5. terij hūis

Am
ut p. h. j. m. h. j.
ut m. h. j. p. h. j.
m. h. j.

q. m. h. j. p. h. j.
p. h. j. m. h. j.
m. h. j. p. h. j.

p. h. j. 32. et 3.
m. h. j. p. h. j.
m. h. j.

Anima nutritiva
nūqz inuenit
nisi i aialibz
nisi fz postre
mā pfectionē.
Idē. y. pby.
20 r. h. j. 1. 4.
Et d. de aia. quod d. nō d. diffō
44. 59. nō d. diffō. r. m. h. j.
hūis + aia + r. aia + p.
p. i. n. m. h. j.

De Anima

Documentus

अद०, १. ३४.

Discio

Documētuz

Perfectio i
aia rōnāli z i
alija v̄tunib⁹
aie dīcīf fere
pura equoca
tiōe. Yd. j. 2.
30. 73⁹ d aia
2. 5. 2 Alex.

M. o est dubi
tādū qūo ex
aia t cōpē
ar vnū. Sed
vide cōp. p.
aia. t. cō. 2.
3. Platone
ebi s fuit du
bitari.
a Lno t vnū
p pōdici de
forma cū de
congregio. t
op. vnū videi
de. s. c. 3. f3
2. pph. c. 4.
Et 7. met. c.
7. t 8. me. c.
7. idē hētr
fiē hīc.
a Gbān dft
a for i cōpō
fito nū p.
Vide idē. io.
met. 23.

micia. 23.

C Jam igitur dicimus quod est anima vltima: et est substantia banc intentionem. scilicet in fine illius quod hoc corpus est: quod est quodammodo si aliquid in se ipsum esset corpus naturale: vt securus est in acumine ferreus est suba et est anima banc intentionem. Et ideo cum illud est abstractum non erit securus post nisi equo. Ad hoc autem erit securus post. anima non est quod talis corpus: et intentionem eius in conuerfatione habet in se ipsum principium motus.

corporis talis nālis bñtis pñcipiū mōtū.

55

*de simpliciter qd hoc d
ad denotat in qd ut cor
locut signum de p
Immanife-
stus si sitania
cogis acceñe
nauta nautio.*

¶ *Quia autem anima non est abstracta a corpore: aut pars eius si inata est diuidi non poterit. Est enim quibusdā prout perfectio. Sed nihil prohibet ut hoc sit in quibusdā partibus: quia non sunt perfectiones alicuius reles corpore. Et cum hoc non declaratur aīa corpore sit: sic gubernator navi. Se eundem igitur dūm modum determinandū ē hoc de anima p̄m exemplū de descriptionē.*

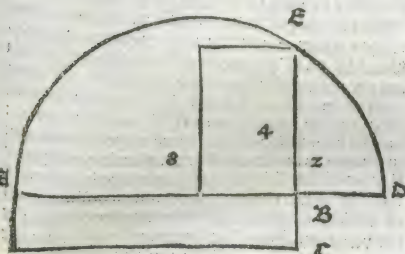
3° 58' 19.4" S.

Cap. II.

¶ Et qꝛ res manifesta q̄ est magis pꝑinꝑ
fmoꝛ ad iꝛellndū ēꝛ rebꝛ latēbꝛ: hꝛ magis
apparēꝛ. Querēdū ēꝛ vꝛ tali cursu cū
ramus in aia. Sꝛ pꝛ igitꝛ vꝛ fmo diffinēꝛ: nō
tū benēfꝛ qd est res: sꝛ ēꝛ cāꝛ itꝛ in cāꝛ m
nifesta in eo. Adō aūꝛ inrēdēꝛ diffōnū sunt
qꝛ pꝛmisse. ¶ Ag. qꝛdratura: ēꝛ iuenire sup
ficiēꝛ rectoꝝ anguloꝝ cēꝛlū latēꝛ cēꝛlē lōgo.
Et ista diffōēꝛ inrēno ꝛclonū. Dicēs aūꝛ qꝛ
dratura ēꝛ iuenire mēꝛiū iꝛ narrant aūꝛ cām.

Quia cognitio acquisita ex hac diffione nō sufficit
cognitioe subie cuiuslibet pte aie: qm̄ hic
diffio est vltis oibꝝ pñibꝝ aie: dicta de eis multiplex
tales diffiones nō sufficiunt in cognitioe rei ptece: cū
fuerit vltis vnioccedū cū sit vltis multiplex.
Quæritū est enī post ad sciēdū vnaquāqꝫ pñū qñ
collocat sub illa diffione cognitioe pte: cū diffio nō
dicat de eis vniocce. Incepit igitur pñē demare vltis
ad cognitioē diffionū q̄ appropriat cuiuslibet pñis
in ignorantia: cām pñ qñ nō sufficiunt diffionē
talibꝝ rebꝝ. ¶ Et d. q. 2. res manifeste q̄ est magis pñ
pñē q̄. 2. q̄ vltis nālis in cognitioe carū pñpñat q̄
rebꝝ est ire de lateribꝝ apud nām apertū: ad nos
est ire de posterioribꝝ in eē ad pora: vñ dñi ē in po
terioribꝝ q̄ nos ire in cognitioe diffionū pñpñat vñ
cuiqꝫ pñū aie pñā vltis: q̄ nulla via est in cognitioe
talīū diffionū. I. q̄ cōponant ex pñpñe causis pñpñis
rei cū fuerint ignorantē nisi a posterioribꝝ apud nos.
¶ Et d. o. p. n. vñ fmo diffinies: nō tñ demerē q̄
cā pñ qñ nō sufficiunt i cognitioe rei tales diffiones
vltis ē q̄ vñ fmo diffinies ptece nō demerē genꝝ
rei tñ: ficut faciūt pñes diffionē q̄ fmo diffinies
demare cām rei pñpñ pñpñē exire in ea in actu.
formā nō pñ. ¶ Et cū notificatū ē narratū cū
diffione dñis q̄a qñ i vnaqꝫ pñū aie: in cū ē
diffio pñpñat: d. nō ē ar itēdis diffionū iū qñ qñ
i. illa diffio q̄ nō qñm̄ ē silis diffionū q̄ iūm qñ
pñpñ diffionis iō: diffio ē vltis pñpñē et silis diffionis
bus q̄ iūm qñ demarandis pñlo. Et q̄ declinat b̄ de
dē exēpli de diffionibꝝ q̄ iūm qñ pñlo ē diffionibꝝ
cē d̄ diffionatū fuerit cā qñ i aie: cū qñ diffionibꝝ
nō sūt q̄ pñlo diffionis: s̄ iūm qñ fuerit manifeste pñ
pñē demaratio: s̄ iūm qñ fuerit iūm: i. ipse ē q̄ dñi
clarent cē diffionis nñ p̄ arg. ¶ Et q. 2. q. 2. q̄ dñi
tura cē: exēpli diffionū vltū iūm qñ q̄ pñlo demar
tio ē: mēdē qñi ad ē q̄ dñat qñ ē iūpñicis recepto
q̄ gloz: cū illū latez egle lōgo. ¶ Et d. c. diffio
que est

que est quasi pncipius demfationis: r. d. dices aut q
qdratur a r. i. g. aut diffinit qdratur qd est supficies
rectoz anguloz equaliu latez fcm sup lineā mediā
in pportioe iter latera oblōgi qd equat ei: diffinit q
dratur diffōne q est qst pñ demfationis cū diffiniat
ips p cās ppinquā. Et cū. d. mō aut itentōdes dif
finitionu sūt qst pclones. Nō intēdebat q ista diffō
iducta i aia ē pclo demfatiois: s. intēdebat q est ex
gñe itaz diffōnū: fm q tales diffōnes sūt vles: r. iō
d. sunt. q. pclones: iste enī diffōnes aut sunt pclones:
aut sunt files diffōnib⁹ q sunt pclones. Neqz intē
debat ē q diffō qrenda h in vnaqz pñ aie est ex
diffōnib⁹ q sunt qst pñ demfatiois: ita q sint mani
feste p se: qz sunt ignore apud nos: r. via ad cogitē
dū eas est ex posteriorib⁹: sic. d. s. intēdebat q est ex
gñe itaz diffōnū. Tales. n. diffōnes aut sunt pñ de
mfatiois: aut sunt files diffōnib⁹ q sunt qst pñ de
mfatiois: r. iō fmo ei⁹ ita dō legi. S. ē cā erit iūeta
r. manifesta in ea. i. fmo diffinitō aiam pfecte dō esse
r. cā ppinquā sit manifesta i ea: r. ista diffō est ex diffō
nib⁹ q assimilant diffōnib⁹ q sunt pncipia demfatio
nis: inqstus est ppa diffō. Diffō aut quā dedim⁹ mō
in aia est ex diffōnib⁹ q assimilant diffōnib⁹ q sunt
cōclusiones demfationis: fm q est gñalis oibus par
tibus anier: nō est inducta in ea cā ppinquā.

Bicamus igit pncipiū accipietes intēio
nis rei determinari aiatuz ab inaiato in vñe
do: multipl⁹ aut ipso viuere dicto: r. si vñū
aliquod hoz insit solum viuere ipsum dice
mus: vt intellectus r. sensus motus: r. statū
fm locū. Adhuc aut motus fm alimentum
r. decrementum r. augmentum.

Incipiē⁹ igit qre r. dicere q aiatū dī
stinguī a nō aiatō viuendo: r. qz viuere dī
multis modis: si in re fuerit inuentus aliqz
eoz vñū tñ dicemus q viuūt. Verbi grā.
intellectus: r. sensus: r. motus: r. qes i loco:
r. nutrirī: r. dīminuī: r. augeri.

Cū notificauit diffōne aie vlr: notificauerit qstū
dāe tales diffōnes in cognitiōe rei: q dīminuī fa
ciūt cognoscere nō pfecte: cū sint vles: r. qst pclo de
mōstratiōis. Et qz diffō querēda in vnaqz pñ
aie est filis diffōnib⁹ ppyis que sunt qst pncipia de
mōstratiōis: r. qz tales diffōnes cū fuerint nō mani
feste eē in diffinitō: sicut pñgit in pñbus aie: opz tūc
ire ad cognitiōe eaz ex rebus posterioribus q sunt
magis note apd nos: i. cōpositis. Dixit. incipiam⁹

igit querere r. i. dicamus igit q qz notum est apud
nos q aiatū nō differt a nō aiatō nisi p vitā, viuunt
aut dī multipl⁹. i. p multas actiones q sunt in co: ma
nifestū est q omne de quo dī vna illaz intētionum:
aut vna illaz actionū: aut plures vna q est aiatuz: r.
hoc intēdebat cū dixit: si inuētus fuerit in re aliquis
eoz r. c. Deinde numerauit actiōes attributas vite
r. dixit. U. g. intelligere r. sentire: r. moueri r. qescere
in loco: r. nutrirī r. dīminuī: r. augeri. i. r. iste actiones
attribute vite sunt quatuor genera: quarū vñū est
intelligere: scdm sentire: tertiū moueri r. quiescere in
loco: quartū nutrirī r. augeri r. dīminuī.

Cū r. vegetabilia oia vident viuere: vidē
tur enī in seipsis hñtia potētiā r. pncipiū
butumōi per qd augmētū r. decremētū su
scipiūt fm pñarios locos: nō enī sursum q
dem augent: deorsuz aut non: sed similitr in
vtrōqz r. penit⁹ qdēqz alunt r. viuūt in fine
quouiqz pñ accipere alimentum.

Et ideo oia vegetabilia reputant viuere:
existit enī in eis potētiā: r. vñū r. pnci
piū per qd recipiūt augmētum r. dīminu
tionem in duob⁹ locis contrarijs: non enī
augent r. dīminuunt superius r. inferius.
sitr r. omne qd nutrit necessario viuūt r. nō
viuūt: nisi dū pōt nutrimentū accipere.

Cū vñā vita magis latet in motu nutrimentū r. augmē
ti r. dīminutionis q in alijs actionib⁹ quas numera
uit: cepit declarare q ista actio attribuit aie: qz im
pōle est attribui virtutibus elemētorū ex qb⁹ compo
nunt corpa que agūt actiones nutrimentū r. augmētū.
Et dixit. r. iō oia vegetabilia r. c. r. qz mor⁹ nutri
mētū r. augmētū r. dīminutionis nūerat⁹ est apud nos
in actiōibus aiatū: opinamur q oia vegetabilia sint
vñū in qb⁹ videm⁹ existere pñ quo agūt motū dīmi
nutiōis r. augmētū in duob⁹ locis dīrys. i. supius r. infe
rius. corpa enī simplex: aut cōpositū ad vñā ptes mo
uef: qm si simplex fuerit mouebit⁹: aut supius r. infe
rius. si cōpositū mouebit⁹ fm elētuz dīans: r. qz cor
pus augmētabile videt⁹ moueri ad vñāqz ptes ab eo
dē pncipio. r. ramos r. radices: necesse est vt pncipius
sit neutriū: neqz graue neqz leue: r. tale dī aia. Et
qz augmētū est pfectiō actiōis nutrimentū: fuit necē
rīū vt pncipiū qd agūt nutrimentū esset ex gñe eius
qd agūt augmētū. pncipiū igit nutrimentū est aia ne
cessario: vñō oē aial dicit viuere dum nutritur.

Separat aut hoc ab alijs pōle est: alia autē
ab hoc ipōle in reb⁹ moralib⁹: manifestum
est aut in his q vegetant⁹: neqz enī vñā est
in ipsis potētiā alia anime.

Et hoc pōle ē vt separef: alia autē impōle
est vt separent ab h in rebus moralib⁹: r. h
apparet in vegetabilibus: nō est enī in eis
nec vñā xrus alia ab ista ex virtutib⁹ aie.

Cū numerauit gñā vtutū aie: cepit demfate ordi
nes itaz vtutū adiūicē. Et d. r. h pōle ē vt sepef
ab alijs reb⁹. i. r. h pñ exis i aiatō pōle est vt sepef
ab alijs pncipijs q numerauim⁹ a sensu. i. r. motu r. i
tellectu. C. d. d. r. ipōle ē vt separent ab h in reb⁹ mor

Com. sup. Ani.

rr 4

2ª amplexus sic compo
si^o animarū vñū s. j.
2ª amplexus sic compo
si^o animarū vñū s. j.
Intellere vt
u re c. Jdes
1ª mct. 36. c.
39. Et fecit
do celi. 66.

upl^a dī^o oīz pncipia
mōtū r. dīminuī
vñū s. j. pncipia

qz aia dicit viuere dum nutritur

Dicitur mo
uet fm elētuz
dīans. 3 d p
edict. 2. 7. 8.
r. 12. r. 19. Et
2^a de gñatiōe
cō. 49. pōe
aia. 40.

a Augmen
tum est pfecti
ō actiōis
nutrimentū.
3 d p d gñi
nōe. 38. 42. p
ec. 21. 5. ph. 19
b d aial dī
viuere cū nu
trit. 3 d c. 3.
cō. 5. r. q ibi.

15
An vñū s. j. mōtū adiūicē
vñū s. j. mōtū adiūicē

talibus. i. impossibile est ut hoc principii separetur: res nutritiui ab alijs principijs. i. sentiu. motorij. intellectusque rebus que inate sunt mori. ¶ Et dicitur b. qd coiza celatissima manifeste vident intelligere e moue re. i. non nutriti. nec sentiunt. i. dicitur in rebz motorij. celz. cu declarati ebc hoc nec eoz moralia. ¶ d. d. b. qd apparet in vegetabilibz est. i. apper q b p m. qd ab nutrimento z augmentu separam ab alijs virtutibus in q b qd vident sentiu in vegetabilibus. in istis enim nulla vns videt qz virtuti? aicntis illi? inuicis ddi ceterz z fugietes q plate bit fornu z vigilam.

C. Animæ qdē igit̃ pp hoc p̃cipiū est in o-
 bus viuētib⁹. Aīal aut̃ pp sensuz p̃mūz: ⁊
 nāq; q̃ nō mouet̃: neq; murātia loch; bīria
 aut̃ sensuz aīalia dicimuz ⁊ nō viuere solū.
 Eīdēt̃ aut̃ ⁊ bmoī multa ēē aīalia; manē-
 tia aut̃ cum sine nā hīc solū sensum.

¶ **E**tinere igit de oī vinop h̄ principia: aīa
aīū p̄ sensam: oīa. n. q̄ nō mouent neq; mu
tāt locū: h̄ tñ hñt sensuz vocant aīalia: ⁊ nō
sumus contenti in dicēdo ea vīa tñ.

16 ¶ Vult facere oſiam inter hanc virtutē: ⁊ virtutem
ſenſus ꝑ nota poſita apud eos. ¶ Et dicit: vultus igitur
reſ. i. nocere igitur aliq̃d vultu nō ē in hac lingua
ſ. gressum. Et de oi q̃d vult ꝑ h̃ p̃ q̃d eſt nutrimentū
⁊ q̃d nutrimentū ꝑ aliud. ¶ De aial aut reſ. i. hoc no
mē aial nō ꝑ nifi de eo q̃d ꝑ p̃ncipiū ſenſus: inq̃uā
tūz bz hoc p̃ncipiū ſenſus: lz nō beat p̃ncipiū motus in
loco: in ſignū eius eſt ſpongia maris: ⁊ multa cy: ba
betūz: teſta: q̃e habent ſenſum: tamē non mouent:
⁊ dicuntur animalia: nō ſenſu ſua.

¶ Sensus aut tactus? pro inest oib⁹: ⁊ sic vege-
tatiuū pōt separari a tactu ⁊ ab oī sensu: sic
⁊ tactus ab alijs sensib⁹: vegetatiuū autē dici-
mus pte hui⁹ aīe qua ⁊ plāre picipant. aīa
lia autē oīa vident⁹ tāgendi sensum hūitā:

¶ Et primus sensus eris in eis oibus est tactus: et que ad modum nutrimentum potest separari tactu et ab omni sensu: ita tactus potest separari ab alijs sensibus: et itelligi per nutrimentum pre ætate in qua hnt colicatione: plures et cõia aialia vident hẽre sensum tactus.

17 Cēp'mā vīus fēnus que eēt pōr nālī in ēē aly's vī
 aly's fēnus eēt fēnus tactus qm' ficut vī' nutriti
 ūa pōt separari in planities tactus ab oī virtute fē
 ūisita fēnus pōt fegari ab aly's fēn's b'is. cū fūerit
 fēnus nō eēt nec fūe vīuenat aly' fēnus: cū aly' aly'
 fēnus fūerit inuicē nec fūe vīuenat tactus eēt fōr
 ūor pōr nālīer aly's fēn's b'is cū nutritum eēt fōr
 ūor nālīer tactus. (C. D. c. 2. oia aly's vīden' hēre fē
 ūor nālīer cū. ūte fēnus eēt necius oib' aly' b'is) inter
 oēs modos fēnus. c. nālī b'is fēnus tactus pōt fē
 ūis vīus aly' fēnus. c. nālī b'is: f'mo e' ē māl'fē

¶ Propter quā autē causam utrūq; horū accidit posterius dicemus: nunc autē intīmū dicimur sit solum qd est aīa horū que dicta sunt principium ⁊ his determinata est vegetatiuo: sensitīuo: intellectīuo: ⁊ motu.

Cū autē pp quā vtrūq; istoz duoz ptingit
dicēda est post. In h tñ loco ē dicēdū. s. q
aia ē principiz istoz que dicimur. s. nutri
tini. sensori. z distinguētia z mouētia.

CIdest qđ at pp quā vīus nutritiua videt separi ab alijs vīutib⁹ ⁊ auicēder cas nālī: sīzr tact⁹ cū alijs vīutib⁹ sensus dicēda est post. scā finalis. Et b̄ fecit in fine isti libzī. ¶ D. d. in B at loco rē. i. in B at tū ē declarā: qđ aīa diuidit in hēc q̄tuor gñā: z suba eī ē in istis pñcipio: alia autē gñā pscrūtaturus ē post.

¶ Cū autē vnusq; horū ē anima: aut ps alie:
et si ps vnus qdē sicut sit sepabilis rōne so-
lū aut a loco. De quib; autē horū nō est
difficile videre: cū autē dubitationē hnt.

Tertiusque vnaque istarum sic ait: aut per aie:
t si est per aie: vtriusque pars finis est abstra-
cta in sola intentione: aut in loco etiam: quoniam aut
quedam sunt sic non est difficile ad sciendum:
in quibusdam autem est dubitatio.

¶ Tunc declarauit q[uod] virtutes aie sunt plures vno. Et
posuit B positione illis manifestat p[er] ic. ¶ Dicit. Veru[m]
igit[ur] vnaqueque illar[um] triu[m]. veru[m] igit[ur] vnaqueque istoru[m]
pncipio[rum] entiu[m] in aial[i] fit n[on] n[on]. Et fit aie aut
vnum est aia p[er] se aut pars aie. si h[ab]et p[er] se aie: verus
est p[er] s[e] p[er] aia in e[ss]entia z in loco ex quo emanat q[uod]
seruatiu[m] est. ¶ Et incedit p[er] B q[uod] dicit. veru[m] est aia
aut pars aie: veru[m] est possibile vt vnu illor[um] fit in aia
mali abis ania: aut impossibile est vt fit in animali
abig[is] ania: cuius est pars. ¶ Et cum narrat[ur] hoc
incipit demonstrare diuersitate dispositionu[m] eoru[m]
in vnoquoque modo animalu[m]. d[icitu]r. q[uod] aut[em] quedas funt
sic n[on] difficile r[ati]o. i. q[uod] aut[em] iste virtutes in quib[us]da[m]
animalib[us] sunt edat in subto: aia in diffinitio[n]e n[on]
est difficile[m] enu[n]ciat aut b[ut] dubitatione difficile: n[on]
s[ed] fit veru[m] vnaqueque illor[um] pncipio fit in anima: aut
n[on] in quib[us]da[m] aut manifestu[m] z in quib[us]da[m] latet.

C Sic ut. n. in plaris quedā dīnīsa vidēti^r uēria; separata vō se inuicē tāq̃ crīne ca q̃ in hisaia vna; actu gdes vna in vnaq̃q̃ plāra potētia aī plurib⁹. Sic videm⁹ q̃ circa alias dīas ante accidere: in entomīs dectis. Et enī sensus vtraq̃ pūb⁹ bz: t motū fīm locū. Si autē sensus z pūbāsis: z appetitū. Tbi gdes enī sensus: z tristitia z letitia ē. Tbi autē hēc vīrīr necessitudo de dēdēti est.

Quid quædam modi platiis e qdd qd si
uidit viuit z sepa fabuicis: quasi aia qd est in
eo: est eadē in figura in oibz vegetabilibz in
portia aia plura. Ita accidit in aliquo mō
aie in aiaibz animalis qñ abscidunt. Tra-
gredi pars bz sensus z moti in loco. Et oē
bz sensum bz desiderii z imaginationis.
Abi. in. inuenit sensus illic inueni voluptas.
Et cū ibi inueni. inueniendi apparet.

Cum narravit qd nō est difficile in plurib⁹ aialib⁹
declare qd iste vtutes sunt eadez in subtrō: pures in
intētiōe: icenit demōstrare B. Et. d. qm̄ sicut plā
rum

Corpa cele-
stia vir itelli-
gere z moue-
re: s; nō nutri-
ri neq; senti-
ri. vidē 1° ce.
61. z. 37. Et
3° de aī. 61.
Et p^o celi. 21.
z 2° meta. 36.
quō aut celū
appetat z in-
telligat. vide
et ad finē pu-
mī ca. de sba
orbis,

Alia ē p sen
sum primus.

16
 Minē nō dī
 lingua greca
 nū de oī co
 qđ vīnt p pā
 cipū lī qđ ē
 nutrīmētū t
 aug^m. S; vi
 de oppo^m. s.
 tex. cō. 13.

Sensus aīsus & prior
 Hic hinc Tactus per
 Hic

Tact⁹ est hoc
nālī alijs sen
sib⁹. Vide q
poritate, 2° d
gione. cō. 7
2 2° h⁹. c. 77
De anīal h⁹
sensu tactus
Ald. j. et. ii 7
Et 5° d aīal.
cō. 67 et 68.

Et 5° d aia. t.
67. 68.

2007-08-01

1946

tarum quiddā si abscindat rē. i. rē quemadmodum vi
demus q̄ quedā plātarum l3 diuidant viunt par
tes postq̄ separant abinuicēz vita p̄pria plantis: ita
q̄ aia q̄ est in illo vegetabili q̄ sit in forma vna in
actu in illo vegetabili: r̄ ples in potentia. idest q̄ p̄r
diuidi in aias: que sūt eedē in forma cū aia exiit in
eō: ita est in aliquo mō aialium. canuloso. i. q̄ postq̄
abscindunt: faciunt ptes de actionibus vite: illud q̄
faciebat illud aial. ¶ Et cū narrat q̄ postq̄ diui
dit iste modus: h̄it ptes oēs actiōes q̄s totū hēbat:
icepit declarare quō hoc appet in oibus. potest enī ali
quis dicere q̄ ps nō hēt ex actionibus totius in hoc
aiali q̄ dixistis: nisi sensus r̄ motū tñ: nō alias ptes
anime que est imaginatio r̄ concupiscentia. ¶ Cū
veraq̄ ps h3 rē. i. rē diximus q̄ oēs v̄tutes aie in hoc
animali videntur eedē esse in subiecto: q̄ sentimus
q̄ v̄tutes ps postq̄ diuidit h3 sensum r̄ motū in lo
cor: omne h̄is sensus r̄ motū necesse est vt hēat desi
derium r̄ imaginationes: q̄m vbi exiit sensus: illic
necesse est vt exiit voluptas r̄ tristitia apud cōpre
hensionem rei sensibilibz: r̄ cū illic voluptas r̄ tristi
tia fuerit illic erit nēcio motus ad illud voluptuo
sum. Et motus a contrititit: illud ad q̄ est motus:
nō est in actu delectabilem: aut contritititans: vnde necē
est vt sit imaginatū desiderū. ¶ In omni igit pte isti
aialis exiit aia sensibilibz: r̄ desideratua: r̄ imagina
tio: r̄ motus in loco: q̄m q̄m motus in loco fuerit p
pter voluptatem r̄ tristitia: necessario erunt due vir
tutes illic. ¶ Sed tñ debes scire q̄ in quibuscū aia
libus v̄tutes imaginatua semp est cōiuncta cum sen
su: non q̄m sensatum est abiens r̄ aial est diminutū.
In eis aut q̄ sunt pfecta inuenit absentia sensoria.

C De intellectu autē r̄ perspectua potentia
nihil adhuc manifestum est. Sed videt̄ ge
nus alterum anime esse: r̄ hoc solum cōm
gere separi: sicut perpetuū a corruptibili.

C Intellectus autē r̄ v̄tutes speculatiua nihil adhuc
declarat̄ ē de eis. S3 tñ adhuc v̄ q̄ hoc sit
aliud genus anime: r̄ iste solus p̄r abstrahit
sicut sempiternum abstrahit a corruptibili.

C Lū dixit q̄ q̄rendū est in vnoquoq̄ istoz p̄ncipio
rū. v̄tū sit aia: aut nō: icepit declarare v̄tū q̄ nō v̄tū ē
aia: s3 manifestū est de ea vt sit nō aia. Et d. intellectus
autē r̄ v̄tutes speculatiua rē. i. intellectus autē in actu r̄ vir
tutes q̄ p̄fici p̄ intellectu in actu: adhuc nō est declaratū:
v̄tū sit aia: aut nō: sicut est declaratū de alijs p̄ncipijs:
cum ista v̄tutes nō videat̄ v̄tū in sua actione instrumen
to corporali: sicut alie v̄tutes aie v̄tū. Et ideo nō fuit
manifestū ex p̄dicto sermōe v̄tū sit pfectio: aut nō.
De enī in quo manifestat̄: aut manifestabit̄ q̄ p̄fi
cū fm q̄ forme p̄ficiunt per mās nēcio est anima.
¶ Et cū declarat q̄ hoc later in intellectu: icepit de
monstrare que ps duaz cōtradictoria in hac intē
tione q̄rda est magis manifesta in opione boiū: r̄
fm q̄ apper: donec hoc declarē rōne demonstratiua
post. r. d. sed tñ videt̄ esse aliud genus aie rē. i. sed tñ
melius est dicere: magis videt̄ esse v̄tū post p̄scruta
tione: vt istud sit aliud gen^o aie. r̄ si dicat aia erit f3
equocationē: r̄ si dispositio intellectus sit talis: necesse
est vt ille solus iter omnes v̄tutes aie sit possibilis vt
abstrahat a corpore: nō corruptat per suas corruptio
nē: quedā modū sempiternū abstrahit: hoc erit cū
q̄m copulat cū illo: r̄ q̄m non copulatur cum illo.

C Relique autē ptes aie manifestum ex his q̄
nō sepabiles sunt: sicut qdā dicūt. Rōne at
q̄ altere manifestū. Sentiū. n. ēē r̄ opina
tuo atre: si q̄dez r̄ sentire ab ipso opinari.
Similr autē r̄ aliorū v̄tū q̄d3 que dicā sūt.

C Alie vero partes anime manifestus est q̄
sunt non abstracte: sicut dicunt qdā: r̄ sunt
diuerse intentiones. Esse enim alicuius in
sensu aliud est a suo esse in cogitatione. Sen
tire enī aliud est a cogitare. Et similiter de
vnaquaq̄ aliarum predictarum.

C Cum declarat q̄ later de intellectu v̄tū sit abstra
tus: aut nō: q̄m manifestus est vt sit abstractus f3
q̄ est nō aia: icepit declarare q̄ cōtrarium est in alijs
ptibus anime: r̄ vident̄ ēē nō abstracte. Et d. alie
vero partes anime rē. i. manifestus est ex p̄monibus
predictis in diffinitione anime q̄ alie ptes anime non
sunt abstracte. Declarat̄ est enī in vnaquaq̄ eaz q̄
est pfectio corporis nālis organici: pfectio enī est fi
nis r̄ cōplētū perfecti: finis aut nō separat a fini
to: v̄tū necē est vt ille ptes anime sint non abstracte.

C Et cū declarat q̄ dubiū est de q̄busdā h3 v̄tū:
v̄tū sit abstracte aut nō: r̄ in q̄busdā manifestū
est q̄ sunt nō abstracte: icepit demonstrare q̄ est illū
q̄ manifestū v̄tū existeret in oibus: r̄ est illud q̄ hec
quorū ḡia sunt diuerse f3 intentionē. Et d. s3 tñ mani
festū est q̄ sunt diuerse fm intentionē rē. i. sed tñ ma
nifestus est per se: q̄ oēs ille v̄tutes sunt diuerse fm
intentionē r̄ sensus: r̄ esse v̄tū q̄ cōstituit p̄ sensus
aliud est ab ēē v̄tū que p̄stituit per cogitationē: cū
actio cuiuslibet istaz sit altera ab actione sui compa
ris. Sentire enī q̄ est actio v̄tū sensus: aliud est
ab intelligere q̄ est actio v̄tū intellectus. ¶ C. d. d. q̄
cuiuslibet aliarū predictarū. i. r̄ similiter apparet in
diuersitate aliarū virtutū predictarū in intentione r̄
diffinitione: q̄ differunt etiam in actionibus.

C Qd autē q̄busdā aialibus omnia insunt: qui
busdā vero quedā horū: alteris autēz vnum
solum. Hoc autē facit differētia aialū. Pro
pter quā autē cām posterius intendendum
est. Similiter autem r̄ circa sensus accidit.
Alia q̄dem h̄it omnes: alia vero quosdāz.
Quedā vero v̄tū maxime neciū tactum.

C Qm at quedā aialia h̄it oia ista: r̄ quedā
v̄tū tñ: r̄ q̄ hoc facit diuersitatē inter aia
lia: r̄ q̄r perscrutandum est post: r̄ simile
huic contingit in sensibus: quedā enī habēt
omnes sensus: r̄ quedā vnum. Et est v̄tū
q̄ est valde necessarium scilicet tactus.

C Qm aut quedā aialia h̄it istas quorū virtutes: r̄ q̄
dam h̄it quasdā istarū v̄tū: r̄ q̄ quedā h̄it vnam
tñ: r̄ qui modi sint isti modi animalū: r̄ q̄ hic indu
cit diuersitatē inter aialia: r̄ qua de causa inducitur
hec in animalibus dicendus est post. Hoc enī quod
accidit aialibus in quatuor virtutibus aie quas nu
meramus sile accidit aialibus in v̄tutibus sensus
tñ. Quedā enī aialia h̄it q̄m v̄tutes sensus: r̄ q̄d3
q̄d3 tñ: vt talpa: r̄ q̄d3 v̄tū. i. tactū vt spongia ma
ris: r̄ sermo ei⁹ in b̄ capto est manifestus per se.

na phlo dicitur illa
q̄ dicitur de p̄prietate
s3 dicitur in h̄is

Finis s3
parat a finis
idem.

Sentire est
actio. opposi
tum ista. s3.

23

Tertio s3 aia
ater. cō. s3.
v̄tū in finē.

a Spongia
maris h3 v̄tū
sensū. i. tactū
vide. s3 c. 16.
Et p̄ de autē
ma. s3.

De Anima

¶ Quid autem quo vivimus et sentimus? dupliciter dicitur: sicut quo scimus. Dicitur autem hoc quod quidem sciamus: illud autem animam. utroque enim hoc dicitur scire. Sicut et quo sanamur: aliud quidem sanitas est: aliud autem preter quod corpus aut et toto. Hoc autem scientia quod et sanitas forma est: et spiritus quedam et ratio: ut actus susceptivus: hoc quidem scientia: illa vero sanabilis. Videtur enim in patiente et dispositio activorum inesse actus. Anima autem hoc quo vivimus et sentimus et intelligimus primo. Quare ratio utique quod erit et species: sed non ut materia et ut subiectum.

¶ Et quod illud per quod vivit et sentit dicitur duobus modis: et sicut dicitur in re per quam scit. Quorum unum est scia et aliud anima. Quia in per utrumque istorum dicitur per se scimus. Et sicut dicitur in re per quam sanatur per unam et sanitas: et alia est aliquid in eis corporis: aut totum corpus. Scia autem est ex istis. Et sanitas est aliquid forma et intentio in actu illis duobus recipiendis: hoc recipit sciamus: et recipit sanitatem. existimatur enim quod actio agentis non est nisi in recipiente passionem et dispositionem: et anima est illud per quod primo vivit et sentit et distinguit. Necesse est ergo ut sit aliquid intentio et forma: non quasi materia et quasi subiectum.

¶ Ad hoc reuertitur est ad declarandum quod anima est sub forma non in materia: nec in compositum ex eis et corpore. Et dicitur quod illud per quod vivimus et sentimus et scimus: et quod manifestum est per se: quod actio nutritiva et sensus et scire et aliarum virtutum anime attribuitur nobis per duos: quorum unum est per ipsam virtutem: aliud per hanc illam virtutem. Ut ergo per sensum attribuitur nobis per sensum et per ipsum sentiens: quicquid enim dicimus quod videmus per visum: et quicquid per oculum. Et sicut in scia quicquid dicimus quod scimus per sciamus: et quicquid per animam: que est virtus hanc sciamus. Et similitudinem est de omnibus virtutibus animis. Verbi gratia: quod dicimus quicquid quod sumus sancti sanitatem: et quicquid per corpus sanum: aut per membrum sanum. Et cum posuit hanc propositionem pro manifesta per se et inductionem: cepit ponere alias propositiones. et dicitur scia est ex istis et apparet per unum istorum duorum modorum quod est quasi scia de anima et sanitas de corpore est forma: aliud est materia. forma enim est ex istis: et est intentio que invenitur in duobus recipiendis casibus in sapiente sciamus: et recipiente sanitatem. Unde necesse est ut per omnes actus attributa alicui entis per aliquam duo existant in eo: ut unum eorum sit materia et aliud forma: sed dimisit hanc conclusionem: quod bene apparet ex his que posuit. Et dicitur existimatur enim quod actio agentis et dicitur quod unum eorum duorum est forma: et illud quod est quod scia et sanitas: quod sanitas et scia et similia sunt actiones agentis: id est sanitatem et largientis: actio agentis est illud quod existit in recipiente: et est forma. Unde necesse est ut scia sit existens quod forma: et anima quasi materia. Et cum declaravit quod omnis actio attributa alicui entis per aliquam duo: necesse est ut alterum eorum sit materia alterum forma: et fuerit manifestum quod propter formam attribuitur actio

enti primitus: et actiones iste anime videntur attribui corpori et anime: sed primo anime: secundo corpori: concluditur ex hoc quod anima est forma et corpus materia: et anima autem est illud per quod vivimus et sentimus non propagatur nisi quicquid istarum propositionum: et dimisit quicquid: quod erit manifestum: et syllogismus sic componitur. Actiones animati attribuntur corpori et anime in simul. Et omnis actio que attribuitur alicui entis per aliquam duo necesse est ut unum eorum sit materia et aliud forma. Ergo alterum istorum duorum. scilicet corporis et anime est forma: alterum materia. Et cum conuenimus huic quod propter formam attribuitur actio primitus enti: et quod ista dicitur: et cum conuenimus hanc e converso quod actio attribuitur animo per animam primitus concluditur ex hoc quod anima est forma: et corpus materia.

¶ Triplex n. dicta suba sicut dicitur. Quamvis hoc quidem species: illud autem materia: aliud autem ex utrisque. Hoc autem materia quod potest. Species autem actus. Postea ex utrisque animam. Non corpus est actus anime. Si ipsa corporis cuiusdam.

¶ Quid autem suba dicitur tribus modis: sic dicitur: materia. et forma: et compositum ex eis. Et materia istorum potest: et forma est endelechia: et quod sit ex eis est animus. Tunc corpus non est perfectio anime. Sed anima perfectio alicuius corporis.

¶ Ita est alia declaratio a dicta quod anima est sub forma non in materia: sed quia ista declaratio dat causam et esse. prima autem dat tunc esse: inducit causam sermonis predicti: et quia iam predictum quod suba dicitur tribus modis: materia et forma et compositum ex eis: esse materie est in potentia: et esse forme est endelechia et actu: et compositum ex anima et corpore est animatum: per alterum corpus est in potentia animatum: per alterum in actu: manifestum est quod anima est endelechia corporis: non corpus anime. Est enim animatus in actu per animam: quod est in actu debet esse endelechia eius quod est in potentia: non e converso. Et hoc intendebat cum dixit: quod sit ex eis est animus. id est quod sit ex eis est animus in actu patet: et in potentia per corpus: necesse est ut corpus non sit endelechia anime: sed anima corporis.

¶ Et propter hoc bene opinantur quibus videtur neque sine corpore esse: neque corpus aliquod anima. Corpus quidem enim non est: corporis autem aliquid est: et propter hoc corpori inest corpus re binis: et non sicut priores ad corpus aptam dant ipsam nihil diffinientes in quo et quicquid cum non videatur accipere quodlibet quodlibet: sic autem sit et in rationem: uniuscuiusque enim actus in potentia existente et in propria materia aptus natus est fieri. quod quidem igitur actus est quidam: et ratio ponitur habentis esse huiusmodi manifestum ex his.

¶ Et propter hoc bene existimaverunt dicentes quod anima non est extra corpus: neque est corpus. Corpus autem non est: sed perfectio corporis. Et propter hoc est in corpore: et in tali corpore. Non sic fecerunt antiqui in ponendo eam

Et in patiente
accipit esse
actus. Existit
istis, hanc, etc.

et syllogismus

Et sicut anima
est declarata.

et syllogismus

et syllogismus

et syllogismus

et syllogismus

et syllogismus

et syllogismus

et syllogismus

et syllogismus

De Anima

Sensus gustus est aliquis tactus. Unde infra, cō, 24.

[illegible]

contra impetum q
in animalibus
est in natura
de 7 in 6 contraria
est in animalibus
est in natura
in animalibus

¶ Cum igitur accepta in diffinitionibus aut sunt vniuocae vel
alia in diffinitione hoisaut cuius multiplex per ens et po-
tertia et actus; sicque declarare cuius sit genus acceptum
in diffinitione. ¶ Et dicitur quod non est eiuocue nec vniuocue.
Et dicitur quod igitur quod manifestum est et dicitur quod ma-
nifestum est et per exemplum illud quod dardiffio ad vniuocum
intentione communis vniuocis partibus aut est simile illi
quod dardiffio figure vniuocalis omnibus figuris ma-
nifestum est cui per se nulla perfectio est aliquid
per se extra perfectionem vniuocalem quia accipimus
in diffinitione omnium virtutum: si iste virtutes sunt diuerse
in intentione propria vniuocis capta non est hic figu-
ra aliqua extra diffinitionem figure vniuocalis; sicque
differat ab aliis in terminis propriis quedam entis tot
tunda: quedam recta: quedam composita et vtroque: si
exemplum est valde fide diffinitioni alicui ens est per diffinitionem
vniuocis quocumque nouum quia ita est: tunc generum
esset sophisticaliter esset et generis: quia dicunt vniuocis
uocem si ita est tunc nec esset vt alter: vnde forte:
aut per se sit hic vniuocis in diffinitione in noie in qua co-
municet oēs virtutes quas numeramus: quedam
dum modis aliis puenit in diffinitione aialitatis sim-
pliciter aut per oēs virtutes alicui sunt eadem in diffinitione
essentia. ¶ Et cum narratur quod diffio ad per exemplum est
similis diffinitioni figure: incipit dare modum similitudinis.
Et dicitur quod est in figuris et ita est: ita diffio non est vniuocis
pole est quedam modum pole est in omnibus figuris
differat vt habeat diffinitionem vniuocam magnam contentientem
omnes ensis multas differat in diffinitione et essentia
pole est vt iste virtutes diuerse habeat vniuocam diffinitionem
vniuocam contentientem oibus diffinitionem figure co-
uenit oibus figuris: nulli appropriat. ¶ Et dicitur quod ideo
cui quiescit et per hoc non quod dicitur quod quiescit
in alia et in aliis figuris entibus vniuocam diffinitionem
quod non appropriat alicui et oibus: non est talis que est

lis est ista diffinitio quā dedimus in aia: sicut vni-
uersalitas diffōnis aialitatis simpliciter specierū aia-
lis: aut etiā est vna. i. vni⁹ nāc diffō nō diuisibilis ē s-
pēm: et q̄ dimiserit talē diffōnem qualem dedimus:
iustus est vt derideat: cū isti duo modi diffōnis nō
inueniant in talibus naturis: et non inuenit in eis nisi
iste modus diffōnis quo vlt⁹ sumus: q̄ enī laborat in
dādo in anima p̄mū modū diffōnis: est in b̄ q̄ labo-
rat in querendo in pole: sicut q̄ dimittit hāc diffōnē
in dimittendo pole est: dimittere enī possibile est si-
mile p̄m locutionem ad querere impossibile.

C Si trahit se h̄nt ei q̄ de figuris est: et que
circa aiam sunt. semp enim in eo q̄ est con-
sequenter est in potētia q̄ p̄ius est in figu-
ris et in aia: vt in tetragono q̄dem trigo-
num est: in sensitio aut vegetatiuū: quare
p̄m vniūquodq̄ querendū q̄ vniūscuiusq̄
anima: vt que plante: et que bois: aut be-
stie. p̄pter quas autem eā cōsequenter sic
se h̄nt cōsiderādū est: sine quidē enim ve-
getatiuū sensitio nō est: a sensitio aut se-
parat vegetatiuū in plātis: iterum aut sine
q̄dem eo q̄ potest tangere alioz sensuum:
neq̄ vnus est: tactus aut sine alijs est: mul-
ta enim animalū: neq̄ visum neq̄ auditū
habent: neq̄ odoratus sensum.

Et dispositio de anima similis est dispo-
nī in figuris: inuenit enim semper in potētia in
figuris: in rebus animatis p̄cedens in p̄re.
A. g. triangulus in quadrato et nutritiuū in
sensibili: op̄s enī q̄rere in quolibet q̄ est p̄m
suā diffōnem. A. g. aia plāte quid est: et aia
bruti q̄d est: et q̄rendū est qua de causa sunt
talīs diffōnis et p̄sequētib̄: enī sensibile nō
sit sine nutritio: sed sensibile sepat in plan-
tis: et etiam nullus alioz sensuum sit extra
tactū: sed tactus est extra alios sensus. Abul-
ra enim viua non habent visum: neq̄ audi-
um: neq̄ odoratum: neq̄ alium sensum.

Tetragonum.

C Et declarauit q̄ diffō aie est similis diffōni figu-
re: inceptū declarare modū p̄similitudinis: et demon-

strare cui⁹ nature naturaz diffōnū sit. **E**t d. et dis-
positio in aia filis est et. i. et dispo in rebus que cōti-
nent in diffōne aie est sicut dispo in reb̄ que p̄tinet
in diffōne figure: quēadmodū enī inuenit in figuris
p̄ius et posterius: et p̄us existit in potētia in postero-
ri: ita est de vtutibus aie. U. g. in figuris q̄dem trian-
gulus est p̄or quadrato: et triangulus existit in potētia
in q̄drato: ideo si q̄dratum est triangulus est et non
ecōuerso: et s̄līr in vtutibus anime: nutritiuū enī p̄us
est sensibili: et existit in eo in potētia: et si sensibile est
nutritiuū est et nō ecōuerso. **E**t cū declarauit nāz
istius diffōnis: et q̄tūz largit de cognitiōe: dixit: op̄s
igī q̄rere in quolibet q̄d ē et. i. cū declarū est q̄ ista
diffō aie est d̄ ḡne diffōnis figure: et quēadmodū nō
sufficit in cognitiōe figure rectarū linearū et figure
circularis cognitiō figure simplr: ita ē in diffōne aie
vniuersalis: querenda est igī post cognitiōē istius
diffōnis vltis diffō p̄pria vniūscuiusq̄ vtutis aie. s. q̄
est aia plantaz: et que est aia bois: p̄pria illi: et q̄ bruti.

Et d. et op̄s q̄rere q̄ dicta sūt talīs diffōnis. i. et op̄s
p̄curari etiā q̄rere inuenit in vtutibus aie p̄us et p̄ns.
sensibile. n. ipole ē vt sit absq̄ nutritio. Nutritiuū
aut p̄t esse absq̄ sensibili: et hoc est in plantis. **E**t
etiā appet q̄ ipole est vt alijs quatuor sensuum sit
sine tactu: tactus aut p̄t esse extra alios sensus. plu-
ra enī aialia carēt visu et auditu et odoratu et gustu: et
hoc intēdebat cū dixit: neq̄ aliū sensum. **E**t iste
locus idiget p̄sideratiōe. exillimāt enī q̄ gustus est
vnus modoz tactus: p̄m q̄ dixit⁹ sup̄ius. **E**t sed si
aliq̄d aial nutrit ex rebus carētib̄ sapore: tūc gu-
stus illi⁹ aialis nō erit nisi p̄m calidū et frigidū et hu-
midū et siccū. Aut itēdit cū. d. neq̄ aliū sensum. i. q̄
ali⁹ sensus nō distinguit in vltio. i. in fine a sensu ta-
ctus p̄m q̄ inuenit in aialib̄ p̄fectis. **E**t vlt⁹ opinā-
dū est q̄ si aial bz sensus tactus: et nutrit a suis radi-
cib̄: sic plāte nutriunt: vt d̄z de spongia maris: istud
aial bz sensus tact⁹ sine gustu: et forte inuit tales istos
modos aialius: oē enī aial h̄nt os bz aliq̄e gustum.

Et sensitioz aut alia q̄dē h̄nt s̄z locū mo-
tiū: alia s̄o nō h̄nt: vltimū aut et minimū
rōcinatiōē et itellim. Quibus enī inest rō-
cinatio corruptibilis his et reliqua oia: q̄bus
aut illoz vniūq̄dē nō oibus rōcinatio: s̄z q̄
busdā q̄dē: neq̄ imaginatio: alia aut hac so-
la viuūt. De speculatiuo aut intellectu alie-
ra rō est: q̄ q̄dē igī de hoz vnoquoq̄ ratio
hec p̄p̄issima et de anima manifestū est.

Et ex eis q̄ sentiunt est q̄ quedāz h̄nt mo-
tum in loco: et quedā non: cōplementū autē
et finis est illud q̄d bz cognitiōez et distin-
ctiōē: omne enī ex rebus corruptibilibus
h̄nt cognitiōem bz oia alia. h̄nt aut aliq̄d
illoz non est necesse vt habeat cognitiōez:
sed quedā nō h̄nt imaginatiōem: et quedā
nō viuūt nisi p̄ ista tm̄. Intellectus autē spe-
culatiuus et cogitatiuus p̄mo est in eo ali⁹:
declaratū est igī q̄ p̄mo in vnaquaq̄ istarū
virtutū est sermo magis cōueniens in aia.

Et comprehendit sensu q̄ quedā aialia mouentur
in loco: est modus perfectus: et quedā non. Comple-

Nutritiuū
p̄t ēē absq̄
sensibili. **E**t
sup̄ius. 15.

Digressio q̄
q̄rit vtrū oē
animal h̄nt
gustum.
a Ex. p. 19.

b Si aliq̄d
aial nutritio
ex reb̄ carē-
tib̄ sapoz gu-
stus et p̄m
calm et fridū

Aliq̄ volumē p̄loquū
de p̄p̄imis d̄. q̄d enī
in libro d̄. n̄m̄. h̄nt enī
inui et nō p̄m h̄nt
h̄nt p̄m et q̄ h̄nt

1997

tum vltibus et ppijs. ¶ U. g. vtrū virtus intelligibilis
posset abstrahi aut nō. ¶ Et cū declarauit illō qd
pſcitur autē de aīa cōgite demare viam ad hāc cō
gnitionē: qd est ex eis qd sunt magis nota apud nos:
et sunt posteriora in esse ad ea qd sunt magis nota apud
nām qd sunt pōra in cō. ¶ Et d. r. si necesse est scire vtrū
quicqz illaz t. c. i. si opz h. m. qd declināū? ¶ Vnde qd
vniquicqz illaz vtrū: necesse est pſcire actiones ppias
vniquicqz illaz vtrū qd sunt. ¶ U. g. qd est intelligere
p. intelligēs sentire p. sentiens: nutrire per nutriend.
cognitio enī actionū illaz vtrū pōr est apud nos in
nra pma cōgnitio: eiqz cognitio illaz vtrū. ¶ Et cū
narratit qd cognitio actionū nō pcedere cognitionēs
vtrū: narratit et qd cognitio patientiū illas actōes
nō pcedere cognitionē illaz actionū p illā eandē
cām p quā nō pcedere cognitio actionū cognitioē
vtrū. ¶ d. r. ita sit t. c. i. si sit ita. ¶ debemus ire p
de eis qd apud nos sunt magis nota ad illā qd sunt ma
gis nota apud nām: cōsiderare de rebus oppositis
illīs vtrūvīs: sunt passiuā eiqz nō pcedere pſidera
tione in actionibus: et in vtrūvīs necesse est pſcire pſio
cibū qd sit: qd est passiuū vtrūvīs nutritiue. ¶ tenentis
qd sit: intellectū qd sit anteqz sciat nutritiue. ¶ sentire
que sunt. ¶ Et vocauit ea opposita: passiuum enī s
actiuum videtur esse quodammodo opposita.

Lab. I

Quare primo de alimento ⁊ gnatione dicendum est. vegetativa enim aia ⁊ alio inest pria: ⁊ marie colis potentia ē aie: p̄m quā ē vluerē oibū cūis funt opera oīare ⁊ alimēto vti. Naturalissimū enī op̄are vluerēbus ē quēcūq; p̄fecit ⁊ nō oīzaria: autē generaliorē spontaneā h̄nt facere alteri quā ipsū: aīal qdē aīal: plāra autē plantā: q̄rens ipso semper ⁊ diuino participat: p̄ q̄ p̄nt: omnia enī illud appetunt illius causa agūt: omnia quēcūq; agūt p̄m naturam.

¶ Poriet igitur primo loqui de nutrimento
et gitatione. aia eniz nutritio est prior in oĩ
bus vñtibus: et est vñtuerfallo: Nutritio
aĩe qbus vñtũ vñtũ: tactĩes istĩs sũt gĩvĩ
re et vñ nutrimento: actio enĩ que est magis
vñentĩs nĩe oĩs vñtĩs et cĩe qĩ sunt pfecta
et nũ hĩt occasĩonem: neqz generant casu per
se: est vt agat aliud simile: aia enĩ facit alĩ
et plũra plantĩ: ita q beat cõcõĩonẽ et em
pĩerno dũnoĩm fm sũũ posse. oia enĩ deside
rant: et pĩo hoc agit omne et agat nũter.

Cū delectat q̄ diffō est magis vter oēs alie: q̄
tū largit de cognōre: q̄ nō sufficit i cognōte libe
nū pfecte: q̄ est necūq̄ plāre qualibet vntū aīe p
sū diffōne pūat: q̄z modis illū vntū dī
uerse: q̄o adūat: i cēpit narrare q̄ ops p̄io tale
re de cognōte illū vntū ab eā q̄ est valde p̄o
nutritiua: q̄ p̄ ops p̄fiderat de passiuū de actiōis
illūz p̄fiderat. ¶ Et de ops igit p̄ loq̄ nūtrimento i
neratioe v̄tū: cū delectū ē q̄ p̄ ops p̄fiderat de acti
mib: et de passiuū aī vntescentē v̄tū p̄mo loq̄m̄
vntū oēs illūz actiōes de cibo et de gñatōe q̄ illū p̄
fūm aīe illūz t̄ actiō: est necesse v̄t p̄mo loq̄m̄
de aīa

¶ Porro si
act⁹ potētis
sū rationes

contra Innata & not
uia a posterioribus
In cuius q. 2. p. p.
p. q. ill. egul
t. vna ne In ph
nū pny

de anima nutritiva: qd est prior nāliter alijs rebus per
quas aliqd dī viuū: r iō est magis vltis iter alias viu
tes oīe. Et inuit q pp pōritatē r eius vltitātē: ops
preponi in pōderatione. vltē enī notius est apud nos
q ppriū: vt dicit alibi. Et cū declarauit hīce
pit numerare actiōes attributas illīcū an debemus
scire esse qd qd ēē. r d. r actiōes istī sunt rē. i. r actiō
nes istius vntis sunt nutrire r gñare: r vt cibo: r di
cimus q gñare est actiō illius vntis: qm actiō q ma
xime puenit nāe eius qd dī viuū p hāc vntē est gñā
re sile in spē. Et hoc fit trib⁹ cōditionibus. quarū
vna est vt ptingat tps in quo hz hāc vntē: cū non sit
in effectu oī tpe. Et dōcā est vt cū h non hēat occa
sionē: ista enī ipedit hāc actiōē: lz ptingat tps i quo
peruenit ab illo illa actiō. Et tertia est vt illō viuū
non sit ex eis que sunt casus ed per se: qm igit in vi
uo fuerint pgregata hēc tria: tūc gñabit. Et hoc itē
debat cū. d. qm actiō q magis puenit rē. Et d. d. cām
finalē pp quā ista vntis exīstī in aīalibus r plantis: r
dīta vt hēat punctionē cū sempiterno. i. r ista vntis
exīstī i viuū vt gñabile r corruptibile cōicēt cū sem
piterno fm suū posse. sollicitudo enī diuina cū no po
tuerit facere ipsū pmanere fm īdīdū: mīseria
est in dōcō ei vntē qua pōt pmanere in ipē: h non
est dubiū. q mēlus est in suo eē q hēat istā vntē
q vt nō hēat. Et d. d. oīa enī hēc desiderāt rē. i. r h
fuit iō q oīa desiderāt pmaneriā sempiternā: r mo
uēt erga ipsam fm q inata est nā eoz ad recipiēdū
r pp hūc finē agūt oīa entia q agunt naturaliter.

Et dicit q cūlus cā sit duplīr est: hōc qdēz
cūlus: illud vero cūl. Qm igit cōicēre non
possunt ipso semp r diuino pmaneriā: pp
id qd nīl ptingit corruptibilitatē r vntem
numero pmanere fm q pōt picipare vntē
qd qz sic cōmunicat: hōc qdēz māz: illud
vero mīnus: r pmanet nō ipm h vt ipsum.
Numero quidē non vntē: ipē autē vntem.
Et pp qd dī duobus modis. Quoz vnus
est in quo ē. Alius est cūl: est: qz igit ipole
fuit vt hēat cōicēationē cū sempiterno diu
no in eternitate: qz impole est vt aliqd corru
ptibile pmaneat idēz in numero. Itō hz cōi
cationē qd libet cū eo fm suū posse: r h māz
gis: r h mīn⁹. r sic pmanet nō illō idēz sūz
sile. Itō vntē numero sed vntē forma.

Cum dedit cām finalē pp quā vntis gñatiua exīstī
in viuū vltē: ē assilatio corruptibilis cū sempiterno
fm q hz nāz assilatiō: r q oīa entia faciūt actiōes
erga istū finem: narrauit fm qm modos dī iste finis.
Et d. r pp qd dī duob⁹ mōis: qz vntē illō qd est
iste finis: r alī illō in q est iste finis. Qm h fm dē
q oīa entia agūt pp pmaneriā sempiternā: r pp ea
in qb⁹ iuenit pmaneriā sempiternā: aut dīspō pma
nerie sempiternē. Et cū declarauit h īcopit decla
re modū i quo gñabilia r corruptibilia pnt cōicēare
cū eternis: r cām pp quā diuinita sunt a pmaneriā
sempiternā. r d. qz igit ipole est rē. i. r itendit p sem
piternū diuini corp⁹ celeste. celestia enī illa pmanēt
fm īdīdū. Et h qd d. r mīn⁹ h r magis hoc in
tēdit gñatiū r nō gñatiū. Vtūqz enī pmanet fm
speciem: sed gñatiūz hēat semper hōc: r nō gñatiūz

in maiori parte temporis: r in pluribus subiectis.

Est autē aīa viuētis corpis cā r principī.
Hec autē multiplīr dīr: attē aīa fm determi
natos tres modos cā dī: cēni vntis motus: r
cūl: cā: r sic suba aīatoz corpōz aīa causa.
Anima igit est corpis viuī cā tribus mo
dis determinatis: est enī illud ex quo est mo
tus: r illud pp qd fuit corpus: r etiā aīa est
cā fm q est suba que est cā esse oīum.

Cum apparuit ex diffōne vlti aīe q aīa est cā corpo
ris fm formaz: apparuit hīc q vntis gñatiua est cā
agēs aīatoz. Incepit de clare q aīa nō est solū cā fm
formā: hz cā hz tres modos: hz qz dī cā: h est tribus
modis: r h est nēcūm pscire anteqz loquat de vna
quaz priū aīe: lz sit declaratiū vlt q oīs for⁹ nāl
talis est. Et d. aīa igit est corpōis viuī cā r fm: r
qz hēc duo dicunt multiplīr: sīr r aīa est cā fm tres
modos dēterminatos. i. cā mouēs: finalis: r formalis:
que determinat sūt in fmōibus vltibus phisicis.
Et d. d. est enī illud ex quo fit motus. i. cā agēs mo
tū. Et postūm⁹ itelligere ex h motū in loco r gñōē:
r motū in augmēto r diminutiōne. Aīa enī est cā
agēs istos tres motus in aīato. Et d. d. illud pp qd
fuit corp⁹. i. cā finalis. Corp⁹ enī nō fuit nisi pp aīa:
cūz declaratiū est q aīa ita ē de corpe sicut forma de
mā: r declaratiū est in sermōibus vltibus: q mā est
pp formā tūz: q nō est aliqd pīs māz: aut aliqd qd
fit de necessitate materie: sicut exīstīabāt antiqui:
non pcedentes cām formālē esse neqz finalē: r aīa
etiā est causa. i. r aīa etiāz est causa corpōis fm sub
stantiam: r formam que est causa esse omnium.

Et dicit qd igit sit sicut spēs manifestus est.

Cā enī ipius eē oībus spēs ē. Viuere autē
viuētibus ē eē. Cā autē r principīū hōz aīa.
Ampli⁹ autē ei⁹ q potētia rō actus est. Cā
nīstū autē ē q r cūl⁹ gñā aīa cā. Sic n. itelle
ctus gñā hūi⁹ facit: eodē mō r nā. Et hoc ē
ipius finis. hz autē in aīalib⁹ aīa r fm nām.
Dīa enī phisica corpa aīe inīstā sunt: sicut
aīalium: sic r plantaz tanqz gñā aīe exīstīa.
Duplīr autē dī. r q cūlus cā est. r q cūlus r
q cūl. Et hō r vntē pīnū q fm locū motus
aīa est. Itō oībus autē viuētibus inest poten
tia hēc. Est autē alteratio r augmētum fm
aīam: sensus enī alteratio qdaz eē vī. Nīl
autē sentit qd nō hēat aīam. sīr autē de augmē
to r decremēto se hēat. Nīl enī decremētū
patit neqz augmētū phisice: nisi alaf. Aliē
autem nīl qd non cōmunicet vita.

Et esse viuī est viuere: r aīa est cā r prin
cipium istius: r et endelechia est ītentio ei⁹
qd est in potētia ens. r manifestū est q aīa
est cā ē pp qd. Qm quēadmodū ītellectus
nīl agit nisi pp aliqd in nā: r hoc est finis
eius: r sīr aīa in aīalibus: r in oībus. Dīa
enī nālia sunt organa anime: sicut in aīalib⁹

Alia ē cā cor
poris aīa in
triplici gene
re causē.

Alia nō ē cā efficiē
r nō rītaū ē ē cā qd?

Et r princī
piū multiplī
cūter dicunt.
Et d. pp. p. p.
Et d. s. meta.
t. cō. i. Et d. 125
met. phis. 25.
Et c. cō. 28e
r. 29.

In 2° phis.
a. 74. vias i
suūm.

Est ē efficiē
sōr. Et d. 8.
c. 7. o. me. 7.

Viūere viuē
ubus est eē.
qz vntē vntē p
aīa p

qz qd aīa p
p p p p p p p
p p p p p p p
p p p p p p p

Et cā p p p p
p p p p p p p
p p p p p p p

De Anima

bus et platis: ita quod est etiam anima animati. Et propter quod dicitur in duobus modis. Quorum unus est illud propter quod: et alius cuius est hoc. Et anima est et illud ex quo primo fit motus in loco. Sed ista virtus non invenitur in omnibus vivis. Et alteratio est et augmentum sunt per animam. Sensus enim existimatur esse alteratio aliqua. Et nihil sentit nisi habeat animam. Et sic est de augmento et diminutione. Nihil enim augetur et diminuitur naturaliter nisi nutriatur: et nihil nutritur nisi habeat partem in vita.

37 Cum posuit quod anima est causa corporis tribus modis: de quibus modis dicitur hoc nomen causa: scilicet de clare modo istos esse in ea et in primo quod est causa corporis secundum formam. Et dicitur esse vivum et signum quod anima est forma corporis: est quod hoc ens vivum non habet esse per se vivum nisi per illud per quod vivit. quod est causa istius actionis. scilicet vite. et manifestum est quod causa istius actionis est anima. ergo hoc quod est vivum secundum quod est vivum est per animam: illud per quod est ens: est per suam formam. ergo est forma animati: cum non est hoc et ens nisi per animam. Et dicitur secundam rationem super hoc: et est delectatio est in interiori. quod est in potentia ens. et est anima est secundum quod iam declaratum est perfectio. perfectio autem est forma et interiori eius quod est in potentia ens. ergo anima est forma. Et cum declaratum est esse causam secundum formam: declaratum est et esse causam secundum finem: et manifestum est quod anima est causa et manifestum est per se quod anima est causa corporis animati secundum illud propter quod fuit corpus animatum. Quodammodo enim multa artificialia non agunt nisi propter aliquid: sic est de natura. quod non agit nisi propter aliquid: sicut ars non agit nisi propter aliquid. Et dicitur declaratum quod illud propter quod non agit videtur esse anima in animalibus: non solum in animalibus sed omnibus in rebus naturalibus. Et dicitur sicut anima in animalibus et in omnibus. et quodammodo forma est finis artis in artificialibus: ita anima est finis nature in animalibus: et in omnibus naturalibus. Et dicitur declaratum modus ex quo apparet quod anima est finis omnium naturalium: et anima enim natura sunt instrumenta anime. et dicitur dicitur quod anima est finis omnium naturalium: quia anima est finis omnium naturalium: quia omnia naturalia videntur instrumenta esse indifferenter in omnibus animis. Et sicut videtur in animalibus ita videtur in plantis. Et dicitur dicitur quod et illa est causa animati et dicitur quod dicitur de ea non latere: imo est manifestus per hoc: adeo quod apparet ex hoc quod anima etiam est causa animati. Illud enim propter quod invenitur aliquid dicitur: duobus modis. Quorum unus est illud propter quod invenitur aliquid: ista est propter animam ad corpus. Et alius est illud cuius est hoc propter quod invenitur aliquid: et ista est propter animam ad animam. Dicimus enim quod anima et corpus verumque non sunt nisi propter animam. Et cum declaratum est esse causam secundum formam et secundum finem: declaratum est etiam esse causam moventem secundum omnes modos motuum extrinsecos in animato siue veros siue existimatos esse motus. Et dicitur dicitur quod et illud ex quo primo fit motus in locis: ista virtus non est in omnibus vivis. in omnibus animalibus. Et dicitur dicitur et alteratio est et augmentum: scilicet et alteratio attributa sensibus: sicut quodammodo reputatur: si concesserimus esse esse motum esse per animam: sicut augmentum et diminutionem. Nihil enim dicitur habere hunc motum. scilicet sensum: nisi habeat animam. Et dicitur dicitur sicut est de augmento et diminutione. quodammodo apparet quod non sentit nisi habens animam: sic apparet quod non augmetur neque diminuitur nisi illud quod

habet communicationem cum animalibus in aliqua parte anime. Nihil enim diminuitur naturaliter aut augmetur naturaliter nisi habeat virtutem nutriendi. Et nihil nutritur nisi habeat communicationem in vita attributa animalibus: et ideo hoc non movetur motum non dicitur de animalibus cum caruerit communicatione quam habet cum plantis.

Empedocles autem non bene dicitur habere addens augmentum accidere plantis. deorsum quidem radices mittentibus: propter id quod terra sic fertur secundum naturam. Sursum autem propter ignem sicut. Neque enim sursum et deorsum bene accipitur. Non enim idem omnibus sursum et deorsum et omni: sed sicut caput animalium sic radices plantarum sunt. Sic congruit instrumenta dicere altera et eadem operibus.

Empedocles autem non recte dicitur in hoc et vere: cum dicitur quod augmentum quod accidit in plantis. In hoc autem quod ramificatur per radices inferius fit per motum ipsius terre naturaliter ad istam partem: et hoc posuit causam. In hoc vero quod ramificatur superius: fit: quia ignis movetur similiter ad superius: et hoc posuit causam. hoc enim quo videtur etiam in suo sermone de superiori et inferiori non recte fuit dictum. Superius et inferius non sunt idem omnibus rebus: et in omni. Sed quodammodo caput est animalibus: ita radices plantis. Cum per actiones debemus dicere in instrumentis contrarie que sunt convenientia aut contraria.

Cum de clarum quod motus augmentum non est ex principio quod est elementum: inceptum declarare quod Empedocles erravit: cum opinabatur quod principium est ex elementis: quod augmentum in plantis ad inferius est per partes graves. Et dicitur dicitur et aqua: et superius per partes leves. Et dicitur dicitur Empedocles autem et dicitur Empedocles autem non bene existimabat: cum opinabatur quod principium non est anima: quod hoc accidit de augmento in plantis: est per naturam elementorum: illud igitur quod augeret inferius est per naturam terre: hoc per naturam calidam et per naturam motum istius ad inferius naturam gravem: et causam in augmento ramorum ad superius naturam levem. Et dicitur dicitur inceptum narrare quod dicitur in hoc sermone de errore: et dicitur quod visus fuit in sermone suo de superiori et inferiori: et iste sermo quem dicitur dicitur causam istius motus dicitur quod invenitur in augmentabili non est verum. Hoc enim quod existimabat quod superius in plantis est superius in mundo: et inferius inferius: non est verum: neque in parte convenientia neque in natura neque in potentia. In parte autem quod hoc cedamus in plantis: in plantis animalibus non possumus illud credere. Superius enim in eis non respicit superius mundi: et veritas non deditur. Nam enim inferius in plantis anima est anima inferioris in mundo: et non agit congregatio corporis in parte eadem casu: et ipsa eadem est anima superioris in animalibus. Et signum est quod caput sit in animalibus est simile terre in plantis: eius actio corporis sit in eadem. et actiones debemus respicere in convenientias et diversitates in partibus augmentabilibus. Et dicitur dicitur dicitur enim et dicitur error: Empedocles est quod superius inferius non sunt eadem per se in omnibus rebus: et in eis mundo: quod hoc cedamus in plantis: quod possumus dicere in plantis animalibus.

Sola est anima quod aliquid est ens. 3 de sup 7. 5. 2. 36. et 3. met. 6. 7.

Si anima ha sunt ista etc. Et dicitur frater. 6. 30

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

quodammodo in plaris sumitur a seculo in actis

Secundus

utque quibus hoc esse quod operatur.

Et quod existimatur quod non ignis est simpliciter cum nutritum et augmentum. Ignis enim iter corpora aut iter elementa nutrit et auget: et ideo existimatur quod ipse facit in plaris et in animalibus.

Cum destruit simonem fingit quod augmentum est per se elementare. Grave aut leve: inceptum est destruere simonem fingit quod per se nutritum et augmentum nutritibile est ignis: aut per se ignis: aut aliquid igneum. Et ideo quod dicitur id est: quod existimatur quod non ignis in eo quod est ignis non per se est aliquid ignis. Et si ite debet cum dicitur simpliciter est cum nutritum et augmentum: et opinati sunt hoc: quod videtur igne alterare omnia in sua substantia adeo quod augmentum per illud quod nutritibile apud eos nutrit alterando omnia in sua substantia: ideo existimaverunt per duas affirmativas in secunda figura: quod ignis facit hoc simpliciter.

Hoc autem causa quod quodammodo est: non tamen simpliciter causa: sed magis anima. Ignis enim augmentum in infinitum est quousque fuerit combustibile. Nam autem constantium omnium terminus est et ratio magnitudinis et augmentum. Hoc autem autem non ignis et rationis magis quam materie.

Dicamus igitur quod ignis non est nisi per unum: causa aliquo modo: et non est causa simpliciter. Sed anima est dignior ut sit causa. Augmentum enim ignis est in infinitum: ideo combustibile est: ea autem que per se terminant per nam omnia habent finem et terminum in quantitate et augmento: et ista sunt autem non ignis et sunt digniora intentioni quam materie.

Cum narravit hanc opinionem inceptum per narrare per veras que est in ea: per falsas. Et ideo dicamus igitur nos quod ignis non est causa nutritum et augmentum in animalibus simpliciter: sed attribuitur causa quod istum suum istum: imo anima est illa ad quam attribuitur simpliciter hoc actio: per se est ignis est per se actio causa per se aliquid attribuitur aliquid: cuius actio non perficitur nisi per illud. Quia nutritibile non videtur alterare cibum nisi per partem igneam existeret in eo. Hoc enim elementum iter alia autem est alteras alia: aut magis dicitur in eo alterare quam in aliis elementis: ideo fuit necesse ut esset dignior in corporibus nutritibilibus. Et cum declaravit quod si ista actio fuerit attributa ei non erit attributa nisi per se est per se actio causa non quod ipse sit causa. Declaravit modum ex quo per se attribuitur istas actiones igni simpliciter: et quod dignum est attribuitur causa simpliciter autem: et augmentum enim ignis est in infinitum: et ideo signum quod per se movetur in nutritum et augmentum est anima non per se ignea est: quod iste motus. Alterare aliquid in substantia alteratur: et per augmentum per illud quod alteratur si fuerit in solo igne absque alia virtute sibi per se: ut per se movetur sit potentia ignis per se est ignis: non alia virtus coniuncta igni invenit in infinitum: et non cessabit in aliquo termino dum combustibile invenit. Notum autem alterari et augmentari quod invenit in hac non augmentabili: semper invenit finitus et terminus in quantitate. Unde manifestum est in figura quod iste motus non est ignis simpliciter: cum non est ignis necesse est alteri per principium: et illud vocamus alias nutritivam. Et si ite dicitur terminus et mensura ultima natura que invenit in quantitate corporum augmentabili. Et ideo sunt digniores intentioni quam materie. Isti actio que invenit in hoc motu: igitur inceptum per se terminato et pervenit ad finem terminum. Locus super hanc.

Si autem per se augmen-
tum non dicitur per se
quod autem non per se
augmen-
tum per se

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

Augmen-
tum non con-
stantium ter-
minum est et ratio
magnitudinis
et augmentum

De Anima

Alis est m
rōnis. 3. p.
59. r. 60. 4. 3.
c. 17. r. 7.
r. p. ca. de lib.
oib. vob. of q.
thenuit. et
a forma.

natū. Dignius est vt attribuat ei qd est in ista actio-
ne qū for. caia qū illi qd est qū mā r. istm. f. ignis.
Et hoc qd apper qd actio augmētū ē cōposita ex
actōe ignis et ex aliq. itē dē in igne. Alterare n. qd
est in eo dō attribui igni: qz ē terminatū dō attribui
vtrū pūctū cū igne: quē ad modū mōllicare ferrū
p ignē ad faciēdū aliqd istū p. qd est mōllicare ar-
tribui igni: p. qd illa mōllicatio hz terminū no-
tū in vnoqz istro attribui vtrū artis. Cap. II.

Quoniam autē est eadē potētia aie
vegetatiua r. generatiua: de ali-
mento necessariū est determī-
re pūmū: separatur enī ab alijs
potētīs opere hoc.

Quoniam igitur virtus nutritiua r. gene-
ratiua sunt eadem: oportet prius necessario
determinare quid est nutrimentum: r. disti-
guere ab alijs virtutibus.

42 **L**um narravit p. qd vult log post de vte nutriti-
na cū sit magis vltis. r. p. qd apparet in
eo vel p. qd ex qbus considerat ex hac vte est q
aia r. sue actōes sunt augmentare r. nutrire r. gnare.
Incipit mō determinare qd est illud de quo ops cōstī-
derare p. in hac vte postq cognoscit eē aia. Et
d. r. qd p. nutritiū ē gnandū ē. i. r. qd subz p. nutriti-
uū ē augmentabilis r. gnandū idē est. i. nutrimentū.
r. iam dignius p. qd via ad cognitiōē subz istaz
vtrū nō ē nisi p. cognitiōē passioz eaz p. vlti nece-
est p. incipit r. determinare cibū qd sit: nutrire qd sit.
Et cū narravit hoc: incipit demonstrare qd est cibus.

Sūbz poten-
tie nutritie r.
augmentabit
r. generatiue
ides est. v. d.
de gūcō. 39.
r. 41.
a. Sup. tex.
cō. 33.

Aliter autē ē alimētū contrariū p. rario:
nō oē aīr omni: s. qz cū qz contrariū nō
solūz generatiōē habet ex inieciōe: s. r. aug-
mētum. S. iunt enī multa ex se inieciōe: s. nō
oīa quātā: vt sanū ex laboratē. Videtur autē
neqz illa eodē modo adinice mēte alimētū:
s. aqua qdē m igni alimētum est: ignis autē
nō alit aquā. In simplicibus qdē igitur co-
poribus hecē videtur maxime: aliud qdē
alimētum: aliud nō quod alitur.

Alcamus igit qd existimat qd nutrimentū
est cōtrariū cōtrario: r. nō omne cōtrariū oī
cōtrario: s. cōtraria q nō tū sunt abinice:
s. etiā augent. Plura n. sunt abinice: scd
nō oīa augentur. A. g. sanū ab infirmo. Et in-
uenimus ē qd nō eodē modo sunt nutrime-
tum adinice: s. aqua est nutrimentum igni:
ignis autē nō est nutrimentū aque. In corpori-
bus autē simplicibz hec duo p. p. existimāt
q aliter est nutrimentū: r. aliter nutritibile.

43 **D**icit qd existimatū est qd nutrimentū est illud qd ē
dū nutritibile: scd qd existimatū sūt: ista existima-
tio nō est in oī dō: s. in eis dōz q nō tū sūt abini-
cem: s. et augentur. Plura n. dōz q gnant abinice
nō augentur abinice: sanū n. ab infirmo: s. nō nutri-
tur ex eo. Et hoc intēdebat cū. d. r. nō oē dōz oī
dōz r. r. sermo ei? est itellec? per se: inuit per hoc

zia que sunt in suba. (Ista existimant augmen-
tari abinice: r. nutriri abinice. Et cū declarauit q
ista existimatio nō inuenit nisi in dōz q sunt in suba
r. sunt ea q pole est vt nutriri repitent abinice: decla-
rauit ē qd hoc nō equalit inuenit in vtroqz dō. Con-
traria n. nō vident nutrire se adinice eq. Et cū
videm? ē qd nō eodē mō sunt nutrimentū r. ista
existimatio nō inuenit in vtroqz dō: q sūt in suba
equalit. i. vt vtrūqz eoz nutrāt suus cōpar eq. Et
enī r. vtrūqz corpū vident ēē nutrimentum ignis.
Ignis autē nō v. ēē nutrimentū alicui. Et cū narra-
uit qd ista existimatio debilis est si accepta fuerit ab
solutenarrat q ista existimatio tū inuenit in elin-
tis: r. d. in corpibz aut simplicibz ē. i. existimare autē
qd nutritū est dū nutritibile: nō inuenit. p. nō nisi in
duobz his corporibz simplicibz: quoz aliter est ignis:
r. aliter humidū: vt aqua r. aer.

Subitatio autē hz. Dicunt enī bi qdē
simile ali simili: sicut r. augeri. Alijs autem
sicut dignius e contrario videtur aliq cōtra-
rium contrario: qz impāssibile sit simile a
simili. Alimētū autē murari r. decog. Adu-
tatio aīr oīs in cōtrarijs: aut in medium.
Sed in hoc est locus dubitationis. Qui-
dam n. dicunt q simile nutrit per simile: r.
sūt et augmētatur. Et qdam cōuerso. i. q
cōtrariū nutritur p. suū p. m. s. n. non
patitur a suo fili. Et nutrimentū trāsmutat
r. digerit: r. trāsmutatio in quolibet est ad
dispositionē oppositā: aut ad medium.

Ista existimatio s. inuenit in elinīs p. sensum r.
inductionē: tū in ipsa qōne ē loc dubitatiois ex p. p.
nibz famosis. Est n. p. mō qdā q dat q nutrimentū
sūt: r. alit q dat nutrimentū ē dōz. Et d. d. r. nō ē sup
vtrūqz p. mōne: r. d. qdā n. dūt r. i. qdā n. antiquos
opinabant q nutrimentū dō ē sūt: qd sūt nutriti sūt
sūt: r. augmētāt ips. Cōtrariū n. trāsmutat suū dōz
s. nō nutrit ips: neqz augmētāt. Et cū dicitur hanc
rōnē: dicit ē rōnē q nutrimentū est dū: r. d. r. qdā
cōuerso. i. r. dixerit hoc. i. qd dū nutrit a suo fili:
nō a suo fili: opinati sunt q nutrimentū patit a nutri-
bile: s. nō patit a suo fili. ergo nutrimentū nō est
sūt. Et cū videret ē q nutrimentū trāsmutat in nu-
tribile r. patit: oīs trāsmutatio est a cōtrario ad cō-
trariū: aut ad illud qd est mediū iter cōtraria: cōclu-
serunt ex hoc q nutrimentū est contrariū.

Adhuc autē patit aliqd alimētū ab eo qd
alitur: s. nō hab alimētū: sicut neqz faber a
mā: s. ab illo h. faber autē murat solū in actū
ex ocio. Atz aut sit alimētū qd vltio adue-
nit: aut qd p. r. hz differētā. Si aut vtrūqz
sed h. qdē m non coctum: illud aut coctum:
vtrūqz modo vtrūqz contingeret alimētum di-
cere: i. quātū enī nō coctū dū p. r. alitur:
i. quātū aut coctū sūt. Quare manifestū
qd dūt quodā mō vtrūqz r. recte r. nō recte.
Et ē nutrimentū patitur quodā mō a
nutribili: sed non cōuerso: sicut carpenta-
rius

plus nō a materia: sed materia ab illo: carpe-
tarius autem transmutatur tū ad actiones
et ocio. Inter hoc igitur q nutrimentum sit
illud quod copulatur in postremo: et hoc. s.
vt sit illud qd prius copulatur est differen-
tia. Si igitur nutrimentum est vtrūq: sed b
est illud quod digeritur: illud autē quod di-
gestum est: possibile est dicere q nutrimen-
tum est vtrūq. Scdm enī q est nō digestū
contrarium nutritura contrario. Secundū
vero q digestum simile a simili. Quoniam
aut vtrūq istarū sectarū vere t nō vere dī
aliquo modo manifestum est.

45 Et nutrimentū patē quoquo mō rē. i. pōt itelli-
gi q iste fmo est qd rōcinatio iuuā dicēte q nutri-
mentū est dīus r remouēs obones dīcētes hūc ser-
monē. pōt. n. aligs dicē q si nutrimentū est dīus nu-
tribilis vt vtrūq trāsmutaret a suo cōpari: et pate-
ret ab eo: q. d. rīdēdo q nutrimentū est qd patē a
nutribili: nō nutribile a nutrimento. Nō. n. ē necē vt
ab oī patēte patiat agēs eo mō quo patēs patē ab
eo. Lignū. n. patē a carpētario: s. carpētari nō pati-
tur a ligno: nisi aligs vocet illā trāsmutationes q est
ex ocio ad opationē passionē. Et forte pponēbat
iste fmo ad illd qd vult dī dissolūne istī dubitatiois
et ad demōstrandū illd qd collocat dī vero i vtrūq isto
rū duoz fmonū oppositoz. Quā cū b fuerit scitū de
nutrimento et nutribili. s. q nutrimentū est illd qd trā-
smutat in formā nutribilis nō nutribile in formā nu-
trimenti: neq vtrūq a suo cōpari equali. Et q ita ē
de nutrimento et nutribili: sicut dī carpētario ad lignū
nō sicut dīa qz eadē mō declarabit statim cū nutri-
mentū dī duob' modis. Dī. n. de illo qd adhuc non di-
gerit: neqz trāsmutat in nāz nutribilis. et dī ē de il-
lo qd digestū est et trāsmutat in nāz nutribilis: q ci-
bū ē similem vere dicitur de digesto: et contrariū
de idigesto. Et iō dicit post. Inter hoc igit q nutri-
mentū rē. i. cū nutritēs est illud qd alterat nutrime-
tus in substantiā suā: manifestū est q magna dīsa est
iter hoc q sit nutrimentū: et iter hoc q copulatu est
cum nutribili apud cōplēmentū digōis: iter illud
qd inatū ē vt copulet cū nutribili: s. nō dī copulat.
C. d. s. igit nutrimentū est vtrūqz rē. i. s. igit b nō
men nutrimentū dī de vtrūqz. S. alterū eoz est nu-
trimentū in potētia cū inatū est digerit: tū adhuc
nō digerit: alterū autē est nutrimentū in actu: et illud ē
qd iā digerit: vere possum' dicere vtrūqz de cibo. s. si
mīle et dissimīle sine aliqua dīctione. Dī. n. duo ser-
mones nō eēt dī nisi hoc nomē nutrimentū dice-
retur eodē modo. Nutrimentum. n. nō digestum est
nutrimentū in potētia: qd vere pōt dici ptriū. Nu-
trientis enī nō agit in ipsum nisi fmo q est cōtrariū.
Nutrimentū autē digestū pōt dici simile: nō enī est
pars nutribilis nisi fmo q est simile. C. d. s. qm aut
vtrūqz istaz duaz sectaz rē. i. manifestū est igit. ex
hoc fmo q in sermone vtrūqz istarū duarum se-
ctaz est aliqua pars veraz: aliqua falsa.

Quoniam aut nō alitur nō participāsvita.
Animatū vtrūq ē et corpus qd altit iquan-
tum animatū: quare et alimentum ad ani-
matū est: et non fmo accidens.

ob nutrimentū fmo qd est qd est qd est qd est
ob nutrimentū fmo qd est qd est qd est qd est
ob nutrimentū fmo qd est qd est qd est qd est

Et qz nō nutrimentū nisi beat partem in vita:
iō corp' aiati est nutribile fmo q aiati: nutri-
mentū. n. attribuit aiato nō accidet aliter.

Et qz nō videtur nutriri nisi cōicet in aliq inten-
tione: de qbus dī hoc nomē vita vt declaratū est: iō
corp' aiati est nutribile fmo q est corpus aiati. Nu-
trimentū. n. nō attribuit aiato nisi fmo q b aiati: nō
fmo q est corpus. Ista igit actio attribuit anie essen-
tialiter nō accidentaliter: et pars suba anie cui attribuit
ista actio non est nisi virtus que innata est hīc istam
actionē. Cū igit cognouerim' hāc actionē pprē tūc
cognoscemus subam istius virtutis pprē.

Est autem altera rō alimēto et augmento
esse: fmo. n. q nutrit: et auget: fmo. n. q quātū
aliquod aiatum ē augmentatiū: fmo vero
q bocalig et substantia nutrimentum est.
Saluat. n. subaz: et vsq ad hoc ē quousqz
alatur. Et generationis factum est: nō ē
quod alitur: sed vt id quod alitur. Jam enī
est ipsa substantia. Generat autem nō
ipsum seipsum: sed saluat.

Et esse nutrimentū est aliū ab eē augmētū.
Est aut nutrimentū fmo hoc suba: qz pseruat
subam nutribilis. Quā semp nutrit. Et est
agēs gnōnē: nō qz se generat: s. qz facit gnā-
tionem nutribilis. Illud enim hz esse: et ni-
bil generat se: sed se conseruat.

47 Vult distinguere tres actiōes nutrimenti. s. nutrire
et augmētare et gnāre. C. d. s. rē ē nutrimentū rē. i. et
alig ē nutrimentū aut nutrimentū: aliud est ab esse
augmentatiū. Nutrimentū. n. dī fmo q cōseruat sub-
stantiā rei nutribilis ne corrūpatur. Dat. n. ei aliq
loco dissoluti. Et ideo permanet in esse cū nutritur
cum cessat nutrimentū corrūpitur: est vero augmen-
tatiū fmo q perficit quātitatē naturalē eius qd di-
minuitur in pncipio ppter necessitatē. C. d. s. tacuit
hoc: qm differētia iter augmentū et nutrimentū est
manifesta. si forte nō esset diminitio scriptoris. Et
cum dimisit has duas actiones: icēpit dicere tertias
actionē que est generare: et dixit. et est agēs generatio-
nem rē. i. et nutrimentū hz aliam actionē a pseruatio-
ne et augmentatione. s. generare. C. d. s. exposuit gene-
rationē: et d. nō gnōnē nutribilis: sed gnōnē similis
nutribili. i. in spē. C. d. s. illud. n. habet esse. pōt itel-
ligi. i. illud enim quoquo modo est suū esse: et cōser-
uat generabile vt permaneat vnum in specie vt pze
diximus. C. d. s. nō generat se: sed cōseruat se. i.
et differētia inter has duas actiones est q nutrire ē
conseruare se: et generare est generare alterū non se.
Impossibile enim est vtrūqz generet se.

Quare b' anime pncipiū potens est sal-
uare suscipiens ipsam: fmo q est: b' alimen-
tum autem preparat operationē. Unde p-
natum alimēto nō potest esse.

Hoc igit pncipiū est virtus aīe que pōt
cōseruare illud quod est ei fmo omnez dīspo-
sitionem. Et nutrimentū est illud per quod
preparatur ad agere: et ideo cū nutrimen-

Lōmē. sup. Ani.

¶ 3

46
Nihil seipsum
gnat s. saluat

47

De Anima

tum deficit: impossibile est vt fit.

48 ¶ Et cum declaratus est qd ite actiones sunt diuerse
 fm nutrimentum suorum finibus: subsecutum sit id est
 nutrimentum: est necesse vt ite actiones sint attri-
 bute alicui vtuti anime. Et cum sit necesse est vt
 hoc picipiū vni finis. i. virtus nutritiua fit virtus que
 potest conferre carnes in sua forma fm dispositionē
 idem fm aliquā dispositionē cōseruationis. (¶ Et d.
 boetij: sunt aliquē virtutes que cōseruat ē fm eodē
 dīpōnē: et partes eius eodē mōdō mō. i. virtutes corpō
 rū celestij. ¶ Et d. o. nutrimentū est illud per qd ppa-
 ratur tēd. i. nutrimentū est infirm per qd facti bene
 acconē: tēd. i. cum illa virtus caret nutrimento: tunc
 nō habet bene actionē: quēdammodū carpentariū
 cum caret ferratū: nō potest scire.

¶ Quoniam autem sunt tria. Quod alitur. Quod
alitur: et alens. Alens quidem est prima anima.
Quod vero alitur est habens hanc. Corpus
vero quo alitur alimetur. Quoniam autem a
fine appellari omnia iustum est. Finis autem
est generasse quale ipsum. Erit vicis prima
anima generatum quale ipsum.

Tunc igitur tria: nutritibile: et per quod hoc nutrit: et nutritiui. Nutritiuu igitur e prima aia. Nutribile alicorpu? Illud vero per quod nutrit est nutritiuu. Et q opz vt oia sint vocata ex suis finibus. Et finis est generare file: ideo prima aia est generans file.

49. ¶ Cum r. scripsit hoc pncipiū anime: descripsit nū-
trimentum reuerſus eſt ad diſtinguēdum intentiones
iſtoꝝ nominū que denominantur a nutrimento. (¶ Et
d. ſunt iſte tria rē. r. manifeſtus eſt per ſe tria eſſe
diſtincta p̄m diſtinctionem rerū relatiuam. Quorum
vnu eſt nutribile. Et ſcōs illud per qđ nutritur. Ter-
tius aut eſt nutrītoꝝ. Etiam declarāt qđ qđ illud qđ
nutrit eſt aia cũ attribuitur bene actio: vnde manife-
ſtum eſt qđ nutritus eſt aia p̄ma aliorū virtutū
que attribuitur nutrimento. (¶ Et intēdit hic per p̄mas
p̄pōſitiōē nūtrire qđ nutribile eſt coꝑuſ: illud per qđ
nutritur eſt cibū. (¶ Et d. r. qđ opz v. oia. qđ opz
v. oia appellentur eſt ſui ſimilitudo: hec cō finalis iſ-
t dignio: eſſentia rei obis cauſis: necesse eſt vā aia
nutriua deſcribat per actionē que eſt ſui ſinis: r
eſt ſane ſile nō p actionē nutrēdiā: eſt qđ ſuare: r vt
dicimus. Dōs eſt iſg qđ aia nutrīta eſt vīus que eſt
ināgnare a cibo iſtū ſile iduūduū in quo eſſiſit in
ſpecū oia ſue actioes nō ſunt iſt ppter hāc vīute:
r hoc manifeſtus eſt in plantis r animalibus.

Est autē quo alit duplex sicut ⁊ quo guber-
nat ⁊ manus ⁊ temo: Hg dē monens ⁊ mo-
tum. Illud autē monēs solus. Omne autē
alimētū est necessarium deoqui. Deperat
autē decoctionē calidū. Unde oē aiātū
habet calorē. Figurāliter qdēm igit alimen-
tū qd fit dictū est: certificādū autē de
ipso posterius in propiis rōnibus.

Et illud p qd nutrit est duplex. Quoad
modū illud p qd gubernat nauis: ⁊ man⁹:
⁊ remus: quoz vn⁹ est motor ⁊ motum: ⁊

alind est mouē tñ. Et necesse est vt oē m
trimentū possit dīgeri. Et faciens digestio
nem est calidū. Unde oē aiatus h3 calorē.
Jam igr̃ diximus finē descriptionē qd̃ sit ei
bus. Et post erponemus sermonem in eo.

¶ Cum demōstrant modos actōis aīe nutritiue cō-
scripta ēst: descripti nutritiūm incēpit: declarare
mō infirm p̄mū q̄ p̄ ista alia agit in corp. 33. nō
dictū vtr̄ p̄ diffinitio aīe ē p̄fectio corpis organici.
(¶ Et oī illud p̄ q̄ nutrit̄ ē ēst illud p̄ q̄ cōp̄t
actio nutritiē ēst duplex: 1. p̄mō q̄ nō ē illud
q̄ mouet: 2. p̄mō q̄ mouet: et mouet: et illud
q̄ ēst de p̄ motore q̄ libet: p̄mō mouet de eo q̄
forma. (¶ Et de hoc q̄ dixi q̄ declarati bēc q̄
das in nutritiō v̄libus. 2. p̄mō q̄ declarati ēst bēc
q̄ aīa nutritiā ēst p̄mō in cibo: 2. q̄ agit alia
per calōrē p̄ quē fit digestio. Vtrū aut̄ oīs v̄ mouet
nō ē mouet: 2. p̄ q̄ mouet: q̄ calōr mouet
ita q̄ mouet a p̄ motore: b̄ declarati ēst in p̄mō
v̄bi v̄niuersalit̄. Declarati ēst illis q̄ oīs p̄mō
motos si fuerit corporalis cōpōnitur ē morte nō
motos: et morte moto 2. p̄ cōpōnitur res q̄ mō
terā a forma. (¶ Sed est dubitatio in hoc q̄ dixi
2. mō. n. virtutis nutritiue ēst in caplo alteratiōis
2 illō q̄ mouet et q̄ cōpōnitur ē morte nō
motos: et morte moto nō inuenit n̄ in motu lo
cali nō ē motus aliteratiōis nō inuenit motus ē
st. 3. si ēst et necesse ē p̄mū alterā corporei al
terē: 2. ut alteret sicut ēst in p̄mō morte corporei
mō. 1. vtr̄ nō mouet in loco n̄ mouet. Cuius motus
ignit̄ dixit b̄ q̄ alterū cōt ē motus 2 motum:
2 alterū motus tñz: dedit exēplum de rebus mo
uentibus in loco: 1. b̄ ēst effect locum de motu locali
animalium: 2. exēplum effect verbi. (¶ Dicimus q̄
istū p̄p̄nq̄ū alterā b̄c d̄ ēst corpus. manifestū
ēst: 1. q̄ v̄ro corp̄ alterā nō sufficit in eēdo p̄mō
mouēs istud motu: declarati ēst p̄mū q̄ oīs q̄ calōr
nō sufficit in agēdo alterā alteratiū terminatū ē
istū sit illic alia v̄rus q̄ nō ēst corpus: ēst in corp̄
2. corpus igit̄ q̄ ēst p̄mū alterā cōpōnit̄ ex alterā
q̄ nō ēst alterā. 1. aīa: et alteratē alteratō. calōr
nālis: declarati ēst igit̄ q̄ illud per q̄ fit nutritiūm
ēst duplex: alteratōis nō alteratam. Cōē nō alteratā ēst
corpus: 2. istud ēst aīa: et alterā alteratā ēst calōr
nālis. Duo igit̄ nomē motus large 2 v̄r accepi ēst
in loco: 2. b̄c exēp̄nō nō idēq̄ illo q̄ declarati ēst
in illō finem. 1. q̄ p̄mō motus in loco cōpōnitur
motos nō calōr: et morte moto. (¶ Et possumus
dicere q̄ calōr nālis nō alterat cibū n̄ v̄ mouet
in loco: declarati ēst q̄ mor̄ localis antecēdit
et ceteros mor̄: marie istū q̄ ēst terminat̄. 1. q̄ al
terat res in alia hora 2 alia hōr: et nō alterat tñz
atraz: 2 expellit cibū: hoc ēst mor̄ localis. Et p̄m
b̄c exēp̄nō erit d̄p̄s manifesta. 2. p̄mō expolitō
videt̄ marie cōueniēte: et fere exēplum largit̄ ac
ceptum. 2. mō. n. nō ēst p̄mō motus: nālis nō
mouet: si ipe gubernator. (¶ Et cū declarati ēst aīa
nutritiā ēst forma in corpore cū p̄p̄nq̄ū alterat
corpus q̄ ēst cibū: necesseario fit et cōpōnit̄ q̄
forma fit alterā nō alteratam: cū b̄c exēp̄nō
corpus alterā ēst alteratam: incēpit declarare q̄ ēst
corpus. (¶ Et oīs necesseario v̄r omne nutritiūm
mentum ēst: 2. necesseario v̄r omne nutritiūm
q̄ iam ēst nutritum: in actu digeratur per co
2. v̄ alteratō

Virtutes cor
 por celestium
 p[ro]uāt esse in
 o[mn]i[bus] dispōne
 re o[mn]i[um] parte
 et o[mn]i[um] mō.
 Ad p[ro]p[ter] ec. 22. et
 2. ca. d[icitu]r s[ed] v[er]ba or
 bio: s[ed] v[er]ba or
 opp[ro]p[ter] in vltio
 ca. d[icitu]r s[ed] v[er]ba or
 bio v[er]ba dicere
 p[ro]m[issi]ō[n]e[m] ce
 l[est]is e[st] a vir
 tute.
 Dia a fine
 denotari in
 illis est. p[ro]p[ter]
 s. ph. 47. et p[ro]
 celi. 116.

[illegible]

2a knipij 90 =
hni luy pty
- al pte "

[illegible]

making is only

pus alteris qd est instrum aie nutritiue: et cu3 hoc cor-
pus debet ee alteris et digerere: tale est corpus cali-
dum. unde antiqui dixerunt q ignis nutritur: op3 ne-
cessario vt omne habens animā nutritiuam habeat
calorem: sed nō absolute: imo calorem naturalem. de-
claratum est eniz in 4.º metho2o3 q illud qd facit
digestionē est calor cōueniens illi enti nō extraneus.
¶ D. d. iam igitur diximus fm descriptionē. i. vtr et
largiter et. i. et cōplementum sermonis in vnaquaq3
parte eorū ex quibus cōstituitur nutrimentum expo-
nendum est post in loco cōuenienti. ¶ Et dixit hoc: qz
sermo de nutrimento et augmento nō perficitur nisi in
pluribus libris. In libro enim de generatione et cor-
ruptione determinatus est motus augmenti et dimi-
nutionis. In metho2o3 autē determinati sunt mo-
di caloz et modi actionis: vt decoqui et assari. Et in
hoc libro etia3 declarat est primº motor in istis mo-
tibus. Et in libro etiā de animalibus determinatum est
quorū sunt instrumēta istius vntus in vnoquoq3 anima-
li: et qd cōpletur actio per ipsam in vnoquoq3 eorū
et per quorū mēbra: et quo seruiunt illi illa mēbra: et q-
lis est pportio eorū in ista actione adiuvante: et h3: et iō
dixit q illud qd declaratus est hic de nutrimento nō
est nisi primus motor et primū instrum trā.

Tractatus quartus.

Cap. I.

¶ Determinatis autem his cōmu-
niter primis de omni sensu: dei-
de de vnoquoq3 dicamus. Sē-
sus autem in ipso moueri et pa-
ti aliqd accidit: sicut dictus est.
¶ Videtur enī quedam alteratio
esse. Aliquit autem quidam et simile a simili
pati. Hoc autē qd potest aut ipse dictus est
in vltimis rōnibus de agere et pati.
¶ Et cu3 iam determinauimus ista: dicamº
iam in omni sensu vtr. Dicamus igit q sen-
tire accidit fm motum et passionē: sicut dixi-
mus: existimat enī q sile patit a suo simili:
et dissimile a dissimili. Et iā diximº in fm di-
bus vltis de agere et pati: qd potest fieri aut
nō fieri. Et in hoc loco et locuti sumº de eo.

¶ Sicut locutus de virtute nutritiua: incepit loqui de
sensibili. et pmo de illo qd cōe est omnibus sensibus.
¶ D. d. dicamus igit q sentire et. i. dicamus igit q
sentire fit per aliq3 passionē et motū in sensibº a sensi-
bilibus nō per actionē sensuū in sensibilibus: hoc. n. est
pmū cōsideratū de sensu. i. vtr sit nūeratus in vtu-
tibus actiuis et passiuis. ¶ Et cū posuit ip3 in gene-
re vntus passiuaz dedit eam istº existimatiōis: et d. et
existimat. n. et. i. et diximº q sensus fit p3 passionē: qz
existimat q sensus alterant a sensibilibº aliquo mō
alteratiōis. ¶ Et dixit aliqua: vt notet ppiū: quia b
post declarabi3 q ista trāsmutatio non d3 alteratio
nisi multipliciter. ¶ D. d. et qdaz dicunt q sile et. i. et
cū posuerimus q genº sensus est passio: cōsiderādum
a suo simili: et qdā eōtrario. i. q3 dñi patit a suo con-
trario. ¶ Et intēdebat hic p3 pmones vltis libroz de
gōne et corruptione: et nō sufficit ei qd declaratus
fuit in illo libro: qz sermo hic videt magis proprius.

Subiectum enim de quo loquitur magis ppiū est
subiecto de quo loquebatur illic: et primo incepit da-
re dubitationem in hoc qd posuit: qz sensus est de vir-
tutibus passiuis nō actiuis.

¶ Habet autē dubitationē pp qd sensuū ipso
ru3 nō sit sensus. Et quare sine his que sunt
extra nō faciunt sensus in existēte igne: et ter-
ra: et alijs elementis: quoz est sensus per se:
aut fm accidētia bis. ¶ Manifestus igit q nō
actu: sed potētia trā: unde nō sentiunt: sicut
cōbustibile nō cōburitur ipsum a seipso sine
cōbustino. Combureret enī seipsus et nihil
idigeret actu ignem esse.

¶ S3 est irrōnabile: qz sensus nō sentiunt se:
et qz etiā nullus sensus agit absq3 extrinseco:
et in eis sunt ignis et terra et alia elementa:
et sunt illa que comprehenduntur a sensu per
se: et accidentia contingētia eis. dicamus
igitur q sensus non est in actu: sed trā in po-
tētia: et ideo sentiunt. Quēadmodum cō-
bustibile nō comburitur a se absq3 combu-
rente. Et si hoc nō esset cōbureret se: et non
idigeret q ignis esset in actu.

¶ Cum posuit sensus ee de virtutibus passiuis: incepit du-
bitare dubitationem cogentē vt sit de passiuis nō de
actiuis: et si nō itēdu p existimatiōē certificatio-
nē multo3. n. vnt existimatiōē p certitudine. ¶ Et
d. s3 est irrōnabile: qz sensus nō sentiunt se. i. vt in
bi vltis: sed est irrōnabile cū posuerimus q virtutes sen-
sitivæ sunt actiue dicere: qz sensus nō sentiunt ex se
absq3 extrinseco. Necessē. n. est si virtutes sensus essent
actiue vt sentiret ex se: et vt nō idigeret in sentire ali-
quo extrinseco. D. d. et ex eis est ignis et terra: et alia ele-
mēta. i. et sensuū qdā attribuit in sua cōpōne vntiū
qz elinto: ista sunt sensibilia. Op3 igit vt sentiret se:
et hoc intēdebat cū. d. et accidētia contingētia eis. i. cō-
tingētia istis sensibº ex q3 cōponunt instra istozum
sensuū. ¶ Et cū narravit q est irrōnabile dicere q
re sensus nō sentiunt absq3 extrinsecis si posuerimus
sensus ee ex virtutibus actiuis: incepit narrare modū fm
quē erit rñsio hūc qōnt. et d. dicamus igit q sensus
nō est in actu: sed in potētia et. i. dicamus igit in
respōdēdo q sensus non est ex virtutibus actiuis que
agunt ex se absq3 eo q idigeant in actione que pue-
nit ab eis motore extrinseco: sed qz sunt ex virtutibus
passiuis que idiger motore extrinseco: et iō nō sentiunt
ex se: quēadmodº cōbustibile nō cōburit ex se absq3
motore extrinseco. i. igne: et quēadmodū cōbustibile
si eēt cōbustibile ex se: et cōbustibile eēt vt cōburere-
tur sine igne extrinseco existēte in actu. Sic sensus si
sentiret ex se fm q sunt virtutes actiue tunc possibile
esset vt sentirent absq3 extrinseco. ¶ Et debes scire
q est prima differētia qua virtutes aie differunt ab
inuicem: et est principiū cōsiderationis de intellectu:
et de alijs virtutibus: virtus autē nutritiua manife-
stum est ex pdictis qd est ex virtutibus actiuis.

¶ Quā autē sentire dicimus duplº. Potētia
enim audiens et vidēs: audire et videre di-
cimus: et si forte dormiens et qd iam ope-

Lōmē. sup. Ani.

ff 3

tā veri q ext
stimati.
b Intra t.c.
57. et 3. but
t.c. 28.
c Idem d
gnatōe. i. cō.
46. et 3.

52

Existimatio
qz sumitur
pro certitudi-
ne. 3. d. 3. bu
uo. cō. 19.

Ex hoc loco
colligit q sen-
satio sensus.
exterioris nō
fiat sine pñtia
sensibilis ex-
terioris. cōste
videt. t.c. 59
et 60. et 2. d. 3.
3. vide oppº
in 2. d. 1. sup
cō. suo de 3. d.
no et vlti. cir-
ca dimidium
vbi h3 qz dor-
miens sentit
se videre et au-
dire et olfacē
et gustā et tā-
gere sine aliq3
extrinseco sen-
sibili.

Idia offa q
virtutes aie
dñt abnut-
ces est pñcia
actiua et passi-
ua. 3. d. 3. d
aia. cō. pmo.

De Anima

rans. Supr vltqz bñ z sensus: hic qdēz si-
cur potētia: ille autē sicut actu. Similr autē z
sentire quodqz potētia ens: z qd actu.

¶ Et qz dicere qd aliqd sentit est duobz mo-
dis. 2° d. n. in potētia audit z videt: dicim⁹
ipm audire z videre lz sit dormiēs: z illud
qd peruenit ad actū dicimus in eo hoc. An
de sensus dicitur potētia z actu: z similiter
etia sentire est potētia: z est actu.

53 ¶ Cū declarauit qd sensus est ex virtutibz passiuis non
actiuis: ista habet duplex cō. scilicet in potētia anqz
virtutes ei⁹ pfectantur a motore extrinseco: z in actu
qū fuerint pfecte: z iuente in actu a motore extrinse-
co: cepit declarare qd hoc duo cōtingunt virtutibus
aie. ¶ Et d. qz dicere qd aliqd sentit zē. i. z qz mani⁹
est p se qd dicit qd aliqd sentit est duobz modis. Quo-
rū vn⁹ est cū dixerimus in aliquo audienti z videti in
potētia qd audit z videt: vt dicim⁹ de dormiēte: z h
iōdebat cū dixit qd audit z videt zē. qd n. est in
potētia p pūa audienti: z videt dī pūa pūa iudiciēs
audienti z videt: lz sit dormiēs qd est magis remotus
alijs modis potētie: qd n. est in obicuro est vidēs in
potētia: lz ista potētia est p pūa actu qd potētia q
est in vltu dormiēti. D. d. z qd puenit ad agere dicitur
mus in eo hoc. i. z illud qd puenit de rebz sensibilibz
vt videat z audiat z vlt sentiat: qd audit z videt z
vlt sentit. ¶ Et cum declarauit qd hoc nomē sensus
dī de virtutibz intētiōis: dicitur qd vt sentire etiā dicat
duobz modis: de potētia z actu zē. i. z sit opz vt senti-
re qd est actio sensus: dicat ēt duobz modis: sicut de
habitu z forma: ex qbus puenit sentire.

¶ Prīmū igit qdēz rāqz idē sit pati z mone-
ri: z agere z mouere dicimus. Et nāqz mo-
tus est actus qdā: pfect⁹ tñ: sicut in alijs
dictum est. Via autē patiūtē z mouētē ab
actiuo z actu ente. Unde est qdē rāqz a fili
pati: est autē vt a dissimili: sicut dicim⁹. pati⁹
qdē. n. qd dissimile: passum autē sile est.

¶ Sermo igit noster primō nō est fm qd pati
z moueri est idē cū agere z mouere. Ado-
tus n. est alia actio: lz non pfecta: vt dcm est
in alijs locis. Et oē qd patitur z mouet nō
pati⁹ z mouet nisi ab aliquo agente in actu.
Et ideo pati qnqz est a simili: qnqz a dissimili.
Et fm qd dicim⁹ dissimile est illud qd pati⁹:
z postqz patitur fit simile.

54 ¶ Cum declarauit sensum ēē ex virtutibz passiuis: qd
est duobz modis: dixit: pmo igit noster zē. i. z magna
dīa est iter fmōnē de sensu opūnādo in eo qd est vir-
tus passiuar fmōnē de eo opūnādo qd est virtus acti-
ua. Sermo n. de aliq fm qd opūnamur eo qd sūū ēē est
pati z moueri: lz est a fmōne in eo lz qd opūnamur
qd sūū ēē est agere z mouere. ¶ Et cū narrauit h de-
dit dīa iter virtutis z d. mor. n. est aliq actio: lz nō
pfecta. lz hoc duo gnā essendi sunt diuersa. Est eni
vni⁹ gnīs est de genere ēē mor: z lz declarauit est qd
mor est actio non pfecta: est n. pfectio alicu⁹ exiūtis
in potētia lz qd est in potētia esse aut alteri⁹ gnīs est
actio pfecta. ¶ D. dedit alia dīa iter virtutis esset

d. oē qd pati⁹ z mouet zē. i. z differūt ēē: qm oē nu-
meratū in gñe passiois nō lz ēē nisi ab aliq. i. agētē:
z iō si agēs nō fuerit hoc nō erit. Dē n. numeratū in
gñe actiois lz esse ex se non ex alio. ¶ D. d. iō pati
qnqz est a fili zē. i. z qd ēē virtutū passiuar est admix-
tū ex potētia z actu. Passiuū n. anqz pati⁹ est admix-
tū: z cū passio cōplet est sile agētē: z dū pati⁹ ēē ad
mixtū silit: cōzio. nō n. cessat dū mouet corripit in
eo p dū: fieri pō siliis. ¶ Et mani⁹ est qd qd nō in-
tellexit virtutes passiuas in tali cō nō poterit dissolu-
uere p dīa qd nō ēē qd nō pcellerit qd virtutes sen-
sus sunt de virtutibz passiuis. D. d. ēē dicere: vix senti-
bile sit sile aut dīa: z hoc est fundamentū: z opz vt
cōferuat sicut diximus in alijs virtutibz aie: z magis
in virtute rōnabilit: sicut apparebit post.

¶ Dicendum autē z de potētia z de actu.
Nūc n. simplr dicimus de ipis. Est qdē
eni sic sciēs: aliqd sicut si dicimus hōiē:
qm homo est sciētium z habētus sciētia.
Est autē sicut iam dicimus sciētē habentē
grāmaticā. Alterqz autē hōz nō codē modo
possibilis est: lz hic qdē: qm gen⁹ bñ⁹ z mā
est. Illa autē qz volēs possibilis est cōsidera-
re nisi aliqd prohibeat exteriū.

¶ Et opz nos determinare etiam potētiā z
perfectionē: qm in hō loco locuti sumus de
eis simplr. Dicamus qd iēdicimus euz dīc-
mus qd aliqd. A. g. homo qd est sciēs: qd hō
est de habētibz sciām: z qnqz dicimus hōi-
cur dicimus de eo qui iam acquisiuit sciētā
grāmaticā: qd est sciēs. Sz potētia in vero-
qz istoz nō est eodē modo. Sed potētia pati-
mi est: qz suū genus est tale. Secūda autē
est: qz cum voluerit pōt ipicere: dū aliqd
extrinsecus nō impedit solum.

¶ Cū declarauit qd sensus dī duobz modis: potētia. 55
z actu: qd virtutis istoz dī duobz modis: cepit deter-
minare hoc. ¶ Et d. Et oē determinare ēē zē. i. z opz
nos cū sciuerim qd sensus iūent duobz modis: potē-
tia. i. z actu: determinare intētiōes de qd dī potētia
z pfectio z act⁹ simplr: cū in hoc loco nō sumus locu-
ti de eis nisi simplr. ¶ Et cū dedit cām pp quā opz
loqui in hoc loco de potētia z actu simplr. i. que exi-
sūt in sensu simplr. dīa: dicam⁹ igit qd iēdicim⁹ qd aliqd
dicam⁹ igit qd manifestū est qd euz dīperim⁹ qd aliqd
est tale in potētia: qd hoc intēdit duobz modis: autē
ent dicim⁹ qd hō est sciēs in potētia. i. in actu: qd ē sciēs
sicut dicim⁹ in sciētē grāmaticā in actu: qd ē sciēs
in potētia qū nō vlt sua scia. ¶ Et cū declarauit istos
duos modos potētie dedit dīa iter eos: z d. lz potē-
tia qd est in veroqz nō est eodē mō zē. i. lz intētiō po-
tentie in veroqz corz nō est eadē. lz cū dicim⁹ qd igno-
rans est sciēs in potētia: iēdicim⁹ qd gen⁹ eius z mā est
receptibile scie. Et cum dicim⁹ in sciētē grāmaticā
qd est sciēs in potētia: dicimus qd lz potētia cōfide-
randi grāmaticā cum voluerit.

¶ Jam autē cōsiderās actu ens z p pte sciēs
hanc literaz. a. Ambo quidem igitur p pte
lz potētiā sciēs sunt: lz hic qdē per docere
nam

Sensus est
duobz modis
in po. i. z in
actu. 3° d. 1.
z c. 155. 139. z
144. z 142. z
150.

Do⁹ vltu
extu in ob-
scuro est. p p
qz actu qd
po⁹ qd est in
tu dormiēti.

Via patiūtē
z mouētē ab
actiuo z actu
ente. 3° d. 1.
p p. 17. z 19.
mer. c. 20. z
2° de gñatōe
1. c. 33. z 34.

Et autē rāqz
a fili pati: est
autē rāqz a dis-
simili.

nain alteratus est: et multoties ex contrario mutatus habitu. Hic autem ex eo quod habet sensum: aut grammatice: non ager aliter in agere alio modo. Quia autem considerat est in perfectione: et in rei veritate sciens. Illi igitur duo primi sunt sciens in potentia. Sed alter eorum cum altera bitur per doctrinam: et mutabit multoties ex habitu ad disponem contrariarum. Alius autem quando mutabitur ex habere sensum: aut scientiam grammatice: se non agit quousque agat.

Adodus igitur eius est alius.

Id est sciens aut grammatice considerando in ea est sciens per ultimam perfectionem: tale dicitur sciens in rei veritate. hoc autem de quo considerat non in eo quod scit illud si non considerat actu de eo. Dicitur igitur duo primi sunt sciens in potentia. Ignorans et sciens qui non videt sua scia. Dicitur alter eorum mutabitur ex potentia in actu cum alterabitur per doctrinam: et mutabitur multoties ex habitu ad disponem contrariam ex dispositione contraria ad habitum quousque habitus sit firmus et fixus. Et intendit per habitus formam scientie: per dispositionem contrariam ignorantiam. Dicitur alter autem cum mutabitur ex habere sensum: aut sciens grammatice: non intelligit quousque parat. et alter erit de potentia in actu et in ultimam perfectionem quando mutabitur ex habere sensum in actu: aut sciens grammatice in actu in tempore in quo non intelligit ab eo quousque agat ab eo: modus igitur istius virtutis est alius modus.

Non est autem simplex ipsum pati. Sed aliud quidem corruptio quedam a contrario. Aliud autem salus magis eius quod potentia ab eo quod est actu et simili: sic sicut potentia se habet ad actum. Speculans enim sit habet scientiam: quod vere aut non est alterari. In ipso. n. additio est: in actu: aut alterum genus alterationis est.

Et passio est non est simplex: sed quedam est aliquid corruptio a contrario: et quidam magis videtur esse euasio eius quod est in potentia ab eo quod est in actu: et est simile. Ista igitur est dispositio eius quod est in potentia apud perfectionem. Non enim considerat nisi habet scientiam: et habet non est alteratio. Quia additio in ipso erit ad perfectionem: aut aliud est genus perfectionis.

Et hoc nomen passio non significat eadem intentionem simpliciter: sed quedam est passio que est corruptio patientis a contrario a quo patitur: ut passio calidi a frigido: et humidi a sicco. Dicitur et quidam magis videtur esse passio que est euasio patientis in potentia ab eo quod est in perfectione et actu: sed illud quod est in actu est simile non contrarium. Extrahens ipsa potentia ad actum e contrario dispositioni in potentia. Dicitur ista igitur est dispositio et in ultimam modum passio est dispositio eius quod est in potentia ex aia apud perfectionem mouet illud quod est in potentia: et eadem est in actu non per primum modum passionis. Dicitur enim non considerat et in istis modis passionis est ex modo quod est euasio patientis ab eo quod est in actu mouet ipsa non corruptio eius. Non enim considerat in aliquo postquam non considerat nisi quod scit illud: et bec

non est alteratio secundum primam intentionem que est corruptio patientis. Dicitur additio. n. in eo est ad perfectionem et in ista transmutatio non est ex non esse: sed est additio in transmutabili et ire ad perfectionem absque eo quod sit illuc corruptio aut mutatio ex non esse ponit: sicut mutatio ex ignorantia ad scientiam. Et qui intendit quod est magis re motu a via alterationis duobus modis. Alteratio. n. quod est euasio patientis est duplex: alteratio. s. de non esse ad perfectionem: et alteratio de perfectione ad ultimam: et bec est additio quam inuit. Dicitur autem est aliud genus alterationis. i. et iste modus quod est euasio patientis: aut dicitur alterationis: aut erit aliud genus alterationis.

Unde non bene habet dicere sapientem cum sapiat alterari: sicut neque edificatorem cum edificat. In actu quidem igitur ducens ex potentia ente per intelligere et sapere non doctrinam: sed alteram hanc denominationem iustus est. Et potentia autem ente adsciscens: et accipiens scientiam ab actu ente et didascalo. Aut neque pari dicendum: alterationis dem est. Aut duos esse modos alterationis. Et ea que in privativas dispones mutationem. Et ea que in habitus naturas.

Et si non est rectum dicere in eo quod intelligit quod intelligit quod alteratur: sicut non dicitur quod edificator edificat alterari. Quia autem reuertit ad perfectionem ab eo quod est in potentia existit in caplo intelligendi non esse rectum vocetur disciplina: sed oportet ponere et aliud nomen. Quia autem adsciscit postquam fuit in potentia: et accepit scientiam ab eo qui est in perfectione doctoris: oportet autem ut non dicatur oio pati: aut ut dicat quod alteratio est duplex: transmutatio. s. ad dispones non esse: et transmutatio ad habitus et naturam.

Et si non est rectum dicere in eo quod venit de ignorantia ad scientiam cuius dispositio dicitur disciplina quod alterari: sicut non dicitur hoc in eo quod mutat ex habitu non opat ab habitu existere in eo in actu ad hoc ut agat ab eo: ut carpentarius quod mutat a non carpentari ad carpentari. Et hoc exemplum iuenim in alia translatio. Dicitur autem reuertitur ad perfectionem et in actu acquirit perfectionem de scientia post potentia per reuersionem ad illud quod iam acquisierat primo. Dicitur autem ipsum non dicitur illo modo quo dicitur ille quod est in potentia primo semper et nunquam licet fuit illud quod dicitur disciplina: sed iste modus dicitur hanc aliud nomen: et iste modus que inuit dicitur rememoratio. Et dicitur hanc per lo opabat quod disciplina et rememoratio idem sunt. Dicitur autem adsciscit postquam fuit in potentia transmutatio autem ex ignorantia in scientiam a doctore quod est sciens in perfectione et in actu necesse est autem ut non vocetur alterationis: aut ut dicat quod alteratio est duobus modis. Quorum vnum est transmutatio quod fit in dispositionibus non esse in patienti ab agere. Et alius est transmutatio quod fit in dispositionibus habitus et foris: ex parte in patiente ab agere: et ista est passio quod est corruptio patientis: non euasio: et hoc est illud quod dicitur ante: aut est aliud genus alterationis.

Sensit autem prius quod mutatio sit a genere. Quia autem generatum est habet scientiam et sentire. Quia autem actus si non dicitur ipsi considerare. Differunt autem quia huius actus operationis est sunt ut visibile

Comē. sup. Ant.

¶ 4

Supra in alterari a patiente quod dicitur de habitu non opat ab habitu existere in eo in actu ad hoc ut agat ab eo: ut carpentarius quod mutat a non carpentari ad carpentari.

¶ 1. Dicitur autem reuertitur ad perfectionem et in actu acquirit perfectionem de scientia post potentia per reuersionem ad illud quod iam acquisierat primo. Dicitur autem ipsum non dicitur illo modo quo dicitur ille quod est in potentia primo semper et nunquam licet fuit illud quod dicitur disciplina: sed iste modus dicitur hanc aliud nomen: et iste modus que inuit dicitur rememoratio.

¶ 1. Dicitur opina- batur quod dicitur plura et rememoratio idem sunt. ¶ 2. Dicitur de aia. cō. 20. t. 7. p. 2. 20. ¶ 3. Dicitur de p. meta. 4. s. t. 49. ¶ 4. Dicitur de 7. met. cō. 58.

And by the way, I am
very glad to hear

est et in nobis in scia sensibiliu: et nos dicim⁹ obiectu
qz existit in sensib⁹: et cū esse sit⁹ dispositio in nobis
in scia sensibiliu est eade cū est illud in ipis sensi-
bilib⁹. Est sicut est intelligēdū qd dispositio exis in nobis in
scia plus est in nobis qz est in virtute rōnali. et qd
qz sumus p illam hōiō est cū ipsa est illud iō.
Ss qz sūmo in intellectu nō est hic manifest⁹ trāsmis-
sit nos ad aliud ppter dixim⁹ sūmo de istis reb⁹. i. de
intellectu. ¶ Et p istos dicere qd sensibiliu nō mo-

tent sensus illi mō qd epistat eē aiām. Adver-
 sensus f5 q sunt intēctēs cū in mā nō sint interior
 in actus in potētia. ¶ Et nō p aliq dicere q
 ista diversitas accipit q diversitate substantia q sunt
 intēctēs pp mās spūales que est sensus nō pp motu
 ē extrinsecū. Ad ill' est n. exstimāre q cū in motu
 sitat mās ē diversitas formazum nō diversitas
 mās fīcī diversitas formaz. ¶ Et ita sit nec
 ēt ponere motu extrinsecū in sensib' aiālū gl'nt
 bilib' sicut fuit necē in intellectu. Usūm est igit q
 cōcessim' q diversitas formaz ē cū diversitas
 mās q necē est motu extrinsecū ēē. ¶ 35 Arist'
 taciū B in sensuqz latē apper in intellectu. Et de
 deus B pideratēzū idigat perversatione.

Tunc autem sit diffinitio: quoniam cum non simpliciter sit quod potentia dicitur: sed aliud quidem: sicut si de canis puer possit militare. Aliud autem sit in etate erantem sic se habet sensitiuum.

Quia autem ita non determinatur. Quia illud
quod dicitur esse in potentia non est simpliciter. Sed de
quodam dicitur sicut dicitur quod puer potest gubernare
exercitum. Et de quodam dicitur sicut dicitur de experi-
mento. Et similis est de sensu.

¶ Idem: summa est qd declarati est et B fmo: est in b
loco her est. ¶ Et intendit per simpliciter vna intentione:
2 dixit qd illud qd est in potestate non est vna intentio
plures: 2 dicit de quoda dicit qd ad ista gda sensus est qd
in potestate: sicut dicit qd puer potest gubernare exercitum:
ista est potestas pma remota: ex qua cum sit transmuta
tio ad pmaque potestas fit per gnansum per fmo: scilicet
lia: est finis potestatis ignoratis ad sciam. ¶ Dicit
de quoda dicit sicut dicit de exercitum: 2 filii est de sen
sur: imedit potestas que est pma pfectio pfectione per
illa ex qua fit transmutatio ad vltimas pfectione per
pila sensibilia. ¶ Et filius sciet qd non vult sua scia.
¶ Et intendit per oia ista declarare qd potestas finis
que recipit sensibilia non est pma pparatio: sicut ppar
atio que est pmo ad recipiend scias: qd est aliq
ar: sicut hinc habet ad non vult sua scia.

¶ **Q**uam alio inoiata est ipso dicitur: determinata
tuz aut sit de his: qm altera x qho altera: vi
necesse est ipso pati x alterari itaqz proprij
noibz: sensitiuz aut poriora tale est: quale
sensibile ita acut: sicut dcm est. Patit aut no
stite ens: patituz aut afflatus est: x e gle illud.
¶ Sed qz dicit eoz no sunt noiaze: x id dicit
minamim de eis qz sunt diuerse: x qho nece
est nobis vti passione: x alteratice sicut res
vere. Et sentiens in porietia est sicut sensati
in pfectione: fm qz dicitur. Patit. n. dum
no est simile: x cum dicitur afflatur. qz dicit

o 3u 2º ge
neraçõe aia
lã cap.3.

Intētio vltio
alia ē ab itē-
tiōe imagia-
ta: ex q̄ p̄z ī
negātes / p̄eo
itelligibiles.
b Sēſus nō

Libri
 62 ¶ **I**dem: sed qđ dicitur potētia et transmutatiois existens
 in aia sensibili et in reb' aiatio nō hnt noia p'pria. Et
 iam declarauimus ea cō diuer' a: et declarauim' mo-
 dum fm quō diuerfant: vifum est nobis qđ necē ē in
 quatu' ista intentio quā determinauimus de aia non
 bz nomē p'p'iu dare et nomē passiois et aliteratiois:
 que ē subz rez veraz: hoc nō nō nocet cū ita determi-
 nauimus intētiōē bz quā diuerfant. ¶ Et dixit: ne
 cessē est nobis qđ ista itētiō caret noia apud vulgus: et
 transimpio noia vifati apud vulgus est faciliōz qđ
 fingere aliud nomē. Et cū hoc fuerit declaratū de sen-
 tiētiā: incēpit describere eū simplr et dixit: et sentie-
 tiā est in potētia sicut sensatū in pfectiōe. i. ināstū est
 igitur ex hoc qđ diximus qđ sentie-
 tiā est in potētia ad itētiōē quā determinauimus de
 potētia per itētiōē rei sensibilibz in pfectiōe. i. illud
 quod inatū est p'ci p itētiōē rez sensibilibz nō
 p'p'ia res sensibilibz. ¶ Et si nō: tūc ē coloris vifū
 in coipe esset idē. Et si ita esset: tūc esse eius in vifu
 nō esset cōp'ensio: et id dixit: est illud qđ est in po-
 tētia: sicut sensatū in pfectiōe: nō dicit: illud qđ ē in po-
 tētia sensatū: qđ si ita esset idē ēēt esse coloris i vifu
 et in ita mā. ¶ Qđ d. patit igit nō ēst slier: cū pa-
 nā assimilat et d. et p'ingit ei illud qđ p'ingit oib' al-
 rabilibz: vt declarati est in fmone vniuersaliter est
 qđ patitur a sensibili dum non est simile ei: et cus pa-
 nō perficitur: tūc erit simile. Lad. II.

Discendū autē sūm vniūquēq; sensuū de sensibilib⁹ p̄rio. Dicitur autē sensibile tripliciter: quorū duo qdē dicimus per se sentire: vniū autē sūm accēsis. Duo vbi aliud qdē p̄p̄riū est vniūcuiusq; sensus: altē autē cōmune cōiūm. Dico autē p̄p̄riū qdē quod non cōtigit altero sensu sentire: et circa qd non cōfigit errare: vbi visus coloris: auditus soni: et gustus humoris. Tercius autē habet plures dīctas: s; vniūq; s; iudicat de his: et non decipitur visus: qm̄ color: neq; auditus: qm̄ sonus: s; qd colorati: aut vbi: aut qd sonās. Vbiūsmodi qdē igitur dicuntur p̄p̄ria vniūcuiusq;.

Et añq; incipiamus loq; de vnoquoq; sensuū loqimur de sensibilib⁹. Dicamus igitur sensibile dī trib⁹ modis: quorū duo dicuntur sentire per se: et tertius accēsit. Et alter duorū p̄p̄riū est vniūcuiusq; sensuū: et alter ē cōmūnis oībus: et ē p̄p̄riū quem non potest alter sensus sentire: et illud quod iposibile ē vbi ei cōtingat error. A. g. visus apud colorem: et auditus apud vocem: et gustus apud saporē. Sensus autē plures vno modis habet: sed vniūq; s; eorū iudicat ista: et non errat i colore quis color sit: neq; i voce que vox sit: sed in qualitate qd est: et vbi est: et in audito qd est: et vbi est. Quod igitur est tale: est p̄p̄riū.

Qum declarauit quid est sensus simpliciter: vult mo-
do log de vnoquoque sensu. Et qd is pōit
q̄ via ad h̄ est log de ipsis sensibilibz q̄ sunt magis
nota q̄ sensus. ¶ Dixit: t̄ añq̄ incipiamus log t̄. i. t̄
qd̄ necesse ē ire ex eis que sunt apud nos magis nota ad
ea que sunt magis nota apud nāz: nos log prius de
ipsis sensibilibz. ¶ Et qd̄ sensibilibz de sunt vltia: t̄
hec pp̄ia incepit log prius de pp̄iis: t̄ dixit: dicam:
igit q̄ sensu t̄. i. t̄ sermo est in caplo isto apparet
per h̄ qd̄ dixit: sensus aut plures h̄z modos. Intēdit
q̄ sensibilia vniuersaliaq̄ istoz sensui plura sūt vno
modo: s̄ vniuersq̄ sensui iudicat sui sensui pp̄io:
t̄ non errat in eo in maiori pte. Vltius nō errat in co-
loze: vtum sit albus: aut niger: nec auditus in voce:
vtrū sit grauis: aut acutus: sed isti sensus errāt in com-
prehēdēdo oīas indiuiduos istoz sensibilibz. U. g. in
comprehēdēdo istud albi qd̄ est nigrum oīas locoz
istoz. U. g. vt comprehēdat q̄ istud albus est supius
aut inferius. ¶ D. qd̄ igit est tale dō pp̄io. Sensibi-
lia aut q̄ inueniūt aliquid soli sensuique nō errat: t̄ eis
in maiori parte dicunt pp̄a. ¶ Et cū dixit: led in co-
lozato qd̄ ē vbi est: in auditu qd̄ est t̄ vbi ē. nō t̄rē
debat q̄ sensus cōprehēdit essentias resp̄: sicut qd̄as
existimauerūt: h̄ enī est alterius pp̄: qd̄ dicit̄ itelle-
ctus. Sed intēdebat q̄ sensus cuius hoc qd̄ cōprehen-
dunt sua sensibilia pp̄a cōprehēdūt intētiōes indi-
uiduales diuersas in generibz: t̄ in sp̄ibz. Cōprehēdūt
igit intētiōē huius in indiuidualis: t̄ intētiōē huius
equi indiuidualis: t̄ vtr̄ intētiōē vniuersaliaq̄
decē p̄dicamētoz indiuidualis: t̄ hoc videt̄ ē pp̄io
sensui hoīs. ¶ Cū v. Arist. in lib. de sensu t̄ sensato
q̄ sensus alioz animalū nō sunt sicut hoīs aut sile huius
sermoni: t̄ ista intētiō indiuidualis est illa quā distin-
guat virtus cogitativa a forma imaginatiua: t̄ expo-
nit̄ eā ad qd̄ sūt adiecta eius ē: ut est istis sensibilibz
cōibz: pp̄iis: t̄ reponit eā in rememoratiua: h̄c eā
dē est illa quā cōprehēdit imaginatiua: imaginatiua
cōprehēdit eā p̄dictas istis sensibilibz: s̄ eius cōpre-
hēsiō sit magis sp̄ualis: vt alibi determinatum est.

Comunia autem: motus: qes: numerus:
figura: magnitudo. Huiuscemodi autē nul-
lius sunt propria: sed cōmunia oibus. Ta-
ctui enī motus aligē sensibilis et visui. Per
se qdem igitur sunt sensibilia hec.

Comunia autem sunt: motus: et q̄es: et nu-
m̄erus: et figura: et quantitas. Ista enī non
sunt propria alicui: sed cōmunia eis omnia.
Motus enī sentitur tactu et visu.

¶ Cum declarauit ex duobus modis essentialibus modum proprium: incipit declarare eodem. ¶ Et. d. qd sunt quatuor motus et tres et. B. qd dicitur ista. n. sunt propria res. nō interit qd vniūq; qd istor quinq; est cōe vniūq; sensui: vt intellexit Themistius: et fm. qd apparet: et tria ex. i. mot. et tres et nūerus sunt cōia oib; figura aut et q̄ntitas sunt cōia tactui et visui tñ: et sic interit per hoc qd dicitur: cōia eis oia. et sic sunt cōia sensui: nō oia oib; sensib; qm aut oia hē sensibilia. i. ppa et cōia sunt attributa sensib; essentialia manifestus et. Non. n. possumus attribuerē cōprehensibiles sensui eis alio mō ab eo qd sunt sensus. Deciget est vna interitio eius qd est accitralis qd est oppositū ei qd est essentialiter. ista eni sunt cōprehēdibilia sensus fm qd sunt sensus: non fm qd sunt aliqui sensus.

Necesse ē ire
 ex eis q̄ sunt
 apud nos ma
 gis nota ad
 ea que sūt ma
 gis nota apd
 nās. ydem p̄
 phy. t. 2. c. 2. 7.
 met. t. c. io.
 yd i hoc. 2. t.
 2. 12. 7. 33.

Circa sensibile propriū nō errat sensus ī maiori parte. Idem. j. 152. 134. 161. Idē sup lib. de sensu z sensato.

Sensus non
cōprehendūt
essentias rep:
sicut qdā exi
stimaverunt:
s; hoc ē alteri
us pō qdō i
collectio

Sēſus hoīe
cōprehēdunt
intēriōrē indi
uiduales oī
uſ decez p̄di
camentorū.
Jb. 3. de aīa
2. 6. 20. 7. 35.

1. The first step is to identify the problem.
 2. The second step is to define the problem.
 3. The third step is to analyze the problem.
 4. The fourth step is to develop a solution.
 5. The fifth step is to implement the solution.
 6. The sixth step is to evaluate the solution.
 7. The seventh step is to monitor the solution.
 8. The eighth step is to maintain the solution.
 9. The ninth step is to improve the solution.
 10. The tenth step is to document the solution.

alind A

256

64

Bot⁹: q^uo:
t^u nūcrus sūt
cōia oib⁹ ser
ib⁹. Figu
ra aut^{em} t^u q^ui
sunt cōia

actiue value
me

for 1000 500

[illegible]

De Anima

Secundum accensum autem dicitur sensibile: ut si albus sit
biarij filius. Secundum enim accensum habet sensum: quoniam
accidit albo habet quod sentit. Et si nihil parit habet quod
est a sensibili. Sensibile autem finem se per
prae propria sensibilia sunt: et ad que substa
tia apta nata est uniuscuiusque sensus.

Accidit autem dicitur in re quod est sensibile quasi
albus Socrates. Iste enim non sentit nisi accen
tatur. accidit enim albo quod fuit iste. Et ideo non pa
rit a sensibili habet quod est sic. Et autem que sunt sensi
bilia per se et propria sunt sensibilia rei veritate. Et
sunt ea quorum sentire est propria substantia cuiusque sensus.

Cum declaravit duos modos sensibilia per se. primum
et secundum: inceptum declarare tertium modum quod est sensibile
per accensum. Et dicitur accitatur autem dicitur in re quod est sensibi
lis. hoc modo. dicitur exemplum: dicitur albus. quod est Socrates. non
sentit nisi accitatur. i. iudicare. nam quod istud albus est Socrates.
est sentire accitatur. Et dicitur eadem: et dicitur accidit enim
quod albus quod sentit sit iste. et dicitur quod ista comprehen
sio est per accensum: quod non sentit per vius quod illud est Socrates.
nisi finem quod est coloratum: coloratum illud est Socrates. est per
accensum finem quod est coloratum. Sed post aliquid dicere quod
sunt accitatur ei figuratur numerus: et mori: et quodammodo igitur
fuerunt numerata ista in eis quod sunt sensibilia essentialiter:
quod si fuerit numerata quod sunt colorata: sunt et intentiones i
diuiduorum sunt colores sensibilia. Et possunt diceri
in duos finem: quorum unus est quod ista coloratio mag
gis videtur necesse in esse prior sensibilia. U. g. frigus.
Color enim non denudat ab eorum sunt calor et frigus que
appropriat tactui. Color enim non est necesse ut sit in Socrates. aut
in Platonem: necesse tamen per quodammodo remota. Et
etiam sensibilia colorata: declarabit sunt propria sensus
quodammodo ista sunt propria uniuscuiusque sensui: et comp
bentio intentionis individualis habet actio sensus colorata:
et ideo plures idiget in comprehensione intentionis indi
dui ut plures uno sensui: ut videtur medici in sciendo vi
ta et quod existat habet repletionem venarum plures uno sensui
sunt videtur quod ista actio est sensus colorata habet quod est sensus
colorata: finem quod est sensus alius: aialis. U. g. aialis intelli
gentia. Iste igitur est etiam alius modus modorum finem acci
dens: quod accidit sensui: comprehendere duas individuali
rum finem quod sunt individualium finem quod sunt sensus simpli
ces: habet quod sunt duarum: et precipue dicitur subales. Videtur
enim quod comprehensio intentionis individualis subales: de quod
bus intellectus considerat est propria sensibus hominis. Et
debes scire quod comprehensio intentionis individualis est sen
sui: et comprehensio intentionis vltis est intellectus:
et vltis habet et individualitas comprehenditur per intel
lectum. diffinitio vltis et individualis. Et dicitur. et ideo non
patitur etiam vltis non patitur ab intentione sensibi
li per accidentem: quoniam si pateretur ab aliquo indi
duo finem quod est illud individualis non debet pati ab alio
individuali. Et deinde dicitur. et autem que sunt sensibilia
per se et propria autem modorum re: sensibilia per se
propria sunt ea que prius debet numerari in eis que
sunt essentialiter: et sunt sensibilia in rei veritate: est
essentialiter: ista autem licet. sentiantur essentialiter: ta
men non sunt prima. Et deinde dicitur. et sunt ea que sen
tire etiam et sunt ea que sunt nata sentiri primo et essen
tialiter ab unoquoque sensui: et similiter natura et es
sentialia uniuscuiusque sensuum est in sentiendo ea.

Loprehensio
intentionis indi
vidualis: de
quod intellectus
considerat est
propria sensibus
hominis. Et
debes scire quod
comprehensio
intentionis indi
vidualis est sen
sui: et comprehensio
intentionis vltis
est intellectus:
et vltis habet
et individualitas
comprehenditur
per intellectum.
diffinitio vltis
et individualis.
Et dicitur. et ideo
non patitur etiam
vltis non patitur
ab intentione sen
sibili per acciden
tem: quoniam si
pateretur ab ali
quo individuo fin
em quod est illud
individualis non
debet pati ab alio
individuali. Et
deinde dicitur. et
autem que sunt
sensibilia per se
et propria autem
modorum re: sen
sibilia per se pro
pria sunt ea que
prius debet nume
rari in eis que sunt
essentialiter: et sunt
sensibilia in rei
veritate: est essen
tialiter: ista autem
licet. sentiantur
essentialiter: ta
men non sunt pri
ma. Et deinde di
citur. et sunt ea
que sentiri primo
et essentialiter ab
unoquoque sensui:
et similiter natura
et essentialia uni
uscuiusque sensuum
est in sentiendo
ea.

Loprehensio
intentionis indi
vidualis: de
quod intellectus
considerat est
propria sensibus
hominis. Et
debes scire quod
comprehensio
intentionis indi
vidualis est sen
sui: et comprehensio
intentionis vltis
est intellectus:
et vltis habet
et individualitas
comprehenditur
per intellectum.
diffinitio vltis
et individualis.
Et dicitur. et ideo
non patitur etiam
vltis non patitur
ab intentione sen
sibili per acciden
tem: quoniam si
pateretur ab ali
quo individuo fin
em quod est illud
individualis non
debet pati ab alio
individuali. Et
deinde dicitur. et
autem que sunt
sensibilia per se
et propria autem
modorum re: sen
sibilia per se pro
pria sunt ea que
prius debet nume
rari in eis que sunt
essentialiter: et sunt
sensibilia in rei
veritate: est essen
tialiter: ista autem
licet. sentiantur
essentialiter: ta
men non sunt pri
ma. Et deinde di
citur. et sunt ea
que sentiri primo
et essentialiter ab
unoquoque sensui:
et similiter natura
et essentialia uni
uscuiusque sensuum
est in sentiendo
ea.

Tractatus Quintus.

Cap. I.

Cum quod igitur est visus habet quod est
sibile. Visibile autem est color: quod
est et quod vere est dicere. Inno
minatur autem prout est. Danse
stus autem erit igredieris magis.

Visibile enim quod dicimus est color: habet autem in
eo quod dicimus finem se visibile: finem se autem non
fones: quoniam in seipso habet eam essendi visibile.
Et illud igitur cui attribuit visus est visibile: et
visibile est color: et quod est possibile dicitur: non est
denum: et post apparet quod dicimus magis. Quoniam
visibile est color: et hoc est visibile per se: et
dicere per se non finem intentionem: sed in eo in
nitur causa in hoc quod est visibile.

Cum copulavit finem vltis sensibilia: reuerens
est ad finem prout de unoquoque sensibili: et
de sensibili visus. Et dicitur illud autem cui attribuit vi
sus: et manifestum est per se quod est visibile quod attribuit vi
sui: prout est visibile: visibile est color: et sibi sibi
rebus que videntur in obscuro quod non habet nomen: quod
stret de eis illud quod est sibi genitus: sed non prout exponi
nisi sermone composito. U. g. quod dicamus quod sunt ea quod
videntur in obscuro: et non videntur in luce: ut conde
ditur. et post apparet etiam: et nos declarabimus: mo
dum post finem quod quod color et ista sunt visibilia.
Vtrum hec dicantur eguocantur finem prius et posterius.
Et dicitur visibile. n. est color etiam visibile. n. in rei veri
tate est color: autem illud quod per se est visibile: est di
cere per se non finem primam intentionem intentionis de quod
dicitur illud quod est essentialiter est modus in quo vi
dicatur est in substantia subiecta: sed finem intentionem intentionis
est illud in quo subiectum est in diffinitione predicati.
Color enim est etiam per res sit visibiles: et per habet quod dicitur
sed in eo inuenitur causa: intendit finem quod color est: et
aut in eo inuenitur causa ut aliquid sit visibile.

Dicemus color motus est etiam quod habet actus
diaphani: et hoc est ipse finem. Unde quod non est
visibile sine lumine: et omnis cuiuslibet color in
lumine visibilis. per quod de lumine prior dicitur
est quod est. Et igitur aliquid diaphanum.

Et quod dicitur color motus est etiam quod habet actus
et hoc est natura est: et ideo non est visibilis ab
quod luce: et necio uniuscuiusque color non est visibi
lis nisi in luce. Et ideo dicitur de luce quod est: et habet
erit in dicendo quasi in diaphano quod sit.

Et sub coloris et essentialiter finem quod est visibilis est illud
quod mouet diaphanum in actu. Et dicitur et hoc est nomen etiam
et ista descriptio dicitur nomen et substantia est quod est visibilis
Et sibi quod color est motus diaphani in actu non diapha
ni in potestatem quod non est visibilis ab quod luce: quod ipse
nomen quod coloris existit in obscuro in actu. Et si sit
fuit necesse in videndo coloris est nomen finem quod facit diapha
ni in potestatem diaphani in actu: hoc autem dicitur quod ipse
dere finem quod coloris existit in obscuro in potestatem finem
quod diaphanum potentia indiget etiam in recipiendo
colorem ut sit diaphanum in actu. Et autem pace
dubitavit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
415/D/2

De Anima

est qd ē diaphanū: r qd ē lux: r qñ ē ignis: neqz corp^o oīno: n3 aliqd curres a corpe oīno. Qm si ita eēt: itic f3 hūc modū eēt aliqd corp^o. S3 ē pñtia ignis: aut silē i diaphāo: ipole enī ē vt duo corpa sint i codē loco.

69 ¶ Cum declarauit nāz diaphani qd ē de luce qñ mā de for^o icepti diffinire luce qd ē. ¶ Et d. lux at ē act^o diaphani rēi. hūa aut lucis ē pfectio diaphāi fm qd est diaphanū: aut pfectio istius nāe cōis corpibus. ¶ Et h qd dixit po^o at ē illo in q ē h: r obscuritas. i. corpus aut diaphanū in po^o est illū in q inuenit ista nā cōis cū obscuritate. ¶ D. d. r lux est qñ color diaphani rēi. r lux i diaphāo nō terminatō ē qñ color in diaphano terminatō: cū diaphanū fuerit diaphanū in actū a corpe lucido nāl: vt ignis r silia d corp^o altissimis lucidis. ¶ D. d. in B. n. ē rēi. nā. n. diaphanitas ē rēi i corpe celesti semp associat illi qd facit eā dispōnē in actū: iō nūq inuenit celū diaphanū in po^o sicut ea q sūt i ferus euz qñq sit lucidū pñs: r qñq nō. Ista aut nā celestis sp est illuminata. ¶ Et ex B declaraf ē q colores nō acgrūt habitū a luce. lux enim non est nisi habitus corporis diaphani.

¶ Celestis sp est illuminata
Idē 1. 2. 71.

¶ At ar lumē hūc cē tenebris: sūt ar tenebre pūatio hūi^o bī^o: atqz ignis vī corpis talis abñtia a diaphāo. Quare palā q hūi^o pñtia lumē ē. Et nō recte Empedo. neqz si ali^o ali qd sic dixit: q ferat r extēdā lumē i medio terre r pñtēdē: nos at lateat. Hoc enī ē rēf eā q i rōne pñtēdē: r ē ea q vident^o. In pñtē enī spatio lateret vtiqz. Abozēre aut i occidēdē latere magna qdem multum ē qñtio.

¶ Et existiat ē q lux sit hūz obscuritati: r obscuritas ē pūatio hūi^o a diaphāo. Declarat ē ex B q lux ē pñtia istī itētionis. Et nō vere dixit Empē. neqz ali^o: r si aliq dixit si aut ipse dixit: q lux trāffert r vadit i tpe iter terrā r circūferētā. S3 i pceptibilia nobis. Iste enī fmo ē ex vey r extra apparentiam. Poīe ē enī h pcepti i breui spatio. S3 nō pcepti de oīēte ad occidēte magna ē dīla valde.

70 ¶ Cū declarauit q lux ē pfectio corpis diaphani fm qd est diaphanū: icepti declarare modū p quē certifi cabit q lux nō est corp^o: s3 ē dispō r habit^o in corpore diaphano. ¶ Et dixit: r existimat q lux ē hūi^o obscuritatis rēi. r q lux sit opposita obscuritati fm pñtionē r habitū. ¶ D. d. declaraf igit ex B q lux est pñtia istī itētionis. i. declaraf igit ex B q obscuritas ē pūatio lucis in diaphano: q lux nō ē corpus: sed ē pñtia itētionis in diaphano: cū pūatio di obscuritatis apō pñtia corpis luminosi. ¶ Et h qd dixit manifestū ē: qñ subz obscuritatis r lucis est corp^o: r est diaphanū: r lux ē for^o r habit^o istī corpis. Et si esset corp^o: tūc corp^o pñtēret corp^o. ¶ D. d. r nō vere dixit Empē. rēi. r nihil dixit Empē. euz dixit q lux est corp^o: r q pmo trāffert r vadit inter terrā r circūferētā: s3 sensus nō pcepti qd velocitatē mot^o. ¶ D. d. iste. n. fmo ē ex vey rē. r iste fmo. i. Empē. est ex rō. nē. pole. n. est h nō sentiri i breui spatio: s3 i maximo spatio. s3 pñtēte i occidēte ē maxie recedē a rōne.

¶ Est aut coloris susceptiū qd sine colore: sicut aut absoni: sine colore aut diaphanū iuisibile: aut qd vix vī: vt vī qd tenebrosū est. Idē aut diaphanū qd ē: s3 nō cū sit actu diaphanū: sed cū potētia. Eadē enī nā qñq qdem tenebre: quandoqz autē lumen est.

¶ Et recipiēs colorē ē qd nō h3 colorē: r recipiēs vocē ē qd nō h3 vocē. Qd ar nō h3 colorē ē diaphanū nō vībile: aut illd qd vīf3 q existiat de obscuro: r tale ē diaphanū: s3 nō qñ i pfectiōe fuerit diaphanū: s3 i po^o. Eadē enī nā forte erit obscuritas: r forte lux.

¶ Cum narrauit q color est mouēs diaphanū fm qd est diaphanū in actu: icepti dare cām in B. ¶ Et d. r recipiēs colorē ē illd qd nō h3 colorē rēi. r color ē mouēs diaphanū: q recipiēs colorē h3 carere colorē r qd caret colorē ē diaphanū nō vībile: s3 s3 vībile erit sicut dī q obscurē ē vībile. i. in actu videri cū diaphanū sit obscurē qñ lux non fuerit pñtē hoc itēdēdē cū. aut illd qd vī sicut existimatur de obscuro. i. aut illd qd est vībile f3 qd dī q obscurū est vībile. ¶ D. d. r qd ē tale ē diaphanū rēi. r diaphanū qd nō ē vībile pñtē nō ē diaphanū qd pñtē per lucē: s3 diaphanū qd ē in po^o lucidū. ¶ D. d. eadē enī nā rēi. r diaphanū inuenit f3 has duas dispōnē: q nā recipiēs diaphanitatē in gūbidam reb^o recipit verūqz. Qñq. n. inuenitur obscura r qñq diaphana. ¶ Et dixit forteqz h nō equalit accidit in ista nāz tñ in diaphanis gūbidib^o: r corruptibilib^o. Nā aut celestis nūq recipit obscuritatē: nūq h qd existimat pñtēdē q nā lūe sit ex nāis diaphāis nō ex nāis luminosis: forte luna ē cōposita ex istis duab^o nāis.

¶ Nō oīa ar vībilia sūt i lumine. s3 solū vībilia cuiusqz pñtē color. Quēdā enī i lumine qdē nō vident^o: i tenebris autē faciliū sensum: vt q ignea vidēt^o r lucētia. Nō ar noiata sūt bec vno nomine: vt quereus pñtēdē: comu: capita piscium: r squāme: r oculi. S3 nūli bōi vidēt^o proprius color. Propter quā autem cām bec videntur alia ratio.

¶ Et nō oīa vident^o in luce: s3 ex quolz color tñ pñtē: sūt enī qdā q nō vidēt^o i luce: s3 in obscuritate faciliū sensus. A. g. ea q vident^o ignea r splēdēscē: r ista nō hūt vniuz nomē. A. g. cōcha: r comu: r capita quozūdā piscium: r squāme: r oculi. Sed color pñtē non videtur in aliquo eorum. Quare autē ista videntur indiget alio sermone.

¶ Cū pñtē q vībilitū qdā ē color r qdā nō color: r ē illd qd nō h3 nomē cōis: q pñtē color q nō vīdeat nū i luce: icepti dicere q dispō illoz alioz vībilitū ē cōis colorū. i. q vidēt^o i obscuro r nō i luce. ¶ Et dixit: r nō oīa vident^o in luce rēi. r nō oī vībile vī i luce: s3 tñ h3 vey q color pñtē cuiuslibet vībilitū vī i luce: r indifferenter sine illud vībile vidēt^o in obscuro sine nō. ¶ D. d. sūt. n. qdā q nō vident^o in luce rēi. r dixim^o q nō ē necē vī de vībile vident

videat in luce: qz sunt qda q vident in obscuro z nō in luce: vt plura aialia z pcher: cornu: alia: oia ista nō hnt idē nomē. ¶ D. d. s. color ppi: nō vī rē. i. s. l. ista sentiant i obscuro: nī color ppi: vniūscuiusqz eoz nō sentit tūc: s. apd pncias lucis tūc: iō nō pōt aliqz dicere q aliqz color vī in obscuro. ¶ D. d. qre aut vident ista rē. i. cā aut pp quā ista videt i obscuro z non in luce. dicenda est in alio loco. Et vī q ista videt i nocte: z nō i die: qz i eis ē pax de nā lucidi. la ter enī veniēte luce pp paucitatē ei: sicut hoc accidit in lucib: pūis cū fortib: z iō stelle nō apparēt in die. Et nā coloris est alia a nā lucis z lucidi. lux enī est visibilis p se: color aut est visibilis mediante luce.

¶ Hunc aut in m manifestū sit: qm qd qdes in lumine vī: color est. An z non vī sine lu mine. Hoc. n. erat ipi colorz eē: motuūz eē p m actū diaphani. Acus aut diaphani lumē est. Signū aut hui: manifestū. Si qeni po nat bñs colorē sup ipm visum non videbit: sed color mouet diaphanū: puta aerez: ab h aut iā p riuo exīte mouet qd sensitiū est. ¶ In b loco aut tū appet. f. qd vīz i luce est color: z sī nō vī sine luce. B. n. etiā est il lud qd fuit in colore q ē. f. qd est illd qd mo uet diaphanū i actu: z perfectio diaphani ē lux. Et signū ei: manifestū ē: qm si posueris aliquod habēs colorē super ipm visum nō videbitur. Sz color mouet diaphanū: sicut aer cū continuatur mouet sensus ab eo.

¶ Cum declarauit qd est visibile. s. color: qd est dia phanū: qd lux: cepit dicere sūmā eoz qd declarauit. ¶ Et d. in b aut loco hoc tū rē. i. hoc qd dixit mā festū est. s. iste due ppōnes. Quāz vna ē qd qd vī i luce ē color. Scā est eōrio. s. qd ois color videt in lu ce. Illa enī q apparēt in obscuro manifestū ē q non vident fm colorē ppiūz. ¶ D. d. hoc. n. ē illd rē. i. hoc. n. ē illd qd iduxit nos ad oīm cognitionez sube coloris fm q est visibile q est illd quod mouet diaphanū in actu. ¶ Et tendit p b q ista dīfō non declarat eē coloris nisi sz q apparuit nobis q ipole est vt color videat sine luce: q lux intrat visionem fm q largitur diaphano pparationē vt moueatur a colorib: nō q largiat colorib: habitū: z b declaratus fuit ppiūz. ¶ D. d. z pfectio diaphani ē lux rē. i. lux est aer: diaphani tū: signū eius q lux nō bz ē absqz diaphano ē: qz si positi fuerit aliqd coloratū sup ipz visum nō cōprehendetur: tunc. n. nō erit lux iter co lozē z visum: qz nō est illc diaphanū: cū igit diapha nū auferet: auferet lux: cū lux erit: erit diaphanum. ¶ D. d. sed color mouet diaphanū rē. i. sed pp b qd diximus: q cum color fuerit positiū sup visus nō vī: fuit necesse vt visio coloris nō cōpleat: nisi color mo uet diaphanū qd est mediū iter ipm z vidēs: z me diū moueat p sua p riuatōne cū vidēte vidētē: vt aer: qm cum copulatur cū vidēte mouet a colore qū illuminatur: deinde ipse mouet visum.

¶ Hō. n. bñ b dīc Democri. opiat: si eēt va cuū qd mediū: pspici vtig: certe z si formi ca eēt i celo. Hoc. n. ipole. Patēte. n. aliqd sensitiū sit ipz videre: ab ipo igit q vī colo

re ipole: relinqt q a medio. Quare necē ē aliqd eē mediū. Quacno aut factō nō aliqd certe: sz oīno nībil videbit. Propē quā qdē igit cāz colorē necē ē i lumine videri dēm est. Ignis at i vtrūqz vī z i tenebris z i lumie: z b ex necitate. Diaphanū. n. ab h lucidū sit. ¶ Democrit: igit nō vere dixit i b q existia nit q mediū eēt vacuū: itic visio eēt magis vera: z si formica eēt i celo. Hoc. n. ipole ē. Alius enī nō sit nisi qm sensus patit aliq pal fide. Sz ipole ē vt visus patiat a colore: re manet igit vt patiat a medio. An necē ē vt aliqd sit i medio. Si aut fuerit vacuū nō tū visio nō erit va: sz nībil oīno videbit. Dicta ē igit cā pp quā color necē ē vt si videat nisi i luce. Ignis at vī i vtroqz. i. i obscuro z i luce Et b necē ē. Diaphanū. n. p b ē diaphanū.

¶ Luz declarauit q actio visus non pficit nisi p dia phanū mediā p signū q cū color fuerit positiū sup vi sus nō videt: rē q visus nō pficit nisi p lucē: lux nō inuenit nisi in diaphano medio: inceptit repēdere Democritus dīcēt q si visus eēt in vacuo: tunc eēt magis vera. ¶ Et dixit. Democritus rē. i. cū decla ratū est q visio nō fit nisi p mediū: nō recte opiabāt Democritus q si visio eēt mediante vacuo: tunc eēt magis va. ¶ D. d. hoc. n. ipole ē rē. i. b enī qd dixit q visio magis pfecta erit in vacuo ipole est: z signū ei: est qd iā declaratū est q visus sz q ē vīus sensibilis: mouet z patit a colore: z color mouet ipz. Et ipole est vt visus patiat z moueat a colore si corpus colo ratum fuerit eē visum: nisi ita q illd coloratū prius moueat mediū fm tactū: z mediū moueat visus. Et si vacuū eēt inter visum z visibile: tūc nō posset mo uere visum. ois. n. habit: exis i corpe nō agit nisi fm tactū. Si igit vltimū motū nō tāgit a motore: necē est vt iter ea sit mediū qd reddat passionē: illd me diū erit tactū z tāgēs: primū aut erit tangens non ta ctū: z motus postremū tactū nō tangēs. An necē est vt visibile patiat a medio nō a vacuo: sic existimauit Democritus. ¶ Et hec ē demōstratio q visio impos sibile ē vt fiat p vacuū: non q visus ipole est vt fiat nisi p mediū. Pōt. n. aliqz dicere q si necessitas ad essendū mediū eēt pp sensatū eē distictū a sentiēte: tūc necē eēt vt cū sensatū tāgeret visus q sēteret ipz z nō est ita: z iō nō intēdit. Bz. p hunc fmōnē q vis sus indiget medio nēcio: sz declarare q cum sensibi lia fuerint disticta ab corpole erit vt sit p vacuū: vt existimauit Democritus. Et ē sustētatus sup hoc q sensus idiget medio nēcio. s. qz sensibilia cū fuerint posita sup eos nō sentiēt: q visus ē nō erit nisi per lucē: lux nō inuenit nisi p mediū. ¶ D. d. iā igit oca est cā rē. i. cū declaratū ē q visus nēcio idiget me dio: declarata ē p b cā pp quā color nō vī nisi i luce: z est q nō vī nisi p mediū. ¶ Et b demōstrat q ipe non opinat q cā in eēdo lucē in visioe est vt faciat colores in actu: sicut qdā opiat sit. ¶ D. d. ignis aut est in ea vtrūqz. s. qz facit mediū diaphanū i actu sz q est lucidū: z mouet ipz fm q est color in corpe.

¶ Eadē aut rō ē dō sono z dō odorē. Nihil. n.

Propter qd ignis in tenebris z in luce videtur.

Impole ē vt visus patiat z moueat a colore si corpus coloratū fuerit eē visum: nisi ita q illd coloratū prius moueat mediū fm tactū: z mediū moueat visus.

Propter qd ignis in tenebris z in luce videtur.

Propter qd ignis in tenebris z in luce videtur.

De Anima

ipsoz tages sensitiuū sensuz fac. Sz ab odo
re qdē z sono mediū mouet: ab hāit sensi
tinoz vtrūqz. Cū āt sup ipz sensitiuū aliqz
apponit odoros: aut sonos: neqz vnum sen
suz faciet. De tactu āt z gustu bz se filr: n āt
vz pp quā aūt cāz postert: erit manifestū.

Et iste fmo idem ē de voce z de odore.
Nullū. n. eoꝝ si tetigerit suū sensuz fac senti
re: sz mediū mouet ab odore z a voce: z ab
isto mouet vtrūqz sensuz. Si igit tu posue
ris sup ipm sensuz aliqd hñs vocē: aut hñs
odorem: non faciunt oīno sentire. Et filr ē
de tactu z gustu: sed hoc non appet: z post
deklarabimus causam in hoc.

75 Cū declarauit qz sensus vñs nō fit nisi p mediū:
incepit dicere ēt qz p istā eādē declarationē tres sen
sus nēto idigēt medio: z fmo ē? ē mīfessus. Cū
p h qd dicit: filr ē d tactu z gustu: itēdit z opio nra
in sensu tact: z gustu i h qz idigēt medio ē sic opio
nra in alijs sensib: sz illi duo sensus videant senti
tus sua sensibilia fuerint posita sup eos: iō non ita
manifeste vidēt idigē medio: sicut illa tria alia.
Cū dō. z post deklarabimus cām in h. i. cāz pp quā
sensus tactus: z gustus sentiunt sensibilia posita su
per ipsa: non est sic de tribus sensibus alijs.

De bñs āt sono qdē aer ē: odorū āt in oīatū
ē. Oīs. n. qdā passio ē ab aere z aq: sic dīa
phanū colorū: sic ē bñt odorū qd ē in vtrūqz
bñs. Vidēt enī aīa lūa aq: tica bñe odorū sen
suz. Sz hō qdē z pedib: ābulantū qdāqz re
spirant ipolia sunt odorare nisi respirantia.
Causa autem z de bñs posterius dicitur.

Et mediū i voce ē aer: in odore aut nō bz
nomē. Est. n. aliqz passio cōis i aere z in aq.
Est de odoratū qñ diaphanitas i colore: z
iō iuenit in vtroqz. Aīa. n. z habitāria in
aq bñt sensuz odoratus. Sz hō z oīa aīa lūa
ambulantia anbelātia non pñt odorare sine
anbelitū: z post dicemus cām in istis reb.

76 Dicit qz mediū i voce est aer nō aq: qz aīa lūa q sūt
in aq nō sentit: vñ mibi vñ nisi p voces cadētes i aere
ē: aqua. Appet. n. qz vox nō fit ex pūssioe corpōz i
aq cōno d odore. Cū dō. i odore āt n bñt nomē. i. nā
aut recipiēs odorū. i. q ē i medio nō bz nomen sic bz
nā q recipit colorē i aq z i aere. i. h nomē diaphanū.
Cū dō. est. n. passio cōis z ē. i. appet. n. ex hoc qz rece
ptio odoris nō ē aeris sz qz ē aer: meqz aq sz qz ē aq:
sz aliqūa passio ē ē in nā cōi eis: z illa nā inata ē re
cipe odores cōncos: z h erit vñ nō bēat i se odorū oīo
quēadmodū diaphanū est nā q recipit colores cōncos
os sz qz nō bz colorē ppiū. Cū dō. h dñs strāt qz ipse
nō opiat qz odor sit corpō dissolutū i aere ab odorabi
līb: ē qūtas aliqz p quā illa nā inata ē pfect: sed odor
nō pfect i illā quēadmodū diaphanū p colorē sz co
lor nō p diaphanū. Et sic color bz duplx cōāz vñuz
est i diaphano nō terminato: z illō i q ē cōncos: z aliō
in diaphano terminato: z ē cōncos: sic odor bz filia
hec duo cō. i. cōi bñdo faporabilis ē cōncos: z ē in
documentū
Et ist. nō opt
nē qz odor
sit corpō dissol
utus in aere
ab odorabili
bñs. i. cō. 97.
z. i. oī.
a. Color bz
duplx cō. vñuz
est naturalis

bñdo n faporabilis ē cōncos. Et post deklarabim
h cū locuti fuerim? d h sensu. Cū dō. z pp h iuenit
ex vtroqz. i. pp hñs cōz iuenit odor ex vtroqz eler
mēto. i. aq z aere. Aīa. n. aīa tica bñt sensū odorat:
z nō ē dubiū: qz h fiat mediū aq. Cū dō. sz oīa aīa
malia ambulātia z ē. i. tēdebat p h declare qz pīca
odorat abiqz anbelitū: z qz h non ē ipole sic odorant
plura aīa lūa habitāria i aere nō anbelātia sine anbe
litū. Cū dō. z post dicē cā in hoc. i. qz quedam anī
malia odorant per anbelitū: z quedam non.

Tractatus Sextus.

Cap. I.

Enc āt primū s sono z olfatu
determinem. Est aut duplex
sonus: hic qdē. n. actu: ali
potētia. Alia. n. nō dicim? hic
sonus vt spōgia: lana: z pilos.
Quēdā aut bñt vt es: z qdāqz

plana z lenia sunt: qñ sonare. Hoc aut
est ipz mediū z auditus facere sonus actu.
Cū h aut loco determinem? pzo de voce
z de odore. Bīcam qz vox ē duplex. ē. n. in
actu: z ē i potētia. Sunt. n. qdā q nō dicim
tur facē sonū: vt spōgia z lana. Et qdā dicit
tur hic sonū: vt cuprūz z oē vñuz. Enc enī
pōt facere sonum: z hoc potest facere inter
ipsū z auditum sonum in actu.

Adet ordinare pīderatōes de virtutib: lenis
fñ nobilitatē nō fñ nāz: z iō pōtuit fer
monē de vñs alijs sensib: deinde de auditu: deinde de
odoratū. Cū fmo ē i? b caplo abbeuatiū ē qz
qdā bñt sonū: vt res dūrent qdāz nō vt molles: bñt
tū sonū: qdā dicunt hic sonū in actu: qdā in po.

Et aut qz actū sp sonū alicū ad aliqd z
in aliquo. Percussio. n. ē faciēs. Est ipole
est cū sit vñs facē sonū. Alitex. n. ē pberat
qz pberat. Quare sonans ad aliqd sonat.
Tāgit. n. aliqd cum aut tēu tetigerit sonat.
Ter āt nō fit sine motu locali. Sic autē dicit
mus nō pāgētū: son? ē. Nullū. n. sonū
faciūt lane est pūcentē. Sz es z qdāqz le
nia z pcaua sūt. Es qdē qñ lene ē. Lōcaua
autē ex repūssione faciunt multosier? post
primum in potēti exire quod motum est.

Et son? i actu sp fit p aliqd z apō aliqd: z
in aliquo. Percussio. n. ē illō qd agit: z iō
possibile ē qz fiat son? ab aliquo vno. Per
cutiēs. n. ē aliqd: z pūssus ē aliō. Tñ necē
est vt faciēs sonū nō faciat sonū nisi apō ali
quid. Et percussio nō fit sine motu z trāsa
tione: z sic dīctimus sonus non ē pūssio cu
iusqz corpō: sic vellera lane cum fricant nō
faciunt sonus oīno. Sz cuprūz z oē lene pca
uuz. Cuprūz āt qz ē lene: corpa autē pcaua qz
p reflexionē faciunt plures pēssioes post
prīmā propter prohibitionem exitis.
Et in cōcā

quod insonat de guma soni quod non uoluit coloris huius
 soni quod non uoluit coloris huius
 soni quod non uoluit coloris huius
 soni quod non uoluit coloris huius

Liber

Secundus

350

78 Et incedit p aliquid pcuties: et apud aliquid pcutsum
 et per in aliq: mediū. f. aerē et aqua: et qd dicit i b caplo
 manifestū ē. Et abbreviatio eius ē q son⁹ sit a pcuti-
 ente et a pcutso: et ab aliq i q pcutsum cadit. Percussio
 enī ē actio q bz agēs. f. pcuties: et mām. f. pcutsum. Et
 q pcutsum ē motus localis nō fit nisi i aq et aere. Quā
 ipole est ut sit in vacuo: ut declaratur ē in pmonibus
 vlib⁹. Et pcutsum n. ex q fit sonus ē duob⁹ modis:
 aut lenē durū sicut cuprū: aut pcutū. Son⁹ igit fit a
 leni pp expulsiōes aeris apd pcutsiōnē a pcut⁹ et qd
 liter: et h itēdebat cū. d. cuprū aut qd est lenē: qm ita
 est de sono in hac itēde: sicut de reflexiōe radioz. f.
 q fortiter appetit corpib⁹ duris: qd eqlr existit i eis
 quapp cōgregat i eis vna actio: ut boies q attrahunt
 pōderosū. a corporib⁹ aut pcutsum pp reflexiōnē aeris
 in eis frequētes: q nō pōt exire aer ab eis: sic expel-
 litur sicut pila expellit a pariete: et h itēdebat p re-
 flexiōnē. Et dōes scire q sonus nō fit i aere: ita q
 aer q expellit a pcutiēte mouet se singulariter do-
 nec pueniat ad auditū. Et debes scire q illud qd fit
 in aere de pcutsiōe corp⁹ adiūcē ē sile ei qd fit in
 aqua qm lapis pycit in aqua d circulariōe. f. qd fit in
 aere apd pcutsiōnē figura spica: aut ppe spēcā: cui⁹
 cētrum ē locus pcutsiōis p expulsiōnē aeris ab illo
 loco eqlr: aut ppe. Et signū eius ē q pole ē auditū
 in qlibet pūcto aeris: cui⁹ remōtio a pcutiēte ē eadē:
 et est remōtio nālis actus a cui⁹ remōtiori nō pōt au-
 dire illa vox: et iō ois pcutsiō bz speram terminat: et
 sic est de odore et de colore. f. quia mouet aerez ex oī-
 bus partibus fm istam figuram spēcā.

79 Et declaratur q pcutsum sit p aliquid apd aliquid et in
 aliquo: et declaratur ea p que fit pcutsiō: et bz q: cepit
 dclare illd i quo fit pcutsiō. Et d. et audit i aere
 et in aq: f. minus. i. f. aq minus reddit vocē fortiter
 q aer. Et d. et aer nō ē solus sufficiens in sono et i. et
 aer non sufficē ut fiat sonus abiq aliq pcutsum: qd
 etiā sufficit in bz idigē ut i aere fiat pcutsiō a cor-
 porib⁹ solidis in iūce et in ipso aere. Et d. et hoc erit
 qm aer fuerit fixus et i. et sonus fit qm pcutsiō fuerit
 a solidis corpib⁹ adiūcē: et in ipso aere: et fuerit pcut-
 siō ipso aeris p velocē motū: ita q pcedat motus aer-
 ris: et fuerit pcuties hūis latitudine et qstitate: qm resi-
 stet tūc ei aer. Et enī pcuties et pcutsiō fuerint talia
 ptinget ut aer videat qm fixus et nō diuisus. f. qm pcut-
 ties nō fuerit diuisum: et motus eius nō fuit tardus.

Et d. et iō eius aliqd fuerit pcutsum et i. et signū ei⁹
 q sonus nō fit nisi quādo motus pcutiētis fuerit ve-
 locior diuisiōe ē. q cū aliqd fuerit pcutsum ex eis q
 nō sunt inata facere sonū fortiter et velociter fiet so-
 nus: ut accidit qm hō percuferit cūmulū barene for-
 titer et velociter: et ppter hoc qd dixit q ea que sunt
 velocis motus faciunt sonum in aere: f. non pcuti-
 tiant aliud ut motus corrigie in aere.

Et chon aut fit cū ab aere vno facto pp vas
 determinās et phibēs diffundi iterū aer re-
 pellit sicut spera. Aides semp fieri echo: f. non
 certus: qd accidit in sono sicut in lumie.
 etenī lumen semp repcutit. Neq enī fieret
 penitus lumen: sed tenebra extra id qd a sole
 illuminat. Sz non sic repcutit: sicut ab aq
 aut aere: aut ab aliquo alio leni⁹ ut vmbra
 faciat qua lumen terminamus.

Et Echo aut fit ex aere qm fuerit vn⁹ pp vas a
 quo continet et prohibet a diuisiōe qm aer
 reuertet et expelletur ab eo. q. spera: et forte
 echo fit semp: f. nō manifeste. Accidit. n. i
 sono sicut in luce. Lux enī semp reflectit: et
 si non eēt ita: nō eēt in oī loco: f. obscuritas
 eēt semp ex locū sup quē cadit sol. Sz nō re-
 flectitur sicut reflectit ab aqua et a cupro: et
 ab alijs corporib⁹ lenib⁹: ita q facit vmb-
 ram: et est illud per quod venit lux.

Et cum declaratur ea ex qb⁹ fit sonus: et quō fit: cepit
 declarare qdaz accidēs soni qd dicit echo: et ē iteratio
 soni pseruatio suā figurā: ut accidit i domib⁹ nō habi-
 tatis. Et d. echo at et i. echo fit ex aere q fit vn⁹. i.
 terminatus et inclusus pp illud a q ptingit et phibet
 ab exitu: qm cū mor⁹ eius a pcutiēte pficit aer a la-
 terib⁹ ei⁹ a q ptingit: et percutit ipm scdo a pcutsiōe filii
 pme pcutsiōi q fecit sonū: et sic audit idē son⁹ iterat⁹
 ei qm rīdēs pmo. Et assimilatur istō spe expulsiōe:
 qm qm spera expellit ptingit in ea motus filis p mo-
 tū: et echo audit post pmo sonū qm rīdēs: qd iā dclara-
 ratū est q inter oēs duos motus ē ges. Et nō ē in-
 telligēdū ex h qd dicit: fit ab aere qm fuerit vnus: q
 fiat ex vno aere: qd ē distinctus p motū ab alijs pnb⁹
 aeris: ut lapis qm pycit: aut pila: f. opz itelligere q i
 tēdit per vnu aere vnu: qd ē terminatū et ptingit a vase.
 Aer enī q est talis cū i eo ptingit aliq passio et mor⁹
 fortis: ptingit tūc a pcutsiōe filii ei qd cōtingit a tactu
 lapidis in aq. f. q ille motus nō pficit pp ipm termi-
 nās: qd pp pcutit scdo a laterib⁹ vasis terminatio: et sic
 ptingit alia passio filis pme: quapp ille sonus iterat⁹.
 Aristo. igit assimilatur aere in h motū spere: q cum
 pycit expellit mora ab eo qd occurrit qm mor⁹ suus
 nō pficit expulsiōe filii pme: nō ē q vna ps aeris ē
 illa cui accidit scdo ista reflexio et expulsiō. Et d. et
 forte echo semp fit: sed nō manifeste: et inuit per hoc
 quō motus spere fit in aere apd pcutsiōes. Talis enī
 motus nō fit in aere a pcutsiōe nisi motu reflexiōis.
 Percuties. n. p expellit aerē in directo ei⁹ ad ptes ad
 quā mouet pcuties: nisi pnb⁹ aeris acciderit mor⁹
 puerfiliōis nō fieret iste mor⁹ ex oib⁹ rei pcutie eqliter
 aut ppcita qd ex h fieret fig⁹ spica: aut ppe cui⁹ cētū
 ē res pcutia: et dicit. et forte echo fit sp. i. et forte cā pp

Diff. soni
 Sonus ē qualitas soni
 et autem pcuties et
 pcutsum sunt soni
 et pcuties sunt soni

Id est declara-
 tu q inter oēs
 duos motus
 ē ges. p h vi
 de. s. p h. re.
 c. 63. 64. 65. 66.

Et declaratur q pcutsum sit p aliquid apd aliquid et in
 aliquo: et declaratur ea p que fit pcutsiō: et bz q: cepit
 dclare illd i quo fit pcutsiō. Et d. et audit i aere
 et in aq: f. minus. i. f. aq minus reddit vocē fortiter
 q aer. Et d. et aer nō ē solus sufficiens in sono et i. et
 aer non sufficē ut fiat sonus abiq aliq pcutsum: qd
 etiā sufficit in bz idigē ut i aere fiat pcutsiō a cor-
 porib⁹ solidis in iūce et in ipso aere. Et d. et hoc erit
 qm aer fuerit fixus et i. et sonus fit qm pcutsiō fuerit
 a solidis corpib⁹ adiūcē: et in ipso aere: et fuerit pcut-
 siō ipso aeris p velocē motū: ita q pcedat motus aer-
 ris: et fuerit pcuties hūis latitudine et qstitate: qm resi-
 stet tūc ei aer. Et enī pcuties et pcutsiō fuerint talia
 ptinget ut aer videat qm fixus et nō diuisus. f. qm pcut-
 ties nō fuerit diuisum: et motus eius nō fuit tardus.

De Anima

Lux hys du-
as reflexio-
nes: unam
debilem.

quā sit echo. Et uersio sp. ē i sonos debilis. Lū. n. fue-
rit ita fortis q. faciet passionē pmanētē in aere alias
nūq. a pma passioe r. silem ei in q. litarē: tūc fiet echo.
¶ D. d. sicut accidit in luce. Lux enī reflectit r. i. a
hoc qd accidit in sonos: sile ē illi qd accidit luci. Lux
enī hys duas reflectioes: fortē r. debile. Fortis n. facit lu-
cē scd am: r. est uersio q. fit a corpibus rēflectē: ē sillis
reflectio q. facit in aere sonus p. m. q. est echo debile.
Scdā autē lux debilis pp. quā uidet res i ymbra: r.
est sillis uersio p. quā audit hō sonū suū: r. ē illd qd
nō puenit ad h. q. sit: sic cōuersio q. fit ab aq. r. cupio
que facit scdāz lucē in pte opposita p. me lucē sicut cō-
uersio fortis facit in aere scdāz vocē in pte opposita
p. me vocē. ¶ Et illd p. qd scim⁹ hanc uersionē lu-
cis sicut dixit: est q. uidem⁹ i loco sup. quē non cadit
sol. Lux n. inata est exire a lucido p. m. rectas illumi-
natioes ad pte opposita lucide p. ex corpore lumino-
so: sic declarauerūt faciēs libros aspectū. Si igit
nō ēē illuc uersio: tūc obcuritas ēē in oib⁹ p. tibus
p. tē parte cui opponunt radij: quē admodū si mor⁹
aeris q. facit sonū ēē in parte in qua ipellit a p. tē
ente tūc: tūc sonus non audiret nisi ab eo q. est in illa
parte tūc. Sed sonus audit in oib⁹ p. tibus: rei p. tibus
ideo scimus q. illd qd p. tibus lucē de figura spherica:
sile est ei qd p. tibus motū p. tibus in aere. Scdāz h.
igit ē intelligēda p. tibus iter has duas reflectioes.
¶ Corpus autē cū fuerit luminosus ex oib⁹ p. tibus nō
est dubiū q. faciet sp. r. lucidā: r. h. declarati ē i aspe-
ctibus. D. ita igit iter hāc sp. r. p. tibus est: q. lux est
in ista p. tibus: in illa diuersa p. tibus fortitudinē r. debili-
tatem. Et ut ēē q. sp. r. lucis facta a corpore luminoso
ex vna luaz p. tibus: hoc q. est nō p. tibus sibi in luce ē
erit nō p. tibus fortitudinis: s. q. lōgissima diameter ē
illa que exiit a corpore luminoso ad circūferētiā in pte
cui opponitur radij: r. breuissima in pte opposita: r.
p. tibus est supioris ymbre oib⁹ p. tibus r. paucioris lucis.

¶ Acuum autē recte dī. p. tibus audiēdi. ¶
enī esse vacuum aer. Hoc autē est faciēs au-
dire cum moueat p. tibus r. vnus. Sed p.
pter id qd frāgibilis est nō sonat: nisi lene sit
qd p. tibus. Tūc autē vnus sit simul pp.
planum. Anū enī est lenis planum.

¶ Recte igit fuit oēm q. vacuū p. tibus i audi-
tu. existimatur. n. q. aer sit vacuū: r. hoc est
qd facit audire cū mouebit p. tibus r. vnus.
Sed non pp. hoc qd est obediens. nō enim
sit nisi percussus fuerit lene: r. tūc fiet vnus
echo: quoniam venit i simul a superficie ei⁹.
Superficies enim lenis est vna.

¶ Si Cū declarati est ex hoc q. aer est mā soni q. ipole
est fieri nisi p. illū: nō errauit ex h. mō q. dixit: q. son⁹
fit p. vacuū: cū crederet aerē ēē vacuū: r. si errauerit
in q. tibus crederet aerē ēē vacuū. Ipse igitur laudat
eos: q. recte dixerūt vno mō: s. errauerit in existima-
tione sua. ¶ D. d. sed nō pp. h. qd ē obediens r. i. r. aer
est illud qd facit audire cū mouebit vnu p. tibus: sed
iste motus nō inuenit ei vnu r. p. tibus fin q. est obe-
diens tūc r. rapit: sed cū percussus fuerit corpus lene:
¶ Et cū dedit cām pp. quā motus sit vnu r. p. tibus.
r. est q. percussus sit corpus lene: dedit cās in h. r. d. r.
tūc sonus fiet vnus r. i. r. dicitur q. nec ēē in faciēdo

sonū vt percussus sit lene: q. vnu son⁹ nō sit nisi ab vno
motu: q. corpus percussus fuerit lene: tūc igit mor⁹ q.
fit in aere fit ab vna percussione: q. simul expellunt
partes aeris a superficie eius: q. i superficie rei lenis
vna: q. p. percussio erit vna: quapp r. sonus erit vnu
sup. facies autē aspera nō est vna s. plures superficies.
Quapp percussio erit plures: quapp son⁹ nō fiet illic oīo
pp. diuersitate r. vniuersitate eaz: r. q. vna carū nō
sufficit in faciēdo sonū: nec oēs illi fuer vna percussio.
¶ Sonatus igit qd motū vnu aeris
continuitate vsq. ad auditū. Auditus autē
cōnālis est aeri. P. tibus id autē q. r. aere ē
moto exteriori quod ifra mouet. P. tibus
qd qd nō vbiq. audit aial: neq. vbiq. pene-
trat aer. Non enī vbiq. h. aerēz monenda
pars r. aialuz: sicut pupilla humidum.

¶ Hys igitur sonū est mouēs vnu aerēz fin
continuationē quousq. pueniat ad auditū.
Auditus enī est copulatus cū percussioe: q. ē
in aere: r. iō non in oī loco audit aial: neq. in
oī loco transit aer. Ad h. b. enim motū r.
anbelas nō in oī loco habet hoc: sicut dū p.
ficio vidētis apud humorēz.

¶ Cum declarauit dī p. nes qbus sit sonus. i. dī p. tibus
tiones p. tibus r. percussio r. aeris: cepit declarare quō
fit copulatio soni cū auditu ab istis reb⁹. ¶ Et d. d. vnu
bēs igit sonū r. i. nec ēē igit ex h. qd declarauit: vnu
agēs sonū sit mouēs vnu aerēz motū vno motu cōti-
nuo quousq. pueniat ad auditū. Et in cōdit p. hoc qd
dixit vnu: nō vnu pp. dīctionē ab alijs p. tibus: neq.
s. vnum pp. vnum motū p. tibus. ¶ D. d. r. audit⁹ ē
copulatus r. i. r. sensus auditus copulatus cū sonoz: i.
eo existit aer p. tibus cū aer extrinsecus: si non ēē
nihil leniret. ¶ D. d. r. iō nō i oī loco r. i. q. nec ēē
vt in hoc sensu sit aer cōtinuus cū aer extrinsecus i
quē cadit percussio: aial nō pōt audire in oī loco: r. i
locis in qbus nihil diuidit iter aerē percussū r. aerē in
sensu auditus: neq. ex oī mēbro audit⁹: s. ex mēbro
in qd trāsit aer: s. aial. ¶ D. d. mēbrū n. motū r. anbe-
latus r. i. ita ē de h. q. aial nō audit nisi ex mēbro p.
p. tibus: sicut de anbelitu r. visu. mēbrū n. p. qd anbelat⁹
nō ē qd cūq. mēbrūz sit: s. mēbrūz p. tibus: s. pulmo:
s. i. ē dī p. tibus vidētis i cōparatiōe ad hūiorē glariālē:
q. visio nō aptat cūm p. mēbrūz in quo ē humor glari-
phanus aptus ad recipiēdū colores. ¶ U. g. humor gla-
riālitz: iō aial carēs istis istis caret istis sensibus.

¶ Per se qd ē igit i sonabilis aer p. tibus qd fa-
cile frāgibilis ē. Cum p. tibus prohibet frāgī b.
motus sonus ē. h. c. autēz ē in aurib⁹ edificat⁹
tus: vt imobilis sit q. tibus certe sentiat oēs
dīas motus. P. tibus autē h. autē r. in aq. audī-
mus: qm non igredit ad ipsum p. tibus aerēz
rē: sed neq. in aurē pp. reflectioes ipsius. Cū
autem hoc accidit non audit: neq. si mirin-
ga: sicut que in pupilla pellis laborat.

¶ Hoc igit ipz nō hz sonū. s. aer: q. ē velocis
diuisiōis. Cū igit p. tibus a diuisiōe: tūc mo-
tus eius erit sonus. Aer autē q. ē in auribus
fuit

inuenit qd aliqd in aeo exiſtit aer diſtict⁹.
 ¶ In b. incepit dare testimoniū qd in audire exiſtit aer
 diſtict⁹ ab aere extriſco. ¶ Et. o. r. et ſignum audire
 qd. i. r. demōſtrat et qd iſte aer exiſtit i aure b. qd
 ſignū veritatis eſt audire i boie: vt medici dicūt
 qd qd audiat tinnitū i aurib⁹ cū hoc fuerit ſine occa
 ſione: vt accidit boi qñ poſuerit cornu i aures: r. alius

Et adodi aſit rerū ſonoraꝝ declanē in ſono q
eſt in actū. Quēadmodū .n. colores non vi
dent ſine luce: ſic graue ⁊ acutū nō ſentiunt
ſine ſono: ⁊ bōz ſm trāſſuptionē ex rebꝫ tā
gibilibꝫ. Acutū .n. mouet ſenſūz in modico
tpe multiſ. Graue aſit in tpe lōga parſi. Sed

1. The first is the *original*
 2. The second is the *original*
 3. The third is the *original*
 4. The fourth is the *original*
 5. The fifth is the *original*
 6. The sixth is the *original*
 7. The seventh is the *original*
 8. The eighth is the *original*
 9. The ninth is the *original*
 10. The tenth is the *original*

Tres sūt p
tione i cor
bus sonoris
s. vt sint leia
dura & lata.

[illegible]

Tunc vocat igitur fidei determinatū sit. vox autē sonus qdē est aiari. Inaiatoz. n. nullū vocat: sed fm similitudinē dē: vocat vt tybia. z lyra: z queciqz allaninamatoz extensio nō hñt: z melodia: z locutionē. Alimlanamur eni q. z vox h. q. Dulra autē aiailū voces nō hñt: vt que sunt sine sanguine: z languine hñtū pīces: z h. rōnabil. figdē aeris mori sonus est: h. q. dñr vocat vt q. i. aebelo: sōtiant brachys aut aliquo buisimū altero.

Tunc igitur est qdē determinatūmus de sono: vox autē est aliqz son' in aiato. A. g. q. fustu: z alta q. dñr epāsiōne: z toni: z idioma: z sunt fīla: qñ in voce fuit ē fīla: z plura anialia nō hñt vocē: vt carētia sanguine: z pīfeca de aiailū hñtūb' sanguine: z h. necesse fuit. Son' n. aliqz mor' aeris. Sed ea que dicunt' vociferat vt anialia que sunt in flumīne: qdē dicat aebelous. non faciunt sonus nisi per vias narinū: aut per similia. Et hoc nō dicit vox nisi equivoce.

alio libro. Et in vociferatione pp̄m
 ¶ Cui declarauit q̄ vociferatio ē igne in eia q̄
 ciferant per bianchoe in aialibz anelabulibz vult
 mō notificare genus aialū in quo iuenit vna vox
 ¶ Et d. vox aut tē. i. vox aut vera ē sonus aialū p̄
 p̄ et per medz. p̄vū. ¶ Cui dicitur declarare finem
 qd̄ membz ē qd̄ aialū dō. sed qd̄ ore nō ē hō sonū
 nū tē. h. qd̄ illi declarauit aē in aere manifestū ē q̄
 nū percipit per percussū in aere manifestū ē q̄
 ē impōte ēt innētre aial sonū tōz nū ēt imitāt in i
 qd̄ perat p̄cūp̄t p̄cūp̄t tōz nū ēt imitāt in i
 lud medzū tē exptat ab ip̄oz q̄ illud medzū hēat
 lūd medzū tē exptat ab ip̄oz q̄ illud medzū hēat
 figurā tē ḡtate tē finit terminatū. ¶ In nē ēt v̄t
 aialia vociferatā in rei veritate sunt aialia q̄
 p̄iunt aē in interioribz locis tē exptant ip̄m. ¶
 istis enī inueniunt illatārie ē ḡbus fī vox in rei
 ritate. ¶ Cui dicitur declarare qd̄ stud inueniunt
 qd̄ nū v̄t aē in aialia nēlat ē aliud a inueniunt
 tō qd̄ ēt frigidatū. Et q̄ nū v̄tū eodē mōdo ad

Quo: quoz vñ est vñ: et reliquū neciū vt declarā
in aialib: et d. n. n. vñ aere anbelato et. et intēdit p
duas actiōes vociferationē et ifrigidationē. Et d. d.
et gustus est necessari? et. i. s. gustus ex his duob? est
necessarius in eēdo aialia: et iō inuenit in pluribus
aialia. Inuamētū aut suū in loquela est pp meli? et
iō carē eo multa aialia. Et d. d. s. vñ anbelatu in
calore et. i. et nā vñ ifrictiō anbelitus pp calore q
est inter? et hoc fuit neciū aialib? anbelantib? et vñ
eo pp meli? in vociferandē. Et loc? quē innuit q
in eo fuit locut? de hac intēdiōe est suus tractat? quē
fecit de anbelitu: iste tractatus nō puenit ad nos: et
ops percuratari de hoc singulariter. videtur enim q
illud qd dicit Balen? in hoc nō est sufficiens.

Organū aut respiratiōis vocalis arteria
est. Et aut cā hoc ps est pulmo. Hāc enī
pre plus hñt calorē pedibus gradicētia alijs.
Indiget aut respiratiōe: et circa cor loc? pri
m? An necē ē iteri? respirāte igredi aerē.
Et trachea arteria est instrumentū anbeli
tus et vocis. Et illud pp qd fuit hoc mem
brum est pulmo: qm per hoc membz exce
dit aial ambulās aialia in calore. Et idi
get anbelitu pp cor pñ: et iō indiget neciō vt
aer ifrigidet vt anbelat ad iterus.

Et cū declarat q necē est vt nullū aial hēat voces
nisi fit anbelans: q per idē membz facit aial vñ
icēpit dare illud membz. Et d. d. et trachea arteria: et
intēdit per tracheā arteriā epiglōtā et cāā. Et ma
nifestū est q h membz est infirm vocis: qm in extre
mo hui? membz est corpus sile lingue fistule: et sile est
manifestū q h membz est pp pulmonē: q est via ad
ips. Et d. d. p h. n. membz excedit et. i. et q h membz
inuenit in aialib? hñt b? sanguine ambulātib? ideo
sunt calidiora aialib? carentib? h membz. Et d. d. et
indiget anbelitu pp cor pus. i. et ista animalia indiget
anbelitu pp calore cordis pus: et scō pp calore illi?
membz. Et d. d. et iō indiget vt aer frigidet et. i. et pp ca
lore cordis indiget aial ad imitendū aerē frigidū
pus et pp calore pulmonis scō idiget vt exbat ipm.
Et B qd dicit neciū est. Pñ. n. necitas in anbeli
tu est ad imitendū. Scō ad exbēdū. Pñ aut est
pp cor: et scō ppter pulmonē: qm nisi esset calor pul
monis nō indigeret aial ad extrahēdū aerē frequen
ter: B est sile ei q inuenit in plurib? artificijs. i. q
idiget mutare infirm per qd agunt pp illud qd prin
cipit illi infirm ab eo q vñ. Infirm. n. non mutat nisi
q psumit et psumptio ptinges et aut ē pp vtēre: aut
pp ips vñ. Si igit pulmo desiderat ad exbēdū ae
rē calidū: tūc mor? ei? nō est ex pectore tñ: vt opina
tur Balen?: et ista iteriō indiget pferuatōe per se.

Quare percussio respirati aeris ab aia q est
in his pñib? ad vocalē arteriā vox ē. Hō. n.
ois aialis son? vox est sicut dixim? Est enī
et lingua sonare et sicut tussières. Sed opz
aialitē verberās et cū imaginatiōe aliqua.
Significatiō. n. qdā son? est vox: et nō re
spirati aeris sicut tussis: s. isto verberat eū
q est in arteria ad ipsam. Signū aut est nō
posse vocare quēq? respirat: neq? expira

tem: sed detinentem. Detinens enim aere
hoc ipso nimirum mouet.

Opz igit ex B vt percussio aeris anbelati
abaia q est in istis membis ad illud qd vocat
eāna pulmonis fit vox. Hō. n. ois son? q fit
in aialib? est vox: vt dixim?. Possimus. n.
facere sonū per linguā: sicut apud tussim: s.
idiget vt pcurtiens fit aiatū: et cū aliqua ima
ginatione. Vox enī est sonus illius: et nō est
aeris anbelati sicut tussis: sed per hoc pcur
sit aerē qui est in canna. Et signū eius est q
nos nō possumus vociferare in respirādo:
aut expirando. Qm nō mouemus per hoc
membz nisi eum clausurimus ipsum.

Et d. Opz igit vt percussio aeris anbelati ab aia q est
in istis membis ad cāā fit illud qd facit vocē. Necē
est igit vt eēntia vocis nō sit aliud nisi percussio ae
ris anbelati ad membz qd cāā d: ab expulsiōe aie
imaginatiue voluntarie q est in istis membis: quēad
modū fistulario est percussio aeris ad linguā fistula
fistulātē hñte aiam expellētē apud imaginationem
neumatū vel nere. Et d. d. non. n. ois son? et. i. et dixi
mus q necē est in eēdo vocē vt pcurtiens hēat aiam
imaginatiuā: q nō ois son? factus ab aialit est vox:
vt son? q fit sine volūtate apud tussis: et apud motū
lingue: s. vox est son? q fit cū imaginatiōe et volūta
te. et iō dicit. aiatū et cum imaginatiōe inuenit. q ista
actio cōplet duab? vñ: anie: quaz vna ē percussio
bilis: et altera imaginatiua. Et d. d. vox. n. est son? il
li? et. i. pñ. n. mouēs in voce est aia imaginatiua et
percussibilis: et iō vox est son? illi? pñ. n. volentis: et
nō est son? mouētis aerē anbelatū: vt son? q fit apud
tussim: s. mouēs in voce est aliud ab isto mouētē: s.
nō moueat nisi p ipm: et B intēdebat cū. d. sed per h
pcurti aerē q est in cāā. i. s. illud pñ mouēs qd ē
ppriū vocis pcurti aerē q est in cāā apud voces p il
lud qd mouet aere anbelatū. Et d. d. et signū ei? est
q nos nō possumus vociferare et. i. et signū ei? q pñ
mouēs in voce mouet aere mediatē pmo mouētē
aerē in anbelitu est q nos nō possumus vociferare dū
ispiramus: aut expiram?. Mouēs. n. in anbelitu alio
infirmo vñ in illa hora ab infirmo pme motiōis in per
cussioe q facit sonū: s. ipole est vt vno infirmo vñ in
diuersis actiōibus in vna hora. Et d. d. et nos moue
mus nō p illud membz nisi cū clausurim? ipm. i. et iō
nos nō mouem? aerē motu vocis p h membz qd ispi
rat et expirat: nisi q clausurim? anbelitū: et reddide
rimus ips ociosum ab ista actiōe que est anbelit?

Ad manifestū aut et qz pisces sine voce: non
enī hñt guttur. Hāc aut pñ nō hñt qz nō re
cipiūt aere: neq? respirāt. S. q sic dicunt
peccat: pp quā igit causam altera rō est.

Et manifesta ē et cā pp quā pisces carēt vo
ce. Carēt. n. cāna qz nō anbelat: et q dicit B eē
peccat. Cā aut in B dicēda ē in alio loco.

Dicit q cause pp qz pisces nō hñt vocē sunt tres.
et p icepit de rememoratōe: et d. qz nō hñt plmonē et
cāā. D. d. cā h? cāer. d. qz nō recipiūt aerē. i. qz nō
idiget imissiōe aeris aut emissiōe. D. d. cā at in B di

Com: sup Anl.

et z

90
Essentia vo
cis nō ē aliū
nisi percussio
aeris anbelat
ti ad membz
qd cāna d: ab
expulsiōe aie
imaginatiue
voluntarie
que ē in istis
membis et.

91
Pñmū mo
uens i voce ē
aia imagina
tiua et concu
piscibilis.

92
Contradictio
qz pñ nō hñt
plmonē cānē
fmōd: s. i p
posse. posuit
cā cāz pñqz

De Anima

tenda ē alio loco. cā autē istū ēē: est cā ppa ē ppin
qua huic accitū dīceda ē in alio lib' de aialib'.

Tractatus septimus. Cap. I.

Dodore autē ē olfactibili min'
bū determiabile est dici. Non
enī māifestū est qle qd sit odor
sic vt sonus vel lux aut color.

Cā autē est qz sensus hunc non
habemus certuz: sed peiorem

multis aialibus. Præque. n. odorat homo:
z nīl odorabiliz sine letitia: aut tristitia.
Sicut non existente certo sensuiuo.

Odor autē ē odoratus difficilis determi
nant qz pōlita. Odor. n. nō declarat qd sit
sicut de voce: luce: aut colore: z cā hūi' est
q iste sensus nō ē in nobis verus: s' minus
qz in multis aialibus. Olfatio. n. homis est
valde debilis: z nīl sentit de rebus odora
tis sine delectatōe aut contristatione: qz sen
sus iste non est in nobis verus.

Cum cōpleuit finonē de audire: vult loq de odo
ratu. Et odor autē ē odoratus z cā ē co
gnoscere autē qd sit odor: z qd sit odorabile ex q pol
sumus puenire ad sciēdū istū sensus qd sit p q dat
doctrina nālis diffīcil' ē qz scire vocē qd sit aut colo
rē. Et cā diffīcultatis in h' ē qz nō declarat de odore cu
ius odor sitz qz nō dīcē ppe vniūqz eoz sic declar
tur dīcē colorē z vocē. Et cā dīclatū q cā diffīcul
tatis in sciēdo odorē qd sit ē qz dīcē specificē nō bū
cōphēdunt a nobis. dedit cāz in h' z dōz cā in h' ē qz
iste sensus nō ē ver' in nobis z cā cā pp quā ipse
cre intelligim' dīas odoris ē qz iste sensus debilis ē
in nobis qz in multis aialib'. Et cā dīclatū qz h' de
mīare cāz pp quā itellus diffīcilē cōphēdūt dīas
odorū: z qz iste sensus debilis cōphēdūt dīas odorū
sensibiles. Cōphēdēdo. n. dīaz rep' sensibilib' a sen
su est cā in cōphēdēdo cap' ab itelluz: iō q caret sen
su caret itellū illi' gūis sensibilib'. Et dōz ē est debi
lius in nobis qz in multis aialib'. In cōphēdēdo
dīas odorū multa aialia vident' cōgicere sua nutri
menta p dīas odorū: sic nos p sapore: z nō in h' expe
dūt nos aialia aliq. i. cōphēdēdo dīas odorū: s' in
cōphēdēdo eas a remoto spatio. Et dōz nos nō
sentim' odorati sine delectatōe aut tristitia. z non
sentim' de dīas odorati nīl illud qd est delectabi
le aut tristitabile. In nō sentim' de eis nīl dīas magi
cōca. Delectabile. n. mīlos bz modos: z sūtr pōstabi
le z delectabile nīl inueniūt nīl i remotissimis cōmis.

Ronabile autē sic ē foris oculis colores
sentire: z nō p māifestas ipis dīas colorē:
nīl terrēti z nīl terrēti: sic autē odoros boiūz
gen'. Alidē. n. z analogias hēre ad gustū:
z sūtr spēs bamoz cā bis que sunt odoris.

Et vi q sic sentit aialia duri oculi colores
q apud eā nō declarant modi colorū: nīl pue
niēs oclor: z icōueniēs: sic gen' boiūz sentit
odores. Et. n. pp pōstitudinē quas bz odor
est gustū: qz modi sapoz sūtr sic modi odorū.

Documentū
Adprehēdo
dīas rep' se
nsibilib' a sen
su ē cā i cōphē
dōne cap' ab
itellū. z iō q
caret sensu ca
ret itellū illi'
gūis sensibilib'.
Idēz pōst.
i. cō. 33. pōst.
z pō. i. cō. 6.

Idēz vide i
5' de gñone
aialia, ca. 2.

Idēz vide i
5' de gñone
aialia, ca. 2.

Et videt' q ita sentit hoies dīas odorū: sic autē
lia duri oculi dīas colorū. Quēadmodū. n. illi nō cō
prehēdūt de dīas colorū nīl pueniētē z icōueniē
tes: ita hoies nō cōphēdūt de dīas odorū nīl de
lectabile z tristitabile. Cūsus est. n. pp pōstitudinē q
est inter gustū z odoratū: vt dīcē odorū sūtr fm nu
mez dīaz sapoz: s' dīe sapoz apud nos sūnt com
pōnēbiles: ille nō: cū in hoc sensu excedamus oia
aialia: qz quocūqz nō est tact' z pōstitudō q est inter
sapores z odores est: qz nō inueniūt odor nīl in hūie
sapore: vt declaratū est in sensu z sensato.

Sed certiorē hēmus gustū pp id qd ipse
qdaz tact' est: būc autē bz bō sensum certiss
mū. In alijs autē deficit ab aialibus multis:
fm autē tactū dīcē certificat. Tūz pōndē
tissimū aialitū est. Signū autē in gñe boiūz
bz sensus būc igeniosos ēē z nō igeniosos:
fm aliū aut nullum. duri. n. carne ieiunim
te: molles autē carne bene apti.

Sz gust' ē in nob' magis ver': qz est aliq
tact' z si iste sensus ē in boie valde ver': in
alijs dīmiuit' multis aialib': in tactu autē ex
cedit oia: z iō est subtilior oib' aialib'. z iō
gūis ē qz i gñe būano ē pp istū sensū ē bō
discret'. z nō ē h' pp aliud oio. Dure. n. car
nis nō ē discretū: z molles carnis ē discretū.

Idēz ē sensus gust' est in nobis pfectior sensu olfa
tus: qz gust' ē tact' quocūqz mōz sensus tact' ē in no
bis pfectior qz i oib' aialib'. Et dōz iste sensus ē cā
z iste sensus sit pfectior i boie qz in alijs aialib': nīl
nō pleg' ex h' vt sit i alijs sensib' pfectior: imo dūm
nūit in eis a multis aialib'. Et dōz in tactu aut exce
dimus z cā in bonitate aut sensus tact' pcedim' oia
aialia: pp bonitate ist' sensus est bō subtilior z
serenior oib' aialib'. i. qz cōplexio pueniēti bonitat
isti' sensus puenit discretiōi itellus. Et dōz signus
er' est z cā signū pueniēti cōplexioni ist' sensus
qd cōplexione itellus est qz in gñe boiūz qū iste sen
sus fuerit bonus: tūc bō erit discretus z cōtrario
Et dōz nō ē h' pp aliud. i. bonitas discretiōis nō
videt' pleg' bonitate alioz sensū. Boni. n. vīus bō
pōt ēē ididicet': z sūtr boni audire: s' boni tact' qz vi
det' discretus. Et dōz dure. n. carnis ē cā signus qz
bonitas discretiōis segit bonitate tact' est qz molles
carnis. i. boni tact' semp videt' discret' z intelligēt
eōnerio. Et hoc qd dīcitur vt est cā intelligēt
intelligēt hoies semp inuenies eos talis dīpōnāre
ideo homo est mollioris carnis qz cetera aialia.

Et autē quēadmodū būoz: h' qdē vultas
ille vō amar' sic ē odoros sūtr. Sz alia qdē
būe pportionalit' odorē z būore: vīco ar vt
dulce odorē: z dulce būore. Alia vō pīu
Sūtr autē z acer: z auster' z acur' z pīguis
est odor: s' sicut dīcim': pp id qd nō multū
pmāifesti sunt odores: sicut būores: ab bla
accepērūt noia fm sūlitudinē eoz: būlicia qz
dē. n. a croco z melle: acer autē a thimoz:
buiusmōi. Eodē autē modo z in alijs.

Et autē quēadmodū būoz: h' qdē vultas
ille vō amar' sic ē odoros sūtr. Sz alia qdē
būe pportionalit' odorē z būore: vīco ar vt
dulce odorē: z dulce būore. Alia vō pīu
Sūtr autē z acer: z auster' z acur' z pīguis
est odor: s' sicut dīcim': pp id qd nō multū
pmāifesti sunt odores: sicut būores: ab bla
accepērūt noia fm sūlitudinē eoz: būlicia qz
dē. n. a croco z melle: acer autē a thimoz:
buiusmōi. Eodē autē modo z in alijs.

Et quædammodi in sapore ē dulce z amari: sic in odorib⁹. Sed in gbusdā odor z sapoz sūt pueniētes. A. g. odor dulcis z sapoz dulcis: z in gbusdā sūt: z inuenit odor actus: z pōic⁹: z acetosus: z delectabil⁹. S. s. sic dixim⁹ qd odores nō sūt ita manifesti sic sapores. Isti nō dñr istis noib⁹: sūsi sū fili tudinē ad sapores: odor. n. duld ē odor cro ci. z acur⁹ ē odor allij z siliū: z sic de alijs.

¶ Vult declarare quō cōsequunt⁹ dñtias odorū dñas sapoz. Et o. quædammodum in saporibus est dulce z amari. i. quædammodum in saporib⁹ est pma dñtias. i. amaritudo z dulcedo: ex gbus alij cōponunt⁹: sic est opinandū qd in odorib⁹ est pma dñtias ex qua cōpo nunt⁹ medij. Et cū narrat qd iste dñe debet esse f m nunez illaz: quædammodū est in illis pma dñtias sic est in istis: incipit narrare qd nō semp plegit vna queqz illaz in altero duoz generū sūi file in altero genere: d. s. in gbusdā odor z sapoz zē. i. sed in qui busdā file plequit sūter in gbusdā nō. s. qd odor z sa por nō erūt eiusdē speciei. U. g. qd sapoz erit dulcis z odor actus. ¶ D. d. z iō inuenit odor actus. i. z qd dñe odor sūt pueniētes dñtias sapoz inuenit odor actus. i. cuius pportio ad odores est sicut pportio acuti ad sapores: z sic de alijs. ¶ Et cū declarat qd nos nō cōprehendim⁹ dñas odorū nisi pp p similitu dinē eoz cū dñtias sapoz: vult narrare qd ista ē cā p qd quā trāsumpta sūt ad eas noia sapoz: z. d. sed si cur diximus qd odores zē. i. s. sicut diximus: qd dñe odor nō sūt apud nos manifeste sicut sapoz: ita qd possumus cōprehendere eas absqz cōparatiōe: z al similitiōe ad alias: hec fuit cā p qd quā trāsumimus ad eas f m silitudinē noia sapoz: z nō imposuimus eis nomia pparat⁹: qd nō intelleximus in eis intriōes pparat⁹ nisi per similitudinē. ¶ D. d. odor enim dul cis zē. i. manifestū est n. apud nos qd odor dulcis ē si cur odor croci: aut mellis. i. qd pportio odoris croci z odoris mellis ad alios odores est sicut pportio dul cis ad alios sapores: z sic est de alijs odoribus.

¶ Adhuc aut sicut auditus z vniūsqzqz sen suū. hic qdē audibilis: z nō audibilis: ille nō visibilis z nō visibilis. Et olfactus odorabilis z nō odorabilis. ¶ Nō odorabile alit aliud qdē f m id qd oino impole est habere odorē. Aliud nō parū habens z prauū. Sūtr aut gustabile z non gustabile dñ.

¶ Et quædammodū auditus: z vniūsqzqz sen suū. hic qdē est audibilis z non audibilis. Hic nō visibilis z nō visibilis. sic ē odora tus ē odorabilis z nō odorabil⁹. Et nō odo rable dñ vt odorabile. Aut qz ē ipole vt ha beat odorē: aut qz bz odores debiles: aut qz habet malū: z sic dñ non gustabile.

¶ Vult narrare h aligd cōe isti sensui z alijs sensib⁹: z qd ois sensus cōprehēdit sūi sensibile pparat⁹ z ei⁹ puationē. ¶ Et o. quædammodū auditus zē. i. z quæ dammodū auditus z vniūsqzqz sensui cōprehēdit sūi sensibile pparat⁹ z eius puationē. U. g. qd audit⁹ cōprehēdit audibile z nō audibile: z visus visibile

z nō visibile. sic etiā sensus odorat⁹ cōprehēdit odorabile: z nō odorabile. ¶ D. icepit narrare f m quot modos dicunt⁹ hec noia puationē: z. d. z nō odorabile dicit⁹ zē. i. z nō odorabile: z nō visibile: z non gustabi le dicunt⁹ trib⁹ modis: aut de eo qd oio caret i. lo sen sibili: aut de eo in quo inuenit debile: aut in quo inue nit male. U. g. nō odorabile: dñ. n. de carente odore oino: z de hñti debile z male: z sic de gustabile.

¶ Est aut olfact⁹ pmediū: vt aerē aut aquaz. Et nāqz z aquatica vident⁹ odorem sentire. sūtr aut z qdēqz cū sanguie z sine sanguine sūnt: sic z que i aerē. Et. n. hōz qdā a lōge occurrūt ad alimentū que odorez remouēt. ¶ Et odorare ē fit per mediū. A. g. aerē z aqz. Aialia. n. habitāria i aqz existimant sen tire odorem: z sūtr hñtia sanguinē z carētia sanguie: sicut sentiūt aialia que sūnt in aerē. Quedā. n. mouent⁹ ad sūi cibū in remoto.

¶ Cum declarat hic de odore illud qd potuit decla rare in h loco. qd iste sensus ita ē idiger medio sicut duo sensus p dicit⁹. ¶ Et f m o ē manifest⁹ est: s. d. s. ita legit⁹ odorare fit per mediū: z h mediū est aer: aut aqua. aialia enī habitāria in aqz vident⁹ sentire odorē sicut aialia habitāria in aerē: z f m hūc modū videt⁹ qd aialia visa in aerē z nō visa sentiūt odorē: z signū eius est qd istoz multa mouent⁹ ad sūi cibū a remoto lōz nō vident⁹. Apes. n. mouent⁹ ad sūi nutri mentū a loco remotissimo z sūnt ex aialib⁹ carētib⁹ sanguinē: z sūtr in piscib⁹ z in multis aialib⁹ aqz. ¶ Et rōcinatio super h qd dicit⁹ de visione qd nā media q dicit⁹. qd cū odorabile fuerit positū sup sensus odoratus nō sentiet⁹: z qd dicit⁹ de visione qd nā media q feruit visui nō est aer f m qd est aer: aut aqz f m qd est aqua: sed nā cōis: ita est intelligendū hic in nā que ē media. s. qd est natura cōis aque z aeris: z qd odores sūnt extranei in ista nā. Et qd ista nā caret odoribus sicut diaphanū coloribus: z sicut color: bz duplex ēē. s. esse in corpore colorato: z h est ēē corporale: z esse in diaphano: z h est ēē spūale. ita odor bz duplex esse. s. esse in corpore odorabili z esse in medio: z h est ēē corporale z illud spūale: z illud nāle: z h ēēneuz.

¶ Et cūz hoc ignorauerūt quidā z existimauerunt qd odor nō separat⁹ a corpore odorabili: z qd nō hñ si vñū esse tñ: dixerunt qd a corpore odorabili dissol uit corpus odoriferū habēs corpus subtile: z odores subtilem: z qd mouet⁹ in aerē donec perueniat ad sen sum odoratus. Et hoc destruit multis modis. ¶ U. d. demus enī qd multa aialia mouent⁹ ad nutrimentū per spātū multaz dietarū: sicut apparet in vulturi bus: z sicut apparet de tigribus que venerūt ad locū prely qd accidit in terra grecorū a remotis regionib⁹. ¶ Et qñ ias posuimus qd oē sensibile qd cōpre hendit⁹ per mediū equalit⁹ dñ sentiū ex oib⁹ trib⁹ nisi aliqd impediāt. vnde necesse est vt istud corpus va porosius sit semp vñū: z qd sūus semidiameter sit f m lōgitudinē linearū vnde veniūt ista aialia ad sūi ci bum vt dñ qd vultures mouent⁹ a quingēto miliarib⁹: sed ipossibile est vt corpus parū extēdat⁹ doo nec recipiat tales dimēsiōes: cū ipossibile est vt ma teria recipiat extēsiōē ad tale vltimū: maxima. n. remotio quā mā recipit est dimēsiō ignis deinde aeris. Si igit corpus odorabile alteret⁹ totū in ignem

Com. sup. Ani.

et 3

97
Expō text⁹.

Documentū

Color z odō
hñt duplex ēē
3 dñz. 5. 60.
67. 76. 60.

Alid. 76. z
iol. 60.
3 p. 2. in
6 nālum.

Diario.
Sūtr multaz
terrarū.
Sūtr multoz
diarū.

Joan. Maria

1992

Oppo^m vi³
i co. sup. 5. de
sensu et sensa.
vbi h³ q^o pro
pau^o e^o gustui
et tactui q^o n^o
indigent me^o
oppositus de
gustu solo. vi
de. j. 2. 101.

Quare sanguine non habetia: qui non respicit
alterum utriusque quedam sensum habet per
eos qui dicuntur. Sed impossibile est si quidem
odore sentiant: odorabilis enim sensus est boni
odoramenti et mali olfactus est. Amplius
autem et corrumpi videtur a fortiori odoribus

T Aliter igitur iste sensus in hominibus dicitur
se in alijs animalibus: sicut oculi differunt ab oc-
ulis animalis duri oculi. Isti. n. hinc cooptoria
s. palpebras que cum non apertus non videt bo-
mo. Animalia autem duri oculi non bene alijs ta-
le: sed videt subito illud quod sit in diaphano:
et sic videt quod sensus olfactus est. I. quod in
bestiis animalibus est non cooperatus: v. ocu-
lus. In animalibus vero recipientibus aciem be-
cooperatur. Et hec ista animalia inspirantia
plurimum videntur et videntur et auferunt illud. Et ista
ambulat

anbelat nō olfaciūt in bumido. Inspiratio enīz necaria est in olfatu. vñ ipossibile est h̄ facere in bumido. Et odor est sicci sicut sa- por bumidi: et senties: et olfaciens est illud qd est in potentia istius dispositionis.

Cū declaratu est qd aialiu queda sentium odorē si- ne inspiratioe: et queda cū inspiratioe: vñlum est qd cā in h̄ est qd iste sensus in hoibz et in aialibz anbelatibz dñt in creatioe: et in forma a se in alyis animalibz nō anbelatibz. Quēadmodū. n. oculi in homie et in alyis dñt i creatioe ab oculis aialiu duri oculi. f. carētius palpebris. Et cūz narrante p̄stitudine inter easin hac intēcioe dedit modū p̄stitudinis: et d. isti. n. hñt cooptoria rē. i. et sicut oculi in hoie et in alyis hñt pal- pebras gbus cooperiunt: et est impole vt hō videat quousq̄ aperiat palpebras: et in aialibz duri oculi nō hñt palpebras sed vidēt subito colores factos in dia- phano sine aliquo cooptorio. Ita videt qd dispō sen- sus olfatus in aialibus anbelantibz differt a se in nō anbelantibz. In anbelantibz enī hz cooperatoriuz: in nō anbelantibz aut nō hz cooperatoriuz: et sic aialia anbelā- tia indiget apud olfatus anbelitu ad aperiēdū vias clausas olfat: per quas impole est vt olfaciāt anteq̄ aperiant. Quēadmodū ipossibile est vt aialia boni visus videat quousq̄ palpebre aperiant: sed aialia nō anbelantia nō indiget hoc: et isto erit cā pp quā aia- lia anbelantia nō olfaciūt in aqua. Sed est qd in h̄ qd. d. aialia. n. duri oculi sunt debilioris visus alyis aialibus: et aialia multa nō anbelantia vident fortio- ris odoratus hominē: oportet et si palpebre in oculis eēnt: sicut natus in aialibz anbelantibus: vt aialia anbelantia essent verioris olfatus qd nō anbelantia. Et iō p̄curādū est vt natus in aialibz olfaciēti- bus p̄ natus sit pp meli: sicut palpebre sunt in aialibz bus hñt palpebras: aut pp necitatē. Si igit est pp necessitatē nō opz vt anbelantia sint verioris olfatus qd nō anbelantia. Si aut p̄pter melius erit ecōuerso. Sed h̄ qd. d. ampliant vene et vic: demonstrat qd hoc est pp necessitatē: nō pp melius: et qd aialia duri oculi nō assimulant olfacientibz sine inspiratioe nisi fin diuersitate creationis tñ: nō qd iuuamētū palpe- braz est de mō iuuamētū inspiratiois. C. d. d. et odor est sicci sicut sapor bumidi. i. et odor attribuit abūdā tie pris sicce in odorabili sicut sapor attribuit abun- dantie partis humide in gustabili. Et hoc declarabi- tur in libro de sensu et sensato. C. d. d. et olfaciens est illud qd est istius dispositiois. i. et cum declaratu est qd sit odor et quō cōprehendit per sensum: tunc sensus olfaciens est illud qd inatū est recipere odores.

Tractatus octauus.

Cap. I.

Gustabile autē est qd dā tāgibile et becā quare non sit sensibile per mediū extraneū exis cor- pus. Neqz. n. tactus et corpus in quo est humor qd est qd gu- stable est in būido sicut in ma- teria. Hoc autē est qd dā tāgibile. Unde et si in aqua est sensus sentirem vtiqz apposituz dulce. Non autē esset nobis tunc sensus per medium. Sed in eo qd miscetur bumido si- cut in potu. Color autē non sic videtur in eo

quod miscetur: neqz defluxionibus. **S**ustus autē est aliquis tactus. Et est illud qd est in potentia istius dispositiois nō per me- diū qd sit corpus extraneū. Tactus enī etia nō est sic. Et corpus in quo est sapor gust- in eo est in būiditate: sicut res i materia. Et hoc est aliquid tāgibile. Et ideo si nos fue- rimus in aqua et in aqua fuerit aliquid dul- ce sentiemus non per mediū: sed admiscē- do se cūz bumido: sicut est de vino. Color autem non videtur eo qd admiscetur: neqz quia aliquid currit ab eo.

Cum cōpleuit sermones de olfatu: et sensus gust- est illud qd dñt cōsequi numerū fm ordinē qui inceptit a meliori et p̄cedit ad magis necessariuz: inceptit loqui de eo et declarare qd est aliqz tact- et qd pp h̄ nō indiget cōprehendere suuz sensibile per me- diū qd sit corpus extraneū: s. per mediū qd sit pars aialis. Et d. Sustus autē est aliqz tact- et h̄ nō est in potētia alicuius dispositiois per mediū qd sit corp- ex- neu: tactus. n. est et sic. i. et iste sensus nō est illud qd est in potētia istius dispositiois per mediū qd est corp- ex- traneū: s. p mediū qd est corp- nō exneu. C. d. d. ta- ctus enī et nō est sic. i. tactus. n. etia cōprehēdit suuz sensibile nō p mediū qd est corp- exneu: sicut est de sensibz tribz p̄dictis. Et quasi inducit istū fmone p rōne qd gustus est aliquis tactus. et q. d. gustus autē est aliquis tactus cū cōprehendat suum sensibile nō per mediū qd sit corpus extraneū sicut tactus: et hoc est manifestū in secūda trāslatione vbi dicit: sensus aut gust- cōprehēdit tactū. Et cā illi est qd sen- sibile per gustū nō cōprehendit per mediū inter gu- stans et gustatū: qd est corpus extraneū: neqz etia ta- ctus ita cōprehēdit. C. d. d. corp- in quo ē sapor et. i. et alio mō dicimus et qd iste sensus est aliqz tactus. Corp- n. in quo existit sapor nō est gustabile nisi h̄z qd ille sapor existit in eo būore: cui p̄portio ad illuz sapore est sicut mae ad formas: et ideo iste sensus nō cōprehēdit sapore nisi cōprehēdat humore: cū sit ipole vt denndet ab eo: et cōprehendere humore est aliquid tāgere. vnde iste sensus videt aliquis tact- C. d. d. et iō si nos fuerimus in aqua rē. i. et qz gustus nō indiget medio extraneo: ideo cum nos fuerimus in aqua in qua inuenitur aliqz dulce sentiet a nobis admiscendo se cū aqua: non qz recipit sapore abstra- ctum a mā: et reddit eū isti sensui. sicut est de medijs extraneis que reddunt sensibilia sensibus. Illa emz non recipiunt sensibilia cū corporibus in quibus exi- stunt: s. abstracta a mā. Et hoc demonstrat qd ipe opinatur qd odor nō est corpus: si enim esset corpus: olfatus esset aliquis tactus. C. d. d. color autē non vi- det rē. i. color autē non videt ita qd aliqd ex eo admi- sceat cūz aqua aut aere. neqz qd aliqd currat ab eo in aere aut aqua: sed tñ recipiūt ab eo intentionē color- is abstractā a mā. Vñ dicimus in hoc et similibz qd cōprehendunt per mediū extraneū.

Et quidem igitur mediū nibil est. Et autem color visibile: sic gustabile humor. Nihil antez facit humoris sensum sine bu- miditate: sed habet actu aut potentia humi- ditatem vt salsum. Bene enim liquidum.

Com. sup. Ani.

et 4

101
Etide p hoc
f. co. us.

Etis ifra. itz.
vñ idigētia
medij extrin-
seci nō est de
necessitate ta-
ctus: sed tan-
gibilem.

Etir oboni.

Medi ex-
tranea nō re-
cipiūt sensibi-
lia cūz corpi-
bus i qd exi-
stāt. 3 des. 5.
276. et 27.
26. 5. Aluic.
Nihil facit
humoris sen-
sus nisi humi-
ditate.

in mēte d. Compositū

De Anima

ipsum est: et liquefactum lingue.

C Sicut autem hunc modum medius non est medium. Sed quemadmodum color est visibile: sic sapor est gustabilis. Et nihil recipit sensum gustus absque humiditate: sed in eo est in actu aut potentia humiditas. Verbi gratia salum. Et enim velociter dissolvitur: cum hoc dissolvit linguam.

Item autem sensus differt a sensibus qui comprehendunt per medium extraneum in hoc quod non comprehendit suum sensibile per medium. Sed quemadmodum color est visibile: et in rei veritate proprium visui. **C** Dicitur autem nihil recipit sensus saporis: et nihil recipit sensus saporis qui dicitur gustus nisi sapor sit in humore: et humor est in saporoso: aut in actu: aut in potentia. Verbi gratia salum quod est humidum in potentia propinqua cum velociter dissolvitur et dissolvit humores qui sunt in lingua: ideo preparavit naturam salinam in ore: preparavit etiam in homine ad congregandum istam humiditatem: ut ea mediante gustentur sapor. unde dicimus quod sapor non est sapor in actu nisi in corpore humido in actu.

Idcirco quod natura preparavit salinam in ore.

C Sicut autem visus sensibilis est: et invisibilibus: tenebre autem invisibiles: indicat autem et ipsas visus. Adhuc autem et valde splendidi est: etenim quod invisibile est: alio autem modo a tenebris. Similiter autem et auditus sonus: et silentij: quorum aliud audibile: aliud non audibile: et magni soni: sicut visus est splendidi. Sicut enim parvus sonus inaudibilis quodammodo: sic et magnus et violentus. Invisibile autem aliud quod omnino non sicut et in alijs impossibile: aliud autem quibus aptum nasci non debet aut prae: sicut quod sine pedibus: et sine gradu dicitur. Sic autem gustus gustabilis quod et non gustabilis: hoc autem est parum aut primum bonum humorem: aut corruptum gustus. Unde autem principium esse portabile et non portabile: gustus. n. quod ambo. Sed hoc quod est primum et corruptum gustus: illud autem secundum naturam: est autem eodem tactus: et gustus portabile.

C Et sicut visus est rei sensibilis et non visibilis: et obscuritas est non visibilis: et est distinctus a visu. Et est et manifestum in eo quod est valde fulgens et splendens: s. n. quoquo modo est non visibile: sed tamen alio modo ab obscuritate: et sicut auditus est soni et silentij quorum unus est audibile: et aliud non audibile: et est in primi soni: sicut visus est resplendentis. Quodammodo enim minimus sonus est non audibilis: ita aliquo modo est maximus sonus etiam. Et non visibile quod dicitur sic visus: sicut in omnibus carentibus hoc. Et quod dicitur est in actu videtur: sed non habet aut habet: sed diminuitur: ut

carens pede. Et sicut gustus est gustabilis et non gustabilis: et hoc est cur sapor est debilis aut malus: aut corripens gustum. Et sicut existimat de portabili et non portabili. Sunt enim gustus quoquo modo: sed illud naturale. Et portabile est eodem tactui et gustui.

C Sermo est in hoc capitulo est manifestus: et abbreviatus: et est quod non sensibile dicitur in quoquoque sensus tribus modis: aut de eo quod caret sensato proprio illi sensui de eis sensatis que in actu est habere: aut de eo quod est sensibile in se respectu illi sensui: aut de eo quod est sensibile debile. **C** Ubi obscuritas que est non sensibilis per rationem in visu: color splendet quod est non sensibilis per intentionem: et color latens quod est non sensibilis per debilitatem. Et in auditu silentium secundum rationem: et magnus sonus secundum intentionem: et sonus latens secundum debilitatem. Et in gustu ipsius secundum rationem: et horribile secundum malitiam: et debile secundum diminutionem. Omnia ista dicitur non sensibilia: quia unumquodque istorum est privatio alie dispositionis naturaliter sensibilis illius sensus. **C** Dicitur autem si visibile quod dicitur in alijs sensibus: ut videtur: aut quod non est in actu videtur: aut quod non est in actu videtur: et in colore non auditur: aut quod est in actu videtur: non videtur: quod coloris alio modo ab eo secundum que in actu est habere: aut per intentionem: aut per debilitatem: hoc dicitur non visibile. Sicut dicitur in eo quod est debilis pedis quod non habet pedem. **C** Dicitur autem portabile est commune tactui et gustui: quod secundum humiditates que est in eo est tangibile: et secundum saporem est gustabile.

C Quia autem humidum quidem est gustabile: necesse est sensuum ipsius: neque humidum esse actu: neque impossibile fieri humidum. Unde autem gustus: aliquid gustabilis secundum quod gustabile est. Necesse est ergo bene tractari fore quod possibile humectari saluatum: non humidum autem gustatum sensuum. Signum autem neque siccitatem existens linguam sentire: neque multum humidam. Hic enim tactus: sicut primi humidum: sicut est aliquid ante gustatum fore humorem gustet alterum. Et ut laborantibus amara omnia videntur: propter id quod lingua plena humidum: si humiditate sentiunt.

C Et quod gustabile est humidum: fuit necesse ut suus sensus non esset humidus in perfectione: neque impossibile ut bene fiat. Sicut enim quoquo modo parum a gustabili secundum quod gustabile. Unde necesse est ut bene fiat illud quod possibile est ut bene fiat et est saluatum: s. n. est lingua non dicitur sensus gustus. Et signum est quod lingua non sentit cum fuerit valde siccata: aut valde humidata. Tactus enim ipse erit per primum humorem: sicut quod prius gustavit saporis fore: deinde gustavit alium saporis. Et sicut egroti sentiunt omnia amara: quod sentiunt ea per linguam submersam in tali humore.

C Cum

Liber

Secundus

355

104. **C**ū declaravit ea q̄ sunt cōia istī sensui ⁊ sensui tactus ⁊ alijs sensibus: cepit dicē qddā p̄p̄iū mēbro istius sensus. s. lingue. **E**t d. q̄ gustabile est hūidū ⁊ c. ⁊ q̄ mā saporis est humor: vt declaratus est in sensu ⁊ sensato: necesse fuit vt recipiēs saporē recipiat hūorem cū sapore. **N**ū necesse est vt iste sensus nō sit humidus in actu: necesse sit etiā ipole vt recipiat humore cū sit i natus recipe saporē: qd̄ est ipole sine receptione hū moris: ⁊ d. q̄ est necesse vt sit nō humidus in actu: q̄ illud qd̄ est aliquid in actu nō est innatū recipe illd̄ qd̄ est in eo in actu s̄m q̄ est in eo in actu. **U**ltius enī si haberet aliquē colore in actu nō reciperet colores. **E**t d. gustus enī parit quocūq̄ modo ⁊ c. ⁊ est necesse vt iste sensus sit innatus humefieri: mēbrū enī gustās paritur quocūq̄ modo a gustabili: ⁊ q̄ gustui semper associatur humidum necesse est vt gustans pariat ab humore qui est in sapore. **U**nde necesse est vt hoc mēbrū gustās sit in dispositione qua pole est vt humefiat: ⁊ hoc erit vt non sit humidum in se: ⁊ q̄ sit cum hoc saluatum ab accidentibus: ⁊ hoc itē debeat eum. d. vnde necesse est vt humefiat ⁊ c. ⁊ q̄ necesse est vt hoc mēbrū humefiat necesse est vt sit innatum humefieri: scilicet vt sit saluatum a sic citate intensa ⁊ vt non sit humidum. **E**t d. d. signū eius est q̄ lingua ⁊ c. id est signū eius q̄ lingua apd̄ comprehensionem saporis debet saluari ab intensa siccitate ⁊ dominio humoris est q̄ ipsa non sentit sapores quando fuerit intensa siccitatis: aut intense humiditatis: sed tantum sentit cum fuerit in natura: li dispositione s̄m quam innata est recipere humiditatem saporis. **E**t d. d. tactus enim ipse ⁊ c. ⁊ cū lingua innata est recipere saporem cum eius humiditate: necesse est vt super ipsū non dominetur alia humiditas. **P**rima enī humiditas dominans in lingua impedit eam in recipiendo secundam humiditatem: quēadmodū qui gustauerit aliquē saporē forte: ⁊ ipse stea gustauerit aliū saporē: tūc enī non sentiet scdm̄ saporē p̄pter dominū primi super linguā. **E**t d. d. ⁊ sicut istū sentiunt oēs sapes amarus: q̄ sentiūt eos per linguā submersam in humore amaro: ita enī qui gustauerit aliquē saporē: ⁊ sua lingua fuerit humefacta in humore accidentali: tūc non comprehendit humore saporis p̄p̄iū nisi admixtus cū q̄litate illius p̄mi humoris: ⁊ sic accidet necio vt nō cōprehendat saporē: q̄ nō comprehendit naturā saporis in dispositione illa s̄m quā est materia illius saporis.

CSpecies autē humorū sicut ⁊ in colorib⁹ simplices qd̄ s̄rie sunt vt dulce ⁊ amarus. **H**abite autē s̄rē hūc qd̄ p̄gure: cū illa hō salitū. **M**edia autē hōz acie ⁊ austerū: ⁊ pōticiū ⁊ acutū. **F**ere enī be vident eē humorū dñe. **Q**uare gustatiū potētia est bmoī: gustabile autē est factiūm actu huius.

Et modi saporū sunt sicut in colorib⁹ simplices qd̄ s̄rē p̄rarij: dulcis ⁊ amar⁹. **S**e quētes autē sunt duo istum vinctuosum: istū autē salum. **E**t q̄ sunt iter ea sunt acutus ⁊ stipticus ⁊ ponticus: ⁊ acetosus. **I**sti enim modi fere vident esse modi saporū: vñ necesse est vt gustās sit illud qd̄ est in potētia istius dispositionis: ⁊ gustabile sit agens.

Et dispositio modorū saporū adinuicē est sicut dispositio colorū adinuicē: quēadmodū igitur colores simplices sunt albus ⁊ niger ex quibus componunt alij: quoz quidā sūt p̄p̄inquoies simplicibus: ita est de saporibus. s. q̄ simplices eoz sunt p̄rarij: scilicet dulcis ⁊ amarus ⁊ sequit̄ dulce vinctuosus: ⁊ salus amarus iter istos sūt acutus ⁊ stipticus ⁊ acetosus. **E**t hoc qd̄ d. in colorib⁹ manifestū est. **I**n saporibus vō hēt qd̄ nē. **H**alenus enī opinat q̄ ponticus ⁊ acetosus frigidī sunt: ⁊ q̄ acutus est calidior amaro. **E**t si nos concesserimus q̄ isti sapes consequunt̄ calozē ⁊ frigus: necesse est q̄ contrarietas in istis sit in illo qd̄ est vltime calidus: ⁊ in illo qd̄ est vltime frigidus: ⁊ sic cōcesserimus q̄ ita est de saporibus sicut est de coloribus: scilicet q̄ idem color sit a caliditate vel a frigiditate: tūc nō accidet impossibile. **E**t videt q̄ hoc opinio Haleni sit error. videmus enī q̄ amaritudo quandoq̄ inuenitur cum frigiditate. **U**ltiū q̄ amaritudo que est in fructibus in primo cremento demonstrat frigus. **E**t amaritudo que est in reb⁹ combustis demonstrat calorem: ⁊ similiter non est impossibile vt aliqua dulcedo sit frigida. **U**idet enī q̄ plante amari saporis apud complementum sunt dulces agt̄ in s̄pide in principio. **E**t signum eius q̄ isti sapes sunt medij est q̄ plante habētes sapes res non transferuntur ex amaritudine ad dulcedinē in eis que innate sunt esse dulces in finem nisi median te aliquo illorum saporū: ⁊ hoc erit s̄m q̄ pertinet illi amaro existenti in illa planta: ⁊ illi dulci existēti in ea. **Q**uemadmodū albedo non transfertur qd̄ nō gredinem vel econuerso nisi mediante aliquo colorum mediorum. **I**n aliquo igitur transfertur mediā te charopo: ⁊ in aliquo mediante kiano. **N**ō enī est necesse vt trālatio in extremis sit super omnia mediā. **E**t vniuersaliter per se manifestum est q̄ amari ⁊ dulce sunt in fine contrarietatis in quantum sunt sapes. **Q**uapropter necesse est vt alij sapes sine medij iter hos duos ⁊ compositi ex extremis. **S**ecū dum hoc igitur debemus ponere hoc. **E**t non debemus aduertere sermonem Haleni. **S**uis enī sermo non est verus in complexionibus saporū s̄m suas naturas: ⁊ si concesserimus q̄ omne dulce est calidum: omne amarum etiam est calidus: debemus etiam dicere q̄ hoc non est nisi respectu corporis hominis non respectu nature ipsius rei: experientia enī licet testetur hoc in corpore humano: tamen hoc nō demonstrat nām ipsoz saporū. **E**t videtur q̄ sapor magis sequitur humiditatem ⁊ siccitatem q̄ caliditatem ⁊ frigiditatem. **N**ecessesse enim aliquā opina ri cōplexione terminari ex q̄ sit amaritudo: ⁊ aliam ex qua dulcedo: ⁊ q̄ iste due cōplexiones sunt cōtrarie s̄m hūc modū: ⁊ locus de hac p̄serutatione est in libro de sensu ⁊ sensato: etiam de numero modorū saporū. **E**t d. d. quapropter necesse est vt gustans sit illud ⁊ c. declaratiū est ex predictis q̄ iste sensus est illud qd̄ est in po⁹ oēs isti sapes: ⁊ q̄ sapor ⁊ q̄ gustus est agēs ⁊ mōēs istū sensus de potētia in actu.

Tractatus nonus.

Cap. I.

Et tangibilis autē ⁊ tactus eadē ratio. **S**i enim tactus non est vñ⁹ sensus sed plures: necessarium est ⁊ tangibilia sensibilia plura esse. **H**abet autem dubitationē

105

Digestio.

Pria ratio
Halenū.

Secunda ratio.

Nō ē necēss
vt trālatio i
extremis sit
pōla media.
Idē s̄ celi
41.
Tertia ratio.

Quarta rā.

Quinta rā.

De Anima

utrum plures sint aut unus.

De tangibili autem de tactu idem est sermo. Tactus enim si non fuerit unum genus sed plures: necesse est ut tangibilia etiam sint plura uno. Sed est dubium: utrum sint unum: aut plura.

Ad dodo vult loqui de tactu: id est de tangibili autem de tactu etiam. utrum autem tangibile sit unum: aut plura uno est dubium: sicut est de tactu: sermo in eis est idem: et innuit per hoc causam: propter quam later hoc in hoc sensu: non later in alijs sensibus. De illis enim quod manifestum fuit quod sensibile coram est unus in genere: fuit etiam manifestum eos esse unum in genere: in hoc sensu autem quod ignoratum est de suis sensibilibus: fuit etiam ignoratum de sensu. **De** tactu enim si non fuerit unum genus: etiam sermo de eis in hac intentione idem est. Notum est enim nobis quod si tactus non est unum genus: sed plura uno: necesse est quod tangibilia sint plura uno: et si tangibilia sint plura uno: necesse est ut iste sensus sit plures uno: sed hoc confutatur in istis duobus syllogismis sic manifestum: tamen de structio vel positio in eo est ignorata.

Et quod est sensus tangibilis utrum caro: et in alijs proportionalis: aut non: sed hoc quod est medium. **Primum** autem sensus tangibilis quod dicitur est itus. **Dis**cerni sensus unum? **Pr**ierat esse videtur: ut visus albi et nigri: auditus gravis et acutus: gustus amari et dulcis. In tangibili autem inter istos **Pr**ierates: et calidum et frigidum humidum et siccum: durum et molle: et aliorum quod sunt binomi.

Sensus autem tactus utrum est in carne aut in alio simili aut non: sed ista est media. **Pr**imum autem sentiens est aliud intrinsecum. **Dis**cerni enim sensus existimatur esse etiam de contrarietate. **A**utem visus albi et nigri: et auditus gravis et acutus: et gustus dulcis et amari. In tangibilibus autem sunt plura contraria: calidum et frigidum: et siccum et humidum: et durum et molle: et asperum et lene: et alia similia.

Cum narravit quod dubium est verus sensus tactus sit eiusdem unum aut plures: incipit dicere sermones dubitabiles in hoc. **Et** d. sensus autem tactus etiam et principium considerationis in hoc est: utrum sensus tactus sit in carne aut in simili carni in animalibus carere? carnis autem sensus tactus non est in carne: sed caro est quasi medium.

Et dicitur hoc: si fuerit declaratum quod sensus tactus est in carne: et quod proportio carnis ad ipsam sit sicut proportio oculi ad visum: manifestum est quod sensus tactus est una virtus: quoniam unum instrumentum non est nisi unus virtus. Si autem fuerit declaratum quod ista virtus fuerit plures una: necesse est ut caro non sit nisi medium: et non sit quasi instrumentum. **Et** cum narravit hoc: incipit inducere sermones dubitabiles: et incipit ab eis quod demonstrant virtutem tactus esse plures una: quod post inducet ea quae demonstrant ipsam esse unam: hoc quod apparet quod cum sensibile fuerit possum super carnes statim sentiet ex quo existimatur quod ista virtus est una: et d. sed ista est media: etiam utrum sensus tactus est in carne: et si sit una virtus: aut non est in carne sed in terra: et est plus quam una virtus est dubium. **Pr**imum enim alius

dicere quod caro est medium: et primum sentiens quod est instrumentum istius virtutis est aliquid intrinsecum: et quod est plus quam unum instrumentum: et signum eius est: quod manifestum est quod idem sensus non comprehendit nisi unum contrarietatem: et eius media. Unus enim comprehendit album et nigrum: et media: et auditus gravis et acutus: et media: et gustus dulcis et amarus: et media. Tactus autem multa contraria. **U**bi calidum et frigidum: humidum et siccum: et asperum et molle: et alia contraria. Unde necesse est ut ista virtus sit plures una: et quod caro sit quasi medium. **Et** hoc quod dicit manifestum est: quoniam si una virtus est quae comprehendit unam contrarietatem: contingit oppositum conuenire cum opposito: scilicet ut quae non comprehendit unam contrarietatem: sed plures non sit una virtus.

Abest autem solutione quod ad hanc dubitationem: et quod alius sensus sit **Pr**ierates plures ut in voce non solum acumen et gravitas: sed magnitudo et pulcritudo et lenitas et aspiratio vocis et alia alia. **S**ic autem et circa colore dicitur huiusmodi altere. Sed quod sit unum subiectum sicut auditui sonus sit tactui non manifestum est.

Sed est hic aliquid per quod dissolvitur ista quod. In alijs enim sensibus sunt modi **Pr**ieratis plures uno. **A**utem in sono est acutus et gravis est magnus et parvus: et sonus lenis et asper: et alia similia. **E**t in colore etiam sunt alij sicut istis. Sed in hoc est manifestum quid est illud unum subiectum: sicut est sonus auditus: sic tactus.

Cum dedit sermones facientes credere quod sensus tactus sit plures uno: dedit alium sermonem quasi dubitationem super hunc sermonem. **Et** dicitur: sed est aliquid quod potest aliquis dicere aliquid esse per quod dissolvitur iste sermo per quem probatur quod sensus tactus est plures uno: quod in alijs sensibus etiam sunt modi contrarietatis plures uno. **U**bi quod auditus comprehendit grave et acutum: et magnum et parvum: et lene et asperum: sicut visus comprehendit multa alba et nigra: et splendens et non splendens: quapropter non est necesse ex hoc quod tactus comprehendit plures una ut sit plures: quod caro sit quasi medium. **Et** cum dedit hanc dubitationem: super sermonem phantasmam quod iste sensus est plures uno: incipit excitare modum debilitatis eius et dicitur: sed non est manifestum: etiam si iste sermo non sequitur quoniam si magna contrarietas quae est in tactu sit similis contrarietati existenti in unoquoque sensu: necesse est ut in istis modorum contrarietatis quae est in tactu sit unum: sicut est in visu et in auditu. Sonus enim est subiectum loci contrarietatis: et similiter color est subiectum modorum contrarietatis: comprehendibilium per visum. Sed non est manifestum quid est unum subiectum contrarietatis sensus tactus: imo apparet quod subiectum multiplicationem contrarietatis. **Et** intendit per hunc genus quod dividit in hoc contraria. **Et** hoc quod dicit manifestum est. Necesse est enim si posuerimus quod unus sensus comprehendit multos modos contrarietatis ut genus subiectum illis modis sit unum. Quoniam necesse est aliquid esse commune illi multitudini quod comprehenditur ab illo uno sensu: et si non esset illi aliquid per quod ille sensus poterit dici unus: quoniam sensus non est unus nisi per unum.

Deo sensus videtur esse unum praeiudicatum.

Si proportio carnis ad tactum sit sicut proportio oculi ad visum manifestum est quod sensus tactus sit una virtus.

ynam intentione. Et cum contraria fuerint diuersa in generibus: tunc virtutes erunt diuersae: id illud quod recipit trietate colorum aliud est a recipiente saporis trietate: cum ista tria sint diuersa in genere. Unde necesse est si tactus sit una virtus ut modi perariorum quos comprehendit sit unum genus subiectum eis quod dicat de eis uniuoce: ut sonus qui dicitur uniuoce sit de modis sonorum et color de modis colorum. Sed peraria tactus non videtur habere genus quod dicat de eis nisi equo. Quia leni quod dicit de calido: et frigido: et graui et leni: non dicit nisi pure equo. Et illud quod dictum est de equo: catide in hoc nomine quod dicit de sapore de calore et frigore et odore. Quia enim hec nomina sunt in predicamento quod lenis: et graue et leue in predicamento subiecti. Et ideo necesse est ut virtus comprehendens perarieratē quae est in graui et leni sit virtus comprehendens trietatem quae est in calido et frigido: necessarios: et quoquo modo non est illa quae comprehendit graue et leue non comprehendit ea nisi mediante motu. Non comprehendit graue nisi quod mouet ea corpus graue aut leue. Et ideo oportet opinari quod velut Aristoteles quod sensus tactus est plus quam unum: et quod caro est quod ei medium. Licet iste sermo sit trius primus in libro de animalibus: sed tamen forte ille sermo fuit secundus quod apparet illic. Quod sciuit de membris animalium in illo tempore: tunc enim adhuc nesciebat nervos: dicit quod infirmus sensus iste est carior: iste sermo dat infirmo esse istis animalibus tangibilibus intra carnem: et hoc praeuenit ei quod post apparuit per anatomiam. Quod nervi habent introitus in tactu: et motus: quod ergo sciuit Aristoteles ratione apparuit post per sensum.

Atrum autem est sensus inus aut non: sed mox caro nulla videtur esse signum fieri sensum cum tactu. Et tamen si quis circa carnem extenderit ut pelle facies aliter sensus mox tactu infirmus: et non stat quod non est in hoc sensu infirmo. Si autem per animal fuerit citius: utique peringer sensus.

Carum autem sensus sit intra: aut non: sed est primum quod appetit. Caro. Existimatur quod istud signum nihil est. Quod sensus est quod tangit. Quia si tu acceperis membranam et iduas carnes ea: tunc eodem modo apparebit sensus quando tangit: sed manifestum est quod sentiens non est in istis rebus. Si igitur fuerit solidatum cum eo: tunc sensus citius prouenit etiam.

Cum dedit sermonem necessarium ex quo appetit quod sensus tactus est plus unum: quod caro est quod medium ut exposuimus: licet sit opinio Alexandri et exponez Theophrasti: quibus Theophrastus dicat aperte quod ista est opinio Aristotelis. Quod caro est quod medium: sed isti videntur non scire rationem super quam sustentabat Aristoteles in hoc: est quia sensibilia tactus non dicantur in eodem genere quod de eis dicat uniuoce necesse est ut sit plus unum. Et nos dicemus rationem Alexandri in hoc dissoluimus eam: cum ista comprehendit hoc declarare et dissolvere quod non prouenit in hoc reuerius est ad destruendum illud ex quo existimatur quod caro est istum sensum virtutis. Et dicitur autem sentiens est intra et dicitur autem quod tangens non est intra: sed est in primo eorum quod apparet in carne. Caro enim cum fuerit posita super ipsas aliquid gustabile comprehendit ipsius ut est secundum quod istud argumentum non tenet. Quod sensus tactus sit quod tangibile tangit carnes. De debilitate hoc argumentum dixit: quod si tu acceperis membranam et dicitur quod si tu

acceperis membranam non spissam: et idueris eam carnem: potueris super carnem aliquid tangibile: tunc statum comprehendit de a sensu: ac si esset absque illa membrana. De dicitur licet sit manifestum quod sentiens non est in istis rebus: sed sit manifestum quod primum sentiens non est in cute non est ipse ut caro sit talis dispositio. Si ut sit medium quod cutis apparet parentibus autem in carne nulla dubitatio est super ea quod iam declarata sunt ratione. De dicitur si igitur fuerit solidatus: et nulla differentia est in hac intentione siue caro fuerit continua cum sentiente: siue membrana fuerit non continua: cutis enim si esset continua: tunc citius redderet sensum. Continuatio igitur non dat carni nisi facilitatem per transitum sensus: non quia continuatio dicitur ut caro sit instrumentum istius sensus.

Propter quod talis pars corporis videtur sic se habere: sicut si circulariter nobis copulatus esset aer. Videremur enim vno quodam sentire: et sonum: et odorem: et colorem: et vnum quodam sensus esset auditus: visus: et olfactus. Hunc autem quod determinatum est per quod sunt motus. Adhuc festina sunt predicta sensibilia altera esse.

Et ideo istud infirmum est de corpore: quasi aer si esset applicatus cum corpore in circumfuso. Tunc enim existimarem quod per id sentirem sonum: et colorem: et odorem: et quod visus: et auditus: et olfactus esset sensus unum. Adhuc autem quod aer per quem sunt isti motus. Si videre et audire: et olfacere est distinctus: apparet sensus quos diximus esse diuersos.

Cum declarauit quod tactus est plus unum sensus: et propter hoc caro debet esse media istis sensibus: et quod dubitatio super hoc ex eo quod apparet sensui quod fecit multos homines dicere quod caro est instrumentum istius sensus: et quod iste sensus est unus non sufficit: accipit declarare modum ex quo contingit ista existimatio communis omnibus: et forte ipse est unus eorum in libro de animalibus: qui hoc existimauerunt. Et dixit: et ideo hoc membrum de corpore et dicitur ista existimatio accidit hominibus: quod hoc membrum. Si caro assimilata aeri si esset applicatus cum corpore: quoniam si aer secundum quod est medium fuisset applicatus cum corpore sicut caro: id esset pars corporis: tunc existimaremus quod per idem sentiremus sonum: et colorem: et odorem: et haec tria sunt unus sensus: et hoc idem accidit sensibus tactus cum carne: ita quod fuit existimatum eos esse unum sensum. De modo autem quod aer et dicitur sed apparet quod tres sensus isti sunt diuersi: sed sunt per idem medium: quod medium non est pars nostri. Caro autem quod est pars nostri non apparuit hoc in sensibus tactus et fuit existimatum eos esse unum sensum: sed demonstratio coegit quod sint plures unus sensus: sentit enim plura vno sensibili in carne.

In tactu autem hoc quod nunc manifestum est: ex aere quidem enim aut aqua ipse est constare aiatum corpus: oportet enim firmum esse. Relinquitur autem mixtum ex terra: et ex his esse ut videtur caro: et proportionale. Quare necessarium est et corpus esse medium tactui applicatum: per quod fiant sensus cum sint plures.

ymus in hoc ut vix apparet
quod sentiens non est in istis rebus
in istis rebus

lio

Alia haec est
in genere.

Ex aere aut
aqua ipse est
aiatum corp.
os enim firmum
est. Idem. 4.
metaphororum
text. coll. 29.

much to

est aqua hñe mediũ quo repleta sũt vltima:
si aũt hoc verũ ipõle est agere aliqd aliud
in aqua. Eodẽ aũt mō ⁊ in aere. Silr enim
se bẽt aer ad ea que sunt in ipso: ⁊ aq̃ ad ea q̃
sunt in aq̃. ⁊ latet aũt magis nos sic ⁊ q̃ sunt
in aq̃ aialia: si bĩcatũtĩtĩtĩt bũmectatũ.

in aqua in dicitur tangi buimetatū.
 Et ceteris de q^{ib} dicitur hoc q^{od} est corp^{us}
 bz pfundū: z bec est terra dimēfio. Et cor
 pora itē q^{ue} est p^{er}ititū bz corpus mediū ipōe
 est vt tangat se aduicē. Et bñdū nō est est
 tra corpus neq^{ue} buimetatū. Immo necesse
 est vt sit aq^{ua}: aliq^{ui} in aq^{ua} est aqua. Et ea
 que occurrunt aliq^{ui} in aq^{ua} aduicē: cū sua c^{on}
 tremā nō fuerint sicca: necesse est vt inter ea
 sit mediū: z est illud in quo vltima corp^{us} sum
 mberia. Et si hoc est vey: ipōe est vt
 q^{ui} d^{icitur} rāgatū bz aqua: z sit in aere. Aer enī
 ita est cū eis que sunt in eo: sicut aq^{ua} cū eis q^{ue}
 sunt in aere. Tūc g^o aialia q^{ue} sunt in aq^{ua} est corp^{us}
 buimetatū tangit cōtra buimetatū.

¶ Et declarauit q' tactus idiget carne p' medior' q' est plus q' muniticipat etia querere vtrū sit sensus cum hoc q' idiget carne idiget etia in medio extrinsecuū fuisse etia cor fine medio extrinsecuū: et tūc q' etia accidit in gustu (¶ Et dicitur: q' etia in gustu homo dubitat est t.c.i. dubitat hoc in hoc vtru car' idiget medio extrinsecuū ac hoc q' idiget medio q' est cor. Et de ent corpore h't pfundius: est etia medio pura corp' (¶ D.d. o' corp' iter q' est mediu t.c.i. ac oē corpus h't pfundius nec est vt iter etia duo corp' nec h't ragaia sit corpuz: ac ita sit p'ingat vt corp'ifica iter q' ad mediu corpus būdū ipole est vt tanq' h't aditūce abscis eo q' sue fusiūne sit būmefu: et ab illo corp' būmido: t' būmidaū ipole est vt iter etia illud mediu. ¶ Et q' corp' būmefu: ac gñ ipole est vt ragaia h't nifi iter ac sit aq' aliqd aq' t' corp' h't

quae occurrit sibi admittit et extrema co-
 rinti non sicut est et corpi sicca non occurrit sibi
 corpi corpus humidissimi extrema co- fuerit humi-
 etiamque est et non occurrit sibi nisi inter ea si ne
 dium est corpus in quo sufficiens est sibi (humid-
 Et cum ita sit impleat est corpus siccat tangit
 corpus sicca in aqua aut in aere nisi iter ea sit co-
 aut ex aqua aut ex aere. C. d. d. similiter est de aere
 aer enim et d. ita est de aere siccat in aqua in hoc: fed
 bumefactio autem que sunt in aqua est manifestat
 bumefactio corpi que sunt in aere non fenit
 fed ratio cogit esse eiusdem modi. U. g. animal
 quod est in aqua quod manifestum est quod impossi-
 bile est et aliqual tangat nisi mediante aquae de-
 bet esse in animalibus que sunt in aere.

¶ Anrum igit oium fit fimilr sensus: an al-
rum aliter sicut nunc vt qdem gustus: et ta-
ctus in tagedo: alij aut a loge. Hoc aut no e:
sed duru et molle p alera sentimus: sicut et
sonabile: et visibile: et odorabile: s; alla qde
a longe: alla ho a ppe: pp qd latet: qm oia
sentim⁹ p mediū: sed in his latet. Et qd sic

bicimus prius: et si p pelle sentirem oia tã-
gibilia ignorato qm pber: silt vtiqz bere-
mus sicut et nũc in aqua et in aere. putamus
eni nũc ipse tangere et nihil esse p medium.

¶ At rũ igit sensus oium rex e eodez modo:
aut sensus rerũ diuersaz est diuersus: vt exi-
stimas q gustus et tactus sunt p tãgere. alia
aut sunt a remoto: aut nũc est ita. Sed nos et
nũc sentim? duz et molle: nisi mediãtib? alijs
rebus: sicut sentim? facies sonũ: et visibile:
et audibile. Sed ista a remoto: et illa duo a
ppinq. Et iõ nũc fuit pceptũ et si nũc oia sen-
timus p aliqũ mediũ: sũc nũc cõprehẽdit a no-
bis in his duobus. Tã eni dicimus etiã p?i?
q si nos sentirem? tãgibilia mēbrana medi-
ante ita q nũc pperem? tũc dispõ nra eẽt:
sicut dispõ nra mũc in aqua aut in aere. Ad
eni existimam? tangere ea: et nũc est illud.

¶ Et cũ fuerit cõcessum hoc qd dicimus q corpora
fica ipse est vt tãgant se in corpibus humidis nisi
iter ea sit aliqũ corpus ex illo hũido: qdẽdũ est vtrũ
sentire oia sensibilia fiat eodẽ mō. s. p mediũ: aut sen-
tire res diuersas sit diuersus. s. q sentire quasdã non
est per mediũ: vt existimas de tactu et gustu et qdã p
mediũ et sine tactu: s. a remoto: vt audit? et olfactus et
visus. Aut nũc est ita: sed oia tãgibilia sentim? p hoc
idẽ mediũ: qd sentim? illa tria residua: sed tũc dũt
in hoc q sensibilia in istis tribus cõprehẽdunt a re-
moto et in tactu et gustu et ppinq. Et cũ ita sit non
sentim? oes res nisi p mediũ extrinsecũ: sed istud me-
diũ nũc pceptũ a nob in tactu. ¶ Quẽadmodũ si sen-
tiremus tãgibilia mediãte mēbrana abiqz eo q ppi-
peremus illa mēbrana eẽ sup nos: qm dispõ nra eẽt
cũ hac mēbrana: p cui? mediãtione sentiremus tan-
gibilia abiqz pceptiõe illius: sic eẽt dispõ nra in sen-
tiẽdo mediãte aq aut aere. s. quẽadmodus accideret
nobis existimare q nos nũc sentimus tangibilia nisi
tãgẽdo: nũc mediãte illa mēbrana cũ nũc ppiim? illa
eẽ oĩno: sic pole est b accidẽ nobis in aq aut aere. s.
existimare q nos sentimus res sine mediãtione eaz:
s. nos i rei vitate nihil tãgim? nisi p mediãtoez eaz.

¶ Sed differt tãgibile a visibilibus et sonatĩ-
uis: qm illa qdem sentimus ex eo q mediũ
monet aliqũ nos. Tãgibilia vero nũc a me-
dio: sed simul cũ medio. Sicut per clypeus
percussus: nũc eni clypeus percussus prius
percussit: sed simul accidit vtrazq percuti.

¶ Sed tãgibile differt a visibilibus et sonatĩ-
bus sonũ. Nos eni sentim? ista ita q mediũ
agit quoquo mō in nobis: et nos in tãgibili-
bus nũc a medio: sed cũ medio. T. g. illi cui
accidit ictus mediãte scuto. Scutũ enim nũc
est illud qd percussit ipm cũ pcutiebãt scutũ.

¶ Sed accidit q percussio ambobus fuit simul.
¶ Idẽ sed s. qd ex b mōe q tãgibilia nũc sint
nisi per mediũ sicut tres sensus: tũc opinandũ est q
actio medij in b sensu nũc sit actio medij in illis:

sed tãgibilia differũt a coloribus: et a sonis in b q in-
diget medio: q sensibilia in illis tribus primo agũt
in mediũ: deinde mediũ in nos. Tangibilia aut istĩ
agũt in nos et in mediũ. ¶ Sed debes intelligere hic
p simul: nũc q i eodẽ tpe patit mediũ et sensus a tãgi-
bilibus et in illis duob? tpeib?. Existimas eni q visus
et aer alterant a colore in eodẽ instãt: sed intẽdit hic
p poritatẽ et posterioritatẽ in illis: poritatẽ fm cãz. s.
q sensibile est cã remota in motiõe sensus: et mediũ
est cã ppinq. in tactu aut mediũ et sensus mouentur
in simul a tangibilibus: sed mediũ nihil facit in hoc.
¶ S. est aliqũ accĩs ex necessitate: nũc qd est neces-
se inesse sensus sicut mediũ est necessariũ in eẽ alio:
rũ: et iõ assimilauit passiõe nram a tãgibilib? passio-
ni nre a percussione mediãte scuto. Quẽadmodũ igit
nũc oĩs alijs dicẽ q scutũ est necessariũ in actione p-
cussiois nre: ita q scutũ sit cã ppinq: et percussio est cã
remota: ita est de aere cũ tãgibilib?. s. q nũc oĩs alijs
dicẽ q illõ necẽ est ad sentire tãgibilia: s. dicim? q
in simul partimur nos et scutũ ab ictu. ¶ Per Simul
igit debemus intelligere puationẽ poritatis et poste-
rioritatis in cã nũc in tpe. ¶ Et itẽdebat p hoc decla-
re q istud nũc est mediũ fm q est necessariũ oĩ sen-
sui in sentiẽdo: sed mediũ qd bẽ est in hoc sensu est
caro: et hoc si dicẽt mediũ erit fm accĩs. ¶ Sic igit
intelligẽdus est iste locus nũc q Ari. dubitauit in hoc
et nũc cõpleuit neqz declauit modũ fm quẽ oĩ q tan-
gibilia nũc sentiunt nisi p mediũ extrinsecũ: neqz etiã
Aristo. in hoc sermone fuit valde oblitus sicut dicit
Themistius et alij. Dicũt eni q nos si cõcesserimus q
tãgibilia nũc cõprehẽdunt in aq et i aere nisi mediãti-
bus istis: qd possum? dicẽ in cõprehẽsione qlitatũ tã-
gibilium in istis duob? medysipsis. ¶ Et ego dico q
oblitio fortis nũc fuit nisi a dicẽte hũc sermonẽ: licet
sit valde difficilis fm q apper. De eni aĩal qd inatũ
est esse in aq aut aere nũc sentit aliquã qlitatẽ calidi-
tatis aut frigiditatis in eis si fuerint in simplicitate
quã debet hic: qd est locus eius nãlis: et locus est sũs
locato: vt declarũt est in fm oĩb? vlib?. Et iã declarũt
est q sensibile est triũ an passiõe. ¶ Et cum ita sit
aĩal nũc sentit calorẽ aut frigus in aere: aut in aq: nisi
qm cũ eis admiscẽt corpa calida aut frigida. Illa q
corpa sunt alia ab aq et ab aere nãli: et cũ ita sit illud
qd accidit ex b qm sentimus q aer aut aq calefact?
est aut ifrigidatus: illud idẽ accidit in corpib? q appa-
rẽt visui eẽ alia ab aere et aq. s. q nos nũc sentim? ea
nisi mediãte aq et aere nãli vt declarũt est ex fmone
pdicto. ¶ Et si aer et aq pĩnẽtes aĩalia haberẽt qlit-
atẽ triũ: tũc pĩnẽdũrẽt cõprehẽsione qlitatũ triarũ
ab aĩalib?. ¶ Et pp hoc qd dixim? nũc est opĩadum
aquã calefieri dũ fuerit aq pura: neqz q aer ifrideĩ
dũ est aer purus: sed hoc accidit pp corpa admixta
cũ eis calida aut frigida: et hoc fecit dubitare hoies:
ita q frigiditas nũc est accĩs iseparabile aq sicut ca-
lor igni: et ista existimatio accĩt: q vulg? puenit vo-
care aquã dũ liqfactio remanet in eis: in rei vitate
nũc est aq pura: sed admixta. Istã. n. qlitas eẽ magi co-
gnita oĩb? suis qlitatib? sensibilib? s. calor in igne:
et iõ vulgus nũc absolute vocat ignẽ q ifrigidatus est
pp admixtione corpoz frigidorũ: et forte vocat ignẽ
corpora calida: s. sint hũme facta per mixtiones dũs
remanet calida calore igneo.

¶ Quid autẽ vĩ caro et lingua sicut aer et aq
qd visum et quiditũ et olfactũ se bñt: sic se ba-

ctus et alioz
sensuum.

Documentũ

2. ad mediũ
est necũs in
tactu.

Documentũ

3. dicit solũdo
dubitationes
Themistij et
Aler. a. exclu-
dit expõnem
corum.
Them. dubi-
um. c. 30.

4. Auer. solo.

Quarto pph.
lex. c. 49.

Tertio cell.
67.

¶ Quid autẽ
stratio et ex-
positio.

De Anima

Secunda
monstratio.

Sensibile po-
tius supra sen-
sus non sentit.
Ideo supra
i. c. 98. et quibus
Tunc est me-
dium non organum
nisi seu instrumentum
tactus: sed op-
positum dicit
Comenta. in
libro de sensu
et sensato. 2.
colligit ca. 8.
inumentis
carnis et i. ca.
de inumentis
sensu tactus.

Plura ſcīta
no trāſierūt
ad extrema
niſi p̄us trāſ
ſerantur ad
media. Idē
5° phy. ſcdo.
35. 10. met.
23. idē ſupra
105.

Kōtra Ele,
xandrum.

Cum dixit

Cap. I.

a Intētio co
lorū alia est a
colore. Idē
s.c. 76. 97.
b Intētiōes
q̄o recipiūt sē
fius sūt p̄ciu
lares sed ille
quas recipiūt
intellectus sūt
vles. Idem
ifra. c. 149. 7
5° de aīa. 4. 5
10, 19, 26, 730

patit. Non tñ sentitino eē: neq; sensus ma-
gnitudo est. Sz ratio qdā z potētia illius.

C Et qd est potētia est primū sentis. Sunt
igit idē: in esse at diueria. Illū enī qd sentit
est aliq magnitudo: z non fm q sentit: neq;
sensus magnitudo: sed intēio z foris illius.

iz2 **C** Et q recipit istas virtutē que est intēio abstracta
a mā est primū sentis. z cū receperit cā efficiē idē:
sed in numero differit. Illud enī qd sentit est aliq
corp: z nō sentit qd est corp: neq; sensus ē corp: sed
itēio z potētia illi: corp: qd est primū sentis.

C Ad istā aut ex his: z pp qd excellēte se-
sibiliū corripit sentis. Sināq; sit fortior
sentis mor: soluit rō. Hoc at erat sēnsuē
z symphōia z ton: pūssis forit chōrdia.

C Et māifesta ē ex hoc cā pp qnāq; sensibilia
intēia corripit in ista sensuā. Qm qm mor?
sentis ē a sensibili fuerit fortior eo dissoluet
sua itēio z berit sensus: sicut dissoluit pso-
nātia chōrdia: z neumata cū tāgunt fortit.

iz3 **C** D. ex hoc qd diximus q sensus est intēio: decla-
bitur causa pp quā sensibilia intēia corripit ista
sensuā: qm qm mor? sentis ē a sensibili fuerit fortior
q sentis possit tolerare dissoluet illa itēio per quā
sentis est sentis: remanebit corp sine illa itēio:
neque est sensus: sicut dissoluit cōsonātia chōrdia:
z neumata vel nete eorum que sunt intēio existens
in eis: quādo fortiter tāgunt z mouebunt motu for-
tiori q motu que possunt tolerare.

C Et pp qd plāte nō sentit bñes quāqā prez
aiālē: z patietes a tangibilib: z nāq; frige-
scit z calefcit. cā. n. nō hñe medietatē neq;
bñōi pñcipiū possibile recipere species sen-
sibillium. Sed partium materia.

C Et cā pp quā uegetabilia nō sentit: z icis
est aliqua pars animata: z recipit passiones
a tangibilib: q calefcit z ifrigidat. Eā enī
in hoc ē: q nō bz mediū: neq; pñcipiū p qd
potest recipere formas sensibillium.

iz4 **C** Laborat in hoc fmone ad dādū cām pp quā vege-
tabilia nō hñt sensum tactus: habent animā nutri-
tiuā: ēr patiunt a tangibilib: z calefcit z ifrigidantur:
itēio ē aliqua pñcipiū aīam nutritiua. Et d.
causa enī in hoc est q nō habet mediū: tē. cau-
sa enī in hoc nō alid est: nisi q uegetabilia nō hñt
mediū quasi carnē: neq; tale pñcipiū per qd anima-
lia possunt recipere formas sensibillium. z cū declarauit
q a tangibilib: patit aliqd qd nō cōprehēdit eā in ce-
pit narrare q ecōtra est de alijs sensibilib: sensu.

C Subtrahit aut aliq si patiat aliqd ab odo-
re: qd ipse ē olfactū bñe: aut a colo: nō pole
videre. Si aut z in alijs. Si aut olfactibile
odor: si aliqd facit olfactū: odor facit. Quā
ipossibilia olfactū bñe nō pole pati ab odo-
re. Eadē aut rō z de alijs. Neq; possibilia
sed in quantum vñq; qd sensuum.

C Sed nō patit ab odorib: qd nō pot olface-
re: neq; a colorib: qd nō pot videre: z sic de
alijs. Si igit ē odor: pñgit vt oīas res q facit
olfacere facit p odore. An necesse est q nū-
bil ex eis q nō pot olfacere patit ab odore:
iste est fm de alijs: neq; etiā aliqd ex eis q
possunt nisi fm q qdlibet coris est sentis.

C Idē licet aliqd quod nō est inatū tāgere patit
a tangibilib: nō patit ab odorib: patit odore:
odoribus. fm q est odor nisi illud q potest olface-
re. Nec patit a colorib: passione. ppia colorib: fm
q est color: nisi illud q pot videre: neq; a sono nisi il-
lud quod potest audire. D. d. sic de alijs. **C** Et hoc
facit exūtinare q sapores est huius oīpōnissid ipse
dicit post q quidam patitur a sapore qd nō est in ma-
tū sentire ipsum: z forte fecit hoc qd est locus dubi-
tanonis. **C** D. si igit olfactū est z cū igit nō olfactū
tūbilis que nō exilit nisi in olfactū sit odor ipse nō
itēio cōparata que cōtingit odorimāifestum est
q odor facit olfacere oē olfactū: oē in quo odor agit
fm q est olfactus est olfactū: qm si ē odor nō est
nisi fm q est olfactus: z olfactū nō inuenit nisi in olfaci-
entem: māifestū est q oē qd patit ab odore est olfaci-
cūs. **C** D. Unde necesse est z cū igit oē olfactū
patit ab odore: omne qd patitur ab odore est olfaci-
cūs: necesse est sz puerione oppositū vt qd nō est olfaci-
cūs nō patit ab odore. Et ipse nō. ppalant in fmone
nisi postremū pñs: pñcipiū pñcipiū ex quo pñcipiū
bar. i. q si odor est relatiū. i. olfactus: necesse est vt
olfactū sit olfactū. Et nō ppalant pñcipiū oīe
tem q oē qd patitur ab odore est olfactū: neq; pñcipiū
palant cōuersionē sui oppositū. **C** Et q si opinat q
tactus est aliqd cōtingēs rebus dñs tangibilib: nō
nō opinat q olfactū est aliqd cōtingēs odorib:
rineq; visibile coloris: sed opinat q olfactū est aliq
ipse odor: z visibile ipse color: z audibile ipse sonus.

Et ideo fuit necesse apud ipsum vt omne quod pati-
tur ab odore sit olfactus: z a colore videns: z a sono
audiens. Et non fuit necesse vt omne qd patitur a tā-
gibili sit tangens: z hoc indiget magna inquisitione.
Ipse enim quasi opinat q sensuum gdam sunt in
capitulo relationis: z quidam sunt in capitulo actio-
nis z passionis per se z accidit eis relatio.

C Si aut māifesta est z sic: neq; enī lumē
z tenebra: neq; sonus: neq; odor: qd facit
in corpa: sed eā in q sunt ipa: vt aer
q cū tonitruis scindit lignū. Sed tangibilia
z sapores agunt. Si enī nō: a quo vñq; pa-
tientur inanimata: z alterabuntur.

C Et cū hoc māifestū est hoc mō. Neq; enī
lux: neq; obsecritas: neq; son: neq; odor:
agunt aliqd in corporib: sed ea in qd sit
ista. A. g. q aer in quo est tonitruū scindit li-
gnū: sed tangibilia z sapores agunt: qm si nō
agunt: qbus igit patiunt z alterantur corpa
nō animata: et illo etiam patiuntur.

C Idē licet cum in hoc fmone pñcipiū declarauimus B. iz4
de sensibilib: māifestū est per se. Apparet enī q
neq; lux: neq; obsecritas: neq; odor: neq; color agunt
aliqd in corporib: nō agunt nisi in rebus in quibus
sunt

Propter qd
excellēte sen-
sibiliū corripit
sentis. Idem infra
143. z 3. de
alia ter. c. 27.

Ex pñcipiū
sentis ē a
sensibili

corripit qd
sentis ē a
sensibili
fuerit fortior
eo dissoluet
sua itēio

Propter qd
plāte nō sen-
tit.

q nō hñt
mediū

de olfactu patet ab odor in se
quod aer patet ab odor in se

Liber

Secundus

359

sunt isti sensus. D. d. U. g. q. aer in quo est tonitruus
findit lignu: s. sonus qui est tonitruu no est ipe mo-
tus que lignu recipit a motu aeris: sed sonus est in re
tio que no iuenit nisi in audiente: et quasi est in cap
ad aliqd: no in qualitate: et sicut odor apud ipm est: s.
q. expositum. D. d. s. tagibilia et saporis et i. sed tan-
gibilia et saporis magis sunt in caplo de agere et pati
q. in caplo retonis: qm si ab eis no patitur nisi qd hz
sensum gustus et tact: a quo igit patitur alia corpa
no aiata. Lotingit eni agere et pati no e: qd est ipos-
sibile. Et hoc qd dixit in tagibilib' est manifestus
sed in saporib' idiget consideratioe. Pot. n. aliqd dice-
re q. sapor est ipm gustabile: sicut odor est ipm olfa-
tum: sed videm' vt dicit Plato q. saporis hnt in cor-
porib' no aniatas passiones diuerlas additas calefa-
ctioni et ifrigidationi. U. g. exasperare qd est pontici
et lenificare qd est vinctu: et alia multa que sunt vi-
ta in Timeo: q. Sal. laborat exponere. Iste igit actio-
nes vtrū sunt saporis: aut sint de sapore q. si mor' aer
de sono idiget consideratione. Sed accepit hic q. sa-
por est modus tangibilis cum sit similis ei.

Ergone et illa facit: aut no oē corp' pas-
sū ab odore et sono et patietia idetermina-
ta et nō manet per aer. Feter. n. sic paties aliqd
Quid igit odorare: pter pati aliqd aut odo-
re sentire ē. Aer at paties h' mor' sensibil' fit.

Bicamus igit q. no omne corpus est ina-
tum pati a sono: et ab odore: et qd pati nō
est determinatus neq. permanens. A. g. aer
enim est vntus et ppter hoc patitur: que igit
tur est differētia iter olfacere et pati. Bica-
mus igitur q. olfacere est sentire: et cum aer
patitur velociter fit sensatus.

Lū clarauit q. nō patit ab aliquo triū sensibiliū
nisi sensus ppter eis: i. cepit dare diāz iter passionem
corpor' medioz ab eis et iter passionē rez a tagibili-
bus. Et d. Dicamus igit q. nō oē corpus ē. i. et si
aligs finxit q. corpa patiunt a sono et ab odore: et
dederit rōnes sup h' de passione aeris: et aque ab eis.
dicemus ei q. nō oē corpus est inatum pati a sono et
ab odore. Nō. n. patit ab eis ex corporibus nisi illud
qd est nō determinatū in se. i. nō hnt figurā: neq. p-
prias cōstitutionē. U. g. aer. n. non patit ab eis nisi qz
est vntus: et vntus est corp' nō determinatus neq. fi-
xum. Corpa. n. q. patiunt a tangibilib' sunt determina-
ta et fixa. Et d. que igitur est diāz iter olfacere et pa-
ti. i. si igitur aliquis quesierit et dixerit cur olfacere
sit passio et receptio odoris a medio sit passio ē. Que
igit est diāz iter vtrāq. passionē: dicemus ei q. cum
aer patitur velociter a sensibili efficitur p hanc pas-
sionē sensatum illi sensui. Sensus autē fit per hanc
passionē senties non sensibilē.

Tactatus vndecimus. Cap. I.
Quod aut nō sit sensus ali' pter
q. nq. Bico aut bos visum: au-
ditu: olfactu: gustu: et tactu: ex
his crederet aliqs. Si igit emi ois
cui est sensus tact': et hunc sen-
sum habemus. Dis. n. tagibilis inquantum
tagibile passioes tactu nobis sensibiles sūt.

Necessē est siquidez deficit aliqs sensus: et
organuz aliqd nobis deficere.
Quoniam autē nō est alius sensus pter
istos q. nq. s. visus: et auditus: et olfactus: et
gustus: et tactus: ex istis creditur. Qm si oē
qd pōt tactus sentire possum' nos sentire.
Quoniam passiones tangibilis fm q. est tagi-
bile oēs sunt sensibiles a nobis p tactuz. Et
necessē est si nobis deficiat aliqs sensus: vt
deficiat nobis aliquod sentiens.

Cum cōpleuit finone de vnoquoq. sensui q. nq. 128
existētiū in aiali pfecto: i. cepit declarare q.
impolet est iuenire aial hnt sextum sensum. Et d.
Qm aut nō est alius sensus et. i. qm aut ipole est iue-
nire aial hnt sensuz sextū pter istos sensus exētes in
hoie et in aiali pfecto ex istis demonstratiōib' credidit.
Et d. i. cepit declarare hoc: et d. qm si omne qd tactus
pōt et. i. qm manifestū est q. oē qd sensus tactus pōt
cōprehēdere ex sensibilib' nos possum' cōprehēde-
re: et nihil deficit nobis ex eis que inata sunt cōprehē-
di ab hoc sensu: et sicut de vnoquoq. sensui. i. q. nō de-
ficit nobis in aliquo aiali hnt istū sensum aliqd sen-
sibiliū: que inata sunt cōprehēdi ab eo: ita q. nullus
pōt dicere q. pōt iueniri aliqs tactus in aiali q. com-
prehēdit tagibile: qd nos nō possum' cōprehēdere.
Manifestū est. n. per se q. oēs q. itates tagibiles fm
q. sunt tagibiles sunt sensibiles a nobis et cōprehēse
per tactū. Et sicut est de q. itatib' visibilib' et audibili-
bus et olfactibus. Et cū posuit hūc finone q. si aīce-
des iducit pter: et d. et necē est si deficit a nobis aliqs
sensus et. i. et cū posuerim' q. isti q. nq. sensus nō defi-
ciūt nobis in aiali in quo iuenit aliqd eoz q. inata
sunt cōprehēdi ab istis sensib' fm q. sunt isti sensus:
necē est si deficit in nobis aliqs sensus vt deficiat in
nobis aliqd senties. Lū iā posuerim' q. istis sensibus
nō deficit in nobis sentire aliqd eoz q. inata sūt sen-
tires: cū ita sit ille sensus que ponim' deficere cū nō
deficit ppter aliquem sensuum existentiū in nobis:
necessē est vt defectus eius sit ppter hoc: q. a nobis
deficit sensus sextus.

Et quecūq. qdē ipsi tagētes sentim' tactu
sensibilia sunt que existim' hntes. Quecū-
q. nō p media: et nō ipsa tangētes simpliciter
bus. Bico aut vt aere et aq: hz aut sic: vt siq-
dem p vntū plura sensibilia exētia altera ab
iūce gntē necē hntē b' sensitiuū est sensitiuū
vtrorūq. vt si ex aere ē sensitiuū: et ē aer soni
et caloris. Si nō plura eiusdez sint vt colo-
ris et aer et aq: vtrāq. n. diaphana: et q. alte-
rum ipsoz est habēs solum: sentiet illud qd
per vtrāq. aut ab ambobus.

Et oē qd sētim' nos tagēdo ipz ē: visibile
a nobis p tactū q. est in nobis. Et oē qd sen-
tim' p media: nō q. nos tagim' ipz est p sim-
plicia. A. g. p aerē: aut p aquā. Et ita ē. i. q.
si p vntū fiat sensibilia plura vno q. differunt
ab iūce in genere. Necē est hnt istū sensum
qd sentiat vtrāq. A. g. q. si senties ē ex ae-
re. Lōmē. sup. Ani.

Manifestus
est se q. oēs
q. itates tagi-
biles fm q. sunt
tagibiles sūt
sensibiles a no-
bis et ppter
hoc patitur. Et
sicut est de q. it-
atib' visibilib'
et audibilib'
et olfactibus

De Anima

res: et aer est sonitus et coloris. Et si per plura
vno sit vnus. Et g. color per aerem et aquas;
sunt. n. equalis: manifestum est qd habes vnū
tū sentit qd sentit per vtrūq.

129 ¶ Cū declarauit qd si deficit in nobis alius sensus ne
cesse est vt deficiat aliqd sentiens: et fuit mani^m ex h
qd si deficit in nobis aliqd sentiens: necesse est vt deficiat
in nobis aliqd sentiens: qd differat i gñe a sensib^{us} itaq
vtrū cū istis vtrūq nō deficit sentire aliqd ex eis:
q inata sunt iueniri in eis: qd hoc duo cōuertunt. i.
quoz verū sit fuerit erit alter: et si vñū auferat auferat
et reliquū: itē declarare qd ipole est sexta vñū
et cōq: ipole est vt sit sentire cōneus in gñe ab istis
sententiaib^{us}. ¶ Et h declarauit tñb^{us} demōstratiōib^{us}.

a dē aial vt
sentit p conia
eius vñū p me
dū cōneus i
si ē dē aial
eius mēdū
nō cōneus
s op^{us} p. 7.
p. 1. c. 1. 2.
sup in doc. 2.
u. 1. 1. 1.
Ex pō pñe
pñe textus.

Quap^{us} p^{us} est a medys. Scdā ab istis qd^{us} sit sentire:
et cū data in his duob^{us} demōstratiōib^{us} est quasi mālīs.
Tercia autē ē accepta a sensibilib^{us} ipso: et magis fir
ma illis duob^{us}. Et cā accepta in ea sit finalis. Et ice
pit a demōstratiōe qd est accepta a mediis: rāq^{ue} qdā
pñones et pñe. ¶ Et ista demōstratiō fundat sup pñō
ues. Quap^{us} vñā ē qd oē qd sentit aial: aut sentit ipm
p actū: aut mediāre coipe cōneus. et oē qd sentimus
p actū: aut sentim^{us} ipm mediāre carne: aut p ipsam
carnē si fuerit instrū. ¶ Et h irēdebat cū dixit: oē
qd sentim^{us} et c. i. et oē qd sentim^{us} nō p actū: s. mediā
te coipe cōneus sentim^{us} ipm mediāre altero istoz duo
rū elitoz: aut vtrūq. itaq^{ue} aut aerem: et h irēdebat cū
dixit: nō est aliqd sentim^{us} p mediā et c. i. et cū ita sit sicut dixi
mus mani^m est qd necesse sequitur ex h: vt oē hñs sensus
p carnē: aut p alterz istoz duo: elitoz: aut p vtrūq
nō iuenit ei de sensu nisi illū qd pōt fieri p bec duo
s. p carnē: aut p mediū. De igit aial nō hñs de sensib^{us}
nisi qd pōt fieri p bec duo. s. p carnē: aut p mediū ex
traneū. ¶ Et cū declarauit qd oē aial necesse est vt nō
sentiat nisi p carnē: aut p mediā: itē declarare qd
legit ex h qd oē aial hñs aliqd mediū ex istis medys
necesse est vt hñs de sensibilib^{us} sensibilib^{us} qd^{us} ferunt i
lud mediū: reddat ea nō aliud: et d. i. ita est. qd si p
vñū et c. i. mani^m est qd cū posuerim^{us} qd oē aial nō sen
tit nisi p mediū: qd est caro: aut aer: aut aq^{ue} si p vnus
istoz medioz: caderet sensibilib^{us} pla vno i gñe: necesse
est vt oē aial sentiens p illud mediū nō hñs de sensu
bilib^{us} nisi ea q inata sunt reddi ab illo medio: si duo:
duo: si tria: tria. ¶ Et irēdebat p h qd cū media sine
determinata in nūero: aut caroz: aut aer: aut aq^{ue}: senti
bilib^{us} ēt que reddunt ista media sine ēt terminata in
nūo: necesse est vt vñus sint s. nūq^{ue} istoz sensibilib^{us}
que reddūt media aialib^{us}: q inata sunt sentire p bec
media: et mani^m est qd oē qd reddūt per carnē est: aut
gñstabile: aut tangibile: et oē qd reddūt per aerem: aut
aqua: aut p vtrūq^{ue} est: aut sonus: aut color: aut odos.

Expō scē
pñe textus.

3 d. 5. p. 76.

Documentū

4

De igit sentire est: aut gustare: aut tangere: aut audi
re: aut videre: aut olfacere. ¶ D. d. si per plura vno
sint et c. i. et si p pla vno medio sit vñū sensibile vt co
lor p aerem: aut aqua: q sunt egles in h mani^m ē qd aial
hñs alterz eoz sentit d sensibilib^{us} sicut qd hñs vtrūq
et irēdebat per hoc qd aial qd est in aqua dñs hñs vñū
tes sensus sñm nūerūz vñū: tū sensus aialis qd est in
aere: et aialis qd sentit in aqua et in aere.

¶ Simplicitū aut ex duob^{us} his sensitiua solū
sunt ex aere et aqua. Pupilla qd ē. n. aque.
Au dñus vero aeris: olfact^{us} autē boz alteri^{us}
est. Ignis autē aut nullus est aut cōmūis

omnibus. Nihil. n. sine calore sensitiuū est.
Terra vero aut nullus est: aut in tactu ma
pime miscetur. Unde relinquuntur nullus ēē
sensitiuum sicut aerem et aquam.

¶ Et sensus ex simplicibus sunt ex aere: aut
ex aqua. Visus. n. est ex aqua: et auditus ex
aere: et olfactus ex altero istoz duo. Ignis
autē aut est nullus aut est cōis eis: qm nullū
sentiens est extra calorem: et terra aut est nullū
eoz aut pñe est admixta cū tactu. Rema
net igit qd nō est sensus extra aqua et aerem.

¶ Nec ē demōstratiō accepta ex istis sensitiu^{is}: et d. i. sen
sus ex simplicib^{us} et c. i. ista sensitiuū qd pp sua nām ap
tribunt elioz: s. diuis sunt tria tñ. i. instrū qd est
ex aere: i. audit^{us}: vt declarauit fuit pñ^{us} et instrū qd est
ex aq^{ue}: i. visus: et c. i. est qd sit ex vtrūq^{ue} solus. et d. i. in
hoc sensu qd sit ex altero istoz duo: qd^{us} aut ex aq^{ue}
ex aere: qd aialia q sunt in aq^{ue} olfactū in aq^{ue} sic olfactū
cū aialia q sunt in aere p aerem. ¶ D. d. ignis ē et c. i.
ignis aut aut nō attribuit aliqd sensus h mō: aut ar
tribuit cōter. Appet. n. qd nullus sensus sit p facē suā
actionē cū frigidat: et h dimilitate demōstrat pp qd nō
tar iterationē: dicit h qd respect^{us} eius ad aliqd pter
ignē est sic ppositio alicui^{us} ad mās: et ppositio eius ad
ignē est sic ppositio alicui^{us} ad suā formā. ¶ D. d. et ter
ra nō est alicui^{us} et c. i. terra: aut nō attribuitur alicui^{us}
instrū instrū istoz sensitiuū: cū nō vt pñe sensibilib^{us}
bus aliq mō: aut si attribuit: attribuit carnē: qd nō est sensus
mediū: aut instrū indiget pñone et pñmatione:
quapp dñat in eo. D. d. remanet igit qd nō est sensus
sext^{us} ex aere: ab aq^{ue} et aerem: nō sit corp^{us} ex aere: aut
ab istis duob^{us} corp^{us}ib^{us}: qd ipole est iuenire instrū sen
sus: aut ex igne: aut ex terra: sed tñ pole est ex aq^{ue} aut
aere: aut vtrūq^{ue}. Et cū mās istoz sensitiuū sine termi
nate in nūero necesse est vt sensus sine ita. Si igit elioz
sensus sext^{us} cōtingeret cōt^{us} elioz: cōt^{us} sensus n. g sunt ex
aere aut aq^{ue}: sunt aut vñus: aut auris: aut nalis.

¶ Hoc autem et tunc quedam habet aialia.
Omnes igitur sensus habentur a nō imper
fectis: neq^{ue} orbatis. Videtur enim et talpa
sub pelle habens oculos.

¶ Et bec duo sunt in quibus dā aialibus: ita
qd oēs sensus sunt distincti in eis: qd nō sunt di
minuta: neq^{ue} habet occasionē. Talpa. n. vi
detur habere oculos sub cute.

¶ Et sensus attribuit his duob^{us} elioz nō iueniuntur
nisi in gñidā aialib^{us}. i. pfectis pp meli^{us} adeo qd pp
sollicitudines nāe circa hoc ops vt oēs sensus sint cō
stincti existētes in aialib^{us} pfecte creationis qd nō hñs
occasione: et qd ab aialib^{us} pfecto vt homine nō deficit
sensus. Talpa. n. videt^{ur} habere oculos sub cute: s. nō
videt^{ur}. ¶ Et quasi intēdit per hoc qd si sensus sext^{us}
ēet oporteret vt iuenirentur in homine qui est cōp^{us}
tiffimus aialib^{us}: et c. i. n. necessario pñer meli^{us} et h est
manifestū de sollicitudinē nāe i dādo sensus aialib^{us}:
adeo qd pp h dedit talpe oculos et coipit eos cōneus
nō indiget eis in maiori pte sue opōnis cū h qd mās
ei nō posset plus recipere: et si posset forte cōt^{us} supflui^{us}.

¶ Quare si nō aliqd alterz est corpus et pal
tio qd nullus est aq^{ue} q sunt hic corp^{us}u: ne
q vnus

q vnus vltqz deficiet sensus.

¶ Quid p3 igit si nō est aliud corpus: aut passio que non est alicuius corporis que sunt apud nos vt nō deficiat aliquis sensus.

¶ Dec ē 3 demratio t deficit pcedēs t syls sic cōpo- nit pfecte: t si sepr sensus sit: necē ē corp sensibile eē aliū ab oibz corpibz sensibilibz q sentiūt qnqz sensus t passionē ei? t qūtarē quā sentiēs recipet a sensibili bus vt qūtarē p eā aliā ab istis qūtaribz: s nullū cor- p sensibile ē aliū ab istis corpibz sensibilibz neqz pas- sio eē istas passiones. q nlls sensus ē eē hos sensus qnqz.

¶ At qd neqz cōmū pōt eē sensitiuū aliq d ppiū q vnoquoqz sensu sentim? nō fm ac- cidēs vt mot? itar? figure: magnitudinis: nu- meri vni? Dec. n. oia motū sentim? vt ma- gitudinē motū qre t figurā. Magnitudo enim qdam t figura est. Quiescēs aut in eo qd nō mouet. Nūerus xō negatiōe ptiui t ppiū. Annūsqz. n. vni sentit sensus.

¶ Et ē ipole ē vt aliū sentiēns sit cōibz q sen- tim? nisi p vni qnqz sensus accitāl. A. g. motū: t qet: t figure: t qūtarē: t nūero: oia. n. ista sentiunt p motū: qpp figura etiā. Figura. n. est aliq qūtarē. Quies. n. nō per motū: nūerus xō p negatiōe ptiui: t pēi? p pletates vniūsqz sensus sentit vniū.

¶ Et ē ipole ē aliud sentiēs eē a qnqz sensibz: ita q sensibile ei? sit aliq vni sensibiliū cōiūz sub qb? iūt sensibilia ppa vniūsqz sensu qnqz: nisi sensibilia eēnt cōia vniūsqz sensu accitāl. r. d. b qz si eēnt eis accitāl ptingeret vt eēnt alicui sensui eēntāl: qd. n. inuenit alicui accitāl d3 inueniri aly eēntāl.

¶ D. o. v. g. mot? tē. a. t sensibilia cōia nō sūt pphēa a qnqz sensibz accitāl. U. g. motus t qes: t figura: t qūtarē: nūerus: oia. n. ista sentiunt a qnqz sensibz p aliā motiōe t passiōe t qd ē ita necē est vt sit eēntāl. D. o. U. g. qūtarē tē. a. U. g. qūtarē. sensus. n. qui inat sūt pphēdere eā p aliq passiōe t mor? t sūr ē de figura: figura. n. ē qūtarē cūz aliq qūtarē. D. o. qes aut nō p motū tē. i. cōprehēsiō aut quietis est p cōprehēsiōne ptiuiōis mor? cū. n. cōprehēderit mo- tū eēntāl cōprehēdūt ptiuiōis ei? eēntāl. i. qetē. Cōprehēsiō vō nūeri t multitudis a sensibz est p cō- prehēsiōne ptiuiōis cōtinui qd est magnitudo. Et iam declarātū est q cōtinui cōprehēdūt eēntāl: ergo t sua ptiuiō cōprehēdūt eēntāliter.

¶ Quare manifestū est qm ipole ē cūiūsqz sensus ppiū eē hōz vt mor? Sic. n. erit si- cut nūc visu dulce sentim? Hoc aut qm am- boz hntes existim? sensus: quo cū cōciderit cognoscim? Si xō non: neqz vtiqz: h aut fm accēs sentiebam? vt dīariū filiūz: nō qz dīariū filiūz est: h qm alb? hūc autē accidit dīariū fili? eē. Lōiūz autē habem? iaz sensum cōez nō p3 accēs: nō igit est ppiū: neqz qm vtiqz sentiem? Sed aut sic sic dcm ē dīariū filiūz nōs videre. Adiuicē. n. ppiū p3 accēs

sentiūt sensus. Nō fm q ipi sūt: s fm q vnus cū sit fiat sensus in eodē: vt cholera q amara: t rubicūda. Nō. n. alteri? dicere q ambo vnūz. Propter qd t decipit: q si sit rubicūdū cholera opinatur eē.

¶ Manifestū igit ē q ipole ē vt sensus istim sit ppiū alicui istoz. A. g. motū. Eset. n. sic nos mō sentim? dulce p visum. Et h fuit qz ē in nob sensus i quo ē vtiqz cū sint ābo pūincta scit ea. Et si nō eēt ita nō sentiem? ip3 nisi accitāl. A. g. fili? sopbronici. Nos enī nō sentim? filiū Socratis: s3 albū. Et pti- git hūc q fuit fili? Socratis. In reb? aut cōi- bus habem? sensū cōez nō accitāl. Nō igit hnt sensus ppiū. Et nisi hoc eēt nō sentie- mus ea oio nisi sic: sic dīim? q nos videm? filiū Socratis. Et sensus qdā nō sentit sen- sibilia quozdā nisi accitāl. Et ideo nō est vtiqz: cū sensus fuerit istī in eodē. A. g. chole- ra. n. est amara t citria iudiciū qd vtiqz ē eiusdē nō est alteri? Et ideo cadit error: ita q citriū existimatur eē cholera.

¶ Et cū declarātū ē q cōia sensibilia pphēdūt a qnqz sensibz eēntāl: mani? est q ipole ē sensus ppiū eē alicui istoz sensibiliū cōiūz. U. g. mot? aut qūtaris qm si ita eēt: tūc sentiem? motū aut sibi siles de sen- sibiliū cōibz: nō p se: s p me? hē pphēdim? p visū B esse dulce mediāte colore. D. o. r. b est qz ē nob sensus tē. a. t accidit nob tal? pphēsiō. i. iudicare p ali- quē sensus sup sensibile alteri? sensus qz ptiū q il- li duo sensus fuerit ptiū in pphēdēdo illa duo sen- sibilia ex eodē aliq tget cū post hec accidit vt cō- prehēdam? p alterz duoz sensus: alterz sensibile ex eadē re iudicabim? p illū sensus sup sensibile alteri? p ptiūtiōne pcedē. U. g. qm nos nō scim? p visum qz b ē dulce nisi pri? accidit nob i aliq tpe qd pphē- dim? p visū q mel ē citrinū p gustū eē dulce: cū igit r? sentiem? ip3 p solū visū eē citrinū: statiz pphēde- mus ipm eē dulce t mel. D. o. r. b si nō eēt ita tē. a. t si nō eēt pcessū a nob q si vni istoz sensibiliū cōiūz hnt sensū ppiū ptiūtiōis vt sentire ea eēt sic sentire p visū qz b ē dulce: mē ē vt sentire ea eēt d gne sen- sus q ppe d3 accitāl. U. g. sentire p visū q iste ē fi- li? Socratis q seurem? ip3 eē albū: qz accidit q fili? Socras fuit alb? D. o. cōia. at hnt sensū cōez tē. i. t cū declarātū ē q si aliq sensibiliū cōiūz hnt sensū ppiū: tūc sentiet a nob accitāl: quēdam? senti- mus p visū istū eē filiū Socratis q ē alb? aut quēdam? iudicam? b eē dulce: qz ē citrinū. D. o. r. b duo sūt duo modi accitāl: iā declarātū ē q sensibilia cōia pphēdūt eēntāl. Ergo nullū sensibiliū cōiūz h3 sen- sū ppiū: qm si hnt sensū ppiū: tūc sentiet: aut sic sentim? p visū istū filiū Socratis: aut sic qdā sensus sen- tit sensibile ppiū cūiūsqz. Et iste modus ē ē ac- cidētalis: s3 differt a p mō q simplr d3 accitāl: t ē pphēdē p visū istū eē filiū Socratis: i3 vtiqz nūme- rat? sit accitāl: differt. i. in b3 qz cōprehēdere p vi- sum hoc eē dulce fuit: qz cū visu fuit cōiūctā in ea- dem re virtus vniū generis cū virtute visus. i. senti-

Lōmē. sup Am.

u u z

Ampliatio
d3oz Ar.

Et si qd pte
h' d'm' illud
esse forates:
aut solum so-
crat' supior: e
ad omne sen-
sus: s' vid op
positus. s. co-
es. at.

a. Et si duo se
suo fuerit co-
sueti ad iud
cāda supen
dēre ipas eē
eādē illud iu-
dicā e vniu
q' sensus nō
alter' sensus
ab eis opo
nis infra. cō.
14.6. et 100.

sus gūst? Judicare autē p' visus istū eē sūū Socratis
accidit: q' in alio tpe fuit p'uncta cū visu alia v'us a
virtute visus: v' n. q' cōprehēdim' istū eē Socrate:
aut sūū Socrati' supior: e ad v'itū sēns: r' idē mo-
dus v' magi accit' q' sēd. Un' simplr dixit ip' eē
accit'ale: r' nō sēd. (D. d. 2. nō ē vni? r' i. i. iudiciū
nō ē vni? v'it'is? q' duo sensus fuerit p'uncta ad iu-
dicāda sup eādē rē ipas eē eādē: s' illud iudiciū est
v'itūq' sensus: nō alter' sensus ab eis: sic existima-
re pōt aliq's. sed si d' v'it' r' h' mō d'it accit'ale. D. d.
U. g. ebola. r' i. v. g. h' eē cholera: q' e amaz' cū r'itū.
Judicare. n. q' h'ec duo sūt eiūsdē. i. cholera nō ē alte-
r' v'it'is ab his duab' r' q' iudiciū sup hāc rē eē v'it'is
est duaz' v'itū nō vni? accidit ei error in iudiciādo
aliquid nō cholera esse cholera: q' cū r'itū.

C Inq'et aīr aliq's cui? cā p'les habem' sen-
sus: s' nō vniū solū: aut q' n' m' in' lareat' p'ia
r' cōia v'it' mot' r' magnitudo: r' nūc' r' Si
enim eēt visus solus r' ipse albi lateret' v'it'is
magis: r' videt' eē oīa p'pid q' p'sequunt'
se ad iudic' s' color r' magnitudo: nūc' autē
q' n' in aliquo sensibili cōia sunt manifestā fa-
cit q' aliud q' dā v'it'is q' ip' p'p' est.

Et d'z hō p'curari q' h'emus sensus p'les
v'it'is: r' nō vniū nū. Dicam' igit' v'it' nō igno-
rem' p'ia cōia: v'it' mot' r' q'it'atē: r' nūc' r'
q' n' si nō h'erem' nūc' v'it' solū: tūc' ip' visus
eēt magis dign' v'it' ignoraret' albi: adeo v'it'
existimaret' h'ec eē oīa. Color. n. r' quārtas
p'sequit' ad iudic' nūc'. Ad hō aut' q' cōia s' sensu
billa ab aliquo manifestat' q' q' d'z eē aliō.

C Uile d'are cāz p'p' quā h'ec sensibilia cōia nō cōpre-
hēdit' ab vno sēns: r' d'z hō p'curari r' d'z hō
p'curari q' h'ec sensibilia cōia p'p' h'edunt' a p'lib'
sensib' v'it'is: nō cōprehēdunt' ab vno. (D. d. rōnē
r' d'it' d'icam' igit' v'it' nō ignorem' r' i. v'it' nō ignore-
mus aliterat' sensibilia cōia: a sensibilib' p'p'ia. D.
d. q' n' si h'erem' solū visus r' i. r' h' eēt nēc' q' n' si po-
nerem' q' solus visus cōprehēdit' ista: r' q' ip' solus ē
in nob' in hac itē: nūc' accideret' visui v'it' r' r' r' r'
r' nō d'ist'gueret' albi ab aliq' d'ico q' existimaret' co-
lorē r' q'it'atē r' figurā eādē eēt h' accideret' eueo q'
color r' q'it'as p'sequunt' sibi ad iudic'. i. color nō inue-
nit' nūc' in sup'ficie r' sup'ficie in corp'e. D. d. mō autē
q' cōia r' i. mō autē q' videm' q' cōia v'it' quārtas r'
magnitudo p'p' h'edunt' p' alū sensus a visu. (D. d'z
h'oc igit' est intelligēdus sū' s'mo in h' locō nō s'z q' lo-
nant' v'ba et' sup'ficiet' s'm q' loq'it' v'it' quare sensus
sunt plures v'it'is. n. formalis in hoc manifesta est. i.
mōltitudo sensibilib' r' h'oc iam dictū est: cā finalis
est p'curatāda post in fine istius lib'.

Documentū

Terzio de
a. l. c. 39. v'it'
in l'uey.

C Tractatus duodecimus. Cap. I.

Quoniam autē sentim' q' d' videm'
r' audim': nēc' est visu sentire
q' videt' aut alio. Si autē altero
aut ipso erit: q' videt' aut altero.
S' videt' erit visus r' subit' colo-
ris. Quare aut duo eiūsdē erit
aut idē eiūsdē. Ampli' at' si r' alter sit sensus

visus: aut in infinitū p'cedit: aut aliq's ipse sui
ip' p'it' r' t' d'et. Quare in p'io h' facit' d'et.
Et q' sentim' nos audire r' videre: nēc' ē
q' sentire q' d' nos videm': aut ē p' hūc sensu:
aut p' aliud: s' illud erit visus r' coloris subit'
aut duo eiūsdē: aut idē sui. Et etiā si sensus
quo sentimus nos videre sit alius: aut erit
h'ec in infinitū: aut erunt idē sui. P'p'et
igitur v'it' h'oc faciat p'io.

Cum cōpleuit s'monē de g'ng sensib' r' declauit
s'ctū sensū nō cōcepit d'clare q' isti g'ng
h'it' v'it' cōez: r' iccepit p'it' d'bitare s'z sūa p'it'endi
nē: r' d'z q' sentim' nos videre r' d'z nō videm' r' sen-
tim' nos videre r' audim' r' sentim' nos audire: sic
in vnoquoq' sensu nēc' est v'it' h'it' p' v'it' visus
aut p' alū v'it'is. D. d. s'z illud erit visus r' coloris r' d'z
si h'it' sentire nos vidē fuerit alter' sensus a visu p'it'
get'it' ille sensus h'eat duplicē cōprehēsiōnē: cōprehē-
dit. n. visus cōprehēdet: cōprehēdit colorē quē vi-
sus cōprehēdit. Imposse. n. est v'it' cōprehēdat visu cō-
prehēdit colorē: nisi it' ipse cōprehēdat colorē. D. d.
aut duo eiūsdē: aut idē sui. Igit' igit' ex h' alter' v'it'
r'it' q' n' si posuerim' duas v'it'is eē: p'it'et v'it' duo sen-
sus s'm eiūsdē itē: oīs sensus. i. g' sentit eāz sensus q'
sentit q' ille sensus sentit eā. Uterq' n. sentit illū: aut
ponem' q' idē sensus sentit s'p'it'at' q' agēs ē p'it'et
q' d' ipse ē. D. d. r' eē si sensus visus r' d'z si posuerim'
mus duas v'it'is eē: g' sensus a cōprehēdit nos vi-
dere est ali' ab eo q' videt' r' p'it'et et in illo sensu
cōtingit in p'it'et est igit' v'it' h'eat duplicē cōprehēsiō-
nē. i. cōprehēsiōnē sui p'it'et q' d' sentit: r' cōprehē-
siōnē quā p'prehēdit: r' si posuerim' h' duas v'it'is
p'it'et in 3^a q' d' p'it'et in 2^a r' sic in infinitū: q' d' ipse
Quapp' nēc' ē nobis ponē eādē v'it'is q' cōprehēdit
v'it'is. s'm p'it'et q' cōprehēdat illū q' d' ipse
p'prehēdit: cā nēc' ē ab idē in infinitū m'el' est h' facē
in p'it'et ponē q' p' eādē v'it'is cōprehēdit colorē: cō-
prehēdit q' cōprehēdit ip'is q' d' n. p'it'et nob' p'it'et
r' facit' d' d' p'it'et r' h' itēdebat cū d'it' nēc' est igit' h'
facē p'it'et ponē q' idē p'it'et a s'z cōprehēdit.

Habere autē dubitationē. Si. n. visu sentire
videre est: v'it' aut color: aut h'ns hūc. Si v'
debit' aliq's q' d' est etia: videt' r' colorē h'
bebit' p'it'et v'it'is.

Et in hoc est q' d' est q' n' si visio est senti-
re p' visus r' videre colorē: r' hō nō videt' il-
lud q' d' h' colorē: nisi q' n' videt' aliq'd. Et s'm
get'it' v'it' illud q' d' videt' p'io h'eat etiā colorē.

C d'z s'z s'mo h'z q' d' nēc' ponere q' p' eādē v'it'is cō-
prehēdit colorē: r' cōprehēdit nos cōprehēdit co-
lorē: q' n' si visio ē sentire p' visus: r' visus cōprehēdit
colorē: hō nō videt' ip'is videre colorē nisi q' n' videt'
aliq'd: p'it'et v'it' illud q' d' videt' q' n' iudicat' ip'is vide-
re d'eat et colorē: itēdebat p' hoc q' si nēc' est v'it' oē
cōprehēdit a visu sit colorat' r' visus cōprehēdit
cōprehēsiōnē coloris: ergo cōtingit ex hoc v'it' ip'is cō-
prehēdit sit colorat' q' d' est ip'is.

Ad manifestū est igit' q' n' nō est v'it' visu sen-
tire: r' nāq' eūz nō videm' visu discernim':
r' teneb' r' h'z: s'z nō s'it. Ampli' at' si
videt'

vidēs tāq̃ coloratū est. Sensitū. n. suscep-
tū est sensibilis sine mā vñsq̃q̃. Ande
abeñtib⁹ sensibilib⁹ sunt sensus: z phārasie
q̃bus sentiūt. Sensibilis aut act⁹ z sensus idē
est vnus. Esse aut ipsoz nō idē. Bico aut vt
sonus ēz actū: z auditus ēz actū. Est. n. au-
ditū hñtia nō audire: z hñs sonū nō semper
sonat. Lūz aut opetur posse audire: z sonet
posse sonare. Tūc ēz actū audit⁹ sñt: z fm
actū sonus. Quoz dicit vtiq̃z aliq̃s hoc q̃
dē esse auditōne: hoc vero sonationem.

C Dicam⁹ igit q̃ manifestus est q̃ sentire p
visuz nō est vnū. Iudicamus. n. p visuz nos
nō vidēdo obscuritatē z lucē: s̃ nō eodē mō
Et ēz q̃ vidēs est q̃si coloratū. Sentiēs. n. re-
cipit sensibile ēz māz q̃dlibet. Et iō cū
fuerit sensibilia abstracta erūt sensus z ima-
ginationes exñtes. Et actio sensibilis z sen-
sus eadē est: inesse aut nō sunt eadem in eis.
A. g. sonus q̃ est in actu: z audit⁹ qui est in
actu. Posse est. n. vt aliqd habeat sonū: s̃
nō audiat: z vt aliqd habeat sonū: sed non
semper sonet: quousq̃ fecerit illud q̃d est in
sua potētia vt audiat: z sonauerit illud q̃d
est in potētia sua vt sonet. Tūc erūt in simul
auditus z son⁹: z pōt aliq̃s dicere q̃ primū
istoz est audire: z scdm est sonare.

C Lū dedit fmōne dubitantiū: icipit dissoluere eū: z
d. Dicam⁹ igit q̃ manifestū est q̃ sentire zē. i. Dicam⁹
mus igit q̃ manifestū ē q̃ sentire p visuz nō ē eū:
dē intēnsita q̃ plegit ex eo. vt oē cōprehēibile a
visu sit coloratū. D. d. iudicam⁹. n. p visuz zē. i. z fig^m
ē. Est q̃ nos iudicam⁹ p visum nō vidēdo coloratū:
cū iudicamus obscuritatē eē obscuritatē: z lucē eē lu-
cē: s̃ neutru hz colorē. S̃ nō eodē mō iudicam⁹ per
visuz obscuritatē z lucē. Iudicam⁹. n. lucē p se: z ob-
scuritātē q̃ est pñtio lucis. Et cū dedit hūc moduz
dissolutiōis dedit scōz dissolutiōē q̃m dicenti q̃
visio ēz eē colorata si virtus visibilis cōprehēdit vi-
sionē: z dicit: z ēz vidēs est q̃si coloratū zē. i. z ēz pos-
sum⁹ cōcedere visionē eē colorē. Vidēs. n. q̃ cōpre-
hēdit colorē efficit q̃si coloratū quoquo mō. Et cā
in hoc est q̃z sentiēs recipit sensibile z assimilat ei vi-
sus: itaq̃ recipit colorē quē recipit corp⁹ extra aīam:
s̃ differunt in h̃ q̃ receptio sentiētis est nō mālī: z
receptio corpis extra aīam est mālī. D. d. z q̃dlibet
q̃dlibet. i. sentiēs. n. recipit sensibile nō mālī: q̃libet
sensu q̃dlibet sensibiliū. Et q̃z sensus recipiūt sensi-
bilia quoquo mō: dñr ēz de eis quoquo modo. D. d. z
ideo cū fuerit sensibilia abstracta zē. i. z q̃z sensus re-
cipiūt sensibilia ēz māz: ideo q̃n sensibilia fuerit ab-
tracta a mā efficiunt in sensibilib⁹ sensus z imagia-
tōes nō colores sensibiles: neq̃z sapores: neq̃z alie q̃-
libet sensibiliū q̃ sūt ex aīaz in mā. D. d. z actio sen-
sibilis z sensus zē. i. z actio sensibilis ex aīa in mouē-
do sentiēs: z actio sensus q̃ est in sentiente. i. q̃litas q̃
sentiēs q̃litas in mouēdo ēz vtutē visionis est eadēz
actiōis modus ēz sensibilis extra aīaz differat a mō

sui esse in sentiente. U. g. q̃ son⁹ q̃ est in actu ēz aīam:
ita mouet in str⁹ audit⁹ sicut audit⁹ q̃ est in actu mo-
uet vtutē audit⁹: z sñt vñspō coloris in mouēdo vidē-
tē est sicut vñspō q̃litas q̃ puenit in vidēte a colo-
re in mouēdo vtutē visibilē. D. d. posse est. n. vt aliq̃s
habeat mediū zē. i. z hoc fuit ita q̃ possibile ē vt ali-
quis habeat auditū in potētia sicut hz sonū in potē-
tia: z vt hēat sonū in actu sñt hz auditū in actu. Et cū
habuerit auditū in actu hēbit cōprehēsiōē audit⁹
in actu. i. cōprehēsiōē q̃d audit⁹: z dicit: posse est. n. di-
cere q̃ aliq̃s hz auditū z hz sonū: s̃ nō semp sonet
ppter hoc q̃ sunt sicut in potētia.

C Si igit est mor⁹ z actio z passio in eo q̃d
agit: necesse est z sonū z auditū qui ēz actū
in eo q̃d est ēz potētiā esse. Actiui. n. z mo-
tūi act⁹ in patiēte sūt: vnde nō necesse ē mo-
uens moueri. Sonatiui q̃dem igitur actus
aut sonus aut sonatio est. Auditui autē aut
auditus aut auditio est. Dupliciter enīz au-
ditus z dupliciter sonus.

C Et si actio z passio z motus sint in passi-
uo: necesse est vt sonus z audit⁹ q̃ sunt in actu
sint in eo: q̃d est in potētia. Actio enī agētis
z mouētis sunt in patiēte: z pp hoc non est
necesse vt moueat q̃d mouet: z actio sonātis:
aut est son⁹: aut sonare. Et actio audientis:
aut est auditus: aut est audire. Audit⁹. n. est
duob⁹ modis: z son⁹ est duob⁹ modis.

C Cū posuit q̃ actio sentiētis z sensibilis est eadē: s̃
differat in eē: icipit declarare hoc ex reb⁹ vñuersali-
bus pdictis. **C** Et d. z si actio z mor⁹ zē. i. z si necesse
est vt oīs actio que puenit ab agente: z oīs mor⁹ q̃ p-
tinet a mouēte nō inueniatur nisi a re patiēte: z mo-
tus: sensus aut patiūt a sensibilib⁹ z sensibilia agunt
in eos: necesse est vt actio sensibilis sit in ipso sentiē-
te: q̃d est in potētia sensibile. Sonus itaq̃ z auditus
qui sunt in actu sunt in eo q̃d est in potētia sonans: s̃
peractus: z q̃d est in potētia audies. i. sensus audies.
C D. d. z ideo nō ē necesse vt moueat q̃d mouet. i. z q̃z
motus est in patiēte nō in agēte nō est necesse vt oē
agēs sit patiēs vt declaratū est in fmōnibus vñuer-
salib⁹: z iduxit oē hoc ad declarādū q̃ sensus mouet
virtutes sicut sensibilia que sunt extra aīam mouēt
sensus. **C** D. d. sonus enī est duob⁹ modis zē. i. z fuit
necesse q̃ ita esset de sono sicut de auditu. s̃ q̃ eodēz
modo mouet: z q̃ actio sit in recipiente nō in agente
ppter hoc q̃ vñūq̃z inueniatur duobus modis: modo
in potētia: z modo in actu.

C Eadēz aut ratio in alijs sensibus z sensibi-
libus est. Sicut. n. actio z passio in patiēte:
sed nō in agēte: sic sensibilis actus z sensiti-
ui in sensitiuo est. Sed in q̃busdam q̃dez z
nominatū est vt auditio z sonatio. In quib⁹
busdam autē nō nominatū est aliter. Visio
enī dī visus actus. Que vero est coloris in-
nominatus est: z gustatiui gustus ē: bumo-
ris autem nō nominatum est.

C Et iste idēz fmō est de alijs sensib⁹ z alijs
Cōmē. sup. Anī. uu 3

sensibilis. Quodamodum. n. actio et passio sunt in patiēte nō in agēte: ita actio sensuum et sensibilia sunt in sentiēte. S; in quibusdā hnt noia: vt sonare et audire. In quibusdā at aliez nō hz nomen. Actio. n. visus dē visio. Actio autē coloris nō hz nōmē i lingua greca.

140 Et iste idē sermo quē dixim⁹ in sono et auditu. q. actio eoz est in patiēte est de alijs sensibilib⁹. Et d. iterum pponē a qua lēpit hāc declarationē: dicit quēdamodum. n. actio et passio rē. i. et cā in hoc est quā sit passio et actio sunt in patiēte nō in agēte. ita actio sensu et sensibilia sūt in p sentiēte: cū sensibilia sūt vtutes agētes: sensus autē agētes et patiētes: p autē sentiens est patiēs tñr: qz hoc latet. i. sensibilia esse vtutes agētes: sensus eē patiētes pp notationē. Plura enī sensibilia carēt nob⁹: s; q sunt agētia: noia pluriū eoz passia sunt in figura noijs vtutū agētiū et dicitur in quibusdā hnt noia rē. i. s; in quibusdā sensib⁹ pōnēbant noia actiōi ip̄i: sensibilis et passioi vtutū: qz sentiēti. U. g. sonare et audire. Sonare. n. est actio soni: audire autē est passio auditus sentiēti: et in quibusdā aliez eoz carēt noie. U. g. in visu. Passio enī visus hz nōmē: et vidēti sūt in figura nois agētia. Actio. n. sui sensibilis qd ē color carēt noie in greca lingua. Et dico q in arabica actiōes habentur sensu pueniētiū in eis a sensibilib⁹ in pmas vtutes sentiēti nō vidēt hāc noia in aliq idiomate cū h nō tenet a vulgo. Nō. n. cōprehēdit a sensu i p aspectu.

141 Quā autē vnus ē qdē actus sensibilis et sentiēti. Et autē alterū est. Necesse ē simul et corrumpi et saluari sicut dicitur ē: auditum et sonū. Et saporē igit: et gustū: et alia silt. Dicit autē fm potētiā nō necesse est.

Et qz actio sensibilis et sentiēti est eadē: s; differūt in eē: necesse ē vt isimul corrūpantur et isimul saluentur: auditus qui dē hoc mō: et sonus: et silt sapor et gust⁹: et alia. In eis autē que dicunt in potētia nō est necesse.

142 Et qz actio sensibilis eadē est cū actiōe sentiēti. s. qz habet q ab eo. puenit in sentiēte est idē cū habitu quo sensibile agit in vtroqz sentiēte in eētia et for⁹ s; differant in subo: necesse est vt corruptio duoz habitū sit silt: saluatio in silt. i. habit⁹ p quē sensibile est mouēs in actu postqz fuit in potētia: habit⁹ p quē sentiēti est sentiēti in actu postqz fuit in po. Et d. d. Auditus q dē fm hūc modū et sonus rē. i. s; legē in sono q dicit fm hūc modū et est sonus in actu: et silt ptingit in sapore qui est in actu: et in gustu qui est in actu: et in olfatu qui est in actu: et in tactu qui est in actu: et in visibilib⁹ autē qd est in potētia et in sentiēte qui est in potētia nō legunt. s. qz eis aliez eoz corrūptur: q reliquū corrūpatur: aut quādo vnū fuerit: vt silt reliquū.

Sed priores pbi hoc nō bñ dicebant nlsil opmātes: neqz albū: neqz nigrū: sine visu eē: neqz saporē sine gustu. Si qdē. n. dicebant recte: sic autē nō recte: dupl. n. dico sensu et sensibili. Idē qdē fm potētiā. Illis vero fm actus. De his qdē accidit qd dicitur ē. Sed in alteris nō accidit. S; illi simpliciter.

dicebant de dictis non simpliciter.

Sed antiqui nāles nō bñ dixerunt in hoc: cū existimauerūt qz nlsil est albū: aut nigrū absqz visu: neqz sapor absqz gustu. Hoc enī vno mō est verū: et alio mō nō verum. Qm qz sensus et sensibile dicunt duob⁹ modis: in potētia et in actu. Illud qd fuit dictū legatur in istis. In illis autē nō. Sed illi dixerunt simpliciter qz nō dē simpliciter.

Sed antiqui nāles nō recte dixerūt in hac intētiōe. Dicebāt. n. qz nullus est color sine visu: neqz sapor sine gustu: et dixerūt absolute. i. qz opinant fuerunt qz sensibile et sentiēti sunt relatiua simplr: et cū aliez fuerit: reliquū erit: et alterū corrūpt: reliquū corrūpt. Et hoc. n. verū: vno mō rē. i. et hoc qd antiqui dixerūt est vno mō verū: et alio mō nō verū. S; fm antiquoz legē in eis q sunt in actu. S; sensus autē et sensibile qzqz dñt in potētia: qzqz in actu. In eis autē que sunt in potētia nō legē. s. vt esse eoz et corruptio sit semp illi. S; error antiquoz fuit i hoc qd locuti fuerūt absolute in eo q idiget determinatione.

Si autē symphonia vox qdā est. Vox autē et auditus est sicut vnū: et est sicut nō vnū: aut idem. Propositiō autē est symphonia. Necesse est auditū rationem quādam esse. Et propter id corrūpit vñquodqz ex celēns graue et acutum auditum: et in saporibus gustus: et in coloribus visus foriter fulgidum: et opac⁹: et in olfatu fortis odor: et dulcis et amarus: itaqz ratio quēdam sit sensus. Ande et delectabilia qdē sunt dñt de cunctis sincera et mixta enīa ad rationem: vt acutum: aut dulce: aut salitū. Delectabilia. n. tunc. Qm mō autē qd mixtū est: symphonia magis qz acutum et graue. Tacus autē calefacibile ē et frigidabile. S; sensus rō est. Excellētia autē piritat: aut corrūpt.

Si igitur consonantia est sonus: et sonus et auditus sunt quasi idem: et consonantia est proportio: necesse est etiam vt audire sit aliqua proportio: et ideo corrūpitur quilibet quādo auditus fuerit itens⁹. s. vt acutus: aut grauis. Et similr in saporibus corrūpitur gustus: et in coloribus corrūpitur visus a luce intēsa: et obscuritate. Et in olfatu ab odore forti: et dulci: et amaro. Quia sensus est aliqua proportio: et ppter hoc acerosus et dulce et salsum quādo fuerint posita cum simili essēdo pura non admixta erunt delectabilia. Et vniuersalr admixta sunt magis digna vt sint cōsonantia qz acutum et graue. Et in tactu potē est vt calescat et ifrigidescat. Et sensus est siltia ppositio et cū fuerint itēsa nocēbit et corrūptent. Cus

143 Cū posuit qd sensus q est in actu est quoq mō rela-
tiu? icipit declarare h̄ z dare ex eo cās pluriū accētiū
in sensu. Et dicit: si igit psonātia est sonus rē. i. si
igit neumatā vel nete psonātia in auditu. i. admixta
mixtiōe delectabili fuerit son? z son? in actu ē audi-
tus in actu: z psonātia q est in neumatib? vel nete nō
est nisi pportio tēpata iter extrema. inter sonū gra-
uē z acutius: q dicunt in respectu auditus: necesse est vt
illud tēpamētū existēs iter ear? est psonātia: sit ipse
audit? cū ēē audit? in actu nō est nisi in hac pportio-
ne q est in tēpātia. Et q tēpātia z tēpātū sūt rela-
tiua: z ēē audit? in actu nāle est in sono tēpato: pigit
q audit? z audibile erunt in cap? retonis. Et dicit:
q necesse est vt audit? sit aliq pportio: z nō. o. pportio
simpliciter existētiā q ista pportio quā sit in caplo
retonis: tū est pportio agēs: z pportioes in eo q sunt
pportioes nō sunt agentes: s in eo q qūitates. Sen-
sus igit nūerant in relatione vno mō: z in qualitate
alio mō: sic intelligit. Cū d. d. z ideo corripit qdli-
bet rē. i. z ppter hoc qd dixim? accidit vt qz sensus
corripit qū ista pportio trāsmutabit itēle in exēu.
do ad alterū extremū. Cū g. corruptio auditus
apud sonū itēlūz in acuitate z grauitate: z corruptio
gustus apud lapozē itēlūz: z corruptio visus apd lu-
cē itēlūz: z obfcuritatē itēlūz: z corruptio olfactus
apud odores itēlūz. Et cū in hoc est q ēē sensus
nālis ē in pportioe tēpata. Et cū illa pportio fuerit
corrupta corripit sensus: cū ista pportio sit forma
sensus: quēadmodū sanitas est in pportioe termina-
ta iter 4. qūitates. Et cū illa pportio corrupta fue-
rit corripit sanitas cū forma sanitatis est in hac p-
portione temperata. D. d. z ppter hoc acetosus rē. i. z
qd sensus est alia itētio z alia pportio: ideo acetosus
z dulce z salsum adiuncta ad suū simile nō admix-
ta cū aliquo erit delectabilia: qm cū occurrēt sibi
essendo pura erūt delectabilia: tūc enīz erunt magis
abstracta a mā. Cū d. d. z vlt admixta sunt rē. i. z vlt
admixta ex cōtrariis que sunt in vnoquoqz sensus
sunt magis digna vt sint pportio ipsi cōtrariis.
U. g. sonus qui est inter acutum z graue magis di-
gnus est vt sit pportio q acutus z grauis: z similiter
est de tactu cū calido z frigido: z humido: z sicco: z
corpus tangens possit calefieri z infrigidari cōtra-
rio alijs sensibus: vt iam prediximus tēpamētum
magis est dignus vt sit pportio q extrema.

Cū quisqz qdēz igit sensus subti sensibi-
lis est q est in sensitiuo: Inquāru sensitiui: z
discernit subiecti sensibilibz dīas. Et albus
quidem z nigrū visus: dulce vō z amarus
gustus. Sili aut se habet hoc z in alijs.

Et vnusqz sensus ē erit sensibilibz subie-
cte illi: z est existēs in suo sentiente fm qd est
senties: z iudicat dīas sensibilibz sibi subie-
cti. U. g. visus albus z nigrū z gustus dul-
ce z amarum: z sic de alijs.

144 Cū icipit perscrutari de virtute qua sentimus nos
sentire: vtrū sit eadē cū virtute ppta vniciqz sen-
sui: an alia: dedit in primo sermone ex quo sequit eā
esse vnā: z post aliū ex quo cōsequit eā esse plures.
Deinde sermone concludente eam esse vnā z dispo-
sitionē ex qua exiit ad declarādum q sensus z sen-
sibile sunt vnum in actu nō diuersa: ppter qd cōtin-

geret vt illud qd iudicaret super ipsū sensus ēē ali-
ud ab eo qd iudicaret super ipm sensibile. Et cū h̄
fecit. Reuersus est postea ad illaz eandē perscrutatio-
nem. Et d. d. z vnusqz sensus rē. i. manifestū est
per se q vnusqz sensus iudicat suū subiectū p-
prium qd est ei fm q est illud senties: z iudicat cum
hoc differētiā pptias que sunt in illo subiecto ppo.
U. g. qz visus iudicat colozē qui est ppiū subiectus
ei qd est fm q est visus: z iudicat differētiā duas
existētes in eo. U. g. album z nigrum: z media: z sili
auditus iudicat sonum qui est suum subiectum: gra-
ue: z leue: z media que sunt differētie soni.

Quoniam aut z albus z dulce z vnusquod-
qz sensibilibz ad vnusqz cōparando discer-
nimus: z sentimus qd differūt. Necesse est
igitur sensu. Sensibilibz enim sunt.

Et q iudicam? etiā albus z dulce z vnus-
qz sensibilibz cōparando ea adinice. Per
qd igit sentim? esse diuersa: necesse est qdēz vt
illud sit p sensus. Eni sunt et sensibilia.

Et cū sensus cōprehēdit dīas dīas q sunt i subie-
ctis ppijs vniciqz sensui: per quā igit virtutē iudi-
camus istas ēē diuersas: cū fecerimus cōparaciones
iter eas adinice. Apparet qdem q cōsequitur ex hoc
sermōe illud qd a pncipio dictū est: z est q virtus q
visus iudicat albus ēē aliud a dulce: est alia a vtrūte
visus: quēadmodū vtrū q iudicat ipm videre vī alia a
virtute visibili. Dīa n. iter sensibilia est sensibilibz.

Quare z manifestū qm caro nō ē vltimū
sensitiuū. Necesse. n. ēē tangēs ipm discer-
nēs discernere: neqz vtiqz sepatis contingit
discernere q alterū sit dulce ab albo. Sz oz
vno quodā vtrāqz manifesta esse. Sic. n. z
si hoc qdem ego: illud vero tu sentis: mani-
festum vtiqz erit: qm altera adiucem sunt.
Opz aut vnum dicere qm alterū: alterū. n.
dulce ab albo. Bicit ergo idēz. Quare sicut
dicit: ita ille intelligit z sentit: qd qdem igitur
nō possibile separatis iudicare separata pa-
lam. Qz aut neqz in separato tpe hinc habi-
tum est. Sicut. n. idem dicit q alterū bonū
z malū: sic z quando alterū dicit. Qm enīz
alterū nunc z alterū: nō fm accēdes ipsūz
quādo. Bico aut puta nūc dico qm alterū:
nō tamen qm nunc alterum. Sed sic dicit z
nunc: z quoniam nunc. Simul ergo. Quare
i separabile z in i separabilitēpore.

Bicamus igit q manifestū est q caro nō
est vltimū senties. Cōtingeret. n. cūz tange-
ret q iudicaret: sed impossibile est vt iudi-
cans iudicet dulce ēē aliud ab albo per duo
diuersa. Sz necesse est vt sint ambo eiusdē
per duo istrumēta: z nisi hoc ēē: esset possi-
bile quādo ergo sentire hoc: z tu illd: q ego
intelligerē ea esse diuersa. Sed necesse est vt
vn? dicat hoc ēē aliud ab hoc: z dulce aliud

Cōmē. sug. An.

uu 4

Adic. Cō. n.
mit sibi poble
cto. Ides. d.
p. 136. z in. 2.
de gnd. t. c. 7.
Ides. de aia
p. 5. i. dissolu
ne pme qōis.

145

Dīa iter sen-
sibilia est sen-
sibilia.

Ex hoc tex.
elicit. ppo in
mofa: q po-
nēt dīas in-
ter aliq duo
cōgicet vtrū-
qz pparōe

De Anima

ab albo: bicōs igitur est idē. Quapp necesse ē
ut sicut dicim⁹ sic agam⁹ et sentiamus. Quā
aliter ipossibile est iudicare diuersa et p diuer
sa manifestū est. Quā vero hoc nō sit in tpe
diuerso: et hoc declarabit. Quēadmodū
ides dicit bonū ē aliud a malo. Sic cū dixe
rit in aliquo esse aliud: in illo. n. instanti dicit
in alio ē: et nō accitrat. s. cū dico nūc ē ali
ud: nō q nūc ē aliud: s. dico sic instans: et
qō est instans. A quo igitur erit nō erit diuisi
bile: et in tempore idiuisibile.

146 ¶ Dicam⁹ igitur q mani⁹ est qd dico q vltimus sen
tēs in tactu nō est in carne: neq in visu i oculo: qm
si vltimū sentēs ē in oculo: aut in lingua in gustu:
tūc necesse ē cū iudicarem⁹ dulce ē aliud ab albo: iu
dicare p duo diuersa. Illud. n. qd cōprehēdit dulce
fm hac pōne aliud est ab eo qd cōprehēdit colozes
oīno. Illud. n. est in oculo: et hoc in carne: aut sibi sibi.
Sed caro in tactu nō est sic oculus in visu. ¶ D. de
clarauit h ipole est: dicitur: necesse est ut abo sint eius
de ē. i. s. necesse est ut sint cōprehēsa ab eodē: et p duo
instā: et nūc hoc ē: et mani⁹ est q nō poterit iudicare
hoc ē aliud ab hoc. Si. n. ēt pole iudicare hoc duo
esse diuersa p duas virtutes diuersas: quāz vtrāq
singulariter cōprehēdit aliterq duo: illoz: tūc necesse ē
q ego sentire h ē dulce: et tu illo ē albi: et ego non
sentī qd tu sensistis: neq tu qd ego: et ego cōprehēde
re meū sensibile aliud a tuo: s. nō sentī tuū: et ut tu
cōprehēderes tuū aliū a meo: et h ē manifeste ipole.
D. s. necesse est ut vtrūq dicat h ē aliud ab hoc: et q
dulce est aliud ab albo: et s. qd quēadmodū necesse est
ut idē hō dicat h ē aliud ab h. necesse est ut vtrū
qua iudicat dulce ē aliud ab albo sit eadē virt⁹. Ita
enī est in h de idiuisis sicut de mēbris sensus: cui
sint ēt plura in nūero: hoc intēdebat cum. o. quapp
necesse est sicut dicim⁹ sic agamus et sentiam⁹. i. quapp
necesse est ut sicut ille q dicit h ē aliud ab hoc est idē
hō sicut illo qd sentit et intelligit h ē aliud ab hoc est
eadē virt⁹. ¶ D. o. qm aut ipole est ē. i. manifestus
est igitur ex hoc sermone q non iudicam⁹ diuersa esse
sensibilia p diuersas virtutes: qm aut ista cōprehēsiō
cū hoc q est vniū virtutis ē: et ēt in eodē instā:
manifestū est qm quēadmodū vniū hō dicit bonus
esse aliud a malo: sic cum dixerit in altero duo: esse
aliud in aliquo instā: manifestus est q in instā in
quo dicimus q aliterq eoz est aliud in illo eodem vi
cit in altero esse aliud cū alietas sit aliqua relatio: et
et relatiua simul existit in actu. ¶ D. o. et nō accidē
tali ē. i. et nō intelligo p instās h instās qd dī: accidē
tali in eo q illud est diuisibile: sicut istās in quo di
cim⁹ rōne intrinseca ē aliud istās cū fuerit cōprehē
sum rōne intrinseca ē aliud. Instās. n. de quo dī ipz
esse aliud est aliud ab instā in quo cōprehēdit ipz
esse aliud: et hoc intēdebat cū dixit: non q instās est
aliud. Inō q instās de quo dixit ē aliud est instās in
quo cōprehēdit ipm ē aliud. S. dixim⁹ hoc instās
est aliud: et q nūc est aliud: et illud instās est aliud
ab instā cōprehēsiōis. D. o. a quo igitur erit. i. a quo
igitur erit hoc iudiciū. dico erit a virtute idiuisibili et
vtrāq in repōse idiuisibili et vno.

¶ At vero ipossibile est simul fm cōtrarios
mōtus moueri idē: aut idiuisibile et i idiuisi

bili tempore. Si enī dulce sit monet sensus
aut intellectum. Amarus autē contrarie. Et
albi aliter. Ergo simul qdēm et numero i
diuisibile et inseparabile qd iudicat. Sed ē
autē separatum. Est igitur quodāmodo q
diuisibile diuisa sentit: est autē quod idiuisi
bile. Secundūz esse qdēm enim diuisibile:
loco autē et numero idiuisibile.

¶ Sed ipossibile ē ut idēz moueat motibus
contrariis simul fm q est idiuisibile in tem
pore idiuisibili. Hoc. n. si fuerit dulce moue
bit sensum: aut intellectus aliquo modo mo
tus. Amarus autē cōtrario. Album vero alio
modo. Atq igitur est possibile ut iudicans ea
simul est numero idiuisibile et in ē diuisi
bile: ita q alio mō a mō diuisiōis sentit diuisi
bilita: et alio mō. s. idiuisibile. Quā ē ē est
diuisibile: et hz locū et nūc est idiuisibile.

147 ¶ Cū declarauit q vltimū sentēs in oibus sensibus
ē esse eadē virtutis: incipit querere eodem fm que
pōt esse eadē virtus: ut iudicare oīa cōtraria in eodem
tpe. ¶ Et. o. sed ipossibile est ut idēz moueat et
idēz is ipole est ponere ut idēz recipiat cōtraria
in eodē instā fm q est idēz et idiuisibile. D. o. hoc
enī si fuerit dulce ē. U. g. q si fuerit hoc dulce mo
uebit sentēs p aliquo genere mot⁹: et cū fuerit ama
rum mouebit ipz cōtrarioz: similiter de albo et
nigro. Luz igitur sensus iudicauerit hoc ē aliud ab
hoc: hoc enim dulce: illud amarus essendū eadem
virtus et indiuisibilitate patitur a contrariis inst
mul fm q est vniū et indiuisibile: quod est impos
sibile. ¶ D. o. vtrū igitur est possibile ut iudicans ē.
idēz an igitur possibile est ut ista virtus iudicans con
traria simul sit eadem subiecto et indiuisibilis: sed p
inēdiones quas recipit est diuisibilis: ita q per hoc
dissoluetur questio sic. Quoniam ista virtus inquir
tum est diuisibilis comprehendit res numeratas di
uisibiles: et inquantus est eadem iudicat ea vniū in
dicio. D. o. est enim fm esse diuisibile: sed fm locum
et numerū indiuisibile. i. forte iudicans diuersa et cō
traria est fm essentiam et formam diuisibile: ut
subiectum hoc est fm materiam est indiuisibile: ut
dicimus de pomo q est indiuisibile subiecto: et diuisi
bile fm essentiam diuersam in eo fm q habet co
lorem: et odorem et saporem.

¶ Aut nō possibile. Potētia qdēm. n. idēz
et idiuisibile cōtraria. Sed m esse autē non.
Sed i operant diuisibile. Et ipossibile ē al
bum et nigrum esse simul: quare neq spēa pa
ti ipsoz: sed hōz sensus et intelligentia.

¶ Dicamus igitur q hoc est ipossibile. Est. n.
idēz idiuisibile duo cōtraria potētia: esse autē
nō: sed actu ē diuisibile. Et ipossibile ē ut i
simul sit album et nigrum. Quapp: opter ne
cesse est ut neq formas recipiat si sentit et
intelligere sint talia.

¶ Cū posuit illū modū ad dissoluendū pāterā qd nō ē
uerus ē mō ad narrādū q nō iustū ē dissolū: et
dicam⁹

Alietas ē ali
q relatio.
¶ Dicitur velle
dilect. instās
ē idiuisibile

dicam⁹ igit⁹ q⁹ hoc ē ipole⁹ rē. i. dicam⁹ igit⁹ q⁹ B ē im-
possibile. s. vt ista virtus sit vnica in subto: r ples fm
eēntias r formas. Nō enī ē pole vt idē sit idiuifibile
subto r recipies tria insit: nisi in po⁹ nō in actu r eē.
U. g. q⁹ idē corpus pole est dīcī eē calidū r frigidū
insit po⁹ actu aut nō nisi f3 q⁹ est diuifibile. s. qdā
pars eius est calida r qdā frigida. Et B intrēdebat cū
d. s. est actu diuifibile rē. Et cū declarauit B. d. q⁹
pp nece est vt neq⁹ formas eozus recipiat rē. i. quapp
nece ē vt ista virtus nō recipiat formas sensibiliū tri-
as si ista virtus eadē sensitiua ē talis. s. vnica in subto:
r ples in cēntia: r. d. r intelligere: q⁹ intelligere in hac
intētiōe: sile ē ad sentire. s. q⁹ i vtroq⁹ ē vtus recipies
r iudicat tria insit: vt declarabimus i vtute rōnali.
Et intēdit p oia hec dēclarare: q⁹ hec virtus nō ē ea-
dē f3 q⁹ ē i po⁹: sic ē pma mā: s. est vnica in intellectu
r in esse i actu: r multa f3 ista: vt post dēclarabim⁹.

C Sed sicut qd vocat qdā pūctū: aut vnū:
aut duo: sic r idiuifibile: sic aut r diuifibile.
Scōz q⁹ qdē igit idiuifibile vnū discernēs ē
r sil. Scōz vero q⁹ diuifibile bis vtrū eodē
signo sil. Inquantū qdem igit pro duobus
vtrū tertio duo iudicat r separata sunt vt i se-
parato. Inquantū vero vnū vno r sil.
Be pūctio qdem igit fm q⁹ dicimus sensi-
tiū esse aial sit dēterminatū hoc modo.

C S3 illd qd dī qbusdā pūct⁹ vnū fm q⁹ ē
duo est diuifibile: r fm q⁹ ē idiuifibile iudi-
cans est vnū: r fm q⁹ est diuifibile vtrū eodē
pūcto bis. Scōm igit q⁹ vtrū extremo p ex-
tremis duobus iudicat duo: q⁹ sunt diuersa.
Hoc igitur crit p diuifibile: r f3 q⁹ ē vnū per
vnū. Hoc modo igitur dēterminem⁹ pūcti-
pūm quo dicimus animal esse sentiens.

149 C Lūz narrat q⁹ ipole est vt hec potentia sit vna in
subiecto r multa in vtrūbus incept dare modū fm
quē est vna: r modū fm quē est multa: r q⁹ hoc vtrū
cile est ad dīcēdū: est magis leue ad dēclarandū p
exēplū: idūxit sermōnē in via exēplū. Et d. s. illd
qd dī rē. i. s. ista virtus ē vna r mltā: vt pūctus ē cen-
trū circuli qū ab eo fuerint duce multe linee a cētro
ad circūferētiā: r B intrēdebat cū. d. pūctus vni⁹: B ē
pūctus q⁹ pūctū ab vna linea. C. d. d. f3 q⁹ ē duo est
diuifibile. i. f3 igit q⁹ ista virtus ē duo r ples p sēsus q⁹
copulant cū ea: quēadmodū pūctus ē duo r ples per
extrema lineaz exēptū ab ea ē diuifibile ad patien-
dus a sensibiliū diuersis. C. d. d. fm igit q⁹ est indi-
uifibile iudicās est vnū rē. i. r fm q⁹ ista virtus est ali-
qd indiuisibile. s. fm q⁹ est finis motū sensuū a sen-
sibiliū: quēadmodū pūctus est idiuifibile aliqd fm
q⁹ ē finis lineaz exēptū ad ipsā a circūferētiā pōt iū-
dicare diuersa q⁹ copulant cū ea a sensibiliū. C. Et
cū declarauit modū f3 quē pōt intelligi q⁹ ista virtus
est indiuisibilis: r modū fm quē pōt intelligi q⁹ ē di-
uisibilis: icept dīstignere opus eius fm q⁹ ē diuifibi-
lis r eius opus fm q⁹ ē idiuifibilis. C. Et d. fm igit q⁹
est diuifibile vtrū rē. i. fm igit q⁹ ista virtus ē diuifibi-
lis p sensus opat p istd vnū qd ē dī ipsa qū pūctus
duab⁹ opatiōib⁹ diuersis insit. Et fm q⁹ vtrū rebus q⁹
sunt de ea qū extrema dē linee. s. sensibus inqūtum

hūc hanc pūctū iudicat res diuersas iudicys di-
uersis: r f3 q⁹ est vna iudicat res diuersas vnico iudi-
cio. C. Et qū opinat q⁹ virtus pmi sentiens meli⁹
est vt dicat eē vna forma: r multa istis copulatis cū
ea per q⁹ trāseūt motus sensibiliū quousq⁹ copulētur
cū ea qū dicere ipsaz eē vnā subiecto: r multa fm for-
mā que describunt in ea. Illud. n. eē est digni⁹ ei fm
q⁹ est iudicās: istud aut fm q⁹ ē recipies: s. tū cū nō
ponimus illic eadē intētiōne pp formā nō possemus
inuenire aliqd p qd iudicat diuersa esse diuersa iudi-
ciū. m. dignius ē attribui isti potētie fm q⁹ ē actus qū
fm q⁹ ē po⁹: quēadmodū motio ei⁹ passiva a sensib⁹
dignior ē qū attribui fm q⁹ ē recipies subz: est. n. apd
ipm vt vt recipies fm sensus r agēs fm iudiciū. reci-
pere enī aliqd ē aliud a iudicare illud. Et hec duo de-
bent inueniri in aliquo duob⁹ modis diuersis. Et id
videmus q⁹ ista virtus iudicat itētiōes qū pprie reci-
pit r eaz pūctiōes: r silr est de vtute rōnabili: s. dī-
ferūt in B q⁹ ista virtus est intētiōnū māius: illa au-
tē est intētiō nō mixta cū mā: vt post dēclarabim⁹.

Tractatus Decimus tertius. Cap. I.

Donā aut antiq duab⁹ differē-
tijs diffiniūt: marie aiam motu
q⁹ f3 locū: r i eo qd ē itelligē: r
discernere: r sentire. Cōsiderā-
dū ē siqd iter sit iter itelligē r sen-
tire. Ar aut itelligē r sape tāq⁹

qdā sentit eē. In vtrūq⁹. n. bis aia iudicat
aliqd: r cogit cor q⁹ sit. Et atiq sape r sen-
tire idē eē aut. sic Empe. dixit ad pns volū-
tas angel i hoib⁹ r i alio loco: vū eis sp sape
altera pstar. Idē aut bis vult r id qd ē dō-
meri. Talis. n. itellec⁹ est i terrenis hoibus
qualē deducit i die p vtroz deozūq⁹.

C Et q⁹ dēterminabāt aiaz bis duab⁹ dēntijs p
prie. s. moueri i loco: r itelligē r iudicat r
sentire: existimādo q⁹ itelligē qū ē sentire cor-
pus quoquo mō. Aia. n. i bis duob⁹ modis
efficit aliqd r cognoscit ips. r antiq dicebāt
q⁹ itelligere idē ē cū sentire: vt Empe. cū pfi-
liū i hoib⁹ recipit fm pns: r dixit i alio loco:
pp hoc trāsmutat itellec⁹ i eo sp: r B idē itē-
debat Bome. cum dixit q⁹ ita est de intel-
ectu. s. q⁹ itelligere corporale est sicut sentire.

Quia antiq pueniūt in diffiniēdo aiaz p has du-
as dīas ppe. s. p motū localez: r p cognitio-
nē: r compbēstionē q⁹ vident esse itelligere r sentire.
C. d. d. existimādo q⁹ itelligē rē. i. r existimabāt q⁹
intelligere est genus sensus: qui ē aut corpus: aut cor-
poralis. Aia. n. in bis duob⁹ iudicat res r cogit eas:
q⁹ antiq dicebāt q⁹ itelligē r sentire sunt eiusdē vir-
tutis: opz nos pseruari de B. C. d. d. vt Empe. rē. i.
vt dixit Empe. q⁹ itellec⁹ in hoib⁹ iudicat r pntē sen-
sibile: r in alio loco dixit: q⁹ sensus ē idē cū itellec⁹:
r pp B itellec⁹ semp trāsmutat in eis sicut trāsmu-
tat sensus. C. Et itēdit r trāsmutationē errorē q⁹ ac-
cidit vtrūq⁹ vtrū aut obliuionē r alia accētia in q⁹
existimāt habere cōicationē: r hoc itēdebat Bome:
rus cū dixit: q⁹ sensus similis est intellectui.

Recipere ali-
qd aliū est a
iudicare illd.

iso
Antiq pueni-
unt i diffiniē-
do aiaz per
motū localez
r cognitioz.
Idē p dīas
19.
p dīas 25.

Cōs. n. si intelligere corporeū opinantē
sentire: et sentire et sapere sile filii: sicut i
superiorib⁹ rōnibus determinauimus: et tū
oportuit filios ipsos de deceptiōe dicere. Ad
glia pp: lum enī est aialib⁹ et plurimū ipso i b
perficit aia. Nūc enī aut ut qdā dicit oia q
vident eē vera: aut dissilis tactum deceptio
nez eē. Hoc enī dicit ei q sile fili cognoscer.
Et aut deceptio et scia dicit eadē eē.

Et oēs isti existimabāt q intelligere est cor
porale: sicut sentire. Et sentire et intelligere
sunt a fili ad sile: ut prius determinauimus.
Quāuis debebāt dicere cum b i errores ē.
Hoc enī magis pp: lū ē aialibus. Et mora
aie i eo est lōgo tēpore. Et iō necesse ē ut sit
sicut qdā dicit q oia q transferit p mēte sunt
vera: aut error sit tangere. Et sile cognosce
p suū sile: et existimat q error i dicit sit idē.

Item declarauit q opz post sermōe de vīte sen
sus pcurari de oia iter hāc vīte et vīte itellect⁹.

Dicit q existimari est itellectū eē corpale sicut
est sensus: et q multi antiqui credebāt q sentire
et intelligere idē sunt. D. narrat nām ducentes eos ad
hoc diceret: declarat qdā deficit eis in hoc. D. oēs
igit isti existimāt qdā igit isti existimabāt q
intelligere et sentire vīte corpus: qdā credebant q
sentire et intelligere sūt p sile: qdā be due vītes com
prehēdit corpus: necesse est ut sint corpe: ut prius de
terminauimus de hoc in opione antiquorum. (C. D. o.
qūis debebant dicere rē. qūis opz eos dicere cām
erroris ex b mō. Error enī magis inuenit in aialib⁹
et nā in maiori tpe inuenit igno: aas et errans q sciens.
(C. D. o. et iō necesse est rē. i. p p hoc q dāt cās i cogni
tiōe pigit eis aut pcedere hoc qdā dicunt sophiste q
oia trāscuntia per mēte: oia imaginata sunt vāua
dicere q vep est aia: qdā sile cū ē corpus: error
tangere dissimile. Dissimile enī ē dicitū falso: error
est dicitū vero. (C. Et hoc qdā dicit: manifestū est. q
si aia cōprehēdit res p res expites in ea sicut dicunt:
pigit eis si dixerūt q sile ē oib⁹: qdā i ea sūt oia: ut
sit error oino: aut dicit qdā ē cōposita ex altero duorū
p rarioz expitū in reb⁹: et sic inueniet veritates qdā
cōprehēderit dicitū sile: et errabit qdā cōprehēderit cō
trariū dissile. (C. D. o. imple qdā legi ex hīc. D. o. et exi
stimat q error in dicitū est idē. sed pigit hūc op
nioni: ut error sit i ppio dicit ex vna qdā vep dicitū:
sed manifestū est q error pōt accidere in vīte: qdā
nō indifferenter: q non est pprius vni dicitū tū.

Cōs qdē igit nō idē sit sile et sentire ma
nifestū est. Hoc qdē enī oib⁹ est: illud aut i
paucis aialium ē. Sed neq intelligere i quo
est: et recte: et non recte. Recte qdē pndē
tia et scia aut opio vera. Non recte autē cō
traria hōz: neq hoc est idē cum ipso senti
re. Sensus qdē enī ppioz semp verus ē
et oib⁹ inest aialibus. Intelligere autē conti
git et falso. Et nulli inest enī nō et ratio.

Dicam⁹ enī q sentire nō est intelligere: et b

manifestū est. Hoc enī existit i aialib⁹ oib⁹:
et hoc non inuenitur nisi in paucis aialibus.
Neq intelligere i quo existit verus et non
vex dicit istis est idē cum sentire. Sentire
enī res pprias semp est verum: et existit i oī
bus aialibus. Distingere autē pōt falsari:
et non est in aliquo animali nisi existimet.

Item pmo pōt eē respōsio ad hāc pculā a qua su
perius incepit cū idiger rē sile. i. q. diceret: qdā aut
qui determinabāt aia: p motū et cōprehēsiōe: et exi
stimatū est q cōprehēsiō p itellectū et sensus ē eadē
cū vīte: sicut cognitiō: et multi antiquoz credebāt
hoc pp b qd opinabant q sile cognosce suū sile: et
qd b dicebāt: dicamus nos q sentire nō ē intelligere
per itellectum. Et pōt intelligi ita q rē sile sit omni
nūta: et erit iste sermo pmo. a. q. d. Et cū declarauit
q necesse est pcurari de hac intēsiōe: dicamus q sen
tire nō est intelligere. (C. D. o. a b manifestū ē rē. i. q. b
q itellectus alius a sensu est manifestū p se. sensus
enī existit in oib⁹ aialib⁹: itellectus aut i paucis.
enī existit in oib⁹ aialib⁹: itellectus aut i paucis.
in hōz. d. paucis pp qdā pīa aialia cōtāt hōi in hac
virtute: qdā hoc nō fuit manifestū in hoc loco accepti
cōcessum: est q nō possum dicere q oia aialia itel
ligūt. Et cū be due vītes sint i subto diuerse: necesse ē
ut sint diuerse in eē. Que n. differūt i subto differunt
in esse. (C. D. o. neq intelligere in q sunt rē. i. neq res
intellecte in qbus est vep in maiori pter nō vep in
maiori pter fin q sūt dicit sunt eadē cū dicit q sunt i
sensu. i. in quoz altero ē vep in maiori pter i altero
error in maiori pte. (C. Sēns enī semp dicit verus
in reb⁹ pprijs: et falsum in vīte: itellectus autē ē rōn
vex in vīte: et falsum in pprijs. Et ē sensus in reb⁹
pprijs magis durat sua veritas q itellectus in re
bus vīte: et iō dicit semp cū d. sentire n. ppa vep ē
semp: et dicit post: distingere aut pōt falsari.

Phāstia n. altep ē a sensu et ab itellectu.

Et hoc nō sit sine sensu: et sine hac nō ē opio.

Dicit nō ē eadē phāstia et opio manifestū

ē. Hoc qdē n. passio i nob ē cū volum⁹: pte

oculis enī ē facē sile et i recordatiūa possit

et idola sunt faciētes. Opinari autē nō i nob

est. Necesse enī falsum: aut vep dicere.

Imaginatio autē ē aliū a sensu: et aliū a bi

stictiōe. Et hoc nō sit sine sensu: et sine b nō

sit pīlū. Quā aut nō ē cū intelligere et pīlū

et idē manifestū ē. Ista enī passio nob ē qdā

volum⁹. Possum⁹ enī ponere i directo

nōz oculoz: sicut res depōsire i pseruatiōe

et fingere formas. existimari autē nō est nob.

Necesse enī est aut falsari: aut verari.

Cum declarauit q distinctio nō est nisi in bñitū

bñitū aialibus reputat esse rōn: non est nisi distinctio

que sit ab imaginatiōe: et q imaginatio nō ē neg sen

sus neq itellectus. (C. Et d. imaginatio enī aliud ē a

sensu rē. i. distingere nō inuenit nisi in bñitū ratiōez.

Imaginari enī aliud ē a sentire: et distingere p itel

lectū: et imaginari nō sit absq sentire: absq: imagi

nari nō sit constāri. (C. Et quasi innuit hic aliter
istoz triū vīte: s3 prius et posteri i nā. Sin. sentis
fuerit

Antiq crede
bāt sentire et
intelligere fieri
sile. Idem p
hui⁹. 25.

hinc nō legatur ut sit imaginatio: sed si imaginatio
erit: sensus erit: et si intellectus erit: erit imagina-
tio: nō eō uero. ¶ D. d. Qm̄ aut nō ē cū intellectu
et p̄silio idē ē: i. et iste sermo manifestus est. ¶ D. d.
Ista enī passio est nobis ē. i. imaginatio enī est volū-
taria nobis. Cū enī voluerimus imaginari res depo-
sitas in virtute p̄servationis quas prius sensimus pote-
rimus facere: et hoc intēdebat cū. d. Possumus enim
ponere ē. id est possumus ē per hanc virtutē? finge-
re formas imaginabiles: quas in diuidua nūq̄ sensi-
mus: existimare aut nō est volūtarium: et hoc intēde-
bat cū. d. necesse est enī aut verū: aut falsum. i. p̄tingit. n.
nobis necio: aut existimare verū: aut falsum: nō est
sicut in imaginatione. Et ista est vna rōnūm ex q̄b̄
apparet imaginari aliud esse ab intelligere.

¶ Amplius aut cū opīnamur difficile aliqd̄:
aut terribile statim cōpatimur. Sicut autē est
et si p̄sidentia. Scdm̄ p̄b̄asiam autē sicut nos
habemus: sicut si essem? p̄siderātes i pictu-
ra difficilia et p̄sidentia: sicut autē et ipsi? acce-
ptis dīe scia et opio et prudētia: et contra-
ria horū: de quoz differentia altera sit ratio.

¶ Et cū et nos existimauerim? aliqd̄ valde
timorofum: statim patiemur. Et sicut si exi-
stimauerimus aliqd̄ audaciū p̄ imaginationē:
aut dispō nostra erit sicut dispō nra si
videremus res i formis rez timorofaz: aut
audaciū. Et dīe ipsius p̄siliū sunt scia: et
existimatio: et intellectus: et tria istis: et p̄mo
de differentiis istozum fiet in alio loco.

¶ Hoc qd̄ dicit manifestus est: et est alia rōnatio: q̄
imaginatio ē alia a p̄silio et existimatio: q̄m̄ cū nos
existimauerimus aliqd̄ timorofum futurum quoquo-
mō nos patimur passio: ac si illud timorofum ēet p̄-
sens. Et sicut cū nos existimauerim? aliqd̄ audaciū
futurū statim patiemur: sed nō passio ē q̄m̄ illo auda-
cīo exīti in p̄siliū. Et aut imaginari fuerimus illud
timorofum: statim patiemur q̄m̄ cē p̄s. Et intēdit h̄
per cōsiliū fidē. ¶ Et locus in quo p̄misit loqui de
istis differentis: videt mibi ēē liber de sensu et sensa-
to. Illic enim loquitur de rebus particularibus istarū
virtutū: et in oībus accidentibus eaz postremis.

¶ De eo autē qd̄ ē sentire: qm̄ aliter est ab eo
qd̄ est intelligere. Huius autē: aliqd̄ phantasia:
aliud opio esse vī. De phantasia determinā-
tes sic: de altero dōm est. Si igitur phan-
tasia ē sicut quaz phantasia aliqd̄ nobis fie-
ri dicimus. Et si non aliqd̄ sicut metaphorā
dicimus: vna quedam est potentia horū:
aut habitus sicut quem discernimus: aut ve-
rum: aut falsum dicimus. Huiusmodi autē
sunt sensus: opio: scientia: et intellectus.

¶ Et q̄ intelligere aliud est a sentire. Et existi-
mā q̄ intelligere: aliud ē imaginari: aliud con-
siliari. determinandum ē prius de imagia-
tione: deinde loquemur de alia itentioe. Vi-
camus igit q̄ si imaginatio ē que sit: que dici-

tur imaginari non sicut similitudinem: ē aliqd̄ vir-
tus istarū virtutum: aut dispō per quam
intimū et experimētamur: et dicimus ve-
rum aut falsum. Et ex istis ē sensus et existi-
matio: et scientia et intellectus.

¶ Cum compleuit sermonē de sensu: incepit post log
de virtute imaginatiua. ¶ Et. d. Et q̄ intelligere ē. i.
et q̄ manifestus est aut p̄p̄e q̄ intelligere est aliud a
sentire: sed nō est ita manifestū q̄ intelligere est aliud
ab imaginatioe: existimā enī q̄ actionū intellectus
quedā est imaginatio: qd̄ credere: et q̄ nulla est dīa
inter imaginatiōē et intellectū: quapp̄ determinādū
est p̄us de virtute imaginatiōis. D. postea de virtute rō-
nali. ¶ D. d. Dicamus igit q̄ si ē imaginatio ē. i. di-
camus igit q̄ si est actio q̄ fit in nobis q̄ dī imaginā-
tio nō sicut similitudinē: sicut dī sensus falsus in tōnes
necesse est ut sit: aut aliqua istaz virtutū cōprehensaz
distinctariū. Sicut sensus: aut existimatio: aut scia: aut
intellectus: aut vīus alia ab istis virtutib̄: et dispositio
alia ab istis dispōnib̄: p̄ quaz experimētamus entia. i.
eligimus ea: et vīus eoz p̄ quē debemus dicere ve-
rum aut falsum. Deinde incepit declarare q̄ non est
aliqua istaz virtutū. ¶ Et intendit per intellectū ut
mibi vī prius p̄pones: et p̄ scia illud qd̄ puenit ab eis.

¶ Qd̄ qd̄em igit nō sit sensus: manifestū ex
his ē. Sensus qd̄z enī aut potētia: aut actus
est: ut vīus et vīso. Phantasia autē aliqd̄
et nullo horū exīte: ut q̄ somnis. Postea
p̄ potētia: sensus qd̄ ē sp̄adest vīuētibus: et
nō orbat: phantasia autē nō. Si p̄o ei quod
actu idē oībus vītig cōtingeret bestijs phan-
tasiā iesse. Et aut nō ut formice: aut apī:
aut verini. Postea bi qd̄ veri semp̄ phan-
tasiā aut p̄les falsē. Amplius autē nō dicim?
cum operemur certe circa sensibile. Qm̄ vī
hoc nobis dō: h̄ magis cū nō manifeste sen-
timus: tūc et aut verus aut falsus. Et qd̄ qd̄
de dicimus appent et dormiētib̄ vīsoes.

¶ Qm̄ aut nō ē sensus: declaratur ē ex istis
rebus: si sensus est: aut potētia ē: aut actus.
A. g. vīus: aut vīso: et q̄nq̄ imagiat aliqd̄
quod ē neutrum. A. g. quod imagiat i som-
no. Et amplius sensus ē p̄sens: imaginatio
autē non. Et si esset i actu idē: tunc ēet posse
ut imaginatio esset in oībus bestiis: et repti-
libus qd̄ nō existimatur. A. g. formicis: apī-
bus: et vermibus. Et amplius ille semper ē
verus. Imaginatio autē ē falsa i maiori pte.
Et amplius cū i rei veritate scimus hoc sen-
sibile esse boiem: nō dicimus nos imagiari
h̄ ē boiem. Hoc. n. nō dicim? nisi qm̄ nō ma-
nifeste fuerit dō: et tūcerit: aut verū: aut fal-
sum: et ex his q̄ prius dicimus ē: q̄ et clausis
oculis imaginatur imaginatiōibus.

¶ Qm̄ aut imaginatio nō est sensus: declarabit ex istis
rebus quas dicemus. Quaz vna ē q̄ q̄ sensus ē dua

155

Non cām q̄re
post tractatū
de imaginati-
ua incepit tra-
ctatū de intel-
lectu.

De vī velle
et cō. et apī.
quoz ēē ha-
bitus: quoz dī
scernit vera a
falso: s̄ vide-
op. 6. et dī.
caplo. 4.

De vī velle
et cō. et apī.
quoz ēē ha-
bitus: quoz dī
scernit vera a
falso: s̄ vide-
op. 6. et dī.
caplo. 4.

De vī velle
et cō. et apī.
quoz ēē ha-
bitus: quoz dī
scernit vera a
falso: s̄ vide-
op. 6. et dī.
caplo. 4.

De vī velle
et cō. et apī.
quoz ēē ha-
bitus: quoz dī
scernit vera a
falso: s̄ vide-
op. 6. et dī.
caplo. 4.

De vī velle
et cō. et apī.
quoz ēē ha-
bitus: quoz dī
scernit vera a
falso: s̄ vide-
op. 6. et dī.
caplo. 4.

De vī velle
et cō. et apī.
quoz ēē ha-
bitus: quoz dī
scernit vera a
falso: s̄ vide-
op. 6. et dī.
caplo. 4.

De vī velle
et cō. et apī.
quoz ēē ha-
bitus: quoz dī
scernit vera a
falso: s̄ vide-
op. 6. et dī.
caplo. 4.

De vī velle
et cō. et apī.
quoz ēē ha-
bitus: quoz dī
scernit vera a
falso: s̄ vide-
op. 6. et dī.
caplo. 4.

De vī velle
et cō. et apī.
quoz ēē ha-
bitus: quoz dī
scernit vera a
falso: s̄ vide-
op. 6. et dī.
caplo. 4.

De vī velle
et cō. et apī.
quoz ēē ha-
bitus: quoz dī
scernit vera a
falso: s̄ vide-
op. 6. et dī.
caplo. 4.

De Anima

Sensus duo
h' modio in
actu et i po.
3des. 5. i. 66.
53. 58. 59.
140. 141. 142.

De exemplo
non curat
sit ver. f. 3d
5. 6. 67.
a. Sensus su
veri in mai
ri pte: sed op
po. d. 8. co.
152. q. sensus
sit se veri.

De imagina
non sit scia
De si sit opio
Bona ro ex
fide.

Scda ro ex
fualione.

bus modis aut in po. U. g. visus qui non agitat in actu. U. g. visio est aliquid imaginatio quod non est in actu neque in po. Imaginatio quod est in somno. P. 3. q. 2. in actu non est sensus in po. 2. P. 3. q. 2. iste actus est ei sine pntia reze sensibilibus non est etiam sensus in actu. ¶ D. d. 2. amplius sensus semper est prius reze. H. est 2. argumētū. Et est quod sensus sit fit cum pntia sensibilibus: imaginatio autem non: sed est abstrahit. ¶ D. d. 2. est in actu eadem idem reze. H. est tertium argumētū. Estimatur enim quod non est aliquid imaginatur: et est aliquid quod non movetur ad sensibilibus: nisi apud pntia eorum in actu: verum meorum: mulce. Apes autem et formice necesse imaginantur: apes vero per arthritium: formice autem per depositionem: sed non curat de eo. ¶ D. d. 2. amplius ille semper est verus reze: hoc est illud argumētū. Et est quod sensus sunt veri. ¶ P. 3. i. maiori pte imaginatio autem falsa est in maiori parte. ¶ D. d. 2. amplius cum in rei veritate reze. H. est 5. argumētū. Et est manifestum per se non enim dicimus quod sentimus aliquid esse tale in rei veritate quod imaginamur. cum: sed quod sensus vere non comprehendit ipsos esse tales: sed sensus eorum est cum imaginatio eorum oportet quod ubi dicitur dicere: imaginatio. ¶ D. d. 2. ex eis quod prius diximus reze. 2. alia ratio est et per prius predictis: quod multoties imaginatur clausis oculis.

¶ At vero neque ipse haec dicitur neque una erit: ut scia: aut intellectus. Est enim phantasia et haec et falsa. Intellectus est videre si opio sit. Fit enim et opinio vera et falsa. Sed opinioni quod est in heret fides: non enim prigit opinantem de quod non credere. Bestiarum autem nulli inest fides: phantasia autem multis. Amplius si oēs opinionem sequitur fides. Fide autem suam esse. Sualionem autem sequitur ratio. Bestiarum autem quibusdam phantasia inest quidem: ratio vero non.

¶ Et est non est aliquid istorum: quod semper iudicant: scilicet scia et intellectus. Est enim imaginatio falsa. Remanet igitur considerare utrum sit existimatio: cum existimatio quod est vera: quod est falsa. Sed existimatione persequitur fides. Impossibile enim est ut qui existimat non credat quod existimat. Et nulli bruti et reptilius habet fides. Imaginatio autem est in pluribus eorum. Quod igitur existimatione consequitur fides. Fide autem persequitur sufficientia. Sufficientia autem rationabilitas. Et reptilius et bruti: quod habet imaginatio: ratione autem non.

¶ Cum destruit imaginatio: non est sensum: incepte destruere ea esse sciam: aut intellectus: aut existimatio. nem. ¶ Et d. 2. et non est unum istorum reze. 2. si imaginatio est scia: aut intellectus semper iudicaret: sed non est ita: non est scia neque intellectus. ¶ D. d. 2. remanet igitur reze. 2. remanet igitur considerare utrum sit existimatio cum verum dicat iudicet quod est quod falsum: et hoc facit existimatio: reze eadem eadem verum est duas affirmativas et figuram. ¶ D. d. 2. existimatione persequitur reze. 2. existimatione semper persequitur fides. Et si imaginatio est existimatio contingeret quod oēs imaginatio dicit fides: sed multa imaginatio: non habet fidem: nulli enim bruti et reptilius plures imaginatio. ¶ D. d. 2. oēs igitur existimatione reze. 2. quod oēs existimatio est credens. Et oēs credens sibi sufficit. Et oēs quod sibi sufficit habet rationem. Necesse est ut oēs existimatio habet rationem. Et si imaginatio esset existimatio:

tionem oēs imaginatio haberet rationem: sed multa bruti et reptilius videtur habere imaginatio: sed non rationem: ergo imaginatio non est existimatio.

¶ Manifestum ergo: quoniam neque opinio cum sensu: neque per sensum: neque copulatio opinionis et sensus erit phantasia. Propter hoc et manifestum est autem quod non alia quedam est opinio: sed illa quod est est cum est sensus. Bico autem ex albi opinione et sensu copulatio et phantasia est. Non enim ex opinione quod est albi est: ex sensu autem boni. Apparere igitur est opinari quod quidem sentitur non finem accidens.

¶ Et manifestum est quod imaginatio ipse est ut est sit existimatio cum sensu: neque compositio existimationis et sensus est istis rebus. Et ex hoc manifestum est quod existimatio non est alicuius alterius ab eo cuius est sensus est. f. si compositio que sit ex existimatione albi et sensu est: quod est imaginatio. Impossibile enim ut sit ex existimatione boni et sensu albi: sed imaginatio est existimatio eius quod sentitur non accidentaliter.

¶ Cum declarat quod impossibile est ut imaginatio sit existimatio aut sensus: aut scia: aut intellectus: ut aliquid virtutis rationis incepte declarat: quod non est compositus ex existimatione et sensu: ut dicebat quidam antiquorum. ¶ Et d. 2. manifestum est reze. 2. manifestum est quod imaginatio non est existimatio: pntia eius sensus: neque verum composita ex existimatione et sensu ex simonibus predictis: in quibus declaramus quod imaginatio non est aliquid istarum virtutum: quoniam si esset composita ex eis contingeret ut vere dicerent de ea proprietates illarum virtutum: per quibus componitur modo medio. Compositum enim ex aliquibus necesse est ut in eo existat quoque modo existit in componendis. ¶ Et ex hoc est manifestum est quod existimatio vere non est alicuius nisi eius cuius est sensus: sed deberet esse eiusdem rationis. f. si compositio quod sit ex existimatione albi et sensu sentitur: ut quidam dicebant esset imaginatio: in nunt Platones opinantem ut reputo quod imaginatio est: ut in eodem componant nobis existimatio et sensus istis. ¶ D. d. 2. impossibile est enim ut sit reze. 2. existimatio enim est boni et sensus albi: et impossibile est ut imaginatio sit compositio ex existimatione eius quod est idem esse albus et bonum. Existimatio enim et sensus habet modum non erunt eiusdem nisi accidentaliter. Imaginatio autem apud eos est existimatio et sensus eiusdem rei non accidentaliter: aut est necessarium ut sit ita: quoniam si imaginatio est eiusdem rei: hoc manifestus est: et compositio ex existimatione et sensu: necesse est ut existimatio et sensus sint eiusdem rei essentialiter.

¶ Apparet autem et falsa: de quibus sit acceptio nem veraz habet. Et ut solus unus pedis: sed creditur maior esse habitatio. Accidit igitur aut abijcere suspensum veram opinionem quam habet saluata re ipsa salua non obliuiscit nec decedere. Aut si adhuc habet eadem: necesse est veraz vel falsaz. Sed falsa facta est cum lateat transcedere res. ¶ Et imaginatur et res falsas: et cum habemus in eis opinionem veraz. ¶ A. g. Quoniam non imaginatur

imaginamur quantitate solis esse pedales: et credimus ipsum esse maiorem terra. Contingit igitur aut ut hoc proiciatur existimatione quod habebat: et est salua salute rei sine vigilia et sine sufficientia contrario: ac si fuerit permanens adhuc in ipsa: necio hoc idem erit verum et falsum. Sed non efficit falsum: nisi quando res transmutatur ab eis eo quod sit percepta.

159 Et signum est quod existimatio et sensus non sunt eiusdem rei comprehensibilis et quod multoties dicitur sibi in eadem res sentimus. Res falsas: et cum habemus in eis opinionem veram. U. g. quod visibilis sentimus quantitate solis esse pedales: cum hoc opinamur vere sole esse maiorem terra. D. d. d. pigitur igitur aut ut hoc pociat et i. pigitur igitur si existimatio et sensus in talibus rebus sunt eiusdem comprehensibilis: aut ut hoc pociat opinionem veram in istis rebus: licet opinio sit salua non transmutata per transmutationem rei de qua est opinio ab alioque dispositione in aliam: neque per hoc opinio est transmutata per aliquam infirmitatem: aut vigiliam: aut argumetum quod induxit hanc contrarietatem: transmutata per seculum sensus et existimatio. Quod sunt idem: sunt eiusdem: de eo ut pociat: aut ut remaneat in ea credendo duo dicitur insit: et erit res in se vera et falsa insit in eo. D. d. d. is non efficit falsum: nisi quando res transmutatur. et ipse est ut opinio vera reuertatur et fiat falsa per se: non sit falsa nisi quando res transmutatur et se ab eis eo quod illa sit percepta. Et cum ipse est ut eadem res sit vera et falsa: ipse est ut verum transmutetur ex se sine transmutatione rei: ergo impossibile est ut existimatio et sensus sint eiusdem rei.

160 Hoc igitur vnum aliquid horum est: neque ex his phantasia. Sed quoniam accidit motu non moueri alterum ab his. Phantasia autem ut motus esse: et non sine sensu fieri: sed in his que sentiuntur: et quorum sensus est. Est autem motus fieri ab actu sensu.

Imaginatio igitur non est aliquid istarum neque ex eis. Sed sicut aliquid mouetur per motum alterius: et imaginatio existimat esse motum. Et ipse est ut sit sine sensu. Sed ideo quod sentiuntur: et ideo quod habent sensum. Et sit motus ab actu sensu.

161 Cum destruxit imaginationem esse aliquam istarum virtutum: aut compositum ex eis: incepit demonstrare substantiam eiusdem. D. d. d. imaginatio igitur et declaratur igitur ex his ratione quod imaginatio non est aliquid istarum virtutum: neque composita ex eis: sed substantia istius virtutis est quod dico: quoniam si sunt quodammodo mouetur ab aliis et mouetur alia: et imaginatio ut est virtus mobilis et passiva ab aliis: et ipse est ut sit sine sensu: et est rebus sensibilibus: et in animalibus habetur sensum perfectum. Et ipse est ut motus fiat a sensu: quod est in actu: necesse est ut in imaginatio in actu nihil aliud sit nisi perfectio istius virtutis per intentiones sensibiles extrinsecas in sensu per modum finis quem sensus percipitur per sensibilia quod sunt extrinsecas: et per perfectio istius per se autem sit virtus quod in actum est se assimilare sensationibus quod sunt in ipso sensu. D. d. d. Aristoteles propalauit in his ratione preceps: et tacuit per se: quod est manifestum: et post declarabit ipsum modo perfectionis: et ideo dimisit eum in his locis.

Et hoc habet necesse esse sensui. Erat utique phantasia ipse motus non sine sensu contingens. Neque non sentiendum inesse. Et multa est per ipsum

facere et pati. Habes et esse verum: et falsum. Hoc autem accidit per hoc quod prior quod est sensus est verum aut quod paucissimum habet falsum. Secundo autem de accidere habet: et habet pigitur metiri. D. d. quod enim albi non metiri. Si autem habet albi aut aliud metiri. Tertio autem eorum et persequenti acciderit quod insunt propria. Dico autem ut motus et magnitudo accidit sensibilibus: circa quod est: maxime tam decipit in sensu: motus autem ab actu facit differt a sensu quod ab his tribus sensibus. Et primum quod de per sensus verum. Alii autem per sensus: et ab sensu erit utique falsum: et maxime cum penitus sit sensibilis. Sigde igitur nihil aliud habet quod dicta sunt nisi phantasia. Hoc autem est quod dicitur esse. Phantasia utique erit motus a sensu finem actum factus.

Et opus ut iste sit filius sensui. Iste enim motus impole est ut sit esse sensus: aut sit in carere sensu. Et ut sit illud quod habet ipsum agens et patiens et multas res. Et erit verum et falsum: et pigitur hoc per hoc quod narrabo sensus re per prius est verum: et fere non cadit in ipsum falsitas. Deinde post sensus rei quem sequitur ista: et in hoc loco potest falsari. U. g. habet albi: in his non falsat: quoniam aut albi est habet aut aliud falsat. Deinde tertius sensus: et eorum persequenti res quod persequuntur propria: et sunt ea quorum esse est prior in eis: et dico motus et quantitate: et sunt ea quod contingunt sensibilibus: et in istis proprie cadit error. Sensus igitur et motus quod sunt ab actu differunt a sensu: et differunt ab istis tribus motus sensus. Primum igitur quoniam sensus fuerit per se erit verum: et alii falsat: siue fuerit per se: siue ab his: maxime quoniam sensibilis fuerit remotionis. Si igitur quod narratum non est alio modo quod diximus. et illud quod narratum est: est imaginatio. Imaginatio igitur est motus a sensu qui est in actu.

162 Et necesse est si imaginatio est motus a sensu in actu: ut iste motus quod est imaginatio sit filius sensui: in eis quod contingunt sensui: et sit impole: ut iste motus sit extra sensum: aut extra animalia: sint ea que habet hanc virtutem ex animalibus agentia per illa et patientia multas res: et sit vera et falsa sicut est de sensu. Deinde dicitur: et pigitur hoc et i. et contingit ut in imaginatione accidat verum et falsum cum sit motus a sensu qui est in actu: ex hoc quod narrabo de hoc quod accidit in sensu. Sensus enim quod est verum in maiori parte: et est sensus quod est re per proprium. U. g. hoc est albus: aut niger: et quod est falsum in maiori parte: et est duobus modis. Sensus sensibilis accidentalium. U. g. quod iste albus est Socrates. vel plures sensus sensibilium eorum. U. g. quantitas et motus: quoniam in his duobus modis sensibilium cadit error. Et cum ita sit necesse est ut imaginatio accidat de his illud quod accidit sensui et plus. Prior autem quod motus sit in imaginatione a sensu qui est in actu differt a motu quod est in sensu a sensibili bus apud abstrahit sensibilium: per hoc accidit falsitas

Et d. d. c. d.
134.

De Anima

imaginatiōis. Sedo vo qz motus istoz trius modoz
sensu ad vñtū imaginatiū differit abinūce. Ima
ginatiō autē qz sensibilibz prioz qz sensibz compē
dit ex pñs of mō est vera. Imaginatio autē qz aliqz
modoz sensibilibz cōpēditur ad eā fallaciū sensus
errati ē eis. ¶ Dō sensus igit qz mor⁹ qz fñit ab actu
differit a sensu. Ivr mibi vs. cōpēditur igit qz mor⁹
qui fit a sensu i actu qz ita imaginatiō differit a sensu
in actu tēo qz iūent de vitate ē i sensu. Et itēdebr
p h qz sensus ē verus ⁊ cū sensibilibz abentauerit se:
forte tñsūmūbū ita signa remanēta ē eo i sensu:
z hoc erat cū crozibz vñtis imaginatiūis sensus fue
rit verus. ¶ Dō ⁊ differit ab istoz tribz. cū ⁊ differit
iste motus qz fit ex pñs i modis sensibz in actu qz fit i
virtute imaginatiūis ab istis tribz modis sensus. Dō
tūo igit qz fit a sensu qz a pñs sensibilibz p pñs
erit verus qz sensus fuerit pñs. i. qñ sensus cū i actu
pcedit imaginatiōē. Duo atqz mō qz fit a duobz
alijz modis sensus in actu qz a duobz alijs modis
sensibilibz fallaciū fit pñs sensu ⁊ sensent ita ante
imaginatiōē ⁊ mox qz tribz cōpēditōis sensibilibz a
sensu fuerit remoti. ¶ Et qz nec ē ē imaginatiō
cū sensu i actu ⁊ imaginatiō sitis sensu i oibz pñs
positiōibz ⁊ vt sit pole reddē cū oīs appārenti ē ex
sensu: sensu i fuerit sitis sensu in oibz pñs i vt
sit mor⁹ a sensu in actu: apper qz ē sitis: ita appu
tati ē qz fñone qz cū oīm appārenti in eis pñs
sensu reddē fñ qz motus a sensu qz ē ipole reddē
eas qz aliā vñtū. ¶ Et qz nec ē ē ita qz fñone
vñtū oia qz oībz dedit tñs qz itēdebr ⁊ o. Igit
qz narratiō ⁊ cū i igit hōz narratiō de hac pñe
qz vñtū ē cū oia qz pñs in actu ⁊ pñs in cāssu fñi
qz ē motus a sensu qz est in actu tñs nō pñs vñtū
aīetis i posuerit i pñs ē aliā vñtū vñtū aliā com
pñsēbūz autē cōpositi ex pñs a vñtū ē qz pñs
polevrit declarā ē ex fñone. Illud autē qz narra
tūm ē illō qz ē oīz imaginatiō in tri vitatē imaginati
ōis ē mor⁹ a sensu qz est in actu. ¶ Et debet scire qz
imaginatiō vñtū ē cū motus a sensu in actu pñs duoz.
Quoz vñtū ē qz cū fuerit positi qz nō ē motus qz
pole est oīz mō mō pñs. Iam sciam itellec
tū expñtatiōē aut sensus aut cōpositi ex eis aut
motus factus a sensu ⁊ ex oibz accidit ipole nō ab
eo qz fit mor⁹ a sensu hō nō nullū accidit ipolēncē
est vt imaginatiō fit mor⁹ a sensu i actu. ¶ Sed⁹
tē est qz cū fuerit positi i pñs ē cū sensibilibz i vñs
bilit: sitis cū i oibz pñs oī pñs i poterit reddere
cū oīs appārenti in actu qz hō. Vñ nec ē vt sit
motus a sensu in actu ⁊ ex ⁊ gregant ambo ⁊ cū
fñs nec ē vt sita imaginatiō sit ita sita. Et sic
debemus itellecē sermōē Aristō in hoc loco.

Tunc autē visus marie sensus est ⁊ nomen
a lumine accepit: quū sine lumine non esset
dere. Et quī immanent ⁊ similes sūt sensibiles
multa sunt ipsos opant aialia. Alia qdem q
nō bñt intellectum vt bestie. Alia xpo ex ve
lamēto intellectus aliqui passioe: aut egreditur
necat somno vt boies. De phantasia qui
dem gñt qd ē: pp ad ē: dicat sit frans.

¶ Et qz vnus ē pprie sensus: veritatis ful-
ei nomē a luce. Impole enī ē vidē sine luce.
Et qz sensationes fingunt in eo: ⁊ ipse ē eo.

dem modo. Ideo aial agit per ipm multa.
Quorum quedam sunt: qz nobis intellectus
vt bnta: z quedam qz fore intellectus in co
syncopizatur ab aliquo accidere: aut ifirmi
tate: aut foimoz: vt hoies. Idocig sit finis
nostri sermonis. Quid est. Et quare.

¶ Et qđ vñs ppe est illud qđ dñs sensus pmocti ē 162
bilissimū sensuū: nō pñat nisi a lucido nō ita
virtute deriuat a noie lucis in lingua greca. ¶ Dñs
cepit narrare vtilitate istius vñs iñ aialit. ¶ Qđ si
nale: z. o. qđ sensatioes fugit i. o. i. qđ sensatioes
fingitur: z. remanet in animalī imagināri post abie
ctam sensibilibi in eo modo fm que erat apud pñ
sentiam sensibilibi. Ideo aial mouet ab istis sen
satioibz p hac vñre apud abñtia sensibilibi multis. motu
bus ad sensibilia: z nō sensibilia qđro vñre: z fugi
do nociui: quēdammodo mouebat p sensus a sensibi
libz iñ aial nō caret vtilitate in pñtia sensibilibi
apud abñtia coqz iñ aial vñs remanet i eo mō qđ
erat apud pñtia sensibilibi: vñ vñitas apud pñtia
sensibilibi: oia ē huc vñre apud abñtia sensibilibi.
Ita qđ aial p bz ē bz ē nobilissimū in hñdo saluē.
¶ C. d. o. quoz qđs nō hñt intellectu: z i. qđam aialia
agūt p hac vñre: qđ nō hñt intellectu: z hñt iñ vñ
loco intellectu in acqđro saluē: qđas agunt p il
lam quādo intellectu fuerit synopocitū ab istim
tate aut alio: sunt aialia habētia intellectu: vñ mo
tione ē eis loco intellectu. ¶ Dic iugē ē fmo de in
cāte nāque: qđre. Et hec duo nātr fu dēderata.

Christo. de Anima Liber Tertius incipit.
Tractatus Primus. Cap. 1.

E pre aut aie q cognoscit an
sapit: siue sepabili exite siue no
sepabili h3 magnitudinez: h3
ronez: plderadu qua h3 bziaz:
z quo qnoz fit ipm itelligere.

Ut preaut aie pscrutadu
per qua aia cognoscit ⁊ itelligit vtrum epō
differens; aut nō differēs in magnitudine; s; in
intentione. Et pscrutandū est de oīa q
sit; ⁊ quomodo sit formare per intellectus.

Cum completis finem de viute imaginatiōis
fiter greinecipi pferuat de rōnabili
rore q dīfferat ab alys viutibꝫ cōpōhebreōis. Viute
fentus i imaginatiōis B in pma i vltima pcedit
e in actiōis in paffiōe pxiācie nōe ēvꝫ viute
uerie diuerſent in ſis duobꝫ. Et cū in ſis duobꝫ
vint diuerſe. maffitū e q nece ē vꝫ diuerſent i illa
te actiōis ſi fuerint actiue aut paffiōis ſi paffiue
in vtroqꝫ ſi vtrūqꝫ. Et q iteno ē cū talinecipi p
demoſtrare q dē illis viutibꝫ. Iplas ē q diuerſas
ab alys viutibꝫ. aiemaffitū ē q ſecū p hāc viute
bū ab alys atalibꝫ. vꝫ dicitur in multis loctꝫ q B
eſt dubia. vtrū differat ab alys viutibꝫ in ſubſe
in intentione aut differat in intentione nō eſt
neceſſarium ad pcediendum in hac perſecutione
forte ē hac pſecutiōe declarabitur autē. Et d.
De parte autē aiē zēi. paro autē anīme qia compō
ditus cōpōhebreōis q dicit cognoscere e i intelligere
cū manifeſtus ē de diuerſa ab alys viutibꝫ. i. igno
rare

Dece nō mo
uet nisi fm q
est i acm. 3o
3. phy. - 17. 9.
met. 20.

intelligibilia speculativa sunt generata facta. Et con-
firmaverunt hoc per hoc quod per alium Arist. quod intellectus
agens existit in anima denudare nobiscum vlt. formas a
materia primo. Deinde intelligere eas: et denudare eas
nihil aliud est nisi facere eas intellectas in actu post-
quam erant in potentia. Quod admodum comprehendere eas: ni-
hil aliud est quam recipere eas. Et cum videretur hanc actio-
nem que est creare intellectas et generare eas esse reuer-
sam ad nostram voluntatem et augmentabilem in nobis secundum
augmentacionem intellectus. qui est in nobis. speculati-
ui. Et iam fuit declaratum quod intellectus qui creat et gene-
rat intelligibilia et intellectas est intelligens agens: id
dixerunt quod intellectus qui est in habitu est ipse intellectus:
et accidit debilitas quicquid quicquid additio per mixtionem.

Hoc igitur movit Theophrastus et Themistius et alios
ad opinandum hoc de intellectu speculativo: ad dicen-
dum quod hoc erat opinio Arist. Et super hoc sunt
quoniam non paucis. Quartum prima est quod hoc positio dicitur
huius quod Arist. posuit. quod proportio intellecti in actu ad
intellectum materiale est sicut proportio sensati ad sentiens: et
dicitur veritatem in se. Et si non formare per intellectum
est eternum: oportet ut formatum per intellectum esset
eternum: quia necesse esset ut forme sensibiles essent
intellecte in actu. Et anima: et non materiales: et hoc est
quod quod invenit in istis formis. Et et Arist. aperte di-
cit in hoc libro quod proportio ista virtutis distinguens ro-
nalis ad interiores formas imaginatas est sicut pro-
portio sensui ad sensatam: id est anima nihil intelligit sine
imaginacione: quod admodum sensus nihil sentit sine per-
sentia sensibilibus. Si igitur interiores quas intellectus com-
prehendit ex virtutibus imaginativis essent eterne: tunc in-
teriores virtutis imaginativas essent eterne: si essent eter-
ne: tunc sensaciones essent eterne: sensaciones alie ab interiori-
bus rebus existunt ex anima in materia. Impossibile est pone-
re eas easdem interiores quas eternas et quas corrupti-
biles: nisi esset possibile quod non corruptibilia transmuta-
rentur et reverterentur eterna. Et ideo necesse est si iste in-
tellectus que sunt in anima fuerint generabiles et corruptibi-
les: ut ille et sint generabiles et corruptibiles: et in hoc
fuit plerumque primo in aliquo loco. Et hoc igitur est unum
impossibile quod vult dicere huius opinio. huius quod po-
sumus quod intellectus materialis est virtutis non facere de no-
uo. Existimatur enim quod impossibile est imaginari quod intel-
lectus erit facta et ista non erit facta. Quia agens fuerit
eternum: et patiens fuerit eternum: necesse est ut factus sit
eternum. Et et si posuerim factum esse generatum: et est in-
tellectus et est in habitu: quod possumus dicere in eo quod
generatur et creat intellectas. Et est facta quod magis dif-
ficilis valde: et est quod si intellectus materialis est prima perfectio
hominis: ut declaratur in diffinitione anime: intellectus speculativus est
postrema perfectio: hoc autem est generabilis et corruptibilis:
necesse est ut in numero per suam postrema perfectionem ab intellectu
necesse est ut ita sit per suam primam perfectionem. et quod postre-
ma perfectione de intellectu suis aliis? a rebus? a materia?
Et si non tu es per esse meum? ego per esse tuum. Et vlt.
hoc est ens antequam esset. Et sic hoc non est generabilis et
corruptibilis in eo quod hoc si fuerit erit in eo quod anima.
Existimatur enim quod quod admodum necesse est quod si prima per-
fectio fuerit aliquid: et numerabilis per numeracionem indi-
viduorum: ut postrema perfectio sit hoc. iam et necesse est
consequenter. quod si postrema perfectio est numerata per nu-
meracionem individuorum hominum: ut prima perfectio sit hoc:

alia sunt multa contingencia impossibilia huic positioni.
Quia si prima perfectio esset eadem omnium hominum et non nu-
merata per numeracionem eorum: contingeret quod cum ego
acquererem aliquid intellectum: ut tu etiam acquereres illud idem: et
quod ego obliviscerer aliquid intellectum: ut tu etiam multa
impossibilia contingencia huic. Existimatur enim quod nulla
divina est iter utraque positione in hoc quod primum de impos-
sibilitatibus. Item hoc quod ponimus quod postrema et prima perfectio
sunt hoc. non numerate per numeracionem individuorum.
Et cum nos finxerimus omnia ista impossibilia: primum no-
bis ponere quod prima perfectio est hec iterio. id est individua-
lis in materia numerata per numeracionem individuorum hominum
et generabilis et corruptibilis. Et ita declaratum est ex demo-
stratione Arist. predicta quod non est aliquid hoc: neque corpus:
neque virtus in corpore: quod igitur possumus evadere ab hoc
errore: aut quod est via dissolutionis istius? questionis.
Alex. autem sustinet super hunc sermonem postremum: et
dicit quod magis convenit naturalibus. et sermonem concludentes
et quod intellectus materialis est virtus generata: ita quod existimamus
adeo quod opinatur in eo et in aliis virtutibus anime esse prepa-
rationes factas in corpore per se a mixtione et complexio-
ne: dicit hoc non esse impossibile. et ut ex mixtione elin-
tur fiat tale esse nobile mirabile: sit remota a substantia
elementorum per maximam mixtionem. Et dat testimonium
super hoc esse possibile ex hoc quod apparet quod compositio que per
mo cecidit in elementis. et compositio quorum quatuor sunt
plurimum: hoc quod est quia illa compositio est causa maxime di-
versitatis inter quod unum est ignis: et alius est aer. Et cum
ita sit non est remota ut per multitudinem compositionis quod est
in homine et in animalibus: fiat illic virtutes diverse inter se
substantia elementorum. Et hoc aperte vult per alium in initio sui
libri de anima: precepit ut consideras de anima primo de primi
re mirabilia compositionis corporis hominis. Et dixit et in
tractatu quem fecit de intellectu et opinionem Arist. quod intellectus
materialis est virtus facta a complexione: hec sunt verba eius.

Huius igitur ex hoc corpore quod fuerit mixtum aliquid mixtum
generabile aliquid ex universo mixtum: ita quod sit aptus ut
sit in istis istis? intellectus quod est in hoc mixto: quod existit in
eo corpore: et istud in istis est et corpus: tunc dicit esse intel-
lectus in potentia: et est virtus facta a mixtione que cecidit
in corporibus: preparata ad recipiendum intellectum qui
est in actu. Et ista opinio in substantia intellectus materialis ma-
xime distat a verbis Arist. et ab eius demonstratione.
A verbis autem ubi dicit quod intellectus materialis est sepa-
rabilis: et non hoc in istis corpore: et quod est simplex: et
non patiens. non transmutabilis: et ubi laudat Anaxa-
goram in hoc quod dicit quod est non mixtus cum corpore. A de-
monstratione vero sicut scitum est in hoc quod scripsimus.
Alex. autem exponit demonstrationem Arist. a qua co-
cludit intellectum materiale esse non passivum: neque aliquid hoc:
neque corpus: neque virtus in corpore: ita quod irredebatur ipsam
preparationem non sub preparatione. Et ita dicit in suo
libro de anima quod intellectus materialis magis assimilatur prepa-
rationi que est in tabula non scripta quam tabule prepa-
rate: et dicit quod ista preparatio potest dici vere quod non est aliquid
hoc: neque corpus: neque virtus in corpore: et quod non est passivus.
Et hoc quod dicit Alex. nihil est. h. n. vere dicitur
de omni preparacione. et quod neque est corpus: neque forma hec
in corpore. Quare igitur appropriavit Arist. hoc prepa-
rationi que est in intellectu iter alias preparationes: si non
irredebat demonstrare nobis substantiam preparati: sed substantiam
preparacionis: si impossibile est dicere quod preparatio est substantia
cum hoc quod dicimus quod substantia ista? preparacionis: neque est
corpus: neque virtus in corpore. Et illud quod conclusit demo-
stratio Arist. alia iterio est ab ea secundum quam dicitur quod prepa-
ratio sit in anima.

Tertia pars
digressio.
p. Alex.
apud dicit
videtur et
aia. co. 4.

2° de glos. 16.

Impu. Alex.
In 2° de aia.
23° de aia. 19
20° de aia
31. 65. 2° de
aia. 12. me.
17. 1. co. 4.

Eustox. Alex.
in exponendo
demonstrationes
philosophi in 1. c. 4.
ca. 16. de intel-
lectu speculativo.

Impu. eius

9243

Σελίδα

et ei in ipso manifestu est. Interiores. n. imaginare
 sunt mouetes intellectui nō motu. Declarat. n. qd sunt
 illud cuius pprio ad virtutē distinctiua rationali
 lens est sicut pprio sensati ad sentit: nō sicut sen-
 tentiā ad habitū qui est sensus. ¶ Et si cōt recipiens
 intellecta tū res recipit: ē. mouet cōt motus. ¶ Et
 si non declarat est qd intellectus nullus impossibile ē
 videri foris in actibus sua: nā eius est qd recipiat
 formas fm qd sunt forme. ¶ Et cū hoc obia que p-
 dicit in nā intellectus nullus videtur impossibile pter h
 qd. d. Aristot. cū ē ptingū qdnes nō paucē. ¶ Qd
 rū vna ē qd intellecta speculatiua sunt eterna. ¶ Et
 cūda aut ē forisima capta qd postrema pfectio nō
 homine sit numerata p numerationē individui bo-
 minis: pma pfectio fit vna nūero in obus. ¶ Et in-
 tellecta aut est qd Theophrastus ē qd ponere qd ille in-
 tellectus nullū beat foris: necessarius est: ponere ē
 ipsum cōt aliqd nō necessarius ē: si nō nō cōt re-
 prio neq pparatio. Ppreatio. n. est receptio ex h
 nō inuenit in subo: cū est aliqd nō nō habear na-
 turas foris: remanet videri nā pme māt: qd est
 valde inopinabile. Pma. n. māneq est cōpōsitiua
 vnaqes distinctiua: quō oīcū in aliquo cuius est
 tale qd est abstractū. ¶ Et cū oīa ista finis ap-
 plet mibi fieri: qd videt mibi in h: si h qd appet-
 mibi nō fuerit completū: erit incipitū cōpletū:
 tunc rogo frates vidētes h scriptū scribere suauo
 bitatōes: forte p illud inueniet vbi in h: si nō dū-
 tuent: t si inueni vī fingit tū decabit p illas qōnes.
 Veritas. n. videtur Aristot. cōueniē t relatiui omni
 modo. ¶ Quesito aut dices quō intellecta speculati-
 ua erūt gīabīlia t corruptibīlia: agēes ē recipiētes
 erēt eternū: t est indigētia ad ponēdū intellectū
 agēte t recipiēte: si nō est illic aliqd gnatū. ¶ Illa
 qūto nō ptingeret: si nō ēst h aliqd qd est cōt
 intellecta speculatiua gnata: nō autē qd illa intellecta cō-
 stituunt p duo quō: vnu est gnatū: t aliud nō gnatū
 tāq dēū fuit in h est f3 curius nāle: quā qd forma
 re t intellectū scribit dicit Arist. est sicut cōpēdēre p
 sensum: cōpēdēre autē qd pfiat p duo subta. Quorū
 vnu est subū per qd sensus fit virtus t est sensus
 vtrū extra animā. Aliud aut est subū per qd sensus est
 forma existēs: est pma perfectio sententiā. Necesse
 est etias vī intellecta in actu habeant duo subiecta.
 Quorū vnu est subū per qd sunt vera: s. forme
 que sunt imagines vere. Scdm aut est illud qd intel-
 lecta sunt vnu etiā in mundo: istud est intellectu
 cū nullis. Nulla. n. est dīntia in hoc inter sensum t
 intellectu mīsi qd subū sensus per qd verus ē extra
 animā: t subū intellectus per qd est verus ē intra
 animā: hoc dēū ē ab Arist. in hoc intellectu qd est morozū
 bī post. ¶ Et hoc subū in intellectu qd est morozū
 lūis quōq modo est illud qd reputat. Quāpē ē
 recipiēs: quia inuenit ipsum quāqō intellectus in
 potētiā: quāqō intellectus in actu: illa dispositio
 subiecti recipiēs: t pīstīmauit conuersiōē. ¶ Et
 ista pportionalitas magis inuenit pfecta inter sub-
 iectum vīsus qd mouet ipsū: inter subū intellē-
 qd mouet ipm: quādamodū. n. vībus mouet
 ipm qd est color nō mouet ipm nisi qd per pīctū
 tificēscit color in actu: post qd erat in potētiā in-
 ticiōes imaginatū nō mouet intellectu māie nisi qd
 efficiunt intellectu in actu post qd erant in potētiā:
 ppter hoc fuit necesse Arist. ponere intellectus agē-
 tem vī videt ipm: t ē ē extrabō has intētiōes
 notētiōes

Terror
 Alexandr
 Fundamenta
 alex. i suo l
 dala. cap. 5
 2. dala. f. c. 7

Sofa e finis
hūitis formā
30.4.23

¶ Rñ° ad vni

2° 30' 00" E.C. 1

Quarta p
digressioni

Յբ. աւերա
շահագործ

B. d. p. illo 2
 S. a. i. a. 2. i. 2. i.
 B. i. p. n. a. i. s. t. i. ?
 S. A. l. e. x. a. d. r. e.

Prime pp
ratiões ad i
tellecta & a
alias postre

ma pfectio
neo d'ala su
a motore ex
trisc^o 63 H

sed vide op
7° me. 2. 31.
The. 2. 24.
ponetes aia
adui

pducit a m
 for extrisece
 a Op. An
 regre sup b
 2º de gñitió

2° de gñ. no
aialiu. c. 3.
b p p h. a. t. 2
6. v. f. q. ad. 4
a^o p. l. 2. 6. v. f.

2 ph. 7 s. v.
deid 5 al
p de aia. 66.
Impu. op
nia Hucina

2° me^o 9° em
pachon

XX Z

Contradico
7. q. 12. me. 2.
7. q. 12. h. d. 1.
ellz poses ee
nāz itellect?
getio: s; ibi
ne ipz nō ee
nāz s; locū.

[illegible]

Ex. 10. 20.

Scientiam que est in discipulo ad modum sui que iste ignis gnat alium ignem sibi siles in spe: quod est impossibile. Et hoc quod scitum est idem in magistro et discipulo: ex hoc modo fecit. Placere credere: quod disciplina esset rememoratio. Et igitur posuerimus res intelligibiles: que et apud me et apud te multa in libro sunt quod est vera. Et forma imaginatiois una in libro sunt quod est una quod est intellectus ens: et est malis: dissoluitur iste quod neque perfectus. Modus autem que existimantur. Quia per se dissoluitur quodnes aduenientes super B quod intellectus est. Continuatione intellectus cum hominem est modus conueniens ad dissoluitur ista quod. Intellectus enim que demonstrat in sua epistola esse unum qui laborant in dissoluitur ista quod: alius est ab intellectu que demonstrat et illic multa: cum intellectu que demonstrat esse unum est intellectus agens in se est forma necio intellectus speculativus. Intellectus vero que demonstrat esse multa in specie est intellectus speculativus. Hoc autem nomen. Intellectus: egroce de de speculativus et agente. Et ideo si illud quod intelligit de hoc nomine intellectus in duobus sermonibus oppositis. Intellectus esse multa: et concludenti intellectus esse unum: tunc illud quod post dedit in hoc. Intellectus agens est unum et speculativus: multum non dissoluitur hanc quod. Et si illud quod intelligit in duobus sermonibus oppositis de hoc nomine intellectus sit intentio egroce: tunc dubitatio erit sophistica non disputativa. Et non ideo credendum est quod quodnes quas dedit ille vir in illa epistola non dissoluitur: nisi ex B modo: si ille dubitationes non sunt sophisticae: sed disputative: per istum modum dissoluitur quod in qua dubitabat in intellectu mali verum sit extrinsecus aut copulatus: et hoc sit declaratus reuertitur ad exponendum sermonem Aristotelem.

Unde neque mixtum esse rationabile est ipsum corpus: qualis enim utique fieret: aut frigidus: aut calidus: et utique organum aliquod erit sicut sensu: nunc autem nullum est. Et bene iam dicentes sunt animam esse locum specierum: verum non tota sed intellectiva: neque actu sed potentia species. Et ideo necesse est ut non sit mixtum cum corpore: quoniam si esset mixtum cum corpore: tunc esset in aliqua disparte: aut calidus: aut frigidus: aut haberet instrumentum sicut habet sentiens: modo autem non est ita. Recte igitur dixerunt dicentes quod anima est locus formarum sed non universa: sed intelligens: neque forme in endelechia sed in potentia.

Dec est alia demonstratio quod intellectus malis non est aliquid B neque corpus: neque virtus in corpore. Et d. et ideo fuit necesse. Et quod non eius est ista quam narraui mus recte: necesse fuit ut admiceret cum corpore. Intellectus non est virtus in eo sicut quod admiscet cum corpore: ut declaratum est. D. d. secundum rationes super B. d. d. n. esset ad mixtum. Et si n. esset virtus in corpore: tunc esset aliqua disparte alia qualitas: et si haberet qualitatē: tunc illa qualitas: aut attribueret calido: aut frigido. Intellectus in eo quod est complexio: aut esset qualitas extra in complexione non addita complexioni: sicut est de anima sensibili: et ubi sitibus: et sic habet instrumentum corporale. D. d. s. non

ita. sed non habet qualitatē attributā calido et frigido: neque habet instrumentum. ergo non est mixtum cum corpore. Et cōsiderare debemus in cōsecutio et destructioe virtutis indigeat demonstratio: aut non. Dicamus igitur quoniam cōsecutio pñcis ad pñcedēs est vera: manifestum est ex pñctis. Declarativum. est quod ois virtus in corpore cōpōsitō: aut attribuit pñcis qualitatib⁹. s. forme cōplexioe: nis: aut erit virtus existēs in forma cōplexionalis: et sic necio erit anima organica. Destructio vero manifesta est ex pñctis ena. Declarativum est. n. quod nullum est instrumentum aliud ab instrumentis quoniam sensum ubi fuit declarativum quod nullus est sensus sextus: et si intellectus esset virtus actualis in corpore: tunc aut esset sextus sensus: aut pñcis sextus sensum. s. aliquid cuius proportio ad sextum sensum esset sicut imaginatio ad cōsecutientē. Quia autem intellectus malis non est virtus attributa cōplexioni: manifestum est ex pñctis: quoniam cum anima sensibilib⁹ non est virtus attributa cōplexioni: quanto magis intellectus. Et si esset attributa cōplexioni: tunc sicut dicitur Ap. esse forme lapidis in anima esset idem cum eius esse extra animam: et sic lapis esset cōprehendens: et alia multa impossibilia cōtingentia huic possidendi. Et quidā dubitavit in B quod fuit de B. s. intellectus non habet instrumentum ex B quod dicitur quod virtus imaginativa est in anteriori cerebri: et cogitativa in medio: et rememorativa in posteriori: et hoc non tamen de B est a medicis: sed de B est in sensu et sensato. Galenus autem et alii medici rōcitant super hoc quod iste virtutes sunt in istis locis per locum pcomitan tice: et est locus faciens existimare non verum. Sed declarativum est in libro de sensu et sensato: quod talis est organum istarum virtutum in cerebro per demonstrationem dante esse et cōm: sed istud non contradicit illi quod de B est B. Virtus enim cogitativa apud Aristotelem est virtus distinctiva individualis. s. quod non distinguit nisi individua: et non virtus. Declarativum est enim illud quod virtus cogitativa non est nisi virtus que distinguit intentiones rei sensibiles a suo idolo imaginato: et ista virtus est illa cuius proportio ad has duas intentiones. s. ad idola rei et ad intentionem sui idoli est sicut proportio sensus cōis ad intentiones quinquaginta sensuum. Virtus cogitativa est de genere virtutum existentium in corpore. Et B aperte dixit Aristoteles in illo libro cuius posuit virtutes individuales distinctas in quatuor ordinibus. In primo posuit sensum cōm: deinde virtutē imaginativā: deinde cogitativā: et postea rememoratīvā. Et posuit rememoratīvā magis spirituale: deinde cogitativā: deinde imaginativā: et postea sensibilem: igitur homo proprie habeat virtutē cogitativā: tamen non facit hanc virtutē esse rationabiles distinctivā. Illa enim distinguit intentiones universales non individuales: et hoc fuit aperte dictum ab Aristotele in illo libro. Virtus igitur distinctiva rationalis si esset virtus in corpore: cōtingeret ut esset una istarum virtutum quatuor: quapropter haberet instrumentum corporale: aut esset alia virtus individualis distincta ab istis quatuor: sed istas declaratus est illic hoc esse impossibile. Et quod B. Gal. existimant quod virtus cogitativa est rationalis malis: fecit ipm errare in B locus cōsequētiis: quod enim virtus rationalis appropriat homini: et cogitativa appropriat et existimatur propter quēstionē affirmatiue universalis: quod cogitativa est rationalis: et unus eorum qui erraverunt in B est Albefarag babylonensis in suo cōmēto in libro de sensu et sensato. D. d. recte igitur dixerunt dicentes animam esse locum formarum. cum declaratus sit quod non est mixtum alicui corpori: tunc recte dixerunt

Com. sup. Ani.

et 3

Digr. Mo.

2° d. ania
tex. c. 130.

Dubium an
intellectus sit
organica.

Solutio.
Unde pro d.
li demonstratio
dante cas et
Auer sup. 2.
lib. de memo
ria et remem
scēta in scēg
colūna.
a. Vir. cogi
tativa distin
guit indivi
duas. Ides
infra. c. 20.
et 33. Idē 2°
de anima. 2. 63.

Error: Bal.

Sedā ps ex
positiva tes.

De Anima

describentes animam esse loci formatam: cum non acceperit in notificando subam esse? propter istam similitudinem et convenientiam que est inter ipsam ad ipse loci ad locum. **C**um dicitur in universa ista intelligentia ista similitudo non debet accipi in intelligendo oculo propter animam in anima rationali. non partes anime sunt forme in materis: rationalis autem non. **C**um dicitur forme non in perfectione: sed in potentia: sed locus differt ab anima distinctiva intelligentie in hoc quod locus nihil est eorum que sunt in eorum anima autem rationalis malis est forme existentes in ea non actu: sed potentia: et fecit hoc ne aliquis intelligat ex hac descriptione quod genus acceptum in ea sit genus verum: non rhetoricum: sed cogit homo in talibus rebus: que non intelligunt nisi per similitudinem ut notificet ea per talia genera rhetorica.

Cum autem non similis sit impassibilitas sensibili et intellectui manifestum est ex organis et sensu. Sensus enim non potest sentire ex valde sensibili: ut sonus ex magnitudine sonitus: neque ex fortibus odoribus: et coloribus: neque videre: neque odorare. Sed intellectus cum intelligat aliquid valde intelligibile: non minus intelligit infima sed et magis. Sensibilis quidem non sine corpore est: intellectus autem separabilis.

Cum autem per intellectum non est convenientia manifestum est in sensu. Sensus enim non potest sentire post forte sensum. **E**rgo post sonos magis mores: aut post colores fortes: aut post odores fortes. Intellectus autem cum intellexerit aliquid forte intelligibile: tunc non minus intelligit illud quod est sub primo imo magis. Sensibilis enim non est extra corpus. Intellectus autem est abstractus.

Cum declaravit quod intellectus malis non admisceat materiam: incepit notificare quod hoc convenit apparentibus. **D**ecem enim est conditio necessaria necessarii demonstrationi bus. scilicet ut apparens sensu non differat ab eo quod videtur per rationem. **E**t dixit: quoniam autem puritas passionis etiam quoniam puritas transmutationis existens in intellectu ut demonstratum fuit ratione: manifestus est ex apparentibus. Puritatio enim transmutationis in intellectu debet esse pura: et non est ita puritas transmutationis in sensu cum sensus sit virtus malis. **C**um dicitur sensus enim non potest sentire etiam signum eius est quoniam sensus non potest sentire sua sensibilia convenientia sibi quando senserit aliquid forte: recessit ab eo subito ad illud aliud sensibile. **E**rgo quando sensus audit recessit a magno sonorum visus a forti colore: et olfactus a forti odore: et cum in hoc est passio et transmutatio que accidunt sentienti a forti sensato. **E**t cum huius transmutationis est: quod est virtus in corpore. **E**t cum demonstravit hoc quod videtur de demonstratione in sensu: incepit notificare quod contrarium est de intellectu: dixit: sed intellectus quoniam intellexerit aliquid forte etiam intellectus quando intellexerit aliquid forte intelligibile: tunc facilius intelligit intelligibile non forte: unde sciunt quod non patitur neque transmutat a forti intelligibili. **E**t cum demonstravit eos esse diversos: in hoc dicitur anima et sentiens enim non est extra corpus: iste autem est abstractus. et cum in hoc est quod purus fuit declaratum. scilicet quod sentiens non est extra corpus.

purus intellectus autem est abstractus. **E**t possumus ponere hunc sermonem demonstrationem tertiam per se. demonstrationem: quod cum diximus quod si intellectus transmutat essentialiter non accidentaliter: media te alios: hoc enim concessus est in intellectu: necesse est ut transmutatio contingat et apud suam actionem propriam que est intelligere: sicut est in sensu. **E**t si non transmutat per se et essentialiter: necesse est ut non sit virtus in corpore omnino. Omnis enim virtus recipiens in aliquo corpore debet transmutari secundum quod est recipiens. **E**t in intellectu non existit accidere fatigatio hoc modo. **E**t non est ita nisi accidentaliter. Virtus enim cogitativa est de genere virtutis sensibilium. Imaginativa autem cogitativa rememorativa non sunt nisi in loco virtutis sensibilis: et ideo non indiget eis nisi in absentia sensibilis: oculus inuatur ad placentiam imaginem rei sensibilis ut alpicatur eam virtus rationalis abstracta: extrahit intentionem vellemus: postea recipit eam. **C**um apprehendat eam. **E**t forte sicut diximus inducit hanc finem ad verificandum predictas demonstrationes.

Cum autem sic singula fuit ut sciens de quibus actus. **I**tem hoc autem accidit cum possit operari per se ipsum. **E**t quidem et tunc potentia quodammodo: non tamen sicut et ante adscire aut invenire. **E**t ipse autem seipsum tunc potest intelligere. **E**t cum quolibet eorum fuerit sic. scilicet sicut de scientia in actu. **E**t hoc contingit quoniam poterit intelligere per se: tunc erit in potentia quoquo modo: non eodem modo quo ante erat antequam sciret aut invenire. **E**t ipse tunc potest intelligere per se.

Et cum in eo fuerit unum quodque intellectus talis modo sicut dicitur in sciente quod est sciens in actu. quoniam intellecta fuerint in eo entia in actu: hoc contingit intellectui quando poterit intelligere per se: non quoniam intellexerit per aliud. **E**t hoc quod dixit est dicitur inter virtutes agentes proprias aut remotas. Propter quod entia sunt que agunt per se: non indigent extrahere eas de potentia in actu: remore autem indigent: ideo dicitur quod cum intellectus fuerit in hac dispositione: tunc erit potentia quoquo modo. **E**t tunc dicitur de eo hoc nomen potentia non vere sed modo simili. **C**um dicitur et ipse tunc poterit intelligere per se. et cum intellectus fuerit in hac dispositione: tunc intelligit per se. **E**t ipse non aliud nisi forme rerum in quantum extrahit eas a materia. quasi igitur se intelligit ipse modo accidentaliter: ut dicitur **A**lexander. **E**t hoc intellectus reus quod fuerit ipse. **E**t cum intellectus in contrario dispositioni in formis abstractis: ille enim qui sunt intellecta istius intellectus: ideo perfectus in se essentialiter et non accidentaliter: hoc perfectus invenit in primo intelligente quod nihil intelligit extra se. **E**t possumus exponere istum locum secundum quod **A**lexander dicit in suo tractatu de intellectu et intellectibus: et est quod cum intellectus fuerit in actu erit unum entium: et poterit intelligere seipsum per intentionem quam abstractat a se: secundum quod abstractat intentionem rerum que sunt extra animam. **E**t sic intellectus habebit intellecta: et nos periclitabimur de hoc verum sit possibile aut non. **C**um autem.

Ad hoc quod non in
aliquo non in
g. similitudine
notificat per
g. similitudine
rica. p. 11. f.
p. 14. et p. 11.
et. f. des. 4.
p. 10. et 4.
et. f. 14. et 10.

Ad hoc quod condi
tionem de
materia non
essentia ut
apparet sen
su in d. aut ad
eo quod dicitur
rom. 10. p. 1.
com. 22. et 10.
p. 12. et 10.

Quoniam autem aliud est magnitudo et magnitudinis esse: et aqua et aque esse: et sic in multis alijs: non autem in oib⁹. In quibusdam enim idem est esse carnis et carne esse. Et alio: aut aliter habere

discernit intellectus. Caro enim non sine materia: sed sicut summum hoc in hoc.

Et quod magnitudo est aliquid: et esse aque aliud: et sic in multis alijs: sed non in omnibus. In quibusdam enim esse carnis idem est cum carne. Necessesse est ut experimenteretur aut per duo: aut per diuersam dispositionem. Caro enim non est extra materiam sicut similitas est aliquid hoc: et in aliquo hoc.

Cum copulauit sermonem de notificatione subiecti lectus malis: et dedit differentiam iter ipsam et subiam sententiam malis: incipit dare etiam diuam iter intellectui in actu et imaginatione in actu. Estimamus enim quod imaginatio ipsa est intellectus: precipue cum dicimus quod proportio eius ad intellectum est sicut proportio sensibilis ad sensum. Et quod mouet ipsum: et existimat quod motor et motus debet esse eiusdem speciei. Et incipit dicere: et quod magnitudo est aliud re. i. et quod hoc indiuiduum est aliud et iterio per quod hoc indiuiduum est ens. Et quod ita: et forma eius est aliud. U. g. quod hec aqua est aliud et iterio. i. forma per quod hec aqua est ens: aliud est ab aqua. Et d. d. et sic in multis alijs. Et hoc accidit similiter in multis rebus. I. in oibus compositis ex materia et forma: et diuisis: sed non in oibus ad excipiendum res abstractas: et quod sunt res simplices et non compositae. Et d. d. in quibusdam enim esse carnis idem est cum carne. i. et quod per quod hec due intentiones non inueniunt in oibus entibus est quod gradus et eentia in entibus simplicibus est idem. U. g. quod esse carnis idem est cum carne: quod iterio carnis in eis non est in materia. Et cum idem iterio precedat in hoc sermone dedit consequenter: et dixit: necesse est ut experimenteretur re. i. et cum fuerit declaratus quod entia sensibilia diuiduntur in duplex esse. I. in hoc singulare: et suam formam necesse est ut virtus experimentalium. i. comprehendere comprehendat ea: aut per duas virtutes: aut per unam: sed quod disponitibus diuersis: cum quod aut virtutibus erit: quod comprehendit virtutibus per se. I. formam singulariter: et indiuiduum singulariter: per unam uero virtutem et disponit diuersam erit: quod comprehendit alicuiusmodi que est iter has duas intentiones. Quod enim comprehendit alicuiusmodi iter duo necesse est ut declaratum est: ut sit unum uno modo et multa alio modo. Et ista est dispositio intellectus in comprehendendo alicuiusmodi que est iter formam et indiuiduum: comprehendit enim formam per se: et comprehendit indiuiduum mediante sensu. Comprehendit igitur alicuiusmodi inter ea quod disponit quod diuersat: quod admodum sensus communis comprehendit alicuiusmodi inter sensibilia per dispositionem diuersam. I. sensus pluralitatis: sed quod istas formas non comprehendit intellectus nisi cum materijs. ideo comprehendit eas per dispositionem que diuersatur. Et cum notificauit quod necesse est ut per duas comprehendat has duas intentiones per virtutem diuersam: et comprehendat alicuiusmodi earum per unam uirtutem: et sic per diuersam dispositionem: dedit causam per quam indiget anima in comprehendendo has duas intentiones diuersas disponit: et dixit: caro enim non est extra materiam.

causa propter quam forma non comprehendit ab intellectu nisi cum materia facit ipsum intellectum comprehendere eam. diuersa disponit est: quod forme non sunt extra materiam. Sed materia enim carnis non denudatur a materia: sed semper intelligitur cum materia: sicut similitas cum naso: cum similitas sit aliquid hoc in aliquo hoc: et sic est de formis sensibilibus. I. quod sunt aliquid hoc in aliquo hoc.

Sensitivo quidem igitur calidum et frigidum iudicatur: quod ratio quod est caro. Alio autem aut se parabili: aut sicut circumflexa linea se habet ad seipsam cum extensa sit: carnis esse discernit.

Ipsa igitur per sententias experimenteretur calidum et frigidum. Et res que sunt in carne assimilantur eis que sunt illi. Et experimenteretur per aliud aut per dispositionem linee spiralis quadam durat quid est esse carnis.

Dicitur ipsa igitur re. i. et cum necesse est experimenteretur res diuersas per virtutes diuersas: et per sententias autem: et per sibi similia experimenteretur anima calidum et frigidum: et sibi similia: necesse est per exemplum ut res existens in carne per quam caro est quod est et non illud per quod est calida aut frigida sit similis virtuti comprehendenti eam: et ut experimenteretur per aliam virtutem. Et dixit assimilantur eis que sunt illi: quod necesse est ut proportio que est intentionis ad intentionem. I. indiuidualis ad vltimam sit sicut proportio virtutis comprehendentis alteram eam ad virtutem comprehendentem alteram. Et cum necesse est ut due intentiones sint diuersae: necesse est ut virtutes sint diuersae. Intelligens igitur non est imaginatiua: cum ita declaratus est quod comprehendit virtutem imaginatiue et sensibilis idem est. Et d. d. et experimenteretur per aliud: aut per dispositionem linee re. i. et necesse est ut forma experimenteretur per aliquam virtutem: et hoc erit ex hac virtute: aut per dispositionem si mille linee recte: cum intellexerit primam formam experientem in hac re singulariter: aut per dispositionem similem linee spali: quando fuerit reuera querendo intelligere et quid ita tem illius: deinde quid ita illius quid ita atque quousque perueniat ad simplicem quiditatem in illa re. U. g. quod primo intelligit quiditatem carnis. d. querit intelligere quiditatem illius quiditatis. d. quiditatem illius quiditatis: et hoc erit duobus inueniet quiditatem in quiditate: et non cessabit quousque perueniat ad formam simplices. Et hoc intendebar cum dixit: quod diu durat. i. quod istud intelligere intellectum erit similiter in carne: dum erit possibile in carne quod gradus eius habeat quiditatem.

Itaque autem in his que in abstractione sunt rectum sicut similes. Cum continuo enim est. Quod autem quod erat esse si est alteri: recto esse et rectum aliud. Et h. dualitas altero itaque aut se habere iudicat. Et ideo ergo sic separabiles res a materia. Sic et qui circa intellectum sunt.

Et in rebus existens in mathematicis. Rectum est sicut similitas. Est enim cum quod continuo: per autem esse rectum aliud est ab eo. Sic igitur experimenteretur: tunc igitur per aliud. Et quod disponit eius sit alia. Et per dispositionem rerum que sunt in intellectu currit sicut res abstracte a materia.

Et istud intelligere intellectus non tamen inuenit in rebus in malis: sed in mathematicis. Rectum enim quod est in continuo. I. sup. An.

Cum due intentiones sint diuersae: necesse est ut virtutes sint diuersae. 3° de anima, text. 60, 33.

ex hoc loco habet a combinatoribus per se. 3° de anima, text. 60, 33.

3° de anima, text. 60, 33.

De Anima

nō sicut finitas in nasone esse est quēdam modū in
tellectus intelligit finitatem cōpositam ex nasone in
tellectu gēneratē recti cōpositā cū pīnuo. Et dicitur
et ē in reb⁹ et ē rectū et ē eius sicut ex reb⁹ mathe
maticis est sile ad ē finitatis in nasone rectū. n. est in
cōtinuo sicut finitas in nasone. Et d. d. fin aut ē esse
in recto est aliud a gēneratē pīnuo. Et alterū cor⁹ nō i
ueniat nisi in alio. Et d. d. si igit⁹ et ē. cū igit⁹ posuerit
mus q⁹ in mathematicis ē sunt duo: quoz⁹ vnus est
in altero: tūc aīa nō experimētat ea nisi per alia vna
te: s. per dīpōnē q⁹ diuerfat⁹ cū nō intelligit ea nisi
cū res nō intelligat ea cū mā sensibili. Sciēdū est
enim q⁹ dīpōnē habita ab intellectu que diuerfat⁹ in eo
q⁹ cōprehendit formas rerū pīmas sensibiles est ei
per sensus et dīpōnē que diuerfat⁹ in eo per comprehē
sionē gēneratē et forme: est enī dīpōnē diuerfa in se nō
p⁹ sensus: et iō assimilāt Aristō. ipm linee spālī in hac
dīpōnē. Plato aut⁹ linee gēneratē: et per hanc dīpōnē
tione intelligit formas rerū mathematicarū cū non
accepit intelligēdo eas magnitudinē sensibiles. Et d.
d. vlt⁹ dīpōnē reb⁹ et ē. vlt⁹ mibi videt⁹ et vlt⁹ dīpōnē
reb⁹ q⁹ cōprehēdit intellectus inuenit⁹ in eo in mō fin
quē sunt in se in pīpōnē et dīstātiā ab abstractiōe
a mō. Qd igit⁹ eo q⁹ fuerit remotum a mā: poterit ab
strahi ab intellectu absq⁹ mā: s. nō habeat ēē nisi in
mā: sicut est in mathematicis et qd eoz⁹ fuerit pīpōnē
quum materie non poterit: cum igit⁹ dicit⁹ fin q⁹ res
abstracte a materia: intendit fin modū essendi in re
bus abstractis a materia in ordine i quo sunt de ab
stractione s. iste sermo sit completus in scripto.

Et dubitabit aut⁹ vtrūq⁹ aliq⁹ si intellectus sim
plex ē et ipassibilis et nulli nihil hz cōe: s. si dī
ct⁹ Anaxa. qdō intelligit: si intelligere pati ali
qd est. In q⁹ tūz. n. aliqd cōe vtrūq⁹ est: hoc
qdē agere: illud hō pati videt⁹.

Et dubitet homo q⁹ intellect⁹ est simplex
nō patiens: et q⁹ ipassibilis est vt beat aliq⁹z
cōicationē cū alia re: s. dicit⁹ Anaxa. Quo
modo igit⁹ intelligit q⁹ formare per intel
lectum est aliqua passio. Quoniam ppter hoc
q⁹ aliqd est cōmune vtrūq⁹ existimā q⁹ alie
rū cor⁹ agit et alterum patitur.

Et dedit differentiā inter intelligere et imaginari:
reuerfus ē ad dubitandū de intellectu passibili. Et
dicitur dubitandū et ē. et dubitandū in hoc qd dicit⁹
est q⁹ intellectus mālis est simplex et nō passibilis: q⁹ nō
existimā ipsum habere cōicationē aliq⁹z cū re
materiali sicut dicit⁹ Anaxa. et sicut declaratum fuit
pū. Questio aut⁹ est qdō intelligat⁹ q⁹ formare. p in
tellectū sit passio. i. pē genere virtutū passioz⁹: et nul
lam habeat cōicationē cū re a qua patit⁹: q⁹ per ali
quod cōe agēti et patienti existimā hoc agere: et hoc
pati. Nisi esset enim materia nō esset passio. Et cum
posuerimus intellectum nō esse materiā neq⁹ in ma
teria: qdō igit⁹ intelligemus cū hoc q⁹ intelligere est
passio: nō actio. Et sumus igit⁹ iter duoz⁹: aut vt non
ponamus q⁹ intelligere est in capto passiois: aut pona
mus q⁹ intellex⁹ mālis cōicat⁹ corpore: quēdam modum
forma imaginationis mouē ipm cōis est corpore.

Ampli⁹ aut⁹ sit si intelligibilis et ipse aut⁹ n.
aliq⁹z inerit intellectus: si nō fin aliqd ipse intelli

gibilis est. An aut⁹ aliqd intelligibile est spe
cie. Si aut⁹ sit mixtum aliqd habebit qd fa
cit intelligibile ipsum sicut alia.

Et vtrū est in se intelligibile: qm aut⁹ intel
lectus erit allatū reb⁹. si nō est intellectus alio
mō. Sed illud formatū per intellectus fuerit
vnū in sua forma: aut erit mixtum in eo ab ali
quo: qd ipm fecit intellex⁹. sic est de alijs.

Ista est secunda dubitatio de intellectu materiali: s.
et vtrū est in se intelligibilis nō. per naturā ex
stētē in eo: adeo q⁹ intellectus et intellectū in eo idē erit
oibus modis: sicut est dispositio in rebus abstractis
aut intellectus ex eo est aliud quoquo modo ab ipso.

Et dicitur et ē. vtrū est in se et ē. et et ē. vtrū ipm
est illud qd est intellectum ex concessio est enī alie
rum duoz⁹: aut vt alie res que sunt extra animāz
beant intellectū: si intellectus est intellectum ex eo
oibus modis: et nō est alius modus de intelligere res
et intelligere est idē in omnibus rebus: aut vt non
sit intellectum per se: per intētiōē in eo que fecit
ipm intelligibile: sicut est dispositio in reb⁹ que sunt
extra animā et taciūt vt videt⁹: illud qd consequitur
hāc positionē: et est q⁹ intellectus in se est nō intelligēdo.

Et abbreviatio dubitandi est talis vt videt⁹: aut
enim erit intellectum sicut alie res. abstracte intellex⁹
et sic res que sunt extra animā erūt intelligēdo:
aut erit intellectus sicut alie res que sunt extra animā
et sic erit in se non intelligēdo: neq⁹ comprehēdo.

Et parti qd fin cōe aliqd vniūz est pī.
Qm potētia quodammodo ē intelligibilis intel
lect⁹. Sed actu nihil anteq⁹ intelligat. Et p
aut⁹ sicut in tabula nihil est actu scriptū:
quod quidem accidit in intellectu.

Dicamus igit⁹ q⁹ passio fin q⁹ prius vt
batur est vniuersalis. Et q⁹ intellectus est
in potētia quoquo modo intellecta. Per
fectionē autem non est quousq⁹ intelligat:
et q⁹ accidit in intellectu debet currere tali
cursu: scilicet sicut tabula est aprata pictu
re: non picta in actu omnino.

Et dedit has duas qdōes de intellectu mālitē:
pīr dissoluere eas: et pīmo pīmani dicēs. Qdō intelligi
mus q⁹ intellectus mālis est aliqd simplex: et non
mixtus cū aliquo opīnādo q⁹ intelligere est aliqua
passio: iam declaratū est in vltibus sermōib⁹ q⁹ ea
que agunt et patiunt⁹ cōicant⁹ in subiecto. Et dicit⁹.
Dicamus igit⁹ q⁹ passio et ē. ista questio dissoluit⁹ in
sciēdo q⁹ passio qua prius vrebatur in qdōe est mā
gis vniuersalis q⁹ aliqd oēm in rebus mālibus q⁹ sit
passio. Et exposuit qd significat hoc nomē passio in
intellectu: et dicit⁹ q⁹ intellectus est in potētia et ē. ista
intētiō vniuersalis de passione in intellectu nihil aut⁹
ud est nisi qd est in potētia intellectū: nō in actu quo
uisq⁹ intelligat. Et dicitur et ē. ipm esse in potē
tia est alio modo ab eis fin quos dicit⁹ q⁹ res māles
sunt in potētia: et hoc est qd diximus prius: q⁹ intelli
gendū est hic q⁹ hec nomina. et potētia et receptio
et perfectio modo equiuoco dicunt⁹ cum eis in rebus
mālibus. Diuerfitas n. istius trēntionis. et receptiois
que est in intellectu a receptione q⁹ est in reb⁹ mālibus
res est

res est ad qua ducit ratio. Un non est opinadu q ppa
ma est ca receptionis: sed ca receptionis transmutabi
lis: est receptio huius singularis. Ea aut receptio
simplr est ista na. Et ex hoc mo fuit pole q corpo
ra celestia reciperet formas abstractas et intelligeret
eas: et fuit pole vt intelligentie abstracte pferent p
se adinuicem. Et si non eest pole vt illic intelligeret
recipiens: neq receptibile: vñ videm? q illd qd est li
beratu ab hac na est primu intelliges. Et ponendo
ista nam dissoluet qstio dices quo intelligit multi
tudo et quo intelligunt multe ex formis abstractis.
Et itells id est in eis cu intellecto. Et cu notifica
uit modu passiois in intellectu q eguocet in tellu
in reb? malib? icipit dare ex reb? sensibilib? exem
pli p qd intelligit ista itetio in tellu malit? lz no sic
veru: tñ est via ad intelligedu. Et iste modus doctrine
necessari? est in talib? reb? lz sit rhetorizans. Et di
xit qd accidit in tellu et i. intelligedu est b qd di
ximus de hac itetione vñ. passioe que est in tellu.
que est tñ receptio sine transmutatione sic receptio pi
cture in tabula. Quoad modu eni tabula no patit a
pictura: neq accidit ei ab hac transmutatione: tñ iue
nit in ea de itetioe passiois qd pficit p pictura post
q erat in po? picta. ita est vñ in tellu mali. Et
B exemplū qd iduxit valde est sile dispoñi itells q est
in po? cu intellectus q est in actu. Quoad modū eni ta
bula nulla picturas bēt in actu: neq in po? p piqua
actu: ita in intellectu mali: no est aliqua formarum
intellectu quas recipit: neq in actu: neq in potentia
p piqua actu. Et voco hic potetia p piqua actu dis
positione media iter remota potentia et postrema p
fectione: et hoc est vt no sit in eo itetio que sit in po
tētia intellecta: et hoc est p pū soli intellectu. Perfe
ctio eni pma sententis est aliqd in actu respectu pote
tie remotore: et est aliqd in po? respectu postremē perfe
ctionis: et ideo assimilauit Ari. pma pfectione sensus
geometrie qñ no vñ geometria. Scimus eni certe
q hēmus vñtē sensibile epistēre in actu: lz tñc nihil
sentiam? Declaratus est igit modus p pitudinis isti
exempli huius qd dictū fuit ab Ari. i. tellu mali. Di
cere aut q intellectus? malis est sile preparatio. q est
in tabula no tabule fm q est preparata: vt exposuit
Alex? hūc smone? falsus est. Preparatio eni est pua
tio aliq? et nulla bēt nās p pū nisi pp nām subri: et pp
hoc fuit pole: vt pparationes diuerſent in vnoquoq
entre. Et Alex? reputas Ari. itendere demſare. no
bis nām pparationis tñ: no nās pparati: et no est nā
istius pparationis ppa ei si fuerit pole sine cognitio
ne nāc pparati: s nās pparatiōis simplr in qcuq? sit.
Ego aut verecūdor ex hoc smone: et ex hac mira
bili expōne. Si eni Ari. itēdebat demſare nām ppa
ratiōis q est in intellectu p oēs smones pdictos in in
tellectu mali: necesse est aut vt itēdat dīmōstrare p eos
nām pparationis simplr: aut nām pparationis ppe.
Nām aut pparatiōis ppe in tellu ipole est demō
strari sine nā subri: cu pparatio ppa vñcuq? subro
currit cursu pfectiois et forme ex eo: s opz neōio per
cognitionē nāc pparationis scire nām pparati. Et in
itēdebat p illos smōes demſare nās pparatiōis sim
plicitatē illud no est. p pū intellectui: et oē hoc est p p
batio. Qis eni pparatio in eo q est pparatio vere dī
nihil eē in actu ex eis q recipit: et qd est no passibile:
et vere dī eē no corpus: neq vñs in corpe: quo igit
possumus exponē illud qd Ari. itēdebat hic demon
strare nobis de nā intellectus materialis illud quod

est cōmune oibus recipiētib? in qbus est pparatio
ad recipiendū vñuq? genus formaz: et non ad de
monstrandū nām pparati per cognitionē nāc ppara
tionis ppe ei nisi intellectus malis eē solūmō ppa
ratio sine aliquo subro: qd est ipole. Preparatio eni
ostēdit pparati. Unde Ari. cu iuenit pparationē q
est in intellectu esse diuerſam ab alijs iudicauit p pte
q nā subra ei differt ab alijs naturis pparatis: et qd
est p pū isti subiecto pparationis. Intellectus est q
no est in eo alia intentionū intellectoz in potetia aut
in actu. Un necesse fuit ipm no esse corpus: neq formā
in corpe: et cu no fuerit corp? neq vñs in corpe: non
erit etiā forme imaginatiōis. Ille eni sunt vñtes in
corpib?: et sūt itetiones intellecte in po. Et cu sub
istius pparatiōis: neq est forma imaginatiōis: neq
mixtu ex elntis: vt Alex? itēdit: neq possum? dicē q
alia pparatio dūdet a subro: recte videm? q Theo
phrastus et Themistius et Nicolaus et alij antiquoz
pparatiōis magis retinēt demōstrationē Ari. et ma
gis pseruat vba eius. Lū eni intuerent smones Ari.
et ei? vba: nullus poterit ferre ea sup ipas pparationē
tñ: neq sup rē subiectā pparatiōis: si posuerim? ipas
eē virtutē in corpe dicēdo eā esse simplices et abstra
ctas et no passibiles et no mixtas corpi. Et si istud non
esset opio Ari. oporteret opinari eā eē opionē veraz:
sed pp hoc qd dico nullus debet dubitare qñ ista sit
opio Ari. Des eni b opinātes no credūt nisi pp hoc
qd dixit Ari. qñ ita est difficile boc: adeo q si sermo
Ari. no iueniret in eotūc valde esset difficile cadere
sup ipsum: aut forte ipole nisi iueniret alijs talis vt
Ari. credo eni q iste hō fuerit regula i nā et exēplar
qd nā inuenit ad demōstrādū vltimā pfectionē bu
manas in materijs. Et forte opio attributa Alex.
fuit ficta ab eo solo: et in tpe ei? erat iopinabilis abie
cta ab oibus. Et iō videmus Themistū dimittere
eā oīno et fugere eā sic cauēt iopinabilia: et est sūus
ei qd cōtingit modernis. Nullus eni est scies et ppe
ctus apd eos nisi q est Alexadre? et cā in b est famoſa
tas istius viri: et q credim? et vere scimus q fuit vñ?
de bonis expositioibus. licet Alpharabius cum b q
maximus erat in istis sequit Alex. in hac itetione:
et addidit hūc opioni qdā iopinabile. In li? eni de
nichomachia videt negare p tinationē eē euz itelli
gēns abstractis: et dicit hāc eē opionē Alex? et q non
est opinādū q finis humanus sit aliō q pfectio spe
culatiua. Quēpace aut exposuit sermonē ei? et di
xit: q opio eius est opinio omnium peripateticorum.
s q cōtinuatio est possibilis: et q est finis: et forte hec
est vñā causarum propter quā videmus q consuetu
do et mos plurium dantium se pbe in hoc tempore
sunt corrupti: et hoc habet alias causas non latentes
considerantes in philosophia operatiua. i. in vñā

Et ipse autem intelligibilis est sicut intelli
gibilia. In his quidem eni que sunt sine ma
teria idem est intelligens: et quod intelligit.
Scia autē speculatiua et scibile idem est.

Et est etiā intelligibilis sicut intellecta. For
mare eni per intellectum et formatum per
intellectum que sunt extra materiam idem
sunt. Scientia enim speculatiua et scitum se
cundum hunc modum idem sunt.

Cū dubitauit de intellectu mali: vñu intellectus ex

2a magna
de Ari. vide
phil. i. plogo
Auer. sup p
p p. et p d ge
neratoc. co.
38. 23. meth.
ca. de p rde.

De opinioe
Alfarabij vi
de infra. c. 30.
de Auepace
et ibi dices et
9. meth. c. 22.

In his q sit
sine mā idē ē
intelligens et
qd intelligit.

De Anima

eo est ipse intellectus aut aliud aliquo mō: op̄s si i-
ntellectus in eo est ipsum intellectiue sit intellectus p se
nō p intentionē in eo. Et si fuerit aliud aliquo mō
sit intellectus p intentionē in eo: cept̄ declarē qd est in-
tellectus p intentionē in eo: scilicet alie res intellectus
differt ab eis in hoc qd illa int̄ctio est in se int̄ctis in
actu in alijs rebus est intellectus in potētia. Et di-
gitz est etiā intellectus fide intellectus. Et est intellectus
p intentionē in eo fide res alie intellecte. Et dedit de
mōstratōne sup hoc qd dicitur formare enī p int̄ctz cē-
tē necesse est ut intellectus sit p intentionē in eo: qd forma-
re est int̄ctiue formatiō idē sunt in rebus nō malibz.
Et si sit ipse intellectus est intellectus per se: pr̄gr̄et ut
scia speculatiue p sciti cōtēdit quod est impossibile.

¶ Non autē semp intelligēdi cā considerāda.
In habētibz autē materiā potētia solū vni-
quodqz intelligibiliū est. Quare illis non
inērit intellectus. Sine materiā enim poten-
tia est intellect⁹ taliū. Illi autē irreligibile erit.

Et per consequens ad ista quod inquit non semper intel-
ligit. In eo autem quod habet maiorem quodlibet intel-
lectorum est in potentia tantum. Istis igitur non
erit intellectus. Intellectus enim ad ista non est
nisi potentia istorum abstracta a materia. Illi
autem quia est intellectum.

¶ Et oportet perferuntur de eis pp quā nō semper itel
ligit ita q̄ itellecia eius sint in se: cā in hoc eis illd
ex itelleccio quod nō b̄ mās sū itellectu et illd
eius in se: ite semper itelligit: aut b̄t mās vni/
quodis itellector: est in ipso in potentia: ita res itel
lecte mālēs nō itelligit. ¶ Et hoc itedebebar cū o/
mnitū itelligi nō est itellect: i. ita itellecia mālīa nō
h̄nt itellectu: r q̄ dūminuit a f̄mone itelligi p̄ sui
oppositū: r b̄c p̄culā autē q̄ notat diuisionē: r
q̄d. cā in hoc eis itellectu et q̄ nō b̄t mām est
semper ita actu. Itelligit āt eius q̄ b̄t mām est in
potētia. ¶ D. o. itia itel nō est itelle r ista igitur
itellecia pp b. l. q. sunt itellecia nō p̄ nō h̄nt itellm.
Itellm enī attribuitur istis nō est p̄fō forme istoz
abstracte a mās ite iste forme respectu eoz nō erit
itelleccio in actu: nō cōprehēdit āt eis neq̄ per eas
erit itelligētia: r in respectu illius q̄ abstractat ea a
materiis suis erit itellecia in actu: p̄ ea erit itelli/
gens itia p̄ illā cādē itectōne erit nō itelligētia. Et
hoc est cōplēmētū f̄monis i. dissolūne p̄dicte gōnis.
Ite enī f̄mo cōgīt nō ad atep. quod. Si aut itel
lectus fuerit idē cū itellecto in intellectu mālī: nō ē
et v̄ sint alie res que sint et āt itelligēs. Si vō
alio v̄ sit itellm per itectōne in eo quāp̄digerit
cēdū itellm itellm: b̄ p̄cedit i. finitū. ¶ Dissolū
itelligōnis est: q̄n itectio p̄ quā itell mālīs sit itel
lectus in actu: est q̄ est itellect i. actu. Itectio vō p̄
quā res q̄ sit et āt itel v̄ enīa ē: sit itellect i. po/
tētia enī res in actu essent itelligēs. Cap. III.

Quoniam autem sicut in omni natura est aliquid hoc quod est in unicuique generis. Hoc autem est potentia omnia illa. Alterius autem causa et facti unicuique in faciendo oia utras ad maius sustinuit. Necesse in aia habere esse differentias.

C Et q̄ quēdā modū in nā est aliqd in vno
quoq; genere qđ est mā: ⁊ est illud qđ est il
la oīa in potētia. Et aliud qđ est cā ⁊ agēs
⁊ hoc est illud propter quod agit quidlibet.
Sicut dispositio artificij apud mān. Ne
cesse est vt in anima existant bē differētiē.

Cum declaratur nō intellectus qui est in portia
 et qui est in actu: dicitur dicitur iteripmū. vñtue
 gnationis: incipit declarare qd necessarii est ternu
 genus intellectus esse: est intelligētia agens que facit
 intellectu qui est in portia esse: intellectu in actu. Et
 dixit qd qui est in pondō intelligētia agēre in hoc gie
 entia: sicut est dīpō in obīus rebus nālibus: quādā
 modū enī necesse est in vnoquoq; gie re: nālibus gīa
 bilitā et corruptibilitā esse etia et nā illius generio: r
 ei attributa agēs. s. pātēs et factū. Ita debet cō in
 intellectu. dixit qd quādā modū in nā. et qd ita est
 sicut in rebus nālibus: r qd sī desiderat de aīa est cō
 sideratio nāligā: aīa est vñtue enī nālibus rebus: aut
 nālibus cō est vt hēant in vnoquoq; gie mā: est
 illud qd est in portia aīa qd sunt in illis gīer: alio qd
 est cō agēs: est illud pp qd generat cō est illi
 generio: sicut est artificū apud materias: necesse est
 vt be: tres differentie sint in anima.

Et est intellectus hic quidē talis in oīa fie-
ri. Ille vō in oīa facē: sicut habitus qd ē fi-
cut lumē. Quodā enī mō ⁊ lumen facit po-
tentia existētes colores actu colores.

¶ Porret igit vt in ea sit intellectus q est in
lectus fin q efficit oē. Et intell^{us} q est in
lectus fin q facit ipsum intelligere oē. Et i
lectus fin q intelligit oē est qñ bitus q est
qñ lux. Lux eni quouo mō etiā facit colo
rea qñ sunt in potētia colore in actu.

¶ Sed et si necesse est fieri in prelate qd intellectus
 illas tres diuinas necesse est fieri in eo fit p qd intellectus
 fm per efficiet ois m silitudinis r receptionis: & p in
 a fit etia scda p qd intellectus fm p facit ista incli-
 lectu qd est in potetia intelligere oia in actu. Ita enim
 pp qd facit intellectus q est in potetia intelligere oia
 in actu nihil aliud est nisi qd fit in actu. Hoc eni est
 aliud est qd vt intelligat in actu oia qd in ea etia
 fit certia pars qd de intellectu fm qd facit ois intel-
 lectu in potetia esse intellectus fm qd facit ois intel-
 lectu r intendit per ista intellectu malse habet igitur
 ista descriptio predicta. ¶ Sed d intellectus fm p fa-
 cit ipm intelligere ois r intendit p illa illud qd fit op
 in habitu. ¶ Et hoc p nome ipsius pot referri ad in-
 tellectu malse fieri diuinus. Et pot referri ad hoies
 intelligentes: ops aduenit in sermone fm p facit ips
 intelligere omne et ser qd voluerit habet esse ois finit
 ois huiusmodi: vt p dicitur habet intelligi per ipm
 illud qd est tibi ppium et fer: qd voluerit abas qd
 qd idagat in hoc alia exrifice. ¶ Sed d intellectus
 fm p intelligit r ita ite p ista intelligit agente
 r hoc qd dicitur intelligit ois qd illud erat in potetia
 qd ois r ita ite in actu p qd erat in potetia
 qd habuit r forma. ¶ Sed d qd est lux r mo d r mo
 diu et qd oportuit pone in aia intelligit agerentem
 oni possum ¶ dice qd pportio intelligit agens in aia ad
 sellum gnam: fit proprio artifice ad artificia ois
 huius

bus modis: ars enim ponit formam in tota materia absque eo quod in materia sit aliquid extrinsecus de intentione forme antequam artificium fecerit eam: et non est ita in intellectu: quoniam si ita esset in intellectu: tunc homo non indigeret ut comprehenderet intelligibilia sensu: neque imaginatione: imo intellectus perveniret in intellectu materiale ab intellectu agente absque eo quod intellectus materialis indigeret aspicere formas sensibiles. Neque etiam possumus dicere quod intentiones imaginatæ sint sole moventes intellectum materiale extrahentes eum de potentia in actu. Quia si ita esset tunc nulla esset inter viam et individuum: et tunc intellectus esset de genere virtutis imaginatiue. Unde necesse est cum hoc quod posuimus quod proportio intentionum imaginatarum ad intellectum materiale est sicut proportio sensibilibus ad sensum. ut Aristoteles post dicit in ponendo alium motorem esse qui facit eas moueri in actu intellectum materiale: hoc nihil est aliud quam facit eas intellectas in actu abstractas de eas materia. Et quod hoc intentio cognoscens ad ponendum intellectum agentem aliam materiam: et foris rerum quas intellectus materialis comprehendit est similis intentioni per quam visus indiget luce: cum hoc quod agens recipiens alia sunt a luce: contentus fuit in notificando hunc modum per hoc exemplum: quod dicitur modus qui coegit nos ad ponendum intellectum agentem idem est cum modo per quem indiget visus luce. Quodammodo enim visus non mouetur a coloribus nisi quoniam fuerit in actu quod non compleatur nisi luce presente: cum ipsa sit extrahens eos a potentia in actu. Ita etiam intentio imaginatiue non mouet intellectum materiale nisi quoniam fuerit intellectus in actu quod non perficitur eis nisi aliquo presente: quod sit intellectus in actu. Et fuit necesse attribui has duas actiones in nobis alie. recipere intellectum et facere eum: quoniam agens recipiens sunt subiecte eterne per hoc: quod de due actiones reducere sunt ad unam voluntatem. abstractare intellectus et intelligere eas. abstractare enim nihil est aliud quam facere intentiones imaginatas in actu postquam erant in potentia. Intelligere autem nihil est aliud quam recipere has intentiones. Cum enim inuenimus idem transferri in suo esse de ordine in ordinem intentiones imaginatas: oportet quod necesse est ut hoc sit a causa agente recipiente: recipiens igitur est materialis: agens est efficax. Et cum inuenimus nos agere per has duas virtutes cum voluerimus et nihil agit nisi per suam formam: ideo fuit necesse attribui nobis has duas virtutes intellectus. Et intellectus qui est abstractare intellectum: creare eum: necesse est ut precedat in nobis intellectus qui est recipere eum. Et Alexander dixit quod rectius est describere intellectum qui est in nobis per suam virtutem agentem non per patientiam: passio et receptio eorum sunt intellectui: sensibiles et virtutibus distinctius. Actio enim est propria ei: et est melius ut res describat per suam actionem. Dico etiam hoc non esse necesse omni modo: nisi hoc nomen passio diceretur in eis modo vniuocum: non enim dicitur nisi modo equiuocum. Et omnia dicta ab Aristotele in hoc sunt ita quod vniueralia nullum habent esse extrinsecum quod intretur: plura si ita esset non indigeret ponere intellectum agentem.

Et hic intellectus separabilis et impassibilis et immixtus substantia actu ens. Semper enim honorabilis est agens patiente. Et principium materia. Idem autem est secundum actum scia rei. Et iste intellectus etiam est abstractus: non mixtus: neque passibilis: et est in sua substantia actio. Agens enim semper est nobilior patiente. Et principium nobilior materia. Et

scientia in actu eadem est cum re.

Cum declarauit secundum genus esse intellectum: et est agens inceptum facere comparationem inter eum et materiale. Et dixit: iste intellectus etiam est et iste etiam intellectus est abstractus sicut materialis: et est etiam non passibilis: neque mixtus: sicut ille. Et cum narraret ea in quibus conuenit intellectui materialis dedit dispositionem propriam intellectui agenti: et dixit: est in sua substantia actio: quod non est in eo potentia ad aliquid: sicut in intellectu recipiente est potentia ad recipiendum formas. Intellectus agens nihil intelligit ex eis quod sunt hic. Et fuit necesse ut intelligens agens sit abstractus et non mixtus: neque passibilis. Primum quod est agens omnes formas intellectas. Si igitur esset mixtus non esset agens omnes formas: sicut fuit necesse ut intellectus materialis secundum quod est recipiens omnes formas ut sit etiam abstractus et non mixtus: quoniam si non esset abstractus: haberet formas hanc singularem: et tunc necesse esset alteri duorum: aut ut recipere: et tunc motor in eo esset motus: aut ut non recipere: et tunc ipse formarum. Et si sit intelligens agens esset mixtus cum materia: necesse esset aut ut intelligeret et crearet se aut non crearet omnes formas. Que igitur est omnia iter has duas demonstrationes in considerando per eas: sunt enim valde similes: et mirum est quod omnes conceduntur hanc demonstrationem esse veram de intellectu agente: et non inueniunt in demonstratione de intellectu materiali: et igitur sunt valde conformes: ita quod oportet concedere alteram etiam concedere aliam.

Et possumus scire quod intellectus materialis deus esse non mixtus ex iudicio: et eius comprehensione. Quia enim in dicamus per ipsum res infinitas in numero in potentia vniuerali: est manifestum quod virtutes anime iudicantes singuliduales et mixte: non iudicant nisi intentiones finitas: contingit secundum conuersionem oppositi quod illud quod non iudicat intentiones finitas: necesse est ut non sit virtus anime mixta. Et cum hunc conuenerimus quod intellectus materialis iudicat res infinitas et non accipit a se: et quod non iudicat intentiones finitas: contingit ut sit virtus non mixta. Quod pace autem ut procedat hanc potentiam esse veram et eplam expeditiois. Quod virtus per quam iudicamus iudicio vltimo est infinitas: existimauit hanc virtutem esse in intellectu agentem secundum manifestum sui finis illius. Et non est ita: iudicium enim et distinctio non attribuit in nobis nisi intellectui materiali: et hanc certe vtebatur hanc potentiam: et ea in se. Et cum notificauit quod intellectus agens differt a materiali in eo quod agens ipse est pura actio: materialis autem est virtus per res quod sunt hanc: dedit eam finale in hoc: et dicitur. Agens enim ipse est nobilior patiente: et iste ipse est in sua substantia actio: et ille iucius in virtutem dispositionem. Quia igitur declaratum est quod per principium mouetis quoquo modo ad materiam motam. Agens enim ipse nobilior est patiente: per materiam nobilior materia. Et igitur opinandum est per Aristotelem quod vltimus intellectus abstractus in ordine est iste intellectus materialis. Actio enim eius est dimi nuta ab actione illorum: et actio eius magis est passio quam actio: non quod est alio per quod differat iste intellectus ab intellectu agente: nisi per hanc intentionem tamen. Quia quodammodo non scimus multitudinem intellectuum abstractorum nisi per diuersitatem actionum eorum: ita etiam non scimus diuersitatem suarum actionum. Et quodammodo intellectui agenti accidit ut quicquid agat et res extrinsecas habet quicquid non ita isti accidit ut quicquid iudicat res extrinsecas habet quicquid non ita isti ferunt tamen in hoc: quod iudicium est aliquid in capitulo perfectionis iudicis: actio autem non est per illud modum in capitulo perfectionis agentis. Considera igitur hoc quoniam est omnia iter hos duos intellectus: nisi habet esse nulla esset alietas iter eos

Intelligens
agens nihil
intelligit ex eis
que sunt hic.
Idem dicitur
hic. cap. 54.

Intelle
cum materia
iudicamus
ita in
nita in
ne vlt.
pro hoc
me. u. 1. 2. 3.
2. 12. metaph. 1. 4.
2. 54.

b iudicium
est. Aliquid in
ca. perfectionis
iudicis: actio
vero non est in
ca. perfectionis
agentis: nisi
per. 19. e
2. de anima. 19.

Exclamatio
pirae Alex.

Tertia.

Quod Alex^{us} si hoc nomen intellectus malis non significasset apud Aristotelem preparationem tamen: quoniam faceret hanc coparationem inter ipsum et intellectum agentem: cum daretur ea in quibus conveniunt: et ea in quibus differunt. **C**um dicitur: scia in actu id est cum res in me ut reputo aliquid proprium intellectui agentis in quo dicitur malum: hoc intellectus agere scia in actu eadem est cum scito: et non est sic intellectus malum cum suis intellectus est res quod non est in se intellectus: et cum notificavit quod sua substantia est sua actio: dedit cum super hoc: et dixit.

Que propter potentiam tunc prior in uno est: cuncta autem neque tunc: sed non aliquid quod intelligit: aliquid pro non intelligit. Separatus autem est solus hoc quod vere est: et hoc solus immortalis et perpetuus est. **N**on reminiscimur autem quod hoc quod est impassibile. Passivus vero intellectus corruptibilis: et sine hoc nihil intelligit anima.

Et quod est in potentia: per se est tunc idem idem: utrum autem non est tunc: neque quicquid intelligit: et quicquid non intelligit. Et cum abstractus est illud quod est in se: iste tamen est immortalis semper. Sed non rememoramur: quod iste est non passibilis. Et intellectus passibilis est corruptibilis: et sine hoc nihil intelligit.

Item capitulo potest intelligi tria: modis. Quorum unus est secundum opinionem Alex^{is}. Et secundum opinionem Theophrasti: et aliorum expozitorum. Et tertius est opinionem quam nos narravimus: et est magis manifestum secundum verba. **P**otest enim intelligi secundum Alex^{is} quod intendebat per intellectum in preparatione necesse est in complexione humana: quod potentia et preparatio quod est in hodie ad recipiendum intellectum in respectu universaliusque idem idem est prior tunc intellectui agentis simpliciter intellectus agens est prior. **E**t cum dicitur: neque est quicquid intelligit: quicquid non: intendit intellectus agens: et cum dicitur: cum fuerit separatus est quod est tamen non mortalis: intendit quod iste intellectus cum fuerit copulatus in nobis: et intellectus in illa alia entia: sed quod est forma nobis ipse solus: tunc inter presens intellectus non mortalis. **C**um dicitur: et non rememoramur: hoc est quod est circa intellectus agens secundum quod copulatus nobis et intelligimus per illud. **P**otest enim quod dicitur quod cum intellexerimus per aliquid eternum: necesse est ut intelligamus per illud idem post mortem: sicut ante: et dicitur intendit quod intellectus iste non copulatus nobis: nisi mediante esse intellectus malis generabilis et corruptibilis in nobis: cum iste intellectus fuerit corruptus in nobis: neque rememorabimur. **S**ic igitur Alex^{us} ita exposuit hanc capitulum: sed non viderimus exponere suum in libro. **T**heophrastus autem intelligit per intellectum quod est in potentia: intellectum malum abstractum cuius demonstratum est: intelligit per intellectum cuius fecit coparationem cum intellectu agente secundum quod potest: quod cum intellectu quod est in potentia: et hoc quod est intellectus speculativus apud ipsos. **E**t cum dicitur: et non quicquid intelligit: et quicquid non intelligit: intelligit agere secundum quod non tangit intellectus malum. Et cum dicitur: et qui fuerit abstractus est quod est tamen non mortalis: intendit intellectus agens secundum quod est for^{is} intellectui malum: hoc est intellectus agens secundum quod tangit intellectum malum: et est speculativus secundum quod est for^{is} intellectui malum: hoc est intellectus speculativus: sed cum dicitur: non rememoramur: dicitur quod remotus est ut ista dubitatio ab Aristotele sit circa intellectum: nisi secundum quod intellectus agens est forma in nobis. Dicit enim quod potest intellectus agens esse eternus: et intellectus speculativus esse non eternus: non contingit hoc quod sit.

Exp^o The^o
s^o de anima
ca. 26.

quare non rememoramur post mortem: quod intelligimus in vita. **E**t sic dicitur: ponere: nisi quod necesse est circa intellectum agere secundum quod est adeptus: ut Alex^{us} dicitur: motus est. **S**cia enim exis in nobis in dispositione adeptio: et is equivoce dicitur scia in nobis exis: per nos et discipulis. **I**ta igitur quod ut apparet non est nisi scia exis: per nos. **I**mpole est enim ut ista quod sit nisi circa cognitionem: eter^{na} exis in nobis aut per nam ut dicitur Themistius: aut per intellectum adeptum in postremo. **Q**uia igitur hoc quod apud Themistium est circa intellectum speculativum: et in tria finis Aristotele est de intellectu agere: id opinari fuit quod intellectus speculativus est agens apud Aristotelem. **S**ed quod tangit intellectum malum. **E**t testatur super omnia ista ex hoc quod dicitur in per tractatu de intellectu speculativo. **S**ecit enim illic eadem quod necesse est: hoc dissolvit ea per hanc eadem dissolutionem. Dicit enim in per^o istius libri: Intellectus autem ut est alia substantia exis in re: non corruptibilis: si corruptibilis tunc magis esset hoc apud fatigationem et enecitiam. **E**t postea dedit modum ex quo pole est ut intellectus sit non corruptibilis: et intelligere per ipsos esse corruptibiles: dicitur a formare per intellectum et considerare sunt diversitas: in intus corruptibilis aliquid aliud ipsi: in se autem nulla habet occasionem. **D**istinctio autem et amor non sunt ea illius: sed istius autem est hoc est quod est ex^o. **E**t id est cum iste corruptus non rememoramur neque diligimus. **T**hemistius igitur dicit quod primo eius in illo tractatu in quo dicitur intellectus autem ut est substantia exis in re: et non corruptibilis est cum illo in quo dicitur: hoc cum fuerit abstractus est quod est tamen non mortalis: eternus: et quod dicitur hoc non rememoramur: quod iste est non passibilis: intellectus autem passibilis est corruptibilis: et sine hoc nihil intelligit: id est cum eo quod illic dicitur: a formare per intellectum: et considerare diversitas. **E**t dicitur per hoc quod intendebat hoc per intellectum passibilem per se concipiibile: aliquid. **I**ta enim patet hanc aliquam rationem: ascendit enim ad procedendum illud quod respicit ad rationis. **N**os autem cum videmus opiniones Alex^{is} et Themistii esse oppositas: et invenimus verba Aristotelem manifesta secundum nostras oppositiones: credimus quod ista est opinio Aristotelem: quod nos diximus: et sunt verba in se vera. **Q**uia autem verba eius apparentia sunt in hoc capitulo declarabitur sic. **L**u enim dicitur: iste intellectus etiam est abstractus non mixtus: neque passibilis: loquitur in intellectu agente: non possumus aliud dicere: hoc pericula etiam ostendit alium intellectum esse non passibilem neque mixtum. **E**t sic coparatio inter eos est: ut manifestum est secundum quod est iter intellectui agentem et intellectui malum: secundum quod intellectus malis coicatur agenti in multis istarum dispositionum: in hoc coicatur nobiscum Themistius et differt Alex^{us}. **E**t cum dicitur: quod est in potentia est prius reposito modo. **S**ed enim nostra opinio est Themistii intellectus qui est in potentia prius continuatur cum nobis: bis quod intellectus agens: secundum Alexandrum intellectus qui est in potentia erit prior in nobis secundum esse aut generationem: et non secundum continuationem. **E**t cum dicitur: universali autem non est neque in tempore: loquitur de intellectu qui est in potentia: quoniam cum fuerit acceptus simpliciter non respectu individui: tunc non erit prior intellectu agente aliquo modo proprietatis: sed posterior ab eo omnibus modis: ista sermo conuenit utriusque opinioni: scilicet dicenti quod intellectus qui est in potentia est generabilis: aut non generabilis. **E**t cum dicitur: neque est quadoque intelligens: et quicquid non intelligens: ipse est ut iste sermo intelligat secundum manifestum neque Themistius neque Alex^{us}. **Q**uia autem hoc

Scia enim
nos in dispo
ne adeptio
equivoce dicitur
scia exis in
nobis per nos
et discipulis.Dicit enim
in per^o istius
libri: Intellectus
autem ut est alia
substantia exis
in re: non corruptibilis
est cum illo in quo
dicitur: hoc cum
fuerit abstractus
est quod est tamen
non mortalis.Sic dicitur
Themistius
ma cap^o 26.Exp^o Alex^{is}Exp^o The^o

Themistius

Themistius

Themistius

sicut lucis ad diaphanū. Opinādū est enī q̄ iste intellectus q̄ est in potētia: cū declarāt est q̄ est eternus: r̄ q̄ inar̄ est pfici p̄ formas māles dignior est vt sit in natus pfici p̄ formas nō māles q̄ sunt intellecte in se: sed nō in p̄ copulat nobiscū ex h̄ mō: s̄ in postremo q̄ pficiat gñatio itells q̄ est in bitu: vt delectabimur post. Et fm hāc expōnē cū dixit r̄ q̄ fuerit abstracte: pfici q̄ est tñ nō mortalis inuit intellectū māles: q̄ est p̄ intellectū agēte: inū fuerit copulatus nobiscū ex h̄ mō: deinde abstrahit. ¶ Et forte inuit r̄ itellm māle in sua p̄tinuatiōe p̄ma nobiscū. s̄ p̄tinuatiōe est p̄ nās: r̄ appropinuat ips̄ h̄ hāc p̄culā tñ: annuendo ad corruptiōne itells q̄ est in bitu ex modo p̄ que est corruptibilis: vtr̄ q̄ q̄ itinebit intellectus māle cū intellectū agēte apparebit ex duo vno mō: vno iūto mō. Sūt enī duo p̄ diuersitatē actionis eorum. Actio enī intellectus agētis est gñare. Itius aut̄ infor̄ mari. Sūt aut̄ vni: q̄ intellectus mālis pficiat p̄ agēte: itelligit ipsū: r̄ ex hoc mō dicim̄ q̄ intellectus p̄tinuatus nobiscū apparet in eo due virtutes. Quarū vna est actiua: r̄ alia est de gñe virtutū passiuaz. ¶ Et q̄ bene assimilāt illū Alei igni. Ignis enī est inatus alterare oē corp̄ q̄ virtutē exīte in eo: s̄ tñ cū h̄ panē quoquo mō ab eo: q̄d alterat r̄ assimilāt eū: eo aliq̄ mō similitudinis. idēst accipit ab eo formā ignē minorē forma ignea alterat: hec enī dispō valde est filis: dispōnī itellc q̄ agētis cū passibili. Et ite intellectū q̄ gñat. Est enī agēs ea vno mō: r̄ recipiēs ea alio mō. Et fm hoc erit fmo in q̄ dixit: s̄ nō rememorat r̄. Dissolū q̄mōs q̄ fecit antiquos expōsitos credē itellcū q̄ est in bitu cū eternū: fec̄ Alei. ¶ q̄mari itellcū māle est gñabile r̄ corruptibile in q̄ dicebatur quō intellecta a nob sūt nō eterna cū h̄ p̄ itellcū est etern̄: r̄ recipiēs est etern̄: r̄ q̄. nō. nō. s̄. cū in h̄ est q̄ itellcū mālis nō ibi itellcū sine itellū passibilis sit agēs: r̄ recipiēs sit cōpēbēdere colorē. Color nō estis: lū sit r̄ vltis s̄enit coloratū sit: itē fm quā istaz expōnū dicat lūa erit p̄mies ver̄bis Alii. r̄ lūis demōstratiōē sine aliā additiōe aut exiit a māifesto lūi fmonia. Et iō nō est recte vti in doctrina vbi equociū: nisi in eis q̄ s̄ sint ueritatē p̄ueniūt in oib̄ itentioib̄: de q̄ p̄nt dici. Et demit q̄ itēdebat h̄ p̄ itellm passibile r̄ virtutē imaginatiuā dūmā h̄ q̄ cecidit i alia trāslatiōe loco et q̄ dixit q̄ est nō passibilis: itells passibilis ē corruptibilis. Dicie tñ in illa trāslatiōe: itells q̄ dixit nos ad oīm q̄ ite itellens alterat: neq̄ patē est q̄ exp̄matio ē imaginatiō itells passibilis r̄ q̄ corrupit r̄ nō cōpēbēdit itellē: nō ibi itelligit sine imaginatiōe. Hoc nōm̄ iḡ itellē fm h̄ d̄ in h̄ l̄ q̄ tuor mōis. Of de itellū mālis de itellū q̄ est in bitu: de itellū agēte: r̄ de virtutē imaginatiuā. ¶ Et debes scire q̄ nulla d̄ iā fm expōsiōne Themistū r̄ antiquoz expōsitorū r̄ op̄ione. ¶ Platonis in h̄ p̄ itellecta exīta in nobis sunt eterna r̄ addicere est rememorari: s̄ Plato dixit: q̄ ista itellecta sunt in nobis q̄m̄ r̄ q̄m̄ nō pp̄ hoc q̄ subz p̄parat q̄m̄ ad fēpiciē ea q̄m̄: r̄ q̄m̄ nō: r̄ ip̄a i se tū sunt aq̄ recipiam̄. sicut post: ita sūt extra aliq̄ sunt in ala. ¶ Themistū aut̄ dixit: h̄. s̄. q̄ q̄m̄ sunt populare: q̄m̄ nō accidit eis p̄ nās recipiēs. Opinā enī q̄ itells agēs nō est inatus p̄tinuari nobiscū p̄mo nisi f̄ q̄ r̄ agit intellectū māles: r̄ iō accidit eis h̄ mō diminutiō istaz: p̄tinuatiō cū itentioib̄ imaginariā ē vno mō q̄ recipiō: r̄ alio mō q̄ actio: iō electa sūt in eo i dispōne diuersa a suo ex in itella

In fine
 Vno Intus
 In fine
 Indipendit

Nota q^o oppio Thoma
fig^o multo fuit do
brine scdm q^o fuit
in mixtu^o huius con
fig^o & Capereone
De initia da
ri reactione
q^o p^o de
gillat^o 55. e
p^o p^o 8. e
4° methu
confid.

q wa' i' g' ang
fambane.

Non est rectus
in doctrina
his equoc
iis i eis q
int diuersas
i conueniant
i oibus item
onib⁹ de q
us pnt dici.
sile scdo de
ia conl. 30.

Doc nomen
collectus di-
tur quatuor
modis &c.

Vol. 1. Winter 1801
Vol. 2. Winter 1802

De Anima

agere. Et fiducia in intelligendo hac opione est qd cau-
ta mouet Ari. ad ponendu intellectū male esse nō est:
qz est h intellectū factū: s; cū in h est: aut qz cū fuerit
ineta intellecta q sunt in nobis fm dīpōnes nō. que-
niētes intellectib; simplicib; ut ē fuit dictū qz iste i-
tellectus q est in nobis est cōpositus ex eo qd est in
actu. Intellectu agere: ex eo qd est in potētia: aut qz
pīuatio eius ēz hac opione est filio gīationi: r affi-
milat agere r parietū. In sua pīuatiōe cū intēti-
nibus imaginationis. Scōm igit hac opione agens
r parietū r factū erūt idē r est dictū ab istis trib; dī-
pōnibus per diuersitatē q accidit ei. Nos autē opi-
namur q nō mouit ipz ad ponēdu intellectū agētes
nisi hoc q intellecta speculatiua sunt gīata ēz modū
quē dīgim;.

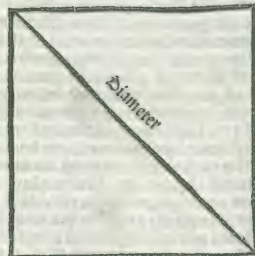
Scdm The
mīstī idē est
agēs parietū
r factū. Et id
ē de aīa. ca.
25.1. Themi-
stī.

Et si dīdera q hoc qm est oīa iter istas
tres opiones. s; Platonē r Themiſtī r opione nīaz:
r fm expōne Themiſtī nō idigē in istis intellectis
nisi ad ponēdu intellectū male tñ: aut intellectū male
r agēte ēz modū silitudinis: vbi enī nō est vera ge-
neratio nō est agēs. Et nos cōuenim; cum Alex; in
mō ponēdu intellectū agēte: r differim; ab eo in nā
intellectū mālīs: differim; a Themiſtī in nā intellectus
qui est in habitū: r in mō ponēdu intellectū agētes:
r nos etiā quoquo modo cōuenim; cū Alex; in nā
intellectus q est in bitū: r alio mō differim; a Themiſtī
sunt dīe qd diuidunt opiones attributē Ari. Et
debes scire qz vsus r exercitiū sūt cāe ei; qd apparet
de potētia intellectus agētis q est in nobis ad abstrahē-
du: r intellectū mālīs ad recipiēdu sūt. dico cāe ppter
habitū expītem p vsū r exercitiū in intellectu passī-
bilī r corruptibilī quē vocat Ari. passibilem: r dicit
aperte ipz corruptī: si nō ptingeret vt vsus q est
in nobis agens intellecta cēt mālīs: r sīr virtus passi-
bilis: ideo nullus pōt rōnari p hoc sup hoc qz intel-
lectus mālīs admīſcet corpī. Illō enī qd dīgit opīas
ipm esse admīſcet in rīſione istius sermonis in intel-
lectu agēte. Dicim; nos in rīſione eius in intellectu
mālī. Et per istū intellectū quē vocat Ari. passibile
diuersant hōes in quatuor vītib; dictis in topīs
qz Alīpharab; numerauit in etiābis. Et p istū
intellectū differē hō ab alijs aīalibus: r si nō: tūc necē
esset vt pīuatiō intellectus agētis r recipientis cū
aīalibus cēt eodē mō. Intellectus gde opatiūis dī-
fert a speculatiōe per diuersitatē pparatiōis exīstis
in hoc intellectu: his igit de clatīs reuertimur ad no-
stram viam: r dicam;.

Posto topl.
ca. p. vbi nūc
runt quatuor
gradus pbi-
līum. vel p
topi. ca. 12. r
3. topi. ca. 3.
vbi nūc an-
quatuor stu-
tes morales.
a. Per intel-
lectū quem vo-
cat Ari. pas-
sibilem: dī-
ferunt in quor;
stūm; oīa
in topi. ca. 12.
sūt intellectus
et dō differē
ab alijs aī-
malibus rē.

In dīfinitib; qdē igit intelligētia
in his est circa q nō ē falsūz. In
qbus autē r falsūz tā r verū est:
cōpositio qdā tā intellectū est:
sicut eoz q vñū sūt: quē admo-
dum Empedocles dīgit: verē multoz qdēz
capita sine ceruice germinauerunt. Postea
composita sunt cōcordia: sic r bec separata
cōposita sunt: vt affimetros r diametros.
Formare autē res idīfībiles erit in istis re-
bus. s; in qb; nō est falsitas. Res autē in qbus
est verū r falsū illud est aliq cōpositio tūc
qd res intellectas fm q sunt entia: sicut dīgit
Empedocles q multa capita r colla dīspo-
nunt i postremo p cōpositiōne amicitie: ita

etias sunt separata per compositionē. A. g.
dicere affimetrum r dicere diametrum.

Cū cōpleuit notificare subaz triū intellectus. s; mā-
lis: eius q est in habitū: agētes: s; pīdare de
actionibus r pīrietatib; intellectus: h est qd remā-
sit de cognitione istius virtutis. Et qz famofior dīaz
p qd diuidit actio intellectū sunt due actiones. Quaz
vna ē formatio: r alia fides: s; pīdare dīā
inter has duas actiones. Et dīgit formare autē res
diuisibiles rē. appēbēdē ā res simplices nō cōpo-
sitas erit p intellecta q non falsitas: neqz veritas q
dīr iformatio: cōpēbēdē ā ab eo res cōpositas erit
p intellecta in qbus est falsitas r veritas: r tūc sūt
pīa diuisiōe sine fēda: cū oppositiū intelligat pīum
oppositū. Et dō. res āt i qb; inueni; vīz r falsū cē.
Intellecta āt in qb; inueni; vīz r falsitas est in eis ali-
qua cōpositio ab intellectu mālī. Intell; gde p illi
git simplicitas. Si igit bec cōpō fuerit conueniēs enī
erit veritas: nō erit falsa. Et ista actio intell; ad intel-
lecta falsis est ei qd Empe. dīe de actōe amicitie ientia.
Quē ad mōs n. dīgit Empe. q multa capita erāt sepa-
ta a coll: deide amicitia pgregauit ear: cōpositū sūt
cū silitia intellecta exīstūt p dīā in intellū mālī. Vbi
dicē diamet; qdrati r dicē affimet; latēz: itell; nō
intelligit ista p simplicitate: deide pōit ea. s; sūm; aut
affimet;: s; igit cōposuerit ēz ens ē vīz: si nō. falsitas.

Si autē factor aut futuror ipz cōtelligēs
est r cōponēs. Falsūz enī in cōpositiōne sp
est. nāqz si albū nō albū nō albū ppositū. Et o-
tingit autē r diuisione dicē oīa. Sic ergo est
nō solū falsūz: aut verū q alb; celo est: s; r
q erat aut erit. Unum aut faciens hoc intel-
lectus est: vnumquodqz.
Et si fuerint pterita aut futura: tūc est hoc
intelligit ipz r cōponit ipsum. Falsitas enim
semp est in cōpōne. Quā cū dīceris albus ēē
non albū iam cōposuisti nō albū cū albus: sic
dicēs nō albū. Et possibile est dicere oīa esse
diuisione. S; hoc solū ē verum r falsū. s;.
Sontē esse albū: sed est hoc fuit aut erit. Et
q hoc r sūū simile facit vñū est intellectus.
Id est si illa intellecta simplicitate fuerint rez q inna
te sunt efficiant in pterito tpe: aut in futuro: tūc intel-
lectus intelligit eis illis rebus ipz in q sunt: r postea cō-
ponet

Cū declarauit modū sūm quē itelligit intellectus qđ
est idiuissibile p̄ q̄ritate: it̄ illō qđ est idiuissibile in
actu: diuissibile potētia: incēpit ēr declarē modū sūm
quē itelligit illō qđ ē idiuissibile p̄ formā: it̄ ē idiu-
ssibile actu: p̄ potētia: s̄ accidentalr dī dixit: illō qđ qđ nō
est idiuissibile rē: i. qđ at ē idiuissibile for̄: q̄ q̄ritate nō
quāterat: qm̄ idiuissibile dī duob⁹ mōis cōp̄hēdit
ab itellū it̄ p̄e idiuissibilis: p̄ itellēctionē idiuissibilē.
Cō. d. sed accidentalr rē: it̄ s̄rmo est dūminut⁹
trāspōsit⁹: sic dī legi⁹: ista duo sūnt idiuissibilia
nō cēntiāl: s̄ accidentalr. it̄ p̄i q̄ itelligit: rē: q̄ itelli-

[illegible]

De Anima

giteant p qd itelligit. Dedit cas in h qd sit divisibilia
accidentaliter. qd sit idivisibilia. et qd sit in q itel
ligit res qua itelligit sit idivisibilia i se: s; tñ sit in
divisibilib; s; itas in q itelligit: et for; qua itelligit. In
stas eni est idivisibilis: et est in tpe qd e divisibilis: et for
etiā est idivisibilis: et in magnitudine q est divisibilis.
¶ D. d. in his et est aliqd idivisibile. in magnitudi
ne t in tpe. D. d. s; dign; est vt sit nō separabile ab eis
sed illud qd est idivisibile in tpe t in magnitudine
est nō separabile ab eis: iō fuit idivisibile p accidēs.
¶ D. d. et illud qd facit tps eē vniū tē. i. hoc idiv
isibile exis in istis reb; facit lōgitudinē eē vnas: et
tps eē vniū: si nō itelligit h vna lōgitudō: neq;
vniū tps si nō eēt hec nā in eis. Hec igit nā est cā i h
q ite res sit vne cū h q sit divisibilis: et q sit i istis
reb; iō ptigit eis vt sint divisibiles p accidēs: h q hec
nā est exis in reb; mālib; ē cā q itelligit fuit in nō
tpe: hec ē sūma ei qd ite debet in h cap. Et deinde. d. r
h eodē mō i oī pmo tē. i. ista nā exis eodē mō
i tpe t lōgitudinē: i alijs spēs nō separabilis ab eo
i q exis: qm si separaret: tūc dīso p accidēs nō accideret.
¶ Pūctū autē: t oīs dīso: et sic idivisibile: mō
stas sic pūctio: et sūmā rō i alijs ē. Et quō
malū cognoscit: aut nigrū: s; rō enī aliq mō
cognoscit. Pz autē potētia eē cognoscēs: et
eē in ipso. Si nō alicui nō itell; s; rō: ipsuz se
ipsuz cognoscit: et actu est: et separabile est.
¶ Pūctus autē t oīs dīso: et qd est idivisibilis
hoc mō itelligit qm accidēs: et sic de alijs.
¶ g. quō itellectus cognoscit nigredinē: et
nigrū: qm qm p sūmā cognoscit ipsuz. Et co
gnoscēs potētia bz eē vniū in se. Si igit ali
qd rez est in quo nō est s; rō: illud itelli
git se tantū: et est in actu abstractum.

¶ Cū declinat quō itellect; itelligit idivisibilia in
actu: et idivisibilia potētia. s; magnitudines: et quō etiā
itelligit idivisibilia essentialiter idivisibilia: accidentaliter. s;
qūitates: et formas: iēp h de clare etiā quō itelligit
idivisibilia: neq; essentialiter: neq; accidentaliter: neq; potētia
neq; actu. ¶ g. pūctū: et istas: et vnitatē: et dicit pū
ctus autē tē. i. itelligit autē pūctū t sibi sile ex eis q dī
cunt eē idivisibilia: vlt oēm dīas pūctū: et p ac
cidēs. s; m q ei accidit carere re pūctua. Pūctus
eni nō itelligit nisi fm q pūctū ei de pūctione dī
biliter exis in magnitudine: et sūmā in istā t alijs.
¶ D. d. et hūc modū cognoscit nigredinē: et nigrū:
ipī enī qm p sūmā cognoscit: sic accidit ablatio in tpe
plari. iter hūc pūctū s; modū t hūc pūctū cognos
cit: et est sūmā coplet; p se: s; si aliqd deficit forte est
sic fm hūc modū: itell; autē vltus cognoscit nigredi
nē aut nigrū: t vlt oēs pūctōes nō cognoscunt nisi
p sūmā. s; p cognitionē habitus: et p cognitionē defect;
bitus: et hoc ite debet p nigredinē pūctōes albedinis
ita enī est de sensibus in istis reb; sic de itell;. Quē
admodū enī dicit fuit illic q vltus cōprehēdit ob
scuritātē p cōprehēsiōē defect; lucis: ita itell; com
pūctū pūctōē p cōprehēsiōē defect; forē. ¶ D.
d. cognoscēs po; dē esse vniū in se. i. t opz vt itell; co
gnoscēs habitū t suā pūctōē sit eadē vlt; in se: quē
admodū cognoscēs obscuritātē t lucē est eadē vltus
vltus: et q ista vlt; cognoscēs cōprehēdat pūctōē cō
prehēdēdo ex se eē in po; cū fuerit in po; cōprehē
dit ex se vltus. s; esse potētia t esse actus: ista est dī
positio itellectus malis. Possumus igit dīce tale eē
pūctōē tūc: et nō alud vt dicit Alex. ¶ D. d.
si igit aliqd rez tē. i. si igit fuerit aliq itell; in quo
nō est potētia actui exis in eo. i. si fuerit aliq itell;
q nō inenit quādoq; itelligēs in potētia: et quādoq;
itelligēs in actu: itell; itellect; nō itelligeret pū
ctōē oīo: imo nō itelligeret ex se: et hoc est vniū
eoz qbus dīuidit itell; ab itell; agere. s; q in h
itellectu inenit vltus: in agente aut act; tūmō po
tētia: ideo recte vocant Aristot. istum itellectū ma
terialē nō q ē mixt; t hūc mōz vt Alex; opinabatur.
¶ Est autē dīctio qd aliqd de aliquo sic affir
matio vera: aut falsa oīs. Intell; autē nō oīs:
s; q est ipī; qd ē: s; q aliqd erat eē verus ē:
et nō aliqd de aliquo: s; sicut videt; pūctia ve
rū est. Si autē hō alib; aut nō: nō verū sp. Sic
autē se habent quēcūq; sine materia sunt.
¶ Et dīce aliqd de aliquo: sic affirmatio t
oē cōpositū est vlt; vlt; falsus. Et nō oīs itel
lectus: s; q dīce qd dīctat; rei est verus: nō q
dīce aliqd de aliquo: s; quēadmodū actio
nes pūctie sūt vere: vlt; autē nigrū aut albū
est bō non semp est verū. Ita etiā est dīpo
sicio eius quod est abstractum a materia.
¶ Idē t pūctare p itellectū aliqd de aliq; sicut affir
matio t negatio est cōpositio p actionē itellect;: et
cōpositū est vlt; aut falsus in itellectu. i. māli sēp
per inenit vlt; t falsitas admixta: et hoc est pūctū
huic itellectu. ¶ Dīce pūctare q bō nō est pū
ctum oīs actionibus istis itellectus: s; nō actio
nī q dī fides: nō foratio: et d. et nō oīs itell; tē. i. nō
in oīm actionē istis itellectus inenit falsitas: et
veritas admixta: s; actio q est iformatio est semp
vera: nō actio q est pūctare aliqd de aliquo. ¶ D. d.
cepit narrare q hoc qd accidit itellectu est simile ei
qd accidit sensui: q eadē est cā in h. et d. sed quēad
modū actiones tē. i. s; cā in h est eadē cū cā i sensu.
Quēadmodū enī actiones pūctie vltus. cōprehē
colore sunt vere in maiori parte: sentire autē album
esse Sōtē aut Platonē nō semp est verū: sed multo
tiens accidit in eo falsitas: ita erit dīpositio itelle
ctus. s; q semp est verus in sua actione pūctia. Sides
enī accidit eī q itellectū eius est materialis: et
cōpositū. ¶ Et cū dīctat; est dīpositio eius qd est ab
stractū a materia: ite debet ita est dīpositio itelle
ctus materialis q est abstractus a materia in suis cō
prehēsiōib; s; q veridicitur in pūctis sibi. in forma
tione t falsat in eis que nō sunt pūctia. Et potest in
telligi sic ita est dīpositio itellectus quozum itelle
ctū est abstractū a mā in hoc q semp veridicitur: cū
nō inenit in eis actio: que est per accidēs qz sum
intellectum est abstractum a materia.
¶ Idē autē est fm actu scia rei. Quē nō fm
potētia tpe pūctio est i vno. Dīno autē neq; tpe
fuit enī ex actu ente omnia que sunt.
¶ Et scia q est in actu ē ipsa res scita. Et q est
in potētia est pūctio tempore indidno. S;
vniuersaliter: neq; in tēpore. Dīne enī
qd generat; generatur ab eo qd est in actu.
¶ Idē

27 **I**dem est scia que est in actu est ipsa scia: et scia que est in potentia est prior tpe idividuo qd scia qd est in actu. Ut autem si simplr scia: qd est potentia no est pot scia: qd est in actu: cu scia exis de potentia in actu e gnata: et oenatu gnatur ab eo: qd est in actu spei illi' gnati. Un nece est vt scia: qd est in actu sit pot oibus modis scia: qd e in potentia. Et forte ite debet h p duc pmonē inuenire cas pp qua pphēio intellectui separato e for matio tm: et vitas in eo nūq admisceet cū falsitate: et est qd scia illoz est ipsa scia oib' modis: ecōtra dispō ni in scitis intellectus mōis. Cap. V.

Midetur autem sensibile ex potentia epente sensu actu agēs. Non enim patit neqz alterat. An alia h spēs mot? Adotus. n. iperfecti acti. Simplr aut actus alter est qd pfecti. Sentire qd igit si mille est ipsi dicere solū. Et intelligere. Cū aut delectabile: aut tristabile: aut affirmans: aut negans profectur aut fugit.

Et videmus sensum facere senties in actu postq erat i potentia: neqz patiedo alteratio nē. Et iō iste ē ali' modus mot? Adot. n. ē actio: nō aut pfectio. Actio aut simplr ē illi' mor? et est actio pfecti. Sentire igit vī dicit tm vōbis: et intelligi per itellm. Si igit fuerit delectabile: aut tristabile: sicut affirmatio et negatio ei' queref aut fugierit.

28 **P**lus qd hic vult dare de dispōne. Vtutis. f. rōnalis est pp assilationē ei' sensui: h eniz in qd assilat manifestiora sunt in sensu qd in itellu: et pceptit ppate iter eas i reā dī ei' mor? et passio. Et d. r. videm' sensibile facere rē. r. qd videmus sensibile facere senties in actu postq fuit in potentia nō ita qd senties apud exitū de potentia in actu trans mutāt: aut alterat h qd res mōles exēutes de poten tia in actu trāsmutant aut alterant: h qd res mōles exēutes de potentia in actu trāsmutant. Jō opinādū est aliū modū ēē mor? passiois a mō qd est in rebus mobilib' qd nō est iopinabile h qd dicit est in itellu: qd ē exit' de potentia ad actū sine trāsmutatioe et alteratioe. Et d. mor. n. est actio pfecta rē. i. r. cā pp quā isti motu pigit trāsmutatio et alteratio: illi aut nō ē: qd iste mot' cui accidit trāsmutatio ē actio nō pfecta et via ad pplemētū. Ille aut est actio pfecta: imo pplemētū. Et qd ite debet qd cū ita sit esse motū actionē ipfectā: accidit ei pp mās nō h qd est actio. Et cū h accidit actio: inee est aliqz actiones ēē liberatā ab h accēte. Qd n. accidit alicui p accēs nece est vt nō sit ei h qd est: et si nō fuerit ei h qd est nece est vt sepe ab eo. Et h qd dicit h qd est dīso lūtio qōnis: maxie oīus qōnū aduētiētis i hac opi nōne. Pōt. n. aliqz dicere qū possum' imagiari re ceptionē in subā nō mixta cū māsū declarus est: qd cā receptiois est mās: qd inuit dīsolones dīcedo: qd mās nō est cā receptiois simplr: h cā receptiois trās mutabilis. f. receptiois dū' entis idividuais. Unde nece est vt illō qd nō recipit receptioē idividuali: nō sit mās aliquo mō: et sic non remanet loc' qōni.

Et cū declatū modū pilitudis iter sensus et itel lectū in h mō passiois et mot'. f. qd in vtroqz ē actio pfecta: pceptit notificare pilitudine iter sentire et itel ligere. r. d. sentire igit sile est vt tm dicat vōbis: et vt it telligant p itellz. i. r. h qd sentire sit p se actio pfecta et sine tpe: et absqz eo qd pcedat ipsa actio dimiuta: sile est ad itellere iterione itellctā: qd illa iterio pnum ciat ab aliq. f. qd sit ab h actio pfecta absqz eo qd pcedat ipsa actio dimiuta: et qd ite dicit cū h declare cām pp quam itells itelligit sine tpe. Et d. d. si igit fuerit delectabile rē. i. si igit illud pphēus fuerit delectabi le apud sensus: aut tristabile: erit. q. itellm affirmare h esse h: aut negare h nō ēē h: et tūc aut qref: aut si giet p pphēione itellctualē: sicut queref aut fugie tur per pphēionez sensibilem.

Et est delectari et tritari agere sensitiua mediāte ad bonū aut malū inqstū talia: et fuga aut et appetit' hēc qm actū. Et non aliez appetitiū et fugitiū: neqz abinūce: neqz a sensitiuo: sed esse aliud est. diffim.

Et delectatio et tristatio sūt actio mediā te sensibili circa bonū aut malū h qd sūt sic. Et hoc ē desiderare aut fugere: que sunt in actu: et desiderās: aut fugiēs nō dīnt vñs ab altero: neqz a sentiēte: sed ēē differt.

Et tristatio et delectatio aīe est actio ei' mediāte vīute sensibili: et mor' ei' ex h mō circa bonū aut malū est h qd malū est p tristabile: et bonus delectabile: nō h qd bonū ē bonū: aut malū ē malū: sic est dispō in qd are aut fugere itells. Et d. d. h est fugere et de siderare qd sunt in actu. i. in h est desiderare rē pntē h qd est pntē idividuais: et fugere cā. f. dīderiū sen sibile: qm h est pntē dīderio sensibili. f. qd nō mo uet nisi cū pntia sensati in actu cōrio dīderio itel lectuali. Et d. d. et desiderās et fugiēs nō sūt diuer sa rē. i. r. ps aīe: qd qrit et fugit ē eadē ps: nō due diuer tē: qd in itellu: neqz in sensu: h est eadē ps in subro et diuerse in actioe: et hoc ite debet cū. d. h ēē differt et ite dicit per hoc aīam cōcupiscibilem.

Intellectiue aut aīe fantasmata vt sensibi lia sūt. Cū aut bonū aut malū affirmat aut negat: et fugit aut psequit' ppter qd ne qua qz sine fantasmate itelligit aīa.

Et in aīa sensibili inueniunt' imagines fm modos sensuū. Et cū dicim' in aliquo ipm ēē malū aut bonū nō h affirmatiōe et ne gatiōe: tūc aut qrimus: aut fugim'. Et iō nihil itelligit aīa sine imaginatione.

Idem est in aīa sensibili. i. in sensu cōi inueniunt' ima gines: qz modū sūt fmōes sensuū et sensibiliū: ita qd pportio istaz imaginū ad itellm mālē est sic ppor tio sensibiliū ad sensus: et h iuenit in alia trāslatiōe manifest'. oīc. n. apud aut aīaz rōnalē imago est qd res sensibiles. Et d. d. cū dīcim' et in rē rē. i. r. cum aīa rōnalis dīstīguīt imaginē: et indicat eā esse bonā: aut malā: nō h qd ē nota ēē talis: aut nō talis tm: et dīa pprā itellm speculatiuoitūc aīa cōcupiscibilis aut qret illō: si aīa rōnalis indicauerit imaginē ei' ēē bonā: aut fugiet si malā: et hoc est simile ei: qd accidit sensui p tristabili: aut delectabili. Et d. d. dicit. et ideo nihil itelligit aīa sine imaginatione. i. r. qz ppor

Et cū declatū modū pilitudis iter sensus et itel lectū in h mō passiois et mot'. f. qd in vtroqz ē actio pfecta: pceptit notificare pilitudine iter sentire et itel ligere. r. d. sentire igit sile est vt tm dicat vōbis: et vt it telligant p itellz. i. r. h qd sentire sit p se actio pfecta et sine tpe: et absqz eo qd pcedat ipsa actio dimiuta: sile est ad itellere iterione itellctā: qd illa iterio pnum ciat ab aliq. f. qd sit ab h actio pfecta absqz eo qd pcedat ipsa actio dimiuta: et qd ite dicit cū h declare cām pp quam itells itelligit sine tpe. Et d. d. si igit fuerit delectabile rē. i. si igit illud pphēus fuerit delectabi le apud sensus: aut tristabile: erit. q. itellm affirmare h esse h: aut negare h nō ēē h: et tūc aut qref: aut si giet p pphēione itellctualē: sicut queref aut fugie tur per pphēionez sensibilem.

Et est delectari et tritari agere sensitiua mediāte ad bonū aut malū inqstū talia: et fuga aut et appetit' hēc qm actū. Et non aliez appetitiū et fugitiū: neqz abinūce: neqz a sensitiuo: sed esse aliud est. diffim.

Et delectatio et tristatio sūt actio mediā te sensibili circa bonū aut malū h qd sūt sic. Et hoc ē desiderare aut fugere: que sunt in actu: et desiderās: aut fugiēs nō dīnt vñs ab altero: neqz a sentiēte: sed ēē differt.

Et tristatio et delectatio aīe est actio ei' mediāte vīute sensibili: et mor' ei' ex h mō circa bonū aut malū est h qd malū est p tristabile: et bonus delectabile: nō h qd bonū ē bonū: aut malū ē malū: sic est dispō in qd are aut fugere itells. Et d. d. h est fugere et de siderare qd sunt in actu. i. in h est desiderare rē pntē h qd est pntē idividuais: et fugere cā. f. dīderiū sen sibile: qm h est pntē dīderio sensibili. f. qd nō mo uet nisi cū pntia sensati in actu cōrio dīderio itel lectuali. Et d. d. et desiderās et fugiēs nō sūt diuer sa rē. i. r. ps aīe: qd qrit et fugit ē eadē ps: nō due diuer tē: qd in itellu: neqz in sensu: h est eadē ps in subro et diuerse in actioe: et hoc ite debet cū. d. h ēē differt et ite dicit per hoc aīam cōcupiscibilem.

Intellectiue aut aīe fantasmata vt sensibi lia sūt. Cū aut bonū aut malū affirmat aut negat: et fugit aut psequit' ppter qd ne qua qz sine fantasmate itelligit aīa.

Et in aīa sensibili inueniunt' imagines fm modos sensuū. Et cū dicim' in aliquo ipm ēē malū aut bonū nō h affirmatiōe et ne gatiōe: tūc aut qrimus: aut fugim'. Et iō nihil itelligit aīa sine imaginatione.

Idem est in aīa sensibili. i. in sensu cōi inueniunt' ima gines: qz modū sūt fmōes sensuū et sensibiliū: ita qd pportio istaz imaginū ad itellm mālē est sic ppor tio sensibiliū ad sensus: et h iuenit in alia trāslatiōe manifest'. oīc. n. apud aut aīaz rōnalē imago est qd res sensibiles. Et d. d. cū dīcim' et in rē rē. i. r. cum aīa rōnalis dīstīguīt imaginē: et indicat eā esse bonā: aut malā: nō h qd ē nota ēē talis: aut nō talis tm: et dīa pprā itellm speculatiuoitūc aīa cōcupiscibilis aut qret illō: si aīa rōnalis indicauerit imaginē ei' ēē bonā: aut fugiet si malā: et hoc est simile ei: qd accidit sensui p tristabili: aut delectabili. Et d. d. dicit. et ideo nihil itelligit aīa sine imaginatione. i. r. qz ppor

pla vobis de hīs
pntē sile est vt tm dicat vōbis: et vt it telligant p itellz. i. r. h qd sentire sit p se actio pfecta et sine tpe: et absqz eo qd pcedat ipsa actio dimiuta: sile est ad itellere iterione itellctā: qd illa iterio pnum ciat ab aliq. f. qd sit ab h actio pfecta absqz eo qd pcedat ipsa actio dimiuta: et qd ite dicit cū h declare cām pp quam itells itelligit sine tpe. Et d. d. si igit fuerit delectabile rē. i. si igit illud pphēus fuerit delectabi le apud sensus: aut tristabile: erit. q. itellm affirmare h esse h: aut negare h nō ēē h: et tūc aut qref: aut si giet p pphēione itellctualē: sicut queref aut fugie tur per pphēionez sensibilem.

Corro. i. p. pntē

Idem infra
tex. com. 51.

Propositi de
ndero sensu
bili qd nō mo
uet nisi cū p
sentia sensati
in actu. cōrio
dīderio in
tellectuali. Et
tm māsā. z.
de aīa. c. 20.

a pōre de
siderā et fu
giēs nō sunt
due dīstē uz
in sensu uz in
itellu: h ē ca
dē ps in subro
et diuerse in
actioe.

30

30

30

30

30

30

30

De Anima

Digressio.

[illegible]

Sicut enim aer pupilla hmoi fecit: et ipsa
 auris alter: et auditus filius. Sed vltimis vnu et
 vna medietas: esse aut ipsi pla. Quo aut di-
 scernit quo differunt dulce et calidum: dicuntur
 est quidem et prius: dicendum aut et nunc. Et
 enim aliud vnu: sicut aut et terminus.

¶ Et quædam modi aer est illud: qd̄ fuit visus
 talis dispositio: ⁊ Babalis: ⁊ sitr̄ andit̄. ⁊ p̄
 strenuū. n. in eo vñt̄ ⁊ idē est: ⁊ mediū idē:
 in eē aut̄ multa. Et iā dēū fuit p̄: p̄ qd̄ iudi
 camus illud: p̄ qd̄ vnice differt a calido aeri.
 Bicas̄ igit̄ ē f̄z hunc modū: q̄ quædam
 diu in eē est idē: ita in diffōne.

3 i ¶ Cū de uisibiliū inuētiū iter itellū i ſenſum in id
 getia ſubi a quo recipiūt itēctēs q̄s ap̄p̄dicatē
 mo declarē q̄ p̄p̄tio ſit i tello mālīs ad imagies
 niferas f̄s ſpes ſenſibilis ē: ſicut p̄p̄tio ſenſus
 cōis ad diuerſa ſenſibilia. ¶ Et dō: quēdamodū
 ac rē cū ſicut declarātū ē: q̄r motū viſus i mo
 uet ab alio: i ſi audī: mouet ab aere: ac rē ab alio
 quoliq̄s pueniat mor̄ in oib; ſenſib; ad vñ finē q̄
 eſt in illis mor̄is. q̄ p̄tē q̄ ē mediū circuli d̄ lineis
 executib; a circū ferētib; ē de itellū mālī cū inē
 tioni b; imaginātiū itelleclū. ¶ Dō. virmū. n. ē
 i mediū vñ. i. vltimū. n. morū ſenſibilis ē vnuz
 illud q̄ ē ex eis q̄ mediū de circulo eſt: ē vnuz b;
 ſit ſenſus cōis. ¶ Dō. cū dēū ē pus rē. i. vñz dēū
 eſt p̄tē q̄ ē illū q̄ iudicā: q̄m̄ dēuſitāt ſenſibilib;
 diuerſos. ¶ Q̄. diuerſitatē dulcis a calido i coloris
 a ſono. ¶ R̄. fm̄ illū modū quo p̄cēbat illic tale eē in
 ſenſitōis. ¶ Et ē in ap̄p̄dicatē ſes diuerſa; imaginis
 ab itellū. ¶ Hōc itēdebat cū dō. q̄n ſicut in eē
 vñūta eſt in diſſone. i. q̄n dēuſitāt ē ſm̄one
 p̄dicatō: ſicut iudicēs eē diuerſum aquid ſenſus
 ē vñūta iudicās imagies rēz diuerſas ēē vñū.
 Et p̄t intelligi ſic ſicut in eē rēz diuerſas. eſt vñū
 itēctia facit vñ ap̄p̄dicatē cas ſit vñū: z eſt p̄p̄tio
 qua accipit vñū ap̄p̄ſia q̄ facit cōp̄ratōne iter
 diuerſas ſes diuerſas ita in imaginib; diuerſis eſt vñū itē
 ctioz facit: q̄ iudicās cas ſit vñū. Et p̄t intelligi ſic.
 i. cā in hoc. i. in ſimilitudine iter itelleclū i ſenſum in

est: quoniam sicut in hoc est singulari est vnus qd est ens
apud sensum: ita imaginatio est vnus apud intellectu
qd est imaginatu: et cum multa fuerit apud imagina
tum: erunt multa apud imaginatione: et hoc conuenie
tius est sermoni sequenti.

Et bin proportionali aut numero ens vnu bz
se ad vtrq; sicut illa adiuicte. Quo. n. dr
no bogena indicare: aut 2ia: vtr bz
grū. Sit igitur sicut a. albu ad. b. n/ grum. g.
ad. d. sicut illa adiuicte. Quare z pmuans.
Sicut igr. g. d. vni sunt eptia: sic habebunt
sicut z a. b. Ide qdē: ee autē nō idēz: z illud
sitr. Eadē aut rō est: si. a. qdē dulce sit. b. nō
album. Spēs qdē igitur intellectum in
fantasmaribus itelligit.

¶ Et si uenit in numeris proportionalibus: et
dispositio apud eos est sicut dispositio ad iudices:
Nulla n. est dicitur figura et quantitas p[ro]p[ri]a
ratiois nec ineq[ua]litas in g[e]n[er]e aut nec p[ro]p[ri]a
uerbi g[r]a albi et nigri. Sit igitur dispositio
a. albi ad b. nigri: et c. ad d. sicut dispositio illo-
rum ad iudices: ut inuenitur in rebus c[on]tra-
r[i]is. Sit igitur c. ad d. ep[iscop]ales in eadem re n[on] in-
ueniuntur nisi per a. et b. et sunt in hoc idem:
et si a. fuerit quasi dulces et b. quasi albu-
m: intellectus erit quasi intelligens. Intelligit. n.
formas per primas imaginationes.

¶ Idem: & hoc psecuto manifesta inuenitur in eis fin
proportionalitate eorum in numero & dispo iudicant
et aia apud vtrūq; esse: sensibile & imaginabile: & sicut
dispo vtriusq; est aduicē. ¶ Ad illa enim est esse
rētia & ita differēter siue iudiciū fuerit de reb; co
trans: aut diuersis. Figura nō est q̄ntas consideratio
dispo est yna eade in quibz vtrūq; sensibile & rōnale in reb;
diuersis in apud. In his. Et cū declaratur: q̄ nulla e
dria In consideratio illorū duorū generū apud vtrū
tē sensibile & rōnale: dicitur demonstratio sup hoc
et q̄ proportionalitate & q̄litate quā p̄b in mero fin
imagines rerū cū suis indiuiduis. ¶ Et dicit igitur
dispo albi: ita igit. a. albi: c. nigri: c. imago albi:
c. d. imago nigri: igit. pporio: a. d. sicut albi: ab
ad nigri: pporio: c. a. d. sicut imago albi: ad ima
gine nigri: & hoc intendere cad. p. v. mibi videtur
dispo. c. ad. d. sicut dicit sicut dispo illorū aduicē: v. lue
nitur in duob; contrariis: idē v. inuenitur in duob;
contrariis et imaginibus veris. Et cū declara
uit: q̄ talem proportionalitatem debet habē: dicit p̄
p̄clusionē: c. d. Si igit. c. d. & ita c. pporio: a. d. ab
est igit. cad. d. a. d. ab. p̄p̄dum: ab eadē vtrūq;
c. d. debet p̄p̄dā ab eadē vtrūq; illā. ¶ Item dicitur
et luo fmo. ¶ Ad d. p̄s illa: d. si igit. c. d. & ita
igit. c. d. c. p̄p̄dum: ab eadē vtrūq; a. d. b. fin
eiusdē vtriusq; nō vtrius in hac intentione: c. p̄ b
mō sunt igit: nō diuersant oīorū diuersant in sen
sibilib; existimantur ples ātiorq; p̄s rētib; q̄. ¶ Arī: narra
uit in scō tractatu q̄ dū sunt eadē. Et cū declarā
uit: q̄ dispo eū in cōp̄hendēdo rēs cōtariās ēē
eadē: declarauit etiam: q̄ ita est in cōp̄hendēdo
de res

do res diuersas i gñe. r. d. r. si. a. fuerit. q. dulce r. i. r. si posuerim loco dñoz duas res diuersas i gñe. v. g. dulce r. albu: tñc et itellz pphēder eas mō sili pphē noni eaz q. sensutūc. n. itelligit foras eaz. mediantri b'pms suis imagib'. i. veris: quēadmo^m sensus pphē dit itētiōes eaz p pñtiā idiuinduoꝝ ipoz sensibiliū.

C Et sic in illis determinata sunt ipsa imitabile r. fugiēdū. Et itera sensus cū in fantasia r. forma sensibilis fuerit mouet vt sentiēs facē: q. ignis cōi cognoscat vidēs qd mouet qm hostis est. Aliqñ aut bis q sunt i aia fantasmatib': aut itellectib' rāqz vidēs rōcinat: r. deliberat: r. pñtut futura aut pñtia.

C Et ita est de qñto r. fugito s. hūc cursum determinatū in bis reb'. Et qñ mouetur sine vsu sensus cū fuerit exstēs in imaginatiōe.

Qñq imaginat q ignis inflāmat in turrib' ciuitatuz. Loe est. n. q. res mouēs ē ignis: r. ipse nunciat pñtatoz. Cogitat. n. qñ videret rē per modos imaginatiōis: r. cognitio ei' in reb' futuris: r. pñt res pñtēs.

C Id est. i. ista est de qñto r. de fugito apud itellm sic de pphēsiōe: qñ quēadmodū pphēdit res mediātibus formis imaginū: r. sensus pphēdit p pñtiā rerū sensibiliū: ita itellz mouet a reb' qñdo: aut fugiēdo qñ forme imaginū eaz sūt pñtēs: quēadmo^m sensus qñt aut fugit apd pñtiā ipz sensibiliū. **C** D. d. r. qñ qz mouet sine vsu sensus r. i. r. qñqz mouet hō ad aliqd: s. nō sētiat ipz qñ imaginat ipz: sicut pñtatoz mouet: qñ imaginat ignē inflāmati in turrib': s. ignis nō dū inflāmat: sūt. **C** D. d. cōc. n. est q. mouēs ē ignis r. est pñtationis. i. r. cū pñtatoz itellm r. imaginat ignē in turrib' itatis cogitatit i destrūdo illū ignē r. pñtatoz opposit' in inflāmādo ipz: r. cōez pñt cogitationē in B. i. q. ignis est finis pñt' r. qñt apd ipsoz: s. s. modos duos diuersos. Et pñt itelligi s. qd dñt: cōc. n. i. pñt enim cōis ex qua posuim' scire oīa pñtia: est pñt' oīs exstēs ignis in turrib': r. i. d. d. ē pñt' per experientias pñtatoz. i. pñt' pñtationis. **C** D. d. cogitat. n. qñ vidēs. i. pñt' n. sūt cogitationis in reb' erit pñtādo modos imaginū imaginatiōnū possibilib' eē in illa re de qua cogitat: adeo ac si videret illd de quo cogitat. **C** D. d. r. cogitatio ei' in futuris r. i. r. cā in hoc est: q. hō ponit pñt' sūt cōsiderationis in reb' possibilib' de reb' pñtib': quas videt: r. ideo pñt est vt hō cogitet in alia re: adeo q. inueniet ex eo alu qd idiuindū: qd an nō sensist' s. sensist' ei file nō ipsuz idē. Et inuit p h modū fm quē pñt inueniri p cognitionē imago vā: cū idiuindū nūqz fuit sensatus ali quo cogitate. Jā n. posuerat: q. imagines vē sunt numerate s. idiuindua sensibilia: r. q. declarauit: q. iste modus imaginatiōnū inuenit a cogitatione ex imaginatiōib': q. sunt idiuindua sensibilia. Vñt' n. cogitatio: sicut declarātū est in lib. de sensu r. sensato: qñ tuabit se cū informatiua r. rememoratiua inata ē pñtātare ex imaginib' r. ex aliqñā: quā nūqz sensit in ea dispōne: s. quā cēt si sensist' eā fide r. informatio netūc itellec' iudicabit illas imagines iudicio vñt. Et inuētiō cogitationis nihil est aliud q. hoc. i. vt virtus cogitativa ponat rē absente a sensu quasi rē sentiat: r. ideo cōprehēbilia humana diuindū in B

duo. i. in cōprehēbibile: cuius principius est sensus: r. cōprehēbibile: cuius principius est cogitatio. Et ias diximus q. virtus cogitativa nō est intellectus materialis: neqz intellectus qui est in actu: s. est virtus particularis māluz: r. hoc manifestus est ex dictis in sensu r. sensato: r. opz scire hoc quoniam cōsuetudo est attribueret itellectui virtutē cogitatiua. Et nō debz aliquis dicere q. virtus cogitativa componit itelligibilia singularia: r. iam declaratum est q. intellectus māluz componit ea. Cogitatio enim nō est nisi in diuindū idiuindua illorū itelligibilia: r. presentare ea in actu quasi essent apud sensum. Et ideo quando fuerit pñtia apud sensum: tñc cadet cogitatio: r. remanebit actio itellectus in eis. Et ex hoc declarabit q. actio itellectus est alia ab actione virtutis cogitatiue: quā Arist. vocat itellectus possibilē: r. d. eam eē generabilē r. corruptibilē: hoc est manifestus de ea cum habz instrumentum terminatum. i. medium vetriculū cerebri: r. hō nō est generabilis r. corruptibilis nisi p hāc virtutē: sūt hāc virtutē imaginatiōis nihil itelligit itellec' māluz: r. ideo sicut dicit Arist. nō rememoratur post mortē: nō q. itellz est gnābilis r. corruptibilis: sicut aliqz pñt existimare.

C Et cū dixerit vt ibi letū: aut triste hic: fugit aut imitat: r. oio in actiōe: r. qd sine actiōe: ē aut vey r. falsū in eodē gñe cū bono r. malo est. S. in eo q. simplr differt r. quodā. **C** Et cū iudicam' q. delectabile ē illic: aut hic tñc pñtabile erit aut fugitū: aut qñtū: r. sic vñt in actiōib'. Falsitas. n. r. vñtas sunt sine operatione: r. sunt ambo in eodē genere: r. in bono r. malo. Sed differūt: quia dicitur simpliciter r. in termino.

C Id est. i. cū iudicaueris p sensuz q. delectabile ē illic: aut hūc pñtabile apd itellectū erit aut fugitū si itellectus existimauerit illud eē malū: aut qñtū si existimauerit illud eē bonū: s. sic vñt accidit itellectui cū sensu in oibus actiōib'. s. aut d. dicere ei dicēdo: q. pñtabile est bonū: r. querendo illud qd fugit sensus: aut puenire in eo in dicēdo delectabile eē bonū. **C** D. d. falsitas. n. r. veritas sunt sine operatione: r. sunt in eodē gñe: ita cecidit ablatio in scripturaz pñtē. **C** falsitas. n. r. vñtas sunt r. i. falsitas. n. r. vñtas exstēs in itellu speculatiuo sunt alie a falsitate r. vñtate exstēs in itellu opatiuo. **C** D. d. r. sunt in eodē genere: r. in bono r. in malo: pñt itelligi: q. hec duo sunt in eodē gñe: q. vñtū est cognitio: r. q. vñtas est i genere boni: r. falsitas in gñe mali. Et pñt itelligi s. qd d. in bono r. malo: vt expō ei' qd dicit: sunt in eodē gñe: r. qñ dicit: b. r. sunt in eodē gñe. i. in bono r. malo. Et cū declarauit: q. ambo collocant sub bono r. malo: declarauit illd per qd diuindū. r. d. r. differūt r. id est s. tamē diuindū: q. veritas est in itellectu speculatiuo bonū absolute: r. falsitas est in eo malū simpliciter. In operatiuo autem veritas est bonū in respectu illius finis: qui est inueniendus: r. potest itelligi per hoc quod dicit: r. per terminum: id est per finem. s. r. diuindū: quia hoc est bonum simpliciter: r. hoc bonum in respectu finis positi: r. intentio propinqua est in istis duabus.

Cōmēta. sup aia.

yy z

Cōprehēbibile
lia hūana di
uidū i duo.

Cogitativa
nō pñt op
vñt cōc. n.

caput singularia
Amphibia

3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan

3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan

34

Falsitas r. vñ
tas sunt sine
operatione. J
scdo meta.

3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan

3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan

3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan

3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan

3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan

3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan

3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan
3 vi ad phan

De Anima

Abstractione autē deā intelligit: sicut simus;
 sūm q̄ simū nō separe: quātū autē p̄caum si
 aliq̄d intellexit acru sine carne vtiq̄ intellexit;
 in qua p̄cauū: sicut mathematica.

¶ Et sciunt et res: q̄ dicuntur negative q̄ si
 mus in eo quod est simus nō diuiditur in eo
 q̄ est concanum: si intellectus intellexerit:
 tunc intelligit intentionem concanitatis de-
 nudatā a carne. Sed intentiones mathemati-
 ce nō sunt singularia hoc modo.

[illegible]

¶ Non separa tñq; si separa sint itelligit euz
itelligat illò. Qmo aut itell's est q fin actum
res est itelliges. Atz aut ptingat aliq separoz
itelligere ipz exñte nò separuz a magnitudine
aut nò: pñderadñ posterius.

Consequenter abstracta intelligit intelligit istas
res. Illud. n. qd est in actu : vlt est ells qd
in actu. Et cogitatio nostra i postremo erit.
Atum possit intelligere aliqua reru abstr-
etarum cum hoc ipse no est abstractus q
magnitudine: aut non.

36 ¶ Et quæadmodum res quæ itell's abstrahit fit itell's
 qñ abstrahit ⁊ itelligit ipſas: cum necē ē vlr in itell'u
 vr illud: qđ est itell'm in actu fir itell'is in actu: opz
 nos pſcrutari ⁊ cogitare in poſtremo: vrz iſte itell's
 q est in nobis: poſſit itelligere aliqd qđ est in ſe itel-
 lectus ⁊ abſtractus ⁊ māſſicū itelligit illud: qđ facit
 inſum itell'm in actu poſſib' ac itelligit māſſicū.

apium intell in actu potiss; erat intell in poteria.
 ¶ Et. q. cū h q est abstractus a magnitudine ita ce
 cidit in hac figuratur: si est vera: sic qz intelligi de
 bemus in postremo cogitare: vtrū sit pole qz intells
 q est in nobis intelligat res abstractas a ma f5 qz sit
 abstracte a magnitudine nō pū copōationē ad ali
 terum. Et cecidit in alia figuratur locū istius sermo
 nis: si est in postremo perfectibatur: vtrū intells
 eēdo in corpore nō separātū ab eo possit pcedere
 res aliquod eoz a separant a corpore: aut nō: ista
 q est alia a potia. Ita n. q est conceditur: qz itel
 lectus q est in potia intelligit formas abstractas a

ma simplrino fm q est copulatus nobiscu: et fz bñ
intentione igit pferuato: vrz pot intelligere formas
fm q est copulatus nobiscu: non vrri pot intellige
re formas simplr: illa iterio est dicta a dñm
in suo lib: de aniz: pma qz quaz fdebat in poltr:
mo è dimissa. Qz igit pos pferuato: vrriun sit pole
q itellus mltis illigat res abstracas: aut non: it
f intelligat eas: vrriun si pole vt itelligat eas fm q è co
pulanus nobiscu: aut non: it pole igit in e pferat
a quo trāsillimus hunc fmone ceciderit f particul
mā ita q sic debeat legi: cogitatio nostra igit in
postremo posuim posir itelligere aliquas rerum ab
stractarū cū hocqz è non abstractus a magnitudinē
fm q è tanges magnitudinē: copulatus nobiscu
ita q nos itelligamus illum itellm qui est pole itelligit
i ista pferuato: qui itatit valde è difficilis t ambi
guar: opz nos pferuato: de hoc fm nostris pole: dñ
camus igit fm q ponit itellm māle è gnābile: cōtrū
ptibile nullum moduz: vt mibi vpor iuente nāle
quo posuimus cōtinuāri cum itellectibus abstractis
Intellectus n. dñz est itellm obius modis: magis in re
bus liberatis a mā. Et igit pole eēt qz fubstātia gnā
bilis: z corruptibilis itelligere formas abstracas: z
z reuerteretur idē cum eāstic pole eēt: vt nā polia
fieret necia: vt Alpharabius dixit in nichomachiar
hoc necium fm fm fundamēta sapientū. Itz igit ali
qz dixerūt: q illa iterio qua iteāt Alēx. è. ex ptra
itellus adepti nō è fomatia facta de nouo in itellu
māitā q nō erat: igit copulatur nobiscu: copula
tionē adeo q sit forma nobis: quā itelligimus copula
tiōis: igit apparet qz fmone Alēx. nō apparet
qz ex modis qz quā ita cōtinuatio sit polys. Dñz
posuerimus q ista cōtinuatio è facta postqz nō erat
ficut et necūz: cōtigit vt i illa borā: qua ponitur
et sit trāsformatio in recipientē: aut in receptōz: in
yrozqz: cum ipole è vt sit in receptō: remanet vt sit
in recipientē: cum in recipientē fuerit trāsformatio
eris postqz non erantēto erit illie receptio fāi qz
nouor: subia recipientē facta ex nouo postqz non erat.
Cum igit posuerimus receptiōē factas de nouo: cō
tingit pāter qz. Et si nō posuerimus receptiōē p
pnam nobis: nō erit dñā iter continuatiōe eius nō
bifaz: continuatiōe eius cum obius entibz: et iter
continuatiōe eius nobiscu: in hac borā z in alia bo
ramis ponamus continuatiōe eius nobiscu: cē fz
modum aliam modū receptiōis: igit et ille
modus. Et propter latētiā istius modi fm Alēx.
videmus ipsū ambigere in hoc. Quandoqz igit ob
dit q illud: qz itelligit itellectum abstractum non è
itellectus mālenesqz itellectus qui est i bātibz: fz
sunt verba eius i libro de anima. Intellectus igitur
qui itelligit hoc ē ille q non cōsumpūtur itellus
subiecti mālis. Intellectus enīz mālis cōsumpūtur
per corruptiōem anime qui est vna vti illius: aus
it itellectus fuerit corruptus: cōsumpūtur fua vti
tis z fua perfectio. (I d. postqz) declarant q necesse
tut vt itellecti: qui est in nobis: qui itelligit formas
abstracas: vt sit non generabilis neqz corruptibilis
narraciqz: ite itellectus est itellectus adeptus fm
opinione Aristo: r dixit. itellectus igitur q non
cōsumpūtur est ite itellectus qui est in nobis a bñ
fractus: qui vocat Aristo. de foris: q est in nobis ab
extrinsecō nō vti q est in antia: neqz bātibz: qz aut
p qz itelligim: alias res: itelligim: et vti itellm
Itz igit ite debet per itellm adeptū: per quē itelligit
mus

Pythago-
ras p^o nic. 19.
vl. Plalio p^o
mcta. 35.

Intellere dicitur
versatim dicitur
versitate nāc
intellectu.

Expositio,

esse gñatū: et p̄ finis est p̄tinuari cū abstractis. Et vi
 dem⁹ qd sequunt⁹ ponētib⁹ ip̄as eē vtutē abstractas
 qñes nō miores istis: qm̄ si nō illi⁹ itells m̄lis est
 qd itelligat res abstractas: necesse est vt ip̄ in futuro ⁊
 in p̄terito sit itelligēs eas. Existimatur igit⁹ qd p̄legatur
 hāc pōne: qd statū cū itellus m̄lis p̄tinuat nobiscū:
 statū p̄tinuabit nobis itells agēs: qd est ip̄oler: 3m̄
 ei⁹ qd hoies ponit⁹: 3. ista qd pōt dissolui p̄ illud qd
 aut posuim⁹. I. qd itells m̄lis nō copulat nobiscū: p
 se ⁊ p̄s nō copulat nobiscū nisi p̄ suā copulationē ci
 fōt⁹: imāgiab⁹. Et cū ita fit p̄ol eē dicere qd modū
 fm̄ qd copulat nobiscū itells m̄lis est alius a m̄
 fm̄ qd copulat ipse cū itellectu agēte: Et si est ali
 tūc nulla est p̄tinuatio oīo. Et si idē: 3 p̄mo est in ali
 qua dīpōne: post in alia: quid igitur est illa dīpō.
 Si aut posuerim⁹ qd itellectus m̄lis abstractus nō
 habet nām itelligēdī res abstractas: tūc ambiguitas
 erit maior. Iste igit⁹ sunt oēs qñes p̄tingēs ponē
 tib⁹: p̄fectio humana est itelligere res abstractas.
 Et op̄s nos ē narrare f̄mōnes ex qb⁹ existimatur nos
 cōsequi qd habem⁹ nām itelligēdī in vltimo res ab
 stractas. Isti. n. f̄mōnes sunt valde oppositi illis: ⁊ for
 te per hoc poterim⁹ videre veritatē. Lā aut ista am
 biguitas ⁊ laboris est: qd nullū f̄mōnē ab Ari.
 ninus in hac intēdo: ē s̄ tū Ari. p̄misit declarare B.
 Dicam⁹ igit⁹ qd Auep̄ac multum p̄curabit in hac
 qñe: ⁊ laboratur declarādo hāc p̄curatiōnē eē pos
 sibile in sua epla qd vocatur cōtinuatiōis itellus
 cū hoies: ⁊ in lib. de aīa: in alijs multis libris videba
 tur: qd ista qd nō recessit ab eius cogitatione: neq; p
 f̄m̄us natus vni⁹ oculi: ⁊ nos itaq; exposuim⁹ illā eplā
 fm̄ nām posuit. Hoc. n. quoniam valde est difficile
 ⁊ cū talis fuerit dīpō Auep̄ac in hac qñe: quanto
 magis oportet hoies: ⁊ vbi⁹ Auep̄ac in hoc est firmi⁹
 alio: 3 si tū occurrit ei qñes quas narrauim⁹: ⁊ op̄s
 nos narrare h̄ vīs istius hoies: sed p̄mo qd expositi
 res dixerūt in hoc/Dicamus igit⁹ qd Themistius su
 tetatur in hoc p̄ locū a muno. Dicit. n. qd itellus
 m̄lis h̄eat potētiā ad abstrahēdum formas a mate
 rijs: ⁊ itelligēdī eas: quanto magis h̄z in actu itelligen
 ti: eaque sunt p̄mo denudata a m̄ā. Et iste f̄mo aut
 ierit. qd itells m̄lis est cōrumpibilis: aut nō corru
 ptibilis. I. sepabilis: aut nō sepabilis. Scdm̄ aut op̄i
 onē dicitur: qd itells m̄lis est v̄p̄ in actu ⁊ gnā⁹
 Iste f̄mo erit sufficiens quoquo mō nō p̄babilis. Nō
 nisi seq̄ vt illd qd est visibile in se sit magis visibile
 p̄ud nos. U. g. color ⁊ lūmē solis. Color. n. minus h̄
 de intētiōe visibilitatis qd solus: color nō sit visi
 bilis nisi per solē: sed nō possumus ita aspiciere soles
 qd colorē. Et hoc accidit vñsi p̄ m̄xtionēs m̄ae.
 Si vero posuerimus qd itellectus m̄lis nō est ad
 dīctus m̄actum ille sermo erit verus. I. qd illud qd
 sit magis visibile magis cōprehēditur. I. qm̄ qd cō
 prehēdit min⁹ p̄fectū ei⁹ eis cōprehēdētibus: que sūt
 o adm̄ta m̄ae: necesse est vt cōprehendat perfe
 ctius nō cōtrario: offēd si hoc est necessarius de nā
 tius ⁊ subiacet tinger qd p̄dīca que est. Quo nō con
 tinuatur nobiscū in p̄ncipio: vt statū qd itellectus
 m̄lis cōtinuat nobiscū. Si igit⁹ posuerim⁹ qd in po
 tētiā p̄tinuat nobiscū non in p̄dēbē: reddere
 3. Alex. aut fūstetā in h̄ q̄sto sup hoc qd dīcor: ⁊
 eē ens gnā⁹ qm̄ puenit ad finē in gnōnē: ad v̄l
 m̄ā p̄fectionē: tunc puenit ad complēmētum ⁊ ad
 m̄ā in sua actione si fuerit ex entibus agētib⁹:
 ut in sua passione si fuerit ex entibus passibilib⁹.

Scdaps di-
gressiōis i q̄
ponit dubita-
tiōes ptingē-
tes ponētib⁹
itellz eternū.

Donit rñio
nem quā in-
probat.

modest

fatal to human

10° et hi. ca. 8
p. 10.

Opio The.
3.0 aia. ca. 51

Impugnatō

Ex hoc pz q
insufficiencia est
infra proba-
bitatem.

Si ponam?

De Anima

aut in vtroq; si fuerit vtriusq;. U. gnon venit ad finē in actione. Et q̄ est ambulare: nifi qui venierit ad finē in agere. Et q̄ intellectus q̄ est in habitu est vniuersali gñabili: necesse est vt qui venierit ad finē in generatioe: veniat ad finē in sua actioe: Et q̄ actio ē creare intellecta et intellecti eam esse est vt qui fuerit i p̄tina pfectioe: vt beat̄ has duas actioes pfecte: et p̄fectio in creando intellecta et facere oia intellecta in potestate est intellecta in actu: p̄plementum in intelligēdo est intelligere oia abstracta et non abstracta. Necesse igit̄ est q̄ illi itella q̄ ē in bitu venierit ad p̄plementū in sua gñōne: vt beat̄ has duas actioes. Et in B sū qñones nō pue. 11. nō ē itella p̄ se q̄ p̄plementū actiois nisi ē q̄ est itellere et itellere res abstractas: nisi B nōmē q̄ est inmaginari dicere de eis in reb' mālibus vniuersit̄is et B nōmē ambulare de p̄fectiois et p̄fectiois: Et ē q̄o attribuit actio p̄a intellectui agere: q̄ est facere intellecta itellu gñabili et corruptibili. Et ē in bitu nisi q̄ ponat q̄ itellu q̄ est in bitu fin in itellis agēs: p̄ q̄ itellu mālī: vt dicat Themiſt' et ap̄ ponat q̄ for' postrema nō q̄ abstrahim' itellata et itelligim' ēa: et p̄posita est itellu q̄ est in bitu: et itellata agere: vt Alex. et Auepace p̄notūit: nos reputamus et ē ap̄paret ē finis Arit' et it ē B p̄notūit. Mus ē ita nō p̄gredit̄ q̄ p̄plemento actiois ē: q̄ est creare intellecta nisi coplementis actiois euaq̄ est in intelligēdo eam nō intelligēdo res abstractas et intelligere eas ipole ē vt attribuit gñōn: aut fieri ab aliē ente gñabile. U. g ab itellu q̄ ē in bitu nisi p̄ accis: si nō: tūc gñabile efficiet eternū: sicut dixim' Et p̄notūit ē finis dicere: q̄ for' q̄ ēbim' itellata et itellu q̄ est in bitu p̄p̄t q̄ itellu agere: magna q̄o. Et emū ē nō idiger i sua actioe gñabili et corruptibilē: q̄ p̄notūit eternū q̄s corruptibilis et q̄ eis hāc vna actiois: post loquim' de B. U. n. q̄ ita p̄ ē q̄ p̄notūit: fundamētis ē q̄ ad volūm' dicere de p̄notūit p̄notūit oia reb' abstracta: B Arit' p̄ q̄ for' postrema nobis q̄ ēbim' itellata: et facim' ea p̄ volūm' et n̄as: est p̄notūit ē itellu agere: itellu q̄ ē in bitu. Doc̄ igit̄ vidi' de finis ep̄postoz p̄ap̄atores: rii in hūc finē est pole: itelligere postremo res abstractas. Et Auepace multum loq̄bat in B: maxie in epla q̄ appellat p̄notūit itellu q̄ boie. Et itellu illud q̄o sustentat' est in hac q̄ōne est B. p̄notūit p̄notūit q̄ itellu speculatiua sunt fca. D. p̄notūit q̄ p̄notūit bz gñatrem. D. p̄notūit q̄ ois bz gñatē itellu inat' est ēbere illa gñatē. Et q̄ p̄notūit q̄ itellu inat' ē ēbere foras itellatores: gñatē corz: in B p̄notūit q̄ ipso Alpha i itellu et itellatores: inde exiit B Auepace: et B p̄notūit q̄ itellu inat' ē ēbere res foras itellatores: gñatē corz. Et iuit in B p̄notūit eas vtiq; vna ē in epla. fca aut i ite aiat: sūt vtiq; emates ē in ite aut ē aut i iuit hūc q̄ itellat' rerū nō p̄gigit multitudine nisi p̄ multiplicationē foraz: sp̄taliū ite q̄ sūt inebuit in vnoq; iduinduz: p̄ B sp̄taliū ite q̄ ad vtiq; q̄ itellat' ei' ap̄ te. Et q̄o p̄legi p̄ quēstione oppositi: q̄ itellat' nō hīs foras māl ip̄sale ē q̄ iustitiat' illi itell' ēvni ap̄ te m' ap̄ te. Et D. p̄notūit hūc q̄ gñatē itellati et forma eius nō bz forz: p̄notūit: n̄ iduindualē cui iustitiat' q̄ gñatē itellati nō ē gñatē iduindui singulariens: sp̄talis: n̄ corpalis. Itellu n. declarā ē q̄ nō ē iduindui. Et q̄ p̄legi vt itellu fin aut itellat' gñatē itellati: cui itellu et fin' ois' boib' r' ē tale ē suba abstracta. In ite. vo ē aia p̄notūit p̄ q̄ gñatē itellati et q̄ ē itellu

[illegible]

25 nō ē q
 ditas nec g
 duratē bñ
 pura pūna.

Justitia duc
modis fin
ma. Idē
p. 2. r. 2
ma. p.

si qd non
gdnas no
de abstracto
a multo
vniuerso
pure egre
vide p
met. co. 30
X. mo. 2. 10

Quid actio fa
 ma ex cogre
 gno quoz di
 borlog: ne ce
 i v alioz du
 ma fit qmā
 e alioz qm
 qm pñt

Impole e vi
aliquid gnabi
le t corruptu
bile et male
ria cetera

১৮৮০ খ্রিঃ

De Anima

1^m cor^m

bilis oia entia intellectu ppa. C^o d^o igit^r hunc modum: sic dicitur Themistius afflat deo in h^o q^o e oia entia quodq^o m^o: scies ea quodq^o m^o. Entia n. nihil aliud sunt nisi scia et: neq^o eae entia aliud sunt nisi scia et?

2^m cor^m

q^o mirabil^r e iste ordo: q^o dicitur e iste modus eendit. C^o Et h^o modum vificabit opio Alex^o i h^o q^o d^o q^o itellere res abstractas fieri p^o p^ontuatione itellec^o nobiscu. n^o q^o itelligere iuenit i nob postq^o n^o erat: q^o est ea in p^ontuatione itells ageris nobiscu: vt iten^o debar. Anepace: s^o ea intellectu e p^ontuatione: n^o eod^o trarlo. C^o Et p^o h^o dicitur q^o d^o itelligere q^o itelligere intellectu noua: e est et manifestu ex h^o q^o n^o coti^o nuamur cu h^o itellu in p^o: sed in postremo: q^o d^o d^o fuerit forma nobiscu in p^o: erit p^ontuar^o nobiscu in p^o: et d^o fuerit p^ontuar^o nobiscu in p^o: ipole est vt i^o itelligam^o illu aliqd. Cu igit^r efficit forma nobis i actu q^o erit apud p^ontuatione e^o in actu: itellige mus p^o illu oia: q^o itelligim^o agim^o p^o illu actioes sibi p^ontu. C^o Et ex h^o apper^o q^o itellio non e aliqd sciaz p^ontuatione: s^o est aliqd curres cursu rei gna^o re nalt^o a disciplina sciaz p^ontuatione: et id n^o e re^o motu vt hoies adiunet se in hac itellio: sic iuuat se in sciens p^ontuatione: s^o nece est vt iueniat illu cur^o rens a sciens p^ontuatione non ab alia. Intellecta ent^o fca ipole e vt hanc p^ontuatione: q^o n^o sunt ali^o qd curres cursu nalt^o: s^o sunt aliqd q^o n^o itedebar: sic dicit^r l^o l^o et m^ostru in creatura. C^o Et est et ma^o nifestu: q^o cu posuerim itellu mlt^o e e gnabiles et corruptibiles: n^o nulla via iueniem^o s^o q^o itellu agens copulet cu itellu q^o est in bitu copulatione p^o p^ontu. s^o copulatione sibi p^ontuar^o formaz cu materis.

3^m cor^m

C^o Et cu ista p^ontuar^o n^o fuerit posita nulla erit di^o uersitas ite copulare ipz ad hoiez: et ad oia entia ni^o si p^o diuersitate ite actiois in eis. Et fm huc modus respect^o et ad hoiez n^o erit nisi respect^o ageris ad ho^o minem respectu forme: et p^ontu q^o Alphara. qua. d^o in nichomachia. Et dicitur n. i positare p^ontuar^o it^o tellu nobiscu est in declarado q^o respect^o et ad hoiez est respectus forme a ageris: n^o respectus ageris tm.

4^m cor^m

Hoc igit^r apparuit nobis in h^o q^o d^o m^o: et si post appa^o ruerit nobis: plus describem^o. Cap. VI.

5^m cor^m

6^m cor^m

7^m cor^m

8^m cor^m

9^m cor^m

10^m cor^m

11^m cor^m

12^m cor^m

13^m cor^m

14^m cor^m

15^m cor^m

16^m cor^m

17^m cor^m

18^m cor^m

19^m cor^m

20^m cor^m

21^m cor^m

22^m cor^m

23^m cor^m

24^m cor^m

25^m cor^m

26^m cor^m

27^m cor^m

28^m cor^m

29^m cor^m

30^m cor^m

31^m cor^m

32^m cor^m

33^m cor^m

34^m cor^m

35^m cor^m

36^m cor^m

37^m cor^m

38^m cor^m

39^m cor^m

40^m cor^m

41^m cor^m

42^m cor^m

43^m cor^m

44^m cor^m

45^m cor^m

46^m cor^m

47^m cor^m

48^m cor^m

49^m cor^m

50^m cor^m

51^m cor^m

52^m cor^m

53^m cor^m

54^m cor^m

55^m cor^m

56^m cor^m

57^m cor^m

58^m cor^m

59^m cor^m

60^m cor^m

61^m cor^m

62^m cor^m

63^m cor^m

64^m cor^m

65^m cor^m

66^m cor^m

67^m cor^m

potetia: q^o actu in ea: q^o sunt actu: aie aut^o sensitiu: et q^o scire pot^o: potetia h^o sunt: h^o q^o d^o scibile: illud aut^o sensibile. Nece aut^o est aut ipsa: aut sp^o e. Ipse q^o d^o n. n^o sunt: n^o eni lapis i aia est: s^o sp^o: q^ore aia sicut man^o est. Adan^o. n. est organu organo: et itellus sp^o sp^o: et sensus sp^o sensibiliu.

C^o Et sciendū est q^o d^o. Biam^o igit^r q^o scire et sentire diuidunt^r s^o diuisione entis. Si igit^r fuerint in potetia erunt potetia: si actu actu itellu et sensatu. Nece e. n. vt entia sint aut ista: aut forme. Et n^o sūt iste lapis. n. n^o exi^o stit in aia: s^o forma. Et id aia est q^o man^o. Adan^o. n. est in istu in istis. Et itell^o for^o ma formis: et sensus forma sensatis.

C^o Lu declarauit q^o aia est quoquo m^o oia entia ince^o pit declare illu modu: et d^o. Biam^o igit^r q^o scire et i^o q^o d^ore entiu: q^o d^ore diuidunt^r sunt eed^o cu d^ore aie: et sunt potetia et act^o. Quodamodū n. sensus et itellu aut sunt potetia aut act^o: ita oē sensibile et itelligibi^o le aut est i potetia: aut in actu. Et cu ita sit si sentis fuerit in potetia: sensatu erit in potetia: et si fuerit in actu sensatu erit in actu. Et sūt est de itellu cu itell^o lectone: nece est vt vere dicat^r q^o illa ps anie est illa ps entiu. Res n. quaz d^ore itellu eed^o ipse sunt eed^o in illo m^o s^o q^o d^ore hnt calid^o d^ore itellu igit^r est itell^o lectu: et sensus est sensatus. C^o D^o nece est n. et i. q^o n^o sunt nisi duo modia: aut vt itellu sit itellu exi^o stit extra aia: aut forma ei^o: et sūt sensus cu sensatu: et ipole: vt ipm ens sit itellu aut sensatu. s^o sua for^o maz et sua m^o: vt antiq^o opinabant^r tūc. n. q^o lapide itelligeret aia eē lapis: et si lignu eē lignu. Rema^o net igit^r vt illud q^o exi^o stit in aia de entis sit for^o m^o n^o m^o. Et h^o itedebar cum d^o lapis. n. n^o exi^o stit i aia s^o tūc for^o ei^o. C^o D^o narrat q^o ista est ea q^ore aia rec^o pit multas formas diuersas: vt man^o q^o est in istu rec^o ptes oia in ista: et d^o id aia est q^o man^o rē.

C^o Quā ar n^o res vlla e p^oer magnitudinē: sic vt: sensibilia separa in sp^o b^o sensibilib^o itelli^o gabilia sunt. Et q^o abstractioe d^oir. Et q^o d^o q^o sensibilib^o habi^o et passioes: et ob h^o neq^o n^o sentis nihil vtiq^o adificer: neq^o itelligit. Et cu speculet^r nece sit fantasia aliqd specula^o ri. Fantasmata n. sūt sensibilia sunt p^oer q^o sunt sine m^o. Est aut^o fantasia altera a dictioe et negatioe. C^o opositio n. itellu n^o est verū aut falsum. Idm^o aut^o itellu q^o d^o differet vt non fantasmata sunt: Aut neq^o bi fanta^o smata: s^o n^o sine fantasmatis.

C^o Et q^o s^o q^o exi^o stit magnitudinē eē sensibi^o lia eē sensibilib^o: et e sp^o sensibilib^o singul^o r. Intelligibilia aut^o sunt: q^o dicunt^r m^o vcl^o cis. Res aut^o exi^o stit in sensibilib^o sunt s^o mo^o duz habi^o et passiois: et ideo qui nihil sen^o tit nihil adificit: et nihil itelligit. Si igit^r v^o derit nece vider^r imagines aliquas. Imagi^o nes eni

1^m cor^m

2^m cor^m

3^m cor^m

4^m cor^m

5^m cor^m

6^m cor^m

7^m cor^m

8^m cor^m

9^m cor^m

10^m cor^m

11^m cor^m

12^m cor^m

13^m cor^m

14^m cor^m

15^m cor^m

16^m cor^m

17^m cor^m

18^m cor^m

19^m cor^m

20^m cor^m

21^m cor^m

22^m cor^m

23^m cor^m

24^m cor^m

25^m cor^m

26^m cor^m

27^m cor^m

28^m cor^m

29^m cor^m

30^m cor^m

31^m cor^m

32^m cor^m

33^m cor^m

34^m cor^m

35^m cor^m

36^m cor^m

37^m cor^m

38^m cor^m

39^m cor^m

40^m cor^m

41^m cor^m

42^m cor^m

43^m cor^m

44^m cor^m

45^m cor^m

46^m cor^m

47^m cor^m

48^m cor^m

49^m cor^m

50^m cor^m

51^m cor^m

52^m cor^m

53^m cor^m

54^m cor^m

55^m cor^m

56^m cor^m

57^m cor^m

58^m cor^m

59^m cor^m

60^m cor^m

61^m cor^m

62^m cor^m

63^m cor^m

64^m cor^m

65^m cor^m

66^m cor^m

67^m cor^m

68^m cor^m

Intellectus i actu ad p^ontu m^o currit cursu sciaz p^ontuatione. q^o d^o s. i. h^o p. 2. p. meta. co. vltimo.

Intellectus i actu ad p^ontu m^o currit cursu sciaz p^ontuatione. q^o d^o s. i. h^o p. 2. p. meta. co. vltimo.

Intellectus i actu ad p^ontu m^o currit cursu sciaz p^ontuatione. q^o d^o s. i. h^o p. 2. p. meta. co. vltimo.

Intellectus i actu ad p^ontu m^o currit cursu sciaz p^ontuatione. q^o d^o s. i. h^o p. 2. p. meta. co. vltimo.

Intellectus i actu ad p^ontu m^o currit cursu sciaz p^ontuatione. q^o d^o s. i. h^o p. 2. p. meta. co. vltimo.

Intellectus i actu ad p^ontu m^o currit cursu sciaz p^ontuatione. q^o d^o s. i. h^o p. 2. p. meta. co. vltimo.

Intellectus i actu ad p^ontu m^o currit cursu sciaz p^ontuatione. q^o d^o s. i. h^o p. 2. p. meta. co. vltimo.

Intellectus i actu ad p^ontu m^o currit cursu sciaz p^ontuatione. q^o d^o s. i. h^o p. 2. p. meta. co. vltimo.

Intellectus i actu ad p^ontu m^o currit cursu sciaz p^ontuatione. q^o d^o s. i. h^o p. 2. p. meta. co. vltimo.

Intellectus i actu ad p^ontu m^o currit cursu sciaz p^ontuatione. q^o d^o s. i. h^o p. 2. p. meta. co. vltimo.

Intellectus i actu ad p^ontu m^o currit cursu sciaz p^ontuatione. q^o d^o s. i. h^o p.

diffōne: aut est tota aia: ⁊ si est pars ei⁹: vtz
est aliqd ppiū aliud a reb⁹ affueris dici: aut
ista dicta nō sunt aliqd istoz.

40

et uerius est ad finem de uite moria l loco:
 et icipit dare cas: qre icipit log de hac uite. ¶ Et d.
 et q aie aialiu tē. i. et q aig asueti sūt diffinire aia:
 aialiu duab' uerib': quaz yā est pphētia disticti:
 uacalia aut moria in loco: i. determinamus fmo
 nē de uite distictia p b' qd dixim' de uite sensus
 et itellus: ops nos mō dicere de morore in loco qd sit
 de aia. ¶ D. d. vrp est ps tē. i. quadmodu est ēf
 de hac uite: vrp sit ps aie: aut tota aia: et si est ps aie
 vrp est scgata ab alijs in qditate 2 loco: multi itq
 opinantur: aut tñ dñ in qditate 2 diffone. ¶ D. d.
 si est ps eius tē. i. si ista vus est pars aie: verum est
 pars earum partium: qe dicte sunt ab antiquis: aut
 nō est aliqua illarum: sed aia.

Elide pmo de
anima, 19.

Mō ista etiā
 mota fuit p̃ d
 aīa. 90. 2 i h
 3°. t. cō. pmi.

Modo qđd
aie pres ifini
te ee vident.

¶ **C**l^o autē ⁊ dubitationē mor^{is} q^{uo}d op^{er}is pres
cie dicere: ⁊ quor^{um}. Ad^o. n. quodā infinite vi
dent^{ur}: ⁊ nō solū q^{uo}d q^{uo}d dñr determinātes rō
naturā: irascibilē: ⁊ appetitū. Ma^o autē rōnez
bñrē ⁊ irrōnabile. Sc^od^o. n. o^{mn}ias p^{er} q^{uo}d sepa
rāt has: ⁊ alie vident^{ur} ptes maiorē dñaz his
bñtes: de qb^{us} ⁊ nūc dcm est. Et vegetatū
q^{uo}d plātis sic: ⁊ oibus aialib^{us} ⁊ sensitū
quā neq^{ue} sic irrōnabile: neq^{ue} sicut rōnē bñrē
ponet q^{uo}d vtiq^{ue} facile. Adhuc autē ⁊ fanta
stica: q^{uo}d ipso eē q^{uo}d ab oib^{us} altera est.

Et cū b̄ p̄mō ē et oīz q̄s: 7 est q̄s iūz p̄s
aīe: 7 quot sunt. Eīdē. n. quoquo mō ē
īfīnīte: 7 q̄ nō sunt ille p̄s: q̄s bō ies nume
rāt ap̄ dīfōē. f. rōnabilis 7 īrascibilis: 7 de
fīderabilis: 7 qdā dīuīdīt eas ī rōnabilē 7
nō rōnabilē. Bīuīdūt ē. n. f̄z dīas dīuīdētēs
eq̄ ē ī p̄s dīuērfas: īter q̄s exīstīt dīuērfi
tas maior q̄ īter īstas: 7 qb̄ loq̄mur. f. x̄tu
ē nutritīa exīrē ī vegerabilib⁹: 7 x̄tūz
fensībilē: qdā nullus vult nūerare. f̄lō ē. n.
īrōnabilis: neq̄ ē rōnabilis: 7 x̄tus ē p̄
qdā fī īmagīnario dīr p̄ se ab alijs.

4i

In hac p[er]secutione o[mn]i[u]m q[uo]d co[n]s[ider]at[ur] v[er]itatib[us] aie
r[ati]o est q[uo]d p[re]s[ent]ia s[un]t p[re]s[ent]ia p[re]s[ent]ia: v[er]u[m] q[uo]d f[aci]t q[uo]d d[icitu]r. ¶ Et d[icitu]r.
modu[m] e[st] q[uo]d difficile cognoscit[ur] quor[um] f[aci]t p[re]s[ent]ia e[st]. ¶ Et d[icitu]r. vident[ur] enim t[er]re. i. vident[ur] enim q[uo]d aliq[ui]s vo
luerit numerare eas: q[uo]d magis f[aci]t infinite q[uo]d f[aci]t. ¶
¶ Partes eni[m] e[st] n[on] s[un]t p[re]s[ent]ia ille q[uo]d h[ab]et asse[ct]u[m] f[aci]t
numerare q[uo]d diffinitu[m] aiam. ¶ Et d[icitu]r. quocu[m]q[ue] m[od]o: q[uo]d
r[ati]o aliq[ui]s voluerit numerare aiam concupiscibile[m]
num[er]u[m] r[ati]o q[uo]d concupiscibile[m] v[er]u[m] e[st] illa infinita: r[ati]o
i[n] n[on] p[ro]bat[ur] dicere p[re]s[ent]ia e[st] res. r[ati]o n[on] b[e]n[e]ficia: r[ati]o b[e]n[e]ficia
r[ati]o r[ati]o d[icitu]r: r[ati]o p[ro]bat[ur] p[ro]bat[ur] t[er]re. r[ati]o r[ati]o d[icitu]r: r[ati]o d[icitu]r
duas: r[ati]o s[un]t v[er]it[as] v[er]it[as] f[aci]t. f[aci]t concupiscibile[m].
¶ Deinde d[icitu]r. d[icitu]r quid[am] d[icitu]r t[er]re. i. r[ati]o facit in hoc
errore: r[ati]o peccat[ur]. Uide[n]t[ur] eni[m] q[uo]d aia diuidit[ur] f[aci]t d[icitu]r
habe[n]das in p[re]s[ent]ia: p[re]s[ent]ia q[uo]d e[st] maior diuersitas q[uo]d iter
illas p[re]s[ent]ia: q[uo]d diuidit[ur] aiam. d[icitu]r. numerat[ur] illas
partes: r[ati]o d[icitu]r. virtutem nutritiam t[er]re. i. U. a. hoc

Si qđ nūerz
ret aīam pcc
piscibiles sūm
nūerz rep qđ
pccpiscit iue
niet eam in
finitam esse.

Lõmēta, sup aia.

yy 5

Tractatus secundus.

Cap. I.

Tonia aut̃ aialuz̃ aia f̃z duas
diffinita est potētiās discretio
qđ intellectiue opus ē ⁊ sensus.
⁊ adhuc in monēdo s̃m locuz̃
mori. De sensu qđem ⁊ illuz̃
determinata sint r̃ta. De monē

te at qd forte sit aie speculadu ē. vtz vna q
da ps ipfi⁹ sit sepabilis: aut magnitudie: aut
roe: aut ois aia: ⁊ si ps aliq sit: vtz ppria sit
p^r p^rueras dici ⁊ dcās: aut hāz vna aliq sit.

Quarū vna ē distiguēs qđ est ad actionem
sensūs ⁊ itell̃s. et alia ad motum locale. Et
tam distiguimur p̃monē de sensu ⁊ itellec̃tū
⁊ mō oꝝ loq̃ in motore qđ sit de aia: ⁊ vtrū
sit p̃s vna et p̃ disticta p̃ magnitudinez: aut p̃

De Anima

¶ anima diuiditur in virtutē nutritiā et sensibīlē. Nullus enim potest ponere animā sensibīlē in virtutē rōnabīlē neque in virtutē irrōnabīlē cum non sit de eis que carēt rōne: est aliquid pphendēs neque de habētib' rōnē. Ratio nō exīstī in omnib' aīalib'. Et intēdebat per hoc notificare errorem duorū diuidētium. diuidētis eam in rōnabīlē et irrōnabīlē: desideratiū et diuidētium. diuidētis eam in irrōnabīlē et nō rōnabīlē. Qui enī diuidit eam in h' duo difficile potest ponere in vtrāqz illarū virtutes multas. U. g. sensum et imaginationem. Qui autem diuidit eas in illas tres: peccauit duobus modis: dimisit enim multas differentias. U. g. nutriti et imaginari. Et etiam diuisit eadem virtutem. scilicet cupiscibilē in plures vna: cū aīa fuerit diuisa tali diuisione: tunc ptes aīe erunt īfinitē: sicut īnīuit pmo.

¶ Cui autem harum eadem vel altera sit h' multam dubitationē si aliq' ponat separatas ptes aīe. Ad hec autē appetitiua: que et rōne et potētia altera videt' vtriqz esse ab omnibus: et pueniēs vtriqz hanc sequestrare. In rōcinatiua enim voluntas sit. In irrōnabīlī et concupiscitua et ira. Si autem tria in anima in vnoquoqz erit appetitus.

¶ Et contingit magna questio in quacūqz istarū fuerit accepta: et vtrū est eadē: aut diuersa: et maxie si aliq' posuerit q' tres partes anime sunt diuersē. Et īopinabile est et cum hoc quod dicimus distinguere hoc qd existimat' ēē diuersū ab oībus in diffōne et actione. Principale enī exīstī in parte cogitatiua. Desideriū autē et ira inueniunt' in non rōnabīlī. Si igit' anima h' tres partes: tunc desideriū inuenitur in vnaquoqz illarū.

42 ¶ Et cōtingit nobis questio in quacūqz istarū trius virtutū: aut duarū: numerauimus virtutē imaginationis. I. verum ista virtus sit vna illarū virtutū in quas diuisim' partes aīe: aut est diuersa ab eis: et maxie si aliq' posuerit q' ptes aīe sunt diuersē i diffōne et loco. ¶ D. d. et īopinabile ē ēē. i. et īopinabile est diuidere hanc virtutē: que existimat' esse diuersa ab omnibus in actione et diffinitione: intēdit virtutes desideratiua: et ponere eam in habēre rōnē et in carente rōne. Et non ponere eam propriam alteri duorum modorum: sicut est dispositio de alijs virtutibus anime: sed in vtroqz: virtus enim principalis nō exīstī nisi in anima rationali. ¶ Et hoc intēdebat cum dixit. In parte cogitatiua et non principalī: sicut desideriū et ira exīstī in nō rōnabīlī. Sed nos videmus istas virtutes numerari sūm numerū virtutū. Ita q' si partes anime fuerint tres: tunc desiderium inuenietur in omnibus earū. Et hoc intēdebat cum d. si igitur anima rē.

¶ Et etiā de quo nunc sūmo instat qd forme mouēs sūm locū animal est. Secundū q' dem enim augmentum et decrementum motum: qui omnibus inest videtur vtriqz mouere generatiū et vegetatiū. De īnspiratione autē et expiratione: et somno et vigi-

lia posterius perspiciedū: habet enim et hec dubitationem multam.

¶ Illud autē ad qd puenimus in sūmone est qd est illd: qd mouet animalia de loco in locū. Et existimatur q' motus q' est sūm augmentum et diminutionē exīstī in omnibus. Et illud qd exīstī in oībus est illd: qd exīstī inat' mouere gñatiū et nutritiū. Et post cōsiderabim' de anelitu: et somno: et vigilia. In istis. n. sunt multe qōnes.

¶ Id est. s. nos nō itēdebamus istas qōnes in hoc loco. Intētio enim nostra est pscrutari illud qd mouet animal in loco quid sit. ¶ D. d. et existimatur q' motus aīalis sūm augmentū et diminutionē exīstī in oībus aīalib': et qd est tale attribuit' virtutē: q' mouet ad generatiū et ad nutritiū. Et intēdebat per hoc notificare: q' iste motus est alius a motu locali exīstīentē: vtrqz sit in loco: et q' motor i eis est diuersus. ¶ Deinde. d. et post cōsiderabim' i. et postq' locū aut fuerimus de hac virtute: cōsiderabim' de anelitu: et somno et vigilia: cum vtrqz sit ab anima motus: et habeat multas questiones.

¶ Sed de motu sūm locū qd mouēs aīal sūm processuū motum cōsiderādū. Quod qdem igitur nō vegetatiua potētia manifestum. Semper enim ppter aliqū motus h' et aut cū fantasia: aut cū appetitu est. Nihil enim nō appetens aut fugiens mouet' h' aut violētia. Simplicius et plante vtrqz essent motue: et vtrqz haberent aliquam partē organica ad motum hunc.

¶ Cōsiderem' igit' de motu locali. et qd est illd qd mouet animal motu locali. Et manifestū est: q' h' nō ē a pte nutritiua. Ista enī vtr' sēmp attribuit' illis. Ista autē aut est cū imaginatione aut cū desiderio: nihil enī mouet' nisi aut per desideriu ad aliqd: aut p fugā ab ipso: nisi mor' ei' sit violentus. Et si ista esset ēē dispositio plantarū: ēēnt mote et hēnt mēbrū organicū iūnas hunc modū.

¶ Id est. et q' actio virtutis nutritiue est se mpe: attribuitur vegetabilibus. Actio autē istius virtutis nō ē sēmp neque est in vegetabilibus: ille motus qui est in loco sēmp est cū imaginatione et desiderio ad aliqd. Nihil. n. mouet' voluntariē: nisi aut desiderādo aliqd: aut fugiēdo ipsum. Si igitur iste motus ēēt ab anima nutritiua: cōtingeret vt ista anima ēēt desiderans et imaginans. Et si virtus nutritiua ēēt motus in loco: pingeret vt plante mouerēt' in loco: et si plante mouerēt' in loco: tunc hērent hanc dispositionē. i. imaginationē et desideriu: et haberēt etias mēbrū organicū: per quod sit motus.

¶ Similit' autē neqz sensitiuū. multa enī animalia sunt: q' sensum qdē hēnt: manētia autē et imobilia sunt per finē. Si igitur nā nihil facit frustra: neqz deficit i necess' aīis: nisi si in orbat' et imperfectis. Hmōi autēz animā

lium perfecta: et non orbata sunt: signum autem est: quod generatim quidem sunt: et augmentum habent et decrementum. Quare et haberent utique partes organicas perfectionis.

Et etiam secundum hunc modum est aliud a sensu. Multa animalia enim habent sensum: et sunt quiescentia in eodem loco: et non moventur omnino. Si igitur nihil facit ociosus: et perfecte operatur in rebus necessariis: nisi sit in rebus monstruosis: que non sunt perfecte. Talia enim animalia sunt perfecta non monstruosa: et si gnium eius est: quod generat et habent ascensum et descensum: et ideo habent membra organica per que fit motus localis.

45 **C** D. et opus est secundum hunc modum ut ista virtus mouens in loco sit alia a sensu. Multa enim animalia sentiunt: sed non moventur omnino: et necesse est ut ista animalia non moueantur omnino: quoniam cum nihil facit ociosus: nullum membrum facit sine iunamento: neque dimittit in rebus necessariis: neque abstat aialia membrum: in quo habet iunamentum necesse: nisi hoc sit propter occasiones contingentes in maiori parte: ut digitus sepi. Et ista animalia non mota non habent instrumentum ambulandi: et sunt cum hoc perfecta non monstruosa: et signum eius est quod generant sibi similia: et hinc in sua vita ascensus et descensus: sicut alia entia naturalia: quod est naturale. ergo necesse est ut sint animalia non mota: et ideo non habent membra motus. Et debes scire quod non videtur in loco communicant in destruendo has virtutes esse motus: nisi ita quia huius questum est causa propinqua motus: et si non: tunc sensus est una causarum istius motus: sed causa remota.

At vero neque rationatim et vocatur intellectus est mouens. Speculativum quidem. nihil speculatur agibile: neque dicit de fugibili et prosequibili. Semper autem mori: aut fugiens: aut prosequens aliquid est. Sed neque cum speculatur fuerit aliquid homini: iam precipit aut prosequitur: aut fugere. Puta multoties intelligit terribile aliquid aut delectabile: non iubet aures timere: sed cor mouet: si autem delectabile aliquid altera pars.

Sed illud quod mouet non est pars cogitativa: neque illa: quod dicitur intellectus. Pars enim cogitativa non videt illud quod facit: neque dicit aliquid in fugito: neque in quito. Motus enim semper inuenit: aut in fugiente: aut in querente: neque est etiam ex eis: que quando viderint rem tales mittunt ad querendum: aut fugiendum. At multoties opinamur aliquid esse delectabile: aut timoroso: et non mittimus ad timores. Cor autem mouetur quando aliud membrum delectatur.

46 **P**otest intelligi per partem cogitativam intellectus speculativus: et per partem: que dicitur intellectus operativus. Et ideo. d. ps. n. cogitativa non videt rem. i. ps. speculativa non considerat de rebus operativis: neque de ali qua re vult querere: neque de aliqua re nocere fugita: motus autem in loco non inuenit nisi aut in querente: aut

in fugiente. **C** D. d. neque est et ex eis rem. i. neque est et pars intellectus: quod inanis est considerare in quodam et fugitor: excitat membrum mobile ad motum ad rem delectabile: aut membrum mobile in timore ad motum: ut accidit nobis quando imaginamur aliquid delectabile: aut timoroso: quod membrum proprium illi delectabili mouetur in nobis: et cor stringitur tunc ex illo timoroso: et intellectus nihil videt ex hoc: sed videmus ipsum moueri ex illo timoroso: aut ad aliud delectabile. **C** Et hoc irredebatur cum. d. cor autem rem. ita cecidit in scriptura. Et forte diminuit ex ea tunc quod intellectus est ista. s. cor autem mouetur ex timore aut ex delectatione: quod aliud membrum delectatur: et demonstrat hoc: quod inuenimus in alia translatione. s. multoties cogitat intellectus in aliquo timoroso: aut in aliquo delectabili: sed non propter hoc erit timor: aut delectatio. Cor autem mouetur motu timoris: sed non ex intellectu: cum cogitauerit in aliquo delectabili: tunc membrum aliud a corde mouetur motu delectationis.

Amplius et precipiente intellectu et dicente intellectus fugere aliquid: aut prosequi non mouetur. Sed secundum concupiscenciam agit: ut incontinens. Et totaliter autem videmus: quoniam huius medicum non medetur: tanquam alterius quidem sit proprius agere secundum sciam: sed non scientie.

Et cum intellectus misceat: et cognitio affirmaverit fugere aliquid: aut querere aliquid: non mouetur: sed facit illud quod conuenit delectationi. s. quod non potest se retinere. Et vult videmus huius artes medicine non sanare: quod aliud est principale actionis: que fiunt per cognitionem.

Et videmus et quod intellectus multoties mittit ad querendum aliquid: aut fugiendum: sed tamen homo non mouetur ab eo quod affirmat intellectus: sed ex eo quando conuenit delectatio: ut videtur viro voluptuoso: qui non refrenat se ut deberet. **C** D. d. et vult rem. i. vult videmus multoties quod multi scientes aliquam artem non agunt per illam artem sicut videmus multos medicos: qui non curant se cum infirmant: et hoc non est: nisi quod alius motor est principalis actionis illarum actionum: qui agunt per cognitionem et artem: et si non: contingeret: ut omnes huius cognitionem alicuius operationis non ageret nisi illam rem quam scit. Cap. II.

Verum neque appetit homini motus dicitur est. Abstinens enim appetentes et concupiscens non operantur: quoniam huius appetitum: sed sequitur intellectum. Vident autem duo hec mouentia: aut appetit aut intellectus. Si ergo fantasiam posuerit: sicut intelligenciam quoddam. Multa enim propter sciam se querunt fantasias. Et in alijs animalibus non intelligencia: neque ratio est: sed fantasia. Utraque ergo motiva secundum locum intellectus et appetitus.

Principalitas igitur in hoc motu non est cognitionis: neque est desiderij. Meremite enim desiderant et concupiscunt: sed non agunt ea ad que mouentur per desiderium: quod prosequuntur intellectus. Appetit igitur quod illud: quod facit motum est huius duo:

Appetitus et intellectus videntur esse duo motiva.

De Anima

desideriū. s. z itellus. Et si aliquis posuerit q imaginatio est filius desiderio. In plurib. n. re bus psequitur imaginationē sine cognitione. Alia. n. aialia nō hnt estimatiōē; neqz co gnitiōē; s. imaginatiōē. Ite igit duo. s. de sideriū z itellus sunt mouētia de loco illocū.

48 Quid igit dicit in isto motu: z appropriat ei nō est cognitio: cum multoties moueamur a desiderio: s. itellus videat nos nō debere moueri. Neqz ē q dicit in isto motu est desideriu: qz multi ho mines desiderant: s. nō psequunt desideriu: s. itellus. Et eis declarant q mor? localis ipole ē attribui alteri illaz vntus singulariter. z appet ē q vntus illaz hz itroiu in mouēdo: mor? n. nō sit sine desi derio: neqz sine intellectu aut imaginatione. Et d. o. appet z it. appet igit ex h qd dixim? qz agēs motus est duo: itellus. s. z desideriu: aut imaginatio: q est filius desiderio. In plurib. enī reb? mouemur ab imagia tione sine aliq cogitatione: sicut aialia mouent. Alia enī aialia nō hnt cogitationē: sed in loco cogitatio nis hnt imaginationē. Ite igit due vntes sunt mo uētes de loco in locū. s. itellus aut imaginatio.

Intellectus aut q pp aliqd rōcīnat: z q pētie? est. Differt aut a speculatio sine. Et appeti tus oīs pp aliqd est. Cui? n. appetit? b pici piū practici itellus. Altimū qz picipiū actio nis est. Quare rōnabil? b duo videt monē tia appetit? z itelligētia practica. Apperibile enī mouet. Et pp b itelligētia mouet: qz pici piū huius est appetibile.

Et itellus opatiū? z est cogitās i re differt a speculatio in pfectiōe. Dē. n. desiderium est desideriu ad aliqd. Desideriū. n. nō ē pici piū itellus speculatiui: s. ille ali? est picipiū itellus: z iō nēcio appet: qz hec duo sunt mo uētia. s. desideriu: z cogitatio apud actionē. Desiderium. n. mouet: z ideo cogitatio mo uet: qz est desideratiua.

49 D. z itellus p quē agit: z est cogitatiū? opatiū vnt a speculatio in pfectiōe z sine finis. n. speculatiui ē scire tū: opatiū aut operari. Et d. o. z omne deside riū ē. i. z qz oē desideriu est desiderium ad aliqd: iō desideriu nō est pī? mouēs itellm opatiui: s. illud desideratiū mouet itellm: tūc desiderabit itellus: z cū desiderauerit: tūc mouebit hō. s. a virtute deside ratiua: que est itellus: aut imaginatio. Et d. o. iō ne cessario ē. i. z qz picipiū motus ē ex desiderato: ap paret qz b duo monēt hoīes. s. desideriu z pīentus q sunt erga opatiōē s. hūc modū. s. qz faciēns deside rare. z mouere: qd est itellus idē sunt: s. est mouēs: qz facit desiderare rē. Et hoc intēdebat cū. o. deside ratiū. n. ē. i. desideratiū. n. qz ipm est: qd mouet ad rē quā pphēdit: est itellus operans: aut imaginatio: z itellus qz cōprehēdit aliqd desiderabit p sciam: z mouebit p desideriu: necesse est vt ipse itellus sit mo uēs pī qz ē desiderat: nō pī qz ē pphēdes: neqz pī qz desideriu est alia virtus ab intellectu: que est etiaz mouēs pī qz ipse declarabit post. Et hoc qd ipse p. o. ē intellectu opatiū intelligēdum est de imagina

tiōe animalia. n. vlt mouētur ab imaginatiōe: s. igit tur forma fuerit imaginata ex cogitatione: tunc mo tus attribuitur intellectui opatiui: si nō fuerit ex cogitatione: tūc attribuet iphi vnti imaginatiue. Et fantasia cū moueat non mouet sine ap petitu. Anū igit mouēs pīmo qd appetibi le. Si. n. duo itellus z appetit? mouerent pī m eōz vtiqz aliquā spēm mouerēt. Alīc autē itellus nō videt mouēs sine appetitu. Volū tas enī appetit? est: cū autē pī m rōnez mouet z pī m voluntatē mouet. Appetitus aut mo uet pī m rōnē. Concupiscētia qdē enī appetitus quoddam est.

Et picipiū hui? erit in tpe: in quo mouet imaginatio. Nullus igit mor? erit extra desi deriu: motor igit est vnt? s. desiderans. Ado uens enī si ē ē duo. s. itellus z desideriu: tūc mouerent mō cōi. Adō autē itellus nō vī mouere post desideriu. Volūtas. n. z desi deriu qū mouent in cogitatiōe: tūc volūtas mouet: z desideriu mouet motū q nō irat cogitationē. Appetit? ē ē aliqd desideriu. Idē ē. z picipiū hui? motus q est ex re desiderata erit in tpe: in quo imaginatio mouet a re desiderata sine appetitu. Imaginatio. n. pīmo pphēdit deside ratiū. s. patit ab eo s. pphēsiōē: z cū pphēdit ipm forte desiderabit: z cū desiderauerit: nō erit illū aliqd desideriu pīerit: neqz alia virtus aie pīa riat: tūc mouebit aial in loco ad illud desideratū. Et d. o. motor igit est vntus. i. motor igit q ē deside ratiū: qz est vntus: ptinget vt illud: qd mouet ab eo qd est mouēs aial. s. vnt? desideratiua sit vnt? ē: hoc ē aut itellus: aut imaginatio s. qz vntus est desiderans z si mouēs aial ē ē duo. s. itellus p se: z vntus desideratiua p se s. qz sunt diuersatūc motus aialis nō p uenit ab eis nisi accitit. s. p nāz cōem istis duob? vntib? qz ē ē alia ab vtraqz illaz. Et d. o. mō aut i tellus. z si ita cōp?tingeret: vt itellus p se moueret aial: z ē desideriu p se: nō est ita. Intellectus. n. nō vī mouere nisi volūtate: sicut imaginatio nō vī moue re sine desiderio. Et dīa iter volūtate z desiderium est: qz volūtas z desideriu mouet: tūc volūtas mo uet s. cogitationē: desideriu aut mouet nō pī m cogi tationē. Et d. o. z desideriu est aliq appetit? ita ce cidit in scripturaz: ē falsus: z d. z legit appetitus ē ali qd desideriu. i. qz ps aie desiderans ē mouēs vlt. Si igit desiderauerit p cogitationē: dicef voluntas: z si fuerit sine cogitatiōe dicef appetit? z demōstrat hūc errozē alia trālatiō in q dīa appetit? aut mouet sine cogitatiōe: qz appetit? est modus desiderij.

Intellectus qdē oīs picipiūz recet? ē. Appeti tus autē z fantasia recta z nō recta. An sp qdē mouet appetibile. S. h est bonus: aut apparet bonū. Hō autē oē: s. actuale bonū. Actuale. n. est ptingēs: z aī se bīe.

Qis igit itellus est rectus. Appetit? autē z imaginatio qūqz sunt recti: z qūqz nō. Et iō pars appetitiua mouet temp: s. hoc aut erit bonū

Intellectus
aut dicit a
speculatio sine

Altimū i
tūc ē pī m
actiōe. Idē
scō pī m. 69.

Finis itello
speculatiui ē
scire tū: pī
ei qd opati
clūde. z mer.
t. c. z hūc. 6.
scō pī m. 34.

Intellectus
mouēs pī m
qz desiderat:
hō s. qz ē cō
pī m. 69. 30
sup cō. xxix.

Volūtas
pī m. 69.

Volūtas
pī m. 69.

qz

52

Intellectus
aut dicit a
speculatio sine

Intellectus
aut dicit a
speculatio sine

bonū: aut existimabit eē bonū: r nō in oib⁹.
illud enim actuale est laudabile: r actuale ē
illud qd pole est: vt hēat rez alio modo.

Si ¶ D. r ois actio ex intellectu est recta: actiōes autē que
sunt ex appetitu r imaginatiōe qñqz sunt recte: qñqz
nō. Et iō ps appetitua mouet sp: q mouet ad rectū
r nō rectū. Intell⁹ aut nō mouet nisi ad rectū tñ: r
iō nō mouet sp. ¶ D. d. s. h aut ē bonū rē. s. h erga
qd mouet vñs appetitua: aut ē bonū: aut existit ma⁹
eē bonū: s. nō est. Et h bonū ad qd mouet ista vñs
nō est bonū cōe oibus. Illud. n. bonū qd est in actu
semper ē laudabile simplr. ¶ Et h itēdebat cū. d. sed
nō in oib⁹: illud. n. actuale ē laudabile. i. r illō bonū
eris in oib⁹: illud. n. bonū qd semper actuale est lau-
dabile. ¶ D. d. r actuale ē illud qd pole est rē. i. r bo-
nū qd ē pura actio ē bonū: qd mouet alio mō a mō
fm quē mouet ista bona: qñqz sunt potentia qñqz
actu. ¶ Et pōt itelligi p hoc qd. d. s. nō in oibus. i. r
bonū ad qd mouet ista vñs: nō est bonū fm totū. i.
semper r simplr: illud. n. bonū qd ē actu ponit eē lau-
dabile. Uel alr: s. nō in omnibus. i. s. bonū qd cōpre-
hēdit ista virtus nō est bonum existēs laudabile ab
omnibus: s. bonū intellectu opationi est laudabile
apud illam virtutē: bonum quod pōt inueniri alio
modo ab eo s. quē est bonū. Bonū aut cōe oibus ē
bonum purus. Et intētiō in istis ē ppinqua: r quasi
ista postrema videtur cōueniētiōr.

¶ Qd qdē igit h⁹ potētia aie mouet: q voca-
tur appetit⁹ manifestū est. Bini dērib⁹ autē
aie pres: s. h⁹ potētiā diuidat r sepent val-
de multe sūt. Aegerabile: sensibile: appeti-
tū: intellectū: cōsiliatū: bec. n. plus dñt
abiniē qz pcupiscibile r irascibile.

¶ Jā igit appuit: q talis fctus aie mouet: r
est qd r appetitua: r diuidētes aiam si diui-
dunt eam fm virtutes: tunc inueniūt multas
pres valde. s. nutritiā: r sensibiles: r intel-
ligentem: r cogitatiā: r desideratiā: iste
enim distincte sunt abiniē: r magis desi-
deratiā: r similr irascibilis.

¶ Jd est. i. s. appuit ex h fmone q talis vñs virtutū
aie: q pphēdit rē r desiderat ipsas est vñs mōēs aial
r est: qd r appetitua. Et illi q solēt diuidere aiam in
tres: aut in duas pres: oportebat eos si itēdebat diui-
dere illā fm vñtes habēdas: diuidere eas in ples p-
res: cū ples hēant pres illis trib⁹. U. g. nutritiā: sen-
sibile: intelligibile: r cogitatiā.

¶ Qñ aut appetit⁹ sūt trij adiniē: h aut ac-
cidit cū rō r pcupiscērie hie fuerint. Sunt
aut in ipis rpiis sensum hñtib⁹. Intell⁹ q-
dem eni pp futur⁹ retrahere iubet: pcupiscē-
tia aut pp ipm iam. Uidef. n. qd iaz delecta-
bile: r simplr delectabile: r bonū simplr:
ppter ea q non vñ qd futurum.

¶ Et pp diuersitatem appetitus hñt sibi
adiniē: r hoc accidit qñ modi appetitus
sunt oppositi: r nō erit nisi habēri sensus p
tē. Et intell⁹ coget nos ad prohibēdū

pppter rem futurā. Et appetitus pp rē pre-
sentis voluptatis. Existimat eni q res pre-
sentis voluptatis est voluptas simpliciter:
qz non aspiciat rem futurā.

¶ Potest itelligi: r pp diuersitatē appetituum: q sunt
in aia pcupiscibili sicut sibi in motu abiniē. 53
Uel alr. i. r pp diuersitatē appetit⁹ aie pcupiscibilis
ab intellectu sicut sibi adiniē: r h est manifestius.
¶ D. d. r accidit h rē. i. r h accidit in eadē rē qñ mo-
di appetitū in ea fuerit oppositi: iste modus hie
tatis nō inuenit nisi in aial: qd pphēdit tps: qz pphē-
dit aliqd ex re in pñti tpe qz illud qd est ex ea in fu-
turo. U. g. q in eadē rē iudicare: qd nō est volupta-
bile: r in futuro tristabile. ¶ D. d. r itell⁹ coget ad
phibēdū: r itēdebat demōstrare diuersitatē duo-
rū modoz in appetitū. s. appetitū intellectus: r appe-
titū aie pcupiscibilis. Ania. n. pcupiscibilis mouet
ad rē que ē in actu voluptuosa: aia aut rōnalis mul-
tōēs phib⁹: r hoc pp nocumētū futurū. U. g. coitus
r crapula. ¶ D. d. existimat igit rē. i. multa igit exi-
stimat q res pñtis voluptatis est voluptuosa simplr
r nūqz tristabilis: qz vñs pcupiscibilis nō inspicit
tristationē contingētē in futuro.

¶ Spē qdem igit vñs erit mouēs appetibi-
le aut appetitū. Prīmū aut oium appeti-
bile: s. eni mouet: cum nō mouetur: eo q sit
intellectū: aut imaginatiū: hñero aut plu-
ra mouētia. Qñ aut tria sunt: vñs qdē mo-
uens: scdm aut quo mouet: r tertiū qd mo-
uet. Abouēs aut duplex: aliud qdē imobi-
le: aliud aut mōēs r qd mouet. Est autē
imobile actuale bonū. Abouēs autē r qd
mouet appetitū. Abouetur. n. qd mo-
uet fm q appetit⁹: r appetit⁹ actus aut mo-
tus qdam est. Qd autē mouet animal est:
quo vero mouet organo appetitus iam hoc
corporeus est. Ande in cōmūibus corpis
r anime operibus considerand⁹ de ipis.

¶ Et mouēs est appetitū fm q est appeti-
tū. Appetitū eni pcedit alia. Hoc. n. mo-
uet r nō mouet: qz mouet imaginationē: r
intellectū. Abouētia aut sunt multa in nu-
mero: quia res per quas sit motus sūt tres.
Quaz vna est motor: r alia res p quaz mo-
uet: r tertia motū: r motor est duobus mo-
dis: iste aut est nō mobilis: ille s. o ē mobilis
hñ mobilis aut est bonū intellm. Adoror
aut r motū ē appetitū. Abouet. n. illō qd
mouet fm q est appetitū: qz appetit⁹ est
aligs motus. s. qui sit per intellectū. Et qd
mouet est aial: r instrm mouens est appeti-
tus: r ista sunt corporalia: r ideo quercda
sunt in actionibus cōibus anime r corpori.

¶ Jd est. r primus motor in hoc motu est res appeti-
ta fm q est appetita. Res. n. appetita pcedit alia
mouētia aial in h motu: qz ista mouet r nō mouet.

Alia pcupiscibilis mouet ad
rē q ē actus
voluptuosa: sed
rōnalis multo-
tūcia phibet.

De Anima

Dispo pmi
mouens e vt
moueat r no
moueat. 38
s. pby. 42.
52.78.

Et ista est dispositio primi motoris. ¶ Dico qd mouet
imaginatione r itellm. i. r e motor qd mouet imagi
natione qm appetit fuerit pns imaginatiue aut itellm
si appetitus fuerit isti pns aie. ¶ Dico mouetia aut
sunt mota in numero. i. mouetia aut qd fit iste mo
tus sit plura vno. ¶ Dico qd res p qd fit motus r i. r
cu ptingit vt motor sit ples vno pp qd declaratur e
in finis ibi lib. i. qd ois motus fit p tres res. i. qd vna
e motor qd no mouet r alia illud p qd mouet r b e mo
tor r motus. 3. aut est motus r no motor. ¶ Dico r mo
tor e duobus modis. i. r declaratur fuit illud qd motor
est duobus modis. i. motor no motus r iste e pns r mo
tor q mouet r b e p quod mouet pnm motor. ¶ Dico
demonstrat qd e vni qd qd istos trius in hoc motu
r. d. no motus aut est bonu itellm r. i. illud aut qd
est in b motu mouens no motus est bonu itellm qd
pbedit aia appetitiua. Motor aut r motus e res ap
petitiua. i. corpus mebru in quo e ista ps aie appetit
aut est motus qd est a re appetita p itellm in actu.
¶ Et forte b iudebat cu d. qd appetit e motus. i. qd
in actu appetit qd e a re appetita in actu. Vel alit
appetitus qd e appetit in actu motus aut r no motor
qui e tertia res in b motu est aial. ¶ Dico r itellm e
appetit r. i. r qd illud p qd mouet pnm motor nece e
vt fit corpus sit motus vt declaratur est in vlib ser
monibz r appetit hoc e illud p qd mouet pnm mo
tor. r res appetitiua p qua mouet aial e corpus r ap
petitus e forma eius. Et io ops qd re ea p que fit iste
motus vbi loquitur de actioibz coibus aie r corpori. i.
in parte scie nalis in qua loquitur de istis actioibz coi
bus vt in somno r vigilia r ipse locutus fuit de hoc
in tractatu que fecit de motu aialius. S. iste tracta
tus no venit ad nos qd trasseretur ad nos fuit
modicum de abbreviacione Nicolai.

¶ Hic aut vt in suma dicat moues organice
vbi principius r finis id e velut gyglism r si
ue in circulari. ¶ Hoc n. gibbosus r pcanu.
¶ Hoc qd e finis. Illud no principius. ¶ An ali
ud qd e gescit alud qd e mouet. ¶ Rone qd e
altera entia magnitudine no isepabilia oia
eniz pulsu r tractu mouent pp qd ois sicut
in circulo manere aliquid r hic icipe motu.

¶ Et dico mo vlt qd corp mouet motu co
silitudinis. ¶ Abi n. est principiu illic et est fi
nis sicut motus gyratiuus. ¶ In b. n. inuenit gib
bositas r pcanitas illud aut finis b aut p
cipius. ¶ Et io best gescit b no motus qd uis
in diffone sunt diuersa in magnitudine aut
no sunt distincta. ¶ E. n. qd mouet mouetur
sz expulsiue aut attractione. ¶ An nece e vt
res gescat sicut illud qd est in circulo. ¶ Et q
principius motus sit ex hoc.

¶ Cuius notificauit qd qd re b p quas sit iste mo
tus puenit ius e in alio loco: cepit narrare b quada
re vtem. ¶ Et d. r dico mo vlt r. i. r dico mo qd cor
pus mouet a pmo instroita qd pms instm qd mo
uer ipm qd e subm aie desideratiue est in corpe aia
lis in vno loco a qd expellunt pns pns mote aialis r
ad qua attrahunt pns illi pns ab illo instrois eni
motus copositus ex attractione r expulsiue nece est

vt principium a quo e expulsiue sit finis ad que est ap
tractio. ¶ Et io o. sicut motus gyratiuus. ¶ Motus n. gy
ratiuus copositus e ex attractione r impulsio. ¶ Qui aut r
motus aialis copositus e ex attractione r impulsio. ¶ Ma
nifestu e qm pars dextre mouet a nobis r sustetati
fuerim sup finitratunc qdas pns illius pns erunt
expulsiue ad iterius qdas attrahet sunt pns qd sunt
posteri r attractio r expulsiue eaz no e recitudine
sz sz lineas no rectas magis curuas qd rectas ideo
assimilat gyro r instm p qd corpus desiderat pmo
r vlt no e cognitu a nobis. ¶ Et in loco huius finis in
uenimus in alia traslatioe finis manifestiore sic.
Dicamus igit breuiter q motor est qd fit huius cide vlt
pone in suo principio r suo fine sicut illud qd dr gre
ce gyglism est n. in eo gybbositas r pcanitas r vnu
eoz e finis alud pnm. ¶ Dico in b. n. inuenit gybbos
itas r pcanitas i. in oia n. qd mouet fin expulsiue r
attractione no recte puenit e pcanitas r gibbosita
te ita qd gibbosum sit gescit quo erit pnm expulsi
nis r ad qd fit finis attractiois r pcanu sit motus
est dispo corporis moti circulariter. ¶ Oia corpus qd
mouet circulariter mor e coponit ex attractione r
expulsiue sicut dictu est in 7. pby. ¶ Dico illud aut
est finis hoc aut principiu r. i. r ista ps gescit est per
motu attractionis finis r motu expulsiuis pnm r
io nece est vt gibbositas illud qd est loco gibbosi
sit gescit aut pcanu aut illud qd e loco pcanu sit mo
tus sz pnm r finis in hoc motu sunt diuersa in diffone
in magnitudine aut id e sunt sicut cetrus hoc e co
trario de motu recto. ¶ qd pnm r finis sunt in eo diuer
sa in diffone r in magnitudine r mebum qd est ta
le in aiali e cor sz ipm. ¶ Dico e n. qd mouet mo
uer sz aliq gibbositas r. i. r finis nece vt in aiali sit a
le mebru gescit qd est pnm mor expulsiuis r finis at
tractionis pp hoc qd o qd mouet fin attractione
expulsiue nece est vt sit sz aliq gibbosum gescit
ad qd puenit mor attractiu r a quo icipit mor ex
pulsiu r io nece est vt in oia tali sit aliq fixum qd
sit pnm r finis sicut cetrus in circulo. ¶ Et iste pmo ed
ficat sup duas ppones quaz vna e qd mor aialis in
loco pponit ex expulsiue r attractione. ¶ Secunda est
q ois mor copositus ex attractione r expulsiue beat
re gescit ex qua fit principiu mor expulsiue r ad que
fit finis attractiu. ¶ Apparet n. qd nece est in oia motu
vt illud a quo e mor r ad qd est motus sit quiesce
cu igit motus fuerit ppositus ex expulsiue r attrac
tione ptinget vt hoc quiesce sit id e. Cum igit be due
ppones fuerint coeese ptinget ex eis qd in aiali sit
mebru gescit a quo icipit mor expulsiue r ad qd
puenit. ¶ Et qd videtur qd vltimu mebru qd quiescit in
motu locali est cor nece est vt eius principiu sit ex co
potione sic igit est intelligendus iste locus r iste ppositiones
sunt manifeste r apparet sz verificare eas p indu
ctione r dare cas apparetium in hoc pprim est ser
moni de motu aialium locali.

¶ Dico qd igit sicut pdictus est in qd sit ap
petitiuus aial sicut ipm motuius e. ¶ Appetiti
uus at no sine fantasia fantasia aut e ois aut
ronalis aut sensibilis est. ¶ Hoc qd igit r alia
aialia principat. ¶ Consideradu aut r de ipse
ctis qd moues est qbus tactus solum inest
sensus vt r ptingat fantasias inesse bis aut
non aut r concupiscentiam. ¶ Videtur enim
lecticia

leticia et tristitia inesse. Si autem hec et concupi-
scencia necesse. Fantasia autem quodammodo ierit: aut
sicut mouent id determinate: et huiusmodi quodammodo
id determinate autem insunt.

Et vltimum sicut diximus quod res sunt quod est animalibus
appetitu sic per illam intentionem mouet se: et defi-
derium non est extra imaginationem. Et enim ima-
ginatum autem est sensibile: autem cogitabile. Hoc
enim inuenitur in alijs animalibus. Consideremus igitur
in animalibus non perfectis quod moueat ea: in quibus
sensu non est nisi per tactum tantum. Dicamus igitur:
vix sit potest ut habeat tristitia et delectatio-
nem: et si habet duo habere: de necessitate habet appe-
titum. Quomodo igitur erit imaginatio: aut forte: si-
cut mouent motu iterum: sic et existit in
eis. Est enim in eis sicut diximus cum imagina-
tione sensati non terminati.

Et quod res sunt quod est animalibus appetitu: necesse est per illam
intentionem moueat se: et ois appetitu non est sine imagina-
tione. Et enim imaginatio: autem habet illam formam imaginatiua
qua mouet ex sensu: autem habet ea ex cogitatione. In ho-
mine autem habet ex cogitatione: in alijs vero animalibus a sensu.
Et cum posuerimus quod ois appetitu sit ex imaginatione:
imaginatio autem sit ex quocumque sensu in animalibus perfe-
ctis. Quod considerare quomodo mouetur anima imperfecta:
que non habet tactum tantum: et manifestum est: quod si ista habet
delectationem et tristitiam: necesse est ut habeat appetitu: si
posuerimus ea habere appetitu: necesse erit ut habeat ima-
ginationem: si ista existimamus non habere imaginationem cum
non moueant ad sensibilia nisi apud prius eorum: autem
moueant motu non terminato. Sed quocumque modo
sit. Dicamus quod quodammodo mouetur motu non ter-
minato: id est intentionem non terminatam: ita videtur
quod imaginatio imaginationem non terminatam: cum sen-
tiant sensu non terminato.

Sensitiva quodammodo igitur fantasia sicut dictum est
et in alijs animalibus inesse. Deliberativa autem in
rationalibus. Virtus enim agere habet: autem habet rationis est
opportunity: et necesse semper vno mēsurare. Abais
enim imitatur: quare potest vni ex pluribus fantasma-
tibus facere. Et ea hec est quod non putari opo-
ne habere. Et in ea quod ex syllogismo non habet. Nec
autem illa. Propter quod deliberatiua non habet ap-
petitu. Vincit autem et aliquid et mouet delibera-
tione. Aliquid autem mouet seipsa sicut spiritus appe-
titus appetitu: cuius in principia fuerit. Nam autem
semper que sursum principalior est et mouet
ut tribus rationibus moueatur.

Et hoc erit inuenitur in alijs animalibus. Virtus
autem cogitativa est in rationalibus tantum. Eligere
autem facere hoc: autem habet de actione cogitati-
ua. Et numerat ipsum vnum de necessitate.
Abouet enim erga maius: ita quod potest ex mul-
tis imaginationibus ut agat: et hec est ea existi-
mationis. Non enim habet cogitationem quod non habet re:

que sit a ratione: et hoc est quod est illi propter de-
lectationem: quod non habet virtutem cogitativam. Bo-
minat igitur et mouet quicquid illud: et quicquid aliud
Appetitus enim mouet appetitu secundum speram
quando habuerit intentionem continentie:
est enim secundum naturam prior et motor: ita quod sunt
mote erga motum.

Et imaginatio existit in alijs animalibus: cogitatio autem
in rationalibus. Eligere enim facere hoc imaginatum et non
hoc de actione cogitationis: non de actione imagina-
tionis. Iudicium enim quod habet imaginatum est magis amabile
quod habet eadem virtus de necessitate: quod numerat imagi-
nationes: et in quibusdam indicat magis delectabilis.
Et habet intendebat cum dicitur numerat ipsum vnum de neces-
sitate: et habet quod reputo: necesse est ut ista virtus numeret il-
las imagines donec apprehendat ex eis magis amatus:
sicut vnum numerat numeros inaequales donec apprehen-
dat ex eis magis maiorem. Similiter cogitatio numerat
imaginationes et comparat inter eas: donec possit pati
ab imaginatione aliquis eorum: et hoc est ea quare animal
rationalis habet existimationem. Existimatio enim est presentis quod
puenit a cogitatione. Et dicitur non habet cogitationem
et id est per animal rationalis nullum habet cogitationem: quod non habet
rationem: et motus animalis est per delectationem: et est motus sim-
plex non diuersus: quod non habet virtutem cogitativam cum
appetitu: ita quod hec due virtutes differant sibi ad invicem
adeo quod moueret animal quicquid per voluntatem: sicut in anima
li rationali. Et dicitur appetitu non mouet appetitu et id est ac-
cidit enim in habere plus quam vnum appetitu: ut animal mo-
ueatur in quibusdam locis a duobus appetitibus nisi in illis
quando acciderit: ut vnius appetitus fuerit dominans
et prius secundum rationem: tunc enim inducet ipsum ad suum motum: quod
appetitus dominans remanet motus in suo motu. Prius
autem sicut accidit in corporibus celestibus. Vnus quodammodo
orbium stellarum erraticorum ut moueri per appetitu orbis
stellarum fixorum motu diurno: sed cum suo appetitu proprio
moueatur motu proprio. Et dicitur enim secundum naturam et id est
et accidit huic sperere contineri alias: domari super eas
propter hoc: quod est prior natura alijs et moues eas: ita ut per
accidat: ut alie moueant ab ea.

Scientifici autem non mouet: sed manet. Quia
autem hec quodammodo vltima existimatio et ratio: alia vero par-
ticularis. Nec quodammodo dicitur: quod oportet talez tale
agere: habet autem quod habet quodammodo tale: et ego autem talis: ita
habet mouet opio: non que vltima: autem utraqque habet
quodammodo quiesces magis: habet non.

Virtus autem scialis non mouet: sed gescit: quod il-
la est existimatio et iudicij vltima ista autem
est particularis. Hoc enim facit quod oportet tale face-
re tale actionem: et illud est: quod ista res est secundum
hunc modum: ego et sum secundum illud. Hoc enim et
mouet: sed non vniuersale: et vtriusque: sed illa
est gescit: ista autem non.

Virtus autem quod apprehendit vltima non mouet ad comprehen-
sum: quod ista virtus est existimationis tantum: et apprehen-
sio rei vltima: res vltima non mouet oino: cuius non sit aliud
hoc id est singulare. Virtus enim quod comprehendit particulare
est particularis et mouet quod mouet. Intendebat igitur habet
per virtutem sciale virtutem apprehendentem rem vltima. Et dicitur
illa enim facit et id est virtus enim: que apprehendit vltima affirmat

57
Differetia i-
ter fantasiam
hois et alioz
animalz.

Id est. xij. me.
37. et 44. et
lecto celi. 38.

58

De Anima

q opo omne tale agat talem actionem: vñus aut pti-
cularis est qd compedit explem fm fm bac dñ-
pōne qd affirmatiue f cñt fciēs r agerit illā acti-
nem. Proueniet igr a cōprehēfione illaz dñaz vñu-
um cōgregariō q quam fit actio. ¶ Et dñi bñi mō-
rū nō itelto n-pccularis mouet: morio aut ad vñe
aut nō itel dñi carum q: morio itel vñig. S; et
vñig: etl gēfēfz pcculari: etl mori: bñe itēde:
bar cū dñi illud aut etl gēfēfz illud nō nō itel fñ
fuerit mouet: etl fm q etl gēfēfz illud aut pccula-
re fm q etl mori.

Lap. III.

Vegitabilem q̄dem igitur aiām
necesse est b̄re oē q̄b̄cūq; vīnū
z aiām bz a gnōne vīq; ad cor
ruptiōem. ¶ Necesse est. n. quod ge
nerat augmētum b̄re; z statim
z decemētū; b̄z autē sine aliimē
to b̄re ipole. ¶ Necesse igit inē vegitabilē porē
tiā in oib; gnābilib; z corruptibilib;.

Alcece est igitur ut anima nutritiva sit in oi: z vt anima existat in eis de gnōne vsqz ad corruptionē. Alcece est. n. vt omne generatum habeat principiu z finē: z descēsum: que non possunt eē sine nutrimento. Ergo de necessitate totus nutritiva est in oibus rebz augmētabilibus z diminuibilibus.

39 **Com**pleuit fmonē de oibus vitiis: et vlti
bus vult dmonē: et ex eis in aialib: pp
necessitate: q pp melius. Et de necē est iā v pp
nutritia fit in oi viuo de pma gnōne vltis ad corru
ptionē. Necē est n: et de his aiam habet cremētū q
diminutionē: qā ipse est v subito veniat ad suā p
fectionē postremā: f decedēdo papulari: trādo in
senectutē. Et q cā cremētū nihil aliud ē q nutriti
z: cā diminutionis nihil aliud ē q defectus cibi
z eius paucitas: necesse ē vt ad nutritia fit in oi ad
crecēt: f senelicit: q omne viuū est tale: necesse ē
vt omne viuū sit nutritile.

C Sensus autem non necesse in omnibus viventibus.
A Thez. n. quodcunque corpus simplex contin-
 git hinc tactus. **A** Thez sine hoc posse ē ēē. **M**ul-
 tum aial. **A** Thez aut quocunque non fulceprina
 spēs sine mā. **A** Animal autem necesse sensum
 habere: si nihil frustra facit nē. **P**ropter. n.
 aliqd oīa q̄ sunt nā subfistūt; aut conciderit
 sensu cor: q̄ sunt pp aliqd. **S**ig oē p̄cessi
 unū corpus nō habz sensu: corripitur vi-
 qz: t ad finē vniqz veniet qui est nature op̄.
Quomodo. n. aliter: manētibus qdē, n. cri-
 tri nutritiō ē eo in loco: vbi nara sunt: quo
 nutrirī possint suapre natura.

¶ Et nō est neciūm sensibile ēē simplr: ⁊ im
 pole ē sine ista: vt aīa sit viuū: neq; ē in re
 bus: que nō recipiūt formā sine mā: necē est
 igit vt sensus sit in aīalibus: si nā nībil facit
 occlusum: omnia. n. exntia p naturā aut sunt

pppter aliqd: aut sunt accētia cōsequētia: q̄
sunt. pppter aliqd: omne. n. corpus ambulās
sine sensu corrūpitur: ⁊ nō venit ad finē: cū
fuerit de actione nāse: motus est igit q̄ de ne-
cessitate inuenietur sensibilis in aialibus. ¶ In
fin modū ē motus sine sensu. Sz iste ē ē in
eis: que inata sunt quiescere.

Et ideo est necium ut vñs sensibilibs sit simpliciter in oibz rebusq; creatus et corruptus. Sz in animalibz tñ est necesse ut sit virtus sensibilibs. Impletio. e sine bac vñte ut vñt sit animal? B est in rebus? recipitur? enim non in mñ. Docet nomē vñt dñ de eis e iñstis equoce? inuit corpora celestia. (D. d. necesse est igit vñs sit in animalibz z. e. i. apparet qd necesse est vñs sensus sit in oibz? B. e. qd non nibil facit oculo. Dia dñ enim nñtatur sunt qd aliquid sunt accētia pñā nñt de necitate non intēdunt. U. g. pñs qd omñi in locis nō determinatis in corpore cum ita sit sit alia pñt sensus qd hoc qd e ambulatorius? corripitur? anteq; pueniret ad complēmentū? tñ nō ageret oculo? cum icipit gnāre entiaq; nō possunt puenire ad finem in maiori pte aut oio. Porus est igit qd necesse est ut vñs sensibilibs sit in animalibz ambulatoribz? be necitate. I. qñtibus nutriturē. (D. d. est n. m. modis modis sine sensu. i. qñ si inueniret aliquid moueri i loco sine vñte sensibilitate illius eē qd nō dñerit ab eē qd nerabili? et corripibilis? inuit corpora celestia. Ita enim qd non gñabilia neq; corripibilia? haberet sensus? tñ nō ageret oculo? quēd modis sit illa mobilia gñabilia? et corripibilia non brent sensum? tunc nō ageret oculo? (D. d. s. ite est est in eis que inata sunt gēscere. i. s. pñtio sensus dñ de gñabili? lib? et corripibilibz in eisq; inata sunt gēscere? non moueri ad nutritiē. i. in vegetabilibz.

lectu discretiuz; sensuz aut nō bñe; non mā
sui epñs; gnābile aut; ar pō neq; ingnābi
le. Quare nō habebit; aut. n. anime melius
aut corpi. Hunc autē neutriuz est. Hoc q
dem enī nō magis intelligit; hoc autē nū
erit magis propter illud. intel

Et impole est vt corpus bñs aiam ⁊ intel
lectu ⁊ iudiciu sit sine sensu; cū nō sit rema
nēs; siue fuerit gnāth; siue nō fuerit gnāthum
ē. Cā. n. pp quā bz hoc est q nō inua p il
lud corpus ⁊ aia. Ad hō asit nō est aliq istoz
ē. Illud autē q in maiori parte nō intelligit.
Istud asit q in maiori parte nō est.

Si autem impellat ut corpus habeat animam, et intelligit lineam
 sensualem illud corpus non est remansibile in gubnabile et co-
 ruptibile: sique fuerit simplex fuit spissitas. Et hoc
 intelligitur quod dicitur. Vt reputo gubnatu: non gubnatu-
 emus per cuius de corpore animam intelliges lineam sensualem
 per eamque quod illud corpus animam non adiuuat per
 neque in animamque in corpore. Sed si potuerimus corpus
 animam intelliges de non gubnabilemque corruptibile: ma-
 gis intelligitur quod idiger sensualem non brevis sensualem ipso
 alioquin inuenerunt. Iamque cum animam est per animam non per
 quod anima sensibilibus impeditur in maiori non intelligitur
 vnde autem sensibilibus: in pre maiori non intelligitur animam
 intelligitur

intelligenti. Iam autem ut videtur sensibilibus: quod est per corpus non habet: quod sensus in maiori parte non est: cum longitudo vite et durationis. Et hoc irredebatur cum. d. et ista in maiori parte non est: et sensus in maiori parte est: quare res non fit: ut corruptatur: et ideo sensibilibus sunt minoris vite quam multe platee.

Nulla ergo habet animam corpus non manens sine sensu. Et vero si sensum habet: necesse est corpus esse aut simplex: aut mixtum. Impossibile autem est esse simplex: tactum enim non haberet. Est autem hunc necesse habere.

Et propter hoc verum non est corpus motum habens animam sine sensu. Sed si habet sensum: tunc de necessitate aut erit simplex: aut compositum. Et impossibile est ut sit simplex: quia non habet tactum: necesse est ut habeat ipsum.

62. Et per hoc declaratum est: si est aliquod corpus motum habens animam non est generabile: neque corruptibile: tunc illud corpus non indiget sensu: tunc quodendum est: modo: utrum est corpus motum habens animam sine sensu: aut nullus corpus est talis: inquit quod quodendum est de hoc in alio loco. Et d. d. si habet sensum: et si manifestum est per se: ut sensus est in aliquo corpore: necesse est ut illud corpus sit aut simplex: i. unum: aut compositum: aut compositum ex eis quod est generabile et corruptibile: et ipse est ut sit corpus simplex: corpus enim simplex ipse est ut habeat sensum: et necesse est ut tactus sit in eo habere sensum.

Hoc autem ex his manifestum. Quoniam enim anima corporis animata est. Corpus autem omnino tangibile. Tangibile autem quod sensibile tactu. Necesse est et anima corporis tactu: ut si habet saluam animam. Alii enim sensus per altera sentiunt: ut olfactus: visus: auditus. Tactus autem nisi habeat sensus: non poterit: habet quod fugere: illa vero accipere. Si vero hoc impossibile: erit saluam animam: propter quod tactus est sicut tactus quodam. Alimenter enim sensus est. Alimenter autem corpus tangi possibile.

Et hoc scire de istis rebus: quia anima est corpus animatum: et omne corpus est tangibile: et omne tangibile est sensibile tactu. Corpus autem animale necesse est ut sit tangibile: si anima inanimata sunt evadere: et alii sensus residui mediis aliis rebus. U. g. olfactus: et visus: et auditus. Si igitur tangibile non inest in sensu: ipse est ut recipiat quodam: et fugiat quodam: et sic ipse est ut anima saluetur: et per hanc animam gustus est sicut tactus: est enim nutrimenti: et nutrimenti est corpus tangibile.

63. Et hoc scire de his proportionibus. Quoniam anima est corpus animatum. Et omne corpus est tangibile. Et omne tangibile est sensibile tactu. Corpus autem animale si habet saluam et evadere ab occasionibus: necesse est ut habeat tactum. Et alii sensus residui: quos habet: apprehendunt alia sensibilia mediis aliis corporibus suis: propriis sensibilibus. U. g. auditus: olfactus: et visus. Si igitur anima non sentit corpus tangibile: tunc ipse est ut veniat ad quodam corpora et ut eis in aliquo iunamur: aut ut fugiat quodam non sentiat. Et cum ita sit ipse est ut anima saluetur. Et d. d. et per

hanc animam et per hanc necessitate sensus gustus est necessarius in animalibus sicut est tactus. Gustus enim est per nutrimentum: sed cognoscendum perueniens ab inconueniente. Et nutrimentum est in corpore tangibili. Et ideo necesse est ut gustus sit tangens: sicut declarauimus prius.

Sonus autem et color et odor non alunt: neque faciunt augmentum: neque decrementum. Quare et gustus necesse est tactus quodam: quia tangibilis et vegetatiui sensus est. Ibi quod igitur necesse sunt animae: et manifestum: quod non posse sine tactu animae esse. Alii autem per bonum: et generi animae iam non conueniens: habet quibusdam: ut processio necesse inest. Si enim debet saluari non solum tactum oportet sentire: sed et de longe.

Sonus autem et color et odor non nutriunt: neque fit ex eis augmentum: aut diminutio: et per hanc causam gustus de necessitate fuit aliquis tactus: quia sensus non est nisi tangibilis et nutritibilis. Ista autem est anima de necessitate. Et manifestum est quod ipse est anima esse sine sensu. Ista autem alia sunt ut sint meliora: et hoc non accidit cunctis generi animae: habet quibusdam. Et sicut necesse est ut istud sit ambulans si inanimatum est saluari: et non ut sentiat quoniam tetigerit terram: habet a remoto est.

64. Sonus autem et color et odor non nutriunt corpus quoniam veniunt super ipsum: neque faciunt in corpore additionem: aut diminutionem sicut facit nutrimentum: et per hanc causam quas dicitur gustus de necessitate est aliquis tactus. I. quia sensus gustus est alicuius tangibilis nutrimenti: et hoc irredebatur cum d. quia sensus non nisi tangibilis. Et d. d. isti autem sunt animae luum de necessitate: et irredebatur sensum tactus et sensum gustus. Et d. d. isti autem alii. I. tres sensus alii. Et d. d. et hoc non accidit: et isti tres sensus non inueniuntur in quibusque animalibus: sed in quibusdam. Et d. d. et sicut est necesse ut istud sit ambulans et i. et sicut animal cum necesse est ei ut sit ambulans si inanimatum est saluari: perfectus est ei: ut non comprehendat sensibilia notitia et veritas de proprio tunc: et per tactum: sed ex remoto est: quoniam per istos duos modos sentiendi saluabitur perfectius et melius.

Hoc autem erit si per medium sensitivum fuerit: eo quod et illud quod est a sensibili patiat et moueat: ipsum autem ab illo. Sicut enim mouens habet locum visus: quia alicubi permutari facit. Et depelles alterum facit: et ut pellat: et est per medium motus. Ibi enim quod mouens depellit et non depellit. Vltimum autem solum depellit non depellit. Ad medium autem utraq. Abultra autem media. Sic in alteratione propter quod manens in eodem loco alterat: ut si in ceras tingerit aliquis visus ad id mota est visus quo tingerit. Lapis autem nihil: habet aqua visus quo percul. Aer autem ad primum mouet et facit et parit si maneat et vnus sit. An et de repensione est melius quam visum egrediendo repercuti: aerem autem patia figura et colore visus quo quidem sit vnus. In leni autem est vnus: per quod ita hic visum moueret. Sicut utique si in ce-

z. de aia. i. o.

z. de aia. i. o.

64

De Anima

ram sigillum ingrederetur vsq; ad finem.

Et hoc nō erit nisi qñ fuerit sensibile p me-
diū. q; aut illud patit a sensibili z mouet. s;
pō ab illo. Et quēadmodū illud qd mouet
i loco: agit quousq; trāsmutet. z sū qd ex-
pellit aliud: donec expellat. Et erit mor⁹ per
mediū. Prīmū aut mouet aut expellit abs-
q; eo qd expellit. Alio aut expellit mī: z nō
expellit. Alidē aut hz vtrūq;. Et media sūt
multa. Et sic est de trāsmutatione: sed quē
scens in eodē loco. Et sicut q; iprimū in cera
imprimū qdū mouet: z ad locū ad quem
peruenit ipressio. Lapis. n. non iprimū oio:
hāq; iprimū in remoto spatio. z aer mouet
multū: tagit z patitur si remanet: z est idē.
Propter z hanc cām melius est vt aer pa-
tiatur per cōuersionē a corpore z a colore:
qd pole fuerit: aut visus per trāsmutatio-
nem z cōuersionē: z est idem in rebus sen-
sib⁹: z iō hoc mouet visum ē sicut sigillum
exis in cera redditur ad vltima eius.

Et hoc sentire qd est ex remoto fit quādo sensibi-
le mouet sentēs per medium: quoniam quādo illud
qd est medium patitur z mouetur a sensibili: s; qd
est sensus patitur a medio. Deinde. d. z sicut illud
qd mouet in loco z. i. z quēadmodū corpus mouēs
in loco indiget in b qd moueat: vt agit quousq; mo-
ueatur z trāsmutetur: z similr illud qd expellit aliū
idiget vt expellat: z tunc expellet: z sic motio in tali
bus rebus componitur ex tribus ad minus. i. primo
motore: z medio: z postremo moto. Prīmū aut mo-
tor expellit z mouet z nō mouet. Postremū autem
motū expellit z mouetur z non mouet. Medius
autē facit vtrūq;. i. mouet z mouet. Medium autē
potest esse vñū z pōt ee plus vno. Deinde. d. z sic est de
trāsmutatione z. i. z sū dispositionē quam narra-
uimus de motu in loco. q; componitur ex tribus re-
bus: ita est de hac trāsmutatione: que fit a sensibili
bus sensum p media. Sensibilia enim mouet z nō
mouetur: z media iter ea mouet sensus: z mouetur a
sensibilibus: z sensus mouetur z nō mouet. S; ē dif-
ferētia iter ea: q; ista trāsmutatio: que est in istis re-
bus media est: z medius pmanēs in eodē loco: non
transferatur ab eo: illic autē medius transferatur: z sū
postremū motum. Et cum declarauit ea: in gbus cō-
municat ista trāsmutatio cū trāsmutatione in lo-
co: z in gbus distinguit ab ea: dedit exēplum in hoc
z. d. z sicut q; imprimū ceram z. i. z iste motus qui ē
mediū in suis partibus a sensibili: valde est similis i-
pressioni sigilli in cera: z quēadmodum cera mouet
cum suis partibus a sigillo: ille motus peruenit in
cerā ad quodcūq; potest puenire virtus iprimētis
z cera permanet in omnibus suis partib⁹: ita est dis-
positio in motu mediū cum sensibilibus. i. q; expri-
mitur ab eis: expellitur ad omne ad qd puenit expres-
sionis virtus: est permanēs in suo loco nō motum.
Deinde. d. lapis aut z. i. z iste motus non adapta-
tur in omni corpore: lapis autē z sibi simile non expri-
mitur oio: s; expriimitur illud: qd est sicut aqua: aqua

enim videtur expriimi in remoto spatio: z similiter
aer. Multoties enim videtur agere z pati ab expres-
sione quādo fuerit fixus sū totū nō motus: neq; di-
uisus. Deinde. d. z propter hanc causam melius est
vt aer patiatur z. i. z quia in medio possibilib⁹ est h
impressio: ideo melius est dicere in conuersione: que
fit in audibilib⁹ z visibilib⁹: q; nihil aliud est nisi
q; aer conuertitur per illum motum: q; est in eo: z il-
las passionē: que fit ex sensibilib⁹ z visibilib⁹: quan-
do occurrerit aliqd in quo non potest pertransire il-
le motus sū rectitudinem ad sensus: melius est q;
dicere conuersionem esse corporum extra visum: s;
aut dicunt quidam antiquior⁹: z concedunt aspectū
necum nulla sint illic corpora extrinseca. Deinde. d.
z est in istis rebus lenibus z. i. z iste motus est in re-
bus humidis: z hoc intendebat per lenibus idem: z
ideo aer mouet visum etiam: quēadmodum si sigil-
lum existens in cera redderetur ad postremum finē
adeo q; moueret aerem in parte secundaria sensibi-
le mouet aerem: ita q; pertransiunt per ipsum ad su-
perficiem tangentem sensum: sic mouet sensum.

Lapin. III.

Nod autem impossibile sit sim-
plex animal corpus esse manife-
stum est. Dico autē puta igne-
um: aut aerem: sine quidem
enim tactu: neq; vñū contin-
git alium sensum habere. Corpus enim ta-
ctuum animatum omne: sicut dictum est.
Alia autem preter terram sensitua quidē
vtrūq; fierent. Omnia autem eo q; per alte-
rum sentire faciant sensum z per medium.
Tactus autē z in tangendo ipse: propter
quod z habz hoc nomē: z tamē aliū sensus
tactu sentiunt: sed per altera. Hic autem vi-
detur solus per seipsum: quare hmoi elemē-
torum nullum vtrūq; erit corpus animalis.
Neq; itaq; terrenum. Omnium enim tan-
gibilium tactus est sicut medietas z suscep-
tius sensus. Non solum quēcūq; differe-
tie terre sunt: sed calidi z frigidi z aliorum
omnium tangi possibilium: z propter hoc
ossibus z capillis: z hmoi partibus non sen-
timus: quia terre sunt: z plante etiā ob hoc
neq; vñū habent sensus: q; terre sunt: si-
ne autem tactu neq; vñū possibile est esse
Alium hoc autem sensituum non est: neq;
terre: neq; ceterorū vllis elemētor.

Manifestum est igitur q; impossibile est
vt corpus animalis sit simplex: sicut ignis:
aut aer. Impossibile est enim vt habeat vñū
alium sensum preter tactum. Omne enim
corpus animatum est tangibile sū q; disti-
mus: z illa alia sunt instrumēta sensus: pre-
ter terram: omnia enim faciunt sensus: quia
sentiunt per aliud: z per mediū.

s^o phy. 54.
z 35.
Alio p illo ē
z. de aia. 115.

enim sit tangēdo: et ideo vocatur hoc nomi-
ne: et hoc est euz alia instrumenta sensus nō
sentiant nisi mediante tactu: sed non est me-
diantibus alijs: illud autem existimatur con-
tentum per se. Et ideo nullum istorum ele-
mentorum est corpus animalis: neqz terra.
Tactus enim est quasi medius alijs sensibi-
libus: et instrumentum sensus recipiens nō
congregat tantū mutationes terrestres: sed
etiam calidum et frigidum: et alia tangibilia.
Et ideo non sentimus per ossa et pilos et p-
tales partes. Et ideo vegetabilia non habēt
aliquem istorum sensuum: quia sunt ex ter-
ra. Impossibile est enim ut alius sensus sit
sine tactu. Et hoc instrumentum quod est
sensui non est ex igne: neqz ex aliquo illorū
aliorum elementorum.

Dixit impole est ut corpus animalis sit simplex:
impole est enim ut animal habeat aliquem
trium sensuum sine tactu. omne enim animatum dō
esse tāgens. **Deinde** d. d. illa alia rē. i. et corpora sim-
plicia sunt instrumenta trium sensuum: preter terras
que non est instrumentum alicuius sensus: et hoc fuit
qz omnes isti sensus. i. tres agunt sensus: qz indigent
simplicibus instrumentis et medio extrinseco. i. denu-
datis a sensibilibus. i. ut instrumentis in visu et me-
diū nō habeat colorem: neqz in olfactu odorem: ne-
qz in auditu sonū. Et que denudatur ab istis aut sūt
corpora simplicia: aut in quo dīant corpora simplicia:
s. tactus est ab istis sensibilibus: qz apprehēdit suū sensibile
sine medio: et iō nullo cōto medio utit in extrinseco.
Et cū declarātū est h de sensu tactus: necesse ē ut suū
instrumentum non sit simplex: et vniuersaliter vult
declarare h: qz tactus in hoc differt ab alijs sensibus.
Alij enim sensus si possent denudari a tactu: tūc pos-
sibile eēt qz corpus animalis habēt illos sensus eēt
simplex. Tactus autē est e contrario. i. qz impossibi-
le est qz suū instrumentum sit simplex. Omne enī
instrumentum debet denudari a sensibili: et quia im-
possibile est ut aliquid corpus denudetur a quatuor
qualitatibus: necesse est ut instrumentum istius sen-
sus sit medium. i. admixtum ex elementis. Et euz ita
sit: contingit ut ista virtus sit causa essentialis: quare
corpus animalis est compositum. **Deinde** d. cum
hoc qz alia infra sensus rē. i. et euz alij sensus vtunt
elementis tribus pro instrumentis et medijs: necesse
est ut tactus non vtatur aliquo eorum: et qz suū in-
strumentum sit compositum nō simplex: licet instru-
menta quibus illi vtuntur nō possint denudari a ta-
ctu: ex hoc modo sunt composita: et si hoc non esset
necesse esset: ut essent simplicia. **Deinde** d. sed hoc
est per alia media: sed idigētia eorum a tactu nō est
indigētia eius: quod comprehendit suū sensibile p-
illius sine medio: sed per alia media: et per alia instru-
menta. **Deinde** d. et ideo nullum istorum elemen-
torum rē. i. et propter hoc quod diximus: nullus isto-
rum est corpus animalis: neqz terra etiam fm qz est
simplex: aut propter simplex: euz alij sensus vtuntur
elementis quasi instrumento et medio. Et ista est alia
virtus ab illis: quapropter non vtitur elementis pro

instrumento: cum suū instrumentum debet esse me-
diū inter tangibilia: cum nō possit denudari a qua-
litate tangibilibus: neqz possit comprehendere tā-
gibilia si esset tangibilis simplex: id est in fine alicuius
qualitatis tangibilis. **Deinde** d. et recipiens nō
congregat rē. id est recipiens tactum nō de necessi-
tate habet qualitates terrestres tantus: sed calidum
et frigidum et alia tangibilia: et ideo necesse fuit ut re-
cipiens tangibile sit medium: cum nō possit denuda-
ri ab omnibus: neqz etiam possit sentire si aliqua alia
qualitatem tangibilium denudaretur in eo: et ideo nō
sentimus per ossa: neqz per pilos propter dominium
qualitatum terrestrium in his corporibus: et ideo ve-
getabilia non habent sensum tactus: quapropter ne-
qz aliquos sensus: quia impossibile est alios sensus
inueniri sine tactu: et instrumentum tactus neqz est
ignis: neqz aliud corpus elementorum: neqz est cor-
pus attributum eis fm dominium.

Manifestum igitur quoniam necesse hoc so-
lo priuata sensu animalia mori. Neqz enim
hunc possibile est habere nō animal existēs.
Neqz cum sit animal: alij necesse est habere
preter hunc. Et propter hoc quidem alia
sensibilia excellentius non corrumpunt ani-
mal: ut color: et odor: et sonus. sed solus sen-
sitiuus: nisi sint fm accidēs: puta si simul euz
sono depulsio fiat et ictus. Et a visis et odo-
re alia mouent: que tactu corrumpunt. Et la-
por autem fm qz accidit simul tactui eē sic
corrūpit. Tangibilis autē excellētia ut cali-
dor et frigidor et duroz corrūpit animal.

Declaratur est igitur qz animalia moriun-
tur necessario quādo caruerint hoc sensu tā-
tū. Et qz est impossibile ut nō sit in anima-
libus. Animalia enim non de necessitate ha-
bent alium sensum nisi istuz: et ideo alia sen-
sibilia non corrumpunt animalia per dominium.
Verbi g. color: et sonus: et olfactus: h tū cor-
rumpunt instrumenta sensus: nisi hoc sit per
accidēs. U. g. qz euz sono sit magna percussio.
Omnes enim isti corrumpunt animalia: h
per accidēs. Et ideo saporē etiam nocent
animalibus mediante gustu. Gustus enim
est aliquis tactus. Dominium autem tangi-
bilis. Verbi g. calidi et frigidi et duri cor-
rumpunt animalia.

Declaratur igitur est ex hoc sermone: qz anima-
lia moriuntur quando caruerint tactu: et qz impossi-
bile est ut iste sensus non existat in animalibus: dum ani-
mal est animal: quod non est de alijs sensibus: non
enim necessarium: ut animal habeat alium sensum
preter tactum: et propter hoc dominium et vigor alio-
rum sensibilibus nō corrumpunt animal. Verbi gratia.
fortis color: et fortis sonus: et fortis odor: sed tamē cor-
rumpunt sua instrumenta ppria nisi per accidēs. Ver-
bi gratia. quādo cū sono fuerit magna percussio: et si
militer de colore et odore: saporē autem nocent ani-
malibus essentialiter mediante gustu: gustus enim

Uide secūdo
de anima.

67

est alius tactus: sed qualitates corruptentes alia sunt tangibiles. U. g. calidū frigidū et durus.

Cominis quidem enim sensibilis superfluitas corrumpit sensum. Quare et quod tangi potest tactum. Hoc autem determinatum est vivere. Sine enim tactu monstratum est quod impossibile est animal esse. Unde tangibilium excellentia non solum corrumpit sensum: sed et animal. Quia necesse est solum habere hunc animalia. Alios autem sensus habet animal: sicut dictum est: non propter esse: sed propter bene esse: ut visum quod in aere et in aqua ut videat: omnino autem quoniam in diaphano. Gustum autem propter delectabile et triste: ut sentiat quod in alimentis: et concupiscat: et moueatur. Auditum autem ut significetur aliquid ipsi. Lingua autem huius quatenus significet aliquid alteri.

Ct dominium cuiuslibet sensibilis expellit instrumentum sensus: et ideo tangibile expellit. Et per istum fuit diffinitum. i. vivere. Animal enim impossibile est ut sit sine tactu. Et ideo dominium tangibilis non tantum corrumpit instrumentum sensus: sed etiam et animal. Quia est necessarium animali ut sit ens: non ut sit in meliori dispositione. Illi au-

tem alij sensus sunt in animali propter melius. Visus autem ut aspiciat in aere et aqua. Et gustus ut sentiat delectabile et tristabile. Et ut habeat appetitum et moueatur. Et sicut de olfatu. Auditus vero ut audiat rem. Lingua vero ut significet res alto modo.

Cid est. et dominium omnis sensibilis quando fuerit intentum corrumpit suum instrumentum proprium siue fuerit tactus siue alterius. Deinde dicitur. propter istum fuit diffinitum. et. i. et per hanc virtutem. i. tactum diffinitur animal: et causa in hoc est: quod impossibile est ut animal sit sine tactu: ideo accidit: quod tangibile intentum non tantum corrumpit instrumentum sensus: sed animal essentialiter: quod sensus tactus est de rebus necessariis animali. i. ut sit ens non solum sed et melioris: sicut est de alijs sensibus residuis. Deinde dicitur. visus autem ut aspiciat in aere et aqua: et similiter de gustu. i. quod primo est propter appetitum cibi: auditus autem ut audiat rem. i. sonos: et intelligat per eos in animalibus rationalibus: et in alijs brutis: in animalibus rationalibus: ut intelligant intentiones: quas significant verba: lingua autem ut notificet res alto modo: et inuit vapato iumentum: quod est in verbis non gustus: hoc enim iumentum magis apparet propter melius quod in gustu: quoniam gustus reputatur esse necessarius propter suam vicinitatem tactui. Alij autem sensus sunt propter melius: et precipue visus et auditus: et hoc est manifestum.

CExplicit liber tertius et ultimus Aristoteli de anima.

Incipit liber de sensu et sensato. Cap. I.

Noniam autem de
ania finem seipsas
determinatur ē
prius: et de vir-
tute qualibet ex
parte ipsius: con-
sequens est fa-
cere considera-
tionem de aialibus
et vitis habentibus
oibus que sunt

pprie et cōes operationes eorū. Que igitur di-
cta sunt de aia subijciunt: de reliquis autem di-
camus: et primū de primis. Aidentur autem
maxima et cōia et ppria aialium cōia esse et
corporis et aie: puta sensus: et memoria: et
ira et desiderium: et oīno appetitus: et cūz his
gandium et tristitia: etenim hec fere sunt oibus
aialibus: cū his autem hoc quod oīz sunt vita
participantiū cōia: hic nō aialium quibusdam.
Existunt autem horum maxie quatuor conuga-
tiones sole nūero velut: vigilia: somnus: et
iuuētus: et senectus: et respiratio: et expira-
tio: et vita: et mors: de quibus considerandum
quod est vniūquodque eorū et quibus pro causis
accidit. Versū phisici est de infirmitate et sa-
nitate prima iuenire picipia. Nec enim infir-
mitatem nec sanitatem possibile est fieri ca-
rentibus vita. Quare fere phisicorū pluri-
mi et medicorū q magis phice artes profe-
quuntur: bi quidem finiunt ad ea que de medi-
cina: bi nō et his q de nāicipiū de medicina.
Quia oīa deā cōia sunt aie et corpori nō ima-
nifestū est: oīa. n. hec cū sensu accidunt: hec
nō p sensum: qdā autem hic quod passioēs huius
entes existūt: h nō habitudines: h autem pserua-
tiones: et salutaria. h nō corruptioēs et prima-
tiones. Sēsus autem quū p corpū sit aie manife-
stū ē et p pmonē et absq finōe. Cap. II.

Ed de sensu et sentire quod sit et
quod accidit aialibus hec passio di-
ctū est prius in his que de aia.
Aīal autem finem quod aial necesse est
vniūquodque hē sensum: p hoc
enī determinamus aialē: et nō
aial. Proprie autem finem vniūquodque tactus et gu-
stus ilesitur oīa necio: tactus quod p p dictā
causā: in his que de aia. Gustus nō ppter
escā: delectabile enim et tristabile discernit
ipse circa escā: vt hoc quod em fugiat: hoc autem
psequatur: et oīo sapor est nutritiue partis

passio. Sensus autem quod per exteriora pificē-
tibus ipsoz sunt quēadmodū odoratus au-
ditus visus: oibus quodem habentibus vitam
cā salutis isunt: vt pīentia psequantē alimē-
tū: mala autem et corruptiua fugiat. Et huius
autem pndētū ei quod bñ grā: multas. n. annun-
ciat dīas et quibus cōtemplabiliū iesel discre-
tio et agibiliū. Itē autem ipsoz ad necia quod
melior est visus et h se: ad illectū autem et h
accūs audir. Aīdultas quod dīas et multi-
modas visus annunciat potētia: quia oīa cor-
pora colore participat: quare et cōia magis
per hoc sentiunt. Dico autem cōia magnitudi-
nem: motū: getez: figurā: numerū. audir
autem soni tñ dīas: paucis autem et eas que
vōcis. Secundū nō accūs ad pndentiam
auditus plurimāz confert partem. Sermo
enī audibilis existēs cā est discipline: nō fin-
se: sed h accidens. Et noibus enī constat:
nominūz nō vniūquodque symbolū est: quare
sapientiores a natinitate pūatorūz vtroque
sensu sūt ceci: mutis et surdis. De hūte
itaque quāz habet sensum vniūquodque dictū est.
In quibus autem habet fieri corporis istrumē-
tis quodam quodem querit que finem elemēta cor-
porū: nō potētes autem ad quatuor: quāz
existibus coaptare capiunt de gnto. C Fa-
ciunt autem oēs visum ignis: quia passioēs cuius-
dāz ignorāt cām. Cōstricto. n. et moto oculo
videt ignis lucere: hoc autem in tenebris vī
accidere vt palpebras supnelatib: sūt. n. et
tūc tenebre. C h autem dubitationē hoc et
alia. Si. n. nō est latere sentiētē et vidētē:
visibile quod necesse erit se vidē oculis: quare ergo
gescēre illo hoc nō accidit. C Causa quod hū-
ins et obonis et putādi ignē visus ē hinc su-
mēda. Lenia. n. in tenebris nata sunt fulge-
re: nō tñ lucē facere: oculi autem vocatū nigrū
et mediū lene apparet. C Apparet autem hoc
moto oculo: quia accidit qsi duo fieri vnum:
hoc autem celeritas facit mor: vt videat aliud
ē vidēs et visus: quare et nō sit nisi celeriter
et in tenebris hoc accidat. Lene enī in tene-
bris natū est fulgere: quēadmodū qdā capt-
ta piscis: et sepie turbado: et lente moto oculo
nō accidit vt videat fil vnum et duo ē vi-
dēs et visum: illo autem mō ipse seipsum videt
oculus quēadmodū et in refractōe. C Quā-
si ignis ēet quēadmodū dicit Empedocles
et in Timeo scribit: et accideret vidē exun-
te: quēadmodū ex lucerna lumē: quare nō et in
tenebris vī vtrūque visus. Dicere autem quod extin-

Quia ponēda
ignē in oculo
dominari.

Improbatio

Quia sū-
luto.

Propter quod
moto oculo
duo apparet
vnum.

Et vīso stat
ē mītēdo.

Plonio opti-
mo.

Lōmē. sup. sen. et sen.

35

De sensu et sensato

guat in tenebris egrediens: sicut Timeus dicit vultus est oino: q. n. extricito luminis est: extricuit. n. aut humido aut frigido calidum et siccat: q. n. v. q. d. in carbonibus ignis et flama: quoz neutz in lumine apparet existens. Si igitur est q. d. s. p. debilitare later nos: o. p. per die et in aqua extricui lumen et in glaciebus magis fieri tenebras. Flama. n. et ignita corpa patiuntur hec: nunc aut nihil tale accidit. **Empe. opinio.** C. Empe. aut v. extricare q. extricere lumine sicut dictum est prius videre: aut. n. v. euz q. p. gressus medius pparant lucerna h. y. male p nocte ignis ardens accedens v. oino ventoz iperis p. bibear: v. toz. n. spm. d. p. pergit flatus: lumen aut est dissilens quato magis expasus fuerit illustrat p veluz domitis radys: sic q. m. rigis cocitatu antiquu lumen subnub. linteis diffundit circulo p pupillas q. aque q. d. p. fundu reuelauerit circuli fluctis: lumen aut extra puenit v. quado magis expasus fuerit: aliquado q. dem igitur sic v. dere alit: aliquado aut de fluxione b. que ab his q. vident. **Demo. opinio.** C. Democritus aut qm. q. dem aqua dixit e. bene dixit: q. aut putauit ipse videre e. illaz apparitione n. b. Hoc aut accidit qm. oculus levis est: et est non in illo: sed in videte: passio. n. refractione est. S. oino de apparitionibus et de refractione nodu ipsi manifestu erat v. v. Incongrua aut erat et n. supuenire ipsi dubitare qre solus oculus vider. Nullu aut alioz in qbus appareret idola: q. visus n. q. est aque: v. q. dem: n. n. t. accidit videre p. m. q. aqua est: s. p. m. q. est perspicuum: q. d. et aque et aeri coe est. Sed magis seruabilis est aq. aere: et magis spissus: qre pupilla et oculus aque sunt: et hoc est q. d. in ipsis operib. manifestus est: videt enim aqua q. discurret corruptis oculis: et in oino nouiter formatis frigiditate excedens et claritate: et albu oculi in habentib. sanguinem pingue et crassum: ppter hoc est v. per maneat humidis coagulatu: et ideo corporis minime rigens est oculus: nulli. n. q. d. infra palpebras est v. q. riguit: aialit. n. q. si ne sanguine sunt dure pellis sunt oculi: et hoc facit p. portione. Irrationabile aut oino est exire quoda visum videre: et aut extendi v. q. ad astra: aut quodaz tenuis prodeunte coadberere sicut qdam dicunt. Isti enim melius est in principio coniungi oculi: sed et hoc stultum. Quid enim coniungi est lumen luminis: v. q. polet e. hoc. No quodlibet co

iungitur cui libet: et iterius exteriori. q. o. m. ringa enim itus est. Quod qdem igitur sine lumine impossibile est videre dictum est in alijs: s. siue lumen siue aer est: quod est iterum visum et oculis: motus qui per ipsum facit videre: et rationabilis q. d. iterius aque est: aqua. n. perspicua est. Videtur aut sicut exterius no sine lumine ita et iterius: perspicuum. n. opz esse. Necessario ergo aqua est: quia non est aer. Non enim in ultimo oculi aia: aut aie sensitiu est. S. manifestu qm. iterius: quare necessarii: perspicui e. et receptibile luminis q. d. iterius oculi: et hoc e. ab accidentibus manifestum. Jam. n. in q. busdam vulneratis in bello iuxta timporalita v. abscederet poro oculi accidit fieri tenebras sicut lucerna extricte: eo q. quasi lampas qdam absista fuit perspicuum vocatu pupilla. Igitur siquidem in his accidit sicut diximus: manifestu q. si opz p. m. hunc modum attribuere et assignare v. si quodq. sensitiuorum v. n. elementoz: oculi qdem visum aque existimandis: aeris. n. sonoz sensitiu. Ignis aut odoratus: q. d. n. actu odoratur hoc potentia odoratus: sensibile enim facit agere sensum: quare necesse est ipz potentia prius existere. D. d. o. s. fumalis ena poratio est: fumalis aut enaporatio ab igne ppter q. d. est o. e. cerebri in loco odoratu: p. p. u. sensitiu: potentia. n. calida que frigidam. Et oculi aut generatio e. d. e. habet modum. A cerebro. n. costat: cerebrum aut humidius et frigidius oib. partib. corporis. Tactus aut terre. Sustantia. n. q. d. s. p. s. tactus est: et ideo iuxta cor: sensitiu est ipsoz. s. gustus et tactus. Cor. n. oppositu est cerebro: et est calidissimu partiu. Et de sensitiuis q. dem partibus corporis hoc modo sit verumminatus. De sensibilib. autem his que p. m. v. si quodq. sensitiu: puta: dico color: et sono et odor: et gustu: et tactu. v. si quodq. v. si quodq. est in his que actio ipsoz in his que de aia: et q. d. operari p. m. v. si quodq. sensitiuorum. Quid aut oporteat dicere quodlibet eoz. s. q. d. color: q. d. sono: quid odor: q. d. gustu: s. q. d. tactu consideradi est: et p. m. de colore. C. Est qdem igitur v. si quodq. dupli dictu: hoc qdem actu: hoc aut potentia. Quid qdem igitur actu color: et sono: et quomodo est idem vel alteru b. que s. actum sensibus: puta visioni et auditioni: v. si quodq. est in his que de anima. Quid autem v. si quodq.

vnusq; eorum existens faciat sensum et actus
nunc dicamus. Quæadmodum igitur dictum est
de lumine in alijs quod sit color perspicui secundum
actus: quando. n. est aliquid ignitum in perspi-
cuis: presentia quod est lumine est: priuatio vero re-
nebre. Quod autem dicimus perspicuum non est
propriis aeris: aut aque: nec alicuius sic dictorum
corporum: sed est quodammodo non virtus: que sepa-
rata quod non est: in his vero est in alijs corpori-
bus igitur: in his quidem magis: in his autem mi-
nus. Quæadmodum ergo et corporum necesse
est vltimius esse et huius luminis: quod igitur
natura in ideterminato perspicuo est: ipsius
autem quod corporibus perspicui vltimius: quod quod
erit vtiq; aliquid palam est. Quod autem hoc sit color
ex accidentibus manifestum. Nam color in ex-
tremis: aut extremitas est. Unde Pithe-
gorici epiphaniam colorem vocabant. Est quod
enim in corporibus extremitas: sed non est extre-
mitas corporis: sed eandem namque oportet existimare quod
exterius coloratur hanc et iterius. Videtur
autem aer et aqua colorata: etenim aurora tale: sed
ibi quidem quod ideterminato accidit non eundem
colores habet accidentibus prope et longe:
nec aer nec in aere. In corporibus vero nisi
continens faciat transmutationem determina-
ta est phantasia colorum. Manifestum est igitur
quod ibi et hic idem susceptibilis color est: perspi-
cuius ergo secundum quod existit in corporibus: igitur autem
aut plus aut minus: in omnibus coloribus facit per-
mutari: quoniam autem in extremitate color vtiq;
huius extremitas aliqua erit. Quare color
vtriq; erit perspicui extremitas in ideterminato
corpe. Et ipsorum autem perspicuorum: puta aqua: et si
quod aliud tale quorundam videtur aliquis color
proprius esse sed extremitatem sibi omnibus igitur.
Est ergo in esse perspicuo hoc quod quidem et in
aere facit lumen: est autem non: sed priuatum esse:
quæadmodum igitur ibi: hoc quidem lumen: hoc
non tenebre: ita et in corporibus albi et nigri
insunt. De alijs autem coloribus iam diuidentes
quot modis contingit fieri dicendum. Contin-
git enim secus iuxta positis albo et nigro: ita
quod vnusquodque eorum sit invisibile propter puritatem:
quod autem ab ambobus visibile sic fieri: hoc
enim neque albi potest videri neque nigri. Quoniam autem
necesse est quidem quædam colorum habere neutrum
autem bonum potest esse. Necesse est comixtum esse et
speciem quædam colorum aliam: est quidem ergo sic
accipere plures esse colores quod albi et nigri.
Abullos autem proportionem: tria enim ad duo et
tria ad quatuor: et secundum alios numeros est se-

cus iuxta iacere. Ita autem omnino secundum nullam pro-
portionem sunt sed secundum abundantiam et defectum
quædam incomensurabile. Eodem itaque modo
hoc habet personarum. Qui quod in numeris propor-
tionatissimis colores quæadmodum ibi colorum
dantiam. Ita autem delectabilissimi colorum esse
videntur veluti coccineus et puniceus: pauci
autem tales propter causam: propter quod quidem et sym-
phonie pance: quod autem non in numeris alij colo-
res: vel et omnes colores in numeris esse ordina-
tos: inordinatos autem et hos ipsos quoniam non puri
sunt: quod non sunt in numero tales fieri. Tunc quod
modus generationis colorum hic est: vnus autem
apparere per alternos quæadmodum alij
pictores faciunt: alterum colorum super alterum
manifestior superponentes: quæadmodum
quoniam in aqua vel in aere aliquid voluit facere ap-
parens: et quæadmodum sol secundum se albus quidem
videtur: per caliginem vero et fumum puniceus.
Abullos autem et sic erunt colores eodem modo
prius dicto: proportio enim erit vtiq; quedam
eorum quod in superficie ad eos quod in profundo: quod
autem et omnino non sunt in proportionem. Dicere
autem sicut antiqui deflexione esse colorem
et videri propter talem causam incongruam: omnibus
enim modis per tactum necesse ipsis facere sen-
sum. Quare magis melius est dicere per mo-
ueri intermedium sensus a sensibili fieri sensum
quod tactu et deflexionibus intrinsecis: inuicem
igitur quidem positis necesse sicut et magnitu-
dinem accipere inuisibilem: ita et temporis
in sensibile: ut lateant motus peruenientes et
vnum putetur esse per simul apparere: hic
autem nulla necessitas: sed qui in superficie co-
lor immobilis est: et motus a supposito non
silem faciat motus: quare aliud apparebit:
et nec albi nec nigri. Quare si non contingit
nullam magnitudinem esse inuisibilem: sed quæ-
libet ab aliqua distantia visibilem: et hec vti-
que quedam colorum comixtio. Et illo autem
modo nihil obstat quin appareat quidam co-
lor coloris eis qui a longe. Quoniam enim non est nulla
magnitudo inuisibilis in his que deinceps co-
siderandum est. Si autem comixtio est corporum
non solum secundum hunc modum quæ putant quidam:
solis secus iuxta positis minimis immanife-
stis a nobis propter sensum: sed omnino omnium
apud esse: sicut in eis que de comixtione deum
est vniuersaliter de omnibus: illo enim modo mi-
scetur hec solum quæcunque contingit diuidere ad
minima: quæadmodum boies equis aut semina:
boium vero boiem minimus: equorum vero

Comē. sup. sen. et sen.

33 z

De sensu et sensato

equum. Quare horum secus inuicem positione multitudo composita est que simul vero rursus hominum non unum unum equo non dicimus comisceri. Quicquid vero non diuidunt ad minimum horum comixtionem non contingit fieri secundum hunc modum. Sed per comisceri ex toto: que quidem et comisceri maxime nata sunt: quoniam autem hoc fieri possibile in his que sunt comixtio ne dicitur est primum. Simul autem que sit necitas comixtionis in illis: et colores misceri manifestum est et hanc causam esse principalem quod multi sunt colores: sed non supernatione nec secus inuicem positiones. Non enim de longe quidem: de prope autem non videtur unum comixtorum colorum: sed unumquodque. Abulsi autem erunt colores: quoniam multis contingit proportionibus comisceri sibi inuicem comixta: hoc quidem in minimis: hoc autem secundum abundantiam solis: et alia eodem modo: quo quidem in secus inuicem positos coloribus: aut de supernatione contingit dicere et de comixtis. Sed qua de causa multi colores dicitur est. De sono autem et de voce prius in his que de anima dicitur est. De odore vero et sapore dicendum: fere enim eadem est passio: non est idem autem est virtus ipsorum. C. Abanifestus autem est saporum genus quod odor: huius autem causa quoniam peiorem habemus alijs animalibus odoratum: et ipsi sensibus qui in nobis: tactum vero certissimum aliorum animalium: gustus vero tactus quodam est: que quidem igitur aque natura vult sapor esse: necesse est itaque in ipsa aqua habere genera saporum insensibilia propter paritatem secundum quod Empedocles dicit: vel maiorem talem esse: quodammodo panspermia saporum: et omnia quidem ex aqua fieri. C. Alia quidem ex alia parte vel nulla habentes differentiam aqua faciens causas esse ac si calidum et soles dicat quod. C. Huius autem sicut Empedocles dicit multum aperit mendaciam: videmus enim comutari per calorem saporibus oblati fructibus ad solem: et igitur ista quod non ab aqua trahere saporibus tales factos: sed in ipso fructu transmutatos et resudantes et iacentes propter tempus: aut terrosa dulcibus: et amaro: et oimodos factos: et decoctos: et ad omnia saporum genera ut est dicere transmutatos. C. Sili autem et panspermie manifestum esse aqua impossibile: ex eodem enim videmus sicut ex eis factos alios

sapores. Restat igitur in pati aliquid aqua transmutari: quod quidem igitur non a calidi solis virtute accipit hanc virtutem quam dicimus saporum manifestus est. Subtilissimus enim omnium humorum aqua est et in ipso oleo: sed protenditur oleum plus quam aqua propter viscositatem: aqua autem fragilis est: quare et gravior est seruare aqua in manu quam oleum: quoniam autem calida facta aqua: non apparet aqua in grossa ipsa sola: manifestum quoniam alia quedam virtus erat causa. Sapores enim in fructibus hi existentes grossitudinem habent omnes magis calidum autem concussa. C. Apparent autem saporibus quod quidem in fructibus hi existentes et in terra. Quare multi philosophorum antiquorum dicunt talem esse aquam per qualemque terram transeat: et hoc manifestum est in salis aquis maxime. C. Sal enim quedam terre species est: et que per cinerem colare ipso amaro existere amarum facit sapor. Sicut quoque fontes multi: hi quidem amari: illi vero acutissimi: hi autem omnimodos habentes saporibus aliquos. C. Rationabiliter itaque in nascentibus sit saporum genus maxime. C. Pari enim naturum est humidum quodammodo et alia contrarium: contrarium autem siccum: quod et ab igne patitur quod. Sic enim ignis natura: siccus propter ignis calidum est: terre vero siccum sicut dicitur est in his que de elementis. Quia quidem igitur ignis et qua terra: nihil naturae est facere vel pati: nec aliquid quicquam. Quia autem est contrarietas in unoquoque bec omnia et facit et patitur. Quodammodo ergo qui lauat in humido colores et saporibus: tales faciunt hic aqua: sic et natura siccus et terrenus et per siccus et terrenus colas: et mouens per calidum quod quidem humidum facit. C. Et hoc est sapor: facta a dicto siccum passio in humidum gustus secundum potentiam alterat in actum. Dicit enim sensitiuus ad hoc potentia precepit. Non enim secundum dicere: sed secundum speculari est sentire. Quoniam autem non omnia siccis: sed nutritiui saporibus passiones sunt: aut priuationes operis sumere hinc: neque siccum sine humido: neque humidum absque siccum. Et ea enim ipsa animalibus nihil unum solus: sed comixtum: neque ipsi plantis: mixtum. Et sunt oblata cibi animalibus: tangibilis quidem sensibilis augmentum facientia et de crementis. Huius enim causa calidum: aut frigidum oblata: bec enim facit et augmentum et decrementum: nutrit autem per gustabile oblata: omnia enim nutriunt dulci simpliciter vel comixto. Quod quidem igitur de his determinare in his que de generatione

Abanifestus
est sapor ge-
nus quod odor.

Empedocles, opio.

Democritus et
Anaxagoras, opio.

Improbatio
Empedocles,

Improbatio
Anaxagoras
et Democritus

Et saporibus
animalibus.

Democritus
et Anaxagoras.

Sicut saporibus.

Improbatio.

Saporibus
animalibus.

Democritus
et Anaxagoras.

Improbatio.

Improbatio.

Improbatio.

generatio: nunc autem quantum necesse est agere de
 ipso. Calida. n. augmetur et struit nutrimentum: eo quod leve quidem attrahit: amarum autem
 et salus relinquitur propter grauedinem. Quod
 itaque facit in exterioribus corporibus calor
 exterior: huiusmodi natura animalium et plantarum:
 quare nutriuntur dulci. Comiscens autem alij sa-
 porem ad cibum eodem modo salso et acuto pro-
 codimento: hec autem propter contrahere: eo quod ni-
 mis nutritiuum sit dulce et supernaturatum.
 Quoadmodum autem colores ab albi et nigri co-
 mitione sunt: sic et saporis a dulci et ama-
 ro: et similia proportionem etiam: eo quod magis vel
 minus vniuersusque est: siue sim quosdam nume-
 ros commixtiones et motus siue id determinate.
 Quia autem delectationem faciunt commixti bi-
 ti in numeris solus: qui quidem. n. pinguis est dul-
 cis sapor: amarum vero et salum fere idem sunt.
 Ponticus vero et austerus: et stipticus: et
 acutus in medio. Fere. n. omnes species humo-
 rum et colorum facit. Sapez. n. amborum species
 siquis ponat sicut rationabile: luidum nigrum
 aliquid esse. Relinquitur enim flauus quidem al-
 bi esse quoadmodum et vinctuosus est dulcis:
 puniceus et alurgon: et viride et clarum in
 medio albi et nigri. Alij vero mixti ex his: et
 quoadmodum nigrum est purior in perspi-
 ceno albi: ita amarum et salus dulcis in nutri-
 mentali humido: quare et cinis amarum combinato
 rum omni: exbalatur. n. est ex ipsis potabile.
 Democritus autem et plurimi physio-
 logi quicunque dicunt de sensibilibus icognis-
 simum aliquid faciunt. Quia enim sensibilia tan-
 gibilia faciunt: etenim si hoc taliter se habeat mani-
 festum est quod et aliorum sensuum vniuersusque
 tactus quidam est: hautes quod impossibile sit non
 difficile est discernere. Amplius autem com-
 sensuum omnium vniuersumque propter magnitudi-
 nem et figuram et aspectum et lenem. Amplius
 autem acutus et obtusus quod et in glebis colora sunt
 sensuum: et si non omni: sed visus et tactus. Qua-
 re et de his decipiunt: de propter autem non deci-
 piunt: velut visus de colore et auditus de so-
 no: quod autem propter ad ista reducunt: quoad-
 modum Democritus albus quidem et nigrum
 huiusmodi asperius dicit esse: sed vero lenem esse. Ad
 figuras autem reducit saporis. Quamvis
 autem nullius vel magis visus est cognosce-
 re colora. Si ergo gustus magis: minima qui-
 de certissimi sensus est discernere circa vni-
 quodque genus: quare oportebat gustum et alia
 colora sentire maxime et figuram esse discernentis.

simus. Amplius sensibilia quidem omnia sunt con-
 trarietate: veluti in colore nigro albo et in sa-
 pore dulci amaro. Figura autem figure non pu-
 tat esse similes: cui enim polygonarum circumferens
 similes. Amplius et figuris extrinsecus infinitis necesse
 est saporis esse infinitos: quare huiusmodi quidem non faciet
 sensus: hic vero non faciet. De sapore quidem igitur
 et gustabili dictum est: alie namque passionis sa-
 poris: propter huiusmodi considerationem in phisica que
 de platis.

Et Caplin de odoribus.
 Quod demum modo oportet intelligere et
 circa odores. Quod. n. facit in hu-
 mido siccum: sed facit in genere alio
 enchimum humidum in aere et aqua
 sili: color autem de his: nunc quidem dicit
 mus perspicuum: est autem odorabile non similia quod
 perspicuum: sed huiusmodi quod laudabile vel inuidabile
 enchiline siccitatis. Cuiusmodi. n. solus in aere huiusmodi
 in aqua: quod odoratus est: manifestus autem in pi-
 scibus et ostracodemis: videntur enim odorare:
 nec aere extrinsecus in aqua: supnatat. n. aer cum infue-
 rit: nec ipsa respiratoria. Si quis ergo potat aquam
 et aere vitraque humida erit: vitraque quod in humi-
 do enchimi siccum nam odor et odorabile tale.
 Quia vero ab enchimo passio est: manifestus
 est per huiusmodi et non huiusmodi odor: elinta. n. iodo-
 bilis velut ignis: aer: terra: et aqua: quod sicca et
 humida eorum enchima non sunt: nisi quod commixtus
 faciat: propter quod et mare huiusmodi odor: huiusmodi. n. humo-
 re et siccitate: et sal magis itus odorabile est.
 Manifestat autem et quod ab istis effluit oleum: vi-
 trum autem terre est magis. Amplius lapis iodo-
 rabile achimus: ligna autem odorabilia enchima
 et huiusmodi aquatica minus. Amplius in eis quod me-
 talla: vitraque iodorabile: achimus enim. es autem
 odorabile et ferrum: quoniam autem extrinsecus humidum
 iodorabiliores sordes sunt omnium: argenti vero
 et stanni his quidem magis odorabilia: his vero
 minus: aquatica enim. Dicitur autem a quibusdam hu-
 malis enaporatio esse odor: colora extrinsecus terre et
 aeri: et omnes dicitur super huiusmodi de odore. Quare et
 Heraclitus sic dicit: quod si omnia entia. fumus siat
 nares vitraque discernit. Ad odorem autem omnes iste
 sunt: huiusmodi quidem et exhalatione: huiusmodi sicut eva-
 poratione: huiusmodi autem vitraque. Est autem vapor
 quidem humiditas quidam: fumalis vero exhalatio sic
 dictum est: colora est aeri et terre: et constituitur ex il-
 lo quidem aqua: ex hac vero quidam terre species. Cuius
 neutrum huiusmodi videtur: vapor enim aqua est: fuma-
 lis vero enaporatio imposita est in aqua fieri: odo-
 rant. n. et in aqua sicut deum est purum. Amplius
 enaporatio dicitur sili effusionibus. Si igitur nec
 comensuratur sensui et sensui.

Quod solum in
 aere: in aqua
 odoratum est.

Quod propter
 fulcentiam est
 odoratum.

Et ita sunt
 odorabilia.

Vapor: est huius-
 midus quidam

De odoribus
 si vapor: ne-
 quod fumalis eva-
 poratio.

De sensu et sensato

illa bene: nec ista bene. Quia igitur contingit re-
cipere humidum: et illud quod in spiritu et illud
quod in aqua: et pati aliquid ab enchima sicca-
re non immanifestum: etenim aer humidus non est.
Adhuc autem si quidem sili factat in humidis: et
in aere: quod admodum lauat sicca: manifestum
quod opus proportionales esse odores humoribus.
sed adhuc hoc in quibusdam accidit: etenim
acetosi et dulces sunt odores et austeri et po-
tici et crassi et amari: proportionales dicat. ut
quod putridos: quod quod admodum illa diffi-
lis potationis putrida dissana pueris sunt.
Adhuc manifestum ergo quod in aqua sapor: hic
in aere et in aqua odor. Et propter hoc frigi-
gus et conglutinator et saporis bebetant: et
odoros exterminat. Aliquid enim quod mouet:
generat autem in frigidatio et conglutinator.
Species autem odorabilis due sunt: non enim
sicut quidam dicit non species odorabilis: sed
sunt. Determinatum autem quod sunt et quod non
sunt: hoc quidem est secundum saporis ordinatum
ipsorum sicut dicitur et delectabile et triste
habent secundum accides. Quia enim nutritiuum passio
est: appetentibus quidem odorabiles odores
eorum sunt: plenius autem et inibiles genibus non de-
lectabiles neque odores: et esca habens odores
quibuslibet non delectabilis neque bis. Quare
reiste quidem velut diximus: sed accides qui-
dem habebit delectabile et triste propter quod
oibus sunt cetera animalibus. Quidam autem secundum
ipsos delectabiles odorum sunt: quod admodum
illud qui saporis: nihil enim magis vel minus ad
escam assequuntur nec conferunt ad desiderium
quicquam: sed contrarium magis: verum enim est
quod Empedocles vituperas Thracius dicit: quod
lentem decoquis non infundas in irion. Qui
autem nunc commiscet ad potationes tales vir-
tutes vim faciunt propter suum delectationem donec
vitiis a duobus sensibus fiat delectabile: quod ad
modum vni et ab vno: hoc quidem igitur odorabi-
le hominis proprium est: quod autem secundum saporis ordina-
tus et aliorum animalium sicut dicitur est primo: et il-
lorum quod quod secundum accides habet delectabile diui-
dunt species secundum saporis: istius autem non tam pro-
prium ipsum esse secundum ipsam delectabile aut tri-
ste. Causa autem proprium esse hominis tale odor propter
frigus quod circa cerebrum: frigidum enim non existit
te cerebro et sanguine quod circa illud est in an-
gustis venis existere subtili et puro: de faci-
li autem in frigidabili propter quod et cibi fumositas in-
frigidata propter locum infirmitatem rehumata facit
homines: propter quod facta est ista species odoris: ne-

hil enim aliud est opus ipsum? hoc: hoc autem
facit manifeste. Libus enim delectabilis est
et sicca et humidus multoties infirmas
est. Qui autem ab odore secundum ipsum odorem
operi quocumque se habeat utilis est: dicere
semp. Et propter hoc fit respiratio non oibus
sed hominibus et sanguine habentibus: velut qua-
drupedibus: et in magis participantibus nam ae-
ris. Ascendunt namque odoribus ad cerebrum
propter lenitatem caloris quod in ipsis sanis habet cir-
ca locum hunc. Odoris namque virtus non calida
est: ut si namque respiratio ad duos: ut ope-
rose quod ad toracis adiutorium: ut aduertere
ad odorem. Respirare enim sicut et trahere facit
pneumatis motum. Proprium autem hominis tale
genus odoris: quod plus cerebrum et humidum
habet animalibus: ut secundum magnitudinem: propter hoc
enim et solus est dicere sentit aliorum animalium hominem
et gaudet flor et talium odoribus. Omnes sur-
tur enim eorum calor et motus ad hyperbole est
quod in loco frigiditatis et humiditatis est. Aliis
vero quocumque pulmone habent propter respirare
alterius generis odoris sensum: diuidit namque
ut non duo sensus faciat: sufficit enim. Quia
quod et ut respirantibus quod admodum hominibus
vitiis odorabilis aliis alterorum solus est
stans sensus. Huc vero non respirant quod quod
habet sensus odorabilis manifestus est: etenim
piscis et entemorum genus est diligenter sen-
tit de longe propter nutritiuam speciem odoris
remota multum a propria esca: quod admodum
apes faciunt ad mel et paruorum formicarum
genus: quas vocant quod senipar: et marino-
rum purpure et aliorum multa talium animalium
acute sentiunt escam propter odorem. Propter
quod vitiis dubitabit aliquis quod sentiunt odo-
rem si spirantibus quod oibus sit spirare vno
modo: hoc enim videtur in respirantibus accis o-
ibus: illorum autem nullum respirat: sentiunt enim
si non aliquis propter quinquis sensus alius: hoc
autem impossibile: odorabilis enim olfactus: et il-
la vero hoc sentiunt. Sed non forte eodem
modo: sed respirantibus quod spiritus auferit
superiacens: quod admodum cooperentur quod
dam. Quare non sentiunt non respirantia. his
autem non respirantibus ablatum est hoc: quod ad
modum in oculis: quod enim animalium habet
palpebras: quibus non reuelatis minime pos-
sunt videre: quare autem habent duos oculos
non habent: quare non egent villo quod illa reu-
let: sed vident a facultate existere in illis sta-
tim. Sili autem et aliorum animalium quodlibet non
indignatur

Propter quod
frigus odoros
et saporis be-
betant?

De speciebus
odoris.

Odorabile
homini proprium.

De reu-
matismis.

Indignatur de his que seipsa fetidorum sunt
 odor: nisi quod accidat corruptiuius existens:
 ab his autem corruptis sicut: quemadmodum ho-
 mines a carbonum fumo patiuntur grauedinem
 capitis: et corrumpunt multotiens sic a sul-
 furis virtute: et corrumpunt alia animalia: et
 fugiunt propter passionem: ipsas autem semel ipsam
 non curant feditate: quibus multa crescentium
 fetidos habent odores: nisi quod conferat ad gu-
 stum vel ad edulium illis. Videtur autem sensus
 qui est odorandi in partibus existentibus sen-
 sibus: et numero habere medium imparis: et
 ipse medius esse tactuorum: quemadmodum tactus
 et gustus: et palia sensitiuorum velut visus
 et auditus. Quare et odorabile nutritiuorum
 est passio quedam: hoc autem in eodem genere: et
 audibilis aut et visibilis: quare et in aere et
 in aqua odorantur: quare est odorabile eodem
 aliquid amboz horum: quod tactuali inest et per-
 spicuo et audibili. Quare rationabiliter as-
 sumitur est siccitati in humido: et fusili velut
 tinctura quedam esse et locura. Quis quidem
 igitur spes operis dicere: et quomodo non odorabilis
 in eis dicitur est. Quod autem quidam Pythagorico
 rum dicunt non esse rationabile: nutriti non quod di-
 cunt quod animalia odoribus. Cuiusmodi quidem
 enim videmus quomodo cibum operis esse compositum: etenim
 ea nutrita non sunt simplicia: quare et superfluitas
 fit cibi: aut in ipsis aut extra sicut in plantis.
 Amplius non neque aqua vult ipsa sola nutrire
 incommixta existens: corporale. n. aliquid esse
 constitutum. Amplius multo minus rationabile
 aerem compulsum fieri. Cum his autem quomodo omnibus est
 animalibus locus receptus: cibi: a quo quomodo cibum
 ingreditur recipit corpus. Quod odorabilis autem sensi-
 tiuius in capite et cuius speciali intrat fumositatem
 quare ad spiratum vadit utique locum. Quod
 quidem igitur non conferat ad nutrimentum odorabi-
 le sed quod odorabile manifestum: quod tamen ad sani-
 tatem: et ex sensu et ex deis manifestum. Quare
 quod sapor in nutritiuo et ad nutriendum: hoc
 est ad sanitatem odorabile: semel vniuersum sensu
 tiuius quidem ergo determinet semel. Cuiusmodi
 ciet autem aliquis si oem corpus in infinitum diuidit
 et passiones ergo sensibiles: puta color: et sa-
 por: odor: et grauedo: et frigiditas: et calidum
 et lenis: et durus: et molle. Cuiusmodi impossibile:
 actuius enim est vniuersum quod ipsorum sensus: in eo
 enim quod possunt mouere illius dicunt oia: quare
 necius sensus in infinita diuidi et oem magni-
 tudinem esse sensibile. Impossibile enim albi-
 quidem videre non autem quomodo. Cuiusmodi. n. non sic.

continget utique aliquid corpus nullum habens colo-
 rem: neque grauedinem: neque tales alia passio-
 nem: quare nec oio sensibile: s. n. sensibilia
 sunt. Sensibile igitur erit compositum: nec ex sen-
 sibilibus: sed necesse: non. n. ex mathematicis.
 Cuiusmodi amplius cui adiudicabimur hoc autem cogno-
 scemur nisi intellectu: sed non intelligibilia: nec
 enim intelligit intellectus quod exterius non cuius sensu.
 Sed si hoc habet sic videtur testificari illis que
 indissolubiles faciunt magnitudines: sic quidem
 utique soluet sermo: sed impossibile est: deum est
 enim prius in finibus quod sunt de motu. Cuiusmodi
 solutio autem eorum sicut manifestum erit: et quare ter-
 minate species coloris et saporis et sonorum: et
 aliorum sensibilibus. Quorum quidem. n. sunt vltima
 necesse est terminata esse que ita: contraria
 autem vltima: oem enim sensibile habet finem: ve-
 lut in colore albi et nigri: in sapore dulci
 et amari: et in alijs ita quod omnibus vltima sunt
 que finis. Cuiusmodi continuum quod igitur ad infinita diui-
 ditur in equalia: ad equalia non finita: quod autem
 non semel se continuius in species finitas. Quia ergo
 passiones quidem vltimas dicendum. Existit
 autem in continuitate: et in his sumendum: quod
 potentia et quod actu aliud. Et propter hoc de-
 cimum mille finem nullum latet visum: quomodo vis
 sus superueniat: et qui in dyest sonus latet
 quomodo continuus exis audit ois carus: distan-
 tia non intus existens ad vltima latet. Sicut
 autem et in alijs sensibilibus parua oio: potentia
 namque visibilia ipsa: actu autem non: quomodo non sepa-
 re: etenim igitur potentia quod pedalis bipedis: actu
 ita quod diuisa. Separe autem tamen superabundante
 rationabiliter quidem utique et resoluunt in contin-
 gentia velut minimum sapor maris insus: quomodo
 imo quomodo neque sensus superabundantia sed ipsas
 sensibiles nec separe: potentia. n. inest discre-
 tionis superabundantia: nec tamen sensibile separatum
 erit actu sentiri: sed tamen erit sensibile: potentia
 enim est ita et actu erit adueniens. Quod quidem igitur
 quidam magnitudines et passiones latet: et pro-
 quod cum et quomodo sensibilia et quomodo non deum est.
 Cuiusmodi autem utique inexistit: sic quanta quidam sunt:
 ut actu sensibilia sunt: et non solum quod in toto: sed
 et seorsus finita necesse est sed aliquem numerum et
 colores et saporis et sonos. Cuiusmodi ciet autem
 utique aliquis igitur: puenit autem sensibilia aut
 motus quod a sensibilibus quare quare fiat sensus
 quomodo operet in medium primo: quemadmodum
 odor videtur facere et sonus: prius enim prius
 sentit aliquid odoris: et sonus posterius actu
 venit graue: ita et visibile et lumen: ergo ne.

Comē sup sen. et sen.

33 4

Secunda ad
idem rō.Terminare
sunt spēs q̄
tatum sensibi-
lium.Ex hoc po-
tere minimaSensibile
prius puenit
ad mediū q̄
ad sensus.

De sensu et sensato

Empirio. Quemadmodum et Empirio dicitur attingere prius quod a sole lumen ad medium prius quam ad visum aut ad terram. Putabit autem utique hoc rationabiliter accidere motus. non. ut ab aliquo in aliquid. Quare necesse est quod dicitur ipse esse in quo moueat ab altero in alterum: ipse autem dicitur visibilis: quare erat quando non videbatur: sed adhuc ferebat radius in medio. Et si oculus audit et audiuit et oculus sentit et sensit et non est gnatio eorum: sed sunt absque fieri: cum nihilominus quemadmodum sonus in facto ictu nodum apud auditum. Abanifestat autem hoc et litterarum transfiguratio: quemadmodum facta latitudo in medio: non. non. videntur dictum audiuisse: quod transfiguratur aer delatus. Sic ergo et color et lumen: non. non. in eo quod quocumque modo hoc videretur: hoc vero quemadmodum equalia sunt: nullum enim oculi alicuius utriusque equalibus. non. factis non differunt vel prope vel longe esse adiuncte. Et vel circa sonum quidem et odorem habere accidere rationabile: quemadmodum. non. aer et aqua prius quidem: partibiles autem amborum motus: propter quod et est quidem ut idem audierat prius extremusque et odor: est autem quomodo non. Videtur autem quibusdam esse obiectio et de his: impossibile enim dicunt quod alium per alium audire idem: et videre et odorare. Non enim possibile esse multos et sed suos existere audire et odorare. Intercipiens enim ipsum ipsum esse vel mouens prius puta chotonium vel thus vel igne cides et vni numero sentit oculos. Id autem quod tam propter alterum numero: specie autem idem. Quare simul multi vident: et odorant: et audiunt. Sunt autem nec corpora hec: sed passio et motus quidam. Non enim utique hoc accideret: neque si nec corpore. Et de lumine autem alia est ratio per inesse: ut aliquid lumen est: sed non motus aliquid: oculus autem nec filum in alteratide se habet: et latione: lata namque rationabiliter prius in medio attingit. Videtur autem sonus latere esse cuiusdam motus: quicquid non alterant non adhuc filum: contingit. non. filum alterari: et non dimidiis prius: velut aqua si oculus coagulari attinet si fuerit multum quod calefit aut coagulat: habet ab habito patet: prius autem ab ipso faciente transmutari necesse: et si alterari: et subito. Et est autem vel quod et gustare quemadmodum odor si in humido essemus et remotius: aut tangere ipsum sentiremus: rationabiliter autem quod est iterum: diuisi sentit non simul omne partem nisi in lumine propter predicta: propter hoc autem et dictum?

videre: lumen autem facit videre. Et est autem et alia quedam obiectio talis circa sensum: utrum contingit duos simul sentire in eodem: et idem visibiliter tempore: vel non. Et statim semper maior motus minorum depellat: propter quod delata sub oculis non sentiunt: si fuerint in aliquid vehementer intendentes vel timentes vel audientes multum sonum: hec itaque supponatur et quod visusque magis est sentire simpliciter existens quam compositum velut vni interpretatur: et melius et colorum: et nota sola quod in dyapason: quod obsecrant se invicem: hec autem faciunt ex quibus vni aliquid fit: si itaque maior minorque motus depellit necesse si simul sunt et ipsi minus sensibiliter esse quam si solus esset. Auferuntur autem aliquid minoris comixtionis si quidem magis omnia simplicia sensibilia sunt: Si igitur equales fuerint altere existentes neuter erit sensibilis: obsecrant enim alter alteri: simpliciter autem non est sentire: quare aut nullus erit sensus vel alter ex utroque: quod quidem videtur fieri ex comixtis: et quocumque comisceantur. Quia ergo ex quibusdam quidem fit aliquid: ex quibusdam vero non fit: talia autem que sub alio sensu comiscuntur enim quorum ultima contraria: non est autem ex albo et acuto vnum fieri: nisi si accedens: sed non sicut ex acuto et graui symphonia: Ergo nec contingit sentire ipsa simul. Equales enim existentes motus ipsorum terminabunt inuicem: quia vnum non fit ex illis. Si vero inaequales melior faciet sensum. Et adhuc si duo magis sentit simul utique anima vno sensu: quorum vnum sensus velut acutus et graui. Adhuc autem simul motus vnius ipse ipsius quod duorum: puta visus et auditus: vno autem simul duo non est sentire: si non mixta fuerint. Adhuc autem vni vult esse: vnum autem simul vnum sensus: vnum autem simul ipse: quare necesse est si mixta sentire: quia vno sensu per actum sentit. Anims quidem enim numero qui per actum vnum: specie autem qui per potentiam vnum: et si vnum ergo sensus qui per actum vnum illud dicit: comisceri ergo necesse ipsa. Quando ergo non fuerint mixta duo erunt sensus qui per actum: sed per vnam potentiam: et indiuisibile tempus necesse est vnum esse operationem: vnum enim qui ad semel usus et motus vnum: vna autem potentia: non ergo contingit duo simul sentire vno sensu. At vero si ea que sub eodem sensu simul impossibile si sunt duo: palas quod minus adhuc que per

ut contingat
duos simul
sentire eodem
modo

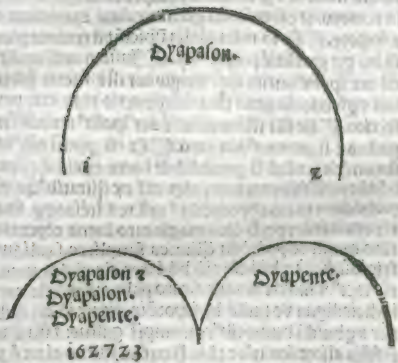
Adhuc mo
tus tempus
notae depellit

Sciat

quodammodo
per se

per se

que sunt duos sensus: contingit simul sentire velut album et dulce: ut enim quod idem unum numero omnino nullo alio differre nisi in eo quod sit: quod autem ipse unum iudicante sensu et modo. Si ergo autem hoc quod forte album et nigrum alter quod prius idem indicabit et dulce et amarum idem quidem ipse ab illo autem alio huiusmodi alium. utrumque contrarium: eodem autem modo sibi ipsis coelementaria: puta sicut gustus dulces: ita visus albus: et sicut iste nigrus: ita ille amarus. Amplius si priorum morum contrarium: simul autem tria in eodem et aromo non contingit esse: sub sensu autem uno tria sit velut dulce et amarum non contingit sentire sit: sicut autem palam neque non tria. hec quidem enim albi sunt. hec autem nigri et in alijs similes velut sapor: ibi quidem dulces: ibi vero amari: nec quod comixta sit: proportionem enim sunt op-

positorum velut drapason et drapente nisi fuerit unum sentiat: sic autem una proportio extremis sit: aliter autem non erit enim sit: hec quod de multis ad paucos vel imparis ad pares: hec autem pauci ad multos vel paris ad impari. Si vero plus adhuc distat ab invicem et differunt: coelementari quidem dicta in alio genere quod que in eodem genere. Dico autem puta dulce et albus voce coelementaria: genere autem alia. Dulce vero a nigro multo amplius specie differunt quod album: adhuc utrumque minus contingit ipsa simul sentire quod que genere: quare si non hec nec alia. Quod autem dicunt quidam eorum qui circa symphonias: quoniam non si mul quidem pertingunt soni. Aident autem et latent: eorum tempus insensibile fuerit utrumque recte dicitur vel non. Forte enim utrumque dicit aliquis: et nunc ex hoc putabit simul videre et audire unum quod: quia intermedia rem-

pora latent his. Aut hoc non verum neque contingit tempus esse insensibile nullum neque latere: sed omnia quecumque contingit sentire. Si enim quoniam ipse seipsum sentit vel alius in continuo tempore non contingit tunc latere quod est: est autem aliquid in continuo: et tamen quantum omnino insensibile est: manifestum quod tunc latebit utrumque si esset ipse ipsum: et quod videt et quod sentit: et si sentit. Amplius nec utrumque erit: nec tempus nec ulla res que sentit in quo non sit: quia in huius aliquo: vel quod istius aliquid videt. Si quidem est aliqua magnitudo et temporis et rei sensibilis omnino propter paritatem. Si enim totam videt et sentit toto continuo tempore: inde eo quod in huius aliquo: aut quod huius aliquid detur si est aliqua magnitudo auferat. a. g. b. in qua non sentiebatur: non ergo in huius aliquo vel istius aliquid velut terram videt totam: quoniam hoc ipsum et in anno ambulat: quoniam in hac parte ipsum. At vero i. g. b. nihil sentit: eo ergo quod in huius aliquo. i. a. b. sentit dicitur totum sentire. a. b. et totam eadem enim ratio et in a. g. semper enim in aliquo et aliquid: totum autem non est sentire. a. g. b. Omnia quidem igitur sensibilia sunt: sed non videntur quod quod sunt: solis enim magnitudo videretur: et quod quatuor cubitorum a longe: sed non videtur quod quod. Sed aliquando id insensibile videntur non id insensibile: dicta autem est causa in anterioribus de hoc. Quod quidem igitur nullum est tempus insensibile manifestum ex his. De prius autem dicta obiectione considerandum utrum contingit simul plura sentire: aut non contingit: simul autem dico in uno id insensibile tempore ad invicem. Prius quidem igitur utrum sic contingat simul quidem: altero autem anime sentire et non id insensibile: sic autem id insensibile ut omni existente continuo: vel quoniam primum quidem ea que sunt unum sensus velut dico visus si est alio sentiens alium et alius colorem: pluresque pres habebit specie easdem: etenim quod sentit in eodem genere est. Si autem quod et oculi duo dicatalis nihil prohibere: sic et in anima dicendum: quod forte ex his quidem unum aliquid sit: et una operatio ipsorum: ibi autem si quidem una quod ex ambobus illud sentiens erit: si autem se paratum non sit se debet. Amplius et sensus

Nullum ipse
est insensibile.

Solb. pp. 11.

A

B

B

Amagnitudo.

De sensu ⁊ sensato

Indivizibile
nó pt senti-se.

Appropiat
gustui ⁊ tactui
q̄ non idi
gent me°. op
po^m vide, 2, d
aia, ii, 5,

p istud istm valde nequus ē in cōprehēssē istarū
 virtutū. Istud aut istm nō agit nisi qui fuerit in sua
 cōprehēssē nullo adueniente turbante ipm. Et iō
 ita cū dicitur i hora iē z hīs calidiorē cōcedere recipier
 inde cōrūptiōe vili viūsurz forte videbit vniū vno
 ppter motum contingentem spiritui aī vnam quo
 niam quādo pars recipiens formam mouetur z ve
 nerit ad suū locum qd alia pars describit formā
 in scōa partez adducit nō alibiē est prima pte
 vna forma apparēbit due: sicut forma solis cadens
 sup aquā currēte appēbit due. Et iō qd iō infirm
 oculus nō agit nisi qui fuerit in tēperamēto sive con
 plectiois ita accidit qd qui fuerit frigiditatis a rebz
 qd frigidis frigiditatis itēia vbi fuerit debilitat iō ob
 scurat oculū i locis in qbz est multa mēbra multa
 aquaz iō appēnt pte maris turbide pauce lucēbz si
 nisi loca nūlia. Et nō igit calidū oculū aut frigus fuit
 iūta itēia plus qd p m nāstāntia vniū debilitat
 z ita accidit accipiū omē pte grandinose aquoz
 copulo vbi pte cā ptece vniū. Et iō p bāc cām
 fuerūt palpebre postē i bonis oculis. Ad pntiāda
 cōplētiōē eoz a rebz cōrūptio. sicut vagina gladii
 iō qui maiorē z grossiorē bz palpebra magis iūpiciet
 in remotiorē pte. Et iō itā ptem a calore extrinsecō z
 a frigore. Et iō ita palata iūpiciet a remotior plus
 qd bz pte grossiē palata. Et infirm autē audit
 est aut ipollē aurē: qd magis actio iūst fuerit sub
 iō z ptectionis gēntis tō magis actio iūst erit per
 fectior. Et iō si infirm illiū ē aer ipollē nāsiō infirm
 gustus ē liguitatē aut caro. Et iō est ptiū ob in
 strumētis sensū bz p nūbi nūbi actū est qd cōpze
 debūt nisi infirm tactus q cōpōnit qd qūatibz qd cō
 prehēdit iō nō cōprehēdit i nisi res itēas pp suū
 tēperamētū: pp bz iō magis caro fuerit tēperata
 tō magis cōprehēdit qūatres simplices. calidū:
 frigidū: mēre z hūidū: iō bō pte oīa aīa: melio
 ris tactē: magis manus. iō bō palmarē: magis caro
 indicie ligū vno nullū bz sapore in actū: iō qui iūbi
 car a gūbūa humoribz cōrūmpit gustus: z illi ē
 de infirm oculū sensū: cā in bō ac in libz de alarē z p
 ptiū istm nū vtiū. Iaudis: vniū: oīa qd p
 tribunt simplicibz: oculū autē qd auditur aer et
 olufas pti ignee fūmoler iō obfalsibz sūnt cerē
 bz bz frigidū pp caloz fūmū. Dicit autē iō est ptiū
 istm oculū sensū. Et dicamū igit de medus qb
 idiger ist res sensus: de ptiū bō: de medium
 vniū ist sensus ē aer in aīalibz agrestibz aut ad
 in aīalibz aquoz: manifest est qd ist res sensus
 indiget medū: quā qd sensibile postū fuerit sup sen
 sū nō cōpenderet ab eo: sū qd iūst qd cōpēnt z sen
 sibilis interiacet eozp gressū nō apta vbi inter media
 vlr apper qd medū nequus ē iūst sensibz. Et p cū
 medū cōrūptē cōrūmpet tactio eoz iō est ptiū
 ist medū vbi sic gūe istroz ptiū. vlr sit recipiēs
 sensibilia aut modoz receptio istroz: cā in bō
 paretibz qd declarata fuerit nā sensū: qd appropiaz
 iū media z ptiū vniū ist res tres ē bz: qd me
 iō iō ager lucē nō videt in obscuro: cā i aerē ac
 dicit fūmū aut vapor: qd pbiēat trissū lucis ob
 scurū. Et iō cū bō iūst i cēritat calidū i oculū
 obfcurat vniū pp vaporē: lux nō ē oīo p nāz
 culis iūst iūst bz extrinsecō: si ellet de el nāz
 ideret in obscuro: iō accidit ei claudū oculos et
 clat aperit: vbi non vne vniū postqz vniū
 ellet illuminat: z accidit vniū vbi videt iūst
 iūst iūst iūst: autē videt iplos ab extrinsecō
 vlt

22. ut gressio
 res hinc palpe
 bra magna a
 memoria inspi
 ciunt.

Est propriū in
suo sensu
p. nihil hnt
acm ex his q
cōprehendat
hic istm rā
r⁹. vide. 3. de
i. 1. 2. 66.
Uide. 2. de
i. 12. 119.

dem. 2. be
um 2. ii 40

...nō lu
...nā cum
...nā cum
...corpore.
...4, cē,
...32.

post declarabim? cāsi h: ista visio nō accidit i ma
iori pre nisi in obscuro: apō geter est ppiūm huic
comprehēsiōi q nō sit bona nisi in tēperata luce: nō
in itēsa luce: neq; in pauca. ¶ Declaratū est igit q
ppriū est trib? sensib? cōprehēdere p mediū: q p
pziū ē visui hē pntiā corpis lucidi: vt oclū ē de luci
do et diaphanitate in lib? de aia: et nēcūz ē: vt rere itri
secus retū oculi illumier ab aq q ē intra oculū: sicut
aq illumiat ab aere. Virtus n. sensibilib? ē in oclōre
isti? retis in pre cranei nō ē pre aeris: et iō ista retia. s.
tunice oculi pseruat vntē aie q sunt media iter illaz
et aerē. ¶ Et signū eius q nēcē ē visui lucez puenire
ad ista retia ē: qz qn pigit boi pculio sup palpebras:
statim obscurabitur oculis: et extinguet lux q ē i oculo
sicut extinguit cādela et nihil videbit: qn declarabi
mus quō sit compbēsiō ab istis sensib? tūc declara
bunt ite res. ¶ Et cū declarata sunt ppiā istaz vtu
tum in infirz et medijs: oclm ē de sensibilibus pti
lariter. In lib? enī de aia oclm est de eis vtr. Illc enīz
oclm fuit q sensibilia ppiā visui sunt colores: et au
ditui soni: et olfactui odores: et gustui sapores: et tactui
tāgibilia. remanet q notificare nās eoz. ¶ Dicam?
q p elina diuerfant ēz multitudinē et puritatem dia
phanitatis. U. g. aer et aq: diaphani aut ē inatū reci
pere lucē et pfi ab illaz: cū diaphanū recepit lucez:
fiut ex h colorē diuersi ēz fortitudinē et dōilitatē lu
cis et puritatē et multitudinē diaphanitatis. ¶ Et h
manifestum ē ex colorib? diuersis factis qn lux solis
adunat cū nubib? illi. n. colores fiut ab albedine lu
cis pp debilitatē lucis ex nigredie nubiu. U. g. colo
res qui sunt in iride. Necē ē igit vt color fiat ex ad
mixtiōe corpis lucidi cū diaphano: qz oia cōposita
fiut ex quoz elitis: et diaphanū ex elitis ē aq et aer:
et lucidū est solus ignis: et h est q fuerit mixt? et ideo
nēcē ē vt colores sint cōpositi ex istis duabus nāis. s.
nā diaphanū et nā illuminosū: q diuersitas istaz duaz
nāuz in qritate et qritate faciat diuersitatē eozum.
Color igitur alb? fit ex admixtiōe ignis clari cū ele
mēto qd ē valde diaphanū. s. aere. Et color niger fit
ex igne turbido q admisceit cū elito minime diapha
nitatis. s. terra. et colores medij inter albu et nigrū di
uerfant pp diuersitatē istoz duoz ēz magis et min?
s. corpis lucidi et corpis diaphani: iō color alb? et ni
ger sunt elina color. s. medij. et qz h manifestū est
de colore: et color ē i superficie corpis terminati: necē est
vt color sit finis diaphani terminati fm q ē diapha
num terminati: et h distinguit color a luce. Lux n.
est pfectio diaphani nō terminati: et color nō fit in cō
posito ex vicinitate ptiū minūmaz diaphanaz q sūt
in elitis sic qdā dicebāt. Nihil n. fit ex elitis ēz vi
cinitatē ēz ēz cōplonez vt oclm est in lib? de gñatiōe.
¶ Et qz lux nō appet nisi i corpe diaphanō opiani sūt
pibagorici q gñatio lucis nō ē corpoz luminosozū
per se: nisi apō adunationē lucis cū alio corpe: sicut ē
dispo de igne. Ignis enī nō lucet nisi qn adunat cū
alio corpe. Et dīa iter ignē et corpa celestia in h est
manifesta. Et ex h qd oclm ē de eēntia coloris appet
q aer pmo recipit colorē: deinde cōducit eū ad visum
fm q ē diaphanū lucidum. Et signum q aer patit a
colore et recipit eū ē h qd appet h coloratiōe eiusdē
rei ēz illud p qd trāseūt nubes lucide. U. g. qn nu
bes pascūt p plantas virides multotiēs colorantē
parietes p colorē illaz plāraz. Qm autē colores fiunt
ex admixtiōe ignis cū corpb? diaphanis: qz lux nō ē
causa nū in induciōe color ad visum: s. in esse eozuz

manifestū est: et dico ēz qm quēadmodū color albus
est villosus et luce cū sit ex ea: ita ēz alij colores albo sunt
villosos et nigro cum fiut ex eis. Et qz colores fiunt
ex albo et nigro ēz magis et min?: et diuerfant in h di
uersitate infinita ēz mās: iō fuit necē vt colores fiut i
finitū i nā: qm qm cū fuerit imaginata rō intrinseca
i eis alique modū mixtiōis ēz nā: s. rō extrinseca
nō poterit pñciare hūc modum. Et iō ars i hac in
tētiōe sicut. o. Ap. est minor nā. Artifex. n. q pōt assi
milare se nāe fm suū posse ē melior. Et iō ē rō spūa
lis per quā et ex q nā agit qd agit: et ēzbit qd ēzbit nī
hil hz qd phibeat nās a cōprehēsiōe ei? qd dat ei: sic
est dispo in rōne spūali intrinseca p quā agit artifex.
Anima n. bestialis exis in aialib? nō ipedit actiōes
nāis: s. gaudet et delectat? p illū qd nā ēzbit de colorib?
bus et sonis: qz sunt extrinseci i aia bestiali i po? qz cum
nā ēzbit eos et ducit i actū: tūc aia bestialis gaudet p
cōprehēsiōe eoz. Rō autē spūalis extrinseca p quā
agit ars phibeat ab aia bestiali: et iō nō cōprehēdit ar
tificez eis q dat ei rō spūalis nisi passiōes et accitū
que acgrunt ex reb? qz dat nā: et iō res priores in co
gnitiōe apō artificem sunt posteriores i eē: cōuerso
dispo apō nās. Et ē artifex ē extra rē. nā aut ē in
tra: p hoc igit differt ars a nā: et iō colores et ticture: qz
rō extrinseca pōt dicere sunt finitē. colores autē q sūt
in rōne extrinseca fere sunt infiniti: et iō colores et tictu
re multi sunt a nā quos tictores nō pñt inuenire. Ars
enī qz psequit nām et pcedit a priori: ēz nos apō nās
autē posteriores: iō nō cōprehēdit ex illis ordib? qui
sunt apud nās: nisi ordines q sunt multuz remoti ad
inuić iter quos sunt multi ordies apud nām. Decla
ratus ē igit qre eē color in nā est aliud ab eoz in ar
te. ¶ De sonis autē oclm ē in lib? de aia. de odorib? aut
et saporib? dterminādū ē h. Dicam? igit q manifestū
est q nullus elitor hz saporem et odorem: et q sapor et
odor sunt admixti ēz qz ē admixtus: et qz for? cū illis
admixti attribuit dñio alicui? qritatis qritoz: cōfi
derādus ē cui qritati attribuit sapor i corpe saporoz
fo. Dicamus igit qz gustabile ē nutrimentum aialū: et
nutrimentum ē sile aialū: et corpa aialia attribuit dñio
calidū et humidū: sapor attribuit caliditati et humi
ditati: nā enī hūdi magis cōuenit nāe aialis qz nāe
terre. Et signum q nā humidū est cū saporis i mixto
est q gustabiliū qdā sunt saporosa i po? et qdā i actu.
Saporosa autē i actu sunt hūda i actu: siccā vō i actu
sūt saporosa i po? et nō fiut saporosa i actu donec fiut
humida i actu. U. g. sal. sal. n. nō est saporosum donec
humescat et dissoluat? et cū ita sit sapor neciō fiut ex
mixtiōe ptiū sicce cū pte hūda qn fiut digesta ex ca
lore aliq digōne: et modi sapor diuerfant ēz diuersi
tate hōz duoz in puritate et multitudine. Dulcedo g
attribuit caliditati et humiditati. Amaritudo autē ca
liditati et siccitati: aut frigiditati et siccitati i respectu
humiditatis dulcedis: et saporēz q sunt iter istos fiut
ex his duabus nāis: sic colores fiunt ex albo et nigro.
¶ De odorib? aut appet q mās eoz sit sapor q fit ex
admixtiōe siccitatis cū humiditate. Appet enī pindu
ctionē q oē hīs odorē hz saporēz. Et qz odores fiunt
de gñe vaporū fumozū: et p hūc modū dferit eos aer
iō attribuntur siccitati et caliditati q fit ex siccitate
mixta cū humiditate hūte saporē ēz qz hz saporē.
¶ Et restat q nā odorabiliū ē fumosa: s. p mīta nī
hūte odorē: et cū appropinquerint igni habebūt odo
rē: p hūc modū hz hō ppiū i cōprehēdendo odores
p malaxatiōes. Jitū enī inlstrū p suā caliditatez et

De saporib?
Nullū elito
rū hz odorē
aut saporē.
Jdem. 2. de
aia. cō. 27.

De odorib?

De sensu et sensato

ficitate inatū ē mouē hāc subām ā re gustabilē: iō
apparet qd hō melius distiguit oīas sensibiliū olfa-
tus qd cerera aialia: tū multa aialia forā cōprehē-
dunt odores ex remoto. Dēn est igit de ppietrib?
instroz istoz sensuū. Perficiēdus ē igit fmo in qū-
tate cōprehēsiōis: de hoc enī vlt oēm fuit i lib: d aia.
¶ Dicam⁹ igit qd opiones antiquoz i cōprehēsiōe
sensibiliū sunt qtuor. Quaz vna est opio dicētiū qd
forme sensibiliū sunt in aia tū actuz: qd nō acgrūt
eas ab extrinsecō: qd forme extrinsece solūmodo. exci-
tāt tū faciūt rememorari illud qd tener ex eis: tū ista ē
opio. Platōis aut fere. ¶ Scda aut est opio dicētiū
qd nō ē in aia aliqd sensibiliū in actu: s acgrit ea ab
extrinsecō: isti diuidunt in duo. Quidā enī dicunt
qd acgritno formaz extrinsecaz est acgritio corpaliū
nō spūaliū. qd ē eaz in aia erit fmo dispōnē f3 quā
extra aiaz sūt. Alii aut qd dicūt qd cōprehēsiō rep ex-
trinsecaz tū acgritio eaz ē acgritio spūaliū sūt bipartē-
ti. Quidā enī dicūt qd i cōprehēsiōe eaz nō indigent
medio. Dicūt enī qd aia cōprehēdit suū sensibile ex-
trinsecū: mouēdo se ad ips tū supponēdo se illi: isti
sūt opinātes visōne eē p radios exētes ex oculo ad
re vīas. Quidā aut dicūt qd aia recipit suū sensibile
mediāb⁹ medys. p:io enī recipiūt ea mediā: po-
stea reddūt illō ad sensū cōm: tū indifferenter siue
mediū fuerit instrū: aut corpus extrinsecū. ¶ Dicen-
tes aut qd aia nō indiget medio: hnt duas rōnatiōes
vt narratit Ap. quaz vna ē qd si nō recipit me-
diū tū nō mouerēt ad sensibilia nō indigerēt motū
forā opb sensire. Et scda est qd si forme sensibiles ve-
nirēt ad aiaz p mediū: tūc aia nō posset recipere ex for-
mis nisi qū addit illi. ¶ Dicētes vō radios exēun-
tes ab oculo hnt rōnes sufficētes tū fortior eaz ē bec
qd ponūt i aspectū. qd cāe visōis tū qd accidit i vi-
sioe sūt linee radiales recte aut reflexe aut puerit. et
hī gde ponūt qd visio sit p figurā pyramidalē exēun-
tē ab oculo tū pueniētē ad re vīas. Isti igit existima-
uerūt qd iste linee tū figure nō pnt dīcibi nisi i corpe
exēunte ab oculo tū radius. Nos aut dicimus qd vi-
sūs tū qd accidit ei nō sit cōplete nisi p hī lineas tū py-
ramidē: tū istō qd ē vep: s dicim⁹ qd iste mēsure nūl-
lū hnt subz nisi mediū diapphanū. h. n. corpi⁹ inatū est
recipere formā tū colorē h mō receptōis. Ad dō ē
qd de ipolū⁹ pūgētib⁹ hūic opionē: qd d. Ap. faciē-
dū est post. ¶ Ad dō aut dicam⁹ qd g. d. qd forme sensi-
biliū sunt exētes i aia i actu: qd nō indigēt extrinsecis
sensibilib⁹ nisi ad rememorationē salūz ē: qū si iste
forme eēt i ea actu: tūc nō indigerēt formis extrinsecis
in sentiēdo eas: tūc necē eēt vt sentiret sensibilia an-
teq sentiret ea extrinsecū: tū si ita eēt: tūc ista eēt
ociosa tū supflua: nā aut nūl facit ociose. ¶ Sermo
aut dicētiū qd for⁹ sensibiliū imprimūt in aia ipressio-
ne corpali destruit p h qd aia recipit formas trioz i
simul: tū nō nū iuenit i aia s i medys. appēt enī qd
per eādē pte aeris recipit vidēs tria. kalbū tū nigrū:
tū ē qd vī qd maxia corpota cōprehēdunt a vīu p
pupillā: s it ita pua adeo qd cōprehēdit medietates
ipere mūdi est signū qd nō existūt colores i ea f3 ex-
tensionē corporeā s spūalē. Et ideo dī qd isti sensus
nō cōprehēdūt itētiōes sensibiliū nisi abstractas a
mā. Nō enī apphēdūt itētiōne coloris nisi abstractā
a mā: sūtr olfactus tū saporis tū alioz. ¶ Et cū decla-
ratū ē hāc cōprehensionē eē spūalē: dicem⁹ sensus ne-
gātib⁹ cōprehēdere p mediū qd itētiōes qd aia con-
prehēdit spūalē: qd sunt vīas: itelligibilia: tū qd as

particulares. i. sensibilia: tū isti duo modi itētiōis aut
cōprehēduntur ab aia vno mō modoz spūaliū: aut
ambob⁹ s3 si eēt vno mō tūc itētiōes vīas tū pua-
lares essent eedē: qd ē ipole. cōprehēdit igit itētiōes
vīas vno mō: tūc particulares alio mō. vīas aut cōprehē-
dit cōprehēsiōe nō cōicāte cū mā opior: tū nō indigēt
medio: particulares vō cōprehēdit p res pueniētes re-
bus picularib⁹. s. p media: tū si h nō eēt itētiōes
cōprehēsiōe eēt vīas nō picularē: tū qd forme: in
medys est medio mō iter spūale tū corpale. for⁹ n. m. ē
aiaz hnt eē corpale puz: tū in aia spūale puz: tū in me-
dio mediū iter spūale tū corpale. ¶ Et dico media in
hoc loco instrū sensuū tū ea qd sūt ex sensuū: ista igit
nō indigent sensib⁹: nisi qd cōprehēsiō corpe ē iduūduā
lis: vīas aut nō indigēt istis instrū. ¶ Manifestū est igit
ex h fmo qd p p h qd ista sūt i aia spūalia piculari-
tatiō cōprehēsiō ē p mediū: recte sit h m. n. nō. vā
dit de opposito ad opp⁹ nisi p mediū: ipole ē vt spi-
rituale acgrat a corpali nisi p mediū: tū qūto magi
ista media fuerint subtiliora: tāto magis cōprehēsiō
erit melior. fmo aut dicētiū qd aia cōprehēdit p
mediū nō recipit nisi f3 qūitate corpiū mediū: s. qd
esset parū recipit ips pui: tū si magni: magni: vep
est i cōprehēsiōe corpali nō spūali. ¶ Et Ap. dīstruit
fmo dē dicētiū qd vīus visibilis extendit ab oculo
donec pueniat ad re vīas ab oculo p rōnes. qd vna
est qd f3 h pole esset vidē i obfuro sic in luce. Dicen-
tes aut radios exēdi nō indigent medio neq luce: Et
etiā si vīus aie. i. sensus cōis extendēret ad res vīas:
tūc nō indigeret rebus oculi: tūc esset qd qū dīstrue-
ret aliqd rete qd ista vīus corū puerit: etiā si aia ex-
tenderet donec occurreret sensibilia: tūc eadē mō cō-
prehēdit oia vīa p pūq tū remotā: vlt dicētes radi-
os exire ab oculo non possūt fūgere duo: aut ponere
istos radios eē corpales: aut nō: s3 si corpales pūger
vt visio sit in tpe: maxie qū res vīa fuerit remota.
Declaratū ē enī qd oē corpi⁹ mori mouet i tpe: tū
telligūt corpi⁹ exire a pupillā: deide dilatari quāq sup-
perponat medietati celū: qd est ipole. ¶ Et et aia vi-
sibilia dē eē ordiata i h corpe: tū nullū corpi⁹ i aiali est
subm aie nisi calor nālis: sic calor nālis separet ab
oculo statim i frigidaret tū anibilaret: tū si illō qd ex-
it ab oculo sit lux nō corpi⁹: tūc nō possem⁹ dicē qd aia ē
posita in illa luce. subm. n. aie ē suba nō accē: tū cum
aia nō fuerit posita i illa luce s3 itra oculū: qūo igit
cōprehēdit sensibilia cum nō tāgit ea. ois enī actio tū
passio sit p tūctū: h aut p mediū aut sine medio: s3
p mediū necē ē p moueri me⁹ p tūctū: tūc necē est
si posuerimus qd illō qd exit ab oculo ē lux dicē me⁹
eē: tū non: non pueniret mor⁹ sensibilib⁹ ad sensum.
¶ Et nulla oia eēt iter hūc fmonē tū fmonē dicēte
qd visio cōpleet p mediū tū lucē: lux enī apd nos nō ē
in ipō oculo s3 ex extrinsecis: h nō dicūt: tū dicerēt h
pūngeret eis videre in obfuro: fecit nos errare h
qd nō viderūt istū spūz qd sit visio pueniētē lucē
qpp opiatū sūt ips eē lucē credēdo qd lux ē cōp⁹. hāc
at itatū applicabat errori qd existiaūt aerē eē senti-
entē. ¶ Et cū declaratū ē qūo cōprehēdit aia fmonē
vīas: pūderem⁹ qūo ordinaē ista cōprehēsiō p mediū
in trib⁹ sensib⁹. Dicamus igit qd aer mediatē luce re-
cipit pūso foras rep. deide reddit eas recti extrinsecō
rete extrinsecū reddit eas alijs morib⁹ quāq mor⁹ pue-
niat ad vltimū rete post qd ē sensus cōis: in medio
istoz retū cōprehēdit rete gradūmū formā reit: ē qd
speculū me⁹ iter nāz aeris tū nām aq: tū recipit for-
mas ex

¶ aia opio
Platōis.

Scda opio.

¶ aia recipit
formas tri-
bus mōd⁹.
q. d. m. c. o. d.

¶ hō dīst⁹ itē-
tiōes vīas
tū picularē.

¶ fmo
aia ordi-

¶ fmo et aiaz
hnt eē corpa-
le puz: tū aia
spūale puz: tū
in medio me-
diū iter spūa-
le tū corpale

¶ hī sensus
cōis sūt
pūgētē
eē: qd aia
tūc mouet
tūc mouet
tūc mouet
tūc mouet
tūc mouet

¶ hūic corpi⁹
i aiali est
subm aie
calor nālis

¶ hī cōprehē-
dit pūctū
et pūctū
et pūctū
et pūctū
et pūctū

De Memoria et Reminiscencia.

De Memoria
autem et memo-
rari dicendum
quod est: et prope
quam sit: et
cuius partibus
hec accidit pas-
sio et reminiscen-
tia. Non enim istae
sunt memoria
tunc: et reminiscen-
tia: sed ut frequenter memorabiliores quod
tardius: et reminiscibiliores autem quod
veloces: et bene
discerentes. Et primum quidem igitur accipienda
est qualia sunt memorabilia. Auctoritates. n.
deceperit: neque enim futura contingit memo-
rari: sed est opabile et separabile. Erunt autem
vires et scia quedam separativa: quod admo-
dum quidam divinatorum dicunt: neque presen-
tis est sed sensus: bene neque futurum nec fa-
ctum cognoscimus: sed tamen praesens. Memo-
ria autem facta est: praesens autem cuius adest: ut si
albus cuius aliquis videt nullus vires dicit me-
morari: neque quod consideratur cum sit conside-
rans et intelligens: sed si quidem consentire di-
cunt: aliud autem scire solam. Et si sine actio-
nibus sciam et sensum habeat sic memorat
eas que transgrediuntur quod duobus rectis con-
sistat: quod didicit aut speculatus fuit. illud si
quidem audiuit: aut vidit: aut aliquid tale. Semp-
er enim cuius finem memorari agat. sic in anima dicitur
hoc primum audiuit: aut sensit: aut intellexit.

Non istae sunt
memoriae
et reminiscen-
tia.

Quid est ob-
memoriae.

Quid est me-
moriam.

Primum sen-
sus.
Futura spe-
facti vero me-
moriam.

mas ex aere: quod est quod speculatur: reddidit eas: quod non est
est: cōis iter has duas nās: et aq de q. d. d. q. est post
humore gradinosus: et illa quā vocat Hale. vitreus: et
ista pō est postrema ptiū oculi: et illa aspiciat sensus
cōis formā: et cū sensus cōis recipit formā reddidit eā
informā: et est vītus unagiabilis: et tūc recipit eā ifor-
mās receptiōe magis spūali: et tūc illa for⁹ erit in ter-
tio ordie. 3o⁹ igit hūc tres ordies: q. vītus est corpa-
lis: et scōis est in sensu cōis: et spūalis. tertiū autē est i vītute
imagiatiua: et est magis spūalis. Et q. est magis spū-
ritualis q. in sensu cōis: nō idiget vītus imagiatiua in
faciēdo eā ptiē ptiā sensibilibi rei: et pōtū in
vītute sensus. iformās autē nō aspiciat illā formā: et
abstrahit itētiōe ei⁹ nisi post maximā getē: et itūtiō
nez magnā: et ordies isti⁹ foie i istis vītutib⁹ sūt. scō. d.
Alp. q. hō accipit speculū hīs duas facies et aspiceret
in alterā illaz duaz faciez: et posuerit scōaz faciē in
directo aq: ptiē n. tūc vīt formā aspiciētis signet in
speculo: deinde de speculo signabit in aq: si igit aliq
inspexerit faciē speculi. faciē q. est in directo aq: vide-
bit illā eadē faciē dēscriptā scōo d. aq i speculo: forma
igit aspiciētis est sensata: et speculū est aer medi⁹: et aq
oculus: et scōa faciē speculi est vīt sensibilibi: et hō com-
prehēdit eā est vītus imagiatiua: n. igit spiciēs inspe-
rit i hō speculo amittet for⁹ a speculo: et aq: remanebit
inspiciēs i scōa faciē speculi imaginādo faciē: et ita est
de vītute imagiatiua cū for⁹ q. est in sensu cōis: qm
sensatū absentauerit se statim absentabit se forma ei⁹
a sensu cōis: et remanebit vītus imagiatiua imaginādo
illā. declaratiū est ex hō q. sensus cōis videt formā me-
diāte oculo: et oculus mediāte aere: et videt eā i hōo
aquofo q. i oculo mediāte gradinoso ex aq q. est i oculo
et aere q. est extrinsec⁹: et hūo aq: sūt ille quē Hal. vo-
cat vitreus: quō aut vītus sit p media declaratus est.
Quō aut olfat⁹ sit mediāte aere: et aq dōm est: hō enim
sit p pparatiōe exiēt in aere ad recipiēdū olfante.
Ista enī et elina inata sunt reddē sibi adiūicē fumos
factos ex eis pp piliatūne q. est iter ea. Terra at red-
dit aeri vapore hūidū: aer recipit ips pp pūctionē
cū hūido: aer reddit ips igit pp pūctionē q. est iter
ea i calore: quō at aer reddit sonū denī ē i lib⁹ aia.
pprietas autē cōprehēdit istoz sensuū i aialib⁹ nō
est eadē. hō. n. cōprehēdit duas rez i itētiōes eaz p
prias q. sūt i re sensata. q. medullā d. fructū aiali at
buto cōprehēdit eā q. sūt et q. sūt q. sūt cortices fru-
ctū. Et sig⁹ ei⁹ q. bruta nō mouēt a sensibilib⁹:
sic hō mouet: hō. n. mouet apō canū: q. nō faciunt
bruta: sūt mouet hō a sicuris et figuris motu q. nō
mouēt bruta: sūt sūt mōis saporis et odorialis bruta
cōicēt i hō pp corporeitātē istoz: sūt ē d. vītute tactus:
man⁹ enī hōis ppriū hō i hō nō hō aliq. d. hō cog-
scit p olfactū saporē quētiēt i cōueniētē: et curat p
olfactibilia: sic p gustabilia. Olfactibilia. n. curat ab in-
firmis: et capitis: q. caput ē frigidū et hūidū: et olfa-
tū ē i maiori pre cal⁹ et sicū: et audit⁹ i hōie ē via ad
disciplinā. Disciplina. n. n. fit nisi p loqū: q. nō reddi-
tū p auditū: sūt itelligē q. d. vba significāt nō ē audit⁹
sūt itellec⁹: et q. libet sensus istoz i hōie ē via ad ptiel
lecta exātia i illo gñe: et ptiē auditus et vītus. Et
iō. d. Alp. q. illa q. nō carēt his duob⁹ sensib⁹ sūt maio-
ris itellec⁹: et melioris cōprehēditōis. Ista igit ē sūma
eoz q. dicta sūt i hō tractatu breuiter: q. aut. d. i fi-
ne isti tractat⁹ dōdo cāz de fortitudine et debilitate
rememoratiōis loquēdū ē de eo in scōo tractatu.

Explicit Liber de sensu et sensato.

Si autem non sit finitum quantum: anteponi-

De Memoria

tur tamen quantus determinati. Intelligit autem p^rim^o q^u quantus solum: p^pter quam igitur causam non p^rigit itelligere nihil sine cōtinuo: neq^{ue} sine rōne temporis entia: alia vero rō. magnitudines autē et motū cognoscere necē quo et tēpus et p^bantasma cōis sensus passio est: q^ure manifestum q^u p^rio sensitivo bonus cognitio est: memoria autē et q^u ē itelligibilis: nō sine p^bantasmate est: q^ure intellectui p^rim^o accēssus vtiq^{ue} erit: per se autē p^rimi sensiti ut: vñ et alteris q^ubusdā est aialitū: et non solus hoib^{us} et hñtib^{us} opione aut prudētiā. Si autē intellectus aliquid p^ris est non vtiq^{ue} iesset multū alioz aialitū: forte aut nulli moralitū. q^um neq^{ue} nūc oib^{us}: p^p id q^u nō oia t^plis sēsuz hñt. Sp. n. c^hagat memoria sic et p^rio dicit. q^um vidit: h^{ic} at audivit aut didic^{it} sñt sentit: q^u p^rio: p^rio autē et poster^{ius} i t^pe sunt. Cui^{us} g^odes igit^{ur} eoz q^u iⁿ sunt aie memoria sit manifestū: q^um q^ude cur^{us} et p^bantasma ē: et sūt memorabilia p^r se q^ude: quoz ē p^bantasma: p^rim^o accēssus autē q^u cūq^{ue} nō sine p^bantasma. C^o Dubitabit aut vtiq^{ue} aliq^us p^pter q^udem passionē p^riter: vero absente memoratur q^u nō est p^rens. Ad manifestū enī q^um oportet itelligere talē aliquā factam per sensum in aia et i parte corporis habēre ipsam velut picturam quādam passionem: cuius videmus habitum ēē memoriam. Factus enī motus imprimit velut figuram quādam sensibilib^{is} sicut sigillantes anulis. Unde et h^{ic} q^udem q^u in motu multo p^pter passionē: aut p^pter etatē sunt non fit memoria: tāq^{ue} vtiq^{ue} i aqua fluentē icidente motu: et sigillo: aliq^us g^odes p^p frigida esse: si-

cut antiqua edificiorum: et p^pter duritiē accipietes ip^ressione nō itit ip^ressio: p^pter q^u q^ude multi iuvenes et senes immemores sunt: fluūt enī bi q^ude p^p augmentū illi nō p^p de crementū. Sñt autē et multi veloces: aut tardi neutri vident memores. Ibi q^ude enī plus opportuno hñdiores sūt: illi nō duriores. Ibi q^udem igit^{ur} nō manet p^bantasma in aia. Alios nō tangit: sed si q^udem tale accēssus est circa memoriam: vñ hanc memoratur passionē: aut illud a quo facta est. Si q^udem enī est hoc absentium nihil vtiq^{ue} rememorabit. Si nō illud quo mō sentientes: h^{ic} memoratur q^u nō sentimus q^u absens: et si est sñt sicut figura aut pictura i nobis ip^si^{us} sensus propter q^u vtiq^{ue} erit memoria alterius: sed non huius ip^sius. Agens enī memoria speculatur hanc passionē hñt: et sentit hñt. Quo mō igit^{ur} nō p^rens memoratur: erit enī vtiq^{ue} videre non p^rens et audire. Aut est vt contigit et accidit: vt enī i tabula scriptū aial: et animal est et imago: et idem et vñum ipsum est ambo: essetamen nō idem ambo: rñ: et est considerare: et sicut aial et sicut imāginem: sic et q^u in nobis p^bantasma op^oz suscipere: et ipsum aliq^ud p^rim^o esse: et alterius p^bantasma: p^rim^o seipsuz q^ude speculamur vt p^bantasma est: iquantū nō alterius imago et memorabile: quare senserit cum agit motus ip^sius: si q^udem iquantū p^rim^o se. sic anima ipsum vt itelligibile aliq^ud aut p^bantasma videtur adesse: si autem iquantū alterius: et sicut in pictura tāq^{ue} imaginē cōsiderat: et qui non vidit coriscum vt corisci imaginē. Hec alia passio huius speculationis: et quādo sicut animal vel pictum considerat i aia h^{ic} q^udem fit vt itelligibile solum: h^{ic} autē vt ibi: q^u imago memorabile. Et h^{ic} aliquando nescimus: factis nobis in aia huiusmodi motib^{us} ab eo quod prius sentimus. Si p^rim^o sensibile accidit: et si est memoria: aut non dabitur mus quandoq^{ue}. Aliquando autē accidit itelligere remiscit: q^um aliq^ud audimus pri^{us} aut vidimus: h^{ic} autē accidit quando speculans tāq^{ue} ip^suz permuretur et consideretur sicut alterius: sit autē aliquādo et cōtrariuz vt accidit antiphozente et alijs extraz passis. P^bantasmata enī dicebāt vt facta et vt memorātes: h^{ic} aut fit cūz aliq^us imaginē non tāq^{ue} imaginē consideret: meditationes autē memoria sernāt in remiscendo: h^{ic} aut nihil ē ali^{ud} q^u speculāri mōtōis sic imaginatiōes et nō p^rim^o

Trigonum.

nō fm se. Quid qdē igit est memoria z me-
morari dēū est: qm pbātafina ut imagis:
cuius pbātafina bitus: z cui? pncile eaz q i
nobis: qz pmiū sentitūi z quo tps sentim?
C De remiscenci autē est dicere. Pmiū qdez
igit qdē qz i argumētariis rōnib? Na sunt:
opz ponē vt exstia. Nō. n. ē memorie resū-
prio remiscencia neqz acceptio. cū. n. pmiū ad
disceat aut patiat nō resumit mēoria n3 vnā:
nulla. n. an fca ē: neqz ex pncipio accipit: cū
enī facit? fuerit bit? aut passio: tūc mēoria ē:
qre cū passioē q fit nō ifit. Adhuc at cū prio
fca ē i diuiduo z vltio: passio qdē ierit itā
patiēti z scia. Stopz vocari sciam bitū aut
passionē. Nihil aut phibet s3 accēs memo-
rari qdā q scim? memorari aut s3 se nō ē an
scim tps. Admoraē. n. nūc q audiuit: aut vi-
dit: aut passus fuit pus: nō qd nūc passus ē
memoraē nūc. Ampli? māifestū: qm memo-
rari ē nō nūc remiscēre: s3 a pncipio sentie-
tē aut patiēre: s3 cū resumit quā pus habuit
scia: aut sensus: aut cui? qdē bitū memoriā
dixim? s3 ē tūc remiscēre: nō eoz q dca ifit
aliquid: mēoria aut accidit: z memoriā seqē.
Neqz bitaqz simplr: s3 cuz an eēt itez fiat:
s3 ē vt ē: aut vt nō. Bis. n. discē z iuenit p-
git etidē idē. Opz q differre remiscē ab bis:
z iente pluri pncipio qz ex quo addiscit re-
miscē. Cōtigit aut remiscēre: qm apr?
nar? ē hic mot? itā post būc: sigdē. n. ex ne-
tare māifestū q cū moueat illo b mouebit.
Si at n ex neitate s3 ex pncipio vt ad mul-
tū mouebit. Accidit at qdā semel puenit/
se veloci? qz alios mltoties moros: vñ qdaz
semel vidētes magis memoramur qz altera
mltoties. Cuz q remiscimur mouemur
s3 quēdā pmoz motū: quousqz vtiqz mo-
ueamur postqz ille puenit: vñ z q pñr ve-
namur: meditates a nūc aut aliquo alio: z
vt a fili: aut a pñio: aut ppiquo: pp hoc fit re-
miscētia. Abot? enī boz: boz qdē ydem:
boz at fil: illoz aut pñr bñt. Quare reliquz
paritū qd motū est post illud: querūt qdez
igit sic: z nō qrentes aut sic remiscunt: cū
post alterz motū ille fiat: vt aut fm multa al-
teris factis motib? quales dixim? fiebat ille.
Nihil aut opz itendere q pcul sunt quō me-
moremur: s3 nō q ppe. Manifestus ē enī q
idē modus aliquat. dico autē quō dic q cō-
sequēter nō perqrens neqz remiscēs: pñe
tudie enī psequuntē motus b post hunc. Et
cū igit remiscēre voluerit b faciet: qret acci-

pere pncipiu mot? post qd ille erit: vñ ci-
tissime z optime fuit a pncipio remiscēre.
Sicut enī se bñt res adiūtez i eo q pñr: sic
z mot? z sunt magis remiscibilia: qdē qz or-
dinationē bñt aliquā: sicut mathematica: q
aut prae grauitur. **E**t i b remiscē differt
ab iterum addiscere: qz possunt quodāmo-
do moueri i id qd est post pncipium: cū po-
non s3 p aliud nō adhuc rememorat. Adul-
tories autē itā qdam nō pōt remiscē: querēs
autē potest z iuenit: b autē fit multa mouē-
ti: si moueat b motū quē psequitur res. Ad-
minere enī est iesse potētiāz mouēre: b autē
est vt ex ipso z qb? b motib? moueat sicut
dēū est. Opz aut acceptū ē pncipiu pp qd
a locis opz remiscē aliquā. Cā autē est qz ve-
lociter ab alio i aliud veniūt: vt a lacte i albi:
ab albo aut i aerē: z ab b i humidum: a quo
meminit autū: hanc qrens horā. Et autē
vñ pncipiu z medium oim. Si enī non
prius cum i hoc veniat remiscē: aut non
iam: neqz aliunde: vt si qz itelleperit: i qbus

Quēqz or-
dinationē alē
quā pñt sunt
magis remi-
scibilia.
Adiūter re-
miscēre z ite-
rū addiscē.

A B C D E F G H

Quo ab vno i remiscētia alter? ducimur.

a. b. g. d. e. z. i. t. Si enī nō i. e. remiscē i. t. me-
minit. hoc enī ad ambo motū esse pgit: z i
a. z i. c. Si po nō boz aliqd qrit i. g. veniēs
remiscē: si i. i. aut. z. ingrit. St autē non i. a.
z sic semp. Eius aut qd ab eodē aliqd qdez
meminere: aliqd aut nō. cā est: qz cōtigit ad
plus motū eē ab eodē pncipio: vt ab ipo. g.
i. z. aut i. d. Si igit nō pantiqū mouet icon-
fuerit? mouet. itaqz enī nā itā pñerudo ē: vñ
q mltoties itelligim? cito remiscimur: sicut
enī nā b post b ē: sic z opatio b multoties
nāz fac. Qm aut sic i bis q sunt nā: sic fit eē
nām: z a fortuna adhuc magis i bis q p cō-
fuetudinē sūt: qb? nā nō filr iest: qre moueri
aliqd z ibi z alicubi aliterqz: z cuz retrabat
ide ipso casu quoqz: z pp b. n. idigeat nomē
remiscē dissile quo scimus in illud sollicita-
mur: remiscē qdez igit b accidit mō. Adhuc
aut opz cōgscēre: aut mensura: aut ifinite.
Est autē aliqd quo indicat magis z minus:
rōnabile autem sicut z magnitudies: itelligit
enī magnas z pcul nō errēdēdo ibi itelligen-
tiā sicut visus dicit qdā. Et nāqz cū nō sint
filr itelligit s3 pportionali motu: sūt. n. i ipsa
fles figure z mot? Quo enī differt cū ma-
iores itelligat: aut qz illa itelligit que miora:

Cōfuetudo ē
itāqz natura.

Nullum est
remanscitur
si homo,

In secundo tractatu huius tractatus incipit periclitari de rememoratione et ingitudo p rememoratione: unde dicit q res coprehendit aut sit coprehensibile in futuro in tpe pnti. ¶ q coprehensibilis fuit aut futur fuit ite fuit res excludit ab his aut preteritis manifesti est q rememotio et in istis no ite vocamus rememotioem nisi illi qd p se habet in pterito rememotio et reuerio in pnti pteritis coprehendit in pterito. Inuestigatio aut per rememotioem est ingitio illi pteritis p voluntate facere ea pntari post abitit: ideo vultus est q ingitio p rememotioem est ppa boimemotario aut est in oib' alib' imaginabit: p eximiat q multa gna gualia no imaginat sicut verus e h'nia concubas. Rememotio aut differt a p'ntatio qd conseruato est illius qd temp fuit in aia postq fuit coprehensibilis. Memotio aut e ei qd fuit oblitit: ideo rememotio ite p'ntatio abscissa: p'ntatio aut e rememotio continua. Ista igit vultus est vna i subto et vne p3 modi. Rememotio igit est cognitio ei qd fuit cognitus fm q fuit cognitus postq cognitio eius fuit abscissa. Inuestigare ite p rememotioem est acq'sitio cognitio nre laborare et facere cogitatiois laborare in replexatione illius cogitatiois: ista actio e vultus qd rememotio. ¶ Consideremus igit qd e ista virtus e cuius ordinis est de vntib' aiez manifesti est qd est de virtutib' coprehedebit res p'culares indundas rememotio n' aliquid no fit nisi post sensum e imaginatio eius p3 q fuit sensatu e imaginati. vltio n' no g'itatio qua intellet coprehendit no coprehedit a vute rememotio n' no n' coprehedit nisi g'itatie terminati qua p'ntie e imaginabat: quo aut rememotiaz vlti oem est post. ¶ Et cum manifesti est de hac virtute q ista virtus est p'cularis: q idger ite sua actio v' pcedat illi due virtutes. vltus sensus et virtus imaginatiois. s'iderem qd in q differt illa virtus a virtute imaginatiois appet enis no finit ideo q habeant coactiois in actione. Dicam q manifesti est: q is ois rememotio e inuestigatio p rememotioem no fit nisi p imaginatione ite ite rememotio nre alia est ab ite ite imaginatiois: q actio ista rru duaz virtutu est diueria actio n' virtus rememotiois et e fac p'ntare post ei abitit ite ite rei imaginati: q iudicat ipas est illa ite ite qd aut sentit e imaginabat. s'it igit qm: imaginatio ite ite ite imaginati: e facere illa ite ite ei pntie: vultus e ea ee intentione illi imaginati qd pntie habet. Itae igit intentione e pntie: et sit aliter vultus qd vultus qd pntie ite ite ite ite ite vntib' duob' mo'is. ¶ Sin coprehensibilis

*Quid est re-
memoratio.*

In q^b me
moratio: et in
quibus nō.

21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 54

Quomodo dif-
ferunt imagia-
tina et memo-
ria.

Que fit actio
virtutis me-
moratius,

eius fuerit continua dicitur conservari. si diuisa dicitur re-
memorari: iudicare autem quod ista intentio est ista ima-
ginari est in homine in intellectu: quia iudicat in eo secundum af-
firmationem et negationem: et in animalibus rememoratius
est sile actionis. ista enim virtus est in homine per cognitionem:
et ideo inuestigat per rememorationem: in alijs autem est
natura: et ideo rememorat animalia: sed non inuestigat per re-
memorationem. ¶ Et ista virtus in animalibus non habet nomen: et est
illa quam Avicenna vocat existimationem: et per hanc virtutem
fugit animal naturaliter nocivum: sed nunquam senserit ipsa. Sunt
igitur tres actiones trium virtutum: quarum due sunt fixae per
duas res simplices: ex quibus componitur forma composita
ex eis: quarum una est imago rei: et secunda intentio
imaginis rei: tertia autem est virtus componens has duas in
tertio ad iudicium. in formis enim imaginabilibus est aliquid
quod subest lineae et figurae: et aliquid quod est forma: et est in-
tentio illius figure. Individuum enim extra animam: quod est com-
positum accidit ei ut sit in anima secundum hoc: quod receptio dua-
rum partium ex quibus componitur sit duarum virtutum diversa-
rum: quod compositio earum sit tertie virtutis. Declaratur est igitur
ex hoc primo quod sunt tres virtutes: virtus scilicet que facit pictu-
ram imaginem rei: et virtus que facit presentari intentionem illius
imaginis: et virtus que componit illam intentionem cum sua
immagine: et ideo inuestigatio per rememorationem com-
pletur per istas tres virtutes quod vnaqueque earum facit pre-
sentari suum proprium. ¶ Et Aristoteles declarat quod ista virtus
rememorativa est alia a virtute imaginativa: et sunt
duo in diffinitione et subiecto per hoc: quod quicquid comprehendit
intentionem forme imaginabilis sine forma imaginabi-
li: et quicquid comprehendit formam absque eo quod spoliemur
intentionem forme: et ideo possumus retinere multa similia: et
non possumus imaginari ea: et iam diximus quod virtus
conservativa et rememorativa est idem in subiecto et duo
secundum modum: quod igitur virtus imaginativa comprehendit de
subiecto est illud quod pictor describit in pariete: et illud quod
comprehendit virtus rememorativa est intentio illius pictu-
re: et ideo quod existit in rememorativa magis est spirituale
quod quod existit in virtute imaginativa: et actio istarum dua-
rum virtutum in formis sensibilibus est altera duarum actio-
num aut compositio aut diuisio: quoniam iam reducere in for-
mam quam iam sensit tunc facit compositionem: et hoc erit si
erit diximus quod virtus fecerit presentari virtutem
intentionem simplicem sibi propriam et compositum eas tertia
virtus. Diuisio autem est in diffinitione rei sensibilis cum fue-
rit sensibilis: et hoc erit quando sentiens senserit primo
rem extra animam: deinde imaginaverit imaginem: de-
inde distinguerit distinguens intentionem illius forme a
suo descripto cuius est intentio: deinde recipit presentiam
illud quod distinguens distinguit. si igitur amiserit ipsum tunc
reductio eius erit secundum compositionem. ¶ Et quod ista virtus
est diversa actionum: ideo habet diversa loca in capite: et
quod sentiens sentit primo: deinde imaginatur imaginem: de-
inde distinguit distinguens: deinde recipit conservari: ne-
cesse est ut imaginem sit in orificio anteriori cerebri:
deinde cogitans sit in medio: deinde memorans et conser-
vans in posteriori cerebri. ¶ Et hoc notum est sensui: cum
enim complexio anterioris cerebri ledes statim ledetur
imaginatio illius: hoc notum est: et remanet cogitatio et remem-
oratio secundum suum modum. Et cum medius fuerit lesus le-
des cogitatio. Et cum posteriorius memoria: et ideo mani-
festi sunt quatuor ordines: quorum primus est corporalis ma-
gna cortex: et est forma sensibilis extra animam: sensus
autem est esse ista forme in sensu communi: et est primus ordinum
spiritualium: tertius est esse eius in virtute imaginativa et
est magis spiritualis: quartus est in virtute distincti-

ua. quintus autem est esse eius in virtute rememorativa:
et est magis spiritualis: recipit enim medulla eius quod distin-
guunt tres virtutes a cortice. ¶ Declaratur est igitur cum
est ista virtus: et quam subiam habet: et quod est alia ab imagi-
nativa et distinctiva: et quod actio eius non completur nisi per com-
positionem distinguens et informans: aut in compositione:
aut in diuisione: et declaratur est quod presentatio eius est co-
tinuatio esse intentionis sensibilis in hac virtute sine
abscissione: et quod obliuio est amissio eius vel diuisio: et
quod rememoratio est reductio eius post obliuionem: et quod
inuestigatio rememoratius est acquisitio eius: et quod est
proprium homini: et ideo considerandum est quomodo homo rememorat
illud quod sensit et oblitus est. ¶ Dicimus igitur quod homo est
per facere presentari intentionem illius rei: et cum virtus reme-
morativa fecerit illam presentari imaginem faciet pre-
sentari formam illius rei: et distinguens componet intentionem
quam distinguit et diuisit: quoniam ex intentionibus in quas for-
ma diuidit componitur. Intentio forme igitur presentat a re-
memorativa: descriptio igitur eius presentat ab imagina-
tiva: compositio intentionis cum descriptio fit a distincti-
ua: et per congregationem istarum trium virtutum presentatur
res oblita apud inuestigationem rememoratius. Si igitur
fuerit difficile homini tunc pertingeret per debilitatem
alicuius istarum virtutum per quam debilitantur alie: et ista
lesio que accidit quibusdam virtutibus per quasdam acci-
dit in maiori parte superiori per inferiores. Vnde quod
imaginativa leditur per lesionem sensus et non e converso:
sicut distinctiva leditur per lesionem imaginativam:
et non e converso. et memorativa leditur per lesionem di-
stinctivam et non e converso. illud enim quod est magis spirituale
leditur per lesionem eius quod est minus spirituale et non e con-
uerso. Et non accidit apud congregationem istarum virtu-
tum presentatio rei que iam sentiebatur et est oblita: sed
etiam in quibusdam hominibus presentat apud congregationem
nem earum forme rerum sensibilium quas nunquam sensit:
sed solummodo cum translate fuerint dispones earum.
Sicut narravit Aristoteles de quodam antiquo qui ita in-
formabat res translate ad ipsum per auditum quas nunquam
vidit: et cum ille forme expromerentur inueniebantur
sed vera dispones: secundum hunc modum potest imaginari ele-
phantem qui nunquam sensit ipsum. Et hoc accidit homini apud
adunationem istarum trium virtutum: et adunatio earum fit
per animam rationabilem. per obedientiam earum ad ipsam: quod
admodum separatio earum est per animam bestialem: et earum
adunatio est valde difficilis homini: et ges aie bestialis est
in separatio earum. Et ideo ista adunatio non accidit nisi
si cogitantibus in solitarijs quibus abscedunt a se occupantia
sensus: tunc enim reuertitur sensus communis ad adiunandum istas
virtutes: et ideo quicquid adunant istae tres virtutes in sono: et
videntur mirabilia mundi: et est in disponibus sensibus sono.
¶ Et accidit sicut dicitur Aristoteles. quod iste virtutes non indigent se
adiunice in unum numero ad presentandum illud quod debue-
runt presentare: sed vnaqueque earum facit presentari suum
proprium sine adiutorio sui operis: et quicquid non accidit
nisi hoc per adiutorium: et omnia iter motum ante super par-
tes rei: et facere illam presentari secundum rememorationem
et iter motum ante super partes rei et facere illam presentari
per presentationem est quod motus rememoratius super
partes rerum conservandam est motus continuus: et mo-
tus eius super partes rerum rememorandarum est abscis-
sus et secundum translationem de rebus extraneis ad partes
rerum rememorandarum: quod enim rememorat rememo-
ratur per suum simile: et in conservatione non indiget
hoc motus aut equalis super partes rei presentade est
conservatio et motus rememoratius super partes rei

Com. de me. et re.

Idem vide 3°
de anima, c. 6,
et 20.

Non homo re-
ducit in me-
moria.

Illud quod est
magis spirituale
leditur per le-
sionem minus
spiritualis et non
e converso.

Non imago
nari possit
m^o quod non
vidit.
Idem vide 3°
de anima, c. 6,
et 20.

Imaginatio
non est in me-
moria.

Imaginatio
non est in me-
moria.

Imaginatio
non est in me-
moria.

Imaginatio
non est in me-
moria.

rememorāde nō est equalis: qz nō est motus a fili rei
ad rē: iō pseruatio nobilior ē rememoratio. Do-
tus. n. equalis pūm? nobilior ē absciso diuerso. Vir-
tus igit representatiua vlt pūtat itēiones partius rei
pseruāde pūm pūuatione: tūc cōponit eas adiuicē
distingues: tūc describit eas adiuicē imaginans. Vtus
aut rememoratiua pūntat pūes rei per motus absci-
sus nō pūnuū: tūc itēōdes vles nō rememorant nisi
pūm imaginationis pūntas cū eis. Et iō obliuio ac-
cidit in eis sicut accidit in itēōnibus pūcularib?: tūc
rememoratio ē forme faciliū reductiois. Inueltiga-
tio aut rememoratiua ē formāū difficilis reductio-
nis. ¶ Forme aut faciliū reductiois sunt ille q sunt
apud vntē imaginationis tūc sensus cōem. multe corpo-
ralitatis tūc modice spūalitatis: tūc forma difficilis re-
ductionis est multe spūalitatis: tūc paucē corporali-
tatis: forme. n. multe corporeitatis morant dūz sensus
cōis distiguit spūalitātē eaz a corporalitate: tūc ac-
cidit ei vt illa forma figat in eo: tūc maxie qū recepit
eā paucē corticis. Quō aut sit rememoratio tūc iustitū
pūuō rememoratiois: tūc in quo differūt a pseruatio-
ne declarati. ¶ Remanet igit duo dicere. quoz
vntē qūqz rememorāde delectat tūc pūntat lē delecta-
bile: tūc pūntat nō sūt in actu. sōm aut est quare
qdā homines sunt bone rememoratiois: tūc qdā nō: tūc
qdā bone pseruatiois tūc qdā nō. ¶ Dicamus igit qū
rememorāde delectat per rememoratioē re: que
nō sunt in actu: qū illa que iduxerūt ipz ad rememo-
ratiū sunt pūntia in actu tūc sunt nēcia siles rebus re-
memorādis: qū igit sile rei est cōprehēsus in actu ab
eo accidit rememoranti delectatio tūc pūntatio apud
illū: qū accideret ei si illa res eēt in actu: tūc qū hz spēs
vt illa res exeat in actu: est qū eēt apud aīam pole:
qū qū sile rei fuerit: tūc erit res qū possibilis vt sit:
qū qū aīa fuerit rememorāde aliqd per aliqd sensibi-
le illi rei statim pūcipiet qū illud qū sensibile ē de. gūe
illū? qū erat ens in potētia: tūc qū ē pole vt exeat in actu:
sicut est pole qū exiit in actu h sile p qū fuit exiit
tūc sup illā rē: tūc accidit rememorati de tristitia
aut de delectatiōe quasi accideret ei si eēt in actu.
¶ Bone aut rememoratiois hō est tardū motus in
aīa cui? figurē sensibilia qū trāsferūt p illā: tūc ille ē cu-
tus cōplexio posterioris cerebri ē retinēs formā pū-
stetē in ipso: est ille in cui? hac pte dīat siccitas ma-
gis qū hūiditas. Siccitas. n. inata ē recipe difficile tūc
cū recipit formā: tūc inata est retinere eā longo tpe:
ecōuerso de hūido: iō qū hūit cerebri talis cōplexio
nis sunt bone rememoratiois: qū aut hūit locū dīatū
hūiditate nō rememorant: qū forme nō figurē i bu-
mido: sū recipiūt cito: qū hūit facile recipit formā: tūc
iō multe siccitatis cerebriū est paucē receptionis: tūc
multe rememoratiois: tūc multe hūiditatis ē velocis
pseruatiois: tūc multe obliuiois tūc difficilis rememo-
ratiois. Et qū hz mediā cōplexionē habet bonā pser-
uationē tūc bonā memoriā: iō bonitas memoriē at-
tribuit iuuenibus: tūc obliuio accidit pueris tūc senib?:
pueris pp hūiditātē nālē: tūc senib? pp hūiditātē ac-
cidentalē. Et quidam senes sunt bone memoriē: qū
ista cōplexio accidentalis nō fuerit dominans in eis:
complexio. n. nālīs senis est siccitas: iō senex iueni-
tur rememorāde nō cōseruās: pueri aut ecōuerso.
Iuuenes aut hūit vtrūqz. Et homo rememorāt mul-
toties qū sentit in pueritia bona rememoratioē: qū
in pueritia multum amat formas tūc miratur multus
in eis: quāpropter figur in aspectu eorum: quāpro-
pter difficile amittit eas.

Morale
morāde cōtri-
statur tūc de-
lectatur.

De Somno et Vigilia

ambob? ipfias: aut alia qdē sōno: alia xō alte-
ro solū: vel alia qdē neutro: alia xō vtrūqz.
Adhuc aut qd est sōnus: tūc pp quā cām dor-
mientes iterdū qdē somnā: iterdū aut nō:
vel accidit qdē semp dormiētib? sōnare: sū
nō meminerūt: tūc si hoc fiat: pp quā cām sit.
Et vtrū pūgat futura pūdere aut nō cōtin-
gat: tūc qualr si pūgat: tūc vtrū futura ab hōie
pūpiciat solū: tūc vtrū agēda ab hōie solū:
vel quoz demōnū hz cām: tūc vtrū nā sūt vt
ab enētū. ¶ Prīmū qdē igit b manifestū:
qm circa idē: aīalis qdē vigilia tūc somnū:
opponunt. n. tūc videt somnū vigiliē quedā
pūuatio: nā extrema semp i alijs tūc in nālūb?
circa idē inceptibile vidēt fieri: tūc in idē
passiones eē. dico aut veluti vīsus: cecitas:
turpitudine: pulchritudo: sanitas: egritudo:
fortitudo: dūilitas: audīt? tūc surditas. Sim-
pli? aut tūc ex his manifestū: in quo. n. cognō-
scimus vigilāte: in b tūc qū somno pūmī.
Sētientē. n. vigilare putamus tūc vigilāte
eē: vel eoz qū extrīsec? aliqd sentire: vt eoz qū
in ipso motu aliqd. Si qū vigilare i nullo
alio est qū in eo qd est sentire: manifestū qū
quo qdē sentit hoc vigilat vigilāte: tūc dor-
miūt dormiēte. Qū aut neqz aīe pūmī est
sentire neqz corpis: cui? ē potētia ei? ē act?
qū xō dī sensus vtrāctio mor? qdā per corp?
aīe est. manifestū qū neqz aīe passio pūria
est: neqz iaiatū corp? possibile ē sentire. Qū
aut determinatū sit pū? i alijs de his qū dīr
qū partīculē aīe: tūc de nutritiua qū qdē sepa-
ret ab alijs in corpib? hūitibus vtrā. alioz
xō nullo sine hoc exīte. Adāsestū qū que-
cūqz vīuētū augmentū dīminutiōisqz pū-
cipat solū: qū i bis nō ē somnū neqz vigilia
velut plāris. Nō. n. hūit pūculā sensitīuā ne-
qz si sepabile: neqz si nō sepabile potēstare:
etenī tūc esse sepabile ē. Sūtr aut nīl est qd
spū vigilet aut spū dormiat: sū elidē sūt aīalīs
vtrāqz

Extrema in
alio tūc in nālū
dūo. itēndū
dūc vidēt
fieri.

Quo dī po-
tētia ei? dī
actu.

Quāpū est qū
semp vigilat
aut semp dor-
miat.

utreeq; passioes be. Neq; .n. si est anial hñs
sensum; b̄ ptingit neq; dormire neq; vigila
re: vtraq; .n. passio bec circa sensum primi
sensitini. H̄o ptingit at neq; alre; boz semp
iesse eidē: veluti aliq; gen⁹ aialiu sp̄ dormi
re aut sp̄ vigilare. Ampli⁹ quorūcūq; ē ali
q; op⁹ p̄m nām qñ excesserit tps in q̄to pñt
aliqd facere vel aliqd corūz q̄ pñt tpe facere
necesse deficere vt oculos vidētes z gescē
faciētes b̄. s̄līr aut manū z aliud oē cui⁹ op⁹
aliq; ē. si itaq; alicui⁹ op⁹ ē sentire z b̄ vtiq;
excedat q̄to erat tpe potens sentire p̄mne
deficet z nō ampli⁹ faciet b̄. Si igit vigilā
re diffinit dissolone sensus: p̄riorū h̄o nō. Vigila
re aut ei qd est dormire p̄riorū: z neciū oī al
terū iesse necessariūz vtiq; erit dormire. Si
igit b̄ passio ē sōnus: boc aut ē in potētia pp
excessuz. vigilādū aut excessus qñq; qdē ab
egritudinē. qñq; absq; egitudine fit: q̄re z i
potentia z dissolutio s̄līr erit: necē oē qd vi
gilat ptingere dormire: ipole. n. semp agere.
s̄līr autē neq; dormire semp nihil contingit.
C Sōn⁹. n. passio sensitine p̄culē ē: vt vln
culū z imobilitas qdā. q̄re necesse est oē dor
miens h̄e sensitivā p̄culā. Sensitivū aut
qd pōt sentire p̄m actū: agere aut sensu pro
prie z simplr ipole ē dormire s̄līr. iō neciūz
est somnū oēs excitabile ēē. **C** Alia qdēz
igit pene oīa somno cōicāt z narabilia z vo
lacilia z gressibilia. Etenī gñā pisciūz oīum
z q̄ marinoz vel malachioz visa sunt dor
miētia z oīa alia q̄cūq; hñt oculos. Etenīz
q̄ duos hñt oculos māifesta entoma q̄ dor
miūt: brevis aut sōni sunt oīa. Jōq; latebūt
vtiq; qdā mīoties vtz p̄cipāt sōno vlnō.
eoz qdē q̄ durā hñt testa b̄z sensuz qdē nū
q̄ scī ē māifestū si dormiūt s̄līr. iō verisilis
dca rōea suadebit. **C** Qd qdē igit sōno p̄i
cipāt oīa aialia māifestū ex h̄is: eo. n. q̄ est
sensuz b̄e diffinit aial: sensus aut mō qdēz
aliquo imobilitatē z velut viculū sōnū esse
dicimus: solonē aut remissionēq; vigiliāz.
Plātari aut nullā qdē pole cōicare nentra
bāz passionū. nā sine sensu si existit neq; sō
nus neq; vigilia: qb⁹ h̄o iest sensus z trista
ri z gaudere. qb⁹ h̄o b̄ z p̄cipiscētia. Plā
tis at nihil boz iest. **C** Signū at qm z op⁹
sūū facit nutritivā p̄culā i dormiēdo mag
is vigilādo: nutriunt aut z augent tūc ma
gis tanq; nihil egeia ad b̄ sensu. **C** Quare
at dormiūt z vigilāt aialia z pp̄ q̄lē quēdā

sensum vel q̄les si pp̄ p̄les p̄siderādū. Qm̄
h̄o qdā aialiu hñt sensus oēs: qdā at nō hñt
vt visuz. tactū aut z gustū oīa hñt nisi si qd
aialiu iperfectū: dcm̄ ē aut de his i bis q̄ de
aia. Impole aut simplr q̄licūq; sensu senti
re q̄ dormit aial. māifestū qm̄ oib⁹ neciū iēē
eādē passionē iuocato sōno: nā si hñc qdē:
huic h̄o nō: hac dormiēs sentiet. b̄ at ipole
ē. Qm̄ at existit b̄z vñūq; q̄z sensuz: b̄ qdē
aliqd p̄p̄riū: illud h̄o aliqd cōe. Propriūz
qdē velut visui videre: auditui at audire: z
alijs b̄z eūdē modū. Est at qdā z cōis potē
tia q̄ legē oēs: q̄ z qd videt z audit sentit:
nō. n. visu qdēz videt qm̄ videt: z indicat.
Itaq; z pōt discernere: qm̄ alia qdē dulcia
s̄t ab albis: nec visu nec gustu: nec ambob⁹:
h̄ qdā cōi p̄cula oīum sensitivoz. H̄ā ē q̄
dā sensus vnus z p̄cipale sensitivū vñū ēē
aut sensui gñis cuiuslibet alre; velut soni z
coloris. b̄ at s̄līr tactivo maxie existit: b̄ qdē
n. sepat ab alijs sensitivis: alia h̄o ad b̄ ifepa
bilia. B̄cū ē at de his q̄ de aia theoremati
b⁹. Abāifestū igit qm̄ b̄ est passio vigilia z
sōn⁹. Prop̄ qd oib⁹ iest at alib⁹. nā tact⁹ so
lus oib⁹ iest. si. n. i eo q̄ oēs aliqd patiāt sen
sus fieret dormitio icōueniēs. si qb⁹ n̄z necē
neq; pole ē agere s̄līr aliquo mō hos vocare
s̄līr z imobiles existit: p̄riorū. n. rōabili⁹ accidit
eis q̄ s̄līr gescē. Quēadmōz aut nūc dicem⁹
rōabili⁹ se b̄z z de eis. H̄ā cū p̄cipale alioz
oīūz sensitivoz z ad qd rēdunt alia patiant⁹
aliqd: cōpati neciū z reliq; oīa. Illoz aut cū
aliqd ipotēs s̄līr necē ē b̄ ipotēs fieri. Abā
ifestū aut est ex plurib⁹: qm̄ nō in sensu sine
opōne ēē z nō vti ip̄sio sōn⁹ ē: n̄z in nō posse
sentire. H̄ā z māifeste i aie defectiōib⁹ tale
qd accidit: ipotētia. n. sensui aie defectio ē:
fiūt at z amētie qdā b̄. Ampli⁹ at qb⁹ vene
in collo app̄bēdunt īsensibiles fiūt: h̄ ipotē
tia vsus: n̄z i sensitivis: n̄z p̄ quis cā h̄ quē
admodū n̄c dcm̄ est in p̄rio quo sentit aia.
Cuz. n. b̄ qdē ipotēs fuerit: necē ē z oīa sen
sitiva ipotētia ēē sentire: cū illo h̄o illoz ali
qd nō est b̄ necē. **C** Prop̄ quā h̄o cāz dor
mire accidit z cui⁹ passio sit dicēdū. Et qm̄
h̄o modi sūt p̄les carū: nā z q̄ cui⁹ grā z q̄
vñ p̄cipiū mor⁹ z māz z rōnē cām ēē dici
mus. **C** Primū qdē igit qm̄ nām dicimus
grā b̄ facē. b̄ aut bonū aliqd: q̄re h̄o omni
qd natū ē moueri cū nō possit semp z p̄mne
moueri cū delectatione: neciū ēē atq; vñlē:
sōno h̄o pp̄ ipaz rōitate coaptāt metaphorā

Lōm̄,

z z z

Lā finalis
sōmit,

De Somno

Causa fina-
lis vigiliæ.
Sentire et fa-
pere oib⁹ est
finis q^o est
altera corp⁹.

Causa mate-
rialis somni.

In huiusmodi
sanguine cor-
est principis
motus.

Ad est finis
motus in non
huiusmodi san-
guinem.

Ad est causa
somnia.

hanc: tanq³ reges sit: quare pp salute aialis
existit. Vigilia no finis. Nam sentire et fa-
pere oib⁹ est finis q^o est altera corp⁹: opria. n. hec
finis no opriu⁹: q^o at neq³ vnicuiq³ aialis
iesse sonu⁹. dico aut ex suppone neccitate: qm
si aial erit huius finis nam ex neccitate qda ei ice
opz: et his exstib⁹ alia existit. Ampli⁹ aut
q^o motu et actu in corpib⁹ aduenerib⁹ acci-
dit vigilare et dormire aialib⁹ post h^o dom.
Alijs qd⁹ igit aialib⁹ que admodu⁹ no hnti
bus sanguine existimadu⁹ e esse vel easde
vt vt pportioales. Sanguine no hntib⁹ que
qd⁹ boib⁹: qre ex bis oib⁹ speculandu⁹. Ad
qd⁹ igit sensus principis sit ab ead⁹ pre aiali-
bus a q^o et mot⁹ qd⁹ d⁹erminat⁹ e pri⁹ i alijs.
Ipsa. n. triu⁹ d⁹erminat⁹ e locoz q^o medi⁹ ca-
pit⁹: et d⁹oruz v⁹eris. Hntib⁹ qd⁹ igit sagui-
ne: h^o e q^o circa cor ps. Dia. n. hntia sanguine
cor hnt: et principiu⁹ mor⁹ et sensus principalis
hinc e. Ador⁹ qd⁹ igit et sp⁹ manifestu⁹: qm
principiu⁹ et oio refrigerat⁹ e h^o et respirare
aut et hntido refrigerari: ad salute eius q^o e in
hac ptenla calor⁹ na adcepta e. Dicit aut⁹
et de ipa postea h^o e no hntib⁹ no sanguine
et enomis et no suscipi⁹ b⁹ spm i pportioa-
li platar⁹ sp⁹ istas et refides videt. Palaz
aut in bis q^o sit rotala. puta vespis apib⁹: et
muscis: et q^o hntib⁹ sunt. Qm aut mouere
aliquid et facere sine robore no e pole: vigore
aut fac⁹ sp⁹ detetio: et spiratib⁹ qd⁹ q^o de fo-
foris: no respiratib⁹ aut q^o coplatata: io et bo-
barta alata v⁹ir: cū moueant attractioe sp⁹
offendit ad succitioruz rotalo⁹. Adoue⁹
aut o⁹ aliquo sensu facto alieno in prio sensi-
tuo. Si no e son⁹ et vigilia passio h^o pris in
quo loco qd⁹ et in q^o ptenla pria sit son⁹ et vi-
gilia manifestu⁹. Adoue⁹ aut qda⁹ d⁹or
miut et facit multa q^o vigilantib⁹ sunt: no in
absq³ phatasmate et aliquo sensu: sonu⁹. n. e
quodamno sensatus. Dom aut est postea de
ipis: qm no sonia memorant expgefacti:
vigilia no act⁹ no memorant deū e i pbleu-
matis. C^o sequens aut e his q^o dicta sit p-
transire qb⁹ factis et v⁹ principiu⁹ passiois sit
vigiladi et dormiedi. Palaz itaq³ qm neccis
aialich sensuz beat: tūc prio nutrimentu⁹ susci-
pere et augmeti. Nutrimentu⁹ aut e oib⁹ ex-
tremuz bis qd⁹ q^o sanguine hnt sanguis na.
his no q^o sanguine no hnt pportioale. Loc⁹
no sanguis vene: hnt at principiu⁹ cor: palaz
at qd⁹ d⁹ ex anotomijs. Deforis qd⁹ igit igre
diere alimeto in suscepua loca sit enapora-

tio ad venas. ibi no pmutat⁹ et in sanguines
xrit et vadit ad principiu⁹. Deū e at de bis in
bis q^o de nutrimento. Nam aut repetitū e de
ipis h^o gra vt principia mor⁹ speculemur et
qd⁹ patiere ptenla sensitua accidit vigilia et
son⁹. Nam. n. e sonus q^olibet ipotentia sensitua
vt deū e. Et eni amētia et suffocatio aliq³
aie defectio fac⁹ h^o ipotentia. Iaz. n. facta fuit
phatasma qbusda⁹ aie defectu patietib⁹ forit.
h^o qd⁹ igit aliq³ h^o dubitatione. Si. n. p⁹gar
obdormire. defectu aie patietez ptingit vt
q^o sonu⁹ e et phantasma et multa sit q^o dicit
q^o aio defectu sit et q^o v⁹it sunt moru⁹ e de q^o
bus oib⁹ eand⁹ rōne e opmadu⁹ est. C^o S^o
vt dicimus no e son⁹ ois ipotentia sensitua
h^o ex vaporatioe circa nutrimentu⁹ passio sit h^o.
Nec. n. q^o enaporatuz e pulsum quousq³
impelli deide pueri et pmutari sic curipuz.
Validu⁹ no cuiusq³ aialis ad supiora na-
tuz est ferri. Cū aut in supiorib⁹ locis multu⁹
fuerit sit itez reuertit feruq³ deorsuz et re-
uertedo p⁹pellit calore: et io marie fuit som-
nia nutrimento. Nam repete tunc multa hnti-
tas et corpulētia suruz ferit. Postea qd⁹ gra-
uar et facit dormire. Cū no fluxit deorsum
et reuertēs repellit calorem: tūc sit sonus et
aial dormit. C^o Signu⁹ aut boz et sonifera:
oia. n. et grauedine capitis faciunt et por⁹ et
cibi vt opiu⁹ et mād⁹ragora v⁹it et loliū et q^o
deorsuz ferunt et q^o dormitant h^o v⁹ir pari et
no p⁹it lenare caput et palpebras et postea ci-
baris marie talis sonus. Adulta. n. q^o a cibis
enaporatio. C^o Ampli⁹ aut ex laborib⁹ qbus
da. nā labor qd⁹ colliq³tiū. colliq³tiū no sit
quēadmodu⁹ nutrimentu⁹ idigētiū si no frigi-
du⁹ sit. C^o Et egredines qda⁹. Quēadmodu⁹
illud idē facit q^o hntib⁹ a sup⁹stutitib⁹ cali-
dis et hntidib⁹: vt accidit febricitatib⁹ atq³ le-
thargiis. C^o Ampli⁹ aut p⁹ria etas: pueri
n. dormiūt vebemter: eo q^o nutrimentu⁹ sur-
suz ferit o⁹. Signu⁹ at q^o magnitudo supior⁹
excedit iferiora in pria etate eo q^o ad huc fiat
augmetu⁹. C^o Propē hanc no eaz epileptici
fiūt. Sile. n. e son⁹ epileptice: et e quodamno
sonus epileptice: et io accidit multis principiu⁹
hui⁹ passiois dormiētib⁹: et dormiētes qd⁹
capitū: vigilates aut no. Cū aut mlt⁹ ferat
sp⁹ suruz decedēdo ruruz venas tume-
facit: qbus coartat porū: qua respiratio sit.
C^o Iō pueris no conferat v⁹ina: neq³ nutrice-
bus. Differt. n. nibil for: san iplos bibere vt
nutrices: h^o opz bibere q^o tūc et modicu⁹ sp⁹
mosum

Signu⁹ p⁹

Somni

Tertiu⁹

Quartu⁹

Quintu⁹

Sextu⁹

mosum. n. vltm: hanc magis nigrā. Ita ho
supiora plena sunt nutrimento pueris q ser
mētib⁹ neqz vertūt collū: quēadmodū enīz
embrys: sursum ferē hūiditas multa. Rōna
bile aut hāc passionē eē cāz qre qescūt i ma
tricib⁹ embria primū. Et iō amatores iō
ni q occultas hnt venas: z nani z magna ca
pita hntes: naz hoz vene anguste vt nō faci
le defluat q descēdit hūiditas. Manosio ho
magna qz capita hntib⁹ sursum iperis mule⁹
z euaporatio fit manifestas ho venas ha
bētes nō sōnolēti pp amplitudinē venaz: ni
si aliqz aliā passionē habuerit pñā: neqz me
lācholicū. Infrigidat⁹. n. ē loc⁹ inuis: qre nō
fit ipse mltitudo euaporatiōis: ppea z eda
ces vñr exñtes: quēadmodū. n. nullo fruen
tia afficiunt eis corpa: nigra ho cholera cū
nālī frīgida sit z nutritiū locuz frīgidi fa
cit z alias pñculas vbiqz potestate existit
h⁹ supfluitas. Quare manifestū ex his q
dicta sunt: qm somn⁹ est qdā pñer caloris
irritat⁹ z nālīs reciprocatio pp pñictā cau
sam. Iō motus mult⁹ dormiētis. vñ aut de
ficit infrigidat⁹: z pp frigiditātē pñdunt pal
pebre: z supiora qdē infrigidant z exteriora
ra: iteriora ho z iteriora calida velut q cir
ca pedes z qtrñsec⁹. Quāqz vñqz du
bitabit aliqz qz post cibū fortissim⁹ sit sō
nus z est sōniferū vñm: z alia h⁹ caliditatez
hūitā. Est aut nō rōnabile sōnū esse infrigida
tionē: cās aut dormiēdi calidas. Cūtrū g
h accidat qz quēadmodū vñer cū vacu⁹ sit
calidus ē. Repletio ho infrigidat pp motuz
sic z q i capite porit: z loca infrigidant sursum
lata euaporatiōe. Cūel quēadmoduz pfu
sis calido subito tremor fit: z ibi ascendēte
caliditate: caliditas pgesta infrigidat: z qz
nām calidum facit languescere ac secedere.
Ampli⁹ aut multo icidēte nutrimento qz
calor subleuat quēadmodū ignis ipositis li
gnis infrigidat quousqz digerāt. Fit. n. sōn⁹
quēadmodū dcm ē: dū corpulētū sursum fer
tur a caliditate p venas ad caput: cū ho am
pli⁹ nō possint: s i multitudine excedit elena
tū itez repellit: z dōrñs fluit: iō cadit hoies
subtracō calore q sursum ferebat. Solū. n.
aiālū rectū z icidēs qdē desipiētā fac: post
modū ho pbātā siam. Cūel dicere qdē nūc
solones pñgētes sūt vt fiat infridario qnimo
z pñi⁹ loc⁹ est q circa cerebz quēadmodū
dcm ē in alijs. Quum ho q in corpe frigi
dissimū cerebz: h hñgib⁹ ho q equaler buic

ps. Quēadmodū igit hūidū qd euaporat a
sol caliditate cū venerit ad supinū locū pp
frigiditātē suā infrigidat: z pgestū dōrñs ferē
factū rursus aq. Sic in elenatiōe sursum cal
di ad cerebz supflui qdē euaporatio in fleg
ma redigitur: z iō catarrī vñr ex capite fieri:
nutritiua ho z nō egrotatiua deorsum ferē.
pgesta z refrigerat calz. Ad infrigidatū ho
z nō facile suscipiēdū euaporatiōē pñert z
tenuitas z angustia circa cerebz vñarū. In
frigidatiōis qdē g bec ē cā qz euaporatio
trāscēdat caliditātē. Cū pñgiscunt aut cūz
digestio facta fuerit: z obrinnerit q ipacta
fuerit caliditas i angusto mltia ab eo qd cir
cūstabat: z discretū fuerit corpulentior san
guis atqz purissim⁹. Est aut tenuissim⁹ qdē
sanguis z purissim⁹ q i capite: densissim⁹ z
turbidissim⁹ q i inferiorib⁹ pñib⁹. Qis aut san
guinis pñcipiū sic dcm est h: z i alijs ē cor.
Hoz aut q i cordis vñrīqz thalamis cōis: q
medi⁹ quoz vñerqz suscipit ex vñrāqz venas:
z ex ea q vocat magna: z q adoxi. In me
dio ho fit discretio: s diffinire qdem de his
alioz pñonū pñuēti⁹ ē. Quia ho fit maxie
sanguis post nutrimentū oblationez idiscret⁹
sōn⁹ fit quousqz secernat sanguis: h qdē pu
rissimū sursum: illud ho turbidissimū deor
sum: cūz ho h fuerit ex pñgiscunt absoluta ex
nutrimentū grauitate. Cūe qdē igit cā dōr
mēdi dcm ē: qz a corpulētō qd ferē sursum
p igenitū calozē: subito ad primū sensitiuū:
z qd ē sōn⁹: qm primū sensitiuū cōpñētio vt
nō possit agere ex nēitate qdē scm. Ho. n.
pñgīt aiāl esse nō accitib⁹ q ipm perficiunt:
pppter salutē ho est. saluat enī quies.

Et hāc aut qredū de sōnio. Et
prio cui cor q aie passio h iesse
videt: z vñr itellectine pñcule
passio est bec vel sensitine: his
.n. solis cor q in nobis sunt co
gnoscim⁹ aliqd. Si itaqz vsus
visus visio: z audit⁹ audire: z oīne sensus
sentire: cōia at sūt sensitiū velut figura z mo
tus z magnitudo z alia h⁹: aut ppria velut
color: sōn⁹: sapor: i potētia aut sunt oīa clau
dētia z dormiētia videre. Sitr aut z in reli
qs mñifestū qm nō sentim⁹ qzqz i sōnis. nō
g sensu sōnū sentim⁹. Cū ho nō opione:
nō. n. solū aduētiā dicim⁹ cē hoiez vt equū
h albi vel pulchz quoz opio sine sensu ni
hil vñrīqz dicet: neqz ho neqz falso. In sōnis
qz qiaz accidit h facē. Sitr. n. qm bōc: z qm
Lōm.

Et efficiens
vigile.

De somno

albus est: qd est adueniens videtur videre. Ampli⁹ post sonu aliqd ali⁹ intelligim⁹ que admodu i vigilado sentientes aliqd. de co. n. qd sentim⁹. sepe t intelligim⁹ aliqd: sicut t in sonijs pter pbatafma alia aliqn intelligimus. Videbit aut alicui b si quis adhibeat mēte t tēter memorare surgēs: ita xō qdaz viderunt sonia b: velut q vnr fmi memora tiuū pceptū ponere q pponunt: accidit eni eis aliud qd pter soniuz ponere ante oculos pbatafma. Quare manifestū qm neqz soniū oē qd in sonis pbatafma: t qm intelligim⁹ q opione opinabamur. Pāla aut b bis vniū sit itatū qm eodē quo vigilātes i egritudi nūb⁹ decipimur biddē in sonijs facit passio nē. Et sanis qdē t scitib⁹. Cuz sol pedalis videt eē: s siue iddē siue diuersuz pbatafma cū aie t sensitiuū: nihilomin⁹ nō fit abfz viderē t sentire aliqd pter vidē: sentire. n. t pter audire vidē: vtz aliqd t audire: neqz tū id qd arbitrat. In sono aut nūbil positiū ē nūbil videre atqz audire neqz oīno sentire. s ruz: s cōtingit t vifuz pari aliqd t alios sen sus: singulū aut boz quēadmodū vigilant adiacet qdē quodāmo sensui: nō sic at vt vgilāt. Et qnqz qdē opio dic: qm saluz quē admodū vigilas. qnqz xō deince t segtur pbatafma. Qd qdē igit nō ē opināris neqz intelligēris passio b qd vocam⁹ soniare mani festū. C S; neqz sentientis simplr: videre n. vtiqz t audire simplr: s qualr opz t fm quē modū piderādū. Donat s q t mani festū ē q t scitū passio sigdē t son⁹. Pāla .n. alicui qdē aialt aliq vni iest sonus: aliq xō alicui soniare s eide. Qm xō de pbatafma in eis q de aia dcm est: t ē qdē idē sensitiuo: pbatafma cē at sensitiuo t pbatafma alte ra. Est aut pbatafma qā sensu s actū sit mo tus. Soniū xō pbatafma qdā videt esse. Pāla qd in sono pbatafma soniū dicim⁹ siue simplr siue quodāmo scm: manifestū qdē q sensitiui ē soniare: b aut fm q pbatafma. Quid aut est soniuz: t qūo fit ex bis q circa sonuz accidunt marie vtiqz speculabimur. Sēnsibilia. n. fm singulū sensitiuū nobis effi ciunt sensuz: t q fit ab eis passio nō solū iest sensitiuis duz sensus agunt: s t duz abest. Sitr. n. passio i bis: t in bis q ferunt videt eē: eteni in latia eo q mouit nō vltēri⁹ ptingē te mouent. Pāla qd motum fecit mouit aerē quēdā t rursus bic mot⁹ aliū: t bitaqz mō

quosqz qdē stēt facti qd mōtū t in aere t in hūidīs. Sitr at opz opinari b t in altera tōe. nā q tale scm ē a calido primuz calefa cit t bōistribuit vsqz ad principiū. qre t in quo est sentire: qm ē alteratio qdā q s actū sensus: necesse est b accidere: s passio ē nō so lūz sentientib⁹ in sensitiuis sed qescētib⁹ t in pundo t supficietib⁹. Pāla at cū pūne sentiam⁹ aliqd. T rāfferētib⁹. n. fm sensum seqt passio velut de sole ad tenebras. Accē dit. n. nūbil vidē pp adhuc subsistētē motuz in oculis aluminē: t si ad vniū colorē multo tpe aspiciamus aut albus aut viridē eiusdē modi videt ad qdē tūqz vifuz pmutem⁹: t si ad solē pspiciētes vlt aliqz splēdidū pcluse rim⁹ obseruātib⁹ qdē videt s p directionē q accidit vifum vidē pūmū qdē hō colorē do nec pmutet pūneuz: deide in purpureum quousqz in grū veniat colorē t euaneſcat. Et ab bis q mouent aut pūntantur velut a fluminib⁹: marie at ab bis q citissime fluit: vident. n. qescētia moueri. Sitr aut t a ma gnis sonis obſurdeſcētē. Sitr aut t a vali dis odorib⁹ difficile odorātes: silia bec itaqz manifeste accidit b mō. Qz aut sensitiua cito t modicas dūas sentit: signū est q in speculis accidit: de quo eodē inſtēs vtiqz cōsiderabit pū⁹ t dūbitabit aliqz. Sitr at ex ipso manifestuz: qm quēadmodū vifus patit sic t facit aliqd. In speculis. n. valde puris cuz mēstruis supuenientib⁹ mulieres inſp ciant in speculū sit supficies speculi sicut nu bes sanguinea. Et si qdē nouū sit speculum nō facile est abſtergere hūmōi maculā. si xō vet⁹ facile. Pāla xō vt dixim⁹ qm nō soluz vifus patit aliqd ab aere: s t facit aliqd t mo uet quēadmodū splēdida. Pāla vifus splēdi doz t hūituz colorē: oculi qdē igit rōnabi lites qm sunt mēstrua afficiunt sic t alia pā qlibet corpis: eteni nā existit pleni venarū. Pā cū sūt mēstrua p pūrbationē t ſigma hā sanguinea nobis qdē que oculis dūa in certa ē iest at. nā eadē nā semis t mēstrua tionis. Aer quoqz mouet ab ipſis t cū q in speculis est aerē pūmū exſitē qle quādā fa cit t talē velut ipſe patit: b xō speculi supf ctem: quēadmodū. n. vſtū q marie munde sunt citissime inqnanē. Pā puruz diligētē mōſtrat qd exēpit t pſertis mimos mo tus: s xō eo q planū sit qlēchqz tactū mari me ſentit. Qp xō intelligere tāqz attractio nē ē aeris tactū t tāqz exſtione pp t ab lunonem

Propter
aliter
etiam
mouet

Propter
aliter
etiam
mouet

lutiones. Adhuc ita ho manifesta fit q̄liscūqz
fit. Ho exundit ho celeriter ex nouis specu-
lis cā est q̄ purū sit z planū: serpit. n. p̄b in
pfunduz: z oīno magis in talibz: nā eo qdē
q̄ purū est i pfundū: eo aūt q̄ planū oī: in ve-
teribz ho nō imaner: qm nō sūt subijē macu-
la s̄ supficietē? magis. Qm quidē igit z a
pūis dūtijs fit mor? z qm celeres sunt sen-
sus. z q̄ nō solū parit s̄ z p̄facit colorz sensi-
tū manifestū ex his. C Attestant at bis q̄
dicta sunt z q̄ circa vīna z q̄ circa pulmēta
euēniūt. Itā qd pparatū ē oleū cito accipit
priorz odores: z vīna hoc ip̄z parit. Itā
solū. n. eoz q̄ imittunt vel cōmīscēt s̄ eoz
q̄ ppe vasa pōnunt vī nāscunt recipiūt odo-
res. C Ad ea ho q̄ ex p̄ncipio ē p̄sideratio
nē ponat. vñ qdē qd ex bis q̄ dicta sūt p̄z:
q̄ recedēte sensibili extrīsec? imaner simula-
cra q̄ sensibilia sunt. C Adhuc aūt q̄ faci-
le decipiuntur circa sensus: cū in passiōibz exi-
stimus: alij aūt talis velut trepidus i timo-
re z quāmar in amore ita vt videat a modi-
ca similitudine: bīc qdē hostez vidē: ille ho di-
lectū: z bīc qdē p̄o passibilior q̄ fuerit: tan-
to a minori similitudine videt. Eodē ho mō z
in ira: z i oibz p̄cipit cū facile decipiunt
oēz: z magis q̄tociqz in passiōibz magis
fuerint. Itā z febricitantibz iterdū aīa vīr
in parietibz a modica similitudine lineaz cōpo-
sitaz: z bīc qdē alij decetāt in passiōibz sic
vt si nō vebemēter laborāt nō lateat qm fal-
sus. q̄ si maior sit passio z mouēt ad ipsa.
C Cā ho vt bī accidat bī est: qm nō fm eādē
potētiā indicat qd p̄ncipale ē z quo p̄bā-
timata sūt. C Hoc ho signū ē: qm videt sol-
pedalis. Itā dicit at aliud aliqd sepe ad p̄bā-
tiā z p̄mutatiōē digitōz vñ duo videt: at
tū nō dicimus: qm duo. dignior. n. tactu vi-
sus. Si ho cēt tact? solus indicarem? vñz
duo. C Adhuc itā ē q̄ qm nō solū cū sensi-
bile mouet appetit q̄libet: s̄ z cū sensus ip̄e
moueat si eodē mō mouet quēadmiōm z a
sensibili. Dico at velut terra videt nāigan-
tibz moueri dū mouet visus ab alio. Ex his
itaqz manifestū qm nō solū in vigiliādo mor?
a simulacris sūt: z q̄ extrīsec? z q̄ i corpe
sunt: s̄ et q̄ sit passio bī q̄ vocat sōn? z ma-
gis: tūc appetit sub die repellunt dum opant
sensus z itelligētia exterminant: quēadmo-
dū iuxta magnū ignē mior: z tristitie z oble-
cratiōes pue iuxta magnas. Bū ho q̄ sentit
supnatant pua simulacra: nocte ho p̄p va-

cationē p̄ticulariā sensuū z ipotētiā agendi
eo q̄ ab exterioribz ad id qd iteri? ē sūt colo-
ris reflexio: ad p̄ncipiū sensus referunt z fi-
unt manifesti sedata turbatiōe. Q̄ p̄z at opia-
ri tāqz modicas p̄rigies q̄ in flumibz referū-
tur sic motū vniculqz fieri p̄tinue: sepe qdē
siles. sepe ho dissolutas in alias figuras p̄p
repulsiōē. Itā post nutrimentū: z oīo extē-
bus teneris velut pueri nō sūt sōnia. Adhuc
tus. n. mor? est p̄p eā q̄ ex nutrimento ē calidi-
tate: vt quēadmodū in bīdo si vebemēter
moueat q̄s q̄ nullū appetit idoli: q̄s ho
appet qdē distortū aut oīo vt appareat alteri?
modi q̄ sit: q̄ si q̄scat pura z manifestā ido-
la: sic z in dormiēdo p̄bāasma z reliqz mor-
tus q̄ pueniūt a simulacris: iterdū qdē cū
vebemētiō: sit q̄ dicit? est mor? exterminatur
oīno: iterdū ho p̄turbate appetit vīdēs z
mōstruosos: bec deteriora sōnia velut melani-
cholici z febricitantibz z vīolētis. Q̄s. n.
bī passiōes cū spumose sūt multū faciūt mo-
tū z turbatiōē. sedato aūt z discreto sāgu-
ne in bītibz sanguinē p̄seruat simulacroz
mor? ab vnoquoqz sensuū valida facit sōnia
z appere z videri: p̄p eā qdē que a visu
deferunt videri: p̄p eā ho q̄ ab auditu audi-
re. Sūt aūt z ab alijs sensibilibz: ex eo enī q̄
inde p̄gredit mor? ad p̄ncipiū putat vidē
z audire z sentire. Quia at visus iterdū vi-
det moueri q̄ nō mouet vt dixim? z q̄ tact?
duos mor? annunciat eo q̄ vñ duo videt.
Q̄nō. n. qd ab vnoquoqz sēsu dīc p̄ncipiū
nisi ali? dignior p̄dicat. Appet qdē igit sēpe
putat aūt nō sēp qd appet: si qd dūdicat
nō detineat: vel etiaz moueat p̄p̄io motū.
Quēadmiōm ho dixim? q̄ aliqz p̄p aliqz pas-
sione facile decipiūt: ita dōmītes p̄p sōnū
z q̄ mouet sensitiua z alta accētia circa sen-
sum: q̄re modica bīis similitudinē videt illud.
Cū. n. dormiuerit descendere plurimo sāgu-
ne ad p̄ncipiū p̄descēdunt z mouet q̄ sūt
morus: bīqde p̄tate: illi ho acm. Sic aūt se-
bīt vt i motū. bīqde supnatat ex ip̄o mor?
Si ho corūpat bī z bī adinūce itaqz se ha-
bēt: quēadmiōz facti ramuli ascēdēt in aq̄
liquefacto sale ita sūt p̄tate. cedēte ho qd
p̄hibeat agūt z soluto in exiguū reliquo sā-
guine sensitiuis monētibz bītes similitudinē:
quēadmiōz in nūibz q̄ siles dīr boibz z cē-
tauris cito p̄mutata: hoz autē vñqzqz sūt
dēnī est reliqz ei? qd in actu simulacri. Et
abēnt ho est verū dīcē: qm bīle corūc? s̄

Com.

214

Propter
terra vi-
dēt moueri

Propter
terra vi-
dēt moueri

De somno

nō est coriscus; cū autē sentiebat nō dicebat
coriscū; q. p. p. r. i. t. q. d. v. i. d. i. c. a. b. a. r. s. e. d. p. h. i. l.
l. u. z. c. o. r. i. s. c. i. v. e. z. Q. d. i. t. a. q. s. e. n. t. i. e. d. o. v. i. c. e. s. s. e.
s. i. n. o. i. n. o. d. e. t. i. n. e. a. t. a. s. a. n. g. u. i. e. q. u. e. a. d. m. o. d. u. z.
s. e. n. t. i. e. s. h. m. o. u. e. t. a. m. o. t. u. b. q. s. u. n. t. i. s. e. n. s. i. t. i. u. t. a.
E. t. v. i. d. e. t. q. d. e. s. i. l. e. i. p. s. i. m. e. e. q. d. v. e. z. e. s. t. : t. t. a. r. a.
s. o. n. i. p. o. t. e. n. t. i. a. q. f. a. c. i. t. h. l. a. t. e. r. e. Q. u. e. a. d. m. o. z. i. g. i.
t. u. r. s. i. q. u. e. l. a. t. e. a. t. s. u. p. p. o. s. i. t. d. i. g. i. t. o. e. n. l. o. n. o. s. o.
l. a. a. p. p. e. b. i. t. h. t. p. u. r. a. b. i. t. e. e. d. u. o. q. d. e. s. t. v. n. i. t. u. t.
S. i. x. o. n. o. l. a. t. e. a. t. a. p. p. e. b. i. t. q. d. e. n. o. p. u. r. a. b. i. t. a. r.
s. i. c. t. i. n. s. o. n. i. s. s. i. s. e. n. t. i. a. t. q. d. e. q. u. i. d. o. r. m. i. t. t. p. a. s.
s. i. o. n. e. i. q. e. s. e. n. s. u. s. p. o. r. n. i. t. i. o. i. s. a. p. p. e. t. q. d. e. v. i. c.
q. u. i. v. i. d. e. t. q. d. e. i. p. o. v. t. C. o. r. i. s. c. i. n. o. e. a. s. i. t. C. o.
r. i. s. c. i. s. e. p. e. n. d. o. m. i. e. d. o. v. i. c. a. l. i. q. d. i. n. a. i. a. : q. u. i.
s. o. n. i. u. z. e. q. d. a. p. p. e. t. S. i. x. o. l. a. t. e. a. t. q. u. i. d. o. r. m. i. t.
n. i. b. i. l. p. d. i. c. i. t. p. h. a. r. a. s. i. e. Q. u. a. s. i. t. v. e. r. a. d. i. c. i. n. t. : t.
q. u. o. r. s. u. n. t. m. o. r. p. h. a. r. a. s. t. i. c. i. i. s. e. n. s. i. t. i. u. t. i. s. m. a. i. f. e.
s. t. i. s. t. e. s. t. S. i. g. s. a. r. c. e. d. e. s. r. e. t. e. r. m. e. m. o. r. a. r. e. q. p. a.
t. i. m. u. r. d. o. r. m. i. e. t. e. s. q. d. e. t. e. r. p. p. e. f. a. c. i. t. i. t. e. r. d. u. z.
. n. q. a. p. p. e. t. i. d. o. l. a. d. o. r. m. i. e. t. i. a. s. p. i. c. i. e. t. e. r. p. p. e. f. a.
c. t. u. s. e. e. m. o. r. i. n. s. e. n. s. i. t. i. u. t. i. s. Q. u. i. b. u. s. d. a. z. n. i. u.
m. o. z. t. o. i. n. o. p. p. i. c. i. e. t. i. b. s. s. i. n. t. i. t. e. n. e. b. r. e. i. d. o. l. a.
a. p. p. a. r. e. t. p. l. u. r. a. q. m. o. m. e. n. t. i. t. a. v. t. v. e. l. e. n. t. f. r. e. q. u.
t. e. r. t. i. m. e. n. t. e. s. t. a. b. i. s. i. t. a. q. s. v. i. n. t. u. e. r. s. i. s. o. p. s. s. y. l.
l. o. g. i. z. a. r. e. q. e. s. t. i. o. n. i. s. p. h. a. r. a. s. i. m. a. q. d. e. a. l. i. q. d. z.
i. n. s. o. n. o. I. t. a. q. m. o. d. i. c. t. a. s. u. n. t. i. d. o. l. a. n. o. s. u. n. t. s. o.
n. i. a. n. e. q. s. i. q. d. a. l. i. u. d. s. e. n. s. i. b. s. s. o. l. u. t. i. v. i. d. e. t. S. z.
n. z. q. d. i. s. o. n. o. p. h. a. r. a. s. i. m. a. o. e. I. t. a. p. r. i. m. u. z. q. d. e.
a. l. i. q. b. a. c. c. i. d. i. t. t. e. n. t. i. e. r. a. l. i. q. u. o. m. o. z. s. o. n. o. s.
z. l. u. m. e. z. s. a. p. o. r. e. s. z. t. a. c. t. u. s. l. a. g. n. i. d. e. q. d. e. t. v. e.
l. u. r. s. l. o. g. e. I. t. a. n. i. n. d. o. r. m. i. e. d. o. r. e. s. p. i. c. i. e. t. e. s. z.
i. n. o. r. e. x. c. i. t. a. t. i. : q. d. d. e. b. i. l. i. v. i. d. e. b. a. r. l. u. m. e. l. u. c. e. r.
n. e. d. o. r. m. i. e. t. e. s. v. t. a. r. b. i. t. r. a. b. a. n. t. e. r. p. p. e. f. a. c. i. t. i. s. t. a.
t. i. u. c. o. g. u. e. r. s. i. t. : q. u. i. l. u. c. e. r. n. e. e. r. a. t. : z. g. a. l. l. o. z. : z.
c. a. n. u. d. e. b. i. l. i. a. u. d. i. e. t. e. s. v. o. c. e. e. r. p. p. e. r. g. e. f. a. c. i. t. i. c. o.
g. n. o. u. e. r. s. i. t. m. a. i. f. e. s. t. e. Q. u. i. d. a. x. o. t. i. n. d. e. t. i. t. e. r.
r. o. g. a. t. i. p. r. i. g. i. t. n. : z. v. i. g. i. l. a. r. e. z. d. o. r. m. i. r. e. s. i. m. p. l. i.
c. i. t. e. r. a. l. t. e. r. o. e. r. s. i. t. e. z. a. l. t. e. r. z. a. l. i. q. u. o. n. o. i. e. t. : q. u. o.
r. a. z. n. u. l. l. u. s. s. o. n. i. u. s. d. o. r. m. i. t. S. z. n. e. q. s. q. u. i. q. d. e. i. n.
s. o. n. o. s. i. n. t. e. v. e. i. t. e. l. l. i. g. e. n. t. e. p. p. e. p. h. a. n. t. a. s. i. m. a. t. a. : h.
p. h. a. r. a. s. i. m. a. q. d. e. s. t. a. m. o. r. u. s. s. i. m. u. l. a. c. h. o. z. e. s. t. i. n.
d. o. r. m. i. e. d. o. s. i. t. z. i. n. t. e. o. q. i. d. o. r. m. i. t. B. e. s. t. s. o. n. i. u. z.
C. I. t. a. d. o. q. b. u. s. d. a. a. c. c. i. d. i. t. v. t. n. u. l. l. u. s. s. o. n. i. u. z. v. i.
d. e. r. i. t. i. v. i. t. a. : t. a. r. u. q. d. e. h. e. s. t. a. c. c. i. d. i. t. i. t. : z. b. i. s.
q. d. e. o. i. n. o. p. s. e. u. e. r. a. n. t. : q. b. u. s. d. a. x. o. z. n. i. u. l. t. u. m.
D. u. e. c. t. i. s. e. t. a. t. e. a. c. c. i. d. i. t. e. u. p. r. i. m. u. n. u. l. l. u. s. s. o. n. i. u. z.
v. i. d. e. r. i. t. C. I. t. a. z. a. s. i. t. q. u. e. n. o. s. i. t. : s. i. l. e. a. l. i. q. d. o. p. z.
a. r. b. i. t. r. a. r. i. : q. u. i. n. e. q. s. q. u. i. p. o. s. t. c. i. b. u. s. d. o. r. m. i. r. a. n. t.
r. i. t. n. e. q. s. p. u. e. r. i. s. s. i. t. s. o. n. i. s. q. u. i. b. u. s. e. s. t. q. z. n. b. o. c.
m. o. c. o. s. i. s. t. i. t. n. a. i. t. a. v. t. m. u. l. t. a. a. s. c. e. d. a. r. e. u. a. p. o. r. a.
t. i. o. i. n. s. u. p. i. o. r. e. l. o. c. i. v. e. l. i. t. e. r. z. d. e. o. r. s. u. z. l. a. t. a. f. a. c. i. t.
m. u. l. t. i. t. u. d. i. n. e. m. o. r. : p. u. e. n. i. e. n. t. e. r. i. s. t. i. s. n. u. l. l. u. s. a. p.

Propter
quid aliq nō
somnia p no
tā vitā suā.

paret phantasma: pdeuntē autē etate nō sūm
cōueniēs est appere sōnia: mutatiōe enī ali
qua facta vel sūm etate vel sūm passiōem ne
cessariū accidere pparerē hanc.

Sōniatio ē qd qd in sōnia fit
z dē accidere a sōnia neqz pē
nere idoneū neqz suaderi. Itā
qd oēs qdem vel plures exist
mant bēre aliquaz significatiō
nez sōnia pstat aliqz finē rōqz
ab experientiā dēi. Et qd de qbusdā in sōni
nis fit diuiniatio nō est incredibile. bē. n. aliqz
rōnē. Itō z de alijs sōnijs sūt vtiqz quō ar
bitrariē nullaz sōniatiōē cām videre sūm
quā vtiqz fiat hoc decredere facit. Itā dē
qdez esse mūtēz chātia i. rōnabilitate: z nō
opitūis: z prudētiā i. sōniatiōē: s. q. b. u. s. i. b. e. r. m. i. t. e.
re i. cōueniēs est: ablata sōniatiōē qd a deo cā nul
la alia viderē pueniēs eē cā. C. De his qd cō
ca l. l. e. r. c. u. l. e. a. s. c. o. l. u. n. a. s. z. q. i. n. b. o. r. i. s. t. e. n. e. p. u. t.
dere aliq sup nīaz viderē eē prudētiā i. uenire
origines hōz. Necesse igit sōnia vel causas
esse vel signa eoz que sūt aut accētia v. o. i. a.
vel aliq eoz vel vni solū. Dico autē cāz qd
v. l. u. n. a. m. d. e. f. e. c. t. u. s. s. o. l. i. s. : z. l. a. b. o. r. e. f. e. b. r. i. s.
g. n. i. s. s. o. d. e. f. e. c. t. u. s. s. t. e. l. l. a. z. s. u. b. i. t. a. r. e. : a. s. p. e. r. i. t. a.
t. e. m. s. o. l. i. n. g. u. e. f. e. b. r. i. e. d. i. t. a. c. c. i. d. e. s. s. o. a. l. i. q. u. o.
a. m. b. u. l. a. n. t. e. d. e. f. i. c. i. e. r. e. s. o. l. e. n. e. q. z. n. s. i. g. n. i. s. d. e. f. i.
e. i. e. n. d. i. h. e. s. t. n. e. q. s. c. a. n. e. q. s. d. e. f. e. c. t. u. s. a. m. b. u. l. a.
d. i. I. d. e. o. a. c. c. i. d. e. n. t. i. u. s. n. u. l. l. u. s. n. e. q. s. s. e. m. p. s. i. n. e. a.
q. s. v. i. m. u. l. t. i. s. S. i. t. e. r. g. o. s. o. n. i. o. z. b. e. c. q. d. e. c. a. d. e.
z. s. i. g. n. a. v. e. l. u. t. e. o. z. q. u. e. c. i. r. c. a. c. o. r. p. u. s. a. c. c. i. d. i. t. :
C. D. i. c. u. n. t. q. d. e. z. i. n. e. d. i. c. o. z. g. r. o. s. s. i. t. : q. u. i. o. p. o. s.
t. e. r. v. a. l. d. e. i. n. t. e. n. d. e. r. e. s. o. m. n. i. s. : c. o. u. e. n. i. e. n. s. e. n. i. z.
e. s. t. s. i. c. e. x. i. s. t. i. m. a. r. e. : z. a. r. t. i. f. i. c. i. b. u. s. a. s. i. c. p. s. i. d. e. r. a. n.
t. i. b. u. s. a. l. i. q. d. z. p. h. a. n. t. a. s. i. m. a. t. i. b. u. s. I. t. a. z. q. u. i. i. n.
v. i. c. m. o. r. u. s. n. i. s. i. m. a. g. n. i. f. u. e. r. i. n. t. z. v. a. l. d. e. f. o. r. e. s.
l. a. t. e. n. t. s. e. c. u. s. m. a. i. o. r. e. s. q. i. n. v. i. g. i. l. a. d. o. s. u. n. t. m. o.
t. u. a. z. i. n. d. o. r. m. i. e. n. d. o. a. s. i. t. p. r. i. s. i. p. a. r. u. i. e. r. e. n. i. m. a. i.
g. l. a. v. i. d. e. n. t. e. s. s. e. : m. a. n. i. f. e. s. t. u. s. a. u. t. e. r. b. i. s. q. u. e. i. n.
s. o. n. i. s. a. c. c. i. d. i. t. f. r. e. q. u. e. n. t. e. r. A. r. b. i. t. r. a. m. u. r. n. s. o. l. i.
g. u. r. a. c. a. d. e. r. e. a. c. t. o. n. i. e. r. u. a. f. i. e. r. i. : p. a. r. i. t. i. s. s. o. n. i. a. i.
a. u. r. i. b. u. s. f. a. c. i. s. E. t. m. e. l. l. e. z. d. u. l. c. i. b. u. s. s. a. p. o. r. i.
b. u. s. p. e. r. s. i. n. i. t. e. n. u. i. f. l. e. g. i. m. a. r. e. d. e. s. t. i. n. e. n. t. e. : z. a. m.
b. u. l. a. r. e. p. e. r. i. g. n. e. z. c. a. l. e. s. c. i. e. r. i. v. e. b. e. m. e. t. e. r. : p. a. r.
n. o. c. a. l. o. r. e. c. i. r. c. a. q. u. a. s. d. a. p. a. r. t. e. s. f. a. c. t. o. : e. r. p. p. e.
f. a. c. i. s. a. s. i. t. m. a. n. i. f. e. s. t. a. h. o. c. m. o. d. o. s. e. b. a. b. e. t. i. a. r.
q. u. e. q. u. i. o. m. u. i. s. p. a. r. u. a. p. r. i. n. c. i. p. i. a. m. a. n. i. f. e. s. t. a. r.
q. u. o. n. i. a. z. e. g. r. i. t. u. d. i. n. i. s. z. a. l. i. a. r. u. m. p. a. s. s. i. o. n. i. u. m.
q. u. e. i. n. c. o. r. p. o. r. i. b. u. s. d. i. c. u. n. t. f. i. e. r. i. A. b. a. n. i. f. e. s. t. u. s.
e. r. g. o. : q. u. i. n. e. c. e. s. s. a. r. i. u. s. b. e. c. i. n. s. o. m. n. i. s. e. s. s. e. p. a.
t. i. e. n. t. i. a. m. a. g. i. s. q. s. i. n. v. i. g. i. l. a. d. o. C. I. t. s. o. q. u. e. d. a. m.

nam quidem que in somnijs phantasmata
eas esse priorum actuum cuiuslibet non est irrationa-
bile. queadmodum. n. debet agere in actio-
nibus existens aut alijs agentes sepe recta his
somnia inveniuntur et aguntur. Cuius autem quoniam pre-
parata existit motus a diurnis inchoationibus?
sic rursus necessarium est eos qui in somno sunt
motus esse frequenter diurnorum principium actuum
eo quod preparata sit rursus et eorum intelligentia in
phantasmatibus nocturnis. Sic ergo. prout
somnia quodam signa et causas esse: plurime vo-
acantibus assimulantur maxime ut transcedentia
omnia: et quorum non est origo in nobis: sed de na-
turali bello et de his que per accidens sunt: de
his enim eodem modo se habere verisimile est: velut qui
memorari de aliquo contingit hoc factum esse.
Quid enim prohibet et in somnijs: ita magis aut
verisimile multa habere accidere. Queadmodum igitur
neque meminisse de aliquo neque signum neque
causam accidere ipsius sic nec ibi posteventum som-
nijs videtur: neque signum neque causam: sed hec syn-
taxi: ideo et in ista somnijs non eveniunt. Syn-
tomata enim neque signum neque ut frequenter fiunt:
omino autem quoniam et aliorum aliter quedam somniantur
adeo. ut quibus nulla non erunt somnia: neque facta
sunt huiusmodi. De somnijs tamen: nam enim
de somnijs: non divina enim. Signum autem: valde
enim stulti homines putantes sunt et recte somni-
antes: tanquam deo non imitetur. Sed quorumcumque
quod loquar non est et inelancholica: multum
das visioes videtur: eo enim quod fin plurima et
multifaria moveantur cum rationabilibus exi-
stentibus in his: sic quidem rapiuntur contendentes.
nam queadmodum et de si in ista iactas aleas
disperis iactas: et in his hoc accidit. Nam autem
non eveniunt multa somnijs in his convenientibus
neque enim eorum que in corporibus sunt signorum
et celestium velut aquarum et verorum: si enim alii
vehementioris istis accidit motus a quo futuro
non sit signum: et multa multa bene que fieri expe-
diebat dissoluta sunt per alias digniores incho-
ationes. Oino enim omnino sit quod futurum erat:
neque idem quod erat et quod futurum erat: verum quod
de principia dicendum esse a quibus non perfecta sunt: et
signa et signata sunt hec aliquid quod non sunt.
De his vero somnijs que non huiusmodi ha-
bent origines: sed dilaciones vel temporibus
vel locis vel magnitudinibus: vel horis quod
nihil non in his in seipsis principia que vi-
deri somnia: nisi pulvis fiat ab accensitate utique
erat magis: quoniam ut dicit Bero. idola et de-
flectiones causans. Queadmodum enim cum quod

moveat aqua vel aer hoc aliud movit et ge-
scere illo accidit huiusmodi motum. perire utique
ad aliquid illo quod movit non potest: sic nihil prohi-
bet motum aliquid et sensum pertingere utique
ad alias somniantes a quibus ille idola facit et
deflectiones: et quascumque prout prout
magis sensibiles esse nocte: eo quod que in die
deferunt: dissoluntur magis. Plus enim sine
turbatione aer noctis eo quod silentiores sunt no-
ctes: et in corpore facere sensum per somnium. id
et parvos motus intrinsecos dormientes sen-
tire magis quam vigilantes. hi vero motus phan-
tasmata faciunt: et quibus prevident futura de
huiusmodi: et ideo accidit passio hec quibusli-
bet et non prudentissimis. in die utique enim fieret
et sapientibus si deus esset interpres. sic autem
verisimile quodlibet previdere. nam intelli-
gentia hominum non est curis affecta: sed tanquam de
terra et vacua ab omnibus et mota finit movens
ducitur. Et quod quidem extarcti prout cau-
sa est quoniam proprii motus non infestant:
sed longe projiciuntur: extraneos igitur ma-
xime sentiunt. Quosdam autem recte somniantes
esse horos de notis maxime prout accidit
eo quod notis maxime pro se invicem solliciti sunt:
queadmodum procul entes maxime cognoscunt
et sentiunt: sic et motus: notior enim notio-
res sunt motus. Delancholici autem propter
vehementiam: queadmodum facientes longe be-
ne coniectant: et propter permutationes cito
habitum imaginant ipsi. Quemadmodum
enim philegidi poemata: et qui furiosi sunt
habita similia dicunt et intelligunt veluti ve-
nerem et verem et sic copulant ad id quod lon-
ge. Amplius autem propter vehementiam non
repellitur eorum motus ab alio motu. Artifi-
ciosissimus autem index est somniorum qui
potest similitudines inspicere. recta enim som-
nia iudicare cuiusque est. Bico autem similitudi-
nes: quoniam similia accidunt phantasmata
eis que in aquis sunt idolis sicut et prius di-
ximus. Ibi vero si multus fiat motus non si-
milis apparitio: et idola veris: promptus
vero erit emphases iudicare: qui potest cito
inspicere et sentire dissipata et distorta ido-
lorum: quoniam est hominis velegui autem cu-
tusque: et ibi itaque aliquid potest similiter
somnia. hic motus enim impedit rectum
somnia. Quid quidem igitur est somnium
et somnijs: et propter quam causam utique
horum sit. Amplius autem et de ea que in som-
nijs divinatione est dictum est.

Quia es-
tote ut que
sunt expecte
ut dissoluta
sit per melio-
re repositio-
nem.

596

Quarta fō.
nij dscriptio.

de descriptione fontis cui illa est descriptio fontis. opz. pze
ad alia. bñs fontis beat vigilia. Et debilitas enim accit
aialib⁹ neciosis nō eode mō. qđ eni aialia bñt gñqz
leniusz illa bñs fontis i vigilia ptecezet letitia i tru
sticia: appetitū ptecezet ad bñs alioz leniusz illa bñt
fontis nō in aliō vtrūbz: cū nō beatū vigilia in
eis. Et nō est dubiū qđ pfectus fontis i gaudiū nō in
iucundū nqz i bñtib⁹ leniusz corz pfectus. i. aialibus
bñtib⁹ gñqz leniusz illa corz gñbūz illaz leniusz
i tñ dormiūti. U. q. ce. i iuridus bñs. Et accitale nō
nāle i illi nō corz iēu cōis illis p i cū iēus cōis vñ
der. febilita. Et nō qđ dīciprī pñt fontis qđ aliq
qđ ptecezet vtrūz febilitū: nō ois fōn⁹ fit et
bilitate vtrūz febilitū. Et in mapiē a cogitatione in
aliq re qñ febiscōis pñdaz ad ad iunadū cogita⁹
i nō p debilitate ptingētiōis actio ei⁹ nūc cū aliq
vtrūz⁹ fortior ē qñ vigilia. Et fit signū ei⁹ p vtrūz
febilibz dñbz ad pñt fontis iter: qz qñ cogitauerit
in aliq re difficiū mapiē pñt ei fōn⁹ iō qđ gñbūz
boib⁹ accitit file mōti. I. pñt debilitate vtrūz exīre
capz i p vñz vñz. itēre capz i cōpēdēdo nobilita
i videdo ipālia exītia i mōdis illis āgelos i celos i
aliaz lenius cōis vñō i vñō alio i mīlitiā. vñō
fōn⁹ qđ cōpēdēdo oia febilita gñqz et illaz bñt
māla i ltra. i. cōlūmāz i aurez: i ltra fōntis i lūbz
fontis i vñgīlīz et vñc mltis vtrūz lenius. manifest
et igit fōn⁹ i vigilia pñt mltas vtrūz vtrūz
aialū. Et ideo dicit. Alz. qđ nec ē vñ vñt fēlīz iter
bas quas vtrūz et nō declinet plus ad vñā qđ ad aliā:
qñ si declinauerit magi ad fontē qz apz hebetatūz
i rētra nālia qđ agit. i. declinauerit ad vigiliā
cōpēdēdo vtrūz i rētra nālia. manifest. et igit et b cū
vñt aliē fōn⁹ i vigilia. Et igit illa vtrūz necio bñt
vñbz pñtū: illō est debiū in ei⁹ i vñā vñ. pñtū
est de bñs qđ ad fit. Dicam⁹ igit qñ ita declarā et iū
peri⁹ qñ febiscōis et in corde: qđ cerebūz ē vñū i ltra
rō cōpētū bñt corz pñt pñtū exīre corz: cū ita
fiter fōn⁹ i tēroz: cōis tēpūz i tēroz. manifest. et
qđ pñt. i. tēroz. Et igit vigilia a corde i fms ei⁹ ad cere
būz. In fōn⁹ it pñt. ē a corde a fms ad corz: nō
ret vtrūz pñt. ei⁹ vtrūz ē a corde: i. cerebūz est cā
fōn⁹ quod mō magi qñ i vñgīlīz: i. vñt vtrūz i ltra
et i bñs: corz est p cā i cerebūz i bñbz vñt. nō mē
bñz cōes bñt bas quas vtrūz. Eoz igit accidit b dñbz
bus bñs bñbz appoz et b qđ dīco: cū nō fuerit p
fñtū qđ cā ois ei⁹ qđ accit oī aialī et calm. aut fridum:
qñ būdū aut fīccitū aut cōpōstū et eis: i. poluerit⁹
qđ fōn⁹ i tēroz. i. fms cōis ad mēbūz qđ ē i fūū pñt.
i. lūbz lenius cōis et calm nālem. manifest. et qđ fōn⁹ p
recessū calidī nālis i tēctōne ei⁹ ad fūū pñt qđ
cōm. corz nō accidit corz: nīfī fms ei⁹ qđ motus in
fūbz: i. vtrūz nō mouet mēbūz fms fūū fūbz: cū
B declarā est qđ tēctio calidī nālis ad iter⁹ corpis ac
cidit p fūū tēctio qđ fridū i bñbz: quodamodū ex
pāffo i mō ad et accidit ei⁹ calidū i fīccitū nec
est vñ nō accidit ei⁹ acies ad fōn⁹ nīfī pñt fridūz.
Et būdū qđ onant in cerebūz: vigilia accidit pñt calidū
i fīccitū dñntia i corde. Et quōd accidit illa tē
ctio p fridū i būdū dēclat et b qđ vñbz būdūz
eni inata cōpāre vias calidī nāli i yenis i nernis
i pñbz pñbz in veniēdo ad illa i ltra pñbz pñbz
pñbz pñbz ad corz nō pñt venire ad exīre fūcūm.
frigiditas vero inata est mouere calozē nāle ad fūū
oīgīnēz ei⁹ dīa et i fī nō corripere fīccitū caloz
nālis cū b qđ frigiditas et pñt pñt pñt pñt pñt
pñt

De casta et
centibus
num.

famofuz n
toroto fa

est in minore quantitate: et ideo elenū frigidū est ino-
ris quantitate q̄ alia: et restat q̄ frigiditas et humidi-
tas faciūt sonū est illū qd̄ accidit in multitudine so-
ni qm̄ comedit hō frigidā et hūidā: et hoc accūs acci-
dit spiritui nālī ex duob⁹ quoz̄ ē digestio cibi i cere-
bro et corde. cōm aut̄ est fatigatio q̄ accidit in istis
sensibus calori nālī. Cibus enī qm̄ alterat in sanguine
cuius colamētū fuerit ad cor. deide ad vñū qd̄q̄ mē-
brū corpis sui pueniētia ibit ad cerebrū id qd̄ pue-
nit ei. p̄ hūidā et fridā: et mēbris aduenerit nu-
trimentū hūcūit et fridat magi q̄ an: et maxie mē-
brū qd̄ nālī est frigidū et hūidū: et id dū cib⁹ q̄q̄q̄ vi-
gerit calm nālī patit̄ ē et a cibo: et hūcūit et fridat ē:
nutrimētū. n. vno mō ē sile et alio mō ē visile. Et fit
etiā i mēbris p decoctionē vaporis grossi: ex gb⁹ tur-
bas ipsū aialis nālī: et grauat et mouet. Et de ad suū
p̄m qd̄ est cor et sic fit son⁹ nēcio: et q̄ cerebrū est fri-
gidū et hūidū et oē mēbrū ledit i maiori pte p elenū
qd̄ in eo dñat. id son⁹ in maiori pte fit a cerebro cuz
h̄ ē et cor i illa hora. s. nutrimentū fridatur calor ei⁹:
et cū ifrigidabit debilitabit actio ei⁹ i cerebro i alijs
mēbris. Sōn⁹ igit̄ accidit nēcio pp debilitatē cerebri
et cōdis: et vñūq̄ illoz̄ ē cā i debilitatē sui cōpis: s. cere-
brū i h̄ fit fortior cā pp cōplexionē ei⁹: et cā debilitatē
eoz̄ ē digestio cibi: et id aial dñat dū cib⁹ ē i digestio-
ne: et excitat qm̄ digestio cōplebit. tūc enī curat calor
nālī ex illa hūiditate et vaporib⁹ et mouet in venis
et neruis ad eē corp⁹: et sic fit vigilia ad eē corp⁹: et sic
vigilia: et ideo caloris nālī in hora digestionis hēt
aliā cā: aia enī q̄ est vna vno mō et mltā alio mō: id
hēt in istis vñūq̄ opationē p aggregationē eoz̄: cuz
igit̄ nēcio fuerit sibi aliq̄ actio reducet istā qd̄ vñū
in alijs actiōib⁹ ad istā actionē vt vigeat i illa actio-
ne: et id calor nālī apd̄ digestiōē cibi reuertit ad actio-
nē vñū nutrimentū. h̄ erit i iteriōri pte cōpis. Et ista
est vna cā: p̄ qd̄ fit son⁹ ex fatigatiōe: h̄ enī duas
cā: q̄ vna ē dñe istū: qm̄ qn̄ calō nālī fuerit spūs
et diminuit p motū i loco et motū cōprehēsiōis. s. sen-
sus statia mouebit ipsū i pfundū corpis vt agat p
illū in reliq̄as postreī nutrimentū: sic augmētāt suba-
ei⁹ et accipit aliqd̄ aliud loco ei⁹ qd̄ ē dissolutū ab eo.
Et āt scōa ē q̄ qm̄ sp̄erit caloz̄ nālī: tūc caloz̄
remittet et diminuet et aggrauabit p̄ frig⁹: et sic dñit
ad suū p̄m vt expellat a se cōplexionē accidētē. Sō-
nus igit̄ iuuas nālī accidit p̄ trāsmutationē calori
nālī in q̄ntatē et q̄litatē. In cibo enī trāsmutat̄ per
bu⁹ et fri⁹. In fatigatiōe aut̄ trāsmutat̄ p̄ diminutiō-
nē hūidi et fridi: q̄re aut̄ accidit h̄ aial est p̄ nēcita-
tē: h̄ec. n. coipa q̄ dñe nēcitate accidit eis fatigatio et la-
bor apud motū et nutrimentū: et id idigēt sōno p̄ getē
et nēcitate nutrimentū. Et cōuerso corpib⁹ celestib⁹. illa
enī q̄ nō fatigāt nō nutrimentū n̄ idigēt sōno. Quid
igit̄ fit son⁹: et cui p̄t aie attribuit̄: et cui mēbro cōpo-
nis: et quō et q̄re declarū est: et post h̄ determinādū de
nā sōniōz̄ et q̄ est sui gñis de cōprehēsiōib⁹ dñis q̄
nō accipiunt p acquisitionē hois. Dicam⁹ igit̄ q̄ ista
rū cōprehēsiōnū qd̄ dñr sōniar: qd̄ diuinationes
et qd̄ pphete. et qd̄ hoies negāt ista: et dicūt ea acci-
dere casu: s. negare ea est negare sensatā. et maxie ne-
gare vera sōniar: nālī. n. hō est q̄ nō viderit sōniū q̄
nō enūciauerit ei aliqd̄ futurū: et cū hō expūitauerit
h̄ mltiōres videbit q̄ h̄ nō accidit casu: s. ēentialr:
zille alie cōprehēsiōes: s. nō sint visē: n̄ sūt vald̄ fa-
mose: et q̄ sunt famosa apd̄ oēs: aut sūt nēcita s. s. to-
tū: aut sūt p̄t. s. imple. n. est vt famosus sit fallus s.

totū: et sermo de istis oib⁹ idē est: et sermo de qd̄ dñat
te somny sufficiet: q̄ esse eoz̄ nō differūt nisi s. ma-
gis et minus: sed tñ differūt s. noia p̄ h̄ q̄ vulgus
dicit. Dicūt enī q̄ somnia sūt ab angelis: et diuina-
tiones a demōib⁹: et pphete a deo: aut cū medio: aut
sine medio. Et Ari. nō fuit locut⁹ nisi tñ de somnis.
Dicamus q̄ sōnia sūt duob⁹ modis: aut vera aut
falsa: et ē p̄siderādū cui p̄t p̄t aie attribuit̄. vterq̄
istoz̄ modoz̄: et q̄ est cā agēs vtrūq̄ istoz̄ modoz̄: et
q̄re sūt sōnia vera: et quō sūt et qm̄ sūt et quor mo-
dis: et p̄ qd̄ sūt p̄pā sōno: et q̄re qd̄ sōniar vera i ma-
iori pte: et qd̄ nō: et qd̄ falsa: et q̄re qd̄ i terptant in
maiori pte: et qd̄ nō. Dicamus q̄ dormiēs sentit
se videre et audire et olfacere et gustare et tangere sine
aliquo extrinsecō sensibilitate: et vt in itaū istius mo-
tus in sōno sit finis eius in vigilia: et q̄ motus in vigi-
lia incipit a sensibilibus extrinsecō et puenit ad vñū
tē rememoratōis q̄ est i qnto ordinē: et vt p̄m
eēt ab hac vñū: sed q̄ vñū rememoratōis et cogi-
tationis nō agunt in sōno. id attribuit̄ imaginatiue.
Ista enī vñū est semp in motu in actione cōtinua et
in trāsfactione de vna imagine ad aliam imaginē. qm̄
igit̄ facit hoc de itētiōib⁹ q̄ sūt in rememoratōis:
et qm̄q̄ de passionib⁹ q̄ sūt i sensu cōi: et qm̄q̄ occurrit
itētiōi: et recipit itētiōē illi rei quā imaginat a suo
p̄m extrinsecō vt post declarabim⁹. Et manifestū est
ex his oib⁹ q̄ somnia debēt attribui vñū imagina-
tiue siue fuerit falsa siue vera. quō autē accidit q̄ in
sōno videt hō q̄ sentiat p̄ qm̄q̄ sēsus abiq̄ eo q̄ ibi
fit aliqd̄ sensibile extrinsecō: h̄ accidit p̄ dñū motus
ei qd̄ est i vigilia. In vigilia enī sensibilia extrinsecō
mouēt sensus: et sensus cōis mouet vñū imaginati-
uā. In sōno aut̄ qm̄ vñū imaginatiua imaginata fue-
rit itētiōē quā accepit ab extrinsecō: aut ex vñū
rememoratōis reuertet̄: et mouebit sensus cōis: et sen-
sus cōis mouebit vñū p̄ticularē: et sic accidit q̄ hō
cōprehēdet sensibilia. s. nō sūt extrinsecō: q̄ itētiō-
nes eoz̄ sūt i istis sensib⁹: id idifferēt siue itētiōes
veniat ab extrinsecō siue ab intrinsecō. Et sile hūic
accidit hūic timorē: et ifirmo p̄ itētiōē imaginatio-
nis in istis dñsōnib⁹. mor. n. vñū imaginatiue itē-
dit i sōno: q̄ est soluta a ligamēto vñū cogitatiue: et
p̄ debilitatē istū vñū. s. cogitatiue in ifirmo et hūic
timorē accidit eis tale accūs. Qm̄ aut̄ sōnia siue
vera siue falsa attribuit̄ vñū imaginatiue declarū
est. de cāis vñū istoz̄ duoz̄ modoz̄ sōny declarādū ē.
Dicam⁹ igit̄ q̄ sōnia vera enūciāt aliqd̄ eē: cui⁹
eē h̄ apd̄ nos nālī an istā cognitionē: et est in hora co-
gnitionis i maiori pte nō ens: et ista fides quā hēm⁹
post ignoratiā nō accipit ex cognitionē p̄cedere: neq̄
post cognē: sic ē accipit cognitio habita ex p̄pōnib⁹.
Declarū est enī in posteriorib⁹ q̄ cognitionē cre-
ditā et intellectā aīcedūt nālī duo modi cognitionis. s.
agēs et p̄parās. S. manifestū est q̄ ista cognitio
nē q̄ accipit in sōno nō aīcedit modus agēs. vtz̄ aut̄
p̄cedat eā modus p̄parās hēt dubitationē: et cū ista
cognitio ē acq̄sita post ignoratiā: et est acq̄sita postq̄
erat in potētia et sine aliq̄ cognitionē aīcedēt: mani-
festū est q̄ eodē mō accipit sic p̄t p̄pōnes accipit:
et cū ita sit necesse ē vt agēs eas sit iddē et eiūsdē gñis:
et q̄ oē qd̄ exit de po⁹ in actū hēt agēs qd̄ est de gñe
illū rei qd̄ exit de po⁹ in actū: necesse est vt faciēs istas
cognē sit itell⁹ in actū: iste dat p̄m vñū in reb⁹ spe-
culatiuis: cui⁹ eē declarū est in lib⁹ de aīa. h. n. oue da-
tiones sūt eiūsdē gñis: s. nō dñr: q̄ in cognib⁹ ylib⁹

De somno

dat pñ^o ylia faciētia cognitiōe illi^o qd erat ignotū.
 H aut i somno dat cognitiōe rei ignore sine medio.
 ¶ Et ideo oritur h magna pferuatio z locus admi-
 rationis: qñ si h pōt dare: vtz h pole est ei in oibus
 gñibus: aut tñ in qbuldā manifestū est eni q sona
 nō sunt in reb^o speculatiuis: s in rebus futuris z vlt
 iste modus dātiōis large valde ē nobilis: z attribuit^r
 pñ^o nobilitati. s pncipio volūtatis. Imo est a re diuina
 z ex pfecta sollicitudine circa hoies: z qz pphetia tra-
 hūc modū dationis attribuit deo z rebus diuinis. san-
 gel. Et iō dicit Socrates rōcūdo hoib^o Athenaz.
 O hoies ego nō dico qz ylia scia ista vna sit falsa: sed
 dico qz ego ius scies sciaz humanā. ¶ Reuertamur
 g z dicam^o qz dāto: ist^o cognitiōis est itells libe-
 ratus a mā: z est declarū in p^o pñia qz iste intelligētie
 abstracte intelligit nā yles: z nō dāt nisi sile eius qd
 hñt. pole est vt dent itētiōe indiuiduāle oio cū non
 hñt nāz cōprehēdēdi itētiōe pñaliare: tūle forme
 vles nō indiuiduānt nisi pñ mām. ¶ Et si intelligen-
 tie abstracte cōprehēderent indiuiduū tūc necessario
 eēt mālēs: tūc nō agerēt nisi f3 pñali. Et cū itel-
 ligētie nō itelligāt itētiōes indiuiduales: quō igitur
 dāt itelligētia agēs istā formā indiuiduales tpi z loco
 pñali z vni nō hoies: z vni indiuiduo modi videm^o
 eni qz hō nō cōprehēdit de istis in sōno nisi ea q ap-
 propiat sibi aut suis pñiquas: aut sue ciuitati qd n-
 bec ē in duob^o locis. s quo acgrūt pñaliaria a nā vlti-
 z qre bec sunt pñia pñaliari^o pñia hoī. Imo eni
 de istis: quō sit valde difficilis itētiō rectū est puenire
 ad hoc pñ qz possumus in nā nra. ¶ Dicam^o igit qz
 res facit qdā sūt indiuidua subaz: qdā indiuidua ac-
 cētiū. Indiuiduoz at sube qdā sūt indiuidua suba-
 rū simpliciū. s pñia elitoz: qdā sūt indiuidua suba-
 rū cōpositaz: z indiuidua subaz cōpositaz: aut sunt
 bñia aias sicut aialia z vegetabilia: aut nō: sē mīne-
 re z sibi silia. Accētiū vō qdā sunt accētiā expñia in
 indiuiduis subaz simpliciū: z qdā sūt accētiā expñia
 in indiuiduis cōpositaz: aut in bñib^o aias: aut in carē-
 tibus eis: z vterqz istoz modoz duoz: aut est pñ nām
 aut per volūtate. Indiuidua aut sube oia sunt tēmi-
 natay cārū agentū cū nullū indiuiduū sube iueniāt
 casu. declarū est eni in libro de gñatione z corruptio-
 ne: gñatio pñi elitoz z tñ sūmatio pñi eoz ad
 inuicē est ordinata z pñiata p mot^o eoz: pñia pñia
 testūz: z p h sūt pole vt cāl^o eēt gñatio z corruptio
 in pñib^o eoz z vt remaneret semp pñ totū: s sūt de-
 claratū sūt illic qz corpa pñiū pñiū q sūt i elitis
 sunt determinata in esse z sunt determinatay cāz p
 motus eoz: pñia pñia pñia pñia pñia pñia pñia pñia
 rūt ordinabil^o. Et declaratū est ē in libro de aialib^o
 bus z vegetabilib^o qz indiuidua aialū z plantaz sunt
 determinata in esse z determinatay cāz: in gñabilib^o
 bus aut p semia z intelligētiā agētē in nō gñabilib^o
 vō p elita z cōpa celestia z intelligētiā agētē: z cū ista
 indiuidua hēant determinatū eē necē ē vt nā eoz sit
 itellecta apō formā abstractā cuius pñio ad illas
 est sicut pñio forme artificij ad artificiatū. indiui-
 duoz aut accētiū vlt accētiū: qdā sunt entia a causis
 nālib^o z qdā a volūtariis z nālib^o: qd igit ex istis
 fuerit casu. s in vtroqz gñe nāli z voluntario nō hēt
 nām itellectā cū nō hēt cās terminatas: z iō nō est
 pole vt hō sciat ista futura: nisi mō accētiā. modus
 aut scōs accētiū determinatay cāz necio hēt nām
 ylem itellectā q est pñia cā in esse eoz. Necē est eni
 vt illū qd cēntial^o scit hēt cās expñes cēntial^o z cū

illic fuerit cās expñes cēntial^o: necē est vt sint itelle-
 cte apud nām yles: siue fuerit itellecte a nobis: siue
 nō: ista indiuidua futura nō pñt sciri a nobis p argu-
 mētationē. s in eis q vltura sūt a remoto in tpe z lo-
 co: z qz ille cās sunt nō determinati cē apō nobis: in
 se sunt dēterminari cē. Nos eni nō cōprehēdim^o istas
 cās: nisi large z inter ordines quos nos nō cōprehē-
 dim^o ex h: z sunt determinati apud nām itellectā a
 qz tenet recipit nā sensibilib^o z qz mouet sicut ista
 mouent a forma artificij. sunt eni ordines multipli:
 ces fere infiniti: z deo vltus est qz nullus indiuiduū sit
 cēntial^o a nā nisi p sciaz accēdētē: qñ istm artificij
 sic dicit Ari. nō mouet nisi fm artificē. de eis aut q
 sunt volūtate illa q sunt cēntial^o determinata apō
 nos: aut fm mores nāles: aut fm mores positos a le-
 ge: necē est ē vt sint determinata apud nām itellectū
 ignota apud nos: astronomi nō dāt ad iudiciū res
 futuras: nisi qz existimāt scire de corporib^o cele-
 stib^o cās pñas gñationi cuiuslibet indiuiduū modoz
 spēz. ¶ Hoc eni posito nō est iopinabile vt itelligē-
 tia abstracta det aie imaginatiue nām ylem istius i-
 diuiduū facti. s itellm sue cāe: aia imaginatiua reci-
 piat ips pñaliare fm q est in mā: tūc tūc forte recipit
 indiuiduū illū itellectū: aut sūt sile: z quādā mō dāt
 pñectiōes aiales yles: z mā recipit eas pñaliare ita
 bic dat pñectiōe vltimā aie imaginatiue yles z ima-
 ginatiua recipit cā pñaliare. Declaratū est eni qz itelli-
 gētia agēs dat pñas pñectiōes vltimā aie pñaliare
 z pñaliariū. s qñqz sensus z vltus imaginatiue. Dā-
 tor eni vltimay pñectiōnē i eis est res sensibilib^o. In
 hac aut cōprehēsiōe spñali q sit in sōno illa dat aie
 postremā perfectionē. Et quādā modū medic^o enū-
 ciant qd accidit corpi sōno z aie est in aliq tpe ter-
 minato p duas pñones: quaz vna est vltis itelligibi-
 lis: z alia pñaliare sensibilib^o ista enūciatio cōpo-
 nit ex vlti qd dat ab itelligētiā: ex itētiōe pñali-
 ri simili illi vlti: qre vō hō nō cōprehēdit ex istis p-
 ticularib^o nisi illud qd est pñiū suo tpi z suo loco z
 corpi z suis hoib^o absqz aliis pñaliari^o cōicātib^o
 eis in illa nā vlti: qre h est: qz necē est vt hō hēt in
 hac cōprehēsiōe aliez duoz modoz genēz cogni-
 tiōis q accēdit fidē. s cognitio preparas. s cognitio
 imaginatiōis imaginē istoz mās: z debet accēdē fidē:
 z hō nō p acgrere istā cognitiōes nisi in indiuiduis
 que iā pñiunt: z maxie illa indiuidua circa q bñt ma-
 gñā sollicitudinē. de eis aut que sunt ignota apō sps
 nō p acgrere sciaz. Ista eni fides: licet nō est neciū
 vt antecēdat eā cognitio agēs: tñ necesse est vt ante-
 cedat eā cognitio preparas: quare vō virtus imagi-
 natiua in maiori parte nō inducit verā intentionem
 indiuiduales que est sub illo vniuersali qd dat intel-
 lectus: s inducit itentionē similē illi hoc accidit: quia
 res sensibilib^o habet duas formas. s pñiūale z fōia
 siliū: z corporale z est forma rei sensibilib^o nō forma
 similis: z forma similis est magis siliū: qz est magis
 pñiūa nāe vlti qz forma vere reit: ideo aia imagi-
 natiua recipit itentionē itellectā fm q plus pōt reci-
 pere eā in spiritualitate: z quāz recipit eam corpora-
 le z sic videt homo in somno ipsam formā non suā
 simile. quare vero ista cōprehēsiō est pñia somni:
 est quia anima est vna in subiecto z multa fm virtu-
 tes. Ideo quando vltur aliquo modo vltutem de-
 bilitabitur in vlti alterius modi vltutem. Vg: qñ
 vltur cōprehēsiōe extrinseca debilitabit in cō-
 prehēsiōe intrinseca: qñ vlti vltutibus mouēt^o de-
 bilitantur

1° met. c. 33.
2. 51.

Forme vltio
pñiam indiui-
duant. Ides
pñio meta. c.
4. 0. 1. meta.
14. primo ce
li. 2.

Seco de ge-
neratione te.
cō. 55. z 56.

bilitantur vtutes cōprehēssue: r sū qñ vñt vtutib?
interioribus debilitant alie. U. g. qñ vñs imagina-
tiua debilitat qñ cogitatiua vigorat: r ecōuerso: r qñ
aia ociaf sū aliq gen^o istoz: aut sū aliqua spēs vi-
gorabit alia spēs: r forte nō erit cōtēta aia iocio vñ-
tis: sed in instro illi^o vtutis: r ista actio sūlis est actio i
ei: in q pgregat tres vtutes iteriores ad repñtādum
idolū rei q nūq trāssit p sensus: r cū ita sit nece est
vt actio vtutū imaginatua in sōno sit pfecta r magi
spūalis: aia enī in sōno fecit ociaari sensus extrinse-
cos r ista eoz r reuertebat sensus iteriorē. ¶ Et si
gnū ei^o q vtutes iteriores sūt pfectioris actiōis apō
getē virtutū exteriorē est: q illi qui multū cogitant
itrāt sue vtutes scēssibiles itra corp^o ita q accidit eis
sōnus magn^o: r ipsi ēē spōte faciūt qēcē sensus extri-
secos vt melius cogitēt. ¶ Et pp hāc cām illi q nati
sunt sine visu r sine auditu sūt pfectiores sū vtutes
iteriores: iō pphētia in dispōne sūi venit epileptic:
iste enī vtutes iteriores qñ mouebunt fortē motu s:
benē vtutes exteriores adeo q forte accidit ex hoc
sincopis. ¶ Declatū est igit ēē b qre est ista cōpre-
hēssio in sōno r nō in vigilia: nō est remotū vt ali-
qs hō cōprehēdat in vigilia qd dormiens in sōno:
imo forte videbit ipsas formā rei non sūū sū: sic dī
de gaumar. ¶ Et pp qd vñ sunt sōnia. Dicam^o q pp
sollicitudinē circa hoies: hō enī q idiget cognitione
r cōprehēssioē i vtute cogitatiua q sciret res futuras
vtiles r nocētes vt sit parat^o s illas: iō sū sūstēta
ista vñs cū hac enūciatione nobili r cōprehēssione
spūali: r ideo dicit^o q est vna pars pphētie. Et hoc
manifestū est in sōno ppharōnis: de quo iterroga-
uit Ioseph. ¶ Interpretator autē est hō q bēt aiam
paratā nālīter ad distinguēdū silitudines rez r sōni-
no: r est ille cui largit iello itētiōes corpales cui
assimilant in sōno itētiōes spūales: de neccitate
dō scire silitudines yles oib^o gētib^o: r silitudines p-
prias cuiuslibet gēti r cuiuslibet mō hoīus. ¶ Sētes enī
diuersant in b duob^o modis. Quoz vnus est nālīter
sū vtutes eoz r sū entia eis pppia in suis regio-
nibus. ¶ Scōs autē est sū silitudinē r opinationes
sū quas nati sunt sū leges suas r receperūt fidem
ide a natiuitate: s de pmo pñ^o r angelis r resurrectione
ne. ¶ Et opz interpretatē: sicut dicit Aris. vt semper
sit cogitās r mūdus nō declinās ad mores brute aie
r forte accidit hōi vt vñ sōniū interpretet in alio
sōno: sic accidit Herculi Regi in sōno qd narravit
Aris. sōnauit aut sōniū qd nullus scitū interpretari: r
cū dormiuit interpretas fuit ei r remāsit sollicitus in
hoc qñqz acciderent ille res. ¶ Et forte accidit hōi
vt videat sōniū: post hoc obliuiscat^o: r deinde forte
rememorabit illō sōniū i vigilia: r qñqz rememora-
bit sū illū modū sentiet qo sentiebat in pterito r
iā dīrim^o quō. ¶ Et qdā hoies sunt verioris sōniū
q qdā pp diuersitatē eoz in hac vtute imaginatiua:
r isti sūt hītes cōplexiones melācholicas frigidās r
stecas: hūiditas enī coopit vtutes r oppilat vias spi-
rituū r facit sōniū sile mortis: ita q fere nihil imagi-
nat dormiēs: r humor melācholicus puenit sōniū
r actioni istius vtutis: qñ iste humor est mlti va-
poris: accēdit ad caput r facit sōniū: r iō puenit sōniū
Et etiam puenit huic vtuti: q ista vñs semp est in
motu in sōno r vigilia r semp trāsserit de vna imagi-
ne ad aliaz: r iō malitia sue actionis est in velocitate
moris de vna imagine ad aliaz: r paucitate pfirmā-
tionis r gētis: r bonitas sue actionis est in pfirmādo
r in bñ imaginādo illā rem quā imaginauerat illi

actioni cōuenit pplexio frigida r steca. frigiditas enī
facit tarditatē moris: r stecitas facit pfirmationem
forme: r iō ista vñs bēt magnū dominū i melācho-
licis: ita q in vigilia cōprehēdūt qd alij cōprehēdūt
in sōno. ¶ Verus autē ista vñs siue cōprehēssio sit
in tribus tpib^o: est pñderādū. qd at opz enūciari est
futur^o tps: sed nō est remotū vt hoc cadat in pterito
r in presenti qñ fuerit ignotū apud nos: in quo vō ge-
nere entū cadat ista enūciatio pñderādū est: qñ ge-
nera rez scitaruz: aut sunt scie speculatiue: aut artes
operatiue: aut vtutes cogitatiue pñculares: r est ma-
nifestū q ista cōprehēssio nō est in maiori pñtēsi in
rebus futuris cuius cōprehēssio pñtē est a vtutibus
cogitatiuis pñcularibus qbus vñt ad cōprehēdē-
dū vñt r nocēs in rebus futuris. Artes at operatiue
exultimātū est q possint acgrī in sōno: scie aut spe-
culatiue remotū est vt accadat hoc in eis. homo enī
nām bēt ad cōprehēdēdū scias speculatiuas p p-
prias pñones habitas. Et si homo cōprehēderet eas
sine ppositionibus: tūc ille ppositiōes eēnt ociose: r
natura voluit hoc: r vñtialit si aliquid intellectu
de intellectis scientiarū speculatiuarū acquirat hoc
modo erit accidentāliter r raro. Et sūmā impossibile
est vt p ipsum fiat ars speculatiua: nisi aliquis ponat
hic esse aliquē modū hoīum qui cōprehēdūt scie-
tias speculatiuas sine disciplina: r isti hoies si sūt eg-
noce sunt hoies: imo magis vident angeli q hoies.
¶ Sed hoc videtur impossibile ex hoc q dico: co-
gnitio enī in speculatiua vna est in se nō diuersa: siue
fuerit scita per disciplinā siue sine disciplina: r si eēt
scita per vñtū: tūc disciplina nō eēt accepta neces-
sario in diffinitione eius: r sic sūmus inter duos: aut
vt dicamus q ista cognitio equiuoce dicit^o cū cogni-
tione humana: aut vt cōcedamus q eadē res iuenit
per causas diuersas r s: b respectu rei ad suas cau-
sas quibus constituitur non erit necessarius: r omne
hoc est impossibile. ¶ Dicere autem q possibile est
vt imagines rerū speculatiuarū acquirant ab aliquo
modo hoīum hoc mō cōprehēssionis impole est: qñ
acqñsitiō earū hoc mō est supflū cū iam acqñt ab
hoie mō pfectiori: nisi aliqs dicat forte q iste mō-
dus cōprehēssionis est pppius eis in qbus est pole vt
addiscant scias speculatiuas: sed si isti sunt equiuoce
sunt hoies. De sōnis aut veris: pp qd sūt: r quō di-
cū est. ¶ De causis vñ sōno: falloz dicendū est: r
ista sōnia vñt sunt a duabus causis: quaz vna est ab
actione vtutis imaginatiue apud sōniū in passiōi-
bus remanētib^o in sensu cōi de sensibilibus extrinse-
cis r ab actionib^o istius vtutis in intētiōibus depo-
sitis in vtute rememoratiua r cogitatiua de illis re-
bus sensibilibus. motus enī istius vtutis: s imaginati-
ue semp est in thesauro istius vtutis: s cogitatiue r re-
memoratiue r thesauro sensus cōis. ¶ Cā aut scda
est desiderū nāle aie. Anima enī brutalis qñ deside-
rauerit aliqd eē aut nō eē inata est facere silitudinē
forme illius rei desiderate in illa dispōne pñderata
r pñtētare idolū illi^o rei: r iō qui desiderat mulieres
videt coire: r hīs sūm vñ bibere aquā. ¶ Et in hoc
genere sunt sōnia que significat apud medicos dor-
minū humorū in corpore. U. g. q videre ignē signi-
ficat dominū cholere: r sōnare aquā significat dor-
minū flegmatis. ¶ Et dīa iter istas fallas formas
r veras in sōno est q aia mirat a sōnis veris r
exceat quasi timida ab illo sōnio: r admirata de
illa spiritualitate subtili: de qdditate igit sōno: ve-
roz r falloz r de causis accidentū suoz dicitū est.

Frīditas fac
mot^o tardita
tes: r stecitas
facit pfirmā
tionē forme.
Slide 2° cell
com. 24.

Sim supra
per loco de
dōria r 3°
de anima, 5,
230.

Quod qd
sū sōnia r
sūmā.

Quod of ēē
sūmā sōni-
um.

Quod diuer-
sant sōni-
um modis.

De can. longi.

De causis Longitudinis et breuitatis vite.

Deo autem quod est: hoc quod est longe vite: hoc autem breuitas vite: et de vite totali longitudine et breuitate consideranda causas. Principium autem consideratio necesse est prior ex eo quod est dubitare de ipsis. Non enim est palam utrum alterum: aut idem cum omnibus animalibus et plantis et quod est: hoc quod est longe vite: hoc autem breuitas: et plantarum hoc quod est paucis temporibus: hoc autem multum durabile hoc vite. Adhuc autem utrum eadem quod longe vite: et quod finem nam sanam possident: aut se parata sunt: et quod breuitas vite: et languorosus aut per quosdam quod languores appropinquat languorosa finem nam corpora his quod breuitas vite. Per quosdam autem nihil prohibet languorosos esse longe vite existens. De sono quod est igitur et vigilia deum est prius: de vita autem et morte dicendum est posterius: sicut autem de languore et sanitate quantum adiacet naturali phisicis. Hic autem de causa eius quod est: hoc quod est longe vite. Hic autem breuitas vite sic dictum est prius considerandum. Sunt autem habitatio diuina habet tota ad tota genera et eorum que sub una specie altera ad altera. Dico autem per genus quod dicitur ut homines ad equum: longioris enim vite genus hominum quod equorum: finem species autem homines ad homines. Sicut enim et homines: hoc quod longe vite: hoc autem breuitas vite alteri finem altera loca distantes: hoc quod est enim et calidus gemitus et longioris vite: hoc autem frigidus breuioris vite: et habitatio autem eadem locum dicitur sicut aliquid qui habitatio adinuenit. Quod autem accipere quod facile corruptibile in natura plantarum: et quod quod non facile corruptibile ignis et aqua et his cognata non habentia eandem virtutem existunt generationis et corruptionis causa alia. Itaque et quolibet aliorum ex his entia et constituta precipare hominem rationabile: quod cumque quod est composita ex multis sunt ut domus: de alijs quidem igitur altera ratio. Sunt enim et propter corruptiones multis existunt: ut scia: sanitas et egritudo: hec enim corruptionum etiam non corruptionis susceptivitas: et saluatio: ut ignorantia quod de corruptione: reminiscencia: et eruditio. Scia autem obliuio et deceptio: finem accens autem consumuntur naturalibus que aliorum corruptiones. Corruptionis enim animalibus corruptionum et scia et sanitas

Corruptio animalium corruptionum scia et sanitas: que sunt in animalibus.

que in animalibus: propter quod et de anima rationabilis quod utique ex his. Si enim est non anima: sed quod admodum scia in anima sic et anima in corpore: erit utique ipsius et alia corruptio propter corruptiones quod corruptionis corruptio corpore: itaque quoniam non ut talis existens: aliter utique habebit ad corporis corruptionem. Forte autem utique quod dubitabit rationabiliter. utrum est ut corruptibile erit quod corruptibile: ubi ignis sursum ubi non est contrarium. Corruptionum enim que quidem existit contraria finem accens: eo quod illa corruptionum. iterum inueniunt enim tria ab initio: finem accens autem nihil contrarium ex substantijs corruptionum propter de nullo subiecto predicari subiectum. Quare enim non est contrarium: et ubi non est ipse utique erit corruptionis: quid enim erit corruptio: si a contrariis quod de corruptionis accidit solis. hoc enim non existit: aut totaliter: aut hoc: aut hoc: sic quod de utique est: sic autem non. Impossibile enim manum habenti non existere aliquam contrarium. Quoniam quod est enim inesse calidum aut rectum contingit: omne autem esse ipse aut calidum: aut rectum: aut albus: erunt enim passionis separate. Si igitur quando simul fuerint factum et passum: hoc quod semper facit: hoc autem patitur: impossibile non permutare. Adhuc si necesse superfluum facere: superfluum autem spiritum. ex contrario enim semper permutatio: superfluum autem relique prioris. si autem omne expellit quod actu spiritum: et sic hoc corruptibile utique sit: aut sit: aut non: sed a contrariis corruptionis siquidem sufficiens ex dictis. Si autem non supponere oportet: quod inest aliquid actu contrarium et superfluum sit. propter quod et minor flamma comburitur a multa finem accens: quod alimentum quod illa in multo tempore consumitur: consumit hic multa flamma cito: propter quod omnia semper in motu sunt et fiunt: aut corruptionum. Continens autem aut cooperatur: aut contraoperatur: et propter hoc transposita durabiliora quod dem sunt et paucioris durationis natura: eternum autem nullum quod quibusque contraria erunt: confestim enim materia contrarium habet. quare siquidem eius quod ubi finem locum permutat. Si autem quantum angustia et decrementum: si autem passionis alteratur. Erunt autem neque maxima incorruptibiliora: equus enim hominis breuioris vite: neque puer. epetia enim multa entomorum neque plantarum totaliter animalibus. Epetia enim quod plantarum neque sanguine habitata. apia. n. durabilior quoddam sanguine habentium: neque epetia. malakia enim epetia quod exanguia autem neque que in terra: etenim plantarum epetia

Impossibile enim manum habenti non existere aliquam contrarium.

Et scia manum habenti non existere aliquam contrarium.

Impossibile enim manum habenti non existere aliquam contrarium.

Impossibile enim manum habenti non existere aliquam contrarium.

vela sunt et animalia gressibilia: neque que in mari. Et enim ibi que breuius vite et ostroku ra et malakia. oino aut longissime vite i pla tis sunt ut palma et cupressus: et in sangui nem habentibus aialibus magis qm in exan guibus: et gressibilibus qm in aquarilib: qre et cobinatus in sanguine habetib: et gres sibilibus que longissime vite animalium sunt. ut homo et elephas: et vtiqz q quide maio ra: ut ad plus est dicere minoribus longio ris vite: et alii accidit his que longio ris vite: et magnitudo sic dictis. Causam aut de his omnib: huc vtiqz quis contem plabitur: oportet eni accipere q animal est natura humidum et calidum et viuere tale. Senectus aut frigida et sicca: et quod mor tuum: videt enim sic. Materia enim corpo ris existens in hoc calidu et frigidu et siccu et humidu. Necesse igit senescencia deficca ri: propter qd oportet non facile deficcabile esse humidu. Et propter hoc pinguis putri bilis. Causa aut que aeris: aer aut ad alta ignis. Ignis aut non fit putrefact: neque rursus pau cu oportet ee humidu: facile deficcabile enim quod pauch: propter qd et magna et anima lia et plante ut vniuersaliter est dicere longio ris vite: que ad modu dictu est prius. ratio nabile eni maiora plus hie humidu. No so lum aut ppter hoc longioris vite. due enim cause qd quatu: et quod quale. Quare opz no solu multitudin ee humidu: sed hoc et ca lidum ut neque facile deficcabile sit: et ppter hoc homines longioris vite magis quibusda maioribus longioris vite deficiet multitu dine humidi si pluri ratione excedat fm qle qd deficiat fm quantu. Est autem aliquibus quidem calidum pingue qd simul facit non facile deficcabile: et non facile ifrigidabile. Que das aut aialiu bnt humore: ideo opz firmu esse: non leuiter aut corruptibile neque super fluum. Interim it eni qd tale: aut languore: aut natura. Contraria aut supfluitas et rurs: et corruptiua: bec qd nre: bec at particule. ppter qd coitua et multisperma senescit ci to. Sperma eni supfluu et ampli: deficcatur emissu: et pp b multus longioris vite equo et asino ex qbus genitus est: et femelle mascu lis si coitui sint masculi: pp qd et passeris masculi breuioris vite femellis. Adhuc aut quecuqz laboriosa masculoz ppter labores senescit magis. deficcatur eni labor. senectus aut sicca est. Nam aut et ut ad omne est dicere

masculi femellis longioris vite. Causa aut qd ca lida aial mascul: est qd femella. Eade at in calidis longioris vite sunt qm in frigidis locis pp eade cam pp qua qd et maiora et mari me notabilis magnitudo aialiu frigidor: s nam pp qd et serpentes et saure et solidora magna in calidis locis et i rubro mari ostra corderma: augmeti est cala humiditas ca et vi te. In frigidis at locis magnis aqueu humidu qd i aialib: ee pp qd facile cogelabile qre bec qd no snt oino aialiu q pauci sanguinis: aut sanguine bntu in his q ad arcu locis: neque gressibilia in tra n aquilia i mari: bec at snt qd: miora at et breuioris vite: aufert. n. pge latio augmetu. Alimeti at no sumetia et pla te et aialia corrupunt. Consumit. n. ipz seips que ad modu. n. multa flama coburit et corrupit pauca: eo q alimeti psumat: sic nre calidu prio digestiuu et sumit maz i qe. Aquilia at gressibilis min: longe vite: no qz bnda sim: plr: s qz aquosa: tale at humidu facile corru ptibile. qz frigidu et pgelabile de facili et exa gue pp idde si no magnitudine recopescit: n eni piguedine: neque dulce bz. In aiali. n. qd pigue dulce: pp qd apes longior vite alteri: maiorib: aialib: i plar at snt q longissime vi te: et magis qm in aialib: priu qd qz aquo sa min: qre no facile pgelabilia. Deinde bns viscositate et frigiditate et sicca et terrestria exntia: tñ n bnt facile deficcabile humidu. De b at qd ee nre arbor ee multu durabile oz acci pe caz. bnt. n. ppta ad aialia pter qd ad ento ma. Iuuenes. n. sp plare sunt pp qd multi tps: sp. n. alt germinatores: he at senescit: et radices snt: s n snt: s alia qd sol: stipes et rami pter: alteri at iuxta nati snt. Cu at sic fuerit radices alie ex exnte gnant et sic sp ma ner: h qd corruptu. b at scm pp qd longe vite assimilant at plare entomis sic dcm ee pri: di se. n. viuut et duo et multa snt ex vno. C En toma at vsqz ad vnu puenit: mto aut no pnt tpe. no eni bnt organa: neque facit pot ipa picipiu i vnoquoqz. Qd at i plara pt. vbi qz eni bz et radice et germen potetia: pp qd ab hac sp pueit: h qd nonu: b at senescens modico aliquo dia iee longe vite sic que ad modu q absplatat. Et. n. in absplatatioe mo aliquo dicit vtiqz aliqseade accidere: pteu la. n. qd qd absplatatu. In absplatatoe qd igit sepatia accidit hoc. ibi aut per cotinuuz. Causa autem qua inest vbiqz principiu vir tute existens. accidit qst idem in aialibus et

Propter qd entoma deci sa parum vi uunt: plante aut sic mul to tepore vi uere possunt

Platan pal mar cupressus aut ogis breui vite.

et ad modu

Propter qd entoma deci sa parum vi uunt: plante aut sic mul to tepore vi uere possunt

et ad modu

De cau. longi.

plantis. In animalibus enim longioris vite masculi vt in pluribus. bozum aut superiora maiora q̃ inferiora: magis eni nanus masculus q̃ femella. In superioribus aut calidius et frigidius in inferiori: et plantarū que capit graues longioris vite: tales aut que nō eperit: sed arborosae: superius eni plantae et caput radice est. Eperit autem ab inferiori et fructū accipit augmentū. Sed de hoc quid dnm fm se in his que de plantis determinabitur: nūc autem de alijs animalibus dicta est causa de magnitudine vite et de vite breuitate. Reliquū autē nobis considerare de iuuentute et senectute et vita et morte. his eni determinatis finis vtiq; habebit que de animalibus methodus.

I hoc tractatu p[er]curatur de causis logi-
tudinis ⁊ breuitatis vite dicamus igit q[uo]d
cōcessum est hic esse causas naturales in
his duobus accidentibus: q[uo]d omne quod
attribuitur animali de generatione ⁊ cor-
ruptione cremetur ⁊ diminutione ⁊ somno ⁊ vigilā-
tia vniuersaliter de omni t[ra]nsmutatione non attribuit nisi
quorū q[ui]ntitas? . scilicet auiditatis ⁊ frigiditatis siccitatis ⁊ hu-
miditatis non quantitati neq[ue] q[ui]ntitati. U- g- q[uo]d grauitatis
⁊ leuitatis ⁊ nigredinis ⁊ albedinis: hoc declaramus est
in libro de generatione ⁊ corruptione. Logitudo igit ⁊
breuitas vite non attribuit nisi his quorū q[ui]ntitas?

Quis trans-
mutabilem
causam quatuor
primis quatuor
tribus attribui
untur.

Longitudo ⁊
breuitas vite
dicuntur multis
modis.

¶ Et cū hoc possit dici: viciam? q̄ longitudo et breui-
tas vite dicunt multis modis. Aut fm copōrationē
ad genus. U.g. dicere qdē q̄ vegetabilia vīt sunt lō/
gioris vite q̄ alialia. Aut fm copōrationē ad species.
U.g. q̄ hō est lōgioris vite q̄ rana: r̄ palma est lō/
gioris vite q̄ ficus. Aut fm copōrationē ad aliquē
modū. U.g. q̄ habitates in regionib⁹ calidis r̄ hu/
midis sūt lōgioris vite q̄ habitates in regionib⁹ fri/
gidis r̄ siccis. Aut f̄s copōrationē ad idiūm. U.g.
q̄ fortes est lōgioris vite q̄. Plato: hoc igit possit di/
camus qd̄ declaratus est in q̄rto methēorē: q̄ gñā/
tū est q̄ virtutes actiue dominant in generatione
sup passiuas: r̄ corruptio accidit eūcōrlo: q̄ passi/
ue dominant super actiuas: hoc fuit illi. Itaq̄ q̄ calor
mensuratur cū frigore ad generato formā ppriam
nālem: hoc est illa forma r̄ humiditas mensurata
cū siccitate recipit formā r̄ figurā: dū igit in ente nā/
li habuerit dñius due virtutes actiue sup passiuas cō/
seruab⁹ sūp efferet q̄ debilitatur: tūc dñabunt:
sup illas virtutes alie actiue pprie alie entis: sic co/
rumpet illud ens. U.g. q̄ calor nālis qui mēsurat⁹ est
cū humore nāli dū habuerit dominū in humorib⁹
nō accidet putrefactio: illi igit fuerit debilis ad digerē
dū illos hūiores: aut fuerit nimis itēsus accidet illi
calor: extraneus corpōrē: corruptio accidet vniuer/
sāliter q̄ ppōrio nālis que est iter virtutes actiuas
r̄ passiuas in vnoquoq̄: ens fuerit dīstruct⁹: quanto
magis ista ppōrio fuerit maior: t̄rtaq̄ magis illō ens
erit remora ad corruptionē: quanto minor: tāto pp̄/
q̄ corruptio: q̄rōnē. Et idē entia in quib⁹ domi/
natur mixto aque r̄ ignis super mixtōne terre r̄ aer/
is sūt longioris vite r̄ existētie. In aqua enim r̄
igne sūt qualitates actiue fortiores q̄ in terra r̄ aerē

Cur ignea &
aquea sint lo-
gioris vite q̃
terrea & ac-
rea.

re: in terra ⁊ aere sūt passiuē fortiores: etale ens est longioris pmanēcie: q̄ ista ppozio nō destruit in eo a paria tranſmutatiōe. ppozio enīz nālis iter vītes actiuas ⁊ passiuas q̄ fuerit magna nō destruit nisi a magna tranſmutatiōe ⁊ in lōgo tēpore. Corruptio enī nūllū aliud est nisi putrefactio que fit ex debilitate virtutū actiuaz ⁊ fortitudine passiuaz: ⁊ iō qui hīc tale cōplexiōe minime generant in eis humores nō degittant humores cōbusti. Cōplexiō nālis est in ppozitiōe nālis q̄ est inter vītes actiuas ⁊ passiuas. q̄i igit vīrus frigida actiua fuerit minor q̄ debet comburent humores: q̄i calida fuerit minor accidet indigēstio ⁊ cruditas. Ista est igit vīrus causamur per quā vna spēs est longioris vite q̄ alia ⁊ minus recipit occasiōes ⁊ infirmitates. ¶ Causa autē sc̄p̄a ē vt ppozitiō nālis iter vītes actiuas adiūcē: ppozio iter vītes passiuas adiūcē in aliq̄ genere aut aliqua specie aut aliquo mō: aut aliquo ī diuīdiū sit maior q̄ in alio genere aut alia spēs: aut alio mōdū aut alio ī diuīdiū: ppozio nālis quas hīc aīalia ⁊ vegetabilia in bac tēctiōe est vt calor fit maior frigore ⁊ hūmīdū maior sicco: vt dñi ē alibi. aīalia igitur ⁊ vegetabilia in q̄bus dominant calor ⁊ humiditas: sūt vīres actiue sūt longe vite ⁊ corruptio accidit aīalibus ⁊ vegetabilibus q̄ caret altera istarū duaz ppozitiōnū aut vtraz: q̄iū q̄i ille vītes actiue debilitant accidet mōdū vt dissoluat: s forma pp malitiā digestiōis ⁊ q̄litate mōr: quando humiditas nō fuerit mltā in eis accidet q̄ aīalia ⁊ vegetabilia deficiēt citocalor nālis inatus est cōsumere humiditātē q̄s sit q̄ mō ⁊ nutrimentū illius: ⁊ cū humiditas erit cōsumpta calor corripet ⁊ dñā: bīc ficitur frigiditas: q̄ntomagis humiditas cōsumet: tantomagis dominabit ficitas ⁊ frigiditas: ficitas enī videt esse mō puenies frigiditatis hūmiditas caliditatis. ¶ Modi igitur aīalīū nō diuerſant in lōgitudine vite nisi p̄ diuersitate eoz in caliditate ⁊ humiditate: in ofio vītrū actiuaz sup passiuas: per has duas causas diuerſant modū huius ⁊ diuīdiū eoz in vita. ¶ Corruptio autē cōtingit ī diuīdiū duob⁹ modis: aut nāliter q̄ calor nālis cōsumit humiditātē nālem q̄ est in illo ī diuīdiū ⁊ dōminat in eo frigiditas ⁊ ficitas: aut accidentalit q̄i in eis generat de superfluitatibus digestiōis q̄ nō nō pōt distinguere: sic accidit eis infirmitates: in istis nō dominant vītes actiue super passiuas: q̄i vīres actiue nāliter habēt dominū in aliquo ī diuīdiū super vīres passiuas: ⁊ nō accideret maiora causa extrinſeca cōtraria ex rebz que inare sūt tranſmutare cōplexiōes ex extrinſeco: necesse est vt corruptio istius ī diuīdiū fit nālis: postea ille vite nāles diuerſant p̄ diuersitatem in caliditate ⁊ humiditate. vite autē huius vīr sequunt cordis ppozitiōe cōplexiōnālē q̄ est inter vīres actiuas ⁊ passiuas: iter actiuas adiūcē ⁊ passiuas adiūcē: ideo videmus multos homines: quoz mēbra imani ficit sunt fortia: vīres eoz magnē: contingant eis egritudines mortales ⁊ moziuntur ante senectutē: videmus alios minoris virtutis ⁊ debiliores venire ad senectutē: licet regimē eoz sit cōſimile: signū eius q̄ cū longioris vite est abundantia caliditatis ⁊ humiditatis cū ofio caliditatis sup humiditātē: vīr vītrū virtutū actiuaz sup passiuas est q̄ contrariū vite est moris: mox nūllū aliud est nisi frigiditas ⁊ ficitas: eīz causa mortis ē frigiditas ⁊ ficitas: causa vite est caliditas ⁊ humiditas: ideo

De causa
corruptionis.

Hic hoium
 sequuntur cor-
 dio pporio
 nem comple
 rionalem,

De substantia orbis

eoplexio iuuentū est calida et humida et tenui frigida et sicca. Et signū eius est qd qd multū cocunt parū vi uunt: et castrati plus uiuunt qd non castrati: senes qd hūit multā carnē plus uiuunt qm cā multitudine carnis est caliditas et hūiditas: et pp paucitātē coit' uiuit mulus plus qd equus: et femie plus qd masculi: et qd ha bitat in regioib' calidis et hūidis sunt lōgioris vite: et h' accidit pp accūs. i. pp paucitātē putrefactiōis: et serpētes qd sunt multe hūiditatis et caloris sunt lōgioris vite qd serpentes qd sunt in locis calidis siccis aut frigidis et siccis: aut frigidis et hūidis: sicut hoies habi tātes in iulis marinis sunt lōgioris vite qd habitātes in agrestib': et aialia marina sunt lōgioris vite qd agrestia: qd aq marina calida est et hūida: cā igit' pūis aialia p se est abūdātia calitatis et hūiditatis in sua cōplone: et dūis actiūaz sup passiuas. Cāe vō pūa: tes ipz ex extrinseco sunt sex modi notati: comestio et por' et qd istis vti hō hūit illa qd hūit in sua cōplone. i. illa duo pda f'z qd scriptū ē in arte pūadi sanitate: necio plogabū sua vita et nō accidet ei nisi mors nā lis: cui' cā ē frigiditas et siccitas: et si nō vti eis f'z qd os forte mouet p pūis vtiū passiuaz sup actiuas qd ē cā egreditur mūltū: et forte mouet morte nāli qd hūit ex nō qd fūit i corpe nō fuerit valde motus et accidit mltis hoib' qd appetit' cor' nāli puenit suis cōplonib' qd pp vite eoz elōgan' illi aut in qd vtiūtes actiue nō dilant sup passiuas: mouēt nō nāl: et maxie qd vtiū regimie nō pueniēt: et vti qd carē bis duob' pdictis necio hūit vitā breuē: et corripio accidet eis cito duob' de causis. qz vna ē suspicio nālis hūiditatis qd ē in corpe et dūis frigiditatis et siccitatis in eis: et h' erit qd vtiū reb' extrinsecis pueniēt: et mlti toties accidet eis cū h' mori nō nāl pp supilitates gnātib' eis ex debilitate vtiū actiuaz. Et vti qd cōplexio quā narratū ē ppa lōgitudine vite in qd iue niant ille pdictos pducit: aut ē ignota in arte medi cine aut difficile sciri: et si eēt nota pūle iudicaret me die lōgitudinē et breuitatē vite. Et cōplo media quā ponit. h' vti ē ista: scire ista cōplone sensu valde ē difficile: et magi vti ē p rōnē qd p sēsus: et qd ista ppor tio ē ignorata nāl videm' qd mlti grauer ifirmi ēt viuiū multū: et mlti bone pūstie moriū ēt iuuenes: et diuersitas hois in vita ē p diuersitatē eoz in hac ppor tioe cōplonali i illis duob'. i. abūdātia calita eis et hūiditatis et i dūio vtiū actiuaz. Et in vegeta bilib' est qd ē qd facit lōgitudinē vite: et ē vt corrupat et crescat in suis prib'. i. vt cū desiccet aliq ram' pos sit gnari ali' et cū h' accit calore nāl qd ē in eo a sole plus qd aialia: cū h' est multe ad fatiāz et ppinquus formis simpliciū: qd nō for' cōpositi fuerit magis re mota a formis simpliciū cōponētib': tātō magis erit vti illis formis: qd actio simpliciū fortior erit in ea. Dicitū est igit' de causis lōgitudis et breuitatis vite f'z h' p f'z fundamēta nālia. Antiq vō attribuit lōgitudinē et breuitatē vite causis accidentalib'. qdā. n. dicit' qd cā lōgitudis vite est loc' calidus et sic' et qd cā magnitudinē corpis: et qdā multitudine sanguis: et loc' aut calidus et sic' est cōbūres et psumēs hūore nāl: et iō ipole est vt sit cā lōgitudis vite nisi p acci densqz putrefactio qd accidit p hūiditātē minora in tali loco: et iō loco frigida et sicca magis videt' cāe lōgitudis vite qd cala et sicca: qd carē putrefactioe qd f'z et hūiditate: et putrefactioe que f'z ex caliditate: et iō pūit' est istis regionib' qd mors qd accidit ex pu trefactioe raro accidit i eis: sicut magnitudo corpo

rū nō est cā lōgitudis vite: nisi qm magnitudo pūit ex multitudine calitatis et hūiditatis nō ex abūdātia ptis terrestrib' i eis: et iō l'z aial sit pūi corpis: tū lōgio ris vite ē multis aialib' qd sunt maximi corpis: et sicut multitudine sanguis est et cā lōge vite p accūs: multi tudine sanguis accidit in aialib' ex abūdātia calidi et hūidi: dicitū est igit' de causis lōgitudis vite et breuitatis fm nostrū posse et intellectus.

Incipit Tractatus Averrois de Suba Orbis.

IA hoc tra

ctatu itēdm' per scrutari de rebus ex qd cōponitur corp' celeste: De terminatiōe n. cor pus celeste cōpo ni ex duab' natu ris sic gnābilis et corruptibilis cor pora. Et tamē in istis fuit declarū has duas nās ē

p gnationē et corruptionē in eis inuētas: in celestib' aut p motū locales. Quia n. declarū ē hec corpa mori ueri ex se i loco ē. Ampli' aut illd qd mouet ex se cōponit ex duab' naturis. i. recipiēt et agēt: qm cūz declarū sit oē motū hie motorē: Ampli' aliqd motū ē: et mouēs in codē ipole ē. Cū h' inqz sit: declarū ē corpa celestia cōponi ex duab' naturis. i. In h' tra ctatu igit' pscrutari sum' de his duab' naturis ex qd b' corp' celeste pponit: vti sunt filis illis nāis ex qd gnābilis cōponunt: qz vna vō for' altera mā. i. vti hec mā et for' qd sit h' sint eadē cū illis: aut diuersa f'z magis et minus: si sint diuerse spētūc equoce dī cor poritas: aut f'z pri' et posteri'. i. Qm at hie due nāe exites in his gnābilib' et celestib' corpib' nō sunt cō ueniētes spētūc: est posito corpe celesti ēē ignābi li et incorruptibilis: et corpib' qd sunt apud nos ēē gnābi li et corruptibilis: cā n. corpis gnābilis et corrupti bilis et eterni eadē ēē ipole est. Remanet qd pscruta ri de eis qd hie due nāe qd sunt in corpe celesti diffe runt ab eis que sunt in corpe gnābili et corruptibili.

Principiū qd pscrutatiois ē i h' Aris. n. cūz iuuenit qd idiuina epūta p se bica vocant sube transferri de vna dispōne i alia iuuenit hāc trāsmutationē duo bus modis: aut trāsmutationē in dispōnib' extrinsec a qd dicit' suba: ex pūit p se qd nō facit illa indiui dua dūia f'z illas dispōnes trāsmutari in noie nec in dispōne: sic dispōnes qd dūit qd itates et qd itates: et alia pdicamēta qd appellat' accitū: aut trāsmutationes in dispōnib' qd faciūt idiuina dferētia ipsas trāsmu tati noie et dispōne: qd trāsmutatio dī gnd et corruptio tū g' pscrutari hie duos modos trāsmutatiois iue nit in eis cōia et ppa. Cōmūia qd sunt qd inqz i sunt trāsmutatioi subali et accitū: est n. cōe his duobus hie vniū sūz recipiēs trāsmutatioes: Ampli' necūm est nō ēē pcedē ēē gnābil' et corruptibilis: et oio ibere: et cū qd sit nō n. sit nisi illd qd nō ē. Sicut aut iuuenit posse pcedē ēē i sūo necio: vti qd mō factiois: qd n. est ipole nō sit. Ampli' iuuenit ēē necio illd ex qd ē fa ctio illi rei et ad qd ē ēē dūia et hie idē gen' et qd illa dūietas reduciū ad pma dūietatē. i. nō ēē et formā.

Differēt aut in h' qm iuuenit trāsmutationē indi

Lōmē de suba or

et cū qd pscrutari hie duos modos trāsmutatiois iue nit in eis cōia et ppa. Cōmūia qd sunt qd inqz i sunt trāsmutatioi subali et accitū: est n. cōe his duobus hie vniū sūz recipiēs trāsmutatioes: Ampli' necūm est nō ēē pcedē ēē gnābil' et corruptibilis: et oio ibere: et cū qd sit nō n. sit nisi illd qd nō ē. Sicut aut iuuenit posse pcedē ēē i sūo necio: vti qd mō factiois: qd n. est ipole nō sit. Ampli' iuuenit ēē necio illd ex qd ē fa ctio illi rei et ad qd ē ēē dūia et hie idē gen' et qd illa dūietas reduciū ad pma dūietatē. i. nō ēē et formā.

et cū qd pscrutari hie duos modos trāsmutatiois iue nit in eis cōia et ppa. Cōmūia qd sunt qd inqz i sunt trāsmutatioi subali et accitū: est n. cōe his duobus hie vniū sūz recipiēs trāsmutatioes: Ampli' necūm est nō ēē pcedē ēē gnābil' et corruptibilis: et oio ibere: et cū qd sit nō n. sit nisi illd qd nō ē. Sicut aut iuuenit posse pcedē ēē i sūo necio: vti qd mō factiois: qd n. est ipole nō sit. Ampli' iuuenit ēē necio illd ex qd ē fa ctio illi rei et ad qd ē ēē dūia et hie idē gen' et qd illa dūietas reduciū ad pma dūietatē. i. nō ēē et formā.

et cū qd pscrutari hie duos modos trāsmutatiois iue nit in eis cōia et ppa. Cōmūia qd sunt qd inqz i sunt trāsmutatioi subali et accitū: est n. cōe his duobus hie vniū sūz recipiēs trāsmutatioes: Ampli' necūm est nō ēē pcedē ēē gnābil' et corruptibilis: et oio ibere: et cū qd sit nō n. sit nisi illd qd nō ē. Sicut aut iuuenit posse pcedē ēē i sūo necio: vti qd mō factiois: qd n. est ipole nō sit. Ampli' iuuenit ēē necio illd ex qd ē fa ctio illi rei et ad qd ē ēē dūia et hie idē gen' et qd illa dūietas reduciū ad pma dūietatē. i. nō ēē et formā.

et cū qd pscrutari hie duos modos trāsmutatiois iue nit in eis cōia et ppa. Cōmūia qd sunt qd inqz i sunt trāsmutatioi subali et accitū: est n. cōe his duobus hie vniū sūz recipiēs trāsmutatioes: Ampli' necūm est nō ēē pcedē ēē gnābil' et corruptibilis: et oio ibere: et cū qd sit nō n. sit nisi illd qd nō ē. Sicut aut iuuenit posse pcedē ēē i sūo necio: vti qd mō factiois: qd n. est ipole nō sit. Ampli' iuuenit ēē necio illd ex qd ē fa ctio illi rei et ad qd ē ēē dūia et hie idē gen' et qd illa dūietas reduciū ad pma dūietatē. i. nō ēē et formā.

et cū qd pscrutari hie duos modos trāsmutatiois iue nit in eis cōia et ppa. Cōmūia qd sunt qd inqz i sunt trāsmutatioi subali et accitū: est n. cōe his duobus hie vniū sūz recipiēs trāsmutatioes: Ampli' necūm est nō ēē pcedē ēē gnābil' et corruptibilis: et oio ibere: et cū qd sit nō n. sit nisi illd qd nō ē. Sicut aut iuuenit posse pcedē ēē i sūo necio: vti qd mō factiois: qd n. est ipole nō sit. Ampli' iuuenit ēē necio illd ex qd ē fa ctio illi rei et ad qd ē ēē dūia et hie idē gen' et qd illa dūietas reduciū ad pma dūietatē. i. nō ēē et formā.

et cū qd pscrutari hie duos modos trāsmutatiois iue nit in eis cōia et ppa. Cōmūia qd sunt qd inqz i sunt trāsmutatioi subali et accitū: est n. cōe his duobus hie vniū sūz recipiēs trāsmutatioes: Ampli' necūm est nō ēē pcedē ēē gnābil' et corruptibilis: et oio ibere: et cū qd sit nō n. sit nisi illd qd nō ē. Sicut aut iuuenit posse pcedē ēē i sūo necio: vti qd mō factiois: qd n. est ipole nō sit. Ampli' iuuenit ēē necio illd ex qd ē fa ctio illi rei et ad qd ē ēē dūia et hie idē gen' et qd illa dūietas reduciū ad pma dūietatē. i. nō ēē et formā.

et cū qd pscrutari hie duos modos trāsmutatiois iue nit in eis cōia et ppa. Cōmūia qd sunt qd inqz i sunt trāsmutatioi subali et accitū: est n. cōe his duobus hie vniū sūz recipiēs trāsmutatioes: Ampli' necūm est nō ēē pcedē ēē gnābil' et corruptibilis: et oio ibere: et cū qd sit nō n. sit nisi illd qd nō ē. Sicut aut iuuenit posse pcedē ēē i sūo necio: vti qd mō factiois: qd n. est ipole nō sit. Ampli' iuuenit ēē necio illd ex qd ē fa ctio illi rei et ad qd ē ēē dūia et hie idē gen' et qd illa dūietas reduciū ad pma dūietatē. i. nō ēē et formā.

et cū qd pscrutari hie duos modos trāsmutatiois iue nit in eis cōia et ppa. Cōmūia qd sunt qd inqz i sunt trāsmutatioi subali et accitū: est n. cōe his duobus hie vniū sūz recipiēs trāsmutatioes: Ampli' necūm est nō ēē pcedē ēē gnābil' et corruptibilis: et oio ibere: et cū qd sit nō n. sit nisi illd qd nō ē. Sicut aut iuuenit posse pcedē ēē i sūo necio: vti qd mō factiois: qd n. est ipole nō sit. Ampli' iuuenit ēē necio illd ex qd ē fa ctio illi rei et ad qd ē ēē dūia et hie idē gen' et qd illa dūietas reduciū ad pma dūietatē. i. nō ēē et formā.

et cū qd pscrutari hie duos modos trāsmutatiois iue nit in eis cōia et ppa. Cōmūia qd sunt qd inqz i sunt trāsmutatioi subali et accitū: est n. cōe his duobus hie vniū sūz recipiēs trāsmutatioes: Ampli' necūm est nō ēē pcedē ēē gnābil' et corruptibilis: et oio ibere: et cū qd sit nō n. sit nisi illd qd nō ē. Sicut aut iuuenit posse pcedē ēē i sūo necio: vti qd mō factiois: qd n. est ipole nō sit. Ampli' iuuenit ēē necio illd ex qd ē fa ctio illi rei et ad qd ē ēē dūia et hie idē gen' et qd illa dūietas reduciū ad pma dūietatē. i. nō ēē et formā.

et cū qd pscrutari hie duos modos trāsmutatiois iue nit in eis cōia et ppa. Cōmūia qd sunt qd inqz i sunt trāsmutatioi subali et accitū: est n. cōe his duobus hie vniū sūz recipiēs trāsmutatioes: Ampli' necūm est nō ēē pcedē ēē gnābil' et corruptibilis: et oio ibere: et cū qd sit nō n. sit nisi illd qd nō ē. Sicut aut iuuenit posse pcedē ēē i sūo necio: vti qd mō factiois: qd n. est ipole nō sit. Ampli' iuuenit ēē necio illd ex qd ē fa ctio illi rei et ad qd ē ēē dūia et hie idē gen' et qd illa dūietas reduciū ad pma dūietatē. i. nō ēē et formā.

que d'après l'urne n° 2 est au point d'origine
 & est à l'ouest de la source. L'urne n° 3 est
 à l'ouest de la source & est à l'ouest de la source.

402

[illegible][illegible]

(igitur hoc titulo. **E**rscrutadi est de na corpis ce-
lestior quod itellit
gunt cu dicit ips ee simplex r no copo-
ips ee negraue negra leue. **U**dicam igit

[illegible]

De substantia orbis

[illegible]

[Faint handwritten notes in German script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

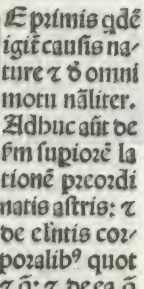
[illegible]

locorum. Ibi igit scilicet haec res cōsēplentur scias be 286h.76
de celo. ¶ Ete celum ex h' totaq; dixit i lib' c'z mū.
q; si in ocloru cēt p'ntes p'fuerit maiores cessarent
mor' ei' aut minores: sic cessaret cōtinuatio mor'
mor' nē necius in p'tinuitas' ei' fuit declarati in oib'
idus q; dāto p'tinuatio' mor' ē dāto mor' celis: nī
si ipse cēt destrueret mor' ei' fuit q'z celū. celus nē
p'p' motū fuit: si mor' celi destrueret mor' entis i
cōzō b'trueretur: sic mūdus ex q' uificat q' dāto cō
tinuatio' motui celi dāto esse oibus alijs entibus.
¶ Dēmostratio aut q' fuit in vir' s' p'p'p' r'z
v'z infinita nō exisit i corpe finitū: fuit fuerit mās:
fuit nō p'esse idicetur errorē: multoties locuti fuit
mō de p'folutione qōis cōtēgens in ear' fuit locuti
fuit q' d' q' p'tigit ex b' q; p' motū ex fex et alio ē
mor' p' accēp' p' nās motus fuit q' f'cedim' declarē:
et manifestū q' d' destruxit scias q'z illoz tū q'z
fuit

[illegible]

Notes: 1. The first part of the manuscript is written in a very small hand, and is mostly illegible. It appears to be a list of names or places. 2. The second part is written in a larger hand, and is more legible. It appears to be a list of names or places. 3. The third part is written in a larger hand, and is more legible. It appears to be a list of names or places. 4. The fourth part is written in a larger hand, and is more legible. It appears to be a list of names or places. 5. The fifth part is written in a larger hand, and is more legible. It appears to be a list of names or places.

Quid iste
ex necessitate
primus est su-
priorib⁹ latio-
nibusve v⁹us
cuius ois gu-
bernet ide,

beginning in the year
of our Lord
four and twenty
hundred of the year

21. Supply of
in this form

Eltrum solus
aer existat i
ter diuinum
corpus & ter.
ram & aqua.

50 pp. plates, 1/2 in. x 1/2 in.
in paper, with 1/2 in. x 1/2 in.
of figures of figures.

Q nā cell n
 ignea,
 quoniam differant huius
 quod est et aliis quod
 sunt et huius et aliis

John Thompson

Adagio. Cornet
Soprano. Clarinet
Soprano. Clarinet
Soprano. Clarinet
Soprano. Clarinet

Infinites
eiterate für
pintones in
oibus. no aut siq; p
rur sempiterno et / on
militat Venetia

Lômê.

22 4

1. *Hordeastrum* on the 28th of March 1884 at the summit of the
 Great Western, the *Hordeastrum* in the form of a *Hordeastrum*
 2. *Hordeastrum* on the 28th of March 1884 at the summit of the
 the *Hordeastrum* in the form of a *Hordeastrum* and of the
Hordeastrum in the form of a *Hordeastrum* and of the

Ma Dr ignois De Agre De arif au rimpé au rindan appi
Futur De arif

De theozorum

Quicquid autem ignis puri esse alunt quod ambies
et non solum lara corpora: quod autem iter medius terre
per mathematica sufficiat. et forte utique de
sisteret ab hac puerili opione. Valde enim
simplex putare vnu quodqz latoz esse parum
magnitudinis: quod videt aspicientibus nobis
hinc. Sic dictum est quod igitur per in his quod cir
ca superiores locis theozemantibus: dicemus autem
eandem rationem et nunc. Si. n. et distantie plene
igne et corpora constaret ex igne: olim annibila
tum utique esset vnu quodqz alioz elementoz.
At vero neque aere solo plena. Multum
enim utique excederet equalitatem cois analo
gie ad coelestia corpora: et etiam si duo
bus elementis plenus qui intermedius terre
et celi locus est: nulla enim per est dicere pars
terre est moles in qua contenta est: et omnis
aque multitudo ad ambietem magnitudinem.
Eidemus autem non in tanta magnitudine fa
ctum excessum molis cum ex aqua disgregata
aer fiat: aut ignis ex aere. Necesse autem eadez
ratione habere quanta habet nulla et parua aqua ad fa
ctum ex ipsa aere et totum ad totam aquam. Eidez
autem nihil neque si quis dicat quod non fieri hoc ex
iunctis cois in virtute esse: sed. n. hanc modum ne
cessarie est equalitatem virtutis existere magni
tudinis ipsorum: quemadmodum utique si facta
ex iunctis existeret. Quod quod igitur neque aer neque
ignis in replet intermedius locum manife
stus est. Reliquum autem percurat opz dicere
quod ordinata sunt duo ad primum corporis posi
tionem. Sico autem aerem quod et ignem: et propter
quod eam caliditas a superioribus altis sit his
quod circa terram locis. De aere igitur dicentes pri
mo sicut suppositum dicamus sic: et de his
iterum. Si itaque sit aqua ex aere: et aer ex aqua:
propter quod quod eam non constant nubes in
superiore locis: conveniebat. n. magis quod re
motior a terra locus et frigidior: quod neque sic
prope astra calida existetia est: neque prope ra
dios a terra refractos: quod prohibent prope terram
constare disgregantes caliditate consistentias.
Finit. n. nubium congregaciones ubi definit laz
radij prope spargi in unum. Aut igitur non ex oi
aere nata est aqua fieri: aut si sicut ex oi quod cir
ca terram non solum aer est: sed velut vapor prope
quod iterum constare in aquas. At pro si tantus exi
stens aer ois vapor est videbitur utique multum
excedere quod aeris natura: et quod aqua si quod superiores
distantie plene sunt corpore aliquo: et igne quod
ipso: quod exiccarent alia utique oia: relinqueretur

autem aere: et quod circa terras totas aqua: vapor
enim aque disgregatio est. De his quod igitur
dubitatum sit hoc modo.

Necesse autem dicam? sit et ad dicenda
determinantes et ad nunc dicta:
quod quod enim sursum et usque ad lu
nas dicimus esse corpus alterum ab
igne et aere: quoniam et in ipso sit
quod puri esse: hoc autem minus sincerum et diuis
bile: et maxime qua definit ad aere et ad eum
quod circa terras mundum. Lato autem primo elin
circulante: et corporibus quod in ipso quod propin
quis semper iterum mundi et corporis motu dis
gregari accedit et facit caliditate. Quod autem
intelligit sic: et hinc incipientes. Quod. n. sub ea quod
sursum circulatione corporis velut manum quodam
existens et potentia calida: et frigida: et sicca:
et humida: et quicquid alie his assequuntur
passiones sit talis: et est a motu et inobilita
te cuius cum et principium dicimus. In me
dio quod igitur et circa medium est quod granis
sumum et frigidissimum esse segregatum a terra et
aqua. Circa autem et habita bis aeris: et quod
propter consuetudinem vocamus ignem. Non est. n.
ignis excessus. n. calidi et velut ferroz: quod
ignis: sed ois intelligit dictum a nobis aeris: quod
quod circa terram velut humidum et calidum
esse propter vaporem et exhalationes habere
terram terre. Quod autem super hoc calidum ia
et sicca est: vaporis enim non humidum et ca
lidus: exhalationis autem calidus et sicca: et
est vapor quod potentia ut aqua: exhalatio au
tem potentia ut ignis. Eius quidem igitur quod
in eo qui sursum loco non constare nubes habet
existimandas causas esse: quod non inest aer so
lum: sed magis velut ignis. Nihil enim prohi
bet propter eam que in circuitu latet: prohibet
et constare nubes in superiori loco: loco enim
neque oem qui in circuitu aeris quicquid intra
peripheriam capis definita ut et terra sperica
sit tota. Eidez. n. et nunc veterum generatio in sta
gnantibus locis terre: et non excedere ventos al
tos montes. Finit autem aer in circuitu qui sit
trahitur eum totius circulatione: ignis quod est
est eo quod sursum elemento: cum igne autem aer con
tinuus est: quare et propter motum prohibet co
gregari in aquas: sed semper quicquid pars
ipsius grauetur extruso calido in superiores
locum deorsum fertur exhalato igne. Alia
autem in parte aer simul fertur sursum exha
lato igne: et sic continet hoc quod pleneat
aere plenum existens hoc autem igne: et semper
aliud

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

Reli bz par
toz dicitur
et quo.

aliud: aliud sit vñq; d; ipsoz. De eo qdē
 igit qdē nō fieri nubes neq; i aq; pgregatioes
 z qñ opz accipe d loco intermedio astroz
 z terre z quo ē corpe plen? rata dicta sūt. De
 facta aut calitate quā exhibet sol magis qdē
 fm seipz: z diligēter i his q de sensu puenit
 dicē. Calidū. n. qdā passio sensus ē. Propē
 quā aut cāz sit nō talib? ex hñb? illis fm nām
 dōz z nūc. C. Elidemus itaq; motū qd pōt
 disgregat aerē z ignire: z vt lata liqfacta vi
 deant sepe. Si igit qdē fieri estū z calores
 sufficiēs est efficer z solis latio tñ. Helocē
 eni opz z nō lōge eē: qdē igit astroz veloz
 qdē: lōge aut: qdē aut lune deoz: qdē: tarda
 aut: qdē aut solis ambo b hz sufficiēter. Fieri
 aut magis fil cū sole ipso caliditate rōnabile
 sumētes sile ex bis qd apō nos sūt: eteni bec
 violētia lar? vicinus aer maxie sit calidus: z
 b rōnabilr accit: maxie. n. mor? solidi disgre
 gat ipm: pp hāc igit cāz pertigit ad hūc locū
 calitas: z qz ambicōis p aerē spargit fre
 quēter motu: z fert violētia deoz. C. Si
 gnū aut sufficiēs qz qursuz locus nō sit cali
 dus neq; ignit? est discursus astroz: ibi qdē
 eni nō sūt: deoz aut qñs q magis mouē
 tur z citius: igniant citi? Adhuc qd sol q ma
 xime eē v? calidus: v? alb? s? nō igne? exis.
 C. Hic aut diermiatis dicam? pp quā cāz
 flāme accēse apparēt circa cellū z discurretia
 sydera z vocati a qbusdā dali z eges: bec. n.
 oia sunt idē z pp eandē cām: differūt aut p
 magis z minus. C. Principiū aut horum z
 alioz multoz b ē: calefacta enim terra a sole
 exhalationē necinz fieri nō simplicē: vt qdā
 putat: s? duplicē: hāc qdā mag? vaporosaz:
 hanc aut magis fumosam: hāc qdē ei? qdē
 in terra: sup terrā bñidi vaporē: hāc āt ipm?
 terre exis sicce fumosaz: z hāz spūmosaz
 quidē supeminere pp calidū: bñidiores aut
 subesse pp pōdus: z ppea b mō ordinatū ē
 qd ē circuitu. Primo qdē. n. sub circulari la
 tione ē qd calidū z siccū qd dicim? ignē: in
 noiatū eni qd cōe i oi fumosa disgregatioe:
 nō aut qz maxie natū est q tale exuri corpoz:
 sic necinz vñ noib?: sub hac aut nā aer. Opz
 aut intelligere velut hyperauma b qd nūc di
 rim? ignē ordiatū circa vltimū spere: q circa
 terrā vt modico motu sortiens exurat sepe
 sicut fumus: est eni flāma spūs sicci ardor.
 Quia igit maxie oppozune se bz talis pñste
 tia: qñ a circetatioe mota fuerit aliqñ exurit.
 Differt aut fm hyperaumatū positionez:

aut multitudinē: siqde eni latitudinē hēat z
 longitudinē: hyperauma multoties videt
 accensa flāma velut in area ardētis stipule.
 Si aut longitudinē solū vocati dali z eges
 z sydera: siquidez plus hyperauma fuerit
 fm longitudinē z latitudinē qñ quidē quasi
 sintillar fil cōbustuz: b aut pp ignitū fm mo
 dica qdez: ad principiū aut eges vocat. Qñ
 aut sine hac passioe dalus: qñ xō lōgitudines
 exhalatiois p modica z multipl? dispse sūt
 z sūt fm latitudinē z pfunditatē sydera pu
 tata volare sūt. Aliqñ qdē igit motū exha
 latio exusta generat ipsa: aliquando aut sub
 frigore pñstente aere extrudit z segregatur
 calidū: ppter qd z latio ipsoz assimilāt ma
 gis plectioni: sed non exustioni. C. Dubita
 bit aut quis vtrum velut q sub lucerna posi
 ta exhalatio a superiori flāma accendat infe
 riorē lucernā. Mirabilis eni z b? veloci
 tas est: z filis plectioni: sed nō vt alio z alio
 facto igne: aut plectiones eiusdez corpoz
 sūt discursus. C. Elidēt aut itaq; ppter am
 bo eteni sicut z lucerna sit: z qdā ppter ex
 pelli pñciūtur velut que ex digitis elabentia
 vt z in terra z in mare videant cadentia: z
 nocte z per diē serenitate existente vident:
 deozum aut iaciunt: qz coagulatio ad deoz
 sum inclināt propellens: ppter qd z fulmi
 na deozum cadunt. Quin eni hōz gene
 ratio non exustio s? segregatio ab expulsiōe
 est: qñ fm nām calidū sursuz natū ferri oē.
 Quēcūq; quidē igit magis i supremo loco
 pñstūt exusta sūt exhalatione: quēcūq; aut
 demissius segregata ppter cōcerni z infrigi
 dari bñidiorē exhalationē: bec eni pgregata
 z deozum tēdēs propellit ispiata z deoz
 suz facit calidi plectionē. C. Propter po
 sitionē aut exhalationis qualiterq; pñgat
 posita latitudie z pfunditate sic fert aut
 sursum aut deozum aut ad latus. plurima
 aut ad latus: ppter duab? ferri lationib? vio
 lentia quidē deozuz: natura aut sursuz: oia
 eni s? diametx ferunt talia pp qd z discurs
 rentium syderum plurima obliqua sit latio
 oium: itaq; hōz causa qdem vt materia ex
 halatio: vt aut mouens aliquādo quidē que
 sursuz latio: aliquando aut aeris pcreti coa
 gulatio. oia eni bec sub luna fiunt. Signū
 aut apparens ipsoz velocitas filis exis bis
 q a nob pñciūtur: qz ppe nos sūt mltū vidēt
 velocitate pñgredi astraq; z solē z lunaz.
 C. Apparet aut aliqñ nocte serenitate exisē

cap. de laticis
 de laticis
 de laticis

Quo sydera
 discurrentia
 gignuntur,

Solo.

Propter qd
 sydera cadentia
 vt i pñstō
 descendunt
 transuersale.

multa ipsoz latione
 vñ aut

Hyperauma i laticis vñ aut

*Phagmata
appellatur in
his libris
et in his eadem
et in his eadem
et in his eadem*

*De coloribus
in p[ar]te ap
parentibus*

*De coloribus
in p[ar]te ap
parentibus
et in his eadem
et in his eadem
et in his eadem*

*Ordo librorum
in p[ar]te ap
parentibus*

*Ubi dicitur
in p[ar]te ap
parentibus*

psistētia multa pbāsmata i celo: puta bya
tus z borhyini z sanguinei colores. Et aut
z in his eadē: cū. n. māifestus ē p[ar]tās q sur
sum aer vt ignitio fiat: z ignitio aliquādo q
dem talis sit vt flāme videant ardere: aliqñ
aut velut doli fuerant: z sydera nullū incōue
niens si colorat idē iste aer p[ar]stans oimodis
colorib[us]: p[er] spissius enī trāspārēs minus lu
men z refractionē suscipiēs aer oimodo co
lores faciet: marie at punicēs aut purpure
us: qz bi marie ex igneo z albo appent pmi
xtis s[ed] sup[er]appositionēs velut oriētia alstra z
occubētia si fuerit cauma: z p fumum puni
cea apparēt: z refractōe at faciet cū speculū
fuerit tale: vt nō figurā s[ed] colorem suscipiat.
Quare nō multo tpe maneat hec cōsistētia
cā velox etnāst byar aut disruptio lumine ex
obscuro z nigro fac putare hīc aliquā p[ar]fū
ditatē. Altiōtēs aut ex talib[us] z doli ercūdt
cū pgregant magis: p[er]cren aut ampli[us] vora
go vt. Io aut in nigro albi mltas facit va
rietates velut flāma in fumo: de die quidez
igit sol phibet: nocte autē puniceo excepto:
ali[us] pp silem colorationē nō apparēt. De
discurretib[us] qdē igit astris z ignitis: adhuc
aut z d alijs talib[us] pbāsmatib[us] q[ui]bz festi
nas faciūt pbāsmas has existare. opz cās.

Accepit. In hoc libro narrare itērio
nē cuiuslibet libri ex libris
p[re]teritis: z dicere locū eius fm ordine:
postea declarabit intentiones hui[us] libri:
z illud qd remanet super ipm postq[ue] lo
cutus erit in hac scia. Et dicamus q ipse qz iā lo
cutus fuit de primis principijs cuiuslibet cōstitui p
nām: z locutus fuit cum hoc de accidētib[us] vniuersib[us]
entibus: sicut cēpus z locut[us] reliqua de qd opore
bat loqui circa illa pncipia. Et h[ic] totū in libro d p[er]p
sico audiat. Et pueniēs fuit h[ic] qd fecit. qz iste li
ber pcedat in doctrina reliquos libros: qz est vlt[us] vt
declaratū est. Et locutus fuit postea de p[ar]tibus
mūdi simplicib[us]. Et de formis eoz z de accidētibus
cōtib[us] eis: z h[ic] in libro celi z mūdi. Et pueniēs ē
fuit: vt iste liber sequat in doctrina p[er]p[er]fici audiat:
z pcederet reliquos. Ipse n[on] est liber p[ri]mus in quo p[re]s
derat de q[ui]bet re ex rebus sensatis. Et iō icipit i eo
p[ri]mo de simpliciorib[us] eoz declarant formas eoz:
z accētia inuēta in eis. Et cū cōpleuit h[ic] fuerit
et hec res cōdes cuiuslibet rei de reb[us] p[er]icularib[us] gñabilib[us]
lib[us] z corruptibilib[us]: z sunt motus gñationis z corru
ptōis simplr rei simplicis z cōpōsit[us] mot[us] altera
tōis z augmētatiōis locutus fuit: postea ē de hīc re
bus posuit illa p q p[er]stunt oēs isti motus vlt[us] z
h[ic] in libro de gñatione. Et ē hoc fuit neci[us]. Vt
iste liber sequat post lib[rum] celi z mūdi z pcedat ali
os. Nā ex q[ui]nto suo oīno fuit log de quolibet en
te ex reb[us] p[er]icularib[us] gñabilib[us] z corruptibilib[us]: ince
pit p[ri]us log in isto libro de reb[us] vlt[us] sicut fecit i p[er]p
sico audiat cū dclauit res cōdes cuiuslibet rei nālis: si
ue fuerit eterna siue corruptibilis siue cōpōsit[us] siue

simplex. Et postq[ue] cōpleta fuit ab eo hec p[er]sidera
tio vult p[er]siderare i h[ic] lib[ro] de reb[us] q inueniūt in cōtis
ex accētib[us] z adueniētib[us]: z h[ic] i cōtis. scilicet aere z terra d
coruscationib[us] z de pluuys z terremotib[us] z tonitruis
z fulmib[us]: z iō vocat lib[rum] iste d signis supiorib[us]. Et
pueniēs ē fuit p[ri]us log d istis qz d alijs reb[us] p[er]icula
rib[us]: qz sūt magis simplices qz reliq[ui] cōpōsit[us]. Nō n[on]
hec inueniūt a cōplone cui[us] agēs sit d cōctio: s[ed] cā i p
ductiōe eoz ē vna ex duab[us] exbalatiōib[us]. scilicet a calida z
sicca fumosa: vt a frigida z hūida: vt dclaratib[us]. Et hoc
totū i trib[us] p[ri]mis tractatib[us] hui[us] libri: 4. scilicet i lib[ro] p[ri]mo
stigar de gñatiōe eoz p[er]p[er] homogeneoz. Et dat oīas
eoz vlt[us]. Nā illud qd dixit d itētiōe gñatiōis cōpōsi
ti i lib[ro] d gñatiōe nō ē sufficiēs i h[ic]. S[ed] ibidē locutus
fuit d h[ic] gñie vlt[us] et h[ic] at cōpleuit suā intētionem.
Postea at ipse p[er]siderabit d q[ui]bz gñie entū p[er]icula
riū gñabilib[us] z corruptibilib[us]: z icipit log d p[er]p[er]goz
bus ex eis ad elna z d magis simplicib[us] vt sūt mine
ralia. Et dicit ea p q q[ui]bz gen[us] eoz cōpleat. Et dat cās
accētiū z adueniētiū q inueniūt i eis. Post h[ic] autē
p[er]siderat de vegetabilib[us] i lib[ro] d p[er]fecto. Cū autē cōple
uit h[ic] ibidē p[er]fecit i p[er]sideratiōe d aialib[us] simplr: de
oib[us] reb[us] q inueniūt i eis de aia z corpe z d accētib[us].
S[ed] p[er]sideratō d mēbris simplicib[us] z cōpōsit[us] eoz z
de causis agētib[us] eoz z finalib[us]. scilicet vilitatib[us] i lib[ro] q
vocat d aialib[us]: z h[ic] i decē tractatib[us] vltimis hui[us] li
bri. Et p[er]sideratō aut de aia z de p[er]ib[us] ē i lib[ro] de
aia. Ipse ē log d de sensatis z sensib[us] z oīas eoz vlt[us]
mis: hoc in libro de sensu z sensato. Nam illa que
declarata sunt de hoc in libro de anima sunt res vni
uersales. Et similiter loquitur de reliquis potentijs
particularibus que inueniūt aie: de somnis z remi
niscētia i tractatu sepato. Locut[us] ē at i tractatu sepa
to de motu locali aialis. Et dicit ea qd iste mot[us] p[er]fici
tur. Nā iā dclatū ē i lib[ro] d aia p[er] q[ui] fit iste mo
tus: z vlt[us] iste inestigar de accētib[us] q inueniūt i co q
aial sūt somnus z vigilia z iunēt[us] z senect[us] z ispiratio
z mors z vita z sanitas z egritudo. Et d[icit] qd iste mot[us]
libroz manifestū ē qz d cōt[ra]l[us]. Nā lib[ro] quo log d
mēbris aialib[us] z corpe vilitatib[us] pcedet lib[rum] de aia.
Nā hec sūt mēbra aie. Reliq[ui] aut q d[icit] sūt post li
brū de aia. S[ed] iste ordo i p[er]sideratiōe aialis aliquid
ē neci[us]: aliquid aut ēz mel[us]. Quidā at ex his libris
qz narrauim[us] inueniūt ab h[ic] qdā aut nō. Et nos lo
quemur de q[ui]bz istoz si deus p[ro]gauerit vitā: dabit
cū hoc nobis oclū. Et redam[us] qd ad illud in q fuit
de p[er]sideratiōe hui[us] libri. h[ic] autē icipit h[ic] supponere
qdā que iā declarata sunt i p[re]teritis: z se h[ic] rāq[ue] radi
ces p[er]stet: z p[ri]us illi de q vult log in h[ic] lib[ro]. Et d[icit]
mus igit iā dclaratū ē in lib[ro] celi z mūdi q corpoza
simplicia sūt gñq[ue] gñior elna z corpa celestia. Et
dclaratū est ibidē q q[ui]bz sunt opposita in grauita
te: z leuitate z caliditate: z hūiditate z frigidityte z
siccatate. Et qd ex eis ē aliqd leue simplr z ē ignis: z
grauē simplr z ē terra: z leue sūt aer z
aq[ua]. Et dclatū ē ibidē q terra ē i p[er]cauitate aq[ue] z aq[ua]
i p[er]cauitate aeris: z aer i p[er]cauitate ignis: z ignis i cō
cauitate celi. Usū est enī in libro de gñatiōe z
corruptiōe q ista inueniunt quedā in gbuldam fm
mixonē z s[ed] vicinitatē: marie terra. Nā v[er] sēsū
q tria elna sūt i ip[s]a: ignis z aq[ua] z aer: h[ic] p[er]p[er]ōne cor
poz celestii i eis: z ignis at v[er] q sit i loco ex simplici
oz oib[us] nā reliq[ui] elna h[ic] aliq[ui] grauitatē i loc[us] suis:
sic dclatū ē i lib[ro] celi z mūdi. Et iō os vt admisceat
qdā cū gbulda. S[ed] n[on] ē eis leuitas z diffical[is] ē mixtio
eoz i igne z dclatū ē ēz ibidē q ip[s]a gñant qdā ex g
bulda

busdā fm q sunt ptiaria: q b inuenit in eis ppter
quatuor qutates: q sunt caliditas: r frigiditas: r hu-
miditas: r siccitas. Declaratū est et ibide fm qe mo-
dos inuenit in eis gñatio. Dicitur et ibide q cā effi-
ciēs gñationis r corruptiois eoz fm perpetuitatem
eqle r circulationē est mor' eoz: celestiu: r maxie
mor' solis in suo circulo obliquo. Uidef. n. q sol cū
venit ad meridiū minuit caliditas ei' in seprētride:
r fortificat nā eliti aq. ppter itēssōem frigiditatis: r
trāsmutat aer i aquā r fuit pluuiē. Cū autē ascendit a
meridie itēdit caliditas ei' i seprētride: r augmētāf
nā ignis r aeris. Et hec actio ei' est f3 circuli. i. q cū
fuerit frigiditas in pre seprētride ē caliditas i pre
meridionali r ecounter: ideo hyems nra ē estas in
parte meridionali. in climatib' quoqz distācia a so-
le in illa pre est distācia climatuz nroz: r estas eōrio
buius h: r ex ipso p hos duos mor' fuit duo gñā exha-
lationū: vñ eoz fumoz: r ē calz r siccū. Reliquū
autē calidū r būidū vel frigidū r humidū. ¶ Decla-
ratū est et ibi lib' celi r mūdi cā i b q sol calefacit r re-
liq' stelle: q b fit duob' modis: vñ eoz ē mor' ali' r
reflexio luminis. S3 vñ q cā in calefactioe solis cū
fuerit ascēdēs in circulo suo obliquo directe vñus cā
pitanā nō est nisi p reflexionē tñ. ppter ea qz linee
radiales sunt: ppique vt causent angulos rectos: aut
causent eos in terris in qb' sol aspiciet directo capita
buius. S3 calefactio q fit ppter motū nō vñ de ea in
ascēssioe r descēssioe mutatio sensibilis. Nam res in b
nō pōt eē qñ fit vno duoz modoz: aut q fit cētrum
celi solis cētrū codiact: q fit distācia ei' a directo ca-
pitā i seprētride r meridie distācia vñā: h cū nō cur-
rabim' de mēsurā terre respectu celi solis: sic ponunt
mathematici. Et nō erit mutatio addita apō ascēssio
nē. Nā nō ē ibide ppingtas addita f3 mēsurā. Aut
q fit sol i celo ecētrico aut epyclico: fm q segē de ne-
cessitate ex velocitate motus ei' r tarditate respectu
codiact: r quocūqz sit dīspō i b erit opposita. Nā ipe
in tpe ascēssiois versus directū capitū nroz ē magis
distā: r i tpe descēssiois magis ppingt. Nā autē seu al-
ciūdo inuenit i mēdiatē seprētrionali codiact: r cū
hoc sit ita: opz q mutatio sequat reflexioez tñ: si nō
ponat hūic distācie mutatio sensibil' vel q fit distācia
mutatio reflexiois: h fit posuerim' hūic distācie signū
sensibile: r b nō ē remorū. Nā fm b hēbit ecētricus
mutationē in gñatioe: vñ q nā eqlequit i b: r cum
remittit calor q ē p reflexionē fuit ppingtas vt acci-
dat eqalitas i calefactioe q ē pp motū: r cū inuenit ca-
liditas q est p reflexionē ē distācia vt remittat calor
qui est p motū: r b sufficit vt ecētricus nō sit frustra.
¶ Et cū posite sunt he res sicut declaratū fuit: r qd
segē ex isto motu plus gñatio haz duarū exhalatio-
nuz i terra: i. calidi r siccū: fumosi r calidi r būidū: aut
frigidi r humidū. Decigif sunt supponēda tāqz fun-
damēta de eis de qb' hic volum' loqz pcedētes fm
vñ ei' qd libet re de q dicim' in b libro. ¶ Et dica-
mus q res q hic qñunt: sunt cognitio causaz r pñci-
pioz ppinguoz istoz: sed enūeratio spēm eoz ap-
paret p sensuz: illa qñta sunt p testimoniū i loco su-
periori aeris ex his signis de qb' prius nos incepimus
inuestigare de eis sūt gñoz spēs tñ: discurrentia syde-
ra r vñi r eges r flāme accēse r comete: aliter stelle
lātētes r flāma r lumina r eges seu caput r come-
ta: r hōia cōicāt in mā r i cā efficiēte. ¶ Sed diuer-
sificānt p diuersificationē figuraz eoz q ē pp diuer-
sitatez figure seu apparētie mae: ex b at vñ puenire

ad cās haz rez. nā eges: qz ipole ē eē d suba etheris:
nā ipsa sunt gñabilia r corruptibilia: neqz possumus
dicē q sunt aliqz ex stellis fixis aut erraticis. Nam
stelle q vñe sunt i pterito i antiq' tpe: sunt ille stelle q
apparēt nūc r nulla eoz dīficiē: r ē stelle erraticē sūt
determinati numeri: r iā declaratū ē q sol cū calefa-
cit terrā ascēdūt ex ipsa duo gñā exhalationū. vñum
eoz est exhalatio calida r siccā fumosa: aliud autē va-
por' frigidus r humidus: aut calidus r būidus: exha-
latio aut fumosa ascēdit supi' pp ppingtatē nāe ei'
ad nāz ignis. Calidus autē r humidus i loco inferiori
ipo: frigidus autē r būidus iferi' calido r būido: exha-
latio aut fumosa ē magis dīspōita q libet re i flāma:
bilis a puo motore adueniēte ei. Cōueniēs ergo ē vt
ista signa pcedētia sint ex ista exhalatioe cū i flāma
seu accēdunt ex motu eoz celestis. ¶ Signū autē
hui' ē q b multiplicānt in tpe multiplicatiois hui'
vaporis fumosi: r b in tpe veris: r cū multiplicānt i
hyeme significāt ver: r vñ cū multiplicāt significāt
ōniū hui' exhalatiois fumose: sicut dicit Aristo. q
ascēdit i terrā Romanoz stella magna de stellis ba-
bētib' caudā i tpe hyemis: r fuit terremot' magnus
r tēpestas maris pp fortitudinē vētiū: q destruxit
multas puñcias vel ciuitates. ¶ Et cū b fit ita: r de-
claratū ē q p' mā istoz signoz est ipa suba fumosa:
q diuersificānt pp qñtātē hui' exhalatiois. ¶ S3
stelle discurrentes sūt duob' modis: vñus eoz ē cum
fuerit exhalatio q accēdit ex rēla inequaliū partū: r
mouet accēssio ex vna pre ipsius ad aliam: r apparēt
vidēti q stella saltat f3 suā subam: iste pres aliqñ ē
accēssio eaz p motū ignis a gñidā ad qñdā: r aliqñ
est hoc a motu celi. Cū accidit vt nō sit accēssio earū
oīz sūt: ppter hāc cām apparēt in gñidā eoz cū
saltāt come seu caudē: sed motus huius flāme seu ac-
cēssiois cū fuerit ppter motū aduētus ignis ad illas
pres attractas: r fuerit attractio eaz superi' manife-
stum est: q hoc est ignis de cui' nā est moueri sursum.
Sed si sunt ille partes attracte iferius aut accēse ad
dextrūz vel sinistrū cā in motu ignis fm talē motū
in his pñci' si posuerimus in eis ignem moueri p se
seu fm suaz subam nō est nisi qz querit mām pueni-
entem. Nā non est in nā eius moueri inferi' neqz ad
dextrum vel sinistrū. Sed si posuerimus hāc gñatio-
nem pñciā nō erit hic motus vere vñus mobilis: r
hoc vñ magis. Qd autē talis dīspō videt de igne: ma-
nifestū est visu de lycinio extincto. Nā cū positū est
lycinū r ponit fumus ascēdēs ab ipso flāma lyciny
accēssio mouet flāma sup illū fumū: ita q accēdit ly-
ciniū iferius. ¶ Modus autē scōs de gñatioe istarū
stellaz est cū fuerit illa pars fumosa i flāma bilis re-
tenta seu clausa in aere frigido. r humido: r b accidit
ei cū fuerit ex suū locū. Cū ergo accēdit ille fum' et
fit ignis: expellit ille ignis fortiter r velociter: sicut
sagitta pīcta: r hoc ppter trietate q est inter ipsaz r
aeres frigidū in quo fuit clausa: sicut tu vides res ca-
lidas fugē a reb' frigidis: egredit ille ignis per pre
subtilioze illi aeris r mīozis frigiditatis: r aliqñ b ē
iferius: r aliqñ b est supius: r aliqñ ad dextrū: r ali-
quādo ad sinistrū: sed qñ fit iferius ē oīno necē' seu
coactus. Qui autē fit supius pūgunt ei due res fugē
a trioz: ascēdere supius: s3 cū fit f3 dextrū r sinistrū
est cōpositus ex duob' motibus. ex necio r nāli: cūz
fuerint equaliter: r expellunt ad partes eōem eius.
¶ Et signū sup hanc spēm motus est q accidit ali-
quādo ex fortitudine impulsus cadere sup terrā aut in

De theozorum

mare: et ideo videntur iste stelle turbide et quasi igrassate a frigidityte que fecit eas cadere: sed signum notum de flama fit cum illa exhalatio fumosa congregata habet longitudinem et latitudinem et accendit inflamata sunt se tota: sicut cana et restis longa cum accendit: sed doli seu luminaria sunt cum illa exhalatio inflamata fit habet longitudinem magis quam latitudinem. Eges autem sunt eius fuerit illa exhalatio inflamata habet liquas igneas: et ideo assument lane capraz. Comete autem sunt cum illa exhalatio attracta habet frigiditytem secundum unam dispositionem cum inflamata vel propter grossitatem et duritatem eius: vel propter quod ibidem est materia ascensum ad ipsum et attrahit ipsas materiam secundum mensuram seu quantitatem illius quod resoluunt ex ipsa vel ex ambabus: sicut maxime illi qui durant per aliquos dies. Et ideo de cometis quod sunt flama permanentes seu durantes. Nam non est via iter ita nisi hec dispositio. Comete et diversificantur secundum diversitatem figure eorum: et habet premaxime ex eis non est cuius coma seu cauda est rotunda seu circularis: et habet accidit aliqui ut appareant circulari circundis aliquam stellam erraticam: et accidit ei moveri per motum stelle: et aliqui est et habet in locis quibus non est super eos stellam: tunc moventur per motum totum: et habet significat quod non est aliquod apparatus accendens ex lumine stelle circundis ipsam sicut luna: et aliqui ex eis est recta: et aliqui longitudo et latitudo eius sunt equales sicut narraverunt: et aliqui longitudo eius est maior latitudine eius: aliqui habent quatuor laceras: et videntur exhalatio ex qua fit: sicut dicitur. Sed non est determinata sed diversitas multum variabilis: et habet extrema varia. Item accidit ei cauda: sed sunt iste stelle morte per motum celi: quod sunt ei propinque et motiones resoluuntur iste stelle ad stellas cadentes cum occurreret stella cadens materie puenienti ei. Et habet significat quod non sunt pres stelle neque aliquid quod accidit ex societate eorum: sicut videbat multis antiquis. Ex istis autem signis quod accidit in aere sunt apparentie tunc sicut colores siles sanguini qui videntur in aere nocte: et turbidi qui videntur in ipso: sive et circulus sive rotunditas et iris habet vias: et circulus lateris sive rotunditas quod vocat in arabico almagara: et cum cois oibis istis signis est quod oibis coloribus accidit eius diversificat: meridiu in quo videtur diversitas apparatus in propinquo et remotioe magnitudinis et puritate et colore sive tinctura in occultatione et apparitione: et habet cognoscit per visum. Nam res que videntur mediante aqua videntur seu apparent diversitas eis que videntur mediante aere: et et diversificantur res que videntur seu apparent in aere per diversitates puritatis eius. Causa autem diversitatis puritatis ad prospectum illa autem de quibus loquitur. In habet finis: hec signa sunt apparentie rubee: sicut sanguis et turbide et rotunditas seu circulus lacreus: et videntur omnia signa que apparent in nocte: nos procedemus in habet ordinem eius. Et dicamus quod apparentie seu colores rubei qui videntur in nocte cum in apparatus eorum est illuminatio luminis in nube grossa nigra. Nam de consuetudine luminis est cum occurrat corpori diaphano grosso care tinctura seu colore: et illustrare et facere ex habet aspectu colore mediu iter albedine et nigredine. I. albedine luminis et nigredine nubis. Et est rubens et pamonacius. Nam visus non potest distinguere eos: et apparet hec tinctura quasi reperiuntur seu temperato. Et signum huius est quod sol et relique stelle cum ascendunt in aere grosso sunt rubee: et sicut apparet ignis rubens mediante fumo: et videtur quod cum in tinctura eius est illud quod admiscet ei ex materia turbida: et ideo ipse in loco propinquo non habet tincturam: et ex isto genere est rubedo qui apparet in occasu solis. Sed cum in diversitate habet tincturam et fortitudinem rubedis et debilitate eius est per nubis in paucitate ni-

gredinis eius et multitudinis et ingrossitudinis eius et subtilitate: et ex parte et multitudinis et paucitatis eius: et ex propinquo et distantia: et ex debilitate visus et fortitudine eius: et ideo accidit in his apparentiis quod quidam habet tincturam: sicut valde rubee: et quidam subrubee: et quidam pauciores: et videntur hec apparatus et habet habitudinem agens recipiens se turbidities que apparent in nocte et fouet: cum huius apparatus est est cum fuerint sub lumine nubes inter se grossitudinis et nigredinis: ita ut non possit lumine penetrare in oes partes illius nobis apparent partes nigre nubis magis remotas: partes illuminate magis propinque: ipse sunt in una superficie. Et apparet videri quod illa loca nigra sunt fouet: sicut huius apparatus accidit coloris albi cum nigro cum fuerit in una superficie. Et habet videtur illud quod faciunt pictores. ipsi. non quod pingere intendunt membra quasi extantia: sicut manus pingunt ea cum tinctura albar membra profunda seu non ex eadem pigura cum tinctura nigra. De cauda apparatus in magnitudine et puritate seu in intensioe et remissioe et habet diversitatem agens et recipiens: sed ista signa non apparent in die propter intensioem luminis solis: sed lumine agens ea est illud quod non est intensus sicut lumina de quibus dicitur est vel luminaria et reliqua genera. Causa autem quod de his se habet sicut dicitur de eis in prospectu: nam declaratum est ibidem quod cum baris apparentiaz est reflexio radii vel fractio eius.

De cometis. Cap. II. Cometis autem et vocato lacte dicamus dubitates ad dicta ab alijs primo. Cometa. quod est igitur et Democritus ait esse cometam symphasiz erraticam stellam: cum per se venire putentur raggere iuncte. Galicorum autem quodammodo vocatorum pitbagoricorum unum dicitur ipse esse erraticum syderum: sed post multum tempus pharasia ipse esse et excessum ad modicum quod quidem accidit et circa. Ab eorum stellam: quod enim modicum disgregatur sepe non apparet: ita ut post multum tempus appareat. C. Sicut autem et his que circa Hippocratem Chius et discipulus ipse. Et schillu enclitane ruit: sed comam non ex ipso alius habet: sed errantes per locum aliqui accipere refracto nostro visu ab attractione huiusmodi ab ipso ad solem: quod autem ostendit tunc distans tempore apparet post tempus plurimum aliorum astroz: ut cum ex eodem apparet subdeficiens protum suum circuli: cedens autem ipso ad arcum et ad austrum et intermedio igitur quod tropicorum per non attrahere aquam ad ipsum: quod presumpta est a solis latitudo. Ad austrum autem cum ferat copiam quod habet talis humiditatis: sed quod pura est de scissio circuli que est super terram: quod autem deorsum multiplici non potest visus huiusmodi fractus ferri ad solem: neque a propinquo te tropico loco: neque est in loco non ferri cometam ipsum: quod non ad boream relinquitur extiterit accipere comam: quod magna est perperam quod desuper oris oris: quod autem subter per circuli: pura facile enim visus huiusmodi pergit tunc ad solem. Cometa autem habet

his h̄ qd̄ cōter accidit dicē ipollia; h̄ aut̄ se-
parat̄. Porio qd̄ igit̄ dicētib⁹ q̄ errantib⁹
ē vna stellaz cometa. errātes. n. oēs i circulo
aialiu subdeficiūt. cometa aut̄ mlti vifi sūt
ē circuli. Deide t̄ ples vno sil facti sūt se-
pe. C Adhuc si pp̄ refractionē comaz h̄nt:
sic ait Hippo. t̄ Echilus: oportebat aliqui
appere t̄ sine coma stellaz h̄ac: qm̄ qd̄ sub
defic̄ h̄ t̄ ad alia loca. comā aut̄ n̄ vbiq̄ h̄z:
nūc aut̄ nulla vifa ē p̄ter qnq̄ stellaz: iste au-
tē sepe sil oēs eleuate appent sup̄ orizōtem.
Et manifestis aut̄ ex̄tib⁹ ip̄sis oib⁹: t̄ non
appentib⁹: h̄ qbusdaz ex̄tib⁹ ap̄d solē nihil
min⁹ comete appent facti sepe. At̄ nō neq̄
h̄ vey qd̄ i loco ad arcū sit cometes soluz
simul t̄ sole ex̄nte circa tropicos estinales.
Adhūc n. cōtes facti circa euz q̄ i Abala
terremotū t̄ circa fluct⁹ ascēsus ab occasiōi
bus eq̄noctialib⁹ or̄i fuit: t̄ ad austrū iaz
multi facti sunt. C Sub p̄cipe aut̄ Arheni
ensis Eucleo Adolonis factus fuit cometa
stella mēse Sameliōe. i. Octob̄e sole ex̄nte
circa tropicos hyemales: t̄ qd̄ tantaz refra-
ctionē factā ēē t̄ ip̄s ipollūz ēē astit. C Lō-
munē aut̄ t̄ bis t̄ tractū dicētib⁹ p̄mo qd̄:
q̄ t̄ nō errantib⁹ accipiūt comā quādas: t̄ h̄
nō solū egyptiis credē op̄s eq̄dē t̄ illi astit:
h̄ t̄ nos vidim⁹. Eari⁹ enī q̄ i femore canis
stella q̄daz habuit comaz debile t̄si. Jnt̄ dē-
tib⁹ qd̄z enī i ip̄az debile factū est lumē: ad-
iacentib⁹ aut̄ visus remisse plus. Adhuc aut̄
oēs q̄ ap̄d nos vifi sūt sine occasu disparue-
runt i loco sup̄ orizōtes p̄sumpti paulatim:
ita vt neq̄ vni stelle derelinq̄ret corp⁹ neq̄
plurim⁹: qm̄ t̄ magna stella de q̄ pri⁹ memi-
nimus appuit qd̄z i hyeme i gelu t̄ seren-
tate a vespa sub Alfo vel Aristo p̄ncipet:
t̄ p̄ia qd̄z die nō appuit t̄ q̄ p̄ocūbēs aī
soles: seq̄ntia aut̄ appuit q̄tū t̄ rigit: minimū
enī relictus fuit t̄ mox occubuit. lumen aut̄
extendit vsq̄ ad tertiā p̄tez celi: velut salt⁹
pp̄ qd̄ t̄ vocata fuit via: ascēdit aut̄ vsq̄ ad
zonam orionis t̄ ibi dissoluta fuit. C Et q̄
daz Bemocrit⁹ obrinē voluit p̄ opione sua.
At̄ enī appuisse dissolutis cometis stellaz
q̄sdaz: h̄ aut̄ nō aliq̄n oportebat fieri. aliq̄n
autem nō qd̄: h̄ sp̄. C Adhuc aut̄z t̄ Egy-
pti aiunt errantim t̄ ad seipsas: t̄ ad alias
fieri p̄uent⁹: t̄ nō ip̄s vidimus stellam Jo-
nis t̄ i Seminis subeuntez cuiādam his iaz
disparere facientē: h̄ nō cometes facti. Ad-
huc aut̄z t̄ rōne manifestus. Si stelle. n. t̄

si maiores t̄ miores appeant: h̄ t̄ iduisibiles
les p̄ se esse vident: quēadmodū igit̄ t̄ si el-
sent iduisibiles tangentes nullam. vtiq̄ fa-
cerent magnitudiez maiorem: sic t̄ qm̄ nō
sunt qd̄z: vident. n. iduisibiles t̄ p̄uenien-
tes nihil videbunt maiores h̄ magnitudiez
ex̄tes: qd̄ qd̄ igit̄ dicē de ip̄s cause false
existunt entes: si nō p̄pla. S̄z t̄ p̄ bec suffi-
ciēter palaz ē. C Qm̄ aut̄ de immanifestis sen-
sui putam⁹ sufficienter dem̄stasse p̄m rōnē si
ad pole redupim⁹ ex̄ bis q̄ nunc appent: exi-
stimabit vtiq̄ aliq̄s sic de his maxie accide.
C Supponit. n. nob̄ mundi ei⁹ q̄ circa ter-
raz q̄tū sub circulari est latitōe ēē p̄maz p̄e
exhalatiōez calidaz t̄ siccaz. C Ip̄az aut̄ t̄
p̄tinui sub ip̄a aeris ad multū sil circūduci-
tur circa terraz sub spha t̄ motu circulari.
C Lata aut̄ t̄ mota h̄ mō q̄cūq̄ p̄tingit b̄n
dēp̄sibilis ex̄tis: sepe igit̄ pp̄ qd̄ dicim⁹ fieri
t̄ dispoz sydez discursus. Cū igit̄ i talem
p̄dēlatiōez iciderit pp̄ sup̄iores motūz p̄ici-
piū igneuz: neq̄ sit multum valde vt cito t̄
ad multū exurat: neq̄ sit debile vt extinguat
cito: h̄ plus t̄ ad multū. sil aut̄ d̄subt⁹ acci-
data ascēdē b̄n dispositaz exhalatiōē bec sit
stella cometa. Qualit̄q̄ exhalatūz ex̄te-
rit figuratū: sigdē. n. oīq̄q̄z sil cometes.
si aut̄ ad lōgitudiez vocat̄ pgonias. C Si ē
aut̄ talis latitō stelle latio vī ēē: sic t̄ mansio
q̄ sil stelle mansio vī esse. Si ē enī qd̄ sit:
velut figs i paleaz tumultuz t̄ multitudiez
imiserit titiōē: aut̄ ignis inijciat p̄ncipium
modicū. At̄. n. silis t̄ sydez discursus hu-
ic: cito. n. pp̄p̄a dispōnē hyp̄caumatis suc-
cedit i lōgitudinē. Si itaq̄ h̄ maneat t̄ non
p̄sumat: p̄rāsēs aut̄ maxie dēfatū ē hyp̄-
cauma: fiet vtiq̄ p̄ncipium latitōis p̄suma-
tio discursiōis: tale aut̄ cometa ē stella ve-
lut discursus syderis b̄n i ip̄o t̄minuz t̄ p̄n-
cipiuz. C Qm̄ igit̄ qd̄ i ip̄o inferiori loco p̄i-
cipiuz p̄st̄t̄e fuerit p̄ se apparet cometes.
Qm̄ aut̄ sub astroz aliquo erratūz: aut̄ nō
erratū a motu p̄st̄t̄it exhalatiō: ē cometes
sit hoz aliqd̄: n. n. ap̄d ip̄a astra coma fit: h̄
quēadmo h̄alo circa solē appet t̄ lunā asse-
quētes: t̄ qd̄ trāslat̄ cū sic fuit p̄dēfat⁹ aer
vt passio bec fiat sub solis itinē: sic t̄ coma
astris velut halo ē. At̄ h̄ halo qd̄ sit pp̄ re-
fractionē talis colore. Ibi aut̄ i ip̄s exbala-
tiōib⁹ color apparēs ē. C Qm̄ qd̄em igit̄ p̄m
stellā sit talis p̄cretio eadē necē manifesta-
re latitōē t̄ motum cometā: q̄ qd̄ ferē stel-

Briss. opt.
In his q̄m
manifesta sunt
sicut si ad pos-
sibile reducere
runt: ista de
mōstratū est
h̄ rōnem.
Suppo p̄.

Alex. de p̄ncip. cōm.
Astronom.
Ab. ap̄d p̄ncipia
t̄ rōnem.

Et cōmodo
glatiōis co-
mete.

Quia p̄ sil.
pogonia
t̄ rōnem.

Discursus ē
distinctio cor-
metarum.

Discursus
motus planetarū

Contra tres
opiones sit.

70 d̄m

Contra tertiā
opionem.

Contra tres
opiones.

Contra tres
opiones.

Contra tres
opiones.

Contra tres
opiones.

Contra tres
opiones.

est fuerit hec supaccesio seu inflamatio q̄ accidit non
ppinq̄ alicui de stellis erraticis: et caude sunt compo-
site seu constitute ex apparentia accidit a lumine stel-
larum in vapore sibi propinquo supaccesio: et tunc co-
tinuatur seu p̄iungit lumen huius stelle cum lumine
huius vaporis: et apparet loga: et hec cauda que est su-
mus accesus non est coniuncta seu p̄iuncta cum stella: sed
apparet continua cum ipsa: quia lumen stelle p̄iunctum cum
lumine illius vaporis: et apparet quasi ipsum esse totum unum
lumen logus. ¶ Inger: et hoc accesus quod accidit stelle cum
vapore ignito supaccesio est sile ei quod accidit circa lu-
men de alo: et circa sole de solib⁹. Inger: ideo apperit il-
la cauda color seu speculuz illuminati. Nam lumen cum
expandit in pre supaccesia retrogradat seu redit po-
sterius: sicut accidit in lumine illustrat in aq̄ ad pa-
riete: et apperit illuminatus. ¶ Et id quod videt ex vbiis
Aly. hic de comets est quod quidam sunt ignis accesus seu
vapor accesus: et ista non est via inter se et in inflamatio-
nes seu confectiones: nisi quod iste durat per conuenien-
tia materiei quod illic accedit ad ascensionem et multitudi-
nem illi: et cum dissoluit illa materia corrumpit stella coma-
ta. ¶ Posuit et quidam esse alterius speciei: sunt illa in quibus
apparet cauda p̄iuncta quibusdam stellis erraticis: et
hec cauda est coposita ex apparentia et ex vapore supac-
cesio. ¶ Et Aly. apperit huius videt quod quilibet stella co-
mata est ignis supaccesus siue cauda illi apparentie co-
mata alicui stelle siue fuerit ex ipsa: et dicit quod Aly.
assimilauit hanc speciem cometarum alloni et solib⁹ quod appa-
ret p̄pe stellaz: quod mouent cum motu stelle: et non sunt
apud ipsas apparentias: neque in ipsis est aliqua pars ex ap-
parentia. ¶ Et videt quod magis pueniens de eis quod ap-
parent p̄iuncte alicui stellaz: ut cum illius seu illaz sit
coposita ex apparentia et vapore supaccesio per id quod
apparet in eis de lumine lustro et puro. ut narrat Aly.
et quod ex apparentie p̄iuncte seu p̄iuncte stelle. cogere autem
veritate de hoc est per considerationem accidentium eaz. Nam
cum genus rei fuerit ignoti non est dubium quod non debemus
declarare seu stabilire genus eius: postea verificabit
affirmatio seu assignatio cause eiusdem: sed hoc non erit
via inter suum sermonem in causa huius speciei stellaz. si quia
cauda est apparentia tui et inter finones Hippocratis
geometre: nisi quod isti dicunt quod color seu res ex quod apperit
hoc est aer humidus: et Aly. dicit quod est vapor siccus: et
quod ipsa est coposita ex apparentia et igne. ¶ Preterea ipse
etiam ponit hoc in quibusdam stellis erraticis solis: et Aly. vi-
det hoc esse pole in quibus stella. ¶ Sed Aly. posuit visionem
seu apparentiam casu p̄iuncte. si quibusdam illi aut casu vles. si
vbi: sed per opinionem Aly. nulla est puenientia inter oem
istoz et deum Aly. Hec sunt vbi Cometa dicta expone.

De lactea. Cap. III.

Qualiter autem et per quam causam fit: et
quod est lac: dicamus iam per discuti-
entem autem et de hoc que ab alijs
dicta sunt primo vocatorum quod
dem igitur per bagoricozum quidam aiunt vias
esse hanc: bi quidem excidentium quorundam
astroz per dictas sub p̄berote lationez. Hi
autem sole hoc circulo aliqui delatus esse autem ve-
lut erustum esse hunc locum: aut aliquam aliam talem
passionem passum esse ex balatide ipsorum. ¶ In-
conueniens autem non intelligit quod si quidem hec erat
causa oportebit et zodiacum circulum sic huius et ma-

gis. ¶ Et cum quod lactis. ¶ Via. n. in ipso ferunt er-
ratica et non sol solis. manifestus autem nobis to-
tus circulus. semper enim ipsi manifestus semi-
circulus nocte. Sed nihil vitale passus nisi
quod copulat per ipsi ad lac circuli. Qui autem
circa Anara. et Democri. lumen esse lac aiunt
astroz quorundam. sole. n. sub terra latum non re-
spice quod astroz: quod quod igitur aspiciunt
ab ipso horum quod non appere lumen: phibere. n.
a solis radijs. Quibusdamque autem obstruit terra
ut non aspiciant a sole horum p̄iunctum lumen autem
esse lac. ¶ Ad manifestum autem quod et huius ipse: lac quod
enim si idem et in eis de astris: apparet. n. mari-
mus ens circulus: a sole autem spatia quod non aspi-
ciunt: quod non in eodem manet loco. ¶ Ponebat
igitur translatum sole transferri et lac: nunc autem non
apparet huius finem. Adhuc autem si quod admodum ostendit
nunc huius circa astrologia theorematibus
bus solis magnitudo maior quod quod terre: et vi-
staria multo maior quod astroz ad terram quod quod solis:
sic quod solis ad terram quod quod lune: non itaque longe ali-
cubi a terra con⁹ quod a sole coniacet radios: neque
vitijs umbra esse quod vocat nox erit apud astra:
si neque sole in oia astra aspiciere: et nulli ipsoz
terra obstitit. ¶ Amplius autem est etia quod suspi-
tio de ipso. dicit. n. quidam lac esse refractionem
nisi visus ad sole: sic et stellaz cometarum. Im-
possibile autem et huius: si quod de. n. videtur generis et spe-
culum quod vti oem in eodem signo speculi eadem appe-
bit vti quod per emphaseos. Si autem moueat spe-
culum et quod manet in eadem distantia semper ad vi-
des et quod aduincit: aut neque equo velociter:
neque in eadem quod distantia ipse eandem em-
phasiz et eadem esse prespeculi: quod autem in lactis cir-
culo lata astra mouent et sol ad quem refractione
manentibus nobis: et sicut et equaliter. Ad nos di-
staria ab ipsis autem non equaliter. quod quod de. n. delphib⁹
noctibus medijs oris: aliqui autem diluculo: pres-
autem lac eadem manet in quod quod: et quod non oportet
tebar si erat emphasis. Sed non in eis de esse hec
passio locis: adhuc autem nocte in aq̄ et talibus spe-
culis: lac quod illucescit aspicientibus. visus autem
refrangi a sole quod pole. Ad quod igitur neque
via planetarum nulli neque lumen neque respe-
ctoz astroz neque refractione ex his manifestum:
fere autem hec solis sunt quod visus nunc tradita sunt ab
alijs. ¶ Nos autem dicamus resumetes princi-
pijs nobis suppositis. Deum. n. est prius quod extre-
mum dicti aeris potestas huius ignis et motum dis-
gregato aere segregat talis p̄sistentia quod quod et
cometas stellas esse dicimus. Tale igitur opus
intelligere factum quod quidem in illis: cum

Sagittarius et Gemini

Anaxagore
et Democritus
opinio.

lumen sibi ipsa stelle

Reprobatio

magis circuli neque
mari: autem nonSunt autem minor quia
liby stellaz visus notabilis
per lucem et motum

Terria opinio.

aut quod si quod autem non
et vero

Imaginatio

et huius et spiritus
solis astra vti visus
autem videtur

Epitome

Aristo. opinio.

non p seipsa fuerit talis segregatio: s; ab ali
quo astroz: aut fixoz: aut erratum: tunc. n.
hec videt comere: q; assequit ipaz latioez:
quedamodū solis talis pcreto a qua ppter
refractionē halo appere dicimus: cū sic fue
rit dispositus aer. **Q**uod itaq; sū vnū astroz
accidit: s; opz accipere factū circa totū celū:
z supiozem lationē. Rōnabile. n. siqdē vni
astrimotus z eum q oīum faceretale aliqd
z arripe: z cū bis adhuc s; quē loci creber
rima z plurima: z maria existit entia astro
rum. **Q**uod qdem igit aialū pp solis latio
nem z planetaz dissoluit talē pstantiā: pp
qd qdem multi cometaz ex tropicos fiunt:
adhuc aut neq; circa solē: neq; circa lunā sit
coma: citius enīz dīgregat q; vt cōstet talis
concretio. Iste autē circulus i quo lac appet
aspicientib; z maximus ē extis z possit sū
sic vt multū tropicos excedat. Adhuc aut lo
cus plenus est astris lucidis z fulgidissimis
adhuc sporadicis vocatis: s; autē z oculis
vidē manifestū: vt z pp h cōtinne: z sp bec
ois aggreget pcreto. Signū autē ipsi erentz
circuli amplius lūmē ē i altero semicirculo
būre duplatū. In h enī pla z crebriora sunt
astra q; i altero tāq; nō pp alterā aliquā eām
facta claritate q; pp astroz lationez. Si enī
z in h circulo sit in quo plima possit astro
rum z ipsius circuli in quo videntur magis
spissae z magnitudie z multitudie astro
rum hanc verisile existimare pueniētissimā
esse eām passiois. Cōsiderat autē z circulus
z q in ipso astra ex subscriptione: sporadica
aut vocata siqdē in sperā nō erit ordinariē:
q; nullā p finē bz vniq; d; potentia manife
stam: ad celū aut respicientibus est palā. In
solū. n. h circuloz itē media plena astris
talib; sunt: in alijs autēz deficiūt manifeste.
Quare aut siqdē z de apparendo cometas
acceptamus eām tāq; dictā mediocriter: z
de lacte eodē mō existimādū hē. **Q**uod. n. ibi
circa vnū passio: h circa circuli quēdā accl
dit fieri eadē. Et lac vt ē dicē velut diffini
tū maximū circuli pp segregationē coma: pp
q; quedamodū pū dicitur: nō mlti neq; se
pe fiūt comete: q; pūne est segregata: z se
gregat s; vnāquāq; piodū i hūc locūz sp ta
lis pstantia. De factis qdē igit in eo q circa
terrā mūdo cōtinuo lationib; dictū ē: de di
scursu qdē astroz z ignita flāma: adhuc au
tē de comētis z vocato lacte: fere enī sunt
tot passioes apparentes circa locū hunc.

De via lactea. Et digressio Auer. Ca. III.

Quod autē locuti sumus de h: de
circulatioe seu via lactea: z est sig^m qd vī
in celo: s; prius log de dispōne bui^m an sit
apparetia tūan genus est cometarū.
Ex vbi aut Ale^m vī q gen^m et^m z gen^m cometarū
est vnus. ipe. n. putauit q circulatio lactea ē sub celo.
Nā q; multi comete causant sub gbulda; stellis pp
fortitudinē accessiois stellaz accedentiū exhalatio
nē fumosaz q ē sub eis pole ē i hac pte celi si sit hūa
multas stellas ppinq; magis q; in reliq; vt accidat
eis s; totū tale accis. **E**t nos debem; pōderare p
tes sylliz: si acceptū sit i eo aliqd i quo pūne; fallis
vel non: dicamus q minor pō: est q bec loca celi
hūt multas stellas ppinq; magis q; reliq; pte celi
bz verificari p sentis. **Q**uod aut pō q ē q stel
le in eo q stelle de pūctudie nā cap est accēdere il
lud qd ē sub eis exhalatioe fumosa z attrahē bec
ad ipas: cū fuerūt stelle ptes vel maiores ē opario
eaz: maior est vera p meā vitā. **E**t appet h pū
ctionē in iūmatione z accessione: nā s; multū vidē
tur sub stella. **Q**uod segt ex hoc fūone ē q i illo lo
co celi fiūt bec signa s; plurimūz. **Q**uod q bec stelle ac
cidit ex multitudie eaz accēde aere; sub ipsis semp
z non cessare ab h videt nobis h non seg ex fūone
pūctiois: si fūisset pōitū in pū iūstigationis q ē ex
halatio accēsa tāq; res cui^m ē est manifestū p ier: iō
fm hoc per ea q declarata sunt pōt assignari cā hū
s; illis modū. **Q**uod q sit oīa simplr pūctus eaz z eē
sit: vt sic videt ex dictis Ale^m nōndū est dēclaratū.
Et h cas sit ita pōderabim; nos si segt ex pōitio
ne bui^m hūa fallis: vel nō: ē q circulatio lactea est
exhalatio accēsa i longitudie celi: dico q cum h sit
ita pōitū: segt de neitate vt accidat stellis q vī me
diatē h signo diuersitas visionis seu aspect^m climati
bus diuersis z locis diuersis terrenā ipe videt me
diatē isto corpe accēso. **E**t videtur i iūsticie ei^m z
accideret ex h vt sint linee q exēit a vīu nro i diuer
sis climatib; z i diuersis locis terre ad vnāmet stellā:
p q; tāgit iūsticie illi^m corpi cū trāseūt i ipso i locis
diuersis: ad vnāmet stellā s; loca diuersa illius si
gni. i. vie lactee. **E**t ex plū hūi^m nā nos videm; aglaz
volātē in pte hūi^m signi i oīēte terra nra: z segret igit
s; h cū translati fuerimus ad pte oppositā terre nre
s; longitudinē i illa q ē minoris longitudis q; terra
nra. videre illō i sedo latere seu i alio. **Q**uod aut nūq; ac
cidit: z iūstigar de h i locis diuersis ille q vult stellū
gere hūi^m aut segt de neitate. nā res q fiūt sub celo
lūne: accidit ei diuersitas visionis seu aspect^m: sic de
claratū ē i mathematicis. **E**t ē vt oēm ē si h sig^m
eēt exhalatio accēsa segret q; mioraret in h yeme z
multiplicaret i estate: z i vno anno eēt maior: z i alio
mior: h ē nūq; apparetis ē sp fm vnā dispōnē: vt
q si eēt talis exhalatio ppetua i aere fm magnitudi
nē hūi^m loci: corūperet totus aer z transmutaret ad
ignē: z ē saltē in pte corūdēte z i terra eēt signū sen
sibile i paucitate pluuiaz: z vlr i extēsiōe caloris z il
lis q sequūt ex ipo. **E**t pōstq; dēclaratū ē ex his ser
monib; q via lactea non ē exhalatio accēsa: vt q est
pūne; vt sit apparetia tūanā qz ipole ē ponere h si
gni sensatū in corpe celi: nā illō qd vī de pūb; eius
sunt stelle tūan: ipse semp videt rotūde sicut dēclaratū
est de figura eaz: h aut sig^m vī semp lōgū. Remācet
q vt sit h accis eueniens celo stellaz lucidaz ppin
quaz.

q; nō sū aut pūctus
sunt aut pūctus

Qualiter sit
circulus la
ctis.

Ipse est pūctus pūctus
aut pūctus pūctus
aut pūctus pūctus

Ipse est hūi^m vī
aut hūi^m vī
aut hūi^m vī

Cometa affluē circa
lūne
aut affluē circa
mūdo

quarū in superficie corporis accensū mediante quo videtur ille stelle: et illud est ignis cuius esse declaratum est. Nam propter pinguitatem accendit eis ut reflectant lumina eorum in superficie ignis aut huius corporis superficiem: et hoc est illud quod est quasi medium itra aerem et ignem. Cum reflectunt admiscetur lumina: sic si imaginati fuerimus quod circulatio seu rotunditas quod est in luna sit magis quam una luna ita ut circulationes ingrediantur quodam in gubnibus. Tunc non accideret eis in visione figura longa. Sed visus iter circulationem lacteam et rotunditatem seu circuitum: et quod appentia seu color mediante quodam circuitus est gubnabile et corruptibile. Color autem mediante quodam visus accidentis in stellis est eternus. Et ideo visus sit huius nominis ignis in eo quod ignis: et vultur natus corporis mediante quodam visus stelle. Et visus quod stelle habent in illo corpore aliquas actiones et aliquas preparationes ut recipiant tales visiones: propter quod hoc per celum est diuersa a reliquis partibus eius. Et ex hoc visus quod primo in hoc signo perficitur per hos duos modos: et sic inuenimus. Primo fecisse: et hoc apparet ex visibus eius in translatione quod puenit ad nos. Et si forte aliter voluit hoc verum esse tunc quod manifestum sui finis non iudicat. Cum hoc quod iam remansit super ipsum per non pauca ex hoc finem. Et forte posuit hoc finem breuitatem vel forte est per errorem accensum in translatione. Nam multoties puenit in intentione reperi per translationes: et sequitur ex hoc mutatio in finem. Alexander magis dicitur ignis est quodam putet de eo primo dicitur: cum hoc quod inueniat in libro. Appositum est. In media sua exponit circa viam lacteam ingreditur postquam diximus de comitis dicitur magis nunc de galassia dicens quod est et quo seu quodam est. In cipiendum tamen de hoc per narrationem opinionum attenditur et quo inuenitur se differunt. Et dicam quod Pythagoras et eius socii dixerunt de via lactea quod ipsa est vltimum vestigium vie quod fuit ex motu quodam stellaz ipsa in tempore antiquo cum corruptione fuit ipse stelle in quodam tempore: facit sunt flamma seu lumen accensum: quodam eorum corruptum quodam autem hoc dixerunt quod sol fortasse ambulauit in quodam horis in ista loca et sic quod apparet vestigium vie eius. Error est hoc manifestum est per se. Nam via lactea esset ex vestigio vie solis necium esset ut sit hoc vestigium in planetis ad quos vadit sol: et reliqui stelle erraticae: et tale vestigium non inuenitur in eis. igitur ipsa non est vestigium vie seu ambulationis solis. Accut autem destructionem prime opinionis: nam ipsa est manifeste corruptio per se ex ista dicitur: et per historiam scriptis. Nam declaratum est hoc corpus esse ignabile et incorruptibile: neque dicitur de oio ab aliquo fide digno astrologo seu considerate quod illic fuerunt stelle et fuerunt corrupte. Ingit. Socy autem Anaxar et Demo dixerunt quod galassia est lumen stellaz ad quod non puenit lumen solis eorum terra occultat ipsas: cum iterponit terra iter ipsas et soles. Sermo autem iste erroneus est quodam modis. Vnde eorum est quod si hoc esset ita necium esset ut stelle quodam accideret essent obscure per motionem solis: quod non viderentur in galassia stelleret. Sed hoc autem est quod si cessarem quodam vmbra terre puenit ad illud celum sequens quod moueret seu mutaret hoc vmbra ab oriente ad occidentem sicut mouet sol sub terra ab occidente ad orientem. Ingit. et error istorum est manifestum est ex declaratis in mathematicis astrologis. Jam n. declaratum est quod vmbra terre est acuta: propter quod sol est valde maior terra et quod accumens non puenit ad stellas fixas: propter quod distantia stellaz fixaz a terra est multipliciter distantia solis a terra cum magnitudine solis et puritate terre: cum igitur accumens non attingat celum stellarum quod est galassia et lumen solis cum est sub terra attingit locum galassie. quo igitur dicere puenit quod galassia est vmbra terre.

Et debes scire quod non est verum et ut sit galassia dilatata vmbra quam affirmauerunt quodam posteriores mathematici: propter quod galassia est longa et terra est rotunda. Ingit. Alii autem dixerunt quod galassia est vestigium citius ex reflectione radii solis ab aere ad illud locum sit reflectit radii a speculo super parietem super quem non cadit lumen sine reflectione. Idem se ut dixerunt de stellis comarum. Hoc autem est error: si. Nam via galassia esset lumen reflexum ab aere moueret per motum luminis quod est sol: sic mouet lumen reflexum per motum luminis: nos autem videmus galassiam in nocte et in die quodam hoc est pole in vno loco semper. Et sequens hoc opinio est ut sit speculatus ex quodam sit reflexio puenit seu firmum: secus opinio hoc in luminoso seu in lumine. Hoc autem ipse est in aere ut sit in ipso quasi speculatum firmum seu puenit ipse nisi ipsum hoc est cam puenit. Ingit. ita igitur declaratum est quod galassia non est via quodam stellaz: neque est ex vmbra terre: neque est appentia accensum in reflectione a sole. Dicam igitur quod galassia hoc huiusmodi est quodam dicitur igitur declaratum est quod aer per ipsum corpus celestibus est inflammatum ignitus et apparet in loco in quo vis galassia in celo stellato stelle multe magne et pue lucide et pingui lapideate: ut posuit Diogenes et alii considerantes de hac via. Et cum hoc duo propones verificare sunt nobis possumus ex eis concludere duas sententias vna eorum est quod galassia est ex reflectione luminis huius stellaz in aere inflammatum epine in hoc loco. et hoc opinio si ipsa sit appentia ut sit lumen agens appentiam firmum et eternum et speculatum semper pmanens: hoc autem pertinet in hoc finem: speculatum autem seu quasi speculatum est per multitudinem stellaz illius exstitum: necesse est. Nam ut iste loci calefiat et subtiliat magis alia parte aeris contigui ex reliquis partibus celi ita ut subtilitas et puritas eius sit causa ad reflectionem: sit concessum quod subtilitatio et purificatio est causa reflectionis quod autem illic sit lumen firmum magis in resus lumen exite in reliquis partibus celi manifestum est: cum hoc per celum hoc plures stellas: hoc autem fundat in hac radice. Idem corpus celeste non potest recipere speculatum seu non potest esse quasi speculatum. Sed conclusio autem ista quod apparet per aspectum sequens ex hoc dicitur: est quod galassia est aer accensus ignitus: sic est dispositio in comens: et hoc opinio si esset ita ut sit agens firmum: illic seu pmanens huiusmodi igni proprium semper huiusmodi loco: hoc autem est multitudine stellaz exstitum in illa parte celi. Alexander autem creditur de galassia et putauit quod hoc est opinio. App. id quod visus hoc maiorem partem vborum App. in translatione quod puenit ad nos est primo per ipsum ex quodam autem apparet per aspectum quod est videtur Alexander. Sed si esset galassia corpus ignitus esset necium accendere stellis quod sunt in galassia diuersitas aspectus ab illo corpore. Et esset necium. Quodam ut stella quodam in vna sua parte seu extremitate ex parte orientali huiusmodi occideret in alia extremitate: et visus eius sit: et ego ita considerauit seu vidit stellam cadere seu aquilam cadere quodam est in extremitate galassie in cordyba et in marochorum iter duas has cunctas est distantia multa in longitudine: et inueni ipsam in his duabus ciuitatibus in vno situ seu loco. Dicitur ita si galassia esset ignis sequens ut augmentaret in annis sicis et parificaret in annis sequi in tempore humido. Et esset necium ut visus huiusmodi vestigium in parte quodam determinat de aere. Et cum ipse sit ut ipsa sit nisi apparet ita modo quo iam diximus vel corpus ignitus: et in ipse ipse corpus ignitus necium est ut sit appentia modo iam dicto vel composita ex istis duobus: hoc est ut deum est de cometa seu de cauda quod apparet cum aliqua stella de stellis erratis. Sed appentia illa seu speculatum non est pmanens seu eterna: in hoc autem est eterna. Sed creditur hoc dubium.

Opio Arist.

Alex. opl.

Impugna.

omne.

Lomé.

pp

De theorox

Dubitatio
Hec. p. opi.
Strillo.

Solutio.

ratio: ppea qz gen? galasie nō est notū. Lāc. n. possibi
les nō hnt vni dare seu cludere esse z cāz sū. f. cāc
efficiētes z mālēs: z iō nos debem? de clare p eē gūis
ill? per signū seu rōnē vt nos fecim? postea aut iue
figare de hoc assignādo cās. Arist. aut dimisit h pp
bocūratē: h ē totū qd possum? rōcinare de h de his
q dicitur h. in isto lib. ¶ Lū aut res sit p siderata p
vltimā p siderationē z accipiat in hac p sideratōe id
qd de clare est de dispōne apparēcie seu visiois i scia
p spectūa vī qz iste sermo est pōis: qz in h est ma
gna difficultas. nā lumē qd apper in hac pre celi vo
cata lactea de nēitate: vel illud lumē ē lumē illarū
stellaz q sunt illic: vel lumē ignis għatū: sed iā de cla
ratū ē q ipole ē vt sit lumē ignis. gñō remāsit nisi
vt sit lumen stellaz q sunt illic: aut stelle vīr: z ē
lumē eaz opz de nēitate vt lumē eaz vt seu apper
mō alio a mō p qz vīr ille stelle vt de clare est in
p spectūa: hoc aut nō pōt eē nisi eē p m modū refra
ctōis siue apparēcie stelle p radiū rectū siue p radiū
reflexū. iā n. de clare ē i p spectūa q nō vī nisi p
aliqūe illoz triū modoz: qd nō est pole vt videatur
res duplicata p vni radiū: aut apparēcia ipole est
vt sit nisi p refractionē radij necē ē vt sit illic qz spe
culū in quo possiblis ē refraction. h aut ipole ē i igne
nā ignis subtilior ē aere. f. ignis nō luminosus q ē il
lic. refraction aut manifesta sit a corpe grosso diapha
no p qd nō trāsit lumē: ipole est igit vt sit h qd acci
dit istis stellis sile ei qd accidit lumē de halo: qz p
nient lumē eaz qdā cū għudāz donec pueniat ex
ipsis figura lōga. Nā aer qz cōrūder illi loco seu qz
vīus illū locū remotior ē a refractione relis partib?
aeris: qz ipse est subtilior vt credidit h. z cū hoc ap
parēcia nō pōt esse nisi p radiū refractionē z nō est illic
speculū eternū cui occurrat tale accis semp i ipso qd
est vīus i ista pte. segt qz nō verificat id qd dictū est
de ipsa: qz ipsa ē refraction luminis a corpe igneo seu
ignis nā nō segt ex h qz mediū qd ē iter nos z ipsas
est subtilissimū: nisi qz ipsa apper ex relis stellis in
posteriori pte columē. nā iā de clare ē in p spectūa qz
stelle opz qz apper p radiū reflexū. h aut nō cōtin
git in isto aspectu appropari nisi si ponerem? illic ra
diū refractionē: nā ipsa est apparēcia duplicata: mas res
iā apper figura ei? duplicata. f. qz vni apper duo eaz
videt p se z mediate speculor? speculū ex quo fit re
fraction eē dispositū in h. aliqū aut apper color ill?
tū p illud speculū cū fuerit idipositū recipie figurā:
z h pp paritātē ei? vel pp puationē ei? diaphanitatē:
z res apper in vno loco: lumē ei? in alio accidit
in tride z i halo: z cū nō verificat in ipsa refractione:
hec appentia ipossiblis ē nisi p refractionē. qd n. pō
cedū est de h vīnā scires. ¶ Et dicamus qz pole est
vt sit cā bui? apd me aliq duaz rez vel abe sū. pma
ār ē vīcā h? refractionis sit debilitas vīus ab apphē
sioe seu a visioe illi? pp puitatē illaz stellaz cū eaz
vīstāia. nā refraction iā accidit ex obilitate vīus sic
accidit ex spissitudine seu grossitie medij: z p h ē
puitas illaz stellaz cū bui? refractionis: z ppingtas
qūdā eaz ad qdā cā in subingressu circuloz refra
ctionis quozūdā in għudā: z duplicatio eoz donec
appet hoc refraction qd coloratū cū congregabit ex
ipsa aliq mēsurā sensiblis: z accidit ei cū h. appare
ye longa pp ingressu circuloz refractionis quozūdā
super quozūdā. ¶ Signū aut in h est qz h accis met
accidit cū iā stelle ad alterā z est vīa ex domib? lu
nā: qz apparet qz ita sit nebula alba pp puitatē stel

larum que sunt in ipsa z congregationē qūdā ad q
dam: z iā h m possibile est dicere qz ppingtas aeris
q est illic ad ascensionē z illuminationē sunt cā i hac
refractione: z h m h verificabit hmo h. ¶ Scdō at
modus qz mibi apper possiblis est vt sit illa pars ce
li recipies lumē ab illis stellis: postea illuminat p se
seu illuminat pp multiplicationē seu duplicationē
lumis in ipsa pp pgregationē illaz stellaz qūdā
ad qdā: erit igit cogregatio cā in iēfione seu in for
titudine ptectionis lumis donec apper p se seu ex se
luminosā: erit paritās eaz cā in hoc qz illd lumē
nō apparet valde lustrū: sed est magis ppingtas color
ri qz luminū. intelligi aut eaz dico luminosa per se. f.
p h modū quē illuminat illuminosū: ē illud a quo
ex qz libet pūcto illi? egredim? linee radiales recte
sup quēlibet pūctū corporis oppositū luminoso iter
que possibile est cadere lineā rectā. f. vt egrediat in
ter illū pūctū luminosū z illū lineā rectā non a pū
cto dēterminato ad pūctū dēterminatū sicut accidit
in refractione z reflectione: p h modū? hoc accis possi
bile in celo. nā iā de clare est qz corpora diaphana vt
aer. h. g. illuminat trā? modis. f. per se z per refra
ctionē z reflectionē. Illuminatio aut per refractionē
z reflectionē nō verificat in corpe celesti pp siliudi
nē ei? f. qz pres eius sunt siles: z qūis pcessim? esse
ist? nō. puenit ex ista ad terrā lumē i locis determi
natis vel magis ppingtas: h ē vīnō pueniat ex quo
refraction nō fit nisi ex pūcto dēterminatū. ¶ Illumi
natio aut p se ab alto pole ē in ipso sicut est vīus i lu
nā: nā de clare ē in p spectūa qz receptio lumen lumē a
sole ipole ē vt sit p refractionē seu reflectionē: z iā de
clarant h Auenetā i tractatū. ppo qntit? cū pūctū
rim? qz lumē celeste recipit lumē z illuminatur p se
sicut ē vīus in aere nō ē remotū eaz multiplice in
ipso receptio lumis pp pgregationē stellaz qūdā
eaz ad qdā vt videat p se cū h qz ipz nō ē luminosū
p se. nā aer cū cadit lumē ab ipso sup corpe coloratus
vel si apper lumē cū h qz ipz nō ē luminosū p se: for
te ille pres celi sunt grossiores seu spissiores alijs pp
ppingtas stellaz q sunt illic qūdā cū għudāz ac
cidit ei ex lumē eaz h accis. nā verificat est vt sit cā
coloris illic apparēcie cōgregatio stellaz tū: z pole
est dicere vt coadunet hūc spissitudo illi? pris celi
f. paucitas diaphanitatis donec accidat ei id qd aer
cidit luminū cadeti sup parietē. z p tales modū spiss
itudinis recipit luna lumē a sole. ¶ Et nō ē remotū
vt corpus celeste sit dūis p h magis z m in? in diapha
nitate. nā oē qd iuenit alitū rei p se seu ex se possibi
le est differre in ipsa illa res seu dispo p h magis z mi
nus: h de clare ibi ex vīnā qz vt inter lunā. nam
iam de clare ē in p spectūa qz ipossibile est vt sit
apparentia: z iā de clare ē h Auenetā in tractatū
ppio hūc nō igit est remotus apud me vt sit cā ga
lasie bec quā diximus: vel cā pma vel ambe sū. Nā
cū illuminatio est necessaria. f. in corpe celesti: tūc
ipm recipie colorē hūc per lumen possibile est in ipso.
¶ Et hic est tertius modus ē z est vt sint in hac pre
celi stelle parue valde cōgregare qm corpa non
sentim? sed lumē eaz videt ppter fortitudinē ei?
z ppter admixtionē. f. admixtionē luminor? quozū
dam cū quibūdā z accidit ex h vt videat h lumen
quoddā visibile cū sint pue mēsurā seu quantitatis
z ipsum est distans videt eius lumē z non eius figu
ra est res nota per se: accidit autē hūc cognitioni in
suba galasie esse cognitio diuina: ppter ea qz gen?
illius

illius est ignotus esse per se. Nec sunt verba Comen-
tatoris in predicta expositione.

C De pluuia rore grandine nive pruina.

Capitulum. III.

E loco aut ponē scdo post hūc
primo aut circa terraz dicam.
Iste. n. locus cōis est aque z ae-
ris z accētiū circa eā que sursum
generationēz ipsius: sumenduz
aut z horz principia z cās oīum filr. **C** Qd
qdē igit vt mouēs z principale z primum
principioz circulus est in quo manifeste so-
lis latio disgregās z pgregās in fieri: ppo-
aut lōgius cā gñationis z corruptiōis ē ma-
nēte aut terra qd circa ipaz hūidū a radijs z
ab alia qd desup caliditate vaporās ferē sur-
sum. caliditate aut qd dūcit sursum relinquit:
z hac qdē directā ad superiōrē locuz: hac at
z extētra pp suspēdi lōgi in aerē q sup ter-
ram cōstat itēz vapor: ifrigidat: z pp dereli-
ctionēz caloris z p plocū z fit aq ex aere: fa-
cta aut itēz ferē ad terrā. **C** Est aut qdē
ex aq exhalatio vapor: q aut ex aere in aquā
nubes: caligo aut nebule decidētia eius q in
aquā cōcretionis pp qd signū magis est se-
renitatis q aquaruz. **E**st. n. caligo velut ne-
bula sterilis: fit aut circulus iste imitās solis
circulū: fit. n. ille ad plagas pmutatur: z iste
ad sursum z deorsuz. **O**paz aut itelligere hūc
velut fluiū fluentē circulū sursum z deorsū
cōm aeris. z aque: ppe qdem. n. exīte sole
vaporis sursum fluit fluit: elōgatio aut aq
deorsuz: z hoc idēfines vult fieri fm ordinē
qre siquidē enigmatizabāt oceanū priores
forte vtiqz hūc fluiū circulariter fluitē cir-
ca terrā. **E**leuato aut hūido sēp pp calidi
virtutē z itēz lato deorsuz pp ifrigidationē
ad terrā ppzē noīa passiōibz iponunt ex quibz
busdā dīntijs ipaz: cū qdē enī fm modica
ferat pserades: qn autē fm maiores partes
pluuia vocat. **E**t eo at qd de die enapo-
rat qstū sinō suspēsum fuerit pp paucitatez
sursum ducētis ipz ignis ad eā q eleuat aquā
itēz deorsū latū cū ifrigidatū fuerit nocte vo-
cat ros z pruina: pruina qdē qn vapor con-
gelat prius q in aquā cōcernat itēz: fit at in
hyeme z magis in hyemalibz locis. **R**os at
cū cōcēt: fuerit in aquam vapor: z neqz sic
fuerit estus vt exiceet sursum dictū: neqz sic
frigus vt cōgelet vapor ipse ppea qd aut tē-
pus caliduz aut locus fit. fit. n. magis ros in
tēperie z in locis tēperatis: pruina aut sicut

bictū est hūc. **P**alā. n. q vapor calidior aq:
bz. n. eleuātē adhuc ignē: qre amplioris fri-
giditatis ad ipaz coagulare. sunt aut ambo
serenitate z tranquillitate: neqz. n. elenabun-
tur nō exīte serenitate: neqz cōstare poterūt
vtiqz vēto flante. **S**ignuz aut qz sūt bi ppe
nō q lōge suspēdit vapor. in mōtibz. n. nō
fit pruina. **C**ā aut vna qdē bec qz sursum du-
cit ex submissis z hūctis locis quare velut
onus portās mai⁹ sursum ducēs caliditas qz
fz ipaz nō pōt eleuare ipm ad multū locū al-
titudinis: sed ppe dimittit iterū. **A**lia aut qz
z fluit maxime aer exīns in altis q dissoluit
cōfistētia talē. fit aut ros vbiqz australibz nō
borealibz pter qz in pōto: ibi aut hūc: borea-
libz qdēz. n. fit: australibz aut nō fit. **C**ā autē
filr: sicut qz tēperie qdē fit: hyeme aut non.
Auster qdē. n. tēpiē facit: boreas at hyemē.
frigidū. n. qre z in hyeme exhalatiōis extin-
guit caliditate. **I**n pōto aut auster qdem nō
sic facit tēperie vt fiat vapor: boreas aut pp
frigiditātē antiparistāz facies calidū pgre-
gar: qre plus vaporat magis: sepe aut h z in
exterioribz locis est videre scm: vaporat. n.
putei borealibz magis qz australibz: sed bo-
realia qdē extinguit ante qz cōstet aliq mul-
tudo. in australibz aut finit cōgregari exha-
latiō ipā aut nō coagulat hic quēadmodūz
in circa nubes loco: inde. n. tria veniunt cor-
pora cōstātia pp ifrigidationēz aqua nix z
grādo: boz aut duo proportionabili: z pp
eas dē causas sūt bis que inferi⁹ dūa fm ma-
gis z min⁹ z multitudine z paucitate. **A**ut
enī z pruina idē: z pluuia z ros: sed hoc q
dē multū: h aut paucū. **P**luuia qdem. n. fit
ex multo vapore ifrigidato: hui⁹ autē cā z
locus mult⁹ z tēp⁹ exīns in quo colligit z ex
quo: paucū aut ros: ephemeros. n. cōfisten-
tia z locus parvus: manifestat at z gñatio
exīns veloz z parua multitudo: filr autēz z
pruina nix. **C**ū. n. pgelet nubes nix est: cum
aut vapor pruina pp qd aut tēporis: aut re-
gionis signū est frigide: nō. n. vtiqz coagula-
ret adhuc multa exīte calitate si non fil sup
vinceret frigus. **I**n nube aut adhuc multuz
inest calidū residuū ignis q enaporare fecit
ex terra hūidūz grādo aut ibi qdē fit: in ppin
quo aut terre vaporatē hoc deficit. **Q**uēad-
modum. n. diximus vt qdēz ibi nix: hic qui-
dem fit pruina: vt aut ibi pluuia hic ros: vt
aut ibi grādo hic nō cōtra respondet simile:
cā aut euz dixerimus de grandine erit mani-

Comē.

zz z

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

Decē effecti

De theoror

De gradine

ap. gradine
De gradine
De gradine

De gradine
De gradine

De gradine

De gradine

De gradine

De gradine

De gradine

festi. ¶ Opz aut accipere et accideria circa generatione ipsius quecunqz no seducentia quide putata esse ronabilia. ¶ Est quide enim grando crystallus: congelat autem byeme: gradines quidez sunt vere et autino maxime: deinde aut et fructu repace. byeme aut rarius: et qm minus frigus fuerit: et vlt aut sunt gradines in reparationibus locis: nives aut in frigidioribz. ¶ Inconueniens aut et coagulatio aqua in eo qui sursum loco: neqz. n. coagulatum esse possibile ante facta sit aq: neqz aqua nullo repace possibile manere eleuata existente. ¶ Et no neqz queadmodum psecades sursum quide incidet. ppter paruitate: imozantes aut in aere sicut et terra et aurum paruitate partiu sepe supernatant sic in aere aqua. ¶ Conuenientibus aut multis paruis magne deorsuz ferunt psecades. ¶ Hoc autem no contingit fieri in gradine. no. n. copulant congelata queadmoduz bumida. ¶ Pala igit qz sursum tata aq maneret. no. n. vltqz congelata fuisset tata. ¶ Cuius quide igit videt passio nis ca esse huius gnationis cu propulsa fuerit nubes in superioze locum magis existentem frigidum. ppterea qz desinunt ibi refractiones radios a terra et veniens ibi aq congelatur: propter qd et estare magis et in calidis regionibz accidit fieri grandines: qm ad plus calidu sursum pellit a terra nubes. ¶ Accidit autem in valde altis minime fieri grandinem quauis oportebat: queadmoduz et nitem videmus in altis maxime facta. ¶ Ad hoc autem sepe vise sunt nubes delate cuz sono multo secus ipsam terram vt terribile esset videntibus et audientibus tanqz futuro aliquo maior: aliquado aut et sine sono visus talibus nubibus grando fit multa et magnitudine incredibilis et figuris no rotunda. propterea qz non multo tempore fit latio ipsius tanqua prope terram facta coagulatione: sed no sicut illi aiunt. ¶ Et no necessarium ab ea que maxime ca coagulationis maxime fieri gradines. ¶ Crystallus enim grado et h omni manifestu: magne aut sunt qz figuris non rotunde. ¶ Hoc autem signu est qz sunt congelata ppe terram late eniz de longe ppter ferri longe fracte vel attrite fiunt figureqz rotunde et magnitudine minores. ¶ Quid igitur no expelli in superioze locuz frigidu coagulatione accidit palaz. ¶ Sed qm videm qz fit antiparistasio calido et frigido inuicem: propter quod in estibus frigida et inferiora

terre et calida in gelu: hoc opz putare et in eo qui sursum fieri loco: quare calidiori aut teporibus antiparistasiu passum intus frigidum ppter ea que in circuitu caliditate: aliquado quide cito aqua ex nube facit. ppter qd et gutte multo maiores i calidis sunt diebus qz in byeme et aq labio terre: labio terre quidem eniz dicunt cum subito simul te magis: subite autem ppter celeritatez coagulationis: hoc autem ipsum fit contrariuz qz vt Anaxago. dicit. ¶ Idem quidem eniz cum in frigiduz aere ascederit: ait hic pari. ¶ Hos autem cuz in caliduz descenderit et maxime cum maxime: cuz aut adhuc magis antiparistasiu passu inter factum ab exteriori calido: aqua autem faciens coagulauit et fit grado. ¶ Accidit autem hoc cum citius fuerit coagulatio qz aque latio deorsum. ¶ Si eniz feratur qui quidem: in tato aut tempore: frigiditas autem vehemens existens in minori coagulatum nullo prohibet eleuatur congelari: si coagulatio in minori fit tempore qz que deorsum latio. ¶ Et quanto vltqz ppinquius et magis subito fiat coagulatio et aq labio terre sunt et gutte et grandines maiores: et propterea qz breui feruntur loco: et non crebre gutte que magne cadunt propter eadez cam. minus autem estare fit qz vere: et autino magis in qz byeme: quia sicior aer estare: i vere autem adhuc bumidus: in autino itaz humectatur. sunt autem queadmodum dictu est et in maturatione fructu gradine propter eandem cam. ¶ Confert autem adhuc ad celeritatem coagulationis et post calefactas esse aqua: citius eniz in frigidatur. ppter qd multi cum calidam in frigidare cito voluerunt ad soles ponit primo: et qui circa pontum cum in glacie habitacula fecerint ad piscium venationes. ¶ Venantur enim decidetes glaciem aqua calida et circi fundunt calamis propterea qz citius coagulatur: vtuntur enim glacie qm plubo vt quiescant calami. ¶ Calida autem fit cito confans aqua in regionibus et temporibus calidis. fiunt autem circa arabiam et etbiopiam estare aque et non byeme: et hec vehemens et eadez die sepe propter eandem causaz. ¶ Cito enim in frigidantur antiparistasiu que fit propter calidam esse regione valde. ¶ De pluuia quidem igitur et rore et nive prima et grandine propter quam causam fiunt et que natura ipsorum est dicta sit tanta. ¶ Capitulum

De gradine

De gradine

De gradine

De gradine

Capitulum.

III.

Postquam autem locuti fuimus de his quod fuerunt plurimum in locis superioribus dicamus nunc de eis quod fuerunt in loco inferiori. Nam videtur quod in aere sunt duo loca: vnde eorum est locus superior et ille in quo fuerunt comete et flammæ. Alii est in quo fuerunt pluuia et nix et pruina et grando. Et hic locus in quo ista sunt habet gradus. In superiori enim est parte fit pluuia et nix et grando. In inferiori autem parte fuerunt ros et pruina. Et ordo istorum locorum apparet cum dabimus causas istarum productionum seu generationum. Et in primis loquimur de pluuia: et dicamus quod generatio eius est notissima et est illud quod generatur ex aere. Nam non est ibidem aqua in actu: nam ille locus non est natus aqua: nec est ibi aliquid cogens ipsum remanere illius: sed investigatio hic de dispositione eius est investigatio de causis generationis eius. Et de causis quod generatio habet præcedit primam rectitudinem et ordinem determinatum. Et hoc declarabitur ex rebus quod prædicimus et supponimus. Jam notandum est a nobis quod sol producit duo genera exhalationum: vnum est calidum et siccum: aliud calidum et humidum. Et ipse facit hoc magis in parte ad quam ascendit. Exemplum huiusmodi ipse ascendit ad septentrionem excitat basinas exhalationes. Et sicut facit in parte meridionali cum fuerit descendens ad ipsas et cum reuoluatur a parte ad quam descendit: sequitur de necessitate ut frigidetur ille vapor calidus et humidus: maxime illud quod fuit de ipso in loco in quo non puenit ad ipsum reflexio radiorum. Nam manifestum est ex istis declarationibus quod iste locus est frigidior omnibus locis aeris. Nam iam declaratum est quod calefactio solis et stellarum fit per motum vel per reflexionem. Reflexio autem fit in terra et illis quod sunt propinque terre per grossitudinem corporis eis et duritiam seu soliditatem eius. Declaratum est quod hoc reflexio habet finem terminum. Et loco ubi desinit non aduenit de caliditate aliquid motus. Nam cum reflexio desinit in minima: quod non fuerit radii cadens super terram habet angulum rectum vel per rectum. Hoc autem est in parte ex qua reuoluatur sol. Cum hoc est quod iste locus est magis remotus a corporibus celestibus: ipsa igitur est non potest facere puenire caliditatem quod sit per motum. Et signum huiusmodi est quod aer qui est in ipso non videtur moueri per motum tori: et cum hoc sit ita: fuit iste locus magis fortis ut apparet in eo frigiditas cum hoc sol reuoluatur ab ipsomet eo: et ut sit frigiditas illa hora ostendit in aere in illo loco multum. Nam aer qui est ibidem est humidus per pinguitatem huiusmodi loci ad terram. Et grauitas aeris humidi accidit ei ut ingrosset a frigiditate et fieret ex ipso nubes: et cum intraret grossities eius transmutaretur ad pluuia et descendit. Ipse enim per equalitatem partium eius ad recipiendum generationem transmutatur multum ex ipso similitudine. Et de illud cui aduenit hoc habet mensuram aliquam secundum quam preseruat suam formam in aere donec consumatur illa nubes: aut remanebit ex ea illud quod potest non transmutari in aquam et caligo. Et hoc est signum clarificationis seu serenitatis. Et hoc est casus in quo per sua descensio non fit ita quod iter gutta et guttas sit interpolatio magna neque tota sit: sed quasi descendit puer. Quia autem aeri calido humido accidit tale. Si quod frigidetur manifestum est ex eis quod apparet in balneis et in quibusdam aliis in quibus fuerunt gutte. Declarata igitur est ex hoc finis causa generationis pluuie et sunt casus qui se habent loco orientis in dispositione eius. Declarabitur etiam hoc per suam generationem est secundum circulum recte. Nam maior pars istorum sequitur a motu solis. Quis est appetit quod luna habet in se inuolutum paruum cum diminuit lumen eius: et ideo multiplicat pluuie in illa hora habet plurimum. Idem in fine mensuram per paucitatem luminis eius: accidit aeri et in illa hora frigiditas intensior: cum hoc illa frigiditas est conueniens ut fiat ex ipsa pluuie. Et per quod non lumen est frigida et humida. Et simile huiusmodi videtur accidere soli cum est cum aliqua stella seu cum habet certum aspectum ad certam stellam. Idem tunc fit quedam habitudo ex qua causatur multitudo pluuia: et e contrario sic videtur de cohibitione ueneris et aliarum. Et hoc est in diuersitate pluuie ita quod sit ex ipsa gutte magne et ipse et alie species pluuie est diuersitas dispositionis subiecti et fortitudo agentis et debilitas eius. Nam aer cum fuit calidus et humidus recipit possibilitatem maiorem et transmutatur statim ad guttas magnas ex quibus fit pluuia grossa: maxime cum fuerint solis caliditas et frigiditas sit: hoc cum non est secundum hanc dispositionem et est in extremo opposito fit ex ipso pluuia minuta. Illud autem quod est iter hec duo extrema est medium habet dispositionem subiecti. Et cum aer calidus et humidus magis velociter recipit formam aqua quam frigidus: vel manifestum est: quod aqua calide magis velociter recipit frigiditatem: et aer est secundum hanc dispositionem: hoc declaratur per iteras frigiditatem. Et hoc non sunt pluuie in parte frigoris: neque in parte in qua flat ventus septentrionalis: sic non sunt in intenso calore et siccitate aeris. Nam eorum cessat in his duobus rebus. Et aliqui sunt multi anni puenientes ut generentur in eis vapor calidus et humidus et sunt pluuie multe. Et hoc vel per dispositionem materiam: vel per illud quod accidit elementis ex corporibus celestibus: vel ex abobus: et ex hoc est. Idem sunt multi anni siccitatis per remotionem huiusmodi materiam. Et hoc autem per quod sunt nubes secundum plurimum ex vapore calido et humido: quod est pueniens vapor ascendens ex eis ad generationem pluuia: et hoc per humiditatem eius et caliditatem. Ros autem est pluuia subtilis descendens in nocte: et hoc descendit die sereno et quasi agens est eadem quod est huiusmodi habitudo eorum agentis pluuie est motus solis sub terra et super ipsas: et hoc cum fuerit super terram ascendit vapor pueniens huiusmodi cum occultat sol sub terra in frigidat ille vapor et transmutatur in frigus: et locus rosis operatur de necessitate ut sit sub loco pluuie: et hoc per paucitatem caliditatis inuenire in materia eius: et hoc fit generatio eius debilis. Et signum huiusmodi est quod dicitur Aristoteles quod in cacumine montium altorum non descendit ros: neque in omnibus quatuor partibus reuolutionis anni: sed in temporibus puenientibus ascensionibus huiusmodi vaporis: maxime cum flant venti accedentes in quibus terra: et sunt in maiori parte terrarum venti australes seu meridionales: et aliqui est in quibusdam ciuitatibus ventus flans ex parte propinqua adducens vaporem propinquum ei quodque ventus fuerit. Et cum fiat ventus septentrionalis vel ventus spargentes et destruentes nubes desinit descensio eius: nix autem et pluuie ambe sunt vnum et sunt eadem efficiens ambarum est vnum et locus. Diuersificantur autem secundum plus et minus locus. Nix et pluuie est vnum: et sunt materia eorum. Sed diuersificantur propter diuersitatem agentis. Frigiditas in intenso et remissione: nam cum non fuit frigus valde intensus fit pluuia: cum autem frigus est valde intensus congelant vapores illi dispositi ad recipiendum formam aque antequam sit completa in omnibus partibus eius: nam aque et graue fit per congelationem et descendit: et hoc inuenit in repositum frigidis et in locis frigidis. Pruina autem materia eius et materia rosis est vnum et locus ambarum est vnum et agens eorum. Sed diuersificantur per fortitudinem agentis et debilitatem eius: et cum fuerit frigus remissus fit ros. Cum autem fuerit intensus congelat ille vapor antequam transmutetur: et fit ex ipso pruina. Gradines autem videntur de dispositione earum quod sunt aque congelate in nube. Sed gradines de dispositione eius cur fit secundum plurimum in autumno et vere: et vnde opposita dispositione nix. Et dicimus quod

Cometæ

pp 3

Quare luna
est et frigida
et humida.

Propter quod
aliqui anni sunt
humidi et alii
qui siccit.

De rore.

Cor grande
porus i vere
et in autumno
generat.

De theoroy

De nō sūp
fonticari p
sua pūa.

cā grādinis sit intēssio frigiditatis congelātis ipsum
anteq̃ descendat inferius manifestum est: qd̃ autē cā
esse talis frigiditatis in his duob⁹ rēporib⁹ in aere p
se nālter est impossibiles: sed si fuerit oīno est per acci
dēs. tñ est cū calefit aer postq̃ fuit frigidus: aut fri
gefit postq̃ fuit calidus: tñ cū fuerit nubes diuer
sarum partū in caliditate t frigiditate: accidit frigi
ditati vtrū in se fugiens a caliditate: t ingreditur in
pūnditate nūbis aliqñ. hoc etiā accidit aliqñ calidi
tati sicut apparet de dispōne eius in terra: t cū ac
cidit hoc caliditati fit ex h vñū gen⁹ entū sicut con
traria t fulgura seu fulmina: cū āt hoc accidit frigidit
tati fit grādo nam de cōsuetudine seu de nā perary
est fortificatitā q̃ accidit perario suo aliqua corru
ptio. Cū h q̃ de nā aque est recipere magis actionē
frigiditatis cū calefit: ideo qñ voluit medici infri
gidare aquā velociter calefaciūt p pus: t cū hoc sit
ita: accidit nubi infrigidari ppter caliditātē pēxistē
tem in ipsa pus q̃ trāsmutetur ad pluuiā. ideo gut
te pluuię descendētis cū grandine sunt magnę: t cū
frigiditas fuerit intēssior: cōgelat anteq̃ descendāt.
Et ideo multotiens deicēdit pluuiā t grando simul
ppter diuersitatē partium illius nūbis in paucitate
frigiditatis t in intēssioe eius. Cā aut diuersitatē ei⁹
in magnitudine t paritate sunt vna harū duarum.
Una earum est debilitas dispōnis seu pparatiois: t
fortitudo eius t virtus agētis t debilitas eius. Alia
autē est distantia loci in quo fit seu generat t pping
tas eius. Ipsum enī cū fuerit magis remotū consi
mit ipm aer t non peruenit ad terrā nisi pars parua
t ppter hanc cām inter illud qd̃ ex ipso fit in loco. p
pquo bz angulos cū deicēdit. Et hoc est sūma sūmo
nis de pluuijs: t rores t grādines t nūe: t pruina.

De vētis fontib⁹ t fluminib⁹. Cap. V.

Deventis autē t oibus spiritib⁹
adhuc autē t de fluminib⁹ t mari
bicamus primo t de his dubi
tantes ad nos ipsos: sicut enī t
de alijs sic t de his nūbil acce
plim dictū tale qd̃ nō t q̃libet
le dicat vtiq̃. Sunt autē q̃ dicūt vocatū aerē.
motū quidē t fluentēz ventū esse: consisten
tem autē eundē: hunc itēz nubes t aquā tan
q̃ eadē nā existēte aqua t spiritu t vētūz
existētem motū aeris. Propter qd̃ t eorū
qui sapienter volūt dicere. quidā vñū alunt
ventū esse oēs ventos: q̃ accidit aerē t mo
tum vñū t eundē esse oīum. Aideri autē dis
ferre diffinitē nūbil ppter loca vñūq̃q̃
existit fluens semp. sūp dicentes: quēadmo
dum vtiq̃ si quis paret t flumios oēs vñūz
fluminiū esse: ppter qd̃ multi melius dicūt
sine inquisitione q̃ cū inquisitione sic dicen
tes. Si quis de enīz ex vno principio oēs flu
unt t ibi spūs: eodē mō forsan dicēnt vti
q̃ aliqd̃ sic dicentes: si autē sūp hic t ibi pa
lam: q̃ hoc leue dictū erit vtiq̃ mendacit⁹.
Qm̃ hoc quidēz oppositā bz considera

tionē quid est vētus: qñ sit t qd̃ mouēas
t vnde principiū ipsoz. t primo: vtiū quē
admodū ex vase opz accipere fluentē vētūz
t vtiq̃ adhuc fluere donec vtiq̃ euacuatur
vas velut ex vtribus emissum: aut quēmad
modū pictores pingunt ex ipsis principij
emittētes. C Sūp autē t de generatiōe flu
uiozū videt q̃būda habere. Elementa. n. a so
le aqua iterū plura cōgregata sub terra flue
re ex vētre magno: aut oēs ex vno: aut aliud
ex alio t non fieri aquā nullā: sed collectā ex
byeme in talia susceptacula bāc ferri multi
tudinem flumiozū. Propter qd̃ t maiores
semp byeme fluere q̃z estare: t hos quidēz
ēē perpetuos: hos autē non perpetuos: quo
rūcūq̃ quidēz. n. ppter magnitudinē vētris
multa collecta aq̃ est: vt sufficiat. t nō prius
consumat anteq̃ supueniat iber in byeme.
iterū hos quidēz perpetuos esse in finē. Qui
bus cūq̃z at minora susceptibilia: bi ppter
paucitatem aque ericant anteq̃ supueniat
que de celo euacuato vase: q̃suis manifestū
quis velit faciēs velut susceptaculū pze oculis
quotidiane aque fluentis continue intell
gere multitudinē: excedit vtiq̃ magnitudi
ne terre molē vel nō multū deficiet suscepta
ois influens aq̃ per annū: sed semper palam
q̃ accidūt quidēz t multa talia in locis mul
tis terre nō solū: sed in cōueniens siquis non
putei ppter eandē cām aquā ex aere fieri. p
pter quā quidēz super terrā t in terra. Qua
re siquidēz t ibi ppter frigiditātē constat va
porans aer in aquas: t ab ea quē in terra fri
giditate h idem opz putare accidere t fieri:
t non solum segregatā aquā que in ipsa t
hanc fluere: sed fieri cōtinuē. Adhuc autē nō
ea que sit: sed existēte aqua quotidie nō ta
le esse principiū flumioz vel sub terra stagna
quedāz segregatā sicut quidā dicunt: sed si
milliter sicut t in eo qui sup terrāz loco par
ue consistentes gutte: t iterū ipse cum alijs
multis: tādē cū multitudine deicēdit plu
ta aqua: sic t in terra ex paruis colligi prioz
t est velut scaturiens in inum terre princē
plum flumioz. manifestat autē ipsum opus:
qui enī aqueductus faciūt humilibus. t de
fossis colligunt ac si vtiq̃z sudāre terra ab ex
cellis. ppter qd̃ t rbenmata flumioz ex mō
tibus videtur fluentia t plurimi t maximi
flumij flūt ex maximis mōtib⁹: sūp t fon
tes plurimi mōtib⁹ t locis alius vicināte:
in cāpestrib⁹ aut siue flumij pauci sūp oio.

De gūatōe
flumioz.

Opus

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

De gūatōe

flumioz.

Abontana autē et alia loca velut spōgia su-
spensa sūnt modica q̄dez: in multis autē locis
pducit et colligit aquā. Suscipiūt. n. adue-
nientis aque magnā multitudinē: quid enī
differret cōcūā et supinā aut connexā esse
peripheriam et gibbosam: viroq; n. mō eq̄-
lem cōprehēdet molē corporis et ascenden-
tem vaporē infigidāt et concernit in aquā
iter: ppter qd̄ quēadmodū diximus mari-
ni flumīnū et maximis vidēt flūētes mon-
tibus. Idā autē ex h̄ cōsideratibus terre pe-
riodos. has enim et inquirere a singulis sic
descripserunt quēcūq; non accidit ipso mer-
vidisse dicentes. In asia quidē igit plurimū
ex parnaso vocato monte vidēt flūētes et
maximi flumī. hic autē mons dī maximus
oīum qui ad orientē hyemalē: ascēdēt enī
tam hūc apparet quidē extra mare cūsus ter-
minus nō palā his quib; ex h̄ qdē igit flū-
unt alij flumī: et bactros: coaspēs: et taraxēs:
adhuc autē dī tanais pars exīss in meotidem
paludē: fluit autē indus ex ipso oīum flumīo-
rum rēuina plurimū: ex caucaso autē et alij
flumī multī: et sūnt multitudines et sūnt ma-
gnitudinē excedētes et pbasis: caucaso. n.
maximus mons est eoz q̄ ad orientē estina-
lem et multitudinē et altitudinē. Signa autē
altitudinis quidē: q̄ vidēt et a vocatīs. p̄fū-
dis et a nauigantibus in stagnis. Adhuc illu-
strant sole ipsius sūmitates vsq; ad tertiam
partē noctis: et ab orientē et iterū a vespere:
multitudinis autē: q̄ multa h̄z iuga in quib;
gentes habitāt multē: et stagna autē eē ma-
gna: attē oīa iuga esse manifesta vsq; ad vl-
timaz verticē. Epyreneo autē est mons ad
occidentē equinoctiales in celtica flumī bi-
strus et tartassus. iste quidē igit extra colū-
nas. Bistrus autē per totā europā in pontū
eurinū. Flumīoz autē aliorū plurimī ad ar-
ctū et montibus archiū: bi autē multitudi-
ne et altitudine maximi circa locū h̄c sunt.
Sub ipsa autē vsa super ultimā scythiā vo-
cate ripe: de quarū magnitudine valde dice-
re sermones qui dicunt fabulosi: flumī igit
tur plurimī et maximi: post bistrū aliorū
flumīoz hinc vt aiunt. Et similis autē et circa
libyaz: qui quidē ex erbiopis montibus et
egon et onyxis: maxime diuulgatoz cremē-
tricus vocatus qui in exterius mare fluit ob-
nili flumī: primo ex argento vocato mōre:
eoz autē qui circa elinū locū achelous qdē
ex p̄ndo et machijs: bi strimon autē et ne-

stus ebus oēs tres exītes ex scōbro. Abul-
ti autē flumī ex rodope sunt: sūnt autē et alios
flumīos inueniet quis vsq; flūētes. S̄z te-
stimonij gratia hos dixim; qm̄ et quicūq;
eoz ipsoz flumī ex paludibus paludes sub
mōtib; positos esse accidit oēs fere autem
sub locis altis exponere. Qd̄ quidē igit nō
opz putare sic fieri principia flumīoz vt ex
determinatis v̄trib; manifestū. Neq; n.
vsq; locus sufficiens esset qm̄ terre est vt dī-
cere: sicut neq; qui m̄biū si exīre sub monti-
bus oportebat flūere solū: et non h̄ quidem
deficeret: hoc autē fieret: sed semp ab exīten-
te accipiebāt et sub mōtib; esse fontes atte-
statur: q̄ ex p̄fluere ad modicū et paulatim
et multis scaturiginibus distribuit locus et
sunt sic fontes flumīoz. Nō solū autē sed et
italia esse loca h̄ntia multitudinē aque velut
stagna. nihil incōueniens: sed non ad tāra vt
hoc accidat nihil magis q̄ si quis putet q̄ ma-
nifesta esse fontes flumīoz. fere enī ex font-
ibus plurimi flūūt: sūnt autē illa et h̄ putare eē
corpus aque oē. Qd̄ autē sunt tales fontes et
voragine terre manifestāt absorpi flumīo-
rum: accidit autē h̄ in multis locis terre: pu-
ta pelopōnessi plurima italia circa archadiā
sunt. cā autē q̄ montuosa exīss non h̄z efflu-
us ex alueis in mare: repleta. n. loca et nō ha-
bentia effluxū ipsius inueniūt transitum in
profundū cogēte desuper veniēte aqua: cir-
ca elladē quidē igit parua italia oīno sunt fa-
cta. Sed sub caucaso stagnū qd̄ vocāt qui
ibi mare: h̄. n. multis flumīz et magnis igre-
dientibus nō h̄ns effluxum manifestū: deri-
uat sub terra iuxta coarctos circa vocata pro-
funda pontis: hec autē sunt infinita quedā ma-
ris pfunditas. Nullas enī vnquaz qui de-
scendit potuit terminū inuenire: hanc autē
longe a terra fere ad trecenta stadia porabi-
lem reddunt aquā ad multum locū nō indi-
rectum: sed in tres partes: et circa logistiaz
nō minor rhodano absorbet quidē flumīus
et iterū egredit sūm aliū locū. Rhodanus
autē est flumīus trāsmeabilis. Nō semp autē
eadēz loca terre: neq; aquosa sunt: neq; ari-
da: sed pmutantur sūm flumīoz gnationes et
defectus: ppter qd̄ et que circa aridā pmuta-
tā et mare et nō semp hec qdē terra: h̄ autē
mare perseverāt omni tpe: sed sit mare qdē
vbi ante arida: vbi autē nunc mare qdē ibi
ante arida: vbi autē nunc mare iterū hic terra:
h̄z tñ quedā ordinē h̄ putare opz fieri perio-
dōmē.

h̄goria v̄s in h̄c
et p̄t

Mō sp̄ eades
loca terre ne
q̄ aquosa ne
q̄ arida sūnt.

Rhōdānū
q̄ h̄c

De theoroy

dum: principis aut horum et ea quae terre que
inens sicut platarum corporum et aliarum statum
hinc et senectute: sed illis quod non in partem
h accidit pati: sed simul totum in statu esse et
decrementum parti necessarium. Terre autem h fit
h parte pro frigida et caliditate: hoc quod igitur
crefuit et minuit pro sole et circulatione.
Propter h autem et virtute pres terre accipiunt
dintez et vsqz ad ipsa aqua pnt pmanere: de
inde exicant et senescunt. Itē alia aut loca vi
nificant et aquosa sunt h pre. Itē aut locis
factis siccioribus fontes exterminari: his autē
accidit h fluuios pro quod igitur ex magnis
puos: deinde tādē fieri siccios: fluuijs autē trā
smutatis et hinc qdem exterminatis: in alijs
autē ppositioabilis factis pmutari mare. Abi
qdē. n. excrefēt a fluuijs abundante abice
dens arida facere: necessarium: vbi aut fluxi
bus abundas exsiccabat ad terrā: tunc itez h
stagnare: sed ppter qd fit ois nālis circater
ram generatio per successiones: et in tēpori
bus longissimis ad nostrā vitā latent: hoc fa
cta: et prius oim gentiū interitus fuit et cor
ruptiones anteqz memores horū pmutatio
a principio in finē. Maxime autē igitur corrup
tiones fuit et citissime in prelijs: alie aut infir
mitatibus: he aut sterilitatibus: et his he qdē
magne: he aut h modici vt lateat talis gē
tium trāsmigrationes: ppterea qd h quide
derelinquit regiones: h aut pmanerūt vl
qz ad hoc donec vtiqz nō amplius possit ale
re regio multitudinē nullam. Et prima ergo
desertio ad vltimas verisimile est lōga fieri
tēpora vt nullius memoret: sed saluatis ad
huc manentibus obliuione factam ēē ppter
temporis multitudinē. Eodem autē modo
opz putare et habitaciones latere quādo pri
mū facte sunt gentibus singulis. Deinde per
mutata et scā sicca ex paludosa et aquosa:
eteniz hic paulatim ex multo tēpore fit addi
tio vt non sit memoria qui primi: et quando
equaliter habitibus locis venerūt velut acci
dit circa egyptus. Et eniz hic locus semper
siccior videtur factus et tota regio fluuij at
tractio existens nili: propter aut paulatim exic
cata paludibus propinqua inhabitari ex tē
poris longitudine ablatū esse principiu. Et
detur igitur et ora omnia excepto vno cano
hico manufacta et nō fluuij existentia et anti
quitas egyptus thebe vocate. Insinuat autē
et homerus sic recens existens vt est dice
re tales permutaciones. Illius enim loci fa

cit memoria tanquā nondū mēpbi existente
aut taliter aut nō ita: hoc aut simile sic acci
dere. Inferiora aut loca superioribus posse
rius habitata sunt: paludosa enim ad ampli
us tempus necessarii esse propinquoza al
teratiōi. ppter stagnare in vltimis temp mag
gis: permutat aut hoc iterum apte habet. de
siccata eniz loca veniūt ad bene habere: que
aut prius bene tēperata exiccata aliquādo fi
unt deteriora. Nō quidem accidit elladijs
et circa argiuorum et miceneoz regionē.
Sub troicis quidē que argoz: qz paludo
sa erat paucos poterat alere. Et micena autē
bene habebat propter qd honoratior erat
nunc autē contrarium propter predicta cau
sas. Hoc quidē inutilis facta est et sicca pro
sua: huius aut que tunc propter stagnare in
utilis nūc utilis est facta. Sicut igitur i hoc
loco accidit existēte loco paruo idē opz pu
tare h accidere et circa magna loca: et regio
nes totas. Qui qdē igitur respiciunt ad mo
dicum cām putat talis passionis esse totius
permutationē tanqz generato celo propter
qd et mare minus fieri aut tanqz exiccatū:
qz plura loca appetit hoc passa tūc qz prius.
Est aut horum hoc qdem verum: hoc aut non
verum: plura qdē eniz sunt que prius aquo
sa: nunc aut arida non solus: sed et cōtrarij.
In multis enim locis considerātes inuenie
mus superuenisse mare. Et huius cām
non mundi generationē putare opz. Derisi
bile eniz est ppter paruas et momentaneas
mutationes mutare totum: terre autē mor
les et magnitudo nihil est omnino ad totū
celū: sed omniū horum cām existimādum:
qz fit pertēpora finita velut in temporibus
que hūc annis huius sic per iōdo quadā ma
gna: magna huius et excessus imbutū: hoc
aut non semper hūc eadem loca: sed quē ad
modū vocatus sub deualione cataclysm.
Et enim hoc circa ellinucis locū fuit factus
maxime et huiusmodi circa elladē antiquā:
hoc autem est circa dodonem et abeloum:
iste enim in locis multis rheumata permu
tant: habitabāt enim selli hic: et vocati tunc
quidē greci: nunc autem clines. Quis igitur
factus esset talis excessus imbutū putare opz
ad multum tēpus sufficere: et sic nunc eius
quod est esse perpetuos quosdā fluuios.
hos aut non. h qdem aiunt cām esse magni
tudine sub terra voraginē. Hos aut magni
tudinem aliorum locoz et spissitudinē fir
giditātē

Handwritten notes in the left margin:
vna 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Handwritten notes in the right margin:
de ualio in hys locis...
et huiusmodi...
et huiusmodi...

gilitate ipsorum. Ita. n. plurimā et suscipiunt
aquā et operiunt et faciunt: quibusque autem
parue suspensione motus consistit aut sonifere
aut lapidose et argilliose: hoc potius deficere
sic putare oportet in quibus utique facta fuerit talis
humidi latio ut perperne fiat humiditates locorum
magis: tunc autem hericcata sunt facta magis:
altera autem minora quae aquosa donec veniat
iterum descensus periodi eiusdem. Quia autem
necesse totius fieri quidem quādam permutatio-
ne: non in generatione et corruptione siquidem
maneat totius necesse: quodammodo nos dici-
mus eadem loca semper humida esse mari et
fluvij et sicca. Manifestat autem quod sit: quos
enim antiquissimos homines esse egyptios:
horum regio tota sancta videtur existens flu-
vij opus: et hoc in ipsa regione aspiciendi po-
laz est: et que circa mare rubrum sufficiens ar-
gumētum. Et hoc enim regum in aliquis atten-
tavit perfodere: non enim puas haberet utique
ipsis utilitates navigabilis totus locus. De
autem primo? Sesostris conatus fuisse antiquo-
rum: sed invenit mare existens altius terra propter
quod ille primo: et varius postea cessavit
fodere ut non corrumpere fluxus fluvij com-
to mari. Manifestum igitur quod mare oia vnum
hunc continuum est: propter quod et circa libyā lāmo-
nia regionē humiliora videtur et profundio-
ra propter rationem inferioris regionis. Palam
enim quod alteratione facta sunt stagna et arida:
tunc autem facta derelicta et stagnata aqua desicca-
ta est ita annihilata. At vero et circa meotides
paludē acciderunt attritiones fluvij tantum
ut multo minores magnitudine naves nunc
inveniant ad operationem quae anno. lx. quae ex hoc
facile proportionabiliter accipere quod et primo sunt
multa stagna: et hoc opus est fluvij et tan-
dem necesse est fieri sicca: adhuc autem bosporus? sp
quod fluit propter attritionem: et est adhuc oculis vi-
dere quo accidit motus. Quia enim ab assa iterce-
ptione faciebat fluxus? quod postea? stagnum factum
fuit prius: deinde exiccatum fuit utique: post
hec autem alia quae ab intercepto et stagnum ab hac:
et hoc sp sic accidit: sicut autem hoc sepe necesse est pro-
cedere velut fluvij fieri: eadem autem et adhuc sic-
ca. Et manifestum igitur quoniam quoniam tempus non deficit
et totius eternum quod neque tanala neque nilus sp
fluxit: sed erat aliquando sicca locus? vñ fluit
opus. n. h. ipsorum terminum: tempus autem non h. sicut
autem hoc in alijs fluvij provenit dicere. At vero si-
quidem et fluvij sunt et coarumpunt et non sp ea-
dem loca terre aquosa et mare necesse est permutari

similiter. Varii autem h. quod deferretur: h. autem
supergrediente sp manifestum quod ois terra non sem-
per eadem: hec quod ipsa sunt mare. h. autem arida
sed permutantur tempora omnia. quod quod
dem igitur non semper eadem neque arida sunt
terre neque natabilia sunt: et propter quam cau-
sam hoc accidit dictum est. Similiter autem
et propter quid: bi quidem perpetui: bi autem
non sunt fluvij. Cap. V.

Postea autem peccat loquendo de flumi-
nibus et mari et veteris. Sed ipse
loquitur hic de his quibus praefate de flumi-
nibus tunc: quia ipse complebitur sermonem de reli-
quis duobus quibus in secundo libro. Et per-
damus in hoc sermone ordinem eius: et dicam? quod aqua quae inue-
niunt in terra sunt due species: una eorum sub terra: reliqua
autem supra terram. Et quilibet horum species vel fluit vel stat.
aqua autem stat multoties sicut seu sunt ex aqua pluviae quae
accidit illis locis ut remaneat aqua cadentes in eis pro-
duritie seu coactione eorum: eorum eorum sic est visum in lo-
co coactione et paulo repleto aqua. Et ita invenit hec species
aquarum secundum generationem ex aere quae est infra seu intra terram
cum adiuuabit per locum veniente huic secundum dispositionem que
nietur ei supra terram. Sed accidit talibus aqua ut non sine
fluere pro debilitate impulsiois eorum et pro planitie lo-
ci generationis eorum: et ipse est qui sit locus eorum in quoniam
tur altior loco a quo exiit. Et signum super hoc quod iste aqua. s.
quae generatur cum exiret non exiccat. Sed aqua fluere sicut
secundum plurimum secundum generationem primum et productionem non
cessant. Et maxime flumina magna. Et ita accidit eis
ut remaneat fluxus eorum multo maiori tunc quod sit vita
bois. Et ipse est ut sit in terra aqua in actu ex quibus
fluit ista flumina ita magno tempore neque ex una bre-
ve ad aliam et maxime in annis siccis. Nam illa loca eorum
de necessitate maiora multum quod illud quod videtur ex terra
vel quod per terre discoopra. et si non eorum loca maiora
accideret terre multoties profundatio. Non tamen est ipse
ut sit in terra loca adiuuata per suas magnitudines
in primum fluxus et multitudine ei? et maxime in tunc
hyemis: et in illo quod est propter hyemem. Et loca
venientia tali generatione primum sunt motus. et ita erumpunt
flumina magna a montibus et ea huius est: nam motus huius
simul multa coadiuvantia huic. ex eis est: quia in monti-
bus magnis oibus alijs locis est humiditas: et frigiditas
propter altitudinem eorum: et propter pinguitatem eorum ad locum frigidum:
in quo generantur pluviae: et propter grossitatem seu coactionem
eorum non resoluunt huiusmodi seu rotatio neque humiditas
quae est in ipsis: et propter frigiditatem quae invenit in eis sp ab ex-
tra accidit ne sint in ipsis aqua sp: sicut accidit in corpori-
bus animalium in tunc frigoris: et caliditas intrinseca resolu-
unt humiditates exites ibidem et rotatio: et transmutat
ipsas ad aerem calidum. et ascendit ad superiora illi? et cum
ascendit transmutat aqua propter grossitudinem per superioris
et frigiditatem ei? sic accidit huius in balneis. h. autem fit in cau-
nis seu scissuris illorum montium et in locis dispositis adue-
nire tale accis sile ei? quod sit in istis scissuris ut descendat
guttatis ex eis aqua per coopimetam eorum. Cum autem multipli-
cantur hec aqua quae eorum expellat quaedam erumpunt flumi-
na: et aliqui hec aqua fluere sunt ex aqua pluviae: sunt flumina
quae fluit in tunc hyemis et in tunc propter hyemem huic:
et postea cessant. et aliquando associant quibusdam flumi-
nibus due huiusmodi causas. Et in hoc complebitur primus liber.

Aristotelis stragyrite metheoroz liber
Secundus: cum Averrois Commentarijs
nuper traductis.

Ednotio
optio de origie
maris.

Enaragore
optio.

Alia optio.

Optio
optio pugnat

Emari autem et quod
non ipsius: et per
quam causa est salia
tata aqua multitu
do: ad huc autem de
ea quod a principio
generatione dicitur
camus. Antiqui
quidem igitur et ver
sares circa theolo
logias faciunt

ipsius fontes ut ipsi sunt principia et radices
terre et maris. Magis tragicum. n. bi et rene
ren? existantur forte et quod dicitur magna
quod hoc per ois est: et reliqui celum totum cir
ca hunc locum consistere: et huius gratia tunc en
te honoratissimi et principis. Qui autem
sapientiores humana sapientia faciunt ipsi? ge
neratione: et n. primo humidum oem locum quod
circa terram: a sole autem ericcat: quod quod enapo
rauit spiritus et everfides solis et hunc autem fa
cere: reliqui autem mare est: per quod et minus fie
ri ericcatum putat: et tunc fore aliqui sicchito
ti. Quidam autem ipsorum autem calefacta a sole
terra velut sudore fieri: per quod salis est: et eni
sudor salis. quod autem salcedinis causa terra est
autem. Quod admodum. n. et quod per cinerem colatur
salis sit: eodem modo et hoc salis esse mixta
ipsi tali terra. Quod quidem igitur fontes ma
ris ipse esse per existentiam iam considerare oportet.
Aqua. n. que circa terram: he quidem fluxibiles
existunt entes: he autem stationarie fluxibiles
quod igitur ois fontales. De fontibus autem di
ximus prius quod oportet intelligere non tanquam ex vase
verinatam esse principium fontis: sed ad unum sp
facta et fluxum occurrere primum. Stationa
rii autem he quod collectione et substantie velut
paludose et quoniam stagnabiles multitudine
et paucitate differetes: he autem fontanes: he autem
ois manifeste: dico autem velut puteales voca
te. Similiter. n. superius oportet fontis esse fluxus:
per quod he quod spontanee fluxus quod fontales: he
autem arte indiget operante. Differentie quidem igitur
tot et tales aquarum sunt. bis autem sic determinata
tis impossibile fontes esse maris. In neutro. n.
horum generum possibile est esse ipsum: neque enim
effluxibile est: neque manufactum: fontales autem
ois horum alterum posse sunt: spontanea autem statio
naria tanta multitudine nulla videmus fon

talē factā. Adhuc autem quoniam plura sunt ma
ria ad invicem non commixta: nullum locum: quorum
rubrum quidem videtur finem modicum communicas
ad quod extra colinas mare iraniticum et ca
spium separata ab his et circūhabitata in cir
cuitu ut non utique laterent fontes si finem ali
quem loci ipsorum esset. Fluvius autem mare
videtur finem angustias sicut per adiacentes
terram in modicum ex magno coarctat pe
lago: propterea quod libatur huc et illuc sepe
hoc in magna multitudine maris immanife
stum: quod autem propter angustiam terre mo
dicum obtinet locum: necessarius est quod in
lato modicum libationem ibi apparere ma
gnā. Quod autem inter heracleas colinas
totum finem terre cōcavitatē fuit et fluviorum
multitudinem. meotis quidem enim in pon
tus fuit: iste autem in egei: qui autem tam extra
pelagi minus faciunt: b euidenter: illis autem
et propter fluviorum multitudinem accidit
hoc. Plures enim fluvij in egei flunt:
et meotis aut multiplicem regionem ipsius:
et propter brevitatem profunditatis: semper
enim ibi profundius videtur existens et ma
re meotide pontus: hoc autem egeum: ego autem
siculum: sardonium autem et tirrhenicum: p
fundissima omnium. Que autem extra colum
nas brevis quidem propter luctum: sine autem
latu sunt ut in concavo terre existere: sicut
igitur et finem partem ex altis fluvij apparent
fluere: sic et totius terre ex altioribus quod ad
arcum fluxus sit plurimus: ut quidem bi
propter effusionem non profundum: qui autem ex
tra pelagi profundum magis. De eo autem quod ea
que ad arcum sunt terre alta sunt signum quod
dam: et multos persuasos esse antiquorum
metheorologorum solē non fieri sub terra: sed
circa terram et locum hunc dispares: et facere
noctem propterea quod alta loca sunt quo ad ar
ctum terre. Quod quidem igitur non fontes pos
sibile sit maris esse: et propter quod causam sit vi
deretur fluens talia et tanta nobis dicta sunt.
De generatione autem ipsius si finem est et de sa
pore quod causa salcedinis et amaritudinis dicitur.
Quod quidem igitur quod fecit priores putare mare prin
cipium esse et corpus omnis aque hec est.
Videbit enim utique rationabile esse quod ad mo
dum aliorum elementorum est congregata moles
et principium propter multitudinem vni per
mutatur partium et miscetur alijs. Puta
ignis quidem in superioribus locis: aeris autem
multitudo quod post ignis locum: terre autem
corpus

Scda rē.

Propter
mare fluit.

Scda et de
causa.

Si
tunc
pugnat

et. nō ferit.

corpus circa qd̄ hec oīa posita sūt m̄ifeste.
 Mare palā q̄ s̄ eandē rōnez z de aq̄ necē
 q̄rere: tale ar̄ n̄ aliū aliū corp⁹ v̄i positiū totū
 simul: sic z alioz el̄toz p̄ter maris ma-
 gnitudinē. Quod. n. fluios neqz totūz sūt:
 neqz itablie: s̄ v̄i feni sp̄ v̄i quoridie ex hac
 itaqz dubitaciōe p̄cipiū oīūz hūidoz z oīs
 aq̄ puratū ē ēē mare: pp̄ qd̄ z fluios nō so-
 lū in s̄ s̄ ex s̄ qd̄ aīū flueret: colatūz. n. fieri
 qd̄ falsūz potabile. Pp̄ oīf ar̄ altera ad hāc
 op̄inōnē dubitaciō: cur qd̄ nō ē p̄sistēs aq̄
 s̄ potabilē si qd̄ p̄cipiū oīs aq̄: s̄ falsa. Cā
 aut̄ sit z hūi⁹ dubitaciōis solutiō erit z de
 mari accipe pp̄iā existimatiōnē necessariā
 recte: aq̄ enī circa terram ordiata sicut circa
 hāc aeris sperā z circa hāc q̄ d̄ignis: h̄ enī
 est boz v̄līmū: siue vt plurimū dicit siue vt
 noa. Laro aut̄ sole s̄mō z p̄pterea p̄muta-
 tiōe z generatiōe z corruptiōe ex̄sistit: qd̄ q̄
 d̄ subtilissimū z dulcissimū sursūz ducit p̄
 singulos dies z fert̄ itez d̄sgregat̄ z vapo-
 rās in superiorē locū ibi aut̄ rursūz cōstans
 p̄pter ifrigidatiōnē deorsūz fert̄ itez ad ter-
 rā z s̄ sp̄ vult facere nō: sicut dēnī est p̄ius.
 C̄ P̄pter qd̄ z deridēdi oēs q̄cūqz p̄io-
 rum existimauerūt soles cibari hūido: z pp̄
 hoc aut̄ ver̄sōes facere ip̄m: nō. n. sp̄ posse
 eadē loca exhibere ip̄i alimētū. Necēssariū
 aut̄ ēē hec accidere circa ip̄m aut̄ ip̄m corū
 p̄ter enī m̄ifestū ignē qd̄ in hūerit alimētū
 vsqz ad hoc viuere. hūidū ar̄ igni ēē alimētū
 solū tāqz p̄ingat vsqz ad solē qd̄ sursūz du-
 cit. hūidū aut̄ ascēsus talis sit: q̄lū qd̄ facte
 flāme: p̄pter qd̄ signū accipiētes sic z de so-
 le purauerūt. Hoc aut̄ nō est s̄ile: flāma qd̄
 enīz p̄p̄inū hūidū z siccūz p̄mutata sit: z
 nō alitur. nō. n. eadē ex̄sist p̄manet nullo tpe
 vt est dicere: circa solē aut̄ ip̄ole s̄ accidere:
 qm̄ alito qd̄ eodē mō: sicut illi dicūt palā q̄
 z sol nō solū sicut heraclitus ait: non⁹ in die
 est: s̄ sp̄ nōn⁹ p̄tinue. C̄ Ad hūc aut̄ q̄ a sole
 eleuatiō hūidū flūis ē calefactis aq̄s ab igne:
 si igit̄ neqz subardēs ignis alitur: neqz solē
 h̄ simile erat existiare: neqz si oēm calefacti-
 ens euaporare fecerit aquā. Inconueniēs aut̄
 z solū curasse de sole: alioz ar̄ astroz ip̄s
 negligere salutē ratiō z magnitudinē z mul-
 titudinē ex̄sistit. Idē aut̄ accidit z his irro-
 nabile z dēcētib⁹ p̄io hūmida ex̄sistē terra z
 mūdo q̄ circa terrā a sole calefactū aerē: aut̄
 factū esse z totū celū augmētari: z hoc sp̄s
 exhibere z h̄ oēs ip̄s facere. Manifeste

enīz sp̄ sursūz ducit̄ videm⁹: descēdēs itez
 aq̄ z si nō p̄ vni reddat̄ z p̄ singulas regio-
 nes s̄it: s̄ in aliqb⁹ ordinariis t̄pibus reddat̄
 oē acceptū velut neqz alius superiorib⁹: neqz
 s̄ qd̄ manere aere tam post gn̄ationē: s̄ aut̄
 facto z corrupto iterū in aquā. Porabile
 quidē igit̄ z dulce pp̄ leuitatē sursūz ducit̄
 oē: falsūz aut̄ subrus manet pp̄ grauedinēz
 vt in eo q̄ cōueniētī ip̄i loco pp̄io. hoc. n.
 puratū dubitaciōē p̄uēiētē. irrōnabile. n.
 si nō aliq̄s est loc⁹ aq̄: sicut z alioz el̄toz z
 hāc ē solutiōnē. Quē. n. videm⁹ locū occu-
 pās mare. iste nō est maris: s̄ solū aq̄ v̄i aut̄
 maris: q̄ qd̄ falsū qd̄ deorsūz māet pp̄ pon-
 dus: dulce aut̄ z potabile sursūz ducit̄ pp̄ le-
 uitatē. quēadmodū in aialū corpib⁹: eteniz
 in his alimēto igrediētī dulci hūmidalimē-
 ti hypostasis z supflūū: apparet ens amay
 z falsūz. Dulce. n. z potabile ab innato ca-
 lore attractū in carnes z aliā cōpactionē ve-
 nit p̄tū: vt q̄libet nata est. Sicut igit̄ ibi in
 cōueniēs siquis potabilis alimēti nō p̄t̄et
 locūz esse ventrē solū: q̄ cito assumit̄: s̄ su-
 perflūū: q̄ hoc videt̄ subdēs nō vtiqz ex̄sist
 mabit bene: similiter aut̄ z in his. Est qd̄ez
 enīz sicut dicimus locus iste aque pp̄ qd̄ z
 flūiūz fluit in ip̄s oēs z oīs q̄ sit aqua. si-
 que enīz q̄ maxime cōcāuit flūis z mare
 talē obrinet locū: sed hoc qd̄ez sursūz fert̄ ci-
 to pp̄ solem esse: s̄ aut̄ derelinquit pp̄ dictā
 cām. Querere aut̄ antiquā dubitaciōnē pp̄
 qd̄ qd̄ tanta multitudo aq̄ nūqz apper̄: per
 singulos. n. dies flūiūz fluentib⁹ in amera-
 bilib⁹ z magnitudine inēstis n̄hil mare sit
 amplius. Hoc quidē nullūz inconueniens
 dubitare aliquos nō tamen ituenrē difficile
 videre. Eadē enīz multitudo aq̄ in latū dif-
 fusa z rōtā simul nō inequali tēpore ex̄cca-
 tur s̄ differt in tantū: vt hoc quidē p̄mane-
 at per totū diem: s̄ aut̄ quēadmodū si q̄s su-
 per inēsam magnāz diffuderit aque cyatū
 simul: p̄s̄p̄tētib⁹ vtiqz ex̄terminabitur
 totum quod vtiqz z circa flūiūz accidit.
 C̄ Cōtinūe enīz fluentibus simul totum sem-
 per quod p̄uenit imensum z latum lo-
 cum ex̄ccatur cito z latenter. C̄ Quod aut̄
 scriptū est in p̄bedrone de flūiūz z mari im-
 possibile est. dicitur enīz q̄ omnia qd̄ inui-
 cem p̄forata sunt sub terra: p̄ncipiū aut̄ez
 oīum sit z sōis aquaz vocat̄ tartarus circa
 mediū aq̄ qd̄ multitudo ex̄ quo z finētia z
 nō flūetia p̄dēt oīa. Circūflūetiā ar̄ facē ad

Alia ista fac
negatue est
ita nō i eo q
cōueniētī ip̄i
no loco ēē.

Et m̄as fiat
sētibit mar⁹

Opio plato-
nis de origie
maris.

Alter pñe
cōtraria.

Prima rō
pñationem.

Secūda ad idē

Tertia ad idē

Quarta ad
idē.

De falsedine
maris.

Democriti
opinio.

singula rheumatū ppter ea q̄ moneat sem-
per q̄d primū z principiū: nō bier. n. sedem
h̄ semp circa mediū volui. Abortū āt sursum
z deorsūz facere effusiones rheumatibus:
hoc āt i multis q̄dē locis stagnari: q̄le z q̄d
apud nos esse mare. Quia āt itez circulo cir-
cunduci ad pñiciū vnde inceperit flue-
re. multa q̄dē pñi eundē locū: q̄dāz āt z ere-
gione positioni efflucit: puta si fluere ince-
perit desubtus desup ingredit: eē āt vsqz ad
mediū descēdūz. Ecce tēro enim ad sursum
tas oibus eē latitōe. Sapoies āt z colozes
habere aquā per q̄le vtiqz contigerit fluens
terrā. Accidit ergo fluuios nō ad eundēz
semp locū pñi rōnem bāc: qm̄. n. ad mediūz
inflantia quo circūfluunt nihil magis fluit
desubtus q̄ desup: sed ad q̄dēqz tēderit
fluuias tartarus: q̄nis hoc accēre fiet vti-
qz q̄d dicit sursum fluuiosūz: q̄d q̄dē ipse.
Adhuc q̄ sit aq̄ z q̄ sursum ducit iterum
vnde erit: hoc enī totū excludere necessariū
si q̄dē semp saluat eq̄lis. Quātū enim extra
fluit itez fluit ad pñiciū: q̄nis oēs flui vi-
deant terminātes ad mare q̄cūqz nō i alios.
In terrā nullus: s̄z si disparcat iterūz pro-
deunt. Abignāz fluit fluuiosūz q̄ lōge flu-
unt p cōcaus: multoz enī suscipiūt rheuma-
ta fluuiosūz detracētes loco z lōgitudine vi-
as: ppter q̄d q̄dē z lūstrus z flūus mari-
ni fluuiosūz sunt eoz q̄ in hoc mare exēit: z
de fontibus aliq̄ dicit vniūscuiusqz fluuiosūz
alias cās: q̄ multi in eundē icidūt. Hec ita-
qz oia manifesta q̄ impossibile est accidere
aliterqz z mari pñiciū inde bñte q̄d q̄dēz
igit aq̄ locus est iste z non maris z propter
quā cām: q̄d q̄dē porabile imāifestū verū-
tū fluens: hoc āt subfidēs: z q̄ termin⁹ ma-
gis aq̄ q̄ pñiciū est mare: quēadmodūz
q̄d in corpi⁹ supflūū alimēti: z ois z mar-
me q̄ bñdi dicta sunt tāta nobis. De fal-
sedine āt ipsius dicēdū z verū semp est idē:
aut neqz erat neqz erit sed deficiet: erenī sic
putat q̄dā. Hoc q̄dē igit vñi sunt hoies cō-
fiteri q̄d scīū est: si q̄dē z omnis mundus si
mul. n. ipsius facit generationē: q̄ palā q̄
si q̄dē pperit omne z de mari existimādū.
Putare autē min⁹ fieri pñi multitudinēz:
sic ait Democrit⁹: z tandē deficere ab esopi
fabulis nihil differre videt persuasus. sic et
enī ille fabulose cōposuit q̄ bis q̄dē charyb-
dis resorbens: primo quidem montes fecit
manifestos: scdō āt insulas: vltimo āt for-

bens aridā faciet omnino. Illi quidē igitur
cōgruebat irato ad portheina talem dicere
fabulā. veritatem autē querentibus minus.
Propter quā cām mansit primo: siue p
pter pondus vt etiam quidā horum alunt:
in promptu enīz huiusmodi cāz videre siue
z propter aliud quid palā q̄ propter hoc p
manere necessariū z reliquo tempore ipse
aut enīz dicendū ipse q̄ neqz eleuata aqua
a sole veniet iterum. aut siquidē hoc erit ne-
cessarium: aut semper: aut q̄dū quidē fue-
rit b remanere mare iterum sursum ferri il-
lud prius oportebit q̄d porabile: q̄re nunq̄
exiccabitur: iterum enim illud perueniet de
scendens in ipsum q̄d pascendit. Biffert
enīz nihil semel hoc dicere: aut sepe si q̄dē
igitur solem cessare faciat quis allatione q̄d
erit exiccans: si aut permutet esse circulatio-
nē semp ppinquas porabile: sicut diximus
sursum ducet: demittet autē iterū recedens.
Acceperit autē suspitiones hanc de ma-
ri eo q̄ multa loca apparent sicciora nūc q̄
prius: de quo cām diximus: q̄ pñi quedam
tēpora exccssibus factis aque b est passio: s̄
non propter totius generationē z partiu:
z iterūz erit contrariū z cum factum fuerit
itez exiccabit: z hoc sic circulariter neces-
sarium semper ire: magis enim sic rationabi-
le existimare q̄ propter hoc celum totum p
mutari: s̄ de his quidē plus q̄ dignum im-
moratus est sermo. De falsedine autem
his quidem q̄ semel generauerunt z totali-
ipsum generat impossibile est falsum face-
re. Si enim omnis humidū q̄d circa terras
erat z eleuati a sole residuū factum est ma-
re: siqz inexistit tantus sapor in multa aqua
dulci pp imitāz eē quādā terrā talē: nihil mi-
nus cū aduenerit itez aq̄ q̄ enaporabit: nece-
eq̄li exite z primo z multitudie: aut si neqz
pñi neqz posteri⁹ falsūz ipz eē. Si āt z pri-
mo pñestiz erat bñm: q̄ cā z si pñ q̄d z si nō
z tunc sursum latū fuerit z nunc patit b. Ac
hō z q̄cūqz terrā cām ponit falsedinis im-
mixtā. Hē enīz multos sapoies alunt ipsas
vt a fluuiis simul delatas pp mixturā facere
falsūz: iconueniens autem nō z fluuios fal-
sos esse: q̄o enim possibile in magna q̄dāz
multitudine aq̄ enidēs sic facere mixturam
terre talis. In vnoquoqz autē nō palas enim
q̄ mare est ois fluuialis aq̄: in nullo. n. diffe-
rebat nisi eo q̄ falsūz sit a fluuiis: hoc āt nul-
lus venit in locum in quē oēs s̄ flūunt. Si
militat

Impugnati

Ad errorem

De cā filio
dūto morte
fm opinione
alioquin

De cā fili
dūto morte
fm opinione
alioquin

militer at et verificabile: et si quis dicat sudores terre esse mare putat aliquid planum dixisse: sic Empedocles ad poesim quidem. n. sic dicat forte dixit sufficere. *Metaphora. n. e. poetica:* ad cognoscendum animam non sufficienter: neque. n. sic palam hoc quod dicitur ex poculo salis sit sudor: utrumque ascendente quodam solum puta dulcissimo: aut commixto quodam sicut in his que per cinerem colantur aquis. Videtur autem eadem esse et circa superfluum in vesica collectum. Etenim illud amarum et salum sit potato eo quod in alimento humido existeret dulci. Si itaque quod admodum quod caleat colat aqua amara sit: et adhuc quod simul cum via delata tali quodam virtute quodam et videtur subsistere in vasis faldedo: cum sudore autem cum segregata ex carnibus velut abluente quod tale ex corpore existeret humido: palam quod et in mari quod ex terra commixtum humido eadem faldedinis: in corpore quidem igitur sit tale que alimentum hypostasos per indigestionem: in terra enim per quem modum existit dicendum. Omnino autem quod possibile tantum aque multitudinem desiccata et calefacta segregari: sub multiplicibus. n. oportet ipsam esse premittam in terra. Adhuc per quid non: et nunc cum exiccata fuerit terra: siue amplior: siue minor sudat: humiditas enim et sudor sunt amara: siquidem enim tunc et nunc oportebat: non videtur autem sic accidere: sed humida quidem existeret exiccata: sicca autem existens nihil patitur tale. Quod igitur possibile circa primam generationem: humida existeret terra sudare exiccata: sed magis verisimile: sicut aiunt quodam assumpta plinio et elevato humido per sole et relicti esse mare: humida autem existeret sudare impossibile: que quidem igitur dicuntur faldedinis cause diffugere videntur rationem. Nos autem dicamus principium summes idem quod et prius: quoniam enim positum est dupliciter esse exhalationem: hanc quidem humidam hanc vero siccam: palam quod hoc putandum principium esse talium: et utique et de quo prius dubitasse necessarium: utrum et mare per primam earumdem existeret per numerum: aut specie et quantitate permutatis per prius: quod admodum aer et potabilis aqua et ignis: per. n. aliud et aliud sit horum unumquodque: ipse autem multitudinis uniuscuiusque horum manet: sic quod fluctum aquarum et flame flurum. Manifestum itaque et hec et probabile quod ipse non eadem esse de omnibus his rationem: et differre velocitate et tarditate permutationis. In omnibusque corruptionem esse et generationem hoc tamen ordinate accidere omnibus ipsis. His autem

sic se habentibus tentandum reddere causam et de faldedine. *Manifestum itaque per multa signa quod sit talis sapor per commixtionem in corporibus quodam: etenim quod indigestissimum salum et amarum: sicut et prius diximus. Indigestissimum. n. superfluum humidi alimentum: talis autem ois hypostasos: maxime autem quod in vesica. Signum autem quod subtilissima est: digesta autem oia consistere nata sunt. Beide sudor igitur in his in quibus idem corpus cum segregat quod fecit sapor hunc. Sicut autem et in adultis: ubi enim utique non obtinuerit calidum: in corporibus quod sit superfluitas: in adultis autem cinis per quod et mare quod exusta autem factis est terra quod siquidem dicere est inconueniens. Quod tamen ex tali verum: sicut enim et in dictis sic et in toto et ex nascibus et factis per nas: si oportet intelligere: sicut ex ignitis quod relinquitur talem esse terram et itaque et eam quod in arida exhalationem omnem: hec enim exhibet multam hanc multitudinem. Adhuc autem sic diximus existeret vaporosa exhalationem et sicca cum consistere in nubes et aqua: necessarium est intercipi aliquid multitudinem semper huius virtutis et simul deorsum ferri iterum plura: et hoc semper fieri per quendam ordinem ut contingit que hic precipare ordinem. Unde quidem igitur generatio salis inest in aqua dictum est. Et propter hoc australes aque latiores et primae autumnalium. Austere enim et magnitudine et spiritu estuosissimus est ventus et flat a locis siccis et calidis. Quare cum paucis vapore propter quod et calidus est. Si enim et non talis: sed unde incipit flare frigidus nihil minus preceps: per quod copiosius multum exhalationem siccam ex per in quibus locis calidus est. Boreas autem velut a frigidis locis vaporosus per quod frigidus: eo autem quod propellat serenius hic: in oppositis autem aquosus. Si militer autem et austere serenius his qui circa libyam. Multum igitur in deorsum lata aqua confert quod tale: et autumno late aque. Necesse enim gravissima prae deferri. Quare in quibuscumque inest talis terre multitudo tendunt citissime deorsum hec. *Et calidus etiam mare propter hoc est: omnia enim quecumque ignita fuerint habent potentia caliditatem in ipsis. videre autem licet et calcem et cinerem et hypostasim animalium et siccam et humidam calidissimorum per ventrem animalium accidit calidissimam esse hypostasim. Fit igitur semper latior extra per hanc causam: eleuat autem semper aliqua**

et mare sit
semper equiter
fallum.

et alteratur

De theozoz

pars ipsius est dulci et minor tanto quanto et in pia salia et lata dulci minor propter quod quod de egle est vrad oē dicere. **¶** Sed autem sit vaporans potabile et non in mare concernitur vaporans quoniam potest iterum iterum dicam. **¶** Partitū est et aialia idē. etenim vniū et oēs būores quicūq; vaporantes iterum i būidū cū potest iterum aq; fiūt. **¶** Aliē. n. passioēs aq; sunt pp qdā cōmitionē: et quicūq; fuerit qd cōmictū talē facit sapore: s; de his qdē in alijs rēib; pueniētiō rib; faciendū p considerationē. **¶** Hic aut tū dici mus q; maris exis semp aliqd sursum ducit et sit potabile: et deorsus iplura dscēdit ali d scē nō qd sursum ducit: et pp pondus subsideat potabile: et pp hoc nō deficit: sic fluiū nī si locis qbusdā. hoc autē et in ambob; necē accidere sūt: neq; sp eedē ptes pmanēt: neq; terre neq; maris: s; tū tota moles. **¶** Et enī de terra sūt opz existiare: hoc qdē. n. sursum venit: s; aut iterum cōdescēdit et loca pmutant et q supnatātia et q descēdētia iterum. **¶** Sed autē est in cōmitione alicui; salis: palā nō solū ex dictis. **¶** S; et si q; vas cerēū formans posuerit in mare circūligās os talē: vt nō p rimā aliquā itret mare: qd. n. ingredī p partes cerēos sit potabilis aq; qū. n. p līga terre qd terre stre secernit et facies salēdinem pp cōmitionē: s; n. cā et grauedinis: plus enī trahi salia q; potabil et grossitū: etenim grossities differt in tū vt naues ab eodē pōdere re; in fluiū qdē fere submergant: in mari autē mediocriter hēant et nauigabil. pp qd qdē aliqui in fluiū onerātū pp hāc igno: a tiam dānificat sunt. **¶** C Argumētū autē mī tū q; grossior est moles: s; n. aliq; aquā salā fecerit valde miscens sal supnatāt ona et si sint plena: plene. n. sicut lūū sit tāā habet corpulentā multitudinē mare: idē autē bec operant et circa salituras. **¶** Si autē est sicut fabulant qdā in palestina tale stagnū in qd si quis immiserit colligatū boies: aut subiu gale supnatare et nō submergi in aquaz testimonū vtiq; erit aliquod dictis. **¶** Dicunt autē amaz sic ē stagnū et salsum: vt ibi nullus piscis innascat. **¶** Testimēta autē abstergi si quis humectās pmouerit. **¶** Sūt autē et omnia talia signa dictoz q; salēdine facit corpus aliqd et terrestre est qd inexistit. **¶** In cabontia. n. fons quide; est aque lare: effluit autē hic in fluiū ppe dulce quidem: pīsces autē nō habēt: elegerūt. n. vt q; sibi fabulantur potestate data ab Eracleo quādo venit

ab eretia buccens boues sales pro piscib; qui sunt ipsi ex fonte. **¶** Quis. n. aque decoquētes aliquā pte ponit et sit frigida cū ena potauerit humidū cū calido sales nō grossi cōpactis: s; laci et subriles: sicut nix. sunt autē virtute debiliores alijs et plures delectat illecti et colore nō sūt albi: tale autē altē sit et in ombicis. **¶** Est enī qdā locus in quo nascuntur calami et scyrpus de his cōburunt et cinerē emittentes decoquunt in aquā: cū aut dimiserint pte aque bec in frigida salus sit multitudo. **¶** Quicūq; autē sunt salia rheumata fluiū: aut fontis plurima calida aliq; opozet putare. **¶** Deinde principiz quidē extingui ignis: per quā autē penetrant terrā adhuc manere existēt: velut calcem et cinerē: sunt autē in multis locis et fontes et rheumata fluiū omnimodos habētia sapores: quoz omnium cām ponendū in existētē: aut que in sit virtutē ignis: exusta. n. terra s; magis et minus omnimodos accipit formas et coloris et sapoz. **¶** Scripserit enim et calcis et alioz talū sit plena virtutibus per que penetrates aque dulces existētes permittant: et he quidē acerosi sūt: quemadmodū que in scana siclic: ibi enī oralmegi sit et videntur sicut aceto ad que dā edulcorum suozum. **¶** Est autē et circa lynchon fons quide; aque acerosi: circa scythia autē amarus: quod autē defluit ab ipso fluiū: in quem ingreditur facit amarum totum. **¶** Differentie autē horum inde manifeste quales sapores ex quibus sunt cōmitionibus: dictum autē de ipsis seorsus in alijs. **¶** De aqua quidem igitur et mari propter quas causas et semper continue sunt et quomodo permittantur: et que natura ipsorum: adhuc autē quas cūq; passionēs s; naturam ipsis accidit facere aut pati: dictū est nobis fere de plurimis.

Al hoc finone inuestigat de mari qd est et dar cās salēdis hui; dec larar q; ē eter nū s; spēs gnābile et corruibile s; partē postea aut inuestigat de vētis et de pībus habitabilib; terre: q; sunt et de terremoto: et de contritū et fulgurib; et fulmine: et de cās oīz istoz. **¶** Quis ipse pficit finone de his trib; qūis vltimis in s; finone. **¶** Et dicam q; manifestū est q; mare est eternū aq; nā q; necū est vt sit cūlibet elinorū totū et aliqd ad qd vadit seu pcedit oēs ptes ei; Et nos nō inuenim; aliqd totū aq; ad qd vadunt oēs ptes ei; nisi mare solū. **¶** Erī gīpm elinū aqueū: et oīa flumina s; q; ipm est elinū de necessitate trahūt seu fluiunt.

Hanc ab eo
de pōdere nō
mergunt: s; in
uio et non in
marē.

De cā salē
dūio somu.

De pīe
res est o
cūm in
pīdū
corrupt
pī parte

Galido
pī mar
pīdū
pīpō in
lūgem
pīdū mī
pīdū cīla

pīdū n
pīdū

pīdū dū
pīdū

pīdū mī
pīdū

pīdū mī
pīdū

fluat ab ipso mediastib⁹ corpib⁹ celestib⁹ seu pluuijs
 et ad ipm redeat. Et ipm est fm dispōne qd nō di-
 minuit neqz augmētāt: et si cēt sic of qd flumina sunt
 agentia hui⁹ sequeret de necessitate vñū duoz: aut
 qd oñantur aq sup oib⁹ pñib⁹ terre: vel desineret flu-
 xus fluminū p eqūitate originis eoz cū ags maris.
 Et per vitā meā sequeret vltra hoc pfundatio
 maior oibus pñib⁹ terre: s; totum est dñm esse et
 dñm illis qd dicta sunt. Nā dispō in similitudine adue-
 niētis ei ad illud qd resoluūt ex ipso imaginat sicut
 dicitur. Az. sicut dispositio aque addite parus semp in
 vase amplo: et caliditas cū hōi minuit ipsam et resol-
 uit ipsam. Impole est qd apparere augmētationez de
 aq que est in vase pp illd qd addit ei de aq. Et sitis
 est dispō in mari: qz flumina in ipso flumina et sol fac
 ascedere ex ipso. Et qz ipz est elintuz vñ qd sit eter-
 num fm ipm gnabile et corruptibile fm pñez s; qd
 declarati est de dispōne elintoz. Cām aut huius pñi-
 ciemus qñ cōplebim⁹ dare cām falsedinis ei⁹. Et
 dicam⁹ qd falsedo de necessitate est accēs qd accidit
 ei nō fm qd elintū. Nam ipsuz est saporitū: sapor aut
 iuenit corpori mixto seu cōplexionato fm qd cōplo-
 natū: sicut dicitur postea. Et Signū at hui⁹ est qd asce-
 sio reddit ipsuz delectabile. Et iō pluuię qd sunt fm
 plurimū ex vaporē ascedēte a mari sūt delectabiles
 seu qñ saporitū. Et Signū at hui⁹ est qd cū sit corpus
 spericū ex cera nō solidū et ponit in mari aggregat
 in ipso aq delectabilis: et hōi significat qd falsedo
 accidit ei pp mixtionē: et cū hōi sit ita dicam⁹ qd videt
 qd cā in esse falsedinis absolute est admixtio pñis cō-
 buste in humiditate. Et hoc imaginatur fm mo-
 dos. Quidā eoz est vt sit illa ps coapta humiditate
 delectabili. Et cū agit caliditas in illo admixto et resol-
 nit humiditatē. Nā ipsa est faciliōris seu velociōris
 resolutiois remanet illa ps cōbusta falsa: sicut dispō
 illius qd aduenit in corpib⁹ aliatū ex cibo et aq: et po-
 stea egredunt supfluitates ex ipso sicut supfluitas qd
 est in vesica: hōi qz mēbra nutrim⁹ pte delectabili
 seu saporitū illi. Quidā aut est vt sit bec ps ama-
 ra res admixta a pñi dispōnis in hūiditate saporitū:
 et sit salus. Et bec ps amara pole est vt sit terra: sicut
 vt in ags fluitib⁹ sup terrā cōbusta qñ alias sulfu-
 reā icineratā: et qd apparer et in ags colatis in cine-
 re. Et aliquid est vapor fumosus seu exhalatio fu-
 mosa: sic apper in pluuijs qd sunt in pñcipio byemis
 seu in autumno. Nā sentim⁹ illas aqs declinare ad
 falsedine aliquā: et marie i annis siccis. Et s; qñlibet
 spēm hui⁹ imaginatiois iueniunt hōies imaginātes
 cām falsedinis maris. Nos aut debem⁹ iuestigare
 de hōi. Et dicam⁹ qd vt sit cā in falsedine ei⁹ hōi. qz
 sol resoluūt pte saporitū illi ita vt remaneat illa ps
 terrestris admixta cū hūiditate mixtiois ex qd seqē
 iste sapor p vitā meā est ipolēnā tān qñ resoluūt
 sol ex ipso redit ad ips. Et iō magis vt putare de sole
 qd ipse est pseruās hōi efficiēs. Et si cēt sole efficiēs
 falsedinis augmētaret seu dominaret hōi ex actione
 ei⁹: ita qd cōdēfaret seu exicicaret. Et nos debemus
 iuestigare i dōdo aliā cām de hōi: et nō remāstis vt
 sit admixtio ex pte terrestris cū cōbusta velut exha-
 tio fumosa aut ambo. Et dicam⁹ qd vt sit cā maio-
 ri in falsedine maris exhalatio fumosa cōbusta. Nā
 falsedo: qd est accēs qd accidit oib⁹ marib⁹: et maris
 sūt sub maiori pñi terre ops vt sit hōi accēs qd acci-
 dit eis ex pte terre cōe oib⁹ pñib⁹ terre: et illd qd vt
 de oib⁹ pñib⁹ terre est ascesso hui⁹ exhalatiois fumo-

se ex oib⁹ pñib⁹ ei⁹ pp igressus actionis corpōz cele-
 stiu in ea: sic declarati est. et admiscei i aq ita vt sit
 ex hōi talis sapor: qd phibet ipas ascedere sup⁹. Cōbu-
 stio aut qd accidit terre ita qd icinerat: accidit hōi in qd
 bustā pñib⁹ nō in oib⁹ nō in tota terra: et cū hōi nō ac-
 cidit in gbusdā pñib⁹ i gbusdā nō est aq: a fortiori nō dē
 hōi accidere in gbusdā pñib⁹ ei⁹ cōopētis aq. Et nō
 est ipole apud me vt accidat hōi i gbusdā pñib⁹ coop-
 tis aq: s; fm paucū: et vt sit sit dispō seu cā in augmē-
 tatiōe falsedinis in quodā mari magis qd in alio pro-
 pingtas pñis terre cōbuste et dispō seu preparatio vt
 generet ex ipsa illa exhalatio fumosa magis: aut sūt
 associate due cāe sicut of de mari fetido: qd est in
 philitia. Nā illd mare ipole ē viuere i eo aliqd aial
 pp fortitudinē amaritudinis inere in ipso. et ē putā
 qd hōi mare cū aduenit in ipso aliqd aial grossum nō
 descendit in eo pp multitudinē admixtiois pñi ter-
 restriū cū ags ei⁹. Signū aut qd pñes cōbuste qd salte
 faciūt aquā maris sunt aeree seu exhalatiōes vt plu-
 rimū nō terrestres est claritas inuēta in pñibus ei⁹.
 Nam partes terrestres turbidat de necessitate.

Circa 2^m libū methauroz vbi loquit⁹ de mari in
 media sua expositiōe ingt: necessarii est vt mare sit
 elintū aque et origo seu tanqz fons illi: sed nō de ma-
 re: sed mare qd vocat⁹ pñens qd est maximū eoz et
 maiōris pfunditatis et remotiōis oib⁹ alijs. Ingt: et
 ex hoc mari est pñi oib⁹ fluminū et mariū. fluminū
 aut pp humiditatē ascedēte ab ipso: mariū aut qz
 ipsum mouet a medio ei⁹ ad omnia maria: et omnia
 maria mouentur ad ipsum. maria autē que sūt altio-
 ra ipso mouent⁹ aq que sunt in ipso ad cū propterea
 qz continens est inferius ipso ad hoc mare atqz cō-
 tinens mouet ad ipsuz propter expulsiōem partiū
 eius per id qd causatur in ipso ex motu inuēto i ipso
 per se ex ascensione vndarū eius ascensione inuen-
 ta in aqua quasi motus venti: et ille motus vocatur
 apud arabes mor⁹ extēsiōis seu dilatiōis. maria
 autem que sunt inferiora dispositiō in ipsis est econ-
 trario modo. s; qd si mouetur a mari inferiori ad
 ipsum per ascensionem pppter ventum generatus in
 ipso a caliditate lune. Ipsum aut mouetur a mari in
 feriori naturaliter cum desinit seu cum quiescit ma-
 re inferius ab isto motu. Dec sunt verba Lōmen in
 dicta expositiōe. Causa autē in hōi qd quedā par-
 tes terre sūt mare postqz fuerint sicce seu postqz fuit
 terra: et terra postqz fuerit mare cōplebimus nos hic
 sermonem de ea: et dicamus qd necessarium est dice-
 re qd hic sūt loca qd facta fuerūt arida seu terra postqz
 fuerunt mare: et mare postqz fuit terra. Nam decla-
 ratum est corruptio elementozum s; partes: et qd im-
 possibile est vt sit in eis pars nō corruptibilis. Et
 etiam videtur hoc per sensum ex eis que inueniunt⁹
 tur in pfundo terre ex squamis pñis et de alijs re-
 bus que non inueniunt⁹ nisi in mari: sicut dicitur Az.
 qd hoc multotiens inuenitur in terra egypti. Sed
 causa propter quam non narratur tempus in quo fi-
 unt tales inuouationes ita vt perueniat ad nos. Est
 sicut dixit Aristoteles longitudo temporū: et qd ta-
 les inuouationes non apparent nisi in multis milib⁹
 annoz. Et accidit pppter hoc vt varientur ideo-
 mata et scripture: et perdūt⁹ seu corrumpūt⁹ illa qd
 scripta sūt de hōi remanēt et nō iueniūt⁹ alijs scies
 legere illā scripturā: vt scripture qd inueniunt⁹ nūc in
 locis ruinosis egypti. Et et pole ē vt fuerint mor-
 tui statim oēs hōies qd viderūt hōi illi qd puenit

Que ē cā qd
 pot est terra
 erit mare et
 contra in ali-
 qd pñib⁹ et in
 diuersis tem-
 poribus.

talis innouatio. Et h vel pp diluua q fuit in mudo
aut pp bella et pestilencias et vlr ab extrinsecis. ¶ Lus
aut h fit ita et declaratu e ee bui? dicam? nos q cae
ppinque vt sunt qda pres terre aride postq fuerit
mare: et mare postq fuit terra sunt gnones fluminu
et fontiu. Na cu facta fuerit buida et irrorata aliq ps
terre sunt in ipsa flumia et expadunt ad loca illius
terre: vt coopiat aq illa pte et fit mare: et exio. i.
q cu exiccat vna ps exiccat flumia et fontes q sut
i ea. Et exiccat pp hoc maria ad q vadit illa flu-
mia et fontes de necessitate. et no est ipole vt fit ca in
aliqb? in huius q maria exiccat p h qd vadit ad
ipsa ex flumib? Et facta e terra ex pre ex q pcedunt
ad ipsa illa flumina: augmetat mare ex alia pre: si-
cut videm? fieri i magnis fluminib? i q ipia mutat
vias suas: hec sut cae ppinq bui? ¶ Ca aut remore
sunt mor? solis in suo circulo obliquo et mor? aliarum
stellaz: na sicut hec sunt cae vltime i termino oius ge-
nerationu et corruptionu. Na vt dixim? ca in corru-
ptioe multoz entiu est pp remotione eoz. Et ppin-
qtas eoz est ca in augmetatione seu gnatione eoz: ita
est dispositio in corruptione pui terre et marii et in
gnone eoz. ¶ Et sicut inuenit i oib? gnabilib? aliqb
tps i quo sunt et aliqb in quo corripunt pp mutatio-
ne cae gnatiue et augmetatiue et e tps senectutis: ita
inuenit talis dispo in pibus terre et maris. Et io vt
inquit Ap. terra egypti nuc pcedit ad siccitatem
donec corripet. Et io no descendit in ea pluuie: sed
hoies illi? viuut a nilo: q ibide augmetat: seu est. Et
postq declaratu est de mari quid sit et que est causa
salsedinis eius: et declaratu est cum hoc causa in hoc
q quedam maria sunt terre: et quedam terre sunt
maria: loquamur nunc de ventis.

Et ppinq.

Et remota.

In oib? ent
b? inuenit tps
plect? et de se-
ctis. Gide. 2.
de gnate. i. c.
57. et 3. d. ali
co. 45.

De ca mte-
riali vtoruz
suppo puma.

Exbalatio
due sut ipa.

Secunda.

Que sit cau-
sa mltio.

De ventis.

Cap.

II.

¶ Spiritibus aut dicam? sume-
tes principiu qd deum est nobis
tam pui? sunt entz due spes ex-
balatiolis vt dixim? h qd hui-
da: hec aut sicca vocat aut bec
qd vapor: hec aut bz totu qd
inomatateo aut q in pre necesse vt res vlr
appellare ipsaz velut funius. ¶ Est aut nec
humidu sine sicco: nec sicca sine humido: sz
oia bec dnt fm excessus. Lato itaqz sole cir-
culo et cu qd appropinquerit caliditate ele-
uare humidu: logina aut facto pp infrigida-
tione pssente itez sursum ducto vapore in
aqua pp qd hyeme magis fuit aq nocte qz p-
die: sz no vt qz latet nocturne magis qz diur-
ne. Descendens itaqz aq distribuit oia i ter-
ra: exsistit aut in terra multus ignis et multa
caliditas: et sol no solus supnatas terre hui-
du trahit: sz et terra ipaz desiccata calefacies.
¶ Exbalatio aut sicut deum est duplici. exi-
te: bac ar vaporosa: bac aut fumosa: ambas
necessariu fieri. Vaz aut qd humidu plu-
re hns multitudie exbalatio principiu plu-

vis aque est: sicut dictu est prius. Sicca aut
spiritus principiu et na oium: hoc aut q isto
modo necessarii et accidere et ex ipsis opib?
palā. Et enim exbalatione differre necessa-
rius et sol et ea que in terra caliditate hoc
facere no solu possibile: sz et necessarius est.
¶ Quia aut vtriusqz spes manifestu qd diffe-
rit et no eadez e q vtri na et q plute aq: sicut
qda aiunt. Eude. n. aerē motu qd ventum
esse: pssente aut itez aqua. aer qd igit sicut
in pmonib? an h dixim? fit ex bis. vapor qui
de frigidu et huius bñ terminabile. hoc qd
entz vt huius: q aut aque est frigidus ppia
na: sicut aq no calefacta: fumus aut calidus
et sicca: qre que admodu ex symbolis pss-
sit q sursum aer huius et calidus. Et enim
inconueniens siqui circa singulos circulos
aer iste sic motus spiritus et vnde qz exi-
terit mor? vent? erit. Sed no sicut flumioz
existimam? no qd itez qz esse aque fluentis.
¶ Neqz si habeat multitudie: sz opz fontale
ee qd fluit: sic. n. et de ventis bz. Adhuc
eni vtrius magna multitudo aeris ab aliquo
magno casu no hns principiu neqz fontez.
¶ Attestant aut que fiunt ex eis: qz n. con-
tinne qd magis aut minus et maior et mi-
nor fit exbalatio semper nubes fiunt et spiritus
fm tps vniqz dcz vt nara sunt. Quia aut ali-
qn qd vaporosa fit multiplicatio: aliqn aut
sicca et fumosa: qnqz qd pluuiosa anni fiut
et huius qnqz aut vtosi et sicci: aliqn qd
igit accidit et siccitares et imbez multos ee
simul: et fm multu pma sunt regione. Ali-
quado aut fm pres. Sepe entz que in circui-
tu regio accepit teporaneos ibres et mltos.
in aliq. n. pre huius siccitas est. Aliquando at
contrarium ea que in circui tu oium: aut me-
diocriter viente aq: aut et magis sicca vna
aliq ps aque copiosa accipit multitudie.
Causa aut qz vt bz plurima qd eade passio-
nez ad plurima pertingere verisimile regio-
nem qz similiter ponunt ad solem que ppe-
nisi aliqd differes habeat propriu. Quinim-
mo aliquado fm hac qd parte sicca exbala-
tio facta est amplior: fm alia aut vaporosa.
Aliquado aut pparat: et ipsius aut bui? ca
qz vtraz trascedit in habite regionis exbala-
tione. puta sicca qd fm propria regionem
fluit. Que aut humida ad vicina: aut et i al-
que remotoz locoz ppulsa est a spiritibus.
Aliquado qd aut hoc qd mst: pparat
aut id fecit et accidit hoc sepe: sicut in cor-
pore

Signo

Signo

Roberto a
figura.

Libro v
m.

De causis
fuerit ppe
na vna
na ppe

pore aialius si supior vcter siccus fuerit: ife
rior aut hio contrarie disponat: z h sicco
exite humidu ee supiore z fridit. Sic z cir
ca loca antiparistafiz pari z pmutari exbala
tides. C Adhuc at post ibres vter vt pz mul
ta fit in illis locis pz q ptergerit fuisse ibres z
spus cessant aq fca. Hoc. n. nece accidit pp
oca picipia. Cu. n. pluerit tra deficcara ab
eo qd in ipso calido z ab eo qd desup exba
lat: h aut erat vter corp. Et cu talis segrega
tio fuerit z vteri obrineat cessantibusq segre
gat calim sp z sursuz fert in supiore locu co
stat vapor ifrigidat z fit aq. Et cu in ide co
pellant nubes: z p circustiterit ad ipas fri
giditas aq z ifridat sicea pnr exhalatiodem.
Cessare igit faciut facte aq vteros: z cessan
tib ipse fuit pp has cas. C Adhuc fiedi ma
time sps ab vtra z meridie eadez ca plimi
eni boree z austri fuit vteroz. Sol. n. sola h
loca no supgrede: h adhuc z ab his sup oc
casus aut: z sup oriates sp fert ur: pp qd nu
bes pstitit in lateralib: z fit accedere qdez
exhalatio huius abscedete aut ad huius locuz
aq z imbres. pp latione qde igit q ad tropi
cos: z a tropicis estas fit hyems: z elenat
sursuz aq z fit iteru. Qu at plima descedit
aq qdez in his locis in qb xit z a qb: bec
aut sunt q ad arcu z meridie. Abi at plima
aqua tra suscipit hic plimaz neuz fieri ex
halatione. Sili mo vt ex viridibus lignis fu
m. Exhalatio aut bec ver est: ronabilr vti
q hic fiet plimi: z picipalissim spuz. No
cant aut q qdem abarco boree. Qui aut a
meridie austri. C Latio aut ipsoz obliq est
circa terra. n. flant in rectu fca exhalatiode: qz
oi q in circuitu aer pseq lationez a q incepit
moueri: pp qd z dubitabit vtiqz aliquis vn
picipium spuz e vtz de supra: aut desub
tus. Abor qdez. n. desup est z ptingit ante
flare. In aere aut enides si fuerit nubes aut
caligo: sgt. n. mora sps picipiu an maise
ste venire vtru taq desup ipso huius pici
piu. Qu aut est vter multitudo qda sice ex
terra exhalationis mora circa terra: palā q
mor qde picipium desup: mae aut gnōis
desubr q qde. n. tederit qd ascēdit inde ca.
Latio. n. eo q lōgins a terra ducunt: z fit
desubtus qde in rectu sursuz fert: z oē cātū
exites ppe suū picipiu valet magis ppe:
gnōis aut picipiu palā q ex terra est. Qd
aut exhalationib puenitib pz modicu: sic
fluioz picipia sunt emanete terra palaz

z in operib. An aut singulariter flant mnti
mi oēs sūt: pcedētes aut z lōge validi flant.
Adhuc aut z q circa arcu in hyeme trāgl
la z sine flatu p m ipm locū. Sz p m modicu
vteri flans z latēs ex pcedētia spūs fit in
signis. C Que qdem est venti nā z quo fit.
Adhuc aut de siccitate z de ibrositate z pp
quā cām cessant z fluūt post ibres: z pp qd
boree: z noti plimi ventoz sunt dcm ē: ad
huc aut z de latioe ipsoz. Sol aut z cessare
facit z cōmonet spūs: debilis enī z paucas
exites exhalatiōes exterminat apriori calō:
qd in exhalatiōe min exis z disgregat. Ad
huc autē ipsam terrā puenit exiccas areqz
fca fuerit fil multa cōgregatio: sic si in mul
tū ignez inciderit modicu exustibile puenit
sepe aqz fumū faciat exustū. Propter has
qdē igit cas cessare facit vteros z a picipio
qdē phiber psumptione qde cessare facies:
celeritate aut siccitatis fieri. phibēs: pp qd z
circa orionis ortū maxime fit tranquas: z
vsqz ad etbesios z pdomos. Alr aut fiunt
trāquillitates pp duas cas: aut. n. pp frigus
extincta exhalatiōe: velut cū fuerit gelu for
te: aut madefacta a suffocatiōe. plurime aut
z intermedijs tēporib: aut eo q nōdū fca fit
exhalatio: aut eo q tā pterit exhalatio: z
alia nōdum aduenerit. Indiscretus autē z
difficilis orionē videt vt occidēs z oriēs:
qz in permutatione tēporis accidit occasus
z ortus estare aut hyeme: z ppter magnitu
dinē astri dierū fit pluralitas: permutationes
aut oīuz turbatione plene pp ideterminatio
nem sunt. Echese aut flant post versiones
z canis ortuz: z neqz tunc qn maxime ppe
fuerit sol: neqz qn longe z diebus qde flant
noctib aut cessant. Cā autē qz prope qde
existens puenit exiccas ante qz fiat exbala
tio. Cū aut abscesserit modicu: mediotris
iā fit exhalatio z caliditas vt cōgelate aque
liquefcat z terra exiccata z ppa caliditate
z ab ea que solis quasi turgescat z exhalat.
Noce aut deficiūt: qz cōgelate liquefētes
deficiūt pp frigiditatē noctinz. Exhalat aut
neqz cōgelatū neqz nībil hīs siccū: sz cū ba
beat siccā humiditatē calefactuz exhalat.
C Subit aut qda pp qd boree fiunt cōti
nue: quos vocamus echeseas post estiuales
tropicos: noti autē sic nō fiunt post hyema
les. Habet aut nō irrōnabilr: fiunt enim vo
cati leuconori opposito tpe: nō sic autē fiūt
continui ppter qd latētes faciūt inquirere.
Cōmē.

Alr. vt rare
facta vt iare
facta.

Signa 2na

Signa 3na

Latio vento
rum.

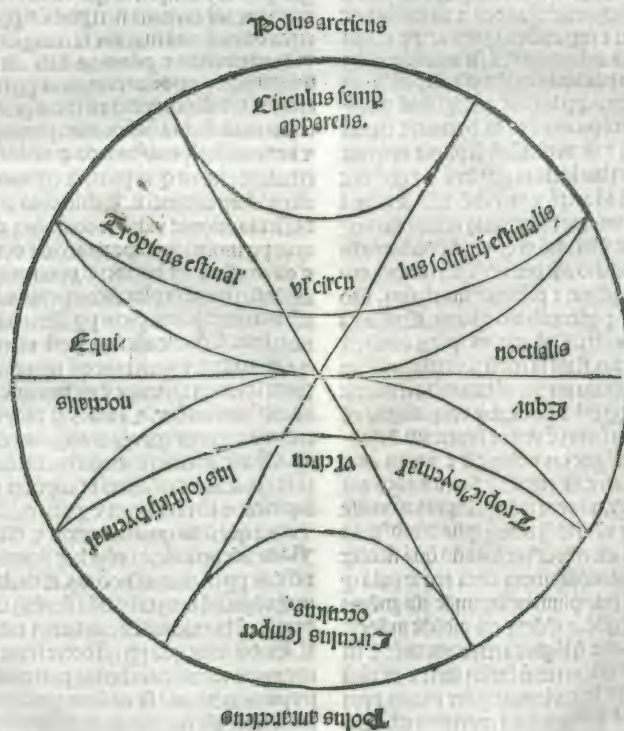
Qd est ex
ha ppe suū
p picipia
no ppo.

De theozorum

Causa autem q̄ boreas quidē a locis que sub arcto flar: que plena aq̄ z nīue sunt niul-
 ra: quibus liquefactis a sole post estiuales
 euerfiones magis q̄ in ipfis flant echeſie:
 ſic enim z ex ſuffocatione ſunt nō quando
 maxime appropinquit ad arcum: ſed cū
 calefecerit ampliori tēpore adhuc aut pro-
 pe. Similiter autem z poſt hyemales ver-
 ſiones flant omicbie. Et enim bi echeſie ſūt
 debiles: minores autem z tardiores eche-
 ſiſ flant. Septuageſimo enim die incipit
 flare propter longe exiſtentez ſolem inuale-
 ſcere mīnus. Non cōſtanti autē ſimilit̄ flant
 quia b̄s quidem in ſuperficie z debilia quā-
 doq̄ ſegregant̄. Nec autem magis conge-
 lata ampliori indigēt caliditate: propter qd̄
 interpollantes iſti flant donec ſuberſionib̄

iterum eſtivalib̄ flauerint echeſie: quoniā
 vult q̄ maxime continue huc ſemper flare
 ventus. Auſter autē ab eſtīua verſione flar
 z non ab altera viſa. ¶ Quibus enīz exiſtē-
 tibus deciſiōibus poſſibilis habitari regio-
 nib̄: hac quidem ad ſuperiorem poliꝝ qui
 ſm nos: hac autē ad alterum z ad meridiē
 z vtrq̄z exiſtente: velut tympano. Talem
 enim figuram terre excidunt que ex centro
 ipſius duce z faciūt duos conos: hunc q̄
 dem habētem baſem tropicū: hunc ſemper
 manifeſtum: verticē autem in medio terre:
 eodem autem modo ad inferiorem poliꝝ aliꝝ
 duo conū terre exciſiones faciunt. Hec autēz
 habitari ſole poſſibile z neq̄z vltra verſio-
 nes: ymbra enim non vtrq̄z eſſet ad arcuꝝ:
 nunc autēz ibabitabilia ſunt p̄ loca ante

De partibus
 terre habitabi-
 libus.

¶ Subdeficiēs

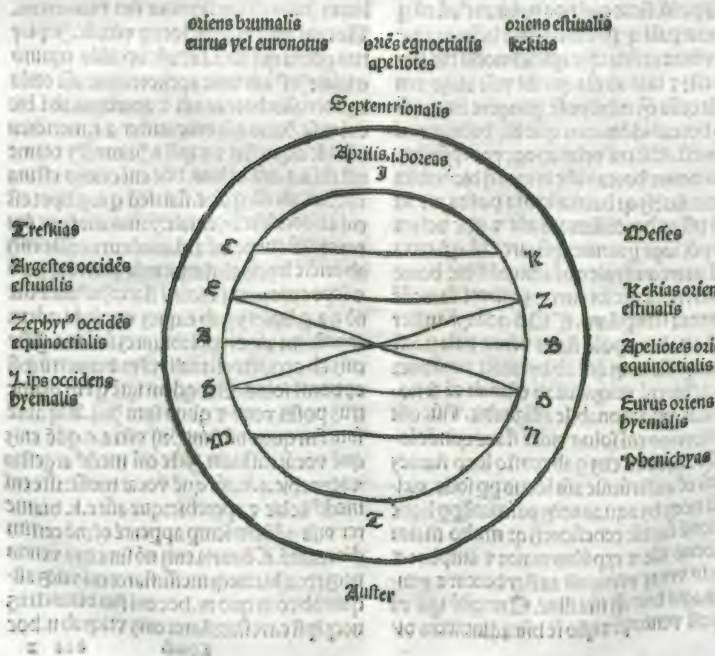
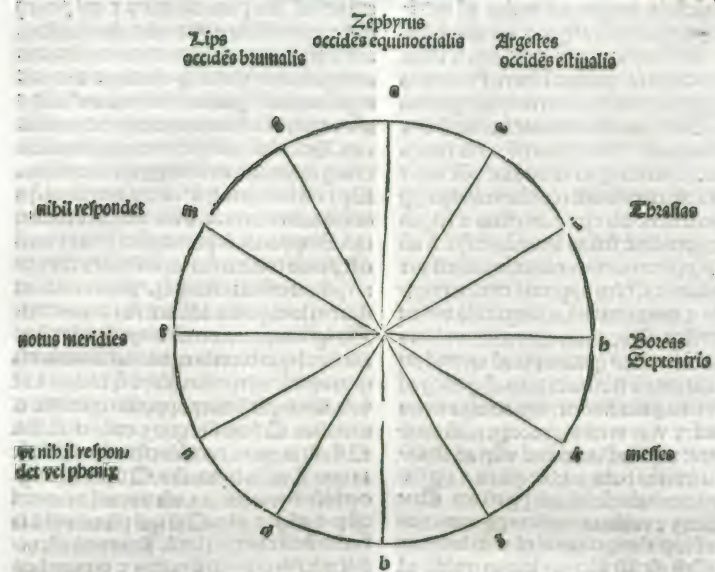
q̄ subdeficiat aut p̄mutet vmbra ad meri-
dies: queq; sub v̄sa a frigore inhabitabilia.
Fert aut̄ t̄ corona s̄m hunc modus: videt̄
enī sup̄ caput scā nobis cū fuerit s̄z meridia-
nus: pp̄ qd̄ t̄ ridiculose scribūt nūc p̄odus
terre. Describūt enī circularē habitātā: hoc
aut̄ est impole t̄ s̄m apparētā t̄ s̄m rōnez.
Ratio. n. ostēdīt qd̄ latitudinē qd̄ dēter
minata est: circulo aut̄ copulari cōtingit pp̄
temperatā: nō aut̄ excedunt estus t̄ frigus
s̄m longitudinē: sed ad latitudinē: q̄re si nō
alicubi phibet maris multitudo totū est per
ambulabile. Et s̄m appentā circa nauiga-
tiones t̄ itinera: multū. n. longitudo differt
a latitudine. Quod enī ab eracleis colūnis
v̄q; ad idicuz: eo q̄ ethiopia ad meotidem
t̄ ad extrema scythie loca plus q̄ quinq; ad
tria s̄m magnitudinē est: siq; nauigationes
rōcine: t̄ vias vt cōtingit accipe talis certi-
tudinē: t̄ qd̄ ad latitudinē v̄q; ad inhabi-
tabilia scimus habitātā: hic qd̄m. n. pp̄ fri-
gus nō iam habitātā: hic aut̄ pp̄ estum. Que
aut̄ idicuz t̄ colūnas eracleas pp̄ mare non
vident̄ copulari p̄ cōtinuā eē oēm habitabi-
lem. Qm̄ aut̄ s̄m hīc necesse locum quēdā ad
alterū polū: sicut quē nos habitam⁹ ad eū q̄
sup̄ nos: palā q̄ p̄portionabilr̄ hēbunt alia-
q; t̄ v̄tor̄ ex̄tū: q̄re quēadmodū hic bo-
reas est: t̄ illis ab illa que ibi v̄sa aliq; ven-
tus sit ex̄tū q̄ nihil pole p̄tingere hūc: qm̄
neq; boreas idē in eam que hic habitatiōne
oīum est. Est enī velut apogeeos sp̄s bo-
realis donec boreas iste in eam q̄ hic habita-
tionem flet: s̄z q̄ habitatio ista posita est ad
arctū plūm boree flant: t̄ aut̄ t̄ istic deficit
t̄ nō pōt lōge puenire: qm̄ circa id qd̄ extra
libyā mare australe quēadmodū hic boree
t̄ austri flant: sic ibi euri t̄ zephyri succedē-
tes p̄tinui semp flant. C. Qd̄ qd̄ igr̄ auster
nō est ab altero polo flans v̄tus palaz: qm̄
aut̄ neq; ille neq; qui ab hyemali versione:
oportebit enī v̄tiq; aliū ab estinali eē p̄sio-
ne: sic. n. p̄portionabile assignabit. Plūc aut̄
nō est: vnus enī solus videt̄ flans exinde lo-
cis: q̄re necesse est euz q̄ ab ex̄usto loco flantes
ventū eē austrū: ille aut̄ locus pp̄ solis vicī-
natiā neq; bz aquas neq; pascua: q̄pp̄ lique-
factionē faciūt echēfos: s̄z q̄ multo maior
est locus ille t̄ exp̄sus maior t̄ amplior t̄
magis verax v̄tus est auster borea: t̄ p̄tin-
git magis huc q̄ iste illuc. Que qd̄ igr̄ cā
boz est ventoz: t̄ q̄so se h̄nt adūmicem di-

ctuz est. C. De pōne aut̄ ipsoz t̄ qui p̄trarij
qb? t̄ quos s̄l flare cōtingit t̄ q̄s nō: adhuc
aut̄ t̄ qui t̄ quot existunt entes: t̄ adhuc de
alijs passionib⁹ quecūq; contingit dicta est
in p̄bleumarib⁹ p̄ticlarib⁹ nūc dicam⁹. Qp̄
aut̄ de pōne s̄l rōnes ex descriptiōe conside-
rare. Describit qd̄ igr̄ vt magis insinuabilr̄
beat q̄ orizontis circulus pp̄ qd̄ t̄ rotundus.
Qp̄ aut̄ itelligere ip̄si? alterā decisiōne q̄ a
nobis habitāt: erit. n. t̄ illā diuidere eodem
mō. Supponat̄ ēt p̄mo qd̄es tria s̄z locū
esse plūm distātia s̄m locū: sicut s̄z sp̄s tri-
a plūm distātia s̄m sp̄s. Plurimū. n. di-
stāt s̄m locū posita adūmicē s̄m diametruz.
Sit igr̄ in quo. a. occidēs equinoctialis: tri-
a aut̄ hūc i quo b. oriēs equinoctialis: alia aut̄ dia-
metros hāc ad rectā icidēs: t̄ q̄ in quo i. s̄l
v̄sa. Huic aut̄ tria ex opposito q̄ in quo t.
meridies. Qd̄ aut̄ in quo 3. oriēs estinalis.
Qd̄ aut̄ in quo e. occidēs estinalis. Qd̄ aut̄
in quo d. oriēs hyemalis. Qd̄ aut̄ in quo g.
occidēs hyemalis. a. 3. aut̄ ducant̄ diametru
ad g. t̄ ad d. t̄ ad e. Qm̄ igr̄ plūm distātia
s̄m locū cōtraria s̄m locū. Plurimū aut̄ di-
stāt que s̄m diametru neciuz t̄ ventoz hos
iunctes trios esse q̄cūq; sunt s̄m diametruz.
Vocant̄ aut̄ s̄m pōne locoz v̄ti sic. Zephy-
rus qd̄m qui ab a. hic aut̄ occidēs equino-
ctialis: tria aut̄ hūc apeliotes: hic aut̄ oriēs
equinoctialis: boreas aut̄ t̄ aparctias ab i. hic
enī v̄sa. trius aut̄ hūc auster a. t. meridies
aut̄ hic a qua flar t̄ t. ip̄si i. trium: s̄z diame-
tru enī a. 3. aut̄ kekias: hoc enī oriens estina-
lis: tria aut̄ nō q̄ ab e. flar: sed q̄ a. g. lips: est
enī ab occidēte hyemali: trius aut̄ hūc s̄m
diametru enī ponit a. d. aut̄ eurus: iste enī
ab oriēte hyemali flar vicinās austro: pp̄ qd̄
t̄ sepe euronothi dicunt̄ flare: tria aut̄ hūc
nō q̄ a. g. lips: s̄z q̄ ab e. quez vocāt̄: hi qd̄m
argestē: hi aut̄ olypiā: hi aut̄ scisōna. Iste
enī ab occidēte estinalis: t̄ s̄m diametru ip̄si
opponit solus. Sit qd̄m igr̄ q̄ s̄m diame-
truz positi ventri t̄ qbus sunt trij. Alij aut̄
sunt s̄m quos nō sunt trij v̄ti a. c. qd̄ enī
quē vocāt̄ raskiam. Iste enī medi⁹ argestis
t̄ aparctie. a. k. aut̄ quē vocat melle: iste enī
medi⁹ kekile t̄ aperchie: que aut̄ c. k. diame-
ter vult qd̄ s̄m semp appentē eē: nō certitu-
dinantē. Cōtraria enī nō sunt his ventis
neq; thraskia: neq; melle: flaret enī v̄tiq; ali-
quis ab eo in quo m. hoc enī s̄m diametruz
neq; ip̄si c. treskie: flaret enī v̄tiq; ab n. hoc

Lōmē.

aaa z

De theozorum

est signus fm diametri si nō ab ipso ad modū fiat qdā vētus quē vocāt q circa locū pheniā. Principalissimū qdē igitur vēti z determinari sunt hī z hic ordinati sunt mō. Essendi autē ptes vētos a locis ad arcūz qz ab his q ad meridie cā habitabilēz supponi ad hunc locū. Et qz multo plus aq z nix reponit in hac pte: qz illa sub sole sunt z illi latione qbus liquefactis in terrā z calefactis a sole z terra neciū ampliorē z ad plures locū fieri exhalationē pp hāc cām. Est autē dictorū vētorū boreas qdēz quicqz aparchias z messe principalissime z trefkias z messe: cōis autē argestis z borez: autē autē qz itagenes q a meridie z lips: apeliotes autē qz ab oriēte eqnoctiali z eurus: phenicias autē cōis: zephyr autē quicqz itagenes z argestes vocatus. vtr autē hī qdē boreales horū vocātur: hī autē australes. Opponūt autē zephyri qdē borez: fridiores enī q ab occidēte flant autē autē apeliotici. Determinatis igit frigidō z calidō z estuoso vētis sic vocauerūt: calidiores enī q ab oriēte hīs q ab occidēte: qz pluri tpe sub sole sunt q ab oriēte: q antez ab occidēte dereliquerūt citius z appropin quāt loco tardius. Sic autē ordinatis ventis palā q simul flare vtiōs qdē non possēt: fm diametru enī. Alter igit cessabit violētiā passus: nō sic autē positos aduicē nībil pber: puta z. z d. pp hoc siml flāt aliquādo ambo oīo ad idē signū nō ex eodē neqz eodēz spū. fm tēpora autē vtiā vtiā maxime flant: puta circa eqnoctiūz vernale kekias z totālī que vltra tropicū estiuale: circa autūnale autē li bes: circa vtiōes autē estiuales zephyrus: circa byemales autē eurus. Incidūt autē alijs mē pime z cessare faciunt aparchie z trefkie z argestes: maxie enī depzoze ipenū ipsoz ē erebriqz z fontes flāt maxie isti: pp qd z serenissimi sunt vētorū: flātes enī depzoze maxie repellētes alios vētos cessare faciūt z efflātes cōsistētes nubes faciūt serenitatē: si nō fridi vebemēter fuerint silēntes: tūc nō aut sereni: si enī fuerit magis fridi qz magni pueniūt coagulātes qz ppellētes: kekias autē nō sereni: qz reflectit in seipm: vti z bī puer binz trabēs ad seipm: vt kekias nubē: gyrationes autē fiunt ipsoz cessantī in habita f3 solis translationē: qz mouet maxie habitum pncipio: pncipiūz autē sic mouet ventorū vt sol. Contrarij autē idē faciūt: aut vtiā: puta humidī lips z kekias quēz elyphonclā q

dam vocāt z eurus quē apeliotē: siccl autē argestes z eurus: a pncipio autē iste siccl: psumēs autē aquosus: nebulosus at mēsses z aparchias maxie: isti. n. fridissimi: grādio sus autē aparchias: z traskias z argestes: estuoso autē autē z zephyrus z eurus: nubib9 autē pdesant celū: kekias at valde: lips autē rarius: kekias autē ppter ea qz reflectit ad ips: z qz cōis est borez z euro: qre qz fridus ē coagulās vaporē aerē p stare facit. Quia at a loco apelioticus est h3 multā mām z vaporē quē ppellit: sereni autē aparchias z traskias z argestes: cā autē dca est pzi. Cornicationes faciūt maxie at bī z mēsses: qui. n. depzoze flāt fridi sunt: pp fridū autē fulguratio fit: se gregaf. n. pstatib9 nubib9 pp qd z qdēz eorūde hōz grādinosi sunt: cito. n. coagulāt: echēsie autē fiunt autūno qdē maxie. Beinde xē maxie: aparchias z traskias z argestes cā autē qz z nebbie fiunt maxie qn alijs flātibus iciderint alijs: isti autē incidūt maxie alijs flātibus: cā autē dca est z huius pzi. Echēsie autē gyrāt habitātib9 circa occidēte ex aparchias i traskias z argestes z zephyros: aparchias enī zephyrus ē: icipiētes qdē ab vltā: terminātes autē ad lōge: hīs autē q ad orientē gyrant vsqz ad apeliotē. De ventis qdē igit z de ea que a pncipio gnōne ipsoz z substantia z de accidētibus passionibus cōiter z f3 vniūquēqz tāta nobis dicta sunt.

Capitulum de tremotu.

E agitatione autē z motu terre post h3 dicēdūz: cā autē hui9 passionis habita hui9 generi ē: sūt autē tradita vsqz ad pns tps tria z a trib9. C Anaxagoras enim elazomeni9: z pzi9 anaximenes milesius enūciauerūt: z hīs posteri9. Bemo critus abderites. Anaxa. qdē igit ait etherē natū ferri sursum: icidēte autē in inferiorē re cōcana mouere ipsaz: qdē enī sursum cōferunt pp ibres: qm vti oēm silr cē somniferā tāqz exēntē: h3 qdē sursum: hoc autē deorsum totū sperere: z sursum qdēz hac exēntē pre in q habitamus: deorsum autē altera. C Ad hāc qdē autē cām nībil forte opz dicere tāqz valde simplr dictā: sursum. n. z deorsum putare sic hīc vt nō ad terrā qdē vndiqz ferātur grauitatē bñtia corporū: sursum autē lenia z ignis stultū. Et h3 vidētes orizonē habitātū quānti nos scim9 alterū semper factūz translationē exēntē gibbosa z sperica. Et dicere

Anaxagoras opinio.

Improbatio

Lōmē.

aaa 3

Democriti
opinio.Anaximendi
opinio.

Opio pnia.

Signu pnia

quidem qd pp magnitudinem in aere manet: agitari aut dicere pennis desubtus sursum p tota. C Adhuc aut nulli reddat accidit circa terremotus: neq enim regiones: neq tpa qd qz principat hac passio. C Democritus aut ait: terra plena aq erit et suscipiet multa alia pluviale aqua ab hac moveri: facta aut amplior qz no pnt suscipere ventres vim inferre facere terremotus: et ericcat tra hente in vacua loca ex repletioribus transien- tez incidet in mouere. C Anaximenes aut ait: pluta terra et ericcat coruipit: et ab his ruptis frustis incidentibz concuti pp quod et fieri terremotus in siccitatibz et iteru in pluviosis: in siccitatibz n. sicut dictu est ericcat coruipit: et ab aqz sup humectata decide re. C Potebat aut hoc accite subuersaz multipl apparet terra: adhuc aut pp qua cam circa qdaz loca sepe fit hec passio nullo vlla excessu tali ad talia et qdem oportebat: oio aut sic existimantibus necium dicere mi nus semp terremotus fieri: et tadem cessare aliqz pennis: sic n. decidet talem bz nam. qre si h im pole: palaz et ipole hac ee cam. C Sed qm manifestu qnefinz et ab humi do et sicco fieri exhalationes: sicut dixim in pioribus: necesse his existetibus fieri terre motus. existit eni terra p se qde sicca: ppter imbres aut hns in seipiaz humiditate mul ta: vt et a sole et ab eo q in ipa igne calefacta: mult qdem extra: mult aut itra sps fiat: et bic aliqz qde xnu extra fluit ois: aliqz aut itra ois: aliqz aut et partit. Si itaqz hoc in pole aliter hic q post hoc consideradu vtiqz erit qle maxime motu erit corpoz: neces se eni q ad plinu natu ire et vebementissimu maxime tale ee: vebementissimu qde igit ex neitate qd citissime ferit: pcutit. n. maxime pp velocitate: ad plurimu aut natu est ptra fire qd per oe ire maxime pot: tale antez qd subtilissimu. qre si qdem sps na talia maxi me corpoz sps motuus. Eten ignis qm cum sps fuerit fit flama et ferit celeriter: no igitur aqua neq terra ca vtiqz erit: sed sps motus cu incus fuerit et fluxerit q ex exbala tus. C Propter qd sunt traqlitare plures et maximi tremotus. Continua ar exns exba latio psequit vt in pluribz ipetuz principij: qre aut ins sit aut ex ferit ois: quosda autez fieri et spu exite nihil irronabile. Eadem? eni aliqz sit ples flares vteros: quoz cu i ter ra ferat aliter erit spu ente terremotus: minor

res aut bi sunt magnitudine: ppter qd diuisum est principiu et ca ipoz. C Nocte aut fuit plures et maiores terremotus: qui aut de die circa meridiem: traquillissimu. n. est vt in pluribus diei meridies. Sol. n. cu maxie obtineat declinat exhalatione in terraz: obti net aut maxime circa meridiem: et noctes aut dieb traquilliores pp absentia solis. Qua re itus fit itez fluxus sicut recursus in fluxus eius que extra diffusioes et ad diluculu mar- pline: itic. n. et sps natu sunt icipere flare: si igit intus exierit permutatu picipiu ipso rum sicut eurippus pp multitudinem fortio re facit terremotus. C Adhuc aut circa loca talia fortissimi fuit terremotus vbi mare flu xibile: aut regio spogiosa et subantrosas: pp qd et circa bellepota et circa acbatam et si cilia et euboica circa h loca. Videtur eni pe nerrare sub terra mare: pp qd therme q cir ca ed ipsum a tali ca facte sunt. C Circa dec au tem loca terremotus sunt maximi ppter au gustiaz: sps eni factus vebemens et ppter multitudinem maris allati repellit iteru in ter raz qd natu erat efflare ex terra: regiones qz quecuqz inania hnt que subtus loca multa suscipietes spsz pcutiunt magis. C Et ve re aut et autino maxime et in pluviosis et in siccitatibus fiunt ppter eade cam. tpa aut hec maxime spumosa: estas eni et hyems. Nec qde igit pp gelu: hec aut pp estuz facit imobilitate: hoc qde n. valde frigidu: h aut valde siccit est: et in siccitatibus qde spumo sus aer: hoc ipm. n. est achinos qm amplior exhalatio sicca sca fuerit qz humida: in pluviosis aut amplior facit ea que intus exba latione: eo q itreceptat in angustioribus locis et copellat in minor locis talis segrega tio repletis pcutitibus aqz iceperit obti nere: eo q multa in paru locis copulmatur fortiter mouet fluens ventus et offendens. C Pz. n. itelligere q sicut in corpe nro tremor et pulsus ea est sps intercepti vir tus: sic et in terra spsz sile facere: et hunc qd de terremotu velut tremore ee: hunc autem velut pulsus: et sicut accidit sepe post vir natione: per corpe n. fit velut tremor qdam traslato spiritu deforis itus subiro: talia. n. fieri et circa terra. C Quorum aut beat spi ritus virtute no solu ex his que in aere fiut: opz speculati hoc qde ppter magnitudinem existimabit vtiqz aliqz posse talia facere: sed in corpozibus anigius. thetani. n. et spasm spiritus

Signu 1

Signu 2

Signu 3

Signu 4

Signu 5

Signu 6

spiritus quidē sunt motus: tñ autem vigo
res hñt: vt multi simulentāres vi tenere nō
possunt obtinere motum infirmatium. Ta
le itaq; oportet intelligere scñi t in terra vt
cōparetur ad puum malus. C Signa autē
horum t ad nostrū sensum sepe scā sunt: iā
enī terremotus in qbusdam locis factus nō
prius desijt ante q; erumpēs in euz qui sup
terrā locuz manifeste vt ex epeceñias exiuit
q mouit vētus qle t circa eracleā eā que in
pōrbo nup scñi fuit t prius supra sacraz in
sulaz. Hec enim est vna vocata; eoli insula
rum: in hac enim itumuit aliqd terre t ascē
dit velut collis moles euz sono: tādē autē
rupta exiuit multus spiritus: t fauillaz t ci
nerem elcuanit: t liparoz exstētes ciuita
tem non longe oēm incinerauit: t ad qñdaz
in italia ciuitatū venit t nunc vbi exufflatio
hec scā fuit palā est: et enī facti ignis in terra
hanc putanduz esse cām: cū densum accen
ditur primo in puo discrepto aere. C Argu
mentum autē est q flant sub terra spūs: t q
fit circa has insulas: cñ enī vētus debeat fla
re auster pesignificat pri⁹. sonāt enī ex qui
bus fiunt exufflationes pprea q mare p
pellat iaz de lōge. Ab hñt q ex terra exuf
flans repellat itez itus: qua quidem supgre
dit mare hac facit sonū sine scñismo pp am
plitudinem locoz: effundit enī in imēsum
ē t pp paucitātes repulsi aeris. C Adhuc
fieri solē caligosuz t obscuriorē sine nube
t añ matutinos terremotus aliqñ trāquilli
tatem t frigus forte signuz dicte cāe est: so
lem enī caliginosum t obscurū neēum esse
incipiente spū progredi in terrā dissolvente
aerem t disgregante t ad auroz t maturi
nos: trāquillitate q; qua t frigus: trāquilli
tatem quidē enim neēum est vt in plurimū
accidere quēadmodū dictū est prius: velut
regressu itro facto spūs t magis ante maio
res terremotus: nō discreti enim hoc quidē
exera: hoc autē intus: sed totū intus simul la
tum neēuz valere magis: frigus autē accidit
propterea q exbalatio interuertit nā calida
existēs s; se: nō vident autē ventī esse calidi:
q; mouēt aerem existentē plenū multo: t
frigido vapore sicut spūs p hos exufflatūs.
etenī hic quidez de ppe est calidus sicut t
cum iamus: sed pp paucitātē non sñr mani
festum: de longe autē frigidus ppcām eādē
ventis: deficientē autē in terra tali virtute con
ueniēs pp humiditātē vaporosus desupus

facit frigus in qbus accidit locis hanc fieri
passionē. C Idē autē cā t signi pueri aliqñ
fieri ante terremotus: aut. n. p diez: aut paz
post occasuz serenitate exñte nubecula sub
tilis appcat pozrecta t lōga velut linee lon
gitudō q; plurimū recta in spū deficientē pp
trāflationē. Sile autē accidit t in mari circa
littora: qñ qdē enī fluctuās iciderit vebemē
ter grosse t distorte fiunt regiminis: qñ autē
tranquillitas fuerit pprea q pua sit segre
gatio subiles sunt t recte. Qd quidē igitur
mare facit circa terrā hoc señis circa eaz que
in aere caliginē: vt qñ fuerit scā trāquillitas
oīs recta t subtilis derelinquat t q; nube
cula sit regiminis aeris: pp eādē cāz autē
t circa eclipses aliqñ lune accidit fieri terre
motū. Quādo enim iaz ppe fuerit iterpō t
nondū qdē oīno sit deficientē lumē: t q a so
le calidū ex aere: iaz autē marcescit trāquilli
tas sit t trāslato spū in terraz qui facit terre
motū ante eclipses: fiunt autē t veni añ ecli
psēs sepe: in principio qdez noctis ante ecli
psēs medie noctis: in media autē nocte ante
diluculares: accidit autē hoc t pp marcesce
re calidū q luna cum ppe facta fuerit latio
in quo facta fuerit eclipsis. Remissio igitur
quo detinebat aer t qescebat itez mouet t
fit spūs tardioris eclipsis tardior. C Cū au
tem fortis factus fuerit terremotus nō mox
neq; ad semel cessat agitās: sed qd primo q
dem vsq; ad circa. xl. dies agitat. Posteri⁹
autē t ad vñum t ad duos annos notat fm
eadem loca. Cā autē magnitudinis quidē
multitudo spūs t locozum figure per qua
lia vtiq; fluxerit: qua quidez enim repulsus
fuerit t non facile pertrāseat: t qd concutit
maxime t itus retineri neēum in resistenti
bus velut aqua nō potens pertrāfire: pp qd
sicut in corpe pulsus nō repere cessant neq;
cito sed p morā marcesfacta passione t prin
cipiū a quo exbalatio facta fuit t ori⁹ spūs:
palaz q nō mox oēm expandit mām ex qua
fecit vētū quē vocam⁹ scñismū: quonīq; igit
cōsumat reliqas hoz nece agitare: debilius
autē effectus t vsq; ad hoc donec vtiq; mi
nus exbalatū sit q; nō possit mouere mani
feste. Faciunt autē t sonos q sub terra fiunt
spūs t eos q añ terremot⁹ t sine autē terre
motib⁹ cōia alicubi facti sunt sub terra: sicut
enī t pcussus aer oīmodos emittit sonos:
sicut t pcuties ipse: nil enī dñt: pberās enī
sil t spūs pberat oē: preuenit autē son⁹ motus

Signus iō

Effectus ter
remotus.

Lōmē.

aaa 4

De theozorum

q. subtilior ptius est: et q. magis p. oem pe-
netrat son. sp. h. z. cu. aut. inior. fuerit q. vt. mo-
ueat terra pp. subtilitate pp. facile qd. pene-
trare no. pot. mouere: q. aut. offendit ad soli-
das moles et p. cauas et oimodas figuras oimodis
emittit sonu. vt. aliqui videat qd. qdaz
dicunt. pdigia vulgates mugire terra. Ia. aut.
effusio erupunt aq. factis terremotib. s. no.
pp. baq. ca. mor. sed si fuerit ex. sup. ficie: aut.
de. sub. vt. iserat sp. illa. mouet. et sic flu-
ctu. s. vt. no. fluct. ventoz. qm. et terra sic
vt. qz. qz. causet. passionis. euerit. n. agitata
que admodu. aq. effusio. n. euerit. qdaz. est
s. hec. ambo. qd. ca. vt. ma. p. d. aut. n. s. no.
agut. sp. aut. vt. p. p. p. i. vbi. aut. sil. c. ter.
remotu. fluct. fact. fuit. ca. qm. p. i. facti. sunt
sp. h. aut. fit. cu. agitas. terras. sp. latu. ab
alio. sp. mare. repellere. qd. oino. no. possit.
pp. lles. aut. et coaretas. ad. ide. p. gregauerit
multu. sic. eni. ne. tium. victo. h. sp. sil. multu.
pulsu. a. p. i. sp. erupit. et facit. cataclysmu.
fuit. aut. et factu. h. et circa. acbaia. extra. qd. z.
eni. erat. aufer. ibi. aut. bozeas. tra. glitate. aut.
facta. et fluere. intro. vto. factus. fuit. et fluct.
et terremotus. sil. et magis. pp. mare. no. dare
p. statione. i. petu. faciet. sub. terre. sp. s. ob-
sistere. vim. n. isereta. iulce. sp. qdem. ter.
remotu. facit. hypostasis. aut. sp. catacly.
smu. s. aut. parte. sunt. terremot. et sepe. ad
modicu. locu. venti. aut. no. fm. parte. qd. cu.
exhalationes. q. fm. locu. ipz. et vicinare. coue-
nerint. in. vnus. sic. et siccitates. fieri. dicimus
et pluuias. fm. pte. Et terremot. qd. sunt. p.
bunc. modu. vt. aut. no. bi. qdem. n. in. terra.
p. p. p. h. vt. ad. vnu. oes. imperuenit. sol.
aut. no. sil. pot. pluuie. aut. suspensa. magis. vt.
fluat. cu. p. p. p. acceptu. a. solis. latone. iam.
fm. d. ias. loco. ad. vnu. qd. igit. fuerit
mult. sp. mouet. terra. vt. aut. tremor. ad. la-
tu. fit. aut. raro. aut. fm. aliq. loca. velut. pulus
sursum. de. sub. m. pp. qd. mir. agitat. h. mo.
no. n. facile. sic. multu. puenire. p. p. p. ad.
logitudine. n. multiplex. et. q. p. p. fundo. exha-
lato. vbi. qz. at. fact. fuerit. talis. scism. egre-
dit. multitudine. talis. lapidu. sicut. bullietu. in
caldarijs. b. n. mo. fco. scismo. q. circa. Sipelo.
euerit. sunt. et capus. vocat. p. blegreum. et q.
circa. ligastica. regione. In. insulis. aut. p. p. p.
min. fuit. terremot. qz. in. bis. q. ad. terra. mul-
titudine. n. maris. ifridat. exhalatdes. et p. p. p.
p. d. ere. suo. et viz. isert. Adhuc. at. fluit. et no.
agit. obrcta. a. spiritib. et q. mliu. occupat

locus no. in. hac. s. ex. hac. exhalationes. sunt
et has. p. sequunt. que. ex. terra. q. aut. p. p. ter-
ra. ps. sunt. terre. iter. mediu. aut. pp. puitates
nulla. bz. virtute. poticas. aut. no. ptingit. mo-
neri. sine. mari. toto. a. quo. p. re. existunt. De
terremotib. qd. igit. et q. na. et pp. qua. cam.
fiunt. et de. alijs. accitib. circa. ipsos. deni. est
fere. de. marimis. De. cornuscatione. aut. et
tonitruo. adhuc. aut. de. typhone. et icese. et
fulminib. dicam. et eni. boz. ide. p. p. p. p.
existimare. opz. oinz. Exhalatde. n. duplici.
exite. vt. dicit. bac. at. humida. bac. at. ficea.
et p. c. tione. h. re. abo. hec. potentia. et p. stare.
faciete. in. nub. sic. deni. est. p. p. Adhuc. aut.
sp. p. p. p. p. nubiu. fca. ad. vltima. sumi-
tare. qua. n. deficit. calidu. disgregas. in. supe-
rior. locu. ad. sp. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p.
sistentiaz. pp. qd. et fulmina. et etnesie. et oia.
talia. ferunt. de. cor. sum. qz. n. nato. sursum. ca-
lido. ferri. ois. s. ad. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p.
fieri. extrusione. velut. pyrenes. ex. digitis. exi-
lites. et eni. boc. p. d. uis. h. n. t. ferit. sepe. sur-
sum. Segregata. qd. igit. caliditas. in. supio-
rez. disipgit. locu. que. c. qz. aut. iter. clud. sic.
ca. exhalatio. in. tras. mutatio. ifrigidati. aeris.
hic. couenitibus. nubib. segregat. vt. aut. la-
ta. et offendes. ad. p. n. res. nubes. fac. p. p. p. p.
ra. cui. sonus. vocat. tonitruu. fit. aut. p. p. p. p.
ra. eode. mo. vt. coparet. maiori. minor. sp. p. p.
sio. eni. q. in. flama. fit. sono. que. vocat. bi. qd.
vulcanu. ridere. bi. aut. velta. bi. aut. comiatio.
ne. boz. fit. aut. q. exhalatio. in. flama. puerfa.
ferat. ruptis. et p. c. uis. lignis. Sic. n. et i. nu-
bib. fca. sp. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p.
b. h. icides. fac. tonitruu. Omodi. at. soni. pp.
irregularitate. sunt. nubiu. et pp. iter. medios.
vetres. qz. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p.
truu. qd. igit. h. est. et fit. pp. hac. ca. sp. p. p. p. p.
extrusus. fm. multa. qd. igit. subili. et debili.
ignitoe. et h. est. qd. vocam. cornuscationem.
qua. vt. qz. velut. ex. d. ens. sp. p. p. p. p. p. p. p. p. p.
pareat. Fit. aut. post. p. p. p. p. et poster. tor-
nitruo. s. vt. p. p. qz. visus. anticipat. audire.
p. p. in. ductu. tritremiu. Ia. eni. referetib.
iter. remos. no. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p.
sionis. qz. n. qd. dicat. q. in. nubib. fiat. ignis.
hic. aut. Empedocles. qd. ait. in. ceptu. ee. o.
solis. radijs. Anara. aut. de. eo. q. de. sup. ethe-
re. qd. et. ille. vocat. igne. delat. a. de. sup. ethe-
sum. Ad. catione. qd. igit. hui. ignis. ee. corn-
scatione. sonu. aut. itus. extinet. et fit. toni-
truum. ca. qz. sic. videt. fca. sic. et p. p. p. p. p. p. p. p. p.
scatio

De cornu-
tione s. toni-
truo

scatto fit tonitruo. irrationabilis q̄des et ignis interceptio utroq̄ mō quidē magis autē de tractio eius qui desup̄ etheris. Quare enī feratur deorsum natum sursum oportet dici eam: et pp̄ q̄d aliqui hoc fit circa celū q̄n nubilosus fuerit tñ sed non continue sic: serenitate existēte non fit: hoc enim oīno videt̄ dcm̄ esse festine. Similiter autē et dicere eam que a radijs intercepta caliditate in nubib⁹ esse horū eam non p̄bibile. Etenim iste sermo irrationabilis dictus est valde. Segregata enim necessarius esse eam semp̄ et determinatā et que tonitruū et que coruscationis et aliorū talium et sic fieri: et hoc differt plurimū. simile enī utiq̄ et si q̄s putet aquā et nīnem et gradinem inexistēte prius posterius segregari et nō fieri velut hypotheca faciente semp̄ cōcretionē vniūq̄q̄ ipsoz: eodem enī modo et illa p̄cretionēs et hoc disgregationes existimādum esse: quare si altera horū nō sunt sed sunt de ambob⁹ eadez congruit rō. Interceptio enī aliquid utiq̄ magis alter dicit quisq̄ quē admodū in spissioribus: etenim aqua a sole et ab igne fit calida: sed tñ cum itez p̄stet et infrigidet aqua coagulata nullā accidit fieri talem exidentiam qualē illi dicit̄: q̄uis oportebat fm̄ rationē magnitudinis feruorē facere spiritū itus factū ab igne q̄ non posse inexistere prius neq̄ illi sonum feruores faciunt sed fixi. Est autē fixis pua bullitio: qua enī q̄d extinguit incidēs obtinuerit: hac bulliēs facit sonum. Sunt autē quidā qui coruscationē: sicut et eleidem? nō esse aiunt sed videri assimilātes tāq̄ passio fit similis: et q̄n mare quis virga percussit. Vides enim aqua effulgēs nocte: sic et in nube raptis moto humido apparentiaz fulgoris eē coruscationes. Isti q̄dē igit nōdum p̄fuerāt his que de refectione opinionibus: q̄d quidē vī cā talis passionis eē. Vides enī aqua fulgure percussa refracto ab ipsa visu ad aliq̄d fulgidoz: pp̄ q̄d et fit hoc magis nocte. Die enī nō vī q̄ amplius lumen exis q̄d diei extermiar. Que quidē igit dicunt ab alijs et de tonitruo: et de coruscatione hec sunt: his quidez q̄ refractio coruscatio: his autē q̄ ignis quidem perlatratio: coruscatio: tonitruum autē extinctio nō intus facta sed vnāquāq̄ passionē igne sed inexistēte. Hos autē dicimus eandē esse nām sup̄ terrā q̄dem vētum: in terra autem terremotum: in nubibus autem tonitruū.

omnia enim esse hoc fm̄ substantiam idem exhalationem siccam: que fluens quidez q̄ liter ventus est. Sic autē facit terremotus. In nubibus autem disgregata conuenientibus et congregatis ipsis in aquā tonitrua q̄ et coruscationes: et cū his alia nature eiusdem his existentia. Et de tonitruo quidem et coruscatione dictum est.

De ventis. Cap. II.

Enti famosi sunt quatuor: orientalis: et ille qui flat ex parte orientis. Et occidentalis: et est ille qui flat ex parte occidentis versus orientem. Et vetus septentrionalis: et est ille qui flat ex parte poli arctici. Septentrionalis. Et vetus australis seu meridionalis: et est ille qui flat ad oppositū illius. Et flat inter hos ventos alij venti qui vocantur Arabice declinātes: quia ipsi declinant a ventis famosis. Et numerus horū ventorum vī nos inuenimus in translatione textus huius libri attributi Aristo. sunt octo venti. duo eorum inter orientalem et meridionalem: vnus eorum magis propinquus orientali: reliquis magis propinquus meridionali. duo etiam inter orientalem et septentrionalem: vnus eorum magis propinquus orientali: et alius magis propinquus septentrionali. et duo inter occidentalem et septentrionalem: vnus eorum magis propinquus ad occidentales: et alius magis propinquus ad septentrionalem. et erit fm̄ hoc numerus ventorū. scilicet. venti. Sed p̄ q̄ inuenimus Alex^m dicere de hoc ipsi sunt. xi. vēti octo ex eis flant oēs: duo ex duabus extremitatibus: vnus transversalis linee diuidentis circulum. Et sunt venti orientalis verus et ventus meridionalis: et oppositi eis et ex duabus partibus orientis et occidentis duo venti: gubet eorum oppositū alteri: sed illi qui sunt preter hos octo non sunt oppositi. cognoscere autem qui istoz duoz sermonus est verus est p̄ sensum cū longitudine inspectionis. Et vī si sit ita sicut dictum est: vī sit causa inesse horū vētorū fm̄ hūc numerū diuersitas partis celi in vīute eius. pingrate solis et remotione eius. Quid autē sit vētus dicam. Est enim exhalatioēs fumose mote circulariter seu fm̄ circuitū circa terrā. Nam iam declaratum est q̄ vapor ascēdens a terra est duaz species. vna est vapor humidus. alia autē exhalatio fumosa. Vapor autē hūidus fit ex ipso pluuia: ex exhalatione autem fumosa fiunt venti. Nam marie entū oppositorum seu contrariorum debent esse cōtrarie seu opposite. Et aut pluuie opponantur ventis videtur ex hoc q̄ venti quiescunt cum dominant pluuie: et similiter minorantur pluuie et cessant cum dominant venti. Et causa in hoc est: q̄ materie istorum sunt diuersę. et ideo multiplicant vēti in annis siccis et minorantur in annis pluuiosis. Inuenitur tamen quodlibet istorū augmentare aliud aliquādo per accidens. Nam terra accidit ei cum madefit per pluias: et postea expandit̄ super ipsas sol vī ascēdat ex ipsa exhalatio fumosa multa: sicut est dispositio in lignis viridib⁹ cū ponuntur super ignem: et sicut etiā accidit ventis mouere vapores humidos ex locis multis: et cōgregare ipsos ad vnū locum: et maxime in vīto australi: et igrosant vapores: et fit ex eis pluuia: sicut narrat hoc accidē multoties in terris Ethiope.

Dico ventis.

Dico entius oppositorum seu contrariorum debent esse opposite. Idem. 3. de 3. 84. p. 2. 16.

Propter qd
veter mouet
circulariter
circa terra.

Ab eo circa
terra copit
oi clinto pter
terra: nō ē
nūcūq; vio-
let⁹ s; neuter.
Idem. 3. cell
cō. 20.

De cā statu
veto: aduer-
sio regioib⁹
q; p⁹ annu.

Signum autem in hoc qd vetus sit ex exhalatione fumosa est velocitas et acuitas motus eius. Nam velocitas et acuitas in motu inuenitur exhalatione calide et sicce. hoc et videtur ex operatione eius. Nam sua operatio semper est ficcitudo et exsiccatio pluvie. Et postquam aut locuti sumus de genere veterum loquamur nunc de causa per quam circūducitur circa terram: et exhalatio fumosa de pluvitudine seu nā est ascendere superius. Quod autem veteri circūducatur circa terram videtur ex motu nebularum in eis secundum circūducitur enim procederet secundum lineam rectam non transirent nubes de suo loco ad alium locum secundum circūducitur: non est distantia eius in hora motus seu translocationis ex omnibus locis distantia una. Et autem in hoc est: quod exhalatio calida cum ascendit superius occurrit loco frigido et humido: et accidit ei humefieri et refrigerari aliaque frigiditate: causat inclinationem ad inferius: sunt in pedientes siue diuerse inclinationes inueniunt in ipsa. si grauitas et lentitas: et legatur de necessitate ut moueatur ex hoc motu circulariter: hoc est quia motus circularis non est remotus a motu naturali cuiuslibet illarum: exhalationis oppositum. si grauitas et lentitas: sicut est remotus a motu naturalis ab ipso mouetur ad latum. Et significat illud quod inuenitur quilibet elementorum preter terram ex receptione huius motus: et ex velocitate transmutationis ad ipsum: et iste motus circularis non omnino necessarius seu coactus: elementis neque naturalibus: in locuti sumus de eo in libro de celi mundi. Et hoc per fumosa leuis non dicitur super preter humida ut moueatur ipsas secundum lineam rectam mouetur ipsum circulariter. nam illa per fumosa facilius recipit hoc: et hoc est magna causa diuersa in circulatione ventorum. Et signum huius est quod veteri multiplicatur ex superius: ideo nubes seu vapores procedunt glaciem veterum: et vltimatio in aere: et hoc sciunt nautae volentes peruenire gnationes ventorum. Ille autem qui putauit quod aliqui circa circulationem huius exhalationis: et quod ascendit superius et occurrit aeri motu circulariter per motum totius recipit inclinationem ab ipso et voluit circulariter dicitur impossibile. Nam illud quod puenit ex exhalationibus ascendit ad illud aerem motus circulariter mouetur per motum eius per ipsum seu cum ipso admisceat suo processu. nam talis exhalatio dignior est quilibet re recipere motum totius: manifestum est quod illud quod est superius habet dispositionem non est ventus. nam maximum celum mouetur ab oriente ad occidentem solis: et motus veterum non est ita fortis: sicque per testimonium. nam causa fortitudinis et velocitatis est esse directatis in ipso: sicque est dispositio in veteribus sunt causa tonitruum et fulminis quod sunt ex nubibus: et aliqui sunt hoc ex ascesse veterum exhalationis apud descensionem vaporis seu exhalationis humefacti et frigefacti: et sit ex hac prohibitione talis species spiritus motus. si secundum circūducitur. Iste est sermo in dādo diffinitiones veterum simpliciter et graditates eorum. De cā autem in statu aliquorum veterum in aliquo tempore anni et aliquorum in alio et diffinitiones per quod appropriat quilibet ventus ex veteribus famosis quatuor: scilicet orientalis et occidentalis et meridionalis et septentrionalis nos complebimus finem. Et dicam quod veteri non sunt secundum plurimum in tpe caliditatis inter se neque frigiditatis inter se. nam frigiditas intensa de sua pluvitudine seu nā est igrassare faciem terre et prohibere ascensionem exhalationis fumose. et vltim non est de consuetudine eius producere ipsam. Caliditas autem itēla facit in facie terre simile combustionem: et consumit seu dissoluitur per se suba exhalationis fumose. In alijs autem temporibus per hoc duo multiplicat flatus veterum: per hanc causam inueniunt magis veteres septentrionalis et australis

quod ipsi sunt a locis qui sunt ex duobus partibus circulationis solis estivalis hyemalis. Sed veteri orientalis vel occidentalis raro flat: et maxime illi qui ex eis sunt sub una circulatione: et per caliditatem quod est ibidem. Et autem in statu veteri australis est manifestum quod causa huius est motus solis in suo circulo obliquo. Et autem sunt veteri meridionales flatēs post remotionem solis a sua circulatione seu resolutione hyemali post sexaginta dies: et sunt septentrionales post remotionem solis a parte opposita estivali post viginti dies. Et in huiusmodi sol cum fuerit in loco propinquo magis partem septentrionali liquefacit nives et flumina et vltim humiditates quod sunt in hac parte: et sunt veteri septentrionales nisi quod sol non facit hanc actionem minus viginti diebus vel per se plurimum. Et autem sunt per hanc actionem nos videmus aerem esse calidiorē post remotionem solis ab isto loco propinquo magis quod sit tpe in quo est in loco magis propinquo cum huiusmodi calefactio non est interflor per minorē reflectionem seu maiorē oppositionem: et in huiusmodi aliud est nisi dispositio seu preparatio aeris. Nam operatio maior in huiusmodi non est per agens magis forte per se et ex parte passivi seu recipientis: ideo non est ipse ut agens debile faciat in ynomer loco actione maiorem actionem agens fortis: et per diuersitates subiecti in dispositione seu preparatione. Et autem huiusmodi sit ita potest quod dicere. Et autem sunt veteri septentrionales post remotionem solis a sua circulatione estivali in viginti diebus: et meridionales post remotionem eius a circulatione seu solstitio hyemali in sexaginta diebus: et cā in huiusmodi veteri habundant solis ad septentrionem et meridie est una habundantia in latitudine et distantia. Et dicam quod veteri et cā in huiusmodi veteri meridionalis quod gignat ibidem in loco solis quod gignat ex ipso veteri meridionalis non aduenit nobis in parte propinqua quod gignat per nūmā distantiam. Nam ipse in illa hora est debilitatus post hoc fortificatus. Nam actio caloris erit ibidem fortior. Et ideo appet post remotionem solis a circulatione hyemali in tpe maiori quod sit ipsa in appet septentrionalis. Nam locus ex quo gignat veteri est propinquo nobis. Et dicam quod cā in huiusmodi ex quo gignat veteri meridionalis non est habundantia sua ad circulationem hyemalem: sicque est huiusmodi distantie loci ex quo gignat septentrionalis ad declinationem seu circuitum estivalē. ideo loci flatus meridionalis est magis remotus a declinatione hyemali quod est loci flatus septentrionalis a declinatione estivali. Et erit tpe in quo calefit in loco postquam puenit sol in circuitu hyemali longius tpe in quo calefit loci flatus septentrionalis: cum sol est in opposito estivali. Et intelligo hec per calefactionem conuenientem flatui veterum. Non enim quilibet calitatem accendit gignat veteri: et hoc cā est illa quod est in gbusda transductionibus attributis gbusdas expositio: et veteri sit cā in huiusmodi pūctio duarum causarum sit. Et in huiusmodi accidit difficultas non pua. nam apparet quod illud quod est sub egnocitabili non est habitabile per diuersas calitates ibidem: et est veteri et firmum: sicque declarabit postea ex finem nostro. Et cā huiusmodi sit ita non est pole ut fiat veteri ex parte meridionalis sibi per septentrionalis ex quo flat apud nos venit septentrionalis. ideo loco quod est inter circuitum hyemalem et polus meridionalē. Et huiusmodi per fortitudinem caloris quod est sub egnocitabili. Nam veteri flat ex illa parte morietur de necessitate antequam pueniat ad nos: et huiusmodi sit necesse non remanere nisi ut sit loci flatus australis apud nos ex loco quod est sub circuitu estivali. nam sol cum fuerit in circuitu hyemali ifrigidat ille locus: et humefit: cum appropinquat ei sol cum redit liquefacit siue resolut illa humiditate: et causat veteris australis. Et autem puenit in circuitu estivali celi sunt per fortitudinem caloris: et iste finem inuenit in gbusda rebus attributis Alex⁹ et est verum deo volente.

Secd

Non est ipse
ut agens deb
le faciat mot
met locum
one maiore
actione agens
forte. et huius
modi sit in
dispositio et
preparatio.

Prima cā.

Secunda cā.

Documenta

Dubium

Solutio.
Nota hic quod
flat veterum
flat per se
negationem
egnotitiam et
habilitatem.

illia causa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
415/D/2

Latitudines
magis faciunt
in diuersitate
terrarum quod lon-
gitudines.

tali de hac insula seu puincia in orientali aut in medie-
tate orientali illi. ¶ Et forte accidit in ista insula pp
fitu maris vñs cā: qz ipsas circūdat et erit B qd dī:
B eid qd iuenit i plib⁹ locis habitabilibus terre. s. in
terra septentrionali vel in terris naturalibus in calo-
re: vt terre qd sūt i medio fm longitudine et latitudi-
ne: vt terre grecoz et ppique eis: terra at nra bec et si
sit puenies terris grecoz et latitudie ē breuior ipa in
longitudine: terra aut israel et babilonie sūt strictiores
terris grecoz et latitudie: latitudines at magis faciūt
in diuersitate terrarū qd longitudes. ¶ Et iō nos vi-
dem⁹ hac terrā nras magis ppinquā in sua nā terris
grecoz qd terre babilonie. Lyma at eqle seu ptepe-
ratū est qntū: vt ingt Salus: nō qrtū vt crediderūt
mli hoies. ¶ Signū at hui⁹ ē qd illic iueniūt cōple-
xioes eqles magis. signū aut forte sup cōplones est
color et capilli. Color at eqlis ē alb⁹ et clarus: capilli
aut eqlis ē magis ppiqu⁹ ad illū qui ē qst med⁹ iter
plantit et crispitudine: seu ad planū qd ad crispitudi-
nem at h⁹ coloris et capilli ppi iuenit i terra arabū:
et iō vocāt albū rubeū: terre at babilonie sūt medie
ad terras arabū. s. qd color bun⁹ dñat sup eos hoies
sic ē dispō arabū: iste at color i capillis iuenit nālī.
magis in hoibus clymatis qntū qnt non coniungunt
cū gētibz extraneis sed cum habitatibus extrane-
is que habitant illic de ppinquos: cum plō gauerit
tps in istis hoib⁹: tūc redit nā eoz ad nām illoz ho-
minū illi clymatis: sic accidit filijs arabū et barbaro-
rū i terra ad locū. s. qd ipsi pueri sūt qd nās gēti ppe
illi tre: iō multiplicat sūt i eis scier: iā exiunt ab illo
i qd fuim⁹ nūc: redeam⁹ ad id i qd fuim⁹ ex vñs sapiet.
¶ Itē in eodē secūdo vbi loquit de vtro septentriona-
li ac meridionali: et de h⁹ loco a quo flat dicit in me-
dia sua ex pōne bec vba. Inget iā locū fuim⁹ i pdu-
ctioe flat⁹ septentrionalis: et qd sit ex illa pte de vñs
post cōplemētū estatis et hyemalē: iāz opz inuestigare
qd sit cā i h⁹. ¶ Et dicam⁹ qd i hyeme dñit seu defū-
cit mā vñi pp diuis frigidis i parte septentrionali: et
cū appropinquat sol sibi: h⁹ cū trāsiit hyems et ince-
pit ver appropinquat sol terre: cū resoluit nives que
sūt illie et facit alcedē ex terra vapores sit ex eis vne?
septentrionalis frigidus. S. flat⁹ h⁹ post estatē cā i h⁹
est qd fortitudo caloris i pre estatis facit defūne māz
illius et psumit ipsas: et cū fuerit post tps estatis et i-
gidat aer aliqū frigiditate retinent vapores et sunt
in terra pp illā frigiditatem: cū aut multiplicat emit-
tunt seu alcedunt: ppea qd nō est adhuc tātū frigus
qd phibeat emissionē vaporū multoz ex eis: et nō est
etiā illie tātū calor qui dissoluere et psumet eos pos-
sit. Et cā in hoc qd dixit ē: qd solis appropinquatio et re-
motio in his duab⁹ dispōnib⁹ in pre septentrionali est
eadē seu filis appropinquatio: qst igitur ipsa agit i his
duob⁹ tpsibus in pre septentrionali fm eadē appropin-
quationē calozē pporionabilē gñōni vñs: s. quia
fuit id qd segit ex distātia illi: frigus fuit h⁹ qst agēs
p acciō. Inget: pp has duas cās icipit flat⁹ septentrio-
nalis in pncipio veris et autūni pter alios vñs: ita i
uenimus hāc qñē in vñs Aristo. que pueniunt ad
nos: sed in lib⁹ Alep⁹ inuenit loco hui⁹ alia qd: est
cur septentrionalis flat post remotionē solis a solstitio
estiuāli: seu a reuolutione estiuāli multoties et qst
pūctet: et hoc post viginti noctes a remotioe solis a
solstitio estiuāli et meridionalis flat non pūctet post
recessus solis a solstitio hyemali: et hoc post septuagī-
ta noctes: et cū illic in mīssioe huius qñis qd cā

in hoc sunt due cās: vna eoz est qd p⁹ meridionalis
remotior est ex habitatioe nra qd p⁹ septentrionalis:
ex quo habitatio nra ē in .4. septentrionalis: vñs me-
ridionalis nō puenit ad nos nisi qst iustificat opo-
ratio ei⁹ pp fortitudine opatiōis solis in illis pñb⁹: et
h⁹ post septuagīta dies: nā p⁹ cui appropinquat sol ap-
paret de dispōne illi. qd ipsa fortiter calcet post re-
cessus solis: et h⁹ pp fortitudine passiois recipiens: nō
pp fortitudine agēs. s. p⁹ meridionalis pp ppingu-
tate ei⁹ ad nos flat sup nos vñs septentrionalis a p-
ncipio apparitionis actionis solis in illa pte. s. resolu-
do nives et faciēdo ascēdē vapores siccos frigidus: et
iō fuit vñs septentrionalis frigidus et sic: et appet
iste ventus post viginti dies a reuolutione estiuāli.
¶ Sed cū aut cā est qd ipsi pueri: qd locus ex quo
gñatur ventus meridionalis remotior est a solstitio
hyemali qd sit loc⁹ ex quo pducit vñs septentrionalis
a solstitio estiuāli: et bec cā data si posuerim⁹ qd locus
gñōnis meridionalis ē i eo qd ē post reuolutionem
hyemalē vñs meridie: vt putat h⁹ ex verbis eoz de
loco gñōnis vñs: et qd iuenim⁹ h⁹ declarasse qdaz
expositores nullā h⁹ rōne: neqz notū ē sentim⁹: ē
vñs tñ sine rōne: nā magis vt vt sint loci status vñ-
toz ex duab⁹ pñb⁹ reuolutionis siles in ppingate et
reuolutioe: nūc illi accideret aliqū acciō pp mām.
¶ Sed pma cā est dignior seu puenitior: vt sit cā i
augmēto seu fortitudine vñi qd sit in ei⁹ paucitate:
h⁹ qd iā declarū est de dispōne vñi qd assilant flumi-
nib⁹. s. qd qto magis remouēt a pncipio eoz sunt
maiores per id qd aggregat seu adiungit eis ex vapo-
ribz siles eis: et qd apparet est nēcūm vt status duo-
rum vñs: et oppositoz in vna eadē hora ex duabus
causis diuersis: et si sit vñs septentrionalis et erat in
pncipio veris et ei⁹ est caliditas: igit segit vt sit vñs
meridionalis et flat in ista hora: cā ei⁹ ē frigiditas qd ac-
cidit pti meridionali. s. post remotionē hyemalē: et si
sit vñs septentrionalis et flat in pncipio autūni cā ei⁹
frigiditas vt dñi ē meridionalis igit et flat i hac ho-
ra cā ei⁹ calor: si pte meridionalis: bec ē dispō vñs
rūz vñs seu oppositoz i vno tpe. ¶ Et cā h⁹ sit ita
vñi igit oppositaz partiū et flant in tpsib⁹ diuersis: s.
si ipsi sint pporionales. s. qd distātia eoz ab egnotia:
li seu a tpe egnoti ē vna distātia: et opz vt sit cā eoz
vna in spēsū accideret illi aliqū acciō pp mās: et h⁹
hoc si sit ventus septentrionalis agēs illius post vi-
ginti dies a remotioe estiuāli est calozops vt sit agēs
meridionalis de hac eadē spēsū. calor vt sit in illa ho-
ra. s. in hora pñs: sed vñi oppositi et flant in tpsib⁹ di-
uersis nō pporionabilibus. s. quoz initū flat⁹ sunt ho-
re diuerse iā opz vt sint eadē eoz diuerse: vel pp agēs.
s. vel pp calozē et frigus: vel pp locū. s. pp diuersitates
partiū terre in ppingate a locis aduenis solis: cū
hoc sit ita et vñs meridionalis flat post remotioē
hyemalē septuagīta dies: et septentrionalis post reuolu-
tiones estiuāles: segit igit vt sint cause eoz diuerse
vel agēs vel recipiēs. ¶ Et si cēt dclaram⁹ qd iposibi-
le est vt sit cā incipiendi status vñi meridionalis in
hac hora. s. agēs diuersa a cā status vñi septentrio-
nalis in illa hora dicta et i iposibile est vt agēs et reci-
piens sint diuersa fm magis et minus: nec vt sit
locus diuersus in ppingate et remotione a sole: sicut
dñi est: vel erit cā distātie loci a nobis: sed cū h⁹ nō
fuerit declarū possibile ē vt sit vñs meridionalis gñā-
ti in illa hora sunt cā frigidus qd inuenit in pre meri-
dionali ex qua gñat vñs aut augmētū caloris solis
et maxie

Ad illud
humilis qd
qto magis re-
mouēt a p-
ncipio eoz
maiores sunt

Ita dñi
sunt vñs
eoz vel
eoz pñs

et maxime q: hec hora est p:pinqua pncipio hore ve-
ris: iam declaratu est q: vetus meridionalis q: fiat
in hac hora: vt dicitur q: illi est calor ops igit vt sit
vetus opposit ei facti in hac hora ca illi sit frigidu
tas: et ipse e meridionalis vialis: s: vetus q: fiat post
q: copulerit remorio estualis p: vigin dies: ca ei e
calor vt dicitur. et ipsa e diuerse p:portio seu habitus
dinis a veto septentrionali q: fit in p: autuni si posue-
rim: ipm aliu a veto autunali septentrionali: s: si ipse
fuerit post: e vetus autunali meridionalis: ita igit
tur segit vt sit ca ei frigiditas: et si e alius pole e vt ca
illi sit calor vel loci p: huc loci: et in h: vt vides est
ambiguitas magna et ingitio p: fida. Et ca diuer-
sitatis seu difficultatis e difficultas cognitiois baru
horaz: a visu et verificatiois eaz: p: nimia p: futione
et diuerstatate que accidit his reb: p: mas. Et ma-
gis verisile appet cu p: fiderim loca fiat: e silia vt
sit vetus septentrionalis q: fiat post vigin dies a re-
fessu estuali p:ter vetu autunale meridionale: p: dista-
tia illi q: d: ite ea: q: sit vetus meridionalis qui
fiat post septuagita dies a recessu solis a solstitio estu-
ali: cur no fiat et vetus autunali septentrional: an
p: autuni p: vigin dies: s: fiat meridionalis ante
ver. Segit igit nos difficultas p:ma q: seqba: 3 an-
tiquos: s: pole est dicere q: ca in h: e q: duo veti pro-
ducunt a ca frigidaz: p: meridionalis veloci? reci-
pie frigiditate q: caliditate p: paucitate stellaz: que
sunt in pte meridionali et altitudine p:is meridionalis
si habitabilis de terra est hec p: veloci: igit itrodu-
cit frigiditas illic q: sit h: vigin dieb: p: calefactio
ne: sicut tu inuenis vetu septentrionalem p:ducit post re-
motione estuale per vigin dies p: caloz et a calo-
re huius loci et frigiditate illius. Et q: vetus me-
ridionalis vernalis sit a ca frigidaz: manifestu est ex
quo vetus septentrionalis qui fiat in illa hora est a ca
calida: et hoc manifestu p:pterea q: sol vadit versus
partem septentrionale et redit a meridionali: io sequit
apud me vt sit vetus meridionalis vernalis cum re-
dit sol a parte meridionali no ca vadit ad ipsam s: e
est d: p: in veto septentrionali autunali: vt sit vetu
septentrionalis qui appet post vigin dies cu sol d: cli-
nat ad septentrione: no cu redit ab illa pte ecotario
disponis in veto autunali septentrionali: hoc si p:esse
rimus q: sunt duo veti: puto q: antig hoc p:cedunt:
nam iste vetus apud ipsos sit a caloz: et vetus autu-
nalis a frigore: et si concesserimus q: duo veti sunt
vnus: iam possibile est dicere q: p: disponis huius
veti est a caloz: postea aut g:atio eius est a frigore:
p:ter h: q: d: desinit illi qui sunt iter hos duos vetos:
et erit hec ca in h: q: antecedit iste vetus septentrio-
lis q: n: quagita dieb: sup vetu meridionale vernalis:
et totu h: verificat post q: no g:atur vetus sub reuol-
utioe solis: q: vetus meridionalis vadit in his lo-
cis: et no desinit p:cedit ad pte septentrionale. et si po-
tuerim hos duos diuersos ventos e: a p:ib: frigidis
pole e: nobis adduce cam hui: ex h: q: nos posuerim
mus de caloz p:is septentrionalis et frigore meridio-
nalis cu p:enatioe silindis locoz fiat. Et Naz res
diuerse d:nt vel p: agos vel p: recipi: agos aut vl
d:nt in spe vl f: magis et min: et sit paties vel d:nt f:3
magis et min: vel i spe. Et Alex: credit q: loca fla-
tus meridionalis sunt solstitiu seu reuolutio estua-
lis: et fm h: ia verificabit in qbusda terris septentrio-
nalib: vt sit sol cum fuerit in reuolutioe hyemali re-
motior ab isto loco ab eis: s: fuerit in opposito estu-

nali a loco g:atiois septentrionalis: et h: cu fuerit possi-
ta g:atio septentrionalis a fine terre habitabilis: s: sic
ponimus g:ationem eius: s: meridionalis a p: terre
habitabilis: sed ponere g:atione meridionalis a p: n-
cipio terre habitabilis est difficile: p:ea q: ipsi iam
puenerit q: no g:atur vetus sub reuolutioe solari
bus p: caloz illoz locoz: et fm hoc no erit in p-
clymate vetus meridionalis: s: est in pte que e post
primuz: nam ab ipso g:atur. Et dicamus q: ias
g:atur vetus in parte in qua no est polis habitatio:
et ia ploguim: multu in h: q:sto magis q: pueniens
fuit: et redeam: ad id in quo fuim: ex v:is sapientis.

Et circa m:am de vetas dicit: et p:ptetas veti me-
ridionalis est q: ipse comouet nubes et p:gregat ipas
et co:ugit p:es illius: et p:ptetas veti septentrionalis
est q: ipse destruit ipas et separat p:es illaz. Et ca
in hoc q: vetus meridionalis p:pter toruositate fla-
tus eius est sicut linea cuius extrema sunt arcuata: et
cum ipse fiat ingreditur in partibus nubes et p:gregat
ipas: et p:ugunt qda eius partes cu gbulda et ipisat
ipas et ingrosat suu corp: sed vetus septentrionalis e
recti flatus: et p: hoc segregat nubes et sepat qda ea-
rum a gbulda: vult dicere vt puto: q: toruositas seu
arcuositas veto meridionali accidit sibi p: distia
flatus ei: et rectitudo septentrionali inest p:pter p:in-
quitatem flatus eius: na vetus p:pterea q: de sua na
est reuoluere circa terras: inest ex spherica: segit q:
quanto magis flatus est remotus magis appropinqua-
tur arcuatur: est maioris multitudinis circulations: et
accidit ei retinere nube per spheru seu circulu quez
facit. i. q: nubes cōgregant cōuero ei: et no spargit et
ingrosat et p:gregat donec ex ipsa sit aq: s: septentrio-
lis p: p:ngat fiat ei: via ei: seu p:cessus ei: appro-
piqueat linee recte: et expellit nubes et no retinet eas:
Dec sunt vba Lōmetatoris in media expositione.

Et postq: declaratu est h: d:cedus est de locis habi-
tabilibus terre. Et dicam: q: m:ura que accepta est
per sensum et rōnem mathematica ex parte habita-
bili in hac pte septentrionali e minus sexta pte terre
et est q:st septia. Ipe n: traxerit lōgitudine hui: loci:
cu p:siderauerit eclipses lunares in gbuldam terris
ozietalib: et occidet alib: et no inuenit ipas antecede
in terris ozietalib: et e posteriores in occidet alibus
magis q: duodecim horis: et h: in longitudine centus
octuaginta partiu ex p:ibus fm quas celus est. 360.
partes. Et Latitudine aut huius p:ceperunt per hoc
q: finis terraz in qbus fuit possibile eis ire in parte
australi est illud q: d: est remotu ab egnotiali. i. par-
tes et vnu fragmentu seu minutum: et finis terraz in
pte septentrionis est illud q: d: est remotu ab egnotia
li. 60. ptes. Na putauerit q: maria p:hibent illas in
his duab: p:ib: et hec est mensura que p:cepta est per
sensum de dispo:ne terre habitabilis. Et debemus
cōsiderare de illo q: d: est pole de h: p: rōnem: et de illo
q: d: no est pole: dicamus q: Aristo. et secta pipateti-
coz putat q: locus in quo est polis habitatio in terra
ex parte solis est illud q: d: est circa duas partes circui-
tus ei: in duab: p:ibus ei: s: septentrionali et meridio-
nali: et illud q: d: est sub egnotiali et p:pe ipsum im-
possibile est habitatio in eo p:pter dominu calozis.
Et et putat q: illud q: d: est remotu a circui: solis
ad duas ptes. s: meridionale et septentrionale est inha-
bitabile p: dñum frigiditatis. Et Ptolomeus aut
et sequetes ipsum ex mathematicis putat q: habita-
tio est polis sub equinoctiali ad illud q: d: excedit ex

De p:ptetas
bus ventoz

De locis ter-
re habitabilib:

Opio Aris-
to de locis terre
habitabilib:

Opio Pto-
lomei et Alu-
ce.

De theozorum

Mer. opo
pro Brillo,

parte meridionali s; mēsurā que non vadit ad ipas
depressio solis seu oppositū angis. Et est locus quem
vocat viā cōbustā. ¶ Aliēna aut iā secutus est eos
in hac opione: vidit q ille locus. s; q est sub equino-
ctiali est magis tēperatus seu medius oibus clima-
tibus: putant q sermo pipareticorū est. s; rūs sen-
sui t rōm. ¶ Nos aut cōsiderabimus de B fm q ē
pole nobis ex pte rei: s; fm rē de qua pssiderat: s; B
fm pponēs qō dēmus de B. ¶ Et dicam qd iā de-
claratū est q cā caliditatis est ppingas solis versus
directū capitis: q cā ppinqua in B est casus lineaz
radialius sup angulos rectos: aut q appropinquatur
rectis: q tūc fit reflectio fortior: q excessus clima-
tum in fortitudine caloris t debilitate ei pp excessus
eoz est in his angulis. Nā ille terre q sūt ppingores
ad pte meridionalē anguli causati in eis a lineis ra-
dialib; cū sit sol in circuitu estivali sunt ppingores
rectis donec sint i terris in qd sol vadit directe sup
capita eaz illi anguli directi: hec est terra calidior
fm istum modū. s; fm modū reflexionis. ¶ Et cū B
sit ita videt esse pole vt sit habitatio sub egnoctiali.
Nam nos videmus multas terras habitatas in qui-
bus vadit sol super capita eoz. Sed ista ingitio seu
inductio nō dat veritatē. ¶ Et nos dicamus q cū
fuerit dispositio sicut diximus de cā intense calidita-
tis t debilitatis ei in climatib; diversis: hoc vi sen-
sui. Nā clima magis tēperatum hoi t plurib; aialib;
bus t plāis est clima quatuor t qntus. Et hoc ex pte
caliditatis cū cā est reflexio: qd est pter ista duo
clymata in pte meridionali est magna caliditas: in
septentrionali aut est magna frigiditas. Et si non eēt
hic cā in itēsiōe caloris t debilitate eius in climati-
bus diversis nisi anguli quos causant ille linee radia-
les: manifestus est q sub egnoctiali potest eē habita-
tio: sed non tēperata: vt dicit Alii. sed fm modū fm
quē est habitata in climate in quo sol vadit directe
super capita eoz. Nā habitatio in illis terris sunt vi-
te brevis de necessitate: t plurimū non sunt nālia.
Sed si sit hic alia cā ex pte materie per quā augmē-
tat caliditas sub egnoctiali augmēto valde magno
nō erit possibile vt sit illa ps habitata. Et hanc cām
nesciunt aliqui eoz qui putāt q habitatio in illis lo-
cis est possibilis. ¶ Nos aut pssiderauimus de hoc: t
dicamus q appet manifeste q caliditas maior est in
qlibet terra ex terris diversis climatib; in tpe esta-
tis post remotionē solis a circuitu seu solstitio estiva
tūc hoc ex pte passi t recipiētis t non ex pte agentis:
sicut declaratū est ante. nā pnuatio huius caloris in
terris tēperatis seu ppingis tēperamento durat post
remotionē solis circa tres mēses: hoc in terra nra. s;
Hispania: t in illis que sunt ppe ipsam in latitudine.
Alii aut ciuitates sunt terre pter istas s; sunt versus
partē meridionalē inueni in eis hec caliditas tpe lō-
giori hoc tēpore dicto qd est circa tres mēses: t B q
s; fortitudine caloris in terris diversis fit receptio i
aere maior de caliditate solis: t retinet ipm fm suaz
formā per tēpus magis lōgum: cū hoc sit ita sequē
de necessitate q terre quaz latitudo est ppinq vt sit
in medio latitudis hāz terraz tēperata: t sunt ter-
re in qbus vadit sol directe capiteb; eoz: vt in solsti-
tio estivali vt sit calor in eis in tpe estatis prope du-
plum respectu caloris inueni in istis terris: t erit pma-
nentia eius post declinationē solis ppe duplus illius
mēsure seu pmanēt: hoc qd sit per sex mēses vel qn-
q: t cognoscit p sensum hoies qui viderunt hoc.

¶ Sed ego vidi terras cuius latitudo est qd trigini-
ta: t est remanētia caloris in ea post declinationē so-
lis circa quatuor mēses: t hoc non percipit sensu mē: s;
possibile est puenire ad hoc per rōnē. ¶ Et cum pssi-
derabimus in hoc toto segur de necessitate vt in ter-
ris: quaz vmbre cadūt meridionales sit pps calor
apud eos ppe illos qtuor mēses: t est tēpus in quo ca-
dūt vmbre australes: calor eaz de necessitate ē for-
tior: t sit segur cū cadunt vmbre septentrionales: t
cū hoc sit ita erit caliditas de necessitate sub equino-
ctiali ptinga equali in toto anno vel ppinqua conti-
nue equali: t nō eēt ibidē tāq vna reolutio in fine
caliditatis nō quatuor. Nā in tēpore in quo est con-
suetudo aeris remoueri a caliditate de necessitate de-
scendit sup ipm motor qui fecit ipm accipere eā: t cō-
seruat pp hoc caliditas ibidē: ppter ea q sol non re-
mouet a directo capite eoz plus q per tres mēses: t
manifestus est q talis locus impossibile est pmanē in
eo plāte: t aialia. Nam pseruatio aialis t plante est
per quatuor reolutioes seu circuitioes anniq; sūt
cōposite ex ptrans ex qbus cōponuntur. Et talia lo-
ca si imaginauerimus in eis eē reolutioes seu cū-
cutiones essent octo: hoc totū est cōtrarium dispo-
ni naturali. ¶ Declarata est igit ex hoc verificatio
vie fm quā pcessit Arist. Nam sicut inueniunt in pte
septentrionali ppter frigiditatem: ita ops vt sit in parte
meridionali ppter caliditatem. Et hoc segur ex se-
mone vniuersali qui est q cū inueni vnu contrariū
in fine seu in extremo ops vt sit reliquū. ptrans in
illo fine: qd est hic qdam terra non habitata ppter
frigiditatem: t medium egle est necessariū vt sit hic
alia extremitas nō habitabilis ppter calorem. t si nō:
non esset egle seu tēperamentum in mediis: cū in-
uentum sit vnu extremum t medium de necessitate
ops vt sit aliud extremū: t si nō non esset hic medius
seu cōtemperamentum. Et pueniens est vt vnu cōtra-
rioz cōrripat reliquū: t si sit hic terra magne fri-
giditatis t pgelationis: vt sit hic cū terra magne ca-
liditatis t inflammationis. ¶ Et videt q super hāc di-
rectionē sustentat Arist. in hoc loco: t ideo dicit q
causa pducēs intēsam frigiditatem seu pgelatiūam
est natura illius loci ppter remotionē solis ab ipso: s;
cū causa fortitudinis intēsiōis caloris t inflammationis
igneae est nā illius loci cū ppingate solis ppingas
igit solis apud nos: t distantia eius sunt in his terris
pseruantes t equalitates mirabilē intēsiōē duarum
illaz specierū. Nam sicut causa frigiditatis pgelati-
ue apud nos est natura loci frigidi cū remotione so-
lis: ita est necessariū vt sit causa caliditatis t fortitu-
dinis inflammationis ppingas solis t natura illi? lo-
ci. Sed ppingas solis t distantia cū videt de dispo-
sitione eaz q sint causa in apparentia vnius duoz
ptrans t in ptemperatiā eoz cū equalitate. Et hec
differētia est vera. Et iam dixit Arist. hūc locum in
multis locis. Illud aut qd dixerūt alij pter ipsos de
hoc est phatisticū simplr. ¶ Equalitas aut noctis
t diei que inueni ibidem videt q non hz mēsuraz
sensibilem in diminutione caloris per respectum ad
causas quaz numerauimus t testificat sup hoc. Nā
terra cuius dies est longior t frigidior q sit dispo-
sio per morā que accidit soli in capite duoz solstitio-
rū seu circuitū: t videt vt sit cā in habitatiōe mul-
toz locoz de qd oī in pmo climate illud qd accidit
eis ex frigiditate ppter altitudinē eoz aut depressio-
nē: t vniū ppter materiā nō ppter causam agentem.

Sed

Sz nos cum posuerimus rem esse ita vt declaratus est in dispoſiōe solis: sequitur vt sint loca in quibus solis sit habitatio sicut in ista modū in duabus partibus circū solis. scilicet septentrionalis et meridionalis: et hoc ita dictum est ab Aristotele. Nam ipse affirmat vt sit alia habitatio in quarta meridionali similis quarte habitabilis septentrionalis: et si eccentricū solis habet diuersitates sensatā erit latitudo partis habitabilis ex parte meridionali propinqua polo meridionali: remotior a circū solis opposito modo quā res se habet in parte septentrionali.

¶ Sed sicut in hoc sequeretur vt sit habitatio in his duabus partibus in quatuor partibus sub terra et super ipsam. Nam siccitas harum partium sicut in primo aspectu videtur est propter solem: habitudo autem eius est ad has quatuor partes vna habitudo: sed si posuerimus habitudo magis conueniens vt inueniat siccitas et dominium elementū terre in eo quod est sub circuitibus solis propter fortitudinem caloris ibidem: et cum hoc positis sit ita sequitur vt sit maior pars terre discooperata non esset diameter aque maior diametro terre: sed erit minor aut equalis eis. Hoc autem est contra sensum et rationem. Sensum autem quod videtur quod pars aque cum sit terra redit ad minorem quantitatem: et contrario in dispoſiōe aeris cum aqua. ¶ Rationem est: quod iam declaratus est quod elementa sunt equalia sicut in suas totalitates: ideo dicitur pmanentiam et perpetuitatem. Equalitas autem potest esse vt sit iter elementū subtile rarum facile passibile: iter grossum difficile passibile: cum sit ratio multe quantitatis et maioris corporis: et ideo oportet de necessitate vt sit ita diameter aquae multo maior diametro terre. Cum imaginari fuerimus aqua rotundā solidam: et cum hoc sit ita aque debet nare in maiori parte eius. Nam hec est dispoſiō naturalis eius: vt sicut in hoc vt non sit habitata ex quatuor quartis terre nisi hec pars est vt sit locus reze generabilium et corruptibilium: de quorum natura est vt sit super terrā iste locus. ¶ Et sicut in hoc non est causa in eadem siccitatis in hac parte solis: cum illo cuius adiungitur et ex caliditate multitudinis stellarum fixarum in hac parte. Nam maior pars stellarum vt videtur est in hac parte quam videmus: et erit in parte meridionali et plurimā aqua super ipsam: et similis quod est sub solitibus circuitibus: quoniam caliditas sit ibidem fortior. Sed est epicatio solis in parte septentrionali operatio propria solis cum ptemperat per caliditatem harum stellarum non sicut in solis: quia fortificat siccitatem eius sicut est dispoſiō in calore cordis: quod cum contemperatur per frigiditatem cerebri facit acgrere sensus: et hec est causa in hoc quod iste locus est eternus sicut ipse: vt declaratum est: et iste est primo de locis terre in quibus solis est habitatio sicut quod dicitur.

¶ Circa loca habitabilia in quibus oportet dicere loca terre habitabilis ex quo iam diximus ventos et loca flatus eorum: et dicimus quod diuidit primo in duas partes: vna eorum est habitabilis: alia autem inhabitabilis: sed pars inhabitabilis diuidit in duas partes propter aspectum solis in ipsa directum: et hec pars est meridionalis propter itensam accensionem et caliditatem que est illi accessio aut calefactio sunt cum multum sol accedit aere et inflamat ipsum: sed alia pars est intensio frigoris propter remotiorem solis ab ipsa: et hec est pars septentrionalis: illi enim est congelatio et intensio frigoris: congelatio autem et forte frigus causant apud nos et intendunt cum solis distantia multiplicetur a nobis. Hec sunt verba Aristotelis in hoc loco in translatione que peruenit ad nos. ¶ Et primo de quo in hoc considerare

debemus cur non diuiditur terra ex parte meridionali et ad habitabile et non habitabile propter itensam frigiditatem: sicut fecit in parte septentrionali. ¶ Et ita consueuerunt expostores dicere quod terra diuidit in quatuor partes: due sunt habitabiles sub solitudo estuali donec augmētā frigiditas ex parte septentrionali propter propinquitatem poli septentrionalis: et pars est habitabilis in parte meridionali in eo quod est iter reuolutionem hyemales et locus frigidus qui appropinquat polo meridionali: inhabitabilia autem sunt tria loca que sunt inter duas reuolutiones: estualem et hyemalem: et propinqua duobus polis. ¶ Et dicamus nunc quod tacuit Aristoteles de parte meridionali: nam ipse videt quod necius est vt aque dominant super plures partes terre: ex quo hec est dispoſiō eorum naturalis cum terra. ¶ Sed quod locus aque oportet vt sit maior loco terre: sicut locus aeris oportet vt sit maior loco aque: et ratio super hoc est ex parte. scilicet quod apparet per aquam cum ingrossatur et lapideatur reddi ad partem et quantitatem minorem. scilicet per aerem cum sit aqua. quod ipsa ingrossatur: et propter hanc causam sicut in me non curauit Aristoteles de parte meridionali diuidere ipsam ad habitabilem et inhabitabilem: vt fecerunt expostores. ¶ Et ita oportet post hoc considerare an ista loca sint sicut in ista dispoſiōnem per reuolutionem vel per sensum vel per ambo simul. nam multi homines contradiunt ei de hoc quod creditur quod sub equinoctiali in duabus partibus equinoctialis non est habitatio. Et dicamus quod locus qui est sub polo septentrionali declarari potest quod est inhabitabilis per sensum et reuolutionem: nam illa loca apparent inhabitabilia propter dominium frigoris nimium in eis. Et preterea propter id quod accidit illis de paruitate habitudinis breuitatis dicitur ad longitudinem noctis: et breuitatis noctis ad longitudinem diei: ita quod accidit vt vnus dies sit annus cuius medietas est nox: et alia medietas est dies: manifestum autem est quod hoc est non naturale entibus generabilibus et corruptibilibus: iste igitur locus sine dubio est inhabitabilis propter frigiditatem et distantiam solis: nulla refractio seu reflectio est illi radio. ¶ Sed partes celi sunt tardioris motus in ultimo tarditatis possibilis propter propinquitatem earum ad polum: et omnia ista sunt cause coadiuuantes diuisione frigiditatis: et itensioni illius: de isto loco nulla est disceptatio quod ipse est inhabitabilis propter frigus. ¶ De autem locus qui est sub equinoctiali sit inhabitabilis: vt dictum est: apparet per sensum et reuolutionem: per sensum autem: nam iam videmus manifeste homines versus quorum capita directe vadit sol: et sunt ethiopes: et hoc apud reuolutionem estualem quod via eorum est non naturalis: et complexionibus eorum exiit a complexionibus humanis valde: et isti non habitant in isto loco nisi per accidens. scilicet cum sint illi spelūce in quibus habitant: sicut reliqua animalium faciunt habitationes eorum in concauitatibus montium vel in ager: et vniuersaliter inuenitur in dispoſiōe eorum de istis rebus que sunt preter naturam: sicut ei quod inuenit habitatio in fine terre habitabilis in parte septentrionali: et cum manifestum est quod hec est vna duarum extremitatum latitudinis copiosis humane: sicut Teutonica et Scythica: et qui sunt in illis partibus sunt alia extremitas latitudinis complexiois humane: manifestum est quod si illud quod est minoris latitudinis de istis locis. scilicet maioris caloris de his locis non est habitabile: si non sunt habitabilia loca inter latitudinis de terris Alemanię et qui sunt propinque ei in septentrione. ¶ De autem loca que sunt preter loca ad que vadit sol

De locus sub polo septentrionali inhabitabilis sit.

De loco sub equinoctiali si inhabitabilis sit.

oppositis directe capiebus eoz in pre meridionali
 sint calidiora locis in gbus vadit sol directus capiti-
 bus eoz manifestu est ppter ea qz illa loca vadit sol
 in opposito capitū illoz hoiū: si fortasse illic habi-
 tant hoies bis in vno anno illa igit loca sint calidiora
 de necessitate. ¶ 3d aut qd dicitur qd ppter hoc bec
 loca sub egnotialia reperantur est res non intellecta: qz
 hoc est a quo accipit signū a sensu rōne qd bec sūt lo-
 ca inhabitabilia pp calorem. ¶ 4d illud a quo accipit
 rō ad hanc opionem per rōinationē tū sunt multe
 rōnes: sed id qd apparet est de opione Aristo. de his
 rōnibus ipse iueniuntur in potētia in verbis eius
 fm qd ad nos puenit sunt due demōstrationes vna earū
 est signū: altera est demōstratio simplr. s. dāns cām
 rē. ¶ Demōstratio aut a signo est: qd necesse est si
 sit h locus inhabitabilis ppter frigus: vt sit in oppo-
 sita pte illius locus inhabitabilis pp. fortez calorem: r
 si nō dñabitur in mūdo destructio pp. fortitudinem
 frigidit. ¶ 5d cum iuenitur vnum frigus segitur vt
 aliter ē sit sed h est locus inhabitabilis pp. intensum
 frigus: segitur igit vt sit hic locus inhabitabilis ppter
 forte calorem: nā si sit locus frigidus ille in quo dñant
 nives: nix aut est a nimia pgelatione frigidit r humi-
 di. vt dicit Ar. igit opz vt sit hic locus i quo dñatur
 ignis qui est dñum caloris fieri. ¶ Et bec est demō-
 stratio que iuenit in po in dicto suo cum dicit: r for-
 titudo cōbustionis r caloris est illic: vult dicere qd si
 sit necessarius vt sit h locus in quo sit fortitudo ac-
 censionis r caloris q est in vltimo dñatōis loco in q
 est fortitudo frigidit r pgelatōis: igit opz vt sit ille
 talis locus terre nō alius. ¶ Et bec demōstratio filis ē
 demōstrationi quā fecit in lib celi r mūdū: vbi dicit qd
 si h corp qd ē grauissimū: s. in fine grauitatis opz
 vt sit corp leuissimū r illud ē ignis: nā vnus dñum si
 gnificat sup aliter dñū r rē illius necius est vt
 resistat ei. ¶ 5d demōstratio scda que dat cās r esse si-
 mul est: qd si distātia solis maxia r tarditas pñum
 motus celi vltima seu maxia vt sūt circuli. qui fa-
 ciunt ē frigidit ppingtas solis maxia r velocitas
 pñū motus celi vltima: vt sūt circuli magni q sunt
 in ipso faciūt de necessitate calores: seu eis segitur ca-
 lor maxia. ¶ Et ita significat sup h qd nos iuenim?
 in medio in ppingtate q est in terris habitabilibus
 dñari actio caloris super frigus: r in medio s. remo-
 tionē dñari actio frigidit sup calorem: hoc in mēsurā
 equali terris equalibus: r sunt ille gbus inuenit me-
 dius vepz in propingtate r remotione. s. a sole: r di-
 stantia maxia producit maximū frigus r pping-
 tas media seu q est in medio facit dñari calorem super
 frigus: r distātia media seu q ē in medio facit dñari
 frigus super calorem: necius est vt extremitas vltima
 pducit maximū calorem. s. maxia propingtas: nam
 eis iuenitur vnū dñū r medium iuenit alterum
 dñū de necessitate: r sicut cum iueniunt cause boz
 duoz necesse est vt sint et seu vt iueniant cause alte-
 rius extremitatis: r segitur qd si iste sint cause medij r
 vnus duoz extremoz vt sit bec altera cā cōcludēda
 seu pducens necessario ē alterius extremi: vel ipsa
 est cā alterius extremi. ¶ Et hac demōstratiōe in-
 uenimus in po in dicto suo vbi dicit: r combustio et
 calor pducunt apud nos vīqz in fine pñonis illius
 qd notauimus supius: r pñidera bñ h qz manifestus
 est ex vbi eis: quibus nō pñiderant de hac Alex? nec
 qd aligs expōitor: nā si dixissent hoc: Alex? posuisti
 ser illud: bec demōstratiō ē filis est demōstratiōe dicte ēē

in libro celi r mūdū: vbi dicit qd si sit necesse vt sit corpus
 maxime distās a motu circulari graue simplr necesse ē
 vt sit corpus qd est maxie ppingtum motui. s. qd est
 in vltimo pñētis maxie leue seu leuissimū. Et
 iste sunt demōstrationes qd itē dicit Ar. in h loco: r sūt vt
 vides demōstrationes nāles vere. Et pole est et accipe-
 re signum in h ab alijs nationib? ppter istas: r tam di-
 ximus nos de h aliqua vīa dñatōis in sumis nor-
 stris quibz: ipa est p vīā mēā: ppōnes ei? sunt acce-
 pte a sensu r rōne: r ita plongauit loci? nī Abnabed
 Abrahā fili? Zabab pñone i hac qdōne: r fecit in h
 ppōnes multas: qz genus nō ignorat apud asinefa-
 cū in sciētys nālib?: r totū id qd inuestigauit de h ve-
 rū est nullā hīs dubietate: r ita dñerūt ei in h gda
 hoies de hoibus ipis illi: r ita ipse laborauit ridere
 eis: r pñones ei? i h sunt famosi in manib? multoz:
 r locius nī Abubacher fili? Tophail fecit bonū tra-
 ctatū i itē dñe ppōnū: qd ipse fecit in hac dñatōne:
 r ita ipse destruxit ipz: r postqz dñatū ē h redca-
 mus ad id in quo fuim? ex dñatōe vboz sapientis.
 Dec sunt vba dñatōis in dicta expōitione.
 ¶ Nunc aut loquēdū est de his q remāserūt sup nos
 ex hoc pñone. s. de terremotū: de contritus: de fulgu-
 re: r de fulmine. Et dicamus qd cā terremotus appa-
 ret ex eis q dicta sunt. Nā ita dñatū est q vapor g-
 gnatur in terra est duaz spēs: vna eaz est humida:
 alia est sicca: humida aut cū fuerit sup terrā fuit plu-
 uie ex ipsa r reliq dñim? fumo: aut seu sicca: eis
 ē ipsa ē sup terras fuit ex ipsa vēr: r reliq signa que
 dixim? Lū aut talis exhalatio ex qua sunt vēr: ē in
 corpe terre: r mouet ibidē de necessitate ē vt nō sit cā
 terremot? aliud ab ipsa: sicut non est cā tremoris seu
 motus momētanci alia: aliū ab exhalatiōe mora
 in eis. Et vt vt sit de pñia intellectis in necitate habi-
 tudis huius cāe ad esse in hoc: in multis istorum si-
 gnōz. Et ēr possumus puenire ad opationes. Nam
 similis motus fortis tremefaciēs iuenit in vērto for-
 titū ipse vadit in vnoquoqz elemēto cū motu veloz
 ci: sicut ebullitio r inflātio in igne: r mugit vndaz
 in aquis r simile boz in terra. Et ex eis est q nos vī-
 demus hos ēē s. plimū in ipib? in qd? sunt vēr: r
 hoc in tpe veris r autūni: r pñant in ipib? in quibus
 pñant ventri: r h ē in tpe caloris fortis r frigidit fortis:
 r hoc totus significat qd cā agens eis r ventis est
 vna: ex eis est. Nā audis qdam vox seu sonus mul-
 toties pcedere terremotū. ¶ Et ita narrant Ar. qd
 accidit i gbus dñis s. qd sonus incessanter ascen-
 debat in ipis istis donec erupit sunt: r exiit vent?
 magn? r duxit secū cinerē multū: r h ē qd accidit seu
 pñit terre illi cōburit ille q vidit terremotū factū
 in Lorduba r i pñib? ei? anno. s. 66. hēbit vīatē de h
 pp multas voces seu sonos factos ibidē: r tūc nō mo-
 rabat in Lorduba: s. pueni ad eā postea: r audiui so-
 nos pcedētes terremotū: r imagībant hoies q isti
 soni veniūt a pte occidentali: vidi terremotū fieri
 cū flatu mltoz vērtoz occidentaliū: r durauerunt bi
 terremot? Lorduba qst p annū fortis: r nō cessauit
 rūt nisi post tres annos vī circa: pñm? terremot? fuit
 cā mortis multoz hoīz: r putauerūt q terra sit ru-
 pra ppe Lordubā in loco vocato Anozmar: r exiit ex
 ipa filis cinerū vel arene: r q vidit h habuit vīatē d
 istis: r h fuit vnus in pte occidentali huius loci: nī
 q fuit in Lorduba pro partib? eius fortior: r fuit in
 oriēte Lordube lenior. ¶ Significat etiā sup hoc li-
 lud qd videtur in aere. s. signa pducta in pductione
 eoz: sicut

Demōstratio a signo.

Demōstratio dñā cām r esse.

Distātia sol maxia r tarditas pñū motus celi vltima faciūt ē frigidit r ppingtate.

Liber Secundus

425

eorum sicut caligo et nebule quas dicitur videri longas in aere: ipsi vero multiplicantur duobus modis: unus eorum per se: reliqui per accidens: per se autem cum multiplicata sit materia ex qua producit: et adueniunt cause efficietes huius. per accidens autem est cum accidit poris subtilibus quod sunt in facie terre opulenti: hoc vel per siccitatem vel humiditatem: et ideo multiplicantur post continuationem pluviarum. Et species autem horum sequuntur species motus veteris. Nam quodam sunt: quod extenduntur secundum longitudinem: et erit motus eorum secundum hoc quodam autem sequuntur seu extenduntur secundum longitudinem et latitudinem: et aliqui accidunt ex fortitudine venti ut calefiat terra: et ut fluat aque maris sicut narravit Aristoteles. Et terre autem diversificantur in multiplicatione terre: motus in eis: et in paucitate eorum secundum sunt dispositae ut ex eis generentur tales exhalationes: et erit secundum obturationem pororum minorum: et ideo in quacunque terra coniungantur de due res: sicut contingit ut beat quod semper terremotus sit in insulis: quibus accidunt cum hoc sunt dispositae ad generationem huius exhalationis quod fit ventus: sunt prope mare ita ut prohibeant aque maris illas exhalationes exire sicut dixerunt: quod ita accidunt in locis andelogie vocatis rabat algeraub: nam audiri in ipsa terra semper quod sonus echo precedens terremotum. Dicitur etiam a nobis de terremotum quod sita quod casus et pleuimus. Et tunc autem loquendum est de tonitruis fulminibus fulguribus: et dicam quod isto nunc trium generum est unum: et diversificantur per duas convenientes eis. Nam tonitruum est sonus auditus in nube. Hoc autem de dispositione eius materia est et esse: et potest esse accidere vaporum fumoso cum ingrossat nubes ut coniungantur in profunditate nubis: et postea exit fortiter cum impetu et explosione inferi vel superius: aut ad aliquod latum ita ut audiantur sonus in ipsa sic accidunt hoc lignis viridibus proiectis in igne: in quibus producit talis exhalatio: et nequum est ut non sit cum tonitruum alia ab hac: et prope quod hic videtur in nube ignis accenditur vocat fulgur: et est possibile cum fortificat impulsio illi: venit cum hoc quod est dispositus recipere accensione ut accendat nece: igitur est et ut non sit fulmine aliud ab hoc. Et erit prope quod iste ignis multoties videtur descendere inferi: donec perveniat ad terram: et hoc est quod vocat fulmen: et est possibile in vento isto seu exhalatione accensa per frictum inuentam in ipsa ut descendat inferi: est igitur fulmen veteris accessus secundum hanc dispositionem. Et fulmina diversificantur per diversitatem materiam huius venti. Illa namque sunt ex suba subtili aerea non corrupta corpora mollia in qua vadit sicut narrat quod quodam fulmina resolvunt seu liquescunt es et non comburunt panem seu bombice quod est cum eis: et occidunt multa animalia absque homine quod apparet in eis signum combustionis. Illud autem quod est ex eis ex exhalatione terrea seu cinerea ipsum comburit omne illud: in quo vadit: sicut narraverunt periphetici: quod fulmen quod cecidit super palatium seu templum remansit locus calidus eius: et per multum tempus ascendebar ex ipso fumus multum. Et narravit Avicenna quod aduenit ex terrestreitate huius exhalationis in terris casiam et in terris turcibus quod invenit in locis in quibus ceciderunt ista fulmina corpora sicut ferro et aeri: et quod ipse laboravit liquescere ipsum seu accendere illud: et non potuit sed dissoluebat et querebat in igne: donec putatus fuit: et hoc res non fuit visa in terris nostris neque aliquis de secta peripheticoz memoravit. Sed et narravit Avicenna quod lapis magnus cecidit in corduba igne in die sereno seu claro: et quod ipse vidit illum lapidem et habuit odorem sulphuris et quod nomen armoniaci et hoc non est remotum. De illo autem de quo nos debemus considerare: est res communis multis generationibus seu re-

bus: quare cum dantur in libro: et est cur et consuetudo veteris accessus ex quo est calidus et accessus descendere inferius cum magna velocitate: ita quod ipse aliqui descendit secundum lineam rectam absque homine quod insit ei tale secundum suam naturam. Et putat quod hoc declabitur ex parte frictus. Nam de nam seu consuetudine dicitur sicut diximus et fugere a suo drio ad propinquum: ad quam pervenit per fugere ab ipso superius vel inferius ad dextram vel sinistram: sicut est dispositum in aqua et igne. Sed talis modus imaginationis in dispositione huius motus est corruptus seu phantasticus: et nos debemus ostendere de hoc: et dicamus quod iste motus huius peris fumose de necessitate igitur est secundum quod corpus naturalis vel neceus seu coactus: et falsus est ut sit naturalis: nam non est de natura seu consuetudine eius descendere inferius: sed si sua descensio est neceia de necessitate erit ibidem ipse pellens et cogens. Nam cogens operatur ex eo quod est corpus ut declaratum est moveri cum moueat: et si poluerim et motum illius neceus: sequitur in eo illud: quod legem in per se sic in infinitum: et cum hoc sita erit illic de necessitate motus motum in huius motu naturalis: est per fumosum. Et videtur quod hoc per fumosum est composita seu constituta ex parte levi et gravi: et hoc per gravem est illa: per quam movetur inferius: et huius accidunt huius per fumosi frigiditatem: et impossibile est ut distinguatur in ipsa levi a gravi: nec quod iste motus putatur de eo quod ipse aduenit huius per: cum est composita cum parte cala velocior: quod ipse motus sit: cum aduenit ei cum est simplex: et videtur sit in huius illud: quod videtur de virtute actionis drio cum vicinitate sui drio: et melius quod evadere possit unum drio a reliquo et perveniri suum esse est locum: et ideo cum fuerit in hac parte fumosa partes graves mouent multum velociter ad locum suum naturale ut non corrumpantur. Nam omne ens naturale sicut diximus diligit se permanere: et locum est per se ipsum. et prope quod per ignem non potest separari seu segregari ab ipsa velociter per admissionem mouet cum ipsa coacta: et hoc est camet in ascensione aque cum igne secundum quod in eis fuerit pres aeris. Nam aqua non est in natura et moveri tali motu: et impole est et imaginari quod ille ignis mouet ipsas de necessitate eo modo quo unum corpus mouet aliud: et non remanet ut sit nisi sicut diximus: et aliqui accidunt his veteris descenditibus inferius ut descendat secundum circulum per esse huius frictus et impedimentum duorum motuum in eis: sicut accidunt quibusdam ventis descenditibus inferius occurrere veteris ascenditibus: et prohibent et mouent circulariter: quod hoc est facilius eis ut diximus ante: et hoc siue ad superius siue ad inferius: motus autem horum ad superius est: cum dominatus fuit ascendens: sed ad inferius quod dominatus fuit descendens. Et omnes isti veteris circueuntes vocantur venti vertiginosi et tepestuosi: et isti sunt veteris fortes: ex quorum fortitudine accidunt eleuare naues et animalia: et percere illa ad locum alium. De sunt etiam tonitruum fulgur et fulminis: et videtur esse huius causa de his rebus per rationes seu per signa ex eis est. Nam terremotus fiat cum ipso veteris: et ideo multa animalia laborant seu relaxantur tunc: et scinditur cum ipso terra: et oritur cum huius plata nota que vocat plata terremotus: et est sile huius foris motus inuenit veteris: et est videtur quod fulgura sunt veteris accessus seu inflammati ex velocitate motus eorum: et quod ipsa multoties precedit veteris: et ideo videtur mare moueri cum fulgure: et ante fulmen motum forti. Illud autem quod dubitabat de hoc quod causa fulguris et tonitruum sit una: quod fulgur videtur autem tonitruum: et postea audire tonitruum: huius accessus auditui cum visu. Nam nos videmus verberationem cum fuit remota a nobis perveniat ad nos sonus causatus ab ipsa: sicut accidunt eis quod sunt in una ripa fluminis cum eis quod verberat quodam corpora in alia ripa.

¶ Sinit liber secundus.

¶ Comen. sup methau.

b b b

Cur veteris accessus descendit.

¶ Dicitur solo

Impugna.

Solo. ppa.

¶ De eis nullo diligit se permanere. Idem 2. d. 11. 34.

De theororuz

C Incipit liber tertius De theororuz Arist.

Et residuis aut dicamus operi b^o segregatiois hui^o p^onductio laz modo dicētes. Spirit^o. n. hic segregat^o p^o modica quidez diffusus et sepe facit^o et perflās et subtilior par tū existēs tonitrua facit et coruscationes: si aut multus fuerit sit et spissior: min^o aut subtilis segreget et nephas sit ventus: pp qd et violent^o. Celeritas. n. segregatiois facit va litudine: qn qd igit assequat multa et conti nua segregatio eodem fit modo: quemad modum cum iterum in contrarium mouea tur. tunc enim sit pluuia et aque multitudo: existunt quidez igitur ambo hec potētia fm mām. Cum autem principiz factus fuerit potētie cuiuscumqz consequitur concretus ex materia: cuiuscumqz autem fuerit multi tudo ineptiens amplior: amplius et fit hoc quidem imber: hic autem alterius exalatio nis ut et nephas. Quando aut segregatus spiritus qui in nube alteri contra percussit sic: ut quādo ex amplo in angustum infera tur ventus in portis: aut vīs: accidit enim sepe in talibus repulsa prima parte fluentis corporis: ppter nō succedere: aut ppter ar ctitudinem: aut ppter repercutere circuluz et reuolutionem fieri spiritus: hic quidez eni in antierius prohibet procedere: hic autem postierius impellit: quare compellitur in la tus qua nō prohibet fieri: et sic semper habi tum donec vtiqz vnum fiat: hic autē est cir culus: cuius eni vna latio figure: hoc neces se est circulum esse. Super terrā igitur pro pter hoc sunt reuolutiōes et in nubibus si militer fm principium: verū tamen qz sicut quando et nephas factus fuerit sup nubes segregatur et fit continuus ventus: sic hic semper continuū assequitur nubes: pro pter spissitudinem: aut nō potens segregari spūs ex nube: vertit. n. circulo qz primū pro pter dictā cām. Deoruz aut ferē: qz nubes semp inspissant qua excedit caliduz. Vocat autē si incolorata fuerit hec passio typhon ventus existēs velut et nephas indigestus. Borealis aut nō sit typhon. neqz niuose

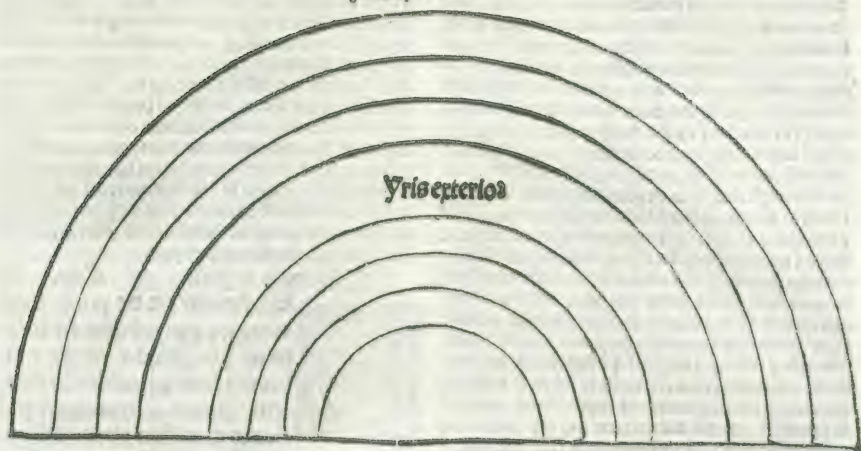
habētib^o et nephas: ppter ea q oia hec spi ritus sunt: spūs autē sicca et calida fit exala tio: gelu igit et frigus ppter obtinere extin guit mor factū adhuc principiz: qd aut ob tiner palam: neqz. n. vtiqz eēt niuositās: ne qz borealia humida: hoc. n. accidit esse obri nente frigiditate: sit qd igit typhon: qn et nephas factus non possit segregari a nube: est aut ppter repulsiōē gyrationis et ad terrā delata fuerit reuolutio simul deducēs nubē nō potēs absolui: qua aut fm directuz efflat hac spū mouet: et circulari motu ver tit: et sursum fert cuiuscumqz incidit vim in ferens. cū aut detractus ignia: hoc autē est cū subtilior spūs factus fuerit vocat incen sio: coicendit. n. aerē ignitione colorans: si aut in ipsa nube multus et subtilis extrudē spūs hoc fit fulmen: si qd valde subtilis nō adurēs pp subtilitatē: quā poete argera vo cant. Si aut min^o adurēs quā psolōcta vo cant: hic qd. n. pp subtilitatē ferē. ppter ve locitatē aut puenit peransiens anteqz ignia tur: et morā facies denigrat. hic aut tardior colorauit qd: exculsit aut nō: si puenit: pro pter qd et resistentia qdēmi patunt aliqd. q autē nō nūbil: ut qd clypei iam eramē lique factū fuit: lignuz autē nūbil passum fuit: pp raritatē. n. puenit spūs penetrās et perātes et p vestimēta filr nō combussit: si velut ar tritionē fecit: qre et q spūs hic oia palam ex talibus. Est aut aliqz oculis videre velut et nunc accidit circa tēplum in epheso combustum. ad multas. n. partes flāma ferebat cōtinua disrepra seorūm. Qd qdez fumus spiritus et ardet fumus manifestus est: et di ctum est in alteris prius. Cū aut multus et simul cedat: tūc māifeste videt spūs eē: qd qd in paruis ignitionib^o videt hic: et tunc multa mā fiebat multo fortius. Ruptis igit tur lignis vñ principiz spūs erat mule^o: se cedebar sit q efflabat et ferebat sursum igni tus ut videretur flāma ferri et inuadere do mos. Semp. n. oz putare asseq fulminibus spūs et pcedere: si nō vñr: qz sine colore sunt pp qd et q oz pcutere mouet pri^o qz pcutiat tāqz pri^o icidēt pncipio spūs. et tonitrua at diuidit nō sono: si qz sit segregant q plagā fecit et sonū spūs: qz si percussit: diuidit. exu rit at nō. De tonitruo qd igit et corrusca tiōe et et nephas: adhuc aut de incendētib^o et typhonib^o et fulminibus dcm est. et qd idē oia: et que differētia oia ipsozum.

Yna

Alia ista phi
decurrit.

Alia ista phi
decurrit.

Yris exteriora

Yris exteriora

Equatur nunc de circuitu sue
balo q̄ v̄ circa soles
et lunā et de yride et d̄ solib⁹ et baculis: et v̄
q̄ si manifeste q̄ gen⁹ oīus istorū signorū
ē apparētia tñ: et q̄ dā silitudo. Nam ista
accidit in aduentu corporū lucidorū: et cū aspiciēs hec
sit in situ p̄po seu d̄terminato. Et v̄r accidit eis oīa
accētia q̄ eueniūt oīb⁹ reb⁹: que sūt tñ appētie. De
trāslatiōe eorū seu de motu eūz trāsferē res v̄sa et d̄
ppingitate eorū et remotiōe p̄ ppingitate illi⁹ et remo
tione. ¶ Et q̄ subz istorū sūt corpa nālia: et cū h̄ ipsa
accidit in situ d̄terminato et in figuris d̄terminatis.
necū ē v̄t sit inuestigatio de eis s̄z vñū modū nālis
s̄m aliū mathematica. Nos autē p̄sideremus hoc de
dispōne istorū d̄ eis: de q̄b⁹ p̄siderat nālis v̄redo illis
reb⁹ q̄ declarate sūt in mathematicis tāq̄ supponi
bus et fundamētis positis et maxie eis de quorū p̄ue
tudine ē v̄t accipiant hic p̄n⁹ directionis. ¶ Et dica
mus q̄ manifestus ē in hac scia q̄ corpa aspecta seu
v̄sa accidit eis p̄ diuersitate rez q̄b⁹ mediātib⁹ aspi
ciunt diuersitas coloris seu appētie in tinctura et
magnitudine et p̄uitate et ppingitate et remotiōe. et hoc
est p̄p̄ eē corporū grossorū diaphanorū iter videntes et
v̄sa: et q̄ hec corpa dura diaphana cū h̄ q̄ ipsa addu
cūt rē v̄sas s̄m hāc dispōne cū stat inter nos et ipsa
cānt ēr cū sūt in aliq̄ oppōne directa res v̄sas: et nos
sum⁹ in medio eorū sic est dispō in aq̄ in q̄ v̄ figura
stellaz et reliquorū corporū: et h̄ q̄d apparet hic de cā
istorū apparētū ē nō p̄p̄ corpa q̄ stat inter nos et v̄sa
solū: sed ēr p̄p̄ debilitatē v̄sus v̄t ēr abob⁹. Nā habi
tudo debilis v̄sus ad aeres subtilē ē habitudo v̄sus
fortis ad aerē grossum. ¶ Et id accidit ei cui⁹ stōac⁹
ē d̄bilitat⁹ cui⁹ v̄sus ē corrupt⁹ videre appētiās seu
imaginatiōes nō veras seu sic nō sūt. Et iā narravit
Ari. q̄ gda passus ē debilitatē v̄sus: et videbat an̄ ip̄s
suā imaginē seu figurā i aere. Nāz aer fuit resp̄cū v̄
sus ei⁹ sic speculū ad v̄sus p̄ferē. ¶ Cā at i cognosce
do v̄sus talia accētia mediātib⁹ corpi⁹ diaphanis
grossis ē illa q̄ appēt i scia p̄spectiue. Nā iā d̄clatū ē
ibidē q̄ cā istorū oīus est reflexio radij: aut refractio

Color purpureus
Color viridis
Color albus
Color albus
Color albus
Color albus

Color albus
Color viridis
Color purpureus
Color purpureus
Color purpureus
Color purpureus

ei⁹: et q̄ inspectio v̄a p̄ radiū rectū. Tales at appētie
accidit cū refragit radi⁹. Radi⁹ autē reflectit aut re
frangit seu dilatat a corporib⁹ grossis diaphanis: sic
aq̄ et aer hūidus aque⁹. Et sūt illa p̄ q̄ trāsēūt lumia:
et nō h̄nt tincturā seu colorē p̄p̄ius. Sed q̄ eē radij
accipit p̄spectū ab artifice huius scie et antiq̄ nāles
credebāt v̄sionē fieri p̄ radios exētes ab oculo fuit
cōsuetudo p̄spectuorū dare cām in eis q̄ accidunt ex
diuersitate appētiū colorū seu v̄sibilū ex p̄e ra
dy exētes ab oculo. ¶ Et veritas est in h̄ v̄t dem⁹
cās istorū ex p̄e radij exēntis a corpe v̄sio seu aspe
cto h̄ cū fuerit corp⁹ lucidū. Colorata autē non h̄ntia
radios mouēt v̄sus directe p̄ lineas s̄m istū modū.
Cū n̄ n̄lla sit d̄ria si p̄spectū accipiat h̄ s̄z vñūque
q̄s modorū: ex quo s̄m quēlibz istorū pōt dare cās il
lorū q̄ accidit in suo subo. ¶ Et fuit iā d̄clatū i scia
de aia q̄ v̄sio nō fit p̄ radiū ab oculo exēntē: magis
cōueniēs ē v̄t fiat in scia p̄spectiua s̄m hāc opionez.
Et postq̄ declaratus est ex hoc s̄mone mō pambuli
seu s̄m supponēs q̄ cāe hāz apparētiāz ē reflexio et
refractio seu dilatio: d̄bem⁹ nos p̄cedere post hoc
ad illud: q̄d est p̄p̄iū vñicuiq̄ istorū. ¶ Et dicamus
q̄ halo seu circuitus est signū rotūdū apparēs circa
lunam vel aliquas stellas: et aliq̄ circa solē: raro tñ.
Et q̄ hoc signū accidit cū stat nubes inter nos et lu
cidū: sequit de nēitate v̄t sit cā huius reflexio radij
procedētis p̄ aerē a nube ad v̄sū nostrū: seu refra
ctio eius: et erit color appēns in hoc signo sicut mī
xtus ex colore nubis et ex lumine lucidi p̄pter debi
litem v̄sus v̄t distinguat inter hec: sicut est dispō
tio in reliquis appēntis accidētib⁹ ibidē. Sed q̄

Cōmen. sup. methan.

bbb z

De halo.

Retracta
vires illius
hui⁹ p̄ ip̄s m̄z
Ari. j. i. cō.
vñmo. tercij
m̄p̄corū i
illa p̄e. et ille
q̄ p̄p̄egant
v̄sio ouas spe
culatōe ias
errant v̄t sic
d̄clatant.

Corpa sim-
plicia a nū-
clinant ma-
gis ad figu-
rā rotundā.

est ibidē figura huius signi semper rotunda: vel pars figure rotunde: sequitur de necessitate ut sit nubes sūm dispositionē sūm quā provenit ab ipsa ista figura: et ē sūm nubes ex pte lucidi seu luminosi et visus nostri sitis: in quo accidit hec reflexio a qua causatur talis apparetia. ¶ Dispositio autē sūm quā possibile est apparet talis figura de hoc in nubes: sūm rotunda est ut sint ille ptes grosse diaphane nubes: de cuius ptenendi ne est ut reflectant ex ipsa radū ptingue: sūm vna superficie lenē et egle: siue hec superficies fuerit recta siue puerp: sūm puenit ē est in dūpōne nālī ut sit fixa puerp: Nā corpa simplicia ut plurimū faciūt sūas figurā sūm qd nā inclinat ipsa ad illū magi qd ad alias: et illa ē rotunditas. ¶ Sic ē sūm qd pole ē puenire hec reflexio in nube: nube exite sūm hāc dūpōne ē: ut sit linea radialis pcedēs p vīū nūm a lucido i cētro huius pti sūm seu portio nūm puerp vna linea recta: cui vna extremitas sit lucidū. alia atē cētr pti spīce nūm et puerp: vīū nūm i intermedio ipsoz: et cū sit radi sūm hūc sitū pole ē refrāgi a superficie q ē sup rectitudine dia- metri nūm exeuntis a cētro nūm ad locū reflexio- nis directe donec pueniat ad superficiē nūm puerp: h at ē pole cū gregat nubes recte sup ips diametru sūm pgregatōe sūm quā sit polis reflexio i ea. Nā ex eis q appent illic ē qd hec appentia nō pficit p radiū dcl- nāt: sūm p radiū reflexū. et qd de ppetate radiū reflexi est ut sint anguli fractiōis ex ipso ex oib pti bēgles: sequit ut nō sit dūctāia puerp visus ad cētr nūm: qd cūqz dūctāia acciderit: sūm dūctāia determinata. et h sūm dūctāia lucidi a nube: et nūm a vīū nūm. et dclatū est ibidē qd h pficit qū sit puerp vīū nūm ppingor ad nube qd sit ad cētr et. Et nos pōam hūc sūm modū figure seu imaginatiōis: ponam lineā rectā q vadit i cētrū nūm: et in lucido lineā a. b. et a sit lucidū et b. cētrū. et ponam puerp vīū seu vīū iōis intermediū i ter a. et b. puerp et exeat a puerp nūm arc dūctāia il tam lineā a. b. et sit ille arc b. e. g. et ipse occurrit ei sup puerp et a pōam hūc arcū ex nube p modū ut cadat sup ipsum punctus reflexionis et exeat b. qui est pun- ctus centri diametri b. et que est columnaris sup ipe- ricam: et facit transire illud ad cōuerū nūm et occur- rere circulationi rote seu sphere in puerp: ex quo con- tingit ut sit radio exeūt ab aere refractus a superfi- cie tracta recte sup diametru b. et ad vīū nūm. et hoc cūqz fuerit angulus circūdatu linea exeunte ad punctū reflexionis cū linea ex qua refrangit: ipsa est diameter equalis angulo qui circūdat lineā refra- cta a puncto reflexiōis ad vīū nūm cū hec linea etiā: et ponamus hūc punctū eē a. et sit linea a. e. illa q exit a corpe lucido ad punctū reflexiōis. et linea a. c. illa q exit a lucido ad punctū reflexiōis et vīū nūm/ strum angulū a. e. et est angulus radiū equalis angu- lo a. e. b. alteri. et cū circūdamus a. e. c. sup diametru a. c. ita ut redeat ad punctū e. causat ex hoc necessita- te figura rotunda: et est figura circuli siue halo. et hoc de esse huius puncti sūm hāc dispositionē manifestū est. i. punctus reflexionis seu refractiōis cū fuerit re- flexiōis p angulos rectos. Sed diximus q similitu- do seu apparetia videtur apud punctus b. in circulo sūm p pūnitatē: sūm iam declaratū est in perspectua q similitudo a. sit a linea b. et sup puerp in quo cadit colūnaris exiens a puncto a. ad lineā b. et sicut exit a figura pūnit colūnaris a. et sit punctus a. d. similitu- do a. qd est res vīa. et totus hoc qd diximus sūm de eo est in mathematicis siue sit per se notū: siue non.

et accipit in hac scientia sūm suppositionē tū. et appa- ret etia de isto halo plus vno. sed opz de necessitate ut sint in superficie dūerforū situs. Nam impo- sibile est reflexio a superficie vna magis ab illo: cui superficies est vna qd ex vno puncto. et illud qd est su- perius est minus inferiō. et hoc est ppter distantias eius. Lucidū autē videt in medio huius iphere seu ro- te sūm qd est per lineas rectas: vel ppter ea: qd linee radiales sicut dicunt mathematici cū cadunt super superficie sūm angulos rectos transeunt ipsas: vel p- pterea qd luna ppter fortitudinem luminis ibidem transit nabē. et intēro in his duobus redit ad vnum sed vnum corū est causa alterius. et pp hoc. sūm for- titudinem radiū non sit in nube talis iphere seu rota circa solē habes colores sicut pti.

C De halo et yride. Cap. II.

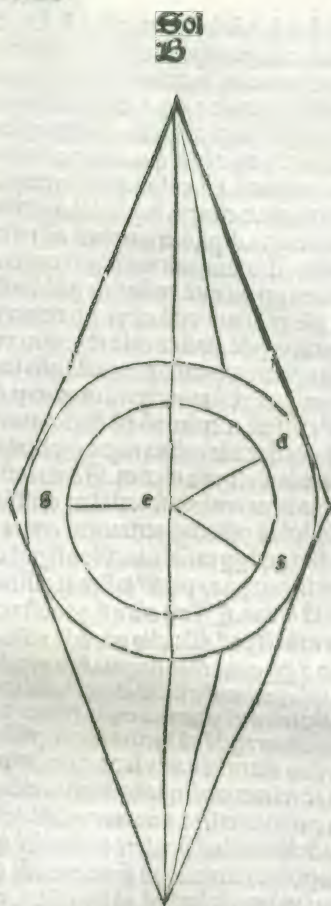

De halo autē et de yride: et qd vtraqz: et pp quā cām sit dica- mus: et de pelijs et virgīs: et n. hec oīa sunt ppter easdē cās inui- cem. Primo atē qd accipere pas- siones et accētia circa vnu qd- qz ipsoz. Ipsa qdēz igit halo apparet sepe circulus totus et sit circa solez et lunaz et circa splēdētia astroz. Adduc autē nūm min⁹ no- cte qd die: et meridie qd sero: diluculo atē mi- nus et circa occasus: yridis autē nūm sit circu- lus: neqz maior semicirculo dclatū: et occu- bere qdē et oriēte: minoris qdē circuli maxi- ma aut portio. elenato autē magis: circuli qdēz maioris. minor autē portio: et post anti- nale qdē cognōtiū in breniorib⁹ dieb⁹ oī bo- ra sit diei. In estis autē nē sit circa meridiē: neqz duab⁹ ptes yrides nō sūt sit: bāz aut tricolor qdē vtraqz: et colores eosdē et egle sūm nūm iūicē hūc. obscuriores autē ei qd ex- zecōtrario positos sūm positionē. Que qdē enī intra primā bz pūnitatē: que maxima pu- niceā: qd aut exteri⁹ minimā qdē. pping sūme aut ad hāc et alias pporiōabilr. Sūt atē co- lores bī quos solos qdēz fere nō facere pnt pictores: quosdā. n. ipsi miscens: punice⁹ at et yridis et alurgos nō sit mixtus. yris autē hos bz colores: qd aut inter puniceū et yridē appet sepe rantos. ¶ Parelj et virge sunt ex latere semp: et neqz desup: neqz ad terrā: neqz ex opposito: neqz etiā in nocte: sūm sem- per circa solem. Adduc autē dum ascendit: aut descendit semp sūm plurima: aut ad oc- cidentem: in medio autē celi raro: ut in bos- phoro aliquando accidit: per totaz. n. diem simul oriens duo parelj permanserunt vs- qz ad occasum. Que quidēz igit circa vnu- quodqz ipsoz accidunt hec sunt. causa autē omnium bozū eadem. oīa. n. hec refractio

sunt

Priori dno
cui raro,

sunt. Differunt autem modis et a quibus et quomodo
accidit fieri refractionem ad solem: aut ad ali-
ud aliquid fulgidiorum. et per diem quidem yris
fit. nocte autem a luna: ut quidam antiqui puta-
bant non fiebat. hec autem patiebantur propter rari-
tatem: latebat enim ipsos: fit tamen: raro autem
fit. Causa autem et quod in tenebris latet colores:
et alia multa oportet concidere: et omnia hec in die
vna mensis. In plenilunio. n. fieri necesse si
debeat fore: et tunc aut oriente: aut occum-
bente: propter quod quidem in annis quinquaginta
bis comperimus solum. Quod quidem
igitur visus refrangitur sicut et ab aqua: sic
et aere et omnibus habentibus superficiem
planam ex his: que circa visum ostensa sunt
oportet accipere fidem. Et quod speculorum
in quibusdam quidem et figure apparent: in
quibusdam autem colores solum: talia au-
tem sunt quocumque parva speculorum: et nul-
lam sensibilem habent divisionem. In his
enim figuram quidem impossibile appare-
re: videtur enim esse divisibilis. Omnis enim
figura simul videtur figura esse: et divisio-
nem habere: quoniam autem apparere al-
quid necessarium: hac autem impossibile: relinquit
colorem apparere solum: color autem ali-
quando quidem clarus videtur. Clarorum
autem aliquando propter misceri ei qui speculi:
aut propter debilitatem visus alterius colo-
ris efficit phantasiam: sic autem de his nobis
speculatum in demonstratis circa sensus:
propter hoc quidem dicamus: his autem quo-
modo existunt utamur ipsis. Primum autem
de figura halo dicamus: et quare circulus
fit: et quare circa solem aut lunam: similiter
autem et de alijs astris: eadem enim in omni-
bus congruet ratio. Fit quidem igitur re-
fractio visus consistente aere et vapore in nu-
bem: si regularis et parvarum partium con-
sistente existerit: propter quod et signum
consistentia quidem aque est: tamen distra-
ctiones et marcedines: hec quidem serenita-
tis: distractiones autem spiritus. Siquidem
enim neque marcescat neque distrabatur: sed
permittatur procedere propria natura aque
signum verisimiliter est. Insinuat enim ita
fieri talem consistentiam ex qua continuitate
accipiente inspersione necessarius in aqua
venire: propter quod et nigrescunt colore he-
maxime alij: cum autem detrahatur spiritus
signum. Divisio autem a spiritu facta est:
iam quidem ente: nondum autem presente.

A
Oculus

Signum autem huius: quod hinc fit ventus unde
cunq; principalis facta fuerit discussio: mar-
cescacia autem serenitatis. Si. n. non poneretur
aliqui sic aer ut obtineret interceptum calidum
neque veniret inspersiones aquosaz: palam quod
sic vapor segregatus est ab exaltatione sicca et
ignea: hoc autem pulchrum ipsis signum: quomodo quidem
igitur hinc aere fit refractione dictum est. Refran-
git igitur a persistere caligine circa solem aut lunam
visus: propter quod non ex opposito sic yris apper-
et: undique autem sicut refractione circuli esse: aut
circuli parte: ab eodem. n. signo ad idem signum equi-
les franguntur super circuli lineam semper. Sit enim
a signo in quo. a. ad. b. fracta. q. a. g. b. et q. z.
b. et q. b. d. b. equales autem he. q. g. a. z. a. d. ad in
Comen. sup metbau. bbb 3

nice: et q. a. d. b. i. uice: puta. g. b. z. b. d. b. et p
trabat. a. e. b. q. retri goni: eqles eteni sup eq
lem. a. e. b. ducant at carbeti ad. e. ex angulis
a. g. q. d. e. g. e. a. z. at. z. e. a. d. aut d. e. eqles ita
q. be ineq lib? aut angulis: et in vno plano
oas: ad rectu eni oas ei q. a. e. b. et ad vnu fi
gnu. e. copulant. Circulus. n. igit erit descri
pta: cetru aut. e. est igit. b. q. d. sol. a. at visus
q. aut circa. g. z. d. pipberia nubes aq refragi
tur visus ad sole: os aut intelligere continua
specula: s. pp puitate vnu q. d. q. d. i. u. i. b. i. l. e.
le: q. d. aut ex oibus vnu ee v. pp deinceps:
Appet at q. d. q. d. albu circulo sol p. i. u. o. v. n. o.
quoq. apparēs speculor: et nulla b. n. s. sensi
bile diuisione: visus aut terrā magis: q. tra
quilli? est: spū. n. exite nō est statio manife
sta. Juxta bac aut habita nigra pipberia pp
ill? albedine est visa nigrior. Sepius aut fi
unt halo circa luna: q. sol calidior existēs ci
tius dissoluit p. s. i. s. t. e. r. i. a. aeris: circa cetera aut
astra fiut q. d. pp casdē cās. Non significati
ue aut filr: q. p. u. a. s. p. e. n. i. t. i. r. i. n. s. i. g. n. a. t. i. s. p. s. i. s. t. e. n. s. i. s.
z. nōdū sedas. C. Yris aut q. d. q. d. est refra
ctio dictū est p. i. r. i. s. Qualis aut q. d. a. refra
ctio et q. d. p. p. q. u. a. z. cōm singula fiut accidētū
circa ipsaz dicim? nūc. Refract? q. d. igit vi
sus ab oibus v. planis. boz at est aer et aq.
fit aut ab aere q. d. cū factus fuerit p. s. i. s. t. e. n. s. i. s.
pp visus aut debilitatez sepe et sine inspissa
tione fac refractio: qualis aliqñ accidit cui
dam passio debili: et nō acure vidēti. Sem
p. n. idoli videbat pcedere ambulātē ipsuz
ex opposito respiciēs ad ipm: hoc aut patie
bat: q. visus refrāgebat ad ipm. sic. n. debi
lis erat: et tenuis valde ab infirmitate et spe
culū fieret et p. p. i. n. q. u. aer et nō posset repel
lere: sicut qui longe et spissius: pp q. d. q. d. et
sūmitates retrare videntur in mari: et maio
res magnitudines oīuz: cū enri flauerint: et
q. in caliginib? velut et sol et astra orientia et
occubētia magis q. in medio celi existia: Ab
aqua aut maxime refrāgit: et ab icipiēte fie
ri magis adhuc q. ab aere: q. libz. n. partū ex
quib? fit cōstātib? rozatio speculū necluz ee
magis caliginē. Quā aut et manifestū et di
ctū est p. i. r. i. s. q. in talib? speculis color nū ap
parer: figura aut immanifesta necluz cū incipi
at pluerē: et iā q. d. cōstāt irrozōnes q. in nu
bibus aer nondū pluat: si ex opposito fuerit
sol: aut aliqd aliud sit fulgidū: vt et fiat spe
culū nubes: et refractionē fieri ad fulgidū: ex
opposito fieri q. emphasim coloris nō figu

De yride

re in vnoquoq. speculor exite puo et idini
sibili: ea at q. ex oib? ipis p. i. n. i. u. i. t. a. t. e. magnitu
dinis visa necesse p. i. n. i. u. i. t. a. t. e. magnitudinē eius
dē reddere colorē p. i. n. i. u. i. t. a. t. e. quare qm hic p. i. g. i. t.
accidere cū beat hoc mō sol. et nubes: et nos
sum? in iternedio ipsoz erit pp refractionē
emphasis q. d. a. q. n. i. m. i. o. et v. nūc: et nō aliter
hñtib? scā yris. Q. d. q. d. igit yris fit refra
ctio visus ad solē manifestus: pp q. d. et ex op
posito semp fit. Halo at circa ipz q. n. i. s. a. m.
bo refractio: s. hoc q. d. colorz varietate dif
fert: hec q. d. ab aqua et nigro fit refractione et
de lōge: h at de p. p. e. et ab aere albioze s. nāz.
Apparet at fulgidū p. n. i. g. r. i. t. u. s. aut in nigro p. u.
n. i. c. e. t. u. s. Differt. n. n. i. b. i. l. a. p. u. n. i. c. e. o. s. v. i. d. e. t. a. t. i. s.
madidoz lignoz ignē q. n. o. r. u. b. e. a. b. s. f. l. a. m. a. z.
p. p. t. e. r. e. a. q. f. u. m. o. m. u. l. t. o. m. i. x. t. u. s. e. s. t. i. g. n. i. s. f. u. l.
gidus et n. s. albus et p. c. a. l. i. g. i. n. e. et f. u. m. i. u. s. s. o. l.
appaz p. u. n. i. c. e. o. s. p. p. q. d. y. r. i. d. i. s. q. d. e. r. e. f. r. a. c. t. i. o.
q. p. r. i. a. t. a. l. e. v. i. b. e. e. c. o. l. o. r. e. z. a. g. u. n. t. i. s. n. p. a. r. u. i. s.
fit refractione: q. aut ipsius halo non. De alijs
aut colorib? posteri dicem? Adhuc at cir
ca ipsuz q. d. solē nō fit mora talis cōstētē:
s. aut pluit: aut dissoluit: ex oppositis aut in
internedio gñōnis aq fit q. d. d. a. i. p. s. o. s. q. m. f. i. q.
d. e. z. f. i. e. r. e. t. e. e. t. v. i. t. q. z. c. o. l. o. r. a. t. a. b. a. l. o. s. i. c. u. t. y. r. i. s.
nūc at tota nō fiut talē hñtia emphasim ne
q. z. c. i. r. c. u. l. o. p. a. r. u. a. a. u. t. et f. i. n. p. a. r. t. e. z. q. v. o. c. a. n. t.
virge: quoniam si cōstaret talis caligo: qualis
fit vtiq. ab aqua: aut aliquo alio nigro sicut
dicim? apperet vtiq. yris tota: sicut q. circa
lucernas. Circa bas. n. s. p. l. i. m. a. a. u. s. t. r. a. l. i. b?
existētib? yris fit hyeme. maxime autē mani
festa fit humidus habētib? oculos: boz. n.
visus cito pp debilitatē refrāgit. fit aut et ab
humiditate aeris et ab enapozatiōe a flāma
desinēte et mixta: tūc. n. fit speculū et pp ni
gredinē. fumosa. n. enapozatio illa: lucerne
at lumē nō albu: s. purpureū appet circulo
et yriale: p. u. n. i. c. e. t. u. s. autē nō: est enim visus: q.
pauc? qui refrāgit et nigrū speculū. Quē at
a remis sursum lata ex mari yris: pōne q. d.
eodē fit mō ei q. in celo: colore at similior ei
q. circa lucernas: nō. n. p. u. n. i. c. e. t. u. s. s. p. p. u. r. p. u. r. e. t. u. s.
habēs videt colorē: refractione aut a parnissi
mis quidē: cōtinuis at fit guttis: be at aqua
segregata sunt penit? fit aut et si quis sub
libus rozationib? roret in aliqñ talē locū q.
positione ad solē verius fit: et bac q. d. illu
stret. bac aut ymbra fit: in tali. n. si quis intus
roret: statū extra supmutatū d. i. g. n. i. s. f. a. c. i. t. u. s. y. m. b. r. a. m.

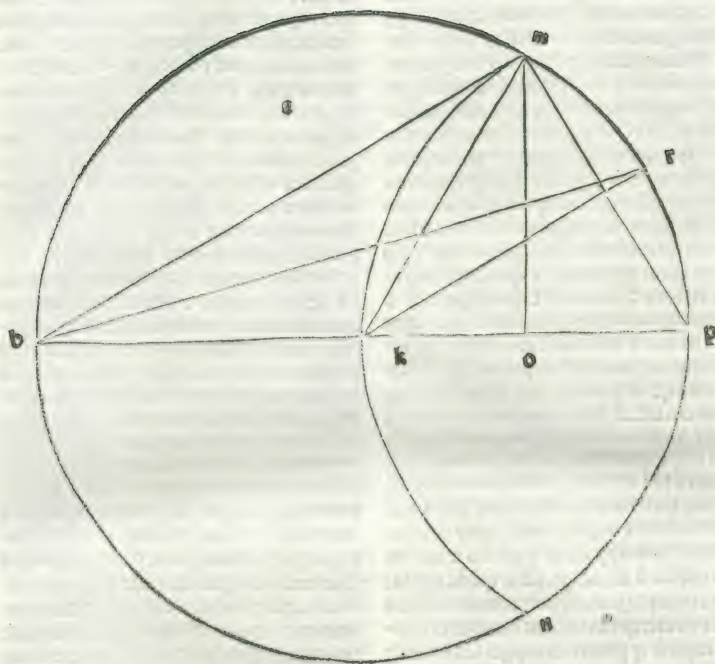
brā apparere yridem: modus autem et coloratio
filiis: et cā eadē ei q̄a remis. *Adanu. n.* pre-
mo videtur rore: quod autem color talis sit palā
erit et de aliorum colorum phantasia ex his. *2° p^o*
.n. intelligentes sicut dictum est: et supponen-
tes. *Primo* quidem: quod fulgidus in nigro: aut
per nigrū colorē facit puniceū. *Secundo* autem
quod visus preclusus debilius sit et minor. *Ter-
tio*: quod nigrū velut negatio est: in deficiendo
.n. visus apparet nigrus: propter quod que longe oīa
nigriora apparēt propterea quod non prigit visus
considerent quod igitur hec ex his q̄ circa sensus
accidūt. *Illorum .n.* proprii de his sermones:
nūc autem quantum necesse de ipsis dicam. *Ap-
parent* igitur propter hanc causā et que longe nigro-
ra et minora et planiora: et que in speculis et
nubes nigriores aspicientibus in aquā q̄ in
ipsas nubes: et hoc valde rationabiliter: propter re-
fractionē. *.n.* pauca visus aspiciunt. *Differūt*
autem nihil quod videtur permutari: aut visum: utroque
.n. modo erit idē. *Adhuc* autem quod non latere et hic:
accidit. *.n.* cū fuerit nubes prope soles in ipsa
quod respiciēt nihil apparere colorata: sed eē
albā: in aquā autem eandē hanc inveniēti colorē
habeat aliquē eundē eorum qui yridis. *Palā* igitur
quod visus sicut et nigrus fractus propter debilita-
tes nigri facit apparere: et albus et minus
albus adductus ad nigrum. *Qui* quidem igitur for-
rior in puniceus colorē permutant: habitus
autem in viridē: qui autem adhuc debilius in alur-
gum: quā autem quod plus non latet appet sed in tribus:
sicut et aliorum plurima: et hoc habuit finem:
aliorum autem insensibilis permutatio: propter quod et
yris tricolor appet utraque quidem: opposita
autem. *Prima* quidem igitur exteriorē puniceum
habet a maxima. *.n.* peripheria plurimis incidit
visus ad solē maxime autem que extra: habita autem
et tertia proportionabiliter. *Quare* si que de colo-
rum phantasia dicta sunt bene: necesse tricolo-
rem esse ipsam et his coloribus colorari so-
lum. *Patet* autem appet propter secus inuicem
appere. puniceus enim iuxta viride albus vide-
tur. *Signus* autem huius. in nigerrima. *.n.* nube
maxime pura sit yris. *Accidit* autem tunc magis
patet esse videri q̄ puniceus. *Est* autem patet
in yride color inter puniceum et viridē colo-
rem: propter nigredinem igitur eius: que in cir-
cūto nubis totū ipsius appet quod puniceus.
Albus est enim ad illa: album adhuc marce-
scēte yride propinquissime cum soluat pu-
niceum. *Nubes* enim alba existens adiun-
cta secus viride permutat in ranton. *Adari-*

mum autem signum horum que a luna yris:
apparet enim alba valde. sit h̄ quia in nube
obscura existente apparet et in nocte: sicut
igitur ignis supra ignem nigrum ad nigrum
facit debilius albus penitus apparere albus:
hoc autem quod puniceum. *Sit* autem h̄ pas-
sio manifesta et in floribus. in texturis enim
et variaturis valde differunt secundum phantasia:
alii secus alios positi colorum: velut et pur-
purei in albis: aut nigris laniis: sunt autem in
ipsa tales vel tales: propter quod et variato-
res alunt peccare operantes ad lucernam:
sepe circa flores et decipi accipientes alios
pro alijs: quare quidem igitur tricolor et quod
ex his solum apparet coloribus yris dictus
est. *Dupla* autem et obscurior coloribus:
que ambiens et positione colores ex oppo-
sito habet positos propter eandem causā:
longius autem protensus visus: sicut quod
longius videt: et quod hoc eodem modo. *De-
bilio* igitur ab exteriori refracto fit: quia a
remotiori fit refractione: quare minor incidens
colores facit obscuriores apparere: et con-
trario etiam quia amplior a minori et interiori
peripheria incidit ad solem: propinquior
enim visui existens refrangitur a periphe-
ria propinquissima prime yridi: propinquis-
sime autem in exteriori yride minima peri-
pheria: quare habebit calorem puniceum.
Habita autem tertia secundum proportionem exte-
rior yris: in quo .b. interior: in quo a. colores
autem in quibus .g. puniceus: in quibus .d.
viridis: in quibus .e. alurgus. rantos autem
apparet in quo .3. *Tres* autem non adhuc sunt
neque plures yrides: quod et secunda sit obscu-
rior. ut in tertia: refractione valde debilis fiat
et impotens sit perungere ad solem. *Quod*
autem neque circulum possibile est fieri yri-
dis: neque maiorem semicirculo portionem:
et de alijs accidentibus circa ipsas ex descri-
ptione erit considerantibus manifestū. *Hem-
isperio* enim existentibus super orizonte
circulum: in quo .a. centro autem .k. alio autem
quodam oriente signo: in quo .b. si que .a. k.
linee secundum contrā exidentes faciāt velut asse:
in qua .b. k. et .a. k. ad .m. adiungatur: effrin-
gantur ab hemisperio ad .b. super maiorem
angulum ad circuli peripheria incident. *a. k.*
et si quidem in oriente aut occidente austro
refractione fiat semicirculus: assumantur cir-
culi ab orizonte qui super terram sit: si autem su-
pra semper minor circulo: minimum autem

Lōmen. sup. merbau.

bbb 4

Propter quod
quod longe ipsi
cū nigris
ra apparet.

cum in meridie fuerit austrum. Sit enim in
oriēte primo cūlus. b. ⁊ refracta sit. k. m. ab
b. ⁊ planum erectus sit in quo. a. quod atri
gono: in quo. b. k. m. circulus igitur decisio
erit spere qui maximus sit: in quo. a. differt
enim nihil si quodcūq; eorum: que super
b. k. sū in trigonū. k. m. b. erectum fuerit pla
num: que igitur ab bis: que. b. k. ducte linee
in hac ratione non constituentur fēmicircu
lū: in quo. a. ad aliud ⁊ ad aliud signum: quo
niam enim que. k. b. signa data sūnt: ⁊ que
b. m. data vtiq; erit: ⁊ que. m. b. quare ⁊ ra
tio eius que. b. m. ad. m. k. Super datam
igitur peripheriā tāget. m. Sit itaq; hoc: in
qua. n. m. quare decisio peripheriarum da
ta est. Zipud aliam autem q̄ ad eaz que. m.
n. peripheriam ab eisdem signis: eadē autē
ratio in eodem plano non confister. Ep̄o-

natur igitur quedam linee que. d. b. ⁊ de
scindatur vt. m. b. ad. m. k. que. d. ad. b. ma
ior autem que. m. b. ea que. m. k. quonia sup
maiozem angulum refractio con: sub ma
iori enim angulo subenditur eius qui. m. k.
b. trigoni. Adinueniatur igitur ad eam que
b. in qua. 3. vt fit quod quides. d. ad. b. que
b. 3. ad. d. deinde q quides. 3. ad. k. b. que. b.
ad aliam fiat que. k. p. ⁊ a. p. ad. m. copulen
tur que. m. p. erit igitur. p. polus circuli ad
que que. a. k. linee incidunt: erit eni q quid
des que. 3. ad. k. b. ⁊ que. b. ad. k. p. ⁊ que. d.
ad. p. m. no. n. fit: sed vt ad minorem: aut ad
maiores ea que. p. m. nihil. n. differt fit ad. p.
r. Etandem ergo ratione. b. k. ⁊ k. p. ⁊ p. r.
adinuicem habebunt: q quid 3 que. d. b. 3.
que. aut 3. d. b. 3. proportionales erunt: fin
qua quide que. d. ad. b. que. 3. b. ad. d. qua
re que

aerem: et ppter b yridem nō cōiacere circū-
luz: fit autē et nocte luna raro: neq; enī plena
semp debiliozq; nā vt obtineat aerē. Adari-
me autē stare yridē vbi maxime obtinet sol:
plurimū enī in ipsa humōz imāfir. Itē fit ori-
zon qdē: in quo, a. g. ascēdit at sup. b. apīs at
si nūc: in quo, b. hūc p alias qdē igit oīa sūt
ōndē vī et pū. Polus at circuli in quo, p.
erit sub orizōte eo: i quo, a. g. eleuato signo
in quo, b. in eadē at et polus et centrū circuli
o. qdē terminātis nūc ortuz: est enī iste: i quo
b. p. Mā autē supra diametru q. a. g. q. k. b.
cētz: erit vtiq; sub orizōte pū eo: in quo, a.
g. in ea q. b. p. linea: in quo, o. qre minor erit
supior dēfio semicirculi: in quo, a. y. q. n. f.
y. q. semicirculus erat: nūc at abscissus ē ab
g. a. orizōte: q itaq; y. q. disparēs erit ipsius
eleuato sole. Adāscitū at cū in meridie: q;
tū. n. supi. b. magis inferi. polus et centrū
circuli erit. Qd at in minorib; qdē dieb; bis
q post eqnoctiū autūnale ptingit semp fieri
yridē: in longiorib; aut dieb; bis q ab eqno-
ctio altero at eqnoctiū alterū circa meridiē
nō fit yris. Causa autē q; ad arcuz dēfioēs
oēs maiores semicirculo: et semp ad maio-
res semicirculo: qd autē manifestū et parū:
q at ad meridiē dēfioēs eqnoctialis: q qdēz
sursuz dēfio parua: q at sub terra magna: et
semp in maiores q lōg; qre in bis q ad estu-
uas versioēs dieb; pp magnitudinē dēfio-
nis at q; ad mediū veniat dēfioēs ad meri-
dianū. b. subrus tā penit; fit. p. pp lōge dista-
re a terra meridiē pp magnitudinē dēfioēs.
In bis at q ad byemales versioēs dieb; q;
nō multū sup terrā sunt dēfioēs circulozū
pū nēcūz fieri: modicū enī eleuato: in quo
b. in meridie fit sol. Eadē enī dictis cās exi-
stīmādū et de pelijs et xgis fit enī peli; qdē
refractio visus ad solē: xge at ppea q; icidit
talis exis visus qle dixim; sp fieri cū ppe so-
lē exisib; nubib; ab aliquo refrangat humi-
doz ad nubē. Anr enī ipse qdē icolorate nu-
bes sūm rectū aspectū iuentib;: in aq at xgis
plena nubes. Tērū tūc qdē in aq vī color
nubis cē: in xgis at sup ipsaz nubē. Fit at b
cū regularis fuerit consistentia nubis: et bac
qdē spissior: bac at rarior: et bac qdē magis
aquosa: bac autē minus. Refracto enim visu
ad solē figura qdē nō videt: color autē: q; aut
ibi irregulari apparet fulgidus et albus sol
ad quē refractus est visus: b qdem puniceū
videtur: b autē viride aut ranton. Differt

enī nībil per talia videre: aut a talibus refra-
ctum: viroq; enī modo apparet colorē fite:
quare si et illo modo puniceū et isto. Virge
qdē igit fite ppter irregularitatē speculi nō
figura: s; colorē. Parelus autē cū maxime
regularis fuerit aer et spissus sūt: ppter qd
apparet albus: regularitas enim speculi fa-
cit vñū embasēos colorēz: refractio autē si
mul totius visus ppter simul incidere ad ca-
liginem a spissa existente caligine. et nondūz
quidē existente aqua: prope autē aquā ppter
existens apud solem colorē facit apparere:
sicut ab aere pollito fractū ppter spissitudi-
nem: quare qm color solis albus ppter b et
parelius albus apparet. Idem autē magis
aque signum parelius q; virge: magis enim
accidit aerem bene operose habere ad gnā-
tionem aque. australis autē boreali magis:
q; australis aer magis in aquā permiscetur
q; qui ad arcū. Sūnt autē sicut diximus cir-
ca occasus et circa ortus et neq; desuper ne-
q; desubtus: sed ex lateribus et virge et pa-
relis et neq; prope solem valde: neq; longe
penitus. Prope enim existente sol dissoluit
consistentiaz: longe autē existente visus nō
refrangeret: a paruo enī speculo longe pro-
tensus debilis fit. Propter quod et halo nō
fiunt ex opposito solis. Sursum quidē igit
si fiat et prope dissoluit sol: si autē longe mi-
nor visus existens q; vt faciat refractionem
non incidet: in latere autem est tantum dista-
re speculū vt neq; dissoluat sol visusq; mul-
tus simul veniat: qd at terrā latus nō disper-
getur sicut per imēsuz latus. Sub sole autē
non fit: propterea q; prope terram dissoluit
vriq; a sole: sursum autē in medio celi visus
dispergit: et totaliter neq; ex latere medijs ce-
li fit. Visus enī nō ad terram fertur vt pau-
cus pertingat ad speculuz: et refractus si oī-
no debilis. Quocunq; igitur opera accidere
exhibere segregationem in locis bis: que su-
per terram fere tot sunt et talia. Quocunq;
autem in ipsa terra iclusa terre partibus ope-
ratur oīm: facit enim duas differēcias co-
poruz: pprea q; duplex nā nata est: et hoc
quēadmodū et in alto. Que qdē enī exala-
tioēs hec qdēz vaporosa: hec at fumosa. vt
dixim; ē. Que at et spēs eaz q; in terra fiunt:
hec qdē enī fusibilia: hec at metallica. Sic-
ca qdēz exalatio ē q; ignita facit fusibilia oīa:
puta lapidū genera illiquabilia: et vernicez:
et oricellam: et miniuz: et sulfure: et alia talia.
plurima

Plurima autem talia fusibilia sunt: hoc quod est pulvis coloratus. hoc autem lapis ex tali consistencia factus velut cynabarij. Exaltationis autem vaporose quicquid metallant sunt aut fusibilia: aut ductibilia: puta aurum ferreus: facit autem hanc exaltationem vaporosa inclusio: et maxime in lapidibus propter siccitatem in unum coartatam et coagulata velut ros: aut pruina cum segregata fuerit: hec autem et ante segregatam generantur hec propter quod quidem ut aqua: hec sunt autem ut non potentia. quidem enim materia aque erat: est autem non adhuc neque ex aqua facta propter quandam passionem sicut humores: neque enim sic fit huiusmodi es: hoc autem aurum: sed ante fieri coagulata exaltatione singula: bonum sunt propter quod et igniunt omnia: et terra habet: siccitatem enim ea habet exaltationem. Aurum autem solum non ignit. Ceterum quod est igitur de his omnibus: figillatim autem considerandum intendentibus circa unumquodque genus.

De Yride. Cap. II.

Inc autem loquendum est de yride. Iste autem arcus appetit semper in opposito solis cum fuerit sol propinquus: orizonti ortus vel occidit: fuit ibidem nubes diaphana grossa: et maxime in diebus autem breuibus ut in tota die. Et figura eius semper apparet rotunda sed non completa sphaera: sed vel medietas sphaere vel minor medietate. Et videtur semper in huiusmodi arcibus tres colores: color ruber declinat per ad pauciores et est maior. Alii autem sicut potius color et est medius. Tertius autem subrubens qui comixtus est minor. Et alii quando apparet in quibusdam horis iter maiorem medietatem coloris: et nunc videmus in una hora de huiusmodi arcibus plus duobus. Intersecus autem et est propinquior ordo colorum in eo sicut digitus. Et iste est qui per semper plurius solus seu distinctus. Exterius autem ordo colorum in eo est opposito modo. id est maior in ipso est color quasi mixtus subrubens et minor est rubens. Et iste arcus secundum modum est debilis apparere semper. Hec sunt dispositiones quae apparent de hac yride. Et debemus nos procedere ad assignationem causarum in quolibet istorum semper quod est pole nobis. Et dicamus quod autem iste arcus nunc apparet nisi in opposito solis: cum fuerit ibidem nubes grossa diaphana manifestum est in scientiis mathematicis. Nam agens illa reflexione est radius solis ab illa nube ad visum: huiusmodi autem perit in parte determinata inter sole et aspiciet et nubes: et ut sit cum hoc nubes semper aliquam figuram et aliquam dispositionem. Figura autem semper qua esse oportet in hac apparitione ut declaratum est ibidem ut sit perit sphaera. Nam declaratum est in mathematicis quod impossibile est ut reflectat radius circumdatus rotam ad unum locum nisi sit hec rota seu circulatio in puerorum corporis rotundi. Nam radius reflectit semper super angulos rectos ex omnibus partibus. Et cum fuerit pole ut reflectat a puncto ad punctum aspiciet plus uno radio: sicut est dispositio corporis pueri: accidit ex hac appensione in una re multe similitudines. In superficie autem simplici seu plana ipse est hoc. Et ita declarauerunt hoc mathematici: talis igitur figura est illa: quae accidit nubi. Dispositio autem semper qua oportet ut sit:

et tunc sit possibilis in ea appensione est ut sit equidistanti partium tertium grossius: et non appetit in ea aliquid nisi beat bas duas dispositiones simul: et hec terstitudo seu illustrabilitas polis est in nube cum fuerit propinqua dispositioni ut fiat ex ea aqua. Et ideo appetit iste arcus cum incipit subpluere seu parum pluere. Alii tamen autem putant quod hoc speculum est per nubes: sed est aer aquosus qui fit in figura sphaera quae potest esse eundem ex illo talis appensione: et quod introitus seu bitudo nubes in hac appensione non est per modum subit: sed bitudo sua de hac appensione est bitudo corporis tunc positi sub diaphano. Et tunc fit speculum. Et te stifica super huiusmodi quod ipse vidit huiusmodi signum in locis motuosis sine nubes: et huiusmodi perit: quod motus steterit in posteriori huiusmodi appensione loco nubes: et si est sic dicitur non est ipse ut sit huiusmodi appensione semper has duas dispositiones ita ut sit. Speculum autem per nubes: sic est dispositio in speculis ferreis: et ut sit aliqui non in parte nubes: sic est dispositio in speculis vitreis. Et signat positum huiusmodi appensione in aere diaphano siue fuerit per nubes siue non. Sed fuit nubes in posteriori illa. Nam cum tu stas in opposito solis in puncto umbrae: et postea tu facis parum guttati cadere aqua appetit in ea sile huiusmodi signum. Et sicut apperit in agere guttati cadit a remis in nocte in mari. Et aer humidus in hoc toto habet humiditatem aquae: et maxime cum appropinquat sit nunc aqua. Et ita narrat Alii quod ipse vidit huiusmodi signum seu appensione in balneo in quo iterabat sol semper dispositionem huiusmodi quae potest esse huiusmodi fieri: huiusmodi sine dubio fuit per humiditatem huiusmodi balnei et propinquat ei ad nunc aqua. Et ita ego et multi ex locis meis vidimus istum arcum in parte caloris magni. sed ipse apperebat turbidior colorum quasi occultus. Et huiusmodi accidit nubi in terra cala: ita quod per mortu huiusmodi caloris excitata fuit societas: quod ego fui. Et ita vidi ipsi aliqui in superficie occultam a visu. Et et vidi ipsum in superficie equidistanti: fuit iter me et ipsum quasi mensura duorum brachiorum: et sic illud quod apperebat ex ipso in terra punctum cum eo quod apperebat ex nube. sed ipse fuit parum debilius. Et ita vidi ipsi in linea meridionali in nube. Et illud quod illuminabat ei fuit orientale respectu illi: et sol in oriente orientali ipsi ut sub ipso. Iste est semper de dispositione per semper qua oportet ut sit aer: et tunc sit polis in ipso ista appensione. sic autem huiusmodi quod est nubes et sol et aspiciet per nubes huiusmodi per modum exordij. Et dicamus quod ita declaratum est in prospectiva quod sit in quo est polis huiusmodi appensione est ut sit centrum nubes et visio nre super lineam radiale exeunte a corpore lucido ad nubes: et ut sit cum huiusmodi visio nra iter medio centri nubes et nubes: et ut sit cum huiusmodi visio nra propinquior nubi quod sit centro ei. Nam semper huiusmodi situm est pole ut sint anguli reflexionis equales: exempli gratia: ponamus nos lineam a. b. lineam radiale: et ponamus punctum a. lucidum et punctum b. punctum ad quem perit lineam: et ponamus centrum punctum c. et locum visum nri punctum e. inter c. b. et c. p. arcus circulariter in rotunditate nubes: et sit ille arcus. b. b. et sit linea exiens a lucido refracta ab arcu. b. a puncto a quod potest esse ut sit linea reflexa ab ipso pueniens ad e. quod est punctum visum nri ad locum in quo sit possibilis refractionis: et est locus in quo sunt anguli reflexi equales: et ponamus punctum illud e. l. et hec linea exiens a lucido lineam a. l. et reflectat radius ab l. ad e. quod est punctum visum nri cum fuerit situs in huiusmodi puncto ex linea a. b. et in loco in quo sit pole ei angulus. b. non erit equalis angulo. b. l. e. Et manifestum est quod non cuilibet puncto lineae a. b. accidit huiusmodi: sed declaratum est in prospectiva quod iste punctus est de necessitate iter centrum nubes. iter. g. et cum huiusmodi est propinquior nubi. Et cum fecerimus stare lineam a. l. l. lineam a. b. et circunvoluerimus a. b. sic diameter lineae a. l. fiet de necessitate magna per rotundum siue medietas siue

De theozodrum

minus. Et si redire faciemus illā ad locū suū causā
 rotunditas seu circulus: s; arcus sp; appet q̄si medius
 circulus v; minor medio circulo. ¶ Et nos debem;
 hoc p̄siderare in cā huius. Nā p̄spectui putat q; nō
 est ipole fm q; dar ars eoz; yr appareat iste circulus
 cōplet; magis q̄ medi; circulus: dicam; q; cū fue-
 rit sol sup orizonte: appet ex ipso semp medietas cir-
 culi cū fuerit nubes puncta orizonti: r; h; q; cētrū ro-
 tūditatis seu circuli reflexiōis est de neccitate i sup-
 ficie orizontis. Nā circut; cōis i superficie ei; r; i supfi-
 cie orizontis vadit in cētro ei; r; est diameter ei; omi-
 des h; in duab; p̄tib; vna medietas illi; sup orizontē
 r; reliq; sub ipm; r; h; oibus sitib; accitib; ad cētrū cir-
 culi reflexionis a p̄cto cētri p̄tis nubes r; puncto si-
 gni. ¶ Et pole est yr accidat cētrū hui; circuli in in-
 termedio duoz; punctoz; cētri nubes r; cētri visus:
 aut in intermedio p̄cti visus r; p̄tis diametri euntis
 in cētrū nubes: r; p̄cto visus donec cessat ad nubes.
 Et pole ē yr sit cētrū hui; circuli p̄cti visusmet; si-
 cur videbit postea. ¶ Assignatio at cāe hui; p̄fecte
 fm p̄siderationē mathematicā est p̄ueniē ei qd yr
 ex h; cū aut sol fuit ale; in orizonte: aut sub ipso appz
 fm p̄ncipia mathematica q; pole est yr videat circu-
 lus reflexiōis aliq; p̄fect; aliq; medi; aliq; minor
 medietatē maior medio. Nā cū nos itez; posueri-
 mus figurā p̄mā: r; posuerimus lineā eūte in lucido
 cētrū nubes r; visus: r; cētrū circuli reflexiōis lineas
 a. c. e. b. r; est lucidus p̄ctus a. r; imaginati fuerimus
 hūc altū sup orizontē: p̄ctū c. cētrū nubes r; p̄ctū
 e. visus: r; punctū b. partē hui; diametri q; puenit ad
 ip̄sphericitātē nubes: r; postea extraxerim; a puncto. b.
 arcū. scōa p̄uexio ip̄sphericitatis nubes p̄cedēt in sup-
 ficie in cētro ip̄sphericitatis: r; arc; c. l. b. r; punct; l. ē
 p̄ctus reflexionis r; radi; reflexus est. l. e. r; linea. e.
 b. est cōicans superficie triāgulari. a. l. e. r; superficie ori-
 zontis cū imaginati fuerim; eas iā interfecare: r; p̄lo-
 gat hec linea donec pueniat circulus. b. b. super pun-
 ctus. c. g. r; exeat. c. c. l. r; est collina cadēs sup ip̄spherici-
 tatē nubes diuidēs angulos radij in duas p̄ces: sic de-
 claratū ē in alio loco: r; manifestus est q; linea. e. c. g.
 cū fuerit lucidū fm hūc sitū q; ipsa erit sup terrā: r;
 linea. b. e. erit sub orizontē: r; q; superficies circuli reflexi-
 ois stat sup lineā. a. b. q; est diameter ei; ē pole i cē-
 tro hui; circuli seu ip̄sphericitatis yr sit p̄ct; visus in
 alio situ: r; h; cū linea radij reflexi cadit sup. a. b. fm
 āgulos rectos. a. sup lineā. l. e. r; si fuerit āgulus. a. c. l.
 b. i. d. a. erit cētrū ip̄sphericitatis sup lineā. e. c. r; h; ē ma-
 nifestū i geometria. Cū aut fuerit linea. a. b. r; circū-
 dederit triāgūlū. a. l. apper de circulo reflexiōis ma-
 gis q̄ medietas ip̄sphericitatis: r; fm h; nō est remotū
 si lucidū sit multū altū sup orizontē yr appareat p̄pe
 ip̄sphericitātē cōpletā vel ip̄sphericitātē completā. S; si
 fuerit angulus. a. b. l. olatar; tūc cētrū ip̄sphericitatis
 cadit de neccitate sup lineā. e. b. sub orizontē: r; appz mi-
 nor medietas h; ē ad qd ducūt fundamēta mathema-
 tica. ¶ Arist; at narravit q; illud qd appet sensui ex
 h; est oppositū hui;. Nos aut debemus p̄siderare de
 h; dicam; q; pole est imaginari hāc optionē quā di-
 cit; Cū fuerit cētra ip̄sphericitatus reflexiōis cadētia
 semp inter punctū visus r; extremitatē diametri ad
 iunctā ip̄sphericitātē nubes: r; ē in hac figura linea. e. b.
 r; cū eleuat lucidū sup orizontē erit linea. e. b. sub ori-
 zontē: r; appet arcus minor medio circulo: r; h; facili
 pōt imaginari. S; cā quare nō accidit in nube reflexi-
 ois fm hūc sitū tñ yr yr sit: q; nubes est filis yr

ppe filis. i. q; cētra eaz; sunt vñū apud sensus: r; hoc
 p̄pter similitudines quā hñt in naturis eaz; r; filr pun-
 ctus visus est vnus apud sensus: r; cū fuerit distātia
 intermedia inter punctū visus r; punctū nubes vna:
 nō puenit ex ordinatiōe nubes ex reflexiōe nisi yn;
 sitis ex illis sitibus: hoc ē manifestū in ip̄spectua.
 ¶ Cur aut determinata fuit h; appētia fm hūc si-
 tus ex trib; est: p̄pterea q; declaratū ē in ip̄spectua:
 q; iste ē situs in quo ē habitudo lineē q; est inter luci-
 dū r; cētrū nubes q; est sup lineā r; q; est inter cētrū r;
 visus habitudo maior q̄ sit in alijs duob; sitib;: r; h;
 est pp distātiā lucidi r; paucitatē distātiē intermedie
 iter punctū visus r; cētrū nubes. Jā igit declaratū ē ex
 h; veritas illi; qd habet p̄sensum: r; h; nō ē oppositū
 ei qd declaratū est in ip̄spectua. Illic. n. fuit p̄mo de
 illis sitibus fm q; subm hui; signi est corpus diapha-
 num factū fm hāc figurā rotālē qd cūq; corpus dia-
 phanū fuerit. hic aut est termo de ipso fm q; ipz est
 pars nubes: de cuius p̄suetudine seu nā sit yr sit illi
 le figure circularis in eo siles: si cōicant in subor-
 n̄ p̄sideratio eoz; de h; s; duos modos diuersos. ¶ Et
 ex h; declarabit; p̄pinque cā in h; q; yrs non apper
 in meridie in dieb; lōgis: s; appet in hac hora in die
 bus breuib;: Nam in dieb; lōgis est arcus meridiei
 alt;: r; cū appropinquat sol erit ip̄sphericitas: ex q; polis
 est reflexio sub terra. In dieb; aut breuib; pp p̄pin-
 quat arcus seu circuli meridiei nō accidit h; in ipoz;
 r; ē pole appere hec yrs tunc in q̄s hora diei. Decla-
 ratū ē igit ex hoc p̄monē: in quo situ est figura hui;
 signi: r; dedimus cām in hoc qd accidit ei ex magni-
 tudine r; paruitate fm q; pole fuit cognitio i noīre.
 Remāsit aut sup nos de dispōne eius loq; de colorib;
 bus appētib; in ea. Sed qd debemus pus dicere de
 hoc ē q; specula parua nō ducūt similitudinē seu fi-
 gurā rei: r; ducūt colorē ei;. Et iō nō apper figura so-
 lis in illa nube: in q; est color: r; ē si apper in hoc fili-
 tudo ei; apparet puncta in circuitu arcus. Nā reflexi-
 o in corpore p̄uexo ab vno speculo seu appētia ad
 vnum aspiciēs est imaginē q; per vñū punctū. Et ideo
 apparet vñū corpus in filibus speculis multe appa-
 rētie seu similitudines p̄uere: r; hoc totū declaratū
 est in ip̄spectua. Ibidē ē apper q; specula claroz; co-
 loz; ducūt colorē rei sicut ē nō clara aut ducūt colo-
 rem rei: r; iā admisce; p; colores eoz; spēs admixtio-
 nis: r; apparet ei color medius: sicut est dispō in colo-
 re vere cōmixto: hoc aut nō solum accidit cum fue-
 rit speculū nō tersus r; politū: s; et cū fuerit fm mul-
 tam distātiā: r; aspiciēs ad ipm; est debilis visus. Nam
 debilitas app̄hehōis facit apparere in re visa tur-
 bidines r; obscuritatē: quib; nō sit ita: r; hoc totū ma-
 nifestū est p; sensus: r; cū hoc sit ita positū: dico q; ra-
 dius solis cū reflectit ab illa nube r; causat illā appa-
 rētiā vel speculū: manifestus est q; illi colores sunt
 ex admixtione radij solis cū color illius speculi siue
 est in speculo color: aut apper in eo pp distātiā eius
 a visum; p; has duas res simul: r; cū declaratū ē h;
 manifestū est q; radius qui illuminat in speculis tur-
 bidis r; admixtus est color eius cū color: r; nō pōt
 visus distinguere iter illa q; h; cāt in sensu spēs colorz;
 fm mēsuraz; illi; admixtiōis ex eis ē pauonace; r; ex
 eis croce; r; viridis seu poralis r; alij ab his. Subru-
 be; aut r; pauonace; ambo sunt vna spēs: s; diuersifi-
 cant i magis r; min;. Nā pauonace; nigredo i eo est
 maior q̄ sit in subrubco. Croce; aut; p̄ducit ex admi-
 xiōe albedis r; pauce nigredis poralis at seu viridis
 ex admixtiōe

ex admixtione crocei & nigri: & h totū manifestū ē sen-
su. ¶ Et cū declarū ē h vñ q colores ordinati i yri-
de sūt huiusmodi debem⁹ cū h ptere cāz hōz colo-
rū i yride: appz q color subube⁹ yridis iterioris ē
ppingoz lucido q viridis: & viridis q pauonace⁹ cū
fuerit lucidū exies a sphericitate nubis: & hoc vñ ex
eis q declarata sunt in lib. 13. Euclidis: & si sint isti colo-
res diuersificati p additionē nigredis & multitudine
z paucitate lumis tñ: iā cā appz de hoc: & erit maior
appz pauonace⁹: q ipse ē ppingoz lucido: & pp illū
ē q cadit a radio sup arcū maiorē ē mai⁹. ¶ Aded⁹
aut ē viridis: ppea q ipse ē magis distās q maior: &
radi⁹ cadēs sup ipm ē ē maior: s arcus minor ppea
q ē remotior ab istis & magis niger apparet pauona-
ce⁹. Et etia⁹ ppea qz radi⁹ cadēs sup ips sunt pau-
ciores: & h ē qd appet ex dictis expositoz: quoz libri
puenerūt ad nos. ¶ Et iā Auicē. carpit eos sup h &
dixit: S3 fratres nrī pipatheticoz nihil dixerūt d di-
spōne ordīs colorz. Nā ipse putauit q viridis diuer-
sificat a sububeo & pauonaceo. Et iste homo nihil di-
cit de hac resed tñ dubitat sup eos. Et sine dubio h
repbēio magis vere redit ad Arist. Nā ipse fuit p-
ceps pipatheticoz. ¶ Nos autē piderem⁹ de h fm
pitudine nram: & dicam⁹ q Arist. declarauit q iste
color viridis ē medi⁹ inter sububeus & pauonaceū.
¶ Adedū aut dī p3 duas spēs: vñu eoz fm verita-
te z pū: & mediū iter duo tria: cui⁹ ē pstitit i pple-
xione duaz extremitatū: & ipz fm gdditate ē diuer-
sus a duab⁹ extremitatib⁹. ¶ Sedm aut dī filiandi-
nate z fm poster⁹: & ē mediū iter duo tria fm qst-
tate tñ. S3 diuersificat a duob⁹ extremis fm magi
& min⁹: & magis pueniēs ē vt vbi Arist. hic itelligat
de p3 h q color viridis ē ex hac spē pma: de q dī
mediū pū. Et cū h sit ita color viridis q apparet in
yride ē de nēitate pduct⁹ iter croceitate sububei &
nigredine pauonacei. ¶ Et signū i h q croce⁹ iueni-
tur i sububeo ē: qz iā appz aliqñ iste color i yride me-
di⁹ iter sububeū & viridē. Jā igit vñ ex h fmōe q
hec itēio q hētur ex manifestō vbo Arist. ē illudmet
qd appz in eē. & iō dicit Arist. q ē cōposit⁹ ex duob⁹.
Et q pictores nō pnt facere file huic pp diminutio-
nē artis a nā: & si h voluerūt expositores: quoz vba
puenerūt ad nos: s3 diminuta fuit itellectio h⁹ vñ pp
trāslationē vel pp aliā cām. vñ ē: & si voluerūt illā
aliā intētionē: iā declinauerūt ab itēioe Arist. expi-
se: & quocūqz sit Auicē. debebat exēbere Arist. a nu-
mero pipatheticoz & nō dicere pmonē sic absolute.
¶ Cur at colores in yride exteriori sūt opposito mō
ordini colorz yridis iterioris. s illi q sūt i extrema-
tib⁹ eoz: est ppea qz circulatio minor hui⁹ yridis ē p-
pingoz nobis q maior: & appētia colorz in hac yride
est p cām ppingatis & remotōis a visu nō p cām p-
pingatis solis & distantie ei⁹: sicut est in yride pma.
Nā pūcto reflexiōis accidūt due res oppositē: & ē q
ppingoz ex eis ad solē est remotior a visu & e3. s. q
ppingoz ex eis ad visū est remotior a lucido. Yris
aut iterior pp ppingatē eius a reflexiōe est diuersi-
tas in ppingate visus min⁹ maior q diuersitas in
distantie lucidi: s in exteriori pp magnitudine ei⁹ res
est opposito mō. Cur at nō appē ex eis ples duab⁹
hoc est pp vñ duaz rez. Nā iā declarauit ē in ppe-
ctua q impole est vt sint i vna superficie nisi due de
bis yridib⁹: vel qz nubes nō ē dispō ei⁹. pfunditatis
vt fiat in ipa 3 yris: vel qz si fiat nō appē. Nā non
in qciqz reflexiōe causat appētia neqz in qciqz p-

pinquitate & distantia: s in angulis determinatis & in
distantia determinata: & h p reflexiōe ad vtutē luci
di & debilitatē ei⁹ & grossitudinē nubis: ex q reflecti-
tur radi⁹ & subtilitatē ei⁹ & distantia aspiciētis ab h
& ppingatē eius. Dcū igit est a nobis de halo & de
yride & causis dispōnū apparētū in eis dedimus
fm intellē nrm. ¶ Soles aut qui apparēt in nris
laterib⁹ solis fm figurā solis & dispōne eius sunt ē
a reflexiōe radi⁹ solis ex speculis: q sunt fm dispōne
& sitū fm quē ē pole vt fiat hec appētia: & h cogitē
ppique ab illo q vidit nos & scit illa q h scripsimus.
¶ Baculi ē q apparēt ppe solē cā in colorib⁹ q ap-
parēt in eis est ipsamet cā in colorib⁹ yridis: hec aut
duo signa ego nūqz vidi: nō memoro ea nisi fm q
iudicat de his vba pbi. s. soles & baculos. Item in eadē
media dispōne. ¶ Sermo de sphaera seu rotūdi-
tate: q est circa lunā: q vocat halo & de yride & de co-
lūnis dicit: & postq dixim⁹ has res debemus dicere
cām circuit⁹: q appet circa solē & lunā: & dicere ē de
yride diuersoz colorz seu viāz quō sit: qd sit cā hu-
ius: & in h ē dicem⁹ cām illi qd appet qñ cāna extē-
sa & colūna. Et p dicemus de halo. ¶ Et dicam⁹ q h
circuit⁹ appet circa solē & lunā circūdas ipsa ē qdā
stellas scintillares seu radiātes: & h appet i nocte & in
die & meridie & in vespē: s in mane & ppe occidens
vñ sensui. ¶ Ingt: & cā hōz circuitū in qis: in q ap-
parēt est vna cā: & est refractio luminis a nube ad vi-
sū nrm refractiōi eqū ab oibus ptib⁹. nā vapor: hu-
midus ex q fit nubes ascendit a terra & multiplicat
in aere & igrossat: & cū oiz seu illuminat lumē stella-
rū vñ solis & lune sup illū vaporē occurrit seu reuer-
nit ab ipso rediēs ad visū ex oib⁹ partib⁹. appet igit
lumē circulare in illa nube: sic appet lumē egrediēs
ab ipsa stella circulare in multis stellaz: vult dicere
q cā in h est vna. nā sicut appet scintilla seu radius
stellamet circularis ppter refractionē: que fit radio
suo ab ipso aere pp distantia illius nubis & debilita-
tē visus: accidit refractio a nube ppter grossitudinē
illi⁹. nā cā refractiōis aliqñ est ipsitudo aeris: Et ali-
qñ est debilitas visus: vel est pp distantia stellaz qb⁹
apparēt scintille seu radi⁹ circulares vñ pp occurus
visus: sicut accidit nobis in flāma cū remouet a vi-
su nro appet qñ halo: hec ē mēsurā in cā h⁹ appētie
seu hoc tñ spectat hic dicere de cā hui⁹ appētie. s. q
fit a vapore tñ: & illa est quā assignat ille artifex: & ē
causa cōis & remota: s cā huius appētie ppra & p-
pinqua declarat a perspectiuo. nā ipse declarat fm
quaz spēm trium apparētium seu visionū: que sunt
refractio & reflexio & rectitudo est hec appētia: & in
quo fitu & ex quo corpore accidit hoc & dispōit. s. hec
appētia: & declarauit illic: q hec appētia est vel
stellamet per radiū rectū vel halo: & lumē eius est p
radiū refractū non reflexum: & q situs a quo pūet
hec figura est vt sit refractio sphaere seu circuitus: &
vt sint trianguli quos causant linee refractiōis de il-
la sphaera seu circuitu. s. q exeat a lucido ad sphaerā:
& q eoz refrāgunt ad visum cōicant omnes in vna
basi: & est linea q vadit in visu nro & in centro il-
lius circuitus seu sphaere in cētro stelle: donec sint illi
trianguli eqles: & erit refractio oium illaz lineaz ab
vno eodē puncto: & est stella ad vnum & eundē pun-
ctū & est visus: & manifestū est q sequit vt sit refra-
ctio illarū linearum radialium a circuitu: seu circui-
tus a superficie illic: cui⁹ situs ē ex oib⁹ ptib⁹ situs ap-
vt sint anguli refractiōis ipsi eqles: & vt sit refractio

De solibus.

Auicenna &
peripateti-
coz.

Defensio
Aristote. per
Auerroym.
Adedū est
si duas spēs
vide idem. 6.
107-13.

De theozorum

stas sup illa superficie. nā refractio nō fit nisi p angu-
los equales stātes seu directos sup superficie. q tria-
guli refractiois stāt sup superficie: 7 declaratū est cū
h cā ppter quā apper res p refractionē eē suū locū.
nā ipse declarauit illic q oē qd videt seu apper p ra-
diū refractū apper in rectitudine radij refracti: 7 q
specula pincta ex gbus fit refractionē cū fuerint par-
tia apper in ipso color rei visibilis nō figura ei: 7 q
iste due cāe sunt cā in hoc q apper lumē lune abiqs
ei: figura: 7 apper lumē eius pter locū lune. s. in loco
eē ipsas seu alio ab ipsa. ¶ Et declaratū ē illic q id
qd accidet ei qd apper p plus q vna lineā refractas
enumerat eius appētia p numerationē lineaz refra-
ctaz: 7 cū ptingunt lineę remanētes qdā cū gbus
dam apper eius figura circulas vel lumē ei: si nō ap-
paret figura eius: ex quo impole ē appere vna res p
multos radios nisi cum fuerit refractionē sphere seu
sphaera: 7 declarata est ipālī hec apperentia. s. halo: 7
q situs in quo venit hec appētia cū posuerimus nu-
bez figurari figura spherica ex q h est sibi dispō nā-
lis est vt sit visio nra 7 cētus lucidi 7 cētū nubes
sup vna lineā: 7 vt sit visio nra in eo q est inter luci-
dū 7 cētū nō in cētomet neq sit iter visionē nram
7 lucidū: 7 q superficies ex q sit hec refractionē 7 supfi-
cies: que ptingit directe sup directū diametrū nubes
nō alia: 7 q cā in h est distātia lucidi 7 ppingtas nu-
bis ad nos: 7 q cētū nubes est ppingoz nobis luci-
do 7 remotior nube: 7 q refractionē nō fit nisi p angu-
los eqles. Et declaratū ē illic q h refractionē: est lo-
ci illi latitudo: accidet vt sit lumē qd appz circulare
habens latitudinē: si nō apperet: sicut linea sphere.
¶ Et has res oēs q dixi: iā declarauit eas Auenetan
in tractatu famosoz ista vt dixim⁹ non sunt de hac
scia: s. sunt de scia pfectiua: 7 iō nō curauit Aristot.
de istis h: fuit sibi sufficiens dō q pnet huius scie
pserare. ¶ Et ille q pgerant has duas speculatio-
nes iā errant vt fecit Auenetan. nā speculatio de h
est duaz diueraz artū neq igrediet id qd declarū ē
de h ex scia pfectiua i hac scia: ita q hec scia pside-
rat d his cāis alio mō: 7 facit ipsas pñ demōstrationis.
¶ Et putabam⁹ nos i nris sumis in tñ q nos posui-
mus illic 7 affirmauim⁹ cās mathe⁹: q sūt in his re-
bus tāq exordii seu pñ: s. res nō fuit ita nā cāe qd
dat arafex h scie in h sūt cāe māifeste p se: 7 q dat
pfectiua de istis cāis sūt cāe remote reb⁹ pserantis
in hac scia: cāe aut remote enūerant in eo qd ē p acci-
dēs. ¶ Neq ē dispō scie pfectiue ad hāc sciam in
vādo has cās: sic est dispō pfectiue cū geometria. s.
q pfectiua accipit multas cās rez seu dispōnū inue-
taz in ipsa geometria vt putabam⁹ nos de h in pñ.
Nam ille cāe sunt cēntiales in pfectiua. s. id qd de-
claratū est de h in geometria ex q sunt cāe pping.
Lāe at hāz rez q declare sunt in pfectiua sūt istis
extitib⁹ pp corpa nātia cāe nō essentielles s. remote.
¶ Ita vñ intelligi h de Ari. i his reb⁹ si q ipse abbre-
uiant seu dimiuit in hoc: dimisit aliquid qd fuit
necū dicere in hac scia neq in alia. ¶ Gloria fit ei
q ipm determinauit ab alijs in pfectiue hūana: fuit
id qd cognitum fuit sibi facilius cognitū ab alijs ho-
minib⁹ cū lōga pserutatioē 7 difficultate maxima 7
mīta sollicitudinē: id qd ē notū alijs facili ē diuer-
sus ab eo q ipse nouit. 7 iō multoties accidit expositi-
onib⁹ difficultates i dicis h⁹ viri: donec delect post
lōgū tps veritas finis eius: 7 qtrū debilis fuit spe-
culatio alioz hoīum in comparatioē ad speculatores

eius: 7 p hanc virtutē diuinā inuentā in ipso fuit ipse
inuentor scie: 7 ples seu pfectiue cā: 7 h raro inuenit
in artib⁹ qdūq ars fuerit: maxime in hac arte ma-
gna. Sed diximus q ipse fuit inuentor: 7 ples nā di-
cta alioz antiquoz de his reb⁹ nō sunt digna vt sint
dubitatioes in his reb⁹: 7 a fortiori vt sint pñ. ¶ Et
postq declarū ē h: dicā igit q nō ē in vñs Arist. ali-
qd idigēs completēto: vt putauit hic Auenepace fili⁹
Aueneg⁹: 7 vez ē q in ipsis sunt multe res qd ipse nō
intellexit neq nos nōdū: magis in reb⁹ nō qd nō p
uenerūt ad nos dicta expositoz. 7 iō oportebat sibi
studere i speculatioē vboz eius: nō in his reb⁹ q fue-
runt pter modū doctrine illius Aristotelis.
¶ Postea aut dicit Lōmentator in illo loco ponēdo
verba pñ: ista. Hec sunt res famose de yride 7 de
colūnas: sed cāe eoz est vna in gñe: hec est refractionē
q accidet radio solis ab aq sup parietē sup quē nō ca-
dit radi⁹ solis directe. ¶ Dicit: 7 h q dicit q cā yri-
dis ē apperentia manifestū ē p se: nā hec apperentia ac-
cidit nobis cū sum⁹ iter lucidū 7 corpa quo fit refra-
ctio: 7 declaratū ē in mathematicis: q h appētia ac-
cidit cū fit cētū lucidi 7 cētū sphere nubes 7 pūm
eius visus seu visiois sup vna lineā 7 fuerit cētus
nubes in medio pūcti visiois 7 cētū lucidi: 7 fuit vt
sus ppingoz nubes q ipse sit cētū nubes nā impole
est vt sint triaguli quos facit refractionē eqles nūi cū
fuerit basis eoz vna: s. fuit necē vt sit cētū nubes i
ter cētū lucidi 7 pūcti visus seu visiois: q anguli re-
flexiois ppea q sunt eqles: q vt accidet cū diame-
tro p angulos eqles. s. diametere superficie nubes s. pbe-
rice: sed ē fuit necē vt sit superficies ex q sit refractionē
spherica: q impolis ē refractionē a circuitu sphere ad
vñū locū nisi in corpe pcano: ppter qz triaguli re-
fractionis stare sup superficie ex q refragunt sup angu-
los rectos si eēt superficies: in q est circuit⁹ refractionis
eqles: nō eēt triaguli cōicātes i basia: ita vt sit refra-
ctio finita a pūcto ab illa basi: q est pūctus visiois: 7
sūt accidenti si eēt superficies pueza. hoc aut qd adiū-
xim⁹ 7 id qd adiūxim⁹ ē id qd declaratū est d hac
apparētia in pfectiua: non est de hac scientia.
¶ Itē in eadē media dicit postq narrauim⁹ cās yri-
dis 7 quō fitecē ē nob dicere qre ē h q nūq appz
magis q medietas circuli: s. apper vt medietas cir-
culi vt mīn⁹. ¶ Ing: 7 dicā q cā i h est q cū irradiat
de nube ex radio solis cū vt h appētia est medietas
circuli: mīn⁹ vult dicere: cū fuerit sol sup hemisphū: p
pterea qz h cētū cadit i h loco iter nrm visus 7 nu-
bē dispositā ad hāc appētia. s. supra lineā egredietē
pcedētē ad tria pūcta cētū superficie nubes 7 pūctū
visus seu visiois 7 pūctū cētū circuli yridis: iste lo-
cus ē a q pūctū reflexio: 7 cū posuerim⁹ q h reflexio
ē i ipso 7 q sol iā fuit valde eleuat⁹ sup hemisphū: sic
si imagiat⁹ fuerim⁹ reflexionē p se remanēt: 7 sol iā
fuit alt⁹ accidet pti lineę dicte. i. q ē iter visus nrm 7
nubē cū sub hemispho: 7 sūt cētus sphere radij: 7 ap-
parebit tē d yride mīn⁹ medietate arcifici igit alce-
dit sol definit appētia circuli seu sphere: qz tota igre-
dit sub hemispho: 7 iō nō appz iste circulus i meridiē:
7 magis apd solstitiū estiuale pp magnitudinē arc⁹
altitudis i illa hora. ¶ Sz in h cū dicitur accidet qdā
difficultas nā declarū ē i mathe⁹ q pole ē vt sit hec
reflexio: ex q pducit h yris fm tres situs. vñ eoz ē
situs quē dixit Arist. 7 ē vt sit cētū circuli reflexiois
iter visus 7 superficie sphere nubes. ¶ Et scōs situs ē
vt sit pūct⁹ visus idē cū cētū huiusmet circuli. ¶ Et
situs

De ratione
mathemati-
ce nā sūt addu-
cende in scie
tija nūtiuo.
vide idē. 2.
cell. cō. 50. 7
que ibi.

L. auo ma-
gna de Arist.
vide idē i sūt
in plocū pū-
m. p. 7. 7. 3.
d. aia. cō. 14.
7 p d. gnāno-
re cō. 38.

Dubium

Solo istis: tertius est ut sit casus ceteri circuli reflexionis iter ceteri nubis et visus: huius qui sol eleuat super hemisphaerium: pole est appere in hoc loco circuli totalis vel maioris per eum: quod igitur dicit Aristoteles: et non apparet de yride nisi medietas circuli vel minimi. Et dicam quod yridis apparet quod praeiungit a quocumque reflexione accitum: nam reflexio diversificat secundum fortitudinem et debilitatem: sic fit hec apparet in angulo seu parte determinate quanta est ex angulis reflexionis. Et signum in hoc est: quod isti colores semper apparet secundum unam dispositionem non omnes sunt magis et minus: et si produceretur a quacumque reflexione acciderit radio solis a nube ad visum: hoc ex angulis diversis diversificaretur colores et secundum magis et minus: apparet autem et occultatio non differt in quantitate seu secundum qualitatem. Et hoc est iam declaravit ipsas Aristoteles: cum dixit: quod hec apparet non praeiungit in pinguitate solis valde. Et cum hoc sit ita: et non praeiungit in magna distantia a sole: sic praeiungit cum distantia determinata et reflexione determinata. Determinate quantitas: et ideo colores illi non diversificant. Et cum hoc sit ita: sequitur ut non appareat de yride nisi medietas circuli vel minimi: et hoc vel semper vel in pluribus: et si valde raro apparet magis quam medietas circuli vel circuli: hoc est per accitum in speculo ex quo fit hec reflexio: et yridis sunt colores in ista yride secundum diversitatem colorum: sunt in yride affluere: in apparet et occultatione. Et dixit hoc: dixit mihi aliis in quod pido ex maioribus sociorum nostrorum quod ipse vidit yridem in aliquo hora circuli completum vel quasi completum. Et per hoc quod diximus de assignatione causae est primo in figura et nomen: si non primo de figura: et eo quod figura: quod datur a reflexione est manifestum: et nomen Aristoteles admiscere has duas intentiones ut declaratum est. Huius igitur ipse hoc consideravit et primo quod proprium est seu quod appropriatum scilicet nomen: ideo fuit difficile auertere dare causam in hoc. Et inquit: et ideo diximus nomen colorum yridis: et eo quod dicitur fuit: et diximus quod secundum plurimum sunt tres: vinea et viridis et pavonaceus: fortasse apparet color iter tres: vinea et viridis: et citrinus seu celeraneus: color autem vineus est extrinsecus colorum: postea sequitur ipsa viridis: postea sequitur yridem pavonaceus. Inquit: et cum in hoc est quod color extrinsecus seu exterior est magis lucidus: quia irradiatio solis multiplicat in hoc arcu magis: quia praeiungit soli et maioris circularitatis: sic sequitur secundum assignationem huius causae ut sit ultimus arcus minus lucidus medio si posuerimus corpus seu colorum medium produci a lumine et colore nubis: yridis yridis quod arcus primus et ultimus differunt secundum magis et minus: sic viridis est medium inter eos: ideo oportet dicere de istis aliqd duobus: an quod ipse producit secundum sensum iter albedinem vinei seu subrubei et nigredinem pavonacei absque hoc sit diversitas coloris et cum quod id quod radiat a sole seu id quod radiat sol est minus quam id quod radiat figuram exteriori: nam sequitur secundum hanc causam ut sit id quod radiat supra ultimam minus id quod radiat supra medium: et visum non est ita. Et ideo dicit Avicenna in causis colorum yridis secundum hanc causam expositum: et dicit quod cum yriditatis non est admixtio luminis in nigredine nubis: nam id quod sequitur ex hac admixtione est color rubeus quod minus diversificat secundum magis et minus: sic est visum in hoc colore yridis et ultimus color medius est viridis causatur ex admixtione coloris albi cum colore nigro: iste color albus quod causatur illuc datur per guttas aquae cadentes seu fluentes: cum admisceat albedo huius coloris cum nigredine nubis producit viriditas inter ipsos: nam aqua multoties recipit hunc colorem. Et ut sit hec opinio Aristoteles. Nam ipse iam dixit et praedictum: quod color albus causatur a gut

tis aquae: et ut sit cum huius sint ista duo simul: et ideo est de claravit in alio loco: quod causa huius medius est admixtio. et yridis cum posuerimus speculum esse simile in quantitate: difficile est dare causam diversitatis colorum in yride: et cum posuerimus ipsum diversus facile est hoc: sic cum sint isti colores ordinati: difficile est dare causam propter quam iste ordo est necessarius in diversitate eorum. In hoc quod ipsi permanet semper secundum unum ordinem: et maxime quando nos voluerimus aggregare de hoc iter id quod apparet in ista yride: et in yride secunda: quae apparet cum ipsa in quibusdam horis: nam ordo colorum in hac yride sentitur secundum ordinem praeiungit in yride primo: et sentitur seu apprehenditur in ipsis: quod color pavonaceus obscurus et extrinsecus et subrubeus est ultimus intrinsecus seu interior: sed medius inter ipsos est secundum unam dispositionem in duabus yridibus simul. Et ideo yridis quod medius iter eos sit vel res complexionata seu composita iter duas extremitates: vel quod sit color eius diversus a colore duarum extremitatum: et ut sit aequitas dominans super ipsum: vel ut sint be due res simul. Et ut yridis quod ymbra huius introitum in productione colorum: et maxime viridis: et producit ex complexionem seu compositionem obscuritatis ymbrae et albedine et fluxu aquae: ymbra causatur postea a superficie prima: et ideo ut dicit fluxus in fluxu seu casu aquarum: quarum pars sit in ymbra et pars in sole apparet colorum diversus. Inquit: sic yridis quae apparet in nocte a luna non est sicut illa quae apparet in sole: nam ipsa apparet declinior ad albedinem: et cum in hoc est obscuritas noctis: nam ignis ut putat apparet albius in loco obscuro quam ipse apparet in loco lucido: ita ut invenimus in isto textu. Et hoc indiget consideratione et magis verisile est: ut sit causa in albedine eius debilitas luminis lune et dealbario luminis yridis.

Liber quartus.

Noniam autem quatuor causae determinate sunt elementorum: huius autem sunt coniugationes et elementa quatuor accidunt esse: quorum duo quidem facti sunt calidum et frigidum: duo autem passivum siccum et humidum. Fides autem horum et ex inductione: videlicet in omnibus caliditas quidem et frigiditas terminantes et copulantes et puritates et homogenea et non homogenea: et humectantes et ericcantes idurantes et mollescentes. Sicca autem et humida terminata a aliis dictas passiones patientia: ipsa quae sunt se et quae cumque causa ex abobus corpora praestant. Adhuc autem ex rationibus palam quod determinamus nomen ipsorum: caliditas quidem et frigiditas ut factum dicimus. Coetivum enim sicut factum aliqd est humidum aut siccum passivum. Facile enim terminabile et difficile aliqd terminabile in partem aliqd nam ipsorum dicitur: quod quidem igitur hec quidem factum: huius autem passivum manifestum est.

De theozorum

Alterio sua ppria fuit loqui de eo qd accidit ex duob' vaporibus. i. sicco & humido cu sunt intra terra & gna tionib' & sunt metalla: & postea loquet de platis & aialibus. ¶ Et vlr ppterea qz in terio sua fuit log de corpibus hogeneis: que coponu tur ex elinis pma ppone: narrare vntias yles eis. Et iam declaratum est de dispoone boz corpoy in li bzo gndnis & corruptiois qz sunt coposita ex qtuor elinis famosis: & qz bec qtuor sunt elina p virtutes actiuas & passiuas coz. Declaratu est et ibide qz vir tutes actiue sunt caliditas & frigiditas: passiuue autez humiditas & siccitas: & qz gnaio istoy corpoy hoge neoy est p admixtione illoy elementoy. ipse autem nunc vult memorare species opationu virtutu acti uarum in his corpoyb' hogeneis: & ipes vntu passi uaruz qz sunt in eis quasi discretie & forme: & narrat quio est habitudo eaz in gnaioe ad vtutes actiuas .i. quio attribuunt pgelatio. U. g. & que liquefactio ca liditati & friditati: & que sunt cozpa: qz euenit aliq ex ipsebus hox virtutu passiuaz. ¶ Et incepit prius in rememoratioe illi' qd declaratu est in lib. de gna tioe & corruptioe. i. qz vtutes p quas elina sunt elen ta sunt be vtutes qtuor. i. caliditas: frigiditas: humi ditas: & siccitas: & qz reliq dispoones pducte in rebus generabilib' & corruptibilib' attribuunt his qtuor virtutibus tñ: & hoc pmo & per se. ¶ Et restitucit in hoc qz caliditas & frigiditas sunt potetie actiue in co positis illud qd apparet ex opationib' coz in eis de pgregatioe & diuisione & retentioe & determinatioe receptionis figure & alijs ex opationibus coz. Et si significat etia qz humiditas & siccitas sunt vtutes passiu ue illud qd videt de eis qz sunt recipientes has opa tiones a calido & frigido. ¶ Et dicamus qz de ppetate caloris est piugere hogenea conuenientia: & retinere ipsa: frigiditatis aut ppetas est piugere inedia & re tinere eas: sicut de ppetate humiditatis est vt fit faci lis retineri ab alio: & obediens recipe passionē abiqz b qz retineat formā quā recipit: aut beat retetiones ex se: & appropriat siccitati: qz ipsa difficulter retinet ab alio. Retinet aut ex se tenens formā quā habet. ¶ Et sic est istoy corpoy in corpib' copositis vel copo sitoy ex pte humiditatis & siccitatis ē manifestū. Nam apper de dispoone coz: qz ipsa recipiunt terminū & fi guraz ppter humiditatem: & retinet ipsam ppter siccit atē. Quio aut attribuunt iste potetie passiuue ad sim plicita fm qz sunt simplicia: & que est interio difficul tatis passibilitatis in eis & facilitatis: ita vt fit conue niens esse illi' qd acceptū fuit in diffonibus coz in oi bus corpoyb' simplicib' & copositis indiget pside ra tioe. Nam ignis ē siccus & nō difficulter retinetur ab alio: imo videmus ipsz & multoties fieri i ipso figurā fm figurā ptenens ipm: & vlr nō inueniunt elementa simplicia difficilia recipe retetione & figurā a calidi tate & frigiditate pp siccitatem: neqz facilitas receptio nis inest eis ppter humiditatem. Nam nō est de ppetu dine coz seu de natura ipsa exstia simplicia retine ri quedā a gbusdā neqz hēre figurā & firmitatē: s i uenit i eis similis passio a potetys actiuis fm qz co ponunt & admiscēt & generant & corripunt. ¶ Et dicamus qz interio facilitatis passionis in corpibus istis humidis est obedientia coz ad recipiendū aug mentū in quantitate & diminutioe. nā aqua & aer vt de dispoone eaz: qz igrassant & mollia sunt ppter ca lozem & frigus. Mollisfactio aut & grossitudo nihil

aliud est nisi augmentus qstatis & diminutio eius. Mollisfactiones aut piequif subtilitas: duntit aut cosequif grossitudo. Interio aut subtilitatis & grossi tudinis ē facilitas separationis forme a mā & difficul tas ei'. Nam corpa subtilia facilius corripunt: grossa aut econtrario hui'. Grossitudo aut aeris ē cū appo pinquat nature aque: s grossitudo aque ē cū appo pinquat nature terre: sicut est dispo in niue. Mollis factio aut amboz est p oppositu huius. ¶ Et ito ter ra: qz est in fine duritiei seu copactionis & grossitudi nis nō pot recipere qstare in niue. Et qz ignis ē in fine mollisfactionis & subtilitatis nō recipit qstares maiozes. ¶ Et vt vici qz bec est interio difficultatis passiois in his corpib' simplicib' & facilitatis eius: q est cā in facilitate receptionis copositoz figurā & ter minū & in difficultate illius: ita qz sunt dñe inuenite in eis cā coz: que inueniunt in eis in copositis: sicut declaratu est in lib. de gnaioe & corruptioe. ¶ Et ita egressi sumus ad illon quo fuimus. Nam bec ingre ssio de dispoone elinoy magis videt qz cē vñ in illo li bro. Redeamus ad qd fuim' & dicam' qz cū posueri mus qz gnaio fit p actionē virtutu actiuaz & passiu nez passiuaz: manifestū est qz gnaio inuenit cū do minate sunt vtutes actiue super passiuas & duxerunt eas ad formā. ¶ Et corruptio est p oppositu hui'. i. cū dñate sunt vtutes passiuue sup vtutes actiuas pseruantes: & deficit forma generati. ¶ Et hoc appa ret psideado. Nam iste vtutes actiue ducit illas passiuas vtutes vt ponat eas fm dispoone fm qua fit possibile eis recipe formā duxerunt ab eis in spe cie: & cū cōtinuat illa forma conseruans illas poten tias passiuas in dispoone fm quā pseruado coz est re tinere formā remanet generati. Lūz aut debilitata fit forma a pseruatioe illius dispoonis: que est in ma teria: disponit materia ad recipiendū aliā formā & corripit prima forma. dispo aut materie est de ne cessitate ppter mutationē nō conuenientē acciden tem forme que est in mā. Et forma que est in mate ria fm qz ipsa est forma complexionalis pueniens a virtutibus actiuis qd est de necessitate vel calor vel frigus vel ambois declarabit fere qz ē caliditas nō esse generatiois a caliditate. Nam cōmixtio non pōt esse nisi per ipsam: gnaio aut non est nisi per cōple xionem & mixtionē: sicut declaratu est. Et si frigiditas hz introitu in gnaioe: hoc est aliquo modo. Et cum hoc sit ita: forma transmutans materias ad reci piendū aliquā formā & separare faciēs primā est de necessitate calor. Et tñ respectu corpoy corrupti ē exneus & putrefactio: respectu aut gnati ex ipso ē na turalis. ¶ Jam igr declaratu est ex hoc qz calor est duplex: naturalis & exneus: & qz gnaio fit p calorem nālē: corruptio aut per extraneū. Causa autē pdu ctionis huius caloris extranei in re est vna duaz re ru: vna eaz: que est per se: & est calor extrinsecus: cū fuerit non pueniens calori nālī. nā frigefacit ipm & dissoluit ipsz: id vñ putrefactio multiplicari in esta te. ¶ Efficies aut hui' scdaria itetioe est friditas ca lozis nālīs & pgelatio ei'. nā cū ipse fuerit debilis nō potēs pgregare mām & dñari sup ipsam: putrefit ma teria: sicut vt b accidere corpoyb' moztuoy & senit. Et vlr i reb' inaiatis frigefacit. ¶ Et multoties ac cidit b mae pp būditatē & b pp facilitatē passiois ei' ab extrinsecis: pp eius debilitatē in retinēdo for mam. ¶ Et id dixit hypocras & alij medicij: qz pu trefactiois est caliditas & humiditas: & b qz ipsi non distinxerunt

2° de gnaioe
& corrup. l. c.
4. 2. 1. 59.

2° de gnaioe,
tex. cō. 9.

Digressio q
fuit aucto pō
tē diffōne
verificat in
ipso simplici
bus.

Solo.

Corpa sub
lia facili cor
rumpuntur.

Ides de ter
ra & igne. lo
cudo de aia.
comen. 97.

Que f
re nāl
ratio.

Digess
pueno
pacti
uio nā
nā pue

Alia ite
māne
metatu
t ipas g
tūmā

Que fit cō
māne c
no pūm

Que fit op
tio pūm
pūmāto

Calor est du
plex. nālē &
extraneū.
Duplex ē
putrefactio
primaria qz
se: & scdaria:
ria: & qz ppter
accidentū.

Exneus me
dus.

Ides de aia.
p. 66. 4.

distinuerunt illud qd est per se ab illo qd est p accens.
 Et postq declaratu est q gnatio fit p calores nā
 le: et corruptio p exneus et p frigiditate: et declaratu
 est qd fit calor exneus. Consideradu est de actioib⁹
 vniuersaliūqz hōz triū. scilicet caloris nālis et exnei et frigi
 ditatis. Et dicam⁹ q calor nālis operatio in re
 bus passibilib⁹: de quaz puetudine ē p dēre ad pfe
 ctionez est pma decoctio: et postea alia decoctio: et est
 qd appet in re quedā corrugatio seu maturatio: et po
 stea digestio. Nam qd digestio est pfectio gnati pp
 actionē caloris nālis in mā puenienti. Et h pfectio
 est in ipsa forma et nā. Et hoc totū videt per cōfide
 rationē et ingredo in reb⁹ nālib⁹ et artificialib⁹. Nam
 videt ex iā dictis q gnatio nō fit nisi p admixtiōē
 et pplexiōē. admixtio autē et pplexio sūt p decoctio
 nes. decoctio vō fit p calore nālem: et q aduētus for
 me cōplexionalis in mā est pfectio opōnis caloris:
 et hoc vocat digestio. Hoc autē impole est qn pce
 dat ips corrugatio: et hoc totū appet in gnatione ani
 malū et plantaz et nutritiōe eoz et augmentatiōe.
 Nam fm modū fm quē fit augmentatio augmētabi
 lis et nutritiō eius fit gnatio eius: et iter dec nō est
 dī: nisi qz augmētatio et nutritiō ē gnatio in tpe.
 altera autē est gnatio in forma et in spe. Et hoc ē
 apparet. Nam res decoctae sūt res cōplexionabiles
 seu admixte bñtes humiditatem. res. n. simplices si
 cut aq nō decoquantur: neqz res sicce sicut terra. Et
 decoctio in talib⁹ reb⁹ euenit eis cū hz stabilitatez et
 grossitudine corpis: et h in eis: de qru puetudine est
 admixtiō et pūgi: et dissoluū ex eis illud qd nō ē de
 sua puetudine decoct: sicut appet h accidere in egri
 tudinib⁹ in hōz: q recipiūt corrugationē seu ma
 turationē: et hoc totū est egle seu pueniēs ei qd acce
 ptus est in diffōne opatiōis caloris nālis. Et decla
 ratū igit est q opatio caloris nālis in gnationib⁹:
 et q ipse nō pueniēt nisi cū ipso. Et calor nālis autē exnei
 opatio prima et p se ip reb⁹ in qbus est calor exneus
 est cū dñatur sup illas indecoctio vel cōbustio. Nam
 de puetudine seu nā caloris exnei est exiguere na
 turalē et resoluerē hūiditates subiectas ei: et accēdu
 tur ille res et cōburent: sicut accidit h in febrib⁹ q
 vocant cōbustio. Aliqñ autē calor exneus cū sit
 debilis facit indecoctionē et corruptionem. sicut acci
 dit in febrib⁹ pblegmaticis putridis: et multoties i si
 ne febrib⁹ cōbustiuaz. sed bec opatio inest ei p acci
 dēs pp debilitatē caloris nālis et dñuz frigiditatis.
 Et frigiditas āt opatio sua pmo et p se: in eo q frigi
 dus est puatio opatiōis caloris nālis: et est idecoctio
 et corruptio cibi indecoctio autē opponit est idecoctio.
 Corruptio autē cibi digestiō: et sū cū dñatur opatio
 eius cessat gnatio: vel est cā in corruptiōe: sicut est vi
 positio in semib⁹. Et hoc totū māifestū est p se et est
 claz considerando: s3 frigiditas et si opatio sua p se
 et pmo ē in corruptiōe: tñ ipsa ē vī coadiuuare calo
 ri nāli in gnatiōe aliq mō: et bec secundaria intēsiōe.
 Nam quicūqz calor accens est nālis vniuersūqz enti: s3
 calor determinat⁹ enti determinato. Calor autē diuersi
 ficat in augmēto et diminutiōe: seu intēsiōe et remis
 sione. additio autē et diminutio inuenitur in eo fm q
 admisceet ei ex frigiditate. ipsa. n. coequat ips: ita vt
 sit pueniēs entem ipse est calor nālis. Et ex frigi
 ditas descendit seu conseruat calore gnati ne exalet
 seu vaporē. nā hoc ē de puetudine ei: et facit eū re
 dire intra gnatiōem. Et pp hoc digestio hōium mo
 rantū in terris frigidis ē melior digōne hōium mo

rantū in terris calidis: et fit fortior digestio in hye
 me q in estate. Appet et alio mō. nā res artificia
 les assimulantur rebus nālib⁹: et apparet q in reb⁹
 artificialibus sūt quedā opatiōes que pfici nō pnt:
 nisi vtēdo his duab⁹ virtutibus. Nā faber. U. g. cu
 facere vult securim aut aliud: non est possibile ei h
 nisi calefaciat ferrū et igneata vt reddat molle vt sit
 ei pole recipe figurā. Sed mollities eueniens ei ab
 opatiōe caloris: opponit ei qd ipse intēdit de duritie
 eius vt incidat. et iō ponit ipm in aquā postqz com
 plet figurā ei: donec sit dur. Intēto ergo quesita
 de his instris non cōpletur p caliditate solā: s3 p fri
 giditatez: sed tamē sicut diximus fm modū coequa
 tiōis. Et sile huius medici faciūt cū administrāt
 aquas frigidas volēdo exire apud partē vltimā bal
 nei. Et hoc ideo: qz intēto eoz prima est remouere
 supfluitates vltimē digestiōis: et illud qd retinet in
 porositatibus cutis illius seu sorditē. Cū hoc tamē
 ponit suā intētiōē vt nō dissoluāt calore naturalē.
 Dec autē intētiō nō complet nisi faciēdo has duas
 res simul. Et fm hāc viā ē pgelatio seu ingrossa
 tio in arte decoctiōis. Nam h complet corrugationē
 et distinguit pres rei cocte donec alcēdat oleus. U. g.
 et descēdat inferius res aquosa: et cū hoc fit ita in re
 bus artificialib⁹: manifestū est q rebus nālib⁹ ma
 gis puenit hoc. Et bec est cā q inueniunt in corpo
 re animalis calores diuersi: sicut calor sensitius. U. g.
 mordicatiū: s3 h magis pfecte declarabimus cū pfi
 derabimus de dispōne aialū si deus voluerit. Jam
 igit dicte sūt spēs virtutis actiuaz: et que sūt ope
 rationes eaz in generationibus. Nunc autē loquē
 dum est de spēs virtutum passiuaz. Et dicamus
 q humiditas et siccitas vt iā in diffōnib⁹ eoz dictū
 est: sūt principia qualitatus passiuaz. Impole nāqz
 est rem: que admisceetur pari nisi ppter humiditatem:
 et retinere formam illius passionis nisi p siccitatem.
 Nam humiditas cū admixta sit siccitati recipit siccit
 tas terminū et figurā: et siccitas cū admixta sit humi
 ditati q ipa hz firmitatē: et retinet figurā et terminū:
 sicut apparet in arte figuloz. Et ex hoc appet q
 aqua et terra dominant in gnōne eoz hōgeneoz:
 et iō inueniunt semp in his duob⁹ elementis: ppter ea
 qz aer et si sit humidus: ipse nō admisceet terre: sicut
 admisceetur aqua cum ipsa. Et cū hoc sit ita: de
 claratū est q virtutes passue sūt he due virtutes
 procedendum est ad nūmē eaz et ad assignationēz
 causaz harum in cōpositis ex pte. i. ex parte virtutis
 actiuarū. Et dicamus q corpora homogenea di
 uersificantur coloribus saporibus et odore: et vniuer
 saliter in sensibilib⁹ quinqz sensuius: diuersificant
 etiam in signis in passionibus: que appropriant eis:
 sicut cōgelatio seu coagulatio et abscissio et reliqua: et
 bec sūt forme eoz: que se hnt de istis sicut dñtie.
 Et de differentiē famose de eis sūt circa decēz et
 octo. Quedam enim sūt congelabilia et non conge
 labilia. Quedaz liquefactibilia et nō liquefactibilia.
 Quedam miscibilia et quedam non miscibilia. Que
 dam mollia et quedaz non mollia. Quedam passabi
 lia et quedam non. Quedam inseparabilia et quedaz
 separabilia. Quedam compressibilia et quedam nō.
 Quedam expressibilia et quedam nō. Et quedam la
 tificabilia et quedam non. Et quedam extensibilia et
 quedam non. Et quedam flexibilia et quedam non.
 Quedam frangibilia in duas partes et quedam non.
 Quedam minutis frangibilia et quedam nō. Queda

Confirmatio
 predictiōis p
 ex^m in rebus
 artificialib⁹.

De qualita
 tib⁹ passiuis.
 Impole est
 re q admisce
 tur pau: nisi
 pp humidita
 te. Ide p de
 gnatiōe com.
 39. et 4. et 5.

Decē et octo
 dñte corporū
 hōgeneoz.

De theozorum

scissibilia & quedam nō. Quedam inscissibilia & quedam non. Quedam combustibilia & quedam nō. Quedam fumosibilia seu vaporabilia & quedam nō. Et loquamur pmo de pgelatioe & liquefactioe: qz cōgelatio seu coagulatio est qdas siccitas & liquefactio qdas hūiditas: debemus prius loq de eis: & apper q siccitas accidit reb: d quaz est epicari a caliditate & friditate: & ita apper ēt q res liquefiūt a duob' his. Et nos debemus cōsiderare de hoc: & dicamus q siccitas pducit a calore pmo & p se. Nā de puetudine seu nā caloris ē plumere hūiditate aquea: q ē in admixto: ita vt dicit aqua: & accidit ei siccitas. Et cā in hoc est qz hūiditas aq ppter ea qz est pumcta in radice sue gñatōis cū frigiditate: & de nā caloris est corripere frigiditate: sequit de necessitate vt corripat hūiditate aq & excipit ipsas. Qz aut frigiditas facit siccitate locū bz plderationis. Nam sua operatio pma & p se est hūiditas. Et cā etia in h est qz hūiditas aquea de nā eius est associari: cū ea frigiditate: sequit de necessitate cū dominat forma frigiditatis in re: de cū p puetudine est recipe hūiditate vt humefiat: cū formicat h sit aqua. Ss veritas d hoc est q nō quilibet frigiditas facit hoc: sz frigiditas q est in mā hūida: & est friditas aquea. Frigiditas aut q est in mā siccā sua opatio pma & p se est siccitas. Nā agēs in eo q agēs agit in passim: ita q faciat ipm sile ei in spē & forma. Itā igit de claratū est ex h q frigiditas est fm duas spēs: friditas aquea & frigiditas terrea: & declaratū ē ex hoc q frigiditas terrea excipiat p se: sicut de puetudine caliditatis ignee ē facere h: frigiditas aut q est in mā hūida nō est pole vt excipiat nisi p accūs. Et accūs calori q est in corpore: in quo dñabit postea frigiditas ingredi in pfunditate eius & agere hūiditate sua: donec corripat & putrefiat: itā dissoluit hūiditate corpore & excipiat illa hūiditas & dominat in eo siccitas. Et manifestū est q silem operationē huic oparō: q est p accūs cōcūit in ea due spēs frigiditatis: aquea & terrea. Jam g declaratū est ex h sermone quō siccitas attribuit bis vtrūq' actiuis.

Qñō aut attribuit humefactio duob' apparebit ex hoc mō: habitudo n. eius ad frigiditatem est p se nota fm ea que iā diximus. Sed habitudo ei' ad calores fm q ipsa est hūiditas aquea: impole est hoc de ipso p se: sed p accūs hoc est pole: sicut diximus d friditate q ipsa excipiat. Cū dixim' q excipiat p accūs: qz accidit ex ipso siccitas cū ipsa est cā in cō caloris itra cōpositū & incarcerationē eius in ipso: ita q inueniet siccitas. Itā dicimus hic q calor agit humefactionē p hoc q bz operationē in inuentione cāe humefactionis p se. Nā de puetudine caloris est trāsmutare partes siccās pgelatas seu igroffatas rei ad vapozē hūidū: vel oēs vel quāsdā: & gregare cū h frigiditate iter cōpositū: & trāsmutant ille ptes in aquā velociter: & si puenit opatio ad corp' cōpositum in oēs ei' ptes fluit & distillat: & si puenit in qdā ei' ptes: mollicat & humefit. Et postq declarū ē ex h sermone quāz attribuit hūiditas & siccitas i corp' qz cōpositis hōgeneis debemus nos trāsserre in sermone de pgelatioe seu coagulatione & alijs: & manifestum est q quedā corpa ingroffant seu pgelant a frigido sicut ferrū & esz qdas coagulant a calido sicut sal & ficile. Et quedā eoz q coagulant p calidus liquefiūt per frigidū sicut sal: qdā nō sicut ficile: & sūl quedā pgelant a frido & liquefiūt a calido: sicut

ferrum: & quedā nō sicut multi lapides minerales. Et sūl vt q quedā eoz corp' nō coagulant ab aliquo istoz: sz ingroffant ab aliquo istoz vel a caliditate sicut spina: vel a frigiditate sicut lutū: & qdas istoz ingroffant a duob' sicut piz: nā ipsa igroffat a calido & a frigido. Et qdā res nō pgelant a frido donec ingroffent a calido & cōgelent a frigido: sicut vinū coctū: & quedā res a nūero istoz cōgelant: seu coagulant: sicut pferositas lactis. illa aut q liquefiūt: qdā sunt q fluit & stillat sicut cera: & alia qdā mollicant: sicut sūl cōmū & alia: & nos dicem' de cā vniū: cuiusqz hāz dñaz oppositaz: & que corpa appropiat tur vniūqz eaz. Sed pgelatio eoz corp' que pgelant a caliditate & a frigiditate: manifesta est ex eis: que iā dicā sunt loquendo de siccitate: & h qz cā pgelatōis de necessitate ē siccitas: itā diximus quō accidit a duob' illis: a caliditate & a frigiditate. Et ē cā liquefactiois manifesta est p iā dicā cū liquefactio sit qdā hūiditas: itā diximus de h. Ss qz corpa pgelant a calido si pgelatio seu cōpūssio oēs vo carū pgelatio sunt illa corpa: in qb' terra est magis qz hūiditas: sicut ficile & sal mēru: illa aut q cōgelant a friditate non segē de necessitate vt sit terra magis dñans in eis: iō res qdas que pgelant a frigido liquefiunt a calido & sunt aq: itaqz vt q de nā frigiditatis ē pgelare liquefactū. Sed terra ē magis dominans in eis q nō liquefiūt a calido: sed mollicantur tñ vel in eis q nō mollicant: & associari q non liquefiūt: sicut multi lapides minerales. Et postq de claratū ē de reb' q coagulant a calido & pgelant a frigido: itā remāsit sup nos dicere cur qdas pgelata seu coagulata a calido liquefiūt a frido: & quedā q pgelantur a frigido liquefiūt a calido: qbusdā aut accidit oppositū hui'. Dicam' aut q illud qd coagulat a calido: & ē de puetudine frigidit liquefacere illud: aut illud qd pgelat a frido: & de puetudine calidi liquefacere illud: res in h est manifesta. Nā de puetudine sūl semp est facere oppositū actiōi eius sūl. Ss cur aut in qbusdā talib' hoc nō pōt fieri ē pp mām tñ: nā hic sunt res coagulate a frigido postqz egit in ipa etiā caliditas: cū agit frigiditas in ea & redit caliditas in pfunditate eoz: donec liquefiūt: & itā exciccata est hūiditas eoz & nō remāet in eis nisi ps terrea: sicut diximus in vna cārū q frigiditas excipiat. Adueniēte aut caliditate postea i eis nō pōt eas humefacere: nā non pōt pducī in eis ptes aeris disposite vt fiāt aq: ita ēt sunt h res coagulate a calido: qz aq nō pōt liquefacere pp fortitudine siccitatis & stricturas poroz eoz: & vlt pp difficultatē eoz ad recipiēdum hūiditate: sicut ficile coctū: ipz nō liquefit in aq nisi cū fuerit diminute coctū aut nō coctus. Declaratū igit est ex hoc sermone: qd cā pgelatiois & liquefactiois: & q corpa sunt pgelabilia & dissolubilia: & q re qdā q pgelat frigus liqfacit calor: & qdā nō: & qdā q coagulat calor liqfacit frigus: & qdā non. Causa aut ingroffatiois quozdā istoz corp' sunt et caliditas & frigiditas: sz caliditatis opatio ē p se tñ. Nā ingroffatio nihil aliud est nisi admixto partū terre: sūl cū aqueis vel areaz: cū aqueis. Et pteperant cū eis tota ptemperatio seu cōplone p decoctionē donec sit aggregatū ex eis his firmities & grossitudinem: sed nō peruenit ad terminū pgelationis: nā elementis aque in eis est magis q sit in congelato. Exemplū illius qd ingroffat a calido pp admixtio nē partū areaz: cū aqueis est: sicut buty & spina. exemplū

Siccitas pducit a calore p se: & p se. Qñō etia non attribuit calori & frigiditati.

Qñō frigiditas facit siccitatem.

Frigiditas est fm duas species.

Qñō hūiditas attribuitur caliditati & frigiditati.

In eis q nō liquefiūt a calido terra magis dominatur.

De caliditate dicitur qz facit eoz accūs & p se. Qñō qdā frido coctū ita non pōt a calido liquefi: & cōmū.

Qñom ingroffata sunt mo

Qñom ingroffata sunt mo

Qñom ingroffata sunt mo

Qñom ingroffata sunt mo

Qñom ingroffata sunt mo

Qñom ingroffata sunt mo

Exemplus aut illius qd ingrossat a calido ppter admixtionem partium terrestrium cu aqueis est sicut lac coctus: s; illud qd ingrossat pp admixtionem elint aquei cu terreo manifestu est: na ingrossatio e aliqua pgelatio seu coagulatio. ¶ Coagulatio aut i eo qd coagulatio fit in gne partium terrestrium z exiccatione elint aquei. ¶ Sed illud de quo ops pferari est ingrossatio que fit pp aqua z aerem. na aer qd est subtilior aq: imposit est imaginari ingrossatione pp admixtiones ei: cu aq: in trm qd ad putauerit qd hoc trm appz sen sui no vere. Et ipse erravit in b. na vt qd butyrus bz firmitate coqis: z inuenit fm dispoñe retinente figuraz: qd apper de hoc cu nos posuerimus radices que ia dicte sunt: est qd iste res: z si sit elin aeris z aq que dñat sup illas: firmitas trm qd est in eis e de necessitate pp illud qd admiscet cu eis ex pib: terrestrib: qbus sunt pauca in eis ipse. n. sunt ca ingrossationis primo z p seis trm elintu terreu paucū qd admiscet cum elinto aqueo multo solu no puerit ex hoc coagulatio neqz grossitudo. naz caliditas exsiccat illud elintum aqueu z pluit ips aqz admiscet ille ptes terre in eo admixtione: ex qd pterperant seu coplonant oes: ita vt sit eis firmitas: s; cu admiscet cu elinto aqueo elintu aereu multu: z pponant pplone tali qd no potest calor separare eas: aut difficile e separare eas: z fuerit ibide ptes terre pauca ex b talis spēs ingrossationis. na calori qd est pterperans elintu terreu in eo cu elinto aqueo no accidit dissoluere aqua tota an admixtio: ne terre cu ipo. na aqueu e admixtu cu aereo z pple ptonatu cu eo: calor pterperat seu pponat illud totu terreu cum aqueo z aereo: z decoq ea donec hnt firmitate aliqz: fm huc modū debemus itelligere ingrossatione ex aere z aq: qd sit aer ma p seis bz modū que dixim. Sz attribuit ingrossatione ex his reb: ad aereu z aqueu: cu ipsa sunt dñantia sup eas. Et accitit qd accidit in his corporeis hōgeneis attri buunt pdominanti in eis ex elintis. ¶ Ja igit declaratus sit qd est habitudo ingrossationis cu calore z qd sunt res q ingrossant. ¶ Sed quo fit ingrossatio a frigidi tate hoc e duob: modis: vn: eo qd p seis: aut p accis. ¶ Per se aut e cu trāsmutant ptes aeree in re q ingrossat ad aquea z fit grossus pp hac cam. Hoc aut accidit in reb: aereis aqueis fortis vniōis sic oleis: s; reliq res aeree: qd no e pglutatio: neqz sūt fortis vniōis accidit eis a frigiditate oppositu hui: i. frigiditas dissoluit ex eis illud qd ingrossatu e a caliditate sicut spma. Na cu accidit ei frigiditas dissoluit ab ipso calore: z sepan ptes ei: z recedit aereu z remanet aqueu: z et trāsmutat aliqd ei ad aq. Sz opatio friditatis in grossitudine p accis e cu retine tur calor nālis in corpe rei: sic videm: bzodiū ingrossari cu pgelatōe in laterib: iteriorib: vasis. Res aut q ingrossant a duob: sunt res aeree aquee fortis vniōis sic oleū. Na frigiditas ingrossat ips eo mō quo diximus: z caliditas et h facit in eomā ipsa addit admixtione ei: z pplone ptiū ei: donec fiat grossus fm quādā grossitudine. ¶ Cur aut qdā res ingrossant a calo z pgelant a frigido sicut sanguis z gumi: h aut manifestu est: qz caliditas cu egit in ipsis ingrossatio nem: z postea aduenit ei frigus: remouet residuū humiditatis eaz p dissolutione illius qd remāsit ibide ex calore. Et pp hac cāz no pgelat sanguis egrotātis pp puatione caloris nālis i eo z multa humiditate. Sz res q ingrossant a calido z pgelant a frigido sine b qd pcedat pgelatione eoz ingrossatio a calore

sunt res aque z terre nifi qz terrestritas in eis non est tanta vt puerit ex multitudine ei: ad terminū q sit possibilis coagulati a calido: z ita cu aduenit eis frigiditas pgelat ea: ppea qz illud qd coelat frigus no os vt dixim: q sit multu elint terre in eo: sic se quis b cu coagulat a calo: z ita ambo pueniūt in b q trāsmutant ptes rei pgelate in hora pgelatōis ei: ad nām terreā qdā. Sz na terreā q est in pgelato a calore no pōt ee in po: hūda: s; terreū qd facit frig: est i po: ppiū hūdu: sicut e dispo in nūc: cui e possibile vt sit aq in actu. z iō pluit seu stillat p calores paucū adueniente ei. Sz res q no pgelant ab ali quo illoz sunt res aquose paucū hntes de elinto terre z aeris. na q ipse no pgelant a calo: manifestus e. naz calor pluit hūditate eoz aqz apper ex ipio grossitudo ex elinto terre. Ea aut in b q no pgelant a frido cu b qd de na frigidi e cōgelare res aquosas: vt q sit ca in b: qz calor nālis q e in eis no sepat per friditatem: sicut est dispo aceti z ierositatis lactis: aut erit terreus valde paucū: z e difficile reducere ipsas ad siccitatem. ¶ Ja declaratus e ex b p mone: q sunt res pgelabiles z no pgelabiles: ingrossabiles z no ingrossabiles: liquefactibiles z no liquefactibiles: humide z no humide. Et hec sunt maiora de dñtys oppositis boz coqoz. ¶ Debemus post b pcedere ad sermo ne aliaz dñaz: quas narrauim. Dicam: igit q miscibilia sunt illa: inter que aduenit humiditas ab eis z humefiunt: z hoc ppter apertione poroz coq. Sz aut quedā sunt cu hoc velociter passibilia: z hoc e si cur butyr: z qdā no sunt velociter passibilia: z no li q sunt sicut lana: z quedā res in pncipio sue miscibilitatis liquefit sicut ial nitrū: imiscibilia aut sunt illa: in gb: no puenit hūditas interius ab eis: z hoc vt pprea qd no hnt poros: vel si hnt: sunt pui seu subtiles vt toruosi: aut fm hec ambo. ¶ Res aut molles sunt ille: in gb: pfundat digitus: z superficies eoru remanet in dispoñe fm quā no sepan seu no disco tinuant sicut est dispositio in aq: cōtrario aut hui: est lapis durus. Et ille due spēs diffiniunt seu terminant p relatione ad tactū. ¶ Passibilia aut de his sunt ille: q cu hoc q pfundat in superficie eoz digite no redeunt ad illud in quo fuerūt. ¶ Expressibilia sunt illa in gbus pfundat digitus: z postea redeūt sicut e puetudo lane: z cu no redeūt vocant cōpressibilia. ¶ Sed extēfibilia sūt illa q pnt trahi ex vno latere: z elōgant z no incidunt: z sunt vlr res pglutinatue: seu res in gb: est aliq pglutinatio. Sed res q sunt pglutinatiue in gb: iā admixta est hūditas cu terrestritate admixtione multa: z difficulter sepan tur: z sepatio eaz e difficilis: z iō pole est vt no separetur: na cōiunctio z vniō sunt de necessitate pp humiditatem. Sepatio aut z diuisio est ppter siccitatem. Et est oppositu hui: ¶ Latificabilia aut sunt illa q sunt lata per verberationes mallei: z sunt illa q mouentur fm tres dimēiones ex vna verberatiōe: sicut est puetudo plūbi. Ipse n. cu verberat recipit augmentatōes i lōgitudine z latitudine: z diminiūt in pfunditate. Infatificabilia seu idilatabilia sūt eōrio hui: ¶ Flexibilia sūt illa q pnt a rectitudine redire ad flexibilitatem: sic vge hūide z calami. ¶ Frāgibilia sūt illa q diuidūt ad ptes magnas. Et in minutis frāgibilia sūt opy: illoz. i. q ipa diuidūt ad ptes quas. ¶ Ea sūt in b e distātia poroz rezz frāgibilis qdā a gbus: z ppietas eoz i minutis frāgibilia. ¶ Scissibilia sūt illa q diuidunt fm lōgitudinē.

De miscibilibus z no miscibilibus.

De molli e duro.

Quid passibile.

Quid expressibile.

Quid extēfibile.

Cōiunctio z vniō sunt de necessitate pp humiditatem: sepatio aut e diuisio ppter siccitatem. Quid latificabile.

Quid flexibile.

Quid scissibile.

Quid e coagulatio. Et plura dñia sunt ea z iter ingrossationes.

Si no caliditate ar.

Quomodo sit ingrossatio a frigidi tate: z hoc modio.

Quomodo ingrossatio causet p se a frigore: z in gbus reb.

Quomodo ingrossatio causet a frigiditate p accidens.

Quomodo ad caliditatem: ppter caliditatem: ppter caliditatem: ppter caliditatem.

Zusatzverzeichnis

In corpe a
calido coagu
lato. ⁊ preci
pue i eo qd a
frido n̄ pōt li
quesieri diſa
tur terra.

Mo qre qda
neq3 a calo:
neq3 a frigi-
do 2gelant.

Res attribu
untur calō &
frigido due
bus modis.

Quare dicit
in corpore
hominis sit
latente.

22nd
plex fu

Cuerrois Cordubensis commentaria in q̄
cum Aetheriorum noua traductio.

Distinctio diuina ē q̄ p̄cipia ele
mētorū q̄ sunt fm̄ modū forme
sūt quatuor: sic est n̄is el̄torū ex
q̄b̄ cōponunt: et duo sunt acti
ua et sunt calor et frigus: et duo
passiua et sunt humidū et siccū.

Et signū ē q̄ calor et frigus sunt ambo
q̄ cōponūt res ad se inuicē et admiscēt quo
usq̄ res noua generet: et vlt̄ iste dūc p̄ten
tie et virtutes sūt q̄ mutāt creaturas pueniē
tes in ḡne vno in aliā. Sed siccitas et hūdi
tas sunt passiua in seipsis istarū dūarū q̄lita
tū: et per illas duas patiunt oia composita.
Et signū huius est q̄ et antiq̄ diffiniūt eum
istis distinctiōib̄ illas: et noianerūt illas no
minib̄ istorū: et dixerūt q̄ calor et frig⁹ erāt
dūtes operātes: et hūditas et siccitas erāt
dūtes operātes: et diffiniērūt hūditū facile ad
separatiōē ab aliquo per aliq̄d grane pcludi
p̄ se: et diffiniērūt siccitatē per frigus. et volo
dicere q̄ sit grane separi ab alio leue cōclu
di i se: s̄ diffiniērūt frig⁹ q̄ aggregat ethero
genea et homogēnea: diffiniērūt calōrē q̄
aggregat homogēnea et separat etherogenea
et postq̄ h̄ certū est: iā manifestū ē p̄cipiorū
simpliciū duo sunt actiua et duo passiua.

I Debeas scire q̄ nō debemus dubitare in hoc q̄d
dicimus q̄ hūditas et siccitas sūt pas
siua: et frigus et calor actiua. Quoniam inuenimus
illas quilibet agere sibi similia: siccum enī generat
siccum: et humidum humidū: sicut facit calidum ca
lidum: et frigidum generat frigidū. Quoniam hec
predicta propositio de passiuis et actiuis non conside
rabatur in comparatione actionis indiuiduorū mix
torum: nec passiuius ad se: in hac mixtione fuit in
uentus q̄ calor et frigus sunt que coniungūt et appli
cant elementa rerum ad se inuicē et admiscēt quo
usq̄ generetur ex illis elementis res noua: fuit hu
midum inuentum cum quo recipit res passiua: ca
loris et frigoris et mixtionis: et siccitas cuius qua recipi
tur incorporatio et statio in se: et illa igitur compara
ta fuerunt ad actionem et ista ad passionem.

Determinatis q̄r sumēdū vtiq̄ erit opera
tiones ipsorū q̄bus opant factiua et passiua
spēs. Primo q̄dē igit vlt̄ simplex gnatio et
n̄alis pmutatio harū virtutū est opus et op
posita corruptio fm̄ n̄am: hec q̄dē igit pla
tis existunt et p̄ibus ipsorū. Est aut̄ simplex
et n̄alis gnatio pmutatio ab his virtutib̄ cū
hēant rōnē et s̄ b̄iecta m̄a vniētiq̄ n̄ac. Ite
q̄ sunt dicere virtutes passiue: gnant q̄r calidū
et fridū obrinētia m̄am: cū aut̄ nō obrinēat
fm̄ partē q̄dē molinis et indigestio sit.

Et postq̄ manifestū est q̄ ista sūt actiua et
duo passiua: iā puenit q̄ rememoremur mo
dos operationū actiuarū et modos passiuarū
et dicamus q̄ gnatio et corruptio absoluta
n̄alis est mutatio que accidit reb̄ cōpositis
mālib̄ fm̄ p̄portionē mēsurarū et mixtiōis
harū virtutū ad se inuicē in subiecto cōpositū.

Et hoc est manifestū in oib̄ reb̄ cōpositis viuē
tibus q̄. s̄ generatio inuenta est in illis: q̄n due virtu
tes actiue in cōposito vincunt virtutes duas passiuas
in illo: mouētes illas et reducētes illas ad cōplemē
tū. Et corruptio accidit q̄n p̄hibēt virtutes passiue
formas actiuas: ne moueāt ad cōplemētū. et illud p̄
dixerat q̄ est iter illas ḡno vlt̄ est q̄n nō est d̄ictas
iter actiuas et passiuas: et corruptio est q̄n est d̄ictas
inēta et vincūt virtutes passiue: et h̄ apparet p̄ inducēti
nē in oib̄ cōpositis artificialib̄ et n̄alib̄: et d̄icit.

Simplici at̄ gnōm̄ p̄m̄ maxime cōe p̄tre
factio. Omnis. n. fm̄ n̄am corruptio in hac
via ē: puta et senect⁹ et d̄ictas: finis aut̄ horū
d̄ictarū p̄trecedo nisi aliq̄d violētia cor
rūpat n̄a p̄statiū. Est. n. et carne et os et q̄d
cūq̄ cōbureret: quorū finis fm̄ n̄am corru
ptionis putrefactio est.

Et p̄p̄ victoriā virtutū passiuarū super acti
uas enent putrefactio que est cō corruptio
nis et dissolutio p̄m̄ cōpositi: et iō putrefa
ctio absoluta est p̄m̄ gnōm̄ absolute: et per
illaz est corruptio naturalis: sic putrefactio
in senemulcum et est vctustas magna.

Et victoria siccitatis interficientis quousq̄ fiat il
lud quod enent in rebus. s̄ corruptio in illis et putre
factio est illud q̄d enent cineribus: et generata natu
ralia nō dest: nunt nisi per mutatiōē que vincit su
per actiuas in istis gnātis: et p̄p̄ enent eis actio p̄
trefactiois et dissolutiois partes eorū: sicut accidit cor
ni et ossi et alys que destrunt. mō n̄alī: nō per violē
tiā nec extra: sicut ea que cōburent: q̄ illa nō corru
punt: aut submergunt per putrefactionem.

Propter quod humida primo: deide sic
ca: tandem putrefacta fiunt.

Et generata que sunt corpora corrupunt
aut̄ p̄pter victoriā humiditatis in illis in
principio: et post siccitatis in fine.

Et illud est q̄ putrefactio p̄ sit p̄p̄ victoriā hūoris
sup̄ illas: et p̄ definit i fine p̄p̄ victoriā siccitatis i illis.

Et his. n. facta erat et eliminatū fuit humi
do siccū opantib̄ factiuis: sit aut̄ corruptio
eum iā q̄d terminat obtineat terminans p̄p̄
circūdans. Quinimo singularit̄ d̄i putrefa
ctio in his que fm̄ partē corrupunt cū sepa
rant a n̄a: p̄p̄ q̄d et putrescunt omnia alia ex
cepto igne. Et enī terra et aqua et aer putre
scunt. omnia. n. hec sunt materia igni.

Et q̄n sunt ambo. s̄ siccū et humidū in mē
surā cōt et in mōquo vincūt virtutes operatiue
Cōmen. sup̄ methēo.

Dis electa
putrefactio ex
cepto igne.

ccc

sup illa: et miscent illa quousque beat substantiam: et statim ppter in compositione: sic fit illud generatum: et illa est iccno: eius quod dicitur quia non est quod vicit terminans terminans. Et elementum est causa generationis prima antecedens operans et separans in rebus compositis est ignis: et illud est: quia aer et aqua et terra destruitur per ignem: et cetera omnia sunt subiecta igni: et ignis est operans in illa et vicens illa.

5 Et postquam res est sic debet esse modus ignis ad aliam elata in generatione compositionis: et modus suus cum illis est in gradu forme in compositione: sicut ipse est forma illorum: et postquam res est sicut: oem mixtum habet calorem: ppter in se suam namque est calor ei suam similitudinem forme: volo dicere quod calor concludit namque et terminat ipsam.

Diffinitio putrefactionis.

Putrefactio autem est corruptio quodammodo in vno quousque humido: ppter suam namque caliditatem ab aliena caliditate. haec autem est que ambientis: et quare quoniam suam indigentiam patitur calidi: indiget autem tali virtute frigiditatem: et ideo de ambie virtute cause erit et putrefactio eius passio. frigiditatisque ppter et caliditatis alene: ppter quod sicciora sunt putrefacta omnia: et tamen terra et limus. Et tunc enim ppter calidum euaporat quod suam namque humidum et trahens humiditatem non est: adducit enim trahens propria caliditas.

Putrefactio autem est corruptio caloris naturalis quod est in generato: quoniam humectat res cum humiditate accidentaliter: et corruptio est per calorem extraneum extrinsecum: et est calor quod est in aere circumstanti: et quoniam prius generatur calore suo naturaliter mutatur et corrumpitur et convertitur in frigidum: et sic fit puluatio caloris naturalis et victoria frigoris: et post ipsam super sunt due cause corruptionis.

6 Dicitur: quoniam putrefacti res per calorem extraneum et humorem extraneum desiccant partes rei et arefcunt et uerant in terram et arenam. Et etiam est: quia calor naturalis quando mortificatur et dissolvitur a generato dissolvitur secum cum dissolutione sua humiditatem naturales que fuerunt in vaporibus: tunc dissipatur generatus illud. Cum calor naturalis est comprehensibilis et retinet humiditatem naturalem et concludit ipsam: quoniam calor naturalis recedit a generato non est retentor humiditatis naturalis qui est comprehensibilis ipsam: et tunc dissolvitur et arefcit generatum: et post desiccatur et dissipatur. Dicitur.

Et in frigidibus autem minus putrefactum est.

Et principium cause putrefactionis est frigus modicum quod accidit generato.

7 Et stringit calorem extraneum non naturalis in generato: operatur calor extraneus in illo generato et putrefacit ipsum: et si non esset restrictio illi frigoris in calorem extraneum generatum et prohibito ei a dissolutione: calor ille esset dissolutus et res ipsa esset: et separata res autem putreficeretur. Dicitur.

In hyeme quidem enim paucum in ambiente aere et aqua calidum: quare nihil potest.

Et non habet calor extraneus in hyeme putrefacere res tantum quantum in estate. Et causa huius est: quia frigus in tempore hyemis habet posse magnum super aquam et aerem.

Et illud quod est in rebus est per calorem aeris: et calor extraneus res pura et non habet posse putrefacere res: et ppter hoc illud quod corrumpitur in hyeme per viam putrefactionis: festinat in re illa corruptio que est per congelationem et desiccationem: ppter victoriam frigoris super illam res quando destruitur calor naturalis per calorem extraneum: et ppter illud in firmittates byemales sunt habere.

In estate autem amplius.

Sed in estate est putrefactio magis quam in hyeme.

Et illud est: quia multum est de calore extraneo in illo tempore: et est per calorem aeris circumstantis res: et per hoc non festinat in generato corruptio que est per victoriam congelationis et desiccationis: que cunctis post putrefactionem parvas: sicut festinat in eis in hyeme: sed festinat in eis putrefactio que est per dissolutionem et putrefactionem et combustionem: et vltima illa putrefactio que est per humiditatem extraneam: non illa que est per siccitatem extraneam.

Et neque quod coagulatur. Adagis enim frigidum quod aer calidus. Non igitur obtrinet: mouens autem obtrinet nec feruens quia calidum.

Et frigiditas aqua est maior quam calor aeris et intensior: et ideo admiscet aerem et aquam et temperat et admiscet eum ea: et si essent equales et equepartes et parificarent non admiscerent nec temperarentur: et operans et mouens res est quod comprehendit et circumdat res et coniungit.

Et vult dicere quoniam mihi videtur quod causa in temperando et admiscendo tria sunt: quod portio sunt equales: et illud est in quolibet quatuor elementorum: et si illud non esset non temperarent et admiscerent per motorem: quia si portio essent equales non operaretur vna in aliam sub compare: et si sic esset: non esset hoc posse aliquid virtutis actuari: et tunc non esset effectus. Et ideo necessarius est si sit comixtio quod sit vnum duorum elementorum fortioris operis in vna qualitate triarum quam suum compar si sit contrarius in duabus qualitatibus vel in vna qualitate tantum contraria sit vna potentior altera: si non haberet contrarietatem ad se invicem: nisi in vna qualitate tantum. Et ppter hoc necessarium est quod non sint tantum inueniunt in duobus elementis due qualitates subales eis in fine. Et exemplum huius est: quoniam si ignis esset calor: et siccitas esset in eo in fine: et sic frigiditas et humiditas in aqua non temperarent et admiscerentur ignis et aqua et faceret aliquid: et per hoc quod siccitas ignis non est in fine: nec humiditas in aqua potuit esse quod vnum esset potentius. et ideo admiscet. Et et quoniam quod opus est stringens et comprehendens res sic voluit dicere operatur primum mixtionem elementorum in compositione erit calor operans et faciens: vel iuuetur in seminibus: et ibi le est in generatione: vel calor inuenit in elementis: si voluit dicere extremam operationem rerum frigidarum licet sit temperamentum dicere volent inuenit in elementis in locis suis et mixtionem: et quod non inueniunt in locis suis simpliciter et pura: tunc erit opator motus corporum celestium.

Adinos. n. que in aere caliditas ea quod in res: quare non obtrinet neque facit permutationes: neque

Si sit comixtio vna quatuor elementorum: et si illud non esset non temperarent et admiscerent per motorem: quia si portio essent equales non operaretur vna in aliam sub compare: et si sic esset: non esset hoc posse aliquid virtutis actuari: et tunc non esset effectus. Et ideo necessarius est si sit comixtio quod sit vnum duorum elementorum fortioris operis in vna qualitate triarum quam suum compar si sit contrarius in duabus qualitatibus vel in vna qualitate tantum contraria sit vna potentior altera: si non haberet contrarietatem ad se invicem: nisi in vna qualitate tantum. Et ppter hoc necessarium est quod non sint tantum inueniunt in duobus elementis due qualitates subales eis in fine. Et exemplum huius est: quoniam si ignis esset calor: et siccitas esset in eo in fine: et sic frigiditas et humiditas in aqua non temperarent et admiscerentur ignis et aqua potuit esse quod vnum esset potentius. et ideo admiscet. Et et quod opus est stringens et comprehendens res sic voluit dicere operatur primum mixtionem elementorum in compositione erit calor operans et faciens: vel iuuetur in seminibus: et ibi le est in generatione: vel calor inuenit in elementis: si voluit dicere extremam operationem rerum frigidarum licet sit temperamentum dicere volent inuenit in elementis in locis suis et mixtionem: et quod non inueniunt in locis suis simpliciter et pura: tunc erit opator motus corporum celestium.

Adinos.

neq; vnaz. Si frāt z qd mouet z fluit: mī
nus putrescit qd nō motum. Debiliōz. n. fir
mor? qui ab ea qua in aere caliditate qd in
re peristit. Quare nīl facit pmutari.

C Et calor qd est in aere est minor calorenāli
quē admittit res in sui pditione: z ppter hoc
nō est calor aeris cōprehēdens z cōstringēs
rem suā sicut facit naturalis in illa: z corru
ptio rei mouētis p calore aeris circūstantis
est minor qd corruptio rei quiescentis.

ii **C** Vult dicere qd in gete pūngunt duo: vnū est mor
tificatio caloris nālis: z aliud est cōfirmatio caloris
extranei in ipso ad operādū fixe in illā rem gescere.
Effectus nū
sent ex ope
ratō in gete.

C Eadē aīe cā quare multuz min? putrescit
pūco. in maiori at amplior ē ignis ppi? z
frigidū qd vt obtineat qd i circūstare frutes.

C Et quoniam calor aeris est debiliōz qd calor
naturalis persēgerat z nō festinat in eis cor
ruptio ppter calorem aeris.

iz **C** Et ppter hoc quāto magis paratior est res pati ab
aere z calefieri ab ipso tanto magis erit putrefactio
ei? pparata: z citi? qd res que debili? calefit p aerē.

C Ppter qd mare fm partem quidem di
uisum cito putrescit: totum autē non. z alie
que eodē modo: z aīalia sūt in his que pu
trescūt: ppter ea qd segregata caliditas natu
ralis existens constare facit segregata.

C Et ppter istā rem fetet aqua maris que
recedit ab illo z mutatur: z hoc non accidit
vniuerse aque maris.

iz **C** Et causā in hoc est: qm aq diuisa pp frigiditātē ei?
quā citius calefit ex aere calefactio ē foriori qd suū
torū. Et vlr hū? est cā: qm pars rei quādo diuidit a
re festinat in eam corruptio citius qd in suū totuz: z
hoc est in aīalibus z vegetabilibus z alijs.

C Quid qdē igit est gnatio z qd corruptio
dem est. Reliquū autē est dicē habitas spēs
quascūq; dicē virtutes operant ex suppo
sitis nā pstatib? iā. Est itaq; calidi digestio:
digōnis at pepāsis ephesis adhuc optesis.
Frigiditatis autē idigestio: h? autē homores
molinsis statbēsis. Opz autē existimare nō
pprie hec dici nōia reb?. Sed nō iacent vlr
his qd sūt qre nō has s? tales opz putare esse
dictas spēs: dicamus autē ipsorū vnū dūq;
quidez. Digestio quidem igit est pfectio a
naturalī z ppiō calido ex oppositis passi
nis. hec autē sunt ppiā vnicūq; mā. Quēni
digestū fuerit pfectūq; est z factū z pīnci
piū pfectiois a caliditate ppiā accidit.

C Est postq; manifestū ē qd sit gnatio z cor

ruptio: puenit vt manifestemus illud qd pri
ner illis: z est ei? ppiū de opib? istaz virtu
tū quas pdicimus: qd sunt cāe gnōnis z cor
ruptiois in reb? nālib?. Incipiamus in dige
stione: z dicam? qd op? caloris est digestio.

C Et digestio fit in decoctioe tēparata: s? frig? op? eius
est triūm huic operi: z illud est: qd ipm pibet dige
stione: z sua pibitio est cū cruditate z pūatōe dige
stionē. **C** Dicit Arist. z qd hoc qd ostendit iug ipz h? nō
mē est infinitū: conuenit adhuc qd faciamus itelligē
re hoc qd ostendit dicere distinctioes explanātes: z di
camus qd digestio est cōplementū qd fit per calores
nāle p passiones rez pparatā. s? qd digestio est com
plementus passionis z mixtionis rez triaz que ad
mīscēt z tēperant cōplexione ppiā in re qualibet
gnāta. **C** Et certuz est qd omne generatū hēt vnum
modū mixtionis: z sua pfectio z cōplementū est eius
digestio: z id quādo est digesta mā cuiuslibet gnāti
explicata est eius inuentio z pfecta. Et pstat qd com
plementū z explicatio materie mixte qd est digestio
est per calorem naturalē z ppiū in illo generato.

C Et hoc manifestū est in cibatioe: qm cibatio fm
quid est generatio: z non est differentia inter genera
tionem fm partē z generationem fm totum.

C Et p aliq; extrerioz auxilijs psumatū ē ve
lut alimentū cū digerit: z p balnea z p aliq;
talīa aliudq; picipiū qd in ipso caliditas ē.

C Et pōt eē qd sit illud cōplementū: z est dige
stio p eīenē colōrē admixtuz tēperatū calo
ri nāli: sicut est digestio boīs in comedēdo
mel vel res calidas comestas vel bibitas.

C Et illud est qd iste inuāt a digestione alioz cibario
rū cum calore extraneo qui est in eis: verūtū operās
digestionē oībus modis est calor naturalis.

C Finis autē his qdē natura est: natura autē
quā dicimus vt spēm z substantiam.

C Et cōpletio rei qua venit per digestionē
est sua forma z suba que noīat natura.

C Et illud est qd subiectū digestionis puenit quādo
iam digestū est ad formā operātis digestionē z ad
naturam suā: sicut cibaria que quādo digesta sunt
conuertunt in calorem naturalem in similitudines
speciei caloris digerentis illa cibaria.

C His autē in subiectā quāda formā finis est
digestionis: cū tale fuerit factū z tantuz bu
midū aut optesim passuz: aut ephesim: aut
putrefactū: aut aliter talī calefactū: tunc enī
vile est z digestū eē dicimus: sic mustū z
que in nascētis pstatia cū facta fuerit qle z
lach: yma cum facta fuerit lippitudo vel li
mus: sūt autē z alla. Accidit autē h? partioib?
cū obtineat mā z hūiditas. Hec enī est que
terminat ab ea qd in natura caliditate: qd diu
eniz insit in ipsa rō nā hec est ppter qd z sa
nitatis signa qd talia: z vīna z secessionēs z
totalī supfluitates: z dñr digesta eē euz illi
nūet caliditate ppiā obtinē ideterminati.

Cōmen. sup metheo. ccc z

Cibatio fm
qd ē gnatio.

is

Et illud ē qd qñ admiscet euz illis hūoz q
est potēs dīgen sū digestio sūm qd puenit: s
qñ nō est būditas maior qd puenit: nec mī
nor: nec ē sū op^o opantis est excedens nec
magis nec mīn^o: s^o t constar qd sūbīn stabili
tū est operi digestiōis in ipm per calorē nā
lez qñ mīrat: aut assā: aut putrescit: sic mu
stū qd stabilitū ē digestiōni qñ bullit: t fer
net: t sic mōlet fruct^o stabiliūne digōni qñ
maturescit: t qñ cōpleta ē digestio in reb^o
que digerunt sepanit ab eis sūp sūpūitares q
nō expēdit sū corp^o: sic vīa sudor t egestio:
t sic sanies spīssa lachrymalis i egritudib^o
oculorū: t iō dī qd ista cibaria qñ veniūt ad
sūū finē qd sunt maturata t digesta: qd digō
in eis ē cōpleta qñ calor nālis vicit sūp ipā:
t sepanit ipā ab idigestis sepaniōe pfecta.

Et illud qdem est quādo nō remāsit de illis aliqd
nō est conueniens ad essendū partē digesti: t sū nō
relinquit in re digesta aliqua pars illarū sūp sūpūi
tarū. s. res quādo puenit vt sit pars digesti: t hoc op^o
completū est per victorias calorū nālis sūp mām
in qua operatur: ppter potentiam sūp eam.

*Idem fami
solet qd digō
pcedit igro
lando.
ad id ē indi
gestio.*

Necessē autē digesta grossiora t calidiora
ē. Tale. n. efficit calidūz melioris molis t
grossi^o t siccis. Digestio qdē igit bec est.
Indigestio autē imperfectio pp indigētā p
prie caliditāt: idigētā autē caliditatis frigidit
tas ē: imperfectio autē ē oppositōz passiuoz q
qdē est vnicuiqz nā mī. Digestio quidem
igit t indigestio determinet hoc mō. Pe
panis autē est digestio quedā. Digestio em
alimētū in pericarpīis pepansis dicit.

Et qñ digerunt res ipsānt t ingrossānt
t calefiūt t arescūt post qd fuerunt frigide.
Operat autē illis siccitatē t spīritudinez ca
lor nālis: t hoc qd p dīctū ē op^o calorū
nālis. sed opus frigorū qd p bībet digōnez
est dīminutio cōplemētū digōnis que ē per
calorē nālē: t h ē qd dīminuit calorē nālē:
t res inuēnt per hōp^o. s. frigorū sunt nō fi
nīte neqz cōplete: t ille vlt sūnt sūre reb^o q
generant per calorē nālē in dīminutiōe t in
cōplemētō pp sūritatē vīrtutū operantū
in ipās: sūr in cōplemētō t dīminutiō
ne: t bec est dīffinitio digōnis t indigōnis:
t digestio habet latitudinē aliquā iter prin
cipū t finem quādo dīuersificat in eis sūm
magis t minus: sicut in fructibus.

Quia pncipiū digōnis in istis ē apparitio pma bo
nitatis: t finis digestiōis ē cōplemētū ill^o bonitatis.

Quoniam autē digō perfectio: ita sūnt pepan
is perfecta: qñ semina que in pīcarpio pūit

efficerē tale alterū qle ipm est: etenim in alijs
pfectū sic dicim^o. Pericarpīj qdē igit bec
pepanis que a nālī calido. Dicunt autē pe
pana t alia multa digestoz sūm eandē qdē
ipm: metaphorice autē ppter ea qd nō iacet
sicut dēū est t pū^o noia sūm vnaquāqz pfe
ctionē circa ea que terminant a nālī calidita
te t frigiditate. Est autē quē nasciturūz t
flegmaris t talis pepansis que a nālī calido
digestio inextitū būmīdū: impossibile enī ter
miare nō obiteno. Et spūmosa qdē igit
aquosa: ex talib^o autē que terrestria pūstū t
ex subtilibus semp grossiora sūnt pepansim
passa oia: t bec qdē ipsam nāz ducit in b.

Et iste finis. s. est noia^o in oib^o noie deri
uato a cōplemētō: t certe cōuenit rei gnāte
nomē cōplemētū hīz vigore semē eius: t
granūz gnāndū sūū sūle. Et alr dī maturatio
p sūcūdinē ad maturatiōnez nālē: illud qd
generat p opus calorū nālis in būmōrē ē
neus in corpore aialis: sicut reducit apostema
ad sanie albā: t pūctunt būsores in illis ad
sanies illā: t qñ digerunt res subiles aeree
alterant primo ad aqueitares: t post aquei
tates ad terrestritares: t post ipsānt t in
grossānt: t illud ē qd ppter eas mutatiōis ē
q ipsānt res subiles: t qñ digerit res con
uerit nā partē eius ad ipm cuius est nā.

Volo dicere ad corpus rei cuius est natura: t bec
est ei assimilatio.

Hec autē eijcit. Depāsis qdē igit dēū est
qd est. Homotes autē est sūū. Et rariū autē
pepāsi indigestio alimentū in pīcarpio. Hoc
autē est iterminata būmīditas ppter qd aut
spūmosa aut aquosa aut eoz que ex ambo
bus est homotes. Quā autē pepansis perfe
ctio quedā est homotes iperfectio erit. Fit
autē iperfectio pp idigētā nālī calidi t icō
mēsuratiōne ad būmīdū qd pepāsim patit.

Et eijcit sūr aliquā partē illi^o rei t expellit
ab illo corpore: t bec expulsio ē deassilatio: t
ideo nō pōt esse in aliquo gnāto qn appcat
sūp sūpūitas mīe. Et post qd narrauim^o de dī
gestiōe cōpleta: nūc narremus de idigestiōe
t imaturitate: t q sūr: t dicamus qd erudi
tas est sūria digestiōi t maturitati quā pmi
simus: q est inēra i fructib^o: t ē alijs reb^o.
Cruditas autē imaturitas ē pp mīltitudinē
būmīditatē tnce i re. Et cruditas ē premīssio
ne pue vērositatē i re digesta t aquat. t illd
ē qd digō post qd ē pplemētū passīōis mīe t
decoctiōis ei^o: erit cruditas decoctiōis dīmi
nutio

*perfecta ē
qñ aliqd ta
le alterū pōt
efficere quā
le ipsum est*

natio in mē: et completi passionis eius:
et vñ pbibens operationem maturationis
post q̄ res est cruda est diminutio caloris na-
turalis: et victoria humiditatis.

20 ¶ Sed quādo calor et hūor sunt pportionati in men-
surā: tūc maturefcit res cruda. calor autē maturat res
humidā quādo nō admisceat cū illo siccitas: maturi-
tas enī est a calore nālī et humore nālī: sicut putrefa-
ctio est a calore accitālī cū hūiditate accitālī.

¶ Nullū autē hūidū ipm fm seipz pepāsim
parit sine sicco. Aqua. n. non ingrossat sola
humidū: accidit autē: aut eo q̄ calidū sit
paucū: aut q̄ qd terminat multum.

¶ Et omnes res humide inspissant per calo-
rem preter aquam solum.

21 ¶ Et illud est q̄ calor est in ea pax et hūiditas multa
et vñ terminatū in ea et est qualitas passiva vincens
et terminas in illa: est qualitas agens deuicta.

¶ Propter qd et subtiles hūores eoz q̄ bo-
ma sūt et frigidī magis q̄ calidī et inestibiles
et ipotabiles. Bicit autē homines sicut et pe-
panis multis modis: vnde et vine et seces-
siones et catarrhi homi dicunt ppter eādem
cām: eo enim q̄ non sunt obrenta a caliditate
neq̄ constant homa omnia appellant.

¶ Et oēs succi crudi sūt frigidī: et nō calidī:
neq̄ comesti: neq̄ potari. Etia inuenit cru-
ditas et priuatio imaturitatis in reb⁹ multis
manifestis. Sūt. n. quedā inuēre in supflui-
tate per effectū sicut vīna et egestio: et mu-
cillagines: et hoc est in egritudinibus.

22 ¶ Quia quodlibet istorū est tenue: subtile: et clarū: p-
pter diminutionē operatiōis caloris nālī in ipm.

¶ Lōge autē pcedit et later hominis: et lac
hominis: et alia multa dñr: si possibilia pmutari
et pstitia caliditate nō passa sint: pp qd
et aq̄ ephefim passa dī. Homia autē non dī qz
nō ingrossat. Depāsis q̄dez igit et homines
dicunt est qd est: et pp qd vtrūq̄ ipsoz est.
Depēsīs autē est fm totū qdē digestio a cali-
ditate hūida iextritis iteriari in hūido. Bi-
cit autē nomē pprie soluz in elixans: hoc autē
vtrūq̄ erit sic dcm ē spumofus aut aquosus.

¶ Et est inuenta cruditas in reb⁹ artificialib⁹
sicut inuenit in vase sicili: et in laterib⁹: et si
milib⁹. Sed cruditas dicta in reb⁹ istis nō
est talis q̄lis ea que dī in reb⁹ nālīb⁹. et sunt
quedā res que nō recipiunt vel maturitates
vel cruditatem: sic aq̄ que nec ingrossat nec in-
spissat: tā rememorauimus: qd maturitas:
et quid cruditas: et quid est digestio.

23 ¶ Quia digestio et suba digestiōis est tēperātia eq̄li-
tatis caloris et hūoris q̄ repitū in corpore terrestri
pparato ad gñationē: et gñata in qbus generat matu-

ritas sunt cōueniētia illi et pparata ad receptionē il-
li. Et res pparata ad receptionē maturationis sūt res
spūales: qm oēs h⁹ sunt q̄ maturant et digerunt per
opus spūalis caloris in hūiditate aquosam. f. caloris
nālī ipsoz spūalū videlicet rerū aīatarū. Et illud
est qz digestio tēperata in istis est dicta p̄z poritate.

¶ Digestio autē sit ab eo q̄ in humido igne.

Que enī in fixuris assant ab extrinseco cali-
do patiunt: in quo autē est hūido facit illud
magis sicchū in ipz assumēs. Qd autē elixat
rū facit. Segregat enī ex hoc ipso hūidū a
caliditate que in extrinseco hūido. Propter
qd sicchiora q̄ bepēsīm passa sūt q̄ assa. Nō
enī attrahūt in seipsa hūidū q̄ bepēsīm pa-
tiunt: pualct. n. q̄ deforis caliditas ei q̄ int⁹:
si autē viceret q̄ int⁹ traheret vtrūq̄ in seipsa.

¶ Sed res toste et assate sunt res q̄ arefcunt
et desiccāt ante maturationē per opationes
caloris extrinseci extranei in illis: nō caloris
nālī: nā pprietas est caloris extranei q̄ dis-
soluat hūiditates: et psumat eas anteq̄ per-
ueniat res ad maturitates. Sz et hē extrinse-
cum in apparēti: sed res digeste maturitate
accidit eis cōtrariū hui⁹: qz nō desiccāt i eis
ante digōnē extrinsecus appens: qz hūiditas
in eis psumit: et desiccāt pportionalit⁹ itus et
ex sit: sic in alijs opōnibus nāe e hūio arti: et
iō sūt res toste et assate aride et sicce i appen-
ti extrinseco plus q̄ res mature: et hūc p̄s
de hūore itus: qm calor exneus pp grossitiē
suā nō hēt victoriā in eo qd est intra.

¶ Sicut euenit in digestiōe completa et naturali: vbi
equalitas est intus et extra.

¶ Est autē nō oē corp⁹ bepēsīs passibile: neq̄
n. i quo nullū ē hūidū velut in lapidib⁹: nā
in qd inest qdē: sed ipole obtineri pp spū-
situdinē velut i lignis: h q̄cūq̄ corp⁹ hnt
hūiditatem passibiles ab ea q̄ i hūido ignitiōe.

¶ Et nō oēs res digerunt et maturāt: et hqz
res sicce i qd nē hūor: nec maturāt: nec di-
gerūt: sic lapis sicce i quo nē hūor: et sic si di-
gerūt res sicce rare pōdēose vt lignū et filia.

¶ Et filr oēs qm nō recipiūt hūorē supuenietes neo
retinerēt in semetipsis ppter cōstrictionē suā par-
tū et adunationē earū: sed res q̄ maturant sunt in q
bus est hūiditas passiva caloris inuēti in ipsis.

¶ Bicit et aux bepēsīs pati et lignū et alia
multa: fm spēm qdē nō eādē: metaphoricē
autē: nō. n. lacet nomen differentijs.

¶ Et iā dcm est q̄ aurū et lignū decoctur:
et maturefcit qm gñatur. Sed hoc dcm est
pppter similitudinē: et non fm veritatem.

¶ Volo dicere q̄ maturationio melius et plus dicta est
de animalibus q̄ de vegetabilibus et in vegetabili-
bus plus q̄ de minera.

Lōmen. sup meibeo.

ccc 3

Quid est
bepēsīs.

Cet hūda aut bepsefin pati dicim? velur
lac z mustū: enī qdē in hūdo hūo in spēm
aliquā permutat ab eo q in circuitu z defo-
ris igne calefacit: qre mō quodā sile dicte
bepsefi facit. Finis aut nō idē oib? neqz eli-
paris: neqz digestis: hūis qdē ad esum: hūis
aut ad forbitonē: hūis aut ad aliā oportuni-
tatē. Qm z pharma elixari dicimus: qre
quēcūqz grossiora pnt fieri aut minora: aut
graniora: aut bec ipsorū talia: bec aut hū pp
id qd disgregata: bec qdē ingrossari: bec at
subtilior sicut lac in serū z coagulū oia elixa-
bilia sunt. Qles aut nō elixabif ipi fm seipz:
qz hōz nullū pati. Scdm bepsefin qdē
igit dca digestio bec est. Et nīl differt in
organis nālibz z artificialibz si qdē fiat.
Propter eādem igit eām oia erunt.

Cet iā dcm est maturū qdē de re nālī: sicut
maturū de lacte: z de nō nālī sic maturitas
succū vne z alia? rez q maturatur per calo-
re exteriorē aeris. f. p calore exneuz. Et istud
est pp similitudinē ad maturitatē nālē. Et ma-
turityas nālīs vlr est diuersa maturitatē q est
per calore extraneū: qz finis vtriusqz diuer-
sus: z illud est qz fines rez maturitatz sunt
diuersi. z q faciūt boies sic ē diuersi. Et
est qz aliqd est comestū: z aliqd potatū: z
aliqd qd nō est comestū neqz potatū: z me-
dicine: iā dcm est in illis q sunt mature: qm
sunt inspissare z ingrossare. Et aliqz res in sui
maturitate inspissat: z aliqz pars eius nō: z
subtiliat aliqz pars eius: sicut lac cui? suba-
calealis inspissat in decoctione: z subtiliatur
suba aquosa z sepat in ipso. Sed oleū non
maturat nec decoquit nec ingrossatur.

27 **C**sed alterabitur anteqz recipiat figuram inspissationis z destructur.

CAbolitis aut indigestio qdē est: tria aut
bepsefi. Erit aut vtrqz cōtraria pīa dca in-
digestio ei? qd in corpore iermitari pp defe-
ctū caliditatis q in hūdo qd i circuitu. De-
fectus aut cū frigiditate qd est dcm est. Fit
aut pppter mortuāliū: expellit. n. digerens: z
defect? aut fit pppter multitudinē frigidi-
tatis in hūdo: aut pp multitudinēz que in
bepsefin patiete. Tunc. n. accidit eā que in
hūdo caliditate ampliorē qdē esse qz vt nō
moueat: minorē aut qz vt regulet z cōdige-
rat. Propter qd duriora quidē q molinīz
patiuntur sunt: qz bepsefin passa: humida
aut determinata magis. Bepsefis quidē igit
tur z molinīs dcm est: z quid est: z pppter

quid est. Opreffis aut est digestio a calidita-
te sicca z aliena: pppter qd z si qz bepsefin
exerecēs facit permutari z digeri: nō ab hūi-
di caliditate: hū ab ea que ignis cū psumatūz
fuerit affatū sit: z nō elixatur z exerecēs adu-
stū esse dī: a sicca aut caliditate fit cū siccus
fiat psumatū: pp qd z exteriora sicciora ier-
riorib? elixata aut sūt. Et op? est manu ar-
tificum manus affare qz elixare. Difficile. n.
exteriora z interiora regulariter calefacere.
Semper enī propinquiora igni exiceantur
citius: quare z magis: conclusis igitur exte-
rioribus poris nō potest segregari intus est
stans humidum sed includitur cum poris re-
clusi fuerint. opteiss quidēz igit z bepsefis
sunt quidem arte. Sunt aut sicut dicimus
species vniuersali eedem z natura. Simi-
les enim que sunt passionēs hū inominate.
Imitatur enim ars naturā. Quoniam z ali-
menti in corpore digestio similis bepsefi ē.
Et enī in humido z calido a caliditate cor-
poris fit. f. digestio z indigestio similis mo-
lini. Et alias nō fit in ipsa digestioe sicut q-
dam aiunt. sed in segregatioe putrefacta in
inferiori ventre: deinde ascendit sursum: dige-
stum est enī in superiori ventre: putreficit aut
vtr in inferiori segregatum: pppter quā autē
causam dcm est in alijs. Abolitis qdēz igit
tur bepsefi contrarium. Eī aut que vt opre-
ffis dicte digestioni: est quidēz aliquid oppo-
situm similiter: minus autem nominatum.
Erit aut vtrqz si fiat stans: sed non opre-
ffis: propter defectū caliditatis que accidit
vtrqz: aut pppter paucitatem exterioris ignis:
aut pppter multitudinem aque: que in eo q
opreffis patitur: tunc enī plus qdē est qz
vt non moueat: minor autem qz vt digerat.
Quid quidem igitur est digestio z indige-
stio: z pepansis z homotes z bepsefis z
opreffis z cōtraria hū dicuntur est. Passiuo-
rum autēz humidi z siccū dicendūz specia.
Sunt autem principia qdēz cor: porū passi-
ua: humidūz z siccū: aliā autē mixta qdē
er hūis: cuiusqz autēz huius magis fm natu-
ram sunt: puta hoc quidēz siccū magis: hoc
autēz humidū. Qmnia autē bec qdēz actu
erunt: bec aut in opposito: bēt aut sic liqua-
tio ad liquabile. Quoniam aut humidū est be-
ne terminabile: siccū aut difficile terminabile:
simile aliqd pulmento: z condimentis ad-
iunctez patiunt. Humidū enī siccū causa ter-
minari: z vtrūqz vtrūqz velur colla fit.

Decoctio

Quid est opteiss.

Pro imitat nām.

ola in co noim sagu

Indidos bō terminabilis: siccus dō dū liqū.

Decoctio igitur cōpleta et digestio est illa quae fit per maturationem cōpletam predictam: et res quae sunt valde digestae et decoctae sunt debiliores et fluxe magis quam res quae non sunt valde digestae: et res quae non sunt valde digestae in fine sunt duriores: et assatae bene possunt magnam in calore et siccitate: et res assatae calorem apparent in illis est fortior quam interior calor: et in maturatis interior calor est fortior quam calor apparent. Et in rebus evenit assatio duabus de causis: una illa cum carnis est siccitas mae suae: et secunda est potentia caloris sic accidit rebus siccae mae quam appropinquamus igni. Et privatio assilabilis evenit duabus de causis. Una illa est diminutio caloris quae evenit rebus extrinsecis. scilicet caloris extrinseci: et secunda est multitudo agetatis quae admisceatur rebus passivis. Et postquam manifestum est quod est digressio: quod est cruditas: quod est assatio: et quod est rostitio: et sunt opera virtutum operantium quae sunt calor et frigus: narremus modo opera duarum virtutum passivarum quae sunt humiditas et siccitas. Et dicamus quod initium passibilitatis est humidum in generatis et siccum. et illud est quoniam omnia genera corpora passiva sunt composita ex humido et sicco: humido autem corpora per victoriam humidum in aliquibus et sicci super alia. Et cum in essendo corpora composita ex istis duabus virtutibus: quod humiditas sic predicta est et facit ad separationem: et siccitas est quod ad separationem et quod compositum partium unius ab alio: et arefcit tunc humidum: et habet siccum: et humidum remollit siccum quousque putat et viscosum: sic glutinum.

Ad similitudinem eius quod accidit farinae quando ad miscetur aqua mixtione forti: quoniam illa farina efficit multum viscosum: quia humor aque profundatus in ea facit partes siccas contingere se ad invicem: et siccitas facit humidum recipere corporeitatem et difficultatem separationis: sicut est dispositio in visco et glutino: quoniam ipsum fit inspissatum et adunatum per humorem et efficit grave ad separationem propter siccitatem et siccitas quae in ipso admisceatur est causa retentionis in ipso glutino in seipso: et causa suae forme figuratae: et humiditas est causa adunationis et mixtionis.

Sic et Empe. fecit in physica farinae aquae glutinosa: et per se ambobus est eliminatum corpus. Bene autem elementorum propriissimi sicci quidem terra: humidum autem aqua: per se autem omnia terminata corpora hic non sine terra et aqua: cum insensibiles aut plus sunt potentia: huiusmodi quod videtur et in terra: et in aqua aialia soluta sunt. In aere autem et in igne non sunt: quia corporum materia haec.

Et istud iam dixit Empe. in primo de naturalibus et assilavit illud quod evenit per mixtionem humiditatis cum siccitate in corporibus quousque fiat unum: et difficultatem in separationem assilavit deo glutio.

Et postquam est de necessitate quod generentur haec corpora per mixtionem humidum cum sicco et elementum siccum est terra: et elementum humidum est aqua: tunc est de necessitate quod omne corpus generetur grossius passivum ex aqua et terra: omne generatum est convenienter elemento quod vicit in ipso non aliis elementis. Et signum victorie istorum duorum elementorum in generatis est inventio aialium in aqua et terra: et ista duo elementa locant ipsum aialia: sed non alia elementa. Et causa huius est victoria istorum duorum elementorum super ipsum: sicut sua materia in istis duobus monstrat potentiam eorum in ipso.

Corporalium autem passionum has primas necesse existere terminato duritiae aut mollietatis. Necesse nam quod ex humido et sicco: aut durum esse: aut molle. Est autem durum quod non cedit in seipsum secundum superficies. Molle autem quod cedit non est circumstantio. Aliquod enim non molle: non enim cedit impressioni superficies in profundum: sed contra circumstant. Simpliciter quidem igitur durum aut molle: quod simpliciter tale: ad alterum autem quod ad illud tale. Ad invicem quidem igitur indeterminata sunt per magis et minus. Quoniam autem ad sensum omnia indicamus sensibilia palas quod et durum et molle simpliciter ad tactum determinamus tamquam medietate utentes tactum: propter quod excedens quidem ipsum durum: deficiens aut molle esse dicimus. Necesse autem durum aut molle esse terminatum corpus proprio termino: aut enim itercedere: aut non adhuc coagulati sunt: bene terminati. Quare quoniam omne quod determinatum et istans aut molle aut durum: haec autem coagulatio sunt: omnia utique erunt corpora composita et terminata non sine coagulatione. De coagulatione igitur dicemus. Sunt itaque causae quae secus materiam duae: facies et passio. Facies quidem igitur ut videtur motus. Passio autem ut videtur species: quare et coagulationis et diffusio nis: et eius quod exiccare et humectare. facit autem faciens duabus virtutibus: patet passionibus duabus sicut dictum est: facit quod calido et frigido. passio autem aut in praesentia: aut absentia calidi aut frigidi. Quoniam autem coagulati aut exiccati aliquo modo: de hoc dicamus primo. patiens itaque aut humidum aut siccum aut ex his posita: aut humidum corpus aqua: siccum autem terra: haec autem humidum et siccorum passiva: propter quod et frigidum passivum magis: in his enim est eternum terra et aqua frigida supponunt. factumque autem frigidum ut corruptum: aut per accessum sicut dicitur et calefacere frigidum non ut calidum: sed insimul ducendo aut contra circumstare calidum.

Tunc est manifestum ex his quod humiditas et siccitas sunt principia generatorem corporalium: et generatio nis corporum materialium: et hoc ideo quod humi-

Lömen. sup. metheo. ccc. 4

Quia animalia
frida. 3d. m
2^a de generacione
48. 2. 49. 2
4. c. 6.
De passivis
quibuslibet.

Quid durum.
Quid molle

Ad sensum
omnia iudica-
mus sensibi-
lia.

Quia termina-
ta corpora hic
non sine terra
et aqua.

Hum est illud qd facit acquiri adunatione:
 ⁊ unitatem: ⁊ vicinitate: ⁊ siccitas inuicem
 acquirat cōpositio: ⁊ rēctio: ⁊ difficultas se
 paratio: ⁊ nō ē dēi in aq q sit mollis: qz
 molle est illud qd cedit embipedo in pfundū:
 sed aq qn cōprimis diuidit in prez dēp
 trā ⁊ sinistra: ⁊ nō cedit in pfundū per cōm
 pressionē. Et post q manifestum est illud:
 tunc corpora cōrumpent nisi esset gene
 ratio illoz cūm ⁊ gelatiōe que est ispiatio.
 Et dicam q cā passibilitatis mōe sunt duo
 .f. operās monēs: ⁊ opus qd accidit ex illo
 in passiuus qd est op⁹ ipi⁹ passiuus: ⁊ qz ope
 rans hic est calor ⁊ frigus: ⁊ illud qd frigus ac
 cidit mōe quādo defici calor: ⁊ calor accidit
 eidē qn deficit ei frigus: ⁊ est manifestū ex
 mō op⁹ eius: ⁊ est ⁊ gelatio que est desicca
 tio aliq: tunc cōuenit ut incipiam⁹ determi
 nare siccitatem. .f. quo mō genere per istas
 duas virtutes operātes. .f. calorē ⁊ frigus:
 ⁊ que res incipiāt hōc accēs ab illis ⁊ conse
 quunt hoc accēs. Et dicamus q oē corp⁹
 passiuū nō op⁹ ē sine victoria hūidi in ipso
 ⁊ siccit: que duo sunt terra ⁊ aq. Et qz ista
 duo elementa sunt frida ambo euenit bene
 cessitate q sit in omni gñato de virtutibus
 actiuis virtus frigidior: ⁊ frigus subtiliali
 ter opat in gñatis corruptionē: ⁊ si accidat
 ut inuēt aliquādo ad generationem.

30 **C** Sicut est ei⁹ phibitio ab assatiōe ⁊ facit cōgelari
 hūidū corpus post cōplemētū digestiōis: ⁊ facit cor
 ruptionē effectū i gñatū sūb duob⁹ modis si accidit
 ⁊ illud est qz pstringit calorē in pfundo rei quousq
 adurit res ⁊ diuidit prez ei⁹: ⁊ subali illud est qz de
 pedit calorē nālē q est in re: ⁊ accidit ex hō destructio
 cōtinuatiōis ptiū generati ex exhalatiōe ⁊ exiū hu
 miditatis nālīs a re ppter recessus calorīs nālīs.

C Desiccant aut quecūqz sunt aq ⁊ aque spe
 cies aut hūit aqua siue superinductam siue
 connaturalem. Vico autem superinductaz
 quidez velut in lana. Cōnaturalē aut velut
 in lacte: aque aut species que talia: vini: vi
 na: seru: ⁊ totaliter quecūqz nullam: aut
 partiam habent hypostasim.

C Et gñata ⁊ humida aquosa arefcit arefa
 ctiōe nālī. .f. per se: aut arefactiōe accīralī. .f.
 extranea. Et arefactio accidentalī est sicut
 spongie humefactē que arefcit per calorem
 accidentē ei extrinsecus nō per sūā nām.

31 **C** Et arefactio naturalis est sicut res humida que in
 spissatur ⁊ igrosatur ⁊ arefcit in semetipsaz per sūā
 substantiam ⁊ per suam naturam.

C Nō pp viscositate: qbusdā. n. cā nō substa
 di aliqd viscositas sicut oleo aut pici.

C Et res viscosae non arefcunt ppter viscosi
 tatē que est in eis: sicut oleū ⁊ pici ⁊ cera.

C Et sicut ppter hoc hūor qui est in eis non spar
 32 gatur neqz dissoluitur per virtutem operantem.

C Desiccantur autem omnia: aut calefacta:
 aut frige facta: ambo aut calido ⁊ ab interio
 ri caliditate: aut ab exteriori.

C Et res humide arefcit aut ppter frigus:
 aut propter calorem.

C Et desiccatio ppter frigus erit: qz frigus retinet calo
 rem intus in re ⁊ ille opat in humore q est in re.

C Teni q in frigidatiōe siccant sic vestimē
 tus si fuerit separātū ipm sūm seipm hūidū ab
 interio calido sit enaporare faciēte humidū
 desiccāt: si paucū fuerit hūidū exire calidi
 tate a circūstāte frigidō. Desiccant qdē sic
 dictū est oia: aut calefacta: aut frige facta ⁊
 oia calido aut interio aut exteriori coeducē
 te hūidū. Vico aut ex qdez: sic que elipant:
 itra at qn ablato a calitate quā hz psumptū
 fuerit expirāt: desiccari qdē igit dēi ē. Hū
 mecrari qdē enī est vni qdē aqua fieri psta
 tem: vni aut liquefieri coagulata: hōz autē
 pstar quidē in aqua frige factus spiritus.

C Et arefcit illa res sic accidit pāno q arefcit
 p frigus: ⁊ hē qz res q hz partū hūorē qn ap
 ponit pñentiali frigus in ipso calore inuenio in
 ipsa cā pētēs cētū plus ponit ibi qz sparsus
 p totū. Plus. n. pōr sup prez qz sup totū: ⁊
 sic vigorāt pte cētū cui⁹ humidū psumit. vi
 gorāt tūc calor ⁊ arefcit v. Et eodē mō ac
 cidit calor qn hūit ipm frigus: ⁊ dissoluit a
 re: ⁊ querit locū ppius. ⁊ cā dissolone sua
 dissoluit hūiditas ineta i illa re: ⁊ sic arefcit
 desiccatiōe q est p calores subalē: ⁊ illud est
 sic in reb⁹ q desiccant p calorē ignis q circū
 dat illas: ⁊ sunt qdā gñā que humefiūt post
 cōgelatiōē: aut qz alterātur in aqua: aut qz
 liquefcit pmanēte sua suba ⁊ forma.

C Et pici ⁊ cera ⁊ gnāta ⁊ que liquefcit p calorē cōge
 34 lant p frigus: ⁊ iō qn ifrigidant congelant.

C De liquefactiōe aut simul ⁊ de coagulatiōe
 ne erit palā. Coagulātur aut quecūqz coagu
 lantur: aut exñtia aque: aut terre ⁊ aque.

C Et res q pgelat post liquefactionē n pte
 qn sint de nā aq: sic nix: aut ex nā aq ⁊ terre.

C Sic qn vincunt aq ⁊ terra vt lapides q liquefcit.

C Et hū: aut frido: aut calo: aut sicco: pp qd
 ⁊ resoluūt sūz qdēqz soluit a calo coagu
 latoz: aut a frido. Que qdez. n. a sicco calo
 coagulata sūt ab aq solunt q ē hūida. Coa
 gulari aut qdā vtiqz putabunt ab aq: vt mel
 elipant: coagulat aut nō ab aq sed ab eo qd
 in ipsa

34
 De passio
 bus mixtoz.

35
 Que a sicco
 calo coagu
 lantur ab aq
 solunt qd
 humida

Idē p se nō
erit eidez cō
contrarij.

In ipsa frigido. Quēcūq; qdē igitur sunt aque
nō coagulatur ab igne: soluunt enī ab igne.
Addez aut eidem per se nō erit cō contrarij.
In abscedēdo aut calidum coagulatur quare
palā q; ingrediendo soluerit. Quare facien
te frido coagulatur ppter qdē et non ingrossan
tur talia coagulata. Ingrossatio enīz būdo
quidem abeunte fit: sicco autē cōstante.

Et coagulari cuiuslibet rei coagulabilis nō
pōt ēē qn sit aut p calz: aut p fridū: et res cō
gelate q; liquefciunt et dissoluunt: ut est p gela
tio p calorem: et dissoluunt p aquā ut sal: et il
le q; p gelant p frigū dissoluunt p ignē. Itz co
gitauerūt multi hoies pp b q nā aq est cōge
lari: et inuēit rōne ad hoc ex melle qdē p gela
tū qn ponit itra aquā fridā: et aq frida nō facit
p gelari mel per nām suā fluidā currentes. s; p
per frigus suū. Et res aquee humide in sua
nā sunt res que dissoluunt per ignē: et non
p densant per ipm: q; vna et eadē res nō ope
ratur duo pria in vno subiecto.

Et aliq; res p gelant qn priuāt a calore p gelatiōe
eliq; reuertunt ad nām suā liquefactiōis qn occur
rit eis calor. Et gnāta hō sunt in qdē vincit humor: et
ppter hoc qn congelant nō nutriunt sed desiccant:
nec hūit excessum in duritiē sed accidit eis p gelatio:
qn opus siccitatis que occurrit eis vincit opū hūmi
ditatis: et hō sunt sicut ego credo gūmi.

Soli aqua
ūit humida
nō ingrossat.

Aq; aut būdoz nō ingrossat sola. Quēcūq;
at cōia ēre et aq; et ab igne coagulatur et a fri
gido. Ingrossatur aut ab abob. Est qdē ut
eodē mōdō dē ut alr. A calo qdē būdū edu
cente: euaporāte. n. būdo ingrossat sicci et
pstat: a frido at calz exprimitur cū quo būdū
recedit sū coeuaporās. Quēcūq; qdēz igitur
molliā: s; nō būda nō ingrossant s; coagulan
tur exire būdo velut assar later. Quēcūq;
aut būda mixtoz et ingrossant velut lac.
Alta autē et būctant pzo qdēz aut gros
sa aut dura aut frida ppteritrit enīa: quē ad
modū et later pzo bū assat vaporat et mol
lior fit. Ppōt qdē et puerit in caminis.

Et iā narrātimus an qdē res būde ispi
sant ppter aquā: nisi aq fuerit mixta cū terrā:
q; tūc aq p gela et ispiat: vel p ignē: aut p
frigū: sicut dcm est q; desiccatur: et nō est dcm
q; ispiat: sicut argilla que puerit in testā.

Et nō ispiat anteq; desiccat: sed desiccatur qn dis
soluit calor extrinsec; būore ei et būdinat. Sed lac
et suū sūte in reb; ispiat et ingrossat: qn operat in
ipso calor ignis: et aliq; res desiccant vltimo per ignē:
et humefiunt pmo et post arefciunt et durefciunt: sicut testa
que in initio qn ponit in furno et igne exhalat ex ea
vapor humefaciēs ipsam: et post desiccatur. Et cā b
est: q; calor pmo dissoluit illud qdē est in eo qdē remā

fit de būore in ei p fando interiori: et humefit ppter
hoc et post dissoluit būor ille: et psumit a calore et are
fciit testa: et pp hāc cām gyrat figuli vasa in furno.

Quēcūq; quidez igitur a frigido coagulā
tur cōium terre et aque: plus aut būctum ter
re: que qdē in calidū egrediēdo coagulatur
hec liquefiunt calido ingrediente iteruz cali
do: velut lutū cum congelatum fuerit.

Et oēs res quas p gelat frigū sunt cōposite
ex terra et aq. Et vincit in eis terrestritas: et
dissoluunt: et mollesciunt qn opat i eis calor.

Et quādo recedit ab eis cōgelant: et causa huius est: 38
quonā calor dissoluit in eis vapores naturales et cō
uertuntur in eis liquefiunt.

Quēcūq; aut ppter infrigidationē et cali
do simul educto oī hec insolubilia sunt nō su
perabundanti caliditate: s; mollesciunt velut
ferrum et cornu. Liquefciunt aut et laborant
ferrū ut humidū fiat et itez coagulet: et ca
libes faciunt sic. Subsident. n. subit et purifi
catur scoria: cū aut sepe patiat et puruz fiat
hoc: calibis fit. nō faciunt aut sepe ipz pp ab
sentia fieri multa et pōdus min⁹ purificari.

Et quādo multum occurrent igni nō con
uertitur liquefacta neq; dissoluta: sed mol
lia: sicut ferrum et cornu.

Et vult dicere sicut ego credo: qm multū occurre
rit igni in pncipio sue gnationis anteq; p gelent per
frigus q; illa nō liquefiunt post cōgelationē ppter
ignem extrinsecū: sed mollesciunt: quonā istud ma
nifestum est q; nō liquefiunt sed mollesciunt.

Est aut mellus feruz qdē hēt minore purifi
cationē. Liquefciunt aut et lapis pyrimachus
ut stillet et fluat: qdē aut coagulatur cum flu
perit iteruz fit durū et molle liquatur ut flu
ant: fluens autē coagulatur colore qdē nigrū
sile autē fit calce: liquefciunt aut et lutuz et ter
ra. Quēcūq; aut a calido sicco coagulatur:
hec insolubilia sunt quidez: hec aut soluunt
būdo. Later quide igitur et lapidū quorū
dam genera: quēcūq; ab igne terra cōbusta
fuerit velut molares insolubilia: nitruz aut
et sales solubilia būdo. Nō omni aut s; fri
gido ppter qdē aque et qdēz aq spēs lique
fciunt: oleo aut nō liquefciunt. Sicco enī ca
lido cōtrariuz frigiduz humidū: si ergo coa
gulatur alterum: alter soluit. Sic enim con
traria erunt cause cōtrariōz. Ingrossantur
quidez igitur ab igne solum quēcūq; aque
plus habēt q; terre. coagulatur aut quēcūq;
q; terre: ppter qdē et nitrū: et sales terre sunt
magis: et lapis et later: maxie aut dubie ha
bet olei natura. Sigdē enī aque oportebat
coagulari a frigido ut glacies: si autē terre

Quēcūq; a
calido sicco
coagulatur
hec insolubi
lia sunt.

Contraria
sunt cause cō
trariōrum.

Lōmen. sup metheo.

ccc 5

plus ab igne ut later: nunc aut coagulatur quod est
a neutro. Ingrossatur aut ab ambobus. causa autem est:
quod plenus est aere. propter quod et in aqua supernatur:
crem aer fertur sursum. frigidum. n. ex meritis spi-
ritu aqua facies ingrossatur. Semp. n. cum mix-
ta fuerint oleum et aqua: ambobus fit grossum. Ab
igne autem et tunc ingrossatur et albescit: albescit quod
de evaporate aqua siquid erat. Ingrossatur autem pro-
pterea quod marcescente calido ex aere fit aqua.
Atque quidam igitur modo eadem sit passio: et propter
idem sed non eodem modo. Ingrossatur quod igitur
ambobus. desiccatur autem a neutro: neque. n. sol-
neque frigus desiccatur non solum autem quod viscosum:
sed et quod aeris est. Non desiccatur autem aqua et neque epic-
cata elixata ab igne: quod non evaporat propter visco-
sitate. Quicquidque autem mittitur terre et aqua in plu-
ralitate virtutisque dignum dicit. Unus quodam et
coagulatur et bescitque patitur: velut mustum: ab-
scedit autem ab omnibus talibus: duo desiccatur aqua: si-
gnum autem quod aqua vapor. n. postquam in aqua: si quis
velit colligere: quare quibusque reliquit aliquid
hoc terre. Quodam autem hoc et a frigido sicut
demonstratum est ingrossatur et desiccatur. frigidum enim
non solum coagulatur: sed epiccat quidem aqua.
Ingrossatur autem aerem aqua faciens.
Et quoniam terra vincit super ferrum est illud ferrum
malum et diminuit multum in igne propter multitu-
dinem kakabre. Sed ferrum bonum parum diminuit
propter modicum kakabre: et lapis dicitur sic dissol-
uit per ignem quousque liquefacit. Et molares
lapides dissoluntur coloris quoniam congelatur per liquefa-
ctionem suam. Et causa est frigus quod obstat illis
ut calerent et filia et aliquid presertim et argillarum
dissoluntur: et aliquid illarum non dissoluntur: et aliquid
resque congelant per calorem et siccitatem non dissol-
vuntur per aquam sic testatur: et spiritus lapideus qui sunt
per combustionem terre sic lapis mole et est filia.
Et aliquid non dissoluntur sic sal et salnitrum et non
dissoluntur ipsa omnia humiditates sed frigida et
humida sicut aqua. Sed humida non frigida non dis-
solvuntur sic oleum et res in quibus vincit aqua etas
ingrossatur quoniam decoquuntur solum igne non desic-
cant neque congelantur: sed quodam in quibus vincit ter-
ra arefcit et desiccatur sic sal et salnitrum testa-
tur lapis. Et iam dubitaverunt in non olei olive et
alioque oleorum et disperit si vincit aqua in oleo: tunc
dum congelari per frigus sic glacies: et si terra vince-
ret tunc deberet per calorem sic testa. sed
nos videmus quod neque densatur neque arefcit ex
istis duobus: sed inspicitur per ambo et deberet are-
fcere ab igne: nunc quod congelatur a neutro: sed

desiccatur et ingrossatur ab ambobus et inspicitur:
quoniam aere plenus est: et ideo super aquam natat istud:
et gelidum exente spiritus congelatur aqua et inspicitur. ne-
que terra neque aqua vincit in oleo: sed oleum inspi-
sat cum ambobus: et aqua congelatur propter aqua etas quod
vincit itra eam. Sed oleum non congelatur: quoniam non aer
quoniam vincit per pinguius et spiritus ab igne: sed inspi-
satur et albescit propter spatium ipsius longum.

Et causa quare est pingulus est: quia calor ignis ex-
terior vincit super caliditates: quia calor ignis per longum
tempus extrahit et dissipat calorem aeris in oleo et in
recessu aeris declinat ad nunc aqua et inspicitur: sed are-
fcit propter aqua etas que rarefcit per calorem nunc
et per calorem ignis evaporat et rarefcit et clarescit ex-
tra. Sed oleum neque siccatur neque siccatur propter nunc
aeris que vincit in eo et est in non sua aeris: et quoniam non
exhalat aquosum in ipso propter viscositate: et quicquid
que admittent ex aqua et aere sunt in victoria finem victo-
ria est quod dicitur in eo et denunciat a vincente et in equi-
bus vincitibus equaliter denominat a nomine viri-
tutis et non facit illud aliquid congelari nunc: sed inspi-
sat et desiccatur similiter: quia congelatur aqua: desiccatur in
spissat aerem et turbat et convertit in aqua.

Coagulario autem dicitur quod desiccatio est
quicquid quod igitur non ingrossatur a frigido: sed coa-
gulatur aqua sunt magis: velut vitum via accit
et lipinum et ferum. Quicquidque autem ingrossatur non
evaporatur ab igne. hec quod dicitur: habet causa aqua
et aeris: mel quod dicitur: oleum aut aeris. Sunt autem
lac et sanguis ambobus quod causa et aqua et terre:
magis autem quod multum terre quodam modo ex quibus-
que humidis nunc fit et sales et lapides autem ex
quibusdam postquam talibus. Propter quod et si non se-
paret se per exurit ab igne decoctum. quod autem terre-
stre postquam et a coagulo si aliquid decoctum quod sic
medici coagulum imponentes. sic autem separat ferum et
caseus. separat autem se non adhuc ingrossatur: sed
exurit sic aqua. Si autem aliquid lac non habet caseum
aut paucum magis aqua et inestibile: et sanguis
aut filum: coagulatur. n. eo quod desiccet et frigidat.
Quicquidque autem non coagulatur velut quod cerui tales
aqua magis et frigidum propter quod non habet vias. In
eis. n. sunt terre et solidum: quare et effectus non coagu-
lat: habet autem: quod non desiccatur aqua. n. quod derelin-
quitur ut lac caleo ablato. Signum autem. languor
si. n. sanguines nolunt coagulari: velut cor
neque habet flegma et aqua propter indigestum esse et istu-
perat in non. Adhuc autem hec quod solubilia sunt
velut nunc: hec autem insolubilia velut later et la-
pis: et hoc hec quod mollicabilia velut cor
nunc: habet autem non mollicabilia velut later et lapis.
Causa autem quod frigus et frigus est: quare si coagulatur
duobus frigidum et sicco: necesse solui calorem et humi-
do propter quod igne et aqua: hec. n. tria. Aqua quod
quicquid igne solo: igne autem quicquid frigidum solo.

Et

2. 15
ligna
hic

Contraria
circarcedo
3. 15. 30.

Et dicitur qd pglatio est deficcatio spēs
qdā: et qd pglatio p frigidū est in eo vicēs aq
et dicam qd terra vicit i bñdis qbusdā q in
spissant. s. p calore: et nō puerit in sūmūz in
vaporē et in qbusdā vincit aer vt oleū: et in
istis in qb⁹ vicit terra i spissant: et nūq̄ fuit
vapor: vt mel et sibi sile: sūt vero lac et san-
guis mag⁹ h mltū ēre et sal: silr et lapides q
de qnz liq̄ scit: nūz deficcāt p calore: s. res in
qb⁹ vicit aq̄tas nō i spissant p calore: sic sepe
qd illō positi sup ignē puerit i vaporē aq̄s
i spissat: s. terre tritas lacū pglat: et ipm cō-
strigit et pglat et fugat: sic terra: s. lac qd ca-
rer coagulo vicit i eo aq̄tas et nō pglat: sic
lac cameloz: in quo vicit aq̄ et frig⁹: et nō ē i
eo terra: s. s. sanguis cito pglat pp mltū terre
in eo: et qd i spissat ē p digestionē multā. Et
signū hui⁹ est morbidus sanguis q non pōt
coagulari et pglari: q nō ē digestū neqz su-
peratū a nā: et cū vincit in eo terra et aqua.

4. i Tāc diuersitas rerū in cōgelatione et solutione est
sicut in prediis ppter diuersitatē causarū pertinē-
tiā ad illa: aut ppter materiā: aut ppter seipsas: aut
ppter actiones: aut ppter extrinsecū quod euenit.

Quare si a duab⁹ accidit coagulari h inso-
lubilia marie. sūt atq̄ta q̄cūqz calefacta de
inde frigidō coagulāt. accidit. n. cū cal⁹ exu-
aderit egre diēs plurimū humidūz cōprimi
trez a frigidō vt nō hñdo det penetrationē:
et pp hoc nec calū soluit. Quēcūqz. n. a fri-
gido coagulāt solū soluit: nūz ab aq̄. q̄cūqz
eni a frigidō coagulāt nō soluit: sed q̄cūqz
a calō et sicco soluit. Ferrū atq̄ factū a cali-
dō frige factū coagulāt. Ligna autē sūt terre et
aeris pp qd vstibilia et nō liq̄bilia: nūz molli-
ficabilia: et in aq̄ supnatāt ppter bebenū: h at
nō: alia qdē aeris hñt plā: ex bebenō at nigra
enapozant aer et est plus in ipsa ēre. Later
autē ēre solū: ppea qd deficcāt coagulāt p m-
modicū: nō. n. aq̄ itroī: h p q̄ sol⁹ spās exi-
nit: nūz ignis coagulauit enī ipse. Quid qdē
igī est coagulatio: et liq̄factio: et pp quot et
in qb⁹ est dēm est. Ex his at mltēstū q a ca-
lido et frigidō pstat corpa: et h at igrossaria
et coagulatia faciūt opationē ipsoz: ppea q
q ab his pda sūt i oib⁹ iest caliditas: aliqb⁹
at et frigiditas q dicit. Quare qm h qdē exi-
stū pp facē. hñdū at et siccū pp partē pncipatē
ipsoz cōia oib⁹. Ex aq̄ qdē igī et terra omio-
nera corpa pstat: et in plātis et in aialib⁹: et
q̄cūqz metallat velut aurū et argētū: et q̄cū-
q̄ alia talia ex ipso et ex pbalatiōe ea q vtri-

usqz iclusa sic dicitur est in alijs. Hec at diffe-
rēt ab iuicē et his q ad sēsus pptos oia: et i
posse aliqd facē. albū. n. et bñ odorās: et so-
nariū et dulce et calū et fridū i posse aliqd
facē sensūz sūt et in alijs magis puenētibz
passiōib⁹ q̄cūqz i patiēdo dñr: dico at. puta
liq̄bile et coagulabile et flexibile: et q̄cūqz alia
alia. oia. n. talia passiva sūt sic hñdū et siccū.
his at iā differt os et caro et nerū et lignū et
cor et lapis et alioz vñq̄qz omio mero-
rū qdē: nāliū at corpoz. Dicam⁹ at pno nu-
mez ipoz q̄cūqz s. potētiā et ipotētiā dñr.
Sūt at h coagulabile et icoagulabile: liq̄bi-
le et illiq̄bile: et mollicabile et nō mollicabi-
le: itingibile et nō itingibile: flexibile et inflexibi-
le: fragibile et nō fragibile: pductibile et non
pductibile: pminuibile et icōminuibile: im-
pressibile et nō impressibile: formabile et i-
formabile: capibile et nō capibile: trahibile et nō trahibile:
scissibile et nō scissibile: detritabile et nō detritabi-
le: viscosū fragile: pmassabile et nō pmassa-
bile: vstibile et nō vstibile: exbalabile et nō exba-
labilē. Plūma qdē igī fere corpoz his diffe-
rēt passiōib⁹. Quā at vñq̄qz boz potētiā
beāt dicam⁹. De coagulabili qdē igī et icoa-
gulabili et liq̄bili et illiq̄bili dēm est qdēz vtr-
ius. atq̄ redeam⁹ et nūc. Corpoz. n. q̄cū-
qz coagulāt et idurāt: hec qdē a calido pati-
unt. hec at a frido. a calido qdēz deficcante
hñdū. a frigidō at exprimēte calim: q̄re h qdē
hñdū absteria. h at calū h patiūt. q̄cūqz qdē
aq̄ calidi. q̄cūqz quidē terre humidi.

C Sed gñata nāliū pp fridū et siccū et pglata
soluunt p caloz et hñoz sic ferrū quod
dissoluit hñ liq̄scit. S. gñata qdē pstat ca-
lido et sicco dissoluunt frido et hñdo vt sal
qd dissoluit aq̄. Silr lignū cōburit igne: et
nō liq̄fit nūz dissoluit: qz vicit i eo aer et terra.
Et signū h⁹ est qz natat sup aquā ppter bebenū
et sibi sile: qz illa submergit: qz mag⁹ i ea
vincit terra q̄ aer: et signū h⁹ est nigredo co-
loris sūt: et iā distinxim⁹ et explicauim⁹ qd
sit coagulatio: qd dissolutio: et i qb⁹ sit. et q
aliqd corp⁹ vincēs sup ipm est frigus: et in
aliquo est calor vicēs. et ambo sil faciūt coa-
gulati et faciūt aliq̄ gñata hñda et sicca. Et
post q̄ explanatū est ēt tūc q hñditas et fle-
citas passiva sūt: silis caloris et frigoris: tūc
dicam⁹ qd cōpositio priū silis et dñtes cor-
p sunt ex terra et aq̄: et iste due res sunt in plā-
tis et aialib⁹ et mineris: vt in auro et argēto:

Ligna oia
hñdū et aq̄
ēre bebenū.

De theoz

et quicquid sunt alia huiusmodi. Et generatio istorum est ex aqua et terra et ex vapore vrinisq. et persecutio istorum generatorum cum quibus sensib. est diuersa in apprehensione. Et est sic in candido et nigro et odore bono et malo et voce acuta et grossa et dulci et amaro et gelido et calido: et aspo et molli: et medijs istorum diuersis in sensu et in aliquo proportionant passioi non operatioi sic humidu et siccu et dissolutu et currens et filia et cu istis modis diuersant filia i pib. sic os caro nervi lapides: et diuersitas altitudinis est p modu operatiois: vt est in organiciis: et vocat alias res membra organica. et vlt oes res differunt: aut p passionem: aut p operationem.

47 Et passiuu est rectu: curu: liqibile: coagulatu et ceteris pulsat: et resistens et filia istar reru pp qd euenit diuersitas in generatio. Et postq rememorauim in p. p. modis nri aggregatione vntu et pportioi generatoz ad istas res: et rememorauim iter passiuu pgelatis et non pgelatis et solutu et non solutu: rememorauim modu vntu cuiuslibet illor. Et dicam qd aliq corpa sua dura euenit durities: aut ariditas: aut pp frigus: aut pp siccitate: et arefactio p siccitate e: qd huiusmodi siccitate p victoria siccitate huiusmodi. Sed arefactio p frigus est p hac causa: qd frigus qui vincit caliditates fugit calor: i pfundiu pp victoria fridit: vnde et remanet ex parte frigidu et coniungit et coagulat et inspissat. Sed dixit Arist. qd manifestu est qd aliq corpa arefactu p puatione caliditatis: et aliq p puatione humiditatis. Et pot dubitari sup hoc ex p. dicitis: qd p frigus pgelata p frigus pgelant: aut pgelant p vntu caloris interioris ibi pualescit: qd deficit huiusmodi in vtraq istar duarum: vel ambe simul sunt ea p. dicta in causa frigoris facit pgelatione: et hec p. dicitur tertia et est p. uatio caloris ipsi et p. uatio p. uatio postea p frigus remanens in recessu caloris vel pp puatione caloris vel p. fundatione eius: vel p vtraq via: et videt qd si hec causa vbi hec est causa frigoris hic coagulationis subalter id est causa pgelationis subalter: p. dicta causa sunt accidentalia: et aliq coniungit fil oes causas: et tunc corpa que pgelant per puatione huiusmodi sunt p. posita in qd vincit terra.

Quod quidem igitur huiusmodi absentia ab humido liq. sicut nisi sic puenierint vt minores relictu sint poru qd aqua molles: velut later. Quicquid autem non sic humido huiusmodi soluitur: velut nitrus sales etra qd ex luto. Quod autem caliditate p. uatio a calido soluitur: velut glaries pluviales. Qualia quidem igitur coagulabilia: vt liq. bilia: et alia illi q. bilia dcm e. Incoagulabilia autem q. bilia: aut n. bnt humiditate aquosaz: aut non aqua snt h. p. s. caliditate etre: putamel et mustu: velut feruetia. n. se et q. bilia aqua quidem hnt. Snt aut plus aeris sic oleu et argenti vntu: et si quid viscosu velut glure. Adolificabilia autem se coagulatorum q. bilia non ex aqua velut glacies aqua: et q. bilia terre magis: et n. euaporauit totu huiusmodi sic in nitro aut sale: neq. bz irregularit sic later: et aut trahibilia non en

ria huiusmodi: aut ductibilia non entia aqua: et mollificabilia igne: velut feru et cornu et ligna se aut liq. bilia et illi q. bilia: h. qd et itigibilia: h. at non itigibilia: velut es itigibile liq. factibi le exis. lana aut et terra itigibile: maderit. n. Res quidem liq. bile. n. ab aqua aut liq. bile: et ab aqua liq. bilia qd non itigibilia: velut nitrus et sales: neq. n. aliud itigibile nullu qd non mollius sit maderit. Quod autem itigibilia exstia non liq. bilia sunt velut lana et fruct. Snt aut itigibilia quidem q. bilia terre exstia hnt poros maio res aqua molliu exstib. duriorib. aqua. Liq. bilia aut aqua: q. bilia p totu. pp qd at tra liq. fit qd et itigibile ab humido: mixt aut liq. fit qd et itigibile at non: qd in nitro quidem p totu poru qd diuidit mor ab aqua pres: in tra aut pmutati snt poru qd q. bilia cunctis vtiq. suscepti differt passio. Et ista eadem qd defecant cu p. uatioe huiusmodi liq. bilia p. uatioe nri tunc viceret sup ea ipsa p. uatioe p. uatioe i mo qd si hnt t. durities qd non possit aqua itare. S. illud in quo non e t. durities p. uatioe liq. bilia: vt sal et filia: et corpa qd p. uant p p. uatione caloris dissolunt p calorem sic feru metallu et filia. Et ia manifestu est ex h. p. modis qd res dissolunt: et qd non: et qd coagulant et arefactu: et qd non pgelant et non arefactu. Et dicam qd res qd non pgelant sunt res i qd vincit aqua: et non snt sine tra sic mel et mustu: et oia qd bulliunt et inspissant et non pgelant: et sic res in qd vincit aer sic oleu: et argenti vntu: et filia non pgelant snt. S. res qd indurant et pgelant snt illa in qd vincit terra sic sal et nitrus et filia. Et liq. bilia sic p. dcm est: qd aqua liq. bilia p igne: et qd aqua: et res qd liq. bilia qd snt mollificabilia et qd non: et illa qd liq. bilia et non mollescent sunt sic sal: et illa que mollescent et non liquescent sunt sicut luru et lana.

48 Et ia puenit vt dicam eas istos qd luru mollescat et non liq. bilia: et lana mollescat et non liq. bilia: et dicam qd res qd mollescant et inspissant: sic corpa latoru poru et via: et h. e aqua cu admisceat istis p. uatioe in eis p. uatioe subaz: et p. pres et p. poros: et mollescat et inspissant pres et. Sed sal et dissoluit p aqua snt poru snt strici et calcati et huc vntu non pot aqua penetrare pres suas: et id liq. bilia anteq. possit mollescere. Et vult ois p. m. qd mibi vt pp debilitate caloris et victoria aqua sup ipm: qm luru non liq. bilia pp terrestriate et poteria sup ipm et mollescit pp apparitione poru: et luru vocat argilla vel bolu et non liq. bilia pp terrestriate et sal et. qd non mollescit: h. pp clausuras poru et liq. bilia pp victoria aqueitatis super ipsum. Snt autem hec quidem corporum flexibilia et dirigibilia velut calamus et vlm. hec autem in flexibilia corporum velut later et lapis. Sunt aut

autē et inflexibilia et idirigibilia quorūcūq;
corporū nō pōt lōgitudine in rectitudine et pi-
pberia et ex rectitudine in pipberia pmutari.
Et flecti et dirigi est in rectitudine aut in pi-
pberia trāsmutari aut moueri: etenim qd re-
flectit et qd deflectit curuat. Qui qdē igit
ad pueritatē aut p̄cauitatē mor⁹ lōgitudine
saluata flexio est. si. n. et in rectū vtiq; eēt sif
flexū et rectū: qd qdē ipole rectū flexū eēt: et
si flectit oē aut reflectet aut deflectet. Morū
āt h qdē ad puerit. h āt ad p̄cauit trāsmuta-
tio nō vtiq; erit: et qd ad rectū laxatio: h ē fle-
xio et rectificatio aliud et aliud: et h sunt fle-
xibilia et rectificabilia: et inflexibilia et nō recti-
ficabilia. Et h qdē frāgibilia et cōminuibi-
lia sūt et sigillatī. puta lignū qdē frāgibile: cō-
minuibile āt nō. later āt et frāgibil⁹ et cō-
minuibil⁹. Differēt āt: qd fractio qdē ē in ma-
gnas ptes disio et separatio. cōminutio āt in
q̄scūq; et ptes duab⁹. Quēcūq; qdē sic co-
agulata sūt et mltos hēant vicissitudinatos
poros et cōminuibilia vq; ad h. n. p̄tigit. q̄-
cūq; āt ad mltū frāgibilia: q̄cūq; āt abo: abo
Et alique res plicant⁹ et duplicant⁹ sicut li-
gnū et cāna vitridis: et aliqua illaz nō plican-
tur neq; duplicantur: sicut lapides.

44 Et cā pp quā plicant⁹ res est būditas viscosa q̄ ē in
illis: sed res viscosae in qb⁹ vincit terretritas sup aq̄-
tate illa nō duplicant⁹ neq; plicant⁹ sed findūt et sūt
scissibilia si plicant⁹ aut duplicant⁹. et plicari est appro-
primari extremitates vel ad aū vel ad post. Et corpo-
rū qdā frāgunt⁹ et qdā cōminuunt⁹. Sed frāgi est di-
uidi in partes magnas: et cōminui est diuidi i partes
subtiles. Et corpus cui⁹ natura est mollities et vacui-
tas cōminuitur vt cera: et sūi sile. Sed illud qd non
est molle nec vacuū frangit⁹ vt lapis durus: sed illū
qd est temperatum ex ambobus ex mollitie et duri-
tie: et est in pte vna mō molle vacuū: et in alia disposi-
tione et in alia pte dūrio mō cōminuit⁹ et frāgit⁹: sicut
gelu et nix: aliq; sunt que nō frāgunt⁹: vt ignis et aer.

Et h qdē ipressibilia velut es et cera: h aut
nō ipressibilia velut later et aq̄. Est āt ipressio
supficie i pte in pfundū cessio pulsioe aut
pulsioe torat⁹: aut tactu. Sūt autē que ta-
lia et mollificabilia velut cera manēre alia su-
pficie pte trāsmutat⁹: et dura velut es: et
nō ipressibilia: et dura velut later. nō. n. cedit
in pfundū supficies: et būda velut aq̄ cedit
qdē h nō pte h ē trāsmutat⁹. Impressibi-
liū āt q̄cūq; manēt ipressione passā et bene
ipressibilia mān h qdē formabilia. Hec aut
nō h ipressibilia velut lapis et lignū: aut bñ
ipressibilia qdē: nō manet āt ipressio: velut lane

aut spōgie: nō formabilia s; capibilia h sūt.
Sed lentescere est mutari aliqd in pfundū
vt impulsū fm empipedū: et lentescere est molli-
ficari: et h q; ptes rerū molliū lētaz sunt ta-
les q; fm illas res pōt cedere in pfundū: et
sunt aliq; res dure nō molles vt lapis dur⁹.
q; nō est apr⁹ cōprimi: et molliū qdā in dispo-
ne retinet signū et talia recipiūt formationē
sic cere apū masculoz q̄ sunt signū in dep̄be-
sioe: et pōt reuerti ad p̄stinā figurā: et tale i
app̄bēsiōe est cedēs et recipiēs multas for-
mas. Et molle quod in dep̄bēsiōe nō tenet
figurā est sic sericū crudum et coctum.

45 Qu nullū istoz recipit fōmā nec pueritē ad aliquā
s; si fuit i via recipiēdi aliā for⁹ erit p viā dep̄siōis.

Sūt āt capibilia q̄cūq; pulsa in seipsa pue-
nire pnt in pfundū supficie sec⁹ mutata nō
diuisa: et trāslata alibi alia pte velut aq̄ facit
hec enī ecōtra trāsserēt. Est aut pulsio mot⁹
a mouēte q; fit tactu: p̄cussio aut cū allatiōe:
capitū aut q̄cūq; poros hnt vacuos conati
corpiō: et capibilia hec q̄cūq; pnt in p̄pria
vacua puenire: aut in p̄prios poros velut
madefacta spōgia: pleni. n. ipsi⁹ porū: s; quo-
rūcūq; porū pleni fuerint molliozib⁹ q̄ ipm
qd nati est puenire in seips. Capibilia qdē
igit sunt velut spōgia cera caro: non capibi-
lia aut q̄ nō nata puenire pulsione in eos q; in
ipso poros: aut q; nō hnt: aut q; durioribus
habēt plenos. Ferrum enim non capibile et
lapis et aqua et omne humidum.

Et dep̄rimi est pstringi corp⁹ in semetipz
et q; ptes tangūt se: et res q; dep̄rimūt: dep̄-
mit duab⁹ de causis: aut pp h q; nō sunt sue
ptes iposes et p̄ime: q; nō elōgant nimis:
et q; app̄oximāt p actus obuēientes dicūt
hic q; cōdensant in dep̄sione ad minus: aut
per aliā cām: scz q; res sit sicut vas pleni⁹: et
pstringunt partes eius in illa amplitudine.

46 Sed res q; sūt i illa vacuitate: q; vacuitas fuit i illo
vale iera quā itrabāt ptes i p̄triciōe: et dē tali q;
sit p̄phen⁹ qm dpmē exbalāte aer et vacuitate ei⁹.

Trabibilia aut sūt quorūcūq; p̄ ad latius
trāsserri supficies. trabi. n. ē trāsserri ad mo-
nēs planū cōtinuū exis. Sūt aut hec quidē
trabibilia velut pilus corrigia neru⁹ et glutē
et pasta. hec aut nō trabibilia: velut aq̄ et la-
pis. Hec qdē igit eadē sunt trabibilia: et ca-
pibilia: velut lana: hec āt nō eadē sicut fleg-
ma: capibile qdē nō est: trabibile aut. et spon-
gia capibilia qdē: nō trabibilia āt. Et hec q;
dēz sunt ductilia velut es: hec aut non ducti

Pulsio qd.
p̄cussio
quid.

Que capibi-
lia sunt.

lla: velut lapis et lignum. Sunt autem ductilia
quodammodo quicquid cadit percussione potest flecti in latum
et profundum vel superficie transferri per preteritum: non
ductilia autem quicquid non potest. Sunt autem quicquid
ductilia omnia et impenetrabilia: impenetrabilia autem non
omnia ductilia: velut lignum: ut tamen ad omne est dice-
re peruenit. Lapidibus autem hec quodammodo ductilia:
hec autem non: cera quodammodo et luti ductilia: lana autem
non: neque aqua. Sunt autem et hec quodammodo scissilia velut
lignum: hec autem non scissilia velut later. Est autem
scissibile quodammodo per diuisionem ad plus quam diuisionem di-
uidit. Scinditur enim ad plus diuidatur quam diui-
des diuidit per preteritum diuisionem. In detruncatione
autem non est hoc: non scissilia autem quicquid non pos-
sunt parti hoc. Est autem neque molle nullum scissi-
le: dico autem simpliciter mollium et non ad invicem: sic
quodammodo enim et ferrum erit molle: neque dura omnia: sed
quicquid neque humidum sunt: neque impenetrabilia: neque
continua: ita autem sunt quicquid simpliciter longitu-
dinem habent poros: simpliciter quos adnascuntur inuicem:
sed non simpliciter latitudinem. Detruncabilia autem sunt co-
ntinui duorum aut mollium quicquid possunt.
neque enim necessitate precedere diuisiones: neque
continui diuisa: quicquid autem non habet fuerit ta-
lia detruncabilia quodammodo sunt eadem: et detrun-
cabilia et scissilia velut lignum: sed ad multum scis-
sile quodammodo simpliciter longitudinem: detruncabile autem simpliciter
latitudinem. Multi enim diuiditur vnicuique in mul-
ta: quodammodo longitudines multe quodammodo vnicuique scissile
habet: quodammodo latitudines multe quodammodo vnicuique detruncabile
habet. Alcosus autem est cum trahibile aut humi-
dum et molle fuerit: tale autem fit per carenatorem
quicquid velut catene componunt corporum: hec
enim ad multum potest extendi et conuenire: quicquid
autem non talia fragibilia. Comassabilia autem quic-
quid capibilia mensura habent captura. Inco-
massabilia autem quicquid aut totaliter non ca-
pibilia: aut non mansuam habent captura.

C Sed extensibile est res cuius partes sunt perueni-
tes ad vertendum ad omnes partes: sic panis in omnes
partes simpliciter voluntate fulloris: et res extensibilis ali-
quod extenditur et contrahitur sic lana spogia et bobis
et species serici non culti: et aliquid extenditur et non
comprehenditur et comprehenditur sic viscus: et aqua cocta
et flegma viscosum: et aliquid comprimuntur et exten-
duntur in longum latum et profundum sic ferum et fide. et
alia non pariter aliquo istorum modorum. sic lapis
durus. Et extenditur est extenditur per partes in latum longum
et profundum per partes: et partes ad que extenduntur
plus corpora sunt ample et perfunde: sed in longum ex-
tendunt corpora. Et omnia quod non sunt habent non extenduntur
et quodammodo scissibilia sunt et quodammodo non: et quod scinditur

est secum: et scindi est diuidi parte a parte.

Et quod res diuiditur per longum deinde scinditur: quod in latum est
scindi: et scindi est in corpore letore: scissio in corpore sicco: et
aliquod sit scissio et scissio sit in aliquo corpore: sic in li-
gno viridi: et quod habet cum humore scitatur et non est humor
et scitatur in eo sit subiecta in preteritum: aut ibi per
quod vnicuique non est scissio sibi. Cum et deprimis partes cor-
poris et partem partem sequitur durities et post remane-
bit durum permanens de tali re dicitur quod sit filtratum.

Et hec quodammodo visibilia sunt: habent invisibilia: velut
lignum quodammodo visibile: et lana et os: lapis autem et gla-
cies invisibile. Sunt autem visibilia quicquid habent po-
ros susceptuius ignis et humiditatem in his quod
simpliciter directi poris debiliore igne. Quicquid
autem non habent aut fortiore velut glacies et quod valde
viridia invisibilia. Exhalabilia autem sunt corpo-
ra quicquid humiditatem habent quodammodo: sic autem habent et
non evaporant ab ignis seorsum. Est enim vapor
quodammodo calido visio in aere et simpliciter segregatio ex
humido madefactiuo. Exhalabilia autem tempore in
aere segregantur: et hec quodammodo disparata sicca: habent autem
terra sunt. Differunt autem hec segregatio quod neque ma-
defact neque spiritus sunt. Est autem spiritus fluxus et con-
tinuus aeris ad longitudinem. Exhalatio autem est quodammodo
calido visio corporis segregatio sicut et habet aer-
is per quodammodo quod non madefact sed colorat magis.
Est autem quodammodo lignum corporis exhalatio fumus.
Dico enim et ossa et pilos et omne quodammodo tale in eodem:
non enim lacet nomen eodem: sed simpliciter analogiam tamen
in eodem omnia sunt: sicut et Empedocles ait: habent
pili et folia et aurum plume spisse et squame
sunt super solidam materiam: quodammodo autem pigrius exhalatio
lignis: quodammodo autem vinctuosi kinsa per quodammodo oleum non pa-
tis epsestis: neque igrorant quodammodo exhalabile est sed
non vaporabile: aqua autem non est exhalabilis sed vapo-
rabilis. Vini autem quodammodo dulce exhalat: pique
enim eteni eadem facit oleum: in enim a frigore coagula-
ta: viturque est autem vini nomine. ope autem non est
non enim vinosus humor per quodammodo non iberiat. Mo-
chus autem vini purus habet exhalationes: per quodammodo emittit
flamam. Invisibilia autem videtur esse quicquid in cine-
re dissoluntur corporum: patitur autem habet omnia quicquid
coagulata sunt: aut a calido: aut ab ambobus
frido et calido. hec enim videtur obtemperare ab igne. mi-
nime autem lapidum sigilla vocantur carbonculis.
Invisibilia hec quodammodo inflammabilia sunt: hec autem non
inflammabilia: bonum autem quodammodo carbonabilia. Sunt
autem inflammabilia quicquid non habet entia exha-
bilia sunt. Et per autem: aut oleum: aut cera: ma-
gis cum alijs quodammodo se sunt inflammabilia: marie autem
quicquid fumum emittit. Carbonabilia autem quicquid
talium terre plus habent quam fumum. Adhuc autem quodammodo
liquabilia entia non inflammabilia sunt velut

es et inflammabilia non liquibilia velut ligni: hanc
ambo velut thūs. Quia autem quia ligna quod per totum
hanc hanc dicitur per totum primum est ut purat: es autem
secundum vnaquodque quod per totum primum autem: et min⁹
quod ut flamma faciat. Thūs autem hac quod sic: hac
autem illo modo hanc. Inflammabilia autem sunt exhalabi-
lia quod quod non liquibilia sunt: per magis est terre.
Siccū enim hanc cōe igni: hanc igni cal⁹ si fiat siccū
ignis fit per hanc flamma spūs aut fumus ardēs ē.
Lignorum quod igitur exhalatio fum⁹. cere autem et
thūs et salū et picis: et quod hanc picē: aut ta-
lia lignis. Quia autem quod quod oleaginis kinfa:
et quod quod minime ardēt sola quod pauci siccū hanc:
transitio autem per hanc aliter autem cūssime. hanc est
quod pigne siccū vinctuōsū. Exhalatū quod igitur
hūidū hūidi mag⁹ ut oleū et pice: ardētia autem
siccū. hanc autem passioib⁹ et bis dūys omiōmera
corporū: sic dēm est dūntabūuicē fin tactū
et adhuc saporib⁹ et odorib⁹ et colorib⁹. Bi-
co autem omiōmera velut quod metallū es autem ar-
gētū stannū ferrū lapidē et alia talia et quod quod
ex his fiat segregata et quod in aialib⁹ et plantis
velut carnes ossa neruus pellis viscera pili
crines vene: ex quod quod pstat anomiōmera: pu-
ta facies man⁹ pes et alia talia: et in plātis li-
gnū cortex foliū radi⁹ et quod quod talia. Quia autem
hanc quod ab alia cā existit: ex quod autem hanc mā quod
siccū et hūidū: quod autem et trā: hanc. n. emidētū mā
hanc potētā vtrūq⁹ vtrūq⁹. Faciētia autem ca-
lidū et frigidū. hanc. n. ostare faciūt: et coagulāt
ex illis. Accipiām⁹ omiōmerū quod quod quod quod spe-
cies: et quod quod autem quod cōes. Sicut itaq⁹ corpo-
rū pditōr hanc quod hūida. hanc autem mollia. hanc autem du-
ra. hanc autem quod quod dura aut mollia coagula-
tione dēm est pri⁹. hanc quod igitur quod quod quod
porat autem. quod quod autem aut terre aut cōia terre
et autem velut lac: aut terre et aeris velut lignū:
aut autem et aeris velut oleū: et quod quod quod a ca-
lido coagulāt cōia. Subitabit itaq⁹ aliq⁹ de
vīo hūidū: hanc. n. et euaporabit vtrūq⁹ et igros-
sat sic nouū. Quia autem quod neq⁹ in vna specie dū
vīnū: et quod aliq⁹ aliq⁹. nouū enim magis terre quod
antiquū per quod et igrosat marie calo et coa-
gulāt min⁹ a frigido. hanc enim et calim multū
et terre sic quod in archadia sic exicat a fumo
in vtribus vtrūq⁹ coaguletur. Si autem oē
fecē habet sic xrus que est aut terre: aut autem:
aut hūis habet multitudinem.

Et aliq⁹ cōburunt igne et inflammant ut lignū
cāna ossa et lana et filia corporū quorū euapo-
rationes nāles nō sūt hanc igni et cremant: quod
ignis admisceat cū illis: hanc illa quod sunt hūida et

hanc multos excessus in humore et cōdēsan-
pres in fine nō cōburunt nec inflammant sic
gelu et sal et aux et carbūcul⁹ et filia. Et aliq⁹
puertunt corpora hūida in vaporē per ignē
quod vapor est res quod exiit ex hūore corporis per ca-
lorē exteriorē ad aerē: et aliq⁹ res terminant
et destrunt et puertunt sicca terrestria quā
humor est? sit vapor: et aliq⁹ res puertunt in
vaporē et fumū in totū per ignē sic oleū et sibi
sile. Quia euaporare est aeris inclusi in cor-
pore a quo exiit de profundo ei⁹ i quo submer-
gebat per admixtionē cū xtrute illi⁹ corporis.
Et dēm est quod corpor⁹ cōbustibile est quod est po-
tēs puertit in cinerē: et corpora quod inspissantur et
coagulant per calores et frig⁹ illa cōburunt et
corpora pdeniata per calores cōburunt ut ossa et
filia. Sicut corpora cōbustibilia quod coagulāt per fri-
gus sunt sic lapis cōbustibilis qui cōburit et
calefit et pri⁹ fuit lapis pdenat⁹ per frig⁹ sic fa-
ciūt oēs lapides excepto lapide quod vocat car-
būculus quod nō cōburit. s. quod ignis i eo nō ope-
rat. Et oē corpor⁹ siccū in quo vicit terrestri-
tas inflammāt igne et puertit in cinerē: et sunt
quod corpora quod liquescunt per ignē et nō inflammāt nec
puertunt in cinerē sic es et suū sile: et sunt quod
dū quod inflammant et puertunt in cinerē: ut li-
gnū et suū sile: et sunt quod quod inflammāt per ignē
et liquescunt: ut galbanū et thūs et filia: et cā in
inflammatiōe ligni et cōbustiōe eius et in ipore
ria eris ad hanc est quod vincēs in ligno est hūidū
in oib⁹ ptrib⁹ suis mixtiōe pūda in pūmūta-
te: et iō ignis inflammāt in oib⁹ ptrib⁹ suis. Sed
in ere humor vincit in quod quod ptrib⁹ suis nō
pūmūta in oib⁹ ptrib⁹ suis: nec hanc mixtū: et iō
nō pōt inflammari in toto sicut thūs vtrūq⁹ sile eri in
pre quod liquat a ligno: quod inflammāt. Et post quod
nos notificauim⁹ pūda narratiōe cōpleta:
thicoicamus quod de terra exēit corpora quod vo-
cat omiōmera aurū et argētū cuprū et plum-
bum et lapides minerales. Sed et aialia sile
hanc ea quod dū omiōmera: et dissimilia i ptrib⁹
et omiōmera inēbra sūt ut neruus et vena et
filia et dissimilia: et nō homogenea ut pes et
man⁹ et caput et filia inēbra cōposita ex fili-
bus: et in arborib⁹ sunt ptes pūles: sile sicut
lignū et foliū et cortex et fruct⁹ et radi⁹: et ista
cōponunt ex mā hūida et sicca autem et terre: sicut
calor et frig⁹ sūt operatiua: et cū istis est sub-
sua et eētia: et dicam⁹ quod sunt spēs create de
terra: et quod cōposite sunt de terra et alijs simi-
libus. Et dicam⁹ quod aliq⁹ corpora sunt creata
hūida: et aliq⁹ dura: et aliq⁹ leuia: et iā pūpū-

mus q sunt bñda: z q sunt lenia z q dura.
Et corpora que dissoluunt z ascēdūt in va
porē sunt cōposita ex aq. i. in eis vicat aq: z q
sunt pseueraria z puerunt taliter sunt cōpo
sita et ex tra: z cōpositi ex tra z aq vt lac: z
cōpositi ex terra z aere sic lignū. Sz corpa
que dissoluunt fm partē in vaporē z fm p
te pseuerat sunt tria cōposita ex terra z aq z
lac z sub file: z corp⁹ cōpositi ex terra z ae
re vt lignū z cāna: z corpora cōposita ex aq
z aere sunt sic oleū. Et tā pōt qd qre de vi
no: qz videm⁹ multū ispiuari z ingrossari.
Et dicam⁹ q illud qd vicat in multo est ter
restritas z calor z ispiuatur per calozes: z
ingrossatur cum siccitate partium.

48 C No dixit nisi vinū qd est in loco vearie: nā illd de
siccit in vasis suis p fumū: z qd deberet bibi cēbif
p icisionē: dixit Anepace q de multo signū vt vinū
cat in eo restritas est q accidit i vino in loco vca
rie: z oē vinū in q est nigredo ipsa z turbiditas vinū
cit i eo restritas z aqitas z forte vicet alterū eoz:
z ē oē aqitate vicetē solā sic i vioveteri: aut solā ter
restritatē: sic vinū qd p dū ē qd iuēt i loco vearie.
C Quedūqz aut a frigido ingrossantur terre.
Quedūqz aut ab ambobus cōmunia plurū
velut oleum z mel z dulce vinum.

49 C Et oēs res corpales q gelant p frigū. s.
cōsimiliū partū vincit in eis restritas.

49 C Et sunt vna spēs terre: z vnus modus modoz eius
est sicut oēs res que cōdensant p calozē que hnt ex
cessum in siccitate: z duritie sunt similitr de suba terre
z modorum eius: sicut tellurē gipsum: z sal.
C Cōstitutorū aut qdūqz coagulata sūt a frigi
do aq: vult glacies nix grādo pūina. Que
cūqz aut a calo terre: velut later calens nitrū
sales. Quedūqz aut ab ambob⁹: talia aut sunt
q cūqz ifrigidatiōe. h aut sunt qdūqz ambo
rū pūatiōe z cali z bñdi filēgrediētis euz
calido. Sales qdē. n. humidi soli⁹ pūatiōe
coagulant: z q cūqz sincera terra terre: gla
ties at calidi soli⁹: h at amboz: pp qd z am
bob⁹ bēant ambo. Quo: sicūqz qdē igit to
tū exsudaue velut later: aut electri eteni vt
electz z qdūqz dñr lachryme ifrigidatiōe
sūt: velut myrraba: th⁹: gūmi: z electz aut vī
huius generis z coagulatur: intercepta enī
in ipso antiralla videntur.

C Et oēs res q gelant per frigū aq q ineni
unt in illis sunt de modis aq z suaz speciez
sic gelu z grādo z nix: z aliq p dēsanf cū ca
loze z frigore: z sunt res cōposite fil ex aq z
terra: sic oleum z mel: z vinū dulce. Et oēs
res q sunt de suba gūmofa sunt de reb⁹ pge
latis p frigū: sic thbus: gūmi arabicū: z ka

kabic: z silia z testa ispiuant p calozē z pge
lant p frig⁹: z kakabze ē iuētū sup aial notū.

50 C Et h q: appropiat se istd aial arbori kakabze: z ad
bestiā: z h qd fac ispiuari kakabze est calor q exiuit
de flumine: z kakabze est in arboribus riparū eius.

C A fumo at calz exiēs velut cocti mellis cū
in aquā dimiseris euaporat humidū: h oia
terre: z h qdē illiqbilia z imollificabilia: ve
lut electz: z vt lapides qdaz: velut porz q in
spelsicis: eteni bi sūt sūt bis: z non velut ab
igne: h vta frigido exētre calido cōgredi
tur humidū ab ipso exētre calido: in alijs at
ab extriseco igne. Quedūqz at nō tota terra
sūt qdē magis: mollicabilia at velut ferrū
z coznua. Th⁹ at z talia sūt lignis vaporat.

C Et qñ pycit i aquā illā ascēdit s eo fum⁹.

51 C Et h dixit Ap. z Anepace qñ cadit kakabze i aquā
sumat: oē qd ē hō est de modis terre magis z lapis
cōgelat⁹ p frig⁹ nō p calozē dissoluit z non frangit.

C Qñ igit liqbia ponēdū: z qdūqz liqfuit
ab igne h sunt aquosiora. Quedūqz at z cōla
velut cera: qdūqz aut ab aq bec terre: qdūqz
aut neqz ab altero: h aut terre: aut ambozū.
Si igit oia qdē aut humida aut coagulata:
boz at in dictis passioib⁹: z nō est iter mediū
oēs vtiqz erit dicte qb⁹ discernem⁹ vtrū ter
re: aut aq: aut plūz cōe: z vtrū ab igne pstat
aut frigido: aut amboz⁹. Quz itaqz qdēz z
argētū z es z stannū z plumbū z vitrū: z
lapides multū inoziati aq. oia enī h liqfunt
calido. Adhuc vna qdā z vna z acut⁹ z
liqfuit z sepe z liqoz aq. oia enī coagulant
frido. Ferr⁹ at z coznū z ynguis z os z ner
uus z lignū z pili z folia z cortex terre ma
gis. Adhuc electz myrraba: th⁹ z oia dicta
lachryme z por⁹ z fruct⁹ velut legumia: z
z frumētū q talia: bec qdē valde: h at min⁹
boz attinēt terre. Hec. n. mollicabilia h at
erbalabilia z ifrigidatiōe facta adhuc nitrū
sales lapidū gñā qdūqz neqz ifrigidatiōe
neqz coagulabilia. Sanguis aut z genitura
cōla terre z aque z aeris. Sanguis qdē h
bēs vias magis terre pp qd frigore coagu
lant z humidū liqfuit: nō hñs at vias aq: pp
qd z nō coagulat: genitura at coagulat ifri
gidatiōe exētre humido euz calido. Qvalia
aut calida aut frigida coagulatorū aut frigi
doz humidoz ex dictis opz p dērare. qdū
qz qdē igit aq vt ad multū frigida finō alie
nā bēant caliditate velut lixū vna vinū.
C Et oia que liquefuit p ignē vicat in eis aq.
Et aliud cōponit ex duob⁹ elitis mālter si
cut cera z sub file. Et in aliqb⁹ vincit terra z
aq z

aq̄ et corporum passionēs vltiter ostendunt p̄ co-
plexione vincere: sic autē et argētū res et plu-
bū et stannū et vitrū et silia: et in istis vincit
aq̄. Et signū hui⁹ victorie est qd dissoluitur
p̄ calorem: h̄ vini et vīna et sex sunt de nā aq̄.
et signū hui⁹ est: qd īspissant p̄ frigus: h̄ ferz
et cornu et ossa et vngule et canne et ligna et
pili et cortices arborū et folia in eis vicit ter-
ra. S; kakabze et myrra et thus et oīa gum-
mi et fruct⁹ et grana vicit in qbusdā eorū ter-
ra et aliqñ idurant aliqñ ista p̄ frigus. Sed san-
guis et sperma sunt ambo cōposita ex terra
et aere et aq̄. Et sanguis rubicundus itensius
et spissus vincit in eo terrestres. Et signū
hui⁹ est: quia non arescit per frigus et dis-
soluit per humores: et coagulat p̄ frigus: et
sperma exiccat per frigus: s; sanguis clarus
qui non est mult⁹ rubicundus vincens in
ipso est aq̄. Et signū hui⁹ est: qd arescit per
frigus: h̄ p̄ma desiccatur per frigus: qm̄ rece-
dit ab eo calor p̄ humore qui est in ipso.
sz Et p̄dictas eas pōt qd scire elntū passiuū qd ē vi-
cēs. S; res in qb⁹ vincit calor: et in qb⁹ vincit frigus
scitū est p̄ res q̄ faciūt eas īspissari et idurari. Et scitū
p̄ nā: nā vicēs nā res pōt ex aq̄ si fride nisi eue-
nit eis calor ex ne⁹ et nā: sic calor q̄ ē i vīa et i vīo.
Quecūq; at̄ terre vt ad multū calida p̄ ca-
lidi operationē vt calz et cinis. Sz autē acci-
pere fm̄ nām qdā frigidissima eē: qm̄ enīz
sicci et humidi m̄a: h̄. n. passiva: hōz at̄ cor-
pora matiet terra et aq̄ sunt: hēni frigiditate
determinata sunt: palā qd oīa corpora q̄cūq;
vtriusq; simp̄l et h̄ni frigida magis sunt: si nō
hēant alienā caliditātē: velut feruens aq̄ aut
q̄ p̄ cinere colata. Etenī h̄ bz eas q̄ ex cinere
caliditātē. In oib⁹ enī ignitis est calitas aut
amplior aut minor: p̄ qd et i putrefacti aia-
lia īnascunt. Inest enī calitas q̄ corrūpit p̄-
pūā vni⁹ senisq; caliditātē: q̄cūq; ali: cōia
h̄ni caliditātē. Cōstāt enī plima a caliditate
q̄ digessit: qdā enī putrefactiones sunt velut
syntegmata. Quare h̄ntia qdē sz nāz calida
et sanguis et genitura et medulla et lac et oīa
talia. Corrupta at̄ et egrediētia a nā non ad-
buc: relinq; enī m̄a terra existens aut aq̄ p̄
qd ambo vidēt qbusdā. Et h̄i qdē frigida:
h̄i at̄ calida h̄i autē vidēt cū qdē i nā fue-
rūt cala: cū at̄ sepata fuerit coagulata. Hec
qdē igit sic totali vt determinatū est. In q̄
bus qdē m̄a aq̄ fm̄ plurimū frigida: oppo-
enī h̄m̄a igni in qb⁹ at̄ terre aut aeris cali-
diora. Accidit at̄ aliqñ h̄ fieri frigidissima et
calidissima aliena calitate. Quecūq; n. ma-

rie coagulata sūt et solidiora sūt h̄ frida mā-
rie si p̄uēt calitate: et ardēt marie si igniāt:
velut aq̄ fumo: et lapis aq̄ vrit magis.

Et oēs res terrestres calide operat calor
in eis vt est calz: et cinis. Sz mā rez q̄ sūt ca-
lide p̄ calorem extraneū est frigida: qd cōponit
ex aq̄ et terra. Et idurescit p̄ frigus corpora cō-
posita ex aq̄ et tra: et corpora cōposita ex aq̄ et
terra sunt frigida in vitare nisi obuiet eis ca-
lor extraneus vt extret a sua nā: sic res q̄ cale-
faciunt p̄ ignē: aut sic aq̄ q̄ extret cū h̄t ca-
lor extraneū: et vlt calor extraneū p̄uēgit et p̄u-
nāt cū oī calefacto: aut aq̄ et res q̄ cito pu-
trefcūt sūt fride sic res i qb⁹ nascūt h̄m̄es: et
hoc est p̄ amissionē caloris nālis p̄ calores
ēneū: et hoc est p̄ defectū eius. i. nālis.

Et qd dicit Arist. cū putrefactiois qd est ex victo-
ria frigoris: appet Alexandro qd nō pōt inuenire facē
animal: et hoc est qd putrefactio fm̄ Arist. est cū vi-
ctoria caloris extraneū p̄ remissionē caloris nā-
lis sup̄ quē vincit calor extraneus: et omnes res que
congelant aut indurantur multū sunt frigide.

Quā at̄ de his determinatū est sz vni⁹ qd
dicamus qd caro aut os aut alioz omioime-
roz. hēmus. n. ex qb⁹ q̄ omioimera nā p̄stitu-
it ḡna ipsoz: cui⁹ ḡnis vni⁹ qd p̄gationē.
Et elntis qdē enī omioimera: ex his autē vt
mā oīa opera nāe. Sūt at̄ oīa vt qdē ex mā
ex ocis: vt at̄ fm̄ subaz rōne. Semp̄ at̄ magis
palā in posteriorib⁹ et totali q̄cūq; velut or-
gana: et gratia hui⁹: magis. n. palā qd q̄ mo-
tu? hō equoce. Sic igit et man⁹ mortui eq̄-
uoce: quē admodū et si fistule lapidee dicāt.
velut. n. et h̄ organa qdā vidēt eē min⁹ aut i
carne et ossa talia manifesta. adhuc at̄ i igne et
aq̄ min⁹: q. n. cui⁹ ḡra: mime h̄ palā vbi plu-
rimū m̄a: sic. n. et si extrēa accipiāt mā qdē
nihil aliū p̄ter ipsas. Suba at̄ nihil aliud q̄
rō intermedia aut p̄portionat: eo qd ppe sit
vni⁹ qd q̄: qm̄ et hōz qd cūq; est ḡra hui⁹: et
nō oib⁹ modis h̄is aq̄ aut ignis sic neq; ca-
ro neq; viscera: his at̄ adhuc magis facies
et manus: oīa at̄ determinata sūt ope. Que qdē
enī possunt facere ipsoz opus vere sūt vni⁹
qd q̄: puta oculos si videt: qd at̄ nō pōt vidē
equoce. puta mortu⁹ aut lapide⁹: neq; enīz
terra q̄ lignea nisi vt imago. sic igit et caro: sz
op⁹ ipsi? min⁹ palā q̄ q̄ lignee: sūt at̄ ignis.
Sed adhuc forte min⁹ manifestū nālitē q̄
carnis opus. Sūt at̄ et q̄ in plātis: et inaiata
velut et argētū. oīa. n. potētia qdā sūt aut
faciēdi aut patiēdi sic caro et neru⁹: sz rōnes.

Metheororum

ipso: si non certe. Quare quoniam existit et quoniam non: non facile perspicere nisi valde deperdisit fuerit: et figure sole sunt reliqui velut antiquorum mortuorum corpora subito cinis fiunt in sepulchris: et fructus soli figura. In sensum autem non videntur inueterari valde et ex lacte coagulata. Tales igitur partes caliditate et frigiditate et motibus ab his cōtingit fieri coagulationes calido et frigido. Dico autem quod quicquid omniomera: velut carne os pilos nervos: et quicquid talia. Omnia enim differunt prius dictis differentijs ratione tractione cōminutione: duritie: mollietate: et alijs talibus. hec autem a calido et frigido a motibus sunt mixta. Cōstituta autem ex his que an omniomera nullo adhuc vique videbuntur velut caput: aut manus: aut pes. sicut et fieri ea quidam aut argentum causa caliditas et frigiditas et motus: fieri autem seram: aut phialam: aut arcem: non adhuc: sed hec quidem ars: ibi autem non vel alia aliquid causa. Si igitur habemus cutis quoniam vniuersum quod omniomero accipiemus in vniuersum quod est: puta quod sanguis aut caro: aut sperma: aut aliorum vniuersum quod est: sic enim scimus vniuersum quod est: propter quod et quod est si natura aut rationem habemus. maxime autem cum ambo generationis et corruptionis et inde principium motus. Manifestatis autem his: sunt omniomera consideranda: et tunc ex his constituta velut boies et plures et alia talia. Et postquam rememorauimus que sunt ista res: ita est scitum de illis omniomero cuiuslibet membrum constitutum partium: sicut ossa et caro: et hoc est quod manifestum est in quolibet predictorum quod ipsa sunt cōposita ex elementis: et quod elementorum illorum vniuersum est super ipsum. Sed membra organica cōposita sunt ex partibus partibus: et membra constituta organica non recedunt ab eis sed nomine quousque mortuum fuerit homo: aut animal cui fuerint membra: et quoniam fuerit mortuus habet nomen hominis et cōcomitantia: et vocabuntur membra sua non nominibus proprijs per similitudinem in nomine: ut manus et pes. Et hoc est quod ratio pedis hominis mortui non dicit plus de pede suo quam de pede volati ex lapide: et hoc est per figuram solam. et causa huius est: quod omni inuenit per operationem suam: quod res que apparet de opere elementorum in carne est modica in qua apparet de opere illorum in igne et aere et aqua et terra. Sed opus quod apparet in cupro est alia res prius opus elementorum: et propter hoc quanto magis cōpletior est materia tanto minus apparet opus elementorum in ea: et etiam quanto magis cōpletior est ratio habet aliam passionem ex operatione vel effectu: et quanto minus cōpleta fuerit ratio apparet in ea magis effectu et operatione elementorum esse quo ad sensum: et membris non cōuenit nomen nisi per operationes manifestas que sunt in illis: quod non sunt de operationibus elementorum: et tunc non appellantur membra in veritate nominibus suis: nisi quando faciunt operationes naturales quod proportionant ad ipsa: non ad elementa. et quoniam deficiunt opera propter motum non remanent in illis nisi opera elementorum: et illa sunt opera que proueniunt lapidibus: et tunc propter hoc erit nomen dictum de eis per similitudinem: et non erit veritas inter manus mortui et manus volatilis ex lapide: quod utraque habet eandem figuram: et idem opus. sicut de scedere: et veritas membrorum constitutum quibus diuersant sunt per caliditatem et siccitatem: et humorem et frigus: et modos receptionis passionum diuersarum: et ista etiam diuersant per has veritates: et materia in eis est vna: sed membra organica sue veritas sunt in operationibus: et propter hoc habent nomina diuersa a nominibus membrorum constitutum. Et eadem generationis partium constitutum que sunt partes animalium: et cōsimilia que exeunt de terra sunt in genere vno et hoc est calor et frigus et siccitas et humiditas et non operantur. Res autem artificiales facite existis et operate artificialiter eadem carum. naturales sunt vna: sed operantur diuersas: et hoc est quod in illis supradictis est non operantur: et in istis artificialibus est ars. Postquam cōpleuimus notificare genus cuiuslibet hinc ad partem cōsimilium et fecimus scire quod fuerit ille modus sicut est sanguis et caro et sua filia: et alia huiusmodi: et propter quid est ille modus et quomodo enarrabimus si deus voluerit in quolibet istorum modorum quo modo generantur: et quomodo est vnum: et inde est principium motus in quolibet istorum: et quousque est finis eius: et postquam remus res generatas ex istis sicut homo vegetabile et filia eorum de rebus alijs generatis.

non ex operatione vel effectu: et quanto minus cōpleta fuerit ratio apparet in ea magis effectu et operatione elementorum esse quo ad sensum: et membris non cōuenit nomen nisi per operationes manifestas que sunt in illis: quod non sunt de operationibus elementorum: et tunc non appellantur membra in veritate nominibus suis: nisi quando faciunt operationes naturales quod proportionant ad ipsa: non ad elementa. et quoniam deficiunt opera propter motum non remanent in illis nisi opera elementorum: et illa sunt opera que proueniunt lapidibus: et tunc propter hoc erit nomen dictum de eis per similitudinem: et non erit veritas inter manus mortui et manus volatilis ex lapide: quod utraque habet eandem figuram: et idem opus. sicut de scedere: et veritas membrorum constitutum quibus diuersant sunt per caliditatem et siccitatem: et humorem et frigus: et modos receptionis passionum diuersarum: et ista etiam diuersant per has veritates: et materia in eis est vna: sed membra organica sue veritas sunt in operationibus: et propter hoc habent nomina diuersa a nominibus membrorum constitutum. Et eadem generationis partium constitutum que sunt partes animalium: et cōsimilia que exeunt de terra sunt in genere vno et hoc est calor et frigus et siccitas et humiditas et non operantur. Res autem artificiales facite existis et operate artificialiter eadem carum. naturales sunt vna: sed operantur diuersas: et hoc est quod in illis supradictis est non operantur: et in istis artificialibus est ars. Postquam cōpleuimus notificare genus cuiuslibet hinc ad partem cōsimilium et fecimus scire quod fuerit ille modus sicut est sanguis et caro et sua filia: et alia huiusmodi: et propter quid est ille modus et quomodo enarrabimus si deus voluerit in quolibet istorum modorum quo modo generantur: et quomodo est vnum: et inde est principium motus in quolibet istorum: et quousque est finis eius: et postquam remus res generatas ex istis sicut homo vegetabile et filia eorum de rebus alijs generatis.

Id est perferetabimur in tribus libris ista ultimo dicta scilicet in libro de mineris et in libro de vegetabilibus: et in libro de animalibus: et hoc quod adhuc ei remansit de quolibet cōsimilium partium: est ut dicat qualitatem generationis sue in eo quod est ei prius.

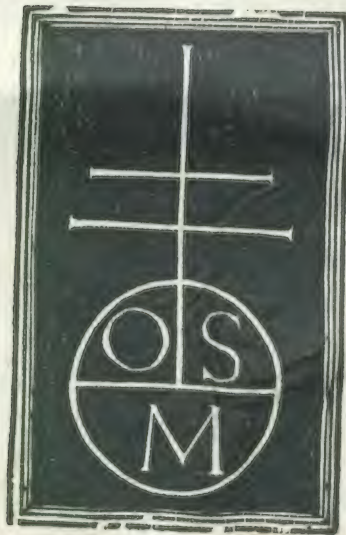
Sunt philosophi Aristotelis Stragyrite peripateticorum principia: cum Auerrois cordubensis expositionibus Metheororum opus: cum noua traductione in quartum et vltimum predicti voluminis feliciter explicat.

ut appellatur membris
et non nominibus
suis nisi quando
faciunt operationes
naturales

C Aeneijs sumptibus Heredum quondam
domini Octaviani Scoti Abo-
doerensis et socio
m. 23. Julij.
1516.

Registrum

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u
x y z p aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk
ll mm nn oo pp qq rr ss tt uu vv xx yy zz
aa bb cc
Duemus oo. Quinterni yy bbb cc. Ceteri Quaterni.

INSTITUTIONE
HISTORICAE
MUSEI
ROMANI

ANNO

MDCCCXCVI
ROMAE
IN AEDIBUS
FRANCISCAE
MUSEI

